SOL VERITATIS, CUM VENTILABRO SERAPHICO, PRO CANDIDA AURORA MARIA IN SUO...

Marcos : de Orozco, Pedro : de Alba y Astorga

NAZIONALE
BIBLIOTECA
VITT. EMANUELE
ROMA
M 8
36 L
18

Digitized by Google

SOL VERITATIS,
CVM TRITVRATIONE,
ET VENTILABRO SERAPHICO,
PRO SACRATISSIMÆ
MARIAE IMMACVLATA CONCEPTIONE.

Ego posui te quasi plaust=rum TRITVRANS nouum,
habens rostra serrantia: TRITVRABIS montes.
et comminues: & colles quasi puluerem pones
VENTILABIS eos, & ventus tollet, et
turbo disperget eos. Isaiæ, capit. 41. ver. 19.

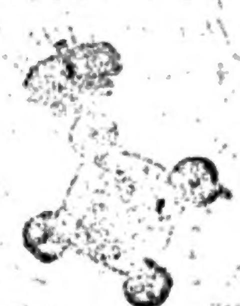

SOL VERITATIS CVM VENTILABRO SERAPHICO,

pro candida Aurora MARIA in suo Conceptionis ortu Sancta, Pura, Immaculata, & à peccato originali præseruata.

TRITVRANDO

Auctores opinionis aduersæ SEXAGINTA antiquos atque modernos, Opuscula omnia, Libros, Tractatus, Sermones, atque Quæstiones.

VENTILANDO

Opera allegata TRECENTORVM QVINDECIM Ecclesiæ Doctorum Stylo Positiuo, Scholastico, Historico, necnon Apologetico.

SEPARAT

Ab ipsorum SEXCENTIS QVADRAGINTA auctoritatibus lucem à tenebris, granum à paleis, & triticum à zizaniis, &c.

Studio, ac labore.

R. P. F.

Petri de Alva & Astorga, Ordinis Minorum Patris; Sanctæ, ac Supremæ Inquisitionis Qualificatoris; Lectoris iubilati, patria Carvajalensis, Prouinciæ Duodecim Apostolorum in Regno Peruano, & Conuentus Limensis Filii, & in Romana Curia quondàm Procuratoris Generalis, &c.

SANCTISSIMO
ECCLESIAE SVMMO PONTIFICI
ALEXANDRO VII.

BEATISSIME PATER.

DOminus ille omnipotens, qui vbi vult ſpirat, vt ex lapidibus ſuſcitet Abrahæ filios, ad cuius voluntatis nutum oſſa arida reuiuiſcunt; quique in ara Crucis pro antè ſæcula præfinita à Patre humani generis redemptione, emiſſo ſpiritu, fecit, vt multa corpora Sanctorum, qui dormierant reſurgerent, & apparendo multis in Sancta Ciuitate, ſuæ deificæ, ac glorioſæ reſurrectionis in multis argumentis irrefragabile præberent teſtimonium: dignatus eſt nouiſsimè diebus iſtis, fœliciſsimis tamen, quando in pace cuncta compoſita, Sanctitudo tua ſecundùm ſibi datam à Deo ſapientiam, Eccleſiam ſuam moderatur, ac regit; in medio populi ſui, (ſiquidem in veſtra Romana Curia ſumpſit initium) ſuſcitare ſpiritum rectum VERITATIS, Minoris, cùm iam Deus dederat illi honorē ſenectutis, vt ad iudicium cauſam innocentiſsimam tumultuatim, decurſu temporis, ad Babylonicam cōfuſionem inſenſibiliter delatam, circa puritatis Sacratiſsimæ Virginis Mariæ in myſterio ſuæ immacalatæ Conceptionis antiquatam controuerſiam, ad examen iterum reuocaret.

§ 2 Se-

Sedens igitur inter Seniores ſcriptores ſcientia, doctrina, atque etiam dignitate omnibus aliis præſtantiores, Cardinales, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Generales; Sacri Palatii Magiſtros, alioſque Doctores clariſsimos, necnon Presbyteros Dominici gregis, qui vno ore, æquali voce, confidenti, ac aſſertiua conteſtatione, lingua, & calamo proclamare cæperant, & vſque modo dicere non ceſſabant, incuſando puriſsimam Patrum innocentiam; omnem Scripturam, ſcilicèt ſacram, œcumenica Synoda, Officia pariter Eccleſiaſtica, omnes Eccleſiæ Catholicæ Sanctos, fidei noſtræ primarios Patres, Canonicos interpretes, veteres ſimul, & poſteriores Doctores, ac denique omnes, & ſingulos Chriſtianæ Religionis Scriptores, qui hac de re ſcripsère, ſenſiſſe, & affirmaſſe non tantum in communi generaliter, & abſolutè, ſed expreſsè, clarè, diſtinctè, nominatim, atque in indiuiduo, hanc propoſitionem, ſeu concluſionem: Beatiſſima Virgo Maria in primo ſuæ animationis inſtanti contraxit originalis peccati maculam. Huiuſcemodi rei teſtès abinuicem procul inuentos, ac ſeparatos, ſecundùm annorum ſeriem, & Alphabeti ordinem ſigillatim interrogat, ſub quo arbore, opere, libro, capitulo, & verbis viderint, aut comprehenderint eam; atque vnicuique in particulari diceret, quid eſt hoc, quod de te audio, redde rationem aſſertionis tuæ. Et ſic poſtquam ſcrutatata eſt totius Europæ quàm plures Bibliothecas, omnes

nes

nes ferè libros impressos, & non paucos reconditos manuscriptos recognouerit; edere curauit, & opere compleuit hoc sanguinis innoxii euidens scrutinium; vbi non coram pueris (vt aiunt) & ignobilibus vulgi, neque occultè in angulis, aut cauernis; sed ad auram spiritus vehementis in Area publicæ typographiæ, loquendo, ac clamando ad litteratos, doctissimos viros, Principes, Cardinales, ac Reges excelsos, adque Magnum Imperatorem, vsque ad te, supremum Apostolicæ dignitatis apicem, summum Ecclesiæ pastorem, ac Pontificem Maximum triturat, ac ventilat more Scholastico, Historico, Positiuo, & Apologetico; an quæ hucusque scripta fuère de Sacratissimæ Virginis contaminata (vt appellant) Conceptione, sint in generali vera, vel falsa; certa, aut dubia; clara, vel obscura; vel non iudicantes rectè, neque quod verum est cognoscentes, falsum testimonium loquuti sint aduersus eam? & præsertim, vtrum Auctores in hac materia allegati, fuerint in rerum natura, vel ficti, fantastici, & multiplicati? an Doctores graues, & clasici, præclarissimi (prout etiam dicunt) ac famosissimi, aut ignobiles nullius momenti, famæ & oppinionis? Porrò quoad auctoritates, an reperiantur in locis citatis integræ; vel corruptæ; in toto, aut ex parte, vel sint suppositæ, & intrusæ? Similiter de verbis in ipsis auctoritatibus relatis, an sint fideliter transcripta, legitima, nothave, spuria, corrupta, atque adulterata?

In-

Insuper, quasi incidenter indigitat, quomodo Doctores antiqui loquebantur de hac Conceptionis materia? quid v.g. sentiebāt de peccato originali? Circa cui⁹ quidditativam constitutionem fuerunt inter eos quot capita tot sententiæ; qua significatione dicebant, Virginem Mariam fuisse sanctificatam, tàm in Conceptione actiua, quàm passiua? quid inter ipsos sonabat vox ista, Conceptio? quo moti discursu affirmarunt aliqui, festiuitatem illius non esse celebrandam? quomodo vocabant quidvè complicabant affirmando, Mariam à peccato fuisse purgatam, atque liberatam, quid exprimebant asserentes: solus Christus immunis, liber, & innocens fuit à culpa, in natura humana? & alia quàm plura his similia; ex quibus pars aduersa suum erexerat ædificium; cernens nullo in sancto, aut aliquo primitiuo Ecclesiæ Patre inueniri formalia, ac protestatiua suæ opinionis verba, scilicet, Beata Virgo Maria in primo suæ Conceptionis instanti, vel animationis puncto, contraxit, habuit, vel fuit infecta, aut maculata originali culpa, vel peccato; quorum in antiquis nullus extat apex, aut minimum cernitur jota, vt ex ipsorum auctoritatibus, in medium legaliter adductis, euidenter demonstratur. Hic scopus est totius præsentis laboris, vtpotè cardo, vbi tota circumvoluitur quæstio, & difficultatis vltimus punctus, à cuiusque intelligentia pendet vera, ac legitima Auctorum, & auctoritatum, propositionum,

atque

atque resolutionum comprehensio, quæ hucusque pauidos terruerunt animos; quia cùm eorum dicta non vidissent facie ad faciem, sed crederent ex auditu, illic trepidauerunt timore horribili, vbi non erat timor; sed nimia deceptionis fallacia.

Quapropter Sol iste VERITATIS, Sanctissime Pater, gyrans per omnia, abscondita hæc ab initio producit ad lucem, nec tantùm loquitur quod patres illi narrauerunt nobis; sed quod vidit, testatur, & quæ manus suæ cõtrectauerunt de verbo scripto (dicta ex ardore contradictionis, tumultuatim prolata, & tenaciter credita, tantùm in fide seniorum Parentum) sine vllo tergiuersationis fuco, ad propriam mensuram regulata, fidelissimo calamo transcribit, proponit, ac patefacit, vt ab illo pomarii falso introducto Schini prino excutiatur folia arida; præcindat tortuosos ramos; stipites intrusos frangat, inueteratum scindat truncum, ac ipsasmet radices à fundamentis auellat, nè amplius ad communem seditionem introductum virus, reuirescat. Et quemadmodum in Area materiali Ventilabrum separat granum à palea, triticum à zizaniis, ac pretiosum frumentum à vilibus herbusculis, vt vnũ in horreo custodiatur, alia verò ad ignem mittantur; sic ex agro isto Dominico studio continuo, assiduoque labore, post longas vigilias, vt SOL clarificat intrusas tenebras palpabiles, & illustrat eligendum bonum; & vt VERITAS pura, cla-

ra,

rá, ac syncera purgat, reprobando malum patratum contra Ecclesiasticæ doctrinæ decorem, Sanctorum Patrum integritatem, ac Virginis Dei Matris incontaminatam, ac purissimam Conceptionem.

Hoc vtique examen tremendum, & ex omni parte inquisitio terribilis est, sed æquissima, vtilis, ac necessaria pro præsentis controuersiæ vltimo, atque finali iudicio; vbi omnia, ac singula deteguntur opera, & ad intuitum oculi quasi in nouissima tuba, resurgunt mortui Auctores, ac reuiuiscunt ossa arida in terra oblivionis sepulta, monumenta Patrum, & Libri omnes aperti sunt, atque solum Romanum iudicem expectāt: vt veniens in potestate magna, & sedens cum principibus populi sui, collocet innocentes ad dextram, reis ad sinistram proiectis, reddat vnicuique iuxta opera sua, discernens causam & proferens vltimam ac difinitiuam sententiam; ergo surge Domine iudica causam tuam, & vt vincas cùm iudicaris; destinare priùs ministros tuos, in scientiæ plenitudine Angelos, vt secus littus sedentes, videant hoc mare magnum, vbi reptilia, quorum non est numerus, iam in sagena ista deprehensa, eligendo bona, mala foras mittant, & cognita recolligant in fasciculos hìc designata scādala, in agro tuo, doctrina, scilicet Sanctorum Patrum, ab aliquo inimico homine, superseminata zizania, quæ purum suffocabat granum; quia iam hyems transiit, imber abiit & recessit, & tempus putationis aduenit: obseruent

uent repercussas tenebras; vt nitidus eluceescat ortus surgentis auroræ: recognoscant denique arcum prauum in obscuro paratum rectis corde contractum, & amputatis extremitatibus Auctorum, & auctoritatum truncum ad limen iacere: sicque Sanctitas vestra, vtpotè primus Sacerdos, supremusque Pontifex, cui solo, & vnicè data est hæc potestas, & imperium, discernat inter lepram & lepram mundam, & immundam; bonam, vel malam doctrinam; atque extensa virga virtutis suæ, vt saluet pulchram, innocentem, oppressam, exclamantem voce magna, intendat operi, prosperè iudicet, procedat ad perpetuam rei memoriam, regnet fœliciter, factus magnus coram Deo, & inconspectu populi sui à die illa, & de inceps, &c.

Ad V.B. sanctissimos pedes suplex, & orans.

Frater Petrus de Alua, & Astorga
Ordinis Minorum Reg. Obser.

APPRO-

APPROBATIONES.

Ex Seraphica Minorum Religione.

OPVS hoc qualificarunt R. P. F. Petrus Ordoñez Flores, quondàm Lector, Sanctæ Inquisitionis censor, nostræ Limensis Prouinciæ, Duodecim Apostolorum in Peruano Imperio olim Prouincialis, ac S. Iacobi Salmanticensis perpetuus Pater. Necnon R. P. F. Martinus del Castillo Lector iubilatus, Prouinciæ S. Euangelij in Mexicano Regno Pater, & Prominister, atque illius Crysis Danielicæ: siue Susannæ illustratæ doctissimus Auctor. Præstiterunt autem facultatem primò Reuerendiss. P. F. Iulianus Perez, Lector iubilatus, S. Inquisitionis Qualificator, & totius Ordinis Minorum Vicarius Generalis; secundò Reuerendiss. P. F. Michael Angelus à Sambuca, eiusdem Seraphicæ Religionis nunc meritissimus Minister Generalis.

Ex Ordinario Toletano, & Matritensi Vicario.

INSIGNIS pietate, virtute, atque litteris per totum terrarum Orbem notissimus venerabilis P. Ioannes Eusebius Nierembergius, Societatis Iesu (ex speciali delegatione eminentissimi S. R. E. Cardinalis, & Archiepiscopi Toletani D. D. Balthasaris à Moscoso) vidit, ac recognouit.

Congregatio pro immaculata Conceptione.

VNANIMI consensu reuisionem, & approbationem huius operis commisit Reuerendiss. P. F. Ildephonso Perez, Lectori olim Salmanticensi, Supremæ Inquisitionis Qualificatori, suæ Cisterciensis Religionis S. P. N. Bernardi etiam Generali, nunc verò dignissimo Almeriæ Episcopo: cuius subscriptione toto approbante cætu (præcipuè Reuerendiss. & Illus. D. D. Ludouico Crespi, & Borgia ex Episcopo Oriolensi, iam Placentino, & Catholicæ Maiestatis ad Romanam Curiam extraordinario Embaxiatore; & Reuerendiss. P. Ioanne Antonio Velazquez, cuius calamus apud litteratos notissimus est, qui priuatim iam opus perlegerat) applausu, & consensu assumptum laudat, fauet, & fouet.

Pro Regali, ac Supremo Consilio Regio.

VLTIMAM fidem fecit nunquam satis laudandus, præstantissimis elogiis, R. P. Magister. F. Michael de Aguirre Ordinis S. P. N. Augustini, S. Inquisitionis Qualificator, ac in Regno Peruano variis decoratus dignitatibus, cuius censura expeditum fuit commune priuilegium Regale: ac pro operis commẽdatione, & typographiæ expensis ab insigni zelo & deuotione eximia Regis nostri Catholici Philippi IV. (cuius vitam augeat cœlum) particulare decretum emanauit, expeditum die 23. Iulii, anni 1659.

MEMORIAL

Que se diò al Rey N.S. Philipo IV. quando se le presentò este libro; y ponese aqui, como Prologo al Lector, porque en èl se dà suficiente noticia del motiuo, y principio que tuuo esta obra, con todo lo que en suma contiene, y el fin que della se pretende.

SEÑOR.

Ray Pedro de Alva y Astorga, del Orden del Serafico P.S. Francisco, natural de la villa de Carvajales en Castilla la Vieja, hijo de habito de la Santa Prouincia de los Doze Apostoles de Lima, en el Reyno del Perù, su Procurador, y Custodio para el Capitulo q̃ se celebrò en Toledo el año passado de 45. Lector jubilado, Calificador de la Suprema, y General Inquisicion; Padre de la Orden, y su Procurador General que fue en la Curia Romana, como tambien de la Canonizacion del gran sieruo de Dios el Venerable P. F. Francisco Solano, Patron, y Apostol de las Indias; y que assimismo estuuo nombrado por Comissario de todas las Prouincias del Perù, por dos Generales, &c. Dize:

Que auiendo gastado casi los 57. años que tiene de edad en continuos estudios, y dado à la estampa ocho libros de diuersas materias; de los quales, los dos son del Mysterio de la Immaculada Concepcion de N. S. y tener manuscriptos, y acabados otros 42. que poder imprimir: 18. que faltan à la Bibliotheca Virginal, de la qual ha estampado solos tres pertenecientes à la letra A. por no tener con que proseguir los demàs; otros 10. del Bullario de su Religion; otro con titulo de Arcana elogia Sancti Francisci; otro sobre los dos Euangelios de su festiuidad, y de las Llagas; otro en romance, de las Glorias Seraficas, en que no cuenta aquel insigne librito de la vida de Iesus en el vientre de Maria, por ser solo traduccion. Y pertenecientes al Mysterio de la Concepcion, tiene los siguientes: El Tomo segundo del Armamentario Serafico; dos de la Milicia de la Concepcion, contra la malicia del pecado original; seis de vna Bibliotheca de la controuersia de la Concepcion; de la qual el año passado de 49. diò à Vuestra Real Magestad vna Idea impressa en tres pliegos: otro Tomo de todas las Bullas, y Breues que han dado los Summos Pontifices tocantes a la Cõcepcion: y otro finalmente, cuyo titulo latino es: Antiqua monumenta Immaculatæ Conceptionis.

Y auiendo estado quatro años y medio en la Curia Romana, perficionando estos, y otros trabajos, procurò con particular diligencia, y solicitud, lleuado de su afecto, y deuocion, el inquirir, y aueriguar el punto en que consistia, el que en aquella Santa Curia no se adelantasse, y creciesse el Mysterio de la Immaculada Concepcion, como el deuoto zelo, y assistencia de V. Magestad, sus Reynos, y la Christiandad toda desean, piden, y aclaman; y hallò por ciertas,

tas,y euidentes noticias, assi oydas de palabra, como vistas por escrito, ser la causa vnica, y total el estar esparcida en aquella Suprema Curia, como si fuera verdad infalible, ò principio firme, y assentado entre los Cardenales, Monseñores, sus Auditores, y oficiales, y algunas personas Eclesiasticas, y de conocida Religion: el que todos los Santos Padres de la primitiua Iglesia, como tambien los demas Autores clasicos, y Theologos antiguos, tuuieron por indubitable sentencia, y constante resolucion, y aun por establecido, y difinido articulo de Fè, el que la Virgen Maria, y Madre de Dios auia sido concebida con la culpa, y macula del pecado original; y que assi clara, y expressamente lo dixeron, y enseñaron en todos sus escritos, y obras, sin que huuiesse alguno de los antiguos que dixesse, ni se atreuiesse à sentir lo contrario, hasta que en estos siglos modernos, añaden, la nouedad, y poca inteligencia de la Sagrada Escritura, y Santos, inuentò esta maquina, que solo ha seruido de ruido, y escandalo; y à esta comun voz echan la llaue, diziendo: Que la Iglesia Catholica en sus determinaciones solo sigue las pisadas, y ha de abraçar la doctrina solida, y antigua de los Santos Padres, y no los conceptos, y sofisticas agudezas, ni las torcidas, y violentas explicaciones que los Autores destos tiempos dàn à las Escrituras, y à sus primitiuos, y verdaderos Interpretes: y concluyen con otras proposiciones, acerca de la veneracion que se deue tener à la doctrina de los Santos, y antiguos Padres de la Iglesia, tan verdaderas, y concluyentes en general, que aplicadas à esta materia particular de la Concepcion Immaculada de N. Señora, no le hallan correspondencia, ni ajuste; antes quanto mas empeñados, y feruorosos se muestran en aquellos principios ciertos, è infalibles, tanto mas tibios, y remissos hablan de la conclusion; con que parece que totalmente por esta parte (que es la principal, y à la que mas atiende la Iglesia) cierran la puerta al progresso deste Santo Mysterio.

A todo lo qual asienten algunos con tanta tenacidad, que en quiriendoles persuadir à lo contrario, ò reducir à que no es como piensan, y que estàn mal informados; como lo que se les dize, no es ponerles delante de los ojos vn desengaño euidente, ò lo atribuyen à piadosa deuocion, ò à poca leccion de los Santos, y lo mas ordinario es, echarlo à otros fines, y causas, como es à ignorancia de vulgo, tema nacida de la oposicion, &c. como le sucediò al suplicante con Leon Alacio, persona conocida por sus escritos, en la antesala del Cardenal Francisco Barberino; concluyendo siempre, para confirmacion de su dictamen, remitiendonos à Turrecremata, y Cayetano Cardenales doctissimos de la Santa Iglesia, à vn Vincencio Bandello, General de su Orden, à Bartholome de Espina, Maestro del sacro Palacio, y à otros assi, todos del Orden de Predicadores; para que en sus libros, y escritos se desengañe nuestra poca razon, y se abran los ojos à nuestro extrauiado modo de sentir en esta materia de los Santos Padres; que en los demas ya conceden à la mas pia senten-

cia la deuocion comun, el aplauſo general, con las demàs circunſtancias na-
cidas de la piedad Catholica.

Deſeando, pues, aueriguar de raiz, y ſacar en limpio el fundamento que tenia eſta tan intruſa opinion en los que han de ſer juezes de la cauſa; y reconocer haſta donde ſe eſtendia la fuerça de tan grande, encarecido, y repetido eſtoruo; ſe reſoluiò el dicho Fray Pedro de Alua à juntar eſtos, y los demàs Autores de la ſagrada Religion de Predicadores, que con mas extenſion trataſſen eſte punto; y hallando haſta ſeſenta, como por el orden de los años en que florecieron, empezando del mas antiguo, ſe podràn ver en la Trituracion, leidos, y examinados, como alli ſe verà, reconociò, que deſtos tuuo, y tiene ſu origen todo lo arriba referido, por hallarſe en ellos las meſmas palabras formales, y aun otras ſemejantes de menor esfera que ſe callan, por no ofender los piadoſos oydos de V. Real Mageſtad, pero hallaranſe en eſte libro à folio 145. porque de los mas antiguos a los menos, todos ſe fundan, abraçan, y defienden con eſte vnico, y total eſcudo, y argumento de los Autores, y ſus autoridades, poniendo en ſolo èl todas ſus eſperanças, y hablando con tal confiança, y reſolucion, como ellos miſmos dizen en ſus autoridades trasladadas à la letra, à que ſe remite; y juntamente hallò, que entre todos, para comprobacion de ſu propueſta gloria, y triunfo, deſte numeroſo ſequito que ha tenido en la Igleſia, y tiene ſu opinion, traen, y citan no menos que 315. Santos, Padres, y Doctores antiguos, cuyos nombres, y calidades ſe hallaràn, ſegun el orden del Abecedario, en la Era con toda breuedad; y en la Ventilacion mas à la larga, ſe determinò con firme reſolucion à buſcarlos todos, y mirarlos vno por vno, poſponiendo infinitas dificultades que ſe le ofrecieron, por el gran trabajo à que ſe exponia, auiendo de juntar 315. Autores, todos antiguos, y muchos dellos incognitos, recoger ſus eſcritos, y originales, aſsi los ya eſtampados, como los manuſcriptos; buſcar, y hallar todas las autoridades que dellos ſe traen, que ſon 640. y auerlas de regular por clauſulas; palabra, por palabra; y aun letra, por letra: Mas auiendo emprendido tan nueuo, y dificil aſſumpto, para gloria de la incontaminada pureza de la ſiempre Immaculada Virgen Maria; por el credito, y honor de los Santos Padres, y demàs Doctores de la Igleſia; por el vltimo esfuerço, y mas eficaz diligencia que pudo imaginar ſu Serafica Religion; y tambien para que ſea vn autentico deſengaño (quiera la Diuina Mageſtad que ſe reciba por tal) de la parte contraria; y finalmente, para la paz, quietud, y vniuerſal deſempeño de todos; con el ayuda, y fauor del cielo (que para eſtas coſas poco ſuele auer en la tierra, antes ſi muchas opoſiciones) al cabo de ocho años de continuo eſtudio, ha llegado à verlo acabado, y pueſto en vueſtras Reales manos, à cuya vnica deuocion lo dedica, y conſagra, con la aueriguacion de vna firme, y conſtante verdad, que es en ſuma.

Que

Que de los 315. Autores que se alegan por la opinion contraria, entre los quales apellidan sesenta Santos, cinquenta Padres, quinze Summos Pontifices, y à los restantes los aclaman, y ensalçan por Theologos insignes, Predicadores clarissimos, Expositores ilustrissimos, y Canonistas grandes; muchos dellos son Escritores incognitos en los nombres, de ningun credito, ni opinion en la doctrina, algunos nunca vistos, ni oydos en las Escuelas, y literatura Eclesiastica; y aun dellos se hallan que fueron sospechosos en la Fè. Otros traen multiplicados, haziendo de vn Autor quatro, y cinco distintos; dandoles diuersos nombres, y renombres, para que desconocidos en los apellidos, pareciessen ser otros en las personas; con las quales transformaciones han introducido à algunos siete, nueue, y aun quinze vezes, cosa que si no es vista, y tocada, pareciera impossible. Otros son Auctores supuestos, y fingidos, porque ni los ay, ni los ha auido en el mundo, de que se haze con algunos euidente demonstracion, y para otros sirue de probança eficaz, el no estar tales libros impressos, ni hallarse manuscriptos en las librerias mas insignes de la Europa, donde se han buscado; y la mas concluyente razon es, que siquiera de sus nombres no se haze mencion en las Bibliothecas, y Nomenclaturas vniuersales, y particulares que ay de todos los Escritores que ha auido hasta aora en la Iglesia; que todas se han visto, y recogido para este fin, como se relatan en el Ventilabro à folio 223. A otros traen sin autoridad alguna, sino solamente los nombres, argumento cierto de que no hallaron en ellos palabra contra el Mysterio, como en realidad de verdad no la ay. De otros relatan autoridades, pero tales, que en los lugares, capitulos, ò libros que citan no se hallan, y lo que es mas, que ni estàn en todas las obras del Autor que proponen. A muchos ponen contra toda razon, y verdad; porque los Doctores que alegan, estuuieron tan lexos de lleuar su opinion, que expressamente siguen, y defienden la sentencia mas pia; y à este modo discurriendo vno por vno, y apartando de todos lo cierto de lo confuso, y dudoso; sacando en limpio el grano, y ajustando cada cosa à la verdad, se vienen à reducir los 315. Santos, y Doctores à solos veinte; de los quales, los catorze son de la sagrada Religion de Predicadores, y entre todos no se halla mas Santo que San Antonino de Florencia del mismo Orden. Y si en estos veinte no se haze reparo (como no se deue hazer) en la corteza de las palabras, sino que se mira al sentido, y à la materia que tratauan, à lo antecedente, y consequente, y al estilo, y modo que tenian de hablar los antiguos, apenas quedan, ni son onze los que con suficiente fundamento se pudieron traer por la parte contraria.

Y aunque este engaño introducido en los Autores ha sido grande, mucho mayor sin comparacion es el que se halla en las autoridades de los Doctores notorios, y subsistentes; porque siendo estas 640. reguladas con sus

pro-

proprios originales impressos, y manuscriptos: se han descubierto en ellas tantos vicios, ficciones, y adulteraciones, por auer quitado en vnas, y añadido en otras, no solo palabras, sino clausulas, y sentencias enteras, variando, y trastrocandolo todo, para torcer àzia su intento el parecer, y sentir del Autor, que solas las falsedades cometidas mayores, y capitales llegan à trenta y tres mil: y si se huuieran de contar diccion por diccion; y palabra, por palabra, con las menores, y comunes que alteran, y corrompen lo legal de la autoridad, passan de ciento y veinte y seis mil; siendo todas ellas otras tantas trazas, y nubes con que hasta aora se ha pretendido embarazar, y obscurecer la verdad, y manchar la purissima Concepcion. Y en defectos tan dignos de reprehension en ninguna manera ha tenido, ni tiene culpa la Religion en comun (que antes de ella se hallan 290. Autores, que han defendido la sentencia pia, que se veràn en el Ventilabro à fol. 198.) sino solos tres, ò quatro Escritores della, que por la oposicion, tema, ò mal afecto sembraron esta zizaña, como consta de sus libros, de los quales trasladando à ciegas los que despues los siguieron, ò lleuados de la buena fe, y credito que dellos tenian, ò por ahorrar del trabajo de reboluer libros, vino este error à echar tan hondas rayzes, que en el hoyo que hizieron los primeros cayeron todos los otros, por no auer hasta aora vno proprio, ni estraño que se lo aya aduertido. Achaques, que no se hallan en las autoridades que se traen por la mas pia sentencia, como se podrà ver en seis mil, que en el libro: Milicia de la Concepcion, &c. aprobado para dar à la estampa (si huuiere con que) saldrà presto à luz.

El libro, Señor, en que estas, y otras muchas cosas, hasta aora ocultas à los ojos de los Escritores, assi antiguos, como modernos, se descubren, y manifiestan, aueriguadas punto por punto, sale al Teatro publico del mundo en tiempo de V. Magestad, debaxo de su proteccion, y amparo, con titulo del SOL DE LA VERDAD, como à manifestarla tambien à defenderla à cara descubierta, y sin aquel rebozo de colores retoricos, frases, y cadencias en las palabras; ò panegyricos elogios, assi actiuos en las elegantes Dedicatorias, como passiuos en las encarecidas Aprobaciones, con que suelen entrar los libros: porque este solo pretende, que la pura sencillez hable, y la verdad desnuda enseñe, persuada, y obre lo que Dios fuere seruido, en los supremos coraçones del estado Eclesiastico, y Secular en esta comun causa de entrambos; que para este fin se haze otro Memorial à la Santidad de Alexandro VII. Summo Pontifice Maximo, que và tambien al principio del libro, como à quien solo compete por suprema cabeça de la Iglesia, examinar la doctrina si es buena, ò mala; verdadera, ò falsa; sana, ò sospechosa, como à V. Magestad corre la precisa obligacion en conciencia, de procurar enterarse de la verdad, conocer de los agrauios hechos, y estoruar defendiendo con la espada de su recta justicia, hasta derramar la sangre, si necessario fuesse, el

que

que à ningun vassallo de su Reyno, por humilde, y minimo que sea, se le quite con informes supuestos, ò testimonios apocrifos, el honor, credito, y reputacion que legitimamente possee: y que fuera, Señor, si algo desto, ò todo junto tocasse en la que es soberana protectora de todos sus Reynos, vnica abogada de peccadores, Señora de todo lo criado, y Madre de aquel Dios que nos redimiò con la sangre recibida en sus purissimas entrañas, y pechos virginales, y en el Mysterio que por especial voto tiene V. Magestad obligacion à defender?

Y aunque es assi, que esta obra (en que tanta celestial, y sacrosanta Magestad lesa se defiende) ha passado por todas las censuras, y tiene las califi-caciones necessarias, con la de la junta de la Concepcion doctissima, y graue desta Corte, y la de otras personas particulares de toda satisfacion, y se diò à la estampa con la vltima licencia de vuestro Real priuilegio; y con otro Decreto digno de vuestra heroyca piedad, y señalada deuocion à este soberano Mysterio; mas estas diligencias solo han seruido para que salga à luz, y se publique: pero no son bastantes para lo que agora se trata, y pretende en la Curia Romana; porque como lo que en dicho libro se auerigua, y descubre es de lo mas arduo, y mayor peso que se ha visto en Catholicas controuersias, ni sucedido en disputas de Religion, ni semejante exemplar se halla en la Iglesia desde su origen, y las cosas que en el se refieren, vistas se han de dudar; y aun tocadas con euidencia han de parecer impossibles: y ser en el punto, y materia que oy mas carga los robustos ombros de la santa Sede Apostolica: que venera, y tiene la Christiandad sobre su cabeça: y es las niñas de los ojos del piadoso zelo de V. Magestad, necessita de todo su poder, fauor, imperio, y eficacia, para que cosa tan nueua, y grande quede desta vez aueriguada, y concluida por todos caminos, y esta verdad campee à todas luzes, con la vista, y reuista de mas Iuezes, y Exploradores della; y para que calificada sin excepcion, ò tacha alguna, pueda parecer en todo juyzio, auiendose hecho todas las diligencias necessarias, y oyendo lo que dizen, y alegan en su fauor, ò descargo las partes, ò parte interessada.

Por tanto, à V. Real Magestad propone: que seria vtil, y necessario, el que por medio de las personas de que en esta materia, y Corte se tiene mas satisfacion, se remitan seis libros à la Religion, que hasta aora ha sido parte, y se ha mostrado interessada en esta controuersia, para que como tan santa, docta, y atenta, vea, y reconozca los muchos yerros que han cometido todos sus Escritores contra la verdad, en perjuyzio notable de la Immaculada pureza de la siempre Virgen Maria, y contra el credito, y honor de los Santos Padres, y demàs Doctores de la Iglesia, y su doctrina: Y juntamente respondan al principal punto deste libro, que es, el que señalen donde vieron las obras, ò donde hallaron los escritos, ò por lo menos digan quienes son los

Auto-

Autores incognitos nunca vistos, ni oydos, que citan por su opinion, puestos en la primera, y segunda classe del Ventilabro à fol. 162. porque de los tales, ni sus libros, ni aun siquiera los nombres se hallan, ni parecen oy en el mundo: y asimismo de los restantes en las seis classes siguientes, muestren, ò digan donde estàn los originales de donde sus Escritores trasladaron las autoridades como ellos las traen, y pusieron en sus libros; porque las que oy tiene, y de que vsa la Iglesia, y se hallan en los originales manuscriptos, y impressos aun entre Hereges, todas (exceptuando solas tres) y totalmente en lo essencial desdizen con suma distancia de las que ellos han traido, y proponen por su parte. Que el obligarles, Señor, à responder à esto aqui, y con termino señalado, como no es tocante à la opinion, ò doctrina, sino à la comprobacion legal de los Autores, y autoridades; ni està à vuestra Real potestad vedado por Derecho, ni à ellos por las Constituciones Apostolicas prohibido. Y aunque se presume, que en esta materia no se ha de hallar mas luz, ni verdad autentica, que la que en este libro se propone; y que no han de sacar la cara, ni empeñar su credito, reputacion, y autoridad tan benemerita en tantos siglos, y por tantos, y tan heroycos actos positiuos comprobada en la Iglesia de Dios, à querer defender cosas que no se les halla siquiera apariencia de disculpa, se puede tener por cierto, que si buscada no la encontraren, su mesma rectitud, y zelo los ha de trocar en fiscales de los culpados, y en protectores, y defensores deste Mysterio. Y juntamente hecha esta publica citacion, ò notorio requirimiento, con interuencion de vuestra Real autoridad, se cerrarà la puerta à los papeles ocultos, y extrauiados, que sin nombre de Autor se derraman cada dia por el mundo, como se ha hecho estos años con el de Fray Pedro de Vincencia, reimprimiendolo en Tolosa de Francia, en Palermo, y Venecia, siendo este el origen, y principio de todas las falsedades que hasta aora se han obrado, y en este libro se demuestran: por las quales el rectissimo, y Santo Tribunal de la Suprema Inquisicion, por edicto publico lo prohibiò à 30. de Nouiembre deste año passado de 59. con que se echa de ver, que al cabo de tantos años, aun subsiste, y viue en algunos el engaño en que han caido, ocasionado deste, y otros semejantes escritos.

Item propone, el que tambien serà conueniente, que algunos libros destos se remitan à las Religiones, y Vniuersidades, para que supuesto que aqui se traen los Autores, y autoridades que por espacio de 400. años han podido recoger todos los Escritores de la parte contraria (con algunas mas que al Autor le pareciò añadir, para que en este punto quedasse totalmente agotada la materia) como tambien las correspondientes à ellas, verdaderas, y legitimas de los Santos Padres, y demàs Doctores, conferidas vnas con otras, califiquen, como personas doctas, y desinteressadas, si es verdad lo arriba propuesto; y asimismo vean, el que no ay vn solo Santo de la Iglesia desde su principio, ni

Sum-

Summo Pontifice, y lo que es mas, que ni Padre, ò Doctor graue de los primitiuos, que aya dicho, ni dexado escritas algunas destas formales proposiciones, que son las proprias, vnicas, y protestatiuas de la opinion contraria, es a saber: La Virgen Maria en el primer instante de su Concepcion contraxo, ò tuuo el pecado original; ò esta: Maria en su animacion fue manchada con la culpa; ò estotra: Maria fue santificada en el vientre de su Madre, despues del primer punto de su animacion; ò finalmente esta: Maria no fue preseruada de la culpa; porque ninguna destas, ni otra alguna equiualente que suene lo mismo, se hallarà en Santo Canonizado, ni Beatificado de los que fueron antes de San Antonino de Florencia, ni tampoco en los que ha auido en la Iglesia, y han escrito despues dél.

Y con lo que sintieren vnos, y otros, acerca de estos dos puntos, que han sido, y son los polos en que hasta aora ha estribado esta fantastica maquina de oposicion, informen por escrito dentro del termino señalado: que si los primeros no respondieren, proponiendo escusas, dilaciones, ò pretextos, serà euidente señal, y quedarà executoriado, el que no tuuieron los suyos fundamento alguno para tanta aglomeracion de Autores supuestos, y autoridades fingidas, como en este libro se demuestran, y con toda verdad; porque su Autor à sola ella ha atendido, que si como hombre huuiere caido en alguna falta, que llegue à ser descuido natural, pero ninguna que passasse à ser malicia; lo qual protesta en aquel Señor, que ha de juzgar viuos, y muertos; como tambien el que en sus palabras, y reconuenciones nunca tuuo la mira en el cuerpo de la Religiō (à quien venera, y estima por santa, y docta) sino en los particulares Escritores, por la poca atencion, y mucho arrojamiento, con que sin mirar lo que dezian, se apartaron tanto de la verdad, que de lo ciuil se han puesto en lo criminal. Pero si acaso respondieren (que se buelue à dudar) con su parecer, y el de las Religiones, y Vniuersidades, se podrà hazer el vltimo juizio en esta materia; y enterado V. Magestad de las verdades que se contienen en este libro, podrà con toda seguridad en su nombre, y en el de todos sus Reynos, alegar, el q̃ no es yà sola deuocion, y piedad, como hasta aora se ha dicho, sino zelo de la equidad, y acudir à la justicia, que à vozes pide la misma causa; y en esta cōformidad suplicar à su Santidad tome la vltima resolucion, y determine lo que mas conuenga al seruicio de Dios, credito de su Iglesia, y gloria de la Virgen Maria, en el Mysterio de su Immaculada Concepcion; que con este vltimo, y euidente desengaño, se puede esperar el fin que toda la Christiandad aclama, y V. Real Magestad desea: A quien guarde el cielo, como puede, &c.

AREA IN QVA

SECVNDVM DISPOSITIONEM LITTERARVM Alphabeti, quasi per Manipulos proponuntur Spicæ, id est, Sancti, Patres, Doctores, Auctores, atque Scriptores ex omni Statu, ac Professione recollecti, citati, & adducti à sexaginta Messoribus Ordinis Prædicatorum (in sequenti Trituratione iuxta temporis seriem enumerandis) vt ex auctoritatibus, ac ipsorum verbis probent hanc conclusionem: Sacratissima Deigenitrix MARIA IN SVA CONCEPTIONE CONTRAXIT ORIGINALE PECCATVM.

A

1 Abel Doctor antiquus.
2 Abram Syrus, Sanctus.
3 Adam Anglicus, Doctor.
4 Ægidius Romanus, Augustinianus.
5 Ægidius Zamorensis, Minorita.
6 Alanus, Doctor antiquus.
7 Albertus de Brixia, Beatus Dominicanus.
8 Albertus Magnus, Beatus Dominicanus.
9 Albertus de Padua, Augustinianus.
10 Alcuinus, Magister Beatus.
11 Aldebrandinus de Tuscanella, Dominicanus.
12 Alexander de Alès, Minorita.
13 Alexander Nequam, incertus.

14 Aluarus Hiſpanus, Minorita.
15 Ambroſius Sanctus, Doctor.
16 Andræas Hieroſolymitanus, Beatus.
17 Angelus de Bononia, Dominicanus.
18 Angelus Bononia, Dominicanus.
19 Annibaldus Ciſtercienſis.
20 Annibaldus, Romanus, Dominicanus.
21 Anonymus, antiquus Doctor.
22 Anonymus, ſiue Ioannes Ciſtercienſis.
23 Anſelmus Cantuarienſis Sanctus.
24 Anſelmus Conturbienſis Epiſcopus.
25 Antoninus Sanctus, Dominicanus.
26 Antonius de Azaro, Dominicanus.
27 Antonius de Bononia, Dominicanus.
28 Antonius de Padua, Sanctus Minorita.
29 Armachanus, Primas Hyberniæ.
30 Armandus de Bello-viſu, Dominicanus.
31 Arnaldus Salernitanus, Minorita.
32 Athanaſius Magnus, Sanctus.
33 Auguſtinus de Ancona, Auguſtinianus.
34 Aurelius Auguſtinus, Sanctus Doctor.

B

35 Bartholomæus de Bononia, Dominicanus.
36 Bartholomæus Brixienſis, Canoniſta.

37 Bar-

37 Bartholomæus de Piſis, Minorita.
38 Bartholomæus de Piſis, Ordinis Prædicatorum.
39 Bartholomæus de Spina, Dominicanus.
40 Baſilius Cæſarienſis, Sanctus.
41 Beda, Venerabilis Sanctus.
42 Beltrandus de Turre, Minorita.
43 Bernardinus Senenſis, Sanctus Minorita.
44 Bernardus Abbas, Sanctus.
45 Bernardus de Claramonte, Dominicanus.
46 Bernardus Oliueri, Auguſtinianus.
47 Bernardus Papienſis, Canoniſta.
48 Bindus, Ordinis Minorum.
49 Bonauentura, Sanctus Minorita.
50 Bombologimus Bononienſis, Dominicanus.
51 Bonifacius de Cremona, Dominicanus.
52 Bonifacius, Papa Primus.
53 Bonifacius, Papa Tertius, vel Nonus.
54 Brucardus, Epiſcopus Minorita.
55 Buchardus, Guormatienſis Epiſcopus.

C

56 Caſsiodorus Senator, Monachus.
57 Cæſarius Arelatenſis, Beatus.
58 Clemens, Papa Quintus.
59 Clemens, Papa Sextus.

60 Collectarius, Canonista
61 Compillator Speculi Iuris.
62 Conradus Saxo, Ordinis Minorum.
63 Constantinus de Monte-Budello, Dominicanus.
64 Cyprianus Carthaginensis, Sanctus.
65 Cyrillus Alexandrinus, Sanctus.

D

66 Dominicus de Cathalonia, Dominicanus.
67 Dominicus de Dominicis, Brixiensis.
68 Dominicus de Soto, Dominicanus.
69 Durandellus, Ordinis Prædicatorum.
70 Durandus de S. Portiano, Dominicanus.

E

71 Elucidarius sacræ Scripturæ.
72 Ephræm Syrus, Beatus.
73 Erardus, siue Bernardus Martyr.
74 Eugenius, Papa Quartus.
75 Eusebius Emissenus, Beatus.

F

76 Facinus de Ast, Augustinianus.

77 Fran-

77 Franciſcus de Aſt, Minorita.
78 Franciſcus Ferrarienſis, Dominicanus.
79 Franciſcus Herculanus, Dominicanus.
80 Fulbertus Carnotenſis, Sanctus.
81 Fulgentius Africanus, Sanctus.

G

82 Galbaneus Bononienſis, Canoniſta.
83 Gabriel Barelete, Dominicanus.
84 Garricus, Doctor Pariſienſis.
85 Geraldus de Senis, Auguſtinianus.
86 Gerardus Odonis, Minorita.
87 Gilbertus, Doctor Canoniſta.
88 Gilbertus, Magiſter incertus.
89 Gilbertus Porrectanus, Epiſcopus.
90 Gloſſa Ordinaria.
91 Gotifredus Pariſienſis.
92 Græcus, Doctor approbatus.
93 Gratianus, Compilator Decreti.
94 Gregorius de Ariminio, Auguſtinianus.
95 Gregorius Magnus, Papa Sanctus.
96 Gregorius Nazianzenus, Sanctus.
97 Gregorius Nyſſenus, Sanctus.
98 Gualterus Anglicus, Dominicanus.
99 Guidus Archidiaconus, Canoniſta.

100 Guidus Gallicus Parisiensis, Dominicanus.
101 Guidus Maioricensis, Episcopus Carmelitanus.
102 Guidus Portugalensis, Cisterciensis.
103 Guillielmus de Alcona, Dominicanus.
104 Guillielmus Altisidonensis, Secularis.
105 Guillielmus Altisiodorensis, Episcopus.
106 Guillielmus, Canonista Doctor.
107 Guillielmus Durandi, Miniatensis.
108 Guillielmus Durantus, Canonista.
109 Guillielmus, Episcopus Metensis.
110 Guillielmus de Gannaco, Dominicanus.
111 Guillielmus Okam, Minorita.
112 Guillielmus Paraldus, Dominicanus.
113 Guillielmus Parisiensis, Cancellarius.
114 Guillielmus de Roma, Dominicanus.

H

115 Haymo Alberstadensis, Episcopus.
116 Henricus de Gandauo, Parisiensis.
117 Henricus Huri, Augustinianus.
118 Henricus N. Ordinis Minorum.
119 Henricus de Vrimaria, Augustinianus.
120 Heruæus Natalis, Dominicanus.
121 Hieronymus, Sanctus Doctor.
122 Honorius, Papa Tertius.

123 Hostien-

123 Hostiensis,Cardinalis,Canonista.
124 Hugo de Argentina,Dominicanus.
125 Hugo Ferrariensis,Canonista.
126 Hugo Gallicus,Dominicanus.
127 Hugo de S. Theodorico,Dominicanus.
128 Hugo de S. Victore,Canonicus.
129 Hugutius,Doctor Canonista.
130 Hyrenæus Lugdunensis,Sanctus.

I

131 Iacobus Ægidius,Dominicanus
132 Iacobus Anglicus,Cisterciensis.
133 Iacobus de Beneuento,Dominicanus.
134 Iacobus de Casa,Minorita.
135 Iacobus de Lausana,Dominicanus.
136 Iacobus de Losona,Dominicanus.
137 Iacobus de Perusio,Dominicanus.
138 Iacobus Pictauiensis,Minorita.
139 Iacobus de Viterbio,Augustinianus.
140 Iacobus de Voragine,Dominicanus.
141 Iacoponus,Ordinis Minorum.
142 Ildephonsus Toletanus,Sanctus.
143 Illarius Pictauiensis,Sanctus.
144 Innocentius,Episcopus Beatus,
145 Innocentius,Papa incertus.

146 Innocentius, Papa Primus, Beatus.
147 Innocentius, Papa Quintus, Beatus, Dominican.
148 Innocentius, Papa Secundus, Beatus.
149 Innocentius, Papa Tertius, Beatus.
150 Ioannes de Albauilla, Parisiensis.
151 Ioannes Andræas, Bononiensis, Canonista.
152 Ioannes Apistrin, Ordinis Minorum.
153 Ioannes Baconitanus, Carmelita.
154 Ioannes Balbus Ianuensis, Dominicanus.
155 Ioannes Beleth, vel Valeti.
156 Ioannes de Biblia, Dominicanus.
157 Ioannes Bosniensis, Dominicanus.
158 Ioannes Britius, Dominicanus.
159 Ioannes Calcar, Carthusianus.
160 Ioannes Calderinus, Canonista.
161 Ioannes Capreolus, Dominicanus.
162 Ioannes Cassianus, Beatus.
163 Ioannes de Ceruo, Cisterciensis.
164 Ioannes Chrysostomus, Sanctus.
165 Ioannes Cliukot, Secularis.
166 Ioannes Compilator, Canonista.
167 Ioannes Damascenus, Sanctus.
168 Ioannes Diukot, Augustinianus.
169 Ioannes Dominicus, Beatus, Dominicanus.
170 Ioannes de Francofort, Dominicanus.
171 Ioannes de Gallicis, Dominicanus.

172 Ioan-

172 Ioannes Gallicus, Augustinianus.
173 Ioannes Gallicus, Canonista.
174 Ioannes Gallicus, Minorita.
175 Ioannes Gallicus, Parisiensis.
176 Ioannes à S. Geminiano, Dominicanus.
177 Ioannes Genesius, Ordinis Minorum.
178 Ioannes de Herfodia, Minorita.
179 Ioannes de Linctimber, Dominicanus.
180 Ioannes Monachus, Cisterciensis.
181 Ioannes de Montenigro, Dominicanus.
182 Ioannes de Neapoli, Dominicanus.
183 Ioannes Parisiensis, Dominicanus.
184 Ioannes de Poliaco, vel Policratis.
185 Ioannes Richardi, Minorita.
186 Ioannes Rigaldus, Minorita.
187 Ioannes de Rupella, Minorita.
188 Ioannes Scotus Minorita.
189 Ioannes Sernigacii, Dominicanus.
190 Ioannes Sterigatii, Augustinianus.
191 Ioannes Theutonicus, Augustinianus.
192 Ioannes Theutonicus, Canonista.
193 Ioannes Theutonicus, Dominicanus.
194 Ioannes de Turrecremata, Canonista.
195 Ioannes de Turrecremata, Dominicanus.
196 Ioannes de Verdiaco, Dominicanus.
197 Ioannes de Villa-Abbatis, Secularis.

198 Ior-

K

L

M

215 Mau-

215 Mauritius Beatus, Parisiensis Episcopus.
216 Maximus, Episcopus Sanctus.
217 Melchior Canus, Dominicanus.
218 Michael de Furno, Parisiensis.
219 Moneta, Magister Dominicanus.

N

220 Nicolaus Achiora, Cisterciensis.
221 Nicolaus Alexius, Dominicanus.
222 Nicolaus de Aqua-Villa, Minorita.
223 Nicolaus de Esculo, Dominicanus.
224 Nicolaus Gallicus, Cisterciensis.
225 Nicolaus Gorram, Dominicanus.
226 Nicolaus Liranus, Minorita.
227 Nicolaus Treuet, Dominicanus.

O

228 Odo de Castro Rodulphi, Cisterciensis.
229 Odo Cisterciensis, Abbas Murimundensis.
230 Odo Gallicus, Doctor antiquus.
231 Officia Ecclesiastica.
232 Olympius Hispanus, Episcopus.
233 Origenes Adamantius, inter Sanctos.

234 Pa-

P

234 Paganus de Pergamo, Dominicanus.
235 Paratus, Doctor antiquus.
236 Paulinus Bernardinus, Dominicanus.
237 Paulus Burgenſis, Epiſcopus.
238 Paulus de Peruſio, Carmelitanus.
239 Petrus de Bruco, Canoniſta.
240 Petrus Calo Clugenſis, Dominicanus.
241 Petrus Capuanus, vel Capnanus.
242 Petrus Comeſtor, Magiſter Hiſtoriæ.
243 Petrus Damianus, Beatus.
244 Petrus Galdinis, Dominicanus.
245 Petrus Ieremias, Dominicanus.
246 Petrus Lombardus, Magiſter Sententiarum.
247 Petrus Mediolanenſis, Canoniſta.
248 Petrus de Palma, Dominicanus.
249 Petrus de Palude, Dominicanus.
250 Petrus de Parma, incertus.
251 Petrus Rauenas, Doctor incertus.
252 Petrus de la Scala, Dominicanus.
253 Petrus de Tarantaſia, Dominicanus.
254 Petrus Tripolitanus, Beatus.
255 Philippus de Monte Calerio, Minorita.
256 Phiſiologus, Auctor incertus.
257 Pictanus, Auctor incertus.

258 Po-

258 Polidophorus, Doctor antiquus.
259 Porchetus de Saluaticis, Carthusiensis.
260 Præpositus, vel Præpositiuus.
261 Prosper Regiensis, Sanctus.

R

262 Rabanus Fuldensis, Abbas Beatus.
263 Raphael de Parnasio, Dominicanus.
264 Raymundus Compillator, Beatus Dominicanus.
265 Raynerus de Pisis, Dominicanus.
266 Reginaldus Rothomagensis, Minorita.
267 Remigius Rhemensis, Archiepiscopus.
268 Rethicius, siue Reticus, Beatus.
269 Richardus Anglicus, Episcopus.
270 Richardus de Mediavilla, Minorita.
271 Richardus Rodulphus de Hybernia.
272 Richardus de S. Victore.
273 Robertus Anglicus, Dominicanus.
274 Robertus Contton, Minorita.
275 Robertus Holchot, Dominicanus.
276 Robertus Mediolanensis, Episcopus.
277 Robertus de Tornaco, dubius.
278 Romanus Magister, Dominicanus.
279 Rupertus, Abbas Tuitiensis.

280 Scrip-

S

280 Scriptura ſacra vtriuſque Teſtamenti.
281 Sedulius Presbyter, Poeta.
282 Seuerianus, Sanctus Epiſcopus.
283 Seuerinus Boetius, Sanctus.
284 Seuerus, Doctor Beatus.
285 Sicardus, Cremonenſis Epiſcopus.
286 Sinibaldus Romanus, Dominicanus.
287 Soccus Ciſtercienſis, vel Carthuſianus.
288 Speculator, ſiue Speculum Iuris.
289 Stephanus, Doctor antiquus.
290 Stephanus, Doctor Canoniſta.
291 Synoda ſacra, ſeu Concilia.

T

292 Theodorus, Epiſcopus Beatus.
293 Theodorus Teuthonicus, Beatus.
294 Theophilus Alexandrinus, Beatus.
295 Thomas de Ales, Minorita.
296 Thomas de Aquino, Sanctus Doctor Dominic.
297 Thomaſinus, Ordinis Prædicatorum.
298 Thomas de Linchino, Dominicanus.
299 Thomas de Suetonia, Dominicanus.
300 Thomas de Vio Caietanus, Dominicanus.

301 Tho-

301 Thomas de Vvalleis, Dominicanus.
302 Titus Boſtrenſis, Beatus.

V

303 Vbertinus de Caſali, Minorita.
304 Vgo, Doctor antiquus.
305 Vgolinus de Vrbe Veteri, Auguſtinianus.
306 Vincentius Banchellus, Dominicanus.
307 Vincentius Bandellus Caſtronouo, Dominican.
308 Vincentius Herculanus, Dominicanus.
309 Vincentius Hiſtorialis, Dominicanus.
310 Vincentius Septarius, Dominicanus.
311 Vincentius Valentinus Sanctus, Dominicanus.
312 Vlricus Argentinenſis, Dominicanus.
313 Vviliermus, Doctor Canoniſta.

Z

314 Zacharias Cryſopolitanus, Epiſcopus.
315 Zozimus, Papa Sanctus.

FINIS AVCTORVM.

Con-

Conceptio tua, Dei genitrix virgo gaudium annuntiabit vniuerso mundo, ex te enim ortus est Sol Iustitiæ.
Ex Officio Romano.

Propter hoc legem dauid delinquentibus in via. Diriget mansuetos in Iudicio : docebit mites vias suas: vniuersæ viæ Domini misericordia & Veritas, requirentibus testamentum eius, & testimonia eius.
Psalm. 24. Vers. 9. & 10.

Diligite Dominum omnes Sancti eius : quoniam Veritatem requiret Dominus, & retribuet abundanter facientibus superbiam.
Psal. 30. Vers. 24.

Misericordia & Veritas obuiauerunt sibi Iustitia & pax osculatæ sunt: Veritas de terra orta est, & Iustitia de cœlo prospexit.
Psalm. 84. Vers. 11. & 12.

Neque profanabo testamentum meum: & quæ procedunt de labis meis non faciam irrita. Semel iuraui in Sancto meo si Dauid mentiar: semen eius in æternum manebit. Et thronus eius sicut Sol in conspectu meo: & sicut Luna perfecta in æternum : & testis in cœlo fidelis.
Psalm. 88. Vers. 35. &c.

Granum purum excussa palea summi Regis intrat in horrea.
S. Bonauent. in Offic. S. P. N. Francis.

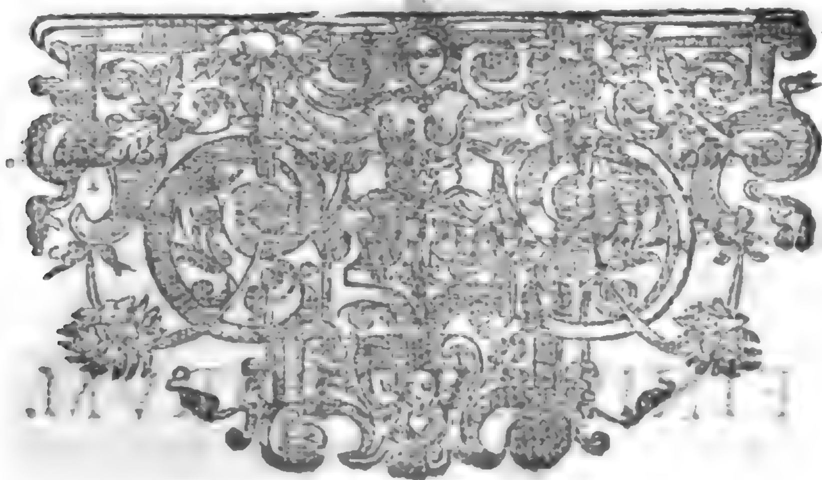

TRI-

TRITVRATIO,

VBI AD SEPARANDAM LVCEM A TENEBRIS, ET granum purum à paleis ex CCCXV. Sanctis, Patribus, atque Doctoribus in suprapoſita Area congregatis, & adductis per Meſſores, ſeu Recollectores Prædicatoriæ Familiæ, circa ſuam opinionem de Sanctificatione Virginis Mariæ, poſt animationem, ac contractionem originalis maculæ, &c. Secundùm temporis, & annorum ſeriem, Meſſorum Nomina, & Dignitates proponuntur, eorumque Libri, Opuſcula, & Dicta radicitùs enucleantur: atque Verba, quæ Trituratione indigent, huiuſmodi maiuſculis litteris SIGNANTVR.

Num. I. *Anno* 1217.

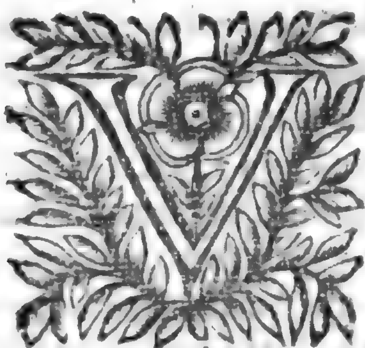

VINCENTIVS de Caſali, Mõferrinus, Ordin. Prædicatorum, ad annum 1217. ſcripſit Tractatũ de Cõceptione B. Virginis Mariæ, ſecundùm Anton. Senẽſem in ſua Biblioth. fol. 265. cuius verba ſunt: *Frater Vincentius de Caſali, &c. ſcribendo* TRACTATVM *de Conceptione B. Virginis* ERVDITVM, *vt Auctor Supplem. Chronic.* DICIT, *qua etiam teſte claruit anno* 1217. Sed iſta Senenſis verba, ò Lector, ficta abſolutè, & à veritate prorſus aliena inueniuntur. Primò: quia Auctor Supplemẽti Chronicarum, qui fuit Iacobus Bergomenſis, Ordin. S. Auguſtini, nec verbum habet de tali Vincentio de Caſali, in illo anno 1217. ſed neque in aliquo alio totius ſui libri: legimus enim totum. Secundò: quia ex eodem libro Supplementi conſtat, quòd ad annum ſequentem, ſcilicèt, 1218. fuit inſtitutus, & approbatus Prædicatorum Ordo: inquit enim lib. 13. fol. 199. *Hoc anno* (ſcilicèt, 1218.) *velut nouum ſydus, &c. à B. Dominico diuinitùs excitatus, &c. Ab Honorio auctoritate Apoſtolica tandèm approbatur, & confirmatur, &c.* Et infrà ad annum 1224. ponit confirmationem Ordinis Minorum: quomodò ergò antẽ ſuam inſtitutionem, & ortum in Eccleſia per vnum annum poterat Religio Dominicana habere in Monferrato illum Vincentium de Caſali, ſingularem Philoſophum, ac Theologum, qui ſcripſerit eruditum Tractatum de Conceptione? Tertiò: quia Ioann. Mich. Pius in lib. de Vir. illuſ. Ord. Prædic. part. 2. lib. 3. col. 121. recognoſcens hunc Senenſis impoſsibilem, & incompatibilem errorem, cupiens illum emendare, reduxit Auctorem iſtum Vincen-

tium ad annum 1517. sic Italicè dicens: *Fra. Vicenzo da Casale, Monferrino, segnalato Filosofo, è Theologo, scrisse vn trattato della Concettione della B. Vergine. Fioriua del 1217. secondò il soplemento delle Croniche, per testimonio del Lusitano, ma vi è errore nel Centenario senz altro, & è facilmente errore nel, impressione, se bene nō trouo il tempo prefisso.* Ab illo eadem verba transcripsit Alphons. Fernandez Placentinus in Concert. fol. 439. sed ambo *senza altro* multiplicarunt errorem Anton. Senēsis, non videndo Supplementum: nam si illud recognoscerent, non inuenietes suum Vincentium, in illo centenario, & anno, neque in aliis, simul viderent, non fuisse errorem impressionis, sed intentionis; *quo etiam teste* corrigerent, Senensem prætermitendo Auctorem; & si nolent, ne tam strenuus miles Monferrinus Philosophus, ac Theologus deesset à concertatione sua contra Immaculatam Conceptionem, saltem non reducerent illum ad annum 1517. intercalando per syncopam 300. integros annos, & in materia prorsus impossibili; nam historia illa Bergomensis non peruenit ad annum 1517. sed cō cluditur anno 1490. Fuit ergo error istorum peior priore; & Auctor Vincentius, quia à parte ante, & à parte post venit ante tempus, & exortus fuit sine luce veritatis, cecidit in foueam, atq; reuersus est per iter, quo venerat.

Veritas est, quòd talis Vincentius de Casali fuit fictus propter superiùs dicta, & quia nullus Nomenclator antiquus, vel modernus de ipso mentionem facit, nec eius Tractatus impressus, aut manuscriptus hucusque comparuit: nisi mitiùs iudicando velimus dicere: quòd hic Vincentius de Casali fuit Vincentius de Castronouo, qui etiam extitit Monferrinus, & scripsit non vnum, sed tres Tractatus diuersos (si eruditos, videbimus num. XXIII. & in ventilatione num. 307.) non ad annum 1217. neque 1517. sed ab anno. 1470. vsque 1502. Nomenclatores ergo Dominicani, vt multiplicarent Auctores suos, atque Tractatus contra Virginis Mariæ puritatem, mutando Castrum in Casali, & variando annum, alterum finxerunt Vincentium. Item potest esse, quòd hic Vincentius de Casali, Ordinis Prædicatorum, cum suo Tractatu de Conceptione, sit ille, quem Aduersarii appellant Iacobum de Casa, Ordinis Minorum cum alio Tractatu de Conceptione, vt videbimus in ventil. 134. sic que ex vno castro vero, vt darent casum in Maria, finxerunt Casam, & Casalem, & verificatur hìc illud: Sarra sterilis virtutē in Conceptionem accepit, etiam præter tempus ætatis, &c.

Num. II. *Anno 1262.*

DOMINICVS de Panthaleonibus, Ordinis Prædicatorū, Florentinus; ad annum 1262. Secundùm Anton. Senensem in Biblioth. fol. 68. Ioann. Mich. Pium, part. 2. lib. 1. col. 58. Alphon. Fernan. Placent. fol. 351. inter alia scripsit TRACTATVM *de peccato originali*, alium de Corpore Christi, & alterum super Auerruem de substantia orbis, quam notitiam desumpserunt (vt ipsimet dicunt) à Iacobo de Susato. Thom. Maluenda in lib. de Paradys. cap. 60. fol. 191. loquens de illo libro communiter adscripto S. Domini-

minico de Corpore Christi. *Cum de Conceptione B. Mariæ Virginis disseritur, &c.* prosequitur sic. *Iacobus de Susato in Chronico Ordinis Prædicatorum; & Antonius Senensis in Bibliotheca Vir. illus. eiusdem Ord. referunt, F. Dominicum de Panthaleonibus inter alia ingenii sui monumenta composuisse Tractatum de Corpore Christi: quem claruisse memorant circa annum salutis 1262. nempè annos 41. post obitum S. P. N. Dominici. Illius ergo potius quàm S. Dominici videtur fuisse Tractatus ille de Corpore Christi, quem Galatinus, & alii citant, &c.* Michael Pocciantius, Florentinus, in suo Cathalogo scriptorum Florentinorum fol. 47. inquit: *Dominicus Panthaleonus, ex Ordine Diui Dominici Pater, Philosophiæ cultor perpetuus, &c. Composuit de Conceptione per modū dialogi,* CONTRA *Fratres Minores. Itē aliū* TRACTATVM *de eadem materia, &c. Hæc autem omnia apud Bibliothecam Cœnobii S. Mariæ Nouellæ, cuius erat alumnus, commorantur: interiit Florentiæ 1376. die 28. Augusti.* Ex isto transcripsit Hyppol. Marrac. quæ dixit in sua Biblioth. Mariana, fol. 348. At Lucas Vvading. in Cathalog. scrip. Seraph. Relig. pag. 104. istū Dominicum Panthaleonem Florentinum adducit inter Minoritas, cùm eisdem tractatibus de Conceptione B. Mariæ, Dialogo de eadem. De substantia Orbis, de forma Consecrationis sanguinis Christi, &c. Hæc sunt omnia quæ extant in Nomenclatoribus Ecclesiasticis de hoc Auctore, & nihil ampliùs.

Ex quibus omnibus dico: quòd Auctor iste videtur fictus, & duo illi Tractatus de Conceptione suppositi. Primò: propter has genericas rationes; quia nullus Nomenclator antiquus de illo mentionem facit, & ex istis modernis iam vides, quòd non conueniant in Religione, nec in tempore, cum dicāt aliqui, floruisse ad annum 1262. alii verò ad annum 1376. neque conueniūt in Tractatibus; nam aliud est, scribere Tractatum vnum de peccato originali, & aliud, scribere duos de Conceptione Virginis, & contra Minoritas. Secundò: magis specificè, quia siuè scripserit ad annum 1262. vel 1376. Auctor iste præcessit Turrecrematam, cuius tempore Patres Prædicatores scrutati sunt omnes Bibliothecas suas, & non suas, ad faciendam relationem pro sua opinione coram Patribus Concilii Basiliensis; præcessit etiam S. Antoninum Florentinum, qui in eadem Ciuitate, & Conuentu S. Mariæ Nouellæ confecit suum Cathalogum de Auctoribus pro sua opinione, vt infrà videbimus. Non ergo prætermitteret istum Dominicum de Panthaleonibus, & idē dico de Bandello, Vincentia, & aliis etiam Italis, quorum nullus vel minimam de ipso mentionem facit. Tertiò probatur in indiuiduo: quia egomet anno 1651. fui Florentiæ, & in ipsa Bibliotheca S. Mariæ Nouellæ; sed nec talem Auctorem, auc Tractatum inueni, nisi forte essent in alio secretiori loco, vel recondito Archiuio. Quartò: quomodò ad annum 1262. quando S. Thomas habebat triginta quatuor annos, & S. Bonaventura quadraginta, & nulla erat controuersia de Conceptione; iam Patres Prædicatores, duplicata manu armata, à dextris, & à sinistris dimicabant contra Conceptionem, & Minores? Sunt ergo omnia ista testimonia & inter se non conuenientia, & à via veritatis deuia.

Num. III. *Anno* 1280.

GERARDVS, vel Georgius Adæ, Ordinis Prædicatorũ, Archiepiscopus Antibariensis, composuit Oficium de Sanctificatione Virginis Mariæ, circa annum 1280. Accipe verba Alphon. Fernand. Placentini de Scriptor. Prædic. Familiæ, fol. 363. inter scriptores Gallos Auctore 1. *Frater Gerardus (aliis Georgius) Archiepiscopus Antibariensis, vir doctus, & pius scripsit officium vndecim millium virginum, officium B. Georgii Martyris, officium B. Thomæ, atque officium de* SANCTIFICATIONE *B. Virginis circa annũ* 1280. Hęc verba, vt ipsemet fatetur, ad marginem transcripsit ex Anton. Senensi, qui in suo Chronic. ad ann. 1260. fol. 115. inquit. *Tres viros lego per hæc tempora claruisse, &c. sunt autem illi, F. G. Adæ Archiepiscopus Antibariensis, &c.* & in Biblioth. fol. 91. *Frater G. Adæ, Archiepiscopus Antibariensis, &c. composuit officium Sanctificationis B. Virginis Mariæ, officium B. Thomæ de Aquino, &c. claruit circa annum Domini* 1280. Hæc sunt solummodò, quæ extant de hoc Auctore in tota litteratura Ecclesiastica antiqua, & moderna Dominicana, & non Dominicana, & quæ, vt ficta, & falsa reiicienda esse affirmo, & probo, discurrendo per singulas partes sic.

Primò, nomen *Gerardus* adductum à Placentino, est fictum, atque suppositum, vt de se patet: quia Senensis vtrobique tantummodò vocat illum G. & ex hac mera littera finxit Placentinus illa nomina, *Gerardus*, & *Georgius*; sed eadem facilitate poterat dicere, Guillielmus, Gualterius, Garricus, Gabriel, Gregorius, Gelasius, &c. Secundò: etiam est fictum illud: *aliis Georgius*: supponit enim, quòd de nomine huius Auctoris fuerint inter Scriptores diuersę opiniones; sed cùm solus, & vnicus Senensis de hoc Auctore mentionem faciat, & iste nec appellet ipsum, Gerardum, nec, Georgium, sed solùm G. quomodò verificabitur illud, *aliis Georgius*? Tertiò: nomen *Adæ* etiam fuit fictum, quia in tota Nomenclatura Ordinis Prædicatorum nullus est Auctor cognominatus Adam, licèt fuerint tres nominati Adam. Quartò: Archiepiscopatus Antibariensis etiam est fictus, quia neque in Gallia, nec alia Christianitatis parte fuit, nec est talis Archiepiscopatus Antibariensis, vt constat ex vtroque Prouinciali Ecclesiarum antiquo, & moderno. Quintò: quia non constat de tempore, quo Floruerit; nam Senensis in Chronicon facit ipsum Archiepiscopum ad ann. 1260. & in Bibliotheca ad ann. 1280. Sextò: ex officio S. Thomæ: quia Angelicus Doctor decessit à vita ann. 1270. & in Sanctorum numero fuit relatus anno 1322. decimoquinto Kal. Augusti: quomodò ergo potuit S. Thomas habere officium proprium antè decem annos à sua morte, vel sit post decem annos ab illa saltem, semper erit antè suam canonizationem ad minus quadraginta duos? Patres mei, quid dicemus, suppositis his, ad officium de Sanctificatione? Ego dicerem pro vestræ Sacræ Religionis honore, quòd aliquis inimicus homo istud superseminauit figmentum in vestro agro Dominico. Et ratio est: quia quando Bernardinus de Bustis edidit officium de puritate, & innocentia Mariæ, statim surrexit homo, qui edidit alterum officium sub hoc detestando titulo. *De contaminatione,*

& corruptione Mariæ; vt dicit ipse Bustos Serm. 9. & nos latè in Ventilabro clas. 9. Quando Leonardus de Nogarolis dispoſuit officium de Immaculata Conceptione, statim etiam ſurrexit alter homo, qui edidit officium de Sanctificatione, ſeu maculata Conceptione, vt videbimus in Ventilatione num. 201. ad finem; ſic ſimiliter, quia ad annum 1263. fuerat per quandam Constitutionem ſtatutum, vt in Religione Minorum recitaretur officium Conceptionis, vt dicemus num. 49. ad finem: fuit etiam aliquis inimicus homo, qui ſub littera G. & cognomine Adæ, & Archiepiſcopatu ficto, ad annum 1260. finxit hoc officium Sanctificationis, vt opinio minus pia ſemper anteiret, & in nullo cederet, &c. ſed in vanum, quia cecidit, & tale officium nec viſum, neq; auditum fuit in rerum natura. Hęc dicit veritas, ſi fortè audiát, & quieſcant.

Num. IIII. *Anno* 1303.

THOMAS Iorſius, de Vvalleis, Gualenſis, Theobaldus, Anglicus, Ordinis Prædicatorum, & S.R.E. Cardinalis S. Sabinæ, de quo latè agimus in Ventil. num. 301. ſecundùm Nomenclatores Dominicanos ſcripſit inter alia LIBRVM *de Conceptione B. Virginis Mariæ:* ita Anton. Senenſis in Biblioth. fol. 243. Mich. Pius part. 2. lib. 1. colum. 128. & alii poſt iſtos. Sed quàm parua fides ſit præſtanda Senenſi primo prædicti libri inuentori, latè etiam in dicto numero demonſtratur; ideò hìc pro Trituratione ſolùm ſtatuimus pro certa, ac indubitata concluſione, Auctorem fuiſſe in rerum natura, & ſcripſiſſe plura; ſed quòd ediderit librum de Conceptione, exiſtimo prorſus eſſe à veritate alienum. Primò: quia nullus Nomenclator antiquus de tali libro Conceptionis mentionem facit, nec ab ſcriptoribus de hac Conceptionis materia nominatur. Secundò: quia Aduerſarii, Turrecremata, Bandellus, Vincentia, &c. qui ipſum adducunt pro ſua opinione ſuper Pſalterium, propter quædam æquiuoca verba, parum, vel nihil exprimentia ſuum intentum, potiori iure ipſum introducerent ad Aream, ſi talis liber Conceptionis, vel ſaltem illius notitia fuiſſet ſuo ſæculo. Tertiò: quia impreſſus certiſſimum eſt, quod non extat, manuſcriptum nullus vidit, nec adhuc Nomenclatores ipſi Dominicani dicunt, quomodo incipiebat, aut vbi extabat, quòd in aliis libris verè exiſtentibus ferè ſemper obſeruant. Quartò: quia in huius Auctoris operibus, quæ modò extant, quorum ego vidi, & legi aliqua, nullibi de tali Conceptionis libro mentio fit. Iſtæ ſolùm ſunt coniecturæ, licèt efficaces, vt exiſtimemus, prædictum librum nec eſſe, nec fuiſſe: credemus autem contrarium, quando ipſum oſtenderint; ſed ſi hoc in tribus antecedentibus erit dificile, de hoc quarto via penitùs ignoratur.

Num. V. *Anno* 1309.

GVILLIELMVS de Gannaco, vel de Ganco, Ordinis Prædicatorum, circa annum 1309. vel 1335. edidit Tractatum, ſub titulo: DE

VERA *innocentia Matris Dei:* in quo recollegit Doctores,& Auctores pro sua opinione,si credendum est Ioanni Capreolo,& Paulo Soncinati in 3.dist.3. quæst.vnica,artic.1.Postquam enim Capreolus retulisset quadraginta Doctores pro sua opinione, sic concludit: *Richardus de Mediavilla, & MVLTI alii; quorum* DICTA *recitat Frater Guillielmus de Gannaco, in* TRACTATV, *quem super hac materia edidit, & intitulatur de* VERA *innocentia Matris Dei, &c.* Dixi:si credendum estCapreolo,quia nullus alius scriptor antiquus, aut modernus, extraneus,vel proprius Ordinis Prædicatorum,nec ipsimet Aduersarii,Turrecremata, Bandellus, Vincentia, Grysaldus, &c. qui copiosissimos cõfecerunt Cathalogos pro sua opinione,de tali Guillielmo de Gannaco minimam faciunt mentionem. Cùm ergò opus Capreoli super sententias commune semper fuerit apud Scholasticos,& inter Thomistas communissimum (quia ante Cayetanum pro primo discipulo,ac vnico interprete Angelici Doctoris habitus fuit) quare autem nullus Aduersariorũ adduxerit Guillielmum de Gannaco expressum in Capreolo,& Soncinate,mihi penitùs absconditum est mysterium. Nam dicere,quòd tot, tantique doctissimi Patres non legerunt suum Capreolum,vel saltem Soncinatem,videretur temeritas: dicere,quòd viderunt,sed consultò prætermiserunt, cognoscẽtes Capreolũ finxisse Auctorem Gannacum, & opus de vera innocentia, redoleret audaciam,sed vtrunque est possibile. Patres mei in re tam dubia,hoc vnum affirmo,quòd nullus Nomẽclator,nec vllus ex Aduersariis,Turrecremata,S. Antoninus,Bandellus, Vincentia, Deza, Grysaldus &c. adducunt Gannacum, neque Capreolum,vt videbimus infrà num.XI. Causam verò vos tacitè ruminate; quia pro nunc supponendo,quòd talis Guillielmus de Gannaco fuerit in rerum natura,& scripserit Tractatum illum de vera innocentia Matris Dei,triturare opportet illa.

Primum: *& multi alii*: igitur non tantùm illos quadraginta adductos à Capreolo,sed multos alios Doctores, referebat ille Gannacus pro sua opinione? & sic iam sæculo 13. id est,ad annum 1300.non solùm quadraginta, sed etiam *multi alii* sustinuerant opinionem Aduersariorum? Capreolus non exprimit,quales fuerint illi *multi alii*; quare existimo, verbum hoc fuisse additum sine fundamento ad inanem ostentationem, & fantasticam multiplicationem Auctorum;nam si in illis quadraginta adduxerat Guillielmus de Gannaco S.Thomam,S.Bonaventuram,Albertum Magnum, Alexandrum de Ales,Richardum de Mediavilla,& alios huiusmodi vsque ad numerum quadragenarium, supra quos cadere poterat,illud: *& multi alii*? Secundum sit: *Quorum dicta recitat*, ergo Gannacus non solùm adduxerat multitudinem Doctorum pro sua opinione,sed etiam ipsorum auctoritates,& verba;Capreolus omnia ista prætermisit, & ego dicerem ad excusationẽ aliorũ, quòd iste Gannacus incognitus, & deperditæ memoriæ inter Ecclesiasticos scriptores finxit Auctores, & vitiauit omnes auctoritates infrà Ventilandas: at huic piæ considerationi clauserunt ianuam, Turrecremata,& Bandellus,affirmãdo, quòd ipsi suis propriismet oculis viderunt Auctores, & auctoritates in

prop rio fonte, & originalibus, & sic præcluserunt omnem viam ad quamcunque charitatiuam, atque Religiosam excusationem. Tertium est illud, *de vera innocentia Matris Dei*. En, ò lector, ab hoc Auctore Gannaco incipit veritas cum innocentia; sed existimo, quòd sicut in Conceptione Matris Dei fuerunt incompatibiles *vera innocentia* cùm macula, & peccato originali, ita nec fuit *vera*, neque *innocentia*, neque innocens veritas in Auctoribus, & auctoritatibus contra ipsam adductis. Finis coronabit opus, & exitus acta probabunt. Alia, quæ hìc desunt de Guillielmo de Gannaco, & eius Tractatu, vide infrà num. XI. & in ventilatione num. 110.

Num. VI. *Anno* 1314.

DOMINICVS, vel Iacobus Ægidius de Barchinona, vel Cathalonia, Ordin. Prædicatorum, ac Magister Sacri Palatii, scripsit Tractatum, vel Tractatus de Conceptione Virginis Mariæ, ab anno 1314. vsque 1500. & ne mirereris Lector ex isto nostro loquendi modo; nam ab hoc scriptore incipiunt confusiones, & multiplicationes sine modo, ordine, nec fine. Anonymus in Classe de Prædicatoribus circa finem sic inquit: *Idem tenet Magister Iacobus de Cathalonia vir famosissimus, Magister Sacri Palatii in Tractatu* GLORIOSO, *quem de Conceptione composuit.* Et infrà concludit illam Classem sic: *Idem tenet Frater Dominicus de Cathalonia in quodam* PARVO *Tractatu de Conceptione.* Qui post Anonymum scripserunt, vt Bandellus, Vincentia, & Deza sic vnanimiter dicunt: *Idem tenet Magister Iacobus Ægidius de Barchinona, Magister Sacri Palatii in* TRACTATV, *quem de Conceptione B. Mariæ composuit.* Et infrà: *Idē tenet doctissimus Pater Frater Dominicus de Cathalonia in* TRACTATV *de Conceptione B. Mariæ Virginis.* Ecce, lector, habemus in istis quatuor, tres famosissimos, atque doctissimos Auctores distinctos; Iacobum de Cathalonia, Dominicum de Cathalonia, & Iacobum Ægidium de Barchinona; sed ij tres vnum sunt, & ille vnus non fuit in rerū natura. Prosequere, quia multò maiora videbis.

Nomenclatores Dominicani omnes, ex hac Aduersariorum confusione aliam longe maiorem machinati sunt. Proponam vnicum tantummodò exēplum, relinquendo alia pro Ventilatione. Ioann. Michael Pius, qui scripsit nostris temporibus, de homin. Illus. Ordin. Prædicat. anno, scilicèt. 1607. sic inquit, par. 2. lib. 2. col. 181. ad annum 1348. *Fr. Domenico Spagnuolo, Cathalano di natione, scrisse vn libro, ouero trattato dalla Concettione della B. Vergine,* & allegat Vincen. Bandellum & Anton. Senensem (sed Senensis adducit istum, vel sequentem ad annum 1314.) Infrà in eadem part. colum. 227. ad annum 1406. inquit: *Fra. Giacomo, ignoto di Patria, Catalano, & Spagnolo di natione, compose vn libro de la Concettione della B. V. chie viene citata dal Bandello, nel libro che gli racolse da molte sentenze de Padri, in questa materia,* & citat Senensem Lusitanum, & Amb. Gozeum. Infrà lib. 3. col. 24. ad ann. 1444. inter Magistros Sacri Palatii inquit: *Fra Pauolo Egidio Aragonese, vedi sotto tra li scritori a Fra Giacomo*

como de Ægidio. Infrà col. 27. ad ann. 1447. iterùm sic: *F. Giacomo d' Ægidio Spagnolo, che alguni Chamano F. Pauolo Ægidio, Prouinciale de la Prouincia de Aragoma, & poi Maestro di sacro Palacio, sotto Nicolao V. &c. Compose vn Tratato del Sangue de Christo. Vn libro della Verità della Concettione della B. Vergine, & ad instanza di Calixto III. l' Vfficio de la Transfiguratione del Signore, &c.* Et citat Senensem Razzium, & Gozeum. Infrà col. 31. ad annum 1451. inquit: *Fra Giacomo di natione Cathalano, buon scolastico, scrise vn libro della Concettione de la B. Vergine.* Et citat Amb. Gozeum, & Vinc. Bandellum. Denique infrà col. 86. ad annum 1500. *Fra Giacomo Spagnolo ignoto de Patria, è Catalano di natione, compose vn libro della Concettione della B. Vergine, che vene citato dal Generale Fra Vicencio Bandello, nel libro della Sanctificatione, &c.* Et allegat Senensem. Si omnia, in quibus hic Nomenclator Dominicanus discessit à veritate in relatis verbis, essent à radice examinanda, procederemus sine termino; nam hìc Auctor vltimus, qui vixit ann. 1500. quomodò potuit citari à Bandello, qui scripsit anno 1481. Sed omnia ista prætermissa, & ad principale punctum respiciens; si Aduersarii ex vno Cathalano fecerunt tres, ipse ex eodem fecit sex iam relatos, spargens illos per diuersa sæcula ab anno 1314. vsque 1500. quando nec sex, nec tres, imò nec vnus fuerit, qui scripserit librum, Tractatum gloriosum, nec Tractatum paruum de Conceptione; vt latè ostendimus in Ventilatione. Retuli enim ista summatim hìc, vt ex hac trituratione cognoscatur, quòd alibi sæpè ostendemus, scilicèt, quòd in hac Conceptionis materia, nulli, nullibi, & nunquam est credendum.

Num. VII. *Anno 1348.*

DOMINICVS de Monteluporum, Italus, Ordinis Prædicatorum, ad annum 1348. scripsit TRACTATVM *de Conceptione B. Virginis.* Ita Ioann. Mich. Pius, par. 2. lib. 2. colum. 181. Alphons. Placentinus, in Concertat. fol. 351. Pius, à quo Placentinus transcripsit, allegat Amb. Gozeum, addens, quòd prædictus Tractatus inuenitur in Conuentu Ragusino: sed cùm de hoc scriptore, atque Tractatu nulla alia magna, aut parua reperiatur notitia inter Nomenclatores, adhuc Dominicanos, nimis dubito de Auctore, & multò magis de Tractatu: nam Auctor Italus, & Tractatus in Ragusia, potest esse; sed credat hoc, qui voluerit; quia ego solùm affirmo, Auctorem esse in cognitum, Tractatum nunquam fuisse typis mandatum, & manuscriptum à nullo alio visum fuisse, nisi tantummodò post trecentos vndecim annos, ab vno solo Gozeo Dominicano; & væ soli quia cùm ceciderit, &c. Vidi omnes Nomenclaturas, excrutatus sum non paruas Bibliothecas, legi quidquid hucusque scriptum est de Conceptione, per agraui Europam, sed numquam mihi occurrit Mons iste Luporum.

Num. VIII. *Ann. 1355.*

HENRICVS de Heruodia, vel Esfordia, Saxo Mindensis, Ordinis Prædicatorum optimus Philosophus, ac Theologus insignis, ad ann. 1355. scripsit inter alia: *Tractatum de Conceptione B. Virginis, eam in peccato originali conceptam* PROBANDO. Ita Antonius Senensis in Bibliot. fol. 103. à quo posteà Mich. Pius par. 2. lib. 2. col. 191. Placentin. fol. 373. Posseuinus, fol. 697. Hunc Auctorem, atque Tractatum antè Senensem adduxit Leander Alber. lib. 4. fol. 153. Sed non habet illa vltima verba: *Eam in peccato originali probando*: quæ gratis addita fuisse non dubito: quia Senensis non vidit illum Tractatum, vt ex eius verbis constat. Sed quidquid sit de additione Senensis, & Tractatus Alberti, Auctor penitùs incognitus est, quia Ioannes Trithemius in Bibliot. fol. 90. mentionem facit de quodam Henrico de Esfordia, qui floruit ad annum 1350. & scripsit de factis memorabilibus; at nihil dicit de eius statu, seu Religione: & in Cathalogo illust. viror. Germaniæ, fol. 145. iterùm eundem adducit, & commemorans aliqua eiusdem Opuscula, scilicèt, de Memorabilibus, Summam, & Sermones, concludit sic: *Et alii diuersi Tractatus, ex quibus eum religiosum fuisse coniicimus, quamquam Ordinis sui differentiam ignoremus: claruit anno* 1350. Ex nomine, patria, & anno videtur esse vnus, & idem; sed non ex Religione, neque ex Tractatibus; quia sunt valdè diuersi relati à Senensi ab istis Trithemii. Ego existimo, neque istum fuisse Dominicanum, neque scripsisse Tractatum de Conceptione, sed de hoc Auctore dicta esse, sicut alia, quæ Leander, & Senensis adducunt sine vllo fundamento, & veritate, passim infrà detegenda; quod verò non existimo, sed affirmo, illud est, quòd Tractatum de Conceptione, nec natum, aut conceptum, impressum, scilicet, aut manuscriptum nunquam ipsi viderunt, nec ostendent, quia si fuit in partu, occubuit.

Num. IX. *Ann. 1383.*

IOANNES de Montesono, Doctor Parisiensis, Ordinis Prædicatorum, Hispanus; sumpta occasione ex eò quòd ad annum 1383. Vniuersitas Pariiensis determinarat, Mariam Matrem Domini per nullum instans, vel momentum originali culpæ subiectam, sed singulari priuilegio ab omni macula immunem extitisse: in quibusdã Vespertinis Sorbonicis coram omni Academia fecit RESVMPTAM, seu potiùs inuectiuam contra Immaculatam Conceptionem; inquisitus verò propter hãc, edidit TRACTATVM, seu deffensorium suæ Resumptæ; postquam autem conclusiones aliquæ in prædicta Resumpta, ac Tractatu contentæ ab Episcopo, & tota Facultate Parisiensi, vt falsæ, hæreticæ, & erroneæ, fuissent damnatæ, & Montesonus excommunicatus; recurrens ad Curiam Romanam, dedit Summo Ecclesiæ Pontifici SVPPLICATIONEM, seu querelam, in qua, vt di-

dicitur in Tractatu de Erroribus Parisiis condemnatis, fol.423. *ferè tot sunt* MENDACIA, *quot sunt verba.* Contra hæc tria opuscula Montesoni iussu eiusdem Vniuersitatis scripserunt Ioannes Vitalis, Ordinis Minorum, Hispanus (distinctus ab alio Ioanne Vitali de Furno, Gallo, & Cardinali S. R. E. qui diem clausit extremum ann.1327.) Deffensorium, quod incipit: *In hoc primo libro reseratur de dono originalis iustitiæ, &c.* Atque Ioannes Alanus, etiam Doctor Parisiensis librum, qui incipit metricè: *Temporis in motu quondã anfractu diurno,* Ex his enim Tribus testibus oculatis transcribam hic aliqua pertinentia ad Tritutationem de illis, quæ continebantur in relatis tribus opusculis Montesoni; nam ipsius originalia, vt reproba, atque damnata penitùs interierunt.

Dicebat igitur Montesonus in illis suis opusculis, vt refert ipsamet Facultas Parisiens. *Primum est: quòd aliquæ conclusionum suarum trahuntur ex doctrina S. Thomæ: quam facultas Theologiæ alias* EXPRESSE *commendauit, & Dominus Stephanus Episcopus Parisiensis, per suas litteras* APPROBAVIT. *Secundum est; quòd Dominus Vrbanus Papa V. per eius Bullam Vniuersitati studii Tolosani scripsit, & voluit eiusdem Sancti doctrinam tanquam* BENEDICTAM, *&* CATHOLICAM, *sequi, &* TENERI *à Christicolis, & studiosis, & eam pro viribus* AMPLECTI. Hæc sunt vniuersitatis verba. (Sed vt ista de approbatione doctrinæ S. Thomæ, quæ hucusque tot iurgiorum, atque scandalorum causa extiterunt, & adhuc de præsenti sunt, deinceps sub perpetuo maneant silẽtio, detegendo à radice ipsa, rem propono sub hac nuda veritate, vt ad finem iudicet Lector secũdùm iustitiam.) Videns enim prædictus Montesonus, aliquas propositiones suæ primæ Resumptæ fuisse à Facultate Parisiensi damnatas, vt erroneas, & hæreticas, in Tractatu, seu Deffensorio sequenti fecit hoc argumentum: Vniuersitas ista Parisiensis non potest condemnare, vt falsum, temerariũ, vel erroneũ, &c. Illud, quod iam ab eadẽ Vniuersitate, & ab Stephano suo Episcopo, ac denique à Pontifice supremo Ecclesiæ capite est approbatum, vt verum Catholicum, &c. Sed doctrina S. Thomæ, in qua cõtinẽtur meæ propositiones, est ab istis tribus approbata, vt Catholica, & vera: ergo Vniuersitas non potuit damnare meas propositiones. Maiorem demonstrabat; quia inferior non potest in superiorem; item, quia approbatio doctrinæ, vel eius damnatio solummodò pertinet ad supremum Ecclesiæ caput, &c. Minorem verò probabat ex ipsismet approbationibus doctrinæ S. Thomæ, quas hic transcribo, vt nulla sit nostræ veritati tergiuersatio.

Litteræ Vniuersitatis Parisiensis Doctrinam S. Thomæ de Aquino, Ordinis Prædicatorum approbantes.

Ad perpetuam rei memoriam. Ad laudem, & honorem, & gloriam B. Thomæ de Aquino, Ordinis Prædicatorũ. Nouerint vniuersi has litteras inspecturi, quòd nos Stephanus, permissione diuina Parisiensis Episcopus, vna cum venerabili Decano Ecclesiæ nostræ, ac viginti tribus Magistris in Theologia, & triginta nouem Bacchalariis in Theologia, sicut veritatis zelatores, attendentes, quòd sacrosancta Romana Ecclesia, ita magnificauit Sanctum

ctum suum Thomam benedictum, & colendum, dederit vniuersis cupientes gloriosum Deum in sanctis suis apud fidelium deuotionem in terris gloriosiùs exaltari, ac Sanctissimæ Matris nostræ desiderantes vestigia sancta pro viribus imitari, dictumque Confessorem apud terrigenas deuotiùs, ac celeriùs honorari, præsertim cùm fuerit, & sit Vniuersalis Ecclesiæ lumen præfulgidum, gemma radiãs Clericorum, flos Doctorum, Vniuersitatis nostræ Parisiensis speculum clarissimum, & insigne, claritate famæ, vitæ, & doctrinæ velut stella splendida, & matutina refulgens. Et cùm inuenerimus luce clarius, eum nunquam sensisse, docuisse, seu scripsisse quod sanæ fidei, vel bonis moribus aduersetur; propter quæ tam mirifica, & insignia, & laudabilia de prædicto sancto inuenta, eum Sancta Romana Ecclesia Sanctorũ Confessorũ Cathalogo feliciter assignauit. Nos cùm tota Vniuersitate Parisien, vt prædictum est, & cum sigillis nostris huic approbationi appensis, inter summos Ecclesiæ Doctores locum habere feliciter approbamus. Datis Parisiis 1324.

Aliæ litteræ præfatæ Vniuersitatis quandam condemnationem contra doctrinam B. Thomæ annullantes.

Stephanus permissione Diuina Parisiensis Episcopus: Vniuersis præsentes litteras in specturis, salutem in omnium Saluatorem. Magistra rerum experiẽtia certis iudiciis euidenter demonstrat multa, quibusdam temporibus ordinata; nouis emergentibus causis, succedentibus temporibus in contrarium debere consultiùs immutari: dum quidam prædecessores nostri quosdam articulos, ne fortè eos malè intelligentes, caderent in errorem, tanquam erroneos per excommunicationis sententiam damnauerunt, quorum nonnulli eximii Doctores B. Thomæ de Aquino doctrinam tangere à quibusdam asseruntur, quam articulorum condemnationem venerabiles viri Decanus, & Capitulum Ecclesiæ nostræ Parisien. sicut veritatis zelatores intimiùs considerantes, nec non doctrinæ, ac famæ B. Thomæ iniustam denigrationem, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ aliqualem dehonorationem supplicauerunt, quatenùs vocatis omnibus sacrę Theologiæ Doctoribus cum aliis, qui de talibus scire possunt, veritatis viam aperiremus, per quam in prædictis articulis, in quantùm doctrinam B. Thomæ tangere possunt, & S. R. Ecclesiæ, & prędicti Sãcti honorem, & reuerentiam seruaremus. Nos ergò attendendentes cum eis, quòd S. R. Ecclesia fidelium omnium mater, & magistra in firmissima Petri Christi Vicarii cõfessione fundata, ad quam, velut vniuersalem regulam Catholicæ veritatis, pertinet approbatio, & reprobatio doctrinarum, declaratio dubiorum, determinatio tenendorum, & confutatio errorum, præfatum Doctorem venerabilem, cuius doctrina fulget Ecclesia, vt Sole, & Luna, nuper Sanctorum Confessorum Cathalogo ascribendum decreuit, diligenti discussione, & examinatione præhabita super vita ipsius, & doctrina ipsum, quòd ad vitam puram, & doctrinam salubrem Orbi terræ prædicauit comendabilem. Cupientes, Deum in sanctis suis exaltari, ac sacratissimæ Matris Ecclesiæ desiderantes pro viribus sancta vestigia imitari;

tari;

tari; dictumque Confessorem feliciter in cœlis regnantem apud terrigenas deuotiùs,& celebriùs honorari,præsertim cùm fuerit,& sit Vniuersalis Ecclesiæ lumen præfulgidum, Vniuersitatis nostræ Parisien. Speculum clarissimum,vitæ,famæ,& doctrinæ veluti stella splendida, & matutina refulgẽs; per venerabiles,& dilectos Consiliarios nostros fideles, inquisitione facta super dictis Articulis apud Doctores Theologicæ facultatis in eorum cõgregatione Generali regentium, & non regentium;sæcularium, & regularium ad hoc specialiter conuocatos,comperto per Dei gratiam, præfactum Doctorem sanctum nihil vnquam sensisse, docuisse,seu scripsisse,quòd sanæ fidei,aut bonis moribus aduersetur;de consilio venerabilium virorum Decani, & totius Capituli Parisiensis, & venerabilis Patris D. Guillielmi Archiepiscopi Viennensis, Sacræ Theologiæ professoris, & aliorum viginti triũ in Theologia Magistrorum,vna cumR.P.prædicto in litteris sub sigillo per præfatos Commissarios nobis missis,nec non,& triginta nouem Bachalariorum in Theologia,super hoc per litteras eorum propriis subscriptionibus, & sigillis communicatis nobis super hoc consulentium,& rogantium humiliter,& deuotè;& aliorum discretorum solemni, & maturo consilio super hoc habito,supradictam articulorum condemnationem, & excommunicationis sententiam,in quantum tangunt,vel tangere asseruntur doctrinam B. Thomæ prædicti,ex certa scientia tenore præsentium totaliter annullamus. In cuius rei testimonium sigillum nostrum est præsentibus appensum. Datũ apud Gentilicum 1324.die Iouis ante cineres sacros:

Litteræ Vrbani Papæ.

Vrbanus Episcopus seruus seruorum Dei. Venerabili Episcopo Tolosano, & dilectis filiis,Cancellario Ecclesiæ Tolosanæ,vniuersisque Magistris, & Doctoribus in ciuitate,& Prouincia Tolosana commorantibus,salutem, & Apostolicam benedictionem. Sanè cùm sacrum, & venerabile corpus B. Thomæ de Aquino, Ordinis Fratrum Prædicatorum Tholosam de proximo transferendum sit.Nos attendentes,quanta à Deo scientia dotatusOrdinem Fratrum Prædicatorum, & vniuersalem Ecclesiam illustrauit, ac B. Augustini vestigia insequens, eandem Ecclesiã doctrinis, & scientiis quàm plurimis adornauit;volentesque propterea idem corpus speciali honorificẽtia atolli;Vniuersitatẽ enim requirimus,& hortamur in Domino Iesu Christo, nihilominùs per Apostolica scripta mandantes,quatenùs dictum corpus cùm ad partes easdem transferretur,benignè,& honorificè suscipiẽtes, eumque deuotè, ac venerabiliter pertractantes,facietis ab aliis quantum in vobis est,cum debita honorificentia,ac deuotione suscipi,& tractari; volumus insuper, & tenore præsentiũ vobis in iungimus,vt dicti B.Thomæ doctrinam,tanquã veridicã,& Catholicã sectemini,eamque studeatis totis viribus ampliare.Datum apud Montem Flasconem 2. Kal.Septẽbris, Pontificatus nostri anno 6.

Tribus istis litterarum,seu testimoniorum clypeis,Vniuersitatis,Stephani,& Vrbani sese protegere conabantur Montesonus,& eius discipuli, aut se-

sequaces Montisonistæ communiter dicti contra facultatis Parisiensis repetitos censurarum ictus;sed immeritò,nam in prædictis litteris non extāt illa tria verba;*benedictam,teneri,& amplecti*,nullaque datur approbatio doctrinæ S. Thomæ in particulari,neque in communi, sed est solummodo quædā illius simplex comendatio,seu,vt veriùs loquamur,absolutio,annullatio, & reuocatio primæ sententiæ ab Stephano,& tota Vniuersitate cōtra aliquos ipsius articulos promulgatæ;nec adhuc hoc parū admittere voluit Academia Parisiensis in illa acri controuersia;nam reputando omnes prædictas litteras fuisse falsas, fictas,atque supposititias,instabat, requirebat,ac premebat Aduersarios Montisonistas,vt illas iuridicè, aut saltem aliquod authenticū testimonium manifestarent:at nunquam tales litteræ comparuerunt; quin potiùs Ioannes Thomæ,eiusdem Ordinis Prædicatorum,ac frater etiam secundùm carnem Ioannis de Montesono,& eiusdem in tali lite armiger substitutus (de quo num.sequenti)in reuocatione suæ opinionis publicè facta coram tota Vniuersitate in Conuentu Fratrum Minorum, sub præstito iureiurando declarauit, se nunquam tales litteras vidisse; neque aliquē alium suæ Religionis Magistrum, quia si fuissent Maiores Ordinis,hoc sciuissent, &c. Cuius depositionis fidem faciunt Vitalis,& Alanus testes oculati,vt dicemus,num. 158. Item obiiciebatur illis, quòd Stephanus Episcopus in prædictis litteris introductus(cuius proprium cognomē fuit de Borreto,electus anno 1320. & mortuus,anno 1326.)cum tota sua Facultate Parisiensi condemnauerat aliquos articulos ad sensum S. Thomæ,ideoque astutè introductū fuisse illud in narratiua: *Magistra rerum experientia certis iudiciis euidenter demonstrat multa,quibusdam temporibus ordinata,nouis emergentibus causis, succedētibus tēporibus in contrariū debere consultiùs immutari. Quidā prædecessores nostri quosdā articulos(ne fortè eos malè intelligētes caderent in errorē)tanquā erroneos per excomunicationis sententiā dānarunt,quorū nonnulli eximii Doctoris B. Thomæ de Aquino doctrinā tangere à quibusdam asseruntur,&c.* Cùm ergo isti Articuli(dicebant Parisiēses)non fuissent damnati à prædecessoribus Stephani,sed ab ipsomet Stephano, cum tota facultate Parisiēsi;quommodo ipsemet in tàm breui spatio potuit reuocare suā dānationē? Sed cuiuscūque fuerit illa dānatio,saltē cōstat ex hoc irrefragabili ipsorū adducto testimonio,aliquos articulos tāgētes doctrinā S. Thomæ fuisse,vt erroneos,sub excōmunicationis sentētia à Facultate Parisiēsi aliquādo prohibitos,de quibus ipsa Academia erat satis certiorata.

Quapropter desiderabat eadem Facultas(vel ad indagādā veritatem,vel vt non redargueretur de incōstātia suū primū iudiciū) videre illas tres clausulas: *Et cū inuenerimus luce clarius,eum nunquā sensisse,docuisse,seu scripsisse, quod sanę fidei,vel bonis moribus aduersetur,&c. Inter summos Ecclesiæ Doctores locū habere, feliciter approbamus.* Et illā: *Solēni,ac maturo consilio super hoc habito, supradictā articulorū condemnationē,& excommunicationis sententiā, in quantū tangunt,vel tāgere asserūtur doctrinā B. Thomæ prædicti,ex certa sciētia tenore præsentiū totaliter annullamus.* Et illā Vrbani: *Et tenore præsentiū vobis iniūgimus,vt dicti B. Thomæ doctrinā tanquā veridicam,& Catholicam sectemini, eamque studeatis totis viribus ampliare.*

Istas approbationes requirebant Parisiensis Doctores, sed Montisonistæ in iudicio, nec extra ausi fuerunt illas manifestare; causam Deus scit. Res certè mira videtur, quod cum illa reuocatio, seu approbatio, non fuerit clandestina, sed ab Episcopo, cum Decano, & toto Capitulo Parisiensi, coram viginti tribus Magistris, triginta nouē Bacchalariis, Archiepiscopo Vienēsi, Comissariis, Discretis, Regētibus, Regularibus, ac Sæcularibus solēni, ac maturo cōsilio, ad petitionē partis, & cū sigillis appensis ad annū 1324. & cōtrouersia excitata fuerit circa annū 1390. post sexaginta annos nullū inuenirent Patres, nec Doctores instrumētū in Cathedralis libris, Academiæ prothocolis, aut saltē suæ Religionis Archiuiis? Itē etiam mirū est, quòd nullus ex scribētibus antè annū 1390. adhuc ex ipsis Dominicanis, de prædictis litteris Stephani mentionem faciat? Hoc dixi pro veritate, pro iustitia iudicet Lector.

At quid dicemus de litteris Vrbani, quæ maiorem vidētur claudere difficultatem, nam Montisonistæ non exprimebant, cuius Vrbani essent illæ litteræ; & sic ex scribentibus post illos vnusquisque ad libitum abiit per viam suam; aliqui afirmando fuisse Vrbani IV. qui regnare cæpit anno 1261. viuente ad huc S. Thoma, & cuius iussu Sāctus Doctor fecit officium Corporis Christi, & qui ipsi obtulit Archiepiscopatum. Ideò alii dicunt fuisse Vrbani V. qui sedit anno 1362. At iste in rei veritate potuit esse; nam Vrbanus VI. de quo alii, regnare cæpit anno 1378. id est, octo annis post translationem factam; quare Scriptores moderni, ex Ordine Prædicatorum fugientes ab extremis vitiosis, & repugnantibus, per locum intrinsecum; sistunt firmiter in Vrbano V. tamen nullus signat, quo anno sui Pontificatus expeditæ fuerint prædictæ litteræ; attamen vt constat ex Regesto istius Summi Pontificis, ipse fuit electus Auinione, & anno quinto sui Pontificatus transiens per Viterbum, & Montem Frascionem Valneoregien. Diœcesis (vbi dicunt litteras fuisse expeditas) Romam venit, vbi fuit vsque ad annū 8. Et ipso anno rediit Mōtem Frascionem, & eodem mortuus est: si tūc expeditæ fuerint litteræ, ipsi videant. Assertiuè autem solùm affirmare possum, in vita, & gestis Vrbani V. apud Odoricum in continuatione Annaliū Baronii ad ann. 1368. num. 15. nullam fieri mētionē de tali Bulla, tantum enim dicitur: *Eodem anno ex ordinatione Apostolica, & volūtate dicti Vrbani Papæ corpus S. Thomæ de Aquino, quod à tempore obitus sui tumulatum remanserat in Monasterio Fossenouæ. Ordinis Cistercienfis, vbi decessit, translatum fuit ad Conuentū Prædicatorum Tolosæ.* Et nihil de Bulla. Nec ipsi Scriptores Dominicani antiqui de prædictis litteris memoriā faciunt: Nam S. Antoninus par. 3. histor. tit. 21. cap. 10. fol. 374. loquendo de Vrbano V. sic dicit: *Mādauit autem ipsum corpus deferri Tolosam, scribens studio Tolosano Sācti extollens gloriam, & approbās Apostolica auctoritate doctrinam.* Ex quibus constat, ipsum loquutum fuisse ex relatione, quia si vidisset Bullam, nullibi reperiret approbationem, sed recomendationem: Turrecremata, licet latissimè scripserit, de hac materia ad Concilium Basiliense, nec verum ausus est proferre de omnibus supra dictis: idem affirmo de alijs scribentibus excellentias Doctrinæ Sancti Thomæ

Abrah

Abrah. Bzouius ad ann. 1370. adducit integram Bullam, quæ incipit: *Laudabilis Deus in sanctis suis.* Sed de isto, sicut & de Dom. Grauina in Proleg. Præscript. cap. 6. Castill. lib. 3. tom. 2. cap. 38. fol. 151. & Ioan. Flamin. parum est curandum; quia sunt moderni. Barelete serm. de S. Thoma, fol. 198. sic inquit: Tertio, &c. Vrbanus IV. in epistola canonizationis, quam mittit Archiepiscopo Tolosano, quæ incipit: *Laudabilis Deus in sanctis suis: volumus, & tenore præsentium iniungimus, vt B. Thomæ doctrinam, &c.* Nota qualiter iste dissentit à veritate: nam Vrbanus IV. sedit ad ann. 1261. & obiit ann. 1264. S. autem Thomas mortus fuit post decem annos, id est 1274. quomodo ergo litteræ poterant esse Vrbani IV? Anonymus transcripsit litteras de verbo ad verbum ab illa clausula: *Sanè cum sacrum, &c.* Fortè quia sic illas inuenit in libris Montisonistarum. At iudicans illas non esse satis efficaces ad stabiliendam prætensam approbationem doctrinæ S. Thomæ, decreuit alium fingere Pontificem indiuiduum, vagum, & pariter auctoritatem sic dicens. Innocentius Papa in sermone B. Thomæ, qui incipit: Ecce plusquam Salomō hic; sic dicit: *Huius Doctoris sapientia, præ cæteris excepta canonica habet propietatem verborum, modum dicendorum, veritatem sententiarum, ita vt nūquam, qui eam tenuit, inueniatur à tramite veritatis deuiasse, & qui eam impugnauit, semper fuit de veritate suspectus. Hæc ille.* De his tribus litterarum generibus Stephani, Vrbani, & Innocentii, de duabus primis iudicet lector, iuxta dicta, sed de vltimis Innocētii ego afirmo, fuisse falsissimas, vt dicam infrà num. XIX. ad finem.

Propositiones ergò Montesoni inter alias contra immaculatam Virginis Conceptionem fuerunt istæ: *Decima: non omnem hominem, præter Christum, contraxisse ab Adam peccatum originale; est* EXPRESSE *contra* FIDEM. *Vndecima Beatam Mariam Virginem, & Dei genitricem non contraxisse peccatum originale, est* EXPRESSE *contra* FIDEM. *Duodecima: tantùm est contra sacram Scripturam, vnum hominem esse exemptum à peccato originali, præter Christum, sicut sic* DECEM *homines ponerentur exempti. Tertia decima: magis est* EXPRESSE *contra Scripturam Sacram, B. Virginem non esse conceptam* IN PECCATO *originali, quàm asserere, ipsam simul fuisse beatam, & viatricem ab instanti suæ Conceptionis, vel sanctificationis.* Hæc, & alia post magnam controuersiam fuerunt damnata à tota Vniuersitate, vt erronea, falsa, scandalosa, piarum aurium offensiua, & præsumptuosè asserta. Vide reliqua in Ventilat. num. 185.

Num. X. *Anno 1390.*

IOANNES Thomæ, Ordinis Prędicatorum, Doctor Parisiensis, Hispanus, & Frater vterinus antedicti Ioannes de Montesono, in defensione sui Fratris post eius excōmunicationem, damnationem, & fugam à ciuitate Parisiensi ad Romanam Curiam, circa ann. 1384. vel secundùm alios 1400. scripsit Tractatum contra immaculatam Virginis Conceptionē, cuius initiū erat: MALEDICTA *dies, in qua natus sum; Ieremiæ* 20. Sub tali maledictionis titulo, iudica, ò lector, quale poterat esse opus? Plura ex ipso transcirbunt

Vitalis, & Alanus, quorum nos aliqua damus in Ventilatione, num. 158. quia hic est, quem Aduersarii adducunt sub nomine Ioannis Brizii, cum enim nomina Ioannis Thomæ, & Ioannis de Montesono essent suspecta, & in reprobũ sensum data à Parisiensibus, noluerunt sub his odiosis nominibus præbere occasionem, vt in illis, seu ex illis detegerentur scandalorum antiquorum latentia vulnera. Sed quidquid sit de nomine Ioannis Brizii, certum, atque indubitatum est, quòd nullus Aduersariorum in suis Cathalogis nominat Ioannem de Montesono, nec Ioannem Thomæ, quando eorum scripta antè damnationem fuerint diuulgata per totum terrarum Orbẽ, & ab istis transcripsit Anonymus Bandellus supra positas litteras numero antecedẽti, Vniuersitatis, Stephani, & Vrbani: & etiam est certum, quòd Ioannes Thomæ, cum multis suis sequacibus Montisonistis, tandem tandem ab Vniuersitate, & veritate victi præsente tota Academia publicè in Conuentu Fratrum Minorum suam abiurarunt opinionem. Vide præallegatum, numero 158.

Num. XI. *Anno 1409.*

IOANNES Capreolus, Tolosanus, Ordinis Prædicatotum, celebris apud Scholasticos scriptor, atque Magister Parisiensis, cuius opera in compendium redegit Paulus Soncinas, vt videbimus infrà; & Syluester Pieranus commentariis illustrauit, vt constat ex lib. impresso Cremonæ, ann. 1494. Et posteà Matthias Aquarius castigauit, ac roborauit auctoritatibus sacræ Scripturæ, & sanctorum Patrum, & quàm plurimis aliis opinionibus Theologorum, tùm antiquorum, tùm Neothericorum auxit; vt patet ex lib. imp. Venetiis 1588. in fol. de quo etiam ridiculas decantat laudes Mauritius à Gregorio, vt videbimus infrà num. LVII. Hic ergo Capreolus, circa annum humanæ salutis 1409. vel secundùm alios 1424. in suo 3. sentent. dist. 3. quæst. vnica, fol. 15. lib. excusso Venetiis ann. 1483. & 1484. & 1514. ac denique ibidem 1589. inquirens; vtrum B. Virgo Maria in peccato originali fuerit concepta? quam in tres distinxit Articulos, sic inquit: *Quantum ad primum Articulum est vnica conclusio, scilicet, quòd B. Maria fuit concepta in peccato originali. Hanc conclusionem* TENET *S. Thomas*, &c. Et pro huius Asserti comprobatione dicit infrà: *Eiusdem sententiæ fuerunt illi* SANCTI DOCTORES, *quos nominat Augustinus*, &c. Et infrà. *Hanc conclusionem* TENET *Origines*. Et sic enumerat continuò, ac successiuè, vsque ad quadraginta Auctores, referendo solummodò ipsorum nomina, absque auctoritatibus; extractos (vt ipse affirmat, & nos num. V. diximus) à quodam Guillielmo de Gannaco, eiusdem Ordinis Prædicatorum, ex Tractatu *de* VERA *Innocentia Matris Dei:* Nomina autem Auctorum in aliquibus sunt vitiata; sed hic potuit esse error Typographiæ. Ad marginem habet Capreolus hanc notulam: MVLTORVM *Doctorum tenentium B. Virginem fuisse* CONCEPTAM *in peccato originali*. Triturabit

bit Lector noster Sol veritatis, illam multitudinem, & in Ventilatione apparebit fuisse multitudinem tantummodò palearum. Obserua tamen, quòd cùm Capreolus fuerit ex Doctoribus primæ classis inter Dominicanos, & in proposita quæstione (quæ latissima est à fol. 15. vsque 24.) expressè affirmet, ac pro viribus doceat Aduersariorum opinionem, & scripserit ante Turrecrematam, S. Antoninum, Anonymum, Bandellum, atque Vincentiam, &c. Nullus istorum in suis Cathalogis adducit, seu nominat Capreolum, nisi solùm Spina, & hoc incidenter, & sine auctoritate.

Huius omissionis causam à priori demonstratiuè nunquam inuenire potui, quia dicere, affirmare vè, quòd tot; tantique insignes Doctores, ac Theologi peritissimi fuerint adeò ignaui, quòd adducendo contemptibiles alios Scriptores Montebudellum, Sterlingacium, Galdinum, & alios quàm plures huiusmodi, non viderunt suum Capreolum primum, ac præcipuum S. Thomæ discipulum, & antè Caietanum vnicum oraculum, à Magistris, & Studentibus notum, videretur plusquam temeraria impostura: vndè necesse erit pro honore tantorum virorum aliquam rationabilem excogitare suæ omissionis causam; ego duas inuenio. Primam: quia fortè ipsum adducunt sub aliquo incognito nomine, & potest esse, quòd hic sit, quem appellant Ioannem Gallicum, de quo in Ventilatione, num. 175. Scio, quòd hæc ratio non concludit; nam quo fine, intentione, vel quare derelinquentes proprium, & cognitum nomen Capreoli, sub quo ab omnibus citatur, recurrerent ad incognitum appellatiuum nationis? Secunda ratio est: quòd in originali proprio, ac legitimo Capreoli, non extabat prædicta quæstio de Conceptione, sed tempore impressionis fuit ab aliquo malignante addita, & simul illud de Guillielmo de Gannaco, cum suo Tractatu: De Vera innocentia Matris Dei, & sic inuitos introduxerunt innocentes Capreolum, & Gannacum ad suam Aream; vnde cum tempore Turrecrematæ, S. Antonini, Anonimi, ac Bandeli, non esset quæstio ista in operibus Capreoli, ideò illas non adduxerunt inter alios: nec caret suo speciali fundamēto hæc ratio: nam in quodam manuscripto existente in Bibliotheca S. Ecclesiæ Toletanæ, contra Immaculatam Conceptionē, Auctore Vincentio Bandello, cum additionibus sui Correctoris ad finem, cum quadam Relectione Didaci Deza de peccato originali, extat etiam hæc quæstio Capreoli indiuidua, ac sola nullo alterato verbo; ergo videtur, quod post Bandellū fuerit hæc quæstio Capreoli elaborata, & intrusa in eius operibus. Patres, hanc excogitaui, vt liberem Capreolum ab opprobrio, & vestros Scriptores ab incuria; sed si non placet, expecto donec veniat immutatio mea in altera ratione, quia in hoc libro vias veritatis, & iustitiæ eligo rectas, omnes alias amouere, atque amputare desiderans. Vide suprà num. V. & infrà, in Ventilatione, num. 161.

Num. XII. *Anno* 1415.

IACOBVS de Susato, Ordinis Prædicatorum Theutonicus Coloniensis; ad annum 1415. inter alia quàm plura scripsit: TRACTATVM DE VERITATE *Conceptionis B. Virginis Mariæ.* Ita Leander Albertus, lib. 4. de Viris Illus. Ordin. Præd. fol. 136. à quo Anton. Senensis in Bibl. fol. 126. Alph. Fernand. Placentinus in Concert. fol. 388. Sed nimis dubito de veritate huius Tractatus. Nam Ioann. Mich. Pius, part. 2. lib. 3. col. 9. refert huius Auctoris varia opera; sed nihil dicit de Tractatu isto. Item quia Ioann. Trithemius diligentissimus Nomenclator litteratorum Germaniæ solùm facit mentionem in lib. de illust. Germ. Scrip. fol. 154. de quodã Nicolao de Susato sæculari, qui scripsit sermones, & quęstiones ad ann. 1417. In anno, & cognomine videntur conuenire, sed non in Religione, neque in tractatu de Veritate Conceptionis. Denique Ioann. de Turrecremata ad annum 1437. scripsit suum librum de Veritate Conceptionis in Basilea vna ex præcipuis ciuitatibus Germaniæ; si ergo ibi esset talis Susato Scriptor prædicti Tractatus etiam de Veritate Cõceptionis, ipsum adduceret in suo Cathalogo, aut Bandellus, Vincentia, &c. Sed cum à nullo ex Aduersariis nominetur, existimandum est, vel fuisse fictum, vel istum Susatum fuisse aliquẽ Amanuesem, & coadiutorem Turrecrematæ, dum laborabat in Germania suum Tractatum de Veritate Conceptionis, & vt multiplicarent Auctores, & Tractatus contra Immaculatam Virginis Conceptionem ex Scriptore materiali fecerunt Scriptorem formalem, & ex vna veritate in recto, alteram semiveritatem in obliquo; sed quidquid sit de his: talis Tractatus nec impressus, nec manuscriptus hactenus ab aliquo visus fuit.

Num. XIII. *Ann.* 1418.

IOANNES Dominicus de Florentia, Ordinis Prædicatorum, Archiepiscopus Ragusinus, & S.R.E. Cardinalis, circa annum 1418. scripsit TRACTATVM GLORIOSVM *de Conceptione Virginis Mariæ,* secundùm Anonymum, Bandellum, Vincentiam, Dezam, & Grysaldum, vt dicetur in Ventilatione, num. 169. vbi etiam euidenter videbis esse fictum, falsum, & suppositum; recurre ad prædictũ numerum, vt cognoscas, quanta mala operatus est inimicus in sancta, pura, & immaculata Domina.

Num. XIIII. *Anno* 1435.

IOANNES de Montenigro, Ordinis Prædicatorum, atque Prouincialis Lombardiæ in Concilio Basiliensi, circa annum 1435. in nomine totius suæ Religionis primum proposuit RESCRIPTVM, seu ALLEGATIONEM pro sua opinione de sanctificatione Virginis Mariæ, post contra-

ctio-

ctionem originalis maculæ, petens instanter, vt Patres declararent hoc esse de fide; sed cùm iste etiam adducatur ab Aduersariis, sicut præcedens, vide ipsum in Ventil. num. 181.

Num. XV. *Ann.* 1437.

IOANNES de Turrecremata, Ordinis Prædicatorum, Magister sacri Palatii, ac posteà S.R.E. Cardinalis, ad annum 1437. iussu Patrum Cõcilii Basiliensis recollegit in vnum omnes Sanctos, Patres, atque antiquos Doctores, pro sua minùs pia opinione; & de hoc edidit magnum librum, qui per integrum sæculum, & ampliùs sub tenebris latuit, quovsque tempore Concilii Tridentini, ad annum 1547. Romæ cura, ac sollicitudine R. P. F. Alberti Duimi de Cataro, eiusdem Ordinis Prædicatorum, ac sacræ Theologiæ Lectoris, iussu, opè, ac diligentia R. P. F. Bartholomæi de Spina, tunc sacri Palatii Magistri, Turrecrematę liber prodiit in lucem, sub hoc titulo: *Tractatus de* VERITATE *Conceptionis Beatissimæ Virginis, pro facienda relatione coram Patribus Concilii Basileæ, anno Domini M. CCCC. XXX. VII. mense Iulio, de mandato Sedis Apostolicæ, Legatorum eidem sacro Concilio Præsidentium. Compilatus, per R. P. F. Ioannem de Turrecremata, sacræ Theologiæ Professorem, Ordinis Prædicatorum, tunc sacri Apostolici Palitii Magistrum, posteà Illustrissimum, & Reuerendissimum S. R. E. Cardinalem, Episcopum Portuensem. Nũc primò impressus Romæ, apud Antonium Bladum Assulanum, M. D. XL. VII.* Hucusque libri titulus editi sub nomine Turrecrematæ, post integrum sæculũ ab eius morte: De quo agimus latè in hac Trituratione num. XLII. & latissimè in ventilatione, num. 195. vide ibi: nam hìc supponendo; quòd fuerit Turrecrematæ (vt dicitur in titulo) solùm Triturabimus illud: *De* VERITATE *Conceptionis*, propositum in fronte, & millies repetitum in corpore operis. Thema ergo propositum in libro, est de Veritate, vt vides, sed proh dolor! quia sermo videtur esse nõ de veritate, sed de opposito. Turrecrematæ ergo Prohæmium incipit: *Laus eius in Ecclesia Sanctorum, &c.* Vbi inter alia sic dicit: *Tertia Laus huius clarissimæ Virginis refulget pulchritudine* VERITATIS: *Quoniam cum sit mater* VERITATIS: *non nisi* VERARVM *laudum venit prædicanda, & laudanda præconiis. Non enim virgo Regia (inquit deuotissimus Bernardus in Epistola ad Lugdunenses) falso non eget honore,* VERIS *honorum titulis cumulata, & infulis dignitatum. Quantũ enim* VERA *laus ornat, tantùm falsa castigat (vt ait Esiodus in Epistolari suo) planè tunc laudes exhibitæ alicui splendore* VERITATIS *fulgere dicuntur, cùm nihil* FALSI, *aut superstitionis habent* ADMIXTVM, *quod maximè in cultura Dei, & veneratione sanctorum, obseruandum esse videtur. Cùm dicat Hieronymus super Epistola ad Philemonem, & habetur in cap. si quis 2. quæst. 3. Si quis sanctum dicit nõ sanctum; & rursum non sanctum asserit vt sanctum,* ABOMINABILIS *est. Similiter, si quis dixerit iustum iniustum, & iniustum iustum,* ABOMINABILIS *est vterque apud Deum. Et Beatissimus Augustinus dicit:* PERHORRENDVM *est, aliquid* FALSI *de Deo dicere, etiam si ad laudem eius videatur pertinere, quia non minori*

for-

fortassis SCELERE *in Deo laudatur* FALSITAS, *quàm vituperatur* VERITAS. *Hæc Augustinus. Et non dubium, quoniam simile iudicium in exhibendis laudibus Virgini Beatissimæ, ac cæteris Sanctis accipiendum sit. Quarè currente circa Conceptionem Sacratissimæ Virginis, tàm grauissima, ac periculosissima varietate dicendi, quibusdam in laudem eius asserentibus* SANCTVM *eàm habuisse cōceptum; aliis verò affirmantibus hanc laudem non Virgini, sed soli Christo, vtpotè omnium hominum Redemptori attribuēdam fore: Prouidentissima consideratione hæc Sancta Synodus disposuit, vt viri Docti, & maximè Theologiæ Professores, accurato studio, & cura peruigili viderent, quid* DOCTORES SANCTI, & FAMOSI *in Schola Theologica sentirent super Quæstione sequenti, videlicèt: vtrùm magis pium sit credere* ANIMAM, *Beatissimæ Dei genitricis fuisse in instanti suæ* INFVSIONIS *in corpore præseruatam à peccato originali, quā credere, ipsam Virginem fuisse* CONCEPTAM *in peccato originali, &* SACRO *Concilio* FIDELI *relatione explicarent. Sanctum planè, & Diuinum studium, & ordo legitimus, Sanctum dico studium: vt nec à laudibus debitis Virgini aliquid* DETRAHATVR: *nec laudibus eius aliquid* FALSITATIS *admisceatur, aut superstitionis. Quoniam (vt ait Augustinus lib. 10. de Mendacio)* MENDACIVM *maximè perniciosum est, quod fit in his, quæ ad Religionem Christianam pertinent, &c.* Et concludit sic suum Prohœmiū: *Verùm Patres Reuerendissimi, quia non Lectoris, sed* RELATORIS *ministerium, ad quod &* FIDELITATE *maxima, &* INTEGRITATE *opus est peragendum, impræsentiarum iniunxistis, vt* FIDELIVS, *securiùs, atque compendiosiùs* PATRVM, & DOCTORVM *sententias referam, relationem ipsam per cartulas legendo percurram.* Omnia verba hic signata maiusculis characteribus indigent Trituratione, vt ventilata appareat, vtrum toties clamare pro veritate, & fidelitate, contra mendacium, & falsitatem, sit idem in Turrecremata, quod illud: Pax, pax, & non erat pax.

Finito Prohœmio, sic incipit opus, & librum suum: *Relaturus autē, Patres Clarissimi, vestrarum institutione dominationum, Patrum, & Doctorū* SENTENTIAS, *qui Quæstionis propositæ partem illā tenent, videlicèt, quòd* MAGIS PIVM *sit credere, Beatissimā Virginem in originali peccato fore* CONCEPTAM, *quàm quod non; vtpote* (VT DICVNT) *Doctrinæ* VERITATIS *magis consonam, & vniuersalis humanæ Redemptionis* PIETATI *magis innixam, &c.* Nota, Lector, quòd non solùm affirmat Turrecremata, Patres, atque Doctores dixisse, Virginē Mariā fuisse Conceptam in originali peccato, sed insuper hoc esse magis piū, & veritati, ac pietati magis consonum. Quod in Ventilatione demonstrabitur non esse verùm. Infrà autem postquam multa alia de sua proposita veritate, sic prosequitur. *Quarè, vt August. ait lib. de Doct. Chr. Titubat* FIDES, *si diuinarū* SCRIPTVRARVM *vacillet Auctoritas. Et ad Hieronym. & Ponitur, in cap. si ad Scripturas Dist. 9. Si ad Scripturas* SACRAS, *vel officiosa* MENDACIA *admissa fuerint, quæ in eis remanebit* AVCTORITAS? *quæ tandē de Scripturis illis sententia profertur, cuius pōdera cōtentiosæ* FALSITATIS *obteratur* IMPROBITAS? *hæc ille. Quasi diceret: nullum remanet. Patet ergo* VERITAS *regulæ antepositæ, videlicèt, quòd in diffinitiuo iudicio, fiendo per Ecclesiā, in causis Fidei* CVIVSMODI EST PRÆSENS *materia, de qua sermo noster est, necessario, principaliter, & maximè consideranda venit,*

& ponderanda auctoritas SCRIPTVRÆ SANCTÆ. *Ex qua conclusione sequitur corolarium, quod licèt locus ab auctoritate in humana ratione fundatus, sit infirmissimus (vt ait Boetius) locus tamen, qui fundatur in* AVCTORITATE *diuina, efficacissimus est, omnique genere argumẽtationis, & ratiocinationis iudicio præferendus, cùm istius auctoritas totius humanæ intelligentiæ capacitatem transcendat, & supergrediatur virtutem, &c. Quod cùm apud omnem Catholicum Doctorem indubitatum hoc esse debeat, sequitur, quòd suppositio prima, qua Collega meus, venerabilis, scilicèt, Magister Ioannes de Montenigro, Prouincialis Lombardiæ, in sua Relatione posuit: videlicèt, quòd sacrum* CONCILIVM *in discussione præsentis Materiæ* FIDEI, *magis inniti debeat* AVCTORITATIBVS, *quam rationibus*, VERA *sit, & per consequens salua pace Relatoris, ex aduerso supersedendum fuerat ab omni* IMPVGNATIONE *eius, &c.* Hæc, & alia satis confidenter proponit Turrecremata, quasi ex sacræ Scripturæ auctoritatibus euidenter constaret, Virginem Mariam in sua Conceptione contraxisse originale peccatum; & quod hoc velle impugnare, procedebat à mendacii improbitate. Clamabat pro iudicio ab auctoritate, sentiens, quòd omnia alia, rationes, congruentiæ, & pietas pro nostra extabant sententia, sed iam adest tempus, vt videantur suarum auctoritatum quanta sit longitudo, latitudo, & profunditas.

Deindè parte 6. cap. 14. fol. 107. post alia inquit: *Ecce quam* AMPLISSIMA, *& quam multa* SPECIALIA *testimonia, auxiliante Patre luminum, habemus, quòd Virgo Maria concepta fuerit in originali peccato.* TESTIMONIA *quidem dico* SANCTORVM PATRVM, *videlicet Augustini, Eusebii, Leonis Papæ, Ioannis Damasceni, Maximi, Boetii, Anselmi, Gregorii, Bernardi, & S. Thomæ, qui in superioribus dictis eorum, aut* FORMALITER, *aut saltem* EXPLICITE, *per æquipollentia verba, aut* ARGVITIVE, *illatione* NECESSARIA, *confitentur, Beatissimam Virginem in* CONCEPTIONE *sua originali peccato obnoxiam extitisse, &c.* Et adductis aliquibus sanctis Patribus, sic prosequitur: *Quibus etiam annumerari possent omnes alii* SANCTI DOCTORES, *quorum dicta commemorata sunt superiùs, qui* VNIVERSALITER OMNES *Christum* SOLVM, *dicant habuisse ab originali peccato mundam* CONCEPTIONEM, *&c. Cæterum ex prædictis patet, quod habemus etiam in* SPECIALI *testimonia* CLARISSIMA *ipsius nostræ sanctæ Matris* ECCLESIÆ, *quæ in diuersis Ecclesiis per orbem* DIFFVSIS, *de B. Virgine commemorans, quæ superiùs inducta sunt* CLARISSIMA *luce profiteri videtur id quod prius. Quibus omnibus consideratis, tam quæ in præcedenti capite, quam in præsenti dicta sunt, cognoscere possumus, quantum* VERITATIS *habeat sermo ille, qui tam repetitis vicibus, ex aduerso suggeritur audientibus, videlicet quod doctrina hæc, horum* DOCTORVM, *quorum* RELATOR *sum, & quæ (vt videtur ex prædictis colligi) antiquissimam* FIDEM *sapiat Ecclesiæ Dei, solum ex vniuersalibus propositionibus procedat, nec habeat specialia aliqua testimonia. Planè sic loquens,* PARVM *considerauit fundamenta huius* DOCTRINÆ. *Habet enim hæc* DOCTRINA *nedum* VNIVERSALES *regulas* FIDEI, *in quibus radicatur, & fundatur, sed etiam* SCRIPTVRÆ, *&* SANCTORVM *sufficientia testimonia, sicut patet ex inductis. Habet insuper* IRREFRAGABILES *rationes,*

nes, de quibus (diuina luce comite) in proximo erit sermo. Sed hæc est rei VERITAS, *quod doctrina ex aduersu, nulla testimonia* SVFFICIENTIA *habet* SCRIPTVRÆ, *aut* SANCTORVM, *nec in* GENERALI, *nec* IN SPECIALI, *quæ* FORMALITER, *aut* ARGVMENTATIVE, NECESSARIA *illatione sibi faueat, sicut patebit infrà, &c.* Nota, & Triturare lector, hanc rei veritatem, scilicèt, quod aduersariorum opinio omnia habeat pro se, clarissima, ac irrefragabilia testimonia, tam Scripturæ, quã sanctorum Patrum, Doctorum, Ecclesiarum, adhuc fidei vniuersaliter, & specialiter, formalia, atque necessaria illatione euidentia argumenta, &c. Et quod nostra sententia nihil horum habet, quod sibi faueat. Si hęc est rei veritas, vel non, nostra ventilatio demonstrabit: est enim hoc parare sagittas, vt sagittent in obscuro simplices, & rectos corde.

Accedit denique Turrecremata ad suum propositum assumptum, & à parte 5. cap. 9. cuius inscriptio est: *In quo ponuntur* SANCTORVM DOCTORVM *auctoritates, qui in* SPECIALI *testantur, B. Virginem* ORIGINALE PECCATVM CONTRAXISSE, *& primo B. Augustini, &c.* Et sic refert Doctores, provt in Ventilatione apparebũt, vsque ad part. 6. cap. 1. vbi concludit sic: *In quo ponuntur ad idem auctoritates aliorum sanctorum post Augustinum, & aliorum Theologorum* EXIMIORVM, *&* EXCELLENTIORVM *Canonistarum in* MVLTITVDINE *copiosa.* Hæc autem copiosa multitudo Canonistarum reducitur solùm ad sexdecim, quos ibi propriis nominibus enumerat, à quibus, si demas fictos, multiplicatos, & sine fundamento adductos, solùm restant sex Auctores, & ex his quatuor in suis auctoritatibus nihil dicunt: alii verò duo sunt ex Ordine Prædicatorum, vt in Ventilatione euidenter demonstrabitur latissimè; breuiter autem in Horrea: vide ergo quam depopulata manet hæc multitudo copiosa? Caput verò 25. eiusdem sextæ partis habet hanc inscriptionem: *In quo ponuntur dicta, & testimonia* MVLTORVM *venerabilium* PATRVM, *&* PLVRIMORVM *aliorum Antiquorum* DOCTORVM, *qui aut in expositione sacræ* SCRIPTVRÆ, *aut super textum* SENTENTIARVM, *siue* DECRETI *scribendo, aut in Tractatibus, & Sermonibus* FAMOSIS, *dixerunt, & docuerunt* FORMALITER, *& verbis* PROPRIIS, *aut* ÆQVIVALENTIBVS *verbis, in summa dicunt, B. Virginem* IN ORIGINALI PECCATO *fuisse* CONCEPTAM. Postquam ergo Turrecremata à fol. 87. vsque ad 126. annumerasset Auctores, & Doctores per diuersas classes, & capita, adducendo ad litteram ipsorum auctoritates, & verba, incipit septimam partẽ sic: *Ecce* SACRA *Sinode* CENTVM *testes, qui in* IVRE DIVINO, *&* CANONICO *profundissimi* DOCTORES, *siuè* PARTES, *plurimum eruditi existentes* CLARISSIMVM *testimonium præbent partì quæstionis, pro qua mihi ministerium credidisti, pro hac videlicet, quòd virgo Beatissima* IN CONCEPTIONE SVA ORIGINALI PECCATO OBNOXIA *fuerit. Quibus* MVLTOS *alios facilè addere esset, eo attento, quod ad eam quæstionem, partem ferè* OMNIVM *Expositorum antiquorũ Bibliæ, & Scholasticorum Doctorũ, qui* PER CELEBRIORIS *auctoritatis*

sunt

sunt, famæ, & opinionis, fides tendit, ac doctrina. Sed hoc NVMERO *pro nunc contentus fui, eo quod* CENTENARIVS *numerus perfectus habetur in Sacris Litteris, vt habet Glossa, Deuter. 22. Tum quia visitandi plures Librarias, temporis opportunitas, & occupationum multiplicitas, non permiserunt. Tum quia etsi plures alios Doctores, tam* SVPER SENTENTIAS, *quàm in* EXPOSITIONIBVS *super Bibliam, quam in* TRACTATIBVS *factis de laudibus Beatissimæ Virginis, reperi in Librariis, quas visitaui, qui hanc Doctrinam* DOCVERVNT, & PRÆDICARVNT, *& pro erudiendo Christiano populo, in Scriptis suis reliquerunt; verumtamen quia quæ eorum nomina essent, sæpè scire non valui, ab allegandis* MVLTORVM *horum* DOCTORVM *dictis supersedere decreui. Horum autem* CENTVM DOCTORVM, *seu venerabilium* PATRVM *testimonia, exceptis quibusdam paucissimis, de quorum sententiis, aliorum* FIDELI *relatu notitiam habui, in suis* ORIGINALIBVS *propriis intuitus sum* OCVLIS, *qua in hoc præsenti Tractatu, cum eorum Propriorum Nominum expressione* FIDELIVS *quam potui annotare curaui, &c.* Ex his suis centum Doctoribus, à Turrecremata nunquam satis laudatis, in Iure Diuino, & Canonico clarissimis, celebratissimis, ac venerabilibus, sunt Armatharius suspectus, & Ioannes de Poliaco damnatus Auctor. Alii sunt adeò celebres in Ecclesia Dei, & venerabiles, vt nec Nomina eorum audita fuerint in terra, vt filii, nec vt Discipuli, vndè ergo extiterunt Ecclesiæ Patres, ac Doctores. Videlicet Præpositiuus Palma, Cassalli, Theutonicus, Steringacius, Thomasinus, Claramonte, Alcona, Beneuento, Verdiaco, Calcar, &c. Et si his addas fictos, & multiplicatos, & enormiter vitiatos, ex centum vix salui, ac sani remanebunt octo animæ, vt constabit in ventilatione. Si ferè omnes Scriptores super sententias, Expositores Bibliæ, atque scribentes speciales Tractatus de B. Virgine Maria, ferè omnes, inquam, sunt pro tua opinione: quid ergo relinquis, ò Turrecremata, pro nostra? Tu in tuo Libro *de veritate Conceptionis*, pro tua opinione, ex omnibus solùm potuisti recolligere centum; ego ex *nullis* à te prætermissis, in meo Libro de *Militia Immaculatæ Conceptionis contra malitiam originalis peccati*, pro mea sententia recolligo paucos, scilicet sex Mille. Et existimo, quod nullus illorum sit multiplicatus, nec fictus. Tantum inter meos, & tuos, vna interest differentia; quia tui sunt sancti, Canonistæ, Cistercienses, Carthusiani, Prædicatores, Minoritæ, Augustiniani, & Carmelitani; mei autem sunt Sancti, & non Sancti, Patres, & Matres, Monachi, & Monachæ, viri, & Fœminæ, Religiosi, ac Sæculares, ex omni statu, ex omnibus Ordinibus, ac denique Catholici, & Hæretici, sed de hoc latius in præallegato Libro, & solum incidenter pro nunc nota tuas tres euidentes cõtradictiones. Prima est: si *propriis oculis* vidisti Auctores à te citatos, & ipsorum auctoritates, quomodo in maiori ipsarum parte, sunt tot fictiones, & adulterationes pessimæ? Si vero dicis, illas te extraxisse ab illis Scriptoribus fidedignis, ergo falsum dixisti, quia non fuerunt, nec sunt fidedigni, in quibus tot inueniuntur fictiones, & adulterationes. Secundò dicis: quod relinquis Anonimos, quia ipsorum nomina non potuisti cognoscere: quomodo ergo adducis quatuor Anonimos? Tertiò, dicis: quod das

tan-

tantummodo centum; quia est numerus perfectus in Scriptura: nam si hæc ratio scripturalis perfectionis non obstaret, alios quam plures posses facillimè adducere. Et deinde addis, quòd nō adducis alios, quia illos non vidisti, propter temporis breuitatem, & occupationes varias, & quia Librarias reuoluere, aut videre non potuisti; dare ergo poteras facillimè, quod nec videras, nec habebas, nec dare poteras? Hæc & quamplurima alia huius generis, adducit Turrecremata in illo suo Libro *De veritate Conceptionis*, solum de veritate in titulo, quorum aliqua sigillatim expendimus num. 195. alia verò multa prætermittimus, nè cum Turrecremata Trituremus etiam Lectores.

Num. XVI. *Anno* 1450.

ANTONINVS, Archiepiscopus Florentinus, & Sanctus Ordinis Prædicatorum, qui Electus fuit anno 1446. & decessit è vita, secundum communiorem sententiam, anno 1459. Scripsit post Turrecrematam, inter alia, Summam impressam Lugduni, ann. 1542. & 1529. Venetiis 1487 & apud Iasonem Gallum, 1479. in qua titulo 8. de causa peccati originalis, & eius pœna, cap. 2. inquirens de quæstione, vtrum B. Virgo fuerit concepta in peccato originali, sic incipit: *Et quia de peccato originali facta est mentio, hic incidenter ponatur materia, seu quæstio de qua quotidie à curiosis disputatur, &* INFRVCTVOSE *scilicèt de* CONCEPTV *Virginis gloriosæ, ponendo ea quæ senserunt Doctores tam* ANTIQVI, *quàm* MODERNI: *ad hoc dimittendo determinationem Sanctæ Ecclesiæ. Quamuis enim non sit determinatum per Ecclesiam, Virginem non esse* CONCEPTAM *in peccato originali, vel non; propter quod absque præiudicio salutis, licèt vnicuique sentire alteram opinionem, quæ sibi placeat. Tametsi benè considerentur* SCRIPTVRAE, *& dicta* DOCTORVM *antiquorum, & modernorum, qui fuerunt deuotissimi Virgini gloriosæ,* MANIFESTE *patet ex verbis eorum, ipsam* IN PECCATO ORIGINALI CONCEPTAM *fuisse. Sed tenentes contrariam opinionem,* EXTORQVENT *dicta eorum contra* INTENTIONEM *dicentium. Et primo ostendit hoc Apostolus, &c.* Et adductis quatuor auctoritatibus sacræ Scripturæ, Rom. 3. Iob 3. Eccles. 7. & Psalm. 45. refert Sanctos, ac Doctores, pro sua opinione, vsque ad triginta quinque: In propositis autem, & signatis verbis S. Antonini, aliqua sunt Trituranda, v. g. illud: *Infructuosè*. Si enim hæc quæstio, & controuersia, erat infructuosa, quare illam adeò latè pertractat? Si infructuosa: ergo Doctores antiqui, & moderni infructuosè secuti sunt opinionem minus piam. Si infructuosa, quomodo dicit, quod si benè considerentur Scripturæ, dicunt in originali fuisse conceptam? Scriptura enim, & sancti Patres, nihil infructuosum habent. Dicere autem, quod inquirere veritatem de illis, quæ in Scriptura continentur manifestè, sint infructuosa, non potest esse fructuosa doctrina. Si infructuosè, quomodo ad Concilium Basiliense, vt vidimus supra, dixit Turrecremata: *Sanctum plane, & diuinum studium, &c.* Et millies recomendat Patribus huius controuersiæ grauitatem? Deinde, si est infructuosa quæstio, quomo-

mo-

modo in eodem Concilio Basiliensi excitata fuit hæc quæstio à Fratribus vestræ Religionis, per latissimum Rescriptum editum à F. Ioann. de Montenigro, & reduplicatum per F. Ioannem de Turrecremata? Si infructuosè, quomodo, quando solùm excogitabatur de Concilio Lateranensi, tempore Leonis X. edidit Caietanus pro vestra opinione suum *Opusculum de Conceptione*, quando nullum fuit pro nostra sententia? Si infructuosè, quare ad faciendam relationem in Concilio Tridentino; F. Bartholomæus de Spina, & F. Albertus Duimius ediderunt opus illud; de quo infrà; nullo existente, neque viso pro nostra opinione? Denique si infructuosè, quare sexaginta Patres Dominicani tot scripserunt Libros, Tractatus, & Opuscula, pro sua opinione de quibus in hac Trituratione? Et alii in Quæstionibus, & Sermonibus protulerunt sententiam, de quibus in Ventilatione? Nisi fortè hoc dixerit S. Antoninus de quotidianis disputationibus suorum; quia sic intellecta verba sunt prophetica: nam infructuosum exitum habit omnis ipsorum conatus, cura, & labor. Item dicit S. Antoninus, quod tenentes opinionem contrariam suæ, extorquent dicta, & intentionem Sanctorum; atque Doctorum, manifestè patentem in verbis ipsorum: huius asserti veritas constabit ex Ventilatione singulorum: vide etiam num. 25. in Ventila vbi iterùm redibit S. Antoninus.

Num. XVII. *Ann. 1465.*

RAPHAEL de Parnasio, Gannuensis, Ordinis Prædicatorum, & Doctor Pariensis qui floruit ad annum 1465. scripsit TRACTATVM *de Prærrogatiua Saluatoris*, vt dicunt Aduersarii adducendi in Ventilatione num. 263. At Nomenclatores Dominicani vnanimiter afirmant fuisse librum de Conceptione B. Virginis Mariæ: quæ quidem parua esset differentia, si liber, aut Tractatus appareret, sed cum tale opus neque impressum, nec manuscriptum, aut aliquod aliud huius Auctoris scriptum nunquam fuerit visum: existimo non solùm opus, sed & Auctorem fuisse suppositum à Bandello primo illius inuentore, & à quo subsequentes transcripserunt.

Num. XVIII. *Anno 1470.*

GABRIEL Barlete, Ordinis Prædicatorũ Appulus, qui floruit secundum cõmuniorem opinionẽ ad annum 1470. sed verius post Sixtum IV. ad ann. 1484. edidit solùm quosdã Sermones de Tẽpore, ac de Sanctis, qui typis mãdati fuerũt Parisiis ann. 1521. in 8. atque etiã sub nomine S. Antonini Florentini, absque anno, & loco impressionis, ac denique duobus Tomis Venitiis 1577. in quibus fol. 223. primæ impres. & secundæ Tom. 2. fol. 79. extat Sermo sub hoc titulo: *In Festo Conceptionis B. Virginis Mariæ; in quo Sermone* EXPLODITVR, *ac confutatur* IMPIA *opinio quorumdam* VVLGARIVM IGNORANTIVM, & VERA *asseritur,*

secundùm dicta OMNIVM *sapientium* , *& maximè* SANCTORVM DOCTORVM *Christianæ Religionis*. Et in corpore Sermonis sic inquit: *Non solùm Antiqui* DOCTORES , *sed etiam* POSTERIORES *tenuerunt* , *& in scriptis reliquerunt* , *quòd* VIRGO *Beata, & omnes homines (præter Christum) in sui* CONCEPTIONE *peccatum contraxerunt* , *&c.* Et discurrendo per distinctas Classes, adducit quinquaginta septem Patres , Doctores , atque Scriptores, pro sua opinione de Sanctificatione Virginis à peccato contracto,& in compendio 42. patres Dominicanos,& concludit suum Cathalogum sic: *Quid vobis videtur, ciues mei, super hoc? Quare omnes Religiones non pugnant pro* DOCTORIBVS *suis? Ecce quot* DOCTORES , *quot* SAPIENTES , *hoc affirmant? Sed dicunt* ÆMVLI *nostri* , *quod fuit priuilegiata* , *quia à peccato præseruata: ostendant illud* PRIVILEGIVM , *& eis fidem dabimus* , *&c.* Vide infrà num. XLIV. vbi ostendimus hoc priuilegium. Quid verò sentiendum sit de sciẽtia,& auctoritate huius Barelete, & quid ipse dicat pro sua opinione contra nostram sententiam, vide Ventilat. num. 83. vbi aliqua risu digna inuenies: quod autem Barelete appellet nos vulgares , & ignorantes,& nostram sententiam impiam,& suam opinionẽ veram , & ab omnibus sapientibus,& maximè sanctis dictam,& scriptam , existimo , ab aliquo malignante fuisse addita, sicut alia multa quæ reperiuntur in illo Barelete libro, vt dicit Ioan. Michael Pius, suæ Religionis Auctor. Sed quidquid sit de verò Auctore , tamen sub hoc Bareletæ nomine semper adducetur in Ventilatione nostra.

Num. XIX. *Anno* 1475.

ANONYMVS , Ordinis Prædicatorum ad annum 1475. edidit librũ sine Auctoris nomine, DE VERITATE *Conceptionis*, cuius exordium in prima pagina sic se habet: *Incipit Prohæmium ad Inclytum, Generosumque Comitem D. Petrum de Gambara, in libellum de* VERITATE *Conceptionis gloriosæ Virginis Mariæ, ex auctoritatibus , & dictis* SANCTORVM *Doctorum* FIDELITER *confectum, per quemdam Religiosum in doctrina sacra non* MEDIOCRITER *instructum*. Hoc est libri principium; finis verò talis est : *Explicit valde* VTILIS *Libellus Recollectorius de* VERITATE *Conceptionis B. Virginis Mariæ* , *impressus Mediolani* , *dominante Felicissimo Galiaz Maria Vicecomite Duce Quinto; per Christophorum Valdarser Ratisponensem* , *anno Domini* 1475. Et extat impressus in 4. Anonymus ergo iste ex Ordine Prædicatorum, vt postea manifestè apparebit, non mediocriter (vt ipse dicit) doctus , procedit in suo libro per Partes, Vias,& Rationes. Et Via 3. Par. 2. vbi proponit: *Quod* IMPIVM *est tenere B. Virginẽ sine peccato fuisse* CONCEPTAM. Ratione 9. sic inquit: *Beatam Virginem in originali peccato fuisse* CONCEPTAM, DVCENTI QVINQVAGINTA *Doctores tenent* FAMOSISSIMI. Et distribuendo suos Doctores per diuersas Classes: In prima adducit Summos Pontifices: In secunda Doctores sanctos: In tertia, Patres Ordinis Prædicatorum: In quarta,

ta, Ordinis Minorum. In quinta, Ordinis Eremitarum S. Augustini. In sexta, Ordinis Carmelitarum. In septima, Ordinis Cistercienſium. In octaua, Presbyteros sæculares. In nona, Canonistas. (Sed licet Anonymus promittat in titulo ducentos quinquaginta Doctores, in rei veritate solùm adducit ducentos, & gratis addidit, vel ad inanem ostentationem, vel ad decipiēdum nos illos quinquaginta, vt mathematicè demonstrabimus num. 307.) Istū Cathalogum complet septē foliis, in quo nullam adducit auctoritatē, sed nudè nomina tantum Doctorum. Infrà verò Ratione 11. sub hoc titulo: *Qui dicit Virginem sine peccato conceptam, affirmat quod Sancti negant, & negat quod Sancti affirmant, &c.* Adducit quadraginta sex auctoritates ad litteram, & infrà Ratione 13. alias quadraginta tres. Et hæc de structura materiali illius libri Anonymi.

Quantum ad formaliter contenta in ipso pro sua opinione, & contra nostram sententiam, aliqua dicemus præallegato num. 307. quæ pertinent ad Ventilationem: pro Trituratione autem notare debes sequētia signata maiusculis litteris. Præfationem suam sic incipit Anonymus: VERITATEM *meditabitur cor meum, & labia mea detestabuntur* IMPIVM, *&c.* Et post pauca sic inquit: *Omne siquidem hominum* STVDIVM, *omnis* LABOR, *omnis denique* INDVSTRIA *ad hoc se totum confert, vt in* VERITATIS *cognitionem deueniat, &c. Ideò* SAPIENTIS, *cuius est* VERITATEM *toto* CORDE, *tota* MENTE, *totaque virtute amplecti, ac meditari, eius etiam erit falsum* ERRORЕМ, *qui* VERITATI *opponitur, impugnare, & tota animi fortitudine refellere, &c. Nō enim nobis ad salutem satis est, litterarum studio* DILIGENTER *intendere,* VERITATIS *cognitionem acquirere, & per diuersa mundi climata discurrendo doctrinam Euangelicam mortalium populis explicare, nisi etiam oblatrantes* HÆRETICOS, *contra diuinū dogma* IMPIE GARRIENTES, *qui Christianis pectoribus* LABEM *diabolici* ERRORIS *conantur insigere, viriliter oppugnantes exuberemus, easque veluti lupos à Christianis gregibus procul expellentes, infirmissimos quosque ab eorum* ERRORIBVS *liberantes, ad iter cæleste dirigamus, &c. Inter cæteros autem* ERRORES *contra* VERITATEM *exortos, ille* LONGE *periculosior est, qui Beatissimam Virginem à Christi redemptione segregare molitur; nam dum quidam* MINVS SAPIENTES *in suis editionibus, almam Genitricem, ab originali peccato in sui* CONCEPTIONE *immunem fuisse affirmant, Redemptionis pretiosi sanguinis Iesu Christi precium euacuant, & in* ERRORVM *multiplicitatem, Catholica virtute* DESERTA, *aufractè* LABVNTVR. *Est enim* ERRANTIVM *quasi naturalis consuetudo, vt quia in* VERITATIS *medio consistere non possunt, dum vnum* ERROREM *intemperatè defendunt, in alium confestim dilabuntur. Sic & isti Diuinarum litterarum* IGNARI, *dum Virginē Deigenitricē, sub specie pietatis,* FALSIS *honoribus extollunt, Christi dignitati* NEPHANDISSIME *detrahunt, sanctas scripturas* PERVERSE *exponunt, sanctorum Patrum sententias spernunt, & tandem propter humanum fauorem, ac terrenum lucrum, nouos* ERRORES *confingunt. Hi secundum Hieronymum veluti* ADVLTERINI *filii à patrum suorum vestigiis discedentes,* VERITATEM *vertunt in* MENDACIVM. *Et superstitiosa*

honore, CATHOLICA VERITATE DESERTA *vulgi errantis sequuntur consuetudinem, & tot* GARRITVS, VLLVLATVS *in Æthera, quam clamores, dictam* DETESTANDO VERITATEM *inferunt, ac tam* PROPHANE, *tam* RABIDO *ore, in* SANCTISSIMOS, *clarosque viros desæuiunt, vt nec auctoritate quidem freti, nec vlla* RATIONE *persuasi illam absque originali peccato fuisse* CONCEPTAM *in* INIVRIAM *pretiosi Christi sanguinis*, CONTRA *tot, tantosque* DOCTORES, *propter popularem tantummodò fauorem* AVDEANT *prædicare. At nos clarissimè Petre, qui* VERITATIS *lumen inspeximus, relicta populari consuetudine antiquorum* PATRVM *sequamur* VERITATEM, *qui non ex scabellis, sed ex sacris* CODICIBVS *nobis offertur, &c.* Hæc Anonymus ille in exordio, & limine sui libri de Veritate Conceptionis.

Cùm ergo omnia, & singula, quæ hic iste sapiens veritatis indagator expresse dicit, vel emphaticis verbis insinuat, esset arduum negotium minutatim triturare; sufficiat solùm in communi notare, quòd piam opinionem de immaculata Virginis Conceptione, non tantũ vocat millies errorẽ, mendaciũ, mortale, rabido ore prolatũ figmentũ, pernitiosum, deprauatũ, falsum, nefandum, peruersum, fabulam fictã, dolosam, turpẽ, detestandã, atque etiã inter errores hæreticorum exortos hũc fuisse, & esse longè periculosiorem, vt potè contra Doctores, Sanctos, Patres, Apostolos, Euãgelistas, Scripturã sacrã, Ecclesiã, fidẽ Catholicam. Quid vltra! contra ipsammet Virginẽ Mariã, Christum Dominum, sanguinẽ, & redemptionem ipsius; ac per consequens assertores, ac dicentes Deiparam fuisse conceptam absque originali peccato appellat scalciatos, adulterinos, vento plenos, scientia vacuos, insipientes, ignorantes, garrientes, falsos, mẽdaces, scabellarios, turpes, temerarios, seductores, pertinaces, obstinatos, impios, deprauatores, pernitiosos, fabulatores, audaces, ignaros diuinarũ litterarũ, parum intelligentes, iniuriosos sanguini Christi, &c. Sed ab omnibus his, piissimus, ac sapiens iste veritatis inspector N. Ordinis Prædicatorũ suo labore, industria, ratione, mansuetudine, modestia, atque VERITATE vult nos reuocare ad sinum Matris Ecclesiæ, ex auctoritatibus, dictis, ac scriptis in nostris codicibus, ac sacris litteris contentis, desumptis à nostris, & suis antiquis Patribus, ac sanctissimis Ecclesiæ Magistris (quorũ fimbriã, aut calceamentorũ corrigiã, non modo soluere, sed neque tangere sumus digni) scilicet, Durandello, Polono, Hærueo, Vulrico, Lictẽberch, Claramõte, Alcono, Sterlingacio, Trabeth, Galdino, Biblia, Prusio, Orlandino, Montinigro, Parnasio, Thomasino, Mõtebudello, & aliis huiusmodi, de quibus in Vẽtilatione. Sed trãseat, ò lector! totũ hoc, & solùm nota speciali, ac singulari ponderatione, quòd quãdo iste bonus vir scripsit, ac typis mãdauit supra relata, & infrà referẽda, nullus erat liber impressus pro nostra Minorũ opinione, quod assertiuè, & sciẽter affirmo: nã Antonius Chuccarus, Episcopus Azernensis, & Ludouicus à Turri, scripserũt post viginti annos, cõtra hunc Anonymi librũ; neque etiã erat aliquis manuscriptus cõmunis, nisi solus liber Ioãnis Vitalis, quiquidẽ modestissimus est in omnibus suis verbis: vnde fallitur, quando dicit: *In suis editionibus*.

Sed vltra progredere, quia Anonymus adhuc non conclusit os suum.

Infrà verò iterum, atque iterum, & ferè passim proponit, quòd asserere B. Virginem fuisse conceptam absque originali peccato, nō sit pium, neque licitum, sed contradicere sacræ Scripturæ, resistere fundatissimæ fidei, subuertere fundamenta Christianæ Religionis, & illi horrenda peruersitate infestus esse, impiumque, ac temerarium asserere oppositum eius, quod ferè omnes Doctores tenent. Et hoc sæpissimè repetit in toto suo libro, ita vt aliquando dicat, & affirmet illud nefandissimum videri. Omnia denique sparsim seminata in toto illo libro, quasi recollegit Anonymus iste in 3. via par. 2. Ratione 13. fol. 146. col. 3. sic dicens: *Ex his enim quadraginta tribus auctoritatibus* MANIFESTE *claret, B. Virginem in originali peccato fuisse* CONCEPTAM. *Omitto alias auctoritates, ex quibus posset idem* CONCLVDI APERTE, *sed sufficiant istæ, & quæ in superioribus Rationibus adductæ sunt, maximè in 13. Rat. 2. viæ. Ecce quam clara, & aperta sacræ* SCRIPTVRÆ, *&* SANCTORVM *Patrum testimonia, quibus* EFFICACISSIME *concluditur, B. Virginem in originali fuisse* PECCATO CONCEPTAM. *Aliter enim non pertineret ad Redemptionem, pacificationem, reconciliationem, ac mediationem per Christum factam, qui solus sine peccato fuit, & redemptione non indiguit. Sed quidam* FABRICATORES MENDACII *sanam doctrinam non suscipientes, ad* FABVLAS *se conuertunt, & sententias sermonibus* IMPERITIS *inuoluunt, dicentes, &* OBSTINATA *fronte prædicantes: Beatissimam Virginem nunquam originali peccato infectam fuisse, & tamen ad Christi redemptionem, ac saluationem pertinere. Tales profectò scripturas sacras* PERNICIOSE DEPRAVANT, *&* HÆRESIM *Pelagii, Cælestii, & Iuliani, suis expositionibus* DEFENDVNT. *Aduersus quos B. Augustinus in lib. Hyponost.* FORTITER *clamans, dicit:* O MALVM *Dogma! quòd pacis inimicus adinuenit: O dogma* PESTIFERVM! *per quod scinditur vnitas matris Ecclesiæ. O dogma* PESSIMVM! *quod sub nomine pietatis euertere, & mutare nititur Ecclesiæ Christi fundamenta. O Dogma* NEFANDVM! *cui mille sunt, & mille nocendi artes, quibus Euangelium subuertere conatur: O Dogma* DIABOLICVM, *quod in sui pernitiem diuersa* MENDACIA *fingens prouocat ad mendaciū* VERITATEM, O CÆCA *nostrorum sensuum corda,* O MAGISTRARIVM, *quod obuolutum mortali nebula vobis* DIABOLVS *propinauit. Quis hæc, quæ dicitis, Catholicorum sapientissimus ferat? Quis vos non horreat potius nominare, quam cernere. Quis vnquam Christianorū dixit, non esse peccati vulnere sauciatos omnes, qui aduentu Christi medicinali saluantur? Stulte* HÆRETICE *respice ad Iesum, qui propterea vocatur Iesus, idest, Saluator, quia ipse saluum faciet populum suum à peccatis eorum, &c. Quæ cùm ita sint, oportet secundùm* CATHOLICAM *fidem, &* SANAM *doctrinam, & intelligentibus perspicuam* VERITATEM *fateri, quòd nec quisquam sanari potest, non infirmus, nec aliquis potest dici redemptus, nisi fuerit sub seruitute captiuus, quòd si quidem* ADVERSARII CATHOLICÆ VERITATIS *vellent sine* PERNICIOSO *studio defendendi* ERROREM *suum, cum Dei* TIMORE *cogitare, & oculo sinceræ* VERITATIS *sacras* SCRIPTVRAS *inspicere, profectò non ita* SCELESTISSIME BLASPHEMARENT, *vt dicerent naturam humanā post Adæ peccatum, ante li-*

liberam, & sanam fuisse, quam liberator, ac Saluator aduenirret. Ita enim ERRANTES, *ita* DELIRANTES, *imo ita* INSANIENTES *sunt, vt non aduertant in eo quod B. Virginem* ORIGINALE PECCATVM *non contraxisse asserunt, quod ipsam saluatam, aut redemptam fuisse abnegant, &c.* Ex his solùm ex duobus locis illius libri desumptis colliges, Lector, quot, quantaque erunt exparsa per totum. Sed vt omnia breuiter comprehendas, scias, quod nullum est folium, nulla pagina, nec columna, & fortè etiam neque linea, in quibus non sit aliquod vitium magnum, vel conuitium maximum; vide in Ventil. num. 307.

Contra Anonymū istum scripserunt Ludouicus à Turri de Verona, librū integrum, sub titulo: *Compendium Virginei honoris*, & Antonius Cucharo, Episcopus Azernensis, ad finem sui Elucidarii modestè quidem, à quibus nihil volo transcribere pro cēsura Anonymi, quia sunt ex nostris Minoritis. Scripserunt etiam Petrus Montius Philosophus, in speciali tractatu, incipiente: *Quum nimium per orbem mortales, &c.* Existente in libro, cuius Titulus est: De dignoscendis hominibus, lib. 4. impress. Mediolani, ann. 1492. in fol. cū additionibus G. Ayoræ Cordubensis. Isti ergo sic inquiunt de libro, ac doctrina Anonymi: *Quum iam nihil amplius supra rem hanc scribere existimarem, libellus quidam Mediolani impressus in manus incidit, qui Auctoris sui nomen palam proferre minimè audet: Qua sola in parte sagacitatis speciunculam retinere videtur, qui cū manifestè, namque, & in tanti momenti negocio aberrat, vel audiri, vel inter homines nominari saltem nequaquam (quisquis is sit) dignus apparet. Neque vsquam aliàs inter tot tātarum gentium turbas, quas me sensisse memini, quempiam tam prophane loquutum audiui, qui hic, & verborum, & sententiarum procacitate, petulantia, ac turpitudine non facilè cederet. Hic etenim, & si Religiosum fuisse, haud vno indicio colligitur: nemo vsquam aduersam sui istius generis partem ad tantam stragem, internitionemque cupiuit. Qui quidem etsi plura aliorum dicta tangere videatur, in iis omnibus imbecilla principia summatim, imò tumultuatim præponit, quamuis hac in parte ab illis degenerare nequaquam videatur, qui S. Thomæ Aquinatis partem hac in ipsa re tueri præsumunt. Neque nos vltra ad eosdem conuincendos procedere oportet. Ducem quippè suum non à nimium recta voluntate in hunc modum protegere moliuntur. Pollicētur enim in primis alios redarguere velle; neque id vel planis rationibus, vel multum speculatiuis argumentis agere dicunt. Sed auctoritatibus tantum freti, se certaturos fore promittunt, &c.* Et postquā aliquid de auctoritatibus Ambrosii, & Hieronymi, prosecuntur: *Conceptionis etiam opusculum ab Anselmi manibus detrahunt, atque surripiunt. Nam illico, cum sanctus aliquis à sua voluntate declinat, illius opera adulterina esse mentiri, ac comentari non timent. Sed eos qui secum assentiunt, amplissimis laudibus ad cælum vsque extollere summopere nituntur, &c.* Positis ergo aliquibus de S. Thoma, quæ singularis obseruationis digna erant, concludunt sic: *Inde Auctoris audacia, atque immodestia (ne inuerecundiam dixerim) potiùs quam vlla vel sanctitas, vel religio colligi potest, &c.* Et infrà: *Aliam præterea, vel natura, vel consuetudine validam rationem ab ipsis dari sperare non licet, quum illam neque hactenus, neque in præsentia habere visi sunt, quoniā demum maior durities, intellectionisque obligatio actiùs reprehendēda est, &c.* Et infrà: *Vitium hic patricius vir (quando sibi nomen vel turpe, vel honestum*

stum

stum vendicare non ausus est) sed vel inter tyrannos, vel peruersos homines loqui arbitratur, &c. Et concludunt ita: *Aiunt siquidem, nō solùm de debito, sed & de facto Mariam peccauisse, neque eam peccatum in corpore tantum radicitùs, sed & formaliter in animam contraxisse asseuerant. Addunt deinde, imò replicant, Christi Matrem non solùm originale peccatum in animam habuisse, sed & illud etiam formalem essendi modū ibidē possedisse, qui hoc tumultu, atque defrænato impetu procedit: quis tam vecors esse poterit, siuè Christianus, siuè Mosaichus, siuè Mahumetanus is sit, vt Scriptoris istius iniquitatem discernere nequeat, quum tam turpia indebite obiiciat, quòd nundum illic liceret, quum de inhonestis, atque inimicis personis ageretur, &c.* Hic est Anonymus, posteà Bandellus, ac tandem suæ Religionis Generalis, talis suus liber, ac doctrina in eo contenta, quam posteà secuti sunt omnes Patres sui Ordinis.

Supposita ergo hac vera, iustissimaque censura incogniti Anonymi, posteà cogniti Bandelli, tandèm Venerabilis Generalis suæ Religionis; scire debet Lector, quòd hic Auctor occultus in præsenti libro Anonymo, impresso ann. 1471. sciens ex experientia, in suis disputationibus de Conceptione, de quibus dicemus infrà num. XXIII. litteras Stephani Episcopi, & Vrbani Papæ adductas à Montisonistis, pro stabilienda approbatione Apostolica doctrinæ S. Thomæ, non fuisse efficaces, nec concludere formaliter intentum, pro falsisque reputari ab omnibus, cùm nulla possent instrumenta ostendere authentica, &c. Decreuit fingere aliam in indiuiduo vago, & Pontifice in abstracto, vt ex occultis terminis à quo, & ad quem nullum inueniret veritas medium, nec reconuentioni de falsitate vllus maneret aditus. Et sic in isto Anonymo libro de Conceptione occulta facie, & suppresso nomine, via 3. part. 2. Ratione 11. cuius titulus est: *Qui dicit B. Virginem sine peccato conceptam, affirmat, quod sancti negant, & negat, quod sancti affirmant*, fol. 113. à tergo post prædictas litteras Vrbani, & Stephani adductas à Montisonistis, vt vidimus suprà num. IX. hanc addidit de nouo Apostolicam approbationem doctrinæ S. Thomæ: *Innocentius Papa in sermone B. Thomæ, qui incipit: Ecce plus quam Salomon hic; sic dicit: Huius Doctoris sapientia præ cæteris, excepta Canonica; habet proprietatem verborum, modum dicendorum, veritatem sententiarum; ità vt nunquam, qui eam tenuit, inueniatur à tramite veritatis deuiasse, & qui eam impugnauit, semper fuit de veritate suspectus. Hæc ille.* Hoc primo fundamento suæ falsitatis supra innocentiam posito, ad annum 1481. edidit idemmet Anonymus alterum librum sub expresso nomine Vincentii Bandelli, & in ipso, Ratione 12. fol. 90. à tergo, cuius titulus est: *Vniuersitas Parisiensis determinauit, quòd B. Virgo fuit in originali peccato concepta. Ergo ita est, &c.* Iam quasi in aliorū niteretur veridico testimonio, post auctoritates Stephani, & Vrbani, iterū adduxit eadem verba sic: *Et Innocentius Papa Sextus de B. Thoma sic dicit: Huius Doctoris sapientia præ cæteris (excepta Canonica) habet proprietatem verborum, modū dicendorum, veritatem sententiarum; ita vt nunquam qui eam tenuit, inueniatur à tramite veritatis deuiasse, & qui eam impugnauit semper fuit de veritate suspectus. Hæc ille.* Nota, Lector, quòd hic iam expresit Innocentium, dicēs, fuisse sextum, sed tacuit illud de sermone S. Thomæ, incipiente: Ecce plusquā Salomō hic.

Ab

Ab hoc vnico Patre Dominicano Anonymo introducta, atque diuulgata fuit in tota Religione Prædicatorum excellẽtia ista doctrinæ S. Thomæ, & hinc tanquam si fuissent verba Apostolica, Catholica, Romana, oraculum; dogma; canon, & decretalis Pontificia transcripta in libris, prædicata in concionibus, in conclusionibus stabilita, atque vbique decãtata reperitur. Ego verò non curo, an propositiones contentæ in prædicta auctoritate, sint iniuriosæ, periculosæ, scandalosæ; ac temerariæ, & quælibet clausula illius enucleata, & radicitùs ventilata maiorem mereatur cẽsuram, quia de hoc satis doctum, atque eruditum edidit rescriptum R. P. F. Petrus de Sobreuilla, Pater Prouinciæ Burgensis, Lector Iubilatus, & Qualificator S. Officii Inquisitionis; dicatum D. D. Didaco de Arze, & Reynoso, quondam Episcopo Placentino, atque Inquisitionis Generalis Hispaniarum dignissimo Præsidi; impressum Lugruñi; hoc ann. 1659. in fol. Et sic solùm ad Triturationẽ voco, iuxta meum institutum; verùm auctoritas, & verba supra posita ex Innocentio Pontifice sint falsa, chimericè ficta, & supposita, & respondeo absolutè, assertiuè, & affirmatiuè: quod probo sequentibus rationibus.

Primò ab origine, & exordio illius, hoc argumento: Primus inuentor, atque introductor præpositi elogii fuit Anonymus Bandellus, sed hic in illis duobus suis libris vitiauit Auctores, & auctoritates non sex, vel octo, nec sexaginta, aut octoginta, sed omnes 315. Auctores, & singulas 640. auctoritates, præcipuè Summorum Pontificum propter rationem infrà asignandã. Ergo hoc ipsum fecit cum Innocentio, & eius auctoritate. Maior est euidẽs, quam sic demonstro: R. P. F. Gundisaluus de Arriaga, Ordinis Prædicatorum typis mandauit Matriti anno præterito 1652. tomos duos de S. Thoma, Doctore Angelico, &c. in folio, quorum secundus integer habens, fol. 676. est de doctrina S. Thomæ, in quo à fol. 107. vsque 178. cap. 5. sub hoc titulo: *Tratase el testimonio de Inocencio Sexto, en recomendacion de la doctrina del Angelico Doctor*. Pro viribus nititur probare, hoc testimonium esse verũ, & subsistens contra aliquos modernos, cuius potissima, & vnica ratio est, quã proponit §. 2. sub his verbis: *Conuencese ser de Innocencio VI. el testimonio referido, con auctoridades de Põtifices, y Doctores, &c.* Et sic refert ferè triginta quinque Scriptores intra, & extra Religionem Prædicatorum, qui in suis libris adducunt prædictum testimonium, in quibus solùm omisit Carolum Pintum, in lib. de Carmin. S. Thomæ, fol. vltimo. Sed ex omnibus illis antiquiores, & primi sunt Petrus de Bergamo Italus, qui scripsit post annum 1480. Gabriel Barelete, Auctor qui scripsit etiam post Sixtum IV. vt constat ex eius libro, Bartol. de Spina, qui floruit ad annum 1530. Ambr. Catharinus, qui scribebat ad annum 1550. omnes isti sunt antiquiores; nam alii sunt modernissimi, & istius sæculi. Itaque eruditus iste Pater, qui in hac materia recollegit Auctores, & testimonia, quæ hucusque fuerunt, nullum inuenit ante annum 1480. erit ergo optima, ac infallibilis consequentia hæc: igitur ista Innocentii auctoritas, & S. Thomæ elogium introductum fuit, circa annum 1480. cùm anteà nulla esset ipsius notitia? Existimo, hanc esse mathematicam demonstra-

monstrationèm. Tunc sic: Anonymus scribens ad annum 1471. & idem scribens sub expresso nomine Bandelli ad annum 1481. adducunt hanc Innocētii auctoritatem, vt supra vidimus: ergo isti, vel iste fuit primus adductor, & seminator talis auctoritatis, cum nullus fuerit ipso antiquior, qui illā adduxerit: P. Arriaga de his libris, seu Auctoribus, Bandello-Anonymo, atque Anonymo-Bandelliano nullam facit mentionem; & certè miror, quia in sua Religione nullus liber est adeò communis, sed potuit esse quòd ipsos nō viderit, vel si vidit, noluit eos in medium adducere, timens propalationem totius machinæ, senciēs libros esse paruæ fidei, & nullius veritatis. Confirmatur: Innocentius VI. fuit Gallus, & in Gallia assumptus anno 1352. & mortuus Auenione anno 1362. & anno 1390. exorta fuit illa acris controuersia inter Patres Dominicanos, & Vniuersitatem Parisiensem circa approbationem Apostolicam doctrinæ S. Thomæ, vt vidimus suprà num. IX. Qui ergò se muniebant contra Facultatem Parisiensem auctoritatibus Vrbani, & Stephani Episcopi: si esset tàm egregia auctoritas Innocentii, non illam omitterent. Item quia Turrecremata, qui scripsit anno 1437. Et in hoc puncto, nihil prætermisit in illo suo libro de Conceptione. Et S. Antoninus ad annum 1450. qui 3. par. histor. titul. 21. §. 8. fol. 313. & alibi loquitur latè de approbatione doctrinæ S. Thomæ, etiam adducerent hanc Innocentii; ergo Anonymus qui post illos immediatè scripsit anno 1471. illā introduxit, sicut reliquas: sed omnes aliæ, nulla excepta, sunt falsæ; ergo & ista. Hæc, & Minor de fictionibus excogitatis, ac intrusis ab Anonymo Bandello, in illis suis libris de Auctoribus præcipuè Summis Pōtificibus, & ipsorum auctoritatibus constabit ex toto hoc libro; vbi mirabilia videbimus.

Secundò probatur falsitas ex adducto Innocentio: quia hactenùs ipsimet Patres Dominicani ignorant quis, vel qualis fuerit talis Innocentiùs. Cùm enim Baldellus in secundo Tractatu de Conceptione asseuerauerit, fuisse Innocentium VI. qui posteà ex ipso transcripserunt in eodē VI. conueniunt: at cùm in primo libro Anonymo solùm diceret fuisse Innocentium nudè absque alia nota, qui ex isto transcripserunt, tantùm vocant Innocentium præcisè; vt Barelete, Truxillo, &c. Alii volentes exprimere numerū, & indiuiduare personam, dixerunt fuisse Innocētium V. vt Grauina, tom. 1. cap. 4. fol. 12. & alii affirmant, fuisse Innocentium IV. alii Innocentium VII. de quibus vide Nitel. Franc. fol. 42. & P. Sobreuilla, ne actum agamus: sicque vacillantes inter quatuor Innocentios, nesciunt, ad quem porrigant manum, sentientes quòd in nullo secundùm veritatem subsistere possunt; non in Innocētio IV. nam hic fuit assumptus anno 1243. & decessit à vita ann. 1254. per viginti annos ante mortem S. Thomæ, & nō scripsit Sermones, quia fuit canonista. Neque in Innocentio V. nam hic fuit Petrus de Tarantasia, Ordinis Prædicatorum, contemporaneus S. Thomæ, cuius doctrinæ fuit defensor ipsemet Angelicus Doctor, & inter eius opuscula extat responsio de articulis centum, & octo sumptis ex opere Petri de Tarantasia ad Ioannem Vercellensem Generalem, &c. Atque electus fuit ad Sedem anno 1276. & in

eodem

eodem mortuus post quinque menses;sicque migrauit ferè cum eodem S. Thoma. Verba autem indicant fuisse dicta post Canonizationem eiusdem. Denique Tarantasia non scripsit Sermones,vt fatentur omnes Nomenclatores Dominicani. Nec potuit esse Innocētius VII. qui electus fuit anno 1404. & migrauit anno 1406. quia hic nullos edidit sermones, nec aliquid aliud scripsit,nisi in Consessu Cardinalium quandam orationem de Ecclesiastica vnione: ergo hæc auctoritas ex quatuor pedibus claudicat in tribus, & solùm potest subsistere in vno Innocentio VI.

Tertiò probatur; quòd nec iste stare posit ex sermone: quia licèt nonnulli moderni affirment,scripsisse aliquos Sermones,vt Ludouicus à S. Iacobo in Bibliot. Pontif. fol. 125. &c. Isti loquuti sunt in fide Anonymi, & Bandelli: nam nullus Nomenclator antiquus scribens ante istos de Sermonibus Innocentii VI. vel Stephani Auberti (sic enim vocabatur in minoribus constitutus) mentionem facit. Et in Bibliotheca Vaticana huius solùm extāt quædam Epistolæ. Pater Arriaga loco citato num. 3. fol. 111. de quodam Lamberto de Monte in principio lib. de Anima impres. Coloniæ 1494. inquit: *Refiere el testimonio de Innocencio de verbo ad verbum, y afirma auer sacado las palabras del sermon original del Pontifice, &c.* Sed Pater iste, vt liberaret reum, condemnat innocentem,quia nec ipse ostendet talem Lambertum Mōtem, nec in ipso illud testimonium de Sermone Innocentii: qui enim scripsit librum sub titulo: Paradysus Animæ, impres. Antuerp. ann. 1620. appellatur Albertus. Infaustus equidem sermo;nam cum de aliis approbationibus, seu elogiis doctrinæ S. Thomæ, Vrbani, Stephani, & Vniuersitatis extent instrumenta talia qualia,solus sermo iste periit. Sed quomodo potuit perire, qui nunquam fuit? Grauina præallegato cap. 4. §. 1. recensens omnia elogia doctrinæ S. Thomæ à Summ. Pontificibus tradita;signat partem, locū, &c. At de hoc testimonio Innocentii in capite sui Kalendarii adducto, tanquam præcipuo,nullum dat signum suæ existentiæ;& idem dico de aliis Scriptoribus. Sed de hoc suspende iudicium, lector, vsque ad vltimam huius numeri probationem.

Quartò probatur ex verbis auctoritatis: quia non sunt Auctoris antiqui, sed ex stilo, dispositione, modo, ac substantia indicant esse Bandelliana, vt ex aliis quam plurimis similibus ab eodem fictis præcipuè de Summis Pontificibus in Ventilatione videbimus. Cùm enim eodem anno, quo Anonymus scribebat, scilicet, 1471. assumptus fuisset ad Supremum Petri solium Sixtus IV. Ordinis Minorum, timens confirmationem Decreti Concilii Basiliēsis, agglomerauit decem Pontifices pro sua opinione, & cum illis pro sui Doctoris doctrina introduxit auctoritatem Innocentii, ac in illa istas quinque propositiones. Primam: verba quæ Christus Dominus dixit de se ipso: Ecce plusquam Salomon hic, ex approbatione Apostolica cōueniunt, & debent intelligi de Angelico Doctore S. Thoma. Secundam: Doctrina S. Thomæ præ cæteris aliis Doctoribus, Augustino, Hieronymo, Ambrosio, &c. habet maiorem veritatem sententiarum. Tertiam: Excepta Scriptura sacra

Ca-

tiarum promulgationem, venerabiles viri Decanus, & Capitulum Ecclesiæ *Dominæ* nostræ sicut veritatis zelatores, intimiùs considerantes, nec non doctrinæ, ac famæ B. Thomæ *prædicti* iniustam denigrationem, *veritatis occultationem*, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ aliqualem dehonorationem, *per venerabilem virum, Magistrum Annibaldum Decanum, Attrabatensem Archidiaconum, sacræ Theologiæ Doctorem, & Dominum Petrum de Fagelò Parisiensem Canonicum, eorum propter hoc Nuntios ad nos specialiter destinatos, nos requisierunt, nobisque* supplicarũt, quatenus vocatis omnibus sacræ Theologiæ Doctoribus, *ac cùm eisdem communicato consilio, & deliberatione habita diligenti*, & cum aliis etiam, qui de talibus, *& in talibus* plura possunt, veritatis viam, aperiremus, per quã in prædictis articulis, in quantum Doctrinam B. Thomę, *prædicti, & Doctoris egregii* tangere possunt, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ac sancti prædicti, *& Doctoris venerabilis* honorem, & reuerentiam seruaremus. Nos igitur attendentes cũ eis, quòd sacrosancta *Romana* Ecclesia, *Mater* omnium fidelium, & magistra *fidei, & veritatis*, in firmissima Petri Christi Vicarii confessione fundata, ad quam velut ad vniuersalem regulam Catholicæ veritatis pertinet approbatio *doctrinarum*, declaratio dubiorum, determinatio tenendorum, & confutatio errorum, præfatum Doctorem *eximium*, & venerabilem, cuius doctrina fulget Ecclesia, vt Sole, Luna, nuper sanctorum Confessorum Cathalogo ascribendum decreuit, diligenti discussione, & examinatione habita super vita *sancta*, & doctrina *clara* ipsius, ipsumque quoad vitam puram, & doctrinam salubrem, Orbi terræ *dignum, & commendabilem* prædicauit; cupientes *gloriosum* Deum in sanctis suis *apud fidelium deuotionem in terris gloriosius* exaltari, ac sacratissimæ Matris *nostræ prædictæ* desiderantes vestigia sancta imitari, dictumque Confessorem, *& Doctorem gloriosum*, feliciter in cælis regnantem, apud terrigenas deuotiùs, & celebriùs honorari, & præsertim cùm fuerit vniuersalis Ecclesiæ lumen præfulgidum, *gemma radians Clericorum, fons Doctorum*, Vniuersitatis nostræ Parisiensis speculum clarissimum, *& candelabrum insigne, ac lucens, per quod omnes, qui vias vitæ, & scholas doctrinæ sanæ ingrediuntur, lumen vident, claritatis* vitæ, famæ *claræ*, *& scientiæ lucidæ*, velut stella splendida, & matutina refulgens, per venerabiles, ac dilectos Consiliarios nostros fideles, *Magistrum Agonem de Bisuntio, Cantorem Parisiensem, Magistrum Stephanum de Nonauilla, & Dominum Odonem de Senonis, Canonicum Parisiensem*, inquisitione facta super dictis articulis, apud Doctores Theologicæ facultatis, & eorum Cõgregatione Generali regentium, & non regentium, sæcularium, & regularium ad hoc specialiter conuocata, comperto per Dei gratiam, dictum *Confessorem B. & Doctorem egregium*, nil sensisse, docuisse, seu scripsisse, quod sanæ fidei, vel bonis moribus aduersetur, de Cõsilio Venerabilium Virorum Decani, & Capituli Parisiensis, & Venerabilis Patris Dominici Guilielmi, *Dei gratia* Viennensis Archiepiscopi, Sacræ Theologiæ professoris, & aliorum viginti trium Magistrorum in Theologia, vna cum Reuerendo Patre supra dicto in litteris, *cum eorum* sigillis per præfatos Commissarios nobis commissos, nec non & tringinta nouem Bachalario-

S. Tribunalis, in quo ſub cenſorio præcepto interdicuntur ſic: *Vnas concluſiones impreſſas en eſta Ciudad de Logroño, por Iuan Diaz Balderrama, que defendiò Don Franciſco Baltaſar de Menuate, en la Igleſia Real de Santiago della, y las preſidio Fray Iuan de Campomanes Oſſorio, Religioſo en el Conuẽto de Santo Domingo de la dichaCiudad, que empiezan: Diuo Thomæ Aquinati, &c. por contener el titulo en las dichas concluſiones palabras* SEDICIOSAS, ESCANDALOSAS, Y TEMERARIAS, *&c.* Extat apud nos authenticum teſtimonium Laurentii Caſtellanos, Notarii publici. Et hæc pro nunc ſufficiant de Trituratione Anonymi.

Num. XX. *Ann.* .....

IOANNES Bricius, Ordinis Prædicatorum, compoſuit ſecũdùm Vincent. Bandellum, & Pet. de Vincentia, &c. TRACTATVM *de Conceptione B. Mariæ Virginis.* Ex quibus conſtat, quod vixerit antè ipſos, ſed quo anno, vel quis fuerit Auctor iſte ſub hoc nomine IoannisBritii, hactenus inuenire nõ potui, nec extat in Nomẽclatura Dominicanorũ, nec in qualibet alia totius litteraturæ Eccleſiaſticæ. Vndè exiſtimò fuiſſe fictũ à Bandello, ſicut fecit de aliis multis, vel eſſe quendã Ioannem Thomæ Doctorem Pariſienſem, de quo loquuti ſumus ſupra num. X. & latiùs in Ventil. num. 158.

Num. XXI. *Ann.* .....

PETRVS de Vincentia, Ordin. Prædicatorum eodem tẽpore Bandelli, ideſt, circa annum 1480. edidit libellũ in 4. abſque anno, & loco impreſsionis, continentem tantùmmodo folia 15. ſub hoc titulo: *De B. Virginis Conceptione* DVCENTORVM ET SEXDECIM *Sanctæ Matris Eccleſiæ Doctorum.* VERA TVTA, *& tenenda ſententia.* Opuſculi verò initiũ ſic ſe habet: *In hoc libello continentur dicta* DVCENTORVM SEXDECIM *Doctorum, qui* OMNES FIRMITER, FIDELITER*que tenent, B. Virginem in ſui Conceptione contraxiſſe originalem maculam, &c.* Et poſitis quatuor breuiſsimis capitibus de peccato originali, & eius natura; ſic proſequitur: *Incipiunt auctoritates* SANCTORVM *Doctorum,* & adducens primo in loco Petrum Lombardum ſententiarum Magiſtrum. Componit ſuam Tabulam Doctorum per diuerſas claſſes, & in prima collocat ſanctosDoctores, licet aliquos ibi enumeret, qui vt ſancti non venerantur, v. g. Euſebium, Origenẽ, Caſianum, &c. In ſecunda claſſe ponit Romanos Pontifices; in tertia, iuris Canonici Gloſſatores; in quarta antiquos Theologos; in quinta, Patres Ordinis Ciſtercienſis, in ſexta; Ordinis Prædicatorum; in ſeptima Ordinis Minorum; in octaua Eremitarum S. Auguſtini; & in nona, Ordinis Carmelitarum, in quibus ſolùm notare debes hoc: Claſſem Ordin. Prædicatorum diuidit Auctor in duas partes, primam ſub hoc titulo: *Dicta* SANCTORVM *Doctorum ſacri Ordinis Prædicatorũ, de materia Conceptionis B. Virginis.* Secundã ſic: *Idem tenẽt omnes* DOCTORES *qui ſecuntur, &c.* In prima ergo claſſe ſanctorum enumerat S. Thomam, S. Vincentium, S. Catherinam, S. Antoninum. B. Albertum Magnum, &c. Et inter hos ſanctos enumerat etiam (vt ſanctos) Ioannem deTurrecremata, Pe-

trum de Palude, Durandum, Iacobum de Voragine, Iacobum de Lausana, Ioannē Lictimber, Ioannem Bosinensem, Angelū de Bononia, Martinū Polonum, Vincentium Historialem, Thomā de Linchino, Peraldum, Hervæū, Perusium, Bomboligimum, Bubliam, Ioannem de Neapoli, Durandellum, OlKotum, Romanum, & Leonardum Statium. Pater ex quo Kalendario transcripsisti istam cateruam Sanctorum? Concluditur autē Libellus ille sic: *Expliciunt auctoritates* DVCENTORVM SEXDECIM *Doctorū cum quatuor capitibus præcedentibus de* VERITATE *Conceptionis Beatissimæ Virginis Mariæ: solicitudine Fratris Petri de Vincentia, Ordinis Prædicatorum.* Hoc ergo fundamēto posito aliqua deducere opportet ex illo pro nostra Trituratione, atque exacta noticia Auctoris, & Libelli.

Primò ergo dicimus, quòd cùm Libellus iste non exprimat locum, nec annū suæ impressionis, & ex characteribus, forma, ac dispositione typographiæ videatur excussus Bononiæ, aut Brixiæ viuēte Sixto IV. vel parū post mortem eius, existimandū etiam est clam, & occulte fuisse prælo mandatū, & quia sic primò fuit in mundo natus sub eadem vespertina constellatione viuit, nam anno præterito, scilicèt, 1649. mense Iulio Tolosæ in Gallia iterùm furtiuis, atque nocturnis typis, sine loci, nota, anni subscriptione, aut Typographi nomine fuit excussus; sed statim, scilicèt, mense Augusto vigilātissimi Academiæ Tolosanæ, Rector Raymundus de Taillason, ac Doctores publica sententia, tanquam temerarium, scandalosum, & toti Ecclesiæ Catholicæ maximè iniuriosum ad æternam obliuionem damnarunt, vt latè refert Petrus Possinus in Prologo sui libri: De Vincentia victo. Nec hìc quieuit ardor, nā, vt audio, hoc eodē anno 1658. Panormi sub nocturnis etiā tenebris tertiò, & clādestinè excussus. Patres mei si in hoc vno Vincētiæ Libello habetis repositam spem, atque fidutiam exaltationis vestræ opinionis, ecce in hoc libro illum do vobis de primo ad vltimum verbum, vt recognoscatis, quā vana est spes vestra, quia in illo detexit veritatis Sol tot fictiones, quot syllabas; tot mendacia, quot verba: atque tot adulterationes, quot lineas.

Secundò dico, Auctorem huius libelli, seu Tabulæ Doctorum non fuisse Petrum de Vincentia, quia hic solùm fuit corrector Typographiæ, seu solicitator impressionis, cuius cura, ac diligentia opus hoc fuit excussum, vt exprimitur in illis verbis: *Solicitudine Fratris Petri de Vincencia, Ordinis Prædicatorum.* Nam licèt aliqui communiter allegent istum, vt Balleus hæreticus, & Ioann. Pitseus, &c. Atque sic citatur in toto hoc Ventilabro, est, quia ex libello illo non constat de alio proprio, atque legitimo Auctore; at ex Nomenclatoribus Dominicanis colligitur primum illius patrem, & Auctorem fuisse quendam Hieronymum Albertuccium Bononiensem, qui inter alia edidit hanc Tabulam Doctorum, pro sua opinione, & etiam Chronicon Mundi, & suæ Religionis, vsque ad annum 1490. de quo statim loquemur. Sed quidquid sit de Auctore (nam nobis parum refert, quod fuerit iste, vel ille, dum tamen constet fuisse Dominicanum, vt constat de hoc) vixit tempore Bandelli, & vnus transcripsit de verbo ad verbum ab alio auctoritates,

&

&etiam Auctores cum eadem dispositione, & ordine: quod demonstro hoc vnico exemplo. Auctor istius libelli, seu Tabulæ Doctorum, post titulũ istũ. Incipiunt auctoritates sanctorum Doctorum: sic inquit: *Quia Dominus Petrus Lombardus, Episcopus Parisiensis, Doctor egregius, maximus diuinorum eloquiorum perscrutator extitit: & veluti apis argumentosa, omnium illustrium Doctorum antiquorum sententias, atque flores in vnum volumen compendiosè redegit, & ob hoc Magister Sententiarum est appellatus, iccirco eius testimonium primo loco adducere decreui, vt ipse nobis referat, quid de Conceptione B. Virginis* SANCTI *Doctores, secundum* FIDEM *Catholicam tenendum posteros docuerunt. Hic igitur in 3. sent. distinct. 3. quæst. 1. tale de Christo, & de Matre eius profert testimonium, &c.* Bandelli verò verba cap. 8. fol. 13. sic se habent: *Et quia Dominus Petrus Lombardus, Episcopus Parisiensis, Doctor egregius, maximus diuinorum eloquiorum perscrutator extitit, & veluti apis argumentosa omnium illustrium Doctorum antiquorum sententias, atque flores in vnum volumen compendiose redegit, & ab hoc Magister Sententiarum est appellatus; id circo eius testimonium primo loco adducere decreui, vt ipse nobis referat quid de Conceptione B. Virginis sancti Doctores, secundùm fidem Catholicam tenendam posteros docuerunt. Hic igitur in 3. Sententiarum distinction. 3. quæstion. 1. tale de Christo, & Matre eius profert testimonium, &c.* Et adducunt ipsissimam auctoritatem Magistri, & idem est de singulis Sanctis, atque Doctoribus, ita vt non dico in verbo, sed neque in syllaba discrepent. Constat ergo euidenter, quòd vnus ab alio transcripsit. Et solùm restat dificultas, mihi hucusque insuperata, quis istorũ fuerit primus, nã ille fuit origo, & fontale principiũ omnium falsitatum, fictionum, & adulterationũ, &c. Ex vna parte videtur libellũ istum fuisse scriptum ante librum Bandelli, & ratio est, quia Turrecremata adduxit 100. Auctores, Anonymus aducit vsque ad 200. in isto libello referũtur 213. (licèt ipse promittat 216. tres remãserũt in calamo) Bãdellus cum effectu adducit 268. hoc autem incremẽtum videtur gradatim, & decursu temporis factũ, item quia si auctor istius libelli scriberet post Bãdellum, nõ relinqueret illos 55. id est à num 213. vsque 268. ex altera parte videtur, quòd Bandellus priùs scripserit, quia ad annũ 1471. edidit alium librum eiusdem farinæ suppresso nomine, de quo egimus supra num. XIX. Item quia, hoc opusculum Vincentiæ, vel Albertutii, est quodam Compendium, & Epitome Bandelli: Ex his eligant Patres Dominicani quod voluerint: nam veritas semper est, & erit, quòd Petrus Vincentia, & Vincẽtius Bãdellus, si in nominibus fuerunt similes, similiores extiterunt in scriptis, & similimi in fictionibus, adulterationibus, & falsitatibus, vt in Ventilatione apparebit, vide infrà num. LIII.

Num. XXII. *Ann. 1480.*

PETRVS Bergomẽsis, vel de Bergomo, Ordinis Prædicatorũ, qui vixit ad annũ 1480. edidit Tabulã, seu Indicẽ vniuersalẽ operũ S. Thomæ Aquinatis, atq; elaborauit quodã opusculũ cõciliãdo omnia, quæ in do-

ctrina Angeli Doctoris prima verborũ facie discrepare videbantur, cōciliauit autē 1222. dubia cũ totidē solutionibus; vt videre est in indice operũ D. Thomæ. Ex his dubium 370. est circa Conceptionem Virginis Mariæ, vbi inter alia sic inquit: *Quintò, quia vbi exponit auctoritatem S. Anselmi, qui* VBIQVE *tenuit* EXPRESSE, *sicut* OMNES *sancti* COMMVNITER *affirmant B. D. Mariam conceptam fuisse* OMNINO *cum peccato originali.* Patres, hoc inquirit Sol veritatis in toto præsenti libro; an, scilicet, Anselmus vbique, & expresse tenuerit cum omnibus sanctis communiter Virgem Mariam conceptam fuisse omninò cum peccato originali. Triturare Lector illud, *omninò*, quia emphaticum est, sed si hic præcessit Bandellum, & omnes alios subsequentes, miror quare ipsum non adduxerunt pro sua opinione, fortè quia illũ nō viderunt, vel si viderunt, iudicarunt Conciliatorem doctrinæ S. Thomæ, non esse Auctorem distinctum, sed quem Patres Dominicani omiserunt remissi, vel prudenter Pater Dominicus (de quo num. vltimo) diligenter introduxit ad Aream, at vtinam haberet in prōptu hæc Bergomensis verba; & suam conciliationem, quando Dubio 5. num. 204. fol. 636. dixit: *Legimus sæpènumero prædicta loca, seriem, verba, & apices attente meditati sumus, summopere cupientes, & inquirentes viam, vt sine veritatis præiudicio ennuntiare possemus, D. Thomam piæ sententiæ non refragari, &c.* Pater ad quid ista hypocrita verba, Petrus Bergomensis Dominicanus, non summopere cupiebat inquirire viam, &c. Et inuenit, quid conciliaret in operibus S. Thomæ, inter piam, & alterā opinionem, sine veritatis præiudicio, & tu nihil inuenisti pro pia, ò Pater à cuius oculis fugit pia, &c? Sed de hoc aliàs.

Num. XXIII. *Anno* 1481.

VINCENTIVS Bandellus de Castronouo Tordon. Vel Tortonensis, Ordinis Prædicatorum, qui ad annum 1501. fuit electus Generalis, Magister sui Ordinis Trigesimus, sextus in Ordine, & mortuus anno 1506. die 27. Augusti, cum esset septuaginta annorum: Cuius vitam scripsit F. Matthæus Bandellus de Castelnouo, eius nepos, ad annum 1513. vt dicit Michael Pius par. 2. lib. 3. col. 119. Cuius eximias laudes quantum ad præsens institutum attinent, sic decantat Leander Alber. lib. 1. fol. 47. Duas inter cæteras disceptationes, quas disputationes vocant, egregias egit. Quibus maxima interfuit litteratissimorum copia virorum: alteram corā Hercule Estensi, Ferrariæ Principe, de Conceptu Deiparæ Virginis Mariæ: alteram coram Ludouico Sfortia, posteà Mediolani Duce, aduersus Iudæos, ex quibus omnium cum applausu hominum, & admiratione victorias reportauit. Hæc Leander, sed & F. Dyonisius Bononiensis, in quadam orat. Panegyrica, ad Bandellum sic inquit: Quid enim loquar de illa memoranda disputatione, quam Foro Cornelii Flaminiæ vrbe de Conceptione B. Virginis? Quid de illa, quæ Ferrariæ coram Hercule Estensi, fortissimo Principe, & tota ciuitate coram tot in omni scientia Doctores solus habuisti? Quis igno-

rat

rat illis omnibus te fuisse superiorem? Probat enim hoc opusculum quod à te compositum posteà multis procurantibus, charecteribus impressum. In quo luce clarius licet inspicere, quemadmodum omnes eorum argumentationes, ac sophisticas rationes dissoluis, cōfutas, refellis friuolas, & quasi nullius nerui ostendis. Hæc Dyonisius ad suum Bandellum, & disputatorem egregium contra immaculatam Conceptionem, de prima disputatione habita foro Cornelii, idest, Imolæ, nihil dicit Bandellus in suis libris, sed fortè propter hanc disputationem edidit suum primum Anonymum ad Comitem Petrum de Gambara, de quo suprà num. XIX. De aliis elogiis non curamus, quia iam refulsit Sol veritatis in clypeos aureos, & æreos Bandellianos. Hic ergo doctissimus vir anno 1481. edidit librum, seu Tractatum, sub hoc titulo: *De singulari puritate, & prærogatiua Conceptionis Saluatoris nostri Iesu Christi, &c.* Finis verò libri talis est: *Impressum in alma, & inclyta ciuitate Bononiensi, per Hugonem de Rugeriis de Reggio, editum per Fratrem Vincentium de Castronouo Tordon, ann. D. 1481. die 12. mensis Februarii.* Occasio editionis huius Libri fuit, Disputatio habita Ferrariæ, coram Illustrissimo, ac Excellentissimo Duce D. D. Hercule Estensi, & Episcopo Ferrariensi, in quadragesima illius anni, vt ipse Bandellus dicit in Epistola dedicatoria ad præfatum Ducem, quæ incipit: *Cum excellenti tui animi magnitudinem, &c.* à qua transcribimus sequentia, quæ ad præsentem pertinent Triturationem; nam alia dabimus in Ventilatione, num. 307. Inquit ergo: *Quam plures diuersarum Religionum conuenerant, quorum quidam in suis declamatoriis Sermonibus, Beatissimam Virginem originalis peccati maculam non contraxisse, palam in pulpito* VOCIFERABANT. *Alii vero è contra, Dei Matrem Virginem purissimam, ex virili semine, sicut cæteros homines propagatam, asserentes in originali peccato fuisse* CONCEPTAM, CONSTANTER *prædicabant, oppositamque partem, vt quid* NEFARIVM, DETESTANDVM SACRILEGIVM, *vt potè* FIDEI, *diuinisque* LITTERIS, *ac sanctorum* PATRVM, *& clarissimorum* DOCTORVM *testimoniis* APERTE *repugnās, è Christiana Religione* EXTIRPANDAM, EIICIENDAM AVDACI *animo* VALIDISSIME *comprobabant, &c.* Vide, & nota Lector, qualiter hic fatetur Bādellus, quod nostri prædicabant solùm, Virginē Mariam fuisse conceptam absque peccato originali; ipsi verò constanter, validissimè, atque audaci animo dicebant, nostrum assertum esse nefarium, detestandum, sacrilegum, atque extirpandum, eiiciendumque, vt potè cōtrarium fidei, scripturis, & sanctis Patribus. En suæ modestiæ primum testimonium irrefragabile, & en causa quare Sixtus IV. expediuit Bullā: *Graue nimis, &c.* contra Prædicatores Lombardiæ, de qua numero sequenti: & si hæc non fuit suficiens causa, audi sequentia.

Quia sic contra nostram sententiam prosequitur Bandellus: *Quod vbi earum, quos supramemoraui, attigit aures clamoribus ceperunt tēpla cōplere, &c.* INVERECVNDA *fronte prædicarent*, *O* SCELVS *inauditū! O facinus* DETESTANDVM! *O* STVLTAS *mentes! O pectora* CÆCA! *O deliramenta* NEQVITIÆ! *Vnde Æterne Genitor* FVNESTVM *hoc* VIRVS *eorum mentes obrepit, qui castis-

stissimæ Matris Ecclesiæ laribus educati, à primis, vt aiunt, singulis VERITATEM diuinarum rerum suxisse DEBVERANT. Quid porrò hac PESTE PERNITIOSIVS, quid tanta LABE EXECRABILIVS excogitari poterit? NEFANDVM sanè est id alteri attribuisse, quod solum Redemptori Christo, in diuinas laudes FIDES Immaculata, donatum fuisse profitetur. Verum cùm pro nostra CONSVETVDINE, eorum FLAGITIOSIS DOGMATIBVS pro VERITATE Christianæ FIDEI tutanda, illustrium virorum CLARISSIMAS sententias obiceremus, ad consueta vulgi, populariumque confugia se conferebant, clamoribus, atque vociferationibus se ARMANTES, in quibus suæ ERRONEÆ opinionis fundamenta iecisse, atque OMNEM spem, & præsidium collocasse viderentur. Ex his singulariter notare debes, in illo: Pro nostra consuetudine, qualis fuerit semper consuetudo Fratrum Prædicatorum, contra Fratres Minores, & suus loquendi modus contra ipsos. Prosequitur Bandellus: Nam in tuo Ducali Palatio, te coram, & tuorum Doctorum, ac aliorum eruditissimorum virorum consessu, quibus semper ornatissimus extas, diuersarum Religionum Magistros, & Theologos colligi iussisti, collectisque eis, quæ cuiusque sententia esset, & qui sancti Doctores, de Conceptione B. Virginis sentirent, adduci in medium imperasti. Ex Prædicatorum Ordine, ego Frater Vincentius de Castro-nouo, omnium Minimus iis omnibus intereram, cui ab his Patribus, qui tunc Ferrariæ erant, quique me dignitate, doctrina, auctoritate longè praecellebant, exercitandi ingenii mei gratia, & onus totius Disputationibus, & VERITATIS defendendæ cura commissa fuerat. Et cum primus mihi ad loquendum locus concessus fuisset, INNVMERAS ferè auctoritates Sacræ SCRIPTVRÆ, & SANCTORVM virorum adduxi, quæ nihil aliud asserebant, nisi B. & Sacratissimam Virginem, ex virili semine propagatam IN CONCEPTV SVO ORIGINALIS PECCATI MACVLAM CONTRAXISSE. Vbi etiam sex horarum spatio, tum arguendo, tum respondendo, ex DICTIS clarissimorum virorum, atque RATIONIBVS, COPIOSE, & ENVCLEATE probarim, id omnino fidelibus TENENDVM fore, tu testis, tu Iudex es, Illustrissime Princeps, qui præsens rem hanc disquisitissimè palpare voluisti. Plenè tu tuis auribus hausisti, non me loquentem, sed per me SANCTOS viros eruditissimos VNO ORE, NEMINE DISCREPANTE, APERTE, CLAREQVE contestantes, B. Virginem IN ORIGINALI PECCATO fuisse CONCEPTAM Hæc omnia in medium adducimus, vt triturata, appareat in Ventilatione, quo fundamento, & veritate dicta fuerint in illa Disputatione; quia si hic excusa ficta, & falsa inueniuntur, dicta in voce, & prolata in feruore disputationis quid essent?

Pergit Bandellus sic: Sed quia id fecisse non erat satis ad CONFVTANDAM Aduersariorum PERTINACIAM, ideò eorum rationes, rationumque fundamenta, quæ in superabilia sibi constituerant, quibus ERROR illorũ fulciri videbatur, ita diuina mihi fauente gratia LABEFACTASSE, ita CONFREGISSE videor, vt si quid PENSI haberent, seque AGNOSCERENT homines, non nos tam crebro, apud incultum vulgus, priuatis clandestinisque colloquiis lacerarent, sed CONFVSIONIS propriæ conscii, conspectum hominum, tanquam hostem accerrimum CONTREMISCERENT, &c. Proinde cum Aduersarii me tanta mentis serenitate VERITATEM

CA-

CATHOLICÆ FIDEI, *pro cuius amore certabam, deffendentem concernerent, & responsionum nostrarum fundamenta suis* TORTVOSIS *argumentationibus, vel saltem* LEVITER FÆDARI *non posse: eos illico tanta inuasit* RABIES, *quod in me* FREMERE *labiis*, STRIDERE *dentibus* BESTIARVM *more cæperunt, ita vt* SPVMANTES APROS PESTIFERO *telo percussos, aut certè* RAPACISSIMIS CANIBVS *vndique coarctatos, hos facilè fuisse putares, &c. Porrò ista me causa impulit, quia verebar magnopere, nè* VERITAS *cæca inuolueretur caligine, ac rei gestæ series, ordoque* ABSENTES *lateret. Eo maximè, quia Aduersarii nostri longa iam* CONSVETVDINE *id agere soleant; quòd vbi se* VICTOS, CONFVSOS*que nostris rationibus; in disputationis certamine succubuisse viderint, imperito postmodum vulgo prædicantes,* VICTORES *se stetisse gloriantur. Tales enim habemus* OBTRECTATORES, *qui dente* CANINO *nos* RODVNT, *vt nisi* ACERBE *inflicti* VERITATIS *baculo repellantur*, LATRARE *non cessant. Armantur* MENDACIIS; FALSITATIBVS *se muniunt, vt* VERITATEM *perdant, quam* PERSECVNTVR. *Hæc, inquam, memoriæ litterarum tradere volui, non vt meipsum efferendo iactitarem, sed vt contra* ÆMVLOS *nostros (qui postquam ab ipsa* VERITATE *vno* SOLO *pugnante fuère superati, in totum Prædicatorum Ordinem* RABIDO *ore desæuiunt, dum iam quasi* VBIQVE *nos coram excellentia tua ab eis fuisse confusos* MENDACITER *prædicare non verentur) clypeum perpetuæ deffensionis opponerem. Cesset ergo arcuato vulnere, iam tandem insurgere* SCORPIVS, & SANCTVM *opus* VENENATA *carpere lingua. Glorioso itaque, ac felici disputationis peracto* TRIVMPHO, *per plures ex tuis grauissimi ciues, Doctoresque, quorum cordibus Religionis Christianæ securissima* VERITAS *me tradente* ILLVCESSERAT; *rogatum me adeunt; itemque rem ex integro repeterem, contendebant. Intellexerant quippè non potuisse me, meam Relationem ita explicatè facere, vt mente conceperam; tum amplitudine rei, tum multitudine arguentium, quorom omnium argumenta audire cupiebam: Vnde si vt potuissem, mihi res soluta fuisset, non sex horarum, sed neque* SEX DIERVM *tempus* SATIS *fuisset. Horum ergo votis (vt erat iustissimum) morem gerens* POSTRIDIE *publica Ferrariæ Gymnasia* INGRESSVS, *vna lectione complexus sum, quidquid superiori die, propter clamores omiseram; vbi quæstionem per conclusiones, & corelaria decidens, studui diligenter* INSANAS *aduersariorum opiniones, & semina* FALSITATVM *radicitus euellere, vt* VERITATEM *Catholicæ* FIDEI, *quam superiori die viriliter defensaueram* HABVNDE, FIDISSIME, CLARE, APERTE*que monstrare.* INNVMERABILES *etiam, vt ita dicam,* DOCTORES SANCTOS, & *viros* ILLVSTRES, *humanarum, Diuinarumque litterarum* PERITISSIMOS, *qui huius nostræ* VERITATIS *egregii, & acerrimi extiterunt* DEFENSORES, *sicut oportebat*, NOMINATIM *expressi, eorumque* SENTENTIAS, *quantum sufficere videbatur, sine vlla ambiguitate digessi. Qui*

OM-

OMNES *pariter* APERTISSIME *profitebantur, B. Virginem, vt tunc referebā, in originali peccato fuisse* CONCEPTAM. *Testis est, quia non* MENTIOR *magna Scholarium tuorum* CATERVA, *quæ quidem quietè, silenter, atque accuratè, me legētem audiebat, &c. Hi omnes quod* VERA *de B. Virginis* CONCEPTIONE *teneam, quod consentanea* FIDEI *prædicarim, nisi eis, vt aiunt, facta* INVIDERINT, *pariter attestari possunt. Non hii* LANARII *non* TALARES, *non* SVTORES, *non denique* ARTIFICES *sunt, sed graues, sed spectati, sed clari, sed eruditi viri: qui perspecta* VERITATE, *tanta suspensi sunt* ADMIRATIONE, *vt non solùm opinionem nostram (nostram dixerim an* FIDEI*) amplexati sunt, verum etiam* DIVINO *accensi spiritu, eam prædicare maximam curam gerebant, &c.* Magna, aut magnalia, quæ de se prædicat Bandellus, omitto: conuitia ac opprobria contra Fratres Minores, quæ de se patent, remitto: fictiones verò ac mendacia, quæ in his continentur Sol veritatis ventilabro demonstrabit, & sic ad alia transeo.

Prosequitur Bandellus: *Qua propter vt Religioso Excellentiæ tuæ desiderio, etiam vltra vires morem gererem, omnia quæ in* LECTIONE, *&* DISPVTATIONE *dicta fuerant, in breuem Tractatulum compendiosè, & ordinatè redegi; quem quasi* PRIMITIAS *lucubrationum mearum, celsitudini nominis tui statui dedicare, &c. Læta igitur frontè humanissimè Princeps Libellum hunc, ex sententiis* VIRORVM ILLVSTRIVM, *confectum pro tua consuetudine suscipias, ita repræsum, vt legentes fastidio non afficiat, ita tamen varium, vt & logicos, & philosophos facilè demulcire posit. Quod si tuæ dignitati placet, de singulari prærogatiua puritatis Conceptionis Saluatoris, Domini nostri Iesu Christi nuncupemus. In quo id in primis seruabimus, vt in eo* SACRI DOCTORES *(non* EGO*) loquentes, maiorem, & Libello auctoritatem afferant, &* VERITATEM *facilius persuadere possimus. Facilè enim est his adherere, quos* PROBATOS, *& via, & scientia nouerimus. Demum his fretus auxiliis, ac* VERITATE *comite, pro cuius* AMORE *certandum duximus, hunc quem tam* POMPATICE *sustentare conantur* ERROREM, *vt quid* MORTALE, *vt* PERNITIOSVM, *vt* FALSITATE *plenum, vt* FIDEI *diuinisque* LITTERIS *contrarium, tum diuinis* ORACVLIS, *tum ex eorum* CODICIBVS, *tum validissimis* RATIONIBVS, *quas Græci* CORNVTAS *appellant, demonstrare curabo, &c.* Et concludit Bandellus sic: *Explicit Epistola narratiua disputationis factæ, de Conceptione B. Virginis Mariæ ad Illustrissimum, & Excellentissimum Ducem Dominum D. Erculem Estensem, Tractatus de singulari puritate, & prærogatiua Conceptionis Saluatoris nostri Iesu Christi, æditus per Fratrem Vincentium de Bandellis de Castronouo, Terdonensis Diœcesis, Ordinis Prædicatorum, continens disputationem, coram celsitudine suæ Dominationis factam, fæliciter incipit.* Et prosequitur per diuersa capita detestando opinionem piam, ac repetendo passim eadem in hac sua epistola nuncupatoria proposita, in qua præter illa, quæ claris verbis continentur, notare debes Lector, quòd Bādellus se ipsum cōtradicit: nā hic affirmat Libellū istum esse primitias suarum lucubrationum, & infrà cap. 9. fol. 16. sic dicit: *Expositionē autē prædictæ auctoritatis diffusè possui in*

in alio Libello, quem Comiti Petro de Gambara intitulaui, in Ratione 11. 3. xvii. Libellus autem iste, est ille Anonymus, positus numero XIX. quia, vt ibi vidimus, est dicatus Comiti Petro de Gambara, procedit per Vias, & Rationes, ac in illa vndecima adducit auctoritatis explicationem à se citatam: ex quo patet quod liber ille absque Auctoris nomine editus, est etiam Bandelli, quare autem in primo illo suum simulauerit nomē, magnum indicat Mysterium, de quo nos num. 307. Item notare debes, Lector, quod rumores, & omnia scandala exorta inter fideles, ex hoc Conceptionis Articulo, initium, ac totale principium habuerunt à Patribus Dominicanis, vt etiam ex supradictis ab ipsomet Bandello colligitur, etenim huius disputationis factæ Ferrariæ, in Palacio Ducali, de qua tanta narrat mirabilia, apud nostros Scriptores, nec minimum extat verbum, nec impressum, nec manuscriptum. Aduersarii vero post disputationem, ingressi sunt ex abrupto Gymnasiū scholasticum Ferrariense, & ibi habuerunt alteram relectionem, & his non contenti, typis mandarunt in Italia, in hoc Libro illam disputationem, ac relectionem, ac postremo in Hispania iterum eadem alio distincto libro edere curarunt (de quo infrà numero XXXI.) quando, vt dixi, nec liber, nec verbum videbatur, aut audiebatur pro nostra sententia. Denique notare debes, quod omnia contenta in illis, disputatione, & lectione accuratiùs visa, ac reuisa dedit Bandellus in hoc suo libro: si ergo hic deuiat totaliter à veritate, & quidquid in ipso continetur, sunt vitia, & mendacia, ac fictiones. Quid nobis dicendum erit de ipsa disputatione, relectione, ac Relatione Bandelliana, vel Ferrariensi? Et hæc de operis principio.

Medium, & structura libri constat ex Capitibus, & Rationibus, & à cap. 8. sic incipit suum propositum assumptum: *In quo per Auctoritates sanctorum ostēditur quod B. Virgo* FVIT IN ORIGINALI PECCATO CONCEPTA. Et adducendo primo loco Magistrum sentētiarum: deinde cap. 9. Augustinum, &c. refert suos ducentos sexaginta Doctores, & ipsorum auctoritates, vsque ad cap. 26. concludens sic: *Patet igitur Gloriose Princeps* VERITAS *primæ conclusionis, quam ex dictis, atque sententiis* DVCENTORVM SEXAGINTA *Doctorum* ILLVSTRIVM, *probandam primo loco promiseram. Ex auctoritatibus quippe iam allegatis, quas ferè* OMNES *in proprio fonte* VIDI: PERSPICVVM *est, Doctores*, SANCTOS, *& approbatos* PONTIFICES *Summos*, CANONISTAS *Peritissimos*, THEOLOGOS, SÆCVLARES *clarissimos, eruditissimos* MONACHOS, *ac postremo omnium quatuor* ORDINVM *mendicantium Doctores principales, & Excellentissimos tenuisse, atque prædicasse B. Virginem in* ORIGINALI PECCATO *fuisse* CONCEPTAM: *Sed antequam ex* VTERO *nasceretur, per* SANCTIFICATIONIS *gratiam, gloriosè, atque excellentissimè*, CITISSIME *fuisse* MVNDATAM. Infrà vero in principio secundæ partis fol. 151. sic inquit: *Iam multa mihi dixisse videor, Illustrissime Princeps, quibus* CLARE *intelligere potuisti, quid de Conceptione B. Virginis sancti asseruere* DOCTORES: *adduxi enim* DVCENTORVM SEXAGINTA *Illarissimorū Doctorum* APERTISSIMA *testimonia, qui*, NEMINE DISCREPANTE, *nobis*

tradiderunt non esse secundùm FIDEM CATHOLICAM *tenendum B. Virginem in sui* CONCEPTIONE *ab originali peccato fuisse immunem, &c.* Vt videat ergo Lector in breui compendio, qualis est totus liber Bandeli, subiicio hic initia aliquorum capitulorum. Trigesimum quartum in quo incipit probare suam conclusionem, tale est: *Omne dictum, quod contradicit Sacræ Scripturæ est* IMPIVM: *sed opinio, quæ dicit, B. Virginem non fuisse conceptam in peccato originali, contradicit Sacræ Sripturæ: igitur talis opinio non est* PIA, *sed* IMPIA, *&c.* Cap. 35. & 2. ratio. *Omne dictum quod cõtradicit auctoritatibus sanctorum Doctorum ab Ecclesia approbatorum est* IMPIVM, *& non* PIVM: *sed propositio quæ dicit B.V. non contraxisse originale peccatum, contradicit auctoritatibus sanctorum, &c. ergo est* IMPIA, *& non* PIA: Cap. 36. & Rat. 3. *Illa propositio, quæ contradicit antiquæ fidei omnium Catholicorum non est* PIA, *sed* IMPIA, *sed positio quæ dicit B.V. non contraxisse originale peccatum, contradicit antiquæ fidei omnium Catholicorum: ergo non est* PIA, *sed* IMPIA, *&c.* Cap. 37. Rat. 4. *Illud quod Doctores sancti, & famosi dicunt esse erroneum, superstitiosum & hæreticum, non est* PIVM, *sed* IMPIVM: *sed quod B. Virgo, vel alius præter Christum non habuerit aliquod peccatum, Sancti & Doctores famosi dicunt esse erroneum, &c. ergo dicere B.V. non contraxisse originale peccatum, non est* PIVM Cap. 38. & Rat. 5. *Illa propositio, quæ contradicit determinationi Ecclesiæ non est* PIA: *sed* IMPIA, *sed propositio quæ dicit B.V. non contraxisse originale peccatum, contradicit determinationi Ecclesiæ: ergo non est* PIA, *sed* IMPIA, *&c.* Cap. 35. & Rat. 6. *Nulla propositio quæ caret veritate, & derogat dignitati Christi, est* PIA. *Sed prædicta propositio est huiusmodi; ergo non est* PIA, *&c.* Cap. 40. ponit suam tertiam conclusionem sic: *Opinio, quæ dicit B. Virginem fuisse conceptam in originali peccato, est maximè* PIA: & hanc conclusionem incipit probare sic: *Illa opinio, quæ est fundata in auctoritatibus Sacræ Scripturæ, & Canonis, & sanctorum Doctorum, & in determinationibus Conciliorum, & Summorum Pontificum, quam omnes Doctores famosi in Theologia, & in iure Canonico approbant, est magis* PIA: *sed nostra opinio est huiusmodi, vt patet ex rationibus præcedentibus: igitur est maximè* PIA; &c. Videat ergo Lector quale erit totum illud ædificium Bandellianum, quando eius principia sunt fundata in tanta impietate? O insignis Doctor, atque Scriptor celeberrimus! tecum loquor: *Barragan el pellejero d. Burgos, si los becerros tuyos no quieren piar, porque no son pollos, quando impian tanto, que son?* Nostra verò magis pia, semper pia, quia de vestra post tot opprobria semper pia, vel non pia, & nunquam impià.

Postquam igitur alia quam plura huiusmodi in illo suo libro dixerat Bãdellus, sic concludit: *Auctor operis ad* DETRACTORES, *& si quis fortassis* FALSO *scientiæ nomine gloriabundus, hæc quæ scripsimus impugnare voluerit, non* PRIVATIM *in* ANGVLIS *coram* MVLIERCVLIS, *aut* PVERIS *obloquatur, neque nos apud ignobile vulgus, ignarasque hominum mentes* DILACERET, *qui nec de tam arduis quæstionibus iudicare, nec tantarum rerum cognitionem, vllo modo cõsequi possunt; sed componat, excudat* CODICEM *nouum, ipsumque edat, & si tantũ ei adest* FACVLTAS, *libellum hunc ex* PROBATISSIMIS *Sanctorum dictis cõfectum* IMPROBARE *conetur, porro inueniet me non solum, qui aliorum minimus*

sum,

sed quam plures auctoritate, doctrina, ingenio præstantiores paratissimos, qui sufficientissimè ERROREM *eius explodere, atque confutare, & copiosè* IGNORANTIÆ *eius consulere poterunt, vt Conceptionis Christi Redemptoris nostri, & singularis, & excellentissima prærogatiua, perpetuò deffensetur, qui viuit, & regnat per infinita sæcula sæculorum. Amen.* Hæc sunt, si non omnia, aliqua, quæ habet Bandellus in proposito Libro, qua autem veritate, fundamento, vel conscientia dixerit illud de ducentis sexaginta sanctis, ac Doctoribus, dicentibus, & prædicantibus Virginem Mariam in originali peccato fuisse conceptam, Sol noster manifestabit, & in Ventilatione apparebit.

Pro nunc nota solùm illud quod ait ad finem cap. 23. Nam postquã retulisset Auctores suæ Religionis, cõcludit sic: *Isti sunt septuaginta duo testes* CLARISSIMI *de Ordine Prædicatorum*, PRÆFIGVRATI *per septuaginta duos* DISCIPVLOS *Domini, qui hanc* VERITATEM *in scriptis suis reliquerunt; videlicet, quod B. Virgo Maria fuit concepta in peccato originali.* Si hæc est vocanda friuola, inepta, atque stulta comparatio, tu Lector iudica: Quomodo enim sanctissimi Discipuli Filii Dei præfigurarunt maculatores suæ sanctissimæ Matris Mariæ? Aut quid commune inuenit Bãdellus in numero 72. aut fuit Discipulorũ Domini, cum generatione, & Cõceptione Mariæ? O figura figurissima, & figurarum præfigura! Discipuli Domini præfigurarunt Lictembergium, Monetam, Polonum, Paganum, Lenchinum, Hærueum, Bombolongimum, Aldrebandinum, Bubliam, Durandellum, Vlricum, Trabethum, Claramontem, Monte-Budellum, Montenigrum, Alconum, Verdiacum, Azarum, Galdinum, Brizium, & alios huiusmodi, quorum nomina sunt, vt vides, & opera, aut saltẽ verba in nullo Scriptore, angulo terræ, vel Orbis Bibliotheca auditus est sonus eorum? Vbi se clarificarunt isti Testes clarissimi? In Montenigro, vel in Monte Budello? Hæc, ò Lector, fuit vnica, & totalis causa, quare Bandellus tot, tantosque finxerit suæ Religionis Auctores; proposuerat in mente sua efficere quoddam Collegium Maculatorum, vel Maculantium Virginem pertingens vsque ad numerum Discipulorum Christi, & sic, vt adimplerentur nuptiæ, exiuit per vicos, & plateas, & compulsit intrare ad suum Cathalogũ debiles, claudos, cæcos, mutos, leprosos, &c. Qui fuerunt, & non fuerunt in rerum natura. Sed iam ingressus est Ventilator, Pater, vt aspiceret simul discumbentes, & vidit, numerauit, & dimensus est, separans hædos ab agnis, iudicabitque, quod licet multi fuerint vocati, sed paucissimi sunt electi, quia ferè nullus habet illam vestram vestem nuptialem, seu in scriptis reliquit propositionem à vobis signatã, videlicet quod *B. Virgo Maria fuit concepta in peccato originali*, & sic iubet, quod ligatis manibus, & pedibus mittantur in tenebras interiores, vel exteriores, quindecim penitus ficti in se, vel in auctoritatibus, nouem multiplicati, decem & octo totaliter adulterati, quatuordecim mendaciter adducti, quia in rei veritate sunt pro nobis, & his exclusis ex septuaginta duobus præfiguratis per septuaginta duos Discipulos Domini, vix, vix, remanebunt duodecim, vt præfigurentur per duodecim Apostolos, sic enim pertransiit figura tua.

Sed vt non glorietur Bādellistæ in sua figura de septuaginta duobus Discipulis, seu Patribus Dominicanis pro sua sanctificatione, accipe aliam pro nostra præseruatione. Tempore quo ipsemet Bandellus viuebat, & vibrabat ista contra immaculatam Virginis Conceptionem, octoginta duo Doctores Parisienses congregati in Conuentu Maturinensi septima die Septēbris anni 1497. in præsentia totius Vniuersitatis vno ore, vnaque sententia statuerūt; neminem deinceps Vniuersitati ad scriptū, quin priùs se, Beatissimæ Deigenitricis à peccato originali præseruationis assertorē, strenuumque propugnatorē pro viribus futurum iuramento confirmaret, &c. Verba sunt ad litterā Henrici Spondani in Annal. tom. 2. ad prædictum annū num. 8. confert ergo vnā figuram cum alia: Tui sunt septuaginta duo, isti verò *octoginta duo* illi Dominicani, isti *Doctores Parisienses* non dispersi, sed *congregati*, non per orbem terrarum, *sed in Conuentu Maturinensi*, non diuersis diebus concionantes, *sed septima die Septembris*, id est, in vesperis Natiuitatis Virginis *anni* 1497. quādo tu actualiter fingebas Brixię reuelationem Sanctissimæ Virginis Catherinæ Senensis, contra Immaculatam Conceptionem, non in angulis cellarū, *sed in præsentia totius Vniuersitatis*, non variis linguis loquendo, *sed vno ore*, *vnaque sententia*, non scripserunt, aut dixerunt sed *statuerunt*, non sanctificationis, sed *præseruationis* mysterium, nec hoc atramento, sed *iuramento*. Hoc dixerim, vt responderem stulto iuxta stultitiam suam, alia quam plura huius scriptoris dicta examinantur in Ventilatione num. 307.

In super ipsemet Bandellus, cum esset Generalis sui Ordinis, edidit etiam Officium sanctificationis B. Virginis Mariæ, pro die 8. Decembris, vt recitaretur Vniuersaliter in toto suo Ordine, vt recitatum fuit ab aliquibus, & extat excussum Venetiis, anno 1546. & ann. 1527. in 4. cuius Rubrica est: *In sanctificatione B. Virginis Mariæ, fiat Officium per Reuerendissimum Patrem Magistrum Vincentium de Castronouo, totius Ordinis nostri olim Generalem Magistrum, editum, &c.* Cuius nouem Lectiones Matutinales sunt ex dictis sanctorū. Cum ergo illud transcripserimus de verbo ad verbum in nostro Armamentario à col. 220. ipsum supponimus, vt iam Ventilatum: illius falsitates, & adulterationes vide ibi, atque ex omnibus dictis hìc à Bādello solùm desidero, ò Lector, vt à memoria nō auelleres illud: *Ex auctoritatibus quippè iam allegatis, quas ferè omnes in proprio fonte vidi.* In proprio fonte vidisti? Sed quomodo vide sup. in symbolo de atramento, & serpente: Et vtinam, vtinam diceres, quòd illas non vidisti in proprio fonte, quia sic aliqualem haberes excusationem.

Num. XXIIII. *Ann.* 1484.

HIERONYMVS Forliuiensis, Ordin. Præd. Italus, qui vixit secundùm aliquos ad ann. 1484. vel (vt alii dicūt) ann. 1525. tantummodo scripsit Sermones, & aliqua fragmenta Historiarum, vt vnanimiter affirmant Nomēclatores Dominicani Alb. lib. 4. Senen. fol. 109. Pius par. 2. lib. 4. col. 189. Placen. fol. 368. Sed in quodam Indice manusc. cuiusdam P. Dominicani, volentis ostentare magnū numerum suorum Scriptorum de B. Virginis Ma-

Maria, sic dicitur Hispanicè: *Geronimo Forliuiense compuso vn* ELENCHO *de los Doctores que afirman, què la Virgen fue concebida en original* LABE. At hoc falsum est; quia nullus Scriptor de tali Elencho mentionem facit. Fortè bonus ille Pater simpliciter, & absque vlla secunda intentione lapsus fuit, allucinatus ex altero Hieronymo cognominato Albertuccio, de quo numero sequenti, qui hoc eodem tempore scripsit relatum Elenchum, & istos duos consecutiuè vnum post alterum adducit Placentinus, à quo iste Hispanus transcripsit: fuit ergo solùm inaduertentia, alias quam plures passim reperiuntur in iis deceptiones, quas libentissimè sub silentio relinquerem; & relinquam, dum tamen non tangant immaculatam Dei matris puritatem: vbi enim fuerit labes, & lapsus, necessè erit Patres, vt etiam sint labefacto, & lauo: nam honor Reginæ iudicium diligit.

Num. XXV. *Ann.* 1490.

HIERONYMVS Albertuccius Bursellus, vel Borsellis Bononiēsis, scripsit ad ann. 1490. TABVLAM *vnam Doctorum asserentium B. Virginem in peccato conceptam.* Ita Ant. Senensis fol. 113. quam notitiam desumpsit ex Leand. Alberto, qui huius Albertuccii vitam scripsit, vt ipsemet fatetur; cuius verba sunt, lib. 4. fol. 153. scripsit: *De Doctoribus asseuerantibus Beatissimā Matrem originali peccato aliquando fuisse* OBNOXIAM. Non ergo fideliter transcripsit Senensis, quia aliud est fuisse obnoxiam, aliud fuisse in peccato conceptam. Michael Pius par. 2. lib. 3. col. 84. de hoc opere sic post alia italicè inquit. *Vna Tauola* FIGVRATA *de i Dottori, che tēgono la sanctificatione della B. Vergine, opera* BELLA *purè riposta nel istesso Conuento.* Sed nescio quid voluerit exprimere Pius in illa voce *figurata*, nam quid esse poterat Tabula figurata Doctorum? Alphonsus Plac. fol. 368. sic inquit: *Hieronymus Bononiensis scripsit Chronicam nostri Ordinis, vsque ad sua tempora anno* 1484. & allegat Senensem; & fol. sequenti, scilicet, 369. adducit, vt alterum distinctum Hieronymum Albertuccium Bursellum Bononiensem scribentem, *Elenchum vnum asserentium Doctorum B. Virginem in originali peccato esse conceptam. Annales Fratrum nostri Ordinis anno* 1490. *&c.* Constat ergo quod iste auferendo cognomen, variando annum, & transmutando Annales, in Choronicō ex vno Hieronymo Bononiensi fecit duos. Ex hoc Alphons. Placen. Auctorem istū, & opusculum de Conceptione adducit Hyppol. Marrac. in Bibliothec. fol. 577. quibus adde etiā Antonium Bumaldum in sua Minerualia Bonon. ciuium Anademata, seu Bibliotheca Bononiensi fol. 80. num. 1490. vbi de isto Hieronymo Albertuccio, Ordinis Prædicatorū, & suis scriptis latā facit mētionē, & de Chronica affirmat esse in Conuentu Bononiensi, sed de tali Tabula *figurata, & bella*, aut de vllo Cōceptionis, vel sanctificationis opere, nec minimum habet verbum: Et hæc sunt, quæ de Albertuccio extant.

Ex istis ergo constat de Auctore, & quòd aliqua scripsit, quæ tamen nunquam lucē viderunt, nisi illa Tabula *figurata, & bella*, typis mandata cura, ac

solicitudine Petri de Vincentia, eiusdem Ordinis Prædicatorum, de qua latè egimus num. XXI. existimò enim ex aliquibus coniecturis, hunc fuisse illius proprium Fabri-Auctorem, quo supposito: triturare oportet illud de *figurata, & bella*, quia si Auctor scripsit post Bandellum Tabulla illa benè dicitur figurata, quia de verbo ad verbum copiando ipsum figurauit Bandellum, & Albertuccius scripsit vt figura simplicissima, quatenus nec vnam syllabam addit ex propriis, sed solùm, quæ latè, ac diffuso calamo expresserat Bandelli fantasia, ipse ad compendii figuram sine delectu reduxit, *bella*! si autem Albertuccius scripsit antè Bandellum, potiori iure eius Tabula Doctorum appellata fuit *figurata*, quia in ea tãtum extat figura Doctorum, effigies, & nuda nomina, nã auctoritates, & eorum dicta ita distant à prothotypis, & originalibus, vt in ipsis nec figura, aut vmbra inueniatur veritatis, vt sigillatim ad Solis lucem videbimus in Ventilatione, hæc *bella* sunt, & *bellissima*!

Num. XXVI. *Ann.* 1492.

PAVLVS Soncinas, Ordinis Prædicatorum, qui floruit circa annum 1492. in Epitomen cæpit redigere libros Sententiarum elaboratos à R.P.F. Ioanne Capreolo, quos morte præuentus consumare non potuit, solùm enim peruenit vsque ad Tertium sententiarum exclusiuè: deinde R.P.F. Isidorus de Isolanis Mediolanensis, eiusdem Ordinis prosecutus est Compendium Capreoli, & prodiit Pauiæ ann. 1521. in 8. Regali: deinde Salmanticæ ann. 1580. in 4. & tandem Lugduni etiam in 4. In hoc ergo libro in 3. dist. adducta conclusione, in qua proponitur Virginem Mariã fuisse conceptam in peccato originali, concludit eisdem verbis, quibus supra diximus de Capreolo num. XI. *Et multi, alii quorum dicta recitat Frater Guillielmus de Gannaco in Tractatu de* VERA *innocentia Matris Dei.* Et adductis quatuor auctoritatibus Augustini, Ambrosii, Leonis, & Gregorii, inquit: *Hanc conclusionem tenent, & tenuerunt hii* QVADRAGINTA *Doctores, &c.* Et refert omnes adductos à Capreolo, nullo prætermisso, aut mutato. Quamuis ergo dictum Compendium à 3. sent. distinct. 3. in qua est quæstio de Conceptione, non sit Pauli Soncinatis, sed Isidori de Isolanis, vt diximus, quia tamen liber semper prodiit sub nomine Soncinatis etiam nouissimè à P. F. Mauritio de Gregorio, de quo num. LVII. Ideò istum adduximus cõmuniter in Trituratione: vide etiam Ventilationem num. 200. vbi agimus de Isidoro de Isolanis.

Num. XXVII. *Ann.* 1494.

VVIGANDVS Vvnurt, Ordinis Prædicatorum, Germanus, & Prior Conuentus Stuntgarten, circa annum 1494. scripsit DIALOGVM *contra immaculatam Virginis Conceptionem, seu* LIBELLVM *famosum contra Fratres Minores.* Vt dicitur in deffensorio ipsorum Patrum Prædicatorum Bernensium part. 4. cap. 2. de quo nos infrà latè num. XXXIII. repeto ipsius defen-

Deffensorii verba, vt ex ipsomet cõstet veritas,& illius scandali sine exemplo principium,& origo,inquit ergo: *Occasionem tanto* MALO *dedit quidam F.Vvigandus Vvnurt,Ordinis Prædicatorum,Prior in Stuntgarten,qui libellum quẽdam satis* FAMOSVM *scripsit; cui non modicas* FICTIONES *dicitur inseruisse in Fratrum Minorum,multorum denique Doctorum* INIVRIAM:*in quo Dialogo plus* RABIE,*quam diuinæ religionis zelo ductus,intemeratæ Virginis Mariæ nititur probare Conceptionis maculam: qui per Fratres Minores propterea ad Sedem Apostolicam personaliter citatus est. Anxii autem Patres sui Ordinis suspicantes eidem præter optata succedere de remedio quoque subueniendi solicitè tractantes, in Capitulo Prouinciali eorundem celebrato in Oppido Vvimpsen anno Christi 1506.præsentibus ibidem Prouinciali; qui anno proximo diem obiit* SCELERIS *huius conscio: ex Conuentu Bernen. Stephano Boltzhorst Argentinensi Theologiæ Magistro, & Ioanne Better Priore ex Marpach, aliisque quam pluribus, præsertim duobus architectis eius* FALSITATIS *Magistro Vvernhero,Conuentus Basilien.Priore præscriptarum* FALSITATVM *comportato, ac quidam Paulo Hug perfectissimo rerum* SIMVLATORE *atque* HYPOCRITA PESSIMO. *Hi omnes conscii eius rei fuerunt.Quorum quidam Vvigandi Dialogum emerunt,in hæc,aut his similia verba prorrũpentes in alterutrum. Nunquid Bernardinus de Busti,in suo Mariali multa miracula fictè recitat, vt potiùs* FIGMENTA, *atque excogitatæ* FALSITATES *credendæ sint,quam veritas,quibus B.Virginis immaculatam Conceptionem probare nititur,eamque originalis peccati exortem? Nunquid, & nos possemus pro* OPINIONE *nostra,quæ huic contraria est*,EFFINGERE *paria, quo Doctoris nostri opinio* STARET*?Placuit ergo omnibus communi consilio, vt huic rei operam darent,qui maiorem conuenientiam, atque auctoritatem nouæ* FICTIONIS *haberent. Delectus itaque locus est* FICTIONI *aptior in Berna post plures aliorum perlustrationes: resque sic mirabili* AVDACIA *calle secreto tentata est,quemadmodum supra tribus partibus patuit.* Hæc sunt verba quæ extãt in principio 4.part. Illius Deffensorii;illa autem, quæ vsque ad finẽ cõtinentur,adeò horribilia,atque stupenda sunt,vt cuilibet Catholico facient à plantapedis vsque ad capitis verticem corpore,& anima tremere;vtinamque in profundum inferni,& vltra fuissent sepulta:Illud tamen omittendum non est: *Effingere paria,quo Doctoris nostri opinio staret.* Sentiebant enim Patres illi,quod opinio sua præceps indies ruebat,& vt illam sustinerent, ne caderet in pleno Capitulo, ac vnanimi consensu, determinatum fuit,vt caderet veritas,caderet Religio, & ipsamet fides caderet (quia in illo casu de facto cecidit) dum tamen sua opinio staret. Videbant quod simul,& semel opinio sui Doctoris,& puritas matris sui Creatoris stare non poterant,& sic decreuerũt vt opinio sui Doctoris staret,& quod mater sui Redemptoris non staret: at Deo sic disponente, ipsi cum omnibus suis figmentis ceciderunt, puritas autem matris in omni terra stetit,&c. Vide infrà num. XXXIII.

Num. XXVIII. *Ann.* 1494.

VVIGANDVS Cauponis,Ord.Præd. Germanus, Præd. Conuentus Franckofordiẽsis(si distinctus à præcedenti mihi penitus ignotum est,

videtur idem,ex nomine,tempore,& patria;distinctus verò ex cognomine, & quia vnus ad annum 1494. erat Lector Franckofordiæ,& alter eodē anno Prior in Stuntgarten,& vnus scripsit Dialogum contra Fratres Minores, & alter Epistolas,& inuectiuas contra Ioannem Trithemium , sed hoc parū interest ad nostrum institutum)cū Trithemius Abbas S.Benedicti inter alia scripsisset librū de laudibus: S. Annæ, & capite 7. de Purissima Conceptione Deigenitricis Mariæ mentionem fecisset , hac parua occasione arrepta surrexit quidam Vvigandus Cauponis Prædicator Franckofordiensis (de quo Spondanus ad hūc annum,sed meliùs rem declarat idem Trithemius in Chronic. Sponheimensi fol.405.num.50.cuius verba ad litteram repetam) homo quidem satis doctus,sed nimiū temerarius,& superbus: & opus quātum ad puritatem Conceptionis pertinet impugnare voluit;litteras contra Trithemiū(occultato scribentis nomine sub Fratris Pensantis-manus vocabulo)per nuntium incertum ad illum misit,& quasi malè de Conceptione scriberet, satis timidè increpuit. Cui Trithemius in hæc verba rescripsit: *Ægrè ferrem* CONVITIA *tua, &* OPPROBRIA *lector innominate, nisi te graui* MORBO *animi laborare intelligerem , quod vsque adeò in te præualuisse cernitur, vt experientia medicorum principis Æsculapii necessaria ad tui curam videantur,&c.* In fine autem sic Trithemius Epistolam concludit: *Si Religiosus es , si fraternæ charitatis amator,à* CONVICIIS , *&* MALEDICTIS *te modo cohibere non negligas, neque in tua prudentia* CONTRA *immaculatam Deigenitricem* TEMERE *confidas: nisi hoc feceris,erit tempus,quo scripta tua* IRISIONE *dignissimà, in caput tuum reiecta dolebis.* Cum his litteris,& aliis latioribus Trithemius misit virū quendam , & eruditum ad Franckofordiam (erat autem in Aduentu Domini) qui apud Prædicātores exploraret subtiliter,quis esset ille Frater Pensansmanus. Is cum illo venisset industria vsus,comperit esse præfatum Lectorem Vvigandum Cauponis. Hoc cùm ad Trithemium retulisset,ortum est grande litterarum inter eos bellum,quod fermè per biennium inter eos durauit. Mox enim aduersus Vvigandum plures viri doctissimi defensores Marianæ puritatis,metro scripserunt & prosa;librū Trithemii,& sensum eius deConceptione eius purissima defensantes. Biennio tamen elapso concordia inter Trithemium,& Vvigandum factaest, per Rectorem Vniuersitatis Coloniēsis Vldaricum Kreitvvys de Eslingen,Doctorem S.Theologiæ famosissimū, maioris Ecclesiæ Coloniensis Canonicum, Archiepiscopi Consiliarum , ac per Tomum de Scotica,& alios sacræ Theologiæ Doctores, *ita quod Vvigādus opinionem suam contrariam purissimæ Conceptionis Mariæ, & Trithemii opusculo* ABIVRABIT, *veniamque* TEMERITATIS *suæ petere ab ipso Trithemio compulsus fuit*,& quod remissis iniuriis omnibus alter in alterum à modo inuicem non scriberet. Nihilominus Prædicatores posteà in Curia Romana,sub Alexandro Papa VI. contra Trithemium impetrare , aut laborare subdolè conati sunt,sed nihil profecerunt: habeat enim Abbas Trithemius sibi constantissimè adhærentes Vniuersitatem Parisiensem , Coloniensem,Thubingensem,totumque Ordinem Carmelitarum,Ordinem Minorum , sacrosan-

ctæ Romanæ Ecclesiæ maiorem cætum Cardinalium, Archiepiscopos, Episcopos, & Principes multos, ac penè omnem in Germania Clerum, ac viros doctos, & eruditos innumerabiles, &c. Et hæc ex illa Chronica ad litteram transcripta satis manifestant, qualiter ab Aduersariis nulla præcedente occasione exortæ fuerunt rixæ, contentiones, & scandala, sed semper Deo sic permittente ad maiorem ipsorum confusionem, & virginalis puritatis gloriam, & laudem remanserunt Pensantes-manus.

Num. XXIX. Anno 1496.

IOANNES Veri, Ordinis Prædicatorum, Gallus, & Doctor Parisiensis, nihil scripsit contra mysterium Immaculatæ Conceptionis. Sed ad annum 1496. apud Oppidum Deppe Rotomag. Diœcesis in die Conceptionis prædicauit tres propositiones contra mysterium suæ puritatis, quarum prima erat: *Beata Virgo Maria fuit* PVRGATA *ab originali culpa.* Cùmque ex illa magnum exortum fuisset scandalum, delatus apud Vniuersitatem Parisiensem anno sequenti 1497. die 16. mensis Septembris, humiliter, & sub iureiurando publicè apud S. Maturinum in manibus Arthuri Fillom illam cum aliis abiurauit sic: *Prima propositio est* FALSA, IMPIA, *& piarum aurium* OFFENSIVA, *&c.* Habemus de hoc publicũ, & authenticum instrumentũ in carta expansa eodem anno impressum Parisiis. Sic Verus professus est veritatem, nunquam magis Verus.

Num. XXX. Anno 1497.

SYLVESTER Mazolinus, Pieriatis, siue de Pierio, Ordinis Prędicatorum, Pedemontanus, ac Magister sacri Palatii secundum omnes, ad ann. 1515. nec non secundùm aliquos Generalis suæ Religionis, doctissimus ac fæcundissimus Doctor, qui plura scripsit, vt videre est apud Anton. Senensem fol. 223. Leand. Alber. lib. 4. & Mich. Pium par. 2. lib. 4. col. 140. &c. Inter alia scripsit super opus Ioannis Capreoli Tolosani additiones, seu commentaria, lib. impres. Cremonæ anno 1497. in 4. & etiam iterum ibidem ann. 1649. in 4. sub titulo: *Egregiũ, atque diuinũ opus, &c.* & in 3. sen. dist. 3. circa quæstionem, vtrùm B. Maria fuerit concepta in peccato originali, conclusionem ponit istam: *Beata Maria fuit* CONCEPTA IN PECCATO ORIGINALI. *Istammet conclusionem tenuerunt* MVLTI SANCTI DOCTORES, *&c.* Propositis argumentis pro magis pia opinione, ac solutionibus cõcludit sic: *Hæc sint reuerenter, & sine assertione temeraria dicta. Sed contra, quia videtur B. Thomas, quem sequor, tenere oppositum conclusionis 1. dist. 44. quæst. 1. art. 3. ad 3. vbi dicit, quod virgo fuit* IMMVNIS *ab* ORIGINALI, *& mortali. Solutio. Non dicit quod semper fuerit immunis, stant autem simul esse immunem à peccato, & fuisse sub peccato in diuersis* MENSVRIS. *Dato tamen, quod ibi senserit eam nunquam fuisse sub* PECCATO, *in sequentibus operibus, quibus standum est, oppositum*

de-

docuit, &c. Non rectè mensurat Pierius, quia si Maria fuit æqualiter immunis, secundùm S. Thomam, ab originali, atque actuali, & ab hoc fuit semper libera; igitur & ab illo. Item, quia licet S. Ioannes Baptista fuerit liberatus à peccato originali, adhuc in vtero matris, nō rectè, sed impropriissimè loqueretur, vt non dicam falsò, qui diceret: Ioannes fuit immunis à peccato originali, & actuali. Sed quidquid sit de sententia S. Thomæ, quam modo non vētilamus, solùm illud triturare debes: Multi *sancti Doctores* tenuerunt Virginē Mariam fuisse conceptam in peccato originali, quia fortè in Ventilatione non inueniemus multos, nec paucos, nec paucissimos.

Item in summa, verbo: Dominica de festis, & feriatis diebus fol. 267. impres. Lugdunen. ann. 1582. sic inquit: *Festum autem niuis non est sub præcepto: similiter nec festum Conceptionis: quod olim quidem Ecclesia Romana non celebrauit, vt patet per Gloss. in dicto C. Pronuntiādum. Sed tollerauit secundùm S. T. & meritò: quia non est* TREPIDANDVM, *vt idem dicit, habito respectu ad sanctificationem: quæ quo tempore facta sit, ignoratur. Vnd* POTIVS *est sanctificationis, quam Conceptionis. Vnde nunc illud videtur celebrare, nō quasi affirmans, aut determinans dictā Conceptionē fuisse immaculatam, & sine originali contagio, vt Sum. Ang. & Ro. conantur asserere: quia expressè Xistus quartus Ordinis Minorum, qui illi opinioni fauit, quantum honestè potuit, dicit in Extrauag. quæ incipit: Graue nimis, quòd* Ecclesia *Romana nondum hoc determinauit. Et idem Alex. sed quasi in Conceptione colens sanctificationem citissimè, vt creditur, subsecutam, & quasi gratias referentes de Conceptione, ratione personæ conceptæ, non ratione sanctificationis in Conceptione collatæ: sicut etiam collitur festum Epiphaniæ, in quo tamen nulla sanctitas noua collata est. Quod autem dicit Sum. Ro. circa hoc extare miracula:* NIHIL *est, nisi facta fuissent in testimonium huius veritatis: quia etiam tempore B. Martini, ad præces porrectas* LATRONI *fiebant miracula gratia fidei petentium. Quod etiam dicit Sum. Ang. olim puritatem Conceptiotionis non fuisse reuelatam,* RIDICVLVM EST: *quia contra authoritates* SANCTORVM, *&* CONCILIORVM, *&* SCRIPTVRARVM *stultum est credere* MVLIERCVLARVM *somniis. Quia tamen deuotio simplicium sine pertinacia non est condemnanda: ideo idem Pontifex, in eadem Extrauaganti, ad scādala tollenda, mandauit sub pœna excommunicationis, &c.* Summa Angelica, de qua hic mentionem facit Syluester, est illa Angeli de Clauasio, Ord. Minor. Rosela autem fuit laborata à F. Baptista Trobamula, Ordinis etiam Minorum, & impres. Venetiis ann. 1499. in 8.

Item idem Auctor edidit alterum librum sub titulo *Conflati* impres. Perusiæ 1519. in fol. ex Angelico Doctore S. Thoma quæst. 15. de potentia Dei art. 15. de quibusdam excellētiis creaturarum: vtrum eas Deus potuerit facere meliores, & fol. 196. ad quandā auctoritatem D. Thomæ, scilicet, ad 3. ibi: *Quod à peccato originali, & actuali immunis fuit*; ad marginem extant quasi Glossa, vel Scholiū hæc verba: *Nota qualiter* IGNORANTES, *aut* MALIGNI *super illo verbo faciunt,* FESTVM, *volentes ex eo habere quod B. Virgo fuit sine originali concepta secundùm S. Thomam, sed S. Thomas intendit quod aliquando fuit immunis, scilicet, quando fuit mater Domini, vel ad hoc preparata,*

sed

sed nō SEMPER, *& de hoc implentur libri, &c*. Nota, lector, cōtradictiones istius Auctoris Syluestri, nam immunis cum actuali supponit pro omni, & semper, & immunis cum originali non est pro semper. *Aliquando*, inquit, ab originali *fuit immunis, scilicèt, quando fuit mater Domini*, ergo ante quam esset mater, non erat ab originali immunis? Item ex quo fuit præparata ad maternitatem, ex tunc fuit immunis ab originali, in tua opinione fuit præparata in secundo, tertio, vel quarto instanti, & cur non in primo? Item de se dixit, vel S. Mater Ecclesia de ea: Ab æterno ordinata sum, & ex antiquis ante quam terra fieret, &c. Denique Syluester, si implentur libri pro immaculata, etiam implebantur pro maculata, & quid Syluestriùs?

Num. XXXI. *Anno* 1502.

DIDACVS Deza, Ordin. Prædicatorum, & Archiepiscopus Hispalensis, scripsit super sentent. libr. impres. Hispali, anno 1517. per Iacobum Kromberger Alemanum, in fol. & in 3. Dist. quæst. 1. fol 12. proponit pro vnica quæstione: *Quod B. Virgo Maria Concepta fuit in peccato originali*. Et infrà ad quintum Dubium, sic inquit: *Dicendum est, quod quantum ex Sacræ* SCRIPTVRÆ *verbis, & ex scriptis* SANCTORVM *Doctorum, & communiter* THEOLOGORVM, *accipitur, B. Virgo* CONCEPTA *fuit in originali peccato*. Præter hoc indubitatum opus, ipsemet Deza (vt existimo) typis mandauit Librum, qui prodiit anno 1502. in 4. absque loco impressionis, & Typographi nomine, sub hoc titulo: *Disputatio solemnis de Conceptione B. Virginis*. Et infrà: *Hic Liber Ducentorum sexaginta Sanctorum, ac Doctorum præclarissimorum, Virginem Mariam* IN ORIGINALI PECCATO *fore* CONCEPTAM *dicentium, continet dicta: sic* COGENTIA, *vt quisquis ea sinceriter relegere voluerit, puto* VELIT, NOLIT, *tantorum virorum, potius quam proprias, amplecti cogetur sententias. Editus est autem per Reuerendissimum Patrem Fratrem Vincentium Bandellum de Castro nouo, & Sacræ Theologiæ Professorem egregium, ac totius Ordinis Prædicatorum Magistum dignissimum*. Liber iste quoad substantiam, idem est cum posito suprà num. XXIII. saluo quod in operis principio habet quamdam Epistolam, cuius titulus est: *Reuerendiss. ac colendissimis Patribus sacri Ordinis Prædicatorum professoribus huius Libri* CORRECTOR *humile obsequium, & promptam obedientiam*. Habet etiam in principio additam Constitutionem Sixti IV. quæ incipit: *Graue nimis, &c*. Datam Romæ, anno 1483. Sexto idus Septembris Pontificatus illius anno 13. & indices materiarum ac rerum. In corpore Libri sunt aliquæ Additiones, factæ ab ipso Correctore, quæ etiam non extant in prima editione Bandelli, & etiam Notatiunculas marginales. Ad finem autem habet superadditum capitulum vnum, assignans decem rationes, quare sacri Ordinis Prædicatorum professores, doctrinam hanc, videlicet; quod Beatissima Virgo in originali peccato fuerit Concepta, defendant. Item aliud capitulum continens historiam Concilii Basiliensis. Item ponit continuè aliud capitulum sub hoc titulo: *De statua mi-*

rabili, quæ apparuit B. Francisco, simili illi statuæ Nabucodonosor, in qua fuit Prophetatum de quinque statibus Fratrum Minorum, cum expositione mirabili, & stupēda. Quæ quidem visio extracta est à libro Floretorum S. Francisci, Venetiis à quodam notabili, & docto viro. Liber autem ille est antiquissimus, & multa admiranda continentur ibidem. Et fuit transcripta præsentibus quinque testibus fidedignis, in anno Domini M. CCCC. LVIII. idibus Septembris. Ponitur autem dicta visio in Floretis impressis vulgari lingua cap. 83. licèt quædam verba MALITIOSE *illic subticeantur, quæ in antiquis de manu inueniuntur.* Et narrat visionem quæ sic incipit: *Cum semel S. Franciscus deuotè oraret, &c.* Hæc sunt præcipuè addita in ista secunda editione. Concludit autem Liber sic: *Impressum est hoc opus, & nimia cum* DILIGENTIA *castigatum, &* EMENDATVM *anno Domini* 1502. Et hæc de structura, ac dispositione Libri.

Ex quibus collige sequentia. Primum, librum istum fuisse correctum, additum, ac typis mandatum, non à Vincentio Bandello, qui tunc iam erat suæ Religionis Generalis, vt potè electus anno 1501. sed ab alio distincto, vt cõstat euidenter ex supra positis verbis, & infrà clariùs patebit. Secundo, videtur librum istum non fuisse typis mandatum in Italia, sed in Hispania, atque ciuitate Hispalensi, vt forma, & dispositio characterum indicant, vidimus enim alios libros ibidem typis mandatos, non solùm similes, sed ipsosmet characteres antiquos habentes, præcipuè librũ sententiarum ipsius Dezæ. Hoc ipsum, scilicèt, quod fuerit in Hispania impressus, insinuat additio posita cap. 24. fol. 45. in principio, ad Ægidium Zamorensem, & similiter colligitur ex quodam originali manuscripto, quod vidi in Bibliotheca S. Ecclesiæ Toletanæ. Tertio, iudico hunc Bandelli Correctorem atque continuatorem, fuisse propositum Didacum Deza, tum quia Liber iste est ligatus cũ alio opere eiusdem Dezæ, de simili materia, scilicèt: *De Deffensione S. Thomæ, ab impugnatoribus Magistri Nicolai*, idest, de Lira, & *Magistri Mathiæ*, idest, Thuringiæ, vterque Ordinis Minorum. Tum quia ipse Deza, in 3. sent. dist. 3. quæ incipit: *Circa tertiam distinctionem, quæritur vtrum Beatissima Virgo, fuerit concepta in peccato originali?* Sequitur non solùm quoad substantiam, sed etiam quoad accidentia, verba, ac auctoritates contentas in libro Bandelli. Denique quia in Manusc. Toletano extat quædam Relectio de peccato originali, quæ incipit: *Textus quem mea repetere fuit, &c.* Et concludit sic: *Explicit solemnis Repetitio de peccato originali, & satis subtilis, edita ab egregio Magistro. F. Didaco de Deza, coram tota Vniuersitate, dum actu regeret Theologiæ cathredam primariæ in Scholis Salmanticensibus, qui posteà euasit in Episcopũ, primo Zamorensem, deinde Salmanticensem, posteà vero Episcopum Valentinum, vltimo igitur in Archiepiscopũ Hispalensem.* Et ad finem habet hanc subscriptionem: *Liber iste est Conuentus S. Crucis Segouiensis, quem scripsit R. nec non, & egregius P. Alphonsus Garciæ Præsentatus sua propria manu, anni quingentesimi quinti.* In hoc manuscripto extant notationes marginales, quæ modo reperiuntur in impresso; & aliẹ ferè semper incipientes sic: *Attende Frater Minor, &c.* Ex quibus patet quod liber fuit scriptus contra Fratres Minores. Non ergo erit abs re, aut temeraria præsumptio li-

librum istum, recognitum, ac summa diligentia reuisum, & plures additionibus auctum, fuisse iterum typis mandatum à prædicto Didaco Deza. Sed res ista parui momenti est, de libro constat secundùm rei veritatem, de Auctore, seu Correctore, quod sit Deza, vel Garcia, vel aliquis alius ex Prædicatorum Ordine, ad nostrum institutum parum interest, sub nomine tamen Dezæ eum citabimus, propter superius dicta, & claritatis gratia.

Iste ergo Bandelli Corrector, in Epistola ad Fratres suos fatetur, opus hoc non esse suum, dicens: *Sanè cum audirem in toto ferè* TERRARVM ORBE *contra ordinem* NOSTRVM, *vltra quotidianum, ac assuetum ordinariumque contrà* HÆRETICOS *conflictum, alium non tam nouum, quam nouo modo inuectum* PERNITIOSISSIME *increscere, modicis meis adhibitis viribus, illi obstare cogitaui, non lancea, aut scuto* PROPRIO *vsus (neque ego talis sum, vt de me quisquam, vel minimus vestrum aliquid accipere possit, neque ego* EX ME *tradere auderem) sed* ALIENA *arma, quæ apud me erant, validioribus propugnatoribus libentissimè offerens. Duellum autem hoc non leue, sed grauissimum; non debile, sed maximum iudicandum est, &c. Bellum inquam grande quod iam à priscis temporibus Patres nostri veluti fidei non modo* CVLTORES, *imò* CVSTODES, *&* DEFENSORES *pro tuenda vnica Christi, & immaculatæ Conceptionis prærrogatiua aggressi sunt. Vobis igitur in hoc* CONTINVO *laboris exercitio constitutis visum est arma bellica* GLADIVM *istum tradere, in quo possitis tela ignea* NEQVISSIMI *extinguere. Certè gladiū, qui vtique penetrabilior omni alio ancipiti, pertingit vsque ad diuisionem animæ, & spiritus, gladium quippè* SCRIPTVRAM *sacram, per Doctores sanctos elucidatam, & expositam; & per Reuerendissimum Patrem Fratrem Vincentium Bandellum de Castronouo, Sacræ Theologiæ Professorem, & totius Prædicatorum Ordinis Magistrum dignissimum compilatam. Est enim talis* ISTE GLADIVS, *vt in illo possitis* OMNES ADVERSARIOS *non vestros, sed* VERITATIS *prosternere, &c. Vos autem vocabulo Prædicatorum estis insigniti,* NON VT CÆTERI, *sed tales, quibus est Euangelizandi officium iniunctum. Et si vobis* SINGVLARITER *prædicare conuenit, quibus pro prædicatione mori singulariter competet? Et si pro Prædicatione, & pro* VERITATE. *Non enim in* VERIS *Prædicatoribus* VERITAS, *& prædicatio distinguuntur. Nam non sunt prædicandæ* FALSITATES, *non* MENDACIA, *non Doctoribus sacris* FALSA *sunt imponenda* TESTIMONIA, *non* FALSIFICANDI *sunt Libri, sed* VERA *Christi* FIDES *iuxta sanctorum Doctorum* VERITATEM *omnibus annuntianda est hominibus. Propter quod* VERITATIS *mater illa, quæ* VERITATEM *peperit, filios vos vocare, fratres suos vos dicere, non est confusa, &c.* Et postquam plura elogia dixerat de sua Religione cōcludit sic: *Exaudito enim verbo Pharisæos scandalizatos Christus* CONTEMNENS, *Discipulis dixit: Sinite illos, cæci sunt. Non ergo* CÆCOS *sequamur nos* OCVLOS HABENTES, *& qui* VERITATIS *lumine super* NOS *radiante* SCRIPTVRÆ *sacræ adepti* SVMVS *sacramenta. Vidi autem Librum hunc,* NIMIA*que cum diligentia* CORREXI, *addidi quoque aliquas auctoritates, quas hic allegatas, quærendo, inueni. Et vbi libros* FALSIFICATOS *reperi, immediatè subiunxi. Et quia*

Li-

Librum hunc legentes, & VERITATEM in eo luce CLARIVS contentam considerantes, possent limites à Pontifice Summo positos TRANSGREDI. Ideo excõmunicationem ab eo promulgatam, eius exordio præposui. Valete, & pro me ad Dominum INTERCEDITE. Hæc sunt quæ continentur in illa Epistola Correctoris Bandelli. Deindè ponit constitutionem Sixti IV. incipientem: *Graue nimis gerimus*, vt suprà diximus.

In his ergo Correctoris verbis multa notare debet Lector, quæ maiusculis litteris relinquimus signata. Præcipuè vero illud: *Vidi autem Librum hunc, nimiaque cum diligentia correxi, & vbi libros falsificatos reperi, immediatè subiunxi.* Nã Corrector iste cum illa summa diligentia nec vnum solùm verbum correxit in toto Bandelli libro, neque materialiter in impresione, neque formaliter in libris falsificatis à Bandello, sed sicut extabat prima editio, ita verbaliter, ac litteraliter prodiit hæc secunda, quantum ad textum Bandelli, cum omnibus suis vitiis, ac erroribus, imo alios superaddidit; ita vt nõ corrector, sed corruptor Bandelli appellari posit, in marginibus vero ac aliis à se additis aliquando loquitur secundùm veritatem, aliquando ab ipsa penitus deuiat. Deinde nescio quid sibi velit dicere in illis verbis: *Et quia Librum hunc legentes, & veritatem in eo luce clarius contentam considerantes, possent limites a Pontifice Summo positos transgredi, ideo excommunicationem ab eo promulgatam, eius exordio præposui.* Excomunicationis terminus, in illa Summi Pontificis constitutione contentus talis est: Sane cum Sancta Romana Ecclesia, de intemeratæ semperque Virginis Mariæ Conceptione publicè FESTVM solemniter celebret, & speciale ac proprium super hoc OFFICIVM ordinauerit: nonnulli, vt accepimus, diuersorum Ordinum PRÆDICATORES in suis SERMONIBVS ad populum PVBLICE per diuersas CIVITATES, & TERRAS, affirmare hactenus non ERVBVERVNT, & QVOTIDIE prædicare non CESSANT, omnes illos, qui tenent, aut asserunt, eandem gloriosam, & immaculatam Dei Genitricem absque originali macula fuisse CONCEPTAM mortaliter PECCARE, aut esse HÆRETICOS, eiusdemque immaculatæ CONCEPTIONIS OFFICIVM celebrantes, aut AVDIENTES sermones illorum, qui eam sine huiusmodi macula fuisse CONCEPTAM affirmant, PECCARE grauiter. Sed & præfatis PRÆDICATIONIBVS non contenti, confectos super his suis Assertionibus LIBROS in publicum EDIDERVNT, ex quorum prædicationibus, & assertionibus huiusmodi, non leuia scandala in mentibus fidelium exorta sunt, & MAIORA merito exoriri FORMIDANTVR in dies. Nos autem, & huiusmodi TEMERARIIS ausibus, & PERVERSIS assertionibus, ac SCANDALIS, quæ exinde in Ecclesia Dei exoriri possent, quantum nobis ex alto conceditur, obuiare volentes, motu proprio, &c. Huiusmodi assertiones PRÆDICATORVM eorundem, & aliorum quorumlibet, qui affirmare præsumerẽt, eos qui crederent, aut tenerent, eandem Dei Genitricem ab originalis peccati macula in sui CONCEPTIONE præseruatam fuisse, propterea alicuius HÆRESIS labe pollutos fore, vel mortaliter PECCARE, aut huiusmodi Concep-

tionis OFFICIVM celebrantes,seu huiusmodi SERMONES audientes,alicuius peccati reatum incurrere, vtpote falsas,& erroneas,& à VERITATE penitus alienas,editosque desuper LIBROS prædictos, id cõtinentes,quoad hoc: Auctoritate Apostolica,tenore præsentiũ, REPROBAMVS,*ac* DAMNAMVS, ac motu proprio,scientia, & auctoritate prædictis statuimus, & ordinamus,quod PRÆDICATORES verbi Dei, & quicumque alii cuiuscumque status,gradus, ordinis, & conditionis fuerit, qui de cætero AVSV TEMERARIO præsumpserint in eorum sermonibus ad populum, seu aliàs quomodolibet affirmare huiusmodi sic per Nos reprobatas, & damnatas Assertiones VERAS esse,aut dictos LIBROS pro VERIS legere,tenere,vel habere, postquam de præsentibus SCIENTIAM habuerint,excõmunicationis sentẽtiã,&c. Hæc in illa cõstitutione adducta à Correctore Bãdelli: ex quibus patet,quod tã ipse Corrector, quã scribentes post ipsum, habuerint scientiã,& notitiam istius constitutionis,siquidem illã adducũt de verbo ad verbũ (quod valdè notare debes,ò Lector,quia moderni scriptores Ordinis Prædicatorũ,propter illam clausulam: *Eiusdemque immaculatæ Cõceptionis*,clamãt in suis rescriptis quod sit supposita,ficta,& falsa à Fratribus Minoribus, de quo vide nostrũ Regest.col.112.& in Armamẽt.col.12.lin.vltima,præcipuè col.22.nu.57.vbi sic inquiũt: *Nec nos ad apogryphas Apostolorũ Diffinitiones,ad cõfictas Reuelationes, ad somniata Miracula, ad Bullas adulteratas recurrimus.* Nõ ergo adulterata est hæc Bulla,quando ad litterã extat in vestris antiquis codicibus,ac libris) nõ vt ipsam venerẽtur,ac obediant,sed quasi despiciãt, contẽnantque:nam cũ ibi Summus Ecclesiæ Pontifex prohibeat tria præcipua,scilicet,de censura nostræ piæ sentẽtiæ: de officio à Sede Apostolica approbato: ac de Libris cõtra hoc,& illã editis, Librũ hunc dãnatũ,& reprobatũ in Italia,curarũt edere in Hispania,in quo nihil aliud continetur,quã nos vocare ore pleno hæreticos,&c. Impugnare officiũ à Sede Apostolica approbatum, vt adimpleant illud, *& transgrediantur limites à Summo Pontifice positos.* Nota,Lector,quàm sanum consilium dat suis.

Hæc omnia sunt in principio illius Libri,ad finẽ verò asignãs decẽ causas transcriptas à Turrecremata,quare ordo Prædicatorũ minus piã sustinuerit opinionẽ,dicit,& affirmat,solùm moueri ex eo,quia sua opinio fuit Doctrina omnium antiquorum Patrũ,fides Ecclesiæ,& propter diffinitiones factas in Cõciliis vniuersalibus,& Apostolicæ sedis,& ex eo quod multo plures Doctores principaliores auctoritate,sciẽtia præstãtiores,siue in schola Theologiæ,siue Iuris Canonici suã Doctrinã docuerunt,& postquam de hoc dixerat plura,concludit sic: *Hæ sunt planæ causæ,ob quas in huius doctrinæ defensione scãdala varia,dãna multiplicia,ab* ÆMVLIS,*æquanimiter support arũt,arbitrãtes in hoc loco auctoritatẽ habere regulam illam iuris,quæ ex B. Gregorio super Ezechielem suscipitur: Si de* VERITATE *scandalum sumitur, vtilius scandalum nasci permittitur, quàm* VERITAS *relinquatur. Hæ sunt profectò causæ, propter quas præfati Ordinis professores, doctrinam ex aduerso existimatam, testimonium* TANTORVM *Doctorum* SCRIPTVRÆ *diuinæ, &* SANCTORVM *Patrum auctoritati*

ADVERSAM, *&* GLORIÆ, *&* DIGNITATI *Saluatoris nostri Domini Iesu Christi* PRÆIVDICIALEM *tanto zelo prosequuti sunt, &c.* An autem hucusque dicta ab isto correctore circa Conceptionem, sint vera, nec ne, in Ventilatione apparebit; qua verò intentione, ac animo adduxerit visionem illam de statua Nabuchodonosoris, ac reuelatione S. P. N. Francisco facta, quando visio illa nihil habet pro hac controuersia, de se patet, sed cum hoc sit extra meum propositum assumptum de separāda veritate (toties à vobis in vestris libris repetita) ab adulterationibus, ac mendaciis in ipsa comissis, ab Statua supersedeo: poteram enim plures Statuas adducere, non de futuro statu vestræ Religionis, sed de præterito, & præsenti. Vt fuit illa erecta in Bernensi platea anno 1509. per F. Ioannem Ietzer laicū, cuius acta apud nos sunt, &c. Nec erit parua Statua hæc, quam congregando Auctores, atque Scriptores, tanquam ferrum, ac lutum, per integra quatuor sęcula fabricata fuerat contra immaculatam Virginis Conceptionem: donec (Deo dāte) abscissus est lapis iste de monte, sine manibus, vt percutiat statuam istam in pedibus eius ferreis, & fictilibus, ac comminuat eos: modo enim contrita erunt pariter ferrum, testa, & æs, argentum, & aurum, & redacta quasi in fauillam æstiuæ areæ, quæ rapta sunt vento, nullusque locus inuentus erit eis, & fortè lapis veritatis, qui percutit Statuam, factus erit mons magnus, & impleuit vniuersam terram.

Num. XXXII. *Ann. 1504.*

ANTONIVS de Brixia, vel Brixiēsis, Ordinis Prædicatorum, scripsit librum sub hoc titulo: *Sermones* AVREOS *quadragesimales, vna cum sermonibus de sanctis*, excussos Brixiæ per Angelum Britannicum anno 1503. in 4. ex quibus in primo Sabbato Quadragesimæ habet Sermonem de B. Virgine, sub hac inscriptione: *De excellentia sanctificationis B. Virginis contra* IMPVGNATORES *sacrarum* SCRIPTVRARVM, DOCTORVM *Ecclesiæ Sanctæ Dei* COMMENTITIO, INEPTO*que honore:* In corpore ergo sermonis adducit Auctor iste aliquos Doctores pro sua opinione, & concludit sic: *Licet quidam* NOVI *Theologi à sensu Ecclesiæ* COMMVNI *recedentes contrarium* INDEVOTI *reuera Virginis, cuius deuoti apparere nituntur, eam quodammodo Deo, & Filio suo comparantes, quorum* NOVA *opinio,* & FANTASTICA *sit à fidelibus cancellata, quia sanctificationem Virginis negat, contra illud quod* TENET *Ecclesia, ipsam* SANCTIFICATAM *fuisse, &c.* Triturare, Lector, illud, *Aureos*, quia in hac sacra Religione omnia sunt Aurea, Catena Aurea S. Thomæ, Rosa Aurea Gislandis, opus Aureum Pierii, &c. Quia de cætero Ventilatio demonstrabit, vbi fuerit scoria contra sacras Scripturas, & Doctores Sanctos, commentitiis, ineptisque vitiis, ac falsitatibus, &c. Sermonem istum, & in illo contenta, circa materiam Conceptionis, videat Lector in nostra Bibliotheca Virginali, tom. 2. fol. 765. cuius principium est: *Erat nauis in medio mari, &c.*

Num.

Num. XXXIII. *Ann.* 1507.

VVERNHERVS Basiliẽsis, Ordinis Prædicatorũ, Doctor, & Prior, &c. edidit libellum, seu Deffensorium pro suis fratribus, cuius titulus est: *Deffensorium* IMPIÆ FALSITATIS *à quibusdam Pseudo-Patribus, Ordinis Prædicatorum, excogitatum principaliter* CONTRA *mundissimam superbenedictæ Virginis Mariæ* CONCEPTIONEM, *cum insertione actorum sub annis Christi millesimo quingentesimo septimo, octauo, & nono vsque ad vltimam Maii: qua die* QVATVOR *eiusdem* FALSITATIS *architecti* IGNE *deleti sunt*. Iste est libelli titulus; finis verò tertiæ partis est talis: *Scripta, & collecta sunt hæc per Doctorem Vvernherũ, Priorem Conuentus Basiliensis, altera Mathiæ Apostoli, anno Christi* 1508. *Apostolica auctoritate interim obtenta idem Doctor Vvernherus percepta serie rei, causamque examinari certa relatione videns* TORTVRA *strictiori, nauigio Basileã exiit Francofordiam versus in profesto Natiuitatis Mariæ eiusdem anni, relictis compatrum suorum Bernensium deffensione, & prioratus sui (quam tanti habuit) dignitate.* Concludit autem libellus sic: *Finis Deffensorii impiæ* FALSITATIS *quorundam Pseudo-Patrum, Ordinis Prædicatorum, vna cum confessatis eorundem, Impressa subdio anno Christi* 1509. Et in conclusione operis, seu præfatione ad Lectorem sic dicitur. *Hæc dulcissime Lector ea fide fac legas, vt verissima (præsertim 4. partem confessatorum) certo scias. Priores enim tres partes per Doctorem Vvernherum fautoribus deseminatæ* FICTIONVM *suarum calle claudo qualitercunque serpunt; quod facili neruo iudicare potes. Accidit nimirum eisdem* DOLI *fabricatoribus id, quod Christus Opt. Max. sua doctrina saluberrimè tradit, vt cæcus cum cæco foueam præceps irruerit, eam dico, quam alteri parare studuit, &c. Gaudeat plebs Christi deuota tam* NOXIVM *virus subterfugisse. Nisi enim obex huic* MALO *positus fuisset auctoritate D. Iulii Papæ II. nescio, quid enormitatis detestabilioris succreuisset in magnam Christi fidelium iacturã tum corporis, tum animæ. Sed, ò misera mortalium* AVDACIA, *Iouem imperio lacessis, in prælia vocas? sus Mineruam doces? Absiste precor, vides nanque tarditatem delicti* SVPPLICII *grauitate compensari.* Finis, & scopus huius Vvernherii Deffensorii est (vt ipse in principio illius proponit) ostendere viginti quatuor Fratres tunc habitantes Bernæ nullam habuisse partem in illa enormi fictione facta in, & ex Fratre Ioanne Ietzer, eiusdẽ Ordinis conuerso, scilicet, de eius stigmatizatione, ac vulneribus in manibus, pedibus, ac latere, crudeli inuentione apertis; fictis lacrymis cuiusdã imaginis Virginis Mariæ, de hostia intoxicata, atque sanguinis aspersione rubricata, & aliis quã plurimis pseudo-miraculis patratis in illo Conuentu Bernensi, vt ex ipsis probarẽt, Virginẽ Deimatrem fuisse conceptam in originali peccato: Ex hoc Vvernherii Deffensorio, nec apicem volo transcribere, nam minima, quæ in illo continetur audacia, superat captũ, & malitiam humanę volũtatis, atque intellectus. Et solùm modo propono in generali, quod eodem met tempore Bãdellus in Lombardia verbis, & scriptis, atque Vvernherus in Germania operibus, & machinis contra immaculatam Virginis Conceptionem macularunt in se ipsis quod aqua, nec ignis purificabunt in sæcula sæculorum.

Num. XXXIV. Ann. 1508.

ALBERTVS Castellanus Venetus, Ordinis Prædicatorum, qui vixit secundùm aliquos ad ann. 1558. & iuxta alios 1501. vel 1512. recognouit paruum libellum, in cuius prima parte sunt aliquæ Homiliæ SS. Maximi, & Chrysostomi impres. Coloniæ apud Ioannem Gymnicum anno 1535. in secunda vero extant Sermones SS. Zenonis, Cæsarii Arelatẽsis, atque demum quidã sermo sine Auctoris nomine, sub hoc titulo: *Sermo de laudibus Beatissimæ Virginis Mariæ pro festo Conceptionis, vel sanctificationis eius, ex dictis* SANCTORVM DOCTORVM *compilatus*. Et incipit Sermo: *Sanctus Maximus, &c.* Ad finem autem prædicti libelli extant hæc verba: *Ad laudem, & gloriam summæ, & indiuiduæ Trinitatis, & Beatissimæ Virginis Mariæ, & BB. Zenonis, & Cæsarii, & omnium sanctorum, sermones in hoc volumine positi, & nunquam aliàs impressi, solertissimè recogniti, & studiosissimè per venerabilem Patrem F. Albertum Castellanum, Ordinis Prædicatorum correcti, ac per Magistrum Iacobum de Leuco, impensis D. Benedicti Fontana, Venetiis dignissimè impressi anno Domini* 1508. *die* 24. *Ianuarii feliciter expliciunt*. Ex hoc ergo sermone pro festo Cõceptionis, vel santificationis adducuntur viginti tres sancti, auctoritates autẽ octoginta duæ, quarum aliquæ eò respiciunt, & tendunt, vt probent Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali. Aliæ autem præcipuæ SS. Maximi, Bernardi, Fulberti, Chrysostomi, ac aliæ nonnullæ sunt excellentiæ communes, atque vniuersalia elogia Virginis Mariæ, ideo de ipsis nihil loquimur in Vẽtilatione nostra, nisi in Bernardo, & S. Fulberto, vt saltẽ in vno, vel altero verificentur alii, & simul videat lector, qua veritate sit in fronte illius libelli positũ: *Sermo de laudibus B. Virginis Mariæ ex authenticis Doctorum dictis cõpilatus*: Ista authentica dicta apparebunt in Ventilatione. Quis autem fuerit Auctor illius Sermonis Anonymi, penitus ignoratur, vt diximus in nostra Bibliotheca Virginali tom. 1. fol. 752. vbi inuenies Sermonẽ istum transcriptũ ad litterã. Cùm ergo Albertus Castellanus solùm fuerit Corrector illius, vt dicitur in titulo, & Nomenclatores Ordinis Prædicatorum in Alberto Castellano nullam de hoc Sermone faciant mentionẽ, credendum erit, seu firmiter tenendũ, fuisse alicuius Scriptoris Dominicani antiqui ex suprà relatis in hac Trituratione. Et nota obiter, Lector, quanta cura, sollicitudineque cõnati sunt Aduersarii, suam introducere opinionem, vt etiã inter opera sanctorum Patrum Antiquorum ipsam intromitterent, subticendo Auctoris nomen, vt inter sanctos sors illorum esset.

Num. XXXV. Ann. 1515.

THOMAS de Vio Caietanus, Ordinis Prædicatorum, ac S. R. Ecclesiæ Cardinalis, ann. 1515. scripsit opusculũ, seu Tractatũ de Conceptione B. Virginis Mariæ, ad Leonem X. Pont. Maxim. in quinque capita diuisum, qui extat tom. 2. suorũ opusculorum primus, & in ordine est trigesimus

mus primus impres. Venetiis ann. 1594. in fol. & Augustæ Taurinorũ 1582. & semper cum operibus S. Thomæ Aquinatis: opus ergo incipit sic: *Faustum, felixque sit, Leo X. Pontif. Maxime, quòd de supremo potestatis tuæ opere, prima offerendæ tuæ Beatitudini lucubratiunculæ causa se se obtulit. Deffinitio secretorũ Christianæ fidei, quæ nosse soli Deo natura conuenit, in medium venit, propositum est, vt decernas in* LATERANENSI *Synodo, vtrùm Deus Beatissimam Virginem Mariam à peccato originali præseruauerit, an mundauerit, &c.* In Cõcilio Basiliensi surrexit Ioannes de Turrecremata, vt vidimus, cuius liber est typis mandatus: in Cõcilio Lateranensi Thomas de Vio Caietanus: in Concilio Tridentino Bartholomæus de Spina, cum Alberto Duimio, vt infra videbimus: vellem, vt mihi ostẽderent Patres Dominicani libros impressos pro nostra sententia ad Cõcilium Basiliense, Lateranense, & Tridentinũ? sed existimo, & affirmo, quòd nullos inuenient; ergo non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo, ac veritati demus gloriam.

Capitulo vero 4. inquit Caietanus: *Quod enim pars illa, quæ tenet B. Virginem esse à peccato originali mundatam, probabilis sit, ex eo patet, quòd tot* SANCTI *Doctores, & tot illustres* DOCTORES *in Theologia, & in iure Canonico, qui scripserunt hanc partem, non in* COMMVNI, *sed in* SINGVLARI, NOMINATIM *de Beatissima Virgine Maria* LOQVENTES *docuerunt, & nè* FINGERE *videar, nominatim* SANCTOS *in suis locis afferre censui, ita vt eorum non solùm nomina, & loca, in quibus hæc scripserunt, sed* VERBA *afferantur: occurrunt ergo* QVINDECIM *sancti, &c.* Et postquam adduxerat illos, & suas auctoritates, prosequitur: *Præter dictos autẽ* SANCTOS, MVLTITVDO MAGNA *Antiquorum Doctorum conuenit, dicens in* INDIVIDVO, *Beatã Virginẽ* CONCEPTAM *in peccato originali, quorum dicta, aut in fonte, aut in* LIBRIS *Domini Ioannis de Turrecremata, & Magistri Vincentii de Castronouo, de* CONCEPTIONE *B. Virginis compilatis, vnde sumpta sunt, inuenire quilibet potest.* Patet ergo, quòd Caietanus extraxerit suos sanctos, & ipsorum auctoritates à fonte Turriscrematæ, & Castelli-Noui, sed an illi fontes, ad quos ipse recursum habuit, & alios recurrere hortatur, fuerint infecti, nec nè, Ventilatio demonstrabit.

Deinde prosequitur Caietanus: *Et quia auctoritates istæ non de humano genere, aut Christianis in* COMMVNI, *sed de B. Virgine in* INDIVIDVO EXPRESSA *loquuntur; ideo Glossa illa, qua sanctorum auctoritates intelligendæ dicuntur, de lege communi, & non de priuilegio singulari, locum hic non habet, tũ quia Glossa huiusmodi de lege communi, aut priuilegio locũ habere potest, quando est sermo in communi, seu vniuersali (propter quod non attuli vniuersales propositiones sanctorum, solùm Christum à peccato originali excipientium) &c.* Et infrà. *Tũ quia petendũ est ab istis, si verba ista:* BEATA VIRGO FVIT CONCEPTA IN PECCATO ORIGINALI, *& similia, non explicãt, quòd ipsa de facto contraxit originale peccatũ, quibus verbis vti debebãt sancti, & Doctores ad hoc explicãdũ? In his nãque explicatur* PERSONA *Beata Virginis* NOMINATIM, *vt subiectũ originalis peccati: explicatur tẽpus* CONCEPTIONIS, *explicatur* ORIGINALE PECCATVM, *explicatur factum per ly* CONCEPTA *est*, CONTRAXIT, *& similia; quid vltra debuit apponi? Et si ista non hæc*

significant, consequens est, vt dicentes oppositum, scilicet, B. Virginem non esse CONCEPTAM *in peccato originali, non significant hoc, quod dicunt:* FATVÆ *ergo, atque* TEMERARIÆ *sunt huiusmodi, non* EXTORSIONES, *sed* CORRVPTIONES *auctoritatũ, locutionũque latinorũ, &c. Tum quoniã* SANCTI, *&* DOCTORES *ita loquuntur de* CONCEPTIONE *B. Virginis in* PECCATO ORIGINALI, *sicut de conceptione aliorum hominum, per commixtionem seminum genitorum; constat autẽ quòd sermo semper est de* CONCEPTV *in* INFVSIONE ANIMÆ. Et infrà loquendo de fundamentis nostræ sententiæ inquit: *Propterea nõ est mirum, si* NVLLVS *sanctus, nullus* ILLVSTRIS *Doctor antiquus pro hac parte afferatur, nisi fortè à* FALSARIIS, &c. Ipse verò solùm pro nostra parte adducit tres, Scotum, Maironem, & S. Brigittam, & postquam plura de sua incõcussa, ac irrefragabili veritate inquit: *Sed debent afferri authoritates* SANCTORVM, *& antiquorum non in* GENERE, *sed in* SPECIE *peccati originalis maculam negantes à B. Virgine, non tempore Conceptionis Iesu Christi, sed à tempore Conceptionis propriæ, vt* NOS FACIMVS *pro opposita opinione, prætermittendo* COMMVNIA, *&c.* Propter hæc, & similia Aduersariorum verba, noster hic labor exordiũ sumpsit; ideoque trituramus illa, vt appareat in Ventilatione ipsorum, an ab ipsis propositum in hisce libris sit verum, nec nè? Quia si Sancti, ac Doctores Ecclesiæ non in communi, & vniuersaliter, sed in particulari singulariter, ac inuiduo nominando Virginem Mariam, expresè affirmant in sua Cõceptione passiua, & animæ infusione, contraxisse maculam, vel in originali peccato fuisse conceptam, aut quid simile, vt ipsi dicunt, tacebimus, digitumque ori nostro imponemus, sed si veritas inuenisset, quòd nullus, nullus, nullus tertiò, & millies dico, talia protulit, nec scripsit, ore pleno ridebimus.

Concludit autem Caietanus suum opusculum: *Ex omnibus autem dictis, facile est colligere, quòd neutra pars propositæ quæstionis, in sensu, quo vertitur in dubiũ, est necessariò credenda, & quòd altera (scilicet dicens: B. Virginem esse mundatam ab originali peccato) est* PROBABILIS, *altera verò (scilicet, dicens: B. Virginem esse præseruatam à macula originalis peccati) est* TOLERABILIS, *& apud sic* AFFECTOS, *vel* ASSVETOS, *aut* VERE *Theologiæ sanctorum* PARVM, *aut* NIHIL *habentes, probabilis. Hæc sunt Beatissime Pater, quæ sanctitati tuæ, cuius correctioni, atque iudicio, & reliqua à me tam scripta, quàm scribenda, submitto, offerenda occurrunt. Vnde* EVIDENTER *cernitur pars* CREDENS, *Beatissimam Virginem ab originali peccato mundatam in* SINV SANCTORVM, *& sacrorum* DOCTORVN *priscorum quiescens, nihilque sibi* TIMENS *à sacrosancta Synodo (quandoquidem à Spiritu Sancto, quo inspirati locuti sunt* SANCTI *Dei homines, contrariè in* FIDE *sententiæ prodire nequeunt) quin potius sperat, si discernendum aliquid est, seipsam tanquam probabiliorem, &* SANCTORVM, *ac* DOCTORVM *dictis consonam approbandam, exemplo Viennen. Synodi sub Clemente V. quæ de Baptismi effectu decreuit partem probabiliorem, dictis Sanctorum, & Doctorum consonam. Pars verò reliqua credens B. Virginem à macula originalis peccati præseruatam* MVLTITVDINE *sequacium, &* FAVORIS *amplitudine conspicua apparet. Superest igitur*

P.

P. S. vt inter QVINDECIM *sanctos* (*Augustinũ, Ambrosium, aliosque, quorum expressa sunt nomina*) *necnon* INNVMEROS *Doctores antiquos ex vna,* & PAVIDVM *in causa hac Scotũ, Franc. de Mayronis, Petrũ Aureoli* (*contra tamen Patres sui Ordinis*) *modernos,* & *promiscui* VVLGI *clamores ex alia, medius tu Arbiter à Christo datus, in hac Sancta Lateranen. Synodo Religioni Christianæ, vel* VERITATEM *firmiter amplectendã tradere, vel à publicis oblocutionibus,* & SCANDALIS *consulere digneris, memor illius oraculi: Non in* MVLTITVDINE, *neque in* COMMOTIONE *Dominus.* Hæc, & alia huiusmodi habet Caietanus in illo opusculo, quæ ad Triturationem spectant, reliqua verò ad Ventilationem concernentia, vide in ipsa Ventilatione num. 300. De hoc dicitur etiam, quòd in Bibliotheca Medicæa Pluteo 26. habeat alterum summarium manuscriptum, de Conceptione B. Virginis, de quo nihil possum dicere, quia illud non vidi.

Num. XXXVI. *Ann.* 1516.

AVGVSTINVS Iustinianus Genuensis, & Episcopus Nebiẽsis, Ordinis Prædicatorum, qui floruit circa annum 1516. scripsit Octaplum Psalterii, ad Leonẽ X. lib. impres. Genuæ 1516. in fol. & super Psal. 84. ad illũ versiculum: Benedixisti Domine terram tuam, in scholio marginali sic inquit: *Sunt qui putant ex primo huius Psalmi versiculo posse manifestum, validumque elici argumentum ad demonstrandum Beatissimam Virginem Mariam nequaquam cõtraxisse maculam originalis peccati, sed difficilior hæc quæstio, quàm vt posit breui sermone determinari, in qua tot* PRÆCLARISSIMORVM *virorum ingenia insudarunt, nec* SOLIVS *S. Hildephonsi auctoritas præferenda est auctoritati Augustini, Hieronymi, Ambrosii, Gregorii,* & CÆTERORVM OMNIVM SANCTORVM. *Verum hæc obiter,* & *in transitu. In nostris verò Scholiis super Pauli Epistolis, ex professo de re hac egimus.* Inuenire non potui Scholia ista Iustiniani super Epistolas Pauli. Sed ex iam dictis constat (quod pro nunc sat est) scilicet, ipsum sensisse, dixisse, & affirmasse, omnes sanctos sequutos fuisse suam opinionem, solumque ex illis extare pro nostra sententia S. Hildefonsum, sed nec hunc admittere volunt alii Patres Dominicani, vt videbimus in Vẽtilatione num. 142. imò Bartholomæus de Spina, videtur ignorasse quis, vel qualis fuerit iste S. Hildefonsus, vt in proprio loco dicemus, vt sic non remaneat ex nostris saltem vnus.

Num. XXXVII. *Ann.* 1524.

FRANCISCVS Syluester Ferrariensis, Ordinis Prædicatorum, & Generalis suæ Religionis, in ordine trigesimus, electus ad annum 1525. scripsit inter alia TRACTATVM *de Conceptione Virginis Mariæ contra Caietanũ,* vt insinuare videtur Amb. Catharinus in disp. de veritate Cõcep. ad Patres, & Fratres sui Ordinis, resol. 1. fol. 14. cuius verba sunt. *Non me tamẽ latet, quòd Magister Franciscus de Ferrara contra hæc dicta Cardinalis insurgẽs ita arguit:*

Nul-

Nullus potest dici obnoxius peccato; qui nondum sit, quod enim nondum est, quomodo potest esse peccato obnoxium? Si igitur, quando iam fuit Maria in rerum natura, tunc fuit peccato obnoxia, hoc certe fuit maximè in primo instanti suæ Conceptionis. Quod si in primo instanti factum quoque dicimus per gratiam præuenientem, ne tunc incurrat peccatũ illud, consequenter dicimus, quòd nec in illo instanti fuit obnoxia. Nam si mihi teneris soluere cras centum, & ego præueniens remitto debitum, profectò non eris mihi obligatus cras. Hæc ille in summa. Ex his verbis videtur sequi necessariò Ferrariẽsem scripsisse tractatum de Cõceptione contra Cardinalem Caietanum. Sed existimò, quòd Catharinus dixit Franciscus Ferrariensis, vbi dicere debuerat Bartholomæus de Spina, nam hic fuit, qui edidit supradictum Tractatum cõtra Caietanum ad ann. 1533. quando iam Franciscus Ferrariensis decesserat è vita, & ipse Spina cap. 10. cuius titulus est: *Caietani primum argumẽtum pro sua falsa opinione productum diluitur.* Adducit similem instãtiam. Item quia nullus Nomenclator Dominicanus tribuit Ferrariensi prædictum Tractatum, nec ab aliquo alio scriptore de Conceptione allegatur; imò Paulus Grysaldus, qui adducit pro sua opinione Ferrariensem in cõmentario libri S. Thomæ contra Gentes, vt videbimus in Ventilatione num. 78. potiori iure illum adduceret in hoc Tractatu: vnde firmiter credo hanc Catharini fuisse æquiuocationem.

Num. XXXVIII. *Ann. 1525.*

NICOLAVS de Finali Mutinensis, Ordinis Prædicatorũ, cõposuit Tractatum, & Glossam de Conceptione, teste Antonio Senensi in Biblioт. fol. 183. cuius verba sunt: *Frater Nicolaus de Finali, &c. Scripsit tã in vulgari lingua, quam Latino sermone ligato opus, seu* TRACTATVM, *quòd* SOLVS *Iesus Christus fuerit sine peccato, & eundem idemmet glossauit. Et in eo* TOTA *materia de* CONCEPTIONE *B. Virginis dilucidatur: inscribitur verò liber: Monile Christi, & Matris eius in eo autem opere quinquaginta metrorum differentiæ ponuntur ab inuicem distinctæ. Claruit circa annũ* 1525. Ex tot, tantisque signis videtur Tractatum istum peruenisse ad manus Senẽsis. Posteà hæc eadem verba transcripserunt Pius par. 2. lib. 4. fol. 150. Placentinus fol. 404. Marrac. in 2. tom. fol. 166. Posseuin. fol. 149. At Ioann. Tamaius de Salazar fol. 286. hunc citat pro nostra sententia, nescio quo fundamento. Hæc sunt omnia quæ reperire potui de isto Auctore. De quo solùm affirmare possum Auctorem à nullo Scriptore de materia Cõceptionis, neque ex ipsismet Aduersariis citari, Tractatum nunquam fuisse typis mandatũ, manuscriptum à nullo alio fuisse visum, nisi à relato Antonio Senensi; Senẽsem plura dixisse à veritate aliena, vt in hac Trituratione, & in Ventilatione passim demonstratur, & ex his discurrere potest Lector, & iudicare pro finali sententia.

Num. XXXIX. *Ann. 1530.*

ARNADVS à Bellouisu Barchinonensis, Ordinis Prædicatorũ inter alia ann. 1530. *edidit* TRACTATVM *de Cõceptione B. Virginis.* Ita Alph.

Fer-

Fernand. Placent. in Concert. inter Scriptores Hispanos, fol. 323. Ab hoc transcripsit Hyppol. Marrac. in sua Biblioth. fol. 143. Placentinus ad marginem allegat Fran. Diagum. Sed hic in Histor. Prouinc. Aragoniæ lib. 2. cap. 31. fol. 141. appellat istum Arnaldum de Beluis. Et sic dissentiunt aliquomodo in nomine, & non parum in cognomine. Et hæc est tota notitia, quæ habetur de hoc Auctore in omni Nomenclatura Ecclesia, sed ex sequentibus suppositionibus circa Auctorem, & Tractatum plenam indagabimus veritatem.

Primò ergo suppondum est: quod in Religione Prædicatorum fuit quidã nominatissimus Scriptor appellatus Armandus de Bellouisu, Italus Bononiensis, ac Magister sacri Palatii, de quo agit ipsemet Placentinus in eadem Concertatione inter Scriptores Italos fol. 328. Et etiam omnes Nomenclatores tam Dominicani, quam exteri, quia eius opera sunt communia præcipuè Collationum in Psalmos, & aliud de terminis Theologicis, &c. de quo etiam nos in Ventilatione num. 30. Et sic de isto Auctore nulla potest esse dubitatio. Secundò supponendum: quod de tẽpore quo iste floruerit, magna est dissentio inter Nomenclatores, nam Dominicani vnanimiter affirmãt vixisse ad ann. 1296. Sed hoc ex multiplici parte videtur impossibile, quia tunc non erant Magistri sacri Palatii Fratres Prædicatores, vel si erant non Armandus de Bellouisu, sed Guillielmus de Petro Godiuo ab anno 1264. vsque 1303. vt dicit Mich. Pius. Item quia in ipso libro collationum Armandi ad finem dicitur: *Expliciunt sermones compositi per F. Armandum de Bellouisu, Ordin. Prædic. ac sacræ Theologiæ Magistrum, actu legentem ordinariè in sacro Palatio Apostolico in ciuitate Auinionensi: vbi tempore Patris, ac S S. D. N. D. Ioannis Dei gratia Papæ XXII. Sancta Romana curia tenebatur, quos in præfata ciuitate, & curia compilauit, &c.* Cum ergo Ioannes XXII. assumptus fuerit anno 1316. & decesserit anno 1334. non videtur recta calculatio illa de anno 1296. Item Auber. Myræus in sua Bibliot. par. 2. fol. 5. dicit vixisse anno 1496. Tertiò suppono: quod non constat de natione, ac patria huius Armandi, nam aliqui dicũt fuisse Italum Bononiensem, alii verò Hispanum Barchinonẽsem, accipe verba Mich. Pii par. 2. lib. 1. col. 108. *F. Armando Beluiso, ò da Beluedere Bolognese, secondo la maggior parte de i Scritori (se bene alcuni lo fanno Spagnolo, & Aragonese) Maestro en Theologia, &c.* Quartò suppono: quod de hoc nullus hactenus dixit scripsisse Tractatum de Conceptione. Quintò suppono: quod Bernardinus de Bustis in Ser. 4. de Concep. par. 3. fol. 45. referendo alios, qui scripserunt pro immaculata Conceptione, inquit: *Armanus in eleganti Tractatu Conceptionis Virginalis, qui incipit: sapientia ædificauit sibi domum, &c.* Et idem affirmat Marrac. in Bibliot. fol. 142.

Ex his, secundùm veritatem suppositis dico: Frãciscum Diagum primum præsentis Auctoris adductorem, & ex illo Alph. Fernand. Placentinum, ex omnibus istis partibus aliquotis, & sparsis per Nomenclatores, fecisse quoddã compositum continuum, & ex Armando, vel Armano paucis mutatis litteris finxerunt Arnadum, vel Arnaldum, ex Bellouisu, Belbis, & ex patria

Bo-

Bononiensi, Barchinonensi, ac denique cum illum viderent apud Bustum c... suo pulchro Tractatu Conceptionis nullius esse Diœcesis, ipsum reduxerunt ad Dominicanam familiam in Hispania. Dicent fortasè, istas non esse demonstrationes veritatis, sed cōiecturas, & discursus iuxta allegata, & probata. Fateor, sed sicut ipsi non tenentur mihi credere, sic nec ego illis, quovsque ostēdant, Auctorem, & Tractatum à nullo hucusque visum, neque auditum Hispano, aut Italo Bononiense, Barchinoniense, & postquam ostenderint Tractatum, examinabimus, an sit pulcher pro nobis, vt dicit Bernardinus de Bustis, vel an sit maculatus pro ipsis? quod non affirmat Franciscus Diagus.

Num. XL. *Ann. 1535.*

BARTHOLOMÆVS Spina, Ordinis Prædicatorum, ac Magister sacri Palatii primò edidit opusculum, seu Tractatum, qui cum aliis eiusdem Auctoris opusculis prodiit Venetiis anno 1525. in fol. per partes, & capita sub hoc titulo: *De* VNIVERSALI *corruptione generis humani, seminaliter propagati. Vtrum sit tenendum secundùm* FIDEM, *omnes homines ab Adam seminaliter descendentes esse conceptos in originali peccato? Argumentum* VNICVM *pro negatiua quæstionis parte:* MVLTIPLEX *autem confirmatio pro affirmatiua, quæstionem ipsam reddit satis ambiguam.* Assumptum autem operis sic proponit: *Quæritur, vtrum secundùm* FIDEM CATHOLICAM *firmiter tenendum sit, omnes homines ab Adam seminaliter propagatos, contrahere peccatum originale de* FACTO? *Et videtur quod non: quia multi fideles, ac etiam Religiosi, ac docti viri tenent, B. Virginem esse* CONCEPTAM *sine peccato originali, quam tamen constat ab Adam esse seminaliter propagatam; ergo non repugnat* FIDEI *tenere, quòd omnes homines ab Adam seminaliter propagati, contraxerint originale peccatum. In contrarium est auctoritas sacra* SCRIPTVRÆ; EXPRESSE *enim Apostolus ad Romanos 5. quæstionis huius affirmatiuam partem pronuntiat, dicens: Per vnum hominem, &c.* Hæc Spina in principio; in discursu verò quæstionis suæ, siue Tractatus plura dicit pertinentia ad Triturationem; nam alia quàm plura Ventilatione digna dabimus infrà num. 39.

Deinde sic introducit suam 1. part. & finem quæstionis. *In ista quæstione principalis mea intentio est impugnare quandam* NOVAM *opinionem, quam licet sciā, & probare hic intendam esse* FALSAM, *& contra* FIDEM *Catholicam; non tamen* AVCTOREM *labe hæresis, aut peccati mortalis macula pollutum, ob hoc dixerim. Potest enim quisque tenere, quod sibi* VERVM *esse videtur, etiam de pertinentibus ad* FIDEM, *priusquam per Ecclesiæ determinationem sibi innotescat oppositum, &c.* Nota, Lector, antequam vlteriùs progrediamur, quòd Spina præcipuè, ac principaliter non agit in hac sua quæstione de controuersia principali Conceptionis, an, scilicet, virgo Maria contraxerit peccatum originale? nam hæc nō erat ipsi, nec aliis noua opinio, nec vnus erat istius Auctor, sed cuspidem vertit contra Cayetanum, affirmantem 1.2. quæst. 81. art. 1. quòd sine præiudicio Fidei teneri poterat, quòd non omnes homines seminaliter propagati, con-

contrahunt de facto originale peccatum, seu actualiter, sed solùm quod sunt obnoxii, id est, sub debito, & obligatione habendi illud, ex vi, & modo suæ generationis; istam vocat opinionem nouam, quasi Scotus hoc antè non docuisset. Pergit igitur Spina sic: *Post hæc autem soluetur illud, quod in fronte quæstionis pro parte* FALSA *proponitur. Postremo quasdam sacræ Scripturæ, sanctorumque Doctorum sententias, & auctoritates, quas in sui defensionem adducunt aduersarii, manifestabimus, si non* FALSARIVM *allegantem accusent, aut contra mentem exponantur Auctoris. Sexto,* DETERMINATÆ VERITATIS *testes inducetur* SANCTI DOCTORES EX MVLTITVDINE COPIOSA *tantum* VIGINTI, *singulas tantum singulorum ex* PLVRIBVS *sententias proponendo*, VERITATEM *hanc* PROTESTANTES, *& quia specialiter* MINORITANI *contrarium nostræ conclusionis principalis deffendere conantur, vt ad* VERITATEM FIDEI *facilius* DEDVCANTVR *ex* MVLTITVDINE *copiosa suorum Patrum, atque Doctorum* VERITATEM *hanc, quam defendimus, profitentium,* SEPTEM *primarios adducemus in testes, simul, ac ostendentes, non eis in hoc* CONTRARIA *Scotum sentire, si mens eius in verbis inspiciatur, &c.* Iam inspiois Lector, quomodo Spina damnat falsificantes auctoritates Doctorum, sed quis hoc fecerit, iam veritatis Sol demonstrare incipit. Ipse conatur reducere Minores ad fidei veritatem, sed nos Prædicatores non ad fidem, sed solùm ad fidelitatem, & veritatem. Deinde agit latè Spina de peccati originalis natura, effectibus, ac remedio, per totam primam partem, & in cap. 13. quod vltimum est, tandem cõcludit, affirmando, quòd à se dicta, sunt de intentione, ac mente Sanctorũ Doctorum, & ad calcem subiungit: *Ex his omnibus cuique patere potest, quod prædictis conclusionibus, in sacris litteris* APERTE *contentis, & à sanctis Doctoribus prædicatis. Nullus potest contraria sentire, vel dogmatizare, absque præiudicio* VERITATIS CATHOLICÆ FIDEI, *vt patet consequenter* VERITAS *affirmatiuæ partis quæstionis propositæ, &c.*

In par. 2. proponit Caietani opinionẽ latè, quam Spina nititur, impugnare auctoritatibus desumptis ex S. Thoma, & S. Agustino: deinde pergit ad 3. partem, & in quatuor primis capitibus impugnat Caietanum, & Scotũ. In quinto, & aliis ostendere nititur, redemptionem à Christo perfectam nõ præseruatiuam, sed subleuatiuam esse, secundùm fidem Catholicam ex Sanctorum auctoritatibus. Quartam, autem partem sic incipit: *Omnes homines de facto contraxisse peccatum originale, præter Christum, probatur per* DETERMINATIONES *Ecclesiæ in sacris Conciliis.* De his vide infrà in Ventilatione num. 229. Sed notet Lector, quod Spina in hac 4. par. c. 4. fol. 70. col. 4. fatetur se alium librum edidisse de Conceptione, dum iuuenis esset, dicẽs: *Ad hoc ipsum propositum in alio nostro* LIBELLO, *dum iuuenis essem edito, mentio fit per singulas accuratius, &c.* Cùm autem libellus iste non compareat typis mandatus, existimò insertum fuisse in libro Turrecrematæ impresso ab ipso Bartholomæo de Spina, & Alberto Duimio, de quo numero XLII. denique cap. 9. habet sequentem titulum: *Quod* OMNES SANCTI DOCTORES *Ecclesiæ affirmatiuam propositæ quæstionis partem tenent, &c. Et in hoc dicitur: Non solùm antè prædi-*

dicti sancti Doctores Ecclesiæ VERITATEM *huius principalis conclusionis affirmãt, & approbant, sed* VNIVERSALITER *sanctorum Doctorum hoc esse* COMMVNE *placitum, quod secundùm* FIDEM *sit tenendum*, OMNES *homines, præter solùm Christum primorum parentum maculam incurrisse, & quod* NVLLVS, *inquam, inter* DOCTORES *sanctos inuentus est, qui contrarium* AVSVS *fuerit prædicare, &c.* Vide obsecro, Lector, reliqua huius auctoritatis verba, & quomodo hoc cõprobet Spina, in Ventilatione num. 44. auctoritate 11. Quinta pars tota est, circa impugnationẽ Constitutionis Sixti IV. *Graue nimis*, de qua aliqua trãscribimus in Ventilatione præallegato num. 39. deinde cap. 11. agit, & soluit argumenta de propositionibus vniuersalibus, ibique affirmat, quod aliquæ propositiones vniuersales sacræ Scripturæ distribui debent secũdam distributionem accomodam, vt est illa: Thim. 2. Deus vult omnes homines saluos fieri, & illa ad Philip. 2. Omnes quærũt quæ sua sunt, & addit, quod si Scripturæ, multo magis propositiones vniuersales aliorum Doctorum debẽt modificari, sed quod illa: Omnes in Adam peccauerunt, & similes loquentes de peccato originali, debent verificari, secundùm absolutam accomodationẽ, seu distributionem vniuersalem per omnes, nullo excepto, at nullam assignat rationem, quare istæ non admittãt exceptionem, sicut illæ. Deinde, cap. 13. insurgit contra dicentes, sanctos Doctores in conclusione peccati originalis locutos fuisse per excessum, sed audi quibus verbis: *Iam nunc vno ictu* OMNIVM *Doctorum auctoritas* OMNIS *explosa est*, OMNIS *eorum doctrina confusa*, OMNIS *in sacras Scripturas declaratio eorũ* OBTENEBRATA. *Nonne datur ex hoc vnicuique præsumptuoso licentia, singula quæ Sancti docent, refutare, subsanare, dicendo non solum, quod per excessum locuti sunt, verum etiam quod errarunt? Datur audacia, qua iam Auctor libri* PESSIME *de Armonia Mundi, vtitur conuitiis, etiam Sanctos insequendi, & eosdem vt sciolos irridendi. Datur denique amplia licentia in Sanctos omnes debachãdi calumniis execrabilibus; quia iam quidam virorum omnium* SCELESTISSIMI, *tam prædicatores, quam scriptores publici non confunduntur dicere, Sanctos Doctores antiquos, in hoc quod dixerunt, B. Virginem esse conceptam in peccato originali, similes fuisse* NEFANDISSIMIS *illis senibus, qui Susannam pudicissimam de adulterio condemnarunt. Miror, quod terra non aperiatur, & hos viuos non absorbeat* IMMVNDISSIMOS *viros, nè fœtor tam grauissimi eorum sceleris mundũ corrumpat, sed absorbebit eos infernus, sicut absorbuit patres eorum Auctores* CALVMNIARVM, *nisi pæniteant, & satisfaciant miseri, &c.* Et postquam de hoc plura dixerat, cõcludit Spina: *Taceant ergo de cætero* MISERRIMI *isti viri tales* PESSIMAS *calumnias*, FALSITATVM, FICTIONVM, & IRREVERENTIÆ *in Sanctissimos Doctores inurere. Potuit Ioannes Chrysostomus suasus verborum apparientia, existimare B. Virginem aliquid humanum passam, excusit, vt nunc piè credit tota Mater Ecclesia, &c. Augustinum autem dicit Bonauentura per excessum locutũ, dum docet, pueros sine Baptismo decedentes sempiterno supplicio puniẽdos, &c.* Hoc modo insurgit Spina contra prædicatores, & scriptores dicentes, Sanctos Patres locutos fuisse per excessum, in materia Conceptionis Virgineæ, sed vbi sunt illi prædicatores, & scriptores? Quare non adduxit aliquem? Fateor in

rei

rei veritate, quod nullum vidi, nec legi, & sic existimo hanc esse imposturã & fictionem Spinæ. Sed dato, quod hoc diceret aliquis; tumet hoc ipsum affirmas de S. Ioanne Chrysostomo, atque S. Augustino, & ego poteram alia tibi propinquiora adducere exempla. Illud autem de senioribus Susannæ dictum fuit, & adhuc dicitur non de sanctis Patribus, sed de adulterantibus ipsorum auctoritates, & falsa testimonia in medium adducentibus, & cognoscemus eos infrà in Ventilatione.

Capit. verò 19. sic inquit: *Plura sunt alia argumenta, quæ sic etiam indirectè possent afferri contra determinatam* VERITATEM, *sed ideò prætermittenda, nunc censeo, quia iam* PLENISSIME EVACVATA *suppono in editis super hoc libris, & quæstionibus, tam à Domino Ioanne de Turrecremata, quàm à Ioanne Capreolo, & Bandello, &c. Tenendum est enim, quod fideles non cum obstinatione teneant, aut defendant oppositum eius, quod ostendimus esse tenendum secundùm* FIDEM, *&c.* Et adducit aliquas auctoritates S. Augustini ex lib. 2. de Baptismo paruulorum, ex quibus conatur probare S. Augustinum formaliter, & expressè tenuisse Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali, sed de ipsis in Ventilatione. Et cap, 20. inquit: *Quia verò ponendo B. Virginem ab originali peccato præseruatam, videtur expressè sequi oppositum conclusionis, quàm probabimus esse* CATHOLICAM, *& de necessitate* FIDEI *tanquam vnum de* PRINCIPALIBVS *eius fundamentis, absque* VLLA *dubitatione credendum. Hortator vellem omnes, præcipuè prædicatores, ne sub excusationis velamine, quasi venerentur B. Virginem, agnitam tantæ necessitatis* VERITATEM *impugnent. Aduertant pro sua* SALVTE *tale paccatum esse grauissimum, vtpotè directè contra Doctorem* VERITATVM *omnium, Spiritum Sanctum, quod neque in hoc sæculo, neque in futuro, secundùm Domini sententiam meretur* REMISSIONEM. *Caueant insuper pro sua salute, ne proximos suos* VERITATIS DEFENSORES *infamando quasi hostes Beatissimæ Matris Dei, reddant populis exosos, vt dum moliuntur Virginem gloriosam* FALSIS *laudibus exaltare, quæ* VERIS *super omnes puros homines, qui etiam super Angelos sublimantur, se ipsos in barathrum* DAMNATIONIS *immergant, &c. Quid enim illis proderit excitare populum contra* SERVOS *Dei* FIDEI*que Catholicæ* INVICTISSIMOS *pugiles, quid populi fauorem conquerere* LACTE, *&* LANA, *quæ principaliter ex hoc exquirunt pro votis abundare, quando animam suam, ob hoc ipsum odium in fratres suos perdiderint in æternum vna cum corpore, &c. Quinnimo plurimi (quibus profundiùs compatieddum est) de hoc ipso gaudent, neque aliud per has suas* SCELEROSAS *assertiones moliri, vel obtinere satagunt, nisi contra* SERVOS *Dei sic populum excitare, vt si possibile esset, priuarentur, & vita, &c.* Nota quanta congerit contra pauperes Fratres Minores. In part. 6. adducit Doctores, & auctoritates ipsorum. Et in part. 7. inquit: *Multæ interpretationes sacrarum Scripturarum, in fauorem* FALSITATIS *inductæ reprobatur, &c.* Et infr. cap. 3. *Pari modo nulla cuiusuis sancti Doctoris illorum positio firmatur auctoritate, quamuis plures inducant Aduersarii, omnes enim deficiunt, eo quòd quædam non concludant propositum, quædam sunt* CORRVPTÆ, *& non nullæ*

CONFICTÆ, *&c.* Videbimus Patres, an vestræ cócludant, vel sint corrupctæ, & confictæ in Capitul. 6. sic scribit: *Auctoritates etiam adducunt, vel* SVSPECTAS, *vel nihilominus non sibi fauentes, vel certò certiùs* FALSO *Sanctis adscriptas*. Et cap. 7. sic CORRVPTAS *auctoritates* (*vt à nullo* DOLO *sint immunes*) *inducunt*. Vult autem probare, nostras auctoritates à nullo dolo esse immunes, corruptione & fictione, ex sequentibus (vt ipse dicit) demonstrationibus; quia auctoritas, & liber S. Dominici non inuenitur. Liber S. Anselmi de Exordio humanæ salutis, & ad Episcopos Angliæ Epistola, non redolét eius stylum, de altero textu S. Ildefonsi, inquit Spina: *Nullis ergo, quãdo nata est, delictis subiacuit, nec originale peccatum in vtero sanctificata cõtraxit. Hæc ille, secundùm* FALSARIORVM *allegationem, sed non secundùm verum originale, in quo sic habetur: Nec originale peccatum, in vtero sanctificata, nascendo contraxit, &c.* En adulteratio, quia prætermissum est illud: *nascendo*. Alteram adducit sic: *Aliam inducunt sententiam S. Cyrilli sic dicentis, secundùm eos. Post filium temerarium est, ponere in Maria Virgine aliquam culpam, vel peccatum. Sed in Opusculis, & Epistolis S. Cyrilli, diligenter decursis, ista sententia nullibi inuenitur.* Tertiam adducit ex S. Augustino, dicens: *Sic enim eum adducunt in libro de 5. Hæresibus, loquentem in persona Christi contra Manichæum hæreticum: Si potuit inquinari mater mea, cum eã facerem, potuit inquinari cum ex ea nascerer. Hæc ibi secundum eorum* PERVERSAM *allegationem, &c. At Augustini sententia non corrupta sic intonat: Si potui inquinari, cũ eam facerem, potui inquinari cum ex ea nascerer. Hæc Augustinus*. Propter has quinque corruptiones vocat nos Spina semel & iterum, ac quater & millies falsarios, peruessos, at non signat in quo libro ex nostris, sint illæ corruptiones textus S. Ildefonsi, ac S. Augustini. Cum ergo hæc sint omnia vitia, falsitates, ac corruptiones, quæ in nostris Auctoribus, ac auctoritatibus inuenerũt Aduersarii, & ipsorum doctissimus ille Magister sacri Palatii Spina.

Notet, Lector, quod quando hæc scripsit Spina, solùm erant duo libri typis mandati ex Minoritis, pro mysterio Immaculatæ Conceptionis: vnus Ludouici à Turri de Verona, qui scripsit contra Anonymum, & fol. 61. col. 1. meminit auctoritatis S. Dominici, & ibidẽ col. 2 illius S. Cyrilli, sed non adducit illas Augustini, Anselmi, nec S. Ildefonsi. Secũdus liber fuit Antonii de Cucharo Episcopi Azernensis, & in hoc extant omnes, sicut etiam in officio Bernar. de Bustis, & Nogarolis, sed nota quo fundamento adductæ fuerint. De S. Dominici libro, & auctoritate in ipso cõtenta pro Immaculata Conceptione Virginis, loquutur quinquaginta septem Auctores diuersi, inter quos sunt duodecim Breuiaria & Officia Diuina antiqua, non ergo sunt, nec possunt dici falsarii, qui referunt sententiam, & Auctoritatẽ adductam à quinquaginta septem Doctoribus Catholicis, ac veridicis de hoc demonstrationem inuenis mathematicam infrà, in Ventilatione num. 307. S. Anselmi liber & Epistola, à quampluribus etiam Dominicanis citatur, & adducitur (Et verba illorum extant etiam in multis Breuiariis antiquis) vt propria opera S. Anselmi, ita vt sint ferè triginta Auctores antiqui, hoc affirmantes, vide Bibarium, nostram, *Bibliothecam Virginalem*, atque *Armamen-*

tarium, nec non supra allegatam *Militiam*. Non ergo est, nec potest dici falsarius, qui allegat librum receptum à triginta Auctoribus. Illa auctoritas S. Ildefonsi, parcat Spina, quia ipse fuit corruptor, atque falsarius: nã in originalibus S. Ildefonsi est, vt à nobis proponitur, vide ipsam in Ventilatione num. 142. Auctoritas S. Augustini in originalibus est, vt dicit Spina, sed vt videas, quod non ex malitia, neque ex ignorantia, sed ex scientia, & veritate processit illa mutatio, audi Spina, Antonium Cucharum, ex quo tu illam transcripsisti, inquit enim fol. 48. col. 3. *Idem Augustinu in lib. de 5. heres. cap. 8. Si potuit inquinari Manichea mater mea, cum ipsam facerem, potuisit ergò inquinari, cùm ex ea nascerer: hæc ille. Aliqui tamen codices habent textũ sic: Si potuit inquinari, cum eam facerem, potuit inquinari, cum ex illa nascerer, quorum vtrumlibet, vt dicunt, est æqualiter impossibile, etsi dicitur, quod textus nõ dicit, sic respõdetur, quod textus verus sic habet, & sic Franciscus de Mayron, etiam illum deducit, Vnde si aliter reperietur, est corruptus per æmulos virginis, qui sic malitiosè scripserunt destruentes textũ verum.* Verba, vt nunc extant in Augustino tom. 6. in orat. de 5. Hæresibus cap. 5. fol. 9. col. 4. litt. M. sunt hæc: *Ego Matrem, de qua nascerer, feci, ego viam meo itineri præparaui, atque mundaui. Hanc, quam tu despicis, Manichea, mater est mea; si potui inquinari, cum eam facerem, potui in illa inquinari, cum ex ea nascerer, &c:* Constat ergo, quod mutatio illorum verborum non processit ex ignorantia, nec malitia; sed ex studio, labore, & fundamento, ac post exactam cognitionem: Siquidem omnia notarunt, & ex ipsis elegerunt, quod fortè Frãc. Mayronis (studiosissimus Commentator. S. Augustini, & præcipuus, qui hu cusque fuit in tota litteratura, scripsit enim quam plura opera in Augustino) atque Vitalis, Alanus, & Cucharus inuenerunt in diuersis originalibus, sed de hoc latè infrà num. lx. Auctoritas Cyrilli non extat in operibus eius, tamen inuenitur in Officio Immaculatæ Conceptionis approbato à Sum. Pontifice Sixto IIII. & in aliis Auctoribus: quomodo ergo in hac cadere potuit fictio? O Spina! Vtinam vestræ fictiones, adulterationes, deprauationes, & vitia in hac materia haberent tam facilem, ac felicem exitum, sicut habent nostræ, & tantum essent quinque, vt sunt à te contra nos adducta, etsi non quinque, saltem quingenta, vel quinque millia, & non triginta tria millia enumerata ex toto rigore misericordiæ, nam calculata secũdum rigorem iustitiæ sunt centum viginti sex millia, & amplius.

Nota insuper, Lector, hæc vltima Spinæ verba contra nos prolata. *Adhuc quatuor inducunt ex Sanctis Doctoribus in sui fauorem, ex quo vel maximè detegitur eorum malitia,* PVNIENDA*que* NEQVITIA *grauissima. Nam vel Sanctis* ADSCRIBVNT, *quod non à Sancto prolatum est,* ÆQVIVOCANTES *in nomine, vel certè Sanctorum auctoritates verborum substractione, sic* PERVERTVNT, *vt sensum contrarium proferant ei, quem integrè promunt: quo* SCELERE *grauius non commisserunt antiqui* HÆRETICI, *quinnimo non dico maculam, vel* INFAMIAM, *verum etiam minimam huiuscemodi suspicionis notam incurrere* FALSARII *abhorrebant. Iam enim tales cum quibus sermo, vel disputatio esset*

habendâ, quasi qui grauissima ex hoc ipso pœna merito DIGNI *forent, se cognouissent esse* CONFVSOS, *&c.* Vtinam, ò Spina consiliũ hoc tibi sumeres, & tuis dares, finxistis sanctos, & vniuersos superastis in falsitatibus.

Secundus tractatus editus à Barth. Spina fuit cõtra opusculum Caietani de Conceptione Virginis Mariæ, impressus Venetiis, ann. 1533. & incipit. *Post octauum ab editione, &c.* Vbi plura dicit cõtra suum Caietanũ, quia scripserat in suo tractatu, non esse de fide Virginem contraxisse de facto maculã peccati originalis, & quod sufficiebat ad redemptionem perfectã noxia, debitũ, reatus, seu obligatio. Et relictis omnibus ab Spina in hoc suo tractatu adductis, sic concludit: *Impugnationes etiam optimas, quas Caietanus affert, vt eis impugnet* PERVERSISSIMAS *Glossas, imò &* CORRVPTIONES *ab aduersariis ad dicta* SANCTORVM *inductas, si pariter applicauit ad expugnandas easdẽ Glossas, prout eis aduersarii* VERITATIS *corrumpunt* SACRAS LITTERAS, VERITATEM *in proposito depromentes, iam videre poterit, per easdem* LITTERAS SACRAS *conuinci B. Virginem non ex debito, vel ex suæ originis modo dumtaxat obnoxiam, imò* MORTVAM *fuisse peccato, & ob hoc esse per Christum* VERE *redemptam, saluatam, reconciliatam, sed de facto potiùs, vt cæteros propriè contraxisse peccatum originale, &c. Videtur autem Caietanus, ex modo loquendi suo, in hoc aduersariis cedere, vbi* TVRPISSIME, *periculoseque currunt, vt Glossas prædictas, imò* CORRVPTIONES *(vti sæpè cum dolore diximus)* DESTRVTIONES*que sacrarum* SCRIPTVRARVM *præualere consentiat, si ad sacras litteras, & ad vniuersales Sanctorum sententias applicentur, quàm tamen ipse (in hoc* ALIQVALITER *sapiens) contradicta Sanctorum* SPECIALITER *B. Virginem nominantium,* FVTILES *recognoscit, & probat. Hoc auxilium ab eo, dum in hac materia* PERPERAM *scripsit, assecuti sunt* VERITATIS *etiam à se quoad principalem conclusionem cognitæ deffensores, tàm antiqui, quàm moderni Patres, & Doctores sui Ordinis. Sed vtinam in hoc articulo solo viris Sapientibus esset* INFESTVS. *Non tantum gloriabuntur magis aduersarii se* DEVICISE, *quin etiam in partes transisse Gigantem, quàm* NOS *illum vna cum eis, iam olim* PROPALASSE *deuictum. Glossas enim illas, & alias plures in* PERVERSITATE *non dissimiles, quas aduersarii, quasi proposito suo fauentes inducunt esse* GRAVISSIMAS *diuinarum* SCRIPTVRARVM CORRVPTIOMES *olim Rss. Cardinalis D. Ioannes de Turrecremata, Ordinis Prædicatorum, & Rd. Bandellus in suis operibus* DEMONSTRARVNT, *quos & ipse pro viribus imitari curaui in opusculis nostris, &c.* Alia huiusmodi dicit in cap. 15. & vltimo illius opusculi. En iterum, sicut in Caietano, etiam in Spina redunt fontes, à quibus omnes biberunt in hac materia dicta, & scripta, scilicet, Turrecremata, & Bandellus, à quibus ignis in Spina exarsit. Qui suum Tractatũ cõcludit sic: *Ecce igitur fundamenta contrariæ positionis. Ex hac autem ipsa* PERVERSITATE *probabilitas affertur maxima* VERITATI *determinatæ, etiam si nulla pro ea foret ratio, vel auctoritas.* Statim videbimus Spina, in quibus fuerit peruersitas, & alia, quæ hic contra nos accumulas.

Num. XLI. *Ann. 1536.*

CHRYSOSTOMVS Iauellus Canapicius de Casali, Ordinis Prædicatorum, qui floruit ad annum 1536. Inter alia opera excussa Lugduni ann. 1580. duobus voluminibus, & Venetiis an. 1577. in tribus. In hoc ergo Tom. 3. fol. 147. inter alia opusculata, vnicā excitauit quæstionem resolutissimam, atque quodlibetalem de Conceptione B. Mariæ Virginis, quæ incipit: *Circa hoc dubiū sic procedam, &c.* In qua multa proponit Iauellus secundùm scientiam, & veritatem dicta. Sustinet tamen suorum opinionē, & pro illius probatione sit inquit: *Secundo probatur principaliter eadem conclusio: Illud est tenendum esse factū B. Virgini, quod dictis* SANCTORVM *magis consonat, & hac conceditur ab Scoto, sed ipsam esse* CONCEPTAM IN PECCATO ORIGINALI *magis consonat dictis* SANCTORVM; *ergo, &c.* Et adducit aliquos Sanctos, scilicet, Augustinum, Anselmum, Chrysostomum, & Clementem Papam, sequendo in omnibus vestigia Bandelli: suamque conclusionē sic concludit: *Non enim implicat contradictionem, Deum potuisse B. Virginē præseruare à peccato originali, sed an de facto B. Virgo contraxerit peccatū originale, vel ne, hoc est quod in quæstionem vertitur, Nullū enim viatorem hoc certitudinaliter scire tenemus, nisi cui Deus reuelauerit, de quibus nullam certitudinem habemus, ita stare opportet determinationi Ecclesiæ, & dictis sacræ Scripturæ, & Sanctorum Doctorum* SACRA SCRIPTVRA *verò, &* OMNES DOCTORES *inter* CATHOLICOS *celeberrimi in omni facultate (& præsertim quatuor principales ab Ecclesia approbati vt Euangeliū, quando simul in sententia conueniūnt)* TENENT *Beatam Virginem fuisse* CONCEPTAM IN PECCATO ORIGINALI, *& per sanctificationem posteà, anteqūā nata emūdata. Tenere ergo oppositum* PERTINACITER, *valde* PERICVLOSVM *esse, quod iudicamus, &c.* MAGIS *congruum est Christianæ* PIETATI, *&* VNITATI, *Christi redēptioni, nec non & honori Virginis, tenere ipsam fuisse Conceptam in peccato originali, & posteà per sanctificationem emundatam, quam oppositā: fuisse tamen ab originali peccato præseruatam, vel ne, non derogat B. Virgini, nam habuit ipsa omnem plenitudinem gratiarum. Amen.* Hoc modo concludit Iabellus suam quæstionem: non ergo secundum vos habuit Maria omnem plenitudinem gratiarum, si in hac suæ Conceptionis, non dicitis etiam. Amen.

In his solùm Triturare debemus illud: *Et omnes Doctores inter Catholicos celeberrimi, &c.* Vbi absolutè adstruit Iabellus, quod pro sua opinione stāt omnes Doctores Catholici: hoc ergo desideramus verificare in nostra Ventilatione: nam hic solum in rei veritate affirmare possum, quod à tempore quo scripsit Iabellus suam opinionem, secuti sunt *Omnes sectarii inter non Catholicos detestabiliores.* Vt Ioan. Caluinus, in Antidoto cōtra Concilium Tridentinum vt videbimus num. xliiii. similiter impius Ioan. Pomerianus; primus Lutheri discipulus, in cap. 1. Hieremiæ, & ipsemet Lutherus, & Erasmus, sed isti duo fuerūt in constantes. Tilemanus Hessucius, Agricola Turatius in suis Satyricis petitionibus fol. 83. Martinus Kemnitius in Examine Concilii Tridētini

 fol.

fol. 190. Mathias Illyricus Centuriator. Iacobus Sanckius in Euangelio de Christi Conceptione, atque Guillielmus Rosingus in oratione contra Scholas Iesuitarum, Dauid Parcus Heildeburgensis fol. 56. Dauid Caillet Gallus, Michael Badius in propositione 69. Franciscus Gomara Leydensis, Innocentius Gentillet in Telonio, contra Concilium Tridentinũ impres. Gallicæ 1586. in 8. Hieronymus Vvelter, & blasphemus Sarcerius in Postill. Annunt. lib. 1. cap. 12. fol. 121. Vvitak apud Grauinã tom. 1. fol. 452. Denique omnes Centuriatores moderni Cent. 18. cap. 4. & Cent. 9. cap. 16. De his, & aliis similibus (qui nec sunt Doctores, nec Catholici, nec celeberrimi, sed pessimi, ac detestandi Hæretici Antidicomarianitæ, legite Bellarminum tom. 4. disput. 4. cap. 15. Valentiam tom. 4. disp. 2. quæst. 1. punct. 2. col. 360. Claudium Dausquium in lib. de B. Virginis Maria de Aspricolis, scutum 78. & fol. 146. Salmeronem tom. 13. disp. 49. fol. 457. Iodocum Rapenstein in Apologia, seu defensione Concilii Tridentini fol. 156. Andr. Coppensteinum in Claui Rosarii, Rutilium Benzonium super Magnificat. Iodocum Coccinum in Thesaur. tom. 1. lib. 3. artic. 1. fol. 263. Adanum Conzen in lib. Crudelitas, & idolum, &c. fol. 85. Costerum in Apologia par. 2. fol. 215. Ambros. Catharinum opus. 2. Persuas. 17. lib. 3. fol. 69.

Num. XLII. *Ann.* 1547.

ALBERTVS Duimius de Catharo, Ordinis Prædicatorum, Sacræ Theologiæ Lector, atque secundùm Marietam, & Michaelem Pium posteà Episcopus, edere curauit librum Ioannis de Turrecremata, vt constat ex eius Epistola præliminari, cuius titulus est: *Frater Albertus Duimius de Catharo, Ordinis Prædicatorum, Sacræ Theologiæ Professor, & in Sapientia Vrbis Romæ, diuinæ speculationis interpres sinceræ* VERITATIS *amatoribus*. Incipitque Epistola: *Admirandam humanæ rationis altitudinem, &c.* In qua postquam plura proposuit de audacissima curiositate humana, temerarioque ipsius iudicio in scrutandis, quæ nec oculus vidit, neque in corde hominis ascendit, & quomodo obruta tenebris, labitur erroribus, mendaciis, atque hæresibus, de quo plura congerit: sic introducit suum assumptum: *Est autem præ cæteris*, id est, erroribus, vel hæresibus, *à Sacris litteris admodum* ALIENA, *& Christi* EVANGELIO *dissona humana quædam* INVENTIO, *nostro infelici æuo ita* ERRATA, *vt posthabitis Sacræ Scripturæ* CLARISSIMIS *testimoniis*, SPRETIS *etiam Ecclesiæ, Sanctorumque Patrum, veterumque Ecclesiæ Doctorum* SALVTARIBVS *monitis, & doctrinis, cuiusdam* VANÆ *deuotionis prætextu, Sanctissimam Dei Genitricem Virginem, cæli Reginam, Angelorum, atque hominum Dominam, propriis quibusdam* ADINVENTIS *laudibus celebrare cupiens, eam non fuisse Adæ peccato obnoxiam, ac perindè Christi sanguinis pretio non indiguisse*, INEPTIVS *dogmatizare præsumpserit, vt hinc liceret aliquibus (qui sacris* ABVTI *consueuere) liberius* VORARE *domos viduarum*, SEDVCERE*que corda simplicium, longa oratione orantitibus, existimantibusque* QVÆSTVM *esse pietatem.*

Quorum AVDACIAM, *&c.* Ex hoc principio, ac verbis directis contra Patres Concilii Tridentini, & Fratres Minores, potest colligere Lector, qualis futurus sit finis Auctoris, ac libri: adductis igitur aliquibus Patribus pro sua opinione, scilicet, Bernardo, Thoma, & Bonauentura sic prosequitur: *Inter alios autem, qui ex sacro Prædicatorum Ordine (Patrum imitari vestigia) huic se militiæ deuouerunt R. ss. olim sacri Apostolici Palacii Magister, ac postea (sic exigentibus virtutum meritis) S. R. E. Cardinalis, Episcopus Portuen. D. Ioannes de Turrecremata Hispanus, iussu, & mandato Sedis Apostolicæ præsenti* RELATIONE *scripta disseruit. Opus quidem ita* SINCERVM, *& Christianæ pietati conueniens, vt nusquam, vel humanæ* INVENTIONIS *tenebra, vel propriæ opinionis affectus appareat, sed vndique Euangelicæ* VERITATIS *candor splendere videatur. Opus inquam summè necessarium, sed hactenus rarissimum, & id quidem Scriptorum inscitia innumeris mendis respersum, fædatumque neglectui penitus habebatur. Quietior namque erat omnium nostrum mens, & animis, & huiusmodi quæstionum oblitis, necessariora fidei dogmata tueri animo insederat, & temporum opportunitas exigebat. Sed* IMMODERATIOR *quorundam* AVDACIA, *dum apud doctos, & verè Theologos* MINORIS *se existimationis aduertunt, vulgarem debiliumque mentium auram, iam diu* SEPVLTIS *nouitatibus affectantes, in* TRIDENTINA *Synodo de huiusmodi conceptus immunitate verbum facere verita non est. Quo factum est, vt R. ss. P. F. Bartholomæus Spina, Ord. Præd. Sac. Theol. Professor, & Sac. Apost. Palatii Magister* ZELO FIDEI *accensus, opus hoc erroribus expurgari, typisque excussum, in publicum prodire* MAGNO *labore curaret, &c.* Ex his patet quomodo opus hoc prodiit propter Concilium Tridentinum, & quòd Spina de hoc magno labore curauit. Et interim nota Lector illud: *Iam diu sepultis nouitatibus*, ex parte nostra hoc verum erat, sed vide quomodo ex parte Aduersariorum erant sepultæ nouitates. Dum medium silentium tenerent hæc omnia de Conceptionis materia, circa annum 1390. ex arrupto surrexerunt Ioannes Thomas, qui scripsit tractatum pro sua opinione, cuius principium erat: *Maledictu dies in qua natus sum*, & Ioannes de Montesono, scribens Resumptam Vespertinam pro eadem opinione, contra quos scripserunt posteà Ioannes Vitalis, & Alanus, deinde Ioannes de Montenigro, & Ioannes de Turrecremata scripserunt in Concilio Basiliensi, pro his duobus scripsit vnus, & non Minorita, sed Canonicus Toletanus Ioannes Contreras de Segouia, nec opus eius hucusque vidit lucem, & sentiens vestras reduplicatas instantias factas in eodem Concilio, quidam Simon Cancellarius Parisiensis *scripsit pro parte pia, respondens ad argumenta aduersariorum*, inquit Ludouicus de Prusia illius temporis scriptor. in Trilogio animæ part. 1. cap. 8. litter. F. Sed transeat hoc. Posteà scripserunt, ex aduersariis Petrus de Vincentia, & Anonymus, & ex his excitatus fuit vnus ex nostris Ludouicus à Turri de Verona, transeat etiam hoc. Deinde scripsit Bandellus tres libros diuersos, & hi excitarunt Minoritam Antonium Cucharum, & hoc transeat similiter. Denique scripserunt, ex vestris Didacus Deza, Albertus Castellanus, Thomas de Vio, Bartholomæus Spina, & iterum pro Concilio Tridentino, prodiit rediuiuus

di uiuus Turrecremata,& cum ipso Albertus Duimius , quando nullus inuenitur Ordinis Minorum Scriptor: ergo semper , & vbique vos excitastis sepultas nouitates. Do vobis testem Thomam Vvasinghamum , natione Anglum, professione Benedictinum , in Historia Anglicana,ad ann. 1389. fol. 339. sic dicentem : Per idem tempus in Francia Fratres Prædicatores antiquam suam opinionem reassumentes de conceptu B. Virginis , & prædicantes illam fuisse in originali peccato conceptam in tantam efferati sunt superbiam , vt Episcopis illis indicentibus huius rei silentium noluerint obedire. Postremo nec Regi,& Proceribus id iubentibus parere volebant. Quapropter extra protectionem regiam facti sunt,& inhibiti circuire, per patrias more solito , ne fortè vulgus commune ducerent in eiusdem erroris deuium,& seducerent innocentes. Iussi sunt,& iam intra propria habitacula cohiberi : de labore manuum suarum intra sua viuere , egredi nunquam præsumere,sub pœna capitali: præceptum est eis, ne de cætero quenquam ad ordinem suum admitterent,vel reciperent sub pœna præmissa, sed ipsimet ita facerent,vt post hos,qui modò viuunt,nullus esset, qui eorum ordinem continuaret,&c.&c.&c. de nouitatibus.

Prosequitur Duimius : *Mihi etiam curæ fuit , licet publica Lectura impeditus, &c. Et quæ olim maximis mendis summopere fœdata erant , nunc pristino candori restituta sunt,sed & faciliora redacta. Diuiserat autem Auctor librum* CENTVM *capitibus,quem,vt planior esset,placuit supra nominato Magistro , illum in partes tredecim,&c.* A centum capitibus creuit liber in manibus Spinæ,vsque ad 352. Vndè liber iste non est ille Turrecrematæ , sed tertius alius compositus ex pluribus , ipse solum recollegit centum Auctores , & fortè hæc erant centum illius capita,& sic omnia alia fuerunt addita : vide quæ circa hoc dicimus num. 195. Concludit, ergo Duimius sic: *Christianum Lectorem obtestor,nihil vnquam sapere,nihil quærere,nihilque temerè diffinire, præsumimus , quod non sacrarum litterarum , Ecclesiæ Catholicæ , sanctorumque Patrum auctoritas approbat. Non enim alio tendit ista disparitas,quàm vt hinc sacræ Scripturæ germana* VERITAS, *& Ecclesiæ, Sanctorumque Patrum, & Doctorum approbata doctrina , laudatissima pietas, & vera Religio. Hinc autem quædam* VVLGARIVM *affectata deuotio,sacris litteris, & Doctoribus non admodum* CONSONA, *quinimo (vt quibusdam visum est)* REPVGNANS, *& ab* ANTIQVA *Ecclesiæ cõsuetudine* ALIENA *defendantur, &c. Attente obsecro , pie Lector , & pondera sacrarum litterarum auctoritatem,in sui* SIMPLICITATE, *& iuxta* PATRVM *nostrorum* PIVM *sensum, vbique* SERVARI *debere , nec* ADDAS *quidquam (inquit sapiens) nec* MINVAS *de verbis illius,ne* ARGVARIS, *inueniarisque* MENDAX. Nunc ergo videbimus , quid addiderũt,ac diminuerũt contra Sapientis cõsilium, seu præceptum Fratres , ac Patres tui, vt ad finem,de fine mendacii exeat consequentia vestra,quæ fortè erit argumentum sine fine.

Sed vt clauus clauo trudatur , audite quid de hoc vestro Alberto Duimio vestri Spinæ discipulo,ac de libro vestri Turrecrematæ à se edito. Vester doctissimus Ambrosius Catharinus Politius Episcopus Minoriensis in

Præ-

Præfatione ad Disputationem de Immaculata Conceptione; quæ incipit: *Cum ab hinc fere sexenium, &c.* dicat: Hæc igitur in Synodo cum tractaretur, ecce nouus liber, immò vetus à situ & carie iam semiesus eripitur, qui non multo post typis excussus in lucem prodiit. Libri eius argumentum erat contra Immaculatam B. Virginis Conceptionem, cuius Auctor inscribitur Cardinalis de Turrecremata, cùm nondum tamen esset Cardinalis, sed adhuc Frater sub Ordine Prædicatorum constitutus. Editionis autem eius libri promotor F. Bartholomæus Spina eiusdem Ordinis, & sacri Palatii Magister, & nescio quis eius discipulus. Ille enim Spina eodem discipulo teste, qui Epistolam præfatoriam ad eum librum adscripsit, zelo fidei totus incensus magno labore librum ab erroribus expurgari, & publicari curauit, quem extrema egritudine præuentus vix perficere valuit, quod totus liber ille ita vitio Scriptoris erat corruptus, vt alicubi minus intelligibilis videretur. Horum igitur, hoc est, Spinæ, & Discipuli summa diligentia, & solerti opera tandem est candori pristino restitutus: quin etiam tot insuper (eodem discipulo teste) adiecta, & mutata, vt iam queat homo mediocri prudentia præditus olfacere eum librum, non tam esse Turrecrematæ, quàm Spinæ, &c. Mitto quod viri sapientes per se protinus ponderare poterunt, dum, scilicet, isti vltro fateantur multa fuisse illi libro ab ipsomet Spina mutata, & adiecta iam à nobis non posse certo dignosci, quid sit vere genuinum, & proprium primi Auctoris, vt sic verè tota istius libri, quem ita suis verbis referserunt, legitima pereat auctoritas. Nam quis ignorat quantum intersit resarcire à quo quid vel prolatum, vel litteris mandatum fuerit? Non enim paris sunt, & eiusdem fidei, & auctoritatis, quæ illi Turrecremata dixerit, & quæ Spina de suo temerè adiecerit, aut substraxerit, aut immutauerit. Cuius rei clarum omnibus debet esse istud iudiciũ, quod hic Spina in calce illius libri quinquaginta & octo errores, & eos quidem non quoslibet, sed errores in fide subnotauit ab hac conclusione exoriẽtes, videlicet: B. Virginem, absque originali peccato conceptam. Quo in loco pium, & prudentem Lectorem dare mihi vehementer exopto, qui ab hoc solo pronuntiato agnoscat, quam facilè hic vir, verè Spina, potuerit, quidquid libuerit, pronuntiare, cum quinquagies & octies hæreticos nos, qui eã sententiam sequimur, deprehenderit. Hæc sanctißimi Patres scribuntur, hæc publicantur, & mordicus à quibusdam defenduntur: & tamen non secus, ac si nullius momenti essent tolerantur. Non huc afferam probra illa, & contumelias, & quas ille dignus tali Magistro discipulus aduersus Patres Sacrosanctæ Synodi in ea Epistola arrogantißime (ne quid duriùs dicam) congeßit. Arguit enim eos immoderatoris audaciæ, ac petulantis insitiæ, vt qui cùm se noscerent, apud doctos Theologos minoris esse æstimationis, istis nouitatibus captarint auram popularium, atque ideo non veriti, non sint facere verbum hac de re. Quis autem sibi vnquam persuadi potuisset fore, vt generale Concilium in tantum, ac tam seuerum censorem esset aliquando incursurum, &c. Sperabam enim, & adhuc sperare non desij ventu-

ra

ra gloria virginis feliciora tempora, quando istis rabulis sublata erit tanta arrogantia, & præsumptio, quàm coram Deo, & Angelis eius iam fætere non dubito. Et hi sunt qui aliorum verum zelum mordacitatem appellare non verentur, cùm sint ipsi imperetissimè mordacissimi. Quicunque enim eam legerit Epistolam, non iam Epistolam, sed censuram grauem, atque irrefragabilem sententiam agnoscet. Iste namq; Spinæ discipulus, ac repente orbis Magister contra vniuersum Christianismum, id est, contra cunctas Christiani orbis Ecclesias, & iam contra cunctos Ordines Regulares, qui sub hoc nomine immaculatæ Conceptionis illum festiuum diem solemniter celebrant, & contra præclarissimas Vniuersitates, quæ hanc Virginis prerogatiuam commendarunt, atque probarunt; iste, inquam Magister, & Spinæ discipulus, idem testis, & iudex, & tanquam sedens non in Petri Cathedra (siquidem de Petri Catedræ decretis ausus est iudicare) sed gradum superiorem conscendens, securus pronuntiat auctoritate, declarat illud quod colendum Romana in primis, & vniuersa iã olim suscepit Ecclesia, & quod est ab Vniuersitatibus celeberrimis comendatum, & à populis Catholicis generaliter creditum, esse præ cæteris (vt eius verbis vtar) alienum admodum à sacris litteris, dissonum ab Euangelio Christi, & humanum commẽtum, vanam insuper deuotionem, & Christiana religione indignam, imò etiam impietatem, vtpotè contra clarissima sacræ Scripturæ testimonia. Hæc, & alia huiusmodi plena opprobriis in ea Epistola leguntur, quæ vt aliquo fundamento viderentur consistere, & apud ignaros aliquam sibi fidem captarent, Spinæ sui Magistri doctrina imbutus magno, horribili, atq; impudentissimo mendacio, hoc primum iactat, nos in hoc à nobis asserto tantæ virginis priuilegio æqualem Christo facere Matrem. Quis modo nõ videat hunc miserabilem hominem semetipsum, hoc suo indicio prodisse, talemque se exibuisse, qui iure merito valeat cum his annumerari, quibus appositissimè illa nota designat Apostolus: Non intelligentes quæ loquuntur, neque de quibus affirmant, &c. Hæc Chatharinus.

Num. XLIII. *Ann. 1563.*

MELCHIOR Canus, Ordinis Prædicatorum, & Episcopus Canariensis, in illo suo celebri libro de locis Theologicis, impress. Salmanticæ, anno 1563. in fol. Coloniæ 1605. in 8. Ingolstadii, & alibi lib. 7. cap. 1. num. 3. fol. 243. loquens de Auctoritatibus Sanctorum sic inquit: SANCTI *namque* OMNES, *qui in eius rei mentionem incidere* VNO ORE *asseuerauerunt, Beatam Virginem* IN ORIGINALI PECCATO CONCEPTAM. *Hoc videlicet Ambrosius, &c.* Et sic enumerat vsque ad 19. Patres Ecclesiæ, & concludit. *Et cum* NVLLVS SANCTORVM *contrauenerit. Infirmum tamen ex omnium auctoritate argumentum ducitur, quin potius contraria sententia, & probabiliter, & piè in Ecclesia deffenditur, &c.* Videbimus in nostra Ventilatione, num. 217. illud: *Omnes Sancti*, &: *Vno ore*, & quod ex omnibus à se ci-

tatis

tatis Sanctis, solus vnus remanet: quia repentè ventus vehemens irruit super eos.

Num. XLIV. *Ann. 1569.*

THOMAS Elysius, Ordinis Prædicatorum in libro de Christianę Religionis arcanis, impres. Venetiis, anno 1569. in 4. sic inquit. *Aliqui verò non sequentes doctrinam* COMMVNEM DOCTORVM *Ecclesiæ, asserunt, id quod dictū est de vniuersalitate moriendi, esse verū secundùm legem communem, secundùm quam ita debuiset esse, tamen per gratiam specialē, & de particulari priuilegio, B. Virgo fuit ab ista generalitate præseruata, Hi profectò* BONVM *dicunt, sed non* BENE, *quia nihil* PROBANT; *erubescimus autem cum sine* RATIONE *loquimur, nam tale priuilegium* NEMO *vidit, nec hoc authenticè reperitur, neque in Euāgelìis, neque in sacris litteris, quod certè non caret* ADMIRATIONE, *cum id sit res magni momenti, & memoratu dignissima: nam si hoc appareret authenticum, cessarent multæ quæstiones; nam stante hoc, sequeretur Christum non fuisse vniuersalem Redemptorem, quia non omnes homines redemisset, quia redemptio præsupponit culpam, à qua quis redemptus esset. Hi verò conantur honorare B. Virginem, & non* ADVERTVNT, *quod inhonorant filium, facientes puram creaturam* ÆQVALEM *Christo in Conceptione, qui conceptus est de Spiritu Sancto, &c.* Et tandem concludit: *Si vis videre quæstionem istam* DIFFVSISSIME, *cum rationibus in oppositum, & solutiones ad argumenta, vide 2. librūm Notandorum, & Quodlibetum nostrum. Nunc hæc pro tanto dicta sint, &c.* Libros istos ab Elysio citatos inuenire non potuimus; ideò suprapositа Triturando, dicimus, ad illud: *Non aduertunt, quod inhonorant filium, facientes puram creaturam æqualem Christo in Conceptione.* Quod inaduertentia extat in ipso, vel in ipsis; quia nos non facimus æqualem Virginem Mariam in sua Conceptione, Christo Domino. Videte ergo pro nunc nostras inæqualitates: Nam primo Maria Concepta fuit ex viro, & fœmina, naturali ordine, ex seminum commixtione, non sic Christus Dominus. Secundò, Maria fuit concepta cum concupiscentia, libidine, carnis delectatione, &c. (Secundùm sententiam multorum) non sic Christus. Tertiò, Maria fuit concepta ex matre corrupta, Christus autem ex Virgine intacta, & purissima. Quartò, Maria non fuit in eodem instanti genita, & animata: Christus verò sic. Quintò, Maria habuit peccatum originale radicaliter, seu in causa, debitum, & obligationem contrahendi illud: Christus autem ab omnibus his exemptus, ac immunis fuit per naturam. Sextò, Maria in sua Conceptione indiguit gratia præseruante: Christus non. Septimò, Maria ex vi suæ generationis habuit reatum in Adam, fuit decimata in Abraham, secundùm ius commune: Christus minimè. Octauo, Maria non à se ipsa habuit iustitiam originalem, vel gratiam præuenientem, sed ab alio, scilicet, misericordia Diuina: Christus verò, à se ipso, propria, innata, ac connaturali iustitia. Nono, Maria fuit redempta, ex præuisis meritis passionis Filii; at Christus, non ex meritis suæ passionis, neque fuit redemptus, sed Redemptor. Decimò, Maria non fuit concepta ex Spiritu Sancto superueniente: Christus verò sic.

Vn-

Vndecimo ab instanti suæ Conceptionis fuit beatus, videns in Verbo omnia, ac solùm ex dispensatione Mysterii viator, subiectus miseriis, ac pœnalitatibus: Maria non sic. Duodecimo, Christus ab illo Conceptionis instanti, fuit omnipotens, Deus, æternus, infinitus, habens omnia, quæ ex his sequuntur: Maria verò fuit à sua Conceptione pura creatura, nullipotens ex se, &c. Denique si vis scire latius in quantis differant Conceptio Christi, & Mariæ, lege eruditos libros Italicè scriptos R. P. Aloysi Nouarini, Clerici Regularis, de vita Iesu in vtero Virginis Mariæ, & alterum de vita Mariæ in vtero S. Annæ. Vbi ergo est Elysie, hæc æqualitas Conceptionis Christi, & Mariæ? Tandem ex hac prærogatiua, seu antecedenti: Maria est corpore, & anima in cœlo, sicut Christus Dominus, nullus Doctor Catholicus deducet vestram æqualitatis consequentiam; quia vna fuit Ascensio, altera Assumptio distinguite etiam sic vos Conceptionem, & non excogitetis æqualitatem in principio, quando illam non admittitis adhuc in fine.

Ad illud, quod dicit: *Nam tale* PRIVILEGIVM *nemo vidit, nec hoc* AVTHENTICE *reperitur, neque in Euangeliis, neque in sacris litteris, quod certè non caret admiratione: cum id sit res magni momenti, & memoratu dignissima; nam si hoc appareret* AVTHENTICVM, *cessarēt multæ quæstiones*. Si sciret. Lector, quod hoc idem ferè habet pessimus ille hæresiarcha, Ioannes Caluinus in suo Antidoto contra Concilium Tridentinum, vt refert Ioannes Andreas Coppēstein, Ordinis Prædicatorum, in opere de Institutione Rosarii lib. 1. capit. 12. fol. 129. scribens sic ille iniquus fidei apostata: *De speciali Virginis Mariæ priuilegio cum cæleste Diplomata protulerint, credemus, quod iactant, &c.* & Auctor ille Cursus Salmant. qui quæst. 81. dub. 6. num. 248. de Ioann. Kemnitio, protulit: *Audax sanè imò stultum Hæretici pronuntiatum, &c.* Quid diceret si eadem numero verba legisset in tribus Auctoribus Dominicanis? Nolo tam detestandi asserti, inquirere originem, & principium; quia vel Hæresiarcha Caluinus hoc transcripsit à Catholico Elysio, vt oppugnaret Ecclesiam Christi sponsam, vel Catholicus ab Hæresiarcha, vt macularet Verbi Diuini Matrem? Sed vobis dicitur quærentibus priuilegium authenticum, cœleste, ex Euangeliis, sacris litteris, ac patribus, quod dabimus, ac demonstrabimus ex omni parte priuilegium, vel priuilegia authentica. Ex Euangelio sit illud: *Liber generationis Iesu Christi, &c. Mariæ, de qua natus est Iesus, qui vocatur Christus*. Ex eo enim quod fuit Mater Dei, eodemmet priuilegio fuit Mater purissima, Mater castissima, Mater inuiolata, incontaminata, immaculata, atque sine vllo peccato. Cœleste verò est illud: *Missus est Angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Galilææ, &c. Et nomen Virginis Maria, & ingressus Angelus ad eam, dixit: Aue gratia plena, Dominus tecum, Benedicta tu in mulieribus*. Hoc Diploma fuit cœleste, & à Deo missum, & cum in ipso legatur: *Gratia plena*, indiffinite, absolutè, ac simpliciter exprimitur authenticè Mariam fuisse grātia plenam, pro omni statu, tempore, atque instanti; si enim fuit benedicta in mulieribus, vel inter mulieres, vt dicitur infrà: à primo instanti suæ animationis fuit mulier, & inter mulieres benedicta, & gratia plena.

Quis

Quis enim dubitabit, aut dicere audebit, quòd hac instātanea caruerit gratia, quādo gratia plena prædicatur ex Priuilegio cœlesti à Deo misso, & ab Angelo allato? Et si volueris aliud, vide Expositionē nostrā litteralē, super Canticū, Magnificat. Ex sacris litteris erit illud: *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.* Vel illud: *Ipsa conteret caput tuum*: Ex Sanctis Patribus, accipite pro nunc Bernardum, de verbis Apocalypsis, col. 264. littera L dicentem: *Quid ergo sydereum micat in generatione Mariæ? Planè, quod ex Regibus orta, quod ex semine Abrahæ, quod generosa ex stirpe Dauid. Si id parum videtur, adde quod generationi illi ob singulare* PRIVILEGIVM *sanctitatis diuinitus noscitur esse concessa, &c.* En Priuilegium generationis; ortus, seminis, stirpis; atque singularis sanctitatis Mariæ. Et si instaret aliquis, quòd in his non exprimitur claris, ac expresis verbis, quod fuerit concepta absque peccato originali. Dicimus, quòd ex his Priuilegiis dicitis vos, & vestri vno ore fatentur, fuisse Mariam sanctificatam in vtero citò post animationem: cum tamen nec hoc exprimatur in ipsis clarè, ac distinctè. Ex ipsis dicitis etiam, & fatetur Ecclesia, Mariam nullum commisisse mortale, nec veniale peccatum, & neque hoc exprimitur in prædictis Priuilegiis: ac denique ex eisdem fatentur omnes, Virginem fuisse assumptam in Cœlum corpore, & anima. Continetur ne hoc, in relatis Priuilegiis expresè, & clarè? Denique Seraphinus Capponi à Porrecta in Summa Theologiæ impressa Venetiis 1588. q. 100. art. 2. n. 493. in Append. fol. 115. sic inquit: *Notatio: D. Thomas Priuilegium speciale duplex, vnum per remotionem à peccato, alterum per adhæsionem bono tribuit B. Virgini Matri. Primum ponitur 3. p. quæst. 57. art. 4. Alterum in hac quæst. 100. art. 2. Per primum ponitur, quod ipsa, nec mortalitèr, nec etiam venialitèr vnquam peccauit. Per secundū autem, quod erat cōfirmata in iustitia, & gratia, &c. Beata Virgo ex speciali priuilegio in vita præsenti fuit confirmata in gratia, & consequentèr, quod nec etiam peccare venialitèr potuit. Quis priuilegium tantum non admiretur, & priuilegio illi de præseruatione ab originali non præponat. Quantò admodum dignius est confirmari in gratia, quam præseruari à miseria? Magis ergo, & valdè magis B. Virginem S. Doctor deuotè laudauit, confirmatam illam in gratia adhuc mortalem fuisse dicendo: quàm si ab actu contrahendi originale dixisset, &c.* Vbi Magnus Thomas inuenit hæc duo maxima priuilegia; Minor Scotus innenit hoc minimum præseruationis.

At aliud verò P. Elysii: *Hi verò conantur honorare B. Virginem, & non aduertunt, quod inhonorant Filium:* Dico, ergo vos dicendo Virginem Mariam contraxisse maculam, & peccatum originale, fuisseque sub diaboli potestate, sicut cæteri homines, honoratis Matrem, & eius Filium? Ergo Ioannes Caluinus, & Ioannes Pomerianus detestandi hæretici, dum vobiscum fatentur, Virginem contraxisse maculam originalem, conantur honorare Matrem, & Filium? Ergo reliqui Hæretici Thilemanus, Agricola, Kemnitius, Matthias Illyricus, Dauid Parcus, Franciscus Gomara, Caluinista Leydensis, & alii num. XLI. relati, dum vobiscum asseuerant, Sacratissimam Deiparam contraxisse originale peccatum, voluerunt honorare Ma-

Matrem, ac Filium? Tandem, quando dixit Mart. Lutherus: nullum festum magis odi, quàm festum Corporis Christi, & Conceptionis Virginis: voluit ne vobiscum honorare Filium, ac Matrem? O Elysie, Elysie, tu dicis de nobis; quod *bonum* dicimus, sed non benè, sed tu nec *bonum* dicis, nec benè.

Num. XLV. *Ann.* 1580.

PAVLVS Grysaldus, Perusinus, Ordinis Prædicatorum, & Lector Theologiæ absolutissimus, de quo dicit Michael Pius, part. 2. libr. 4. fol. 379. vixisse vsque ad annum 1609. Placentinus, fol. 410. ipsum collocat ad annum 1582. scripsit hic sub hoc titulo: *Decisiones Fidei Catholicæ, & Apostolicæ, ex sacrarum Scripturarum, Beatissimorum Romanorum Pontificum dyplomatum, sacrorum Conciliorum fontibus, ac Sanctorum Gestis deductæ, & in vno Alphabetico ordine collectæ, nunc secundò in lucem editæ, ac integritati restitutæ. Auctore Reuerend. Patre Fratre Paulo Grysaldo, Perusino, Ordinis Prædicatorum, Philosophiæ, ac Sacræ Theologiæ Lectoris absolutissimi. Quibus Infidelium, Paganorum, ac Mahumetanæ sectæ errores, Iudæorum perfidia, & hæreses, quæ ab orbe condito, in Christi Ecclesiam sunt grassatæ, confutantur, atque à falsis imposturis inimicorum Ecclesiæ Fides vendicatur, ac propugnatur. Protestantium Centuriatorum, atque Hæreticorum omnium Argumenta diluduntur. His adiecimus breuem Historiam Romanorum Pontificum, Conciliorum, Doctorum, qui contra Hæresos scripserunt: ac Hæreticorum, & Idolatrarum nomina iuxta ordinem Alphabeti Christianis omnibus, cuiuscumque sectæ personis, summoperè necessariæ, &c.* Sub hoc ergo magnifico titulo parturiunt montes, &c. Et natus est liber sub hac maiori inscriptione. Liber impress. Venetiis, apud Iuntas, anno 1587. in 4. in quo fol. 247. à tergo, verbo: Maria, numer. 7. inquit: *Quod verò non sit* ERROR *affirmare, Beatissimam Dei Matrem contraxisse Adæ peccatum, ex sacris* PATRIBVS, *&* SCHOLASTICIS *comprobo, &c.* Et incipiendo à Summis Pontificibus, per diuersas classes ordine Alphabetico dispositas, adducit Patres, Doctores, Theologos, ac Canonistas, pro sua relata opinione de Sanctificatione sic. In primò refert Pontifices. In secundò, Patres Ecclesiæ. In tertiò, Theologos Neothericos. In quartò, Patres Cistercienses. In quintò, Prædicatores. In sextò, Minores. In septimò, Eremitas Augustinianos. In octauò, Carmelitas. In nonò, Doctores Canonistas. Auctoritates verò non adducit nisi vnam, vel alteram, & ad finem sui amplissimi Cathalogi, in quo adducit 237. Auctores, habet hæc verba: HIS *ergo* TANTORVM DOCTORVM *testimoniis* DEMONSTRATVR, *illam*, id est, Virginem Mariam in sua Conceptione, *originale peccatum contraxisse, imò Bartholomæus Spinæus Doctor præstantissimus, & Sacri Palatii Magister, in Quæstione propria de hac reprobat alte-*

alteram opinionem eorum, qui dicunt eam non contraxisse, esse HÆRETICAM, *&* *hanc nostram tanquam de* FIDE *sequendam*. Hæc, atque alia huiusmodi habet Paulus Grysaldus absolutissimus Theologus, in illo suo absolutissimo libro de Decisionibus Fidei Catholicæ, &c. Sed eius absolutissimæ fictiones, in illo Alphabeto de Conceptione demonstrantur passim in Ventilatione. Possum enim dicere, & affirmare in rei veritate, ac sacerdotis verbo, quòd in tota litteratura Ecclesiastica nunquam vidi, nec legi librum adeò insulsum, nec ita à proposito themate, ac veritate distantem: magna enim à se promissa, nec digito quidem mouet.

Num. XLVI. *Ann.* 1585.

HIERONYMVS Theutonicus, Ordinis Prædicatorum, de quo mentionem facit Placentinus in Concert. fol. 374. sumpta notitia ab Anton Possemino fol. 756. in Compendio Summæ Theologiæ S. Thomæ, impresso Venetiis, ann. 1585. in 8. sub recognitione R. P. Hyppoliti Helmani Veneti eiusdem Ordinis (sed nota quòd iste non fuit annus vitæ Auctoris, sed reimpressionis libri, nam Auctor fuit ex antiquioribus, licet de tempore determinato non constet) fol. 268. quærens, vtrum B. Virgo fuerit sanctificata in vtero, ponit hanc conclusionem. *Beata Virgo ante animationem intelligi non potest sanctificata, vnde nec secundum B. Thomam ab originali peccato est* PRESERVATA. Nescio quid dicam de his vltimis verbis, quia videntur tantummodo relatiua, non assertiua, & cum nullus ex Aduersariis illum adducat pro sua opinione, sub expresso nominè Hieronymi, licet alios quam plures referant Theutonicos, nec ego audeo determinare cuius fuerit sententiæ: deseruiet tamen ad ostendendum, quod veritatem desideramus, dum nihil intactum magnum, vel parũ relinquimus.

Num. XLVII. *Ann.* 1589.

MATHIAS Aquarius, Ordinis Prædicatorum, in Annotationibus super quatuor libros Sententiarum Ioannis Capreoli lib. impress. Venetiis, anno 1589. in fol, in 3. sent. dist. 3. fol. 3. sic inquit: *Pro huius rei intelligentia ponitur talis conclusio:* MATER *Christi fuit concepta in peccato originali.* Nota, quòd non dicit Maria, sed Mater Christi, vt characterem diaboli figeret in ipsamet maternitate, quæ excellentior, sublimiorque est Virginis gratia, & gloria, & à qua cuncta alia priuilegia emanarunt; vt sic à primo fonte inciperet macula, & in relatione ad Dei Filium, infectio, & sicut dicunt Sancti: *Et quando Maria non Mater?* ipsi aderent: Et quando Maria non infecta peccato originali? Rident Aduersarii, imò aliqui blasphemant de nostra simplici ignorantia, quando dicimus illud: Non fuit decens Matri Dei habere fœditatem, maculam, & culpam originalis peccati: Quia non erat, inquiunt, Mater Dei, quando contraxit originale. Sed nos non

debemus ridere, sed plorare, & ingemiscere de sua profundissima sapientia, quando (vt vides) ore pleno dicunt: *Mater Christi fuit concepta in peccato originali*, vt ab ipsis maculetur, erat Mater Christi, & vt à nobis præseruatur à macula, non est Christi Mater? Posteà ponit Aquarius aliquas conclusiones, quarum octaua talis est: *Opinio S. Thomæ, quòd B. Virgo fuerit mundata à peccato originali, & sanctificata, est* MAGIS *probabilis, & cōsentanea sacræ* SCRIPTVRÆ, *& dictis* SANCTORVM *Patrum, & regulis* FIDEI *Catholicæ*. Conclusio autē nona sic se habet: *Opinio quæ tenet Beatissimam genitricem Dei Virginem Mariam ab omni originali peccati contagio fuisse penitus præseruatam, est magis pia, & deuotioni populi accommodata, & humanæ rationi magis conformis*. En concedit Aquarius nostræ sententiæ pietatem, deuotionem, & conformitatem humanæ rationi; ergo non videtur discurrere, secundùm humanam rationem, qui non humana, sed Angelica ratione comprehendunt, & sine humano discursu inueniunt suam opinionem esse *magis* PROBABILEM, *magis consentaneam sacræ* SCRIPTVRÆ, *dictis* SANCTORVM, *& regulis* FIDEI? O Angeli comprehensores, ab humana ratione prorsus abstracti! Nostra ratio, pietas, & deuotio opponuntur probabilitati, Scripturæ, Sanctis, ac Fidei? Aut viceuersa, probabilitas, Scriptura, Sancti, ac Fides repugnant humanæ rationi, pietati, ac deuotioni? Sed quidquid sit de his illusionibus, iam pro nostra sententia stant pietas, deuotio, & humana ratio, nunc videbimus, vtrum pro vestra sint probabilitas, Scriptura, Sancti, ac Fides Catholica? Quia fortè sine probabilitate adduxistis Scripturam, & Sanctos sine fide, nec veritate.

Num. XLVIII. *Ann. 1599.*

LVDOVICVS de Sotomaior Hispanus, Ordinis Prædicatorum, inter alia eius opera scripsit volumen magnum super Cantica Canticorum, impressum Vlysipone 1599. & posteà Parasiis 1605. semper in fol. & etiam ad eundem librum Notas posteriores, & breuiores impress. Parisis 1612. Sed in hoc nihil habet pro hac materia Conceptionis: in primo verò, fol. 798. col. 2. litter. B. & in alio originali, fol. 951. litter. C. ad illud, Cant. 4. *Tota pulchra es amica mea, &c.* Loquens de Virginis Mariæ sanctificatione in vtero, post alia inquit: *Quapropter in hac parte, id est, problemate, seu quæstione de peccato originali, credendum potius est nostris hominibus, præsertim verò* ANTIQVIORIBVS, *&* GRAVIORIBVS *Interpretibus, & Doctoribus, in quibus præsertim est D. Augustinus, &c. Quibus in locis* APERTE *affirmat, atque ostendit, tum ex auctoritate Diuinæ Scripturæ, tum ex auctoritate Sanctorum Patrum* SOLVM *Christum Dominum expertem fuisse omninò omnis peccati, etiam originalis; ideoque* SOLVM VERE, *ac* PROPRIE *dictum fuisse à Paulo, similitudinem carnis peccati* CÆTERI *verò* OMNES *sine* VLLA *exceptione carnem peccati* VERE, *ac propriè dici, & esse, nec proinde originali peccato* OMNINO *caruisse, &c.*

Addu-

Adducitque Augustinum, & Bernardum pro sua sententia, ac cōcludit: IVRE *ergo, ac* MERITO *amplectenda erit in hac parte sententia, seu doctrina D. Thomæ 3. part. quæst. 27. art. 1. & deinceps, vbi iuxta mentem Augustini, &* ALIORVM SANCTORVM *Patrum disputat de sanctificatione Mariæ, quamuis ipse alias, cum esset iunior*, CONTRARIAM *sententiam tueri quodammodo* VIDEATVR. *Vt videre est in Commentariis eius in lib. 1. Mag. sent. dist. 44. artic. 4. ad 4. Item dist. 27. art. 3. ad 3.* Duo ergo videtur dicere hic Sotomaior, & quod omnes sancti Patres tenuerunt opinionem suam; & quod B. Thomas, quando erat iunior, non fuit locutus iuxta mentem Sanctorum Patrum; sed vtrumque demonstrabitur esse falsum in Ventilatione. Hic obiter insurgit Sotomaior contra Petrum Galatinum, Ordinis Minorum, quia in suo lib. 7. de Arcanis Catholicæ veritatis, dixerat ex sententia Rabbinorum Virginem Deigenitricem (seu Matrem Messiæ, vt Hæbrei loquuntur) vsque adeo fore perfectam, & immaculatam, vt ab omni omnino peccati macula, non solùm, sed originalis etiā debeat carere. *Sed bona venia*, prosequitur, *& gratia dixerim Galatinus interdum plus* NIMIO *religiosus, vel potius* SVPERSTITIOSVS *est, & verba Rabbinorū* VIOLENTER *torquet, &c.* Si est reprehensione dignus, qui in laudem Dei Genitricis retorsit verba Rabbinorum, quid dicemus de illis, qui, vt macularent Dei Matrem, non solum *verba*, sed opera, libros, & auctoritates, non Rabbinorum, sed Sanctorum, Doctorum, Ecclesiæque Patrum, & Theologorum, Catholicorum, non tantummodo *retorserunt*, sed adhuc adulterarunt, vitiarunt, atque penitus finxerunt? Vade, perge, & propera Sol iustitiæ, atque veritatis, & excute tenebras; quia ecce dedi te in lucem, &c.

Num. XLIX. *Ann. 1600.*

THOMAS de Lemos, Ordinis Prædicatorum Hispanus, de quo apud Nomenclatores suæ Religionis nulla extat notitia, sed de ipso late agit R. P. Hypol. Marraccius in sua Bibliotheca, part. 2. fol. 410. & affirmat, vixisse tempore Clementis VIII. vsque ad annum 1629. Hic scripsit librum pro sua opinione de sanctificatione, vt refert ipsemet Marraccius, & constat ex quodam opere manuscripto, existente in nostra Bibliotheca, cuius initium est: *Examinantur, & declarantur, &c.* De quo nihil notamus, quia eius labor nec lucem vidit, nec fortè videbit.

Num. L. *Ann. 1608.*

PETRVS de Herrera Hispanus, Ordinis Prædicat. Lector Salmant. ac posteà Episcopus Tudensis, de quo mentionem honorificam facit Michael Pius lib. 4. p. 2. col. 389. ad an. 1608. scripsit lib. integrū in fol. pro sua opinione de sanctificatione Virg. Mariæ post cōtractionem peccati originalis, quē manuscriptū vidi, pulchro charactere, in Biblioth. DD. Frācisci

Cardinalis Barbarini, Ordinis Minorum Protectoris, & aliud originale extat etiam manuscriptum in Archiuo Conceptionis Matritensis, & aliud dicunt extare in Collegio S. Gregorii Vallesoleti. Huius ergo præcipuus finis, & scopus est probare, suam opinionem esse RATIONABILIOREM, SECVRIOREM, atque VERIOREM, quòd nititur demonstrare ex auctoritatibus Sanctorum, atque Antiquorum Ecclesiæ Patrum, in quibus sequitur vestigia Turrecrematæ, Bandelli, Spinæ, atque Caietani in libr. 4. à cap. 6. ac deinceps & sunt ferè illa, quæ adducit P. F. D. à S. T. de quo infra num. lx. vide ibi.

Num. LI. *Ann. 1617.*

PAVLVS Carraria, de Casali de Monteferrato, Ordinis Prædicatorum edidit librum de litterali, ac mystica Regularum Iuris interpretatione, & VERITATE, impress. Bononiæ anno 1617. in fol. magno, & Tom. 2. Reg. 5. Art. 3. à fol. 188. tractat latè quæstionem de sanctificatione Virginis Mariæ in vtero materno, vbi aliquos adducit Doctores pro sua sententia, licet non ex professo, & punct. 3. num. 11. fol. 198. col. 2. inquit: *Quintum documentum elicitur ex illustrissimo Caietano, opusculo de Conceptione Virginis; ibi enim manifestat, quàm piè Sancta Mater Ecclesia neutrã determinauerit partem, vt vel sic vnusquisque abundet in sua deuotione, & affectione, quia reuera opinio tenentium B. Virginem minimè contraxisse peccatum originale, est valdè, ac valde pia; & ea quæ tenet eam* EFFECTVALITER *contraxisse, est* MAGISTRALIS, *& innixa auctoritatibus sacræ* SCRIPTVRÆ, *quæ* APERTE *nobis demonstrat, quòd omnes in Adam peccauerunt, & mortui sunt: vndè Caietanus loco citato, in tantum ponderat sacræ* SCRIPTVRÆ *verba, vt audeat quasi fateri, quod si Ecclesia pro aliquo tempore exiret in actum, vt vellet determinare hoc quæsitum,* FLECTERET *in hanc* PARTEM, *& hoc supponendo, quod Ecclesia non innititur* NOVIS, *ac priuatis reuelationibus, quare stando iam* FACTIS *Antiquis Patribus, quasi* COGERETVR, *inquit Medina in 3. part. quæst. 27. Artic. 2. ad sic determinandum. Et eo magis, quia, qui huius opinionis sunt, ferè* OMNES *sunt* SANCTI, *quos magis decet imitari, & quorum Doctrinam iam approbauit Ecclesia, &c.* Alia quam plura habet Carraria in illa sua latissima quæstione, sed modestè dicta, & procedendo secundùm rei veritatem. At Triturando proposita verba, videtur Carraria in illis verbis: *Ecclesia non innititur nouis, ac priuatis reuelationibus, quare stando iam factis Antiquis Patribus, &c.* insinuare duo, quòd Antiqui Patres habuerint reuelationem de maculata Conceptione Virginis Mariæ, quod quidem alienissimum est à veritate; quia nulla est talis reuelatio antiqua, vel moderna pro ipsorum sanctificatione: at pro nostra præseruatione, ac immunitate à peccato originali, sunt quam plures nouæ, & veteres, & sic ex hac parte restat clausa prima ianua, vt propositum quæsitum non determinetur in suam partem. Secunda de auctoritatibus sacræ Scripturæ, & dictis illorum, quorum ferè omnes sunt Sancti, cum nostra hac Ventilatione,

tione, fortè claudetur in æternum, & obturabitur à veritate, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Num. LII. *Ann. 1620.*

INNOCENTIVS Cibus Ghuisi, Ordinis Prædicatorum Italus in libro titulato, Discursus Morales supra septem Psalmos Pœnitentiales Tom. 2. Impress. Venetiis ann. 1620. in 4. ad illa verba: Miser factus sum, & conturbatus, fol. 93. sic inquit: *Ma pro che hoggi cellebramo la sollenita della* SANCTIFICATIONE, *ò della* CONCEPTIONE, *che chamarla vogliano della B. Vergine, &c.* Et sic discurrit latè circa peccatũ originale, & Conceptionem, quam dicit esse duplicem sic: *In due maniere adunche si puo questo nome di Concettione intendere, pro che prima alhora dice concepirsi vn fanciullo, quando sono il Padre è la Madre di lui nell primo atto della sua generatione: è secundariamente alhora si dice concepirse, quando doppo tanti giorni de la prima* CONCEPTIONE, *&c. viene da vna anima nonamente creata da Dio formata è animata, &c.* Victus à veritate post tot sæcula admittit Auctor iste duplicem Conceptionem, quas omnes sui prædecessores negarũt, affirmantes solummodo esse Conceptionẽ, ipsam animationem. Item infra loquendo quibus modis posit anima præseruari à macula originali signat tres, dicens: *Il primo sarebbe creata se quella anima nouamente da Dio creata fosse, creata in stato di gratia, &c. Il secondo modo sarebbe se vn anima essendo creata (in puris naturalibus) fosse vnita à materia altutto munda, purgata, e netta, &c. Il terzo & vltimo modo sarebbe, se essendo l' anima creata senza gratia, ma solamente (in puris naturalibus) ella fosse vnita ad vna materia che di sua natura fosse sordida è infetta, ma per gratia di Dio fosse prima stata purgata, che in questo casso non contraherebbe machia original, &c.* Si hanc certissimam veram, atque receptum doctrinam inter Patres antiquos, & à suo Innocentio traditam de prima, & secunda Conceptione, & purgatione, ac mundatione materiæ, seu seminis ante infusionem animæ, vellent Aduersarii cognoscere, & cognitam amplecti, non tot confussiones introducerent in antiquis Patribus, nec ita hærerent Conceptioni, purgationi, ac emundationi. Alia huius Auctoris verba videntur problematica, & ambigua, numquam tamen dicit expressè Virginem fuisse conceptam in peccato originali.

Num. LIII. *Ann. 1622.*

NICOLAVS Riccardius, Ordinis Prædicatorum, & Magister sacri Palatii, dictus, el Monstruo, scripsit de Conceptione Virginis Mariæ Tomum vnum, vt affirmat Marraccius in sua Biblioth. par. 2. fol. 78. de quo nihil dico, quia illum non vidi. Scripsit etiam opusculum de origine controuersiæ Conceptionis, quod manuscript. legi Romæ, in Biblioth. DD. Cardinalis Francisci Barbarini, & fortè iste est de quo Marraccius, sed non est tomus, nec liber; in quo quamplura extant contra veritatem dicta. Item scripsit

scripsit supplicem libellum, cuius initium est: *Non doverse impor silentio estendere il Decreto della felice memoria di Paulo V. alle pratiche familiari contro i defensori di singolarita di Christo, e che negano l' immunita, e praeseruatione della Beatissima Vergine, si proua prima, &c.* Et num. 4. hæc habet verba: *Dal che nascerebbe grauissimo incoueniente che molti Theologi si Religosi, come seculari che leggono negli antichi* PADRI, *e scholastici (tacciata la sentenza affirmatiua de vn* ERROR *cõtro la Fede, e se bene si astengono dal pronuntiare questa censura per il comandamento sospensiuo di S. Chiesa nel graue nimis di Sixto IV. pure* INTRINSECAMENTE *sono di questo* PARERE) *venisero in concetto con questa prouisione, che se facesse* TORTO *à la Fede Catolica; e come che verbum Dei non est alligatum, si sintissero obligati à far* RESISTENZA, *e prædicar il* CONTRARIO, *e mettersi la* VITA, *pensando con* CONSCIENZA (*sia erronea, probabile, ò certa*) *esser questo vno de i* CASI *in che secondo la pratica del Principe degli Apostoli obedire oporteat Deo magis, quàm hominibus, &c.* Et infrà num. 10. iterũ sic inquit: *Si rapresenta di piu che pretendeno li defensori di questa sentenza de esser stati non mediocremente* PVNTI, *nel' Decreto passato, & hauendo per bene venerarlo con modestia, & obedienza osseruato il tuto senza querelarsi, nõ apparisce degnò della pieta della Chiesa Romana, che si mostra misericordiosa, etiã dio nel castigo degli Eretici vsar di tanto rigore cõ Catolici, che pensano esser* OBLIGATI *por* VERITA *à deffendere quello che* DIFENDONO, *e sono* PRONTI *à rendere ragioni, che* CONDENARLI *senza giudicarli, con la* STRATAGEMA *di questa estensione vengono ad esser soprafatti dagli auuersarii oppresi de potẽti, e remaner* INVTILI *al seruitio di S. Chiesa come persone senza* HONORE *por la qual cosa l'* ESEMPIO *de suoi* MAGIORI *in tanti secoli sono* PRONTISSIMI *à spargere in sino il* SANGVE, *è dar la* VITA. Ruminare, ò Lector, ex his datis verbis in sacra Congregatione Eminentissimorum Cardinalium S. ac Supremæ Inquisitionis in nomine totius suæ Religionis, quid latebat in cordium oculto vulnere, & animi liuore. In Rescripto contra Monstrum ex parte opinionis magis piæ modestissimo ad hæc vltima verba de suorum Magistrorum doctrina per tot sæcula solũ sic dicitur: *Essendoci altro modo di conseruarla, poiche non si prohibiscono gli discorsi, & assensi interni, ne anco il legger tanti libri e questioni, che trattano di questa materia egli PP. Dominicani hanno gran cura di conseruare quelli, che parlano à fauor loro, como quello di Vincenzo Bandello, con tutto che sia prohibito por la Sixtina, e che sia in tutto vn fonte de errori e de luoghi falsi de Padri e di loro tenuto come egli lo dice nel' prologo (clypeus perpetuæ deffensionis) el hanno stampato diuerse volte, hauendolo colui che lo stampo nel' 1502. intitulato* RADIVM SANCTVM *di manera che in quello gia gli resta brocchiero e spada da potere entrare in qualcunque conflitto; oltre l' abbreuiatore fra Pietro di Vincenza, il quale abbreuio detto libro, ma non le falsificationi de Padri, onde ambidui falsificarono piu luoghi de Padri cõtro l'Immaculata, &c.* Sicut in hoc libro demonstrabitur. Ab his etiam ortum habuit epistola illa supposita anno 1617. sub data 17. Iunii scripta, ex Romana Curia, sub nomine cuiusdã Cardinalis cuidã affectissimo huius mysterii Prælato Granatensi, quã hic transcribo ad litterã, quia dimanauit ab eodem principio Decreti Pauli V. vt ex ipsa cognoscatur etiam, quo motiuo præsentem assumpsimus laborem.

Clau-

Clausula cuiusdam Epistolæ, ex Romana Curia missæ; quæ siue vera sit, siue supposita fuerit, magna notatione indiget.

PESADO se ha hecho el negocio de la Concepcion de nuestra Señora, con tres cosas. Vna, con los MVCHOS escritos, que por parte de los de santo Tomas, y por los de la opinion pia se han dado. Otra, con las muchas cartas, y TERCERIAS, que se han embiado de essos Reynos, de los Obispos, y otras GENTES, que han sido para notar, y NO ATENDER à ellas. Otra, con los libros, que los VVLGARES han sacado à luz, en defensa de la opinion pia, y en ATROPELLAMIENTO de lo que Santo Tomas, y los MAS de los SANTOS grauissimos, y doctissimos tuuieron: ayudados, y fomentados de los Obispos, y Prelados de las Iglesias, de cuya POCA madurez, en consejo, y en gouierno, su Santidad, y los ilustres Monseñores Cardenales, que han entendido en esto, han juzgado MVY en su DESESTIMACION, por auer venido à manifestar, que el PVEBLO con su muchedumbre, y aclamacion los ha seruido de MAESTRO, y los VVLGARES con sus libros de DOCTORES, en caso, que sin especial facultad, y expresso mandato de su Santidad, no debian escriuir, por las Extrauagantes de Sixto IV. y Pio V. Y porque el fruto, que à esta sementera ha respondido, es, ver que en gentes, que professan vna misma Religion aya podido acontecer, que por lo que el pueblo ha aclamado, y los vulgares han escrito, aya passiones, enemistades, y discordias entre ellos, que es vna muy graue calamidad. Y assi su Santidad, y los Cardenales, que han visto todo lo susodicho, son de juyzio, que porque el PVEBLO no se haga MAESTRO; y porque los vulgares, con IGNORANCIA, y SOBERVIA, (y mas con soberuia que con ignorancia) no pudiendo, como no conuiene, sean DOCTORES en la DETERMINACION, que con sus libros quieren, que aya por Fè assentada en esta materia, sin facultad, ni licencia de su Santidad; y porque la LVZ no se conuierta en TINIEBLAS, y no aya ocasion de que se conciban muchos, y muy perniciosos errores, que se pueden concebir, y que en alguna manera ya BROTAN, y se vàn desembrando por horas en TRVNCAR, TRASPALAR, y TORCER los dichos de los SANTOS en esta materia, y porque no desprecien, ò alomenos, porque no muestren preciar poco, y no juzgar bien de lo que los SANTOS han dicho CONTRA la opinion pia que LLAMAN. Su Santidad manda que se guarde, y cumpla su Breue, y Motuproprio, expedido el año passado sobre esto, como con efecto se manda, &c.

Hæc est Epistolæ clausula contra piam opinionem, & ipsius assertores, ex cuius verbis, absque vllo interprete, cognoscuntur Scriptoris digiti. Vt videat ergo mundus totus, non ad lucem candelabri, sed ad meridianum Solis splendorem, an vera, vel falsa sint, quæ hic dicuntur de antiquorũ Sãctorum, Ecclesiæ Patrum sententia in hac Conceptionis materia, prodiit liber iste, ventilando omnia, & singula, quæ hucusque ipsimet aduersarii adduxerunt,

xerunt, vt ex ore suo prodeat veritatis iudicium. Hoc est quod ad meum pertinet institutum; de aliis verò in Epistola, & Rescripto ad sacram Congregationem contentis iudicent Lectores.

Num. LIV. Ann. 1630.

DOMINICVS de Grauina, Ordinis Prædicatorum, Neapolitanus, secundùm Hyppol. Marraccium in sua Bibliotheca fol. 344. edidit opusculum de Conceptione Virginis Mariæ, quod ad manus nostras non peruenit, sed in suis libris de Catholicis præscriptionibus aduersus omnes veteres, & nostri temporis hæreticos, impress. Neapoli 1629. aliqua sparsim insinuat pro sua opinione, parum rationi consentanea, quorum vnum est illud, in continuatione 2. part. tom. 4. impress. etiam Neapoli 1639. vbi quæst. 3. artic. 6. fol. 253. col. 1. Strenuum pugilem mysterii Immaculatæ Conceptionis, venerabilemque Minoritam Amadæum, vocat ASMODÆVM, ac PHANTASTICVM PSEVDO PROPHETAM, sequens in hoc vestigia Abrahami Bzouii, etiam Religionis Prædicatorum. Hæc, & alia dixistis, & Religio Seraphica non aperuit os sum, nec aperiet ad conuitia, sed solùm ad veritatem.

Num. LV. Ann. 1638.

FRANCISCVS Arauxo, Ordinis Prædicatorum, in Salamantina Academia primæ Cathedræ moderator, & posteà Episcopus Segouiensis, in 1. 2. D. Thomæ quæst. 81. de causa peccati ex parte hominis, lib. impress. Salmanticæ 1638. fol. 417. de nouo inculcat sententiam Angelici Doctoris, præmissa hac protestatione. Hic se offerebat disputandi locus, num Beatissima Virgo originale peccatum defacto contraxerit, aut spetiali priuilegio fuerit ab illo præseruata? Sed quoniam iustis de causis summorum Pontificum Pauli V. & Gregorii XV. Decretis ab hac disputatione, & propriæ sententiæ prolatione, ac publica defensione prohibemur, proptereà testor, me in hac parte ex animi deliberatione ab huiusce quæstionis discusione abstinere, propriumque reticere iudicium, &c. His tamen non obstantibus satis clarè, ac apertè exprimit suum iudicium, nam recensens aliqua loca S. Thomæ ab aliis prætermisis, videlicet ex Psalm. 13. 45. & 50. inquit: *Ecce ex his locis* EXPRESSE, *&* ASSEVERANTER *tenet D. Thomas opinionem negantem Beatissimæ Virgini de facto priuilegium præseruationis à culpa originali, nec dum à debito, &c.* Deinde conatur probare, Angelicum Doctorem non solùm fuisse loquutum de debito, sed etiam de actuali culpa, & prosequitur: *Ex quibus liquido patet mens Angelici præceptoris, ita vt* NEMINI *liceat de illa dubitare. Neque negotium aliquod facessunt* TRIA *testimonia eiusdem Angelici Doctoris, &c.* Deinde post alia sic inquit: *Vt testatur (aliis omissis testimoniis) Cardinalis Turrecremata de Consecratione dist. 4. cap. firmissimè, sic dicens: Beata*

virgo FVIT CONCEPTA *in* PECCATO ORIGINALI, *tum quia Augustinus, Eusebius, Leo, & Gregorius Papa, & Anselmus, & Bernardus hoc* EXPRESSE *dicunt; tum etiam, quia* QVAM PLVRIMI, *& fere* OMNES *Doctores, tam in Thologia, quam in iure, quos nos collegimus, vsque ad* CENTENARIVM *numerum, hoc tenent*. En post duo integra sæcula, id est, ducentos annos, iterum redit ad theatrum Ioannes de Turrecremata, cum suis centum armigeris, sed iam adest tempus, vt cognoscat mundus, quòd ille deuiauit à veritatis via, & alii subsequentes à recto tramite. Multa proponit Arauxo in illa sua quæstione, quæ maxima indigebant Trituratione, præcipuè circa suum principale quæsitum. Quid, scilicet, sentiret S. Thomas, si nunc viueret, tãgam solùm aliqua ad nostrum institutum spectantia. In responsione ergo ad secundum argumentum de paritate festi Natiuitatis, & Conceptionis dicit, esse latum discrimen inter vtrumque: *Ratio autem discriminis*, prosequitur, *quòd circa festum Natiuitatis B. Virginis nunquam in Ecclesia fuit vlla* DVBITATIO, *neque à Summis Pontificibus cautum, vt non inferretur præiudicium opinioni contrariæ, illorum, scilicet, qui aut tale festum celebrandum, aut B. Virginẽ in Natiuitate sanctam fuisse negarent, quia* NVLLA *vnquam fuit talis* OPINIO *inter fideles, nec dum inter classicos* AVCTORES, *&c*. Miror certè, quomodo hæc scripserit homo doctus, & scriptor scholasticus Salmanticensis. Quia nullus fuit antiquus Scholasticus ex suis, neque ex nostris, qui in 3. sent. dist. 3. non disputauerit ex professò quæstionem illam; vtrum Virgo Maria fuerit sanctificata in vtero matris ante suam Natiuitatem? Atque pro vna, & altera parte adduxerit rationes, congruentias, & responsiones ad argumenta, & hoc didicisse poterat saltem, ex suo Angelico Doctore in 1. sent. & in 3. par. & etiam suo Raynero de Pisis in sua Panthologia tom. 1. verbo: Incarnatio cap. 5. cuius titulus est: *Quod B. Virgo fuit sanctificata, ante quam ex vtero nasceretur*, fol. 259. col. 1. Item, ex suo Petro de Palude, imò ex omnibus Scholasticis antiquis, nullo dempto, quia inter ipsos fuit non tantum magna, sed maxima controuersia de hoc. Quomodo ergo non fuit dubitatio, nec vlla opinio? Quæ enim dicitur dubitatio, vel opinio inter Scholasticos? Quod affirmare poterat Arauxo, & dicere, erat: illa dubitatio, aut opinio non fuit inter, vel cum Patribus Dominicanis, quia illis interuenientibus, esset non solùm dubitatio, & opinio, sed scandala, iurgia, & tumultus, &c. Quia difficilius esset persuadere eis sanctificationem absolutam, quàm hac præsupposita, & iam admissa à tota Ecclesia, recipere sanctificationem illam, pro primo instanti: si modo pro vno instanti, ac momento indiuisibili fuerunt, & sunt tot, & tot, &c. Quid esset pro substantia, & nouem mensibus sanctificationis? Eo maximè, quãdo omnia, & singula, quæ nunc dicunt de Conceptione, in rei veritate poterant allegare, & dicere de Natiuitate in illo tempore.

Item loquendo de Decreto Gregorii XV. edito feria 3. die 24. Maii, anno 1622. in Congregatione generalis Inquisitionis contra hæreticam prauitatem, quod incipit: *Sanctissimus Dominus noster post longam, & maturam discus-*

cussionem, in quo indicitur vniuersale silentium omnibus, & singulis fidelibus, & vt non audeant in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, & aliis quibuscumque actibus publicis asserere, quòd Beatissima Virgo fuerit concepta cum peccato originali, &c. quàm cōstitutionem, & pœnas etiam extendit ad priuata colloquia, & scripta, &c. inquit Arauxo: *Ad hoc Decretum addidit Gregorius XV. in sua* SPECIALI *constitutione edita 28. Iunii anni 1622. quæ incipit: Eximii, & singulares* FRVCTVS, *ne etiam in priuatis confabulationibus, ad euitanda* SCANDALA, *quis opinionem asserētem B. Virginem fuisse in originali conceptam, audeat asseuerare, aut defendere. A quo tamen silentio* EXCIPIT *fratres Ordinis Prædicatorum, vt licitè, & liberè possent inter se* DVNTAXAT *de hac materia tractare, & propriam explicare sententiam, &c.* Hæc Arauxo. Sed ò eximia, & nunquam satis admiranda Matris Ecclesiæ prouidentia! ò Summorum Pontificum indita ab Spiritu Sancto, in regendis, ac gubernandis suis fidelibus diuina directio, & assistentia! Omnis Patrum Prædicatorum conatus, voces, & scripta, sunt, vt persuadeant Ecclesię, ac Summo Pōtifici, quòd ab illa regula generali: Omnes in Adam peccauerunt, nec ipsa Virgo Maria fuit exempta, ac priuilegiata. Et quando ipsamet Ecclesia, & Summus Pontifex indicit silentium vniuersale omnibus, & singulis fidelibus, vt nec in priuatis colloquiis posint dicere: Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali, ab hoc generali Decreto eximit Ordinem Prædicatorum. Quid esse hoc Patres! quare nō aperiuntur oculi nostri cum hac Spiritus Sancti è cœlo delapsa doctrina, & eruditione facta per vnicum organum suum, & in vobis ipsis executioni mandata? Si à regula generali, ac ita vniuersali Decreto, in quo cum nullo alio dispensatum fuit, nec est, vos excepit tantummodo benignè, ac liberalitèr Summus Ecclesiæ Pater, quia potuit, & voluit. Quare adeò tenacitèr Patri æterno denegatis exceptionem ab vno Decreto vniuersali, circa Mariam matrem Filii sui? Saltem quod experti estis in vobis, concedite vestræ Matri, ac omnium Reginæ? Si vobiscum dispensatum est in Decreto illo vniuersali, de peccato originali, & concessum priuilegium speciale, *propter eximios* (notate causam à priori asignatam à Summo Pōtifice) *& singulares fructus quos dilecti filii Ordinis Prædicatorum, in Militanti Ecclesia indies afferunt, &c.* Quid dicetis de fructibus eximiis, ac singularibus in dies allatis à Virgine Maria, non solum in Ecclesia Militanti, sed etiam in Triumphanti? Et præcipuè de illo fructu eximio, singulari, ac singularissimo Verbo Diuino, Redemptore, ac omniū Saluatore, ex eius purissimis visceribus edito? Eia Patres perpendite, quia nulla regula sine exceptione, & quam gratis accepistis vobis duntaxat, gratis date saltem Mariæ dumtaxat.

Ad finem quæstionis adducit Arauxo quandam fabellam disseminatam à suis, circa Officium Immacultæ Conceptionis petitum à Duce de Alcalà *Catholici Regis Legato.* Inquit Arauxus, *ad pedum osculationem, & obedientiam præstandam Romam misso. Sanctissimus Vrbanus VIII. renuisse fertur, ne* LEVI *saltem hoc* PRÆIVDICIO, *alteram opinionem negantem, contra suorum prædecessorum Decreta*

cretu MACVLARET, *&c.* Non rides, ò Lector, in his verbis? Ride, quia volunt Patres Prædicatores, quòd sua opinio, quia sua, nec à Summo Ecclesiæ Pontifice leui saltem (nota voces) præiudicio maculetur. Quando ipsi non leui, sed maximo, nec præiudicio, sed peccato, non à Summo Ecclesiæ Pontifice, sed à Principe tenebrarum, pro viribus nituntur maculare Dei Matrem. O eximia opinio Dominicana, quæ nec leui præiudicio debet maculari, quando ipsa tota est in maculanda Dei Matre! Hìc sunt istæ duæ, opinio, & Maria, illa est Dominicana, & hæc Deipara: opinio maculat Deiparam, & non leui præiudicio, sed maximo, & de hoc curant Dominicani, imò procurant, quòd opinio maculet; & simul, & semel curant, & procurant, quòd opinio sua non maculetur saltem leui præiudicio: Et Quare? Quia opinio est sua Et mater Dei cujas est? Opinio est vestra filia: Maria est mater Dei, & vestra, & omnium. Ex his duabus vna est maculanda: Vos dicitis, quòd mater Dei, sed non vestra opinio: Ergo plus æstimatis, & valet apud vos vestra opinio, quam Dei mater. O bone Deus! parce mihi hoc delirium: Si desiderabas, vt Maria mater tua, nec leui præiudicio macularetur, quare cum maternitate non fecisti, vel vocasti, vel dedisti ei, quod etiam esset opinio Dominicana? Quia sic quod negant, & non faciunt pro Matre tua, efficerent, & concederent pro sua opinione. Ecce vnde ortum habet tota ruina, & tenacitas huius controuersiæ, quia Aduersarii non curant de indaganda veritate, sed solùm de sua opinione non maculanda. Sed ea est Dei prouidentia, quòd in dies magis, ac magis à veritate maculetur.

Num. LVI. *Ann. 1642.*

IVSTINVS Miechouiensis Polonus, Ordinis Prædicatorum, in lib. super Litanias Lauretanas, impress. Luthetiæ Parisiorum anno 1642. in duobus Tomis ad illud: *Mater purissima*, Discurs. 135. postquam plura de puritate Virginis Mariæ in communi, Discurs. 136. fol. 298. inquirit ex professo quæstionem, an B. Virgo in sua Conceptione fuerit pura à peccato originali? Ad quam plura proponit fundamenta, verè tamen, & doctè dicta; & sese vertit contra quemdam Auctorem, & codicem Coloniæ impressum, sub titulo, Defensionis pro Immaculata Virginis Concept. &c. vocando ipsum obtrectatorem, superbum, conuitiatorem, carpitque eius furorem, & vesaniam, zelum immoderatum, temeritatem, & petulantiam, & alia his similia (sed immeritò hæc dicit contra librum R.P.F. Q. de S. nam modestissimus est) deindè extollit Miechouiensis suam modestiam, ac obseruantiã Constitutionum Apostolicarum, &c. ac num. 13. asserit, quòd vtraque pars huius controuersiæ habet Auctores pios, Catholicos, & doctos, & pro sua Anselmum, Rupertum, Bernardum, Thomam, Bonauẽturam, S. Antonium Patauinum, S. Bernardinum, S. Antoninum, S. Vincentium, Petrum Lombardum, Alexandrum Alensem: ac tandem sic prosequitur: *Simul oculos conice in* NVMEROSAM *seriem* CLARISSIMORVM *Theologorum, ex*

Ordine PRÆDICATORVM, *qui in vnitate Ecclesiæ continuò permanentes* VERAM *semper, ac solidam Theologiam docuerunt, contra* PROPHANAS *nouitates acerrimè propugnarunt; quòd inuenerunt in Ecclesia à priscis* DOCTORIBVS *traditum*, CONSTANTISSIME *tenuerunt*: VERITATIS *ardentissimi* INQVISITORES, *& strenui* DEFENSORES *fuerunt.* VERITATIS *amore nulli vnquam prætensæ* PIETATI *cesserunt: illud Aristotel. 1. Ethic. cap. 1. Recolentes: Amicus Socrates, amicus Plato, sed magis amica* VERITAS. *Proinde antiquam illam* DOCTORVM *opinionem Conceptioni Immaculatæ contrariam* RETINENT. *In hoc tamen intellectum captiuant, in obsequium non hominum, sed solius* CHRISTI, *ac ipsius in terris Vicarii Summi Pontificis. Hoc enim Christianæ pietati, ac tantorum virorum* GRAVITATI *maximè conuenit. Ex altera parte circumspice nunc vniuersum Christianum Orbem, nihil aliud in hac materia audies quàm Conceptionem Immaculatam, hanc Religiosi, Ordines* (SI SACRAM PRÆDICATORVM FAMILIAM EXCIPIAS) *hanc Academiæ illustres strenuè docent, prædicant, tuentur, & sustinere non valent prædicari aliam ei oppositam. Quos hic sancta Sedes Apostolica reiiceret? Quorum opinionem reprobaret? Quibus errorem tribueret? Quos damnaret?* ANTIQVOS *illos* DOCTORES *iam nominatos?* MAGISTROS *Ecclesiæ à Deo datos? Quorum doctrina Ecclesia per tot sæcula vidit, audiuit, prædicauit, approbauit: quorum Theologia in Hæreticorum duello, pro perimenda perfidia, & falsitate, necnon pro stabiliendis fidei virtutis in Conciliis vsa est? Quos inquam exploderet, reiiceret, damnaret? Neutiquam. Accedit, quòd D. Thomas Angelicus ille, ac* SVPREMVS *Doctor in ea* CREDITVR *fuisse sententia, quæ B. Virginem in originali peccato conceptam asserit, &c.* Et prosequitur latè referendo Encomia S. Thomæ, & infra num. 18. inquit: *Tertiò, quia vtraque pars probabilibus vtitur fundamentis, illa quæ contrariam Conceptioni Immaculatæ opinionem tenet, innititur* SCRIPTVRÆ *Sacræ, & priscorum* PATRVM *auctoritati. Alia verò, &c.* & prosequitur, &c.

Hæc & alia habet Pater iste in illo Discursu, & sequẽtibus, in quibus omnibus sequitur vestigia suorũ prædecessorũ, cuius propositiones, ac verba si sigillatim essent trituranda, papyrus, & attramentum deficerent, non paleæ, & aristæ: quinimò incipe enucleare illud summum elogium: *Circumspice nunc vniuersum Christianum orbem, nihil aliud in hac materia audies, quam Conceptionem Immaculatam; hanc Religiosi omnes (si sacram Prædicatorum familiam excipias) hanc Academiæ illustres strenuè docent, &c.* Constat ergo, quòd vsque ad hæc tempora durat in aliquibus Patribus Dominicanis illa successiua, ac continua primævi contagii, de sua veritate circa Scripturam, sanctos Patres, & omnes Doctores antiquos, incauta persuasio. Sed magis mirandum est, quomodo dicat illud de *numerosa serie clarissimorum Theologorum, ex Ordine Prædicatorum?* Numerosa series est in tam docta, præclara, ac dilatata Religione Prædicatorum septuagintaduo Auctores recollecti à Bandello? Et viginti superadditi à Grysaldo, & aliis? Ita vt tota illa numerosa series claudatur in nonagintaduobus Scriptoribus? A quibus si excludas fictos, adulte-

adulteratos,multiplicatos, mendaciter adductos, & non remanebunt viginti! Numerosa equidem series, adeò quod ex his, vndecim non sunt præclarissimi, imò neque præclari! Ac denique non sunt quinque cum dimidio, qui expressè,& formaliter, vestram secuti fuerunt opinionẽ, & si non credis mihi, ò Iustine saltem crede iustissimæ veritati, in sequenti Ventilabro §.2. omnia inculcanti, & cum ita inueneris, interrogabo: An in quinque cum dimidio claudatur tota sacra claritas Religionis Prædicatorum,& saluetur omnis eiusdẽ dilatatæ familiæ numerosa series? Turrecremata supra dicebat, quòd nostræ Immaculatæ opinionis sententia nullum habebat Patronem, gratias Deo,quòd si in Turrecremata nullum, in ore tuo habet Religiones omnes, Academias, & vniuersum Orbem, excepta vna Religione Prædicatorum. In vniuersali veritatem dixisti: nam vniuersus Christianus orbis Fidelium, Religiosorum, Academiarum,&c. nullo dempto, vel excepto, nihil aliud strenuè dicunt, docent, ac prædicant, quàm Conceptionem Immaculatã,& sic vniuersalis est vera, *si sacrã Prædicatorũ familiã excipias*. Ergo Iustine, si nostra propositio vniuersalis habet vestram exceptionem; vestra, omnes in Adam peccauerunt, habeat nostram exceptionem: & si Religio Dominicana inter omnes homines est exempta; sinite quòd sacratissima Maria mater Domini, habeat inter omnes peccatores exceptionem suam. Circumspice nunc vniuersum Christianum orbem, nihil aliud in hac materia audies, quàm conceptionem maculatam (si sacratissimam Matrem Dei excipias.) Hæc est nostra exceptio transcripta ad litteram ex vestra excepistis in illa Matrem Dominicanorum, excipite in hac Matrem Domini,& remittemus vobis gratis verbum, canorum: Quia vt ait Sapiens; Est filia, melior filia.

Nec sunt prætermittenda huius Auctoris verba Disc. 136. fol. 302. quæ sic se habent: *Sextò, certum est Conceptionem B. Mariæ fuisse sanctam, imò sanctissimam, &c. Extat Decretũ S. Congregationis Cardinalium, in actis Capituli generalis Ordinis Prædicatorum, Romæ celebrati anno Domini 1629. insertum, in quo dissertis verbis Conceptio B. Virginis dicitur sanctissima: quare nemo Catholicorum id negauit, negare ve vnquam potuit, &c.* O Iustine! iustè iudicasti, sed compone hoc cum tuo Turrecremata, Bandello,& aliis, quorum libri,& opuscula eo solò tendunt, vt probent Cõceptionem non esse sanctam; cum ergo iam fateamini, non solùm fuisse sanctam, quod antiqui negabant, & impugnabant; sed etiam sanctissimam. Consequenter adimpletur,& consumabitur prophetia illa: Ordo Prædicatorum paulatim adhærebit opinioni magis piæ.

Num. LVII. *Ann. 1645.*

MAVRITIVS de Gregorio, Ord. Prædic. Siculus, inter alia sua ridicula certè, ac contẽptibilia opera, anno 1645. Neapoli edidit in folio librũ sub hoc gigãteo titulo: *Cõmẽtarii Laconici, ad sensum Proœmii Paraphrastici, in quatuor Sentẽtiarum libros M. Petri Lõbardi, Canonici Regularis Lateranẽsis, vt in suis Chronicis Nouariæ, Lũbardiæ nati, & Archiepiscopi Parisiensis, per anti-*

quos; vbi hoc in isto volumine, MIRA *breuitate,* ORDINE, *ac* CLARITATE, *non solùm* VNIVERSA *Theologia continetur; cum terminorum concordantia Angelici, Subtilis, Doctorum, Ægydii Augustiniani, Bacchoniique Carmelitæ; sed etiam summatim* OMNES *controuersiæ Scoti, in S. Thomam* SIMVL *per singulos libros, cum recentioribus. Necnon oppositiones Hæreticales* CVNCTÆ, *earum etymologiæ, in cuiuslibet Distinctionis fine reiectæ, & earum scriptores, & contra* CENTVM MILLIA *falsos Deos, per Abecedarium, vna cum* DVCENTIS, *& eo fortasse ampliùs antiquorum, recentiorum opinionum disceptationibus A. R. P. M. Mauritii de Gregorii, Ordinis Prædicatorum, Siculi, Cammaratæ, ex Promotoribus participantibus ad decorandum, omnium antiquitatum, professoris Academiæ Aniphrasatorum, Theologi eminentissimi Cardinalis Sabelli, & primò Cardinalis Aquauiuæ; & Locumtenentis Horatii eius fratris Episcopi Galatiæ cum additione eiusdem styli, quàm breuissimi in hac vltima impressione,* OMNIVM *quæstionum, & argumentorum Scoti, Aureuli, Gerardi, Ariminensis, & cæterorum à principe Thomistarum magistro Ioanne Capreolo, collectorum, & solutorum, & per Magistrum Paulum Soncinatem in* DIVINVM *Epithoma, sic nuncupatum, & formalizatum, quòd dicitur* CAPREOLINVS, *plusquam* DECIES *impressus, propter eius* EXCELLENTIAM. *Necnon Montagnoli, Ripæ Episcopi, Gonçalez, Nugni, Nazarii, Bannez, Medinæ, & aliorum recentiorum Ordinis Prædicatorum loca citantia, ad soluenda argumenta Vazquez, Molinæ, Valentiæ, Fasoli, Suarez, Palumbi, & sociorum aliorum. Soluendo etiam argumenta Scotistarum vltimorum, Herreræ, Radæ, Vulpes, plurimorumque, vt in fine Prologi, &c.* Hucusque admirabilis, atque stupendus illius libri titulus, licèt in grammatica non benè dispositus.

Quis ergo non existimaret, Librum istum esse aurum, & non scoriam? Summa diligentia, studio, ac immenso labore confectum, in quo tot, tantaque in titulo promissa administrabat eius Auctor? Sed attende Lector, & dicam tibi breuiter, qualis sit, & quid contineat Liber iste. Et in primis assumptum illius est iterum typis mandare opus illud, seù Summam Theologiæ Pauli Soncinatis, extractam ab operibus Capreoli, de qua locuti sumus supra num. XXVI. nullo verbo addito, vel mutato, & ex propriis solùm addidit bonus iste vir Mauritius quandam Annotationem, comprehendentem quasi vnam columnam, quam diuerso charactere apponit ad finem distinctionum; v.g. (vtloquamur iuxta subiectam materiam) in 3. sentent. distinct. 3. quæst. 1. vbi quæritur, *Vtrùm B. Virgo Maria in peccato originali fuerit concepta, &c.* folio 586. transcripto textu ad litteram Pauli Soncinatis, & in ipso illos quadraginta Doctores adductos primò à Guillielmo de Gannaco, secundò à Ioanne Capreolo, & tertiò à Soncinate, nullo alterato, vel addito, apponit ex se Mauritius hanc Notam (obsecro vt legas ipsam attentè; quia magna in se continet mysteria: est enim vna, & multiplex, & manna quòd cœlum nostris temporibus pluit super totam Theologiam) tenoris sequentis.

In hac 3. dist. 3. sentent. & vnica quæst. sequenti, confutantur Hæreses damnatæ, *vt*

vt in nostro commentar. in textu Magistri, & confutantur etiam Hæreses, quæ sunt in Abecedario, & in Ethimologiis Hæresum, & confutantur similiter Idolatriæ, vt in Abecedario Idolorum, in principio, vide ibi litt. B.C.M.O. & P. Ac etiam confutantur falsæ Theologiæ Fœnicum, Ægyptiorum, Græcorum, Atlanticorum, Frigiorum, Gentium, &c. ab Eusebio in 1.2.3. & 4. libro de Præparatione Euangelica; contra Theologiam fabulosam Poëtarum antiquorum.

Ex conclusionibus, probationibus, & solutionibus argumentorum Capreoli soluuntur argumenta, Vulpes, & aliorum Recentiorum facilè, vt facit Aristotelis (sic est, & vbique) *ad argumenta antiquorum, quòd* VERITATIS *cognitio dubiorum est solutio, & cum Cardinali Bellarmino dicente in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis, de Ioanne Capreolo, quòd Ioannes Capreolus sit defensor egregius S. Thomæ, & optimè dissoluit omnia argumenta Aduersariorum: dicunt verba formalia Bellarmini; ergo si optimè dissoluit per Bellarminum, sunt soluta argumenta, cum his doctrinis hic: Sicut soluit Aristotelis contra Antiquos, dicendo in 3. Methaphysic.* VERITATIS *cognitio, dubiorum est resolutio.*

Respondetur 2. cum Cardinali Sarnano Franciscano, doctissimo, cum octuagesimaseptima concordantia, & similiter cum octuagesimasexta concordantia Boncherbæ.

Respondetur 3. cum Petro de Bergamo, & Bartholomæo Spina, dicentibus in Tabulla S. Thomæ, quòd qui scit TOTAM *Logicam S. Thomæ, Phylosophiam etiam Moralem,* TOTAM *Methaphysicam S. Thomæ, &* TOTAM *eiusdem Theologiam, nullum potest facere argumentum contra S. Thomam, & ideò subdit, quòd isti Recentiores student tantummodo articulà super quem componunt, & non habent in mente omnia opera S. Thomæ loquentis præsuppositiuè, præsupponendo omnia supradicta, & dicendo, quapropter prærrumpunt verba, in tantum magnum Doctorum nullo modò applicanda; quòd S. Thomas contradicat sibi ipsi: & ideò Cardinalis Sarnanus, quia sciebat totum S. Thomam concordauit similiter: etiam Ioannes Capreolus soluit argumenta Aduersariorum cum locis S. Thomæ, quia totum in mente habebat S. Thomam, & ideò Bellarminus dicebat benè omnia soluere Capreolum.*

Argumenta verò Vazquez, Valentiæ, Molinæ, Suarez, &c. quia colliguntur, & soluuntur clarè, distinctè, & breuitèr à Ripa, à Nazario, à Gonçales, à Nauarreto, à Zenardo, & præcipuè à Montagnolo in 3. part. S. Thomæ, quæsti. 81. de causa peccati ex parte hominis, & de traductione peccati originalis, cuius homo est causa per originem.

Vide nostram expositionem Petri Lombardi, aperientem mentem huius materiæ, vt in fol. 77. hic, & infra pro 3. responsione Vulpes. Ac etiam vide 1.2. & 3. fol. pro responsione 4.5. & 6. ad argumentum eiusdem Vulpes.

Respondet 7. cum concordantia Scoti, & S. Thomæ per Radam Franciscanum, hic declarantem S. Thomam.

Loca sacræ Scripturæ hic, & infra à Salmerone, Emanuele Saà, à Toleto, à Pierio, Vegha, à Posseuino, Saliano, Torello in Annalibus à creatione mundi, quæ videntur aliquomodò repugnare Thomistis, quia sunt concordata a nobis

I 3 in

in fine nostræ Expositionis totius Bibliæ, & in Anatomia Bibliæ impressa, ideò vide ea illic. Hæc est tota Adnotatio Mauritii.

Vide ergo ò Lector! perpende, ac considera amore Dei, quid habent hæc cum proposita Distinctione de Conceptione B. Mariæ in peccato originali? Vel quæ Hæreses, & Theologia falsa Ægyptiorum, Atlanticorum, Frigiorum, &c. confutatur ex hac conclusione Capreoli, & Soncinatis? Vel quæ Idola, & Fabulæ Poëtarum antiquorum subuertuntur ex illa conclusione: Maria contraxit peccatum originale? Vel quæ Argumenta sunt illa, Vazquez, Molinæ, Valentiæ, & Suarez, & illa Scripturæ loca adducta à Salmerone, Sà, Toleto, Pierio, & Torello in Annalibus Mundi? Et sic hæc Nota nec habet caput, nec pedes. Et insuper obseruare debes (quòd fortè nō credes) quòd hanc eandem numero Notam, vt hìc iacet transcripta, nullo mutato verbo essentiali, sed ipsissimam à prima voce vsque ad vltimam repetit Mauritius per omnes ferè Distinctiones, contentas in quatuor libris Sententiarum illam solùm reduplicando; ita vt quando loquitur de Deo, ponit eam de verbo ad verbum, & eandem quando loquitur de Trinitate, vel de Angelis, de Conceptione, de Sacramentis, &c. Itaque hęc Nota est locus communis, vnicus, & singularis, quo Mauritius explanat omnem doctrinam S. Thomæ, confundit omnes Hæreses, à principio nascentis Ecclesiæ exortas, subuertit Idola Gentium, conuincit omnia scripta scholæ Iesuitarum, & Scotistarum, & soluit omnia, & singula Theologorum Argumenta. O Adnotatio Mauritia admirabilis! O Auctor, prodigium, siue monstrum totiùs litteraturæ Ecclesiasticæ! O liber vnius Notationis! O Notatiuncula implens vnum librum! Qui cum vno titulo inter magnos maximo, & cum ista sola, ac indiuisibili Notatione minore ipso titulo, iterum, & iterum, ac millies reduplicata in toto libro, inter maximum quod sic, & minimum quod non, docuit, & ostendit maxima, & minima, & quidquid est à summo Deo, & cœlo, vsque ad profundum abyssi, omnia præterita, præsentia, & futura, & hoc sic factum est, vt vidimus his nostris temporibus, nō quando animalia, loquebantur vt ferunt Fabulæ.

Num. LVIII. *Ann. 1646.*

LIBELLATOR Dominicanus, & vt creditur, Generalis Ordinis Prædicatorum, ad annum 1646. vel circa, suppresso nomine, in lucē emitit duos Libellos, Romæ, quorum primus incipit: *At cognoscendum, &c.* Secundus verò: *De titulo Immaculatæ, &c.* in quibus quam plura à veritate prorsus aliena in medium affert, vt videre est in nostro Armamentario, typis mandato Matriti anno 1649. quòd posteà eruditè comprobauit Illustrissimus D. D. Antonius Calderon, Archiepiscopus Granatensis, in suo libro pro titulo Immaculatæ Conceptionis, impres. anno 1650. necnon R. P. Theophilus Raynaudus, sub nomine Amædei Salii, Theologi Hæteuerani, &c. Qui edidit Dissertationem aduersus Lynum, & Cletum, idest, contra prædictos

dictos Libellatores in cognitos, opus impressum Coloniæ 1651. Ad nostrũ ergo institutum solum pertinet illud, quod pro viribus nititur Libellator ille stabilire, quasi pro vnica conclusione, in vtroque Libello: Inquit enim in principio primi: *Annotanda maximè est acceptio huius nominis* CONCEPTIO, *ante Gregorium XV. & post illum. Licèt enim nomen* CONCEPTIO, *in suo propriò significato solùm importet formationem fœtus in vtero; ante, Gregorium tamẽ apud multos idem valuit vsus huius nominis* CONCEPTIO, *quòd* CONCEPTIO IMMACVLATA: *Vnde fratres Prædicatores, ad fugiendam omnem æquiuocationem, & melius propriam sententiam explicandam, vtebantur voce* SANCTIFICATIONIS, *& cauebant à nomine* CONCEPTIONIS, *quasi idem importaret* CONCEPTIO, *&* IMMACVLATA CONCEPTIO, *&c.* Et in secũdo Libello, sic etiam in principio inquit: *Ante Decretum felicis recordationis Gregorii XV. de Officio recitando sub nomine* CONCEPTIONIS, *retenta à Dominicanis voce* SANCTIFICATIONIS, *ex nominum distinctione, inferebatur opinionum distinctio, ita vt* CONCEPTIO *præseruationem apud eius vocis Assertores importaret,* SANCTIFICATIO *verò alteram sententiam exprimeret: Itaque tunc idem erat apud illos dicere* CONCEPTIO, *ac* IMMACVLATA CONCEPTIO, *& fratres Prædicatores à nomine* CONCEPTIONIS, *ac* IMMACVLATÆ CONCEPTIONIS *æquè abstinebant, &c.* Ex his verbis necessariò sequitur, quòd Patres Dominicani, qui ante Gregorium XV. in suis scriptis non cauebant, abstinebant, nec fugiebant à voce, Conceptionis, sed illam amplectendo, ipsa solum vtebantur, reiiciẽdo, cauendo se, & abstinendo calamum à voce Sanctificationis, & illam prorsus fugiẽdo: hi profectò pro nostra fuerunt sententia. Hanc consequentiam existimo euidentèr sequi ex illo principio: quia si vox Conceptio erat protestatiua Conceptionis Immaculatæ, & ideò fratres Prædicatores ab illa voce Conceptionis fugiebant, & se abstinebant, & vtebantur voce Sanctificationis: igitur illi fratres Prædicatores, qui in suis scriptis abstinuerunt se à voce Sanctificationis, & fugientes ab illa, amplexati sunt nomen Conceptionis, nostram absque dubio secuti, & protestati sunt sententiam? Hoc supposito, statim videbis, ò Libellator! in sequenti Ventilabro mirabilia.

Deinde de sententia Antiquorum Ecclesiæ Patrum, circa Virginis Conceptionem, in primo Libello sic dicitur: *Cogitur ergo ipsa Ecclesia vti huiusmodi* CAVTELIS, *ad sustinendam opinionem adeò in sacra* SCRIPTVRA *fundatam, &* OMNIVM *antiquorum* PATRVM, *&* DOCTORVM *firmatam.* Et in secundo Libello num. 33. dicitur: *Sed & nos interrogando, obiectiones soluemus, Antiquiora repetentes.* NOVEM *enumeramus Romanos Pontifices, qui nec recitatiuè, nec dubitanter, sed* ASSERTIVE, *&* CLARE *docent, Beatissimam Virginem in originali peccato fuisse* CONCEPTAM. Et infra num. 37. *Recentiora ergo ex vtraque parte sequenda sunt: nam si* VETVSTA *reuoluantur* PLVRA MVLTO, *pro fratrum Prædicatorum, hoc est, S. Thomæ sententia, quam pro opposita extabunt, quæ modo reticentur, cùm de principali quæstione non agatur. Nec nos ad* APOCRYPHAS, *Apostolorũ Diffinitiones, ad* CONFICTAS *Reuelationes, ad* SOMNIATA

TA

adduxerat plures Patres Græcos, & Orientales, hæc subiungit: Propter quam Catholicam veritatem, Sancti, ac Beati, & in diuinorum eloquiorum pertractatione clarissimi sacerdotes, Iraneus, Cyprianus, Reticius, Olympius Hylarius, Ambrosius, Gregorius, Innocentius, Ioannes, Basilius, quibus addo Presbyterum, velis nolis, Hieronymũ, vt omittam eos, qui non dormierunt, aduersus vos proferunt de obnoxia successione sententiam. Vnde nemo eruit, nisi quem sine lege peccati, repugnante legi mentis virgo concepit. Expressa igitur Augustini mens est: Omnes Patres solùm excipere ab originali peccato, eum, qui sine lege peccati conceptus est de Virgine, vt amplius patebit legenti atecedentia, & consequentia verba. Hucusque Arpallegus, & de auctoritate Augustini nihil dico, quia veracitèr est transcripta, sed an sit verum, Augustinum scripsisse relata verba: *Postquam statuerat, solùm Christum non contraxisse peccatum Adæ.* Vt dicit Arpallegus, & quod addidit: *Vt amplius patebit legenti antecedentia, & consequentia verba*, hoc solùm in præsenti triturare desidero, quia neque in istis verbis, neque in antecedentibus, nec consequentibus Augustinus agit, seù tractat stabilire Arpallegi propositum placitum, scilicèt: *Solùm Christum non contraxisse peccatum Addæ, omnes verò alios paruulos contraxisse.* Ex antecedentibus patet, quia in illo 2. lib. scopum, & conclusionem suæ controuersiæ contra hæreticum Iulianum sic præfigit Agustinus in principio libri fol. 208. col. 2. litt. F. *Sed nunc argumenta ipsa vestra, quibus agitis, ne hominum prima natiuitas originali peccato credatur obstricta, eloquiis sunt redarguenda Sanctorum, quos oportet, vt populi Christiani, vestris profanis nouitatibus anteponant, eisque potiùs eligant adhærere, quàm vobis. Hæc sunt certè velut capita argumentorum quasi formidanda vestrorũ, quibus terretis infirmos, & minus quã cõtra vos expedit, sacris litteris eruditos. Dicitis enim nos asserendo originale peccatum, diabolum dicere hominum nascentium conditorem: damnare nuptias: negare in Baptismo dimitti vniuersa peccata: Deum crimine iniquitatis arguere: desperationem perfectionis ingerere. Hæc quippè omnia consequentia esse contenditis, si credamus nasci paruulos, peccato primi hominis obligatos, & ob hoc esse sub diabolo, nisi renascantur in Christo.* Hæc est propositio Augustini in illo libro, scilicèt, quòd paruuli nascebantur peccato primi hominis obligati; contra quam Augustini Catholicam conclusionem insurrexerunt Hæretici dicentes, quòd qui ponebant peccatum originale in paruulis; consequenter asserebant, diabolum esse hominum nascentium conditorem, damnare nuptias etiam, &c. Vt hanc ergo propositam conclusionem Augustini, scilicèt, *Nasci paruulos peccato primi hominis obligatos*, & inde non sequi illa argumenta, seù consequentias deductas ab Hæreticis, nititur in sequentibus probare Augustinus ex dictis Sanctorum supra relatorum. Hæc sunt in rei veritate, quæ probat Augustinus in illo libro; non verò illud *statuere solùm Christum non contraxisse peccatum Adæ*: sunt enim diuersissima probare peccatum originale esse in paruulis, vel probare solùm Christum non contraxisse peccatum originale, quia hoc secundum tantùm incidenter tãgit Augustinus, vt auctoritates Sanctorum administrabant materiam; primum verò statuere conatur exprofesso: non enim erat controuersia cum hæretico Iuliano, an Christus contraxerit nec ne? Sed quia dicebat Hæreticus,

cus, quòd nullus homo tale contrahebat peccatum, vt in Ventilatione latiùs demonstrabitur, num. 34. post auctor. 33.

Hoc est ex antecedentibus: Ex ipsis verbis etiam constat mens Augustini dicẽtis: *Qui ergo generatur in Adã, regenerãdus in Christo, mortuus in Adã, viuificãdus in Christo, ideò peccato est obstrictus originis, quia de malo nascitur, quo caro concupiscit aduersus spiritum, non de bono, quo spiritus concupiscit aduersus carnem. Quid ergo mirum est, si renasci debet homo ex illo malo natus, contra quod pugnat homo renatus, quo reus & ipse teneretur, nisi renascendo liberaretur? Non est hoc malum materies Dei creantis, sed vulnus diaboli eandem materiam vitiantis. Non est hoc malum nuptiarum, sed primorum hominum peccatum, in posteros propagatione traiectum. Etiam huius mali reatus Baptismi sanctificatione remittitur. Deus autem iustus, si tanta paruulis mala, quanta nunc dicere non sufficio, nihil peccati trahentibus irrogaret, magis appareret iniustus. Iustitiæ verò perfecta capacitas hominis non negatur, quia nec vitiorum omnium plenissima sanitas, sub omnipotenti Medico desperatur. Propter quam Catholicam veritatem Sancti, ac Beati, &c.* Vt supra adduxerat Arpallegus: vbi in his verbis probat Augustinus, vel statuit; *Solùm Christum non cõtraxisse peccatum Adæ?* Nonnè vides, quomodo ex omni parte fuit gratis dictum illud: *Vt ampliùs patebit legenti antecedẽtia,* Et quid dicemus de illa clausula: *Et subsequentia?* Quia in subsequentibus, ab illis verbis: *Virgo concepit,* vsque ad finem libri, non sumit in ore, aut calamo S. Augustinus, non solùm illam clausulam propositam ab Arpallego: *Solùm Christum non contraxisse peccatum Adæ, omnes verò alios paruulos contraxisse,* formalitèr secundùm se totam, sed neque secundùm partes: nam nunquam in toto libro vsque ad finem, nominat illud verbum: *Solùm,* nec *Christum,* nisi concludendo in vltima linea, dicens contra hæreticũ, *Sicut contra impios, & Christi professos inimicos, &c.* nec adducit verbum illud: *cõtrahere,* neque: *peccatum,* neque: *Adam,* neque: *paruulos,* neque, quòd plus est, aliquod his æquiualens: si ergo in Augustino non est, nec extat propositio, nec verba ipsa, ex quibus componitur, quomodo patebit legenti antecedentia, & subsequentia? O hominis inconsideratus calamus! Et antequam transeamus ab hac Augustini auctoritate, notet Lector illa vltima verba: *Iustitiæ verò perfecta capacitas hominis nõ negatur, quia nec vitiorum omnium plenissima sanitas, sub omnipotenti Medico desperatur. Propter quam Catholicam veritatem Sancti, ac Beati, &c.* Ergo veritas Sanctorum, ac Beatorum ab Augustino adductorum cadit supra antecedentia ista verba, in quibus si loquitur vniuersalitèr de vitiis, prout comprehendunt etiam originale, iam concedit Augustinus, quòd ab omnipotenti Medico potest dari omnium vitiorum plenissima sanitas, & si omnium, etiam originalis: si autem illud: *omnium,* nõ comprehendit originale, sed solùm actualia: ergo verba Augustini, & omnes auctoritates ab ipso adductæ SS. PP. non sunt ad rem. Et sic nec in antecedentibus, neque in ipsis verbis, neque in consequentibus reperitur propositum ab Arpallego in hac prima comprobatione.

Secundò, Bernardus etiam, prosequitur Arpallegus, *epistola 174. quia nullum ex Sanctis repererat, qui B. Virginem immunem à peccato originali dixisset, ideò in hac*

hæc verba prorrumpit. Nunquid Patribus doctiories, aut deuotiories sumus? Periculosè præsumimus, quidquid in talibus ipsorum prudētia præteriuit. Nota illas causales, *quia*, & *ideò*, cauillosè positas, vt insinuaret, quòd S. Bernardus in illa epistola, vel in antecedentibus verbis ad ista, quæsierit Sanctos pro immunitate Virginis Marię, vel de hoc aliquid dixerit, & *quia* non inuenit, *ideò in hæc verba prorrumpit. Nunquid Patribus, &c.* Totum hoc est chimericum figmentum Arpallegi, vt non dicam, aliquid aliud: nam verba Bernardi antecedentia sic se habent ad Lugdunenses Canonicos in ipsomet principio epistolæ: *Vndè miramur satis, quòd visum fuerit hoc tempore, quibusdam vestrum, voluisse mutare colorem optimum, nouam inducendo celebritatem, quam ritus Ecclesiæ nescit, non probat ratio, non commendat antiqua traditio, nunquid Patribus doctiores, aut deuotiores sumus, &c.* Quomodò ergo S. Bernardus, quia nullum ex Sanctis repererat, qui B. Virginem immunem à peccato originali dixisset; ideò in hæc verba prorrūpit? Nōne vides, Lector, quòd istæ sunt meræ fictæ nugæ? Sub eodem numero sic inquit: *Clemens Papa in serm. incip. Erunt signa, apud Iauellum, tom. 3. opusc. de Concept. hanc sententiam profert. Dico vnum esse clarum, quòd B. Virgo secundùm Sanctorum Doctorum, fuit in peccato originali concepta: & ratio huius, quia fuit ex libidine, & cōcubitu viri, & mulieris.* Fateor, Arpallege, quòd tuus Iauellus adducit illam auctoritatem Clementis, sed Iauellus illam transcripsit à Bādello, sed Bandellus vndè? An ab vndis maris, vel à spatiis imaginariis? Quia talis sermo Clementis nec est, nec fuit, nec ipsi illum clarum, vel obscurum ostendent, nec viderunt, vt suo loco dicemus. Deindè adducit alia ex Magistro Sententiarum, de qua etiam in Ventilatione.

Numeris verò sequentibus adducit auctoritates S. Bonauenturæ, Scoti sententiæ negatiuæ ducis, & antesignani, Aluari Pelagii, Francisci Mayronis, Adami Anglici, Marsilii (quem dicit esse ex Ordine Minorum, sed fallitur) Guillielmi de Rubion, Gregorii Ariminensis, Frācisci à Christo & Parami, & sic concludit: *Ex quibus omnibus tale argumentum deduco. Isti omnes Doctores, quorum alii sapientissimi, alii sanctissimi, alii sententiæ negatiuæ addictissimi, alii in B. Virginis laudes deditissimi, omnes in euoluendis Sanctorum scriptis versatissimi, quorum plures Seraphicæ familiæ sunt Doctores Illustrissimi, quorum nullus ex familia Dominicana habitum, vel doctrinam, aut inclinationem suspectam suxit. Omnes isti post magnam indagationem tandem inuenerunt* OMNES *sanctos Patres, à* PRIMORDIIS *Ecclesiæ* SEMPER *in affirmatiuam sententiam inclinasse* NVNQVAM *in negatiuam deflexisse. Videat ergo Dominus, & iudicet. Videant Lectores à liuoris, vel affectionis nota liberi, & alieni, vtrùm credendum sit modernioribus, qui sanctos Patres sæpiùs* LACERANT, *& in suam sententiam, velint, nolint, pertrahunt. An nobis qui testes* INCORRVPTOS, *& ab omni suspicione* LIBEROS, *circa Patrum intelligentiam afferimus, &c.* Omnia quæ hìc dicit Arpallegus, sunt artificiosè composita: nam Auctores isti à se citati, nullam indagationem magnam, vel paruam fecerunt pro sanctis Patribus, nec Doctoribus antiquis, sed bona fide crediderunt Scriptoribus Dominicanis supra relatis, & sic fuerunt decepti à Turrecremata, Bandello, & aliis, &c. Quis autem lacerauerit sanctos Patres,

tres, vel an adducatis teſtes incorruptos, vel corruptiſsimos, in ſuperlatiuo gradu,& ab omni ſuſpicione liberos,ſtatim examinabit veritas.

Deindè adducit ſubarticulum 2. ſub tali titulo: *An ſanctiPatres expreſsè aliquando tenuerint ſententiam affirmatiuam?* Et ſic incipit: *Cogit me in medium proſilire,& præſentis controuerſiæ ſubire certamen. Doctus Ormachea, qui Prologomen. 3. in Cant.num. 171.dixit: Nullum eſſe Patrem antiquum,qui expreſsè aſſerat, & formalitèr, Mariam conceptã in peccato originali. Cui* FACILE *reſpondeo, notando loca* EXPRESSA *Sanctorũ. In primis S. Fulgentius,&c.* Et pro expreſsis adducit ſequẽtes,S. Fulgentiũ, S.Ildephonſum,Euſebiũ Emiſſenum,B. Anſelmum,S.Bernardũ,& Rupertum. Deindè ſubdolè in alio §. inquit: *Adducunt etiam S. Bernardinum in opere 3. Sermonum,qui incipit: Ignis à facie eius exarſit, in Tract. de B. Virgine, ſerm.4. & alibi pro ſententia affirmatiua. Similiter S. Antonium de Padua ſerm.de Natiuit.Virginis. B.Lucam etiam Minoritam ſerm.de Natiuit.Virginis. Et quamvis plura teſtimonia citentur pro ſententia negatiua, tamen eſſe* SVPPOSITITIA,*benè probat Bandellus in præſenti Diſputatione.* Poſt iſtos adducit alios tres Sanctos canonizatos ex Ordine Prædicatorum,ſcilicèt,B. Raymundum,S. Vincentium,S. Antoninum,& concludit ſic: INNVMEROS *alios ſanctosPatres referunt Bandellus in præſenti Diſputatione,& Sapeintiſsimus,ac Reuerendiſsimus Epiſcopus Magiſter Petrus Herrera,&c.* En totam innumerabilem omnium Sãctorum antiquorum multitudinem reducit ad duodecim: & duodecim eſt omnis multitudo Sanctorũ. Niſi pro omnibus ſupponant Bãdellus, & Herrera? Inter hos non refert S.Thomam,nec S.Bonauenturam, nec B.Albertum Magnum,quia non iudicauit eſſe expreſſos, & formales pro ſua opinione,vt in rei veritate non ſunt. Cùm ergo ex illis duodecim tres ſint Dominicani, qui non ſunt ab omni ſuſpicione liberi, neque incorruptibiles teſtes, ex remanentibus nouem extrahere debes tres Minoritas, quia ex vna parte ſunt teſtes à vobis corrupti,& ex alia expreſsè, & formaliter ſunt pro nobis,vt in Ventilatione euidenter apparebit. Remanent ergo ſex, ex quibus Euſebius Emiſſenus non eſt ſanctus, imò dubitatur,an fuerit plenè Catholicus,Rupertus licèt ſit venerabilis,vſque modò tali non decoratur titulo,imò,imò, &c. Et iſti ſi cum aliquali fundamento leuiſsimo,tamen poterant adduci,minimè,dicendi ſunt expreſsi,nec ſemi expreſsi,vt ſuis locis videbitur. Reſtant ergo tantummodo quatuor,Fulgentius,Ildephonſus, Anſelmus,&Bernardus. Sed an iſti fuerint expreſsi,& formales pro veſtra opinione,veritas demonſtrabit in ſua Ventilatione; quia fortè dempta palea, non inuenietis, ſaltem vnum granum tritici, imò neque hordei. Deindè vellem,ſcire vbi Bandellus in ſuis libris benè probat teſtimonia Sanctorum adducta pro noſtra negatiua ſentent ia eſſe ſuppoſititia, quia ego nec benè, nec malè talem inuenio probationem? Niſi fortè Bandellus ediderit alium quintum librum,qui ad manus noſtras non peruenit: nam ſi hæc dicit de tribus communibus, & exiſtentibus, gratis, & contra mentem, & veritatem locutus eſt Arpallegus.

Numerum octauum concludit ſic: *Vlterius aduertò, Salazar, Soſſa, Ægydium,*

dium, & Præsentatione, immeritò MORDERE *Bandell. & Caiet. ac similiter Card. Turrecrem. quorum alter fuit totius Ord. Prædicat. Generalis Magister, alii autē S. R. E. Illustriss. Cardinales: eo quòd* FALSO, *ex* INDVSTRIA *citauerunt plures SS. auctoritates, quæ modò non reperiuntur in nouis editionibus. A quorum naso, & stomacho vindicat eos Poza lib. 4. Elucidarii, tract. 4. cap. 1. per hæc verba: Ego tantorū virorū sanctimoniam, & pietatē reueritus, nunquam admittam, quòd plures dicere non verentur Bandell. & alios, scilicèt Grysald. Petr. de Vincentia. & Torquem. ex destinato animò loca SS. inuertisse, & ex animò deprauasse. Nam fidelissimi, & integerrimi viri, exemplaria iniuria Librariorū deprauata citarunt, quia meliora non habuerunt.* Et ad hanc Pozæ auctoritatē prosequitur Arpalleg. *Quibus ego addo, potiùs nactos esse* PVRIORA, *per quæ* REGVLANDA *sunt* OMNIA, *quæ posteà, vel Hæreticorum diligentia, vel aliorum* MINVS BENE AFFECTORVM *cura, habent plura* DIMINVTA, & DECVRTATA. *Ideòque Illustriss. Inquisitor Gen. Hispan. Fr. Ant. Sotomaior in Expurg. edito ann. 1640. regul. 2. ait: Nullomodo immutari ea opera SS. PP. & Scriptorum, quæ prælo mandata sunt ante ann. 1515. Ea autem quæ post edita sunt, in pluribus esse deprauata, & immutata ab Hæreticis; ideòq; suspecta sunt; atq; Obelo, & Asterico Inquisitorio, & censoria virgula Supremi Senatus Fidei inuruntur. At Bandell. & Torquem. infidi non sunt in citando: consuluerunt codices ante ann. 1515. editos: ergo habuerunt* PVRIORA *exēplaria: ergo non sunt corrigēdi iuxta nouas editiones; quāvis neque in his* PLVRA *inueniantur, quæ possint tā grauium virorū auctoritatem* DENIGRARE, *&c.* Qui veritatē dicunt, Arpallege, nō mordent, sed reprehendunt, obiurgant, confundunt, &c. Quòd Turrecr. in aliquibus: Bādell, Vincent. Deza, & Grysald. in omnibus: Spina, & Caiet. in multis, vitiauerunt pessimè, & falsò citauerint non tantum omnes SS. sed etiam alios Doctores antiquos in omnibus auctoritatibus, vna, vel altera excepta; si dixerunt hoc Salazar, Sossa, & Ægidius (& ille à Præsentatione à te posito tāquam Auctore distincto ab Ægidio) Fr. Petrus de Alua hoc ipsum affirmat, confirmat, ratificat, & cōprobat euidēter, demōstratiuè, & mathematicè in toto libro præsenti ad veritatis irrefragabilis Solē, *palabra por palabra, y letra por letra*, quia sine numero, pondere, ac mēsura inueniuntur fictiones, falsitates, ac dolosa vitia, vt in Ventilatione, vbi etiam videbimus an *in his plura inueniantur, quæ possint tam grauium virorum auctoritatē denigrare*; & illud: *Nactos esse puriora, per quæ regulanda sunt omnia.* O purissimè regulæ SS. & Ecclesiæ Catholicæ, vbi omnia sunt sine puritate, & regula. Ac solùm potest esse cōtrouersia, an hoc fecerint prædicti grauissimi PP. atque sapientissimi Doctores, Cardinales, ac Generales, &c. ex industria, aut destinato animo, & secūda intentione, vel ex mera simplicitate, inaduertentia summa, vel æquali ignorātia. Et in hac controuersia, in medio positus, quo me vertam nescio? Quia ex prima parte clamat veritas, ratio, & euidentia. Et ex secunda deprecantur pietas, modestia, & exēplū Pozæ, qui ironicè loquitur. Quòd autē ego pro ipsa, & ipso affirmò in verbo Sacerdotis est, quòd in nullo originali manusc. neque impresso, annte ann. 1515. vel post, extant verba SS. PP. atque aliorum Doctorum, vt adducuntur à Turrecremata, Anonymo, Bandello, Vin-

cen-

centia,& aliis, nisi vt illa adducimus in nostra Ventilatione. Percurri ferè omnes insigniores Europæ Bibliothecas, vidi omnes impressiones antiquas, & modernas,atq; scrutatus sum omnes Nomenclaturas hucusque typis mãdatas, & nullum inueni originale,in quo sint auctoritates, vt adducuntur à prædictis Illustris.ac Reuerendis. atque grauissimis viris Patribus Dominicanis. Et vtinam exemplaria illa puriora compareant: date illa in lucem,exhibite originalia,quæ non sunt diminuta,deprauata,& immutata:hoc petimus, hoc desideramus, hoc deprecor ad sanctissimos eius pedes deuolutus, vt iubeat Sum. Ecclesiæ Pontifex, quia iam solùm restat hoc effugium : & cum hac aërea, & imaginaria, imò penitus ficta, & falsa excusatione, vultis secundo errore sepelire primum.

Pro quo notet Lector,quòd Aduersarii, vt saluent suos Scriptores, & fictiones ab ipsis patratas in hac materia volunt (vt hìc Arpallegus) maculare omnia opera PP. & vniuersam doctrinã Ecclesiæ,quasi ante ann. 1515. essent originalia Sanctorum puriora,integra,ac perfecta, &c. Secundùm hoc ergo nullam fidem præstare debemus originalibus Sanctorum nunc existẽtibus, neque ex ipsis possumus arguere contra Hæreticos? Imò ipsi dicere possunt (quòd modò stabilire conãtur PP. Dominicani:) adducite nobis originalia antiqua, & prima; quia illa solùm sunt pura, vera, & integra: ista verò quibus modò vtitur Ecclesia Catholica Romana,& vniuersitas orthodoxa sunt vitiata,diminuta, decurtata, ac penitus deprauata, vt testificatur vester Ordo Prædicatorũ doctissimus,ac grauiss. Patres,est ne hoc comportabile,quòd vt saluetis vitia cõmissa à vestris Auctoribus maculetis totã doctrinam SS. PP? Item si ab ann. 1515. sunt diminuta,decurtata,ac deprauata Sanctorum opera,attendite obsecro. Ex vestris, Turrecrem. Anonym. Vincentia, Bandell. & Deza scripserunt ante ann. 1515. & post istum annũ scripserunt Caietan. Spina, Duimius, & Grysaldus: in illis omnibus primis reperiuntur auctoritates Sanctorum omnes vitiatæ,fictæ,& adulteratæ: in istis omnibus posterioribus similia,imò eadẽ extant vitia:ergo adulterationes istæ non processerunt à tẽpore,& annis,sed à corde,& animis,nec dimanarunt vestra vitia à causa materiali,sed ab efficienti,nec ab extrinsecis originalibus,sed ab intrinseco origine,propter hoc millies maledictum peccatũ originale;ita vt dicere possimus, quòd omnes homines peccarunt in originali, sed vos in originali,& originalibus,& propter originale. Sed admittamus,quòd omnia originalia Sanctorum post ann. 1515. fuerint deprauata ab Hæreticis,vel ab aliis *minùs* affectis (in quo verbo nescio quid velit dicere Arpallegus,aut quales sint illi minus affecti scriptis,& operibus SS. PP. nisi sub cortice verbi, *minùs* voluerit claudere Minores) & interrogo: Si vestri supra relati Scriptores ad conficiendam vnam auctoritatem contra Immacul. Virginis Conceptionem,sumpserũt vnã clausulam ex vno capitulo, v.g. S. Augustini,& aliam ex alio cap. & tertiã ex alio tertio cap. & aliquãdo etiam ex distincto libro, hoc potuit prouenire ab Hæreticis, vel ab illis minus affectis? Si v.g. in Richardo de S. Vict. ex vno integro libro de Emanuele,

nuele,sumendo hinc indè clausulas, & concatenando verba verbis, ex duodecim locis diuersis fabricarunt vnam indiuisibilem, & continuam auctoritatem;quomodò potest ingredi hìc excusatio vestra, de originalibus vitiatis? Item Hęretici,vel illi minus affecti,curarunt de impressionibus S. Thomæ, Alberti Magni, Durandi,Holkot, Petri Hieremiæ, & aliorum ex vestro Ordine? Si non curarunt de istis vestrorũ impressionibus antiquis, neq; modernis, & auctoritates adductæ ex istis scatent in Turrecremata, Vincentia,Bandello,Anonymo,& aliis adulterationibus, vitiis,ac falsitatibus: ergo vanus,&chimericus est vester recursus ad hęreticos,& minus affectos? Et vtinam,vt dixi, Summum Ecclesiæ caput vos astringeret, vt exhiberetis ista somniata vestra exemplaria puriora; quia tunc videret mundus veritatem. Nam dico,& affirmo,quòd vsque ad diem iudicii non inuenietis vnum solùm exemplar,in quo sint auctoritates, vt adducuntur à vestris Scriptoribus. Nec in hoc loquor temerariè,sed secundùm scientiam,experientiam, ac veritatem.

Denique Arpallegus non intellexit regulam illam 2. Expurgat. Supr. Inquisitionis,quæ sic se habet: *En los libros de los Padres Escritores antiguos Catolicos,no se muda,altera, ni expurga, sino tan solamente lo que por el vicio de las impressiones,ò corruptela de los herejes se halla deprauado: Y por Padres,y Escritores Catolicos antiguos,se entienden,y han de entender aquellos cuyas obras estan impressas,y publicadas antes del año de 1515.porq̃ los que despues se han publicado,y impresso, no estàn libres de la correccion,por estàr sujetas à la malicia de los herejes, y falsa suposicion de los Autores à quien se atribuyen.* Ista sunt Expurgatorii verba, quæ alium sensum habẽt ab illis Arpallegi,nã loquitur regula ista de aliquibus impressionibus,quę modò extant,& nos vidimus,in quorũ marginibus hæretici, vt Erasmus,& alii addiderunt aliquas notatiunculas,volentes ex textu SS. PP. cõprobare suos seminatos errores, non de textu ipso, qui nunquã fuit grauiter vitiatus, nisi in vno,vel altero verbo,vel punctuatione, & hoc non in materia Cõceptionis,vbi nec minimam saltem alterationem inuenietis, quia hæretici non curabant de hoc Immac. Conceptionis puncto, de quo fuit *minus affectorum cura*,& cura,sed sine cura,quòd veniret iste iudicii dies super omnes.

Tandem subarticulo 3. concludit Arpallegus sub hoc titulo: *Quinã SS. Doctores faueant diffinibilitati sententiæ negatiuæ,quorũ auctoritates ad trutinã iudicii, & examinis reducuntur.* Et ibi quasi gratis, & ex eleemosyna concedit nobis pro nostra sententia sex Auctores, scilicèt. S. Laurentium Iustinianũ, S. Brigittam,B. Thomam de Villanoua,Idiotam, Diony. Fabrum poẽtã, de quo sic inquit: *Et Dionysius Faber poẽta* OBSCVRÆ *fidei,neq; inter scriptores cõputatus, ab his qui texuere Cathalogos, &c.* Deindè n. 2. nititur probare, quòd alii SS. PP. non sine violentia, & magna æquiuocatione adducuntur pro sententia negatiua,ac concludit referendo Sanctos,atque Doctores,qui licèt non sint expressi,sicut antecedentes duodecim,fauent tamen suæ sententiæ. Vt ergo videas,Lector,ex hoc solo §. intentionem,& scientiam huius Arpallegi,nota quòd pro nostra sententia adducit solùm sex Auctores,nec potest dicere,

quòd ipse enumerat tantummodò Sanctos, ac Beatos: nam Idiota, Dionysius Carthusianus, & Dionysius Faber non sunt Sancti, nec Beati. O pauperrima sententia de Immaculata Virginis Conceptione, quæ solùm habes sex Auctores pro te? Deges inter pauperes fratres Franciscanos, quid mirum? Sed quid diceret Arpallegus, si legisset meam Militiam Immaculatæ Conceptionis, contra militiam originalis peccati, vbi adducuntur pro nostra opinione non sex, sed sex millia? Et quid diceret, quando videbit infra ex sola sua Religione Prædicatorum 290. Auctores? Diceret non quòd sunt ficti, nec adulterati, nec vitiati, sed quòd non sunt omnes expressi, hoc solùm dicere posset, qnòd fateor libentissimè, sed si non sunt omnes expressi, ad minus inueniet in Militia quatuor mille expressissimos, & inter suos 150. Sed de hoc aliàs.

Dicit item Arpallegus de Dionysio Fabro, quòd est obscuræ fidei, & inter Scriptores non debet computari, quia de ipso nullus Nomēclator in suo Cathalogo mentionem facit. Optimè dicebat Arpallegus si suppositio esset vera: nā in re tàm graui non sunt ad iudicium admittendi Auctores obscuræ fidei, nullius memoriæ, famæ, opinionis, aut saltem nominis apud Scriptorū Nomenclaturas; quia hæc est legitima consequentia: in nullo Cathalogo reperitur: ergo non fuit Auctor alicuius momenti, nisi aliàs eius opera compareant, & sint typis mandata; quia tunc aliquā debet habere auctoritatē magis, & minus respectiuè. Ex hoc insinuato Arpallegi principio, vno ictu interemit, exclusit, & sufflauit à sua Area, tanquā leuissimas stipulas Auctores infrà ponēdos in prima, ac secunda classi, quia sunt tàm obscuræ fidei, opinionis, ac famæ, quòd non solùm ipsorum opera non fuerunt typis mādata, aut manuscripta inueniuntur in aliqua orbis Bibliotheca: verū insuper nec eorū nomina recensentur in aliquo Scriptorum Cathalogo, vt suis locis demonstrabitur. Quòd autem suppositio Arpallegi de Dionysio Fabro sit falsa, cōstat, quia hìc est Auctor classicus, natione Gallus, Ord. PP. Cælestinorum, cōposuitque egregium, atque eruditum opus metricè, in laudem Immaculatæ Conceptionis Virginis Mariæ, quòd incipit sic:

Nullus originea Mariam rubigine læsam
Adstruat, vltricem ne pignoris excitet iram
Hoc ius, hoc ratio vetat, hoc sententia Patrum, &c.

Pariter de ipso agunt, & honorificè loquuntur Pet. Crespetius in Sum. Theologiæ, fol. 583. Hyppol. Marrac. in Bibliot. Marian. fol. 337. & in Cathalogo ad annum 1537. Ioann. Ant. Velazquez, de Maria Immac. Cōcep. dist. 3. adnot. vnica, fol. 243. Ioann. à S. Maria in supplici Libello ad Innocent. X. Euseb. Nieremb. in libr. de Except. fol. 496. Ferdinand. de Vergara lib. de Concep. c. 4. fol. 19. Franc. Pistoia in Maria Triūph. fol. 154. D. D. Ant. Leon Pinelo in Biblioth. manusc. clase VI. & nos in nostra Militia. Si iste, ò Arpallege, est obscuræ fidei, quid dicemus de vestris, Aldrebandino, Bindo, Bonbologimo, Monte Budello, Durandello, Gannaco, Clikot, Phisiologo, Pictano. Pantaleonibus, Monteluporum, & aliis similibus pro vestra

stra opinione adductis, de quibus non dico opera, sed neq; nomina ipsa inueniuntur in Cathalogis, aut saltem fuerunt aliquando audita in rerum natura. Alia quàm plura habet Arpallegus in illo suo supplici Libello, optimè rriturata à prædicto illust. D. D. Ludouico Crespi: videat ibi Lector.

Num. LX. *Anno 1658.*

P. F. D. A. S. T. inter supra positos meritò numerari potest, quidam N. qui licèt nō fuerit Dominicanus, est tamē Dominicus, quia in illo suo libro nuperrimè edito sub hoc titulo: *Collegij Salmaticēsis FF. Discalciatorū B. Mariæ de Monte* CARMELI, *primitiuæ obseruantiæ cursus Theologicus, iuxta miram A. D. D. Thomæ doctrinā, tom. 4. à q. 71. primæ 2. vsq; 89. cōplectēs. Lugduni, &c.* anno 1658. in fol. nescio quo impulsu, sub prætextu debiti modò non debito inculcat à fundamentis contra Constitut. Apostolicas, & Sum. Pontificū Decreta, quæstionem de præseruatione Virginis Mariæ à peccato originali, sumpta occasione ex illis Angelici D. verbis q. 81. art. 1. vbi in resolutione inquit: *Respondeo dicendum, quòd secundùm fidem Catholicam est tenendum, quòd primum peccatum primi hominis originaliter transit in posteros: propter quod etiā pueri mox nati deferuntur ad baptismum, tanquā ab aliqua infectione culpæ abluendi. Contrariū est autem hæresis Pelagianæ, vt patet per Augustinū in plurimis suis libris, &c.* Et ex aliis art. 3. vbi inquit: *Respondeo dicendum, quòd secundùm fidem Catholicam firmiter est tenendum, quòd omnes homines, præter Christum, ex Adam deriuati peccatum originale ex Adam contrahunt, alioquin non omnes indigerent redemptione, quæ est per Christum, quod est erroneum.* In quibus locis, vt vides, nec Angelicus D. nominat V. Mariam, nec agit (inspecto litteræ cortice) de debito, sed de actuali contractione: at Auctor iste à fol. 500. vsq. 664. quæ quinta pars est sui magni libri, sustinendo paliatis, ac frigidis verbis sententiā magis piam præseruationis, per omnes syllabarum fenestras exalat latentem ignem cōtra assertores illius, vt ex infrà adducendis constabit. Cū ergo nostri instituti finis in hoc libro non sit duritiam doctrinæ in conclusionibus, argumentis, ac rationibus contentam triturare, sed solummodò Auctorū, & auctoritatū indagare veritatē, illud superiori iudicio relinquens; hanc, breuiter, assignabimus.

In exordio ergo Disp. 14. dub. 1. §. 1. fol. 505. n. 4. tangens illud Iob 14. Quis potest facere mundū de immundo conceptū semine, &c. & aliud Dauidis Ps. 50. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, &c. inquit: *Quem locū intelligunt* COMMVNITER *Santi Patres de peccato originali, quod & si vnum sit, vocatur tamē in plurali, iniquitates, & peccata, quia causa est, & radix omnium aliorū peccatorum. Et* MERITO *prædictus locus de peccato originali intelligitur, quia cū Dauid de legitimo matrimonio fuerit conceptus, & natus,* NVLLVM *aliud peccatum in eius conceptione, aut natiuitate intercessisset, nisi* SOLVM *originale.* Hinc incipit suām propalare intentionem, & in primis fallitur, quia Sancti Patres non intelligunt communiter, nec explicant locum illum de peccato originali prolis, sed de peccatis commissis in ipsa prima generatione parentum, scili-

scilicet libidinis, cõcupiscentiæ, delectationis carnalis, &c. quę proprissimè vocantur à S. Patribus in plurali peccata, & iniquitates, quia sunt tàm in patre, quàm in matre, adhuc in copula licita, & legitimo, ac sancto matrimonio, de quo latissimè Augustinus in libro de Nuptiis, & Cõcupiscentia, & in omnibus aliis editis contra Pelagianos. Si autem illa sint verè peccata, & iniquitates, lege te ipsum Disput. 15. num. 40. §. *Respondetur*. Deindè, *si meritò prædictus locus de peccato originali intelligitur*, in quo Dauid fuit conceptus: ad quid recurris ad legitimum matrimonium? peccatum originale prolis est vnum, vel multiplex, maius, vel minus, ex legitimo, vel non legitimo matrimonio? Item quid vis dicere in illis verbis: *Nullum aliud peccatum in eius cõceptione, aut natiuitate intercessisset*: in natiuitate, quòd peccatum, seù iniquitas interuenit in prolè distincta à contracto in conceptione, vel in patre, aut matre, siuè sint, vel non sin legitimi coniuges? Sed quid mirum quærebas peccata, & iniquitates in plurali, & sic in conceptione, & natiuitate multiplicabas originale peccatum. Denique omnes Patres Dominicani, qui in B. Maria constituunt peccatum originale defacto, nituntur stabilire pro vnico, & primo principio: *de peccato originali, quòd si vnum sit, vocatur tamen in plurali iniquitates, & peccata, quia causa est, & radix omnium aliorum peccatorum*, violẽtando, sicut & tu, proprissimum modum loquendi Sanctorum, liberando pro viribus patrem, ac matrem Dauid à peccatis in plurali, vt non liberetur Dei Mater à peccato in singulari, apagè à tali principio!

Disput. 15. fol. 560. num. 1. fortè stimulatus, &c. introducis excusationem, quare non sumas in ore opinionem minus piam ad illam impugnandã, nisi ad laudem, & exaltationem eius, & sic inquis: *Retrahit etiam pro nunc à prædicta disputatione, quòd difficilè sit rem scholastico more plenè discutere, nisi euertendo, & oppugnando opinionem oppositam. Porrò ab impugnatione prædictæ opinionis terrent Summorum Pontificum decreta, præsertim Pauli V. & Gregorii XV. vbi grauibus sub pœnis cauetur, quòd asserentes partem negatiuam, videlicèt, quòd B. Virgo non fuerit cum peccato originali concepta, aliam opinionem non impugnent, nec de ea aliquomodò agant, seu tractent*. Vide an Auctor iste scripserit syncera veritate, quando ab vtroque Decreto Summ. Pontificum abstulit verba præcipua, nam Gregorii referens verba Pauli ad litteram, sic se habent. Vlteriùs sub eisdem censuris, & pœnis mandans, quòd negatiuam opinionem, videlicèt, quòd non fuerit concepta in peccato originali, *in prædictis publicis actibus* asserentes, aliã opinionem non impugnent, nec de ea aliquomodo agant, seù tractent. Insuper voluit, & expressè mandauit, vt extra hos casus *expressos publicorum actuũ* in reliquis omnibus, &c. Abstulisti ergo ex Decretis signatas duas clausulas, vt prohibitionem modificatam, seù coarctatam tantummodò ad publicos actus redderes absolutam, & vniuersalem, vt sic tacitè condemnaree omnes scribentes his temporibus, & opugnantes in disputationibus, seù libris priuatis opinionem contrariam. Deindè si TERRENT *Summorum Pontificum decreta*, vt non discuteres, euerteres, ac impugnares opinionem contrariam, quomodo eadem Decreta non te terruerunt, vt impugnationibus non solùm

lium simulatis, sed etiam apertissimis, discuteres, vt euerteres sententiam nostram magis piam? Attende.

Infra num. 2. affirmas, quòd præseruationis Deiparę à labe originea Carmelitæ primi ADORATORES, & VATES fuerunt, & prosequeris sic: LIVOREM *forsitan assumptum excitaret, nisi inspectis, & fidedignis testibus comprobari posset, &c.* Non excitat hoc liuorem, nam & idem dixit R. P. Ludouicus à Conceptione, Ordinis SS. Trinitatis, in principio sui operis Moralis, §. *Quia Religio mea prima fuit, &c.* Et vtinam omnes prophetarent, ac essent primi vates, atque adoratores Marianæ puritatis; excitat autem liuorē videre, quòd inter primos factus sis nouissimus in hoc mysterio. Nam num. 38. sic dicis: *Hac igitur via rectè intelligitur, qualiter persona præseruata à macula peccati subiaceat eius debito in instanti conceptionis formalitèr in seipsa: siquidem verè subiacet prædictæ* SIGILLATIONI, *& dispositionibus, &c.* Et §. 5. de illationibus doctrinæ à te traditæ, concludis num. 45. quòd de persona preseruata rectè dicetur: peccauit, & offendit Deum in Adam, quòd transgressa est diuinum præceptum in Adam, quòd comedit de ligno vetito in Adam, quòd in illo fuit maculata, fuit mortua, fuit peccatrix, fuit Deo inimica, filia iræ, captiua diaboli (& si non terrēt te ista, adde etiam illa quę adducis num. 44.) quòd fuit iniqua, iniusta, polluta, damnata, & à Deo exosa, & auersa. Ista sunt quæ causant liuorem, & terrorem.

Et num. 50. dicis, potuisse Deiparam excipi à debito originalis peccati, ita vt neque in propria persona, neque in Adamo, aut in reliquis parentibus tali debito subiaceret, & concessa hac possibilitate, noluisti constituere eius debitum in Adam, neque in parentibus, nec in semine, sed in propria persona, vt sic maneret ipsamet Maria sigillata peccato originali, & consequenter diceretur & esset, iniqua, iniusta, peccatrix, polluta, maculata, damnata, mortua, inimica, exosa, auersa, filia iræ, sub potestate diaboli, serua, & captiua. Iste est terror, & liuor noster. Num. 60. dicis, exemptionem Deiparæ à debito culpæ originalis, si detur omnino præiudicaturam eius redemptioni: ideòque verificari non posse, quòd fuerit Christi morte, & sanguine verè, & propriè redempta, & quòd hæc tua conclusio adeò certa est, *vt credamus esse de* FIDE *diffinitam per Zozimum Papam.* Quod etiam repetis infra num. 105. adducens auctoritatem Zozimi, sed quàm friuolè, vidè in nostra Ventilat. num. 315. quia fortè terreberis.

Pro omnibus istis dico, quòd P. F. Bartholomæus de Spina, Ordinis Prædicatorum, acerrimus oppugnator mysterii Immaculatæ Cōceptionis edidit quinque tractatus diuersos, vt probaret, non solùm Virginem Mariam contraxisse originale peccatum, sed sententiam nostræ præseruationis esse expressè contra Scripturam, fidem Catholicam, hæreticam, & damnatam, &c. vt videre poteris supra num. XL. Hic ergo vidēs, ac legēs in Declamatione expostulatoria pro Immaculata Conceptione, Ludouici à Caruajalio, Ordinis Minorum, cap. 8. fol. 10. quòd si Virgo Maria cōtraxisset peccatū originale, consequenter dicendum erat, aliquando Deo fuisse auersam, Deo inimi-

inimicam, diaboli ancillam, dignáque, quæ pœnis cruciaretur æternis. Cōtra hoc surrexit prænominatus Spina, & obiectione 7. folio 76. ita inquit: *Item cap. VIII. affirmat eos, qui dicunt B. Virginem in originali peccato esse conceptam, dicere etiam à Deo illam auersam, illi inimicam, diaboli ancillam, dignamque, vt pœnis crucietur æternis, & impiam. Hæc propositio partim est hominis temerarii, & indocti, quum tribuat peccato originali epitheta, & prædicata, quæ illi nullatenus conueniunt. Nam auerti à Deo, & illi inimicari, & diabolo ancillari, & impium esse, peccato actuali conueniunt, & non originali. Quum in sacris litteris nihil de tali peccato originali attributum inueniatur, partim est hæretica, & ab Ecclesia condemnata in hoc, quod dicit, peccato originali deberi cruciatus æternos. Idem dicit cap. 17. quòd si B. Virgo fuisset in peccato concepta, esset terra maledicta, & combustibilis, & domus diaboli, & inferorum porta.* Hæc sunt verba illius propugnatoris indefessi suæ opinionis, ac rigidi oppugnatoris nostræ sententiæ, & hìc idem Spina (nota Auctorem Spina, quia si eius opera legisses, fortè ponderasses sequentia) admittendo in Virgine Maria peccatum originale de facto, & maculam, ac culpam formaliter, non solùm renuit fateri ex eo sequi prædicta, sed affirmat esse illationes, & epitheta temeraria, & hæretica, & hoc quòd sic negat Spina, Spina inquam cum suo peccato originali, & macula actuali, placido vultu, serena fronte, & quasi nihil diceres, & alia quàm plura supra relata concedis tu propter tuum debitum, quid est hoc, Pater, defendis ne quòd Spina, vel aliquid ampliùs? Est ne magis timendus defensor puritatis, quàm ipsius impugnator? vel est peius debitum culpæ, quàm culpa ipsa? Ex his tribus propositionibus necessariis inter Aduersarios: Maria habuit debitum; ergo culpam: habuit culpam; ergo fuit inimica Dei, & filia iræ. Spina concedit primam, & secundam, & negat tertiam, tanquam temerariam, & hæreticam, & tu admitis primam, & tertiam, sed in secunda remanes Spina.

Infra §. 9. num. 111. fatetur, potuisse Deum etiam intuitu meritorum Christi præseruare Deiparam à debito, sed quòd talis præseruatio non fuisset redemptio, quia omnis redemptio præsupponit culpam in se, vel in alio; & consequenter ad auctoritatem Bernardi de redemptione Angelorum, dicit num. 115. quòd ipse *non loquitur de redemptione facta per Christum hominem, & per eius mortem, & sanguinem in medio temporum, quæ* SOLA *in Ecclesia accipitur, & adoratur vt vera redemptio, &c. sed loquitur de Christo, vt in principio, & ante Incarnationem erat verbum apud patrem.* Noua quidem, sed nescio an sana doctrina sit. Infra num. 116. nititur probare, quòd peccata nondum commissa, nō possunt esse remissionis materia, & consequenter, quòd à peccatis, à quibus præseruamur, non sumus redempti, nec liberi meritis passionis, ac mortis Christi, quam existimo ad minùs esse execrabilem, ac detestandam doctrinam. Et num. 117. adstruit, quòd vt B. Virgo verè, & propriè dicatur redempta, debet de illa verificari, quòd fuerit aliquando peccatrix, mortua, & captiua in Adamo. Item num. 166. per totum, §. 7. nititur probare, quòd B. Maria fuit baptizata propter peccatum originale commissum in Adamo. Et num. 191. inquit: Ad horum igitur, & similium testimoniorum veritatem

tatem sufficit, vt omnes homines comprehendendo, etiam Deiparam, peccauerint, errauerint, perierint in Adamo.

Item §. 2. num. 218. constituens triplicem gradum debiti, primum remotum, seù in Adamo, vel aliis parentibus, secundùm in ipsa generatione, seù semine vitiato, & infecto, tertium durans, non solùm in instante antecedente immediatè ipsam animationem, sed etiam in illo instante perdurat ex sigillatione materiæ, & connotatione dispositionum præcedentium, virtute quarum adhuc tunc vrgent pro peccati introductione, &c. inquit: *Primus dicendi modus non videtur improbabilis, &c. Secundum, absolutè probabilem censemus, &c. Tertius est* VERVS, *&* STATVITVR *à nobis pro conclusione, neque sine illo testimonia Sanctorum præsertim D. Augustini, congruè explicantur, neque ea quæ ex* FIDE *credenda diximus, alitèr* INTEGRA *omnino consistent.* Et infra: *Respondetur, prædicta testimonia, & rationes* EFFICACITER *conuincere debitum contractum in ipsa Virginis persona, quæ cum formalitèr non fuerit ante instans animationis, necesse est vt prædictum debitum intrinsecè pertingeret, vsque ad tale* INSTANS, *in quo consistit tertius gradus à nobis expositus, &c.* Et num. 220. quærens quovsque perdurauerit in B. Virgine illud tertium debitum in propria persona, inquit: *Tenendum* ALIQVID *prædicti debiti extingui, & extinctum esse in ipso animationis instante,* ALIQVID *verò post tale instans, &c.* Cum ergo Auctor iste propter suũ debitum constituat Virginem Mariam, ream, filiam iræ, inimicam, & damnatam, vt supra vidimus, & hoc debitum totum constituat in ea, vsque ad animationis punctum intrinsecè, ac formaliter, imò & post animationem secundùm partem, iudicet, Lector, qualem doctrinam in agro Ecclesiæ, vel Scholarum superseminare desiderat.

Deindè §. 6. num. 250. in solutione argumentorum, inquit: Esto verò prę dictum antecedens admittatur, debet intelligi de illis, quæ nec repugnant creaturæ, nec eius redemptioni per Christum: *Nam B. Virgo fuit per illum redempta: vnde quia præseruatio, tàm à* PECCATO ORIGINALI, *quam à* DEBITO, *non stat cum* VERA *redemptione, vt dub. 3. ostensum est, censetur de numero illorum, quæ B. Virgini repugnant.* Nonnè hoc est scribere expressè, ac clarè, contra Immaculatam Virginis Conceptionem, licèt, sub æquiuocis verbis de plurali, ac de singulari? Si præseruatio, tàm à peccato originali, quàm à debito, non stat cum vera redemptione, Pater Dominice, quid amplius dicunt Patres Dominicani? Fortè recurres ad copulatiuam, & disiunctiuam inclusionẽ, sed tunc quomodò compones illam exclusiuam in plurali *repugnant.* Item infra ad 2. probationem respondetur, *quòd si esset eficax, probaret Christum non solùm matrem, sed auos, & proauos, cæterosque ascendentes debuisse eligere alienos à* CVLPA ORIGINALI, *& eius debito.* Pro tua cõclusione sat erat dicere: *eligere alienos à debito*, sed nõ pro tuo fine, ideo addidisti illud à culpa originali. Itẽ, infrà n. 253. *quòd verò peccauerit in Adamo, non derogat personali dignitati, licèt deroget naturæ: quia peccatum illud non personæ virginis, sed naturæ fuit, non autem asserere tenemur virginem fuisse talis naturæ, quæ nulibi fuerit sub peccato, seù quæ vbique habuerit maximã perfectionem.* Iste Auctor videtur insinuare, quòd nõ steterint

sui

sui in opinione pia à voluntate, sed quòd detineantur à Decretis, quòd licèt ipse expresse diceret, ego non crederem. Denique compone omnia quæ superius dixisti de debito in tertiò gradu in instanti animationis, & post, &c. cum hoc *peccatum illud non personæ Virginis, sed naturæ fuit*. Nihil aliud à controuersiæ principio desiderarunt stabilire Aduersarii, nisi quòd originale erat peccatum naturæ, & quòd vbicunque fuisset illa natura, necessariò erat macula originalis: & interrogo: peccatum originale in Petro, & Paulo, ac aliis hominibus, fuit in natura, vel in persona? Et natura illa erat in abstracto, vel in indiuiduo, existens, & subsistens in supposito, & personata: quomodò ergo non derogat personali dignitati? Alia quam plura sunt in prædicta quæstione, à quibus debueras abstinere ob Decreta Apostolica, vt non excitateres liuorem, & fortè aliquid amplius, quia si terrent pro cõtraria opinione, pro nostra sententia terrent, & inquirunt. Sed omittendo omnia ista doctrinalia obiter, & occasionaliter dicta.

Reddeo ad meum institutum de Auctoribus, & auctoritatibus: dub. 4. n. 125. incipit suam quæstionem de debito: & §. 2. adducit pro ipso auctoritates Ambrosii, Augustini, Gregorii, Originis, Leonis, Ephæm, Nisseni, Græci, Casiani, & Bernardi, omnes tamen nulla dempta sunt illæmet adductæ à Dominicanis pro sua opinione de actuali contractione, & solùm est differentia, nam iste quoad litteram iuxta veritatem transcripsit illas vno, vel altero verbo, paruui tamen momenti, mutato ex diuersitate impressionum, ex quo patet, quòd vidit originalia Sanctorum, quòd non fecerũt alii, contra quos omnes hoc solùm deduco dylema: vel auctoritates iste Sanctorum loquuntur formaliter, & directè de debito, vel de c ontractione, vel simul, & semel de vtroque, si præcisè de debito; ergo sine fundamento adduxerunt illas Patres Dominicani pro sua contractione? Si loquuntur præcisè de contractione, quo fundamento, vel potiùs qua intentione resuscitat illas Pater iste? Si expresse loquuntur simul, & semel de vtraque contractione, scilicèt, & debito. P. Dominicus simul, & semel oppugnare vult vtrumque, vnum explicitè, & alterum implicitè, & sic licèt per diuersas vias ad vnum tendunt scopum Dominicus, & Dominicanus. Confirmatur nam infra §. 3. à num. 136. adducit specialiora testimonia ex Patribus pro sua opinione de debito, at ista quæ ipse vocat specialiora non loquuntur de debito, sed de actuali contractione, quia sunt ipsamet adducta à Patribus Dominicanis nulla mutata syllaba, quinimò in auctoritate S. Augustini in lib. 2. de peccat. merit. cap. 24. de qua nos in Ventilat. num. 34. auctor. 5. connatur defendere lectionem illam: *Quamvis de materna carne peccati*, quum ferè in omnibus originalibus Augustini sit: *Quamvis de natura carnis peccati*, quia prima videtur magis expressa contra puritatem Virginis, & adducitur à Dominicanis, quando nec vna, nec altera facit pro debito. Item, in auctoritate Anselmi adducta num. 141. de qua nos etiam infrà in Ventilat. num. 23. auctor. 15. vult ostendere ex mera sua phantasia, quod vbi legitur: *Ante necessitatem eius*; legendum erit: *ante mortem eius*. Patres autem Dominicani legunt: *ante nati-*

natiuitatem eius;obserua istam conueniētiam. Insuper superaddit ex propriis quatuor Auctores, scilicèt, Germanum Patriarcham, quia dixit de Maria: *Casta matre præpurgata anima, & corpore*; & Nicephorum dicentem de eadem. *In animo, & in carne præmundata spiritu*. Videat Lector, quid habent ista cū debito? Adducit etiam Alph. Tostatum, sed auctoritas illius videtur ad rem pro sua conclusione. Et etiam Crysippum, de quo nos classe 9. In §.4. sub hoc titulo: *Communis aliorum Doctorum plausus pro hac sententia*. Inter quos adducit quam plures ex allegatis à Patribus Dominicanis, qui in rei veritate non loquuntur de debito. §. 5. expendit sacræ Scripturæ testimonia, & hìc adducit pro eodem auctoritates adductas à Dominicanis de sua contractione, in quibus nulla est insinuatio de debito.

Post auctoritates §. 6. introducit rationes tales, quales, inter quas illa de baptismo Virginis, quæ superiori indiget examine. Et num. 181. concludit sic: *Denique pro hac sententia esse videtur Decretum quoddam S. Romanæ Inquisitionis, vbi cauetur, nè titulus Immaculatæ, quo vtimur agentes de Virginis Conceptione, ipsi Conceptioni, sed dumtaxat ipsi personæ Virginis tribuatur in hunc modum Conceptio Immaculatæ Virginis; non in istum, Conceptio Immaculata. Ita sancitum, seù confirmatum fuisse dicitur Romæ ann. 1627. die 23. Februarij, & iterum ann. 1638. die 28. Aprilis; & tandem ann. 1644. die 20. Ianuarii, meminitque huius Decreti epistola Regis N. Philippi IV. &c.* Primò plusquam falsum est, quòd fuerint tria Decreta in Romano Inquisitionis Tribunali, circa titulum *Immaculata*, sed tantum vnum, scilicèt illud editum, anno 1644. nec hucusque aliquis P. Dominicanus de aliis duabus mentionem fecit, nec poterat, quia est expressè contra veritatem, & in hac materia non est sufficiens tuus recursus, *fuisse dicitur*, quia saltem assignare debueras, quis erat Doctor ille *Dicitur*. Secundò dato, quòd essent, quid indè pro tua quæstione de debito? Tertiò, qui ita solicitè indagauit tria Decreta, quia erant contra Immaculatam Virginis Conceptionē, supponendo duo, quare non etiam saltem insinuauit illud verum, de quo Hyppolit. Marrac. in dedicatoria ad Sum. Pontif. Max. Alexandrū VII. sui libri dicti Cæsares Mariani, circa medium, vbi dicitur: Cum nōnulli, vi Decreti nunquam publicati, & à Sede Apostolica nunquam approbati, titulum Immaculatæ Conceptionis, in typis omninò proscriptum esse vellent: Et hanc Patrum nostrorum vocem in libris edendis exerceri deinceps non posse contenderent. Tu ne vocis huius Immaculatæ eloquium Cōceptioni B. Virginis, post hac in typo denegaretur ordinatione tua summa cū omniū gratulatione, effecisti, & scādalū, quo fideles ex huius tituli, vbique ab omnibus decantatissimi denegatione afficiebantur imperio tuo è medio sublatum esse voluisti, &c. Hæc, & alia extant in præallegato libro, quæ postea confirmarunt PP. Vvadingus, & Sparza suis scriptis. Ex vno ergo Decreto nunquam publicato, nec approbato, neque existente, vt dicam in Ventilabro, fecisti tres, & tacuisti verum, quia hoc erat pro Immaculata Conceptione.

Dubio 5. §. 4. num. 196. loquens de locis, quæ in speciali loquuntur de Vir-

Virgine, sic inquit: *Primus est D. Augustini super Psal. 34. concione 2. vbi ait: Maria ex Adam mortua propter peccatum.* CARPIT *Granados Caietanum, quòd ita legerit, vt nos, & non sicut ille; propter peccatum Adæ. Sed* INSVLSE *reuera: nam in editione Parisiensi anno 1586. omnium emendatissima, solùm legitur: Maria ex Adam mortua propter peccatum; neque habetur genitiuum, Adæ, quòd ex alia editione Granados desumpsit. Et licèt veritatis non intersit (subintelligitur enim prædictum genitiuum, licèt nō exprimatur) debuisset cēsor editiones selectiores cōsulere, vel à* SVGILLATIONE *abstinere, &c.* Fatemur, quòd in aliquibus impressionibus non est illud genitiuum Adæ, vt est in illa à te relata anni 1586. & in Parisiensi nouissima ann. 1635. fol. 104. Sed vt videas qualiter sine fundamento, vel vlla ratione insurgis cōtra Granados, & quòd hìc iustissimè carpsit Caietanū, obseruare debueras tu, quòd Caietanus scripsit ad ann. 1515. & trāscripsit auctoritatē Augustini, ex illis editionibus tunc existētibus, nō verò ex aliis quæ prodierūt post mortem Caietani, ad ann. 1586. & 1635. cum ergo omnes impressiones primitiuæ operum S. Augustini, habeāt illud genitiuum *Adæ*, vt Frobeniana, Parisiensis, & altera Parisiensis edita anno 1516. sicut etiam aliæ anni 1571. & 1570. ita vt nulla inueniatur absque illo genitiuo *Adæ*, nisi illæ duæ modernæ: ergo Granados iustissimè carpsit, & sugillauit Caietanū, quia non legalitèr transcripsit, & tu iniustissimè carpis, & sugillas Granadum sine ratione, aut vllo fundamento.

Infra §. 5. à num. 201. agis de mente Angelici Doctoris, vbi inter alia numer. 204. habes sequentia: *Hæc autem sincerè considerantibus, siuè quæ inuenis super Sententias, siuè quæ senior in Summa Theologiæ, aut aliis locis scripsit, ita pro peccati contractione sunt* PERSPICVA, *& sibi ipsis coherentia, vt corā propria* CONSCIENTIA *non audeamus illa de solo debito intelligere, legimus sæpenumero prædicta loca, seriem, verba, & apices attentè* MEDITATI *sumus, summopere cupientes, & inquirentes viam, vt sine* VERITATIS *præiudicio enuntiare possemus D. Thomam piæ sententiæ non refragari. Illam tamen (quod non sine animi* DOLORE *proferimus) vsque modò inuenere non potuimus, vtinam, vel proprio, vel aliorum studio, peritiores facti, quam citò inueniamus, &c.* Ergo qui viam inuenerunt, non sincerè, atque cum veritatis præiudicio considerarunt opera Angelici Doctoris? Nolo tamen coram tua conscientia, vt nè animi dolore afficiaris, adducere Auctores ex nostris, qui sine veritatis præiudicio inuenerunt loca, vbi S. Thomas piæ sententiæ suffragatur, sed solùm proponam aliquos PP. Dominicanos, ex illis, qui non summopere cupiebant, & inquirebant inuenire viam in Angelico Doctore piæ sententiæ, &c. Et in primis Petrus de Bergamo inuenit, quid conciliaret in S. Thoma inter vtramque sententiam, vt diximus in Trituratione num. XXII. Sylvester de Pierio notauit, quòd S. Thomas sustinuerat oppositum, vt vidimus in eadem Tritur. num. XXX. Arauxo inuenit tria loca in S. Thoma, vt videre poteris in eadem Tritur. num. LIV. Capreolus affirmat S. Thomam retractasse primam sententiam, de quo in Ventil. num. 161. Ludouicus à Sotomaior, de quo in Tritur. num. XLVIII. dicit, quòd S. Thomas, quando iunior sese in piam inclinauit opinionem. De quo etiam videre

videre poteris Paul. de Carraria. Regul. 4. art. 3. num. 22. fol. 195. & alios. Statim sic dicis: *Tum quia licet prædictæ opinioni non hæreamus, ob* REVERENTIAM *tamen Angelici Doctoris* VENERATIONE *quam magna illam prosequimur, &c.* Si perspicua opinio S. Thomæ secūdùm à te dicta fuit hæc: Maria contraxit peccatum originale, est filia iræ, peccatrix, Dei inimica, damnata, &c. vide quòd quàm magna reuerētia, ac veneratione prosequaris? Primi adoratores præseruationis, gratiæ, & immunitatis, &c. fuerunt tui Patres, & tu inter ipsos factus es primus venerator reuerentissimus opinionis cōtrariæ peccati originalis, maculæ, culpæ, &c?

Infrà n. 205. inquis: *cum igitur res ita se haberent* PRVDENTISSIME *D. Thomas prædictæ sententiæ subscripsit, non quidem vt certæ & indubitatæ, sicut* ALII, *sed vt* PROBABILIORI, *& magis communi adeòque seruans oppositæ suam etiam probabilitatem* (*quæ probabilitate aliquando fortè vsus fuit*) *in quo nihil falsum sensisse videtur: quia licet prædicta sententia, alias vera non sit, veruntamen est, & verum* SEMPER *erit, pro tempore illo communem, &* PROBABILIOREM *extitisse, &c.* Et post pauca num. 206. affirmas quòd tempore S. Thomæ supererant reliquiæ Pelagianorum nitentium probare ex immunitate Christi immunitatem omnium hominum à peccato originali, & quanto magis, inquis, ad hoc peruersum dogma defendendum ansam desumerent ex immunitate Mariæ? & concludis: *Cernens igitur hæc Angel. Doctor, noluit prius* NOVVM *dogma (a quo pro insita modestia communiter abstinuit) ex proprio marte introducere, &c.* Pater, omnia ista sunt dolosè adducta, falsa, & à vera doctrina prorsus aliena. Primò: nam istæ repetitæ recommendationes, & exaltationes, seu veriùs elogia opinionis actualis contractionis, quid habent cum tuo prætensò debito? Secundò: signare debueras illos alios qui ante D. Thomam habuerunt ipsam pro certa ac indubitata, non Albertus Magnus, non Alexander de Ales, quia isti loquuntur de prima generatione carnali, vt videbimus in Ventil. num. 8. & 12. non Syncronuus D. Thomæ (vt tu dicis) S. Bonauentura, nam hic sic incipit conclusionem huius quæstionis: *Ad prædictorum intelligentiam est notandum quòd quidam dicere volunt in anima gloriosæ Virginis gratiam sanctificationis præuenisse maculam peccati originalis, rationem autem huius assignant, &c.* vbi est ergo hæc certitudo, & indubitatio? Tertiò: est falsum quòd tempore S. Thomæ erant reliquiæ Pelagianorum, falsissimum quòd isti ex immunitate Christi arguerent, vel deducerent omnium hominum immunitatem; vide ipsorum verba & fundamenta in Ventil. n. 34. & 146. Quartò: quomodo, Pater, probabilior? In dogmatibus Fidei quod nunc est falsum, tēpore S. Thomæ falsum erat; communis potuit esse illa opinio, sed non probabilior. An quia tempore S. Athanasii ferè totus mundus factus fuerat Arianus, falsitas Ariani fuit probabilior? An quia antiquitus illa opinio de sororibus B. Virginis fuit communior, & illa de Spasmo iuxta Crucem, & illa de visione Beatifica fuerunt probabiliores? Quintò: quomodo nouum dogma si in tota Anglia, & parte Galliæ erat iam recepta festiuitas, & in aliquibus particularibus Ecclesiis, vt ipsemet S. Thomas fatetur? Quomodo erat nouum dogma ad ann. 1270. quod ad an. 1140. fuerat acriter controuersum inter S. Bernardum, &

Lugdunenses: inter Nicolaum monachum S. Albani & Abbatem S. Remigii: diuulgatum in Anglia, & per totum terrarum Orbem à S. Anselmo, & quod tempore S. Bonauenturæ habebat suos patronos? Prosequamur tua verba: *Licèt à via tunc communi non discederet non tamen ei* NOVA *tela aduersùs piam opinionem ministraret, aut rigidus, vel importunus huius censor, & impugnator existeret sicut* ALII *extiterunt. Euertit accuratè illam, quæ ponebat Virginem sanctificatam ante animationē, adeòque sine debito in propria eius persona* CONTRACTO: *quia vel asserebat rem* IMPOSSIBILEM, *vel redemptioni* PLVRIMVM *derogabat, quòd verò fuerit in gratia, vel in peccato concepta, neque directè aliquando quæsiuit, neque omninò per se examinauit, nec circa hoc nimium fuit solicitus. Vbi tamen occasio se obtulit, sequutus est doctrinam, tunc communem, & probabiliorem de sanctificatione post animationē, &* PECCATI CONTRACTIONEM. *In qua neutiquā ipse dux, vel antesignanus, vt* IMPERITVM *vulgus autumat, sed* MAIORVM *assecla, & pedissequus fuit.* Verum est, quòd S. Thomas directè, & ex professo nunquam tetigit principale controuersiæ punctum, sed non, quòd ante ipsum extiterint alii rigidi impugnatores sententiæ magis piæ: rei grauitas postulabat, vt illos signares, sed non es ausus, vt non incideres in laqueum. Falsum item, quòd euerterit accuratè sententiam, quæ auferebat debitum, quia de hac nec verbum habet S. Thomas; falsissimum illud, quòd sequutus sit opinionem probabiliorem, de sanctificatione post *animationem*, & peccati *contractionem*, prima clausula transeat, sed secunda de peccati contractione est à veritate aliena, quia in toto S. Thoma illam non inuenies: Fatetur enim ter, quòd fuerit sanctificata post animationem, sed illud, *& post peccati contractionem*, falsò, ac falsissimè fuit excogitatum, & dictum.

Infrà num. 207. dicis sic: *Nec peculiaris reuelatio pro excipienda Deipara, vsque ad tempora D. Thomæ innotuisset, non debuerunt illi, nec debuere antiquiores prædictæ* EXCEPTIONI *subscribere, sed communitèr de omnibus, iuxta prædictas regulas iudicare: stabat enim secundùm illas pro* INCLVSIONE *possessio, nondum probata exceptione.* Et statim subiungis: *Quo circa non defuit ex assertoribus piæ sententiæ, qui hoc nostro æuo eam excitauerit quæstionem: quis nimirum* SAPIENTIVS *coram Deo egerit. D. Thomas sequendo maiorum vestigia pro opinione tunc communi, & probabiliori, aut Scotus ab illis* RECEDENDO *pro ea, quàm modò veram existimamus. Curiosa sanè quæstio, &c.* Et sanè etiam sine sana intentione adducta: non nominas huius problematis Auctorem, at quem nominare poteras, si nullus hucusque Scriptor talem excitauit quæstionem? Scio ex certa scientia, & me non temerè loqui, quia requisitus apparuit, quòd tu ex proprio cerebro finxisti illud problema, vt sub nomine alterius sugillares Scotum: quòd non egerit sapientèr coram Deo in præseruatione B. Mariæ, nec fuit sequutus communem, ac probabiliorem opinionem, & recesit in hoc à vestigiis SS. Patrum, ac denique quòd sententia præseruationis, non est vera absolutè, & simplicitèr in se, sed modò eam quasi talem existimamus. Denique falsum est, quòd tempore S. Thomæ non erat peculiaris reuelatio pro exemptione Mariæ: & illa facta Petri tuo Eliæ de qua tu, tot tantaque dixisti fol. 561. non fuit peculiaris reuelatio? Et aliæ factæ Helsino Abbati, & filio Regis Hungariæ

gariæ, & Monacho, non fuerunt Reuelationes? Et si istæ quatuor, quia non approbatæ, fuerunt insufficientes, vt S. Thomas subscriberet piæ opinioni, signa Reuelationem approbatam, cui innixi subscripserunt Guillielm. Varro, Scotus, Mayronis, Aureolus, & alii post ipsos; non S. Brigittæ, quia huius Reuelatio fuit post quinquaginta annos, &c.

Sed transeo iam ad aliud maioris momẽti punctũ. Tu dicis, quòd S. Thomas non debuit subscribere piæ opinioni ob plures rationes, & præcipua est: quia tenebatur sequi vestigia Sanctorum Patrum suorum prædecessorum; quod sæpè repetis in consequentibus. Hic te desidero totum intentum. Affirmasti, vt vidimus in antecedenti §. quòd S. Thomas nunquam ex professo directè examinabit, an Virgo Maria fuerit in peccato, vel in gratia concepta: vbi tamẽ (nota tua verba) *Occasio se obtulit, sequutus est doctrinã, tũc communẽ, & probabiliorem de sanctificatione post animationem, & peccati contractionem*. Da ergo mihi Pater, non dico viginti, nec decem, nec quinque, sed peto à te tantummodò vnum S. Patrem antiquiorem Angelico Doctore, qui dixerit hãc propositionem: *Virgo Maria sanctificata est post animationem, & peccati contractionem*. Si ergo non inuenies vnicum in tota litteratura, ac sanctitate Ecclesiastica antiqua, neq; moderna; quo fundamento ausus es dicere, quòd Angelicus D. secutus est vestigia Sanctorum Patrum? Et quòd sapientiùs coram Deo egerit, quàm Scotus? Ille sapientiùs coram Deo, & hominibus egit, qui sacræ Scripturæ generales regulas, ac SS. Patrum vestigia scrutatus, non inueniens in illis inclusionem, neque ex istis possessionem, vt tu falsò supponis, felici euentu probauit Dei, & hominis Matris exceptionem. Vt excuses D. Thomam, & eius opinionem; incusas, licèt simulatis verbis, Scotum, & eius sententiam? En in hoc libro damus omnes Auctores, & auctoritates Sanctorum, atque aliorum Doctorum, à te, & à sexaginta Scriptoribus Ordinis Prædicatorum adductas per spatium quadringentorum annorũ & in ipsis non dico totam tuam relatam propositionem: *Maria sanctificata est post animationem, & peccati contractionem*, sed tantummodò repeto à te dimidiã partem illius, scilicet, *Virgo Maria sanctificata est post animationem:* Et supposito quòd in nullo, nullo, nullo tertio antiquo Sancto, nec formaliter, nec saltem æquiualenter illam ostendes, recogita de tua veritate.

Infrà dub. 6. de Auctoris iudicio num. 210 loquens de centum quadraginta Auctoribus à te adductis, sic dicis: *Præsertim cum eorum non pauci graues, & docti, immunitatisque Deiparæ assertores acerrimi, primam illam opinionem negantem, debitum, hæreticam, vel erroneam, aut temerariam arbitrentur, & has ei notas inurant, vt videbimus à num. 224.* quæ verò vsque ad signatum numerũ adducis, consultò prætermittimus: in ipso autem reddis ad propositum sic: *Sed licèt nostrã suspendamus censuram, nequibimus tamen prædictam opinionem ab illis vindicare, aut tueri, quibus graues Theologi, & inmunitatis Deiparæ à culpa originali acerrimi defensores, omnẽ ei probabilitatem auferunt, erroris que, & etiam hæresis notam inurunt, quas hîc recitatiuè tantũ subiungemus, &c.* Et n. 227. dicis, quòd pro exeptione à debito sunt tantum decẽ, vel duodecim Theologorũ, seu Cõcionatorũ auctoritates

Alia quamplura dicis vsque ad §. 4. & num. 232. exclusiuè de Auctoribus sustinentibus tuam opinionem, quæ si à fundamentis essent examinanda, in ædificio tuæ veritatis nō remaneret lapis supra lapidem; nā ex illis tuis 140. Auctoribus, maior pars loquitur de contractione actuali, ita vt nec minimum verbum habeant de debito, ex quibus etiam non mediocris numerus est Patrum Prædicatorum pugnantium pro sua sanctificatione, allii loquuntur prefunctoriè respondendo ad argumenta, & Sanctorum Patrum auctoritates, Denique illi pauci remanentes, loquuti sunt de debito in Adamo, seù in carne infecta, non autem de tuo debito in propria persona intrinseco, ac formali durante vsque ad animationis instans inclusiuè: de hoc enim debito Dominico soluente exactionem Dominicanam, nec vnum, aut saltem dimidiū asignabis Auctorem, quia tu primus, solus, & vnicus es. Itē est falsum, & à veritate alienum, quòd Auctores negantes debitum sint tantum decem, vel duodecim: sunt enim plusquam trecenti, vt ex nostra Militia Conceptionis, contra malitiam originalis peccati, facilimè colligere poteris.

Descendendo enim ad particularia pro illa tua propositione: *negantem debitum hæreticam; vel erroneam, aut temerariam arbitrentur, &c.* Adducis primo loco Antonium de Corduba, sumendo conclusionem ex pag. 353. & censuram, ex pagin. 355. sicque prætermitendo ferè tres columnas coniunxisti principium cum fine. Secundò adducis P. Salmeronem *ad Roman. 5. Disputatione 50. folio nobis 623. col. 1. &c.* Pater mi, ibi solummodo approbat dictum Caietani de contractione debiti absolutè. Tertiò, Valentiam, qui loquitur de debito infectionis carnis. Quartò D. D. Merinerum, quem non intellexisti. Et idem dico de Gabriele Vazquez, Petro de Oña, Pitigiano, Zumelo, Luzero, Ægydio Lusitano, Bellarminio, atque Francisco Suario, à quibus omnibus supersedeo, quia cum ipsorum verba sint fideliter relata, de interpretatione, ac intelligentia potest esse disidium, sed hoc minimum non est in tua sugillatione Catharini, dicente: *Norunt enim docti, quàm leuis sic Catharini auctoritas, ob plurima erronea, vel improbabilia, quæ suis Opusculis inseruit de quo, &c. qui vt ait Soto, repente Theologus, satisque audax in enuntiando prodiit: quique non pauca in proprium sanctissimum Ordinem sine causa dictauit immemor illius sententiæ, stultus homo despicit matrem suam.* Pater, ego existimo me legisse omnia Opuscula Catharini, & contra suum Ordinem, nec vnicum solùm verbum habet, nisi in Opusculis de Immaculata Conceptione, & tunc modestisimè loquitur exhortando Fratres suos, vt relicta pertinatia, ac mendaciis, ab aliquibus introductis, vellent communem Ecclesiæ opinionem amplecti: sed tu sicut transcripsisti ferè omnia, quoad litteram à Petro de Herrera Dominicano, suxisti etiam affectum contra tenētes immunitatem Deiparæ. Et si prædicta non sufficiunt ad comprobationem huius veritatis, nota sequentia, quia iam incipiunt tuæ intentionis euidentiora testimonia: & necesse est, vt soluamus tuum debitum, vsque ad vltimum quadrantem.

Infra num. 233. conaris infringere illud vnicum, ac singulare testimonium S. Augustini pro pia sententia ex lib. de Natura, & Grat. cap. 36. *Excepta Virgine Maria, &c.* dicens: *Ab hac igitur communi iustorum regula excipit Augustinus Deiparam, nihil agens de culpa originali, vel de eius debito, &c.* Quid ampliùs dicunt, ò Pater mi Turrecremata! Bandellus, & Spina? Si ipsos legisses, videres, quòd de hoc libro de Natura, & Gratia adducunt ferè triginta auctoritates contra Immaculatam Virginis Conceptionem, dicentes, quòd ibi loquitur Augustinus de peccato originali (in quo verum dicunt) & quando vident hanc expressam Augustini exceptionem, statim recurrunt ad illud de peccatis actualibus, & hoc ineptum effugium tuis verbis confirmas. Infra verò prosequeris: *Aduertè tamen, hoc testimonium nonnihil infirmari per illa verba: Vndè enim scimus, quòd ei plus gratiæ collatum sit ad vincendum, &c. quæ potiùs esse videntur interrogantis, quàm aliquid asserentis. Quo circa si ita legendum sit, vt habent de facto omnia exemplaria, quæ ad manus habere potuimus, infringitur non parum prædictum testimonium, cum ex illo potius habeatur D. Augustinum voluisse à quæstione illa abstrahere, quàm aliquid certò diffinire:* & hoc confirmas ex quibusdam verbis Francisci Syluii, asserentis, Pelagium affirmasse Dei Matrem fuisse sine peccato, quem arguit, seu reprehendit Augustinus, dicens, illud non esse certum, sub hac interrogatione: *Vndè enim scimus, quòd ei plus gratiæ, &c.* Et quòd Augustinus omittit quæstionem, nolens dare locum huiusmodi inquisitioni propter honorem Domini: sed quam inepta sit hæc chimerica interpretatio, tàm in Francisco, quàm in Dominico, patet, nam siuè legatur *vndè*, vt extat in omnibus originalibus, tàm impress. quàm manuscript. Augustini, siuè *indè*, vt legunt, S. Thomas, & S. Bonauentura, ex Magistro Sententiarum, in nihilo infringitur, aut infirmatur testimonium exceptionis Marianæ, vt tu conaris ostendere sine fundamento: quia independenter ab illa clausula, non tantum semel, sed bis excipit Augustinus Deiparam, Primò: *Excepta S. Virgine Maria, de qua propter honorem Domini nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habere volo quæstionem.* Vbi est hìc dubitatio? Secundò. *Hac ergo Virgine excepta, si omnes alios Sanctos, &c.* Signa hìc dubitationem. Franciscus Syluius in quæstione à te allegata conabatur ostendere Virginem Mariam de facto contraxisse originale peccatum (licèt posteà illam retractauerit, vt videbimus in Vētilabro class. 9.) Tu illam adducis pro debito, cum quo nullam cōnexionem habet hæc Augustini auctoritas: ergo sana intentio infirmata est, & recta infringitur hìc. Item: vbi legisti, quòd Pelagius affirmabat Virginem Mariam fuisse sine peccato? Syluius hoc finxit, vt constitueret originalem maculam in Maria, & tu hanc foues non pro debito, sed pro illa Syluii solutione.

Perueniamus igitur ad tuæ quæstionis finem, vbi etiam omnium prædictorum ostendis finem. Num. 238. insurgis contra Officium Bernardini de Bustis, per Sedem Apostolicam speciali Diplomate approbatum, dicens: *Secundò respondetur, non licere iis qui nobis arguunt, ex illo officio testimonia desumere, quæ ipsi aliquando, vt ficta, & fabulosa reiiciunt, &c.* Et infra:

Et sanè nec nos post quam illud officium perlegimus, negare possumus, aliqua ibi falsa, & fide indigna reperiri, vt propterea credamus, prædictum officium pro nunc extat, vel non esse illud, quòd Sixtus IV. approbasse dicitur, vel ita successu temporis deprauatum esse, & corruptum, vt firmum ex eo testimonium desumi non valeat, & in multis quæ SS. Patribus attribuit, citò falsitatis conuincatur. Si quis verò nostræ relationi minùs credat conferat prædictum officium in iis, quæ ex patribus accepta dicuntur cum eorum operibus (sicut Auctor Armamentarii Seraphici, vbi hoc, & alia officia habentur, contulit officium sanctificationis Virginis à Bandello compillatum) & fiet ei manifestum, quod diximus: scietque æqualem in vtroque officio à SS. Patribus dissonantiam reperiri. In his primis vniuersalimus verbis ferè nullum est, quod magna non indigeret Trituratione, si solùm tua triturare esset nostri laboris finis, aliqua tamen currenti calamo confringam.

In primis supponis falsum, scilicèt, quòd in illo officio sint aliqua *testimonia* loquentia de debito, quando in toto officio non dico *testimonia*, sed neque vnicum testimonium, aut saltim verbum est de tua quæstione, quia omnia in communi, & singula in particulari eo tendunt, vt probent Virginem Mariã de facto non contraxisse originalem maculam, neque à te citati contra prædictum officium Aldrete, & Salazarius, ex illo adducunt auctoritatem aliquam ad probandum, Virginem contraxisse, vel non contraxisse debitum: ergo cùm ista à te introducta, non sint pro debito, sunt ad euertendam præseruationem actualis maculæ. Patet euidẽter: nam tua quæstio est de debito: in illo officio non extat syllaba de debito: igitur adducitur cum secunda intentione. Item *testimonia* quæ adducuntur in illo officio eadem omnia ad litteram nulla mutata essentiali dictione, adducit Bustos in suo Mariali part. 3. in nouem Sermonibus de Conceptione existentibus à pag. 1. vsque 124. & non impugnas Sermonarium, quòd poteras facere absque præiudicio Supremi Capitis Ecclesiæ; sed faciem, calamum, & verba dirigis contra officium approbatum; ergo non desiderabas reconuincere de falsario, & fictore Auctorem testimoniorum, sed Approbatorem illorum. Confirmatur, quia in suis Sermonibus clarè, & expresè affirmat Bustos in Virgine fuisse debitum, vt videre est in serm. 1. & alibi; ergo non quærebas debitum, nec Minorem scribentem, sed alterum Maiorem approbantem actualem præseruationem? Item illud, *vt fictitia, & fabulosa reiiciunt*, alienum est à veritate, quia Salazarius in illo cap. 42. sæculo 12. fol. 428. loquitur in sentẽtia aliorum, dicens: *Sed tamen plures alii meritò censent, id planè confictitium, ac fabulosum esse*. Sed quia addidit *his assentior, &c*. transeat, quia iam habes vnum, in quo salueris, sed quid dices ad illud, quòd Salazarius solummodò loquitur de duabus reuelationibus S. Bernardi, ac D. Thomæ, tu verò loqueris de testimoniis existentibus in officio generaliter? Et ex singulari vis probare vniuersalem? Iam ad aliud tendamus: perlegisti officiũm, & fateris, quòd *ibi falsa, & fide indigna* reperiantur, & credis, quòd prædictum officium, vt nunc extat, non fuerit à Sixto IV. approbatum, vel si est illud successu temporis *deprauatum esse, & corruptum*: Nota tua verba: *Vel non esse illud, quod Sixtus IV.*

appro-

approbaſſe dicitur. Nos non dicimus, quòd Summus Pontifex approbauit omnia teſtimonia quæ in illo officio continentur: procedit enim Sancta, ac Romana Sedes Apoſtolica magis ſobriè, prudenter, ac vigilanter, quàm tu exiſtimas. Approbauit igitur ſolùm quòd illud *liberè*, *& licitè*, pro deuotione poſſent recitare fideles. Et ex hoc dicimus approbaſſe magis piam ſententiam. Inſuper, Pater, officium, quod nunc extat eſt, illud elaboratum à Bernardino de Buſtos, nullo mutato verbo, nec ſyllaba, nec Fratres Minores deprauant, neque corrumpunt officia Eccleſiaſtica, nec aliorum libros, vt fecerunt alii, de quibus videbis amplum cathalogum in Ventilabro, & ampliſsima exempla in Vẽtilatione: iuxta tria originalia antiqua collatum fuit officium Bernardini de Buſtis, vt illud collocarem in Armamentario duo impreſſa, & vnum manuſcriptum, & quòd illud à nobis tranſcriptum in Armamentario ſit, ipſummet quondam editum à Bernardino, conſtat etiam euidenter, ex ſuis Sermonibus, in quibus ſpartim adducit totum officium. P. Fr. Petrus de Alva, & Aſtorga *Auctor Armamentari Seraphici, vbi hoc, & alia officia habentur, contulit officium ſanctificationis Virginis à Bandello compillatum* per ſpatium vndecim dierum, & reperit in eo fictiones, falſitates, adulterationes, & alia in Armamentario ſignata à col. 240. vſque 277. in quibus gratias Deo. Hucuſque nullus Bandelli, vel ſui offici protector, ac defenſor, nec minimum offendit verbum, ſeù apicem à veritate alienum (& hoc etiam ſperat de præſenti opere) ideò tu pro ipſis non reperiens in prædicta collatione quid argueres, vel reprehenderes, recurris ad commune proloquium puerorum, ac muliercularum, *mas, &c. ſoys vos*, affirmando, quòd ſi in officio Bandelli fuit diſſonantia falſitatum, & fictionum, eadem reperitur in officio. Pater, prorſus deuiaſti à veritate, quod ſic demonſtro.

Quatuor capitalia vitia, falſitates, ſeù fictiones inueniſti in Bernardini de Buſtis officio, quibus tot erigis paleas contra Apoſtolicam Summi Pontificis approbationem, ſed iam cecidit ſuper illas Plauſtrum, vt trituratæ, vſq; ad puluerem reducantur. Prima eſt de macula S. Bernardi, &c. Hanc reuelationem ſic refert Nicolaus Monachus S. Albani, qui ſcripſit ad ann. 1152. in epiſt. ad Petrum Abbatem S. Remigii communiter dictum Cellenſem, vt videre eſt in lib. impreſ. Lutetiæ ann. 1613. in 8. fol. 378. epiſt. 166. & in Bibli. PP. tom. 12. part. 2. lib. 9. epiſt. 9. fol. 612. vbi ſic inquit: *Ego autem, & ſi diſsimili ſcientia, ſimili tamen conſcientia, ſic veneror B. Confeſſorem Bernardum, vt laudem, & amem eius ſanctitatem, qui nec amem, nec laudem eius præſumptionem in matris Domini Conceptionem. Et nè putes me magis pertinaci, quàm bona conſcientia dicere quæ dico. Audi quid ab ipſis Ciſtercienſibus vera religione prædictis, & Virginem in veritate diligentibus, acceperim de Sancto Bernardo, quorum nomina abſcondo ſub modio, nè odioſos faciam Fratrum ſuorum Collegio. In Clareualenſi Collegio quidam conuerſus benè Religioſus, in viſu noctis vidit Abbatem Bernardum niueis indutum veſtibus, quaſi ad mamillam peccatoris fuluam habere maculam. Quem ex admiratione triſtior alloquens: quid eſt, inquit, Pater quòd nigram in te maculam video? Et ille. Quia de Dominæ noſtræ Conceptione ſcripſi non ſcribenda, ſignum purgationis meæ maculam in pe-*

ctore

ctore porto: Frater visa Conuentui innotuit, & aliquis fratrum in scriptum redegit. Relatum est in Generali Cisterciensis Capitulo, & de communi consilio scriptum periit incẽdio, maluitque Abbatum vniuersitas Virginis periclitari gloriam, quàm S. Bernardi opinionem, &c. Auctorem huius epistolæ aliqui dicunt fuisse Nicolaum Monachum, secretarium S. Bernardi, de quo ipse melifluus Pater sæpè conqueritur: alii verò, & meliùs, affirmant fuisse Nicolaum Monachum S. Albani, virum sanctitate conspicuum, quem posteà Alexander III. canonizauit: Sed cuiuscumque fuerit epistola, ipsa initium fuit huius reuelationis cum circũstantiis in relatione contentis, ante cõfirmationem officii Bernardini de Bustis scriptam, ac diuulgatam inter Cistercienses per 318. annos. Posteà ann. 1370. Guillielmus de Guarrone. Ioann. Scoti Magister eandem publicauit reuelationem in 3. sent. quæst. 12. vel ex supra posita notitia Nicolai, vel ex alia de nouo adquisita. Posteà ad annum 1320. Franciscus Mayronis Doctor illuminatus, eãdem diuulgauit. Et ad annum 1330. Henricus de Hassia plãtator Gymnasi Vienensis, edidit libellum contra somniatores istius maculę, qui incipit: *Quidam non leuis querellæ, &c.* Hinc creuit rumor prædictæ reuelationis inter omnes Scriptores. Et sic Petrus de Candia posteà Sum. Pontifex Alexander V. ad finem sui Opusculi, seù quæstionis de Conceptione, illã latè adducit. Item posteà Landulphus Neapolitanus in tract. de Cõceptio, cuius auctoritatem dabimus infrà. Alanus Parisiensis, qui scripsit ad annum 1380. in principio sui Defensorii. Item Petrus de Aquila, communiter dictus Scotelus, in 3. dist. 3. Guillielmus Vatro, seù Borrilongius, qui scripsit ad ann. 1450. Item Petrus Tartaretus in 3. fol. 43. Michaël de Archano Mediol. in Ser. de Pœnit. ser. 7. fol. 16. Robèrt. Carachiolus de Licio Serm. de Concept. De hac etiam reuelatione agunt tuus Ioannes Bacchonius Carmelitanus, qui scripsit ad ann. 1346. Item hæc eadem reuelatio fuit in Concilio Basiliensi proposita ad annum 1435. à Ioann. Contreras de Segouia, Canonico Toletano, & pro vtraque parte ventilata, vt videre est apud Turrecrematam part. 6. cap. 11. fol. 104. de ipsa etiam meminit Anonymus in 4. part. ad 18. Euasionem latè. Omnes isti per plures annos præcesserunt Bernardinum de Bustis, & approbationem sui officii. Item ex contemporaneis eiusdem Bernardini de Bustis, qui nec viderunt officium, nec sermones, nec saltem nominant Bustum. Eandem reuelationem adducunt. Ludouicus à Turri de Verona in suo Compendio Virginei honoris, in 9. expositione, fol. 113. vbi latè, & eruditè explicat, quomodò intelligendum est illud de macula in veste corporis Beati. Item eãdem adducit Antonius Chucarus, Episcopus Azernensis in suo Elucidario Virginis, fol. 95. col. 4. & fol. 97. col. 2. & fol. 101. col. 4. & fol. 136. col. 4. & fol. 163. col. etiam 4. & fol. 165. col. 3. præcipuè verò huius reuelationis veritatem, defendit contra quendam Æmulum, fol. 207. & 251. & fol. 316. col. 2. Qui autem post Bernardinum de Bustis scripserunt adducentes eandem reuelationem innumerabiles sunt à quibus supersedeo, quia fortè dices, quòd sua verba transcripserunt à Bernardino de Bustis.

Stan-

Stantibus ergo his veritatis inconcussis principiis, scilicet, quod hæc reuelatio habuit suum primum ortũ ab eisdem Patribus Cistercienſibus ad ann. 1150. parum post mortem S. Bernardi, & quòd Bustis Officium fuit laboratum, & approbatum ann. 1480. vt ex ipsa Bulla constat: & quòd per spatiũ 328. annorũ præcesserat de hac reuelatione magna controuersia; nam Landulphus Amalphitanus, & Archiepiscopus Neapolit. qui floruit ad an. 1350. & fuit Scoti discipulus in Tract. de Concept. Virg. sic inquit: *Communiter dicitur, quòd B. Bernardus reuocauit post mortẽ apparẽs totus lucidus vni S. Monacho in Abbatia de Claraualle habens in pectore maculam, &c.* Idem dicit Aureolus, qui scripsit ad ann. 1320. in 3. Sent. Artic. 1. fol. 380. Ioann. de Neapoli Ordin. Prædic. scribens ad ann. 1317. S. Antoninus, qui præcessit Bustũ. Tit. 8. de causa peccati originalis cap. 2. circà medium. Denique de tali macula latissimè loquitur Petrus Kalo Clugiensis etiam Ordin. Prædicator. in legenda de Conceptione circa annum 1310. vt videre est in Ventil. num. 240. si ergo hæc reuelatio de macula S. Bernardi fuerat communiter publicata inter omnes litteratos antiquos, & à multis doctissimis recepta vt vera, qui per tria centenaria annorum & amplius præcesserant. Bernar. de Bustis, quomodo potuit esse ab illo ficta, vel successu temporis in Officio deprauata? Nonne vides tuam fuisse calumniam? Si iudicabas esse falsam, & illã impugnare volebas, trãseat, quia hoc parum nostra interest; sed in tali casu adduceres ad palestram Nicolaum Albanum cum suo Conuerso Cisterciensi, vel aliquem ex relatis antiquis, & relinqueres in pace Armamentarium, Ordinem Minorum, præseruationem virginis, atque Officium approbatũ à sancta, ac veneranda Sede Apostolica. Fortè dices, & fortè verum dices, quòd tu ignorabas omnia supra relata de tali reuelatione, & quòd illam impugnasti, vbi eam inuenisti, sed, Pater, nimis insulsa esset talis responsio, nam oportet iudicãtem cuncta rimari, & ordinem, principium, & finem rerum plena inquisitione discutere, præcipuè, quando sunt in detrimentum tertii, & maximi, atq; Supremi Capitis. Quid enim dicent hæretici, vel dixerunt legentes in tuo libro, quòd Summus Ecclesiiæ Pontifex approbauit falsa, vel quòd fratres Minores deprauabant Officia Ecclesiastica?

Secunda falsitas, & fictio à te notata in illo Officio est, quòd S. Thomas apparuit Episcopo Patauino, declarans suam sententiam de Conceptione Virginis, &c. Et probas, quia Salazarius dixit: *Me iudice commentitia prorsus, ac, vana est hæc reuelatio.* Benedictus Deus, quòd in aliqua sententia assentis cum vno Iesuita? Sed dic mihi, à quo tribunali constitutus est Salazarius iudex Reuelationum? Patres mei constituamus omnes nostros iudices pro diffinitiuo iudicio, nè contra inauditam partem proferatur sententia. Tu, & Salazarius iam estis ex vna parte: videamus, an sint aliqui ex alia, & ante omnia excludatur foras Bernardinus de Bustis, quia licèt in Officio, & in serm. 7. fol. 97. referat latè prædictam reuelationem, in hac materia videtur quasi pars, & reus, nemoque potest esse iudex in causa propria, & inquiramus de aliis.

Pri-

Primus ergo sit Ludouicus à Turri de Verona in suo Compendio Virginei honoris; cuius verba fol. 59. col. 4. sic se habent. *Libet tamen vnum hoc vltimum, sed diebus nostris factũ narrare miraculum, quod in nostra credita veritate magnam reddet auctoritatem, sed & non minus aduersario confusionem. Tempore namque quo in Episcopali Patauino soliò præerat dignissimus Præsul B. Fantinus, nobilissimus Venetus, & in fide Christianissimus, Virginique gloriosæ deuotus valdè, præsertim suæ benedictæ Conceptioni, apparuit S. Thomas, Ordinis Prædicatorum, eidem Episcopo vigilanti, & ante se Tertiam partem eiusdem tenenti, & speculanti, quomodò potuerit Sanctus iste errare in determinatione Virginalis Conceptionis? Dixitque ei: Quare Domine Episcope miraris, si in scriptis reliqui de Virginis Conceptione, quòd viuens credidi, &c. Quando enim talia scripsi, tunc solùm respexi ad diuinum statutum, quo B. Maria peccatum originale contrahere debuisset, cum propagata fuerit sicut cæteri homines. Tamen, quia Mater Filii Dei est, priuilegio singulari fuit præseruata, itaque sine originali peccato concepta fuit, quibus dictis disparuit.* Secundus iudex est Nicolaus de Padua, de quo prosequitur idem, qui supra: *Huius visionis nõ ingratus B. Episcopus, imò magis in sua confirmatus deuotione festum hoc in suo Episcopio, quoad vixit, cum magna solemnitate celebrauit, & celebrandum in sua totâ Diœcesi præcepit. Et licèt in eius vita visio hæc aliis non fuerit publicata; post mortem tamen suam Frater Nicolaus de Padua, nũc professus in Ordine Minorum, tunc autem eius dignus Vicarius, & Doctor omnia hæc fidelissimè exposuit, asserens se à prænominato B. Episcopo hoc negotium non sine lachrymis ex deuotione narrante propriis auribus audiuisse.* Tertius iudex sit tota Ecclesia Patauina cum suis Canonicis, de quibus prosequitur qui supra: *In testimonium huius tantæ apparitionis adhuc festum istud à dominis Canonicis Ecclesiæ Cathedralis eiusdem Ciuitatis solemniter celebratur.* Quartus iudex sit venerabilis vir, & illius temporis scriptor Fr. Thomas Illyricus de Auximo, in ser. 26. fol. 227. col. 3. & sic consequenter enumera Ægydium, Morenum, Oxedam, Tenam, Nouarium, Bernal, Cartagenam, Porreñum, Mirandam, Torres, Vvadingum, Tamaium de Salazar, Marsilium, Marraccium, Pistoiam, Eusebium, Lezanam, Serranum, Michaëlem Ruiz, D.D. Ludouicum Crespi, Anonymum Franciscanum, Gregorium Gallicanum, Rios, Iustinianum, & etiam Armamentarii nostri Cooperatores, &c. vsq; ad numerum quadraginta: quibus addè in vno R.P.M.F. Michaële de Aguirre, Ordinis S. Augustini, Peruano, plures alios; hìc enim inter alia, quàmplura suæ insignis pietatis, egregia opera, vt deuotionis innatæ ostenderet præcordia, ac Collegio Matritensi suæ Religionis communiter dicto *Doña Maria de Aragon*, superadderet decorem; magnam, atque pulcherrimam imaginem Immaculatę Conceptionis collocare fecit, in qua huius San. Thomæ aparitionis, ac Fantini Episcopi Reuelationis, pari penicilli decore historia continetur; & hanc, quam religioso affectu dicauerat, posteà insurgente oculta oppositione, apud rectissimum SS. ac Supremæ Inquisitionis Tribunal, in contradictorio iudicio, docto calamo defensauit, & sic in testimonium veritatis persistit in Capella maiori, atque ad æternam memoriam Deo dante

te perseuerabit. Superiudicet igitur Lector de iustitia huius reuelationis; pro falsitate, & fictione illius sunt isti duo arbitri Hispani moderni, sine vllo fundamento solido, vel saltem leui, negantes: pro veritate autem, & certitudine illius, reperiuntur quadraginta Hispani, Itali, Galli, Germani, & Hyberni, moderni, & antiqui, contemporanei miraculo, & scribentes quasi testes oculati; extant insuper pro hac, suprema approbatio Pontificia, & censoria S. Inquisitionis auctoritas, S. Thomæ gloria, atque Beatissimæ Virginis Mariæ honor; quibus ergo erit credendum?

Tertia fictio à te notata, est illa B. Ambrosii auctoritas in sermone de Gabionitis, explicãs illa Isaisiæ verba cap. 11. *Egredietur virga, &c.* vbi sic dixit: *Hæc est virga, in qua nec nodus originalis, nec cortex venialis culpæ fuit.* De hoc testimonio sic iste bonus Pater; *Quæ verba nullus hactenus in operibus D. Ambrosii reperire potuit, Adeò vt Iacobus Granados dicat putandum periisse aliquod eius scriptum, in quo continerentur: satis superque esse, vt credamus fuisse Ambrosii, quòd in aliquibus Breviariis antiquis, tanquam eius verba recitentur. Sed hoc diuinare est, nec sufficiens argumentum, quòd recitentur in illis Breviariis prædicta verba: potuerunt enim recitari quia vera, licèt non quia Ambrosii, & si in aliquibus Ambrosio tribuantur, annumeranda erit talis attributio iis, ob quæ prædicta Breviaria à Pio V. & Clemente VIII. prohibita, vel correcta sunt. Melius ergo Guillielmus Pepin, qui ante annos 130. adeòque priusquam Breviaria, quæ Granados commemorat, in lucem ederentur pro Virginis Conceptione scripsit, in opere de imitatione Sanctorum, serm. de Conceptione Viginis, declarat, quæ prædictorum verborum sint Ambrosii, quæ verò illi assuta dum ita ait: Tertio B. Ambrosius in quodam sermone de eadem Virgine dicit sic: Maria est, in qua nec nodus, nec cortex culpæ fuit. Quòd autem in primo sermone de eadem, Conceptione in tractatu de Secretis Secretorum addidi dicens: Maria est, in qua nec nodus ORIGINALIS culpæ, nec cortex VENIALIS fuit: hoc de proprio addidi ad maiorem declarationem dicti ipsius Ambrosii. Sicut enim non est derogandum dictis Sanctorum, minùs dicendo, quod dixerint, ita nec illis imponendum est, quod non dixerunt; possunt tamen quandoque piè interpretari dicta eorum.* O bone Deus! quantas is agglomerauit machinas contra veritatem, vt sub dolosis verbis impugnet actualem Virginis præseruationem, & sugillet de falsitate eiusdem mysterii deffensores? Vide, ò Lector! quid habent omnia illa Granados, & Pepinos cum debito prætenso ab isto Scriptore?

Primò dicit, quòd nullus hactenus in operibus S. Ambrosii inuenire potuit suprapositam auctoritatem: de impressis verum dicit, sed fallitur de manuscriptis, pro nunc sufficiant, duo testes, qui per plures annos scripserunt ante Pepinum, scilicèt Michaël de Carchano aliàs Mediolanensis, qui in Sermone de Pœnitentia, impresso anno 1496. qui incipit: *Secundùm Phylosophi sententiam*, sermone 6. de Conceptione, fol. 16. col. 1. ad finem, inquit: *Secundus est Ambrosius, qui in sermone ad Gabaonitas loquens de Virgine, figurata in virga Isaiæ 11. Egredietur virga de radice Iesse, &c. sic inquit. Hæc est virga; in qua nec nodus originalis, nec cortex venialis culpæ fuit Hæc ille.* Et in alio sermone postquam adduxisset eandem numero auctoritatem affirmat illam,

se

se vidisse in quodam Libello S. Ambrosii antiquissimo, adeò, quòd nimia vetustate incipiebat consumi, &c. Lege etiam Bernard. de Bustis ser. 5. de Concept. par. 2. in princip. fol. 57. Secundò, falsum est etiam, quòd Breviaria adducentia hanc Ambrosii auctoritatem fuerint edita post Guilliel. Pepinũ, nam hic floruit anno 1517. & decessit à vita ann. 1527. vel 1529. secundùm alios, & Officiũ Leonardi de Nogarolis, fuit editum ante ann. 1476. quando Pepinus non erat natus. Officium Bernardini de Bustis antè anni. 1480. Officium Monialium Immaculatæ Conceptionis ad ann. 1490. absque istis tribus reperitur in triginta septem Breviariis diuersarum Ecclesiarum, impress. & manusc. antè annum. 1517. de quibus vide infrà in Ventil. num. 231. Tertiò, falsissimum est illud, *Potuerunt enim recitari quia vera, licet non quia Ambrosii*. O Pater! quomodò fumigat in te sanctificationis opinio! Quadraginta, & ampliùs Breviaria vidi, & legi, quę adducunt hãc Ambrosii auctoritatẽ sub expresso eius nomine; solùm enim Breviarium Monialum Conceptionis, vtriusque impress. Vallisoletan. & Compluten. ann. 1502. adducit auctoritatem istã fol. 53. pro antiphona sine nomine Ambrosii dicẽs: *Hæc est virga, in qua nec nodus originalis, nec cortex venialis culpæ fuit*. Omnia verò alia illam recitant, & quia est vera, & quia fuit Ambrosii, & sub eius expresso nomine. Ad illud: *Et si in aliquibus Ambrosio tribuatur, annumeranda erit talis attributio iis, obquæ prædicta Breviaria à Pio V. & Clemente VIII.* PROHIBITA, *vel correcta sunt*. Ista verba sunt sine fundamento, & veritate posita, quia non in aliquibus, sed in omnibus tribuitur auctoritas ista Ambrosio. Item Breviaria antiqua non fuerunt prohibita, sed reformata: festiuitates Sanctorũ fuerunt ab Vrbano VIII. reformatæ, non prohibitæ: & si prohibita illa Breviaria, quia in ipsis tribuebatur Ambrosio auctoritas, quomodò ab ipso Pio V. cõcessũ est Fratribus Minoribus officium, & de facto recitant illud, vbi auctoritas tribuitur Ambrosio? O quàm aptè ad rem præsentem dixit Petrus Montis ad finem illius sui opusculi de Conceptione; *Sanctissimum quoque, & hæresiarcharum acerrimum hostem, & totius demum reipublicæ Christianæ propugnatorem inuictissimum Ambrosium ad Gabaonitas loquentem contemnunt, &c.* Dixisti supra, quòd auctoritas erat vera, quare ergo fuit prohibita, an quia Ambrosii? Item Breviaria illa antiqua non fuerunt correcta, sed totaliter e xclussa ab Ecclesia Romana, vt non recitarentur; erat enim magna confusio, quòd vnaquæque Ecclesia haberet suum particulare Breviarium: quod corrigitur, permanet; correctum fuit, Breviarum Pii V. à Clemente VIII. & Clemẽtis correctum à Vrbano VIII. sed Pius V. neque correxit, neque prohibuit Breviaria antiqua, sed, vt dictũ est, reformauit admittendo vnum propter vnitatem seruandam in Ecclesia, & derelinquendo alia. Denique Clemens VIII. neque prohibuit, neque correxit, aut reformauit Breviaria antiqua, quia hoc factum fuit tempore Pii. V. sed illud dispositum à Pio, Clemens correxit: sed transeat hæc correctio verborum, & deueniamus ad rem.

Vltimò, sic dicis: *Meliùs ergo Guilielmus Pepin, &c. declarat, quæ prædictorum verborum sint Ambrosii, quæ verò illi assuta, &c.* Pro exacta intelligentia mentis, seù

ſeu intentionis huius Theologi obſeruare debet Lector, quòd ipſius finis eſt, demonſtrare ſupra poſitam auctoritatem Ambroſii, vt extat in Breviariis, & Auctoribus piæ opinionis eſſe fictã, & falſam, quia vera, & legitima Ambroſii erat hæc: *Maria eſt, in qua nec nodus, nec cortex culpæ fuit.* Illa autem duo verba *originalis*, & *venialis*, in quibus conſiſtit tota auctoritatis vis fuiſſe aſſuta, addita, & ficta à ſectatoribus piæ ſententiæ, & hoc probat, quia Guillielmus Pepin, Ordinis Prædicatorum, inter defenſores Immaculatæ Conceptionis præcipuus, palam fatetur in Sermone de imitatione Sanctorum, ſe illa duo verba ex propriis addidiſſe ad maiorem declarationem dicti ipſius Ambroſii, quæ duo verba in rei veritate in Ambroſii originalibus non extabant, ſed modò ſupradicto, ſcilicet ſic: *Maria eſt, in qua nec nodus, nec cortex culpæ fuit*, cum autem Pepinus floruerit ab hinc 130. annis præceſſeritque tẽpore omnibus Auctoribus, ac Breviariis prædictam auctoritatem adducentibus ipſi tranſcripſerunt à Pepino illa duo verba ficta, & aſſuta, *originalis*, & *venialis*, vndè ab iſto vnico creuit per omnes illo poſteriores illa falſa; & ficta auctoritas Ambroſii ad Gabaonitas: ſed ex iſto tuo diſcurſu, ò Pater! quid deducis pro tuo debito? Admittamus nunc intruſam chimeram ſine fundamento, veritate, nec ſcientia, vt ſtatim videbis, ex hac propoſitione: *Maria eſt, in qua nec nodus originalis culpæ, nec cortex venialis fuit*, deduxit aliquis in mundo: ergo Maria non contraxit debitum? Vel ex hac pro qua ita ſtrenuè dimicaris: *Maria eſt, in qua nec nodus, nec cortex culpæ fuit*, infers tuam conſequentiam: ergo Maria contraxit debitum? Si ergo ex nulla parte iſtæ auctoritates fauent tuæ opinioni, nec ipſi opponuntur; igitur omnia iſta à te adducta fuerunt, non vt opinionem debiti corroborares, ſed vt actualẽ præſeruationem deſtrueres.

Sed vt videas, quo te occulta, ac inconſiderata Thomiſticę opinionis paſſio præcipitauit attende. Guillielmus Pepin Doctor Pariſienſis Gallus, floruit ab hinc vt tu Aerè dicis 130. annis, ideſt, clarebat ann. 1528. & ſic communiter etiã ſenciũt omnes Nomẽclatores. Hoc ſuppoſito, pergamus vltra: Pepinus laborauit opus de Secr. Secret. & fuit impreſſũ Pariſiis anno 1536. in 8. ibique habet Sermones duos de Intemerata Conceptione Virginis Mariæ. Et fol. 241. col. 1. adducendo teſtimonia Sanctorum pro ſententia præſeruationis, inquit: *In primis, nempè B. Ambroſius in Sermone quodam, de B. Virgine loquẽs dicit ſic: Hæc eſt virga, in qua nec nodus originalis, nec cortex venialis culpæ fuit.* Ab hoc Auctore, & anno, vt tu dicis, tanquam à fontali principio, & prima origine cæpit iſtius auctoritatis ficta, & falſa propagatio: hoc conſtat, inquis, ex ipſomet Pepino, nam anno 1589. ideſt poſt 53. annis ab impreſſione opuſculi ſupra poſiti de Secretis Secretorum, prodiit Venetiis aliud eiuſdem Auctoris opuſculum, ſub titulo de imitatione Sanctorũ, in quo fol. 28. à tergo adducit tua ſupra poſita verba, in quibus profitetur illud de originali, & veniali fuiſſe ab ipſo aſſutum, dicens: *Hoc de proprio addidi ad maiorẽ declarationem dicti ipſius Ambroſii, &c.* Huc peruenit tuus diſcurſus, ſcientia, & demõſtratio noſtræ fictionis, & falſitatis Ambroſiani textus. Vtinam in hac

parte tacere possem, sed obstant Virginis Mariæ gloria, & multorum fama, & opinio. Et in primis contra omnem veritatem adulterasti textum, quia sic se habet: *Quòd antè in primo sermone de eadẽ Cõceptione in tractatu de Secretis Secretorũ addidit dicẽs, &c.* Sicq; ablatione litteræ t, ex tertia persona fecisti primam, vt poneres in capite Pepini additionem illam à manu adulteratricè, cuiusdam Correctoris, seu Reuisoris Venetiani N. interpositam. Vidēs enim hìc N. auctoritatem istam B. Ambrosii esse adeò expressam, vt sui communitèr Patres Dominicani (nullum aliud inuenietes effugium) illam excludebant, dicẽtes fuisse falsam, & fictam, voluit talis falsitatis, atque fictionis introducere primũ auctorẽ, ac inuentorẽ, & occasione opportuna reperta in illo Pepini opusculo de imitationẽ Sanctorũ, non præcauendo cõtradictionem, nec præuidendo repugnãtiam, imò impossibilitatem (in quibus etiam tu incautè cecidisti) inseruit in sermone Pepini verba ista à te adducta; sicq; clausula illa non est Pepini Galli, sed Correctoris Veneti, vt euidenter demonstro in Ventilabro §. 1. vide ibi, sed hoc parum refert ad tui confusionẽ, admittamus enim pro nunc verba illa esse Pepini, & pergamus ad examen veritatis tui asserti: *melius ergo Guillielmus Pepin, &c.*

Quomodò Pepin, qui floruit ad annum 1520. potuit esse primus Auctor fictæ, ac falsæ auctoritatis Ambrosii in illo suo libro de Secretis Sẽcretorũ, impresso anno 1536. si eandẽmmet auctoritatem, nulla mutata syllaba adducunt Aureolus, Mayronis, Vitalis, Alanus, Pelbartus, Carchanus, Montius, & alii, vsque ad numerum triginta trium, qui omnes præcesserunt Pepinum, & aliqui illorum scripserũt antequam Pepini pater, auus, & atauus nati essent in terra? Assuere ista amore Dei? Quomodò à Pepini opusculo, impresso anno 1536. transcribere potuerunt in suis officiis auctoritatem B. Ambrosii, Nogarolus ad annum 1470. Bustos ad ann. 1480. Breuiariũ Cõceptionis ad annum 1490. & idem dico de aliis triginta septem Breuiariis manuscriptis, & impresis, in quibus prædicta auctoritas reperitur, & recitabatur in diuersis mundi Ecclesiis, ante quam Pepinus natus esset in mundo, assuere etiã ista si potes? Si ex ipsismet Thomistis, Turrecremata scribens ad ann. 1437. per integrum sæculum ante Pepinum, Anonymus scribens ad ann. 1470. Bandellus ad ann. 1480. Deza ad ann. 1502. impugnant hanc auctoritatem Ambrosii, & dicunt illam esse fictam, & hoc nituntur probare in suis libris: ergo Pepinus scribens ad ann. 1520. non fuit auctor, assutor, & fictor istius auctoritatis? Et sic necesse est tibi alterum quærere antiquiorem, & ab alto petere assutorem? Deniq; dixisti, vt vidimus supra: *Quæ verba nullus hactenus in operibus D. Ambrosii reperiri potuit, &c.* Quomodò igitur nũc affirmas cum Pepino, quòd verba sic extant in originali Ambrosiii: *Maria est, in qua nec nodus, nec cortex culpæ fuit.* Et quòd alia verba de peccato originali, & veniali fuerunt prædictæ auctoritati assuta: Ergo Pepinus vidit originale B. Ambrosii? Item Michaël Mediolanensis, cuius verba supra dedimus, dicit se vidisse opus manuscriptum antiquissimũ Ambrosii, n quo auctoritas sic extabat: *Hæc est virga, in qua nec nodus* ORIGINALIS,

nec

nec cortex VENIALIS *culpæ fuit*. Qua ergo intentione dereliquisti hanc veram lectionem Carchani, & triginta trium aliorum Doctorum antiquissimorũ approbatam à Summis Pontificibus Sixto, Innocentio, Alexaudro, Iulio, & Leone in diuersis Breviariis, & sustines, atque defendis illam introductam à quodam incognito N. D. sub nomine Pepini? Quando nec fauet tuæ opinioni de debito?

Quartam, & vltimam falsitatem sic adducis: *Non minus vitiatus legitur secundus locus qui tribuitur Augustino libro de quinque hæresibus, sub istis verbis: Si potuit inquinari mater mea, cum ipsam facerem, potui, & ego inquinari, cũ ex ea nascerer. Ita in illo officio. At Augustinus ita ait: Hanc quam despicis, Manichæe, mater est mea, sed manu fabricata est mea. Si potui inquinari, cum eam facerem, potui in illa inquinari, cum ex ea nascerer. Vide quantum differat, si potuit pro persona Virginis, à si potui, pro ipsa Christi persona. Prima enim loquutio denotat Virginem non potuisse inquinari peccato cum à Deo facta fuit, adeòque in primo instante conceptionis, quòd Augustinus nõ dicit. Secũda verò denotat, Deũ, dùm Virginẽ produxit, nõ potuisse exhac productione inquinari, sicut inquinari non potuit ex eo, quòd ab illa nasceretur, & hoc affirmat Augustinus. Agebat enim contra Manichæũ negantem res* CORPOREAS, *&* VISIBILES *à Deo fuisse factas, quasi indignũ Deo esset ad hæc visibilia causalitatẽ suã entẽdere, & quasi ex tali causalitate posset inquinari: quòd deliriũ reprehendit, & impugnat Augustinus, supra dictis verbis ex persona Christi prolatis. Si potui inquinari cũ eã facerẽ, potuissem inquinari cũ ex ea nascerer, atq; adeò sicut nascẽdo ex matre corporea, & visibili, inquinatus non fuit, ita nec creando illam, inquinari potuit.* Hęc de nostra quarta falsitate. Et infrà dicis sic: *Nec mirandũ hæc, & alia à* VERITATE ALIENA *in prædicto officio successu temporis irrepsisse, cum videamus idipsum breuiori spatio, nempè à tempore Pii V. vsque ad Clementem VIII. Breviario Romano accuratius custodito, vel Typographorum negligentia, & incuria, vel nimia aliorum audacia, & licentia, in multis, satisque grauibus accidisse, vt ipse Clemens VIII. in sua recognitione testatur. Liquet ergo ex prædictis officiis, etiam si ab antiquis Pontificibus approbata* DICANTVR, *non posse firmum desumi testimonium pro* ALIQVA *sententia, cum nobis certò constare non possit, quæ in illis Pontifices approbarunt, & quæ ab aliis postmodum* ADDITA, *vel* CORRVPTA *sint*. Multa in his verbis inuoluit Auctor iste, quæ à fundamentis subuertere necesse est.

Primò ergo dico, officium Bernardini de Bustis in nullo essentiali verbo, seù clausula principali hucusque fuisse vitiatum, nec corruptum, nec additum, sed hæc desumpsit Bustis ex Doctoribus antiquis infrà adducendis, & ex Petro Thoma, qui scripsit ad ann. 1320. in tract. de Concept. par. 5. cap. 5. dicente: *Et aliqui libri habent sic, in tertia persona: si potuit inquinari: &c. Et est euidẽtissimè ad propositum nostrum, &c.* Cùm ergo in prędicto officio omnia extẽt integra, sicut à Bernardino fuerunt scripta, & à Sixto IV. approbata, vt cõstat ex vno originali manuscripto, & tribus impressis à nobis visis, in quibus omnibus extant ista quatuor vitia, fictiones, & falsitates ab oppugnatore adnotatæ, vt capitales; quòd si istæ sunt tales, vt ipse dicit, Summus Pontifex falsa, à veritate aliena, atq; ficta approbauit, quòd si non sunt falsa, neque

ficta ipse, vt Sedis Apostolicæ temerarius calumniator esset plectendus. De tribus in superioribus diximus: de quarta præsens est sermo. Vbi obiter nota illa verba: *Non liquet ex prædictis officiis, &c. desumi testimonium pro aliqua sententia.* Quæ sunt ista prædicta officia? hucusque solùm loquutus es in singulari de officio Bernardini de Bustis, iam verò introducis in plurali officia, vt includas etiam illud Leonardi Nogarolis, quòd modò recitatur à Fratribus Minoribus, & alterum Monialium Cõceptionis, quia in omnibus vis introducere prauitatem, additiones, & corruptiones, vt ex nullo *possit desumi testimonium pro aliqua sententia.* Nota hoc, *Pro aliqua sententia*: Quæ sunt ista sententię? Non sanctificationis, quia pro hac ex illis Breviariis nullum potest deduci testimonium, sunt ergo istæ sententiæ debitum, & præseruatio actualis, quas tu simulatis verbis impugnas, in omnibus tuis rationibus. Vt infrà videbimus.

Secundò, dicis legendum esse in prima persona, potui, quia Augustinus agebat *contra Manichæum negantem res corporeas, & visibiles à Deo fuisse factas, &c.* Pater, compone hanc tuam interpretationem cum doctrina Turrecrematæ, par. 12. cap. 5. fol. 253. vbi respondens ad argumenta pro nostra parte proposita in Concilio Basiliensi, sic inquit: *Vndecima auctoritas est eiusdem in eodem libro, vbi Augustinus loquẽs in persone filii Virginis, ait: Si potuit inquinari mater mea, cum ipsam facerem, potui & ego inquinari, cum ex ea nascerer, sed consequens est falsum ergo, & antecedens. Ad istam actoritatem respondetur, quòd corruptè, & falsò allegatur, & ita in hoc sacro Concilio fuit prædicata, & scripta, &c. Et ita patet, quòd Augustinus non dicit in tertia persona, potuit (sicut ex aduersò dictum est, & scriptum) sed in prima persona dicit, scilicèt, si potui. Ex quibus patet, quòd cum Augustinus in prædictis verbis loquens contra Manichæos, qui Christum dicebant corpus de cœlo attulisse, & transiuisse per Virginem, noluerit aliud ostendere, nisi quòd diuinitas in nullo fuit inquinata, assumẽdo verum corpus de Virgine, sicut nec radius inquinatur à fece, &c.* Cõpone, dico, tuam responsionem cum hac Turrecrematæ. Tu dicis, quòd Augustinus in prædictis verbis loquitur contra Manichæum, negantem res corporeas, & visibiles à Deo fuisse factas. Turrecremata verò affirmat, quòd Augustinus loquitur contra Manichæos, qui Christum dicebãt corpus de cœlo attulisse, & transisse per Virginem, &c. Nota, amice Lector, quanta est distantia inter istos duos; sed si multum distãt inter se, sine comparatione plus distant ambo à veritate, quia neque vnus, neque alter vidit Augustinum, & si viderunt, non intellexerunt, & si intellexerunt, noluerunt benè agere, sed loquuti sunt ex phantasia, & pro libito, vt ex ipsismet Augustini verbis constabit.

Sanctus enim Augustinus fecit librum contra quinque hæreses, seu Orationem existentem, tom. 6. folio 8. vbi sic inquit: *Aggrediamur iam, & errorum, quæ diximus quinque genera proponamus. Pagani dicunt: Quid est, quòd nos exhorretis, atque abiicitis, tanquam multos colentes Deos? Ecce & vos Deum, quem prædicatis colendum filium habere dicitis, & sine alterius commixtione sexus natum esse confingitis. Iudæi dicunt: Quomodò vnum colitis Deum, quandò,*

&

& hominem, quem patres nostri crucifixerunt dominum dicentes hominibus extorquetis, vt tanquam Filium Dei vobiscum venerentur, & colant. Manichæi dicunt phantasma esse, quòd dicitur, Deum Iesum Christum fœmineo potuisse nasci ex vtero. Non enim dignũ est inquiunt, vt tanta maiestas per ii sordes, & squalores fœminæ transisse credatur. Sabelliani, &c. Pater, quomodò adeò decessisti à veritate? Quomodò finxisti, quòd Augustinus hìc loquebatur contra Manichæum negantem, res corporeas, & visibiles à Deo fuisse factas? Signa in proposito errore Manichæorum, an sit vnum saltem verbum ex tua ficta creatione? Insuper sic introducit Augustinus suam disputationem cum Manichæo: *Nunc volo ad eius incarnationem accedere, & Manichæus insistit improbus. Quare? Quia Dei Filium non vult dici etiam hominis Filiũ, &c.* Et sic illum impugnat, præcipuè ex illis Pauli verbis: De filio suo, qui factus est ei de semine Dauid secundùm Carnem. Formalis igitur error Manichæorum ab Augustino in hoc libro impugnatus tantummodò fuit iste: Deus non est factus homo in vtero fœminæ. Et causa à priori signata à Manichæo erat ista: quia non erat dignum, vt tanta maiestas, puritas, & munditia Dei esset, vel transiisset per sordes, vel squalores fœminæ. Contra hanc rationem à priori Manichæi, vt illam destruat, dirigit Augustinus totũ suorũ verborũ pondus dicens: *Stulte, vndè sordes in Virgine matre, vbi non est concubitus cum homine Patre? Vndè sordes in ea, quæ nec concipiendo libidinem, nec pariendo est perpessa dolorem? Vbi sordes in domo, ad quam nullus hospes accesserit, &c.* Et huc tendunt omnia alia, quæ ibi dicit Augustinus: ergo illud de corpore allato de cœlo, Turrecrematæ, & multo magis istud à te adductum de creatione rerum corporalium, & visibilium fuerunt quædam chimeræ gratis introductæ.

Tertiò, conaris ostendere, locum istum Augustini fuisse vitiatum in officio Bernardini de Bustis, quia ibi legitur in tertia persona *potuit*, & in hoc sine vlla scientia, aut notitia Doctorum antiquorum loqueris: Nam Franciscus Mayron Doctor illuminatus, qui scripsit ad annũ 1320. & elaborauit plures tractatus sub titulo Flores Augustini existentes in Con. S. Ioannis Regum Toletan. & alibi legit in tertia persona *potuit*, & sic esse legendum affirmat Episcopus Azernensis in suo Elucidario, folio 183. & folio 58. col. 3. in principio, vbi affirmat, in aliquibus codicibus sic extare, id est, in tertia persona, & hunc esse legitimum, ac verum textum, Aureolus, & Gerson, vt refert Vzanus in Analysi, folio 72. legunt eodem modò *potuit*, quam lectionem ipse latissimè comprobat. Ioannes Vitalis, & Alanus Parisiensis, qui scripserũt ad ann. 1380. in suis Defensoriis, lib. 4. Ancil. 2. circa principium, illam latè tuentur, & addunt, quòd si non sit *potuit*, verba Augustini non concludunt contra Manichæum, & tempore Concilii Basiliensis ad ann. 1435. publicè fuit prædicata coram Patribus, ac Ioannes de Segouia Contreras eandem in scriptis redegit, & tradidit Concilio, vt Turrecremata testatur. De hac lectione meminit Henricus de Gandabo, qui obiit anno 1293. Denique Anonymus, & Bandellus, qui scripserunt ante Bernardinum de Bustis illam impugnant: quomodò ergo, vel vndè potuit esse ficta,

vel vitiata in illo officio, potest ne esse fictum hodie, quòd centum ab hinc annis constat fuisse scriptum, publicatum, ac divulgatum? Cum ergo, omnes supra positi præcesserint Bernardinum de Bustis per plures annos, quomodò ab illo, aut à Fratribus Minoribus potuit esse vitiatus Augustini textus? Omnes illos in vno Bernardino sugillas, quia addiderunt vnam litteram t, & ex prima persona fecerunt tertiam, quando originalia Augustini manuscripta fuerunt tot, ac tãta non considerans, quòd tu in vnico solo originali Pepini impresso abstulisti eandem litteram t, vt ex tertia persona faceres primam, vt vidimus in antecedenti auctoritate? Quod existimo speciali Dei permissione factum, vt cecideres in foueam, in qua innocentem inuitè præcipitare voluisti. De mente Augustini in hac auctoritate vide Ventil. num. 34. Post omnia ista sic concludis: *Neque hæc tantum loca, quæ* DETEGIMVS, FALSO *producuntur, sed* PLVRA *alia, ex Augustino, Anselmo, Bernardo, & ALIIS Patribus, à iunioribus sine* DELETV *citantur, aut verò etiam verba afferuntur, quorum si* FIDEM *quæras*, NVLLAM *inuenies. Sæpèque hæc nutat ex ipsa relatione, vel dum non assignatur certus liber, aut tractatus, vel caput omittitur, &c. Vt autem hoc vitium ab hac nostra disputatione exularet, curauimus in ea quantum in nobis fuit, in Auctorum dictis sententiis referendis nihil* ALIENÆ FIDEI *committere, sed* FONTES *ipsos consulere, & quidquid* LEGITIMVM *non comprobauimus, vt* SPVRIVM *relegare, in quo causæ immunitatis Deiparæ satis consuluisse credimus, cui alii sine delectu, &* EXAMINE, *ex quibus suis procedentes, nullaque non credentes, non leue inferunt præiudicium: dum* VERITAS, *quæ ex legitimis fundamentis illi assistit,* FALSIS *allegationibus implicatur: seria, & certa quibus abundat*, FABVLOSIS, *aut* APOCRYPHIS *commiscentur, &c.* O Detector optimè! quatuor loca à te detecta, de quibus tantùm gloriaris, talia qualia in superioribus vidimus, priùs te Turrecremata, Anonymus, Bandellus, Spina, & nouissimè P. Herrera, à quo tu illa transcripsisti, vt in Virgine Maria constituerent originalem maculam detexerunt: sicque non est detector, sed exhumator, quia omnia illa, quę, vt ossa arida, ac demolita cadauera sepulta iacebant in fosa sub phãtastico corpore debiti iterum à sepulchro reuocasti. Illa plura alia falsa, & ficta, quæ silentio obtegis ex Augustino, Anselmo, Bernardo, & aliis Patribus, si non in officio Bustis in illo Nogaroli s conatus est detegere tuus antesignanus Bandellus ratione 11. à fol. 84. sed frustra, vt latissimè probat Episcopus Azernẽsis Chucaro à fol. 174. si fontes ipsos consuluisti, quomodò hæc, & alia non vidisti, & scribis, ac si in paludibus, ac turbidis cisternis tuus natus esset calamus, & nota quomodò hæc quatuor à te notata legitimè cõprobasti. Scimus, Pater, quid in hac materia scripta sunt, notitiam extraxisti à Petro de Herrera, & errasti, sed transeant omnia ista, & trituremus alia.

Certè miror, & obstupesco de confidentia, qua dicis te causæ immunitatis Deiparæ satis consuluisse, &c. quandò in tota tua latissima quæstione, nec vnicum solùm Verbum habes fauens immunitati, nec saltem semel compellas Conceptionem Immaculatam assertiuè, & si aliqua generalia adducis est,

est,vt sub mele venena propinares. Omnes auctoritates claras, & expressas pro viribus conaris infringere. Omnes Auctores contra immunitatē solicita calculatione congregas. Omnes rationes hucusque à Patribus Dominicanis excogitatas contra immunitatem, imò etiam ipsorum verba reducis, transcribis, & exaltas; omnia fulcimenta immunitatis, sine delectu auelis; omnia fundamenta contra immunitatem plantas,& reędificas,quę sunt pro immunitatem, & quæ pro ipsa quo quomodò esse poterant destruis. Tandem omnes in communi, & singulos in particulare strenuos, ac præcipuos defensores immunitatis sugillas,& carpis. Vide,quid dicas de Salazario, & de aliis suæ Societatis Patribus;nota quid scripseris contra Ambrosium Catharinum,Ordinis Prædicatorum? Quid non congeris contra Bernardinum de Bustis Minoritam,& eius officium? Quomodò insurgis contra venerabilem Amedeum,num. 237. reuocando iterum Bzouianas imposturas de *hæretica,erronea,blasphema, fabulosa, & nugatoria*, & pariter extorquendo contra eum mentem,& verba Compilatoris Bibliothecæ Virginalis? Pater,Cōpilator Fr. Petrus de Alua viuit gratias Deo, & quando qualificauit Cornelium à Lapide,de pio,docto, ac modesto fuit per contrapositionē ad Abrahamum Bzouium,qui nec pium,nec doctum,nec modestum in illis quæ adscripsit Amedeo se ostendit;non verò vt tu perperam, & falsò interpretaris, scilicèt,quia opus Amedei,*maiori castigationi obnoxium iudicauit*. En iterū Compilator Bibliothecæ suam mentem, & veritatem explicat: Bzouius errauit pessimè,vt ibi euidenter ostendit, & tu similiter dum dicis: *Quæ cum ita sint, liquet nullum ex illo opere posse desumi testimonium pro alicuius veri confirmatione: ita enim falsa, & fabulosa veris admixta sunt, vt discerni non valeant, &c.* Et hæc insinuasse sufficiat, quia in hoc libro Patres Minores tacent, & solùm veritas pro Immaculata Conceptione loquitur.

Deinde à num. 242. vsque ad quæstionis finem multa dicis, quæ magna Trituratione indigebant,vt sunt illa contenta in toto §. V. ex decreto Concilii Tridentini, & illa tua ridicula consequentia circa intentionem Spiritus Sancti;& de auctoritate Petri Poloni, Auctoris damnati, quàm dicis te extraxisse ex vetusto codice. Item illud, quòd dicis de Kemnitio hæretico expostulante priuilegium, & cœleste diploma, in quo Virgo Maria exempta dicatur à lege communi peccati originalis,de quo dicis,& benè: *Audax sanè, imò stultum hæretici pronūtiatum, &c.* Posuisti verba ista in capite hęretici,cùm hoc audax,& stultū pronuntiatum ipse didicerit à Patribus Bandello, Barelete,& Elysio,& ab aliis antiquioribus, vt videbimus in Ventil. ex Henric. de Hassia,num. 44. ad finem. Vndè cōstat etiam,quòd solùm vidisti in fontibus vitia,falsitates,fictiones,incerta, fabulosa, & apocrypha, quæ iubare poterant opinioni sanctificationis, & ipsius fautores? Quid item dicendum erat de illa tua propositione posita num. 251. *Vndè talis* NON PRÆSERVATIO, *neque derogat diuinæ potentiæ, neque amori, sicut neutri derogat, quòd ipsam Virginem non fecerit de Spiritu Sancto conceptam, &c.* Et de contenta numer. 255. circa permissionem S. Tribunalis, quæ omnia, & alia absque Trituratione

tione relinquimus, quia cum ſint doctrinalia, & pendeant à diſcurſu magis ad controuerſiam, quàm ad claram veritatis oſtenſionem, quam ſolùm in præſenti intendimus, expectant.

Solùm pro vltimò complemento, ac totali Trituratione huius nouiſsimi Scriptoris breuiter demonſtrare intendo, præter illa ſuperius indicata, ſigna, ſeù, vt veriùs dicam, euidentes demonſtrationes, ex quibus colligatur illius præcipuam intentionem fuiſſe ſub ſimulato prætextu debiti proximi, ſcribere exprofeſſo pro actuali contractione culpæ, vt contra ſententiam magis piam de Immaculata Virginis Conceptione, & quòd præcipuum, ac vnicum argumentum totius ſuæ diffuſæ quæſtionis eſt tantummodò hoc: Beata Virgo Maria in ſua Conceptione contraxit intrinſecè, formaliter, & actualiter culpam, ac maculam originalis peccati: ergo contraxit debitum; & probat antecedens. Primò, pag. 560. num. 1. ſe retrahendo à diſcuſione opinionis contrariæ, nolendo à conſilio illam impugnare, euertere, aut ſaltem tangere, & conſequenter, vt ſupra vidimus acriter reprehendit præcipuos defenſores huius myſterii. Et pag. 659. numer. 255. carpit ſcribentes vulgari lingua pro Immaculata Conceptione, adducens illam communem Aduerſariorum inſtantiam de muliercularum conuenticulis, quaſi illarum applauſibus, ac votis hæc decidenda eſſet controuerſia, vt cùm hoc non dicat de debito, ſed de actuali contractione: ergo huc tendit eius quæſtio? Secundò, pag. 559. num. 6. affirmat, quòd ad contrahendum peccatum, vel debitum, non eſt ſatis, quòd natura fuerit in lumbis Adæ; ſed neceſſe eſt, ſuppoſitum fuiſſe vnitum naturæ, & quòd non ſufficit contractio inchoatiua in lumbis Adami, parentum, neq; in ſemine. Et pag. 566. num. 15. iterum ſtabilire conatur, quòd omnes Adami poſteri manent omninò determinati, ac neceſsitati ad contrahendam maculam peccati originalis in propria perſona; ita vt nulla via, etiam de potentia abſoluta, poſsit impediri effectus peccati, niſi gratia infundatur, & præoccupet locum peccato. Et infrà §. 4. à folio 575. num. 37. ac deinceps affirmat, quòd nec de potentia abſoluta poſſunt ſeparari peccatum, & tertius gradus debiti, & cum iſtum tertium gradum debiti ipſe pro viribus conetur ſtabilire in Virgine Maria: ergo & peccatum, quod nec de potentia abſoluta ab illo poteſt ſeparari. Tertiò, folio 594. num. 94. & 102. & deinceps vſque ad n. 256. affirmat, quòd præſeruatio à culpa non eſt propriè, niſi largè, & abuſiuè redemptio, & quòd præſeruatio à peccato, & eius debito omninò præiudicat redemptioni, quia ſecundùm fidem non eſt alia redemptio, niſi actualium peccatorum, nec remiſsio, aut liberatio, niſi à ſeruitute, & captiuitate actuali in re, ita vt peccata nondum commiſſa nequeant eſſe redemptionis materia, ſicut nec confeſsionis, & abſolutionis, & concludit ſic: quid enim abſurdius, quàm aſſerere, quòd B. Virgo redempta fuerit vera, & propria redemptione ab aliquo, vel aliquibus peccatis mortalibus perſonalibus, à quibus certiſsimum eſt fuiſſe præſeruatam? Igitur ſentit, quòd nec à peccato originali fuerit redēpta, quia eadem eſt vtrobique ratio. Quartò, fol. 584. num. 66. & 67. nititur ſtabi-

ſtabilire ex Auguſtino contra Iulianũ, quòd nullus filiorum Adæ,pro quo mortuus extititChriſtus,fuit exemptus à morte peccati,& eius debito quicumque ille ſit. Quòd ſi Auguſtini verba,alicuius, vel etiam Deiparæ exceptioni additum reliquerent,nequaquam S.Doctor ſuo argumento hæreticum concluderet,&c.Item infrà affirmat,quòd ſi regulæ generales,*Omnes peccauerunt,&c.*aliquam exceptionem admitterẽt, nullius eſſent roboris:ergo iſte Pater,nec vult admittere, nec de facto admittit exceptionem Virginis à peccato originali?Et ſecundùm eius doctrinam, quando Auguſtinus in libro de Natura,& Gratia,qui etiam eſt cõtra Iulianum, excepit Virginem Mariam,non concluſit hęreticum?Nec alicuius roboris fuerunt illius rationes? Quintò,fol.*629*.num.180.circa finem concludit ſic(non enim Virgo de facto iuſtitiam originalẽ accepit,vt eius paſsibilitas,& mortalitas oſtendebant:)Cum ergo in ſententia iſtius, & omnium Aduerſariorum paſsiones iſtę procedãt à peccato originali de facto contracto;ſequitur,quòd ſub iſta negatiua,non habuit de facto iuſtitiam originalem,admiſsit affirmatiuam, habuit de facto peccatũ originale. Sextò,§.7.fol.*624*.à nũm.*166*.ex baptiſmo Virginis Mariæ deducit hoc argumentum. Virgo Maria fuit abluta, atque baptizata à Chriſto Domino; ablutio autem ſpiritualis non eſt niſi à peccato, ſaltem in alio commiſſo: qui enim nullibi immundus, aut inquinatus fuit,non indiget,vt lauetur,&c.ergo conſequentia legitimè,& neceſſariò deducenda eſt:igitur Maria fuit immunda, & inquinata? Nec valet dicere,vt ipſe dicit, quòd fuit immunda,& inquinata in Adamo; tùm, quia etiam hæretici poſſent dicere, quòd non baptizamur propter maculã propriam,ſed propter debitum,& peccatum in Adam: tùm, quia ipſe non ponit debitũ Virginis in Adam, neque in ſemine,imò iſtud pro viribus impugnat, ſed intrinſecè in ipſo inſtanti animationis. Item ſi propter debitum in Adamo teneor baptizari in Chriſto:igitur propter debitum in Adamo poſſum redimi,& præſeruari à Chriſto, quòd iſte ſemper negat. Septimò,deducitur intentum huius Scriptoris ex eo, quòd omnes rationes adductas à Patribus Dominicanis,pro ſua contractione actuali de morte corporali,folio *625*. num.170. & illud communiſsimum de auis,& pro auis,&c.adducit, corroborat, & omnibus viis ſibi poſsibiliùs nititur comprobare, igitur idem in quantum idem ſemper eſt natum facere idem.

Si hoc patet ex ratione, & doctrina, euidentiùs conſtat ex Auctoribus, atque auctoritatibus ab ipſo adductis. Primò, quia fol.*619*.à num.156.§. V. expendit omnia teſtimonia Sacræ Scripturæ pro ſua opinione de debito, & ſunt illa ipſiſsima, quæ adducuntur à Dominicanis pro ſua contractione actuali. Secundò,quia pro eodem debito à fol.*608*.num.130.adducit etiam omnes Sanctos,Patres, atque Doctores adductos ab eiſdem Patribus Dominicanis pro ſua contractione, imò ſuperaddit aliquos ab illis prætermiſſos, cum tamen ex additis nullus loquatur de debito, & ex aliis pauciſsimi ſint,qui non loquantur de actuali contractione. Tertiò,fol.*615*.numer.147.& fol.*637*.num.200. affirmat, quòd nullo modò poſſunt intelligi,

gi, aut explicari de debito,sed de actuali cõtractione. S.Thomas, Albertus Magnus, S.Bonauentura, Richardus à S.Laurentio, S. Antoninus, & Hugo Cardinalis,& fol. 615. num. 149. & 154. refert triginta Auctores pro eadẽ actuali contractione. Ex quibus omnibus videtur facere, vel formalem, vel virtualem illationem sic: Omnes isti Doctores affirmant, Virginem Mariam habuisse de facto actualem maculam: ergo à fortiori habuit debitum. Quartò, quia §. V. vbi inquirit, quid tenendum sit de mente Angelici Doctoris, affirmat, quòd S. Thomas subscribendo opinioni minùs piæ, & affirmando Virginem Mariam contraxisse peccatum originale, prudentissimè egit, & sapientiùs coram Deo quàm Scotus, vtpotè, quia sequutus est maiorum vestigia, ac communem, ac probabiliorem opinionem, apud antiquos, & Sanctos Patres, & concludit sic: Quia Ecclesia tanti semper habet SS. PP. auctoritatem, & doctrinam, vt contra illorum communem assensum ad definiendum aliquid processura non sit, sicut neq; vsque modò processit, &c. Compone ista, ò Lector! amore Dei: S. Thomas, inquit iste Pater, sustinuit prudentissimè opinionem contractionis actualis, quia hæc erat communis, & probabilior opinio inter SS. Patres: Ecclesia non diffiniet contra istos: ergo non diffiniet Virginem fuisse cõceptam sine peccato originali. Est ne hoc scribere pro debito? Quintò, & vltimo, eodem §. V. n. 205. affirmat, quòd S. Thomas sustinuit opinionem contrariam, seruans oppositæ suam probabilitatem (qua probabilitate aliquando fortè vsus fuit) in quo nihil falsum sensisse videtur: quia licèt prædicta sententia, aliàs vera non sit verumtamen est; & verum semper erit pro tempore illo communẽ, & probabiliorem extitisse, &c. Hoc nullus Theologus intelliget, quia inter falsum, & verum nõ est medium, diuiditur enim propositio adæquatè in falsam, & verã. Proindè si hæc propositio: Maria contraxit peccatum originale, erat vera tempore S. Thomæ: ergo etiam modò vera est, si tũc fuit falsa: ergo S. Thomas falsum sensit, sicque Auctor iste in hac latissima sua quæstione inter verum, & falsum positus, nec verum, nec falsum dicit, quia sub prętextu veri sequitur falsum, & falsum conatur introducere, vt verum, sed modò Sol iustitiæ, & æquitatis discernit, & separat omnia vera à falsis.

Concludimus, amice Lector, Deo dante, Triturationem in istis sexaginta Auctoribus, qui omnes sunt ex instituto Dominicano, excepto isto vltimo Dominico, discurrendo ab anno 1217. vsque ad istum 1659. scribentes pro sua opinione libros, opuscula, tractatus, & quæstiones magnificando suum argumentum ab auctoritate Sanctorum, & antiquorum Patrum Ecclesiæ, &c. Dico, qui scripserunt pro sua opinione ad distinctionẽ illorum, qui incidentèr in quæstionibus, aut sermonibus aliqua protulerunt verba circa hãc Conceptionis materiam, & à supra positis allegantur in suis Cathalogis, seu Elenchis, nam tales pertinent ad Ventilationem. Vbi excussa palea falsitatum, atque fictionum, apparebit granum purum veritatis, & triticum sine aristis, & zizania, ita, vt post hac Sacratissima Virgo Maria in area posita, vt in laminæ symbolo depingitur possit dicere illud Ecclesiastici: Sapientia

LAV-

LAVDABIT animam meam,& in Deo HONORABITVR, & in medio populi sui GLORIABITVR,& in Ecclesiis Altissimi APERIET os suum, & in conspectu VIRTVTIS illius gloriabitur, & in plenitudine sancta ADMIRABITVR,& in multitudine electorum habebit LAVDEM, & inter benedictos BENEDICETVR dicens: Ego ex ore Altissimi prodiui primogenita ante omnem creaturam. Gyrum cœli circuiui SOLA, & profundum abyssi PENETRAVI, in fluminibus maris AMBVLAVI, & in omni terra STETI,& in omni populo,& in omni gente PRIMATVM habui,& omnium excellentium, & humilium corda virtute CALCAVI. &c. Idest trituraui,& comminui,vsque ad puluerem,&c.

Sexaginta AVCTORES in hac TRITVRATIONE positi, quorum dicta examinantur in VENTILATIONE, & contra quos tamtummodò contendit VERITAS sunt sequentes.

NVMER.	NOMINA.	ANNVS.
I.	Vincentius de Casali.	1217.
II.	Dominicus de Pantaleonibus.	1262.
III.	Gerardus Adæ.	1280.
IIII.	Thomas Iorsius.	1303.
V.	Guillielmus de Gannaco.	1309.
VI.	Dominicus Ægydius.	1314.
VII.	Dominicus de Monteluporum.	1348.
VIII.	Henricus de Heruodia.	1355.
IX.	Ioannes de Montesono.	1383.
X.	Ioannes Thomæ.	1390.
XI.	Ioannes Capreolus.	1409.
XII.	Iacobus de Susato.	1415.
XIII.	Ioannes Dominicus.	1418.
XIIII.	Ioannes de Montenigro.	1435.
XV.	Ioannes de Turrecremata.	1437.
XVI.	S. Antoninus Florentinus.	1450.
XVII.	Raphaël de Parnasio.	1465.
XVIII.	Gabriël Barelete.	1470.
XIX.	Anonymus Dominicanus.	1575.
XX.	Ioannes Bricius.	....
XXI.	Petrus de Vincentia.	....
XXII.	Petrus Bergomensis.	1480.
XXIII.	Vincentius Bandellus.	1481.
XXIIII.	Hieronymus Forliuiensis.	1484.
XXV.	Hieronymus Albertutius.	1490.
XXVI.	Paulus Soncinas.	1492.

VENTILABRVM

VERITATIS DISPONITVR: SIVE Tridens, formatum est dictis sexaginta Patrum Ordinis Prædicatorum, de quibus in superiori Trituratione egimus; pro tribus, scilicèt: Primò, pro NOBIS, ac nostra præseruationis sententia: Secundò verò, pro OMNIBVS Doctoribus antiquis, eorumque auctoritatibus, circa controuersiam hanc de Conceptione Beatissimæ Virginis Mariæ: Tertiò denique, pro se IPSIS, ac sua opinione de sanctificatione in vtero post contractionem maculæ originalis.

QVID DICANT DE NOBIS, AC NOSTRA Præseruationis sententia.

§. I.

DICVNT Ergo, & affirmant suprapositi sexaginta Scriptores, seu Meliores opinionis contrariæ, quòd sententia tenens, ac defendẽs, sacratissimam Virginem Mariam fuisse puram, ac Immaculatam in sua Conceptione, atque præseruatam à culpa, & macula peccati originalis, non solùm est minus pia, sed impia, falsa, mendax, chimerica, perniciosa pestis fidei, diuinisque litteris, atque oraculis contraria, & quoddam figmentum prophanũ, erroneum, nephandum, detestandum, schismaticum, deliramentum, nequissimum scelus, inauditum, flagitiosumq; dogma, & iam damnata Hæresis, vtpotè contra sacram Scripturam per Apostolos, & Euangelistas, per Cõcilia, seu Synoda, à sanctis Patribus, Officiis Ecclesiasticis, Ecclesia vniuersali, atque Summis Pontificibus, stabilitum, determinatum, declaratum, & receptum Fidei articulum. Huiusque sententiæ Assertores (nota Alphabetum, & si fortè dubitaueris de aliquo titulo; recurre ad Triturationem, & litteras maiusculas in ea positas) dicunt ergo, quandoque insinuando, & ferè semper affirmando, quòd piæ sententiæ Assertores, sunt.

Aduersarii veritatis, Audaces, Adducentes peruersas Allegationes, Armati mendaciis, ac falsitatibus. AEmuli ipsorum, Abominabiles, Amici diaboli, Anathematizati.

Bestiarum more stridentes.

Calumniatores, Cæci, & Cęcorum duces, Corruptores Scripturarum, Canes rapacissimi, Conuertentes se ad fabulas.

Dolosi, Dilaceratores, Diffamatores, Delirantes, quorum Doctrina nulla habet pro se testimonia Scripturarum, aut Sanctorum Patrum, Deprauatores sententiarum, Detractores, atque Defensores hæresis Pelagii.

Excalceatos, Extorquentes Doctorum dicta contra ipsorum intentionem.

Falsificatores Librorum, Fatui, Fabricatores mendaciorum, & Fautores prætensæ pietatis.

Garrientes, Gehennæ filii.

Hæretici, Honorantes Virginem dehonorando Christum.

Indocti, Indeuoti, Immundi, imò Immundissimi, Irreuerentes, Improbi, Insani, Imperiti, Inuerecundi, Inuidi, Immersi damnationis barathro, Impugnatores Sacrarum Scripturarum, Inhonorantes B. Virginem Mariam, inepto, fictitioque honore, Inuoluti ignorantiæ tenebris, Infideles, Ignorantes.

Loquentes in angulis, solùm coram mulierculis, pueris, la[illegible]riis, sutoribus, talaribus, Laceratores SS. Patrum, Laquei diaboli, Luthero similes, Librorum corruptores, ac falsificatores, &c.

Mendaces, & Mendaciorum fautores, Mordaces, Maligni, Malitiosi, Miseri, atque Miserrimi.

Nouitatum amatores, & inuentores, Nequissimi.

Obtenebrati. Obcæcati.

Plebei, Peruersi, Pessimi, Pertinaces, Pernitiosi, Prophani, Peccatores, quia docent Virginem fuisse conceptam sine peccato originali.

Quærentes lac, & lanam, dùm prædicant ipsam fuisse præseruatam à peccato originali, & macula.

Rodentes dente canino seruos Dei, &c.

Scelerati, imò Sceleratissimi, Scorpiones, Scandalosi, Scindentes vnitatem Matris Ecclesiæ.

Theologiæ parum, vel nihil habentes, Turpes.

Vitiosi, Vulgares, Venenati lingua, vt scorpiones, Vento pleni, Vacui scientia, Vlulantes rabido ore, Vociferatores.

X.

X. littera non habuit locum in hoc stabulo, sed pro ipsa possunt deseruire illa, quæ dixerunt nouissimè in Romana Curia: *Nec nos ad apocryphas Apostolorum diffintiones, ad confictas Reuelationes, ad somniata Miracula, ad Bullas adulteratas recurrimus*, insinuantes, siuè exprimentes, quòd totum hoc nos fecerimus, & omnia adducta pro nostra sententia sint apocrypha, conficta, somniata, & adulterata. O humilis Religio Seraphica! quanta patiēter sustinuisti opprobria tota die, propter innocentiam Matris Dei. Sed iam, iam.

Zelus domus tuæ (sacratissimæ, ac immaculatæ Mariæ) ò Domine Deus! comedit me, & opprobria exprobantium tibi (ò Religio Seraphica!) ceciderunt super me. Vt ostendam quibus competant hęc encomia, nō verbis, nec reddendo malum pro malo, absit; sed solùm ostensione veritatis. Et obsecro, Lector, vt legas, & notes sequentia.

Olim R. P. Iacobus Albertus Castrensis recognouit, ac typis mandare curauit expositionem Angelici Doctoris S. Thomæ super Epistolas Pauli, & in Epist. ad Galatas, cap. 3. lectione 6. extant hęc verba: *Non dicit in seminibus, quasi in multis, &c. sed in vno, quod est Christus, &c. vnè dicitur in Psalm. Singulariter sum ego, &c. Eclesiast. 7. Virum de mille vnum reperi, scilicèt Christum, qui esset sine omni peccato, mulierem autem ex omnibus non inueni, quæ à peccato omnino immunis esset, ad minus originali, vel veniali. Excipitur purissima, & omni laude dignissima Virgo Maria. Conclusionem autem, &c.* Et ad marginem extant hæc verba: *Vide hic esse de mente S. Thomæ, nullum habuisse peccatum Beatam Christi Matrem, nec etiam originale.* Suprapolita expositio, sicut & hæc marginalis notula extant in impressione facta Venetijs, & recognita per dictum Patrem Fr. Iacobum Albertum Castrensem, apud Hieronymum Scotum anno 1548. in fol. pag. 482. Vt videre est in libro existente in Biblioth. S. Franc. Matriti litt. R. n. 17. & in Biblioth. D. D. Cardinalis Barberini. Item in eadem Bibliotheca extat aliud originale, impressum characteribus antiquis Parisijs, cura, & solicitudine Nicolai Preuost, impensis verò Petri Gandaul, Vniuersitatis Bibliopolæ, anno 1529. in fol. & pag. 141. colum. 1. in principio, extant verba supra relata, exceptis marginalibus. Item in alia Parisiensi anni 1541. Item in in alia Venetiana facta anno 1553. ac deniq; in alia Venetiana facta anno 1555. Ecce sex diuersæ impressiones, quarum ego vidi quatuor, in quibus omnibus extant suprapolita verba: quis ergo illa abstulit, ò Patres mei! ab omnibus modernioribus impressionibus? An Fratres MINORES? Insuper notare debes Lector, quòd in impressione Antuerpiensi anno 1592. facta à P. Fr. Remigio Florentino, & in nouissima facta Parisijs 1654. folio 365. prætermittuntur suprapolita verba, & ad marginem extat hæc notula: *Aduertas humanissime Lector, iam in quibusdā Venetijs 1553. impressis codicibus, post expositam Salomonis auctoritatem, hanc fuisse appositam particulam: Excipitur purissima, & omni laude dignissima Virgo Maria: quā à quodā temerè adiectam, nulli dubiū fore credimus. Nam in manuscriptis, nec etiam alibi impressis codicibus, quos viderim (nam multos vidi) hæc particula reperitur. Et in eo Parisijs impressa à Fr. Ioanne Alberto Castrensi à mendis expurgato non inuenitur, & luce clariùs est, D. Thomam minimè huius fuisse sententiæ, quam millies in sua doctrina impugnat. Iste bonus vir etiam in margine imprimi curauit hæc verba: Vide hic esse de mente S. Thomæ, nullum habuisse peccatum B. Christi Matrem, nec etiam originale, &c.* Hæc ille marginator Dominicanus, in quibus etiā ipse se ostendit fuisse bonum virum. Nam primò solùm adducit impressionem Venetianam anno 1553. quando sunt aliæ quinque. Secundò, dicit se vidisse multos codices, in quibus illa particula non erat, & ego existimo, quòd ex antiquis solū potuerit videre duos, vnum Lugduni excusum, apud Sebastianum Bartholomæi Honoratum, impress. anno 1556. in 4. recognitum per supradictum Iacobum Castrensem tom. 1. pag. 999. & alterum ex editione Venetiana anno 1593. quia alia originalia existimo nunquam fuisse. Tertiò, dato quòd essent alia, saltem non vidit primam recognitionem Castrensis, & alias supra relatas, vel si vidit, & illas tacuit, fuit malitia. Quartò, dubito quomodo Albertus Castrensis recognouit Venetijs anno 1548. illud opus S. Thomæ, & apposuit illam clausulam, & notam marginalem pro Immaculata Virginis Conceptione, & iterum recognouit idem opus anno 1556. Lugduni, & illā abstulit? Hæc videntur incompatibilia, vel alte-

altera hîc latet adulteratio originalium. Cũ ergo omnia ista non fuerint facta à Fratribus MINORIBVS, videte à quibus?

Libellus ille editus contra Immaculatam Virginis Mariæ Conceptionem, cura, & sollicitudine Fratris Petri de Vincentia, Ordinis Prædicatorum (siuè hîc fuerit verus, ac proprius Auctor, siuè Vincentius Bandellus de Castro nouo, vt vult Petrus Possinus in suo Vincentia victus, cap. 1. aut Hieronymus Albertuccius Bruxellus Bononiensis, vt diximus in Trituratione, num. XXI. & XXV.) excussus in partibus Lombardiæ primò circa annum 1480. characteribus antiquis vulgaritèr dictis, de tortis, in foliis 15. in 4. sed sine communi paginarum foliatione clandestinè, atque furtiuè sine Typographi nomine, Superiorum facultate, anno, aut impressionis loco; contra quem, & alios sibi similes Anonymi, & Bandelli edidit Sixtus IV. Pont. Max. illas duas repetitas Extrauagantes incipientes: *Graue nimis, &c.* vt videre est, in Armamentario nostro, & suprà in Trituratione, num. XXXI. atque in prçallegato Possino loco citato. Non obstantibus ergo pœnis, ac excomunicationibus in illis Apostolicæ Sedis Decretis promulgatis anno præterito 1649. in Regno Galliæ, & ciuitate Tolosana mense Iulio furtiuis etiam typis, ac sub nocturnis tenebris fuit secundò recussus, & occultè seminatus, propter quòd commota fuit statim vniuersa Ciuitas, reclamarunt Religiones omnes, & inclyta Academia, vt obuiaret scandalis, edidit Decretum tenoris sequentis.

CENSVRA SACRÆ FACVLTATIS Theologiæ Academiæ Tolosanæ, ex D. Rectoris, totiusque Academiæ assensu, aduersus opusculum Petri de Vincentia contra Immaculatam Conceptionem B. Virginis editum.

DOminus Raimundus de Taillasson, generalis studii Tolosani Rector, in Conuentu S. Augustini omnium facultatum professoribus cõuocatis, verba fecit, paucis ab hinc diebus; euulgatum fuisse per Ciuitatem libellum quendam, cui titulus: *Fr. Petri de Vincentia, &c. opusculum de veritate Conceptionis B. Virginis Mariæ, &c.* Nulla apposita alicuius Ordinarii facultate, aut Doctorum approbatione: absque etiam Typographi, locivè, editionis nomine. Quare sacræ facultatis Theologiç professores, eo antea perlecto sæpius, & examinato asseruerunt, & ostenderunt, quamplura ex ibi citatis SS. Patrum testimonia, non fidelitèr relata, vtpotè, aut trũcata, aut mutata, aut in alieno sensu adducta: ac sæpè hanc propositionem ex variis Auctoribus ibidem citatis inculcari: *Festum Conceptionis B. Virginis non est celebrandum, & celebrationem esse prohibendam, quia concepta est in peccato originali:* necnon sequẽtia verba habere pagina 61. ex Ioanne de Poliaco: *Videtur mihi, quòd non possit ab aliquo pro opinione teneri, sed potiùs pro hæresi reputari, quòd B. Virgo non contraxerit originale peccatum, vel quòd fuerit ab originali peccato præseruata: quòd si aliquis tãtæ temeritatis esset, quòd præsumeret asserere, B. Virginẽ non contraxisse orignale peccatũ, certè cõtra talẽ, tanquã cõtra hæreticum nõ argumẽtis, sed aliter, videlicèt cũ igne, esset procedendũ.* Et pag. 83. ex Ioanne Dominico de Florẽtia: *B. Virgo fuit concepta in peccato originali, vt dicunt Sancti, & omnes Doctores: dicere autem oppositum, est hæricum: tùm quia est sequi hæresim damnatam Pelagii: tùm quia est fidei veritati contradicere, &c.* Quibus expositis, & matura deliberatione perpensis: annuentibus cœteris Academiæ Patribus, præfati sacræ Theologiæ professores libellum hunc recens excussum censuerũt omninò improbandum, sicut de facto improbarunt, ac damnarunt, improbant, & damnant, tanquam temerariũ scandalosum, & toti Ecclesiæ Catholicæ maximè iniuriosum: vtpotè Decretis Summorum Pontificum Sixti IV. in extrauagantibus: *Cum præ excelsa,* & *Graue nimis, De reliq. & veneratione Sanctor.* OEcumenici Concilii Tridentini, sect. 5. de peccato originali, Pii V. constitutione 114. in tom. 2. magni Bullarii: Pauli V. constitutione 97. in tom. 3. eiusdem Bullarii. Gregorii XV. constit. 29. in eodem tomo apertè, & expressè oppositum. Statuitur enim illis locis festum Conceptionis B. Virginis ab omnibus celebrandum, etiam sub nomine Conceptionis, illudque celebrantibus maximæ indulgentiæ cõceduntur: Et cauetur sub pœnis excomunicationis maioris latæ sententiæ, priuationis vocis actiuæ, & passiuæ in qui-

quibuscumque electionibus,& in habilitatis perpetuæ concionandi, legendi, docendi, seu interpretandi ipso facto, & absque alia declaratione incurrêdis, ipsique sanctæ Sedi Apostolicæ reseruatis, ne quis audeat libris conscriptis asserere eos hæresis labe pollutos esse, aut peccare mortaliter, qui profitentur Diuam Virginem, absque peccato originali fuisse conceptam, vel festum Conceptionis eius celebrant: aut tales libros editos apud se tenere, vtpotè a Sede Apostolica reprobatos,& damnatos, aut inter priuata colloquia dicere eam peccatum originale contraxisse: prout fusiùs Lector beneuolus in locis citatis poterit videre. Decretum Tolosæ in scholis dicti Conuentus S. Augustini die 9. mensis Augusti, hora 4. post meridiem, 1649. De mandato domini Rectoris. Roux, Secretarius,& Bidellus. Ferranond, Secretarius, & Bidellus. Sed illi, qui contempserunt omnia relata sacra Decreta in hoc rescripto, eodem modo despexerunt hic Vniuersitatis Tolosanæ censuram; & sic transeuntes à Regno ad Regnum,& à ciuitate Tolosana in Gallia tertiò, eundemmet libellum in ciuitate Parnormitana in Siciliæ Regno furtiuè, ac occultè edere curarunt, & similiter absconditè diuulgarunt, sed statim vigilantissimum S. Inquisitionis Tribunal publico edito, vt communis est fama, sub grauissimis censuris, recollegit, atque prohibuit. Sed nota, ò Lector! conatum,& tenacitatem illorum, quia non verecundia saciati mutantes climata,& regionem eundem libellum quartò typis mandare ausi sunt anno præterito in Venetiana ciuitate in foliis 47. in 8. paruo, prætermittentes ex prima pagina editionis antiquæ aliqua præcipuè titulum, scilicet: *De B. Virginis Conceptione ducentorum, & sexdecim Doctorum S. matris Ecclesiæ Doctorum, vera, tuta, & tenenda sententia.* Et auctoritates Aluari Minoritæ,& Guidonis Carmelitæ, &c. & ad finem addiderunt hæc verba, quæ desunt in prima impressione: *Venetiis, apud Antonium Bladum M. D. LIV. Superiorum permissu.* Hæc est historia de quadriplicata impressione opusculi Petri de Vincentia; Ordinis Prædicatorum, fecerunt ne hoc FRATRES MINORES? Sed iam de formalibus falsitatibus. Quomodò libellus iste, qui ex papyro, characteribus, ac impressionis dispositione,& forma, atque præcipuè ex ipsa rei veritate constat fuisse typis mandatum hoc eodem anno, fuit excussum Venetiis apud Antonium Bladum anno 1554. vt in ipso dicitur, vt introducerent, quod statim post Concilii Tridentini Sectionem, libellus ille fuerat natus; qui heri fuit exortus? Quomodò Venetiis, si Antonius Bladus fuit Typographus Cameralis in Romana Curia, qui eodem tempore, scilicet, à parte antea, anno scilicet 1547. excudebat Romæ librum Turrecrematæ de veritate Conceptionis, vt ex ipsomet patet,& nos dicimus in Trituratione num. XV. & latiùs dicemus in Ventilat. num. 195. & à parte post, anno scilicet 1556. in eadem Curia Romana typis mandabat Bullas Pauli IIII. Summi Pontificis, & aliorum Summorũ Pontificum, vt videre est in omnibus Bullariis antiquis in nostra Bibliotheca existentibus pro conficiendo Bullario Seraphico? sicque Antonius Bladus nũquam fuit Typographus Venetianus, sed Romanus; neque Aduersarii aliquem ostendent librum excussum Venetiis à tali Typographo Antonio Blado. Denique quomodo Superiorum permissu? A quibus Superioribus habuerunt illam permissionem? Et quid si ista editio Venetiana supposita esset, vt est, illa Panormitana, vbi Reuisor est Iesuita,& ex nulla parte potuit esse vlla Superiorũ permissio, aut facultas. Facerent ne hoc, vel fecerunt, aut saltem excogitarunt aliquando Fratres MINORES superius ore pleno vocati falsarii, contumaces, proterui, corruptores librorum.&c?

Arnaldus Albertinus Decanus Maioricẽsis, Episcopus Pattensis, atque doctissimus Inquisitor, &c. præter librum contra hæreticos, impress. Valentiæ ann. 1534. in folio scripsit alterum de agnoscendis Assertionibus Catholicis,& hæreticis, excussum Panormi ann. 1552. in fol. in quo quæstio 17. est de Conceptione Virginis Mariæ,& habet summarium continens 12. numeros, quorum primus est: *An assertio, quòd Virgo Maria sit concepta in peccato originali, sit scandalosa?* Et sic inculcat plura scitu dignissima de hoc Mysterio. Prædictus liber etiam fuit excussus Romæ ann. 1572. in 4. Regali,& à num. 6. inclusiuè, cuius titulus est: *Vniuersitas Parisiensis tenet, quòd non fuit concepta Maria Virgo in peccato origina-*

ginali, mutilando quæstionem abstulerunt ex Sumario, & ex quæstione omnia, vsque ad numer. 12. & vt occultaretur infidelitas impressionis, continuarunt foliationem, & numeros marginales, desumentes materiam ex sequenti quæstione 18. & sic vtranque relinquerunt mutilam, & imperfectam. Nec sistit hîc patratum malum, nam cernentes Veneti, quòd Romani abstulerant impunè dimidiam partem illius quæstionis de Conceptione, ipsi vlterius progrediendo expunxerunt integrum Summarium, & quæstionem, de primo, vsque ad vltimum verbũ, vt videre est in impressionibus Venetianis, ann. 1584. & 1588. inter tract. Doctorum, tom. 11. par. 2. à fol. 51. fecit, vel fecerunt hoc Fratres MINORES, aut Maiores?

R.P.Fr. Sanctius à Porta, Ordinis Prædicatorũ, ac Magister Sacri Palatii, Hispanus, scripsit librum sub hoc titulo: Diuinum, ac proinde inestimabile, sed & omniũ, quæ huc vsque de Christifera Virgine scripta sunt, præclarissimum Mariale, &c. Recognitum, ac typis mandatum, opera, & studio R.P.Fr. Alphonsi de Castro, eiusdem Ordinis, in quo fol. 158. extat Sermo vnicus: *De Conceptione Virginis Mariæ, &c.* Sermo iste extat in Mariali impresso Lugduni, per Ioannem Cleirt Alemanum, anno 1513. in 4. & Sermo iste nõ extat in eodem Mariali, impress. Valentiæ per Ioannem Ioffre anno 1512. in fol. Interrogo, quis abstulit Sermonem istum, an Fratres MINORES?

R.P.Fr. Andræas Gianeti de Salo, Italus, inter alia opera edidit librum de Rosario Sanctissimæ Virginis, & in fol. 190. habet hæc verba Italicè: *Fu mandato l' Angelo Gabriele da Dio à Maria Vergine, &c. si demostra etiam la dignita di questa oratione per il tenore, & sentẽtie di essa; imporche Maria Vergine in quella è massima mente commendata. Prima, per che in essa si manifesta, come fu purissima perche fu neta, & munda da ogni culpa, è pero dice: Aue, cioe senza, ve di peccato, & di macula alcuna, &c.* Hæc expositio, & verba ad litteram? extant in impressionibus factis Venetiis anno 1587. in 4. & 1607. etiam in 4. attamen desunt in impressione facta Romæ anno 1573. in 12. Quis abstulit hæc, an aliquis Frater MINOR, qui in Romana Curia erat Magister Sacri Palatii?

Fuit quidam Auctor antiquus, qui edidit Sermones sub titulo Mesfret, vulgo Hortulus Reginæ appellati, &c. in quo opere sunt tres Sermones de Coceptione Virginis, quorum primus incipit: *Conceptus hodiernus, &c.* vbi Auctor expressis verbis videtur Aduersariorum opinionem defendere: contra quem R.P. Ioannes à Lapide Theutonicus, Ordinis Carthusianorum, scripsit Defensorium, notás assertiones, quibus Auctor ille Immaculatá Conceptionem Virginis nitebatur coinquinare, confutando ipsas. Hæc breuis, & docta Apologia pro Immaculata Conceptione, quę incipit: *Dominus, ac Redemptor noster*, prodiit vna cum iisdem serminobus Meffret, in impressione Nurembergensi, facta anno 1496. in fol. At in secunda impressione, facta Monachi anno 1611. ex officina Nicolai Henrici, extant sermones Meffret, sed fuit ablata Defensio Ioannis à Lapide, fecerunt ne hoc Fratres MINORES, vel Carthusienses?

In libro illo, dicto: Fasciculus Temporum, laborato à quodam Patre Carthusiano; sexta mundi ætate, ad annum 1354. fol. 85. pag. prima extant hæc verba: *Lector quidam Paulus nomine negando B. Virginem conceptam fuisse sine peccato originali, coram toto Clero, & Populo in Cracouia, cecidit, & expirauit, sermone nondum finito, vt testatur Magister Henricus de Hassia. Quod factum plures terruit in hac materia scribentes, fatuum est enim de secretis Dei nimis curiosius inuestigare.* Extant hæc verba in prima editione, absque anno, & loco impressionis facta, & etiam in illa per Erchardum Ratdol. anno 1480. fol. 61. & in Parisiensi, apud Ioannem Paruum, facta ann. 1523. in 4. fol. 90. sed desunt in editione Venetiana, facta anno 1479. fol. 62. in qua Ciuitate sunt Reuisores Dominicani, & in alia fol. 61. fecerunt ne hoc Fratres MINORES?

Notitiam illius decantatissimi miraculi S. P.N. Dominici, quando prædicabant contra Albigésium hæreses, primus diuulgauit Vincentius Bellouacensis Burgundus, communitèr dictus, Historialis eiusdem Ordinis Prædicatorum, qui scripsit parum post mortem S.

S. Dominici, siquidem obiit ann. 1256. à quo posteà omnes alii scriptores, de quibus nos in Ventilatione, num. 307. latè, &c. inter illos prædictam historiam sic refert Anton. Cucharus, Episcopus Azernensis, in suo Elucidario, fol. 218. *Ad illud, quòd ponitur in eadem lectione de B. Dominico, sicut scilicèt, primus A... fuit ex terra virginea formatus, &c. & Aduersarius negat talem auctoritatem esse B. Dominici, & quòd nullo modò reperitur in rerum natura B. Dominicum sic dixisse. Dicitur, quod satis de se præsumit negando veritatem, & quòd falsò modo negat: Tùm, quia Vincentius in Speculo sub gestis hoc dicit, & asserit B. Dominicum Ordinis Prædicatorum caput, & ducem ab Oxoniensi vrbe Hispaniæ in Albigenas pestes venientem in libro, quem ipse fecit de corpore Christi contra hæreticos Albigenæ probasse, quòd sicut primus Adam fuit in agro Damasceno de terra virginea, & immaculata formatus per illud Cantic. 4. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te: de quo libro vt dictum est notat Vincentius in Speculo sub gestis; Petrus Thomæ etiam hoc adducit in suis Regulis, regul. 5. allegans Vincentium vt supra; qui liber coram hæreticis ter in fornace ardenti proiectus illæsus exiuit ad laudem Virginis. Habetur etiam ibidem, si quis clariùs hoc quæreret, quòd S. Dominicus dum esset Canonicus Regularis, in Archiepiscopatu Tolosano, contra aliquos hæreticos ibidem existentes; & tenentes tres conclusiones. Prima, quòd Christus non erat Deus. Secunda, quòd in Sacramento Altaris non erat Corpus Christi. Tertia, quòd Virgo B. non erat Mater Dei, quia iam habuerat peccatum ori-riginale. Sed S. Dominicus opposuit, & facta prolixa disputatione cum hæreticis, fuerunt concordes in hoc, quòd quilibet proiiceret conclusiones suas ad ignem, & illæ quæ non comburerentur tenerentur pro veritate. Posuit ergo Dominicus Christi Corpus cum tribus conclusionibus oppositis illis hæreticorum in fornace, & steterũt post tres dies in fornace ardenti. Postremò verò respicientes fornacem post triduum hæretici inuenerunt Corpus Domini super ignem cum tribus conclusionibus nulla læsione facta, tàm in Sacramẽto, quàm in papyro, & stupefacti hæretici crediderunt. Et positis similitèr conclusionibus suis in fornace, illæ statim combustæ sunt, & sic crediderunt per ea quæ fecit S. Dominicus. Paueant ergo filii, qui nolunt sequi vestigia tãti Patris. Ecce quod Auctor Speculi hoc dicit, &c.* Huc usq; Azernensis, & fol. 213. col. 1. etiã inquit: *Ad illud quòd in eadẽ lectione imponitur B. Dominico, vbi sic dicitur: Sicut primus Adam fuit ex terra virginea, immaculata formatus, ita decuit in secundo Adam fieri, quod tamen dicit Vincentius in Speculo sub gestis, & allegat hunc etiam Petrus Thomæ in suis Regul. regula 5. quare male negat æmulus, &c.* Item idem fol. 96. col. 1. §. *Septimò legitur de B. Dominico in quoddam opusculo, & notat etiam Vincentius in Speculo sub gestis, &c.* & narrat historiam, & miraculum, vt suprà. Sed latissimè totum hoc refert folio 266. §. *Dicitur etiam à nobis, quòd sufficit nobis Vincentium Historialem recitasse historiam illius libelli in fornace proiecti in quo erat scriptum, Virginem non contraxisse, &c.* & iterum narrat historiam cum eidem verbis, ac circunstantiis. Hoc ergo suppositio secundùm veritatem. Ecce isti duo Auctores antiqui, Petrus Thomæ, & Anton. Cucharus affirmant, quòd in vestro Vincentio Historiali erat miraculũ illud de terra virginea, & immaculata, &c. Sed omnia ista modò nõ reperiũtur in Vincentio, Nam licèt lib. 29. cap. 96. pagin. 1218. sint verba generalia de libello proiecto in ignem à S. Dominico, reliqua de terra virginea, atq; Immaculata Virgine Maria, &c. desunt, quis ergo ista expunxit à vestro Vincentio, an aliquis Frater MINOR?

Marcus de Lisybona, Ordinis Minorũ, & Episcopus Portuensis, scripsit Chronicam Fratrum Minorum, & 3. par. lib. 1. cap. 47. fol. 27. col. 4. impress. Salmanticensis anno 1570. sic inquit: *En este tiempo, vn Doctor en Teologia, Rector del Estudio de Tolosa, quiso publicamente persuadir al pueblo, que la gloriosa Madre de Dios auia sido concebida en pecado original; por lo qual, con gran furia del pueblo fue echado fuera de la Ciudad; y venido à Roma, al Papa Martino V. diò quenta de la injuria que se le auia hecho: y el Papa señalò dia de la disputa: y auiendose sentado muchos, y graues Maestros, y no viniendo aquel Doctor, embiaronle a llamar; y yendole à buscar, hallaronle muerto: lo qual puso gran temor à todos los que defendian su parte, y opiniõ.* Et nihil ampliùs habet: quam historiam, seù miraculum desumpsit ad litteram, ex quàm pluribus Doctoribus antiquis. Vide Cucharũ fol. 96. col. 2. &c. Horatius Diola Bononiensis, Ordinis Minorum, hoc Chronicon in linguam transtulit Italicam, vt videre est in impressione Venetiana, facta anno 1598. in 4. & fol. 37. à ter-

tergo perueniens ad locum istum, sic inquit: *Nel medissimo tempore era Rettore dello studio di Tolosa, un Dottore en Theologia, il quale volendo persuadere al populo, che la gloriosa Vergine fu conceputa in peccato originale, fu del populo furiosamẽte scacciato fuari della Citta, per lo che senne ando à Roma, à querelarsi al Papa Martino V. è seco assai si dolse della receuuta inguria; sua Santita, doppo che le hebbe ascoltato prefisse un giorno per disputar questo articulo è chiamari, a' ordine di su Beatitudine multi grandi e signati Maestri in Theologia; andarono tutti à sedere nel logo deputato, ma non fu poi essequita la disputa: è ciascuno rimanse nella sua opinione*. Nota ergo, ò Lector! quantum distent hęc vltima verba à veris existentibus in Chronica? Quis hoc fecit contra veritatem? Non Horatius Diola, qui semper, & vbique transtulit fidelitèr, non aliquis Frater MINOR, sed Reuisor Venetianus, qui est ex Ordine Prædicatorum, desiderans, vt *ciascuno rimanse nella sua opinione*. O opinio! quot, quantaque fecisti absurda?

Christophorus Marcellus Corcyrensis, Archiepiscopus, edidit quoddã Ceremoniale rituum Ecclesiasticorum Pontificis, & Cardinalium, &c. Dicatum Leoni X. Pont. Max. & impress. Venetiis apud Hieronym. de Gregor. ann. 1516. in 4. Regal. & lib. 3. cap. 11. fol. 141. sub hoc titulo: *Quibus diebus vocentur Cardinales ad Capellam Papæ, & quibus fit sermo, vel non fit?* Adducit omnes festiuitates, tàm de Sanctis, quàm de tempore per suos menses, ad quas per anni circulum concurrunt Cardinales ad Missam, & alia officia ad Capellam Pontificiam, inter quas non enumeratur Conceptionis festum: quæ omissio potuit prouenire à triplici causa. Prima, quia tunc non celebraretur Conceptionis festiuitas, sed hæc minimè subsistere potest, quia nõ solùm tempore Leonis X. sed etiam Sixti IV. imò anteà celebrabatur hoc festum solemnitèr in Sacello Sum. Pontificis cum existentia Cardinalium, cuius testes oculati fuerunt Bacconius in 4. dist. 2. quæst. 4. Bernard. de Bustis, ser. 2. p. 3. fol. 39. Ant. Cucharus, folio 98. Amb. Catharinus in vltim. tract. col. 108. Ludouic. à Turri, & alii quàm plurimi illius tẽporis Scriptores. Et sic secunda causa omissionis potuit esse, quia Auctor absolutè fuit oblitus illius festiuitatis Conceptionis, sed hoc nimis durum videtur, quia esset incuria, & notabilis defectus Archiepiscopi, & durissimum, videndo quòd sola illa Conceptionis festiuitas deest in Kalendario. Tertia, potuit esse quòd in Venetiano prelo fuerit ablata à quodã nõ rectæ intẽtionis Correctore, seù Reuisore, vel Approbatore; & ista videtur magis consona supra positis exemplis, sed quòd iste N. non fuerit ex Fratribus MINORIBVS, absque vllo scrupulo affirmo.

Circa annum Domini 1390. surrexit quidam P. Dominicanus appellatus Ioannes de Montesono, de quo loquuti sumus in Trituratione num. IX. qui in quibusdam Vespertinis Sorbonicis in Vniuersitate Parisiensi edidit satis famosam Resumptam contra mysterium Immaculatæ Conceptionis sacratissimæ Virginis Mariæ, in qua, & in aliis dictæ Resumptæ repetitis Defensoriis præcipuum illius assumptum erat probare hanc propositionem: Virgo Maria contraxit peccatum originale, esse de fide, & contrariam prorsus hæreticam, atque ex hac lapsus fuit in alios quatuordecim pessimos errores, qui fuerunt ab eadem Vniuersitate Parisiensi publicè dãnati, quorum tres præcipui militantes ex diametro contra præseruationẽ Virginis à peccato originali, scilicèt, decimus, vndecimus, ac duodecimus tales fuerunt. Dicebat Montesonus, sic: *Non omnem hominem præter Christũ contraxisse ab Adam peccatum originale, est expressè contra fidem.* Hanc damnauit Vniuersitas sic: *Hæc damnatur reuocanda tanquam falsa, scandalosa, & piarum aurium offensiua, & præsumptuosè asserta, non obstante probabilitate quæstionis, vtrùm B. Virgo fuerit in peccato originali cõcepta?* Altera propositio Montesoni fuit ista: *Beatam Mariam Virginem non contraxisse peccatũ originale, est expresse contra fidem*, cuius Vniuersitatis censura fuit talis: *Et hæc condemnatur reuocãda, tanquam falsa, scandalosa, præsumptuosè asserta, & piarum aurium offensiua.* Deniq; Montesonus dicebat: *Tantum est contra sacram Scripturam vnum hominem esse exemptum à peccato originali præter Christum, sicut si decem homines ponerentur exempti*, quàm sic damnauit Vniuersitas: *Et hæc condemnatur, sicut præcedẽs, reuocanda tanquam falsa, scandalosa, præsumptuosè asserta, & piarum aurium offensiua*, Prædictarũ pro-

propositionum damnatio fuit facta Parisiis, vt dixi circa annum 1390. vt videre est ad finem Magistri Sententiarum, Vitale, Alano, & aliis. Post integrum verò sæculum, idest, ad annum 1481. in illis tumultibus Lombardicis, de quibus Sixtus IV. in suis Constitutionibus: *Graue nimis*, superseminatũ, ac publicatum fuit per totam Lombardiam, quòd Vniuersitas Parisiensis iam damnauerat sententiam præseruationis Virginis à peccato originali, tanquam falsam, scandalosam, piarum aurium offensiuam, contra fidem, & hæreticam. Et huius damnationis testimonium demonstrabant ex eisdem articulis Parisiensibus, occultando mendacium sub veritatis palio, ac continuando propositiones Montesoni cum censura eiusdem Vniuersitatis, sic: *Non omnem hominem præter Christum contraxisse ab Adam peccatum originale, est expressè contra fidem, & hæc damnatur reuocanda, tanquam falsa, scandalosa, & piarum aurium offensiua, & præsumptuosè asserta, non obstante probabilitate quæstionis: Vtrùm B. Virgo fuerit in peccato originali concepta.* Alteram continuabant sic: *Beatam Mariam Virginem, & Dei genitricem non contraxisse peccatum originale, est expressè contra fidem, & hæc condemnatur reuocanda tanquam falsa, scandalosa, præsumptuosè asserta, & piarum aurium offensiua.* Tandem aliã concatenarunt sic: *Tantum est contra sacram Scripturam, vnum hominem esse exemptum à peccato originali præter Christum, sicut si decem homines ponerẽtur exempti, & hæc condemnatur sicut præcedens, reuocanda tanquam falsa, scandalosa, præsumptuosè asserta, & piarum aurium offensiua.* Sicque architecti huius machinæ ex verbis Montesoni, & censura Vniuersitatis construxerunt vnum continuũ ædificium, & hac astutia visæ sunt damnationes istas factas pro Immaculata Virginis Conceptione esse formalitèr, & expressè cõtra ipsam, vt intuenti solùm corticem verborum euidentèr apparet, & cum hac falsitate sine exemplo, & hoc artificio execrabili seduxerunt, non solùm imperitos, & ignaros, sed etiam doctos viros nescientes historiam Montesoni, vt existimarent quasi pro certo, ac indubitato, principio Vniuersitatem Parisiensem iam determinasse hanc propositionem: Maria Virgo non contraxit peccatum originale, esse contra fidem, hæreticam, scandalosam, &c. Accipite irrefragabilem testem Petrum Montium, doctum Phylosophum, qui floruit, & scripsit in Lombardia ad ann. 1480. in libro de legis veritate, & sectarum falsitate, cap. 53. sub hoc titulo: *Qualiter Parisienses articuli contra libertatem Dominæ nostræ minimè sunt tenendi.* Et incipit sic: *Inter articulos Parisius reprobatos etiam damnare volunt tenentes, quòd Domina nostra sine peccato concepta esset, &c.* Et infrà: *Sed ad propositum nostrum prosequendo inquiunt, tenere Dominam nostram sine peccato conceptam, est opinio falsa, scandalosa, præsumptuosè asserta, & piarum aurium offensiua.* Et infrà: *Dum autem inquiunt idem est vnum hominẽ ab originali peccato exceptum esse præter Christum, ac si decem homines ponerentur excempti est omninò falsum, quia nulla conditione decem inuenirentur habentes eandem rationem excemptionis quam Domina nostra habuit, quia non erant matres, neque patres Dei.* Et deinceps in toto capite pro viribus impugnat Doctores Parisienses, vndè constat, quòd Doctor iste deceptus, etiam fuit à ficto, & sparso rumore in Lõbardia, ex artificiosa dispositione articulorum Parisiensium; existimauit enim cum aliis damnationem illam Vniuersitatis aduersus articulos Montesoni fuisse contra Immaculatam Conceptionem: ego firmitèr credo, quòd seminatores huius falsitatis, & fictionis, contra Vniuersitatem, veritatem, ac Virginem Dei matrem, non fuerunt Fratres MINORES.

Historiæ, seu lectiones, & vitæ Sanctorum per anni circulum, quæ communitèr circunferuntur sub titulo: Historia Lombardica, cuius quam plurima extant exemplaria, tam impressa, quam manuscripta, primò elaborata fuit à Iacobo de Voragine, Archiepiscopo Ianuensi, Ordinis Prædicatorum, qui solùm edidit 178. Legendas, in quibus nulla erat de Conceptione. Postea nescio à quo Auctore, additæ sunt 39. legendæ, idest, vsque ad numerum 217. omnes ergo istæ Legendæ 217. sub prædicto titulo: Historia Lombardica, primò excussę sunt Basileæ, per Nicolaũ Kesser, anno 1486. die 25. Iunii, in folio pulchris characteribus, licèt antiquis. In hoc ergo primo originali, Legenda 188. est de Cõceptione Virginis, à fol. 187. col. 4. vsque 189. col. 2. & incipit Legenda illa sic: *Anselmus Cantuariensis, &c.* Deindè adducitur sermo

mo S. Anselmi incipiens: *Principium quo salus mundi, &c.* Deindè Decretum Concilii Basiliensis, incipiens: *Sacrosancta generalis Synodus.* Denique adducuntur miracula de Conceptione Beatissimæ Virginis Mariæ, & incipiunt: *Ad informationem denique huius veritatis de Conceptione, &c.* Et omnia hæc extant in suis capitibus, seu partibus distinctis, ac separatis. Postea hæc eadem Historia Lombardica prodiit reuisa, & correcta à R. P. Claudio de Rota, Ordinis Prędicatorum, Lugduni 1540. in ædibus Petri Lucci in 4. & etiā absque loco impressionis, anno 1512. per Iacobum Saccon, & per Iacobum Crozet 1554. etiam in 4. & alibi, & in omnibus istis impressionibus nouissimis manet variata hæc Conceptionis legenda: nam quæ in prima est num. 188. in vltimis est 185. sed hoc parum esset. At insuper omnia supra relata de S. Anselmo, & Sermone eius, de Basiliensi Concilio, ac miraculis Conceptionis, penitus fuerunt ablata, & loco illorum posita quædam legenda breuissima, quæ incipit: *Tempore illo, quo Diuinæ placuit pietati, &c.* & hæc malitiosa mutatio etiam est patefacta, tempore illo, quo Diuinæ placuit pietati. Quis ergo facere potuit hanc pessimam adulterationem, an aliqui Fratres MINORES?

Petrus de Natalibus, Episcopus Aquilinus, elaborauit Legendarium, seu Cathalogū de vitis Sanctorum, qui per anni circulum celebrantur. Et liber iste fuit excussus Lugduni anno 1542. & 1543. & lib. 1. cap. 42. fol. 5. & 7. adducit legendam de Conceptione Virginis, quæ sic incipit: *Conceptio S. Dei genitricis Mariæ, non quidem ex generali Ecclesiæ consuetudine, sed ex speciali aliquorum deuotione in plerisque Ecclesiis celebratur. Huius autem celebrationis festi principium fuit B. Anselmus Prior Monasterii Becen. postmodum Archiepiscopus Cantuariensis, propter miraculum, quod eidem apparuit, quod tale fuit. Dum enim ipse dicti Monasterii Prior, pro quibusdam vrgentibus, ad partes Britanniæ nauigasset, &c.* Et prosequitur miraculum commune de institutione festiuitatis Conceptionis breuissimè, & nihil ampliùs extat in tota illa legenda. At hoc idem Legendarium fuit excusum Viennę, per Henricum de S. Vrsio, anno 1593. in fol. & Lugd. anno 1534. in 4. regul. Iterum per Nicolaum de Francofordia, anno 1516. in 4. cura, & solicitudine R. P. Fr. Alberti Castellani, Ordinis Prædicatorum, & fol. 12. à tergo, sic incipiunt hæc duo exemplaria, prædictam legendam Conceptionis: *Conconceptio S. Dei genitricis Mariæ, non quidem ex generali Ecclesiæ institutione, sed speciali quorumdam deuotione in plerisque Ecclesiis celebratur. Quamvis enim B. Virgo fuerit in vtero matris, etiam ab ipsa animæ infusionis die sanctificata, fuit tamen in originali peccato concepta. Quod tribus rationibus comprobatur. Primò, &c.* Et sic ingerit integrā quæstionem pro sua opinione, semper maculando Virginem Dei Matrem, & concludit sic: *Ad rationes quæ in contrarium a pluribus hæresim sapientibus allegantur, sic respondetur, &c.* Cū ergo hæc omnia contra Immaculatam Virginis Conceptionem non extent in supra positis originalibus Petri de Natalibus, quis illa addidit? An aliquis Frater MINOR? vel Albertus Castellanus, Ordinis Prædicatorum?

Attende ad sequentem incredibilem corruptionem. Doctissimus P. Fr. Guillielmus Pepin, natione Gallus Ebroiciensis, Ordinis Prędicatorum, & accerrimus defensor mysterii Immaculatæ Conceptionis, qui mortuus est ann. 1527. secundùm alios 1529. cuius primum Sermonum opus typis fuit mandatum Parisiis anno 1536. sub titulo: De Aduentu Domini, siuè de Secretis Secretorum, apud Ioann. Paruū, dicatum Guillielmo Paruuo Trecensi eiusdem Ordinis, Episcopo, & incipit libri prologus: *Rogo vos, atque obtestor, &c.* in quo adducit sermones duos pro Intemerata Virginis Conceptione, quorū primus incipit: *Vidi librū scriptū, &c.* Et fol. 141. inquit: Quintum sigillum probans, sanctam fuisse Conceptionem Virginis Mariæ, dicitur testimonium Sanctorum Doctorum ab Ecclesia approbatorum. In primis nempè B. Ambrosius in sermone quodam de B. Virgine loquēs, dicit sic: *Hæc est virga, in qua nec nodus originalis, nec cortex venialis culpæ fuit.* Item 2. B. Augustinus, &c. Post multum verò tempus, scilicèt 1589. fuit impressum Venetiis apud Ioann. Antonium Bertani, aliud opusculum Sermonum eiusdem Guill. Pepini sub titulo, *De imitatione Sanctorum,* correctum per N. & fol. 20. à tergo adducit sermonem de Conceptione Virginis, qui incipit: *Fun-*

Fundamenta eius, &c. Et §.7. adducendo auctoritates Sanctorum pro immunitate Virginis, sic inquit. Tertiò, B. Ambrosius in quodam sermone de eadem Virgine, dicit sic: *Maria est, in qua nec nodus, nec cortex culpæ fuit.* Quòd autem in primo sermone de eadē Conceptione in tractatu de Secretis Secretorum addidit dicens: *Maria est, in qua nec nodus originalis culpæ, nec cortex venialis fuit*; hoc de proprio addidi ad maiorem declarationem dicti ipsius Ambrosii, sicut enim non est derogandum dictis Sanctorum minus dicendo, quàm dixerint; ita nec illis imponendum, quòd non dixerunt; possunt tamen quandoque piè interpretari dicta eorum. Quartò, B. Bernardus, &c. Hucusque in prædicto sermone impress. Venetiis. Quòd verò hæc secunda auctoritas sit ficta, falsa, atque supposita à Correctore illo Venetiano N. sic breuitèr, atq; euidentèr demonstro, & in primis cum semel dicatur in ea *addidit* in tertia persona, & iterum *addidi* in prima, manet confusum, an hæc clausula posita sit nomine Correctoris, vel nomine ipsius Pepini, quia si est istius, vtrobique dicendum erat *addidi* in prima persona, & si Correctoris, in tertia semper *addidit*, & si fuit istius, iam textus est variatus, & auctoritas corrupta contra mentem Pepini. Item, quomodò Pepinus alioquin doctus, & eruditus poterat dicere illam bis repetitam incongruentiam, *Maria est, in qua nec nodus, &c.* Quid enim habet Maria cum nodo, & cortice, nisi addatur vox illa *Virga*, cuius est propriùm nodus, & cortex? Sed trāseat hoc, pergamus ad essentialia. Bādellus, qui scripsit ann. 1481. idest 36. annis ante Pepinum. fol. 88. adducit eandem auctoritatem, & in primo originali, pag. 178. Anonymus, qui scripsit suum opus ad annum 1470. idest 46. annis ante Pepinum, par. 3. Rat. 22. cuius titulus est: De auctoritate Ambrosii in sermone de Gabaonitis, dicente: *Hæc est virga Iesse, in qua nec nodus originalis, nec cortex venialis culpæ fuit.* Sic respondit: *Et ideò dicimus, quòd ista verba non sunt Ambrosii, nec alicuius Doctoris sancti, sed fuerunt ab aliis malitiosè conficta.* Et concludit sic: signum autem, quòd hoc est fictitium est, quòd multi eorum in hac auctoritate allēgant Hieronymum ad Gabaonitas alii verò Ambrosium: ergo, &c. Ego firmitèr existimo hanc esse fictionem Anonymi, quia omnes Auctores antiqui, quos vidi, allegant Ambrosium, sed admittamus pro nunc, quòd *multi* ex nostris allegent Hieronymum, & sic habebimus alios multos pro infrà dicendis. Item Turrecremata, qui scripsit ann. 1437. & 80. annis ante Pepinum, par. 12. cap. 4. fol. 250. sic inquit. Secunda auctoritas est B. Ambrosii in sermone de Gabaonitis: *Hæc est virga, in qua nec nodus originalis, nec cortex venialis culpæ fuit.* Et ad illam respondit dupliciter: *Primò, videlicèt, quòd facta exacta diligentia talis liber, nec sermo inuenitur Ambrosii, nec apud Augustinum, nec nominatur inter libros eius, &c.* Ioann. Vitalis, & Alanus Parisiensis. qui scripserunt ad ann. 1380. & ante Pepinum 137. annis, lib. 4. Ancil. 2. sic inquiunt: B. Ambrosius in sermone pertractans de Gabaonitis, per fraudem venientibus ad Iosue de sacra Virgine, ait: *Hæc est virga, in qua nec nodus originalis, nec cortex venialis culpæ fuit.* Item in officiis approbatis à Sixto IV. qui præcessit Pepinum (& de quibus ipse mentionem facit, in prædicto sermone Immaculatæ Conceptionis, de Secretis Secretorum) extat eadem auctoritas Ambrosii nulla mutata syllaba, & in Anton. Chucaro, qui scripsit ad ann. 1500. fol. 60. Ludouic. à Turri, qui scripsit ann. 1486. fol. 59. Petro Montis lib. 4. Thom. Ilyrico de Auximo, fol. 127. Pelbart. lib. 4. art. 3. Tartar, fol. 44. Et sic etiam in aliis triginta tribus Scriptoribus antiquioribus Guillielmo Pepino: quomodò ergo ipse poterat dicere: *Hoc de proprio addidi ad maiorem declarationem dicti ipsius Ambrosii.* Tene nostrum discursum, ò Lector! quia est demonstratiuum falsitatis. Pepinus scripsit suum sermonem de Secretis Secretorum ad ann. 1526. in quo dixit ex S. Ambrosio: *Hæc est virga, in qua nec nodus originalis, nec cortex venialis culpæ fuit*, in serm. Venetiano impres. anno 1589. dicit, quòd illa verba *originalis*, & *venialis* addidit ex propriis ad maiorē declarationem auctoritatis Ambrosii, quando hanc eandem auctoritatem nulla mutata littera adducunt triginta tres Auctores ipso antiquiores, & etiam quator, vel quinq; ex sua propria Religione. Potuerunt ne illi triginta tres antiqui addere ipsissima verba ad maiorem etiam declarationem dicti ipsius Ambrosii; prophetizando, quòd Pepinus sic erat illa amplianda? Item omnes Patres

Do-

Dominicani clamant, quòd sermo iste, & auctoritas fuit ficta à nostris, quia nec in operibus S. Ambrosii, nec alterius Sancti reperitur: nos autem dicimus esse verum, quòd nec sermo, nec auctoritas reperiuntur, sed quòd per traditionem immemorabilem per spatium quadringentorum annorum inuenimus ipsam transcriptam in diuersis Auctoribus antiquis, absque eo, quòd hucusque inuestigare potuerimus, à quo primo habuerint originem, licèt Thom. Ilyricus de Auximo, qui vixit ad ann. 1450. dicat se illam in quodã originale manusc. Ambrosi, propriis oculis vidisse. Sed si est verum, quòd hîc dicit Corrector, vel Pepinus, iam non est fictus sermo Ambrosii, siquidem ipsimet dant nobis correcta verba auctoritatis iuxta originale Ambrosianum, & inuenimus iam in ipsis sermonem antiquis, ac modernis penitus incognitũ? Patres mei, hora est vt à somno surgamus, relinquendo phantasticas confusionum caligines, quia ascendit Sol, & veritas elucescit, quæ sic se habet. Guillielmus Pepinus non vidit sermonem S. Ambrosii, quia non extat, cuius authoritatem solummodò recipimus in fide parentum, scilicèt, Auximi, Nogarolis, & aliorũ antiquorũ; Pepinus illã transcripsit ab istis in primo sermone de Secretis Secretorum, & eodem modò etiam in secundo de imitatione Sanctorum, sed cum iste peruenerit ad manus Correctoris N. videns, quòd omnes sui Scriptores affirmabant istam Ambrosii auctoritatem fuisse fictam, inuenta illa opportuna occasione in gratiam suorum, voluit hoc confirmare ostendendo suum Pepinum fuisse talis fictionis Auctorẽ; & sic auferendo verba illa *Virga, originalis*, & *venialis*, introduxit suam chimericam clausulam, cum illa æquiuocatione personarum *addidit*, vt pro tunc posset dicere fuisse errorẽ typographiæ, & futuris temporibus, possent sui absolutè illam adscribere Pepino, vt de ficto fecit Dominicus Semidominicanus, in 1.2. quæst. 81. disp. 15. num. 240. de quo nos in Tritur. num LX. sed adeò cæcitate percussi vnus, & alter (vt Deo sic permittente ad ipsorum confusionem) nõ præuiderint simul alios triginta tres Auctores grauissimos antiquiores Pepino, qui eandem ipsam auctoritatem recitabant eisdemmet verbis, quibus Pepinus in primo sermone, vnde non potuit ipse dicere: *Hoc de proprio addidi, &c.* quia si illa verba *originalis*, & *venialis* fuerunt addita, nõ à Pepino, sed ab altero primò ex illis triginta tribus addita fuerunt, & sic cæcidit tota machina, & impostura Correctoris. Qua propter dico, affirmo, & clamo, atq; vtinam clamor meus perueniat ad aures supremi Capitis; quòd omnia originalia Patrũ Prædicatorum, præcipuè excusa in Italia circa hanc Conceptionis materiam extant corrupta, & vitiata, ita vt nulla præstanda sit eis fides in iudicio, nec extra, & comprouatur, ex triginta nouem demonstrationibus huiusmodi in hoc libro detectis, in quibus ex ipsismet impressionibus constat veritas, & solùm restat ostendere, an hoc fecerint Fratres MINORES, aut maiores.

In omnibus itinerariis Terræ Sãctæ, vnusquisque dicit, & narrat quæ vidit, & expertus est iuxta rei veritatem. Et in illis communiter dicitur de Statione ad domum, seu Ecclesiam S. Annæ, vbi sub ipsa Ara superioris Templi extat locus, qui Annæ thalamus dicitur, in quo (vt inquit Ioannes Cotouicus Vltraiectensis, c. 13. fol. 300. & P. Antonius del Castillo in nouissima impressione, folio 473. & cum ipsis omnes alii, quorum ferè vidi viginti sex Scriptores) *Virgo Maria concepta, & nata putatur.* In cuius rei memoriam Minoritæ, cum peregrinis, recitata hac Antiphona: *Gloriosæ Virginis Mariæ, & Annæ matris eius conceptionis, & natiuitatis Ecclesiam deuotissimè visitemus, &c.* dicunt Orationem, *Famulorum tuorum, &c.* Hoc supposito secũdùm veritatem, scias Lector, quòd P. Stephanus de Montegazza, Ordinis Prędicatorum, Italus, in sua Relatione Tripartita Itinerarii Terræ sanctæ, lib. impress, Mediolani 1616. in 4. lib. 3. fol. 461. inquit: *De Ecclesia S. Annæ vbi nata est sanctissima Virgo*, & tacuit, vt vides illud; vbi *concepta*, sed hoc parui esset momẽti, nisi infrà referens Antiphonam, quàm ibi audiuit inquit: Antiphona: *Gloriosæ Virginis Mariæ, & Annæ matris eius, sanctificationis, & natiuitatis Ecclesiam deuotissimè visitemus, &c.* Quòd quidem est peregrinum mendacium, & velle decipere populum Christianum cum illa falsitate, quia nec Fratres Minores nominant sanctificationem, nec ipse talem vocem ibi audiuit. Faciunt ne hoc Fratres MINORES?

Item

Item, aliud maioris momenti proponamus exemplum R. Pater atque venerabilis Frater Franciscus Quaresmius Ordinis Minorum inter plura alia sui continui studii pia, ac deuota monuméta edere curauit magnum illud opus: *De Sacratiss. D. N. Iesu Christi quinque vulneribus, &c.* In quinque tomos distributum, in quo tom. 4. scripsit latè de effectibus sacrorum vulnerum, capit. 14. demonstrans per semptem sectiones, quomodò virtute vulnerum Redemptoris fuerat Sacratissima Virgo Maria preseruata à peccato originali. Hoc ergo opus dispositum, & approbatum ex ciuitate Mediolanensi, vbi tunc residebat, remisit propter characterum excellentiam ad Venetianam Typographiam, ibique excussum fuit sumptibus Sebastiani Combi, & Ioannis Lanoy anno 1652. in fol. sed Officiales illius ciuitatis curarunt extrahere, & de facto extraxerunt totum illud cap. 14. agens de Immaculata Conceptione à fol. 196. vsque 221. & loco totius capituli apposuerunt hanc notulam, seù admonitionem ad Lectorem: *Subsequebatur hic in ordine caput decimumquartum (tractans de Immaculata Virginis Conceptione) sed iustis de causis decreuit SS. Inquisitio eximere illud ab hoc opere.* Quando autem Pater Quaresmius vidit suum opus mutilum, clamabat de iniuria sibi, & mysterio facta, & pro remedio scripsit ad Romanam Curiam non paucas epistolas quarum aliquas ego habui, & legi; fui enim tunc præsens, &c. fecerunt ne hoc Fratres MINORES?

Sed quid immoramur exemplis, cùm de hac materia possemus adducere non tot, quin plura, incipiendo, ab illa decantata, ac celeberrima fictione Bernensis ciuitatis cuius acta in 4. partes diuisa apud me habeo, & sufficiat insinuare pro præteritis, præsentibus, & omnibus futuris quòd contigit circa Decretum illud suppositum in Feria 4. die 20. Ianuarii 1644. *In Congregatione Generali S. Romana, & vniuersalis Inquisitionis, habita in Conuentu S. Mariæ super Mineruam, coram Eminentiss. & Reuerendiss. DD. Cardinalibus, contra hæreticam prauitatem Inquisitoribus Generalibus à S. Sede Apostolica deputatis. Eminentiss. & Reuerendiss. DD. Cardinales Inquisitionis Generalis prædicta decreuerunt, quòd quando agitur de tribuendo titulo Immaculatæ Cōceptioni B. Virginis, nullo modo permittatur, sed solùm dicatur, Conceptio Immaculatæ Virgnis, & ita obseruari mandarunt. Loc. sigilli. Ioannes Antonius Thomasinus S. R. Inquisitionis Notarius.* Hoc in quam Decretum diuulgatum per vniuersam Europam, & per Magistrum sacri Palatii, socios, coadiutores, atque Fratres suos, &c. per totam Italiam inuiolabiliter obseruatū; cum ad indagandā illius veritatē, anno 1652. & 1653. Romæ, me præsente, magna esset exorta lis, & contentio, in cōtradictorio iudicio, citati, & requisiti talis Decreti fauctores, vt exhiberēt originale, vel saltem demonstrarent authenticū illius testimonium; neque in regestis SS. Tribunalis Inquisitionis, neque apud prænominatum Notarium, neque in alio quolibet loco totius Romanæ Curiæ potuerunt ipsum inuenire, neque hucusque repertum est: fecerunt ne hoc, vel facerēt Fratres MINORES?

Qui ergo vitiarunt pauca ista hic signata, falsificarunt illa infinita mox detegenda in Ventilatione, & vice versa, patratores illarū adulterationum fuerunt harum plagiatores, & sic à priori, & à posteriori cōfirmatur illud dictum nostri Bernardini de Bustis, qui scribendo tempore Sixti IV. Serm. vltimo de Conceptione ad finem, fol. 122. sic inquit: *Ego verò vt præsentem Sermonem concludam, & detrahentium machinationibus obuiare queam, quia laudantes B. Virginis Conceptionem, appellant somniatores, vel somnia recitantes, ac deprauantes Scripturas Diuinas, seù falsificantes Sanctorum dicta, vel eorum authoritatibus abutentes, vel mendacia fingentes: Dico quòd ipsi aliis imponunt, quod fortè ipsi facere consueuerunt. Sicut quidam Scholaris strabo erat, tempore quo ego legali studio operam dabam in ciuitate Papiensi, qui cum videbat aliquem sibi cōtumelias dicere volentem, timenes ne ei improperaret, quòd esset strabo, statim ei dicebat: Tu es vnus strabo, quamuis ipse rectos, & pulchros haberet oculos. De talibus autem verificatur illud, quod posuit Salomon Ecclesi. 10. dicens: Stultus in via sua ambulans, cùm ipse sit insipiens, omnes stultos existimat. Et Seneca in lib. de Moribus dicit: Hoc habet omnis affectus, vt in quo ipse insanit, cæteros putet insanire. Et Augustinus in Psalm. 118. serm. 12. ait: Homo malus suspicatur in alio, quod sentit in seipso, &c.* Inter vos ergo Patres & nos, iudicabit Sol Iustitiæ veritatis propositus in nostræ laminæ symbolo insinua

O te

te propter hoc illud Domini, per Isaiam, cap. 41. nolli timere VERMIS Iacob, qui mortui estis in Israel. Ego auxiliatus sum TIBI, dicit Dominus, & Redemptor tuus Sanctus Israel. Ego posui te quasi Plaustrũ TRITVRANS nouũ, habens rostra serrãtia. TRITVRABIS montes, & COMMINVES: & colles quasi PVLVEREM pones, VENTILABIS eos, & ventus tollet, & turbo disperget EOS: & tu exultabis in Domino, in Sãcto Israel lætaberis. Egeni, et PAVPERES quærunt aquas, & non sunt, LINGVA eorum siti aruit, ego Dominus exaudiam eos. Aperiam in supinis collibus flumina, & in medio camporum fontes: ponam DESERTVM in stagna aquarum, & terram INVIAM in riuos aquarum: dabo in solitudinem CEDRVM, & SPIMAM, & MYRTVM, & lignum oliuæ: vt videant, & sciant, & recogitent, & intelligant pariter, quia manus Domini fecit HOC. Prope facite iudicium VESTRVM, afferte si quid fortè habetis: Ecce VOS estis ex nihilo, & OPVS vestrum ex eo quod NON est: ABOMINATIO est, qui elegit VOS. Suscitaui ab Aquilone, & veniet ab ortu SOLIS: vocauit nomen meum, & adducet MAGISTRATVM quasi LVTVM, & velut Plastes CONCVLCANS humum, &c. Huc tendit nostrum Seraphicæ veritatis Ventilabrum, & Trituratio Solis Iustitiæ, in laminæ symbolo appositi: speculare, quæ ibi insinuamus, quia sunt satis ad rem.

PRO ALIIS SS. PATRIBVS, ET IPSORVM authoritatibus.

§. II.

Dicunt deinde, & affirmant Aduersarii ex vna parte, quòd hæc controuersia, & quæstio de B. Virginis præseruatione à peccato originali fuit à Scoto, & eius sequacibus ficta, & inuenta, vt lanam, & lac quærerent, &c. Et minimè ab antiquis Doctoribus exagitata, neque cognita: & ex altera parte nituntur probare, & omnibus persuadere, quod hæc propositio, seu conclusio: Beatissima Virgo Maria in sui Conceptione, vnioneque animæ ad corpus vltimatè dispositum, & totaliter organizatum, completa post quadraginta, vel octoginta dies, aut in alio termino maiori, vel minori, à sua prima generatione, carnalique seminis conceptione, in primo illo vitæ momento, vel instanti suæ existentiæ habuerit, atque contraxerit de facto, & formaliter, verè & realiter illam maculam, culpam, & originale peccatum, quo omnes aliæ puræ creaturæ maculatę fuerunt in sua conceptione, ac vitæ exordio, à quo vocantur, & sunt filii iræ, &c. Non solùm fuisse prolatum, scriptum, & prædicatum à multis, & innumerabilibus Sanctis, IN MVLTITVDINE copiosa, siuè, vt alii dicunt, absolutè ab OMNIBVS, & singulis Doctoribus antiquis, & Ecclesiæ Patribus, tam Regularibus, quàm Sæcularibus, Scripturariis, Theologis, Concionatoribus, atque Canonistis, qui OMNES vno ore NEMIME discrepante, apertè, clarè, omninò, firmiter, manifestè, & constanter, per amplissima testimonia, ac fundatissimam Doctrinam, quam non solùm vt solidissimam veritatem, sed vt Catholicum dogma, fidelibus suis docuerunt à principio nascentis Ecclesiæ, incipiendo ab Apostolis, & Euangelistis, & sic successiuè ab OMNIBVS aliis; non tantum in communi, & vniuersaliter, per verba generaliter prolata, sed specialiter, & singulariter, loquendo de B. Virgine Maria in indiuiduo, ipsam expressè signando, & nominando, ita vt NVLLVS ex Antiquis ausus fuerit contrarium dicere, vel affirmare. Hæc sunt Aduersariorum verba, vt videre est in Trituratione: quomodo autem hæc suæ opinionis antiquitas compatiatur cum nostræ sententiæ nouitate, ipsi videant, quia si ab Scoto inuenta, quomodò ab Apostolis, et Euangelistis determinata?

Pro confirmatione ergo huius Asserti adducunt TRECENTOS QVINDECIM Sanctos, Patres, atque antiquos Doctores, & Scriptores; & in hoc argumento ab authoritate sumpto, ita vim faciunt, vt illud iudicent vnicum, totale, solidum, potissimum, ac vt ipsi dicunt, inconcussum, et nunquam labefactandum principium, in quo tanquam in firmissima petra, ac durissima rupe sua opinio

opinio nititur,& nitetur,atq; fragiles fluctus & refluxus maris, sine formidine casus, aut ruinæ periculo in æternũ resistet. Hoc quod in suis libris scripserunt antiqui Patres Dominicani,hoc moderni in priuatis colloquiis per totum terrarũ orbem disseminare nituntur,præcipuè in Romana Curia(me teste) inter Prelatos, Congregationes, Cardinales, &c. Qua persuasione imbuti, de omnibus scriptis,& aliis adductis pro nostra sententia non solùm rident,sed irridēt. At numerus iste Sanctorum,atque Doctorum,qui inter magnos Patres fuit,& est reputatus, vt maximus, fortè inter Fratres Minores erit minimus? Quia ipse Sol veritatis erat in occasu, & sic vmbræ videbantur magnæ; posuerant enim tenebras,& facta fuit nox, & in ipsa pertransibant,& transierunt vsque adhuc omnes Doctores ab ipsis citati, & adducti, sed iam Sol veritatis peruenit ex Aurora ad meridiem,& perpendiculariter tanget capita, non tibias, & ad eius ortum congregati sunt omnes illi AVCTORES, & in cubilibus suis collocabuntur, à quo hucusque grassantes vmbratiææ fictiones dissipabuntur, & sine dubio fugient à facie eius.

Vt hoc ergo argumentum ab auctoritate, seu numerosa Sanctorum congeries, atque copiosa multitudo OMNIVM Patrum, & Doctorum antiquorum constet euidenter fuisse, & esse Babylonicam turrim confusionis, fabricatam non ex lapidibus quadratis, aut lateribus coctis, sed ex puluere, limo, & luto,& super arenam fundatã,& statuam hanc nihil habere ex auro,argento,& ære,sed fuisse somniatam ex testa,cinere,& fauilla. Notare debes Lector, quòd primus operarius Guillielmus de Gannaco, Auctor incognitus, & cum ipso secundus Ioannes Capreolus solùm inuenerunt, & adduxerunt pro sua opinione QVADRAGINTA Auctores absque auctoritatibus. Successit Ioannes de Turrecremata,& vt robustior suis antecessoribus addauxit CENTVM,& impleuit auctoritates,quę in quadraginta defuerant. Sed inter istos adduxit glebas, & paleas, licèt paucas. Gabriel Barelete secutus est vestigia Turrecrematæ, & adduxit CENTVM, in quibus etiã sunt aliqui claudicantes. Post illum venit Anonymus,& introduxit DVCENTOS, licèt eius intentio,vt dicitur in eius libri principio,fuerat adducere ducentos quinquaginta,sed quinquaginta remanserunt in atramento,& calamo, & ab hoc cępit clara fictio, & creuit aperta multiplicatio Auctorum. Postea ingressus est Petrus de Vincentia, & recollegit DVCENTOS SEXDECIM,& cõtinuata est illa chimerica multiplicatio, & fantastica fictio. Accessit post istos Vincentius Bandellus de Castronouo habens spiritũ feruentiorem aliis, & hinc inde per fas, vel nefas de saccis,& aliis peciis, fecit DVCENTOS SEXAGINTA OCTO, & ab hoc creuerunt à mare vsque ad mare, vitia testimonia,& mendacia. Hos malè enumerauit quidam Cæsar de Petro Michele, Delphinus Phisicicus Parmesanus,de quo infra clas.9.qui in libro cuius titulus,Italicè: *Maria de la Madre Vergine,&c.*cap.9. fol.29. à tergo inquit: *Come tiene la Fede Christiana,& inspeciale docento & ottonta Dottori Theologi lecui auttoritadi, con li lor nomi si possono vedere adunate per Frate Vicenzo da Castelnouo sopra di questa materia, &c.* Addidit ergo Lombardus iste duodecim Auctores,quia non sunt 280.vt ipse dicit,sed 268. Venit denique omnium nouissimus (& verè nouissimus Auctorum) Paulus Grysaldus, & exhausit in hac materia omnem ignorantiam,atque malitiam: nam derelinquens plurimos, quos in Antecessoribus suis inuenerat apertè fictos, & clarè multiplicatos, supposuit alios de nouo,& adduxit DVCENTOS TRIGINTA SEPTEM. Corrector Bandelli addidit TRES, alii VNVM, vel DVOS,sicque OMNES Doctores,& Auctores recollecti à sexaginta Patribus Operariis, seu Messoribus in Trituratione iam relatis, cum Scriptura, Synodis, Glossa, & Officiis, sunt TRECENTI QVINDECIM, vt ordine Alphabetico extant dispositi supra in Area, & infra in Vētilatione,& Horreo. Hos ergo diuiserunt per diuersas classes,vocando ipsos CELEBERRIMOS, & PRÆCLARISSIMOS,necnon PERITISSIMOS, atque ILLVSTRES, imò decem & octo ex his vocant ore pleno BEATOS, & SANCTOS, qui neque à Martyrologiis, neque ab aliquo alio Scriptore tali decorantur titulo, vt hoc ficto, & supposito elogio Patronos suæ opinionis honorarent, & introducerent in Sancta Sanctorum, vt sic inter tot Sanctos non esset Sancta Conceptio Virginis

ginis Dei Matris, imò Petrus de Vincentia adducens sexaginta nouem Auctores ex Ordine Prædicatorum, illos diuidit in duas classes, & in prima sub hoc titulo: *Dicta Sanctorum Doctorum sacri Ordinis Fratrum Prædicatorum de materia Conceptionis B. Virginis.* Et hic collocat S. Thomam, S. Vincentium, S. Catherinam, Albertum Magnum, Hugonem de S. Theodorico, Annibaldum Romanum, Petrum de Tarantasia, Robertum Anglicum, Ioannem Dominicum de Florentia, Ioannem de Turrecremata, Petrum de Palude, Durandum de S. Portiano, Iacobum de Voragine, Iacobum de Lausana, Ioanné Litimber, Ioannem Bosniensem, Anglum de Bononia, Martinum Polonum, Vincentium Historialem, Thomam de Linchino, Guillielmum Paraldum Heruæum, Iacobum de Perusio, Bombologninum Bononiensem, Ioannem de Bublia, Ioannem de Neapoli, Durandellum, Robertũ OlKot, Romanum, Leonardum Stantium, & S. Antoninum Archiepiscopum Florentinũ, & hoc non solùm in primo originali Vincentię, sed etiã in vltimo impresso Venetiis hoc anno. En totius huius numerosi ædificii, ac Sancti principium, medium, & finis. Sed fortè hic erit sine honore.

Notare insuper debes pro hoc Auctorum, atque auctoritatum vltimo, ac finali iudicio, stricto librorũ examine, ac veritatis exactissima inquisitione, quòd nullus hucusque ex Scriptoribus nostris pro Immaculata Virginis Conceptione antiquus, aut modernus, de Auctoribus, auctoritatibusq; ab Aduersariis in medium adductis pro suæ opinionis confirmatione, aliquando dubitauit, vel saltem in mentem venit fuisse fallaces, atque dolosè introductas, & sic omnes vnanimiter sana, ac bona fide, quasi essent nitidæ, solidæ, indubitatæq; veritates pro viribus, iam ex Theologicis principiis, & illationibus, iam ex aliis eorundem Doctorum, atque Sanctorum Patrũ testimoniis conabantur satisfacere, respondẽ do ad obiecta; sed cùm primum fundamentũ ab Aduersariis positum esset ruinosum, fictũ, & falsum, dolatum, atque dispositum, vt hispanicè dici solet: *Guisado todo al gusto de su paladar, ò cortado, y hecho a la medida de su deseo*, ac pro sua opinione clarũ, & expressũ, & nostri, propter occupationes, vel quia nò habebant ad manus Doctorum, atque Sanctorum Patrum originalia nullus, nullus, & tertio nullus ipsorum verba recognouerit omnes, omnes, & tertio dico omnes, respondendo ex fantasia, & absque vero, ac solido fundamento in incertum proiiciebant solutiones suas. Vnde ex vtroq; latere exortæ sunt tenebræ; & facta est nox super cunctos Scriptores terræ; nam Aduersarii ex vna parte terga vertentes veritati fingebant Auctores, & auctoritates, vt ligarent quod in Sanctis Patribus, erat solutum: nostri verò non respicientes in Auctoribus, & auctoritatibus veritatem; sed attendentes tantummodò ad sibi proposita verba per Aduersarios soluebant, quod non erat ligatum, & facta est confusio magna in omnibus, quia quantùm illi fingentes vitiabant textum, & verba Sanctorum, tantùm isti recedebant à vero sensu, & intelligentia sane, ac venerandæ doctrinæ Patrum, sed iam omnibus oritur veritatis Sol, vt omnia collocentur in cubilibus suis.

Hæc igitur vniuersalis, & omnimoda recollectio, siue numerus TRECENTORVM QVINDECIN Doctorum, & SEXCENTARVM QVADRAGINTA auctoritatũ, fabricatus à sexaginta Patribus Dominicanis, peccat ex omni parte corruptis, ac pessimis humoribus, & sic necesse est applicare ipsi, vt ægrotanti, quasdam iustitiæ, & æquitatis minoratiuas, vt ad sanitatem veram reducatur. Et nostri Hieroglyphici pariter adimpleatur illud: *Et sanitas in pennis eius*, quod facimus per classes sequentes. Neque in ipsis statuimus irrefragabilem regulam: nam vnus, & idem Auctor pertinet ad diuersas classes, v. g. vnus est multiplicatus, & simul est pro nobis, alter est fictus, & pariter nullam de ipso adducunt auctoritatem, alii sunt dubii, & simul multiplicati, & ficti, &c. Quarè hic solùm constituimus conclusiones vniuersales, vt alliciant animum, & excitent desiderium cognoscendi integram veritatem, & circunstantias illius enucleatas, & detectas in Ventilatione latissimè, & in Horreo compendiosè,

CLAS-

CLASSIS I.

In qua proponuntur Doctores, & Auctores PHANTASTICI, atque CHIMERICI, quorum opera nec visa vnquam, aut allegata fuerunt ab aliquo Scriptore classico, vel non classico: imò quod magis est, nec nomina, aut cognomina ipsorum saltem audita inter literatos, aut posita in aliqua Nomenclatura Ecclesiastica antiqua, vel moderna reperiuntur; sed fuerunt tam Autores, quàm opera penitùs FICTA, & sine vllo fundamento adducta, & plura sine vlla controuersia MVLTIPLICATA, sumpta occasio ex nomine, cognomine, dignitate, vel diuerso libri titulo, in illis TRECENTIS QVINDECIM, ac TRECENTIS QVADRAGINTA auctoritatibus adductis à Patribus DOMINICANIS pro sua opinione de actuali contractione peccati originalis.

1 Abel Dominus.
2 Angelus Bononia.
3 Annibaldus Cistercien.
4 Annibaldus Romanus.
5 Anonymus Antiquus.
6 Anselmus Conturbiensis.
7 Armachanus, vel Armatharius.
8 Bruchardus Minorita.
9 Compilator Speculi.
10 Elucidarius Scripturæ.
11 Erardus Martyr.
12 Galbaneus Bononiensis.
13 Gilbertus Canonista.
14 Gilbertus Magister.
15 Guillielmus Altisiodoren.
16 Guillielmus Canonista.
17 Guillielmus Durantus.
18 Guillielmus Episcopus Meten.
19 Guillielmus de Roma.
20 Henricus de Vri.
21 Hugo de Argentina.
22 Hugo Ferrariensis.
23 Hugo Gallicus.
24 Hugutius Canonista.
25 Iacobus Anglicus.
26 Iacobus de Losona.
27 Innocentius Episcopus.
28 Innocentius Papa.
29 Innocentius Papa V.
30 Innocentius Papa II.
31 Ioannes Bosniensis.
32 Ioannes Calcar Carthusian.
33 Ioannes Compilator.
34 Ioannes Diuchot.
35 Ioannes de Gallicis, Dominicanus.
36 Ioannes Gallicus, Augustinianus.
37 Ioannes Gallicus Canonista.
38 Ioannes Gallicus Minorita.
39 Ioannes Gallicus Parisiensis.
40 Ioannes Richardi.
41 Ioannes Rigaldus.
42 Ioannes Sernigacii.
43 Ioannes Sterigatii.
44 Ioannes Theutonicus Auginianus.
45 Ioannes Theutonicus Canonista.
46 Ioannes de Turrecremata Canonista.
47 Ioannes de Villa Abbatis.
48 Laurentius Canonista.
49 Michael de Furno.
50 Moneta Magister.
51 Nicolaus Gallicus.
52 Petrus de Parma.
53 Petrus Tripolitanus.
54 Pictanus Summista.
55 Polidophorus Doctor.
56 Reginaldus Rothomagensis.
57 Romanus Magister.
58 Sinebaldus Romanus.
59 Speculator Iuris.
60 Stephanus Canonista.
61 Theophilus Alexandrinus.
62 Thomas de Ales.
63 Thomasinus Dominicanus.
64 Thomas de Suetonia.
65 Vgo Doctor Antiquus.
66 Vincentius Banchellus.
67 Vviliermus Canonista.

CLASSIS II.

In qua enumerantur Auctores INCOGNITI, non COMPARENTES, nulliusque OPINIONIS, aut FAMÆ, quorum opera impressa non fuerunt, nec manuscripta inueniuntur, quæsita per diuersas, atque insigniores Bibliothecas totius Europæ, nec in Nomenclatoribus antiquis, aut modernis, nisi in aliquibus qui scripserunt post Bandelum, Turrecrematam, Vincentiam, &c. nec de ipsis Aduersarii aliquam adducunt auctoritatem: & sic sunt ex omni parte SVSPECTI: ita vt nullo modo in iudicio, vel extrà aliqua eis adhibenda sit fides, quovsque ipsos ostendant, & demonstrent, quod absque dubio non facient, quia vbi dicunt stare, facta omni diligentia per nos, & alios non fuerunt reperta.

1 Albertus de Brixia.
2 Aldrebandinus de Tuscanella.
3 Alexander Nequam.
4 Angelus de Bononia.
5 Antonius de Bononia.
6 Bartholomæus de Bononia.
7 Bernardus de Claramonte.
8 Bernardus Oliueri.
9 Bernardus Papiensis.
10 Bindus Minorita.
11 Bombolongimus Bononiensis.
12 Bonifacius de Cremona.
13 Constantinus de Montebudello.
14 Dominicus de Cathalonia.
15 Durandellus Parisiensis.
16 Facinus de Ast.
17 Franciscus Herculanus.
18 Garricus Doctor.
19 Geraldus de Stenis.
20 Gotifredus Parisiensis.
21 Gualterus Anglicus.
22 Guidus Gallicus.
23 Guidus Portugalen.
24 Guillielmus de Alcona.
25 Henricus Minorita.
26 Iacobus Ægidius.
27 Iacobus de Beneuento.
28 Iacobus de Casa.
29 Iacobus Pictauiensis.
30 Ioannes de Albavilla.
31 Ioannes de Biblia.
32 Ioannes Bricius.
33 Ioannes de Ceruo.
34 Ioannes CliuKot.
35 Ioannes de Francofort.
36 Ioannes de Litemberg.
37 Ioannes Parisiensis.
38 Ioannes de Poliaco.
39 Ioannes de Verdiaco.
40 Leonardus Mansuetus.
41 Leonardus Statius.
42 Marinus Cisterciensis.
43 Nicolaus Achiora.
44 Nicolaus Alexius.
45 Nicolaus de Esculo.
46 Paulinus Bernardinus.
47 Paulus de Perusio.
48 Petrus Canuanus.
49 Petrus Galdinis.
50 Petrus Mediolanensis.
51 Petrus de Palma.
52 Petrus de la Scala.
53 Phisiologus Poëta.
54 Raphaël de Parnasio.
55 Remigius Rhemensis.
56 Richardus Anglicus.
57 Robertus Anglicus.
58 Robertus Mediolanensis.
59 Seuerianus Sanctus.
60 Seuerus Doctor Beatus.
61 Sichardus Cremonensis.
62 Stephanus Doctor.
63 Theodorus Episcopus.
64 Theodorus Theutonicus.
65 Thomas de Linchino.
66 Vgolinus de Vrbeveteri.
67 Vincentius Herculanus.
68 Vincentius Septarius.

CLASSIS III.

In qua ponuntur Auctores, qui licet fuerint in rerum natura, attamen OPERA illorum LIBRI, vel AVCTORITATES, aut VERBA, adducta ab Aduersariis nec reperiuntur, nec extant, nec Aduersarii ipsos ostendere possunt, nisi iterum fingendo.

1 ADam Anglicus.
2 Alanus Doctor.
3 Albertus de Padua.
4 Alcuinus Beatus.
5 Antonius de Azaro Parmen.
6 Antonius de Padua.
7 Athanasius Magnus.
8 Bartholomæus Brixiensis.
9 Bonifacius Papa Primus.
10 Clemens Papa VI.
11 Cyrillus Alexandrinus.
12 Dominicus de Dominicis.
13 Glossa Ordinaria.
14 Gregorius Nyssenus.
15 Guillielmus de Gannaco.
16 Guillielmus OKam.
17 Honorius Papa III.
18 Iacobus de Perusio.
19 Iacobus de Viterbio.
20 Ioannes Chrisostomus.
21 Ioannes Genesius.
22 Ioannes Monachus.
23 Ioannes de Montenigro.
24 Ioannes de Rupella.
25 Laurentius Calcaneus.
26 Lucas Beatus Minorita.
27 Maximus Episcopus.
28 Nicolaus de Aquavilla.
39 Nicolaus Treueth.
30 Odo Murismunden.
31 Richardus Rodulphus.
32 Robertus Conton.

CLASSIS IIII.

In qua signantur Doctores, quorum opera impressa, vel manuscripta extant, sed auctoritates adductæ ab Aduersariis nihil dicunt pro sua opinione, vel sunt FICTÆ, & FALSÆ, atque ADVLTERATÆ, non quomodocumque, sed à primo, vsque ad vltimum verbum.

1 ANdræas Ierosolymitanus.
2 Basilius Cæsariensis.
3 Bonifacius Papa III.
4 Bruchardus Episcopus.
5 Casiodorus Senator.
6 Cæsarius Arelatensis.
7 Clemens Papa V.
8 Collectarius Canonista.
9 Cyprianus Carthaginensis.
10 Ephræm Syrus.
11 Fulbertus Carnotensis.
12 Fulgentius Africanus.
13 Gilbertus Porrectanus.
14 Græcus Doctor.
15 Gratianus Compilator.
16 Guillielmus Parisiensis.
17 Haymo Alberstatensis.
18 Hyrenæus Lugdunensis.
19 Illarius Pictauiensis.
20 Innocentius Papa I.
21 Ioannes Cassianus.
22 Ioannes Damascenus.
23 Isidorus Hispalensis.
24 Katherina Senensis.
25 Lotharius Dominus.
26 Olympus Hispanus.
27 Origenes Adamantius.
28 Paulus Burgensis.
29 Petrus de Bruco.
30 Petrus Rauenas.
31 Prosper Rhegiensis.
32 Rectitius Beatus.
33 Richardus de S. Victore.
34 Seuerinus Boetius.
35 Soccus Cisterciensis.
36 Titus Bostrensis.
37 Vbertinus de Casali.
38 Zacharias Chrisopolitanus.

CLASSIS V.

In qua adducuntur Auctores, qui in hac materia sunt DVBII, & PROBLEMATICI, vel INCONSTATES, aut INDIFFERENTES, & vt plurimum MENDACITER adducti; quia in locis citatis ab Aduersariis, vel in aliis pro nostra fuerunt sententia.

1 Alexander de Ales.
2 Armandus de Bellovisu.
3 Arnaldus Salernitanus.
4 Bartholomæus de Pisis Minor.
5 Bernardinus Senensis.
6 Bonauentura Sanctus.
7 Dominicus de Soto.
8 Franciscus de Ast.
9 Gerardus Odonis.
10 Guillielmus Paraldus.
11 Henricus de Gandauo.
12 Henricus de Hurimaria.
13 Hærueus Natalis.
14 Iacobus de Voragine.
15 Ildifonsus Toletanus.
16 Ioannes Apiltrin.
17 Ioannes Bacconitanus.
18 Ioannes Dominicus.
19 Ioannes à S. Geminiano.
20 Ioannes Scotus.
21 Landulphus Neapolitan.
22 Landulphus de Saxonia.
23 Leonardus de Vtino.
24 Linconiensis Episcopus.
25 Martinus Polonus.
26 Melchior Canus.
27 Nicolaus Gorran.
28 Odo de Castro Rodulphi.
29 Odo Gallicus.
30 Officia Ecclesiastica.
31 Paratus Doctor.
32 Petrus Comestor.
33 Petrus Damianus.
34 Petrus Ieremias.
35 Petrus de Palude.
36 Philippus de Mõtecalerio.
37 Porchetus de Saluaticis.
38 Richardus de Mediavilla.
39 Robertus HolKot.
40 Robertus de Tornaco.
41 Sedulius Presbyter.
42 Thomas Aquinas Sanctus.
43 Thomas de Vvalleis.
44 Vincentius Valentinus.

CLASSIS VI.

In qua dantur Auctores adducti cum aliquali fundamento, inspecto solum verborum cortice; tamen in rei veritate locuti sunt IRREGVLARITER, vel ÆQVIVOCE, vel DVBITATIVE, aut denique OBSCVRE, in aliorum sententia, & sensu longè distincto à nostra controuersia,

1 Aegidius Zamorensis.
2 Anonymus, siue Ioannes.
3 Bartholomæus de Pisis Dominic.
4 Franciscus Ferrariensis.
5 Guidus Archidiachonus.
6 Guillielmus Durandus.
7 Iacobus de Lausana.
8 Ioannes Beleth.
9 Ioanes Theutonicus.
10 Iordanus Theutonicus.
11 Isidorus Mediolanensis.
12 Mauritius Parisiensis.
13 Paganus de Pergamo.
14 Petrus Calo Clugiensis.
15 Raymundus Compilator.
16 Vvlricus Argentinensis.

CLAS-

CLASSIS VII.

In qua proponuntur Patres, & Auctores adducti ab Aduersariis cum PARVO, aut LEVISSIMO, vel NVLLO pro sus fundamento, solum propter quasdam vniuersales locutiones, & verba prolata VAGE, & INDETERMINATE.

1 ABraham Syrus.
2 Ambrosius Sanctus.
3 Anselmus Cantuariensis.
4 Aurelius Augustinus.
5 Beda Venerabilis.
6 Bernardus Abbas.
7 Conradus Saxo.
8 Eugenius Papa IV.
9 Eusebius Emyssenus.
10 Gregorius Magnus.
11 Gregorius Nazianzenus.
12 Guillielmus Antissiodorensis.
13 Hieronymus Sanctus.
14 Hostiensis Cardinalis.
15 Hugo de S. Victore.
16 Iacoponus Minorita.
17 Innocentius Papa III.
18 Ioannes Andræas.
19 Ioannes Balbus.
20 Ioannes Calderinus.
21 Ioannes de Herphordia.
22 Leo Papa I. Sanctus.
23 Nicolaus de Lyra.
24 Petrus Lombardus.
25 Rabanus Fuldensis.
26 Rupertus Abbas.
27 Scriptura Sacra.
28 Synoda, seu Concilia.
29 Vincentius Historialis.
30 Zozimus Papa.

CLASSIS VIII.

In qua denique adducuntur Doctores, & Auctores, qui VERE, & REALITER loquendo DIRECTE, ac FORMALITER, in propris terminis ad propositam controuersiã, & quęstionem sustinuerunt opinionem Aduersariorum, licet dimidia pars ipsorum ad sanum sensum reduci poterant, vt videre est in Ventilatione.

1 Aegidius Romanus.
2 Albertus Magnus.
3 Aluarus Pelagius.
4 Antoninus de Florentia.
5 Augustinus de Ancona.
6 Bartholomæus de Spina.
7 Beltrandus de Turre.
8 Durandus S. Portiano.
9 Gabriel Barelete.
10 Gregorius de Ariminio.
11 Guidus Maioricensis.
12 Hugo de S. Theodorico.
13 Ioannes Capreolus.
14 Ioannes de Neapoli.
15 Ioannes de Turrecremata.
16 Petrus de Tarantasia.
17 Præpositus, vel Præpositiuus.
18 Raynerus de Pisis.
19 Thomas de Vio Caietanus.
20 Vincentius Bandellus.

Hæc est OMNIS illa copiosa multitudo militatis, & totus exercitus adductus ab Aduersariis pro sua opinione, ad compendium redactus, siue illi 315. Doctores, & Auctores illustrissimi, clarissimi, sanctissimi, &c. per suas classes distributi. Si ergo ab hoc decantato numero 315. extrahimus 67. primæ classis, quia fuerunt ficti, & multiplicati, remanent 248. Et si ab hoc excludas alios 68 secundæ classis, qui sunt incogniti, ex maiori parte suspecti, vtpotè de Ordine Prædicatorum, & quia eius opera, nec impressa, nec manuscripta inueniuntur, nec de illis adducunt auctoritatem, sed tantùm nuda nomina Auctorum, ac de ipsis nulla notitia inuenitur in Nomenclatoribus vniuersalibus, ac præcipuis: ex quo deducitur, quòd etiam sunt ficti, aut nullius momenti sepulti

tes, qui aliquando, vel semper fuerunt pro contraria opinione; apparenter, vel in rei veritate; expresse, vel insinuatiuè, quos ordine Alphabetico damus in hac speciali classe.

CLASSSIS IX.

In qua pro totali complemento, ac claritate nostræ Ventilationis, damus Auctores antiquos, et modernos VAGANTES extra Elenchos, et Indices Aduersariorum, atq; ab illis PRÆTERMISSOS, quia illos non viderunt, aut si ipsos adducunt, est sub nominibus, ac citationibus INCOGNITIS in secunda classe positis.

ANonymus quidam (non suprà positus in Trituratione num. xix. nam de illo clarè constat fuisse Dominicanum, imò et ipsummet Bandellum) sed alius qui scripsit Opusculum breuissimum de peccato originali, incipiens sic: *Hæc sunt dicta Sanctorum, atque Doctorum Ecclesiæ loquentium de peccato originali, quòd à transgressione peccati primorum parentum Adæ, & mulieris generantur, contraxerunt, & contrahunt in conceptu, excepta vnica persona Domini nostri IesuChristi, qui solus sine peccato conceptus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine. Paulus Apostolus ad Rom. 5. Sicut per vnum hominem, &c.* Et sic concatenando auctoritates aliquas Sanctorum, præcipuè Augustini, adducit triginta duas, ita quod ex propriis nec vnicum saltem verbum proponat. Et tandem concludit cum Epistola Sancti Bernardi, quam transcribit de prima ad vltimam litteram, et in illa concluditur Opusculum. Cognoscitur autem ex omnibus illis, quòd intentio Auctoris erat demonstrare, Virginem Dei matrem Mariam fuisse conceptam in originali peccato: extat hoc cum aliis Opusculis de diuersis materiis manuscriptum, in Bibliotheca superiori Scorialis in membranis optimo charactere, in fol. magn. & ad finem totius libri extant hęc verba: *Hoc volumen comparauit Raphael de Mercatellis, dignissimus Episcopus Rosen. S. Bauonis, iuxta Gandauum, anno Domini* 1486. Constat ergo de antiquitate Opusculi, sed non de Auctore; an fuerit Dominicanus, nec ne? potest esse, quòd hoc sit Opusculum Raphaelis de Parnasio Ianuen. vel alterius ex illis adductis ab Aduersariis in Ventilatione, quorum auctoritatem nullam adducunt astutè, & calidè, quia cùm in hoc Opusculo omnes sint auctoritates Sanctorum, & nullum verbum habeat ex se Autor, citarunt Auctoré, & Opusculum, sed sine auctoritate; certissimum est, quòd Opusculũ extat; certũ est, quod auctoritates sunt ipsissimæ illę, postea adductæ à Bandello, & aliis; probale, quòd fuit labor alicuius Patris Dominicani; cõtingens, quòd fuerit Raphaelis de Parnasio, vel alterius: si autem fuit alicuius extrauagantis, hunc addo pro vestra opinione, videte vos secundùm veritatem, si debet dici Auctor, qui solùm refert aliorum dicta?

Antonius Fanentinus, quem Bandellus appellat præclarissimum virum, & maximum Philosophum, sed tacens illius statum; composuit quædam carmina in laudem libri eiusdem Bandelli, quæ incipiunt: *Quisquis ait Matrem Christi, sine labe creatam, &c.* & extant fol. 110. Sed existimo versus illos fuisse eiusdem Bandelli, quia redolent eius styllum, aut illius Patris Dominicani, de quo Leander. Alb. lib. 4. fol. 145. inquit: *Antonius Macho Fauentinus scripsit sermones, &c.* sed cuiuscumque fuerint carmina illa, Auctor laudauit Bandellum, & commendauit librum, credens esse vera, quæ in illo dicebantur: nec censores libros approbantes, inter Doctores Ecclesiasticos computantur.

Archangelus Rubeus, Cremonensis, Canonicus Regularis Lateranensis, & Episcopus Caleni in opere suo: De Incarnatione, &c. impresso Romę, anno 1614. in fol. in 3. dist. pag. 36. expresse defendit: *Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali.*

Bandinus Metlici Doctor antiquus scripsit Summam, seu Compendium Theologiæ scholasticæ; opus semel, & iterum typis mandatum Louanii, anno 1557. & Viennæ Panoniæ, anno 1519. in fol. recognitum per Benedictum Chilidonium, Abbatem Viennæ ad Sco-

sis scripsit duo Opuscula parua, probando, *Virginem Mariam contraxisse originale peccatum*, & illa manuscripta (nunquam enim fuerunt typis mandata) aliquando habui ex Conuentu Areualensi, contra quem scripsit noster Portel in Respons. part. 2. casu 32. per totum; sed Doctor iste à proprio Regno pulsus in exilium datus, ad Salmantinam se contulit Vniuersitaté, vbi nescio, qua de causa taliter deposuit suam illam priscam opinionem, quòd in Sermonibus, lectionibus, ac festiuis acclamationibus deinceps fuit acerrimus Immaculatæ Conceptionis Defensor, ac Propugnator.

Germanus Sanctus, priùs Cizinensis Episcopus, & postea Patriarcha Constatinopolitanus, qui claruit ad ann. 730. edidit Theoriam rerum Ecclesiasticarum, quæ extat in Biblioth. VV. PP. tom. 8. à fol. 53. & incipit: *Ecclesia est templum Dei, &c.* Post medium, fol. 59. col. 1. littera A. sic inquit: *Bibite sanguinē meum pro vino mixto vobis in remissionē peccatorum, & in vitam æternam. Christus Dei sapientiam, & virtus, suam carnem ædificauit, ex virum non experta casta matre, & Verbum caro factum est, & habitauit in nobis, &c.* Hanc auctoritatem adducit ad probandum, Virginem contraxisse debitum peccati originalis, vel ipsam originalem culpam formaliter, Pater ille, de quo in Trituratione, num. lx. quia si Maria fuit *præpurgata anima, & corpore*: ergo habuit in anima, & corpore maculam purgatione dignam? Sed notare debuerat Auctor iste, quòd illa propositio *præ* denotat præuenientem purgationem animæ, & corporis. Item ibi loquitur Germanus de tempore Incarnationis, quando Virgo administrauit carnem, & sanguinem, vel ergo ibi corpus, & anima Mariæ præpurgata fuerunt à macula existente, in ipsis, vel ab aliqua, quæ inesse poterat, primùm non potest dici, secundùm pro nostra est sententia: ergo Germanus sine fundamento fuit adductus à prædicto Patre Carmelitano. Item quomodò iste Auctor non vidit quod Germanus ibidem §. *Diaconus; &c.* & §. *Supplicatione, &c.* vocat Mariam Immaculatam? & §. *Deinde ostendente, &c.* loquens de stola rubra sanguinis Christi, inquit: *Vt purpuram tinctam ex immaculato sanguine Deiparæ, &c.*

Guillielmus Estius, Cancellarius in Academia Duacena, in epistol. D. Pauli, tom. 1. impres. Duaci, ann. 1614. in fol. ad cap. 5. ad Roman. fol. 75. ad illa verba: in quo omnes peccauerunt, &c. Propter hanc Pauli vniuersalem, Estius nullum excipit, nisi solum Christum Dominum, Virginem autem Mariam, nec includit, nec excludit, nec nominat, sed cùm ad finem dicat: *Vt cumque alii quidam, quos non iudicamus, aliter hac de re sapiant*, videtur se inclinare in contrariam opinionem, sine iudicio tamen nostræ, &c. in Curs. Salman. quæst. 81. disput. 15. dub. 4. num. 151. fol. 617. pro opinione debiti adducitur Estius in 3. sect. dist. 3. §. 15.

Guillielmus Paruus, secundùm aliquos, Ordinis Prædicatorum, & secundùm alios, Canonicus Regularis Sancti Augustini, vel Episcopus Parisiensis, qui vixit ad annum 1220. edidit absolutissimum opus in Cantica Canticorum, de quo passim Martinus del Rio trascribit paginas integras, cap. 4. & 6. fol. 199. & 328. expressè affirmat, *Virginem Mariam fuisse conceptam cum originali culpa.* Istum non adducunt Aduersarii sub hoc nomine. Vide Ventilat. num. 132. & num. 196. si hic est, vel non distinctus ab alio Guillielmo Paruo adducto pro nostra sententia à Serrano lib. 2. cap. 28. num. 4. & Eusebio Nieremb. in lib. Exception. Concilii Tridentini, cap. 26. fol. 445. ipsi videant. Del Rio in Isagoge, fol. 26. de nominibus, ac vita huius Auctoris latam adducit notam, vide ibi.

Henricus Goethals, Tornacensis, in suis Quodlibetis, Quodlibet. 5. impres. Parisiis anno 1518. in fol. à pagina 584. vsque 589. habet quæst. diffusam tractans, & sustinens: *Quòd Conceptio Virginis Mariæ non est celebranda ratione Conceptionis*, & perconsequens defendit opinionem Aduersariorum.

Homo quidam, cuius status, aut tempus, quo vixerit, non exprimitur; creditur tamen fuisse ex Ordine Prædicatorum, qui circa annum 1480. edidit officium de contaminatione, & corruptione Virginis Mariæ, vt refert Bernar. de Bustis in 3. part. sui Marialis, Serm. 9. par. 1. fol. 102. sic dicens: Qua propter officium composui de ipsius purissimæ Virginis innocentia, non vt homo quidam fecit *illius contaminatione, & corruptione.* Magnam enim infert Beatæ Virgini contumeliam, multùmque illam offendit, qui

ei ampliùs fomes ille occasio peccati: peccatum ergo originale quáuis ratione culpæ, reatus pœnæ æternę ablatum,fuerit in Virgine per quandam ablationem, quæ loco circuncisionis fiebat, remansit tamen fomes, à quo in Conceptione filii fuit liberata, & accepit potestatem generatiuam, siue ad concipiendum filium Dei supernaturaliter, quę colliguntur ex Ioanne Damasceno. Hucusque ille Epitomator, atque Collector Magistri Sententiarum in suo dubio, vbi in signatis verbis *expresè* tenet Virginem fuisse conceptam in peccato originali, sed *expresè* fallitur in illis: *tenere expresè Magistrum, Virginem Mariam fuisse in peccato originali conceptam.* Nam quòd *expresè* affirmat Magister est, carnem Virginis priùs peccato fuisse obnoxiam; errat autem *expresè*, qui dicit, hoc esse *expresè* tenere, Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali: & patet *expresè* ex iisdem verbis Magistri, & tuis. Nam sanguis ille assumptus à Verbo,siue caro Christi antequã conciperetur,fuit peccato obnoxia, sicut reliqua caro Virginis; & tamen Christus non contraxit peccatum originale, quia priusquàm assumeretur, fuit ab Spiritu Sancto purgata: ergo idem dicendum erit de reliqua carne Virginis, quæ purgata fuit, antequam animaretur, sed de hoc aliàs in Petro Lombardo,num.246.

M. L. Iurisperitus, ita adducit Vincentius Bandellus Anonymi cuiusdam carmina, fol. 110. pro sui libri recomendatione, quæ sic incipiunt: *Reginæ meritas laudes commendat Olympi,&c.* Quis autem fuerit ille iuris peritus M. L. personatè sub has duas litteras à Bandello introductas,Deus scit. Sed ego sub humana fragilitate degens dicerem, quod qui finxit Sanctos, Auctores, libros, tractatus,capita, auctoritates, ac verba,non trepidaret, nec calamum conquassaret in duabus litteris. At cùm in iudicio Romanæ Ecclesiæ non sit testis legalis M. L. transeat.

Meffret Concionator antiquus, ac celebris, scripsit Sermones de tempore, ac de Sanctis,vulgariter Hortulus Reginæ appellati, qui postea fuerunt excussi Norembergæ,ann.1496. & Monaci anno 1611. in fol. hic ergo incognitus Auctor, quia nescitur, quis fuerit, quando vixerit, eius proprium nomen, vel status, adducit de Conceptione Virginis Mariæ tres Sermones,in quibus videtur defendere Aduersariorum opinionem, nam Ser.3.sic inquit: *Omnes homines primorum parentum peccato nascuntur obnoxii,&c. excepto Domino nostro Iesu Christo, qui solus Spiritu Sancto conceptus est,& sic liquet, quòd Maria subiecta fuit huic legi peccati originalis,&c.* Et sic prosequitur. Item Serm.1.inquit: *Rectè sicut ipsa hodie in sua Conceptione à peccatis originalibus est mundata,& à Deo sanctificata, secundum illud Prophetæ: Sanctificauit Tabernaculum suum altissimus, &c.* Tamen in Serm. 2. ait: *Quia aiunt aliqui ob deuotionem, Virginem esse conceptam absque labe peccati originalis, quibus assentit Anselmus in libro de Conceptione Virginis, dicens, &c.* Et postquam adduxit auctoritates Anselmi,atque Sanctæ Brigittæ,probantes immunitatem Virginis à peccato originali, sic prosequitur: *Sed contra hoc est, quasi totus cætus Sanctorum Doctorum,ipsam sicut,& alios homines,in peccato originali conceptam asserentium, & ad hoc sonat Augustinus,&c.* Positis igitur duabus opinionibus, sic concludit Meffret Sermonem illum: *Sed quia dicit Aristotelis: Medium in omnibus est laudabile. Ne ideò videar ad vnam partem magis,quàm ad aliam declinare,volo cum Iesu per medium illorum ire; hoc enim tenens cum primis: si Beatissima Virgo Maria sine originalibus est concepta, tunc benedictus sit Deus Pater Domini nostri Iesu Christi, qui eidem Filio suo tàm mundam præparauit mansionem, in qua dignatus est misericorditer nouem mensibus habitare. Et quòd Dominus Deus sit propter hoc benedictus,dicit sapiens, Ecclesi.32. Age conceptiones tuas, non in delictis; sed in his omnibus Dominum benedicito,quasi diceret: O homo,celebra Conceptiones Virginis, quæ propter te factæ sunt,& non in delictis, hoc est, noli temerè defendere vnam illarum partium, vbi fortè cadere posses in peccatum, sed de hoc sufficit piè dubitare, & Dominum benedicere. Sed hoc teneo cum secundis, si,vt dicunt, Maria in originalibus est concepta, tunc statim est sanctificata, purgata, licèt non in eodem instanti, quo fuit imperceptibiliter infecta, & hoc propter repugnantiam culpæ, & gratiæ; tamen factum est in aliquo instanti proximo, sicut naturæ possibile fuit. Et hoc iterum apparet,quàm solicitè diuina gratia Beatam*

Virginem in puritate seruauit, quia tempore imperceptibili, & breuissimo ipsam in originali permisit, & quam citissimè potuit fieri ipsam per gratiam emundauit, & hoc quo ad secundum. Et hîc concludit Sermonē, ex quibus colligitur primò, quòd Meffret fuit problematicus, & si in aliquā se inclinauit partē, fuit ad nostram sententiam, quod probo ex eodem Sermone, littera H. col. 1. fol. 29. vbi sic inquit: *Quia Virgo Maria concepta est, secundùm Anselmum, veniente Sole, hoc est, gratia superabundante Spiritus Sancti, cum animæ infusione, quæ facta est tricesima quinta die à Conceptione carnali, quæ fuit facta hodie. Concepta est igitur spiritaliter, hæc spetiosissima Virgo Maria, tanquam margarita alba, absque vlla macula, ita vt cœlestis Sponsus ad ipsam dicere potuisset illud Cant. 4. Tota pulchra est amica mea, & macula non est in te.* Si ergo gratia Spiritus Sancti venit in Condeptione Mariæ cum animæ infusione, quando facta fuit animatio tricesima quinta die post Conceptionem carnalem, & illam vocat spiritualem Conceptionem, & illam sine vlla macula, vt Maria posset dici, tota pulchra, &c. nihil aliud nos dicimus, nec affirmamus: & sic Meffret, non solùm fuit problematicus, sed etiam expressè pro nobis. Secundò dico, quòd Aduersarii sub aliquo incognito nomine hunc citant Auctorem pro sua opinione, quia aliqua verba, quæ extant in his Sermonibus Meffret, reperio inter illos incognitos ex aduerso, adductos in Sermonibus suis, sed cùm hoc non constet secundùm veritatem, illum in ista classi præmittere decreui. Tertiò dico, quòd licèt Pater Ioannes à Lapide Carthusianus scripserit Apologiam contra Sermones istos Meffret pro Immaculata Virginis Conceptione fuit ex ingenti deuotionis zelo semper laudando, sed ex hoc non debent Patres Dominicani existimare Meffret fuisse pro ipsis, vt ex suprà dictis vnicuique constare potest.

Nicephorus Constantinopolitanus, Archiepiscopus Sanctus in epistola, seu fidei professione, quæ habetur apud Baronium tom. 8. ad ann. Christi 811. fol. 571. littera C. loquens de Verbo incarnato, inquit: *Inhabitans enim in vtero Sanctissimæ incontaminatæ Deigenitricis Virginis, & in anima, & in carne præmundata Spiritu, & totum in se ipso suscipiens ex ipsa quod nostrum est, quemadmodum in principio plasmans, & viuificans hominē, processit Deus incarnatus, manens quod erat Deus, &c.* Propter illa tria verba: *anima, & carne præmundata*, hāc adducit sub prætextu debiti Pater Carmelitanus in 4. tom. Curs. Salmant. fol. 614. num. 143. contra actualem præseruationem; sed notare poterat iste bonus Pater, quòd iste est communis, & vsitatus modus loquendi apud Græcos, nam vox *præmundata* idem valet, ac præmunda, sicut inter Latinos præelecta, præparata, præseruata, de quo vide Eusebiū Nieremberg. in lib. excep. fol. 179. cap. 13. sed dato quòd vox illa sumenda esset in toto rigore; si Maria fuit præpurgata in carne, & corpore, consequenter fuit præpurgata in anima, & spiritu, & ad summum ex hoc solùm potest fieri argumentum pro debito, non verò pro actuali contractione, quia illa propositio *præ* semper denotat anticipatam actionem.

Philippus Haruentius communiter dictus Eleemosynarius, & Abbas secundus Cœnobii Bonæ Spei, Canonicorum Ordinis Præmonstratensis in Hannonia, atque contemporaneus Sancti Bernardi, & cui scripsit epistolam, quæ est in Ordine 10. cuius opera fuerunt coniunctim typis mandata in fol. Duaci, anno 1621. habet pro opinione Aduersariorum sequentia verba lib. in Cantic. Cantic. cap. 13. fol. 266. col. 1. inquit: *Sunamitis interpretatur captiua, vel despecta, siue coccinea. Virgo autem, vt cæteri, naturaliter filia fuit iræ, à cuius eam maculis non potuit conuersatio penitùs expedire: in qua & si virtus ei affuit culparum damnabilium expulsiua; adhuc tamen grauatur vinculo, & naturæ legibus est captiua. Quæ quoniam in peccatis naturaliter est concepta, eius conuersatio culpis, vel leuibus est infecta; infectionis meritò mundioribus Dei oculis est despecta, sed eiusdem humilitas tandem per gratiam est respecta. Respexit enim humilitatem ancillæ suæ, eamque semel, & iterum reuocauit, & à captiuitate, & aespectu reuocatione gemina liberauit: vt quàm culpabilem lex iræ, lex tenuerat genuina, prorsus à culpa liberam seruaret postmodum lex diuina, &c.* In his verbis videtur Philippus constituere in Sacratissima Virgine, non solùm peccatum originale, sed etiam actualia, vt doctè notat, & expendit Ioan. Eu-

Euseb. Nierember. in Excep. Concilii, capit. 26. fol. 474. in speciali Appendice. Item in eodem libro 6. cap. 40. fol. 279. inquit idem Philippus: *Prima illa mulier, quæ pomum vetitum malè continens appetiuit, eiusque illicito virum malè uxorium irretiuit; statim sub arbore, läguori, vel morti potiùs est addicta, & eadē mors posteris, iure tāquam hæreditario, derelicta; sub hac igitur arbore, quæ fructu mystico venustatur, tota iacens posteritas mortis legibus onustatur: dùm in culpa, quam arbor intulit, languit omnis, & ingemit creatura, quam de illis parentibus profert similitudinis genitura. Sub eadem arbore Virgo pari vinculo tenebatur, cùm diuina bonitas (quòd apud se multis retrò sæculis tegebatur) respexit benigniùs, & præ cunctis mulieribus hanc elegit, vt per eam redimeret, quos damnari hæreditaria mors coegit. De ligno igitur ad lignum, electam Virginem transportauit, cùm eductam à culpa, ad maioris culmen gratiæ sublimauit, cùm à næuo liberam paternæ, & hæreditariæ læsionis, ad fidem, & amorem futuræ suæ transtulit passionis, &c. Cùm igitur de sub arbore malo, quæ mortem intulit, est erepta, sub arbore nihilominus malo, quæ vitæ fructum attulit, est transuecta, &c.* Ex hac existimat Pater Theophilus Raynaudus, Philippum apertè tenuisse Aduersariorum opinionem. Denique lib. 2. cap. 14. fol. 157. expressè affirmat, solum Christum non habuisse in sua Conceptione originale peccatum, sic dicens: *Quem decorem nullus filiorum Adam obtinere meruit ex natura, quia nullius conceptio, nullius caruit vitio genitura, sed te solum decorauit singularis munditia, excellentia specialis, quem diuino conceptum Spiritu solum fudit vterus virginalis. Hoc autem non priùs, non ampliùs cuiquam hominum manifestas, quam mihi, mi dilecte, quam singulari merito sic honestas, vt te Deum, & hominem certa pariam veritate, mater sponsi, sponsa filii, mira, & incomparabili castitate.* Hæc sunt præcipua, quæ habet Philippus, in quibus apertè, claré, & expressè videtur sensisse, Virginem Mariam contraxisse peccatum originale.

Pro nostra verò sententia habet alias auctoritates, videlicèt lib. 1. cap. 13. fol. 121. sic inquit: *Quis autem vel inuenitur paratior ad trahendum, vel agilior redditur ad currendū, quàm Virgo, cuius caro à peccati est prorsus onere leuigata, tractuque leuigante Deo trahenti mirabiliter adunata? Sic verò tracta Virgo, quòd nulli alteri nouit datum, iam currit, &c.* Item infrà lib. 2. cap. 1. fol. 139. *Quibus Euæ meritò maledictio durior est inflicta: cui primo delinquenti lege misera conformantur, & peccatis obnoxiæ materna similitudine deformantur. Inter quas miseras, & deformes huic Virgini pulchritudo amplior est concessa, quæ maledictum vetus, & legem hæreditariam supergressa, obumbrante spiritu omnem à se astum malitiæ, peccati maculam longè fecit.* Et infrà cap. 6. fol. 145. *Candor Virginis est, carnis munditia, & integritas virginalis, quam non lædit macula, non corruptio corporalis, &c.* Alia non pauca verba his similia habet lib. 6. cap. 8. & lib. 1. cap. 3. lib. 4. cap. 1. & lib. 5. cap. 12. atque lib. 2. cap. 20. Sed hæc omnia prætermitto, quia in rei veritate non loquuntur formaliter de ipsa Conceptione Virginis, sed sunt absoluta, atque generalia verba, & transeo ad demonstrandum ex hoc vno antiquo Auctore docto, atque contemporaneo Sancti Bernardi, qualiter prisci illi Doctores intelligebant, atque docebant, peccatum originale nihil aliud esse, quàm concupiscentiā generantis relictā in carne genita: nullumque aliud peccatum originale agnouisse, nisi infectionem illam carnis ex geniture indecentia. libidine, ac delectatione seminatum à parentibus ante animationem, seu animæ infusionem.

Philippus ergo Abbas ex professo loquitur de peccato originali in Epistola 2. ad Heroardum, sumpta occasione ab hac excitata quæstione: *Dubitas quidē, & quæris, cùm Christi caro in lumbis fuerit Adæ, sicut & nostra, quomodò non inde & ipsa peccatum contraxerit, sicut & nostra?* Nota quomodo constituebant peccatum Adæ in carne nostra. Sed quare hoc peccatum non fuerit in carne Christi, sic dubitabat Heroardus: *Cùm igitur caro Adæ peccato inobedientiæ suum immortalitatis decorē exuerit: aut semiplenè corrupta est, aut plenè & tota. Quomodò autem caro Adæ, sicut nec mea peccata concupiscentiæ semiplenè potuit corrumpi, non legi, non intellexi, non etiam (vt arbitror) possem doceri. Si autem plenè, & tota corrupta est, quomodò caro Christi, quæ à lumbis peccatoris Adæ defluxit, illæsa seruabitur. Legi, non intellexi: non dico non possem, sed non possum doceri. Hæc est tuæ continentia quæstionis*, cui sic respondit Philippus: *Miraris, cur in Adam Christus fuerit, sicut & nos: cur non inde peccatum, & ipse contraxerit,*

rit, sicut & nos. Cùm enim dicitur: omnes in Adã fuimus, in hac vniuersitate continetur, & Christus, cùm verò dicitur: omnes in Adam peccauimus: ab hac vniuersitate excipitur Christus. Neque enim in Adam peccauit, qui nusquam, vel vnquam peccauit, de quo Scriptura: qui peccatum, inquit, non fecit. Cùm ergo de Adam loquens Apostolus dicit, in quo omnes peccauerunt, & si Christum ibidẽ non excipit; eum tamen debere excipi, alibi manifestat, vbi de eo dicit: Eum qui non nouerat peccatum: vnde constat, quia non omnes in Adam peccauerunt, qui tamen in Adam fuerunt; sed illud veraciter dicitur, quia omnes qui peccauerunt, in Adam peccauerunt. Sicut enim omnes qui nascituri eramus de Adam fuimus in Adam: sic omnes qui peccatores nascituri eramus de Adam, peccauimus in Adam, &c. Omnia hîc proposita principia pro nostra sunt sententia. Prosequitur sic Philippus: *Erat ergo iam tunc in Adam seminarium posteritatis, quo gignere filios potuisset, nutu liberæ voluntatis: quia & sine impulsu libidinis se gremio vxoris maritus infudisset, & illa sine damno integritatis concipiens maturo tempore, sine gemitu peperisset. Et quoniam generantes nihil præter carnem ad genitos transfudissent, & geniti nihil præter carnem à generantibus accepissent: secundùm eam solam in parentibus fuisse, filij veraciter dicerentur, à quibus solius eiusdem carnis originem sortirentur, &c.* Et post aliqua de obedientia, subiectione carnis, atque membrorum ante peccatum, prosequitur. *Eadem verò membra, & ante peccatum genitalia quidem erant, sed pudenda non erant: quia nulla in eis concupiscentia, nullus indecens appetitus, nulla repugnantia, nulla prorsus erat inquietudo, sed honestas, munditia, tranquilitas, obedientia, sanctitudo. Post peccatum meritò pudenda nominantur: quoniam adeò spiritui reluctantur, vt ad generandũ, non nisi libidine moueantur. Hoc est vnde Adam filios suo sic infecit, sic quasi in radice posteritatis suæ seriem tabefecit: vt quoniam in generando, non solùm caro, sed & concupiscentia carnalis operatur, quicumque gignitur eo modò, eiusdem reatu concupiscentiæ teneatur. Licèt enim virum, & fæminam iungat, non adulterina copula, sed potius coniugalis, licèt non luxuriandi, sed generandi gratia, celebretur complexus maritalis, licèt Abraham centenarius, & Sara nonagenaria ad generandum promissum Isaac copulentur: licèt Zacharias, & Elisabeth in generando Præcursorem Domini, prænunsianti Angelo quodam modo famulẽtur: tamen iusti parentes iustum filium non possunt generare, quia sine concupiscentia non possunt generare. Eget ergo tàm Ioannes, quàm Isaac medicamento circumcisionis ad abolendum generationis contagium, quoniam à quibus accipiunt, vt sint homines, ab illis accipiunt, vt iniusti sint homines: cùm ab illis trahunt, non solùm carnis substantiam, sed & carnis concupiscentiam. Secundùm hoc autem in parentibus dicuntur fuisse, quòd eos à parentibus certùm est accepisse, vnde & in illis quodam modo peccasse iudicantur, per quorum concupiscentiam generantur, &c.* Hoc ergo generationis contagium in carne seminante concupiscentiam, & seminata, vocat infrà peccatum originale dicens: *Omnes ergo qui eo modo tàm incommodo sumus nati, originalis culpa sumus vinculis obligati: imò antequam in hanc lucem veniamus, in ipso conceptu morti sumus miserabiliter destinati, & licèt non actuali, tamen originali peccato condemnati. Quod peccatum ob hoc originale meritò nominatur, quia æstu concupiscentiæ per quã generandi opera consummatur, illi primi homines, exigente inobedientia, primitus inflammãtur; à quibus cæteri homines ducta concupiscentialiter origine propagantur, vel fortè ob hoc originale non immeritò dicitur, quia ille motus indecens, vel prurigo nostræ carnis, quasi quoddam vitium est, & origo: dum per complexum maris, & fæminæ nullus penitùs generatur, nisi primum caro seminantis impulsu libidinis excitatur. Quia ergo priùs caro concupiscit, & postmodùm generat, rectè non tàm caro, quàm concupiscentia eius, nostra debet origo iudicari: & ideò peccatum, quod per illam nobis dicitur irrogari, non inconuenienter originale meruit nominari. Hoc peccato ab Adam vsque ad Christum omnes proculdubio vinculantur, quia omnes per concupiscentiam generantur: & ideò necessè habent à Christo decimari, id est, eius Sacramentis salutaribus expiari, &c.* Et concludit sic. *Qui ergo non à carnalibus desideriis more nostro, sed desuper originem carnis traxit, profectò in conceptione originale vitium non contraxit: quia non aliunde cuilibet nascenti peccatum ascribitur, quam quod ei per parentum concupiscentiã, seminali ratione transcribitur. Si enim & ego sine parentum concupiscentiam concipi potuissem, fortè originalibus vinculis obstrictus non fuissem: quia nihil ab eis præter carnis substantiam accepissem: per quam homo tantùm, non homo perditus extitissem. Sic etiam quia Virgo Sancto plena Spiritu, de carnali concupiscientia non concepit, & ex*

ea præter carnem Dei filius nil accepit: non immeritò idem Christus immunis est à peccato, &c. Qui autem fuit in illis, id est, Adamo, & Abrahamo, secundum carnem tantùm, quæ bona est, non secundum concupiscentiam, quæ mala est: constat, quia nec est in Adam præuaricatus, & ideò nec in Abraham decimatus. Sicut enim non fuit in Adam, qui nihil traxit de Adam, sicut nullus fuit in illo, nisi secundum id, quod traxit de illo, nec aliud quisquã de illo traxit, quàm quòd in conceptione de parentibus suis traxit. Nos ergo, qui de parentibus nostris carnem, & concupiscentiam traximus, secundum utramque in illis fuimus: & ob hoc in Adam non solum fuisse dicimur, sed & peccasse, quando scilicet ille vnus homo peccauit, a quo per successionem nostra omnium origo concupiscentialiter emanauit, &c. Et in hoc sensu explicat infra; illud Psalm. 50. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea: ex quibus omnibus euidenter cõstat, quod Philippus pro eodem sumit nasci, generari, concipi, & oriri, atque ab hac prima origine peccatum originale constituit in carne concupiscentia parẽtum genita, quòd quidem est extrà propositum nostrum, quia non inquirimus, an Virgo Maria fuerit genita per concupiscentiam parẽtum? Omnia superiùs dicta confirmant verba eiudẽ Philippi, epistola 5. ad Ioannem, vbi sic dicit: *Ex quo Eua Deo per inobedientiam contradixit carni eius diuina vltio astu libidinis, sic inflixit, vt postmodum ad effectum concipiendi nullatenus perueniret, nisi carnis concupiscentiam, tàm suæ, quàm alterius præsentiret. Et quoniam cùm ad gignendum carnaliter peruenitur, caro gignentis priùs carnali concupiscientia delinitur: non incongruè eadem concupiscientia potest nostræ carnis origo, vel initium appellari, sine cuius præuio blandimento nostra generatio non potest consumari. Et ii quidem, qui ad gignendum nos, carnis suæ materiam infuderunt, eiusdem etiam in nos carnis concupiscentiam transfuderunt, & hæc transfusio nostram omnium naturaliter inficit genituram, quia vitium quasi conuersum dicitur in naturam. Propter quod Apostolus tàm nos, quàm cæteros natura filios iræ dicit, quia videlicèt per illam sumus concupiscentiam generati, per illam originalibus vinculis obligati. Inde etiam idem peccatum, quo quisque nostrum, antequam boni quicquam, vel mali faciat, naturaliter obligatur, originale non incongruè nominatur: quia ab illo caro nostra originem quodam modo videtur accepisse, & ei hoc initium generatio carnalis intulisse. Sed hanc originem, siuè initium Christo Maria non donauit, quæ tamen eum carnaliter generauit, quia ad gignendum eum sementiuam carnis suæ materiam ministrauit, inter ministrandum, nullo præuentu libidinis æstuauit, &c.* Ecce quomodo in sententia Philippi, & per consequens antiquorum, Christus fuit sine originali, Maria fuit cum originali, id est, Christus genitus sine concupiscentia carnis; Maria autem cum illa, & sic naturaliter sicut cæteri fuit filia iræ, quia habuit originale vitium, & naturaliter in peccatis est concepta. &c. Et sic intellige, & explica, quæ extant in tribus primis auctoritatibus suprà positis, sed tunc nihil concludere possunt Aduersarii pro sua opinione; quia ad summum probant debitum proximum, & peccatum originale in causa, non autem formale. Item iuxta posita principia, explica etiam illud Philippi in Cant. Cant. lib. 2. cap. 21. fol. 163. dicentis: *Verùm quia caro Christi concepta de Spiritu, originale sibi vitium non contraxit ad culpam, quam non nouerat, in ipsam sibi animam non attraxit, sed sicut istam tàm conceptio, quàm conuersatio seruauit impollutam, sic illam creatio, & creãtis dignatio ab omni labe reddidit absolutam, &c.* Et infra cap. 23. fol. 167. *Quantùm credenda est Virgo mater, filium dilexisse, in quo, & culpa nihil habuit, & natura obstupuit ius insolitum perdidisse? Concipiens quippè Virgo, non amplexum pertulit, non iuncturam pariens, nullum sensit dolorem corporis, non læsuram originalis culpæ, quæ pridem quasi versa fuerat in naturam, longè pulsa doluit, nec omninò potuit comprehendere genituram. Solebat ab antiquo lex peccati præuenire quamlibet parituram, & tàm matrem, quàm filiũ impellebat, velut tributarios ad vsuram; cunctis æquè nascentibus imprimebat proprii numismantis percussuram, nec erat quis tàm felix, vt euaderet hanc pressuram. Sola Virgo proferens miro modò primogenitum singularem, in conceptu, & in partu non experta sententiam generalem, gauisa est talem proximum, imò & talem filium se habere, in quo nihil proprium originalis iniuria potuit obtinere, &c.* Licèt hæc omnia per contrapositionem ad Christum Dominum sigillatim, expressè, & in indiuiduo quoad genituram, seu conceptionem, originalem culpam, & iniuriam naturæ, &c. verificaret Philippus in persona Sacratissimæ Virginis Mariæ nihil affirmaret

ret contra nostram controuersiam, quæ non agit de concupiscentia parentum, ipsorum libidine, ac carnis infectione, sed gratiæ priuatione in anima. Hoc latè retuli, quia ex his etiam constat, in quo sensu loquutus est Sanctus Bernardus in epistola ad Lugdunenses, & quid tunc impugnabant Doctores. Lege etiam epistolā 6. eiusdem Philippi, quæ incipit: *Guadeo quod & si aliquid, &c.* vbi à §. incipiente: *Quia igitur à Conceptione Christi omnis prorsus carnalis concupiscentia relegatur, non incongruè Maria illius carni dedisse originem abnegatur: quam dedisse, tunc nimirum propriè diceretur, si ad concipiendum propria concupiscentia duceretur. Et quia eandem Conceptionem superueniens in Virginem, Spiritus operatur, rectè origo huius carnis eidem Spiritui assignatur, vt ipse non immeritò Auctor huius originis affirmatur, &c.* Et hîc prosequitur demonstrando, quòd in hac Cōceptione caro Christi nullo fuit tacta vitio, & quòd illo vitioso caruit initio, & origine. Aduersarii autem ex hoc vitio carnis, & infecta origine conceptionis primæ in matre, transeunt ad initium, ac originē prolis in animatione, sed deberent ponderare illam Philippi diffinitiuam sententiam: *Vnde constat, quia non omnes in Adam peccauerunt, qui tamen in Adam fuerunt, &c.* Si non omnes ergo aliqui fuerunt in Adam, qui in illo non peccarunt: hæc autē pluralitas solùm verificari potest in Christo, & Maria. Item illa: *Quia non aliunde cuilibet nascenti peccatum ascribitur, quàm quòd ei per parentum concupiscentiā seminali ratione transcribitur, &c.*

Simon de Cassia, Ordinis S. Augustini, qui ad annum 1340. floruit in ciuitate Florentina in expositione Euangeliorum, siue de Religione Christiana, lib. impres. Basileæ, anno 1517. in fol. in lib. 2. de Virgine Maria, eiusque processu: & de his quæ in ipsa, & per ipsam pro nostra redemptione gesta sunt, &c. fol. 19. col. 4. sic inquit: Oblatio mortem inferentium primę porrecta est mulieri, ex qua omnis est dānata propago, & perpetuata damnatio; quousque per altitudinem diuinæ proprouidentiæ, suæque benignitatis tempore præfinito adesset nouiter mundo producta mulier, cui vitę pręcium, imò ipsa vita posset offerri. Quæ cùm ab æterno prædestinata, præuisa, præfigurata, prophetata fuisset propè finem sæculorum nascitura nuntiatur ab Angelo, *& ex vtroque sterili parente concipitur, in propagatione ipsâ damnatione seruata, qua originaliter procedit infectio; animatur ordine seruato naturæ, sed illicò sanctificatur. Nascitur ex originali purgata contagio, & in ipsa primò natura humana reuersa est in puritatem, in qua primus factus protboplastus. Naturalibus crescit augmentis, &c.* Licèt Auctor iste in signatis verbis, secundùm verborum corticē, videatur tenuisse Aduersariorum opinionem; illum tamen non adducunt, fortè quia ipsum non viderunt, vel si viderunt, iudicarunt non esse pro sua opinione, sed pro nostra sententia, vt in rei veritate est, quia loquitur de contagio in propagatione, seu prima conceptione, nam ipsa damnatione seruata, qua originaliter procedit infectio, fuit generata à parētibus; hæc enim probant debitum, non actualē contractionem; & si in Maria reuersa fuit natura in puritatē, in qua factus fuit primus homo, & illa puritas erat iustitiæ originis: ergo Maria illam habuit in sua Conceptione: si enim hoc diceret propter sanctificationem, etiam in Ioanne, & Ieremia reuersa esset natura humana ad puritatem, quam habuit in Adam. Alia circa hanc auctoritatem damus in nostra Militia; adducitur enim hîc, vt videant Aduersarii, quòd nihil intactū relinquimus, quod directè, vel indirectè suam possit respicere suam opinionem.

Isti sunt Auctores à vestris Scriptoribus prętermissi, & quos superaddit veritas ad illos 315. adductos; in quibus solummodò inuenietis octo pro vestra opinione subsistentes. Quærite ergo alios in tota litteratura Ecclesiastica antiqua, & moderna, vt verificetis illud, & MVLTI alii, & illud OMNES Doctores? quia existimo quod nullum, vel rarissimum inuenietis verum, ac formalem Scriptorem pro vestra opinione, nisi enumerare velitis illum insignem Doctorem, *Barragan el Pellero de Burgos*, vel alterum Italum *de Lepore*, & alios huiusmodi, & hæc de Auctoribus.

DE

DE AVCTORITAIBVS, PROPOSITIONIBVS, & RATIONIBVS contentis in illis centum quindecim Actoribus adductis ab Aduersariis.

DIximus de Auctoribus, restat solùm, vt aliquid dicamus seorsim de ipsorum AVCTORITATIBVS: supposito ergo pro indubitato principio, quòd inter argumenta ad probandam aliquam conclusionem (cuiuscumque scientiæ, præcipuè Theologiæ ad fidei dogmata stabilienda) primum, ac validius desumitur à ratione, vltimum, atque infirmius ab AVCTORITATE, de quo omnes Controuersistæ latissimè: accipe in indiuiduo de hac Conceptionis materia Ambr. Cathar. Ordin. Prædicatorum, in tract. ad Patres sui Ordinis in 1. expugnatione Aciei, fol. 19. sic dicentem: *Antequam verò sigillatim ad hæc respondeam, generali vna responsione satisfaciam, qua simul cuncta hæc admodùm debilitantur. Primò enim ex Philosophi sententia Augustini, Hieronymi, Thomæ, Boetii, & omnium Auctorum, illud sine controuersia est, quòd locus ab auctoritate est infirmissimus. Quarè eleganter dixit Augustinus, Ordo discendi est, vt rationem præcedat auctirotas. Infirma enim ratio videri potest, quæ cùm reddita fuerit auctoritate, posteà per quam firmetur assumit, è conuersò enim est, vt infirmitatem auctoritatis ratio firmet. Deinde cōtra hanc auctoritatē hominum infirmitatē multa, & quidem longè validiora, vel singula, vel certè omnia opponuntur. Primò enim auctoritas plurimorū cōtraria, sicut enim clauus clauo truditur, ita auctoritate auctoritas exploditur, &c.* Hoc dupici vsitato in Scholis medio, AVCTORITATIBVS, atque rationibus conantur Aduersarii probare, Virginē Mariam fuisse in peccato originali conceptam, sed semper, & vbique præferunt, & anteponunt argumentum ab AVCTORITATE, ita vt ipsæmet rationes componant, & comprobent tantummodò ex AVCTORITATIBVS, in quo prorsus deuiant à recta ratione: sed transeat hoc, quia hìc non inquirimus de AVCTORITATIBVS per ordinem ad rationem, sed per respectum ad veritatem, & legalitatem.

AVCTORITATES ergo adductæ ab Aduersariis sunt in duplici differentia, aliæ permistæ, & inclusæ in ipsismet rationibus, de quibus non curamus in hoc opere, licèt incidenter statim aliqua dicemus. Aliæ verò sunt meræ AVCTORITATES, quia sine ratione, neque aliquo adminiculo concomitante adducuntur sub illis Auctoribus 315. de quibus suprà, & omnes istæ AVCTORITATES sunt 640. & has tantummommodò ventilamus in toto hoc opere inquirendo, qua veritate illas adduxerunt. Ex his ergo 640. aliquæ adducuntur, & citantur vniuersaliter, ac confusè dicendo, *& in multis Tractatibus suis*, non exprimendo quales fuerint illi Tractatus, vt in Alensi, & Dominico de Dominicis, &c. De aliis eodemmodo dicunt, *& in aliis Sermonibus suis* non signando Sermones, vt in Leonardo de Vtino, Socco, Petro Ieremia, Petro de la Scala, &c. De aliquibus verò dicunt, *& in pluribus locis*, vt in Anonymo, Augustino de Ancona, & Alberto Magno, &c. Tandem in quibusdam nullam adducunt remissionem, seu citationem, sed tantummodò Auctorum nomina sicca, ac nuda, vt in Alexandro Nequam, & Roberto de Tornaco, &c. Sed omnia hæc præter quam quòd fuerunt friuola verba, ex phātasia loqui, & nihil dicere, etiam sunt falsa, & ficta, vt suis demonstrabitur locis, atamen his, ac aliis defectibus prætermissis. Denique de multis Doctoribus adducunt Sermones, vel Tractatus, sed nullam transcribunt AVCTORITATEM, & ex istis sunt in toto opere 158. quarū tantummodò septē sunt veræ, ac subsistētes, quia tales, quales, aliquæ inueniuntur similitudines, & vmbræ, vel conceptionis, aut peccati, vel maculæ, &c. At omnes aliæ, scilicèt 151. nulla excepta, sunt fictæ, falsæ, atque mendaciter adductæ, ita vt nec vna sola sit, in qua non lateat aliqua capitalis fallacia, patens, ac manifesta deuiatio à veritate. Quare hæc facta est regula generalis, quæ tantùm habet vnicam (non duas) exceptiones: vbicumque Aduersarii adducto Auctore pro sua opinione tacent AVCTORITATEM, vel Auctor nihil dicit, vel aliquod ibi extat verbum fauens Immaculatæ Conceptioni, vel aliqua clausula expressè dicens, vel continens aliquid contra ipsorum opinionem, vt sigillatim suis locis in Ventilatione demonstrabitur: & hæc de illis 158. citationibus, seu AVCTORITAIBVS in embryone.

Aliæ sunt, non tantùm citationes, sed etiā formales AVCTORITATES, quia Aduersarii

farii adducunt ipsa Doctorum verba, & sunt 482. & istę omnes (si tantùm excipias septem) sunt penitus corruptæ, additæ, diminutæ, suppositæ, fictæ, adulteratæ, aut mendaciter adductæ in toto, vel in parte præcipua, & essentiali. Itaque in omnibus AVCTORITATIBVS, simul sumptis, scilicèt 640. cum ignorantiis, adinuentionibus, malitiis, &c. vitia maiora, ac capitalia, excedentia ab humero, & , sursum mutãtia sententiam, ac corrumpentia sensum, sunt plusquam TRIGINTA TRIA MILLIA. O quàm ad rem præsentem dixit vester Ambros. Catharinus, vbi suprà, de prima via vestrarum machinationum in hoc Conceptionis mysterio, fol. 6. *Quid enim tàm noxium in agro Dominico, quàm ibi lolium, & zizania seminare: vnde excuti purum tritici granum, potiùs deceat, &c.* Minora verò vitia, seu venialia, quæ licèt non corrumpant totaliter sententias, illas tamen alterant, & retorquent in prauum sensum, litteraliter, ac verbatim enumerata sunt plusquam CENTVM VIGINTI SEX MILLIA, & si aliquis timoratus, animo territus, atque mente stupefactus audiens hoc sic in relatione, & vniuersaliter prolatum, non crediderit, vel sibi prorsus impossibile videatur, quòd homines docti, Catholici, ac Religiosi talia ac tanta potuerint excogitare figmenta, solùm vt Sacratissimam Dei Matrem Mariam Angelorum, & hominum Reginam in illo suo Conceptionis puncto macularent, suspendat iudicium, & non verbis, sed operibus credat, tangat vulnera, legat sequentẽ Ventilationẽ, vbi omnia hîc summatim relata, non ex coniecturis metaphisicis, aut phantasticis illationibus; sed mathematicè ad oculum, clarè, & distinctè, sine verborum fuco, aut recthoricis circumlocutionibus ex ipsismet Authoribus 315. & AVCTORITATIBVS adductis 640. ac in medio positis, ad examen, & iudiciũ vocatis, veritas demõstrabit, & comprobabit noster Sol Iustitiæ, cuncta ventilando, vt sciatis deinceps reprobare malum, & eligere bonum, vt in depicto symbolo in principio posito insinuatur, & hæc de AVCTORITATIBVS. Sed quia sicut in Auctoribus quærimus AVCTORITATES, & in istis propositiones, ideò de his aliqua breuiter dicemus.

DE PROPOSITIONIBVS.

PROPOSITIONES in Auctoribus, seu auctoritatibus contentę possunt esse in triplici differentia, genericæ, specificæ, & in indiuiduo, genericas vocamus vniuersales, cõmuniter, ac generalissimè loquẽtes de omnibus, absque vlla exceptione, & sunt, vt in plurimum, regulariter sequentes, & ad quas reducuntur aliæ similes.

OMNES in Adam peccauerunt, & sunt filii iræ.

Peccatum Adæ originaliter transiit in omnes posteros.

Vnusquisque peccatum, & maculam origins habet ex Adam.

Omnibus competit illud Dauid: in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.

Omnes homines indigent redemptione, & gratia per Christum.

Solus Christus innocens, & sine peccato fuit conceptus.

Omnes homines, præter Christum, ab Adam propagati contrahunt peccatum originale.

Nullus ex viro, & fæmina carnaliter genitus, vel conceptus ex libidine, & concupiscentia, non est à peccato immunis.

Aliæ PROPOSITIONES specificæ sunt, quæ loquuntur sigillatim de materia Conceptionis Mariæ ex Ioachimo, & Anna, sed propositæ, vt sonant, & vt iacent in auctoritatibus, sunt indifferentes, & æquiuocæ, quæ indigent distinctione, vel declaratione ex antecedentibus, aut consequentibus, quia in rei veritate non attingunt formaliter, & directè principalis controuersiæ nostræ punctum, & præcipuæ sunt sequentes.

Virgo Maria fuit sanctificata in vtero. Distinguendum est, an hoc fuerit in primo instanti animationis, vel in secundo?

Festiuitas Conceptionis non est celebranda, quia fuit in peccato. Notandum, an loquatur de Conceptione carnali, facta die 8. Decembris? an de animatione ipsa?

Maria concepta fuit in peccato originali. Examinandum, an loquatur de carne, vel de anima, de peccato parentũm, vel proprio, de defectu, & indecentia generationis, vel de culpa, & macula geniti?

Ma-

Maria fuit purgata, mundata, vel liberata à peccato in vtero matris. Inquirendum, an loquatur de carne ante animationem? vel an istæ voces supponant pro præseruare, ex eodem, vel alio Auctoris testimonio.

In prima sanctificatione Mariæ fuit ligatus fomes, in secunda extinctus. Videndum, an fomes sit in carne? Et examinandum, an procedat à peccato originali prolis, vel peccato generationis parentum? vel an sit necessaria hæc consequentia, habet fomitem; ergo habuit originale.

Maria peccauit in Adam. Videndum, an sit recta consequentia: ergo habuit originale in seipsa, vel solùm sequatur ex illa debitum, & obligatio remota?

In Maria remanserunt pænalitates ortæ à peccato, & mortua est propter peccatũ. Explanare licèt, an peccato suo, vel Adæ, vel an peccato parentum generantium carnem mortalem?

Maria fuit peccato originali infecta, & coinquinata contagio in sua Conceptione. Declara, an infectio, vel contagium fuerit in carne, ex immunditia seminis? Et an hæc potuerit sanctificari, vel dicatur sanctificata, ante animationem, vel in ipsa?

Maria fuit obnoxia peccato, habuit reatum, & obligationem, &c. Constare debet, quòd hæc sunt idem, cùm habere maculam actualem, & culpam originalem formaliter.

VItimæ PROPOSITIONES in indiuiduo sunt illæ, quæ formaliter, directè, atque in propriis terminis exprimunt punctũ præsentis controuersię; siue vt vno solo verbo omnia dicam; sunt illæ, quas Aduersarii quærebant, & desiderabant inuenire in Auctoribus, & auctoritatibus à se adductis, & sunt consequentię ipsorum, in omnibus suis argumentis: videlicèt.

Maria Virgo in sua animatione contraxit peccatum originale.

Mariæ anima, habuit maculam, culpam, & labem communem.

Maria non fuit immunis à peccato originali, sed tantùm ab actuali.

Maria, vel eius anima fuit in primo instanti sine gratia, & cum peccato.

Maria fuit possessa à peccato originali, filia iræ, & Dei inimica pro primo instanti suæ Conceptionis, vel animationis.

Maria, quia fuerat auersa, fuit reconciliata, & redempta à Christo ab actuali seruitute peccati, in qua fuit lapsa ab infusione animæ suæ, &c.

Maria non ante animationem, nec in ipsa animatione, sed ante Natiuitatem, ex vtero sanctificata fuit.

Istæ sunt omnes PROPOSITIONES, quę remotè, propè, & proprissimè attingunt, aut attingere possunt hanc Conceptionis materiam, iuxta Aduersariorum opinionem; ex quibus primæ, id est, vniuersales, plures sunt in Scripturis, Canonicis sanctionibus, & Theologicis disputationibus, &c. Sed cum illæ, sic vniuersaliter prolatæ loquantur de lege communi, potentia ordinaria, atque ex conaturali exigentia rerum: ad præsentem controuersiam, de priuilegio, & speciali gratia, nihil, vel parum (testibus ipsismet Aduersariis) ad argumentationis efficiam iubant. Secundæ magis specificæ, & quæ ex propinquo videntur attingere istius controuersiæ punctum, in aliquibus Sanctis Patribus, Ecclesiæ Doctoribus, ac Sacrę Theologiæ Magistris passim reperiuntur; sed ita indifferentes, & æquiuocæ, vt necessè sit ex antecedentibus, vel subsequẽtibus verbis indagare Auctoris mentem, aut ex proposita materia legitimũ, atque genuinum, secundùm veritatẽ eruere sensum: & de his agit totus hic liber. Tertię verò loquẽtes in indiuiduo, propriis, ac formalibus terminis, vt suprà manẽt propositæ, vel alia ipsis æquiualens, in NVLLO Ecclesiæ Sancto, in NVLLO iterùm dico antiquo Patre, in NVLLO affirmo tertiò Scriptore Ecclesiastico ab exordio Religionis Christianæ, vsque ad annum 1260. fuit dicta, neque scripta, imò existimo, quòd nec fuerit excogitata. Ab anno autem 1260. vsque ad præsens, subsistentes, veri, ac classici Scriptores reales (sic loquor propter aliquos nominales, quorum nomina citantur, sed operà fortè non fuerunt; & certè non sunt, vt vidimus in Trituratione, & latiùs in Ventilatione) solùmmodo reperiuntur viginti septem, quorum decem & octo sunt ex Ordine Prædicatorum, & alii nouem ex reliquo Ecclesiæ corpore; & hanc esse veritatem, fateor, profiteor, & probo ad solarem Ventilationem, & meridianam lucem.

Pro isdem PROPOSITIONIBVS notandum etiam est, quòd antiqui Patres, ac Sancti (loquimur de illis, qui scripserunt ante annum

num 1150. Bernardum, Anselmum, atque MagistrumSententiarum,&c.)aliqui loquendo,vt Interpretes exponendo, sacram Scripturam in veteri, aut nouo Testamento: alii velut Anthagonistæ dimicando contra perfidos hæreticorum errores:alii denique,vt Magistri, docendo fideles,& instruẽdo populos: omnes inquam illi, aut loquebantur de Deo, eiusque purissima essentia, aut de creatura,eiusque instabilitate,& inconstantia,natura humana in Adamo recta,& iusta,vel postea per culpam vitiata, deque sua propagatione,causa mali, peccati originalis radice, effectibus,fragilitate, ac morte, &c. Aliquando verò absolutè loquendo per ordinem,ac respectum ad Redemptorem,atque Restauratorem mundi,nullum tamen verbum proferentes directè, vel indirectè de eius Sanctissima Matre Maria. Alii loquuti sunt formaliter, & præcisè de ipsa redemptione per Verbum Dei Filium facta, de eius carnis assumptione in Virginis vtero, impeccabilitate, innocentia, & sanctitate segregata ab omnibus aliis Angelis,& hominibus,&c. Et ex istis Doctoribus nonnulli incidenter,& de connotato,& tanquam correlatiuo, ac termino, à quo Christus pro hominibus factus est homo, nominabant DeiparamMariam,vel aliqua illius proferebant elogia iuxta subiectam materiã. Alii denique in singulari,ac in indiuiduo cõfecerunt integras Homilias, vel Sermones, recensendo Sanctissimæ VirginisMariæ prærogatiuas,gratias,ac mysteria per ipsam operata;nihil tamen affirmando de eius Conceptione passiua, seu animationis instanti, licet aliqui,paucissimi tamen, loquantur perfunctorie de parentibus, generatione, origine, primordiis,conceptione,ortu, natiuitate, & aduentu,vt videbimus in ipsismet auctoritatibus adducendis in Ventilatione. Ex his ergo tribus modis loquendi, seu PROPOSITIONVM generalibus Sãctorum,atqueDoctorum antiquorum, Aduersarii post exortam controuersiam quæsierunt in hac vltima classe, tanquam propria, & speciali Virginis originale peccatũ illius,& non inueniẽtes vnum, qui loqueretur de animatione, seu peccato originali in indiuiduo, ascenderunt ad secundam, vbi Sancti agebant de Christo, ac de eius ineffabili Incarnatione, & cùm in ipsa non inuenissent, nisi paucissimas PROPOSITIONES, appellarunt ad tertiam, & vniuersaliorem, & quidquid in antiquis inuenerunt de natura humana, Adami lapsu,de peccato, & carnis corruptione, &c. omnia conduxerunt ad domum Ioachim, & tumultuatim quasi in saco confuso introduxerunt singula in cubiculo, imò vt propriùs loquar, in lectulo Genitricis Mariæ; posuerunt tenebras, & facta est nox, ac manibus propriis strictos terminos suæ opinionis, & nostræ controuersiæ consistentes in solo vno puncto, & præcisso animationis instanti, fecerunt mare magnum,& spatiosum,congregando ad eum vitia pusilla cũ magnis, & reptilia verborum,quorum non est numerus.Sed Patres mei, ortus est iam Sol veritatis, & omnia,ac singula à vobis adducta in cubilibus suis collocabuntur, & auferetur spiritus in illis PROPOSITIONIBVS introductus, & omnia turbabuntur,& deficient, & triturata in puluerem reuertentur.

DE RATIONIBVS.

DE RATIONIBVS, seu Theologicis argumentis adductis ab Aduersariis in suis tractatibus, ac libris contra Immaculatam Virginis Mariæ Conceptionem, atque auctoritatibus in ipsis contentis, nihil hîc dicimus, nec vnicum saltem verbum ad iustitiæ iudicium, ac veritatis examen volumus reuocare: tum quia necesse esset curare de alio secundo, ac maiori volumine; etenim RATIONES pro opinione minus pia, hucusque excogitatæ,sunt variæ,& occupant maiorem partem librorum; nam cùm Turrecrematæ opus componatur ex tredecim partibus, solùm parte 6. agit de auctoritatibus, alias autem duodecim adimplet RATIONES.Anonymi liber habet quatuor partes, & in sola vna proponit auctoritates, quia aliæ tres sunt ex RATIONIBVS. Bandellus tàm in primo Opusculo, quàm in secundo Tractatu recognito, ac edito à Didaco Deza, habente fol.112.tantummodò à fol.14. vsque ad 50. refert auctoritates, nam in aliis argumentatur à RATIONE. Spina similiter,cuius Opusculum constat septem partibus ad finẽ septimæ, adducit auctoritates,&c. Constat ergo quòd RATIONES occupant maiorem partem, & incomparabili excessu superant au-

auctoritates,& sic esset de nostro labore,& libro. Tum quia RATIO potest esse bona, vel mala,non sic vera, vel falsa; nostrum autē assumptū tantùm est discernere veritatē à falsitatibus in hac Cōceptionis materia patratis. Tum quia ipsimet Aduersarii vnanimiter fatentur RATIONES omnes pro sua opinione adductas, solummodò habere probabilitatē, & efficatiam (vel vt ipsi dicunt) euidentiā ex dictis Sanctorum Patrum, atque sentētiis antiquorum Doctorū,& sic dum argumētantur RATIONIBVS, statim recurrunt ad auctoritates, ita vt nulla sit ratio ab ipsis adducta, quæ non scateat,sitque auctoritatibus plena, vt statim in aliquibus exēplis adducendis apparebit. De his igitur RATIONIBVS,& auctoritatibus in illis inclusis, propter causas assignatas,nihil dicimus in hac nostra Ventilatione. Sed sciat Lector, quod auctoritates istæ inclusæ in RATIONIBVS, & adductæ solùm, quasi incidenter ad corroborandū sua proposita argumēta, etiam redundant vitiis, corruptionibus, imposturis, falsitatibus, fictionibus,atque mendaciis,sine numero,pondere,mensura,fundamento,vel veritate.

PRIMVS FASCICVLVS, adductus à Bandello in sua disput. seu primo opere, & à Didac. Deza in secundo correcto (nec dissentiunt in styllo Turrecremata, & Barthol. de Spina: isti enim quatuor Scriptores sunt anguli,quibus nituntur cardines, & vbi circumuoluuntur quadrigæ, & elemēta huius phātasticę machinæ) de Auctoribus, & auctoritatibus, de quibus nos sigillatim in Vētilatione, igitur Aduersarii ad finē capitis 26. inquiunt: *Patet igitur gloriose Princeps veritas primæ conclusionis, quam ex dictis, atque sentētiis ducentorum sexagita Doctorum illustriū probandam, primo loco promiserā. Ex auctoritatibus quippè iam allegatis, quas ferè omnes in proprio fonte vidi, perspicuum est Doctores Sanctos, & approbatos, Pontifices Summos, Canonistas peritissimos, Theologos, seculares clarissimos, eruditissimos Monachos, ac postremò omnium quatuor Ordinum Mendicantiū Doctores principales, & clarissimos, tenuisse, atque prædicasse, B. Virginem in originali peccato fuisse conceptā, &c.* Sic prosecútur: *Cap. 27. in quo ponitur prima ratio, sumpta ex parte redemptionis, quæ probat, quòd B. Virgo fuit cōcepta in originali peccato, & cōtinet 58. auctoritates, & decem rationes partiales.* Et sic incipit capitulum: *Post igitur tot illustrium Doctorū clarissimas cōtestationes gloriosè Princeps superest, vt rationes efficacissimas in medium adducamus, quæ B. Virginem in originali peccato fuisse conceptā, secundùm fidei veridatem clarè, apertèque demonstrant. Prima ergo ratio talis est: omnes homines, qui per Christum reaēpti sunt, habuerunt in seipsis aliquod peccatū, siue fuerunt sub aliquo reatu, vel seruitute peccati, sed B. Virgo gloriosa fuit per Christum redempta; ergo B. Virgo fuit aliquando sub peccato. Consequētia patet, & Minor probatur primò, quia Apostolus dicit 1. ad Thim. 2. &c.* Et sic incipiūt concatenare illas octoginta quinque auctoritates in titulo promisas ex Augustino, Leone, Bernardo, Gregorio, Ambrosio, Remigio,&c. Peruenimus ergo, ò Lector, ad primam RATIONEM non solùm probabilem, *secundùm fidei veritatem* claram, apertam, atq; demonstratiuam, adductā ab illis, qui *in proprio fonte* viderunt ferè omnes auctoritates,& pro hac prima RATIONE inuenerunt in Sāctis Patribus,non duas, vel tres, sed *octoginta quinque*; ex his Patres mei relictis *octoginta*, pro hoc fasciculo ad examen reuocat, & ad lucē extrahit veritatis Sol, solummodò *quinque*,& qualiter inueneritis istas *quinque*, iudicate de aliis *octoginta*. Neq; illas quinque volumus seligere ad libitum, vt non existimet aliquis, quod in his *octoginta quinque* auctoritatibus erant, simul zizania, & triticū, & ad deteriora manum porreximus, sed triturabimus, & ventilabimus illas tantùm quinque adductas à suprà dictis vestris Messoribus ex agro,& operibus Sancti Remigii.

Pro confirmatione ergo propositæ RATIONIS sic inquiunt: Item Remigius super Psalm. 139. sic dicit: *Tam copiosa quippè Dominici sanguinis redemptio extitit, vt totius mundi peccata redimeret, & veluti quodam diluuio salutari orbem terrarum à suis sordibus expiaret. Et ipse, inquit, redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius, id est, mortis suæ pretio fideles de peccati morte suscitabit, & de diaboli redimet potestate.* Et infrà iterum redeunt ad eandē auctoritatē, sic dicentes: *Præterea omnes fideles pretio mortis Christi sunt de morte peccati suscitati, & de potestate diaboli redempti; vt dicit B. Remigius super Psal. 139.* Et verba ista tàm primæ, quam secundæ auctoritatis extant, nulla mutata littera in vtroque originali Bandelli, & ipsius Correctoris Dezæ, sicq; reperiuntur in quatuor locis distinctis, & nō possunt recurrere

ad errores Typographiæ. S. Remigius non scripsit super Psalmos: opus enim illud est Remigii Altisiodorensis Episcopi, Ordinis S. Benedicti, vt latè videbimus in Ventilatione, num. 267. sed transeat hoc, admitamus æquiuocationem, in citato Psal. 139. qui incipit. *Iste Psalmus est Dauid, &c.* fol. 358. nec verbum, nec iota extat auctoritatum, vel auctoritatis adductæ ab Aduersariis, & sic quatuor illæ citationes fuerunt falsæ. Vnde coactus sum reuoluere totum illud ingens opus Remigii super Psalmos, & ad finẽ Psalmi 129 qui incipit: *Post inceptum, &c.* fol. 344. inueni si non auctoritatem illius vmbram, inquit enim Remigius: *Et sicut ego spero in Domino, sic omnis Israel speret in Domino, quia apud Dominũ, & merito omnis Israel, id est, omnis fidelis sperauit in Domino, quia apud ipsum est misericordia, id est, ipse naturaliter est misericors. Et nequis desperet multitudine peccati apud Dominũ est copiosa redemptio, tàm originalium, quàm actualiũ criminum, tam criminalium, quàm venialium. Vel copiosa redemptio, tàm Gentiũ, quam Iudæorũ, & ipse redimet. Hic copiosa est apud illum redemptio, quia quotidie peccata dimitit, & in futuro iaẽ ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius, quia nullus omninò sine macula de hoc mundo transibit, qui noblatione sacrificii, & orationibus indigeat absolui.* Hęc est Remigii auctoritas, & si ab hac suã transcripserunt Aduersarii, exceptis illis duobus verbis, *copiosa redemptio*, & illud: *ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius*, monia alia sunt ficta, & falsa.

Ioan. de Turrecrem. par. 8. cap. 1. fol. 152. à tergo in RATIONNE sumpta ex parte redemptionis; adducit suprà positã auctoritatẽ. Sic maior verò patet per illud Palmi 129. apud Daminũ misericordia, & copiosa apud Deum redemptio, vbi dicit Gloss. Ordinar. *Apud Dominum etiam copiosa redemptio, qui totus mundi peccata redemit, & ideò copiosa, quia ipse qui sine peccato præcessit, redimet ex omnibus iniquitatibus eius. Israel se vendere potuit, & non redimere, ille qui sine peccato fuit, potest redimere.* Ecce habemus iterum eandem auctoritatem, sed Turrecremata non citat Remigium, sed Glossam Ordinariã. Ex hac sine vlla dubitatione fabricarunt Bandellus, & Deza suam, quia illi, vt existimo non legerunt Remigiũ, sed videntes, quòd auctoritas non erat in citata Glossa Ordinaria, & quòd vt illã disposuerat Turrecremata, erat quædam confusa agregatio verborum, nihil probans, & vt occultaretur, fictio citarunt Remigium in Psal. 139. vbi nihil est, vt suprà diximus. Sed quidquid sit de hoc videamus, qua veritate loquutus fuit Turrecremata, & in primis non est in Glossa Ordinaria, sed Interlineali, quæ sunt distînctissimæ Glossæ, sed transeat hæc in aduertentia, & videamus fidelitatẽ verborũ: totam illam clausulã: *Apud Dominum, etiã copiosa redemptio, qui totius mundi peccata redemit*, finxit ex proprio cerebro, quia in nulla Glossa extat, sed ad illud Psalmi. *Copiosa*, inquit Interlinealis, *quia ille qui sine peccato præcessit, delet peccatum sequentium*, mutauit ly *delet*, posuit *redimet*, & pro *peccatum sequentiũ* apposuit illd: *ex omnibus iniquitatibus eius*; ad illud Psalmi: *Et ipse redimet.* Inquit Interlinealis: *Sanguis qui totius mũdi peccata redemit*, quæ omnia prætermisit Turrecremata. Ad illud *Israel*, inquit Glossa: *Israel vendere potuit, sed non redimere*, & infrà: *Ille qui sine peccato potest redimere*; in his solùm addidit verbum *fuit*; ex vna ergo. Post illa diuersarum auctoritatum fecit vnam auctoritatem continuam.

Secundam auctoritatẽ sic referunt. Minor verò probatur per B. Remigiũ super epist. 2. ad Corinth. 5. sic dicentẽ: *Omnes enim homines, qui Christi aduentum præcesserũt, & secuti sunt, spiritualiter mortui sunt, quia nullus extrà peccatum Adæ fuit, nisi Christus, qui venit sine peccato, & mortuus est pro omnibus prædestinatis ad vitã, vt Prosper, & Ioannes Chrisostomus, & alii Doctores dicunt. Hæc ille.* Auctoritas auten Remigii citata epist. 2. ad Corinth. cap. 5. fol. 216. sic se habet: *Charitas enim Christi vrget nos, id est, charitas Christi, qua vos diligimus, compellit nos talia dicere, scilicèt vt nos laudemus vobis, volentes vos reuocare ab amore pseudo Apostolorum ad amorem Christi, & nostrum, æstimantes hoc, & certum tenentes, quoniam si vnus, id est, Christus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui, qui eius aduentum præcesserunt, & secuti sunt, & pro omnibus mortuus est Christus. Omne genus humanũ propter peccatũ originale, quod trahit ex Adam, & in corpore, & in anima mortuũ est, quia dictum est Adæ: in quacunq; die comederis ex eo morte morieris. Mortuus est illo die, quo comedit in anima, & factus est in corpore mortalis, quia postmodùm mortuus est. Sicut ergo nullus homo extra Adæ progeniem, ita nullus extrà peccatum, & mortes illius, præter vnum Christũ. Venit ergo Christus sine peccato nascens, sine peccato conuersans in mundo, innocen-*

nocenter mortuus est pro omnibus prædestinatis ad vitā. Et vt propter dicit, & Ioannes Chrisostomus, aliīque Doctores, licèt omnes non credant, & etiā omnes credentes non saluentur: ille fecit quod suum erat, pro omnibus moriens, &c. Confer ergo, ô Lector, hanc Remigii auctoritatem, cum illa adducta ab Aduersariis, & videbis quoad litteram non pauca verba discrepantia, quoad sensum verò omnia, quia reduxerunt ad mortem spiritualem, quòd Remigius dicit de temporali, & sententia Prosperi, & Chrisostomi, quæ vt vides loquitur de sufficientia mortis Christi, quoad nō credentes, & credentes dānandos copullarūt cum peccato Adæ, & quòd nullus extra illud fuit, nisi solus Christus, & sic vno ictu vitiarunt Remigium, Prosperū, & Chrisostomum.

Tertiā auctoritatē adducunt: Item B. Remigius super epist. ad Hebr. 9. *Christus, inquit, per propriū sanguinē introiuit semel in sancta æterna redemptione inuenta. Eius enim sanguine omnes homines redēpti sunt à seruitute, qua propter peccatum primi parentis captiui tenebantur. Tantùm enim erat peccatū nostrū, vt aliter redimi nō possemus, & saluari, nisi vnigenitus Dei Filius pro nobis moreretur; morte enim sua factus est nobis Redemptor, vt per suam mortem indebitam illam, quæ nobis debebatur auferret.* Auctoritas extat in Remigio citato, cap. 9. fol. 452. ad illa verba: introiuit semel in sancta æterna redemptione inuēta, num. 12. *De hac redemptione dicitur per Zachariam patrem Ioannis: visitauit nos, & fecit redemptionē plebis suæ, redemptio autem ad captiuos pertinet, & nos captiui eramus captiuati à diabolo in primo parēte nostro. Si enim sanguis hircorum, &c.* Et post triginta quinque lineas, num. 17. prosequitur sic: *In hunc modum testamentū vitæ æternæ, quod à Christo accepimus non aliter nobis firmū manere poterat, nisi ipse morte sua illud roboraßet: tantùm enim erat peccatum nostrū, vt aliter non potuißemus redimi, & saluari, nisi vnigenitus Dei Filius pro nobis moreretur, & quia ad illud consequendū, quod ipse promiserat indigni eramus, ipse nobis morte sua mediator factus est, vt per suā mortē indebitā illam, quæ nobis debebatur, auferret, &c.* Hæc sunt Remigii verba, ex quibus patet, quod Aduersarii ex principio, & fine; peccato originali, & Christi testamento vnam suo modo composuerunt auctoritatem. Sed nō curemus de hoc, dum tamē ostēdant in Remigio illam clausam principalem: *Eius enim sanguine omnes homines redempti sunt à seruitute, qua propter peccatum primi parentis captiui tenebamur.* O bone Deus, quanta hucusque sustinuisti in multa patientia!

Quartam auctoritatem adducunt ex eodē sic: Item idem vbi suprà *Nemo enim sine sanguine christi effusione redimitur, qui pro nobis effusus est in remißionem peccatorum. Hæc ille. Item idem vbi supra: Christus, inquit, tantùm semel mori voluit, quia vna eius morte omnium hominū redemptio facta est: vna enim oblatione omnes nos redemit.* Remigius vbi suprà num. 22. loquens de sanguine sacrificii legalis, sic inquit: *Corpora enim quantùm ad legem pertinet, mundabantur aspersione, siue effusione sanguinis animalium, leuiaq; peccata relaxabātur, sed in hoc, quia maiora crimina non tollebat, non erat perfecta mundatio; perfecta autē mundatio, & remißio sangine Christi consistit, qui pro nobis effusus est in remißionem peccatorū, sine eius sanguinis effußione nemo redimitur, &c.* Et post 34. lineas, num. 26. ad illa verba: offerat semetipsum, quēadmodum Pontifex, &c. inquit: *Alioquin hoc est, si aliter esset, vt semel paßus non prodeßet omnibus, sæpius oportebat eum crucifixi ab origine mundi, hoc est, quot fuerunt electi, & quot futuri sunt pro singulis mori illum oporteret, si eos redimere vellet, sed noluit, nisi tantùm semel mori, quia vna morte illius redemptio facta est.* Hęc sunt omnia Remigii verba, ex quibus Aduersarii suas breues finxerunt auctoritates, sed illos deprecor, vt ostēdant istas duas propositiones vniuersales: quia illa: eius morte *omnium hominum* redemptio facta est: et illa: vna enim oblatione *omnes nos* redemit: propositiones sunt de fide hîc, sed sine fide, nec veritate adductæ.

Quintam auctoritatem sic adducunt. Vnde Remigius super epist. 1. ad Corinth. cap. 6. *Ille, inquit, qui redimitur captiuus priùs tenebatur, & seruus est illius, à quo redimitur, sic genus humanum captiuum tenebatur à diabolo, sed sanguine Christi redemptum est à captiuitate, & factus est seruus illius. Hæc ille.* Verba Remigii sunt hæc præalegata epistola, & capit. num. 20. fol. 140. *Empti enim estis pretio magno, non auro, neque argento, sed sanguine Christi, ille qui emitur, siue redimitur, captiuus tenebatur, & seruus est illius, à quo redimitur. Sic genus humanum captiuum tenebatur à diabolo. Seruusque erat diaboli, quoniam accipiendo dulcedinem pomi vetiti, vendidit semetipsum illi. Redemptus verò sanguine Christi, illius seruus est, eiusque voluntati obtemperare debet, &c.* In hac auctoritate solùm vi-

vitiarunt, ſequentia prætermiſerunt, illud *emitur*, & addiderunt ly *priùs* in qua voce eſt totum pondus auctoritatis: deinde abſtulerunt omnem illam clauſulã: *Seruuſque erat diaboli, quoniam accipiendo dulcedinem pomi vetiti, vendidit ſemetipſum illi.* Item addiderunt illud *à captiuitate*, atque alia parui momẽti. Et hæc ſunt vitia, quę continentur in primo faſciculo extracto à prima Aduerſariorum RATIONE, ſi ſunt, vel non repręhẽſione digna, alius iudicet, quod ego affirmare poſſum, in verbo veritatis eſt, quòd aliç octoginta auctoritates illius primæ RATIONIS ſunt eiuſdem furfuris, &c.

SECVNDVS FASCICVLVS, & ſecunda Aduerſariorũ RATIO habet pro titulo, *Cap. 28. in qua ponitur ſecũda ratio, ſumpta ex parte concupiſcentiæ libidinoſæ, & continet 20. auctoritates.* Hæc ergo, quæ ſolùm continet viginti auctoritates, ſic ſe habet: *Omnes homines ex viro, & muliere per libidinem, & concupiſcentiã generati fuerunt cum carentia iuſtitiæ originalis, quæ eis debebatur, ſi Adam non peccaſſet. ſiue in originali peccato ſunt concepti, quod idem ſignificat. Sed B. Virgo fuit ex viro, & muliere per libidinem, & concupiſcentiam generata; ergo B. Virgo fuit cum carentia iuſtitiæ originalis, ſiue in originali peccato concepta.* Pro confirmatione huius argumenti ex viginti auctoritatibus promiſſis ab Aduerſariis, hæc eſt vna, quaſi in faſciculo adducta ex Auguſtino, & aliis: *Item idem*, ideſt, Auguſtinus *in 2. lib. ſui Manualis: Quia, inquit, homo ſine peccato eſſe non poterat, ſi ex ſeminum commixtione deſcenderet: idcircò Dei Filius, vt inquinatos à peccato mundaret, ſine commixtione ſeminum factus eſt homo, aſſumens ex Virgine naturã, & non culpam. Eadẽ verba ponit Gregorius in 17. Moralium cap. 16. & Anſelmus in libr. de Conceptu Virginali.* Hæc eſt auctoritas, ſed vide quibus eſcateat vitiis: remittunt nos ad Manuale Auguſtini in libro 2. ſed Manuale Auguſtini non habet librum ſecundum eſt enim vnus, & indiuiſus liber, vt videre, eſt Tomo 9. à fol. 172. impreſ. Pariſien. & incipit liber ille: *Quoniam in medio, &c.* non dicunt, in quo capitulo ſit auctoritas adducta, cum liber ille habeat 36. capitula, ſed hæc vitia par ui eſſent momenti, ſi ibi eſſet auctoritas, ſed eſt falſum, & fictum, quia neque auctoritas, nec illius vmbra extat in toto Manuali. Deinde adducunt pro eadem Gregarium in lib. 17. Moral. cap. 16. liber ille 17. Moral. incipit hoc modo: *Quotiens in Sãcti viri, &c.* & caput. 16. ſic: *Terminum circundedit aquis, &c.* Et in hoc non dico auctoritatem integram, ſed neque vnicum ſolum illius verbum extat. Adducunt etiam pro eadem auctoritate Anſelmum de Conceptu Virginali, & tacent capitulum, quando liber habet 28. capita, ſed hoc excuſationem haberet, ſi in aliquo illorum eſſet propoſita auctoritas, ſed in toto illo tractatu de Conceptu Virginali, neque apex de tali extat auctoritate; ex omni ergo parte auctoritas iſta chimerica eſt, & phantaſtica, ſed ne mireris, Lector, in his progredere vltra, quia fortè obſtupeſces.

Hanc eandem auctoritatem iterum adducunt infra Bandellus, & Deza fol. 91. ad RATIONEM 13. ſumptam ex parte diuinæ omnipotentiæ, ſic dicentes: *Sed de potentia ordinaria præſuppoſito peccato Adæ, non potuit Deus B. Virginem, nec aliquem ab Adam, ſeminaliter propagatum à peccato originali præſeruare, vt dicit Auguſtinus in ſecundo libro Speculi, vbi ſic ait: Quia nemo hominum ſine peccato eſſe poterat, ſi ex ſeminum commixtione deſcenderet, idcircò Dei Filius, vt inquinatos à peccato mundaret ſine commixtione ſeminum factus eſt homo, ſumens ex Virgine naturã, non culpã. Idem dicit Gregorius in 2. Moral. cap. 16. & Auguſtinus in 1. & 4. contra Iulianũ, ſicut in ratione 2. primæ cõcluſionis ſuprà dictum eſt.* En ò Lector! iterùm reproducunt auctoritatem eãdem, vt patet ex ipſa, & Aduerſariorum teſtimonio in vltimis verbis, ſed nota quibus concomitatam vitiis illam introducant. Dixerant in antecenti: *Quia homo ſine peccato eſſe non poterat*, hic verò vniuerſaliori modo: *Quia nemo hominum ſine peccato eſſe poterat* ibi, *aſſumens*, & hic *ſumens*. Sed tranſeant iſta, quia parui momenti ſunt, ſupra dixerunt Auguſtinum, protuliſſe hæc verba *in 2. libro ſui Manualis*; hic verò tranſmutant citationem *in 2. lib. Speculi*, non ſpecularis, ò Lector, tam manualia vitia? Niſi velint dicere, quòd eadem auctoritas eſt in vtroque libro, & quid eſſet, ſi neque in illo Manuali, neque in hoc Speculo extaret? Tria Specula ſunt in operibus Auguſtini, primum inuenies Tom. 3. à fol. 204. & incipit: *Quis ignorat ſcripturis, &c.* Secũdùm tom. 9. à fol. 188. & incipit: *Adeſto mihi verum, &c.* Tertium in eodẽ tom. à fol.

218.

218. & incipit: *Quoniam charissimi, &c.* in quo Patres mei ex his tribus Speculis, Augustini est hæc vestra auctoritas? Nullus enim ipsorum habet secundum librum: sed vt breuiter nos expediamus, dicite mecum, quod in nullo, quia in rei veritate in nullo extat talis auctoritas, nec illius vmbra, & sic necesse erit, vt quæratis in Augustino aliud quartum Speculum, & in ipso auctoritatem, sed hoc non difficile, sed impossibile est. Item suprà adduxerunt Gregorium *in lib. 17. Moral. cap. 16.* & hîc *in 2. Moralium, cap. 16.* Videte quãta est distantia inter librum secundum, & decimum septimum? Cui ex his citationibus credemus? non primæ, quia ibi non extat auctoritas, vt suprà demonstrauimus, non huic secundæ, quia in lib. 2. Moral. qui incipit: *Scriptura sacra, &c.* & cap. 16. incipiente: *Vidi Dodi Dominum, &c.* Nec verbum extat huius auctoritatis. Solùm enim in illo lib. 2. non cap. 16. sed 17. col. mihi 42. reperiuntur sequentia: *Sed iam Satham redeat, id est, ab effectu suæ malitiæ; vis illum diuina constringat: quia iam apparuit in carne, qui in peccati contagione, ex carnis nihil habeat infirmitatis.* Si ex hac finxerunt suam, ipsi videant, quia aliam non inuenient in Sancto Gregorio. Item in auctoritate antecedenti adduxerunt Anselmum in lib. de Conceptu virginali, sed hîc re seriùs considerata retraxerunt calamum ab hac Anselmi in postura, sed loco illius introduxerunt iterum Augustinum *in 1. & 4. contra Iulianum;* tacendo tamen capita illorum librorũ, vt sic labor terreret indagatorem veritatis, & desperaret de illius assecutione in tanta paginarum molle, sed attendite diffinitiuæ sententiæ, vt hispanicè dici solet: *En vista y reuista,* quia semel, & iterum, atque tertiò vidimus, ac legimus libros istos Augustini contra Iulianum existentes, tom. 7. & liber 1. incipit: *Contumelias tuas, &c.* & lib. 4. incipit: *Iam nunc ab alterius, &c.* Sed in istis duobus libris talis auctoritas non extat, imò neque verba, nisi vnum, vel alterum disparatum, & sine vlla connexione. Ecce do vobis omnia, quæ ibi reperiuntur.

In primo libro contra Iulianum, inquit Augustinus, citans Ambrosium super Lucam: *Non enim virilis coitus, inquit,* id est, Ambrosius, *vuluæ virginalis secreta reseruauit, sed immaculatum semen inuiolabili vtero Spiritus Sanctus infudit. Solus enim per omnia ex natis de fœmina Sanctus Dominus Iesus, qui terrenæ contagia corruptelæ immaculati partus nouitate non senserit, & cœlesti maiestate depulerit, &c.* Et infrà post integram colunam ex eodem Ambrosio prosequitur. *Ideò, inquit, & quasi homo per vniuersa tantatus est, & in similitudine hominũ cuncta sustinuit, sed quasi de spiritu natus abstinuit à peccato. Omnis enim homo mẽdax, & nemo sine peccato, nisi vnus Deus. Seruatum est igitur, vt ex viro, & muliere, id est, per illam corporum commixtionem, nemo videatur expers esse delecti, &c.* Si ab hac non transcripserunt Aduersarii suam auctoritatem propter illas duas voces, *homo,* & *commixtione,* alia non extant verba in toto illo primo libro Augustini contra Iulianum, & si ab hoc loco omnia alia verba, & illorum structura, est falsa, ficta, & supposita. In libro verò 4. cõtra Iulianum, cap. 4. fol. 224. lit. F. hæc habet: *Non autẽ dixi, quòd interpositis aliis ex libro meo verbis me dixisse dixisti, ideò filios esse sub diaboli potestate, quia de corporum commixtione nascuntur. Aliud est enim dicere, de corporũ commixtione nascuntur: aliud quia de corporum commixtione nascuntur. Non autem ibi causa mali est, quia de corporũ commixtione nascuntur. Neq; enim etiam si natura humana primorum hominum peccato vitiata non esset, possent filii nisi de corporum commixtione generari. Sed ideò sub diaboli potestate sunt, qui de corporum commixtione nascuntur, antequam per spiritum renascantur, quia per illam nascuntur concupiscentiam, qua caro concupiscit aduersus spiritum, & aduersum se cogit concupiscere spiritum, &c.* Et statim pro horũ confirmatione addit: *Cur autem non creditis, hominibus in paradiso constitutis ante peccatum, diuinitus potuisse concedi, vt tranquilla motione, & coniunctione, vel commixtione membrorũ sine vlla libidine filios procrearẽt: aut in eis saltem libido talis esset, cuius motus, nec præcederet, nec excederet voluntatem? &c.* Et post fol. 225. litt. F. inquit: *Nunquid dicit figmentum ei se qui finxit, quare me sic fecisti? An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa originis vitiatæ, atque damnatæ facere aliud vas in honorem, secundùm misericordiam, & aliud in contumeliam secundùm iudicium? Ideò non vtrumque in honorem, ne hoc meruisse se existimet tanquam in culpata natura. Ideò non vtrumque in contumeliam, vt iudicio superexultet misericordia, &c.* Et tandem concludit fol. 226. capit. 11. sic: *Quis enim negat fu-*

futurum fuisse concubitum, etiamsi peccatum non praecessisset? Sed futurus fuerat, sicut aliis membris, ita etiam genitalibus, volunt à te motis, non libidine concitatis, aut certè etiam ipsa libidine, vt non vos de illa nimium contristemus, non qualis nunc est, sed ad nutum voluntarium seruiente, &c. Hæc sunt omnia, quæ habet Augustinus in illo libro 4. contra Iulianum, quæ præsentem possunt concernere materiam, ex quibus deducimus breuiter sequentia. Primò, quòd ex auctoritate adducta ab Aduersariis, ibi non sunt, nisi duo tantummodò verba, scilicèt illa causalis *quia*, & vox illa *commixtione*. Secundò, quòd Augustinus inuehitur in Iulianũ hæreticum, propterea, quia ad verba sua adderat causalem illam *quia*, & si hoc ita sensit Augustinus, quia erat contra suam mentem, & veritatem, quid dicet sacratissima Virgo Maria de illis, qui non solùm hîc, sed millies addiderunt istam causalem *quia*, tam in Augustino, quàm in aliis Doctoribus, vt ipsam macularent, vt passim demonstrabitur in Ventilatione? Tertiò, quòd S. Augustinus in hoc libro non negat Dei potentiam, vt Aduersarii proponunt in hac sua RATIONE, vt non possit ex eadem massa originis vitiatæ, atque damnatæ facere aliquod vas in honorem, sed potiùs defendit Dei virtutem, & potentiam, quoad hoc contra hæreticos, licèt non explicet Sanctus Doctor, an illa potentia sit ordinaria, vel absoluta? sed si vultis scire vnico verbo, quę potentia fuit necessaria ad præseruationem Virginis Mariæ; dicite, qua potentia in vestra sententia Deus illam sanctificauit in vtero, quia ipsa illam præseruauit: eadem enim potentia, qua potuit in secundo instanti expellere originale, potuit & in primo. Quartò, nota quòd secũdùm Augustinum non resultat originale ex commixtione corporum, vel seminum, sed ex concupiscentia, & libidine, non subiecta rationi, vel voluntati, vnde si in generatione Mariæ caro Ioachimi, & Annæ non concupiuit aduersus spiritum, quòd Deus ordinarissima potentia potuit facere, quia valdè senes, & Sanctissimi fuerunt, & ex præcepto Angeli se coniunxerunt, Maria non contraheret originale, & de hoc satis.

Quia iterum reddit calamus ad propositã Aduersariorum auctoritatẽ. Anonymus Via 2. ratione 1. cuius titulus est: *Incipiunt rationes 2. Viæ, quæ sunt tredecim, quarum prima hæc est: Si Beata Virgo in originali peccato concepta nõ fuisset, Christus non omnium hominum Redemptor fuisset.* Hanc suam primam RATIONEM inter alia probat sic: *Item Augustinus in 2. lib. de Ecclesiasticis Dogmatibus, qui dicitur Manuale, cap. 13. Quia, inquit, primi parentes peccauerunt, &c. sed quia homo sine peccato esse non poterat, si ex commixtione seminum descenderet, ideò Filius Dei sine commixtione seminis pro nobis factus est homo, assumens ex Virgine naturam, non culpam, &c.* Ecce tertio descendit in arenam eademmet auctoritas, vt ex ipsius verbis constat, sed mutato habitu: nam si eam supra adduxerant ex Sancto Augustino in Speculo, & in Manuali, hîc introducitur sub alia citatione, scilicèt in lib. 2. de Ecclesiasticis Dogmatibus, qui dicitur Manuale, cap. 13. notate ergo qua veritate hęc noua personata auctoritas introducitur ad scenam. In operibus S. Augustini, tom. 3. fol. 44. col. 4. & in nouissima impressione in Appendice, fol. 380. extat liber de Ecclesiasticis Dogmatibus, siue de Diffinitionibus orthodoxæ fidei, sed est liber vnicus, non habens secundum, & ex hac parte iam est mendosum illud de *lib. 2. de Ecclesiasticis Dogmatibus*, sicut etiam illud, *qui dicitur Manuale*, nam liber iste nunquam fuit dictus Manuale. Deinde talis auctoritas, aut illius signum, aut vmbra non inuenitur, nec est in cap. 13. nec in aliquo alio (habet enim 88. capita) & sic totum hoc est fictũ, et falsum, sicut præcedentia. Denique in multis discrepant verba istius à præcedente, quia vbi illa: *quia nemo hominum*, ista habet: *sed quia homo*, vbi in illa: *sine peccato esse poterat*, in ista additur *non*. Item in ista prætermittitur totum illud: *vt inquinatos à peccato mundaret*, item ad illud: *factus est homo.* Hîc adiunctum fuit: *pro nobis*, atque illud: *assumens.* Si ergo vna indiuisibilis actoritas adducta à vobis in tribus distinctis locis, seu RATIONIBVS, & ex tribus Sanctis Augustino, Gregorio, & Anselmo, quorum opera notissima habentur præ manibus, citata non in vno, vel altero libro, sed in decem diuersis, scilicèt Manuali, tribus Speculis, de Ecclesiasticis Dogmatibus, in primo libro, & quarto contra Iulianum, in secundo, atque decimoseptimo Moralium, ac tandem in libro de Conceptu virginali, est falsa, ficta, supposita, ac mendaciter adducta

cta in toto,& in partibus,ita vt nec vnum solum verbum possitis assignare, vbi requiescat pes eius, quia nullibi reperitur, qualia vel quanta vitia in aliis decem, & nouem esse putatis? Sufficiat pro nunc credere quòd sunt, vt suprà propositum est sine numero, pondere,& mensura.

TERTIVS FASCICVLVS.

Pro tertia ratione, quæ talis est: *Omnes homines præter Christum, qui post Adæ peccatum mortui sunt, habuerunt aliquod peccatum, sed Beata Virgo est homo, non Christus, quæ mortua est post Adæ peccatum igitur,&c.* Adducunt ex Augustino quendam Fasciculum sic. Item Augustinus in libro Hyponosticon: *Mors enim propter peccatum introiuit in orbem terrarum. Omnibus quippè hominibus tàm iustis, quàm iniustis, propter peccatum Adæ, quòd prima natiuitate traxerunt, mors temporalis ista debetur. Nos enim peccato morimur victi; Christus autem innocens mori voluit, vt moriendo mortem nostram, captiuaret.* Item in eodem: *Dic ergo, quærenti mihi, si peccatum paruulus nullum carnaliter natus atraxit: cur tàm breui dierum sorte mortis astringitur? Non enim me fingente, sed Apostolo prædicante dictum est: propter peccatum mors, & stipendia peccati mors. Sed secundùm errorem vestrum iniquus est Deus, vt mori paruulum patiatur, non habentem peccatum, per quod possit vita priuari, hæc ille.* Hanc rationem idem confirmat super Psalm.34.sic dicens: *Adam mortuus est propter peccatum, Maria ex Adam mortua est propter peccatum; caro autem Domini ex Maria mortua est, propter delenda peccata, hæc ille.* Item in 6.contra Iulianum: *Vos, inquit, negantes originale peccatum in pueros traduci, profectò cogimini dicere, Deum esse inualidum, vel iniustum, sub cuius potestate imago eius in paruulis tantis malis affligitur.* Item in 2. de Baptis. paruulorum: *Nostrum, inquit, corpus mortuum est propter peccatum: solùm autem Christi corpus mortuum est sine peccato; vt fuso sanguine sine culpa omnium culparum cyrographa delerentur.* Item in eodem: *Teneamus, inquit, indeclinabilem fidei confessionē: solus vnus est, qui sine peccato natus est in similitudine carnis peccati: solus sine peccato mortuus est propter nostra peccata. Hæc ille.* Idem in eodem: *Nulla, inquit, pœna alicui debetur nisi propter peccatum, excepto illo, qui in flagella paratus est absq; peccato. Hæc ille.* Item idem, de perfectione iustitiæ: *Qui negat, inquit, in omnem hominem peccatum introisse, negare vtique debet in illos mortem pertransisse. Mors enim intrare non potuit, nisi intrante peccato; quia verò in omnes homines mors pertransiit, necessè est in omnes pertransisse peccatū. Et quia originale peccatum, cum quo paruulus nascitur, oculis carnis videre non possumus; omnes autem ex Adam carnaliter natos, etiamsi iam in Christo renati sint, videmus mortis legibus astringi, per hoc quod videmus, id quod non videmus, cogimur confiteri. Faciliùs enim fieri potuit, vt transeunte peccato, pœna minimè sequeretur, quàm vt nullo comitante peccato, partem sumat pœnæ, qui nihil habuit culpæ.* Item idem ad Sabinum Comitem. *Christus, inquit, mortuus est pro peccato non suo, sed alieno; cæteri verò omnes non alieno, sed suo moriuntur peccato. Hæc ille.* Et iste est Aduersariorum fasciculus continens, vt vides nouem auctoritates, in quibus inuenies vitia sequentia.

Dicunt in duabus, primis in libro Hypognosticon, & cùm sint sex libri, non signant in quo; sed prima ficta est, & supposita à primo vsque ad vltimum verbum, quia non extat in illis sex libris; solùm enim in primo, circa principium, inquit Augustinus: *Quæ est enim perditio vitiorum, nisi mors? sed viuorum malè viuentium, qui in secunda morte peribunt: non viuorum iustorum, id est, requirentium Deum, quibus tantùm propter peccatum Adæ, quod traxere nascentes, mors non secunda, sed prima debetur.* Vide, ò Lector! quid commune habeat hæc auctoritas cum illa Aduersariorum? Non ergo errabis affirmando, totam fuisse fictam. De secunda auctoritate dicunt: *Item in eodem*, id est, Hypognosticon, nam de libro esset falsum, nam pars auctoritatis antecedentis est in lib. 1.& hæc in lib.5. in qua vitiarunt sequentia: nam vbi Augustinus: *Cur breuis dierum,&c.* Ipsi: *Cur tam breui dierum sorte.* Item prætermiserunt hæc verba Augustini: *Quia vbi peccatum non est, vtique mors esse non debet*, quia his declarabatur mens Augustini. Item vbi Augustinus solùm: *Per peccatum mors.* Ipsi addiderunt: *Et stipendia peccati mors.* Item vbi Augustinus: *Ac per hoc secundùm errorem.* Ipsi absolutè: *Secundùm errorem.* Tertiam auctoritatem ex Psalm. 34. adducunt etiam inter auctoritates Augustini,& illam examinamus latè in Ventilatione, num.34.auct.1. pro nunc sat erit scire, quòd etiam est in multis vitiata

tiata. Quarta ex lib. 6. contra Iulianum, extat cap. 9. ad finem; sed interest hic transcribere omnia Augustini verba, vt videat Lector, vnde, & quomodò sit extracta hæc auctoritas contra Immaculatam Virginis Conceptionem: inquit ergo contra Iulianum Pelagianum, & suos sequaces: *Ipsa verò quæ communis est vobis hæresis vestra, quantùm Manichæos adiuuet, iam quidem sæpè monstraui, sed ne hic quidem est omitendum. Enumerant Manichæi mala, quæ in paruulis monstrant, quæ Cicero quoq; commemorat in libris de Republica, vnde ipsa eius verba iam transtuli. In quorum malorum commemoratione dicit: non vt à matre natura, sed vt à nouerca hominem in has ærumnas esse proiectum. Huc accedunt etiam illa, quæ non quidem omnes paruulos, sed tamē plurimos cernimus perpeti multa, & varia mala, vsque ad dæmonum incursus. Atque concludunt dicentes, cùm sit iustus & omnipotens Deus, vnde ista mala patitur imago eius in paruulis, nisi quia vera est, inquiunt, quam nos asserimus duarum naturarum boni, scilicèt maliq; commixtio? Hos Catholica redarguit veritas, confitens originale peccatum, per quod factum est dæmonum ludibrium genus humanum, & laboriosæ miseria destinata propago mortalium. Non autem ista esset, si humana natura per liberum arbitriū, in quo statum primum condita, perstitisset. Vos autem negantes originale peccatum, profectò, aut cogemini dicere Deum, vel inualidum, vel iniustū, sub cuius potestate imago eius in paruulis, sine vllo, vel proprij, vel originalis peccati meritò, tantis affligitur malis, &c. sed & vobis tam malitiosum venenum antiqui draconis irrepsit, vt & Catholicos horrore Manichæi nominis infametis, & Manichæos peruersitate vestri dogmatis adiuuetis.* Ex hac Catholica Augustini impugnatione, atque combinatione hæreticorum Manichæorum asserentium duos esse Deos, alterū creatorem bonorum, & alterum malorum, & Pelagianorum negantium peccatum originale, amputatis capite, ac pedibus, Aduersarii suam truncatam extraxerunt auctoritatem; & hoc non legaliter, nam addiderunt illam principalem clausulam: *In pueros traduci*, & prætermiserunt alteram: *Sine vllo, vel proprii, vel originalis peccati meritò*, sed quid ex erroribus extrahendum erat?

Tres sequentes auctoritates adductæ ex lib. 2. de Peccatorū meritis, & remissione, seu de Baptismo paruulorum contra Pelagianos, qui incipit: *De Baptismo paruulorum Marcelline, &c.* Extant tales, quales: nam prima, & in nostro ordine quinta inuenitur cap. 30. sed vbi Augustinus: *Christus autem corpus solum mortuum sine peccato.* Ipsi sic: *Solùm autem Christi corpus mortuum est sine peccato.* Sequens auctoritas sexta, extat post tres columnas, cap. 34. ad finem, à qua abstulerunt clausulam vnam principalem, scilicèt: *Sine peccato vixit inter aliena peccata*, & addiderunt alteram, scilicèt: *Solus sine peccato*, nam in Augustino non extat, ly *solus*. Septima auctoritas extat antè istas duas, videlicèt cap. 16. ad finem, sed longè aliter est in Augustino, sic dicente: *Nulla autem vindicta, nulla correptio, nullum Dei flagellum debetur, nisi peccato, excepto illo, qui in flagella paratus est, vt experiretur omnia secundùm similitudinem, sine peccato, vt esset Sanctus Sanctorum, Sacerdos interpellans etiam pro Sanctis, qui non mendaciter etiam quique de se dicant: Dimitte nobis debita nostra, &c.* Si hanc conferas cum suprapofita adducta ab Aduersariis inuenies quod in paucis conueniant: Octaua autoritas, quę in hoc fasciculo est pręcipua, ac maior, & quasi depicta pro Aduersariorum RATIONE, ex libro de perfectione iustitię, existente ad finem Tom. 7. cuius principium est: *Sanctis, Fratribus, & Episcopis.* Est falsa, & ficta à primò, vsque ad vltimum verbum, ita vt nec vmbra, nec signum illius extet, in toto illo libro: adduxerunt enim antecedentes, cum aliqua veritatis apparentia, licèt quoad substantiam parui momenti, vt hanc introducerent ex proprio marte fabricatam. Nona, & vltima auctoritas, ex epistola ad Sabinum Comitem, etiam est ficta, quia inter epistolas Augustini nulla extat ad Sabinum, neque ad Comitem illum, nisi ad Bonifacium, cui scripsit Augustinus duas epistolas, in prima, quæ est in ordine 70, nihil habet: & in secunda existente fol. 188. quæ incipit: *Domino, & eximio, &c.* inquit: *Quandiu in hac vita conuersaris, sine peccato te esse non credas, &c.* Videant ergo Aduersarii, vbi est hic Sabinus Comes, & ipsius epistola, & auctoritas, quia in Augustino non extat.

QVARTVS FASCICVLVS in cap. 30. sic adducunt suam quartam RATIONEM efficacissimam, vt ipsi dicunt: *Omnes homines, pro quibus Christus est mortuus, ha-*

habuerunt de facto aliquod peccatum, sed pro B. Virgine Christus est mortuus: ergo B. Virgo de facto habuit aliquod peccatum, sed non habuit actuale, ergo originale. Pro hac adducunt magnum fasciculum auctoritatum ex Sancto Augustino, sic: Maior verò probatur per Augustinum in 6. contra Iulianum, negantem pueros Christianorum contrahere originale peccatum, vbi sic dicit: *Totus iste Apostolicæ epistolæ locus, si te ab hac tua prauitate non corrigit, nimis obduruisti. Commendat enim Deus suam charitatem in nobis, quia cùm adhuc inimici essemus, Christus pro nobis mortuus est. Hoc tu dictum paruulis exceptis, vis putari. Vbi sic abs te quæram: si non sunt paruuli inter peccatores habendi, quomodò pro eis mortuus est Christus, qui pro peccatoribus est mortuus? Respondebis, non pro solis peccatoribus Christum esse mortuum, quamuis & pro peccatoribus sit mortuus, sed nusquam legis in diuinis Auctoribus mortuum esse Christum, etiam pro eis, qui nullum habuerunt peccatum? Sed attende, quam validis testimoniis vrgearis. Tu dicis etiam, pro peccatoribus Christum esse mortuum: ego verò dico, non nisi pro peccatoribus mortuum. ita vt respondere cogaris, si nullo peccato paruuli obstricti sunt, non esse Christũ pro paruulis mortuũ. Dicit enim Apostolus ad Corinth. Quoniam vnus pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus. Nullo modo hìc negare permitteris, non nisi pro hiis qui mortui sunt, mortuum fuisse Iesum. Quos ergo hoc loco intelligis mortuos? Nunquid eos, qui de corpore exierunt? Quis ita disipiat, vt hoc sapiat? Eo modo itaque intelligimus mortuos omnes, pro quibus mortuus est Christus, quomodo alibi dicit: Et vos cùm essetis mortui in delictis, viuificati estis cum illo. Ac pro hoc quod dicit vnus, quidem pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt, ostendit fieri, si potuisse, vt moreretur Christus, non pro mortuis, id est, pro peccatoribus. Ex hoc enim probabit omnes mortuos esse, quia pro omnibus mortuus est vnus. Consequens ergo esse voluit, vt omnes intelligantur mortui, si pro omnibus mortuus est. Quia ergo non in corpore restat, vt in peccato mortuos esse omnes, pro quibus mortuus est Christus? Nemo neget, nemo dubitet, nisi qui se negat, aut dubitat esse Christianũ. Quapropter si nullum trahunt peccatum paruuli non sunt mortui; si non sunt mortui, non est mortuus pro eis Christus, qui non est mortuus nisi pro mortuis. Tu verò iam in primo libro contra me clamans, dixisti: Christum etiam pro paruulis mortuum: ergo nullo modo negare permiteris, paruulus trahere originale peccatum. Reddi ergo mecum ad illud, quòd ad Roman. cœperam dicere. Commendat, inquit, Deus charitatem suam in nobis, quoniam cùm adhuc inimici essemus, Christus pro nobis mortuus est.* Et infra: *Originale, inquit, peccatum, quod in parente regenerato dimittitur, transiit in prolem, & manet in ea, quousque, & ipsa regeneretur: cùm enim dictũ sit vnus pro omnibus mortuus est; ergo omnes mortui sunt, quo corde, quo ore, qua fronte paruulos mortuos negatis, pro quibus Christum mortuum, non negatis? Si enim pro eis mortuus est; ergo & ipsi cum omnibus peccato mortui sunt. Verba hæc sunt Apostolica, sed arma sunt nostra, quibus si repugnore nolis, intelligis quod sine dubitatione credendum est: nulli Christi mortem esse necessariam, nisi ei, qui in peccato mortuus est. Hæc ille.* Et infra: *Per vnum, inquit, hominem peccatum intrasse in mundum, & ita in omnes homines pertransisse, in quo omnes peccauerunt, non existimemus, fas nobis esse aliter accipere, nisi vt omnes mortuos esse credamus, pro quibus murtuus est Christus. Ad omnes enim ætates pertinere non dubitamus, quod Apostolus ait: Beneficium Dei, qui eruit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in Regnum filii charitatis suæ. Explica, inquis, quomodò peccatũ personæ illi possit abscribi, quæ nec voluit peccare, nec potuit? Sed si vos sententiam rectam in vestrũ tortum sensum torquere noletis, audiretis Apostolum, hoc breuiter explicantem, qui cùm dicit vnum fuisse, in quo omnes peccauerunt, in illo vno, omnes mortuos esse dixit, vt vnus alius pro omnibus moreretur. Vnus enim pro omnibus mortuus est; ergo omnes mortui sunt, pro quibus mortuus est Chistus. Nega igitur, Christum pro paruulis mortuum, vt eos excipias de numero mortuorum, hoc est, de contagio peccatorum.* Et infra: *Propter hoc, vinculum quod conectitur ex primo Adam, nec solui potest nisi in secundo Adam; propter hoc inquam, vinculũ mortis mortui reperiuntur infantes, non ista morte notissima, quæ à corpore animã separat, sed ea morte, qua tenebantur omnes, pro quibus mortuus est Christus: scimus enim, ait Apostolus (quòd à nobis sæpissimè repetendum est) quoniam si vnus pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus. Quòd apertiùs ita dicitur: Illi sunt à mortuis vinculo liberati, pro quibus mortuus est inter mortuos liber, vel multò apertiùs: illi sunt liberati à peccato, pro quibus mortuus est ille, qui nunquam fuit* in

tiata. Quarta ex lib. 6. contra Iulianum, extat cap. 9. ad finem; sed interest hic transcribere omnia Augustini verba, vt videat Lector, vnde, & quomodò sit extracta hæc auctoritas contra Immaculatam Virginis Conceptionem: inquit ergo contra Iulianum Pelagianum, & suos sequaces: *Ipsa verò quæ communis est vobis hæresis vestra, quantùm Manichæos adiuuet, iam quidem sæpè monstraui, sed ne hic quidem est omitendum. Enumerant Manichæi mala, quæ in paruulis monstrant, quæ Cicero quoq; commemorat in libris de Republica, vnde ipsa eius verba iam transtuli. In quorum malorum commemoratione dicit: non vt à matre natura, sed vt à nouerca hominem in has ærumnas esse proiectum. Huc accedunt etiam illa, quæ non quidem omnes paruulos, sed tamē plurimos cernimus perpeti multa, & varia mala, vsque ad dæmonum incursus. Atque concludunt dicentes, cùm sit iustus, & omnipotens Deus, vnde ista mala patitur imago eius in paruulis, nisi quia vera est, inquiunt, quam nos asserimus duarum naturarum boni, scilicèt maliq; commixtio? Hos Catholica redarguit veritas, confitens originale peccatum, per quod factum est dæmonum ludibrium genus humanum, & laboriosæ miseriæ destinata propago mortalium. Non autem ista esset, si humana natura per liberum arbitriū, in quo statum primum condita, perstitisset. Vos autem negantes originale peccatum, profectò, aut cogemini dicere Deum, vel inualidum, vel iniustū, sub cuius potestate imago eius in paruulis, sine vllo, vel proprii, vel originalis peccati meritò, tantis affligitur malis, &c. sed & vobis tam malitiosum venenum antiqui draconis irrepsit, vt & Catholicos horrore Manichæi nominis infametis, & Manichæos peruersitate vestri dogmatis adiuuetis.* Ex hac Catholica Augustini impugnatione, atque combinatione hæreticorum Manichæorum asserentium duos esse Deos, alterū creatorem bonorum, & alterum malorum, & Pelagianorum negantium peccatum originale, amputatis capite, ac pedibus, Aduersarii suam truncatam extraxerunt auctoritatem; & hoc non legaliter, nam addiderunt illam principalem clausulam: *In pueros traduci*, & prætermiserunt alteram: *Sine vllo, vel proprii, vel originalis peccati meritò*, sed quid ex erroribus extrahendum erat?

Tres sequentes auctoritates adductæ ex lib. 2. de Peccatorū meritis, & remissione, seu de Baptismo paruulorum contra Pelagianos, qui incipit: *De Baptismo paruulorum Marcelline, &c.* Extant tales, quales: nam prima, & in nostro ordine quinta inuenitur cap. 30. sed vbi Augustinus: *Christus autem corpus solum mortuum sine peccato.* Ipsi sic: *Solùm autem Christi corpus mortuum est sine peccato.* Sequens auctoritas sexta, extat post tres columnas, cap. 34. ad finem, à qua abstulerunt clausulam vnam principalem, scilicèt: *Sine peccato vixit inter aliena peccata*, & addiderunt alteram, scilicèt: *Solus sine peccato*, nam in Augustino non extat, ly *solus.* Septima auctoritas extat antè istas duas, videlicèt cap. 16. ad finem, sed longè aliter est in Augustino, sic dicente: *Nulla autem vindicta, nulla correptio, nullum Dei flagellum debetur, nisi peccato, excepto illo, qui in flagella paratus est, vt experiretur omnia secundùm similitudinem, sine peccato, vt esset Sanctus Sanctorum, Sacerdos interpellans etiam pro Sanctis, qui non mendaciter etiam quisque de se dicant. Dimitte nobis debita nostra, &c.* Si hanc conferas cum suprapoſita adducta ab Aduersariis inuenies quod in paucis conueniant: Octaua autoritas, quę in hoc fasciculo est pręcipua, ac maior, & quasi depicta pro Aduersariorum RATIONE, ex libro de perfectione iustitię, existente ad finem Tom. 7. cuius principium est: *Sanctis, Fratribus, & Episcopis.* Est falsa, & ficta à primò, vsque ad vltimum verbum, ita vt nec vmbra, nec signum illius extet, in toto illo libro: adduxerunt enim antecedentes, cum aliqua veritatis apparentia, licèt quoad substantiam parui momenti, vt hanc introducerent ex proprio marte fabricatam. Nona, & vltima auctoritas, ex epistola ad Sabinum Comitem, etiam est ficta, quia inter epistolas Augustini nulla extat ad Sabinum, neque ad Comitem illum, nisi ad Bonifacium, cui scripsit Augustinus duas epistolas, in prima, quæ est in ordine 70, nihil habet: & in secunda existente fol. 188. quæ incipit: *Domino, & eximio, &c.* inquit: *Quandiu in hac vita conuersaris, sine peccato te esse non credas, &c.* Videant ergo Aduersarii, vbi est hic Sabinus Comes, & ipsius epistola, & auctoritas, quia in Augustino non extat.

QVARTVS FASCICVLVS in cap. 30. sic adducunt suam quartam RATIONEM efficacissimam, vt ipsi dicunt: *Omnes homines, pro quibus Christus est mortuus, ha-*

habuerunt de facto aliquod peccatum, sed pro B. Virgine Christus est mortuus: ergo B. Virgo de facto habuit aliquod peccatum, sed non habuit actuale, ergo originale. Pro hac adducunt magnum fasciculum auctoritatum ex Sancto Augustino, sic: Maior verò probatur per Augustinum in 6. contra Iulianum, negantem pueros Christianorum contrahere originale peccatum, vbi sic dicit: *Totus iste Apostolicæ epistolæ locus, si te ab hac tua prauitate non corrigit, nimis obduruisti. Commendat enim Deus suam charitatem in nobis, quia cùm adhuc inimici essemus, Christus pro nobis mortuus est. Hoc tu dictum paruulis exceptis, vis putari. Vbi sic abs te quæram: si non sunt paruuli inter peccatores habendi, quomodò pro eis mortuus est Christus, qui pro peccatoribus est mortuus? Respondebis, non pro solis peccatoribus Christum esse mortuum, quamuis & pro peccatoribus sit mortuus, sed nusquam legis in diuinis Auctoribus mortuum esse Christum, etiam pro eis, qui nullum habuerunt peccatum? Sed attende, quam validis testimoniis vrgearis. Tu dicis etiam, pro peccatoribus Christum esse mortuum: ego verò dico, non nisi pro peccatoribus mortuum. ita vt respondere cogaris, si nullo peccato paruuli obstricti sunt, non esse Christũ pro paruulis mortuũ. Dicit enim Apostolus ad Corinth. Quoniam vnus pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus. Nullo modo hìc negare permitteris, non nisi pro hiis qui mortui sunt, mortuum fuisse Iesum. Quos ergo hoc loco intelligis mortuos? Nunquid eos, qui de corpore exierunt? Quis ita desipiat, vt hoc sapiat? Eo modo itaque intelligimus mortuos omnes, pro quibus mortuus est Christus, quomodo alibi dicit: Et vos cùm essetis mortui in delictis, viuificati estis cum illo. Ac pro hoc quod dicit vnus, quidem pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt, ostendit fieri, si potuisse, vt moreretur Christus, non pro mortuis, id est, pro peccatoribus. Ex hoc enim probabit omnes mortuos esse, quia pro omnibus mortuus est vnus. Consequens ergo esse voluit, vt omnes intelligantur mortui, si pro omnibus mortuus est. Quia ergo non in corpore restat, vt in peccato mortuos esse omnes, pro quibus mortuus est Christus? Nemo neget, nemo dubitet, nisi qui se negat, aut dubitat esse Christianũ. Quapropter si nullum trahunt peccatum, paruuli non sunt mortui; si non sunt mortui, non est mortuus pro eis Christus, qui non est mortuus nisi pro mortuis. Tu verò iam in primo libro contra me clamans, dixisti: Christum etiam pro paruulis mortuum: ergo nullo modo negare permiteris, paruulus trahere originale peccatum. Reddi ergo mecum ad illud, quòd ad Roman. cœperam dicere. Commendat, inquit, Deus charitatem suam in nobis, quoniam cùm adhuc inimici essemus, Christus pro nobis mortuus est.* Et infra: *Originale, inquit, peccatum, quod in parente regenerato dimittitur, transiit in prolem, & manet in ea, quousque, & ipsa regeneretur: cùm enim dictũ sit vnus pro omnibus mortuus est; ergo omnes mortui sunt, quo corde, quo ore, qua fronte paruulos mortuos negatis, pro quibus Christum mortuum, non negatis? Si enim pro eis mortuus est; ergo & ipsi cum omnibus peccato mortui sunt. Verba hæc sunt Apostolica, sed arma sunt nostra, quibus si repugnore nolis, intelligis quod sine dubitatione credendum est: nulli Christi mortem esse necessariam, nisi ei, qui in peccato mortuus est. Hæc ille.* Et infra: *Per vnum, inquit, hominem peccatum intrasse in mundum, & ita in omnes homines pertransisse, in quo omnes peccauerunt, non existimemus, fas nobis esse aliter accipere, nisi vt omnes mortuos esse credamus, pro quibus murtuus est Christus. Ad omnes enim ætates pertinere non dubitamus, quod Apostolus ait: Beneficium Dei, qui eruit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in Regnum fili charitatis suæ. Explica, inquis, quomodò peccatũ personæ illi possit ascribi, quæ nec voluit peccare, nec potuit? Sed si vos sententiam rectam in vestrũ tortum sensum torquere noletis, audiretis Apostolum, hoc breuiter explicantem, qui cùm dicit vnum fuisse, in quo omnes peccauerunt, in illo vno, omnes mortuos esse dixit, vt vnus alius pro omnibus moreretur. Vnus enim pro omnibus mortuus est; ergo omnes mortui sunt, pro quibus mortuus est Chistus. Nega igitur, Christum pro paruulis mortuum, vt eos excipias de numero mortuorum, hoc est, de contagio peccatorum.* Et infra: *Propter hoc, vinculum quod conectitur ex primo Adam, nec solui potest nisi in secundo Adam; propter hoc inquam, vinculũ mortis mortui reperiuntur infantes, non ista morte notissima, quæ à corpore animã separat, sed ea morte, qua tenebantur omnes, pro quibus mortuus est Christus: scimus enim, ait Apostolus (quòd à nobis sæpissimè repetendum est) quoniam si vnus pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus. Quòd apertiùs ita dicitur: Illi sunt à mortuis vinculo liberati, pro quibus mortuus est inter mortuos liber, vel multò apertiùs: illi sunt liberati à peccato, pro quibus mortuus est ille, qui nunquam fuit*

in

in peccato. Hæc sunt stabilimenta fidei Christianæ, qui ea subuertere nititur, stātibus illis ille subuertetur. Hæc ille. Iste fasciculus auctoritatū Augustini habet sequentia vitia.

Inquit enim præallegato lib. 6. contra Iulianum, cap. 1. fol. 237. *Frustra omninò contenditis, nec ab originali peccato paruulos regeneratione mundari; non hoc ostendit, qui dixit: quicumque baptizati sumus in Christo, in morte eius baptizati sumus: Dicendo enim, quicumque, non vtique paruulos fecit exemptos, &c.* Et sic adducit aliqua testimonia Pauli ex epist. ad Roman. cap. 6. vt ex illis probet; etiam paruulos regenerari per Christum, & post 28. lineas inquit: *Totus itaque iste epistolæ Apostolicæ locus si te ab ista prauitate non corrigit, nimis obduruisti, &c.* Ecce habemus, Lector, principium auctoritatis adductæ ab Aduersariis, in qua est primum vitium, quòd hanc clausulam adductam ab Augustino ad probanda verba suprà posita, adducunt Aduersarii ad probandum hanc suam. *Contra Iulianum negantem pueros Christianorum contrahere originale peccatum,* quando in toto illo libro, nec solum vnicum verbum habet Augustinus de pueris Christianorum. Deinde prætermitendo sex lineas, desumpserunt verba illa: *Comendat enim, &c.* Et in illis alterarunt sequentia: vbi textus *autem*, ipsi *enim*, anteposuerunt vocem, *Deus*, & vbi Augustinus cum legitimo Pauli textu *peccatores*, ipsi posuerunt ly *inimici*. Item addiderunt ly paruuli, quòd in textu non est, etiam addiderunt ly *Christus*, & infrà ly *Christum*. Item vbi Augustinus: *Quamuis sit etiam pro peccatoribus mortuus*, ipsi sic: *Quamuis, & pro peccatoribus sit mortuus.* Item vbi Augustinus, *quòd quidem*, ipsi, *sed nusquam*. Item vbi Augustinus: *Habuerunt omninò peccatum*; ipsi abstulerunt ly *omninò*, & infrà addiderunt ly *Christum*, & ly *Apostolus*, & iterum ly *Christus*. Item infrà vbi Augustinus: *Intelligimus mortuos, pro quibus omnibus vnus mortuus est Christus*, ipsi sic: *Intelligimus mortuos omnes, pro quibus mortuus est Christus*, quòd diuersum facit sensum. Item vbi Augustinus cum sacro textu: *Mortui in delictis, & præputio carnis vestræ.* Ipsi vitiantes vtrumque abstulerunt illud, *& præputio carnis vestræ*, cum sua intētione. Item vbi Augustinus, *viuificauit cum illo*, ipsi sic: *viuificati estis cum illo*. Item vbi textus: *ostendens*, ipsi: *ostendit*, & iterum addiderunt ly *: Christus*. Item vbi Augustinus solùm: *nisi pro mortuis*, Aduersarii ex proprio cerebro addiderunt: *id est, pro peccatoribus*, deinde prætermiserunt tres lineas, & continuarunt textū dicentes: *consequens ergo esse voluit*, cùm in Augustino dicatur: *vide quia consequens esse voluit*. Item vbi Augustinus conditionaliter: *esse mortuos omnes, si pro omnibus Christus mortuus est*, ipsi abstulerunt conditionalem, *si*, & addiderunt ly, *Christus*. Item vbi Augustinus: *contra nos*, ipsi *contra me*. Item vbi textus in plurali: *eos trahere originale peccatū*, ipsi pro relatiuo *eos* apposuerunt *paruulus*; denique remitentes tres lineas, continuarunt verba illa: *Redi ergo mecum, &c.* Ista sunt vitia primæ clausulæ, seu auctoritatis, sed perge mecum ad alias.

Dicunt igitur, *et infrà: Originale, inquit, peccatum, &c.* Et benedicunt *infrà*, nam post quatuor columnas Augustinus dicit: *Ita & originale delictum*, sed ipsi dixerunt, *originale peccatum*; latiùs enim patet *delictum*: Augustinus, *& transiit in prolem delicto*, at Aduersarii abstulerunt coniunctionem *&*, atque dixerunt absolutè de suo peccato, *transiit in prolem*, addentes ad maiorem fictioné, *& manet in ea*, quia in Augustino non est ly *in ea*. Item vbi Augustinus: *nisi & ipsa*, Aduersarii: *quousque & ipsa*. Item prætermiserunt malitiosè illa Augustini verba: *quis intelligit? numquid ideò non est delictum?* vt sic fugerent à voce illa *delictum*, & vt adimplerent clausulam, & sensum loco præcedentium, addiderunt illud: *cùm enim dictum sit*, quæ verba non extant in Augustino. Deinde remittentes tres lineas, continuarunt textum sic: *Si enim pro eis mortuus est, ergo & ipsi cum omnibus peccatoribus mortui sunt*; extant autem in Augustino sic: *Si autem etiam pro eis mortuus est, qui vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, & isti cum omnibus.* Item derelinquentes decem lineas, continuarunt præcedentes illud: *Verba hæc sunt Apostolica, &c.* Sed in Augustino non est ly *hæc*. Denique, vbi Augustinus: *Sic dubitatione credendum est, etiam si non intelligas.* Ipsi sic: *Sine dubitatione credendum est nulli Christi mortem esse necessariam, nisi ei, qui in peccato mortuus est.* Notare amore Dei, qua conscientia potuerunt addere hanc clausulam: *Nulli Christi mortem esse necessariam, nisi ei, qui in peccato mortuus est*, cuius nec sola vna littera extat in Augustino, vt deducerent pro consequentia,

tia, quòd si Virgini Mariæ fuit necessaria mors Christi; ergo priùs fuit mortua in peccato.

Pro sequenti auctoritate dicunt; *& infrà: Per vnum, inquit, hominem, &c.* Et verum est, quod *infrà* transactis tribus columnis ad finem; cap. 3. inquit Augustinus: *Per vnum tamen hominem, &c.* In qua clausula aliqua variarunt, præcipuè quia vbi Augustinus: *Nisi vt omnes mortuos esse credamus, in primi hominis peccato, pro quibus mortuus est Christus.* Ipsi abstulerunt verba illa: *In primi hominis peccato,* desiderantes stabilire ex Augustino, quòd Virgo Maria non solùm in Adam, sed etiam in seipsa fuerat mortua in peccato. Deinde derelinquentes decem lineas continuarunt capitulum quartum, cum antecedentibus capitis tertii, dicendo absolutè: *Ad omnes enim ætates permitere, &c.* quæ in Augustino extant sic: *Quòd vt Apostolico testimonio comprobarem ad omnes ætates, dixi pertinere.* Item prætermitentes alias quadraginta lineas, continuarunt textum, dicendo: *Explica inquis, &c.* Sed hic etiam derelinquerunt ly *iustè*, & alias duas lineas, & vbi Augustinus: *In illo vno mortui sunt omnes, vt moreretur vnus pro omnibus.* Aduersarii sic: *In illo vno omnes mortuos esse dixit, vt vnus alius pro omnibus moreretur*, & in sequentibus derelinquerunt ly *etiam*, & vbi Augustinus: *eximias*, ipsi: *excipias, &c.*

In vltima auctoritate dicunt, *& infrà: Propter hoc vinculum, &c.* Hæc extant taliter *infrà*, quòd est post duodecim columnas, vide si est satis *infrà*, & vbi Augustinus dicit: *Morte nouissima*, ipsi: *notissima.* Item, vbi in textu absolutè: *Quoniam vnus pro omnibus mortuus est.* Aduersarii conditionaliter: *Quoniam si vnus, &c.* Item addiderunt ly *Christus*; & prætermiserunt duas lineas, vt continuarent textum. Denique clausulam illam, qua totum suum concluserunt intentum: *Hæc sunt stabilimenta fidei, &c.* Desumpserunt ex libri exordio, transeuntes à fine libri, ad principium, continuando verba, quæ distant inter se per septemdecim columnas, & hæc stabilimenta fidei, sic sunt proposita ab Augustino: *Si tibi Christiana fides displicet, apertiùs confitere: nam Christianam fidem aliam non poteris inuenire: vnus homo est ad mortem, vnus ad vitam, ille tantùm homo iste Deus, & hom[o] per illum est mundus inimicus factus [De]o, per istum mundus reconciliatus Deo, electus ex mundo, sicut in Adam omnes moriuntur, sic in Christo omnes viuificantur, sicut portauimus imaginem terreni, portemus imaginem eius, qui in cœlo est. Hæc stabilimenta fidei Christianæ, qui subuertere nititur, stantibus eis, ipse subertetur.* Hec reduxistis ad vestras auctoritates, pro opinione de sanctificatione, & pro peccato originali Virginis Mariæ, sed quo fundamento? qua veritate? Nec recurrere potestis ad diuersa originalia, quia in omnibus extant, vt suprà diximus; nec vnus, vel duo sic deuiarunt à veritate, nam etiam Anonymus adducit hanc auctoritatem, Via 2. Ration. 3. fol. 45. non solùm cum suprà enumeratis viciis, sed etiam cum aliis.

FASCICVLVS QVINTVS, capitulum 31. & rationem quintam componunt, ex prærogatiua Christi sic: *Solus Christus fuit in sua Conceptione sanctus: & solus Christus, & sola anima eius fuit sine peccato: & soli Christo non fuit opus renasci: & omnes homines, excepto Christo, habuerunt aliquod peccatum; ergo Beata Virgo, quæ fuit homo, non Christus, non fuit in sui Conceptione sancta, nec fuit sine peccato, & ei fuit opus renasci, & perconsequens habuit originale peccatum; antecedens probatur primò, quantùm ad primam partem.* Adeò magnus (tàm materialiter in latitudine, ac numero auctoritatum, quàm formaliter in vitiis, ac falsitatibus) & grauis est fasciculus iste, vt nec Gigas in magnitudine, atque in pacientia Iob ipsum supportare poterit, vt ex ipso constabit: habet enim, vt vides quatuor partes. Prima est; quòd solus Christus fuit in sua Conceptione sanctus. Secunda, quòd solus Christus in sola anima eius fuit sine peccato. Tertia, quòd soli Christo nō fuit opus renasci. Quarta, quòd omnes homines, excepto Christo, habuerunt aliquod peccatum. Istas quatuor clausulas probant non aliis rationibus, sed quàm plurimis auctoritatibus volentes, ex gloria Filii concludere ignominiam Matris, ex illa voce solus sola solum (omnes enim propositiones ex ipsa componuntur) dessolare Immaculatā Virginis Conceptionē. Detegere omniū figmenta, esset labor immensus, & sic decreui regulare solummodò primam ad veritatis apicem, vt ex ipsa cognoscatur, quales sunt aliæ tres, neque hanc ad examen reuocabo integram, quia etiam esset nimis onerosum mihi,

&

& legenti, sed solùm aliquas præcipuas partes, primas, atque ab Aduersariis collocatas in fronte aciei, tanquam fortiores, & incontrastabiles.

Inquiunt ergo sic: Antecedens probatur primò, quantùm ad primam partē; nam Augustinus in libro, qui dicitur Speculum, cap. 12. sic dicit: *Caro namque Christi sanctificatione diuinæ gratiæ per donum Spiritus Sancti, ita formata est, & in vnitate Filii Dei absque vlla peccati originalis sorde assumpta; vt ex ipsa Conceptione sanctificata, nullum posset deinceps recipere peccatum. Nam cæteri homines ad hoc sanctificantur, vt peccatis careant, quæ priùs habebant. Solus autem homo ille Dominicus ad hoc sanctificatus est, vt peccatum in se nullum reciperet. Hæc ille.* Item Gregorius in 18. Moral. cap. 39. *Nullus Sanctorum quantumlibet virtutibus plenus existat, potest vllo modo æquari ei, de quo ad distinctionem nostræ sanctitatis dictum est: quòd ex te nascetur sanctum: nos quidem, & si sancti efficimur, non tamen sancti nascimur, id est, concipimur, quia naturæ corruptibilis conditione constringimur, vt cum Propheta dicamus: ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. Hæc ille. Ille ergo solus veraciter sanctus est natus, qui ex commixtione carnalis copulæ non est conceptus. Non ergo adæquabitur ei topazion de Æthiopia, ac si patenter dicat: Alii Sancti, quia ex peccati nigredine ad gratiam veniunt, æquari Deo homini in puritate non possunt.* Hæc prima pars præsentis fasciculi ex duabus auctoritatibus componitur, vna Augustini, altera Gregorii, primam Augustini adducunt ex libro Speculi, cap. 12. sed cùm vt suprà dixi, in operibus Augustini sint tria Specula, in primo Speculo existente tom. 3. quod incipit: *Quis ignorat, &c.* Talis auctoritas non extat; conflatur enim tantummodò ex auctoritatibus sacræ Scripturæ, & non procedit per capita. Secundum Speculum existens tom. 9. cuius initium est: *Adesto mihi verum lumen, &c.* In rei veritate non est Augustini, sed fuit consarcinatum ab aliquo studioso, longè posteriore Augustino, nam in illo introducuntur versiculi ex libro 3. Boetii, qui vixit multum post Augustinum, sed transeat hoc, quia iam inuenitur inter opera Augustini; liber ergo iste procedit per capita, sed caput 12. allegatum ab Aduersariis, sic se habet: *Verùm quia caro nescit spiritum, & inuisibilia, à visibilibus non videntur; per fidem enim ambulamus, & non per speciem, humanæ tu Deus noster nimis bonus, & pius consulens infirmitati, dignaris te nobis insinuare, non tua proprietate, sed aliqua quadam similitudine, vnde & nostrorum qualitatem membrorum habere describeris, volens passionum indignas de te ipso ad hæc præferre, & quia sicut es, te nequimus scire in præsenti miseria, per nostra nos ad tua trahas, & nos dum condescendis nobis facilius, surgamus tibi.* Hoc est, totum illud caput 12. & in quo ex tota auctoritate adducta ab Aduersariis, inuenitur solummodò vox illa *caro*, quia aliud verbum magnum, vel paruum non extat. Tertium Speculum existens in eodē tom. 9. quod dicitur Speculū peccatoris, incipiens: *Quoniam charissimi, &c.* habet tantùm capita octo: cùm ergo ibi non sit caput 12. citatum ab Aduersariis, iam constat quod ex illa parte capitis, totum est quædam ficta chimera, ex parte Speculi, etiā fuit quædam detestabilis fictio, quia in nullo ex tribus relatis Speculis extat talis auctoritas, nec vmbra, aut verbum illius, nisi illud iam dictum *caro*, & *Christus*: cùm ergo non sit in capitulo citato, neque in Speculis; solùm restat inquirere, an talis auctoritas sit in aliquo alio opere Sancti Augustini, vt sic saltem saluemus Aduersarios à tam ingenti mēdacio, & ad hoc dico, quòd nec in toto Augustino talem auctoritatem ostendent Aduersarii, quia facta omni diligentia, nullam ibi inuenire potui, habens cum ipsa identitatem, imò neque vniuocationem, & si aliquid ampliùs vultis audire, neque analogiā, & sic pro ea, vel quærite aliud quartum Speculum, vel alium secundum Augustinum.

Sed videamus, an ista emendationem accipiant ab altera auctoritate Sancti Gregorii? In libro ergo 18. Moralium non cap. 39. vt dicunt Aduersarii, sed cap. 27. colum. 626. lit. D. sic inquit: *Sed ne acceptis quisque virtutibus extollatur à sancto viro*, id est Iob, *nunc dicitur: Non adæquabitur ei topazium de Æthyopia, ac si apertè dicat: Nullus Sanctorum quibuslibet virtutibus plenus, ex ista tamen nigredine mundi collectus, æquari ei potest, de quo scriptum est, quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei. Nos quippè, & si sancti efficimur, non tamen sancti nascimur, quia ipsa naturæ corruptibilis conditione constringimur, vt [illegible] Propheta dicamus: ecce enim in iniquitatibus conceptus [illegible], & in peccatis peperit*

perit me mater mea. Ille autem solus veraciter sanctus natus est, qui vt ipsam conditionem naturæ corruptibilis vinceret, ex commixtione carnalis copulæ conceptus non est. Et post 67. lineas sic prosequitur: *Non adæquabitur ei topazium de Æthiopia, ac si patenter insinuet, dicens: Hi qui ex peccati nigredine ad conuersionem veniunt æquari Deo, homini, omninò non possunt, quamuis multis colorum virtutibus resplendere videantur.* Nota, Lector, adulterationes capitales in hac sanctissimi Doctoris Gregorii auctoritate; nam vbi Gregorius simpliciter dixit: *Æquari ei potest.* Ipsi cum vniuersali: *Potest vllo modo æquari ei.* Et cum hac clausula concatenarunt illam: *De quo ad distinctionem nostræ sanctitatis dictum est*, quæ in Gregorio non est, & huic coniunxerunt illud: *quòd ex te nascetur sanctum.* Diuersissimum enim sensum, atque sententiam faciunt verba Gregorii, dicentis: *Nullus Sanctorum quibuslibet virtutibus plenus, ex ipsa tamen nigredine mundi collectus, æquari ei potest, de quo scriptum est, quòd nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei.* Abstulerunt enim cauillosè hanc præcipuam distinctionis notam: *vocabitur Filius Dei.* Et sic statim addidit Gregorius hæc verba ab Aduersariis omissa: *Nec æquari potest gloria Vnigeniti habita per naturam, aliis accepta per gratiam, &c.* quæ nostræ sententiæ sunt totum fundamentum. Item ad illam Gregorii propositionem: *nos quidem, & si sancti efficimur, non tamen sancti nascimur*, addiderunt ipsi absque vllo timore, *id est, concipimur*, vt sic introducerent suam conceptionem. Item in illa propositione Gregorii: *Ille autem solus veraciter sanctus natus est, qui vt ipsam conditionem naturæ corruptibilis vinceret ex commixtione carnalis copulæ conceptus non est*; posito relatiuo *qui*, transierunt ad illud, *ex commixtione carnalis copulæ conceptus non est*, derelinquentes illud: *vt ipsam conditionem naturæ corruptibilis vinceret*; nam Gregorius agit de corruptione carnis in amissione virginitatis, vt de se patet. Item prætermittentes integram columnam, continuarunt illud, *ac si patenter dicat*, quando in Gregorio dicitur: *ac si patenter insinuet.* Item vbi Gregorius dicit: *Hi qui ex peccati nigredine ad conuersionem veniunt æquari Deo homini, omninò non possunt.* Aduersarii sic: *Alii Sancti, quia ex peccati nigredine ad gratiam veniunt, æquari Deo homini in puritate non possunt*; addiderunt causalem *quia*, & illud *ad cōuersionem* mutarunt *ad gratiam*, & prætermiserunt illud *omninò*, atque addiderunt illud *in puritate*, sicque tota hæc Gregorii auctoritas à primo, vsque ad vltimum verbum est vitiata, atque pessimè adulterata.

Secunda pars huius fasciculi componitur ex sequentibus auctoritatibus, quas sic adducunt. Item Bernardus ad Lugdunenses; *Quamuis*, inquit, *paucis filiorum hominum datum sit cum sanctitate nasci, nulli tamen donatum est cum sanctitate concipi, vt vni sanè seruaretur, sancti prærogatiua conceptus, qui omnes sanctificaret, solusque absque peccato veniens purgationem faceret peccatorum. Solus itaque Dominus Iesus de Spiritu Sancto conceptus, qui solus est in conceptione sanctus. Quo excepto, cæteros omnes respicit, quòd vnus ait: ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis, &c.* Et in Sermone Assumptionis: *Beata*, inquit, *Maria hac singulari prærogatiua in concipiendo gaudet, quia non in originali peccato filium, quem admodum cæteræ omnes, sed superueniente Spiritu Sancto, sola de sanctificatione concepit. Hoc idem dicit Leo Papa, Theophilus, & Richardus de Sancto Victore, vt suprà allegatum est. Idem dicunt Alexander de Ales, Bonauentura, Richardus, Albertus, & Sanctus Thomas, & alii antiqui Theologi in 1. Sentent. dist. 16. & in 3. vbi ponunt, quod Christus secundùm humanitatem aliter sanctificatus est, quàm alii homines, quia ipse de non sancto negatiuè factus est sanctus; alii verò de non sancto priuatè facti sunt sancti, ex quibus patet veritas primæ partis antecedentis.* Prima ex epistola Ad Lugdunenses, sic se habet: *Quamobrem, & si quibus, vel paucis filiorum hominum datum est cum sanctitate nasci, non tamen & concipi: vt vni sanè seruaretur, sancti prærogatiua conceptus, qui omnes sanctificaret, solusque absque peccato veniens purgationem faceret peccatorum. Solus itaque Dominus Iesus de Spiritu Sancto conceptus, quia solus, & antè conceptum sanctus. Quo excepto de cætero vniuersos respexit ex Adam natos, quòd vnus humiltiter de seipso, ac veraciter confitetur in iniquitatibus, inquiens, conceptus sum: & in peccatis concepit me mater mea.* Principium auctoritatis in aliquibus manet variatum, sed transeat hoc: illa tamen Aduersariorum clausula: *Nulli tamen donatum est cum sanctitate concipi*, est penitùs adulterata

 terata

terata, & multò magis imcomparabiliter: *Solus itaque Dominus Iesus est de Spiritu Sancto conceptus, qui solus est in conceptione sanctus.* Nam Bernardi verba sunt longè diuersa; inquit enim: *Solus itaque Dominus Iesus de Spiritu Sancto conceptus; quia solus, & ante conceptum sanctus.* Obserua, si potuit esse pro re præsenti execrabilior adulteratio? Ex causali Bernardi, *quia* fecerunt relatiuum *qui*, & abstulerunt aduerbiũ *antè*, vt efficerent propositionem, habentem hunc sensum: solus Iesus fuit de Spiritu Sancto conceptus, quia solus ipse fuit in Conceptione sua sanctus: vel vice versa, quia solus Iesus fuit in sua Conceptione sanctus, dicitur, vel fuit de Spiritu Sancto conceptus, quando S. Bernardi verba expressè dicunt: solus Iesus fuit de Spiritu Sancto conceptus, quia solus ipse fuit antè conceptionẽ suã sanctus; ex quibus Aduersarii solùm deducere poterant hanc illationem; ergo Virgo Maria non fuit de Spiritu Sancto concepta; quia antè suan conceptionem non fuit sancta, vel aliter: quia Maria ante suam conceptionem non fuit sancta, ideò non fuit de Spiritu Sancto concepta: quomodocunque ergo accipiantur Bernardi verba, Aduersariorum semper est pessimum vitium. Item vbi Bernardus: *Quo excepto de cætero vniuersos respexit ex Adam natos.* Ipsi sic: *Quo excepto cæteros omnes respicit, quod vnus ait:* illud aduerbiale *de cætero vniuersos*, fecerunt vniuersalissimam, *cæteros omnes*, relinquẽtes ly *vniuersos*, quia voluerũt expungere illud, *ex Adam natos*, cum quo concordat ly *vniuersos*, denique mutarunt etiam & tempus, nam vbi Bernardus, *respexit*; ipsi de præsenti, *respicit*, & vtinam ipsi hoc respiciant in futuro.

Sed iam ad aliam auctoritatem Bernardi ex Sermone Assumptionis, quæ in toto hoc fasciculo præcipua est, & fundamentum multarum accedamus. Et in primis hanc ipsam adducunt in Sancto Bernardo, vt videbimus in Ventilatione, num. 44. auctorit. 2. fe lab hac est primò diuersa, inquiunt enim ibi. Item, idem in alio Sermone Assumptionis: *Beata*, inquit, *Virgo hac singulari prærogatiua, in concipiendo refulsit, quia filium non iniquitate, quemadmodum cæteræ omnes, sed superueniente Spiritu Sancto sola de sanctificatione concepit. Hæc ille.* Hic verò sic eandem adducunt. Et in Sermone Assumptionis: *Beata*, inquit, *Maria hac singulari prærogatiua in concipiendo gaudet, quia non in originali peccato filium, quemadmodum cæteræ omnes, sed superueniente Spiritu Sancto, sola de sanctificatione concepit. Hoc idem dicit Leo Papa, &c.* Istæ duæ auctoritates adductæ ab Aduersariis in hoc vno principali verbo differunt; scilicèt, quia in prima dixerunt: *Quia filium non in iniquitate*; hic verò aliter vertendo iniquitatem, dicunt: *Quia non in originali peccato filium, &c.* Et hoc ipsum, sicut Bernardus in illo Sermone Assumptionis dicunt Sanctus Leo, Theophilus, Richardus de Sancto Victore, Alexander de Ales, Bonauentura, Richardus de Mediauilla, & Sanctus Tomas? Optimè Patres videamus, quomodò hoc dicit Sanctus Bernardus, & posteà inquiremus, atque iudicabimus de aliis. Sanctus Bernardus habet de Assumptione Virginis Mariæ quinque Sermones existentes in eius operibus à colum. 247. vsque 257. sed in nullo extat talis auctoritas, & sic ex hac parte est falsa allegatio ista de Sermone Assumptionis; neque iste potuit esse error typographiæ, quia vt dixi, sic adducitur in duplici loco; auctoritas igitur hæc stat in Sermone de verbis Apocalypsis: qui incipit: *Signum magnum, &c.* vbi colum. 265. littera A. inquit Bernardus: *Excellentissimum nobis Virginis nostræ meritum; & singularis gratia commendatur. Nihilominus fulgeget etiam nouus ille conceptionis modus, vt non in iniquitate, quemadmodum cæteræ omnes, sed superueniente Spiritu Sancto sola, & de sola sanctificatione Maria conciperet. Nam quòd verum Deum, & Dei Filium genuit, vt idem ipse Dei hominis Filius vnus omnino Deus, & homo prodiret ex Maria, abyssus est luminis, &c.* Si ergo cum hac vera conferas adductam ab Aduersariis, non solùm reperies illam vitiatam, sed adulteratam in illa præcipua clausula, *quia non in originali peccato filium, &c.* quæ contra omnem veritatem introduxerunt, & peccatum originale, vt sic macularent Dei Matrem. Conuicti ergo de hoc patenti mendacio in Bernardo, quid dicemus de super additis verbis: *Hoc idem dicit Leo Papa, Theophilus, Richardus de Sancto Victore, & idem dicunt Alexander de Ales, Bonauẽtura, Richardus, Albertus, & S. Thomas?* N[illegible] quod cum vno Bernardo etiam vitiarunt, & macularunt istos octo Ec-

clesiæ

clesiæ Doctores, ac antiquos Patres, quia in nullo ipsorum reperient suprà positam propositionem. Vide in Ventilatione Doctores istos, nam ibi reperies omnes auctoritates illorum pro hac materia.

Tertia fasciculi pars sit ex sequentibus, vbi dicunt: Quòd verò solus Christus, et sola anima eius fuerit sine peccato, quæ est secunda pars antecedentis, patet nam Augustinus in 1. de Baptismo paruulorum: *Solus*, inquit, *Christus sine peccato natus est, quem sine virili complexu Virgo concepit*. Item super Ioannem: *Christus*, inquit, *solus fuit sine peccato, solus sine macula, non cuius maculæ abstersæ sint, sed cuius macula nulla fuit*. Et 2. de Nupt. et concup. *Omnes*, inquit, *sub peccato nascimur, per vnum, qui solus sine peccato fuit, liberamur*. Et in Inchiridione: *Cum humanum genus peccata longè separassent à Deo, per vnum mediatorem, qui solus sine peccato esset, oportuit nos reconciliari Deo*. Et super Ioannem: *Solus Christus de peccato nos liberare potuit, qui solus sine peccato venit*. Et super Psalmos: *Solus esse innocens infans potuit, qui de Adam ex libidine natus non fuit*. Et super Psal. 140. *Christus verè agnus immaculatus dicitur, quia in eo solo peccatum nullum inuentum fuit*. Idem tenet in quadraginta quatuor locis, sicut allegaui in alio libello, quem intitulaui Comiti Petro de Gambara, ciui Brixiensis in 13. Ration. 2. Viæ. Item Ambrosius in lib. de Arca Noe: *Solu Christus potuit esse iustus, & sine peccato, cùm omnis generatio hominum oberraret, nisi natus ex Virgine generationis obnoxiæ, minimè teneretur*. Et super Beati immaculati: *Solus Christus est, in quo peccatum nullum fuit*. Idem tenet in sex aliis locis, sicut suprà dictum est. Item Hieronymus suprà Cantica: *Solus Dominus Iesus peccatum nullum habuit, qui, & solus inter mortos liber fuit*. Item Gregorius 11. Moralium: *Solus Christus in carne sua mundus à peccato extitit, qui per carnalem delectationem huc non venit*. Et lib. 9. *Solus Christus inter omnes iustus apparuit, & ad pœnam solus sine culpa peruenit*. Item Leo Papa ad Flauianum: *Captiuitas nostra aliter solui non poterat, nisi causam nostram ille susciperet, qui verus homo esset, & solus peccati contagium no haberet; ideò Dei Filius sumpsit ex Matre naturam, non culpam*. Et infrà: *Fides Catholica in eo solo acquirit salutem, in quo solo se homo inuenit innocentem*. Et in Sermone 5. Natiuitatis: *Solus Christus inter homines innocens est natus, qui solus sine concupiscentia est conceptus*. Et in 8. de Passione: *In solo*, inquit, *Christo natura hominis fuit sine culpa*. Et in Serm. 12. *Solus*, inquit, *Filius Beatæ Virginis natus est absque delicto, non extraneus ab hominum genere, sed alienus ab omnium crimine*. Et idem tenet in duodecim locis, sicut notaui in alio libro. Idem tenet Origines, Ioannes Cassianus, & alii Doctores, sicut suprà allegatum est. Quòd ante sola anima Christi fuerit sine peccato, patet per Hieronymum super Psalm. sic dicentem: *Vnica est anima Christi, quæ sola sine peccato fuit*. Et Augustinus ad Optatum de origine animæ: *Omnis anima excepta mediatoris, aliquo peccato infecta fuit, &c*. Iam vides Lector, quod in hoc solo fasciculo sunt decē & octo formales auctoritates; remissiones verò ex Augustino quadraginta quatuor, ex Sancto Ambrosio sex, ex Sancto Leone duodecim, ex Origine, & Ioanne Cassiano duæ, sicque omnes simul sumptæ sunt octoginta duæ, in quibus sine vllo escrupulo dico, & affirmo esse plusquam quingenta vitia parua, & magna, & quæ penitus alterant sensum, nam de aliis minoribus si verbatim essent, enumeranda procederemus in infinitum; & quia horū maior pars detegitur in Ventilatione ab illis supersedeo: non enim poterant ista exactè examinari, nisi transcribendo ad litteram omnes auctoritates existentes in illo libro allegato in 2. Via, Ratione 13. cuius titulus est: *Si Beata Virgo nullum vnquam peccatum habuisset non solùm Christus illam prærogatiuam singularem, quam Sancti sibi soli attribuunt, habuisset*. Et principium, siue rationis exordium, sic se habet: *Tertia decima ratio talis est: Illud quod sancti Doctores in signum singularis prærogatiuæ, & excellentiæ soli Christo attribuunt, iniquum, impium, & nephàrium est Virgini Mariæ, vel alteri homini attribuere, vnde non glorietur in conspectu eius omnis caro, & ne excellentia capitis aliis membris attribuatur, quia gloriam meam alteri non dabo: sed fuisse immunem à peccato originali in sui Conceptione omnes Sancti Doctores soli Christo attribuunt in signum singularis excellentiæ, & prærogatiuæ: ergo impium est hoc Virgini attribuere, quòd videlicèt sit concepta sine peccato originali. Consequentia patet cum maiori; minor verò probatur inductione, & ratione: primum patet inducendo per auctoritates*

Sanctorum, & consequenter adducit in illa ratione 15. octoginta octo auctoritates, quæ ferè omnes componuntur ex proposito nomine solus sola solum: quomodò ergo istæ poterunt plenè ventilari, nisi in speciali libro? Sed Deus prouidebit.

FASCICVLVS SEXTVS, capitulum 32. & rationem sumptam ex parte remissionis peccati, sic componunt Aduersarii. Sexta ratio est talis, omnes illi quibus necessaria fuit remissio peccatorum, habuerunt aliquod peccatum de facto: quia nō soluitur, nisi ille qui est ligatus, & peccatum nō remittitur, nisi ei, in quo formaliter existit, sed Beatæ Virgini fuit necessaria remissio peccatorum; ergo Beata Virgo habuit aliquod peccatum de facto, consequentia patet cum Maiori; Minor verò probatur, nam Anselmus, &c. & adducunt pro probatione Minoris auctoritates Anselmi, Bernardi, atque Augustini, de quibus nos in Ventilatione, & post alias sic inquiunt de eodem Augustino. Et in epistola ad Hieronymū de origine animæ: *Certus sum, & firmiter teneo, nullam in humano genere esse animam, cui non fuerit necessarius ad remissionem peccati Christus Iesus.* Et in eadem epistola: *Tenemus*, inquit, *de hac re sententiam tuam continentem Catholicæ Fidei veritatem, quia certi sumus omni animæ humanæ necessariam fuisse liberationem ex obligatione peccati per Iesum Christum crucifixum.* Cùm istas duas auctoritates ex epistola Augustini ad Hieronymum non adducant inter alias Augustini, de quibus infrà num. 34. illas decreui solùm ad examen reuocare hìc. Sanctus ergo Augustinus, vt videre est Tom. 2. epistola 28. fol. 20. colum. 4. scripsit Hieronymo epistolam, recensens in ea varias de animarum origine sententias, & inter alia circa principium, littera E. sic dicit: *Certus etiam sum animam nulla Dei culpa, nulla Dei necessitate, vel sua, sed propria voluntate in peccatum esse collapsam: nec liberari posse de corpore mortis huius, vel suæ voluntatis virtute, tanquam sibi ad hoc sufficiente, vel ipsius corporis morte, sed gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum: nec omninò esse animam vllam in genere humano, cui non sit necessarius ad liberationem mediator Dei, & hominum, homo Christus Iesus.* In ista parua auctoritate adducta ab Aduersariis, habentem solùmmodò duas lineas, vitiarunt sequentia, primò abstulerunt illud aduerbium *etiam*, quia faciebat relationem de superioribus. Secundò, addiderunt illud, *firmiter teneo*, quæ nullo modo extant in Augustino. Tertiò abstulerunt omnia verba intermedia, quia ibi agebat de peccato, propria voluntate commissum. Quartò illud: *Certus sum, & firmiter teneo*, coniunxerunt cum illo *nullam in humano genere*, quia huc tendebat ipsorum desiderium. Quintò, addiderunt illam vniuersalem negatiuam *nullam*, vt sic includerent animam sacratissimæ Dei Matris Mariæ. Sextò, reprehensibili intentione abstulerunt ly *nec omninò*, quia videbant solo illo termino temperari propositio Augustini, nam illud *omninò* claudit deuitum, obligationem, obnoxietatem, & reatum, &c. Septimò, vbi Augustinus, *cui non sit necessarius* de præsenti; ipsi, *cui non fuerit necessarius* de præterito, vt sic reducerent tempus etiam ad Virginis sæculum. Octauo, pesimè vbi Augustinus *ad liberationem*; ipsi *ad remissionem*, vt cum adulterata voce introducerent suam propositam conclusionem de remissione peccatorum, quia iudicabant, quod liberare erat indiferens ad liberationem lapsus contracti, vel contrahendi, à casu; vel ab eius periculo, non sic remitto, nono & vltimo, vt totum suum explerent conatum, addiderunt illud *peccati*. Est ne credibile, vel esset, quòd in auctoritate habente decem & octo verba, essent nouem adulterationes capitales?

Autoritas altera sic extat in Augustino post integram columnam: *Quæcumque enim eligenda est, absit, vt impugnet hanc fidem, de qua certi sumus, omni animæ, etiam paruuli infantis necessariam esse liberationem ex obligatione peccati, eamque nullam esse, nisi per Iesum Christum, & hunc crucifixum.* Patres in hac auctoritate, vbi sunt illa vestra verba: *Tenemus de hac re sententiam tuam continentem catholicæ Fidei veritatem*, quæ nec hìc, nec in tota epistola Augustini extant. Item vbi est in Augustino illa vox *humanæ*, vel vbi est in vestra auctoritate, illa Augustini, *etiam paruuli*. Item ad quid, vbi Augustinus, necessariam *esse*, transtulistis de præterito, nullam *fuisse*, denique quo fine prætermisistis illud, *eamque nullam esse*, si hæc sunt pauca, vel parui momenti, vitia contra Virginē vos ipsi iudicate.

Reddi-

Reddite ad cor (quia veritas clamat in plateis) existimantes, quòd non tantã vitiorum congeriem, in hoc libro detegit iustitiæ radius, quantam sub aliis misericordiæ fraternæ sepultam silentio, relinquit charitas. Occultat enim maiora noster Seraphicus Sol, volens ex leuioribus corripere amore, hucusque in fide suorum parentum deceptos catholicos, pios, atque eruditos Theologos. Et hæc de RATIONIBVS dicta sufficiant.

PRO IPSIS, ET SVA OPINIONE DE sanctificatione Virginis Mariæ.

§. III.

DIcunt, & affirmant quod tenere, defendere, ac credere, sacratissimam Virgînem Mariam conceptam fuisse cum originali peccato, & maculatam extitisse in illo primo suæ animationis instanti, & quòd post contractionem culpæ fuerit infrà breuissimum tempus, siue citissimè sanctificata, purgata, mundata, atque liberata ab illa macula, &c. Est magis PIVM, quàm oppositum de eius præseruatione, & immunitate. Hancque suam opinionem iam esse determinatam, decissam, & diffinitam ex sacra Scriptura, & Conciliis, per Sanctos Patres, omnes Ecclesiæ Doctores: Summos Pontifices, catholicũ, & canonicum Dogma, vt fidei Articulum receptũ: quapropter illam tenent, ac pro viribus defendunt; quia in hoc sunt, & se demonstrant esse seruos Dei altissimi, Magistros Ecclesiæ, fidei CATHOLICÆ ardentissimos Inquisitores: atque in hac materia esse testes incorruptos, & ab omni suspitione liberos: circa Patrum intelligentiam semper, & vbique inuictissimos pugiles veritatis, & ipsius amicos, filios, ac fratres, & vt simul se ostendant sanctos, sanctissimos, amplissimosque viros, in vnitate Ecclesię continuò permanentes, captiuantes intellectum in obsequiũ soliusChristi, non vanæ, & ineptæ deuotionis; sitque vt excellenti ingenio pollentes, virtute animi, & omni humana, diuinaque scientia præclaros, doctrinæ nitore rutilantes, quorum calceamenti corrigas, non sunt alii digni soluere, singulariter Prædicatorum vocabulo insignitos, nomine, & re omnibus cæteris præstantiores, tanquam habentes oculos inter reliquos, quos veritas, ac sacrę Scripturæ lumen irradiauit, non debere cæcos, & cæcorũ duces sequi, hinc ardẽtissimo zelo, mansuetudine, ac ratione nituntur sua doctrina, & monitis, vt Fratres MINORES ad sinum Matris Ecclesiæ reducantur, vt relicto, in hac parte, suo errore, viam veritatis agnoscant: vnde actum fuit, vt quidam Iuuenis ipsorum, in publica Disputatione, Palatio, & Schola Ferrariensi, pugnantes, ac dimicantes pro pia sententia de præseruatione, cum glorioso triumpho, & circunstantium ingenti admiratione OMNES superauerit, vicerit, ac confutauerit. Hæc, & alia dicunt de se, sed transeat, ò Lector, totum hoc; quia aliquando mendaces sunt filii hominum in stateris suis. Et laus in ore proprio, &c.

Dicunt insuper quod TOTA sua Religio, ac in vnum VNIVERSA Prædicatorum Familia hanc sequitur, & tenet opinionem; ad cuius rei comprobationem, Turrecremata (incipio ab hoc, quia etiam hîc incœpit distinguere Auctores per diuersas classes) par. 6. capit. 29. adducit vigintiocto Doctores Dominicanos. Anonymus, qui post illum scripsit, via 3. par. 2. illos ampliauit vsque ad quinquaginta duos. Posteà Petrus de Vincentia Alph. 6. ipsos extendit vsque ad sexaginta nouen. Deinde Vincentius Bandellus de Castronouo, capit. 23. eosdem auxit vsque ad septuaginta duos, iuxta numerum Discipulorum Christi, vt suprà diximus in Trituratione; venit omnium postremus Paulus Grysaldus, & in cathalog. 5. ipsos fecit crescere vsque ad octoginta duos. Sed veritas hinc inde recolligens ab his, & aliis citatos, inuenit esse nonaginta duos omnes adductos: quos simul dispositos ordine Alphabetico, inuenies in suprà posita Area, & in sequenti Ventilatione patebit. Igitur TOTA, ac VNIVERSA Familia Ordinis Prædicato-

futurum fuisse concubitum, etiam si peccatum non praecessisset? Sed futurus fuerat, sicut aliis membris, ita etiam genitalibus, volunt à te motis, non libidine concitatis, aut certè etiam ipsa libidine, vt non vos de illa nimium contristemus, non qualis nunc est, sed ad nutum voluntarium seruiente, &c. Hæc sunt omnia, quæ habet Augustinus in illo libro 4. contra Iulianum, quæ præsentem possunt concernere materiam, ex quibus deducimus breuiter sequentia. Primò, quòd ex auctoritate adducta ab Aduersariis, ibi non sunt, nisi duo tantummodò verba, scilicèt illa causalis *quia*, & vox illa *commixtione*. Secundò, quòd Augustinus inuehitur in Iulianũ hæreticum, propterea, quia ad verba sua adderat causalem illam *quia*, & si hoc ita sensit Augustinus, quia erat contra suam mentem, & veritatem, quid dicet sacratissima Virgo Maria de illis, qui non solùm hîc, sed millies addiderunt istam causalem *quia*, tam in Augustino, quàm in aliis Doctoribus, vt ipsam macularent, vt passim demonstrabitur in Ventilatione? Tertiò, quòd S. Augustinus in hoc libro non negat Dei potentiam, vt Aduersarii proponunt in hac sua RATIONE, vt non possit ex eadem massa originis vitiatæ, atque damnatæ facere aliquod vas in honorem, sed potiùs defendit Dei virtutem, & potentiam, quoad hoc contra hæreticos, licèt non explicet Sanctus Doctor, an illa potentia sit ordinaria, vel absoluta? sed si vultis scire vnico verbo, quę potentia fuit necessaria ad præseruationem Virginis Mariæ; dicite, qua potentia in vestra sententia Deus illam sanctificauit in vtero, quia ipsa illam præserseruauit: eadem enim potentia, qua potuit in secundo instanti expellere originale, potuit & in primo. Quartò, nota quòd secũdùm Augustinum non resultat originale ex commixtione corporum, vel seminum, sed ex concupiscentia, & libidine, non subiecta rationi, vel voluntati, vnde si in generatione Mariæ caro Ioachimi, & Annæ non concupiuit aduersus spiritum, quòd Deus ordinarissima potentia potuit facere, quia valdè senes, & Sanctissimi fuerunt, & ex præcepto Angeli se coniunxerunt, Maria non contraheret originale, & de hoc satis.

Quia iterum reddit calamus ad propositã Aduersariorum auctoritatẽ. Anonymus Via 2. ratione 1. cuius titulus est: *Incipiunt rationes 2. Viæ, quæ sunt tredecim, quarum prima hæc est: Si Beata Virgo in originali peccato concepta nõ fuisset, Christus non omnium hominum Redemptor fuisset.* Hanc suam primam RATIONEM inter alia probat sic: *Item Augustinus in 2. lib. de Ecclesiasticis Dogmatibus, qui dicitur Manuale, cap. 13. Quia, inquit, primi parentes peccauerunt, &c. sed quia homo sine peccato esse non poterat, si ex commixtione seminum descenderet, ideò Filius Dei sine commixtione seminis pro nobis factus est homo, assumens ex Virgine naturam, non culpam, &c.* Ecce tertio descendit in arenam eademmet auctoritas, vt ex ipsius verbis constat, sed mutato habitu: nam si eam supra adduxerant ex Sancto Augustino in Speculo, & in Manuali, hîc introducitur sub alia citatione, scilicèt in lib. 2. de Ecclesiasticis Dogmatibus, qui dicitur Manuale, cap. 13. notate ergo qua veritate hęc noua personata auctoritas introducitur ad scenam. In operibus S. Augustini, tom. 3. fol. 44. col. 4. & in nouissima impressione in Appendice, fol. 380. extat liber de Ecclesiasticis Dogmatibus, siue de Diffinitionibus orthodoxæ fidei, sed est liber vnicus, non habens secundum, & ex hac parte iam est mendosum illud de *lib. 2. de Ecclesiasticis Dogmatibus*, sicut etiam illud, *qui dicitur Manuale*, nam liber iste nunquam fuit dictus Manuale. Deinde talis auctoritas, aut illius signum, aut vmbra non inuenitur, nec est in cap. 13. nec in aliquo alio (habet enim 88. capita) & sic totum hoc est fictũ, et falsum, sicut præcedentia. Denique in multis discrepant verba istius à præcedente, quia vbi illa: *quia nemo hominum*, ista habet: *sed quia homo*, vbi in illa: *sine peccato esse poterat*, in ista additur *non*. Item in ista prætermittitur totum illud: *vt inquinatos à peccato mundaret*, item ad illud: *factus est homo.* Hic adiunctum fuit: *pro nobis*, atque illud: *assumens*. Si ergo vna indiuisibilis actoritas adducta à vobis in tribus distinctis locis, seu RATIONIBVS, & ex tribus Sanctis Augustino, Gregorio, & Anselmo, quorum opera notissima habentur præ manibus, citata non in vno, vel altero libro, sed in decem diuersis, scilicèt Manuali, tribus Speculis, de Ecclesiasticis Dogmatibus, in primo libro, & quarto contra Iulianum, in secundo, atque decimoseptimo Moralium, ac tandem in libro de Conceptu virginali, est falsa, ficta, supposita, ac mendaciter adducta

cta in toto, & in partibus, ita vt nec vnum solum verbum possitis assignare, vbi requiescat pes eius, quia nullibi reperitur, qualia vel quanta vitia in aliis decem, & nouem esse putatis? Sufficiat pro nunc credere quòd sunt, vt suprà propositum est sine numero, pondere, & mensura.

TERTIVS FASCICVLVS. Pro tertia ratione, quæ talis est: *Omnes homines præter Christum, qui post Adæ peccatum mortui sunt, habuerunt aliquod peccatum, sed Beata Virgo est homo, non Christus, quæ mortua est post Adæ peccatum igitur, &c.* Adducunt ex Augustino quendam Fasciculum sic. Item Augustinus in libro Hyponosticon: *Mors enim propter peccatum introiuit in orbem terrarum. Omnibus quippè hominibus tàm iustis, quàm iniustis, propter peccatum Adæ, quòd prima natiuitate traxerunt, mors temporalis ista debetur. Nos enim peccato morimur victi; Christus autem innocens mori voluit, vt moriendo mortem nostram, captiuaret.* Item in eodem: *Dic ergo, quærenti mihi, si peccatum paruulus nullum carnaliter natus atraxit: cur tàm breui dierum sorte mortis astringitur? Non enim me fingente, sed Apostolo prædicante dictum est: propter peccatum mors, & stipendia peccati mors. Sed secundùm errorem vestrum iniquus est Deus, vt mori paruulum patiatur, non habentem peccatum, per quod possit vita priuari, hæc ille.* Hanc rationem idem confirmat super Psalm. 34. sic dicens: *Adam mortuus est propter peccatum, Maria ex Adam mortua est propter peccatum; caro autem Domini ex Maria mortua est, propter delenda peccata, hæc ille.* Item in 6. contra Iulianum: *Vos, inquit, negantes originale peccatum in pueros traduci, profectò cogimini dicere, Deum esse inualidum, vel iniustum, sub cuius potestate imago eius in paruulis tantis malis affligitur.* Item in 2. de Baptis. paruulorum: *Nostrum, inquit, corpus mortuum est propter peccatum: solùm autem Christi corpus mortuum est sine peccato; vt fuso sanguine sine culpa omnium culparum cyrographa delerentur.* Item in eodem: *Teneamus, inquit, indeclinabilem fidei confessionē: solus vnus est, qui sine peccato natus est in similitudine carnis peccati: solus sine peccato mortuus est propter nostra peccata. Hæc ille.* Idem in eodem: *Nulla, inquit, pœna alicui debetur nisi propter peccatum, excepto illo, qui in flagella paratus est absq; peccato. Hæc ille.* Item idem, de perfectione iustitiæ: *Qui negat, inquit, in omnem hominem peccatum introisse, negare vtique debet in illos mortem pertransisse. Mors enim intrare non potuit, nisi intrante peccato; quia verò in omnes homines mors pertransiit, necesiè est in omnes pertransisse peccatū. Et quia originale peccatum, cum quo paruulus nascitur, oculis carnis videre non possumus; omnes autem ex Adam carnaliter natos, etiamsi iam in Christo renati sint, videmus mortis legibus astringi, per hoc quod videmus, id quod non videmus, cogimur confiteri. Faciliùs enim fieri potuit, vt transeunte peccato, pœna minimè sequeretur, quàm vt nullo comitante peccato, partem sumat pœnæ, qui nihil habuit culpæ.* Item idem ad Sabinum Comitem. *Christus, inquit, mortuus est pro peccato non suo, sed alieno; cæteri verò omnes non alieno, sed suo moriuntur peccato. Hæc ille.* Et iste est Aduersariorum fasciculus continens, vt vides nouem auctoritates, in quibus inuenies vitia sequentia.

Dicunt in duabus, primis in libro Hypognosticon, & cùm sint sex libri, non signant in quo; sed prima ficta est, & supposita à primo vsque ad vltimum verbum, quia non extat in illis sex libris; solùm enim in primo, circa principium, inquit Augustinus: *Quæ est enim perditio vitiorum, nisi mors? sed viuorum malè viuentium, qui in secunda morte peribunt: non viuorum iustorum, id est, requirentium Deum, quibus tantùm propter peccatum Adæ, quod traxere nascentes, mors non secunda, sed prima debetur.* Vide, ò Lector! quid commune habeat hæc auctoritas cum illa Aduersariorum? Non ergo errabis affirmando, totam fuisse fictam. De secunda auctoritate dicunt: *Item in eodem*, id est, Hypognosticon, nam de libro esset falsum, nam pars auctoritatis antecedentis est in lib. 1. & hæc in lib. 5. in qua vitiarunt sequentia: nam vbi Augustinus: *Cur breuis dierum, &c.* Ipsi: *Cur tam breui dierum sorte.* Item prætermiserunt hæc verba Augustini: *Quia vbi peccatum non est, vtique mors esse non debet*, quia his declarabatur mens Augustini. Item vbi Augustinus solùm: *Per peccatum mors.* Ipsi addiderunt: *Et stipendia peccati mors.* Item vbi Augustinus: *Ac per hoc secundùm errorem.* Ipsi absolutè: *Secundùm errorem.* Tertiam auctoritatem ex Psalm. 34. adducunt etiam inter auctoritates Augustini, & illam examinamus latè in Ventilatione, num. 34. auct. 1. pro nunc sat erit scire, quòd etiam est in multis vitiata,

tiata. Quarta ex lib. 6. contra Iulianum, extat cap. 9. ad finem; sed interest hic transcribere omnia Augustini verba, vt videat Lector, vnde, & quomodò sit extracta hæc auctoritas contra Immaculatam Virginis Conceptionem: inquit ergo contra Iulianum Pelagianum, & suos sequaces: *Ipsa verò quæ communis est vobis hæresis vestra, quantùm Manichæos adiuuet, iam quidem sæpè monstraui, sed ne hic quidem est omitendum. Enumerant Manichæi mala, quæ in paruulis monstrant, quæ Cicero quoq; commemorat in libris de Republica, vnde ipsa eius verba iam transtuli. In quorum malorum commemoratione dicit: non vt à matre natura, sed vt à nouerca hominem in has ærumnas esse proiectum. Huc accedunt etiam illa, quæ non quidem omnes paruulos, sed tamē plurimos cernimus perpeti multa, & varia mala, vsque ad dæmonum incursus. Atque concludunt dicentes, cùm sit iustus, & omnipotens Deus, vnde ista mala patitur imago eius in paruulis, nisi quia vera est, inquiunt, quam nos asserimus duarum naturarum boni, scilicèt maliq; commixtio? Hos Catholica redarguit veritas, confitens originale peccatum, per quod factum est dæmonum ludibrium genus humanum, & laboriosæ miseriæ destinata propago mortalium. Non autem ista esset, si humana natura per liberum arbitriū, in quo statum primum condita, perstitisset. Vos autem negantes originale peccatum, profectò, aut cogemini dicere Deum, vel inualidum, vel iniustū, sub cuius potestate imago eius in paruulis, sine vllo, vel proprii, vel originalis peccati meritò, tantis affligitur malis, &c. sed & vobis tam malitiosum venenum antiqui draconis irrepsit, vt & Catholicos horrore Manichæi nominis infametis, & Manichæos peruersitate vestri dogmatis adiuuetis.* Ex hac Catholica Augustini impugnatione, atque combinatione hæreticorum Manichæorum asserentium duos esse Deos, alterū creatorem bonorum, & alterum malorum, & Pelagianorum negantium peccatum originale, amputatis capite, ac pedibus, Aduersarii suam truncatam extraxerunt auctoritatem; & hoc non legaliter, nam addiderunt illam principalem clausulam: *In pueros traduci*, & prætermiserunt alteram: *Sine vllo, vel proprii, vel originalis peccati meritò*, sed quid ex erroribus extrahendum erat?

Tres sequentes auctoritates adductæ ex lib. 2. de Peccatorū meritis, & remissione, seu de Baptismo paruulorum contra Pelagianos, qui incipit: *De Baptismo paruulorum Marcelline, &c.* Extant tales, quales: nam prima, & in nostro ordine quinta inuenitur cap. 30. sed vbi Augustinus: *Christus autem corpus solum mortuum sine peccato.* Ipsi sic: *Solùm autem Christi corpus mortuum est sine peccato.* Sequens auctoritas sexta, extat post tres columnas, cap. 34. ad finem, à qua abstulerunt clausulam vnam principalem, scilicèt: *Sine peccato vixit inter aliena peccata*, & addiderunt alteram, scilicèt: *Solus sine peccato*, nam in Augustino non extat, ly *solus*. Septima auctoritas extat antè istas duas, videlicèt cap. 16. ad finem, sed longè aliter est in Augustino, sic dicente: *Nulla autem vindicta, nulla correptio, nullum Dei flagellum debetur, nisi peccato, excepto illo, qui in flagella paratus est, vt experiretur omnia secundùm similitudinem, sine peccato, vt esset Sanctus Sanctorum, Sacerdos interpellans etiam pro Sanctis, qui non mendaciter etiam quisque de se dicant. Dimitte nobis debita nostra, &c.* Si hanc conferas cum suprapolita adducta ab Aduersariis inuenies quod in paucis conueniant: Octaua autoritas, quę in hoc fasciculo est pręcipua, ac maior, & quasi depicta pro Aduersariorum RATIONE, ex libro de perfectione iustitię, existente ad finem Tom. 7. cuius principium est: *Sanctis, Fratribus, & Episcopis.* Est falsa, & ficta à primò, vsque ad vltimum verbum, ita vt nec vmbra, nec signum illius extet, in toto illo libro: adduxerunt enim antecedentes, cum aliqua veritatis apparentia, licèt quoad substantiam parui momenti, vt hanc introducerent ex proprio marte fabricatam. Nona, & vltima auctoritas, ex epistola ad Sabinum Comitem, etiam est ficta, quia inter epistolas Augustini nulla extat ad Sabinum, neque ad Comitem illum, nisi ad Bonifacium, cui scripsit Augustinus duas epistolas, in prima, quæ est in ordine 70, nihil habet: & in secunda existente fol. 188. quæ incipit: *Domino, & eximio, &c.* inquit: *Quandiu in hac vita conuersaris, sine peccato te esse non credas, &c.* Videant ergo Aduersarii, vbi est hic Sabinus Comes, & ipsius epistola, & auctoritas, quia in Augustino non extat.

QVARTVS FASCICVLVS in cap. 30. sic adducunt suam quartam RATIONEM efficacissimam, vt ipsi dicunt: *Omnes homines, pro quibus Christus est mortuus, ha-*

habuerunt de facto aliquod peccatum, sed pro B. Virgine Christus est mortuus: ergo B. Virgo de facto habuit aliquod peccatum, sed non habuit actuale, ergo originale. Pro hac adducunt magnum fasciculum auctoritatum ex Sancto Augustino, sic: Maior verò probatur per Augustinum in 6. contra Iulianum, negantem pueros Christianorum contrahere originale peccatum, vbi sic dicit: *Totus iste Apostolicæ epistolæ locus, si te ab hac tua prauitate non corrigit, nimis obduruisti. Commendat enim Deus suam charitatem in nobis, quia cùm adhuc inimici essemus, Christus pro nobis mortuus est. Hoc tu dictum paruulis exceptis, vis putari. Vbi sic abs te quæram: si non sunt paruuli inter peccatores habendi, quomodò pro eis mortuus est Christus, qui pro peccatoribus est mortuus? Respondebis, non pro solis peccatoribus Christum esse mortuum, quamuis & pro peccatoribus sit mortuus, sed nusquam legis in diuinis Auctoribus mortuum esse Christum, etiam pro eis, qui nullum habuerunt peccatum? Sed attende, quam validis testimoniis vrgearis. Tu dicis etiam, pro peccatoribus Christum esse mortuum: ego verò dico, non nisi pro peccatoribus mortuum, ita vt respondere cogaris, si nullo peccato paruuli obstricti sunt, non esse Christũ pro paruulis mortuũ. Dicit enim Apostolus ad Corinth. Quoniam vnus pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus. Nullo modo hic negare permitteris, non nisi pro hiis qui mortui sunt, mortuum fuisse Iesum. Quos ergo hoc loco intelligis mortuos? Nunquid eos, qui de corpore exierunt? Quis ita disipiat, vt hoc sapiat? Eo modo itaque intelligimus mortuos omnes, pro quibus mortuus est Christus, quomodo alibi dicit: Et vos cùm essetis mortui in delictis, viuificati estis cum illo. Ac pro hoc quod dicit vnus, quidem pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt, ostendit fieri, si potuisse, vt moreretur Christus, non pro mortuis, id est, pro peccatoribus. Ex hoc enim probabit omnes mortuos esse, quia pro omnibus mortuus est vnus. Consequens ergo esse voluit, vt omnes intelligantur mortui, si pro omnibus mortuus est. Quia ergo non in corpore restat, vt in peccato mortuos esse omnes, pro quibus mortuus est Christus? Nemo neget, nemo dubitet, nisi qui se negat, aut dubitat esse Christianũ. Quapropter si nullum trahunt peccatum, paruuli non sunt mortui; si non sunt mortui, non est mortuus pro eis Christus, qui non est mortuus nisi pro mortuis. Tu verò iam in primo libro contra me clamans, dixisti: Christum etiam pro paruulis mortuum: ergo nullo modo negare permiteris, paruulus trahere originale peccatum. Reddi ergo mecum ad illud, quòd ad Roman. cœperam dicere. Commendat, inquit, Deus charitatem suam in nobis, quoniam cùm adhuc inimici essemus, Christus pro nobis mortuus est.* Et infra: *Originale, inquit, peccatum, quod in parente regenerato dimittitur, transiit in prolem, & manet in ea, quousque, & ipsa regeneretur: cùm enim dictũ sit vnus pro omnibus mortuus est; ergo omnes mortui sunt, quo corde, quo ore, qua fronte paruulos mortuos negatis, pro quibus Christum mortuum, non negatis? Si enim pro eis mortuus est; ergo & ipsi cum omnibus peccato mortui sunt. Verba hæc sunt Apostolica, sed arma sunt nostra, quibus si repugnore nolis, intelligis quod sine dubitatione credendum est: nulli Christi mortem esse necessariam, nisi ei, qui in peccato mortuus est. Hæc ille.* Et infra: *Per vnum, inquit, hominem peccatum intrasse in mundum, & ita in omnes homines pertransisse, in quo omnes peccauerunt, non existimemus, fas nobis esse aliter accipere, nisi vt omnes mortuos esse credamus, pro quibus murtuus est Christus. Ad omnes enim ætates pertinere non dubitamus, quod Apostolus ait: Beneficium Dei, qui eruit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in Regnum fili charitatis suæ. Explica, inquis, quomodò peccatũ personæ illi possit abscribi, quæ nec voluit peccare, nec potuit? Sed si vos sententiam rectam in vestrũ tortum sensum torquere noletis, audiretis Apostolum, hoc breuiter explicantem, qui cùm dicit vnum fuisse, in quo omnes peccauerunt, in illo vno, omnes mortuos esse dixit, vt vnus alius pro omnibus moreretur. Vnus enim pro omnibus mortuus est; ergo omnes mortui sunt, pro quibus mortuus est Chistus. Nega igitur, Christum pro paruulis mortuum, vt eos excipias de numero mortuorum, hoc est, de contagio peccatorum.* Et infra: *Propter hoc, vinculum quod conectitur ex primo Adam, nec solui potest nisi in secundo Adam; propter hoc inquam, vinculũ mortis mortui reperiuntur infantes, non ista morte notissima, quæ à corpore animã separat, sed ea morte, qua tenebantur omnes, pro quibus mortuus est Christus: scimus enim, ait Apostolus (quòd à nobis sæpissimè repetendum est) quoniam si vnus pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus. Quòd apertiùs ita dicitur: Illi sunt à mortuis vinculo liberati, pro quibus mortuus est inter mortuos liber, vel multò apertiùs: illi sunt liberati à peccato, pro quibus mortuus est ille, qui nunquam fuit*

tia, quòd si Virgini Mariæ fuit necessaria mors Christi; ergo priùs fuit mortua in peccato.

Pro sequenti auctoritate dicunt; *& infrà: Per vnum, inquit, hominem, &c.* Et verum est, quod *infrà* translactis tribus columnis ad finem; cap. 3. inquit Augustinus: *Per vnum tamen hominem, &c.* In qua clausula aliqua variarunt, præcipuè quia vbi Augustinus: *Nisi vt omnes mortuos esse credamus, in primi hominis peccato, pro quibus mortuus est Christus.* Ipsi abstulerunt verba illa: *In primi hominis peccato,* desiderantes stabilire ex Augustino, quòd Virgo Maria non solùm in Adam, sed etiam in seipsa fuerat mortua in peccato. Deinde derelinquentes decem lineas continuarunt capitulum quartum, cum antecedentibus capitis tertii, dicendo absolutè: *Ad omnes enim ætates permitere, &c.* quæ in Augustino extant sic: *Quòd vt Apostolico testimonio comprobarem ad omnes ætates, dixi pertinere.* Item prætermittentes alias quadraginta lineas, continuarunt textum, dicendo: *Explica inquis, &c.* Sed hic etiam derelinquerunt ly *iustè*, & alias duas lineas, & vbi Augustinus: *In illo vno mortui sunt omnes, vt moreretur vnus pro omnibus.* Aduersarii sic: *In illo vno omnes mortuos esse dixit, vt vnus alius pro omnibus moreretur*, & in sequentibus derelinquerunt ly *etiam*, & vbi Augustinus: *eximias*, ipsi: *excipias, &c.*

In vltima auctoritate dicunt, *& infrà: Propter hoc vinculum, &c.* Hæc extant taliter *infrà*, quòd est post duodecim columnas, vide si est satis *infrà*, & vbi Augustinus dicit: *Morte nouissima*, ipsi: *notissima.* Item, vbi in textu absolutè: *Quoniam vnus pro omnibus mortuus est.* Aduersarii conditionaliter: *Quoniam si vnus, &c.* Item addiderunt ly *Christus*; & prætermiserunt duas lineas, vt continuarent textum. Denique clausulam illam, qua totum suum concluserunt intentum: *Hæc sunt stabilimenta fidei, &c.* Desumpserunt ex libri exordio, transeuntes à fine libri, ad principium, continuando verba, quæ distant inter se per septemdecim columnas, & hæc stabilimenta fidei, sic sunt proposita ab Augustino: *Si tibi Christiana fides displicet, apertiùs confitere: nam Christianam fidem aliam non poteris inuenire: vnus homo est ad mortem, vnus ad vitam, ille tantùm homo iste Deus, & homo; per illum est mundus inimicus factus Deo, per istum mundus reconciliatus Deo, electus ex mundo, sicut in Adam omnes moriuntur, sic in Christo omnes viuificantur, sicut portauimus imaginem terreni, portemus imaginem eius, qui in cœlo est. Hæc stabilimenta fidei Christianæ, qui subuertere nititur, stantibus eis, ipse subertetur.* Hec reduxistis ad vestras auctoritates, pro opinione de sanctificatione, & pro peccato originali Virginis Mariæ, sed quo fundamento? qua veritate? Nec recurrere potestis ad diuersa originalia, quia in omnibus extant, vt suprà diximus; nec vnus, vel duo sic deuiarunt à veritate, nam etiam Anonymus adducit hanc auctoritatem, Via 2. Ration. 3. fol. 45. non solùm cum suprà enumeratis viciis, sed etiam cum aliis.

FASCICVLVS QVINTVS, capitulum 31. & rationem quintam componunt, ex prærogatiua Christi sic: *Solus Christus fuit in sui Conceptione sanctus: & solus Christus, & sola anima eius fuit sine peccato: & soli Christo non fuit opus renasci: & omnes homines, excepto Christo, habuerunt aliquod peccatum; ergo Beata Virgo, quæ fuit homo, non Christus, non fuit in sui Conceptione sancta, nec fuit sine peccato, & ei fuit opus renasci, & perconsequens habuit originale peccatum; antecedens probatur primò, quantùm ad primam partem.* Adeò magnus (tàm materialiter in latitudine, ac numero auctoritatum, quàm formaliter in vitiis, ac falsitatibus) & grauis est fasciculus iste, vt nec Gigas in magnitudine, atque in pacientia Iob ipsum supportare poterit, vt ex ipso constabit: habet enim, vt vides quatuor partes. Prima est; quòd solus Christus fuit in sua Conceptione sanctus. Secunda, quòd solus Christus in sola anima eius fuit sine peccato. Tertia, quòd soli Christo nõ fuit opus renasci. Quarta, quòd omnes homines, excepto Christo, habuerunt aliquod peccatum. Istas quatuor clausulas probant non aliis rationibus, sed quàm plurimis auctoritatibus volentes, ex gloria Filii concludere ignominiam Matris, ex illa voce solus sola solum (omnes enim propositiones ex ipsa componuntur) dessolare Immaculatã Virginis Conceptionẽ. Detegere omniũ figmenta, esset labor immensus, & sic decreui regulare solummodò primam ad veritatis apicem, vt ex ipsa cognoscatur, quales sunt aliæ tres, neque hanc ad examen reuocabo integram, quia etiam esset nimis onerosum mihi, &

& legenti, sed solùm aliquas præcipuas partes, primas, atque ab Aduersariis collocatas in fronte aciei, tanquam fortiores, & incontrastabiles.

Inquiunt ergo sic: Antecedens probatur primò, quantùm ad primam partẽ; nam Augustinus in libro, qui dicitur Speculum, cap. 12. sic dicit: *Caro namque Christi sanctificatione diuinæ gratiæ per donum Spiritus Sancti, ita formata est, & in vnitate Filii Dei absque vlla peccati originalis sorde assumpta; vt ex ipsa Conceptione sanctificata, nullum posset deinceps recipere peccatum. Nam cæteri homines ad hoc sanctificantur, vt peccatis careant, quæ priùs habebant. Solus autem homo ille Dominicus ad hoc sanctificatus est, vt peccatum in se nullum reciperet. Hæc ille.* Item Gregorius in 18. Moral. cap. 39. *Nullus Sanctorum quantumlibet virtutibus plenus existat, potest vllo modo æquari ei, de quo ad distinctionem nostræ sanctitatis dictum est: quòd ex te nascetur sanctum: nos quidem, & si sancti efficimur, non tamen sancti nascimur, id est, concipimur, quia naturæ corruptibilis conditione constringimur, vt cum Propheta dicamus: ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. Hæc ille. Ille ergo solus veraciter sanctus est natus, qui ex commixtione carnalis copulæ non est conceptus. Non ergo adæquabitur ei topazion de Æthiopia, ac si patenter dicat: Alii Sancti, quia ex peccati nigredine ad gratiam veniunt, æquari Deo homini in puritate non possunt.*

Hæc prima pars præsentis fasciculi ex duabus auctoritatibus componitur, vna Augustini, altera Gregorii, primam Augustini adducunt ex libro Speculi, cap. 12. sed cùm vt suprà dixi, in operibus Augustini sint tria Specula, in primo Speculo existente tom. 3. quod incipit: *Quis ignorat, &c.* Talis auctoritas non extat; conflatur enim tantummodò ex auctoritatibus sacræ Scripturæ, & non procedit per capita. Secundum Speculum existens tom. 9. cuius initium est: *Adesto mihi verum lumen, &c.* In rei veritate non est Augustini, sed fuit consarcinatum ab aliquo studioso, longè posteriore Augustino, nam in illo introducuntur versiculi ex libro 3. Boetii, qui vixit multum post Augustinum, sed transeat hoc, quia iam inuenitur inter opera Augustini; liber ergo iste procedit per capita, sed caput 12. allegatum ab Aduersariis, sic se habet: *Verùm quia caro nescit spiritum, & inuisibilia, à visibilibus non videntur; per fidem enim ambulamus, & non per speciem, humanæ tu Deus noster nimis bonus, & pius consulens infirmitati, dignaris te nobis insinuare, non tua proprietate, sed aliqua quadam similitudine, vnde & nostrorum qualitatem membrorum habere describeris, volens passionum indigna de te ipso ad hæc præferre, & quia sicut es, te nequimus scire in præsenti miseria, per nostra nos ad tua trahas, & nos dum condescendis nobis facilius, surgamus tibi.* Hoc est, totum illud caput 12. & in quo ex tota auctoritate adducta ab Aduersariis, inuenitur solummodò vox illa *caro*, quia aliud verbum magnum, vel paruum non extat. Tertium Speculum existens in eodẽ tom. 9. quod dicitur Speculũ peccatoris, incipiens: *Quoniam charissimi, &c.* habet tantùm capita octo: cùm ergo ibi non sit caput 12. citatum ab Aduersariis, iam constat quod ex illa parte capitis, totum est quædam ficta chimera, ex parte Speculi, etiã fuit quædam detestabilis fictio, quia in nullo ex tribus relatis Speculis extat talis auctoritas, nec vmbra, aut verbum illius, nisi illud iam dictum *caro*, & *Christus*: cùm ergo non sit in capitulo citato, neque in Speculis; solùm restat inquirere, an talis auctoritas sit in aliquo alio opere Sancti Augustini, vt sic saltem saluemus Aduersarios à tam ingenti mẽdacio, & ad hoc dico, quòd nec in toto Augustino talem auctoritatem ostendent Aduersarii, quia facta omni diligentia, nullam ibi inuenire potui, habens cum ipsa identitatem, imò neque vniuocationem, & si aliquid ampliùs vultis audire, neque analogiã, & sic pro ea, vel quærite aliud quartum Speculum, vel alium secundum Augustinum.

Sed videamus, an ista emendationem accipiant ab altera auctoritate Sancti Gregorii? In libro ergo 18. Moralium non cap. 39. vt dicunt Aduersarii, sed cap. 27. colum. 626. lit. D. sic inquit: *Sed ne acceptis quisque virtutibus extollatur à sancto viro,* id est Iob, *nunc dicitur: Non adæquabitur ei topazium de Æthyopia, ac si apertè dicat: Nullus Sanctorum quibuslibet virtutibus plenus, ex ista tamen nigredine mundi collectus, æquari ei potest, de quo scriptum est, quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei. Nos quippè, & si sancti efficimur, non tamen sancti nascimur, quia ipsa naturæ corruptibilis conditione constringimur, vt cum Propheta dicamus: ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis peperit*

perit me mater mea. Ille autem solus veraciter sanctus natus est, qui vt ipsam conditionem naturæ corruptibilis vinceret, ex commixtione carnalis copulæ conceptus non est. Et post 67. lineas sic prosequitur: *Non adæquabitur ei topazium de Æthiopia, ac si patenter insinuet, dicens: Hi qui ex peccati nigredine ad conuersionem veniunt æquari Deo, homini, omninò non possunt, quamuis multis colorum virtutibus resplendere videantur.* Nota, Lector, adulterationes capitales in hac sanctissimi Doctoris Gregorii auctoritate; nam vbi Gregorius simpliciter dixit: *Æquari ei potest.* Ipsi cum vniuersali: *Potest vllo modo æquari ei.* Et cum hac clausula concatenarunt illam: *De quo ad distinctionem nostræ sanctitatis dictum est*, quæ in Gregorio non est, & huic coniunxerunt illud: *quòd ex te nascetur sanctum.* Diuersissimum enim sensum, atque sententiam faciunt verba Gregorii, dicentis: *Nullus Sanctorum quibuslibet virtutibus plenus, ex ipsa tamen nigredine mundi collectus, æquari ei potest, de quo scriptum est, quòd nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei.* Abstulerunt enim cauillosè hanc præcipuam distinctionis notam: *vocabitur Filius Dei.* Et sic statim addidit Gregorius hæc verba ab Aduersariis omissa: *Nec æquari potest gloria Vnigeniti habita per naturam, aliis accepta per gratiam, &c.* quæ nostræ sententiæ sunt totum fundamentum. Item ad illam Gregorii propositionem: *nos quidem, & si sancti efficimur, non tamen sancti nascimur*, addiderunt ipsi absque vllo timore, *id est, concipimur*, vt sic introducerent suam conceptionem. Item in illa propositione Gregorii: *Ille autem solus veraciter sanctus natus est, qui vt ipsam conditionem naturæ corruptibilis vinceret ex commixtione carnalis copulæ conceptus non est*; posito relatiuo *qui*, transierunt ad illud, *ex commixtione carnalis copulæ conceptus non est*, derelinquentes illud: *vt ipsam conditionem naturæ corruptibilis vinceret*; nam Gregorius agit de corruptione carnis in amissione virginitatis, vt de se patet. Item prætermittentes integram columnam, continuarunt illud, *ac si patenter dicat*, quando in Gregorio dicitur: *ac si patenter insinuet.* Item vbi Gregorius dicit: *Hi qui ex peccati nigredine ad conuersionem veniunt æquari Deo homini, omninò non possunt.* Aduersarii sic: *Alii Sancti, quia ex peccati nigredine ad gratiam veniunt, æquari Deo homini in puritate non possunt*; addiderunt causalem *quia*, & illud *ad cõuersionem* mutarunt *ad gratiam*, & prætermiserunt illud *omninò*, atque addiderunt illud *in puritate*, sicque tota hæc Gregorii auctoritas à primo, vsque ad vltimum vberbum est vitiata, atque pessimè adulterata.

Secunda pars huius fasciculi componitur ex sequentibus auctoritatibus, quas sic adducunt. Item Bernardus ad Lugdunenses; *Quamuis*, inquit, *paucis filiorum hominum datum sit cum sanctitate nasci, nulli tamen donatum est cum sanctitate concipi, vt vni sanè seruaretur, sancti prærogatiua conceptus, qui omnes sanctificaret, solusque absque peccato veniens purgationem faceret peccatorum. Solus itaque Dominus Iesus de Spiritu Sancto conceptus, qui solus est in conceptione sanctus. Quo excepto, cæteros omnes respicit, quòd vnus ait: ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis, &c.* Et in Sermone Assumptionis: *Beata*, inquit, *Maria hac singulari prærogatiua in concipiendo gaudet, quia non in originali peccato filium, quem admodum cæteræ omnes, sed superueniente Spiritu Sancto, sola de sanctificatione concepit. Hoc idem dicit Leo Papa, Theophilus, & Richardus de Sancto Victore, vt suprà allegatum est. Idem dicunt Alexander de Ales, Bonauentura, Richardus, Albertus, & Sanctus Thomas, & alii antiqui Theologi in 1. Sentent. dist. 16. & in 3. vbi ponunt, quod Christus secundùm humanitatem aliter sanctificatus est, quàm alii homines, quia ipse de non sancto negatiuè factus est sanctus; alii verò de non sancto priuatè facti sunt sancti, ex quibus patet veritas primæ partis antecedentis.* Prima ex epistola Ad Lugdunenses, sic se habet: *Quamobrem, & si quibus, vel paucis filiorum hominum datum est cum sanctitate nasci, non tamen & concipi: vt vni sanè seruaretur, sancti prærogatiua conceptus, qui omnes sanctificaret, solusque absque peccato veniens purgationem faceret peccatorum. Solus itaque Dominus Iesus de Spiritu Sancto conceptus, quia solus, & antè conceptum sanctus. Quo excepto de cætero vniuersos respexit ex Adam natos, quòd vnus humiliter de seipso, ac veraciter confitetur in iniquitatibus, inquiens, cõceptus sum: & in peccatis concepit me mater mea.* Principium auctoritatis in aliquibus manet variatum, sed transeat hoc: illa tamen Aduersariorum clausula: *Nulli tamen donatum est cum sanctitate concipi*, est penitùs adul-

 terata

terata, & multò magis incomparabiliter: *Solus itaque Dominus Iesus est de Spiritu Sancto conceptus, qui solus est in conceptione sanctus.* Nam Bernardi verba sunt longè diuersa; inquit enim: *Solus itaque Dominus Iesus de Spiritu Sancto conceptus; quia solus, & ante conceptum sanctus.* Obserua, si potuit esse pro te præsenti execrabilior adulteratio? Ex causali Bernardi, *quia* fecerunt relatiuum *qui*, & abstulerunt aduerbiũ *antè*, vt efficerent propositionem, habentem hunc sensum: solus Iesus fuit de Spiritu Sancto conceptus, quia solus ipse fuit in Conceptione sua sanctus: vel vice versa, quia solus Iesus fuit in sua Conceptione sanctus, dicitur, vel fuit de Spiritu Sancto conceptus, quando S. Bernardi verba expressè dicunt: solus Iesus fuit de Spiritu Sancto conceptus, quia solus ipse fuit antè conceptionẽ suã sanctus; ex quibus Aduersarii solùm deducere poterant hanc illationem; ergo Virgo Maria non fuit de Spiritu Sancto concepta; quia antè suam conceptionem non fuit sancta, vel aliter: quia Maria ante suam conceptionem non fuit sancta, ideò non fuit de Spiritu Sancto concepta: quomodocunque ergo accipiantur Bernardi verba, Aduersariorum semper est pessimum vitium. Item vbi Bernardus: *Quo excepto de cætero vniuersos respexit ex Adam natos.* Ipsi sic: *Quo excepto cæteros omnes respicit*, quod vnus ait: illud aduerbiale *de catero vniuersos*, fecerunt vniuersalissimam, *ceteros omnes*, relinquẽtes ly *vniuersos*, quia voluerũt expungere illud, *ex Adam natos*, cum quo concordat ly *vniuersos*, denique mutarunt etiam & tempus, nam vbi Bernardus, *respexit*; ipsi de præsenti, *respicit*, & vtinam ipsi hoc respiciant in futuro.

Sed iam ad aliam auctoritatem Bernardi ex Sermone Assumptionis, quæ in toto hoc fasciculo præcipua est, & fundamentum multarum accedamus. Et in primis hanc ipsam adducunt in Sancto Bernardo, vt videbimus in Ventilatione, num. 44. auctorit. 2. sed ab hac est primò diuersa, inquiunt enim ibi. Item, idem in alio Sermone Assumptionis: *Beata*, inquit, *Virgo hac singulari prærogatiua, in concipiendo refulsit, quia filium non iniquitate, quemadmodum cætera omnes, sed superueniente Spiritu Sancto sola de sanctificatione concepit. Hac ille.* Hic verò sic eandem adducunt. Et in Sermone Assumptionis: *Beata*, inquit, *Maria hac singulari prærogatiua in concipiendo gaudet, quia non in originali peccato filium, quemadmodum catera omnes, sed superueniente Spiritu Sancto, sola de sanctificatione concepit. Hoc idem dicit Leo Papa, &c.* Istæ duæ auctoritates adductæ ab Aduersariis in hoc vno principali verbo differunt; scilicèt, quia in prima dixerunt: *Quia filium non in iniquitate*; hic verò aliter vertendo iniquitatem, dicunt: *Quia non in originali peccato filium, &c.* Et hoc ipsum, sicut Bernardus in illo Sermone Assumptionis dicunt Sanctus Leo, Theophilus, Richardus de Sancto Victore, Alexander de Ales, Bonauentura, Richardus de Mediauilla, & Sanctus Tomas? Optimè Patres videamus, quomodò hoc dicit Sanctus Bernardus, & posteà inquiremus, atque iudicabimus de aliis. Sanctus Bernardus habet de Assumptione Virginis Mariæ quinque Sermones existentes in eius operibus à colum. 247. vsque 257. sed in nullo extat talis auctoritas, & sic ex hac parte est falsa allegatio ista de Sermone Assumptionis; neque iste potuit esse error typographiæ, quia vt dixi, sic adducitur in duplici loco; auctoritas igitur hæc stat in Sermone de verbis Apocalypsis: qui incipit: *Signum magnum, &c.* vbi colum. 265. littera A. inquit Bernardus: *Excellentissimum nobis Virginis nostræ meritum, & singularis gratia commendatur. Nihilominus fulget etiam nouus ille conceptionis modus, vt non in iniquitate, quemadmodum catera omnes, sed superueniente Spiritu Sancto sola, & de sola sanctificatione Maria conciperet. Nam quòd verum Deum, & Dei Filium genuit, vt idem ipse Dei hominis Filius vnus omnino Deus, & homo prodiret ex Maria, abyssus est luminis, &c.* Si ergo cum hac vera conferas adductam ab Aduersariis, non solùm reperies illam vitiatam, sed adulteratam in illa præcipua clausula, *quia non in originali peccato filium, &c.* quæ contra omnem veritatem introduxerunt, & peccatum originale, vt sic macularent Dei Matrem. Conuicti ergo de hoc patenti mendacio in Bernardo, quid dicemus de super additis verbis: *Hoc idem dicit Leo Papa, Theophilus, Richardus de Sancto Victore, & idem dicunt Alexander de Ales, Bonauẽtura, Richardus, Albertus, & S. Thomas?* N[redacted] quod cum vno Bernardo etiam vitiarunt, & macularunt istos octo Ecclesiæ

clesiæ Doctores, ac antiquos Patres, quia in nullo ipsorum reperient suprà positam propositionem. Vide in Ventilatione Doctores istos, nam ibi reperies omnes auctoritates illorum pro hac materia.

Tertia fasciculi pars fit ex sequentibus, vbi dicunt: Quòd verò solus Christus, et sola anima eius fuerit sine peccato, quæ est secunda pars antecedentis, patet nam Augustinus in 1. de Baptismo paruulorum: *Solus*, inquit, *Christus sine peccato natus est, quem sine virili complexu Virgo concepit*. Item super Ioannem: *Christus*, inquit, *solus fuit sine peccato, solus sine macula, non cuius maculæ abstersæ sunt, sed cuius macula nulla fuit*. Et 2. de Nupt. et concup. *Omnes*, inquit, *sub peccato nascimur, per vnum, qui solus sine peccato fuit, liberamur*. Et in Inchiridione: *Cum humanum genus peccata longè separassent à Deo, per vnum mediatorem, qui solus sine peccato esset, oportuit nos reconciliari Deo*. Et super Ioannem: *Solus Christus de peccato nos liberare potuit, qui solus sine peccato venit*. Et super Psalmos: *Solus esse innocens infans potuit, qui de Adam ex libidine natus non fuit*. Et super Psal. 140. *Christus verè agnus immaculatus dicitur, quia in eo solo peccatum nullum inuentum fuit*. Idem tenet in quadraginta quatuor locis, sicut allegaui in alio libello, quem intitulaui Comiti Petro de Gambara, ciui Brixiensis in 13. Ration. 2. Viæ. Item Ambrosius in lib. de Arca Noe: *Solu Christus potuit esse iustus, & sine peccato, cùm omnis generatio hominum oberraret, nisi natus ex Virgine generationis obnoxiæ, minimè teneretur*. Et super Beati immaculati: *Solus Christus est, in quo peccatum nullum fuit*. Idem tenet in sex aliis locis, sicut suprà dictum est. Item Hieronymus suprà Cantica: *Solus Dominus Iesus peccatum nullum habuit, qui, & solus inter mortos liber fuit*. Item Gregorius 11. Moralium: *Solus Christus in carne sua mundus à peccato extitit, qui per carnalem delectationem huc non venit*. Et lib. 9. *Solus Christus inter omnes iustus apparuit, & ad pœnam solus sine culpa peruenit*. Item Leo Papa ad Flauianum: *Captiuitas nostra aliter solui non poterat, nisi causam nostram ille susciperet, qui verus homo esset, & solus peccati contagium no haberet; ideò Dei Filius sumpsit ex Matre naturam, non culpam*. Et infrà: *Fides Catholica in eo solo acquirit salutem, in quo solo se homo inuenit innocentem*. Et in Sermone 5. Natiuitatis: *Solus Christus inter homines innocens est natus, qui solus sine concupiscentia est conceptus*. Et in 8. de Passione: *In solo*, inquit, *Christo natura hominis fuit sine culpa*. Et in Serm. 12. *Solus*, inquit, *Filius Beatæ Virginis natus est absque delicto, non extraneus ab hominum genere, sed alienus ab omnium crimine*. Et idem tenet in duodecim locis, sicut notaui in alio libro. Idem tenet Origines, Ioannes Cassianus, & alii Doctores, sicut suprà allegatum est. Quòd ante sola anima Christi fuerit sine peccato, patet per Hieronymum super Psalm. sic dicentem: *Vnica est anima Christi, quæ sola sine peccato fuit*. Et Augustinus ad Optatum de origine animæ: *Omnis anima excepta mediatoris, aliquo peccato infecta fuit, &c.* Iam vides Lector, quod in hoc solo fasciculo sunt decẽ & octo formales auctoritates; remissiones verò ex Augustino quadraginta quatuor, ex Sancto Ambrosio sex, ex Sancto Leone duodecim, ex Origine, & Ioanne Cassiano duæ, sicque omnes simul sumptæ sunt octoginta duæ, in quibus sine vllo escrupulo dico, & affirmo esse plusquam quingenta vitia parua, & magna, & quæ penitus alterant sensum, nam de aliis minoribus si verbatim essent, enumeranda procederemus in infinitum; & quia horũ maior pars detegitur in Ventilatione ab illis supersedeo: non enim poterant ista exactè examinari, nisi transcribendo ad litteram omnes auctoritates existentes in illo libro allegato in 2. Via, Ratione 13. cuius titulus est: *Si Beata Virgo nullum vnquam peccatum habuisset non solùm Christus illam prærogatiuam singularem, quam Sancti sibi soli attribuunt, habuisset*. Et principium, siue rationis exordium, sic se habet: *Tertia decima ratio talis est: Illud quod sancti Doctores in signum singularis prærogatiuæ, & excellentiæ soli Christo attribuunt, iniquum impium, & nepharium est Virgini Mariæ, vel alteri homini attribuere, vnde non glorietur in conspectu eius omnis caro, & ne excellentia capitis aliis membris attribuatur, quia gloriam meam alteri non dabo: sed fuisse immunem à peccato originali in sui Conceptione omnes Sancti Doctores soli Christo attribuunt in signum singularis excellentiæ, & prærogatiuæ: ergo impium est hoc Virgini attribuere, quòd videlicèt sit concepta sine peccato originali. Consequentia patet cum maiori; minor verò probatur inductione, & ratione: primum patet inducendo per auctoritates* San-

Sanctorum, & consequenter adducit in illa ratione 15. octoginta octo auctoritates, quæ ferè omnes componuntur ex proposito nomine solus sola solum: quomodò ergo istæ poterunt plenè ventilari, nisi in speciali libro? Sed Deus prouidebit.

FASCICVLVS SEXTVS, capitulum 32. & rationem sumptam ex parte remissionis peccati, sic componunt Aduersarii. Sexta ratio est talis, omnes illi quibus necessaria fuit remissio peccatorum, habuerunt aliquod peccatum de facto: quia nõ soluitur, nisi ille qui est ligatus, & peccatum nõ remittitur, nisi ei, in quo formaliter existit, sed Beatæ Virgini fuit necessaria remissio peccatorum; ergo Beata Virgo habuit aliquod peccatum de facto, consequentia patet cum Maiori; Minor verò probatur, nam Anselmus, &c. & adducunt pro probatione Minoris auctoritates Anselmi, Bernardi, atque Augustini, de quibus nos in Ventilatione, & post alias sic inquiunt de eodem Augustino. Et in epistola ad Hieronymũ de origine animæ: *Certus sum, & firmiter teneo, nullam in humano genere esse animam, cui non fuerit necessarius ad remissionem peccati Christus Iesus.* Et in eadem epistola: *Tenemus*, inquit, *de hac re sententiam tuam continentem Catholicæ Fidei veritatem, quia certi sumus omni animæ humanæ necessariam fuisse liberationem ex obligatione peccati per Iesum Christum crucifixum.* Cùm istas duas auctoritates ex epistola Augustini ad Hieronymum non adducant inter alias Augustini, de quibus infrà num. 34. illas decreui solùm ad examen reuocare hîc. Sanctus ergo Augustinus, vt videre est Tom. 2. epistola 28. fol. 20. colum. 4. scripsit Hieronymo epistolam, recensens in ea varias de animarum origine sententias, & inter alia circa principium, littera E. sic dicit: *Certus etiam sum animam nulla Dei culpa, nulla Dei necessitate, vel sua, sed propria voluntate in peccatum esse collapsam: nec liberari posse de corpore mortis huius, vel suæ voluntatis virtute, tanquam sibi ad hoc sufficiente, vel ipsius corporis morte, sed gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum: nec omninò esse animam vllam in genere humano, cui non sit necessarius ad liberationem mediator Dei, & hominum, homo Christus Iesus.* In ista parua auctoritate adducta ab Aduersariis, habentem solummodò duas lineas, vitiarunt sequentia, primò abstulerunt illud aduerbium *etiam*, quia faciebat relationem de superioribus. Secundò, addiderunt illud, *firmiter teneo*, quæ nullo modo extant in Augustino. Tertiò abstulerunt omnia verba intermedia, quia ibi agebat de peccato, propria voluntate commissum. Quartò illud: *Certus sum, & firmiter teneo*, coniunxerunt cum illo *nullam in humano genere*, quia huc tendebat ipsorum desiderium. Quintò, addiderunt illam vniuersalem negatiuam *nullam*, vt sic includerent animam sacratissimæ Dei Matris Mariæ. Sextò, reprehensibili intentione abstulerunt ly *nec omninò*, quia videbant solo illo termino temperari propositio Augustini, nam illud *omninò* claudit deuitum, obligationem, obnoxietatem, & reatum, &c. Septimò, vbi Augustinus, *cui non sit necessarius* de præsenti; ipsi, *cui non fuerit necessarius* de præterito, vt sic reducerent tempus etiam ad Virginis sæculum. Octauo, pesimè vbi Augustinus *ad liberationem*; ipsi *ad remissionem*, vt cum adulterata voce introducerent suam propositam conclusionem de remissione peccatorum, quia iudicabant, quod liberare erat indiferens ad liberationem lapsus contracti, vel contrahendi, à casu; vel ab eius periculo, non sic remitto, nono & vltimo, vt totum suum explerent conatum, addiderunt illud *peccati*. Est ne credibile, vel esset, quòd in auctoritate habente decem & octo verba, essent nouem adulterationes capitales?

Autoritas altera sic extat in Augustino post integram columnam: *Quæcumque enim eligenda est, absit, vt impugnet hanc fidem, de qua certi sumus, omni animæ, etiam paruuli infantis necessariam esse liberationem ex obligatione peccati, eamque nullam esse, nisi per Iesum Christum, & hunc crucifixum.* Patres in hac auctoritate, vbi sunt illa vestra verba: *Tenemus de hac re sententiam tuam continentem catholicæ Fidei veritatem*, quæ nec hîc, nec in tota epistola Augustini extant. Item vbi est in Augustino illa vox *humanæ*, vel vbi est in vestra auctoritate, illa Augustini, *etiam paruuli.* Item ad quid, vbi Augustinus, necessariam *esse*, transtulistis de præterito, nullam *fuisse*, denique quo fine prætermisistis illud, *eamque nullam esse*, si hæc sunt pauca, vel parui momenti, vitia contra Virginẽ vos ipsi iudicate.

Reddi-

Reddite ad cor (quia veritas clamat in plateis) existimantes, quòd non tantã vitiorum congeriem, in hoc libro detegit iustitiæ radius, quantam sub aliis misericordiæ fraternæ sepultam silentio, relinquit charitas. Occultat enim maiora noster Seraphicus Sol, volens ex leuioribus corripere amore, hucusque in fide suorum parentum deceptos catholicos, pios, atque eruditos Theologos. Et hæc de RATIONIBVS dicta sufficiant.

PRO IPSIS, ET SVA OPINIONE DE sanctificatione Virginis Mariæ.

§. III.

DIcunt, & affirmant quod tenere, defendere, ac credere, sacratissimam Virginem Mariam conceptam fuisse cum originali peccato, & maculatam extitisse in illo primo suæ animationis instanti, & quòd post contractionem culpæ fuerit infrà breuissimum tempus, siue citissimè sanctificata, purgata, mundata, atque liberata ab illa macula, &c. Est magis PIVM, quàm oppositum de eius præseruatione, & immunitate. Hancque suam opinionem iam esse determinatam, decissam, & diffinitam ex sacra Scriptura, & Conciliis, per Sanctos Patres, omnes Ecclesiæ Doctores: Summos Pontifices, catholicũ, & canonicumDogma, vt fidei Articulum receptũ: quapropter illam tenent, ac pro viribus defendunt; quia in hoc sunt, & se demonstrant esse seruos Dei altissimi, Magistros Ecclesiæ, fidei CATHOLICÆ ardentissimos Inquisitores: atque in hac materia esse testes incorruptos, & ab omni suspitione liberos: circa Patrum intelligentiam semper, & vbique inuictissimos pugiles veritatis, & ipsius amicos, filios, ac fratres, & vt simul se ostendant sanctos, sanctissimos, amplissimosque viros, in vnitate Ecclesię continuò permanentes, captiuantes intellectum in obsequiũ soliusChristi, non vanæ, & ineptæ deuotionis; sitque vt excellenti ingenio pollentes, virtute animi, & omni humana, diuinaque scientia præclaros, doctrinæ nitore rutilantes, quorum calceamenti corrigas, non sunt alii digni soluere, singulariter Prædicatorum vocabulo insignitos, nomine, & re omnibus cæteris præstantiores, tanquam habentes oculos inter reliquos, quos veritas, ac sacrę Scripturæ lumen irradiauit, non debere cæcos, & cæcorũ duces sequi, hinc ardẽtissimo zelo, mansuetudine, ac ratione nituntur sua doctrina, & monitis, vt Fratres MINORES ad sinum Matris Ecclesiæ reducantur, vt relicto, in hac parte, suo errore, viam veritatis agnoscant: vnde actum fuit, vt quidam Iuuenis ipsorum, in publica Disputatione, Palatio, & Schola Ferrariensi, pugnantes, ac dimicantes pro pia sententia de præseruatione, cum glorioso triumpho, & circunstantium ingenti admiratione OMNES superauerit, vicerit, ac confutauerit. Hæc, & alia dicunt de se, sed transeat, ò Lector, totum hoc; quia aliquando mendaces sunt filii hominum in stateris suis. Et laus in ore proprio, &c.

Dicunt insuper quod TOTA sua Religio, ac in vnum VNIVERSA Prædicatorum Familia hanc sequitur, & tenet opinionem; ad cuius rei comprobationem, Turrecremata (incipio ab hoc, quia etiam hìc incœpit distinguere Auctores per diuersas classes) par. 6. capit. 29. adducit vigintiocto Doctores Dominicanos. Anonymus, qui post illum scripsit, via 3. par. 2. illos ampliauit vsque ad quinquaginta duos. Posteà Petrus de Vincentia Alph. 6. ipsos extendit vsque ad sexaginta nouen. Deinde Vincentius Bandellus de Castronouo, capit. 23. eosdem auxit vsque ad septuaginta duos, iuxta numerum Discipulorum Christi, vt suprà diximus in Trituratione; venit omnium postremus Paulus Grysaldus, & in cathalog. 5. ipsos fecit crescere vsque ad octoginta duos. Sed veritas hinc inde recolligens ab his, & aliis citatos, inuenit esse nonaginta duos omnes adductos: quos simul dispositos ordine Alphabetico, inuenies in suprà posita Area, & in sequenti Ventilatione patebit. Igitur TOTA, ac VNIVERSA Familia Ordinis Prædicatorum,

torum, tenentium opinionem de sanctificatione, in nonaginta duobus Scriptoribus clauditur, & concluditur?

Hoc Patres, non patior, hoc non sustineo, & propter vestræ Religionis honorem detestor, & contradico: nam si per tot temporum turricula, & tot Recollectores, atque Messores litteratissimos solùm inueniuntur in vestro Ordine nonaginta duo Auctores, & Scriptores pro vestra opinione; ergo illa non est totius vestræ Religionis: quia in nonaginta duobus Scriptoribus non clauditur TOTA Religio, & magna, ac magnifica litteratura Ordinis Prædicatorum. An ita laudati in antecentibus elogiorum cumulo, tantùm habent nonaginta duos Doctores? Et qnid si ab his excludantur ficti, & multiplicati, de quibus infrà? Vt ergo Patres mei, hic antiquatus inter vos error, penitùs diluatur, ego non sum sexaginta relati in Trituratione, sed vnus; nec Dominicanus, sed Franciscanus, nec recollegi vestros Autores per spatium quadrigentorum annorum, vt fecerunt vestri suprà relati à Vincentio de Casali, vel Gerardo Adæ, vsq; ad Arpalegũ, & tamen ostendam vobis mathematicè, & breuiter, quod absque vlla comparatione, plures ex vestris sunt pro sententia præseruationis Virginis Mariæ, ac Immaculata Conceptione, quàm pro illa Sanctificationis.

CLASSIS I.

In qua adduco DVODECIM præfiguratos in duodecim Patriarchas (loquor Bandelli more, & vt non desint numeri sacri, nec classes diuersæ) qui non incidenter, sed ex professo, in Libris, Opusculis, Tractatibus, ac Sermonibus pro nostra scripserunt sententia, scilicet.

1 AMbrosius Catharinus, Italus, & Compsæ Archiepiscopus, in Disputatione pro veritate Immaculatę Conceptionis ad sanctan Synodum Tridentinam, &c. In duas partes diuisa lib. imprs. Romæ, anno 1551. in fol. Item in Summa de Peccat. per integrum capitulũ, à fol. 53. impres. Romæ, 1550. in 4. Item in libro Disceptationum de peccato originali, ad sacros Theologos, à fol. 43. lib. impres. Rom. 1651. in 4. Item in alio Opusculo, quod extat inter Opuscula illius, à fol. 1. vsque 103. in 4. inpres. Lugduni, 1542. Item in alio Opusculo, seu Disputatione ad Patres, & Fratres Ordinis Prædicatorum, impres. Senis, ann. 1532. in 4. Item in alio Opusculo de Controuersia, cum Patribus suę Religionis, impres. cum antecedenti. Item in Epistola Pauli ad Roman. cap. 5. fol. 54. impres. Venetiis, 1551. in fol. Item in Enarrationibus in prima capita Geneseos, à colum. 242. lib. impres. Romæ, 1552. in fol. Item in lib. Annotationum in Commentar. Caietani, lib. 4. à fol. 272. lib. impres. Lugduni, 1542. in 8.

2 Vincentius Iustinianus Antist. Hispanus, in Additionibus ad vitam Beati Ludouici Beltran, Ordinis Prædicatorum, per totum caput, seu Opusculum integrum, lib. seorsim multoties typis mandatus Matriti, ann. 1615. in 8. Maioricæ 1616. in 12. Oscæ in 16. in vita Beati Ludouici, Valentiæ 1593 Hispali 1616. in 4. & 1615. etiam in 4.

3 Ludouicus Beltran, Beatus Hispanus, in Sermone de Conceptione Virginis Marię, præcipuè in par. 4. Extat Sermo apud Patrẽ Ioannem Eusebium Nieremb. in lib. Except. cap. 24. fol. 384. & in lib. de Obiecto in epistola à D. D. Cardinalem de Sandoual, pagin. 50. extat etiam manuscript. in Scoriali, & ipsum aliquando vidi apud D. D. Antonium Calderon, Archiepiscopum Granatensem, cuius etiam authenticam copiam habui à D. D. Michaele de Lanuza, Regio Aragon. Consiliario.

4 Guillielmus Pepin, Gallus Ebroicensis, in lib. Sermonum de Imitatione Sanctorum, adducit Serm, pro Immaculata Virginis Conceptione, à fol. 20. vsque 30. lib. impres. Venetiis, 1589. in 8. Item in lib. prænotato de Aduentu Domini, siue de Secretis secretorum, habet pro eadem Serm. 2. à fol. 237. lib. impres. Parisis, ann. 1536. in 8. Item in lib. Speculum aureum, super septem Psalm. Pœnitentiales, Lectione 53. fol. 186. & in Psalm. 4. Lect. 4. fol. 250. lib. impres. Parisis, 1539. in 4. Venetiis, 1573. Et in Expositione

ne lib. Genefeos,& Exodi,in Allegorico fenfu paffim.

6 Mauritius à Villaprobata, Italus, in lib.dicto: Noua Corona Beatæ Virginis Mariæ, pro viribus defendit Immaculatam Virginis Conceptionem, Serm.3. in principio, & Serm.5. & 6. 10. 11. 13. & 14. & 21.30. & 32. lib. impref. Parifiis, anno 1512. in fol. paruo.

6 Petrus Dorè, fiue Auratus, Gallus, in libro,cuius titulus eft: Limage de Vertu, demonftrant, La Vie de Noftre Dame, &c. per quatuor capita, adducit plures Scripturæ auctoritates, ad probandam Immaculatam Virginis Conceptionem, à fol. 1. vfque ad 28.lib.impref.Parifiis,1540.in 4.paruo.

7 Stephanus Mendez,Hifpanus,in libro de altiffima dignitate Dei Matris,&c. libro 3.cap.19.à fol.145.vfque 245. tuetur latiffimè Immaculatam Conceptionem, lib. impref.Barchinonæ;ann.1606.in fol.

8 Thomas Campanella, Italus, edidit Tractatum magnum, & egregium pro Immaculata Conceptione, quòd manfcriptum, cum aliis eiufdem Auctoris operibus feruabat Romæ quidam N. à cuius manibus non potui illum extrahere, quia omia fimul opera vendere volebat.

9 Hieronymus Baptifta de Lanuza,Epifcopus Balbaftrenfis, Hifpanus, in Tractatu Euangeliorum,Tract.4.§.18.num.135. fol. 28.& Tract.5.num.209.fol.122. & Tom.3. Homil.34.fol.317. lib. impref. Cæfarauguftæ,ann.1636.in fol.Item edidit quàm plura Opufcula pro Immaculata Conceptione. Vt videre eft in noftro Armamentario, column. 515. Regeft. & apud Eufebium Nieremb. in lib.Except.cap.24.à fol.41.Præcipuè in vita eiufdem,impref.Valentiæ,anno 1648.cap. 12,fol.160.

10 Francifcus à Cruce, Hifpanus, ac Epifcopus Sanctæ Marthæ, ædidit Opufculum,feu Theologicam demonftrationem,pro myfterio Immaculatæ Conceptionis, lib.impref.Limæ,an.1653.in 4.

11 Baltafar Arias, Hifpanus, in libro Sermonum de Sanctis, in feftiuitate puriffimæ Conceptionis Virginis fanctiffimæ, à fol. 23. vfque 42. eruditè præferuationem Mariæ adftruit, libro impreffo, Valentiæ, 1614.in 4.

12 Antonius Nauarro Lerenenfis, Hifpanus,in 1.Tom.Sermonum de Sanctis,à fol. 47.vfque 73.probat præferuationem Virginis Mariæ, rationibus, auctoritatibus, ac congruentiis. Item in Serm. Purificationis, lib.impref.Matriti,1593.in 4.

CLASSIS II.

Vbi adduco alios VIGINTI QVATVOR (defignatos in illis viginti quatuor Senioribus Apocalypfis, qui mittebant Coronas fuas ante Thronum Dei,&c.) qui etiam expreffè,clarè,& affertiuè tenuerunt opinionem piam, de Immaculata Virginis Conceptione,videlicèt.

1 IOannes Taulerus antiquus,ac venerabilis Doctor Theutonicus, in fuis operibus Serm. de Purificatione Virginis Mariæ,fol.547. lib.impref. Coloniæ,1615. in 4.Regali.

2 Raymundus Pafchalius, Hifpanus, in Expofitione epiftol. Beati Pauli ad Roman. cap.1.fol.94. & cap.5. fol.243. & fol.333. lib.impref.Barchinonæ,ann.1624. & 1637. in fol.

3 Hieronymus Almonacirius,Hifpanus, in Cantic. Canticorum,capit.4. fol. 214. & cap. 8. & alibi fæpè lib. impref. Compluti, 1588.in 4.

4 Robertus Guellin in libro de Honore Virginis,Gallice Enigma 2.à fol.22.lib. impref.Parifiis,1619.in 8.

5 Dominicus de Baltanas, Hifpanus,in Sermonario de Sanctis,Serm.de Conceptione,fol.2.impref.Hifpali,1558.in 4.

6 Thomas Ramon, Hifpanus, in libro, cuius titulus eft: Nueuas, y diuinas Indias, &c.à fol.1.vfque 82.lib.impref.Cæfarauguftæ,1624.in 4.

7 Bartholomæus de Ledefma,Hifpanus, Epifcopus Guaxaquenfis, in lib.de Sacramentis in genere, Tractat. de Baptifmo, difficul. 3.fol.159.liber impreffus Salmanticæ,1585. in fol.

8 Bal-

8 Baltasar Sorius, Hispanus, in Sermonibus Deiparæ, ac Sanctorum, per circulum anni,&c.in Serm.de Conceptione, à fol. 19. vsque 23.impref.Tortosæ, 1538. in 4. Item in libro contra septem blasphemias,cap.1.& 10.lib.impres.Valentiæ,1511.in 4. Item in Mariali habet Sermones quinque de Conceptione, à fol. 1. vsque 28. lib.impres. Detursæ,ann.1538.in 4.

9 Ioannes Verol, vel Heroalt, communiter dictus Discipulus in Sermone de Conceptione Beatæ Mariæ Virginis,qui est in ordine 5.& in Serm.de Beata Virgine,qui est in ordine 162. fol. 608. lib. impres. Venetiis, 1584.in . .& Nurimbergiæ,1520.in fol.

10 Marcus de Serra Alcodius, in Commentar.in 1.2.D.Thomæ,quæst.81.artic.3. fol.425.lib.impres.Romæ,1653.in 12.

11 Michaël ab Insulis,Italus,Episcopus Salabrinsis, in libro de Fraternitate Rosarii, &c.cap.5.fol.36.& 39.lib.impres.Coloniæ, 1624.in 8.

12 Emanuël de Bargas, Hispanus, in Serm. 3. Feriæ Paschatis in Parochia Sancti Nicolai Hispalensis, fol. 7. impres. Hispali, 1619. in 4. & Serm. S. Annæ, fol.21. etiam Hispal.1620.in 4.

13 Hieronymus Taix, Hispanus, in lib. de Miraculis D.nostræ de Rosario,& Psalterio,&c.dist.1.cap.7.fol.31.lib.impres. Barchinonæ,1602.in 8.

14 Alphonsus de Cabrera, Hispanus, Tom.1.considerat.Euangeliorum,vbi adducit Serm.3. pro Immaculata Conceptione, à fol.174. vsque 228. impres. Cæsaraugustæ, 1610.in 4.& Barchinonæ,1609.

15 Alphonsus de Auendaño, Hispanus, in Commentar.Euangelii D.Matthæi,Tom. 1.cap.1.fol.36.& 39.& 40. lib.impres. Matriti,1593.in fol.

16 Ioannes de Montoia, Hispanus, in lib. Compendium Doctrinæ Christianæ, fol. 207. & 258. impres. Granatæ, 1595. in 4. Item in lib. de Rosario, &c. cap.13. fol. 63. impres.Cordubæ,1592.in 8.

17 Ioannes Sagastizabal, Hispanus, in libro Exhortationes ad deuotionem Beatæ Virgis Mariæ, lib. 1. cap. 4. à fol.15. vsque 24.et fol.876.et lib.2.cap.9.fol.183. et lib. 4.fol.499.et 654. et 874. lib. impres. Cæsaraugustæ,1597.in 4.

18 Laurentius Gutierrez, Hispanus, in Serm.de Incarnatione,latissimè impres. Matriti, 1618. in 4.Item in Serm.pro Immaculata Conceptione,impres.Salmanticæ,1619. in 4. et etiam scripsit epistolam cum aliis ad ad Summum Pontificem.

19 Ioannes de Luna, Hispanus, in libro Serm. Aduentualium,habet Serm.2. pro Immaculata Virginis Conceptione, à fol. 259. vsque 280.libro.impres.Matriti, 1608.in 4. cuius verba damus in Militia.

20 Philippus de Meneses, Hispanus, in lib.dicto:Lux animæ Christianæ,&c.affirmat quod Virgo à sua creatione habuit gratiam, impres.Compluti,1567.in 4.

21 Anonymus Bernensis, in lib. sub hoc titulo: Defensorium impiæ falsitatis, à quibusdam PseudoFratribus Ordinis Prædicatorum, excogitatum principaliter contra mundissimam semper Benedictæ Virginis Mariæ Conceptionem,&c. impres. Bernæ, 1509.in 4.

22 AlphonsusGyron,Hispanus,inPromptuario Contionum,in Contione de Conceptione,à fol.60.impres.Moguntiæ,1605.in 8. et Salmanticæ,1602.in 4.

23 Ioannes Andræas Coppenstein,Maldalensis,in libro Contionum,ex Sancto Thoma,et Sancto Bonauentura, Serm. de Conceptione,fol.656.impres. Maguntiæ, 1616. et 1614. in 8. licèt hîc nihil habeat expressum. Item in libro Clauis prædicandi Rosasarium,lib.1.cap.12.fol.121. impres. Coloniæ, ann.1613.in 8. et Heydelbergæ 1629. in quibus variat textus. Item in libro: Nucleus Serm. de Annuntiatione, et Assmptione,et Sanctæ Annæ,præcipuè part.6.numer. 1.et in Serm.de Natiuitate, part.4. fol.672. lib. impres.Coloniæ, 1634.in 4. Item in lib. de Confraternitate Rosarii,lib.2.cap.9. fol. 178. impres. Heyldebergæ, 1630. et Cotoniæ,1613.in 8.

24 Nicolaus Coeffeteau,Gallus,et Episcopus, Massiliensis, in lib. de Innocentia, et gratia Beatæ Mariæ, cap.5.à fol.211.vsque 283.lib.impres. Parisiis, 1623.in 8. Item in lib. Monarchiæ Ecclesiasticæ, Catholicæ, &c. lib. 1. cap.9. fol. 220. impres. Lutetiæ, 1623.in fol.

CLAS:

CLASSIS III.

Vbi ascendendo altiùs refero alios SEXAGINTA præfiguratos, per illos sexaginta fortes ambientes lectulum Salomonis, tenentes gladium, & ad bella fortissimos, &c. quorum aliqui expressis verbis, alii verò æquiualentibus, tenuerunt, Virginem Mariam fuisse conceptam sine peccato originali. Et sunt.

1 HVgo de Patoflorido, Italus, in opere Sermonum, Serm. de Anntiatione, fol. 122. & 125. & Serm. de Natiuitate, fol. 234. & 236. & Serm. 2. post Octauam Epiphaniæ, qui est in ordine 24. & Ser. 10. Omnium Sanctorũ, fol. 3. col. 1. impres. Lugduni, 1528. & Antuerpiæ, 1617. in 8. & confirmatur, quia cùm sit Auctor antiquus, Aduersarii nihil inuenerunt in illo pro sua opinione.

2 Iaymius de Rebullosa, Hispanus, in libro Conceptuum spiritualium super Magnificat, Lect. 9. de Concept. lib. impres. Matriti, 1600. in 8.

3 Antonius Ruiz de Cabrera, Hispanus, in Serm. de Purissima Conceptione Virginis Mariæ, impres. Granatæ, 1636. in 4.

4 Hieronymus Fuser, Hispanus, in vita Hieron. Bapt. de Lanuza, lib. 3. cap. 12. lib. impres. Cesaraguſtæ, ann. 1648. qui absque dubio magis piam tenet sententiam, vt ex loco citato constat, vide etiam eius verba apud Euseb. Nieremb. in lib. Except. cap. 24. §. 4. fol. 401. & Alphonsum Maluend. fol. 24.

5 Bernardus de Nieua, Hispanus, in Summario Manuali informationis Christianæ, verbo Excommunicat. 77. lib. impres. Metinæ à Campo, 1556. in 4.

6 Antonius Feo, Hispanus, in Sermonario, par. 2. Serm. de S. Ioseph, Discurs. 2. fol. 51. & Serm. de S. Anna, fol. 285. lib. impres. Vlysibonæ, 1615. in fol.

7 Petrus Spinel, Hispanus, scripsit librũ magnum, in quo probat ex diuersis locis S. Thomæ, Virginem Mariam non contraxisse originale peccatum. Cùm essem Romæ, agebatur cum Reuerendis. Patre Generali, Ordinis Prædicatorum, de eius impressione, sed frustra.

8 Iosephus Gonçales, Hispanus, Archiepiscopus Compostellanus, in Annua celebritate, pro Immaculata Conceptione Virginis Mariæ, de quo sæpè sæpiùs audiui, loquentem D. D. Ioanem de Astorga, illius Sanctæ Ecclesiæ Archidiaconum, & in hac regali curia omnium Ecclesiarum Procuratorem generalem. Vide Ioannem Antonium Velazquez lib. 4. Differt. 9. Adnot. 2. fol. 368.

9 Ioannes Bromiart, Gallus, in Summa Prædicantium, Tom. 2. verbo: Maria, cap. 3. articul. 33. Et de hoc confirmatur, quia cùm fuerit Auctor antiquus, non adducitur pro opinione contraria, lib. impres. Antuerpiæ, 1614. & Venet. 1586. in 4. & alibi.

10 Bernardus de Lutzemburg, Theutonicus, in speciali Opusculo de Beata Virgine, quòd aliquando apud me habui, impres. in 4. & extat in Bibliotheca Sancti Antonii de Vbeda.

11 Claudius de Rota, Gallus, in Legendario, seu Additionibus ad Historiam Lombardicam, legenda 193. de Visitatione Virginis, libro impresso Venetiis, anno 1554. & alibi sæpè.

12 Ioannes de Fenario, Generalis Italus, scripsit Tractatum pro Immaculata Conceptione Virginis, & multa alia dixit, ac fecit, vt refert Ambrosius Cather. in opere 3. col. 66. Vide etiam Velazquez, lib. 5. de Maria Immaculat. Concept. Adnot. 1. num. 5. fol. 454. Anonymum Franciscanum, num. 7. Ioannem Euseb. in lib. Except. cap. 3. fol. 355.

13 Thomas de Truxillo, Hispanus, in Thesauro Contionatorum, in Serm. de Conceptione Beatæ Mariæ, in nostram se inclinat apertè, fol. 288. libro impresso Lutetiæ, ann. 1585. in 8. & Venetiis, ann. 1582. in 4. & alibi.

14 Paulus Rystius in libro dicto: Monomachia hominis, & serpentis, lib. 2. cap. 7. à fol. 110. vsque 116. lib. impres. cum imagine Immaculatæ Concept. in principio, ann. 1519. sed veriùs, 1619. in 8.

15 Ioannes de Viterbio, Italus, ædidit librum pro Immaculata Virginis Conceptione, vt referunt Daniel Agricola in Corona, fol. 175. Guerrer. Concor. 17. Andræas Mendus, fol. 10. Christ. de Vega, Palest. 3. Certa 16. fol. 121. Marrac. in Cathal. ad annum 1465.

16 Nicolaus Baccassenus, Taruisinus, posteà Summus Pontifex Benedictus XI. in Commentariis super Matthæum, cap. 5. fol. 21. col. 3. lib. impres. Venet. 1603. in fol.

17 Leonardus Italus, in lib. Sertum fidei, Serm. Feriæ 4. Dominicæ 4. Quadragesimæ, de Baptismo, littera D. impres. absque anno, & loco, in fol.

18 Ludouicus de Torres, Hispanus, in Antiphona: Salue Regina, Declamat. 1. fol. 14. & Declamat. 3. fol. 98. & Declamat 4. fol. 163. & 5. fol. 216. lib. impres. Romæ, anno 1592. in 8.

19 Cornelius de SneKis, Flander, in Rosario B. Mariæ, Serm. 12. fol. 35. & Serm. 13. lib. impres. Parisiis, 1514. in 4.

20 Didacus Ximenez, Hipanus, in Inchiridione, seu Manuale Doctrinæ Christianæ, fol. 64. lib. imp. Salmant. 1567. in 8.

21 Didacus de Languas, Hispanus, in lib. de cardinalibus, & præcipuis Christi, & Sanctorum operibus, lib. 9. Contione 2. fol. 150. licèt videatur problematicus, lib. impres. Matriti, 1602. in 4.

22 Dominicus de S. Cruce, Hispanus, in libro dicto: Rosario Regale, Rof. 3. quinquag. 3. fol. 312. & Rof. 4. quinquag. 3. fol. 368. lib. impres. Parisiis, 1608. in 8.

23 Sebastianus de la Plata, Hispanus, in Serm. de Præsentatione Virginis, fol. 8. & fol. 12, Serm. impres. Hispali, 1623. in 4.

24 Stephanus Paris, Aurelianensis, & Episcopus Auellonen. in lib. de Institutione Christiani hominis, Homil. 74. fol. 290. & Homil. 75. lib. impres. Parisiis, anno 1561. in 8. Et in Expositione: Verbum caro factum est, Lect. 18. fol. 91. & Lect. 22. fol. 111. impres. Parisiis, 1555. in 8.

25 Vincentius Ferrinus de Castelnouo de Garfanana, Italus, in Alphabeto, exemplare 1. num. 829. & num. 858. lib. impres. Venetiis, 1587.

26 Vincentius Hensbergius, Germanus, in Viridario Mariano, fol. 47. & fol. 136. & fol. 237. præcipuè fol. 247. & 246. 272. 275. 276. lib. impres. Antuerpiæ, ann. 1615. in 8.

27 Bartholomæus de la Bella, Italus, in Sermonibus Christophori de Auendaño, à se traductis, in Sermone de solemnitate purissimæ Conceptionis, à fol. 1. vsque 25. lib. impres. Venetiis, 1633. in 4.

28 Franciscus de Figueroa, in Tractatu de dulcissimo Nomine Mariæ, Discurs. 4. fol. 25. num. margin. 29. & 132. & 256. & 416. licèt semper loquatur timide, fortè propter suos, lib. impres. Limæ, 1642. in 4.

29 Franciscus Pinelo in quadam Concione de Assumptione Virginis, extat apud Simonem Diaz in lib. de Domina nostra de la Fuensisla, fol. 160.

30 Cyprianus Hubertus, Italus, in breui Tractatu de Incarnatione, fol. 11. lib. impres. Veruli, 1589. in 4.

31 Iacintus Vallexo, Hispanus in lib. Exercitii quotidiani sanctissimi Rosarii, Meditatione 1. fol. 13. lib. impres. Oscæ, anno 1635. in 16.

32 Iacobus Albertus Castrensis, Italus, in Commentariis S. Thomæ, in epistolas Pauli, epistol. ad Galathas, cap. 3. Lect. 6. fol. 143 in marginali notatione, vt videre est in impressionibus Venetiana, 1548. & Parisien. 1541. & aliâ Venetiana, 1553. & aliis, de quibus, & infrà in Sancto Thoma, num. 293. ad finem.

33 Hypolitus Maria Taleapetra, Italus, in Sermonibus Ferdinandi de Peralta, in Ser. de Conceptione, lib. impres. Venetiis, 1613. in 4. Item in lib. de sanctissimo Rosario, lib. 5. fol. 450. & fol. 461. lib. impres. Venetiis, 1647. in 8.

34 Antonius Poltus de Collemancio, Italus, in lib. de Suprema felicitate cœli, lib. 3. cap. 7. vsque 16. & cap. 8. & 9. 11. 14. & 16. impres. Persusiæ, 1575. in 4.

35 Ioannes de Mata, Hispalus, in libro Paradisus virginalis, Serm. de Conceptione, impreso Pampilonæ; 1631. in 4. & Compluti 1647. & latinè Antuerpiæ, 1652. & italicè Venetiis, 1638. in 4.

36 Abraham Bzouius Polonus, in Sacro Pancarpio, fol. 11. licèt sub titulo Sanctificationis, multa habet pro Immaculata Conceptione, lib. impres. Venetiis, 1611. in 4. Item in

in Monile Gemmæum, gem. 3. eſt pro feſto Conceptionis, lib. impreſ. Venetiis, 1614. in 4. & Coloniæ 1615. Item in Florida Mariana, in Feſto Sanctificationis, lib. impreſ. Venetiis, 1612. in 4. & Coloniæ, 1617. in 8. Item ſuper Salue Regina, Concione 5. & 6. fol. 86. & 87. impreſ. Venetiis, 1598. in 4. Vide fol. 108. Item Tom. 18. Annalium, fol. 606. lib. impreſ. Coloniæ, 1627. in fol.

37 Ioannes Ferdinandus, Hiſpanus ſuper Eccleſiaſtem, cap. 1. fol. 23. num. 12. lib. impreſ. Romæ, 1621. in fol.

38 Andræas Gianeti de Salo, Italus, in Roſario, Myſterio 1. fol. 15. lib. impreſ. Venetiis, 1587. in 4. & Romæ, 1573. & in explanatione Salutationis Angelicæ, fol. 190. impreſ. Venetiis, 1607. in 4. & 1587. ſed verba hic poſita cum explitatione, deſunt in impreſſione Romana, facta anno 1573. in 4. Vide etiam fol. 195. & Tom. 2. Hebdom. 30. fol. 99. Item in libro dicto: la Quercia de la Vergine, fol. 36. & 56. impreſ. Tiuoli, anno 1647. in 8.

39 Hieronymus Verobaldus, Italus, recollegit de Roſario ſuprà poſiti Auctoris omnes ſententias, inter quas ſunt illæ de Cõceptione, vt videre eſt in lib. impreſ. Venetiis 1587. in 4.

40 Ioannes Aquilanus in libro Sermonum Quadrageſimalium, in Sermone Annuntiationis, fol. 789. impreſ. Venetiis, 1586. & 1499. in 8.

41 Ludouicus Granatenſis, in Concionibus de præcipuis Sanctorum feſtis, in Concion. de Conceptione, à fol. 41. lib. impreſ. Antuerpiæ, 1584. in 4. & Romæ, 1587. Lugduni, 1598. & iterum, 1602. Item in Silua locorum, verbo: Maria, fol. 68. impreſ. Salmanticæ, ann. 1586. in 4. Item in Compendio Doctrinæ Chriſtianæ, fol. 258. lib. impreſ. Granatæ, 1595. in 4.

42 Matthias Faſſanus, Italus, in Conſiderationibus ſpiritualibus. R. P. Philippi Diaz, in Sermone de puriſſima Conceptione, lib. impreſ. Venetiis, 1607. in 4.

43 Cornelius Tiraboſcus Brixianus, Italus, in Duodecim Canticis, Cant. 3. & à fol. 1. vſque 48. libro impreſſo Venetiis, ann. 1603. in 12.

44 Guillielmus Oonſelus, Flander, in libro: Sintaxis ad expeditam verbi Dei tractationem, fol. 204. verbo: Maria, lib. impreſ. Antuerpiæ, 1622. in 12. Regali. Et in Sermone Hugonis de Pratoflorido, Serm. 1. & 2. Annuntiationis, lib. impreſ. Antuerpiæ, 1617. in 8.

45 Sanctius à Porta, Hiſpanus, in Mariali, à fol. 139. & fol. 168. ſed nota quod huius Marialis eſt duplex impreſſio, vna Lugduni, per Ioannem Clein, Alemanum, anno 1513. in 4. & altera Valentiæ, 1512. in fol. & in hoc deeſt Serm. de Concept. & Serm. de Natiuit. in ordine 14.

46 Alphonſus de Caſtro, Hiſpanus, in recognitione Sermonuum Sanctii à porta, ſecundùm impreſſionem Lugdunenſem: nam in Valentiana deeſt Sermo de Conceptione, vt ſuprà dixi.

47 Gaſpar Cathalanus, Hiſpanus, deſignatus Epiſcopus Ilerdenſis, in epiſtola ad D. Michaëlem Baptiſtam de Lanuza, quæ extat integra apud Euſeb. Nieremb. Except. cap. 24. à fol. 574.

48 Vincentius Martinellus, Epiſcopus Venafrenſis, in Diocæſana Synodo habita die 21. Septembris, præcepit, vt ſeruaretur dies Conceptionis, vt videre eſt in lib. impreſ. Romæ, 1635. in 4. fol. 11.

49 Mauritius de Vargas, Hiſpanus, in Serm. de Angelico Doctore S. Thoma, plura dicit pro Immaculata Virginis Conceptione, Sermo iſte fuit impreſ. in ciuitate Mexicana, anno 1655. in 4.

50 Ioannes Viguerius, Hiſpanus, in lib. Inſtitutionis ad Chriſtianam Theologiam, cap. 18. & 20. lib. impreſ. Antuerpiæ, 1565. in fol. & 1558. & 1575. & Venetiis anno 1571. in 4.

51 Alanus de Rupe, Theutonicus, in Roſario, ſeu Pſalterio, fol. 56. & par. 2. cap. 5. fol. 110. & fol. 118. & fol. 133. & fol. 275. & 280. & 414. lib. impreſ. Coloniæ, anno 1624. in 8.

52 Angelus Pintini, Italus, in lib. edito Florentiæ, anno 1589. in 8. inquit: Ad quam fuit exaltata in ſua ſanctificatione, vel præſeruatione, aut vere Conceptione, abſque originali peccato, &c.

53 Antonius Stabilius à S. Angelo, in lib. Introductorio ad ſingula Euangelia, lib. 3. de Maria Virgine, fol. 379. lib. impreſ. Venetiis, anno 1610. in 8.

54 Ioan.

54 Ioannes Reinardus Deyensis, in Sermonibus Quadragesimalibus, de Peregrinatione generis humani, in Serm. de Annuntiatione, fol. 45. libro impres. Lugduni, anno 1518. in 8.

55 Ioannes Lopez, Episcopus Crotonensis, in Epitome Sanctorũ, Tom. 4. fol. 12. lib. impres. Romæ, 1596. & Venetiis 1605. Item in lib. Rosarii, capit. 18. fol. 123. lib. impres. Metinæ à Campo, 1595. in 4.

56 Didacus Aluarez Metinensis, Hispanus, Archiepiscopus Tranensis, & Salpiensis, in Disput. Theologicis, quæst. 81. articul. 3. Disp. 174. fol. 517. lib. impres. Trani, 1617. in fol. & in Isaiam Tom. 1. lib. 1. capit. 8. fol. 208. & lib. 2. cap. 19. fol. 403. impres. Romæ, 1599. in 4. Et in Serm. de Concept. impres. Trani, 1622. in 4.

57 Ioannes à S. Thoma Vlysiponensis, in 1. par. D. Thomæ, Tom. 1. Disput. 2. per integram quæstionem, de qua vide Armamentarium nostrum, colum. 489. ex impressione Matritensi, atque nouissima Ianuensi.

58 Ignatius Cautinio, in Sermonario, par. 1. Tractat. 3. à fol. 44. vsque 67. Consid. 6. lib. impres. Vlysipone, 1736. in fol. & in Sermone Paschatis, impres. ibidem, anno 1630. in 4.

59 Conradus Peregrinus, Tolosanus, si fuit Ordinis Prædicatorum, vt affirmant Leander Albertus, & Alphon. Fern. Placentinus, fol. 346. in Serm. Purification. Alphab. x. nostram tenet sententiam, lib. impres. ann. 1495. Vide in Ventil. num. 150.

60 Meffret vulgo: Hortulus Reginæ, qui, vt creditur, fuit ex Ordine Prædicatorum, Serm. vltim. de Concept. fol. 30. littera I. §. *Sed quia dicit Aristoteles, &c.* æqualiter se inclinat ad præseruationem, & sanctificationem, lib. impres. Monachii, 1611. in fol. & Nuremberg, 1496. cuius auctoritatem dedimus suprà. in classe ix.

CLASSIS IIII.

In qua designamus SEPTVAGINTA DVOS, non præfiguratos per septuaginta duos discipulos Domini, vt dicebat Vincentius Bandellus, sed per 72. boues, de quibus in lib. Numerorum, cap. 31. vel per per septuaginta duos sacræ Scripturæ Interpretes: quorum aliqui formaliter, & expressè aliqui verò interpretatiuè, aut secundùm rigorosam vocum, aut proprietatem verborum, vel saltem piè interpretati, pro nostra videtur sententia.

1 DOminicus de Guzman, sanctissimus, ac Religionis Predicatorum fundator inclytus, non solùm in illa sentẽtia, ex libro cõtra Albigenses, ab omnibus Scriptoribus repetita, de qua nos infrà in Ventilatione, num. 307. sed etiam in Serm. secundo ad eosdem Albigenses, & Serm. 3. vt videre est in Alano de Rupe, impres. Coloniæ, ann. 1624. in 8.

2 Henricus Suso, Theutonicus, in Dialogo Sapientię, cap. 16. fol. 93. impres. Coloniæ, 1588. Vide Euseb. lib. Dissertat. epistol. 15. fol. 288. & in Sacro Sylabo, §. 7.

3 Ignatius Louuet, Diuionensis, in Thesauro Apostolico gratiarum, &c. fol. 58. lib. impres. Duaci, 1635. in 8.

4 Petrus de Tapia, Archiepiscopus Hispalensis, Tom. 1. Catenæ moralis, lib. 2. art. 8. num. 9. fol. 166. lib. impres. Hispali, 1654. in fol. & in quadam concessione facta D. D. Ludouico Fernandez de Cordoua, Marchione de Pliego, de qua nos habemus copiam.

5 Petrus Venerus, Hispanus, in epistola missa ad Summum Pontificem, cum aliis Patribus, extat apud Eusebium Nieremb. in lib. Exept. cap. 24. fol. 414.

6 Ludouicus de Aliaga, Hispanus, vnus fuit ex octo, qui scripserunt pro Immaculata Conceptione, vt suprà.

7 Paulus Minerua Barensis, Italus, in Sententiis Paræneticis, S. Nicolai Episcopi, & Martyris, in Commentario 188. fol. 293. lib. impres. Neapoli, 1604. in 4.

8 Petronius Marrinus, Italus, in libro Rosarii, pro confraternitate Boloniensi, fol. 45. lib. impres. Mazeratæ, 1646. in 12.

9 Philippus de Salazar, Hispan. in Ser. de Cruce, fol. 7. impres. Valent. 1633. in 4.

10 Gre-

10 Gregorius Lazarus Taruisinus, in Commentariis Nicolai Buccafleni, super Matthæum, ad capit. 5. fol. 21. colum. 3. Et in Indice impres. Venetiis, 1603. in fol. se inclinat in magis piam sententiam.

11 Andræas Eborensis, Hispanus, in lib. Sententiarum, & exemplorum, fol. 251. verbo: Maria, lib. impres. Venet. 1585. & 1576. in 12. Regali.

12 Ioannes de Marieta, Hispanus, in Vitis Sanctorum, par. 3. lib. 22. fol. 46. lib. impres. Conchæ, 1596. in fol.

13 Ioannes Ludouicus Viualdus à Monteregali, Italus, in libro: Opus Regale, in cap. de magnificentia Regis Salomonis, fol. 276. lib. impres. anno 1512. in 8.

14 Archangelus Caracciola de Riualta, Italus, in lib. de Rosario, fol. 86. lib. impres. Paduæ, 1647. in 8.

15 Antonius de Poço, Hispanus, in Concione Sancti Ioannis Euangelistæ, impres. in ciuitate Mexicana, 1612. in 4.

16 Antonius de Cazeres, Episcopus Asturicensis, Hispanus, in Sermone Capituli Generalis, &c. fol. 2. impres. 1605. in. 4.

17 Iosephus de Ariano, Italus, in libro: Rosario florito, &c. fol. 81. & fol. 100. impres. Neapoli, 1644. in 4.

18 Ioannes de Torreblanca, Hispanus, in lib. de Rosario, in Tabula concionatoria, lib. impres. Vallysoleti, 1630. in 4.

19 Ioannes de Segouia, in lib. de Prædicatione Euangelica, lib. 1. cap. 23. fol. 148. & lib. 2. cap. 49. fol. 552. lib. impres. Compluti, anno 1573. in fol. & Brixiæ, anno 1586. in 4.

20 Tilmannus Sybergensis, Flander, in Enchiridione locorum EcKii, capit. 15. lib. impres. Antuerpiæ, 1534.

21 Ferdinandus de Placentia, Hispanus, in Sermone de Dominica Incarnatione, pro secundo Sabbato Quadragesimæ, fol. 5. & 8. impres. Hispali, 1629. in 4.

22 Nicolaus Strata de Turino, Italus, in libro de Compendio Rosarii Virginis Mariæ, fol. 144. & in Littaniis, fol. 175. impres. Turini, 1588. in 4.

23 Gregorius Martinez Segouiensis, Hispanus, super 1. 2. D. Thomæ, art. 3. dub. 1. conclus. 1. lib. impres. Toleti, 1622. in fol. solùm concedit debitum.

24 Gabriel Vazquez, Hispanus, in Serm. de Mysterio Trinitatis, fol. 11. impres. Hispali, 1612. in 4.

25 Didacus de Victoria, Hispanus, in fundatione Confraternitatis Sanctissimi nominis Dei Neapolitan. vt dicitur in lib. impresso Neapoli, absque anno impres. in 12. à fol. 45. vsque 134.

26 Didacus Ortiz, Hispanus, in Sermone festiuitatis Sancti Stephani, fol. 5. impres. Hispali, 1609. in 4.

27 Lambertus Campestris, Italus, recognoscens opus D. Thomæ, in 1. Sentent. dist. 44. quæst. vnica, artic. 3. vt videre est in editione Lugdunensi, anno 1520. Vide Marraccium in Notis ad Sanctum Isidorum, fol. 212. Item in recognitione Summæ Rayneri de Pisis, Tom. 1. capit. 5. fol. 258. à tergo in margine.

28 Petrus Martyr Balneoregiensis, in Opusculo de columba cœlesti, lib. 4. fol. 27. & fol. 19. & in lib. lucubrationuum Rosarii, lib. 4. cap. 1. sect. 4. fol. 121.

29 Petrus Goar Perusinus, in Rituali Græcorum, à se translato in multis locis, lib. impres. Lutetiæ Parisiorum, anno 1647. in fol.

30 Michael de Gisleriis, vel Alexandrinus, posteà Pius V. renuntiatus, in Decreto contra propositiones Michaelis Bay, dato anno 1567. Vide nostrum Bullarium, & Tom. 3. R. P. Ioann. de Ripaida de ente supernaturali, ad finem, & in aliis Bullis: vide Marrac. in Pontif. Marian. fol. 198.

31 Raphael de la Columbe, Italus, in lib. de duplici Aduentu, in Sermone Conceptionis, impreso Florentiæ, anno 1627. in 4. & 1619.

32 Rodulphus Clutius, Flander, in Sermonibus Dormi securè, Ioannis de Vuerdena, Ordinis Minorum à se recognitis Serm. 5. à fol. 38. vsque 49. impres. Coloniæ, anno 1612. in 8.

33 Iacobus Gandensis Holandus, in Sermonibus Michaelis Vngari, vt videre est in lib. impres. Parisiis, 1516. in 8.

34 Ioannes de Altamura, in tribus Tomis de Rosario, Tom. 1. fol. 67. impres. Neapoli, 1640. in 4.

35 Nicolaus Diaz in lib. Rosar. fol. 159. ad diem 8. Decemb. imp. Vlysiponæ, 1575. in 16

36 Nicolaus Lorinus, Italus, in Serm. de Conceptione, impres. Florentiæ, 1615.

37 Leander Albertus, Nomenclator Religionis Prædicatorum, Italus, in lib. Coronæ gloriosæ Virginis Mariæ, fol. 131. lib. impres. Bononiæ, 1598. in 8. nec opponitur in aliis operibus à se edictis italicè.

38 Lucas Ferdinandus de Aiala, Hispanus, in Horto de Augustissimo nomine Mariæ, num. 27. Aromat. 15. fol. 53. & Aromat. 52. fol. 93. lib. impres. Matriti, anno 1648. in 8.

39 Ludouicus de Vrreta, Hispanus, in Historia Regum Ætiopiæ, lib. 2. cap. 2. fol. fol. 394. & cap. 13. lib. 2. fol. 557. lib. impres. Valentiæ, anno 1610. in 4.

40 Martinus de Arbelaiz in Sermone Octauæ Sanctorum, fol. 22. impres. Lermæ, 1621. in 4.

41 Calixtus de Missanello, Italus, in lib. de Rosario, par. 9. cap. 6. fol. 390. lib. impres. Neapoli, 1641. in 8.

42 Cornelius Suarez, Hispanus, in Acclamatione funebri R. P. Ioan. Falconi, fol. 3. Serm. impres. Matriti, 1639. in 4.

43 Gundinsaluus de Arriaga, Hispanus, in lib. dicto: Sanctus Thomas de Aquino, Tom. 1. capit. 5. §. 6. fol. 114. num. 8. & cap. 8. §. 2. fol. 217. lib. impres. Matriti, 1648. in fol. & Tom. 2. cap. 7. §. 5. fol. 595. lib. impres. ann. 1652.

44 Didacus de Ojea, Hispanus, in lib. de Rosario Dominæ nostræ, fol. 18. lib. imp. Matriti, 1589.

45 Dominicus Gianeti, Italus, de Septem Gaudiis Virginis Mariæ, lib. impres. Florentiæ, 1648. in 12.

46 Thomas Gonçalez, Hispanus, scripsit cum aliis pro Immaculata Conceptione, vide quomodò in Euseb. Nieremb. in lib. Except. fol. 416.

47 Bartholomæus Angelus de Neapoli, Italus, in Rosario, & Tractatu de Indulgentiis, fol. 83. lib. impres. Venet. 1617. in 8.

48 Bartholomæus de Medina, Hispanus, in 3. par. D. Thomæ, art. 2. quæst. 27. fol. 345. in Expositione litteræ, lib. impres. Venetiis, 1602. in fol.

49 Franciscus Combeffis, in Additionibus, siue nouo Auctario Bibliothecæ VV. PP. colùm. 1223. lib. impres. Parisis, anno 1648. in fol. Et in SS. Patribus Ampliloquio, & Andræa Cretensi, &c. fol. 338. impres. Parisis, 1644. in fol.

50 Franciscus Foreirus, Hispanus, est pro Immaculata Conceptione, vt dicit Andræas de Peruzzinis in Analysi purissimæ Conceptionis, art. 2. fol. 63. & super Isaiam, cap. 7. fol. 124. vocat Beatam Mariam intactam, illibatam, &c.

51 Gerardus Mosanus, Germanus, in solemnitate Conceptionis, vt extat in Bibliot. Homil. impres. Lugduni, anno 1588. Tom. 4. fol. 63.

42 Hieronymus de Miesses, Hispanus, in Sermone de Sancta Theresia, §. 2. fol. 5. impres. Compluti, anno 1629.

53 Ioannes Hurtadus de Mendoza in libro Dominæ nostræ de Atocha in Prologo impres. Matriti, 1604. in 8.

54 Hieronymus de Ferrariis Fontinus, in Repertorio lucupletissimo Ioannis Duns Scoti, fol. 53. lib. impres. Venetiis, anno 1588. in 4.

55 Iulius Hyssopius Cæsenatis, in suprà posito Repertorio, in multis locis, præcipuè num. 21. & 23. impres. vt suprà.

56 Hieronymus Vernerius, Corrigiensis, & Cardinalis, præcepit obseruari festum Conceptionis, lib. impres. Asculi, ann. 1596. in 4. fol. 42.

57 Alphonsus de Riuera, Hispanus, in lib. de Rosario, ad diem 8. Decembris, lib. impres. Matriti, 1641. in 24.

58 Alphonsus Maldonatus, Hispanus, in Chronica vniuersali, fol. 103. à tergo, lib. impres. Matriti, 1623. in 4.

59 Alphonsus Fernandez Placetinus, Hispanus, in Historia ciuitatis Placentin. lib. 2. cap. 28. fol. 201. ad annum 1530. lib. impres. Placentiæ, anno 1627. in fol. & in libro de deuotione, & miraculis Rosarii, fol. 27. lib. impres. Matriti, 1627. in 4. & in Concertatione sua impres. Salmant. 1617. in 4. non docuit contrarium, licèt sæpissimè agat de Scriptoribus Conceptionis.

60 Alphonsus Ciaconius, Biacensis, in lib. Romanorum Pontificum, & Cardinalium, fol. 340. libro impresso Romæ, anno 1601. in fol. & in lib. dicto: Deuotionario, fol. 296. impres. Romæ, anno 1600. in 16. & 1601. in 12.

61 Al-

61 Alphonsus à Castro, Hispanus, in Mariali Sancii à Porta, à se correcto, & emendato, in tribus Sermonibus, de quo egi in Ventilabro.

62 Albertus de las Casas, Generalis Hispanus, in capitulo Andalusiæ, ad ann. 1523. Vide Euseb. Nieremb. in lib. Exception. cap. 23. §. 1. fol. 355. & fol. 359. & in nostro Armamentario.

63 Antonius de Sotomayor, Hispanus, Inquisitor Generalis in Regno Hispaniarum, scripsit epistolam cum aliis octo grauissimis Patribus ad Summum Pontificem, pro mysterio Immaculatæ Conceptionis, quam adducit Ioann. Euseb. in lib. Except. capit. 24. fol. 414.

64 Ioannes Paulus Nazarius, Italus, in 3. par. D. Thomæ. quæst. 27. art. 2. fol. 342. lib. impres. Bononiæ, 1625. in fol.

65 Ioannes à Penna, Hispanus, fuit pro Immaculata Virginis Conceptione. Ita Franciscus à Sosa, Velazquez lib. 4. Dissert. 3. Adnot. vnica, fol. 350. Antonius de Leon in Biblioth. manuscript. & alii quàmplures.

66 Ioannes de la Cruz Talabricensis, Hispanus, in 2. par. Directorii conscientiæ, lib. 2. cap. 7. fol. 76. lib. impres. Toleti, ann. 1631. in 4.

67 Ioannes de la Fuente, cum aliis Fratribus suæ Religionis scripsit ad Summum Pontificem, pro Immaculata Conceptione. Vide Ioann. Euseb. Nieremb. in lib. Except. fol. 414.

68 Ioannes Gonçalez, primus moderator Academiæ Complutensis, scripsit epistolam cum aliis suprà relatis, de quibus Ioann. Euseb. Nieremb. in lib. Exception. vt suprà fol. 415.

69 Ioannes Laurentius Carrascosa, Hispanus, in Poëmate de Conceptione, apud Sanctium Zapata, fol. 88.

70 Bartholomæus Carrança, Archiepiscopus Toletanus, Hispanus, in Summa Conciliorum, fol. 369. lib. impres. Venetiis 1546. in 8. & alibi sæpè.

71 Thomas Botthinus de Luca, in lib. Mancipium gloriosissimæ Virginis, fol. 25. lib. impres. Oruieti, 1631. in 12.

72 Baltasar de Rixa, Hispanus, in lib. de Rosario, fol. 84. libro impresso Valentiæ, ann. 1596. in 8.

CLASSIS V.

In qua damus in alio numero maiori CENTVM VIGINTI Auctores, præfiguratos in illis, de quibus dicitur in Actis Apostolorum, cap. 1. erat autem turba hominum, simul ferè centum viginti, &c. cum mulieribus, quæ vt figura corr領spondeat figurato, nec istæ hic defficient; qui licet non omnes assertiuè, clarè, & expressè nostram sustinuerint sententiam, in generali, vel particulari vtuntur vocibus fauentibus immunitati, ac puritati V. Mairæ, quorũ aliqui fuerunt problematici, alii suam retractarunt opinionem, alii fugientes totaliter à sua voce sanctificationis, amplexati sunt nostram, Conceptionis, quæ (vt Aduersarii dixerunt in Trituratione, num. LVIII.) antè Gregoriũ XV. semper fuit habita, vt protestatiua magis piæ, atque sonabat idem quod Immaculata Conceptio. Ac denique hic collocantur illi qui loquentes de B. Virgine Maria, & in materia in qua poterant oblata illa occasione, suam detegere mentem nullus illorum expressis, vel non expressis verbis aliquid docuit, vel scripsit contra Immaculatam Virginis Conceptionem.

1 HYacintus Polonus, Beatus, fuit pro Immaculata Virginis Conceptione, vt affirmat Pater Ioan. Euseb. Nieremb. in lib. Except. cap. 23. fol. 351.

2 Hieronymus Sauanarola, Ferrariensis, in libro, cuius titulus est: Molti deuotissimi trattati ad exortationi de i fideli, & deuoti Christiani, &c. fol. 157. in explicatione Salutationis Angelicæ, latè lib. impres. Venetiis, 1547. in 8. Item in lib. Confessionale, 63. latè lib. impres. Venetiis, 1520. in 8. Item in Homil. super Ruth, & Micheam, cap. 7. Michæ Homil. 21. fol. 269. lib. impres. Salmanticæ, 1556. in 4.

3 Bartholomæus de los Martyres, Episcopus, in lib. Doctrinæ Christianæ, &c. à fol. 313. adducit Sermonem pro festiuitate Conceptionis Dominæ nostræ, & fol. 317. vocat Conceptionem Immaculatam, &c. iuxta traductionem D. D. Ioannis de Aristizaual, equitis aurati, liber impres. Matriti, anno 1653. in 4.

4 Franciscus Crespi de Valdauia, Episcopus Vicensis, scripsit pro Mysterio Immaculatæ Conceptionis, eruditam epistolam ad Philippum IIII. Hispaniarum Regem, vt videre est apud Ioannem Eusebium Nieremb. in epstola ad Alexandrum Septimum Summum Pontificem, post medium, §. In hoc quidem: cuius etiam apud nos habemus copiam simplicem.

5 Didacus de la Rea Peralta Ariquipensis, Hispanus, in Regno Peruano actualiter scribit de Immaculata Virginis Conceptione: & adeò fragat huius mysterii deuotione, vt semper manè, & post prandiũ, & ad cenam, præcipuè quando adderant mensæ Fratres Minores, præcipiebat suis fidelibus, vt gratias redderent Deo sic. Laudatum sic, ac benedictum Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum, atque sanctissima Virgo Maria concepta absque labe originalis maculæ, nec illius debito: ita Reu. Pater Frater Didacus de Queuedo, Prouintiæ Limensis Custos, testis oculatus.

6 Dominicus de Escobar, Concionator egregius, & quem non semel prædicantem audiui, constanter fatebatur in concionibus, Virginem Mariam fuisse conceptam absque originali peccato.

7 Vitalis N. Inquisitor Gallus, licèt prius minus piam sustinuerit sententiam, posteà tamen iussu Vniuersitatis Parisiensis illam cum aliis Montisonitis publicè retractauit, vt affirmat Ioannis etiam Vitalis, Minorita, in Tractatu de Conceptione Virginis Mariæ.

8 Ioannes Adam Suesonæus, Doctor Parisiensis, ad annum 1390. nostram sententiam de Immaculata Virginis Conceptione amplexus est, vt testatur Robertus Gaguinus in Tractatu de Conceptione in Prologo ad Vniuersitat. Parisien.

9 Gaufridus de Sancto Martino, Doctor etiam Parisiensis, ex censura Academiæ palinodiam recantauit, de quo idem Robert. Gaguinus vbi suprà.

10 Ioannes Nicolaus, Doctor Parisiensis, & prius Montisonista opinionem suam publicè abiurauit, teste eodem Gaguino loco vbi suprà.

11 Petrus de Canchero, Parisiensis Doctor, cum aliis suprà relatis, superatus à veritate publicè se retractauit, vt ex ipso Roberto Gaguino, dicemus in Ventilatione, num. 158.

12 Petrus Cheriaco, Doctor etiam Parisiensis insigni, famosaque protestatione primam suam abiurauit opinionem, vt ex ipso Gaguino constat, vbi suprà.

13 Petrus de Palude, non ille Patriarcha Ierosolymitanus, sed alter modernior, ad annum 1390. cum aliis Montisonistis, tandem magis piam sententiam amplexus est, de quo Ioann. Vitalis, & Alanus, & etiam videre est num. 158.

14 Nicolaus de Finali, Italus, scripsit Tractatum sub titulo Conceptionis, vt diximus in Triturat. num. xxvii.

15 Petrus de Portocarrero, Hispanus, adducebatur pro Immaculata Conceptione à D. D. Antonio Calderone, Archiepiscopo Granatensi, in suo Assertore Dominicano, nescio tamen quis ille fuerit.

16 Hieronymus Xauierre, Generalis Ordinis Prædicatorum, Hispanus, in Statuto à se edicto pro tota sua Religione, de quo vide Ioannem Antonium Velazquez, lib. 5. fol. 454. & Hyppolitum Marraccium in Purpura Mariana, fol. 214. licèt in Brebiariis suo tempore editis, extet officium sub titulo Sanctificationis.

17 Hyacintus Maidalchinus, Italus, in Concione de Conceptione Virginis Mariæ, impres. Veneris, 1644. ex Hyppol. Marrac. in Biblioth. fol. 615.

10 Ion-

18 Ioannes Veri, Gallus Contionator, solemni protestatione coram Vniuersitate Parisiensi, contrariam abiurauit opinionem, die 16. mensis Septembris, ann. 1497. de qua habemus trasumptum in carta expansa, vt diximus in Trituratione.

19 Ioannes de Montesono, Doctor Parisiensis, Hispanus, licèt acerrimus opugnator sententiæ magis piæ, tandem monitus, & requisitus sub censuris Vniuersitatis Parisiensis, atque Summi Pontificis, coactus est reuocare opinionem oppositam, vt videre est ad finem Magist. sentent. & in Histor. Roberti Gaguini, Spondano, & aliis, vide quæ diximus in Trituratione.

20 Paulus Condestabile, Hispanus, scripsit pro Immaculata Virginis Conceptione, vt dicit Andræas de Peruzzinis, art. 2. Eusebius in lib. Except. cap. 23. fol. 356.

21 Paulus Robado, par. 4. Concione 1. agit de Immaculata Conceptione Virginis, vt dicit Serran. lib. 2. cap. 30. num. 25.

22 Rodulphus Chitius, in Sermone de Conceptione, vt refert Andræas de Peruzin. in Analysi, fol. 62. Sermonem istum inuenire non potui, sed Auctor hic recognouit, & edere curauit, lib. Sermonuũ, Dormi securè, cõmuniter dictum Ioannis de Vverdena, Ordinis Minorum, in quo, Serm. 5. est de Conceptione, à fol. 38. vsque 48. lib. impres. Coloniæ, 1612. in 8.

23 Cyprianus Beneti, in lib. de prima orbis sede, de Concilio, & Ecclesiastica potestate ad Leonem X. &c. in 6. & vltima conclusione, lib. impres. Romæ, 1515. in 4.

24 Thomas de Maluenda, Setabitanus, in lib. de Paradiso, capit. 60. fol. 191. in hanc videtur se inclinare sententiam, vel saltem in aliis operibus super Scripturam, & de Antechristo, impres. anno 1650. nihil dicit pro sua opinione.

25 Nicolaus de Cusa, Cardinalis, in diuersis locis expressissimè nostram tenet sententiam; si autem hic fuit ex Ordine Prædicatorum, vt affirmant Antonius Senensis, Pius, & alii Nomenclatores Dominicani, iam alterum habemus Auctorem ex Religione Dominicana.

26 Landulphus Carthusianus, qui scripsit celebrem illum librum: Vita Christi: nostram substinuit sententiam, vt videbimus in Ventilatione, num. 203. si hic fuit priùs ex Ordine Prædic. vt affirmat Sixtus Senensis in sua Biblioth. Sanct. lib. 4. etiam inter hos debet enumerari.

27 Hortensius Ludouicus Cicada, Ianuensis, typis mandare, curauit cursum Theologicum R. P. Ioan. de S. Thoma, in quo fol. 119. nostram tenet sententiam, lib. impres. Genue, 1654. in fol.

28 Franciscus de Mesia, Hispanus, in lib. de Colloquio Rosarii, petitione 6. fol. 30. & fol. 41. libro impresso Hispali, anno 1573. in 4.

29 Thomas Elias Ardizzoni, Ganuensis, edere curauit cum suprà posito Hortensio opus R. P. Ioannes de S. Thoma, & sic etiam est pro nobis.

30 Thomas de Hybernia quondam socius de Sorbona, in Summa florum, quæ incipit: Abii in agrum: manusc. in Bibliot. Scorialis, verbo: Maria, si fuit Ordinis Prædicatorum, vt volunt, Anton. Senensis, Placentinus, & alii.

31 Petrus de Leguizamo, Hispanus, in Legendario Flosantorum, Magistri Millan à se recognito, & impres. anno 1578. in fol. de quo Ioannes Tamaius de Salazar, fol. 239. & 240.

32 Ioannes Sanchez, hispanus, in eodem Legendario Sanctorũ, &c. Doctoris Millan, impres. Hispali, anno 1572. in fol. secundùm eundem Ioannem Tamaium de Salazar, fol. 239.

33 Ægidius Fuscarius, Magister sacri Palacii, vt referunt Vincentius Antist. Ordinis Prædicator. & Peruzzinus in Analypsi, art. 2. fol. 63. Ioan. Euseb. in lib. Excep. cap. 23. fol. 356.

34 Seraphinus Caballus de Brixia, Italus, in lib. de Rosario, fol. 59. & fol. 251. impres. ann. 1582. in 4. atque in Martyrologio, & Kalendario. de quo Christ. de Vega Palest. 3. cert. 7. num. 279. fol. 82.

35 Ioannes de Palentia, Salmanticensis, in Kalendario, ac Martyrologio suæ Religionis, ad diem 8. Decemb. vt videre est apud Vegam vbi suprà, & Euseb. Nieremb. fol. 348 Tamaium, fol. 251. & alios quamplures.

36 Carbonel N. Episcopus Gratianopolitanus, de quo Moren. in lib. de Concep. cap. 5. fol. 393. Velazq. lib. 4. Dissert. 8. Adnot. 1.

Iustinian. Antist. fol. 12. & nos in Armamentario, col. 665. & alii.

37 Dominicus de Monte Luporum, vel de Monte lobos, in Tractatu de Concept. circa annum 1348. quem adducit Alphon. Fernandez Placentinus. Antonius de Leon in Biblioth. manuscript. classe vi. Marracius, & alii. Vide Triturat.

38 Thomas de Spina fuit pro sententia de Immaculata Conceptione, vt refert Ioan. Euseb. Nieremb. in lib. Except. capit. 23. fol. 358.

39 Thomas Manrique, Hispanus, adducitur pro Immaculata Concept. ab eodem P. Ioan. Euseb. cap. 23. fol. 356.

40 Vincentius de Casali, Italus, edidit Tractatum sub titulo Conceptionis, de quo diximus in Trituratione, num. 1. & propter hoc allegatur à Marraccio, Leone, Tamaio, & aliis pro nostra sententia.

41 Vvigandus Cauponus, siue Vvnurt Germanus, licèt ediderit quodam Opusculum, seu Dialogum, pro contraria opinione de sanctificatione, posteà illam abiurauit, de quo Henricus Spondan. ad annum 1494. num. 14. & Trithemius, vt diximus in Trituratione, num. xxvii. & xxviii.

42 Bartholomæus Ferrariensis, Italus, in lib. de Iesu abscondito, &c. circa annum 1530. nostram sustinuit sententiam, vt refeferunt Serranus lib. 2. cap. 50. num. 15. & Anton. de Leon classe ix.

43 Nicolaus Rodulphus, Generalis, in Martyrologio Ordinis Prædicatorum, impres. Romæ, 1637. in 4. Regali: vtitur voce Conceptionis, non sanctificationis, vt erat in aliis præcedentibus.

44 Bartholomæus de Miranda, Hispanus, sustinuit sententiam de Immaculata Virginis Conceptione, teste Ioan. Euseb. Nieremb. in lib. Except. cap. 23. fol. 356. & etiam hoc affirmabat Anton. Calderon in suo dispositio Assertore Dominicano.

45 Franciscus Rethza, Hispanus, in lib. super Salue Regina, Tom. 1. vt refet Ion. Anton. Velazquez in suo libro de Maria immaculatè concepta, fol. 50.

46 Raymundus Pascelius adducitur ab eodem Velazquez inter Assertores Dominicanos piæ sententiæ, lib. 4. Differt. 9. Adnot. 2. num. 12. fol. 671. primæ impres.

47 Iacobus Atrebas Belga scripsit epistolam ad Capitulum, pro mysterio Immaculatæ Conceptionis, ita Anton. de Leon Pinelo in sua Bibliotheca manuscripta, classe viii.

48 Dominicus Præsentatus, Tom. 1. lib. 7. cap. 12. in Serm. de Conceptione, qui est in ordine 55. nostram sustinet sententiam, secundùm Andræam de Peruzzinis, in Analysi Concept. art. 2. fol. 63.

49 Iacobus Austratus in 3. lib. Moral. capit. vltimo, vt testatur Ioannes Eusebius Nieremb. in lib. Except. cap. 23. §. 1. fol. 355.

50 Iacobus de Susato, vel Luzato Germanus scripsit Tractatum sub titulo Concept. ad annum 1415. & fortè ex hoc citatur pro nostra sententia ab Antonio de Leone, class. vi. Vide Hypp. Marrac in Biblioth. fol. 646. & suprà in Triturat. num. xii.

51 Ioannes Baptista, Eronista, & Archiepiscopus Montis Libani, in lib. à se traducto de fundamento fidei, &c. Vide de hoc Ludouicum à Velluga in vita Duorum, fol. 175.

52 Guillielmus de Balone, Gallus, Episcopus Ebroiciensis, & Confessarius Regis Francorum post magnos tumultus, tandem palinodiam recantauit, de quo Spondanus, ad annum 1387. num. 7. Velazquez lib. 4. Dissertat. 10. Adnot. 3. num. 7. fol. 380. & in alia impressione, fol. 694. Robert. Gaguinus, & alii.

53 Matthæus N. Capellanus S. Brigittæ, solemniter celebrabat festum Immaculatæ Conceptionis, de quo Gotschalcus Holen, Ordinis Sancti Augustini, Auctor antiquus, in Serm. Concept. qui est in ordine 10. & post ipsum alii.

54 Anonymus, Theutonicus, in libro dicto, Horologium æternæ Sapientiæ, in Commendatione B. Virginis, lib. impres. coloniæ, 1496. in 4.

55 Nichael N. Gallus, Prædicator eximius, affirmabat, quod suus Ordo paulatim accederet ad sententiam de Immaculata Cōcione, &c. Ita Valentinus Gerardus, Gallus, in Trinpho Virginis, part. 3. Dist. 2. pagin. 753. & Anonymus, Franciscanus, in Indice, & alii.

56 Peraza, Auctor Ordinis Prædicatorum, scripsit Sermones pro Immaculata Virginis

ginis Conceptione, vt legi in quodam indiculo D.D. Antonii Calderon, pro fuo Affertore Dominicano, in quo etiam adducebat alios fex Anonymos, de quibus nihil dico, quia fortè coincidunt cum illis, à me vifis, & infrà adducendis.

57 Iacobus de Laufana, vel de Lofana, Epifcopus ad vtramque partem fe inclinat, fed præcipuè ad noftram, infpectis ipforum verbis, vt videbimus in Ventilatione, numero 135.

58 Ioannes Thomæ, Doctor Parifienfis, focius, & frater Ioannis de Montefono, licèt priùs ediderit librum contra Immaculatam Conceptionem, poftea publicè in Conuentu Fratrum Minorum Parifien. fuam opinionem abiurauit, de quo latè Vitalis, & Alanus, vide in Trituratione.

59 Arnadus à Bellovifu, vel de Belbis, Barchinonenfis Hifpanus, edidit Tractatum de Conceptione. Ita Alphon. Fernandez, & Marraccius in Biblioth. fol. 143.

60 Moltaphonfus quidam, eiufdem Ordinis, adducitur pro Immaculata Conceptione ab Anonymo Francifcano, num. 23. quis antem hic fuerit, ignoro.

61 Thomas Caccinus, Italus, in Hiftoria Ecclefiaftica, impref. Florentiæ, anno 1636. pag. 22. num. 4. ad finem.

62 Remigius Florentinus in traductione Epiftolarum, & Euangeliorum totius anni, fol. 407. lib. impref. Venetiis, 1616. in 4. licèt in fcolio epiftolæ ad Galathas, aliter videatur fentire.

63 Innocentius Ciuus Gifi, Italus, in lib. Decifiones Morales fuprà femptem Pfalm. pœnitentiales, Tom. 2. fol. 63. ad finem, tandem fe inclinat in magis piam, lib. impref. Venetiis, 1620. in 4.

64 Hieronymus Theutonicus in Sum. Theologiæ S. Thomæ, fol. 268. impref. Venetiis, 1585. in 8.

65 Hyppolitus Helmanus, Venetus, qui fuperiorem Summam correxit, & emendauit: nam dato, quòd antecedens fuerit noftræ fententiæ, etiam hic enumerandus erit.

66 Hieronymus de Medicis à Camerino, licèt ad 1. 2. D. Thomæ, lib. impref. Venetiis, 1614. quæft. 81. artic. 3. fol. 521. videatur oppofitam tenere fententiam; tamen in formali explicatione, 3. par. imp. Salodii, 1622. in 4. ad quæft. 27. articul. 1. non fatis fe explicat.

67 Anonymus Aragonenfis, qui adiurauit demoniacū, pro nobis videtur fuiffe. Vide Gofchaldum Holen in Serm. de Conceptione ad finem.

68 Anonymus, Hifpanus, in lib. Dominæ noftræ, vulgo Peña de Francia, fol. 32. pro nobis videtur effe, lib. impref. Salmanticæ, 1567. in 4. & 1614. in 8.

69 Anonymus in vita B. Alberti Magni, dicens, quòd Virgo fuit fine væ, pro nobis effe videtur, lib. imp. Antuer. 1621. in 12.

70 Anonymus Dominicanus, in vita Clementis Papæ, ad annum 1587. pro nobis videtur fuiffe. Lege Henr. Spondanum Tom. 2. num. 7.

71 Anonymus liberatus à magno fuæ falutis periculo, magis piam tenebat fententiā, vt videre eft in lib. 5. Sanctæ Therefiæ, cap. 5. fol. 60. libro impreffo Salmanticæ, anno 1578. in 4.

72 Anonymus in Conclufionibus S. Thomæ, impref. Antuerpiæ apud Gafparem Bellerum, anno 1614. in 12. Regali ad quæft. 27. nihil in contrarium dicit.

73 Marcus Laurens, pro noftra adducitur fententia, nullum tamen inuenio folidum fundamentum.

74 Nicolaus de Finali, citatur in Monile Chrifti, & Mariæ, à Ioanne Salazar de Tamayo, ad annum 1525. fol. 286. fed nefcio, quo fundamento.

75 Antonius Senenfis, anteà vocatus Antonius de la Concepcion, licèt in fua Bibliot. paffim adducat Scriptores fuæ Religionis, femper fub titulo Conceptionis, nunquam in contrariam fe inclinat opinionem, vide lib. impref. Parifiis, 1585. in 8.

76 Ioannes Michaël Pius, in lib. de Illuftribus viris Ordinis Sancti Dominici, &c. impref. Bonon. 1617. in fol. licèt referat omnes Scriptores, nunquam affentit ipfis.

77 Sixtus Senenfis, qui in fua Bibliotheca fancta, lib. 4. à fol. 190. lib. impref. Lugduni, 1591. in fol. citat Auctores fuæ Religionis, nec verbum habet pro contraria. Item in lib. 5. Adnot. 177. & 178. & 179. & 180. agit de illis verbis, Ecce enim in iniquitatibus cōceptus fum, & lib. 6. Adnot. 286. & 287. &

& 288. agit de peccato Adæ, in quo omnes peccauerunt, & tamen nihil dicit expressè, nec tacitè de B. Virgine.

78 Rodericus de Cardenas, Episcopus Seguntinus in Philippinis, Serm. habito die Incarnationis, in Hospitali Amoris Dei, in ciuitate Mexicana.

79 Anonymus, Dominicanus, cuius opus Sermonuum extat manuscriptum in Bibliot. S. Ioannis Regum, Pluteo x. num. 61. qui adducit Sermones duos de Conceptione, sed nihil contra Immaculatam sententiam.

80 Anonymus antiquus, qui addidit legendas ad Historiam Lombardicam, in lect. 193. fol. 170. vt videre est in lib. impres. Lugduni, 1554. in 4.

81 Franciscus de Serris in quadam adnotatione ad Sermonem Conceptionis Gabrielis Barelete, fol. 217. col. 2.

82 Ioannes Nicolaus in quæstione addita ad Summam Rayneri de Pisis, Tom. 2. pag. 542. capit. 8. sub hoc titulo: Conceptionem Deiparæ Virginis, qua primum in vtero materno formata est Immaculatam piè credi, sed non ab Ecclesia certo asseri, vel credendum proponi, &c. Videtur nostram tenere sententiam, lib. impres. Lugduni, 1655. in fol.

83 Onuphrius Elysius in Thesauro santissimi Rosarii, fol. 65. & 81. lib. impres. Neapoli, 1636. in 4.

84 Manzius Salmanticensis, fuit pro sententia Immaculatæ Conceptionis, vt videre est apud Ioan. Euseb. in lib. Except. cap. 23. §. 1. fol. 355.

85 Christophorus de Torres in Serm. S. Thomę Aquinatis, §. 2. non dissentit, Serm. impres. Cordubæ, 1615. in 4. nec in Serm. S. Theresiæ, §. 12. fol. 26. Serm. impres. Matriti 1627. in 4.

86 Andræas de Socino in opere Ludouici Viualdi, fol. 276. de quo suprà, non videtur desentire.

87 Conradus Koellin in Commentariis in 1. 2. D. Thomæ, impres. Venetiis, 1599. in fol. licèt pag. 24. agat latè de peccato originali, tamen non includit Beatam Mariam in illa lege communi.

88 Seraphinus Capponi à Porrecta, in Suma Theologiæ D. Thomæ, impres. Venetiis, anno 1588. in 4. Regali, quæst. 100. articul. 2. fol. 115. potiùs se in nostram inclinat sententiam, & à multis aliis pro ipsa allegatur.

89 Henricus de Erfodia, siue Herbodia, Germanus, edidit de Conceptione Beatæ Virginis Tractatum. Ex Marrac. in Bibliotheca, Tom. 1. fol. 555. Alphon. Placentin. in Concert. fol. 373.

90 Petrus de Verona, Sanctus Martyr, pro nostra citatur sententia à R. P. Ioann. Euseb. in lib. Except. cap. 23. fol. 351.

61 Francisca Vacchina de Viterbio, ex Dominicana Familia fuit deuotissima Mysterii Immaculatæ Conceptionis. Vide Marrac. in Lilia Mariana, 118. & 126. ex Roberto de Robertis in eius vita, impres. ann. 1613.

92 Laurentia Stroza, Monialis. S. P. Dominici, in Monasterio S. Nicolai de Prato, in lib. Hymnorum, fol. 96. lib. impres. Florent. 1588. in 8.

93 Armandus de Bellovisu, Gallus, in duplici collatione, expressè loquitur pro magis pia sententia, vt videre est in Ventilatione, num. 30.

94 Guillielmus Peraldus, vel Paraldus, Episcopus, de quo latè in Ventilat. num. 112. videtur esse pro nostra sententia, & nihil habere pro contraria opinione.

95 Dominicus de Soto, Hispanus, sub illis verbis: vt dicitur de Beata Virgine, &c. nostram protestatus est sententiam, vide in Ventilat. num. 68.

96 Iacobus de Voragine, Archiepiscopus Ianuensis, indiferens esse videtur, ac problematicus, lege num. 140.

97 Ioannes Dominicus de Florencia, licèt scripserit contra, tamen habet verba fauentia puritati Virginis Mariæ, vide dicenda num. 169.

98 Ioannes à S. Geminiano semper loquitur expressè pro Immaculata Conceptione, vt videre est num. 176.

99 Lenonardus de Vtino, Italus, aliqua verba habet clara, & expressa pro nostra sententia, vide ipsa in Ventilat. num. 208.

100 Martinus Polonus, Episcopus, si illius sunt Sermones signati in Ventilatione, num. 214. pro nostra fuit sententia.

101 Melchior Canus, Episcopus Hispanus, nec est expressè pro nobis, nec clarè contra nos, imò ab aliquibus citatur pro nostra sententia, vide num. 217.

102 Ni-

102 Nicolaus Gorran, Gallus, in diuersis Sermonibus fauet Immaculatæ Conceptioni, vide Ventil. num 217.

103 Ioannes Balbus, Ianuensis in rei veritate fauet sententię magis piæ, vt videre est in duabus suis auctoritatibus adductis in Ventilat. num. 154.

104 Paulinus Bernardinus instituens confraternitatem Neapolitanam, sub titulo Conceptionis pro nobis est, vide infrà num. 236.

105 Petrus Calo Clugiensis, vt constare videtur ex eius originali abraso, pro nostra erat sententia, vide num. 240.

106 Petrus Ieremias, Siculus ex abussis Sermonibus de Conceptione, constat nostram tenuisse sententiam, vide num. 245.

107 Petrus de Palude, Patriarcha Constantinopolitanus, licèt super Sententias clarè sustinuerit Aduersariorum opinionem; in Sermonibus clarissimè est pro nostra sententia, vt videre est num. 249.

108 Robertus OlKoth, Doctor Anglicus tam in Cõmentario libri Sapiẽtiæ, quam super Prouerbia Salomonis, expresse nostram tenet sententiam, vt dicemus num. 275.

109 Thomas de Vualeis Iorsius, Doctor Anglus, ac S. R. E. Cardinalis super Psalm. non est contra nos, & super Prouerbia Salomonis, est expressè pro nobis, vide quæ diximus in Triturat. num. iv. & dicemus in Ventilatione, num. 301.

110 Vincentius Bellouacensis communiter dictus Historialis Burgundus in loco allegato ab Aduersariis, scilicèt Mariali, nihil habet contra nostram sententiam, & in Speculo Historiali videtur esse pro nobis, lege num. 309.

111 Vincentius Ferrer, Sanctus patria Valentinus, Hispanus, in Sermonibus nihil dicit expressè contra præseruationem Virginis Mariæ à peccato originali, imò ibi est pro immunitate, sed clarè, est pro nobis in marginali adnotatione in operibus S. Thomę, vide num. 311. & Eusebium Nieremb.

112 Syluester de Pierio, Italus, de quo in Trituratione, num. xxx. quia licèt in Commentariis, seu abreuiatione Capreoli, videatur sustinuisse opinionem Aduersariorum, & præcipuè in Summa; tamen in Rosa Aurea, de quæstionibus impertinentibus, Tract. 3. fol. 290. col. 4. cas. 51. enumerat inter alia mysteria sancta, ac pura Virginis Conceptionem, lib. impres. Lugdun. 1521. in 8. Item in Conflatu Sancti Thome, quæst. 25. art. 15. fol. 196. à tergo, expressè est pro Immaculata Virginis Conceptione, lib. impres. Perusiæ, 1519. in fol.

113 Narcisus Camos, Hispanus, in lib. cuius titulus: Iardin de Maria, plantado en el Principado de Cataluña, &c. pag. 14. & pag. 87. & alibi semper loquitur sub titulo Conceptionis, liber impressus Barchinone, anno 1657. in 4.

114 Bordas, Magister Prior Murtianus adducitur pro magis pia opinione, à R. P. Euseb. Nieremb. in epistol. ad Summum Pontificem Alexandrum Septimum.

115 Iustinus Miechouiensis Polonus, de quo num. lvi. licèt super Littanias Lauretanas, Discursu 135. & 136. & 137. sit pro contraria sententia, vt vidimus suprà num. LVI. citato; tamen deinceps, scilicèt Discurs. 138. fol. 309. in magis piam se inclinat sententiam verbis notatione dignissimis.

116 Didacus Deza, Hispanus, licèt in minoribus constitutus, scripserit posita suprà num. xxxi. tamen factus Archiepiscopus Hispalensis, carrexit, ac disposuit Breuiarium illius S. Ecclesiæ, in quo fol. 222. est Officium de Immaculata Conceptione, vt videre est in impressione facta, anno 1521. in 4.

117 Nicolaus Ricciardus, dictus Monstruus, de quo nu. LIII. in Littanias Lauretanas, fol. 212. Serm. 14. à num. 6. videtur expressè se inclinare in magis piam sententiam, vide ibi quibus verbis, & in nostro Armam. Regesto, col. 527.

118 Paulus Carraria de Casali, in illo suo lib. de Regulis Iuris, de quo suprà num. li. semper, & vbique problematicè se habet, ita vt in tota illa quæstione, quæ latissima est, nunquam suam assertiuè proferat sententiam, quòd obseruatione videtur dignum.

119 Dominicus de Guzman, absque alio signo, vel caritate adducebatur pro nostra sententia à D.D. Antonio Calderon.

120 Thomas de Aquino, Angelicus Doctor huius vltimæ classis sigillum est, & corona, qui in quinque suæ doctrinæ locis, pro magis pia militat sententia, de quibus latè agimus in nostra Militia Immaculatæ Cõcep-

nec manus inuenitur, atque Aduersarii nullam istius adducunt auctoritatem.

6 Angelus de Bononia, quando non sit fictus, vt creditur, eius opus nunquam fuit typis mandatum, nec manuscriptum inuenitur.

7 Angelus Bononia, sine dubio est multiplicatus cum antecedenti, & sic absolutè excluditur.

8 Annibaldus Romanus Cardinalis, est semifictus, & multiplicatus, cum Sinebaldo, & Romano Magistro, & alio Annibaldo Cisterciensi, & fortè etiam cum Guillielmo Romano, opus ipsi adscriptum est S. Thomæ, & sic ex multiplici capite excluditur.

9 Anonymus scripsit librum magnum pro opinione Sanctificationis, sed cum iste Anonymus fuerit Vincentius Bandellus de Castronouo, vt ex ipso libro constat identificatur cum illo.

10 *Antoninus Florentinus*, Sanctus, verè, ac realiter sustinuit, & ipsam pro viribus defendit opinionem Sanctificationis.

11 Antonius de Azaro, falsò, ac mendaciter adducitur, quia in citato sermone de Passione Domini, nec verbum habet: ideò Aduersarii nullam de ipso adduxerunt auctoritatem.

12 Antonius de Bononia existimatur fictus, aut saltem multiplicatus, & insuper eius Sermones non sunt impressi, nec manuscripti reperiuntur.

13 *Antonius de Brixia* cum sufficienti fundamento adducitur, sustinet enim expressè opinionem Sanctificationis.

14 Armandus de Bellovisu, est problematicus, quia pro vtraque parte habet auctoritates, sed pro pia sententia sunt expressiores.

15 Arnadus de Bellovisu est fictus, seu veriùs multiplicatus, sumpta occasione ex præcedenti.

16 Augustinus Iustinianus in operibus nunc existentibus, nihil expresè dicit, citat se ibi ad aliud opus, quòd nunquam fuit excussum, & sic quovsque illud ostendant Aduersarii, non admittitur.

17 Bartholomæus de Bononia, ex vna parte videtur fictus, ex altera triplicatus, cum Antonio de Bononia, sed quidquid sit de Auctore, Postilla sua in Lucam nunquam fuit typis mandata, nec manuscripta inuenitur, nec de ipso Aduersarii vllam adducunt auctoritatem.

18 Bartholomæus de Pisis non loquitur directè ad punctum controuersiæ, sed agit de festiuitate, prout celebratur die 8. Decembris, id est, de prima conceptione carnali.

19 *Bartholomæus de Spina* in suis Opusculis, clarissimè defendit opinionem Sanctificationis.

20 Bernardus de Claramonte, videtur fictus, sed quando Auctor fuerit, opus allegatum non fuit impressum, nec manuscriptum inuenitur.

21 Bombologimus Bononiensis, est Auctor ridiculus, cuius nec nomen inuenitur in litteratura Ecclesiastica, & sic ex seipso, est relegatus.

22 Bonifacius de Cremona pro ficto reputatur, vel ad minus pro Auctore nullius nominis, cuius Sermones, nec fuerunt excussi, nec manuscripti inueniuntur, nec Aduersarii de ipso adducunt auctoritatem.

23 *Chrysostomus Iabellus* est expresè pro opinione Sanctificationis.

24 Compilator Speculi iuris est septemplicatus, vt videre est infrà in Guillielmo Durando, atque eius auctoritas nihil dicit.

25 Constantinus de Montebudello est Auctor ridiculus, & ab omnibus Scriptoribus incognitus, eius Sermones non fuerunt impressi, nec existimo, quòd sint manscripti, & de quo Aduersarii nullam adducunt auctoritatem.

26 *Didacus Deza* est expressus pro contraria opinione, tam super Sententiarum librum, quem non viderunt Aduersarii, quàm in Additionibus ad Bandelli Opusculum, secundum de Disputatione solemni Conceptionis.

27 Dominicus de Cathalonia, siue de Barchinona, est sine controuersia duplicatus cum Iacobo Ægidio, & fortè etiam cum Ioanne Dominico de Florentia; Tractatus enim de Conceptione ipsis adscriptus non fuit impressus, nec manuscriptus extat, & taliter quòd nec ipsi Aduersarii de illo adducant auctoritatem.

28 Dominicus de Grauina aliqua insinuat pro opinione sanctificationis, de quo dicunt scripsisse Opusculũ de festo Concept. sed

51 Hieronymus Albertuccius est multiplicatus cum sequēti, & dato quòd scripserit Tabulam Doctorum, pro opinione Sanctificationis, quod non constat, opus hoc non existit, & si existit, est illa Tabula edita cura, & solicitudine Petri de Vincētia, & sic cum illo facit vnum tantummodo Auctorem.

52 Hieronymus Forliuiensis sine vlla dubitatione ex quadam inaduertētia fuit fictus ex antecedenti. Vide Triturat. num. XXIV.

53 Hieronymus Theutonicus loquitur in Sententia S. Thomæ, tanquam eius compendiator, nullumque ex se profert verbum. Vide Triturat. num. XLVI.

54 Hugo de Argentina quoad personam videtur multiplicatus cum Vlrico de Argentina; quoad opus verò cum Thomā de Suetonia, & cum pluribus aliis: ad totalem exclusionem sat est scire, quòd Compendium Theologiæ allegatum non est huius Auctoris, & quòd de ipso nullam adducunt auctoritatem.

55 Hugo Gallicus Cardinalis, &c. sine vlla dubitatione est multiplicatus cum sequenti Hugone S. Caro.

56 Hugo de S. Theodorico, vel de S. Caro, æquiuocè loquitur, neque eius auctoritates aliquid probant directè. Vide ipsas in Ventilat. num. 127.

57 *Iacyntus Arpallegus* est pro opinione Sanctificationis, licèt de prima intentione loquatur de diffinibilitate.

58 Iacobus Ægidius de Barchinona est duplicatus cum Dominico de Cathalonia: Tractatus allegatus de Conceptione est fictus sine vlla controuersia, & sic nec impressus, nec manuscriptus extat, nec ipsimet Aduersarii de ipso adducunt auctoritatem.

59 Iacobus de Beneuento non reperitur in rerum natura, nec Sermones eius; & insuper videtur multiplicatus cum Ægidio Augustiniano Beneuentano, Episcopo, qui scripsit Sermones: sed quidquid sit de Auctore, opus nunquam fuit excussum, nec manuscriptum reperitur, nec de ipso adducunt formalem auctoritatem.

60 Iacobus de Lausana est multiplicatus cum sequenti; fuit Auctor classicus, cuius aliqua opera sunt impressa: Sermones allegati extant manuscripti, sed eius auctoritates ad sanum sensum reduci possunt.

61 Iacobus de Losona sine vlla controuersia fuit multiplicatus cum antecedenti.

62 Iacobus de Perusio secundùm probabilissimas coniecturas fuit Auctor fictus, vel ad minus nulliuš nominis, quia à nullo Nomenclatore visus, cuius Sermones nec fuerunt impressi, nec manuscripti nunc inueniuntur.

63 Iacobus de Susato fuit in rei veritate, sed nimis dubitatur, an ediderit Tractatum de Conceptione; indubitatum tamen est, quòd nunquam fuit typis mandatus, & quòd nullus illum vidit, neque ex nostris, neque ex ipsismet Aduersariis, vt dixi in Trituratione, num. XII.

64 Iacobus de Voragine est problematicus, & potiùs in nostram se inclinat sententiam, vt latè patebit in Ventilatione.

65 Innocentius Cibus pro vtraque sententia loquitur indifferenter. Vide ipsius verba in Triturat. num. LII.

66 Innocentius Papa Quintus est multiplicatus cum Petro de Tarantasia, & sic non facit numerum diuersum.

67 Ioannes Balbus Ianuensis est Scriptor classicus, eius auctoritates nihil probant pro opinione ista Sanctificationis, sed potiùs aliqua insinuant pro nostra præseruationis.

68 Ioannes de Biblia quoad Auctorem, & auctoritatem creditur fictus, atque etiam est excludendus, quia eius opera nunquam fuerunt excusa, nec manuscripta visa ab aliquo Scriptore antiquo, nec moderno.

69 Ioannes Bosiniensis est multiplicatus cum Ioanne Gallico, & Ioanne Theutonico, Canonista, & Dominicano, & cum aliis, vt videre est in Ventilatione.

70 Ioannes Brizius est incognitus Auctor, imò absolutè fictus, nisi sit suppositus pro Ioanne Thoma, qui posteà suam abiurauit opinionem, de quibus latè in Trituratione, & in Ventilatione, num. 158.

71 *Ioannes Capreolus* verè, & realiter fuit pro opinione Sanctificationis.

72 Ioannes Dominicus de Florentia scripsit pro opinio Sanctificationis super Ecclesiasten, tamen opus illud nunquam fuit typis mandatum, & ex hac parte excluditur: Illud autem de opere glorioso de Conceptione à se edicto, est falsum.

73 Ioannes de Francofort Auctor est incognitus, & vt creditur fictus, opera eius perierunt secundùm Aduersarios: cùm ergo de illo nullam adducant auctoritatem, pro phantastico reputatur.

74 Ioannes de Gallicis est Auctor chimericus, & phantasticus, multiplicatus, atque fabricatus ex aliis quatuor Auctoribus Gallis, vt videre est in Ventilatione, num 171. insuper de ipso nullam adducunt auctoritatem, & sic ex nullo capite subsistere potest.

75 Ioãnes à S. Germiniano, Auctor grauis, ac notus, allegatur in Sermonario de Sanctis, sed tale opus nunquam fuit excussum, nec manuscriptum ab aliquo visum, in Sermonibus verò existentibus est clarè, & expresè pro Sententia magis pia.

76 Ioannes de Linctimber, sub magna confusione laborat propter contradictiones Aduersariorũ: pro hic, & nunc excluditur, quia Sermones allegati, nec fuerunt excussi, nec ab aliquo Nomenclatore visi.

77 Ioannes de Montenigro scripsit pro opinione Sanctificationis in Concilio Basilensi, sed opus illud nunquam vidit lucem, nec impressum, nec manuscriptũ, sed creditur fuisse inclussum in opere Turrecrematæ, & sic cum illo identificatur.

78 Ioannes de Montesono scripsit Resumptam, & aliqua alia pro opinione Sãctificationis, at cum ista nunquam fuerint impressa, nec saltem manuscripta visa, sed damnata ab Vniuersitate Parisiensi, & Montesonus Palinodiam cantauerit, etiam excluditur.

79 *Ioannes de Neapoli* scripsit quæstionem quodlibetalem pro opinione Sãctificationis, de quo non est dubitandum, ex toto autem rigore iustitiæ poterat excludi ab Area, quia licèt omnia huius Auctoris quodlibeta fuerint impressa, hoc contra Conceptionem, nunquam fuit impressum.

80 Ioannes Parisiensis vndique est Auctor incognitus, & pro ficto reputatur, nisi sit multiplicatus cum Ioanne Capreolo Doctore Parisiensi, & qui etiam scripsit super Sententias, sed quidquid sit de Auctore, opus nec excussum, nec manuscriptum extat.

81 Ioannes Sernigacii est fictus absque vlla controuersia, & ex aliis ridiculè fabricatus. Vide Ventilat. num. 189.

82 Ioannes Theutonicus, Canonista est multiplicatus cũ Ioane Theutonico, de quo num. sequenti, & cum Ioanne Bosniensi, & Ioanne Gallico, Ioanne Moneta, atque cum aliis quàmplurimis.

83 Ioannes Theutonicus, Summista, in persona, ac in auctoritate est multiplicatus, cuius verba nihil dicunt contra Immaculatam Conceptionem.

84 Ioannes Thomæ scripsit Tractatum pro Sanctificatione, sed posteà publicè illũ, atq; suam opinionem abiurauit, vt videre est in Trituratione, num. X.

85 Ioannes de Turrecremata, Canonista, est multiplicatus cum Ioanne de Turrecremata Ordinis Prædicatorum.

86 *Ioannes de Turrecremata* verè, & realiter scripsit pro Sanctificatione Virginis post contractionem peccati originalis, tàm super Decretum, quàm in Speculi libro.

87 Ioannes de Verdiaco si scripsit, quòd sub lite est, eius opera nunquam fuerunt impressa, nec manuscripta extant, atque auctoritas, quã pro illo adducunt, nihil dicit.

Ioannes Veri, fuit concionator, qui publicè prædicauit, Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali, quod etiam publicè retractauit; cùm ergo hic non fuerit Scriptor, non facit numerum.

88 Isidorus Mediolanensis in opere Ioannis Capreoli, abbreuiauit tertium Sententiarum, & distinctionem tertiam, vbi de Sanctificatione Virginis, sed ex se nullum ibi habet verbum, vnde non facit Doctorem diuersum à Capreolo.

89 Iustinus Miechouiensis in rei veritate non extat clarè, & expresè pro opinione Sanctificationis, vt videre est in Trituratione, num. LVI.

90 Katharina Senensis, Sancta, nec vllum minimum verbum dixit, aut scripsit contra Immaculatam Virginis Conceptionem; reuelatio enim ipsi adscripta fuit supposita ficta, & falsa, &c.

91 Leonardus Mansuetus est Scriptor fictus ex aliis Leonardis sequentibus, & sic nec Sermones citati fuerunt impressi, nec manuscripti reperiuntur, nec de ipso adducunt auctoritatem.

92 Leonardus Statius fuit multiplicatus

tus ex sequenti, non scripsit, quia Sermone de Sanctis, in quibus allegatur, & cùm non fuerint impressi, nec manuscripti inueniantur, vt prorsus de fictione suspectus excluditur.

93 Leonardus de Vtino, Auctor classicus cum paruo, vel nullo fundamento adducitur pro opinione Sanctificationis, quinpotiùs videtur expressus pro sentẽtia præseruationis.

94 *Libellator Romanus* scripsit pro opinione Sanctificationis. Vide Triturationem num. LVIII.

95 *Ludouicus de Sotomaior* videtur expressus pro eadem Sanctificationis opinione, siquidem pro ipsa clarè loquitur.

96 Martinus Polonus est sub lite, an fuerit ex Ordine Prædicatorum, Sermones ex ipso citati, non fuerunt typis mandati, nec manuscripti inueniuntur, nec auctoritas adducta, aliquid probat directè, & formaliter pro contraria sententia.

97 Matthias Aquarius illustrauit opera Ioannis Capreoli, & nouis additionibus auxit, sed in cõtrouersia de Sanctificatione Virginis, nihil addidit ex propriis, & sic non est Auctor distinctus à Capreolo.

98 Mauritius de Gregorio iterum tymis mandare curauit in libro Pauli Sonzinatis Sententiarios Ioannis Capreoli, in quibus solùm addidit quandam Adnotationem communem, & in hac nihil speciale dicit pro opinione Sanctificationis, & sic est idem Auctor cum Capreolo.

99 Melchior Canus in tribus, vel quatuor locis nihil expresè affirmat pro Sanctificatione, imò in verbis fauet præseruationi.

100 *Michael Lot* licèt à nullo ex Aduersariis allegetur, fuit pro opinione Sanctificationis, vide eius verba in Ventilabro, classe 9.

101 Moneta Magister est multiplicatus ex Ioanne Bosniensi, & Ioanne Theutonico, & aliis, & in Summa citata ab Aduersariis, non est auctoritas adducta, itaque quoad auctoritatem est fictus.

102 Nicolaus Alexius est fictus Scriptor, allegatur in Sermone, qui nec impressus, aut manuscriptus est in rerum natura, atque de illo nullam adducunt auctoritatem.

103 Nicolaus de Esculo pro ficto reputatur, cuius Sermones nec impressi, nec manuscripti reperiuntur, insuper de illo nullam adducunt auctoritatem.

104 Nicolaus de Finali secundùm aliquos Nomenclatores Ordinis Prædicatorũ, scripsit Tractatum, in quo agebat latè de Conceptione Virginis, & quòd solus Christus fuit sine peccato, sed talis Tractatus nec impressus, nec manuscriptus ab aliquo fuit visus.

105 Nicolaus Gorran in loco adducto ab Aduersariis, nihil dicit pro Sanctificatione, in Sermonibus verò absolutè fauet Immaculatę Conceptioni.

106 Nicolaus Ricciardus fuit problematicus, vt constat ex diuersis eius scriptis, ac dictis. Vide suprà in Triturat. num. LIII. & nostrum Armament.

107 Nicolaus Treuethisi scripsit librum Quodlibetorũ, quod adhuc non constat, quia talia Quodlibeta, nec impressa, aut manuscripta extant, auctoritas ex illis adducta adhuc ad sanum sensum reduci potest.

108 Paganus de Pergamo fuit, sed dubitatur an scripserit Sermones, quia nec impressi, aut manuscripti extant, neque ab aliquo visi fuerunt, & adhuc auctoritas existimatur ficta propter rationes assignas in Ventil.

109 Paulus Bernardinus fuit in rerum natura, sed allegatum Quodlibetum, non extat excussum, nec manuscriptum reperitur, & cùm nullam de ipso adducant auctoritatem, confirmatur quod dicimus num. 236. scilicèt fuisse pro nobis.

110 Paulus Carraria modestè, doctè, ac latissimè discurrit in hac cõtrouersia, sed ita ad vtranque partẽ indeterminatus, quòd in rei veritate nec pro vna, nec altera videtur esse, nam vt Dominicanus laudat suos, & vt doctus acquiescit veritati.

111 *Paulus Grysaldus Perusinus* verè, ac realiter est pro opinione Sanctificationis.

112 Paulus Socinas adductus in Trituratione, num. XXVI. nec verbũ habet pro hac controuersia, nam ipse solùm abreuiauit Capreolum in primo, & secundo Sententiarum. Tertiũ verò vbi extat cõtrouersia de Sanctificatione compendiauit Isidorus de Isolanis.

113 Petrus Bergomẽsis potuit esse pro opinione Sanctificationis, tamẽ hoc non constat, nam in Tabula operũ S. Thomæ solùm nititur conciliare verba, ac sententias sui Angelici Doctoris, quæ inter se pugnare videntur.

114 Petrus Calo pro vna, & altera parte adducit rationes, argumẽta, ac solutiones, & licèt

cèt resolutio sit pro opinione Sanctificationis, hæc fuit addita, ac supposita in originali manuscripto (nunquam enim Legendarium illius fuit excussum) vt latè dicemus in Ventilat. num. 240.

115 Petrus Galdini Auctor est penitùs incognitus, ac nullius opinionis, nisi fortè etiam sit fictus, quia tale Sermonarium, nec fuit impressum, nec manuscriptum extat, nec denique de illo aliquam adducunt Aduersarii auctoritatem.

116 *Petrus de Herrera* scripsit magnum opus pro opinione Sanctificationis, quod manuscriptum extat in Bibliotheca DD. Cardinalis Barberini, & alibi.

117 Petrus Ieremias absque vlla auctoritate adducitur ab Aduersariis, quia nullam habebat in rei veritate pro sua opinione Sanctificationis, imò quasi expresè, & formaliter est pro nostra sententia.

118 Petrus de Palma, vel de Polonia, si non est fictus, ac suppositus, quia eius Postilla, nec impressa, aut manuscripta vnquam fuit visa, est multiplicatus cum Petro de Parma, Cisterciensi, vel cum sequenti Petro de Palude, & insuper nullam de ipso adducunt auctoritatem.

219 Petrus de Palude in libro Sententiarum est expresè pro opinione Sanctificationis, in Sermonibus verò expresissimus, vt ita loquar, pro sententia præseruationis, & sic vtriusque, vel nullius.

120 Petrus de la Scala si non est fictus nullam locum habet in Nomenclatura Ecclesiastica, quia à nullo classico nominatur, nec Sermones fuerunt impressi, nec manuscripti extant, ac denique nulla de ipso adducitur auctoritas.

121 *Petrus de Tarantasia* est pro opinione Sanctificationis, non verò vt Innocentius V. Summ. Pontifex.

122 *Petrus de Vincentia* non fuit scriptor, sed solicitator, cuius diligentia typis mandata fuit Tabula Doctorum pro opinione Sanctificationis, de qua sæpè in hoc libro; verus enim illius Opusculi Auctor, vel fuit Hieronymus Albertuccius, vel Vincentius Bandellus: si ergo fuit hic Bandellus, vt nonnulli constanter affirmant, & cum maximo fundamento, quia sunt ipsius verba nulla mutata syllaba, non facit numerum distinctum.

123 Raphael de Parnasio, aut fuit Auctor fictus, vel nullius opinionis, & famæ Scriptor, quia de ipso nulla extat notitia in Nomenclatoribus, nec citatum opus de Conconceptione fuit impressum, nec manuscriptum inuenitur, ac denique nullam de ipso adducunt auctoritatem.

124 Raymundus de Peñafort, Sanctus, non loquitur de mysterio, & animatione, sed de ipsa Conceptione carnali, facta die 8. Decembris, & sic non est ad rem.

125 *Raynerus de Pisis* cum sufficienti fundamento adducitur pro opinione Sanctificationis, licèt de ipso nullam adduxerint auctoritatem.

126 Robertus Anglicus est multiplicatus cum quodam Richardo Anglico, de quo in Ventilatione, num. 269. & insuper opus illud super Sententias cuiuscumque fuerit, nunquam fuit impressum, nec saltem manuscriptum inuenitur, & auctoritas ipsa videtur ficta.

127 Robertus OlKod est expresè, ac clarè pro nostra sententia, vt constat ex duplicato ipsius opere.

128 Romanus Magister est septies multiplicatus, scilicèt cum Annibaldo Cisterciési, & Romano cum Sernigacio, & Sterigacio, cum Sinebaldo, & Thomasino, ac denique auctoritas allegata est S. Thomæ.

129 Sinebaldus Romanus est multiplicatus cum antecedenti, & cum omnibus aliis ibi contentis.

130 Speculator Iuris est multiplicatus cum Vvilielmo Canonista, cum Compilatore Speculi, & cum Guillielmo Durando, Episcopo Metensi.

131 Syluester de Pierio in Summa est expressus pro opinione Sanctificationis, sed in aliis Tractatibus variat.

132 Thomas de Aquino, Sanctus pro vtraque sententia habet auctoritates, & illæ quæ inueniuntur expresè pro opinione Sanctificationis fuerunt intrusæ, additæ, atque suppositæ, vnde nullomodo enumerandus est inter expressos.

133 *Thomas Elysius* sine vlla controuersia fuit pro opinione Sanctificationis.

134 Thomasinus est multiplicatus cum Romano Magistro, Annibaldo, & Sernigacio, ita vt de hoc Auctore sit non parua confusio; cer-

certum autem est quod auctoritas adducta extat in S. Thoma.

135 Thomas de Lemos edidit Tractatū, seu librum pro opinione Sanctificationis; secundum aliquos Nomenclatores; sed opus hoc nunquam fuit impressum, aut saltem manuscriptum, & sic tanquam si non fuisset.

136 Thomas de Linchino si scripsit Sermones, quod nimis dubitatur, opus illud, nec fuit excusum, nec saltem manuscriptum ab aliquo est visum, & auctoritas etiam videtur ficta.

137 Thomas de Suetonia est multiplicatus cum Hugone de Argentina, & aliis quàmplurimis, vt videre est in Ventilatione, num. 185. & 209. vbi plura inuenies scitu digna.

138 *Thomas de Vio Caietanus*, scripsit pro opinione Sanctificationis Opusculum notissimum.

139 Thomas de Vvaleis Anglus in loco ab Aduersariis adducto, nihil dicit contra Immaculatam Virginis Conceptionem, imò in aliis est pro ipsa apertè, & clarè.

140 Vincentius Banchelus est multiplicatus cum sequenti, absque vlla controuersia.

141 *Vincentius Bandellus de Castronouo* scripsit pro opinione Sanctificationis librum Anonymum, & alterum sub propio nomine, posteà correctum, & auctum à Deza, vel alio: ac etiam creditur fuisse Auctorem illius Opusculi editi à Petro de Vincentia.

142 Vincentius de Casali, vel est multiplicatus cum antecedenti, vel absolutè fictus, vt diximus in principio Triturationis.

143 Vincentius Herculanus fuit Scriptor fictus: opus allegatum super Lucam non est impressum, nec manuscriptum visum, vt fatentur ipsimet Aduersarii, cuius nullam adducunt auctoritatem.

144 Vincentius Historialis in libro allegato ab Aduersariis, nihil dicit pro opinione Sanctificationis, in Speculo autem absolutè in nostram se inclinat sententiam.

145 Vincentius Septarius pro ficto reputatur: nullam de ipso adducunt auctoritatem, & cum à nullo Nomenclatore proprio, vel extraneo nominetur, ex omni parte excluditur.

146 Vincentius Valentinus, Sanctus, nihil habet expressum pro opinione Sanctificationis, imò pro nostra fuit sententia.

147 Vlricus Argentinensis scripsit Summam, sed nunquam fuit typis mandata, ex ipsius verbis constat, quàm sine veritate, ac fundamento fuerit adductus pro contraria opinione.

148 Vvernerus Basilensis nec fuit Scriptor, nec Auctor, sed solùm defensor Fratrum Bernensium, & si pro aliqua parte erat adducendus, sine dubio esset pro magis pia.

149 Vvilìermus Canonista, est septies multiplicatus cum Compilatore Speculi, Speculatore, & Guillielmo Durando, Episcopo Metensi, &c.

150 Vvigandus Cauponi, siue Vvnuro licèt ediderit Tractatum, seu Dialogum pro opinione Sanctificationis, illum, & illam postea publicè abiurauit.

Ecce Lector centum quinquaginta Doctores, atque Scriptores ex sacro Ordine Prædicatorum, qui hucusque adducti fuerunt ab Aduersariis, pro opinione de Sanctificatione Virginis Mariæ in vtero Matris suæ post contractionem peccati originalis, & quos nos recolligere potuimus, & superaddere ex tota litteratura Ecclesiastica, & tanta diligentia quæsiti, quòd vt existimo ipsimet Patres Dominicani, paucos, vel rarissimos ad hos superaddere possint; stante igitur hac firma, ac inconcusa veritate, procedamus ad iudicium, ac verificationem illius præsuppositi problematis, scilicèt, pro qua sententia, seu opinione præseruationis, aut sanctificationis stat, vel stare debet TOTA, ac VNIVERSALIS Religio Prædicatorum. Pro præseruatione, & omnimoda puritate Virginis Mariæ vniuersaliter, & in communi militant ducenti octogintaocto Scriptores ex Ordine Prædicatorum, vt vidimus in relatis quinque classibus: pro opinione Sanctificationis in tota sua confusa latitudine solùm sunt centum quinquaginta: ergo non pro Sanctificatione, sed pro Præseruatione stat, & stare debet TOTA, ac VNIVERSALIS Religio Prædicatorum. Si sexaginta Patres Dominicani doctissimi, atque litteratissimi Scriptores, de quibus sigillatim egimus in Trituratione, fabricantes suæ opinionis de Sanctificatione ædificium, & conducendo ad illam operarios à summo mane suæ Religionis,

nis, vſque ad veſperam præſentis ſæculi, & anni, per ſpatium quadrigentorum & quadraginta annorum, id eſt, ab anno 1217. in quo adducunt Vincentium de Caſali, vſque ad annum 1658. in quo hæc ſcribimus, quia & nos recollegimus ab ipſis prætermiſſos, ſolummodò potuimus congregare Sanctos, & non ſanctos; Patres, & filios, claros, & obſcuros; ſuppoſitos, fictos, & multiplicatos, ac mendaciter adductos ex omni tribu lingua, & natione, &c. centum quinquaginta: quando non ſexaginta, ſed vnus; nec ex magna Religione Prædicatorum, ſed ex Minori Franciſcana, non per ſpatium quadrigentorum quadraginta annorum, nec ſaltem dierum recollegit ex Dominicana Familia ducentos octoginta octo, in quibus nullus eſt fictus multiplicatus, aut mendaciter adductus, pro pia præſeruationis ſententia, ergo pro hac ſtat, & debet ſtare TOTA, ac VNIVERSALIS Religio Prædicatorum.

Hæc diximus vniuerſaliter, & confusè, loquendo de omnibus adductis pro opinione Sanctificationis, nam ſi ſedentes ſecus littus, ſecundùm veritatem volumus ſeparare claros, expreſſos, atque indubitatos, & qui nullam patiantur exceptionem pro ſententia præſeruationis; ſunt centum triginta ſex firmi, & irrefragabiles, de quibus in noſtra Militia: pro opinione verò Sanctificationis ſunt ſolùm viginti tres, ſignati litteris curſiuis in antecedenti Catalogo, ſcilicèt:

1 Albertus Caſtellanus.
2 Albertus Magnus.
3 Antoninus Florentinus.
4 Antonius de Brixia.
5 Bartholomæus de Spina.
6 Chriſoſtomus Iabellus.
7 Didacus Deza.
8 Gabriel Barelete.
9 Hiacyntus Arpalegus.
10 Ioanes Capreolus.
11 Ioannes de Neapoli.
12 Ioannes de Turrecremata.
13 Libelator Romanus.
14 Ludouicus de Sotomaior.
15 Michael Lot.
16 Paulus Gryſaldus.
17 Petrus de Herrera.
18 Petrus de Tarantaſia.
19 Petrus de Vincentia.
20 Raynerus de Piſis.
21 Thomas Elyſius.
22 Thomas de Vio Caietanus.
23 Vincentius Bandellus.

Iſti ſunt omnes, qui conſtanter, aſſertiuè, nominando, Virginem Mariam, ex TOTA, ac VNIVERSALI Religione Prædicatorum poſſunt adduci pro opinione Sanctificationis, & ex his aliqui adhuc poſſunt excludi, & mitti foras, quia *Albertus Magnus* ad ſanum poteſt reduci ſenſum: *Ioannes de Neapoli* licèt ſcripſerit pro cõtraria opinione eius, Quodlibetalis quæſtio nunquam fuit in lucem edita, liber *Petri de Herrera* non eſt typis mandatus, & manuſcripta paruã fidem habere poſſunt in iudicio, *Petrus de Vincentia* non fuit Auctor verus illius Tabulæ Doctorum, ſed Bandellus; *Michael Lot* ſolùm affirmat quod in Sententia Magiſtri Petri Lombardi Virgo Maria contraxit peccatum originale: quomodò ergo decem & octo remanentes ſupponent pro TOTA, ac VNIVERSALI Religione Prædicatorum? Et quando pro magis pia ſententia extant ex eadem Religione centũ triginta ſex certi, ac indubitati, & fortè non minoris opinionis, & ſcientiæ? Quibus adde omnes Doctores Vniuerſitatum, de quibus ſuprà, & illos de quibus Ambroſius Catharinus eiuſdem Ordinis Prædicatorum in 3. Opuſculo, in defenſione 2. Rationis ad finem, fol. 92. inquit: *Subdias etiam, eſſe nonnullos in Italia, qui hoc idem ſaperent, imò & in congregatione noſtra, quæ nunc Prouinciæ nomine eſt honeſtata, qui tamen propter metum perſecutionum, non audeant mutire, &c.* Denique demus, quòd Auctores ex Dominicana Familia firmi, ac conſtantes, qui vt teſtes maiores totius exceptionis poſſunt comparere in iudicio pro opinione Sanctificationis, non tantùm ſint decem & octo, nec viginti tres, ſed centum quinquaginta admittendo fictos, vitiatos, multiplicatos, atque totaliter adulteratos, & pro ſententia præſeruationis vice verſa non ſint ducenti octoginta octo, ſed tantummodò decem & octo, iſti pauci ſtare, ac ſupponere debent pro TOTA, ac VNIVERSALI Familia Dominicana, quia iſti ſtant pro gratia, ac Dei miſericordia, illi recedunt à deuotione, pietate humana, ac diuina ratione, & conuenientia, vt ipſimet fatentur in Trituratione, iſti adherendo deuotioni, pietati, ac rationi, pri-

priuilegium quod illi rigidi, ac duri negant Virgini Deiparæ suæ, & omnium matri placidè, ac libentissimè concedunt. Illi volentes honorare Christum, dehonorant ipsum in sua Matre Maria; isti honorantes, vtrumque prçstant Filio redemptioni, præseruatiuæ gloriam, & Matri, præuentionis, ac immunitatis gratiam; illi tandem introduxerunt in sacrã, atq; deuotissimam illam Religionẽ opinionẽ vniuerso mundo odiosam, & solis hæreticis nostri temporis arrisibilem; isti è contra, &c. ergo isti quando essent in numero minori, supponere deberent pro TOTA, ac VNIVERSALI Familia Prædicatorum, vide etiã ad finem Ventilationis alias duodecim fortissimas rationes, quare Religio Dominicana teneatur, etiam defendere sententiã præseruationis Virginis Mariæ à peccato originali.

DE NOMENCLATORIBVS, atque BIBLIOTHECIS.

CVm liber iste non procederat ex libera nostri discursus fantasia, neque ex coniecturis, ab atramento ad calamum fabricatis, aut ex illis illationibus scholasticis, in quibus est illud maremagnum tergiuersationũ supponendum, probo antecedens, arguo, distinguo, respondetur, &c. Sed solummodò nitatur illo primo principio, est, vel non est, atque illi euidenti, ac palpabili demonstrationi: ecce, ostendo, do, demonstrando Auctores ab Aduersariis allegatos, & in ipsis auctoritates, verbaliter pro sua opinione adductas, vt ex ipsismet constet irrefragabilis veritas; qui, & quæ omnes sunt in duplici differentia; vna illorum, quorum opera impressa, vel manuscripta extant, in quibus iam hîc totaliter claudimus ostium ad quamcunque Aduersariorum solutionem, vt in sequenti Ventilatione demonstratur. Restat atamẽ altera differẽtia de illis, scilicèt, Doctoribus, seu Scriptoribus non existentibus nunc, nec aliquãdo visis in rerũ natura, phantasticis, fictis, & multiplicatis ab Aduersariis, vt constat ex NOMENCLATVRIS, atque BIBLIOTHECIS pro tota litteratura Ecclesiastica hucusque editis; decreui hîc præcipuas, ac principaliores (nam de paruis, ac minoris momenti esset processus in infinitum) pro indagnanda veritate, à me quæsitas, & recognitas in se ipsis, vel ab aliis transcriptas breuiter, & succintè hîc recensere nomina, & sunt sequentes.

Aubertus Miræus in Bibliotheca Ecclesiastica, Tom. 1. impres. ann. 1639. & in 2. Tom. impres. ann. 1649. Antonius Posseuinus in Apparatu sacro, vtriusque impressionis, & in Bibliotheca Selecta de ratione studiorum, in folio, cum Apparatu paruo ad omnium gentium historiam impres. Venetiis, 1597. in 8. Angelus Rocca à Camerino de Bibliotheca Apostolica Vaticana: & eiusden Bibliotheca, de quibusdam grauioribus Theologis, quos Scripturales vocant, vtriusque impressionis. Antonius Senensis in Chronicon, atque Bibliotheca Ordinis Prędicatorum. Alphonsus Fernandez Placentinus, in Concertatione Prædicatoriæ Familiæ, atque in Bibliotheca ibidem existente. D.D. Antonius de Leon Pinelo in sua Bibliotheca Occidentali impressa, atque potissimè in Bibliotheca Mariana manuscripta, vbi per tres classes agit de Auctoribus scribentibus, pro & contra mysterium Conceptionis. Andræas Scotus vt in Bibliotheca Hispanica. Antonius Berderus in supplemento Bibliothecę Gesnerianæ. Arnoldus Bostius de scriptoribus Carthusianis, Antonius Bumaldus Minerualia Bononien. seu Bibliotheca Bononiensi. Item ad hanc litteram pertinent Annales Religionum Cistertiensium, Prædicatorum, atque Minorum, &c. in quibus passim fit memoria de suis Scriptoribus.

Bernardinus Rutilius de vitis, & scriptis veterum iuris consultorum. Baltasar Pacheco, Ordinis Minorũ in exortatione ad Theologos pro studio Iuris Canonici. Bibliotheca Homiliarum Gerardi Massonis, & Laurentii Cundi vtriusque impressionis. Bostonus Buriensis Benedictinus scripsit Cathalogum Auctorum, à quo Pitseus transcripsit. Bibliotheca verum Patrum, in diuersis mundi partibus, & temporibus excusa. Nostra Bibliotheca Virginalis, seu Maremagnum Mariæ, tam

tam ex tribus Tomis typis mandatis, quàm ex aliis decem & octo manuscriptis, qui hucusq; lucem non viderunt. Bibliotheca Floracienfis Ioannis à Bosco, impref. anno 1603. & alia magna impref. Lutetiæ, 1614. Barnabas de Montaluo in Catalogo Scriptorum Cisterciensium. Bibliotheca Scholastica, Latina, Gallica, &c. apud Ioannem Bilium, ann. 1616 in 8. Bibliotheca Theologica Malusi, edita 1591. in 4. Bibliotheca Theologica Scripturalis in epitome.

Conradus Gesnerus Tigurinus in Bibliotheca ex impressionibus ann. 1545. & 1583. & in libro Pandectarum, seu partitionum, impref. ann. 1548. Cornelius Calidius de vtriusque Germaniæ Scriptoribus. Cornelius Schultingius Steinvvichius in Bibliotheca Ecclesiastica in Tom. 2. adducit elenchum Auctorum, qui scripserunt pro Immaculata Virginis Conceptione. Carolus de Visch in Bibliotheca Cisterciensi. Cornilius Curcius de Scriptoribus S. Augustini. Chrystophorus de Castro in Roseto Mariano. Claudius Clemens in extructione Musæi, siue Bibliothecæ, tàm priuatæ, quàm publicæ, &c. Chrysostomus Henriquez Ortensis in Phenice reuiuiscente, siue Bibliotheca Cisterciensium. Et in hanc litterã ingrediuntur omnes Catalogi librorum, verbi gratia, Auctorum Theologorum in Sacros libros editus Vitember. 1591. in 4. & Scriptorum Germaniæ ab ann. 1568. vsque 1593. & Erphodię. Scripturæ excussus Coloniæ, 1618. Item Florentinus, 1604. in 12. & Græcorum apud Antonium Posseuinum. Catalogus librorum in Academia Aronica, & Cantabrigia impref. Lugduni, 1640. in 4. Plantinianus apud Moretum, 1615. in 8. & Augustæ Bendellicorũ, anno 1595. Item illorum qui scripserunt in Biblia. Item librorum Historicorũ, & aliorũ Scriptorum in Belgio, qui prodiit 1622. in 8. Item omnium librorum Francofurtensiũ. Item omnium librorum, qui extabant apud Lucam Lenis, ann. 1621. & exoticorum apud Sebastianum Combis. Item illorum, qui erant apud Ioannem Afrei, anno 1627. Ac etiam Catalogus Catholicorum sacræ Scripturæ interpretum editus Coloniæ, 1618. in 4. Item Catalogus librorũ Lugduni, & Parisiis, in Italia, Hispania, & Germania, & in Belgio excussorum, anno 1621.

Diodorus Siculus edidit Bibliothecam Historicam, sed hæc nihil conduxit ad nostrũ assumptum. Dauid Coluilus Irlandus edidit Catalogum librorum manusc. Græcorum, qui in Bibliotheca Sancti Laurentii Scorialis obseruantur, quem vidi apud Laurentium Quoqui. Donus Florentinus, siue libraria del Dono Florentino italicè scripta, edita anno 1550 in 12.

Eulogius Sanctus, edidit de Scriptoribus Ecclesiasticis Tractatum, quem manuscriptum vidi in Bibliotheca Sanctæ Ecclesiæ Toletanæ. Ericius Puteanus edidit auspicia Bibliothecæ publicæ Louaniensis, anno 1634. in 4. Elenchus omnium Auctorum, siue Scriptorũ, qui in Iure tàm Ciuili, quàm Canonico, vel commentando, vel quoquomodò scripserunt, &c. impref. ann. 1585. in 4. Emanuel Roman, Carmelitanus in Catalogo Scriptorum sui Ordinis.

Fauianus Iustinianus Ianuensis in suo Indice vniuersali, ordine Alphabetico. Franciscus Maria Turrigius de Scriptoribus Cardinalibus. Franciscus Suuertius Athenæ Belgicæ, siue Nomenclator inferioris Germaniæ. Franciscus de Araoz de benè disponenda Bibliotheca. Fr. Franciscus Gonçaga in libro de Origine Seraphicæ Religionis habet Catalogum Scriptorum. Franciscus Combefis in nouo Auctario Bibliothecæ Græcorum Patrum, &c.

Gabriel Sora, Bibliotheca impref. Cæsaraugustæ. Genadius Masilensis de Scriptoribus Ecclesiasticis. Georgius Draudius, Hæreticus, Bibliotheca exotica in quatuor Tomis. Georgius Bartholdus in tribus Tomis, sed hæc est concionatoria, & parum iuuauit. Georgius Massonius in Bibliotheca Homiliarum. Georgius Giraldus Historia Poetarum. Georgius Ederus in Catalogo Illustriũ virorum gimnasii Vienensis. Gaspar Conradus siculus in Catalogo virorum doctissimorum, &c. Guillielmus Gillingamus Anglus de Illustribus Benedictinis, à quo Drexelius. Gabriel Penotus de Scriptoribus sui Ordinis. Guillielmus Bretonus, Minorita, in Bibliotheca Sanctorum Patrum, atque iterum idem opus abreuiatum.

Henricus de Gandauo de Scriptoribus Ecclesiasticis. Hieronymus Sanctus de Scriptoribus Ecclesiasticis. Honorius Augustodunensis

nensis de iisdem Scriptoribus Ecclesiasticis, istos tres cum aliis iterum typis mandauit Aubertus Miræus. Henricus Ludouicus Cathaneus Nomenclatura Cardinalium ab ann. 1000. vsque 1614. de qua sæpè Turigius sub titulo Nomenclator. Henricus Vvillotus in Athænis Franciscani sodalitii. Hyppolitus Marraccius Lucenis in Bibliotheca Mariana, atque in Catalogo, quem manuscriptum ab ipsomet habui, atque in aliis libris suis, quia ferè omnes sunt Nomenclaturæ. Henricus Einsius, qui edidit Bibliothecam Midicam, nihil habuit pro præsenti opere. Hispaniæ Bibliotheca, & Academia, siue elogia, & Nomenclator clarorum Hispaniæ Scriptorum extracta ex Ioanne Mariana, Melchiore de la Cerda, Andræa Schotto, Ioanne Marieta, Iosepho Stephano, Ioanne Baptista Cardona, Hieronymo Zurita, Alphonso Villadiego, Ioanne Vaseo, & Ambrosio Morales. Henricus Hernessus Catalogus librorum Bibliothecæ Mediceæ, qui asseruantur Florentiæ in Cœnobio S. Laurentii.

Ieremias Paduanus de Auctoribus scientiarum, & libris eorum, Venetiis 1505. in 4. Iacobus Grineus Bibliotheca Theologica, siue de Monumentis Patrum. Iacobus Marcancius de Scriptoribus Frandiæ. Iacobus Pamelius Catalogus Scriptorum in Bibliotheca Antuerpiensi, ac Plantiniana. Iacobus Zanachius Bibliotheca Theologica, siue index interpretum. S. Ildephonsus de Scriptoribus Ecclesiasticis. Ioannes Molanus scripsit Bibliothecam vniuersalissimam, licèt lucem nō viderit, de qua Aubertus Miræus sæpissimè mentionem facit. Ioannes de Asigni de Illustribus viris Ordinis Cisterciensis. Ioannes Michael Pius de Illustribus viris Ordinis Prædicatorum, italicè. Ioannes à Bosco Bibliotheca Benedictina sacra Apostolica, Pontificia, Cæsarea, Regia, &c. Ioannes Clesius Elenchus vnius sæculi, apud Ioannem Saurium in duobus Tomis, 1602. in 4. Ioannes Iacobus Frisius Bibliotheca Philosophorum, impres. Tigurii. Ioannes Irlem Siguenensis Specimen Bibliothecæ Theologicæ, siue Cōmentariorum Bibliorum, &c. Ioannes Lelandus Iunior de Ilustribus Britaniæ Scriptoribus. Ioannes Dressclius elogia eorum, qui eruditionis laude floruerunt. Ioannes Nureuergius, Nomenclator ex Promptuario Grāmatico. Ioannes Opperius de libris impressis Francofurt. Ioannes Petrus Lothighius in singulos Germaniæ, Italiæ, Angliæ Poetas celebriores. Ioannes Pachecus Bibliotheca Præmonstratensis. Item Ioannes Lepaige de eadem Bibliotheca Prệmonstratensi. Ioannes Pitseus Anglus Catalogus, siue Historia Scriptorum Anglicanæ gentis. Ioannes Trithemius de Scriptoribus Ecclesiasticis, secundùm quatuor impressiones diuersas. Item eiusdem de Illustribus Germaniæ Scriptoribus, Benedictinis, atque Carmelitanis, &c. Iosias Siglerus Epitome Bibliothecæ Gesnerianæ. Ioseph Pamphilius de Scriptoribus Augustinianis, atque de Cardinalibus. S. Isidorus Hispalensis de Scriptoribus Ecclesiasticis. Ioannes Maior de Scriptoribus spiritualibus. Iacobus Gaddius Florentinus de Scriptoribus non Ecclesiasticis, de quibus edidit Tomos duos in fol. Iacobus Philippus Thomasinus de Scriptoribus ciuitatis nouæ in Istria. Ioannes Capgrauius Anglus de Illustribus viris Augustinianis, de quo latam facit mentionem. Ioannes Pitseus ad an. 1484. Iacobus Aluericus Catalogus breuis Scriptorum. Ioannes Baleus Iudouolea, hæreticus de Illustribus maioris Britaniæ Scriptoribus, vsque ad annum 1548. Iacobus Vvaræus de Scriptoribus Hyberniæ. Ioannes N. uszanus, Ioannes Fichardus, Ioannes Baptista Ziletus, Ioannes Vvolfangus Freymoni, seorsim, & in Elencho Scriptorum Iuris Canonici, atque Ciuilis. Huc reduco omnes Indices Bibliothecarum à me visos, & recognitos, quorū præcipui sunt Index Bibliothecæ Vaticanæ in quinque Tomis, Index Bibliothecæ Regiæ Scorialis in tribus. Item Bibliothecæ DD. Cardinalis Francisci Barberini: Ducis de Alcala Hispalensis: D. N. de la Salceda, impres. à Ludouico Sāchez, S. Isidori de Vrbe: Angelica S. Augustini ibidem: Mariana: D. Antonii de Leon Pinelo, in qua habet plusquam mille quinquentos libros magnos, & paruos, qui à primo vsque ad vltimum verbum, solùm agunt de sacratissima Virgine Maria, ac mysteriis eius, de qua iam habet paratum indiculum. De aliis minoribus Bibliothecis nihil dico, sicut nec de Nomenclatoribus Medicorum, Ioanne Georgio Schenello, & Israele Hespalenses, &c.

Leander Albertus Bononiensis de Scriptoribus

toribus Ordinis Prædicatorum. Lucas Vvadingus in Catalogo Scriptorum Ord. Minorum. Ludouicus Iacob à S. Carolo, Bibliotheca Pontificia, qui licèt promittat Carmelitanam, Gallicam, Cardinalitiam, ac Cæsario Regiam, existimo quod nunquam lucem viderunt. Leo Alatius apes Vrbanæ. Ludouicus Caruo Perusinus edidit Catalogum Interpretum D. Thomæ. Laurentius Cundi in Bibliotheca Homiliarum, & Laurentius BerelinK in Theatro vitæ humanæ.

Margarinus de la Bigne in Bibliotheca VV. Patrum, secundùm omnes impressiones. Marcus Mayer Bibliotheca Cluniacensis. Michael Neander in Bibliotheca vniuersali. Michael Poccantius Ordinis Seruorum Bibliotheca Florentina. Malutius Bibliotheca Theologica. Mutius Panza in Bibliot heca Vaticana. Michael à Fonte, Carmelitanus Catalogus Illustrium personarum. Mechor Adamus in volumine Theologorum, & Philosophorum Germanorum. Marcus Mantua vita, & Catalogus recentiorum IurisConsultorum. Michael de la Noue Paresinus Bibliotheca SS. Patrum concionatoria. Matthias Aquarius de Scriptoribus super Sententias.

Nicolaus Verder in Bibliotheca Historica.

Otho Bonfelius scripsit Catalogum illustrium Medicorum, sed similes non fuerunt ad rem.

Paulus Balduanus Bibliotheca Historica, impress. Lipsiæ. Petrus Belsonerus Bibliothecha Theologica, siue Index Bibliorum. Petrus Diaconus de Illustribus viris Ordinis Sancti Benedicti. PetrusDorlandus, Carthusianus de Illustribus viris sui Ordinis. Petrus Leouardiensis de Illustribus Ecclesiæ Scriptoribus. Petrus Lucius Bibliotheca Carmelitana. Petrus de Riua de Neira, & Philippus Alegambe Societatis Iesu, licèt ediderint Bibliothecas pro suaReligione nihil pro nostro instituto iuuant, quia ex hac sacra Religione nullus hucusque allegatur, nec fuit pro contraria opinione de Sanctificatione. Petrus Sutor de Scriptoribus Carthusianis. Philippus Fresalius, Carmelitanus, de illis qui scripserunt de Mysterio Incarnationis. PetrusMaffeus de Scriptoribus S. Dominici. Petrus Blancot in Bibliotheca SS. Patrum Photii Bibliotheca vtriusque impressionis. Paschalius Gallus edidit Bibliothecam Medicam, quam etiam vidimus.

Richardus Gibbonus in Catalogo de Scriptoribus de Beata Virgine Maria, qui extat inter opera Richardi à S. Laurentio. Robertus Bellarminus de Scriptoribus Ecclesiasticis vtriusque impressionis. Robertus Constátinus in Nomenclatura insignium Scriptorum. Roduplus Tosignianus in Catalogo Scriptorum Ordinis Minorum. Rodulphus Diceterius de claris Scriptoribus. Rodulphus Offnalter de eisdem Scriptoribus, lib. impres. ann. 1559. in 4.

Sixtus Senensis in Bibliotheca Sancta, lib. 4. Sceuola à S. Maria Catalogus Scriptorum Galliæ. Sigibertus Glembacensis de Scriptoribus Ecclesiasticis. Sufridus Petrus Leouardiensis de Scriptoribus Frixiæ. Symphorianus Campegius de Scriptoribus medicis, atque Seraphinus Razzi de vitis Beatorum Ordinis Prædicatorum. Sylueſter Maurolycus in mari Occeano, de Scriptoribus Cisterciensibus.

Theodorus Petreius Bibliotheca Carthusiana. Thomas Gratianus Anastasis, Augustiniana, id est, de Scriptoribus Eremitarum. Thomas de Herrera Alphabetum Augustinianum in duobus Tomis. Thomas Gomez Catalogus librorum Bibliothecæ publicæ apud Iosephum Varnesium. Thomas Tamaius de Bargas Catalogus Scriptorum Hispaniæ, quem manuscriptum legi in Bibliotheca DD. Cardinalis Francisci Barberini. Thomas Iammes Catalogus librorum Bibliothecæ publicæ, quam vir ornatissimus Thomas Bodleius in Academia Oxonensi, nuper instituit, Oxoniæ ann. 1605. Thesaurus Bibliothecæ, siue Cornucopia librariæ Bellerianæ.

Valentinus Passeus Nomenclatura præcipuorum in Theologia Scriptorum. Valerius Andræas Desselius, IurisConsultus, Bibliotheca, ac Nomenclatura Belgica vtriusque impressionis. Valerius Andræas Catalogus de claris Hispaniæ Scriptoribus. Vvolfangus Latius Catalogus Scriptorum Austriæ. Vbertus Folietus clarorum Ligurium elogia. Valentinus Fosterus de Scriptoribus Iuris.

Auctores ergo, libri, aut opera, quæ in propositis BIBLIOTHECIS, atque NOMENCLATVRIS, non inueniuntur vnde probandum,

dum, vel quomodò credendum est eos fuisse in rerum natura? Caditne, aut cadere potest sub aliqua humana, rationabilique consideratione, quòd quatuor Dominicani Nomenclatores. Leander Albertus, Antonius Senensis, Ioannes Michael Pius, & Alphonsus Placentinus, qui solùm scripserunt ab anno 1518. viderint Auctores, atque Doctores, atque habuerint ad manus opera, & libros antiquorum, quos nullus ex Nomenclatoribus suprà relatis scribentibus, ferè ab ortu Ecclesiæ per diuersa sæcula, vidit, aut inuenit? Potest ne in cor hominis ascendere, tàm simplex excogitatio, vt existimet, quòd nouem Patres Dominicani; scilicèt, Turrecremata, Anonymus, Bandellus, Deza, Vincentia Castellanus, Caietanus, Spina, & Grysaldus scribentes, pro sua Sanctificationis opinione inuenerint Auctores, & Doctores, atque Sanctorum Patrum testimonia, Tractatus, Sermones, &c. quos tota vniuersalis Ecclesia nescit, & Nomenclatura catholica ignorauit, & hucusque ignorat? Qui ergo, vel quales possunt esse Auctores, ac libri isti, ita reconditi, & ab omnium oculis absconditi, vt nullus antiquorum, qui in eadem Conceptionis controuersia pro præseruationis sententia impugnando Aduersarios sui sæculi, atque ætatis laborarunt libros integros, atque speciales Tractatus, de illis vllam habuerint notitiam particularem, aut saltem vniuersalem? Et vt incipiam à primis, & antiquioribus visis, & lectis pro hac veritate indaganda.

Franciscus de Mayronis varia edidit pro hoc mysterio Opuscula in libro Sermonum, impres. ann. 1493. Item quæstiones singulares, quas manuscriptas habemus, quæ fortè aliquando lucem videbunt cum aliis sub titulo: *Monumenta antiqua Immaculatæ Conceptionis, &c.*

Petrus Aureolus de Verberia tàm in quæstione insigni de Conceptione in septem Articulos diuisa, in suis Sententiariis, à fol. 379. vsque 385. quàm in libro speciali manuscrip. Tolosæ, in Collegio Fuxensi.

Petrus Thomas in illo celebri Tractatu de originali innocentia Virginis Mariæ, siue de conceptu virginali, quem manuscriptum habemus.

Ioannes Vitalis in suo copiosissimo Deffensorio, de quo sæpè in hoc libro.

Anonymus antiquissimus in quæstione, quæ incipit: Vtrùm B. Virgo Mater Christi fuerit concepta in peccato originali.

Ioannes Alanus, Doctor Parisiensis, qui cum Vitale iussu Academiæ, minutissima quoque scripserunt, vt constat ex ipsorum Tractatibus manuscriptis, apud nos existentibus.

Petrus Philaretus de Candia posteà Alexander V. renuntiatus, in sua quæstione incipiente: Quæritur vtrùm caro, ex qua formatum corpus Christi, fideliter creditur, fuerit aliquando sordibus originalis criminis deturpata, &c. quam manuscrip. duplicatam habemus.

Ioannes Contreras de Segouia in suo eruditissimo Tractatu, pro facienda relatione coram Patribus Concilii Basiliensis, quem manuscrip. vidimus.

Petrus Montis, Philosophus, ac magnæ eruditionis vir in illo primo Opusculo de Conceptione, incluso in libro de vnius legis veritate, &c. impresso Mediolani, ann. 1522. Item etiam in secundo in libro de Agnoscendis hominibus, traducto à G. Aiora, Cordubensi, & impres. ann. 1492. in fol. & etiam in 4. seorsim absque ann. impressionis.

Dominicus Bolanus artium, & Philosophiæ Doctor, in Tractatu, seu quæstione, impres. cum Roberto Caracciolo de Licio, absq; anno, & loco impres. in 4. cuius prologus incipit: Gloriosissimo Principi Domino Nicolao Marcello, Serenissimo Venetiarum Duci, &c. opus verò sic: Non paruo dolore animi afficior, cùm audio quosdam, &c.

Ludouicus à Turri de Verona in libro sub titulo: Compendium virginei honoris, & defensionis innocentissimæ Conceptionis, &c. impres. Brixiæ, ann. 1486. in 4.

Antonius Cucharus, Episcopus Azernensis, in suo nunquam satis laudando Elucidario de incontaminata Conceptione, impres. Neapoli, ann. 1507.

Bernardinus de Bustis, qui in suo Rosario, part. 2. in nouem Sermonibus omnem Conceptionis materiam diffusè tractauit.

Ludouicus à Caruajalio in Declamationibus expostulatoriis, pro Immaculata Conceptione Genitricis Dei Mariæ, &c. vna impres. ann. 1533. & altera ann. 1541.

Robertus Gaguinus, Generalis Ordinis SS.

Trinitatis, in illo poemate contra Vincentiũ Bandellum de Castronouo, semel, & iterùm, atque tertiò excusso. Tandem inter antiquos etiam numero.

Ambrosium Catharinum, Archiepiscopum Ordinis Prædicator. & Italum Senensem, qui tres diuersos edidit Tractatus magnos, pro Immaculata Virginis Conceptione, in quibus ex sua Religione adducit pro contraria sententia Sanctificationis, Franciscum Ferrariensem, & Ioanem Dominicum Florentinũ, si ergo in suo Ordine essent Auctores, illi à suprà positis nouem Patribus Dominicanis adducti, vel opera illorum; scilicèt, Vincenti de Casali, Gerardi, vel Georgii Adæ, Alberti de Brixia, Aldebrandini de Tuscanella, Angeli de Bononia, Annibaldi Romani, Antonii de Bononia, Bubliæ, Parnasi, Montisluporum, Montis Budelli, Pantaleonis, Brizii, & omnium aliorum, de quibus loquuti sumus in Trituratione, & præcipuè dicemus in sequẽti Ventilatione, nõ ipsos prætermitteret, vel saltem aliquos in medium adduceret, & hæc de Scriptoribus antiquis, qui ex professo, & latè scripserunt de presenti materia Conceptionis, & verè, ac realiter nunc existunt.

De illis verò, qui incidenter, sicut & de modernioribus scribentibus hoc sęculo, id est, ab anno 1550. vsque ad præsentem, nihil hîc dico, quia vno verbo affirmo, me vidisse omnes, quotquot hucusque scripserunt, vt ex nostra *Militia Immaculatæ Conceptionis contra malitiam originalis peccati*, ordine Alphabetico disposita constabit, cùm ergo in nullo istorum sit illa incognita caterua Scriptorũ, de quibus hîc indagamus veritatem pro gloria, honore, ac indemnitate totius Prædicarię Familiæ, saltem quoad nomina; ergo signum euidens est, quòd nunquam fuerunt in rerum natura, nec ipsos ostendent Aduersarii, licèt eos quærant vsque ad magni iudicii diem, quia in rei veritate fuerunt suppositi, & ficti ab vno Vincentio Bandello de Castronouo, huiusmodi falsitatum, confusionum, atq; fictionũ vnico patratore maximo, cõtra quẽ solummodò, ac suos defensores, & asseclas totam præsentis operis dirigimus belli aciẽ, quia ipse solus cum suis quatuor libris de veritate Conceptionis sub diuersis figuris, ac velaminibus, in præclara Religione Prædicatorum introductis, seduxit omnes.

Quare cum Ecclesiastico, cap. 42. dicam pro hoc veritatis Sole (obserua verba eius, quia sunt notatione digna) Memor ero igitur operum Domini, & quę VIDI annuntiabo. In Sermonibus Domini OPERA eius. SOL illuminans per omnia RESPEXIT, & gloria Domini fecit SANCTOS enarrare omnia mirabilia sua, quæ confirmauit Dominus omnipotens STABILIRE in gloria sua. Abyssum, & cor hominum INVESTIGAVIT, & in ASTVTIA eorum excogitauit. Cognouit enim Dominus omnem SCIENTIAM, & inspexit in signũ æui annuntians quæ PRÆTERIERVNT, & quæ superuentura sunt, REVELANS vestigia OCCVLTORVM. Non præteriit, illum omnis COGITATVS, & non abscondit se ab eo vllus SERMO. Magnalia sapientiæ suæ DECORAVIT qui est ante sæculum, & vsque in sæculum, neque ADIECTVM est, neque MINVITVR; & non eget alicuius consilio. Quàm desiderabilia omnia opera eius, & tanquam scintilla, quæ est considerare! Omnia hæc viuunt, & manent in sæculum, & in omi necessitate omnia obauddiunt ei. Omnia DVPLICIA, vnum contra vnũ, & non fecit quidquam DEESSE, vniuscuiusque CONFIRMAVIT bona. Et quis satiabitur videns GLORIAM eius? Altitudinis firmamentum. Pulchritudo eius est, species cœli in visione gloriæ. SOL in aspectu annuntians in exitu, vas admirabile opus excelsi. In meridiano EXVRIT terram. & in conspectu ardoris eius quis poterit sustinere? Fornacem custodiens in operibus ardoris, tripliciter SOL exurens montes, RADIOS igneos exufflans, & refulgens radiis suis OBCÆCAT oculos. Magnus Dominus qui fecit illum, & in Sermonibus eius FESTINAVIT iter, &c. quia sic incipit suam Ventilationem veritatis ad gloriam, & honorem illius qui est Alpha, & Omega, principium, & finis omnis veritatis, atque suæ Immaculatissimæ Matris MARIÆ.

VEN-

VENTILATIO,

praecipua totius nostri operis pars incipit; in qua TRECENTORVM QVINDECIM Doctorum antiquorum, necnon SEXCENTARVM QVADRAGINTA auctoritatum pura grana reiiciendo paleas, ac repellendo zizania improba (à Veritatis Sole, Ventilabro Seraphico, ordine Alphabetico discurrente per singula) fictionum, falsitatum, atque adulterationum vitia capitalia, magna, & maxima TRIGINTA TRIA MILLIA separantur, corrumpentia penitus propositiones Sanctorum, ac totaliter pervertentia sententias Patrum: atque cum minoribus vitiis intrusis, quae variant, & alterant sensum, licèt non totaliter, verbatim enumeratis signantur CENTVM VIGINTI SEX MILLIA, & ampliùs; in Sacratissimae Virginis; ac Matris Dei Mariae Conceptione Immaculata, ac nitida hucusque superseminata, vt iam demonstrare incipio.

ABEL Dominus, vel Ales, in distinctionibus suis, cap. de Beata Maria: & cap. de Sanctificatione. *Ita Vincentius Bandellus de Castronovo in Disputatione de Concept. cap. 21. Didac. Deza, sine Corrector Hispanus, fol. 36. Paul. Crysaldus Alphabeto 2.*

VERITAS 1.

DOCTOR Iste ex omnibus citatis ab Aduersarijs pro sua opinione sequendo nostrum propositum Alphabeti ordinem, primus est, qui ad huius Ventilationis examen pertinet: & similiter est primus, qui vt alter Abel innocens egreditur foras in agrum, &c. Et a quo horridae cuiusdam noctis introductas tenebras, & obtrusas hucusque in omnium ferè oculis cecas nebularum caligines de Immaculata Conceptionis materia, virtute insuperabili irrumpendo, Seraphicus noster Sol ad fulgentissimam Veritatis lucem, sic iam iam extrahere incipit.

Vincentius Bandellus in praeallegato cap. 21. sub hoc titulo: *In quo ponuntur auctoritates Doctorum 27. Theologorum, antiquorum, & clarissimorum,* circa finem, inquit: *Idem tenet Dominus Abel in distinctionibus suis, in cap. de B. Maria, & capitulo de Sanctificatione,* & nihil ampliùs de hoc suo clarissimo Abel, quia nullam adducit auctoritatem, contra promissa in capituli titulo: *In quo ponuntur auctoritates Doctorum, &c.* Adducit enim istum sine auctoritate, & simul alios duodecim Doctores ex illis viginti septem. Paulus Grysaldus, qui in suo Cathalogo in omnibus sequitur vestigia Bandelli tanquam armiger eius, de quo ipse se iactat, Alphabeto 2. de antiquis Patribus, post Abramum de Syria, de quo nos infrà num. sequenti, sic inquit: *Ales in Distinctionibus suis cap. de B. Virgine, & cap. de Sanctificatione.* Et nihil ampliùs, sicut fecerat Bandellus. En, ò Lector, prima Aduersariorum discordantia, seu contradictio circa nomen huius Doctoris. Auctor vnus, & idem est, vt patet ex libro Distinctionum, citationibus, ac alijs circunstantijs; quomodo ergo ab vno vocatur *Abel*, & ab alio *Ales*? Nisi velint dicere, quòd Doctor iste habuit vtrumque nomen, & dicebatur Abel de Ales, sicut Alexander de Ales, & Thomas de Ales, de quibus infra suis locis; sed hoc quaerere, effugium esset, tertiam, atque maiorem adinuentio-

uentionem addere; quia si Abel non est, & Ales non fuit, Abel de Ales, nec est, nec fuit, nec iste erit: quare si prima extitit mala, & secunda peior, tertia esse pessima, vt ex statim dicendis apparebit. Religiosè igitur discurrendo, hæc nominum diuersitas potuit prouenire ab Scriptoris penna, aut Impressoris Typographia, aut Correctoris incuria; vel quia ipsemet Grysaldus lapsus fuit calamo, & ex nominum similitudine deceptus pro *Abel*, transcripsit *Ales*. Vel denique potuit esse, quòd Grysaldus ex determinata intentione voluerit corrigere Bandellum: videns enim, & audiens clamare nostros quod talis Abel scriptor Dominus, aut erum, Theologus, vel Iurista, antiquus, aut modernus, clarus deniquè, aut obscurus nunquam fuerat visus in rerum natura, neque auditus in tota Nomēclatura Ecclesiastica, decreuit excogitare aliud nomen habens saltem aliquam veritatis apparentiam, & sic finxit illud *Ales*, sicut poterat aliud. Sed quidquid sit de hac nominis variatione, causa, & fine; amice Lector Abel, & Ales pari pede currunt: quia non solùm nomen Ales gratis excogitatum à Grysaldo est phantasticū, & chimericum; sed etiam ipsum nomen Abel primò adductum à Bandello fuit penitùs somniatum, suppositum, & fictum: quia huiusmodi nominis Scriptor nunquam extitit in Ecclesia Dei: & licèt hoc possem probare ex omnibus Nomenclatoribus, tàm antiquis, quàm modernis, quia nullus de tali Abel mentionem facit (& credo me vidisse omnes) tamen propositam conclusionem euidenter demonstro ex ipsa rei veritate, quæ sic se habet.

Circa annum 1200. fuit quidam Doctor Parisiensis, cuius proprium nomen fuit Petrus Cantor, qui secundùm aliquos fuit Ordinis Cisterciensis, & posteà Episcopus. Hic inter alia plura sui ingenij monumenta scripsit librum illum dictum: *Verbum abreuiatum*, qui manusc. extat in Bibliotheca Regia Scorialis 1. E. num. 17. & etiam in Monasterio Cistercienſ. Dunensi in Villario Brabantiæ, & in S. Martino Tornaci. Scripsit etiam aliud opus prænotatum. *Distinctiones Theologicas, &c.* ad conficiendas cum facilitate conciones, procedendo ordine Alphabetico, per dictiones Sacræ Scripturæ, & incipit opus sic: *Abel iustus dicitur principium Ecclesiæ, propter innocentiam, vnde Christus perhibet testimoniū dicens, à sanguine Abel iusti, &c.* De hoc Petro Cantore, & suo opere Distinctionum, quòd extat originaliter Dunis, & Alnæ, Romę, ac Toleti, & alibi, de quo agunt Tritemius, fol. mihi 62. Angelus Manrique tom. 3. Annal. Cistercien. ad ann. 1197. cap. 2. n. 10. & 11. & 12. Carolus de Visch. in Bibliot. Cisterc. à fol. 213. Gesnerus fol. 669. & alij quàm plurimi. Cum ergo sit certum, atque indubitatum librum Distinctionum hic citatum à Bandello esse Petri Cantoris (vt etiam ex ipsismet auctoritatibus statim comprobabitur) quare relicto proprio nomine Petri Cantoris satis noto, adduxit Abel, quando talis scriptor non fuerat in rerum natura? Et dico, quòd hoc potuit prouenire à duplici causa. Prima est, quod Bandellus tantum desiderabat multiplicare Auctores, & numerum eorum pro sua opinione, & simul quòd ipsorum notitia, auctoritates, ac verba manerent occulta, atque æterna obliuione sepulta; quia in rei veritate non probabant suam propositam conclusionem, scilicèt: Virgo Maria contraxit peccatum originale: ideo passim transmutauit nomina, & sub diuersis figurarum velaminibus introduxit ridiculos Auctores, & hoc ipsum fecit cum Petro Cantore, sicut cum multis alijs, vt videbitur infrà. Secunda causa esse potuit quædam æquiuocatio proueniens ex nimia simplicitate; nam cum præallegatus liber Distinctionum procedat ordine Alphabetico, & in aliquibus originalibus manuscriptis extet liber Anonymus, id est, sine Auctoris nomine, quorum ego vidi aliqua originalia, præcipuè duo in Bibliotheca S. Ecclesiæ Toletanę, vnum in folio, & alterum in 4. & post titulum illum: *Incipiunt Distinctiones per vtiles*, statim maiusculis characteribus incipit opus, sic: *ABEL iustus dicitur propter innocentiā, &c.* Cùm nō inuenisset Auctoris nomen, & in capite, seu libri principio vidisset illud, ABEL, absque alio examine, scientia, vel discursu existimauit Bandellus illum Abel fuisse libri Auctorem; & sic cum omni confidentia scripsit: *Idem tenet Abel Dominus in Distinctionibus suis, &c.* Si enim liber ille sicut incipit ab Abel, incepisset ab Adam, Abraham, vel Aaron, eadem simplicitate adduxisset Patriarchas istos contra Immaculatam Virginis Mariæ Conceptionem. Sed valdè miror, & scire desidero, vnde Bandellus extraxerit illud cognomē *Dominus*? Quia in illa Distinctione nunquam Abel tali compellatur titulo, sed semper dicitur iustus, vel innocens, & ideò non debebat dicere: *Idem tenet Abel Dominus*. Sed *Idem tenet Abel Iustus*, vel *Innocens*, quia sic saltem diceret veritatem, quoad literā de suo Pseudo-Abel, & non diceremus quod in causa Mariæ fugit à iustitia, & innocentia: & hæc dicta sufficiant de hoc suo primo Auctore, Abel, seu Ales, Domino, Theologo, antiquo, clarissimo, chimerico, phantastico, atque ficto.

Auctoritatem nullam adducunt Aduersarij ex illis duobus capitibus ab ipsis citatis: *De B. Maria*, atque: *Sanctificatione*, & suæ omnissionis causa per se nota videtur, scilicèt, vt cum hac verborum occultatione non venirent veritatis amatores in cognitionem Auctoris legitimi Petri Cantoris, & auctoritas solùm in fide ipsorum propositam conclusionem probaret.

Sed

Sed iam radiauit Sol quoad Auctorem, & nunc illucescet quoad Auctoritatem, & incidenter notet Lector, quod hinc incipit verificatio illius propositionis, de qua in Ventilabro, §. 2. ad finem, videlicet, vbicunque Aduersarij adducto Auctore tacent auctoritatem, aliqua fictio magna latet in Auctore, vel auctoritas non est ad rem: puod primo patet in præsenti, nam Petrus Cantor in Distinctionibus suis prææallegato capit. de Maria, quod incipit: *Maria Virgo non de Regina voluit nasci*, fol. 103. inquit: *Maria Virgo fuit desponsata Ioseph septem de causis, vt significaret Ecclesiam, quæ Virgo est, & sine macula, & ruga Christo desponsatam.* Deindè qrosequitur: *Maria Virgo dicitur virga, vnde Isaias: egredietur virga, id est, Maria, de radice Iesse, id est, de stirpe Dauid, & flos, id est, Christus de radice, &c. Maria Virgo dicitur amica in natiuitate; quia in vtero sanctificata fuit, vt Ioannes, Ieremias, Iacob, non aliàs eius Natiuitas coleretur, & de Natiuitate Ioannis eadem est ratio*, Capite verò, de sanctificatione, fol. 163. sic inquit: *Sanctificati fuerunt ab vtero Beata Virgo, quæ superabundauit, & similiter affluenter repleta fuit Spiritu Sancto, Elias, Ieremias, Ioannes Baptista, &c.* Hæc sunt verba omnia, quæ extant in locis citatis ab Aduersariis in illo libro Distinctionum, elaborato secundùm ipsos ab Abel; sed secundùm rei veritatem à Petro Cantore.

Ex his volunt colligere Aduersarii, quòd si Virgo fuit Sanctificata in vtero, sicut Ioannes, & Ieremias, & isti contraxerunt originale: ergo & Maria: sed hæc consequentia non tenet, quòd sic demonstro; quia Aduersarij non semel, nec ter, vel quater; sed millies dicunt, & affirmant, hos omnes Doctores à se relatos, clarè, expresè, in singulari, ac nominatim tenuisse, & affirmasse Virginem Mariam contraxisse originale peccatum, vel fuisse Conceptam cum macula originali; hic autem solùm dicitur, quòd fuerit sanctificata in vtero: ego verò existimo, quòd istæ duæ propositiones: Maria fuit sanctificata in vtero; & Maria contraxit peccatum originale; distant inter se plusquàm coelum à terra, lux à tenebris, & sicut granum à palea: nam quòd fuerit sanctificata in vtero omnes maiores, & minores concedunt, quod verò contraxerit originale, omnes negant (exceptis Aduersariis) ergo Petrus Cantor in suis verbis solùm affirmat, quod omnes concedunt. Pro quo scire debes, ò Lector! quod olim fuit controuersia exagitata inter Doctores, de sanctificatione Virginis Mariæ in vtero: negabant aliqui dicentes, quòd de tali sanctificatione nihil erat expressum in Scriptura Sacra, & sic nō debebat celebrari eius natiuitas; quia non ante, sed post natiuitatem fuerat sanctificata; alii verò verè, & constanter affirmabant, quòd Maria ante natiuitatem in vtero matris suæ fuerat sanctificata, & per consequens, quòd dies natiuitatis eius debebat celebrari, & hi vicerunt, & triumpharunt hoc vnico solo, & efficacissimo argumento: do verba S. Thomæ in 3. part. quæst. 27. artic. 1. vbi quærit, an Maria sanctificata fuerit ante natiuitatem, ex vtero (vt hinc incipiant argumenta ad hominem) *Dicendum, quòd de sanctificatione B. Mariæ, quòd scilicèt fuerit sanctificata in vtero, nihil in Scriptura Canonica traditur, quæ etiam de eius natiuitate mentionem facit, sicut tamen Augustinus in sermone de Assumptione ipsius Virginis rationabiliter argumentatur, quòd cum corpore sit assumpta in cœlum (quod tamen scriptura non tradit) ita etiam rationabiliter argumentari possumus, quòd fuerit sanctificata in vtero. Rationabiliter enim creditur, quòd illa, quæ genuit Vnigenitum à Patre plenum gratiæ, & veritatis, præ omnibus alijs maiora priuilegia gratiæ acceperit. Vndè, vt legitur Lucæ 1. Angelus ei dixit: Aue Maria gratia plena. Inuenimus autem quibusdam alijs hoc priuilegialiter esse concessum, vt in vtero sanctificarentur, sicut Ieremias, cui dictū est, Ieremiæ 1. Antequàm exires de vulua, sanctificaui te, & sicut Ioannes Baptista, de quo dictum est Lucæ 1. Spiritu Sancto replebitur, adhuc ex vtero matris suæ. Vndè rationabiliter creditur, quòd B. Virgo sanctificata fuerit, antequàm ex vtero nasceretur.* Hoc idem dicit in 3. dist. 3. artic. 1. quæst. 3. Cùm ergo Maria in sanctitate, gratiis, ac priuilegiis à nullo illustrium virorum, vel Sanctorum superata fuerit, & Ioannes Baptista, Ieremias, & Iacob fuerint sanctificati in vtero: ergo & Maria. Hoc dogma desiderabant omnes antiqui stabilire, quando dicebant: Virgo Maria fuit sanctificata in vtero; & hoc ipsum constat ex omnibus Doctoribus Scholasticis, tàm ex Aduersariis, quàm ex nostris, nam in 3. sentent. dist. 3. Primò inquirunt vnanimiter, an sanctificata fuerit in vtero; deindè pergunt ad inquirendū, an sanctificata fuerit ante contractionem peccati originalis, vel postquàm ab illo fuit maculata. Adduco ad euidētem huius rei comprobationem testes duos primos scriptores pro Immaculata Virginis Conceptione, Ioann. Vitalem, & Ioann. Alanum, qui vnanimiter lib. 4. vnus quæst. 3. & alter collation. 3. excitata hac quæstione: Vtrùm Virgo Maria fuerit sanctificata ante quàm nata: positis aliquibus argumentis pro parte affirmatiua, sic argumentantur, inter alia, pro parte negatiua, in quæstione speciali: *Item de nullo est asserendum, esse ante sanctum, quàm natum, nisi habeatur expressè in Sacra Scriptura, vel trahatur euidenti ratione, vel alia euidenti causa: Sed nihil horum habetur de tali Virgine: ergo est solùm opinandum, & non asserendum, nec credendum eam,*

ante sanctam, quàm nata. Et ad hoc argumentum sic respondent: *Ad 4. negatur maior, imò hæc habetur expressè in scriptura in nomine figurato, licèt non in proprio, vt suprà ostensum est: Domum tuam Domine, decet sanctitudo, &c. Item hoc trahitur euidenter ex Scriptura Sacra à minori, vt suprà de Ioanne, & Ieremia. Item hæc habetur auctoritate Ecclesiæ, pro qua orauit Christus: ne deficiat fides tua, &c.* Petrus ergo Cantor in relatis verbis probat hanc ipsam conclusionem, dicendo, quod si Baptista, Ieremias, Iacob, & Elias fuerunt sanctificati in vtero, superaffluentius fuit Maria sanctificata; & quòd si celebratur natiuitas Ioannis propter sanctificationem, à fortiori debet celebrari Natiuitas Mariæ, siquidem in sua natiuitate erat amica, & Sancta. De hoc vide plura infrà verb. Scriptura, num. 280. auctorit. 10. & in Ægidio Romano in 3. dist. 3. art. 2. & in Albert. Magn. num. 8. auct. 2.

Sed neque ex verbis Petri Cantoris sigillatim sumptis potest aliquod deduci argumentum contra Immaculatam Virginis Conceptionem; non ex illo *Sanctificata*, quia hic solùm refert puras creaturas, quæ in vtero Matris fuerunt sanctificatæ, & inter ipsas, vt primam, & præcipuam enumerat Mariam, & in hoc verum dixit, & rectè processit, quia Maria verè, realiter, ac proprijssimè fuit sanctificata in vtero, quod nullus negat, nec negare potest. Deindè, quia secundùm vocabuli vim, ac Ethymologiam proprijssimam, sanctificare est, Sanctũ facere; sicut sanctificari, Sanctum fieri; siuè sit à termino priuatiuo, siuè negatiuo: nam Angeli in quibus nullum fuit pecatum, dicuntur sanctificati; imò Christus Dominus, & ipsemet Deus, ac nomen eius ineffabile, sanctificatur quotidie in oratione Dominica, in quibus nec fuit, nec potest esse macula ergo non rectè ex præciso verbo, *Sanctificata*, volunt concludere Aduersarij contractionem peccati originalis. Accipite vestrum Caietanum loquentem iuxta subiectam materiam qui in coment. 3. part. artic. 2. ad illa Angelici Præceptoris verba: *Respondeo dicendum, quòd sanctificatio B. Virginis, &c.* sic inquit: *Aduerte hinc primo, quòd sanctificatio potest dupliciter sumi, primo vt est de contrario in contrarium, de immunditia ad munditiam: & sic constat, quod est de peccato in gratiam. Secundo, vt est de negato in affirmatiuum, de non Sancto in Sanctum, de non gratia in gratiam: & sic non supponit peccatum, & inuenitur in Christo, & in Angelis. Angeli enim sanctificati sunt à Deo, qui nunquam peccarunt, & de se ipso dicit Christus: quem Pater sanctificauit, &c.* Cùm ergò hoc sit principium per se notum, secundum Theologiam; imo & fidem, vt (latè etiam demonstrabitur infra num. 253. in vestro Petro de Tarantasia) absolutè errant, qui ex his verbis, Maria fuit sanctificata in vtero, deducunt: ergo à peccato: nã & S. Augustinus loquens de Conceptione Christi, super Ioannem, tract. 119. cap. 108. tom. 9. inquit: *In quo & ipse filius hominis sanctificatus est abinitio creationis suæ, quando Verbum factum est caro, &c.* Et S. Ambros. vt videbimus num. 15. auct. 2. loquens de carne Christi, inquit: *Est enim sanctificata in vtero, & nata sine peccato, &c. Expiata autem est ab Spiritu Sancto caro Domini.* Item; quia in Conceptione actiua, & Verbi Incarnatione secundùm omnes dicitur Maria à Spiritu Sancto sanctificata; & tamen non fuit à peccato vllo erepta, sed ad maiorem gratiam euecta; non ergo in Maria sanctificatio, & peccatum habent necessariam connexionem. Neque hoc possunt deducere ex illo aduerbio *Vt*, quia ibi non est similitudinis, sed illationis nota; ac si diceret (vt expressè dicit Petrus Cantor) Maria in sua natiuitate fuit amica Dei, & sic eius natiuitas debet celebrari; quia si natiuitas Ioannis celebratur, quia fuit sanctificatus in vtero, etiam Maria fuit sanctificata, *vt* Ioannes, Ieremias, & Elias, quid clarius.

Sed iam nudemus Auctorem, & auctoritatem eius ab omni interpretatione, & sumamus non solùm verba, vt sonant præcisè; sed etiam vt intelliguntur ab Aduersarijs, id est, Maria sanctificata est in vtero, vt Ioannes, & Ieremias, videlicèt à peccato originali contracto. Cum hoc quomodo stare possunt antecedentia verba Petri Cantoris dicentis, quòd Maria fuit sine macula, & ruga? Si Maria figurauit Ecclesiam desponsatam Christo sine macula, & ruga: Maria, quomodo potuit esse cum macula, & ruga peccati originalis? Vel ergo Auctor se ipsum contradicit, vel absque vlla ratione, & fundamento citatur ab Aduersarijs pro sua opinione. Videntes ergo Aduersarij hoc indissolubile dylemma constare ex ipsis Petri Cantoris verbis, noluerunt ipsam auctoritatem in medium adducere, nec Auctorem verum, sed fictum Abel Dominum. At si Abel, quem hic citant, est vt esse debet (si scriptis, & veritati standum sit) ille iustus, & innocens interfectus in principio mundi à fratre suo Cain, & hic adducitur contra Immaculatam Virginis Conceptionem, certè, certè quòd etiam Virgo Maria in principio huius Ventilationis potest suo modo dicere, quod olim Deus in principio mundi dixit: Sanguis Abel clamat ad me de terra.

ABRAM

ABRAM Syrus Sanctus, vt recitatur in vitis Patrum in legenda eius, quam composuit B. Ephrem. *Ita Vincentius Bandellus cap. 14. Deza fol. 22. Paulus Grysaldus.*

VERITAS 2.

CERTVM Est S. Ephrem Syrum scripsisse latissimè vitam B. Abrami etiam Syri, vt videre est in eius operibus Impress. Antuerpiæ 1619. & Coloniæ 1603. & alibi; sed notare debes, ò Lector, quod Abram iste Syrus, nec fuit Doctor, nec Scriptor, & sic solum adducitur ab Aduersarijs ad multiplicandum Auctorum numerum pro sua opinione; Doctor enim adducendus secundùm rei veritatem erat S. Ephrem, qui vitam, & acta disposuit, & scripsit prædicti Abrami; sed cum adduxissent Ephrem in Sermone de Passione Domini, vt suo loco videbimus, num. 72. alterum in Abramum simplicissimum Eremitam, qui nec vnam solam scripsit litteram, voluerunt suæ opinionis ostentare patronem; vnde Auctor iste si non fictus, saltem reputandus erit inter multiplicatos. & hæc de Auctore; auctoritates huius adducunt tres.

Primam, sic dicentes: Idem tenet S. Abrã Syrus, vt recitatur in vitis Patrum in legenda eius quam composuit B. Ephrem; hic in principio suæ conuersionis, dum exoraret Deum, sic dicit: *Tu Deus qui solus sine peccato es, ne despicias opus manuum tuarum, hæc ille.* In originalibus verò verba sic extant: *Tu Domine, qui solus absque omni peccato es, quiquè solus es misericors, & solus clemens, atque benignus, ne despicias opus manuum tuarum.* In primis falsum est, quod hæc verba protulerit S. Abram in principio suæ conuersionis, nam hic fuit sanctissimus vir, non solùm à iuuentute, sed ab ipsis incunabulis; dixit enim proposita verba in quadam infidelium conuersione. Deinde auctoritas penitùs est vitiata, vt consideranti facilè patebit; nam non dixit Ephrem, seu Abram: *Qui solus sine peccato es*, sed *qui solus absque omni peccato es* Tum etiam abstulerunt omnia sequentia verba: *Quiquè solus es misericors, & solus clemens, atque benignus*, & hoc absque dubio sub dolo actum est; quia si integum textum, vt in originali iacet, transcriberent, posita sua prima illatione, aliquas iniquas consequentias similiter tenerentur admittere, verbi gratia: Aduersarij ex hoc antecedenti, Deus solus sine peccato est, Inferre volunt tanquam necessariam, & infallibilem hanc conclusionem: ergo Maria cum peccato fuit, optimè! & ex hoc antecedenti existente in eodem loco: Deus solus est misericors, quam consequentiam infertis? Necessario etiam erit hæc: ergo Maria non est misericors: & ex illo solus Deus est clemens, secundùm vestrum argumentandi modum deducitur hæc: ergo Maria non est clemens; ac tandem ex illo: Deus solus est benignus; deducetis hanc: ergo Maria non est benigna: videte quod istæ non sunt consequentiæ rectæ inter Theologos, nec piæ inter Catholicos; ab istis vltimis tribus, vt docti, & timorati, atque vt Catholici trepidastis, quare ergo non etiam à prima? Hæc ergo causa fuit quare Aduersarij truncarunt auctoritatem, quia, vt dixi, admissa ab ipsis prima consequentia, tenebantur necessariò, & ad hominem argumentando admittere reliquas.

Secundam auctoritatem sic adducunt: Item idem cum conuertisset multos Paganos sic orauit: *Tu solus sine peccato es Deus, qui solus cùm sis Sanctus, habitas in Sanctis, quaso vsque in finem conserua hunc populum, quem ab idolis reuocasti: Hæc ille.* In originali autem fol. 752. ad finem, sic extat hæc oratio: *Tu qui solus absque peccato es Deus, qui solus Sanctus, qui in Sanctis requiescis, qui solus misericors, & benignus Dominus, qui è tenebris populum hunc tuum reuocasti, &c. Obsecro in finem vsque conserua eos.* Adulterarunt ergo totum sensum primæ orationis, auferendo illud relatiuum *qui*, nam in oratione Abrami ly *solus* appellat suprà Deum, quasi diceret: Tu qui solus est Deus (loquebatur enim aduersus Gentiles, & Paganos, qui multos admmittebant Deos) at Aduersarij cautolsè satis apposuerunt: *Tu solus sine peccato es Deus*, vt ly *solus* respiceret illud *sine peccato*, & sic illo artificio, vbi Abram dixerat: *Tu solus es Deus*, ipsi dicunt: *Tu solus sine peccato es*; vide, ò Lector si differant istæ propositiones? Nam illa Abrami erat contra Idolatras colentes plures Deos, & ideo dixit: *Tu solus es Deus*, & hæc Aduersariorum est contra Immaculatam Conceptionem. Item etiam adulterarunt eadem intentione secundam orationis partem, nam illam absolutam Abrami: *Qui solus Sanctus* ipsi penitùs peruerterunt scribentes: *Qui solus cum sis Sanctus, habitas in Sanctis*; referendo ly *solus* ad habitationem non ad sanctitatem. Denique adulterarunt etiam tertiam partem, auferendo totam illam clausulam: *Qui solus misericors, & benignus Dominus*, quia, vt suprà notaui, posito quod Deus solus esset Sanctus, & Deus, solus esset misericors, & benignus, & solus absque peccato: non poterant deducere suam consequentiam: ergo Maria contraxit peccatum, quin & consequenter tenerentur ad illas: ergo Maria non est Sancta, non est Misericors, non est Benigna.

Tertiam auctoritatem huius Abrami sic adducunt Aduersarij. Item idem cùm vellet Neptem suam à prostibulo reuocare ad pœnitentiam, sic dixit: *Nemo sine peccato nisi solus Deus.* Auctoritas verò in originali sic se habet: Consolabatur enim Neptem suam, & volens eam ad pœnitentiam reuocare, inter alia consolatoria verba dixit ei: *Quare tanquam omninò tuam salutem desperans, ita te diabolo tradidisti? Quamobrem sic me deseruisti, & in hunc mærorem intolerabilem deduxisti? Quis autem inter homines absque peccato est, nisi solus Deus? Illa verò, quasi tota perterrefacta abijciebat animũ, nec vultũ attollere poterat, &c.* Quòd auctoritas, vt adducitur ab Aduersarijs sit vitiata, non indiget probatione, nam ex se patet; sicut etiam, quod hic loquatur de peccatis actualibus, sed quid hæc cum Conceptione Virginis, & peccato originali? Quo fundamento, aut modo hæc adducuntur? An quia illa Maria, & hæc Maria? Sed nota, quòd illa erat Maria mulier in ciuitate peccatrix, nostra autem Maria Virgo pura, & immaculata optimam partem elegit, quæ, velis, nolis, non auferetur ab ea.

Hucusque egimus de littera, & vitijs, seù adulterationibus auctoritatum, ac verborum; nunc verò progrediamur vlterius ad intentum. Vos dicitis hos Doctores expressè, clarè, ac distinctè tenuisse, & affirmasse, Virginem Mariam nominatim, ac in indiuiduo contraxisse originale peccatum, vel habuisse in Conceptione culpam, siue maculam; vbi ergo in propositis tribus auctoritatibus est nomen Mariæ, vbi originale peccatum, animatio, aut Conceptio? Ergo ex hac parte Abrami auctoritates non sunt ad rem. Deinde quomodo viri tantummodo ratione naturali prædicti, ex hoc antecedenti, *Deus solus absque omni peccato est,* deducere possunt, vel (quod peius est) deducunt hanc consequentiam: ergo Maria contraxit peccatum originale? Potiùs deducenda esset sic: Deus solus sine omni peccato est: ergo Maria cum omni peccato fuit, vel sic: Maria cum aliquo peccato fuit: at cum hoc sit indifferens ad originale, & actuale, ex qua logica deducitis, quòd loquatur de originali? Sed dato quòd hæc esset bona consequentia: Deus solus sine peccato est, misericors, clemens, & benignus: ergo Maria contraxit peccatum originale, pro hac illatione quid, vel quare recurritis ad Abramum Syrum? Dicite, si licet; proclamate, si expedit, quòd Maria non est Sancta, non est Domina, non est Altissima; nam Catholica Ecclesia quotidiè canit: Tu solus Sanctus, tu solus Dominus, tu solus Altissimus Iesu Christe.

[*]

ADAM Anglicus, vel de Anglia Magister Parisiensis in 3. sent. dist. 3. *Sic Anonymus lib. de verit. Concept. via 3. rat. 9. Auctore 169. Bandell. cap. 21. Deza fol. 36. Petrus de Vincentia, Paul. Grysaldus, Capreolus, Soncinas, & Caietan. cap. 5. fol. 206. Arpallegus disp. 2. artic. 1.*

VERITAS 3.

SVPPOSITO Quòd omnes Aduersarij hunc citant inter Patres, atque Theologos antiquos, clarissimos, sæculares, ac simul affirment fuisse Magistrum, atque Doctorem Parisiensem non Regularem, videtur quod hic Auctor, vel est fantasticus, vel eius auctoritas fuit ficta, quod meo iudicio euidenter probatur.

De Auctore sic: quia huius nominis, Adam, fuerunt quam plures Scriptores, & in primis sunt Adamus de S. Victore, Canonicus Regularis, Adam Dei patientia, Præmonstratensis, Abbas, & Adam de Persenia Cisterciensis, sed isti non scripserunt super Sententias, & sunt pro nostra sententia, vt videbimus in Militia nostra. Ex Scholasticis fuit quidam Adam Ordinis Prædicatorum, qui scripsit super Magistrum, sed hic fuit Coloniensis non Anglus, fuit etiam quidam Adam Britus, vel Britanus, quem pro nostra sententia citant, & adducunt Alanus, & Vitalis lib. 4. Ancill. 7. fuit etiam alter Adam Ferrarius, eiusdem Ordinis, de quibus Sixtus Senensis, Posseuinus, & Placentinus, sed nullus fuit Adam, de quo agimus, quia isti nec fuerunt ex Anglia, nec Doctores Parisienses, nec sæculares. Ex Ordine Cisterciensi fuit quidam Adam Anglus, sed hic non scripsit super Sententias; & fuit alius Adam, Luthum, Anglus de quo Chrisostomus Enriquez, fuit etiam alius Adam Feston Anglus S.R.E. Cardinalis, sed hic licèt plura scripserit, non tamen super Sententias, & insuper fuit Benedictinus. Denique super Magistrum Sententiarum scripserunt Adam Hibernicus, Adam de Marisco Anglus, Adam Vvedodam Anglus, & Adam Godam etiam Anglus, sed isti quatuor fuerunt Regulares, ex Ordine Minorum, non sæculares, de quibus latè Vvilotus, & Vvadingus; præter suprà enumeratos: nullus alius Adam scriptor super libros Sententiarum inuenitur in rerum natura, quia neque in Bibliothecis totius Europæ, neque in Nomenclatoribus totius litteraturæ: igitur ex hac parte Adam iste Doctor Parisiensis sæcularis, fictus est, & fantasticus. Nec potest esse ille, de quo Pitseus in Apendice fol. 819. de quo sic inquit: *Adamus Anglicus natione, & cognomine, &c. A Petro Vicentino Dominicano enumeratur inter eos Doctores, qui cum Dominicanorum*

rum Schola mordicus tenet B. Mariam semper Virginem fuisse in originali peccato Conceptam vnde eum Ordinis S. Dominici fuisse non dubito. Ergo iste Adam etiam apud Scriptores Anglicos ignotus est, & si ignotus Anglicis: ergo vel Dominicanus, vt dicit Pitseus, vel fictus.

Ex auctoritate vero hoc efficacius demonstratur, sic enim eum adducunt: Idem tenet Magister Adam Anglicus Doctor Parisiensis in 3. Sententiarum dist. 3. sic dicens: *Si credendum est dictis Sanctorum, tenendum est B. Virginem fuisse Conceptam in peccato originali; & nullus Sanctorum inuenitur dixisse contrarium. Hæc ille.* Hęc autem auctoritas est penitus ficta, nam ex suprà nominatis solùm opera Adami Godam Anglici fuerunt typis mandata Parisijs, anno 1512. in fol. & etiam extant manuscripta in Bibliotheca S. Ioannis Regum Toletan. littera Y. n. 47. & in hoc vocatur Adam Vvodeam, ex quo colligitur, quòd Godam, & Vvedodam suprà numerati sunt idem; cuius operis principium est: *Ista ex lex Adam*, & 3. Sententiarum incipit: *In funiculis Adam*, & sic statim prosequitur: *Circa tertium librum, quia aliàs Londoni toto anno pertractaui quæstiones tredecim primarum Distinctionum, nunc incipio à Distinctione decimaquarta, &c.* Et sic nec verbum habet de Distinctione tertia citata ab Aduersarijs, nec per consequens de Conceptione Virginis Mariæ; ergo non solùm Auctor, sed auctoritas suprà adducta etiam est ficta.

Sed fortè dicent (aliud enim non restat effugium) quòd illam auctoritatem inuenerunt in rescripto illo Adami Londoni facto, optimè: igitur iam non est Adam ille sæcularis, sed Adam Franciscanus, & regularis. Deindè rescriptum illud Londoniense, vel viderunt suprà nominati Patres Dominicani, Anonymus, Bandellus, Deza, Vincentia, Grysaldus, Caietanus, Capreolus, & Soncinas, vel non viderunt: hoc secundum non est credibile, quia temerarium esset in re tàm graui adducere auctoritatem adeò expressam, quam non viderunt; si verò viderunt (vt fraternaliter loquendo credendum est, ne tantorum virorum calamus, auctoritas, & intentio maculentur in vno Adamo) quomodò est credibile, quòd septem Patres Dominicani vidissent Tractatum, seu Librum, quem nec Impressores, nec ipsi Fratres Franciscani, nec Pitseus, Lelandus, nec Balleus diligentissimi Scriptores gentis Anglicanę, nec vllus alius Nomenclator, Trithemius, Gesnerus, Posseuinus, Bellarminus, &c. viderunt, nec inuenerunt? Et sic ex omni parte, tàm Auctor, quàm auctoritas videntur chimericæ, & fictæ ab vno Bandello, à quo sui sequaces omnes in isto Adamo peccauerunt.

AEGIDIVS Romanus Ordinis Eremitarum S. Augustini Archiepiscopus Bituricen. Quodl. 6. argum. 20. *Sic Ioannes de Turrecremata part. 6. cap. 23. fol. 123. à tergo. Anonymus via 3. rat. 9. Auctore 125. Bandel. cap. 25. Deza fol. 48. Vincentia, Grysaldus, S. Antoninus, Capreolus, Soncinas, & alij incidenter.*

VERITAS 4.

CELEBRIS, Atque Doctissimus Ægidius Columna, communiter vocatus ab omnibus Ægidius Romanus (quod notare debes pro infra dicendis num. 278. nam videtur dupplicatus cum Magistro Romano Dominicano) primus, ac præcipuus S. Thomæ Aquinatis discipulus, atque defensor fuit; floruit ad ann. 1290. & decessit è vita ann. 1316. extitit sui Ordinis Generalis, Archiepiscopus Bituricensis, ac demum à Bonifacio VIII renutiatus Cardinalis; huius fundatissimi Theologi laudes inuenies apud Angelum Rocca in eius vita, Cornelium Curcium, Aubertum Myræum in Biblioth. fol. 254. & omnes alios Nomenclatores. Multa, & admirabilis eruditionis plena scripsit, quæ in diuersis locis fuerunt typis mandata, vt opuscula Romæ ann. 1555. & ibidem super 3. sentent. ann. 1623. super 1. & 2. sentent. Venetijs 1581. & 1526. Quodlibeta ibidem apud Octaulanum Scotum ann. 1504. & apud Andræam Torresanum de Asula anno 1502. &c. Hunc ergo cum sufficientissimo fundamento adducunt Aduersarij pro sua opinione, sed cum summa infidelitate, excipio Turrecrematam, qui legaliter transtulit: At omnes alij sic dicunt: Testantur etiam hanc veritatem clarissimi Doctores sacri Ordinis Eremitarum S. Augustini; in primis Dominus Ægidius de Roma, Episcopus Bituricensis in 6. Quodl. sic dicens: *Beata Virgo Maria fuit Concepta in peccato originali, quia Augustinus lib. de Bap. Paruul. quod solus Christus peccatum originale non contraxit, quia non ex carnali libidine, neque ex amplexu maritali eius caro concepta fuit; vnde concludit, quòd solus Christus fuit sine peccato, & quod nullum eius membrum fuit sine peccato. Dicere ergo, B. Virginem non fuisse conceptam in peccato originali, est contradicere Sacræ Scripturæ, & dictis Sanctorum, & est dicere, quòd non fuerit concepta ex libidine, neque ex concubitu parentum, quia omnes sic concepti contrahunt originale peccatum. Est etiã dicere, quòd ipsa non fuerit membrum Christi, cũ Augustinus asserat, nullum membrũ Christi fuisse sine peccato. Et ideò dicendum est, quod B. Virgo fuit concepta in peccato originali, & quod in eo stetit per aliquod tempus breue, & quasi imperceptibile*

ceptibile, & postea fuit per gratiam sanctificata. Commendemus itaque B. Virginem, sed non sic quòd negemus ipsam esse membrum Christi, non enim derogat dignitati eius, quod fuerit in peccato originali concepta, imo ad magnum, & singulare excellentiæ eius priuilegium pertinet, quod ipsa sola fuit, quæ prolem sine peccato concepit: quòd si & ipsa sine peccato concepta fuisset, hoc priuilegium non sibi soli conueniret, sed & B. Annæ matri eius. Hæc ille.

Hæc est Ægidij Romani auctoritas vt adducitur ab Aduersarijs; quis ergo non existimaret hanc esse vnam indiuisibilem auctoritatem de verbo ad verbum trāscriptam fideliter ab Ægidio? omnes iudicarent, & ego aliquando ita esse intellexi, sed collata cum originalibus Ægidij inuenio, quod ex maiori, seu præcipua parte, est supposita, & ficta; siquidem compaginata non ex vno, vel ex duobus locis, sed ex quinque inter se summè distātibus; ita vt ex tota vna quæstione hinc inde sumentes verba, & derelinquentes clausulas integras, supra positam conflarunt auctoritatem, quod patet sic ex ipsis Ægidij verbis præallegato Quodlibeto 6. quæst. 20. (non Argumento vt male citat Turrecremata) quæ incipit: *Secundo quærebatur de peccato originali, &c.* fol. 92. & in alia impress. fol. 84. col. 4. circa principium suæ quæstionis, idest post 35. lineas, sic inquit: *Sed hoc primò stare non potest, quia Augustinus inde Baptismo paruulorum contra Pelagianos vult, quod Christus peccatum non habuit, quia nec originale contraxit, nec suum addidit, cuius rationem assignat, quia extra voluntatem carnalis libidinis venit; & non fuit ibi cōplexus maritalis, & subdit; quod de Virginis corpore assumpsit, non vulnus, sed medicamentum, non quod sanaretur, sed vnde sanaret. Vnde concludit ibidem, quòd solus ipse fuit sine peccato, & quòd nullum membrorum eius fuit sine peccato. Dicimus ergo, quòd dicere, quod B. Virgo non fuit concepta in originali, est dicere, quòd non fuit orta ex libidine carnis, & complexu maritali, cum omnes sic nati, in peccato sint concepti; & est etiam dicere quòd non fuit membrum Christi, cùm Augustinus asserat nullum membrum fuisse sine peccato, &c.* Hæc est prima clausula in Ægidio, ex qua constat, quod Aduersarij addiderunt illud: *B. Virgo Maria fuit concepta in peccato originali*, quia talia verba non sunt in Ægidio. Secundo, abstulerunt illud: *contra Pelagianos, vult, &c.* vt ex his verbis non colligeretur qualis erat mens Augustini, ac per consequens Ægidij. Tertio, vbi Ægidius: *Christus peccatum non habuit, quia nec originale contraxit, nec suum addidit:* Ipsi longè aliter dixerunt sic: *Quòd solus Christus peccatum originale non contraxit:* Considera, ò Lector! quantum inter se differant istæ duæ propositiones? Quartò, vbi Ægidius: *Cuius rationem assignat, quia extra voluntatem carnalis libidinis venit, & non fuit ibi amplexus maritalis, & subdit, &c.* Ipsi addiderunt hæc vltima verba ex proprio cerebro: Nec amplexu maritali, *eius caro concepta fuit*, & vitiarunt penitus prima. Quinto, dereliquerunt illam clausulam: *Et subdit, &c.* Sexto, in clausula illa: *Vnde concludit, &c.* aliqua mutarunt, licèt parui momenti. Septimo, vbi Ægidius: *Dicere, quòd B. Virgo non fuit concepta in originali*, ipsi addiderunt: *In peccato originali*, exprimentes peccatum. Octauo, absque vllo timore addiderunt totum illud: *Est contradicere Sacræ Scripturæ, & dictis Sanctorum*, quæ omnia absolutè desunt in Ægidio (vndè constare potest, quòd similia verba posita in auctoritate Adami, de quo supra numero antecedenti, etiam sunt ficta.) Nono, vbi Ægidius: *orta*, ipsi legerunt: *Concepta* quæ diuersissima sunt, & fugerunt à voce hac *orta*, quia hìc, ortus, secūdum Ægidium, supponit pro generatione, & timuerūt illam B. Iob verba prolata de peccato originali, expectet lucem, & nō videat: *Nec ortum surgentis auroræ.* Decimo, vbi Ægidius: *Ex libidine carnis, & complexu parentum.* Ipsi sic: *Ex libidine, nec ex concubitu parentum.* Vndecimo, vbi Ægidius: *Cum omnes sic nati, in peccato sint concepti*, Aduersarij adulterarunt sic: *Quia omnes sic concepti contrahunt originale peccatum.* Nota, Lector, illam causalem, *quia*, & simul adulterationē totalem Ægidianæ propositionis, ex mutatione *nati* in *cocepti*, & additione illa, *contrahunt originale peccatum.* Nam in Ægidio illud: *sic nati*, est idē, ac sic geniti; scilicet, ex libidine carnis inter complexus parentum; vnde filios genitos vocabant natos, filios conceptos, seu animatos, etiam dicebant, natos, & quando ex vtero prodibant in lucē illos, compellabant natos, atque sic inter istas tres natiuitates antiquorum alia circumvoluitur æquivocatio non parua: nam ex hac illorum propositione: Maria nata est cum peccato originali, Aduersarij inferunt, non quādo nata est ex vtero: ergo quādo nata in vtero, id est, animata, quod est expressè contra mentem antiquorum, qui locuntur de prima natiuitate carnis in libidinoso complexu parentum, vt hìc Ægidius, & infra latiùs declarabitur. Duodecimo, in sequentibus verbis addiderunt relatiuum, *ipsa*, & etiam verbum illud, *Christi*.

Sequentem verò clausulam desumpserunt post sex integras lineas, quæ sic se habet in Ægidio: *Beata Virgo, quia concepta fuit secundùm complexum maritalem, sicut cæteri homines, fuit in peccato originali concepta, &c.* Et post 92. lineas, inquit: *Dicimus enim quòd B. Virgo fuit in originali concepta, & per aliquam morulam, siuè per aliquod tempus, licet valdè breue, stetit in huiusmodi originali, &c.* Ex his constat, quòd etiam hìc vitiarunt textum Ægidij, præcipuè adcen-

cen-

dentes illud: *Et postea fuit per gratiam sanctificata*, quæ verba non extant in originali. Deinde post alias nonaginta tres lineas, inquit Ægidius: *Tenebimus pro veritate quæstionis, tanquam rationabile dictum: quòd B. Virgo fuit sub originali concepta, & in conceptione eius virtus virilis seminis, & amplexus maritalis interuenit; & sub huiusmodi originali culpa per aliquod tẽpus fuit, valde breue, & quasi imperceptibile.* Ac denique post decem & octo lineas concludit: *Commendemus itaque B. Virginem, sed non sic, quod negemus eam fuisse membrum Christi, immò ad magnum eius excellentiæ singularis priuilegium pertinet, quòd sola fuit, quæ peperit hominem etiam nullo originali conceptum; quod & si Maria Virgo fuisset sine originali concepta; hoc priuilegium non singulariter ei competeret, sed & B. Annæ, quæ eam genuit competisset.* Et post alias quadraginta septem lineas, finem dat quæstioni: Ex omnibus ergo hic assignatis locis vnam auctoritatem Ægidij suo more composuerunt Aduersarij: & vitijs minoris momenti relictis, valde nota, ò Lector! in his vltimis verbis additum; scilicèt: *Non enim derogat dignitati eius quòd fuerit in peccato originali concepta*: Quæ verba non extant in Ægidio: si ergo in vna auctoritate tot, tantaque reperiuntur additamenta, quando alias Auctor pro ipsis erat, vide, ò Lector! ac perpende, quod si hæc in viridi, &c.

Dedimus omnia quæ adducunt Aduersarij, imò præcipua quæ habet Ægidius in illa quæstione Qodlibetica. Sed in rei veritate Auctor iste incidit etiam in communẽ antiquorum æquiuocationẽ circa voces conceptionis, & peccati originalis, de quibus sæpè infrà redibit sermo. Loquitur, dico hic Ægidius de peccato originali generationis, id est, libidine, atque cõcupiscentia Parentum, interueniente die 8. Decembris, & conceptione carnali in seminis receptione; non verò de animatione, seu naturarũ spiritus, & corporis vnione facta post 40. vel octoginta dies, quod sic probo: Primò, ex illis verbis: *Dicimus ergo, quòd dicere; quòd B. Virgo non fuit concepta in originali; est, dicere; quòd non fuit orta ex libidine carnis, & complexu maritali, cùm omnes sic nati in peccato sint concepti;* Cum ergo Ægidius nitatur probare, idem esse habere peccatum originale, ac oriri, seu nasci ex libidine carnis, & complexu maritali; supposita hac omnium antiquorum æquiuocatione, idẽ est quærere: Vtrum Virgo Maria habuerit peccatum originale, ac inquirere: Vtrum fuerit concepta ex libidine, & amplexu maritali: & si hoc est illud formaliter; vt illi conabantur stabilire; hoc, & illud cõcedimus absque vllo nostræ præseruationis præiudicio. Secundò probatur efficatiùs ex sequentibus verbis. *Quod & si Maria Virgo fuisset sine originali concepta, hoc priuilegium non singulariter ei cõpeteret, sed & B. Annæ, quæ eam genuit, competisset.* Nota, ò Lector! vim huius illationis, quia ab illius intelligentia pẽdet cognitio mentis Ægidij: Si Maria, inquit, fuisset sine originali concepta, etiam Annæ cõpeteret hoc priuilegium, quę illatio friuola esset, & inepta, nisi hic loqueretur de Conceptione prima carnali susceptiua seminis, ac de peccato originali maternæ generationis. Nam sententia Ægidij talis est: Ex amplexu maritali concepit Anna Mariam; si in illa conceptione Annæ non fuit peccatum originale libidinis, & concupiscentiæ: ergo priuilegium concipiendi absque peccato originali libidinis, concupiscentiæ, ac delactationis carnalis non fuit singulare, & solius Mariæ, quia illud habuit etiam Anna, quæ eam genuit? Loquitur ergo Ægidius de peccato originali matris concipientis; & non de peccato originali prolis conceptæ in animatione? Explicatur hoc breuiùs, ac clariùs. Quod fuit, interrogo, illud singulare priuilegium concessum Mariæ? Nonne quòd conciperet Christum sine peccato illo originis, quod reperitur in omnibus mulieribus, libidine, carnis delactione, atque amplexibus maritalibus? Ergo si Maria fuit genita, vel concepta ab Anna etiam absque illis: igitur etiam Anna habuit hoc priuilegium, & non fuit vnicè, & singulariter concessum Mariæ. Tertiò adhuc vrgentius idem monstratur ex quibusdam verbis prætermisis ab Aduersarijs; nam post supra relata concludit Ægidius sic. *His itaque prælibatis, volumus declarare, quomodo congruè posset celebrari festum Conceptionis, &c. Distinguemus ergò vt aliqui distinguunt, & benè; quod B. Virgo fuit concepta mundo secundùm carnem, & concepta Deo secundùm gratiam: tempore ergo quo fuit concepta secundùm carnem, possumus celebrare festum eius referendo ad Conceptionem secundùm gratiam. Nam de multis festiuitatibus facimus octauam, vt puta de Natiuitate Domini; per totam octauam, dicimus: hodiè Christus natus est; in tali die celebramus Natiuitatem Christi: similiter dicere possumus, hodiè B. Virgo concepta est secundùm gratiam; in tali die celebramus festũ tale Conceptionis; sicut ergo, in die in quo non natus est Christus; dicimus hodie Christus natus est, referendo hoc ad diem Natiuitatis; ita in die Conceptionis Virginis secundùm carnem, in qua non est concepta secundùm gratiam, poßumus celebrare festum Conceptionis Virginis; referendo hoc ad conceptionem secundùm gratiam; & de multis Sanctis celebramus festum depositionis corporis, non tempore depositionis; vel quia ignoratur huiusmodi tempus, vel propter aliquam aliam causam: Si ergò non tempore depositionis celebramus tempus depositionis, hoc non obstante possumus dicere; hodie facta est depositio talis Sãcti, id est, hodiè colitur, & celebratur dies, qua facta est depositio talis corporis. Vel possumus dicere, vt quidam dicunt,*

cunt, & benè: Quòd in primogenito Regis ante quam sit Rex, sit excellentior honor, & reuerentia, quia expectatur, quòd sit in tanta excellentia dignitatis: sic B. Virgo concepta mundo secundùm carnem, debebat concipi Deo secundùm tantam excellentiam gratiæ; sic celebrare possumus Conceptionem eius secundùm carnem, non quia hoc modo fuerit concepta sancta, sed quia futura erat, vt esset valde sancta, vt non fiat celebratio alicuius nisi nomine sanctitatis: tanta enim fuit excellentia sanctitatis eius, vt antequam sancta esset ratione tantæ excellentiæ sanctitatis, quanta in ea fieri debebat, poterat ei reuerentia exhiberi: non enim reprobaremus, qui reuerentiam exhiberet vestibus, quibus vsus fuisset aliquis, etiam ante quam esset sanctus, dum tamen hoc ad sanctitatem referat, &c. Prætermiserunt igitur Aduersarij omnia verba illa, quia in illis demonstrabat Ægidius ex duplici ab ipso approbato dicendi modo, quomodo die 8. Decembris (quando Maria solùm fuit concepta secundùm carnem, disposita, atque contexta vestis illa corporea, qua postea induenda erat eius sanctissima anima, vbi nulla fuit sanctitas) poterat celebrari Conceptionis festiuitas, iste enim fuit conatus omnium antiquorum Theologorũ, persuadere populis, atque imperitis, quòd Ecclesia die 8. Decembris non celebrabat Conceptionem carnalem illo die factam, sed aliam spiritualem, quando gratia fuit infusa vel in ipsa animatione, vel post; & hoc verum, ac verissimum est, sed Aduersarij confundentes antiquorum modum loquendi, volunt quòd conceptio carnalis sit animatio, & conceptio spiritualis infusio gratiæ pro alio diuerso signo, & sic, totum est sic. Deponamus affectum, & notemus diem, in quo celebrat Ecclesia Cõceptionis festũ, & de ipso verificate verba illa. *Quòd B. Virgo fuit concepta mundo secundùm carnẽ, &c. Tempore ergo quod fuit concepta secundùm carnem, possumus celebrare festum eius, &c. Similiter dicere possumus hodiè,* id est, die 8. Decembris. *Beata Virgo concepta est secundùm gratiam, in tali die* 8 Decembris *celebramus festum tale Conceptionis, &c. Ita in die Conceptionis Virginis secundùm carnem, in qua non est concepta secundùm gratiam, possumus celebrare festum Conceptionis Virginis &c. Sic B. Virgo concepta mundo secundùm carnem, &c. Sic celebrare possumus Conceptionem eius secundùm carnem, non quia hoc modo fuerit concepta sancta, sed quia futura erat, &c.* Quis ergo erit adeò cæcus, vt non videat hic locutum fuisse de Concepcione prima carnali facta die 8. Decembris, & non de animatione?

Hoc euidenter constat ex ipsa conclusione Ægidii, quę sic se habet: *Beata Virgo fuit sub originali cõcepta, & in Conceptione eius virtus virilis seminis, & amplexus maritalis interuenit:* Ecce originale, sub quo fuit Virgo Maria concepta, virtus virilis seminis, & amplexus maritalis: nota ergo verba sequenta: *Et sub huiusmodi originali culpa per aliquod tempus fuit:* Ergo loquitur de originali culpa seminis, & amplexus maritalis, & nõ de macula, & culpa animationis, & hanc prærequirit ad redemptionem, Ruminare, ò Lector, hæc verba, & fortè inuenies in illa plus quam ego calamo explanare potero.

Supposito ergo quod sexaginta Mesores in Trituratione relati nullam aliam Ægidij adducant auctoritatem nisi supra positam, & ventilatã ex Quodlibetis, hic sistere poterat noster calamus: sed cum nostrum institutum sit veritatem indagare vsque ad vltimum apicem; vltra progrediamur Lector, notando, quòd in quæstione Quodlibetali (de qua hucusque) non inquirit Ægidius, nec determinat ex professo. Vtrũ Virgo Maria contraxerit peccatum originale, sed supponit, sic enim incipit quæstionem: *Secundo quærebatur de peccato originali specialiter comparando ipsum ad B. Virginem, supposito quòd fuerit concepta in peccato originali: Vtrum in illo eodem instanti potuisset habere gratiam, &c.* Et sic prosequitur inquirendo, vtrum peccatum, & gratia potuerint esse simul in eodem instanti, & resoluit, quod non, contrà Henricum de Gandauo, quod contrarium sustinuit in alia etiam quæstione Quodlibetali, de qua nos suo loco. Ægidius enim in alijs tribus locis apertè, & clarè docet Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali, videlicèt: Primò In 2. sentẽtia dist. 29. artic. 2. dub. 4. fol. 385. vbi quærit: *An natura integra sine iustitia originali se à peccato præseruare potuisset*: & respondens negatiuè inquit. *Loqui autem de originali iustitia non habet locum nisi in primis parentibus, quia nulli habuerunt eam simpliciter nisi primi parentes ante peccatum. Habuerunt autem eam aliqui, quantùm ad aliquid, vt Christus assumpsit originalem iustitiam quantùm ad animã, quia nihil posset in eo insurgere in inferioribus viribus, quod repugnaret rationi, & nullum peccatum in ipso fuit, sed solus inuctus est inter mortuos liber: Omnes autem alij in originali peccato concepti sunt. Ipsa etiam Virgo B. licèt effugisset omne peccatum actuale, & veniale, & mortale, non tamen effugit peccatum originale. Neq; est commendare eam, dicere, non fuisse conceptam in peccato originali: quia dicere hoc, est idẽ quòd dicere eam non fuisse membrum Christi, nam in tãtũm sumus membra Christi, in quantum per suam gratiã liberat nos à peccato originali, vel actuali. Fuit enim Virgo membrum Christi, quia secũdum Augustinum in de bono Virginali, B. Virgo priùs concepit Christum mente, quàm carne, & beatior fuit ipsum concipiendo mente, quam carne.* Hæc est sententiam Ægidii in illo primo opere. Secundò, idem dicit, in distin. 31. quæst. 1. artic.

tic.42.fol.47.loquens de generali transfusione originalis peccati sic: *Fuerunt autem aliqui, qui B. Virginem voluerunt excludere ab originali peccato: sed hoc erat B. Virgini derogare, no erat eam commendare. Erat enim dicere, quod B. Virgo non fuisset membrum Christi, &c.* Et adducit auctoritatẽ Augustini vt in antecedenti. Tertiò; hoc ipsum millies affirmat in 3. sent. dist. 3. q. 1. per totam, vt statim videbimus. Aduersarij autẽ ista omnia prætermiserunt, & causa potuit esse; quia illa non viderunt, quòd difficilè iudicatur; nam quomodo sexaginta Patres clarissimi per spacium trecentorum annorum poterant ignorare lecturam Ægidij super sententias; quæ apud antiquos communissima semper fuit? Ergò dicerent, quod viderunt, sed fortè sub his citationibus adduxerunt alios Patres Augustinianos incognitos, de quibus nullam afferunt auctoritatem, vt infrà apparebit, & etiam suum Romanum Magistrum, de quo num. 278. at quidquid sit de omissione.

Ægidius Romanus in 3. sent. dist. 3. ex professò egit de sanctificatione Virginis Mariæ in vtero materno, sed audi quomodo; quest. 1. art. 1. querit. *Vtrum caro Virginis fuerit sanctificata antè quam animata* (nota Lector præfixum titulum questionis, pro parte affirmatiua proponit rationes sequentes. Prima. *Radix B. Virginis, idest; parentes eius erant sancti; ergò Virgo quæ fuit ramus procedens ex tali radice, etiam in ipsa Conceptione fuit sancta, & non fuit concepta in aliquo peccato.* Secunda: *Si malum, vel pecatũ primi parentis potest nos inficere, multo magis sanctitas proximorum parentum potest nos sanctificare; ergo B. Virgo fuit nata sancta, quia nata fuit ex proximis parentibus sanctis.* Tertia: *Quia actus matrimonialis potest esse meritorius gratiæ: ergò, &c.* Quarta: *Aliquæ Ecclesiæ celebrant festum Conceptionis: sed non debet celebrari, nisi illud quod est sanctum: ergò B. Virgo fuit sanctificata antequam nata.* Quinta: *Quia Ambrosius ait de Ioanne Baptista; quòd nondum illi inerat spiritus vitæ, & iam inerat spiritus gratiæ, sed quòd concessum fuit Ioanni Baptistæ, nulli dubiũ esse debet peramplius, & perfectius fuisse in Virgine, in ipsa ergo Conceptione Virginis fuit in ea spiritus gratiæ, & fuit sine originali peccato.* Sexta. *Quia dicitur Ieremiæ cap. 1. Priusquàm te formarem in vtero noui te, sed puer incipit formari in ipsa sua conceptione, &c. Sed quod concessum est Ieremiæ peramplius, & perfectius fuit in B. Virgine: Ergò antequam formaretur in vtero, & antequam conciperetur, fuit nota à Domino notitia approbationis, & fuit in ea spiritus gratiæ.* Ista sex argumenta adducit Ægidius pro parte affirmatiua, in quibus, vt vides, solùm agit de sanctificatione carnis ante animationẽ, formationem, & ingressum in ea spiritus vitæ, siuè hæc sanctificatio esset in parentibus, vt in radice, siuè in seminis decisione in generatione, vel iam formato embryone, comprehendit enim quæstio proposita omnia hucusque ad animationem exclusiuè: vbi notare debes Lector, quod hanc carnis generationem vocat Ægidius ore pleno Conceptionem, semel, & iterum, millies, ac semper, & ita, vt nunquam animationem appellet Conceptionem, vt ex infra adducendis, etiam constabit. Vocat similiter hanc Conceptionem carnalem natiuitatem: & denique affirmat, quod aliquæ Ecclesiæ celebrant hoc Conceptionis festum, scilicèt carnalis Conceptionis; vndè illa consequentia: *Ergò B. Virgo fuit sanctificata antequam nata*, appellat supra natiuitatem illam primam ex lumbis paternis in matris vuluam, totum hoc confundunt Aduersarij, & Conceptionem dicunt esse animationem; natiuitatem in vtero animationem, &c. contra expressam mentem antiquorum, vt patet ex dictis, & ex dicendis: Nam Ægidius pro parte negatiua proponit sequentes rationes. Prima: *Quod non est, nõ potest sanctificari: sed B. Virgo ante sui Conceptionem non erat, ergo non poterat sanctificari.* Secunda. *Beata Virgo fuit in Adam mortua; & fuit per Adam in originali iustificata.* Tertia: *Quia quòd non est concessum nisi capiti, non potest competere alicui membrorum: sed solus Christus inuentus est inter mortuos liber, & solus ipse fuit sine omni peccato, etiam sine originali: ergo.* Quarta: *Quia pecatum originale dicitur peccatum natura: omnes ergò, qui naturaliter descendunt ab Adam, sunt concepti cùm originali peccato, solus ergo Christus; qui fuit conceptus de Virgine supernaturaliter, ex superuentione Spiritus Sancti, fuit sine originali conceptus: B. ergo Virgo Maria, quæ à suis parentibus descendit naturaliter, fuit in originali concepta.* Istæ sunt omnes rationes propositæ ab Ægidio pro vtraque parte quæstionis, vt ex illis concludat, Virginem Mariam non fuisse sanctificatam antè suam animationem, vt statim videbimus: ergo quòd dicit de Maria mortua in Adam propter originale peccatum; de liberatione ab illo per mortem Mediatoris, quod originale est peccatum naturæ, & quod solus Christus inuentus est inter mortuos liber, atque conceptus sine originali supernaturaliter ex Virgine; Maria verò naturaliter, intelligendum est iuxta propositam quæstionem de carne concepta, seu generata à parentibus, secũdùm naturæ leges antè eius animationem: quia hucusque quæstionis titulus, rationes, & propositæ difficultates locuntur ante animationem; ita vt nec verbum vnum habeat de animatione. Aduersarij totum hoc, vt dixi, confundunt, quia quod antiqui dixerunt de sua Conceptione, ante animationem; ipsi retorquent ad nostram animationem, & quod illi dixerunt de carne, & corpore, contra ipsorum intentionem expressam, in verbis, applicant animæ, & spiritui.

His

His ita pro vtraque parte propositis Ægidij resolutio, seu conclusio est, quòd caro Virginis Mariæ non fuit sanctificata, antequam in vtero nasceretur, quia non erat in rerum natura, &c. Sed nota verba: *Ad quæstionem ergò propositam, quantum expectat ad Virginē, B. dicemus, quòd fuit concepta in originali sicut & aliæ mulieres; sed piè credendum est, quod quasi statim, postquā fuit in originali concepta, fuit ab originali mundata, & in vtero sanctificata; vt sit similitudo in contrarium de ipsa, & de Lucifero, vt sicut lucifer in veritate fuit, & in veritate non stetit, quia quasi statim auertit se à Deo per culpam; sic B. Virgo in originali fuit, sed in eo non stetit, nam statim fuit sanctificata per gratiam; & quia quādo modicum deest secundùm Philosop. intellectus accipit nihil deesse, piè creditur, quòd valdè modica fuit morula inter animæ infusionem, vel eius Conceptionem, & eius per gratiam sanctificationem; idcirco dici potest, quòd semper fuit sancta. Vt ergò credamus B. Virginem fuisse in originali conceptam, dicemus, quòd omnes peccauimus in Adam, quia Adam fuit ille, in quo omnes peccauerunt: iuxta illud ad Rom. 5. in quo omnes peccauerunt: tamen istud peccatum, deinde non peruenit ad nos, nisi mediantibus parentibus proximis, & non tollitur à nobis, nisi per gratiam Christi. Tripliciter ergò poterimus probare, Virginem fuisse conceptam in originali peccato. Primò, vt refertur ad Adam prothoparentem nostrum: Secundò, vt refertur ad parentes proximos. Tertiò, vt refertur ad Christum mediatorem.* Et hoc probat tribus auctoritatibus Anselmi, atque Augustini. Et absque alia ratione procedit ad solutionem argumentorum. Et ad primum de radice sancta, dicit quòd parentes Virginis fuerunt sancti personaliter, sed non naturaliter. Ad argumentum verò de festiuitate Conceptionis, nihil dicit, fortè propter iam dicta in quæstione Quodlibetali. Hæc sunt omnia notatione digna, quæ habet Ægidius in illo primo Articulo. Resolutio, seu conclusio Ægidii in rei veritate videtur expressa, ac clara pro Aduersariorum opinione, præcipuè propter illam clausulam: *Inter animæ infusionem, & eius Cōceptionē, &c.* Sed valdè miror, quomodo hæc inter se se compatiantur? Quæstio proposita est: *Vtrùm caro Virginis fuerit sanctificata, antequam animata*: & huc tendunt totus difficultatis scopus, titulus, argumenta, & rationes dubitandi, imò & omnia verba; quomodo ergò ex sanctificatione carnis, ante animationem transiit ex arrupto ad sanctificationem post infusionem animæ? Præcipuè in illis vltimis verbis: *Piè creitur, quòd valdè modica fuit morula inter animæ infusionem, vel eius Cōceptionem, & eius per gratiam sanctificationem.* Hæc verba in rei veritate directè, & immediatè videntur militare contra nostram sententiam (alia enim ad sanum sensum reduci poterant) sed etiam videntur addita, & supposita. Primò, quia pro hic, & nunc non sunt ad rem. Secundò, quia nullibi vnquam sumit Ægidius in ore animationem, vel animæ infusionem. Tertiò, quia eadem numero verba hic adducta cū Luciferi exemplo repetit Ægidius infra, in resolutione Articuli sequentis §. *Prima via*, sic dicens: *Ideò in hac infectione cōcepta, quasi statim adhuc existens in vtero fuit ab hac infectione mundata, & sanctificata. Omnino ergò piè credendum est, quod non plus fuit in hac infectione, quàm fuerit Lucifer in veritate, vt suprà tetigimus, &c. Sic è cōcursò possumus dicere de B. Virgine, quòd infectione originalis peccati concepta, continuò fuit sanctificata, quia omnino piè credendum est, quod valdè fuit paruissima morula inter infectionem eius, & sanctificationem.* Iterum infrà adducit eandem paritatem, sic: *Prætereà, vt dicebatur suprà, sicut diabolus statim à veritate, sua culpa auertit, sic è contrario B. Virgo in originali peccato fuit, sed in eo non stetit, quia statim fuit in vtero ab illa originali infectione sanctificata, & mundata.* Cùm ergo illud: *Inter animæ infusionē*, nec hic, nec alibi reperiatur iterum in operibus Ægidii, existimare aliquis poterit, quod in impressione Romæ facta anno 1623. aliquod irrepsit vitium, & sic factum fuisse credo, & existimo, sed quidquid sit de hoc, pergo ad sequentem Articulum.

Secundùs Articulus talis est: *Vtrum B. Virgo fuerit sanctificata in vtero ante quam nata ex vtero.* Et partem affirmatiuam latissimè probat (& ex hoc constat quod Arauxo, de quo in Trituratione num. LV. dicens, quod de hac santificatione ante natiuitatem ex vtero, nulla fuerat controuersia, &c. non vidit antiquos Theologos) per plures paginas, atque in his duobus articulis claudit Ægidius totam materiam sanctificationis Virginis Mariæ in vtero. Ergo Ægidius non tetigit ex professo præsentis controuersiæ punctū? Nam si in primo agit de sanctificatione carnis ante animationem, & in hoc secundo, vt vides, de sanctificatione antequam exiret ex vtero: igitur præcipuam controuersiā: Vtrum Maria fuerit sanctificata in ipsa animatione, vel in ipsa contraxerit peccatum originale, Ægidius nec ventilauit, nec saltem tetigit ex professo? sed quid mirum si nullus Theologus antiquorum, quorum ipse secutus est vestigia tale excitauit dubium, non Albertus Magnus, non Alexander de Ales, non S. Thomas, non S. Bonauentura, non Henricus de Gandauo, nec vllus alius, vt suis locis demonstrabimus, quia omnes transierunt ab extremo ad extremum generationis primæ carnalis, ad natiuitatem ex vtero, prætermittendo mediū animationis, quousque surrexit Ioannes Duns Scotus demonstrans, quod in medio consistebat virtus, & quod sui ante-

antecessores magnis laborauerant æquiuocationibus, imò, & contradictionibus, quia confundebant carnem, cùm anima; Conceptionem seminis, cùm Conceptione animationis, ortum, & natiuitatē in vtero per coitum, cùm ortu, & natiuitate ex vtero in partu; sanctificationem carnis ante animationem embryonis, cùm sanctificatione rationalis creaturæ iam existentis, peccatum originale parentum, seu generantium, cùm macula, & culpa genitæ prolis, priuationem debitæ rectitudinis in actu libidinoso personarum, cum priuatione rectitudinis debitæ naturæ propagatæ, ac denique fomitem, languorem, & cōcupiscentiam cum peccato originali, &c. Hæc igitur in extremis principio, & fine vacillantia dubia in æquilibrio collocauit vnus Scotus; nam supponens cum omnibus carnem Virginis non fuisse sanctificatam ante animationem, quia si nō erat Maria, nec caro capax sanctificationis subiecti, quid, vel quomodo erat sanctificanda? Ideo prætermisit primam quæstionem de sanctificatione ante animationem. Deinde derelinquens aliud extremum de sanctificatione ante quam exiret ab vtero de quo nihil voluit disputare, quia iam ab Ecclesia, & vniuerso orbe erat quasi catholicum dogma receptum, inter ista duo extrema aquilino obtutu vidit medium, & vt alter sapiens Daniel illud [illegible], quærens solùm, & ex professo: Vtrùm Virgo Maria, quæ secundùm Theologiam non potuit sanctificari à lumbis paternis, egrediens, & ingrediens vterum maternum, & secundùm omnium receptissimam sententiam fuerat sanctificata ante egressum ex vtero, potuerit sanctificari, vel de facto fuerit sanctificata in ipso animationis puncto, seu in illo instanti, in quo anima fuit vnita corpori organizato, & ob hoc iure optimo dicitur, & acclamatur ab omnibus princeps, & Antesignanus huius controuersiæ, veluti, qui vnicè inter Orientem, & Occidentem antiquorum inuenit ignotum punctum Meridianum; & inter extrema priscorum Theologorum ab, & ex, videlicèt ab vtero, & ex vtero, subtili calamo patefecit, in, id est, instans illud animationis naturæ, & supernaturalis gratiæ infusionis simul, & semel: non verò dicitur primus, vt aliqui perperam dixerunt; quia antè illum non fuissent alii primi, qui incidenter ob deuotionem, vel ex simplici ducti discursu immunitatem Virginis à peccato originali non annuntiassent. Hinc docemur, quòd in tam graui materia difficultatibus plena solùm audiendi erant in Sacrosancto Ecclesiæ iudicio Theologi, qui ex professo, & maturè ponderatis, & excussis rationibus pro vna, & altera parte circa illud primum animationis instans suam protulerunt sententiam, ex quibus Aduersarii si tres, non tamen tres cum dimidio assignabunt pro sua opinione, ex illis enim antiquis Doctoribus, qui locati sunt a dextris, & a sinistris, adducunt non quæstiones, nec saltim sententias, sed quædam nuda verba nihil in rei veritate probantia, vt passim in hac Ventilatione videbimus.

Vnus ex his est Ægidius, cuius sententiæ in hac materia plenæ sunt discordantiis, nam in citat. 2. art. de sanctificat. Virginis ante quam exiret ex vtero, inquit: *Quòd si dicatur, ex hoc concludi, quòd etiā B. Virgo non fuerit in vtero sanctificata, dicemus, quòd cùm de omnibus loquimur, semper B. Virgo intelligitur excepta.* Et infrà: *Cum ergo de omnibus generaliter loquimur B. Virgo quantū ad exclusionē sanctitatis non currit cum omnibus.* Et infra: *Et si obijciatur de B. Virgine non fuisse in vtero sanctificatā, secundū hæc verba Augustini, plana est responsio, quòd B. Virgo nō currit cum alijs generaliter.* Si ergo Virgo Maria semper est excipienda, & est exempta a regulis generalibus, &c. igitur etiam ab illa: Omnes in Adam peccauerunt? Et si solum propter hanc exceptionem probat Ægidius sanctificationē in vtero, quare nō etiam probanda erit præseruatio? Deindè propositis aliquibus rationibus probantibus, Virginem non fuisse sanctificatam in vtero, inquit Ægidius: *In contrarium est Augustinus (qui vt in littera dicitur) ait in libro de Natura, & Gratia, quòd excepta Maria Virgine, de qua propter honorē Dei nullam prorsus cum de peccatis agitur, haberi volo quæstionē; nullo ergo modo B. Virgo fuit peccato obnoxia, quod esse non posset, nisi fuisset in vtero sanctificata.* At infrà art. 3. quærens, vtrum B. Virgo per primam sanctificationem fuerit omnino à peccato immunis, positis rationibus dubitandi, sic inquit: *In contrariū est, quia vt suprà patuit D. P. Augustinus, cum de peccatis agitur, nullam vult dē Maria habere quæstionē: excipit enim ipsam, vt patet ab omni peccato, sed non intelligitur hoc de peccato originali; quia vt patet, in originali concepta fuit, intelligitur ergo hoc de actuali, quia nunquam habuit aliquod peccatum actuale, nec mortale, nec veniale.* Hęc expressissima contradictio est: nā si ex hac Augustini auctoritate probasti art. 2. Mariam citissimè, post breuem morulam fuisse à peccato originali sanctificatam, quomodo nunc eadēmet auctoritas non loquiquitur de originali, sed de actuali? Augustini vniuersalis exclusiua propositio est, & non tantum de peccato, sed de peccatis: *Nullā prorsus cum de peccatis agitur, haberi volo quæstionem.* Alia quàm plura huiusmodi habet Ægidius, sed non possunt omnia transcribi. Nota tamen singulariter, quòd ad finem artic. 2. §. *Secunda excellentia*, sic inquit: *Nam ipsa fuit immunis ab omni alio peccato, præter quam ab originali, quod de nullo sancto dicere possumus*, & adducit auctoritatem Augustini, excepta Virgine Maria, &c. Vsque ad illud: si dixerimus

quoniam peccatum non habemus, &c. & concludit sic: *Omnes ergo Sancti alij etiam sanctificati in vtero habuerunt aliquod actuale peccatum saltim veniale. Sola autem B. Virgo excepto originali fuit ab omni alio peccato immunis.* Recognouit doctus Ægidius, quod vox ista, immunis, absq; additò diminuēte prolata, erat vniuersalis: nam esset implicatio dicere absolutè: Maria fuit immunis à peccato, vel ab omni peccato, si in sua Conceptione cōtraxisset originale? Ideò tam solicitè semel, & iterum addidit exemptionem: *Præter quam ab originali.* Hoc nota pro infra dicendis, quia Aduersarij pro libito ludunt hac voce immunis, & hæc de verbis Ægidii in illo 3. sent. dist. 3.

Agit etiā de peccato originali in expositione Epist. Paul. ad Rom. sed nihil notatione dignū inuenio, nisi quod habet lect. 13. §. vlt. ius fortè, vbi inquit: *Possumus autē dicere, quòd sex nominibus huiusmodi peccatū nominari consueuit. Dicitur enim peccatum originale, languor naturæ, tyrannus, lex membrorum, cōcupiscentia, & fomes peccati. Hæc autem sex vocabula sortitur propter sex ad quæ cōparari potest. Nam huiusmodi peccatum comparari potest ad parentes, à quibus emanat, ad naturam quam inhabitat: ad rationem quā obnubilat: ad vires animæ, quas inordinat: ad pœnam quā causat: ad culpam ad quam inclinat. Prout comparatur ad parentes à quibus emanat, sic dicitur originale peccatum, quasi peccatū à parentibus ex origine traductū, & contractum, &c.* Si ergo dicitur peccatum originale per ordinem ad parētes, à quibus originatur, hęc propositio, & huic similes in Conceptione Mariæ fuit peccatum originale, non est formalis, se tenens ex parte effectus, sed causalis, se tenens ex parte generantiū, & præcipuè quando antiqui vocant generationem cōceptionem. Item infra prosequitur Ægidius sic: *Licèt quodlibet peccatum possit dici tyrannus, potissimè tamen peccatū originale, secundùm quod in corruptione, & libidine nascimur, per quam natiuitatem obscuratur lumen intellectus, & ratio obumbratur.* Videat lector, quando nascitur infans ex libidine patris, ex corruptione matris, & obscuratur lumen intellectus, & ratio ex concupiscentia, quia tunc est tyrannus peccati originalis, & tunc nostra natiuitas est sub iugo peccati originalis: ergo in hoc sensu Ægidii hęc propositio, generatio, conceptio, natiuitas Mariæ fuit facta, possessa, ac interueniente tyranno peccati originalis, in rei veritate nihil dicit cōtra immunitatem Virginis, & ex his æquiuocationibus antiquorum sufflāte spiritu indocto, & inconsiderato exarsit hæc controuersia. Notā aliā æquiuocationem eiusdem Ægidii huic similē, in 3. dist. 3. art. 3. in resolution. *Respondeo dicendum, quòd communiter tenetur, & benè, quòd etiam aliqui à B. Virgine fuerunt sanctificati in vtero; differunt tamen à Christo, quia Christus fuit sanctus conceptus, & sanctus natus, vt suprà patuit per Augustinum, de fide ad Petrū. Tamē nullus alius à Christo, nec B. Virgo, nec Ioannes Baptista, nec Ieremias fuit cōceptus sanctus, quia quilibet ortus ex concubitu viri, & mulieris, est in peccato originali conceptus.* Ex his vltimis verbis, videtur quod Ægidius loquatur de primo ortu factus in semine in concubitu viri, & mulieris, & de hoc verum dicit, quod solus Christus fuit conceptus sine tali peccato originali libidinis, concupiscentiæ, seu delectationis carnalis, vtpotè sanctè conceptus à Virgine, & sanctè ipse natus in vtero Virginis.

Etiam edidit Ægidius speciale opusculum de peccato originali, quod incipit: *Ego cum sim pulvis, & cinis, &c.* & habet capita septem, & cap. 2. inquit: *Hoc peccatū quinque nominibus nominari, dicitur enim cōcupiscētia, fomes peccati, lex membrorū, siue lex carnis, langor naturæ, & tyrannus, &c. Aduertendū quod peccatū originale est carentia originalis iustitiæ cum debito habendi eam, &c.* Sed hanc carentiā explicat per ordinē ad actum generationis, & cap. 1. inquit: *Non ergo sic imaginari debemus, quòd animæ ex sua natura debeatur originalis iustitia, quæ vnita carni huiusmodi perfectionem suæ naturæ debitam perdidit. Sed animæ filiorum Adæ hoc modo habuissent originale iustitiā, quia si primi parentes non peccassent, & originalem iustitiā non perdidissent concepissent, sine libidine, & hoc modo in posteros originalem iustitiā transfudissent; animæ ergo filiorum Adæ coniunctæ carni conceptæ sine libidine originalē iustitiam habuissent. Igitur ad hoc quòd anima contrahat originale peccatum, non opportet eam esse ex traduce, vel esse eductam de potentia materiæ (vt arguebat difficultas prima) sed sufficit eam esse coniunctam carni libidinosæ, & ex corruptione cōceptæ.* In his verbis expressit Ægidius mentem suam, ac declarauit quidquid obscurè protulerat in superioribus locis; nam si peccatum originale propagatur à parentibus, quando libidinosè generant, & peccatum originale à filiis contractum nihil aliud est quam vnio animæ ad illam carnem libidinosè genitam, quòd iterum confirmat Ægidius infra cap. 5. ad finem: ergo hæc propositio: Maria fuit Concepta cum originali peccato duplicem potest habere sensum, causalē, & formalem, & sic est æquiuoca: insuper si Maria fuit genita à Ioachimo, & Anna, sine libidine in emortua senectute solùm, propter Dei præceptum, & mysteriū nostræ redēptionis, vt cōstat ex approbatis reuelationibus. Nec dessunt Doctores, sed vnus sufficiat pro omnibus doctus, antiquus, & ex Patribus Dominicanis, Ambr. Catharinus in opusc. ad Patres sui Ordinis lib. 1. resol. 5. fol. 17. *Ad hæc pro honore Matris Dei, non dubitauerim asserere*

re illam copulam B. Ioachimi, & Annæ, ita prorsus omnis libidinis, & peccati expertem fuisse, vt potiùs maximi meriti fuerit corã Deo, cum ex sola obedientia ex Dei mandato per Angelum sancta, & pura mente coierint: vt & aliquo modo dignatus sit Spiritus Sanctus admiscere se illi copulæ, scilicèt faciens de sterili fœcundam, atque ab omni opprobrio vendicans; item sanctificans semen illud quatenùs sanctificationis capax erat, vnde tanta radix erat processura, de qua etiam tantus flos prodiret. Hoc autem licèt in spiritu meo dicam, non tamen sine ratione, nec sine testimonio, nam hoc ex cœlesti reuelatione testata est B. Brigita deuotissima Christi ancilla, &c. Iudicet ergo Lector quid ad hæc diceret Ægydius Romanus?

AEGIDIVS Zamorensis, Ordinis Minorum Hispanus in Summa sua cap. de Maria; *Turrecremata p. 6. cap. 23. fol. 123. Anonym. via 3. rat. 9. Auctor 112. Bandel. cap. 24. Deza fol. 45. à tergo, Vincentia, & Grysal.*

VERITAS 5.

HIC Auctor celebris est apud Minoritas, licèt eius opera non fuerint typis mandata, seruãtur enim manuscripta in conuentu Minorũ Zamorensi, vbi nos semel, & iterum ipsa vidimus, ac legimus: Vincentius ergo Bandellus, & Petrus de Vincentia, sic adducunt huius Doctoris auctoritatem. Idem tenet Magister Ægidius Zamorensis Hispanus Ordinis Minorum in Summa sua, cap. de Maria, sic dicens: *B. Virgo Maria fuit in originali peccato concepta, sed posteà fuit ab eodem per gratiam sanctificationis ante natiuitatẽ mundata, & hæc est sententia Sanctorum, & Doctorum, communior, atque securior. Hæc ille.* Quòd hæc Bandelli auctoritas sit supposita, & penitùs ficta, Patet euidenter: tum quia talia verba non sunt in Ægidio: tum quia Deza, siue Auctor ille Hispanus Bandelli continuator, in quadam superaddita Additione, sic inquit: *Et nota quod istud testimonium est positũ hic in sententia, verba formalia sunt hæc: Maria igitur, licèt ab æterno fuerit præordinata Mater Dei, & à Patriarchis præuisa, & Prophetis prædicata; quia tamen per carnalem propagationem à carnalibus parentibus descendit; Ideò illam dico (saluo meliori iudicio) conceptã cum peccato originali, & posteà diffusè hoc probat, formaliter capiẽdo verba Bonauenturæ, superias allegata, videlicèt: iste modus est communior, securior, & rationabilior, &c.* Hucusque cotinuator Bandelli; ex quibus constat Bandellum adulterasse Ægidium, atquè finxisse totam eius auctoritatem, & idem dico de Petro de Vincentia.

Nunc restat inquirere, an Deza, siuè Corrector ille Bandelli fideliter transcripserit Ægidium? pro quo dico, quòd Ægidii verba tom. 6. fol. 55. quater. 4. sic se habẽt: *Maria igitur licet ab æterno foret Mater gratiæ ordinata, iuxtà viridica oracula Prophetarũ, tamen quia secundum carnem à carnalibus parẽtibus propagata, ipsam (salua sententia meliori) conceptam esse credimus sine peccato, & ideò non est conceptio seminum ab Ecclesia celebranda, sed per respectũ ad sanctificationem, quæ facta est post conceptionem naturarum, id est, vnionẽ animæ ad corpus, &c.* Hæc sunt formalissima verba, quæ hodiè extant in illo manuscripto Ægidii, & etiã extabant tempore Bãdelli, Turrecrematæ, & Dezæ, quod fatetur ipsemet Deza his verbis: *Sed aduerte, quòd vbi ego legi, videlicèt in quodã conuentu Fratrum Minorum, in quo, vt credo, sunt huius Doctoris originalia, est abrasum ly, cum, & est superscriptũ, sine; vt luce clariùs vnicuique etiam debilissimũ visum habenti patet, &c.* En Dezæ verba, qui deindè nititur probare illud Ægidii manuscriptum originale fuisse vitiatũ, & abrasam illam particulã, *cum*, ac superscriptam illam, *sine*, ex eo, quia aliàs verba antecedentia non cohærerent cum sequentibus: Ex omnibus istis

Deducitur, ac euidenter constat, quòd auctoritas Ægidii à vobis transcripta, collata cũ suo originali in multis deficit, sed præcipuè in duobus. Primò; quia prætermisistis illa verba: *Et ideò non est conceptio seminum ab Ecclesiá celebrãda, &c.* quia in illis apertè cernebatis, quod aliàs mordicus negatis, scilicèt, quod quando Doctores antiqui dicebant, vel dicunt in suis scriptis Conceptionis festũ non esse celebrandum, loquebantur de conceptione seminum, quæ facta fuit die octaua Decembris, quod expressè hic fatetur Ægidius. Secundò, quia vbi Ægidius habet: *Ipsam (salua sententia meliori) conceptam esse credimus sine peccato*; vos è contra transcripsistis sic: *Ideò illam dico (saluo meliori iudicio) conceptam cum peccato originali*, est ne idem esse *sine peccato*, & concipi *cum peccato originali*? Item addidistis ad maiorem expressionẽ vestræ intentionis verbum illud, *originali*, quia Ægidius loquitur de peccato Parẽtum in conceptione seminum, non de originali prolis genitæ. Causam istam vos metipsi iudicate. Nec valet dicere, quòd illa particula, *sine*, fuit mendosè superposita loco illius, *cum*; nam vndè hoc probatur? Deza enim inquit: *Sed aduerte; quòd vbi ego legi, videlicèt, in quodam conuentu Fratrum Minorum, in quo, vt credo, sunt huius Doctoris originalia, est abrasum ly, cum*: ergo Deza in illo originali non inuenit propositionem illam, *cum*, sed *sinè*, & ipse ex proprio cerebro de relicto, *sine*, apposuit, *cum*; & vultis, quòd credamus Dezæ con-

contra textum ipsum? Deindè in quo conuentu Fratrum Minorum, & originale hoc vidit Deza? Si in Zamorensi, quare non expresit? Si in alio: ergo iam est duplex originale: Vnum in conuentu Zamorensi, de quo nos testes sumus; & aliud in conuentu illo citato à Deza, in quibus est illa particula, *sine*, & non illa, *cum*; quibus ergo, ô Patres! præstanda erit fides? An duplici originali antiquo, & expresso; an coniecturis, & illationibus, & mendis vnius Dezæ?

Sed iam Ventilando verba Ægidij vsque ad vltimum apicem; fateor, ac profiteor, quod nō benè cohærent inter se verba Ægidij; nam hic affirmat, fuisse Mariam conceptam sine peccato, & infrà videtur tenere contrarium; seu hoc non est mirum, quia originalia manuscripta vnusquisque volebat corrigere iuxta suum captum: ex his ergo nullum efficax argumentum potest desumi: & sic solùm, inquirimus in præsenti, an Ægidii auctoritas fuerit, nec nè à vobis fideliter transcripta ab illo, vel illis originalibus existentibus in rerū natura? Et inuenimus, quòd Turrecremata nullam adduxit Ægidii auctoritatem; sed solùm nudam citationem; timens fortè periculum; Bandellus verò, ac Vincentia apertè, & clarè toto cœlo deuiant à veritate; quia nec iota vnum veritatis ab ipsis adductæ auctoritatis inuenitur in Ægidio; Deza autem volens corrigere suos prædecessores; labitur in aliis vitiis non minoris momenti, & sic nihil aliud in hac materia dicere possum, nisi quod in originale Ægidij omnes peccarunt.

ALANVS Doctor clarissimus, in expositione Symboli Athanasii, & in Serm. Purificat. & Serm. de Assumptione B. Virginis: *Ita Turrecrem. part. 6. cap. 26. fol. 117. Anonym. via 3. rat. 9. Auct. 165. Bandellus cap. 21. Deza fol. 36. à tergo, Capreolus, Soncinas, Gryfal. Barelete.*

VERITAS 6.

HVIVS Nominis quam plures fuerunt Scriptores, sed nullus inuenitur, qui scripserit super Symbolum, nec præallegatos Sermones de Purificat. & Assumpt. Virginis Mariæ; vidimus enim Alanum Magnum, quem Conradus Gesnerus, fol. 17. & Robertus Holchot. in Prou. Salom. lect. 129. & alii communiter, vocant Alanum Insulensem, Cisterciensem: vidimus Alanum de Rupe, Alanum Varenium, Guilielmum Alanum, Anglicum, Alanum de Limna, Carmelitanū, & Alanum TheuKisbergensem, sed nullus istorum scripsit super Symbolum Athanasii; igitur ex hac parte si non Auctor, saltem opus videtur fictum, & phantasticum. Et comprobatur; nam Fabianus Iustinianus in suo Indice vniuersali fol 114. refert omnes, qui scripserunt in Symbolū; & nullum adducit Alanum. Item Angelus del Paz, diligentissimus scriptor Ordin. Minorum explanauit latissimè Symbolū; & in fine primi tomi adducit Indicem omnium Auctorum; sed nullum refert Alanum; nisi Alanum Coppu; at hic non potest esse, de quo inquirimus, nam Coppus vixit ad ann. 1565. de quo vid. Aubertum Myræum in sua Biblioth. tom. 2. secul. 16. fol. 109. Alanus verò adductus, vixit ad minùs ante annum 1436. in quo scripsit Turrecremata, vel 1475. in quo scripsit Anonymus: denique nullus Nomenclator Ecclesiasticus de tali Alano Scriptore super Symbolū Athanasii, vel minimam mentionē facit: neque inuenio Scriptorem antiquum scripsisse super Symbolum Athanasii; nisi Alexandrum NeKam, cuius opus incipiebat: *Caput Aquilæ, &c.* vt refert Pitseus fol. 299.

Item; quia vt ipsimet Aduersarii dicunt, non solùm scripsit super Symbolum, sed etiā edidit opus Sermonum; vbi ergo sunt isti Sermones Alani? Nō sunt impressi, nam ex his solus Alanus Varenius edidit Sermones; a tamen hic nullum adducit Purificationis; vel Assumptionis, tum quia est modernior Turrecremata, & Bandello; tum denique sequitur opinionē magis piam de Immaculata Virginis Conceptione, & illam latissimè docet Sermone primo, vt videre est in Bibliotheca Virginali tom. 3. fol. 506. Neque est Alanus Magnus, qui plura scripsit, sed præcipuè librū de Distinctionibus dictionum Theologicalium; & extat impressus in fol. absque anno, & loco impressionis; in quo licèt passim loquatur de Virgine Maria, sed de eius Conceptione, seu sanctificatione, nec minimū quidèm verbum; isti sunt typis mādati: ex Manuscriptis verò, quos inuenire potui, est Alanus qui scripsit tractatum; de arte Prædicandi, & incipit opus: *Vidit Scalam Iacob*, & extat in cōuen. S. Ioann. Regum Toletan. litt. ... n. 83. est etiam ibidem alterum opus sub nomine Alani, & sunt Sermones aliquarum Festiuitatum, & Dominicarum, & incipit: *Videbunt Filium hominis*, dicatum Henrico VI. sed ibi nullus extat Sermo Purificationis, vel Assumptionis: in Bibliotheca Regia Scorialis extat Alani opus de Articulis Fidei V. D. 36. & incipit: *O clauis Dauid, &c.* sed ibi nihil inuenire potui de allegato Symbolo. Denique Carolus de Visch, Ordinis Cisterciēsis recollegit omnia opera Alani, quæ per diuersas mundi Bibliothecas inuenire potuit, & illa typis mādauit Antuerpiæ, ann. 1654. in fol. & de tali tract. super Symb. Athanas. nec minimā facit mētionem, nec in Indice operū; adducit tamen aliquos sermones, sed nullū Purificationis, vel Assumptionis, Valerius Andr. Deselius in sua Bibliot. Belgica, fol. 32. refert latissimè omnia Alani opera, sed de tali explanatione

tione Symboli, nec Sermonibus meminit, sicut nec præallegatus Carolus de Visch in sua Bibliot Cisterc. Myreus fol. 166. licèt huius Alani opera omnia latissimè recenseant. Res enim mira videtur, quòd octo Patres Dominicani legissent tractatum hucusque ab omnibus aliis incognitum: Igitur ex omni parte Alanus ille videtur fictus, seu fantasticus, quoad opera, sed quidquid sit de Auctore, & operibus.

Descendendo ad auctoritates, seu verba Alani, sic ipsum adducit Turrecremata: item septimo ad idem est Alanus in expositione Symboli Athanasii. vbi sic dicit: *Quidam enim dogmatizauerunt, Christum assumpsisse carnem in Virgine, non ex Virgine: quidam verò dicunt, in Virgine, & ex Virgine: quidam neque in Virgine, nec ex Virgine. Qui verò dicunt in Virgine, non ex Virgine Christum assumpsisse carnem, ei stultam honorificentiam deferunt, dicentes: Nouam carnem, & incorruptam in cœlo creatam esse, & per miraculum in vterum esse dilapsam; vel carnem Adæ non totã per peccatũ corruptam fuisse, sed quamdam particulam mundam, & incorruptam fuisse reseruatam, & per propaginem, vsque ad Virginem esse deriuatam, quam Christus assumpsit; timentes carnem Christi infirmam esse vitio, & immundam reatu; si carnem, quæ pars esset Mariæ, assumpsisset, quæ in eius Conceptione, sicut & cæterorum corrupta fuit vitio, & reatu, sed non attendunt, quòd in cæteris generationibus ministra concupiscentia caro à carne deciditur; vnde in eodem vitio tenetur, & eodem reatu decisa, quo ante decisionem; in Maria verò, quoniã obumbrante Spiritu Sancto, caro à carne decisa est, in ipsa decisione caro per Spiritum Sanctum est mũdata, vt quæ corrupta erat Mariæ, munda esset Christi, & incorrupta. Vndè & hoc scientes Catholici, aiunt, Christum, & in Virgine, & ex Virgine carnem assumpsisse: Hæc Alanus, quo nihil clariùs dici potest pro conclusione, quæ intenditur.* Hucusque Turrecremata ex suo Alano.

Cernens ergo, quòd hæc auctoritas, quoad citationem erat ex Symbolo, & quoad argumẽtum contra Hæreticos, decreui percurrere omnia opera Alani, & inueni, quod scripsit quadripartitum opus sub titulo: *De fide Catholica contra Hæreticos sui temporis, præsertim Vualdenses, & Albigenses*, à fol. 203. in quo discurrendo per articulos Fidei, lib. 1. cap. 21. inquirit: *Quibus auctoritatibus, ac rationibus probatur, quod Christus veram carnem assumpsit*, & cap. 33. hunc habet titulum: *Opinio quorundam Hæreticorum, qui dicunt, quòd Christus assumpsit corpus cœleste, & quod B. Maria in cœlo fuit creata, & quòd nec Patrem, nec Matrẽ habuit*, & cap. 39. & 40. agit de transfusione peccati originalis; sed cùm in his capitibus, nec in aliis sint suprà posita verba adducta à Turrecremata loquendum est in hac parte supponendo textum, quasi fuiset verum.

In primis ergo circa hanc auctoritatem, nota, ô Lector! hæc vltima verba Turrecrematæ: *Quo nihil clarius dici potest pro conclusione, quæ intenditur.* Sed in rei veritate meliùs, ac veriùs diceret; quo nihil obscurius dici potest pro conclusione, quę intenditur. Nam si conclusio, quam Turrecremata intendit probare, est hæc: Maria Virgo contraxit peccatũ originale, quomodo ex hac auctoritate potest probari clarè talis conclusio, quando auctoritas a primo vsq; ad vltimum verbũ loquitur de Incarnatione Verbi, siuè de Conceptione actiua Marię, & nec literam saltem continet, quæ loquatur de Cõceptione, passiua? vt intuenti facilè patebit? Hoc fortè sentientes, ac prçuidentes, scribentes post Turrecrematam, citarunt quidèm Alanũ pro sua sententia, sed ipsius auctoritatem penitùs tacuerunt, iudicantes illam absolutè, & totaliter esse extra propositum assumptum, vt verè est. Hæc de se patent.

Sed videamus, ac ventilemus omnẽ auctoritatem ad indagandum, si fortè sit aliquod verbum in ipsa, ex quo saltem per aliquam obscuram consequentiam possit deduci hæc: Maria fuit maculata in sua Conceptione peccato originali? Non ergo ex primis verbis, quia vsque ad illas *Sed non attendunt, &c.* loquitur Alanus in sententia illorum stultorum Hæreticorum, qui affirmabãt Christum assumpsisse carnem in Virgine, non ex Virgine. Verba autem Hæreticorum, & prolata in confirmationem Hæreticalis propositionis, nec possunt esse Alani (siquidèm ipsemet illa impugnat) nec Aduersarii, quia Catholici illa pro se adducerent. Deindè hæc verba sunt obscurissima propter illam clausulam: *Timentes carnem Christi infirmã esse vitio, & immundam reatu; si carnem, quæ pars esset Mariæ, assumpsisset, quæ in eius Conceptione, sicut & cæterorum corrupta fuit vitio, & reatu.* Nam illud relatiuum *eius*, vel facit relationem de Christi Conceptione, vel de Marię Conceptione? Si de Christi Conceptione, suppositum est falsum, & Hæreticum; & omnia verba extra propositum assumptum: Si autem illud relatiuum, *eius Conceptione*, respicit Conceptionem Mariæ, Hæretici loquebantur conditionaliter, nõ absolutè, vt expressè denotat illa particula, *si*, & faciunt omnia verba illa hunc sensum: caro Mariæ in sua Conceptione, vel potuit esse infirma vitio, & immunda reatu peccati originalis, sicut cæterorum, vel non? si fuit infirma vitio, & immunda reatu: ergo pars illa, quæ assumpta fuit à verbo, necessariò, & infallibiliter fuit infirma vitio, & immunda reatu; quia si caro Virginis fuit sicut cæterorum corrupta vitio, & reatu, necessariò fatendum est, particulam, & carnem Christi indè deci-

decisam, infirmam esse, & immundam reatu. Timentes ergò Hæretici, hanc consequentiam esse necessariam, & legitimam, supposito antecedenti, dicebant, quod caro, siuè particula illa carnis assumpta à verbo, creata fuit in cœlo, & per miraculum in vterum Virginis dillapsam; vel si hoc non, aliam excogitabant viam, scilicèt, quod non tota caro per peccatum corrupta fuerat in Adam, sed quandam particulam mundam, & incorruptam fuisse seruatam, & per propaginem vsque ad Virginem esse deriuatam: *Et in hoc errabant*, inquit Alanus quia non attendebant virtutem Spiritus Sancti superuenientis in Virginé, &c. Ex his colligitur: Primò, quod Hæretici loquebantur conditionaliter. Secundo, quod ad prædicta illorum deliramenta occasionem præbebant assertores opinionis contrariæ, affirmantes, Virginis carnem in eius Conceptione fuisse sicut cæterorum, corrupta vitio, & reatu. Tertiò, quòd ex illis primis allegatis verbis nullùm potest desumi argumentum, quià non sunt Alani, sed quorundam pessimè errantium, contra quos Alanus arguit.

Verba autem Alani incipiunt ab illa clausula: *Sed non attendunt isti*; & in his inquirendum est, an sit aliquod clarum, vel obscurum saltem contra Virginis Conceptionem? Fatetur ergò Alanus, quòd in generationibus ministrante concupiscentia, caro à carne deciditur, & quòd in eodem vitio tenetur caro decisa, quo tenebatur ante decisionem: *In Mariâ verò quoniam obumbrante Spiritu Sancto caro à carne decisa est, in ipsa decisione caro per Spiritum Sanctum est mūdata, vt quæ corrupta erat Mariæ, munda esset Christi, & incorrupta.* Ex his verbis volunt Aduersarii, quòd collagitur clarè Virginem contraxisse originale peccatum, sed ò bone Deus! quomodo potest esse claritas, vbi tanta interuenit obscuritas? In primis hic loquitur Alanus de carnis immunditia, & corruptione, quæ interuenit in effusione seminis, seu viri generatione, & fœminæ conceptione; & quòd ibi (quia concupiscentia ministrat) eodem reatu, ac vitio tenetur caro decisa, quo tenebatur ante decisionem; hoc autem inquit Alanus, in Mariæ Conceptione, seu Verbi Diuini Incarnatione locum non habuit; nam ibi non ministrauit concupiscentia carnem, quando decisa est; quin potiùs per Spiritum Sanctum mundata est tota Maria, siuè caro illa, & decisio esset Mariæ, vt Mariæ; vel esset, quia erat fœmina, & Adæ filia (absolutè, & quomodocumquè sumatur) per superuentionem Spiritus Sancti mundata fuit illa decisio, vt incorrupta exiret Christi caro omnibus modis, & non teneretur aliquo vitio, nec reatu in decisione, nec post decisionem: quia Spiritus Sanctus mundando fomitem, aut illam concupiscentiam (quæ secundùm Doctores antiquos solùm ligata erat in Maria) siuè mundando carnem a celeratione, & sensualitate, quæ in decisione inesse poterat, mundata actione, necessariò mundaretur etiam terminus; sed hæc non est mundatio actualis ab aliqua immunditia, sed preseruatio illius. De hoc agit Alanus, non vero de culpa, seu macula peccati originalis: alias si Mariç caro in ipsa decisione, per Spiritum Sanctum est mundata, verè, realiter, & in effectu. Si interroget aliquis, quæ caro mundata fuit in Maria tempore Incarnationis? Vel illa decisa, vel illa vnde decidebatur, vel vtraque? Dicant Aduersarii quidquid voluerint; nam hæc consequentia esset necessaria, & infallibilis: igitur in Maria tempore Incarnationis erat caro immunda: concederet hanc consequentiam Alanus? Item ex illis verbis: *Vt quæ corrupta erat Mariæ, munda esset Christi, & incorrupta.* Similiter deducitur hæc: igitur Maria tunc habuit carnem corruptam, & immundam. Sunt nè hæ consequentiæ catholicæ, vel hæreticales? Vbi ergò, o Theologi! est hæc claritas in Alano pro illa vestra conclusione: ergo Virgo Maria contraxit peccatum originale? Quādo vix Alani verba in nullo sensu, ad sanum, & catholicū possunt reduci? Et in vestro non solùm essent absurdissima, sed, &c. Deinde hic loquitur Semi-Alanus de carne, non de anima, de munditia illius, ac reatu corruptionis, non de istius macula; atque originali peccato: quid plura? Loquitur, inquam, de concipiente, non de concepta, & hæc de auctoritate Symboli.

Anonymus, qui immediatè scripsit post Turrecrematam, non solùm citat, vel allegat Alanum in Symbol. sed etiā in Sermonibus Purificationis, & Assumptionis, sed nullam adducit auctoritatē: Bandellus verò, Deza, & alii Scriptores post Anonymum allegant Alanū in Symbolo; sed non in Sermonibus, Petrus Vincentia absolutè prætermittit Alanum. Ex quibus omnibus cōstat, quòd Sermones isti sunt suppositi, & ficti ab vno Anonymo, sicut finxit alia quam plura, de quibus infrà, & si non fuerunt ficti, nihil erat in eis pro sua conclusione, & si erat, quare non adduxerunt auctoritates? Deincè si Alanus iste fuit ille magnus, dictus communiter de Insulis; hic expresse est pro nostra sententia; etenim in lib. Sentent. fol. 146. inquit: *Nec solùm in Christo fuit perfecta, & plena circumcisio, id est, circumcisio circumcisa; sed & circumcisio circumcidens: circumcidit enim Conceptionē Matris à culpa, partū à pœna:* & ad marginem habet: *Beata Maria Concepta fuit sine culpa.* & in Anti-Claudiano, siuè Anti-Rufino, siuè Encyclopædia, fol. 376. inquit:

Nescia spineti florens rosa, nescia culpæ,
Gratia, fons, expers limi, lux nubila pellens.

Et super cantica passim affirmat, quod in Maria

nullum

nullam regnauit peccatum. Alanus Parisiensis etiam est pro nobis, nam scripsit integrum Librum pro Immaculata Virginis Conceptione ad annum 1392. qui incipit: *Temporis in motu; &c.* Qui apud nos est Manuscriptus, expectans videre lucem cum aliis sub titulo: *Monumenta antiqua Conceptionis*, Ioannis vitalis, cuius defensoriũ habemus Manusc. passim adducit Alanum pro nostra sententia, &c. Nonnè vides, quomodo Monùmenta aperta sunt, & multa corpora Librorum, qui dormierant, resurgunt?.

ALBERTVS De Brixia Beatus Doctor Parisiensis, Ordinis Prædicatorum in Summa sua, lib. 3. tract. 46. vel. 4. cap. 6. *Ita Anonymus in Catalog. Fratrum Præd. circa finem, & via 3. rat. 9. Auctore 84. Bandel. cap. 23. Deza fol 42. Vincentia, Grysald.*

VERITAS 7.

DE Hoc Alberto Brixiano nullam adducunt auctoritem Bandelus, Deza, Vincencentia, neque Grysaldus, imò neque ipse Anonymus in Catalogo Ordinis Prædicatorum, sed infrà via 3. rat. 29. p. 3. fol. 186. sic inquit: Ad hoc respondet B. & Magister Albertus de Brixia, qui tam in Philosophia, quàm in Theologia multa conscripsit, & Tertiam partem S. Thomæ compleuit, cui B. Augustinus apparens cum S. Thoma dixit Thomas mihi par est in gloria, virginali præstans munditia. Hic in Summa vtilissima quam fecit de instructione Confessorum, quam in tres libros conscripsit, distinxit in lib. 3. tract. 46. cap. 6. loquens de festo Conceptionis B. Virginis, sic dicit: *Sciendum est, quòd quamuis B. Virgo in originali fuerit concepta peccato, creditur tamen in vtero matris suæ sanctificata fuisse, antequam nata ex vtero: & ideò circa celebrationem Conceptionis eius, diuersa consuetudo Ecclesiarum seruatur. Nã Romana Ecclesia considerans B. Mariam fuisse in originali peccato conceptam, non celebrat festum Conceptionis eius. Aliquæ verò Ecclesiæ considerantes sanctificationem eius in vtero matris suæ post animationem factam tolerante Romana Ecclesia festum Conceptionis eius celebrant. Vndè illa celebritas non est referenda ad Conceptionem ratione Conceptionis, sed ratione sanctificationis in vtero factæ post Conceptionem, cuius sanctificationis festum in die Conceptionis celebratur, quia quo tempore sanctificata fuerit, ignoratur. Hæc ille.* Circa præsentem Authorem, & auctoritatem dico sequentia.

Primo, Albertus Brixiensis fuit in Ordine Prædicatorum, & de ipso loquuntur omnes Nomenclatores Dominicani, ex Lean. Alber. lib. 4 fol. 149. & ex aliis Fritemius, Posseuinus, & Gesnerus, sed à nullo vocatur Beatus, imo Seraphinus Razzi, qui edidit librũ de Sanctis, ac Beatis Ordinis Prædicatorum impres. Florentiæ ann. 1588. in 4. adducens quam plures viros pios, qui nec sunt Sancti, nec Beati, de hoc Alberto Brixiensi nullam facit mentionẽ. Secundo, omnes affirmant fuisse discipulum S. Thomæ, & claruisse secundùm aliquos ad annum 1285. secundùm alios ad ann. 1312. vel 1314. & secundùm nonnullos ad ann. 1340. cùm ista, quæ non est parua, incipiunt variationes. Tertio, ferè omnes vnanimiter affirmant, scripsisse non tantum vnam, sed duas Summas, vnam casuum conscientiæ, & alteram, de instructione Sacerdotum in quatuor libros distinctam; hic vero dicit Anonymus, quod tantum in tres libros erat diuisa, insuper Anonymus citat 3 lib. tract. 46. cap. 6. Bandellus verò tract. 4. nota distantiã inter tractatum 4. & 46. Quarto, aduertiuè dicimus, quòd nulla istius Auctoris Summa fuit typis mandata, nec ab aliquo Scriptore citata, aut visa, nisi ab Antonio Senensi, qui in sua Bibliotheca fol. 7. & fol. 150. affirmat, illam de instructione Sacerdotis in 4. libros diuisam fuisse Mediolani in Conuentu Gratiarum, & Toleti in Conuentu S. Petri Martyris, sed in conuentu isto Toletano non extat; ter enim fuit diligenti inquisitioni quęsita per diuersas personas, tam in Bibliotheca communi, quàm in Archiuio particulari. Quinto, dico, quòd supra posita auctoritas ex multis de causis videtur ficta, & supposita ab Anonymo, sicut finxit alias quam plures, de quibus in sequentibus videbimus mirabilia (magna) præcipuè in illis primis verbis: *Sciendum est, quod quamuis B. Virgo in originali concepta fuerit peccato, creditur tamen in vtero matris suæ sanctificata fuisse antequam natam ex vtero.* Hæc enim verba semper sunt sui introductionis locus cõmunis. Item quia Ioannes de Montenigro, Prouintialis Lombardus, & Brixiensis, sicut Albertus, fuit concollega Ioannis de Turrecrematæ in actis Concilii Basiliensis, vbi pro sua opinione allegarunt quidquid erat, & non erat; & si esset tam expressa auctoritas, de hoc Beato Doctore Dominicano, Lombardo, ac discipulo S. Thomæ non illam prætermitterent, vel saltem in suis diffusissimis allegationibus nominarent Albertum de Brixia, quòd quidem non faciunt. Prætermissa ergò prima illa auctoritatis parte, quam bis, & millies fictam esse existimo, & affirmo, reliqua verba sanum possunt habere sensum, nam clausula illa principalis: *Vndè illa celebritas, &c.* loquitur de Conceptione seminis, & prima carnali facta die 8. Decembris, vt expressè indicare videntur illa verba: *Cuius sanctificationis festum in die Conceptio-*

tio

tionis celebratur,&c. Cùm ergo die 8. Decembris fuerit Conceptio carnalis feminis, & eodẽ die celebrassent Ecclesiæ festiuitatem Conceptionis, existimabant antiqui, quod illo die colebant fideles non sanctificationem Virginis, sed eius carnalem Conceptionem illo die factam, & supposita hac æquiuocatione, hallucinatione, vel ignorantia optimè dicebant.

Quòd autem ista fuerit communis, ac vniuersalis æquiuocatio non solùm inter antiquos indoctos, sed etiam inter ipsos moderniores doctissimos Theologos, demonstratur pro nunc ad hominem ex ipso primo, ac præcipuo (qui in hac Conceptionis materia fuit, & est vnicus Achilles, cuius verba apud vos, vt oracula habentur) Ioanne, inquam, de Turrecremata doctissimo Cardinali, Theologo simul, & Iurista. Hic enim part. 3. cap. 9. fol. 269. volens probare festum Conceptionis celebrandum esse sub titulo sanctificationis, sic argumẽtatur. *Secundo sic: Conceptio Virginis fuit opus naturale, quia commixtione seminum viri, & mulieris peracta est, sanctificationis autẽ opus supernaturale est, vt de se patet; sed de nullo opere naturali consueuit Ecclesia festum celebrare, benè autem de supernaturali: Ergo videtur, quòd si festum de Conceptione B. Virginis solemnizandum veniat, quòd hoc sub hoc nomine sanctificationis, quàm Conceptionis conuenientiùs fiat. Tertio sic, &c.* Ex hac ergo ratione constat, quod Turrecremata existimabat, Ecclesiam celebrare illud naturale factum die 8. Decembris in cõmixtione seminum Ioachimi, & Annæ. Et hoc post tot controuersias, disputationes, atq; libros à se, & ab aliis editos. Item part. 9. cap. 11. fol. 180. à tergo. Ad argumentum de celebratione festiuitatis Conceptionis. Repondit idem Turrecremata sic: *Ad istam rationem dicitur, quòd non procedit multiplici de causa; Primo, quia ex hoc sequeretur, quòd Conceptio seminis, cuius dies celebratur, esset sancta, quod improbatum est.* Ergo hic vester doctissimus vir existimabat, quod Ecclesia die 8. Decembris celebrabat sanctitatẽ Conceptionis seminis, hoc reprobabat, & benè improbatum esset, si non millies legisset, Ecclesiam illo die nõ festiuare sanctitatẽ Conceptionis seminis, sed sanctificationem factam in ipso animationis Instanti, ista verò animæ sanctificatio celebratur die 8. Decembris, *quia*, vt dicit Albertus Brixiensis: *Quo tempore sanctificata fuerit, ignoratur.* Alia quam plura huiusmodi videbimus infrà: Et sic hæc non te conuincunt pro Alberto; saltem ratio illa erit concludens, quòd fuit scilicèt ex Ordine Prædicatorum, quia ex hac sacra familia in materia Conceptionis multi sunt vocati, & pauci electi.

Pro huius Auctoris complemento nota Lector illa Anonymi verba: *Et tertiam partem S. Thomæ compleuit.* Ergò complementum 3. partis non est Angelici Doctoris de Aquino, sed Alberti de Brixia? igitur illi Tertiæ parti non debemus absolutam fidem præstare? Imò, cum ignoremus, vbi fuerit illud complementum, an in principio, fine, aut medio: tota 3. pars manet suspecta. Adde etiam, quòd anno 1553. prodiit Salamanticæ per Andream Portinarium liber in folio, sub hoc titulo: *Additiones S. Thomæ in tertiam partem.* O Tertia pars completa, & addita Brixiæ, & Salamanticæ, in qua clausula habes testimonium tuæ Angelicæ puritatis! Et percussa est tertia pars Solis, & tertia pars Lunæ, ita vt obscuraretur tertia pars eorum, &c.

ALBERTVS Magnus, Beatus Episcopus Ratisponensis, Ordinis Prædicatorum, in multis locis librorum suorum, præcipuè super Lucam; & in 3. senten. distint. 3. & in opere singularissimo de laudibus B. Virginis. *Turrec. part. 5. fol. 83. à tergo, & part. 6. cap. 29. fol. 112. à tergo Anonym. Auctore 47. Bandel. cap. 23. Deza fol. 38. à tergo. Vincentia, Capreol. Soncinas, Barelete, S. Antoninus Brixiensis, Grysald. & alij omnes relati in Trituratione.*

VERITAS 8.

SICVT Auctor, ac eius opera notissima sunt (ille enim virtutibus clarus octogintarius mortuus est anno 1264. illa verò typis mandata fuerunt separatim Hagenau 1504. in fol. & alibi: cõiunctim verò nouissimè Lugduni 1651. in fol. 1.) Sic etiã sentiendum est cum sufficientissimo fundamento fuisse adductũ ab Aduersarijs pro sua sententia, vt ex statim dicendis apparebit, at ipsum etiam ventilabimus exprofessò, vt pura appareat, ac firma reliquatur veritas in hoc Auctore Magno, sicut in aliis paruis, ac simul excutiantur paleę, si aliquæ sunt: & fortè dum conabimur reiicere ab oculis festucas, proiiciemus simul aliquas, magnas trabes. Primam igitur auctoritatem sic adducunt. Item ad idem est Dominus Albertus, in Postilla sua super Lucam qui eundem passum exponens, ita dicit: *Quantum ad hoc, quòd vmbra ponit refrigerium, sunt duæ Glossæ: vna quæ dicit, quòd obumbrare est ab incentiuo vitiorum refrigerare. Incentiuum vitiorum est fomes, & sic virtute Altissimi Virgo B. fuit à fomite purgata: & si dicatur, quòd hoc est falsum, quia fuit sanctificata in vtero ab originali peccato: ad hoc dicendum est, quòd in vtero fuit sanctificata à peccato, & ab omni sorde vitij, sed ipse fomes non fuit in ea extinctus, sed ligatus. In ipsa autem Conceptione Verbi fuit penitus*

nitus extinctus, vt nullus esset omninò, & hoc est, quod dicit Glossa. Hæc Dominus Albertus. Hucusque Aduersarii de suo Alberto Magno; quantum ad litteram fideliter est transcripta, licèt non omnino, quia aliqua (parui tamen momenti)sunt variata, & præcipuè vbi: *Et si dicatur, quòd hoc est falsum*, in Alberto extant hæc verba sic: *Sed diceres; hoc falsum videtur.* Item vbi ipsi: *Et ab omni sorde vitij originalis;* cautelosè enim prætermiserunt illud verbum *originalis.* Item similiter prætermiserunt totam hanc clausulam: *Vt nec in eum venialis, neque mortalis posset moueri, & posteà per exercitium bonorum operum fuit cum ligatione debilitatus, ita quòd non sentiebatur; in ipsa autem Conceptione, &c.* Hæc materialia vitia sunt, & parui momenti. Sed magna notatione dignum est, quod hanc auctoritatem referat Albertus Magnus sub nomine Glossæ; iquit enim in principio: *Quantum ad hoc, &c. Sunt duæ Glossæ: Vna, quæ dicit,* & ad finem totius auctoritatis concludit: *Et hoc est, quod dicit Glossa:* quis ergo hæc legens, non existimaret totam auctoritatem hanc esse alicuius Glossæ Sacræ scripturæ approbatæ, vel saltem receptæ, & communis, Strabonis, Interlinealis, Marginalis, vel alterius Ecclesiæ Patris? sed hoc falsum, & fictum est, quia talis Glossa non extat in rerum natura, sed omnia sunt verba ex cogitata ab ipso Alberto Magno, & tantùm valent, & auctoritatis habent in hac materia Conceptionis, quãtum auctoritatis debet habere quidam Pater Dominicanus. Quia vt dixi, & iterum dico, & affirmo, talis Glossa non extat in rerum natura. Quantum ad sensum dicimus, quòd in auctoritate ista solùm est clausula illa. *Ad hoc dicendum est, quòd in vtero fuit sanctificata à peccato, & omni sorde vitij originalis*, ventilatione digna, quia alia non sunt ad rem. Sed hæc nihil concludit, si quidem loquitur de peccato, & sorde vitiatæ originis. Nam impossibile est, quòd hęc verificentur de peccato originali, nã si ly *originalis*, supponit pro formali peccato originali, nullus Theologus potest saluare propositionem Alberti: facit enim hunc sensum: Maria in vtero fuit sanctificata à peccato originali, & omni sorde vitij: ergò Maria in vtero non tantum habuit originale peccatum, sed etiam omnem sordem vitii. Nota illam vniuersalem: *omni sorde*, & quod dixeris de hac, dicemus nos de peccato originali.

Secundam auctoritatem sic adducunt: Item idem dicit in opere suo singularissimo de laudibus eiusdem Beatissimę Virginis, vbi ex auctoritate ista Anselmi dicentis; quòd decuit vt Virgo Maria ea puritate niteret, quã maior sub Deo nequit intelligi, ita argumẽtatur: *Maxima in vtero puritas hominis Dei, est peccatum originale, nec habere, nec vnquam habuisse, sed statim, & omnino ab illo mundatum esse; ergo B. Virgo debuit quidem in peccato originali concipi; sed statim ab eo penitùs mundari: ergo debuit in vtero sanctificari. Hæc Albertus Magnus.* Vt autem radicitùs percipiatur mens Alberti, necesse erit omnia eius verba hic transcribere. In illo enim verè singularissimo libro, qui dicitur & inscribitur: Mariale de laudibus Virginis super Missus est, cap. 166. cuius titulus est: *Quod fuit in vtero sanctificata*, sic inquit: *Post hac probatur, quòd fuerit in vtero sanctificata, hoc modo: Ecclesia celebrando festiuat eius Natiuitatem; ergo fuit sancta, quãdo fuit nata: ergo fuit in vtero sanctificata. Item Ioannes fuit in vtero sanctificatus, vt patet Lucæ 1. vbi dicitur, & Spiritu Sancto replebitur adhuc ex vtero matris suæ: ergo & B. Virgo. Item Ieremias fuit sanctificatus in vtero. Ierem. 1. priusquam te formarem in vtero, noui te, & antequam exires de vulua, sanctificaui te: ergo B. Virgo. Item omnis sanctificatus in vtero ordinatur ad Sanctum in vtero: ergo quod immediatiorem, & propinquiorem relationem habet ad Sanctum in vtero, illud debet potissimum sanctificari in vtero, sed nõ potuit immediatior esse relatio eius quod vniebatur Verbo ad aliquid aliud, quàm ad id vndè sumebatur illud Sanctũ, quod vniebatur: hoc autem potissimum fuit B. Virgo: ergo ipsa potissimum debuit in vtero sanctificari. Item Ieremias dicitur in vtero sanctificatus; propter expressiorem Prophetiam de Sancto in vtero: & Ioannes sanctificatus in vtero, propter digiti demonstrationem; ergo multò fortiùs B. Virgo; propter ipsius exceptionem, & generationem. Item dicit Anselmus: ea puritate B. Virgo nitebat, quæ sub Deo maior nequit intelligi: Sed puritas hominis Dei est, peccatum originale nec habere, nec vnquam habuisse; maior post illam est, originale quidèm habuisse, sed statim, & omnino ab illo mundatum esse: ergo B. Virgo debuit, quidèm in peccato originali concipi, sed statim ab ipso penitùs mundari: ergo debuit in vtero sanctificari. Item Bernardus ad Canonicos Lugdunenses: ego puto, &c.* Hucusque Albertus Magnus: Ex quibus patet, quod vnicum assumptum illius capitis est probare, Virginem Mariam fuisse in vtero sanctificatam, quæ erat controuersia suo tempore exagitata: quæstionem autem: An fuerit sanctificata ante, vel post contractionem peccati originalis, neque in hoc opere, nec in vllo alio ex professò tractat: nam hic ex professò solùm inquirit, an fuerit annuntiata; & an miraculosè concepta, & breuissimè resoluit, quod sic; benè verum est, quod in præallegatis verbis supponit, vel expresse fatetur, Virginem Mariam fuisse in originali conceptam, sed ad hoc possumus dicere, quòd argumentabatur ex condescensione, siue ad hominem. Sed quidquid sit de hoc.

Pri-

Prima, principalis, ac potissima ratio Alberti, vndè probat Virginem fuisse sanctificatam in vtero, est hæc: *Ecclesia celebrando festiuat eius Natiuitatem: ergo fuit sancta, quando fuit nata.* En ipsissimum argumentum nullo mutato verbo contra te: Ecclesia celebrando festiuat eius Conceptionem: ergo fuit sancta; quando fuit Concepta. Si illud concludit, quare non hoc? Assignate aliquam disparitatem, nam neque Magnus, nec Maximus, vllam inueniet.

Tertiam auctoritatem sic adducit Bandellus: Idem tenet Beatus, & Dominus Albertus Magnus, Episcopus Ratisponensis in 3. sent. dist. 3. sic dicens, *Dicimus B. Virginem contraxisse originale peccatum, nec fuisse sanctificatā ante Conceptionem, nec in Conceptione, sed post Conceptionem; dicere autem oppositum, est hæresis condemnata à B. Bernardo, & ab omnibus Magistris Parisiensibus, hæc ille.* Verba autem Alberti loco præallegato artic. 4. cui titulus est: *An caro B. Virginis fuit sanctificata ante animationem, vel post,* sic inquit: *Solutio; dicimus, quòd B. Virgo non fuit sanctificata ante animationem, & qui dicunt oppositum, est hæresis condemnata à B. Bernardo, in Epistola ad Lugdunenses, & à Magistris omnibus Parisiensibus, &c.* Hæc sunt verba Alberti Magni, quæ etiam formaliter, & ad litterā adducuntur à Turrecremata: vide ergo, ò Lector! qua intentione Bādellus addidit illam clausulam: *Dicimus B. Virginem contraxisse originale peccatum,* quæ in suo Alberto minimè extant, non solùm ibi, sed neque in tota Quæstione, nec Disputatione: item nota, ò Lector! qua veritate superaddidit alteram, *nec in Conceptione*; quæ etiam deest in Alberto, & hanc clausulam etiam addidit in S. Thoma, vt videbimus num. 296. auct. 5. sentiens, quòd sine illa, nec Albertus Magnus, nec S. Thomas aliquid habebant expressum contra propriam, & formalem Conceptionem, & in Alexan. de Ales, vt videbimus num. 13. auct. 2. Tertiò, etiam nota, quòd Albertus non sumit in ore, seu in calamo nomen istud, *Conceptionem*, sed solùm dixit, vel scripsit: *Non fuit sanctificata ante animationem.* Bandellus verò, vt suam contra Conceptionem exprimeret auersionem, non semel, sed ter expressit Conceptionem, dicens: *Nec fuisse sanctificatam ante Conceptionem, nec in Conceptione, sed post Conceptionem*; quasi diceret Bandellus, nec ante partum, nec in partu, nec post partum erit Cōceptio pura. Quartò, cauillosè satis tacuit illa Alberti verba *In Epistola ad Lugdunenses*, vt sic non deprehenderetur quoddam latens mendacium, de quo statim; si ergo in sola vna auctoritate, quæ quatuor non habet lineas, sunt quatuor adulterationes capitales, vt non dicam septem mendacia, quænam fides præstanda erit his Scriptoribus?

Nec fuit solùm huius maleficii patrator vnus Bandellus, nam etiam Deza secutus est vestigia eius; imo Petrus de Vicentia ad litteram nullo dempto apice transcribit auctoritatem Bandelli, & his non contentus quasi rem notatione dignissimam maiusculis characteribus scripsit hoc modo illa verba: DICERE AUTEM OPPOSITUM, EST HÆRESIS. Infecit ergo vnus malus scriptor omnes, volētes vnanimiter persuadere populo Dei, quod Albertus Magnus dixerat: *Beata Virgo fuit Cōcepta in peccato originali; dicere autem oppositum, est hæresis*; quādo Alberti verba sunt hæc: *Beata Virgo non fuit sanctificata ante animationem, & qui dicunt oppositum, est hæresis.* Vide ergo, an istæ propositiones in aliquo conueniant? Et hęc de fide Bandelli, & omnium aliorum, excepto vno Turrecremata. Sed iam ventilemus illa verba Alberti Magni, dicit enim: quod affirmare Virginem Mariam fuisse sanctificatam ante animationem, est hæresis condemnata per S. Bernardum in Epistola ad Lugdunenses, & à Magistris Parisiensibus: hoc posito ergo quod vna fuit mens S. Bernardi, atque Doctorum Parisiensium, sciat Lector, quod (vt constat ex verbis Alberti Magni) suo tempore, siuè sæculo (floruit enim ferè eodem sæculo quo S. Bernardus, ac Mauritius Episcopus, de quibus nos suis locis) exorta fuit magna controuersia ex occasione: festiuitatis Conceptionis; cernentes enim aliqui, quod Ecclesia Lugdunensis, & aliquæ aliæ celebrabant die octaua Decembris Conceptionem Virginis, & quod Ecclesia nunquam celebrat nisi pro Sancto, vel re sancta, & quòd Virgo Maria non fuerat die illa octaua Decembris animata, nec etiam post alios quadraginta, voluerunt dicere, & sustinere, quod Virgo Maria fuerat sanctificata, in ipsis parētibus, aut in ipsa materia, & embryone, ipsa die octaua Decembris ante animationem, vt sic saluarent Festiuitatem, hoc damnauit S. Bernardus, & posteà Vniuersitas Parisiensis (si credēdum est Alberto Magno, quia talis damnatio expressa, nec tacita nunquam fuit visa, nec audita, neque extat) potuit enim sanctificari illa inanimata materia, sicut sanctificati fuerunt dies, panis, caro, tabernaculum, & alia infinita ex ipsa Scriptura. Sed damnatione admissa, quia ante animationem Maria non erat capax sanctificationis: hoc posteà impugnauit Albertus Magnus; & eius discipulus S. Thomas, vt suo loco videbimus, at Discipuli vtriusque, sicut Angeli transierunt ab extremo ad extremū, impertransito medio dicentes: quod si non fuit sanctificata ante animationem: ergo post animationem; de relinquendo intactum, an fuerit sanctificata in ipsamet animatione, & hinc tota exorta est confusio; nam quod antiqui dixerunt de Conceptione carnali ante animatiōe,

vo-

voluerunt adscribere ipsi Conceptioni propriæ in animatione factæ. Sed de hoc sæpius redibit sermo. Albertus ergo cum sufficienti fundamento adducitur, sed non irrefragabili; quia nunquam tetigit punctum formale controuersiæ, sed locutus est æquocè more antiquorū. Ennumero autē illum inter expressos pro contraria opinione, quia non inuenio in illo auctoritates pro nostra, sicut in SS. Thoma, & Bonauentura.

ALBERTVS De Padua, Ordinis S. Augustini in Sermone tertiæ Feriæ post Dominicam de Passione; *Ita Bandell. cap. 26. Deza fol. 49. à tergo. Petrus de Vincen. & Grysal.*

VERITAS 9.

ALBERTVS De Padua, siuè Patauinus cōmuniter dictus, grauis, & eruditus fuit Doctor, qui plures scripsit Sermones, impressos Taurini anno 1529. vel 1521. in 4. Venetiis 1523. in 8. & denique Parisiis 1544. in tribus Tomis de 8. decessit è vita anno 1333. secundùm Thomam Gratianum in Anastasi August. fol. 10. vbi plura ipsius elogia accumulat, & hæc pauca sufficiant de Auctore.

Auctoritatem verò huius nullam adducunt Aduersarii solùm enim dicunt: *Idem tenet Magister Albertus de Padua in Sermone tertiæ Feriæ post Dominicam de Passione.* Et nihil ampliùs: Si hoc fuit malitiosè, ipsi videant. Nam ego solùm affirmo, quod vbicumque adducto Auctore prætermittunt auctoritatem, seu eius verba non transcribunt, absque dubio: latet angnis in herba; vt in pluribus infrà demonstrabitur, & de hoc in præsenti euidenter probo. Nam Auctor iste in loco ab Aduersariis citato adducit non vnum, sed quatuor Sermones prædictæ Feriæ tertiæ post Dominicam de Passione, qui continētur a fol. 39. & in alia impressione a fol. 277. At in his quatuor Sermonibus nullum habet verbum, immò nec iota contra Immaculatā Virginis Conceptionem, & sic falso, ac mendaciter est adductus.

Ad euidentem comprobationem huius veritatis necesse erat hìc adducere, ac transcribere ad litteram, illos quatuor Sermones Feriæ tertiæ post Dominicam de Passione; sed hoc esset immensum, ac inutilem sumere laborem; crede ergo, ò Lector sinceri Veritate, affirmāti, quod in illis quatuor Sermonibus Feriæ tertiæ post Dominicam Passionis, nec Verbum habet Patauinus de Conceptione Virginis, immò nec de ipsa Deipara in communi, nisi in 2. qui est in ordine 183. qui incipit: *Secundo cum dicit.* Vbi habet hæc verba: *Sicut sepulchro, vbi positū est Corpus Domini, nec ante, nec post mortuus: ità vterus Mariæ, nec ante, nec posteà, quidquam mortuum concepit, &c.* Vide igitur, Lector, an ista verba probent, Virginem Mariam fuisse Conceptam in peccato originali: nam alia magna, vel parua, in prædictis Sermonibus non inueniuntur. De ii de Patauinus nostram videtur tenuisse sententiam, vt constat ex supra positis verbis; tum etiam quia in Sermone tertiæ Feriæ quatuor Temporum Aduentus, Ser. 5. part. 2. fol. 25. affirmat, Virginem Mariam fuisse ab omni muliebri maledictione immunem. Et Serm. Purificationis, qui est in ordine 24. vocat Deiparam totam pulchram; in qua nulla fuit macula. Igitur cum Alberto Patauino non est obseruatum illud: Non loqueris contra proximum, &c.

Legi ferè totum Auctorem, & in libr. Euangeliorum Dominicalium Ser. Feriæ 4. Aduentus 3. Dominicæ, part. 2. fol. 16. ad illud: *Aue gratia plena, &c.* Inquit: *Describitur itaque in salutatione Angelica Virginis multiplex priuilegium: Primò enim tangit gratiæ plenitudinem; Aue; hic mutatum est nomen Euæ, & res: Quia ipsa fuit plena væ, sed ista fuit sine aliquo væ, ab a, quod est sine, & væ gratia plena, vere plena, & semper plena, quia dicit Hieronymus: cæteris per partes, &c.* Et infra: *Nota, quia inuenit in Virgine apud Deū gratiam plenariæ sanctificationis, quia ante fuit Sancta, quàm nata, vt dicit Bernardus, &c.* Hæc sunt omnia Patauini verba, & solum deest iudicium. Atamē ego existimo, quod propter hanc vltimam auctoritatem adduxerunt Patiuinum, & verecundati noluerunt illam transcribere, imo, vt occultarent ipsam ab oculis veritatis, tertiam Dominicam de aduentu transtulerunt ad tertiam Feriam de Passione.

ALCVINVS Beatus, Caroli Magni Magister in glorioso, & profundissimo libro Sententiarum suarum, lib. 3. cap. 18. & lib. 4. cap. 1. & cap 8. Item super Magnificat. *Ità Bādell. cap. 20. Deza fol. 32. Vincen. Grysal. Capreol. atque Soncinas.*

VERITAS 10.

DOCTOR Iste in signis notissimus est inter litteratos, de quo latissimè Pitteus de Illustribus Angliæ Scriptoribus, fol. 156. floruit secundū omnes ad annum 790. & eius opera omnia nouissimè fuerunt typis mandata Lutetiæ Parisiorum anno 1617. in fol. correcta, & aucta ex diuersis codicibus manuscriptis sub hoc titulo, *Beati Flacci Alicuini, siuè Alcuuini Abbatis: Ra-*

Karoli Magni Regis, ac Imperatoris Magistri &c. Quod autem hic idem ipse, & non alius sit citatus ab Aduersariis, constat euidenter: tum, quia non est alter Alcuinus Scriptor: Item, quia sic eum adducunt: Idem tenet Doctor Clarissimus. *Beatus Alcuinus qui fuit Magister Caroli Magni, qui primus inter Reges Francorum Imperauit Romanis. Hic in glorioso, & profundissimo libro suarum sententiarum 3. lib. &c.* Hæc autem de nullo alio Alcuino verificari possunt, & hæc de Auctore.

De opere vero, seu glorioso illo, atque profundissimo Libro Sententiarum, scias Lector, quòd est gloriosum, atque profundissimum mendacium, dicere, talem librum fuisse Alcuini; nam hic nullos scripsit libros Sententiarum, sed solùm vnum sententiarum Scripturarum: de quo Pitseus fol. 160, neque tale opus extat in operibus suis, liber autem Sententiarum hic ab Aduersariis citatus, est Hugonis de S. Victore Canonici Regularis, vt videre est tomo 3. suorum operum à fol. 296. in quo etiam reperiuntur Auctoritates, & verba, relata ab Aduersariis, vt statim euidenter constabit, & hoc non ignorarunt Aduersarii, nam plura, quæ hic adducunt pro Alcuino, adducunt etiam pro Hugone, vt infrà videbimus. Videns enim Bandellus, quod suus Turrecremata in 3. part. super Decretũ, cap. firmis. de consecrat. dist. 4. num. 21. fol. 330. adducens aliquos Doctores pro sua opinione dixerat: *Idem tenet venerabilis Hugo in libro sententiarum suarum, & in libro de Sacramentis, &c.* Adduxit Hugonem in libro de Sacramentis, vt suo loco videbimus, & adscripsit Alcuino librum Sententiarum, vt alterum adaugeret Doctorem; quòd sæpissimè fecit bonus ille vir Bandellus. Sed solum miror, quomodo Corrector ille Bandelli, hæc, & alia infinita, prætermiserit. Falsò ergo fuit Alcuinus adductus ad hanc aream. Sed si scire desideras, ô Lector, qua de causa, motiuo, vel intentione Aduersarii, Hugonis librum adscripserunt Alcuino, en rationẽ reddo. Alcuinus fuit Primicerius, & Antesignanus vniuersitatis Parisiensis, & cum summopere desiderassent Aduersarii allicere Vniuersitatem Parisiensem ad sequendam suam opinionem, saltem ab exẽplo suorum prædecessorum (ideo ferè omnes Doctores à se adductos expresse vocarunt Doctores, ac Magistros Parisienses) cum in Alcuino omnium Parisiensium Antesignano, siuè in operibus eius nullum reperissent verbum, quod per fas, vel nefas, posset respicere Conceptionem Mariæ, vel ipsam maculare, & in Hugone de S. Victore inuenissent aliqua in diuersis libris, diuiserunt vestimẽta ista, & hunc librum Sententiarum adscripserunt Alcuino, vt sic Magnus Parisiensis Doctor foras non relinqueretur. Si autem hòc fuit crimen, ipsi videant, & iudicent.

Descendendo igitur ad indagandũ veritatem auctoritatum, & verborum sui Pseudo Alcuini, primam sic adducunt. Idem tenet Doctor clarissimus, B. Alcuinus, &c. Hic in glorioso, & profundissimo libro Sententiarum suarum, lib. 3. cap. 18: sic dicit: *Quamuis caro Christi traducta sit ex carne Virginis, quæ per originale peccatum corrupta erat, non tamen Christus, habuit originale peccatum; quia eius conceptus, non fuit celebratus carnali concupiscientia, sed virtute Spiritus Sancti. Non enim dicitur peccatum originale, quoniam à carne peccato corrupta, caro trahitur corrupta; sic enim Christus habuisset originale peccatum. Sed Ideo dicitur aliquis originale peccatum trahere, quia eius propagatio libidinosè fit. Hæc ille, floruit anno Domini 774.* Auctoritas vero, in prẽallegato, lib. Sent. Hugonis non lib. 3. vt ipse notat, sed Tract. 3. neq; cap. 18. Si quidẽm Tractatus, seu liber ille tertius, non habet cap. 18. sed solum 16. extant ergo hæc verba; vel ipsis similia, cap. 12. cuius titulus est: *De ratione originalis peccati,* colu. 1. litter. D. tom. 3. fol. 322. vbi sic inquit: *Post hoc videndum est, quare dicatur illud peccatũ originale. Ideò scilicet quia ab origine trahitur; idest, à parentibus; quando generatur aliquis, traducit ipsum peccatum. Vndè David: in peccatis concepit me mater mea. Hic potest opponi hoc modo; cũ aliquis generatur, sola caro à parentibus propagatur: quoniam (vt superius diximus) animæ non sunt ex traduce etiam in ipsa propagatione carnis, nondum infunditur anima (vt Philosophi dicunt) sed iam effigiato corpore, &c. Quod si in ipsa propagatione transmittitur à parentibus peccatum originale quod propagatum est, sed illud adhuc inanimatum est; quomodo ergo in illo semine poterit esse peccatum? Sicut enim virtus in anima, ita omne peccatum. Ad quod potest dici, quòd non solum anima obnoxia est vinculo originalis peccati, sed etiam caro, non quòd sit in carne originale peccatum; sed ex corruptione carnis illud contrahit anima; nisi enim caro in concupiscentia traduceretur: illo peccato anima non teneretur. Vndè inuenitur, quòd Christus non habuit carnem peccatricem, sed similem carni peccati, quia illa caro, non ex concupiscientia viri de matre fuit propagata, sed operatione Spiritu Sãcti. Cæteri habent carnem peccatricẽ, non quòd in carne sit peccatum, sed causa peccati. Augustinus de fide ad Petrum: Dum sibi inuicem vir, & mulier miscetur, vt filium generent, sine libidine non est parentũ concubitus: & ob hoc filiorum eorum ex carne nascentium non potest sine peccato esse cõceptus vbi peccatum in paruulos non transmittit propagatio, sed libido. Apparet itaque, quòd in ipsa Conceptione transmittatur peccatum originale, quia nisi Conceptio sic fieret in carne, anima ex carnis vnione concupiscien-*

tiam

tiam non contraheret: Hucusque Hugo. Ex quibus patet, quòd Aduersarii pessimè vitiarunt, & à primo vsque ad vltimum verbum adulterarunt totam auctoritatem: vbi Hugo: *Vndè inuenitur, quòd Christus non habuit carnem peccatricem.* Ipsi sic: *Quamuis caro Christi traducta sit ex carne Virginis, quæ per originale peccatū corrupta erat, non tamen Christus habuit originale peccatū.* Deindè vbi Hugo: *Quia illa caro nō ex concupiscentia viri de matre fuit propagata, sed operatione Spiritus Sancti.* Aduersarii sic: *Quia eius conceptus non fuit celebratus carnali concupiscentia, sed virtute Spiritu Sancti.* Vltimam verò clausulam pro suo arbitrio finxerunt, extrahentes verba hinc indè ex tota Hugonis auctoritate: ex quibus constat, quod verba illa, in quibus totius controuersiæ cardo nititur: *Ex carne Virginis, quæ per originale peccatum corrupta erat.* Sunt ficta, & ab ipsis nescio qua conscientia posita: nam Hugo solùm dicit, quod Christus non habuit carnem peccatricem, quia non fuit generata ex concupiscentia viri; ex his ad summum posset inferri: ergo caro Mariæ fuit caro peccatrix, quia ex concupiscētia viri? In hoc sensu verissimum dicit Hugo. Nam illa caro generata in vtero Annæ fuit à viro, scilicèt Ioachimo, & fortè à concupiscentia, licèt hoc multi negent, & meritò: igitur ad summum ex auctoritate Hugonis poterat inferri: ergo caro illa genita à Ioachimo in vtero Annæ antequàm animaretur, erat caro peccatrix, id est, à viro, & concupiscentia genita, sed hæc nondùm per originale peccatum corrupta erat: aliud est enim esse carnem peccatricem; quia à concupiscentia genita, aliud esse carnem peccatricem, quia ab originali peccato corruptam, à primo sola Christi caro exempta fuit, à secundo verò etiam caro Virginis. Item nota, Lector, detestabilem doctrinam insertam illis fictis verbis: *Non enim dicitur peccatum originale quoniam à carne peccato corrupta caro trahitur corrupta, sic enim Christus habuisset originale peccatum.* Qui hoc abominabile dogma finxit, vt macularet Dei matrem, & pro sua opinione aliquod stabiliret fundamentum in capite Hugonis, aut Alcuini, quid non moliretur? Insuper nota pro intelligentia antiquorum Theologorum (nam ab hoc vno Hugone omnes didicerunt) illud: *Peccatum originale sic dicitur, quia ab origine trahitur, id est, à parentibus, quando generatur aliquis, &c.* Quòd autem hic loquatur Hugo, non de animatione, sed de ipsa prima generatione carnali, quando in semine propagatur natura, & transfunditur à patre in matris vterum, per actualem materiæ commixtionem: patet euidenter ex eisdem, & subsequentibus verbis: *Sola caro à parentibus propagatur, &c. Quòd si in ipsa propagatione transmittitur à parentibus peccatum originale, videtur quòd in eo sit peccatum originale, quò propagatum est, quomodo ergo in illo semine peccatum poterit esse? Sicut enim virtus in anima, ita omne peccatum.* In proposita difficultate verba clarissima extant. Nota etiam & solutionem: *Ad quod potest dici, quod non solùm anima obnoxia est vinculo originalis peccati, sed etiam caro.* Et quare caro obnoxia est vinculo originalis peccati? Quia ex concupiscentia genita: ergo omnis caro concupiscentia est obnoxia vinculo originalis peccati: sed Christus non habuit carnem concupiscentia genitam: ergo non habuit causam originalis peccati, seu obnoxietatem in carne, neque effectum originalis peccati in anima. Iste est discursus Hugonis.

Ex his deducitur, quod Doctores antiqui ipsum peccatum originale reducebant ad primam generationem parentum, tanquam ad causam, quia fiebat ex concupiscētia, & in hac acceptione peccati originalis secundùm antiquos Theologos (nam omnes similiter hoc tēdebant nullo dempto) optimè, ac verissimè dicebant: quòd solus Christus non contraxit originale, quia solus ipse non fuit ex viro, & concupiscentia genitus, & quod cæteri omnes habuerint *carnem pecatricem, nō quòd in carne sit peccatum; sed causa peccati;* & hanc causam peccati, siuè carnem generatam per concupiscentiam, vocabant communiter carnem peccatricem, & peccatum originale. Hoc nititur probare Hugo, & similiter sentiebant omnes. Item colligitur ex verbis Hugonis, quòd ipsam primam generationem vocabant Conceptionem, vt constat ex illis vltimis verbis: *Apparet itaque, quòd in ipsa Conceptione transmittitur peccatum originale, quia nisi conceptio sic fieret in carne, anima ex carnis vnione concupiscentiā non contraheret.* En quomodo non semel, sed bis Hugo vocat generationem parentum, Cōceptionem, & contrahere originale, contrahere concupiscentiam: exorta est igitur ex hac æquiuocatione vocabulorum in antiquis præcipua huius controuersiæ difficultas: quis enim ex modernis videns, vel legens in antiquis Doctoribus has, vel similes propositiones: Maria in sua Conceptione habuit carnem peccatricem; vel illam: Maria ab origine traxit peccatum; vel alteram: parentes Mariæ traduxerunt in ipsam originale peccatum; ac denique illam: in peccatis concepit Anna Mariam, non existimaret, atque diceret affirmatiuo iudicio, ac assertiuo; similes Doctores expressè, & clarè tenuisse sententiam minus piam? Sed in rei veritate nihil dicunt propositiones istæ ex Antiquis, circa principale punctum controuersiæ, quia tunc conceptio sumebatur pro generatione, nunc autem sonat, ac sumitur proprissimè pro animationis instanti,

peccatum originale sumebatur tunc, & supponebat pro concupiscentia, & libidine parentum, relictis in embryone, vel massa illa corrupta ex fomite; nunc autem originale sonat, & sumitur proprissimè pro ipsa formalissima macula, quæ subiectatur in anima. Omnia hæc confirmant vltima verba Hugonis: *Ex carnis vnione concupiscentiam non contraheret*, volens dicere, peccatum originale non contraheret. His ergo duobus principiis ex omnibus ferè antiquis, vt hic expresè patent ex Hugone, scilicèt, quod generationem vocabant Conceptionem, & concupiscentiam peccatum originale, facilimè constabit, qualis fuerit eorum mens, & sensus suorum verborum. Distinguite ergo, Patres, tempora, & concordabimus iura. Imò etiam nunc loquendo de Conceptione actiua Mariæ dicimus, quòd fuit pura, & sancta, &c. Et tamen in his verbis non loquimur de animatione Christi; quia hæc animatio, seu vnio hypostatica non fuit Conceptio Mariæ; sed illa administratio materiæ à Maria facta, quæ proprissimè dicitur generatio, & sic ex æquiuocatione istarum vocum, generatio, & Conceptio, exorta est etiam æquiuocatio illius controuersiæ.

Secundam auctoritatem Pseudo-Alcuini, sic adducunt: Item idem in 4. cap. 1. sic dicit: *Licèt caro, quam Christus traxit ex Virgine, obnoxia fuerit peccato in Virgine, & in cæteris in quibus per carnalem concupiscentiam fuit traducta; non tamen fuit decimatus Christus in Abraham, sicut Leui, quia alio modo fuit ibi caro Leui, quo non fuit caro Christi: nam caro Leui, per carnalem concupiscentiam ab Abraham descendit, sed caro Christi non ea lege, sed Spiritus Sancti operatione descendit: Hæc ille.* Auctoritas verò in præallegato libro sententiarum non 4. sed tractat. 1. neque cap. 1. sed 16. fol. 309. column. 2. littera F. sic se habet: *Sed si igitur caro Christi in Maria, & in alijs, de quibus descendit, fuit obnoxia peccato: quomodo soluetur illud: Leui decimatus est in Abraham, & Christus non est decimatus in Abraham? Quod ita soluit Augustinus: Leui decimatus est in Abraham, quia indè per concupiscentiam descendit: Christus non est decimatus in eo; quia caro Christi non descendit indè per concupiscentiam. Sed nonnè in Dauid, & in Mariam per concupiscentiam eadem caro descendit? Non tamen caro Christi: quia hoc esset dicere, quòd in Christum descendisset per concupiscentiam, quod falsum est penitùs.* Quantum ad litteram simplici solo intuitu constat, auctoritatem istam penitùs esse adulteratam, præcipuè quantum ad illam primam clausulam, nam vbi Hugo: *Sed si igitur caro Christi in Maria, & in alijs, de quibus descendit, fuit obnoxia peccato.* Ipsi finxerunt sic: *Licèt caro, quam Christus traxit ex Virgine, obnoxia fuerit peccato, in Virgine, & in cæteris in, quibus per carnalem concupiscentiam fuit traducta.* Consideret Lector, perpendat doctus, vel deuotus, an hæc in re tam graui patienter tolerari possint? Deindè etiam quantum ad verba tota reliqua auctoritas est vitiata; quantum verò ad sensum itidem patet; nam quod Hugo obiiciendo sibi, ipsi referunt affirmatiuè: Ideoque tacuerunt verba illa: *Quod ita soluit Augustinus.* Deindè Hugo loquitur expresè de progenitoribus Christi tantum, vt denotant illa verba: *In Maria, & in alijs, de quibus descendit.* Ipsi verò transtulerunt propositionem ad omnes creaturas dicentes: *In Virgine, & in cæteris, in quibus per carnalem concupiscentiam fuit traducta.* Denique quia Hugo hic solùm inquirit, quomodo Virgo Maria potuerit generare Verbum, & administrare ei materiam, absque vlla concupiscentia; quia caro illa Mariæ, in se, & in progenitoribus suis fuerat obnoxia peccato concupiscentiæ, siquidèm omnes generabant, & geniti erant cum concupiscentia, & libidine, imò & ipsa Virgo Maria sic fuit generata à Patre suo Ioachimo, secundùm communiorem sententiam antiquorum. Hoc supposito, inquirit Hugo, & incipit §. istum sic: *De carne illa, cui vnitum est Verbum: quæritur vtrum priùs in Maria fuerit caro illa obligata peccato*, id est, concupiscentiæ, vt obligata fuerat in omnibus, de quibus descendit: quia omnes generabant ex concupiscentia. Sed auctoritatem istam latiùs ventilabimus in Hugone, num. 128. quia etiam illam adducunt, sub nomine Hugonis vndè constare potest, quòd non ex ignonorantia, librum istum Sententiarum adscripserunt Alcuino.

Tertiam auctoritatem, sic adducunt: Item in eodem cap. 8. *Si*, inquit, *quæratur, an caro Christi fuerit obnoxia peccato? Potest concedi hoc sensu, id est, caro, quæ nunc est Christi, fuit obnoxia peccato, antequàm esset caro Christi, non autem in hoc sensu, id est, caro in Christo fuit obnoxia peccato, quia antequàm à Dei filio assumeretur, fuit mundata; nec tantùm caro, quam assumpsit Christus in ipsa Christi Conceptione, fuit mundata, sed etiam reliqua caro Virginis, in qua tunc omninò extinctus est fomes peccati, vt posteà non potuerit peccare: Hæc ille.* Et modicum infra: *Factum est enim, vt caro illa, quam Christus assumpsit à peccato (sub quo ab origine fuerat) per gratiam mundaretur, & sic mundata à Deifilio, libera à peccato assumeretur: Hæc ille.* Istas duas auctoritates per modū vnius adducunt Aduersarii ex eodem libro Sententiarū, & fateor, me omninò nescire, quid de ipsis dicam; nam in primis illæ non extant, non solùm præallegato cap. 8. sed neque in toto illo libro Sen-

Sententiarum, nec alio ex septem libris Sententiarum Hugonis, neque aliqua verba ipsis similia. Deindè videntur desumpta fuisse ex eodem Hugone de Sancto Victore ex libro de Sacramentis existente infra eodem Tomo 3. lib. 2. part. 1. cap. 5. cuius titulus est: *Quod Verbum carnem assumpsit cum pœna, sine culpa; cum mortalitate, sine iniquitate.* Vt videre est dicto tomo 3. fol. 429. col. 2. nouissimæ impressionis: de quo nos infra, num. 128. quia etiam adducunt verba ista pro Hugone; sed regulata hæc cum illis, licèt aliqualem habeant similitudinem, sunt tamen penitùs vitiata, & omninò adulterata, vt ibi Lector videre poterit, Ventilamus enim illas ibidem ex protesso, & sic hæc auctoritas quomodocumque sumatur, à primo vsque ad vltimum verbum est supposita, ficta, & falsa.

Quartam auctoritatem sic adducunt: Item idem super Magnificat sic dicit in persona Virginis: *Totis enim præcordijs exulto, quia video de me assumi quod credo propter me debere offerri floruit anno Domini* 1115. *& obijt* 1140. *& nulli fuit sui temporis secundus.* Nota hoc, Lector, supra dixerant, quod Alcuinus floruit ann. 774. & hic reducunt vitam eius ad annum 1115. intercalando 350. annos, sed suprà loquebantur de Alcuino, & hic de Hugone, à quo transcribebant verba: quòd hæc auctoritas non sit Alcuini, est euidens, nam Alcuinus non scripsit super Magnificat; nec super Lucam, sed sunt verba, sicut præcedentia Hugonis de Sancto Victore, & hoc ipsimet Aduersarij fatentur, siquidem istam auctoritatem iterum adducunt in Hugone de Sancto Victore, vt videbimus infrà num. 128. auctoritate 4. & sic constat, quòd solùm ad multiplicandum Auctores, & auctoritates, hanc ad scripserunt Alcuino, sicut & omnia supra posita. Deindè hæc auctoritas nihil probat. Cùm caro, & sanguis Christi fuerint oblata etiam pro Sacratissima Virgine Maria, & Ecclesia, & nos cum illa dicimus: Quæsumus, vt sicut ex morte eiusdem Filii tui præuisa eam ab omni labe præseruasti. Patet ergo ex supra dictis, quod Alcuinus nullam partem habet vobiscum, neque in Auctore, quia est suppositus, neque ex auctoritatibus, quia nihil dicunt, & non sunt illius, sed Hugonis de S. Victore, vt infrà suo loco videbimus, vbi etiam mirabilia magna nos expectant, quia Scriptores isti à dextris, & à sinistris; fontem, & riuulos; proprios Auctores, & ab illis fictos, omnes æqualiter vitiarunt.

(.·.)

ALDEBRANDINVS De Tuscanella, Ordinis Prædicatorum, in Sermone Vigiliæ Natiuitatis Domini, & in Dominica infrà octauas, & in Sermone Natiuit. B. Virginis. *Ita Anonymus via 3. ration. 9. Auctor. 80. Bandel. cap. 23. Deza fol. 42. Grysald.*

VERITAS II.

HVNC Auctorem aliqui vocant Oderlandinum de Tulcanella, vel Toscanota, de ipsoque mentionem faciunt ex Dominicanis Antonius Senensis fol. 9. & Placentinus fol. 324. Michael Pius part. 2. lib. 1. column. 135. Leand. Albert. lib. 4. nec solùm vnum, sed tres distinctos enumerat Aldebrandinos, sed nullus alius Nomenclator ex antiquis, & classicis, vt Trithemius, Gesnerus Myreus talem adducit Aldebrandinum, licèt enim Posseuinus in Apparatu fol. 30. referat Aldebrandinum scriptorem super Apocalypsim, sed non fuit Ordinis Prædicatorum: similiter Michael Poccantius in Biblioteca Florentina fol. 3. meminit alterius cuiusdam Aldebrandi, qui scripsit Sermones de Sanctis, sed fuit Ordinis S. Augustini, & sic præallegatus Auctor Ordinis Prædicatorum, vel non fuit in rerum natura, aut nullius nominis, ac paruæ auctoritatis, & opinionis extitit.

Quantum ad auctoritatem dico, quòd Aduersarii ex tribus illis sermonibus sui Aldebrandini nulla in medium adducunt verba, tantùm enim dicunt: *Idem tenet Magister Aldebrandinus de Tuscanella in Serm. Vigiliæ Natiuitatis Domini, & in Dominica infrà octauas, & in Serm. Natiuitatis B. Virginis,* & nihil ampliùs. Vnde etiam ex hac parte est suspectus, & tanquam spica vana, ac infructifera, ab hac area repellendus. Cognouimus enim sæpè in aliis (quod hic etiam affirmamus) scilicèt, quod vbicumque adducitur Auctor, & prætermittitur auctoritas, aliquis latèt dolus. Item quia hic Aldebrandinus vixit, vt affirmat Anton. Senensis ad annum 1314. præcedens Turrecrematam per integrum sæculum, & ampliùs, cuius etiam Sermones dicunt fuisse aliquando in conuentu S. Seuerini Neapolitan. & tamen Turrecremata ipsum nõ adducit: audiuit Bandellus, quòd Sermones illi aliquando fuerant, & licèt iam nõ essent finxit pro libito, vnde dico quod Bandellus in hac parte, sicut in multis aliis Bandelizauit. Deniquè admisso, quod Aldebrãdinus aliquid prosua opinione de sanctificatione, dixerit, ipsius opera non sunt typis mãdata, & sic nullius fidei. Itẽ à nullo classico, vel

non clasſico Doctore viſa, vel audita fuerunt, ac tandem, tandem Aldebrandinus fuit Dominicanus, & Dominicanus Aldebrandinus in hac materia Conceptionis incognitus in ſe, & in operibus, folium, &c. & ſtipula ſicca videtur.

ALEXANDER De Ales Ordinis Minorum, in 3 part. ſuæ Summæ, artic. 1. & ſequenti, & in 3. ſentent. & ſuper Pſalm. Deus noſter refugium, & virtus: & in Mariali ſuo, & in multis locis: *Turrecremata part. 6. cap. 30. fol. 120. à tergo, S. Antoninus, Anonym. via 3. ration. 9. Auctore 98. Bandel. cap. 24. Deza fol. 44. & 45. Bartol. de Spina part. 6. cap. 4. Vincen. Gryſald. Capreol. Sonc. Brixienſ. & Barelete, atque Iuſtin. Miechouienſ.*

VERITAS 12.

HVIVS Notiſsimi Doctoris primam auctoritatem ſic adducunt Aduerſarii: idem tenet Alexander de Ales, Doctor clariſsimus, & irrefragabilis, in 3. part. ſuæ Summæ circa materiam de ſanctificatione Virginis, artic. 1. ſic dicens: *Quia enim omnis homo, qui carnali generatione generatur, de neceſsitate contrahit in ſui Conceptione originale peccatum, neceſſe fuit, vt B. Virgo à parentibus generata carnaliter originale peccatum in ſui Conceptione contraheret: Hæc ille.* Pro indaganda ergo veritate huius, ac aliarum auctoritatum Alenſis, notare debes, o Lector! quòd ſtylus, ſeu methodus Alenſis, in Summa Theologiæ (quæ fuit typis mandata Nurimbergæ anno 1482. in fol. mag. Coloniæ 1475. Venetiis 1575.) eſt proponere diſputationem, ſeu membrum, in quo breuiter refert quæſtiones diſputandas in illo membro: Deindè in qualibet difficultate, ſeu quæſtione apponit vnum articulum, & in eo incipit proponendo vnam opinionem cum ſuis argumentis. Deindè reſoluit quæſtionem ſecundum ſuã mentem dicendo: *Solutio*, vel *Reſponſio*: quaſi diceret; hæc eſt mea concluſio, & ſententia. Deindè reſpondit ad argumenta, quæ contra ſuam concluſionem, ſeu reſolutionem militare videntur. His ergo adnotatis, quæ neceſſaria erunt pro infra dicendis: Alenſis in præallegata 3. parte ſuæ Summæ, quæſt. 9. quæ eſt: *De ſanctitate Conceptionis Chriſti*, membro 2. *De ſanctificatione B. Virginis*: quærit iſtã quinque, 1. an Virgo Maria ante Conceptionem fuerit ſanctificata, 2. an in Conceptione fuerit ſanctificata, 3. an poſt Conceptionem ante infuſionem animæ fuerit ſanctificata, 4. an poſt animæ infuſionem fuerit ſanctificata in vtero matris ſuæ, 5. à quibus fuerit ſanctificata. Obſerua illa tria; an ante Conceptionem, an in Conceptione, an poſt Conceptionem ante animæ infuſionem, vbi, vt vides, ter quærit de ſanctificatione illius Conceptionis, quæ eſt ante infuſionem animæ, ſi hoc enim ſolùm intelligere vellent Aduerſarii magnam ſuæ controuerſiæ partẽ vna cum auctoritatibus antiquorum remitterẽt. In primo ergo articulo ſcilicet, an Beata Virgo ante ſuam Conceptionem ſanctificata fuerit, id eſt, in parentibus, adductis pro vna, & altera parte argumentis, ſic ſuam proponit concluſionem. *Solutio: Dicendum, quod duplex eſt ſanctificatio, ſcilicet ſanctificatio naturæ, & ſanctificatio perſonæ, ſanctificatio perſonæ eſt per præſentem gratiam, ſanctificatio naturæ non erit niſi per futuram gloriam, quia ibi ſanctificabitur natura, ſcilicet, in gloria, prout innuitur 1. Corinth. 15. In reſurrectione enim ſanctificabitur natura ipſa, quia tunc fiet ſermo qui ſcriptus eſt: vbi eſt mors victoria tua, vbi eſt mors ſtimulus tuus? Et appellat ſtimulum fomitem. Sanctificatio autem quæ eſt per Baptiſmum, & quæ eſt per præſentem gratiam non eſt ſanctificatio naturæ, ſed ſanctificatio ſolùm perſonæ: ſed fomes adhuc remanet poſt Baptiſmum in natura, & transfunditur per generationem in totam naturam: propter hoc non eſt generatio ſine peccato, quia natura non eſt ſanctificata, & per generationem transfunditur natura. Ideo neceſſe eſt, vt quod generatur, in generatione contrahat peccatum, & propter hoc Beata Virgo non potuit, in parentibus ſuis ſanctificari; imò neceſſe fuit, quod in generatione ſua contraheret peccatum à parentibus. Erat etiam in ipſis ante Conceptionem, quantum ad rationem naturæ, & non perſonæ, & propter hoc in ipſis ſanctificari non potuit. Ad primum obiectum dicendum, &c.* Et ſic tranſit ad ſolutionem argumentorum. Ex his patet, quod tota auctoritas adducta ab Aduerſariis eſt ficta, quoad litteram; nam vbi Alexander: *Ideo neceſſe eſt, vt quod generatur, in generatione contrahat peccatũ, & propter hoc Beata Virgo non potuit in parentibus ſuis ſanctificari, imò neceſſe fuit, quod in generatione ſua contraheret peccatum à parentibus.* Ipſi ſic: *Quia enim omnis homo, qui carnali generatione generatur de neceſsitate contrahit in ſui Conceptione originale peccatum, neceſſe fuit, vt Beata Virgo à parentibus generata carnaliter, originale peccatum in ſui Conceptione contraheret.* Confer verba verbis, & non inuenies vnum integrum, & non tantum, quoad litteram ſunt adulterata, vt ex ipſis conſtat, ſed multo magis, quoad ſenſum; nam in hoc articulo, ſolùm inquirit Alexander: an Virgo Maria potuerit ſan-

sanctificari in suis parentibus ante conceptionem primam carnalem, & resoluit quod non; qua ergo veritate, & intentione, ex tali articulo detorquerent Aduersarii verba contra eius animationem? Constat ergo quod hæc prima auctoritas est ficta, falsa, & extra propositum. Lege iterum, atque iterum resolutionem, & verba Alensis, & in ipso inuenies modum loquendi antiquorum, nam loquitur de generatione Parentum non de animatione fœtus; ac de illo peccato contracto à carne in generatione, seu conceptione prima carnali.

Antequam ex hac auctoritate recedamus, notare debes, Lector, quod ex hoc Alexandro Alensi, primo, ac præcipuo totius antiquitatis Theologo, ac vnico Magistro Angelici Doctoris S. Thomæ, nec non Seraphici Bonauenturæ, desumenda sunt aliqua principia pro exacta intelligentia aliorum antiquorum. Primo ergo nota, quod in hoc articulo solum inquirit Alexander, an Virgo Maria potuerit sanctificari in radice, id est, in parentibus suis, ita vt ante actum generationis materia illa, ex qua formanda erat Virgo, sanctificaretur in lumbis. In 2. inquirit: an potuerit sanctificari in ipso actu generationis. In 3. vero: an post ipsam generationem, quando scilicet, illa materia erat embryon, ante animæ infusionem. Et in 4. inquirit: an sanctificata fuerit post animæ infusionem. Vnde deducitur, quod auctoritates adductæ ab Aduersariis ex illis primis tribus articulis, totaliter sunt extra rem, & propositum. Secundo nota, quod generationem illam carnalem Ioachimi, & Annæ semper, & vbique vocat Alexander Conceptionem; vt patet ex hoc primo articulo, vbi inquirit: An Beata Virgo ante suam Conceptionem sanctificata fuerit, & in Resolutione, hanc Conceptionem vocat generationem, & in secundo: an in ipsa Conceptione sanctificata fuerit, & in tertio denique inquirit: An & post Conceptionem ante animæ infusionem, ex hac ergo vocis Conceptio, repetita variatione exorta est maxima, ac præcipua æquiuocatio in hac controuersia; nam omnes Doctores antiqui generationem primam parentum vocabant Conceptionem; & Doctores Moderni cum Ecclesia solam animæ infusionem appellant Conceptionem. Tertio nota; quod hæc propositio Alexandri: *Beata Virgo necesse in generatione sua contraxit peccatum à parentibus*; quæ sic nudè prolata videtur esse assertiua opinionis minus piæ in Alexandro (& sic in aliis Antiquis) in rei veritate nihil probat: nam loquitur de fomite, (quem vocant peccatum naturæ) existente in parentibus; alii appellant concupiscentiam, alii libidinem; alii denique peccatum originale, quia languor ille semper remanet adhuc post Baptismum; & sic parentes, quantumuis sint Iusti, ac sancti semper generant cum illo fomite, qui quidem etiam transfunditur per generationem in semine; & hoc vocat Alexander, contrahere peccatum à parentibus, & hic fomes etiam fuit in generatione Mariæ, & ab hoc generationis modo solus, solus, solus exceptus fuit Christus; in cuius generatione, seu Conceptione nullum fuit peccatum, fomes, concupiscentia, vel libido: & ex hoc solo principio fundamentali facillimè intelliguntur, & explicantur Doctores antiqui. Quarto nota, quod Alexander de Ales adducit auctoritatem Bernardi pro hoc articulo, & difficultate dicens: contra Bernardus in Epist. contra Lugdunenses Canonicos mouet quæstionem de sanctificatione Virginis, dicens: *Dicitur ne sanctificata, quatenus iam sancta conciperetur, ad per hoc sanctus vocaretur Conceptus?* Sed obiicitur contra hoc: *Non valuit antea sancta esse, quàm esset, sed non erat, ante quam conciperetur: ergo non potuit sanctificari, ante quam conciperetur.* Ergo secundùm intelligentiam Alensis Bernardus loquitur de prima conceptione carnali.

Secundam auctoritatem sic adducunt. Item in artic. 2. *Beata*, inquit, *Virgo in primo instanti suæ Conceptionis sanctificari non potuit. Primò, quia Bernardus dicit, quod in ipso conceptu sanctificari nō potuit, propter peccatū quod inerat; restat ergo, vt post Conceptionem sanctificationē accepisse credatur, quæ excluso peccato sanctam fecit Natiuitatē, non autem Conceptionem. Secundò, quia dicit idem Bernardus, quod quamuis paucis datum sit cum sanctitate nasci, nulli tamen nisi soli Christo datū est cum sanctitate concipi: ergo Virgo non fuit sancta in Conceptione. Tertiò, quia dixit Bernardus: quod quia solus Christus fuit de Spiritu Sancto conceptus; ideò solus ipse fuit in Cōceptione sanctus, quo excepto, necesse est, vt omnes confiteantur illud quod Dauid humiliter cōfitetur dicens: ecce in iniquitatibus conceptus sum, & perconsequens oportet dicere, quod B. Virgo fuit in peccato concepta. Quartò, quia si B. Virgo non fuisset in peccato concepta non habuisset reatum peccati; sed si non habuisset reatū peccati, non indiguisset redemptione facta per Christum, quia redemptio talis est solùm propter peccatum, quod non est secundùm fidem Catholicam tenendū. Quintò, quia Augustinus, & Leo Papa dicunt, quod sicut Christus pro omnibus liberandis venit, ita neminem à reatus peccati liberū reperit, & per cōsequens sequitur, quod B. Virgo peccatū in sui Conceptione habuerit, & ideò dicendū est, quod B. Virgo in sui conceptione sanctificari non potuit, quia tunc peccatum originale contraxit: Hæc ille.* Hanc adducunt Aduersarii ex Alensi; sed in primis talis auctoritas non est Alensis, quia hæc verba nō sunt ex eius resolutione, seu conclusione, sed ex cor-

porè articuli, loquendo in sententia aliorum; positis enim his rationibus, seu auctoritatibus pro vna parte, incipit aliam dicendo: *Ad oppositum, &c.* & adducit rationes pro alia, ac tandèm ponit suam resolutionem dicendo: *Responsio. Supposito, quòd alibi disputatur, &c.* Ex his euidenter patet, quod præallegata verba, non sunt Alensis propria, sed solùm quia ipsa proponit ex aliis, & in tali casu tenebantur dicere Aduersarii; hoc dixerunt aliqui, vt videre est apud Alensem, aliàs si omnia quæ dicunt Doctores, præcipuè Scholastici pro, & contra, adscribitur ipsis, ad quid sunt conclusiones, ac propriæ resolutiones? Deindè verba ista sunt ex secundo articulo: Vbi Alexander inquirit, an in generatione ipsa, vel in coitu coniugali? Sunt expressa verba Alexandri Alēsis in sua conclusione, seu resolutione dicentis: *Supposito quod alibi disputatur, quòd coitus coniugalis possit esse meritorius. Distinguendum, quòd est considerare coniugalem coitum meritorium, secundùm quod est actus personæ, vel naturæ, &c.* Ac concludit sic: *Licèt ergo coitus ex vna parte posset esse meritorius, nunquam tamen conceptio poterit esse meritoria, & ita neque sanctificatio in Conceptione; & ideò Beata Virgo in sui Conceptione sanctificari non potuit.* Patet ergo, quod Alexander solùm inquirit hic, an Virgo Maria potuerit sanctificari in ipsa generatione, seu coitu parentum; conceptionem enim hic sumit pro generatione, sicut in omnibus aliis articulis, sed quid hæc, cum nostra controuersia, scilicèt, cum animatione, quæ facta fuit post octoaginta dies à coitu coniugali? Vel cum peccato originali, & macula existente in anima? Constat ergo etiam ex hac parte, quod Aduersarii sine fundamento, ac ratione adduxerunt hæc verba ex Alensi.

Sed iam admittamus gratis auctoritatem, & videamus qua Veritate, ac fidelitate transcripta sunt Alensis verba? Inquit enim in illo articulo 2. *Consequenter quæritur, vtrum Beata Virgo potuit sanctificari in Conceptione sua, & ostendit B. Bernardus, quòd non, dicens: fortè inter amplexus maritales sanctitas Conceptioni se immiscuit, vt simul sanctificata fuerit, & Concepta? Ita fortè dicetur, sed contra hoc obijcit sic: sed hoc (inquit) non admittit ratio: quomodò namquè, aut sanctitas absque Spiritu sanctificante, aut Sancto Spiritui societas cum peccato fuit: aut peccatum quomodò non fuit, vbi libido non defuit? Item Bernardus: ante Conceptionem minimè sanctificari potuit, quia non erat: sed neque in ipso conceptu propter peccatum, quod inerat, restat ergo, vt post Conceptum in vtero iam existens, sanctificationem accepisse credatur, quæ excluso peccato, sanctam fecit Natiuitatem, non tamen Conceptionem: ergo post Conceptionem, non in Conceptione fuit sanctificata. Idem Bernardus per comparationem ad Christum. Sic paucis filiorum hominum datum est cum sanctitate nasci, non tamen concipi; vt vni sanè seruaretur prærogatiua sancti Conceptus, vel sanctificationis in Conceptu. Cum ergo Christus habeat prærogatiuam sancti Conceptus: patet quòd aliquis alius non fuit sanctificatus in Conceptu: ergo nec Beata Virgo idem: Solus Iesus est de Spiritu Santo Conceptus, quia solus ante Conceptum Sanctus, quo excepto, respicit vniuersos, quod vnus humiliter confitetur: in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. Solus ergo Christus conceptus est absque peccato: non ergo Beata Virgo fuit in suo Conceptu sanctificata. Item si Beata Virgo non fuisset Concepta in peccato: ergo non fuisset obligata peccato, neque habuisset reatum peccati. Si ergo quod non habet reatum peccati, non indiget redemptione, quia redemptio est propter obligationem ad peccatum, & ad reatum peccati: ergo non indigeret redemptione per Christum, quod secundum Catholicam Fidem non est ponendum. Item Saluator noster sicut pro liberandis omnibus venit, ita nullum à reatu liberum reperit. ergo nec Beatam Virginem inuenit liberam à reatu peccati, ergo Concepta fuit in peccato; non ergo sanctificata fuit in Conceptu suo: ad oppositum; coitus coniugalis, potest esse meritorius, sicut dicit Augustinus, &c.* Huculque sunt verba Alexandri Alensis, ex quibus patet, quod ista, sicut & sequentia verba non sunt Alexandri, sed solùm relatiuè ex aliorum opinionibus, seu ventilatio quæstionis pro vtraque parte affirmatiua, & negatiua. Ad rem ergo accedendo dico, quod aduersarii in hac auctoritate primo addiderunt ex proprio cerebro, omnia verba illa: *Beata Virgo in primo instanti suæ Conceptionis sanctificari non potuit*; quæ nullo modo extant in Alensi, & hoc absque dubio cum magna aduertentia, nam hac additione fecerant, quod reliqua verba, quæ claré, & expressè loquuntur de generatione, seu de prima conceptione seminis in vtero matris, de reatu, & obligatione peccati variato sensu, & significatione loquerentur de secunda sanctificatione, seu instantanea animatione, & hæc eadem numero verba addiderunt in Alberto Magno num. 8. auct. 3. & in S. Thoma num. 296. auct. 5. sentientes, quod isti tres antiqui Patres, atque Magistri totius Theologiæ nulla habebant verba directa, & formalia contra Virginis animationem. Secundo, vt celarent illius articuli assumptum, ac intentum, tacuerunt omnia verba illa: *Inter amplexus maritales, vbi libido non defuit*, & alia his similia. Tertio, vbi Alexander: *Vt vni*

sanè

sanè seru aretur prærrogatiua Sancti Conceptus: Ipsi sic: *Nulli tamen nisi soli Christo datum est cum Sanctitate concipi.* Quarto, vbi Alexander: *Solus Iesus est de Spiritu Sancto Conceptus, quia solus ante Conceptum Sanctus.* Ipsi sic: *Quia solus Christus fuit de Spiritu Sancto Conceptus, ideo solus ipse fuit in Conceptione Sanctus,* quæ longè diuersissima sunt. Quinto, vitiarunt illud: *Quo excepto, necessè est, vt omnes confiteantur, &c.* Sicut & illud: *Et perconsequẽs opportet dicere, quòd B. Virgo fuit in peccatu concepta.* Sexto, tacuerunt illud: *Non fuisset obligata peccato*, vt sic occultarent, quod in sententia Alexandri sola obligatio ad peccatum sufficiebat ad redemptionem. Septimo, infra eadem Intentione tacuerunt illud: *Quia redemptio est propter obligationem ad peccatũ,* & loco illius apposuerunt illam: *Quia redemptio talis est solùm propter peccatũ.* Octauo, addiderunt illud: *Quia Augustinus, & Leo Papa dicunt:* Vt sic Alensis manu, & calamo introducerent in suam Aream istos duos Ecclesiæ Patres. Nono, vbi Alexander: *Ergo nec B. Virginem inuenit liberam à reatu peccati; ergo cõcepta fuit in peccato.* Ipsi sic: *Ideò dicendum est, quòd B. Virgo in sui Conceptione sanctificari non potuit, quia tunc peccatum originale cõtraxit.* Vide ergo, ò Lector, quot, quantasque cõmiserunt adulterationes capitales in sola vna auctoritate? videntes quod absque illis nihil dicebat, nec habebat Alensis pro ipsis.

Tertiam auctoritatem sic adducunt. Item in eodem libro, quæstione sequenti art. 1. sic dicit: *B. Virgo per primam Sanctifitionem fuit mundata ab omni culpa; per secundam verò sanctificationem fuit mundata à sordibus vitiorum, idest, ab illis difficultatibus, quas habebat ad tẽdendum in bonum, quæ peccatum consequũtur. Hæc ille.* Hæc auctoritas penitus est ficta, nam Alensis verba præallegato loco, vbi quærit: An necessaria fuerit, secunda B. Virginis sanctificatio? sci licet in Conceptu Saluatoris: In resolutione ad quæstionem solùm habet hæc verba: *Quia igitur solùm quantum ad se ipsam fuit sanctificata in prima sanctificatione, ideò necessaria fuit secunda, & illa prima sanctificatio remouit ab ea omne, quod poterat esse inclinatum ad peccatum, & ad motus carnales, qui serpunt in carne velut serpentes, & tanta fuit illa sanctificatio, vt etiam extenderetur ad alios, &c.* Et post alia cõcludit, sic: *Sic patet, ad quid sanctificatio secunda fuit necessaria, quia per primam erat sanctificata plenissimè in se, quantum ad personam: per secundam fuit sanctificata, vt poterat esse per naturam principium ad carnem aliam, per decisionem à carne sua.* Et in sequenti articulo, idest, 2. quærens, an in Conceptione Filii Dei sanctificata fuerit B. Virgo à culpa? & explicans Glossam illam super Lucam, cap. 1. scilicèt, superueniens Spiritus Sanctus in Virginem, mentem ipsius, ab omni sorde vitiorũ castificauit: posita vna interpretatione circa illa verba: sordes vitiorum, non de peccato, sed de pœna peccati, inquit Alensis: *Sed aliter potest dici, & fortè meliùs, quòd differt peccatum, & vitium, nam peccatum dicit culpam, vitium verò non dicit culpam; sed illud quod sequitur ex culpa, scilicèt, pœnam: non vult ergo Glossa supra dicta dicere, quòd tunc fuerit liberata à peccato per illam sanctificationem secundam, cùm non haberet peccatum; sed fuit liberata à sordibus vitiorum, idest, ab illis difficultatibus, quas habebat ad tendendum in bonum: quæ difficultates dicuntur corruptiones potentiarum animæ, siuè vitia potentiarum, quia sunt obnubilationes earum: & ab his sordibus fuit liberata, ita vt sine difficultate prompta fuerit ad omne bonum diligendum, & verùm discernendum. Est etiam aliter dicendum, supposito quòd fuerit sanctificata in prima sanctificatione ab istis difficultatibus: quoniam dicitur res tunc fieri, cùm innotescit. Sensus ergo illius Glossæ, vel auctoritatis est: Spiritus Sanctus, &c. Castificauit, idest, castam ostendit, scilicèt, quando concepit Filium suum, quia aliqua alia res nõ ita benè probaret istam castificationem, sicut Conceptio Filii Dei. Non vult ergo dicere, quòd priùs non esset castificata à sorde vitiorum; sed quod tunc castitas eius manifestiùs apparuit, quando Filium suum concepit.* Hæc sunt omnia, quæ habet Alensis in illis duobus articulis. Vnde constat, quod verba illa adducta ab Aduersariis: *B. Virgo per primam sanctificationem fuit mundata ab omni culpa*, sunt ficta, & supposita. Nota etiam, quod supra positam Glossam sæpè adducunt Aduersarii pro suæ sententiæ confirmatione, vt infra videbimus, temerè ponentes sordes peccatorum in Virgine Maria tempore Incarnationis, siuè in secunda sanctificatione, vt in prima sanctificatione ponant peccatum. Sed poterant videre, vel saltem timere hanc Catholicam, atque doctissimam Interpretationem Alexandri.

Quartam auctoritatem sic aducunt: Item idem in sequenti articulo: *Beata Virgo per primam sanctificationem fuit totaliter à culpa originali mundata; sed fomes peccati remansit ligatus; sed per secundam sanctificationem fomes fuit totaliter ablatus.* Hæc auctoritas etiam est ficta, & supposita, nã in sequẽti articulo, id est 2. (neque in alio) illa formalia verba non extant, solùm enim in eodem 2. in responsione ad 2. argumentum extant aliqua his similia, videlicèt hæc: *Dico ergo, quod in Virgine nõn remansit culpa post secundam sanctificationem, nec dispositio ad culpã, scilicèt, fomes, sed solùm illud, quod est purè pœna, scilicèt, quod ipsa fuit mortalis post secundam sanctificationem, & hanc etiam*

etiam pœnam accepit Filius eius Christus voluntariè, &c. Et ita non remansit in ea pœna prout ad culpam, sed prout ad maiorem gloriam. Si ergo Aduersarii ex hoc loco suam transcripserunt auctoritatem, ex se patet, quòd a primo vsque ad vltimum verbum sit ficta: si ex alio ipsum ostendant, nam ego in Alensi illam inuenire non potui, nec est.

Quintam auctoritatem sic adducunt: Item in sequenti articulo: *Duo, inquit, erant, quæ prohibebant visionem Dei, videlicèt culpa originalis, & reatus naturæ à peccato causatus, per primam sanctificationem fuit remotum peccatum originale, vt reatus personalis, remanente adhuc reatu naturæ, & ideo si ante Christi Passionem mortua fuisset, non euolasset in cœlum, sed descendisset ad locum Sanctorum Patrum propter reatū naturæ: Hæc ille.* Hæc auctoritas ferè tota est vitiata, & adulterata, nam Alensis quærens: an Virgo Maria per secundam sanctificationem fuerit liberata à reatu carentię visionis Dei: sic inquit: *Dicendū quòd sicut duo sunt, quæ prohibent visionem, scilicèt deffectus visus, vt cæcitas, & deffectus luminis: similiter sunt duo, quæ prohibent visionem Dei æternam, priuans visionem, & prohibens lumen: visionem priuans fuit culpa originalis in singulis personis: prohibens autem lumen fuit ipsa rumphæa; quæ est ex reatu naturæ humanæ generaliter manens; primum prohibet visionem æternam in habitu, secundum in actu, &c. In Virgine ergo per gratiam datam in sanctificatione, remouebatur quid, [illegible] debebat remoueri, quod erat pertinens ad cæcitatem personæ, sed non quod pertinebat ad reatum naturæ, ex quo est deffectus luminis. Ideòque B. Virgo non euolaret ante Passionem, si moreretur: hoc non facit deffectus ex parte ipsius videntis; sed quia sanctificatio non remouet tenebram naturæ, scilicèt rumphæam, quæ est prohibens exterius, quod solùm tollitur per Passionem Christi, &c.* In supra posita ergo auctoritate Alex. de Ales, tot sunt figmenta, quot verba, nec possunt dicere, quòd fortè in aliquo originali extant verba, vt ipsi illa transcribunt; hoc in quam effugium non valet; nam Turrecremata fideliter transcribit; alii verò omnes pessimè; vndè ergo hoc prouenerit, ipsi videãt. Et notet Lector, qua facilitate respondit Alensis ad argumentum Aduersariorum, quod Virgo Maria non ingrederetur Paradisum, si ante passionem Christi mortua fuisset, dicendo, quòd in Maria non erat impedimentum intrinsecū, sed extrinsecum, non originalis, sed romphææ.

Sextam auctoritatem adducunt sic: *Idem dicit in tertio Sententiarum, in multis articulis; & super Psalmum, Deus noster refugium; & in Mariali suo:* Ventilando ergo singula, quæ in his verbis dicuntur. Primo proponit veritas, quod Venetiis anno 1475. apud Ioannem de Colonia, & Ioannem Mathen prodiit liber in folio, cuius finis est: *Hic finis præbetur operis solemnis Domini Alexandri de Ales, Ordinis Minorum, Theologi famosissimi super Tertium librum Sententiarum, quod optime emendatum Venetiis, &c.* Si ergo hunc librum super Tertium Sententiarum citant Aduersarii, falsum est quod dicunt; nam in illo Tertio Sententiarum libro nihil de nouo dicit Alensis, sed solùm illa supra relata ex ipsius Summa repetit eisdem verbis, ita vt nec apicem, vel iota mutet. In bibliotheca Scorialis pluteo VI. litt. E. numer. 33. extat opus manusc. sub hoc titulo: *Diffinitiones in 4. libros Sententiarum Alensis*, & in hoc nihil inuenire potui pro hac materia Conceptionis, nec est. Si autem liber ille Sententiarum est aliquod manuscriptum, vel opus ineditum, ipsum ostendant; alias non reputabitur fides eorum, quia talis libri apud Minoritas nulla extat notitia.

Septimam auctoritatem, & Psalmo 45. qui incipit: *Deus noster, &c.* Admittit veritas pro vera, sed non efficaci. Nam res ita se habet: Quoddam insigne opus super Psalmos prodiit primo absque anno, & loco impressionis; secundo Venetiis anno 1496. sub nomine Alexandri de Ales, & hoc etiam opus nullo mutato verbo extat similiter inter opera Hugonis à S. Caro, vel Theodorici Cardinalis, Ordinis Prædicatorum, tom. 2. Posseuinus, & Vvadingus, fol. 8. Villotus fol. 13. & alii expressè affirmant falsò attribui Hugoni, vt etiam fatentur Aduersarii, dum ipsum opus hic adscribunt Alensi; hoc ergo supposito de libri Auctore. Ad illum versiculum: *Sanctificauit Tabernaculum suum Altissimus*, fol. 129. sic se habent Alensis verba: *Tabernaculum eius fuit eadem B. Virgo, in qua ipse armauit se armis nostræ mortalitatis, quibus contra diabolum militauit. Psalm. 34. Apprehende arma, & scutum. Benè, Tabernaculum sanctificauit Altissimus, quando eam in vtero matris sanctificauit: de hoc Tabernaculo dicit ipsa, Eccle. 24. qui creauit me, requieuit in Tabernaculo meo, &c.* Infra verò: (*Adiuuabit eam Deus mane*) *idest, in principio vitæ suæ, & cum adhuc esset in vtero (diluculo) tenebras originalis peccati tollente.* Hæc sunt omnia verba existentia in prædicto Psalmo pro Conceptionis materia; ex quibus Aduersarii præsumunt deducere hanc consequentiam: ergo Maria contraxit originale peccatū. Sed immeritò, nam consequentia illa non potest deduci ex eo quòd fuerit sanctificata, quia hoc nos libentissimè fatemur, & nullus Catholicus negare potest: nec colligitur ex illis vltimis verbis, *tenebras originalis peccati tollente*, nam tollere est indifferens in sua significatione: qui enim tollit, vel remouet, vel aufert, teste Ioanne de Ianua, in suo Catholicon, folio 291.

291 à tergo, col. 4. & in Thesauro linguæ Latinè, tom. 3. fol. 942. vbi inuenies, quod, tollo significet, delere, eripere, è medio auferre, eleuare. Deindè aliud est tollere tenebras peccati originalis, aliud ipsum originale, post tenebras enim introducitur nox iuxta illud: posuisti tenebras, & facta est nox, Psalmo 103. ver. 20. Si ergo à B. Virgine abstulit Deus tenebras; ergo non fuit in ipsa introducta nox originalis peccati; consonat illud quod dicitur Iob 3. de nocte originalis peccati: expectet lucem, & non videat, nec ortum surgentis Auroræ. Sed de hoc satis, quia est extra nostri propositi assumptum.

Octauam, & vltimam auctoritatem adducunt ex Mariali Alensis: de quo Turrecremata, sic inquit: *Quod verò dicitur ab aliquibus ex aduerso de hoc irrefragabili Doctore, quòd retractauerit hanc conclusionem, morti appropinquans, quousque fides integra, & testimonium sufficiens de hoc fiat coram Sacro Concilio, nullius reputatur esse momenti: quod autem dictum est à quodam alio, quod in suo Mariali retratauerit, manifestè fictitium est, immò in multis locis eiusdem libri; sicut vbi de sanctificatione loquitur Virginis, eandem doctrinam prosequitur, & confirmat.* Et ex his Turrecrematæ Verbis constat, quod ipse vidit Mariale Alensis; & si vidit, quarè non transcripsit vnum saltem, ex illis multis locis, in quibus, vt ipse dicit, suam doctrinam eosirmat? Si transcripsit Alensis verba ex Summa, transcriberet etiam ex Mariali, cum maximè, cognoscens, ac videns, rē esse sub lite, & controuersia, quare ipsamet verba Turrecrematæ ipsum condemnant, at quod non transcripserunt Turrecremata, Bandellus, Vincentia, Deza, & alii ex illo ab ipsis viso Mariali, transcripsit, quidam testis maior omni exceptione, quia nec est Dominicanus, nec Franciscanus, scilicet Goschalcus Hollen, Ordinis S. Augustini, in sermone Conceptionis, his verbis: Composuit librum in honorem Conceptionis Virginis Mariæ, quem intitulauit de vita B. Virginis Mariæ, super illa verba: Nondum erant abyssi, in cuius fine determinat, Virginē fuisse Conceptam absque peccato originali, his verbis: *Nōdum erant abyssi, idest, profunditates originalis peccati, & ego iam Concepta eram; nam abyssus dicitur ab, A b, quod est sine, & Byssus quod est quodam lumini sum subtile, & candidum facium trestitio opere, quorum contraria sunt in peccato originali, quod est tenebrosum per priuationem lucis gratiæ, & grossum per dānum perpetuum, atque turpe per carentiam dilectionis diuinæ. Nondum ergo erant abyssi, idest, peccati originalis profunditates, & ego iam concepta eram, scilicèt præueniente Dei gratiâ, &c.* Hucusque Goschalcus Hollen ex Mariali illo Alensis. Cui ergo credemus, an Turrecrematę tacenti, testi alias parum veridico, & fideli? vel huic vndique celebri, & indifferenti? Sed quia in ore duorum; vel trium fiat omne verbum. Mauritius de Villa probata, ex Ordine Prædicatorum comprobat supradicta, vt in nostra Militia Immaculatæ Conceptionis latè videbitur. Insuper Michael de Carchano, Mediolanensis Doctor antiquus, ac probatissimæ vitæ in suo Quadragesimali de pœnitentia, Sermone de Conceptione, part. 3. loquens de Alexandro de Ales, ac de eius liberatione à grauissima infirmitate meritis Virginis Mariæ, sic inquit: *Ipse verò non ingratus de tanto beneficio, reddidit quod vouerat, cōposuitque librum vnum pulchrum, vbi continentur omnia facta istius mellifluæ Conceptionis Virginis, qui diuiditur in sex libros; & in fine tertii libri, capite penultimo, quærit vtrū Virgo Benedicta sit in originali peccato concepta: & in corpore quæstionis ponit istum illud miraculum factum à Virgine in se ipso, & ideò determinauit, Virginem fuisse conceptam sine peccato originali; docet, & prædicat eius Conceptionem colendam, reuocatque, & retractat quidquid in 3. Sententiarum dixerat, &c.* Hæc sunt verba Michaelis à Mediolano, subscribunt Daniel Agricola in sua Corona de Conceptione, Ioannes Vitalis Cardinalis in suo Defensorio, Ancilla 3. auctor 4. qui omnes sunt Auctores antiqui, sicut & Alanus Parisiensis, quem apud me manuscriptum habeo, & scripsit ante annum 1390. nam ex Moderníoribus incipiendo a Bernar. de Bustis, qui scripsit anno 1479. Serm. 9. part. 3. fol. 120. colum. 2. Ioann. Celaya in 3. disp. & aliis dicentibus de Alensi. Tantum potuit in tanto viro vis diuina, vt solitus sit reddere has voces, in quibus animam exalabit: *Maria Domina mea tota pulchra es formosa, & macula originalis peccati nunquam fuit in te, &c.* Possem adducere 150. Doctores hoc ipsum affirmantes. Scilicèt Anton. Cucharum in suo Elucidario, & Ludouic. a Turri, de Verona, & sic discurrendo per omnes alios, qui hucusque scripserūt de hoc mysterio. Ergo malè, & frustra adducitur Alensis. Notet verò Lector, librū illum Mariale fuisse de vita B. Virginis Mariæ diuisum in sex libros, & quod in fine tertii capit. penultimo agit de Conceptione, & videat infra numer. 295. Thomam Alensem, quia hic Doctor etiam est tripilicatus cum illo, & sequenti Alexandro NeKam.

(**)

ALEXANDER Nequam, vel Nekam. Hunc Doctorem absque aliqua Auctoritate signo, vel circumstantia, adducunt, *Ioan. Capreol. & Paul. Soncinas in 3. sent. dist. 3. Turrecrem. solùm incidenter, vt videbimus infra num. 29.*

VERITAS 13.

HIC Doctor, natione Anglus, qui ad annum 1210. claruisse dicitur, fuit sua ætate doctissimus, magnus Theologus, ac celebris fama, & opinione; tàm apud Nomenclatores, quàm apud Auctores scribentes pro Immaculata Virginis Conceptione; solumque est differentia inter ipsos, an fuerit Canonicus Regularis, vel ex Ordine Minorum: plura scripsit, quorum Cathalogum recesent Pitseus, fol. 299. Aliqui dicunt, & affirmant hùnc fuisse Alexandrum de Ales, & nō absque rationabili, ac sufficientissimo fundamento, tum ex nomine, patria, Religione, & tempore quo vixit; tum quia multa opera ad scribantur huic, quæ sunt Alensis; tum denique ex infirmitate, miraculo, atque mutatione sententiæ de Virginis Conceptione, &c. Et si hæc solida coniectura subsistere debet, Auctor iste non tantum est duplicatus cum antecedenti, sed triplicatus cum Thoma de Ales, de quo nu. 295. & hæc de Autore.

Auctoritatem nullam adducunt Capreolus, nec Soncinas, aut Turrecremata sed solum nomen siccum, ac nudum, & ex hac parte pro suspecto etiā debet reputari, eo maximè, quia nec Anonymus, Bandellus, nec Vincentia scribentes post Capreolum, de tali Alexandro nec minimam faciunt mentionem, fortè existimātes, illum non ad suam, sed nostram pertinere sententiam. Nam Alexander iste, quia miraculosè fuerat à quadam grauissima infirmitate liberatus, scripsit librum pro Immaculata puritate Virginis Mariæ, seu Sermonem, qui incipit: *Fiat lux*, vt referunt ex Scriptoribus antiquis, Alanus Parisiensis in principio sui libri de Conceptione Auctore; Ioannes Vitalis in suo Defensorio, lib. 4. ancill. 7. Petrus de Candia postea Summus Pontifex Alexander V. in suo tractatu, vel quæstione de Conceptione *§. circa 2. viam.* ad finem, cuius hæc sunt verba: *Et pro ista parte est Linconiensis, Alexander Nequam, qui in fine vitæ suæ exponens passum illum, qui in Canticis Canticorum, videlicet. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te, exclusit ab ea omnem fœtorem criminis originalis, actualis, & venialis*: Ludouicus à Turri de Verona fol. 57. colum. 3. Antonius Cucharus Episcopus Acernensis, ac omnibus istis antiquior, Henricus de Hasia Carthusianus, in illa epistola Conceptionis, quam scripsit contra Guarronem, part. 3. cap. 10. de qua latè nos infra numer. 44. ad finem, & alii. Ex Modernioribus Balleus fol. 99. Pitseus in sua Bibliotheca Anglicana, fol. 299. Hyppol. Marracius fol. 39. D. Antonius de Leō in sua Bi. manusc. & vt vno verbo dicam, omnes Scribentes de Conceptione, hoc ipsum vnanimes fatentur. Videat ergo Lector, quibus sit præstanda fides? an tribus Patribus Dominicanis, vel sexaginta tribus ex diuersis ordinibus? Supponendo, quod nullus ex Aduersariis vidit opera Alexādri Nekam (vt colligitur ex ipsomet Turrecremata, par. 6. cap. 28. fol. 112.) sed loquuti sunt ex aliorum testimonio, scilicet, Alani, & Vitalis: dicit enim primus, loco supra citato loquendo in persona Virginis Mariæ: *Alexandrum, inquam in Anglia me flagellantem, in quodam lumine mirificum raptus perspicuam veritatem cognoscens, cui ad hærebat feritatem recētratans, me ab exordio lucem faciam prædicat assumpto themate: fiat lux.* Vitalis vero sic inquit: *Secundus Alexander Nequam, qui primo Aduersarius existens. 3. dist. 3. posteà correctus à Deo, retractauit publicè, ostendens Sacram Virginem fuisse sine originali conceptam in Sermone, qui incipit: fiat lux*: Ex quibus Turrecremata argumentabatur. Secundùm vestram confessionem Alexander Nequam sustinuit nostram opinionem in 3. dist. 3. de retractatione autem illa facta in Sermone: *Fiat lux*, non constat: igitur iste pro nobis erit. Hoc fuit debile Aduersariorum fundamentum vt non dicam inane, amplectentes feritatem quia erat flagellatio, & nolentes recipere retractationem; volentes se conuertere ad Alexandri tenebras, non ad Nequam lucem; siuè ad primum mendatium, non ad secundam veritatem aures, & cor applicare. Præcipuè, cùm infra Ancill. 7. hanc Alexandri retractationem sic testificent prædicti Doctores: *Item notum habemus de venerabili Doctore Alexandro Nequam, qui cum istam opinionem contra Sacram Virginem plus iusto defensaret ab Angelo Dei pœnis duris correctus est, donec Sacræ Virginis meritis illuminatus à Deo, oppositum tenere vouit; vt ipse in sua reuocatione fatetur, quæ incipit: fiat lux; & testis est Anglia huius facti.* Supposito ergo quod Soncinas hunc extraxit à Capreolo, & hic vt ipse affirmat à Guillelmo de Gannaco, & nullus adducit auctoritatem, aut saltem citationem existimare debemus Gānacum loquutum fuisse, sine fundamento, ac fortè etiam sine veritate.

ALVA-

ALVARVS Hispanus Episcopus Siluenĕsis, Ordinis Minorum, in libro de Planctu Ecclesiæ, articul. 52. *Turrecrem. part. 6. cap. 21. fol. 122. à tergo. Anonym. Auctore 103. Bandell. cap. 24. Deza fol. 45. à tergo Spina part. 6. cap. 4. Pet. de Vincen. Grysal. Brixianus: Barelete Arpaleg. disp. 2. art. 1.*

VERITAS 14.

HVNC Doctorem cum sufficienti fundamento, adducũ Aduersarii; Aluarus enim cognomento Pelagius, Episcopus Syluiensis, siue Algaruariorum in Regno Lusitaniæ, fuit secũdùm aliquos S.R.E. Cardinalis, & scripsit tempore Ioannis XXII. (quando nauicula Ordinis Minorum penè operiebatur fluctibus) librum illũ de Planctu Ecclesiæ, quem ipse vltimo correxit anno 1335. & extat impressus, primo per Ioannem Zeiner de Rutlingen anno 1474. in fol. magno, & secundò Venetiis 1560. atque in pluribus Bibliothecis vidi hoc opus manuscriptum. Huius ergò Autoris verba sic adducuntur ab Aduersariis: Idem tenet Dominus Aluarus Hispanus Episcopus Siluenensis in libro suo, quem intitulauit de Planctu Ecclesiæ, sic dicens: *De Matre Christi Beatissima tenent Sancti, & maximè Augustinus, & Bernardus, quòd nunquam peccauit actualiter, tamen in originali peccato concepta fuit, sicut cæteri homines, qui ex commixtione seminum concepti sunt; quia ab illa sententia Dauid: ecce in iniquitatibus conceptus sum; nullus excipitur, nisi Christus, qui non de semine humano, sed de Spiritu Sancto conceptus est. Ad hoc facit, quod habetur de consecratione dist. 4. cap. firmissimè, & Glossa super cap. 1. de consecratione, dist. 3. & Glossa super cap. 2. & super cap. per Baptismum de consecratione, dist. 4. & facit optimè 27. quæst. 2. omne. Et hãc sententiam tenent omnes antiqui Theologi, videlicèt Alexander, Thomas, Bonauentura, &* Richardus, *licèt quidam noui Theologi à sensu communi Ecclesiæ recedentes contrarium teneant, indeuoti reuera Dominæ nostræ, cuius deuoti per hoc apparere nituntur, quorum noua opinio, & fantastica fit penitùs à fidelibus cancellata: Hæc ille.* Hucusque Bandellus, & Vincentia.

Auctoritas verò Pelagii, scrutatis omnibus originalibus, lib. 2. in illo articulo, siuè cap. 52. fol. 110. circa principium, littera B. sic se habet: *De Matre etiam eius Beatissima, tenent Sancti, maximè Augustinus, quòd non peccauit etiam venialiter in hac vita, tamen in originali peccato concepta fuit, sicut & cæteri homines, quia ab illa sententia Patris sui Dauid: ecce enim in iniquitatibus cõceptus sum, Psalm. 50. XXXIII. quæst. 4. Vir cum propria: nullus excipitur, nisi Christus, qui non de semine humano, sed de Spiritu Sancto, & in vtero Virginis, iam sanctificato, conceptus fuit. Extra de Summ. Trinitat. cap. 1. 23. dist. qui Episcopus. Domina autem nostra de semine vtriusque parentis Ioachimi, & Annæ concepta fuit, sicut cætera mulieres, non de Spiritu Sancto, sicut Filius, & ideò in originali peccato fuit concepta, vt latè probat Bernardus in Epistola, quam scribit Canonicis Lugdunensibus, in qua reprehendit eos, quia Conceptionis festum Dominæ celebrant, quod non decet fieri, sed quum fit, referri debet ad sanctificationem eius in vtero, quia secundùm Bernardum ante fuit sancta, quàm nata: Vnde & Augustinus super hoc ad Petrum Diaconum ait de consecratione dist. 4. firmissimè tene, & nullatenùs dubites, omnem hominem, qui per concubitum viri & mulieris concipitur, cum originali peccato nasci, impietati subditum, mortique subiectum, & ob hoc naturaliter nasci filiũ iræ, de qua dicit Apostolus: eramus natura filij iræ, sicut & cæteri, Ephes. 2. & Roman. 5. ad hoc facit quod legitur, & notat. De consecratione dist. 4. cap. 2. in verbo. Miraculo. Glossa: vt in Beata Maria. Et de consecrat. dist. 3. cap. 1. in Glossa de festo: & facit optimè 27. quæst. 2. omne. Et hanc sententiam tenent omnes antiqui Theologi, Alexander, Thomas in suo 4. & 2. Bonauentura, Ricardus. Licèt quidam noui Theologi à sensu Ecclesiæ recedentes communi, tenere contra, indeuoti reuera Dominæ, ei tamem deuoti cupientes apparere nitantur, eam quodammodo sic Deo, & suo Filio comparantes, quorum noua opinio, & fantastica fit à fidelibus cancellata.* Hæc sunt verba Aluari Pelagii, prout correspõdent auctoritati Bandelli.

Turrecremata verò vltra progreditur sic: *cancellata; quia sanctificationem Virginis negant, contra id quod tenet Eclesia, ipsam sanctificatam fuisse; si enim in peccato originali quod contrahitur in animæ infusione vt notatur, de consecratione dist. 4. cap. non ex æquo, in Glossa, non fuisset concepta, sanctificatio necessaria non fuisset, sicut nec in Christo, & ideò Romana Ecclesia festum Conceptionis non agit, sed tolerat maxime in Anglia, non tamen probat: quia quod permittitur, non approbatur 4. dist. Denique 31. quæst. 1. hac ratione vel illud festum debet referri ad sanctificationem Virginis, non ad Conceptionem, vt dictum est, & ita dicit Oratio quæ dicitur in hoc festo Romæ, in Sãcta Maria Maiori: Deus qui sanctificationem Virginis, &c. Sicut vidi, & audiui, cum ibi de ista sanctificatione prædicarem in isto festo. Pro hac veritate facit illud Salomonis Prouerb. 25.: Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimum: vas fuit Virgo Maria, quæ rubiginẽ originalis peccati ablata per sanctificationem in vtero, sancta, &*

& purissima in Natiuitate sua egressa est ex vtero. Et illud Psalm. Sanctificauit Tabernaculum suũ Altissimus Tabernaculũ sanctificatum Dei fuit Virgo Maria: iuxta illud Eccle. 24. Qui creauit me, requieuit in Tabernaculo meo. Facit & verbũ Augustini, in Sermone Purificationis dicentis: Solus est sine peccato natus, qui sine virili complexu, non cõcupiscientia carnis, sed obedientia genuit mentis. Hoc etiam determinat Augustinus super Genesim ad litteram 10. capite. Idem tenet Magister sen tentiarum lib. 3. Hæc ille.

Hæc vltima auctoritatis pars adducta à Turrecremata in originalibus Aluari Pelagii sic se habet: *Quia sanctificationem Virginis negat, contra id quod tenet Ecclesia, ipsam sanctificationem fuisse, & sic secundùm Bernardum, ante eam sanctam, id est, sanctificatam in vtero, quàm natam extra vterum. Si enim in peccato originali, quod contrahitur in animæ infusione, vt notatur de consecratione, dist. 4. non ex quo, in Glossa 2. non fuisset concepta, sanctificatio necessaria non fuisset, sicut nec in Christo: Ideò Romana Ecclesia festum Conceptionis non agit, & si tolerat, quod alicubi fiat, maximè in Anglia; non tamen approbat, quia quod permittitur, non approbatur, 4. dist. denique 21. quæst. 1. hac ratione. Vel illud festum debet referri ad sanctificationẽ Virginis non Conceptionem, vt dictum est. Et ita dicit Oratio, quæ dicitur in hoc festo Romæ in S. Maria Maiori: Deus qui sãctificationẽ Virginis, &c. Sicut vidi, & audiui, quum ibi de ista sanctificatione prædicarem, in isto festo sanctificationis, quod fit in Decembri ante festum Natiuitatis per quindecim dies. Pro hac veritate facit illud Salom. Prouer. 25. Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimũ: vas purissimum fuit Virgo, quæ rubigine originalis peccati abluta per sanctificationem in vtero factã purissima in necessitate sua egressa est ex vtero, & illud Psalm. 45. Sanctificauit Tabernaculũ suũ Altissimus Tabernaculũ sanctificatum Dei fuit Virgo Maria, iuxta illud Eccle. 24. Et qui creauit me, requieuit in Tabernaculo meo. Facit verbũ Augustini in Sermone Purificationis dicentis: Solus est sine peccato natus, quẽ sine viri cõplexu non concupiscentia carnis, sed obedientia genuit mentis. Hoc etiam determinat Augustinus super Genes. ad litteram 6. cap. facit de pœnit. dist. 2. si enim in fine. Ibi & docuimus, quòd excepto Deo, omnis creatura sub vitio sit, &c. Idem tenet Magister sententiarum contra hos etiam, qui impeccantiam posse haberi in hac vita dicũt, &c.* Hæc sunt omnia, quæ habet Pelagius, & adducũt Aduersarii pro sua opinione, regulando ergo ipsorum verba cum originalibus reperies, ò Lector, sequentia vitia, seu adulterationes.

Primo, quia vbi Aluarus dicit: *Maximè Augustinus*, ipsi ex proprio marte addiderunt, *& Bernardus*, vt sic multiplicarent Sanctos pro se. Secũdo, vbi Pelagius: *Quòd non peccauit etiam venialiter*, ipsi sic: *Quod nunquam peccauit actualiter*. Est enim magna differentia in his locutionibus; nam peccare actualiter, latiùs patet. Tertio, addiderunt illa verba: *Qui ex commixtione seminum concepti sunt*, quæ in Pelagio minimè extant, & sunt cardo totius auctoritatis. Quarto, vbi Pelagius: *Qui non de semine humano, sed de Spiritu Sancto, & in vtero Virginis iam sanctificato*, prætermiserunt omnia vltima verba, quia erant in laudem Virginis, & exprimebant mentem Pelagii. Quinto, tacuerunt omnem illam clausulam: *Domina autem nostra de semine vtriusque parentis Ioachim, & Annæ concepta fuit, &c.* Quia ex illa constabat Pelagium vocasse generationem parentũ Conceptionem, sicut faciunt omnes antiqui Scriptores, & ex illis pariter colligebatur Bernardi mens in Epistola ad Lugdunenses: ac tandem quod ipsam generationem actualem parentũ vocabant festum Conceptionis celebratũ die octaua Decẽbris, & ob hoc affirmabant festiuũdum esse per ordinem ad sanctificationem, seu animationem (suppositaque illa æquiuocatione antiquorum, benè dicebant) istam clausulã non prætermisit Turrecremata, sed adulterauit aliam maioris momenti, & sit. Sexta, nam vbi Pelagius: *In glossa de festo, & facit optimè 27. quæst. 2. omne*, ipse sic: *In Glossa verbo de festo*, & superinseruit ex proprio cerebro sequentia: *Idem habetur in Glossa per Baptismum dist. 4. ibidem dicente: Natiuitas Mariæ in vtero nõ celebratur, & facit optimè, &c.* Qua veritate hoc superaddidit ipse videat. Septimo, prætermiserunt illud: *Thomas in 4. & 2.* Octauo, illud Pelagii: *tenere contra nituntur*, ipsi sic vitiarunt: *Contrarium teneant.* Nono, vbi Pelagius: *Sit à fidelibus cancellata*, ipsi addiderunt: *penitùs*, vt suum exprimerent desiderium. Decimo, vbi Pelagius: *Negat*, in singulari, ipsi in plurali, *Negant*, vt sic omnes opinantes damnarent. Vndecimo, vbi Pelagius: *Ipsam sanctificationem fuisse*, ipsi sic: *Ipsam sanctificatã fuisse*, transeuntes de actione ad terminũ. Duodecimo, omiserunt totã illam clausulã: *Et sic secundùm Bernardũ ante eã sanctã, id est, sanctificatam in vtero, quã natam extra vterum.* Decimotertio, vbi Pelagius: *Et si tolerat, quod alicubi fiat, maximè in Anglia*, ipsi sic mutilantes verba: *Sed tolerat, maximè in Anglia.* Decimoquarto, tacuerũt totam istam signatam clausulam: *In isto festo sanctificationis, quod fit in Decembri ante festum Natiuitatis per quindecim dies*, vt sic legentes deciperent, existimantes, quod in Ecclesia S. Mariæ Maioris, de vrbe aliquando celebratum fuerit festum sub titulo sanctificationis; quod falsum est, quia nullum Breuiarium Romanum, impressum, nec manuscriptum habet officium sub illo titulo sanctificationis, & existimo

me

me vidisse, ac legisse Romæ, & alibi omnia Breuiaria antiqua; vide de hoc latè infra verbo, officia Ecclesiastica num. 231. Decimoquinto vbi Pelagius: *Vas purissimum fuit Virgo.* Ipsi sic: *Vas fuit Virgo,* auferentes, & relegantes à Virgine titulum illum, *purissimum.* Decimosexto, vbi Pelagius: rubigine originalis peccati *abluta,* ipsi *ablata,* quæ diuersissima sunt, vt de se patet, quantum ad litteram, & plus quantum ad sensum, vt infra dicam. Decimoseptimo, vbi Pelagius: *Per sanctificationem in vtero factam purissima, &c.* ipsi sic: *Per sanctificationem in vtero,* & apposita diuisione, *Sancta, & purissima, &c.* In quibus verbis est duplex magna adulteratio, nam tacuerunt illud, *factam,* & apposuerunt illud, *Sancta,* & sic totus immutatus est sensus. Decimo octauo, vt vltimam clauem suis adulterationibus imponerent, quia vbi Pelagius: *Purissima in sua necessitate egressa est.* Ipsi sic: *Purissima in sua Natiuitate egressa est,* ponentes loco necessitatis verbum Natiuitatis. Decimo nono, vitiarunt illud Augustini, de Genesi ad litteram, cap. 6. iudicantes ipsi quod in 10. expressiùs sit locutus Augustinus. Vigesimo, etiam addiderunt illud: Magister Sententiarum *tertio libro.* Istæ sunt viginti adulterationes commissæ in littera, nunc verò aliqua dicamus circa sensum, & sententiam Pelagii.

Fateor, & iterum profiteror, quòd Aduersarii cum sufficienti fundamento adducunt pro sua sententia Aluarum Pelagium, vt expressè denotant illæ duæ absolutę propositiones. *Tamen in originali peccato Concepta fuit, &c.* Et illa: *Si enim in peccato originali, quod contrahitur in anima infusione, non fuisset Concepta, sanctificatio necessaria non fuisset, &c.* Sed si verba eius attentè considerentur, adhuc possunt ad sanum sensum reduci, quia loquitur contra illos qui affirmabant Virginem Mariam sanctificatam fuisse in semine parentum, ita vt in sua generatione nulla interfuerit libido, concupiscentia, vel peccatum, & quod festiuitas Conceptionis talis erat, & colebatur per ordinem, & respectum ad illam primam seminis generationem, quæ pura, & sancta fuerat; quare in infusione animæ nulla extitit necessaria sanctificatio de nouo: hoc ergo impugnat Aluarus Pelagius, dicens, quòd ne æquatur Virginis Conceptio Christi Incarnationi, cuius mirabilis, ac ineffabilis Conceptio fuit absque vllo libidinis, atque concupiscentiæ prurito, à quibus Virgo Maria fuit purgata, purificata, & sanctificata; quia in semine illo erant necessario rubigines peccati originalis, seu reliquiæ fomitis, & necessitatis contrahendi originale in sua animatione, & ab hac *rubigine originalis peccati abluta per sanctificationem in vtero factam, purissima in necessitate sua egressa est ex vtero.* Et quòd hæc fuerit mens auctoris huius patet, ex his primis verbis: *Domina autem de semine vtriusque parentis Ioachimi & Annæ Concepta fuit, sicut cæteræ mulieres, non de Spiritu Sancto, sicut Filius; & ideò in originali peccato Concepta fuit, &c.* Item quia dicit: *Si enim in peccato originali, quod contrahitur in animæ infusione, non fuisset concepta, sanctificatio necessaria non fuisset, sicut nec in Christo.* Ergo Pelagius solum nititur probare, quod in Conceptione Mariæ fuit necessaria sanctificatio pro illo peccato originali, quod contrahitur in infusione animæ; & sic in infusione animæ Mariæ fuit sanctificatio, & hoc nos non negamus; quia hæc propositio: *In Mariæ Conceptione fuit necessaria sanctificatio, quia fuit concepta in peccato illo originali, quod contrahitur in anima infusione:* quæ est ipsissima Pelagii, non est immediatè, & formaliter contra nostram sententiam, quia loquitur de illo peccato originali, in quo Christus non fuit conceptus, id est, concupiscentia, & libidine, &c. Et ideo ipse non eguit sanctificatione, quod aliter contingit in Virgine, quia cum esset Concepta in illo peccato originali, à qua anima maculatur in sui infusione, ideò indiguit sanctificatione, &c. Cùm ergo in his verbis nitatur totus sequens discursus Pelagii, & hic loquatur expressè de peccato originali generationis, videtur ipsum locutum fuisse sicut locuti sunt ferè omnes Antiqui, quorum in hoc Ventilabro passim inuenies exempla clarissima. Deinde si Aluarus Pelagius clarè, & expressè erat pro vestra sententia, quare ipsum vitiastis tot adulterationibus?

AMBROSIVS Sanctus, & Ecclesiæ Doctor super Epistol. ad Roman. & super Lucam, & Isaiam, vt allegatur ab Augustino in 1. contra Iulianum, & in 1. de Nuptiis, & concupiscent. ac in lib. de Arca Noe, vt allegatur ab Augustino in 2. contra Iulianum. Item in eodem contra Nouatianos. Item in libro de Sacramento Regenerationis, siue de Philosophia. Item in Apologia Prophetæ Dauid, vt allegatur ab Augustino. Item super illud: Ecce enim in iniquitatibus, &c. & in Hexameron. Item super Lucam, vt allegatur à S. Thoma. Item in Sermone Purificationis, & super Tobiam, & in multis locis. *Ita Anonym. via 1. ration. 11. Auctor. 13. & ration. 9. Auctor. 16. & via 3. part. 2. Auctor. 24. Bandellus cap. 10. & in Officio lection. 4. Deza fol. 16. à tergo, Vincent. Capreolus, Grysald, Castellanus, Brixien. Soncin. Canus, S. Antoninus, & Barelete.*

VERITAS 15.

IOANNES De Turrecremata ad faciendam illam celebrem relationem pro sua sententia coram patribus Concilii Basiliensis, nullam inuenit auctoritatem ex S. Ambrosio, at vnus solus Bandellus, & scribentes post ipsum quam plures repererunt, quas sigillatim in medium adducimus, & in area proponimus, vt trituratæ, & ventilatæ ex editionibus Parisiens. 1549. & 1529. Coloniens. 1465. & Basiliens. 1490. & 1492. atque 1555. Romæ 1585. & 1587. ac nouissimè Parisiis 1632. & ibidem 1614. omnibus constet, qua veritate, ac legalitate magnum Ambrosium, Archiepiscopū Mediolanensem, ac Sanctissimum Ecclesiæ Doctorem pro se adducant.

Primo ergo sic dicit Bandellus: Ambrosius quoque Mediolanensis Episcopus, atque inter alios Ecclesiasticos scriptores Doctor grauissimus, Beatam Virginem aliquando fuisse sub peccato constanter affirmat, nam in libro super Beati immaculati sic dicit: *Nemo hominum sine peccato, fuit nisi solus Dominus Iesus, quem non cognoscentem peccatum sacrificium fecit pro nobis Pater; venit enim Dominus Iesus, & in carne quæ peccato in matre fuerat obnoxia, militiam virtutis exercuit: Hæc ille.* Auctoritas verò Ambrosii tom. 2. Octonario 7. ad illa verba: *Et ne auferas ex ore meo verbum veritatis, &c.* column. 920. littera E. post medium sic se habet: *Omnes intra retia erant, imò adhuc intra retia sumus; quia nemo sine peccato nisi solus Iesus, quem non cognoscentem peccatum, peccatum pro nobis fecit Pater. Etenim tradidit eum laqueis; tradidit eum retibus mittens, eum n n in peccato, in quo erant omnes homines, sed in similitudine carnis peccati, vt de peccato damnaret peccatum in carne. Peccatum erat caro secundum illud, quia hæreditario erat damnata maledicto. Peccatum erat illecebra, & ministra peccati: venit Dominus Iesus, & in carne peccato obnoxia militiam virtutis exercuit.* Conferendo ergo vnam auctoritatem cum alia, euidenter inuenitur, quod Ambrosii viciata fuerit. Primo, quia prætermiserunt illud: *Omnes intra retia erant, imò adhuc intra retia sumus*; quibus exprimit Ambrosius tempora antiquæ, ac nouæ Legis. Secundo, vbi Ambrosius: *Nemo sine peccato, nisi solus Iesus.* Ipsi: *Nemo hominum sine peccato fuit*, addendo illud *hominum*, & verbum illud præteriti temporis *fuit*, vt propositionem Ambrosii determinarēt solum ad præteritos. Tertiò, vbi Ambrosius, *peccatum pro nobis fecit Pater.* Ipsi, *sacrificium fecit pro nobis Pater.* Cauillosè enim satis mutarunt nomen, *peccatum*, in, *sacrificium.* Quarto, prætermissa sunt omnia sequentia verba, in quibus Ambrosius exprimit suam mentem circa peccatum, & rectè: inquit enim: *Peccatum erat caro, & peccatum erat illecebra*; de his enim peccatis loquitur Ambrosius, non de originali. Quinto, vbi Ambrosius: *Et in carne peccato obnoxia*; Bandellus absque vllo timore apposuit: *Et in carne quæ peccato in Matre fuerat obnoxia*, addendo ex propriis illud, *In Matre*, vt sic non hominis, sed Dei Matrem purissimam, quam Ambrosius non comprehendit, ipse intrà retia includeret.

Anonymus sic adducit auctoritatem: Item Ambrosius super Beati immaculati in via, in versu: & nè auferas de ore meo verbum veritatis, sic dicit: *Viderat Ecclesia vel anima iusti Christum salientem, sicut hinnullum super montes, & eminentem super retia, benè eminens est Christus, quia ipse solus est, quem retia non inuoluerunt peccatorum; omnes intra retitia erant imò adhuc intra retia sumus, quia nemo sine peccato nisi solus Iesus, quem non cognoscentem peccatum sacrificium pro nobis fecit Pater: venit Dominus Iesus, & in carne quæ peccato fuerat obnoxia, militiam virtutis exercuit: Hæc ille.* Hæc habet vitia sequentia, addidit illud: *Christum.* Deindè prætermisit 42. lineas, in quibus Ambrosius agit de peccatis luxuriæ, concupiscentiæ, &c. sub methaphora fenestrarum, & prosequitur sic: *Per has fenestras prospicit Christus, vt vocet sponsam eminens super retia, quia solus est quem retia non inuenerunt peccatorum; omnes intra, &c.* Ex quibus patet, quod loquitur de peccatis actualibus. Alia quam plura dereliquit Anonymus, saluo quod non addidit illud: *In Matre*; ex quo cognoscitur, quòd illa pessima adulteratio non processit ab originalibus, sed ex mente Bandelli.

Secunda auctoritas talis est: Item, idem, super Epistolam ad Romanos 8. super illud; *Misit, &c. Misit*, inquit Apostolus, *Deus Filium suum in similitudinem carnis peccati, quia cum eadem sit caro Christi secundum substantiam, sicut caro nostra, non tamen ita nata est in vtero sicut caro nostra; est enim sanctificata, & nata in vtero sine peccato, & etiam ipse in illa nunquam peccauit. Ideò enim Virginalis vterus electus est ad concipiēdum Dominum, vt in sanctitate differret caro Dominica à carne nostra. Propterea ergo similem dixit, quia de eadem substantia carnis venit, sed in eadem qualitate peccati Concepta non fuit. Expiata est caro Domini à Spiritu Sancto in Virgine, vt in tali corpore nasceretur, quale fuit corpus Adæ ante peccatum: Hæc ille.* Ambrosii verò verba, tom.

tom. 3. column. 286. littera E. secundùm veritatem sic se habent: *Ob hoc Deus Filium suum misit in similitudinem carnis peccati. Hæc est similitudo carnis peccati, quia quamuis eadem caro sit quæ & nostra, non tamen ita facta in vtero est, & nata, sicut & caro nostra; est enim sanctificata in vtero, & nata sine peccato, & neque ille in ipsa peccauit: ideò enim Virginalis vterus electus est ad partum Dominicum, vt in sanctitate differret caro Domini à carne nostra. In causa enim similis est, non in qualitate peccati substantiæ; propterea ergo similem dixit, quia de eadem substantia carnis, non eandem habuit Natiuitatem, quia peccato subiectum non fuit Corpus Domini. Expiata est enim à Spiritu Sancto caro Domini, vt in tali corpore nasceretur, quale fuit Adæ ante peccatum, salua tamen sententia data in Adam, &c.* Perpende ergo adulterationes huius auctoritatis. Primo, omiserunt illud. *Hæc est similitudo carnis peccati.* Secundo, addiderunt alterum: *Caro Christi secundùm substantiam.* Tertio, vbi Ambrosius: *Ita facta*, ipsi *nata*, quæ longè diuersa sunt, nam Ambrosius vtrumque dicit, scilicèt, quod fuerit *facta*, & *nata* in vtero aliter quam caro nostra; Aduersarii verò tacuerunt illud, *facta*. Quarto, vbi Ambrosius: *Est enim sanctificata in vtero, & nata sine peccato.* Ipsi aliter: *Est enim sanctificata, & nata in vtero sine peccato.* Quæ inter se valde differunt, nam aliud est sanctificari in vtero, & nasci sine peccato, aliud verò, nasci in vtero sine peccato; propositio Ambrosii comprehendit Conceptionem, & Natiuitatem; Aduersariorum solùm Conceptionem; & obiter nota, Lector, quod Ambrosius etiam vocat carnem Christi sanctificatam, & expiatam in vtero, & tamen non ex eo colligitur, quod caro illa sanctissima infecta fuerit aliqua macula; & hoc dico propter Aduersarios, nam vbicumque legunt: Virgo Maria fuit sanctificata in vtero, vel expiata illam pro viribus nituntur maculare, affirmantes, quod non potest esse sanctificatio, vel expiatio nisi à peccato; & licèt de expiatione cum aliquo fundamento poterant loqui; de sanctificatione verò absolutè errant; quia omne quod ex non sancto fit sanctum, dicitur sanctificatum esse, & cuicumque Deus infudit suam gratiam, siuè sit, vel non sit obnoxius peccato, dicitur Sanctus, & sanctificatus, vt in Angelis, humanitate Christi, & Maria, sed de hoc aliàs. Quinto, addiderunt illud *nunquam*. Sexto, vbi Ambrosius: Ideo Virginalis vterus *electus est ad partum*. Ipsi sic: *Ad concipiendum*, vt stabilirent, quod solus Virginalis vterus poterat concipere sine peccato. Septimo, prætermiserunt illam clausulam: *In causa enim similis est, non in qualitate peccati substantiæ.* Octauo, addiderunt verbum illud *venit*. Nono, vbi Ambrosius: *Non eandem habuit Natiuitatem, quia peccato subiectum non fuit corpus Domini.* Ipsi sic; *Sed in eadem qualitate peccati concepta non fuit.* Vide quantum inter se differant istæ duæ propositiones? Decimo, vbi Ambrosius: *Expiata est autem ab Spiritu Sancto caro Domini.* Aduersarii, nescio qua occulta suggestione addiderunt illud: *In Virgine*, vt sic totam Ambrosii sententiam determinarent ad Virginem Mariam, quia aliàs de ipsa minimè loquebatur. Vndecimo, eadē intētione prætermiserunt illam vltimam clausulam: *Salua tamen sententia data in Adam.* Ecce in sola vna auctoritate extant vndecim vitia particularia, mutantia sensum, nam de aliis non curamus.

Tertia auctoritas sic adducitur: Item, idem super Lucam, vt etiam recitat Augustinus in 1. contra Iulianum: *Solus*, inquit, *per omnia ex natis de fœmina Sanctus in Conceptione fuit Dominus Iesus, qui terrenæ contagia corruptelæ immaculati partus nouitate non sensit, & cœlesti Maiestate depulit. Hæc ille.* Legitima Ambrosii auctoritas hæc est, vt extat in Ambrosio cap. 2. ad illud: *Quia omne masculum, &c.* tom. 3. columna 30. littera E. & in Augustino tom. 7. folio 366. columna 2. littera D. *Non enim virilis coitus, inquit, vuluæ Virginalis secreta reserauit, sed immaculatum semen inuiolabili vtero Spiritus Sanctus infudit. Solus enim per omnia ex natis de fœmina, Sanctus Dominus Iesus, qui terrenæ contagia corruptelæ immaculati partus nouitate non senserit, & cœlesti Maiestate depulerit.* Hic solùm est vna adulteratio, sed illa inter omnes alias hucusque patratas excedit ab humero; & sursum, nam addiderunt illud: Sanctus *in Conceptione fuit*, quæ verba in Ambrosio non extant, & sunt totius sententiæ pondus, & cardo, nam ablata illa vox, *in Conceptione*, reliqua nihil dicunt. Nec in hac parte possunt recurrere ad Sanctum Augustinum, dicendo quòd prædicta verba sic relata sunt in libro illo 1. contra Iulianum; nam in Augustino sunt sicut in Ambrosio, & in Ambrosio sicut in Augustino, & sic Aduersarii vnum, ac alterum vitiarunt.

Quarta auctoritas sic se habet: Item, idem, super Isaiam, vt allegatur à Beato Augustino in 1. contra Iulianum, & in primo de Nuptiis, & Concupisc. *Omnis*, inquit, *homo mendax, & nemo sine peccato, nisi vnus solus Deus. Seruatum est igitur, vt ex viro & muliere, per illā corporum mixtionem nemo conceptus, expers sit delicti, qui autem expers est delicti, expers est & huiusmodi Conceptionis. Hæc ille.* Verba verò Ambrosii, vt adducuntur ab Augustino in lib. de Nuptiis, & Concupisc. cap. 35. tom. 7. fol. 351. columna 1. atque 1. contra Iulianum, eodem Tomo cap. 4. fol. 367. columna 1. quæ

modo in Ambrosio non extant, sic se habent, *Ideò, inquit, & quasi homo per vniuersa tètatus & in similitudine hominū cuncta sustinuit; sed quia de Spiritu Sancto natus, abstinuit à peccato: Omnis enim homo mēdax, & nemo sine peccato, nisi vnus Deus, seruatum est igitur, vt ex viro, & muliere, id est, per illam corporum commixtionem, nemo videatur expers delicti esse, qui autem expers est delicti, expers est etiam huiusmodi conceptionis.* Hic adulterarunt auctoritatem. Primo, addendo illud, *solus.* Secundo, addiderunt verbum *conceptus*, quibus totam vitiarunt auctoritatem. Tertio, prætermiserūt illud, *videatur*, vt sic propositionem dubitatiuam redderent absolutam, & affirmatiuam. Quarto, adde adulterationem sensus, nam hic expresse loquitur Ambrosius de peccato actuali, non de originali.

Quinta auctoritas adducta est hæc: Item idem, in libro de Arca Noe, vt allegatur ab Augustino in 2. contra Iulianum: *Per vnum, inquit, Dominum Iesum salus vētura nationibus declaratur, qui solus potuit iustus in Conceptione esse, cùm omnis generatio hominū erraret, nisi natus ex Virgine, generationis obnoxiæ vinculo minimè teneretur: Hæc ille.* At verba Ambrosii, vt ab Augustino referūtur lib. 2. c. 2. fol. 377 col. 1. litt. A. sunt hæc: *Per vnū Dominū Iesum salus vētura in nationibus declaratur, qui solus potuit iustus esse, cum generatio omnis erraret, nisi natus ex Virgine generationis obnoxiæ priuilegio minimè teneretur.* In hac breui auctoritate simplici intuitu duas, ò Lector! deprehendes adulterationes. Primo, addiderunt verbum *in Conceptione*, quod est semper lapis offensionis ipsis, legentibus vero hanc Ventilationem erit petra scandali. Secundo, abstulerunt verbū illud *priuilegio*, & loco illius apposuerunt *vinculo*, vt sic abolerent priuilegium in generationibus, quod admittit Ambrosius.

Sexta auctoritas sic adducitur ab Aduersariis: Idem in eodem: *Solus Christus in conspectu Dei iustus apparuit, de quo non iam cum exceptione dictum est: non peccauit in labijs; sed peccatum non fecit; omnes enim sub peccato nascimur; cùm ille qui præ cæteris iustus putabatur, dicat: ecce enim in iniquitatibus conceptus &c. Hæc ille.* Quid de hac auctoritate sentiendum sit, vide in sequenti.

Septima auctoritas sic adducitur: Idem in eodem; sic dicit Augustinus: *Beatus, inquit, Ambrosius solūm Christum, in eo quòd natus sit ex Virgine, à vinculis obnoxiæ generationis excepit: cæteris omnibus ex Adā sub peccati obligatione nascentibus. Hæc ille.* Aduersarii non solum Auctores, sed etiam auctoritates multiplicare fide curarunt, ita vt ex vna indiuisibili tres distinctas compingerent, quod in præsenti patet; nam Augustini verba præallegato lib. 2. cōtra Iulian. tom. 7. fol. 208. c. 2. col. 3. litt. L. sic se habent: *Nec ista quippe argumēta vestra, ex quibus cūcta cōnectitis, quæ in hac quæstione aduersus Catholicā Fidem multipliciter disputatis singillatim testimonijs sanctorum refutāda suscipiam, sed quantum potuerit eorum percuti, & deijci, etiam cum à me de litteris Catholicorū Episcoporum singula proferuntur, tātum percutietur, atque deijcietur, siuè vnum eorū, siuè duo siuè plura, siuè omnia, sicut valuerit, quod profertur: velut est illud in libro quē de Arca Noe cōscripsit B. Ambrosius. Per vnum, inquit, Dominū Iesum salus ventura nationibus declaratur, qui solus potuit iustus esse, cū generatio omnis erraret, nisi natus ex Virgine generationis obnoxiæ priuilegio minimè teneretur. Ecce, inquit, in iniquitatibus conceptus sum, & in delicijs peperit me mater mea: dicit is, qui iustus præ cæteris putabatur. Quem igitur iam iustum dixerim, nisi horum liberū vinculorū, quem naturæ communis vincula non teneant? Omnes, sub peccato ab Adā in omnes regnabat mors, veniat solus iustus in conspectu Dei, de quo iam nō cum exceptione dicatur; non peccauit in labijs suis; sed peccatum non fecit. Huic dic, si audes, quod diabolus fecerit hominum cōditorem, qui vtriusque sexus commixtione nascuntur, quandoquidem solum Christum, quia sit natus ex Virgine, à vinculis obnoxiæ generationis excepit; omnibus cæteris ex Adam sub peccati obligatione nascentibus; quòd vtique peccatum diabolus seminauit, &c.* Ex hac ergo vna indiuisibili auctoritate, tres suprapositas, scilicèt, quintam, sextā, ac septimam fabricauerunt Aduersarii adulterationes quintæ iam vidisti, o Lector! nunc igitur ad vitia sextæ, & septimæ attēde, nam se habent tot fictiones, quot verba. Primo, etenim addiderunt ex proprio cerebro totam illā clausulam: *Solus Christus in conspectu Dei iustus apparuit.* Nam Ambrosius solùm dicit: *Veniat solus iustus in conspectu Dei.* Secundo, addiderunt illam: *Omnes enim sub peccato nascimur:* Cuius nec verbum extat in Ambrosio, nec Augustino. Tertio, postposuerunt illud Dauidicum: *Ecce enim in iniquitatibus, &c.* Quarto, & præcipuè quòd in hac septima auctoritate nullum verbū habet Ambrosius: ab illis enim: *Huic dic. Si audes, &c.* Sūt verba Augustini cōtra Iulianū ac percōsequens sunt falso adscripta Ambrosio, & suppositi illa verba: *Beatus, inquit, Ambrosius* quia non sunt Augustini, nec sequentia Ambrosii, nec Aduersarii poterant aliam ex ipsis auctoritatem fingere; quia sunt quædam recapitulatio antecedentium facta ab Augustino; & hæc de littera. Quantum ad sensum admisso pro nunc, quod ibi loquatur Augustinus de peccati originalis cōtractione (nam mens Augustini in illo libro contra Iulianum suo loco ex professo examinabitur)

nos non negamus; quòd omnes sub peccati obligatione nascantur; & quod Virgo Maria sub eadem obligatione erat, & nata esset in vtero, & extra vterum, nisi præuenta fuisset: & sic hæc auctoritas loquitur de obligatione, ac debito tantum.

Octaua auctoritas sic se habet: Item Ambrosius in Libro contra Nouatianos, vt recitat Augustinus in 2. contra Iulianum, & in 2. de gratia, & peccato originali: *Omnes, inquit, homines sub peccato nascimur, & ipse noster ortus in vitio est, dicente David: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea: Christi autem caro damnauit peccatum, quod nascendo in se non sensit, quòd moriendo in alijs crucifixit, vt in carne nostra esset iustificatio per gratiam, vbi erat ante collusio per culpam: Hæc ille.* Verba autem Ambrosii relata ab Augustino, vt suprà fol. 208. column. 4. & in lib. 2. de peccato originali contra Pelagium, fol. 174. column. 2. ad finem (& nota Lector, quod hæc auctoritas quinquies adducitur, vt infra in Augustino demonstrabimus) sic se habent: *Omnes homines sub peccato nascimur, quorum ipse ortus in vitio est, sicut habes lectum, dicente David: ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in delictis peperit me mater mea. Ideò Pauli caro corpus mortis erat, sicut ipse ait: quis me liberabit de corpore mortis huius? Christi autem caro damnauit peccatum, quod nascendo non sensit, quod moriendo crucifixit, vt in carne esset iustificatio per gratiam, vbi erat ante collusio per culpam.* Hæc auctoritas vitiata est. Primò, quia Ambrosius: *Quorum ipse ortus in vitio est*, ipsi vero addiderunt: *Et ipse noster ortus*, vt sic magis exprimerent suum assumptum. Secundo, vbi Sanctus Doctor: *In delictis peperit me mater mea*, ipsi satis deuiando à veritate: *In peccatis concepit me mater mea.* Tertiò, prætermiserunt illa verba: *Ideò Pauli caro corpus mortis erat, &c.* Quartò, cautelosè addiderunt illud: *In se.* Quinto, eodem fine apposuerunt illud: *In alys.* Sextò, vbi in textu est: *Colluuio*, ipsi scripserunt *collusio*, quòd etiam potuit prouenire à non recta intentione: pro sensu verò nota, Lector, quòd hic loquuntur Sancti de Natiuitate, vt denotant illa verba: *Sub peccato nascimur*, à qua generali regula exempta fuit Maria. Item nota illud: *Ipse noster ortus in vitio est*; si ibi ortus sumitur pro Natiuitate, auctoritas nihil probat; quia Mariæ ortus non fuit in vitio, si autem sumitur pro Conceptione, Maria etiam exempta est, iuxta illud Iob: non videat ortum surgentis Auroræ, &c. de quo alibi.

Nona auctoritas sic adducitur: Item, idem, in libro de Sacramento Regenerationis, siuè de Philosophia, vt allegatur ab Augustino in 2. contra Iulianum: *Omnes, inquit, homines ex concupiscentiæ voluptate concepti prius subeunt contagium delictorum, quàm vitalis aeris huius auram spirando percipiant: Hæc ille.* Ex qua immediatè Bandellus deducit hanc consequentiam: *Beata autem Virgo fuit ex concupiscentia Concepta: igitur, &c.* Et in primis gratis dicunt Aduersarii, verba illa desumpta fuisse ex libro de Philosophia, nam Augustinus non exprimit librum in originalibus antiquis, in moderna vero impressione 1635. habet ad marginem omnes istas citationes, lib. de Pœnitent. cap. 2. lib. de Sacramento Regenerationis, lib. de Paradis. cap. 12. & lib. 7. in cap. 12. in Lucam, ex quibus patet quòd hanc desumpsit Augustinus ex pluribus locis, sed nullibi dicitur de Philosophia. Verba autem Augustini præallegato libro 2. contra Iulianum, cap. 9. fol. 212. column. 4. sunt hæc: *Dicit Beatus Ambrosius: vnum solum hominem mediatorem Dei, & hominum, eo quòd sit natus ex Virgine, nec senserit nascendò peccatum, generationis obnoxiæ vinculis non teneri; omnes autem homines sub peccato nasci, quorum ipse ortus in vitio est, quia concupiscentiæ voluptate concreti, priùs subirent contagia delictorum, quam vitalem de hoc aere spiritum ducerent, ipsamque concupiscentiam tamquam legem peccati in corpore mortis huius, legi mentis vsque adeò repugnare, vt aduersus eam non solùm quicumque boni fideles, sed Apostolica etiã virtutis magnitudo pugnauerit, ad hoc, vt per Christi gratiam caro animæ subiugata, in concordiam reuocetur, &c.* Hæc Ambrosii auctoritas est adulterata ab Aduersariis in littera, præcipuè in illa clausula principali, ac prima: *Omnes homines ex concupiscentiæ voluptate concepti.* Quæ minimè extat in Ambrosio, & ex hoc falso, & ficto antecedenti, suam consequentiã deduxit Bandellus: *Beata autem Virgo fuit ex concupiscentia Concepta: igitur.* Supposita tua adulteratione hæc consequentia legitima videbatur; sed finxisti antecedens, & sic in vtroque peccasti. Item Ambrosius ibi non loquitur de Conceptione, vel peccato originali, sed de actualibus nascentibus ex concupiscentia, quibus resistere non potuerunt, non solùm boni fideles, imò neque Apostolici viri, vt ibidem exprimit Ambrosius: ac de lege peccati repugnante legi mentis. Deindè si hæc auctoritas intelligenda esset de rigorosa Conceptione, quomodo verificari possent illa verba: omnes homines *sub peccato nasci, quorum ipse ortus in vitio est*, cum nec Ioannes, nec Ieremias, nec ipsa Virgo Maria nata sit, in peccato, licèt ortus eorũ fuerit in vitio? Et nota, quomodo semper sumitur ortus pro Conceptione; vndè si Aduersarii contenderint quòd ibi, *nasci*, sumitur pro natiuitate in vtero, in animatione

ne; tunc *ortus* debet transferri ad conceptionem carnalem, seu generationem parentum, & sic quòd *ortus* ille fuerit in vitio, est extra quæstionem: quòd autem loquatur Ambrosius de natiuitate ex vtero, patet ex textu sequenti: *Quam vitalis aeris huius auram spirando percipiant.* Sed quidquid sit de hoc discursu admittendo auctoritatem adhuc, vt est ficta ab Aduersariis, potuit Virgo generari à suis parentibus absque vlla concupiscentia, & sic factum fuisse affirmat S. Brigitta in suis approbatis Reuelationibus, & post illam alii innumerabiles: igitur hæc auctoritas vera, vel ficta nihil probat.

Decima auctoritas sic adducitur: Item, idem in Apologia prophetiæ Dauid, vt allegatur ab Augustino in 1. contra Iulianum: *Antequàm nascimur*, inquit, *maculamur contagio, quia omnes iniquitate concipimur, & in delictis generat vnumquemque mater sua; concipimur enim in peccatis parentum, & in delictis eorum nascimur: Hæc ille.* Verba autem Augustini cap. 3. fol. 203. columm. 2. littera E. sic se habent: Rursus idem ipse in Apologia Prophetæ Dauid: *Antequàm nascimur*, inquit, *maculamur contagio, & ante vsuram lucis, originis ipsius excipimus iniuriam, & in iniquitate concipimur. Non expressit, inquit, vtrum parentum an nostris, & in delictis vnumquemque generat mater sua. Nec hic declarauit, vtrum in dilectis suis mater pariat, an iam sit aliqua delicta nascentis. Sed vide nè vtrumque intelligendum sit, nec conceptus exors iniquitatis est, quoniam & parentes non carent lapsu, & si nec vnius diei infans sine peccato, multò magis nec illi materni conceptus, dies sine peccato sunt, concipimur ergo in peccato parentum, & in delictis eorum nascimur, sed & ipse partus habet contagia sua, nec vnum tantummodò habet ipsa natura contagium. Idem ipse in expositione libri Tobiæ, &c.* Hæc est integra auctoritas Augustini, atque verba Ambrosij, vbi non possunt numerari adulterationes factæ, quoad litteram, quia à primo verbo vsque ad vltimum ab Aduersariis, adducta est ficta, & chimerica; sed præcipuè accusari debet eorum inaduertentia; nam prætermiserunt omnia verba essentialia, quibus Ambrosius suam mentem exprimit: nam hic loquitur de parentum delictis, vt clarè exprimunt illa verba: *Nec conceptus exors iniquitatis est, quoniam, & parentes non carent lapsu, concipimur: ergo in peccato parentum, & in delictis eorum nascimur, &c.* Vbi notare, etiam debes, ò Lector! quod in sola hac auctoritate generationem carnalem parentum vocant bis, & ter, Conceptionem; sed sicut hic Ambrosius, & Augustinus, sic omnes antiqui scriptores, vndè in ipsis adhuc istæ propositiones formales. Maria Concepta fuit in peccatis, Anna Concepit Mariam in delictis, Virgo Concepta fuit in iniquitatibus, &c. nihil dicunt, vel probant contra propositam controuersiam, quia loquebantur de ipso actu generationis, quem communiter vocabant Conceptionem, vt hic euidenter constat ex Ambrosio, & Augustino, & ex aliis infà patebit.

Vndecima auctoritas sic adducitur: Item, In eodem: *Erraui (inquit Dauid) sicut ouis quæ periit. quia nemo sine peccato est: negare hoc sacrilegium est. Solus enim Deus sine peccato est: confiteri hoc Deo impunitatis remedium est: Hæc ille.* Hæc verba nec inueniuntur in Augustino, nec in Apologia Dauid S. Ambrosii, vt insinuare videntur Aduersarii, extant autem in Octonario 22. super Psalmo 118. Tom. 4. in alio tom. 2. cap. 8. columm. 1085. littera C. vltimæ impressionis, vbi sic inquit Abrosius: *Erraui* (Inquit Dauid) *sicut ouis quæ periit, dic & tu iniquitates tuas, vt iustificeris, quòd lapsum fateris, in eo tibi cum omnibus commune consertum est, quia nemo sine peccato, negare hoc sacrilegium est. Solus enim Deus sine peccato est, confiteri hoc Deo, impunitatis remedium est.* Adulterationes huius auctoritatis manifestè patent; nam primo pretermiserunt illam clausulam: *Dic & tu iniquitates tuas, vt iustificeris*, quia ex illa constabat Ambrosium locutum fuisse de peccatis actualibus. Secundò eadem intentione, ac fine tacuerunt alteram: *Quod lapsum fateris*, quia expressiùs ex illa constabat locutum fuisse de lapsu adultorum, ac peccatorum confessione. Tertio, ad marginem huius auctoritatis habent Aduersarii; *nota sacrilegium*, quid autem hac nota voluerint exprimere, ipsi dicant; ego verò existimo, voluisse dicere, esse sacrilegium negare Mariam contraxisse originale peccatum. Sed vnde hoc sacrilegium? sacrilegium est, dicere, Virginem Mariam nullam habuisse maculam? Et introducere. Augustinū, fingere Apologiam, vitiare Ambrosium hic, & semper, & omnes Sanctos quid est?

Duodecimam auctoritatem adducit Corrector Bandelli in quadam additione, dicens: Additio: Idem in eodem, infra eodem capitulo super illud: ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, sic dicit: *Vide tamen, nè illi dicantur, qui ante quàm nasceretur ex Virgine, iam dudum erat, & erat semper, & operabatur in vtero Mariæ constitutus, & ita Sāctus erat, vt sanctificaret Prophetas suos, in quo solo & conceptus Virginalis, & partus sine vllo fuit mortalitatis originis inquinamento. Dignum enim fuit, vt qui non erat habiturus corporea peccatum prolapsionis, nullum sentiret generationis naturale contagium. Meritò ergo Dauid flebiliter*

ter in se deplorauit ipsa inquinamenta naturæ, quòd prius incipit in homine macula, quã vita. Hæc ille. Et hæc est prima auctoritas ab Aduersariis, quoad litterã fideliter, ac legaliter transcripta, non solùm in Ambrosio, sed existimo, quod etiam sit vnica in toto hoc Ventilabro, etenim omnes aliæ in Adam. Idest, in aliquo peccauerunt, sed cùm nulla regula generalis sit, quæ aliquam non habeat excecceptionem hæc exempta, & priuilegiata fuit à comuni, & vniuersali contagio; dixi quoad litteram, nam quo ad citationem est falsa, nam libri antecedenter citati erant Apologia Dauid, & Psalm. 118 quomodò ergo iste peritus Corrector dicit: *tem, idem*, id est, Ambrosius, *in eodem*, id est, libro, *infra eodem capit.* cum Apologia Dauid extat Tom. 1. colum. 501. verba Psalm. 118. extant, tom. 2. colum. 1085. verba autem huius auctoritatis in Psalm. 50. eodem tom. colum. 835. littera E. quomodo ergo verificatur illud: *Idem in eodem infra, eodem capitulo?* quoad sensum vero cum paruo, immò nullo fundamento fuit adducta; nam hic loquitur Ambrosius de Conceptione Virginis actiua, seu Verbi Diuini Incarnatione, affirmatque Sanctus Doctor, in tali Conceptione, ac partu nullum fuisse mortalitatis originis inquinamentum, neque naturalis generationis contagium, id est, inquinamenta, sordes, ac immunditiæ, quæ in aliis generationibus, ex viro, & fœmina patratis necessariò oriuntur in conceptione corporis; hęc vocat Ambrosius inquinamenta naturæ, quæ maculæ, coitus impuri, libidinis effrenatæ, concupiscentiæ pruritus, seminis pollutio, &c. Prius incipiunt in homine, quàm ipsa vita; hæc plorabat Dauid, vt supra dicebat ipsemet Ambrosius, vide auctoritatem decimam; sed quid hęc cum Conceptione passiua Virginis, & macula originalis peccati, contracta in ipso vitæ puncto? in Christo enim solo, & in conceptu, ac partu Virginali fuit illa puritas, quia absq; virili opere; non verò in aliis.

Decimatertia auctoritas sic adducitur: Item, idem, in Hexameron: *Sanctus, inquit, est Dominus Iesus supra omnem creaturam, secundùm corporis susceptionem, quia solus sine peccato, solus sine vanitate., omnis autem humana creatura vanitati subiecta est, hæc ille.* Ambrosii verò verba sic se habent lib. 1. Hexame. cap. 4. circa finem, tom. 1. colum. 6. *Quod factum est in ipso, vita erat, quia in ipso constant omnia, & ipse est primogenitus omnis creaturæ, siuè quia ante omnem creaturam, siuè quia Sanctus, quia primogeniti Sancti sunt, vt Primogenitus Israel: non quia ante omes, sed quia sanctior cæteris. Sanctus autem Dominus supra omnem creaturam, etiam secũdùm corporis susceptionẽ, quia solus sine peccato, solus sine vanitate. Omnis autẽ creatura subiecta vanitati est.* In hac auctoritate nota illud, *in Exameron*, quãdo Ambrosius habet sex libros? Deinde addiderunt verba illa, *Iesus*, & etiam *humana*, non tamen pro ipsis immutatur sensus propositionis. Sed absque fundamento ex verbis illis: *Solus Dominus sine peccato*, potest inferri; ergo Maria contraxit originale; nam ibi loquitur Ambrosius de actuali vanitatis, & si in illa vniuersali: *omnis creatura subiecta est vanitati*, nõ comprehenditur Virgo, quia nunquam subiecta fuit vanitati, quando non verificatur illud: *Solus sine vanitate*, quarè verificabitur illud: *Solus sine peccato?*

Decimaquarta auctoritas sic adducitur: Itẽ, idem, super Lucam, vt allegatur à S. Thoma in 3. senten. & in 3. parte: *Spiritus*, inquit, *Sanctus super veniens in Virginem, mentem ipsius ab omni vitiorum sorde castificauit. Hæc ille.* In primis hæc auctoritas quantum ad Doctorem est supposita, & falsò adscripta Ambrosio, quia in nullo opere S. Ambrosii extat, quid quid sit de 3. sent. dist. 3. nam illa citatio Aduersariorum de 3. parte falsa est, quia ibi nec talis glossa extat, nec S. Thomas illam adducit; illa autem citatio de 3. sent. vera est nam dist. 3. artic. 2. § *præterea Ambrosius dicit, &c.* Et non solùm hic, sed etiam in epitome Senten. dist. etiam 3. artic. 2. § *præterea videtur quod, &c.* In duplici ergo loco adducitur à S. Thoma glossa illa sub nomine S. Ambrosii, sed in rei veritate non est Ambrosii, neque in illo reperitur. Neque illam adducit S. Thomas pro confirmatione suæ sententiæ, sed contra ipsam, & respondit Angelicus Doctor ad illã: ergo ex hac parte sine vllo fundamento adducitur ab Aduersariis. Secundò, dicit veritas, quòd hanc eandem auctoritatem adducunt infrà Aduersarii sub nomine Bedæ, vt ibi num. 41. auctorit. 5. latè videbimus. Si ergo Bedæ, quomodò Ambrosii? sed reuerentiæ causa credamus Diuo Thomæ, vt sic magis patefiat falsitas, & elucescat veritas. Sanctus ergò Thomas præallegato loco, quæst. 1. arti. 3. quæstuncula 2. agens de peccato actuali, non de originali, vt patet ex titulo, qui talis est. *Vlterius videtur, quòd per sanctificationem in vtero immunitatem à peccato consecuta non sit*: posita prædicta Ambrosii verba per modum argumenti, sic ad illa respondit S. Thomas: *Ad 2. dicendum, quòd sordes vitiorum, à quibus in Conceptione Saluatoris Beata Virgo castificata fuit, non fuerunt aliqua peccata venialia, sed reliquiæ quædam originalis peccati, sicut recedente habitu adhuc aliquæ dispositiones manent; vel dicendum, quòd castificatio à sordibus vitiorum non intelligitur remotio existentium, sed impedimẽtum futurarum sordium.* Hæc S. Thomas ex quibus patet intentio Aduersariorum. Primò, quia quæ S. Thomas adducit per viam argumen-

menti, ipsi proponunt pro conclusione Diui Thomæ. Secundo, quod loquendo S. Thomas de peccatis actualibus, ipsi reducunt verba illa ad originale. Tertio, quod verba illa pertinentia apertè, & clarè ad Conceptionem actiuam, ac Verbi Diuini Incarnationem, ipsi accomodant Conceptioni passiuæ Virginis. Quarto, quòd ex duplici interpretatione B. Thomæ noluerunt admittere vltimam, & proprissimam, scilicèt illam. *Quòd castificatio à sordibus vitiorum non intelligitur remotio existentium, sed impedimentum futurorum sordium*, quia redũdabat in gloriam Virginis, & exprimebat præseruationem à peccatis: & videntes quod præseruare ab actualibus, parum distabat, vel plus erat quàm præseruare ab originali, timuerunt timore horribili ab illis verbis. Quinto, quia verba quæ ipsimet adducunt infra suo nomine Bedæ, ipsissima hic adducũt sub nomine Ambrosii. Sextò, quia adducendo hanc auctoritatem, euertunt mentem S. Thomæ, ac S. Ambrosii, quia tempore Incarnationis in B. Virgine nec fuit peccatum originale, nec sordes illius; de peccato originali est euidens, quia & ipsi affirmant fuisse ab eo sanctificatam in vtero: ac sordes, vel immunditiæ nullæ fuerunt secundùm fidem Catholicam, nec hoc Aduersarii affirmare audebunt: ergo vndiquè peccarunt Aduersarii, adducendo hanc auctoritatem; interpretationem verò illius vide apud Bedam infrà loco citato.

Decimaquinta auctoritas, talis est: Item, idẽ in Sermone Purificationis: *Talis*, inquit, *erat omnium à primis ducta genitoribus causa mortalium: vt originali peccato transeunte per posteros, nullus pœnam damnationis euaderet, nisi Verbum caro fieri dignaretur. Vt autem repararet omnium vitam, suscepit omnium causam, & vim veteris Chirographi, quòd solus inter omnes non debuit, pro omnibus soluendo euacuauit. Hæc ille.* Hæc eadem adducitur in illo opusculo Alber. Castellani, & incipit sic: *Talis quippè fuit ipsa omnium à primis, &c.* Et hæc habet aliquas clausulas, quæ non sunt in antecedenti v.g. hæc. *Nisi Verbum caro fieret, & peccati cõtagium non haberet*: Et concludit sic: *Euacuauit; vt sicut per vnius reatum omnes facti erant peccatores, sic per vnius innocentiam omnes fierent innocentes.* In omnibus aliis concordant. Ad hanc auctoritatem dico, quòd S. Ambrosius scripsit Sermonem de Purificatione S. Mariæ, vt videre est in editione Romana facta anno 1585. & Parisiensi 1632. tom. 5. ad finem, & incipit: *Subtiliter à fidelibus, &c.* Et præallegata verba Aduersariorum in tali Sermone non extant, nec aliqua ipsis similia, & sic vt penitùs ficta, & supposita reiicientur. Deindè legi omnes Sermones ab antiquis Patribus in lucem editos de festiuitate Purificationis, & in nullo talia verba reperire potui, si ergo hoc nõ sufficit ad comprobandam falsitatem, ostendant suam auctoritatem.

Decimasexta auctoritas sic adducitur. *Idem tenet super Tobiam, & in multis alijs locis, vt dicit Augustinus in primo contra Iulianum.* Et nullam auctoritatem adducunt; si hoc fecerũt ex intentione, incertum est, sed vt videat Lector, quo fundamento adduxerunt hanc citationem; verba Augustini sic se habent. Idem ipse in expositione libri Tobiæ: *Quis iste peccati fænerator nisi Diabolus, à quo Eua maculata peccato, obnoxiæ successionis vsuris omne genus defœnerauit humanum.* Rursus in eodem: *Diabolus*, inquit, *Euam decepit, vt supplantaret virum, obligaret hæreditatem.* Hæc sunt quę habet Ambrosius, & adducit Augustinus ex libro Tobiæ, & ex quibus Aduersarii deducunt illam consequentiam clarã, & expressam: ergo Maria contraxit peccatum originale: sed vide, quã sine fundamento? & similiter inquire in hac, & aliis auctoritatibus supra adductis, in qua ipsarum D. Ambrosius, illud ab Aduersariis propositum, quasi pro conclusione. *Beatam Virginẽ aliquando fuisse sub originali peccato, constanter affirmat?* Vbi est hęc cõstantia constat, quòd omnes eius auctoritates sunt falsificatæ, & adulteratæ, constat, quod nec verbum habet de Cõceptione Virginis passiua, vel de eius peccato originali; constat, quod non vidistis opera Ambrosii, sed solùm adduxistis illa, quæ S. Augustinus refert in libro contra Iulianum, vbi agit de materia longè aliena à Conceptione Virginis, vt infra num. 34. Constat denique, quòd Ambrosius plura dixit pro Immaculata puritate Virginis Mariæ, de quibus in nostra Militia Cõceptionis contra malitiam originalis peccati euidenter constabit; ergo omnes viæ vestræ in Ambrosio, inviæ sunt, & inconstantes.

ANDRÆAS Ierosolymitanus Beatus, atque Episcopus, in quodam Sermone Natiuitatis B. Virginis. *Sic Bandellus cap. 20. Deza fol. 31 à tergo Pet. de Vincentia, & Paul. Grysald. Alph. 2. num. 6.*

VERITAS 16.

HIC Antiquus Ecclesiæ Græcæ Pater, ac piissimus Doctor, notissimus est, qui inter alia opuscula duas habet Orationes, seu Sermones de Natiuitate Virginis Mariæ, quarum prima incipit: *Præsens nobis, &c.* Secunda verò: *Vt palmo, &c.* Quas nouissimè R. P. Franciscus Combefis, Ord. Prædicatorum in suo Auctario Bibliothecæ in lucem dedit ann. 1647. tom. 1. fol. 1319. & latiùs cum operibus Amphilochii Iconiensis, & Me-

Methodii ann. 1644. in fol. extatque etiam in nostra Bibliotheca Virginali, tom. 2. fol. 784. & sic constat de Auctore, & opere.

Auctoritatem sic adducunt Aduersarii: Idem tenet Beatus Andræas Episcopus Ierosolymitanus, qui floruit anno Domini 678. in quodã Sermone Natiuitatis B. Virginis, sic dicens: *Dei namque filius, vt humanam naturam propitius reformaret, carnem assumpsit de Virgine, eam purgans per Spiritum Sanctum à puluere peccati, in quo prius conculcabatur. Hæc ille.* Sed hæc auctoritas penitùs est ficta, & falsa, & ab ipsismet Aduersariis fabricata, & solùm quasi ex puluere conficta, nam S. Andræas in vltima Oratione propè finem, sic dicit: *Cum itaque sobria, ac casta Anna graui mæroris angore teneretur; cum primis autem quòd etiam coniux, ob prolis carentiam amarè vexaretur, amborum Deus sterilitatem soluit, &c.* Et postquàm plura de Anna, accedit ad Virginem dicens: *Hæc autem posteà quidèm, at opportunè, subque ipso termino temporum; cum scilicèt ipsis propè instaret ianuis, qui regiam drachmam quæreret, humano, inquam, generi impressam imaginem, vt pulverem in quo primum illo delituisset, deifici Spiritus emundatione detergeret, atque vt indè in se ipse naturam humanam benignè instauraret. Quis nam ergo puluis ille, in quo ingenuitas nostra delituisset? Nonnè ex dictis perspicuum habetis, tametsi non dicamus ipsi, vt plastes noster, illum puluerem, ex quo priùs formati fuimus, ac postmodum reformati scrutans, quod quærebatur inuenerit? quid illud vtique imaginis exemplar, quod vidit passionibus obrutum, is, qui per naturam ab omni immunis passione agit; scrutabatur illum Adami puluerem: porro puluis ille, in quo inuentum est, quod quærebatur, terra quidèm erat nostro similis corpori, cuius locus Virginalis sanctißima vulua est, &c.* Si ex his verbis Aduersarii suam fabricauerunt auctoritatẽ, etiam videbit Lector, quomodo tota est ficta; si ex alio loco, vel sermone Natiuitatis ipsam transcripserunt, ostendant Sermonem, vel auctoritatem, quia in prællegatis talia verba nõ extant; neq; existimo, quod alius sit sermo Natiuitatis Andreæ Cretensis, seu Ierosolymitani in rerum natura; supposito ergo quod auctoritas est ficta, qua intentione, cõscientia, vel adhuc fide, potuerunt Aduersarii dicere, quod in Verbi Incarnatione Spiritus Sanctus purgauit Mariam à puluere peccati, a quo prius conculcabatur? ergo Virgo per quatuordecim annos conculcata fuit à peccato? Non tantum, respersa, inquinata, vel maculata, à puluere peccati, sed conculcata? In hac Andreæ auctoritate solùm dicitur, quod Deus formauit hominem ex puluere, & quod plasmator scrutabatur illum Adami pulverem; ex hoc vnico, & solo verbo *puluis*, existente in auctoritate, occasionem sumpserunt Aduersarii ad dicẽdum, Virginem Mariam conculcatam (nota acumentum indecentiæ terminum) fuisse a peccato vsque ad aduentum Spiritus Sancti: de hac proprijsimè possumus dicere Hispanicè: *Mirese de vn poco de poluo que poluaveda leuanto la passion.* Memento igitur, o auctoritas ficta, & falsa! quòd puluis es, & in puluerẽ reuerteris, & quod peccatum nec illius pulueris tetigit Mariam, sed semper ipsa conculcauit peccatum. De sententia huius antiqui Patris circa immaculatam Conceptionem latissimè agimus in Militia Conceptionis contra malitiam originalis peccati, &c.

ANGELVS De Bononia, Episcopus Florentinus, Ordinis Prædicatorum in 3. Sent. dist. 3. *Anonym. auct. 81. band. cap. 23. Deza fol. 40. Vincent. & Grysal. Alphab. 5.*

VERITAS 17.

SVPPONO Quòd Paulus Grysaldus bis repetit hunc Auctorem, vt videbimus numero sequenti; & de præsenti sic inquit: *Angelus de Bononia in 3. dist. 3. Non fuisse redẽpta.* Nota igitur, o Lector! amore Dei, hanc insignem auctoritatem, atq; egregia verba, ad probandum ex illis, Virginẽ Mariam Dei Matrem fuisse in originali peccato conceptam. Parua quidèm auctoritas est solum tribus constãs verbis, sed optimè dispositis? *Non fuisse redempta?* o Doctor egregie, & vbi saltem est grammatica? Hoc transcripsisti à tuo Bãdello, sicut omnia alia à te scripta in illo celebri libro Decisionum Fidei catholicæ, & Apostolicæ ex sacrarum Scripturarum, Beatissimorum Romanorum Pontificum Dyplomatum, Sacrorũ Conciliorum fontibus, &c. Verba Bandelli sunt ista: *Si autem Virgo nõ habuisset originale peccatum, non fuißet redempta per Christum.* Cum his compone tua, si aliquam inuenis concordantiam in verbis, vel sententia, & redime ipsam.

De existentia huius Auctoris dubito, nõ falsis, vt Scriptor fuerit in rerum natura: & ratio est, quia licèt Seraphinus Razzi, & Placetinus fol. 326. Antonius Senensis fol. 21. Mich. Pius par. 2. col. 168. Leander fol. 139. inter Scriptores nominent hunc, & inter Episcopos ad annum 1352. nec non Antonius Bumaldus in Bibliotheca Bononiensi, fol. 17. de hoc Angelo mentionem faciat: omnes illi scripserunt post Bandellum, nullus autem Nomenclator antiquus, nec Michael Pocciantius Nomenclator Florẽtinus de tali Angelo meminerunt: ergo signum est, quod Bandellus ipsum finxit quoad opus illud Sententiarum, sicut alios quàm plures, de qui-

quibus infrà. Et confirmatur, quia hic Angelus secundùm Nomenclatores Dominicanos supra relatos vixit ad annum 1300. vel 1338. Ioannes Turrecremata suum Catalogum confecit ad annum 1437. pro quo, & exacta relatione facienda coram Patribus Concilii Basiliensis, Patres Dominicani omnes scrutati sunt Bibliothecas, non solùm Italiæ, sed totius Europæ, & tamen Turrecremata ipsum non adducit: ergo signum est, quòd talia opera Angeli Bononiensis non erant. Et quid dicemus de S. Antonino, etiam Archiepiscopo Florentino, qui similiter edidit Cathalogum, & nullam fecit mentionem de tali Dominicano, Scriptore Episcopo Florentino?

Auctoritas à Bandello adducta hoc ipsum comprobat, nam sic se habet: Idem tenet Dominus Angelus de Bononia, Episcopus Florẽtinus in 3. Sent. dist. 3. sic dicens: *B. Virgo non solùm in primo instanti suæ Conceptionis fuit sub originali peccato, sed etiam secundùm aliquod tempus, licèt illud fuerit breuissimum, vt plures Sancti testantur. Cùm enim Christus sit caput Ecclesiæ, omnibus hominibus conuenit redimi per ipsum. Si autem B. Virgo non habuisset originale peccatum, non fuisset redẽpta per Christum, quòd est erroneum. Hæc ille.* Hæc auctoritas absolutè videtur ficta à Bandello, tum, quia in aliis auctoritatibus à se fictis obseruat eundẽ styllum, imo & ipsa verba; tum, quia nullus Doctor antiquus sic clarè, & expressè loquitur. Tũ denique ex illa clausula: *Vt plures Sancti testantur.* Quia cum hoc esset falsum, nullus dicere potuit, nec dixit, nec dicere auderet, nisi vnus Bandellus, qui hoc sæpè repetit in suis fictis auctoritatibus, & in non fictis: saltem similia addidit verba, vt suis locis notabitur. Sed gratis admisso, quod hæc auctoritas esset Angeli de Bononia, opera ipsius nunquam fuerunt typis mandata, & fuit Auctor Ordinis Prædicatorũ, & arbor ex fructu suo cognoscitur. Hic denique etiã videtur multiplicatus cum Bartholomæo de Bononia, etiam Ordinis Prædicatorum, de quo infrà num. 35.

ANGELVS Bononia, Ordinis Prædicatorum, In Sermon. Natiuit. B. Virginis. *Ita Paulus Grysald. Alphab. 5. Auctore 4.*

VERITAS 18.

BONVS Desideriorum vir Grysaldus tanto quasi innato fragrabat appetitu multiplicandi Auctores pro sua opinione, quod contra communem suæ scholæ sententiam sub eadem specie Bononiensi indiuidua, multiplicaret Angelos; nam cum Classe, vel Alph. 5. de Ordine Prædicatorum littera A. num. 5. adduxisset cum suo Anonymo, Bandello, ac Vincẽtia Angelum de Bononia in 3. sent. dist. 3. & illam insignem auctoritatem: *Non fuisse redempta*, sub eodem Alphabeto, & Alphabeti littera, sub genere Fratrum Prædicatorum, & specie Bononiẽsi multiplicauit alterum Angelum, sic dicens: *Angelus Bononia in serm. Natiuit. B. Virginis.* Et nihil ampliùs, quia nullam adducit auctoritatem. Si ille fuit error Typographiæ, transeat, sed nimis difficilè videtur, quia Impressores ad summum reduplicarent Auctorem, & talis reduplicatio subsequeretur, hìc verò antecedit: vel vndè poterant ipsi habere aduertẽtiam transmutandi illud: *In 3. sent. dist. 3.* ad illud: *in serm. Natiuitis B. Virginis.* Est enim sermo ille quasi locus communis, & proprius, vbi Auctores antiqui agebant de sanctificatione Virginis Mariæ in vtero. Denique de antecedenti adducitur auctoritas talis, qualis; de hoc autem nulla: ergo ex nulla parte potest excusari Grysaldus ab hac multiplicatione ficta, seu fictione multiplicata: quia licèt de antecedenti Angelo de Bononia Scriptore super Sentẽtias agant aliqui Nomenclatores Ordinis Prędicatorum; tamen de hoc Angelo Bononiẽsi Scriptore Sermonum, nullus ex antiquis, nullus ex modernis, & quod plus est, nullus ex ipsis Patribus Dominicanis mentionem facit. Vnde Auctorẽ illum extraxit Grysaldus à Bibliotheca Æola, in qua inuenit, & sunt alii in suo Cathalogo citati, vt Ales, Conturbiensis, Bruchardus Minorita, Apistrin, Synibaldus, Stephanus Canonista, Banchellus, & Septarius, & alii huiusmodi de quibus suis locis. Et quando possent ostendere Angelum illum, qui nulli apparuit hucusque, nec apparebit, erit ex Hyerarchia Prædicatorum, &c.

ANNIBALDVS Cisterciensis, Magister, & Doctor Parisiensis in 3. Sent. dist. 3. *Ita Turrecremata part. 6. cap. 35. fol. 125. Anonym. Auctore 148. Bandell. cap. 22. Deza fol. 37. & Barelete.*

VERITAS 19.

SVPPONIT Tanquàm certum, quòd vnus solus fuit Annibaldus, vel Hannibaldus in rerum natura S. R. E. Cardinalis, ac Scriptor super libros Sententiarum, de quo exorta fuit controuersia inter Nomenclatores; nam aliqui affirmant, fuisse Ordinis Cisterciẽsis, vt Turrecremata, & Anonymus, alii verò faciunt ipsum Dominicanum, vt Petrus de Vincentia, & Grysaldus, alii denique existimant fuisse Carmelitanum, vt videre est apud Possetinum fol. 78. & Gesnerum fol. 317. inquit enim: *Hannibaldus Romanus Theo-*

Theologiæ Doctor, quem aliqui Cisterciensem, alij Carmelitam scribunt, scripsit lecturam Sententiarum, &c. Carolus de Visch. In sua bibliotheca Cisterciensi fol. 21. sed ex Vincentia Bandello, Gabriele Barlete, vt ibidem expressè dicitur, & cōcludit sic. *Hunc eundem esse credo, cum illo quem Iacobus Philippus Bergomēsis in supp. Chronicon. vocat Hannibaldū, natione Romanum 3. Theologiæ professorem, &c. Licèt ibi nullam faciat mentionem Monachatus.* Ex hac opinionum varietate occasionem sumentes Badellus, Deza, vt se à difficultatibus atque expedirent, & vt cōtra Virginis Immaculatam Conceptionem multiplicarent testes, in suo Cathalogo duplicem adducunt Annibaldum, vnum hūc Cistercienſem, alterum infra Dominicanum, sed gratias eis reddamus, ex eo quod non finxerunt tertium Carmelitanum, poterant enim eodem fundamento, sed si non est triplicatus sub nomine Annibaldi, est tamē sub nomine Sinibaldi, & quadruplicatus sub nomine Romani, ac denique quinqueplicatus sub nomine Thomasini, & septimplicatus sub nominibus Ioannis Sernigacii Ordinis Prædicatorū, & Ioannis Stringarii, Ordinis S. Augustini, de quibus infrà num. 189. & 190. euidenter patebit: & hæc de Auctore.

Auctoritatem huius sic adducit Turrecremata præallegato cap. 35. vbi agit de Cisterciensibus: Item ad idem est Magister Hannibaldus in 3. Sententiarum dist. 3. sic in forma dicens: *Virgo Maria nec ante suam Conceptionē, nec in Conceptione ante animæ infusionem sanctificata fuit, quia proprium subiectum sanctificationis est anima, nec in ipso instanti infusionis animæ, quia sic non contraxisset originale peccatum, sicut nec Christus, & ita omnibus non conueniret redimi per Christum, sed tantùm creditur sanctificata post animæ infusionem. Quia cum sit hoc alijs Sanctis collatum, in ipsa Matre sapiētiæ maximè hoc decuit transferri. Hæc ille.* Bandellus verò sic illam adducit, loquendo de Doctoribus Ord. Cisterciensis: In primis Dominus Annibaldus Doct. Parisiensis in 3. Sent. dist. 3. sic dicit: *Beata Maria nō fuit sanctificata ante infusionē animæ, nec in instanti infusionis, quia tunc originale peccatum contraxit (aliter non fuisse redēpta) sed piè creditur quòd citissimè post infusionem animæ sanctificata fuerit.* Nota illud *Dominus*, quia sic appellat Bandellus Auctores, Episcopos, vel Cardinales. Si hæc auctoritas Bandelli conferatur, ò Lector! cū supra adducta à Turrecremata, videbis quòd in substantia est vna, licèt in aliquibus accidentibus sit diuersa, & quod vna: & altera sunt etiā eadem, cum infra adducenda num. sequenti pro Annibaldo Dominicano, sed quid diceres, ò Lector! Si omnes istæ multiplicatæ Auctoritates nec essent Annibaldi Cisterciensis nec Annibaldi Dominicani, esseque desumptas, ex alio tertio Doctore, scilicet ex S. Thoma, & ad scriptas istis Doctoribus, solùm ad multiplicandam suam aream, & maculandam Virginem Mariam? Et quid si nec esset S. Thomæ, sed alterius incogniti Auctoris? Vide numerum sequentem, vt in hac materia percipias, & credas; quod nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit.

ANNIBALDVS Romanus, Ordinis Prædicatorum S. R. E. Cardinalis in 3. Sent. dist. 3. *Ita Bandell. cap. 23. Deza fol. 39 Pet. de Vincen. & Grysald. Alph. 5. Aut. 8.*

VERITAS 20.

STATVIT Aliqua certa, & indubitata principia, vt ex ipsis postea aliquas deducat irrefragabiles, atque euidentes cōclusiones. Primum principium est, quod In Nomenclatura, siuè Bibliotheca Cardinalitia, compilata à Torigio fol. 24. ex Ciacone, & Frizone duo tantùm fuerunt Scriptores Cardinales huius nominis Annibaldi, vel Hannibaldi, vnus dictus Hannibaldus de Ceccano, creatus à Ioanne XXII. qui tantùm scripsit victas SS. Petri, & Pauli heroico carmine, & nihil ampliùs, & hic non est de quo in præsenti. Alter fuit Elias de Nabunal, siuè, de Hannibaldis, creatus à Clemente VI. qui scripsit super libros Sententiarum, Apocalypsim, &c. Secundum principium est, quòd omnes Nomenclatores moderni ex Ordine Prædicatorum inter suos Cardinales, ac Scriptores enumerant Annibaldum Annibaldensem de Molaria, Romanum Cardinalem, creatum ab Vrbano IV. ad annum 1263. & omnes vnanimiter fatentur hunc Annibaldum scripsisse super quatuor libros Sētentiarum, in quibus secutus est D. Thomæ, & Petri de Tarantasia doctrinā, ita vt eorū abreuiator, & cōpilator dici possit, sed nescio, quomodo hæc cōponenda sint, quia Annibaldus præcessit Petrum de Tarantasia, qui creatus fuit Cardinalis posteà à Gregorio X. ad annum 1274. quomodo ergo Annibaldus potuit abbreuiare Tarantasiam? Tertium principium est, quod Antonius Senensis, qui hæc refert fol. 22. Alphonsus Placentinus fol 327. & 444. atque Possevinus fol. 79. omnes scripserunt post Vincentium Bandellum, qui huc Annibaldum citat in 3. Senten. dist. 3. nam nullus antiquus Doctor, vel Nomenclator de tali Annibaldo, Dominicano scriptore super Sententias, vel minimam facit mentionem, immo ipse Turrecremata antiquior omnibus istis, & Anonymus qui post ipsum scripsit, hunc Annibaldum faciunt Cisterciensem, non Dominicanum, vt su-

supra vidimus num. antecedenti. Et non est credibile quod si talis Annibaldus Dominicanus, fuisset, siue scripsisset super sententias, & haberet auctoritatem adductam à Bandello, quòd Turrecremata excluderet illam à suo Cathalogo, vel saltem aliquis alius Nomenclator antiquus de hoc Annibaldo, & suo opere super Sententias mentionem faceret; sed iam relictis coniecturis accedamus ad Quartum principium, & est quòd Angelicus Doctor S. Thomas scripsit super quatuor libros Sententiarum librum vnum magnum, ac ingentem, qui incipit: *Ad locum vnde exeunt flumina, &c.* Et est in operibus eius tom. 7. & comprehēdit duos integros, tomos: scripsit etiam super eosdem libros Sententiarum tractatum alterum, seu breuem, ac succinctam explanationem, quæ incipit: *Transite ad me omnes, &c.* Quem dicauit, seu direxit ad Annibaldum Hannibaldensem Romanum, Episcopum Cardinalem, vt ex ipso operis titulo constat, & videre est in Operibus S. Thomæ, tomo 17. adfinem, in eoque tractatulo Angelicus Doctor est sui ipsius, ac Petri de Tarantasia abbreuiator, compendiator, siuè Compilator (si hoc credibile est) Quintum principium est, quòd Bandellus sic adducit auctoritatem sui Annibaldi Cardinalis, Ordinis Prædicatorum: Idem tenet Dominus Annibaldus Romanus, Cardinalis in 3. Sent. dist. 3. dicens: *B. Virgo fuit concepta in peccato originali, ideò non fuit sanctificata ante infusionem animæ, nec in instanti infusionis, sed post infusionē. Hæc ille.* Turrecremata verò pro suo Hannibaldo Cisterciēsi, sic illam transcribit vt numero antecedenti dixi: *Virgo Maria nec antē suam Conceptionē, nec in Conceptione, ante animæ infusionem sanctificata fuit, quia proprium subiectū Sanctitatis est anima, nec in ipso instanti infusionis animæ, quia sic non contraxisset originale peccatum sicut nec Christus, & ita omnes non conueniret redimi per Christum, sed tantum creditur sanctificata post animæ infusionē, quia cum sit alijs Sāctis collatum, in ipsa Matre Sapiētiæ maximè hoc decuit transferri. Hac ille.* Vltimum principium est, quod hæc eadem auctoritas ad litteram nullo mutato verbo, inuenitur in præallegata breui, & compendiosa Expositione, seu Commentario S. Thomæ super Sententias cuius verba artic. 1. sunt hæc: *Ad hoc dicendū, quod B. Virgo nec ante Cōceptionē, nec in cōceptione, ante animæ infusionē sanctificata fuit, quia propriū subiectum gratiæ sanctificationis est anima, nec in ipso instanti infusionis animæ, quia sic nō contraxisset originale, sicut nec Christus, & ideò omnibus non conueniret redimi per Christum, sed tantùm sanctificata creditur post animæ infusionē, quia hoc alijs Sanctis est collatum, & ideò Matri Sapientiæ decuit hoc conferri, in qua nihil coinquinatum incurrit, vt dicitur Sapient. 7.*

Hæc sunt verba S. Thomæ in illo Conpendio Sententiarum, quæ, si conferantur cum adducta, & posita ex Ioanne de Turrecremata pro Annibaldo Cisterciēsi, solùm differunt in duobus verbis parui momenti, nā vbi S. Thomas, *gratiæ sanctificationis*, ipse *sanctitatis*, & vbi Thomas dixit *originale*, præcisè, ipse admaiorem expresionem addidit *peccatum*, alia non variant sensum. Tandem fortè cauillosè prætermisit Turrecremata illa vltima verba D. Thomæ: *In qua nihil cinquinatū incurrit*, vel quia erant in laudem Virginis, vniuersaliaque, & absoluta pro sua omnimoda puritate, vel (& hoc est certius) quia reseruauit hanc clausulam, vt illam apponeret in Ioanne Sterigatio, Ordinis S. Augustini, de quo infra num. 190. Ex his ergo principiis veris, & constantibus, ista conclusio, seu conclusiones infalibiles deducuntur.

Prima, quòd Annibaldus Cisterciensis positus à Turrecremata, & aliis nu. antecedenti, est fictus, & suppositus: si quidē auctoritas adducta pro ipso, reperitur ad litteram in opere S. Thomæ, dicato Hannibaldo de Hānibaldis Romano Cardinali, &c. Secunda, quòd etiam Annibaldus Cardinalis ex Ordine Prædicatorū hic adductus, est fictus, & chimericus, non quoad personam, sed quoad auctoritatem, nam ipse non scripsit super Sētentias, nec abbreuiauit S. Thomam, nec Petrum de Tarantasia, nā illud opus abbreuiatum est ipsius S. Thomæ, vel Fratris Thomasini, de quo num. 294. vel Thomæ Anglici, vel alterius Discipuli S. Thomæ, vt dicemus infra nu. 278. & 297. Tertia, quòd Bandellus, & sui sequaces, vt illos multiplicarēt Annibaldos, finxerunt auctoritates suas addendo, & diminuendo in verbis S. Thomæ, vt sic eorum fallacia, & cauillationes, manerent occultæ, & sic isti duo Annibaldi tanquàm ficti, & fantastici, seu chimerici iam manent exclusi, & relegati ab hac area. Quarta conclusio, quę infertur ex antecedentibus principiis, est, quòd ex hac vna auctoritate S. Thomæ finxerunt alios quinque testes contra Inmaculatam Virginis Conceptionē, scilicèt, Romanum Magistrum, Sinebaldum Romanum, Ioannem Sernigatii Dominicanum, & Ioannem Sterigacii Eremitam Augustinianum & Thomasinum, vt infrà suis locis euidenter demonstrabitur. Deinde ventilādo amplius propositam materiam, sit: Quinta conclusio, aut tractatus ille Compilatus, & abbreuiatus, &c. est S. Thomæ, vel Annibaldi? si S. Thomæ, quomodo ex vna S. Thomæ auctoritate, vel libro, solùm quia illum dicauit Angelicus Doctor Hānibaldo Cardinali, septē ficti sūt Auctores diuersi, nō alio fine, nisi vt macularetur Dei Mater? Si vero liber ille est Hānibaldi, vt hic intēdūt demōstrare: quomodo huius; semper prodiit impressus sub nomine, & & inter opera S. Thomæ? Sexta cōclusio, opus illud

Illud non est Hannibaldi, vt de se patet, quia est illi dicatum, nec etiam S. Thomæ, quod euidenter demonstro: Primò, nam S. Thomas decessit è vita, ante quam compleret tertiam partem suæ Summæ, vt fatentur omnes Patres Dominicani, & in ipsa 3. part. dicitur, quam postea perfecit Albertus de Brixia, vt ex ipsis Aduersariis diximus num. 7. & latius videbimus num. 296. Atque opus illud, seu cōpendium Theologiæ habet ferè omnes suas resolutiones ex tertia parte Summæ: ergo opus illud fuit elaboratū post mortē S. Thomæ. Secundò, quia opus illud est quoddam compendiū doctrinæ S. Thomæ, & Petri de Tarantasia, vt vnanimiter fatētur omnes Patres Prædicatores, & ex ipso cōpendio patet. At quomodo S. Thomas poterat cōpendiare doctrinam suam Theologicā, quando nondum illam compleuerat, vel illam Petri de Tarantasia, si hic mortuus fuit post S. Thomā? Tertiò, & efficacius; quia Ioannes de Turrecremata in illo suo magno libro de Veritate Conceptionis part. 6. cap. 13. adducit omnes auctoritates, quas ipse, & tota sua Religio inuenit in doctrina Angelici Doctoris, & illas obtulit Concilio Basilieñ, inter quas adducit vnam ex compēdio Theologiæ, quod incipit: *Æterni Patris verbum.* At de hoc compendio, quod incipit: *Trāsite ad me omnes, &c.* Nullam facit mentionē, imò auctoritatem illius adscribit Annibaldo: ergo tempore Turrecrematæ circumferebatur hoc opus sub nomine Hannibaldi, & nō S. Thomæ? Ex his deducitur vltima conclusio, quòd opus illud est elaboratū à quodam Patre Dominicano, posteriore ipso Angelico Doctore: quis autē ille fuerit, siuè Ioannes Steringacius, siuè quilibet alius, mihi incognitum est.

ANONYMVS Antiquus Doctor Parisiensis in Summa sua, &c. *Ita Ioannes de Turrecrem. par. 6. cap. 28. in principio, fol. 117. à tergo.*

VERITAS 21.

QVIS, qualisvè fuerit hic Auctor Innominatus adductus solū à Turrecremata, ex ipsius verbis constabit. Inquit enim præallegato loco: Item ad idem est alius Antiquus Doctor Parisiēsis sequens Magistrum Sententiarum, & Hugonem: cuius nomen non exprimitur in libro, qui apud nos est, qui in Summa sua, quæ incipit: Primum principium omniū siuè Deum esse sic ostendimus, in 3. lib. quæstionem monēs: Vtrum caro Christi antequam vniretur Verbo, peccato in B. Virgine fuerit obnoxia, sic respondet: *Dicēdum, quod sic; sed non in quantū caro Christi, sed priusquam vniretur Verbo, ab omni contagione Spiritus Sācti operatione purgata fuit. Et infra: Corruptio vitij fuit in carne Virginis, quando Angelus venit ad eam, secundum quam peccare poterat; sed in aduentu Spiritus Sancti gratia caro repleta est, & ab hac corruptione purgata, & ita bis sanctificata fuit, &c.* Hæc Turrecremata ex illo incognito Auctore, cuius nomen nō exprimebatur in illo libro, seu Summa, quæ apud ipsum erat, & incipiebat: *Primū principiū omnium, &c.* Sed huius Auctoris proprium nomen clarè, & expressè protulit Anonymus Dominicanus in classe de Doctoribus Presbyteris sæcularibus circa finem, sic dicens: Idem tenet Magister Richardus Radulphi de Hysbernia, Cancellarius Vniuersitatis Oxoniensis, in Sūma sua Theologica, quæ sic incipit: *Principiū omniū, &c.* dicens: *Quod caro Christi in B. Virgine fuit obligata peccato originali, sed antequā vniretur Verbo, fuit ab omni contagione peccati purgata. Hæc ille.* Ex quibus patet, quòd Auctor Summæ, quæ incipit: *Principium omnium.* Fuit Richardus Rodulphus, & sic Auctor ille nō solùm est duplicatus, sed etiam triplicatus. Primò, hic positus à Turrecremata sub Anonymo, & incerto Auctore. Secundò, infra n. 29. sub nomine Armachani, seu Armatarii: Et tertiò sub nomine Richardi Rodulphi de Hysbernia, vt videre est num. 271. Et quid esset, si fortè est quadruplicatus cum Alberto Magno? Quis autem fuerit iste Auctor, qualisque eius doctrina, latè dicam numeris citatis, & solùm hic noto, quòd inter opera impressa nouissimè Alberti Magni, ordinis Prædicatorum tom. 17. extat quædam Summa Theologiæ, quæ incipit: *Quod autem principiū vnum sit omnium, &c.* & tract. 17. fol. 487. agit de peccato originali. Si ergo hæc Sūma Theologiæ est illa adducta ab Aduersariis, iam Auctor iste non solùm erit triplicatus, sed quadruplicatus, ac auctoritas eius erit ficta, quia non extat illius nec minimum verbum in tali Summa Alberti Magni. Et hæc de Auctore.

Quantum ad litterā auctoritatis dico: quòd in aliquibus verbis conueniunt prima Turrecrematæ cum secūda Anonymi, sed in multis discrepant, nam Turrecrematæ non videtur habere caput, neq; pedes, vt consideranti patebit: ideò Anonymus illam aliter disposuit, addens illam clausulā, *obligata peccato originali*, atque alteram, *ab omni contagione peccati purgata.* Vndè constat, quòd Anonymus Dominicanus vitiauit præcipua, nisi dicamus omnia.

Accedendo verò ad auctoritatis sensum: Dico primò, quòd, vt adducitur à Turrecremata, nihil habet contra Immaculatam Conceptionem Deiparæ Mariæ, quia tota agit de Cōceptione, seu Verbi Diuini Incarnatione, non autem de passiua eiusdem Virginis, vt intuenti patebit. Secundò dico, quòd si auctoritas est accipienda vt sonat, est suspecta de errore, & parum consentanea fidei, ac principiis Theologicis, vt sunt plura alia iam dānata huius

Auctoris dogmata, de quibus nos alias; quia affirmat, quod in aduentu Angeli, & superuentione Spiritus Sancti tempore Incarnationis caro illa sanctissima Virginis erat obnoxia peccato, habens contagium, vitium, & corruptionē, à quibus omnibus fuit purgata per aduentū Spiritus Sancti. Quæ omnia, sic intellecta sunt plusquam falsa, & à nullo Catholico admittenda. Tertio, quia illam corruptionem, vitiū, & contagium constituit ille Anonymus Parisiensis in eo, quia tunc peccare poterat Virgo Maria, & ab hac peccādi potētia affirmat, quod bis purgata, atque sanctificata fuerit Maria: ergo Auctor iste solùm agnouit in Virgine potentiam peccandi, à qua bis fuit præuenta, & preseruata. Eo sē ergo modo discurrendo, si in incarnatione Verbi, seu Coceptione actiua, habuit Maria potentiam peccandi, non tamē peccauit, quia purgata, id est, præuenta fuit ab Spiritu Sancto. Eodem modo, ac paritate in sua Conceptione passiua habuit potentiam peccandi, non tamē peccauit, quia purgata, seu præseruata fuit ab eodem Spiritu Sancto: & hæc auctoritas sic intellecta potiùs est pro nobis, quam contra nos: alias ostendant Aduersarii ex hac auctoritatis littera, vbi æqualiter, & eodem modo dicitur, quòd Maria fuit bis purgata à vitio, cōtagione, & corruptione: primo in sua Conceptione: secūdò in Cōceptione Verbi. Quomodo, & quare in secunda Conceptione Verbi fuit purgata à peccato non contracto, in prima verò à peccato, & vitio iam contract. ? Quartò, quia hic loquitur Anonymus Parisiensis de vitio, contagione, ac corruptione carnis, quæ interuenit in effusione seminis, & cōceptione prolis, de prurito, libidine, delectatione, sensualitate, concupiscentia, &c. à quibus caro illa Sāctissima Virginis fuit purgata, id est, liberata, præuenta, & præseruata (apud antiquos enim ignotus erat terminus iste præseruationis, vel præuentionis, & loco illorum vtebantur illo liberationis, seu purgationis) in Incarnatione Verbi, quia absq; aliqua sorde, aut vitio, seu carnis corruptione concepit Verbum. At quid hæc cum peccato originali, & macula animæ Mariæ contracta in vtero Annæ? Ergo ex nulla parte hæc auctoritas lædit Immaculatam Conceptionem Mariæ. Ideò Anonymus Dominicanus videns, ac sentiens, quòd auctoritas ista, vt adducebatur à Turrecremata, nihil probabat, adulterauit ipsam, addens illud, *obligata peccato originali*, vt sic lapis esset offensionis, & scandali omnibus transeuntibus per eam, & illud etiam, *fuit ab omni contagione peccati purgata.*

Sed examinemus, qua veritate, aut fide fuerunt additæ ab Anonymo Dominicano istæ duæ clausulæ? De prima constat, quòd fuerint fictæ; & sic in ipsa nullā possumus inuenire veritatē. De secūda nimis suspectus est in fide, qui dicit hanc absolutam propositionē: *Caro Christi in B. Virgine fuit obligata peccato originali.* Ideo Turrecremata, quia doctus, addidit illud, *sed non in quātum caro Christi.* Secunda etiam, *fuit ab omni cōtagione peccati purgata*, non est tuta in fide; nam licèt hæc videantur habere aliquod fundamentum in Magistro Sentētiarum; in isto diuersum efficiunt sensum, quod Scholasticis speculandum relinquimus.

ANONYMVS Cisterciensis, siuè Ioannes, in opere de Laudibus Virginis Mariæ in pluribus locis, præcipuè lib. 17. *Ita Turrecremat. part. 6. cap. 35. fol. 125. Anonym. via 3. ration. 9. Auctore 150. Bandel. cap. 12. Deza fol. 37. Vincent. Gryfald.*

VERITAS 22.

HVNC Auctorem sic adducit Turrecremata, loquendo de Auctoribus Cisterciensis Ordinis. Item, ad idem est eiusdem Ordinis Doctor, qui famosissimum, & copiosissimum de Laudibus B. Virginis opus composuit, rogatus, vt ait in Prologo, à Monachis præfati ordinis, qui in pluribus locis eiusdem libri eandē doctrinam repetit, vndè in lib. 17. comparando B. Virginē Mariam Auroræ, tractans illud Gen. 1. *In principio creauit Deus cœlum, & terram; &c.* dicit sic: *In principio, scilicèt, restaurationis humanæ, creauit Deus cuius Maria opus est speciale: vnde dicit ei Psalmus: Tu fabricatus es Auroram, id est, Mariam, & ex ea Solem Iustitiæ) cœlū, & terrā, id est, animā, & corpus: sed hæc terra erat inanis, & vacua, ante gratiam sanctificationis, & erant tenebræ super faciem abyssi, quia concepta est in originali; & dixit Deus, quasi prædefiniēdo: Fiat lux, & facta est lux, quando eā sanctificauit: Et infrà: Aurora est prima claritas diei. Nā ipsa fuit initiū diei gratiæ: quæ scilicèt dies incæpit à sanctificatione eius. Aurora est partim obscura per originale, quoad Natiuitatem in vtero, lucida per Natiuitatē ex vtero cum sanctificatione. Hæc ille.* Bandellus verò, & sui sequaces, Deza, & Vincentia sic adducunt hunc Auctorem. Idem tenet Dominus Ioannes eiusdem ordinis in libro de Laudibus B. Virginis, sic dicens: *B. Virgo fuit ab originali peccato in vtero matris purgata, vt tota mūda nasceretur; præcepit enim tunc Pater Spiritui Sanct. illud Prou. 25. (Aufer rubiginē) videlicet, originalis peccati (de argento) id est, de Virgine iam Concepta (& egredietur) ex vtero (vas purissimum) id est, ipsa Virgo.* Ex his duabus auctoritatibus facillimè deuenimus in agnitionem huius Auctoris Anonymi, siuè Ioannis Cisterciensis, sed præcipuè ex titulo libri de Laudibus Virginis. Nam hic fuit Richardus à S. Laurentio, Ordinis Cisterciensis, ac Pœnitentiarius Rotomagensis, qui floruit ad ann. 1230. hic enim edidit insig-

insigne opus de Laudibus Virginis diuisum in 12. libros, in quo Auctor nomen suum ob humilitatem subticuit, & sic prodiit Anonymus Argentinæ anno 1493. in fol. quem Turrecremata fideliter, ac legaliter adduxit: At Bandellus, & alii falsò, & absque fundamēto vocarunt Ioannem, & hoc fecerunt fortè, vt ipsorum vitia, & adulterationes meliùs tegerentur. Posteà verò liber iste de Laudibus Virginis, sub expresso nomine Richardi à S. Laurētio prodiit Duaci anno 1625. in 4. Cùm ergo iam habeamus Auctorem illum præ manibus, & ex titulo libri, & auctoritatibus constet, Anonymum illum, sine Ioannem fictum, esse Richardum à S. Laurentio, ordinis Cisterciensis.

Auctoritatem primam optimè, vt dixi, trāscripsit Turrecremata, nullo dempto, vel addito verbo, sed prætermisit prima, & essentialia verba, vt statim videbitur: in secūda aliqua mutauit, nam in originalibus, non libro 17. vt ipse dixit, sed 7. verbo, *Maria Luna*, fol. 466. inquit Richardus: *Partim obscura, partim lucida; obscura per originale, &c.* Addidit enim illud, *de Aurora*, quæ in Richardo non extant: sed hæc parui momenti sunt. Sensus autem illius auctoritatis, ex altera adducta à Bandello clarè constabit: inquit enim Richardus lib. 3. fol. 175. sic: *Antequàm accedamus ad tractandas duodecim prærogatiuas speciales B. Virginis, videndū est, de dignitatibus, & priuilegijs Virgineæ carnis eius. Et primum notādum, quòd caro secundùm quosdam dicitur à carendo, quia multiplex gloriosa carentia, seu gloriosus defectus fuit in carne ipsius, caro Mariæ caruit peccato originali in sanctificatione: vndè Psal. 45. Sanctificauit Tabernaculum suum Altissimus, quando eam purgauit ab originali, vt tota munda nasceretur: tunc enim videtur Pater quasi præcepisse Spiritui Sancto illud Prou. 25. Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimum. Tunc etiam cœlestis Aurifex, id est, Spiritus Sanctus, qui est omniū artifex, Sapien. 7. totam rubiginem culpæ originalis abstulit de argēto Virgineæ carnis, & tunc fuit ipsa caro argentum, igne Sancti Spiritus examinatū, probatū terræ, id est, à cōtagijs terrenis, & purgatū septuplū, id est, per gratiam septiformem, & hoc totum, vt egrederetur vas corporis Virginei purissimū ad recipiendas gratias, & virtutes, & cōdigna materia fieret, de qua Deus Pater gloriosum corpus aptaret vnigenito suo, &c.* Hæc est integra, & completa, auctoritas Richardi à S. Laurentio, àqua Bandellus more suo amputauit caput, & pedes, & corpus diuisit in frustra: sigillatim verò, ac præcipuè subticuit illam clausulā: *Caro Mariæ caruit peccato originali in sanctificatione.* Deindè vbi Richardus: *Sāctificauit Tabernaculū suum Altissimus, quando eam purgauit ab oginali;* ipse sic: *B. Virgo fuit ab originali peccato in vtero matris purgata.* Quæ longè diuersissima sunt, nam quod Richardus dicit de carne, ipse attribuit Virgini Mariæ; aliud est enim purgari carō Mariæ ab originali, & aliud purgari ipsa Maria à peccato originali; nam primū est pro nobis; secundum pro ipsis: si enim à carne, quando in vtero matris formabatur, abstulit Spiritus Sanctus rubiginem originalis peccati: ergo quando anima fuit infusa, nullam rubiginem inuenit in carne, à qua maculari posset? Ideò tacuit illam clausulam: *Totam rubiginē culpæ originalis abstulit de argēto virgineæ carnis.* Deindè tota illa artificiosa verborum cōpositio: (*Aufer rubiginem*) *videlicèt originalis peccati* (*de argēto*) *id est, de Virgine iam concepta* (*& egredietur*) *ex vtero* (*vas purissimum*) *id est, ipsa Virgo.* Tota, inquam, à primo vsque ad vltimum verbum est chimerica, ficta, & à proprio suo desiderio, & cerebro fabricata, solùm vt macularet Dei Matrē, nec possunt recurrere ad illud effugium, quòd fortè in alio loco habet Richardus hæc verba; nam solùm semel in toto suo libro rediit ad ipsa verba lib. 4. col. 305. §. *de sanctificatione B. Virginis, dicit Psal. 45. Sāctificauit Tabernaculum suū Altissimus, &c.* Vbi hæc habet verba: *Tabernaculum, idem quòd ciuitas illa, id est, B. Virgo, in qua Altissimus armauit se armis nostræ mortalitatis, quibus contra diabolū dimicauit, sicut postulauerat Psal. 34. Apprehēde arma, & scutū, &c. Hoc Tabernaculum sanctificauit Altissimus, quādo eam in vtero matris purgauit ab originali, vt tota munda nasceretur, &c. Sequitur: Adiuuabit eā Deus manè, id est, in principio vitæ suæ, & cum adhuc esset in vtero, diluculo tenebras originalis peccati tollente. Et appellat diluculū, gratia ornatū in illa, &c. In sanctificatione enim eius omnem rubiginē culpæ originalis abstulit cœlestis Aurifaber de argento Virgineæ carnis, & animæ, vt egrederetur vas vtrūque purissimum, ad recipiēda dona gratiarū primò, & filium Dei carnem assumpturum secundò. Ideò prædictū erat Prou. 25. Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimum. Et sunt verba Patris ad Spiritū Sanctum, nec solùm tūc allata* (fortè ablata) *est rubigo culpæ originalis, sed ornatū est vas illud omni lapide pretioso, id est, omni charismate spirituali: meliùs inuenies titulo de priuilegio carnis Virgineæ.* Ista sunt verba præcipua, quæ habet Richardus circa hāc materiam sanctificationis Mariæ in vtero. Ex quibus patet: Primò, quòd Bandellus, Vincentia, & Deza, absque vlla consideratione omnem vitiarunt auctoritatem, &, vt hoc occultum maneret, finxerunt illud nomen Ioannis Cisterciensis: quis enim sub hoc ficto nomine inuenire posset talem auctoritatem? Secundò, colligitur, quòd Richardus nihil dicit cōtra Immaculatam Virginis Conceptionem; siquidem semper affirmat, quòd à carne virginea

fuerunt ablatæ tenebræ, & rubigines peccati originalis, id est, fomes, concupiscentia, pruritus, & alia relicta in semine ex concubitu, & libidine parentum: illud enim, nasci in vtero, in prima auctoritate adducta à Turrecremata, nō sumit Richardus pro animatione; sed pro formatione, ac dispositione embryonis in vtero materno, sicut & alii antiqui. Si ergo in sententia Richardi illa argentea materia à puncto, & instanti, quo decisa est in Annæ vtero, ab Spiritu Sancto fuit purgata à tenebris, & rubigine (nota quod nunquam dicit Richardus, quòd fuerit purgata à peccato originali absolutè, sed à tenebris, & rubigine peccati originalis; iudicabat enim Catholicè, ac doctè, quòd in illa materia, & carne non poterat esse originale peccatum, nec nox culpæ; benè tamen rubigo, & tenebræ illius) ergo in infusione animæ nihil erat rubiginis in carne, à qua anima posset maculari. Cùm ergo istæ sint præcipuæ auctoritates Richardi, & vt tales à vobis selectæ ad probandam vestram opinionem, & istæ nihil probant, nec dicunt, pulsatè ad aliam ianuam; nam Richardus videtur dicere: Nescio vos. De hoc Auctore vide infrà, verbo, Scriptura Sacra, auctoritate 13. & 18.

ANSELMVS Cantuariensis Episcopus, ac Sanctus in libro de Conceptu Virginali, cap. 2. 10. 18. 23. 24. & lib. 2. Cur Deus homo cap. 13. 15. 16. 17. 18. & 22. & in suis Meditationibus. Item in Prosologion. *Turrecrem. part. 6. cap. 3. fol. 97. Anonym. Auct. 27. & auctoritate 22. 23. & 26. & 38. & in Officio sanctificationis lect. 9. Bandel. cap. 7. & 17. Deza fol. 12. & 25. Spina part. 6. cap. 2. Caiet. Vincentia, Grysald. Castellan. Soncinas, Canus, S. Antoninus, Barelete, Iauell. Iust. Miechouien. Arpalleg. &c.*

VERITAS 23.

AVCTOR, & eius opera notissima sunt, vtpotè typis mandata seorsim, & iunctim in diuersis partibus, præcipuè verò per Renatum à Castaneo 1534. reuisa Parisiis 1549. & per Simonem Fōtanum Coloniæ 1560. & 1583. & 1612. cum notis Picardi, ac nouissimè à R. P. Theophilo Raynaudo Lugduni 1630. Prima ergo auctoritas adducta ab Aduersariis talis est: Hæc autem omnia quæ suprà dicta sunt de mente B. Anselmi in libro de Conceptu Virginali esse videntur; vndè cap. 2. sic formaliter dicit: *Sicut si Adam non peccasset, talem naturam, qualem à Deo acceperat, propagaßet: ita & post peccatum talem naturam ad posteros transfudit, qualem per peccatum habuit; & ideò nascuntur infantes cum debito satisfaciendi pro primo peccato, quod Adam semper cauere potuit, & cum debito habendi originalem iustitiam quam semper seruare valuit. Hæc ille.* Auctoritas vero Anselmi dicto cap. 2. cuius titulus est: *Qualiter humana natura corrupta est*, fol. 129. post alia sic se habet: *Sicut itaquè si non peccasset, qualis facta est à Deo, talis propagaretur: ita post peccatum qualem se fecit peccando, talis propagatur. Quoniam igitur per se nec satisfacere pro peccato, nec iustitiam derelictam recuperare valet, & corpus, quod corrumpitur, aggrauat animam: & tunc maximè quando infirmum est, vt in infantia, & in vtero matris, vt nec intelligere iustitiam possit, videtur esse necesse, eam infantibus nasci cum debito satisfaciendi pro primo peccato, quod semper cauere potuit, & cum debito habendi originalem iustitiam, quam semper seruare valuit.* Quantum ad litteram hæc Auctoritas in multis est vitiata. Nam primo addiderūt nomen *Adam*. Secundo, addiderunt illam clausulam, *Talem naturam ad posteros trāsfudit, qualem per peccatū habuit*. Tertiò, prætermiserunt totam illam clausulam, *quoniam igitur, &c.* vsque *posit*. Quarto, vitiarunt illud, *videtur esse necesse eam infantibus nasci*. Quintò, addiderunt illud, *& ideò nascuntur infantes*. Istæ sunt litterę adulterationes. Quantum ad sensum nihil est in hac auctoritate contra Immaculatam Virginis Conceptionem, nisi velis ipsius maculā extrahere ex illis verbis: *Cum debito satisfaciendi pro primo peccato*: Sed hæc longè alium sensum habēt, quam desiderant Aduersarii, & dato quòd loquerentur iuxta subiectam materiam, agunt de debito cōtrahendi, nō de actuali contractiōne. Deindè vbi expressè, ac nominatim dicit Anselmus, Virginem contraxisse originale peccatum, quod est vestrum propositum assumptum? Nam hic, debitum lego, Mariam nec video, nec lego, nec est in tota auctoritate.

Secunda auctoritas: Idem in eodem cap. 10. *Dedit enim Deus primo Parenti hanc gratiā, & potestatem, vt sicut quando illum condidit, simul fecit rationalē, & iustum; ita etiam si non peccaret, filij, quos natura operante generaret, simul cū rationalem haberent animā, iusti essent. Quare si Adam non peccasset, omnes homines, qui ab ipso naturali propagatione descenderent, simul cum rationalitate, & iustitiam originalē acciperent, sed quoniā Adam subditus esse diuinæ voluntati noluit: gratiam, quam de se propagandis seruare poterat, perdidit; atque omnes qui ab ipso, operāte natura, quam acceperat, propagantur, eius adstricti debito nascuntur. Hæc ille.* At Anselmi auctoritas, fol. 133. talis est: *Dedit etiā illi Deus gratiā, vt sicut quando illum cōdidit, nulla propugnādi operante natura, aut voluntate creaturæ, simul fecit eum, & rationalem, & iustū: ita simul cum rationalē haberet animam, iusti essent, quos generaret operante natura, & volente*

si,

si non peccaret. Eadē quippè ratione qua monstratur rationalem naturam iustam esse creatam, quod in præfato feci opusculo, probatur etiam quod qui ex humana natura propagarentur, non præcedente peccato, ex necessitate iustitiam pariter haberent cum rationalitate. Siquidem qui creauit primum hominem sine parentum generatione, creat etiam omnes, qui per creatam sunt ab illo propagandi naturam. Omnis igitur homo si peccatum non præcessisset, simul esset, sicut Adam, & iustus, & rationalis. Quoniam verò Adam subditus noluit esse Dei voluntati, ipsa natura propagandi, quamuis remaneret, non fuit subdita eius voluntati, sicut esset si non peccasset, & gratiam, quam de se propagandi seruare poterat, perdidit: atque omnes qui operante natura, quam acceperat, propagantur, eius adstricti debito nascuntur. Ventilata hac Anselmi auctoritate inuenio. Primo, quod addiderunt illud: *Primo parenti.* Secundo, omiserunt illud: *Nulla propagādi operante natura, aut voluntate creaturæ.* Tertio, addiderunt illud: *potestatē.* Quarto, transmutarunt totam sequētem clausulam. Quinto, prætermissæ fuerunt ab illo verbo: *Eadem quippè, &c.* ferè nouem lineæ. Sextò, Vbi Anselmus: *Omnis igitur homo si peccatum non præcessisset, simul esset sicut Adam, & iustus, & rationalis.* Ipsi sic: *Quare si Adam non peccasset, omnes homines, qui ab ipso nascuntur, propagatione descenderent simul cum rationalitate, & iustitiam originalem acciperent.* Septimò, prætermiserūt verba illa Anselmi: *Ipsa natura propagandi, quamuis remaneret, non fuit subdita eius voluntati, sicut esset si non peccasset.* Octauò, vbi Anselmus: *propagandi.* Ipsi: *propagandis.* Hæc notanda veniunt circa textum; circa sensum, nihil, nam in tota auctoritate, nec minimum quidem verbum est in particulari contra Virginis Conceptionem, nec in communi, nisi illud: *Eius adstricti debito nascuntur.* Sed hic ad summum loquitur de debito, & de obligatione, non de actuali contractione, & de Natiuitate, in qua fuit priuilegiata Maria in omnium sententia, si enim hæc vniuersalis; omnis propagatus secundùm naturam nascitur cum debito, vel peccato, habuit exceptionē in Virgine, per vos: ergo Anselmi verba non sunt contra nos: sed fortè dicetis, vt dicitis, quòd ibi *nascitur* sumitur pro Natiuitate in vtero: ergo vt maculetis Virginem, transfertis proprium significatum ad improprium? Si hoc est quærere honorem Virginis, alius iudicet.

Tertia auctoritas sic adducitur: Item, idem infrà, & ad marginem habet cap. 12. *Quomodò,* inquit, *Filius Virginis non subiaceat peccato, aut debito Adæ, non est difficile intelligere, siquidèm Adam factus est iustus, & liber à peccato, & à debito, & à pœna peccati, potens semper cum fœlicitate seruare acceptam iustitiam; sed quoniā hæc bona, quæ sine omni difficultate sibi semper seruare poterat; non seruauit, ea sibi ipse abstulit, & horum se contrarys subiecit: factusque est seruus peccati, siuè iniustitiæ, & debiti, quod reddere nequiuit: & ideò omnibus, qui ab ipso naturaliter propagandi erant, quibus, & prædicta bona seruare poterat, iustitiam originalem amisit, & mala prædicta intulit. Ad illam autem personam (quamuis de se propagatā) prædicta mala transmittere non potuit, in cuius generatiōne, nec natura illi data est propagandi; nec eius voluntas quidquam operata fuit. Quam obrem concludere possumus, quia nulla ratio, nulla veritas; nullus intellectus permittit: ad hominem ex sola Virgine conceptum, quamuis de massa peccatrice sit assumptus, aliquid de peccato massæ peccatricis debuisse accedere, etiam si non esset Deus,* Anselmus autem sic incipit illud cap. 12. fol. 134. *Quomodò autem Filius Virginis non subiaceat peccato, aut debito Adæ, sic quoque difficile non est intelligere; siquidèm Adam factus est & iustus, & liber à peccato & debito sæpè facto, & à pœna peccati; & Beatus & potens seruare semper acceptam iustitiam, & per iustitiam, eam, quam dixi, libertatem, & beatitudinem. Quoniam ergo cum hæc bona, sine omni difficultate posset seruare, sibi, non seruauit, ea sibi ipse abstulit: & horum se contrarys subiecit; factus est itaque seruus peccati, siuè iniustitiæ, & debiti, quod reddere nequit, & miseriæ: de quo est impotentia bona perdita reparandi.* Et post sex lineas prosequitur Anselmus: *Nulli ergo personæ quamuis de eo propagatæ trāsmittere mala prædicta potuit, in cuius generatione, nec natura illi data est propagandi, nec voluntas eius quidquā operata est, aut operari valuit.* Et cap. sequenti, scilicèt 13. sic iterum Anselmus: *Quarè Adæ mala prædicta, nulla ratione, aut rectitudine ad hominē conceptum de Virgine transeunt.* Et cap. 15. ad finem, sic concludit. *Quamobrem nulla ratione vera, aut verisimile contradicente, si considerentur quæ supradicta sunt, iam liberè possumus concludere: quia nulla ratio, nulla veritas, nullus intellectus permittit ad hominem de Virgine Conceptum, de peccato massæ peccatricis, quamuis de illa sit assumptus, aliquid potuisse, aut debuisse accedere, etiam si non esset Deus.* Ex omnibus prææallegatis locis Aduersarii suam vnam, atque continuam auctoritatem composuerunt, & hoc est loquēdo de partibus simul sumptis, nā coaptare verba, & singula singulis regulare, esset processus in infinitum: sat sit nobis, quòd nihil est in ea cotrà Immaculatam Virginis Conceptionem.

Quarta auctoritas sic adducitur: Idem cap. 23. *Quamuis,* inquit, *constet omnes homines in Adam fuisse, quando peccauit, solus tamen Filius Virginis valdè diuerso modo ab alys in illo fuit, omnes quippè aly in illo fuerunt,*

vt per naturam propagandi quæ potestati, & voluntati eius subiecta erat, de illo essent, solus autem ille, nec sic in eo fuit, vt per naturam, quæ potestati, & voluntati eius subiecta erat, de illo fieret. Nam & si vsque ad Virginem Matrem in parentibus, & voluntas seminauerit, & natura germinauerit; vt ipsa naturali cursu ad suum esse ab Adam produceretur, sicut omnes alij; in illa tamen, nec voluntas creaturæ prolem seminauit, nec natura germinauit; sed Spiritus Sanctus, & virtus Altissimi de illa virum mirabiliter propagauit. Quoniam igitur de Spiritu Sancto ex Virgine Conceptus est, non incongruè pro originali iniustitia, quam omnes filij Adæ habent à sua origine, iustitiam originalem habuisse ipse Virginis Filius dicendus est. Quoniam itaque Adam in tantæ gratiæ celsitudine positus, bona quæ sibi, & alijs, qui per naturam ab ipso propagandi erant seruanda, acceperat sponte deseruit; idcircò filij perdiderunt, quia pater cum prædicta bona seruando, illis dare poterat, ea non seruando abstulit. Si enim Adam nequisset ad eos, quos naturaliter generaturus, erat iustitiam suam producere, nequaquam posset in eis suam iustitiam transmittere. In hoc enim sunt omnes naturaliter iniusti, quia nullam habet quam omnis homo debet habere iustitiam. Propter hoc enim Apostolus, omnes filios Adæ excepto Virginis filio peccatores, & filios iræ in scriptis suis esse pronuntiat: Hæc ille. Sex orationes integras à puncto, vsque ad punctum habet hæc proposita ab Aduersariis, vna atque indiuisibilis auctoritas; sed ex septem locis inter se distinctis fuit composita. Fortè, ò Lector! tibi videbitur paradoxa, quod vna auctoritas habens sex orationes, desumpta fuerit ex septem locis diuersis; sed si non credis mihi, saltem crede demonstrationi; primam ergo orationem non ex cap. 23. vt ipsi dicunt, sed ex capit. 22. desumpserunt; vbi Anselmus inquirens, cur, & quomodo peccatum descendat in infantes, sic dicit: *Non est falsum, vel vanum, sed verum, & solidum esse fuit, quo fuerunt omnes alij homines in Adam. Nec fecit Deus inane aliquid cum eos in illo fecit esse. Sed sicut dictum est, in illo fuerunt non alij ab illo; & ideò longe aliter quam sunt in se ipsis. Verum quamuis contestet eos in illo omnes fuisse, solus tamen Filius Virginis, valde diuerso modo ab alijs in illo fuit. Omnes quippè alij sic fuerunt in illo; vt per naturam propagandi, quæ potestati, & voluntati eius subdita erat, de illo essent: solus verò iste non sic in eo fuit, vt per naturam, aut voluntatem eius de illo fieret.* Et post vndecim lineas prosequitur Anselmus pro secunda oratione sic: *Num & si vsque ad Virginem Matrem, in parentibus, & voluntas seminauit, & natura germinauit; vt ipsa Virgo partim naturali, partim voluntario cursu ad suum esse ab Adam producerent, sicut omnes alij: in illa tamen nec voluntas creaturæ prolem seminauit, nec natura germinauit, sed Spiritus Sanctus, & virtus Altissimi de Virgine muliere virum mirabiliter procreauit.* Tertia verò oratio desumpta est retrocedendo ex cap. 20. vbi Anselmus: *Quamobrem quoniam de iusto Patre secundum diuinam, & de iusta Matre secundum humanam naturam, iustus ab ipsa origine, vt ita dictum est, natus est, non incongruè pro originali iustitia, quam omnes filij Adæ habent à sua origine; iustitiam originalem habere dicendus est.* Quartæ orationis partem retrocedendo ex cap. 10. vbi Anselmus inquit, circa finem: *Quoniam verò Adam subditus noluit esse Dei voluntati ipsa natura propagandi quamuis remaneret, non fuit subdita eius voluntati, sicut esset, si non peccasset; & gratiam quam de se propagandi seruare poterat, perdidit; atque omnes qui operante natura quam acceperat, propagantur eius districtè, debito nascuntur. Quamobrem quoniam humana natura (quæ sic erat in Adam tota, vt nihil de illa extra illum esset) peccando sine omni necessitate, Deum exhonorauit, vndè, & per se satisfacere non potuit, gratiam, quam acceptam propagandi de se semper potuit seruare, perdidit.* Aliam vero partem ex cap. 12. etiam ad finem, vbi Anselmus: *Nulli ergo persona, quamuis de eo propagata, transmittere mala prædicta potuit, in cuius generatione, nec natura illi data est propagādi, nec volūtas eius quidquam operata est.* Quintam verò orationem desumpserunt per saltum à cap. 12. ad cap. 23. in principio, vbi Anselmus sic: *Parentum verò proximorum peccata, ad originale peccatum nō æstimo pertinere, quippè si Adam nequiuisset ad eos, quos generaturus erat, iustitiam suam producere, nequaquam posset eis suam iustitiā transmittere.* Sextam orationem desumpserunt retrocedendo ad cap. 22. circa medium, licet longè aliter sit in Anselmo: inquit enim: *Cùm enim dicit Apostolus; quia mors regnauit ab Adam, vsque ad Moysem, etiam in eos, qui non peccauerunt, in similitudinem præuaricationis Adæ, apertè videtur significare; quòd non illis personaliter imputetur ipsa Adæ præuaricatio, aut aliud tàm magnum, quamuis omnes filios Adæ excepto Virginis Filio, peccatores, & filios iræ in scripturis pronuntiet.* Ex omnibus assignatis locis desumpta fuit proposita ab Aduersariis auctoritas, quā si attentè inspicias, & considerres, falsam in toto reperies, vitiatā in partibus, & adulteratam in omnibus verbis, vt non dicā etiam litteris, à cuius Ventilatione supersedeo, quousque ostendant, ex qua clausula colligunt, Virginem Mariam contraxisse peccatum originale, quia ego illam nō inuenio, nisi fortè dicant,

cant, quòd ex hac vltima, quam iterum reduplicant infra Auctor 10.

Quinta auctoritas sic adducitur. Item, idem in 2. libro Cur Deus homo: *Quoniam*, inquit, *tota humana natura erat in primis parentibus, tota in illis vitiata est, vt peccaret, excepto illo solo homine, quem Deus, sine virili semine, sicut sciuit de Virgine facere sic sciuit eum à peccato Adæ secernere. Hæc ille.* Præsens auctoritas ficta est in toto, & falsa in partibus, quia nec ipsa, nec alia ipsi similis, inuenitur in illo 2. libro; cur Deus homo nec in primo, imò existimo, talia verba non extare in operibus Anselmi, videns enim quod citabant librum, & non caput statim iudicaui esse fictam. Et est qui emittat verbum certum enarrans veritatem.

Sexta auctoritas sic adducitur: vnde Anselmus in libro prædicto de Conceptu Virginali, cap. 24. *Dico*, inquit, *originale peccatum in omnibus infantibus naturaliter conceptis, mox vt habent animam rationalem, esse æquale, sicut & peccatum Adæ, quod est causa. Vt nascantur in illo, ad omnes æqualiter pertinet. Hoc autem peccatum quòd originale dico, nihil aliud dico, nisi in ipsis infantibus iustitiæ debitæ nuditatem, quàm supra posui, factam per inobedientiam Adæ per quàm omnes sunt natura filij iræ. Hæc ille. Et dat Anselmus hoc pulchrum exemplum infrà cap. 28. Si*, inquit, *aliquis vir, & vxor eius ad quandam magnam dignitatem, &c.* Et adducit Bandellus latissimum exemplum de Imperatore damnante filios ob aliquod magnum crimen. Anselmus verò præallegato cap. 24. solum habet hæc verba: *Ita igitur sine repugnantia originale peccatum est idem in omnibus, & filius non portabit iniquitatem patris, &c.* Et nullum aliud verbum habet ex supra allegatis ab Aduersariis, at finem vero capitis 23. hæc dicit: *Sed dico, peccatum originale in omnibus infantibus conceptis naturaliter æquale esse, sicut peccatum Adæ, quòd est causa cur in illo ad omnes pertinet æqualiter.* Ecce quomodo quāuis hinc indè repetietur auctoritas, non poterit resarciri ingentis adulterationis scissura, nā nō inuenitur illud: *Mox vt habent animā rationalem*, nec tota illa vltima clausula: *Hoc autem peccatum, &c.* Et sic pro falsa, & ficta debet reputari, sicut est, secundùm se tota exceptis sex verbis. Item exemplum adductum à Bandello ex capit. 28. totum est fictum, & falsum, quia S. Anselmus in illo cap. 28. quod incipit: *Dixi impotentiam habendi iustitiam &c.* Nec vnum saltem verbum habet ex adductis à Bandello. Videns omnes istas fictiones Corrector Bandelli, scilicet, quòd nec cap. 24. nec in cap. 28. erant verba adducta à suo Rm. P. Generali Bandello, citauit ad marginem aliud cap. videlicet 27. sed si in aliis non sunt verba, in hoc quod incipit: *Sunt quorum animus, &c.* Nec apex, nec iota inuenitur, & sic totum est falsitas falsitatum, &c. Cum autem illa eadem auctoritas aliquibus mutatis verbis iterum adducatur infra auctor. 21. vide ibi.

Septima adducitur sic, vndè Anselmus in prædicto libro de conceptu Virginali cap. 23. *Puto nullatenus posse*, asserit, *originale peccatum esse in infantibus, antequàm habeant animam rationalem, sicut nec in Adam fuisse iustitiam, antequàm esset homo rationalis. Nam si Adam, & Eua generassent sine præcedente peccato, non tamen esset in semine iustitia, nec esse posset priusquam formaretur in viuentem hominem. Si igitur semen hominis nō est susceptile iustitiæ priusquam fiat homo, similiter nec originale peccatum suscipere poterit, antequàm sit in eo anima rationalis. Sicut enim iustitia non potest esse nisi in rationali natura, ita non est vlla natura debitrix iustitiæ, nisi vbi esse debet iustitia, originale verò peccatum iniustitia est; igitur non erit nisi in natura rationali. Hæc ille.* Hæc auctoritas non extat cap. 23. vt dicunt Aduersarii, sed cap. 3. cuius prima pars, quæ parui momenti est, optimè est transcripta; secunda vero sic extat in Anselmo: *Si ergo semen hominis non est susceptibile iustitiæ, priusquàm fiat homo. Nempè originale peccatum esse iniustitiam dubitari non debet. Nā si omne peccatum est iniustitia, & originale peccatum, vtique est iniustitia, &c.* Reliqua huius auctoritatis verba infrà dabimus auctorit. 9. Pro nunc vero sufficiat notare, quod vltima auctoritatis clausula à primo vsque ad vltimum verbum est vitiata, nam post triginta lineas iterum, ait Anselmus: *Quare quoniam iustitia non potest esse, nisi vbi iustitia debet esse, originale peccatum, quòd est iniustitia, non est nisi in natura rationali, rationalis autem natura, non est nisi Deus, & Angelus, & anima hominis, &c.* In hac auctoritate, nec in toto capite nihil habet contra Immaculatam Conceptionem, nam in eo solùm probat Anselmus, peccatum originale non esse in semine, sed in ipsa natura rationali, seu corpore informato anima, sed de hoc in auctoritate sequenti.

Octaua auctoritas. Item, cap. 7. *Nam & sic ex vitiosa cōcupiscentia generatur infans, nō tamen magis est in semine, culpa, quàm vel sputo, vel in sanguine. Hæc ille.* Anselmi verò auctoritas sic se habet: *Nam & si ex vitiosa concupiscentia semine generetur infans, non tamen magis est in semine culpa, quàm est in sputo, vel in sanguine, si quis mala voluntate expuit, aut de sanguine suo aliquid emittit, non enim sputum, aut sanguis, sed mala volūtas arguitur. Patet igitur, quomodo & infantibus non statim ab ipsa Conceptione sit peccatum. Et vera sunt quæ de diuina Scriptura opposui, quippè non est in illis peccatum, quia non habent (sine qua non est peccatum) voluntatem: & tamen dicitur in-*

esse

esse, quoniam in semine trahunt peccandi (*cùm homines iam erunt*) *necessitatem. Si ergo hæc, vt puto, vera sunt, quod assumitur de parente ad prolem: quia nullam habent voluntatem, nullum est in eo peccatum.* Hæc auctoritas in aliquibus, parui tamen momenti est vitiata quoad litteram, nam prætermiserunt illud; *Semine*, & verbum *est*, vbi enim iudicabant auctoritatem esse pro ipsis apertè, & clarè, nihil in ea alterabant. Quoad sensum verò est valde adulterata, nam Anselmus probat, quod quamuis in semine non sit culpa, sicut non est in sputo, sed in mala voluntate spuentis, tamen in ipso semine contrahitur necessitas contrahendi originale, quia in ipso est fomes, siuè concupiscentia seminantis, & sic infans seminatus, ante quàm animetur iam habet à concupiscentia parentum, necessitatem, seu obligationem contrahendi originale. Vt igitur hanc euidentem, ac perspicuam doctrinam in littera Anselmi contentã Aduersarii obscurarent, septimam auctoritatẽ suprà positam, & hanc octauam, truncatas, atq; diminutas adduxerunt. Deinde prætermiserũt illam clausulam: *Patet igitur quomodo & infantibus non statim ab ipsa Conceptione sit peccatum:* Quia ex illa plusquam euidenter constabat, quòd antiqui vocabant generationem primam, seu formationem carnis in vtero, Conceptionem, & ex hac communissima, atque receptissima apud omnes illos priscos Doctores vocis, Conceptionis, significatione, seu acceptione, dixerunt de prolis Conceptione aliqua, quę nunc terrerent aures (quãdo Conceptio sumitur pro ipsa formali animatione) vt etiam est hoc Anselmi: *Infantes nõ statim post Conceptionem habent peccatum*, vbi sumit Infantem pro Embryone, & Conceptionẽ pro toto spatio illo temporis currente à copula carnali, vsque ad animationem; ex hac etiam acceptione ortum habet quod passim dicunt: solùs Christus in Conceptione sua non habuit peccatũ; nullus in Cõceptione liber fuit à peccato, quod in sua acceptione, Cõceptionis verissima sunt. Tollamus ergo, ò Patres, de medio hanc æquiuocationem, inter Doctores antiquos, & modernos; & in pace erant omnia.

Nona auctoritas sic se habet: Item, Idem de Conceptu Viginali, cap. 3. *Solùs Filius Virginis sine peccato natus est in vtero Matris:* Anselmi vera auctoritas talis est: *Si verò dicitur originale peccatum non esse absolutè dicendum peccatum, sed cum additamento, ori-ginale peccatum, sicut pictus homo non verè homo est, sed verè est homo pictus, profectò sequitur: quia infans quòd nullum habet peccatum, nisi originale, mundus est à peccato: nec fuit solùs inter homines Filius Virginis in vtero Matris, & nascens de Matre, sine peccato: aut non damnatur infans qui moritur sine Baptismo; nullum habẽt peccatum præter originale, aut sinè peccato damnantur: sed nihil horum accipimus, &c.* Si ergò conferas vnam auctoritatem cum alia, inuenies maximam propositionum diuersitatẽ, nam vbi ipsi: *Solùs Filius Virginis sinè peccato natus est in vtero Matris:* Anselmus sic: *Nec fuit solùs inter homines Filius Virginis in vtero Matris, & nascens de Matre, sine peccato.* Et quæ in Anselmo est arguitiua, ipsi faciunt affirmatiuam: & ipsi solùm adstrinxerunt propositionem ad Cocceptionem in vtero Matris, quãdo ipsa expresiè loquitur de Conceptione, & Natiuitate dicens: *In vtero Matris, & nascens de Matre.* Et si hæc Anselmi verba habent exceptionem in Natiuitate, cur non & in Cõceptione? vel assignate rationem ex textu? vel clariùs: Anselmus affirmat, quod solus Filius Virginis fuit in vtero Matris, & nascens de Matre, sine peccato,: non obstante hac auctoritate vniuersalit Tota Eclesia Catholica, & etiã vos vno ore fatemini, quod Virgo Maria, in sua Natiuitate, seu nascens de Matre fuit sine peccato: ergò non obstante auctoritate debet etiam dici, quod nata est in vtero sine peccato: cum ergo Aduersarii præuidissent hanc euidentem illationem, & instantiam ab ipsis insuperabilem, tacuerunt verba illa: *Et nascens de Matre.*

Decima auctoritas sic adducitur. Item, in eodem cap. 22. *Nullus*, inquit, *ab Adam naturaliter nasci potest sine peccato, ad quod sequitur damnatio, quia omnes filios Adæ, excepto Virginis Filio, peccatores, & filios iræ Apostolus in suis scriptis esse pronuntiat.* In primis falsum est, quod hæc auctoritas sit cap. 22. ab ipsis citato, sed cap. 21. sunt aliqua verba his similia, videlicèt: *Cum enim dicit Apostolus, quia mors regnauit ab Adam vsque ad Moysen, etiam in in eos qui non peccauerunt, in similitudinem præuaricationis Adæ, apertè videtur significare, quòd non illis personaliter imputetur ipsa Adæ præuaricatio, aut aliud tam magnum, quãuis omnes filios Adæ, excepto Virginis Filio, peccatores, & filios iræ, in scriptis suis pronuntiat.* Cum ergo auctoritas ab Aduersariis adducta, non sit in illo cap. 22. & cap. 21. reperiantur hæc verba, sine vlla hæsitatione dicendum est, ab hoc capite fuisse desumpta, sed vide, quibus scateat, adulterationibus? Nam vbi est illud: *Nullus ab Adam naturaliter nasci potest sine peccato?* Vbi est etiam illa sequens clausula: *Ad quod sequitur damnatio?* Vbi est tertia illa causalis: *Quia, &c.* Denique vbi Anselmus: *Quãuis pronuntiet*, vos transtulistis in causalem: *Quia pronuntiat*: Est ergo auctoritas hæc penitus adulterata à primo vsque ad vltimũ verbũ. Item, est duplicata: nam illam adduxerunt suprà auctor. 4. in vltima clausula.

Vndecima auctoritas: Item, in eodem cap. 23. *Licèt*, inquit, *Christus carnem de massa pec-* ca-

catrice assumpserit; nihil tamen de peccato massæ peccatricis accepit: *Hæc ille.* Et ad hãc auctoritatē addit Bandellus: *Et cap. 16. dicit idem.* Cōtinuator verò Bandelli, siuè Correctōr Deza ad marginem dicit: *Ista actoritas sumitur ex cap. 13. 14. & 15.* Quid sibi velint significare Aduersarii in his verbis, mihi obscuru, & ambiguum est: nam vel volunt dicere, quòd hæc eadem auctoritas, vt adducitur ab Aduersariis, ipsissima extat, sicut capite 13. ita & in 14. & similiter in 15. ac tandem in 16. ita vt eadem verba essent in 4. capitibus diuersis Anselmi; vel quòd hæc auctoritas, quæ octo habet verba compaginata, atquè composita ab ipsis, fuerit ex quatuor capitibus distinctis; hoc esset ridiculum: sed accipe, ò Lector! verba Aduersariorum, sicut volueris, ipsa sunt falsa, ficta, ac mendaciter adducta, quià capite citato ab ipsis principaliter, scilicèt 13. nec verbum de præallegata auctoritate habet Anselmus; capite verò 14. habet hæc solùm: *Hæc autem nullatenùs refragantur nostræ rationi, quæ semen de Virgine sumptum: asserit esse mundum, quamuis de massa peccatrice.* Capite verò 15. hæc habet: *Iam liberè possumus concludere, quia nulla ratio, nulla veritas, nullus intellectus permittit ad hominem de Virgine conceptum de peccato massæ peccatricis, quamuis de illa sit assumptus, aliquid potuisse, vel debuisse accedere, etiam si nō esset Deus.* Et hæc iam est suprà adducta auctor. 3. Cap. vero 16. nec minimum habet verbum his simile: ergò Aduersarii falsa dixerunt, quià nec secundùm se totam, immò nec secundùm partes, reperitur auctoritas in præallegatis capitibus 13. & 14. & 15. & 16. Sed dices, quòd saltem aliqua verba ex præallegatis reperiuntur in cap. 14. & 15. vt vidimus: fateor; sed penitùs vitiata quoad litteram, & quoad sensum; nam in 14. probat Anselmus, quod licèt Dominus carnem assumpserit ex massa peccatrice naturæ humanæ, semen autem de Virgine assumptū fuit mundū: in 15. verò probat, quòd licèt Christus Dominus non esset Deus sed purus homo, dum tamen sumeret carnem, vt sumpsit, in vtero Virginali, quātumcumque illa caro esset de massa peccatrice, ipse nullomodo cōtraheret originale. Sed quid hæc cum originali peccato Mariæ, quando ibi expressè agit de massa pecatrice naturę humanæ? quod etiam constat ex ipso libri principio, cuius initium est: *Ad videndum igitur, qualiter Deus hominē assumpsit de generis humani massa peccatrice, sine peccato: primum de originali peccato necesse est inuestigare, &c.* Igitur totus libri scopus est, inuestigare, quomodo de massa humani generis potuerit Deus assumere carnem sine peccato, & vocat massam peccatricem, naturam humanam, non verò Virginem Mariam in particulari, vt Aduersarii volunt.

Duodecima auctoritas adducta ab Aduersariis est hæc: Item idē, cap. 16. *Quamuis*, inquit, *Ioannes Baptista, & alij, qui de sterilibus parentibus, & in quibus præ senectute natura generādi iam erat emortua, per miraculum sunt concepti, quia tamen per naturalem propagationem datam Adæ sunt seminaliter generati, nequaquam possunt, aut debent Christo in Conceptionis miraculo assimilari, vt ab originalis peccati vinculo absoluti possint ostendi.* Pro hac Anonymus auctoritate 38. citat caput 15. & illam adducit breuiorem. Anselmi verò vera auctoritas cap. 16. talis est: *Quòd si obijciuntur mihi Ioannes Baptista, & alij, qui de sterilibus, & in quibus præ senectute natura generandi iam erat emortua, propagati sunt, & quasi per similem rationē putantur debuisse nasci sine peccato, & pœna peccati, quia per miraculum concepti sunt: Valde vtique intelligēda est ab istis aliena ratio illa: Quæ Virginalem Conceptionem liberam ab omni peccati monstrat necessitate, &c.* Et post nouem lineas prosequitur. *Non ergò in Ioanne, & similibus est aliquid nouum naturæ Adæ, sicut est in Filio Virginis datum: sed quod suis causis infirmatum erat, cognoscitur esse reparatū. Quarè quoniam illi per propagationem naturalem datam Adæ sunt generati, nequaquam possunt, nec debent ei, de quo agimus, assimilari in Conceptionis miraculo, aut originalis vinculo peccati absoluti possunt ostendi.* Auctoritas ista Anselmi inter omnes alias, quoad litteram, & sensum potissimè est adulterata: Nam primo, initiū auctoritatis est penitùs variatum. Secundò, multa sunt prætermissa, quæ licèt non omnia sint essentialia, aliqua tamen pertinent directè ad materiam. Tertio, prætermiserunt illud essentialissimum: *Quæ Virginalem Conceptionem liberam ab omni peccati monstrat necessitate.* Nam si Virginis Conceptio actiua fuit libera ab omni necessitate peccati; illud, *ab omni*, omnem excludit: nam quòd Mater sit concepta in peccato originali, necessitas est in filio ad contrahendum peccatum, vt sæpè in eodem libro probat Anselmus. Quarto, etiam addiderunt verbum illud, *seminaliter*, quod non est in Anselmo, & à quo pendet tota auctoritatis vis. Quinto, quod in primis verbis loquitur Anselmus de generatione sterilium, seu de Conceptione prima in vtero: vnde miraculum fuit in formatione fœtus, non in animatione; ipsi verò intellexerunt hoc de propria Conceptione, id est, animatione. Sexto, verba Anselmi extenduntur vsque ad Natiuitatem, vt denotant illa verba: *debuisse nasci sine peccato*; & sic artificiosè, prætermissa fuit ab Aduersariis hæc clausula. Septimo, quia hic loquitur Anselmus de vinculo, necessitate, seu debito, non autem de ipso originali peccato formaliter; aliàs multa sunt hic quæ rectum non possunt habere sensum. Vltimo, non negat Anselmus, quòd non

possit

posſit eſſe liberatio à peccato originali, ſed quòd hæc oſtendi ex ſcriptura, non poſsit.

Decimatertia auctoritas ſic ſe habet: Item, idem cap. 18. *Decebat vt illius hominis Conceptio de Matre puriſsima fieret. Nempe decens erat, vt ea puritate niteret, qua maior ſub Deo nequit intelligi. Qualiter autem Virgo eadem per fidem ante Chriſti Conceptionem mundata ſit, dixi, vbi aliam rationem de eo, de quo hic agitur, reddidit. Hæc ille.* Auctoritas vero apud Anſelmum ſic ſe habet: *Sed quia decebat vt illius hominis conceptio de Matre puriſsima fieret. Nempè decens erat, vt ea puritate, qua maior ſub Deo nequit intelligi, Virgo illa niteret, &c.* Et poſt octo lineas: *Qualiter autem Virgo per fidem ante ipſam Conceptionem mundata ſit, dixit, vbi aliam rationem de hoc ipſo, vndè agitur hic, reddidi.* Iam vides quomodo ex diuerſis locis deſumpta ſit hæc auctoritas, in qua etiam aliqua ſunt vitiata, licèt parui momenti, atq; ſimiliter adulteratum vnum eſſentiale verbum, nam vbi Anſelmus: *Ante ipſam Conceptionem mundata ſit*, ipſi ſic: *Ante Chriſti Conceptionem mundata ſit*. Nam cùm illa clauſula, *Ante ipſam Conceptionem*, eſſet æquiuoca ad Conceptionem Virginis paſsiuam, vel actiuam, aduertenter ſatis addiderunt illud, *Chriſti*, vt ſic denotarent, quòd non fuerit mundata ante eius Conceptionem, ſed Chriſti. Deinde inquiro, de qua immunditia mundata fuit Maria ante Cõceptionem Chriſti? vel de immũditia peccati originalis, vel de alia? de alia, abſit, quia hoc nec vos dicetis: de peccato originali, minimè, quia de huius immunditia fuit mundata, per vos, in ſua ſanctificatione in vtero Matris: quo ergo fundamento additum fuit illud, *Chriſti*. Denique dicit Anſelmus: *Quòd per fidem* ſanctificata fuit, nota illud, *per fidem*, & dicite nobis, quando Virgo habuit illam fidem? quia ſi dicitis, quòd tempore Conceptionis Chriſti, iam admittitis aliam immunditiam diſtinctam ab illa peccati originalis. Quomodocumque ergo ſumatur hæc auctoritas vt vitiata eſt ab Aduerſariis, malè ſonat, & ex illa nihil poſſunt probare.

Decimaquarta auctoritas talis eſt: In libro, Cur Deus homo, lib. 2. cap. 16. *Qualiter de maſſa peccatrice, ideſt, de humano genere, quod totum erat infectum peccato, hominem de peccato, quaſi azymum de fermento Deus aſſumpſit, Nam licèt ipſa Chriſti Conceptio munda ſit, & abſque carnalis delectationis peccato; Virgo tamen ipſa vndè aſſumptus eſt, in iniquitatibus cõcepta eſt, & in peccatis concepit eam mater eius, & cum originali peccato nata eſt, quoniam & ipſa in Adam peccauit, in quo omnes peccauerunt.* Hæc eſt prima, ac principalis auctoritas ab Aduerſariis adducta pro ſua ſententia, quam minimè adulterauerunt in eſſentialibus verbis, quia ipſam claram, & expreſſam iudicarunt, ac tacuerunt in ipſa principale verbum ad ipſius intelligentiam. Scias ergo, ò Lector! quod totus liber ille, Cur Deus homo, eſt dialogus inter Boſon diſcipulum, & Anſelmum Magiſtrũ: in illo igitur capitulo incipit Boſon interrogatio ſic: *Quapropter ſicut eorũ, quæ ſuprà dicta ſunt, rationẽ aperuiſti; ſic peto, vt eorũ, quæ sũ adhuc quæſiturus, rationem oſtendas. Primum ſcilicèt, qualiter de maſſa peccatrice, & humano genere, quod totum infectum erat peccato, hominem ſine peccato, quaſi azymũ de fermentato, Deus aſſumpſit. Nam licèt ipſa hominis eiuſdem cõceptio ſit munda, & abſque carnalis delectationis peccato; Virgo tamen ipſa, vndè aſſumptus eſt, eſt in iniquitatibus concepta, & in peccatis concepit eam Mater eius, & cum originali peccato nata eſt; quia & ipſa in Adam peccauit, in quo omnes peccauerunt. ANSELMVS: Poſtquàm conſtat hominem illum eſſe Deum, & peccatorum reconciliatorem, dubium non eſt, eum ſine peccato eſſe, &c.* Et latè proſequitur Anſelmus, reſpondendo ad interrogata Boſonis. Ex quo patet euidenter, quòd illa allegata ab Aduerſariis non ſunt verba Anſelmi, ſed Diſcipuli interrogantis: quis ergo ſanæ mentis interrogationem Diſcipuli dicet eſſe reſolutionem Magiſtri? Nulla ergo ratione, aut veritate poſſunt, nec debẽt præallegata verba dici, ſeu allegari ex S. Anſelmo. Si enim omnia, quæ habet in hoc libro, ex Boſono, dicenda eſſent Anſelmi, quàm plura ſequerentur abſurda, quia multa interrogat, quæ correctione indigent.

Decimaquinta auctoritas ſic ſe habet: Item in eodem: *Virgo, inquit, illa, de qua homo ille aſſumptus eſt, de illis eſt, qui ante Natiuitatem eius per eum mundati ſunt à peccatis, & in ipſa eius munditia de illa aſſumptus eſt. Hæc ille.* Anſelmus ſic inquit: *ANSELMVS: Benè conſideras; nulla tamen anima ante mortem Chriſti Paradiſum cœleſtem ingredi potuit, ſicut ſuprà dixi de Regis Palatio. BOSON: Sic tenemus. ANSELMVS: Virgo autem illa, de qua ille Homo aſſumptus eſt, de quo loquimur, fuit de illis, qui ante neceſsitatem eius per eum mundati ſunt à peccatis, & in eius ipſa mũditia de illa aſſumptus eſt. BOSON: Placeret mihi multum, quod dicis, niſi cum ipſe debeat à ſe ipſo habere munditiam à peccato, videtur eam habere à Matre, & per ſe mundus non eſſe, ſed per illam. ANSELMVS: Non ita eſt, ſed quoniam Matris munditia, per quã mũdus eſt, non fuit niſi ab illo: ipſe quoque per ſe ipſum, & à ſe mundus fuit.* In hac auctoritate adulterarunt, illud, *ante neceſsitatem*, ponentes, *ante Natiuitatẽ*; & hoc ſolo verbo vitiato, totam quoad ſenſum adulterarunt auctoritatem, vt conſideranti patebit; nam neceſsitas in Anſelmo ſupponit pro reatu, ſeu obligatione exiſtente in ſemine ex libidine, & concupiſcẽ-

tia

ria parentum decisa, à qua necessitate mundata fuit Maria, & in hac ipsa munditia de illa assumptus fuit Christus; quod non rectè intelligens Discipulus, profert illa verba: *Videtur illam habere à Matre, & per se mundus non esse, sed per illam.* Et confirmatur ex termino illo, *à peccatis*, nam si de originali existente in Maria loqueretur, non diceret, *à peccatis*, sed à peccato; nam infans solùm vnum peccatum originale habet.

Decimasexta auctoritas talis est: Item, idem in suis Meditationibus loquens ad Deum: *Animam*, inquit, *Gloriosæ Virginis Mariæ in macula culpæ originalis creasti, sed consequenter eam à primaria labe purgasti, & amictu munditiæ decorasti, & in sanctitatis puritate posteà conseruasti. Hæc ille.* Alii citant hanc auctoritatem in Prosologion, vel Prosdogion, vt Iauellus; sed nec in vno, nec altero libro talis auctoritas inuenitur; nam Anselmus duplicem librum habet Meditationum: Primus inscribitur, liber decem Meditationum, & incipit: *Euigila anima mea*, & extat à fol. 165. vsque 196. Secundus, incipit: *Dum considero*, à fol. 249. vsque 262. Et liber Prosologion incipit: *Eia nunc homuncio*, & in prædictis libris talis auctoritas non inuenitur; ergo pro ficta, & fabricata, si non ab Aduersariis, ab alio reputabitur; dixi, ab alio, quia fuit quidam Auctor antiquus appellatus Meffret, cuius proprium nomen, status, & conditio, atque tēpus huc vsque ignoratur; qui edidit quosdam Sermones, tàm de Sanctis, quàm de tempore, vulgò, *Hortulus Reginæ* appellatos, qui in Sermone 3. de Conceptione, in ordine, 10. ad illa verba, *Sanctificauit Tabernaculum suū Altissimus*, fol. 31. colu. 2. sic inquit: Ideo dicit Anselmus in oratione, quæ incipit: Primum & principale principium: *Animam Gloriosæ Virginis Mariæ creasti in macula originali, sed consequenter eam in vtero à primæua labe purgasti, amictu munditiæ decorasti, & in sanctitatis puritate posteà confirmasti.* Quòd hæc auctoritas sit eadem cum hic adducta ab Aduersariis, non indiget probatione, quia ex ipsis verbis constat. Vidi omnes orationes adductas à S. Anselmo, quæ extant in eius operibus, à fol. 165. vsque 284. sed nulla incipit, sicut dicit Meffret: *Primum, & principale principium*: ergo ex omni parte videtur ficta. Quis autem fuerit Plagiarius, ipsi inter se decidant, quia talis auctoritas non est in Anselmo, nec existimo, quòd sit in alio Sancto.

Decimaseptima auctoritas sic adducitur: Idē Anselmus in secundo libro, Cur Deus homo, cap. 16. *Omnes*, inquit, *homines ex Adam propagati peccauerunt, excepto Christo, qui solus innocens fuit, & nos omnes à peccato redemit. Hæc ille.* Quæ auctoritas non extat in illo cap. 16. immò nec in alio eiusdem libri, qui vidit, testimonium perhibet. Et si vis scire, an testimonium eius sit verum, lege ipsum Anselmū; est igitur ficta, falsa, & fabricata contra Virginis Mariæ honorem, atque puritatem, sicut præcedens. Nisi velint dicere, quòd hæc verba desumpserunt ex quodam exemplo adducto ab Anselmo sic: *Opportuit vtique, vt illa redemptio, quam Christus fecit, prodesset, non solùm illis, qui eo tempore fuerunt, sed & alijs: Si enim Rex aliquis, cui totus Populus suæ cuiusdam ciuitatis sic peccauit, excepto vno solo, qui tamen est de illorum genere, vt nullus eorum facere possit, vnde mortis damnationē euadat: ille autem qui solus est innocens, tātam apud Regem habeat gratiam, vt possit, & tantam dilectionē ergà reos, vt velit, omnes, qui credent suo consilio, reconciliare, &c.* In hac sola auctoritate inuenio verbum illud, *omnes*, & illud, *excepto*, & illud, *innocens*, & verba ista suo modo disposuerunt: si hoc dixerint, taceo, sed ipsi hoc dicendo obmutescent, quia tale, &c. Non est visum, nec auditum in vniuersis Regnis.

Decimaoctaua auctoritas sic adducitur. Idē in eodem cap. 17. loquendo de Matre Christi, sic ait. *Quoniam si verè non fuisset mortuus, non fuisset vera fides futuræ mortis eius, per quam & illa Virgo, de qua natus est, & multi alij mundati sunt à peccato. Hæc ille.* Capite verò non 17. vt dicunt Aduersarii, sed 16. fol. 111. col. 2. littera D. hæc extant verba: *BOSON: Argumētationibus tuis obuiare nequeo: nam nec propositiones, quas præmittis, nec consequentias, quas infers, vllatenùs infirmare valeo, sed tamen hoc mihi semper occurrit, quod dixi: quia si vellet non mori, non magis hoc posset, quàm posset non esse, quod erat; verè namque mortuus erat, quia si verè non fuisset mortuus, non fuisset vera fides futuræ mortis eius, per quam & illa Virgo, de qua natus est, & alij multi mundati sunt à peccato. Nam si vera non fuisset, nihil prodesse potuisset, &c.* Hanc auctoritatem adducunt ex Anselmo; est tamen Bosonis Discipuli eius interrogantis, & inquirentis, vt ex ipso textu cōstat; & sic non est ad rem hæc Discipuli dubitatio, cui respondit Magister Anselmus aperiendo ei mysteria mortis Christi.

Decimanona auctoritas sic adducitur: Item, in eodem cap. 18. *Peccatum*, inquit, *originale à parentibus in omnes homines, præter Christum, transfunditur.* Verba autem Anselmi loco citato sunt hæc: *Ostendimus, vt puto, certam rationem, quomodo Deus assumpserit hominem sine peccato de massa peccatrice, &c. Et si aliam nunc inquirere vellem, necesse esset inuestigare, quid sit originale peccatum, & quomodo à primis parentibus in vniuersum genus humanum, præter illū, de quo agimus, hominē diffundatur, & incidere in quasdam alias quæstiones, quæ suum postulant tractatum, &c.* Vide quantum dis-

differat hec auctoritas ab illa Aduersariorũ; nã Anselmus hic proponit, non determinat, & se expedit ab hac quæstione: ergo ex illa colligi non potest mens certa, & sententia firma.

Vigesima auctoritas: Item iidẽ in eodẽ libro cap. 21. id est, de Conceptu virginali: *Dominus,* inquit, *assumpsit hominẽ de massa peccatrice sine peccato, veluti azymum de fermento, sicut alibi ostensum est. Hæc ille.* Caput illud 21. quod incipit: *Porrò peccatum originale,* talia non habet verba, nec aliqua ipsis similia: extãt autem ad finem cap. 20. Sed sic loquendo de Christo, & eius assumpta natura, ac perfecta iustitia. *Quam semper à se ipso ille, secundùm personam, sicut Deus habuit, licet in naturis humanã à diuina, quod habuit, accepit; altiorem autem aliã rationem, quomodo Deus assumpsit hominem de massa peccatrice sine peccato, vel vt azymum de fermento, præter istam quam hic, & illam, quam alibi posui, esse non nego: quã, si mihi ostensa fuerit, libenter accipio, &c.* Constat ergo, quomodo Anselmus solùm ista proponit referendo, non autẽ assertiuè, vt ab Aduersariis proponitur: ideo addiderunt illud, *Dominus assũpserit hominem*, & illud, *sicut alibi ostensum est.* Quæ verba nõ extant in Anselmo. Quoad sensum verò notare debes illud, *quam semper à se ipso,* & illud, *de massa peccatrice*, pro infrà dicendis in vltima auctoritate.

Vigesimaprima. Item in eodem libro cap. 25. *Peccatum,* inquit, *originale in omnibus infantibus naturaliter conceptis æqualiter esse dico, sicut peccatum Adæ, quod est causa, vt nascãtur in illo, ad omnes æqualiter pertinet. Hæc ille.* Hæc auctoritas non est cap. 25. sed 23. ad finẽ, sed est legaliter transcripta, saluo quòd vbi Anselmus, *cur nascitur*, ipsi, *vt nascantur.* Itẽ vbi Anselmus, *æquale esse,* ipsi sic, *æqualiter esse dico*: quo totam adulterarunt auctoritatem. Nam aliud est peccatum originale esse *æquale* in omnibus paruulis, aliud *æqualiter* esse in omnibus; quia hoc *æqualiter* sonat, nullã fuisse exemptam. Dices: quòd in secunda clausula Anselmus apponit illud, *æqualiter*, dicens: *Sicut peccatum Adæ, quod est causa, vt nascantur in illo, ad omnes pertinet æqualiter.* Ad quod dico, quòd hic *æqualiter* facit diuersum sensum, quia peccatum Adæ, vt est causa, *æqualiter* pertinet ad omnes, sed quòd ex illa causa prodierit effectus, non *æqualiter* pertinet ad omnes, quia Virgo Maria nata est sine effectu talis causæ. Hoc melius intelliges in sequenti auctoritate.

Vigesimasecunda, ac vltima auctoritas sic adducitur: Item in eodem libro cap. 27. *Originale,* inquit, *peccatum, non aliud intelligo, quàm id, quod in infante mox vt habet animam rationalem, existit; quod, propter rationes prædictas, existimo in omnibus infantibus naturaliter propagatis esse æqualiter, in omnes, qui in illo solo moriuntur, æqualiter damnari. Hæc ille.* Auctoritas autem vera, non cap. 27. sed cap. 26. cuius titulus est: *Quid sit originale peccatum, quod sit omnibus æquale;* sic incipit: *Originale igitur peccatũ, non aliud intelligo, quàm quod est in infante, mox vt animam habet rationalem: quidquid priùs in corpore nondum animato factum sit, vt est aliqua membrorum corruptio, vel post siuè in anima, siuè in corpore futurum sit. Quapropter prædictas existimo rationes in omnibus infantibus naturaliter propagatis esse æquales, & omnes qui in illo solo moriuntur, æqualiter damnari, &c.* In hac auctoritate aliqua magni momenti vitiarunt. Primò, vbi Anselmus: *Vt animam habet rationalem*, Aduersarii sic: *Vt habet naturam rationalem.* Secundò, addiderunt ly, *existit.* Tertiò, propter statim dicendis, prætermiserunt totam illam clausulam: *Quidquid prius, &c.* Quartò, vbi Anselmus: *Existimo rationes in omnibus infantibus naturaliter propagatis esse æquales,* id est, rationes esse æquales; ipsi adulterarunt verba, & sensum, vt indicaret, quòd peccatum originale æqualiter erat in omnibus infantibus naturaliter propagatis, & sic includerent Virginem Mariam: & ideò iterum illud, *æquales,* transmutarunt in *æqualiter,* vt fecerant in antecedenti auctoritate. Vide quæ diximus auctoritate 6. nam hæc coincidit cum illa.

Sed vt has, & omnes illas supra adductas ab Aduersariis ex libro de conceptu Virginali meliùs intelligas; Nota, quòd S. Anselmus sic incipit suum librum: *Ad videndum igitur qualiter Deus hominem assumpsit de generis humani massa peccatrice sine peccato: primùm de originali peccato necessè est inuestigare, quia de hoc solò nascitur hæc quæstio. Nam si videtur, quomodò Christus huic subiacere non potuit: æqualiter assumptio, siuè Conceptio illius hominis ab omni peccato libera fuit, palam erit, originale ab origine denominari dubium non est. Si ergò originale peccatum non est nisi in homine; videtur dici ab origine humanæ naturæ, quod est ab eius initio originale, eo quòd ab ipsa humanæ natura originè trahatur. Aut ab origine, hoc est, ab initio vniuscuiusque personæ, quoniã in ipsa trahatur origine. Sed quod ab initio humanæ natura descendat, nõ videtur, quãdo origo illius iusta fuit, quãdo primi parentes iusti facti sunt sine peccato. Videtur itaque dici, originale, ab ipsa origine vniuscuiusque personæ humanæ: quamuis si quis dicat, peccatum vocari originale, eo quod ab illis descendat in singulos, à quibus habet originem naturæ, non contradicam, si tamen non negetur, originale peccatum cum ipsa vniuscuiusque personæ trahi origine, &c.* Tria sunt in hoc initio animaduertenda.

Primum: quod vocat genus humanum massam

sam peccatricem, ex qua Christus assumpsit hominem; non vero Mariam. Secundum, quod à priori vult demonstrare, quod si Christi humanitas non habuit originale peccatum: ergo ab omni peccato libera fuit: ergo à posteriori, si Maria ab omni peccato libera fuit: ergo ab originali. Tertium, quòd originale dicitur ab origine, siuè naturæ humanæ, siuè cuiuscumque personæ; origo autem personæ non est animatio, sed generatio. Hoc habet in primo capite Anselmus, & vsque ad septimum exclusiuè agit in generali de natura humana, voluntate, & iustitia, &c. Capite vero septimo descendendo ad propositum assumptum in particulari proponit hoc: *Quòd semen hominis dicatur immundum, & concipi in peccatis, quamuis in eo non sit peccatum.* Ecce quomodo vocat semen hominis immundum, & conceptum in peccatis, licèt in eo non sit peccatum. Explanationem huius asserti sic incipit Anselmus: *Videtur itaque sequi, quòd aut infans statim ab ipsa conceptione animam habet rationalem, sine qua voluntatem rationalem nequit habere, aut in eo non est originale peccatum, mox cum cõceptus est. Quòd autem mox ab ipsa conceptione rationalem animam habeat, nullus humanus suscipit sensus; sequitur enim, vt quotiens susceptum semen humanum, etiam ab ipso momento susceptionis, perit, antequam perueniat ad humanam figuram; totiens damnetur in illo anima humana: quoniã non reconciliatur per Christum; quod est nimis absurdum. Hæc igitur pars huius diuisionis penitus relinquenda est. Sed si non statim infans ab ipsa conceptione habet peccatum, quid dicit Iob Deo: Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine, nisi tu, qui solus es? Et quomodo verum est, quod dicit Dauid: In iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea? Quæram igitur, si possum, quomodo (quamuis non statim ab ipsa Conceptione) sit in infantibus peccatum, de immundo tamen semine in iniquitatibus, & peccatis concipi dicatur. Sæpè vtiquè diuina Scriptura asserit aliquid esse, quando non est: idcirco, quia certum est futurum esse, &c.* Et adductis aliquibus exemplis prosequitur. *Simili modo de immundo semine in iniquitatibus, & in peccatis concipi potest homo, intelligi, non quòd in semine sit immunditia peccati, aut peccatum, siuè iniquitas, sed quia ab ipso semine, & ipsa conceptione, ex qua incipit homo esse, accipit necessitatem, vt cum habebit animam rationalem, habeat peccati immunditiam: quæ non est aliud quàm peccatum, & iniquitas. Nam si ex vitiosa concupiscentia semine generetur infans; non tamen magis est in semine culpa, quàm est in sputo, vel sanguine, si quis mala voluntate expuit, &c.* Vt supra auctoritate 8. in quibus verbis obseruare licet sequentia. Primum, quòd Anselmus in ipsa per septem vices vocat receptionem seminis, seu primam generationem carnalem factam in coitu, absolutè, ac simpliciter conceptionem; & hunc modum loquendi obseruat in toto illo libro de Conceptu Virginali, præcipuè vsque ad caput 16. vbi vlteriùs progrediendo à semine, & illa conceptione carnali inquirit, quid sit ipsum originale peccatum, incipiens sic: *Originale igitur peccatum, non aliud intelligo, &c.* Vt diximus suprà in hac vltima auctoritate; vbi notare debes illud: *Quidquid priùs in corpore nondum animat factum sit.* Insinuans, quod vsque illuc egerat de seminis macula, & corporis nondum animati necessitate, ac carnis immunditia tantum. Aduersarii vero omnia verba, & sententias adductas ab Anselmo, pro illa prima Conceptione Virginis, adducunt pro Conceptione animationis, seu animæ infusione, & sic confundunt Sanctos, se ipsos, atque etiam nos; & existimantes se aliquid adducere pro sua opinione, agglomerant auctoritates à dextris, & à sinistris, cum tamen in rei veritate nihil adducant. Secundum notandum, quòd illa duo celeberrima sacræ Scripturæ testimonia; ex capite 14. Iob, & ex Psalm. 60. quæ passim adducunt Aduersarii pro sua opinione, quasi pro basi, vnico, ac totali sui ædificii fundamento, Anselmus explicat, & intelligit de immunditia, delictis, & peccatis seminis, & conceptionis primæ carnalis, quando pater generat, & mater concipit, antequam semen *perueniat ad humanam figuram.* Et quid hæc cum Conceptione, seu animatione, de qua est nostra controuersia? Tertium, obseruandum est, quòd in omnibus auctoritatibus suprà adductis ab Aduersariis nititur Anselmus probare, quòd cum Christus Dominus non processerit via naturali ex virili opere, sed ex Virgine, operatione Spiritus Sancti; illa massa generis humani (quæ in origine, in Adamo, vel in Patriarchis, vel adhuc in ipso Ioachimo, & Anna, erat infecta, & immunda, & in peccatis, quia per concupiscentiam genita) fuit pura, & sic ipse non solùm, absque peccato conceptus in animatione, sed etiam absque necessitate in Conceptione seminis, à qua necessitate Virgo Maria non fuit Immunis, quia genita ex semine effuso via naturali, ex concupiscentia, &c. Cùm ergo hæc sit mens Anselmi secundùm veritatem; videte, in quantis Auctores vestri vitiarunt Anselmum, & hoc non processit ex originalibus manuscriptis, nam in principio dicit Corrector Bandelli: *Et aduerte, quod capitula in libris huius Doctoris*, id est, Anselmi, *diuersimodè signantur in libris de manu, & de impressione;*

ego autem secutus sum impressos, quia sunt communiores. Solùm ergo in signatione capitulorũ inuenit Corrector diuersitatem in originalibus impressis, & manuscriptis. Vndè ergo processerunt tot vitia, & adulterationes? Et si in Doctore Sancto, impresso, & communi, mirabilia testimonia tua! Quid mirum, quod mirabiles etiam sint in aliis elationes maris!

ANSELMVS, Conturbiensis Episcopus in libro, Cur Deus homo lib. 2. cap. 15. & 16. *Ita hunc adducit Paul. Grysal. in 2. classe, seu Alphab. 2. Auct. 10.*

VERITAS 24.

INSIGNIS Scriptor Paulus Grysaldus in suo Cathalogo post Ambrosium Mediolanensem adducit Anselmum in lib. de Conceptu Virginali cap. 2. 8. & 20. & immediatè post citat Anselmum, Episcopum Conturbiensem in lib. 2. Cur Deus homo, cap. 15. & 16. Peccauit igitur in hac insulsa multiplicatione: nam Anselmus Cantuariensis, quem ipse vocat Conturbiẽsis, qui scripsit librum de Cõceptu Virginali, & librũ, Cur Deus homo; vnicus, & idem Anselmus est, nec hoc ignorant paruuli; quia sic continetur adhuc in vitis Sanctorum, vt videre est in Martino de Lilio, folio 150. impress. Compluti ann. 1572. in fol. magno, & Hispanico idiomate. Igitur solùm ad multiplicandam suam Aream nomen Cantuariensis mutauit in illud Conturbiensis, & ad cõplendam suam, machinam Cantuariensem adduxit in libro de Conceptu Virginali, & Conturbiensem in libro, cur Deus homo, vnum adduxit nudè sine titulo: alterum verò, id est, suum Cõturbiensem ore pleno vocauit Episcopum. Quamuis totum hoc sit per se notum; etiam comprobatur ex auctoritate, quam sic adducit Grysaldus: *Virgo tamen, vndè assumptus est, in iniquitatibus concepta est, & in peccatis concepit mater eius.* Hæc enim auctoritas est Anselmi Cantuariensis, vel Conturbiensis, vt visum est suprà, auctorit. 14. Si ergo hanc ridiculam multiplicationem fecit simplici, vel secunda intentione ipse videat?

ANTONINVS, Florentinus Archiepiscopus, Sanctus, Ordinis Prædicatorum, in 3. part. Chronicæ, & 1. part. Summæ, titulo de peccato originali, & 3. part. titulo de statu comprehensorum, & 4. part. titulo de dono pietatis, & 1. part. Chronicæ titulo... cap. 14. & titul. 5. cap. 1. & in multis Sermonibus suis. *Anonym. Auctore 90. Bandel. cap. 23. Deza fol. 41. Spina part. 6. cap. 3. Vincent. Grysald. Canus, Iustin. Miechouien. Arpalleg.*

VERITAS 25.

AVCTOR S. Antonius, ob paruitatem corporis vulgariter Antoninus vocatus, & opera notissima sunt, de quibus egimus in Trituratione num. xvj. auctoritatem primam sic adducunt: Idem tenet D. Antoninus, Archiepiscopus Florentinus, in 1. p. Summę, titulo de peccato originali, sic dicens: *Si volumus attendere ad dicta sacræ Scripturæ, & Sanctorũ Doctorum, manifestè patet, B. Virginẽ in originali peccato fuisse conceptã; & sic eius Conceptio non est celebrãda, nisi in ordine ad sanctificationẽ consecutã.* Verba autẽ S. Antonini præallegata p. 4. tit. 8. cap. 2. cuius titulus est: *De quæstione, vtrũ Virgo Maria fuit concepta in peccato originali,* in principio sic se habẽt: *Et quia de peccato originali facta est mẽtio, hic incidenter ponatur materia, seu quæstio, de qua quotidiè à curiosis disputatur, & si fructuosè, scilicèt, de Conceptu Virginis gloriosæ, ponẽdo ea, quæ senserunt Doctores, tàm antiqui, quàm moderni; de hoc demittendo determinationem S. Ecclesiæ: quamuis enim nõ sit determinatum per Ecclesiam, Virginem esse conceptã in peccato originali, vel non, propter quod absque præiudicio salutis, licet vnicuique tenere alterã opinionẽ, quæ sibi placeat. Tamẽ si benè considerẽtur Scriptura, & dicta Doctorũ antiquorũ & modernorũ, qui fuerunt deuotissimi Virgini gloriosæ, manifestè patet ex verbis eorum, ipsam in peccato originali conceptam fuisse. Sed tenentes contrariam opinionẽ, extorquent dicta eorũ contra intentionem dicentiũ, &c.* Et circa finem totius capitis, scilicèt, in responsione argumẽtorũ, inquit Antoninus: *Ad sextũ, scilicèt, de festo Conceptionis, respondet B. Thomas in 3. par. vbi suprà, quod Ecclesia Romana nõ facit illud, cùm nũquam reperiatur institutũ. Imò Bernardus in Epist. ad Lugdunens. dicit, non debere fieri. Tolerat autẽ hoc fieri ab aliquibus Ecclesiis, referendo hoc ad festum sanctificationis; quod quia ignoratũ est, quando fuerit, fit festũ de ipsa sanctificatione, die, qua dicitur esse concepta: vel secundũ Ioannẽ Neapolitanum, potest dici, quòd tale festum non est festũ Cõceptionis eius, vt illi dicunt, cùm fiat per nouem mẽses ante eius Natiuitatẽ; qua die nondum anima erat infusa, quæ est subiectum sanctitatis; sed magis est festum gratiarum actionũ, sicut in veteri lege erat festũ Epiphaniæ, in quo nulla sanctitas fuit noua collata, sed Ecclesia regratiatur de beneficio. Et sic in proposito, &c.* Ex his patet primò, quod adulteratus est totus textus S. Antonini, quoad primam clausulã, nam vbi Sanctus, *Tamen si benè considerentur scripturæ, & dicta Doctorũ antiquorum,* ipsi sic: *addicta sacra Scripturæ, & Sanctorũ Doctorũ.* Nam quæ Antoninus dicit de scripturis, ac dictis Doctorum, ipsi referunt ad Scripturam Sacram,

cram, ideò appofuerunt illud, *sacræ*. Secundò, addiderunt illud, *Sanctorũ Doctorũ*, nam Antoninus solùm habet, *Doctorũ antiquorũ, & modernorũ*, nullam mẽtionem faciens de Sanctis. Tertio, eadem intẽtione prætermiserunt illud, *ex verbis ipsorum*, vt sic efficerent propositionem magis absolutam, & assertiuam. Quarto, continuarunt illa verba: *Et sic eius Conceptio nõ est celebranda, &c.* quasi illa integra propositio esset quædam continua conclusio S. Antonini, cùm tamen summè distent, quantũ distat principium à fine, quia prima clausula est in principio capitis, & secũda in fine, vt dixi supra. Quinto, falsum, est dicere, S. Antoninum dixisse hanc propositionem absolutam, vt ab Aduersariis refertur: *Et sic eius Conceptio non est celebranda, nisi in ordine ad sanctificationem subsecutam.* Quia hæc verba non extant sic in Antonino, nec illa dixit ex se, sed ex S. Thoma, & Ioanne à Neapoli. Sexto, quòd ex his Antonini verbis euidenter constat, quod sæpè dixi, & infra passim videbimus omnes Auctores antiquos sub æquiuoco laborasse circa celebrationem festi Conceptionis; nam ipsam primam generationem, vocabant absolutè Cõceptionem, vt denotant expressè illa verba: *Non est Conceptionis eius, vt illi dicunt, cùm fiat per nouẽ menses ante eius Natiuitatem, qua die nõdum anima erat infusa, &c.* Et illa: *Quod quia ignoratũ est, quando fuerit, fit festum de ipsa sanctificatione die, qua dicitur esse concepta*, id est, die 8. Decembris. Igitur Doctores antiqui vocabant Conceptionem ipsam generationem Ioachimi, & Annæ factam die 8 Decembris, & hanc Conceptionẽ dicebant non esse celebrandam, eo quod in illa Conceptione Mariæ interfuit peccatum; quia in peccatis parentum fuit concepta, & alia his similia, quæ sunt penitùs extra rem, & quæstionem ventilatã modo inter modernos de animatione Mariæ, in die, hora, & instanti nobis ignoto factã; nõ vero de illa Conceptione carnali facta *die, qua dicitur esse concepta* per susceptionem seminis in vtero Annæ. Cùm ergo illam, ipsi vocassent Conceptionem, adhuc vsque ad tempora S. Antonini, id est, ad annum 1450. & nos nunc animationem appellamus Conceptionem, & alteram dicimus generationem: hinc tota exorta est confusio huius quæstionis, vt suis locis indicabimus. Supposita ergo hac cõstanti, & generali æquiuocatione antiquorum, facillimam intelligentiam, ac interpretationem habent aliquæ auctoritates ipsorum, quæ expressè loquuntur de peccato Cõceptionis macula, & culpa, &c. Vltimo, nescio quid dicere vult S. Antoninus in illis verbis, *sicut in veteri lege erat festũ Epiphaniæ*; nam Epiphania non fuit festum veteris Legis, sed nouæ. At hoc cùm sit extra materiã sub silentio prætermittitur: quia afflictis non est affligendum.

Secundò, adducunt S. Antoninum in 3. par. Summæ, titulo de statu comprehensorum: at nullam adducunt auctoritatem: sed verum est, quod tit. 31. cap. 2. §. 2. fol. 225. inquit: *Sanctificauit in vtero matris Virginẽ purgando ab originali, & religando fomitem, &c.* Et hoc sufficit pro ipsorum veritate in hac citatione.

Tertiò, adducunt ipsum in 4. p. Summæ titulo: de dono pietatis, & licèt illi non adducant auctoritatem, sed tãtum allegationem, nos ipsam damus, quæ sic se habet in tit. 15. cap. 3. quod est de Conceptione, seu sanctificatione Mariæ, §. 2. vbi inquit post alia: *Ac etiam piè credi potest, quòd citius alijs fuit sanctificata, nõ quidèm ante animæ infusionem: quia caro non est subiectũ culpæ, vel gratiæ, sed anima; infusa verò anima quã citius, & fortè eadem die, & hora, & si non momento, fuit ab originali mundata, contracto immediatè post accessũ eius ad corpus, &c.* Quare autem Aduersarii non adduxerint hanc auctoritatẽ, cùm sit expressa pro sua sententia, mihi est ignotum; fortè nolentes concedere cum S. Antonino, quòd Virgo fuerit sanctificata eadem die, & hora, imò insinuat, quod per vnicum solùm momentum fuit maculata Maria originali peccato: Et si cõceditis cũ vestro Sanctissimo Antonino diem, & horã: quare non etiam, & momentum, notate, quòd non est vestrum nosse tẽpora, & momenta, quæ pro Matre sua posuit Filius in sua potestate? & si hæc potestas fuit æqualis, & eadem, sicut in die, & hora, ita & in momento: non auferamus momentum ab illa quæ dixit: Ab æterno ordinata sum.

Quartò, citant ipsum in 1. p. Chronicæ, nullã tamen adducendo auctoritatẽ. Eius tamen verba tit. 4. cap. 6. §. 10. fol. 193. litt. C. hæc sunt: *Pater igitur Virginis est Ioachim de tribu Iuda, mater verò eius dicta est Anna, quæ cum sterilis pluribus annis permansisset, demũ facto voto offerendi fructũ suum, si Dominus concederet, cõcepit Anna Virginẽ Mariam, nõ quidem de Spiritu Sancto, vt quidam fatui asserunt; sed more humano ex Ioachim. Quæ quidèm in vtero concepta, non tunc fuit Sanctificata, cùm adhuc ibi non esset anima, quæ est subiectũ sanctificationis, sed postquã anima fuit in corpore plenè organizato infusa, est à peccato originali mundata, quã citissimè post infusionem, non post sex menses, vt Ioannes Baptista: at etiam plenius, vt scilicèt immunis fieret etiam à venialibus in vita, quod nulli concessum creditur, secundùm Bernardũ, & Augustinum. Et quia aliqui tenent, eam etiam ab originali fuisse liberam, licèt Antiqui contrarium expressè dicant, cùm Ecclesia neutrum determinauerit, sine præiudicio salutis potest quodlibet eorum opinari, &c.* Hanc auctoritatem nõ adduxerunt Aduersarii, licèt apertè, & clarè esset pro ipsis, ex particulari intentione: primò,

propter illud: *Non quidem de Spiritu Sancto, vt quidam fatui asserunt.* Nam antiquitùs erant quidam fatui existimantes, quod ex eo, quod die 8. Decēbris, celebrabatur festum Conceptionis, id est, ante Natiuitatem per integros nouē menses, sicut celebrat Ecclesia Conceptionem Christi, existimant ineptè, quòd Maria fuerat concepta in vtero Annæ sicut Christus, operatione Spiritus Sancti, & quod ideo celebrabatur Conceptio Mariæ, ante nouem integros menses, sicut Incarnatio Christi (Nota, Lector, qualiter iste antiquus error vigebat adhuc temporibus S. Antonini) Ad explodendum ergo hunc disseminatum errorem, dicebant Doctores antiqui, & benè: Maria non fuit concepta sicut Christus; solus Christus conceptus fuit absque peccato, quia operatione Spiritus Sancti Maria in iniquitatibus concepta est, & in peccatis cōcepit eam mater eius: quæ propositiones, & aliæ his similes tunc erant ad extirpandum errorem illum, sed nunc nihil probant cōtra Immaculatam Conceptionem Mariæ factam in sua animatione. Secundò, non adduxerunt auctoritatem S. Antonini propter illa verba: *Quæ quidèm in vtero concepta, non tunc fuit sanctificata, cum adhuc ibi non esset anima.* Nonne vides, quomodo generationem parentum, seu Conceptionem carnis vocat Antoninus absolutè Conceptionem? Hoc quod in omnibus antiquis sigillatim demōstrabo, nolunt admittere Aduersarii, sed mordicus cōtendunt, quòd conceptio apud antiquos sumebatur, vt nunc pro animatione. Tertiò, non adduxerunt auctoritatem propter illa verba: *Quia aliqui tenent, eam etiam ab originali fuisse liberam,* id est, præseruatam: Idem enim apud Antiquos erat, Mariam fuisse liberam, vel liberatam ab originali, quod esse immunem, vel præseruatā: quòd valdè notare debes, ò Lector! quia Aduersarii vbicumq; audiunt, vel legunt: Maria fuit libera, vel liberata ab originali, deducunt hanc consequentiam: ergo cōtraxit, quia nullus liberatur, nisi à captiuitate positiua, & reali. Quartò, non adduxerunt verba Antonini propter illam vltimam clausulam: *Sine præiudicio salutis, &c.* Concedebat enim libertatem in hac materia opinandi pro vtraque parte, absque præiudicio salutis, quando Aduersarii, Anonymus, Bandellus, Deza, & Spina, & alii post integrum sæculum, & Extrauagantes Sixti IV. contendebant viribus, & posse, Virginem Mariam contraxisse originale peccatum, atque dicere contrarium esse hæreticum, sacrilegum, &c.

Quintò, etiam eum adducunt in 3. part. Historiæ solùm remissiuè nullam adducendo auctoritatem. In illa ergo 3. part. Chronicæ titulo 24. cap. 11. §. 3. fol. 797. loquens de S. Brigitta, hæc dicit Antoninus: *Hæc composuit libros Reuelationū multos de diuersis materijs sibi reuelatis. Ipsa reuelationem (vt asserit) habuit Virginem Mariam Conceptam sine originali peccato; & B. Catherina de Senis, non (vt creditur) minoris sanctitatis, licèt non canonizata, habuit Reuelationem in contrarium. Et cum Spiritus Prophetarum non sit cōtrarius, quia vnus, & idem est, nec sibi contrarius: dicere oportet, quod vna earum habuit reuelationē à Deo Propheticam; altera verò somnium in phantasia, secundum effectum suum, &c.* Videntes ergo Aduersarii hanc S. Antonini censuram, & quod non poterant dicere Reuelationes S. Brigittæ esse somnia, quia illæ sunt approbatæ ab Ecclesia, & a suo Cardinali Turrecremata, noluerunt transcribere hæc Antonini verba. Quòd verò S. Catherinæ Senensis non fuerit reuelatio, nec phantasticum somnium, sed figmentum patratum à quodam non sanæ mentis suo loco littera K. num. 201. latissimè, & euidenter demonstrauimus.

Vltimò, sic eū adducunt: *Idem tenet D. Antoninus, Archiepiscopus Florētinus, in multis Sermonibus suis.* Sed vbi sunt isti multi Sermones, vel quid in illis dixerit non exprimunt. Verum est, quòd sub nomine Antonii Florētini prodiit olim absque anno, & loco impressionis quoddam opus Quadragesimale de Sanctis, Flos Sāctorum nuncupatū pro pauperculis Verbi Diuini Euangelizantibus, in quo est Sermo de Conceptione, seu sanctificatione Virginis Mariæ; sed hic est vnus Sermo, vbi ergo sunt multi alii Sermones? Deindè Sermones isti nullo modo sunt S. Antonini, sed Fratris Gabrielis Barelete, Ordinis Prædicatorum, quod euidenter patet: tùm quia in illis sepè citatur ipsemet S. Antoninus, Archiepiscopus Florētinus: tùm quia opus hoc prodiit impressum Parisiis anno 1521. sub nomine Gabrielis Barelete. Quibus adde, quòd in eodē Sermone Conceptionis fit mentio de Bulla expedita à Sixto IV. Pont. Max. an. 1481 S. autem Antoninus migrauit ad Dominū ann. 1466. vel vt alii volūt, & verius 1459. ergo talis Sermo non potuit esse S. Antonini. Deniquè si Sermo iste erat S. Antonini, quomodo infrà adducūt Gabrielē Barelete in hoc Sermone? Ex his deducitur, quòd absque vllo fundamēto solùm ad vanā multiplicationem dixerunt hæc de multis Sermonibus S. Antonini, quando nec vnus reperitur; nisi velis dicere, quod in Summa sua habet Sermones pro Conceptione, ex quibus extractæ sunt auctoritates supra positæ; sed hoc esset ludere verbis, & illudere Sanctis, reduplicando citationes. De Sermone Natiuitatis dicemus infrà num. 28. Ex his omnibus constat S. Antoninū substinuisse opinionem Aduersariorum expressè, clarè, & in indiuiduo, nominando Virginem Mariam, & specificando instans animationis, & iste est exceptio omnium Sanctorum, quia nullus alius sic est loquutus.

ANTO-

ANTONIVS De Azaro, Parmensis, Ordinis Prædicatorum in Serm. de Passione Domini. *Ita Bandell. cap. 23. Deza fol. 42. à tergo, Petr. de Vincen. & Grysal.*

VERITAS 26.

INTER Nomenclatores Dominicanos aliqua est circa præsentem Auctorem confusio: nam Leander Albertus, primus Nomenclator Ordinis Prædicatorum, fol. 139. à tergo, adducit Antonium Parmensem; *virum rarum, prudentem, solertem, & litteratum, &c.* Sed non dicit, quod aliquid scripserit. Infrà verò fol. 144. loquitur de Antonio Azario, Parmensi concionatore, qui scripsit *Sermones Morales super Euangelia.* Ab hoc Leandro, Anton. Senensis in Biblioth. fol. 23. & 25. Michael Pius ex isto lib. 1. & 2. & Placentinus ab vtroque adducunt duos Auctores eiusdem ferè nominis, scilicet Antonium de Azaro, Parmensem, qui floruit ad annum 1403. & scripsit Sermones varios, & Antonium Parmensem, vel de Parma, qui vixit ad annum 1500. & elaborauit Sermones Dominicales, & Quadragesimales; sed hæc est notoria multiplicatio tàm Auctoris, quàm Sermonum. Itē quem Bandellus, & Vincentia locis citatis vocant Antonium de Azaro, Parmensem, Grysaldus Alphab. 5. appellat tantum Antonium de Parma. Hæc autem nominis variatio, atque Auctoris multiplicatio potuit prouenire ex eo, quòd Auctor floruerit ad annum 1403. & opus Sermonum fuit excussum circa annum 1500. & hinc existimarunt, fuisse duos Antonios Parmenses scriptores Sermonum; vnus ad annum 1403. & alter ad ann. 1500. Cùm tamen in rei veritate non fuerint duo, sed vnus, & idem Auctor: & comprobatur euidentiùs; quia in tota litteratura Ecclesiastica tantummodò inuenitur vnus Antonius Parmensis, vel de Parma, Ordinis Prædicatorum, scriptor Sermonum Dominicalium, & Quadragesimalium, qui excusi fuerunt sub titulo: *Medulla Sermonum*, & correcti à R. P. Ioanne Lancello, & Ioanne Noquarto, eiusdem Ordin. Prædicatorum, Parisiis apud Reginaldum Chaudier Librarium, anno 1515. in 8. Et in Sermonibus Quadragesimalibus, incipientibus: *Cum ieiunatis*, fol. 86. column. 3. adducitur Sermo de Passione Domini, qui incipit: *Egressus Iesus cum Discipulis suis, &c.* En habemus, ò Lector! citatum Auctorem, opus Quadragesimale, & Sermonem de Passione, & solùm restat, vt inueniamus, vbi in prædicto Sermone dicatur, Virginem contraxisse originale peccatum?

Cùm ergo Aduersarii nullam adducant auctoritatem, quia tantùm dicunt: *Idem tenet Dominus Antonius de Azaro Parmensis in Sermone de Passione Domini*, & nihil ampliùs, statim iudicaui, aliquam hic latere fictionem, sicut in aliis huius generis. Quo autem fundamento fuerit appellatus ab Aduersariis hic Pater Dominicanus, *Dominus*, inuestigare non potui, nisi forte voluerint ipsum introducere Episcopum. Sed his prætermissis legi semel, & iterum præallegatum Sermonem de Passione Domini Anton. Parmensis, & in ipso tantùm inueni sequentia fol. 89. colum. 3. ad hanc dubitationem: *Sed hic quæritur quare Christus voluerit capi in horto, & loco solitariò, & non in ciuitate?* Sic respondit Parmensis: *Et fortè capi voluit in horto. Propterea quia Adam, & Eua perpetrauerunt peccatum in horto Paradisi, vt sic pœna corresponderet culpæ*: & nihil ampliùs. Infrà verò fol. 97. colum. 3. dicit: *Et nota, quòd sicut Adam sexta die, & sexta hora peccauit, sic Christus eadem die, & hora passus est, scilicet 25. die Martij, & ea die annuntiatus est Christus. Et sicut Adam peccauit ambulāte Domino in Paradiso ad auram post meridiem, sic Dominus mortuus est post meridiem, id est, hora nona in reconciliationem generis humani, & hoc factum est, vt pœna corresponderet culpæ.* Vide ergo, ò Lector! si in istis auctoritatibus inuenis, Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali? Quia aliud non extat verbum, iota, vel apex pertinens ad hanc materiam in toto illo Sermone. Et si dixerint Aduersarii, quòd ab ipsis citatus non est iste Antonius Parmensis, nec Sermo de Passione, sed alius; responde illis, quòd ostendant suum Auctorem, & auctoritatem; quod certè non facient; & interim computa securè Auctorem istum inter suppositos, & adductos sine vllo fundamento, ratione, & veritate contra Immaculatam Virginis Conceptionem. Vide quæ dicimus infrà num. 250.

ANTONIVS De Bononia, Ordinis Prædicatorum in Serm. de Natiuitate Domini. *Ita Bandel. cap. 23. Deza fol. 42. Vincent. Grysald.*

VERITAS 27.

HVIVS Nullam adducunt auctoritatem; quia solùm dicunt sic: *Idem tenet Magister Antonius de Bononia in Sermone Natiuitatis Domini*, & ex hac parte, vt vana & infructifera spica reiicitur. Idem enim iudico de hoc Sermone de Natiuitate Domini; quod demonstraui in antecedenti in Sermone de Passione Domini. Deindè nullus Nomenclator Antiquus de ipso men-

propter illud: *Non quidem de Spiritu Sancto, vt quidam fatui asserunt.* Nam antiquitùs erant quidam fatui existimantes, quod ex eo, quod die 8. Decẽbris, celebrabatur festum Conceptionis, id est, ante Natiuitatem per integros nouẽ menses, sicut celebrat Ecclesia Conceptionem Christi, existimant ineptè, quòd Maria fuerat concepta in vtero Annæ sicut Christus, operatione Spiritus Sancti, & quod ideo celebrabatur Conceptio Mariæ, ante nouem integros menses, sicut Incarnatio Christi (Nota, Lector, qualiter iste antiquus error vigebat adhuc temporibus S. Antonini) Ad explodendum ergo hunc disseminatum errorem, dicebant Doctores antiqui, & benè: Maria non fuit concepta sicut Christus; solus Christus conceptus fuit absque peccato, quia operatione Spiritus Sancti Maria in iniquitatibus concepta est, & in peccatis cõcepit eam mater eius: quæ propositiones, & aliæ his similes tunc erant ad extirpandum errorem illum, sed nunc nihil probant cõtra Immaculatam Conceptionem Mariæ factam in sua animatione. Secundò, non adduxerunt auctoritatem S. Antonini propter illa verba: *Quæ quidèm in vtero concepta, non tunc fuit sanctificata, cum adhuc ibi non esset anima.* Nonne vides, quomodo generationem parentum, seu Conceptionem carnis vocat Antoninus absolutè Conceptionem? Hoc quod in omnibus antiquis sigillatim demõstrabo, nolunt admittere Aduersarii, sed mordicus cõtendunt, quòd conceptio apud antiquos sumebatur, vt nunc pro animatione. Tertiò, non adduxerunt auctoritatem propter illa verba: *Quia aliqui tenent, eam etiam ab originali fuisse liberam,* id est, præseruatam: Idem enim apud Antiquos erat, Mariam fuisse liberam, vel liberatam ab originali, quòd esse immunem, vel præseruatã: quod valdè notare debes, ò Lector! quia Aduersarii vbicumq; audiunt, vel legunt: Maria fuit libera, vel liberata ab originali, deducunt hanc consequentiam ergo cõtraxit, quia nullus liberatur, nisi à captiuitate positiua, & reali. Quartò, non adduxerunt verba Antonini propter illam vltimam clausulam: *Sine præiudicio salutis, &c.* Concedebat enim libertatem in hac materia opinandi pro vtraque parte, absque præiudicio salutis, quando Aduersarii, Anonymus, Bandellus, Deza, & Spina, & alii post integrum sæculum, & Extrauagantes Sixti IV. contendebant viribus, & posse, Virginem Mariam contraxisse originale peccatum, atque dicere contrarium esse hæreticum, sacrilegum, &c.

Quintò, etiam eum adducunt in 3. part. Historiæ solùm remissiuè nullam adducendo auctoritatem. In illa ergo 3. part. Chronicæ titulo 24. cap. 11. §. 3. fol. 797. loquens de S. Brigitta, hæc dicit Antoninus: *Hæc composuit libros Reuelationũ multos de diuersis materijs sibi reuelatis. Ipsa reuelationem (vt asserit) habuit Virginem Mariam Conceptam sine originali peccato; & B. Catherina de Senis, non (vt creditur) minoris sanctitatis, licèt non canonizata, habuit Reuelationem in contrarium. Et cum Spiritus Prophetarum non sit cõtrarius, quia vnus, & idem est, nec sibi contrarius: dicere oportet, quòd vna earum habuit reuelationẽ à Deo Propheticam; altera verò somnium in phantasia, secundum effectum suum, &c.* Videntes ergo Aduersarii hanc S. Antonini censuram, & quod non poterant dicere Reuelationes S. Brigittæ esse somnia, quia illæ sunt approbatæ ab Ecclesia, & a suo Cardinali Turrecremata, noluerunt transcribere hęc Antonini verba. Quod verò S. Catherinæ Senensis non fuerit reuelatio, nec phantasticum somnium, sed figmentum patratum à quodam non sanæ mentis suo loco littera K. num. 201. latisimè, & euidenter demonstrauimus.

Vltimò, sic eũ adducunt: *Idem tenet D. Antoninus, Archiepiscopus Florẽtinus, in multis Sermonibus suis.* Sed vbi sunt isti multi Sermones, vel quid in illis dixerit non exprimunt. Verum est, quòd sub nomine Antonii Florẽtini prodiit olim absque anno, & loco impressionis quoddam opus Quadragesimale de Sanctis, Flos Sãctorum nuncupatũ pro pauperculis Verbi Diuini Euangelizantibus, in quo est Sermo de Conceptione, seu sanctificatione Virginis Mariæ; sed hic est vnus Sermo, vbi ergo sunt multi alii Sermones? Deindè Sermones isti nullo modo sunt S. Antonini, sed Fratris Gabrielis Barelete, Ordinis Prædicatorum, quod euidenter patet: tùm quia in illis sępè citatur ipsemet S. Antoninus, Archiepiscopus Florẽtinus: tùm quia opus hoc prodiit impressum Parisiis anno 1521. sub nomine Gabrielis Barelete. Quibus adde, quòd in eodẽ Sermone Conceptionis fit mentio de Bulla expedita à Sixto IV. Pont. Max. an. 1481. S. autem Antoninus migrauit ad Dominũ ann. 1466. vel vt alii volũt, & verius 1459. ergo talis Sermo non potuit esse S. Antonini. Deniquè si Sermo iste erat S. Antonini, quomodo infrà adducũt Gabrielẽ Barelete in hoc Sermone? Ex his deducitur, quòd absque vllo fundamẽto solùm ad vanã multiplicationem dixerunt hęc de multis Sermonibus S. Antonini, quando nec vnus reperitur; nisi velis dicere, quòd in Summa sua habet Sermones pro Conceptione, ex quibus extractæ sunt auctoritates supra positæ; sed hoc esset ludere verbis, & illudere Sanctis, reduplicando citationes. De Sermone Natiuitatis dicemus infrà num. 28. Ex his omnibus constat S. Antoninũ substinuisse opinionem Aduersariorum expressè, clarè, & in indiuiduo, nominando Virginem Mariam, & specificando instans animationis, & iste est exceptio omnium Sanctorum, quia nullus alius sic est loquutus.

ANTO-

ANTONIVS De Azaro, Parmensis, Ordinis Prædicatorum in Serm. de Passione Domini. *Ita Bandell. cap. 23. Dexa fol. 42. à tergo, Petr. de Vincen. & Grysal.*

VERITAS 26.

INTER Nomenclatores Dominicanos aliqua est circa præsentem Auctorem confusio: nam Leander Albertus, primus Nomenclator Ordinis Prædicatorum, fol. 139. à tergo, adducit Antonium Parmensem; *virum rarum, prudentem, solertem, & litteratum, &c.* Sed non dicit, quod aliquid scripserit. Infrà verò fol. 144. loquitur de Antonio Azario, Parmensi concionatore, qui scripsit *Sermones Morales super Euangelia.* Ab hoc Leandro, Anton. Senensis in Biblioth. fol. 23. & 25. Michael Pius ex isto lib. 1. & 2. & Placentinus ab vtroque adducunt duos Auctores eiusdem ferè nominis, scilicet Antonium de Azaro, Parmensem, qui floruit ad annum 1403. & scripsit Sermones varios, & Antonium Parmensem, vel de Parma, qui vixit ad annum 1500. & elaborauit Sermones Dominicales, & Quadragesimales; sed hæc est notoria multiplicatio tàm Auctoris, quàm Sermonum. Itē quem Bandellus, & Vincentia locis citatis vocant Antonium de Azaro, Parmensem, Grysaldus Alphab. 5. appellat tantum Antonium de Parma. Hæc autem nominis variatio, atque Auctoris multiplicatio potuit prouenire ex eo, quòd Auctor floruerit ad annum 1403. & opus Sermonum fuit excussum circa annum 1500. & hinc existimarunt, fuisse duos Antonios Parmenses scriptores Sermonum; vnus ad annum 1403. & alter ad ann. 1500. Cùm tamen in rei veritate non fuerint duo, sed vnus, & idem Auctor. & comprobatur euidentiùs; quia in tota litteratura Ecclesiastica tantummodò inuenitur vnus Antonius Parmensis, vel de Parma, Ordinis Prædicatorum, scriptor Sermonum Dominicalium, & Quadragesimalium, qui excusi fuerunt sub titulo: *Medulla Sermonum,* & correcti à R. P. Ioanne Lancello, & Ioanne Noquarto, eiusdem Ordin. Prædicatorum, Parisiis apud Reginaldum Chaudier Librarium, anno 1515. in 8. Et in Sermonibus Quadragesimalibus, incipientibus: *Cum ieiunatis,* fol. 86. column. 3. adducitur Sermo de Passione Domini, qui incipit: *Egressus Iesus cum Discipulis suis, &c.* En habemus, ò Lector! citatum Auctorem, opus Quadragesimale, & Sermonem de Passione, & solùm restat, vt inueniamus, vbi in prædicto Sermone dicatur, Virginem contraxisse originale peccatum?

Cùm ergo Aduersarii nullam adducant auctoritatem, quia tantùm dicunt: *Idem tenet Dominus Antonius de Azaro Parmensis in Sermone de Passione Domini,* & nihil ampliùs, statim indicaui, aliquam hic latere fictionem, sicut in aliis huius generis. Quo autem fundamento fuerit appellatus ab Aduersariis hic Pater Dominicanus, *Dominus,* inuestigare non potui, nisi fortè voluerint ipsum introducere Episcopum. Sed his prætermissis legi semel, & iterum præallegatum Sermonem de Passione Domini Anton. Parmensis, & in ipso tantùm inueni sequentia fol. 89. colum. 3. ad hanc dubitationem: *Sed hic quæritur quare Christus voluerit capi in horto, & loco solitariò, & non in ciuitate?* Sic respondit Parmensis: *Et fortè capi voluit in horto. Propterea quia Adam, & Eua perpetrauerunt peccatum in horto Paradisi, vt sic pœna corresponderet culpæ:* & nihil ampliùs. Infrà verò fol. 97. colum. 3. dicit: *Et nota, quòd sicut Adam sexta die, & sexta hora peccauit, sic Christus eadem die, & hora passus est, scilicet 25. die Martij, & ea die annuntiatus est Christus. Et sicut Adam peccauit ambulāte Domino in Paradiso ad auram post meridiem, sic Dominus mortuus est post meridiem, id est, hora nona in reconciliationem generis humani, & hoc factum est, vt pœna corresponderet culpæ.* Vide ergo, ò Lector! si in istis auctoritatibus inuenis, Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali? Quia aliud non extat verbum, iota, vel apex pertinens ad hanc materiam in toto illo Sermone. Et si dixerint Aduersarii, quòd ab ipsis citatus non est iste Antonius Parmensis, nec Sermo de Passione, sed alius; responde illis, quòd ostendant suum Auctorem, & auctoritatem; quod certè non facient; & interim computa securè Auctorem istum inter suppositos, & adductos sine vllo fundamento, ratione, & veritate contra Immaculatam Virginis Conceptionem. Vide quæ dicimus infra num. 250.

ANTONIVS De Bononia, Ordinis Prædicatorum in Serm. de Natiuitate Domini. *Ita Bandel. cap. 23. Dexa fol. 42. Vincent. Grysald.*

VERITAS 27.

HVIVS Nullam adducunt auctoritatem; quia solùm dicunt sic: *Idem tenet Magister Antonius de Bononia in Sermone Natiuitatis Domini,* & ex hac parte, vt vana & infructifera spica reiicitur. Idem enim iudico de hoc Sermone de Natiuitate Domini; quod demonstraui in antecedenti in Sermone de Passione Domini. Deindè nullus Nomenclator Antiquus de ipso men-

tionem facit; & sic existimo, nullius momenti fuisse Auctorem; imò ex aliquibus coniecturis, & non aspernendis illationibus dico, quod aliqui Auctores ex Ordine Prædicatorum citati à Bandello, non fuerunt Scriptores, sed solùm prædicatores, qui in concionibus ad populum dicebant, Virginem Mariam fuisse cõceptam in peccato originali, quando in Lombardia ortus fuit ille tumultus de quo Sixtus IV in sua Extrauaganti, Graue nimis, in qua inquit: Sanè sicut accepimus, nonnulli diuersorum Ordinum Professores ad *prædicandum* Verbum Dei, in diuersis *ciuitatibus*, & locis, partibus *Lombardiæ* deputati, &c. & non ignari, quòd S. Romana Ecclesia de intemeratæ, semperque Virginis Mariæ *Conceptione* festum celebrat, &c. editosque desuper libros, &c. Auctoritate Apostolica tenore præsentium *reprobamus, & damnamus, &c.* De cætero ausu temerario, præsumpserint in eorum *prædicationibus ad populum*, seu aliàs quomodolibet, &c. Tempore enim Bandelli erat Antonius de Brescia, & Antonius de Parma, qui secundùm Michaelem Pium part. 2. libro 3. ad ann. 1500. colum. 84. & 86. scripserunt Sermones de Sanctis, ac de tempore, & fortè cum illis est æquiuocatio, quia omnes istos Prædicatores, Lombardos, Brixienses, Bononienses, Parmenses, & Cremonenses sui coadiutores enumerat Bandellus in illa classe, seu capitulo, vbi de Doctoribus Ordinis Prædicatorum. Quòd autem illa Decretalis directa fuerit ad libros Bandelli, constat ex eo, nam tunc Bandellus, & sui sequaces erant in Lombardia, & ex eisdem libris constat: Decretalis enim fuit expedita anno 1482. Pontificatus Sixti IV. Primus liber Bãdelli prodierat anno 1475. id est, 5. Pontificatus Sixti. Secundus verò anno 1481. ac 10. eiusdẽ Pontificatus, & anno sequenti prodiit Decretalis, & tamen ea non obstante iterum prodiit liber Bandelli in Hispania anno 1502. cum nouis additionibus, & illa Decretali in operis fronte, quasi vnico scopo, ad quem dirigebant sagittas suas, seu, vt dicit Corrector Bandelli ad finem suæ Epistole ad Patres sui Ordinis: *Et quia librum hunc legentes, & veritatem in eo luce clarius contentam considerantes, possent limites à Pontifice Summo positos transgredi; ideò excommunicationem ab eo promulgatam eius exordio proposui.* Nota, ad quid adducit excommunicationem, scilicèt, vt illi possent terminos à Summ. Pont. positos transgredi. Ecce quantam, quamque promptam obedientiam præstabant Summo Ecclesiæ Capiti, & quomodo continebantur intra terminos ab ipso præfixos. Scribebat Bandellus, prædicabant cæteri, & omnes sub militia originalis peccati militabant: vnus contra Virginis puritatem declamat in die Passionis Domini: alter vociferatur contra eandem in die Natiuitatis, vt sic nulla esset dies sine linea in hac materia; maculare enim Mariam, erat thema (& verè thema) commune pro omnibus Festiuitatibus, siuè lætitiæ, siuè mæroris; atque tunc solùm reputabatur bonum, & iucundum in hoc, habitare fratres in vnum: atque ille tantùm reputabatur strenuus miles, qui transgrediebatur terminos, & docebat esse transgrediendos. Insuper nota, quòd ille vocatur à Michaele Pio, Antonius Paruus Bononiensis, ex Leand. Albert. quem sic adducit: *Antonius Bononiensis, cognomento Paruus, Sermonarium anima fidelis, dicto anno 1403.* & videtur multiplicatus cum Bartholomæo Bononiensi, etiam dicto Paruo, de quo num. 35.

ANTONIVS De Padua Sanctus, Ordinis Minorum, in Serm. Natiuitatis B. Virginis. *Bandell. cap. 24. Deza fol. 43. Spina part. 6. cap. 3. Caietan. in opusc. cap. 3. fol. 75. Vincent. Grysald. & Canus, Iustin. Miechouiensi. Arpalleg. fol. 32.*

VERITAS 28.

AVCTOR, & eius opera notissima sunt, quia ille sanctissimus est Ecclesiæ Pater, & illa excusa fuerunt Parisiis anno 1521. in 8. & Venetiis anno 1574. per R. P. Raphaelem Mapheum, Venetum, Ordinis Seruorum Beatæ Mariæ, ac nouissimè per R. P. Ioannem de la Haye, Parisiis 1641. in fol. & deindè Lugduni 1653. Auctoritatem verò Sancti Antonii Paduani sic adducunt Aduersarij: Sacer etiam ordo Minorum multos insignes, & clarissimos Doctores pertulit, qui firmiter asseuerauerunt, Beatam Virginem Mariam in originali peccato fuisse conceptam. In primis idem tenet Sanctus Antonius de Padua in quodam Sermone Natiuitatis Virginis, sic dicens: *Beata Virgo fuit in vtero matris à peccato per gratiam Sanctificata, & sine peccato nata. Hæc ille.* Hæc autoritas ortum habuit ab vno Bandello: at Sanctus Antonius Paduanus nullum Sermonem habet de Natiuitate Virginis, & sic ex hac parte ficta, & falsa est auctoritas. Deindè in omnibus operibus eius talia verba non reperiuntur, & sic Bandellus, Deza, Spina, Caietanus, Vincentia, & Grysaldus errauerunt ab vno, qui locutus est falsa. Quomodo enim est credibile, quòd sex Patres Dominicani vidissent Sermonem de Natiuitate, & transcripsissent verba, quæ nullus hucusque vidit, nec inuenit in operibus impressis, nec in manuscriptis existentibus in bibliotheca Vaticana? Cum ergo hoc certissimum, ac indubitatum

tum sit, vlterius progrediendo, existimo, quòd vnus Bandellus, hęc verba desumpserit ex quodam Sermone Natiuitatis Virginis Mariæ, existente in suo S. Antonino Florentino part. 4. Summæ, titulo 25. cap. 6. quod incipit: *In me omnis gratia, &c.* Vbi similia extant verba, videlicèt hæc: *Postquàm enim Anna concepit ex Ioachim Virginem Mariam, anima eius à Deo creata, & corpori infusa quàm citissimè, & fortè eadem die fuit sanctificata, & ab originali mundata: iuxta illud: Sanctificauit Tabernaculum suum Altissimus. Nos per nouem menses moramur in peccato in vtero Matris, in quo si morimur, descendimus propter originale ad limbum inferni: sed Beata Virgo quàm citissimè fuit facta Sancta post animæ infusionem, &c.* Hanc auctoritatem adeò expressam pro sua sententia non adduxit Bandellus in suo Antonino (seu vt ipse semper vocat) in suo Antonio Florentino, Ordinis Prædicatorum: & ratio fuit; quia illam voluit adscribere, & de facto adscripsit S. Antonio Paduano, Ordinis Minorum, vt hac insigni fictione celeberrimum virum, ac Sanctissimum Paduanum ad suam aream adduceret. Indagauit Bandellus similitudinem quia Sanctus vnus, & alter Sanctus, Antonius iste, Antonius & ille, ac sic solùm laborauit in habitus mutatione, & paruū Antoninum fecit Minorem. Qualis autem fuerit mens S. Antonii Paduani in hac materia Conceptionis latissimè videbis, ò Lector! in nostra *Militia Immaculatæ Conceptionis contra malitiam originalis peccati*: quia hìc solùm intendimus detegere falsitates, ac fictiones in hac materia patratas: scias tamen pro nunc breuiter, quod in Serm. Parasceues litt. C. fol. 112. dicit Christum fuisse indutum veste alba, *Idest, carne ab omni labe peccati munda, à Virgine Immaculata sumpta, &c.* Et Serm. 2. Dominicæ quintæ post Trinitat. fol. 202 dicit quod Maria fuit Thronus *nubis, quia à peccato immunis.* Alia habet, Serm. 5. de Passione fol. 218. & sic concludimus pro certa, ac infallibili veritate, quòd S. Antonius Paduanus non scripsit Sermonem de Natiuitate Virginis, nec verba ab ipsis adducta extant in operibus eius: quòd Bandellus hoc finxit, & ab eius malitia cæteri Scriptores Dominicani decepti; dixerūt, & scripserūt cœca fide, quod nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in corde Antonii descendit. Mirareris certè, quòd scribentes octo Patres Dominicani post Bandellum, nec saltim vnus recognouerit opera S. Antonii Paduani, vt inquireret veritatem? quando omnes, vt vidimus in Trituratione, se prædicant amatores, atque Magistri veritatis?

ARMACHANVS, Siuè Armatarius, Primas Hyberniæ in 3. Sentent. dist. 3. & in Sermon. B. Virginis. *Turrecrem. part. 6. cap. 28. fol. 112. Anonym. Auctore 162. Bandel. cap. 21. Deza fol. 35. à tergo. Vincentia. Grysald.*

VERITAS 29.

EXTRA Nostrum assumptum esset, hic agere de qualitate doctrinæ huius Doctoris de erroribus in ipsa contentis, & quomodò hæreticalibus dogmatibus pollutus fuerit: de quibus vide S. Antoninū 3. part. Hist. tit. 24. §. 9. Bellarminum, Prateolum, & alios quàm plures: solùm enim dico, ipsum fuisse oppugnatorem maleuolum Ordinum Mendicantium, vixisseque ad annum 1357. Hunc Aduersarii non solùm duplicant in sua area, sed etiam triplicarunt, quòd sic ostenditur.

Vincentius Bandellus loco suprà allegato sic inquit: Idem tenet Dominus Armachanus, Episcopus Hysberniæ in 3. Sentent. dist. 3. sic dicens: *Beata Virgo post animationem fuit à peccato originali per primam sanctificationem in vtero Matris mundata: sed in Conceptione Filij fuit fomes peccati ab ea totaliter extirpatus. Hæc ille.* Et statim nullo interposito Auctore prosequitur. Idem tenet Magister Richardus Rodulphi de Hybernia, Cancellarius Vniuersitatis Oxomensis in 2. Sent. quæst. 7. artic. 2. sic dicens: *Beata Virgo fuit concepta in peccato originali, & ab eo ante Natiuitatem liberata, vt tenēt Sancti: nec hoc derogat eius dignitati, quia pariformiter, derogaret eius dignitati, quòd fuerit concepta cū libidine parentum, quod nullus dicit.* Hæc, quæ retuli ex Bandello, habet etiam Petrus de Vincentia nulla mutata syllaba: hos ergo duos quos vt Auctores distinctos enumerant Aduersarii sub diuersis nominibus, citationibus, & auctoritatibus, esse vnum, & eundem, patet euidenter; quia nomen proprium Armachani, seu Armatarii, Hyberniæ Primatis, fuit Richardus Rodulphus Syrac, quod ita extra omnem controuersiam est, vt liber eius typis mandatus habeat hoc initium: *Incipit Summa D. Ricardi Rodulphi, Archiepiscopi Armachani, totius Hyberniæ Primatis, de erroribus Armenorum, &c.* Qui quidem liber extat in Fol. absque anno, & loco impressionis. Hoc etiam modo ipsum appellant omnes Nomenclatores antiqui, ac moderni. Balleus fol. 153. sic incipit: *Richardus Rodulphi, Anglus, Lichefeldensis, Archidiaconus Oxoniensis, olim Gymnasi Cancellarius magnus, &c. Effectus demum Archiepiscopus Armachanus, summus Hybernia*

niæ Primas, &c. Myræus verò in Auctario fol. 263. sic: *Richardus Rodulphus Archiepiscopus Armachanus in Hybernia obijt anno 1359. scripsit varia, sed cautè legenda, &c.* Similiter poteram alia sexcenta testimonia in confirmationem propositi argumenti adducere, ex quibus patet, quòd hic fuit multiplicatus, vocando eum, primò Armachanum, Primatem Hyberniæ, secundò Richardum Rodulphum de Hybernia; & hæc de duplicatione, seu duplicitate.

Ad triplicationem verò probandam in memoriam reuoca illud quod suprà num. 21. dixit Turrecremata, scilicèt: Item, ad idem est alius antiquus Doctor Parisiensis, sequens Magistrum Sententiarum, & Hugonem, cuius nomen non exprimitur in libro, qui apud nos est, qui in summa sua quæ incipit: *Primum principium omnium, siuè Deum esse sic ostendimus in 3. libro, &c.* Anonymus verò in classe, cuius titulus est: *Idem tenent infrascripti Doctores presbyteri sæculares in scientia famosi*, Auctore in illa classe 11. sic inquit: *Idem tenet Dominus Armachanus Episcopus Hyberniæ in 3. Sent. dist. 3. & in Sermone B. Virginis.* Et infrà Auctore 22. inquit: Idem tenet Magister Richardus Rodulphi de Hybernia, Cancellarius Vniuersitatis Ciromensis in Summa sua Theologica, quæ sic incipit: *Principium omnium, &c. In libro, &c.* Et adducit in epilogo, seu compendio eandem auctoritatē, seu verba, quæ supra adduxit Turrecremata: igitur supra dictus Anonymus positus num. 21. & hic Armachanus, & Richardus Rodulphus, de quo infra num. 271. vnus, & idem sunt: & sic Auctor iste in Area Dominicana triplicatus, testis est contra Immaculatam Virginis Conceptionem: quis autem esset, si etiā illum inuenissemus quadruplicatum? Nam illa Summa Theologiæ quæ incipit: *Quòd autem principium vnum sit omnium*, edita est sub nomine Alberti Magni, in nouissima impressione tomo 17. Vide quæ diximus num. 21. & citato, & 271. Hoc supposito tanquam indubitatum de Auctore, & opere.

Restat inquirere de auctoritatibus allegatis ab Aduersariis, ac veritate ipsarum: pro quibus notandum est, Ioannem Vitalem, qui scripsit parum post Armachanum in illo suo celebri Defensorio, seu opusculo de Conceptione Virginis, Ancilla 4. cap. 4. hæc dixisse: *Quintus testis est Dominus Syrac Armachanus Hyberniæ, qui primò aduersarius existēs 3. dist. 3. Archiepiscopus factus, id reuocauit publicè in Sermone, qui incipit: Sapientia ædificauit sibi domum; ostendens in Conceptione Virginis nullam fuisse culpæ originalis ruinam, quia nullus sapiens artifex in domo dirēcta fundamentum iacet ruinosum. Hæc ille.* Hanc auctoritatem à Ioanne Vitali desumpsit Ioannes de Segouia, & illam proposuit coram Patribus Concilii Basiliensis, in illo tractatu manuscripto ad Concilium Basiliense, incipiente: *Reuerendissimi, Reuerendiq; Patres, &c.* Videns hoc Ioannes de Turrecremata, qui in eodem Concilio partem agebat contrariam, sic cotra ipsos surrexit dicens: *Item, ad idem est Dominus Armatharius Primas Hyberniæ, in 3. Sent. dist. 3. sicut testimonio patet quorundam tenentium assertionem contrariam; de hoc expressè refert in Sermone suo de Conceptione, Magister, qui hanc materiam studiosè solicitauit in hoc Sacro Concilio, videlicèt Magister Ioannes: quod verò dicitur quòd ipse Armathetanus retractauerit in Sermone, qui incipit: Sapientia ædificauit sibi domum, quousque hoc condigna attestatione, quæ fidem faciat sufficientem in iudicio vniuersalis Synodi demonstretur, nullomodo est credendum. In eo potissimè quia Ioannes Vitalis, qui hoc primò posuit in Tractatulo suo de hac materia in multis similibus, quæ dixit de alijs Doctoribus, sicut de Alexandro de Ales, de S. Thoma, & de Alexandro Nequam; falsum dixisse certissimum est.* Hucusque Turrecremata. Ex quibus patet, quòd nec ipse Turrecremata, nec alii Aduersarii viderunt Armachanum in illo libro tertii Senten. dist. 3. sed huius Auctoris, ac libri notitiā sumpserunt ex solo Vitali, & verbis ipsius supra positis, & ex Sermone, seu allegatione Ioannis de Segouia, & sic argumentabatur Turrecremata ex concessis ad hominem: Vos palam, & expressè fatemini, quòd Armatharius noster aliquando tenuit opinionem in 3. Sent. dist. 3. de hoc per vos constat de retractatione illa facta, postquam ad Archiepiscopatum ascendit; non constat (quia alia quæ in hac materia affirmat vester Ioannes Vitalis, scilicèt, de retractatione Alexandri de Ales, S. Thomæ, & Alexandri Nequam, falsa sunt) igitur etiam erit falsum, quod dicitur de retractatione Armatharii. Hoc modo argumentabatur Turrecremata. Constat igitur, quod nec in Concilio illo Basiliensi fuit, nec Turrecremata vidit illud opus Armachani super Sententias: at ex hac simplici relatione Turrecrematæ occasionem sumpsit Bandellus ad fabricandas ex proprio cerebro, absque veritate, aut alio fundamento, auctoritates supra positas ex 3. Sent. dist. 3. Armachani, & 2. ex Senten. & post Bandellum omnes alii Scriptores Dominicani sequendo vestigia eius, illas ad litteram transcripserunt, errantes solùm quia primus à via veritatis discessit. Cùm ergo ex omnibus dictis constet, quod Auctor fuerit suspectus in doctrina, & ipse quadruplicatus, & auctoritates suppositæ, falsæ, ac fictæ; quid dicemus ad hæc?

Vidimus, quo fundamento Aduersarii adduxerint Armachanum super Sententias; restat nunc scire de illo Sermone Beatæ Virginis quem

quem adducit solùs Anonymus, dicens: Idem tenet D. Armachanus Episcopus Hyberniæ in 3. Sentent. dist. 3. & in *Sermone B. Virginis.* Qualis fuerit Sermo ille B. Virginis, in quo Armachanus sustinuit, Virginem Maria fuisse in originali peccato conceptam, hucusque incognitus est; & existimo, quòd sic erit vsque ad diẽ iudicii; de hoc enim Sermone nullam mẽtionem faciunt Turrecremata, Bandellus, nec Vincentia, &c. sed solùs vnicus Anonymus, nec huius Sermonis aliqua adducuntur verba: igitur hic Sermo videtur etiam fantasticus, & fictus. Deindè addo, quòd cum Ioannes Vitalis affirmet, quod Armachanus scripsit Sermonem pro Immaculata Virginis Conceptione, & adducit initium Sermonis, & insuper aliqua illius verba: Et idem dicit Alanus, Doctor Parisiensis, qui scripsit ad annum 1392. ac denique Ioannes Paleonidorus, ex Ordine Carmelitarum in libro de antiquitate, & sanctimonia Eremitarum Montis Carmeli, &c. lib. 1. cap. 1. fol. 2. dicit: *Minor patet per D. Richardum Rodulphum, Ardinacanum, qui fuit Primas Hyberniæ, in quodam Sermone, qui incipit: Aue Maria, quem prædicauit coram Venerabili cœtu Cardinalium in Conceptione Virginis gloriosa in conuentu Carmelitarum Auinionensi, vbi inter cætera, sic dicit: Beata Maria fuit illustrata virtutibus in sui origine, &c.* Cum hoc dicant tres Auctores grauissimi, & antiqui de Sermonibus Armachani, & sic alii quam plures moderni. Nam Baleus fol. 154. affirmat, Armachanum scripsisse, non solùm Sermonem, sed librum integrum de laudibus B. Mariæ, qui incipit: *Aue gratia plena, &c.* Et idem affirmat Gesnerus fol. 726. & alii. Vbi ergo est hic Sermo citatus ab Anonymo? Ego existimo, quòd nullum fuit aliud fundamentum, ad hanc fabricandam chymeram, nisi quod Anonymus audiuit, quod Armachanus scripserat Sermonem de Conceptione Virginis, & volens huius Sermonis mutare colorem optimum, & argentum illius vertere in scoriam, dixit: *Idem tenet Armachanus in Sermone, &c.* Vide de hoc Sermone plura infrà num. 271. quia existimo me illum inuenisse, licèt non sub nomine Armachani.

ARMANDVS De Bello Bisu, Ordinis Prædicatorum in collatione de Conceptione 34. *Ita Paul. Gryfald. in Classe 5. Ordin. Prædic. Auct. 9.*

VERITAS 30.

SVPONIT Tanquàm certum, quòd apud aliquos Nomenclatores Ordinis Prædicatorum inueniuntur duo scriptores huius nominis; nam fuit Armandus de Bello-Bisu Bononiensis, Magister Sacri Palatii, qui scripsit Postillam in Psalmos; & alter Armandus de Bello-Bisu, Barcinonensis, qui scripsit tractatum de Conceptione Virginis Mariæ, vt ipsi referunt ad annum 1330. Vide Franciscum Diagum in Historia Prouintiæ Aragoniæ lib. 2. cap. 31. & Alphon. Fernandez in sua concertatione fol. 323. de quo nos diximus aliqua in Trituratione num. 39. Michael Pius part. 2. lib. 1. colum. 108. ad annum 1296. adducit Armandum de Bello-Bisu, qui scripsit Postillam Scholasticam in Psalmos, & lib. 2. colum. 160. adducit Armãdum de Bello-Bisu, Magistrum Sacri Palatii: sed secundum alios, & iuxta veritatem non fuit nisi vnus solùs Armãdus de Bello-Bisu, Scriptor in Ordine Prędicatorum, & æquiuocatio stetit in illis vocibus Barcinonẽsis, & Bononiensis, propter similitudinem. Deindè etiam est certum, quòd hic scripsit tractatum de declaratione difficilium dictorum, & dictionum in Theologia, quia incipit: *Reuerẽdissimo in Christo Patri, &c.* Et etiã Sermones ex Psalterio Dauidico, seu collationes 98. quas in lucem dedit R.P.F. Ioannes de Vero, & prodierunt Lugduni anno 1525. cuius libri finis est: *Expliciunt Sermones compositi per Fratrem Armandum de Bello-Bisu, Ordinis Prædicatorum, ac Sacræ Theologiæ Magistrum, actu legentem ordinariè in Sacro Palatio Apostolico in ciuitate Auinionensi, vbi tempore Patris, ac Sanctissimi D.N.D. Ioannis Dei gratia Papæ XXII. Sancta Romana Curia tenebatur, quos in præfata ciuitate, & Curia compilauit, qui tamen inuenti sunt in honesto, & Religioso Fratrum Prædicatorum conuentu Beluacen. &c.* In hoc ergo libro extant de Conceptione B. Virginis Mariæ collationes quatuor, videlicèt, colum. 4. 27. 34. & 73. Ex quibus euidenter colligitur, quàm celebre erat iam Conceptionis festum ad annum 1316. (tunc enim regnare cœpit Ioannes XXII. in Ecclesia Romana) Vndè conuicti manent ad hominem illi, qui affirmant, festum Conceptionis incepisse tempore Sixti IV. qui auguratus fuit anno 1471. Siquidem Armandus, Ordinis Prædicatorum, & Sacri Palatii Magister edidit de Conceptionis Mysterio Collationes, seu Sermones quatuor, quando in toto libro solũ continentur 98. de Sanctis, ac de tempore: Igitur illo tempore iam solemnissima erat. Et cõfirmatur ex collatione 27. quæ est sub hoc titulo: *De Conceptione, seu sanctificatione B. Mariæ Virginis ex Psalm. 31. de qua nunc melius sentit Ecclesia.* Sed tunc non sentiebat melius de sanctificatione, quia Ecclesia nunquam celebrauit festum de sanctificatione: ergo iam tunc, secũdùm Patres Prędicatores, meliùs sentiebat Ecclesia de præseruatione. Tandem pro certo etiam scias, quòd Armandus scripsit ab

anno

anno 1316. vsque ad annũ 1334. in quo Ioannes XXII. naturæ debitum soluit. Et quod post integrum seculum scripsit Turrecremata, id est, ad annum 1436. ac deinceps, reliqui Scriptores Ordinis Prædicatorum supra relati in Trituratione, & nullus ipsorum mentionem facit de Armando, nisi solùs Grysal. & iste ex quatuor Collationibus iam relatis solùm adducit vltimam: & in super illius nullã adducit auctoritatem; & ratio meo iudicio est; quia omnes existimarunt, Armandum potiùs esse pro nobis, quàm contra nos; quod sic ostendo ex auctoritatibus à Grysaldo prætermissis.

Primò, ex coll. 4. ad illud: Exurrexi quia Dominus suscepit me, sic inquit: *Quantum ad primum nota: surgere, non est nisi cadentis, & quia ipsa in peccatum originale verissimè naturaliter cecidisset (omni priuilegio secluso) sicut & cæteri; ideò dicit, exurrexi, quia hoc fuit necessarium. Ratio est: Vinitores volentes habere vbas mundas, & vinum defecatum, ac mundum, vites, quæ ceciderunt ad terram, erigunt, vndè pro tempore ne puluis, vel lutum terræ vbas reddat immundas, aut lutosas. B. Virgo comparat se viti, Eccl. 24. Ego quasi vitis fructificaui. Ad hoc ergo vt botrus ille pretiosus Dei Filius, à quo vinum sumimus in Sacramento Altaris, expressum in torculari Passionis, nihil contraheret impuritatis, necesse fuit pro tempore, id est, statim in puncto Conceptionis vitem, id est, Virginem erigi à peccato originali in Psalm. exurge gloria mea, exurge Psalterium, & cythara, exurgam diluculò, id est, ante ortum. Iob 3. de de peccato originali loqueas: Spectet lucem, id est, Christum, & non videat, nec ortum surgentis Auroræ, scilicèt, Virginis Mariæ.* Fatetur ergo Armandus, quòd Maria in peccatum originale verissimè, & naturaliter cecidisset, sicut cæteri, nisi adesset priuilegium.

Secundò, ex coll. 27. fol. 31. ad illud: Tu remisisti impietatẽ peccati mei, inquit: *Ad propositum: Peccatum originale non est nisi priuatio originalis iustitiæ, cum debito habendi eam: Vndè peccatum originale est quoddam debitum, quod remittitur, cum culpa diluitur; inter cæteras autem creaturas Virgo B. Filium plus dilexit 2. Reg. 1. &c. Ergo Filius plus doni debuit ei conferre, & debitum quodcumque remittere; & ideò ipse ipsi remisit debitum peccati originalis, & contulit dona gratiæ spiritualis, &c.* Et infrà: *Non solùm enim spinæ peccatorum mortalium, & tribuli peccatorum venialium fuerunt extirpatæ, sed zizania originalis peccati totaliter eradicata, in tantum vt in ea, vel in nato ab ea nullomodo sic cresceret, &c.* Si debitum peccati originis fuit remissum Mariæ, & ab ea, & ex nato eius Christo Domino, eodem modo, ac totaliter eradicata zizania originalis peccati in sententia Armandi: ergo Armandus non agnoscit in origine Mariæ culpam. Sed quidquid sit de his duabus auctoritatibus.

Tertiò, videamus ex Collatione ab ipsomet Grysaldo adducta, scilicèt, 34. ad illud: sanctificauit Tabernaculum suum Altissimus: Quid colligere possumus de mente Armandi inquit: igitur sic: *Opportuit ergo Virginem gloriosam lumen habere quasi innatũ sibi à principio creationis: & hoc fuit gratia sibi infusa statim à principio suæ creationis. Mediante enim lumine gratiæ intrauit lumen æternæ gloriæ, sicut in Psal. dicitur: In lumine tuo videbimus lumen. Oportuit etiam, quòd quia omnes ab Adam nascentes lippositatẽ, & impuritatẽ originalis peccati cõtrahunt, ab ea primitus purgaretur, & sanctificaretur, & hoc factum est statim post suam Conceptionem, ideò scribitur de Bersabee matre Salomonis 2. Reg. 11. Statim sanctificata est mulier ab imunditia sua, &c. Vt enim dicit Apostolus Rom. 5. Sicut per vnum hominem peccatum in mudum intrauit, & per peccatũ mors, ita in omnes homines mors pertransit: Vnde, ipsa Virgo Beata originale contraxit. Priùs ergo non tempore, sed natura in sui sanctificatione morticiniũ originalis peccati expulsum fuit, & deindè per vnionem gratiæ Spiritus Sancti sanctificata fuit.* Multa possunt deduci ex hac auctoritate: nam si habuit gratiæ lumen infusæ statim à principio creationis: Ergo non habuit originale in ipso creationis principio. Item, si admittit solùm prioritatem naturæ, non autem temporis, inter peccatum originale, & sanctificationem, secundùm suum opinandi modum, nec per solùm vnicum instans fuit Maria maculata, sed semper Immaculata.

Quartò, in collat. 78. inquit: *Ideò dicit Psalmus: Sanctificauit Tabernaculum suum Altissimus, scilicèt, per gratiæ, & virtutum infusionem: Deus in medio, scilicèt, Christus, non commouebitur, propter peccati originalis expulsionem, & actualis præseruationem. Adiuuabit eam Deus manè diluculò, quia hoc fuit factum statim ab eius Conceptionis principio, &c. Nox media vt dies illuminabitur, quia existens ipsa in medio noctis silentio, id est, in Matris vtero, & ipsa in vmbra originalis peccati concepta, statim per sanctificantem gratiam illuminata fuit, &c.* Hæc, & alia huiusmodi habet Armandus, quæ in nostra *Militia* latè examinãtur, in quibus verbis licèt ferè sæper repetat, quod in vtero Maria fuerit sanctificata, purgata à peccato, & aliquandò apertè, quòd contraxerit originale, loquitur sub illa vniuersali æquiuocatione antiquorum, existimantium, concupiscentiam parentum, & infectionem carnis esse originale. Nisi enim sic explicetur, & intelligatur Armãdus, passim se ipsum cõtradiceret: Est igitur Armandus, vel pro nobis, vel problematicus, vel saltem varius, & inconstans. In super, si verum

rum est, quod in Trituratione dicebamus, ex ipsis Nomenclatoribus, Ordinis Prædicatorum, scilicèt, Armādum elaborasse singularem tractatum de Conceptione Virginis, cùm illum non adducant Aduersarii pro sua sententia: signum est euidens, quòd Armandus in illo libro nostram sequebatur sententiam. Nam si omnes Patres Dominicani, relati in Trituratione, recollegerunt pro sua opinione omnia, & singula, quæ pro ipsis quoquomodo esse poterāt, à ligno, & Cedro, quæ est in Libano, vsque ad Hyssopum, quæ egreditur de pariete, de volucribus, reptilibus, &c. & prætermiserunt illum Tractatum Armandi de Conceptione: ergo Armandus in illo non erat pro ipsis.

ARNALDVS, Salernitanus Episcopus, Ordinis Minorum in libro. Distinctionum suarum cap. de Arca. *Bandell. cap. 24. Deza fol. 48. Petr. de Vincent.*

VERITAS 31.

DE Hoc Arnaldo nullam adducunt auctoritatem, quia tantùm dicunt: *Idem tenet Magister Arnaldus, Episcopus Salernitanus, in lib. Distinctionum suarum, & in cap. de Arca.* Et nota citationis modum: *In lib. Distintionum suarum, & in cap. de Arca*, vt insinuarent, quod in duplici loco dixerit Salernitanus, Virginem fuisse conceptā in peccato originali, in lib. Distinc. & in cap de Arca. Sed nullam adducunt auctoritatem, fortè vt sua non detegeretur impostura; nam Auctor iste videtur penitùs fictus, multiplicatus, atque contrà veritatem adductus: quod sic demonstratur. Primò, est fictus, quia nullus Nomenclator antiquus, vel modernus de tali Arnaldo, Episcopo Salernitano, mentionem facit, nec in Chronicis, aut Annalibus Ordinis Minorum inuenitur. Nam Episcopus Salernitanus solùs fuit Bertrandus de Turre, quem Aduersarii etiam adducunt infrà pro sua sententia, num. 42. & fortè pro Bertrando de Turre, Archiepiscopo Salernitano, dixerunt de hoc Arnaldo, Episcopo Salernitano, & sic est multiplicatus. Et cōprobatur: quia ex Ordine Minorū solùm tres Arnaldi inueniuntur Scriptores, scilicèt, Arnaldus Alostanus: sed hic fuit Flander, & non Episcopus, & obiit anno 1578. & sic hic non potuit esse, cum Bandellus scripserit ante integrum sæculum, ad annum 1475. alius fuit Arnaldus à Bosatio, & hic fuit Gallus, & etiam modernus: ac tandem fuit Arnaldus Guillelmus, qui scripsit librū dictū: Dieta salutis. Hæc constant ex Vvilloto, Gonzaga, Tosigniano, & Vvadingo, & sic Arnaldus iste, Episcopus Salernitanus, & Minorita volauit super pennas ventorum.

Secundò: est multiplicatus, quia hic citatus liber Distintionum extat manuscriptus in Bibliotheca S. Ioannis Regum Toletan. antiquis caracteribus, littera Z. n. 65. & incipit: *A A A, significat gemitum, & metum.* Seu huiusmodi Distinctionum liber non est Arnaldi, sed cuiusdam Astensis, Ordinis Minorum, qui floruit ad annum 1312. quem etiam pro sua sententia adducunt Aduersarii, infrà num. 77. Et quòd liber iste sit Astensis, patet ex titulo, rubris caracteribus præfixo in eodem libro, qui talis est: *Incipiunt Distinctiones Astensis, aptæ multùm ad componendos Sermones, &c.* Cùm ergo Aduersarii adduxissent Astensem Minoritam in quodam Sermone, vt in præallegato numero videbimus, cum hoc Distinctionum libro alterum finxerunt Minoritam Arnaldum Salernitanū; qui nūquam fuit in rerū natura, vt talibus multiplicationibus numerus Minorum fieret maior contra Immaculatam Virginis Conceptionem.

Tertiò: quisquis fuerit Auctor iste, siuè Bertrandus, Arnaldus, siuè Astensis, absque vllo fundamento adducitur. Nam in illo libro Distinctionum cap. de Arca Noe, quod incipit: *Arca Noë comparatur B. Virgo:* In principio hæc sunt verba: *Fuit Arca B. Virgo leuigata, id est, polita gratia sanctificationis, bituminata gratia conseruationis, ita quod aqua diluuii non potuerunt in ea habere aditum, imò etiam quantò magis tribulationes crescebant, tantò magis eleuabatur in altū.* Et infrà: *Arca Moysi, quæ vocatur fœderis, & Arca reconciliationis, Arca Testamenti, Arca sanctificationis aptatur B. Virgo propter eius fabricam, &c. De primo Exodi 25: Arcam de lignis Sethim compingite. Vnde Glossa, ligna Sethim sunt bona, & imputribilia, in quo significatur B. Virgo, quantū ad puritatem incorruptibilem, & leuitatem incomprehensibilem. Peccatum Arcarij graue, & putridum fuit, &c.* Et infrà: *Arca Testamenti aptatur B. Virgo, in qua erat materia pretiosa, forma artificiosa, &c. De primo, Exod. 27. Beseleel Arcam Domini fabricauit de lignis Sethim. Per Beseleel, qui interpretatur vmbraculum Domini, intelligitur Spiritus Sanctus, de quo dicitur Lucæ 1: Spiritus Sanctus superueniet in te, &c. Arca ista fuit B. Virgo, cuius primordialis materia fuit de lignis Sethim, id est, ad modum ligni Sethim albæ spinæ, &c.* Hæc sunt omnia, quæ in illo libro Distinctionum, & citato capite de Arca extant, quæ possunt concernere propositam Conceptionis materiam. Aduersarii ergo pro se adducunt istum librum, seu auctoritatem; quia ibi vocatur Maria, Arca sanctificationis, & quia gratia sanctificationis fuit bituminata; deducentes suam communem consequentiam: fuit sanctificata: ergo contraxit originale peccatum. Insulsa certè illatio, vt alibi

alibi passim demonstrabimus in hac Ventilatione. Nam quis negat, vel negare potest Mariam in sua Conceptione fuisse sanctificatam? Id est, sanctam factam? neque pro hac consequentia opus erat recurrere ad Pseudo-Arnaldum, cùm notissima sit illa Dauidis exclamatio: Surge, Domine, in requiem tuam, tu, & Arca sanctificationis tuæ.

Sed iam educamus ex hac citata auctoritate, & Arca vestra sicut immunda, etiam munda, ex ipsis Auctoris verbis. Primo hoc, aquæ Diluuii non potuerunt habere aditum in Mariam; sed aquæ Diluuii fuerant vmbra peccati originalis, dicente, atq; canente Ecclesia sancta: *Rupti sunt fontes abyssi magnæ, & factum est diluuiũ peccati super omnẽ terram; Arca verò Deifera eleuata est in sublime, &c.* Igitur si aquæ istæ nõ habuerunt aditũ ad Mariam: ergo non contraxit illud. Secũdò, si Arca hæc Mariana fuit fabricata ex lignis Sethim imputribilibus, puris, & incorruptibilibus, dicente eadem Ecclesia in festo Immaculatæ Conceptionis: *Arcam de lignis Sethim compingite, &c.* Igitur in ipsa non habuit locum corruptibilitas, & impuritas peccati originalis? Tertiò, si primordialis materia huius Arcæ fuit ex lignis albis, nõ nigris, vt dicit Auctor: Igitur Maria in suo primordio nullam habuit peccati originalis vmbram, vel nigredinem? Cùm ergo in proposita Arcæ auctoritate, essent istæ tres illationes nitidæ, & mundæ, quasi columbæ lacte lotæ; ideò Bãdellus in suo diluuio fictionum tacuit verba, & solùm dimisit coruum, qui non est reuersus ad eum.

ATHANASIVS Magnus, Episcopus Alexandrinus, ac Sanctus, super Lucam. *Ita Bandellus cap. 14. & in Officio Lect. 8. Deza fol. 20. à tergo. Spina part. 6. cap. 2. & Vincentia.*

VERITAS 32.

SANCTI Athanasii Alexandrini opera notissima sunt, siquidẽ prodiderunt Romæ 1477. Parisiis 1520. & 1581 & 1532. & nouissimè anno 1608. & Coloniæ anno 1617. Sed cùm S. Athanasius non scripserit super Lucam, totum quod de hoc sanctissimo Ecclesiæ grecæ Patre dicunt Aduersarii, fictum, atque fantasticum est. Auctoritatem verò ipsius sic adducunt: Magnus etiam Athanasius, Alexandrinus Episcopus, Sanctitate, & Doctrina mirabilis, super Lucam, prærrogatiuam Christi protestatus est, sic dicens: *Christus enim singulariter Sanctus erat, & in hoc ab aliis Sanctis in sanctitate dissimilis, quia sanctitatem simul cum natura suscepit. Hæc ille.* Vndè Gregorius hic dictũ exponens in 2. Moralium: *In cunctis, inquit, fidelibus Spiritus Sãctus venit: sed in solo Christo singulariter manet quia eius humanitatẽ nunquã deseruit. Hæc ille.* Hucusque sunt ad litteram Aduersariorum verba, in quibus non solùm adducũt Athanasium, sed etiam Gregorium. Quod autem auctoritas Athanasii sit ficta, & supposita, nõ indiget probatione; quia nec S. Athanasius scripsit super Lucã, nec in aliis Athanasii operibus talia reperiuntur verba. Hãc autẽ auctoritatẽ suo modo, ac pro libito fabricarunt, & finxerunt ex quibusdam verbis Bedæ super Lucam cap. 1. lib. 1. tom. 7. colum. 225. ad finem, de qua nos infra in Beda num. 41. Auctoritate 3. Et sic constat, quòd tàm citatio, quàm verba sunt ficta, & ab ipsorũm cerebro ad libitum fabricata, vt loco dicto demonstrabitur. Sed videamus, an vt ipsi dicunt, S. Gregorius exposuerit hanc suppositam, & fictam Athanasii auctoritatem in lib. 2. Moral (nota allegationis modum, quando liber ille habet 29. capita) verba autem Gregorii in prællegato 2. libro Moralium cap. 28. sub hoc titulo: *Quòd prophetis Sãctis, & adest, & abest spiritus Prophetiæ*: exponens illud Amós 7. *Non sum Propheta, &c.* sic inquit Gregorius: *Vndè benè & in Euangelio scriptum est: Super quem videris Spiritum descendentem, & manentem super eum, hic est qui baptizat. In cunctis namque fidelibus, Spiritus venit, sed in solo Mediatore semper singulariter permanet: quia eius humanitatem nunquam deseruit, ex cuius Diuinitate processit: in illo igitur manet, qui solùs & omnia semper potest; nam fideles qui hanc accipiunt, cùm signorum dona semper habere, vt volunt, non possunt, hunc se accepisse, quasi in transitus ostensione testantur.* Hæc sunt verba Gregorii, in quibus nec in toto capite nominat Athanasium, nec saltem aliquod verbum ex illis citatis ab Aduersariis de Athanasio: ergo totum, ab ijsis propositũ, tàm de Athanasio, quàm de Gregorio fictum est, & contra veritatem adductum: quoad litteram ex dictis patet, quoad sensum demonstrabitur suo loco, quia Beda loquitur de Mariæ integritate; Gregorius verò de dono Prophetiæ, quod in fidelibus non semper adest, benè tamen in Christo Domino, in quo singulariter permansit, & cuius humanitatem nunquam deseruit, sed quid hæc cũm Conceptione Virginis Mariæ, vel cũ verbis S. Athanasii? An spiritus Prophetiæ est peccatum originale? Vt verba vnius Patris, ac Magni Athanasii, Ecclesiæ grecæ Doctoris fingerentur intentione alterius: verba, & omnia Gregorii Magni Ecclesiæ latinæ Doctoris adulterata sunt.

AVGVS-

AVGVSTINVS De Ancona, Ordinis Eremitarum S. Augustini in Postillâ super Lucam, & super Epistolas Pauli. *Anonym. Auctore 126. Bandel. cap. 25. Deza fol. 49. à tergo. Vincent. & Paul. Grysald.*

VERITAS 33.

De Auctore non est dubitandum, quia doctus, & grauis fuit, communiter Augustinus Triumphus Anconitanus dictus, qui natus ann. 1243. vna cum Ægidio Romano, Columna Parisiis audiuit SS. Thomam, ac Bonauēturam, & octogenarius decessit è vita. Scripta, & elogia huius Auctoris vide apud Thom. Gratianum in Anastasi, fol. 38. quem sic adducunt Aduersarii: *Idē tenet eiusdem Ordinis Magister Augustinus de Ancona in Postilla super Lucam, vbi probat per multas rationes, quòd B. Virgo fuit Concepta in peccato originali: Idem etiam dicit super Epistolas Pauli in multis locis.* Dicimus ergo, quod Aduersarii non solùm cum sufficienti, sed etiā superlatiuè cum sufficientissimo fundamento adducunt pro sua sententia Augustinum Anconitanum, sed non vt ipsi dicunt in Postilla super Lucam, sed in speciali tractatu in Salutationē, & Annuntiationem Angelicam, super caput 1. Lucæ, qui nec est, nec potest dici Postilla; sed latissima expositio, & commentarius, nec etiam est verum illud quod dicunt: *Probat per multas rationes, &c.* quia quæ ibi adducit, nec sunt rationes, nec multæ; sed hoc probat per tria inconuenientia, & breuissimè. Verba enim ipsius quæst. 1. sunt: *Dicamus ergo, quòd Beata Virgo, si non fuisset in peccato originali concepta, tria inconuenientia sequerentur.* Inconuenientia autem sunt hæc. Primo, quòd non fuisset ex semine Adæ, & Abrahæ. Secundò, quòd non fuisset per commixtionem maris, & fœminæ. Tertio, quòd non eguisset Redemptore. Quæstione verò 2. probat latissimè, quòd fuerit in vtero sanctificata, & inter alias rationes adducit hanc: *Quod ergo Beata Virgo fuerit in vtero sanctificata, auctoritate Canonis Biblicorum, vel sacræ Scripturæ probare non possumus, quia de ea non fit mentio. Sed probatur hoc Ecclesiæ approbatione, & Sanctorum ratione. Nam Ecclesia celebrat, solemnizatque Virginis gloriosæ Natiuitatem, quod nequaquam approbaret, nisi firmiter teneret, ipsam in vtero sanctificatam, &c.* Ex quibus verbis tria notanda colligimus. Primum, quòd antiquitùs fuit controuersia non leuis circa Virginis sanctificationem; vndè quando Auctores antiqui absolutè dicunt; Maria fuit sanctificata in vtero matris, hoc proferunt contra illos, qui affirmabant, non fuisse sanctificatam, non contrà adstruentes præseruationem. Secundum, quòd si Anconitanus vixisset his temporibus, in quibus Ecclesia celebrat, & solemnizat Virginis gloriosæ Conceptionem, absque dubio mutaret sententiam; nam ecce redit ad ipsum suum argumentum: *Nam Ecclesia celebrat, solemnizatq; Virginis gloriosæ Conceptionem, quod nequnquam approbaret, nisi firmiter teneret, ipsam in vtero fuisse præseruatā.* Tertium, & principale notandum est, quòd Ecclesia videtur hodie tenere quasi eadē firmitate, vel simili certitudine, Virginem fuisse puram, & sine peccato in sua Conceptione, sicut tenet, & affirmat de eius Natiuitate; quia eodem modo, ac eisdem verbis celebrat vtramque festiuitatem. Et hæc de illa expositione Anconitani super cap. 1. Lucæ.

An verò super Epistolas Pauli in multis locis, vt Aduersarii dicunt, sustinuerit Anconitanus, Virginem Mariam conceptam fuisse in originali peccato, mihi incertum est, quia licèt plura opera huius Auctoris viderim manuscripta, vt de Potestate Papæ, & super Euangelium Matthæi, quod incipit: *Dum quietum silentium,* super Epistolas Canonicas, & Apocalypsim: & alia quam plura, nunquam tamen inuenire potui hanc expositionem super Epistolas Pauli. Relinquo ergo rem sub lite, quia veritas solùm secundùm quod iustum, est iudicat.

AVRELIVS Augustinus, Hypponensis Episcopus, Malleus Hæreticorum, Sanctus, & Ecclesiæ Doctor, super Psalm. 34. 7. & 10. super Ioann. Hom. 5. & libro 2. & 5. contra Iulianum cap. 9. & libro 2. de Baptism. Paruul. & de Natura, & Gratia, & lib. de Nuptiis, & Concupisc. & de Perfect. Iustitiæ, & de Origine Animæ, &c. Hypognosticon contra 1. Blasphem. & contra quinque Hæreses, & lib. de Ciuitate Dei, & libr. ad Dardanum, & de Trinitat. cap. 13. & in Inchiridione cap. 15. & 26. & de Grat. & Peccato originali, & in Pharet. Original. Sanctorum, & contra Maxim. lib. 2. cap. 21. & libro: Quando, cur, & quomodo Deus homo cap. 6. & 10. & Sermon. de Assumpt. & Serm. 16. de Verbis Euang. in libr. de Articulis Fidei, & 10. Confessionum, &c. *Ita Capreolus, Turrecrem. part. 5. cap. 9. fol. 87. à tergo, & cap. 19. fol. 95. à tergo, & cap. 20. Anonym. Auctore 22. & via 3. part. 2. ab auctoritate prima, & deinceps, Bandel. cap. 9. & in Officio Lection. 4. 5. & 6. Deza fol. 15. Vincent. Grysald. Castellan. Barel. Brixiens. Sottinas, Canus, S. Antoninus, Spin. Sotomaior, & omnes ferè in Tritur. relati.*

VERITAS 34.

DE Isto sanctissimo, ac notissimo Ecclesiæ Doctore, cuius opera millies fuerunt excussa Lugduni 1520. in 4. & ibidē 1563. Parisiis 1571. Basileæ 1529. & iterum Parisiis 1531. Antuerpiæ 1586. & alibi, tot, tantasque adducunt auctoritates, aliquas ex professò, alias verò incidenter, vt satis difficile esset eas ad numerum reuocare, ac transcribere ad litteram, & earum sensum radicitùs explanare; sed qua potuerimus breuitate, principaliores, ac communiores ventilabimus. Prima ergo ab Aduersariis, ex Augustino adducta sic se habet: In primis nāquè Aurelius Augustinus, &c. sic dicit super Psalm. 34. *Adam mortuus est propter peccatum, Maria ex Adam mortua est propter peccatum: caro autem Domini ex Maria mortua est propter delenda peccata. Hæc ille.* Augustini verò verba præallegato Psal. 34. concione 2. sic se habent: *Sic ergo peccatum Domini, quod factum est de peccato, quia inde carnem assumpsit de massa ipsa, quæ mortē meruerat ex peccato. Etenim, vt celerius dicam: Maria ex Adam mortua est propter peccatum Adæ: Adam mortuus est propter peccatū, & caro Domini ex Maria mortua propter delenda peccata: hoc cilicio se induit Dominus, & ideò nō est agnitus, &c.* Conferendo ergo verba verbis, constat, quòd Aduersarii cauillosè prætermiserunt primam clausulam, scilicèt, *peccatum Domini, quod factū est de peccato, &c.* vt sic tegerent, de quo peccato loquebatur Augustinus; nō de originali, quia Dominus non habuit originale, sed de carne ipsa, quæ per peccatū mortua fuerat in Adam, quā Augustinus vocat peccatum in eodemmet loco, ac clausula dicens: *Ergo sic dicitur mors peccatū, quæ facta est peccato: quomodo dicitur lingua græca, lingua latina, nō ipsum membrū carnis, &c.* Et statim post ista verba prosequitur Augustinus cum supra positis in auctoritate: *Sic ergo peccatū, &c.* Ex hac enim prima clausula pendet intelligentia secundæ, quia est declaratio antecedentis, vt innuitur in illis verbis, etiam pretermissis ab Aduersariis; *vt celeriùs dicam.* Secundò, eadem intentione ante posuerunt illam clausulam: *Adā mortuus est propter peccatū,* vt sic exprimerent, ex peccato Adami priùs, & antecedenter posito, deriuatam fuisse maculam in Maria; volentes corrigere Augustinum, per descensum Adami ad Mariam, quia ipse processerat per ascensum à Maria ad Adamum. Tertiò, & principaliter prætermiserunt, *propter peccatum Adæ:* aliud est enim Mariam fuisse mortuam *propter peccatum*, sic nudè dictum: aliud verò longè diuersum, esse mortuam propter peccatum *Adæ*. Nam mors à peccato actuali Adæ fuit originata; non enim moriuntur homines, quia habent, vel habuerunt peccatum originale; sed quia Adam peccauit contra præceptum Domini, dicentis: In quacumque hora comederis, morte morieris. Vndè licèt Deus præseruaret decem, vel viginti homines à peccato originali, adhuc isti morerentur. Vide quæ diximus circa hoc ex ipso Augustino, infra num. 231. Vndè Maria, vt egregiè dicit Augustinus, non est mortua propter peccatum absolutè, sed propter peccatum Adæ; & cum hoc genitiuo *Adæ*, legunt omnes antiquæ editiones, exceptis duabus modernis. Quartò, quoad sensum etiam adducta est auctoritas sine fundamento, quia in ea agit Augustinus de morte, non de peccato originali: reiicitur ergo hæc prima, quia ex omni parte claudicat in littera, & in sensu, vt visum est.

Secunda sic adducitur: Item, idem in libro Hipognosticon, contra primam Blasphemiā Pelagii: *Christus, inquit Apostolus, de peccato damnauit peccatum in carne, quia de humana videlicèt carne peccatrice carnem absque culpa suscipiens; & hanc innoxiam crucifigens, peccatum quod nos damnauerat per inobedientiam Adæ, pro nobis patiendo damnauit. Hæc ille.* Auctoritas verò Augustini tom. 7. in Hypognosticon vltimæ impress. in Appēdice fol. 615. colum. 1. littera C. & in aliis fol. 294. loquens contra Pelagianos de Christo Domino, talis est: *Nam vt inimicam mortem vinceret, vel eius matrem peccatum, ideò Dei filium hominem suscepisse, si oculos caligine mortis non perdidistis, attendite. Nam quod impossibile erat legi, inquit Paulus Vas electionis, in quo infirmabatur per carnem, misit Deus Filium suum in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnauit peccatum in carne.* Et post sex lineas prosequitur Augustinus: *Id est, per concupiscentias carnis, ex peccato venientes, quas solo arbitrio libero homo vincere non potest; nisi enim præcedente gratia Dei, &c.* Et post alias septem lineas sic prosequitur: *Nam ideò ille in similitudine, quia non per libidinis vsum, vt nos, sed spiramine mystico, ex Virginis vtero, in vera natus est carne: de humana videlicèt peccatrice naturam peccatricem, peccatricem dico, non Deo Auctore, sed homine delinquente, carnem vt dixi, suscipiens absque culpa, & hanc innoxiam crucifigens, peccatum, quod nos damnauerat per inobedientiam in Adam terreno, &c.* Ex omnibus his locis suam breuem auctoritatem composuerunt, seu meliùs finxerunt Aduersarii, mutando, addendo, auferendo pulcherrima Augustini verba, & si dicere licèt, omnia falsificando, quoad litteram, vt consideranti patebit. Quoad sensum verò nota, quòd ibi impugnat Augustinus illam blasphemiam Pelagianorum: *Adam, siuè peccasset, siuè non*

non peccasset, moriturum fuisse. Vnde neque ex assumpto, neque ex verbis aliquid habet, cōtra Virginis puritatem, quia est de natura humana peccatrice. Inquit enim in 2. Blasphemia circa principium: *Adam igitur factus est absque peccato natura: cum verò peccauit homo, natura peccauit, & facta est natura iam peccatrix, id est, vitium habens peccati; non ipsa effecta vitiū, vel peccatum, &c.* Et infrà: *Audisque per vnum hominem peccatum intrasse in mundum, & per peccatum mortem, & ita in omnes homines pertransisse, in quo omnes peccauerunt, & audes dicere, Hæretice; Adæ peccatum nulli nisi soli nocuit ipsi? Et verè tunc soli nocuit, cum solus esset ipse, & Eua mulier eius, sed in illis vnis omnes eramus, quia natura humani generis erant, &c.* Ideò Aduersarii prætermiserunt illa verba: *Peccatricem dico, non Deo auctore, sed homine delinquente.* Vndè hæc auctoritas magis demonstrat hominem delinquentem, quam Matrem peccatricem, & ad probandum debitum in Adam efficax est.

Tertiam auctoritatem sic adducunt Bandellus, & eius continuator. Item, idem in libro, Quādo, cur, & quomodo Deus homo cap. 10. *Sciebant, inquit, Sancti Patres, quòd post primi Parentis lapsum nemo ex eius stirpe more naturali propagandus erat, qui se, vel alios erigere valeret, nisi ille desursum veniret, qui virtute diuinitatis de carne peccatrice humanitatem sine peccato acciperet, cum qua homines peccato prostratos erigeret. Hæc ille.* Chimerica falsitas huius auctoritatis, & illius inaudita fictio non potest plenè examinari, neque intelligi, nisi cū sequenti, cum qua habet connexionem, vt ex ipsa patebit.

Quartam auctoritatem sic adducunt illi, qui supra: Item, idem in eodem cap. 6. *Si fortè alicui per hominem purum redemptionem hominū fieri potuisse videretur, conuenit vt intelligat, quòd de stirpe Adæ nullus naturaliter propagari poterat, qui illius delicto nō teneretur astrictus: & ideò quilibet tantò minus vniuersale chirographum delere posset, quantò vniuersali, vel propria culpa minimè careret. Hæc ille.* Istas duas auctoritates adducunt ex libro S. Augustini de Incarnatione Verbi sub titulo: Quando, cur, & quomodo Deus homo. Sed attende, Lector, & audies mirabilia magna. Et primò talis liber non extat in S. Augustini operibus. De Incarnatione enim solùm habet Augustinus libros duos existentes tom. 4. à fol. 224. quorum primus incipit: *Species eorum, quæ per prædicationem:* & secundus sic: *Vbique in omnibus*; sed propositæ auctoritates in nullo illorum extant, neque in alio quolibet libro, aut loco S. Augustini. Item S. Anselmus Cantuariensis edidit duos libros de Incarnatione contra Gentiles sub titulo: Cur Deus homo, & incipit primus: *Sæpè, & studiosè*, & secundus: *Rationalem naturam*; sed nec in istis sunt auctoritates adductæ ab Aduersariis. Item cum libris S. Fulgentii, Ruspensis Episcopi: *De Incarnatione, & gratia Domini, &c.* extat quoddam opusculum Diui Petri Diaconi, de Incarnatione, quod incipit: *Dominis sanctißimis.* Et cap. 6. fol. 176. adducuntur quædam verba simillima istis propè sitis in hac secunda auctoritate Aduersariorum, quæ sic se habent, loquens de peccato Adami: *Ex hoc nullus est hominum, qui non huius peccati vinculo nascatur, astrictus, præter eum, qui ad hoc vinculum peccati soluendum nouo generationis modo natus est, mediator Dei, & hominum homo Christus Iesus.* Hæc sunt omnia, quæ extant in Patribus, & quæ inuenire potui circa has duas auctoritates.

Dico igitur assertiuè, quòd Aduersarii illas transcripserunt non ex Augustino, sed ex suo Leonardo de Vtino, Ordin. Prædicat. Serm. 2. de festo Natiuit. Domini, qui est in ordine 12. qui incipit: *Verbum caro factum est, &c.* circa principium; vbi introducit Sanctißimam Trinitatem sic loquentem: *Tertia ratio est, quia nos dedimus humanæ naturæ in sui prima creatione quædam, per quæ supra statum suis principiis congruentem eleuabatur, putà, immortalitatem, quæ erat gratiæ non naturæ, iustitiam originalem, & alia huiusmodi ex mera liberalitate nostra, quæ omnia per peccatum amisit: vnde reparare eam, est ad gradum superiorem ipsam eleuare, in quo priùs condita fuerat. Sed non est poßibile eleuare aliquam naturam ad superiorem gradum, nisi nobis, qui naturas condidimus, & earum gradus ordinauimus; ideò præcisè vnus nostrum potest humanam naturam reparare. Istæ rationes confirmantur per Augustinum libro, Cur, quando, & quomodo Deus homo, cap. 6. dicentem.* (Nota, Lector, sequentia; quia iam inuenimus Augustinum, librum, & auctoritates) *Si cui per hominem tantummodò hominum fieri redemptio videatur, conuenit, vt intelligat, quòd de Adæ stirpe nullus naturaliter propagari poterat, qui illius delicto non teneretur astrictus. Et ideò quilibet tantò minùs vniuersale chyrographum delere posset, quantò vniuersali, vel propria culpa minimè careret. Vndè Rex clemens, & potens tali modo homini subuenire disposuit, quo melius nunquam excogitari potuit; & vndè condescendit clementiùs, indè illum eleuauit potentiùs. Quia enim primus homo ceciderat, oportuit, vt homo secundus conderetur, qui rectitudinem, quam primus homo non tenuerat, iste quasi emendando teneret. Hæc ille.* Ecce omnia verba Vtini vndè Aduersarii trāscripserunt auctoritatem cap. 6. in qua solùm vitiarunt principium; nam Vtinus ex Augustino inquit: *Sicut per hominem tātummodo hominum fieri redemptio videatur.*

Aduersarii sic: *Si fortè alicui per hominem purum redemptionem hominum fieri potuisse videretur*: ingerentes illud *purum*; nam alia parui momenti sunt. Sed iam vltra progrediamur ad inquisitionem alterius auctoritatis Augustini ex capite 10. Prosequitur ergo Vtinus sic: *Ideò Deus Pater confert cum filio, & Spiritu Sancto dicens illud, quod ponit Augustinus ibidem, cap. 10. Adam per inobedientiam morti addictus, meritò potest dolere, sed multò grauiùs, ac miserabiliùs posset lugere, si reparationis suæ mysterium diutiùs ignoraret: scit enim quòd nos Angelis delinquentibus non pepercimus; sed irrecuperabiliter eos damnauerimus. Ideòque meritò multò sibi minus parcẽdum opinari potest. Demum itaque qui prius tangendo vetita, grauem ruinam fecit, satis grauiorem, & valdè incomparabiliter deteriorem desperando incurreret, nisi Dominicum aduentum ad instar Angelorum minimè cadentium cognouerit venturum. Verumtamen summa nostra prouidentia, qua lapso homini manũ porrigere disposuimus, quòd tandem ad gratiam redeat, ei insinuare velimus: & sub multis miserijs ægrotantem de spe recuperandæ salutis lætificare, & quodammodò pondus instantis ei doloris alleuiare curemus. Hæc ille.* In hac Augustini auctoritate ex cap. 10. nec litteram inuenies ex verbis adductis ab Aduersariis; sed vt scias, vndè illam extraxerunt, scire debes, quod Vtinus glossando, seu exponendo prædictas auctoritates Augustini sic prosequitur: *Sic ergo primo homini fuit primitùs reuelatus aduentus Domini, vt si meritò de instante miseria doleret, valdè tamen de suo, suæque posteritatis remedio gauderet, & filijs suis, quibus mortis sententiam induxerat, quasi congratulando eorum redemptionem per aduentum Domini posset intimare.* (Nota, Lector, sequentia verba, quia iam ingreditur auctoritas à nobis quæsita) *sciebat enim, quòd post sui lapsum nemo ex eius stirpe more naturali propagandus erat, qui se, vel alios erigere valeret, nisi ille desursum veniret, qui virtute diuinitatis de carne peccatrice sine peccato acciperet humanitatem, cum quà homines iacentes erigeret de palude, cui inhæserant, & valdè magno, vt ita dicã, eo nomine extraheret. Tali quippè desiderio Adam cum filijs suis cruciabatur, & tali spe pariter refocillabatur. Exemplũ supplicanti Domino Papæ, vel Imperatori, &c.* Et prosequitur latè explicando suprà dicta.

Ex his euidenter constat, quòd auctoritas ex cap. 10. adiudicata, non est Augustini, sed Vtini non ex illo Doctore Ecclesiæ, sed ex isto Ordinis Predicatorum scriptore. Videns enim Bandellus, quòd in verbis Augustini nihil erat pro sua opinione, & quod Glossa Vtini super primam auctoritatem capit. 6. aliqualem dicebat respectum ad suum desiderium maculandi Dei Matrem, introduxit Glossam Vtini sub nomine Augustini in cap. 10. hoc ne esset credibile, Lector, nisi ita euidenter demonstraretur à veritate? Sed adhuc videamus, qua fidelitate trãscripsit suum Vtinum. Et primò, illud, *sciebat*, id est, Adam, transtulit Bandellus de plurali, *sciebant*. Secundò, addidit illud, *Sancti Patres*, vt sic reduceret auctoritatem ad suum intentum de Doctoribus, ac Magistris Ecclesiæ. Tertio, vbi Vtinus, *quod post sui lapsum*; Bandellus abstulit relatiuum, *sui*, & introduxit illud, *quòd post primi parentis lapsum*. Quartò, vbi Vtinus; *cum qua homines iacentes erigeret de palude, cui inhæserant*; Bandellus sic: *cum qua homines prostratos erigeret*. Hoc fuit genium Bandelli, Generalis Ordinis Prædicatorum: similibus enim auctoritatibus & suos decepit, & nos hallucinauit. De mente autem Leonardi de Vtino vide num. 208.

Quinta auctoritas sic adducitur: Item, idem in 2. de Baptismo paruulorum: *Non est*, inquit, *in filijs hominum, nec fuit, nec erit qui nullo vnquam peccato fuerit obstrictus, aut ad iustitiam non ex peccato peruenerit, excepto vno Mediatore, per quem finitis peccatorum inimicitijs reconciliamur Deo. Solus ergo ille etiam homo factus, manens Deus, peccatum nullum vnquam habuit, nec sumpsit carnem peccati, quamuis de materna carne peccati. Quod enim inde suscepit, illud profectò suscipiendo mundauit. Hæc ille.* Vera autem Augustini auctoritas tom. 7. lib. 2. de Peccat. Meritis, & Remissione, & Baptismo paruulorum contra Pelagianos, cap. 24. fol. 300. talis est: *Vt nos quidèm nati essemus in carne peccati, ille autem in similitudine carnis peccati. Nos non solùm ex carne, & sanguine, verum etiã ex voluntate viri, & voluntate carnis: ille autem tantum ex carne, & sanguine, & non ex voluntate viri, neque ex voluntate carnis, sed ex Deo natus est. Et ideò nos in mortem propter peccatum; ille propter nos in mortem sine peccato.* Et post quinque lineas impertinentes ad hanc materiam prosequitur sic: *Nos enim ipsius gratia facti erimus filij Dei; ille semper natura erat filius Dei. Nos aliquando conuersi adhærebimus impares Deo; ille nunquàm auersus manet æqualis Deo. Nos participes vitæ æternæ: ille vita æterna; solus ergo ille etiam homo factus, manens Deus, peccatum nullum habuit vnquam, nec sumpsit carnem peccati, quamuis de natura carnis peccati; quod enim carnis indè suscepit, id profectò aut suscipiendum mundauit, aut suscipiendo mundauit. Ideò Virginem matrẽ non lege carnis peccati, id est, non concupiscentiæ carnalis motu concipientem, sed pia fidè sanctum germen in se fieri promerentem, quam eligeret creauit, de qua crearetur, elegit, &c.* Ex his simplici intuitu constat primò, hanc auctoritatem esse viciatam, præcipuè

pue quia ex proprio cerebro finxerunt absque vllo timore hanc clausulam: *Non est in filijs hominum, nec fuit, nec erit, qui nullo vnquam peccato fuerit obstrictus, aut ad iustitiam nō ex peccato peruenerit, excepto vno Mediatore.* Quia nec talia verba, nec ipsis similia extant in prealegato libro Augustini, nec (vt reor) in alio suorum operum loco, licèt verum sit, quod in eodem capite, longè ab auctoritate proposita 80. lineas, dicit Augustinus: *Alius est sensus carnis, sine quo nullus fuit, aut est, aut erit in corpore viuens homo, & aliud est cōcupiscentia, sine qua fuit ante peccatum primus homo, &c.* Et si ex hoc loco sumpserunt, est totaliter adulterata, si ex alio, penitùs ficta. Secundo, alia auctoritatis clausula est vitiata; nam vbi Augustinus: *Quamuis de natura carnis peccati.* Ipsi sic: *Quamuis de materna carne peccati*, mutantes verbum illud, *natura*, in, *materna*, vt sic in materna carne Mariæ ponerent peccatum. Fateor, quod in duobus antiquis originalibus manuscriptis erat scriptum, *materna*, vt notatur in eodem Augustino ad marginem, & in Annotation. Louanien. col. 197. quorum verba sunt: *Nec sumpsit carnem peccati, quamuis de natura carnis peccati, variant hic M. S. duo, &c.* Et ex hac parte quoad litteram, habere possunt aliquam excusationem, sed non quoad intentionem: nam si omnes impressiones habent, *natura*, & sic omnia alia originalia M. S. qua intētione derelinquentes fontem viuum textus, recursum habuerunt ad cisternam marginalem solùm, vt macularent Dei Matrem? Præcipuè quando in illis tribus libris de Baptismo contra Pelagianos semper loquitur Augustinus de natura filiorum Adam. Audite Augustinum dimicantē contra eosdem hæreticos, & de eadem materia in lib. 2. Hypognosticon circa principium: *Nullum enim hominem tam amatorem, vel defensorem sui erroris, ad Dei iudicia reprehendenda, vel etiam refellenda diabolus potuit inuenire, nisi Pelagium, & Cœlestium nouæ legis iura tradentes. Adam igitur factus est absque peccatò natura: Cùm verò peccauit homo, natura peccauit, & facta est natura iam peccatrix, id est, vitium habens peccati, non ipsa effecta vitium, vel peccatum, &c.* Et statim infra loquēdo de peccato Adami, & Euæ: *Sed illis vnis omnes eramus, quia natura humani generis erant, sicut in nobis omnibus illi vni sunt, quia natura eorum sumus, &c.* De hac natura affirmat Augustinus, Christum habuisse carnem peccati; quia semper contra Pelagianos assumit illud Pauli: *Fuimus enim, & nos aliquando natura filij iræ.* Deindè quia hìc, *materna*, non facit perfectum sensum, nam ibi loquitur Augustinus per Antythesim, inter naturam diuinam, & humanam, vt constat ex illis verbis: *Ille semper natura erat Filius Dei* (quæ etiam astute prætermissa fuerunt ab Aduersariis) & per correlationē ad ista dicit Augustinus de humana: *Quamuis de natura carnis peccati.* Hoc etiam colligitur ex sequenti clausula Augustini (quam etiam prætermiserunt Aduersarii) scilicèt: *Ideò Virginem Matrem non lege carnis peccati, &c.* Vnde sensus verborum Augustini est: Christus ex *natura* diuina impeccabilis fuit: at ex *natura* humana habuit similitudinem carnis peccati, non peccatum. Denique quia Pelagiani, vt saluarent suū detestandum errorem circa peccatum originale, conabantur eradicare ex illis Apostoli Pauli verbis: *Fuimus enim, & nos aliquando natura filij iræ, sicut & cæteri;* vocem illam, *natura*, & loco illius volebant legere *prorsus*. Accipite expressam auctoritatem Augustini lib. 6. contra Iulianum Pelagianum cap. 4. fol. 240. col. 3. ad finem: *Quod autem dicis, vbi ait Apostolus; natura filij iræ, posse intelligi, prorsus filij iræ. Nōnè hinc admoneri debuisti, antiquam contra vos defendi Catholicam fidem: quia non ferè inuenitur latinus codex, si nō à vobis nunc incipiat emēdari, vel potiùs in mendum mutari, vbi non natura sit scriptū, &c.* Tolerabilior profectò erat adulteratio Pelagianorum, nam ipsi mutabant vocem, vt naturam à Deo creatam liberarent à peccato originali; & hìc mutata est vox *natura*, vt Dei creatoris Matrem macularent originali culpa, &c. Tertiò, quia hìc loquitur Augustinus de Christo, nō de Maria; de Conceptione actiua, non de passiua. Tandèm (& potissimè notandum, pro Augustino, & aliis Sanctis Patribus) quòd hanc consequentiam: *Solus ergo ille etiam homo factus, manens Deus, peccatū nullum habuit vnquā, &c.* deducit ex his præmissis: *Nos non solùm ex carne, & sanguine, verum etiam ex voluntate viri, & voluntate carnis: ille autem ex carne, & sanguine, & non ex voluntate viri, neque ex voluntate carnis, sed ex Deo natus est.* Loquitur ergò Augustinus de illo peccato generationis, siue de libidine, & concupiscentia existente in illa voluntate viri, & voluptate carnis, quando vir generat; ab hoc peccato nullus, nullus iterum dico, nullus excipitur nisi solus Iesus, quia omnes alii adhuc, & ipsa Virgo Maria genita est ex voluntate viri, & ex voluntate carnis. Sed nō est controuersia de hoc peccato generationis, sed de macula animationis. Ideò ergo (prosequitur Augustinus) elegit Christus *Virginem Matrem non lege carnis peccati, id est, non concupiscentiæ carnalis motu concipientem*, vt sic Christus nec in se, nec in parente, neque in generatione, neque in Cōceptione, neque in voluntate viri, neque in voluptate carnis, in actione, vel in termino, nec saltem minimam vmbram habuit peccati, licèt elegerit similitudinem; & hoc modo sumpto peccatò, solus Christus, solus millies, genitus, conceptus, vel natus est in natura humana

mana sine peccato, siquidem ab hac lege carnis peccati, nec ipsa Virgo Maria fuit exempta, scilicèt, quod generaretur ex viri voluntate, ex carnis voluptate, & concupiscentiæ carnalis motu. Quartò, & vltimò nota, quod vocat hic generationem, Conceptionem, dicens: *Non concupiscentiæ carnalis motu concipientem*: in sola enim generatione (more scholastico, & proprissimo nunc loquendo) est concupiscentiæ carnalis motus, non in Conceptione, seu animatione: sed antiqui Patres tunc non attendebant ad omnes istas subtilitates, post exortam controuersiam necessarias vndè ista propositio: Maria concepta fuit secùndum legem carnis peccati, nunc pro expressiua opinionis contrariæ reputaretur, sed iuxta doctrinam Augustini, & aliorum antiquorum nihil dicit, quia cōceptio hìc sumitur pro generatione, & lex carnis peccati pro voluntate viri, carnis concupiscentia, ac libidine existente in ipso actu generationis. Vltimò, notate illa verba, fortè non ab omnibus intellecta: *Aut suscipiēdum mundauit, aut suscipiendo mundauit*: illud quod Christus assumpsit, id est, carnem, aut suscipiendam mundauit antequā illam actualiter susciperet, vel ipsam suscipiendo in ipso susceptionis actu mūdauit: Ex his duobus possibilibus modis nullum determinat Augustinus, vtrumque approbat, elige ergo quidquid volueris, *si suscipiendum mundauit*, suscipiendum erat in Natiuitate, & in Conceptione Mariæ non solū in specie, sed etiam in indiuiduo, & sic ex tunc mundauit, nam ex carne illa, cui vnita est anima Mariæ, Verbū suam suscepturus erat, & sic *suscipiendū mundauit*, illud, vel illam carnem, ex quo vltimatè cæpit esse caro Mariæ; si aliter *suscipiendo mundauit*: ergo mundare in Virgine non præsuponit immunditiam, nam suscipiendo Verbum, carnem Mariæ in sua incarnatione illam mundauit præseruando ab immunditia, non enim mundauit auferendo immunditiam. Item verba illa; *quam eligeret creauit, de qua crearetur, elegit*, pro Virginis præelectione ante creationem stare videntur de quibus plura possemus dicere; non ergo verba Sanctorum sunt iudicanda secundum corticem, & primam faciem.

Sexta auctoritas sic adducitur: Item, idem lib. de Nupt. & concup. *Ex hac*, inquit, *carnis concupiscentia tamquam filia peccati quæcumque nascitur, proles originali est obligata peccato nisi in illo renascatur: quem sine ista concupiscentia Virgo concepit, propterea quando in carne nasci est dignatus, solus sine peccato est natus: Hæc ille.* Verba Augustini præallegato libro 1. cap. 24. fol. 349. nouissime impressionis, & Parisiensi fol. 177. colum. 4. sic se habent: *Ex hac concupiscentia carnis, quæ licèt in regeneratis iam non deputetur in peccatum, tamen naturæ non accidit nisi de peccato: ex hac, inquam, concupiscentia carnis, tanquam filia peccati, & quando illi ad turpia consentitur etiā peccatorū matre multorum, quæcumque nascitur proles, originali est obligata peccato, nisi in illo renascatur, quē sine ista concupiscentia Virgo cōcepit: propterea quando nasci in carne dignatus, sine peccato solus est natus.* Quoad litteram aliqua non parui momenti in hac auctoritate vitiarunt, vt ex ipsa constat, quoad sensum vero. Dico primo, quod hic intendit probare Augustinus, quod peccatum originale non prouenit ex nuptiis, quæ bonæ sunt, sed ex concupiscētia, & libidine, sic incipit illud caput: *Quapropter natos non ex bono, quo bonæ sunt nuptiæ, sed ex malo concupiscentiæ, &c.* Et hoc ipsum probat in illis duobus libris. Secūdo dico, quòd ibi loquitur S. Doctor de lege communi in Natiuitate, vt constat ex illis verbis: *Quæcumque nascitur proles, originali est obligata peccato, &c.* A qua, lege communi non obstāte, Virgo nata fuit absque peccato, & si ab expresso, *nascitur*, fuit in sua Natiuitate excepta, cur non ab improprio, & translatiuo, *nascitur*, Conceptionis? Tertio dato, quòd hic loqueretur de Natiuitate in vtero, id est, Conceptione, solum dicit Augustinus; quòd nascitur obligata peccato: admitte ergo cum Augustino in illa Conceptione solùm obligationem, & debitum, & non actualem solutionem, & nulla erit disceptatio. Quarto, dicit Augustinus, quòd quæcumque nascitur proles ex concupiscentia, originali est obligata peccato, nisi renascatur in Christo: at vos dicitis, quòd renata fuit in Christo, in vestra sanctificatione, antequā ex vtero nasceretur, & post suam Conceptionem, transacto vno die, vna hora, vel saltem vno instanti, & sic saluatis illud; *nisi renascatur*, hoc etiam dicimus nos anticipando renascentiam, & sanctificationem vestram solū per vnum instans, renata est per nos, sed in ipso momēto, quo nata, est renata; renata est etiam per vos; sed post primū momentū hoc saltem vos moueat, quod nostrum est ablatiuum, & vestrum accusatiuum. Quinto dicit Augustinus, quòd Christus natus est sine concupiscentia, *propterea* (nota causalem) at Maria *propterea*, quia genita cum concupiscentia, originali fuit obligata peccato, & sic solus, & solus Christus sine peccato est natus. Sexto nota illud: *quando nasci in carne est dignatus*, in vno codemque instanti, vt docet fides, Christus Dominus, natus est in carne, & in anima conceptus, & animatus in Virginis vtero, in carne conceptus sine peccato purus, quia sine concupiscentia genita, in anima Sanctus per naturam, quia Deus; non sic Maria, quia priùs tēpore fuit nata in carne, idest, generata, seu cōcepta in vtero Annæ, per quadraginta, vel octoginta dies, & posteà in anima & quia prima in carne natiuitas est, conceptio

fuit

fuit ex cõcupiscẽtia: *Originali fuit obligata peccato*, ideo vel propterea Christus, *quando nasci est in carne dignatus, sine peccato solus est natus*: In hac prima conceptione carnis. Septimo, hæc Augustini sunt vniuersalia verba, vbi enim est expressè, clarè, ac distinctè propositio illa: Virgo Maria in sui Conceptione, seu animatione contraxit peccatum originale? Verbum illud, *Virgo*, iam est in auctoritate Augustini (sed loquendo de Conceptione actiua, non passiua) quærite ergo alia, & ostendite.

Bandellus, & eius sequaces post istam auctoritatem Augustini sic inmediatè prosecuntur: Vndè Hugo de S. Victore prædictam auctoritatẽ exponens in libro Sententiarum suarum, sic dicit: *Caro Christi prius fuit in Maria originali obligata peccato, sicut Augustinus ait: Sed operatione Spiritus Sancti antequàm à Dei verbo assumeretur, fuit à peccato mundata. Hæc ille.* Verba Hugonis, vt latè videbimus num. 128. auct. 1. sic se habent. *De carne illa cui vnitum est verbum, quæritur, vtrum prius in Maria fuerit caro illa obligata peccato, quod ita fuisse Augustinus dicit, sed in ipsa separatione per Spiritum Sanctum mundata fuit, & à peccato, & à fomite peccati, &c.* Confer verba verbis, & in hac breui auctoritate inuenies sequentia vitia: Primum, quòd Hugo quærit dubitatiuè, ipsi adducunt affirmatiuè. Secundùm Hugo non explicat suprà positam auctoritatem, sed aliam longe diuersam. Tertium addiderunt illud *originali*. Quartum ferè omnia alia verba vitiarũt: De mente autem legitima Hugonis, vide præallegatum numerum.

Septima auctoritas sic adducitur: Item in eodem libro, sic dicit: *Omne nuptiarum bonũ impletum est in illis Christi parentibus, proles, fides, sacramentum: prolem cognoscimus, ipsum D. Iesum Christum, fidem, quia ibi nullum adulterium, sacramentum, quia nullum diuortium. Solus ibi nuptialis concubitus non fuit, quia in carne peccati fieri non poterat, sine illa carnis concupiscentia, quæ accidit ex peccato, sine qua concipi voluit, qui futurus erat sine peccato, vt hic etiam doceret omnem carnem esse peccati, quando quidem sola, quæ non indè nata est, non fuit caro peccati. Hæc ille.* Extat hæc auctoritas in Augustino 1. libro de Nupt. & Concupiscentia tom. 7. fol. 176. Prima verba in cap. 11. ad finem; & alia in principio, cap. 12. sicque ex duplici capite vnam continuarunt auctoritatẽ: Item, vbi Augustinus: *pudenda concupiscentiæ*, ipsi abstulerunt ly *pudenda*: Item, vbi Aduersarii solùm: *qui futurus erat sine peccato*, Augustinus insuper habet: *non in carne peccati, sed in similitudinem carnis peccati*, quæ prætermissa fuerunt ab Aduersariis non sine causa: Item, vbi Augustinus: *quæ de concubitu nascitur*, ipsi sic absolutè: *omnem carnem esse peccati.* Hæc sunt vitia litteræ: quoad sensum autem, dicimus, quòd sola caro Christi, quæ non est nata ex concupiscentia, neque ex concubitu, non fuit caro peccati; Virginis autem Mariæ, quia & concubitu, & fortè ex concupiscentia, fuit caro peccati; sed hic non loquimur de illa carne peccati, sed de peccato animæ: concedemus enim vobis libentissimè hoc: caro Mariæ fuit caro peccati, quia ex coitu & concupiscentia genita, dum concedatis nobis, animam Mariæ nullum habuisse peccatum. Insuper notate illud: *Sine qua*, id est, concupiscentia, *concipi voluit, qui futurus erat sine peccato*, si hæc ergo Augustini fuit ratio à priori, quare Christus non habuerit peccatum actuale, deducite à posteriori, In Maria, quæ futura erat, & fuit sine peccato actuali: ergo genita fuit sine illa carnis pudenda concupiscentia.

Octaua auctoritas sic extat: Item in libro Iponosticon contra secundam Blasphemiam: *Omnis*, inquit, *homo carnaliter nascens filius iræ rectè dicitur, quia natura est Prothoplausti, quæ prior in illo propter delictum, iram iusti iudicis Dei iustè suscepit: si enim delictum eius per quod, vt dixi, Deum ad iram prouocauit, non traheremus, nũquam natura filij iræ diceremur. Et ideò peccatum eius non solùm ipsum, sed & omne genus infecit humanum; cum eius damnationem simul & culpam suscipimus, eius enim nos delicto vulneratos esse Vas electionis probat, cùm dicit: non est distinctio, omnes enim peccauerunt, & egent gloria Dei; dicendo, omnes, nullum excipit, quinimo totum genus declarauit humanum, peccauerunt enim omnes, dùm ex vno peccatore, omnes nascũtur peccatores. Hæc ille.* Hanc auctoritatem latè damus in Scriptura, auctoritate 1. & ideò solùm dicimus ad eã quòd in multis est vitiata, & quòd Augustinus tãtum intendit destruere illud peruersum dogma Pelagianorum dicentium: *Peccatum Adæ neminem nocuit, nisi solùm ipsum.* Cõtra quam blasphemiam arma vertit Augustinus, & ad illud Hæreticorum, *Neminem nocuit*, opponit Doctor Sanctus illud Apostoli: Omnes enim peccauerunt, *Et dicendo omnes, nullum excipit, quinimo totum declarauit genus humanum.* Ad vniuersalem opposuit vniuersalem, non curando de exceptione vnius, vel priuilegio particulari Virginis Mariæ, quia iam dixerat in lib. de Natura, & Gratia: *Excepta Virgine Maria, cum de peccatis agitur, nullam volo habere quæstionem.*

Nona auctoritas sic se habet: Item in eodem contra primam blasphemiam: *Omnibus*, inquit, *hominibus, tam iustis, quàm in iustis propter peccatum Adæ, quod nascentes traxerunt, mors corporalis ista debetur. Hæc ille.* In operibus S. Augustini tam antiquarum, quàm nouissimæ impressionis tom. 7. in Appendice extat tra-

tractatus fol. 115. cuius titulus est: *Hypognosticō aduersus Pelagianos, & Celestianos incerti Auctoris*, & hæc habet libros sex. Ex hoc tractatu aliquas adducunt Aduersarii auctoritates, quæ in prædictis libris reperiuntur, sed hanc desumptam ex primo libro, siuè contra primam Blasphemiam, cuius initium est: *Aduersarii fidei Catholicæ, &c.* inuenire non potui. Quod non sit in libro citato, assertiuè affirmo: si est, vel nō, in alio Augustini libro, vel tractatu affirmare nō audeo: & sic iudicet Lector, an hæc reputari debeat pro ficta falsa, & non existente in rerum natura, & solùm excogitata ab Aduersariis, vt macularent Dei Matrem? Ego rebus omnibus æqua lance ponderatis, ex antecedenti, quæ extat, & subsequenti, quæ etiam extat, absolutè hanc esse fictam existimo; corrigam tamen censuram, quando Aduersarii ipsam ostenderint.

Decima auctoritas sic adducitur: Item in eodem contra quintam Blasphemiam: *Audi*, inquit, *& alium, Dei sapientiam inquirentem, & per illam mortalibus veritatem prædicantem: Graue, inquit, iugum super filios Adam, à die exitus de ventre Matris eorum vsque in diem sepulturæ in matrem omnium? Quid est hoc iugum graue, nisi pecatum? Et quare dictū est iugum, nisi quia ex duobus Adam, scilicèt, & Eua venit in mundum? Vel quia duorum premit, & conterit colla, id est, masculi, & fœminæ, maiorum, videlicèt, & minorum, quia in vtroque sexu iugum sunt. Ideò ait, generaliter, & super filios Adā dicendo super filios ætates non discernit, vel sexus, sed omnes esse peccatores æquauit, præter Christum, qui sicut cæteri ex vsu coniugatorum natus non est. Huic ergo iugo in originali peccato iuncti omnes maiores, atque minores, vitia ex ipso orta tanquam aratrum trahimus in mortis corpore. Hæc ille.* Augustini autem verba, tom. 7. in præallegato libro 5. contra quintam Blasphemiam Pelagianorum; quę talis erat: *Paruulos non trahere originale peccatum, neque perituros à vita æterna, si sine sacramento Baptismatis ex hac vita migrauerint*, fol. 302. colum. 4. litt. K. sunt hæc. *Audi aliter quidem quàm Dauid loquentem, sed non aliter prophetantem, in vno vnico Spiritu vera dicentem, quòd Adæ peccato, & paruuli nascendo premantur. Dauid enim, inquit, vt suprà iam dictum est: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in delictis peperit me mater mea. Iste ait in libro Ecclesiastico: Graue iugum super filios Adam, à die exitus de ventre matris eorum, vsque in diem sepulturæ in matrem omnium. Quod est hoc graue iugum, nisi peccatum? Et quare dictum est iugum? nisi quia ex duobus Adam, & Eua veniat, vel duorum premat, & conterat colla, id est masculi & fœminæ, maiorum videlicèt, atque minorum quia in vtroque sexu iugum sunt. Ideo ait generaliter: Graue iugum super filios Adam: Dicendo ergo super filios, ætates non discreuit, vel sexus, & cōparando iugum peccato propter Christum, qui vt cæteri ex vsu coniugatorum natus non est: omnes cæteros esse peccatores æquauit. Hoc iugo, id est, originali peccato reuincti maiores, atque minores, vitio ex ipso orti, tanquàm aratrum trahimus, quamdiu sumus in mortis corpore, cuius cupiditatis vomere proscinditur, hoc est, corrumpitur terra nostra, &c.* Conferendo ergo verba verbis, sunt in hac auctoritate vitia sequentia. Primò, prætermiserunt principium. Secundo, finxerunt illud: *Audi & alium Dei sapientiam inquirentem, & per illam mortalibus veritatem prædicantem.* Tertiò, Augustinus solum *veniat*, ipsi: *venit in mundum.* Quarto, transmutarunt totam vltimam clausulam. Quinto, vbi Augustinus, *vitium ex ipso ortu*, Aduersarii sic, *vitia ex ipso orta*, quæ diuersissimum faciunt sensum. Sexto, prætermiserunt verba vltima. Alia autem sunt vitia minoris momenti. Quantum ad sensum fateor in rei veritate, quod non inuenio in propositis verbis, vndè Aduersarii deducunt hanc consequentiam? Ergo Maria contraxit originale; nisi ex eo quod solùm excipiat Christum ab illo graui iugo peccati originalis, sed vt sæpè dicam, excipere Filium non est damnare Matrem; & si ab illa clausula: *Omnes cæteros esse peccatores æquauit*, excipitur Maria quia in nullo æquatur cæteris, cur non & ab originali?

Vndecima auctoritas sic se habet. Item in eodem modicū infrà sic dicit: *Paruuli itaquè omnes, vt dicit Apostolus, natura filij iræ sunt, scilicèt, primi parentis offensione connexi: non enim dicerentur filij iræ, nisi iram, id est, peccatū protoplausti, qui peccando Deum ad iram primus in nostro genere prouocauit traherent seminati. Ab hac igitur sola sorde peccati, quam trahit de libidinis malo paruulus, conceptus quidem breuis vita, & plenus iracundia est. Hæc ille.* Verba autem Augustini, ibidem pag. 303. litt. D. sic se habent: *Quia iustus Dominus nihil facit iniustum, & verax non potest esse mendax. Paruli vtiquè, vt dicit Apostolus, natura filij iræ sunt: Adæ, scilicèt, parentis, sicut sæpè diximus, offensione connexi: Non enim dicerentur filij iræ, nisi iram, id est peccatum Primiplasti, qui peccādo Deum ad iram primus in genere nostro prouocauit, traherent seminati: ideò dictum est: quis enim erit mundus à sorde? Nè vnus quidem, etiam si vnius diei fuerit vita eius super terram; vel sicut dictum est alio modo, tamen idem: Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? Nonnè tu qui solus es? Ob hanc igitur solam sordem peccati, quam trahit, non de coniugij bono, sed de libidinis malo, paruulus breuis vitæ, & plenus iracundiæ est.* Ex his

his facilè videbis, Lector, quot, quantaque in hac auctoritate prætermiserint, & ferè omnia essentialia, præcipuè vero illud: *Non de coniugij bono*, & etiam intelligis, quòd nihil est contra Immaculatam Virginis Conceptionem.

Duodecima auctoritas sic adducitur: Item Augustinus in 2. de Nupt. & Concupis. sic dicit: *Dicimus eos, qui de comixtione maris, & fæminæ nascuntur, trahere originale peccatum, eosque de parentibus quibuscumque nascantur, non negamus adhuc esse sub diabolo, nisi renascātur in Christo, qui de eadem sexus vtriusque cōmixtione nasci noluit, vt per eius gratiam de potestate eruti tenebrarū in regum illud trāsferantur. Hæc ille.* Nota, Lector, pro huius auctoritatis exacta intelligentia, quod S. Augustinus scripsit sex libros contra Iulianum Pelagianum; quibus ipse Iulianus respondit, imputando Augustino, quod si in paruulis admittebat peccatū originale, reprobabat nuptias, à quibus paruuli nascebantur; nam illius peccati originalis nulla alia causa esse poterat, quam nuptiæ. Contra hoc scripsit S. Augustinus libros de Nuptiis, & Concupiscentia; demonstrando, quod peccatum originale, non à nuptiis quæ bonæ erant, sed a concupiscentia, quæ erat in parentibus, propter Adæ peccatum; originem ducebat, & ideo dicebatur originale. Contra librum istum replicauit iterum Iulianus (vel alius pro ipso) volens ergo Augustinus refutare hoc, contra ipsum secundum rescriptum, edidit librum secundū de Nuptiis, & concupiscentia, in quo refert à se in primo libro dicta, & ab Heretico calumniata; claritatis gratia do illa quæ extant in eodem Augustino tomo 7. cap. 2. fol. 179. litt. E. Deindè alia verba mea subtexuit (inquit Augustinus) vbi dixi: *Nec aduertunt quòd ita nuptiarum bonū malo originali, quòd indè trahitur, non potest excusari, sicut adulteriorum, & fornicationum malum bono naturarali; quòd indè nascitur non potest excusari. Nam sicut peccatum, siuè hinc, siuè indè trahatur, opus est diaboli; sic homo, siuè hinc, siuè indè nascatur, opus est Dei* Etiam hìc eā prætermisit, in quibus aures Catholicas timuit. Nam vt ad ad hæc verba veniretur, suprà dictum erat à nobis: *Hoc ergo quia dicimus; quòd antiquissima, atque firmissima, Catholicæ fidei regula continetur, isti nouelli & peruersi dogmatis assertores, qui nihil peccati esse in paruulis dicunt, quòd lauacro regenerationis abluatur, tanquàm damnemus nuptias; & tanquàm opus Dei, hoc est, hominem, qui ex illis nascitur opus diaboli esse dicamus, infideliter, vel imperitè calumniātur.* His ergo nostris prætermissis, sequuntur illa nostra quæ posuit, sicut supra dictum est. In his itaque, quæ prætermisit, hoc timuit, quia cunctæ Ecclesiæ Catholicæ pectori conuenit, fidēque ipsam antiquitùs traditam atque fundatam clara quodammodo voce compellat, & aduersus eos vehementissimè permouet; quod diximus: *Quia nihil peccati esse in paruulis dicunt, quod lauacro regenerationis abluatur.* Omnes enim ad Ecclesiam non propter aliud cum paruulis currunt, nisi vt in eis originale peccatum generatione prima Natiuitatis attractum, regeneratione secundæ Natiuitatis expietur. Deindè ad nostra superiora verba reuertitur, quæ nescio cur repetat: *Eos autem, qui de tali commixtione nascuntur, dicimus trahere originale peccatum, eosque, qui de parentibus quibuscumque nascantur, non negamus adhuc esse sub diabolo, nisi renascantur in Christo.* Hæc verba nostra, & paulo antè iam dixerat, deindè subiungit quod de Christo diximus: *Qui de eadem sexus vtriusque commixtione nasci noluit*: sed etiam hic prætermisit quod ego posui: *Vt per eius gratiam de potestate tenebrarū eruti, in regnum illius, qui ex eadem sexus vtriusque commixtione nasci noluit, transferantur.* Vide, obsecro te, quæ nostra verba vitauit tanquam inimicus omninò gratiæ Dei, &c. Huculque sunt verba Augustini, ex quibus Aduersarii suam adducunt auctoritatem contra Immaculatā Virginis Conceptionem, sine fundamento, veritate, aut fidelitate, prætermittendo, & connectendo inter se distantia; sed cum ista coniūgere debes sequentem.

Decima tertia auctoritas est: Item, idem modicū infra: *Omnes homines, qui de sexus vtriusque commixtione nascuntur, ideò dico expertes non esse delicti, quia de illa commixtione sunt nati, quæ sine pudenda libidine, non potest etiam quòd honestum, est operari. Dixit enim Beatissimæ memoriæ Ambrosius Episcopus, cum Christi corporalem Natiuitatem insinuaret, ideò Christum expertem, quia conceptus eius vtriusque sexus commixtione est expers, nullum autē hominum esse sine delicto; qui de illa sexuum commixtione conceptus est natura. Eius verba ista sunt: Ideò, inquit, & quasi homo per vniuersa tentatus est, & in similitudine hominum cuncta sustinuit, sed quasi de spiritu natus, abstinuit à peccato. Omnis homo mendax; & nemo sine peccato, nisi vnus solus Deus. seruatum est igitur, vt ex viro, & muliere, id est, per illam corporum mixtionem, nemo videatur, expers esse delicti; qui autem expers est delicti expers est etiam huius conceptionis. Hæc ille.* Proposuit Augustinus in illo libro 2. de Nupt. & Concupisc. vt vidimus in auctoritate antecedēti obiectiones Hæretici Iuliani, siuè introductas calumnias; Nunc Augustinus explicat suam mentem sic. *Dicis enim*, inquit, *illos esse sub diabolo, quia de sexus vtriusque commixtione nascuntur? Dico tamen propter delictum eos esse sub diabolo: ideò autem expertes non esse delicti, quia de illa commix-*

mixtione sunt nati, quæ sine pudenda libidine nõ potest etiam, quod honestum est operari. Dixit hoc etiam Beatissimæ memoriæ Ambrosius Mediolanensis Ecclesiæ Episcopus; cum Christi carnalem Natiuitatem ideò diceret expertem esse delicti, quia conceptus eius vtriusque sexus commixtionis est expers: nullum autem hominem esse sine delicto, qui de illa commixtione conceptus est. Nam eius verba ista sunt: Ideò, inquit, & quasi homo per vniuersa tentatus est, & in similitudine hominum cuncta sustinuit, sed quia de spiritu natus, abstinuit à peccato. Omnis enim homo mendax, & nemo sine peccato, nisi vnus Deus. Seruatum est igitur, inquit, vt ex viro & muliere, id est, per illam corporum mixtionem nemo videatur esse expers esse delicti: Qui autem expers est delicti, expers est etiam huiusmodi Conceptionis, &c. Hæc est Augustini auctoritas in qua, quoad litteram, non pauca vitiarunt, præcipuè verò addiderunt. Primò illud: *Omnes homines, &c.* vt sic introducerent suam vniuersalem. Secundò, prætermiserunt illud: *Dico tamen propter delictum eos esse sub diabolo*; vt sic non cognosceretur, hanc auctoritatem esse explicationem antecedentis. Tertiò, vbi Augustinus: *Cum Christi carnalem Natiuitatem ideò diceret*, ipsi sic: *Cum Christi corporalem Natiuitatẽ ideò diceret*; quæ valdè diuersa sunt. Quartò, prætermiserunt ly *delicti*. Quintò, addiderunt ly *natura*. Sextò, vbi Augustinus: *& nemo sine peccato, nisi vnus Deus*, ipsi addiderunt suum commune thema, scilicet ly *solus*. Hæc, & alia sunt vitia litteræ; sed quoad intentionem notare debes, ò Lector! quòd hæc auctoritas est eadem cum antecedenti; nam ibi proposuit Augustinus, seu retulit quæ Iulianus de ipso dicebat, & hic circa illa explicat suã mentem. Quis autem vnquam vidit, quòd titulus seu propositio quæstionis, & solutio illius sint duę auctoritates diuersę? O Sacratissima Virgo Maria! congregauerunt aduersum te ista, &c. Nota autem pro veritate Lector, quòd cũ S. Augustinus scripserit plures libros contra Pelagianos, negantes peccatum originale in omnibus, adducit hanc Ambrosii auctoritatem, vt in lib. de peccato originali, cap. 41. fol. 342. colum. 2. ad finem, & lib. 1. de Nuptiis, & Concupiscentia cap. 35. fol. 351. col. 1. & lib. 2. cap. 5. fol. 104. colum. 1. & lib. 1. contra Iulianum, cap. 4. fol. 367. col. 1. & lib. 2. cap. 3. fol. 377. colum. 1. & cap. 5. fol. 379. Et hanc Ambrosii repetitam auctoritatem ab Augustino alternatiuè, iam sub vno, iam sub altero, quinquies adducitur ab Aduersariis contra Immaculatam Virginis Conceptionem. Est nè hoc cõgerere, &c. Et insuper semper aliquod de nouo in ipsa vitiando, vt suis locis videbimus.

Decimaquarta auctoritas talis est: Item Augustinus in lib. 2. de Gratia & peccato originali, circa finem, contra Pelagium, & Celestinum, sic dicit: Beatus Ambrosius Antistes Dei, cuius fidem inter latinæ linguæ Ecclesiasticos Scriptores, Pelagius plurimum commendat scribens contra Nouatianos, ait: *Omnes homines sub peccato nascimur, & ipse noster ortus in vitio est, dicente Dauid: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. Hæc ille.* Fatemur, quòd hæc auctoritas extat tom. 7. lib. 2. de Peccato originali cõtra Pelagium, & Celestiũ (non Celestinum, vt malè Aduersarii) cap. 41. fol. 342. colum. 2. littera B. in qua etiam aliqua alterarunt, quoad litteram. Illa ergo admissa interrogo, ista vniuersalis: *Omnes hominem sub peccato nascimur*, proqua supponit, an pro expressa, ac reali Natiuitate ex vtero, & sic ortus supponet pro Conuiceptione, quòd insinuare videtur Anonymus, quia deducit hanc consequentiam: *Sed B. Virgo fuit homo: ergo fuit sub peccato concepta, & eius Conceptio in vitio fuit.* Vel illud, *nascimur*, supponit pro Natiuitate in vtero (quæ acceptio erit contra litteram) & ortus stabit pro prima generatione Parentum, quomodocumque ergo sumatur, nihil probat contra nos: nam si ortus sumitur pro prima conceptione carnali, quòd *ortus* iste fuerit in vitio, est extra quæstionem, & controuersiam nostram, & nascimur sumitur impropriè, contra vim, & proprium, ac receptum verbi significatum; si autem *ortus* sumitur propriè pro cõceptione, & *nascimur*, pro vera, ac reali Natiuitate ex vtero, vt sumi debent cum hæc vniuersalis habeat exceptionem, quoad secundam clausulam, quia non est nata Maria sub peccato; quare non habebit, quoad primam, & ortum eius esse sine vitio? Assigna disparitatem, quia in littera Ambrosii, & Augustini ego nullam inuenio.

Decimaquinta auctoritas est: Item, idem in libro de Fide ad Petrum, circa principium sic dicit: *Dum enim sibi inuicem vir, & mulier miscentur, vt filios generent, non est sine pudenda libidine parentum concubitus, & ob hoc filiorum ex eorum carne nascentium non potest esse sine peccato conceptus, vbi peccatum in paruulos nõ transmittit propago, sed libido. Nec fœcunditas humanæ naturæ facit hominẽ cum peccato nasci, sed fœditas libidinis, quam homines habent ex illius primi iustissima condemnatione peccati. Ideò B. Dauid, quamuis de legitimo, iustoque nasceretur cõiugio, propter originale tamen peccatum, quo naturaliter obstricti sunt filij iræ, non solùm filij impiorum, sed omnes etiam, qui de iustorum sanctificata carne nascuntur, exclamat dicens: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. Sanctus etiam Iob mundum à sorde esse peccati nullum hominem esse dicit, nec si vnius diei vita eius sit super terram. Dei ergo filius, vt illud pec-*

ca-

catum, quod in concubitu mortalis carnis generatio humana contraxit, aufferret, conceptus est nouo more fine coitu viri, & fine libidine concipientis Virginis, vt per Deum hominem, quem absque libidine cõceptum inuiolatus edidit Virginis vterus, aboleretur peccatum quod nascentes trahunt omnes, quibus talis est nascendi conditio, vt matres eorum fecunditatis opus implere non possint, nisi prius virginitatem carnis amiserint. Hæc ille. Suppono hanc auctoritatẽ esse, quam inueniet Lector in S. Augustino tom. 3. & nouissima impressione in Appẽdice fol. 385. colu.n.2. littera B. (quia existimatur librũ istum esse S. Fulgentii, & sic extat in operibus eius à fol. 83. cap. 2.) Sed nota, quia hanc etiam viciarunt Aduersarii. Primò, prætermittendo ex principio totam hanc clausulam: *Istam verò cæterorum hominum carnẽ, per humanum certum est nasci concubitum, viro seminante, fœmina verò concipiente, atque pariente.* Vt non cognosceretur hic agi de carnali generatione, siue de prima conceptione. Secundò, addiderunt ly *pudenda*. Tertiò, vbi ipsi, *hominem*, in textu est de plurali *homines*. Quartò, antepofuerunt illud: *Propter originale tantum peccatũ*, nam in textu sic extãt verba: *In quo, scilicet, nec infidelitatis culpa, nec fornicationis macula poterat inueniri, propter originale tamẽ peccatũ quo naturaliter obstricti sunt filii iræ, &c.* Illud ergo peccatũ originale, quod respiciebat parẽtes generãtes, adscripserunt Aduersarii filiis genitis, vt sic suum deducerent intentum. Quintò, vbi textus: *in delictis*, ipsi, *in peccatis*. Sextò, vbi textus: *mundum à sorde*, ipsi addiderunt: *Mundum à sordè esse peccati*. Septimo, vbi textus: *non esse hominem*, ipsi: *nullum hominem* addentes ly *nullum*. Octauò, post illud: *Dei ergo filius, &c.* dereliquerunt quinque lineas. Nonò, prætermiserunt illud: *Deus Incarnatus in Matre Virgine.* Decimò, vbi textus: *Quibus in corpore mortis talis est*, ipsi: *quibus talis est*, prætermittentes; *in corpore mortis*. Vndecimo, dereliquerunt vltima verba, quæ in textu sic se habent: *Solus igitur abstulit peccatum conceptionis, atque Natiuitatis humanæ, Deus vnigenitus, qui dum conciperetur, veritatem carnis accepit ex Virgine, & cùm nasceretur, integritatem virginitatis seruauit in Matre.* Videntes enim, quod textus æqualiter loquebatur de Conceptione, ac Natiuitate, & quod nõ obstante hac vniuersali æqualitate Maria habuerat priuilegium Natiuitatis, tacendo hæc vltima verba, obuiare conati sunt consequentiam Conceptionis. His ergo vndecim vitiis capitalibus demptis alia extant vt in originali. Quoad sensum autem solùm dico, quòd loquitur textus de generatione carnis, seu concubitu, quem Doctores antiqui ore pleno vocabant conceptionem, quòd autem loquatur de illa prima conceptione carnis, constat ex verbis ipsis: *Carnem, concubitum, viro seminante, fœmina concipiente, miscentur, fine libidine, ex eorum carne nascentiam, propagatio, libido, fæcunditas, fœditas libidinis, cõiugio, fornicatio, sanctificata carne, cõcubitu mortalis carnis, fine coitu, fine libidinẽ, &c.* Cum ergo hæc, & talia verba exprimant cõceptionẽ carnis, vide quo fundamento volunt Aduersarii transferre hæc ad Conceptionem secundam animationis? Et hoc modo sunt omnia.

Decimasexta auctoritas adducitur sic: Item Augustinus in libro 3. Catholicæ Fidei, qui dicitur Manuale, vel Ecclesiæ dogm. cap. 13. *Nõ solùm, inquit, morte corporis, quæ peccati pœna est, sed etiam peccatum, quod est mors animæ. per vnum hominem in omne genus humanum transisse credo, & fateor sicut dicit Apostolus: Per vnum enim hominem peccatum intrauit in mũdum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertransit, in quo omnes homines peccauerunt, propter hanc regulam fidei, etiam paruulos, qui nihil peccatorum in semetipsis committere potuerunt, ideò in remissionem peccatorum, baptizari in matre Ecclesia concedo, vt regenerattione mundentur, quod carnali generatione traxerunt. Hæc ille.* Pro huius auctoritatis, ac duarum sequentium veritate assequenda, sciat Lector, quòd in operibus S. Augustini tom. 3. extat Tractatus, seu liber hoc titulo: *Liber de diffinitionibus Orthodoxæ fidei, siuè de Ecclesiasticis Dogmatibus.* Et licèt iste in antiquis impressionibus fuerit editus sub nomine Augustini, in nouissima Parisiensi edita anno 1635. est in Appendice fol. 280. vbi in censura præfixa in initio operis (quod incipit: *Credimus vnum esse Deum, &c.*) dicitur non esse Augustini, sed Gẽnadii Massiliensis: At cuiuscumque sit tractatus ille, non habet libros tres, sed vnum, nec in cap. 13. extant verba adducta ab Aduersariis, sed cap. 34. sed audi quomodo: *Si quis soli Adæ præuaricationem suã, non etiam eius propagini asserit nocuisse, aut certè mortem tantum corporis, quæ pœna peccati est, non autem & peccatum quod mors est animæ, per vnum hominem in omne genus humanum transisse, testatur, iniustitiam Deo dabit, contradicens Apostolo dicenti: Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertransit, in quo omnes peccauerunt.* Hæc sunt verba ex quibus Aduersarii suam fabricarunt auctoritatem. Nota ergo pro amore Dei, ex quo inani, ac debili fundamento, illam vndique fictam turrim erexerunt contra Immaculatam Dei Matrem! Nec possunt dicere, quòd verba alia existentia in sua auctoritate desumpserint ex altero capite eiusdem libri, quia in nullo extant, sicque hæc auctoritas (excepta Pauli sententia: *Per vnum ho-mi-*

minem, &c.) tota est falsa, ficta, & supposita.

Decimaseptima auctoritas sic se habet: Item in eodem libro capit. 17. *Quia*, inquit, *filii Matris Ecclesiæ sumus, profectò credimus, quòd si Adam non peccasset, non mortuus fuisset, sed cum omnibus filiis suis ad gloriam regni cœlestis translatus fuisset, sed quia inobediens, fuit cecidit, & traxit secum omnem posteritatem suam in mortem corporis, & animæ. Sanguis autem Christi reserauit nobis ianuam vitæ æternæ: Ante enim Ascensionem Christi omnes Sanctorum animæ in inferno tenebantur; post verò Ascensionem eius ascendunt in gloriã, quia Chirographum illud à Domino iam deletum est, & nos de seruili conditione liberati sumus. Hæc ille.* Auctoritas vero in præallegato libro non capite 17. vt ipsi dicunt, sed 78. sic se habet: *Ante Passionem Domini omnes animæ Sanctorũ in inferno sub debito præuaricationis Adæ tenebantur, donec auctoritate Domini per indebitam eius mortem, à seruili conditione liberarentur.* Et cap. sequenti prosequitur: *Post Ascensionem Domini ad cœlos omnium Sanctorum animæ cum Christo sunt, & exeuntes de corpore ad Christum vadunt, spectantes resurrectionem corporis sui, vt ad integram, & perpetuam beatitudinem cum ipso pariter immutentur, &c.* Ex his verbis suam auctoritatẽ finxerunt Aduersarii; capite enim 22. & 34. & 38. mentionem facit, de Adamo sed longè aliter, & ad diuersum intentum: de ianua autem, Chirographo, & aliis in auctoritate contentis, nec apex extat in toto illo libro, & sic etiam est absolutè, & simpliciter ficta.

Decimaoctaua auctoritas talis est: Item in eodem libro cap. 20. *Nullus*, inquit, *Sãctus, & iustus, in hoc mortali corpore viuens, caret omninò peccato, sed ideò pro certo credo illa verba Dominicæ orationis, vbi dicimus: Dimitte nobis debita nostra, veraciter in hac vita in omnibus Sanctis dici, quia in veritate habent quod plangant, nec tamen in hoc desinunt esse iusti, cũ effectu aliter teneant sanctitatem, liberantur enim à lege peccati, & iustificantur gratia Dei per Iesu Christum Dominum nostrum. Hæc ille.* Auctoritas verò in originali non capite 20. sed cap. 86. sic se habet: *Nullus Sanctus, & iustus caret peccato, nec tamẽ ex hoc definit esse iustus, vel sanctus, cum effectu teneat sanctitatem, non enim naturæ humanæ viribus, sed propositi adiumento per gratiã Dei, adquirimus sanctitatẽ, & ideò se omnes Sancti veraciter pronuntiant peccatores, quia in veritate habent quod plangant, & si non reprehensione conscientiæ, certè mobilitate, & mutabilitate præuaricationis naturæ.* Ex his verbis desumpserunt quæ ipsis placuit, desinentes, quod ipsis non placuit: illud verò de oratione Dominica extraxerunt à cap. 37. vbi sic dicitur: *Quicumque ipsa verba Dominicæ orationis vbi dicimus: Dimitte nobis debita nostra, ita volunt à Sanctis dici, vt humiliter, non veraciter hoc dicatur, anathema sit.* Nota quantum distare potest cap. 37. à cap. 86. Hæc sũt omnia, & singula, quæ in illo libro inueniuntur pro hac auctoritate; si autem debeat reputari pro absolutè ficta & falsa, tu, ô Lector, considera: Ego verò hoc solùm dico, & attento de tribus istis vltimis auctoritatibus desũptis ex libro de diffinitionibus Orthodoxæ fidei, & Ecclesiasticis Dogmatibus, quod in solis ipsis tribus extant, vel commiserunt Aduersarii plusquã centũ quinquaginta vitia, & adulterationes pessimas, & capitales, & si in tribus auctoritatibus cõtinẽtibus viginti lineas, in libro S. Augustini communi, & qui passim ab omnibus præ manibus habetur, & non liber de Astrologia, Mathematica, vel de rebus naturalibus, sed de diffinitionibus Orthodoxæ fidei, & Ecclesiasticis, ac Catholicis dogmatibus incipiẽte: *Credimus vnũ esse Deũ, &c.* Et vbi consequenter continentur illa, quæ credere, & tenere debeant Christiani, ad consequendam vitam æternam: Aduersarii solùm, vt macularent Dei Matrem, Angelorumque Reginam Mariam in viginti lineas tantùm finxerunt adulterationes vitia, ac falsa testimonia, plusquam centum quinquaginta, quid agerent in Auctoribus, & operibus incognitis, quæ non tractant de diffinitionibus fidei, ac de Eclesiasticis dogmatibus? Hoc considera Lector, & obstupesces.

Decimanona auctoritas talis est: Item Augustinus in libro 5. cõtra Iulianum: *Quid enim*, inquit, *quòd magnis argumentationibus laboras peruenire ad impietatis abruptum, vt quia Christi caro de Maria nata est, quæ ex Adam sicut cæteri homines fuit propagata; propter hoc nihil distat à carne peccati? Et credis sine vlla distinctione, Apostolum dixisse, Christum fuisse missum in similitudine carnis peccati. Imò potiùs instas, vt nulla sit caro peccati? Sed dic michi quæso quid est similitudo carnis peccati, si nulla est caro peccati? Sed hanc Apostolicam sententiam, me non intellexisse dixisti, nec eam tamen exposuisti, vt te docente disceremus, quomodo aliqua res possit esse similis rei quod nullo modo est? Quòd si dementis est hoc dicere, & sine dubio caro Christi non est caro peccati, sed similitudo carnis peccati, quid restat, nisi vt intelligamus ea excepta, omnẽ reliquam carnem humanam esse carnem peccati. Et hinc apparet illam carnis concupiscentiam, per quam Christus concipi voluit, fecisse in humano genere propagationem peccati. Quia Mariæ corpus quamuis ex tali concupiscentia venerit, non tamen eam traiecit in corpus, quòd non indè concepit. Cæterum Corpus Christi inde dictum est venisse in similitudinem carnis peccati, quia omnis alia homi-*

minum caro est caro peccati. Quisquis hoc negat, & carnem Christi ita comparat carni cæterorum hominum nascentium, vt vtramque asserat esse æqualis puritatis; detestandus hæreticus inuenitur. Hic rescinde auctoritatem; quia Aduersarii habent ad marginem: *Et paulo infrà*, in quo denotãt, quòd sequens auctoritas sit à præcedenti distincta. Anonymus auctoritate 4. in aliquibus variat à Bandello. Sed auctoritas Augustini in prædicto libro circa finem, in omnibus impresſionibus, ac etiã in libro seorsim typis mandato cõtra Iulianũ, Louanii 1642. (solùm enim differt vltima impresſio in illa clausula *Aut nullã*, vsque *contendit hæreticus*) fol. 235. col. 2. litt. E. sic se habet: *Quid est quod laboras magnis argumentationibus peruenire ad impietatis abruptũ, vt Christi caro, quia de Maria natus est, cuius Virginis caro, sicut cæterorũ omnium ex Adam fuerat propagata, nihil distet à carne peccati? Et sine vlla distinctione Apostolus dixisse credatur, eum fuisse missum in similitudine carnis peccati: aut nullam carnem esse peccati, aut si sit, quia indè venit, indè etiam esse Christi contendit hæreticus, imò potiùs instas, vt nulla sit caro peccati, ne hoc sit & Christi? Quid est ergo carnis similitudo, si nulla est caro peccati? Sed hanc Apostolicam sententiam me non intellexiſse dixisti, nec eam tamen exposuisti, vt te Doctore nossemus, quòd aliqua res possit esse similis ei, rei quæ non est. Quòd si demẽtis est dicere, & sine dubio, caro Christi non est caro peccati, sed similis carni peccati: quid restat, vt intelligamus, nisi ea excepta, omnem reliquam humanam carnem esse peccati? Et hinc apparet, illam concupiscentiam, per quam Christus concipi noluit, fuisse in genere humano propaginem mali; quia Mariæ corpus, quamuis indè venerit, tamen eam non traiecit in corpus, quòd non indè concepit. Cæterum Corpus Christi indè dictum est esse in similitudine carnis peccati: quia omnis alia hominum caro peccati est. Quisquis negat & carnem Christi, ita carni comparat nascentium hominum cæterorum, vt asserat vtrãque esse puritatis æqualis, detestandus hæreticus inuenitur.* Aliqua sunt in hac auctoritate essentialia, ad verum legitimumque sensum spectantia, prætermissa, addita, alterata, & penitùs mutata ab Aduersariis, inter alia noto sequentia. Primo, vbi Augustinus, *natus*, per relationem ad Christum, ipsi legunt *nata*, per ordinem ad carnem. Secundò, prætermiserunt illud: *cuius Virginis caro*, vt sic indicarẽt, quòd Augustinus nõ loquebatur de Virginis carne, sed de Maria absolutè. Tertiò, prætermitto illud, *fuerit*, transmutatũ in *fuit*. Et illud, *propter*, quia parui momenti sunt, sed non sic illud additũ *caro Christi*. Quartò, prætermissum est illud, *Aut nullã carnẽ esse peccati*. Quintò, omnia quæ sequũtur sunt transmutata. Sextò, infrà addiderũt illud verbum, *carnis*. Septimò, illud Augustini: propagationẽ *mali*, ipsi: *peccati*; est enim maxima distinctio inter vtrũque, malum est venenũ, & ipsa mors, & non sunt peccata. Octauò, vbi Augustinus: *Quia Mariæ corpus quãuis inde venerit*, ipsi quãuis, *ex tali cõcupiscẽtia*. Nonò, pro illud: *esse* finxerũt, *venisse*. Decimò, vbi Augustinus: *quisquis negat*, ipsi addiderunt: *hoc*, vt illã clausulã: *detestãdus hæreticus* non ad vltimã orationem, sed ad omnia suprà relata referrent. Vltimò præcipuè, ac principaliter notare debes, quòd non omnia in hac auctoritate relata sunt Augustini, nam prima illius verba sunt Iuliani hæretici; vt videre poteris in vltima impresſione, c. 15. col. 2. litt. B. Sed Aduersarii ex Iuliano, & Augustino fabricarũt suã auctoritatem Augusti-Iulianam, & hoc ipsum sæpè fecerunt, vt infrà videbimus, ista ergo sunt præcipua vitia litteræ. Sed sensus, & intentio Augustini longisſimè distant ab hac proposita ab Aduersariis conclusione: Maria contraxit originale peccatum; nam illa clausula, quæ in tota hac auctoritate vnica, & sola est, vel esse potest pro hac materia: *Quid restat vt intelligamus, nisi ea excepta omnẽ reliquã humanã carnem esse peccati, &c.* In quibus verbis Augustinus clarè, & expreſsè affirmat, omnem carnem humanam esse carnem peccati, excepta carne Christi: non est ad rẽ; quia hic vocat carnẽ peccati, illam, quę ex concupiscentia parentũ gignitur, cùm autem sola caro Christi non fuerit ex cõcupiscentia genita, nec ex libidine, aut aliqua carnis delectatione; ideò sola ipsa non est caro peccati. At in hoc sensu caro Mariæ fuit caro peccati: vndè hæc propositio nunc: caro Mariæ in sua generatione, vel Conceptione fuit caro peccati, esset protestatiua opinionis minus piæ, & in doctrina Augustini nihil dicit.

Vigesima auctoritas sic adducitur: Et infrà: *Peccatum enim originale in omnes homines per cõcupiscentia trãsiit, in illã autẽ solam carnem transire non potuit, quã non ex illa Virgo cocepit. Adã enim occulta tabe carnalis cõcupiscentiæ tabificauit in se omnes de sua stirpe venturos; carnẽ autem Christi non tabificauit, quia in eius cõceptu concupiscentia nõ fuit. Caro itaq; Christi immortalitatẽ de mortalite materni corporis traxit: contagiũ autẽ originalis peccati ab ipsa nõ accepit, quia etiã coeuntis concupiscentiã nõ inuenit, natura enim hominis Christi naturæ nostræ similis fuit, sed in vitio nostræ dissimilis extitit. Ipse enim sine vitio natus est homo: à quo vitio immunis hominum inuenitur nemo. Hæc illa.* Augustini auctoritas parum post supra positam sic se habet, in dicto lib. 5. cõtra Iulianum cap. 15. *Quod autem attinet ad peccati originalis in omnes homines transitum, quoniam per concupiscentiam carnis transit; transire in eam carnem non potuit, quàm non per illa Vir-*

go concepit; quod enim de alio libro meo, quem scripsi ad sanctæ memoriæ Marcellinum, velut mihi præscribens ponere voluisti de Adam dictum, quòd tabificauit in se omnes de sua stirpe venturos. Vndè vtique ille tabificauit, non indè Christus in Matris vterum venit. Sed verba quæ ad rem maximè pertinent in eadem sententia mea, ego dicam, quia tu dicere noluisti, & statim cur nolueris apparebit. Occulta, inquam tabe carnis concupiscentiæ tabificauit in se omnes de sua stirpe venturos, non itaque carnem tabificauit, in cuius cõceptu tabes ista non fuit. Caro itaque Christi mortalitatem de mortalitate materni corporis traxit, quia mortale corpus eius inuenit; contagium verò peccati originalis non traxit, quia concubentis concupiscentiam non inuenit: si autem nec mortalitatem, sed solam substantiam carnis de Matre sumpsisset, non solùm caro eius caro peccati, sed nec similitudo carnis peccati esse potuisset. Et post triginta lineas prosequitur. *Verumtamen natura hominis Christi nostræ naturæ dissimilis non fuit, sed vitio nostro dissimilis fuit. Ille quippé sine vitio natus est homo, quod hominum nemo.* In hac ergo auctoritate prima oratio ferè tota est vitiata, & idem dico de secunda deindè vbi Augustinus: *Contagium peccati originalis non traxit*, ipsi sic, *contagium autem originalis peccati ab ipsa non accepit*, quæ valde diuersa sunt; nam aliud est contagium ipsum originale, aliud verò contagium originalis peccati: etenim contagium originale peccati est concupiscentia, quæ non transiuit in carnem Christi, quia ipse à Matre sine concupiscentia fuit genitus: peccatum vero originale non est contagium carnis, sed animæ. *Adam* enim tabe carnalis concupiscentiæ *abificauit in se omnes de sua stirpe venturos*, inquit Augustinus, & hanc propositionem explicat. Ergo loquitur de tabe carnalis concupiscentiæ, à qua originale peccatum causatur in paruulis, & ipsa est causata in parentibus generãtibus ab originali peccato Adami, qui omnes ex sua stirpe venturos illa, idest, concupiscentia, in generatione tabificauit, à qua sola excepta fuit Christi generatio Aduersarii ergo relicta causa transierunt ad effectum: Interest ergo, vt hoc radicitus examinemus in verbis Augustini, *per concupiscentiam carnis transit originale peccatum*, inquit Augustinus, & hoc indubitatum est: concupiscentia enim fistula, & canalis est, per quam transiit originale: si enim non esset concupiscẽtia in parentibus, originale non haberet vndè posset transire ad prolem. Triplici enim tabe rabificauit Adam posteros suos, morte, concupiscentia, & originali macula: mors propriè licèt sit tabes, & malum, nec est vitiũ, nec peccatũ, sed similitudo vitii peccati: si enim Christus, saltẽ dispensatiuè, non fuisset mortalis, nec similitudinẽ carnis peccati habuisset. Hanc traxit Christus de mortalitate materni corporis, quia mortale corpus eius Matris inuenit: hæc enim fuit dispensatio, vt transiret caro mortis, non existente concupiscentia causa mortis: sed concupiscentia, & originalis macula quæ sunt verè vitia: & peccata: concupiscentia in parentibus originale in prole: concupiscentia vt causa, originale vt effectus, illa vt via, & illud vt terminus, nullo modo fuerunt in Christo; & sic sine vitio nullus natus est homo in mundo nisi ipse. Hoc est, quod clarè, & expressè dicit Augustinus in præsenti auctoritate. Vndè Virgo Maria in hoc sensu Augustini, non est nata absque vitio, quia & si non contraxit originale in sua animatione; fuit tamen procreata concupiscentia parentum in sua generatione. Communis fuit mors, quoad actum Christo, & Mariæ, sed in mortalite dissimiles, quia ipsa in concupiscentia genita, & licèt non in originali concepta, quasi ex iure, & connaturaliter mortalis fuit, & hoc fuit illud generationis vitium; ipse verò Christus nihil habuit vitii; quia absque concupiscentia, & originali fuit natus, & sic dispensatiuè solùm mortalis. Vndè sequitur euidenter, quòd hæc propositio: Maria concepta, vel nata est cum vitio, vel hæc: contagium originale fuit in generatione, vel in Conceptione Mariæ, vel denique hæc: caro Mariæ, vel Maria ipsa, vel Mariæ generatio fuit tabificata peccato, concupiscentia, aut originali macula, & contagio nunc multum dicerent, & exprimerent pro cõtraria sententia; sed iuxta modum loquendi Augustini, nihil probant contra Immaculatam Conceptionem, quia sunt propositiones ex parte termini à quo. Itẽ nota, quòd ex hac: Maria mortua est, non rectè deducitur: ergo contraxit originale, sed sic est deducẽda: Maria mortua est: ergo fuit genita modo naturali à parentibus.

Vigesima prima auctoritas, sic aducitur: Nota, quod Augustinus, per carnem peccati, intelligit hominem, vel naturam hominis habentem peccatum, à parte denominans totum. Vndè in 1. de Baptismo paruulorum: *Similitudo*, inquit, *carnis peccati est illa, in qua fuit pœna, sine culpa, caro verò peccati est qua culpa fuit & pœna, Hæc ille.* Veritas verò est, quòd S. Augustinus scripsit libros 3. ad Marcellinum, sub titulo de Peccatorũ Meritis, & remissione, deque Baptismo paruulorũ, in quo lib. 1. cap. 32. fol. mihi 290. explicãs illud de exaltatione serpẽtis in deserto, sic incipit: *A serpente quippè mors venit, qui peccatũ, quo mori mereretur, homini persuasit: Dominus autem in carnẽ suã non peccatũ trãstulit, tanquàm venenum serpentis, sed tamen transtulit mortẽ: vt esset in similitudine carnis peccati pœna, sine culpa, vndè in carne peccati & culpa solueretur, & pœna, &c.* Hæc sunt

sunt verba, ex quibus Aduersarii supra positam composuerunt auctoritatem, quia alia, aut saltem ipsis similia non extant in toto illo libro: igitur ex maiori parte sunt ficta, vel melius omnia adulterata quoad litteram, & sensum. Deinde ex quo verbo ex præallegatis possunt deducere conclusionem ab ipsis propositam: Maria contraxit originale? Quare hæc adducta fuit solùm ad multiplicandum numerum auctoritatum.

Vigesimasecunda auctoritas talis est: Item in eodem: *Vna est caro peccati, in qua omnes ad damnationem nascuntur, & vna est similitudo carnis peccati, per quam omnes à damnatione liberantur. Hæc ille.* Verba autem Augustini in eodem 1. libro cap. 28. hæc sunt, explicans illud: *Qui mecum non est, aduersum me est*, scilicèt, *constitue igitur quemlibet paruulum: si iam cùm Christo est, vt quid baptizatur? Si autem, quòd habet veritas, ideò baptizatur, vt sit cùm Christo, profectò, non baptizatus, non est cum Christo; & quia non est cum Christo, aduersus Christum est, neque enim eius tam manifestam debemus, aut possumus infirmare, vel immutare sententiam. Vndè igitur aduersus Christum, nisi ex peccato; neque enim ex corpore, & anima, quæ vtraque Dei creatura est. Porrò si ex peccato, quod in illa ætate, nisi originale & antiquum? Vna est quippè caro peccati, in qua omnes ad damnationem nascuntur, & vna est caro in similitudinem carnis peccati, per quam omnes à damnatione liberantur. Nec ita dictum est, omnes, velut quicumque nascuntur in carne peccati, iidem ipsi omnes mundari intelligantur, per carnem similem carni peccati, &c.* Quoad litteram igitur optimè est transcripta auctoritas, in qua solùm nititur probare Augustinus, esse originale peccatum in paruulis, contra Pelagium, & Hæreticos illius temporis; illa vero propositio: *Vna est caro peccati, in qua omnes ad damnationem nascantur*, est vniuersalis, ex qua nihil concluditur in præsenti controuersia, etenim ipsemet Augustinus latissimè explicat ibidem quomodo sit intelligenda illa vniuersalis *omnis*, vide ibi. Item, vt sæpè dixi, & millies repetam, ex ipsis antiquorum Patrum verbis: hæc propositio, adhuc expresse prolata: Mariæ caro in sua Conceptione fuit caro peccati, est corpus sine anima, communis enim modus loquendi Patrum, & præcipuè Augustini, fuit vocare carnem peccati illam, ex concupiscentia genitam.

Vigesimatertia auctoritas talis est: Item idem super Ioannem: *Christus*, inquit, *passus est vt peccati caro redimeretur. Fugiamus ergo omnes ad Christum, & sub peccato nos esse fateamur, vt eius sanguine redimamur. Hæc ille.* Nota citationis modum, *super Ioannem*, quando B. Augustinus habet de expositione Euangelii S. Ioannis centum viginti quatuor tractatus, & super Epistolam ipsius, decem, vt videre est tomo 9. à fol. 1. vsque 268. Sed veritas (cui nihil latet) dicit, quòd hæc adducta auctoritas ab Aduersariis extat tractatu 41. super capite 8. Ioannis fol. 125. colum. 2. littera D. & in impress. Parisiens. fol. 66. colum. 4. littera K. ad illud: *Si ergo vos filius liberauit, verè liberi eritis*, explicans illud Saluatoris: *Quia omnis qui facit peccatum, seruus est peccati, &c.* Sed extat sic: *Ad Christum omnes fugiamus, contra peccatum Deum liberatorem imploremus: venales nos petamus, vt eius sanguine redimamur. Dicit enim Dominus: Gratis venundati estis, & sine argento redimemini, sine pretio, sed vestro, quia meo. Hoc Dominus dicit: Ipse enim pretium dedit, non argentum, sed sanguinem suum. Nam nos & serui, & egeni remanseramus. Liberat ergo ab hac seruitute solus Dominus qui, illam non habuit, ipse de illa liberat, solus enim in hac carne venit sine peccato. Nam quos videtis in manibus matrum paruulos ferri, nondum ambulant, & iam sunt compediti, traxerunt enim de Adam, quòd saluatur à Christo, &c.* Alia quam plura habet Augustinus in illo tractat. de liberatione à peccato per Christum facta, sed ab istis suam auctoritatem extraxerunt Aduersarii. Confer ergo hanc auctoritatem cum adducta ab illis, & videbis quantum ad litteram, in quantis differant: quoad sensum verò patet, quòd loquatur in adultis de peccatis actualibus: in paruulis verò de originali, de quibus dicit, quod traxerunt de Adan debitum, quod soluatur à Christo. Si autem hoc est dicere clarè, & expressè, ac nominatim, Virginem Mariam contraxisse originale, ipsi videant, quia aliud non est in tota auctoritate, nec in omni regione circumcirca. Nisi illud explicās verba eiusdem Ioannis: si dixerimus quia peccatum non habemus nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est. Vbi Augustinus: *Solus hoc dicere potuit inter mortuos liber, de solo dici potuit, qui non nouerat peccatum: Etenim expertus est omnia secundùm similitudinem sine peccato. Solus dicere potuit: ecce venit Princeps mundi, & in me nihil inueniet. Quemcunque alium, licèt iustum, excuseris, non omnimodo est sine peccato, nec qualis erat Iob, cui Dominus, &c.*

Vigesimaquarta auctoritas est hæc: Vndè idē Sermone 16. de verbis Euangelii prædictā auctoritatē exponens, sic dicit: *Misit Deus filiū suū, vt ait Apostolus, in similitudinē carnis peccati, quia videlicèt caro erat, sed peccati caro nō erat. Iste autem Pelagius negans, originale peccatum in paruulos traduci: carnem infantiū, car-* ni

ni Christi cogitur coæquare. Non ita est, charissimi. Non enim pro magno cōmendaretur in Christo similitudo carnis peccati, nisi ea excepta omnis cætera hominū caro esset caro peccati. Quid est caro peccati, nisi illa quæ mortem habet & peccatum? Quid enim est similitudo carnis peccati, nisi illa quæ mortem habet sine peccato? Si enim peccatum haberet, esset caro peccati, si autem mortē non haberet, non esset similitudo carnis peccati. Hæc ille. Ad hanc auctoritatem dicimus in operibus S. Augustini nullum extare tractatum de verbis Euangelii, attamen inuenitur vnus, de verbis Domini, sed Sermone 16. qui extat tom. 10. fol. 15. & incipit: *Admonet nos*, nec verbum reperitur ex præallegatis. Habet etiam tractatum de verbis Apostoli. Sed Sermone 16. qui incipit: *Apostolum Beatū*, nullum extat verbum. Reuolui Augustinum, & tandem tom. 10. Sermone 14. qui est de Baptismo paruulorum contra Pelagianos, & incipit: *Natale S. Ioannis, &c.* De verbis Apostoli fol. 71. inueni sequentia verba: *Adam primus accepit morsum serpentis cum veneno: ergo natus in carne peccati fit salus in Christo per similitudinem carnis peccati. Misit enim Deus filiū suum, non in carne peccati, sed sicut sequitur, qui scripsit in similitudine carnis peccati, quia non complexu maritali, sed de vtero virginali, misit in similitudinem carnis peccati, vt quid hoc? Vt de peccato damnaret peccatum in carne, de peccato peccatum, de serpente serpentem. Sed de similitudine, quia in Christo nullum peccatum, sed sola similitudo carnis peccati. Ideò exaltatus est serpēs, sed æreus: Exaltata est similitudo carnis peccati, vt sanaretur origo peccati, quia misit Deus filium suum in similitudinē carnis peccati, non in similitudinem carnis. Nam vera caro est; sed in similitudinem carnis peccati, quia mortalis caro, sine vllo omnino peccato, vt de peccato propter similitudinē damnaret peccatū in carne propter veram iniquitatem. Vera iniquitas in Christo non fuit, sed mortalitas in illo fuit: Peccatum non suscepit, sed pœnam peccati suscepit. Suscipiendo sine culpa pœnam, & pœnā sanauit, & culpam. Ecce quomodo sunt ista quæ admiratus Nicodemus dixerat. Quomodo possunt ista fieri? &c.* Et ego etiā admiratus possum dicere: Quomodo possunt ista fieri? Vt ex tota hac auctoritate nec vnum saltem verbum trāscripserint fideliter Aduersarii? Quod ex hoc Augustini loco desumpserint verba sua negare non possunt: tum quia alibi non reperiuntur, alias illa ostendant, tum propter similitudinem materiæ propositæ. Si ergo ex hoc fundamento fabricarunt illam chimeram, quid dicēdum restat de prædictis Scriptoribus? Tu, ò Lector, confer verba verbis, & profer iudicium & sententiam.

Sed ante eius promulgationē nota etiā, quòd Bandellus ad calcem immediatè post hanc auctoritatem subscripsit hanc glossam: *Ex quibus manifestè patet, quòd cū Augustinus in prædicta auctoritate asserat, omnem carnem humanam, excepta carne Christi, esse carnem peccati (etiā nominando Beatam Virginem) per hoc intelligitur, quòd omnes homines præter Christum habuerunt aliquod peccatum. Intelligitur etiā, quòd quicumque asserit, aliquem hominē fuisse semper sine omni peccato, cogitur concedere illū, fuisset æqualis puritatis cum Christo, quia puritas intenditur per recessum à contrario. Vndè si duæ carnes, vel naturæ æqualiter recedāt à peccato, & nullius peccati admixtionē habeant, sunt æqualis puritatis, & cum Augustinus hoc dicat esse hæreticum; consequens est, vt quicumque dicit, B. Virginem nullum vnquam habuisse peccatum, sit hæreticus appellandus. Item cum dicat, omnes homines per concupiscentiam generatos habuisse originale peccatū, & asserat, B. Virginem per concupiscentiam fuisse generatā, consequens esse voluit, quod B. Virgo fuerit in originali peccato concepta. Expositionem autē prædictæ auctoritatis, diffusè posui in alio libello quem Comiti Petro de Gambara intitulaui, in ratione vndecima tertiæ viæ.* Hucusque in originali Bandelli, similiter, & in secundo recognito per Dezam; ex quibus patet, quòd Auctor illius libelli Anonymi, de quo nos in Trituratione num. xjx. fuit Vincentius Bandellus de Castronouo: Illam autem rationem vndecimam viæ 3. sic incipit: *Vndecima ratio talis est: affirmare, quod Sancti negant, vel negare, quod Sancti affirmant, est valdè impium, sed dicere, B. Virginem non fuisse conceptam in peccato originali, vel ab eo fuisse immunē in sui Conceptione, est negare, quod Sancti affirmant, & affirmare: quod Sancti negant, ergo est valdè impiū, &c.* Et sic prosequitur adducendo aliquas auctoritates Sanctorum, præcipuè S. Augustini, omnes tamen fictas, vitiatas, & adulteratas, vt vidimus & infrà amplius apparebit: sed de hac à se proposita ex Serm. 16. de verbis Euangelii, nec minimum habet verbum, & sic in omnibus finxit. Pro principali auctoritate Augustini, & in ea Aduersariorum commento, vide, ò Lector! vbi Augustinus nominet in ea Beatam Virginem, vt dicere auderent: *Etiam nominando B. Virginem*: & vbi est illud: *Cum Augustinus dicat esse hæreticum.* Et quod loquantur de hac vnica, & sola auctoritate Augustini, patet ex illis verbis: *Expositionē autē prædictæ auctoritatis diffusè exposui, &c.* Ergo non solùm Augustinus est vitiatus, & adulteratus, sed etiam ficta illa, quæ nec Augustinus excogitauit, imò nec ipsemet Bandellus.

Vigesimaquinta auctoritas: Item Augustinus in 10. super Genesim ad litteram (seu in margine habet, capite 22.) *Quid*, inquit, *coin-*

quinatius illo vtero Virginis, cuius caro & ſi de peccati propagatione venit; non tamen de peccati propagatione concepit, vt nè in ipſum quidem corpus Chriſti ea lex ſæuiret, quæ in membris poſita corporis repugnat legi mentis. Hæc ille. Auguſtinus vero non capite 10. nec cap. 22. ſed libro 10. tomo 3. fol. 147. colum. 2. litt. E. cap. 18. ſic inquit: *Et quid coinquinatius illo vtero Virginis? Cuius caro etiã, ſi de peccati propagatione venit, non tamen de peccati propagine concepit; vt nè ipſum quidem corpus Chriſti ea lex ſæuirit in vtero Mariæ, quæ in membris poſita corporis mortis repugnat legi mentis, quam Sancti Patres coniugati refrenantes, non quidem niſi quouſque licebat in concubitũ relaxaverunt, &c.* Primo, ergo vbi Auguſtinus: *Nõ tamẽ de peccati propagine cõcepit*, ipſi *propagatione*. Sũt enim diuerſiſsima. Secũdo, abſtulerunt illud: *in vtero Mariæ*. Tertio, eadem intentione prætermiſerunt vltima orationis verba, vbi Auguſtinus declarat, quæ, & qualis fuerit illa lex poſita in mẽbris, quam ſancti Patres refrenabant: Loquitur enim de concupiſcentia parentum in generatione, ſeu libidine exiſtente in genitalibus, de quibus alias ſæpè Auguſtinus in ſuis operibus, a qua ſolum Chriſti caro fuit Immunis; quod autem Mariæ caro fuerit ex propagatione peccati, concupiſcentiæ, & libidinis, tranſeat, quia hoc nihil ad rem pro præſeruatione ab originali in ſua animatione: hoc enim inquirimus, an ſtante quòd eius generatio fuerit ex viro, & fœmina, ex concupiſcentia, & libidine potuerit præſeruari ab originali macula? Vide ſequentia.

Vigeſimaſexta auctoritas. Item, idem vbi ſuprà: *Proinde Corpus Chriſti, quamuis ex carnẽ fœminæ aſſumptum ſit, quæ de illa carnis peccati propagatione concepta fuerat, tamen quia non ſic in eo conceptum fuit, quomodo fuerat illa cõcepta, ideo ipſum non fuit caro peccati, ſed ſimilitudo carnis peccati. Hæc ille.* Auguſtinus verò conſequenter, ſeu continuò ad antecedẽtis verba, inquit: *Quàm Sancti Patres coniugati refrenantes, non quidem niſi quouſque licebat, in concubitum relaxauerunt, nec tamen tantummodo quouſque licebat eius impetũ pertulerunt. Proindè corpus Chriſti quamuis ex carne fœminæ aſſumptum eſt, quæ de illa carnis peccati propagine concepta fuerat, tamen quia non ſic in ea conceptũ eſt, quomodo fuerat illa concepta, nec ipſa erat caro peccati, ſed ſimilitudo carnis peccati.* Hæc Auguſtinus. Ex quibus patet, quòd hæc auctoritas cũ antecedenti, eſt vna ſola, & indiuiſibilis, Aduerſarii autem illam in duas diſtinctas diuiſerunt, vt ſic multiplicarent teſtimonia contra Virginis puritatem. Secundò, quòd in vna & altera prætermiſerunt illa verba, ex quibus conſtare poterat mens Auguſtini: *Sancti Patres coniugati refrenantes, non quidem niſi quouſque licebat in concubitum, &c. Eius impetum pertulerunt, &c.* Manifeſtabatur enim euidenter ex illis, Sanctum Doctorem locutum fuiſſe de concupiſcentia, luxuria & libidine, quæ coniugatis tempore concubitus euenire ſolet; hanc vocat Auguſtinus carnis propaginem. Aduerſarii verò ſicut ſuprà, ſic & hic, vitiarunt in ly *propagationem*. Maria enim fuit ex propagine concupiſcentiæ, ſiuè carnis peccati, licèt ipſius Sancti Patres coniugati ſanctiſsimi Ioachim, & Anna, in concubitu refrenaſſent, & relaxaſſent carnis peccati impetum, & petulantiã quouſque licebat, & ampliùs, At Chriſtus nullo-modo fuit ex illa propagine carnis peccati, quia ibi neque fuit coniugium, neque concubitus, nec aliqua carnis petulantia, vel impetus, & ſic non fuit conceptus Chriſtus, ſicut Maria in prima carnis generatione, quod totum libentiſsimè concedimus. Nota etiam, quod Auguſtinus vocat hìc abſolutè conceptionem, ipſam generationem primam carnalẽ, ſicut & in aliis locis, vt ſuprà notatum manet. Hoc ergo ſuppoſito, quod clarè conſtat ex verbis Auguſtini, hæc propoſitio: Maria eſt concepta ex propagine, vel propagatione peccati, vel: Caro Mariæ fuit caro peccati in ſua Conceptione; caro autem Chriſti ſolùm ſimilitudo carnis peccati, ſecundum Auguſtini doctrinam nihil dicit contra eius Immaculatam Conceptionem! Aduerſarii autem, vt vides ſemper, & vbique conati ſunt, reducere ad ſecundam conceptionem animæ, quæ Sancti dixerunt de prima carnis conceptione, & peccatum parentum in generatione prolis adſcribere filio genito.

Vigeſimaſeptima auctoritas. Item vbi ſuprà: *Cùm*, inquit, *ſit in ſemine & viſibilis corpulentia, & inuiſibilis ratio, vtrumque currit ex Adam vſque ad corpus Mariæ, quia & ipſum eodem modo conceptum eſt, ſicut corpus aliarum. Chriſtus autem viſibilem carnis corpulentiam de Maria Virgine aſſumpſit; ratio verò conceptionis non à ſemine virili, ſed longè aliter, ac deſuper aduenit. Vulnus autem præuaricationis Adæ per omnem carnem ab ipſo ſeminali ratione propagata transfunditur. Hæc ille.* Auguſtini verò auctoritas in eodem libro 10. cap. 20. colum. 1. litt. I. ſic ſe habet: *Cùm enim ſit in ſemine & viſibilis corpulentia, & inuiſibilis ratio, vtrumque occurrit ex Abraham, vel etiam ex ipſo Adam, vſque ad corpus Mariæ, quia & ipſum eo modo conceptũ, & exortum eſt. Chriſtus autem viſibilis carnis ſubſtantiam de carne Virginis ſumpſit: ratio verò Conceptionis eius non à ſemine virili, ſed longè aliter, ac deſuper venit. Proindè ſecundũ hoc quod de Matre accepit, etiã in lũbis Abrahæ fuit, &c.* Et poſt 13. lineas proſequitur ſic: *Eadem namque caro non Abrahæ tantum, ſed ip-*

ſus primi terrenique hominis, ſimul habebat & vulnus præuaricationis, & meditamentum vulneris: Vulnus præuaricationis, in lege membrorum repugnantem legi mentis, quæ per omnem inde propagatam carnem ſeminali ratione quaſi tranſcribitur. Huius auctoritatis adulterationes ſunt. Prima, quia prætermiſerunt illud, *ex Abraham*, & tantum dixerunt, *ex Adam*, vt ſic denotarent quòd Auguſtinus loquebatur de illa inuiſibili ratione, quæ ſolùm originem ducit ab Adam, ſcilicèt, originale peccatum; non vero de illa, quæ in aliis Patribus etiam inueniebatur, ſcilicèt, concupiſcentia. Secundò, abſtulerunt illud, *exortum*, & ſolùm dixerunt, *conceptum*, vt ſic vitiarent Auguſtini textum, & intẽtionem eodẽ modo loquentis de generatione, & Conceptione, ſiuè de Conceptione, & natiuitate; nam quomodocumque ſumatur, aliud eſt *conceptum*, aliud *exortum*: nam ſi *conceptum* ſumatur pro propria conceptione animationis, & *exortum*, pro natiuitate ex vtero, ſi corpus Mariæ conceptum fuit in peccato, non tamen fuit exortum: ſin autem *conceptum* accipiatur pro generatione actiua carnali, & *exortum*, pro paſſiua generatione corporis Mariæ, controuerſia noſtra non eſt de concupiſcentia, & corporea conceptione. Tertio, ſine timore vllo addiderunt illud: *Sicut corpus aliorum*, quæ verba in Auguſtino non extant. Quarto, vbi Auguſtinus: *ſubſtantiam*, ipſi: *corpulentiam*, eo fine, & intentione, vt reſpiceret ad corpulentiam Adami ſupra poſitam. Quinto, tota vltima oratio eſt vitiata, ſeu potiùs adulterata, vt intuenti patebit. Sexto, quantum ad ſenſum, quia Aduerſarii hanc auctoritatem adducunt pro Conceptione, ſeu animatione carnis virgineę, quando ipſe expreſsè, & palam loquitur de conceptione, ſeu generatione carnali, vt denotant illa verba: *Ratio verò Conceptionis eius non à ſemine virili, &c.* Et illa: *Seminali ratione quaſi tranſcribitur.* Probat enim Auguſtinus, quòd caro Chriſti non fuit propagata virili ſemine, ſiuè ſeminali ratione à Patre, ſicut fuerat propagata caro Mariæ: vulnus enim concupiſcientiæ, & libidinis erat in membris parentum in Adam, Abraham, & ſic de ſingulis vſque ad Ioachim, & ſic hæc auctoritas ſicut antecedentes, nec verbum habet de originali macula prolis.

Vigeſimaoctaua auctoritas eſt talis: Item Auguſtinus, vt allegatur in Pharetra originalium Sanctorum, cap. de Beata Maria: *Credimus*, inquit, *Beatam Virginem in vtero Matris ſanctificatam, & ab originali peccato fuiſſe mundatam. Hæc ille.* O breuis, & compendioſa auctoritas, ſed pharetrata! Scias ergo Lector, quòd hæc Pharetra originalium Sanctorum eſt quoddam opuſculum Sancti Bonauenturæ, quod extat tomo 6. & capit. 5. & in rei veritate eſt de Beata Maria, vt dicunt Aduerſarii, & extat folio mihi 103. colum. 2. vbi poſt aliquas auctoritates Gregorii, & Ambroſii adducit ſeptem ex Auguſtino, ſed nullomodo ibi citat, nec adducit hanc adductam ab Aduerſariis, nec aliam ipſi ſimilem ſaltem in vnico verbo, & ſic quærant aliam Pharetram pro hac ſagitta, quia hæc parata, & ficta fuit, vt ſagittarent in occulto rectos corde. Nec poſſunt dicere, quòd Fratres Minores illam abſtulerunt à Pharetra, quia opera S. Bonauenturæ typis mandata fuerunt ab Angelo Rocca Auguſtiniano, & Magiſtro Sacri Palatii Dominicano, qui in hac materia de Conceptione nec apicem prætermiſerunt, vt infrà num. 49. ſuo loco videbimus.

Vigeſimanona auctoritas ſic adducitur: Item Auguſtinus, vt allegatur à quibuſdã, in Sermone Aſſumptionis: *Eximere*, inquit, *Virginẽ glorioſam ab originalis peccati cõtractione, temerarium dicimus, licèt hoc Deũ potuiſſe non negamus. Hæc ille.* Et proſequitur Anonymus ſic: *Has duas vltimas auctoritates non vidi in originalibus, ſed tamen in duobus libellis ſic allegatas reperi.* Cùm ergo auctoritas illa ſit falſa, & ficta ſicut precedẽs, quia in nullo Sermone Aſſumpt. S. Auguſtini reperitur (legi enim & reuolui, quidquid in Sermonibus tomo 10. adducit S. Doctor, & fuit labor ſine fructu) ſequitur quod in hac materia Conceptionis, locuti ſunt ad libitum, & ex mero cerebro, vt non dicã aliud. Deindè fatetur Anonymus, ſeu Bandellus, ſe has duas auctoritates non vidiſſe in originalibus: ergo alias omnes viderat: ſi viderat, quomodo in ipſis tot, tantaſq; falſitates, atque mẽdacia trãſcripſit? Tandem dicit, quòd has auctoritates inuenit in duobus libellis, non in vno tantum ſed duobus, & non ſignat libellos: ſed non in libello Turrecrematæ, quia ibi non extant, ergo vel in libellis Guillelmi de Gannaco, vel Ioannis Ægidii de Catalonia, vel Ioannis Dominici de Raguſio, vel Raphaelis de Parnaſio, vel Ioannis de Montenigro, vel Ioan. Brizii, de quibus diximus in Trituratione, & dicemus infrà, quia iſti tãtum ex Ordine Prædicatorum (vt referunt Anonymus, & Bandellus) ſcripſerunt libellos; ſeu tractatus de ſanctificatione Virginis; quales ergo erant tractatus illi, ſiuè libelli, in quibus tales reperiebãtur auctoritates fictæ, & falſæ? Et hic deprehẽde ò Lector, ex vngue leonẽ. Quia ſi in S. Auguſtino primò, ac notiſsimo Eccleſiæ Doctore finxerunt tales auctoritates, quid facerent in aliis? Cõcludo, quòd iſtæ duæ auctoritates vltimæ, nec ſunt in Pharetra, nec in Auguſtino, nec illas extraxit Anonymus ex duobus, neq; ex vno ſaltẽ libello, ſed videns nullã eſſe auctoritatem in S. Auguſtini operibus loquentẽ directè, & formaliter de B. Mariæ Cõceptione finxit has duas

duas expressas, & vt nõ deprehenderetur in fragranti delicto, aufugit ad illos duos libellos incognitos. Patres, istæ sunt duæ auctoritates claræ, & expressè pro vestra opinione, ostẽdite nobis illas in Augustino, vel plus dico, in aliquo libello, & assignamus vobis terminum vsque ad diem iudicii: & simul notate, quod qui finxit istas, finxit etiam illam Innocentii VI. de qua in Triturar. num. xix.

Trigesima sic se habet, ex Anonymo Auct. 10 fol. 105. & infrà Rat. 21. fol. 129. colum. 4. Idem Augustinus in Sermone Assumptionis, qui incipit: Sancta, atque gloriosa: *Descendit*, inquit, *Filius Dei in Virginem sicut pluuia in vellus, purgauit pretiosam margaritam, & Virginitas eius non sensit aliquam iacturam, & dicunt Manichæi, Dominum Iesum non potuisse per fœminam nasci. Non enim dignum est*, inquiunt, *vt tanta Maiestas per sordes, & squallores fœminæ transire credatur. Sed dicet tibi, Manichæe, Deus creator hominum filius hominis: quid est quod te promouet in Natiuitate mea? Non sum libidinis conceptus cupiditate, ego matrem, de qua nascerer, feci, ego viam meã itinerauí, præparaui, atque mundaui. Hæc quam despicis Manichæe mater est mea, sed manu fabricata est mea; si potui inquinari, cum eam facerem, potui inquinari cum ex ea nascerer. Sicut transitu meo illius non est corrupta Virginitas, ita mea ibi non est maculata Maiestas. Si solis radius cloacharum sordes siccare nouit, & eis inquinari non valet, quanto magis splendor lucis æternæ, in quo nihil inquinati incurrit, quocumque radiauerit, mundare potest, & ipse pollui non potest. Sicut ergo ille natus est solus inter mortuos liber, sic istius, ex qua natus sit pudor, solus est integer. Hæc ille.* Et in præallegata rat. 21. addit. *Hoc idem dicit in Serm. Assumptionis quem ego vidi in libris vetustissimis, &c.* In primis, quod dicunt Aduersarii de hac auctoritate, & Sermone Assumptionis, qui incipit: *Sancta, atque gloriosa*, & libris vetustissimis, falsum, & fictum est; quia talis Sermo non extat in S. Augustino, nam in ipso solùm sunt duo Sermones de Assumptione, quorum vnus extat tom. 9. fol. 195. & incipit: *Ad interrogata de Virginis*, alius verò tom. 10. fol. 170. & incipit: *Adest nobis*. Cùm ergo nullus sit Sermo incipiẽs, vt Aduersarii dicunt, neque in aliis Sermonibus extent præallegata verba, sequitur quod totum hoc de Sermone Assumptionis sit fictum, & falsum; imò plus dicimus, quod nullus est Sermo Assumptionis in aliquo antiquo Patre, incipiens: *Sancta, atque gloriosa*; sed verum est, quod præallegata verba desumpserunt ex Sancto Augustino: attamen ex libro de 5. Hæresibus, qui incipit: *Debitor sum*, contra 3. Blasphemiam, ex hoc ergo loco cap. 4 (in nouissima impress. est 5.) tom. 6. fol. 9. colum. 4. desumo, & transcribo auctoritatem Augustini, quæ sic se habet: *Quid est, quod te permouet in mea Natiuitate? Non sum libidinis Conceptus cupiditate. Ego matrem, de qua nascerer, feci: ego viam meo itineri præparaui, atque mundaui. Hanc, quã despicis, Manichæe, mater est mea, sed manu fabricata est mea: si potui inquinari, cum eam facerẽ; potui in illa inquinari, cum ex ea nascerer. Sicut transitu meo illius nõ est corrupta Virginitas, sic & mea non est ibi maculata Maiestas. Si solis radius cloacharum sordes desiccare nouit; eis inquinari non nouit: quanto magis splendor lucis æternæ, in quo nihil inquinamenti incurrit, quocumque radiauerit, mundare potest, ipse pollui non potest. Stulte, vndè sordes in Virgine Matre, vbi non est concubitus cum homine patre? Vndè sordes in ea, quæ nec concipiendo libidinem, nec pariendo est perpessa dolorem? Vndè sordes in domo ad quam nullus hospes accessit? Solus ad eam Dominus, & fabricator eius venit, vestem, quam habebat induit: eamque sicut inuenit clausam reliquit. Sicut ille natus est solus inter mortuos liber: sic istius ex qua natus est, matris pudor solus est integer, &c.* Si omnia, & singula, quę in hac auctoritate Aduersarii pro suo libito transmutarunt, & vitiarunt, essent exprimenda, ferè nullum verbum intactum maneret: principaliora verò sunt sequentia. Primò, ex proprio cerebro apposuerunt auctoritatis principium, & in ipso finxerunt illa verba: *purgauit pretiosam margaritam*, vt sic purgatam à peccato ex ipso limine introducerent Dei Matrem, & quia voluerunt addere hoc, finxerunt illud de libris vetustissimis. Secundo, prætermiserunt totam illam clausulam: *Stulte, vndè sordes in Virgine matre? &c.* quia cum ipsi ponerent sordem in Virgine matre, abstulerunt ab Augustino verba, quæ sordem omnem contra Hæreticos amputabant, & contra ipsos etiam militabant, & fortè potiori iure, quia illi ponebãt solummodo physicas, & naturæ sordes; isti autem morales, & peccati, reliqua vitia confe-rẽdo verba verbis, enumera tu, si potes. Tertiò, si ad domum Marianam *nullus hospes accessit*, vt dicit Augustinus: ergo nec peccatum originale. Quartò, si Augustinus in hac auctoritate aufert à Maria omnem sordem materialẽ, physicam, & naturalem; quomodo ex eadem auctoritate deducitis vos, fuisse in ea sordem formalem, moralem, & peccatum? Deindè quis Catholicorum vnquam negauit, Verbum diuinum viam suo itineri præparasse, atque mundasse? Clamamus nos dicentes, quòd præparauit, & mundauit viam suam in matre, ita vt in ea, nec maculæ vmbram, neque peccati tabem dereliquerit; vt etiam hic clamat Augustinus, & ex hac ipsius auctoritate probant quam plures Doctores peritissimi; ex nostris vos verò dicitis ipsam habuisse sordem, macu-

lam,

lam, & peccatum: quis ergo, ò Patres! eſt cum Auguſtino?

Trigeſimaprima eſt ſic: Item Auguſtinus contra Maximum Hæreticum lib. 10. cap. 21. *Non*, inquit, *Deus habitat in homine, quem non antè Spiritus Sāctus ſanctificauerit, atque purgauerit. Denique ad Mariam illam Beatā Virginem dicebatur: Spiritus Sanctus ſuperueniet in te; vtique ad ſanctificandum, & purgandum eam. Hæc ille.* Auguſtinus vero non libro 10. contra Maximum, vt ipſi dicunt, ſed lib. 3. cap. 21. tom. 6. fol. 162. col. 4. ſic inquit: *Quid potuiſti dicere, ideò dictum eſſe, quia in nemine habitat Deus, quem non ante Spiritus Sanctus ſanctificauerit, atque purgauerit, quaſi templū Deo habitaturo non ſibi ſanctificet, & purget Spiritus Sanctus, cum Apoſtolus, &c.* Hæc Auguſtinus, & nihil ampliùs. Vbi ergo, Patres eſt illa virſima clauſula: *Denique ad Mariam, &c.* O fictio excogitata ex proprio marte, vt macularent Dominam, ac Reginam puriſsimam Angelorum! Quando in Auguſtino, non ſolùm in toto illo capite 21. ſed nec in toto libro eſt, nec reperitur. Et quid hæc auctoritas cum peccato originali Mariæ? ſi hoc debeat vociferari, alii iudicent: at ſilentium meum auribus percipiat Lector, & intelligat clamorem meum.

Trigeſima ſecunda auctoritas eſt hæc: Sāctus Auguſtinus lib. 2 cōtra Iulianum ſic dicit (Canis perperam citat libr. 53. contra Iulianum cap. 9.) *Omnes homines illorum primorum parentum peccato naſcuntur obnoxij, hoc enim, qui negat, fidei Chriſtianæ fundamenta ſubuertere conatur, vna eſt enim omnium Catholicorum fides, qui per vnum hominem peccatum intraſſe in mundum vno corde credunt, vno ore fatentur, & noſtras nouitias præſumptiones Catholica antiquitate ſubuertunt; habens enim contra te non ſolùm Occidentis, verumetiam, & Oriētis Epiſcopos, qui vno omnes eodem modo credunt; per vnum hominem peccatum intraſſe in mundum, in quo omnes peccauerunt, qui modus hic eſt, vt peccato illius hominis primi, omnes homines naſci credantur obnoxij. Hæc ille.* Auguſtinus verò non 2. lib. nec 53. nec cap. 9. ſed lib. 1. in principio cap. 2. tom. 7. fol. 202. col. 2. litt. K. ſic inquit: *Iſta vertitur quæſtio, quòd ego dico nuptias eſſe laudandas, vt nullo modo ad earum culpam, vituperationemque pertineat, quod omnes homines primorum illorum hominū peccato naſcantur obnoxij: hoc enim qui negat, ipſa Chriſtianæ fidei ſubuertere fundamenta conatur. Hinc quippè factum eſt, vt de nuptijs, & concupiſcentia librum ſcriberem, nuptiarum, ſcilicèt, bonum diſcernens à malo, vndè trahitur originale peccatum.* Et poſtea inquit: *Tu autem dicis, nuptias ſine dubitatione damnari, niſi quod ex eis naſcitur, ab omni ſit liberum obligatione peccati, &c.* Et poſt 90. lineas cap. 3. proſequitur Auguſtinus: *Vna eſt enim omnium Catholica fides, qui per vnum hominem peccatum intraſſe in mundum, in quo omnes peccauerunt vno corde credunt, vno ore fatentur, & veſtras nouitias præſumptiones Catholica antiquitate ſubuertunt.* Hæc ſunt, quæ Auguſtinus habet ibi; alia verba deſumpſerunt ex cap. 5. circa finem, fol. 204. col. 4. litt. K. vbi Auguſtinus ſic: *Tu autem habes in conſpectu, non ſolùm Occidentis, verum etiam Orientis Epiſcopos; nam qui nobis deeſſe videbantur, plures Orientis inuenimus. Omnes vno eodemque modo credunt, per vnum hominem peccatum intraſſe in mundum, & per peccatum, mortem, & ita in omnes homines pertranſiſſe, in quo omnes peccauerunt. Qui modus hic eſt? Vt peccato illius primi vnius homines omnes naſci credantur obnoxij? &c.* Ergo ex tribus locis diuerſis deſumpta eſt hæc auctoritas, vitiando ipſam in triginta, & ampliùs partibus? At circa ſenſum vide ſequentem, quia in parte coincidit cum iſta.

Trigeſimatertia auctoritas ſic adducitur à Bandello cap. 15. fol. 20. Idem tenet Innocentius Epiſcopus, qui floruit anno Domini 397. tempore Archadii, & quatuordecim alii Epiſcopi, Doctores litteratiſsimi, qui damnarūt Pelagium, vt recitat Auguſtinus in 1. contra Iulianum. Poſtquam igitur Auguſtinus enumerauit, & adduxit ſingula dicta prædictorum Sanctorum illuſtrium, ſtatim ſubiungit in 1. & 2. contra Iulianum: *Vna eſt omnium Catholicorum firma fides, qui per vnum hominem peccatum intraſſe in mundū, in quo omnes peccauerunt vno corde credunt, vno ore fatentur. Et veſtras nouitias præſumptiones Catholica antiquitate ſubuertunt. Propter quam Catholicam veritatem Sancti, ac Beatiſsimi in diuinorum eloquiorum, pertractatione clariſsimi Sacerdotes Hyrenæus, Cyprianus, Rethicius, Olympus, Hylarius, Ambroſius, Gregorius, Innocentius, Ioannes, Baſilius, quibus, velis, nolis, addo Hieronymū Presbyterum, vt eos obmittam, qui nondum dormierunt, aduerſus vos proferunt de omnium hominum peccato originali obnoxia ſucceſsione ſententiam. Vndè nemo excipitur niſi ſolus ille, quē ſine lege peccati Virgo concepit. Hæc ille.* Huſque Aduerſarii ex Auguſtino. Verba autem primæ clauſulæ deſumpſerunt ex lib. 1. contra Pelagium cap. 2. circa medium, vt poſita manent auctoritate antecedenti. Ad finem verò lib. 2. cap. 10. loquendo de peccato originali inquit: *Non eſt hoc malum nuptiarum, ſed primorum hominum peccatum in poſteros propagatione traiectum. Etiā huius mali reatus Baptiſmi ſanctificatione remittitur. Deus autem iuſtus, ſi tanta paruulis mala, quāta nunc dicere nō ſufficio, nihil peccati trahentibus irrogaret, magis appareret iniuſtus. Iuſtitiæ verò perfecta capacitas hominis non negatur, quia nec vitio-*

rum

rum omnium plenißima sanitas sub omnipotenti Medico desperatur. Propter quam Catholicā veritatem Sancti, ac Beati, & in diuinorum eloquiorum pertractatione clarißimi Sacerdotes Hyrenæus, Cyprianus, Rethicius, Olympus, Hilarius, Ambrosius, Gregorius, Innocentius, Ioannes, Basilius, quibus addo Presbyterum, velis, nolis, Hieronymum, vt omittam eos, qui nondum dormierunt, aduersus vos proferunt de omnium hominum peccato originali obnoxia succeßione sententiam. Vnde nemo eruit, nisi quem sine lege peccati, repugnante legi mentis, Virgo concepit. Quid est quod exultas &c. Ex his patet, quòd auctoritatem antecedētem desumpserunt Aduersarii ex primo libro contra Pelagium, sed ex tribus distinctis locis; hanc autem ex principio primi libri, & ex fine secundi: notabilis equidem auctoritatum farrago! Deindè falsum est, quod dicunt de quatuordecim Episcopis; nam hic enumerat solùm Augustinus vndecim, nisi dicant, quod loquuntur de illis quatuordecim Episcopis Græcis, de quibus Augustinus in 1. libro cap. 5. vbi dicit: *Habemus alios Orientales Episcopos quatuordecim, Eulogium, Ioannem, &c.* Et si ita est, iam auctoritas ista est etiam fabricata ex tribus locis inter se valdè distantibus. Quomodo ergo hæc sunt componenda, aut vernicanda, vbi tot adsunt chimeræ? Sed illis relictis ex omnibus auctoritatibus hucusque adductis ex S. Augustino, solū huius vltima clausula alicuius extitisset momēti, ad probandum suum propositum assumptū, si standum esset verbis Aduersariorum. Sed nota, quòd ipsi cauillosè, satis vitiarunt illa duo verba essentialia, scilicèt, *eruit*, & loco eius apposuerant, *excipitur*, & prætermiserunt illud, *repugnante legi mentis*, quibus sensum, & mentem Augustini enormiter adulterarunt. Contendebat enim S. Augustinus contra Pelagium negantem peccatum originale in paruulis, & per consequens affirmantē Baptismum, seu regenerationem per Christum non esse necessariam, Augustinus contradicebat affirmando. (catholicè, ac verè) Tum quòd omnes homines obnoxia successione contrahebant originale peccatum, à quo *nemo eruit*, nec liberat, nec liberare poterat, nisi ille quem Virgo concepit; quia omnes alii obnoxia successione tenebantur, sub illa sententia peccati originalis; quia omnes concepti erant sub lege peccati, repugnante legi mentis: *vndè nemo eruit*, nec eruere poterat, nisi solus ille, *quem sine lege peccati, repugnante legi mentis, Virgo concepit.* Breuissimè, ac clarissimè, o Lector! Augustinus dicit: à peccato originali *nemo eruit*, nisi solus Christus; Aduersarii verò sic: à peccato originali *nemo excipitur*, nisi solus Christus. Vide ergo, vtrum istę propositiones inter se cohæreant? Ex hac ergo, & antecedenti auctoritate, solùm possunt deducere Aduersarii, quòd S. Augustinus probat contra Pelagium, & affirmat, hanc propositionem vniuersalem esse Catholicam, & veram: omnes homines peccato nascuntur obnoxii, id est, obligati, siue omnes homines obnoxia successione habent peccatum originale. Ex hac vniuersali Augustini solùm possunt deducere Aduersarii, quod ex illa D. Pauli: omnes in Adam peccauerunt. Et hanc non legitima illatione, quia aliud est esse obnoxium peccato, seu obligatum, aliud peccare.

Sed quia Aduersarii ex libris Augustini contra Iulianum hinc indè colligentes verba, varias composuerunt auctoritates contra immaculatam Virginis Cōceptionem, vt supra vidimus, & similiter hos vndecim Sanctos Patres, hic contra Pelagium ab Augustino adductos, ipsi etiam contra eandem Conceptionē adducunt, vt infra suis locis videbimus; imo passim insinuant, atque etiam expressè affirmant, nos in hac materia tenuisse Pelagii errorem, & ipsius hæresim, vt infra num. 39. videbimus. Et Anonymus via 3. part. 2. Auctor. 18. & 19. & 20. ex primo libro contra Iulianum adducit alias auctoritates, & sparsim in toto suo opere de veritate Conceptionis non paucas, & omnes vitiatas, & adulteratas, quas sigillatim ventilare nimis esset tœdiosum: Ideo operepretium erit, hic ex ipso Augustini libro breuiter proponere errorem Pelagii, contra quem Sancti illi Patres in Augustino, & per Augustinum dimicabant. Pelagius ergo absolutè negabat, esse peccatū, culpam, seu maculam aliquam in paruulis; quia nulla, dicebat, est causa talis peccati, nec potest esse principium illius maculæ: non Deus, non natura, non parentes, non nuptiæ, non ipsimet infantes, &c. Augustinus vero constanter, ac catholicè affirmabat, esse peccatum originale in paruulis, non ab assignatis causis, seu principiis, sed ab origine vitiato in primo homine, & sic in vltimo certamine lib. 2. de Nuptiis cap. 27. in Epilogo fol. 212. littera H. inquit: *Quid ergo à nobis quærit iste, qui non vult ab Apostolo audire, per quod peccatum inueniatur in paruulo: vtrum per voluntatem, an per nuptias, an per parentes? Ille audiat, per quid: Per vnius delictum, &c.* Hoc meliùs, & expressiùs declarant ipsa Augustini verba, eodem libr. 2. contra Iulianum cap. 9. in principio, sic breuiter controuersiæ scopum proponentis: *Sed iam quid egerimus per totum istum librum, in summam, sicut possumus, breuiter colligamus. Proposuimus hic auctoritatis molem Sanctorū, qui Episcopi ante nos, non solùm sermone cum hic viuerent, verum etiam scriptis, quæ posteritati relinquerent, fidem Catholicam strenuè defenderunt, vt vestra argumenta confringerent, quibus dicitis: Si Deus homines creat, non possunt*

sunt cum aliquo malo nasci. Si nuptiæ bonum sunt, nihil ex eis oritur mali. Si in Baptismate peccata omnia remittuntur, non possunt nati de renatis trahere originale peccatum. Si iustus est Deus, non potest in filijs parentum damnare peccata, cum ipsis parentibus dimittat & propria. Si perfectæ iustitiæ capax est humana natura, habere non potest vitia naturalia. Contra hæc Pelagii verba immediatè sic respondet Augustinus: *Ad hæc nos dicimus, & Deum esse hominum creatorē, hoc est, animæ, & corporis, & bonum esse nuptias, & per Baptisma Christi, omnia peccata dimitti, & iustum esse Deum, & perfectæ iustitiæ capacem humanam esse naturam, & tamen cum hæc omnia vera sint, obnoxios nasci homines origini vitiatæ, quæ trahitur ex homine primo, & ideò ire in damnationem, nisi renascantur in Christo.* En tota Augustini, & Pelagii controuersia ad summam redacta ab ipsomet Augustino. Accipite aliud testimonium ex ipso Augustino in Hypognosticon aduersus Pelagianos, & Celestianos existente eodem tom. 7. vbi in principio recapitulans blasphemias Pelagianorum, refert has quinque, dicens: *Adā, inquiunt, siuè peccasset, siuè non peccasset; moriturum fuisse. Tamē peccatum eius neminem, nisi solùm nocuit ipsum. Posse hominem per liberum arbitrium, tanquam per se sibi sufficientem, implere quod velit, vel etiam meritis operū à Deo gratiam vnicuique dare. Libidinem naturale esse bonum, nec in ea esse quod pudeat. Et paruulos baptizatorum filios non trahere originale peccatum, neque perituros à vita æterna, si sine Sacramento Baptismi ex hac vita migrauerint.* Et continuò exclamat Augustinus: *O malū dogma, quod pacis inimicus inuenit! O dogma, per quod scinditur matris vnitas Ecclesiæ, &c.* Contra hæc, scilicèt, dogmata dimicabat Augustinus, vbicumque loquitur contra Pelagianos, & Iulianum, affirmando, quoad vltimam Blasphemiā, peccatum originale esse in paruulis à primo parente deriuatum, hoc rationibus suis, & auctoritatibus nitebatur alienis Sanctus Doctor stabilire contra Hæreticum. Vide de hoc latiùs, in libro S. Augustini, contra secundam Iuliani responsionem reperto ad annum 1617. & typis mandato à R.P. Michaele Paludano, Augustiniano Louanii 1642. in 4. vtilè quidem ad intelligendum S. Augustini Pelagianorumque sententiam, circa controuersias de statu puræ naturæ, peccato originali, efficacia gratiæ, &c. Vide etiam Claudium Menardum, Andegauēsem, ad libros Augustini contra Iulianum ad finem tom. 3. eiusdem Augustini nouissimæ impressionis; ac R.P. Matthiam Hauzeur, in Anatomia totius Augustinianæ doctrinæ, Leodii impress. in duobus tomis, ann. 1643. tom. 1. à fol. 894. stante ergo recta intentione, ac genuina intelligentia, finis intentionis, ac verborum Augustini, nihil inueniès in illis sex libris contra præsentem controuersiam præseruationis Virginis, nisi vniuersalem illam; omnes in Adā peccauerunt, & egent gratia Dei. At nos concedimus illam vniuersalem, & solùm inquirimus de priuilegio, & exemptione. Concedimus cum Augustino, & fatemur cum reliquis Sā̄ctis ab ipso adductis esse peccatum originale in paruulis contractum à primo parente Adamo. Et hoc supposito, inquirimus, an Virgo Maria illud contraxerit, nec nè ex speciali gratia: ergo verba Augustini à vobis desumpta ex hoc libro, sicut & alia Sanctorum, quorum auctoritates hic refert Augustinus, sunt extra rem, & propositum assumptum.

Sed miror, quomodo inter tot, tantasque auctoritates ab Aduersariis adductas ex libris cōtra Iulianum, non legerint illam existentem lib. 5. cap. 9. fol. 135. colum. 4. littera K. vbi sic inquit: *Illud sanè magnum, verumque dixisti cum posuisses testimoniū Apostoli Petri dicentis: Qui peccatum non fecit. Notandum esse, quòd iudicauerit Apostolus sufficere, ad ostendendum in Christo nullum fuisse peccatum, quia dixit nullum eum fecisse peccatum, vt doceret, inquis, quia qui non fecit, habere non potuit, omninò verissimum est. Profectò enim peccatum etiam maior fecisset, si paruulus habuisset; nam propterea nullus est hominum, præter ipsum, qui peccatum non fecerit, grādioris ætatis accessu: quia nullus est hominū præter ipsum, qui peccatū non habuerit, infantilis ætatis exortu, &c.* Ecce in quo simul conueniebant Augustinus, & Iulianus, catholicus, & hæreticus circa peccatū, scilicèt, qui habuit, fecit, qui fecit, habuit: qui habuit originale, fecit actuale, qui fecit actuale, habuit originale: *quia qui non fecit, habere nō potuit*: ergo si Maria non fecit, habere non potuit. Si sufficiens est *ad ostendendum in Christo nullum fuisse peccatum, quia dixit, eum nullum fecisse peccatum*: Cum Virgo Maria nullum fecerit, vt tenemus de fide: ergo nec habuit. Clamant Aduersarii, quòd in illis verbis eiusdem Augustini, in lib. de Natur. & Grat. scripto etiam contra Pelagianos: *Cùm de peccatis agitur, nullam de Maria volo habere quæstionem, &c.* loquitur de actualibus, quòd quidem falsum est, quia loquitur etiam de originali, & de omnibus absolutè, & simpliciter; ideo dixit de plurali: *cum de peccatis*. Sed dato quòd loquatur de actualibus factis, per propositam Augustini regulam, etiam eximitur ab originali. Hoc incidenter notaui propter illud, *nullus est hominum præter ipsum, qui peccatum non fecerit grandioris ætatis accessu*. Si ab hac expressa vniuersali Augustini excipiunt omnes Catholici cū Ecclesia Mariam: cur non & excipienda erit ab alia quacumque vniuersali (cum de peccatis agitur) existente in Augustino?

Tri-

Trigesimaquarta auctoritas: Item Augustinus super Psal. 7. (alii veriùs super Psalm. 70.) *Filius*, inquit, *Dei, fratres, & filius hominis, vt nos efficeremur filij Dei, caro factus est ex Maria Virgine. Vndè Maria Virgo? Ex Adam: ergo ex isto primo captiuo Beata Virgo, & caro in Christo de massa captiuitatis accepta fuit. Hæc ille.* Augustinus verò Psalm. 7. Serm. 2. propè finem tom. 8. fol. 269. sic inquit: *Factus ille quod tu, filius hominis; vt nos efficeremur Filij Dei, caro factus. Vndè caro? Ex Maria Virgine. Vndè Maria Virgo? Ex Adam: ergo ex illo primo captiuo, & caro in Christo de massa captiuitatis. Vt quid hoc? Ad exemplum, suscepit à te in quo moreretur pro te, suscepit à te, quod offerret pro te.* Nota, ò Lector! quot, quantæque sint adulterationes in tribus lineis. Primò, initium est additum, & vitiatum, vt de se patet. Secundo, vbi Augustinus solùm habet: *caro factus*, ipsi addiderunt: *ex Maria Virgine*, quia licèt hoc sit de fide, hic additũ est, vt inde initiũ sumeret sua non recta intentio. Tertio, vbi Augustinus interrogat: *Vndè caro?* ipsi apposuerunt: *Vndè Maria Virgo?* Quo totum vitiarunt textũ, quoad litterã, & quoad sensum: quoad litteram iam patet, quoad sensum cõstat; quia ibi loquitur Augustinus de carne Christi, ideò dixit. *Vndè Caro?* Id est, Christi, sed ipsi: *Vndè Maria?* Quartò, eadem intentione videntes, quod Augustinus pari modo loquebatur de carne Christi, ac de Maria (quia hoc ipsis ad rem non erat) vitiarunt graduationem Augustini: *Vndè caro? Ex Maria Virgine. Vndè Maria Virgo? Ex Adam.* Quintò, vbi Augustinus: *Ergo ex illo primo captiuo, & caro in Christo*, absque eo quod nominarent Virginem Mariam, ipsi transcripsiserunt sic: *Ergo ex illo primo captiuo Beata Virgo, & caro in Christo.* Sextò, addiderunt illud: *accepta fuit*, vt sic in Mariam ponerent primò illam massam captiuitatis. Septimò, prætermiserunt vltima verba, à quibus pẽdet tota auctoritatis intelligentia, non ergo pro ipsis debet esse auctoritas, vbi septem adulterationes apprehenderunt verbum vnũ? Quoad sensum, ibi solùm intendit probare Augustinus, quòd Filius Dei factus est filius hominis, vt homines fierent Filii Dei, atque demonstrat, quomodo factus fuerit filius hominis: quia scilicèt, Christus assumpsit carnem ex Maria, quæ quidem fuit filia Adami, &c.

Trigesimaquinta auctoritas potest componi ex pluribus; nam Soncinas citat pro sua sententia S. Augustinum libro 10. suarum Confessionum; sed nullam adducit auctoritatem. S. Antoninus citat eundem in libro de Perfectione iustitiæ. Bandellus autem dicit: *Hic etiam Doctor præclarissimus tenet in quinquaginta septem locis suæ doctrinæ, solùm Christum fuisse sine peccato, & omnes homines, excepto Christo, aliquod habuisse peccatum, sicut annotauit in alio libello. Ex quibus clarè patet, quòd Doctor iste perspicuus, tenuit B. Virginem originale contraxisse peccatum, &c.* Sed in libro 10. Confessionum, qui extat tom. 1. & incipit: *Cognoscam te cognitor*, & habet capita 43. nec minimum inuenio verbum, pro hac materia notatione saltem dignum, aut ad materiam Conceptionis, vel peccati originalis, directè, vel indirectè pertinens. In libro de Perfectione Iustitiæ, qui est contra Celestium, & extat tom. 7. & incipit: *Sanctis Fratribus*, multa extant de peccato, sed nihil inuenio, quod saltẽ a limine contradicat Immaculatæ Conceptioni Mariæ. Quod dicit Bandellus de quinquaginta septem locis, vbi Augustinus affirmat; omnes homines, excepto Christo, aliquod habuisse peccatum, à se notatis in priori libello, falsum est, quia in tali libello, id est, Anonymo, solùm adducit, quæ supra memorata manent in auctoritatibus examinatis. Quid est hoc? nemo vos seducat, videte veritatem, palpate tenebras, & mendacia, quia hæc in Augustino patrata, non sunt phantasma, sed veritates demonstratæ, quæ videntur ossa, & carnem habere.

BARTHOLOMAEVS De Bononia, Ordinis Prædicatorum, in Postilla super Lucam. *Ita Band. cap. 23. Dez. fol. 42. Petr. de Vincent. & Grysald.*

VERITAS 35.

INTER Scriptores Ordinis Prædicatorum, fuit quidam Bartholomæus, ex ciuitate Bononiensi, quem Antonius Bumaldus in sua Bibliotheca, vocat Bartholomeũ Biscia: Antonius vero Senẽsis; Bartholomæũ paruum. Sed adeo ipse paruæ, ac obliuiæ memoriæ, apud alios Nomẽclatores Ecclesiasticos, est vt nullus de ipso, vel minimam faciat mentionem. Dicunt similiter, Bumaldus, & Senensis, quòd hic scripsit super Matthæum, & Lucam, quasdam Postillas, sed opus hoc nunquam fuit typis mandatum; Imò Doctores cõficientes Cathalogum scribentium super Lucam, & Matthæum, vt Angelus Rocca, Posseuinus, & Iustinianus, nec de Bartholomæo Bononiensi, nec de eius Postilla mentionem faciunt: Leand. Alber. primus Dominicanorum Nomenclator lib. 3. ad finem mentionem facit de hoc Bartholomæo, sed nihil dicit de scriptis. Quando autem prædictus Bartholomæus vixerit, etiam est in certum; nam nullus assignat annum quo floruerit, vt saltim ex tempore aliquam desumeremus notitiam. Nam

Ioan.

Ioan. Michael Pius, part. 2. lib. 1. colum. 108. Inter Scriptores adducit quendam Bartholomæum Paruum de Bolonia, qui floruit ad ann. 1298. & infra fol. 139. ad annum 1315. adducit alium scriptorem Bartholomæum Paruum de Bononia, & dicit ibidem illum esse diuersum ab altero Bartholomæo Paruo de Bononia, qui vixerat ad ann. 1303. ecce iam habemus in Ordine Prædicatorum tres Bartholomæos Paruos de Bolonia, quibus adde quartum, quia statim infra adducit alterum Bartholomæum de Bononia, etiam Paruum ex Seraphino Razzi, & insuper adde quintum, scilicet, Antonium Paruũ de Bolonia, de quo agit ipsemet Pius, part. 2. lib. 2. colum. 226 ad annum 1402. O Bononia magna Italiæ ciuitas, & quantos Paruos habuisti in sola Religione Prædicatorum! Vt ergo non rideat mundus, ex tanta paruitate dicamus, solùm fuisse vnum, vt condescendamus pietati. Et hic fortè fuit ex contemporaneis Bandelli, & de illis seminatoribus, qui in Prouincia Lombardiæ exibant manè, & vesperè seminare semen suum. Igitur Auctor iste ex hac parte est, quasi non fuisset. Insuper existimo hunc esse saltim multiplicatum cum posito suprà num. 27. nam Senensis, de illo sic inquit: *Antonius de Bononia, cognomento Paruus, &c.* Et de hoc sic: *Bartholomæus cognomẽtò Paruus, Bonòniensis, &c.* Cùm ergo ambo fuerint Parui, Bononiensés, & Ordinis Predicatorũ, videtur multiplicatio exorta à genio Bandelli; eo maximè, quia ille citatur in Serm. Natiuitatis, cuius Euangelium est S. Lucæ, & hic in Postilla eiusdem. Aduersarii enim Sermones vocant Postillas communiter, & in rei veritate, omnes Sermones antiquorum sunt quædam Postillæ Euangeliorum.

Aduersarii de hoc suo Bartholomæo nullam adducunt auctoritatem, sed solum cotam, seu indicationem, dicentes: *Idem tenet Magister Bartholomæus de Bononia, in Postilla super Lucam,* & nihil ampliùs. Vndè existimandum est, quòd Aduersarii non viderunt Postillam Bartholomæi, vel quòd verba ipsius non probabant eorum intentum; nam si aliquid diceret, licèt parui esset momenti, illud non prætermitterent; nam Bandelus primus, qui hunc adduxit ad theatrum cum leuissimo; imò nullo fundamento finxit auctoritates, sed quidquid sit de supradictis, Bartholomæus fuit ex Ordine Prædicatorum, & sic testis suspectus, eius opera non inueniuntur, nec de illo auctoritatem adducunt, & sic vt arista sicca congreget in locum vnum, cum aliis; quia apparet arida, sicut etiam suprapositus Antonius de Bononia, & duo Angeli de Bononia, de quibus num. 17. & 18. & 27.

BARTHOLOMAEVS Brixiensis, Canonista, in Apparatu suo cap. Pronuntiãdum, de Consecrat. in 3. *Turrecrem. part. 6. cap. 36. fol. 125. à tergo, Anonym. Auctore 179. Bandel. cap. 19. Deza fol. 29. Vincent. & Paul. Grysald.*

VERITAS 36.

AVCTOR Hic notus est inter Canonistas, de quo mentionem faciunt bibliotheca vtriusque iuris, fol. 21. Ioan. Baptista Ziletus, sæpè Ioan. Fichardus in vitis recentiorum Iurisconsultorũ, Valentinus Forsterius, fol. 627. & Gesnerus, fol. 102. sic inquit: *Bartholomæus Brixiensis reformauit textum Decreti, post Ioannem Theutonicum, suppleto defectu, vbi correctio necessaria videbatur, &c.* Floruit tempore Gregorii IX. Hic Brixiensis edidit Apparatum Iuris Canonici, & incipit: *Ad immitationem maiorum*, extatque manusc. in Escoriali VII. fol. 2. Ac etiã aliud opus de eodem assumpto, quod incipit: *Quoniam suffragrantibus antiquorum laboribus, &c.* & extat manusc. in Biblioth. S. Ecclesiæ Toletanæ, in fol. & continet quasdam additiones ad Decreti Glossas, vt videre est in omnibus impressionibus Iuris Canonici, in quibus in principio, ac margine extant hæc verba: *Glossas Ioannis suppleuit in multis Bartholomæus Brixiensis.* Balthasar Pachecus in Exortatione ad studium Iuris Canonici, fol. 54. ex S. Antonino, hæc dicit: *Quantũ ad Glossam, quæ ipsi Decretorum textui inserta est, notat S. Antoninus, quòd primus Glossator eius, seu commentator fuit Hugo, seu Hugutio; secũdus qui glossauit fuit Ioannes Theuthonicus, & ita est Glossa communis in textu, &c.* *Insuper dicit, quòd Bartholomæus Brixiensis addidit quædam ad prædictas Glossas, quæ corrigunt opinionẽ Ioannis, vel meliùs declarant, & interdum solutiones interposuit, quæ prætermissæ fuerant à Ioanne.* Hoc ipsum meliùs, ac clariùs cõstat ex verbis ipsius Bartholomæi Brixiensis, in principio sui Apparatus, quæ sic se habent: *Quoniam nouis superuenientibus causis, nouis est remedijs curandum: idcircò ego Bartholomæus Brixiensis, confidens de magnificentia Creatoris, Apparatum Decretorum duxi in meliùs reformandũ, non detrahendo aliquid, nec attribuendo mihi Glossas, quas non feci, sed supplendo defectum solummodo, vbi correctio necessaria videbatur, vel propter substractionem Decretaliũ, & diminutionem earundẽ, vel propter iura, quæ supernenerunt de nouo, interdum etiam solutiones interposui, quæ prætermissæ fuerant à Ioanne.* Ex his, & aliis breuitatis causa prætermissis, patet, quod

quòd Glossæ præcipuæ Iuris Canonici fuerunt Hugonis, vel Hugutii, aliæ verò Ioannis Theutonici: Nam Bartholomæus Brixiensis nullam Glossam edidit, sed iam positas correxit, & emendauit, ipsas illustrando aliquibus solutionibus, & additionibus: & hæc de Auctore, & opere.

Postquam ergo Turrecremata in capite de Canonistis adduxerat Ioannem Theutonicum in capite Pronuntiandum, sic prosequitur: *Itē, ad idem est Bartholomæus Brixiensis, in Apparatu, in capite Pronuntiandum, de Cōsecratione distin. 3. qui eadem verba ponit, quæ de Ioanne proximè posita sunt.* Hæc, & nihil ampliùs Turrecremata, in quibus solum affirmat, quod Brixiensis de materia Conceptionis tantū dixerat, quod allás scripserat Ioannes Theutonicus, & ideo nullam auctoritatem de nouo adducit. At Bandellus, & Vincentia, his non contenti, ne tantus miles absque armis pugnaret, more suo finxerunt quādam auctoritatem pro Bartholomæo Brixiensi, sic dicentes: Idem tenet Bartholomæus Brixiensis super eodē capitulo, sic dicens: *Festum Conceptionis B. Virginis celebrandum non est, quia fuit in originali peccato concepta. Hæc ille.* Et hæc sunt Bandelli, & Vincētiæ verba. Sed scias, Lector quod Turrecremata errauit prudenter, nullam assignando auctoritatem, sed Bandellus, & Vincentia impudenter fingentes auctoritatem. Nam in præallegato capite Pronuntiandum, solùm est quędam Glossa, quæ agit de festo Conceptionis, quæ est Ioannis Theutonici: vt Turrecremata dixit, non Bartholomæi Brixiensis, vt Bandellus, & Vincentia finxerunt, de qua nos infrà, num. 193. vide ibi. Vndè prorsus alienum est ab omni veritate, quòd Brixiensis in prællegato capite, Pronuntiandū, nec in alio sui Apparatus loco, vel minimum verbum habeat contra Virginis Conceptionem, aut eius festiuitatem. Bartholomæus enim in illo cap. Pronuntiandum, habet solùm sequentē Glossam: *Hic ponitur tertia distinctio, in qua ostendit Gratianus, quæ festiuitates sunt celebrandæ: interserit etiā de generalibus ieiunijs. In hoc ergo cap. enumerantur, quæ festiuitates sunt per circulum anni celebrandæ. Additur etiam, quòd ieiunium, ex quo est ab Ecclesia inditū, debet ab omnibus obseruari. Et quo tempore debeant solemniter pœnitentes reconciliari,* Et nihil ampliùs. Et sic quæ dicunt de hoc Auctore, & eius auctoritate, falsa sunt, & ficta, & insuper auctoritas ista est adulterata in principaliori verbo. Attendite ergo, fratres, à falsis prophetis, qui veniūt ad vos. Nec solùm iste Bartholomæus Brixiensis est falsò citatus, sed etiam mendaciter adductus: tenet enim nostram sentētiam, teste Bernardino de Busto in Mariali part. 1. Serm. 3. de Concept. ad finem fol. 41. vbi sic inquit: *Vnde Bartholomæus, Episcopus Brixiensis, in suo Repertorio part. 2. in verbo: Festum: dicit, quod Ecclesia facit solemne festum in die Conceptionis Beatæ Virginis, & quòd ipse in tali die celebrauit solemniter in capella Summi Pontificis, in præsentia eius, & Cardinalium, & aliorum Prælatorum, &c.* Cùm ergo iste vixerit ab ann. 1227. vsque 1281. videte, quàm antiqua fuerit festiuitas Conceptionis in Ecclesia Romana. Non ergo incipit, vt vos communiter dicitis, à Sixto IV. sed anteà per duo sæcula, & cognoscite, quo fundamento, ac veritate adduxeritis pro vestra opione Bartholomæum Brixiensem?

BARTHOLOMAEVS De Pisis, Ordinis Minorum in Serm. Facta sunt Encœnia. *Ita Turrecremata part. 6. cap. 32. fol. 123. Anonym. Auctor. 128. Bandel. cap. 24. Deza fol. 46. à tergo, Barelete.*

VERITAS 37.

HVIVS Notissimi Doctoris, ob varia, & erudita eius opera, auctoritatē sic adducit Turrecremata: Item ad idē est eiusdem Ordinis P. M. Bartholomæus de Pisis, in Quadragesimali suo, in Euāgelio illo: Facta sunt Encœnia Ierosolymis, Ioannis 4. vbi quærens, an ipso facto, quod aliquis sanctificatur, reddatur impeccabilis, & posita quadruplici differentia sanctificationis, dicit sic: *Quarto modo sanctificatur aliquis sanctificatione, qua datur facultas per remotionem fomitis, siuè superationem vitandi, tàm veniale, quàm mortale. Et isto modo sanctificata fuit gloriosa mater Christi in vtero.* Et ponit consequenter, quòd impossibilitatem peccandi consecuta est in secunda sanctificatione, quæ fuit in Incarnatione filii Dei, adducens Alexandrum de Ales in 3. Hæc sunt verba Turrecrematæ: Bandellus verò sic adducit prædictam auctoritatem. Idem tenet Magister Bartholomæus de Pisis, eiusdem Ordinis Minorum in Sermone, Facta sunt Encœnia, sic dicens: *Beata Virgo Maria fuit in vtero matris sanctificata, per quam fuit peccatum ab ea remotum, & fomes ligatus, & data fuit ei facultas euitandi tàm peccatum veniale, quàm mortale, vt dicit Alexander de Ales.* Vide ergo, ò Lector! & cōsidera, quantum distet auctoritas hæc à præcedenti præcipuè in illud, *sanctificata, per quam fit peccatum ab ea remotum.*

Attende veritati, ò Lector! Bartholomæus de Pisis scripsit Quadragesimale de contemptu mundi, siuè de triplici mundo, Sensibili, Mycrocosmo, & Architypo elaboratum ab Auctore, anno Domini 1398. & excussum Mediolani per Vldericum Scizenzeler anno 1498. in 4.

in 4. in quo Feria quarta Dominicæ Passionis Sermo in ordine 40. incipit: Facta sunt Encœnia in Ierosolymis, Ioannis 10. &c. in quo agit de bono, quod consequitur homo ex mundi contemptu; finis autem Sermonis est: *Vt pater esset in eo, & ipse in patre perpetuò. Amen.* Sed in prædicto Sermone, lecto, & reuiso ter, & quater, auctoritas à Turrecremata, & Bandello adducta non extat; imò nec vnum solum verbum ex supra positis. Vndè constat quod vnus, & alter fuerunt falsarii, aut tenentur demonstrare aliud quadragesimale, & Sermonem: *facta sunt Encœnia.* Reuoluimus semel, & iterum ferè totum librum, existimātes, quòd fortè in alio Sermone essent prællegata verba, quæ inuenire non potuimus, quin potiùs Sermone 37. cuius titulus est, de Dominica de Passione post prandium, de illo bono, quod consequitur homo ex mundi contemptu, & incipit: *Quis ex vobis arguet me de peccato,* sic inquit circa principiū: *Primo veram innocentiam concedendo: homo enim, vt dicit Apostolus, cum natura sit filius iræ, Ephes. 2. & cum D. Joann. in Canonica cap. 1. Si dixerimus quod peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est, &c. Hinc est quod Deus præseruando hominem, ne contrahat peccatum, quod sibi inesse deberet, mirabilis esse dicitur, quia talem innocētiam tenet, & custodit; & hoc modo ponimus de B. Maria, quòd innocentiam habuit à peccato originali, à quo per infusionem gratiæ, in coniunctione animæ carni à Deo collatæ, præseruata fuit. Vndè quod natura non dabat in Virgine, Deus per gratiam suam effecit. Deus quosdam natos iam in vtero, & peccato originali infectos, ante egressum de vtero sanctificando innocentiam à peccato dat, & mirabilis etiam in talibus reperitur; quia eos præ aliis magnos facit, & sic dicit Scriptura, magnum fuisse Esaiam capit. 49. De ventre matris meæ recordatus est nominis mei. Sic Ieremiam capit. 1. quem Deus sanctificauit ante egressum de vulua. Sic & Ioannem Baptistam fecit magnum, vt Angelus patri prædixerat in vtero sanctificando, & replendo Spiritu Sancto, Lucæ 1. Et multos post ortum magnos fecit, à peccatis mortalibus præseruando.* Hæc sunt, quæ Pisanus habet in illo quadragesimali, & similia verba adducit Sermone 41. qui incipit: *Rogabat Iesum*, quæ breuitatis causa omitto, quia prællegata sufficiunt, vt videat Lector, qua veritate, ac fundamento adducunt Aduersarii Bartholomæum Pisanum, in quadragesimali cum in ipso expressis verbis sit pro nostra præseruatione.

At si volueris etiam colligere, qualis fuerit Pisani mens in omnibus suis operibus, circa materiam Conceptionis, lege eiusdem Mariale, siuè librum de Laudibus Beatæ Virginis Mariæ, impress. Venetiis 1590. in 4. in quo Tract. 7. sub hoc titulo: *Habitatio Dei viui anima scilicet, corpusque Mariæ nullo peccati contagio maculatur; sed in infusione ipsius animæ corpori sic gratia præuenit diuina, vt eius sacer Conceptus, ab originalis peccati macula, vt piè creditur, fuerit mirificè præseruatus.* Quod eruditè tractat, & latissimè probat à fol. 95. vsque 130. atque hanc Virginis præseruationem a peccato originali in aliis etiam operibus suis, adstruit. Turrecremata ergo, vel deceptus ab aliis, vel decipere volens alios, de Pisano hanc fabricauit chimeram, ac falsum protulit testimonium: & quatuor Anonymus, Bandellus, Deza, & Bareiete, sine vlla præmeditatione dixerunt: Amen.

BARTHOLOMAEVS De Pisis, Ordinis Prædicatorum in Summa Confessorum per ordinem Alphabeti posita, vocabulo Feriæ. *Turrecremat. part. 6. cap. 36. fol. 126. Anonym. via 3. Auct. 86. Band. cap. 19. Deza fol. 30. à tergo, Vincent. Gryf.*

VERITAS 38.

HIC Auctor, cuius proprium nomen fuit Bartholomæus de S. Concordio patria Pisanus, qui vixit ad an. 1320. edidit Summam, communiter vocatam Pisanam, seu Magistrutiam, de quo tanquā de celebri Scriptore, mentionem faciunt Nomēclatores Dominicani; sed Aduersarii in locis prællegatis non adducunt ipsum inter Auctores Dominicanos, sed inter Dominos Canonistas, neq; ibi exprimunt, quòd fuerit ex Ordine Prædicatorum, quare autem hoc fecerint: inuestigare non potui: An quia ignorarunt, ipsum esse Ordinis Prædicatorū? Sed hoc videtur impossibile. An vt occultata religione impinguarēt classem illam peritissimorum Doctorū in iure Canonico? Et hoc esse potuit. Sed qualiscumque fuerit causa, saltē error non excusatur, quia hic nō fuit Canonista, sed Theologus, nec Dominus, sed Frater Dominicanus.

Auctoritatē verò sic adducit Turrecremata inter Canonistas: Item ad idē est Bartholomeus de Pisis in Summa Cōfessorum per ordinē Alphabeti composita, qui in vocabulo Feriæ dicit sic: *De festo autē Conceptionis dicendum secundùm S. Thom. in 3. p. quæst. 27.* & nihil ampliùs. Bandellus inter Canonistas sic inquit: Idē tenet eiusdem Ordinis D. Bartholomæus de Pisis, in Summa sua cap. de Feriis: *Licet, inquit, Ecclesia Romana toleret consuetudinem aliquarū Ecclesiarum, festum Conceptionis B. Virginis celebrantium, non tamen propter hoc datur intelligi, quòd in sua Conceptione fuerit sancta. Sed quia ignoratur quo tempore fuerit sanctificata; ideò celebratur in die Conceptionis, potiùs festum*

stum sanctificationis eius, quam Conceptionis. Hæc ille. Ex hac auctoritate existimo, quòd Bandellus non vidit Summã Pisani, sed sumpta solùm notitia ex supra positis verbis Turrecrematæ citantis verba Sancti Thomæ in 3. part. quæst. 27. absque alio examine illa adscripsit Pisano, nesciens, & ignorans quis fuerit ille Pisanus, sed quia vidit ipsum adductum inter Canonistas, illum vocauit Dominum Canonistam. Confirmatur hoc ex ipsamet auctoritate adducta, quæ nec est iuxta litteram Sancti Thomæ, nec iuxta verba Pisani, & sic vtrunque vitiauit. Auctoritas Pisani ex primo originali impresso Mediolani, anno 1494 verbo Feriæ, litt. B. & Venetiis 1476. in 4 Regali, & in aliis tàm impressis, quàm manusc. (fuit enim communissimum opus) & incipit: *Quoniam vt ait Gregorius super Ezechielem, nullum omnipotenti Deo tale sacrificium, quale zelus animarum, &c.* sic se habet: *De festo Conceptionis Beatæ Mariæ Virginis dicendum, secundùm Thomam 3. part. quæst. 27. quòd licèt Romana Ecclesia ipsum non celebret, tolerat tamen consuetudinem aliquarum Ecclesiarum, illud festum celebrantium, vndè celebritas non est totaliter reprobanda, sed neque propter hoc quòd festum Conceptionis celebratur, datur intelligi, quòd in sua Conceptione fuerit sancta, sed quia quo tempore fuerit sanctificata, ignoratur, celebratur festum sanctificationis eius, potiùs quam Conceptionis, in die Conceptionis ipsius.* Hæc sunt secundùm veritatem Pisani verba. Vndè euidenter colligitur, quod Bandellus, Vincentia, & alii nullo modo viderunt Pisani Summã, sed iuxta verba S. Thomæ citata à Turrecremata, ipsi ex proprio cerebro aliam finxerunt Pisani auctoritatem, aliàs quomodo possent illam tam difformem transcribere à suo originali? Nam primò prætermiserunt illam totam clausulam: *De festo Conceptionis B. Mariæ Virginis dicendum secundùm Thomam in 3. part. quæst. 27.* Secundo, illud, *quod.* Tertio, vbi Pisanus: *tolerat tamen consuetudinem*, ipsi: *toleret consuetudinem.* Quarto, dereliquerunt illud: *ipsum non celebret.* Quinto, vbi Pisanus: *Romana Ecclesia*, ipsi: *Ecclesia Romana.* Sexto, vbi Pisanus: *illud festum celebrant illum*, ipsi: *festum Conceptionis B. Virginis celebrantium.* Septimo, omiserunt illam clausulam: *Vndè celebritas non est totaliter reprobanda.* Octauo, vbi Pisanus: *sed neque*, ipsi: *Non tamen.* Nono, prætermiserunt illud: *quòd festum Conceptionis celebratur.* Decimo, etiam dereliquerunt illud: *sed quia.* Vndecimo, etiã illud: *ignoratur.* Duodecimo, vbi Pisanus: *celebratur festum sanctificationis, potiùs quàm Conceptionis in die Conceptionis ipsius*, ipsi sic: *In die Conceptionis eius; potiùs festum sanctificationis eius, quàm Conceptionis.* Ergo tota auctoritas à primo vsque ad vltimum verbum, non solùm est vitiata, sed quasi ficta, & si finxerunt auctoritates ex propriis Auctoribus, quorum libri erant communissimi, quid agerent de alienis, & incognitis? Et hęc de auctoritate, quoad litteram.

De mente autem Pisani, & sensu verborum existimo, verè, & realiter, quod Pisanus nullo modo loquitur contra nostram opinionem. Imò confirmat, quòd sæpè dixi, & infrà euidẽtiùs patebit, scilicèt, omnes antiquos circa festum Conceptionis in æquiuocum laborasse, quod sic probo ex his etiam Pisani verbis. Nota, Lector, nam Pisanus sic concludit suam auctoritatem: *Sed neque propter hoc, quòd festum Conceptionis celebratur, datur intelligi, quòd in sua Conceptione fuerit Sancta, sed quia quo tempore fuerit sanctificata, ignoratur, celebratur festum sanctificationis eius, potiùs quàm Conceptionis in die Conceptions ipsius.* Ecce quomodo vocat Pisanus, diem octauam Decembris diem Conceptionis Virginis, & de hac Conceptione affirmat, quòd non fuit sancta, id est, illa generatio Ioachimi, & Annæ nõ fuit sancta, quia ibi fuerunt concupiscentia, libido, & amplexus maritales: tamen celebritas illa non est totaliter reprobanda, inquit Pisanus, si fit per ordinem ad ipsam sanctificationem, quando scilicèt, Maria ipsa fuit facta sancta, siuè in primo, siuè in secundo instanti, & animata, vel post quadraginta, vel post octoginta dies. Sub hac acceptione totum hoc concedimus; quia sic nihil est contra immaculatam Virginis Conceptionem, sumendo Conceptionem, vt nunc sumitur, pro ipsa animatione, non pro generatione prima parentum. Vndè sequitur, quòd istæ propositiones: Conceptio Mariæ non fuit sancta: festum Conceptionis Virginis non debet celebrari; apud antiquos Doctores etiam ex Dominicana Familia equiualebant sequẽtibus: generatio Mariæ ex Ioachimo, & Anna, vel concubitus ipsorum non fuit sanctus; generatio Mariæ ex suis Parentibus, nõ debet celebrari, nisi per ordinem ad sanctificationem factam in animatione ipsius. Hoc modo locutus est Pisanus, & hoc modo loquuntur alii, & hoc modo nihil contra nos.

Pro vltimo complemẽto sciat Lector, quòd in Bibliotheca Sancti Ioannis Regum Toletan. Pluteo Z. n. 91. extat quoddam manuscriptum antiquis caracteribus in pergameno, in cuius principio extat tabula operis, quæ incipit: *Albas*, ad finem verò inquit: *Explicit tabula ad Summam de casibus conscientiæ, secundùm explanationem R. P. Fr. Bartholomæi de Sancto Concordio de Pisis, Ordinis fratrum Prædicatorum.* Opus verò incipit statim sic: *Incipit Summa de casibus ad conscientiã, compilata per fratrẽ Bartholomæũ de Pisis, Ordinis Prædicatorũ. Quoniam, vt ait Gregorius super Ezechielem,*

nullum Omnipotenti Deo, &c. Finis verò Summæ sic se habet: *Si verò aliquis doleret de bono alterius, in quantum alter excedit eum in bonis, tunc esset inuidia, vt dictum est supra, &c.* In hac ergo Summa manuscripta nullum est verbum ex contentis in Summa impressa Pisani, siue ex supra allegatis, verbo enim Feriæ solùm habet hæc verba: *Festum Conceptionis Beatæ Virginis, celebratur sicut Natalis Domini.* Fortè dicent Aduersarii, quòd hic loquitur Pisanus de Conceptione actiua, seu Verbi Incarnatione; transeat, nam de hoc non curo: solùm enim demonstrare intendo, quòd non omnia originalia Pisani Manuscripta habent illa verba, quæ extant in impressis, vndè autem hoc prouenerit, ipsi inquirant. Nam mihi sat est ex supradicta auctoritate, quòd in omnibus eius verbis non peccauit Pisanus labiis suis, neque quidquam contra Immaculatam Conceptionem Matris Domini locutus est.

BARTHOLOMÆVS De Spina, Ordinis Predicatorum, in quæstione propria quodlibetica, in qua probat esse de fide. *Ita Paulus Grysaldus in Alphabet. 5. Littera B. Auctore 2.*

VERITAS 39.

HIC Fuit Magister Sacri Palatii, patriâ Senensis, & floruit ad annum 1517. Inter alia quam plura opusculaquè latè recenset Antonius Senensis, fol. 44. elaborauit duo, in quibus de Conceptione Virginis Mariæ, primum sub hoc titulo: *De vniuersali corruptione generis humani seminaliter propagati, &c.* Secundum verò sub hoc: *Tractatus contra Opusculum Caietani de Conceptione Beatæ Virginis, &c.* De quibus suprà in Trituratione num. xl. Scripsit etiam alium tertium libellum contra Immaculatam Virginis Conceptionem, de quo ipsemet in primo à se edito Opusculo de vniuersali corruptione circa principium, sic inquit: *Et alias plures propositiones ad hoc ipsum propositum in alio nostro libello, dum iuuenis essem edito fit mentio per singulas accuratiùs, &c.* Hic libellus à se laboratus, dum esset iuuenis, cùm esset senex, typis mandauit, Romæ anno 1546. sub nomine, ac inscriptione Ioannis de Turrecremata, vt infrà num. 193. latè dicam.

Redeundo ergo ad illum libellum de vniuersali corruptione generis humani, qui latissimus est, continens septem partes, & in eis cap. 71. præcipua, principalis, ac vnica quæstio in ipso contenta hæc est: *Quæritur, vtrum secundùm fidem Catholicam firmiter tenendum sit, omnes homines ab Adam seminaliter propagatos, contrahere peccatum originale de facto, & videtur quòd non, quia multi fideles, etiam religiosi, ac docti viri tenent, Beatam Virginem esse conceptam sine peccato originali, quam tamen constat, ab Adam esse seminaliter propagatam: ergo non repugnat fidei tenere, quòd non omnes ab Adam seminaliter propagati contraxerunt originale peccatum. In contrarium est auctoritas sacræ Scripturæ expressè, &c.* Huc ergo tendit tota illa quæstio, disputatio, ac libellus Spinæ, scilicèt, vt ostendat, esse de fide Virginem Mariam contraxisse originale peccatum, atque propositionem, seu opinionem contrariam esse formaliter hæreticam. Et si hoc ex professo, & acerrimè disputauit, & scripsit in Romana Curia, Magister ille Sacri Palatii, vir religione, ingenio, ac eruditione præstantissimus (his enim, & aliis magnificis epitetis ipsum condecorant sui) post Sixti IV. Extrauagantes, quando iam ferè tota Ecclesia celebrabat festum Conceptionis: quid dicerent, ac prædicarent in angulis totiùs mundi, fratres minùs sapientes, & docti? Prosequitur deindè sic Spina in illo suo libro: *In ista quæstione principali, mea est intentio impugnare nouam quandam opinionem, quam licèt sciam, & probare hic intendam esse falsam, & contra fidem Catholicam, non tamen Auctorem labe hæresis, aut peccati mortalis macula pollutum ob hoc dixerim, potest enim quisque tenere, quòd sibi videtur esse verum, etiam de pertinentibus ad fidem, priusquàm per Ecclesiæ determinationem sibi innotescat oppositum, &c.* Hæc Spina. Cuius verba respiciunt Sixtum IV. Summum Ecclesiæ Pontificem, ac Pastorem, vt denotant illa verba: *nouam opinionem*, quia illa de Conceptione non erat noua, sed antiqua, nec solùm habebat *Auctorem*, sed Auctores, Auctor enim erat Sixtus IV. quia determinauerat neutram esse de fide, & descendens à capite illo ad membra, sic ait: *Et quia principaliter Minoritani contrarium nostræ cõclusionis principalis defendere conantur, vt ad veritatem fidei faciliùs deducantur ex multitudine copiosa Sanctorum Patrum, &c.* Hoc initium est, & principium pungentis illius Spinæ. Nam infrà parte 5. præallegati operis tanta, ac talia dicit, quòd ego libentissimè sub æterno silentio prætermitterem, nisi Veritatis Sol clamaret, quòd cùm sit iam tempus messis, fasciculos zizaniç, & Spinarum in vnum congregare necesse est: quare saltem aliqua breuissimè tamen, transcribam, vt sciant docti, pariterque videant periti, quid in hac cõtrouersia dictum, vel actu fuerit ab Aduersariis, qua scientia, modestia, veritate, ac religione, quo denique inflexibili, & obstinato animo post Summorum Põtificũ oracula cæperint facere, ac docere.

Primus fasciculus, seu propositio sit illa capitis

pitis secundi, vbi dicit Spina his eisdem verbis, quod *in Papā, dum est ipse in via, peccatū quodlibet accidere potest, etiam error in fide, cum obstinatione, ita quod formaliter fieri potest hæreticus, &c.* Nè trepides, Lector, quia maiora horum videbis: vult ergo Spina ex hac vniuersali, ac detestanda propositione probare Pontificem, Summum Ecclesiæ Patrem, ac Domini nostri Iesu Christi Vicarium in terris, Sixtum IV. fuisse hæreticum, licèt materialiter, quia expediuit Extrauagantes illas, quas posteà approbauit sacrosanctum Concilium Tridentinum, circa mysterium Conceptionis, in quibus affirmat Summus Pontifex, neutram sententiam esse de fide, contra quem insurgebat Spina, probando suam opinionem esse de fide, & sic errasse Summum Pontificem contra articulum fidei expressum in Scripturis, atque Sanctis Patribus.

Secundus, probare intendit Spina, quòd Papa talia decernens, vel præcipiens, statim deponitur in cœlo à Deo, de Sede, ac potestate Pontificia, & iam non est ampliùs verus Pontifex, nec Christi Vicarius in terris. Audi eius verba: *Et talis sic, quoad Deum depositus, cum nullam habeat auctoritatem super Christi fideles, si quidquam decernat, aut mandet, quantum in se est, nullum obligat ad aliquid credendum, vel operandum, neque censuræ illæ possunt ab eo fulminari, vel pœnæ comminari, aut iustè contra non parentes infligi, &c.* Vt ex hoc execrabili principio deducat, quòd non tenebantur obedire Decretalibus Sixti IV. quia eo ipso quòd illam condidit, quoad Deum depositus fuerat à Sede Petri, cui Christi fideles iam non tenebantur obedire.

Tertius fasciculus Spinæ continetur in illis verbis: *Quòd quando Papa non obstinatè, sed ex simplici ignorantia, opinionem erroneam sequitur, nesciens eam contrariare sacris litteris, vel determinationi Ecclesiæ, paratus quando sibi hoc constaret, ab opinione resilire, cùm non sit ex hoc formaliter hæreticus, perseuerat Christi Vicarius, tàm quoad Deum, quàm quoad Ecclesiam. Hi tamen, qui clarè nouerunt opinionem illam esse erroneam, peccarent, & formaliter hæretici essent, si illam non impugnarent, &c.* Ex hoc præsupposito deducit opinionem de præseruatione Virginis à peccato originali esse erroneam, ac formaliter hæreticam, & sic Sixtum IV. & fratres omnes Minores, si solùm ex simplici ignorantia peccabant, esse materialiter hæreticos: si verò docti, ac scientes esse formaliter hæreticos; ideòque Patres Prædicatores prædictam opinionem impugnabant, quia cùm essent in Dei Ecclesia docti, & scientes, vt à peccato, & hæresi liberarentur, admonebant alios, quid in hac materia tenendum esset. Cæteri verò, vel esse hæreticos, vel ignorantes à planta pedis vsque ad verticem capitis, &c.

Quartus deducitur ex illis verbis Spinæ: *Intendit etiam Pontifex per illam Extrauagantē obuiare scandalis, quæ oriebantur, & sequebantur ex prædicantium quorundam imprudentiā, qui putantes Deo sacrificium offerre, in publicis Sermonibus dicebant hæreticos, eos qui contradictionis illius parti negatiuæ adhærebant, & quod impium erat, sic opinari, aut sic opinantibus fauere, vel consentire. Malè enim agebant illi Prædicatores, cùm nescirent eos esse obstinatos, qui partem illam negatiuam tuebantur; obstinati autem soli in his, quæ sunt contra fidem non publicatam, vocandi sunt hæretici, &c.* Multa colliguntur ex his Spinæ verbis, ac primò, & principaliter fatetur: Patres Dominicanos in publicis Sermonibus suis prædicasse contra assertores partis negatiuæ, eos vocando impios, & hæreticos, & hoc agebant per vniuersum mundum, & quòd ex similibus prædicationibus, orta fuerint tot scandala. Deindè quòd non solùm prædicabant contra fratres Minores, sed etiam contra illos, qui ipsis fauebant, vel consentiebant, & ex hac parte insurgebant contra omnes Christi fideles, pios Principes, ac Reges, & ipsorum Summum Pastorē. Tandem reprehendit suos ex imprudentia, eo quòd malè agebant (ò secundus Heli reprehensor filiorum suorum!) nescientes, an assertores partis negatiuę essent obstinati; nam de reliquo iustitissimam iudicabat censuram: Infrà verò assertores opinionis negatiuæ nititur saluare, & excusare ab obstinatione, ac formali heresi (nota, Lector, prætextum, & causam) eo quòd non cognoscebant, & ignorabant, quid in sacris litteris, Ecclesiæ Patribus, & determinationibus Conciliorum continebantur. O Spina vbicunque spina!

Quintus, prosequitur Spina: *Ex his infertur, quoad hanc sententiam; Virgo Maria est concepta cum peccato originali, formaliter, & de facto. Et eo etiam magis excusantur tales, quibus non est clara VERITAS, quādo videant multos reputatione communi doctos viros, id ipsum secum sentire. Si quis ergo diceret tales esse hæreticos falsum diceret, & esset per Extrauagantem illam excommunicatus: secus qui diceret opinionem esse in se hæreticam. Hoc enim non subest potestati Papæ, vt quæ hæretica est opinio, faciat sua voluntate non hæreticam. Nec prohibere potest, quin VERITATEM agnitam declarent sapientes, &c.* Quæ hìc dicit Spina, clarè, & distinctè iam vides, sed non sunt minoris momenti illa, quæ indicat, vel insinuat vt est illud, quòd solùm reputatione erāt docti, qui opinionem negatiuam sequebantur: quòd sententia de Immaculata Conceptione, erat in se hæretica formaliter, clarè, & expressè ex Scrip

Scriptura, & Conciliis, ita vt nec Summus Pontifex posset circa eam ferre iudicium: quia iam hoc ab ipsis summis Summorum Pontificum Correctoribus, & superintendentibus omnium sapientum sapientissimis, erat agnitum, determinata, & vt hæretica damnata, à qua Dominicana determinatione nec ad Summum Pontificem erat recursus.

Sextus, cap. 8. quam plura adducit Spina mendacia de Sixto IV. quæ breuitatis causa omittimus. Tãdem ibidem dicit: *Cùm vix obtinuissent, post indulgentias, & permissionem officij de Conceptione B. Virginis præceptum, nè vocarentur hæretici, vt prius contingebat, &c.* En quomodo iterum affirmat Spina, quod tenentes opinionem de præseruatione Virginis, ante Sixtum IV. ore pleno vocabantur hæretici, & à quibus vocabantur, nonnè à Patribus Dominicanis? Imò post Extrauagantes Sixti IV. per quadraginta ferè annos hæc scribebat Spina, quomodo igitur hoc modò negant? Et quærunt rationes absque vllo fundamento, & veritate, ad demonstrandum Sixtum IV. absque vlla rationabili causa promulgasse illas Extrauagantes, pœnas, & censuras?

Septimus sic dicit: *Quia verò ponendo Beatam Virginem ab originali peccato præseruatam, videtur expreßè sequi oppositum conclusionis, quam probauimus eße Catholicam, & de neceßitate fidei, tãquam vnum de principalibus fundamentis, absque vlla dubitatione credendum. Hortatos velim omnes, præcipue Prædicatores, ne sub excusationis velamine, quasi venerentur B. Virginem, agnitam tantæ neceßitatis impugnent. Aduertant pro sua salute, tale peccatum eße grauißimum, vtpotè, directum contra Doctorum omnium veritatum Spiritum Sanctum, quòd neque in hoc sæculo, neque in futuro, secundùm Domini sententiam, mereretur remißionem, &c.* Quid tibi videtur, o Lector! de hac fulminata sententia, contra tenentes præseruationem Virginis à peccato originali? Sed solùm noto: si Conceptionis articulus erat tunc de necessitate fidei, & vnus ex principalioribus, & ita vt PP. Dominicani omnes vnanimiter clamarent pro vltima determinatione Pontificia, ac diffinitione Canonica, vt ipsemet etiam Spina capite sequenti clamat: quomodo nunc Arpallegus, & alii reclamant dicentes, quòd non pertinent ad fidem, neque est in statu vltimæ diffinitionis; quia vidisti mare, fugisti; quare Iordanis conuersus es retrorsum? In Concilio Basiliensi clamabant Montenigro, & Turrecremata, pro vltima diffinitione, pro eadem Caietanus in Concilio Lateranensi: ac denique Dominius, & Spina hoc spectabant ex Concilio Tridentino. Nunc vero iam reclamant contra diffinitionem.

Octauus fasciculus colligitur ex capit. 21. quod pro titulo habet hæc verba: *Contemptus Sanctorum, à defendentibus præseruationem B. Virginis à peccato, dedit lubricum Martino Luthero, hæreticorum peßimo, &c.* Et quid circa hoc non proclamat Spina? Ita vt non vereatur affirmare, ac dicere: *Adeò præualuit pernitiosißimum virus eius, vt iam non poßint Summi Pontifices adhibere remedium, & forte iustißimè permisit hoc Deus, & in pœnam negligentiæ, quia nullus hactenus curauit huius morbi suborientis causam amputare: quod fecissent vtique facilè, si controuersia hæc de Conceptione Virginis inter Christianos desæuiens, per Ecclesiasticam sanctionem fuisset é medio sublata.* Hæc ad litteram Spina. Et infra sæpè repetitit, & affirmat, quod Lutherus sumpsit occasionem, ad suas detestandas hæreses, ex sententia præseruationis, quasi hæc illarum caput, causa, atque occasio totalis, & vnica fuerit; non vero cuiusdam N. imprudentia, & vanitas, & alterius N. præsumptio, & negligentia. Vide etiam, Lector, quomodo iterum clamant pro vltima diffinitione, & Ecclesiastica sanctione.

Vltimus, & proprius fasciculus Spinarum est ille recollectus à quodam graui, ac peritissimo viro qui ad copendium reducens supra relata, & alia contenta in illo libro vniuersalis corruptionis Spinæ sequentes extraxit propositiones minus pias. Prima, modus dicẽdi, quod B. Virgo fuerit præseruata ab originali, non est rationabilis, nec fidelis. Secunda, aliquem excipere ab originali ex seminaliter propagatis ab Adã, est hæreticum. Tertia, Pontifici in rebus fidei, & regiminis promissa est assistentia Spiritus Sancti, cum conditione tamen, scilicèt, si faciat, quod in se est, vt dirigatur ab Spiritu Sãcto, procedendo de consilio Cardinalium, & Episcoporum peritorũ. Quarta, Papa non potest Dominicanis silentium imponere, nec prohibere, nè sententiam de immaculata Conceptione, vt hæreticam impugnent, & si quid tale præciperet, non faceret vt Pontifex ex directione Spiritus Sãcti, sed vt singularis, & præsumptuosa persona motu proprio. Quinta, si Papa præciperet tale silentium, iam non esset Papa, nec Christi Vicarius. Sexta, Dominicani non obstante Sixti IV. Decreto possunt sententiam de Immaculata Conceptione, vt hæreticam impugnare, & quilibet seruus Iesu Christi omni studio ad hoc conari debet, vt Pontifex tandem moueatur facere, quod facere tenetur. Septima, reuelatio, quæ occasionem præbuit festo Conceptionis à Sathan facta est. Octaua, per diabolum inualuit mos celebrandi festiuitatem Conceptionis. Nona, præferenda est auctoritas Sanctorum Doctorum, sua dicta per Scripturas confirmantium, auctoritati Pontificum. Decima, oppositum Immaculatæ Conceptionis,

nis est de necessitate fidei, & vnum de principali bus fundamentis eius. Vndecima, Assertores Immaculatæ Cóceptionis similes sunt Luthero,& aliis Sectariis, in contemptu Sanctorum,& auctoritatum eorum. Duodecima, iustissimè fortè permisit Deus hæresim Lutheri, in pœnam negligentiæ Pontificum, in tolerãda sententia Immaculatæ Conceptionis, contra veritatem Sanctorum. Decimatertia, Assertores Immatulatæ Conceptionis sunt amici diaboli, filii gehennæ, obtenebrati à diabolo, impudentissimi, & impostores, à quibus fugiendum, sicut à diaboli laqueis. Decimaquarta, præseruatio Virginis aboriginali, non differt ab hæresi Pelagianorum formaliter, sed materialiter.

Hæc, & alia huiusmidi extant in illo libello Spinę de vniuersali corruptione,& bene in titulo, prophetauit enim, nesciens quid diceret: si enim eum non adduxisset bonus vir Grysaldus, non esset occasio huius Ventilationis. Vtinam quod in hac materia nunquam memoratus fuisset homo ille in mundo, quia eius liber, O Sacra Predicatorum familia, tanquàm terra maledicta, semper spinas,& tribulos germinabit tibi. De alio verò opusculo Spinæ contra Caietanum latè locuti sumus in Trituratione: atque etiam de alio cótra reclamationem Ludouici à Caruajalo. Do Nysseni verba orat.in Natal. quia satis est ad rem: *Quòd autem per rubum Virginis corpus, quod Deum suscepit, intelligatur, nec te similitudinis pudeat. Nam omnis caro propter peccati susceptionem, & ob id ipsum tãtum, quod est caro, peccatum est. Peccatum autem in scriptura vocatur Spina.*

BASILIVS Cæsariensis, cognomento Magnus Episcopus, ac Sanctus, in 1.& 2. cõtra Iulianum,& in libro de Baptismo cap.2. *Turrem.part.6.cap.14.fol.107. Capreolus, Anonym. Auctore 20, Bandel. cap.13. Deza fol.19.à tergo Spina part. 6. cap. 2. S. Antoninus, Vincent. & Paul. Grysald.*

VERITAS 40.

HVIVS Sanctissimi Patris Ecceslæ Græcæ notissima sunt opera impressa Parisiis 1618.& Græcolat iis 3.tom. 1566.& 1523. & Basileæ 1540. & Antuerpiæ 1616. Primam ergo auctoritatem sic adducit Bandellus: Idem tenet S. Basilius Cæsariensis Episcopus, sapientia clarissimus, in libro contra Manicheos vt recitat Augustinus in 1.& 2.contra Iulianum: *Nos*, inquit, *omnes ægritudinem peccati contraximus, quoniam Eua à ligno prohibito ieiunare noluit, & propter hoc medico indigemus, qui non est opus sanis sed ægrotantibus.* Hæc auctoritas potest vocari ficta, falsa, & adulterata, nam ex quolibet aliquid habet. Sanctus enim Augustinus in libro 1. contra Iulianum, postquam adduxerat aliqua verba ex S. Basilio; quæ à propositis valdè differunt, sic inquit: Sed audi quoad rem præsentem spectat, qui de peccato primi hominis ad nos etiam pertinente dicat iste Sanctus sine vlla ambiguitate Basilius, quod & si reperi interpretatum; tamen propter diligentiorem veri fidem, verbũ è verbo, malui transferre de Græco: In Sermone de Ieiunio: *Ieiunium*, inquit, *in Paradiso lege constitutum est. Primum enim mandatum accepit Adam: A ligno sciendi bonum, & malum non manducabis. Non manducabis, autem ieiunium est, & legitis constitutionis initium. Si ieiunasset à ligno Eua, non isto indigeremus ieiunio. Non enim opus habent valẽtes medico, sed malè habentes. Ægrotauimus per peccatum, sanemur per pœnitentiam. Pœnitentia verò sine ieiunio vacua est. Maledicta terra spinas, & tribulos pariet. Constritari ordinatus es, nunquid delitiari?* Et paulò pòst in eodem Sermone idẽ ipse: *Quia non ieiunamus*, inquit, *decidimus de Paradiso, ieiunemus ergo vt ad eum redeamus.* Hæc sunt Basilii verba, vt adducuntur à S. Augustino in illo lib.1.contra Iulianum, cap.5.fol. 369.col.1. Et infrà idem Augustinus, ad compendium reducens suprà posita verba, inquit: Dicit tibi Sanctus Basilius: *Nos ægritudinem contraxisse peccati, quoniam Eua noluit à ligno prohibito ieiunare.* Dicit postremò: *Nos de Paradiso decidiße, quia non ieiunauimus, atque vt illò redeamus præcipit vt ieiunemus.* Hucusque Augustinus, & nihil ampliùs habet de hac materia. Verba autem extracta ex ipsis originalibus S. Basilii Homilia 1. de Ieiunio fol. 96. Antuerpianæ impressionis circa principium, sic se habent: Nam quod primum Adæ interdictum est, his verbis: *De ligno scientiæ boni, & mali ne edatis, hæc ipsa vox, ne edatis, ieiunij, abstinentiæque lex est. Si Eua porro se à ligno ieiunam seruasset: nos equidem nunc haud quaquã opus haberemus hoc ieiunio; non egent medico ij qui rectè valent, sed qui ex morbo laborant. Ex peccato nos ægrotamus, pœnitentia ad curationem vtamur, pœnitentia autẽ sine ieiunio viget. Maledicta terra tribulos & spinas producet tibi. Iustum est ergo te in mærore esse, non in epularum delicijs, vitaque iucunditate versari, &c.* En, Lector, omia verba Augustini,& Basilii. Dicant ergo Aduersarii, ex quo illorum suam trãscripserunt auctoritatem, non ex Augustino, nec ex Basilio, neque ex vtroque simul, quia adhuc ex verbis ipsorum talis auctoritas, seu tertia entitas nõ potest componi: Nam primò, vbi est illa prima Aduersariorũ clausula: *Nos omnes ægritudinem peccati contraximus*? Nullibi, & hæc ablata, que vt patet, ficta fuit ab Aduersariis, reli-

liqua licèt etiam vitiata, nullius sunt momenti, pro præsenti materia, & præcipuè inquire in Augustino, vel Basilio; vbi est illa vniuersalis, *omnes*. Secundò, gratis admisso, quòd hæc autoritas esset vera, in qua clausula eminenter, formaliter, vel virtualiter, vel vt vos proposuistis expressè, & nominatim; continetur illa vestra conclusio: Virgo Maria cotraxit peccatum originale? Tertio, citant Basilium, in libro contra Manichæos: quod falsissimum est, quia neque Basilius scripsit contra Manichæos, nec verba illa extat nisi in Humilia de Ieiunio, vt vidimus, quæ non est contra Manicheos; imò neque ipsos nominat in tota Homilia. Quartò, illa Aduersariorum verba *in primo & secundo contra Iulianum*, indicāt, quod illa verba libri primi, vel alia ipsis similia, quæ militant contra Conceptionem, adducit etiam Augustinus ex Basilio, in secundo libro contra Iulianum, quòd etiā est falsum, quia in 2. libro nulla, nulla inquam extant verba S. Basilii, & sic illā remissionem, seu cotam adduxerunt, vt sua opinio haberet maiorem apparentiam, multiplicatis intercessoribus.

Secundam auctoritatem sic adducit Paulus Grysaldus: Basilius Episcopus Cæsariensis libro de Baptismo cap. 2. *Nemo est à sordibus purus.* Et nihil ampliùs dicit. O Lector! vide, & perpēde hanc magnam, atque expressam auctoritatem, contra Virginis Mariæ Immaculatā Cōceptionem? Sed iam aliquid habet boni; nam & si parui momenti, est tamen breuis, & compendiosa. Sed attende ad rei veritatem. S. Basilius edidit Tractatus duos de Baptismo. Primus incipit: *Dominus noster*, & hic non est diuisus per capita. Alter, qui est in ordine secundus, & incipit: *Optimi Dei gratia*, habet capita tredecim. In capite ergo 2. à Grysaldo citato, nec in toto illo tractatu, talia non extant verba: in tractatu verò primo fol. mihi 176. col. 2. litt. B. hæc habet Basilius: *Illud igitur, denuo, emendationem præteritæ nauitatis, in peccatorū immunditia factæ, significare puto, dicente Iob: Quòd nemo purus sit à sordibus, etiamsi vita sit vnius tantum diei; & Dauide lugente, ac dicente: quoniam in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea: Apostoloque contestante: quòd omnes peccauerunt, & egent gloria Dei, &c.* Hæc sunt integra Basilii verba. Ex quibus meo iudicio sua desumpsit Grysaldus, nam alia non extant in illis tractatibus de Baptismo. Errauit ergo Primò, in remissione, seu cota. Secundò, non rectè citauit S. Basilium; potiùs enim allegare debuerat S. Iob, Basilius enim ibi solùm est relator, aliàs enim eodem modo, imò potiori iure posset adducere pro sua sententia S. Iob, vt dixi & S. Dauidem dicentem: *Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum*, ac S. Paulum similiter dicentem: *Omnes peccauerunt*, & per consequens omnia Breuiaria, Missalia, Sacram Bibliam, libros omnes & Auctores, in quibus illa Iob, Dauidis, & Pauli scripta sunt verba? Tertiò, ex prædictis verbis, quo modo deducitis vestram consequentiam: Ergo Maria contraxit peccatum originale? Dicetis quod sic: Nemo est purus à sordibus, secūdum Basilium: Ergo nec Virgo Maria. Videtur nè vobis bona hæc consequentia Patres docti, atque deuoti? Tùm sic: Ergo Maria habuit non solùm sordem peccati originalis, sed etiam alias sordes. Patet euidenter, quia textus non dicit, sordem, in singulari, sed sordes, in plurali, non peccati, sed peccatorum. Deindè Basilius hic clarè loquitur, & exprimit Natiuitatem, vt ex littera constat. Habuit nè Maria in Natiuitate sordes, aut peccata? Et quo fundamento nomen Natiuitatis transfertis ad Cōceptionem? Tandem Basilius agit de peccatis actualibus, vt ex textu, antecedentibus, & consequentibus patet. Deducite ergo nunc vestram consequentiam; ex natiuitate, immūditia, sordibus, iniquitatibus, atque peccatis, videte si placet, vestrum Ioannem Aquilanum, Doctorē antiquum qui in Sermon. Annunt. fol. 787. interpretatur illud: *Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum*, de peccatis concipientium, id est, parentum non conceptorum, hoc est, filiorum.

Sed redeundo ad verba Basilii; scias Lector, quòd ibi loquitur de emendatione primæ generationis, seu parentum concubitu, quem Basilius vocat præteritam Natiuitatem; vbi fuit libido, concupiscentia, immunditia, ac sordes: Ideò loquitur in plurali, hoc ergo stante, tanquàm indubitato principio, vtpotè constante ex ipsis Basilii verbis. Si hic diceret Basilius, illa quę profert in comuni, in particulari sic: Natiuitas Mariæ habuit emendationem à peccatorum immunditia, quia nō fuit pura à sordibus, & iniquitatibus, quia in peccatis concepit eam Mater eius. Nonnè hæc terrerent mentes audientium? & tamen iuxta suum modum loquendi, inspectis rebus, de quibus agit, nihil dicit contra Immaculatam puritatem Virginis Mariæ, quia loquitur de parentum generatione, immunditiis, ac sordibus illorū. Nec obstant, quin potiùs cōfirmāt supra dicta illa Basilii verba: etiam si vita sit vnius tantùm diei: nā antiqui omnes, & etiam moderni vitam infantis incipiunt enumerare à die generationis ipsorum; vndè communiter dicitur, infantē esse in vtero Matris per nouem integros menses, cùm tamen propriè, & secundùm rei veritatem loquendo, vsque ad secundùm mensem, & fortè tertium, nec animatur, nec est infans. Primum ergò diem infantis vocabant diem generationis ipsius, quia tunc incipiebat esse; cuius primus dies dicebant (& benè) non esse sine

sordè

forde,& immunditia,&c. Hic latissimus modus loquendi antiquorum circa infantes vos seduxit, vt etiam innocentes, ac Sanctos absque vlla ratione pro vestra adduceretis sententia. Cùm ergo veritas hic cœperit, vera Basilii verba, ac sententiam in Militia nostra pro Conceptione quærite.

BEDA Presbyter Venerabilis, ac Sanctus, in quadam homilia super Ioannem, & in homil. octauæ Epiphaniæ, & in Lucam cap. 1. & in hom. Vigiliæ S. Andreæ, & in homil. super Missus est. *Turrecr. part. 6. cap. 25. fol. 116. Anonym. Auctore 37. Bandel. cap. 16. Deza fol. 24. Caietan. fol. 72. Vincent. Grysald. Barelete, Canus, Brixiensis.*

VERITAS 41.

BEDÆ Venerabilis, Anglo Saxonis, vitam, & scripta vide apud Pitseum ad annum Christi 734. à fol. 129. cuius opera fuerunt excussa Parisiis 1499. Coloniæ 1612. Basileæ 1563. & alibi. Hunc ergo in primis Aduersarii iterum adducunt sub nomine Petri Tripolitani, de quo infra num. 254. Et ità est duplicatus. Primam igitur Bedę auctoritatem sic adducunt: Beatus Beda, Venerabilis Presbyter, & Monachus, qui doctrina, & sanctitate claruit in Anglia, anno Domini 698. in quadam homilia super Ioannem sic dicit: *Et benè Præcursor vt cognouit Christum, eum agnum vocauit, quia solùm illũ præ cæteris mortalibus singulariter innocentem ab omni peccato mundum cognouit.* Hæc Homilia sic confusè, & cauillosè adducta; *in quadam homilia super Ioannem.* Reperitur tomo 7. in Vigilia S. Andreæ fol. mihi 290. quæ incipit: *Tanta, ac talis, &c.* Vbi statim in principio inquit Beda: *Ecce enim narrante Euangelista; fratres charissimi, audiuimus quia stabat Ioannes, & Discipuli eius duo, & respiciens Iesum ambulantem dicit: Ecce Agnus Dei; statimque cognouimus, imò idm notum ad memoriam reuocauimus: quare Iesum Præcursor suus Agnum Dei vocauerit? Quia videlicèt eum præ cæteris mortalibus singulariter innocentem, hoc est, ab omni peccato mundum nouit: quia nos sanguine suo redempturum, &c.* In hac auctoritate addiderunt ex proprio cerebro illam exceptiuam, *solum illum*, quo solo verbo totam vitiarunt auctoritatem quoad sensum. Deindè vbi est in Beda illa clausula prima? Et benè Præcursor vt cognouit *Christum, eum Agnum vocauit.* Ex hac ergo auctoritate, in qua Beda vocabat Christum singulariter innocentem præ cæteris mortalibus, & ab omni peccato mundum; deducunt Aduersarii: ergo Maria non fuit singulariter innocens; vel: Maria fuit immunda: alias ad quid adducerent hanc auctoritatem? Ex puritate ergo filii arguũt Matris impuritatẽ, & ex munditia Christi, Virginis immunditiam. Quid est hoc, Patres? An iudicatis, has esse necessarias, naturales, legitimas, ac infallibiles cõsequentias? Filius est immaculatus: ergo Mater est maculata: Iesus est innocens; ergo Maria est peccatrix: Christus est iustus: ergo Maria est iniusta? Omnes sacri clamãt, quod honor filii redundat in Matrẽ, & è cotra; dedecus Mariæ redũdaret & in Christũ: ergo totaliter deuiant à via veritatis, qui ex his: Christus est Sanctus, mũdus, immaculatus, innocens, purus, &c. conãtur deducere has: ergo Maria fuit impura; nocens, maculata, immunda, & non sancta? Se de hoc vide supra num. 2. & auctoritatem sequentem, & alios sæpè in hac Ventilatione.

Secundam auctoritatem sic adducunt. Item in Homilia octauæ Epiphaniæ: *Ecce*, inquit, *Agnus Dei, quasi dicat: Ecce Agnus innocens & ab omni peccato immunis, vtpotè qui de carne peccatrice nullam traxit maculam culpæ. Hæc ille.* Bedæ autem verba tom. 7. in homilia non in octaua, sed in Epiphania Domini, quæ incipit: *Ioannes Baptista, &c.* col. 320. in principio sic se habẽt. *Ioannes Baptista, & Præcursor D. Saluatoris, quem diù venturum populis verbo prædicauerat, ipsum iam venientem ad se, sicut ex lectione S. Euangelii, fratres, modò cum legeretur, audistis mox digito demonstrauit, dicens: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mũdi: Ecce Agnus Dei, ecce innocẽs, & ab omni peccato immunis, vtpotè, qui os quidẽ de ossibus Adæ, & caro de carne Adã; sed nullã de carne pecatrice traxit maculã culpæ. Ecce qui tollit peccata mũdi, ecce qui iustus inter peccatores, mitis inter impios hoc est, quasi Agnus inter lupos apparens etiã peccatores, & impios iustificãdi habet potestatẽ, &c.* Ex his deprehenditur, qualiter fuerit vitiata: Primò, quia principium est variatum: Secũdo, abstulerunt illam clausulam præcipuam; & essentialem; *vtpotè qui os quidèm de ossibus Adam, & caro de carne Adam*, vt sic Aduersarii reducerent ad Matrẽm Dei Mariam, quod Beda expressè dixerat de Adam. Tertio, eadem intentione prætermiserunt illa verba vltima, quibus Beda exprimit suam mentem de peccatis actualibus, loquitur enim pro illo, tunc, quando Ioannes protulit sua verba. Vltimò, ex hoc antecedenti Christus est innocens Agnus, & ab omni peccato immunis; deducunt hanc consequentiam: ergo Maria in sua Conceptione fuit rea, & habuit peccatum; quando nec de peccato originali, Conceptione; imò nec Maria fit minima mentio. Si hæc sunt tolerabilia, tu, Lector, tacitè considera, & iudica.

Tertiam auctoritatem sic adducunt. Item idem supra Lucam 1. capitulo: *Dei namque filius*

lius carnem, atque animam, nullo peccati pon le- re grauatam suscepit, & tāquā sponsus de vte- ro virginali processit: ideòque dictum est ei: quod ex te nascetur Sanctum, &c. Ad distinctionem quippè nostræ sanctitatis Iesus singulariter San- ctus nasciturus asseritur. Nos inquam, & si san- cti efficimur, non tamen sancti concipimur, quia ipsa naturæ corruptibilis conditione constringi- mur, vt cum Propheta gemētes singuli dicamus: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, &c. Ille ergo solus veraciter sanctus natus est, qui ex commixtione carnalis culpæ conceptus non est. Hæc ille. Bedæ autem verba tom. 5. col. 225. post medium sic se habent: *Ecce Verbum Dei Patri coæternum, lumenque de lumine ante sæ- cula natum, carnem in finem sæculorum, atque animam nullo peccati pondere grauatam susci- piet, & de vtero virginali, tanquam sponsus de Thalamo suo procedet in mundum. Ideòque & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei. Ad distinctionem nostræ sanctitatis Iesus singulariter sanctus nasciturus asseritur. Nos quidèm & si sancti efficimur; non tamen nasci- mur, quia ipsa naturæ corruptibilis conditione constringimur, vt meritò cum Propheta gemen- tes singuli dicamus: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in delictis peperit me mater mea. Ille autem solus veraciter sanctus est, qui vt ipsam conditionem naturæ corruptibilis vin- ceret, ex comixtione carnalis copulæ conceptus non est.* Attende, Lector, nam hæc eadem verba adduxerunt supra in Athanasio super Lucam; cùm tamē nec expositio sit Athanasii, nec ver- ba Bedæ, quia in Athanasio omnia sunt ficta, & in Beda non pauca adulterata. Primò, illud Be- dæ de futuro, *suscipiet* (explicat enim verba An- geli ante Incarnationem Verbi) ipsi transtule- runt ad præteritum, *suscepit*. Secundò, eodem modo vbi Beda; *procedet*, de futuro; ipsi, *pro- cessit*, de præterito; & hoc totum factum est ex intentione, vt iam supponerent factam Con- ceptionem. Tertiò, ex tota illa clausula: *Tan- quam sponsus de Thalamo suo procedet in mun- dum*, solum transcripserunt verbum illud, *pro- cedet*; sed hoc etiam vitiatum; quia ipsi, *proces- sit*, vt dixi. Quartò, etiam truncarunt verba illa Angeli: *Quod ex te nascetur sanctum, vocabi- tur Filius Dei*; nam in Beda illud, *Filius Dei*, coniungitur cum illo, *Ad distinctionem nostræ sanctitatis*. Quintò, addiderunt illud, *quippè*, quod emphaticum quidem est, & aduerbium confirmatiuum. Ideò sextò, vbi infrà Beda, *nos quippè*; ipsi, *nos inquam*. Septimò, vbi Beda, *sancti efficimur, non tamen nascimur*; ipsi sic, *& si sancti efficimur, non tamen sancti concipimur*, mutantes natiuitatem in Conceptionem, quia hic opus, hic labor ipsorum, & hic totus stabat auctoritatis sensus. Octauo, eodem fine, præ- termiserunt totum illud: *Et in delictis peperit me mater mea*: quia ad suum propositum non erant partus, & natiuitas, sed solùm Concep- tio. Nono, vbi Beda: *Ille autem solus veraciter sanctus est*, illi ex proprio marte addiderunt; *na- tus est*; quia cùm Beda loqueretur de sanctitate absoluta, addito illo verbo, *natus*, restrinxerunt verba ad terminos solùm natiuitatis. Decimò, astutè prætermiserunt illam clausulam: *Qui vt ipsam conditionem naturæ corruptibilis vince- ret*; quia expressè ibi loquitur Beda de virginali integritate, quæ vt non corrumperetur in Ma- tre, noluit Christus ex carnalis commixtionis copula concipi. En in sola vna auctoritate de- cem capitalia vitia. O Ecclesia Dei Catholica, sancta, & vera! Aliter enim transtulisti tu hæc eadem Bedæ verba in festiuitate Expectationis B. Virginis, Lectione jx. vbi nec in apice deuia- sti à veritate; sed hic locum non habuit illud: Exēplum dedi vobis, vt quemadmodum ego feci, & vos faciatis; Et nota, quòd hæc auctori- tas est duplicata, nam ipsam iterum adducunt in Zacharia infrà num. 314. & triplicata cum illa adducta in Athanasio.

Quartam sic adducunt: Item idem in eodē, exponēs illud: Hic est filius meus, in quo mihi benè complacui, sic dicit: *Omnis, qui pœniten- do corrigit aliqua, quæ fecit, eo ipso quo pœnitet se sibimet displicuisse indicat, qui emendat, quod fecit. Et quia omnipotens Pater, sicut intelligi ab omnibus poterat, humano modo locutus est de peccatoribus, dicēs: Pœnitet me fecisse homi- nem; demonstrat, quia sibimet displicuit in pec- catoribus, quos creauit. In solo autem sibi vni- genito Domino nostro complacuit, quia hunc in- ter homines hominem creasse non pœnituit, in quo solo peccatum nullū inuenit. Hæc ille.* Hæc verba non inueniuntur vbi Aduersarii citant, scilicèt super Lucam, sed extant in Homilia octauæ Epiphaniæ tom. 7. fol. 326. col. 1. vbi sic inquit: *Quod ait vox Paterna: hic est Filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui, ad comparationem terreni hominis dicit, in quo peccante, quodammodo sibi displicuisse Deus cō- ditor insinuat, cùm ait: pœnitet me hominem fe- cisse in terra. Pœnitentia quidèm in Deum nul- la cadit, sed nostro more loquens, qui compungi pœnitentia solemus, quando contra votum no- stra opera verti videmus. Pœnitere se dixit ho- minem fecisse in terra, quem à rectitudine suæ facturæ peccando deuiare conspexit. In filio au- tem suo vnigenito sibi singulariter complacuit, quia hunc hominem, quem induerat, à peccato immunem seruare cognouit, &c.* Ex sola prima verborum facie plenè videtur, qualiter hic Be- dæ locus sit totaliter, ac malè vitiatus, aliqua mutata, alia transmutata, & omnia à recta dis- positione, imò & gramatica aliena; solùm vt ab oculis legentium celarent, quod Beda lo- quebatur de peccatis actualibus; sed aliis clau- sulis

falsis relictis, vltimam, in qua sententiæ pondus est ventilamus: nam vbi Beda: *Quia hunc hominem, quem induerat, à peccato immunem seruare cognouit*; Ipsi sic transcripserunt: *Quia hunc inter homines hominem creasse non pœnituit, in quo solo peccatum nullum inuenit.* Abstulerunt ergo illud, *quem induerat, à peccato immunem cognouit.* Et addiderunt ly *inter homines*, & ly *in quo solo*, & ly *nullum*: Ergo hæc auctoritas totaliter, & absolutè pro ficta est reputanda. Adde insuper, quod hanc ipsissimam auctoritatē inuenies infrà num. 262. in Rabano Mauro, quam Aduersarii aliis indutam vestibus, seu depictam coloribus, id est, verbis mutatis, iterum in theatrum inducunt sub nomine Rabani, vt alium multiplicarent suæ opinionis Auctorem, & in S. Gregorio Mag 10 num. 95. auctoritate 5. Vide ibi, quia non est adeò facile scire, cuius sit auctoritas & imago hæc, atque subscriptio.

Quintam sic adducit Turrecremata. Primò quidem dicit Venerabilis Beda (vt superiùs extitit allegatum) in Homilia super Missus est, loquens de effectu sanctificationis, quem Spiritus Sanctus duobus modis in ea diuinæ suæ potentiæ efficacia ostendit: *Quia mentem (quantum humana fragilitas patitur) ab omni vitiorū sorde castificauit, vt cœlesti esset digna partu, & in vtero eius sanctum, ac venerabile Redemptoris nostri corpus sola sua operatione creauit, id est, nullo virili interueniente attactu, carnem de carne Virginis sacræ sanctam intemerata formauit.* Et infrà: *Obumbrauit autem B. Dei Genitrici virtus Altissimi, quia sanctum cor eius cum compleuit, ab omni æstu concupiscentiæ carnalis temperauit, & mundauit à desideriis temporalibus, ac donis cœlestibus mentem simul illius cōsecrauit & corpus. Ideòque & quod nascetur (inquit) ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei. Quia enim de sanctificatione Spiritus concipies, sanctum erit, quod gignetur. Congruit Conceptioni Natiuitas, vt quæ contra humanæ conditionis morem Virgo concipis, supra humanæ conditionis modum Dei filium generes. Omnes quippè homines in iniquitatibus concipimur, & in delictis nascimur.* Et infrà: *Solus verò Redemptor noster pro nobis incarnari dignatus, mox sanctus natus est: quia sine iniquitate conceptus est. Hæc Beda.* Et hucusque Turrecremata; quam auctoritatem fideliter, omni legalitate seruata transcripsit: nam sic extat tomo 7. Homilia de Annunt. quæ incipit: *Exordium nostræ* col. 337. a quibus tamē parui momenti transmutatis. His suppositis Bandellus, Caietanus & alii sic eandem auctoritatem trāscribunt dicentes: Item idem in Homilia super missus est: Et ponitur in Glossa ordinaria: *Spiritus*, inquit, *Sanctus superveniens in Virginē, mētem eius ab omni vitiorum sorde castificauit, & ab omni æstu carnalis concupiscentiæ cor eius temperauit, atque mundauit. Hæc ille.* Primò ergo falsum est, quod hæc auctoritas, vt ab ipsis adducitur, sit in Glossa ordinaria: nam ibi col. 686. nouissimæ impressionis, & in aliis, solùm extant hæc verba: *Spiritus superueniens in Virginem, & mentem illius à sorde vitiorum castificauit, vt cœlesti esset digna partu*: Et nihil ampliùs. Vnde constat, quod omnia alia verba suo modo composuerunt. Secundò, abstulerunt principium, & finem auctoritatis, relinquendo ipsam in puris naturalibus, vt sic quantum in ipsis erat, occultarent, de qua Conceptione loquebatur Beda, an actiua, vel passiua; de primo, vel secundo aduentu Spiritus Sancti. Tertiò, hanc eandem auctoritatem adduxerunt supra num. 16. auctoritate 14. pro S. Ambrosio, sic dicentes: Item idem, id est, Ambrosius, super Lucam, vt allegatur à S. Thoma in 3. Senten. & in 3. part. *Spiritus*, inquit, *Sanctus superueniens in Virginem, mentem illius ab omni vitiorum sorde castificauit. Hæc ille.* Nunc autem eandem auctoritatem faciunt Bedæ, solùm addentes illam clausulam, scilicèt, illam: *Et ab omni æstu carnalis concupiscentiæ cor eius temperauit, atque mundauit.* Si hæc verba sunt S. Ambrosii, vt affirmat D. Thomas, quare illa tribuistis Bedæ: si est Bedæ, vt est, quare ipsam adscripsistis Ambrosio? O Salomon! qui protulisti sententiam, da etiam modum, quia nescit veritas, quomodo diuidendus sit infans.

Nunc ad plenam Bedæ Ventilationem solùm restat inquirere de eius mente. Et sic dico primò; quod ibi loquitur de Incarnatione Verbi, non de Conceptione Virginis, & ex hac parte ipsum adducere, fuit extra propositum. Secundò, quod in illis verbis: *Ab omni vitiorum sorde castificauit*, sicut in illis: *quia Spiritus Sāctus, cor illius cum impleuit, ab omni æstu concupiscentiæ carnalis temperauit, mundauit, à desideriis temporalibus, &c.* Sic enim extant in Beda, & non illud *et* additum in Turrecremata, nam aliud est, *et mundauit*; aliud vero, *emūdauit*; nam *et* semper est coniunctionis nota, quæ in Beda non extat. Et gratis a[illegible] nino, quod *mundauit* ac *emundauit* essent idem, in prædictis verbis loquitur Beda de superuentione Spiritus Sancti tempore incarnationis super Virginem, ne in seminis exhibitione aliquo concupiscentiæ æstu, delectationis carnalis pruritu, vel desiderio aliquo temporali coinquinaretur; sicut in generatione, seu seminis effusione omnibus aliis contingit fœminis; vt sic mens Virginis in Deum collecta, vnicè, & vnita indeflectibiliter, materiam Dominici corporis absque vlla delectatione, sorde, vel minimo animæ, aut corporis inquinamento ministraret. Hæc est mens, & sententia Bedæ; si quis autem hoc aliter intelligere vellet, siuè ex nostris, siuè

Ad-

Aduersariis, absolutè erraret. Tunc sic: ergo illud, *castificauit*, & illud, *emundauit*, non indicat sanctificationem à vitiis, & sordibus contractis, sed præseruationem ab illis, nec *temperauit* Spiritus Sanctus æstum cõcupiscentiæ actualis, sed possibilis; vel desiderium carnale, quod inerat, sed quod inesse poterat. Accipite vestrum Angelicum Doctorem in 3. Senten. dist. 3. quæstiuncula 1. in responsione ad hanc auctoritatem: Ad secundum dicendum: *Quòd sordes vitiorum, à quibus in Conceptione Saluatoris B. Virgo castificata dicitur, non fuerunt aliqua peccata venialia, sed reliquiæ quædam originalis peccati, sicut recedente habitu adhuc aliquæ dispositiones manent. Vel dicendum, quòd castificatio à sordibus vitiorum non intelligitur remotio existentium, sed impedimentum futurarum sordium.* Si ergo S. Thomas intelligit, & explicat ab omni vitiorum sorde castificare, pro ab omni vitiorum sorde præseruare, & idẽ dicit Alexander Alensis, vt supra vidimus num. 13. Vndè ergo hæc militant contra Immaculatam Conceptionem Mariæ? Si enim illud, *castificauit, temperauit, & mundauit*, sunt hìc idem, quòd præseruauit, præuenit, immunem fecit: igitur quamuis expræsè, & clarè loqueretur de Conceptione passiua, & diceret Beda: Deus Mariam in vtero ab omni vitiorum sorde castificauit, vel Spiritus Sanctus in generatione Mariæ omnem æstum concupiscentiæ temperauit, vel denique: Deus emundauit Mariæ Conceptionem, nihil diceret, iuxta suum hìc loquẽdi modum. Tertiò, ex vltima clausula, quę iuxta verborum sonitum iudicata difficilior videtur, meliùs nostrum comprobatur assumptum, scilicèt, de æquiuocatione verborum apud antiquos Patres; nam sæpè sumunt Conceptionem pro generatione, generationem pro Cõceptione, & pro vtraque natiuitatem. Attende, inquit Beda, solus Redemptor noster, *mox Sãctus natus est, quia sine iniquitate conceptus est.* Quando *mox* natus? scilicèt post locutionem Angeli, post obumbrationem Spiritus Sancti, *mox* postquam fuit castificata, temperata, & emundata caro, vel Maria, *mox* natus est, id est, in vtero Christus: ergo iam Beda vocat absolutè natiuitatem, quam nos modò vocamus Conceptionem? Nec hoc negant Aduersarii, qui passim, & communiter admittunt, & vtuntur his terminis, natiuitatis in vtero, & natiuitatis extra vterum. Natus est igitur Christus in vtero, inquit Beda: *Quia sine iniquitate conceptus est.* Nota causalem, *quia*; ideò enim Sanctus natus est in vtero, quia sine iniquitate est conceptus: ergo sumit Conceptionem pro generatione, seu administratione materiæ; aliàs esset friuola reduplicatio, natus est in vtero Sanctus, quia conceptus est in vtero Sanctus, vel clariùs sic iuxta vim causalitatis, quia Christus fuit sine iniquitate conceptus; idò sanctus natus est in vtero. Sed quę, vel qualis fuit illa Cõceptio præcedens natiuitatem in vtero? Dices, & benè dices, quòd fuit generatio, vel administratio illa materię seminis, vel sanguinis facta à Virgine, priùs natura, quàm Christus nasceretur in vtero. Optimè ergo Beda vocat Conceptionem administrationem materiæ, & seminis, quã modo vocamus generationem; ac per consequens sua propositio æquiualet huic: Ideò Christus conceptus, seu natus est in vtero Mariæ sanctus, quia ipsa administrauit materiam, seu generauit ipsum absque vitio aliquo, sorde, concupiscentia, & libidine, & sic nostrum euidenter patet assumptum, scilicèt, quòd Beda sumit conceptionem pro administratione materiæ in generatione. Confirmatur hoc ampliùs, & clarius. Inquit enim Beda: *Quia quod de sanctificatione Spiritus concipies, Sanctum erit, quod gignetur; congruit Conceptioni natiuitas, vt quæ contra humanæ conditionis morem Virgo concipis, supra humanæ conditionis modum Dei Filium generes.* Nota verba: Primò dicit: quod *concipies*, sanctum gignetur. Secundò: quod *conceptioni* congruit *natiuitas.* Tertio; quod Virgo *concipis*, Dei Filium *generes*; En quatuor distincta verba: concipere, gignere, nasci, generare. Ruminare, o Lector! illa, & inuenies, quòd priùs ponit concipere, quàm gignere, priùs Cõceptionem, quàm natiuitatem, & priùs denique cõcipere, quam generare. Et semper, & vbique conceptio stat, & stare debet pro generatione prima carnali, non pro propria, & rigorosa Conceptione animationis. Vndè dicit, concipies per Spiritum Sanctum, non à viro, & semine humano, & sic Sanctum erit, quod *gignetur*; & sic tuæ *Conceptioni* maternæ congruet *natiuitas* filii in vtero; & quia illa sine iniquitate, & sordibus, hæc sine culpa, & macula, & quia extra humanam conditionem, vt Virgo purissima *concipis*, sine viro, & sordibus, necessè etiã erit, quòd absque humana conditione in tuo vtero *generes* Dei Filium, non hominis filium. En quomodo semper Beda sumit conceptionem extra proprium significatum, nunc communiter admissum, & vsitatum in Scholis. Si ergo ista non te conuincunt, ingredere cubiculum tuum, & fac conceptiones tuas.

Breuiter illud etiam Bedæ ventilandum erit. *Quia quod de sanctificatione Spiritus concipies*: Illud de *sanctificatione*, respicit ne aliquid maculatum, & sordidum in Virgine, quod pro Verbi Incarnatione, siuè in anima, siuè in corpore esset priùs liberandum à sorde, aut purificandũ à macula? Si affirmatiuè respondeas, mentiris vt Blasphemus: si negatiuè, optimè dicis, & optimè sequitur, quòd sanctificatio nõ semper supponit culpam, maculam, vel sordem in sanctificato; & multò minus in Virgine. Vndè nõ benè

benè sequitur: Virgo Maria in sua Conceptione passiua fuit sanctificata: ergo à culpa contracta, quia non valet in Conceptione actiua; siquidem à sancta facta fuit magis sancta, iuxta illud: qui iustus est, iustificetur adhuc, & qui Sanctus, sanctificetur adhuc.

BELTRANDVS, Vel Bertrandus de Turre, Ordinis Minorum, ac S. R. E. Cardinalis, super Missus est, & in Serm. Natiuitatis B. Virginis, & in Serm. Annuntiationis. *Turrecrem. par. 6. cap. 30. fol. 122. & par. 5. cap. 2. fol. 83. Anonym. Auctore 150. Bandel. cap. 24. Deza fol. 45. Spina p. 6. cap. 4. Grysald. Barelete, S. Antoninus, & Brixien.*

VERITAS 42.

HIC Beltrandus, vel Bertrandus de Turre, vel Monte-Fauentio de Castronouo, creatus Cardinalis à Ioanne XXII. anno 1316. tituli S. Mariæ in Aquiro, qui secundùm Frizonem in Gallia purpurata vixit vsque ad annum 1343. grauis extitit Auctor, scripsitque quàm plures Sermones, quorũ aliqui fuerunt typis mãdati in 4. alii vero obseruantur manuscripti in Bibliotheca Scorialis, vt de quatuor nouissimis iv. D. 19. incipit: *Quis te fascinauit*, in Bibliotheca S. Ioannis Regum Tolet. extant super Epistolas Dominicales totius anni litt. Y, num. 49. qui incipiunt: *Scripsit Ezechias, &c.* Sermones verò de Sanctis extant in Bibliotheca Vaticana, & alibi, de quibus Vvadingus fol. 60. quos ego etiã paucis ab hinc annis vidi, & legi in Bibliotheca S. Eccles. Toletanæ. Et sic vt testis ocularis dico, & affirmo, quòd hic cum sufficienti fundamento adducitur ab Aduersariis pro sua opinione, licèt pro nostra sententia ipsum citet Antonius Chucarus, Episcopus Azernensis, scriptor antiquus in suo Elucidario fol. 63. col. 2. ad finem. Sed etiam scire debes, Lector, quod Doctor iste, sicut Aluarus Pelagius, supra citatus num. 15. & Guidus Carmelita, infra adducẽdus, fuerunt ex illis, qui dignitates obtinuerunt tempore Ioannis XXII. qui S. Thomam Aquinatem canonizauit. Et contra opiniones fratrum Minorum, scilicèt, de paupertate Christi: de Gloria animarum iustorum ante diem iudicii: & consequenter contra hanc de Conceptione, propter quemdam Petrum Carbonerium Romæ factum Antipapam, cùm verus Pontifex esset Auinione, ex quorumdam fratrũ persuasione, nimis rigidum se ostendit, qui potest capere, capiat.

Primam auctoritatem sic adducunt dicentes: Eodem modo exponit Dominus Bertrandus de Turre, Cardinalis, eiusdem Ordinis in expositione Euãgeliorum, vbi super illud: Virtus Altissimi obumbrabit tibi, dicit: *Secundùm Glossam contra ardorem fomitis refrigerauit, & secundùm Gregorium 33. Moralium, caro Mariæ fuit obumbrata virtute Altissimi, quia in eius vtero lux incorporea corpus sumpsit, ex qua obumbratione omne in se refrigerium carnis, & mentis accepit.* Nihil inuenio in hac auctoritate contra Immaculatam Virginis Conceptionem; nam hic agit Beltrandus de passiua Conceptione, seu Verbi Incarnatione. Deindè quod Virgo habuerit tempore Incarnationis fomitem, à quampluribus impugnatur, licèt Turrecrem. in p. 5. cap. 2. illud conetur probare ex hac Bertrandi, & aliorum auctoritatibus. Denique quia illud obumbrauit, refrigerauit, sumitur præseruatiuè, vt diximus in antecedenti num. auctoritate 3.

Secundam sic adducunt: Item ad idem est eiusdem Ordinis Pater, Dominus Bertrandus de Turre, Cardinalis S. E. R. in Serm. Annuntiationis sub themate: Aue Maria, sic dicens: *Fuit enim exempta nascendo ex væ infectionis, quia fuit singulariter sanctificata: & in secunda sanctificatione, quando concepit Filium Dei, venit in ipsam tanta copia gratiæ, quod non solùm compescuit in ea fomitem peccati, imò totaliter abstulit ab ea. Hæc ille.* Nec hæc auctoritas alicuius est momenti ad probãdum propositum assumptum de peccato originali contracto à Maria in sua Conceptione: nam quòd fuerit exempta nascendo ex væ infectionis, & singulariter sanctificata, nihil dicunt pro Aduersariorum opinione; ideoque hoc videntes adducunt alteram, scilicèt.

Tertiam sic: Et plenius idem dicit in Sermone Natiuitatis eiusdem Virginis, exponens illud Prouerb. 8. Dominus possedit me ab initio viarum suarum: vbi circa primam viam ita dicit: *Primum autem initium istarum viarum, id est, operum suorum fuit opus sanctum, quod fecit ipse Dominus in prima persona, pertinente ad nouum Testamentum, quæ fuit Beata Virgo. Et istud primum opus, secundùm eum, fuit ipsius Virginis Conceptio, non quidem prima, quæ fuit in seminum transfusione, nec secunda Conceptio Virginis, quæ fuit cum culpa originalis contractione, quando eius anima fuit corpori infusa, sed tertia Conceptio, quæ fuit in gratia, & eius sanctificatione, ac peccati originalis emundatione. Hæc ille.* En Beltrandus admittit tres conceptiones, seminis, animæ, & gratiæ, illasque distinguit ad tollendam æquiuocationem, quam in aliis habebat, & suam pariter explicat sententiam, quæ clarè, & apertè est pro contraria opinione: sic, sic veraciter procede, vt iustificeris in sermonibus tuis, & vincas, cum iudicaberis.

Ff BER-

BERNARDINVS Senensis, Ordinis Minorum, Sanctus in Sermone 4. de B. Virgine, &c. Deza cap. 24. fol. 43. Gryssal. Alph. 6. Caietanus in Opusc. Canus, & Iustin. Michouien. & Arpalleg fol. 32.

VERITAS 43.

AVTOR, sicut opera eius notissima, sunt excussa primo Lugd. anno 1501 deinde recognita à Petro Rodulpho Tossigniano Venetijs 1591. postremo per Ioannem de la Haye Parisijs 1636. & Sermones de festiuitatibus Virginis, de quibus præcipuè hic fuerunt typis mandati Norimbergæ per Fredericū Kreusnerum anno 1493. Ex hoc ergo Sancto Doctore, ac operibus eius sic pro suo Instituto in quadam Additione inquit Continuator, seu Corrector Bandelli: Idem tenet S. Bernardinus de Senis, eiusdem Ordinis, quāuis modernus fuerit, & ipsam Virginis Conceptionē celebrare viderit, & controuersias super hac materia fuerit expertus: Dicit enim in 3. opere suorum Sermonum, quod incipit: *Ignis à facie eius exarsit* in tract. de Beatis. Virg. Serm. 4. qui incipit: *Sicut Sol Oriens mūdo*, in art. 1. formaliter ista verba: *Dimißis autem scholasticis bellis circa Virginalem conceptū, triplicem sanctificationē ad præsens discutiamus. Prima est generalis: secunda specialis: tertia dicitur maternalis. Prima est sanctificatio generalis; & hac quidē est illa, qua sanctificantur homines per Ecclesiastica Sacramenta, quod fit maximè per Baptismū; & talis sanctificatio duo bona in homine operatur; primo remouet culpam; secundo autem confert gratiam; tertiū verò, non remouet, sed remanet, scilicet peccati fomes, & pronitas ad peccandū, quia & venialiter, & mortaliter talis sanctificatus peccare potest. Secūda est sanctificatio specialis, & talis per gratiam Sancti Spiritus cōdonatur: Ponit autē hæc sanctitas in statu iustitiæ cōsummatæ, & operatur in ea tria. Primo, remouet culpam: secundo, confert gratiā: tertio, remouet pronitatem, nē poßit homo faciliter mortaliter inquinari. Cùm igitur omnes in iniquitatibus concipiamur, neminē vnquam mortalium intra materna viscera sanctificatū legimus, præterquā Ieremiā, & Ioannem Baptistam, quanquam de B. Virgine nulla sit ambiguitas, sicut dicetur infrà. Longè tamen est maior Ioannis sanctificatio sanctificatione Ieremiæ.* Et 1. ponit namque ibi originale quoddā prolixum, & sunt verba Bernardi, in Serm. de S. Ioanne Baptista, & post verba illa subinfert: *Tertia fuit sanctificatio maternalis, & ista remouet culpam originalē, & confert gratiam, & remouet pronitatē ad peccandū, tàm mortaliter, quàm venialiter. Et hæc fuit in Virgine matre.* Hucusque sunt verba Dezæ, siuè illius Continuatoris Bandelli, in præallegata Additione, quæ a suo originali legaliter, ac fideliter est transcripta; sed de quo verbo, vel clausula ex præallegatis colligat, Bernardinū dixisse, Virginem Mariam cōtraxisse peccatum originale, ipse non explicat, neque ego inuenio? Nisi fortè ex vltima oratione, discurrendo sic: sanctificatio Virginis secundùm Bernardinum remouit ab ea culpam originalem: ergo supponit illā; nā non potest res aliqua remoueri, nisi priùs insit in eo, a quo remouetur. Et confirmatur; quia remouere culpam in sanctificatione aliorum, est auferre ab anima culpam iam contractam, vt patet in supradictis a Bernardino: ergo cum eodem modo vtatur in sanctificatione Virginis, remouere in Virgine, supponit iam existentiam, & adhærentiam culpæ in anima. Ex his illationibus meo iudicio deducere possunt Aduersarii suam conclusionem; non verò ex aliis claris, aut expreßis.

Sed quod ex his verbis nihil pro ipsorum opinione colligi possit, imo potiùs pro contraria, sic breuiter probatur. Primo, quia remoueo, non semper significat auferre aliquid a loco, in quo prius erat. Nam secundùm Ioannem de Ianua, Ordinis Prædicatorum, in suo Catholicon fol. 200. colum. 3. remoueo, has quatuor habet significationes, amouere, auertere, absentare, & separare. Ecce huius verbi significata: ex quibus amouere est propriè, tollere offendiculum, nè aliquis cadat, vel amouere aliquem à periculo, vel insidiis illi appositis: auertere, id est, ictum venientem alio deuiare, vel retinere: absentare, est, ab oculis, vel præsentia totaliter abstrahere, vel separare; absentatur enim homo a Iudicis oculis, nè illum in carcerem proiiciat; nam ille qui iam fuit in carcere, non dicitur absentari à carcere, sed fugere. Igitur ex verbo, remouere, non deducitur efficax argumentum. Secundo quia omnes acceptiones grammaticales huius verbi, remoueo, adducit Thesaurus linguæ Latinæ tom. 3. fol. 486. & ferè omnes stant pro nobis, quas in medium adduco. *Remouere aliquem à legibus*, id est, quòd non comprehendatur in illis. *Remouere aliquem à Republica*, id est, quòd non ingrediatur Rempublicam, vel postquam ingressus fuerit, illum repellere; & hæc significatio pro vtraque opinione facit. *Remouere ab oculis, & occultare*, non quod priùs, & necessariò debeat aliquis esse præsens, & deindè occulteur, sed potiùs vt nunquam videatur. *Remouere de medio, & clam auferre*, id est, occultatè, & insensibiliter aliquem absentare; *Ex vrbe me remoui in montes*, hæc videtur supponere existentiam, prius in vrbe, propter illam præpositionē *ex*, secus si diceret, abstraxi mè ab vrbe, & remoui in montes: *A vulgo, & scena in secreta se remouere*, non quod prius fuerit

rit in vulgo, vel scena, sed quòd in illis non sit ingressus. *Causas dißidiæ remouere*, id est, antequam veniāt rixæ, illas in causa euitare. *A se remouere inuidiā*, hoc est, nunquam illam habere. *Munus remouere ex crulis*, ad hoc non est necesse, quòd munus sit præsens. *Ministerio sceleris me remoui*, id est, non cōsensi scelere. *Metum remouere*, id est, causam metus amputare, ac si diceret: Non habeo metum. *Moram remouere*, id est, celeriter aliquid agere, absque mora. *Nubem animi remouit ipse dolor*, hæc significatio nihil habet pro re præsenti. *Oculos remouere, & se totū auertere*, id est, noluit videre. *Operā suam remouere à populari cætu*, id est, nunquam illam propalare populo. *Pudorē remouere*, antequam pudor, vel causa pudoris adueniat, *se remore ab aliquo*, & quasi extraneum, vel incognitum efficere. *Remouere se à negotijs publicis*, vt remouetur religiosus, qui nūquam in illis ingressus est, sed in desertis habitat. *Ab amicitia alicuius se remouere*, id est, amicitiam cum aliquo nunquam contrahere. *Cura remouens soporē*, id est, antequam somnus veniat. *Suspicionem leuare, atque abs se remouere*, id est, nullam actiuam, vel pasiuam habere suspicionem. *Vim procul hinc remouere*, id est, euitare, vt nulla intercedat vis. Ex his omnibus significatis colligitur, quòd remoueo non necessario supponit existentiam rei remotæ; sed potiùs auersionem illius, antequam veniat. Tertiò, quia Bernardinus distinguit triplicem sanctificationē, generalem in baptizatis, particularem in sanctificatis in vtero post cōtractionem culpæ, & maternalem solùm in Maria vnicè, & singulariter. Si ergo sanctificatio Virginis esset in vtero post cōtractionem culpæ, hic tertius modus non esset distinctus à secundo: nam Maria fuisset sanctificata, vt Ioannes, & Ieremias. Quartò, ex verbis ipsius Bernardini, inquit enim: quòd illa sanctificatio maternalis *remouet culpā originalē, & remouet pronitatem ad peccandū*. Ecce bis positum est verbum, illud remouet: ergo eodē modò debet sumi vtrobique; sed Maria nunquam habuit pronitatem ad peccādum: ergo nec vnquam habuit originale peccatum, & si pronitas ad peccandū ita remota fuit à Virgine, vt nunquā illam habuerit; eodem modo remota fuit culpa originalis. Quia inquit Bernardinus: *Dimißis autem scholasticis bellis circa Virginalem conceptū*: igitur in hoc Sermone nihil volebat agere de controuersia, quæstionibus, & argumentis, sed simpliciter, & absolutè loqui, vel iuxta vtramque opinionem, vel tantùm iuxta vnam: atqui in toto Sermone nunquā affirmat, Virginem fuisse conceptam in peccato originali, aut macula, vel quid simile; imò potiùs dicit oppositum, vt infrà latiùs dicam: ergo absq; vllo fundamento adductus fuit ab Aduersariis; sed suspende iudicium.

Secundam auctoritatem sic adducunt. Item, idem in eodem Serm. art. 3. cap. 2. dicit: *Secundus verò huius Virginis ardor, impeccabilitas nuncupatur. Licèt enim, vt ex præcedētibus patet, B. Virgo in sua Conceptione per gratiā adepta fuerit tantam fomitis restrictionem, quòd non posset in aliquod peccatū adduci; remansit tamen fomes in ea secundùm essentiam, sed sanctificatio hæc secunda in Cōceptione filij Dei superaddidit in ea omnimodā fomitis extinctionem, eradicationē, & in bono confirmationē, ita vt quæ priùs poterat non peccare, iam peccare non posset. In prima igitur sanctificatione Virginis tanta gratia perfectionis ei collata est, quòd in eius sensualitatem in tantum gratia redundaret, vt fomitē adeò reprimeret, vt nullum aliquando effectum, vel incitamentum haberet. In secunda verò sanctificatione, in qua Spiritus Sanctus non solùm descendit in mentē, sed etiam in ipsam carnē, & de carne operatus est mirabiliter carnem Christi, eam sine macula fabricando, reliquit ipsius carnē immaculatam, extirpando in ea fomitem, & omnem concupiscentiā, ita quòd peccare non posset. Et hoc sentit Bernardus, & Damascenus, & Magister Sententiarū.* Hæc auctoritas, quę delumpta est ex duobus locis inter se distinctis, fideliter fuit transcripta; sed nescio quid in hac auctoritate sit cōtra immaculatam Virginis Conceptionem? At suspende etiam iudicium.

Tertiam auctoritatem sic adducit: Idem in sententia, dicit in eodem Serm. art. 1. cap. 4. vbi loquitur de trāquillitate mentis ipsius Virginis, & de impeccabilitate ipsius, vbi finaliter cōcludit dicens: *Propter hoc dici solet, quòd in B. Virgine post primam sanctificationem remansit fomes secundùm substantiam, sed ligatus. Hæc ille in forma.* Hæc auctoritas nihil addit supra duas antecedentes: & sic etiam in ipsa suspendum erit iudicium.

Post supra enumeratas auctoritates addit ex propriis ille Corrector Bandelli hæc verba: *Et aduerte, quòd cū iste Sanctus iam huius quæstionis altercationes, & cōtrouersias viderit, & Ecclesia hanc festiuitatem celebrātem, vel celebrare permittentem cognouerit, & nihilominùs B. Virginem in originali peccato conceptā insinuet (cum in omnibus sequatur doctrinam S. Thomæ, quam etiam allegat in eodem Sermone art. 1. cap. 4. ad finem) non modicè, sed effrenatè irridendi sunt, qui in fauorem suum dicunt, quòd si Sancti viuerent modò, & viderent Ecclesiam celebrantem, & indulgentias concedentem, &c. ipsi dicta sua retractarent. Illud quoque mirabile est, quòd cùm ad reprobandam hanc opinionem multi libri falsificati sunt, quorum exemplaria tàm antiqua, quàm noua, tàm arte scriptoria, quàm impressoria apud nos erant, ex quibus ipsorū falsitas, & grauißimum scelus deprehendi poterat hunc tàm Sāctum, ac tàm modernū Do-*

ctorem, cuius opera rarissima erant, non permissi sunt falsificare, nec ipsius veram doctrinā occultare, vt nemo esset de Sanctis, qui in hac materia scripserunt, qui sicut Sanctos alios in vita, ita & eos non imitarentur in doctrina. Non enim fieri poterat, vt omnium illorum doctrinam impugnarent, qui singulorum vitam, & morem imitari summopere studebant. Obijt autem Sanctus iste Doctor ad annū 1444. & fuit canonizatus ann. 1450. in die Pentecostes. Hæc sunt verba illius Continuatoris Bandelli.

Sed iam ventilemus, qua veritate in istis verbis procedat; quia in ipsis plura inuoluit. Et primo nota illud: *Et nihilominùs B. Virginem in originali peccato cōceptam insinuet.* Vide ergo, Lector, quomodo ipsemet Aduersarius fatetur, quod S. Bernardinus in hoc Sermone nihil expresse dicat contra immaculatā Conceptionē; sed solùm *insinuat.* O insinuator egregie, ex sola insinuatione magnum fabricasti ædificium! ex insinuatione vis maculare Virginē? Quare ergo in principio non dicebas: Idem insinuat S. Bernardinus, & non illud: *Idē tenet, idem dicit?* Adduxisti Bernardinam insinuationem pro tua opinione, scilicèt; quòd habuit fomitē quoad substātiam. Audi ergo nunc insinuationes existentes in eodē Sermone pro nostra sententia. Nam statim in Sermonis initio inquit: *Sicut Sol Oriens mundo, Eccles. 28. Sacramētum gloriosæ Virginis Matris Dei sublimissimum ad reuerendum, deuotissimum ad tractandū, dulcissimum ad contenplandū; hodiè, dilectissimi, proponitur nobis gloriosa equidem dies ista, quæ iubar solaris luminis nobis offert; dum conceptam pronuntiat Dei matrem, &c.* Si ergo dies Conceptionis Mariæ fuit gloriosa, quæ splendore suo pias mentes inflammat, illuminat, & roborat, & sacramentum sublime, reuerendum, deuotissimum, dulcissimū; igitur non cum culpa, atque peccato fuit conceptio illa? Item infrà plus insinuat dicens: *In quibus verbis sapientia Dei describit triplicē gratiosum B. Virginis statum. Primum Conceptionis: Secundum Natiuitatis: Tertium Annuntiationis, primum scilicèt eius Conceptionē dicit esse sicut solē, &c.* Si ergo Bernardinus commendat Conceptionē, sicut Natiuitatem, & Annuntiationem, in quibus nulla fuit macula, aut culpa, & dicit Cōceptionē fuisse sicut Solē, & gratiosam: ergo cum gratia. Et infrà ponens aliam similem insinuationem, dicit: Et de prædictis duobus Propheta ait dicens: *Tu fabricatus es Aurorā, & Solē, id est, B. Virginem in Conceptione eius, & Natiuitate.* Igitur Bernardinus non agnouit, nec insinuauit culpam in conceptione, quam vocat solem fabricatum à Deo. Audi aliam insinuationē. Nam articulus primus est *de quatuor admirandis gratijs, quibus repleta fuit B. Virgo in sua Conceptione*, & sic incipit: *Primus status B. Virginis fuit suæ Conceptionis, & tunc fuit B. Virgo sicut Sol in Aurora consurgens. In hoc statu contēplemur inter alios quatuor eius splendores. Primus dicitur sanctitas. Secūdus claritas, seu luminositas: Tertius charitas: Quartus, tranquillitas.* Possuntnè hæc compati cum insinuatione peccati, seu maculæ originalis? Sed adhuc restant insinuationes maioris momēti. Nam post verba adducta ab Aduersario: *Et hæc fuit in B. Virgine Maria matre Dei,* prosequitur: *Sanè Deus ipse æternus sicut mira sua sapientia creauit omnia: sic illam Benedictā matrem suam talem condidit, & sanctificauit in tempore, qualē tàm sanctam elegit in sua æternitate.* Et ad marginē habet: *Virgo concepta fuit sine peccato originali.* Et infrà: De hac Conceptione Anselm. in libro de Concept. Virgin. sic ait: *Decebat vt illius conceptio de matre purissima fieret, ea puritate, quā puritate maior sub Deo nequit intelligi, &c.* Et infrà art. 3. cap. 2. inquit: *Aduertendū est tamen, quòd licet Deus perfecta dispositione disposuerit matrem suam, & absque omni culpa seruauerit eā: nihilominus tamen cunctæ passiones illæ, quæ naturam sine peccato sequūtur, quæ scilicet sunt materia exercendæ virtutis, in eā plenius remāserunt, tàm respectu sui, quàm respectu filij, &c.* Denique quàm plures similes insinuationes videri possunt in illo capite, quod est de impeccabilitate virginis. Alias non insinuationes, sed affirmationes vide Lector, infrà.

Secundò, videamus quid insinuent, vel dicāt illa verba Correctoris Bandelli? *Non modicè, sed effrenatè ridendi sunt, qui in fauorem suum dicunt, &c.* Effrenatè ridetur de aliis, qui effrenatè deridendus erat de se ipso; tum quia adduxit S. Bernardinum ex sola insinuatione, quando expresse, clarè, atque assertiuis verbis nostrā tuetur sententiam. Nam tom. 1. suorum operū Serm. 52. qui incipit: *Cogitabat, &c.* in nouissima impressione tom. 4. Serm. 6. fol. 121. art. 1. cap. 1. loquendo de excellentia B. Virginis, & explicans illud verbum Salutationis Angelicę: *Aue*, sic ait: *Secundo etiam modo in Virgine per Aue naturæ excellentia denotatur, quia ab alio triplici, ve, immunis fuit, scilicèt cōcupiscentiæ, culpæ, & pœnæ: fuit enim B. Virgo sine primo ve, hoc est, sine tyranno concupiscentiæ peccati originalis, quia sine eo concepta est: sicut teste Salomone Canticorum 4. didicimus, qui ait: Tota pulchra es, amica mea, & macula, scilicèt, originalis culpæ, nō est in te, &c.* Ex his verbis præcipuum nostrum intentum non insinuatur, sed euidenter exprimitur, scilicèt, quòd Maria in sententia Bernardini non solùm fuit concepta absque peccato originali, sed etiam absque tyranno concupiscentiæ; nisi dicamus, quod adhuc Sancti Bernardini tempore vocabatur concupiscentia parentum, peccatum originale; & sic tunc idem erat dicere: Maria concepta fuit

fuit cũ peccato originali, ac dicere: Maria fuit concepta cum concupiscentia: nunc verò diuersissimas res exprimunt, & significant; sed quomodocumque sumatur verba illa, clarè, & expresè sunt pro nostra sententia. Alius deniq; expressus textus non insinuatus, desumitur ex tom. 3. Serm. 49. de Amore Glorioso p. 1. pag. 290. antiquæ impressionis, & in altera fol. 272. col. 1. §. *Dico primo*, & modernæ tom. 3. in die martis post Pascha fol. 427. explicans illud: Inter natos mulierum non surrexit maior Ioanne Baptista; vbi inquit: *Et nota illud: dicere, quòd inter natos mulierũ non surrexit maior Ioanne Baptista, vult dicere quòd Ioannis Baptistæ anima sit maior omnibus animabus natis ex muliere, & Christus cauet se extra, & Virginẽ gloriosam occultè si bene aduertis suum eloquiũ, quia dixit: non surrexit; quia nullus dicitur leuare, seu surgere, qui non cecidit in aliquo peccato cõceptionis, nec actualis, & similiter B. Virgo; ideò non sunt in illa regula, quia non ceciderunt modo iam dicto; ideò non dicuntur surgere sicut omnes cæteri homines, qui ceciderũt, & cadunt ab Adam, citra peccatũ originale. Tamen vtrum B. Virgo fuerit concepta in peccato originali, Ecclesia non damnat, sed magis pium est, credere, quòd non fuerit in peccato concepta, quã credere quòd sic.* Nec hæc est insinuatio, sed expresio. Deindè in confirmationem prædictorum sunt ibidẽ alia verba, ex Bartholomæo de Sicilia, & Daniele de Purgiliis, à S. Bernardino sic transcripta, & probata: *Et dum pridiè essem in monasterio Carceris, Diœcesis Paduanæ in illo eloquio cum quodã approbatæ religionis viro Domino Fratre Bartholomæo de Sicilia, ibi professò reddidit mihi vnam pulchrã rationem, quare nõ erat credendum, B. Virginem fore conceptam ex peccato originali: dixit enim mihi Danieli de Purgilis, si bene percepi. Certum est, quòd Deus creauit Adã sine peccato originali ex limo terræ, deindè ex costa eius creauit Euam, & sine peccato. Et certum est, quòd Christus Incarnatus fuerit Deus, & homo, & fuit maior quàm Adã, & Eua, & maioris dignitatis. Et tantum interest inter eos, quantũ inter Creatorem, & creaturam; modò non est credẽdũ, quòd ipse filius Dei voluerit nasci ex Virgine, & sumere eius carnem, quæ esset maculata ex aliquo peccato originali; imò credendum est, quòd voluerit sumere carnẽ ex carne purissima, & quod eius mater fuerit plusquã Eua, & Adã, qui creati fuerunt sine peccato originali: quæ ratio mihi valdè applausit, &c.* Hæc Bernardinus. Corrector ergò, qui ita effrenatè risisti pro tuis istius insinuationibus, vide, an pro his debeas effrenatè plorare!

Tertio notanda sunt illa verba: *Mirabile est, quòd cùm ad roborandã hanc opinionẽ multi libri falsificati sint, &c. Ex quibus ipsorũ falsitas, & grauissimum scelus deprehendi poterat, &c.* Redarguit nos iste bonus vir, & vocat ore pleno fallarios, & sceleratos, quia multos libros tàm impressos, quàm manuscriptos vitiamus, & ex his multis libris in toto suo opere signat solum tres, scilicet, in Ægio Zamorensi posito supra n. 5. vbi ostendere nititur, quòd vnum aduerbium fuit in ipso vitiatũ, nam loco *cum* positum fuit, *sine*. Quo verò fundamento, & veritate hoc dixerit, iam ibi manet explicatum. Secundò, adducit Nicolaum de Lira, cuius quædã auctoritas est corrupta, quia additum fuit hoc verbum, *& matrõ eius*, de quo nos infrà n. 226. Tertio, notat, quòd in Roberto Holkot addita fuit quædã integra columna, quòd an sit verum, nec ne, suo loco exactissimè secũdùm veritatem ventilabitur: videat ibi Lector; nam pro nunc solùm noto, quòd illi multi libri falsificati, tàm impressi, quàm manuscripti reducũtur solùm ad tres, in quibus sunt tantũ duo verba, & vna clausula vitiata; & si hoc est mirabile, & de hoc effrenatè risisti, ridè, vel luge etiam effrenatè, quia in omnibus Doctoribus pro vestra opinione adductis mirabilia sunt testimonia vestra; ideò scrutata est ea anima mea, & ferè nulla est auctoritas in ipsis, quæ non sit vitiata, & adulterata, vt in hoc Ventilatione mathematicè, & euidenter demonstratur. Ipsam attentè lege, & ride, quia fortè erit risus Sardonicus, vel risus dolore miscebitur. Denique audi, quid dicat Bernardinus de Busto, Serm. 4. de Conceptione p. 3. fol. 47. col. 1. *Hanc eãdem opinionem tenet, & mirabiliter probat S. Bernardinus in tractatu de Conceptione ipsius Benedictæ Virginis, quem ego vidi Senis, & videtur esse scriptus manu propria ipsius Sancti, &c.* Et adducit testem Fr. Bernardinũ de Caimis. Hoc ego credo, sed cũ essem Senis in cella S. Bernardini, quæ modo est Oratorium, inter libros huius Sancti manuscriptos Tractatum istum de Conceptione inuenire nõ potui, fortè ab aliquo deuotionis, vel alterius causa fuerat sublatus, sicut fecerant, de Tractatu B. Ioannis Capistrani eiusdem assumpti. Concludamus, S. Bernardinum Senẽsem, Franciscanũ, cum verbis Ambrosii Catharini, Dominicani, etiam Senensis in 2. opere de immacul. Concept. lib. 1. fol. 26. ad finem: *Producunt autem B. Bernardinum de Senis, quorũ dicta etiam facilè solui possent. Sed quanti obsecro, illum faciunt in hac quæstione, quem tamen in nonnullis reprehẽdunt, & de cuius sanctitate etiam quidã ex ipsis dubitant, qui, vt meis auribus audiui, adhuc reposcunt ab eo Manfredi famam. Hæc autem ad homines loquor, qui, quos volunt, Sanctos recipiunt, quos autem volunt, in dubium vocant, &c.* Hæc dicit vnus ex ipsis, & verissimè, vt ex toto hoc ventilabro constabit, in quo canonizant, seu beatificant decem & octo, seu potiùs viginti solùm, quia in ipsorũ phantasia maculabant Dei Matrem.

BERNARDVS Abbas, & Sanctus, in Serm. Assumpt. Dominæ nostræ, & in alio eiusdem Assumpt. & in Serm. Vigiliæ Natiuitatis, & in Epistol. ad Lugdunenses, & in multis aliis locis. *Turrecrem. part. 6. cap. 7. & 8. & 9. & 10. à fol. 90. Anonym. ratione 9. Auctor. 43. & auctoritate 32. & 33. & Bandel. cap. 17. & in Offic. Lectione 1. 2. & 3. Deza fol. 26. Spina part. 6. cap. 2. Caietan. fol. 72. Petrus de Vincent. Capreol. Grysald. Castellan. Brixian. Soncinas, Barelete, Canus, S. Antoninus, Sotomaior, Iustin. Miechouien. Arpalleg.*

VERITAS 44.

IN Hac materia mellifluum, ac sanctissimum Ecclesiæ Patrem, tanquam primũ, ac præcipuum suæ opinionis Antesignanum, adducunt Aduersarii Bernardum, cuius opera fuerunt millies typis mandata. Vidimus editiones Parisien. anno 1517. & 1540. & 1547. apud Hugonẽ, & 1587. & Lugdunẽs. 1520. & 1538. Basilien. 1494. Argẽt. 1497. & nouissimas Parisiens. 1632. & 1648. in quatuor tomis, sed qua veritate, ac fidelitate ipsum adducant, hoc opus, hic labor. Et in primis ille doctissimus Magister Sacri Palatii, Bartholom. Spina par. 7. cap. 6. in illo suo libro de Vniuersali corruptione, affirmat, S. Bernardũ vixisse post S. Anselmũ per 130. annos, sed vide, quomodo hoc potuerit esse, si S. Anselmus migrauit è vita ann. 1109. & Sanctus Bernardus ann. 1153. At quando Spina dixit veritatem? Sed iam accedamus ad auctoritates, quas adducunt.

Primam sic: Idem tenet Beatus Bernardus Abbas, &c. in Sermone Assumptionis, qui incipit: *Intrauit Iesus in quoddam Castellum. Fortè*, inquit, *curiosus quisque requirat, cur in præsenti Euangelica Lectione nulla prorsus Lazari mentio fiat? Arbitror quidem, sanè non is à proposita similitudine dessidere; virginalem etenim domum intelligi volens per Castellum; Spiritus Sanctus siluit non incõgruè pœnitentiam, quæ malum vtique actuale concomitatur. Absit enim, vt proprii quidquam inquinamenti domus hæc aliquando habuisse dicatur, vt in ea proindè scopa Lazari quæreretur. Quòd & si originalem à parentibus maculam traxit, sed non magis à Ieremia sanctificatam, aut non magis à Ioanne Spiritu Sancto repletam credere prohibet pietas Christiana. Nec enim festis laudibus nascens honoratur, nisi sancta nasceretur. Postremò cum omnimodis constet, ab originali contagio sola Dei gratia mundatam esse Mariam, quippè cùm & nunc in baptismate solam hanc maculam lauet gratia, & sola eam raserit olim petra circumcisionis; vt omninò pium est credere, proprium Maria delictum non habuit; ideò ab innocentissimo corde eius pœnitentia longè: sic ergo Lazarus apud eos quorum necesse est, conscientias ab operibus mortuis emundari, secedat inter vulneratos dormientes in sepulchris, vt in thalamo virginali inueniatur Martha, & Maria tantum. Hæc ille.* Sic hanc auctoritatem adducit Anonymus, atque etiam Turrecremata aliquibus parui momenti mutatis. Bandellus verò, ac Deza sic: *Beata*, inquit, *Maria omnimodè constat, ab originali peccato sola Dei gratia, priusquam nasceretur, fuisse mundatam. Hæc ille.* Auctoritas verò Bernardi vera, & propria in Serm. 2. de Assumptione, qui incipit *Intrauit Iesus*, colum. 250. littera F. sic se habet: *Sed fortè curiosus quisquam requirat, cur in præsenti Euangelica lectione nulla prorsus Lazari mẽtio fiat? Arbitror sanè, nè id quidèm à proposita similitudine dissidere. Virginalem etenim domum intelligi volens Spiritus Sanctus, siluit non incongruè pœnitentiam, quæ malum vtique comitatur. Absit enim, vt proprij quidquam inquinamenti domus hæc aliquando habuisse dicatur, vt in ea proindè scopa Lazari quæreretur. Quòd si originalem à parentibus maculam traxit, sed minus à Ieremia sanctificatam in vtero, aut non magis à Ioanne Spiritu Sancto repletam credere prohibet pietas Christiana. Hæc enim festis laudibus nascens honoratur. Postremo cum omnimodo constet ab originali contagio sola gratia mundatam esse Mariam: quippè cùm & nunc in baptismate sola hanc maculam lauet gratia, & sola eam raserit olim petra circumcisionis, vt omninò pium est credere, proprium Maria delictum non habuit nihilominus ab innocentissimo corde etiam pœnitẽtia longè fuit: sit ergo Lazarus apud eos, quorum necesse est, ab operibus mortuis conscientias emundari: secedat inter vulneratos dormientes in sepulchris, vt in thalamo virginali inueniantur Martha, & Maria tantum, &c.* Si ergo hanc Bernardi auctoritatem conferas cum supra adducta ab Aduersariis, prætermissis illis verbis, quæ parui momenti sunt, & in grammatica deficientibus (quia fortè processerunt à Typographorum iniuria) principaliora vitia sunt sequentia. Primò, addiderunt verbum illud, *per castellum* Secundo, vbi Bernardus: *quæ malum vtique comitatur*, ipsi sic: *quæ malũ vtique actuale comitatur*, addẽtes illud, *actuale*, & hoc aduertenter, vt subsequens Bernardi oratio non videretur auferre à Virgine omne malum, seu inquinamẽtũ, sed solùm actuale. Nam subsequentia Bernardi verba: *absit enim, vt proprij quidquã inquinamenti domus hæc aliquãdo habuisse dicatur*, indicabant omne inquinamentũ

exclu-

exclusum fuisse à Virgine, propter illas vniuersales, *proprij*, & *quidquã*, & *aliquando*, quia si aliquando non habuit inquinamentũ: ergo nunquã: si non habuit quidquã inquinamenti: ergo nec originalis: si non habuit propriam maculam: ergo nec primam: Vt ergo illas vniuersales voces restringerent tatum ad inquinamenta actualia, ex proprio cerebro addiderunt illud, *actuale*. Tertio, malitiosè satis vitiarunt illa Bernardi verba: *Quòd si originalem à parẽtibus maculam traxit*, dicentes sic: *quòd & si originalem, &c.* Addentes illam particulã *Et*, quo aduerbio propositionem conditionalem, & dubitatiuam Bernardi, fecerunt absolutè, affirmatiuam. Quartò, etiam adulterarunt illud Bernardi: *Non minus à Ieremia*, legentes: *Non magis à Ieremia*, vt sic indicarent, quod Maria non fuerat *magis* sanctificata in vtero, quàm Ieremias. Ideo quinto, prætermiserunt illud verbum Bernardi: *In vtero.* Sextò, totaliter vitiarunt illam Bernardi clausulam: *Hæc enim festis laudibus nascens honoratur*, legentes sic: *Nec enim festis laudibus nascens honoraretur, nisi sancta nasceretur*; faciunt enim diuersum sensum, & penitus vitiatum. Septimò, loco illius: *Ab originali contagio*, scripsit Bandellus: *ab originali peccato.* Contagium enim latiùs patet; nam hoc secundùm Doctores, est in carne, in concupiscentia, & insensualitate parentum, &c. à quibus transfunditur, & contaminatur caro seminata: peccatum verò necessario est in anima; ideo Bandellus ad auferendam omnem interpretationem, more suo, illa duo verba; vniuersale contagium, mutauit in illa: originale peccatum. Octauo, addidit etiam illa verba: *priusquam nasceretur*, quæ in Bernardo non extant, vt sic totaliter clauderet aditum ad veram intelligentiam auctoritatis Bernardi, & significaret, quòd Maria non fuit sanctificata ab vniuersali contagio in sua Conceptione, sed ab originali peccato, & hoc signarè: *priusquam nasceretur.* Si ergo in vna sola auctoritate notissimi Auctoris, & Sancti sunt octo adulterationes capitales, quarum quælibet mutat penitus orationis sensum: igitur præuiderunt, quòd Bernardi verba, vt extant in suo originali, parum, vel nihil fauebant suæ opinioni. Loquitur enim ibi Bernardus clarè, & expressè de peccato actuali, cuius pœnitentia est remedium; & sic circa peccatum originale loquitur sub conditione, seu suppositione, quòd si etiam illud contraxisset à parentibus, cùm in vtero fuerit sanctificata, nec peccauit actualiter, nec indiguit pœnitentia: conditionalem vero clarè exprimit dicens: *Quòd si originalem, &c.*

Secundam sic adducunt: Item, idem in alio Sermone Assumptionis: *Beata*, inquit, *Virgo hac singulari prærogatiua in concupiendo refulget, quia filium non in iniquitate, quemadmodum cæteræ omnes, sed superueniente Spiritu Sancto sola de sanctificatione concepit. Hæc ille.* Ex hac auctoritate colligitur, quod Aduersarii, vel non legebant Sanctos Patres, vel ex aliquo corruptissimo manuscripto, vel intentione, aut ignorantia claudicantes, currente calamo, & sine discursu hæc transcribebãt. Quòd patet; quia cùm Bernardus habeat quinque Sermones Assumptionis, in nullo extat talis auctoritas Sed in Sermone de Verbis Apocalypsis, qui incipit: Signum maganum: post medium, columna mihi 265. litt. A. sic extat auctoritas; *Excellentissimum nobis Virginis nostræ meritum, & singularis gratia commendatur. Nihilominùs fulget etiam nouus ille Conceptionis modus, vt non in iniquitate, quemadmodum cæteræ omnes, sed superueniente Spiritu Sancto sola, & de sola sanctificatione Maria conciperet.* Quoad litteram tota auctoritas est vitiata, vt ex ipsa patet: quoad sensum similiter; nã hic agit Bernardus de Conceptione actiua, & Verbi Diuini Incarnatione, & sic absque vllo, vel minimo fundamento adducitur, imò potiùs ex ipsa colligo sequentia. Primò, quod Bernardus generationem, seu administrationem materiæ vocat conceptionem. Secundò, quòd iniquitas, de qua hìc loquitur, est illa delectatio carnalis, cũcupiscentia, siuè libido, quæ in omnibus fœminis tempore conceptionis viget, secundùm antiquorum modum loquendi; sed secùndum modernorum, & proprium est in generatione actiua. Prærrogatiua ergo Virginis, secundùm proposita varba Bernardi, fuit in illo nouo Conceptionis, seu generationis modo, quia ipsa non concepit, id est, generauit, in iniquitate, libidine, atq; delectatione ex viro, & coitu, sicut omnes cæteræ fœminæ, sed ex superueniente Spiritu Sancto, in quo sola, & vnica fuit: & iuxta hunc modum loquendi, hæc propositio: Maria concepta fuit in iniquitate, quemadmodum cæteræ omnes fœminæ, in Bernardo nihil dicit contrà ImmaculatamCõceptionem. Tertiò, noto illud: *De sanctificatione concepit*, & interrogo, quid ibi significat sanctificatio? Nam si illam sumit pro sanctificatione fœtus, vel prolis, est falsa; quia etiã Ioannes, & Maria sanctificati fuerunt: si ponis sanctificationem in ipsa actione, scilicèt, in ipsa generatione, vel conceptione, iam sanctificatio non supponit maculã, quia affirmas, Christum in sua generatione, atque Conceptione fuisse sanctificatum, in quibus nec fuit, nec potuit esse culpa. Si constituis sanctificationem in materia, quasi diceret Bernardus: sola Maria de re sanctificata concepit, seu fœtum suum genuit ex semine sanctificato, nec ibi sanctificatio appellare potest supra aliquam maculam, quia nullam habuit purissima materia Deiparæ, & sic concedis quòd in semine potuit esse sanctifica-

fica-

ficatio: Si denique sanctificatio cadit suprà causam agentem, id est, super Mariam, nec Maria fuit sanctificata à peccato originali tempore Incarnationis, neque ab aliqua vlla macula: igitur hic sanctificatio necessariò debet sumi pro sanctificatione, vbi nulla præcesserat culpa, macula, vel peccatum. Et hoc notare debes, quia Aduersarii vbicumque audiunt sanctificationē, existimant iam suum esse cōclusum intentum, præsupponētes, quod sanctificatio semper supponit culpam, & maculam; quod nimis absurdum est.

Tertiam auctoritatem sic adducunt: Item in Sermone B. Ioannis Baptistæ: *Attende, inquit, obsecro diligenter, quàm ordinata dispositione Spiritus ille multiplex Ieremiam sanctificat, replet Ioannem, & superuenit in Mariam, Et Ieremiæ quidem admiranda sanctificatio, quia & si in peccato conceptus est, nascitur tamen sine peccato: Ioannem verò lōgè gloriosior virtus repleuit, quoniam sanctificatus est à peccato, & ita dominante Spiritu superinfusus, vt purgatus exeat, & repletus. Ineffabiliori autem modo Spiritus Sanctus superuenit in Virginem, quā tota Deitatis plenitudo, sine mēsuræ discrectione perfudit, vt non solùm à peccatis abluta, & repleta Spiritu, sed & de Spiritu Sācto. Vides quàm remotiori priuilegio, speciosus forma præ filiis hominū in Cōceptione ab alijs discretus sit? Illi etenim in peccatis, & de peccatis cōcepti sūt, hic de Spiritu, & in Spiritu Sācto cōcipitur. Hæc ille.* Hæc auctoritas extat in Serm. qui incipit: Hodiè dilectissimi, col. 1685. litt. E. Sed in multis viciata; nā loquēdo de Ieremia, prætermiserūt integram clausulam, ac similiter in discursu de Ioanne omiserunt aliam orationem: quando vero loquitur de Virgine, sic inquit: *Ineffabiliori enim modo superuenit in Virginem, quam tota Diuinitatis plenitudo sine mensuræ discretione perfudit, vt totum caperet, qui fecit totum, vt non solùm à peccatis abluta, & repleta Spiritu Sancto, sed & de Spiritu Sancto concepisse credatur: quia quod in ea natum est, de Spiritu Sancto est. Inde, est quod singulari prærogatiua fides Catholica Filium Dei natum de Virgine, conceptum de Spiritu Sancto confitetur, vt Diuinitatis, & humanitatis indiuisibilis adunata connexio, vocabulorum indifferentia disignetur. Vides ergo, quàm remotiori priuilegio speciosus forma præ filiis hominum, à filijs hominum in concipiendo discretus sit? Illi etenim in peccatis, & de peccatis cōcepti sunt, hic in Spiritu, & Spiritu Sancto concipitur. Hæc sanè dicta sunt de cōceptione Ioannis, &c.* In huius auctoritatis parte sunt alia vitia alicuius momēti. Nā primò prætermiserunt illud, *Sancto.* Secundò, illud, *cōcepisse credatur*, vt conceptionem actiuam in illis verbis expressam occultarent. Tertio, propter eandem causam tacuerunt quatuor illas lineas, à verbo, *quia*, vsque *distinguêretur.* Quarto, vbi Bernardus: *In concipiendo.* ipsi satis a veritate deuiantes, *in Conceptione*, vt sic nō tantùm actionem, de qua loquitur Bernardus, sed etiam comprehenderent terminum, id est, fœtum, conceptum, & conceptionem completam in actu: & hæc de littera. Quantum ad sensum vero. Ex ipsis verbis colligitur, quod totum assumptum huius auctoritatis est probare, Verbum Diuinum conceptum fuisse de Spiritu Sancto, ac ineffabiliori modo, quàm Ieremias, ac Ionnes, quia illum Maria concepit, & peperit à peccatis non solùm abluta, sed & repleta Spiritu Sancto, quod non habuerunt Matres Ieremiæ, & Ioannis, sed quid hæc cum Conceptione passiua Mariæ? Quando expressè loquitur Bernardus, de conceptione Ieremiæ, & Ioānis, vt indè transeat non ad Conceptionem Mariæ, sed ad Christi Conceptionem? Quare nō inuenio, à quibus verbis ex præallegatis ducant suam consequentiam Aduersarii, nisi fortè velint ex illis: *à peccatis abluta*: sed ex his tenebantur concedere in Maria non solùm peccatum originale, sed etiam alia, quia loquitur in plurali, *à peccatis.* Deindè quando fuit illa ablutio? si tempore Incarnationis est falsum: si propriæ Conceptionis, hoc non admittit textus: An fortè dicent, quod deducitur ex illis: *Illi etenim de peccatis, & in peccatis concepti sunt.* Sed hæc generalia sunt verba, & loquuntur de generatione ipsa Ioannis, & Ieremiæ (quam Bernardus vocat semper conceptionem) vt denotant illa vltima verba. *Hæc sanè dicta sunt de conceptione Ioannis, &c.*

Quartam auctoritatem sic: Item, idem in Sermone Ioannis Baptistæ, qui incipit: Hodie dilectissimi, illuxit dies, sic dicit: *Quicumque de massa præuaricatrice mundum ingreditur, pestem originalis peccati nobiscum trahimus, solus ille, qui peccatum non fecit, excipitur, quem Virginis aluus, ignorante viro, terris effudit. Hæc ille.* Vera autem auctoritas Bernardi in præallegato Sermone de S. Ioanne ante auctoritatem supra positam litt. B. sic se habet: *Quicumque de massa præuaricante mundum ingredimur, longam restem originalis peccati nobiscū trahimus: solus ille, qui peccatum non fecit, excipitur, quem virginalis vteri thalamus ignorātis virum terris effudit. Lōge quippè aliter, &c.* Vt in auctoritate sequenti, in qua breui auctoritate adulterarunt. Primò, vbi Bernardus, *præuaricante*, ipsi, *præuaricatrice.* Secundò, vbi Bernardus, *ingredimur*; ipsi apposuerunt, *ingreditur*, vt in tertia persona vniuersaliorem redderent propositionem, & nullum exciperēt. Tertiò, prætermiserunt vocē illam, *longam.* Quartò, vbi Bernardus, *restem*, ipsi scripserunt; *pestem.* Quare autem hoc fecerint, ipsi videant; nam restis, significat funem, & quasi obli-

obligationem successiuam peccati; *pestis* verò significat co tagium con ractu n, vel contrahendum. Circa sensum vide sequentem auctoritatem.

Quintam sic adducũt: Item idem in eodem. *Cùm omnes homines, præter Christum, in iniquitatibus concepti sint neminem mortalium infra materna viscera legimus sanctificatum, præter Ieremiam, & Ioannem Baptistam; quamquam de singulari Virgine nulla sit ambiguitas, quin & ipsa maternis circumsepta visceribus, sublimiori sanctificationis gratia mundata sit, vt non solum à peccatis abluta, & repleta Spiritu Sancto, sed & de Spiritu Sancto, posteà filium concepisse credatur. Vides ergo, quàm singulari prærogatiua, & remotiori priuilegio speciosus forma præ filiis hominum in conceptione ab alijs discretus sit? Illi etenim in peccatis, & de peccatis cõcepti sunt; hic de Spiritu Sãcto, & in Spiritu Sancto cõcipitur. Hæc ille.* Hucusque Aduersarii. Sed Bernardi verba, post vltima posita in antecedenti auctoritate, & verbum illud, *effudit*, sic immediatè prosequitur: *Longè quippè aliter quàm nos, & dissimili modo conceptus est, Spiritu Sancto tota Maiestate Virginem inundãte, superans vsum carnis, naturæ ordinẽ, viri commixtionem; sic quippè decebat, vt peccatum nesciret, qui peccatum tollebat, vt similitudinem carnis peccati susciperet; non autem carnem peccati. Cùm igitur omnes in iniquitatibus concepti sint, neminem vnquam mortaliũ intra materna viscera sanctificatum legimus, præter Hieremiam, & Ioannem Baptistam, quãquàm de singulari Virgine nulla sit ambiguitas, quin ipsa maternis circumsepta visceribus, sublimiori sanctificationis genere mundata sit, vtpotè Sanctuarium illud, in quo Deus, & Dei Filius carnem fuerat suscepturus, sed longè minor Hieremiæ sanctificatio, &c.* In hac auctoritate primum vitiũ fit, quod ex vno Sermone & ex vna colũna, & auctoritate in ipsa successiuè ac cõtinuè posita; augẽdo, prætermittẽdo, & adulterando in toto, vel in parte, tres cõposuerunt Aduersarii auctoritates distinctas, scilicèt, Tertiam, Quartã, & hanc Quintã, volentes sic ex vno indiuisibili Bernardi grano tres distinctas componere spicas contra Immaculatam Virginis Conceptionẽ. Si non credis, o Lector! veritati, vide tu ipse Bernardum, qui duos Sermones habet de Natiuitate S. Ioannis. Primus incipit: *Sit procul ab his.* Et extat colum. 215. at in hoc nihil inuenies pro hac materia. Est verò alius, qui extat colum. 1684. Et incipit: *Hodiè dilectissimi*; & in vna columna sola circa principium inuenies tres supra positas auctoritates. Secundò, prætermiserunt totam primam orationem ab illo verbo, *Longè quippè*, vsque, *pecati.* Tertiò, addiderunt illud, *Cum omnes homines, præter Christum, in iniquitatibus concepti sint.* Quæ verba non extant in Bernardo; sed fuerunt addita, vt essent bases aliarũ; quia absque illis sinè fundamento erat tota auctoritas. Quartò, vbi in textu, *sanctificationis genere*; ipsi apposuerunt, *sanctificationis gratia:* Sunt enim valde diuersa; nam Bernardi verba indicant, quòd Virgo Maria fuit in vtero sanctificata alio excellentiori sanctificationis genere, quàm Ioannes, & Ieremias; nõ autem esset aliud sanctificationis genus, si esset sanctificata post culpam, sicut fuerunt ipsi nam sanctificari post sex menses, vel post sex dies, vel post sex horas, non variat genus sanctificationis; nam Ioannis, & Ieremiæ non fuit aliud sanctificationis genus, quia in vtroque fuit post culpæ cõtractionem. Mariæ fuit diuersum genus, quia ante contractionem in actu, & formalem; licèt non in radice, & causalem. Christi verò diuersissimum fuit genus, quia omnibus modis in effectu, in causa, in actu, & radice, in actione, termino, & matre, &c. Quintò, ad illa verba: *Sanctificationis gratia mundata sit*, continuò, & successiuo calamo; quasi esset vna integra oratio, addiderunt Aduersarii illa: *Vt non solùm à peccatis abluta, &c.* Quando hæc verba distant in Bernardo inter se per triginta integras lineas. Sexto, illa verba: *Vides ergo, &c.* quæ adduxerant in tertia auctoritate, vt supra vidimus; iterum hic repetunt, licèt in aliquibus variata, fortè vt non cognosceretur à legentibus esse vnam; & eandem auctoritatem: si ergo in vna auctoritate Bernardi, quamuis ab ipsis triplicata, duodecim inueniuntur capitalia vitia, opus non erat explanatione. Dico tamen breuiter, quòd Bernardus solùm intẽdit in omnibus præallegatis verbis stabilire differentiam Conceptionis Verbi à conceptione aliorum hominum; ex eo quod Christus de Spiritu Sancto, & in Spiritu Sancto conceptus fuerit. Illa autem vltima verba, quæ in toto hoc Bernardi Sermone respiciunt Conceptionem passiuam Virginis; *Quàmquam de singulari Virgine nulla sit ambiguitas, quin & ipsa maternis circumsepta visceribus sublimiori sanctificationis genere mũdata sit* (quam clausulam nec in apice alterarunt Aduersarii; quia expressam iudicarunt esse pro sua sententia) ex se solùm dicunt, quòd Maria in vtero fuerit mũdata sublimiori sanctificationis genere, quã Ioannes, & Hieremias hoc est, quod dicunt, & significant, nec aliquid ampliùs possunt ex ipsis exprimere Aduersarii. Ipsi sic pro suá opinione argumentantur: si mundata fuit in vtero per sanctificationem: ergo ab aliqua macula, & culpa fuit mundata, non enim dicitur mũdari, nisi quod immundum est. Optimè argumentatis, ò Patres! quia veritas super omnia. Sed nos pro nostra sententia aliam deducimus illationem ex eisdem Bernardi verbis: Maria sanctificatá fuit in vtero sublimiori sanctificationis genere, quam

quam Ioannes, & Hieremias, isti fuerunt mundati post culpæ contractionem, quando macula iam fuerat in anima: ergo Maria fuit mundata in carne, siuè causa ante maculæ contractionem. Aliàs non esset sanctificata sublimiori sanctificationis genere, nec ipsa diceretur in hac materia singularis. Nam quod Maria fuerit sanctificata post vnam horam, Ioannes post mille, & Hieremias post duo milia, non variant genus, imo neque speciem. Scitis enim illud: magis, & minus non variant speciem. Vos explicatis Bernardum; sed non piè pro Virgine exprimitis illud: *mundata*, sed illud: *sublimiori sanctificationis genere*, vos dicitis fuisse sanctificatam, sed non singulariter quia Ioannes, & Hieremias, fuerunt illo modo etiam sanctificati. At nos admittimus totam litteram Bernardi; nam dicimus fuisse mundatam, sed in carne, seu embryone, in ipsamet animæ infusione, quia ibi erat fomes relictus ex concupiscentia parentum, & contagium commune; & sic sublimiori sanctificationis genere, quia illud mundari in carne, fuit sublimior genus sanctificationis, quàm sanctificari in anima post culpæ contractionem, ac per consequens dicimus fuisse eius sanctificationem singularem: ergo nostra expositio præferenda est. Et si adhuc restat in verbis Bernardi, vel inter nos aliqua ambiguitas, non Cæsarem appello, sed Summum Pontificem.

Sextam auctoritatem sic adducunt: Item, ad idem est Bernardus in Sermone Vigiliæ Natiuitatis Domini, qui incipit: Hodiè quoque Sermonem Ordinis nostri consuetudo. Loquens de Conceptione D. N. Iesu Christi ita dicit: *Intuere, obsecro, quale sit illud, quàm nouum, quàm admirabile, quàm iucundum: quid enim pulchrius, quam conceptio casta? gloriosius, quàm sancta & syncera conceptio, in qua nihil pudoris est, nihil sordis, vel corruptionis?* Nota, ò Lector! hanc insignem auctoritatem, ad probandum Sacratissima Dei Matrem fuisse in originali peccato conceptam! ò bone Deus! S. Bernardus habet sex Sermones de Vigilia Natiuitis Domini à colum. 36. vsque 51. & in 4. col. 46. litt. A. extat proposita auctoritas: Sed attēde ad eius principium: *Denique primam eius medicinam, primum, quod in sinistra portat, attende, & conceptum inuenies sine semine. Intuere obsecro, quale sit, &c.* Et prosequitur sicut in auctoritate, sed nō absque aliquibus vitiis, & præcipuum fuit auferre illud; *Et conceptum inuenies sine semine:* Ex quibus colligebatur mens Bernardi in hac, & sequenti auctoritate. Sed si non est hæc ad probandum Aduersariorum intentum, est tamen ad comprobandum nostrū secundum assumptum, scilicèt, quòd antiqui Patres (& præcipuè Bernardus semper, & vbique) ipsam generationem parentum, in qua amittitur castitas, & sunt pudor, sordes, & corruptio matris, vocabant ore pleno Conceptionem, ac per cōsequens, indecentias ac spurcitias illius generationis appellabant peccata, iniquitates, & his similia, vt videbimus in sequenti & aliis.

Septimam auctoritatem sic adducunt: Et infra: *Conceptus est iste non modò gloriosius in ipsa quasi exteriori specie, sed preciosius ex interiore virtute, vt (secundùm quod scriptum est) in sinistra Domini diuitiæ, & gloria similiter inueniantur: diuitiæ namque salutis cum gloria nouitatis. Quis enim potest facere mundum de immundo conceptum semine, nonne tu, qui solus es? Sine omni illicita, & immunda, conceptus est voluptate. In ipsa radice, & origine mea infectus & inquinatus sum, immunda est conceptio mea; sed est in quo tollatur ista confusio. Ipse enim tollit, in quem solùm ipsa non cadit. Diuitias salutis habeo, quibus redimam propriæ conceptionis impuritatem, Christi purissimam Conceptionem.* En altera auctoritas (quæ solùm distat à præcedenti per tres lineas) in qua sunt decem & octo vitia, licèt non magni momenti, & insuper est gratis adducta, & sine vlla substantia ad probandam suam conclusionem. Nisi velint dicere, quod hic Bernardus loquebatur in persona Virginis Mariæ, & quod illa, quæ Bernardus de se dicit, debēt intelligi de Virgine (quod esset summum delirium) nescio quomodo hec verba coaptari possint Conceptioni virgineæ? Quod vero euidenter deducitur ex hac auctoritate, est, quod Bernardus generationem, in qua est seminis effusio, voluptas, & libido, seminumque commixtio, siuè licita, siuè illicita, semper tamen immundam vocat Conceptionem, radicem, & originem, in qua ipse infectus, & inquinatus fuit, & hanc appellat etiam, *propriæ Conceptionis impuritatem.* Ista patent grāmaticaliter ex verbis Bernardi. Vndè deduco, quod si aliquis modo diceret: S. Bernardus affirmat, Virginem Mariam fuisse conceptam de immundo semine, cum illicita, & immunda voluptate, in ipsaque radice, & origine sua fuisse infectam, & inquinatam, ita, vt impura, & immunda fuerit ipsius propria Conceptio. Dicerent, auditores, Bernardum clarissimis, & expressis verbis sustinuisse opinionem contrariā, & tamen in Bernardo nihil dicunt, nec probant contra Immaculatam Conceptionem, quia ipse non loquitur de Conceptione, seu animatione, sed de generatione parentum, quā ipse vocat semper Conceptionem, quia ex illa genitus est, atque de illa concipitur homo post quadraginta, vel ampliùs dies. Sicque antiquorum Patrū verba examinanda sunt in ipso fonte, & non ex apparentia, & facie in illis iudicandum. De sensu vide sequentem ad finem.

Octauam auctoritatem sic adducunt. Et infra

fta in eodem: *Habes adhuc maiores diuitias, habes gloriam ampliorem, mater est sine corruptione virginitatis, filius sine omni labe peccati, non cadit in matre Euæ maledictio: non cadit in prole generis ista conditio, de qua dictum est per Prophetam: Nemo mundus à sorde, nec infans, cuius est vnius diei vita super terram, ecce infans sine sorde solus, inter homines verax, imò est veritas ipsa: Ecce Agnus Dei sine macula, Agnus Dei qui tollit peccata mundi. Quis enim melius peccata mundi tolleret, quàm ille, in quem peccatum non cadit? Iste sine dubio lauare me potest, quem constat inquinatum non esse. Hæc manus opertum luto detegat oculum meũ, quæ sola sine puluere est. Item festucam educat de oculo, qui non habet talem in suo, imò ipse trabes educat de meo, qui nec exiguum puluerem habet in suo. Hæc Bernardus.* Et hæc ex ipso Aduersarii, & quæ tu, ò Lector! inuenies in operibus Bernardi Serm. 4. in Vigilia Natiuitatis, qui incipit: *Hodiernum quidem*, colum. 45. à quo tres istæ auctoritates, Sexta, Septima, & Octaua desumptæ fuerunt cum aliquibus tamen vitiis, & relictis illis parui momenti, præcipuæ adulterationes sunt sequentes. Prima, quòd post illum verbum vltimum in secunda auctoritate, *purissimam Conceptionem*, callidè truncarunt auctoritatem, vt sic prætermitterent sequentia verba Bernardi, quæ talia sunt: *O Beata sola inter mulieres benedicta, & non maledicta, sola à generali maledictione libera, & dolore parturientium aliena:* quia in his verbis videbant Bernardum vocasse Mariam *non maledictam*, absolutè, & absque vllo addito, vel coarctatione *& solam à generali maledictione liberã* (nota qualis est illa maledictio generalis) *& dolore parturientiũ alienam.* Si ergo hæc sola Bernardi verba plus ponderent pro nostra sententia, quàm alia adducta ab Aduersariis in relatis tribus auctoritatibus, tu Lector cõsidera. Secundo, etiã eadẽ intentione abstulerunt alia eiusdẽ grauitatis, quæ talia sunt: *Itaque vt fiduciam nobis daret, quod tolleret hæc à nobis, prius matrem suam immunem, vt nec in conceptu quidquã pudoris, nec in partu quidquã doloris existeret:* Volebãt enim quod in omnibus suis libris non legeretur verbum illud protestatiuum nostræ sententiæ, scilicèt *immunis*, nisi impugnando illud, vt nouũ, fantasticum, & nunquam apud antiquos Patres visum. Et si dixeritis, quòd hic loquitur Bernardus, non de immunitate absolutè, sed de immunitate circa Conceptionem actiuam, quare adduxistis omnia hæc pro Conceptione passiua? Tertia verò, & principalis adulteratio maxima, atque solemnissima inter omnes in Ventilatione à veritate detectas, hæc est: Nam cùm Bernardus dicat sic: *Ecce infans sine sorde, solus inter homines verax*, ipsi auferentes comma, seu incisum, medians inter sordem, & solum, illud pospofuerunt scribentes sic: *Ecce infans sine sorde solus, inter homines verax.* Vt sic ly *solus* appellaret supra sordem, non supra veracem, quando Bernardus dicit: *Ecce infans sine sorde, solus inter homines verax*, id est, solus Christus est verax inter homines; ipsi sic: solus Christus est inter homines sine sorde, vt ex hac vniuersali deducerent: si solus Iesus fuit sine sorde inter homines: ergo Maria cum sorde fuit. O Patres quòd nec iota, nec apex preteribit à lege peccati adulterationis? Quid vobis fecit veritas, quid Maria? Circa sensum illius Sermonis Bernardi dicimus: quòd loquitur de pudicitia, ac castitate generationis (quam ipse vocat Cõceptionem) in qua solâ sunt illa quæ refert Bernardus, scilicèt pudor, sordes, & corruptio: in Conceptione enim secunda, seu animatione (de qua noster est, & debet esse sermo) nec est pudor, nec sordes, nec corruptio, sed macula, culpa, & peccatum originale. Aduersarii ergo, quæ dicit Bernardus de conceptione actiua parentum, transtulerunt ad Conceptionem passiuam prolis. Insuper expressè etiam declarant mentem Bernardi illa: *qui solus sine omni illicita conceptus est voluptate*, quia in ordine ad voluptatem Conceptionis, non modò solus, sed solissimus Christus fuit à Maria conceptus, absque vlla carnis voluptate; infecta enim voluptas parentum primæ conceptionis, radix est, & origo, à qua infecta, inquinata, & immunda est omnis secunda conceptio; vna est causa; altera effectus, de prima nullam habemus pronunc quæstionem (dico pro nunc, quia multi insignes Doctores illam etiam relegant à parentibus Mariæ) de secunda nihil dicit Bernardus, & sic istæ tres auctoritates non sunt ad rem, quia variant appellationem à parentibus in filios, à causa in effectum, à semine in prolẽ, à carne in animam, & à sorde; & immunditia actionis ad maculam, & culpam termini, & sic procedere possumus sine termino.

Decimam auctoritatem sic adducunt. Item Bernardus Sermone 78. in Cantic. *Nemo*, inquit, *filiorum hominum intrauit in hanc vitam sine generali confusionis velamine, vno sanè excepto, qui ingreditur sine macula, qui venit in similitudinem carnis peccati, vt de peccato damnaret peccatum in carne; hoc vno excepto, de cæteris vnus omnibus per omnia introitus est, electis dico, & reprobis, non enim est distinctio, omnes enim peccauerunt, & omnes verecundiæ caputium portant. Hæc ille.* Auctoritas verò sic se habet in præallegato Serm. 78. cuius titulus est: *Quod sponsa, id est, Ecclesia electorum prædestinata est ante sæcula, & præuenta ab eo, vt quæreret eum, & conuerteretur*, colum. 805. litt. C. *Sine quo generalis velamine confusionis nemo filiorum hominum intrauit hanc vitam, vno sanè excepto, qui ingreditur sine macula, Emanuel* is

ireft, qui tamen & ipse ex nobis, pro nobis, nostrique se induit maledicti, nostrique peccati similitudinem, non veritatem, sic enim habes: quia apparuit in similitudine carnis peccati, vt de peccato damnaret peccatu. De cætero vnus omnibus per omnia introitus est; electis dico, & reprobis: non enim est distinctio, omnes peccauerũt, & omnes capitiũ suæ verecundiæ portant, &c. Aliqua sunt in hac auctoritate vitia, parui tamẽ momenti pro nostro assumpto, in qua nihil inuenies, nisi illam vniuersalem, *omnes peccauerunt*; sed pro hac non erat necesse recurrere ad Bernardum; in illa vero particula: *vno sanè excepto, qui ingreditur sine macula*, verbum, *ingreditur*, sumitur pro prima generatione carnali: vel ingreditur, stat, ac supponit pro ingressu natiuitatis in mundum ex vtero, & si ab hac fuit exempta Maria: ergo & in ingressu Cõceptionis fuit priuilegiata: seu vt clariùs dicamus, ingressus, aut introitus hominis in mundũ triplex est: in vtero Matris, quando generatur: in corpore, quando animatur, & quando ex vtero nascitur; omnes homines ingrediũtur in his tribus cum velaminibus confusionis, S. Ioannes & Hieremias cum duobus: Maria cum vno, Christus vero Dominus absque vllo.

Vndecimam auctoritatem adducit solus Spina part. 4. cap. 9. dicens sic: Non solùm autem prædicti Sancti Doctores Ecclesiæ veritatem huius principalis conclusionis affirmãt, & approbant; sed vniuersaliter Sanctorum Doctorum hoc ipsum esse commune placitum, quod secundùm fidem sit tenendum: omnes homines, præter solũ Christum, primorum parentum maculam incurrisse, & quòd nullus, inquam, inter Doctores Sanctos inuentus est, qui contrarium ausus fuerit prædicare. Huius vniuersalis Sanctorum Doctorum consensus fidelissimus post Augustinum testis est Bernardus, qui in Epistola quadam ad Innocentium Pontificem contra quemdam Hæreticum sic ait: *Omnes Doctores nostri post Apostolos in hoc conueniunt, quòd hac necessitate Dei Filius incarnatus est, vt homo, qui aliter redimi non poterat, per mortem innocentis iure à Diaboli iugo liberaretur. Non potest quis cum redemptis gratias agere, qui captiuus non fuit; non enim quærit redimi, qui se captiuum non cognoscit. Siuè ergo reconciliatio siuè redemptio liberatio est de vinculis diaboli, à quo captiui tenebamur. Hæc ille.* Videamus ergo, quomodo Spina, qui toties accumulat impropeia, vocando nos falsarios, & pessimos corruptores scripturarum, atque Sanctorum Patrum, vt diximus in Trituratione num. xl. Bernardi transcripserit auctoritatem tot emphaticis verbis propositam, nam ex hac ab ipso solo adducta (quia in aliis sequitur vestigia Turrecrematæ, ac Bandelli) cognoscetur eius genium, & veritas, qua procesfit in aliis. Primò, ergo astutè dixit: *In Epistola quadam ad Innocentium Pontificẽ, contra quẽdam Hæreticum.* Nota Lector, citationis modum: *In quadam Epistola*, quando S. Bernardus habet trecentas quinquaginta tres Epistolas. Secundo nota illud: *Ad Innocentium Papam*, quando ad eundem habet Epistolas triginta octo, scilicèt: 150. 152. 155. 156. 158. 159. 161. 164. 166. 167. 169. 171. 172. 176. 177. 178. 179. 180. 184. 189. 190. 191. 198. 199. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 318. 327. 329. 330. & 331. Vide ergo, qua intẽtione potuit dicere: *In quadam Epistola ad Innocentium.* Tertiò, nota illud: *contra quemdam Hæreticum*, tacens nomen Hæretici, fuit enim Arnoldus de Brixia, & subticuit omnia ista nimia calliditate, vt infrà videbimus. Cùm ergo respectu illorum quæ in auctoritate continentur istæ sint neniæ paruæ, illas prætereo, vt deueniamus ad grauiora, vt inquit Bernardus.

In prædictis ergo Epistolis ad Innocentium, in illa quæ est in ordine 190. & incipit: *Oportet ad vestram referri, &c.* extat auctoritas adducta à Spina ante medium, colum. mihi 1554. litt. A. vbi impugnata Hæresi circa Mysterium Trinitatis, prosequitur Bernardus sic. *Hæc, inquã, omnia, aliasque istiusmodi nænias eius non paucas prætereo, venio ad grauiora. Nõ quòd vel ad ipsa cuncta respondeam, magnis enim opus voluminibus esset. Illa loquor, quæ tacere non possum. Mysterium nostræ redemptionis (sicut in libro quodam sententiarum ipsius, & item in quadam eius expositione Epistolæ ad Romanos legi) temerarius scrutator Maiestatis, aggrediens in ipso statim suæ disputationis exordio, Ecclesiasticorum Doctorum vnam omnium de hac re dicit esse sententiam, & ipsam ponit, ac spernit, & gloriatur se habere meliorem, non veritus, contra præceptum sapientis, transgredi terminos antiquos, quos posuerunt Patres nostri. Sciendũ est, ait, quòd omnes Doctores nostri post Apostolos in hoc conueniunt, quòd diabolus dominium, & potestatem habebat super hominem, & iure eum possidebat; ideò scilicèt quòd homo ex libertate arbitrij, quam habebat, sponte diabolo consensit. Aiunt namque, quòd si quis aliquem vicerit, victus iure victoris seruus cõstituitur. Ideò, inquit, sicut dicunt Doctores, hac necessitate incarnatus est Filius Dei, vt homo qui aliter liberari non poterat, per mortem innocentis iure liberaretur à iugo diaboli. Sed vt nobis videtur, ait, nec diabolus vnquam ius aliquod in homine habuit, nisi fortè Deo permittente, vt carcerarius: nec Filius Dei, vt hominem liberaret, carnem assumpsit. Quid in his verbis intolerabilius iudicem, blasphemiam, an arrogantiam? Quid damnabilius, temeritatem, an impietatẽ? An non iustius os loquens talia fustibus tunderetur, quàm rationibus refelleretur?* Sic que inuchi-

tientur de incept. Bernardus acriter contra hæreticum per triginta duas lineas, ac posteà, inquit: *Non enim vis, vt diabolus in hominem habeat, vel habuerit potestatem. Fateor nec ego. Non tamen id circò non habet, quia ego, & tu hoc volimus. Si non confiteris tu, nec cognoscis, cognoscunt, & dicunt, qui redempti sunt à Domino, quos redemit de manu inimici. Quod minimè negares & tu, si non esses sub manu inimici, non potes gratias agere cum redemptis, qui redemptus non es. Nam si redemptus esses, Redemptorem agnosceres, & non negares redēptionē, nec quærit redimi, qui se nescit captiuum &c.* Hucusque Bernardus. Ex quibus patet, continuando vitia suprapposita: Quartò, quòd Spina primam auctoritatis partem sumpsit ex verbis peruersissimi hæretici Arnoldi, adductis à Bernardo ex illis libris Sententiarum, & expositione Epistolæ ad Romanos: & secundam auctoritatis partem ex Bernardi verbis transcripsit, & hoc ad quid? vt macularet Virginem Dei Matrem. Poterat nè excogitari quid execrabilius? Vel hoc fuit aliquando auditum in Ecclesia Dei?

Sed progrediamur vltra, quia maiora nos expectant. Admissa illa facta in auctoritate Arnoldo-Bernarda, seu catholico-hæretica, videamus saltem, qua legalitate ipsam trāscripsit magnus hic sacri Palatii Magister Spina. Quinto, prætermisit totum principium auctoritatis; quia ex illo cognoscebatur, illa non esse verba Bernardi. Sextò, Spina incepit absolutè dicens: *Omnes Doctores nostri*, Sanctus Bernardus sic: *Sciendum est, ait, quòd omnes Doctores nostri.* Desiderabat enim Spina, vt proponit in præambulo auctoritatis, quòd intelligerent legentes omnia verba illa esse ex mente Bernardi, sed Bernardus dicit palam esse hæretici, vt constat ex illo interlocutorio verbo, *ait*, id est, hæreticus. Septimò, post verbum illud: *Apostolos, in hoc conueniunt*, prætermisit Spina totam hanc clausulam: *Quod diabolus dominium, & potestatem habebat super hominem, & iure eum possidebat, ideò, scilicet, quòd homo ex libertate arbitrii quam habebat, spontè diabolo consensit, &c. Ideò, inquit, sicut dicunt Doctores, hac necessitate.* In quo vnico vitio plura commisit, nam coniunxit ly, *Apostolos*, cum ly, *necessitate*, derelinquendo media, propter illud: *ex libertate arbitrii*, & illud: *sponte diabolo consensit*, & illud, *ideò inquit*, quia duæ clausulæ priores loquebantur expressè de peccato voluntario, quo homo diabolo se submisit, & hoc non desiderabat Spina, sed quod loqueretur de peccato originali: ly autem, *inquit*, denotabat non esse verba Bernardi, sed alterius. Octauò, vbi textus: *qui aliter liberari*, Spina: *qui aliter redimi*: sunt enim diuersissima quoad præsens institutū. Nono, prætermisit omnia verba: *Sed vt nobis videtur, ait, nec diabolus, &c.* Vsque ad verba distantia ab istis per quadraginta lineas, vbi Bernardus loquitur ex propriis. Decimò, ex ipsis Bernardi prætermisit illa: *nō enim vis, &c.* & sex sequentes lineas; & hoc etiā ex malitia, quia ex illis constabat clarè Bernardum loquutum fuisse de peccatis actualibus. Vndecimò, vbi Bernardus loquens cum hæretico, ait: *Non potes gratias agere*, Spina, in tertia persona: *non potest*, vt sic faceret propositionem determinatè neutram, absolutam, ac vniuersalem. Duodecimo, addidit illud: *quis*, vt sic expressiùs omnes comprehenderet. Decimotertio, vbi Bernardus: *qui redemptus non est*, Spina: *qui captiuus non fuit*, mutauit ly, *redemptus*, in *captiuus*, & *est*, in *fuit*, variando nomen, tempus, & personam: Decimoquarto, prætermisit totum illud: *Nam si redemptus esses, Redemptorem agnosceres: & non negares redemptionem.* Vide, si hoc est paruum vitium, factū, vt tegeret finem Bernardi loquētis contra hæreticū. Decimoquinto, addidit illud emphaticum: *enim*. Decimosexto vbi Bernardus: *qui se nescit captiuū*, Spina: *qui se captiuum non cognoscit.* Decimoseptimo, addidit ex proprio cerebro totum illud: *Siuè ergo recōciliatio, siuè redemptio, liberatio est de vinculis diaboli, à quo captiui tenebamur:* Quæ verba, nec illorum minimum signum, extat in S. Bernardo. Finxit enim hoc; quia concedendo nos, vt semper concessimus, Virginem fuisse redēptam, necessariò secundùm Bernardum fateremur etiam fuisse sub vinculis diaboli, & eodem modo, si diceremus, fuisse liberatam. Vide ergo quomodo transcripsit autoritates Sanctorum, ille, qui ore pleno millies vocat nos falsarios, adulteratores, atque corruptores auctoritatum Sanctorum Patrum. Et hæc de fictionibus capitalibus quoad litteram. Quoad sensum autem, qua scientia, intelligentia, aut illatione proxima, vel remota, potuit Spina colligere ex hac auctoritate, Virginem fuisse conceptam in peccato originali? Vt diceret: *Huius vniuersalis Sanctorum Doctorum consensus fidelissimus post Augustinum, testis est Bernardus.* Testis fidelissimus est Bernardus, sed à te infideliter adductus; & vide quā causam habes, quando testes, & ipsorum verba sunt huiusmodi vitiata, ac corrupta, & non Sancti Doctoris, sed hæretici pessimi. Sed iam, vt ex veneno aliquod extrahatur antidotum, scias, Lector, quòd infrà post integram columnam agit Bernardus de peccato originali, sic dicens: *Quòd si dixerit, pater tuus, id est, Adam addixit te, respondebo, sed frater meus redemit me: cur non aliundè iustitia, cùm aliundè reatus? Alius qui peccatorem constituit, alius qui iustificat à peccato, alter in semine, alter in sanguine. An peccatum in semine peccatoris, & non iustitia in Christi sanguine?* Nonne vi-

vides, quomodo Bernardus affirmat, peccatum Adæ esse in semine? Si ergo concedit, & affirmat non semel tantum, sed bis; quòd peccatum Adæ sit in semine, & quòd conceptio est illa seminis receptio; quid contra nos? Quando expræsè diceret: Conceptio Mariæ fuit in peccato? Non est nostra controuersia Patres de peccato seminis, sed animæ, nec de illa seminis conceptione, sed de animatione. Insuper in propositis verbis indicare videtur Bernardus, quòd ad redemptionem, & iustitiam nostram, per Christi sanguinem, sufficit esse, vel fuisse peccatum in semine, & quod de hoc seminis peccato dixerat Iob: Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? & illud Dauidis: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.

Duodecimã auctoritatem adducit Castellanus in illo suo Sermone de sanctificatione, de quo in Trituratione num. xxxiv. sic dicens: Sanctus Bernardus in Sermon. de Assumptione Virginis: *Fateor autem, nihil est, quod ampliùs me delectet, sed neque quod terreat magis, quàm sermonem habere de Virgine Matre. Vt enim interim sileam illud ineffabile priuilegium meritorum, & prærogatiuam penitus singularem, tanto eam affectu deuotionis vniuersi, vt dignum est, honore amplectuntur, vt licèt de ipsa loqui gestiant omnes: quidquid tamen de indicibili dici potuerit, minus gratum sit, minus sapiat, minus acceptet*: Et statim nullo interposito verbo prosequitur sic: *Ex Sermone de Beata Virgine, qui incipit; Qui* ------------ *Præsenti igitur celebratione omnium prudentium Virginum Reginam sedulis, fratres charissimi, exposcite precibus, vt illo suo interuentu efficiat possibile, quo sanctæ Ecclesiæ concentus de eius congaudeat sublimatione, & gloria. Ista est enim præcipua festiuitas; in qua Angelorum omnis exultat militia, in qua Patriarcharum complentur vendica, & abdita mysteria, in qua Prophetarum panduntur vaticinia, in qua etiam & Gentilium reserantur prænuntia scripta; in qua sanctificatur sponsa, sine exemplo Deo coniuncta; de cuius corporis materia oritur lumen in tenebris, ad stinguendas veterum piaculorum tenebras. Hæc, inquam, dies est, in qua prælucida stella, imò lumen maris, hoc est, huius mundi, cum decoris amœnitate, ex mortali genitura cunctis, qui saluandi sunt, illuxit. Hæc est honoranda diei lætitia; in qua præparatur vas virgineum diuinis charismatibus, ac micantibus margaritis ineffabiliter ornatum, in quo sublimitas Dei mixta homini compaginaretur carnaliter, non secundùm propaginem, sed secundùm Spiritus Sancti operationem.* Hucusque auctoritas; cuius prima pars extat in Sancto Bernardo Sermone 4. de Assumption. qui incipit: *Tempus loquendi*, colum. 255. litt. L. sed sic: *Fateor impertiam meam: pusillanimitatem propriam non abscondo. Non est equidem quod me magis delectet, sed nec est quod terreat magis, quàm de gloria Virginis Mariæ habere sermonem: Vt enim sileam interim ineffabile priuilegium meritorum, & prærogatiuam penitus singularem, tanto eam deuotionis affectu amplectuntur, honorant, suscipiunt (vt dignum est) vniuersi, vt licèt de ea loqui gestiant omnes, tamen quidquid dicitur de indicibili, eo ipso quod dici potuerit, minus gratum sit, minus placeat, minus acceptetur.* Iam vides, Lector, quàm vitiata sit hæc prima auctoritatis pars; in qua nihil inuenies contra Immaculatam Virginis Conceptionem. In secunda vero solùm reperitur ly, *sanctificatur*, & ly, *ex mortali genitura*. Sed velle ex his colligere maculatum Virginis conceptum, res esset ridicula: nam nos non negamus Mariam fuisse sanctificatam, vt sæpè diximus, & passim infrà dicetur, sicut neque controuertimus, vtrum fuerit genita mortalis, seu ex mortali genitura; fuit enim generata ex viri semine, quod in Adam fuit mortuum propter præcepti transgresionem, & sic omnes ex illo infecto fermento, & massa procreati ex mortali erant genitura. Quod comprobabimus ex Augustino, & aliis. Sed restat inquirere, cuius fuerit hæc auctoritas, quia in primis non est S. Bernardi, sed Fulberti Carnotensis. Secundò, non incipit Sermo ille: *Qui*, sed: *Mutuæ dilectionis amore.* Tertiò, tota auctoritas scatet adulterationibus, ac vitiis. Quartò, non extat ly, *sanctificatur*, fuit enim fictum, & additum tale verbum, vt alia reducerent ad suum intellectum, & desiderium. Vide quæ dicimus de ipsa infrà in S. Fulberto, num. 80.

Vltimam auctoritatem adducunt ex Epistola Sancti Bernardi ad Canonicos Lugdunenses, quæ extat inter eius Epistolas num. 174. (malè Sotomaior 176.) columna mihi 1537. hanc Turrecremata adducit integram part. 6. capit. 10. Bandellus ex magna parte, Spina quamdam clausulam, Caietanus similiter, & in omnibus aliquid est vitiatum; ergo verò illam absolutè prætermitto, quia passim inuenitur, tàm in operibus Bernardi, quàm in Scriptoribus de Conceptione, dè qua Biuarius, Petrus Posinus, Ægidius, & alii innumerabiles. Relinquendo ergo illa, quæ ab omnibus excogitata, & dicta hucusque fuerunt pro explanatione mentis Bernardi, & huius Epistolæ fine: dico iuxta rei veritatem. Primò, quod Lugduensis Ecclesia, & Canonici ad annũ Domini

ni 1130. iam die 8. Decembris celebrabant festum Conceptionis Virginis Mariæ, iuxta reuelationem factam Henino, & notitiam desumptam à Normandis, hoc per se notum est. Secundo, etiam est indubitatum, quod S. Bernardus Clareuallensis hoc sciens, & cognoscens, scripsit Canonicis Lugdunensibus illam Epistolam, in qua assumptum, finis, & vltimus scopus est, probare, quod illa festiuitas Conceptionis nullo modo erat celebranda, & hoc probat, & persuadere nititur aliquibus rationibus mox examinadis. Tertio, etiam est certum, quod aliqui Doctores, tam Theologi, quam Canonistæ, scribentes post Bernardum, sequêdo vestigia illius sanctissimi Doctoris, ac primi Anthagonistæ, & impugnatoris illius festiuitatis, conuicti ex ipsius rationibus, & argumentis, constanter affirmarunt, talem festiuitatem non esse celebrandam, allegantes ferè omnes, ac dicentes, quasi pro vltima ratione, desumpta ab auctoritate: *Quia hoc modo sentit Bernardus in Epistola ad Lugdunenses, &c.* Et sic in hac materia omnium antiquorum impugnantium prædictam festiuitatem, fuit vna mens, & intelligentia, sicuti rationes, & verba ipsa indicant desumpta à Bernardo. Examinata ergò mente Bernardi secundùm rei veritatem, omnium aliorum sententiæ restant penitus expedite, ac coclusæ. Quarto, dico & affirmo, quod ex illa noua institutione festiuitatis exorta fuit inter fideles tàm doctos, quàm ignorâtes, quædam maxima æquiuocatio, quæ fuit cotrouersiæ indissolubilis nodus; & æquiuocatio talis erat: ex vna parte videbant, quod illa festiuitas celebrabatur sub titulo Conceptionis Virginis Mariæ: ex altera cernebât, quod hoc fiebat die 8. Decêbris: & ex his duobus suppositis, sic discurrebant: omnis infans ad sui formationem in vtero matris, à die, & hora, qua effuso semine à patre recipitur in vulua matris, vsque ad diem, & horam natiuitatis ipsius, desluunt nouem menses integri regulariter, & perfecti: quare Ecclesia Sācto Spiritu illustrata, quæ celebrat Natiuitatem D.N. Iesu Christi die 25. Decembris, festiuat eius Incarnationem die 25. Martii, quia tūc à Virgine Maria administrata fuit materia absque viri opere, virtute Altissimi, & in illo instanti infusa anima, & vnio Hypostatica facta. Et idem videtur sentire de Ioanne, qui cū natus fuisset die 24. Iunnii, die 24. Septembris celebrant Græci eius Annuntiationem. Igitur si Maria fuit nata die octaua Septēbris, & Lugdunenses celebrant eius Conceptionē die octaua Decembris, consequenter, & necessariò videntur celebrare eius generationem, siuè effusionem seminis à Ioachimo, & receptionem in vtero Annæ vno verbo celebrant generationem carnalem inter patrem, & matrem. Et hoc constat, quia aliàs non celebrarēt hanc festiuitatē die 8. Decembris, seu post quadraginta, vel octoginta dies, quādo ipsa Maria fuit animata, vel sanctificata: ergo signum est, quod solùm celebrāt die 8. Decēbris, quod in illa die cōtigit, scilicèt, conceptionē carnalē, Ioachimi, & Annæ coitum, effusionē, & receptionem seminis. Igitur errant Lugdunēses, in celebratione huius festiuitatis, quia Conceptio illa nec est celebranda, nec potest celebrari: etenim tunc nec erat Maria, nec vlla materia capax sanctitatis, seu sanctificationis. Quare (dicebant, & clamabant illi Doctores antiqui) festiuitas Cōceptionis non est celebranda die 8. Decembris, siquidèm ibi fuit concupiscentia, libido, immūditia, sordes, peccatū, & macula; vel si celebranda est illo die 8. Decembris, erit per ordinem, & respectum ad illud tempus futurum, in quo Maria habuit esse, fuit animata, capaxque sanctificationis, & de facto sanctificata. Huic æquiuocationi non parum administrauit fomentum, videre, quod Lugdunenses in officio illius festiuitatis, tam in Vigilia, quàm in ipso die, recitabant sub titulo Conceptionis, & incipiebat Antiphona: *Egredietur Virga de radice Iessè, & flos de radice eius ascendet, & requiescet super eam Spiritus Domini, &c.* Cùm ergo vidissent, quòd licèt die 8. Decembris egressa fuerit Virga de radice Iesse, non tamen ea die requieuit Spiritus Domini super eam; nec potuit requiescere, quia non erat subiectum aptū. Item quod in Inuitatorio dicebatur: *Aue Maria gratia plena*, & alia quàm plura, quæ extabant in illo officio antiquo Lugdunensis Ecclesiæ, quæ in rei veritate verificari non poterat, pro illo die octauo Decembris, nec carnali generatione tunc facta, quia pro tunc nec erat Maria, nec poterat esse gratia plena, nisi illa acciperentur per ordinem ad animationem, & sanctificationem. Hinc, ò Lector! exorta fuit totius controuersiæ innodatio inter Sanctū Bernardum, & alios cum Lugdunensibus, & ex illa controuersia tota æquiuocatio antiquorum, quia confundentes voces, terminos, ac significationes, iam vocabant illam primam Ioachimi, & Annæ carnalem generationem, Conceptionem Mariæ; iam ipsam animationem factam post quadraginta, vel octoginta dies: alii verò ad distinctionem prioris Conceptionis appellabant secundam, & propriam, sanctificationem, & confusio illorum comedit, & consumpsit laborem Aduersariorum, qui omnia ista vt grana pura ad suam aream adducere volentes asportabant paleas.

Inter omnes DD. modernos veram, atque genuinam intelligentiam huius Epistolæ assecutus est DD. Angelus Manrique tom. 1. Annal. Cist. ad ann. 1134. vbi latè agit de ipsa capit.

pit. 4. & 5. & in primis præsupponit hoc principium, quod certissimum est: *Equidem Conceptionis nomen si attendamus, neque in rigore vocis, neque in vsu Doctorum illius temporis pro animatione sumi, sed pro seminis prima susceptione, in confesso est: concipio enim, quasi simul capio. Vnde concipere mulieres dicuntur, cum genitale semen apprehẽdunt ad fœtum faciendum, &c.* Hanc communem conceptionis acceptionem confirmat ex eodem Bernardo lib. de Anima cap. 2. dicente: *Fui enim in momento conceptionis de humano semine conceptus, deindè spuma illa coagulata modicum crescendo, caro facta est.* Et posito hoc solidissimo fundamento, explicat Epistolam sui mellifluі Patris doctè, ex verborum grammaticali sensu de prima cõceptione carnali, cuius resolutio sic se habet: *Sentio igitur, mellifluum Doctorem nihil de instanti animationis Virginis, in quo præuentam gratia hoc nostro sæculo totius ferè Ecclesiæ consensus clamat, sed de paterni susceptione seminis intra maternam vuluam, fuisse loquutum, quæ prior, propriorque conceptio est, de qua tunc controuersia non parua fuit. Porrò de hac absolutè pronuntiasse, nihil Ecclesiastica festiuitate dignum, nihil sanctificatum continere, quin potiùs immunditiam, &c.* Et hoc probat, tum ex ipsis verbis Epistolæ, & ex errore, qui tunc vigebat ex die festiua, quam impugnabat: ex rationibus, quibus vsus est: & ex consensu omnium Doctorum: supposita ergo illa Angeli explanatione, quam certam, ac verissimam iudicio.

Totum hoc euidenter demonstratur ex verbis Bernardi in præallegata Epistola. Nam assignans rationem, quarè festiuitas Conceptionis Virginis non esset celebranda, sic inquit: *Ipse mihi facile persuadeo, scriptis talibus nõ moueri, quibus nec ratio suppeditare, nec certa inuenitur fauere auctoritas. Nam quid consequẽtiæ habet, vt quoniam sanctum præcessit natalẽ conceptus, propterea reputetur & ipse sãctus? Nunquid quoniam præcessit, eum fecit & sanctum? Quia si præcessit, vt esset, non tamen vt sanctus esset. Vnde etenim illa ipsi sanctitas, quam secuturo transmitteret? An non potiùs, quia præcessit absque sanctitate conceptus, opportuit nimirum sanctificari conceptam, vt sanctus sequeretur iam partus? An fortè mutuatus sit sanctitatem à posteriore prior? Potuit sane illa quæ iam concepta facta est sanctificatio, ad ipsum qui sequebatur transire natalem; redire verò retrorsum ad conceptum, qui præcesserat, iam omninò non potuit. Vnde ergo Conceptionis sanctitas? An dicitur sanctificatione præuenta, quatenus iam sancta conciperetur, ac per hoc sanctus fuerit & conceptus: quemadmodũ sanctificata iam in vtero dicitur, vt sanctus consequeretur & ortus? Sed non valuit ante sancta esse, quàm esse. Si quidèm non erat antequàm cõciperetur. An fortè inter amplexus maritales, sanctitas se ipsi conceptioni immiscuit; vt simul sanctificata fuerit, & concepta? Nec hoc quidẽ admittit ratio.* En totus primus Bernardi discursus. In quo vndecim vices repetit concipere, conceptionem, & conceptũ, & nõ semper idem significant, sed diuersissima; quia continuò exprimit, & ferè semper generationem, aliquando animationem, & aliquando indifferenter vtrumque. Vt hoc euidentius cõstet, explico sigillatim Bernardi verba iuxta grammaticalem sensum. Ad illud ergo Lugdunensium, siuè aliorum: Conceptio Mariæ præcessit per nouem integros menses eius Natiuitatem; cùm ergo Ecclesia celebret hanc die 8. Septẽbris, optimè à nobis celebratur Conceptio die 8. Decembris. Contra hoc sic insurgit Bernardus: Quid consequentiæ habet, ò Lugdunenses, hoc à vobis propositum, vt quoniã *conceptus* præcessit natalem sanctum, propterea reputetur ipse conceptus etiam sanctus? Nunquid quia præcessit conceptus, fecit sanctũ natalẽ? Præcessit quidem conceptus, vt esset natiuitas, non tamen præcessit cõceptus vt natiuitas esset sancta. Vndè enim habuit, vel habere potuit conceptus sanctitatẽ, quã transmitteret in sequentem Natiuitatem? An non potiùs, ac meliùs diceretis: quia præcessit absque sanctitate ille *conceptus*, opportuit, ac decuit sanctificari *conceptam* in sua animatione, vt sic sanctus sequeretur ipsius partus, & Natiuitas? An fortè, illud quod prius est, potuit mutuare, vel mutuatus est sanctitatem à posteriori? Potuit verò illa sanctificatio, quæ facta est iam *concepta* Maria, & animata, transire ad ipsum natalem, qui post ipsam Conceptionem necessariò sequebatur; tamen redire retrorsum ad *conceptũ* seminis, qui præcesserat, nullo modo poterat. Vndè ergo illius *Conceptionis* primæ, seu generationis potuit esse sanctitas? An fortè dicetis, quòd Maria fuit aliqua singulari sanctificatione præuenta, vt sic sancta *conciperetur*, & per hanc sanctificationẽ etiam sanctus fieret subsequẽs *conceptus* proprius Mariæ, quẽadmodùm communiter dicitur, quòd fuit sanctificata in vtero, vt pariter adstruant, quòd ortus, & Natiuitas consecuta fuerit sancta? Sed hoc non potest dici, scilicèt, quòd fuerit præuenta aliqua sanctificatione in sua Conceptione, vt esset sancta, antequã haberet esse, si quidem non erat, antequam *conciperetur* in sua animatione, vel generatione parentum. An fortè inter amplexus maritales sanctitas ipsi *Conceptioni* seminis se immiscuit, vt simul, & semel Maria fuerit sanctificata, &

concepta illa prima conceptione, seu generatione? Nec hoc quidem admittit ratio. En quomodò Bernardus vtitur in hac auctoritate illius vocis Conceptio, & sæpè sumit ipsam pro generatione sed aliquando debet accipi pro animatione vt rectum faciat sensum, ac tandem aliquando potest sumi indifferenter. Aduersarii non attendentes ad veritatem puram, & sinceram, sed ad fomentum suæ opionis, & vt Virginem Dei Matrem macularēt, derelinquentes vuas, alportarunt labruscas.

Bernardi mens, & Epistolæ finis ampliùs declaratur ex sequentibus verbis. Inquit enim S. Doctor. *Nec hoc quidē admittit ratio, quomodo namq; aut sanctitas absque Spiritu sanctificāte: aut Sancto Spiritui societas cum peccato fuit: aut certè peccatum quomodo non fuit, vbi libido nō defuit?* Nonne vides, Lector, quomodo clarè, & expresè loquitur de illa conceptione, in qua libido fuit? Nā in animatione non est libido, sed in generatione; quod etiam cōprobant immediata verba: *Nisi fortè quis dicat, de Spiritu Sancto eam, & non de viro conceptā fuisse: sed id hactenus inauditum.* Nota illud, *non de viro conceptā*, quando nunc secūdūm proprietatem sermonis, ac rigorem Theologicum, diceremus non de viro generatam, sumit ergo Bernardus, conceptionem pro viri generatione. Et his etiam intelleges sequentia verba, quæ hucusque omnium Doctorum premerunt calamos: *Si igitur ante conceptum sui sanctificari minimè potuit, quoniam non erat, sed nec ipso quidem conceptu propter peccatū, quod inerat, restat, vt post conceptum in vtero iam existens, sanctificationem accepisse credatur, quæ excluso peccato sanctam fecerit Natiuitatem, non tamen & Cōceptionē.* Ex his, & supra dictis colligitur, quod Bernardus ex illo tēpore, seu spatio nouem mensium, quo Virgo Maria fuit in vtero Matris suæ Annæ, tres constituit terminos diuersos, principium, medium, & finē, siuè generationis, animationis, & Natiuitatis. Principium generationis vocat conceptionem; medium autem animationis vocat etiam conceptionem (& hic stat tota æquiuocatio) finem verò appellat Natiuitatem, seu ortum. Inquit ergo Bernardus: Maria minimè potuit sanctificari ante sui initium, *ante conceptum sui*, id est, ante suam generationē paternam, *quoniam tūc non erat*, sua enim existentia in vtero, siuè initiū & principium habuit Maria ab illa prima generatione, & ante initium rei res nō est, *sed neque in ipso quidem conceptu*, quando actualiter generabatur à suis parentibus, sanctificari poterat, quia fuerunt tunc amplexus maritales, peccatum, libido, & concupiscentia. Et sic restat, *vt post conceptum*, illum primum parentum, seu generationem, quando erat *in vtero iam existens* Maria iam formata, & animata, *sanctificationem accepisse credatur*, quæ sanctificatione, *excluso peccato* illo suæ generationis, *Sanctam fecerit natiuitatem*, quæ secundùm naturæ, ac temporis ordinem subsequenda erat, *non tamen conceptionem* illam parentum, seu generationem, quæ iam præcesserat, & fuerat in peccato, & libidine facta. Iste meo iudicio est genuinus sensus, ac proprissimus verborum Bernardi, quem infrà ex Henrico de Hassia euidentiùs demonstrabimus, & quod efficatius etiam comprobatur ex sequentibus: *Quam ob rem, & si quibus, vel paucis filiorum hominum datum est cum sanctitate nasci, non tamen & cōcipi, vt vni sanè seruaretur sancti prærogatiua conceptus, qui omnes sanctificaret: solusque absque peccato veniens, purgationem faceret peccatorum. Solus itaque Dominus Iesus de Spiritu Sancto conceptus: quia solus, & ante conceptū sanctus. Quo excepto de cætero vniuersos respexit ex Adam natos, quod vnus humiliter de semetipso, ac veraciter confitetur: in iniquitatibus, inquiens, conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. Cùm hæc ita se habeant: quæ nam iam erit festiuæ ratio Conceptionis? Quo pacto, inquam, aut Sanctus asseretur conceptus, qui de Spiritu Sancto non est, nē dicam de peccato est, aut festus habebitur, qui minimè sanctus est?* Inquit ergo Bernardus: licèt aliquibus datum sit cum sanctitate nasci, nulli tamen cum sanctitate *concipi* in vtero matris suæ quando generatur à suis parentibus, quia hoc solùm, & vnicè habuit D. N. Iesus Christus, qui de Spiritu Sancto absque viri operatione *conceptus*, & genitus fuit in vtero Virginis: non enim in eius generatione habuit Virgo delectationem vllam, concupiscentiæ fomitem, libidinem, vel aliquid immunditiæ, quæ in omnibus aliis mulieribus operatione viri concipientibus in ipsa seminis conceptione habent: de omnibus igitur illis, propter hanc causam optimè dixit Propheta: In iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea; ab hac ergo vniuersali regula generationis filiorum Adam solus exemptus fuit Christus, quia ante talem *Conceptum*, seu generationem in vtero, fuerat iam ipse ex se Sanctus: alii enim ante suam generationem, vel primam conceptionem nec sunt, nec possunt esse sancti; illo ergo excepto, omnes in sua origine, principio, & generatione dicere possunt: Ecce enim in iniquitatibus, &c. Cùm ergo Virgo Maria non fuerit in illa prima sua Conceptione, seu generatione, generata à Virgine, sed à corrupta, non virtute Spiritus Sancti, sed operatione virili, nec ipsa antea fuerit, sed in illa suorum parentum generatione inchoauerit esse, inter illos amplexus maritales, cōcupiscētiā, libidinem, & fortè etiā peccatū, quo pacto (clamat Bernardus) iste talis *cōceptus* asseritur sanctus? Et si non fuit sā-

ctus ille conceptus, seu generatio Mariæ, vndè natum est, vel quomodo cælebratur hæc vestra festiuitas *Conceptionis*, die 8. Decembris? Hoc modo locutus est Bernardus; hæc dicunt, ac exprimunt eius verba, non aliud, nec alia, & sic nec apicem habent contra Immaculatam Virginis Conceptionem, nec iota contra Conceptionis festiuitatem, quam nunc vniuersalis celebrat Ecclesia. Tolle ergo lapidē, id est, æquiuocationem vnius vocis inter antiquos, & modernos, & in hac controuersia in pace erunt tibi omnia.

Restat ergo nunc demonstrare, quòd supra posita litteralis, seu paraphrastica explanatio fuerit mens, & scopus intentus à Bernardo, quod sic breuiter, ac euidenter, meo iudicio, probo. Primò, quia Bernardus tam in hac Epistola, quàm in aliis auctoritatibus supra adductis ab Aduersariis, quàm etiam in omnibus suis operibus, semper, & vbique concubitum maris, & fœminæ, seu generationem carnalem parentum, vocat Conceptionē. Quorū non adduco quinquaginta, & ampliùs exempla, quia vt dixi in principio, in hac Vētilatione solùm argumentor ad hominem, ex auctoritatibus iam adductis & receptis ab Aduersariis. Secundò, quia omnes antiqui Theologi, ac Sancti scribentes post Bernardum. v. g. S. Thomas, S. Bonauētura, Alexander de Ales, & alii infra adducendi, quærentes in singularibus quæstionibus: An Virgo Maria sanctificari potuerit in parentibus, vel: An potuerit sanctificari in ipsamet generatione, & in semine. Respondent negatiuè, & adducunt ad comprobandam suam conclusionem auctoritatem, & auctoritates Bernardi supra positas, ex Epistola ad Lugdunēses: ergo vel illi Doctores nihil probabāt, vel Bernardus in hac Epistola loquitur de generatione carnali, ac prima conceptione seminis. Tertiò, quia si aliter intelligātur, aut vellent explicari verba Bernardi, & vbicumque ille adducit voces illas, conceptus, & conceptio, intelligere vellent Aduersarii pro animatione, vel secunda Conceptione, nec verbum verbo cohæreret, nec sensum perfectum, vel saltem rationabilem constructionem grammaticalem efficerent: secus est, vt vidimus, de generatione, seu propria conceptione carnis, vel seminū, cui omnia dicta à Bernardo ipsissimè conueniunt. Quartò, quia controuersia cum Lugdunensibus non erat circa sanctificationem Virginis in vtero, quia hanc admittit expressè Bernardus, nec circa instans illud præseruationis, an fuerit primum, vel secundum, quia hæc controuersia post centum quinquaginta annos à Bernardi morte cœpit inter scolasticos; sed erat solùm circa illa, quæ contingerant die 8. Decembris, & festiuitatem ipso die celebratā à Lugdunensibus, quia cùm tunc non fuisset animatio Virginis, nec eius sanctificatio, nec fuerit denique propria coceptio animæ Mariæ, sed propria carnis in semine à suis parentibus administratio, de hac, & non de illa loquebatur Bernardus. Et comprobatur: quia Græci hanc festiuitatem die 9. Decembris celebrantes, non illam subscribunt nomine Conceptionis Mariæ, sed Conceptionis S. Annæ, & in omnibus antiquis picturis, etiam in Missalibus, ac Breuiariis, quorum non paucos nos vidimus, Conceptionis Mariæ Mysterium exprimunt die 8. Decembris, non cum imagine Virginis coronata stellis, & amicta sole, &c. Sed cum figuris Ioachimi, & Annæ se mutuo amplexantes; & adhuc nostris temporibus sunt quam plurimæ huiusmodi imagines, & quando parum scientes interrogant, quid est hoc? Communiter respondent intelligētes; Conceptio Virginis Mariæ, accipiendo pro Conceptione Mariæ illū mutuum congressum, seu copulam Ioachimi, & Annæ, ideoque Bernardus in hac sua Epistola dicit illud: *An forte inter amplexus maritales sanctitas se ipsi conceptioni immiscuit?* Igitur de hac Conceptione facta inter amplexus maritales agebat Bernardus. Quinta ratio desumitur ex illis Bernardi verbis: postquam enim plura encomia dixerat de Virgine Maria sic inquit: *Quid adhuc addendum his putamus honoribus? Vt honoretur, inquiunt, & conceptus, qui honorandū præbuit partū: quoniam si ille nō præcessisset, nec iste esset, qui honoraretur. Quid si alius propter eandem causam, etiam vtrique parenti eius festos honores asserat deferendos? Sed auis, & proauis id ipsum posset pro simili causa quilibet flagitare, & sic redderetur in infinitum, & festorum non esset numerus, &c.* Ex his verbis colligitur, S. Bernardum in hac sua Epistola locutum fuisse de prima conceptione seminis, seu generatione carnali, aliàs non solùm inanis, sed inepta, ac friuola esset hæc Bernardi ratio: non enim ipse ignorabat, quòd Conceptio passiua Mariæ, eius animatio, siuè instantanea illa vnio animæ, fuerat vna, vnica, & indiuisibilis, de qua minimè poterat verificari ille processus in infinitum: at supposito, quòd Lugdunenses celebrassent festiuitatem generationis Ioachimi, & Annæ, argumentabatur efficaciter, nam pro simili causa erat auis, & proauis similis, & si non eadem ratio generationis, ac per consequens festiuitatis, ac si diceret: Festiuatis, quia Ioachim genuit Mariam: ergo festiuitate etiam, quia Ioachim fuit genitus à patre suo: & idem facito de auo, & proauis, tam Ioachimi, quam Annæ, &c. Concluditur ergo ex his quòd Bernardus in illa Epistola solùm intendebat probare generationē carnalē Ioachimi, & Annæ, licèt fuisset Mariæ, vel per ordinem ad Mariā, nec fuisse sanctam, nec festiuitatis dignam, vt potè factam operatione viri cum concupiscētia,

tia, libidine, forde, ac fortè etiam cum peccato. Sed ex hoc nihil coccluditur, nec probatur contra animationem Mariæ, & Conceptionem animationis (de qua nunc agimus) distantem ab illa carnali, per quadraginta, vel octoginta dies, vbi iam non erat vir, coitus, concupiscentia, sordes, libido, aut peccatum; sed sola omnipotens Dei virtus, sapientia infinita, amor æternus Patris, Filii, ac Spiritus Sancti, formantes suam filiam, matrem, ac sponsam, atque fabricantes ciuitatem illam sanctam, nouam, & arcam testamenti, &c. Vultisnè, quòd dicamus & nos: In vanum laborauerunt, qui ædificabant eam? Absit.

Sed iam pro exacta, perfectaque huius Diui Bernardi Epistolæ intelligentia, ac supradictorum confirmatione, & vt pariter omnibus cõstet, qualiter in præsentis controuersiæ de Conceptione principio res se se habuerint, decreui hic cuiusdam Libelli, seu Epistolæ singularissimæ antiquitatis, à paucis Scriptoribus modernis visæ, aliqua transcribere verba. Sciat ergo Lector, quod post mortem S. Thomæ Aquinatis, ac S. Bonauenturæ, in exordio sæculi decimitertii, id est, ad annum 1300. cæpit acris cõtrouersia de Conceptione Virginis, atque acerrima disputatio, nec non indiscreta contentio tàm in Sermonibus, quàm scholasticis disputationibus, inter Patres Dominicanos, Augustinianos, & Franciscanos, ex quibus Guillielmus Guarro, vel Varro, Ioannis Duns Scoti Magister, qui floruit ad annum 1270. nescio quid dixerit de macula S. Bernardi. Sed notare debes, Lector, quòd Guarro non fuit huius fabellæ, seu figmenti primus Auctor, sed quidam Nicolaus Albanus Cisterciensis, qui floruit ad ann. 1151. in quadam Epistola, seu Apologia, quæ extat inter Epistolas Petri Cellensis Abbatis S. Remigii tom. 12. Biblioth. Veterum Patrum Coloniens. & in Annal. Cisterc. tom. 2. fol. 319. vt latè vidimus in Trituratione num. lx. ad finem. Postea verò Franciscus de Mayronis, Scoti discipulus, circa ann. 1310. addidit, quòd in hac Conceptionis materia D. Bernardus nõ erat audiendus: è contra verò Patres Dominicani hos, & alios incusabant de hæresi. Ex his & aliis dicteriis vbique inter Religiosos Mendicãtes seminatis, exortæ sunt maximæ lites, ac dissidia. Hoc eodem tempore, id est, circa annum 1330. vel vt dicit Vngarus Sermone de Conceptione, qui est in ordine 6. post annum 1370. surrexit quidam doctissimus Pater Ordinis Carthusianorum dictus Henricus de Hassia, plantator Gymnasii Viennensis in Austria, & edidit Opusculum, seu Epistolam, in quatuor partes diuisam sub hoc titulo: *Contra disceptationes, & contrarias prædicationes Fratrum Mendicantium, super Conceptione Beatissimæ Mariæ Virginis, & contra maculam S. Bernardo mendaciter impositam.* Et Epistolam istam ad annũ 1500. typis edere curauit Ioannes Vvimphel de Selestadio in 4. (an verò iste fuerit distinctus ab alio Henrico de Hassia Langestein, etiam Viennensis Gymnasii decoratore, quem communiter vocant sæcularem, qui scripsit librum illum dictum, Speculum animę, seu Soliloquiũ, incipiens: *Anima mea noui quod curiosa sis, &c.* mihi incertum est: potuit esse quòd mutans statũ ex sæculari factus fuerit Carthusianus) Quod vero ego affirmo pro solido principio, est, quòd Opusculum hoc Henrici de Hassia fuit scriptum ante, vel circa ann. 1330. nam Ioannes Vitalis (non de Furno, Gallus, qui creatus fuit Cardinalis à Clemente V. ann. 1312. & mortuus secundùm Frizonem in sua Gallia purpurata ann. 1327.) sed alter Hispanus, qui scripsit contra Ioannem de Montesono, ad annum 1380. cum Ioanne Alano in suis Defensoriis immaculatæ Conceptionis, sæpè citant Henricum de Hassia, & Opusculum istud contra Guarronem; constat ergò, quòd circa ann. 1330. iam erant lites. In prima ergo parte suæ Epistolæ, proponit prædictus Henricus de Hassia dicta Guarronis, & Francisci de Mayronis, & inuocat S. Franciscum, S. Dominicũ, ac S. Augustinum, vt dignentur inter suos pacẽ, ac religiosam apponere concordiam. In secũda parte, proponit irreuerentiam, & iniuriam Sanctis factam, vanitates, pericula, errores, & scandala ex prædicta inani contentione in populo Dei exorta; in tertia parte cap. 4. incipit sub hoc titulo: *Intentio Bernardi in Epistola ad Canonicos Lugdunenses, de Conceptione Virginis gloriosæ.* Cùm ergo Doctor iste fuerit primus, qui specialem tractatum ediderit de hac Conceptionis materia, & non fuerit Franciscanus, quin potiùs scripserit cõtra duos Minoritas, scilicèt, Guarronem, ac Mayronem, videamus, quid dicat, tùm de Bernardi Epistola, tùm de opinione Aduersariorum, ac per consequens de nostra sententia.

Adductis igitur aliquibus clausulis illius Epistolæ S. Bernardi sic inquit: *Ex prædictis potest perpendi clarè, quomodo totum pondus intentionis suæ ferebatur ad arguendam leuitatem, & præsumptionem illorum, & ad ostendendum, quòd adhuc non fuit sufficienter certum, nec ratione, nec auctoritate; an Virgo fuerit concepta sine originali, & non iuit mens sua ad asserendũ eam habuisse originale, nec prohibebat ideò festũ Conceptionis celebrari, quia Mater Domini concepta fuit in peccato, vt Franciscus de Maronis sibi imponit, sed quòd nondum ad hoc festũ motiuũ habebatur sufficiens, neque ad hoc quòd Virgo concepta esset sine peccato, cum esset adhuc tanta, vel maior apparentia de opposito, & expressè nititur ibi ostendere insufficientiam motiuorum quæ tunc currebant.* Hoc colligit Henri-

ti-

ricus ex principio, ac fine Epistolæ S. Bernardi, & quidem rectè, doctè, ac secundùm rei veritatem excogitatum.

Deindè adducit Henricus illa verba Bernardi, quæ videntur ponere maculam in Conceptione Virginis; & prosequitur sic: *Et referens aliud motiuum, subiungit: Quæ etiam consequētia est, partus, vel natalis fuit sanctus: igitur cōceptus præcessit sanctus? Quia sanctitas in vtero potuit ad natale præcedere; sed rursum sanctitas natalis non potuit sanctificare Conceptionem: & consequenter ex verbis suis elicitur, quòd vult in Conceptione B. Virginis à comixtione seminum, vsque ad eius animationem omnino similiter fuiße actum secundùm legem originalem, quantum ad inductionem fomitis in embryonem, sicut in alijs filiabus Adam, & tales dispositiones materiales, quæ sunt fomes, & concupiscentiæ habituales radicatæ in carne corrupta, ex peccato primorum parentum, ad quas consequitur culpa originalis in anima, si eis coniungatur, sæpè vocantur peccatum. Et sic etiam videtur Prophetā sumpsiße peccatum, quando dixit: In iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea, quia in vno homine non est nisi vna culpa originalis. Christus verò nec fuit vnquā culpæ, nec eius corpus talibus originalibus culpæ sequelis, quæ sunt, fomes, & inordinatæ materiales dispositiones radicatæ in carne. Et sic solùm vni, scilicèt, Christo reseruata est sancti prærogatiua cōceptus, qui omnes sanctificare solus, & omnino absque peccato veniēs, purgationem faceret peccatorum, vt dicit Bernardus ibidem. Et quod non plus intenderit, potest etiam ex pluribus alijs dictis eius ibidē clarè perpendi, imò ex dictis eius conuinci videtur, quòd in primo instanti, in quo Virgo existebat in vtero, fuit sāctificata; quia dicit expresè: Si Ioānes Baptista, Hieremias, Dauid dicens: In te cōfirmatus sum ex vtero sanctificati sunt in vtero quomodo fas est suspicari tātæ Virgini esse negatū, perquā omnis mortalitas emerserat ad vitā. Fuit ergo proculdubio, inquam, Mater Domini anteà sancta quàm nata ex vtero. Post dicit: Si igitur antè conceptum sui sanctificari minimè potuit, quoniam non erat, sed neque in ipso quidē conceptu, propter peccatum, quod inerat, restat, vt post conceptum, in vtero iam existens sanctificationem accepiße credatur, quod sanctificatio, excluso peccato, sanctam faceret natiuitatem, nō tamen Conceptionem. Quæritur ergo,* prosequitur Henricus, declarando hæc verba, Bernardi *quare non accepit sanctificationem tàm citò, sicut erat existens in vtero? Si dicis, quia peccatū inerat; quæro, quare pro illa mensura magis prohibebatur à culpa sanctificationis infusio, quàm in quacumque mensura posteriori, in qua peccatū etiam erat magis radicatum: & nulla poterit dari ratio. Igitur illa ratio Bernardi non conuincit, sed fuit vna apparentia ad ostendendū, quòd non fuit euidens, Virginem conceptam sine peccato.*

Multa hic dicit Henricus ex mente Bernardi, omnia certa, & clara, & vt mihi videtur per se nota, si nadum sit Bernardi verbis; quia cùm semel, & iterum, ter, ac quater, ac ferè semper loquatur mellifluus Doctor de Conceptione prima carnali, facta inter amplexus maritales, in commixtione seminum, & non de conceptione animationis (quod nullus sanæ intelligētiæ negare poterit, aliter enim verba Bernardi non cohærerent, ac multa continerent inter se incōpatibilia) quæ secundùm vocabuli vim rigorosam, ac proprissimā significationem est, & dici debet conceptio, id est, cum alio, vel ex alio acceptio: quare Ioannes de Ianua, Ordinis Prædicatorum, in suo Catolicon fol. 103. loquens de hoc verbo Conceptio, dicit, quod cōponitur ex con, & capio, addens: *Et est concipere, simul capere, vnde & mulier dicitur concipere, quoniam sperma viri cum suo concapitur, & concrescit. Concipere enim inuenitur pro mente, vel in mente concipere, vel intelligere. Vnde versus: concipit homo mente, mulier sed concipit aluo,* hoc ipsum latissimè dicunt Aureolus in tract. de Conceptione, Cucharus & alii. Sicque Bernardus, & antiqui proprissimè loquebatur, dum sumebant conceptionem pro prima carnali in comixtione seminum facta, & consequenter illa propositio fuit verissima: *Si igitur antè conceptum sui sanctificari minimè potuit,* id est, ante congressum parentum, videlicèt in lumbis ipsorum, & ante seminum commixtionē, *quoniam non erat,* id est, Maria, quia verè, & realiter non erat. Et hoc quod hic dicit Bernardus, posteà ventilant Albertus Magnus, Alexander de Ales, & præcipuè Angelicus Doctor, & alii ipsorum Discipuli, inquirentes expressis verbis: An Virgo Maria potuerit sanctificari in parentibus ante Conceptionem? Et assertiuè respondent, quòd non, assignando pro ratione à priori, quoniam tunc non erat Maria, vt dicit hic Bernardus, quem etiam citant. Ex hoc ergo deducit Bernardus aliud principium, vt suam posteà inferat consequentiam: *Sed nec in ipso quidèm conceptu propter peccatum quod inerat.* Si ante conceptionem, inquit Bernardus, siuè ante generationem parentum, quando materia erat in lumbis, nō potuit sanctificari, quia non erat Maria, *sed nec in ipso quidem conceptu,* potuit sanctificari; quia etiam nō erat, sed incipiebat esse secundùm carnem: *in ipso quidem conceptu* carnali erat alia insuper causa, quare tunc sanctificari non poterat, scilicèt: *propter peccatum quod inerat* in ipsa conceptione, seu generatione parētum proueniēs ex concupiscentia, ac libidine ipsorum, & fomite transmisso in carne. Et quod hic non loqua-

quatur de animatione, quæ nunc in nostra controuersia vocamus Conceptionem, videtur euidens: tum ex contextu; tum quia si illa prima clausula *ante conceptum sui*, sonat, & significat ante actum generationis parentum, hæc secunda: *neque in ipso quidem conceptu*, significat, & supponit pro ipso actu generationis, in quo similiter verè, & realiter non poterat Maria sanctificari: nam in Conceptione animationis poterat sanctificari, nec hoc negaret, nec poterat Bernardus, & sic concludit, deducens suam consequentiam: *Restat, vt post conceptum in vtero iam existens, sanctificationem accepiße credatur*. Et sic credimus nos, ô Bernarde! quod in vtero iam existens sanctificata fuerit, *nõ ante conceptum, nec in ipso quidem cõceptu*, sed post *conceptum in vtero iam existens*, quia alias tua ratio non conuinceret, sed esset apparens solũ, vt dicit Henricus: sed concludit euidenter, sic intellecta, & explicata.

Ad compendium ergo reducendo sententiam B. Bernardi, est hæc: Tria sunt interualla, seu tempora, in quibus possumus inquirere de sanctificatione Mariæ. Primum est, *ante conceptum sui*, quando semen solùm erat in lumbis parentum ante actum generationis, & tunc non potuit sanctificari; quia verè Maria non erat. Secundùm, *in ipso quidem conceptu*, id est, ipso actu generationis, atque, cõmixtione seminum, facta die 8. Decembris, ex coaptatione materiæ, ad conceptionem, vsque ad vltimam dispositionem embryonis, sed nec tunc potuit sanctificari, quia etiam tunc non erat Maria, & insuper inerat in illa conceptione, seu generatione peccatum libidinis, & concupiscentiæ parentum, & in carne fomes. Tertiùm, tempus fuit *in vtero iam existens*, & tunc potuit sanctificari, & sanctificata fuit, vt sancta nasceretur ex vtero. Hæc est expressa Bernardi mens. An autem hæc sanctificatio fuerit in primo, secundo, vel tertio instanti suæ existentiæ in vtero, Bernardus non dicit in tota hac Epistola, sed discursus Henrici de Hassia concludit pro primo instanti, & nostra sentẽtia. Alia Hẽrici verba de differentia Conceptionis Christi, & Mariæ, clara sunt, & verissima. Distinguitur enim Conceptio Christi à Conceptione Mariæ quantum ad præsens (nam alias in Trituratione numer. xliii. duodecim assignauimus disparitates) quia Christi Conceptio, generatio materiæ administratio, & carnis concretio non fuit subiecta: *Illis originalibus culpæ sequelis, quæ sunt fomes, & inordinatæ materiales dispositiones, quæ sunt radicatæ in carne*, vt dicit Henricus innuens cum Bernardo, quòd hæc omnia contingerint in conceptione carnali Mariæ. Sed cùm de his non sit nostra quæstio, transeat, dum tamen constet, quòd Bernardus non loquebatur de conceptione secunda, & fœtus, animatione, sed de carnali generatione facta die 8. Decembris, inter amplexus maritales. Item constat, quod sanctificatio non opponitur præseruationi, dicente Henrico: *Creditur, quòd in primo instanti, in quo Virgo existebat in vtero, fuit sanctificata*. Concedimus ergo vobis, ô Patres! libentissimè sanctificationem Mariæ in vtero, dũ tamen sit in primo instanti, non in secundo, vt vos vultis, nec solùm vnam sed duas admittimus sanctificationes, vt dicit Pelbartus in Rosario tom. 3. de Conceptione passiua Mariæ fol. 104. colum. 3. explicans hãc Epistolam vide eius auctoritatem infrà num. 280. auctoritatẽ 10. Denique post alia quæ habet Henricus in illo capitulo pro Epistola Bernardi, & eius intelligentia concludit sic: *Igitur putandum est omnino, quòd solùm suis persuasionibus reprimere, & eradicare leuitatem, & præsumptionem conabatur illorum Canonicorum, & non asserere, Virginem in peccato originali conceptam fuiße*. Hæc sunt præcipua, quæ habet Henricus circa Epistolam Bernardi, quæ coincidũt ad litteram cum suprà à nobis dictis, in hac vltima auctoritate. Sed pro controuersia habet aliqua alia scitu dignissima: nam cap. 7. cuius titulus est: *Ostendit prædicantes assertiuè, quòd Virgo habuit originale, esse reprehendendos*, sic inquit, *Pensato deindè dicto Saluatoris: Multa habeo vobis dicere, quæ non potestis portare modo, & alium Paraclitum mittam vobis, qui docebit vos omnem veritatem, & suggeret vobis quæcumque debetis facere, supple: in discursu Ecclesiæ pro diuersis temporibus, & hominum variationibus: Sunt enim sucessiuè diuinæ veritates explicandæ Ecclesiæ pro expedientia temporis, nec omnia pro omnibus temporibus mysteria expediebat reuelari, nec omnes aperiri Scripturas: Et ideò secũdùm mirura reuelatio diuina instruit specialiter in agẽdis, dirigit in Scripturis, & multa seruat vsus Ecclesiæ, licèt scripta non inueniatur; & Deus quandoque reuelat aliter quàm scripta Sanctorum tradiderunt, vt de sanguinis cõsecratione. Similiter pẽsatis quam pluris verisimilibus motiuis, congruentijs, auctoritatibus, & multum conuenientibus, & rationabilissimis expositionibus, & Glossis omnium dictarum auctoritatum; & similium, reputo esse valdè illum reprehensibilem, qui aßertiuè prædicat populo, Virginem conceptam in peccato originali; propter ea quæ dicta sunt in capitulo primæ partis Epistolæ, & maximè reprehẽdi debet, si oppositam exprobet opinionem, & eam censeat hæreticam; vel erroneam*. Ex his patet, quomodo ab ipsomet exordio controuersiæ cæperũt Patres Dominicani prædicare, Virginem fuisse conceptam in peccato originali, & simul ex probare contrariam sententiam vt erroneam, & hæreticam; & hæc acta erant ante annum 1330. & hoc ipsum fece-

cerunt ad annum 1430. tempore Turrecrematæ, & ad annum 1530. tempore Spinæ, post Extrauagantes Sixti IV. & in hoc perseuerabant ante annum 1630. quando expedita fuit Decretalis Gregori XV. Itaque potest dicere hic conatus: Quadraginta annis proximus fui generationi huic, & dixi semper, &c.

Deindè cap. 8. ostendit modum respondendi ad auctoritates in summa sic: *Quia iuxta vsitatos modos loquendi, & terminos accipiendi in scripturis humanis, & diuinis, & iuxta consuetos modos interpretandi plurimos passus Scripturarum, possunt rationabiliter omnes auctoritates prædictæ exponi, & cõuenienter concedi potest, Matrem Domini originale contraxisse, ad intentionem auctoritatum, scilicèt, secundùm inferiorem radicem: Ita enim reperitur frequenter in scripturis, affirmari aliquid euenire secundùm inferiorem radicem, cuius tamen oppositum Deus euenire disposuit æternaliter. Ita hic quia ipsa, quantũ est de se nõ euasisset hanc maculam, & sic quantum in se fuit, contraxit. Sic etiam Deus denominatur, velle omnes homines saluos fieri, eo quòd antecedentia sufficienter dedit respectu salutis cuiuslibet, ita proportionabiliter in proposito. Item quia nullus homo ex se potest dicere veritatem: ideo Propheta vniuersaliter pronuntiauit: Omnis homo mendax, licèt non omnis homo mentiatur. Item dicit Augustinus: Tanta vnusquisque commisit mala, à quantis fuit præseruatus virtute diuina. Igitur homo denominatur agere, quod quantum de se est, ageret, & ita de pati. Et isto modo intelligitur auctoritas Augustini de fide ad Petrum, & eodem modo aliæ Bernardi, & aliorum. Similiter quòd iuxta consuetos modos loquendi, & vtendi terminis possit denominari purgata ab originali culpa, licèt eam non contraxerit; apparet, quia Christus dicitur segregatus à peccatoribus, & tamen segregatio tam præsupponit coniunctionem, sicut purgatio pollutionem. Item Virgo dicitur purgata à filij generatione secundùm legẽ, & tamen non fuit inquinata. Similiter in Angelis concedit Dionysius purgationem, in quibus nulla macula est. Conuenienter ergo, & iuxta communem modum loquẽdi hominum potest dici purgata à peccato, quod infuisset, nisi priuilegium præcessisset: sicut etiam quilibet redemptus dicitur liberatus à damnatione, quam incurrisset, & huiusmodi: & ita etiam congruenter dicitur sanctificata à sanctitatis carentia, quæ nata erat in causa, sicut dicuntur Angeli purgari à tenebris, quæ inessent sine tali illuminatione. Similiter communibus modis loquendi denominatur conuenienter redempta, non obstante, quòd nunquam habuit aliquod peccatum; nam sicut Patres antiqui virtute meriti Christi futuri fuerũt ab originali contracto liberati, ita Mater Dei ex speciali prærogatiua, virtute eiusdem meriti, ab originali debebat præseruari. Similiter posteritas filiorum Israel dicitur redempta à seruitute Ægyptij, quamuis nūquam fuerit sub illa seruitute, imò etiam ex tali præseruatione perfectiùs, & pleniùs fuit redempta omnibus, quia magis liberatur à seruitute, qui præuenitur sic; vt nunquam seruiat, quàm qui de seruitute eripitur, quia quantò magis festinatur à seruitute, & ab obligatione redemptio, tantò est magis intensa: igitur si obligationem præueniat, est maximè dicenda. Etiam maior liberatio dicitur fieri illi, qui minus seruit: igitur maxima ei, qui nunquam. Magis igitur fuerunt in vtero sanctificati, quàm ex Baptismate purgati. Manifestum etiam est, quòd discurrendo per concordantias Bibliæ, de omnes, omnia, &c. inueniuntur plurimæ auctoritates, quas oportet exponi, stante communi lege, vel consueto cursu, & similiter quibus oportet vniuersalitatem diuersimodè restringi, & determinare in exponendo eas, & eo modo exponatur Apostolus.* Hoc modo respõdet Henricus Carthusianus ad communes obiectiones Aduersariorum doctè, clarè, & euidenter, à quo, vt existimo, didicerunt omnes, qui post illum scripserunt.

Capite verò 9. adducit aliquas apparentias, ac congruentias, vt probet, quòd beata Virgo non habuit originale, sic dicens: *Sunt etiam rationes, & apparentiæ multæ pro ista parte. Primò, quia multæ conclusiones sunt ab Ecclesia determinatæ, ad quas non erant ita expressæ, & tot Sanctorum auctoritates, & Scripturæ sacræ: igitur videtur, quòd Spiritus Sanctus resistat in hoc auctoritatibus illis, cùm Ecclesia sinat festũ illud celebrari, & vt communiùs illam opinionem teneri, imò ferè ab omnibus de Ecclesia tenetur, excepto ordine vno, non obstantibus illis scripturis.* Nota, Lector, quomodo ad annum 1330. iam sinebat Ecclesia celebrari Conceptionis festum, & hoc etiam confirmatur ex decreto Raymundi Abbatis Scalæ Dei, expedito anno 1330. vt Abbas Sacramenia celebraret Conceptionis festum, de quo vide Angel. Mãriq. in Annal. Cistercien. ann. 1141. cap. 8. num. 13. fol. 414. ergo non fuit instituta festiuitas hæc à Sixto IV. qui regnauit ad annum 1480. vt volunt Aduersarii. Insuper quòd sententia de immaculata Virginis Conceptione, ad annum 1330. iam ab omnibus communiter amplectebatur, excepto ordine vno, scilicèt, Prædicatorum, & hoc non dicitur à quodam Fratre Franciscano, sed Carthusiano, nec loquebatur ex relatione, sed ex certa scientia, & vt testis oculatus.

Item, prosequitur, sicut in materijs Thopicis, & moribus quædam falsa sunt, quæ videntur probabiliora multis veris, ex apparentibus in lumine naturali, ita etiam est in materia practica Theologica, quòd videlicèt ex superficie, &

sono

sono auctoritatum Sanctorum, vel Scripturarũ, aliquæ falsæ conclusiones videntur habere maiorem colorem veritatis alijs veris; & hoc oritur, quia Doctores antiqui non attenderunt præcisionem, & districtionem sermonis, sed largè locuti sunt, & magis hortatoriè; plus enim studuerunt sanctitati, quàm cautæ, & præcisæ locutioni, loquentes modo communi ad pium intellectum. Peruenimus iam ad nostrum assumptum cum istis verbis.

Hæc, quæ dicit Henricus de modo loquendi Antiquorum, ita sunt vera, vt possem pro illorum confirmatione innumerabilia adducere testimonia; sed sat erit pro hic, & nunc, iuxta subiectam Conceptionis materiam aliqua proponere exempla in genere, specie, & indiuiduo. In genere sit, quod mysterium illud ineffabile, quando Deus factus est homo, aliqui antiqui Doctores declarant sub nomine: Conceptio Mariæ; alii dicunt: Conceptio Dominica, & alii: Incarnatio Verbi, quæ omnia licèt facta fuerint in vnico instanti, sicut Sol, radius, & lux, sunt tamen diuersæ formalitates, quæ propriè, ac rigorosè significant, & supponere debent pro diuersis actionibus, scilicèt, Conceptio Mariæ pro administratione materiæ, Conceptio Domini pro vnione animæ ad corpus, & Incarnatio Verbi pro vnione hypostatica inter diuinitatem, & humanitatem. Sed magis specifica exempla sint, quod Antiqui constituebant peccatum originale in concupiscentia parentum, alii in eorũdem libidine, alii cum S. Thoma in ipsorum appetitu, alii in ordinata ratione, alii in procliuitate ad malum, alii in sensualitate, alii in fomite, vt Ioannes de Ianua in Catholicon, verbo: fomentum, fol. 144. col. 4. ad finem, dicens: *Item fomes dicitur radix secundum Papiam, vndè peccatum originale dicitur fomes.* Alii dicunt fomitem esse pronitatem ad malum, & difficultatem ad bonum, vt Pomerius fol. 107. Rosarii, num. 9. Ab aliis dicitur fomes languor naturæ, vt Ocham & Gabriel. Alii quòd fomes est concupiscentia habitualis, vt S. Thomas in quæst. de Malo. Alii denique dicunt quòd sit rebellio carnis. Alii inordinata qualitas inclinans appetitum sensitiuum. Et sic quot capita, tot sententiæ. Et rarissimus fuit, qui originale peccatum, vel fomitem constitueret in priuatione rectitudinis debitæ, siuè in nudatione iustitiæ originalis, vel formalitate, & macula resultante ex relatis, quæ in rei veritate sunt, sicut in arbore radix, truncus, stipites, folia, flores, & fructus. In indiuiduo vero, B. Virginis Mariæ formationem in vtero aliqui, vt omnes Patres Græci, expresserunt sub nomine: Annæ conceptio; alii frequẽter inter Latinos sub titulo: Conceptio Mariæ, alii eãdem appellant formationem, alii ortum, alii natiuitatem in vtero, alii, licèt rarissimi, animationem, & cum hæc omnia fuerint distinctissima, sicut est aqua in fonte, in riuo, in flumine, & in mari, & ab Auctoribus antiquis fuerunt dicta genericè, & fere nunquam propriè, in indiuiduo; quia loquebantur largè, promiscuè, in communi, & confusè. Omnia hæc antiquorum discrepantia inter se placita volunt Aduersarii reducere, & verificare de instantanea animatione præcisè, ac originali peccato formalissimè sumpto, cõiungentes, ac confundentes suprema, & infima, causas, & effectus, actiones, & passiones, dispositiones, & formas, radicem, & fructum, & denique incarnari, vt ita loquar, cum animari; quia dicunt, & arguunt ex auctoritatibus antiquorum sic: Maria sola concepit Christum sine peccato: ergo Maria in sua animatione contraxit peccatum: Ioachim, & Anna genuerunt cum concupiscentia, libidine, &c. ergo Maria in sua animatione contraxit originale: Maria fuit concepta cum fomite: ergo ipsa cõtraxit in sua animatione originale: Maria habuit fomitem ligatum, & in Incarnatione Verbi penitùs extinctum: ergo contraxit peccatum originale. Patres mei, videte, quòd consequentiæ istæ nec sunt formales, nec secundùm mentem antiquorum, quam scientiam, ac modum loquendi deberet prius exquirere sapiens.

Deindè sic prosequitur Henricus: *Item ex naturaliter notis nullam apparentiam habet opinio Prædicatorum, sed solùm ex auctoritatibus. Sed opposita opinio magnam apparentiam habet vtroque modo, & similiter ex apparenti, & rationabili expositione omnium auctoritatũ: igitur videtur simpliciter apparentior. Item auctoritates eorum non sufficiunt causare fidem de conclusione eorum, quia aliàs esset articulus fidei, & ipsi sine formidine crederent. Item auctoritates illæ sunt de propositionibus Scripturæ, & Doctorum, quæ possunt verisimiliter secundùm plures sensus licitè exponi: igitur non ligant. Item Doctores tenent communiter, infantes pœna sensus non cruciari, & tamen auctoritas Augustini de fide ad Petrum, expressè dicit oppositũ; & ita etiam est in multis, quæ communiter tenentur, quibus tamen expressè obuiant auctoritates Auctorum, & Scripturæ, quæ etiam minus aptè quandoque exponuntur, quàm in proposito: igitur apparentia auctoritatum non debet multum obstare. Item ista propositio: istæ auctoritates sunt in tali sensu sumendæ, non habet apparentiam ex auctoritatibus, sed solùm ex rationibus, & coniecturationibus minoris credibilitatis longè quàm opposita opinio: igitur eorum opinio simpliciter est minus euidens. Item nulla eorum auctoritas est, quin sine incursu hæresis posset licitè ad sensum alium exponi. Item partem istam tenuerunt diù boni, & deuoti, & mortui sunt in ea, & videtur miraculis confirmata, vt apparet in legenda.* Omnia hic proposita ab Hen-

Henrico, sunt certa, & veritatibus plena, sicut est illud, quòd opinio opposita solùm nititur auctoritatibus, non autem rationibus, sed nostra habet vtrumque, & quòd auctoritates adductæ ab Aduersariis solùm habent apparentiã, & quòd adhuc ista apparentia non extat in ipsismet auctoritatibus Sanctorum, & Scripturæ, sed in illationibus, & coniecturis factis ab ipsismet Aduersariis, & sic parùm, vel nihil probant. Quod totum constabit euidenter ex hoc libro, præcipuè numero 280. Et sic solùm notet Lector verba vltima, scilicèt, quod nostra opinio multis est confirmata miraculis, vt apparet in Legenda. Ergo iam ad annum 1330. erat Legenda de miraculis Conceptionis? Igitur miracula adducta à Bernardino de Bustis non fuerunt ab ipso ficta, vt dixistis in Trituratione num. xxvij. ad finem.

Item, prosequitur Henricus, *arguitur argumento Gamalielis, in actibus Apostolorum dictis: Sinite, si ex Deo est, non potestis resistere; si autem per se peribit, quia nullum violentum diù durat. Sed modò ista opinio continuè inualescit, & fortificatur, & continuè plures adhærent ei, & firmiùs radicatur in Christianis: igitur à Deo videtur negotium esse.* Ecce quare exorta fuerunt tot dissidia, quia scilicèt videbant Aduersarii, quòd nostra sententia continuò inualescebat, & confortabatur indies; sua verò opinio decrescebat. Si quæ hic dicit Henricus, sint vera, nec ne; vos ipsi Patres iudicate. Et signate, quæ congregatio est vobiscum in palestra, & si non congregationem, numerate saltem sex singulares personas, quæ ab illo tempore vestram sequantur opinionem?

Item communis vsus legis Christianorum habet personas egregias eximere à lege communi, propter excellentiam earum. Et ergo quia Virgo Mater Domini excellentissima exprimitur in Scripturis: igitur excellentissimè præuilegiata intelligitur. Item incomparabiliter inferiores eã leguntur sanctificati in vtero, eo modo, quo opposita opinio dicit eam sanctificatam: igitur nobiliori modo credenda est ipsa sanctificata esse in vtero. Dicunt; ostendatur priuilegium: respondetur, quòd multa facta sunt circa Christum, Apostolos, & Matrem eius, quæ non sunt scripta in libro hoc, vt dicit Scriptura. Item dicere eã omnium excellentissimam, est dicere eam priuilegiatissimam; imò propter nimiam excellentiam Virginis, Scriptura supponit talia sibi debere, propter hoc etiam non est certificãdum ex Scripturis de eius corpore; an assumptum sit in cœlũ, quia propter excellentiam personæ, & status maternitatis Dei non potest fideli benè consideranti circa hoc esse dubium, & ita est in proposito. Et ita etiam est in multis alijs praecellentijs, quas attribuimus Virgini, ad quas nõ habemus magnam apparentiam ex Scripturis. Item posterioribus Doctoribus multæ veritates reseruatæ sunt, quas non attigerunt determinatiuè priores, sicut fuerunt Sanctis Doctoribus respectu. Apostolorum. Nec sistit in istis Henricus, nam infra cap. 10. adducit auctoritates Sanctorum pro nostra sententia, scilicèt Augustini, de Natura, & Gratia, Diui Thomæ super 1. Sententiarum S. Anselmi in speciali libro de hac materia edito, Richardi de S. Victore, in Serm. de Conceptione, Alexandri NeKam in expositione illius: Tota pulchra, &c. Hieronymi in Sermon. Assumpt. S. Ildephonsi prout adducitur à Vincentio Historiali, lib. 7. cap. 65. Deindè cap. 12. proponit Henricus, quod festum Conceptionis debet solemniter celebrari, siuè fuerit concepta sine peccato originali, vel cum illo, quod latè probat.

Hæc sunt præcipuã, quæ adducit Henricus de Hassia in illo suo libello, quæ proposui latè, vt videant litterati, qualis fuerit mens antiquorum in hac materia. Ex his nota, quo fundamẽto dixerunt Aduersarii in Trituratione signati, quòd nostra sententia non habebat pro se nec Scripturam, nec Sanctos, &c. Nec poterant ignorare supra posita de Henrico de Hassia, quia Vitalis, & Alanus ipsum sæpè citant, vt suprà dixi. Imò & ipsemet Turrecremata part. 9. cap. 28. fol. 194. sic inquit: *Dicat ille nostris temporibus in tota Alemania vir celebris memoriæ Magister Henricus de Hassia in Sermone suo eleganti de Assumptione eiusdem B. Virginis, &c.* Prætermisit Turrecremata supra positum Opusculum, & citat Sermonem de Assumptione, vbi nihil dicit Henricus, nisi loquendo de plenitudine gratiæ Christi hoc: *Virgo Maria ne dum attigit plenitudinem gratiæ filij sui in modo, sed nec in gradu, neque in omnium gratiarum specie, quæ in Christo fuerunt*: & nihil ampliùs. Et cap. 2. part. 3. fol. 264. citat pro nostra sententia Henricum de Hassia nouum Doctorem in natione Germanica: *in tractatu, quem intitulat de Macula Bernardi*: Ergo hic Auctor notus erat?

Restat nunc saltem breuiter aliqua verba, quæ extant in operibus B. Bernardi in medium adducere, vt ex illis etiam verificentur omnia superius dicta, quæ grammaticaliter, & ad litteram expresse, ac formaliter pro nostra vidẽtur esse sententia, prætermittendo alia, quæ ex illatione, ac coniecturis rationabilibus saltem fauent, de quibus latè tractauimus in nostra Militia Seraphica Immaculatæ Conceptionis, verbo: Bernardus ergo Serm. 13. in Cœna Domini circa principium, colum. 1358. littera B. inquit: *Non est in filijs hominum, magnus, vel paruus, tanta præditus sanctitate, nec tantæ religionis priuilegiatus honore, qui non in peccatis fuerit conceptus, præter Matrem Immaculati peccatum non facientis, sed peccata mundi tollen-*

tollentis, de qua, cum de peccatis agitur, nullam prorsus volo habere quæstionem, &c. Et serm. de B. Maria, qui incipit: *Aue Maria gratia plena*, col. 1691. ad finē, inquit: *De lignis verò Sethim condita est arca, in qua thuribulum, manna, & virga sunt recondita: quia licèt Maria de parentum natura, per peccatum vitiata duceret originem, prælecta tamen per Spiritū Sanctum, & præseruata ad purū, Deum nobis obtulit, & hominem, &c.* & serm. 4. super Salue, qui incipit: *Omninò necessariè*, col. 1747. litt. I. inquit: *Libani mons, qui dicitur dealbatio, altam præ omnibus signat innocētiam tuam. Innocens fuisti ab originalibus, & actualibus peccatis. Nemo ita præter te. Vndè auctoritas Augustini: cùm de peccatis agitur, nullam de B. Maria volumus fieri mentionem, &c.* Istæ sunt auctoritates claræ, expressæ, loquentes de B. Maria, ac Conceptione eius nominatim, & indiuiduo, & stillantes ex se myrrham primā, & non supra positæ, expressæ solùm, quia in torculari &c.

BERNARDVS De Caramonte, Ordinis Prædicatorum in impugnationibus Magistri Hērici de Gandauo, quodlib. 15. quæst. 13. *Turrecr. par. 6. cap. 29. fol. 119. Anonym. Auct. 63. Bandel. cap. 23. Deza fol. 42. Petr. de Vincent.*

VERITAS 45.

EXISTIMAT hunc Auctorem fuisse in rerum natura, quia illum adducunt Nomenclatores Ordinis Prædicatorum, licèt nullus alius de ipso mentionem faciat, nisi Posseuinus fol. 216. De quo dicitur, quod vixerit ad ann. 1292. & scripserit defensionem strenuam S. Thomæ contra Henricum à Gandauo, & Gotifredum de Fontibus, & contra Iacobum Viterbiensem, Leand. Albert. lib. 3. ipsum facit Episcopum Claramontesem, quod nullus Aduersariorum dicit, & sic Claramonte non fuit cognomen, sed titulus Episcopatus; sed quidquid sit, no dubitemus de Auctore. Sed multū de opere, & ratio est, quia eodem tempore, id est, ab ann. 1290. vsq; 1310 adducunt Nomenclatores Dominicani septē Doctores Parisienses, scribentes contra Henricum de Gandauo, de quibus nos infra n. 183. & nullus istorum est excussus, & Aduersarii citant pro se Henricum de Gandauo, sed quidquid sit de Auctore, & opere.

Auctoritatem sic adducit Turrecremata: Item ad idem est eiusdē Ordinis Pater, & Magister Bernardus de Claramonte, Magister Parisiensis, multū famosus, qui in impugnationibus Henrici de Gandauo in quodlib. 15. quæst. 13. dicit sic: *Certum est, quod B. Virgo contraxit originale peccatum, tum quia de massa corrupta processit, sicut & alij; tum quia ipsa ad vniuersalem redemptionem factam per filium eius pertinebat, sicut & alij: Omnes enim peccauerunt, & egent gloria Dei, Roman. 3. & ad Ephes. 2. eramus natura filij iræ. Vndè nec ipsa excluditur, & ideò tenendum est, quòd contraxerit originale peccatum. Hæc ille.* Auctoritas hæc expressa est, sed existimo, quòd sit falsa, quia nullus alius nisi Turrecremata illam adducit. Bandellus enim qui tot, & tantas finxit auctoritates, hanc adeò claram non prætermitteret, & eo magis cùm adduxisset Auctorem dicens: *Idem tenet Magister Bernardus de Claramonte, Doctor Parisiensis, in quodlibeto decimoquinto, quæstione decimatertia.* Et quando Bandellus propter aliquam causam, illam sub silentio prætermisit, quid dicendum erit de Petro de Vincentia, & aliis? Vndè esse fictam, vel multiplicatam, cum aliquo ex multis quodlibetariis adductis ab Aduersariis, & infra examinandis firmiter credimus: vel fortè ipsam non adduxerunt Bandellus, & alii, quia non erat in originali antiquo Turrecrematæ, sed illam addit Spina.

Sed quidquid sit etiam de hoc, opera istius Bernardi de Claramonte nullus vidit, nec fuerunt typis mādata, nec aliquis Auctor antiquus, vel modernus Theologus, aut scribens de Conceptione, de tali scriptore, vel opere mentionē facit: cùm ergo non compareat in iudicio, ad suæ declarationis verificationem, ad huius causæ substantiam erit, quasi non fuisset. Deindè scripsit pro S. Thoma, & iurauit in verbo Magistri, vndè si laudandus, vt fidelis discipulus, nō admittendus, vt fidelis testis, quia est ex ipsismet delatoribus, imò & loquela sua illum manifestum facit dicens: *Certum est, quod B. Virgo cōtraxit originale peccatum; quia de massa corrupta processit.* Sed magis certum esse dicerem, quòd hæc verba processerunt etiam ex massa corrupta, scilicèt Spina.

BERNARDVS Oliueri, vel Cliueri, Ordinis S. Augustini, Episcopus Darencensis, vel Tartucensis in suo quodlibeto 6. quæstione penultima. *Turrecrem. par. 6. cap. 33. fol. 124. Anonym. Auctore 131. Bandel. cap. 25. Deza fol. 49. Vincentia, & Paul. Grysald.*

VERITAS 46.

BERNARDVS Ollier, Olliuerius, vel melius Olliueri, non Cliuerius, vt malè Bandellus, ac Vincentia, fuit patria Valentinus, & floruit ad annum 1336. prius Episcopus Oscensis, deindè Barchinonensis, ac tandèm Dertucēsis, vbi è vita migra-

uit anno 1348. Hic scripsit aliqua, scilicèt: Excitatorium mentis in Deum, ad R. D. Raymundum Episcopum Valentinum, in Bibliot. Regia Escorialis manuscript. iv. E. 26. & de inquisitione Antechristi 11. F. 19. Atque etiam quæstiones quodlibeticas secundum Posseuin. fol. 217. Gratianum fol. 52. & Gesnerum fol. 116. sed quidquid dicant Nomenciatores isti, qui scribentes omnes post Turrecrematam, & Badellum, absque vllo examine, sed bona fide, ab illis narrata narrarunt. Veritas ergo est, quod Bernardus Oliuerius non scripsit quodlibeta, sed librum quodlibetorum sui Magistri Ægidii Romani recognouit, emendauit, atq; perfecit, & hoc leui fundamento moti Aduersarii, Auctorē Italum fecerunt etiam Hispanum, vt sic ab Oriente, & Occidente multiplicarent testes contra immaculatam Virginis Conceptionē, neque hoc ipsemet celare potuit Turrecremata, qui sic hunc adducit: *Item ad idem est eiusdē Ordinis Bernardus Olivieri, Magister Parisiensis, Episcopus Tartusen. qui in suo 6. quodlibeto quæstione penultima, quā de Conceptione B. Virginis formauit, eiusdem est sentētiæ cum Ægidio.* Et nihil ampliùs: in quibus verbis Turrecremata callidè, sed prudenter se habuit: callidè, quia cùm supra citasset Ægidium in quodlib. 6. Argum. 20. hic citat Bernardum eodem quodlib. 6. quæstione penultima; prudenter vero, quia nō adduxit auctoritatem, nè ex ipsa, & verbis constaret intenta fraus, scilicèt, non esse Auctores diuersos, sed vnum; atque ex vnica quodlibetorum lorica duos induisse milites Ægidium, & armigerum eius Bernardum. Nam in Ægidio quæstio de Conceptione extat quodl. 6. q. 20. quæ est circa penultimam.

Sed iam vlteriùs progrediendo, videamus, quid Bandellus, & Vincentia scribentes post Turrecrematam dicant de hoc Bernardo; sic ergo vnus, & alter ad litteram: *Idē tenet D. Bernardus Olivieri, eiusdē Ordinis Doctor Parisiensis, & Episcopus Tartusen. in 6. quodl. quæst. penultima sic dicens: B. Virgo Maria contraxit in sui Conceptione originale peccatum, sed ab eodē fuit post infusionem animæ, antè Natiuitatē per sanctificationem mundata. Hæc ille.* O breuis, & compendiosa auctoritas! & pro vestra opinione omnibus numeris absoluta! Compone hoc, ò Lector! Turrecremata affirmat, quod Bernardus dixit eadem verba quæ Ægidius; conclusio Ægidii sic se habet: *Patet ergo, quid dicēdum sit de quæstione: Dicimus enim, quod B. Virgo fuit in originali concepta, & per aliquam morulam, siuè per aliquod tempus, licèt valdè breue, stetit in huiusmodi originali.* Si ergo hæc sunt verba Bernardi secundùm Turrecrematā; quid dicemus de Bandello, & aliis? Nisi quod adulterarunt plura in Magistro Ægidio, vt vidimus sup. n. 4. hic verò in Bernardo discipulo omnia finxerūt, vt sic in sua schola non esset etiam discipulus supra Magistrum, sed sicut Magister eius.

Sed etiā restat alter scrupulus, siuè palea discutienda noua Vētilatione, scilicèt, quod Conradus Gesnerus fol. 118. & post ipsum alii quam plures Posseuinus, Taxander, Leon, Marraccius, & Pitsoia affirmant, fuisse quendā Bernardum Oleriū, Hispanū, qui ad ann. 1330. scripsit tractatum pro Coceptione Virginis Mariæ, licèt ipsum faciant Carmelitanum: cùm ergo conueniant in nomine, Patria, & tēpore, existimo tantū fuisse vnum, & eundē Auctorē (nam variare religionē, frequētissimum est apud Nomenclatores) si ergo solus fuit vnus Bernardus Olierius, videte quem Auctorem adducatis pro vestra opinione; fictum quoad auctoritatē, multiplicatum quoad verba, suppositū quoad Auctorem, falsum quoad conclusionē. Adduxistis denique Auctorē, qui integrum librum scripsit pro nobis contra vos. Hoc ergo modo coacerbarunt sibi Magistros, &c.

BERNARDVS Papiensis, Canonista, Glossator Decreti in cap. Pronuntiandū, siuè Prouidēdum, dist. 3. *Ita Anonym. Auct. 181. Band. cap. 19. Deza fol. 29. Vincent. Gryf.*

VERITAS 47.

DE hoc Auctore magnam, aut paruam notitiam inuenire potui in Nomenclatoribus antiquis, vel modernis, Italis, vel Iuristis: existimo enim me omnes vidisse, ac legisse; solùm in Conrado Gesnero fol. 11. col. 1. reperio hæc verba: *Bernardus Parmensis Glossator in iure*, & nihil ampliùs; sed cùm præallegatus non sit Parmensis, sed Papiensis, videtur fuisse distinctum; vndè si Auctor iste non est fictus, saltem fuit aliquis cōtemporaneus Bandelli, qui in illis Lombardiæ partibus nullius nominis, opinionis, vel famæ scriptor extitit; sed ego semper dicerem, ac crederem (salua omni temeritate) fuisse Auctorem fantasticum, ac suppositum à Bandello, ad multiplicandum Cathalogum Canonistarū; & hoc si non euidenter, & mathematicè, vt multis, rationabiliter satis cōprobatur: tum ex citatione, quia in Anonymo dicitur: *in cap. Prouidendū*, in aliis verò *cap. Pronuntiandum*: tum ex auctoritate, quam sic adducunt: Idem tenet Dominus Bernardus Papiensis super cap. Pronuntiandum, sic dicens: *Conceptio Beatæ Virginis non est celebranda, quia in peccato originali concepta fuit, sicut cæteri, excepta vnica persona Christi.* Si ergo cum hac vnica, & indiuisibili auctoritate, quæ extat in corpore iuris, & est cuiusdam antiqui Doctoris Ioannis de Gallicis, seu Theutonici, de quo infra n. 173. & n. 192. & insuper est vitiata, vt ibidem demonstrabimus,

mus, finxerunt supra Bartholomæum Brixiensem, vt videre est num. 36. adducendo eum in eodem capite Pronutiandum, & cum illis alios duodecim diuersos Auctores: erit ne ab omni temeritate alienum, atque satis credibile, quod etiam finxerunt Bernardum Papiẽsem? Quandò alias pro maiori confirmatione, nec nomen talis Scriptoris inuenitur in tota litteratura Ecclesiastica? Si ergo discursus non est temerarius posito fundamento, scilicèt; quòd cum his Decreti auctoritatibus finxerũt quatuordecim Auctores, vt infra euidenter demonstratur, n. 124, & 171. & 191. quare omnes duodecim Auctores infrà referendi vt ficti, cum hoc Bernardo Papiensi, & Bartholomæo Brixiensi vnũ sunt; sed vt videat Lector, quòd in omnibus his solũ veritati attendimus: transcribo hic, quæ reperio in Elucidario Episcopi Azernensis fol. 169. col. 4. vbi sic inquit: *Ad auctoritatẽ quam adducunt de Consec. dist. 3. cap. Pronuntiandum secundum Glossam, quòd Virgo contraxit. Notandum pro declaratione huius, quòd cùm Bernardus Decretalium Glossator super illud de Pœnit. & Remiss. vtriusque sexus mouerit tale dubiũ, scilicèt: Ecce Fratres Prædicatores, & Minores, & alij religiosi non habentes populum, habent priuilegiũ, quòd possint recipere Parochianos ad pœnitẽtiã; & responderit dicens, quòd non sufficit sine licẽtia proprij Sacerdotis; felicis recordationis, D. Clementis Papæ V. in priuilegio quodã Prædicatoribus, & Minoribus cõcesso, quod incipit: Quidam temerè sciẽtes, & ad sobrietatem sapere nescientes, Glossatorem illum, & similes, acriter arguit, dicens, quòd imprudẽter loquutus fuit. Cũ verò temerarius quidam nomine Magister Ioannes de Poliaco, Doctor Parisiensis, id non modò defensare vellet, sed insuper adderet, quòd nec Papa, nec Deus facere poterat; &c.* Ecce habemus ex Azernensi Glossatorem Decreti vocatum Bernardum, sed non constat, an fuerit Papiensis, aut ediderit illam Glossam, quæ reperitur in Decreto, & sic manet dubitatio in suo robore circa Auctorem fuerit ergo; vel non fuerit Bernardus, cùm Glossa sit vna, vnus fuit illius Auctor, non autem quatuordecim.

BINDVS, Ordinis Minorum, in Serm. de Cœna Domini, &c. *Ita Anonym. Auct. 111. Band. cap. 24. Deza fol. 48. Petr. de Vinc.*

VERITAS 48.

HVNC Auctorem esse fictum, atque phantasticum sequentibus coniecturis suaderi potest. Primò, ex incertitudine nominis, quia ipsum solùm appellant Bindum absque alio cognomine, vel signo; neque in eo omnes cõueniunt; nam si ab vno vocatur Bindus, ab alio dicitur Buidus, & ab alio Bridus; & hæc varietas suspicionẽ generat. Secundo, ex notitia, quia nullus Nomenclator de tali Bindo mentionẽ facit, nam si aliqui moderni ipsum adducunt, vt Vvadingus, hic notitiam sumpsit à Posseuino, Posseuinus, & Vvilotus à Tossigniano, & Gonzaga, inquit enim Posseuinus, fol. 240. *Bridus, Ordinis Minorũ edidit Sermones de Cœna Domini*, & citat Vvilotum, & Tossignianũ. Ecce Bindus, factus est Bridus; & ex vno Sermone Annuntiationis facto in Cœna Domini, vel è contra, ex vna cõcione Cœnæ D. in die Annũtiationis, facti sunt multi Sermones de Cœna Domini. Tossignianus autem, & Gonzaga transcripserunt à Bandello, & sic nostra dubitatio in eodẽ statu permanet, quia Bandellus alios quàm plures finxit ex omnibus Religionibus, gente, populo, & nationibus, vt passim in hac Ventilatione videbimus: ergo etiam hic Bindus, vt talis reputari debet. Tertiò, quia nullus ex Aduersariis de tali Bindo adducit auctoritatã, solùm enim dicunt: *Item tenet Magister Buidus Ordinis Minorũ, in Sermone Cœnæ Domini, quæ fuit in die Annuntiationis illo anno.* Et nihil ampliùs; cùm ergo experientia iam discamus, & repetitis exemplis infra demonstrabitur, quòd vbicumque Aduersarii adducto nomine Auctoris tacent auctoritatem, aliqua semper latet falsitas, vel in Auctore, vel in auctoritate, aut verbis; ab hac vniuersali, & indeflectibili regula, quis affirmabit exẽptum fuisse Bindũ? Quarto, ego summa diligentia reuoluere curaui omnes Sermonarios antiquos, typis mandatos, & talem Auctorem Bindum, aut Sermonẽ de Cœna in die Annuntiationis, reperire non potui; si ergo opus hoc manuscriptum, tinea, & puluere opertum manet sepultus in aliqua mundi Bibliotheca, & Auctor Bindus, Buidus, aut Bridus nunquam visus, auditus, vel nominatus fuit inter Scriptores; quomodo hic in re tam graui testis esse potest? vel ostendant ipsum, aliàs; &c.

BONAVENTVRA, Ordinis Minorum, Magister Illuminatissimus S.R.E. Cardinalis in 3. Sent. dist. 3. q. 1. art. 2. *Turrecrem. par. 6. cap. 30. fol. 121. Anonym. via 3. rat. 9. Auct. 99. Bandel. cap. 24. Deza fol. 43. Spina part. 6. cap. 3. Petr. de Vincent. Grysald. Capreol. Soncin. Brixianus, S. Antonin. Melch. Canus; Iustin. Miechouien.*

VERITAS 49.

AVTOR, & opera notissima sunt, siquidèm ille est Sanctissimus Ecclesiæ Doctor, & illa fuerunt seorsim pluribus locis excussa anno 1500. apud Anton. Roberg. coniunctim verò & correcta Romæ anno 1589. & Maguntiæ 1609. cuius aucto-

auctoritatem sic adducunt Aduersarii: Idem tenet Dominus, & Beatus Bonauentura Cardinalis, Doctor singularissimus in 3. Sent. distinct. 3. quæst. 1 art. 2. sic dicens: *Si B. Virgo non fuisset concepta in peccato originali, tunc caruisset merito mortis, & sic vel iniustè mortua fuisset, vel dispensatiuè pro salute humani generis. Primũ facit ad cõtumeliam Dei, secundum derogat Christo. Item si peccatum non habuisset, tunc si ante Christi Passionem mortua fuisset, regnum cælorum fuisset consecuta; hoc autem est inconueniens: igitur. Item si peccatum non habuisset, Christi morte redempta nõ fuisset, quod est impium, & nefarium dicere. Et ideò est dicendum, quòd B. Virgo fuit concepta in peccato originali, & quòd eius sanctificatio subsecuta est originalis peccati contractionem. Hic autem dicendi modus est communior, rationabilior, & securior: cõmunior, inquam, quia ferè omnes id tenent, cum id appareat ex multiplici eius pœnalitate, & morte, quã nõ est dicere eam passam fuisse iniustè, nec propter aliorum redemptionem, sed propter peccati contractionẽ. Rationabilior etiam est, quia esse naturæ præcedit esse gratiæ, vel tẽpore, vel natura; & propterea dicit Augustinus, quòd prius est nasci, quã renasci, sicut prius est esse, quàm benè esse: igitur prius est animã vniri carni, quàm gratiam ei infundi. Si ergo caro illa infecta fuit, ex sui infectione nata erat inficere animam, quæ ei vniebatur culpa originali: & ita necessè est ponere, quòd antè fuerit in ea originalis peccati infectio, quàm gratiæ infusio, vel sanctificatio. Securior etiã est, quia magis cõsonat fidei pietati, & sanctorũ auctoritati; sanctorum auctoritati magis cõcordat, pro eo quòd Sancti cõmuniter, cùm de hac materia loquuntur, solum Christum excipiunt ab illa generalitate, qua dicitur: Omnes in Adam peccauerunt. Nullus autem inuenitur dixisse de his, quos vidimus, & audiuimus auribus nostris, B. Virginẽ fuisse ab originali peccato immunem in sui Conceptione. Pietati fidei etiã magis concordat, pro eo quòd si Mater habenda sit in reuerentia, & magna erga eam sit habenda deuotio, multò tamen maior est habenda ad filium, ex quo est ei omnis honor, & gloria. Et ideò quia hoc expectat ad excellẽtem dignitatem Christi, quòd ipse solus est omnium Saluator, & Redemptor, & quòd omnibus aperuit ianuam paradisi, & quòd ipse pro omnibus mortuus est, nullatenùs ab hac generalitate Virgo Maria est excludenda: nè dũ matris excellentia ampliatur, filij gloria minuatur, & sic mater prouocetur, quæ vult magis filiũ suum extolli, & honorari, quàm se ipsam, vtpotè creatorem, quàm creaturam. Huic ergo positioni adhærentes, propter honorem D. N. Iesu Christi, qui in nullo præiudicat honori matris, cùm filius incomparabiliter matrem antecellat, teneamus secundùm quod communis opinio tenet, Virginis sanctificationem fuisse post originalis peccati contractionem: vnde rationes hoc probantes concedendæ sunt, quia verum cõcludunt.* Hac ille. Ad marginem huius auctoritatis in originali Manuscripto extat hæc nota: *Attende, Frater Minor, qualia de thesauro suæ profundæ scientiæ, & rectissimæ conscientiæ sanctissimus, & clarissimus Doctor tuus Bonauẽtura proferat in dedecus tuæ obstinatæ præsumptionis, & lege quæ secuntur*, & adducit supra positam auctoritatem. En S. Bonauenturæ auctoritas, prout adducitur ab Aduersariis, quæ collata cum vera, & propria, existente in originalibus Bonauenturæ, (quam non transcribo breuitatis gratia, & quia huiusmodi opus super Sententias passim inuenitur) habet sequentia vitia, & adulterationes capitales.

Primo falsò dicunt, quòd hæc verba extent quæst. 1. artic. 2. sed viceversa extant quæst. 2. art. 1. nec hoc vitium, licèt parui momenti, potuit esse in ipsis error Typographiæ, quia sic extat in vtroque originali Bandelli, ac Dezæ; sed factum fuit propter rationẽ infra assignandam. Secundò, tota prima clausula posita ab Aduersariis, est ficta, & supposita, hæc scilicèt: *Si B. Virgo non fuisset concepta in peccato originali, tũc caruisset merito mortis, & sic vel iniustè mortua fuisset, vel dispensatiuè pro salute humani generis. Primũ facit ad contumeliam Dei, secundũ derogat Christo. Item si peccatum nõ habuisset, tunc si ante Christi Passionem mortua fuisset, regnum cælorum fuisset consecuta: hoc autem est inconueniens: igitur. Item si peccatũ non habuisset, Christi morte redempta non fuisset, quod est impium, & nefariũ dicere, & ideò est dicẽdum, quòd B. Virgo fuit concepta in peccato originali, & quòd eius sanctificatio subsecuta est originalis peccati contractionem.* Hucusque finxerunt ex proprio cerebro, & addiderunt ad textum S. Bonauenturæ, in quo nec solùm vnum verbũ ex prædictis extat; nec possunt dicere, quòd hoc maleficium fecerit vnius tantum, quia prææallegatam clausulã integrã, nullo dempto, vel addito verbo, adducit Bandellus in primo originali, & eãdem Deza in secundo à se correcto, & similiter Petrus de Vincẽtia, &c. à quibus solùm excipio Turrecrematã, qui legaliter transcripsit Bonauenturam. Si ergo aliquis nouitius scientia, vel religione legit in suis libris hanc suppositam, & fictam clausulam Bonauenturę, quid dicet? Sed prætermittendo hoc, ad alia properemus. Tertiò, prætermiserunt, nescio quo fine, illa Bonauenturæ verba: *Quòd B. Virgo habuerit originale.* Quartò, vbi Bonauentura: *ex multiplici eius pœnalitate*, addiderunt, pœnalitate, & *morte*, vt sic mortẽ Virginis reducerent ad pœnã peccati originalis. Quintò, vbi Bonauẽtura: *Quã etiam non est dicere per assumptionem habuisse, sed per contractionem*; ipsi sic adulterarunt: *Quam non est dicere, eam passam fuisse iniustè, nec propter aliorum redemptionem, sed propter peccati contra-*

tractionem, addentes illud, *iniustè*, vt nouam vim rationi tribuerent: & illud, *peccati*, vt sic expressiorem redderent S. Bonauenturæ rationem. Sexto, vbi Bonauentura: *Si ergo caro illa infecta fuit ex sua infectione, nata erat animam culpa originali inficere*; ipsi sic, *nata erat inficere animã, quæ ei vniebatur culpa originali*, addentes illud, *quæ ei vniebatur*, vt videretur loqui de originali post vnionem, non verò de infectione carnis ante vnionem, de qua expressè loquitur Bonauentura, & propositionem de debito determinarent ad actualem contractionem. Septimo, vbi Bonauentura: *Necessarium ergo est ponere, quòd ante fuerit originalis culpæ infectio*; Aduersarii sic: *Et ita necessè est ponere, quod antè fuerit in ea originalis peccati infectio.* In hac clausula solùm nota illud additum, *in ea*, quia cùm Bonauentura loqueretur absolutè, quòd necessarium erat ponere aliquã culpæ infectionem, non signando subiectum; ipsi determinarunt Virginem, interponẽtes illud, *in ea*, & posteà signantes, quod *in ea erat originalis peccati infectio*, ideò & sit Octauum, vbi Bonauentura, *quam sanctificatio*, ipsi sic: *quam gratiæ infusio, vel sanctificatio*: videntes enim, quod sanctificatio etiam diceretur de rebus inanimatis, ad excludendam hanc communem, & receptam significationem ex Scriptura, & Patribus addiderunt illud, *gratiæ infusio*, quæ solùm potest esse in anima rationali. Nono, vbi Bonauentura: *de his quos audiuimus auribus nostris*; ipsi non contenti ex auditu sic dixerunt: *de his quos vidimus, & audiuimus*, addentes illud, *vidimus*, & hoc satis cauillosè addiderunt, vt destruerent principium conclusionis S. Bonauenturæ sic dicentis: *Ad prædictorum intelligentiam est notãdum, quòd quidã dicere volunt in anima gloriosæ Virginis gratiam sanctificationis præuenisse maculã peccati originalis, rationem autem huius aßignant, &c.* Et latissimè adducit sententiã de præseruatione Virginis a peccato originali cum omnibus suis fundamentis; quomodo ergo cum illo, *dicere volunt*, & illo: *rationẽ huius aßignant*: quomodo, inquam, poterat dicere; quòd nullum vidit tenentem præseruationem Virginis, quando ipse de plurali, ac de præsenti affirmat, *quidam volunt*, & illud, *aßignant*; poterat autem dicere illud, *audiuimus*, solùm ad denotandũ, quòd in antiquis Patribus nunquã fuerat quæstio ista in propriis terminis exagitata, sed non illud, *de his quos vidimus*; imò ex his verbis constare videtur, quod ante tempora S. Bonauẽturæ de propria, ac formali controuersia, vtrum, scilicet, Virgo Maria in anima contraxerit originalẽ maculam, nulla fuerat excitata dubitatio, sed hæc exorta fuit suo tempore. Decimo, vbi S. Bonauentura, *Virginem Mariã à peccato originali fuisse immunẽ*; ipsi absq; vllo timore addiderunt, *immunẽ in sui Conceptione*, addentes illud, *in sui Conceptione*. Vndecimò, vbi Bonauentura; *quòd ipse est omnii Redemptor, & Saluator*; ipsi sic, *quod ipse solus est omnium Saluator*, addentes illud, *solus*, quia licet sit verissimum, quòd ipse solus est Saluator, hic additũ fuit à consilio, sicut in aliis multis locis. Duodecimo, addiderunt verbũ illud, *paradisi*. Decimotertio, vbi Bonauentura, *& sic in illo mater prouocetur*; ipsi abstulerunt illud, *in illo*; dicentes solùm, *vt sic mater prouocetur*, vt sic probatio appellaret non determinatè supra redemptionem, sed supra omnia superiùs dicta. Decimoquarto, vbi Bonaũetura, *vnde rationes hoc probantes concedendæ sunt*; ipsi addiderunt illud, *quia verum concludunt*. En, ò Lector! in sola vna auctoritate Bonauenturæ quatuor decim adulterationes capitales, & vnaquæque in suo genere prima; & si verbatim essent enumerandæ, considera quot, quantæque essent?

Sed restat inquirere præcipuũ, ac principale, an scilicèt verba relata sint S. Bonauẽturę, quia in rei veritate non sunt, quod sic euidenter demonstratur; nam ad deducendam suam resolutionem ponit primam opinionẽ de sanctificatione Virginis ante peccati contractionem sic: *Quidã dicere volunt, in anima gloriosæ Virginis gratiam sanctificationis præuenisse maculam peccati originalis. Rationem autem huius aßignant, &c.* Et consequẽter adducit omnia argumẽta, quę pro præseruatione inuenerant Scriptores sui temporis. Deindè infrà introducit secũdam opinionẽ huic contrariam sic: *Aliorum positio est, quòd sanctificatio Virginis subsecuta est originalis peccati contractionẽ, &c.* & hic introducit omnia supra adducta ab Aduersariis sub nomine S. Bonauenturę, cum in rei veritate non sint sua, nisi relatiuè, sicut etiã sunt alia adducta pro prima sententia, quod patet euidenter, nam ad finẽ sic concludit: *Huic ergo positioni adhærentes propter honorẽ Iesu Christi, qui in nullo præiudicat honori matris, dum filius matrem incompatibiliter excellit, teneamus secundùm quòd communis opinio tenet, Virginis sanctificationem fuisse post originalis peccati contractionem vndè rationes hoc probantes concedendæ sunt.* Constat ergo, quòd supra posita non sunt verba S. Bonauenturæ.

Secundam auctoritatem (si secunda vocari potest) adducunt Aduersarii sic: *Idem dicit articulo primo, floruit anno 1259.* In his verbis indicant Aduersarii, quòd S. Bonauentura in primo articulo huius 3. distinct. dixerit eademmet verba, quæ supra adduxerant; & quòd illa non transcripserunt, quia cùm idem diceret in illo primo articulo, esset actum agere, & bis repetere rem, signantes sic, quòd S. Bonauentura non solùm in vno loco, sed in duplici distincto eadem dixerat. At vt videat Lector, qua veritè hoc dixerint, & qualis fuerit mens antiquorum

rum Patrum in hac Conceptionis materia, ventilandus est hic ab Aduersariis citatus articulus primus pro antecedenti, & hac auctoritate. Sãctus ergo Bonauẽtura in illo art. 1. quæst. 1. inquirit: *An caro Virginis sanctificata fuerit ante animationẽ?* Cuius conclusio sic se habet: *Gloriosæ Virginis caro ante animationem non fuit sanctificata, cum sanctificatio per aliquod superadditum donum fieri debeat; quod non in carne, sed in anima reperitur.* Considera, ô Lector! amore Dei, quam quæstionem citant Aduersarii pro sua opinione? Sed progrediamur vltra, fortè inueniemus illud: *idem dicit*: Bonauentura autem in resolutione propositi quæstionis, sic inquit: *Dicendum ergo, quòd caro B. Virginis ante animationem non fuit sanctificata, non quia Deus non potuerit carnem Virginis purificare, antequam animare: sed quia sanctificatio habet esse per aliquod donum gratuitum superadditum; quod quidem non habet esse in carne, sed in anima: ideò si caro Virginis dicitur sanctificari, aut hoc intelligitur mediante gratia existente in eius anima, vel mediante gratia existẽte in animabus parentũ: constat, quòd non mediante gratia existente in eius anima: quia tunc esset oppositio in adiecto, videlicèt, quòd caro sanctificatur ante animæ creationem; & tamen sanctificaretur per virtutẽ gratiæ illius animæ: sequitur enim quod idem sit prius, & posterius in vno, & eodem. Si autem intelligitur hoc fieri per gratiam, quæ collata fuit animabus parentum, hoc non potest esse triplici ratione. Prima quia ratio sanctificationis non habet transfundi à parente in prolẽ, pro eo quòd proles non est in parente secundùm animam; ideò nec in parente habet sanctificationis gratiã, & hoc est quòd dicit Bernardus ad Lugdunenses: ante Conceptionem minimè sanctificari potuit, quia non erat, exponendum est secundùm animã; erat enim in eis secundùm carnem causaliter; sed illud esse non sufficiebat ad sanctificationis gratiam, quæ respicit animam. Secunda ratio est; quia si hoc esset possibile, quòd sanctificatio deriuaretur à parente in prolem; sicut originalis iustitia, nunquam tamen deriuatur mediante coitu libidinoso: quia tunc duo opposita essent simul, & semel in eodẽ, & ideò dicit Bernardus: Fortè inter amplexus maritales sanctitas ipsi Conceptioni se immiscuit, vt simul sanctificata fuerit, & cõcepta; sed hoc ratio non admittit. Quomodo namque sanctitas absque Spiritu sanctificante, aut Spiritus Sancti societas cum peccato fuit, aut quomodo peccatũ non fuit, vbi libido non defuit? Tertia ratio est: quia esto quòd sanctificatio adesset, & libido defuerit virtute diuina; non tamen decuit, vt deesset propter hoc, quòd est solius B. Virginis prærogatiuũ; sola enim ipsa, vt Sancti dicũt, sine peccato concepit, & sine dolore peperit; & ideò hoc parentibus cõcedi nõ potuit B. Virginis, sed soli Virgini reseruari, & ideò Bernardus: Dico, Virginem gloriosam de Spiritu Sancto concepisse, non autẽ conceptam fuisse; dico peperisse Virginem, non tamẽ partam à Virgine, alioquin vbi erit prærogatiua matris, de qua singulariter creditur exultare, & munere prolis, & carnis integritate; si eam dederis matri, non est Virginem honorare, sed eius honori detrahere. Et ideò simpliciter concedendum, quòd caro eius ante animationem nõ fuit sanctificata.* Hucusque S. Bonauentura. Ex quibus verbis quatuor deducimus irrefragabiles, atq; euidentes conclusiones. Prima, quod S. Bonauentura in hoc articulo, seu prima quæstione, agit de carnis sanctificatione ante animationẽ, seu de prima conceptione seminis. Secundam, S. Bernardum in Epistola ad Lugdunenses nihil aliud tractasse secundùm intelligentiã S. Bonauenturę, quàm de carnali generatione parentũ, seu de sanctificatione ante animationem, qua Bonauenturæ expositione confirmata manent omnia illa, quæ circa hoc diximus suprà n. 44. Tertiam, quòd Bernardus, ac Bonauẽtura constituunt differentiã generationis Christi, & Mariæ in eo quòd Christus fuit conceptus ex Virgine absque viro, libidine, amplexibus maritalibus, &c. & hęc fuit prerogatiua singularis Deiparæ, quam non habuit, nec fuit decens quòd haberet S. Anna in sua conceptione carnali, & seminis conceptione. Quartam, quòd S. Bonauentura affirmat, quòd Deus potuit purificare carnẽ Virginis antequam animaretur, licèt nõ potuerit ipsam sanctificare rigorosa sanctificatione; quia sanctitas supponit animam, stante ergo quòd potuit purificare carnem, à quo purificaret ipsam, non à peccato, quia in carne nullum est: ergo à contagio fomitis in illa existente, & sic animata non contraheret maculam originalem. Cum ergo loquatur S. Doctor de purificatione, ac sanctificatione carnis, sequitur, quòd Aduersarii sine vllo fundamento, & veritate dixerunt illud: *Idem dicit articulo primo, &c.* cùm S. Bonauentura hucusque nec verbum habeat circa punctum animationis; sed videamus, an in subsequentibus aliquid dicat circa hoc.

Prosequitur ergo Seraphicus Doctor sic: *Dico ergo, quòd in Conceptione solius filij Dei, qui est Sanctus Sanctorum, non solùm operatus est vt Spiritus, sed vt Spiritus Sanctus. In conceptione verò, qua Ioannes est conceptus, siuè Beata Virgo, operatus est vt Spiritus tantum. Ideò sola Virgo Maria dicitur concepisse de Spiritu Sancto. Præterea nullius Conceptionis solemnitatem celebrat Ecclesia, nisi solius filij Dei in Annuntiatione B. Virginis Mariæ; sunt tamen aliqui, qui ex speciali deuotione celebrant Cõceptionẽ B. Virginis, quos nec omninò laudare, nec simpliciter audeo reprehendere. Non omninò approbare audeo, pro eo quòd Sãcti Patres,* qui

qui alias solemnitates Virginis, Spiritu Sancto docente, statuerunt, qui etiam magni amatores, & veneratores B. Virginis fuerunt, Conceptionem Virginis solemnizare non docuerunt: B. etiam Bernardus præcipuus Virginis amator, & honoris eius zelator, illos reprehendit, qui Conceptionem Virginis celebrant. Statuta enim vniuersalis Ecclesiæ de Sanctorum celebritatibus omnia fundata sunt super sanctitatem, vt nullo die pro aliquo sancto solemnizet, in quo, vel pro quo persona sacrā nō fuerit, cui honor ille defertur. Si ergo sanctitas non fuit in Virgine ante animæ infusione, non videtur vsquequaque securum Conceptionis illius etiam solemnitatem celebrare. Non etiam audeo omnino reprehendere, quia, vt quidam dicunt, hæc solemnitas celebrari non capit humana inuentione, sed diuina reuelatione, quod si verum est sine dubio bonum est solemnizare in eius Conceptione; sed quia hoc authenticum non est, non compellimur credere; quia etiam contra fidem recta nō est, non compellimur negare. Potest enim esse; quod illa solemnitas potius refertur ad diem sanctificationis, quàm Conceptionis, & quoniam dies Cōceptionis fuit certa, & dies sanctificationis incerta, vt patebit infrà: ideò non irrationabiliter solemnitas diei sanctificationis statui potuit in die Conceptionis. Nec immeritò, quia quamuis Conceptionis diem non opporteat celebrari, pro eo, quod non fuit sanctitas in concepto; possunt tamen irreprehensibiliter gaudere animæ sanctæ pro eo, quod tunc inchoatum est. Ista sunt omnia Bonauenturæ verba; ex quibus satis clarè, atque euidenter constat, quomodo omnes antiqui Sancti Doctores, ac Patres generationem primam, cōgressum maris, & fœminæ, siue ipsum carnalem coitum parentum, absolutè & communiter vocabant conceptionem. Aduersarii verò ex hoc modo loquendi antiquorum occasionem sumentes, quidquid Auctores antiqui dicebant de illa prima Conceptione carnis, transferunt, & adducunt contra propriam Cōceptionem in animæ infusione, & sic facta est confusio magna in hac materia. Secundo, etiā clarè, & euidenter constat ex illis Bonauenturæ verbis: *Si ergo sanctitas non fuit in Virgine ante animæ infusionem, non videtur vsquequaque securum, Conceptionem illius etiam vsquequaque celebrare; &c.* quod tam Seraphicus Doctor Bonauentura, quam mellifluus Bernardus, vt supra latè dixi, & alii quam plures infra adducendi, solùm laborabant, vt auellerent à cordibus fidelium illam communem æquiuocationem, & radicatam ignorantiam de Conceptione Virginis Mariæ facta die 8. Decembris, & sic dicebant, & optimè clamabant, Conceptionem illam inter amplexus maritales factam non esse celebrandam; quia tunc ibi nec erat Virgo Maria, nec sanctitas aliqua celebratione digna; quin potius fuerunt ibi concupiscentia, libido, sordes, & fortè etiam peccatum; ſiāge verò poterat celebrari, vel quia tunc ædificium virginale inchoatum est, vel per ordinem ad secundam Conceptionem in animæ infusione, seu sanctificatione, quia tunc iam erat Maria, & sanctitas. Ex his etiā constat, quod hæc propositio: sola Conceptio Christi Domini est celebranda, quia ipsa sola fuit sancta, pura, sine sorde, & peccato, &c. Non autem Virginis Mariæ, quia non fuit conceptio sancta, pura, sine sorde, &c. iuxta modum loquendi Bernardi, ac Bonauenturæ, nihil facit contra Immaculatam Conceptionem Mariæ; at nunc propositiones istæ exprimerent, ac significarent plusquam ipsi Aduersarii dicere, vel desiderare possent.

Denique notet Lector illa Bonauenturæ verba: *In Conceptione verò, qua Ioannes est conceptus, siue B. Virgo, operatus est vt spiritus tantum: Ideò sola Virgo Maria dicitur concepisse de Spiritu Sancto. Prætereà nullius Conceptionis solemnitatem celebrat Ecclesia, nisi solius Filij Dei in Annuntiatione B. Virginis Mariæ, &c.* Indicat ergo Bonauentura in his verbis catholicè ac doctè, quod est conceptio duplex, vna actiua, qua mater concepit, & alia passiua, qua filius est conceptus, & cùm istæ duæ Conceptiones ex Maria concipiēte, & Christo concepto fuerint simul, & semel, non solùm in eodem die, sed etiam in eodem instanti, & ambæ tam actiuā Matris, quàm passiua Filii, fuerint sanctæ, puræ, ac immaculatæ, ambæ celebrātur ab Ecclesia eodē die, scilicet, die 25. Martii; actiua Matris, sub titulo Annuntiationis Mariæ; alia verò sub titulo Incarnationis Filii Dei, vel Conceptionis Verbi Domini. Prima, id est, Conceptio actiua Mariæ concipientis, vt mater ex gratia, & priuilegio superuenientis Spiritus Sancti, fuit pura, sancta, ac immaculata. Secūda, Conceptio Filii Dei, non ex priuilegio, sed ex ipsa natura, & essentia concepit, fuit purissima, ac sanctissima. Has duas Conceptiones confundunt Aduersarii, cùm inter se distent, sicut actio, & passio, Mater concipiens, & Filius conceptus, & illa patrata die 25. Martii; sicut creatura concipiens, & creator conceptus, puritas ex gratia, vel puritas ex natura, fit illa vtraque sancta, & sic vtraque celebratur ab Ecclesia, sub vno nomine Annuntiationis, Incarnationis, vel Conceptionis Christi: At Ioannis conceptio, tam actiua matris, quā passiua ipsius Ioannis, vtraque fuit maculata, & infecta; attamen Conceptio Mariæ inter istas duas medium tenuit, quia actiua matris fuit maculata, iuxta hic dicta à Bonauentura, & Bernardo; de secunda passiua nihil hic exprimit Bonauentura, sed quæst. secunda, vt supra notauimus; Aduersarii autem omnia, quæ sancti dixerunt de prima Conceptione Matris, transferunt ad secundam conceptionē,

seu

seu animatione filiæ, vt suprà latè diximus & infrà dicemus.

Reducendo ergo omnia suprà dicta ad compendium, quod ex Bernardo, ac Bonauentura hucusque dicta sunt, & ex ipsis, & aliis Doctoribus infra in hac Ventilatione adducendis colligitur clarè & expressè secundùm rei veritatem est: quòd à tempore Bernardi per tria integra sæcula, id est, ab anno 1130. vsque ad annum 1430. non solùm vulgares, imperiti, & ignorãtes, sed etiam aliqui docti, & periti, vidẽtes quod Lugdunenses & aliquæ aliæ Ecclesiæ celebrabant sicut diem Conceptionis Christi, ita & diem Conceptionis Mariæ; id est, Christi ante eius Natiuitatem, per integros nouem menses; Mariæ per alios integros nouem menses; Christi sub nomine Conceptionis, vel Annuntiationis; Mariæ verò sub eodem nomine Conceptionis, vnam vt sanctam, alteram etiam vt sanctam: ex his & aliis paritatibus, ac similibus circunstantiis iudicabant, & sentiebant prædictas Ecclesias celebrare in die Conceptionis Mariæ 8. scillicèt Decembris, illud quod Ecclesia Romana ab Spiritu Sancto edocta, celebrabat die 25. Martii, in Conceptione Christi, & Verbi Incarnatione, videlicet administrationem materiæ. Cùm ergo vidissent Patres, hãc esse crassam, & ineptam ingnorantiã, insurgebant contra illam, dicentes, & affirmantes catholicè, verè, & doctè Annuntiationem, Incarnationem, seu Conceptionem Dominicam esse distinctissimam, ac longè præstantissimam à Conceptione Mariana, quia vna fuit diuina, altera purè humana, vna creatoris, altera creaturæ, Christi generatio, & Cõceptio, siuè administratio materiæ, & animatio, fuerunt in eodem indiuisibili instanti, puncto, ac momento, atque in ipsomet generationis, seu Conceptionis puncto fuit ibi Christus sanctus, & Verbum caro factum: non sic in Maria, quia à generatione parentum, & administratione materiæ, siuè à prima Conceptione carnis, vsque ad secundam animationis fluxerunt octoginta dies, vel ad minus quadraginta, & sic die 8. Decembris non erat ibi Maria, neque aliquid sanctũ. Illa generatio Christi, administratio materiæ, siuè illa conceptio, quæ prioritate naturæ præcessit secundam animationis, fuit patrata virtute Spiritu Sancti, absque viro, ex Virgine, sine sensualitate, concupiscentia, libidine, vel aliqua minima delectatione carnis, vel sorde & sic totũ fuit ibi sanctum, purum, & immaculatum, prima & secũda; carnis, & animæ, actiua Matris, & passiua Filii. At Conceptio illa Mariæ, quæ precessit eius animationem, nihil horum habuit: nam non fuit patrata virtute Spiritus Sancti, sed ex viri oparatione, ex fœmina corrupta, cum sensualitate, concupiscentia, libidine, sordibus, carnis delectatione, imò fortè etiam fuit cum peccato: ergo Conceptio ista Mariæ facta die octaua Decembris (dicebant antiqui, sicut dicit, cum Bernardo S. Bonauentura) non est festiuãda, nec celebranda, cùm ibi neque fuerit Maria, neque sanctitas, gratia, aut sanctificatio, nec potuerit esse; si verò dispensatiuè, vel permissiuè celebretur, propter bonam fidem, hoc fieri debet per ordinem, & respectum ad instans, & punctum illud, in quo Maria habuit esse, & fuit sanctificata post animationem. Hoc modo discurrebat Bernardus, Bonauentura, Thomas & omnes alii, de quibus infrà; affirmantes, & dicentes, festiuitatem, vel diem Conceptionis nõ esse celebrandã, &c. Sed tales non solùm sunt contra magis piam opinionem de Immaculata Conceptione Mariæ, quin potiùs ipsam corroborant, ac confirmant, nisi aliàs ex alio capite, quæstione, aut verbis cõstet aliquid amplius, vbi ipsi dicant, vel affirment, in ipsa animatione, antè sanctificationem contraxisse originale peccatum, sicut hic patet in ipso Bonauentura, nam post quæstionem supra relatam, de carnis Conceptione facta die 8. Decembris, & post conclusionem & rationes probantes, quòd Cõceptio illa nullo modo debet celebrari, pergit vlteriùs, & in sequenti quæstione secunda inquirit: *An anima B. Virginis sanctificata fuerit ante originalis peccati contractionem?* Iudicans, vt sapiẽtissimus Ecclesiæ Pater, ac Doctor, esse diuersissimas quæstiones, inquirere de conceptione carnis, libidine, & concupiscentia habita in die generationis, ac de fomite, morbidaque qualitate, relicta in ipso semine, vel naturæ cõtagio, quod ipsi ferè semper vocant peccatum originale, culpa, delictum, & iniquitas: vel loqui de macula contracta à prole in ipso animationis puncto, siuè conceptione propria; stante enim illa prima infectione, potuit remoueri hæc secunda per Dei potentiam. Aduersarii verò omnia hæc confundunt, & vbicumque audiunt Cõceptionem, quamuis sit corporis, illic congregantur vt aquilæ.

Nunc solùm restat inquirere, qualis fuerit mens S. Bonauenturę; siuè de eius sententia in in hac materia Conceptionis? Et dico, quòd in 3. Sentent. quæst. 2. tantùm se inclinat in Aduersariorum opinionem, in illis verbis supra relatis. *Huic ergo positioni adhærentes, &c.* siuè hoc fuerit propter Decretum Mauritii Episcopi Parisiensis, vel quia tunc ita senserit. At quãdo fuit prouectioris ætatis, ac maioris litteraturæ, apertissimis, clarissimisque verbis contrariam docuit sententiam, docens, & scribens, Virginem Mariam fuisse absque originali peccato conceptam, vt videre est Serm. 2. de Beata, semperque Virgine Maria, existente tom. 3. suorum operum fol. 354. Explicans illa verba: Aue Maria gratia plena, vbi hęc habet: *Dico primò, quòd Domina nostra fuit plena gratia præ-*

præueniẽte in sua sanctificatione, gratia, scilicet, præseruatiua contra fœditatem originalis culpæ, quam contraxisset ex corruptione naturæ, nisi speciali gratia præuenta, præseruataque fuisset; solùs enim Filius Virginis fuit ab originali culpa immunis, & ipsa mater eius Virgo. Credendum est enim, quòd nouo sanctificationis genere in eius Conceptionis primordio eam à peccato originali (non quod infuit, sed quod infuisset) redemit, atque singulari gratia præseruauit: de hoc potest exponi illud: Gratia super gratiam mulier sancta, &c. Vide, quomodo Bonauentura ex sanctificatione probat præseruationẽ, & ex præseruatione sanctificationem: ergo falluntur qui in antiquis Patribus ex mero vocabulo sanctificationis volunt colligere contractionem originalis maculæ. Sanctificata fuit enim Maria in sua præseruatione, sed nouo sanctificationis genere, nec poterat præseruari, nisi sanctificaretur. Tam clarus, euidens, & expressus textus est suprapositus, vt illum tergiuersare Aduersarii non sint ausi, sed ad marginem apposuerunt hæc verba, seu scholium: *Beatam Virginem in originali peccato fuisse conceptam, cùm B. Bernardo, cum S. Thoma, & cum alijs B. Bonauentura in lib. 3. Sent. dist. 3. articulo 1. quæst. 1. & 2. omninò tuetur. Hinc Sermonem hunc B. Bonauenturæ non esse, omninò fatendum est, cùm ipse multis alijs in locis opinionem in 3. Senten. affirmatiuam omninò, & constanter defendat.* Si scholium hoc fuerit appositum ab Angelo Rocca, Sacrista sacri Palatii, vel ab ipsismet Reuisoribus Romanis, Magistro, vel socio sacri Palatii; ipsi videãt, ego existimo, quòd non fuerit ab Angelo Rocca positum, sicut nec illa protestatio, quæ extat in principio eiusdem tom. 3. post dedicatoriam ad Clementẽ VIII. magnis characteribus in folio expanso, sub hoc titulo: Frater Angelus Rocca à Camerino Augustinianus, Apostolici Palatii Sacrista, Lectori: (ibi taliter extat insignis illa protestatio:) *Quãuis in Epistola nuncupatoria, de Sermonum selectione satis dictum sit; hoc tamen loco Lectorem admonitum velim, Sermonem de B. Maria semper Virgine in ordine secundum, qui inter Sermones de Sanctis in communi extat, vel non esse legitimum partum huius Sancti Doctoris, vt in scholio nostro in hanc rem ad marginem cõscripto dictum est, vel in eo (quod ad eiusdem B. Mariæ Conceptionem sine peccato originali attinet) aliquid à quopiam recentiori additum fuiße, sicut multis in libris frequenter euenire solet. Id quod in compendio Theologiæ olim impresso, & præsertim in cap. de sanctificatione lib. 4. factum esse constat, vt ex multis exemplaribus manuscriptis colligitur, à quibus compendium illud, quod sub nomine S. Bonauenturæ circumferebatur, maiori ex parte videtur differre: additamento quodam apposito aduersus eiusdem Doctoris opinionem, in eodem Compendij capite, & in libro Senten. 3. dist. 3. artic. 1. quæst. 1. & 2. Dictũ autem Sermonem, qui in hac tantum re, ad Cõceptionem B. Mariæ semper Virginis pertinente à doctrina S. Bonauenturæ est alienus, ab eo loco amouendum non censuimus, quippè qui Sermonem ipsum cæteris in rebus doctrinam, ac stylum eiusdem S. Doctoris redolere inuenimus.* Hucusque protestatio illa insignis magnis characteribus, in fronte iuxta Pontificis dedicatoriam & in capite libri posita contra opinionẽ, verba, vel sententiam S. Bonauenturæ de Immaculata Virginis Conceptione. Ecce quantâ diligentia, ac repetito studio conati sunt Aduersarii excludere ab operibus Seraphici Doctoris, ac de medio tollere ex suis scriptis sententiam piam, vt non vna sola animaduersione contẽta in Epistola nuncupatoria, sed insuper addiderunt scholium supra positum in margine, ac tandem hanc præliminarem protestationem, vt fieri solet de erroneis, vel hæreticalibus propositionibus; quòd autem totum hoc sit fabricatum non ab Angelo Rocca, sed ab aliquo socio, officiali Magistri sacri Palatii, zelatore minus piæ opinionis: ex eo comprobatur, quia Angelus Rocca fuit aliàs peritus, ac doctus vt ipsius lucubrationes indicant, tàm impressæ, quàm manuscriptæ existentes Romæ in ipsius Bibliotheca, homoque adeò grauis, ac doctus, dicere, nec scribere poterat tot mendacia, & ignorantias; sicut in prædicto scholio, & protestatione continentur; quas hìc signare incipio hoc modo.

Et primo falsum est, quòd S. Bonauentura, in 3. Sent. dist. 3. quæst. 1. aliquid dicat contra Immaculatam Conceptionem, vt supra vidimus, nam omnia quæ Aduersarii adducunt, sunt ex quæst. 2. vbi loquitur S. Doctor de generatione, seu conceptione carnali, & illa quæ adducuntur de propria, ac genuina quæstione, non sunt verba S. Bonauenturæ, vt supra demonstrabimus. Secundò etiam est falsum, quod dicitur in scholio, scilicèt S. Bonauenturam in multis aliis locis opinionem Tertii Sententiarum affirmatiuam omninò; & constanter defendisse. Etenim solùm tom. 7. part. 3. de Ecclesiastica Hierarchia, part. 4. cap. 7. fol. 271. agit iterum de sanctificatione Virginis, & in Compendio Theologiæ, de quo infrà: at in illo de Ecclesiastica Hierarchia neque omninò, neque constãter defendit affirmatiuam sententiam, vt in nostra Militia latè demonstrabimus, sed potiùs in negatiuam se inclinat. Vbi ergo sunt illi multi loci? Tertiò, quod dicitur Sermonem 2. de B. Virgine, non esse S. Bonauenturæ, vel quòd illa clausula de Immaculata Conceptione fuerit ab aliquo recentiori addita, gratis, & absque fundamento dicitur; nam in quodam antiquo libro impresso antę cẽtum quinquaginta annos,

totus Sermo, atque supra posita verba extant, nulla dempta, vel mutata syllaba, & ad calcem prædicti libri dicitur: *Expliciūt Sermones de cōmuni Sanctorum generales, nec non de B. Virgine, de Angelis, & de triplici dedicatione S. Bonauenturæ Doctoris Seraphici, Cardinalis, Episcopi ex Ordine Minorum, à deuio erroris, quàm diligentissimè emendati, atque correcti, impensis, & opere prouidi viri Magistri Iacobi Pfortzhemi, ciuis Basiliēsis, anno salutis MCCCCCII.* Et est liber in 4. Quis ergò potuit addere illam clausulam de Conceptione Virginis Mariæ, an Magister ille Iacobus Typographus? Et quando hoc esset possibile; an hic ciuis Basiliensis transcripsit eadem numero verba in originalibus manuscriptis, existentibus clausis sub custodia, & clauibus in Bibliotheca Vaticana? Nonnè ridiculum esset, quòd hæc diceret Rocca? Quartò, etiam est contra veritatē dicere, quod Compendiū Theologiæ S. Bonauenturæ fuerit vitiatum; nam bis fuit hoc Compendium excussum, primò à Francisco Vviliere Franciscano Basileæ anno 1501. in 4. in quo libro illo 4. præallegato à Protestatore cap. de sanctificatione materna in ordine 3. nec vnum solùm verbum essentiale habet mutatum, vel alteratum in textu Bonauenturæ, sed solùm ad finem totius capitis, vel rubricæ extat quædam notā, seu obseruatio distinctis characteribus ab ipso textu scripta, quæ sic incipit: *Animaduertendum hoc loco, quòd Doctor iste de Immaculata Virginis Conceptione hic sicuti in 3. Sententiarum scripto, & infrà loquitur secundum opinionem antiquorum, &c.* Hoc autem non est adulterare, nec corrumpere textū S. Bonauēturæ, vt hic Protestator insinuat, vt ex hac falsa eius impostura probet, etiam Sermonem illum secundū de Virgine esse vitiatum. Deindè hoc ipsum Compendium S. Bonauenturæ fuit etiam typis mandatum à Ioanne de Combis, Ordinis itidem Minorum, Venetiis 1575. & 1560. & Lugduni 1563. & 1554. & denique 1613. Sed hoc in omnibus, & per omnia correspondet cū Romano impresso ab eodem Angelo Rocca in operibus S. Bonauenturæ tom. 7. fol. 687. ita vt nec in minimo verbo sit vitiatum. Nam posito cap. 4. de sanctificatione materna ad litteram, solùm ad marginem apposuit Combis ex propriis hoc scholium: *Hæc opinio non tenetur; nam Virgo fuit à peccato originali præuenta*, & nihil ampliùs: hoc autem non est vitiare textum Compēdii, vt Aduersarii absque vllo fundamēto, & veritate nituntur stabilire, vt sic saltem ab exemplo deducant hoc argumentum: Compendium S. Bonauenturæ circa hanc materiam Conceptionis fuit vitiatum: ergo etiam hic Sermo secundus de B. Virgine: & verba, quæ ibi continentur, circa Immaculatam Conceptionem, fuerunt addita, & adulterata? O Patres! consequētia esset rationabilis, si antecedens nō fuisset falsum, clarum, atque apertum, &c. quia Compēdium illud, neque in prima impressione antiqua, neque in aliis modernioribus, nec in minimo verbo essentiali reperitur vitiatum.

Sed etiam eodem modo argumentor ego à simili, & primò ad hominem sic: Compendiū S. Bonauenturæ, nec alius liber ipsius, aut verba, neque in materia Conceptionis, neque in alia reperiuntur vitiata, nec fuerunt addita, nec diminuta in vno solo verbo: Ergo nec Sermo iste fuit vitiatus. Nota, Lector, non fuit vitiata quæstio illa secunda tertii Sētentiarū, quia ibi est pro Aduersariorū opinione, & Sermo secūdus de B. Virgine, quia est pro nobis, fuit vitiatus? Qui vitiauit Sermonem, etiam vitiaret quæstionē? Item argumentor à simili ex verbis vestris, dicitis enim: *Dictū Sermonem in hac tantū re ad Cōceptionem B. Mariæ, pertinēte à doctrina B. Bonauēturæ est alienus, cæteris in rebus doctrinam ac styllū eiusdem S. Doctoris redolere inuenimus.* Totus Sermo redolet doctrinam, ac styllum S. Bonauenturæ, & solùm illa quatuor verba, in quibus Seraphicus Doctor affirmat, Virginem Mariam fuisse cōceptam absque originali peccato, vobis non redolent, sed si vobis nō redolent, mihi & omnibus redolent, quasi Cinnamomū & Balsamum aromatizans, quasi Myrrha electa, quasi Storax, & Galbanus non incisus, & quasi Balsamum non mixtum. Patres, si totus Sermo redolet stylum, & doctrinam S. Bonauenturæ, ego existimo, quòd in vestra sententia totū non distinguitur à partibus, & quòd pars sequitur conditionem totius: si ergo totus Sermo redolet: ergo & hæc pars debet redolere, nisi fortè in hac parte habeatis obturatas nares. Item argumentor iterum à simili sic: S. Augustinus primus, ac maximus Ecclesiæ Doctor scripsit decem tomos, in quibus inuenitur integer liber retractationum, nec hoc malè olet, nec redundat in dedecus, sed potiùs in summū Augustini honorem, & gloriam, nec hoc notauit Angelus Rocca Augustini filius. Quare ergo tot, ac tantas erigitis turres, vt defendatis Bonauēturam ab vnica sola retractatione, qui nec estis ipsius filii, nec Fratres. Et si, vt dicit Capreolus in 3. dist. 3. quæst. vnica ad finem, pro suo Angelico Doctore S. Thoma, quòd opinionē piam, quam docuerat primo Sent. retractauit in 3. part. quarè à simili non potuit Seraphicus noster Doctor S. Bonauentura retractare in Sermone opinionem minus piam, quam sustinuerat in tertio Sententiarū? S. Bonauentura scripsit nouem tomos magnos; quid mirum quòd retractauerit vnam opinionum, quam docuerat Parisiis, cum esset iuuenis, & instabat quoddam decretū Mauritii illius ciuitatis Episcopi? Denique quid immoramur in hac materia, Compen-

pendium illud Theologiæ multos habuit Patres, & Auctores, nam primo Trithemius, & Gratianus illud attribuunt Ægidio Romano, & Vvading. in Cathal. Script. Ordin. Minor. fol. 81. latè examinat Auctorem huius Compendii, & concludit, non esse Alberti Magni, nec S. Thomæ: *Et si cui preter Bonauenturam adscribendum erit, Ægidio debetur, &c.* Vos secundo illud attribuitis D. Thomæ Aquinati. Tertio, vos etiam illud attribuitis B. Alberto Magno, & sic etiam est excussum in nouissimis operibus Alberti tom. 13. Quartò, Fratres Minores, & Angelus Rocca ipsum adscribunt S. Bonauenturæ, & sic est excussum in eius operibus. Itē Quintò, vos hoc ipsum Compendium adscribitis Hugoni de Argentina, vt infrà videbimus. Sexto, vos ipsi illum etiam adscribitis Ioanni Ricardo Episcopo Draconensi, vt videbitur infrà. Septimò, vos ipsi illud etiam adscribitis Ioanni Rigaldo Ordinis Minorum, de quo etiam infra. Octauo, vos etiam tribuitis hoc opus Compendii Thomæ de Suetonia, de quo etiam infra. Item. Nono, hoc opus tribuitis similiter Vlrico de Argentina, vt videbimus infrà. Decimo, hic etiam videtur esse, quem infrà adducitis sub nomine Reginaldi Rothomagensis. Vndecimo, & duodecimo adscribitur Petro de Tarantalia, & Hugoni de S. Caro. En ex hoc vnico Compedio transcribitis auctoritatem contra Immaculatam Virginis Conceptionem, pro tot, tantisque testibus. O Compēdium sine compēdio! o Patres generantes vnicū filiū, quid vobis deest nisi illud: Crescite, & multiplicamini, atq; replete terrā? De proprio Auctore Cōpendii vide num. 185 & 299.

Concludimus ergo affirmando, quod festiuitas Conceptionis fuit introducta, ac recepta in Seraphica Religione ab vno S. Bonauentura sic: Anno 1263. die 20. Maii, in festo Petecostes, fuerunt habita comitia generalia in ciuitate Pisarū præsidente Ministro Generali S. Bonauentura, in quibus aliqua fuerunt condita statuta pro Fratribus Minoribus, in quibus vnum fuit, vt referunt, Vvading. tom. 2. in Vrbano IV. anno 2. fol. 262. num. 16. & Michael Angelus in Chronologia in 12. Capitulo Generali fol. 17. *Tunc ordinatum, & vt hac stropha: Gloria tibi Domine, qui natus es de Vrgine, &c. clauderētur Hymni omnes à Natiuitate Domini vsque ad Epiphaniam, & similiter ad primā diceretur: Qui natus es de Maria Virgine. Iussum item, vt nouæ hæc festiuitates admitterentur in Ordine, videlicèt, Conceptionis B. V. Mariæ, Visitationis eiusdem, B. Annæ illius Genitricis, & Marthæ Virginis, &c.* Hoc præcepit, iussit, & ordinauit S. Bonauentura. Vndè sicut dixit Alensis, videri sibi Adamum in Bonauentura non peccasse; videtur mihi Mariam in Bonauentura non peccasse in Adam.

BOMBOLOGIMVS Bononiensis, Doctor Parisiensis, Ordinis Prædicatorum in 3. Sent. dist. 3. quæst. 1. artic. 2. *Ita Bandell. cap. 23. Dezafol. 41. Petr. de Vincent. Gryfaldus.*

VERITAS 50.

HVIVS Auctoris sic Aduersarii adducunt auctoritatē: Idem tenet Magister Bombologimus (Vincentia dicit, Bōbologinus Bononiensis) Doctor Parisiensis, qui fuit tēpore S. Thomæ in 3. Senten. dist. 3. quæst. 1. artic. 2. sic dicēs: *Beata Virgo non fuit sanctificata ante animationem, nec in instanti animationis, sed post animationem: quia si non contraxisset originale peccatum, non indiguisset vniuersali satisfactione, & redemptione Christi. Non enim decuit, honorem soli Christo debitum alicui puræ creaturæ communicare; esse autem sine omni peccato, est honor soli Christo debitus. Hæc ille.* Existimo Auctorem istum nunquam extitisse in rerum natura: nec apparuit, quamuis ipsum compellent ad præconis vocem, vsque ad vltimam in valle Iosaphat: & auctoritatem esse fictam, & suppositam ab vnico Bādello; quod sic probo. Primò, quia adhuc inter ipsos Aduersarios non constat de nomine huius Auctoris, nam quē Bandellus vocat Bōbologimus, alii appellant Bombologninus à Gauiano; vel Bomboliginus; alii vero Borabologninus. Secundò, quia licèt de illo mentionem faciant Leander Albertus, & Alphonsus Fernandez Placentinus fol. 341. & Antonius Senensis fol. 57. Michael Pius part. 2. lib. 2. col. 152. isti sunt Nomenclatores Dominicani, & scripserunt post Bandellum. Nam nullus Nomenclator antiquus de tali Bombologimo mentionem facit, scilicèt, Trithemius, Gesnerus, Bellarminus, Myræus, &c. Tertiò, & efficacius, quia Ioannes Antonius Bumaldus laborauit Bibliothecam omnium Auctorum Bononiensium, vbi enumerat, & adducit omnes Fratres ex Ordine Prædicatorum, Scriptores, & eorum opera, & de hoc Bombologimo Bononiensi nullam facit mentionem. Quartò, quia hic, vt dicunt ipsi Aduersarii, vixit & scripsit tēpore S. Thomæ, at secundùm Nomenclatores, scripsit ad annum 1320. hæc autē minimè cohæret, quia S. Thomas floruit ad annum 1252. Quintò, quia Turrecremata, S. Antoninus, Capreolus, & Anonymus, qui scripserunt ante Bādellum, nullam de tali Bombologimo mentionem faciunt. Sexto, quia nullus Theologus, vel aliquis alius Scriptor Parisiensis, vel Dominicanus, antiquus, vel modernus, talem Auctorem saltem incidenter nominat. Septimò, quia ipsamet auctoritas, & illius artificium, declarant

rant Auctorem illius fuisse Bandellum, cuius stylum ex aliis a se fictis plusquam probabiliter deprehendimus; antiqui enim Doctores non loquebantur illis circunstãtiis, ac reduplicationibus. Si ergo istæ coniecturæ nihil probant; ostendite vestrum insignem Scriptorem Bombologimum, appareant opera illa Bombolongimi; de quibus hoc vnum affirmo: quod nunquam fuerunt typis mandata; nec aliquis adhuc ex vestris illa vidit manuscripta; & si vnanimiter affirmant, quod scripserit super Sententias tantummodò, est quia Bandellus eum adducit super 3. Sententiarum, & si eum citasset in aliquo Sermone, similiter ipsi dicerent, quòd scripserat Sermones de Sanctis, ac de tempore, quia hoc ipsum in aliis obseruant. Ecce iudex ante ianuam astitit in Auctore sequenti, in ipso exemplum accipite Patres, exitus mali laboris.

BONIFACIVS De Cremona, Ordinis Prædicatorum, in Sermone Purificationis, Annuntiationis, & Natiuitatis. B. Virginis. *Bandell. cap. 23. De za fol. 42. Vincent. Grysaldus.*

VERITAS 51.

IDEM Ipsi Aduersarii, qui supra adduxerunt Bombologimum, idem ipsi nunc adducunt Bonifacium de Cremona, & eisdem ipsis rationibus, seu coniecturis, quibus illum ostendimus fuisse fantasticum, & fictum, eisdem ipsis intelligimus, hũc etiam esse suppositum & chymericum, & si Michael Pius, Sixtus Senensis fol. 57. & Alphonsus Fernandez fol. 340. de ipso mentionem faciant, & dicant, quòd scripserit Sermones de Sanctis, ac de tempore, hoc affirmant, quia Bandellus eũ citat in Sermonibus Purificationis, Annuntiationis, ac Natiuitatis B. Virginis, si enim eum adduxisset super 3. Sent. dist. 3. similiter supra enumerati tres Nomenclatores affirmarent, ac dicerent, Bonifacium de Cremona scripsisse super quatuor libros Sententiarum, &c. vt dicũt in antecedenti, Vndè existimo, quòd talis Auctor non fuerit in rerum natura. Et confirmatur, quia ex tot Sermonibus ab Aduersariis in In medium adductis, nullam transcripserunt auctoritatem, & hoc quia Bandellus nullam adduxerat, qui motor extitit huius probaticæ Piscinæ. Solùm enim inquit. *Idem tenet Magister Bonifacius de Cremona, in Sermone Purificationis, Annuntiationis, & Natiuitatis:* Sed fortè curiosè inquires, quare Bandellus non finxerit hic auctoritatem aliquam, sicut fecerat in antecedenti Bombologimo, & in multis aliis? Ad quod respondeo: quod non erat ei ita facilè fingere auctoritates, ex Sermonibus, sicut ex Sententiariis, quia in Sententiariis proceditur modo resolutiuo in conclusionibus, & sic Bandellus fabricabat conclusionem, seu resolutionem ad libitum, at in Sermonibus hoc non poterat efficere, quia vnusquisque discurrit pro suo libito, per totã Scripturam, sub themate diuerso, conceptibus, dispositione, ac verbis, & sic Bandellus super Sententias fabricabat ferè semper auctoritates, non vero sic in Sermonibus, & ex istis citabat illos, in quibus frequenter de puritate Mariæ agitur, vt sunt Natiuitatis, Annuntiationis, & Purificationis, vt eius fallacia verisimilior euaderet, & quando fingit auctoritates ex Sermonibus, etiam sunt more scholastico, vt infrà videbimus.

Sed etiam singulari notatione dignum est, ò Lector, quod Bandellus in omnibus suis libris, Auctores suos facit Lombardos, scilicèt Medionalenses, & Bononiẽses, Parmenses, Veronenses, Brixienses, Cremonẽses, Papienses, &c. Et ratio est: quia in illis tumultibus exortis, in partibus Lombardiæ, de quibus latè Sixtus IV. in suis Extrauagantibus: *Graue nimis, &c.* non paruam mentionem facit, quia plures Patres Prædicatores erant socii Bandelli, comensales, & coadiutores illius, & hi indifferenter exeuntes per vicos, & plateas, prædicabant Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali, & hoc esse de fide; contrarium verò hæreticum; quos postea Bandellus in suis libris, in pretium, ac præmium tanti laboris, laureauit, & appellauit clarissimos, atque famosissimos Doctores. Et hinc est, quòd nullus Nomẽclator ex antiquis, adhuc ex suis, vt Turrecremata, Guillelmus de Gannaco, Capreolus, vel S. Antoninus de ipsis mentionem faciunt, nisi soli qui scripserunt post Bandellum, vt Antonius Senensis, Leander Albertus, Pius, & Fernandez. Vnus ex his est Bonafacius de Cremona, cuius nomen inter litteratos nunquam fuit auditum, Sermones eius nunquam visi, opera à Typographo nunquam tacta, cuius auctoritatem gustare non possumus, quia non adducitur, & solùm odoro, quòd sit fictus & suppositis; in quo verificatur illud Philosophi, non entis nullæ sunt qualitates.

BONIFACIVS Primus in Concilio Melleuitano, vt habetur de Consecratione dist. 4. cap. Placuit. *Ita Bandell. cap. 18. De za fol. 27. Petr. de Vincent. Grysaldus.*

VERITAS 52.

PRO Maiori claritate incipio ab auctoritate Summi Ecclesiæ Pontificis, quam sic adducunt Aduersarii: Idem tenet Bonifacius primus in Concilio Milleuitano eius au-

auctoritate celebrato, cui interfuit Augustinus, & quidam Anselmus Ecclesiæ Legatus, vt habetur de Cõsecratione, dist. 4. cap. 5. *Placuit.* Vbi sic dicitur. *Placuit omnibus Episcopis, qui fuerunt in hac sancta Synodo, constituere ea, quæ in præsenti Concilio definita sunt: Primũ est vt quicũque dixerit, primũ hominẽ Adã, ita mortalem creatum, vt siuè peccaret, siuè non peccaret moreretur, hoc est, de corpore exiret, non meritò peccati sed necessitate naturæ, anathema sit. Mortem enim dicimus pœnam fuisse peccati. Placuit etiam vt quicumque dicit, paruulos nihil ab Adam trahere originalis peccati, anathema sit. Quoniam non aliter intelligendum est quod ait Apostolus: Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes pertransit, in quo omnes peccauerunt: nisi quemadmodum Ecclesia vbique diffusa semper intellexit. Per hanc enim regulam fidei etiam paruuli, qui nihil peccatorum in semetipsis adhuc committere potuerunt; ideò in remissionem peccatorum baptizantur, vt in eis regeneratione mundetur, quod carnali generatione traxerunt. Quisquis enim ex concupiscentia generatur, regenerari spiritualiter habet opus, vt non solùm ad regnum Dei perducatur, sed vt etiam à peccati damnatione mundetur, ac liberetur. Hæc ille.* Verba autem Decreti vt extant in omnibus originalibus sub hoc titulo: Item in Concilio Milleuitano, cui interfuit Augustinus, & Anselmus Romanæ Ecclesiæ Legatus contra Pelagianos capit. 1. Deindè sub alio titulo, seu capite, qui est in ordine 152, videlicèt; Non naturæ necessitate, sed merito peccati Adam mortuus erat. Decretum habet hæc verba: *Placuit igitur omnibus Episcopis, qui fuerunt in hac sancta Synodo constituere hæc, quæ in præsenti Concilio diffinita sunt: vt quicumque dicit, Adam primum hominem mortalem factum, ita vt, siuè peccaret, siuè non peccaret, moreretur in corpore, hoc est, de corpore exiret non peccati merito, sed necessitate naturæ, anathema sit.* Deindè in sequenti capitulo, qui est in ordine 153. sub hoc titulo: Paruuli non solùm pœnam, sed etiam culpam a parentibus trahunt, sic prosequitur Decretum: *Placuit vt quicumque paruulos recentes ab vteris matrum baptizandos negat; aut dicit in remissionem quidem peccatorum eos baptizari, sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod lauacro regenerationis expietur (vndè fit consequens, vt in eis forma baptismatis in remissionem peccatorum non vera, sed falsa intelligatur) anathema sit. Quoniam non aliter intelligendum est, quod ait Apostolus: per vnũ hominem peccatũ intrauit in mundũ, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccauerunt. Nisi quemadmodum Ecclesia Catholica vbique diffusa semper intellexit: propter hanc fidei regulam; etiam paruuli, qui nihil peccatorum in semetipsis adhuc committere potuerunt, ideo in peccatorum remissionem veraciter baptizantur, vt in eis regeneratione mundetur, quod generatione traxerunt.* Deindè adducit Decretum tria alia capita, sed minimè spectantia ad hanc materiam, quibus finitur illa distinctio 4. Decreti, & hæc de textu Decreti.

Concilium verò Milleuitanum, extat tomo 1. Conciliorum part. 1. fol. 740. sub hoc titulo: *Concilium Milleuitanum secundum contra Pelagium, & Celestium sexaginta, Episcoporum, Theod. VII. & Paladio Consulibus celebratum sub Innocentio Papa Primo, ad annum Christi 416.* Deindè capite primo adducit Concilium verba supra relata a Decreto, sine mutatione alicuius verbi, imò neque alteratione minimæ syllabæ; his ergo à veritate sic constitutis, pergamus ad ventilandum Auctorem, atque auctoritatem.

De Auctore ergò dico: falsum esse, & ab omni veritate alienum, quòd Aduersarii affirmant, scilicèt, Concilium Milleuitanum fuisse celebratum auctoritate Bonifacii Primi, quia fuit sub Innocentio Primo, vt constat ex ipso Concilio, & ex omnibus actis Summorum Pontificum, & hoc ipsum fatentur infrà Aduersarii, in Innocentio ab ipsis adducto. Vide numero 146. & constat euidenter: nam Innocentius primus fuit creatus anno 405. & anno 416 fuit celebratum Concilium Milleuitanum. Anno verò 420. fuit electus Zozimus Papa, & anno 421. ad Sedem assumptus fuit Bonifacius Primus: ergo Concilium Milleuitanum per quinque annos fuerat celebratum ante creationem Bonifacii? Fuit ergo sine fundamento, ac veritate quod dicunt de Bonifacio; excogitatum solùm, vt sub pallio huius maleficii adducerent pro sua sententia Summum Ecclesiæ Pontificẽ Bonifacium. Vide etiam Synoda num. 291. vbi alia maiora nos expectant, quia eandem auctoritatem iterum adducunt, cum aliis circunstantiis.

De auctoritate verò dico. Primò, quòd ex diuersis capitulis Decreti vnam continuam, ac successiuam fecerunt orationem. Secundò, quòd in prima clausula pauca vitiarunt, quia ad propositum intentum de Virginis Conceptione parum, vel nihil illa verba conducebant. Tertiò, quòd in sequenti addiderunt omne illud: *Mortem enim dicimus esse pœnam peccati;* quæ verba neque in Concilio, nec in Decreto extant, vt inde deducerent consequentiam: quòd si Deipara mortua fuit in pœnam peccati non actualis: ergo originalis. Quartò addiderunt illud; *placuit etiam,* vt sic Aduerbio illo connecterent primum capitulum cum secundo, vt existimarent legen-

tes totam esse vnam, integram ac indiuisibilem orationem. Quintò, abstulerunt illud: *baptizandos negat*, & loco illius apposuerunt illud: *Nihil ab Adam trahere originalis peccati*, qua pessima adulteratione totum sensum, ac textum tàm Decreti, quàm Concilii penitus vitiarunt: quia loquuntur contra hæreticos Pelagianos, asserentes paruulos non esse baptizandos, aut solum baptizari debere in remissionem peccatorum ad exemplum, non verò quia ab Adam aliquam culpam contraxissent, vel maculam hæreditassent. Aduersarii totum hoc peruerterunt. Sextò, illam clausulam Concilii, ac Decreti: *Placuit vt quicumque paruulos recentes ab vtero matrum, baptizandos negat; aut dicit, in remissionem quidem peccatorum eos baptizari, sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod lauacro regenerationis expietur (vnde fit consequens, vt in eis forma baptismatis in remissionem peccatorum non vera, sed falsa intelligatur) anathema sit.* Sic ipsi Aduersarii: *Placuit etiam vt quicumque dicit, paruulos nihil ab Adã trahere originalis peccati, anathema sit.* Vide, & considera, quanta, ac qualis differentia intersit in vtraque auctoritate! & obserua Lector, perpende, ac considera bis ac millies, nõ est Auctoris, quòd hæc, sed Decreti, ac Concilii, & sub Rubrica Canonica: anathema sit. Septimò, vbi Decretum, & Concilium: *quod generatione traxerunt*, ipsi addiderunt, quòd *carnali* generatione, vt quasi commentarent Concilii, ac Decreti verba, vel ad efficatiorem formam reducerent, vel emendarent. Octauò absque vllo timore, & humana saltem verecundia addiderunt totam illam vltimam clausulam. *Quisquis enim ex concupiscentia generatur, regenerari spiritualiter habet opus, vt non solum ad regnum Dei perducatur, sed vt etiam à peccati damnatione mundetur, ac liberetur.* Cuius non dico clausulam integram, sed neque vnum verbum, ex his est in Decreto, neque in Concilio Milleuitano, sed totam integram finxerunt, vt sub hoc Decreto, & Canone comprehenderent Virginem Mariam, & sic apposuerunt illam vniuersalem distributiuam, *quisquis*, & illud, *enim*, emphaticum, & illud: *ex concupiscentia* generatur; vt solum excluderent Christum Dominum, qui absque concupiscentia fuit genitus. Nonò, quod hanc auctoritatem conantur etiam adscribere Gratiano, vt videre est num 93. & etiam Concilio Melliuitano, vt dicemus verbo, Synoda, num. 291. & si auctoritas ista est triplicata, & insuper tota vitiata capitalibus adulterationibus, vt vix ad numerũ reduci possint illius vitia, iudicat Lector, quid senciendum sit de illa.

BONIFACIVS Tertius, vel Nonus in priuilegio Visitationis B. Virginis. *Ita Anonym. via 3. Rat. 9. Auctore 9. Bandell. cap. 18. Deza fol. 28. à tergo, Vincent. & Grysald.*

VERITAS. 53.

PRIMO Suppono, quòd Bonifacius Nonus creatus anno 1390. sui Pontificatus anno primo edidit rescriptum, priuilegium, seu Bullam de celebratione festiuitatis Visitationis Beatissimæ Virginis Mariæ, vt habetur in Bullario Romano tom. 1. fol. 223 Petro Matheo fol. 70. & in Compendio nostri Bullarii Seraphici part. 1. fol. 289. & in aliis. Secundò nota, quòd Bandellus tam in corpore libri, quàm in margine citat Bonifacium Tertium, & hoc in vtroque originali, Vincentia etiam semel, & iterum vocat eum Bonifacium Tertium, & Grysaldus similiter, solus Anonymus, qui ante ipsos scripsit, appellat Bonifacium Nonum. Hæc autem tanta Tertii repetitio contra veritatem, vel fuit error Typographiæ, vel lapsus Aduersariorum: non primum; quia sunt quatuor diuersæ impressiones in diuersis ciuitatibus, diuersis temporibus factæ, atque à distinctis Autoribus: ergo non videtur, quòd tam repetitus error potuerit esse Impressorum. Nec secũdum: quomodo enim poterant ignorare Bandellus, Deza, Vincentia, & Grysaldus, quòd Bonifacius Tertius fuit inauguratus anno Christi 606. quando nec memoria erat illius festiuitatis, quoad celebrationem, & quando idemmet Bandellus affirmat, suum adductum Bonifacium floruisse ad annũ 1383. (quod licèt sit falsum, nam creatus fuit, vt supra dixi anno 1390.) ex hoc saltem poterant cognoscere, quoad ad annũ 1383. non poterat esse Bonifacius Tertius: igitur hoc videtur factum ex malitia, vt pro sua opinione multiplicarent Auctores, & Sũmos Pontifices, & sic vnus scribebat, pro nobis est Bonifacius Nonus; alii verò, dicebant pro nobis, est etiã Bonifacius Tertius; alii verò, vt in numero antecedẽti vidimus adducebant Bonifacium Primum, & sic omnes Bonifaciebant sed non benefaciebant.

Auctoritatem verò sic adducunt Aduersarii: Idem tenet Bonifacius Tertius in priuilegio Visitationis Beatæ Virginis, vbi sic dicit: *Benignitas conditoris humanam creaturam collapsam fore primi parentis lapsu considerans, vt eam à mortis nexibus liberaret, voluit Verbum suum carnem nostræ mortalitatis assumere, vt tandem mortem nostram moriendo destrueret, & damnationis sententiam simul, & maculam, quam per reatum primi hominis vniuersa generis humani posteritas incurrisse noscebatur, clementi bonitate aboleret. Quapropter de stirpe Dauid elegit Virginem, in cuius* vte-

vtero mystico spiramine, Verbum ipsum carnem susciperet, locumque ad sui Conceptionem elegit in Nazareth, in quo sumpsimus nostræ Redemptionis exordia, ibique primus dies nostre sanctificationis illuxit, qui nobis de salute spem intulit. Hæc ille. Verba verò in Bulla Bonifacii IX. sic se habent: *Superni benignitas conditoris humanam naturam ad similitunem suam creatam, misericordi pietate respiciens, etiam collapsam fore primi parentis lapsu considerans, illam miro decreuit consilio releuandam, vt scilicèt Verbum supernum, quod erat in principio, eam à mortis nexibus liberaret. Igitur pij Patris, qua nos dilexit charitas, temporis veniente plenitudine, Verbum ipsum æternum sub forma serui carnem nostræ mortalitatis assumere, vt eandem mortem nostram moriendo destrueret, ac damnationis sententiam, simul & maculam, quam per reatum primi hominis generis humani posteritas incurrisse noscebatur, clemens Verbi æterni bonitas aboleret; qua propter de clara stirpe Regia Dauidica præelegit Virginem in cuius vtero mystico spiramine Verbum ipsum carnem susciperet, vt egrederetur, iuxta verbum Propheticum virga de radice Iessè, & flos de radice eius ascenderet, & requiesceret Spiritus Domini super eum, perfectam Reginam, inclytam matrem eligens, quæ tanto Regi digna fuit sui corporis thalamum præparare, de quo tanquã sponsus præ filius homnũ procederet speciosus; locum in Nazareth, quæ flos, siuè sanctitas dicitur, ad suam Conceptionem elegit, in quo per Angelicæ salutationis eloquia ipsius incarnati Verbi mysteria, miraque fuerunt solemnia celebrata. Ibi enim sumpsimus nostræ redemptionis exordia, ibique primum dies sanctificationis illuxit, qui nobis de salute spem intulit, & de æternitate lætitiam. In hoc etenim tantæ fœcũditatis loco Virgo Regia venustissima à Domino conseruata, flos sanctitatis, vas cœlestis gratiæ mundissimum, omnium virtutum floribus redimita, cuius pulchritudinem Sol, & Luna mirantur, Redemptorem gentium Virgo concecepit, datura lucem gentibus sub mortis caligine constitutis.* Hæc sunt verba Bonifacii in prææallegata Bulla, & cùm sit vnica, quia nullã aliam adducunt Aduersarii pro sua sententia, ipsam verbatim examinabimus, vt videat summus Ecclesiæ Pater, ac Pontifex, qua fidelitate apud suos ministros tractãtur ipsius oracula, & quomodo ad litteram obseruantur litteræ Apostolicæ omni reuerentia dignæ!

Primo ergo prætermiserũt illud: *Superni*, Secundò, Bonifacius in aliquibus originalibus habet, *creatoris*, & in aliis, *cõditoris*. Tertio, vbi Pontifex, *naturam*; ipsi, *creaturam*. Quartò, prætermiserunt totam illam clausulam: *Ad similitudinem suam creatam misericordi pietate respiciens.* Quintò, tacuerunt illud aduerbium coniunctiuum, *etiam*. Sextò, dereliquerunt similiter sequentem orationem: *Illam miro decreuit consilio releuandam, vt scilicèt Verbum supernũ, quod erat in principio.* Septimò, etiam prætermiserunt illa verba, *Igitur pij Patris, quà nos dilexit charitas, temporis veniente plenitudine.* Octauò, vbi Bonifacius, *Verbum ipsum æternum sub forma serui carnem nostræ mortalitatis assumere*; ipsi præcisse sic, *Verbum suum carnem nostræ mortalitatis aßumere.* Nonò, vbi Pontifex, *vt eandem mortem*; ipsi ita, *vt tandem mortem.* Decimò, vbi Bonifacius, *generis humani posteritas*; ipsi sic, *vniuersa generis humani posteritas.* Vt addita voce, *vniuersa*, hac vniuersali comprehẽderetur etiam Virgo Maria. Decimoprimò, vbi Bonifacius, *clemens Verbi æterni bonitas aboleret*; ipsi, *clementi bonitate aboleret.* Decimosecundo, prætermiserunt illud; *de clara*, vt ab stirpe Mariæ demerent claritatem. Decimotercio, eadem intentione abstulerunt illud; *Regia.* Decimoquarto, vbi Bonifacius, *præelegit Virginem*; ipsi solùm apposuerunt, *elegit Virginem*; quia illud, *præ*, sonabat plus quàm ipsi vellent; aliud enim est, eligere; aliud, verò præeligere. Decimoquintò, dereliquerunt omnia illa: *Vt egrederetur, iuxta verbum propheticum virga de radice Iessè, & flos de radice eius ascenderet, & requiesceret Spiritus Domini super eum, perfectam Reginã, inclytam matrem eligens, quæ tanto Regi digna fuit sui corporis thalamum præparare, de quo tanquam sponsus præ filijs hominum procederet speciosus*; quia vbi de puritate Virginea agebatur, nolebant, quòd Summus Pontifex vocaret ipsam perfectam, Reginam, inclytam matrem, quæ tanto Regi digna fuit. Decimosextò, vbi Bonifacius: *Locum in Nazareth, quæ flos, siuè sanctitas dicitur, ad suam Conceptionem elegit*; ipsi sic, nudè, *locumque ad sui Conceptionem elegit in Nazareth*: noluerunt enim videre florem, & sanctitatem iuxta Conceptionem. Decimoseptimo, prætermiserunt totam illam clausulam: *In quo per Angelicæ salutationis eloquia ipsius incarnati Verbi mysteria, miraque fuerunt solemnia celebrata.* Decimo octauo, vbi Pontifex, *ibi enim*, ipsi; *in quo.* Decimo nono, vbi Pontifex, *primùm*, aduerbialiter; ipsi dixerunt, *primus.* Vigesimo, addiderunt illud, *nostræ.* Vigesimoprimo, prætermiserunt totum illud; *& de æternitate lætitiam, &c.* Vsque ad finẽ auctoritatis, quia ibi singularia Virginis elogia continebantur, & eius puritatem miris encomiis Sanctissimus Pontifex celebrabat, vocando eam venustissimam, à Domino conseruatam, florem sanctitatis, vas cœlestis gratiæ mundissimum, omnium virtutum floribus redimitam, cuius pulchritudinem Sol, & Luna mirantur. Si hoc fecerunt

ex sincero corde, ac magna simplicitate, Deus scit, & alius iudicet. Quod vero ego pro certa, ac infallibili veritate affirmo, est, quod vidi hãc Bullam in vndecim libris distinctis, & in omnibus extat integra, perfecta, nullo variato, vel mutato verbo: circa sensum, & finem intentum ab Aduersariis in hac auctoritate nescio quid dicam, quia in tota illa non inuenio, ex qua clausula, aut verbo posset deduci consequentia ab illis intenta, scilicèt: Virgo Maria contraxit peccatum originale, ipsi illam non assignant, ego illam non inuenio, hoc non dicit Bonifacius, nec aliquid simile: ergo illam gratis adduxerunt; solùm ad multiplicationem Auctorum, & auctoritatum Summorum Pontificum, vt sugillarent illud: Graue nimis, &c.

BROCARDVS, Ordinis Minorum, & Episcopus in Summa libro 20. cap. 11. *Ita Paulus Grysald. fol. 245. à tergo.*

VERITAS. 54.

POSTQVAM Bonus ille vir Paulus Grysaldus in suo Alphabeto 3. de Doctoribus Theologis neothericis, Auctore 2. posuisset Brucardum Episcopum in Summa lib. 20. capit. 11. & adduxisset eius auctoritatem sic: *In praeuaricatione Adae omnes homines innocentiam perdidiße*, & nihil ampliùs. Posteà in Alphabeto 6. de Doctoribus Theologis Minoritis, littera B. Auctore vltimo, post S. Bonauenturam iterùm adducit Brucardum Episcopum in Summa libro 20. capit. 11. sed nullam adducit auctoritatem. Ex quibus patet, quòd Grysaldus ad libitum multiplicabat Auctores pro sua opinione, vt vidimus supra num. 1. multiplicatum Ales & num. 18. Angelum Bononia. & num. 24. multiplicatum Anselmum Conturbiensem, & infrà videbimus alios nõ paucos, praecipuè num. 286. & num. 306. & potissimè num. 310. Quòd autem Brucardus iste Ordinis Minorum, & Episcopus, quòd scripserit Summam, vel aliquid aliud, nunquam fuerit in rerum natura, est per se notum; quia aliquis huius nominis Episcopus, vel scriptor non reperitur in Annalibus, Historiis, vel Nomenclaturis Seraphicae Religionis, solùm enim Brucardus Lorilla qui adhuc viuit, Germanus scripsit relationem suae Prouintiae Austriae, quã manusc. habemus. Deindè quia ex ipso nomine, Episcopatu, Summa, libro, capitulo, constat, quòd hic Brucardus nõ est distinctus à Brucardo Episcopo Vvormaciẽsi, qui obiit anno 1025. qui scripsit Sũmã, de quo numero sequenti. Quare cũ omni sinceritate cordis, ac amore fraternitatis pro quocũque Scriptore ego dicerẽ illud sapientis: Opprobrium nequam in homine, mendacium.

BVCHARDVS, Guormatiensis Episcopus, siuè Bruchardus in Summa sua libro 20. capit. 11. *Ita Bandell. cap. 20. Deza fol. 32. Grysaldus Alphab. 3.*

VERITAS 55.

HVNC, Quem Bandellus vocat Buchardũ, Grysaldus appellat Brucardum, sicut antecedentem, alii verò eum dicunt Bulchardũ, & alii Bruchardũ; sed res est parui momẽti hec nominum variatio. Hic fuit Episcopus Vangionum, in Vvormatia; vndè communiter dicitur Vvormatiensis; fuit Monachus, & florebat anno 1008. scripsit librum dictum: Loci communes congesti cum ex Decretorum libris, atque etiã diuersarum nationum Synodis, in quibus totum Ecclesiasticum munus, & veteres Ecclesiarum obseruationes breuiter, & dilucidè comprehẽduntur, liber est impressus Coloniae 1560 in fol. & 1548. atque Parisiis 1549. & sic constat de Auctore, & opere.

Auctoritatem istius sic adducunt Aduersarii: Idem tenet Dominus Buchardus, Episcopus Guormatiensis, in summa sua lib. 20. cap. 11. sic dicens: *In praeuaricatione Adae omnes homines naturaliter innocentiam perdidisse; & neminem de profundo illius ruinae posse consurgere, nisi eum gratia miserantis Redemptoris erexerit, Beatae memoriae Innocentius Papa in Epistola ad Carthaginense Concilium apertè pronũtiat. Haec ille.* Auctoritas verò Bulchardi praeallegato lib. 20. qui est de contemplatione Decretorum citato, cap. 11. cuius titulus est: *Quòd omnes homines in praeuaricatione Adae naturalem poßibilitatem perdidissent*, fol. 221. à tergo sic inquit: *In praeuaricatione Adae omnes homines naturalem possibilitatem, & innocentiam perdidisse, & neminem de profundo illius ruinae per liberum arbitrium posse consurgere, nisi eum gratia Dei miserantis erexerit, pronuntiante Beatae memoriae Papa Innocentio, atque dicente in Epistola sua ad Carthaginense Concilium, liberum enim arbitrium ille perpessus, dum suis inconsultius vtitur bonis, cadens in praeuaricationis profundo demersus est, & nihil quemadmodum exindè surgere posit, inuenit, suaque in aeternum libertate deceptus, huius ruinae latuisset oppressus, nisi eum post, Christi pro sua gratia releuasset aduentus, qui per nouae regenerationis purificationem omne praeteriti vitium sui Baptismatis lauacro purgauit.* Et hic finem facit caput illud vndecimum, ex quibus clarè iam videtur, Aduersarios totam vitiasse auctoritatem & sensum illius. Nam primò, vbi Bulchardus: *Naturalem poßibilitatem perdidiße*; ipse

ad

ad suum intentum sic, *naturaliter innocentiam perdidisse*, quæ inter se distant, tanquam cœlum à terra, sicut veritas à mendacio. Secundò, vbi Bulchardus *per liberum arbitrium*; ipsi tacuerunt hæc verba, & simul totam sententiam præuaricarunt. Tertio, in confirmationem prioris orationis adduxerunt Innocentium, auferentes illius auctoritatem, & verba; nam si illa posita esset, necessario cognosceretur, tàm Bulchardum, quàm Innocentium locutos fuisse de libero arbitrio, quod in præuaricatione Adæ, vires, & possibilitatem perdidit, ita vt homo non possit consurgere ad bonum, nisi ex gratia Dei miserantis: & hoc etiam euidenter colligitur ex Epigraphe, seu inscriptione capituli, suprà posita. Quartò, dato, & gratis concesso, quòd tota auctoritas esset in Bulchardo, vt vos eam finxistis, ex qua clausula, vel verbo deducitis vestram illationem, & consequentiam? Ergo Maria contraxit peccatum originale? Condemnet te os tuum, & non ego, & labia tua respondebunt tibi.

CASIODORVS, Senator, & Monachus in tractatulo de origine animæ, & super Psalmum: Domine probastime. *Turrecrem. part. 6. cap. 25. fol. 116. Anonymus Auctore 32. Bandell. cap. 15. Deza fol. 24. Grysald. Capreol. Soncin. Barelete.*

VERITAS 56.

QVAMVIS Hic notissimus Doctor vocatus fuerit, ac proprium eius nomen sit Aurelius Casiodorus, & sic pertineret ad litteram A. tamen quia ab omnibus Aduersariis semper adducitur sub nomine Casiodori; ideò de ipso agimus hìc, cuius primam auctoritatem sic adducunt: Item secundo ad idem videtur esse Casiodorus, qui in Tractatulo de origine animæ, postquam dixerat, quod sancta confitetur Ecclesia, traductione originalis peccati, reas effici animas, generaliter ita loquitur: *Sed quoniam in hunc locum tenor vos disputationis adduxit, vt animas reas per traducem peccati generaliter esse diceremus, conuenit animam D.N. Iesu Christi in mediū deducere, ne quis calumniosa intentione peruersus, simili eam putet conditione constructam. Audiamus ergo originem eius, Sanctæ Mariæ semper Virgini digno præcone fuisse prophetatā. Ait enim Angelus ad eam; Spiritus Sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi; propterea quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei. Quis ergo in hac Maiestate nascendi, aut originalis peccati credit esse culpam, aut profanam aliquam carnis suspicetur offensam. Absque peccato sine dubio venit, qui erat omnium peccata soluturus, conceptus mystico spiramine, natus ex Virgine. Nihil de Adam traxit, qui, vt malum Adæ vinceretur, aduenit, filius ille longissimus, quo nos ligabamur, abruptus est. Torrens, qui nos rapiebat, ibi siccatus est. Iura sua mors perdidit, dum conditio nostra vitam Redemptoris accepit. Hæc ille.* Hæc verba ad litteram extant in Casiodoro, solùm vno, vel altero verbo parui momenti mutato, videlicèt, vbi, *vos*; lege, *nos*, vbi, *constructam*, lege, *conflictam*, vbi *credidit*, lege *credat*, & vbi *vinceretur*, lege, *vinceret*; ac vbi *filius*, lege, *funus*: sic enim extant in præallegato tractatu de origine animæ, capit. 14. impressionis Parisien. anno 1588. fol. 117. & in altera anni 1637. fol. 425. & in altera Parisien. 1579. & 1600. & Basileæ 1451. & Aureliæ Allobrogum 1609. in 8. & Augustæ Vendilicorum 1533. in 4. Regali, licèt in aliquibus manuscriptis sit cap 9. Et hæc de littera.

Quantum ad sensum de se patet clarè, & euidenter, quod hæc auctoritas nihil habet contra Immaculatam Virginis Conceptionem; nam in ipsa solùm agit Casiodorus de immunitate Christi Domini à peccato originali, absoluere autem filium, non est condemnare Matrem: Deindè Casiodorus hìc non loquitur de peccato originali proprio, quod cōtrahitur in infusione animæ, sed vocat peccatum originale, more omnium antiquorum, concupiscentiam, libidinem, & carnis delectationem, sine quibus Virgo Maria superueniente Spiritu Sancto genuit Christum. Hoc benè præuiderunt ipsi Aduersarii, & ideò dixerunt. *Ad idem videtur esse Casiodorus, &c.* Videtur esse, sed non est; videtur vobis, sed non veritati. Videtur, quia cum Casiodorus excipiat Christum ab illa vniuersali regula peccati originalis, non excipit Mariam? Mira res: ergo subiicitis Mariam legi, non ex verbis Casiodori, sed ex eius silentio? Ergo iam Casiodorus non expressè, & nominatim, ac in singulari dicit, vel affirmat, Mariam fuisse conceptam in originali peccato, quòd est assumptum à vobis propositum? Et sic hæc auctoritas non esset adducenda. Deindè, quomodo hìc poterat Casiodorus excipere Mariam, si ipse agit non de priuilegio gratiæ, sed ex iure naturæ, & ex vi generationis, qua fuit genitus per virtutem Spiritus Sancti, & non operatione viri, & sic non fuit reus ex traduce; cùm ergo Virgo Maria non fuisset genita virtute Spiritus Sancti, sed operatione viri, non ex Virgine, sed ex corrupta, ac per consequens rea ex traduce, siuè ex debito, quomodo illam poterat excipere? Denique si loquebatur

de peccato originali, prout dicit, & importat concupiscentiam, libidinem, & delectationem carnis, quomodo poterat excipere Mariam, quæ cum istis genita fuit à suis parentibus? Vis tandem scire, Lector, quomodo Casiodorus in hac auctoritate, nec est pro opinione cõtraria, nec videtur esse? Attende: hanc auctoritatem adduxit Turrecremata, quam viderunt Bandellus, & omnes alii scribentes post illum, sed nullus ipsorum illam in medium adducere voluit, iudicantes esse friuolam ad probandum propositum assumptum, & quasi verecundati, quòd illam adduxisset Turrecremata, aspernati sunt eam. Et ideò decreuerunt aliam quærere quare.

Secundam auctoritatem sic adducunt. Idem tenet Beatus Casiodorus Senator, & posteà Monachus, scientia, & sanctitate præclarus super Psal. Domine probasti me. *Et vide*, inquit, *si via iniquitatis in me est. Istud nullus alter potest de se dicere, nisi ille qui & illud ait: Ecce enim venit Princeps mũdi huius, & in me nihil inuenit, solus enim Christus absque peccato esse dignoscitur, qui etiam tulisse peccata hominum comprobatur. Hæc illa.* Verba autem hæc Psalmi 138. in originali impresso Venetiis recognito ab Amadeo Scoto anno 1517. fol. 211. & excusso Parisiis anno 1519. fol. 213. colum. 3. sic se habent: *Proba me Deus, & scito cor meũ, interroga me, & cognosce semitas meas; & vide si via iniquitatis in me est, & deduc me in via æterna. Istud nullus potest alter de se dicere, nisi qui illud ait: Ecce venit Princeps mundi huius, & in me non inueniet quidquam; solus enim absque peccato esse dignoscitur, qui etiam tulisse peccata hominum comprobatur.* Vitiata est ergo hæc auctoritas Casiodori, quia addiderunt illa duo nomina, *ille*, scilicet, &, *Christus*. Item vbi Casiodorus, *quidquam*; illi, *nihil*, quod est non solùm contra Casiodorum, sed etiam contra vulgatam. Tandem vbi Casiodorus, *non inueniet* quidquam de futuro; ipsi, *inuenit* de præsenti. Sed relictis his quæ parui momenti videntur, potuerant Aduersarii notare illud Casiodori, *de se*, nam *de se*, siuè ex *se*, nullus est sine peccato, vel iniquitate, nisi solus Christus, quod nullus negat, aut negare potest; esset enim impium dicere, Virginem Mariam *de se*, vel *ex se*, fuisse sine peccato, vel iniquitate. Item poterant, notare illud: *Si via iniquitatis in me est*; nam aliud est habere iniquitatem; aliud vero habere viam iniquitatis; Christus ergo nec iniquitatem, nec viam iniquitatis habuit. At Virgo Maria licèt non habuerit iniquitatem, habuit tamen viam iniquitatis in sua generatione, quia fuit genita ex viro, & fœmina ordine naturali, atque concubitu, nisi etiam dicamus, quòd etiam ex libidine, & concupiscentia parentum; hæc autem via erat iniquitatis, & peccati originalis; Christus autem sanauit leprosum, & in ciuitate, & in via. Denique tota vis Aduersariorũ est in illo verbo *solus*. Sed videte, ò Patres, quod etiã dicit non Casiodorus, sed tota Ecclesia: Tu *solus* Sanctus, tu *solus* Dominus, tu *solus* altissimus Iesu Christe, & tamen ipsamet ore pleno vocat Mariam, Sanctam, Dominam, & Altissimam. Item non Casiodorus, sed ipsemet Spiritus Diuinus dicit: Remansit autem *solus* Noe, & remanserunt cum illo octo animæ, quæ erant cum eo in arca. De Beniamin dicit Scriptura: & ipsum *solum* habet mater sua, & habebat etiam Iosephum. Et ipsamet inquit: *sola* Rahab meretrix viuat, & etiam vixit tota eius domus. Et Elias dixit: Ego remansi Propheta Domini *solus*, & constat ex eodem capit. quod remanserunt centum Prophetæ. Et de Ionatha dicitur: Tu *solus* resistis nobis, & tamẽ erant cum Ionatha alii quam plures. De Adam dicit Sapientia, quòd *solus* esset creatus, & fuit etiam creata Eua. Denique vt alia quàmplura omittamus exempla, in Apocalypsi dicit Ioannes: Quis non timebit te Domine? quia *solus* pius es, & tamen de Maria canit Ecclesia: O *pia*, ò dulcis Virgo Maria: dignare me laudare te Virgo sacrata: da mihi virtutem contra hostes tuos.

CÆSARIUS, Arelatensis Episcopus, Beatus in quodam Sermone. *Ita Vinc. Bandell. cap. 16. Deza fol. 25. Petr. de Vincentia & Grysald.*

VERITAS. 57.

De Beato Cæsario, qui ex Abbate Lirinensi factus est Episcopus Arelatensis, plura dicunt Scriptores, inter alia edidit quadraginta sex Homilias, seu Sermones, qui extant tom. 5. Bibliot. VV. PP. editionis Coloniensis part. 3. à fol. 745. vsque 791. & seorsim fuerunt etiam excusæ Calari anno 1577. in 8. Et sic de Auctore, ac opere nulla est dubitatio.

Auctoritatem sic adducunt: Idem tenet B. Cæsarius Arelatensis, in quodam Sermone sic dicens: *Illud scire, & intelligere debemus, quòd ante aduentum Saluatoris nostri diabolus regnabat in mundum, & omnes populi, peccatores, & iusti exeuntes de corpore in infernum descendebant propter originale peccatum, quod omnes de Adam trahimus. Sed quia vidit Deus, quòd totus mundus perierat, misertus est generi humano, & misit filium suum natum ex muliere, factum sub lege, vt eos, qui sub lege erant, redimeret, & immaculato sanguine suo nos à peccato liberaret. Floruit anno Domini 224.* Auctoritas verò Cæsarii Homilia 38. cuius titu-

titulus est: De lapsu Adæ, & Dei verbo Incarnato, baptizato, opprobriis dato, flagellato, vexato, & suspenso. Itē de iudicio futuro fol. 204. impressionis Calaritanæ (nam in Bibliothec. PP. non extat) sic inquit: *Fratres charissimi, ad memoriam reuocemus, quæ per sacras paginas, in vestris codicibus audiuntur, illud tamen scire, & intelligere debemus, quòd ante aduentum Domini Saluatoris diabolus regnabat in mundo, & omnes populi, peccatores, & iusti exeuntes de corpore, in infernum descendebant propter originalia peccata, quæ de Adam traximus. Pro eo, quod primus homo Adam in paradiso transgressus fuit mādatum Dei; sed quia vidit Deus, quod totus mundus perierat, miseratus est humano generi, misit filium suum natum ex muliere, factum sub lege, vt eos qui sub lege erant, redimeret. Et descendere dignatus est filius Dei de sede Patris, hoc est, verbum in vtero S. Mariæ semper Virginis, &c.* Ex vna, & altera auctoritate colliguntur sequētia. Primò, quòd non est ita constans, & certum, verba ista esse Cæsarii, nam in operibus existentibus in Bibliotheca VV. PP. hæc Homilia non extat, ac per consequens nec relata verba, & ex hac parte remanent suspecta; sed cū sint in altero originali, excuso seorsim anno 1577. ipsa n admittimus tanquam propriam Cæsarii. Secundo vbi Cæsarius, *propter originalia peccata*, in plurali; ipsi pessimè transtulerunt in singulari, *propter originale peccatū*, vt sic illa, quæ Cæsarius di it de omnibus peccatis, prout ab illo Adami originē habuerunt, ipsi adstrinxerunt ad solùm peccatum originale, non attendentes, quod sic alia Cæsarii verba non poterant verificari in sensu catholico: nam si *omnes populi peccatores, & iusti exeuntes de corpore in infernum descendebant, propter originale peccatum*; quid hic intelligunt per infernū? Si sinum Abrahæ, quomodo ad illud descendere poterant propter originale peccatum, nisi solùm paruuli non verò omnes populi, ac peccatores? Si per infernū intelligunt locum damnatorum, quomodo ad illud propter originale peccatum poterant descendere paruuli, omnes populi, & omnes iusti? Et sic fuit hæc pessima adulteratio verborum Cæsarii, quæ vt extant in ipso, catholicum habent sensum. Tertio, consequenter ad vitium antecedens subtrcuerunt illa verba: *Pro eo quòd primus homo Adam in paradiso transgressus fuit mandatum Dei.* Et hic nota, Lector, quòd antiqui Doctores omnia peccata, siuè mortalia, siuè venialia, vel ipsum originale, comparata ad primum parentem, & prout à sua transgressione fuerant originata, & quæ illis inordinatè, & contra rationē rectam consequebantur in homine, vocabant peccata originalia. Quarto, etiam addiderunt illam clausulam: *Et immaculato sanguine nos à peccato liberaret*, quæ in Cæsario non extat, vt sic tota auctoritas ad peccatum originale diceret relationem, & quòd solus sanguis Christi fuit immaculatus, & non Mariæ. Quinto, addiderunt illam vniuersalem, *omnis*, quæ non extat in Cæsario, quæ vox est totus suæ intentionis finis, vt sub illa comprehenderet Virginem. Sexto, quia cum Cæsarius decesserit è vita ann. 567. quomodo floruit ad ann. 224? Effundimus vinum, & oleum, sed vbi est quod Maria contraxit originale?

CLEMENS Quintus, in Concilio Viennensi, vt habetur in Clementinis de Summa Trinitate cap. Fidei. *Bandel. cap. 18. Deza fol. 48. Petrus de Vincentia, & Grysaldus.*

VERITAS 58.

BELTRANDVS Gothus, Burdegalensis Episcopus, natione Vasco anno 1305. fuit ad Summum Ecclesiæ apicem assumptus, & vocatus Clemens V. qui anno 1313. in Concilio Viennensi edidit quasdam Constitutiones, siuè septimum Decretalium librum, quē posteà successor eius Ioannes XXII. euulgauit, & excussæ prodierunt Parisiis anno 1541. & deindè anno 1617. & sæpè alibi, & hæc de Auctore.

Auctoritatem verò illius sic adducunt Aduersarij: Idem tenet Clemens V. in Concilio Viennensi, vt habetur in Clem. de Sum. Trinit. & Fide Cathol. cap. fidei, vbi dicitur: *Quòd Dei verbum pro omnium operanda salute in humanitate assumpta, non solùm cruci affigi, sed etiam mori voluit. Hæc ille.* Hanc auctoritatem his verbis illustrant: *Ergo pro salute B. Virginis mori voluit, & per consequens habuit aliquod peccatum; floruit anno Domini* 1290. Auctoritas verò Clementis V. ad litteram sic se habet, post alia: *Et quod in hac assumpta natura ipsum Dei verbum pro omnium operanda salute non solùm affigi cruci, & in ea mori voluit, sed etiam emisso iam spiritu, perforari lancea sustinuit latus suū, vt exindè profluentibus vndis aquæ, & sanguinis, formaretur vnica, & immaculata, ac Virgo, Sancta Mater Ecclesia coniux Christi, &c.* En veritas pura, clara, & sincera, & quæ nunquam marcesset. Ex his discurrendo per singula dico.

Primò, quòd non intelligo illud: floruit anno 1290. nam vel loquuntur de Beltrando Gotho, vel de Clemente V. de illo verum dicunt; de hoc non sic; quia, vt dixi, fuit electus anno 1305. & suas Constitutiones edidit circa annū 1315. Secundo dico, quòd non adduxerunt auctoritatem huius Constitutionis ad litteram, vt in aliis semper faciunt, vt fugerent ab illis titulis

tulis; *vnica, & immaculata, ac Virgo sacta mater*; nunquam enim videre voluerunt, nec in Ecclesia, illud quod in Maria negabant, vel impugnabant, & sic in suis libris semper, & vbiq; prætermiserunt similia encomia, vt suis locis videbitur. Tertio, ex hoc antecedenti: Christus pro omnium operanda salute affixus est cruci, deducunt hanc consequentiam: Ergo Maria aliquod contraxit peccatum: si hæc est friuola, irrationabilis, inanis, ac vacua consequentia, tu, Lector, considera, & iudica! Quarto, supponamus esse legitimam, ac necessariam illationem: propter hoc, quid opus erat recurrere ad Clementinas de Summa Trinitate, & fide Catholica? &c. Quid ad Clementem V.? Nonne hoc ipsum continetur in Apostolorum symbolo? Quare non adduxistis omnes Apostolos? Nonne hoc etiam extat expresiùs in articulis fidei? Quare non adduxistis totam Ecclesiam? Nonne hoc extat passim in Pauli Epistolis, & in omnibus Sanctis, ac non paucis orationibus Ecclesiasticis? Qua ergo intentione, & fine in medium adduxistis Clementem V. nisi, vt augeretis per fas, vel nefas numerum Summorum Pontificum, & impinguaretis ipsorum classem, ac si diceretis in Romana Curia, vt dicitis (me teste) habemus Pontificem magnum, & Pontifices; teneamus confessionem, non enim habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris.

CLEMENS Sextus, vir eruditissimus in Sermone: Erunt signa in Sole, &c. *Ita Anonym. Auctore 8. & auctoritate 36. Bandel. cap. 18. Deza fol. 28. Vincent. Grysald. & Castellanus, Iauellus, & Arpalleg. fol. 29.*

VERITAS 59.

CLEMENS VI. anteà Petrus Rogerius dictus, Aquitanus, patria, Molimontis, Diœcesis Lemouicensis, Benedictinus, creatus fuit Auinione anno 1342. edidit collationes plures, Epistolas, ac Sermones varios, quorum solus vnus in die Cinerum habitus, extat manuscriptus Cantabrigiæ in Bibliotheca aulæ Pembrochianæ, vt refert Ludouicus Iacob à S. Carolo in Bibliotheca Pontificia fol. 25. Huius auctoritatem sic adducunt: Idem tenet Beatus Clemens Papa VI. vir eruditissimus in Sermone: Erunt signa in Sole, &c. vbi sic dicit: *Videtur mihi, quòd de Conceptione B. Virginis non debeat fieri festum. Primò, auctoritate Bernardi, qui in Epistola ad Lugdunenses grauiter reprehendit eos, qui hoc festum celebrant. Secundò, quia festi celebratio non est nisi in reuerentia sanctitatis eius, de quo celebratur; Cõceptio autem Virginis non fuit sancta, quia fuit in originali peccato concepta, vt patet per multas auctoritates Sanctorum; ideò non est sub festiuitate celebranda. Dico enim, hoc vnũ verum esse, & clarum, quod B. Virgo contraxit in sui Conceptione originale peccatum. Causa autem, & ratio est, quia fuit ex libidine per concubitum viri, & mulieris concepta: & ideò peccatum originale in sui Conceptione contraxit, quod non habuit filius, qui non ex virili semine, sed mystico spiramine conceptus est. Et ideò non habere peccatum, est solius Christi singulare priuilegium. Beata igitur Virgo fuit sub peccato originali per modicam morulam, & statim postea fuit sanctificata. Hæc ille. Floruit anno 1334.* Hucusque Aduersarii, & vt ipsorum terminis vtar, videtur mihi hoc vnum verum esse, & clarum, quòd hæc auctoritas à primo verbo vsque ad vltimũ sit ficta, & composita à cerebro Bandelliano, à quo illam transcripsit Iauellus sic: *Dico vnum esse clarum, quòd Beata Virgo secundùm sententiam Sanctorum Doctorum fuit in peccato originali concepta: & ratio huius, quia fuit ex libidine, & ex concubitu viri, & mulieris concepta, ideò peccatum originale in sui Conceptione traxit. Hæc ille.* Bandellus autem Clementem VI. & hanc chimericam auctoritatem adduxit solùm, vt posset redarguere Sixtum IV. vt passim redarguit, quòd in hac materia Conceptionis agebat contra communem consensum, & sententiam, iam receptam, & aprobatam claris, & expressis verbis à suis prædecessoribus. Sicque tantum inquirebat Summos Pontifices, de quibus dictum fuisset, quòd aliqua scripserint in minoribus constituti, & statim illos inaugurabat, & coronabat, & cum Tiara in capite apponebat calamum in manu, & atramentum Scriptoris ad renes eius, & ipse eis dictabat verba contra immaculatam Virginis Conceptionem, vt fecit hic: in qua breui auctoritate septies expressit suam conclusionem ex Clemente, sine vlla clementia.

Probo ergo, quod supra posita auctoritas sit ficta. Primo, quia talis Sermo, nec opus Sermonum sub expresso nomine Petri Rogeri, siuè Clementis Sexti, nec extat in Vaticana, neque in aliqua alia Europæ Bibliotheca, nec vllus Nomenclator antiquus, vel modernus talia opera vidit. Secundo, quia ego post diligentem inquisitionem in Bibliotheca S. Ecclesiæ Toletanæ inueni quoddam manuscriptum Anonymum, antiquis caracteribus exaratum in pergameno, & folio cuius initium est, vt ab Aduersariis dicitur: *Erunt signa in Sole, & Luna*, sub quo themate habet tres Sermones, & vltimus incipit sic: *Exponend. allegoricè, seu spiritualiter, de aduentu ipsius in Virginis vterum, & in mundum, &c.* Totusque Sermo est de B. Maria, & Incarnatione Verbi, sed pro præsenti materia Conceptionis solùm sunt hæc verba: *Quantũ*

vero

verò ad tertium, primò venit pro captiuorum liberatione, ibi, his autem fieri incipiētibus, &c. Nam captiui eramus per peccatum parentum, Isaiæ 5. captiuus ductus est populus meus; quia non habuit scientiam, sed redempti sumus per Christum. Psalm. Redemptionem misit Dominus populo suo: & nihil ampliùs. Si ergo opus Petri Rogeri, & Sermo est iste, iam vides, Lector, auctoritatem supra adductam ab Aduersariis esse fictam, & falsam à primo vsque ad vltimum apicem; si vero opus, & Sermo non est iste, sed alius, ipsum ostendant, quod non facient. Tertio, Turrecremata ex Decreto Concilii Basiliensis missis litteris per totum terrarum Orbē, recollegit omnia, quæ pro Conceptionis materia, & sua opinione scripta fuerant, indèque confecit suumCathalogum Auctorum: Si ergo Clemens VI. vel Petrus Rogerus protulisset tàm clara, atque expressa verba, vt Bandellus adducit, illa non prætermitteret, quando alias plures adduxit parui, & nullius momēti. Quarto, vbi Bandellus scribens profugus in Lombardia, potuit reperire opus compositum in Aquitania, vel Auinione? Et quòd nullus alius saltem videre potuit. Quintò, quid immoramur, nam ipsamet compositio auctoritatis, & verborum structura indicant illius Auctorē esse Bandellum: nullus enim ex Auctoribus antiquis loquebatur cum tali efficacia terminorum, materiæ comprehensione, & conclusionis resolutione, imò nec ipsimet Patres Dominicani. Percurre omnes auctoritates adductas, & adducēdas (excipiendo illas quas Bandellus finxit, quia omnes sunt eiusdem styli, ac farinæ) & inuenies, quòd pro opinione affirmatiua nunquam sic locutus est homo.

Sed gratis admisso, quòd Bandellus habuerit illud Sermonum opus, ego certè capere non possum, qua occasione, vel motiuo in Sermone: Erunt signa in Sole, & Luna, &c. Dominica prima Aduentus, quando solùm agitur de tremendo, ac formidabili Dei iudicio, iudicii homo ageret tam ex professò de peccato originali cōtracto à Virgine Maria? Denique Sermones isti non fuerunt elaborati à Clemente VI. Romano Pontifice, sed à Petro Rogero, Doctore Gallico: quo ergo fundamento, ac veritate Aduersarii citant pro se Supremum Ecclesiæ Caput Clementem VI. Si quando scripsit Sermonē illum (si scripsit) erat iuuenis, quædam priuata persona, particularis Doctor; non verò Caput Ecclesiæ, nec Clemens, nec Pius. Hic ad litteram possumus dicere illud: Non vos decipiat Bandellus, nec vana persuasione deludat, neque credatis ei, sicut ego non credo, & si omnia hæc te non conuincunt, lege alios Pontifices à Bandello adductos, & à simili iudica de hoc.

COLLECTARIVS Canonista, extra de Feriis, capite Conquestus. *Ita Anonymus via 3. ration. 9. Auctore 197.*

VERITAS 60.

COLLECTARIVS Non est Auctoris nomen, sed libri, vel operis, vt patet ex ipsamet auctoritate, adducta ab Anonymo, quæ sic se habet. Idem tenet Auctor libri, qui dicitur Collectarius, extra de Feriis, cap. Conquestus: *Festum, inquit, Conceptionis Virginis Mariæ nō debet celebrari, quia ipsa in peccato originali concepta est, sicut dixi superiùs capite firmißimè, extra de Summa Trinitate. Hæc ille.* Hæc est auctoritas ad litteram, vt adducitur ab Anonymo, & nota, antequam ad vlteriora progrediamur, quòd solus Anonymus, qui scripsit post Turrecrematam; adducit, seu citat hunc Auctorem; quare autem Bandellus, & Deza, ac omnes alii scribentes post Anonymum de hoc Collectario (cuius auctoritas videtur expressa) nullam fecerint mentionem; meo iudicio ratio talis est. Anonymus penitùs ignorauit nomen Auctoris huius libri, Collectarii communiter dicti, ideò sub titulo libri adduxit auctoritatem illius, quātum ad hoc fideliter, quia cū ignorasset Auctorem, rectè citauit librum. At Bandellus alia via tendens, noluit adducere nomen libri Collectarii, sed cū ibi essent duæ citationes diuersæ, scilicèt, vna in capite Conquestus, extra de Feriis in Decretalibus; altera verò Decreti in capite Firmissimè, extra de Summa Trinitate, finxit duos Auctores Canonistas diuersos: pro prima, Galuaneum Bononiensem sic dicens: Idem tenet Dominus Galuaneus, Doctor Bononiensis super cap. Conquestus extra de Feriis: *Festum, inquit, Conceptionis Beatæ Virginis non est celebrandum: & hoc ideò, quia fuit in originali peccato concepta. Hæc ille.* Si ergo conferas hanc auctoritatem Galuanei adductam à Bandello cum auctoritate Collectarii relata ab Anonymo, inuenies esse vnam, & eandem, & cum adducta pro Innocentio Papa, de quo num. 145. Sicque Collectarius est triplicatus, quia Galuaneus non fuit in rerum natura, vt videbimus num. 82. Pro secunda ex cap. Firmissimè, finxit alium Ioannem Canonistam, de quo vide infrà num. 192. & sic Collectarius iam est quadriplicatus.

Redeundo ergo ad librum Collectarium, dico Auctorem illius fuisse Ioannem Gaufredum Canonistam, Canonicum de Corona, vt constat tum ex Nomenclatoribus; tum præcipuè ex ipsomet libro, impresso Lugduni ann. 1514. in fol. magno, cuius titulus est: *Domini Ioannis Gau-*

Gaufredi, in quinque libros Decretaliū lectura incipit, quam Collectarium denominauit. Et in principio totius operis: *Collectarius Iuris nunc primo impressus.* Deindè sic: *Prima pars aureæ, & subtilis lecturæ, quam passim Doctores Collectarium vocant; super 1. & 2. libro Decretalium. Quamque vltra Celsus Hugo diffutus, Cauillonensis Burgundus, iuris vtriusque Doctor suis Postillis modernorum Doctorum conformibus sententijs, & numeris emendauit, & illustrauit, &c.* En habemus Auctorem libri Collectarii, scilicèt, Ioannem Gaufredum.

Auctoritas verò Collectarii lib. 2. citato tit. de Feriis, cap. Conquestus, fol. 109. sic se habet: *Sed nūquid inducitur in præmissis ferijs B. Mariæ festum Cōceptionis, non, secundùm Ioan. Andreæ, quia concepta fuit in peccato. De hoc dixi supra titulo 1. Firmiter. Cōclusit enim Deus omnia sub peccato, vt omnibus misereretur, ad Roman. 11. &c.* Ecce habemus etiam auctoritatem Collectarii, quam si conferas cum supra posita, & adducta ab Anonymo, inuenies ferè in omnibus verbis esse vitiatam. Deindè illam esse absolutam, affirmatiuam; hanc autem solùm esse relatiuam sententiæ Ioannis Andreæ; nam sententia propria Collectarii desumenda est ex illo capite: Firmiter, ad quod se ipsum remittit; Anonymus verò, non adducit verba ex hoc capite Decreti, vel quia ipsa non vidit, vel quia prudenter præuidit, quòd talis Gaufredi auctoritas declarabat expressis verbis mentem omnium Iurisconsultorum, & à fundamentis euertebat turrim ab ipsis ædificatam, & suæ sententiæ destruebat murum, & antemurale.

Attende, Lector, nam Gaufredus, siuè Collectarius, in præallegato cap. Firmiter, de Summa Trinitate, & fide Catholica, fol. 7. num. 38. sic inquit: *Sed nunquid Beata Maria ante infusionem animæ sanctificari potuit? Theologi tenent, quòd non, communiter, quia caro, sicut anima non est susceptiua gratiæ, nec anima sine charitate, vt legitur in dicto capite, Adam. Pro ista opinione facit satis clarè secund. August. de Consecratione dist. 4. Firmissimè, vbi dicitur, quòd Dei filius carnem peccati suscepit, & no. de consecrat. dist. 4. in princ. Et per Ioannem Andream in cap. finali, de Pœnitent. & Remission. in rubr. circa finem 3. colum. Sed nunquid potuit Deus semen sanctificare, & purgare à peccato originali? Dicendum, quòd non decuit, quia hoc potius esset ad detractionem Virginis, & honoris eius, cuius prærogatiua est, quia sine peccato concepit, & sine dolore peperit; & ideò hoc eius parentibus non est concessum, quia nobis subtrahitur, quod alteri plusquam ratio exigit, præbetur 19. dist. Ecce item hoc esset detrahere Redemptori, scilicèt, quòd principale membrum Ecclesiæ, scilicèt B. Virgo non pertineret ad eius redemptionem, quod est dicere absurdum, quod benè probatur in dictis iuribus. Vndè dicendum est, quòd solus Christus nasci voluit de carne illa infesta, pro cuius redemptione se exinaniuit: sed & voluit de adulterinis amplexibus nasci, ad significandum quod pro salute omnium venit, &c.* Hæc sunt Collectarii verba; in quibus attente nota, ò Lector! illas quatuor clausulas, quæ sicut sunt cardines, & fundamenta totius huius auctoritatis, erunt similiter solutiones omnium difficultatum, ac confusionum antiquorum Iuristarum. Prima est illa: *Sed nunquid B. Maria ante infusionem animæ sanctificari potuit?* Ad hanc respondit Collectarius cum Theologis, & optimè, quòd non, quia ante infusionem animæ nec erat Maria, nec caro illa erat subiectum capax gratiæ, & hanc dicit etiam esse communē opinionem Theologorum, & quòd hoc etiam sentit Augustinus, Decretum, & Ioannes Andræas: ergo omnes illi Theologi, Augustinus, Decretum, & Andræas, in præallegatis locis, solùm inquirebant, & loquebantur de sanctificatione Mariæ antè infusionem animæ; & sic Aduersarii omnes, qui istos Auctores, & auctoritates volunt explicare (& de facto explicant) de sanctificatione post infusionem animæ, absolutè errant, deuiantes apertè à Theologis, Augustino, Decreto, Ioanne Andræa, ac Collectario.

Secunda clausula est illa: *Sed nunquid potuit Deus semen sanctificare, & purgare à peccato originali?* Et ad hanc respondit etiam, quòd non decuit, in quo insinuat, quod Deus quidèm potuit, sed affirmat, quòd non decuit, quia hoc non esset honorare Mariā, sed eius honori detrahere; & quare esset eius honori detrahere? Quia eius vnica, & singularis *prærogatiua est, quia sine peccato concepit.* Vnde clarè, & euidēter colligitur, quòd antiqui ponebant peccatū originale in semine, quod peccatum originale seminis antè effusionem, vel in ipsa effusione, vel post effusionē poterat à Deo sanctificari, & purgari ante vnionem animæ; sed non decuit, quòd hoc concederet Deus *parētibus* Virginis; aliàs nō esset singularis, ac propria prærogatiua Mariæ, quòd semen eius esset sanctificatum, & purgatū ante effusionē, in effusione, & post effusionē, & quòd ipsa sola sine hoc peccato conceperit. Vndè Anna cōcepit cum hoc peccato originali; quia eius semen non fuit sanctificatū, nec purgatum: igitur Antiqui vocabant Conceptionem generationem matris, siuè effusionem seminis, & appellabant peccatum originale fomitem, siuè pruritum, infectionem (voca vt volueris) illud relictum in semine ex concupiscentia, ac libidine parentum. Vndè istæ propositiones: Anna concepit cum peccato originali, vel hæc: semen in propria Conceptione Mariæ non fuit purgatum, nec sanctificatum

tum,&c. iuxta hunc modum loquendi Collectarii nihil dicunt contra immaculatam Conceptionem Mariæ, nec per consequens hæc: Conceptio Mariæ non est celebranda,quia fuit in originali peccato concepta:sumebant enim Conceptionē pro generatione, constituebant peccatum originale in semine, & festiuitatem ex Conceptione seminis,quæ facta est in vtero Annæ die 8. Decembris. Omnia hæc clarè, & euidenter constāt ex verbis Collectarii: Aduersarii ergo ex his, & aliis auctoritatibus antiquorum, volunt sumere Conceptionem non pro generatione,sed pro vera Conceptione, id est, infusione animæ; & peccatum originale, non pro illo causatiuè existente in semine, sed pro illa macula formali animæ;denique festiuitatē, non pro effusione seminis facta die 8. Decembris,sed pro infusione animæ,& sic laborabant in æquiuocum, & contra mentem Patrum antiquorum.

Deindè tertia clausula sic se habet: *Item hoc esset detrahere Redemptori, scilicèt, quòd principale membrum Ecclesiæ, scilicèt, B. Virgo, nō pertineret ad eius redemptionem, quod est dicere absurdum,quod benè probatur in dictis iuribus.* Collectarii mens est: potuit Deus sanctificare, & purgare semen illud Ioachimi, & Annæ à peccato originali, sed non decuit, quia hoc esset detrahere Virgini, & Redemptori: Virgini, quia sola illa in Conceptione seminis nullū habuit peccatum originale,id est,libidinem,vel concupiscentiam, &c. Redemptori verò detraheretur, quia si Virgo Maria non habuisset illud peccatum originale seminis, ex nullo capite poterat dici redempta, quia neque in se, neque in semine,neque in animatione, nec ante animationē habuit maculam,à qua redempta dici posset, & hoc benè probant iura. En quomodo Collectarius ad redemptionem solùm prærequirit peccatum originale in semine, quod nunc Theologi vocant debitum proximum. Et hoc modo intelligit, & explicat iura, Theologos, Augustinum,& Andræam, & poterat exprimere Thomam,Bonauēturam, Albertum, Alensem, & alios. Ergo quando antiqui dicebant: Si Virgo Maria non habuisset peccatum originale, non fuisset redempta, secundùm Collectarium loquebantur de peccato originali existente in semine; vndè hæc propositio: Virgo Maria fuit redempta, quia habuit peccatum originale in sua Conceptione, ex modo loquendi Collectarii,& aliorum nihil diceret in rei veritate.

Vltima clausula est illa: *Vnde dicendum est, quòd solus Christus nasci voluit de carne illa infesta, pro cuius redemptione se exinaniuit, sed & voluit de adulterinis amplexibus nasci*, res est per se nota, quod hic, nasci, sumit Collectarius pro concipi, conceptus fuit igitur Christus ex carne infesta, vel infecta: & quare vocat illam carnem in qua natus fuit Christus in vtero, carnem infectam, vel infestam? Respōdit, quia nata fuit ex amplexibus adulterinis, id est, nō sanctis, ac puris, quia facti fuerunt ad alterum: & cuius, vel qualis fuit illa caro infesta, vel infecta, in qua natus fuit Christus, vel conceptus? Mariæ, non Christi, absit, quia caro illa in Verbi Conceptione, nec fuit infesta, nec inter amplexus adulterinos, seu maritales nata, & sic totum hoc debet verificari de carne Marię in Conceptione sua passiua, quam Gaufredus ore pleno vocat Christi carnem, quia vel in illa numero facta fuit hypostatica vnio, vel ex illa. Nota hoc Lector, pro singularissima excellentia carnis conceptæ ex Ioachimo, & Anna. Et quorum fuerunt in hac Conceptione carnis Christi amplexus illi inhonesti? Ioachimi, & Annæ. Et quando contigit totum hoc, quod amplexus essent impuri, & caro infecta? In generatione carnali, seu effusione seminis ad generandam Mariam: igitur semper loquitur Collectarius de generatione carnali, & quod supra vocauit peccatum originale seminis, hic vocat infectionem carnis, vel infestationem ex amplexibus impuris Ioachimi,& Annę,& cùm hoc totum cōtigerit die 8. Decembris, dicebant Collectarius, & alii Canonistæ, ac Theologi: festiuitas Conceptionis non est celebranda,quia in originali peccato fuit concepta, nisi per ordinē ad sanctificationem, & in hoc sensu claro, & expresso in ipsorum verbis, doctè, rectè, & secundùm veritatem loquebantur. Sed in his nihil est contra mysterium Conceptionis,& eius festiuitatem, quam celebrat Ecclesia. Cùm ergo Aduersarii adducant hanc, & alias auctoritates siccas, nudas, & in puris naturalibus, relinquendo antecedentia, & consequentia, confundunt antiquorum doctrinam, & præsentiū intelligentiam. Adducunt, inquam, ex libris, & auctoritatibus antiquorum solùm ossa arida, derelinquentes carnem, & neruos, & sic est necesse vaticinare de ossibus istis, & dicere eis: Ossa arida audite Verbum Domini, ecce ego intromittam in vos spiritum, & viuetis.

COMPILATOR Speculi iuris, quod dicitur Summa Summarum in titul. de Feriis quæst. 8. *Turrecrem. cap. 36. fol. 126. & Anonym. via 3. rat. 9. Auct. 192.*

VERITAS 61.

VT Videas, qua intrepida auiditate desiderabant Aduersarii multiplicare Auctores pro sua opinione, hic Compilator sit tibi primum exemplum: nam Anonymus ille Pater Dominicanus in classi

classi de Doctoribus Canonistis, postquam Auctore in illa classi vndecimo dixerat. *Idem tenet D. Guillielmus, in Speculo Iudiciali, in titulo de Ferijs*, Auctore decimoquinto eiusdem classis, inquit: *Idem tenet D. Guillielmus Episcopus Metensis in Apparatu super Summam Raymundi, titulo de Ferijs*; Et immediatè infra Auctore decimosexto inquit: *Idem tenet Dominus Compilator Speculi Iuris, quod dicitur Summa Summarum in titulo de Ferijs quæstione* 8. Et infrà immediatè Auctore decimoseptimo, sic inquit: *Idem tenet Dominus Vuilliermus in Summa sua in titulo de Ferijs.* En in sola vna Canonistarum classe consequenter vnum post alium, scilicèt numero 11. & 15. & 16. & 17. ex vno indiuisibili Doctore fecit Anonymus quatuor distinctos. Nec mireris, quia hic idem Auctor est septies multiplicatus, vt videbimus infrà num. 106. Turrecremata verò sic inquit: Item ad idem est, quòd in Speculo Iuris, quod dicitur Summa Summarum, habetur in titulo de Feriis in 8. quæst. vbi sic dicitur: *An festum Conceptionis sit celebrandum? Dicendum, quòd non, sicut in multis regionibus, & maximè in Anglia, de Consecrat. dist. 3. cap. in Glossa.* Veritas ergo est, quòd Guillielmus Durãdus, Episcopus Metensis, ex Ordine Prædicatorum, composuit librum, cuius communis titulus est: Speculum Iudiciale, aut Speculum iuris, siuè Summa Summarum, quem Aduersarii modò adducunt sub proprio nomine Guillielmi Durandi, modo sub nomine Episcopi Metensis, modo sub nomine Guillielmi Canonistæ, modo sub nomine Vuilliermi, modò sub nomine Speculatoris, modo sub nomine Auctoris Summæ Summarum, ac denique hic sub nomine *Compilatoris Speculi Iuris, quod dicitur Summa Summarum, titulo de Ferijs, quæst.* 8. Et hæc de repetito nomine Auctoris.

Auctoritatem pro suo Compilatore nullam adducit Anonymus, fortè timens, nè ex verbis deprehenderētur ipsius multiplicationē. Turrecremata verò illam adducit pro suo Speculo, seu Speculatore, sed in multis vitiatam, vt demonstrabimus infrà num. 288. Pro nunc solùm dico; quòd vnus, & alter errarunt, citando Cōpilatorem, & Speculum, titulo dē Feriis, quæst. 8. quia liber ille non procedit per quæstiones. Relinquimus ergo hunc Auctorem, quia infrà littera G. Veniet tempus messis, & colligemus fasciculos eius, ad &c.

CONRADVS Saxo, vel de Saxonia, Taxus, Holgingarius, Ordinis Minorum, in Serm. 2. de Natiuitate B. Mariæ Virginis, & in lib. super Salutationem Angelicam. *Turrecrem. p. 6. cap. 12. fol. 123. à tergo, Anonym. Auct. 121. Band. cap. 24. Deza fol. 46. à tergo, Spina p. 6. cap. 4. Grysald. & Brixiensis.*

VERITAS 62.

HIC Auctor notus est apud Nomenclatores Minoritas, atque exteros, quia plura scripsit, cuius opera nunquam fuerunt typis mandata, sed manuscripta in aliquibus extant Bibliothecis Summa de tempore, quæ incipit: Hora est iam nos à somno surgere, &c. ac Summa de Sanctis à festo S. Andreæ, & incipit: Extendam palmas meas, &c. habet etiam commune de Sanctis, & continet totum opus 506. folia. Huius ergo primam auctoritatem sic adducunt Aduersarii: Item ad idem est, eiusdem Ordinis Frater Conradus Saxo, cognomento Holgingarius, in opere suo solemni de tempore, & de Sanctis, quod habetur in Libraria Conuentus eiusdem Ordinis Basileæ, Serm. 2. in Natiuitate Beatissimæ Virginis, qui incipit: Aufer rubiginem de argento; ita dicens: *Vas purissimum fuit Beata Virgo Maria, quæ rubigine peccati originalis ablata, per sanctificationem in vtero sancta, & purissima hodiè egressa est de vtero. Benè proculdubio mater Domini ante sancta, quam nata.* Auctoritas verò Conradi Saxonis, vt extat in manuscripto in 8. antiquis caracteribus in Bibliotheca Regali S. Laurentii Scorialis, Pluteo VI. littera E. num. 2. præallegato Serm. 2. de Natiuitate Virginis, qui incipit: Vt dicunt Aduersarii. Aufer rubiginem de argento, sic inquit: *Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimum. Prouer. 26. Vas fuit purissimum B. Virgo Maria, quæ rubigine ablata per sanctificationem in vtero sancta, & purissima hodiè egressa est de vtero. Bernardus: Fuit proculdubio mater Domini, anteà sancta, quam nata, &c.* Ex quibus patet, quòd falsò addiderunt illud, *peccati originalis*, quo tota vitiarūt, & adulterarūt, sententiam; nam Conradus loquitur de rubigine seminis, ex concupiscentia, fomite, ac libidine parentum ibi existente, qua rubigine ablata, egressa est Maria vas purissimum, in sua animatione, seu Conceptione. Deindè vbi Conradus: *Bernardus* (sub abbreuiatura tamen) *fuit proculdubio mater Domini antè sancta, quam nata*; ipsi sic: *Benè proculdubio, &c.* vel quia ignorarunt, quòd illa abbreuiatura *Be*; dicebat Bernardus, vel ex proposito, vt illam clausulam facerent confirmatoriam antecedētis adulterationis, de rubigine originalis peccati, dicendo: *benè proculdubio*, ac mutantes lucem in tenebras.

Secundam auctoritatem ex quodam Opusculo notabili Conradi super Salutationem Angelicam. De hoc Opusculo mētionem faciunt Tritemius, Gesnerus, Vvilotus, Vvadingus, & alii: ego illud inuenire non potui, sed nec est neces-

necessarium, quia ex ipsismet Aduersariorum verbis habemus omnia, quæ in Conrado desiderare poterat veritas: ait enim sic Turrecremata: Præterea idem Doctor in Opusculo notabili, & deuotissimo super Salutatione Angelica, cuius principium est; Quoniam, vt ait Hieronymus, nulli dubium est, &c. dicit sic: *Nox cui maledixit Iob, nox est, in qua conceptus est homo contrahens peccatum originale, in quo omnes concipimur, vnde Psalmus: In peccatis concepit me mater mea, quia ferè omnes Sancti in peccatis nascuntur. Ideò hic bene dicitur, quòd stellæ per hanc noctem obtenebrantur; sed quia Christus nec conceptus, nec natus in peccato fuit, ideò benè hic dicitur, quòd ista lucem non vidit. Quia verò Beata Virgo in peccato concepta fuit, sed sine peccato nata, siuè orta, ideò non auroram, sed ortum auroræ dicitur nox ista non vidisse. Hæc est contra illos, qui eam sine peccato conceptam dicunt, contra quos ante Beatus Bernardus arguens ait: Si antè conceptum Mariæ sanctificari non potuit, quoniam non erat, sed etiam neque in ipso conceptu, propter peccatum quod inerat, restat, quod post conceptum in vtero iam existens sanctificationem accepisse credatur, quæ excluso peccato sanctam fecerit Natiuitatem, non autem Conceptionem. Hæc ille.* Et hæc Turrecremata; sed audiamus Bandellum, sic dicentem: Idem tenet Magister Conradus de Saxonia in libro deuotissimo super Salutatione Angelica sic dicens: *Christus enim non fuit in peccato conceptus, nec natus: Beata autem Virgo fuit quidem in peccato originali concepta, sed sine peccato nata, quod est contra illos, qui eam non solum sine peccato natam, sed etiam sine peccato conceptam fuisse asserunt, cuius contrarium dicit Bernardus.* De hac Bandelli auctoritate non est curandum, quia est quædam pessima abreuiatio præcedentis, nam ipse vel vidit, vel non vidit originale Conradi de Saxonia: si vidit: ergo vel ipse, vel Turrecremata vitiarunt textum, quia istæ duæ auctoritates multum distant inter se: si non vidit, quod verisimilius est, quia originale manuscriptum erat Basileæ, & ipse scripsit in Lombardia: igitur pessime adulterauit Conradi auctoritatem, sicut aliorum. Loquendo ergo iuxta auctoritatem adductam à Turrecremata, dico, quod Conradus hic loquitur more antiquorum, vocando Conceptionem ipsam generationem, vt denotant illa verba: *Nox, cui maledixit Iob. Nox est, in qua conceptus est homo*, id est, genitus à parentibus, quia tunc in iniquitatibus generat pater, & in peccatis concipit mater, atque vnus, & alter cum concupiscentia, libidine, delectatione carnis, ac inordinata sensualitate, quæ omnia ab antiquis Scriptoribus, vocabantur vno verbo peccatum originale, quia filii habebant hanc suæ generationis, atque principii ignominiosam spurcitiam, dedecus, & turpitudinem non a se, sed ab origine, à parentibus, & parentes ab alio origine, scilicet, Adami peccato: ab hac nocte cõcupiscentiæ, & libidinis, ab hoc peccato originali solus Christus Dominus fuit exemptus, quia in sua generatione totum fuit lux, & candor lucis æternæ, siquidem mystico spiramine, superueniente Spiritus Sancti virtute, à corde, vel lumbis Sacratissimæ Virginis Mariæ decisa fuit materia illa absque vlla carnis delectatione, vel impudico motu, &c. At Maria non fuit ita genita, seu concepta in vtero matris suæ Annæ, sed cum libidine, concupiscentia, ac peccatis parentum secundùm antiquorum communem modum loquendi; ideò dicit constanter Conradus: *Nõ auroram, sed ortum auroræ nox ista non vidisse.* Si enim de peccato originali contracto post animationem loqueretur Conradus, non benè cohærerent ipsius verba, quia si tunc contraxit, nox non solùm vidit ortum, sed etiam ipsam Auroram Mariam. Deindè Conradus loquitur secundum sententiam Bernardi, vt ipsemet fatetur, adducens auctoritatem ipsius ex Epistola ad Lugdunenses; sed illa Bernardi verba loquuntur de prima generatione, & peccato, seu peccatis à parentibus in illa commissis, vt ibi, vt existimo, euidenter manet demonstratum: ergo ex omni parte Conradus ex suis propriis verbis declaratur innocens, quia vt scriptum est: Os istorum liberauit eos.

Legi huius Auctoris semel, & iterum Sermones Purificationis Annuntiationis, Assumptionis, atque Natiuitatis, vt viderem, an ex aliquibus verbis possem colligere huius Auctoris expressam mentem, & solum inueni in Serm. 1. Annuntiationis, qui incipit: *Audi filia, & vide, &c.* Hæc verba: *Hæc est filia nobilissima sanctificatione, &c. Canticor. 7. quam pulchri sunt gressus tui in calceamentis, filia Principis, terreni est Maria per propagationem in mundo, filia verò Principis cœlestis per sanctificationem in vtero. Bernar. fuit proculdubio mater Domini antea sancta, quàm nata, & quia sanctissimè, ideò nobilissimè fuit nata, &c.* Cum ergo alia verba non extent in præallegato opere, & hæc solum dicant, Mariam fuisse sanctificatam in vtero, non assignando quando nihil habent Aduersarii.

CONSTANTINVS De Monte-Budello, Ordinis Prædicatorum, in Serm. Natiuitat. Virginis Mariæ. *Bandell. cap. 23. Deza fol. 42. Petr. de Vincent. Grysald.*

VERITAS 63.

AVCTOR Hic ex multiplici capite manet exclusus ab hac controuersia. Primo, quia nullam ipsius adducunt auctoritatem, & sic æstimari debet quantum miles absque armis, scriptor sine calamo, & atramento. Secundo, quia talis, ac tantus insignis Doctor, atque famosissimus Monte-Budellus non comparet in rerum natura, etenim de ipso non faciunt mentionem Nomenclatores communes, & vniuersales, sed neque particulares suæ Religionis: ergo videtur fictus: alias soluite mihi hoc dubium. Antonius Senensis in sua Bibliotheca, Alphonsus Fernandez in sua Concertatione, Michael Pius, & sic alii, cæca fide transcripserunt in suis Bibliothecis omnes, & singulos Doctores à Bandello adductos in suis libris de Conceptione, & ab hac vniuersali regula excipitur solus hic Constantinus de Monte-Budello; ergo vel iudicarunt hunc fuisse fictum à Bandello, vel fuisse Auctorem vel, vel, &c. Tertio, etiam probo esse Auctorem inuentum, aut fabricatum ex aliquo Monte-Budello Italico, quia in tota Religione Sancti Patris Nostri Dominici tantummodo inueniuntur tres Scriptores Constantini, alter de Asculis Marchianus, qui scripsit diuersas quæstiones Theologicas, alter Episcopus Vrbeuetanus, qui solum scripsit vitam Sancti Dominici iussu Ioannis Dominici Generalis electus ad annum 1241. vt dicit Leand. Albert. libro 3. folio 121. Ac tandem fuit Constantinus Fabriensis, qui elaborauit vitam S. Conradi, sed Constantinus de Monte-Budello euanuit ab omnium oculis.

Sed ne tantorum virorum pericliterur fides, scilicet, Bandelli, Dezæ, Vincentiæ, & Gryfaldi, existimo, quòd hic Constantinus de Monte Budello fuit aliquis socius, & amicus Bandelli, qui simul cum illo in partibus Lombardiæ seminabat opinionem de maculata Conceptione, & pro ea in quodam Sermone Natiuitatis Sacratissimæ Virginis Mariæ, dixit quidquid sibi in buccam venit tanquam budellus, & sic ad multiplicandum numerum, vel honoris causa, vel propter retributionem sui laboris nominauit Montem-Budellum, inter clarissimos, atque illustrissimos Scriptores Ordinis Prædicatorum, sic dicens: *Idem tenet Magister Constantinus de Monte-Budello, in Sermone Natiuitatis Beatæ Virginis*, quia dignus est mercenarius mercede sua.

(∵)

CYPRIANVS, Carthaginensis Episcopus Sanctus, in Epistola de Paruulis baptiz. & in 3. libr. ad Cirinum, vt allegatur à Hieronymo, &c. *Ita Turrecrem. part. 6. cap. 14. fol. 107. Capreol. Bandel. cap. 13. Deza fol. 19. Grysald. Vincent. S. Antoninus, Barelete.*

VERITAS 64.

COECILIVS Cyprianus, Episcopus, & Martyr Sanctissimus scripsit plura, quæ passim circumferuntur excussa Lugduni 1550. & 1554. Venetiis 1483. Basileæ 1521. 1525. cum annotationibus Erasmi Parisiis 1564. & 1616. & 1633. Antuerpiæ 1568. 1589. & nouissime 1632. & alibi cuius prima auctoritas sic adducitur ab Aduersariis. Item Cyprianus Episcopus Carthaginensis in Epistola de paruulis baptizandis. *Omnis*, inquit, *paruulus ab Adam carnaliter propagatus, contagium mortis antiquæ prima natiuitate contraxit.* Verba autem in originalibus Cypriani Epistol. in ordine 59. cuius inscriptio est: *Cyprianus, & cæteri collegæ, qui in Concilio affuerunt numero 66. Fido fratri salutem*, & incipit: *Legimus litteras tuas*, folio 137. columna 2. in qua agit, an infantes antè octauum diem sint baptizandi, sic inquit: *Porrò autem si etiam grauissimis delictoribus, & in Deum multum ante peccantibus, cùm postea crediderint remissa peccatorum datur, &c. A Baptismo, atque à gratia nemo prohibetur, quantò magis prohiberi non debet infans, qui recens natus nihil peccauit, nisi quod secundùm Adam carnaliter natus, contagium mortis antiquæ prima natiuitate contraxit, qui ad remissam peccatorum accipiendam hoc ipso facilius accedit, quòd illi remittuntur non propria, sed aliena peccata, &c.* In quibus verbis simplici intuitu constat, quod auctoritas Cypriani, quoad litteram viciata sit. Primò, quia addiderunt illam vniuersalem, *omnis*. Secundò, vbi Cyprianus, *infans*; ipsi, *paruulus*. Tertiò, vbi Cyprianus, *carnaliter natus*; ipsi, *propagatus*. Vt fugerent à natiuitate carnali, quæ hic vel supponit pro prima generatione parentum, vel pro natiuitate ex vtero; sed ne immoremur numerationibus vitiorum auctoritas adducta ab Aduersariis habet 12. dictiones, & Sancti Cypriani 20. & sic fuerunt 17. prætermissæ, & ex aliis aliquæ sunt variatæ. Quoad sensum verò tota est vitiata, ex illis verbis, *omnis*, & *propagatus*; nam addiderunt *omnis*, vt comprehenderent Virginem Mariam, & *propa-*

gatas, vt sic retorquerent verba ad propagationem, seu Conceptionem, quia à natiuitate exempta fuerat Maria à peccato, siquidèm sanctificata fuerat ante ipsam natiuitatem. Deindè hæc auctoritas non est ad rem, quia ibi non intendit Cyprianus probare propagationem peccati originalis, sed necessitatem baptismi, ad abluendum paruulum in regeneratione, iuxta illud: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei. Tu es Magister in Israel, & hæc ignoras?

Secunda sic adducitur: Item idem in 3. libro ad Cirinum, vt allegatur à Hieronymo in 1. & 3. libro contra Pelagium sic dicente: *Beatus Cyprianus ad Cirinum scribens, neminem nisi solum Christum esse sine peccato, dixit. Hæc ille.* Verba autem Sancti Cypriani libro 3. ad Quirinum num. 54. folio mihi 383. colum. 1. sic se habent: *Neminem sine sorde, & sine peccato esse, apud Iob. Quis enim mundus à sordibus? Nec vnus, etiamsi vnius diei sit vita eius in terra. Item in Psalm. 50. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in delictis concepit me mater mea. Item in Epistola Ioannis: Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos decipimus, & veritas in nobis non est.* Hæc sunt Cypriani verba. Hieronymi autem tomo 2. libro 1. contra Pelagianos cap. 9. fol. mihi 232. littera C. sic se habent: *Centesimus titulus est, posse hominem sine peccato esse, & Dei mandata facilè custodire, si velit: de quo abundè dictum est. Cumque se imitatorem, imò expletorem operis Beati Martyris Cypriani scribentis ad Quirinum esse fateatur, non intelligit se in eodem opere dixisse contraria: ille enim in quinquagesimo quarto titulo tertij libri ponit, neminem sine sorde, & sine peccato posse esse. Statimque iungit testimonia, in quibus scriptum est apud Iob: Quis enim mundus à sordibus; nè si vnius etiam diei sit vita eius in terra. Et in Psalm. 50. Ecce in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. Et in Epistola Ioannis: si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos decipimus, & veritas in nobis non est. Tu è diuerso asseris, posse hominem sine peccato esse, & vt hoc verum dixisse videaris, statim adiungis; & Dei mandata facilè custodire, si velit, quæ aut rarus, aut nullus impleuit, &c.* En ante oculos habes Cypriani, & Hieronymi auctoritates: in quibus Hieronymi neque in apice discrepat à Cypriani auctoritate. Sed non ita ab Aduersariis adducta, quia ab vtraque summè distat, propter illam additam clausulam: *neminem nisi solùm Christum.* Quæ neque in Cypriano, neque in Hieronymo extat; & in qua est tota vis sententiæ, & illationis ab ipsis deductæ, id est: si nemo, nisi solus Iesus, est sine peccato: Ergo Maria habuit peccatum. Cùm ergo hoc fundamentum totius auctoritatis sit falsum, & fictum, vt vidimus, tu de illatione iudica. Item quoad sensum est adulterata tota auctoritas; nam Cyprianus loquitur de peccatis actualibus: & quando in ipso esset aliqua ambiguitas, hæc aufertur ex Hieronymi verbis. Dicebant enim hæretici: *Posse hominem sine peccato esse, & Dei mandata facilè custodire*, in hac vita. Dicebat Hieronymus cum Cypriano: *Neminem sine sorde, & sine peccato esse:* Vbi est ergo hìc peccatum originale? Vbi Vingo Maria? Sed fortè dicetis (nam aliud non restat effugium) quòd vestram consequentiam deducitis ex illis verbis Iob, & Psalmi Dauidis, & Ioannis in Epistola, optimè, Patres mei; concludamus ergo materiam istam absque vestro, & meo labore, & dicite: Maria contraxit peccatum originale, vt expressè, & nominatim dicit Sanctus Iob cap. 14. Sanctus Dauid Psal. 50. & Sanctus Ioannes in sua 1. Epistola, cap. 1. & relinquite obsecro Sanctum Cyprianum ad Quirinum, & Sanctum Hieronymum contra Pelagianos, & S. Basilium, vt supra dixi numero 40. quia nihil dicunt, atque finite eos abire in pace.

Insuper restat pro hac secunda auctoritate illud quod Aduersarii dicunt: *Vt allegatur à Beato Hieronymo, in 1. & 3. libro contra Pelagium.* Quomodo autem Sanctus Hieronymus alleget Cyprianum in libro 1. contra Iulianum, iam vidimus, sed quòd Hieronymus alleget Cyprianum in 3. libro, est falsum, quia Sanctus Hieronymus in suo 3. libro contra Pelagianos nec verbum adducit ex Epistola Cypriani ad Quirinum, sed solùm transcribit auctoritatem Cypriani de Paruulis baptizandis, de qua nos supra auctoritate prima, vt videre est in Hieronymo, folio 249. colum. 1. littera B. Ex his colligitur, Aduersarios non vidisse Cyprianum, immò neque Hieronymum, sed ex aliquo manuscripto vitiato transcripsisse auctoritates istas, & sic omnia, & singula concluserunt sub peccato; & si viderunt, opera Cypriani, & Hieronymi, quòd nimis dubito, ex destinato animo loquutis sunt in vtroque contra mentem, & veritatem.

CYRILVS Alexandrinus, Episcopus Sanctus, super Euangel. Lucæ, & super Leuiticum lib. 1. part. 1. *Ita Anonym. Auctore 34. Bandel. cap. 14. Deza fol. 22. Spina par. 6. cap. 2. Paul. Grysald.*

VERITAS 65.

HVIVS Doctissimi, atque Sanctissimi Patris Ecclesiæ Græcæ opera prodierunt Parisiis anno 1523. & 1603. & 1604. & 1605. & 1638. & alibi. Primam ergo illius auctoritatem sic adducunt Aduersarii: Idem tenet Beatus Cyrillus, Alexandrinus Episcopus, vita, & doctrina clarissimus, super Lucam: *Pax*, inquit, *in terra per Christum facta est, quia hostilem culpam de medio auferens nos omnes Patri reconciliauit, & ideò benè vocatum est nomen eius Iesus, id est, Saluator, quia ad totius humani generis salutem incarnatus est.* De hac auctoritate dico. Primò, quod Sanctus Cyrillus nullam Expositionem, Commentarium, Tractatum, vel saltem fragmentum habet super Euangelium Lucæ. Secundò dico, quòd Sanctus Cyrillus solùm scripsit super Ioannem· existimans ergo quòd fortè esset error calami Aduersariorum; reuolui totam Cyrilli Expositionem super Ioannem, sed nec talia verba, nec ipsis similia inuenire potui, imò absque vlla temeritate possum affirmare, quòd non extant. Tertio, cùm Aduersarii adducant suprà Sanctum Athanasium super Lucam, & infrà Sanctum Gregorium Nissenum super Lucam, & hic Cyrillum etiam super Lucam, quando tales Ecclesiæ Patres nullum Commentarium, aut Expositionem habent super Lucæ Euangelium, existimans aliquod hic latere magnum Embolysmum, trituraui, non solùm opera ipsorum, sed etiam omnes Glossas, Cathenas, atque libros Homiliarum Alcuini, Laurentij Surii, Laurentii Cundi, & Papiri Masonis Cathenam Græcam, Balthas. Corderi, sed neque Cyrillum super Lucam, nec præallegatam auctoritatem reperire potui. Vndè existimo, esse suppositam, & fictam, vel saltem ex aliquo alio libro transcriptam, adscriptamque Cyrillo, vt tantus Ecclesiæ Pater non maneret extra sua castra. Nisi fortè dicant, hanc auctoritatem extractam fuisse à Cathena Sancti Thomæ super Lucam cap. 2. fol. 818. ad illud: Vocatum est nomen eius Iesus, vbi Angelicus Doctor sub nomine Cyrilli inquit: *Vocatum est, &c. quod interpretatur Saluator; editus enim fuit ad totius orbis salutem, quam sua Circumcisione præfigurauit, &c.* Et infrà: *Sed Christus aduenìens, factus est lux tenebrosis, & erraticis, quos diabolica manus pressit.* Et infrà: *Tamen reliquiæ saluæ factæ sunt, & per Christum peruenerunt ad gloriam.* Si ex his locis finxerunt suam auctoritatem, ex se clamat adulteratio; si autem sunt ex alio, vel loco, vel Auctore, illam ostendant. Sed gratis admissa auctoritate, vellem scire, vndè ex his verbis (cuiuscumque illa sint) colligant, vel deducere possunt Aduersarii; Virginem Mariam contraxisse originale peccatum? Dicent, quod ex illis vniuersalibus· *Nos omnes Patri reconciliauit, quia ad totius humani generis salutem incarnatus est.* Sed si ex his deducitur efficax argumentum, vt quid finxistis chimericas auctoritates Cyrilli? Non enim hæc receptissima in fide veritas ex Scripturis, Conciliis, ac Sanctis Patribus indiget mendacio, vt pro illa loquamini dolos.

Secundam auctoritatem sic adducunt: Item idem in eodem: *Quando*, inquit, *venit Saluator, nullus erat iustus super terram, sicut docet Apostolus dicens. Non enim est distinctio; omnes enim peccauerunt, & egent gloria Dei in Christo, qui solus fuit sine peccato. Hæc ille.* Cùm hæc auctoritas sit eiusdem Cyrilli in eodem Commentario in Lucam, & talis Expositio non reperiatur, vide quid dicendum de auctoritate. Sed nota, quòd similem auctoritatem adducunt infrà num. 143. in Sancto Hylario, quæ etiam non reperitur, & sic vtrobique videtur ficta: precor, vt videas ibi examinatam illam clausulam: *Quando venit Saluator, nullus erat iustus super terram.* Auctoritate 2. At dato, quòd esset Cyrilli ad illud: *quòd solus fuit sine peccato*: dicimus esse verissimum ex se, per naturam, & ex vi suæ generationis, quia hæc propositio: Solus Christus fuit sine peccato, etiam est vera de peccatis actualibus; & tamen Ecclesia excipit Mariam, ex singulari Dei gratia, ac priuilegio; vadè ergo, & de peccato originali fac tu similiter.

Tertiam auctoritatem adducit sic Grysaldus: Cyrillus in Leuiticum lib. 1. part. 1. *Masculus verò est, qui peccatum, quod à fœminæ fragilitate, ignorat, solus. Ergo ille masculus, qui solus sine macula est, qui peccatum non fecit*: Existimo, quòd nullus erit latinus, qui huius auctoritatis possit componere grammaticam, nec sensum. Legitima verò Cyrilli auctoritas ex citato lib. 1. in principio, sic se habet: *Idcircò non dicit vitulum, & siluit, vt videatur vitulus quicumque mundatus, sed vitulum ex bobus, id est, ex Patriarcharum generatione venientem, est autem masculus, sine macula. Masculus verò est, qui peccatum (quod est fœmineæ fragilitatis) ignorat solus. Ergo ille masculus, qui solus sine macula est, qui peccatum nō fecit, nec dolus inuentus est in ore eius, & qui acceptus coram Domino, offertur ad ostium tabernaculi, non est intra ostium, sed extra ostium. Extra ostium enim fuit Iesus, quia in sua propria venit, & sui eum non receperunt.* Ex his constat, quod auctoritas adducta à Grysaldo, est quædam incomposita mixtura verborum, quæ nec facit sensum, nec ex ipsa potest deduci, nec propositio, aut aliquis conceptus.

Ex

Ex auctoritate ergo Cyrilli nihil aliud colligitur, nisi quod Christus D. fuit sub allegoria, vitulus masculus, solus sine macula, qui peccatum non fecit. Ex illo ergo verbo, *solus*, vult Grysaldus Cyrillum fuisse pro sua opinione, quando ibi loquitur expresse de peccatis actualibus, vt indicant illa verba: quia solùs sine macula est, *qui peccatum non fecit, nec dolus inuentus est in ore eius.* Existimo enim, quod peccatum originale nec fit, nec inuenitur in ore! Vt ergo os eius grandi lapide claudas: notare debes, ò Lector! quòd libri, seu Homiliæ istæ in Leuiticum, non sunt S. Cyrilli, sed Origenis Adamantii, vt videre est in ipso Origene tom. 1. à fol. 64. & sic ferè omnes Scriptores Ecclesiastici sentiunt, vndè ex omni capite manet exclusus Cyrillus ab Aduersariorum area in primis duabus auctoritatibus, quia Cyrillus non scripsit in Lucam, nec talia verba reperiuntur in eius operibus, nec alicubi inueniuntur: feci enim omnia, ac reuolui pro hac indaganda veritate, quidquid excogitari poterant. Tertia hæc Leuitici in rei veritate non est Cyrilli, sed Originis, & quando esset Cyrilli, nihil probat. Funiculus ergo iste trium auctoritatum non est ille, de quo veritas dicit: Funiculus triplex difficilè rumpitur.

DOMINICVS De Cathalonia, Ordinis Prædicatorum, in quodam paruo tractatu de Conceptione Beatæ Mariæ Virginis. *Bandell. cap. 23. Deza fol. 42. Anonym. Auctore 93. Petrus de Vincent. & Grysald.*

VERITAS 66.

BANDELLVS In classi Ordinis Prædicatorum, Auctore vltimo sic inquit: *Idem tenet Doctissimus Pater Frater Dominicus de Cathalonia in tractatu de Conceptione Beatæ Mariæ Virginis.* Et nullam adducit auctoritatem: hæc verba desumpsit ad litteram ex Anonymo, etiam Auctore vltimo. Sed nota, quòd hic Anonymus adduxerat prius alium quemdam Iacobum de Cathalonia, etiam Ordinis Prædicatorum in Tractatu etiam de Conceptione, & ex hac parte hic iam videtur multiplicatus. Bãdellus autem hunc Iacobum de Cathalonia adductum ab Anonymo vocat Iacobum Ægidium de Barchinona, & sic addiderunt confusionem ad confusionem, quia videtur idem, & non idem. R. P. Frater Franciscus Diagus in Historia Prouinciæ Aragoniæ, ac Cathaloniæ libro 1. capit. 28. folio 52. solùm adducit quemdam Iacobum Dominicum de Cathalonia, Inquisitorem Maioricens. qui scripsit Chronicon sui Ordinis, tractatum de Celebratione Capitulorum, & alterum de Ordine Iudiciali, sed nihil dicit de magisterio sacri Palatii, nec de illo Tractatu Conceptionis, & ex hoc vno, vt credo, tota erecta fuit Bandelliana machina sine veritate, nec fundamento. Sed sint idem, vel distincti, nec Dominicus, nec Iacobus, nec Iacobus Ægidius, de Cathalonia, vel de Barchinona comparent in rerum natura, nec ipsorum gloriosissimi Tractatus de Conceptione. Vide infrà numero 131. in Iacobo Ægidio de Cathalonia, quia hic si non absolutè fictus, saltem est multiplicatus. De hoc Auctore hæc habet Alphonsus Fernandez Placentinus, de Scriptoribus Ordinis Prædicatorum, folio 349. *Dominicus de Cathalonia in scholasticis concertationibus eruditus, scripsit librum de Conceptione Beatæ Virginis circa annum* 1314. Et ad marginem citat Posseuinum. Antonius verò Posseuinus in Apparatu, folio 482. sic dicit: *Dominicus Cathalonius, Ordinis Prædicatorum, Tractatum de Conceptione Beatissima scripsit. Citatur autem hic Auctor, & eius liber in Recollectorio auctoritatum de veritate Beatæ Mariæ Virginis, quòd Bandellus Dominicani Ordinis euulgauit.* Hæc verba ad litteram transcripsit Posseuinus ex Antonio Senensi, folio 69. dicens de hoc Auctore: *Scripsit librum, seu Tractatum de Conceptione Beatæ Virginis. Et citatur hic Auctor, & eius liber in Recollectorio illo auctoritatum de veritate Beatæ Virginis Mariæ, edito à Bandello nostri Ordinis, vt creditur.* Ioann. Michael Pius part. 2. libr. 2. ad annum 1348. colum. 181. inquit sic Italicè: *Frater Dominico Spagnuolo Cathalano di natione scrisse vn libro, ò vero trattato de la Concettione della Beata Vergine*, & citat Vincent. Bandellum, & Anton. Senensem Lusitanum, & infrà lib. 3. colum. 86. ad annum 1500. inquit: *Frater Giacomo Spagnuolo, ignoto di patria è Cathalano di natione compose vn libro della Concettione, della Beata Vergine, che viene citato dal Generale Fra Vincentio Bandello, nel libro della sanctificatione, che egli recolse da multe sentenze de Padri:* sed hic sunt non paruipendentia vitia, quia pro isto etiam citat Anton. Senensem; sed est falsum. Item quomodo hic floruit ad annum 1500. si Anonymus, & Bandellus, qui scripserunt ad annũ 1471. & 1480. ipsum adducũt? Item Giacomo, non est Dominicus, sed Iacobus, vel Didacus: ò confusio! Ex quibus constat, quòd huius Auctoris nulla alia memoria, aut notitia extat in rerum natura, nisi illa vnica desumpta à Bandello: vndè vehementer existimo, hunc Auctorem esse penitùs fictum,

ctum; atque eius opus de Conceptione fantasticum, vel saltem, saltem multiplicatum, quod sic probo.

Primo, quia nullus Auctor antiquus, vel Nomenciator de tali opere, imò nec de tali Scriptore Dominico de Cathalonia, mentionem vllam faciunt, neque ipsa Bibliotheca Hispanica, nec Valerius Andræas Taxander: ergo non fuit. Secundò, quia cum dicant, hunc vixisse ad annum 1314. vel 1348. & Ioannes de Turrecremata Hispanus scripserit suum Cathalogum ad annum 1436. id est, post integrum sęculum, poterat maiorē notitiam habere de hoc Dominico de Cathalonia suæ gentis, ac nationis, quam non Bandellus Italus, scribens in quodā angulo Lombardico, profugus à Romana Curia, vbi Sixtus IV. regnabat. Si ergo Turrecremata de illo mentionem non facit, cur crederemus Bandello? Tertio, quia idem Bandellus infrà adducit quendam Ioannem Dominicum de Florentia, Ordinis Prædicatorum, qui scripsit tractatum de Conceptione Virginis Marię, qui est triplicatus cum Iacobo Ægidio de Cathalonia, siuè Barchinona, vt mox incipiam detegere, quid mirum, poterat etiā ipsum quadruplicare, vocando Dominicum de Florentia, Dominicum de Cathalonia; nec hoc erit in ipso aliquid nouum, vt passim demonstrabimus in hac Ventilatione, & qui non solùm semel, nec decies, sed centies fuit malus, semper talis debet præsumi in eodem genere mali. Vide infrà num. 169. & num. 131. & in Triturat. num. vi.

DOMINICVS De Dominicis, Decretorum Doctor, & Episcopus Brixiensis, super Magnificat, & in aliis Tractatibus suis, & Sermonibus, *Anonym. via 3. Auctor. 199. Bandel. cap. 21. Deza fol. 36. Paul. Grysald.*

VERITAS 67.

ATTENDE, Lector; nam magnà hic latet confusio, quia Auctor iste fuit multiplicatus, vel falsò adductus. Et in primis fateor, quòd fuit quidam Dominicus de Dominicis, Venetus, Torcellanus, Brixiensis Episcopus, qui scripsit Orationes diuersas, ac multos tractatus, & claruit anno 1478. de quo omnes Nomenclatores Ecclesiastici honorificam faciunt mentionem, & Iacobus Bergomen. in Supplem. ad ann. 1471. ego aliqua huius Doctoris opera vidi typis mandata, vt de filiatione S. Ioannis Euangelistæ, &c. sed hic non scripsit super Magnificat, si credendum est Nomenclatoribus omnibus. Item quia nec Fabianus Iustinianus, nec Angelus Rocca, nec Posseuinus enumerant hunc Doctorem, inter Expositores Cantici Magnificat. Deindè cùm ego anno præterito ediderim Expositionem in Canticū Magnificat, & viderim omnes Expositores, hunc reperire non potui. Fuit etiam alius Dominicus de Florentia, Ordinis Prædicatorum, quem aliqui vocant Ioannem Dominicum, alii Dominicum Ioannem, alii Dominicum Dominici, qui fuit Episcopus, & Cardinalis S. Sixti, & hic scripsit super Magnificat, vt dicunt Aduersarii, & nos dicemus infrà num. 169. ergo iste, vel est fictus, vel multiplicatus.

Sed quidquid sit de Auctore, & eius opere super Magnificat, ipsum sic adducit Bandellus: *Idem tenet Dominus Dominicus de Dominicis, Episcopus Brixiensis, super Magnificat, & in alijs Tractatibus suis.* Et nihil ampliùs. Anonymus verò sic: *Idem tenet Dominus Dominicus de Dominicis, Decretorum antiquus Doctor, ac S. Theologiæ solemnissimus, ac famosissimus Magister, Episcopus Brixiensis, & totius Curiæ Romanæ lumen, & iubar splendidissimum, in opere suo glorioso super Magnificat, & in multis alijs Sermonibus suis.* Et nihil ampliùs. Compone ergo hoc, ò Lector! quia ego non intelligo has grammaticationes. Omnes Nomenclatores nullo dempto affirmāt, quòd hic Dominicis de Dominicus, Episcopus Brixiensis; & Scriptor florebat anno 1478. Anonymus verò scripsit anteà, & typis mandauit suum librum ad annum 1475. quomodo ergo vocat eum antiquum Doctorem? Potest ne Scriptor anno 1475. laudare virum, qui floruit ad annum 1478. & insuper ipsum vocare antiquum? Deindè si tam solemnis, ac famosissimus Doctor fuit, quomodo ex tot, tantisque diuersis Tractatibus, ac Sermonibus saltem vnicam non adduxerunt auctoritatem? Nec possunt allegare, quòd eius opera non reperiebantur, quia hoc Romanæ Curiæ lumen erat Episcopus Brixiensis anno 1478. Et eodem tempore, imò eodemmet anno erant Anonymus, & Bandellus Brixiæ. Vndè existimo, totum esse falsum, & fictum, quod dicunt de Dominico de Dominicis, Episcopo Brixiensi, vel sub nomine Dominici de Dominicis loquuntur de Ioanne Dominico Florentino, Ordinis Prædicatorum, qui scripsit super Magnificat, & fuit Episcopus, & Cardinalis, atque antiquior Anonymo, & Bandello. Et si hæc non conuincunt, ite in castellum, dico in Brixiam, soluite has difficultates, & adducite Auctorem mihi.

DOMI-

DOMINICVS De Soto, Ordinis Prædicatorum; lib. 1. de Natura, & Gratia cap. 9. *Ita Paul. Grysald. Alphab. 5.*

VERITAS 68.

HVIVS Doctissimi, atque notissimi Doctoris Hispani, Segouiensis nullam adducit præallegatus Grysaldus auctoritatem. Sed tantùm nudam citationem. Si fuit malitia, non discutio, solùm enim affirmo, quòd Dominicus de Soto in illo libro 1. cap. 9. fol. 29. colum. 2. agens; quomodo concupiscentia parentum sit peccatum originale, vel causa illius, sic inquit: *Sed est argumētum, quod huic quisque posset obmoliri sentētiæ; si qui ex nihilo crearentur nunc homines, masculus, & fœmina (de quibus tertio capite prolocuti sumus) in meris videlicèt naturalibus, sine culpa, & gratia; hi quidèm quantumcumque exardescerent libidine, & rebellione cōcupiscentiæ, & vitiis deflagrarent, nunquam tamē in sobolem, quam genuissent, traijcerent originalem culpam: vt omnium est Theologorum consensus; eo quòd non essent tunc progenies Adæ. Si verò contrà duo naturali semine ab Adam descendentes, in primo instanti infusionis animæ; infunderetur gratia præueniente peccatum (vt dicitur de Beatissima Virgine) & prescinderetur illis; vel prorsus extingueretur cōcupiscentia, ne magis posset aduersus rationem insultare, quam in statu innocentiæ, nihilominus transmitterent peccatum originale in eos, quos genuissent liberos; Dico, &c.* Et in toto illo capite nulla alia verba habet Sotus, quod expressè, vel tacitè; directè, vel indirectè respiciant mysterium Conceptionis, sed hæc non sunt contra immunitatem Virginis à peccato originali, sed potiùs militāt pro eius præteruatione, si quidèm admittit Sotus gratiam præuenientem, qua in primo instanti nullum admitteret peccatum: ergo sine fundamento adductus fuit Dominicus de Soto, & ex proposito prætermissa eius auctoritas, quia in illa vocabat concupiscentiam parentū; peccatum originale more antiquorum. Sed si dixeris; quòd hæc non fuit sententia Soti; sed quoddam argumentum propositum contra suam doctrinam de peccato originali existente in concupiscentia parentum; transeat hoc; fateor, & profiteor, ita esse, sed indè nihil contra me, vel nostram opinionem; sed totum redundat in Paulum Grysaldum; qui ex quodam argumento sui Soti voluit facere conclusionem & ex sententia negatiua affirmatiuam; & non loquebatur rectè.

DVRANDELLVS, Ordinis Prædicatorum, Magister Parisiensis, in 3. Sent. dist. 3. *Bandel. cap. 23. Deza fol. 41. Vincent. Grysald. S. Antoninus*

VERITAS 69.

DE Hoc Auctore Durandello, siuè Durando Iuniore, constat: cuius proprium nomen fuit Nicolaus Meldensis, & floruit anno 1350. Cùm autem esset consobrinus Durandi de Sancto Portiano, ideo communiter fuit appellatus Durandellus, de ipsoque mētionem faciunt ferè omnes Nomenclatores; Gesnerus; Posseuinus, Senensis, Placentinus: Quando enim Auctor non est fictus; statim in foribus adest.

Auctoritatem eius sic adducunt Aduersarii: Idem tenet Magister Durandellus, Doctor Parisiensis in 3. Sēten. dist. 3. sic dicens: *Beata Virgo habuit peccatum originale. Tum quia fuit redempta; redemptio autem supponit obligationē culpæ, sicut sanatio supponit infirmitatem. Tum etiam quia Augustinus dicit; quòd de facto fuit culpæ obligata. Hæc ille.* Suppono esse possibile, & plusquam probabile, Durandellum sustinuisse opinionem de sanctificatione Virginis Mariæ, post contractionem peccati originalis, quia cùm fuerit Dominicanus, & scripserit pro Diuo Thoma, contra Patrem suum Durandū; etiam existimandum est rationabiliter in hac controuersia de Conceptione iurasse in verbo Magistri. Hoc tamen non obstante, dico, hanc auctoritatem adductam à Bandello; videri penitùs fictam, & fabricatam ab eius cerebro; nā in omnibus redolet eius stylum; auget hanc suspicionem, videre, quòd Turrecremata non adducat Durandellum in suo Cathalogo; & adducit Durandum, vt videbimus numero sequēti: nec S. Antoninus de tam expressa auctoritate mentionem facit; licèt adducat Auctorem: & si Bandellus adulterauit totum Durandum; non erit iudicium temerariū, existimare, quòd idem fecerit cum Durandello; nam ego non capio, quomodò Bandellus iuuenis; & in Lōbardia, viderit opera Durandelli, Parisiēsis, quæ à nullo Nomenclatore hucusque visa fuere. Sed dato, quod adducta auctoritas non sit ficta; de qua iterum dubito, Durandellus fuit ex Ordine Prædicatorum, paruæ; vel nullius auctoritatis; nunquam enim citatur à Theologis, eius opera nunquam fuerunt typis mandata, nescio quòd in aliqua Bibliotheca seruentur manuscripta; & sic, ò Bandelle! in folio quod vento rapitur ostendisti intentionem tuam.

DV

DVRANDVS A Sancto Portiano, Ordinis Prædicatorum, Episcopus Meldensis, In 3. Sent. dist. 3. *Turrecrem. part. 6. cap. 29. Anonym. Auctore 51. Bandel. cap. 23. Deza fol. 39. à tergo, Vincentia, Grysal. Capreolus, Soncin. S. Antoninus, Barelete.*

VERITAS 70.

SVPPOSITO, Quòd hic est notissimus Auctor, inter scholasticos grauis, & inter Theologos ex primis, cuius opus super Sententias est cōmunissimum impres. Lugduni 1587. & alibi sæpè, atque vixerit ad annum 1312. vel secundùm alios 1303. non est necessè ampliùs immorari in Auctore. Auctoritatem eius sic adducunt: Idem tenet Durādus de Sancto Portiano, Episcopus Meldensis in 3. Sent. dist. 3. sic dicens: *Quamuis B. Virgo potuerit à peccato præseruari, non tamen fuit decens, vt à peccato præseruaretur, quia singularis Conceptio Christi debuit hoc singulari priuilegio dotari, vt ipsa sola esset sine peccato, quod non habuisset, si B. Virgo peccatum non contraxisset. Confirmatur hoc per illud Ioannis 3. quod natum est ex carne, caro est, & quod natum est ex spiritu, spiritus est. Quòd autem de facto non fuerit præseruata, patet per Apostolum ad Romanos 5. qui dicit, omnes in Adam peccasse, & neminem excipit, nisi Christum. Similiter Augustinus, Anselmus, & Bernardus expressè dicunt, illam fuisse conceptam in peccato originali. Hæc ille.* Auctoritas verò legitima Durandi in resolutione num. 10. sic se habet. *Quamuis autem B. Virgo potuerit à peccato præseruari, non decuit tamen quòd præseruaretur: cuius ratio est, quia singularis Conceptio habuit dotari singulari priuilegio, sed Filius Dei secundùm humanitatem habuit singularem Conceptionem, eo quòd est conceptus non de viro, sed de Spiritu Sancto: ergo debuit habere singulare priuilegium; non autem habuisset, nisi sola eius cōceptio fuisset absque originali peccato: ergo non decuit, quòd conceptio cuiuscūque alterius etiam matris, dotaretur hoc priuilegio. Et cōfirmatur: quia sicut dicitur Ioannis 3. quod natū est ex carne, caro est, & quod ex spiritu spiritus est, & similia simili. Quod conceptum est ex carne, caro est, & quod conceptum est ex spiritu, spiritus est. Quum igitur solus Christus fuerit conceptus de Spiritu, Beata autem Virgo, & omnes cæteri fuerint concepti de carne, hoc est, secūdùm communem viam carnis, debuit, vt sola conceptio Christi nihil haberet contrarium spiritui: Beata autem Virgo, & omnes alij, sicut non fuerunt priuilegiati, vt conciperentur de Spiritu Sancto, sic habuerunt culpā originalem, quæ repugnat Spiritui, & per hoc patet responsio ad rationes aliorum, &c.* Ex his duabus auctoritatibus deducitur, Aduersarios adulterasse verba, seu litteram Durandi, & relictis illis minoris momenti.

Primò addiderunt illud, *à peccato præseruaretur*, vt illo verbo expressiorem redderent auctoritatem Durandi. Secundò, prætermiserunt illud, *cuius ratio est, &c.* vt sic continuarent textum per modum conclusionis. Tertiò, addiderunt illud, *hoc*, vt priuilegium determinaretur ad Conceptionem sine peccato. Quartò, prætermiserunt totam illam Durandi minorem: *Sed Filius Dei secundùm humanitatem habuit singularem Conceptionem, eo quòd est conceptus non de viro, sed de Spiritu Sancto*, vt sic fugerent ab illo, *non de viro*, quo videbatur Durandus loqui non de propria Conceptione animationis, sed de prima generatione. Quintò, vbi Durandus illatiuè, *ergo debuit habere singulare priuilegium, non autem habuisset, nisi sola eius Conceptio fuißet absque originali peccato: ergo nō decuit, quòd conceptio cuiuscūque alterius, etiam Matris dotaretur hoc priuilegio*; ipsi sic resolutiuè, *ipsa sola eßet sine peccato, quod non habuisset, si B. Virgo pecatum non cōtraxisset*: in qua vna adulteratione multa vitiarunt circa sensum. Sextò, vbi Durandus solùm dicit, *confirmatur*; ipsi addiderunt, *hoc*, quod habet emphasim. Septimò, tacuerunt totum illud, *& similia simili, quod conceptum est ex carne, caro est, & quod conceptum est ex spiritu, spiritus est, &c.* Quia ex illis colligebatur, Durandum loqui de conceptione carnis, siuè de prima generatione, præuidentes, quòd expositione horum verborū tota eius machina ruebat; nam si non obstante, quòd Maria nata fuerat ex carne, fuit priuilegiata à peccato originali in sua Natiuitate, ita quamuis fuerit concepta in carne, fuit etiam priuilegiata in sua Conceptione, *& similia simili*, vt inquit Durandus. Octauo, nescio qua conscientia addiderunt Aduersarii totam illam clausulam: *Quod autē de facto non fuerit præseruata, patet per Apostolum ad Romanos 5. qui dicit, omnes in Adam peccasse, & neminem excipit, nisi Christum, similiter Augustinus, Anselmus, & Bernardus expressè dicunt illam fuisse conceptam in peccato originali.* Nisi dicant, quòd hæc verba desumpserunt ex sequentibus, scilicèt, num. 11. & 12. & 13. & 14. in quibus sparsim extant hæc verba. Quid tibi videtur, ò Lector! de hac adulteratione? Sed adhuc restat noua & maior, quia prætermiserunt totam illam clausulam: *Quum solus Christus, &c.* vsque ad finem, quia ex ipsa colligitur mens, & sententia Durandi. Videte ergo, quæ, & quanta in vna parua auctoritate addita, & diminuta fuerunt: an isti dicendi sunt Typographorum errores? An hæc parui momenti sunt pro hac materia? An denique

hoc

hoc factum est zelo Dei, & veritatis? Qui clamabat in Ægidio Zamoransi, quia in quodam manuscripto particula vna, *cum*, mutata fuerat in, *fine*, quomodo ex suo Durando transcripsit supra positam auctoritatē? S. Bernardinus inter Minoritas mansit integer; & illæsus, vt ipsemet fatetur, sed non sic Durandus inter Patres Dominicanos: Medice cura te ipsum.

Quantum verò ad sensum, libentissimè fatemur, Durandum opinionē substituisse contrariam, & sic cum sufficientissimo fundamento adductum fuisse ab Aduersariis. Hoc tamē supposito, dico, quòd Durandus ad quæstionis finem in nostram se inclinat opinionem, inquit enim in vltima clausula suæ resolutionis: *Puto tamē, quòd si Beata Virgo peccatū originale nō contraxisset potuisset tamen verè dici redēpta à Deo, pro eo quòd in radice sua, ex natura suæ Conceptionis obligata erat ad incurrēdum peccatum, nisi fuisset à Deo præseruata.* Deindè quæstione sequenti num. 14. accerrimè defendit, quòd Virgo Maria solum fuit sub peccato originali per solum vnicum instans; quod probat quam plurimis rationibus: si ergo vester Durandus, ò Patres mei! nec parcus, nec durus cōcessit, ac dedit Immaculatæ Conceptioni omnia, & singula quæ nos petimus, & desiderare possumus, minus illud instans, vel momentum, quod denegauit gratiæ. Vos ergo quibus data est gratia à Deo Christo Iesu, & in omnibus diuites facti estis in illo, in omni verbo, & in omni scientia, omnes enim vos filii lucis estis, & filii Dei, non verò noctis, neque tenebrarum, date Conceptioni Sacratissimæ Dei Matris vnū momentum gratiæ, vnicum instans amplius lucis, & vnicum diei punctum. Date ei, in quam de fructu manuum suarum, quia in vnico puncto, instanti, ac momento, facta est Mater Dei, in Christo Iesu, vt laudent etiam eam in portis vestris, Conceptionem, & opera eius.

ELVCIDARIVS Scripturæ libro primo: *Ita Vincent. Bandel. cap. 21. Didac. Deza fol. 36. Petr. de Vincentia classe 4.*

VERITAS. 71.

ELVCIDARIVS Iste nomen libri, seu tractatus est, non Auctoris, vel Scriptoris, vt constat ex ipsorum Aduersariorum verbis, dicentium. *Idem tenet Auctor libri, qui dicitur Elucidarius Scripturæ, &c.* Scias ergo, Lector, quòd Auctor istius libri Elucidarii Scripturæ fuit S. Anselmus Cantuariēsis, vt videre est in eius operibus impressis Lugduni anno 1630. Et extat à fol. 391. vsque 416. & incipit: *Sæpius rogato à condiscipulis quasdam quæstiones enodare, &c.* In quo per modum dialogi inter Magistrum, ac Discipulum varias enucleat sacræ Scripturæ difficultates (sicut fecerat in libro, Cur Deus homo) & ideò eius auctor vocabit librū Elucidarium; liber autem iste, & Auctor in suo originali erant Anonymi, quia in præfatione inquit: *Nomē autem meum, ideo volui silentio contegi, ne inuidia tabescens, &c.* Sicque Aduersarii in hac parte rectè citarunt libri titulum, ignorantes Auctorem; sed cùm in rei veritate opus hoc sit S. Anselmi, iam Auctor iste est non solùm duplicatus, sed triplicatus; nam supra num. 23. adduxerunt S. Anselmū Cantuariensem, & num. 24. Anselmum Conturbiensem, & hic Elucidarium Scripturæ, & hoc de opere isto atque Auctore.

Primam ergo auctoritatem Elucidarii sic adducūt: Idem tenet Auctor libri, qui dicitur Elucidarius Scripturæ in 1. libro: *Peccatum*, inquit, *Adæ omne genus humanum in mortem præcipitauit, Christus autem solus sine peccato mortem subiit, & omnibus prædestinatis cælum aperuit.* Elucidarius verò postquam egit de peccato Adæ, & primorum parentum expulsione à paradiso, de sanctificatione necessaria, atque exhibenda pro iniuria, agens de Incarnatione Verbi, cap. 16. sic inquit Magister: *Quia igitur Angelus redimere non debuit, & homo per se satisfacere non potuit, Dei Filius, per quem facta sunt omnia, vt & redemptio per illum fieret; assumpsit plenum hominem, & in duabus naturis factus est vna persona. Et in illa natura, qua Deus erat, vicit diabolum, vt ipse vicerat hominem, & omnibus prædestinantis cælum aperuit, & Angelis coæquauit; quod solus Deus potuit, &c.* En ex tota Auctoritate adducta ab Aduersariis solùm reperiuntur in Elucidario illa quatuor verba; *omnibus; prædestinatis, cælum, aperuit*, nam omnia alia fuerunt ficta ab ipsorum cerebro. Deindè nota, ex quibus verbis Elucidarii voluerunt Dei Matrem maculare? Veritas ergo custodiuit Elucidarium, & à seductoribus tutauit illum, & verificatur illud ab ipsis fictum peccatum Adæ multos præcipitauit.

Secundam auctoritatem sic adducunt. Item modicum infrà: *Quamuis*, inquit, *Christus de massa peccatrice carnem assumpsit, sine peccato tamen conceptus est, quia sine cōcupiscentia eum Virgo concepit. Hæc ille.* Modicum verò infrà, vt Aduersarii dicunt, id est, cap. 18. hæc habet Elucidarius. Interrogat Discipulus de Christo sic: *Quomodo potuit nasci sine peccato de massa peccatrice?* Et respōdit Magister: *Ab initio Deus quosdam qui eum colerent familiariùs segregauit, de quibus Virgo quasi de linea deducta pullulauit, quæ velut olim virga arida sine humore flo-*

florem, ita sine concupiscentia mundo edidit Saluatorem. Hæc sunt verba Elucidarii, confer illa cum verbis adductis ab Aduersariis, & vide, an conueniat verbum verbo, & simul interroga; an quando hæc ita vitiata transcribebant ab Elucidario, habebant in mente illud: Qui elucidant, me vitam æternam habebunt?

EPHÆM Syrus, Beatus, & Doctor Illustris in Sermone de Passione Domini. *Ita Bandel. cap. 14. Didacus Deza fol. 42. Paul. Grysald.*

VERITAS. 72.

AVCTOR Notissimus est, cuius vitam post alios scripsit nouissimè Nicolaus Oyers Duaci 1640. & similiter opera quæ excussa fuerunt Romæ, Coloniæ 1603. & Antuerpiæ 1619. Brixiæ anno 1490. in 4. & alibi, ex vno ergo S. Ephræm Sermone qui incipit: *Eloqui pertimesco*, tres sequentes Aduersarii adducunt auctoritates.

Primam sic: Idem tenet Beatus Ephræm Syrus, Doctor illustris in Sermone de Passione Domini, sic dicens: *Saluator, atque Redemptor noster, qui solus sine peccato fuit, pro omnibus nobis impiè passus est, & pro nostris peccatis est crucifixus, qui solus sine peccato fuit. Hæc ille.* In originali verò sic se habet hæc auctoritas: *Propter nos quidèm passus est impassibilis Dominus, propter nos crucifixus est, qui solus sine peccato erat, &c.* Absque magno scrutinio apparēt hic adulterationes. Nam primo addiderunt totam illam clausulam: *Saluator, atque Redemptor noster, qui solus sine peccato fuit*, & tota media pars auctoritatis. Secundo, ex reliqua parte vitiarunt totam clausulam, ita vt nullum verbum ab ipsis adductum sit in S. Ephræm, nisi solum illud: *crucifixus*. Tertiò, vbi Ephræm, qui solus sine peccato *erat*; ipsum mutarunt in præteritum *fuit*, vt ita comprehenderent Christi vitam à tempore Conceptionis suæ, & sic non solùm de præsenti, vt loquitur Ephræm, sed præcipuè de præterito tangeret sua auctoritas à fine vsque ad finem fortiter, & disponeret omnia ad illorum intentum suauiter.

Secundam sic adducunt: Item idem: *Venite, inquit, omnes filij Ecclesiæ, meditemur Christi Passionem, quia pretioso eius sanguine redempti sumus, qui solus sine peccato fuit, & pro nobis peccatoribus traditus est. Hæc ille.* Legitima verò auctoritas, sic se habet: *Venite huc cuncti Ecclesiæ Filij, qui pretioso, ac sanctissimo sanguine immaculati Domini redempti estis: venite, Passiones Domini cum lachrymis, atque singultibus meditemur, atque inter meditandum contremiscamus, & ad inuicem dicamus. Christus Saluator noster propter nos impios morti est traditus. Disce, atque perpende, Frater, quid sit hoc, quod audisti? Deus qui sine peccato est, Filius Dei Altissimi, propter te traditus est, &c.* Huius auctoritatis vitia de se patent; solùm noto duo. Primum, quòd de reliquerūt illud: *immacalati Domini*; si ex malitia, ipsi videant. Secundum, & principale, quòd vbi Ephræm, *qui sine peccato est*; ipsi sic, *qui solus sine peccato fuit*, addentes illud, *solus*, & transmutantes verbum præsens, *est*, in præteritum, *fuit*; quo fine hoc fecerint, Iam sæpè diximus, sed semper fuit, & est finis sine honore.

Tertiam auctoritatem sic adducunt: Item in eodem: *Adoro, inquit, te Christe pie, & immaculate, qui solus sine peccato es. Hæc ille.* Legitima verò auctoritas sic se habet: *Adoro te, Domine, benedico te, pie, supplico tibi, sancte, procido tibi hominum amator Deus, & glorifico te, Christe, quòd tu, qui vnigena es, vniuersorum Dominus, solus absque peccato pro me indignissimo peccatore in mortem es traditus, mortem autem Crucis, vt scilicèt à peccatorum vinculis animam peccatoris liberares, &c.* Ex quibus paret, quòd etiam hic aliqua essentialia mutarunt, nam addiderunt illud, *immaculate*, licèt in hac parte excusationem habeant, vt mox dicam. Deindè, ex illa clausula: *in mortem es traditus*, abstulerunt illud, *es*, vt coniungerent cum illo, *qui solus sine peccato es*, vt sic in auctoritatibus Sancti Ephræm non de relinquerent lapidem super lapidem.

Sed quia fuerunt duę translationes ex textu Græco, altera Gerardi Bosii, de qua hucusque vsi sumus, adduco aliam Ambrosii Monachi, quæ in aliquibus differt à præcedenti, coniungendo in vnam tres suprapositas auctoritates. Inquit ergo S. Ephrem: *Cuius rei gratia est traditus Sanctus innocens, cœlestis Dominus, ac sine peccato. Qui nihil peccauerat, hodiè traditus est, &c. Trepidat cor meum, hæc omnia cogitans sed & seruus Domini stat, & qui plenus erat sceleribus contra insontem, atque ab omni peccati labe alienum, sententiam dictat, &c. Nos autem peccatores etiam contemnimus semper, propter quod ille traditus est, qui solus sine peccato fuit, ridemus quotidiè audientes passiones, &c. Non tremit cor meum, non mens tua exhorrescit hæc audiens. Qui solus sine peccato est, propter te impiè traditur morti, &c. Meditemur assiduè pœnas ipsius, atque supplicia, propter nos enim passus est impassibilis Dominus, pro nobis crucifixus est, qui solus sine peccato fuit. Quid nos, fratres, ei reddere, &c. Tibi procido amator hominum Domine, te immaculate glorifico, quoniam tu vnigenitus Dominus omnium, qui solus sine peccato es, pro me indigno peccatore morti traditus es, &c.* Hæc est Ambrosii tradu-

ductio, secundum quam, si illa essent vsi Aduersarii, aliqualem excusationem haberent ex supranotatis vitiis; sed cùm hæc prodierit anno 1490. atque Bandellus scripserit anno 1451. nec hoc ipsis suffragari potest: sed quidquid sit de littera,

De sensu nulla potest esse controuersia: nam primo hic loquitur Ephræm de illo iniquo iudicio, in quo Christus est damnatus ad mortẽ, & quod passus est insons, innocens, & sine peccato, Deus, & homo. Secundò, vbi est hic Maria, vbi peccatum originale? Vbi illud clarè, expresse, nominatim, ac in indiuiduo, Virgo cõtraxit maculam? Si ergo nihil horum dixit Ephræm, quo fine ex vno Sermone, & penè ex vna auctoritate continua tot multiplicastis auctoritates? quæ nihil probant: & reduplicastis absque vlla veritate illud solus, sola, solum. Videte ergo, quomodo sedet sola ciuitas plena populo. Quæ expresse dicit S. Ephræm in oration. ad Sanctiss. Dei Genitricem, sunt hæc: *Immaculata, & intemerata, incorrupta, & prorsus pudica, atque ab omni sorde, ac labe peccati alienissima Virgo Dei sponsa, ac Domina nostra, &c.* Vide tom. 3. fol. 708. an sit falsa, vel ficta hæc pro mea sententia expressa auctoritas? Supersedeo ab aliis, quæ sunt in orat. de Margarita pretiosa fol. 163.

ERARDVS, Siuè Bernardus, Moresenæ Ecclesiæ Episcopus, ac Martyr, in Sermone de Natiuitat. Virginis. *Turrecrem. par. 6. cap. 7. fol. 90. à tergo Anonym. Auctore 39. Et auctorit. 31. Bandell. cap. 25. Deza fol. 26. à tergo. Caietanus fol. 72. Grysald. Canus.*

VERITAS 73.

HVNC Auctorem esse penitus fictũ probatur ex multiplici capite. Et primo ex ipsa nominum varietate; nam alii vocant Erardum, alii Bernardũ; alii Herardum. Tanta autem vnius cognominis variatio insinuare videtur, quod Aduersarii neque ex nomine cognouerint prædictum Auctorem.

Secundò, ex Ecclesiæ Episcopatu, & Martyrio, quia in Prouinciale antiquo, quod extat in operibus Ioachimi Abbatis, qui floruit anno 1190. neque in moderniori impresso Lugduni anno 1546. in 8. neque in illo nouissimo Myræi, & alio inserto in 3. tom. Theatri vitæ humanæ, nulla extat Cathedralis Ecclesia Moresenæ, vel Morenensis, aut Moresenẽsis; est enim vna quæ dicitur Moramensis, altera Morauiensis; altera Morinensis; ac denique in Regno Scotiæ vna quæ dicitur Murenensis; vndè videtur sedem illam Episcopalem fuisse fictam. Deindè, nullus Sanctus Martyr, & Episcopus inuenitur Bernardus, vel Erardus, in Kalendariis: solùm enim Philippus Ferrarius mentionem facit de quodam Bernardo Hispano, qui Compsæ cum duabus sororibus martyrio coronatus fuit, sed hic nec fuit Scriptor, nec Episcopus, sed Monachus.

Tertiò, quia licèt fuerint plures Scriptores antiqui huius nominis Bernardi, nullus tamen inuenitur Episcopus, & Martyr, qui scripserit Sermones; nam quidam Sanctus Episcopus, ac Martyr, scriptor Sermonum (de quo Baronius ad diem 24. Setempbris inquit: *In Pannonia S. Gerardi Episcopi, & Martyris.* Surius tom. 5. fol. 391. adducit huius Gerardi vitam, & Trithemius de viris Illustribus Ordinis S. Benedicti lib. 3. cap. 239. sed nihil dicunt de scriptis eius. Locuntur etiam de hoc Gerardo Cordubensis quæst. 44. pag. 337. Ægidius à Præsentatione, Marratius, & alii) non vocabatur Bernardus, sed Gerardus, nec fuit Episcopus Moresenæ, sed Cadaniensis, vel Cenadiensis, suffraganeus Archiepiscopi Colocensis in Hungaria, & floruit ad annum 1047. de quo nullam habemus præmissam, quod ediderit Sermones, vel in illis dixerit, Virginem Mariam fuisse in originali peccato conceptam. De Erardo verò dico, quod fuerunt etiam aliqui Scriptores huius nominis, nam fuit Erardus Vvinhemin Carthusianus, sed hic est modernus, & scripsit solùm Designationem Ecclesiarum Coloniensium: fuit alius Erardus Monachus Benedictinus, qui scripsit in Pentatheucum, & Homilias; alius dictus EcKhardus: eiusdem Ordinis & Abbas S. Laurẽtii Martyris in Vvaugia qui scripsit Sermones, de quibus Trithemius in Cath. Illus. vir. Germ. fol. 134. & 136. quorum vltimus floruit ad ann. 1130. & cum suum librum scripserit Turrecremata in Germania, tempore Concilii Basiliensis, fortè incidit in aliquo manuscripto istorum, sed nihil audeo affirmare: fuit etiam Erardus Faber, qui scripsit integrum tractatu pro Immaculata Virginis Conceptione, de quo Daniel Agricola in sua Corona: fuit & Euerardus Billichius Carmelitanus, sed hic floruit tempore Concili Tridentini, fuit EcKardus Decanus ad S. Gallum, sed hic nec fuit Episcopus, nec Martyr, nec scripsit Sermones: fuit alius Euerardus Berlunensis, siuè Ebrardus, Artesius vulgo dictus qui tantum scripsit artem Gramaticæ, de quo Myreus part. 1. fol. 173. fuit etiam Ernaldus qui scripsit super Euangelia, & citatur in Allegoriis Godofredi Tilmani, Carthusiani.

Denique fuit quidam Heroardus, ad quem Philippus Elecmosynarius scripsit duas Epistolas, quarum prima sic incipit: *Dubitas quidem, & quæris cum Christi caro in lumbis fuerit Adæ, sicut & nostra; quomodo non indè & ipsa peccatum*

ſum mundauit, vt puriſsimum eſſet eius exordiũ in illa natiuitate Conceptionis, vel animationis, aliàs compone illud, *à puriſsimo exordio.* Cùm igitur exordium Mariæ fuerit eius animatio, & hoc fuerit puriſsimum ſecundùm Erardum, in exordio puriſsimo quomodo potuit eſſe impuritas originalis maculæ? Clauſula verò illa: *quæ concepta de peccato, purificatur ab omni peccato,* non ſolùm confirmat antecedentia, ſed etiam illa declarat: nã Virgo Maria in ſua animatione, ſeu Conceptione, quomodo potuit mundari *ob omni delicto?* quomodo purificari *ab omni peccato?* Nota illam collectiuã vniuerſalem, *ab omni.* Si ergo Maria in ſua prima Natiuitate in vtero fuit purgata, & purificata ab omni delicto, & peccato: ergo purgatio, ac purificatio appellat ſupra delicta, & peccata commiſſa in generatione, à quibus omnibus fuit illa materia purgata, ac purificata, & ſic anima non teneretur in ſui informatione ab illa catena peccati. Hæc enim peccati catena eſt à parentibus ad prolem protenſa, & ex diuerſis annulis compoſita, quia à carne parentũ naſcitur rebellio, ab iſta appetitus, ab hoc ſenſualitas, à qua pendet concupiſcentia, ab hac oritur libido, à libidine delectatio, à delectatione infectio; & ab infectione originale peccatũ, & ab hac catena peccati libera prorſus fuit Maria, quia Deus purgauit, & purificauit ab omni huiuſmodi delicto, ac peccato ſuum puriſsimum exordium in vtero. Si ergo demas illud, *in,* artificiosè ſatis additum ab Aduerſariis, exiſtimo, quod Erardus in præallegata auctoritate nec in minimo peccauit labiis ſuis contra Conceptionem, neque quidquam contra Dominam locutus eſt.

EVGENIVS Papa Quartus, in quodam Decreto Concilii Florentini, &c. *Ita Anonymus Auctore 10. & 3. via 2. par. Ration. 10. fol. 95. Bandel. cap. 18. & 38. Deza fol. 28. à tergo. Vincent. claſs. 2. Caſtellan. Arpaleg.*

VERITAS 74.

SVMMVS Hic Eccleſiæ Pontifex antea Gabriel Condolmerius, natione Venetus, & Cardinalis S. Clementis, creatus fuit Romæ 5. Nonas, & coronatus 5. idus Martii: conuocauit cõciliũ Baſilienſe eodẽ ſuæ aſſumptionis anno 1431. quod poſteà ob varias cauſas ab eodem ſupremo Eccleſiæ capite fuit diſſolutũ, & receſſum, atque translatũ Ferrariæ anno 1437. ſed graſſante peſte, conuocatũ fuit Florentiæ anno 1439. & hoc Concilium Florentinum, & acta illius extant tom. 4. Conciliorum par. 1. à fol. 411. & etiam fuit ſeorſim excuſſum in 4. nulla ergo dubitatio eſt, nec eſſe, poteſt, nec de Cõcilio, nec de Eugenio IV. vero, ac indubitato Eccleſiæ Paſtore.

Auctoritatem ſic adducunt Aduerſarii (Primò Anonymus, & ab ipſo Bandellus nullo mutato verbo eſſentiali, neque in introductione, neque in ipſa auctoritate.) Idem tenet Dominus Eugenius Papa IV. in Concilio Florentiæ celebrato, in quo ſedatũ eſt ſchiſma, quod annis octingẽtis durauerat, quo videlicèt tres generales nationes ab Eccleſia Romana præciſſę fuerant pluribus erroribus inuolutæ, videlicèt; Græcorum, Armenorum, & Iacobitarum, quibus ſingillatim per ſacrum Concilium data ſunt certa Decreta, quæ de neceſsitate ſalutis credere tenerẽtur. Inter Decreta autem quæ Iacobitis, qui ſub Patriarcha Alexãdrino degunt, per ipſum Papam, ſacro approbante Concilio, tradita ſunt, illud tale habetur ſub hac forma: *Firmiter credit, profitetur, & docet Sacroſancta Romana Eccleſia, neminẽ vnquam ex viro, fœminaque conceptum, à diaboli dominatu fuiſſe liberatum, niſi per fidem mediatoris Dei, & hominum Ieſu Chriſti Domini noſtri, qui ſine peccato conceptus, natus, & mortuus, humani generis peccata delẽdo, ſolus ſua morte proſtrauit, & regni cœleſtis introitum, quod primus homo peccato proprio cum omni ſua ſucceſsione perdiderat, reſerauit. Hæc ille. Floruit anno Domini* 1424. Bandellus infrà cap. 38. fol. 73. à tergo, ſuperaddidit: *Similiter Eugenius IV. in Concilio Florentino determinauit, quòd omnes homines, excepto Chriſto, contraxerũt originale peccatum. Et decem alii Summi Pontifices idem tenuerunt, ſicut ſupra allegatum fuit.* Hæc ſunt omnia quæ adducunt Aduerſarii de Eugenio IV: ſed veritatis Sol omnia hæc patefaciet ſequentibus radiis.

Primò; tale Decretum Eugenii non extat in Concilio Florentino, licèt ibi extent alia tria eiuſdẽ Eugenii Decreta, primum incipit: *Magnæ profectò ſunt nobis.* datum Ferrariæ 9. Aprilis ann. 1438. & eſt pro translatione Concilii ad Florentiam. Secundùm incipit: *Conſentiente ad infraſcripta*, ſiuè: *Lœtentur cœli, &c.* datum pridiè Nonas Iulii ann. 1439. & eſt concordia cum Græcis de proceſsione Spiritus Sancti à Patre, & Filio. Tertium incipit. *Exultate Deo, &c.* datum 10. Kalen. Decembris eodem ann. 1439. & agit de Sacramentis Eccleſiæ, & feſtiuitatibus obſeruandis ab Armeniis; ſed de Iacobitis nec verbum extat; nec Decretum hoc eſt in Regeſto Vaticano, vbi Bullarum huius Summi Pontificis ſunt 210. libri manuſcripti, quos omnes vidimus, & folia im reuoluimus, nec deniquè extat in collectione Bullarum, & Decretorum primæ impreſsionis ann. 1579. nec ſecundæ, nec tertiæ Romanæ, ſed reperitur in vltimis tom. 1. conſtitut. 23. fol. 273. & incipit. *Cantate Domino, &c.* Et cõcludit ſic: *Datũ Florentiæ in publica Seſsione Synodali ſolemniter in Eccleſia domus S. Mariæ Nouellæ apud*

num. 291. auctorit. 6. ad finem, vide ibi aliqua scitu digna, quæ hic desunt.

EVSEBIVS Emissenus, Episcopus, Sanctus in Sermon. 2. Natalis Domini, qui incipit: Nostis Charissimi. *Turrecrem. part. 6. cap. 1. fol. 96. à tergo. Anonym. Auctore 30. Bandel. cap. 14. & in Offic. Lec. 7. Deza fol. 20. à tergo. Caietan. cap. 3. Spina part. 6. cap. 2. Vincentis. Grysald. Castellan. Canus. & Arpalleg.*

VERITAS. 75.

PRIMO Quoad Auctorē dicit fuisse in rerū natura: sed male vocant Emissenū, seu Emesenū, nā Emissa Episcopalis ciuitas, seu sedes opinor, quò nulla fuerit. Deindè nescio, quo fundamento omnes Aduersarii vocant hunc Sanctū, quia neque in Kalendario Græco, neque in aliqua Historia tali decoratur titulo, imò ferè omnes antiqui Scriptores ipsum appellant Arianum, & ab Emesenis eiectū à sede, quia Astronomiæ Iudiciariæ doctor, ac professor erat, quasi diceres, Magum, vel quid simile: huic, & aliis in hoc Ventilabro signandis tribuunt sanctitatē, quam à Mariæ Conceptione relegare nituntur, quare non esset abs re dicere non licèt illam mittere in corbonam; quia pretium sanguinis est.

Secundo, de opere Homiliarum dico, non solū non esse sub lite, sed penè, vt euidens receptū, Homilias illas in Euangelia totius anni non esse Eusebii Emeseni, quod latè probant Bellarminus, & Myræus fol. 28. & alii. Vide Bibliothecam VV. PP. tom. 5. part. 1. & fol. 607. impressionis Coloniensis, cuius Auctorem dicunt, secundum probabiliorem sententiam, fuisse Eucherium Lugdunensem, seu Gallicanum, licèt aliqui prædictas Homilias tribuant Bedæ, & aliqui Rabano Mauro, ac tandem aliqui Cæsario Arelatensi, & ex hac parte etiam fabricarunt Aduersarii super arenam.

Tertio, de Sermone ab ipsis adducto est alia controuersia nondum decisa, nam licèt talis Sermo sit inter Homilias Eusebii Emisseni in editione Parisiensi, facta anno 1547. editam per Ioannē Gagnelum, & in Bibliotheca VV. PP. tom. 5. par. 1. fol. 545. tamen in editionibus Antuerpiensibus factis anno 1555. & 1568. talis Sermo, seu Homilia non extat, nam ibi tantùm sunt tres Sermones de Natiuitate Domini, quorum primus incipit: *Quod mundus.* Secundùs: *Pastores inquit.* Tertiùs verò: *Narrant alii Euangelistæ.* Sicque Sermo ille qui incipit: *Nostis charissimi*, à quibus Aduersarii suā transcribunt auctoritatem, non extat, & ex hac parte etiam possumus dicere illud Tobiæ: vana facta est spes tua.

Quartò, circa auctoritatem dicimus, quòd sic adducitur ab Aduersariis: In primis Sanctus Eusebius Emissenus Episcopus, Doctor elegantis ingenii, qui sub Constantino Principe floruit, in 2. Sermone Natiuitatis Domini, qui sic incipit: *Nostis charissimi*, sic dicit loquens ad Virginem: *Initiator omnium rerum abs te initiatur, & sanguinem pro mundi vita fundendum de corpore tuo accepit, ac de te aßūpsit, vndè etiam pro te soluat. A peccati enim originalis nexu nullus immunis extitit, nec etiam ipsa Genitrix Redemptoris. Solus enim Christus, licèt de debitrice nascatur, legis veteris debito non tenetur. Hæc ille.* Auctoritas verò (cuiuscumque illa sit) Sermone 2. de Natiuitate Domini, qui incipit: *Benè nostis Fratres charissimi*, sic ad litteram se habet: *Exulta mater salutis humanæ: Ecce Domini mei vniuerso mundo per tanta retrò sæcula promißum prima suscipere mereris aduentum: habitaculum immensæ Maiestatis efficeris: Spem terrarum, decus seculorum, commune omnium gaudium, peculiari munere nouem mensibus sola possides. Initiator omnium rerum abs te initiatur, & profundendum pro mundi vita sanguinem de corpore tuo accepit: ac de te sumpsit, quod etiam pro te soluat. A peccati etenim veteris nexu per se non est immunis, nec ipsa Genitrix Redemptoris. Solus ille licèt ex debito nascatur, lege tamen veteris debiti non tenetur: parum tamen tibi cum cæteris commune matribus est: Medicum enim nostrorum dolorum sine dolore paris sanatorem deprauati seculi, atque corrupti, sine vlla pudoris corruptione progeneras, &c.* En secundùm omnia originalia huius Auctoris noua, & vtera.

Ventilando ergo vtrāque auctoritatem, inuenio adulterationes, ac vitia sequentia. Primò vbi Eusebius, *à peccati etenim veteris nexu*; ipsi sic, *à peccati enim originalis nexu*, ponentes loco, *veteris*, illud, *originalis*. Si verò hoc fuit ex simplici simplicitate factum, vel ex intentione, tu considera: nam peccatum vetus latiùs patet, quam peccatum originale; peccatum enim vetus, seu nexus veteris peccati, coprehēdit omnia, quæ à veteri Adami culpa dimanarunt, scilicèt libidinem, concupiscentiam, delectationē mortē, originale, &c. At peccatum originale, seu nexus originalis indiuiduat materiam pro solo originali contracto à prole. Insuper veteris peccati nexus solùm indicat obligationē, vel debitū: At nexus originalis ipsam actualē contractionē. Secundò, vbi Eusebius, *per se non est immunis*; ipsi sic, *nullus immunis extitit*: In quibus solùm tribus verbis tres pessimas adulterationes commiserunt, nam dereliquerunt illud, *per se*, quod est totius auctoritatis cardo, ac sententiæ vnicus scopus: deindè addiderunt illud, *nullus*; ac tandem illud, *extitit*. Proposi-

 tio

tio igitur Eusebij verissima est, nam *per se* à veteri lege nullus fuit immunis, nec ipsa Genitrix Redemptoris, nisi solus Iesus. Licet enim Virgo Maria fuerit libera à nexu veteri, quia sine concupiscientia, & libidine genuit, & sine originali fuit genita, hoc non fuit *per se*, nec à se, sed ex priuilegio, & à Deo. Tertiò, addentes vitium vitiis, clausulam illam Eusebii: *Solus ille licèt ex debito nascatur, &c.* Ipsi contra veritatem, & Virginis honorem sic transcripserunt; *solus enim Christus, licèt de debitrice nascatur*; & sic illud *debito*, absolutè, ac indeterminatè prolatum, quod respicit naturam humanam, secundùm omnem suam latitudinem, à qua carnem Christus sumpsit, adulteratione illa pessima scilicèt, *debetrici*, determinarũt ad Sacratissimam Virginem Mariam. Quarto, vbi Eusebius: *Legis tamẽ veteris debiti nõ tenetur*, ipsi sic vitiantes dixerunt, *legis veteris debiti nõ tenetur*, sensus enim, & legitima cõstructio verborum Eusebij est: Christus non tenebatur lege veteris debiti, quia ab illa lege exemptus erat per naturam; ipsi verò, vt celarent, quod Eusebius loqueretur de debito, illud, *lege*, fecerunt genitiuum, *legis*; & genitiuum, *debiti*, posuerũt in ablatiuo, *debito*. Vt sic tota domus rueret à quatuor angulis; nam posita, *debitrice*, si relinquerent, *lege*, in suo casu, necessè erat construere vtrumque, dicẽtes sic: licèt Christus, processerit, *ex debitrice lege*, tamen illo debito non tenebatur; ad hanc ergo constructionem euitandam, & quod ibi *debitrice*, supponeret pro Virginem Maria, loco, *lege*, apposuerun *legis*. Quinto, eadem intentione prætermiserunt illa immediata, ac sequentia verba, relinquentes orationem truncatam, & absque fine, nã oratio integra in Eusebio peruenit vsque ad illud: *parum tamen tibi cũ cæteris cõmune matribus est &c.* quę verba quasi quedã conclusio est omnium antecedentium, nam ex toto illo discursu concludit Eusebius, quòd Virgo Maria parũ habuit commune cum alijs matribus; nõ enim esset parum, si cõtraxisset originale! Hæc enim, est communis, & communissima omniũ matrum infirminitas; concipi, & concipere in originali peccato. Concipere sine peccato, non habuit ex matre, sed ex filij Diuinitate. Concludimus ergo, quòd in Eusebio secundùm Aduersarios, à planta pedis vsque ad verticem capitis non est in eius auctoritate sanitas.

FACINVS De Ast, Ordinis S. Agustini in 3. Sent. dist. 3. *Ita Anonym. Auctore 128. Bãdel. cap. 25. Deza fol. 49. à tergo, & Grysaldus.*

VERITAS 76.

HIC Auctor Facinus, cognomento Astensis, vel de Ast, natione Lombardus, scripsit super Magistrum Sẽtentiarum, ante annum 1400. Cùm ergo ipsum non adducat Turrecremata, qui scripsit ad annum 1437. sed solùm Bandellus, & ex ipso alij, hinc non solùm pro suspecto, sed pro absolutè falsò habendus, ac reputandus est, non solùm quia de hoc Auctore nullam adducunt auctoritatem, vbicumque enim Aduersarij adducto Auctore silent auctoritatem, signũ euidens est, quod verba illius Doctoris non erãt recta oculis ipsorum, nec illis portabãt bonum nuntium, vt in hoc, & sequenti, ac in alijs quam plurimis demonstrabimus, precipuè quãdò habebant ad manus manuscripta illius Auctoris; nã vt affirmat Thomas Gratianus in Anastasi Augustin. fol. 67. & Thom. de Herrera in Alphab. fol. 248. asseruantur in Bibliotheca S. Marci Mediolanensis, in cuius territorio Anonymus, ac Bandellus scripserunt; sapientiam autẽ non vincit malitia. Sed præcipuè quia antiqui Scritores, vt Ioannes Vitalis Hispanus Ordinis Minorum, contẽporaneus ipsius Facini Astensis, in suo Defensorio lib. 4. Ancilla 7. Auctore vltimo, & idem dicit Ioannes Alanus Parisiensis, qui vnanimiter affirmant, Facinum de Ast sustinuisse, Virginem Mariam fuisse conceptam absque originali peccato, quorũ hæc sunt verba: *Item Facinus Astensis, Ordinis Eremitamitarum, qui 3. Sent. quæstione 6. isti piæ declarationi assentit, &c.* Cui ergo magis credendum est, an Vincentio Bandello, Ordinis Prædicatorum Italo, qui in hac materia semper reprobauit bonum, & elegit malum; an Ioanni Vitali, Ordinis Minorum, Hispano, & Alano Parisiensi, Gallo, qui in omnibus suis scriptis veracissimi extiterunt? Tu, Lector, in hoc reproba malum, & elige bonum, & ad calcem nota, quòd Leand. Albert. lib. 4. fol. 139. à tergo adducit hunc Facinum Astensem pro Scriptore Ordinis Prædicatorum. Compone omnia ista amore Dei?

FRANCISCVS De Ast, Ordinis Minorum in Serm. 3. Dominicæ post Trinitat. *Anonym. Auctore 110. Bandell. cap. 24. Deza fol. 48. Petr. de Vincent.*

VERITAS. 77.

PRIMO, Supponit pro infallibili principio, & vero huius nominis Francisci de Ast nullum fuisse clasicum Scriptorẽ in tota Seraphica Religione. Secundò, similiter supponit, in Religione Minorum fuisse

se quemdam Auctorem celebrem appellatum Astexianum de Ast, qui ad annum 1317. composuit Summam communiter dictam Altesanam excussam anno 1478. in fol. & Lugduni 1519. in 4. Hic etiam composuit librum distinctionum satis eruditum, qui extat manuscriptus in Bibliotheca S. Ioannis Regum Toletan. littera Z. n. 65. & de hoc libro extraxerunt Aduersarii auctoritatem quamdam pro Arnaldo Salernitano, vt vidimus num. 31. Tertium principiũ sit, quod Conradus Gesnerus in sua Bibliotheca fol. 85. & in alia impressione 71. habet hæc verba: *Astensis scripsit Sermones super Euangelia à Pascha vsque ad Aduentum.* Et immediatè post agit late de Astensi Auctore Summæ. Si isti Astenses sunt distincti, nec ne, ex Gesnero non constat. Vvadingus in suo Cathalogo folio 43. hos Sermones tribuit cuidam Astensi Franciscano; distincto ab Auctore Summæ; non tamen assignat proprium nomen. Cùm ergo Aduersarii dicant ipsum fuisse appellatum Franciscum, credamus eis, quia salutem ex inimicis nostris. Denique pro exacta notitia scire debes, quod antiquitùs fuit quidam Bruno Astensis, qui scripsit Sermones super Euangelia Dominicalia, a Pascha vsque ad Aduentum, & fol. 88. tom. 2. adducit Sermonem Dom. 3. post Pentecosten, & ad illud de centum ouibus inquit: *Ex his autem vna errauit, quoniam primus homo peccauit: vnde Psalmista: Erraui sicut ouis, quæ periit, &c.* Si Auctor adductus ab Aduersariis est iste, veritatẽ dicũt in cognomine de Ast, & de Serm. 3. Dom. post Trinit. Sed decesserunt ab illa in nomine, quia non appellatur Franciscus, sed Brunus, & similiter in Religione, quia non fuit Minorita, & præcipuè in auctoritate, nam dicere: primus homo peccauit, aut errauit, non est affirmare, Virginem contraxisse originale peccatũ. Notet etiam Lector, quod Aduersarii infrà num. 282. adducunt S. Seuerianum in Homil. Dominic. post festum Trinit. cuius Euangelium est de Pastore bono & oue perdita; & cũ isto videtur habere non solùm relationem, sed identitatẽ, & sermo ille non est Seueriani, sed Chrysologi quem etiam adducunt sub nomine Petri Rauennas num. 211. essetque mirabile, quod Auctor iste esset triplicatus, quando in rei veritate Frãciscus de Ast est pro nostra sententia, vt sic demonstro.

Aduersarii de suo Francisco de Ast nullã adducunt auctoritatem, ex quo statim iudicaui esse fictionem, propter illam regulam generalem toties in hac Ventilatione repertam, quod vbicumque Aduersarii adducto Auctore tacent auctoritatem, indicant, verba auctoris esse contra ipsos, vel saltem non esse pro ipsis, hanc coniecturam in præsenti Francisco de Ast fecit euidentiam quoddam manuscriptum repertum in Bibliotheca S. Ecclesiæ Toletanæ antiquis caracteribus in 4. Fratris Francisci de Ast, vel Vast (est enim intelligibiliter scriptum cognomen) in hoc manuscripto extant Sermones de Tempore, ac de Sanctis: at Sermonem præallegatum ab Aduersariis Dominicæ 3. post Trinitatem nullo modo inuenire potui, nec existimo, quod sit; reuolui librum, vt saltem ex alio colligerem huius Auctoris sententiã, & in Sermone Natiuitatis, & Sanctificationis Virginis, qui incipit: *Fac tibi arcam, &c.* habet hęc verba: *Artifex Altissimus, ac nobilissimus artifex, est ipse Deus æternus, & vnus, à quo processit ista Natiuitas gloriosa; quia generaliter tàm conceptio, quàm natiuitas omnium mulierum est in crimine, & est ab homine, è contra, tàm Conceptio, quàm Natiuitas Matris Christi fuit in lumine puritatis, & fuit à numine Trinitatis, indiuisa enim sunt Trinitatis opera.* En clarè, & expressè affirmat Frater Franciscus de Ast, quòd Conceptio, & Natiuitas Matris Christi fuerint in lumine puritatis; & si Natiuitas fuit in lumine puritatis, quia in gratia, & absque originali peccato: ergo & Conceptio. Insuper hoc euidenter confirmatur, quia Turrecremata expressè adducit hunc Franciscum de Ast pro nostra sententia, par. enim 13. capit. 3. fol. 264. inter Auctores ex Seraphica Religione, qui expressè tenent, Virginem fuisse conceptam sine peccato originali, adducit octo, & hunc Franciscum. Astesem in quinto loco: vide eius verba infra num. 202. Hic solùm possunt dicere Aduersarii, quod ab ipsis adductus non est ille Franciscus de Ast, nec ille citatus à Turrecremata, sed alius tertius, quod certè videretur ridiculũ. Sed gratis dato, quod hoc sit possibile, & non impossibile, Patres, quærite vestrum Franciscum de Ast, & Sermonẽ illum 3. Dominicæ post Trinitatẽ, si inueniri potest, quia nos iam habemus, & inuocamus nostros, vel nostrum Franciscum de Ast, & Sermonem Natiuitatis, quia propè est.

FRANCISCVS *Ferrariensis*, **Ordinis Prædicatorum lib. 3. contra Gentes cap. 50.** *Ita Paul. Grysaldus Alphab. 3.*

VERITAS 78.

De Hoc inter Scholasticos satis noto Auctore nullam adducit Grysaldus auctoritatẽ. De quo dico, ipsum fuisse Generalẽ Magistrum Ordinis Prædicatorum, migrasseque à vita anno 1528. & scripsisse Commentaria eruditissima super 4. libros S. Thomæ contra Gentes, & non libro 3. vt malè Grysaldus, sed libro 4. capit. 5. sub hoc titulo, quòd peccatum originale traducatur à primo parente in posteros, fol. 480. post-

q. 1. amplius de peccato originali sic prosequitur: *An autem absolutè loquendo possit Deus alicui seminaliter descendenti ab Adam concedere, quòd sine peccato originali concipiatur, dicendum est, quòd sic, vt videtur esse de mente S. Thomæ dicentis 3. Sent. dist. 3. quæst. 1. artic. 1. ad 1. Quòd Deus potuit parentes B. Virginis sic in statu viæ curare, vt prolem suam sine originali peccato concipere possent. Si autem arguatur. Potest Deus absolutè concedere alicui, vt absque originali peccato concipiatur: ergo non pertinet ad fidem, an quis sit in peccato conceptus, an absque peccato: negatur consequentia, quia licèt illud Deus possit facere, non tamen manifestum est nobis, quòd ipse faciat. Nam secundùm fidem tenetur, Christum per Passionem suam, & mortem esse omnium Saluatorem, & Redemptorem, vt patet in multis locis sacræ Scripturæ, in quantum pro peccatis omnium, quantum in se est satisfacit, quod vtique non esset verum, si quis sine peccato originali cōciperetur. Vndè sicut non valet ista consequentia: Deus absolutè potuit saluare genus humanum absque Filii Dei incarnatione: ergo non expectat ad fidem, quòd Filius Dei propter salutem generis humani incarnatus sit, nec nè: ita nec prædicta consequentia tenet. Vbi enim in sacra Scriptura aliquid traditur fieri pro comuni regula, sicut traditur, quòd omnes peccauerunt in Adam, non potest oppositum sine errore teneri; nisi Deum aliter fecisse, in aliquo particulari præter communem regulam constat, aut, inquam, per sacram Scripturam, aut per Ecclesiæ determinationem. Per hoc autem non intendo, quòd hæretici sint, tenentes, B. Virginem etiam sine originali peccato cōceptam: nam nondum est per Ecclesiam determinatū, quòd in hac re ad fidem pertineat, sed quòd S. Thomæ visum est ad fidem pertinere, quòd omnes ab Adam seminaliter propagati peccatum originale contrahant, & quòd necessitas moriendi sit peccati originalis pœna.* Hucusque Ferrariensis: in quibus verbis videtur, se in minus piam inclinasse opinionem, & sic cum fundamento, iuxta verborum corticem, citatur à Gryfaldo; at seria consideratione ventilando eius verba, Ferrariensis cum S. Thoma in æquiuocum laborat, sicut omnes antiqui, de quibus suprà, & infrà etiam agemus; quod etiam hic euidenter meo iudicio probatur ex illis à se adductis verbis S. Thomæ dicentis: *Deus potuit parentes B. Virginis sic in statu viæ curare, vt prolem suam sine originali peccato concipere possent.* Secundùm proprium modum loquēdi, & nūc vsitatum in Scholis, & Neothericis scriptoribus huius controuersiæ. Conceptio prolis, seu Mariæ, fuit eius animatio, vnde in hac acceptione parentes non concipiunt prolem, sed generant: quòd pater non concipiat prolem, de se patet; mater concipit, sed ista est prima conceptio, seu carnis conceptio, quæ Medicis esset propria; vel Physicis in libris de generatione, & corruptione, sed Theologis, & Scripturariis est impropriissima, in hac Conceptionis cōtrouersia. Ex his dico, quòd hæc ratio S. Thomæ, & Ferrariensis nihil probat, vel in æquiuocum laborant, sumentes generationē, siue coitum parentum pro cōceptione prolis, quod sic demonstratiuè iuxta subiectam materiam declaratur. Quærimus, an Deus possit præseruare Mariā à peccato originali? Respondet D. Thomas, quod sic; quia *Deus potuit parentes B. Virginis sic in statu viæ curare, vt prolem suam Mariam sine originali peccato concipere*, id est, generare, *possent*: ergo originale peccatum Mariæ consistebat in curatione parentum. Hæc autem curatio nulla alia potest esse, nisi auferre à parētibus libidinem, concupiscentiam, delectationem carnis, &c. in ipso actu generationis: ergo antè animationem Mariæ iam erat illud peccatum originale, de quo agunt S. Thomas, ac Ferrariensis: ergo confundunt Conceptionem propriam Mariæ cum conceptione actiua, seu generatione parentum. Si enim parentes Mariæ essent sani, & non infirmi, generatio, seu Cōceptio Mariæ sana esset, & non infirma. At in quæstione de Immaculata Conceptione Virginis non quærimus modo, an Ioachim in generatione, vel Anna in illa sua conceptione carnis habuerit infirmitatem naturæ ab Adamo contractā, libidinis scilicèt, cōcupiscentiæ, &c. Sed supposito, quòd illam habuerit, vel nō fuerintque sani, aut infirmi, an Maria in sua animatione, & animæ infusione operata post quadraginta, vel octoginta dies, ab illa infirmitate Ioachimi, & Annæ, in quibus diebus (vt Hispanicè loquamur: *A quella materia de que se formò Maria auia hecho la quarētena por la peste que auiā tenido sus padres, y el contagio que se le pegò, ò no se le pegò*) potuit præseruari, vel sanari ab illo contagio parentum, & sic absque cōtagio originali proprio concipi. Reducendo ergo ad cōpendium sententiam Ferrariensis ex S. Thoma, secundum ipsos duplex est conceptio; actiua, & passiua; parentum, & prolis; & per consequens duplex infirmitas, & contagium, scilicèt peccatum originale in parentibus, & peccatum originale in prole. Tunc ergo conceptio passiua erit sana à peccato originali, quando cōceptio actiua parentum fuisset sana, & absque originali contagio. Hic est discursus S. Thomæ, ac Ferrariensis. Sed nunc vltra progredimur in nostra controuersia, & inquirimus, an stante illa prima conceptione parētum, seu generatione infirma, & cum contagio originalis peccati, potuerit Deus facere, quod secunda Conceptio, seu animatio Mariæ, fuerit sana, & absque contagio originalis peccati. Vel illud, quod potuit Deus facere in materia illa, prout vnita

pa-

parentibus, potuerit etiam efficere in materia, iam decisa, & separata à parentibus in ipsa matrice, in instanti antecedente animationem, vel in ipso animationis puncto? Si dicis, quod hoc non potuit Deus facere, blasphemas, & falsissimum dicis; quia si potuit per te in parentibus purificare materiam, quare non Embryonem in vulua matris? Si dicis, quod sic, vt catholicè debes profiteri, iterum interrogo, quomodo respondit ad hanc quæstionem Ferrariensis cum suo Angelico Doctore? Dices, & verum dices, quod de hac quæstione non agit Ferrariensis: ergo iam habemus intentum, scilicèt, quod Ferrariensis non agit de controuersia propria, ac genuina, quæ nunc ventilatur in Scholis. Et sic extra chorum saltauit, & ascendit aliundè, in hac parte, & sua citatione Grysaldus. Vide quæ diximus de hoc Auctore in Trituratione num. xxxvii.

FRANCISCVS Herculanus, Perusinus, Ordinis Prædicatorum, in Lectionibus de Peccato originali. *Ita Paulus Grysald. in Alphab. 5. Auctor. 21.*

VERITAS 79.

AVCTOR Hic ex multiplici capite debet ab hac Area excludi. Primo, quia nullus Nomenclator antiquus, vel modernus, nec etiam illi ex Prædicatorum Ordine de tali Frãcisco Herculano, vel minimam faciunt mentionem: ergo si non est fictus à Grysaldo, fuit aliquis communis Lector, & ex illis, qui in verbo Magistri dicebant: Amen. Secundo, quia de tali Auctore nullam adducit auctoritatem; solùm enim dicit sic: *Franciscus Herculanus, Perusinus Lect. præstantissimus, Lectionibus de peccato originali.* Et nihil ampliùs; & sic manet comprehensus sub illa regula generali toties verificata in hac Ventilatione: Quotiescumque Aduersarii adducto Auctore, tacent auctoritatem, aliqua latet fictio in Auctore, vel in auctoritate, & hic fortè in vtroque, quia Grysaldus parũ curauit de examinanda veritate, & sic eius Cathalogus scatet falsitatibus, ac mendaciis, vt interim taceam de erroribus totius libri. Tertiò, repellẽdus est ab Area Herculanus propter illa verba Grysaldi: *Perusinus Lector præstantissimus, Lectionibus de peccato originali.* Si Lector? Ergo non fuit Ecclesiæ Pater, non Doctor clasicus, non saltem Auctor, vel Scriptor, sed Lector? Quare ergo, ô Grysalde! non adduxisti etiam omnes Lectores tuæ Religionis, quia omnes sunt præstantissimi, imò etiam Studentes præstantes, quia omnes habent suas lectiones de peccato originali. Item nota illud, *Lectionibus suis*: ergo non in libro, non in Tractatu, non in Opusculo, sed in lectionibus, id est, quando erat in suggestu legens suis Studentibus, nisi velit dicere; quod sub hoc insigni titulo: Lectiones de peccato originali, præstantissimi Lectoris Francisci Herculani, ex Ordine Prædicatorum, &c. extet aliquis liber excussus; sed hoc est falsum, quia talis liber non est in rerum natura. Quartò, quia videtur, hunc Franciscum Herculanum Perusinum esse duplicatum cum Vincentio Herculano Perusino, quem solus Grysaldus adducit infrà. Vide num. 308. Quintò, demus quòd Herculanus dixerit, vel scripserit clarè, & expresè, Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali, hic fuit ex Ordine Prædicatorum, & ex hac parte testis suspectus, eius opera nunquam viderunt lucem, & sic nocturnus Authagonista: nullã ipsius adducunt auctoritatem: quare pro vana, & inani spica reputatur. Ac denique fortè hic Herculanus Perusinus fuit Magister Grysaldi etiam Perusini, & discipulus gratitudinis causa, & honoris, nullo alio stante motiuo, ipsum adduxit in suo Cathalogo, vt etiam esset electus lapis in tam magnifico ædificio, sicque possumus dicere Herculano: Vndè venis, &c.

FVLBERTVS Carnotensis Episcopus Sanctus, in Serm. de Natiuit. B. Virginis. *Ita Auctor ille incognitus in Serm. de Sanctificat. adducto ab Albert. Castellano, vt in Tritur. num. xxxiv.*

VERITAS 80.

HVIVS Notissimi Sancti Episcopi, Doctoris Galli, qui vixit ad annum 1107. cuius opera extant in Bibliotheca VV. PP. tom. 11. fol. 35. & seorsim per Carolum de Vvilliers anno 1608. in 8. Solus Auctor ille Opusculi, vel Sermonis de Sanctificatione mentionem facit, ac de ipso adducit auctoritates sequentes: Sanctus Fulbertus Episcopus in Sermone de Natiuitate Beatæ Virginis: *Quid autem putas, qualis fuerit, vel sit ista persona, quæ Sanctis omnibus spectanda proponitur, & imitanda?* Et Infrà: *Hæc itaque Virgo, antequàm nasceretur, vt prædictum est, diuinis est oraculis enuntiata, & miraculis designata, tandem verò nata ex progenie diuinitùs ordinata. Nata siquidem est, vt legimus, Nazareno patre, Bethleemitica matre, descendit autem à radice illius, fide præclari Abrahæ, cui promissa fuerat omnium benedictio gentium in semine suo. Descenditque à stirpe Dauid, quem Deus propter notam sibi probitatem sublimauit, dicens: Inueni hominem secundùm cor meum. De regali nempè tribu simul, & Sacerdotali duxit*

xit originem, quæ summum erat paritura Regẽ, atque Pontificem. Et infrà: *De hac igitur Beatissima Virgine, fratres charissimi, confidenter asserimus, quia nullo virtutum genere vacabat, cui gratiæ plenitudinem inesse Dei Nuntius asserebat.* Et infrà: *Quis enim tam admiratione iucunda non speculetur ipsius adolescentis naturæ fortitudinem, & prudentiam, ac fidem in Angelico colloquio, vbi tàm instanter eloquitur, tàm prudenter interrogat, tàm facilè credit? Quis non iustitiam eius miretur, qua sic vniuersa præcepta legis implere satagebat, vt nec ad se pertinentia quædam, velut purificationẽ legalem, inexpleta relinqueret? Ipsius quoque temperantia satis enituit, quæ Deo dignitatis lilium in humilitatis valle produxit. Depromebant itaque virtutes in cogitatione, & affectu cordis eius ineffabilem armoniam, quam ipsa creatrix, & inhabitatrix Dei sapientia delectabatur audire. Coruscabant quoque foris in superficie sermonis, & actus vnde possent homines glorificare Deum, & exempla salutis accipere.* Hæc sunt omnia, quæ adducit Auctor ille de S. Fulberto desumpta ex Sermone 1. de Natiuit. Beatiss. Mariæ, qui incipit: *Approbatæ consuetudinis est, &c.* in quibus nec verbum vnum inuenies, quod directè, vel indirectè respiciat propositum assumptum de Virginis Conceptione, animatione, sanctificatione, vel peccato originali, & sic gratis fuit adductus Fulbertus, & sine vllo prorsus fundamento.

Sed fortè dicent, quòd istæ non sunt adductæ pro controuersia præsenti, sicut aliæ, sed solùm pro gloria, & laude Virginis Mariæ? Optima equidèm laus! sed admittamus excusationem; & dicite mihi, qua intentione Auctor ille trũcando secundam auctoritatem, trãsiuit ad tertiam, auferendo præcipua, ac principalia verba totius illius Sermonis Fulberti, ad maiorem laudem Deiparæ? An quia illa erant expressa pro immunitate, ac omnimoda puritate Virginis Mariæ? Respondebit auctoritas ipsa, quæ integra sic se habet: *De regali nempè tribu, simul, & Sacerdotali duxit originem, quæ summum Regem, atque Pontificem erat paritura. Non tamen hæc idcircò dixerimus, quòd Dominus, qui peccatores vocare venit, dedignatus sit, matrem suam peccatores habere cognatos, inter quos speciosa, velut inter spinas lilium appareret, &c. Hoc igitur in primis adstruere fas est, quòd anima ipsius, & caro, quam elegit, habitaculum sibi fecit Sapientia Dei Patris ab omni malitia, & immunditia purissima fuerunt, affirmante Scriptura: quoniam in maleuolam animã non introibit sapientia, neque habitabit in corpore subdito peccatis.* Et derelinquendo omnia verba hæc, transiuit Auctor iste ad illa, quæ immediatè sequuntur: *Item è contra confidenter, &c.* Si hæc processerunt à parua, vel magna aduertentia, Lector iudicet: mihi enim solùm interest demonstrare, quomodo S. Fulbertus pro nobis sit, & non pro Aduersariis. Alia minoris momenti vitia commissa in propositis auctoritatibus, consultò prætermittimus, transcripserunt enim illas non solùm malè, sed pessimè, auferendo verba, & sensum, &c.

Restat nunc transcribere, ac ventilare auctoritatem, de qua supra in S. Bernardo, num. 44. auctor. 12. incogniti, vel Alberti Castellani, quæ in rei veritate est Sancti Fulberti, & non S. Bernardi, vt ex ipsa constabit, quæ sic se habet ex Sermone illo cauillosè citato de Beata Virgine, incipiẽte: Qui......: *Præsenti igitur celebratione omnium prudentium Virginum Reginam sedulis, fratres charissimi, exposcite precibus, vt illa suo interuentu efficiat possibile, quo Sanctæ Ecclesiæ concentus, de eius congaudeat sublimatione, & gloria. Ista est enim præcipua festiuitas, in qua Angelorum omnis exultat militia; in qua Patriarcharum complentur veridica, & abdita mysteria; in qua Prophetarum panduntur vaticinia; in qua, etiam, & Gentilium reserantur prænuntia scripta, in qua sanctificatur sponsa, sine exemplo Deo coniuncta; de cuius corporis materia pritur lumen in tenebris ad extinguendas veterum piaculorum tenebras. Hæc, inquam, dies est, in qua prælucida stella, imò lumen maris, hoc est, huius mundi cum decoris amænitate, ex mortali genitura, cunctis, qui saluandi sunt, illuxit. Hæc est honoranda dies lætitia, in qua præparatur vas Virgineum, diuinis charismatibus, ac micantibus margaritis ineffabiliter ornatum, in quo sublimitas Dei mixta homini compaginaretur carnaliter, non secundùm propaginem, sed secundùm Spiritus Sancti operationem.* Hæc est auctoritas, vt adducitur ab Aduersariis; quæ autem extat in Sancto Fulberto, Serm. 3. *In ortu almæ Virginis Mariæ inuiolatæ,* qui incipit: *Mutuæ dilectionis amore, &c.* vt videre est in eius operibus, & Biblioth. VV. PP. tomo 11. fol. 37. column. 2. littera H. sic se habet: *Quapropter præsenti celebratione omnium prudentium Virginum Reginam sedulis exposcite precibus, quæ principatum obtinet inter choros Sãctarum Virginum, suo interuentu efficiat possibile, quo Sancta Ecclesia concentus, cùm eam humili, qua valet operatione, percolit in terris, demũ in lætia perẽni de eius vtraque congaudeat sublimatione, & gloria. Ista est enim præcipua festiuitas, in qua omnis Angelorũ militia exultat, in qua Prophetarũ panduntur vaticinia, in qua, & iam Gentilium reserantur prænuntia scripta, in qua oritur sponsa sine exemplo, Deo coniuncta, de cuius casta corporis materia oritur lumen in tenebris, ad exturbandas veterum piaculorum nebulas. Hæc est, inquam, dies, in qua prælucida stella, imò lumen inseparabile maris, hoc est, huius mundi,*

velut

velut Eous cum decoris amænitate, ex mortali genitura cunctis, qui saluandi sunt, illuxit. Hæc est honoranda dies lætitiæ, in qua iuxta mundi qualitates præparatur vas Virgineum, diuinis charismatibus, vt margaritis ineffabiliter ornatum, in qua qualitas Dei mixta homini compaginaretur corporaliter, non secundùm propagationem, sed secundùm Spiritus Sancti operationem. Hæc sunt Fulberti verba, cum quibus regulata Aduersariorum auctoritas habet vitia magna, & parua solum sequentia.

Primo, incongruè posuerunt Sermonem sub titulo Bernardi; quia, vt vides, est Fulberti. Secundo, eadem intentione occultarunt initium Sermonis. Tertiò, mutarunt Sermonis titulũ, dicendo esse absolutè de B. Virgine, cùm sit de ortu, seu eius Natiuitate, & totum hoc ita factum fuit, vt existimo, vt nunquam inueniretur Sermo ille, & deprehenderentur ipsorum vitia, & quæ extant in illo Sermone pro nostra sententia. Quartò, prætermiserunt illud, *quapropter*; quia hæc causalis concatenabat antecedentia, de quibus nos infra; ideò, quinto, vt initium sumeret perfectum sensum, addiderunt ly, *igitur*. Sextò, in Fulberto non sunt verba illa, *fratres charißimi*. Septimò, prætermiserunt illud, *quæ principatum obtinet inter choros Sãctarum Virginum*. Octauò, quia sensus non erat integer, addiderunt ly, *vt ilia*. Nonò, vbi Fulbertus, *cum eam humili, qua valet, operatione, percolit in terris, demum in lætitia perenni, de eius vtraque congaudeat, sublimatione, & gloria*; Aduersarii tantum, *de eius gaudeat sublimatione, & gloria*. Decimò, addiderunt illud, *in qua Patriarcharum complentur veridica, & abdita mysteria*. Vndecimò, vbi Fulbertus, *in qua oritur sponsa*, Aduersarii pessimè, in qua *sanctificatur sponsa*, mutantes ly, *oritur*, in, *sanctificatur*, & in hoc solo verbo manifestarunt totam suam intentionem. Item nescio, qua veritate potuerunt dicere, quòd in Natiuitate, seu ortu fuerit sanctificata Maria? Duodecimò, prætermiserunt ly, *casta*. Decimotertiò, vbi Fulbertus, *ad exturbandas veterum piaculorũ nebulas*; ipsi sic, *ad extinguendas* veterum piaculorum *tenebras*, mutantes illas duas voces, *exturbandas*, &, *nebulas*. Decimoquartò, reliquerunt ly, *inseparabile*. Decimoquintò, dereliquerunt illud, *velut Eous* fortè nescientes, quid significaret vox illa, *Eous*. Decimosextò, etiam notare debes, Lector, quòd sequentem clausulam, quia existimabant esse pro ipsis, ita ad vnguem transcripserunt, quòd nec in apice illam variarunt. Sed illud, *ex mortali genitura*, facit relationem de hominibus ex mortali genitura productis, & quando respiceret Mariã, nos non negamus, nec negare possumus, quòd Virgo processerit ex mortali genitura; imò ideò fuit mortalis licèt non habuerit peccatum originale, quia ex mortali genitura fuit procreata. Decimoseptimò, prætermiserunt illud, *in quo iuxta mundi qualitates*. Quid autem sit præpari vas Virgineum diuinis charismatibus, satis constat; sed quid voluerit dicere Fulbertus in superadditis verbis, *iuxta mundi qualitates*, non ita liquet. Decimooctauò, vbi Fulbertus, *non secundùm propagationem*; Aduersarii vitiarunt dicentes, *propaginem*, quæ valdè diuersa sunt: nam Christus Dominus non est conceptus in vtero Virginis secundùm propagationem, id est, carnalem ex viro, & fœmina: quid autem fuerint Aduersarii machinati cum sua *progine*, ipsi explicent. Et hæc de octodecim vitiis circa litteram.

Quæ autem prætermiserunt Aduersarii concernentia immunitatem Virginis Mariæ, sunt sequentia; circa principium inquit Fulbertus: *Felix talis artus, & ortus, de cuius substantia assumpta est talis Virgo, quæ tolleret veternas parentum offensas, & releuaret concussum orbẽ, qui sub sæuo duri erat hostis dominio. Cuius itaque partus, vt censemus, ad nihil extitit, nisi vt fieret eius sancta pudicitia domus, & susceptio filij Altißimi. Ad quid enim aliud? Ergo nè huius castitas, aut ante partum, vel post dignum pignus genitum fœdata est aliquo contagio? Hanc enim nulla grauitas, aut effœta succeßio filiorum fregit, vt solet eis contingere, quæ humanam sobolem maternis egerunt visceribus. Felix enim culpa, sed sancta coniugalis societas, quæ tale, ac tantum, specialeque, vel singulare decus profudit in orbe, de concesso nuptiali contubernio. Denique in huius Conceptione necessaria haud dubium est, quin vtrumque parentem viuificus, & ardens spiritus singulari munere repleuerit, quodque ab eis Sanctorum Angelorũ custodia, seu visitatio nunquam abfuerit, &c.* In his expressè fatetur Fulbertus, quòd Maria ante suum ortum, seu Natiuitatem nullo fuerit fœdata contagio; quo autem contagio poterat in vtero matris fœdari, nisi originali? Ergo ab hoc fuit immunis secundùm Fulbertum. Item si in Conceptione Mariæ viuificus, & ardens spiritus singulari munere repleuerat eius parentes: ergo sine concupiscentia, ac libidine fuit genita. Et hoc stante etiam sine originali, vt ipsimet Aduersarii fatentur: nam loquendo de possibili, dicunt, & affirmat, quòd si Virgo Maria fuisset genita sine concupiscentia, etiam esset sine peccato originali. Item infra inquit Fulbertus: *Verè Beata, & omni veneratione habenda, & quodam priuilegio sacro prædicanda mater huius sanctæ, quæ omnium antecesit matres in concipiendo, & generando eam, quæ summum, & omnium generaret creatorem, &c.* Nota illud, quòd *in concipiendo, & generando* omnium antecesit matres: quomodo autem hæc verificari poterant, si Anna generasset cum libidi-

bidine, & concupiscentia, & concepisset Mariam cum peccato originali? Alia habet Fulbertus, quæ breuitatis causa omittimus, quia ex his satis constare potest, quàm friuolè, ac sine fundamēto fuerit adductus. Et nota, quod Sermonem illum attribuit, Bernar. de Bustis Serm. 8. de Concept. part. 2. fol. 91. col. 1. cuidam Gilberto Episcopo, sed parua est differentia inter Gilbertum, & Fulbertum.

FVLGENTIVS Africanus, Episcopus, Sanctus, in Sermone de Natiuitate Domini ad Donatum de Mysterio Mediatoris, in Epistola ad Theodorum, & in Epistola contra Faustum, & lib. de Gratia Christi cap. 6. *Anonym. Auctore 28. Bandel. cap. 15. Dezafol. 22. à tergo, Grysald. Brixiensis, Arpalleg. disp. 2. art. 1.*

VERITAS 81.

SANCTVS Fulgentius, Ruspensis Ecclesiæ Episcopus, & S. Augustini sectator, ac discipulus, plura scripsit, vt videre est in operibus eius impressis Francofordiæ 1620. & Agenau 1520. cum operibus Magentii Coloniæ 1526. Antuerpiæ 1574. in 8. regali, & Basileæ 1587. ac nouissimè Lugduni 1633. cum aliis, & in Biblioth. VV. PP. Primam ergo citationem adducit Anonymus dicens: *Idem tenet B. Fulgentius in Sermone Natiuitatis Domini*, sed nullam adducit auctoritatem: S. enim Fulgentius edidit librum ad Moninum, explicans illud: Et Verbum erat apud Deum, & incipit: Quotiens dilectissimè, sed in hoc nec verbum extat notatione dignum pro hac materia. Scripsit etiam Sermonem de duplici Natiuitate Christi, qui incipit: *Sapientes aliquid*: sed ibi nihil reperire potui nisi sequentia verba, loquens de Christo: *Simul hominis & animam suscepit, & carnem: suscepit vtramque veram, vtramque sanctam, vtramque mundam, accepit animam nostram sine iniquitate, &c.* Et infrà: *Natura enim, quæ in primo homine mundum peccato polluit, ipsa in secundo homine mundum à peccato mundauit, &c.* Et infrà: *Quoniam igitur miserabiliter pro peccato damnatus est homo, ideò sine peccato mirabiliter natus est Deus homo. Per primi hominis culpam cæpit diabolus homini dominari, per secundi hominis gratiam cæpit ab homine superari. Primus Adam nobis auctor extitit culpæ, nouissimus Adam nobis auctor extitit gratiæ, &c.* Hæc, & alia huiusmodi habet ibi Fulgentius per antithesim, inter Christum, & Adamum; si ergo hoc est dicere, Virginem Mariā contraxisse peccatum originale, expresse, nominatim, & in singulari, benè Aduersarii citant Fulgentium in Sermone Natiuitatis; sin autem; tu scis Domine, qui absconditorum es cognitor, qui nosti omnia antequam fiant, quod falsum testimonium tulerunt contra Fulgentium.

Secundam auctoritatem adducunt sic: Idem tenet Beatus Fulgentius in libro ad Donatum de mysterio Mediatoris: *Solus*, inquit, *Mediator noster sine peccato fuit, & vt omnes fideles à peccato liberaret, mortē sustinuit. Hac ille.* Nota, Lector, hanc confusionem, S. Fulgentius scripsit duos libros, vnum ad Donatum, sed nō est de fide Mediatoris, sed de fide Orthodoxa, & diuersis erroribus Hæreticorum, incipit: *Domino eximio*, & habet capita 20. sed in hoc libro ad Donatum nec minimum extat verbum ex allegatis ab Aduersariis, & sic ex hac parte iam falsa, & ficta est auctoritas; scripsit etiam alterum librum ad Trasimundum, Regem Vandalorum in Africa, de mysterio Mediatoris Christi, duas naturas in vna persona retinentis; sed neque in hoc libro extant verba adducta ab Aduersariis, nisi velint dicere, quod illa extraxerunt à capite 11. primi libri vbi Fulgentius hæc habet: *Quia diuinitas eius immunis esse potuit à labe peccati: cùm Dei sit proprium non solùm non peccare, sed etiam à peccato saluare: qui propterea solus potest donare indulgentiam, quia solus admittere non potest culpam, ideò solus est vulneratorum medicus, &c.* Si ergo ex his Aduersarii non transcripserunt sua verba, alia non extant in toto illo libro. Dicant ergo ipsi quidquid voluerint; nam ego iuxta rei veritatem dico, & affirmo sequētia. Primo, quòd liber ab ipsis citatus ad Donatum, non est de Mysterio Mediatoris, nec in tali libro extant verba ab ipsis adducta, nec illis similia. Secundo, quod in libro ad Trasimundum, qui est de fide Mediatoris, non extant alia verba, quæ aliqualem habeant similitudinem cum illis, nisi hæc à nobis adducta. Tertio, dico, quòd illa clausula, *solus Mediator noster sine peccato fuit*, est falsa, & ficta. Quarto, quòd illa verba Fulgentii, *solus potest donare indulgentiam, quia solus non potest admittere culpam*, solùm probant, vt constat ex antecedentibus, ac consequentibus, Christum esse verum Deum, & sic quòd solus ipse non potest admittere culpam. Quæ verissima, ac catholica propositio est, quia omnes alii, imò & ipsa Virgo Maria, *admittere potuerunt culpam*, nam in hoc, secundùm Fulgentium, distinguitur humanitas illa Deifica ab omnibus aliis, quia ipsa sola admittere non potuit culpam. Ideò Aduersarii videntes, quod hæc Fulgentii verba nihil probabant pro sua conclusione, ex tota Fulgentii auctoritate finxerunt illam clausulam: *Solus Mediator noster sine peccato fuit*, sumentes occasionem ex illa vnica voce Fulgentii, *solus*, ò solus

benè

benè potest dicere illud: Et ego relictus sum solus.

Alias verò auctoritates sic adducunt Aduersarii: *Item idem dicit in Epistola ad Theodorum Senatorem, quasi de verbo ad verbum. Item in Epistola contra Faustum, defensorem Pelagij: Floruit anno Domini 466. tempore Zenonis Imperatoris*. Hæc affirmant Aduersarii de S. Fulgentio, sed si alios Sanctos Doctores partim falsificarunt, hunc absolutè, simpliciter, ac totaliter. Nam in Epistola ad Theodorum Senatorem, vbi agit de conuersione à sæculo, & incipit: *Domino illustri, &c.* nullatenùs tractat de Maria, nec de peccato originali, imò nec de Immunitate Christi Domini, & quod plùs est; nec habet vocem illam solus Christus, nec aliquam huic similem. Secunda vero Epistola ab ipsis citata contra Faustum defensorem Pelagii, in operibus Fulgentij non inuenitur, nec inter opera eius vnquã stetit, quia ipse non scripsit contra Faustum, sed S. Augustinus; vt videre est in suis operibus tom. 6. nouiss. impress. à fol. 89. neque est Epistola, vt ipsi dicunt; sed liber magnus diuisus in 33. libros; cuius initium est: *Contra Faustum Manicheum blasphemantem*. Ex quibus patet, quomodo in hoc etiam Aduersarii meditati sunt inania, & locuti sunt falsa.

Sed cum citent Epistolam, seu librum illum contra Faustum; licet sit Augustini, pertinet ad nostrum assumptum examinare veritatem. Dico ergo, quod legi totum librum, & in ipso nihil inueni, quod directè, vel indirectè posit respicere Conceptionẽ Virginis Mariæ, nec Conceptionem Christi, nec denique illam auctoritatem supra adductam ab Aduersariis: *Solus Mediator noster sine peccato fuit, & vt omnes fideles à peccato, liberaret mortem sustinuit*, nisi velint dicere, quod illud, *solus*, sumpserunt ex libro 12. cap. 11. vbi Augustinus loquens de veteri testamento, inquit: *Quia in solo Christo euacuatur*. Verbum autem, *Mediator*, ex libro 19. cap. 14. vbi Augustinus: *In ipso Mediatore Dei, & hominum, homine Christo*; illud verò, *sine peccato fuit*, ex libro 16. cap. 15. vbi Augustinus: *Christus in quantum sine peccato, & propria potestate mortuus est*, vel ex libro 22. cap. 22. vbi Augustinus: *Deus enim omninò peccare non potest, sicut negare seipsum non potest*; illud verò, *& vt omnes fideles*, vel sumpserunt à libro 19. cap. 22. vel à libro 21. cap. 22. & sic de aliis verbis desumpta fuisse ex aliis diuersis capitibus; nam integra affirmo, quòd non extant in prædictis triginta tribus libris contra Faustum Manichæum. Nota etiam, ò Lector! malitiam, quia Faustus non fuit Pelagianus, sed Manichæus, & tamen dicunt Aduersarii, *contra Faustum defensorem Pelagii*, quod quidèm falsum est, quia Faustus non fuit defensor Pelagii, sed hoc fecerunt, quia Pelagius egit latissimè de peccato originali, non autem Manichæus. Fuerunt ei in sectæ, ac sectarii distinctissimi; Aduersarii vero in bonis ex penuria, & in malis ex abundantia cordis loquebantur.

Concludamus, quòd nec in illis verbis: *Floruit anno Domini 466. tempore Zenonis Imperatoris*, veritatem dixerunt: quia floruit tempore Anastasii Imperatoris, & non anno 466. vt ipsi dicunt: quod patet; nam Fulgentius vixit annos 65. vt dicitur in eius vita adducta à Surio ad diem 1. Ianuarii fol. 42. & mortuus est anno Domini 529. vt affirmant Myræus folio 84. & Posseuinus fol. 604. & alii. Igitur fuit natus anno 464. quomodo ergo Fulgentius floruit anno 466. quando solùm habebat duos annos. O flores libri, & opera parum honoris, & honestatis adduxistis vestris cultoribus, in quibus nec Fulgentius fulget quasi in arundineto.

Sed vt veritas vndequaque fulgeat in Fulgẽtio, cum supra num. 34. in Augustino auct. 3. & 4. adduxerint Aduersarii; ex libro: Quando, cur, & quomodo Deus homo; verba quæ non reperiuntur in illo, sed in Leonardo de Vtino Dominicano, vt ibi diximus, & hic alia quæ in Fulgentio non extant, & opera illius aliquando attribuuntur isti, & è contra, decreui hic transcribere quidquid Fulgentius habet, & ad hanc materiam concernere possunt. Sciàs ergo, quòd D. Petrus Diaconus, & alii qui in causa fidei à Græcis ex oriente Romam missi fuerant; scripserunt de Incarnatione, & gratia D. N. Iesu Christi ad Fulgentium, & alios Episcopos Africanos librum vnum, cuius principium est: *Dominis sanctissimis, & cum omni veneratione, &c.* & cap. 60. loquendo de gratia, & libero arbitrio, atque de Adami creatione, ac præuaricatione, inquiunt: *Itaque serpentis astutia deprauatus spontè diuinæ legis præuaricator effectus est, & ideò secundùm id quod ei prædictum fuerat, iusto iudicio Dei; mortis pœna damnatur, totus, id est, secundùm corpus, & secundùm animam in deterius cõmutatus, amissa libertate propria, sub peccati seruitio mancipatur. Ex hoc nullus est hominum; qui non huius peccati vinculo nascatur adstrictus, præter eum, qui ad hoc vinculum peccati soluendum nouo generationis modo natus est Mediator Dei, & hominum, homo Christus Iesus. Quid enim aliud potuit, aut potest nasci ex seruo, nisi seruus? Neque enim cum esset liber Adam, filios procreauit, sed postquam seruus peccati factus est. Ideò sicut omnis ab illo est, ita & omnis homo seruus peccati per ipsum est. Hinc & Apostolus: Ex vno, inquit, in omnes homines in condemnationem, & rursus: Per vnum hominem peccatum intrauit in hunc mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransijt, in quo*

omnes

omnes peccauerunt: falluntur ergo omnimodo, qui dicunt mortem solam, non & peccatum trãsijsse in genus humanum, cum Apostolus, & peccatum, & mortem mundo per eum testetur illatum. Ab hac igitur damnatione, & morte nullus omninò liberatur, nisi gratia Redemptoris, &c. Si hanc auctoritatem adduxissent pro sua sententia, cum aliquo fundamento viderentur loqui, propter illam vniuersalem, à qua solùm excipitur Christus Dominus, sed quod hic loquatur de iure naturæ, seu lege communi, constat euidenter ex discursu totius auctoritatis, præcipuè ex vltimis verbis: *Ab hac nullus omninò liberatur nisi gratia Redemptoris:* ergo gratia potest ab illo vinculo peccati, & Adami introducta seruitute liberare? Et sic multos liberat gratia in Baptismo, aliquos gratia sanctificationis liberauit in vtero existentes. Cur ergo saltem vnam, atque vnicam, & solam Mariam, non potuit liberare gratia præseruationis? Potuit, inquis: ergo liberata fuit.

Sed progrediamur vltra: ad libram suprà dictum confirmando, vel explicando, quod dixerant in antecedenti, quidèm breui (nam solùm habet octo capitula) responderunt Episcopi Africani latissimè, siuè pro ipsis S. Fulgentius, in libro incipiẽte: *Dilectissimis, & in Christi fide, &c.* vt videre est in operibus eius, folio 232. & in alio fol. 179. capite ergo 3. sic inquit: *Beata igitur Maria Deum Verbum, secundùm quòd caro factum est, & concepit, & peperit: cuius vtero Verbum Deus non carnem, in qua conciperetur, intulit, nec ex ea materiam conceptæ, siuè formatæ carnis, non ipse Deus concipiendus: sed tantùm nasciturus assumpsit, sed ex ea, & in eadem Virgine humanæ carnis naturam, secundum quam temporaliter Deus sempiternus conciperetur, & nasceretur, accepit. Ipsa quippè acceptio carnis fuit conceptio Virginalis, neque enim in vtero sanctæ illius, & Matris, & Virginis, illa spiritualis, & ex Deo Patre sine initio genita Verbi Dei natura poterat absque carne temporaliter concipi, sicut nec caro sine Verbi Dei vnitione potuit aliquatenùs nullius viri coitu seminata in intimo vuluæ Virginalis innasci. Hanc ergo carnem tunc ex se natura Virginis cõcipientis exhibuit, cùm in eam Deus concipiendus aduenit. Non est igitur aliquod interuallum temporis æstimandum inter conceptæ carnis Initium, & concipiendæ Maiestatis aduentum. Vna quippè fuit in vtero Mariæ Virginis conceptio diuinitatis, & carnis, & vnus est Christus Dei Filius, in vtraque natura conceptus, vt maculã vitiatæ propaginis indè inciperet abolere, vndè in vnoquoque nascentium videbatur existere.* Antequàm ad alia verba, quæ immediatè post ista sequuntur, ingrediamur; notet Lector, vim sententiæ Fulgentii, quæ talis est: Beata Virgo concepit Verbum, & peperit ipsum, quæ res distinctissimæ sunt, & vna præcessit aliam per nouem menses, & licèt in secunda, id est, in Natiuitate, fuerit similis aliis, non tamen fuit aliis similis in Conceptione; nam caro illa non fuit viri coitu seminata, & totum fuit simul, & semel, ita vt sola vna, & in vnico instanti fuerit illa conceptio, quia in eodem instanti fuit concepta caro, id est, administrata materia, & in eodem instanti dispositã, & organizata, & in in eodem vnita animæ, & diuinitati: *Ipsa quippè acceptio carnis fuit cõceptio Virginalis, &c. Nõ est igitur aliquod interuallum temporis æstimandum inter concepta carnis initium, & concipiendæ Maiestatis aduentum. Vna quippè fuit in vtero Mariæ Virginis Conceptio diuinitatis, & carnis.* Et quare illa fuit vna? Ratio est, quia cum in aliis hominibus sint distinctę: nam prius tempore fit coitus viri, deindè conceptio carnis, ac tandèm animatio, vnio: & macula vitiatæ propaginis Adæ, incipiat a viri coitu Conceptione carnis, & compleatur in vnione animæ, illo diuino Conceptionis miraculo, voluit Christus abolere à suo principio, & radice omnem nascentium maculam.

Prosequitur igitur sic immediatè Fulgẽtius, cap. sequenti: *Nam quia omnes homines ex coitu maris, fœminæque nascentes, ipsius conceptionis exordium originalis peccati habent contagione respersum, quia peccatum, quod primus homo, cùm esset natura bonus, diabolica malignitate seductus admisit, in posteros quoque cum pœna, ac cum morte transiuit. Quod in veritate S. Dauid enuntiat dicens: Ecce enim in iniquitatibus cõceptus sum, & in delictis peperit me mater mea. Necessarium vtique ad modum fuit, vt misericors Dominus, & iustus iniquitatis humanæ vestigia deleturus, in ipso conceptu sibi humanam naturam dignaretur immaculatam immaculatus vnire, vbi eam consueuerat per inflictam peccati originalis maculam suæ parti, dominioque diabolus vindicare.* Cùm ergo ex coitu maris, & fœminæ, fit in carnis conceptione originalis peccati contagium respersum, quia tunc patres in coitu nihil aliud videntur agere, quàm contagium peccati originalis, à primo homine Adamo ab ipsis hæreditatum, in posteros suos trãsmittere, ac seminare: Ideò Christus absque coitu voluit recipere carnem, & sic illam habuit absque contagione peccati originalis; *vt maculã vitiatæ propaginis inciperet abolere, vndè in vnoquoque nascentium videbatur existere.* Hæc est clara, & aperta mens Sancti Fulgentii, & iuxta hanc doctrinam omnes homines, & inter eos etiam Beatissima Virgo Maria habuerunt in sua Conceptione contagium peccati originalis respersum. Neque ex hoc tamen sequitur, Virginem Mariam contraxisse originale peccatum: scrutemur scripturas Sanctorum; quia non in spiritu

tũ vehementi Dominus, sed in sibilo auræ tenuis.

Omnia superiùs dicta quasi præludia sunt, pro sequenti Fulgentii auctoritate. Inquit enim cap. 6. *Hoc itaque habuit Dei, hominisque mirabilis quidèm, sed verus ille secundùm carnem conceptus, & partus, quo Deum cœli Virgo ineffabiliter concepit, & peperit, & Virgo Genitrix inuiolata permansit, illa scilicèt gratia plena, & Beata in mulieribus veraciter ab Angelo nuncupata, quod gratiæ preuenientis ope, atque opere, Spiritu Sancto superueniente in se, & virtute Altißimi obumbrante sibi, Deum Dei Filiũ conceptura, viri coitum nec pertulit omninò, neq; voluit, &c. Hæc est gratia, qua factum est, vt Deus, qui venit peccata tollere, quia peccatum in eo non est, homo cõciperetur, atque nasceretur in similitudine carnis peccati, de carne peccati. Caro quippè Mariæ, quæ in iniquitatibus fuerat humana solemnitate concepta, caro fuit vtique peccati, quæ Filium Dei genuit in similitudinem carnis peccati; testatur enim Apostolus, &c. In similitudine igitur carnis peccati, &c. In similitudine igitur carnis peccati Dei Filius missus apparuit, quia in eius vera humana carne nõ iniquitas hominis, sed mortalitas fuit.* En vnica, & singularis auctoritas, quam non viderunt antiqui Aduersarii, nisi vnus nouissimus Arpallegus, quam adducit inter expressas, vt præcipuam, fol. 30. colum. 2. & Pater Carmelitanus in suo cursu Salmanticens. quæst. 81. dub. 4. §. 3. num. 137. fol. 611. quia Fulgentius expressis verbis vocat carnem Mariæ, carnem peccati; carnem verò Christi, carnem in similitudinem solùm peccati. Quid igitur, an ex hoc deducitur, quòd Maria habuerit peccatum originale? Minimè, quia Fulgentius loquitur de conceptione carnis ex coitu viri, ac fœminæ seminata, & quæ cum contagio peccati originalis madefacta, & respersa, ab homine Ioachimo in vulua Annæ recepta fuit, hæc Mariæ caro peccati caro erat, quia *humana solemnitate concepta* fuerat: quod quidèm non habuit Christi caro, siquidem non humana solemnitate, id est, non coitu (hæc enim est humanæ generationis solemnitas) virili semine, concupiscentia, libidine, &c. in vtero Mariæ decisa, seu concepta extitit. Sed vt ex omnibus deducamus nostram conclusionem, cap. 7. inquit Fulgẽtius: *Et quia in ipsa natiuitate carnis nostræ mortis vinculo tenebamur obstricti, à quo solius beneficio spiritualis natiuitatis possemus absolui, &c.* Et cap. 8. *Idem ipse Dei Filius in natura carnis per gratiam pro mortuis natus est ad mortem, vt nos post mortem primæ natiuitatis, quam habemus ex carne, in gratia spiritus renasceremur ad vitam.* Dicant ergo nobis Aduersarii, quæ, vel qualis est hæc prima nostræ carnis natiuitas? An non generatio illius ex viro, & fœmina? Et cap. 19. *Hoc Apostolus euidenter insinuat dicens: Cum enim serui essetis peccati, liberi fuistis iustitiæ. Seruire igitur iustitiæ non potest, qui iustitia liber est: quia quandiù est peccati seruus, non nisi ad seruiendum peccato reperitur idoneus. Ab ista seruitute peccati nemo liber efficitur, nisi qui liberatoris Christi gratia liberatur, vt scilicèt liberatus à peccato, seruus fiat Deo. Hoc autem quemadmodum fiat, ipse liberator noster ostendit. Si vos, inquiens, filius liberauit, verè liberi eritis. Ideò vas electionis beneficium nobis gratiæ liberatricis insinuans, non solùm liberos, sed etiam liberatos nos esse testatur, &c.* Sumus in Ecclesia omnes liberati, sed sola Maria libera. Cap. verò 13. inquit: *Vt ergo peccati originalis vinculo, quo per hominem primum tenebamur obstricti, miserantis Dei gratia solueremur, vnus extitit Mediator Dei, & hominum homo Christus Iesus.* Ac tandem cap. 31. sic concludit: *Restat ergo, vt non omnes omninò, quos in condemnationem ponit Apostolus; transire ad iustificationis gratiam sentiamus, sed quosdam ex illis omnibus. Omnes istos itaque omnes per Adam in condemnationem esse filios iræ, & ex eis quosdam per Christum omnes esse filios gratiæ. Illos ergo esse omnes, quos per primum hominem propago peccatrix carnali generatione condemnat; omnes enim terreni sunt, qui terreni hominis imaginem gerunt, & omnes cœlestes, qui ad æternam vitam imaginem hominis cœlestis accipiunt.* Hæc sunt omnia, quæ habet S. Fulgentius in illo Tractatu, seu libro de Incarnatione; ex quibus deducimus sequentia.

Primum, quod S. Fulgentius carnalem generationem factam in viri, ac fœminæ coitu, vocat semper, & simpliciter conceptionẽ. Secundum, quod mediante hac carnis conceptione propagatur natura, & homo generat imaginẽ terreni Adami. Tertiũ, quod hæc carnalis conceptio, ac primum hominis geniti exordium, est cõtagio originalis peccati respersum, & propago peccatrix, & propter hoc dicebat David: In peccatis cõcepit, aluit, seu peperit me mater mea. Quartum, quod Aduersarii hæc, & alia his similia, quæ reperiuntur in Sanctis Patribus (vt videre est in tota hac Ventilatione) transferunt ad animationẽ, & adducunt contra immaculatam Virginis Conceptionẽ: quod quidèm est toto cœlo aberrare ab scopo cõtrouersiæ: nam iuxta hìc dicta à Fulgentio, omnes istæ propositiones: Maria in sua generatione, vel Conceptione peccati vinculo fuit obstricta, vel habuit maculam vitiatæ propaginis, vel fuit originalis peccati contagione respersa, vel caro Mariæ fuit caro peccati, vel fuit humana solemnitate concepta, vel denique Mariam propago peccatrix cõdemnat. Quia hæc omnia supponunt pro carne, non pro anima, pro prima Cõceptione, non pro secunda, & prout Cõceptio

tio Mariæ distinguitur à Conceptione Christi, absque viri consortio genitus, & nulla contagione respersus in radice, in causa, & seminatione carnis. Quæ quidèm omnia in Conceptione carnis Mariæ aliter euenerunt, quia non vna, id est, tota simul generatio, administratio materiæ, organizatio, & animatio, sed per diuersa temporũ interualla contingit, nec fuit absque viri consortio, sed contagione originalis peccati respersa; & sic caro peccati, vt inquit Fulgentius.

GALBANEVS Bononiensis, Canonista, super cap. Conquestus extra de Feriis. *Bandel. cap. 19. Deza fol. 30. Vincent. & Grysaldus.*

VERITAS 82.

HIC Auctor quoad nomen est fictus; quoad auctoritatem vero multiplicatus. Primum patet, quia talis Galbanei nullus Nomenclator antiquus vel modernus, vniuersalis, nec particularis Iuris Pontificii mentionem facit, imò neque Bibliotheca ipsa Bononiensis edita ab Antonio Bumaldo. Neque ex nomine, aut ex cognomine: Consului denique D. Ioannem Calderon, Iurisconsultum; Bibliothecam viuam huius ætatis, qui affirmauit se nunquam talem Auctorem vidisse, nec audiuisse. Vnde existimo, quòd Bandellus videns in Anonymo citatum Auctorem libri, qui dicitur Collectarius, vt vidimus supra num. 60. ne tanta auctoritas maneret quasi exposita sine patre, excogitauit ei tradere hunc Galbaneum Bononiensem, & hoc vel quia nesciuit legitimum patrem, & Auctorem, vel quia sic voluit.

Quod fuerit multiplicatus; patet; tum ex auctoritate, quam sic adducunt. Idem tenet Dominus Galbaneus, Doctor Bononiensis, super cap. Conquestus, extra de Feriis: *Festum;* inquit, *Conceptionis Beatæ Virginis non est celebrandum, & hoc ideò quia fuit in originali peccato concepta. Hæc ille.* Hanc, quam Bandellus adducit sub nomine Galbanei, adducit Anonymus sub nomine Collectarii, vt suprà numero 60. notauimus; & quòd sit vna, & eadem, patet, tum ex verbis, tum etiam quia Anonymus, qui adducit Collectarium, non adducit Galbaneum, & Bandellus, qui adducit Galbaneum, non adducit Collectarium: Anonymus, quia ignorauit nomen Collectarii, tacuit auctoritatem; Bandellus, quia ignorauit vtrumque, finxit, & sic ignorantia, & fictio obuiauerunt sibi.

Quantum verò ad auctoritatem, & sensum illius, dicendum, quod hæc eadem auctoritatis verba examinantur ex professo in aliis septem Doctoribus; non enim est solùm duplicata, sed septemplicata. Nam Primo illam adducunt hic sub nomine Galbanei. Secundò, sub Collectario, suprà. Tertio, sub nomine Ioannis Gallici, Glossatoris Decreti, de quo infrà num. 173. Quartò, sub nomine Bartholomæi Brixiensis, vt suprà num. 36. Quinto, sub nomine Petri Mediolanensis, de quo infra num. 243. Sexto, sub nomine Ioannis Theutonici Canonistæ, vt videbimus infra num. 192. Septimo, sub nomine Hugonis, de quo etiam infrà num. 125. Et si ex hac Hydra velis amputare caput vnum, statim aliud consurget, v. g. quia Hugonem iterum citant, vt Hugutium, Ioannem Theutonicum Canonistam iterum adducunt, vt Ioannem Theutonicum, Ordinis Prædicatorum, & hunc multiplicant in alios vsque ad quatuordecim. Sicque vna indiuisibilis auctoritas, quæ est in corpore Iuris Canonici multiplicata est contra immaculatam Virginis Conceptionem, sicut arena quæ est in littore maris. Ita vt in hoc, & in aliis dicere possit: Multiplicati sunt super capillos capitis, qui oderunt me gratis.

GABRIEL Barelete, vel Barletta, Ordinis Prædicatorum in Sermone Sanctificationis B. Virginis. *Ita Paul. Grysald. Alphab. 5. Auctor. 1.*

VERITAS 83.

HIC, Quem Grysaldus vocat Barelettà in suis operibus, appellatur Barelete, fuit natione Apulus, & floruit ad annum 1471. de quo diximus in Trituratione Auctore xviii. scripsit Sermones de Tempore, ac de Sanctis, impress. Parisiis anno 1521. & Venetiis 1571. & 1573. in 8. qui etiam typis mandati fuerunt sub nomine Sancti Antonini Florentini; sed sine fundamento; & falsò, quia sæpè in ipsismet Sermonibus citatur Sanctus Antoninus, & fit mentio de Sixto IV. Summo Pontifice, qui post mortem Sancti Antonini fuit ad Sedem assumptus ferè per viginti quinque annos. Cùm ergo constet Sermones illos non esse Sancti Antonini, existimo, quod nec sunt Barlete, nam in illo Sermone agit de Indulgentiis concessis à Sixto IV. quæ fuerunt expeditæ anno 1476. Si ergo Barelete clamit anno 1471. difficile videtur, quòd Sermo Conceptionis fuerit ipsius, nisi superuixerit, vsque ad annum 1484. Confirmatur hoc ex Ioann. Michaele Pio suæ Religionis Auctore, qui parte 2. lib. 3.

co-

columna 65. ad annum 1475. inquit Italicè: *F. Gabriele Barletta Pugliesse, &c. scrisse vn volumine di Sermoni Quadragesimali dell Advento, de Santti, & della Beata Vergine, vengosi sparse mente nell opere di questo Padre alcune facetiæ è motti, secundo forsi, che quella æta comportaua, ma non mancano alcuni, che scribano che siano stare adulterate l' opere di simile soggeto, et che egli seriuesse grauemente per tuto, &c.* Vis, Lector, tamquam in Speculo videre huius Auctoris grauitatem, & scientiam, atque etiam intentionem? audi ipsum loquentem in sermone Sancti Dominici folio 194. columna 3. de sua regula, seu constitutionibus: *Nec oportet dicere ista Regula*, id est, Prædicatorum *non ponitur in iure, sicut Francisci, & Benedicti: cui respondeo, quòd & Pilatus ponitur in Symbolo, & Herodes in Euangelio: tamen sunt damnati, &c.* Et de his habet sparsa per totum librum innumerabilia. Ex quibus colligere potes, qualis fuerint huius Barlete scientia, & doctrina?

Hic ergo folio 223. habet Sermonem sub hoc titulo: *In festo Conceptionis Beatæ Virginis Mariæ, in quo Sermone exploditur, ac confutatur impia opinio quorumdam vulgarium ignorantium, & vera asseritur secundùm dicta omnium sapientum, & maximè Sanctorum Doctorum Christianæ Religionis.* Concluditur ex hoc titulo, quòd Grysaldus malè ipsum citauit in Sermone sanctificationis, cùm constet esse Conceptionis, vt sic relegaret à suo Barlete nomen Conceptionis, & introduceret suam sanctificationem, quia in hoc, vt sæpè notaui, semper errant corde, sed coniũge titulum istius Sermonis, cum principio illius nuper citati S. Dominici, vbi sic dicit Barlete: *Tertia*, id est, commendatio, *à sanctitate, Dominicus Sanctus in vtero matris sanctificatus: Magister Reginaldus dicit de eo: Iste est, in quo Adam non peccauit, &c.* Sanctus Dominicus, ò Barlete! fuit sanctificatus in vtero matris suæ, transeat, & non peccauit in Adam, & Sanctissima Domina peccauit in Adam? Illud dicere est pium, & sanctum, & hoc affirmare, est impium, prophanum, blasphemum, & ignorantia vulgaris, &c. At quid mirum, si Maria est in Symbolo, & Euangelio, & Sanctus Dominicus non, secundùm tuam regulam.

De Sermone verò dico, quòd in titulo, vt vidisti, vocat opinionem Immaculatæ Conceptionis impiam: deindè in prima ratione conatur ostendere, quòd dicere, Mariam Virginem fuisse conceptam sine peccato originali, est contradicere fidei, ac tale assertum esse ineptum, & crudele, omninò non tenendum, imò, & respuendum, quia est resistere Spiritui Sancto. In secunda ratione, quòd in hac parte contradicere sacræ Scripturæ, est erroneum, & impium. Et infrà, quòd attribuere Virgini, quod est solius Christi, est impium, & nefarium; quia sic non est Virginem honorare, sed potius contumeliam facere, & quòd asserere contrarium, est oppositum eius, quod ferè omnes famosi Doctores tenuerunt, & iterum impium, & nefarium, & tandem ex quadam auctoritate Augustini palliatis verbis, sic inquit: *Vos autem, dum aliquem excipitis, resistitis fundatissimæ fidei: nũquid hæc falsa sunt? Quis audeat hoc dicere, nisi diuinorum eloquiorum apertissimus inimicus?* Deniquè ad argumentum de Indulgentiis concessis à Summo Pontifice Sixto IV. sic respondit: *De ipso solo legitur, quòd sit istius opinionis, cùm alij sanctiores fuerint opinionis contrariæ, vt patet de suis antecessoribus. Prætereà, vt Vicarius Christi errare non potest, sed benè talis homo, & persona, &c.* Quid tibi videtur, ò Lector! de his Barletatis? Hæc scripsit Barelete post Sixti IV. Extrauagantes, & hoc in Italia, & propè Romanam Curiam, & ferè eodemmet tempore, quando expeditæ fuerant Summi Pontificis Decretales: & si hæc dicebat Barelete, quid dicerent illi, qui erant plusquàm Barelete? Et dictabant à Romana Curia, verbi gratia, in Prouintia Carthaginen. F. Didacus de las Cucharesas, F. Thomas de Pedroche, quorum nos processum habemus originale manuscriptum, & incipit: *In Dei nomine amen: Sepan quantos este publico instrumento de processo vieren, como en la muy noble ciudad de Toledo, à 17. dias del mes de Enero, año del Nacimiento de N. S. Iesu-Christo de 1508. &c.* Sed pro nostro assumpto nec Barlete, nec Cucharesa, nec Pedroche fuerunt Auctores alicuius momenti.

GARRICVS, Siuè Garicus, Doctor Parisiensis, Sæcularis, Cistercienisis, vel Carthusianus, super Ecclesiasticum, vel Ecclesiasten, cap. 7. & in Postilla super Epistolam ad Roman. cap. 5. & 7. *Turrecrem, part. 5. cap. 4. fol. 82. & part. 6. cap. 35. fol. 125. Anonym. Auctore, 163. Bandel. cap. 21. Deza fol. 36. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 84.

VEHEMENTER Existimo, hunc Auctorem esse fictum: primo quantum ad nomen, nam quem Turrecremata vocat Garricum, alii Garicum; Grysaldus appellat Græcum, & sic non conueniunt in nomine, & nescimus, an Auctor iste fuerit Græcus, an Latinus? Secundo, in statu, nam Turrecremata eum collocat in classi Cisterciensium, & Cartusianorum. Deindè dicit: *Item ad idem est Magister Garricus, cuius*

Mm 2 *sta-*

ſtatus fuerit, an Sæcularis, vel Regularis, cognoſcere non potui. Sed ſi non cognoueras ſtatum, & an fuiſſet Sæcularis, vel Regularis, quomodo ipſum collocaſti in claſſe Regularium, & quare magis in claſſe Ciſtercienſium, & Carthuſianorum, quàm in alia claſſe Prædicatorum, Eremitarum, vel Minoritarum? Sed hoc feciſti, quia claſsis illa erat pauperrima, paucoſque habebat Doctores, & vt multiplicatione Garrici impinguaretur, &c. Sed iam quid dicemus de Bandello, qui ipſum abſolutè, & ſimpliciter facit Doctorem famoſiſsimum Sæcularem, quid ſentiemus de Gryſaldo, qui intrepidè, & conſtanter aſſerit, eſſe Ciſtercienſem. Deindè Turrecremata cum citat in Eccleſiaſticum; alii omnes in Eccleſiaſten. Turrecremat. in Epiſtol. ad Roman. capit. 7. Anonym. verò cap. 5. intellexiſtis hæc omnia? quia ego non intelligo. Amen, amen dico, quod ex verbis iſtis neſcio Garricum.

Sed vltra progrediendo de accidentibus ad ſubſtantiam, videamus, an talis Garricus fuerit in rerum natura. Et in primis hic non fuit Guerricus Tornacenſis, qui communiter dicitur Abbas Ignacienſis; cuius opera fuerunt impreſſa Pariſiis anno 1574. & Louanii anno 1555. ac denique Lugduni 1630. ſemper in 8. quia hic tantùm ſcripſit Sermones, non verò Poſtillas in Scripturæ libros, neque in eius operibus extant auctoritates adductæ ab Aduerſariis; nec fuit quidam Vverricus, de quo Godifridus Tilmanus in ſuis Allegoriis ſæpiſsime mentionem facit, tum quia nomen eſt diuerſum, tum quia in locis citatis ab Aduerſariis, ſcilicèt, ſuper Epiſtol. ad Roman. 5. & 7. atque in Eccleſiaſt. 7. nullum verbum adducit Tilmanus ex Vvarrico, ſolùm in Eccleſiaſticum cap. 24. ad illa verba: *Ego quaſi vitis fructificaui, &c.* inquit: *Benè autem non ait, flos, ſed flores: quia cum Virgo ſancta eſt, flos Virginitatis in ea multiformis eſt. In Maria tamen gratia ſingularis præ omnibus multipliciter floruit, quæ tota pulchra intus, & foris, tota vernabat quadam florentia, & venuſtate pudoris, &c.* Hæc, & non alia habet hic Vverricus. Inſuper nullus Nomenclator antiquus, vel modernus de tali Garrico mentionem facit, niſi Antonius Poſſeuinus, qui in ſuo Apparatu fol. 617. habet hæc verba: *Garricus, Pariſienſis Scholæ Doctor ſcripſit Eccleſiaſticã Poſtillam in Eccleſiaſtem, ex qua Vincentius, Bandellus in libro de Conceptione teſtimonia producit.* Ex his Poſſeuini verbis colligitur, quòd ipſe non vidit Turrecrematam, qui etiam citat Garricum in Poſtilla ſuper Epiſtolã ad Romanos: ergo vnus, & vnicus Nomenclator modernus, qui de Garrico mentionem facit, fatetur, quod notitiam deſumpſit à Bandello; Bandellus vero à Turrecremata, & hic ſiſtit tota genealogia Garrici, quia de hoc Auctore nõ inuenitur aliud principium, nec erit alia generatio, quærentium faciem Garrici, &c.

Accedendo ergò ad auctoritates. Primam ſic adducit Turrecremata: Item ad idem eſt Magiſter Garricus, cuius ſtatus fuerit, an Sæcularis, vel Regularis, cognoſcere non potui, qui in Poſtilla ad Romanos, tractans illud Apoſtoli Rom. 7. Itaque lex, & mandatum ſanctum, ratione illius, quod dicit Gregorius in Oratione de Aſſumptione B. Mariæ Virginis: Nec tamen mortis nexibus de primi potuit. Ita inquit: *Quæritur de Beata Virgine, cùm habuerit originale peccatum, quarè non nexibus mortis deprimi potuerit*, & facta diſtinctione triplicis nexus, quorum primus *eſt deſolatio corporis*, ſecũdus eſt *incarnatio corporis* (ſic extat in originali Turrecrematæ, & fortè dicendum erat, incineratio corporis) tertius eſt *deſcenſus ad inferos*, proſequitur ſolutionem quæſtionis. Hucuſque Turrecremata: hanc autem auctoritatem eſſe fictam probo ſequentibus rationibus. Prima, quia verba Pauli ad Romanos 7. adducta; ſed non legaliter à Turrecremata; ſcilicèt: *Itaque lex quidèm ſancta, & mandatum ſanctum, & iuſtum, & bonum.* nullam connexionem habent cum morte Virginis Mariæ, vel eius Aſſumptione, nec vllam relationem cum peccato originali, & non ſolùm verba prælligata, ſed nec totum illud caput 7. ſi hoc diceret in 3. vel 5. cap. Epiſtolæ ad Romanos, tranſeat; ibi enim latè agit Paulus de morte, culpa, ac præuaricatione Adami, ſed in ſeptimo nullum inuenio fundamentum. Secunda, deſumitur ex illis verbis Turrecrematæ: *Ratione illius, quod dicit Gregorius in Oratione de Aſſumptione B. Mariæ Virginis, &c.* Quia Sanctus Gregorius nec ſcripſit Orationem de Aſſumptione Virginis, nec aliam: ſolùm enim habet quadraginta Homilias ad Populum, quæ extant tom. 3. ſuorum operum in principio; nulla tamen eſt de Aſſumptione: ergo ex hac parte etiã videtur falſa, niſi fortè hoc dixerit de Oratione conſueta illius diei. Tertia deſumitur ex illis verbis: *Quæritur de B. Virgine cum habuerit originale peccatum, quare non nexibus mortis deprimi potuerit?* Nam hæc verba non habent inter ſe cohærentiam: omnes enim Doctores opinionem contrariam ſectantes, nituntur ſtabilire hanc propoſitionem: Mors fuit pœna peccati originalis: qua ſuppoſita ſic argumentantur: ſed Maria fuit mortua: ergo Maria habuit originale; at quod nexus mortis ſint effectus peccati originalis, nullus inquirit, nam & ipſi Aduerſarii, qui mordicus tenent Virginem Mariam contraxiſſe originale, vnanimes etiam fatentur, quòd non fuit detenta nexibus mortis. Aliàs de illis, qui in morte Chriſti ſurrexerunt, & ſecundùm communiſsimam opinionem, cum ipſo aſſumpti fue-

fuerunt in cœlum, esset eadem quæstio. Quarta, quia illa verba: *Facta distinctione triplicis nexus, quorum primus est desolatio corporis; secundus est incarnatio corporis; tertius est descensus ad inferos*, videntur dicta ab aliquo ignorantissimo, & penitùs idiota; nam qualis est nexus ille secundus, incarnatio corporis? Et quod talis incarnatio sit nexus mortis? Dices, quod fuit error Typographiæ, quia debebat dicere *incineratio* corporis; quia Turrecremata fuit doctus, & non poterat dicere simile absurdum. Fateor, sed liber iste non est Turrecrematæ, sed Bartholomæi de Spina, & Alberti Duimi, vt suo loco latè dixi, supra in Trituratione, & latiùs dicam infrà num. 193. sed admittamus tuam incinerationem, quia in ipsa magis vrgebit nostra ratio; quia si peccatum originale fuit causa desolationis corporis, prius incinerationis, & descensionis ad inferos, & Maria nullum ex his tribus nexibus mortis habuit, potius esset deducenda consequentia ista: ergo Maria non habuit peccatum originale, quàm contraria: non enim esset ridicula, imo abominabilis hæc illatio: Peccatum originale est causa desolationis corporis, incinerationis, ac descensus ad inferos· Mariæ corpus non fuit desolatum, nec incineratum, nec descendit ad inferos· Ergo Maria contraxit peccatum originale? O Pater, pater! tu es Magister, & hæc ignoras?

Sed adhuc sunt aliæ duæ rationes, & non minoris momenti ad probandum, hanc auctoritatem esse falsam, & fictam; vna est, quia hæc supposita Garrici verba, sunt propositio dubii, non resolutio quæstionis; nam quærere, non est resoluere: nec inquirere, est sententiare: si ergo, vt dicis, *prosequitur solutionem quæstionis* Garricus, quare non adduxisti eius solutionem? Adduxisti dubium, tacuisti solutionem, & post tenebras nec voluisti, nec sparsisti lucem. Altera verò ratio, & potissima est; quia Turrecremata in vno, eodemque loco simul, & semel de hoc Garrico duas adducit auctoritates, quarum prima est hæc ex Epistola ad Romanos, & cùm ipsa sit adeò expressa, vt exprimunt illa verba: *Quæritur de Beata Virgine, cùm habuerit originale peccatum, quare, &c.* hanc non adducunt Bandellus, Deza, aut Vincentia, nec aliquis alius scribens post Turrecrematam, & quod plus est, quòd nec ipsam saltem citant: ergo signum est, quòd & ipsi Aduersarii spreuerunt eam, vel quia nihil probabat, vel quia erat ficta.

Secundam verò auctoritatem sic adducit Turrecremata: *Quid autem idem dicat super Ecclesiasticum ad hanc materiam pertinens, exponens illud in capit. 7. virum de mille vnum reperi, mulierem autem ex omnibus non inueni, superiùs extitit allegatum.* Hæc Turrecremata in illa parte 6. capit. 35. folio 125. & nihil ampliùs. Recurrimus igitur ad superius allegata, & inuenimus parte 5. cap. 1. folio 82. à tergo, hæc verba: Item idem dicit Magister Garricus, profundus Theologus, Magister Parisiensis, in Postilla sua super eundem passum, ita inquiens: *Mulierem ex omnibus non inueni, quia nulla fuit absque peccato originali.* Hæc sunt omnia, quæ ex Garrico adducit Turrecremata, à quo posteà omnes alii citarunt Garricum, sed videamus, qua fidelitate Bandellus, Vincentia, & Deza, sic hanc auctoritatem transcripserunt: Idem tenet Magister Garricus Parisiensis super Ecclesiasten cap. 7. sic dicens: *Beata Virgo, & omnes alij, excepto Christo, fuerunt in originali peccato concepti: ideò dicitur vnum ex millibus elegi, id est, Christum; de mulieribus autem nullam, quia nulla sine peccato fuit.* Sic Bandellus, & alii in classi de Doctoribus clarissimis antiquis. At Grysaldus Alphabeto 4. de Doctoribus Ordinis Cisterciensis habet hæc, Græcus Ecclesiast. 7. *Beata Virgo, & omnes alij (excepto Christo) sunt in peccato originali concepti;* Videat ergo Lector, amore Dei, & consideret, quantum distent istæ auctoritates inter se. In primis Turrecremata citat Ecclesiasticum, alii Ecclesiasten; sed transeat, quia error iste parui momenti est. Secundo, Bandellus, & omnes alii addiderunt ex proprio cerebro totum illud: *Beata Virgo, & omnes alij (excepto Christo) fuerunt in peccato originali concepti.* Ego taceo in hac parte, quia ipsa falsitas per se non loquitur, sed clamat. Tertio, addiderunt illam caualem, *ideò dicitur, &c.* Quarto, vitiantes non solùm Garricum, sed etiam ipsummet sacrum Textum ab Spiritu Sancto dictatum, addiderunt illud, *vnum ex millibus elegi, id est, Christum*, vt sic omnem electionem specialem relegarent à Sacratissima Virgine, & insuper, quod execrabiliùs fuit, quia cum Textus sacer dicat: *Non inueni*, ipsi ad euellendum è medio hoc, *inueni*, composuerunt sic suam clausulam: *Ideò dicitur, vnum ex millibus elegi, id est, Christum de mulieribus autem nullam*, id est, *elegi*, vt sic innuerent, quod Maria non fuit inuenta; hoc enim parum ipsis videbatur, sed neque quod fuerit electa à Deo. Quinto, illud: *quia nulla fuit absque peccato originali;* ipsi sic, *de mulieribus autem nullam; quia nulla sine peccato fuit*, quam clausulam dupliciter vitiarunt: primò reduplicantes illud, *nullam, & nulla*, secundo auferentes illud, *originale*, quod totum ex destinato fine factum est. Sexto, quòd Grysaldus ex tota auctoritate Garrici adducta à Turrecremata (sit ficta, vel vera, de hoc nunc non curemus) nec minimum adduxit verbum, sed ab illa Bandelli vitiata, & adulterata in omnibus.

Ex his dico, & affirmo, quòd fuit possibile, fuisse in rerum natura aliquẽ Garricum Auctorem paruæ, vel nullius opinionis, qui scripserit Postilla in super Epistolam ad Romanos, & super Ecclesiasten. De possibilitate Auctoris nihil affirmo, quia possibilitas res amplissima est; sed quod affirmo, ac pro re infallibili statuo, est, quòd Aduersarii omnes eius auctoritates vitiarunt, & adulterarunt, vt demonstratum est, & ex tot adulterationibus, ac vitiis euidenter colligere possumus, Garricum non fuisse pro ipsis, & in hac materia sat sit dicere, quòd testimonia illorum inter se conuenientia non erant.

GERALDVS De Stenis, siuè de Senis, Ordinis S. Augustini, in quodam suo Quodlibeto. *Anonymus Auctor. 127. Bandel. cap. 25. Deza fol. 49. à tergo, Petr. de Vincent. & Grysald.*

VERITAS 85.

AVCTOR Hic, vt adducitur ab Aduersariis non fuit in rerum natura, quia omnes eum vocant Geraldum, excepto Petro de Vincentia, qui in Indice appellat Geraldum, sed in opere Geraldium. Omnes etiam cognominant de Stenis, excepto Anonymo, qui illum compellat de Senis: in Religione enim S.P.N. Augustini, solùm reperitur quidam Gerardus Senensis, vel de Senis, scriptor grauis, qui edidit inter alia lecturam super quatuor libros Sentẽtiarum, quorum primus prodiit Patauí anno 1598. apud Petrum Paulum Tozzium. Et similiter scripsit librum Quodlibetorum, & floruit ad ann. 1340. Si ergo hic Gerardus de Senis est ille, quem adducunt Aduersarii, errarunt in nomine, & cognomine. Si autem est alius, absolutè est fictus, quia talis Geraldus de Stenis, Ordinis Eremitarum nunquam fuit in rerum natura. Et hæc de Auctore.

Quantum ad auctoritatem nullam adducunt Aduersarii. Solùm enim dicunt omnes: *Idem tenet Magister Geraldus de Stenis, Doctor clarissimus eiusdem Ordinis, in quodam Quodlibeto.* Cùm ergo nec Anonymus, nec Bandellus, nec Deza, nec Vincentia, nec Grysaldus adducant aliquam auctoritatem huius Doctoris clarissimi, vehementer existimo nullum ipsorum vidisse Gerardum de Senis, vel si aliquis ex supra allegatis Patribus Dominicanis vidit Gerardum, nullum in ipso inuenit verbum cõtra immaculatam Virginis Conceptionem, & sic nullam adduxerunt auctoritatem, quare in hoc Auctore totum est nec, & nullum. Vtrumque sic probo, scilicèt quòd non viderunt Gerardum, sed solùm locuti sunt ex quadam coniectura leuissima: Omnes Nomenclatores, qui scribunt de Gerardo Senensi, vno ore affirmant, fuisse discipulum Ægidii Romani, atque acerrimum tatæ Doctrinæ defensorem. Cum autem Ægidius Romanus sustinuerit opinionem minus piam in quodlibeto 6. quæstione 20. vt supra vidimus numero 4. hic Aduersarii absque vllo alio fundamento adducunt Geraldum in quodam Quodlibeto. Confirmatur hoc, seu demonstratur euidenter: nam Gerardus de Senis non scripsit Quodlibeta: sed cùm omnia opera Ægidii Romani sui Magistri ad Methodum reduxisset, vt dicit Thomas Gratianus in Anastasi Augustiniana fol. 79. his verbis: *Gerardus de Senis Ægidij Romani doctrinam est secutus, eamque methodo tradidit, &c:* consequenter etiam ad methodum reduxit Ægidii Romani Quodlibeta. Hinc est, quòd Conradus Gesnerus enumerans opera istius Gerardi de Senis folio 282. nullam facit mentionem de Quodlibetis, quia licèt Gerardus ipsa recognouerit, non tamen fuerunt sua, sed Ægidii. Imò nec R. P. Thomas de Herrera in suo Alphabeto, cùm de Gerardo Senensi folio 308. honorificam faciat mentionem, ac eius scripta recenseat, de opere Quodlibetorum vllam mentionem facit; quia, vt dixi, non fuerunt Gerardi, sed Ægidii. Aduersarii ergo audientes ex vna parte, quòd Gerardus fuerat inuictissimus defensor doctrinæ Ægidianæ, & ex altera, quod Ægidii Quodlibeta methodo tradidisset, absque vllo alio fundamento scripserunt: *Idem tenet Geraldus, in quodam Quodlibeto.* Res enim mira est, quòd ex quinque Auctoribus adducentibus Geraldum, nullus assignet Quodlibetum, neque auctoritatem! vndè firmiter existimo, hoc Quodlibetorum opus esse in hac Aduersariorum Area triplicatum, scilicèt in Ægidio Romano, Bernardo Olierio, & Geraldo de Senis, vt sic impinguarent illam classem Ordinis Sancti Augustini; nam exclusis his, & aliis multiplicatis, de quibus infrà, solùm poterant cum sufficienti fundamento adducere quinque; ipsi verò huiusmodi multiplicationibus adducunt quindecim. Sed si, non obstantibus supra dictis, velint in sua opinione persistere, parati sumus ad recipiendam omnem satisfactionem; quærant suum Geraldum de Stenis, vel de Senis, quærant illud Quodlibetorum, Opusculum, quærant illam incognitam auctoritatem, quærant, inquam, totum hoc. Sed existimo, quòd quæres locum eius, & non inuenies, sed caue ne diligas vanitatem, & quæras mendacium.

(∴)

GERAR-

GERARDUS Odonis, Ordinis Minorum in libro de Figuris in cap. de Stella. *Turrecrem. part. 6. cap. 23. fol. 123. Anonym. Auctor. 119. Bandel. cap. 24. Deza fol. 48. Vincent. & Barelete.*

VERITAS. 86.

DE Auctore non est dubitandum, nam Gerardus Odonis Ruthenensis de Castro Rodulphi, natione Gallus, fuit decimus octauus Generalis Ordinis Minorum, qui floruit anno 1329. tempore Ioannis XXII. fuit Patriarcha Antiochenus, & Ecclesiæ Cathanensis in Sicilia perpetuus Administrator, & pariter communiter dictus Doctor Moralis, scripsit inter alia officium de stigmatibus S. P. N. Francisci, quod hodiè recitatur, super quatuor libros Sententiarum, Sermones, & librum de Figuris Bibliorum, qui secundùm aliquos asseruatur manuscriptus in Conuentu Mirapiceñ scripsit etiam Trac. *de suppositionibus*, cuius principium est: *Quoniam quia nominum veritas, &c.* Et extat in folio in Biblioth. S. Ioann. Reg. Toletan. & etiam in eadem Bibliotheca AA. 71. extat aliud M.S. cuius exordium est. *Prologus super Euangelia Magistri Odonis.* Et prologus incipit, *A quatuor ventis veni spiritus, &c.* Et incipit à prima Dominica in Aduentu Domini. Itemque Sermones extant etiam ibidem littera Z. num. 69. in fol. & ad finem extant hæc verba: Completum hoc opus anno ab Incarnatione D. 1219. pridie Kal. Ianuarii, ex quibus constat, quòd Sermones isti non sunt Gerardi Odonis Minoritæ; sed alterius Magistri Odonis Cisterciensis, de quo num. 230. De hoc agunt omnes Nomenclatores, tàm Minoritæ, quàm exteri. Et sic constat de Auctore, & opere.

Auctoritatem huius sic adducit Turrecremata. Item ad idem est eiusdem Ordinis Pater Frater Gerardus Odonis, in libro suo de Figuris, qui vbi de Stella agitur, dicit: *Quod superuenit in eam Spiritus Sanctus, vt quæ in prima sanctificatione erat eodem Spiritu sanctificata in mente, in ipsa superuentione Spiritus, siuè sanctificatione à fomite totaliter purgaretur.* Hæc, & nihil ampliùs adducit Turrecremata de Gerardo: ex quibus verbis constat, quod hæc non est litteralis auctoritas Garardi, sed solùm sensus ad epilogum redactus, & ita extra assumptum propositum de Virginis Conceptione, vt nec Bandellus, nec aliquis alius ex suprà enumeratis Patribus Dominicanis, ausus fuerit ipsam transcribere, aut in medium adducere, fortè quia ipsimet ridiculam existimarunt, & ineptam ad probandum ex illa, Virginem contraxisse originale peccatum. Nam quis negat Virginem Mariam habuisse primam, & secundam sanctificationem, primam in mente, seu anima in die suæ Conceptionis, vel animationis; & secundam in Incarnatione Verbi Diuini. Ad illud verò, quod in secunda sanctificatione fuerit fomes à carne Mariæ totaliter extinctus, seu purgatus, Gerardus opinatus est cum omnibus Antiquis. Sed dato, quòd hoc esset verum, quid contra primam sanctificationem à peccato originali; & primo suæ animationis instanti? Vide infrà num. 300. quomodo ipsemet Caietanus componit fomitem cum præseruatione à culpa originali.

Sed vltra progrediendo, ac ventilando predicta dico, quod huius Gerardi Odonis opus de figuris Bibliorum, sub expresso nomine inuenire non potui. At in bibliotheca S. Ioannis Regii Toletan. Pluteo 5. num. 80. extat quoddam manuscriptum antiquis caracteribus, & pulchris exaratum absque Auctoris nomine, & totum agit de Figuris, quæ in sacra Scriptura continentur, & incipit sic: *In Scriptura sacra aliquãdo dicitur nuncupatiuè, &c.* Quod opus habet sexdecim partes, & parte 1. capitulo de Stella, quod incipit: *In Scriptura sacra cum stella, &c.* nullum habet verbum ex præallegatis ab Aduersariis. Et in Collegio S. Ildephonsi Complutensi extat aliud simile originale, & in nullo extant talia verba: ergo vel sunt ficta, vel ostendant illas Figuras Bibliorum Gerardi, aliàs palam, & apertè dicemus, quòd hæc in figura solùm facta, in figuram contingebant illis.

Sed pro coronide huius Gerardi, & operis eius notet Lector tria. Primum, quòd quidam Antonius Rampegolis, Ordinis S. Augustini, edidit librum sub hoc titulo: *Figuræ Bibliorum.* Impressum Parisiis anno 1510. in 4. & posteà expurgatum Coloniæ 1609. in 12. & alibi. Sed in hoc opere nec extat verbum stellæ, nec verba adducta ab Aduersariis. Secundum notet, quòd Antonius Chucarus, Episcopus Azernensis, in suo insigni Elucidario pro Virginis Conceptione, scripto, & typis mandato ad annum 1506. fol. 63. colum. 2. ad finem, citat, & adducit hunc Gerardum Odonem pro opinione de Immaculata Virginis Conceptione. Item Ioannes Vitalis contemporaneus Gerardi, atque eiusdem Religionis, in suo Defensorio lib. 4. Ancilla 7. habet hæc verba: *Consequenter in tertia Decade, alios decem habuit, quorum primus erat Gerardus Ordinis, Patriarcha Antiochenus, qui in 3. dist. 3. ostendit, Sacram Virginem, fuisse, sine originali conceptam, &c.* Eadem verba habet Alanus Doctor Parisiensis, qui scripsit eodem sæculo, quo vixerat Gerardus, Daniel etiã Agricola, antiquus Auctor in sua Corona fol. 175. adducit pro nostra opinione Gerardum Odonem, sicut etiã Ludouicus à Turri fol. 57. col. 3. non

non adduco in comprobatione Auctores modernos; possem enim enumerare plures. Iudicet ergo Lector, cui credendum sit? Vitalis adducit textum expressum ex 3. Senten. distint. 3. vbi ex professo tractatur hæc quæstio in propriis terminis. Turrecremata fugiens à libris Sententiarum, recurrit ad Figuras Bibliorum, & indè adducit quamdam auctoritatem Figuram, quā dicit esse in verbo, Stella, & in hoc videtur magnus Astrologus, quia ex figuris, & stelis, quasi per scientiam iudiciariam voluisset colligere, Virginem Dei Matrem astrum purissimum, & stellam antelucanam, fuisse in tenebris peccati originalis. O Figura sine figura! vbi stella stellarum non est munda in conspectu illius: Tertium notandum, quòd hic Aduersarii citant Gerardum Odonem de Castro Rodulphi, Ordinis Minorum in libro de Figuris, & infrà num. 226. adducunt Odonem de Castro Rodulphi, Ordinis Cisterciensis, Episcopum Tusculanum in Sermone Natiuitatis, & sic existimo, hìc esse aliquam multiplicationem, vel multiplicationes, si non personarum, operum, & auctoritatum, nam Minorita etiam scripsit Sermones, vide infra numerum citatum.

GILBERTVS Canonista, Doctor famosus Parisiensis in Prouer. Salomonis cap. 25. *Anonym. Auctore 198. Bandel. cap. 21. Deza fol. 36. à tergo.*

VERITAS 87.

AVCTOR Hic videtur fictus quoad nomen, multiplicatus quoad rem, ac mendaciter adductus quoad sententiam: totum sic demonstro. Primo, quia hunc Doctorem adducit Anonymus inter Canonistas, & nullam ipsius adducit auctoritatem. Bandellus verò inter Theologos clarissimos antiquos, sic dicens: *Idem tenet Magister Gilbertus in Postilla super Prouerbia Salomonis cap. 25. hic fuit Doctor Parisiensis.* Et nihil ampliùs. Nota, ò Lector! hanc vltimam clausulam dolosè additam: *Hic fuit Doctor Parisiensis*, vt sic relinqueret Auctorem sub tenebrarum voragine. Sicut Anonymus, qui ipsum facit Canonistā; vide, quando Canonista scripserit in Prouerbia Salomonis. Secundò, quia talis Gilbertus Canonista, vel Theologus scriptor super Prouerbia, nullus fuit in rerum natura: etenim nullus Nomenclator antiquus de ipso mētionem facit, solus enim Sixtus Senensis in sua Bibliotheca sancta lib. 4. fol. 251. sic inquit: *Gilbertus Parisiensis Sorbonæ Doctor aptauit in Prouerbia, Scholasticam Postillam, cuius mentionem facit Vincentius Bandellus in tractatu de Conceptione.* Eadem verba nulla mutata syllaba habet Antonius Posseuinus, in appartu fol. 643. igitur ab vno solo Bandello diriuata est notitia huius Auctoris, & Scriptoris super Prouerbia. Cùm ergo hic Gilbertus non fuerit ille, quem Godefridus Tilmanus in suis Allegoriis vocat Gillebertum, quia in toto libro Prouerbiorum nullam adducit huius Auctoris auctoritatem, nec sit ille Gilbertus Magnus Cisterciensis, de quo Pitseus ad annum 1280. fol. 381. & etiam Chrisostomus Henriquez fol. 161. qui a nec fuit Canonista, nec dicitur expresse, quod scripserit super Prouerbia. O Bandelle! cum hoc Gilberto, quo ibimus à spiritu tuo? quare,

Dico tertio, & vltimo, quid in hac materia sentio, post adhibitū omnem laborem, & studium, vt Lector iudicet secundùm veritatem. Anno 1515. apud insignem Typographum Iodocum Badium Ascensium, fuit impressus liber in Prouerbia Salomonis, in 4. communi, sub nomine Roberti HolKot, Doctoris Parisiensis, Ordinis Prædicatorum, vel Thomæ Vuallensis eiusdem Ordinis, de quo libro infra latè dicemus. Aduersarii ergo ad multiplicandum Auctores pro sua sentētia, nomen Roberti transmutarunt in nomine Gilberti, subticendo cognomen, & quod fuerit Ordinis Prædicatorum, & addendo illud: *Hic fuit Doctor Parisiensis*, atque collocando eum iam inter Canonistas, iam inter Doctores clarissimos antiquos, vt sic eius notitia penitùs occultaretur, & mutato nomine, & habitu, iterum ingrederetur palestram. Comprobatur ex ipsomet libro in Prouerbia Salomonis. Nam in cap. 25. præallegato ab Aduersariis ad illa verba: *Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimum*, Lectione 164. fol. 200. inquit Robertus HolKot: *Quantum ad secundum dicit sapiens; Aufer rubiginem de argento, &c. id est, peccatum originale inueteratū, de argento, id est, de Virgine per sanctificationem, non per Conceptionem, secundùm Alexandrum super Psalmos: quia nō potest auferri, nisi quod aliquando infuit (hoc secundùm opinionem impugnantium Immaculatum Virginis conceptum dictum est) & egredietur vas purissimum, & mundissimum ad Filÿ suceptionem.* Hucusque ad litteram in illo libro super Prouerbia Salomonis, Roberti HolKot secundùm rei veritatem: at secundùm Aduersarios Gilberti Canonistæ Doctoris Parisiensis, si igitur hic est auctor, liber, & auctoritas: Auctor est fictus, & etiam multiplicatus, quia Robertū HolKot iterum adducunt, & etiam Thomam Vuallensem; liber verò falsificatus vt numero sequenti dicam, atque auctoritas mendaciter adducta, ideo omnes Aduersarii illā sub silentio prætermiserunt; nam illa verba: *Hoc secundùm opinionem impugnantium Immaculatum Virginis conceptum dictum est*, expresse indicant, quòd Auctor illius libri pro nostra erat sentētia:

Vi-

Videntes enim verbum illud, *Immaculatū conceptum,* excogitauit Bandellus illud: Qui non est mecum, contra me est.

GILBERTVS Magister in Sermone Natiuitatis. *Sic hunc citat Antonius Brixiensis in Sermone, de quo supra in Trituratione num. xxx.*

VERITAS. 88.

EN Redit alter Gilbertus; eandem, vel maiorem obscuritatem secum adferens, quàm præcedens; sed antequam examinemus Auctorem, do auctoritatem, vt adducitur ab Antonio de Brixia, inquit enim sic: *Ad illud Prouerbiorum 25. Aufer rubiginem, &c. super qua sententia etiam Magister Gilbertus in sermone Natiuitatis dicit: Habuit siquidem B. Virgo rubiginem fomitis, quæ contrahitur de vetustate transgressionis Adæ, sed igne Spiritus Sancti purgata fuit, & purissimum vas permansit; quia nec lutum actualis peccati; nec puluerem venialis postmodum habuisse creditur.* Hucusque ad litteram Brixiensis. Quis autem fuerit hic Gilbertus Magister, qui scripsit sermonem Natiuitatis, minimè inuestigare potui ex certa scientia. Nam hic non fuit Gilbertus, qui scripsit super Cantica, & fuit continuator S. Bernardi, quia talis non scripsit sermonem de Natiuitate, nec talia verba repe riuntur in operibus eius. Nec fuit quidam Gilbertus Magister, qui fuit noui, ac veteris testamenti glossator, de quo Nicolaus Faber, & in notis ad Epistolas S. Bernardi, Epistol. 24. col. 2222. quia hic non scripsit Sermones. Nec fuit Gilbertus de Tornaco, Ordinis Minorū, cuius auctoritatē infrà dabimus in Roberto de Tornaco num. 273. nisi fortè sit quidam Gilbertus, de quo Gesnerus fol. 284. inquit: *Gilberti cuiusdam Sermones de Sanctis manuscripti extāt,* sed hæc meo iudicio scripsit Gesnerus, desumpta occasione à presenti citatione Brixiensis, & sic redit difficultas ad suum principium, scilicèt, quod solus Brixiēsis fuit Colonus illius Gilberti Magistri, quem nullus alius adhuc ex ipsismet Aduersariis vidit. O Brixiensis! tu solus fuisti peregrinus in hoc Gilberto.

In re tam obscura, quia nec Brixiensis adducit cognomen, nec cuius status, vel Religionis fuerit, neque saltem signat, an Sermo ille fuerit de Natiuitate Christi, vel Virginis; dico, quod sentio, Primò; quod hic Gilbertus videtur coincidere cum antecedenti, & sic non solùm erit duplicatus, sed triplicatus, cum Roberto Holkot; nam quem Bandellus vocauit Doctorem Parisiensem, Brixiensis appellat Magistrum; ille citat in Postilla super Prouerbia Salomonis cap. 25. & hic sermonem Natiuitatis, sed adducens illud cap. 25. Prouerbiorum, Bandellus nullam adduxit auctoritatem; Brixiensis vero, vel finxit illam ex proprio cerebro, vel illam transcripsit ex aliquo Auctore Dominicano, & videns hunc Gilbertum adductum fuisse a suæ Religionis Auctoribus, absque auctoritate, verbis suprapositis dixit: Gilbertus Magister his opus habet. Secundò, quòd ex citatione, in sermone Natiuitatis, & ex proposito themate: Aufer rubiginē, & ex verbis omnibus in auctoritate contētis coincidit hæc cum illa adducta à Turrecremata pro Martino Polono, de quo nos infra num. 214. Vide ibi; quia fortè Brixiensis vidit originale Sermonum à nobis repertum sub nomine Gilberti: at cuiuscumque sit auctoritas illa est penitùs vitiata, vt ibidem demonstro. Et sufficit pro hic, & nunc, quòd nec Auctor, nec opus inueniantur.

GILBERTVS Porrectanus, Episcopus Pictauorum, super Boetium de duabus naturis, in vna persona Christi. *Turrecrem. part. 6. cap. 6. fol. 99. à tergo. Anonym. Auctore 194. & Via 3. auctoritate 30. Bandel. cap. 20. Deza fol. 34. à tergo. Vincentia.*

VERITAS 89.

GILBERTVS Porreta, vel Porrectanus, plura scripsit; sed a S. Bernardo Serm 8. in Cantica de hæresi notatus, & in Rhemensi Concilio per eundem mellifluum Doctorem conuictus anno 1148. coram Eugenio III. abiuratis erroribus ad Episcopatum redire permissus est. Inter alia commentatus est libros Seuerini Boetii de Trinitate, ac de duabus naturis, in vna persona Christi: cuius opera excussa fuerunt Basileæ anno 1570. in fol. & alibi, & manuscripta extant in multis Bibliothecis: aliqui huic adscribunt Sermonem de Natiuitate Virginis editum sub nomine S. Fulberti Carnotensis; de quo diximus in Tritur. num. xxxiv. & in Ventilat. num. 80. Et hæc pauca sufficiant ad cognitionem Auctoris.

Auctoritatem sic adducit Turrecremata: Itē ad idem est Boetius Sanctus in libro de duabus naturis, &c. vbi Glossa ait: *Ingreditur profundissimam quæstionem, tamen vtilissimam, quomodo scilicèt Christus sine peccato esse potuit, cùm ex Maria Virgine corpus suscepit, quæ in primi parentis præuaricatione peccatrix fuit: sicut & omne genus humanū. Hæc Glossa.* Et hæc Turrecremata ex Glossatore Gilberto Porrectano. Anonymus eandem adducit sic loquendo de eodem Seuerino Boetio, auctoritate 30. Vbi Glossa dicit: *Ingreditur profundissimam,*

mam, & vtilissimam quæstionẽ, videlicèt, quomodo Christus sine peccato esse potuit, cũ ex Maria Virgine corpus suscepit, quæ in prima parẽtis præuaricatione peccatrix fuit, sicut & genus humanum. Hæc Glossa est Gilberti Porrectani. Hæc Anonymus. Cùm ergo in Glossa Gilberti non sint talia verba, sequitur, quod illa transcripserit ex Turrecremata. In indice autem hunc adducit Anonymus inter Canonistas, existimans fortè, quòd Glossator non poterat esse nisi Canonista, qua autem veritate, fundamento, aut scientia id fecerit, ipse videat, nam nobis sat est scire, quòd Turrecremata, ac Bandellus finxerunt ex proprio cerebro propositas auctoritates: videns autem Bandellus, quòd verba præallegata non erant in Boetio, neque in Glossa ipsius Gilberti, & quòd carebãt efficacia ad probandum suum intentum, excogitauit aliud inauditum falsitatis genus, finxit scilicèt, quod Liconiensis, de quo nos infra num. 210. scripserat super Boetium de duabus naturis (quod quidèm est falsum, vt ibi demonstrabimus) & hanc auctoritatem adductam à Turrecremata ipsi Liconiensi adscripsit, & pro Gilberto finxit alteram tenoris sequentis: Idem tenet Dominus Gilbertus Porrectanus, Pictauorũ Episcopus, litterarum scientia eruditus, super Boetio de duabus naturis, & vna persona Christi, sic dicens: *Nullus vnquam per concupiscentiam genitus sine originali peccato esse potuit: quia verò Christus ex Virgine sine concupiscentia genitus est, ideò nec originali reatu, nec patiẽdi necessitate tenebatur. Hæc ille.* Itẽ in eodẽ. *Corpus, inquit, Christi ex Maria sumptũ est, quæ (sicut cæteri omnes) ex primorum parentum præuaricatione peccato, & morte subiacebat. Hæc ille. Floruit anno Domini 1134.* Hucusque sunt verba Bandelli, atque Petri de Vincentia, & aliorum, nulla mutata sylaba. Nam in hoc Auctore & auctoritate omnes conuenerunt in vnum Bandellum.

Sed istæ duæ auctoritates per modum vnius sunt penitùs fictæ, & falsæ, quia nec verbum illius extat in Gilberto, nec saltem vnum simile præallegatis, legimus semel, & iterum Boetium, & Glossam Gilberti, non solùm in originalibus impressis, verum etiam manuscriptis, & solùm in §. seu clausula Commentarii, quæ incipit: *Verumtamen, &c. quasi nunc quærendum est, &c. Verumtamen nunc etiam rationabiliter post illa, quæ dicta sunt, est alia quæstio, quæ ex his, quæ prædicta sunt, potest inferri ab his, qui non credunt, &c.* (Quæ clausula commẽtarii videtur esse illa ab Aduersariis citata) loquens de Christo Domino, habet Gilbertus hæc verba: *Sin verò talem hominẽ, hoc est, humanã naturã talem assumpsit, qualis Adam fuit ante peccatũ, quod vtique facere potuit. Quoniam & si de peccatoribus, & per peccatũ genitis, non tamen per peccatum, hoc est ministra, originali concupiscentia corpus humanum assumpsit, &c.* Hæc sola verba reperiuntur in Gilberto. Ex quibus Aduersarii, Turrecremata, Anonymus, & Bandellus, vnusquisque pro suo arbitrio, ex iuxta suum genium finxerunt suas auctoritates. Sed quid mirum? adulterarunt turpiter Seuerinum Boetium, vt suo loco dicam, & sic consequẽter turpissimè vitiarunt suum Commentatorem Gilbertum Porrectanum, vt ordirentur telam, & adderent peccatum super peccatum. Vide num. 283.

Quantum verò ad auctoritatem Gilberti, ex se patet, quod nihil habeat contra Immaculatã Virginis Conceptionem, nam ibi solùm intendit probare, quod Christi Domini corpus fuit genitum absque originali concupiscentia, cum qua omnes alii descendentes ab Adam geniti sunt; sed hæc quid contra Mariæ Immaculatã Conceptionem? Imò ex his Gilberti verbis etiã euidenter colligitur, quòd sæpè notaui ex modo loquendi antiquorum, scilicèt, quod concupiscentiam parentum in generatione vocabant originale peccatum, vnde adhuc hæc formalis propositio: Maria fuit genita, vel concepta à parentibus suis cum, vel in originali peccato, prolata à Doctoribus antiquis, debet examinari, quia ferè semper loquebantur de originali concupiscentia, quæ erat ministra generationis, non animationis; hic enim est laqueus cõmunis, & Aduersariorum vniuersalis æquiuocatio, sed in laqueo isto, quem absconderunt sub nomine Gilberti Porrectani, comprehensus est pes eorum.

GLOSSA Ordinaria super illud, Lucæ 1. Quia fecit mihi magna & Prouer. 25. Aufer rubiginem, &c. *Ita Deza in Additionibus ad Bandellum cap. 27. fol. 51. Grysaldus, & Brixiensis.*

VERITAS. 90.

IN Vltima Bandelli impresione excussa cum Additionibus ad probandum propositum intentum de Conceptione Virginis Mariæ cũ peccato originali, in quadam speciali Additione continuator ille Hispanus, siuè Corrector operum Bandelli, sic inquit: Item super illud Lucæ 1. quia fecit mihi magna, dicit Glossa Ordinaria: *Magna quia in me carnem assumpsit, & me à peccatis mundauit, & dona Spiritus Sancti mihi contulit.* Hæc auctoritas fideliter est trãscripta, sed friuolè adducta; quia nescio quomodo ex illa posit deduci, Virginẽ fuisse in originali peccato cõceptam; agit enim de Cõceptione actiua, seu Verbi Diuini incarnatione, nõ verò de Cõceptione passiua Mariæ

riæ, vt de se patet: sed fortè dicēt, quòd illud, *Et me à peccatis mundauit*, supponit in Virgine peccatū, nō actuale: ergo originale. O pessima suppositio, & peior illatio! nam sic supponit etiam, quod tempore Incarnationis, quando Spiritus Sanctus superuenit in Mariam, vt illam à peccatis mundaret, habebat peccatum originale, & non solùm originale, sed etiam aliquod actuale; non enim dicit Glossa: me à peccato mundauit; sed me *à peccatis* mundauit, & sic consequenter tenentur concedere, tempore Incarnationis fuisse Mariam mundatam à peccatis; in numero plurali: cum ergo peccatum originale esset vnum, assignandum est & pariter a vobis aliud, à quo fuerit mundata. Si dicitis, quod à fomite, fomes non est peccatum, sed radix peccati, nisi recurratis ad illud, quod est modus loquendi antiquorum, quod radicem peccati communiter vocabant peccatum: ergo ex hac parte iam habemus intentum, scilicèt; quod antiqui radicem peccati originalis vocabant peccatum originale, v.g. libidinem, concupiscentiam, & fomitem. Explicate ergo sic vestros Doctores antiquos adductos in hac Ventilatione, & conclusa erit cōtrouersia. Alias hæc auctoritas æqualiter militat contra vos, & vestram sententiam; de sanctificatione: nam vos dicitis, quòd in secundo instanti, vel tertio, vel quarto post suam animationem fuit Maria mundata à peccato originali, ita quòd egressa est de vtero sancta; pura; munda, &c. tum sic; quomodo ergo in Incarnatione Verbi fuit mūdata *à peccatis*, vel a quibus peccatis? Si dicitis, quod fuerit mundata à peccatis, quæ in esse poterant, optimè dicitis, quia mundatio ibi fuit & sumitur pro præseruatione, & ex hac parte etiam conuenimus in sententia: ergo in Maria nullum fuit peccatum, à quo mundari potuisset sed potuit inesse, & sic debet explicari Glossa tàm in nostra, quàm in vestra sententia. Deindè mundus, munda, mundum, à quo dicitur mundare, significat hæc tria, purum seruare, integrū custodire, & sine macula reddere, vt dicit vester Ioannes de Ianua in suo Catholicon fol. 210. a tergo, & mundare idem est, quod amonere omnem maculam, quæ inest, vel inesse potest. Ergo hæc auctoritas Glossæ gratis adducta est, & nullum in ea inuenietis fructum, neque in hoc, neque sequenti anno.

Secundò citat etiam Glossam Antonius Brixiensis sic: Similiter & Salomon Prouerbiorū 25. Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimum. Glossa: *Aufer originale peccatum à B. Virgine, & nascetur sine peccato*. Et hāc Glossam sequuntur infrascripti Theologi, Dominus Hugo Cardinalis, Martinus Polonus, Iacobus de Beneuēto, Iacobus Lausanensis, Cōradus Saxo, Aluarus Hispanus, &c. Hucusque Brixiensis. Sed certè, quod ego vellem scire, cuius fuerit hæc Glossa, non Strabonis Fuldensis, non Anselmi Laudanensis, non Nicolai de Lira, & per consequens nō Glossæ Ordinariæ, Interlinealis, Marginalis, vel Moralis. Vbi est ergo hæc Glossa? Quia aliæ Glossæ, nec Glossatores reperiuntur in sacro Textu. Cū ergo, o Lector! audieris hanc Glossam, suppone pro firmissimo principio, quod talis Glossa non fuit, nec est in Textu sacro, nec Auctor illius apparet in rerum natura. Vidimus enim quidquid in hac re excogitari potest pro indaganda veritate, & in nullo libro antiquo, vel moderno, neque in aliquo Sancto, aut Ecclesiæ Patre, vel saltem, saltem aliquo Doctore primæ ætatis, talis Glossa inuenitur. Primus enim, qui hæc verba, *Aufer rubiginem de argento, &c.* applicuit, vel accomodauit sanctificationi Virginis, fuit Richardus a S. Laurentio libro 3. in principio column. 174. & lib. 4. colum. 305. sed hic non fuit Glossator Scripturæ sacræ, nec eius expositio est Glossa. Deindè Richardus in prædictis locis loquitur de carne virginea, à qua fuit ablata rubigo libidinis, fomitis, concupiscentiæ, &c. quæ omnia ipse vocat peccatum originale more antiquorum. Vide quæ in hoc opere diximus supra num. 22. Denique intelligere, & explicare per rubiginem originale peccatum, per argentum Virginem Mariam iam animatam in vtero Annæ, nec est sensus litteralis, nec Mysticus, nec Allegoricus, sed quidam sensus accomodatitius, sine fundamento aliquo in re, nec in vocibus ipsis; improprius, imò impropriissimus, vt non dicam fantasticus, vt videbimus infra in sacra Scriptura, num. 280. Concludimus ergo, quòd si illa inepta expositio dicenda est Glossa, debet esse cum addito Glossa Dominicana, excogitata solùmmodo ad maculandam Dei Matrem.

Tertiò in illo Sermone Castellani sic dicitur. Glossa: *Hanc Beatissimæ Virginis Mariæ sanctificationem egregius Propheta Isaias præuiderat, dum clamabat: Primo tempore alleuiata est terra Zabulom*, notā Glossæ dispositionem. *Hanc sanctificationem*, id est, in vtero matris factam post contractionem peccati originalis, *egregius*, quia suæ sanctificationis extitit Propheta: *dum clamabat*, non erat res tàm egregia propalāda summissa voce, sed clamore valido, sed transeat hoc, & vbi est, Patres, hæc vestra celebris Glossa? Non est Ordinaria, Interlinealis, Marginalis, aut Moralis: vbi est ergo? fortè dicetis, quod in Sermone Petri Comestoris. Et vbi est Sermo ille? & Sermo est glossa? vel quando Petrus comestor fuit Glossator Bibliæ? Ficta ergo est Glossa hæc, & ex ficto Sermone fabricata vide infra num. 240.

GOTI-

GOTIFREDVS, Parisiensis Doctor, Quodlibeto 8. quæst. 8. *Ita Bandell. cap. 21. Deza fol. 36. Petr. de Vincent. Capreolus. Grysald.*

VERITAS 91.

HVNC, Quem aliqui vocant Godofredum, adducunt inter Doctores Theologos clarissimos, antiquos sæcularesque: sed quis fuerit Auctor iste, non est facile inuestigare; quia in primis hic non fuit Gofridus Candelarius, Theotonicus Aquisgranensis, quia hic non scripsit Quodlibeta, nec fuit Parisiensis Doctor, sed Carmelitani Ordinis, & insuper scripsit tractatum egregium pro Conceptione Virginis, temporibus eiusdem Bandelli, vt referunt Gesnerus fol. 288. Posseuinus fol. 644. & 647. & alii. Nec est Gofridus Abbas Vindocinensis, S. Priscæ Cadinalis; cuius opera fuerunt excusa Parisiis anno 1610. vbi extât Sermones, & alia opuscula, sed nõ Quodlibeta. Nec potest esse Gotfridus de Fontibus, dictus communiter Doctor venerandus, quia licet scripserit Quodlibeta; fuit ex Ordine Minorum, vt videre est apud Vuillotum fol. 162. & Vuadingum fol. 143. Nec fuit Gotfridus Viterbiensis sæcularis, de quo Trithemius fol. 78. quia non scripsit Quodlibeta. Nec est Gottefredus, de quo Gabriel Sora in sua bibliotheca fol. 83. quia fuit Iurista. Restat solũ quidã Gotefridus, vel Gotfridus Comubiensis, qui ad annũ 1320. scripsit super Sẽtẽtias, & decẽ Quodlibeta, de quo Gesnerus fol. 288. Posseuinus fol. 647. sed hic fuit ex sacro Carmelitarum Ordine, de quo latè Pitseus fol. 412. & sic Gotifredus, vel Godofredus, sæcularis, & Doctor Parisiensis, Quodlibetorum Scriptor, vel non fuit in rerum natura, vel fuit aliquis paruæ opinionis, cuius memoria ab omnium oculis euanuit.

Auctoritatem istius sic adducunt Aduersarii: Idem tenet Magister Gotifredus, Doctor Parisiensis in Quodlibeto 8. quæst. 8. sic dicens: *Beata Virgo non fuit sanctificata in eodem instanti, in quo contraxit originale peccatum, nec in tempore immediatè sequenti illud instans: sed, vt cõmunis opinio tenet, habuit originale per aliquod tempus modicum, & gratia præueniente in vltimo instanti illius temporis fuit sanctificata. Hæc ille.* Hæc auctoritas adducta primo à Bandello, deindè nullo mutato verbo à Vincẽtia, & aliis, absque vlla temeritatis specie dico, & affirmo, esse falsam, fictam, & suppositam; tum quia ex omnibus suis verbis redolet stylum Bandellianum, tum quia nullus antiquus Doctor reperitur, qui similibus loquatur distinctionibus, ac formalitatibus; tum quia tàm claram, & expressam auctoritatem non prætermitterent Turrecremata, nec Anonymus. Denique adhibita omni diligentia possibili pro cõquirẽdis Quodlibetis huius Auctoris, fateor, quòd illa inuenire non potui; attamen in Bibliotheca S. Ildephõsi Vniuersitatis Cõplutensis inueni quoddã manuscriptum antiquis characteribus, cuius titulus extra erat: *Summa Theologiæ Geodofredi*, intus verò: *Sũma Theologiæ Gofredi*, & incipit opus: *Triplex est visio, qua res videtur*, in qua extat titulus de Incarnatione Verbi, & incipit: *Relictæ sunt spicæ legentibus.* Vbi Auctor habet plura de peccato primorum parentum, de Incarnatione Verbi, ac Virgine Maria: sed auctoritatis adductæ ab Aduersariis nec minimũ extat verbum, nec aliquod aliud quod agat de Conceptione, seu sanctificatione Virginis in vtero, nisi solùm sequentia: *Cùm enim primus Angelus recessit à suo creatore, homo cessit in partem eius, & ei consensit; Dominus autem iratus, & iure hominem tradidit dæmoni, non vt Domino, sed vt carcerario, id est, custodi carceris. Nullo ergo modo potuit præscribere contra Dominum. Item lex est, partus sequitur ventrem: sed B. Virgo erat de seruitute, sub qua erat humanum genus: ergo & filius eius debuit esse ex eadem seruitute. Respõdetur, quòd lex est, quòd si quis seruus donatus fuerit annulo Imperatoris, non solùm liber erit, sed etiam ingenuus efficitur: ipse autem Christus à summo Imperatore inunctus est in Regem, &c.* Et infra iterum inquit Gofridus: *Omnes enim heretici odio Virginem habent gloriosam. Antequam hoc, inquam, fiat, id est, antequã puer sciat per experientiam reprobare malum, &c. relinquetur terra, id est, B. Virgo à facie duorum Regum, id est, duorum regnantium in corpore humano: Primus enim parens per peccatum cecedit in ignorantiam, & concupiscentiam, quæ secundùm Hugonem sunt peccatũ originale: ab istis liberata est Virgo Beata per Incarnationẽ; nec enim sensit etiã primos motus per Incarnationẽ, &c.* Hæc sunt omnia, quæ extant in Gotfrido, & fortè Bandellus ex istis verbis, *sed beata Virgo erat de seruitute, sub qua erat humanũ genus, &c.* Sũpsit occasionem ad fabricandam suam auctoritatem; nam cum minori fundamento altiores erexit turres, vt in hac Ventilatione passim videbimus. Sed nota etiam, o Lector! illa Gotfridi verba: *Primus enim parens per peccatum cecedit in ignorantiam, & concupiscentiam, quæ secundùm Hugonem, sunt peccatum originale.* Nonne vides, Lector, quomodo apud antiquos concupiscentia vocabatur peccatum originale? Vnde hæc propositio: Christus conceptus est sine peccato originali: Maria concepta est cum peccato originali, secundùm modum loquendi Hugonis de S. Victore, de quo infra, & præsentem Theologum Gotfridum, nihil probat contra Immaculatam Conceptionem Vir-

Virginis Mariæ, quia illa propositio æquiualet huic: Christus est conceptus sine concupiscentia: Maria concepta est cum concupiscentia. Hæc sunt omnia quæ de Gotifredo inuenire potui. Si ergo desiderant Aduersarii, quòd credamus ipsis, vt hic Auctor remaneat intra suam aream, ostendant Gotifredum, quia nimis dubitatur de eius existentia in rerum natura, saltem quoad opus Quodlibetorum, quia nunquam fuit typis mandatum: deindè demonstrent auctoritatem, quia veritas existimat esse fictam à primo vsque ad vltimum verbum. Et siluerunt, & non responderunt ei verbum.

GRÆCVS Episcopus, Doctor approbatus, super Lucam, &c. *Ita Anonymus Auctore 24. Bandel. cap. 14. Deza fol. 21. à tergo. Paulus Grysald.*

VERITAS. 92.

PRIMO Dicit, ac pro certo supponit, & affirmat, nullam esse notitiam huius Græci Auctoris apud Nomenclatores antiquos, vel modernos: Nec in Catena Græcorum Patrum edita à Paulo Comitolio Societatis Iesu in Iob, in qua adducit nomina quam plurium Græcorum Patrum, ex Bibliothecis Antonii Carraffæ Cardinalis, Vaticana, & aliis, de tali Autore Græco nullam facit mentationem, & idem dico de Catena Gislerii super Hieremiam. Balthasar Corderius Societatis Iesu nuperimè edidit Catenam in Lucam, omnium antiquorum Patrum Græcorum, sed de isto Græco Auctore, nec meminit in indice, nec aliquam adducit auctoritatem. Solus autem S. Thomas in sua Catena aurea sæpissimè hunc citat Auctorem; quando autem hic vixerit, vel cuius cõditionis, statutus, velqualitatis fuerit, hucusque ignoratur: R. P. F. Petrus Vvastelius Alostanus, Carmelita nititur probare istum Auctorem Græcum incognitum fuisse suum Ioannẽ Ierosolymitanũ in duobus tomis impres. Brusellis ann. 1643. quod parum nobis interest. Hoc supposito de tali vndequaque incognito seu dubio Auctore.

Secundò dicit veritas, quòd Paulus Grysaldus Alphabeto 3. de Theologis Neothericis, citat quemdam Auctorem Græcum sic: *Græcus super Lucam. Solus Christus sine peccato conceptus.* Et nihil ampliùs. Alphab. verò 4. ex Auctoribus Ordinis Cisterciensis, citat etiam alterum Græcum sic: *Græcus Eccles. 7. Beata Virgo, & omnes (excepto Christo) sunt in peccato originali concepti.* Anonymus verò in classi de Doctoribus sacris, inter S. Isidorum, & S. Gregorium sic inquit: *Idem tenet Beatus Græcus, Doctor approbatus super Lucam, exponens illud: Benedictus fructus ventris tui.* Et nullam adducit auctoritatem. Bandellus verò, & Deza illum adducũt sic: Idem tenet Græcus Episcopus, Doctor clarissimus super Lucam: *Solus*, inquit, *Christus rectè fructus Benedictus dicitur: quia solus sine peccato concipitur.* Hæc sunt omnia quę habent Aduersarii ex isto Doctore apud omnes verè Græco, ac de eius auctoritate etiam græca.

De Auctore noto sequentia: primum, quòd hic Auctor Græcus secundùm Grysaldum est multiplicatus & fictus, quia talis Auctor Græcus nunquam fuit in Religione Cisterciensium. Nisi velit dicere, quòd Græcus super Lucam, est, de quo hic: alterum verò Græcum Cisterciensem super Ecclesiast. cap. 7. esse Garricum, fuisseque suum calami errorem, quod non admitto, quia iam esset duplicatus error. Secundò, nescio, quo fundamento, ratione, aut veritate vocetur ab Aduersariis hic Græcus Beatus: nã existimo, quòd ex nulla Historia, Martyrologio, Auctore Ecclesiastico, vel lumine rationis possunt demonstrare eius Beatitudinem, & quid si fuisset Ioannes Ierosolymitanus? Tertiò, eadem incertitudine fecerunt ipsum Episcopum, quia nec ipse Diuus Thomas vocat eum sanctum, Beatum, vel Episcopum, sed nudè Græcum. Quarto, nescio, qua intentione dixerint illud: *Doctor approbatus*, nullum enim alium honorant hoc singulari, ac nouo titulo. O Patres! ostendite mihi, à quo Concilio fuit approbatus Doctor iste Græcus? Si dicitis, quòd est approbatus, quia Sanctus Thomas adducit eum in sua Catena aurea, scitote quod nec S. Thomas approbat eum, nec ex eo quòd fuerit allegatus ab Angelico Doctore, manet doctrina & Auctor approbatus; citat enim in illa Catena aliquos non approbatos, vt Theophilactũ, Origenẽ, Eusebiũ, Emesenum, &c. Et si esset Ioannes Ierosolymitanus; quomodo, vel vnde est Auctor approbatus? quẽ acriter reprobat S. Hieronymus tom. 2. Epist. 51. & 52? Quintò, Anonymus adducit remissionem dicens: *Exponens illud: Benedictus fructus ventris tui*, sed nullam adducit auctoritatem: Bandellus è contra adducit auctoritatem, & tacet locum, seu citationem, & totum hoc artificiosè est factum, vt sic ad nullius notitiam deuenirent Auctor, Græcus nec auctoritas græca. Sextò, cùm Auctor, & auctoritas fuerint desumpta à Catena S. Thomæ, omnes Aduersarii hoc tacuerũt, quare autem hoc fecerint, ipse Sol veritatis in Auctore demonstrat in sex enumeratis vitiis, & etiã in ipsa auctoritate in aliis sex adulterationibus.

Auctoritas ergo apud Angelicum Doctorem, in Catena aurea super Lucam, ad illud: *Benedictus fructus ventris tui*, col. 796.

nouissimæ impressionis sic se habet: GRÆCVS. *Solus ergo hic fructus benedictus, quia absque viro, & peccato producitur.* Attende igitur, ò Lector! quomodo auctoritatem approbatã à suo Angelico Doctore ipsi reprobarunt, adulterantes omnia ferè verba: nam primò addiderunt ex propriis illud, *Christus*, & non absque particulari intentione. Secundò, illud, *rectè*, quod habet emphasim. Tertio, illud *dicitur*, vt determinarent propositionẽ. Quartò, absque vllo Dei timore, addiderunt illud, *quia solus ipse*, quibus verbis suam introduxerunt sententiam. Quintò, abstulerunt illud, *absque viro*, vt sic occultarent intentionem Auctoris, & auctoritatis sensum. Sextò, loco verbi, *producitur*, scripserunt, *concipitur*, in qua sola voce (quando aliæ non extarent quinque adulterationes) totum virus, & viscera falsitatis effusa sunt.

Quantum verò ad sensum auctoritatis Græci, de se patet; quia loquitur de generatione, seu Conceptione Verbi in sacratissimo Virginis vtero, quæ fuit absque viro; & sic absque concupiscentia, vel alicuius delectationis carnalis peccato in matre. Et sic dicit Græcus: solùs Christus fuit benedictus, quia fuit genitus, seu fructificatus absque viro, atque aliqua pollutione, vel peccato matris, aut minima macula Virgineæ puritatis. Et ideò Græcus vsus est illo verbo, *producitur*: nam sicut arbor producit fructum absque aliqua corruptione, ita mater produxit filium: hoc præuidentes Aduersarii, loco illius, *producitur*, quod se tenet ex parte arboris, & matris, apposuerũt, *concipitur*, quod se tenet ex parte fructus, & filii. Hoc modo vitiarunt suum approbatum AuctoremGræcum, ac per consequens in ipso suum approbantem D. Thomam: & si isti hoc voluerint cõtendere, existimo, quòd non respondebunt vnum pro mille demõstratis: sed adhuc in hac auctoritate restat aliud, & non paruum scrupulum, nam P. Vvastelius tom. 1. fol. 230. adducit omnes auctoritates sparsas in catena aurea S. Thomæ huius Græci Auctoris, vt illas adscriberet suo Ioanni Ierosolymitano, tamen hanc absolutè prætermisit, & hoc potuit prouenire ex duplici causa, vna procedens ex incuria Vvastelii, quia illam inaduertenter prætermisit, sed hæc nimis dura videtur ex diligentia adhibita in aliis. Secunda potuit esse, quòd Vvastelius habuerit aliquã Catenam antiquam in qua talis auctoritas non erat, & sic iam haberemus alteram fictionem capitalissimam.

GRATIANVS, Compillator Decreti distinct. 3. & 4. *Ita Anonymus Auctore 176. Ioann. Capreol. Paul. Soncinas, & Barelete.*

VERITAS. 93.

HIC Celeberrimus Doctor cognomẽto Clusinus, natione Hetruscus, Bononiensis Academiæ, Monachus Benedictinus, ad S. Proclum, Fœlicem, & Naborem, ad annum 1150. vel circa recollegit Decretorum volumen, ex variis libris Cõciliorum, Romanorum Pontificum Decretis, Sanctorum Patrum scriptis; ac veterum Orthodoxorum statutis, & sanctionibus, sub titulo: Concordantia discordantium Canonum, opus ab Eugenio Papa III. approbatum, quod Basileæ anno 1512. Lugduni 1605. & deindè alibi sæpè fuit seorsim typis mandatum, & etiam extat quam plura exemplaria manuscripta in Bibliotheca Vaticana S. Ecclesiæ Toletanæ, S. Ioannis Regum, & deindè coniunctim cum Glossis Ioannis Theutonici, annotationibus Bartholomæi Brixiensis, diuisionibus Archidiaconi, prodiit millies in Iure Canonico. Huius ergo Gratiani solùm est Textus Canonis purus, nam alia omnia ab aliis sunt addita, vide Gesnerum fol. 290. & omnes Nomenclatores Iuris Canici, & alios.

Gratianum ergo adducunt Aduersarii pro sua sententia in duplici loco Decreti sic: *In primis Dominus Gratianus Compilator Decreti de consecratione distinctione tertia, & quarta capite per totum*, atque nullam adducunt auctoritatem. Sed in primis iste ridiculus modus citandi est Ius Canonicum; nam illa distinctio 3. habet capita triginta; & distinctio 4. capita centum quinquaginta sex. Quomodò ergo, Patres mei, non assignatis, in quo capite ex his agit Gratianus de peccato originali contracto à Virgine Maria. Deinde non intelligo illud, *capite per totum*, quia neque in 3. vel 4. distinctione est aliquod caput, quod incipiat: *per totum* est enim caput *Per Baptismum*, in ordine 2. & caput *Per aquã*, in ordine 9. seu caput, *per totum*, nullum est. Nisi fortè velitis dicere; quod est aliquod caput indiuiduum vagum, in quo Gratianus affirmat, Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali, vel quod per totam illam distinctionem quartam, vel aliquo capite illius integro agit de hoc assumpto? Sed hoc certè esset aerem verberare, & loqui contra veritatem.

Si ergo in re tam confusa diuinare licet ex aliis Aduersariorum citationibus, & ex rei veriveritate, in distinctione 3. solum est caput *Pronuntiandum*, quod est in ordine 1. in quo Gratianus adducit festiuitates obseruandas à fidelibus. Sed in hoc nihil inuenio contra Immaculatã Virginis Conceptionẽ, nisi velint cõficere hunc

hunc syllogismum: Gratianus in præallegato capite Pronuntiandum, enumerat festiuitates Natiuitatis Virginis Mariæ; Purificationis; & Assumptionis; & non Conceptionis. ergo hæc festiuitas non est celebranda. Sed si hoc argumentum aliquid valet, eodem modo poteritis argumentare: Gratianus in prædicto capit. Pronuntiandum, non enumerat inter festiuitates, Annuntiationem Virginis Mariæ, seu Incarnationem Verbi; nec Præsentationem in Templo, nec Visitationem: ergo istæ festiuitates non sunt celebrandæ: has enim sicut & Cōceptionis instituit posteà Ecclesia sancta, ac eius Caput, qui habet scientiam Sanctorum.

In distinctione 4. solùm est caput, *Firmissimè*, quod est in ordine 3. in quo Gratianus recollegit ex S. Augustino tom. 3. lib. de fide ad Petrū Diaconum capit. 26. fol. mihi 52. colum. 1. & ex S. Fulgentio hæc verba: *Firmissimè tene, & nullatenus dubites, omnem hominem, qui per concubitum viri, & mulieris concipitur, cum peccato originali nasci, impietati subditum, mortique subiectum, & ob hoc natura iræ filium nasci, de qua dicit Apostolus: Eramus enim & nos filij iræ, sicut & cæteri. A qua ira nullus liberatur, nisi per fidem Redemptoris Dei, & hominum hominis Iesu Christi, &c.* Hæc sunt verba, quæ in tota illa distinctione possunt Aduersarii adducere pro sua opinione; sed ex ipsis satis apertè constat; quod loquuntur de naturali lege, seu ordinaria, vt notat illa repetita vox, *natura*, omnes enim Catholici fatentur hanc propositionem: natura omnes sumus filii iræ, & cum peccato originali nascimur, sed stante illa lege communi, & vniuersali, ex natura; omnes etiā fatentur, quòd ex gratia, & priuilegio Maria, Ioannes, & Hieremias nati sunt sine peccato originali: si ergo à natiuitate (de qua locuntur Augustinus, Fulgentius, & Gratianus, vt denotat etiam illud repetitum verbum, *nasci*) priuilegiati sunt saltem tres personæ: ergo auctoritas hæc nihil probat in se. Glossator verò Decreti Hugo, seu Hugutius, vel Ioannes Theutonicus, Ordinis Prædicatorum, vel fortè alius ex his voluit colligere, Virginem Mariam fuisse conceptam in originali peccato, de quibus infrà suis locis. At Marginator Gratiani, vt videre est in impressione Lugdunēsi, habet hæc verba: *Virgo Beata fuit sine originali concepta, quidquid dicat Glossator*, & in Decreto impr. Parif. ann. 1540. in 4. Regal. fol. 558. ad marginem dicitur: *Virgo B. fuit sine originali concepta: quidquid dicat Gloss. & sentientes cum Gloss. sunt hæretici: Textus est in Extrauaganti Sixti IV. quæ incipit. Graue nimis: de reliq. & vener. sanct.* Ergo ex hac parte sine fundamēto, & veritate adducitur Gratianus pro opinione contraria. Denique supra allegata verba Decreti nō sunt Gratiani, sed Augustini, quomodo ergo hic intrat Gratianus? Hunc Anonymi errorem, & Capreoli, benè præuiderunt Turrecremata, Bandellus, Deza, ac Vincentia; & ideo in suis libris omnino prætermiserūt Gratianū. Imo ipsemet Anonymus, & Capreolus, non sunt ausi adducere verba, sed solùm nudam citationem; quia nullus stultus vult comprehendi in stultitia sua. Item Anonymus infrà par. 2. rat. 5. fatetur, hæc verba esse Augustini, dicens: *Quinta auctoritas est eiusdem Augustini in eodem lib. cap. 23 & habetur de consecrat. dist. 4. sic dicit: Firmissimè tene, &c.* Si ergo Augustini, quomodo Gratiani? Est etiam in eadē distinctione 4. de consecratione caput: *Placuit vt quicumque, &c.* Sed verba in hoc cap. contenta non sunt Gratiani, sed Cōcilii Mileuitani, & si propter hæc adduxerūt Gratianum, iam auctoritas illius cap. est triplicata contra Conceptionem B. Mariæ, videlicet, supra num. 52. & infrà num. 291. & hic.

GREGORIVS De Arimino, Ordinis S. Augustini in 2. Sētent. dist. 31. secundū alios 30. quæst. 2. & in 3. Sentent. dist. 3. quæst. 2. *Turrecremat. par. 6. cap. 33. fol. 123. à tergo. Anonym. Auctore 130. Bandel. cap. 25. Deza fol. 48 à tergo. Vincent. Grysald. Capreolus. Soncinas. Barelete. Arpal q. fol. 30.*

VERITAS 94.

AD Exactè percipiendam mentem, atque sententiam huius Doctoris, supponendum est, Gregorium Ariminensem fuisse, & esse Auctorem classicum inter Theologos, qui claruit ad annum 1344. cuius opus in 1. & secundum Senten. fuit typis mandatum Parisiis anno 1482. & iterum ibidem apud Claudium Cheuallon, absque anno impressionis, ac tandē Venetiis anno 1522. Huius auctoritatem sic adducit Turrecremata: Item ad idem est eiusdem Ordinis S. Augustini Pater Magister Gregorius de Arimino, natione Italus in 2. Senten. dist. 31. ita dicit: *In hac parte illud mihi tenendum potius videtur, quod magis est consonum sacræ Scripturæ, & dictis Sanctorum, Ideò absque præiudicio melioris sententiæ, & salua semper reuerentia Matris Dei, dicendum mihi videtur, eam fuisse in originali peccato conceptam. Et ad hoc moueor; quia Scriptura vbicumque loquitur vniuersaliter de omnibus, sine exceptione profert sentētiam; & ab omnibus Expositoribus, vniuersaliter de omnibus naturali modo nascentibus intelligitur. Ex quo videtur sequi, quòd aliquem excipere, sit sacræ Scripturæ contrarium. Hæc ille.* Hæc auctoritas fideliter, & ad litteram transcripsit Turrecremata, nullo mutato verbo, aut syllaba.

Bandellus verò, Vincentia, & Deza sic. Idē tenet Gregorius de Arimino, in 3. Sent. distin. 3. quæst. 2. sic dicēs: *Quia magis consonū est sacræ Scripturæ, & dictis Sanctorum, dico, B. Virginē fuisse conceptā in peccato originali. Primò, quia sacra Scriptura vbicūque de hac materia loquitur, sine omni exceptione, omnes naturali modò ex Adam descendentes sub peccato originali concipi asserit: ex quo sequitur, quòd aliquem excipere, secundùm omnes Expositores Scripturæ, sit sacræ Scripturæ contradicere. Secundò, quia Augustinus dicit in libro de Perfectione Iustitiæ: quòd omnibus, excepto Christo, fuit necessaria remissio peccatorum, & qui dicit oppositum, est contrarius Scripturæ, vbi Apostolus ait, omnes in Adam peccasse. Tertiò, quia dicit Ambrosius super Lucam, quòd solus Christus inter natos de fœmina fuit in Conceptione sanctus. Quartò, quia dicit Ambrosius super Isaiam, quod ideò solus Christus fuit sine peccato conceptus, quia ex carnali commixtione non fuit generatus. Nemo autem, qui ex tali commixtione conceptus est, expers fuit delicti. Quintò, quia dicit Augustinus in 1. de Nuptiis, & concupiscentia: quòd omnes homines, qui ex concubitu generantur, trahunt originale peccatum, & quòd solus Christus, qui non ex concubitu conceptus est, non fuit caro peccati. Sextò, quia Augustinus in 5. contra Iulianum dicit, quòd sola Christi caro fuit sine peccato, omnes autem alij præter ipsum habuerūt peccatum, & quisquis hæc negat, detestandus hæreticus inuenitur. Septimò, quia Augustinus expressè in 10. super Genesim ad litteram dicit, B. Virginem habuisse peccatum. Octauo, quia Augustinus de fide ad Petrum, in duobus locis dicit, quòd omnes homines, qui per concubitum, vel ex commixtione viri, & mulieris generantur, contrahunt in sui Conceptione originale peccatum. Nono, quia Augustinus in sexto contra Iulianum ex verbis Apostoli secundo ad Corinthios 5. probat diffusè, quòd omnes, pro quibus mortuus est Christus, habuerunt aliquando in se ipsis peccatum, sed mortuus est pro B. Virgine, quia pro omnibus mortuus est: ergo habuit aliquando peccatum. Decimò, quia omnes qui redempti sunt per Christum, habuerunt aliquādo peccatum. Vndecimò, quia Anselmus dicit libro, Cur Deus homo: quòd B. Virgo in peccato originali concepta est. Duodecimò, quia Magister Sententiarum dicit, quod secundùm sententias Sanctorum opportet credere, B. Virginem fuisse à peccato mundatam. Hæc ille.* Hanc auctoritatem adducit Bandellus, quā etiā nullo mutato verbo transcripsērūt Deza, & Petrus de Vincētia, & solū differunt in citatione, quā adducunt sic: *In 2. Sent. dist. 3. quæst. 2.* Grysaldus vero eā citat, *in 2. dist. 2.* quæ citationes omnes sunt falsæ: nā hanc quæstionem tractat Ariminensis in 2. Sēt. dist. 30. quæst. 2. impres. Parisien. fol. 116 & Venetianæ fol. 114. Quantū ad auctoritatē dico esse fictā, ac dolosè fabricatā à primo vsq; ad vltimū verbū; nam ex vna integra quæstione Gregoriana, coagulata est vna auctoritas Bādelliana, & ex duabus rationibus Ariminēsis cōposuit Bandellus duodecim, prætermittendo clausulas integras, & addēdo verba pro suo libito, ita, quòd si velis scire, Lector, breuiter, quot, quantæque sint adulterationes huius auctoritatis, enumera verba auctoritatis Bandellianæ, & tot esse vitia, absque vllo scrupulo affirmare poteris, & nè hoc alicui videatur gratis dictū, tantùm primam rationem regulabimus cum suo originali, nam ampliùs transcribere, solùm esset labor, & dolor

Gregorius ergo Ariminensis in præallegato loco inquit: *Secūdo circa eandē materiā de peccato originali, quia cōmuniter tenetur, quod traducitur in omnes homines vtriusq; sexus parentū cōmixtione nascentes; nec est dubiū apud Doctores de aliquo, an ab hac lege sit exemptus, nisi de gloriosa Virgine Matre Dei, ideò quæro, vtrū ipsa fuerit cōcepta cū peccato originali, & arguo quòd non, &c. in hac quæstione tres sunt Articuli. Primus, an ipsa Virgo B. fuit concepta cū originali peccato. Secūdus, an fuerit nata cum originali peccato. Tertiò, an vnquā in vita ista fuerit extinctus totaliter in ea fomes originalis peccati. De primo, quia nō quæritur, an fuerit possibile eam concipi sine tali peccato, sed an de facto sine illo concepta; cùm de hoc per humanā rationem certitudo haberi non possit, in hac parte id potiùs tenendum mihi videtur, quod magis consonum est sacræ Scripturæ, & dictis Sanctorum. Et ideò absq; præiudicio melioris sententiæ, & salua semper reuerentia Matris Dei, dicendū mihi videtur, eam fuisse cum originali peccato conceptam. Ad hoc autem primò moueor, quia Scriptura vbicumque de hoc loquitur, vniuersalem de omnibus sine exceptione profert sententiam, & ab omnibus Expositoribus vniuersaliter de omnibus naturali modo nascentibus intelligitur, ex quo sequi videtur, quòd aliquē indè excipere, sit sacræ Scripturæ contradicere. Cōfirmatur per Augustinū &c.* In primis ergo verbis, seu probatione vitiarunt Bandellus, Vincentia, ac Deza sequentia. Primò, prætermiserunt tatā illā clausulā, *in hac parte id potiùs tenēdū mihi videtur,* quia erant verba opinātis cū formidine. Secūdo, illud, *quod magis,* cōcatenatū cū propositione antecedenti, transmutarunt in, *quia,* constituentes propositionē assertiuā, & absolutè affirmatiuam. Tertiò, prætermiserunt illud, *& ideò absq; præiudicio melioris sentētiæ & salua sēper reuerētia Matris Dei,* qua autē intētione prætermiserint hæc omnia, de se patet. Quartò, illud, *dicēdum mihi videtur,* epilogarunt in hac absoluta, & assertiua voce, *dico.* Quintò, vbi

Ari-

Ariminensis, *eam*, ipsi ad maiorem expresionem, *Beatam Virginem*. Sextò, vbi Ariminensis, *cum originali peccato conceptam*; ipsi sic, *fuisse conceptam in originali peccato*, transmutantes præpositionem, *cum* in illam, *in*, quæ diuersum efficit sensum; nã, *cum*, dicit concomitantiam. Septimò, addiderunt illud, *primo*, absolute, cùm Ariminensis dicat, *ad hoc autem primo moueor*. Octauo, vbi Arimensis, *de hoc*; ipsi, *de hac materia*. Nono, addiderunt illud, *sine omni exceptione*, addendo illam vniuersalem, *omni*. Decimò; nescio qua intẽtione prætermiserunt illud, *vniuersalem de omnibus*. Vndecimò, addiderunt illam clausulam, *omnes naturali modo ex Adam descendentes*, quæ non est sic in Ariminẽsi. Duocimo, vbi Ariminensis, *profert sententiam*; ipsi falsò, *sub peccato originali concipi asserit*. Decimotertiò, penitùs alterarunt illam clausulam, *Et ab omnibus Expositoribus, vniuersaliter de omnibus naturali modo nascentibus intelligitur*. Decimoquartò, vbi Arimensis rationabiliter; *ex quo sequi videtur*; ipsi absolutè, *ex quo sequitur*. Decimoquinto, prætermiserunt illud, *inde*; Decimosexto, addiderunt illud, *secundùm omnes Expositores Scripturæ*. Si ergo in prima probatione sunt sexdecim adulterationes, considera, ò Lector! quantæ erunt in reliquis vndecim sicque tota quæstio Ariminensis attrita est in adulteriis.

Ad ferendum ergo vltimum iudicium auctoritatis, & sententiæ Greg. Ariminensis sciendũ est, quòd ipse concludit sic suam quæstionem; loquendo de Christo Domino, & de quadã auctoritate Augustini: *Profectò enim peccatũ etiã maior fecisset, si paruulus habuißet: nam propterea nullus est hominum, præter ipsum, qui peccatum non habuerit infantalis ætatis exortu. Ex his patet, quòd Augustinus de Christo infert, quòd si habuisset originale, etiam fecißet actuale, & è contra vult sequi: non fecit actualè; igitur non habuit originale. Et ideò, vt videtur secundum prædicta, cum, vt supra probatum est, & etiam ex secunda parte allegatæ auctoritatis idem sequitur. B. Virgo secundùm attestationem Sãctorum habuit originale peccatum, consequenter concedendum esse videtur, quòd aliquod etiam aliquando habuit actuale, licèt nullum mortale. Et sic eßet antecedens illud negandum. Hoc autem absque assertione, & iniuria reuerentiæ suæ sic dubitatiuè dixerim, &c.* Ex his vltimis Ariminẽsis verbis, & ex modo loquendi in tota quæstione, colligitur euidenter, quòd hic nihil dicit assertiuè, sed solùm dubitatiuè, nam in tota quæstione non inuenitur verbum assertiuum, seu resolutiuum: ergo ex hac parte, vt dubius Auctor, & non cõstans, segregãdus est ab Area. Item si Ariminẽsis pro infallibili, ac indubitato principio admittit hanc Augustini consequentiam: habuit peccatum originale: ergo & actuale, & è contra: non habuit actuale: ergo nec originale. Cùm sit determinatum iam per Ecclesiam, Mariam non habuisse actuale, consequentiam scilicèt: ergo non habuit originale, non posset negare Ariminensis iuxta suam sententiam, ac vltimam resolutionem. Tandem, quia Ariminẽsis argumentatur sic: habuit originale: ergo & actuale, vel sic: habuit actuale: ergo originale: in prima illatione nos negamus antecedens, & vos consequentiam: in secũda vos negatis antecedens, & nos consequentiam: ergo Ariminẽsis nec est vester, nec noster, nec calidus, nec frigidus. His tamen non obstantibus, quasi fuisset expressum pro vestra opinione ipsum vobis concedimus.

GREGORIVS Magnus, Sanctus Ecclesiæ Doctor, ac Papa, super Ezech. Hom. 8. & Hom. 20. & in Moral. lib. 11. cap. vltimo; & 9. Moralium super illud Iob. Non est qui vtrumque, &c. item lib. 18. super illud: Non adæquabitur, &c. item 14. item 25. Moraliũ cap. 1. super illud: Subito morietur, &c. *Turrecrem. part. 6. cap. 6. fol. 90. Capreolus. Anonym. Ratione 11. Auctoritate 19. Bandel. cap 12. & in officio Lect. 7. Deza fol. 18. à tergo. Spina par. 6. cap 2. Vincentia. Grysal. Castel. Soncinas. Brixiensis. Barelete. S. Antoninus.*

VERITAS 95.

SANCTISSIMA, Ac magni Gregorii opera notissima sunt. Si quidẽ excussa Brixiæ anno 1492. in 4. Basileæ 1564. & 1551. Parisiis 1518. & 1586. & sine loco impres. 1542. ac nouissimè ann. 1615 & ideo transeo ad ventilãdas auctoritates propositas ab Aduersariis, quarum primam sic adducunt: Sanctus etiam Gregorius Papa; qui duplici Philosophia floruit, hanc Saluatoris prærogatiuã singularem in pluribus locis suæ santissimæ doctrinæ testatur: nam in 11. Moraliũ circa finem sic dicit: *Solus enim Christus in carne sua mũdus à peccato extitit, qui huc per carnalem delectationem non venit. Hæc ille.* Turrecremata sic adducit hanc auctoritatem, vnde in Moralibus lib. 11. cap. vltimo sic inquit: *Beatus Iob Incarnationem Redemptoris intuitus, solùm vidit in mundo hominem de immundo semine non esse conceptum, qui sic in mundum venit ex Virgine, vt nihil haberet de immunda cõceptione, neque enim ex viro, & fœmina, sed ex Spiritu Sancto, & ex Maria Virgine processit. Hæc ille.* Auctoritas verò Gregorii præallegato libro, & capite tom. 1. colum. 401 sic se habet: *Potest verò hoc loco intelligi, quia Beatus Iob Incarnationem Redemptoris intuitus, solùm vi-*

dit in mundo hominem de immundo semine non esse conceptum: qui sic in mundum venit ex Virgine, vt nihil haberet de immunda conceptione. Neque enim ex viro, & fœmina, sed ex Spiritu Sancto, & ex Maria Virgine processit; solus ergo in carne sua verè mundus extit, qui delectatione carnis tangi non potuit, quia nec per carnalem huc delectationem venit. Ex his patet primo, quòd Turrecremata adduxit solùm dimidiam partem auctoritatis S. Gregorii, Bandellus verò, & alii, aliam dimidiam, & hoc fecerunt vnus, & alter cum secunda intẽtione, quià ex tota auctoritate Gregorii colligebatur mens eius apertè & clarè, & sic ad occultandam veritatem diuiserunt infantem. Turrecremata transcripsit fideliter, saluo quod illud *Redemptoris*, mutauit in *in redemptionis*, qui potuit esse error Typographiæ. Bandellus vero, & alii adulterarunt pessimè illud Gregorii, *verè mundus extitit*, addentes illud, *à peccato*, quia cum vidissent ibi agi de immunditia seminis in congressu viri, & fœminę, vt determinarent totam auctoritatem ad immunditiam moralem, & non naturalem, addiderunt vocem illam *à peccato*. Item eadem intentione prætermiserunt illud, *qui delectatione carnis tangi non potuit*; vt sic non intelligerent legentes, quòd loqueretur Gregorius de delectatione carnis in generatione prima carnali. Tandèm illam clausulã Gregorii, *quia nec per carnalem huc delectationem venit*, vitiarunt sic, *qui huc per carnalem delectationem non venit*, mutantes causalem, *quia*, in relatiuum, *qui*, & transmutantes totam orationem propter collocationem huius negationis, *nec*, & *non*; & sic hæc auctoritas vexatur vanis languoribus, & scatet lepra, &c.

Sensus verò auctoritatis clarus est, nam hic agit Gregorius de conceptione seminis, quæ in omnibus est immunda, quia ex viro, & fœmina: in solo verò Christo, quia ex Virgine, & Spiritu Sancto mundissima fuit; quare *solus* ipse *in carne sua* fuit *mundus*; quia in eius Conceptione nulla fuit delectatio *carnis* virgineæ, non enim venit *per carnalem delectationẽ*, sicut alii. Vndè si Gregorius in hoc loco expresis verbis diceret: Maria fuit concepta de immũdo semine, siuè de immunda Conceptione, vel eam tetigit in sua Conceptione carnalis delectatio, & immunda, nihil probaret contra Immaculatã Conceptionem. Nam Gregorius loquitur sicut antiqui, intelligentes per conceptionem mundam, vel immundam, primam conceptionem seminis, vel carnis, quam modo vocamus generationem, cocubitum, seu commixtionem illã seminum viri, & fœminæ: & in hac acceptione solus Christus, & millies solus ipse fuit mundus; non autem alius, nec ipsa Virgo Maria; quod apertè, & clarè exprimunt verba Gregorii antecedentia ad prællegatã auctoritatẽ, quæ fortè ab Aduersariis fuerunt ex destinato animo prætermissa. Inquit enim Gregorius explicans illa verba Iob: Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? nonnè tu qui solus es? &c. *Is qui per se solus est mundus, mundare præualet immũda: Homo enim in corruptibili carne viuens habet tentationum immunditias impressas in se ipso, quia nimirùm eas traxit ab origine. Ipsa quippè propter delectationem carnis eius conceptio immunditia est; vnde & Psalmista ait: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in delictis peperit me mater mea. Hinc est ergo, quòd plerumque tentatur, & nolens. Hinc est quòd immunda quędam in mente patitur, quamuis ex iudicio reluctetur: quia conceptus de immunditia, dum ad munditiam tendit, hoc conatur vincere, quod est. Quisquis autem occultæ tentationis motus, atque immunditiam cogitationis euicerit, nequaquam sibi suam munditiam tribuat; quia de immundo conceptum semine, nullus facere mundum potest, nisi is qui mundus per se ipsum solus est. Qui ergo iam ad locum munditiæ mente peruenit, conceptionis suæ viam respiciat, per quam venit, atque indè colligat, quia ex sua virtute non habet munditiam viuendi, cui de immunditia factum est initium subsistendi. Potest verò, &c.* Vt supra in auctoritate adducta ab Aduersariis. Ex quibus omnibus constat, quomodo in sentẽtia S. Gregorii, conceptio sumitur hic non pro animatione prolis, sed pro generatione, & seminis effusione in coitu viri, ac fœminæ, & per consequens de illa immunditia actus carnalis: & de hac conceptione explicat illud, *in iniquitatibus conceptus sum, &c.* sic deprehenditur esse falsum, quòd dixit Pater Carmelitanus in Trituratione num. lx. in principio: Et hoc modo solus Christus fuit mundus, purus, absque iniquitate, & peccato, & sic est intelligendus, & explicandus Gregorius, in locis infra citandis. Adducere ergo hæc verba, & alia his similia contra Conceptionem Virginis, vana sunt opera, & risu digna inter homines sensatos.

Secundam auctoritatem adducunt sic: Item nono Moralium super illud Iob 9. Non est qui vtrâque valeat arguere: *Dei*, inquit, *Filius per Incarnationem Redemptor humani generis factus solus iustus in hominibus apparuit, & ad pœnã culpæ solus sine culpa peruenit. Hæc ille.* Gregorii verò auctoritas lib. 9. cap. 21. col. 320 sic inquit: *Redẽptor quippe humani generis mediator Dei, & hominis per carnem factus, qui iustus in hominibus solus apparuit, & tamẽ ad pœnam culpæ etiam sine culpa peruenit, & hominẽ redarguit, nè delinqueret, &c.* Vide ergo in quãtis hæc parua auctoritas sit vitiata? Nam primo vbi Gregorius: *Mediator Dei, & hominis, per carnem factus*; ipsi, *Redemptor humani generis fa-*

factus; quæ inter se maximè distãt pro præsenti materia. Secũdò, vbi Gregorius, *quia iustus*; ipsi ablata causali absolutè apposuerunt, *solus iustus in hominibus apparuit*. Quarto, vbi Gregorius, *& tamen ad pœnã culpæ, etiã sine culpa*: ipsi penitùs adulterantes dixerunt, *& ad pœnam culpæ solus sine culpa*, vt sic indicarent, solùm Christũ fuisse sine culpa. Quintò, cauillosè abstulerunt illud, *etiam*, quia existimarunt, quod Gregorius in his verbis admittebat aliam personam, *etiam sine culpa*. Sexto, totus sensus est mutatus, nam ibi loquitur Gregorius de Redemptione Christi, mediantè morte sua, vt indicant illa vltima verba, *& hominem redarguit; nè delinqueret*, quæ etiam astutè prætermiserunt; mortuus est sine culpa, vt sic redarguat hominem peccantem; non enim poterat esse Mediator inter Deum, & homines, pro obligatione contracta ex primo parente Adamo, nisi ipse esset immunis à debito, obligatione, & omni peccato, & hac sua innocentia redarguit ex cruce hominem, quando peccat redarguit à lege tanquam transgressores, &c.

Tertiam auctoritatem adducunt sic: Item idem in 18. lib. super illud: Non adæquabitur ei Thopazion Iob 18. *Nos quippè, & si sancti efficimur, non tamen sancti nascimur, quia naturæ corruptibilis conditione constringimur, vt cum Propheta dicamus: Ecce enim iniquitatibus concẽ tus sum, & in peccatis concepit me mater mea, ille autem solùs veracitèr sanctus est natus, qui, vt ipsam naturæ corruptibilis conditionẽ vinceret, ex cõmixtione carnalis copulæ; non est cõceptus.* Hæc verba quæ fideliter translata sunt ex præallegato lib. 18. Moralium cap. 27. post medium, colum. 626. nihil probant contra immaculatam Virginis Mariæ Cõceptionem, quia ibi Gregorius solùm comparat sanctitatem Christi cum sanctitate, & iustitia aliorum hominum, vt patet ex antecedentibus verbis. Inquit enim: *Sed nè acceptis quisque virtutibus extollatur, à sancto viro benè dicitur: Non adæquabitur ei Thopazion de Æthyopia, ac si apertè dicat: Nullus Sanctorum quibuslibet virtutibus plenus; ex ista tamen nigredine mũdi collectus æquari ei potest; de quo scriptum est: quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei. Nos quippè etsi Sancti, &c.* vt supra. In hoc ergo stat differentia (inquit Gregorius) Christi, & nostræ sanctitatis, & iustitiæ, quia ipse Sanctus est natus, id est, per naturam, & à se; nos verò non Sancti nascimur, sed efficimur; id est, non habemus à nobis, nec ex nobis sanctitatem, & iustitiam, sed misericordia, & gratia ipsius, siquidèm ex vi nostræ naturæ, ac generationis, Æthyopes, nigri, & peccatores sumus, & ex vi generationis suæ etiam Virgo Maria talis efficeretur, nisi à gratia, & misericordia fuisset præuenta. Vndè hæc auctoritas nihil probat, etiam ex ipsis Aduersariis: nam in quadam additione inquiunt: *Hic autem accipit Gregorius nasci, pro concipi, aliàs enim falsum esset, cum Hieremias, & Ioannes Baptista, & Beatissima Virgo sancti nati sint.* Ecce quomodo ex sententia Aduersariorum hæc Gregorii verba secundùm totum suum rigorem non possunt subsistere, nisi accipiatur nasci, pro concipi. Ad quid ergo adduxistis hanc auctoritatem? Sed adhuc in hoc vitiastis Gregorium: nam ipse propriissimè loquitur, & secundùm totum rigorem sunt eius verba intelligenda, & explicanda; quia non loquitur de natiuitate, sed de innata sanctitate, quasi diceret Hispanicè: *A solo Christo le viene nacida la santidad, como à nosotros nos viene de casta la mancha.* Et Maria de nigredine mundi fuit collecta, & si ex hac parte nigra, à Sole formosa. Hanc etiam adducunt in Zacharia Chrisopolitano, num. 314. Hanc auctoritatem doctissimè explicat vester Ambr. Catharinus in opere ad Patres sui Ordinis in expug. 2. Aciei, fol. 24. dicens: *Quod & abundius declarans idem Sanctus Pontifex subdit: Aliud est enim natos homines gratiam adoptionis accipere, aliud vnum singulariter per diuinitatis potentiam Deum ex ipso conceptu prodiisse. Nam Maria Virgo licèt sancta fuerit in ipso conceptu, non tamen ex ipso conceptu; id est, ex vi, & conditione, seu natura sui conceptus, &c.* Nota clarissimam distinctionem inter propositiones *in*, & *ex*, & ideò dixit Angelus de Christo: quod enim ex te nascetur Sanctum, vocabitur, &c. quod de Maria dici non potuit, quia non fuit sanctum, quòd natum fuit ex Anna, sed tantùm quòd natum fuit in ea.

Quartam auctoritatem sic adducunt: Item idem in 14. libro: *Nullus, inquit, hominũ fuit, qui coram Deo iustus appareret, ideò Dei filius pro hominibus se ipsum hominem fecit; & solus coram Deo iustus apparuit.* Legimus totum librum 14. Moralium, qui incipit: *Superiori huius, &c.* & habet capita 30. & talia verba, aut ipsis similia inuenire non potuimus: ergo sunt ficta, vel ex alio libro desumpta. Nisi velint dicere, quòd hanc transcripserunt ex S. Ioanne Chrisostomo Homilia 31. in Matth. tomo 2. fol. 119. colum. 1. littera B. vbi ad illud: Non veni vocare iustos, sed peccatores, inquit: *Quæ ironicè dicere videtur, sicut illud: Ecce Adam factus est quasi vnus ex nobis, & verum si esuriero, non tibi dicam. Nam neminem in terris iustum fuisse aperuit Paulus, vbi dicit: Omnes enim peccauerunt, & egent gratia Dei, &c.* Sed si ex hoc loco Auctor est fictus, & tota auctoritas vitiata, & falsa, & quando esset vera, nihil ex illa colligi potest contra immaculatam Conceptionem Mariæ, supposito enim, quòd non fuit Gregorii, videant Aduersarii, vbi fabricata extitit an in capite Bandellii?

Quin-

Quintam auctoritatem sic adducunt: Item idem super Ezechielem Homil. 8. *In solo*, inquit, *Redemptore nostro sibi Pater complacuit; quia in eo solùm culpam non inuenit. Hæc ille.* Hæc verba quæ extant in Sancto Gregorio tomo 2. lib. 1. in Ezechiel. cap. 8. colum. mihi 132. sic se habent: *Et quia Omnipotens Pater, sicut intelligi ab hominibus poterat, humano modo de peccatoribus locutus est, dicens: Pœnitet me fecisse hominem super terram, quasi sibimet ipsi displicuit in peccatoribus, quos creauit. In solò autem sibi vnigenito D. N. Iesu Christo complacuit, quia hunc inter homines hominem creasse eum non pœnituit omnimodo, in quo peccatum nullo modo inuenit, sicut de illo per Psalmistam dicitur: Iurauit Dominus, & non pœnitebit eũ, tu es Sacerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedech. In solo ergo sibi Redemptore nostro complacuit Pater, qui in solo nõ inuenit culpam, in qua se reprehendat quasi per pœnitentiã.* In hac auctoritate addiderunt illud relatiuum; *in eo*, & abstulerunt illa vltima verba, *in qua se reprehendat quasi per pœnitentiam.* Deindè hanc eandem auctoritatem adduxerunt supra num. 41. in Venerabili Beda, auctoritate 4. & iterum in Rabano Fuldensi, vt videre est infrà numero 260. vndè videtur triplicata. Quantum verò ad sensum, illa propositio: *quia in solo non inuenit culpam*, dicimus, quòd loquitur Gregorius de culpa actuali, & si ab hoc fuit exempta Virgo, non obstante voce illa, *solo*: ergo eodem modo intelligenda est, si loquitur de omni culpa vniuersaliter, id est, per naturam, quia omnes alii in Adã peccauerunt, & sic in solo Christo non inuenit culpam, quam condonare posset; in Virgine autem Maria inuenit reatum, & obligationem, quia nisi Deus illam præseruasset, cecidisset. Tandèm hæc est quædam propositio vniuersalis, sicut illa: Omnes in Adam peccauerunt.

Sextam auctoritatem sic adduxit Turrecremata ex Hom. 18. super Ezechielem: *Quid enim lumborum nomine nisi propago mortis exprimitur. Propter quod, & de Leui dicitur, quòd adhuc in lumbis patris erat, cum Melchisedech occurreret Abrahæ; de lumbis verò Abrahæ Virgo Maria exijt, in cuius vtero vnigenitus patris per Spiritum Sanctum incarnari dignatus est.* Bandellus verò, & alii eam sic adducunt. Item in eodem: *Quid*, inquit, *lumborum nomine, nisi propago mortalitatis exprimitur? De lumbis enim Abrahæ Virgo Maria exijt, in cuius vtero vnigenitus Patris per Spiritum Sanctum incarnari est dignatus. Hæc ille.* Nota, quòd vnus dicit propago *mortis*, & alter, *mortalitatis*. Deindè addit Bandelli continuator: *Nota, quòd per propagationem mortalitatis intelligit Gregorius originale peccatum.* Hæc Gregorii auctoritas extat non Hom. 18. vt inquit Turrecremata, sed Homil. 8. & insuper nota, ò Lector! amore Dei, ex qua auctoritate volunt Aduersarii colligere, Virginem Mariam contraxisse originale peccatum? Nam hic Gregorius non agit de peccato originali, nec de morte animæ, sed de morte corporali, quæ ex peccato primi Parentis processit, vt in auctoritate sequẽti ex ipsomet Gregorio demonstrabitur, & sic arbitrarium, & fictum fuit dicere, quod per propaginem mortalitatis intelligitur peccatum originale. Vt ergo videas in hac materia cæcitatem; perpende verba Gregorii: *Quid enim lumborum nomine nisi propago mortalitatis exprimitur:* Ergo lumbi sunt, qui exprimunt peccatum originale? De lumbis igitur Abrahæ exiit Virgo Maria: ergo de peccato originali. Hoc modo discurrere debent Aduersarii, aliàs inanis esset auctoritas, & friuolus suus discursus: igitur idem sunt in ipsorum schola: Maria exiit de lumbis Abrahæ, ac Maria contraxit originale peccatum, ò insignis Theologia! Adsunt lumbi, præparemus ergo lucernas ardentes.

Septimam auctoritatem sic adducunt: Vndè in 25. Moralium cap. 1. super illud Iob 34. Subitò morietur, &c. sic dicit: *Quia de mortalitatis propagine nascimur, radicis amaritudinem quasi in virgulto retinemus. Hæc ille.* Gregorius in libro 25. cap. 2. ad finem, non 1. vt dicunt Aduersarii; folio 826. sic inquit: *Primus verò homo ita conditus fuit, vt manente illo decederent tempora, nè cum temporibus ipse transiret. Stabat enim momentis decurrentibus: quia nequaquam ad vitæ terminum per dierum incrementa tendebat. Stabat tanto robustiùs, quanto semper stanti ardentiùs inhærebat. At vbi vetitum contigit, mox offenso creatore cæpit ire cum tempore, statu videlicèt immortalitatis amisso, cursus eũ mortalitatis absorbuit, & dum iuuentute ad senium, senio traheretur ad mortem, transeundo didicit, stando quid fuit; cuius nos quia de propagine nascimur, radicis amaritudinem, quasi in virgulto retinemus, nam quia ex illo originem ducimus, eius cursum nascendo sortimur, vt eo ipso quotidiano momento quo viuimus, incessanter à vita transeamus, & viuendi nobis spatium, vnde crescere creditur, indè decrescat.* Adduxi integram auctoritatem, vt videat Lector, qua fallacia adducta fuerunt Gregorii verba; quia audita terrent, sed tacta est phantasma, quod nec carnem, nec os quidèm habet: etenim hic loquitur Gregorius de propagatione mortis, non de propagatione peccati originalis: quomodo ergo videntes, & legentes hanc auctoritatem, ausi sunt dicere, in auctoritate antecedenti: *Nota, quòd per propagationem mortis intelligit Gregorius originale peccatum*, fortè meliùs dicerent: Nota, quod nos intẽdimus propagare originale peccatum, quam-

quāmuis morte moriamur. Videte ergo, amore Dei, & notate, quid habent hæc verba commune cum peccato originali: *Descederent tempora tēporibus, transiret momentis decurrentibus, vita terminū, dierum incrementa, cæpit ire cum tempore, iuuentute ad seniū, senio trahitur ad mortem, transeundo, stando, quotidiano momento, à vita transeamus, viuendi spatium crescere, decrescere?* Componite ergo ex his vestrum peccatum originale?

Octauam auctoritatem adducunt sic: Item super Ezechielem Homil. 20. vbi inquit: *Per membrum quod circūciditur, mortalis propago generatur, vt descendentium, & succedentiū numerus augeretur.* Et statim post subiungit: *Per hoc membrum Maria descendit, quæ Dominū in vtero, sine virilis carnis admixtione concepit. Hæc Gregorius*, sic ad litteram Aduersarii integra autem auctoritas sic se habet, eadem Hom. 20. col. 280. *Vndè, & per legem quoque octauo die fieri circumcisio iubetur, nam per membrum quod circumciditur, mortalis propagatio generatur, descendentiū quoque, & succedentiū numerus augetur. Sed quia in resurrectione mortuorū nec carnis iam propagatio agitur, & decessio, atque successio nulla erit: quia sicut scriptum est, neque nubent, neque nubētur, sed erunt sicut Angeli in cælo: octaua die præcipitur præputiū incidi; ibi enim locum iam carnis propagatio non tenet, vbi resurgens caro perseuerantiam æternitatis habet. Per hoc verbū mater Virgo descendit, quæ Deū in vtero sine virilis carnis admixtione concepit, qui primus nobis æternæ patriæ gloriā in sua resurrectione monstrauit, qui resurgens à mortuis iam non moritur, &c.* Quantum ad litteram siuè dicat *verbum*, vt extat in originalibus Gregorii, siuè, *membrum*, parum refert. Quantum ad sensum, sicut suprà in auctoritate antecedenti dixerat Gregorius de mortali propagatione hominum, & in auctorit. 6. quod in lumbis designabatur, nunc affirmat, quod hæc mortalis propagatio per membrum virile generatur, Aduersarii ergo ex lumbis, & ex membro volunt colligere, Virginem Mariam fuisse conceptam in originali peccato. Inquit enim Bādellus quasi pro his omnibus auctoritatibus: *Ex quibus patet, quòd ratio, quare aliquis concipiatur in peccato originali, est, quia venit ex propagatione mortalitatis. Cùm igitur secundùm Gregorium Beata Virgo ex propagine mortalitatis venerit: ergo in peccato originali concepta fuit. Ex quibus quòd isti quatuor principales Ecclesiæ Doctores* (loquitur de Augustino, Ambrosio, Hieronymo, & Gregorio) *singularem prærogatiuam puritatis Conceptionis Saluatoris nostri in pluribus suæ doctrinæ libris testificantur, dicentes solùm Christum in Conceptione sanctum, & iustum, & innocentem, ac sine peccato fuisse: quæ vera non essent, si Beata Virgo sine peccato concepta fuisset.* Ex duobus principiis colligit Bandellus suam illationem. Primum, scilicèt, quia isti quatuor Doctores dicūt solùm Christum fuisse in Conceptione sanctū. Secundum, quia Maria venit ex propagatione peccati. Primum, est falsum, quia ferè semper, vt notauimus ly *solus*, *sola*, *solum*, additur ab ipso in prædictis quatuor Doctoribus, & si aliquando reperitur in ipsis, facit diuersum sensum; nam aliud est dicere: Solus Christus conceptus est sine peccato, sic nudè; & aliud dicere, in Virgine, vel ex Maria: quia hec denotat, nullum fuisse peccatū in Conceptione actiua Mariæ, siquidèm ad hoc supervenit in eam Spiritus Sanctus, & ex hoc nihil contra nos. Secundum principium Bandelli, scilicèt, quòd venire ex propagine mortalitatis, sit concipi in peccato originali, falsum est ex Gregorii doctrina, superiùs demonstrata. Sed hoc gratis admisso, non sequitur: Maria venit ex propagine mortalitatis, id est, ex propagine infecta peccato originali: ergo contraxit originale? Nam hoc est quod in dubium vertimus; si enim non veniret ex illa propagine, nulla esset quæstio, venit ex lumbis, ex membro, & venit ex propagine mortis, sed venit ad corpus incoinquinatū; venit à Deo ex gratia, vt Mater Verbi, vt nulla alia creatura venit.

GREGORIVS Nazianzenus, Episcopus Sanctus, & vt Augustinus refert in 2. contra Iulianum. *Ita Anonymus Auctore 17. Bandell. cap. 14. Deza fol. 22. à tergo. Spina parte 6. capit. 2. Sanctus Antoninus, & Grysald.*

VERITAS 96.

SANCTI Gregorii Nazianzeni, cognomēto Theologi, notissima sunt opera excussa Parisiis 1583. & nouissimè 1641. & 1531. & 1612. & etiam Antuerpiæ 1573. & alibi; cuius primam auctoritatem sic adducit Bandellus: Item B. Gregorius Nazianzenus Episcopus, sapientia, & sanctitate illustris, qui floruit anno Domini 346. *Solus*, inquit, *Christus singulariter sanctus esse dicitur, quia in eo solo de semineitate culpæ nihil inuenitur. Hæc ille.* Iam vides, ò Lector! quomodo Bandellus non affert locum, vel librum, vbi Nazianzenus prædicta habeat verba. Cùm ergo S. Gregorii opera sint in duobus ingentibus Tomis, ex se patet intentum Bandelli. Dico ergo, quòd in operibus Gregorii Naziāzeni talis nō extat auctoritas, nec alia ipsi similis. Hāc autem extraxit Bandellus ex Catena S. Thomę super Lucā cap. 2. ad illa verba: Adaperiens vulnam Sanctum Domino vocabitur, nouissimę im-

impressionis fol. 819. ad finē, sed attende, quomodo adducuntur hæc ab Angelico Doctore: GREG. NYSS. *Solus autem hic partus masculinus spiritualiter esse conspicitur, qui nihil de fœmineitate culpa portauit, vndè reuera sanctus vocatus est: vndè, & Gabriel, quasi hoc decretum ad ipsum solùm pertinere memorans, dicebat: Quod ex te nascetur sanctum, vocabitur Filius Dei. Et in cateris quidèm primogenitis Sanctos illos vocari Euangelica solertia statuit, tanquam oblatione diuina sortitos huiusmodi nomen: at in totius Primogenito creatura, quod nascitur sanctum, pronūtiat Angelus quasi propriè Sanctum existens.* Hucusque Sanctus Thomas in sua Catena aurea, ex qua Bandellus suā finxit auctoritatem, & in qua omnia penitùs adulterauit: ita vt in Auctore, quod erat Sancti Gregorii Nysseni, attribuit Sancto Gregorio Nazianzeno, in auctoritate vero solùm illa tria verba: *solus*, & *Sanctus*, & *culpa*, reperiuntur in textu Angelici Doctoris; & hæc sub alia dispositione, quid plura? illud *fœmineitate*, malitiosè satis transtulit in *femineitate.* Ita etiam transcripsit Grysaldus (vt nè existimemus esse errorem Typographię) & sic reduxerunt totam auctoritatem ad semen conceptionis: vt ergo hæc tam ingens falsitas falsitatum non deprehenderetur, subticuerunt locum, vndè extraxerant suam auctoritatem. Legitimam autem, & propriam S. Gregorii Nysseni, vide infrà Auctore, & numero sequenti, nam in Catena aurea etiam est vitiata à suo originali. & nota qualiter hæc omnia confusioni proxima sunt.

Secundo, Anonymus citat Nazianzenum, secundùm Augustinum lib. 2. contra Iulianum, sed nullam adducit auctoritatem. Vt ergo videat mundus, quo fundamento adducant Aduersarii Gregorium Nazianzenum, transcribo hic omnes auctoritates adductas ab Augustino in 1. libro contra Iulianum, fol. 203. littera M. col. 4. (nā in 2. licèt adducat aliqua verba nullo modo directè, vel indirectè pertinent ad rem.) Inquit ergo Augustinus ex Sancto Gregorio: Sedeat ergo cum istis etiam Sanctus Gregorius, & cum eis tuæ criminationis inanem patiatur inuidiam, dum tamen cum eis, contra nouitiam pestem vestram medicinalem proferat, & ipse sentētiam, audi ergo quid dicat: *Imago*, inquit, *Dei tabem corporea inundationis expurget, & coniunctam sibi carnem Verbi Dei subleuet pennis: Et quamuis melius fuisset, nè egere quidèm huiuscemodi expurgatione, sed in illa prima dignitate permansisse, ad quam & nunc festinamus, post præsentem emendationem, & melius fuisset non excidere à ligno vita, gustu amarissimo peccati; tamen in secundo loco expedit emendari, & corrigi post lapsum, quam in nequitiis permanere.* Item idem ipse: *Sicut in Adam omnes*, inquit, *mortui sumus, ita & in Christo omnes viuificamur. Cum Christo ergo nascamur, & cum Christo crucifigamur, & cōsepeliamur ei in mortem, vt cum ipso etiam resurgamus ad vitā. Necesse est enim nos perpeti vtilem hanc, & necessariam vicißicitudinem, vt sicut ex bonis ad tristia deuoluti sumus, ita ex tristibus ad meliora reparemur. Vbi enim abundauit peccatū, superabundauit gratia, vt quos gustus ligni vetiti condemnauit, Christi crux gratia largiori iustificet.* Item rursus: *Venerare*, inquit, *Natiuitatem, per quam terrena natiuitatis vinculis liberatus es. Honora Bethleem pusillam, & minimam, per quam tibi regressus ad Paradisum patefactus est.* Item alibi de Baptismo loquens: *Persuadeat*, inquit, *tibi de hoc quoque sermo Christi dicentis, neminem posse introire in regnūm cœlorum, nisi renatus fuerit ex aqua, & spiritu. Per hunc, prima natiuitatis macula purgantur, per quas in iniquitatibus concipimur, & in delictis genuerunt nos matres nostra.* Et infrà post decem columnas recapitulans omnia ista inquit: S. Gregorius dicit: *Melius fuisse non excidere à ligno vita gustu amarissimo peccati, sed emendari nos debere post lapsum. Dicit nos ex bonis ad tristia deuolutos, & vult à tristibus ad meliora reparari, vt quos gustus ligni vetitus condemnauit, Christi crux gratia largiore iustificet. Dicit venerandam esse natiuitatem, per quam terrena natiuitatis vinculis liberamur. Dicit regenaratione ex aqua, & spiritu purgari maculas prima natiuitatis, per quas in iniquitatibus concipimur.* Hęc sunt omnia, quæ ex Gregorio adducit Augustinus. Signate ergo in illis, vbi dicat Nazianzenus, Virginem Mariam contraxisse originale peccatum? vel saltem illud insinuet? Videns ergo Anonymus, quod hæc nihil probabant, citauit Nazianzenum apud Augustinum, sed tacuit verba: Bandellus verò è contra; finxit auctoritatem, & tacuit locum. Insuper nota, quod in illo primo, & secundo libro contra Iulianum, solùm adducit Sanctus Augustinus vnum Gregorium: ex hoc vno indiuisibili Gregorio, Aduersarii duos faciunt distinctos, hic Nazianzenum, & infrà Nyssenum, vt iam videbimus. In Nazianzeno, cuius verè, & realiter sunt verba præallegata, illa non adducunt, in Nysseno, cuius non sunt illa verba, ipsa transcribunt. Auctoritatē, quam adducit Sanctus Thomas pro Nysseno, tribuunt Nazianzeno; auctoritatem verò, quam adducit Sanctus Augustinus pro Nazianzeno, attribuunt Nysseno. Quis intelliget hæc? Ad quem finem verba iactatis, intelligite prius, & sic loquamur, quare reputati sumus, vt iumenta? Aquas furtiuas, & panes absconditos apponitis nobis? sed frustrà, quia sunt frustra.

GRE-

GREGORIVS Nyssenus Episcopus. ac Sanctus, in libro contra Nouatianos, vt recitat Augustinus, & super Lucam cap. 1, & 2. *Ita Anonymus Auctore 25. Bandel. cap. 13. Deza folio 19. à tergo. Vincentia, & Grysald.*

VERITAS 97.

GREGORIVS Nyssenus Basilii magni frater, ac opera eius notissima sunt, excussa Parisiis anno 1615. & 1605. in duobus tomis Græcolatinis, Coloniæ 1617. & 1625. & etiam anno 1551. & alibi, cuius auctoritatem primam sic adducit Bandellus: Idem tenet Sanctus Gregorius Nyssenus Episcopus, germanus Basilii in libro contra Nouatianos, vt recitat Augustinus in 1. & 2. contra Iulianum: *Dei Verbum,* inquit, *carnem assumens, nos à labe peccati, quod ex gustu primæ transgressionis cōtraximus, purgauit, atque mundauit: quia sicut in Adam omnes mortui sumus; ita & in Christo omnes viuificamur; veneremur igitur Natiuitatem Christi, per quā terrenæ natiuitatis vinculis liberamur, & à primæ natiuitatis macula purgamur, quia omnes in iniquitatibus concipimur, & in peccatis genuerunt nos matres nostræ: Hæc ille.* Circa Auctorem, & auctoritatem notanda sunt sequentia. Primum, quod Augustinus solùm citat Gregorium, non exprimens Magnum, aut Nazianzenum, vel Nyssenum: tantùm enim inquit cap. 5. primi libri contra Iulianum: *Sedeat ergo cum istis Patribus etiā Sanctus Gregorius, & cum eis tuæ criminationis, &c.* & adducit auctoritates, vt in numero antecedenti: legentes autē Aduersarii nomen Gregorii nudum, Anonymus fecit eum Nazianzenum, vt reuera est. Bandellus verò, vt in omnibus erraret, ipsum appellauit Nyssenum contra veritatem, & hæc non potuit esse ignorantia, nam in eadem margine Augustini, impressionis Louaniensis, & nouissimæ Parisiensis, exprimitur nomen Nazianzeni. Secundum, illud quod dicit Bandellus, *in libro contra Nouatianos, vt recitat Augustinus, &c.* est fictum, & falsum; nam neque Augustinus citat Gregorium contra Nouatianos, neque in rei veritate Nazianzenus, neque Nyssenus scripserunt contra Nouatianos, nec talis liber extat in operibus ipsorum. Præallegata enim verba extant in Sancto Gregorio Nazianzeno oratione 38. quæ est Panegyrica de Christi Natiuitate, in vltima impressione folio 291. & in alia folio 809. quæ sic se habet: *Hoc festum nostrum est, hoc hodierno die celebramus, Dei nimirum ad homines aduentum, vt ad Deū excedamus, aut vt aptiori verbo vtar, reuertamur, ac deposito veteri homine, nouū induamus, & quemadmodum in veteri Adamo mortui sumus, ita in Christo viuamus; dum nimirum cum Christo & nascimur, & cruci affigimur, & sepelimur, & resurgimus. Pulchra enim in contrarium mutatio mihi subeunda est, vt quemadmodum ex secundis rebus molesta venerunt, sic etiā ex molestis lætæ, & iucundæ redeant. Vbi enim abundauit peccatū, superabundauit & gratia, & si gustus condemnauit, quanto magis Christi passio, iustificauit, &c.* Et post duo integra folia ad Orationis finem prosequitur sic: *Descriptionem reuerere, propter quam in cœlis ipse describeris, & Natiuitatem, ob quam natiuitatis vinculis solutus es: & paruam illam Bethleem honora, quæ te in Paradisum reduxit, &c.* Huiusque Nazianzenus. Si ergo hanc auctoritatem conferas cum auctoritate Augustini, parū inter se differunt, & hoc ortum habuit ex diuersa versione, seu translatione textus Græci: sed quid dicemus de tua auctoritate, Bandelle, qui non ex textu græco, sed ex textu latino Sancti Augustini, vel ex ipso Nazianzeni originali illam transcripsisti, & ferè in omnibus à veritate distat? Ecce tuæ virtutes prodeunt in lucem, quia non cognoscentur in tenebris mirabilia tua.

Præter vitia circa Auctorem, & auctoritatem supra enumerata. Primo, addidisti totam illam clausulam: *Dei Verbum carnem assumens nos à labe peccati, quod ex gustu primæ transgressionis cōtraximus, purgauit, atque mundauit,* quæ in originali Nazianzeni non extant, neque in Sancto Augustino. Secundo, vbi Gregorius, *& quemadmodum in veteri Adamo mortui sumus, ita in Christo viuamus;* tu sic: *Quia sicut in Adā omnes mortui sumus, ita in Christo omnes viuificamur.* Nota illas repetitas vniuersales, *omnes,* & illud, *viuificamur;* aliud enim est viuere, aliud viuificari, hoc enim supponit mortem. Tertio, addidisti totam illam clausulam: *Per quam terrenæ natiuitatis vinculis liberamur, & à primæ natiuitatis macula purgamur;* quia in Gregorio, & Augustino solùm dicitur: *Natiuitatē per quam terrenæ natiuitatis vinculis liberatus es,* vbi est ergo illud, *& à primæ natiuitatis macula purgamur?* Quarto, clausulam illam, de qua expressè Augustinus affirmat, desumptam fuisse, aliundè, *de Baptismo loquens,* tu continuasti, cum verbis de Natiuitate Christi. Quinto, vbi Nazianzenus ex Augustino: *per hunc,* id est, Baptismum, *primæ natiuitatis maculæ purgantur, per quas in iniquitatibus concipimur, & in delictis genuerunt nos matres nostræ,* tu Bandelle sic: *Quia omnes in iniquitatibus concipimur, & in peccatis genuerunt nos matres nostræ.* Sexto, tu Bandelle non transcripsisti hæc verba ex tuo citato Gregorio Nysseno, quia in illo non sunt; nec vidisti Sanctum Gregorium

gorium Nazianzenum, vt in numero antecedenti demonstratum extat, sed solum Sanctum Augustinum. Quo ergo fundamento, vel qua intentione, ex quatuor auctoritatibus, quæ extant in Augustino distinctæ, & separatæ, formasti vnam continuam, ac indiuisibilem Quater-auctoritatem? Septimo, prætermittamus omnia antecedentia: siuè ergo hæc auctoritas sit vna, siuè plures, siuè Nysseni, siuè Nazianzeni, signa verba, quæ expresse, & in particulari, ac nominatim dicant, Virginem Mariam contraxisse originale peccatum? Hic non nominatur Virgo Maria, nec peccatum originale. Vbi ergo est iudiciũ, & iudex, qui secundùm quod iustum est, iudicat?

Secundam auctoritatem sic adducit Anonymus. *Idem tenet Beatus Gregorius Nyssenus super Lucam, primo, & secundo capitulo.* Et nullam adducit auctoritatem. Vbi verò sit hæc Expositio, vel Tractatus Sancti Gregorii Nysseni super Lucam, hic opus, hic labor. In primis, in operibus Sancti Gregorii Nysseni talis expositio, seu tractatus non extat, neque aliquid scripsit super Lucam, nisi Orationẽ quamdam de Occursu Domini, de Deipara Virgine, & de Iusto Simeone, quæ extat fol. 469. & incipit: *Qui cœlestium rerum, &c.* in qua Nyssenus solùm habet hæc verba: *Solus enim ille ineffabiliter conceptus, & inexplicabiliter in vtero gestatus, eam quæ per nuptias primus aperta non fuerat, virginalem vuluã aperuit, etiam post nouum, & admirabilem progressum, illæsa seruans, & inuiolata signacula Virginitatis, & solus masculus spiritualiter esse creditus est: quippè quum nullam contraxerit muliebris peccati contagionem, vndè etiam verè sanctus, vt par est, vocatus est. Quemadmodum etiam Gabriel bonum viuifici partus Deiparæ nuntium apportans, quasi ad mentem, & memoriã redigens eam, quæ de illo tum prædestinata erat, tum ad eum solum spectabat legis cõstitutionem. Quamobrem etiã, quod nascetur Sanctum, inquiebat, vocabitur filius Dei, &c.* Hæc solùm verba habet Nyssenus in illa Oratione, quæ ad præsentem materiam pertinere videntur. Et hæc sunt verba, quæ numero antecedenti adduxit Bandellus pro Sancto Gregorio Nazianzeno, ex quibus ampliùs comprobatur falsitas illius. Sed hic, vt de se patet, nihil est contra immaculatam Virginis Conceptionem, nisi velint deducere hanc consequentiam: Christus nullam cõtraxit muliebris peccati contagionem: ergo Maria contraxit muliebris peccati contagionem; quæ esset ridicula consequentia. Sed dato, quòd esset bona illatio in sensu Gregorii Nysseni: hec propositio: Maria contraxit muliebris peccati cõtagionem in sua generatione, nihil dicit; quia loquitur Nyssenus de Virginitate matris, corruptione integritatis, nuptiarum exercitio, atque indecentiis. Cùm ergo solus Christus fuerit conceptus ex Matre Virgine, & non ex nuptiis, solus ipse nullam contraxit muliebris peccati cõtagionem. Vbi obiter etiam nota, quòd amissionem Virginitatis, vocat Nyssenus muliebre peccatum. Ideò Bandellus, vt suprà vidimus, illud: *muliebris* Nysseni, seu, *fœmineitate,* S. Thomæ, transtulit in, *femineitate,* vt sic maternum defectum generantis reduceret ad feminis, & geniti culpam, vt filius portaret iniquitatem matris, contra Deum, Scripturam Mariam, & veritatem.

Redeundo ergo ad auctoritatem Anonymi, cùm Sanctus Gregorius Nyssenus non scripserit super Lucam, existimo, quòd ipsum adduxit, quia Sanctus Thomas in sua Catena aurea ipsum passim adducit, sed licèt omni diligentia semel, & iterum legerim omnia ibi relata ab Angelico Doctore, nunquam inuenire potui, non dico auctoritatem integram, sed nec vnum tantummodò verbum, in quo Nyssenus loquatur de peccato originali, vel de puritate Virginis Mariæ, aut saltẽ de immunitate Christi Domini à peccato: Vnde existimo, omnes illas citationes super Lucam, primo, & secundo capitulo, esse fictas chimericas, & penitùs falsas; quia in his similibus citationibus Sanctorũ Patrum solùm intendebant illud: Crescite, & multiplicamini, & replete terram.

GVALTERVS Anglicus, vel de Anglia, Cardinalis, Tituli S. Sabinæ, Ordinis Prædicatorum, in 2. part. suæ Summæ in Tractatu de peccato originali. *Ita Bandell. cap. 23. Deza fol. 39. Paul. Grysald.*

VERITAS 98.

IN Hac Area, seu Cathalogo existimo Auctorem istum esse multiplicatum, non quomodocumque, sed quinquies: ideò rem expendo à fundamentis. Notandum ergo primo, quòd Pitseus in sua Bibliotheca Anglica fol. 240. loquendo de quodam Gualtero Anglico inquit: *Gualterus, natiõne, & cognomine Anglicus, quod cognomen antiquitus nostratibus pennè omnibus apud exteros degentibus plerumque fuit commune, &c.* Itaque hoc cognomen Anglicus, vel de Anglia, fuit semper commune, & quasi vniuersale Scriptoribus Anglicis. Secundo, notandum quòd in Religione Prædicatorum, secundùm Nomenclatores fuit Gualterus Vvinterbornus, patria Sarisburiensis, Eduardi Regis à confessionibus, & anno 1304. à Benedicto XI. in quatuor temporibus Aduentus, creatus Cardinalis Tituli S. Sabinæ, qui scripsit Summam Theologiæ, libr. 3. & de peccato originali librum vnum. Tertio notan-

notandum, quòd in eadem Religione fuit alius Gualterus Iorsius, seu Ioyce, quem Clemens V. anno 1306. creauit Archiepiscopum Armachanum, totius Hyberniæ Primatem, qui scripsit de Summa Theologiæ libros quatuor, & de peccato originali librum vnum. De quo dicit Pitseus: *De cuius virtutibus aliquid infrà in Thoma Iorsio breuiter tangemus*, in quibus verbis insinuare videtur, Gualterum Iorsium, & Thomam Iorsium esse eundem Auctorem, & de Gualtero Anglico, qui floruit ad annum 1306. loquitur Leand. Albert. lib. 3. sed nihil dicit de eius scriptis. Quarto, notandum, quod in eadem Religione fuit Thomas Iorsius Ioyce, qui à Clemente V. anno 1305. in ieiuniis quatuor temporum Aduentus, fuit creatus Cardinalis Tituli Sanctæ Sabinæ, qui scripsit in Genesim, in Cautica, in Magistrum Sententiarum, Quæstiones Theologicas, ac tandem de Conceptione B. Mariæ Virginis librum vnum, de hoc Thoma Iorsio inquit Pitseus, fol. 401. *Huic autem Thomæ varij libri adscribuntur, quos aliqui putant à D. Thoma Aquinate compositos, alios etiam à D. Thoma inchoatos, ab isto Iorsio completos multi asserunt, &c.* Hunc Antonius Senensis, fol. 242. vocat Thomam Anglicum, & habet quamdam insignem notam, circà opera huius Thomæ Anglici, & S. Thomæ Angelici, de qua nos infrà num. 301. Quintò, fuit etiam alius dictus Thomas Vvalleis, vel Guallensis Anglus, qui scripsit super quatuor libros Sententiarum, super Genesim, Psalteriũ, Cantica, & alia, de quo latè Pitseus folio 429. de hoc inquit Gesnerus, fol. 791. *Thomas Anglicus scripsit Summam Theologiæ, Postillam super Psalterium, duo Quodlibeta cum multis argutijs, de concordia librorum D. Thomæ, de vnitate formarum, de Relatione, Postillam super Prouerbia Salomonis, & quædam in Beato Thoma compleuit. Tribuitur illi Summa Logicæ sub Aquinatis nomine impressa.* Hæc Gesnerus, & fortè fuit error Typographiæ dicere, Summam Logicæ, quia Sanctus Thomas non scripsit hunc Tractatum, sed Summam Theologiæ. Sexto notandum, quod Nomenclatores antiqui, ex omnibus supra enumeratis Auctoribus Anglicis, solùm mentionem faciunt de Thoma Vvallensi, vel Guallensi Iorsio Anglico, Cardinali Sanctæ Sabinæ, qui inter alia plura scripsit super Magistrum Sententiarum, super Psalteriũ librum vnum, qui incipit: *Beatus vir, qui custodit veritatem*, & super Prouerbia Salomonis, qui incipit: *In absconditis Parabolarum*, & in Ecclesiasten, qui incipit: *Dixi igitur in corde meo, vadã, &c.* Ex hoc ergo vnico Auctore, & operibus eius Bandellus de Castronouo fabricauit Auctores diuersos pro suo libito, & cùm ab ipso extraxerit Sixtus Senensis suam Bibliothecam, & à Sixto Senensi, Balleus, & Pitseus suas, hinc est, quòd Auctores, & confusiones multiplicatæ sunt super numerum.

Ventilãdo ergo supra posita principia: quomodo est credibile, quod Vvinterbornus ex vna parte, & Iorsius ex alia, ambo eiusdem nominis, *Gualterus*, ambo eiusdem patriæ, vel nationis, *Anglus* ambo, eiusdem Religionis, *Dominicani* ambo, viuentes eodem anno 1315. ambo scripserint eundem Tractatum, *Summam Theologiæ*, ac ambo denique librum *de peccato originali*? Si tù credis hoc, ego non credo. Quomodo etiam est credibile, quòd Gualterus Vvinterbornius, & Thomas Iorsius, ambo *Anglici*, ambo *Dominicani*, eodem tempore, scilicet, *in ieiunijs quatuor temporum Aduentualium*, vnus anno 1304. fuerit creatus Cardinalis Sanctæ Sabinæ, & alter anno 1305. creatus etiam Cardinalis Sanctæ Sabinæ? Si tu credis hoc, ego nolo credere. Quomodo item est credibile, quod in eadem Prouincia *Angliæ*, in eadem Religione *Prædicatorum*, sub eodem Pontifice *Clemente V.* in eodem anno 1305. scripserint eundem Tractatum, id est, *Summam Theologiæ*, Gualterus *Iorsius Ioyce*, & Thomas Iorsius Ioyce? Si credis, crede; nam mihi nimis durum videtur. Quomodo est credibile, quod eodem tempore *Thomas* Iorsius *Anglus*, & *Thomas* de Vvaleis *Anglus*, atque *Thomas* Guallensis *Anglus*, scripserint eosdem met tractatus super Genesim, Psalmos, Cantica, &c. & quod plus est, correxerint, & compleuerint opera *Sancti Thomæ Aquinatis*? Qui hoc crediderit, non erit tardus ad credendum. Quomodo denique est credibile, quòd Ioannes Capreolus, Sanctus Antoninus, & Ioannes de Turrecremata, qui omnes præcesserunt Badellum, non adduxissent Gualterum Anglicũ, Cardinalem Sanctæ Sabinæ, si ipse protulisset verba, quæ adducuntur à Bandello? Quæ sic se habent: Idẽ tenenet Gualterus Anglicus, Cardinalis tituli Sanctæ Sabinæ, 2. parte suæ Summæ, in Tractatu de Peccato originali, sic dicens: *Beata Virgo fuit in originali peccato concepta, sed post animationem citißimè fuit per sanctificationem mundata. Hæc ille.* Hanc auctoritatem fictam fuisse à Bandello non dubito, quia sapit eius styllum, & ex illa fuisse etiam Auctorem fictum, credo toto corde, anima, atque mente profiteor, quia talis Summa non inuenitur, & quando esset, quid inde? Cum fuerit ex Patribus Dominicanis, qui in hac materia non augent numerum; quia tota Religio supponit pro vno tantum teste, vtpotè scribentes pro communi opinione tuenda, & non pro particulari veritate indaganda.

(*.*)

GVIDVS Archidiaconus Bononiensis, in Rosario suo capit. Firmissimè, de Consecratione distinction. 4. verbo Natiuitas. *Turrecrem. parte 6. capit. 36. folio 329. Anonym. Auct. 183. Bandel. cap. 19. Deza fol. 30.*

VERITAS 99.

GVIDVS De Baysio, qui floruit ad annum 1300. vel 1283. edidit Glossam Decreti, quam appellauit Rosarium, impressa Tridini cum diuersis scholiis anno 1523. & Venetiis anno 1580. & alibi. Eius auctoritatem sic adducunt Aduersarii: Idem tenet Dominus Guido, Archidiaconus Bononiensis, in Rosario suo super cap. Firmissimè, de Consecratione dist. 4. *Duæ*, inquit, *sunt natiuitates; vna in videlicèt vtero, quando anima infunditur; alia ex vtero quando prodit in lucem. Beata autem Virgo Maria, & Ioannes Baptista, & Ieremias fuerunt cum originali peccato nati in vtero. Et hoc vult dicere littera in principio capituli, cùm dicit, omnem hominem cum peccato originali nasci: Vndè Conceptio Beatæ Virginis Mariæ non debet celebrari. Sed Natiuitas eius ex vtero benè colitur, & Ioannis Baptistæ, quia fuerunt sanctificati in vtero, & eis dimissum originale peccatum. Hæc ille.* Auctoritas verò Archidiaconi in distinct. 4. capit. Firmissimè, folio 338. columna 4. explicans illud, cap. Firmissimè, inquit sic: *In Glossa 1. à Natiuitate in vtero: Adde: vt hoc melius intelligas, scias, quòd duæ sunt natiuitates, scilicèt, in vtero, & alia ab vtero; in vtero nasci, est animam corpori infundi in vtero; ex vtero nasci, est ex vtero in lucem prodire: vndè Beata Virgo, & Ioannes Baptista, & Hieremias cum originali peccato nati fuerunt in vtero, & hoc vult dicere littera cap. In principio; ibi, omnem hominem, &c. Vndè Conceptio Beatæ Mariæ non debet celebrari, sed natiuitas ex vtero benè celebratur, & Sancti Ioannis, quia fuerunt in vtero sanctificati, & eis fuit dimissum originale peccatum, secundùm Hugonem.* Hæc sunt ad litteram verba Archidiaconi; in quibus Aduersarii, vitiarunt aliqua essentialissima. Primo, illud, *In Glossa, &c.* propter rationem mox assignandam. Secundo, eadem intentione prætermiserunt sequentia verba: *Adde, vt hoc melius intelligas*, quæ sic extant in Glossa. Tertio, deindè vbi Archidiaconus relatiuè, *quod duæ sunt natiuitates*; ipsi absolutè, *Duæ inquit, sunt natiuitates.* Quartò, prætermiserunt totam illam clausulam, *scilicèt in vtero, & alia ab vtero.* Quintò, vbi Archidiaconus, *in vtero nasci, est in vtero animam corpori infundi*; ipsi sic, *vna videlicet in vtero, quando anima infunditur*, addentes illud, *vna*, & transmutantes, *scilicèt*, in, *videlicèt*, tacentes illud, *corpori*, & mutantes illam præpositionem, *ab*, in, *ex*, Sextò, vbi Archidiaconus, *ex vtero nasci, est ex vtero in lucem prodire*; ipsi abbreuiantes, *alia ex vtero quando prodit in lucem*. Septimò, tacuerunt illud, *vndè*, & addiderunt illud, *autem*. Octauo, addiderunt vocem illam, *Maria*. Nono, anteposuerunt illud verbum, *fuerunt*. Decimò, addiderunt illud, *cum peccato originali nasci*. Vndecimò, prætermiserunt illud, *&c.* quod etiam est notatione dignum, quia sic est in Glossa, & sic transtulit Archidiaconus. Duodecimò, addiderunt illud, *Virginis*. Decimotertio, addiderunt illud, *eius*. Decimoquartò, illud Archidiaconi, benè *celebratur*; ipsi, *colitur*. Decimoquinto, dereliquerunt illud, *Sancti*. Decimosextò, addiderunt ilud, *Baptistæ*. Decimoseptimò, prætermiserunt ly, *fuit*. Decimooctauo, prætermiserunt illa duo vltima verba essentialissima, *secundùm Hugonem*. Hæc sunt vitia commissa in littera; & alia non minoris momenti, quæ prætermisit Turrecremata. Nota ergo, Lector, quādò sic vitiarunt hanc auctoritatem, quod intentio, & finis illorum erat sine honore.

Dico ergo primo, hanc auctoritatem, seu Glossam esse expressam contra immaculatam Virginis Conceptionem; nam Auctor illius clarè in ipsa exprimit, Deiparam fuisse in originali peccato conceptam. Dico secundo, Turrecrematam cauillosè, prætermisisse primum verbum, *In Glossa*, & vltimum, *secundùm Hugonem*, vt sic, quantum fieri posset, occultaretur mens Archidiaconi. Bandellus autem, & eius Continuator videntes, quòd hoc non erat sufficiens, si Glossæ auctoritas integra remanebat, quia omnes periti ipsam legentes, statim agnoscerent, illa non esse verba Archidiaconi, sed Glossatoris, addiderunt, ac transmutarunt omnia supra insinuata, vt sic demonstrarent, Archidiaconum fuisse ex propriis locutum, & non in sententia Glossatoris. Tertio, dico, Aduersarios sine fundamento citasse pro se Archidiaconum; nam hic solùm se habet relatiuè, referendo ad litteram sententiam Glossatoris, nullum addendo verbum ex propriis, nec saltem insinuando, an illa opinio sibi placeret, nec ne; & hoc sæpè facit in suo Rosario; non enim omnia, quæ referunt scriptores in suis libris, illa amplectuntur, vel sequuntur, eo vel maximè quando in principio adducunt Auctorem, & in fine addunt. Hæc dicta sunt secundùm sententiam illorum, vt hic facit Archidiaconus. Ostendant ergo Aduersarii in Archidiacono aliquod verbum ipsius circa illam sen-

sententiam, admittendo, vel saltem approbando illam, & tunc dicemus, quod Archidiaconus secutus est vestigia ipsorum. Quartò, hæc auctoritas est multiplicata, quia ipsam adducunt in Hugone, Hugutio, & aliis, vide numero 123. & 125. & 192. &c. Cùm ergo ex supradicta auctoritate in rei veritate non posset assequi mens Archidiaconi, reuolui omnia eius opera, & solùm pro hac materia inuenire potui, quod in eadem distinctione capit. *Si Baptizata*, loquens de generatione, & regeneratione, siuè de prima, & secunda natiuitate, carnali, & spirituali, dicit sic: *Prima natiuitas est secundùm carnem, & est triplex, scilicèt, in conceptione, & animæ infusione, & in progressione ad lucem. Dicitur enim nasci homo, cùm eius caro concipitur; item dicitur nasci, cùm anima carni infunditur, item dicitur nasci, cùm de vtero progreditur ad lucem.* Hæc Archidiaconi verba nihil habent contra immaculatam Virginis Conceptionem, vt de se patet. Sed pro nostro assumpto multùm iuuant; nam ex ipsis colligitur, quod Antiqui Scriptores conceptionem solùm, & absolutè vocabant, quando caro concipiebatur in vtero materno, siuè seminis receptionem in matrice; animationem verò nullo modo vocabant Conceptionem. En textus expressus in Archidiacono; nam bis distinguit Conceptionem ab animatione, & hinc exorta fuit omnis æquiuocatio tàm Theologorum; quàm Iuristarum; dicebant enim: Nata est Maria in sua Conceptione cum peccato, & appellabant, iuxta superius dicta, conceptionem seminis, vel carnis in vtero materno, quod est extra propositum nostrum, & à nostra controuersia alienum: transeat enim, quod in prima conceptione carnis, seu seminis conceptione, fuerit peccatum, vel culpa parentum concupiscentiæ, libidinis, &c. Et inquirimus, an in secunda natiuitate, id est, animæ infusione fuerit culpa, vel macula peccati? Et de hoc solùm vnus, vel alter loquitur, vt suis locis indicabimus. Aduersarii verò videntes, quòd nunc in Ecclesia, & apud omnes Doctores modernos Conceptio Mariæ sumitur pro animatione Mariæ; verba ab antiquis Scriptoribus dicta, & prolata de prima conceptione, adducunt pro secunda, & subuertunt à radicibus montes, & glebam reputant aurum. Demus enim, quòd Archidiaconus expressè, ac nominatim diceret: *In Conceptione Mariæ fuit peccatum*, hic nihil contra nos exprimeret, iuxta suum loquendi modum, nisi etiam adderet: *& in animæ infusione*: ergo verbum, illud, Conceptio, apud antiquos habebat aliam significationem, seu supponebat aliter, quàm apud modernos. Sed etiam notare debes, Lector, quod Glossa hìc adducta ab Archidiacono, quæ in iure est Marginalis, & extat sub nomine Hugonis, non reperitur in omnibus impressionibus Decreti; nam in Venetiana facta anno 1485. fol. 351. absolutè deest: rationem huius defectus inuestigare non potui. Item de alia Glossa eiusdē Decreti etiam marginali præcedenti immediatè opposita. Vide infrà num. 125. & 247. fortè qui viderunt esse illegitimam, voluerunt de medio tollere illam petram scandali, & lapidem offensionis.

GVIDVS Gallicus, Doctor Parisiensis, Ordinis Prędicatorum, in Sermone Annuntiationis Beatæ Virginis. *Bandel. cap. 23. Deza folio 42. Petr. de Vincentia, & Paul. Grysald.*

VERITAS. 100.

VERE, Ac realiter existimo, hunc fuisse fictum à Bandello, quia in nullo Nomenclatore antiquo, de tali Guido Gallico magna, vel parua inuenitur notitia. Fuit quidam Guidus Gallicus, sed non scripsit Sermones; sed vitas Sanctorum, nec fuit Dominicanus, sed Abbas Sancti Dionysii Parisien. Fuit etiam alter Guido de Cauliaco, Gallus, sed fuit Medicus Sæcularis, non Theologus Prædicator. Dico ergo, quòd de hoc Guido Gallico, Ordinis Prædicatorum, Posseuinus, & Placentinus, notitiam sumpserunt ab Antonio Senensi, & Senensis à Bandello; & sic principium eius Babylon magna est. Deindè de hoc Auctore nullam adducunt auctoritatem; solùm enim dicunt: *Idem tenet Magister Guido Gallicus, Doctor Parisiensis, in Sermone Annuntiationis Beatæ Mariæ*: & nihil ampliùs. Et sic ex omni parte videtur suspectus, sed quidquid sit de Auctore, Sermone, & auctoritate, ipsum non adducit Turrecremata, eius opera non sunt typis mandata, fuit ex Ordine Prædicatorum, & licèt appellent eum Doctorem Parisiensem, Deus scit veritatem, quia in hac Area corruit, sicut in platea, & facta est in obliuionem. Præcipuè quando Bandellus vtitur illis cognominibus, Gallicus, Anglicus, Theutonicus; quia rarus imò absolutè nullus est ex his, qui non fuerit fictus, aut multiplicatus, aut mendaciter adductus, &c.

GVIDVS Maioricensis, Episcopus, & posteà Aluanensis, Ordinis Carmelitarum, Quodlibeto 3. quæst. 13. *Turrecrem. part. 6. cap. 34. fol. 124. à tergo. Anonym. Auctore 141. Bandel. cap. 26. Deza fol. 49. à tergo. Vincentia, Grysald. Sanctus Antoninus, Barlete.*

VERITAS 101.

GVIDO Perpinianus, vel de Monte Perpiniano, Episcopus Maioricensis, posteà Eluensis, non Aluanensis, vt dicunt Aduersarii, scripsit plura tempore Ioannis XXII. quando Ordo, Doctores, atque doctrina Fratrum Minorum fluctuabat in medio maris magno vento, &c. Huius ergo auctoritatem sic adducunt Aduersarii: Item ad idem est Ordinis Beatæ Mariæ de Carmelo famosus Pater Magister Guido, Episcopus Maioricensis primò, & posteà Aluanensis in suo Quodlibeto 3. quæstion 13. in responsione dicit sic: *Sequendo auctoritates Sanctorum, & Canonis, salua eius puritate, & reuerentia teneo, quòd fuit concepta in originali peccato.* Et post allegationes multorum, Pauli, & Augustini, maximè de libro contra Iulianum, quæ superius per me numeratæ sunt, subdit sic: *Ex quo ergo ab vniuersali sententia neminem excipiunt isti Sancti, nec ego aliquem, vel aliquam auderem excipere. Et si dicam, quòd Beata Virgo præseruata fuit, & formaliter non contraxit originale peccatum, forsan dicet mihi vnus alius; quod Ioannes Baptista, quò maior, Christo teste, non surrexit de corrupta, præseruatus fuit, & formaliter culpam originalem non contraxit, quamuis magis aliquæ adaptationes humanæ possunt de Beata Virgine induci, quàm de alio; sed absit; quod humanam persuasionem præferam Sanctorum sententijs, & auctoritatibus. Item si sic dicerem, timerem nè Augustinus me sicut hæreticum vitandum doceret, qui ait in libro de fide ad Petrum capit. 23. firmißimè tene, & nullatenus dubites, omnem hominem, qui per concubitum viri, & mulieris concipitur, cum peccato originali nasci, &c. Hæc ille.* Ego absolutè dicerem, hanc auctoritatem, quoad dispositionem verborum, esse penitùs fictam à Bandello, quia sapit eius stylum, & non Guidonis, vt ex statim dicendis patebit; sed cùm non viderim, nec inuenire potuerim quodlibeta huius Doctoris, suspendo iudicium, & pronuntio veritaem. Obiecro tamen propter Virginis Mariæ gloriam, & tanti Doctoris honorem, vt si aliquis litteratus inuenerit Guidonis Quodlibeta, conferat eius verba cum istis ab Aduersariis adductis.

Guidus scripsit contra hæreses, & sectas, & extat opus in Escoriali 111. F. 4. Ac etiam super Euangelia, & ad illud: *Sanctũ vocabitur, &c.* (vt videre est in sua Concordia excusa Coloniæ 1631. folio 18.) sic inquit: *Credimus etiam, Beatam Mariam in vtero matris sanctificatam fuisse. Et si Ioannes sanctificatur in vtero matris, quia Præcursor Christi, & ostensor est electus; longè magis sanctificanda fuit in vtero Virgo, quæ electa est Mater Dei, & tabernaculum, quod sanctificauit Altißimus. Sed aliter sanctus Christus nascitur, aliter alij: quia Christus sic sanctus nascitur, quod nullam in Conceptione culpam originalem contraxit, alij autem, etiam Virgo Maria, quamuis in vtero matris sanctificati, sic Sancti nati sunt, quod tamen contraxerunt culpam originalem. Pro tanto enim concludit Angelus, Christum nasci Sanctum, quia non ex cognitione viri, sed quia ex operatione Spiritus Sancti; Virgo Maria, in qua se obumbrauit Dei virtus, ipsum concepit.* Et infrà: *Priuilegium fuit filij, vt de Virgine sine viro conciperetur, & sic secundùm Sanctos, absque macula originali. Igitur sicut non decuit Beatam Mariam concipi ex Virgine sine viro, vt hoc priuilegium soli Christo seruaretur; sic eam non decuit concipi sine peccato. Vndè dicit Bernardus, quia ipsa ex viro, & muliere concepta fuit, ideò in peccato originali fuit concepta, &c.* En quomodo Guidus ex omni parte videtur fauere opinioni Aduersariorum; sed si attentè considerentur verba eius, adhuc possunt ad congruentem sensum reduci verba ista; nam non affirmat Guidus, Virginem Mariam in sua animatione contraxisse originale peccatum, sed loquitur Antiquorum more, de peccato originali in prima generatione parentum, vt indicant omnia adducta verba, præcipuè illa: *Quia Christus sic sanctus nascitur, quod nullam in Conceptione culpam originalem contraxit.* Nota illud: *Nullam culpam originalem.* Admittebant enim antiqui plures culpas originales in conceptione prolis, alias ex parte parentum, alias, vel aliam ex parte filii geniti: Christus ergo nullam culpam originalem contraxit; quia non ex viro, non ex corrupta, sed ex Virgine, & operatione Spiritus Sancti. Virgo autem Maria fuit concepta ex viro, ex corrupta, & in sententia Guidi, cum peccato originali concupiscentiæ, libidinis, sensualitatis, ac carnalis delectationis; si in hoc sensu locutus est Guidus, vt hæc eius verba indicare videntur, nihil contra nos, si in alio, necesse erit dicere Guidoni: Quid dicitis de te ipso? Vt responsum demus his, qui arguunt nos.

GVIDVS Portogalensis de Arbona, Ordinis Cisterciensis, vel Sæcularis, in Sermone Natiuitatis Beatæ Virginis. *Anonymvia 3. ratione 9. Auctore 174. Bandel. cap. 22. Deza fol. 37. Vincent.*

VERI-

VERITAS 102.

HVNC Auctorem adducit Anonymus inter Doctores Presbyteros Sæculares, dicens: *Idem tenet Magister Guido Portogalen. de Arbona, in Sermone Natiuitatis Virginis.* Et fortè dicendum erat de Lisbona, vt Auctor ex omni parte videretur Hispanus. Bandellus verò ipsum adducit inter Doctores Ordinis Cisterciensis: cui autem credendum sit, tu vide, ò Lector! sed si meum consilium in hac parte aliquid valet, nec vni, nec alteri credas, nam talis Guido Portugalen de Arbona, Sæcularis, aut Cisterciensis, nunquam fuit in rerum natura; quia in nullo Nomenclatore, omni diligentia, & cura adhibita, inuenitur, & sic existimo, penitùs esse fictum, atque suppositum, & adductum, vt compleret numerum, & mensuram Auctorum ab ipsis promissam.

Auctoritatem istius incogniti Auctoris nullam adducit Anonymus: Bandellus autem eam finxit sic: Idem tenet Magister Guido de Arbona in Sermone Natiuitatis Beatæ Virginis, sic dicens: *Licèt Beata Virgo fuerit in originali peccatò concepta, fuit tamen ab eodem in vtero matris ante natiuitatem purgata.* Hanc auctoritatem esse suppositam, & fictam, nullo modo dubito; nam Bandellianus stylus se ipsum manifestat. Potest etiam esse, quod Auctor, & auctoritas non solùm sint fictæ, sed etiam multiplicatæ, & quòd Guidus Maioricensis; numero antecedenti relatus, nunc iterum descendat in arenam mutato nomine, & habitu, quia verba hic relata, quoad substantiam integra reperiuntur in Guidone Carmelitano. Sed pro veritate laborando vsque ad vltimum, dico: quod in Bibliotheca Sancti Ioannis Regum Toletan. extant duo originalia manuscripta litteris antiquis, vnum littera X. numero 89. & alterum in eadem capsa, numero 92. absque Auctoris nomine, & sunt eiusdem Auctoris; tantùm enim differunt in hoc, quòd vnum habet plures Sermones, quàm aliud, cuius Auctor fuit Hispanus, quia passim interponuntur plura verba Hispanica in hoc ergo manuscripto sunt Sermones de festiuitatibus Virginis Mariæ, præcipuè verò de eius Natiuitate, sed in nullo ipsorum extant verba præallegata à Bandello. Solùm in Sermone, qui incipit: *Orietur stella ex Iacob, &c.* sic inquit: *Beata Virgo primò est stella, per gratiam confirmationis, nam sicut diuinitùs stellæ sunt firmatæ in cœlo, taliter quòd non possint cadere, sic Beata Virgo ita diuina dispositione in gratia confirmata est, quod per peccatum mortale, aut veniale nunquam cadere potuit;* In Sermonibus verò Annuntiationis passim vtitur termino, sanctificationis, affirmando fuisse sanctificatam in vtero matris suæ, antequam nasceretur, sed simul etiam affirmat fuisse præuisam priuilegiatam, ab omni regula generali, & exemptam inter omnes mulieres, quod sæpè repetit, nũquam tamen expressè loquitur de originali peccato: cuius auctoritates non adduco, quia nescio, an fuerit Auctor citatus ab Aduersariis, & baptizatus sub nomine Guidonis Portogalensis de Arbona, vel non; concludo ergo affirmando pro certo, ac infallibili principio, talem Guidum Portogalensem de Arbona, nec Sæcularem, nec Cisterciensem, nunquam fuisse nominatum in litteratura Ecclesiastica, & quòd istius Sermones nunquam fuerunt typis mandati; si verò manuscriptus, ligatus manibus, & pedibus iacet sepultus in aliqua mundi Bibliotheca; Lazare veni foras.

GVILLERMVS De Alcona, vel Alcono, Doctor Pariensis, Ordinis Prædicatorum, super illud Ecclesiast. capit. 7. Virum de mille, &c. *Turrecrem. parte 6. cap. 29. folio 120. à tergo. Anonymus Auct. 64. Bandel. cap. 23. Deza fol. 42. Petr. de Vincent. & Grysald.*

VERITAS 103.

QVANTVM Ad Auctorem Nomenclatores antiqui nullam de hoc mentionem faciunt, Neotherici verò, vt Gesnerus folio 299. Ioannes Balleus folio 232. Pitseus folio 406. & ex Dominicanis Scriptoribus, Leander Bononiensis; Alphonsus Fernandez, Placentinus, & Antonius Senensis fol. 99. mentionem faciunt de quodam Guilhelmo, vel Guillielmo de Alcono, vel Althono, siuè Attonum, Ordinis Prædicatorum, qui scripsit in Ecclesiasten Postillam, &c. Sed audi, quibus verbis. Senensis inquit: *Postillam super Ecclesiasten, cuius meminit Bandellus in Tractatu de Conceptione Beatæ Virginis.* Balleus verò quasi ironicè: *Istum ad astra euehunt Leander Bononiensis, ac Petrus Vincentinus, quòd impensè Aristotelem coluerit, atque in Virginis Mariæ Conceptionem labem concesserit.* Pitseus etiam inquit: *Quibus nominibus à Vincentio Bandello, Leãdro Bononiensi, & Petro Vincentino Scriptoribus Italis multum laudatur, &c.* Ex quibus patet, quod de hoc Auctore Anglico nullam notitiam habuerunt ipsimet Nomenclatores Anglici, nisi desumptam à Bandello, & Vincentia, & ad istos dimanauit ex vno solo Turrecremata, qui auctoritatem istius adduxit

sic: Item ad idem est eiusdē Ordinis Pater Magister Guillermus de Alcona, Doctor Parisiensis, qui super illud Ecclesiast. 7. Virum de mille vnum reperi, ait: *Id est, Christum, in quo non fuit hæc concupiscentia, quia nec originale, neque inclinatio ad actuale. Mulierem ex omnibus non inueni, in qua, scilicet, non fuerit originale. Hæc ille.* En, ò Lector! qualis fuit Auctor, & qualis est auctoritas illius.

His ergo secundùm veritatem constitutis, vehementer existimo, Auctorem, vel saltem auctoritatem esse fictam. Primo, quia istius Auctoris opus super Ecclesiasten nullus alius vidit nisi Turrecremata: Nam licèt Fabianus Iustinianus in suo Indice vniuersali, folio 29. mentionem faciat de quodam Guilelmo, Parisiensi Scriptore super Ecclesiast. & fortè est præsens; tamen Fabianus non vidit hunc Auctorem, sed narrata à Turrecremata, & Bandello, narrauit, sicut fecerunt supra enumerati Nomenclatores. Secundo, quia nec ipse Turrecremata sciuit proprium nomen sui Auctoris; vocat enim Guillermum de Alcona, non autem sic vocatur ab aliis. Tertio, quia idemmet Turrecremata parte 5. cap. 1. refert ferè eandem auctoritatem super Ecclesiasten 7. ex Iacobo Lausanensi, etiam Ordinis Prædicatorum, vt videbimus infrà num. 135. & Sanctus Antoninus in Ioanne Dominico de Florentia, numero 169. ergo saltem, si non absolutè ficta, erit multiplicata. Quarto, quia Thomas de Vvalleis, etiam Anglus, & ex Ordine Prædicatorum; scripsit super Ecclesiasten: hunc citauerat Turrecremata super Psal. 17. de quo nos numero 301: post illum adduxit Guillermum de Alcona, & adscripsit illi Tractatum super Ecclesiasten. Fortè, vt alterum multiplicaret Auctorem; hoc enim fecit in aliis quam pluribus auctoribus, vt videbimus infrà in hac littera G. & alibi sæpè. Alias possem adducere coniecturas ad probandum; Auctorem, vel saltem auctoritatem esse suppositam, sed quia sunt coniecturæ, ab illis supersedeo, & adduco solùm rationem hanc, quæ coniectura non est. Auctor iste est ex Ordine Prædicatorum, cuius nomen nunquam fuit auditum, nec extat citatum in libris, nec eius opera fuerunt vnquam typis mandata: Quid ergo vis de hoc Auctore? Responde, ò Lector! Pater, vt videam.

GVILLELMVS Altisiodorensis, Sæcularis, in Summa sua circa materiam tertii Sententiarum, &c. *Turrecrem. part. 6. capit. 28. à tergo. Anonymus Auctore 155. & Barth. de Spina.*

VERITAS. 104.

HIC Doctor non solùm est multiplicatus, sed etiam fictus, quia talis Guillermus Altisiodorēsis Sæcularis nullo modo fuit, sed tantùm Guilelmus Altisiodorēsis Episcopus, & sic Aduersarii adducentes hunc Auctorem, peccarunt ex vna parte; quia auctoritas ab ipsis adducta est ad litteram in Guillelmo Altisiodorensi Episcopo, ex altera etiam, quia argumentum Altisiodorensis adducunt pro ipsius conclusione, quod totum euidenter demonstro: Turrecremata sic ipsum citat: Item ad idem est Dominus Guillermus Altisiodorensis Sæcularis, & famosus Doctor antiquus Vniuersitatis Parisiensis, qui in Summa sua circa materiam tertii Sententiarum quærens, vtrum Christus fuit decimatus in lumbis Abrahæ sic dicit: *Beata Virgo fuit duobus modis in lumbis Abrahæ, per actum enim concupiscentiæ, & non de Spiritu Sancto concepta fuit, & ideò contraxit peccatum originale. Et ideò Mauritius, Episcopus Parisiensis prohibuit, ne festum de Conceptione ipsius celebraretur in Ecclesia Parisiensi. Hæc ille.* Anonymus similiter in classe de Doctoribus Presbyteris Sæcularibus, in scientia famosissimis sic inquit: Idem tenet Dominus Guillelmus Altisiodorens. Doctor Parisiensis antiquus in Summa sua circa materiam tertii Sententiarum dicens: *Quòd Beata Virgo contraxit originale peccatum, & propter hoc Mauritius Episcopus Parisiens. prohibuit, nè festum Conceptionis eius celebraretur Parisiis. Hæc ille.* Execrabilior omnibus est auctoritas adducta à Bartholom. de Spina, vide ipsam infrà in Mauritio, numero 215. licèt non expresserit, an fuerit Sæcularis, vel Episcopus. Hæc ergo, quæ de Guillermo, vel Guillelmo Sæculari citant Aduersarii, extant in Guillelmo Altisiodorensi Episcopo. Nam in libro ipsius, cuius titulus est: Summa aurea in quatuor libros Sententiarum, impress. Parisiis apud Franciscum Regnault. & altera à Guillermo de Cuercu, diligenti admodum correctione emendata, impressa etiam Parisiis; apud Nicolaum Vultier, & Durandum Gieler anno 1500. in fol. & ad finem habet: Aurea Summa Guillelmi Altisiodorensis Præsulis auricomis, &c. extat etiam Manuscripta in Bibliotheca Sanctæ Ecclesiæ Toletanæ, in fol. In hoc ergo Sententiarum opere lib. 3. cap. 3. fol. 115. cuius titulus est: Dicto de prædestinatione Filii Dei, dicendum est: Vtrum Christus fuit decimatus in lumbis Abrahæ, & vtrum eius Sacerdotium sit dignius Leuitico sacerdotio, quod probat Apostolus, &c. vbi sic ad litteram inquit Altisiodorensis.

Ad

Ad illam verò obiectionem, dicendum est, quòd Leui duobus modis fuit in Abraham, scilicèt materialiter, & formaliter; materialiter quia descendit ab eo, à quo deriuata est materia corporis sui; formaliter, quia per actum cõcupiscentiæ ab ipsò descendit, & ideò peccatum originale contraxit, propter quod indigebat curatione à peccato originali, quæ curatio fiebat per circumcisionem, per decimationem, per ostias, & huiusmodi: Christus verò non fuit in lumbis Abrahæ nisi primo modo. Non enim descendit ab eo per actum concupiscentiæ sed operatione solius Spiritus Sãcti, per quem sine omni peccato fuit, & ideò curatio in eo locum non habuit, & ideò non fuit decimatus, quia non fuit curatus.

Contra dicta arguitur.

Sed obijcitur: Christus fuit circuncisus, & in Templo oblatus, quare similiter non dicitur decimatus fuisse, licèt non indigeret decimatione, sicut nec circuncisione?

Solutio: Apostolus dicit, quod Christus nõ fuit decimatus in lumbis Abrahæ, propter hoc tantùm, quia Abràm non dedit decimas pro eo effectiuè, quoniam nihil valeret Christo, qui nihil penitùs habuit de peccato, circuncisus autem fuit non pro se, sed pro alijs. Hæc ergo propositio, Leui decimatus fuit in lumbis Abrahæ; quia erat in eo, quando decimabatur, falsa est, si hoc quod dicitur esse in eo, intelligatur generaliter.

Sed contrà probatur; quòd Christus duobus modis fuit in lumbis Abrahæ. Quia B. Virgo quæ fuit eius caro, fuit duobus modis in lumbis Abrahæ, per actum enim concupiscentiæ, non de Spiritu Sancto concepta fuit, & ideò contraxit peccatum originale. Et ideò Mauritius Episcopus Parisien. prohibit; ne festum Conceptionis eius celebraretur in Ecclesia Parisien. Si ergo tota caro B. Virginis fuit in lũbis Abrahæ duobus modis: ergo & caro Christi duobus modis fuit in lumbis Abrahæ. Item tota caro B. Virginis fuit in lumbis Abrahæ decimata: ergo quælibet eius pars fuit decimata; quia non potest dici; quarè potius vna, quàm alia, sed caro Christi fuit eius pars: ergo caro Christi fuit decimata in lumbis Abrahæ: ergò Christus fuit decimatus in lumbis Abrahæ: Item; tota massa humani generis fuit corrupta in Adam; sed caro Christi fuit de massa humani generis: ergo caro Christi fuit in Adam corrupta: ergo caro Christi fuit curabilis: ergo & decimabilis: ergo Christus similiter fuit decimabilis. ergo Christus fuit decimatus cum alijs decimatis in lumbis Abrahæ. Item cum dico caro Leui. &c.

Solutio. Dicimus; quòd hæc propositio: caro Christi fuit decimata in lumbis Abrahæ, vera est per accidens, sub illo tropo loquendi, quò aliquid attribuitur materiato pro materia sua; sed per se loquendo, falsa est. Non enim caro Christi fuit decimata in lumbis Abrahæ, in quantum caro Christi, nec etiam materia carnis Christi in quantum materia carnis, quia nunquam indigebat curatione. Secundùm hoc, non valet hæc argumentatio: omnis caro descẽdens ab Abraham fuit decimata in lũbis Abrahæ. sed caro Christi fuit descẽdẽs ab Abrahã: ergo caro Christi fuit decimata in lumbis Abrahæ. Sicut hæc argumentatio non valet: omnis triãgulus habet tres angulos æquales duobus rectis, sed Isocheles est talis: ergo Isoche. habet tres angulos æquales duobus rectis, licet conclusio sit vera per accidens, &c. Hæc sunt omnia verba Altisiodorensis pertinẽtia ad hãc materiam; ex quibus patet. Primo, quòd Aduersarii finxerunt hunc Guillermum Altisiodorensem Sæcularem, vt multiplicarent alterum Auctorem pro sua sententia, quia ex ipsomet libro constat, hunc fuisse Episcopum, seu de hoc vide numerũ sequentẽ. Secundo, patet quòd Turrecremata vitiauit textum; prætermittendo totum illud: *Sed contra probatur, quòd Christus duobus modis fuit in lumbis Abrahæ, quia Beata, &c.* sed incepit absolutè, & simpliciter ab illis verbis: *Beata Virgo*, si autem hoc fecit dolosè, tu iudica. Item eadem intentione tacuit illa verba, *quæ fuit eius caro*, quia positis istis, statim cognosceretur aliquã deesse verba. Tertio, colligitur; quòd Anonymus totam adulterauit auctoritem à primo vsque ad vltimum verbum quæ nõ est necesse sigillatim exprimere, quia de se patet. Quartò, constat etiam, quòd Aduersarii omnes tam Turrecremata, quam Anonymus hic citati, quàm numero sequenti citandi, falsò (vt non dicam iniquè) argumentum Altisiorensis factum contra suam conclusionem, adducunt pro resolutione, & conclusione Altisiodorensis. Vide num. sequentem; nam hic sat est ostendisse illud: Quòd vani filii hominum, & mendaces in stateris suis, vt decipiant ipsi de vanitate in id ipsum.

GVILLIELMVS, Altisiodorensis Episcopus, in Summa sua de Diuinis officiis, cap. de Natiuitate B. Virginis, & in 3. lib. suæ Summæ. *Turrecremat. part. 6. cap. 28. fol. 112. à tergo Anonymi Auctore 161. Bandel. cap. 21. Dexa fol. 35. à tergo. Petr. de Vincẽtia. Grysald. Socin. Capreolus.*

VERITAS 105.

ATTENDE, ò Lector! & videbis mirabilia. Anonymus, qui numero 155. adduxerat Guillelmum Altisiodorens. Sæcularẽ, vt vidimus, infrà Auctore 161. iterum inquit: *Idem tenet Dominus Guillelmus Altisiodoren. in Summa de Diuino officio cap. de Natiuitate Virginis*, & nullam adducit auctoritatem. Turrecremata, qui in

in principio cap. 28. adduxerat Guillermum Altisidoren. ad finem eiusdem cap. sic inquit: Item ad idem est Dominus Guillermus, Episcopus Antetidorien. in Summa sua de Diuinis officiis, qui in cap. de Natiuitate B. Virginis, ita prosequitur: *Quarta solemnitas est de Natiuitate eiusdem, quando mundo nata est ea, quæ sanctificata fuit in vtero, sicut dicitur in Psalmo: sanctificauit tabernaculum suum Altissimus. De Conceptione enim eius non faciunt festum multæ Ecclesiæ, quia concepta fuit in peccato originali. Hæc ille.* Nota ergo, ô Lector! quod Turrecremata, & Anonymus, vt in nullo dicerent veritatem; verba, & auctoritatem, quæ erant Guillelmi Altisiodorensis Episcopi, tribuerunt cuidam Guillermo Sæculari ab ipsis ficto. Peruenientes verò ad Auctorem verum hunc, vt non iterum repeterent auctoritatem sui Guillermi Sæcularis, existimantes, quod ex ipsa statim deprehenderetur fraus, finxerunt aliam auctoritatem, quam hic apposuerunt, desumentes eam ex alio tertio Guillelmo, scilicèt Durantos; Guillelmus autem Durantus est ab Aduersariis septies multiplicatus in hac area, vt videbimus, latè numeris sequentibus, & sic iam iste est octies multiplicatus.

Redeundo ergo ad auctoritatem adductam à Turrecremata pro Altisiodorensi Episcopo, dico, quòd Guillelmus Altisiodorensis nullo modo scripsit Summam de Diuinis officiis (& circa hoc nihil est curandum de Antonio Posseuino fol. 698. quia deceptus fuit ex verbis Gesneri fol. 290. & Gesnerus ex Turrecremata & Bandello) sed scriptor illius Summæ de Diuinis officiis fuit Guillelmus Durandus, Mimatensis Episcopus. Hic ergo in Rationale Diuinorum officiorum, siuè Summa de Diuinis officiis lib. 7. cap. 28. de Natiuitate B. Mariæ fol. mihi 449. sic inquit: *Festum Natiuitatis B. Mariæ Virginis, quando videlicèt in mundo nata est, ideò celebratur, quia fuit in vtero sanctificata, iuxta illud Psalmi: sanctificauit tabernaculum suum Altissimus, in hoc festo legitur Genealogia Saluatoris, &c.* Ex hoc Auctore, libro, capite, & verbis suã auctoritatem fabricauit Eminentissimus Cardinalis Turrecremata, sed qua fidelitate, tu vides: Nam primò addidit ex propriis omnia verba illa: *Quarta solemnitas est de Natiuitate eiusdem*, quæ in Guillelmo sic extãt: *Festum Natiuitatis B. Mariæ Virginis.* Secundo, omnia sequentia verba vitiauit, mutando, ac transmutando, de quibus pro nunc non curo. Tertia vero, ac præcipua adulteratio, fuit illa vltimæ clausulæ, vbi ex proprio cerebro addidit: *De Conceptione enim eius non faciunt festũ multæ Ecclesiæ, quia concepta fuit in peccatu originali.* Quorum verborum nec minimum extat in Guillelmo Durando. Patres, nollem dare vobis vllam offensionem, vt non vituperetur ministerium nostrum apud hæreticos, sed necesse est pro veritate clamare, & exaltare vocem contra mendacia.

Videntes ergo Bandellus, Deza, ac Vincentia, omnia hæc Turrecrematæ, & Anonymi esse aperta figmenta prætermiserunt sub silentio illum Guillermum Sæcularem fictum, & auctoritatem ex Summa Diuinorum officiorum, & solùm adduxerunt Guillelmum Altisiodorensem Episcopum sic: Multi etiam alii Doctores antiqui in Theologia famosissimi, qui gloriosos in Ecclesia libros ediderunt protestati sunt, propter prærogatiuam Saluatoris, B. Virginẽ in originali peccato fuisse conceptam. Dominus Guillelmus Altisiodorensis Episcopus in 3. libro suæ Summæ sic dicit: *Quia B. Virgo Maria fuit in lumbis Abrahæ secundùm rationem seminalem, & ab eo descendit per actũ concupiscentiæ; contraxit in sui Cõceptione peccatũ originale. Et propter hoc Mauritius Episcopus Parisiensis prohibuit, ne festũ Cõceptionis ipsius Parisiis celebraretur. Hæc ille.* Eadẽ verba habet Petrus de Vincẽtia, nulla mutata syllaba. Ex his Aduersariorum verbis iterum comprobatur, omnia supra posita à Turrecremata, & Anonymo, fuisse chymericam fictionem, excogitatam solùm ad multiplicandum Auctores.

Restat nunc ventilare, qua veritate fideles illi circa Auctorem, Bandellus, Deza, & Vincentia, transcripserunt Altisiodorensis auctoritatẽ; Auctoritas iterum repetita sic se habet: *Sed contra probatur, quòd Christus duobus modis fuit in lumbis Abrahæ. Quià B. Virgo, quæ fuit eius caro, fuit duobus modis in lumbis Abrahæ. Per actum enim concupiscentiæ, non de Spiritu Sancto, concepta fuit, & ideò contraxit peccatum originale; & ideò Mauritius Episcopus Parisien. prohibuit, nè festum Conceptionis eius celebraretur in Ecclesia Parisien.* Hanc auctoritatẽ vitiarunt in sequentibus: Primò, prætermiserũt totum illud, *sed contra probatur, quòd Christus duobus modis fuit in lumbis Abrahæ.* Secundo, eodẽ modo tacuerunt illud, *quæ fuit eius caro.* Tertiò, vbi Altisiodorensis, *fuit duobus modis in lumbis Abrahæ*; ipsi absolutè, *fuit in lumbis Abrahæ.* Quarto, pessimè addiderunt illud, *secundùm rationem seminalem.* Quinto, finxerũt illud, *& ab illo descendit per actum concupiscẽtiæ*, mutantes sic sensum, & orationem. Sexto, prætermiserunt illa verba, *non de Spiritu Sancto concepta fuit*, quæ clausula cardo est, & fundamentum totius auctoritatis. Septimo, addiderunt vocem illam, *in sui Conceptione.* Octauo, vbi Altisiodorensis, *in Ecclesia Parisien.* ipsi ad maiorem latitudinem apposuerunt, *Parisiis*, vt sic comprehenderent, non solùm Ecclesiam, sed totam ciuitatem. Si ergo in vna auctoritate habente quatuor lineas sunt septem adulterationes capitales, & si addas num. antece-

cedenti patratas à Turrecremata, & Anonymo erunt quatuordecim; & quomodo hæc pauperrima auctoritas, dilacerata tacebit?

Ex doctrina contenta in illo primo argumẽto Altisiodorensis duo colliguntur. Primum, quòd conclusio ipsius erat hæc: Leui fuit in lũbis Abrahæ materialiter, & formaliter; materialiter, quia descendit ab eo; formaliter, quia per actum cõcupiscentiæ fuit genitus: Christus autem solùm fuit materialiter, quia ab illo descendit, non autem formaliter, quia non fuit cõceptus per concupiscentiam, sed operatione Spiritus Sancti, ideò Leui fuit cum peccato originali, non autem Christus, Leui decimatus, nõ Christus. Contra hanc doctrinam argumentabantur Aduersarii (vel nomine ipsorum ipsemet Altisiodorẽsis) sic: sed contra probo, quod Christus fuit duobus modis in lũbis Abrahæ materialiter, & formaliter, sicut Leui: & probo sic; quia B. Virgo, quæ fuit caro Christi, fuit duobus modis in lumbis Abrahæ, materialiter; & formaliter; materialiter, quia descendit ab Abrahã; formaliter, quia fuit genita per actum concupiscentiæ, non de Spiritu Sancto; & ideò Maria contraxi tpeccatum originale, quare Mauritius, &c. Et ad hoc argumentum respondit Altisiodorensis, vt supra vidimus numero antecedenti; quis ergo sanæ mentis dicere audebit, contenta in tali argumento esse sententiam Altisiodorensis? Secudùm quod colligitur est, quod Mauritius prohibuit, nè in Ecclesia Parisiensi celebraretur festiuitas Conceptionis, quare rationẽ assignant Aduersarii, & Altisidiorẽsis sic; quia Maria *per actũ cõcupiscentiæ, non de Spiritu Sancto, concepta fuit, & ideò contraxit peccatum originale. Et ideò Mauritius prohibit, nè festum Conceptionis celebraretur.* Et quando Ecclesia Parisiensis volebat celebrare festiuitatem illam Conceptionis? die octaua Decembris, sicut celebrabat Ecclesia Lugdunensis, sed noluit, quòd celebraretur; quia in illo die fuit concepta per actum concupiscentiæ Ioachimi, & Annæ: ergo antiqui generationem Mariæ, & actum carnalem parentum vocabant Conceptionem? Hæc consequẽtia est euidens sicut & hæc: Ergo Mauritius existimabat, quòd Lugdunenses die octaua Decembris celebrabant actum carnalem, vel actum concupiscentiæ, quo Maria fuerat genita, vel concepta à parentibus? Quid ergo mirũ quòd sub hac æquiuocatione prohiberet, nè festum Conceptionis celebraretur? Sed de hoc latiùs infrà in Mauritio num. 215.

GVILLIELMVS Canonista in Summa sua Titulo de Feriis. *Ita Turrecremata par. 6. cap. 36. fol. 126. S. Antonin. Serm. de Concept.*

VERITAS 106.

TVRRECREMATA Prææalegato capite 36. in quo agit de Canonistis Doctoribus; sequentibus suam opinionem; adducit primò Guillielmum Durantum, in Speculo Iudiciali. Secundo, citat pro Auctore distincto Speculum Iuris, quod dicitur Summa Summarum. Tertiò, immediatè infra adducit hunc Guillielmum sic: Item ad idem est Guillielmus in Summa suâ de Iure, titulo de Feriis; ita dicit: *Festum Annuntiationis B. Virginis celebre est, sed de eius Conceptione non debet fieri; quia concepta fuit in peccato: Hæc ille.* Quarto, infrà citat, & adducit Guilielmum Episcopum Metensem, in apparatu super Raymundum. Quinto, cap. 28. inter Auctores Theologos, adducit Guillermũ Durandi in Rationale de Diuinis officiis. Sexto, in Guillermo Antisiodorensi adducit auctoritatem Guillielmi Duranti ex Summâ de Diuinis officiis, vt vidimus numero antecedenti; sicque Turrecremata ex vno indiuisibili Auctore fabricauit sex distinctos, quibus adde Compilatorẽ Speculi, quem adducit Anonymus, de quibus egimus supra num. 61. Item Speculatorem; de quo num. 288. & etiam adde VViliermum in Summa sua, de quò loquemur infrà num. 313 & sic inuenies Auctorem istum non solùm septies, sed octies esse multiplicatum; & etiam addere possumus nonum; scilicet Guillielmum Cancellarium, de quo num. 113. Nam Aduersarii in hac materia quasi contendebant in agone, quis eorum videretur esse maior in multiplicationibus.

Quantum ad auctoritatem adductam à Turrecremata vno verbo dico, esse fictam, quia tota illa clausula: *Festũm Annuntiationis B. Virginis celebre est, sed de eius Conceptione non debet fieri,* est supposita; est solùm extant in Guillielmo illa: *quia concepta fuit in peccato:* vide numerum sequentem. Cùm ergo Auctor iste fuerit toties multiplicatus, & ex Ordine Prædicatorum, vt in sequentibus patebit; cùm omni solemnitate dicere possumus: Requiescat in pace.

GVILLIELMVS Durandi, Miniatensis Ecclesiæ Episcopus, Cancellarius Parisiensis, in suo Rationali de Diuinis officiis titulo, vel cap. de Purificatione. *Turrecrem. cap. 28. fol. 112. Anonym. Auctore 159. Bãdel. capit. 20. Deza fol. 35. Grysald. atque Barelete.*

VERI-

VERITAS 107.

QVIS, Vel qualis fuerit hic Auctor, numero sequenti latiùs examinabimus, simulque comprobabitur esse multiplicatum, non quomodocumque, sed octies, & sic absque alio examine transeo ad auctoritatem, quam sic adducit Turrecremata: Item ad idem est Dominus Guillermus Durandi, qui in suo Rationali de Diuinis officiis, loquendo de festis B. Virginis in titulo de Purificatione eiusdem, ita ait: *Quidam etiam faciunt quintum festum, scilicèt, de Conceptione B. Mariæ dicentes, quòd sicut celebratur de morte Sanctorum, non propter mortem, sed quia tūc recepti sunt in nuptiis æternis, similiter celebrari potest festū Conceptionis, non quia sic concepta sancta, quia in peccato est cōcepta: Sed quia Mater Domini est concepta; asserentes, hoc fuisse reuelatum cuidam Abbati in naufragio constituto: quod tamen non est authenticum; vndè non est approbandum, cùm concepta fuerit in peccato. Verum licèt cōcepta fuerit in peccato, dimissum est ei illud originale peccatum, & sanctificata fuit in vtero, sicut Hieremias, & B. Ionnes Baptista, quare meritò eius Natiuitas, & B. Ioannis celebratur. Hæc ille.* Bandellus verò sic illam adducit: Idem tenet Dominus Guillielmus, Sanctæ Miniatensis Ecclesiæ Episcopus, Doctor in Iure, & in sacra Doctrina peritissimus, in Rationale Diuinorum officiorum, in 7. part. cap. de Purificatione B. Virginis sic dicens: *Quidam faciunt festum de Conceptione B. Virginis dicentes, quòd sicut celebratur de morte Sanctorum, non propter mortem, sed quia recepti sunt in æternis nuptijs, sic & de Conceptione Virginis celebrari potest, non quia sit concepta, quia in peccato concepta est, sed quia concepta est Domini Mater: asserentes, hoc fuisse reuelatum cuidam Abbati in naufragio constituto, quod tamen authenticum non est. Vndè prædictum festum non est approbandum, quia concepta fuit in peccato originali, veruntamen licèt in peccato originali cōcepta fuerit, illud peccatum fuit ei dimissum, quando fuit in vtero sanctificata, sicut Hieremias, & Ioannis Baptista, & ideò meritò eius Natiuitatis, & Ioannis Baptistæ ab Ecclesia celebratur. Hæc ille.* Huic auctoritati addit Bandellus: *Et nota quòd quidā dicunt, hūc fuisse Auctorē Speculi, qui post cōpositionē illius operis, iam senior effectus edidit hoc opus gloriosum.* Ecce quomodo hìc fatetur Bādellus Durandū Auctorem Speculi, esse etiā Auctorem Rationalis Diuinorum officiorū, quod alibi negat. Grytaldus vocat istum Cancellariū Parisiensem, & in hoc fallitur, quia Cācellarius fuit alter Guillelmus, de quo infrà num. 113. & si fuit idem cum vno solo Auctore isto, impleuerunt multiplicationis suæ perfectum nouenarium.

Opus hoc de Diuinis officiis cōmunissimū est, siquidem fuit impressum Romæ anno 1475. in fol. magno. Neapoli 1478. in fol. Antuerpiæ 1570. Lugduni 1540. in 4. & 1575. & 1605. & 1612. in 8. & 1516. & 1551. & 1574. cū Ioan. Beleth. Venetiis, & alibi, & sic non transcribo eius auctoritatem, sed ipsam supponendo, ex lib. 7. cap. 7. quod incipit: *Inter cunctos Sāctos*, dico Turrecrematam vitiasse sequentia. Primò, vbi Durandus, *non quia sit concepta*; ipse sic, *non quia sit concepta sancta*, addens malitiosè illud, *sancta*. Secundò, vbi Durandus, *cum concepta fuerit in peccato, scilicèt, per concubitum maris, fœminæ*; Turrecremata abstulit hæc vltima verba, *scilicèt, per concubitum maris, & fœminæ*, videns, quòd ex his verbis euidenter constabat, Durandum hìc locutum fuisse de peccato generationis, tenente se ex parte parentum, non ex peccato animationis, quod est ex parte prolis, de quo nostra est controuersia: in aliis benè transcripsit Turrecremata. Bandellus verò more suo super addidit alia grauiora vitia, scilicèt, primum prætermisit illud aduerbium, *etiam*, atque illud, *quintum*, & illud, *scilicèt*, & illud, *similiter*, & illud, *festum*. Item vbi Durandus loquēdo de miraculo, *quod non est authenticum, vndè non est approbandum*, id est, miraculum; ipse sic, *vndè prædictum festum non est approbandum* vbi Durandus, *cum*, aduerbialitèr; ipse, *quia*, causaliter, & vbi Durandus: *fuerit*, ipse: *fuit*, vbi Durādus, *in peccato*; ipse addit, *in peccato originali*. Deindè, prætermisit sicut Turrecremata totū illud, *scilicèt, per cōcubitū maris, & fœminæ*, & etiā illud, *de Cōsecrat. dist. 4. Firmissimè*. Iterū vbi Durandus, *cōcepta in peccato*; ipse, *in peccato originali*. Item, vbi Durandus, *dimissum est ei illud originale peccatum*; Bandellus sic, *illud peccatum fuit ei dimissū*, quod enim supra passim addidit, scilicèt vocem illam *originale*, hìc prætermisit, quia faciebat relationem de peccato originis. Etiam vbi Durandus, *cùm sanctificata fuerit in vtero*, ipsi sic, *quando fuit in vtero sanctificata*. Item illud, *Natiuitatis*, non facit grammaticam. Denique addidit illud, *ab Ecclesia*. Considera quot, quantaque vitia cōmissa sunt in vna auctoritate, nec possunt dicere, quòd in aliquo originali extant sic verba, quia omnia vidimus, & omnia munda sunt, & habent eadem verba.

Posita veritate, restat ferre iudicium circa sensum adductæ auctoritatis, & sententiā Durandi, nam ex hoc inter omnes antiquos celeberrimo Iurisconsulto, cuius verba primā facie videntur expresse, & clarè contrariā opinionē defēdere, euidēter deducitur, qualis fuerit mens antiquorum Doctorum circa Conceptinē B. Mariæ, & celebrationē ipsius festiuitatis. Pro

qua

qua suppone, aduersarios malitiosè prætermisisse immediata sequentia verba, ad supra positam auctoritatem, quæ sic se habent. *Quare meritò Natiuitas eius, & B. Ioannis Baptistæ celebratur. Natiuitas dico ex vtero, quãdo videlicèt in lucem, seu in mundo prodierunt. Sed natiuitas eorum in vtero, scilicèt, quando infusæ sunt animæ in corporibus eorum, non celebratur, vt præmissum est.* Hæc prætermiserunt verba Aduersarii, quia, vt docti, cognouerunt ex illis totam suam ruere machinam. Dicit ergo Durandus; Natiuitas Mariæ, & Ioannis meritò celebratur, quia fuerunt sanctificati in vtero: *Sed Natiuitas eorum in vtero, scilicèt, quando infusæ sunt animæ in corporibus eorum, non celebratur:* ergo Durandus pro certo, & infalibili principio statuit, quod Ecclesiæ illæ celebrantes festum Conceptionis Mariæ, non celebrabant infusionem animæ Mariæ in corpore, sed aliquid aliud. Compone hoc: Durandus in suo Speculo, quod elaborauit iuuenis, affirmat, multas Ecclesias celebrare Conceptionem Virginis, & hic etiam idem affirmat. *Quidam etiam faciunt quintum festum, scilicèt, de Conceptione, &c.* Et ipse millies tam in Speculo, quàm hic impugnat hanc celebrationem, & simul affirmat, quod Natiuitas Mariæ in vtero, quãdo infusa fuit anima suo corpori, non celebratur: ergo aliam Cõceptionem impugnat Durandus? sicut omnes antiqui, qui communiter arma sua vertebant contra illam primam Conceptionẽ carnis, factam die 8. Decembris, non contra animationem, quia antiqui non vocabant animationem conceptionem, imò illam distinguebant à Cõceptione, vt videre est supra apud Guidonem Archidiaconum num. 99. nam communiter generationem vocabant Cõceptionem, & animationem sanctificationem. Illam ergo primam Conceptionem impugnabat Durandus, & quod hæc sic mens eius patet. Primò, ex ipsius verbis; illa considera attentè. Secundò, ex malitia Aduersariorum omnium illa prætermittentium. Tertio, comprobatur ex illis verbis: *Vndè non est approbandum, cùm concepta fuerit in peccato, scilicèt, per concubitum maris & fœminæ:* ergo loquebatur de Conceptione illa facta in concubitu maris, & fœminę. Ioachimi, & Annæ, quam dicit esse cum peccato. Quartò, quia Durandus solùm dicit, quod concepta fuerit cum peccato præcisè; ideò Bandellus sollicitè addidit illud: *originale*, & si Durandus semel nominet originale dicens: *Verũ tamen licèt fuerit concepta in peccato, dimissum est et illud originale peccatum*: nota verba: *dimissum est et illud originale peccatũ*, in quo fuerat concepta per concubitum maris, & fœminæ, & hic erat communis modus loquendi antiquorum, qui appellabant peccatum originale, illud peccatum, seu peccata commissa in generatione, quia generatio illa erat origo prolis. Denique, & vltimò; quia Durandus nunquam dixit, Virginem Mariam contraxisse peccatum in sua animatione, sed in sua Cõceptione, cùm vtrumque nominet: si ergo est verum, vt est, atque indubitatum, quod antiqui Scriptores vt plurimũ; & ferè semper, nedũ ferè semper, sed vocabant Conceptionem, illam primam generationem, seu concubitum viri & fœminæ, in hac acceptione, quamuis ipsi dixerint millies: Maria fuit concepta in peccato, Mariæ conceptio non est celebranda, quid pro vobis, vel quid contra nos?

GVILLIELMVS Duranti in 2. parte Speculi, Titulo, vel Rubrica de Feriis: *Ita Turrecremata part. 6. cap. 36. fol. 125. à tergo. Anonym. via 3. Rat. 9. Auctore 186. Bandell. cap. 19. Dezafol. 29. à tergo. Petr. de Vincent. Gryssal.*

VERITAS 108.

MVTATA In nomine vna sola littera, Durandi in Duranti, & sub alia citatione, & auctoritate, iterum adducunt Aduersarii Guillielmum Durandum ad suam aream: Sed nota, quod hic est distinctus à Ioanne Stephano Duranto, qui scripsit de Ritibus Ecclesiæ Catholicæ, &c. libro 3. impressi Coloniæ annno 1592. in 8. Suppono ergo, hunc Auctorem fuisse ex Ordine Prædicatorum; Episcopum Miniatensem, scripsisseque Rationale, siuè Summam Diuinorum officiorum; Speculum Iuris, de Concilio, & alia. Anton. Senensis fol. 110. latissimè probat, hunc fuisse ex Ordine Prædicatorũ; & pro hoc adducit varios Auctores. Placetinus in sua Bibliotheca Ordinis Prædicatorum fol. 364. sic inquit: *Guillielmus Durandus, cognomine Speculator, qui fuit Mimatensis Episcopus, ob insignem omnium scientiarum; etiam Iuris Canonici cognitionem, scripsit Summam vtilissimam, quã Speculum appellauit; edidit etiam aliud volumen prænotatum, Rationale Diuinorum officiorum, in octo libros distributum, &c. claruit circa annum 1279. sub Nicolao III.* Valentinus Frosterius fol. 627. sic inquit: *Guillielmus Durandus, Prouincialis Ordinis Prædicatorum, audiuit Hostiensem, conscripsit deindè Speculũ Iuris, quod edidit ann. 1261. &c.* Aubertus Myręus fol. 255. eadem ferè habet, & concludit: *Ac demùm Romæ obiit in Cœnobio Dominicanorũ ad Mineruam conditus.* Michael Pius part. 2. lib. 1. col. 78. ipsum enumerat inter viros illustres Ordinis Prædicatorum, sic dicens ad annum 1279. Italicè: *F. Guglielmo di Durando, Francese, fù Vescouo Menatense. Egli fù discepolo del gran Gi-*

rista

rista Ostiense, & fù huomo eminente in Ciuile, in Canonico, & in Theologia. Hebbe il cognome di Speculatore, da vn libro da lui composto, intitulato, Speculum Iuris. Et adducit Onuphrium, Bergomensem, & Syluestrum in Summa, verbo: votum, Henr. Spondan. in suis Annal. ad ann. 1274. num. 5. inquit: *De Guillielmo Duranto Gallo, Episcopo Mimatensi eximiæ doctrinæ viro, Speculatore dicto à Speculo Iuris in tria volumina, &c.* Ex his, & aliis patet Guillielmum Durandum scripsisse Speculum Iuris, ab Aduersariis quater in diuersis locis hic adductum; & etiam Sūmam de Diuinis officiis, bis etiam adductam: ex eodem libro, ac capite, atq; etiam constat, fuisse ex Ordine Prædicatorum; licèt aliqui apud Posseuinum fol. 702. ipsum faciant Augustinianum, quarè autem Aduersarii adducendo septies Durandum, sub expresso nomine occultauerint, quod fuerit ex Ordine Prædicatorum, fuit magnum mysterium, sed non inscrutabile.

Auctoritatem sic adducit Turrecremata: Itē ad idem est Guillielmus Duranti, in Speculo Iudiciali, qui in Rubrica de Feriis dicit: *Solemnes sunt festiuitates omnes Virginis gloriosæ, non dico de festo Conceptionis eius, quia concepta fuit [illegible] peccato, licèt in multis locis celebretur, nec talem deuotionem reprobo.* Bandellus illam ad[illegible] sic: *Omnes festiuitates Virginis gloriosæ [illegible] celebrandæ, non dico de festo Conceptionis, quod celebrandum non est, quia concepta fuit in [illegible] originali, licèt in multis locis ex deuotione celebretur, nec talem deuotionē improbo. [illegible] ille.* Legitima vero auctoritas præallegato [illegible] par. 1. fol. 55. col. 4. & ex originali impressa Venetiis anno 1483. & Francofurti 1592. [illegible] Correctore Alexādro de Neuo tom. 2. fol. 153. [illegible] hoc titulo: Incipit Speculū Guillielmi Duranti Episcopi Mimatensis, cum additionibus [illegible] Andreæ, & Baldi suo loco vndique po[illegible] agens de festiuitatibus celebrandis talis [illegible] *omnes festiuitates Virginis gloriosæ, non dico de festo Conceptionis eius, quia concepta fuit in peccato, licèt in multis locis celebretur, nec [illegible] deuotionem reprobo.* Patet ergo, quomodo Aduersarii gratis addiderunt illud, *solemnes sunt festiuitates omnes Virginis gloriosæ*, & il[illegible] es festiuitates Virginis *sunt celebrādæ*, [illegible] nullum ex illis extat in Speculo. Præcipua [illegible] & vnica adulteratio est illa Bandelli, *quod [illegible] brandum nō est*, hoc desiderabat Bandellus, [illegible] diceret Durandus, item eadem intentio[illegible] addidit illud, *ex deuotione.* Et hæc de littera. [illegible] tum ad sententiā Durandi, dicimus, hic [illegible] fuisse, sicut in auctoritate antecedentis [illegible], & sicut loquebātur omnes antiqui, qui [illegible] erat cōceptionem, pro generatione facta [illegible] Depēboris, quam dicebant non esse celebrandam, quia tunc interfuit concupiscentia, & [illegible]

libido, & quia ibi nondum erat Maria. In hac ergo auctoritate, si alia clarior non extat, vana est spes illorum, & labor sine fructu.

GVILLIELMVS, Episcopus Metensis in Apparatu super Summam Raymundi. *Ita Turrecrem. par. 6. cap. 36. fol. 126. Anonymus Auctore 191. Bandel. cap. 19. Dez^a fol. 30. à tergo. Petr. de Vincent.*

VERITAS. 109.

PRO Hoc Auctore toties multiplicato, sub nomine, cognomine, Episcopatu, ac libro vt vidimus supra num. 61. & 104. & 106. & 107. & 108. atque in hoc 109. & infra num. 288. & 313. & fortè etiam cum Guillielmo Cancellario existente num. 113. Scire debes Lector, quod circa annū 1250. fuit quidam Ordinis Prædicat. scriptor vocatus Ioannes Theutonicus de Friburgo, qui renuntiato Episcopatu Bosnensi reddidit ad Ordinem, & electus fuit Generalis Magister post B. Raymundū de Peñafort. & composuit Sūmam Confessorum, quæ manuscripta, & impressa communiter circumfertur, vt videbimus infrà num. 193. In quadā subscriptione Sum. manuf. sic dicitur: *Nota quòd Lector iste Ioannes, ante compositionem huius Summæ Confessorum, fecerat Tabulam super Summam Raymundi, & Apparatum eius, &c.* Item in Prologo 1. eiusdem Summæ Confessorum, qui incipit: *Quoniam dubiorum.* Sic inquit ipsemet Ioannes de Friburgo; *Tam de textu, quàm de apparatu, seu Glossa Sūmæ venerabilis P. F. Raymundi quondam Magistri Ordinis nostri, qui Pœnitentiarios dirigit, Registrum, siue Tabulam secundum Ordinem Alphabeti cum diligentia ordinaui. Secundo, ea, quæ ad emendationem, vel declarationem tàm textus, quàm apparatus eiusdem Sūmæ à posterioribus approbatis tradita Doctoribus vtilia videbantur, ipsi Summæ in spatio ad scripsi, &c.* Ex quibus constat, quòd Ioannes nō fecit Sūmæ Glossam, seu apparatum, sed tantū Tabulam Alphabeticam, & aliquas additiones interlineales, in Summa ipsa, & in Apparatu. Vide ergo, qua veritate dixit Mic. Pius par. 2. lib. 1. fol. 137. & cum eo alii Nomenclatores Dominicani loquentes de hoc Ioanne Theutonico de Friburgo: *Scrisse sopra la Sōma Raymundina, & vi fece la Tauola, & Apparato, per dicharatione dell'vno, & altro texto.* Apparatū enim, seu Glossam laborauit quidā Vvillielmus, vt affirmat ipsemet Ioannes de Friburgo, dicēs in 2. Prologo, qui incipit: *Saluti animarū &c.* sic. *Similiter cum nominatur hic Glossa, semper intelligendum est de Glossa Vvilielmi super Summam Raymundi, nisi alia Glossa specificetur, &c.* Si autem hic Vvilielmus est Guilliel-

mus Episcopus Metensis, vt hic affirmant Aduersarii, vel alter Guillielmus Celdonensis, vt indicant Anton. Senensis fol. 102. & Placent. fol. 364. incognita res est.

Et solùm mihi interest videre, qua veritate ipsum transcripserunt. Turrecremata sic inquit: Itē ad idē est Dominus Meten. Episcopus Guillielmus in apparatu super Summam Raymundi adiiciens: *Quod quidam dicunt, quòd festum istud est potiùs de sanctificatione eius in vtero, quàm de carnali eius conceptione.* Bandellus verò sic dicit: Idem tenet Dominus Guillielmus Metensis Episcopus, in apparatu super Summā Raymundi, titulo de Feriis: *Festum, inquit, Conceptionis non debet celebrari, quia fuit concepta in peccato originali. Quidam tamē dicunt, quòd festum illud Conceptionis potiùs est de sanctificatione eius in vtero, quàm de eius carnali conceptione. Hac ille.* Auctoritas verò formalis in titulo de Feriis, & festis, ac diebus Ieiuniorum fol. 110. loquens Glossator Summæ Raymundi de festo Conceptionis sic se habet: *Quidam tamen dicunt, quòd festum est potiùs de sanctificatione eius in vtero, quàm de carnali conceptione.* Cùm ergo labium veritatis firmum sit,

Dico, Turrecrematā fideliter transcripsisse; Bādellum vero iniquè, nam addit totā illam clausulā: *Festū Conceptionis non debet celebrari, quia fuit concepta in peccato originali.* Et alia etiam mutauit, licet parui momenti. Bene enim cognouerat Badellus auctoritatē Apparatus nō esse ad rē, nisi addita tota illa clausula. Deindè tā Turrecremata, quā Bandellus, falsò, & absq; fundamēto adduxerunt hunc auctorem, & Auctoritatē; nam Glossatoris verba sunt: *Quidam tamen dicunt, quòd festū, &c.* si ergo volebant adducere pro se hanc auctoritatem, iuxta veritatē loquendo, debebant sic dicere: *Idem tenet Dominus quidam de Tamen dicunt, &c.* nam aliter qua ratione, vel causa possunt adducere pro se hūc Apparatū? loquitur enim Auctor illius secūdùm aliorum sententiam, non suam; si in Scholasticis disputationibus est bona illatio, quidam dicunt Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali: ergo fuit. Adducite pro vestra opinione omnes Doctores nostros & nos adducemus vestros, quia omnes dicunt. Sed admittamus auctoritatem, & ventilemus ipsam. Auctor iste antiquus affirmat, quòd suo tempore quidam dicebant; in festiuitate Conceptionis potiùs celebrari sanctificationem Mariæ in vtero, quam eius carnalem conceptionem: ergo omnes alii, exceptis illis quibusdam, vnanimiter affirmabant in festiuitate Conceptionis Mariæ celebrari eius carnalem conceptionem in vtero: hæc autem erat ignorantia crassa, & pessima, & sic opinantes barbari, contra hos rectè, sanctè, ac doctè insurgebant Doctores periti, dicentes, quòd illa carnalis conceptio nō erat celebranda; quia illa fuit in peccato concupiscentiæ, libidinis, carnalis delectationis, &c. sed si dies illa erat festiuanda, hoc debebat esse per ordinem ad sanctificationem, vel animationē. Videtis nè Patres, clarè, & aperte ex ipsissimet vestris Doctoribus, quid intelligebant antiqui nomine Conceptionis? Et quid impugnabant, quando dicebant, festiuitatem Cōceptionis non esse celebrandam? Qui hoc non vidit, & intelligit, nec videre, nec intelligere vult. Quis approbabit hāc cōsequentiā: festiuitas Cōceptionis celebratur propter sanctificationem: ergo Maria cōtraxit originale, vel illam: prima carnalis cōceptio non debet celebrari: ergo nec secunda animationis? Quia eodem modo diceretis Conceptiōē non debet celebrari, quia fuit in peccato: ergo neque Natiuitas.

GVILLIELMVS, De Gannaco, vel Gaanco, Ordinis Prædicatorum; in Tractatu de vera innocentia Matris Dei. *Ita Ioann. Capreolus fol. 15. & ex illo Paul. Soncinas.*

VERITAS 110.

AVCTOR iste, vt diximus in Trituratione num. v. adducitur à Ioanne Capreolo, & Paul. Soncinate in 3. Sent. dist. 3. Referendo enim Doctores pro sua opinione sic dicunt: *Richardus de Media-Villa; & multi alij, quorum dicta recitat Frater Guillielmus de Gannaco in Tractatu, quem super hac materia edidit; & intitulatur de vera innocentia Matris Dei.* Et nihil ampliùs. Eiusdem mentionem faciunt ex modernioribus Paulus Cortesius Prothonot. Apostolicus super Senten. lib. 3. fol. 27. à tergo, & Ægidius à Præsentatione lib. 3. de Concept. quæst. 1. artic. vnico fol. 156. sed vocat eum Ioānē de Guanaco, nescio quo fundamēto, nam Capreolus, & Sōcinas in omnibus originalibus appellant illum Guillielmum, non Ioannem; Cortesius, & Ægidius huius incogniti Scriptoris notitiā sumpserunt ab vno Capreolo; nam nullus alius, Doctor seu Nomenclator antiquus in tota litteratura Ecclesiastica communi, nec particulari Dominicana de tali Guillielmo de Gannaco mentionem facit: quod sic demonstro.

Primo, Anton. Senensis in Biblioth. fol. 101. adducit quendam Guillielmum de Caneo, qui scripsit super Sententias, & aliqua alia, & floruit ad ann. 1312. folio verò 98. meminit cuiusdam alterius Guillielmi Parisiensis, confessarii Philippi Regis Francorum, qui scripsit solùmmodo, Tabulam, seu Repertorium Decretalium. De hoc, vel alio Guillielmo, Ordinis Prædicatorum, & Episcopo Ebroicensi, confessario Caroli VI. qui ad annum 1387. cum aliis Monti-

ſoniſtis acriter, & non abſque magno ſcandalo in Vniuerſitate Pariſienſi ſuam conatus eſt defendere opinione, inquit ſpondanus in Annal. num.7 fol.636. circa finem. *Inter eos qui palinodiam canere compulſi ſunt, fuit Guillielmus de Valone ex eodem ordine, Epiſcopus Ebroicienſis, Regis Confeſſarius, qui & propterea tanquã infamis pulſus eſt: Statuitque Rex nunquã de inceps ex eo Ordine confeſſariũ eligere, &c.* De hoc etiam mentionẽ facit Robert. Gaguinus in ſua Hiſtor. Gallica, & in Prohæmio ſui tract. de Cõceptione editi contra Vincentiũ Badellũ de Caſtronouo. Hic præceſsit Capreolum, fuit ex Ordine Prædicatorũ, & appellatus Guillielmus, actandẽ ſuſtinuit opinionem minus piam, ſed nõ cõſtat ipſum cognominatũ fuiſſe de Gannaco, nec ſcripſiſſe tractatum illum de vera innocentia Matris Dei. Sed potuit eſſe, quod illud cognomen *de Valone*, eſſet nationis, illud vero *de Gannaco* proprium natalitii. Sed quidquid ſit de nomine, ſi iſte abiurauit publicè ſuã opinionẽ, & vt ab infamia liberaretur, ſuſtinuit noſtrã, ſententiam inter noſtros debet computari, Placentinus fol.364. meminit etiam cuiuſdam Guillielmi de Cãnco. Ioan. Mich. Pius, par.2. lib.1. col. 130. ad ann.1309. adducit Guillielmum de Cãneo ſcriptorẽ ſuper Sententias, & infrà col.136 ad ann.1312. adducit alterum Guillielmum de Canneo, vel de Cunneo, qui ſcripſit itidem ſuper Sententias, & aliqua ſpiritu alia; ac demum par.2. lib.2. col.165. ad ann.1333. refert alterũ Guillielmum de Guanto, primo Magiſtrum ſacri Palatii, & poſteà Epiſcopum Vienenſem, ac tandem Archiepiſcopum Toloſanũ; ſed de eius ſcriptis nihil dicit. Petrus Frizon in ſua Gallia purpurata lib.3. fol.398. & Monſiur de Aubery in Hiſt. generali Cardinalium tom.1. fol.557 & Ciaconius tom.1. col.944. mentionẽ facit de quodam Guillielmo de Chanaco, Lemouicenſi, qui obiit Auinione ann.1394. Sed iſte fuit Cardinalis Benedictinus, non Dominicanus, Decretorum Doctor, non Theologus, nec ſcimus quod aliquid ſcripſerit. Non ergo cõſtat de hoc Guillielmo de Gannaco, & multo minùs de opere illo, ſeu tractatu de Vera innocentia Matris Dei.

Secundò Auctor iſte etiam fuit ignotus Turrecrematæ, Bandello, Anonymo, atque Vincentiæ, & Gryſaldo, &c. qui poſt Capreolum omnes, & poſt Soncinatem aliqui, ſcripſerunt libros, & integra opuſcula, pro ſua opinione de ſanctificatione Virginis, recolligendo Auctores, præſertim ex ſuis à dextris, & à ſiniſtris, & tamen de propoſito Guillielmo de Gannaco nullam faciunt mentionem: vrgetur hoc: quia opera Ioann. Capreoli, & Paul. Soncinatis ſemper fuerunt cõmuniſsima inter Scholaſticos, maximè Thomiſtas, inſuper in originali Bandelli correcto à Deza manuſcripto exiſtente in Biblioth. S. Eccleſiæ Toletanæ ad finem extat tota quæſtio Capreoli de verbo ad verbũ. Quare ergo nullus Aduerſariorum ex ſupra enumeratis adduxit Guillielmum de Gannaco pro ſua opinione? Tantum me premit hæc difficultas Gannaca, quod niſi ipſam reducam ad poſsibile inuenire no poſſum ſolutionẽ adæquatã: Dicere, quod tanti doctiſsimi Scriptores non viderunt ſuum Capreolum, videtur temeritas, ſed eſt poſsibile, & magis poſsibile, ſi conſideras, o Lector! quod iſti peritiſsimi Scriptores in ſuis fecũdiſsimis Cathalogis nec ipſummet Capreolum adducũt, vt videbimus infrà num. 161. Dicere, quod exiſtimarunt iſtũ Auctorem adductum à ſuo Capreolo, fuiſſe fictum, ac ſuppoſitum, durum videbitur, ſed eſt poſsibile, & magis poſsibile, quia nullus Nomenclator Dominicanus de ipſo mentionem facit. Dicere, quod illum prætermiſerunt, quia ille tractatus, *de vera innocentia Matris Dei*, erat pro noſtra ſententia, & noluerunt occulta producere in lucem, videtur res difficilis; attamen poſsibilis eſt, & magis poſsibilis, videndo quod tractatus ille in ipſomet ortu ſepultus eſt à Patribus Dominicanis, & obliuioni traditus, tanquam mortuus à corde.

GVILLIELMVS OKam, Ordinis Minorum in 2. Sentent. diſt.3. quæſt.1. in ratione 6. alii diſt.3. o. artic.1. *Anonym. Auctore 102. Bandel. cap.24. Deza fol.45. Spina par. 6. cap.4. Vincentia. Capreol. Soncinas, Gryſal*

VERITAS. III.

GVILLIELMVS OKam, vel Occhamus, Ordinis Minorum, & Scholæ Nominalium Princeps, qui floruit ad annum 1320. notiſsimus Auctor eſt inter Theologos. Eius auctoritatem ſic adducit Anonymus: Idem tenet Doctor Guillielmus Ocham, Doctor ſubtilis, qui vt fertur, ſubtili elementò purgatus vitam finiuit. Hic in 2. Sentent. diſt.3. in ratione 6. argumenti, ſic dicit: *Dico, quòd B. Virgo fuit concepta in originali peccato, tum quia Gloſſa ad Rom. 5. dicit, quòd omnes homines ab Adam ſeminaliter propagati, ſunt ſub peccato originali geniti. Tum quia dicit Auguſtinus, quòd omnes, qui fuerunt per Chriſtum viuificati, fuerant per Adam ſpiritualiter mortui. Tum quia Auguſtinus, & Magiſter dicunt, quòd originale peccatum omnes homines trahunt, qui per concupiſcentiam viri, & mulieris naſcuntur. Tum quia, & non fuiſſet redempta, nec indiguiſſet medico, imò ſi Chriſtus non fuiſſet natus, nec mortuus regnum cælorum intraſſet, quia ſemper fuiſſet iuſta. Tum etiam quia mori non debuiſſet ſicut probat Anſel-*

selmus in libro, Cur Deus homo. Nec dicant, quòd in talibus communibus locutionibus semper excipiatur Virgo Maria, quia pari ratione possemus excipere Hieremiam, & Ioannem Baptistam, cum de illis sit scriptum, quod fuerunt in vtero sanctificati. Hoc etiam quod dicunt, eius derogare dignitati non est verum, quia ita deberent consequenter dicere, quòd derogat eius dignitati, quòd fuerit concepta ex virili semine & cum libidine parentum, imò pertinet ad eius dignitatem, & officiũ, quòd de tam humili statu, qualis est status noster, in sui Conceptione, qui est sub seruitute peccati, sit ad tantam excellentiam per mortem Filÿ sui Saluatoris nostri perducta, quod sit super omnes Angelos exaltata. Hæc ille. Bandellus vero, atque Spina sic hanc auctoritatem transcribunt: Idem tenet Guillielmus Ocham, Doctor Parisiensis, eiusdem Ordinis Minorum, in 2. Senten. dist. 30 Articul. 1. ad sextum dicens: *Concedo, quòd Beata Virgo Maria fuit concepta in peccato originali; sicut satis patet per auctoritates Augustini, & Anselmi allatas. Verisimile tamen est, quòd modico tempore, & quasi per instans fuerit in peccato, & posteà sanctificata.* Istæ sunt auctoritates adductæ ab Aduersariis ex Guillielmo OKamo, quæ à primo vsque ad vltimum verbum sunt fictæ, falsæ, ac ab ipsismet fabricatæ, nec solùm ipsas secundùm se totas, sed etiam secundùm partes, quia auctoritates Glossæ, Augustini, & Anselmi etiam sunt fictæ.

Constat hoc: nam Ochamus in suo opere in quatuor libros Sententiarum impress. Lugduni anno 1495. in 4. regali, non procedit per distinctiones, nisi solùm in primo Sententiarum; nec habet articulos; in secundo, tertio, & quarto, tantum per quæstiones. Quæstio verò 3. secundi Sent. talis est: *Vtrum ex hoc, quòd aliquis moueat, vt finis, sequatur ipsum habere aliquid reale esse extra animam, &c.* qui ergo ex hac quæstione finxit auctoritatem supra positam, certè quòd habuit esse extra animam! Itẽ Ochamus in illo secundo Sententiarum non peruenit ad quæstionem 30. sed solùm ad 26: Cõcludo ergo affirmãdo, quòd neque in 1. neque in 2. neque in 3. nec deniq; in 4. Sentẽt. non extant tales auctoritates, nec illarum vmbræ. Ideo quæsiui alia Ochami opera, Theologica & in Quodliberis impressis Argẽtinæ anno 1491 lib. 3. quæst. 9. fol 31. ex citat hãc quæstionem: *Quæstio 9. vtrũ B. Virgo poterat extitisse in peccato originali, tantũ per instans.* Ad quã sic respõdit: *Et videtur primo, quòd sic, quia nõ includit contradictionẽ, eam sic extitisse: ergo, &c. Cõtra, quia si sic, tunc instans fuisset immediatũ instanti, quia peccatum illud, & gratia, non extitissent simul in eodem instanti: ergo in alio nõ mediato, quia in tempore intermedio, nec fuisset in peccato, nec in gratia, &c. Secundò, circa secundùm articulum, dico, quòd si placeret Deo, deleret culpam originalem, per non imputationem, & non obligationem ad aliquam iustitiam, posset tunc Beata Virgo extitisse in originali peccato tantum per instans; quia nullam contradictionem includit, quod in primo instanti sit debitrix iustitiæ originalis, & tamen quòd in illo instanti nec ante velit Deus ab ea exigere illam iustitiam, siuè non imputare sibi carentiam iustitiæ ad culpam. Et accipio hoc imputare largè, prout imputatur culpa originalis; quia propriè nõ imputatur aliquòd peccatum alicui, nisi quod est in eius potestate. Hoc patet; quia nullam includit contradictionem, quòd Deus nolit in aliquo instanti post primum instans, si perseueret in via eam punire pro delictis parentum: ergo nõ est conditio, quod peccatũ originale sic remaneat tantùm per instans. Secundo dico; quòd si peccatum originale deleatur per gratiam creatam, & gratia sit indiuisibilis, ita quòd non possit acquiri per motum, quòd non potuit stare in peccato originali tantùm per instans, quia hoc includit contradictionem: cuius ratio est, quia omne indiuisibile habet primum instans sui esse: ergo cum peccatum, & gratia non possint esse in eodem instanti, propter contradictionem, oportet, quòd sint in diuersis, & non possunt esse in instantibus mediatis, quia tunc tempore medio neque esset sub peccato, neque sub gratia: ergò sunt in instantibus immediatis, quod est contradictio. Tertiò dico, quòd si gratia sit diuisibilis in infinitum, ita quod posset induci per motũ, non includit cõtradictionẽ, quòd tunc esset in peccato originali per instans; & in nullo instanti posteà careat omni parte gratiæ: sic nõ includit cõtradictionẽ, quòd aliquid careat albedine in primo instãti, vel careat aliqua parte loci; & quòd in nullo instãti pòst careat omni parte albedinis, & omni parte loci: & secundũ hoc oportet dicere, quòd acquisitio charitatis est verè motus, & nõ creatio propriè dicta, quamuis possit dici creatio pro tãto, quia à solo Deo potest causari. Ad argumentũ principale patet ex dictis, quòd si originale peccatũ deleatur per gratiã indiuisibilem; non potuit extitisse in peccato originali per instans.*

Hæc sunt quæ habet OKamus in illa quæstione 9. ex quibus Anonymus, & Bandellus occasionem sumpserunt ad fabricandas suas prorsus iniquas auctoritates. Et nota, quòd opera istius Doctoris semper fuerunt communissima in Scholis; siquidem fuit Princeps Nominalium, sicut Scotus Realium, & hoc stante, Turrecremata, nec verbum adducit de OKamo, sed potiùs illum allegat pro nostra sententia, vt infrà dicemus. Neque ex hac quæstione potest colligi, qualis fuerit eius mens, nam inquirere, an Virgo Maria potuerit esse in peccato originali per solum vnicum instans, non est aliquid

quid potestatiuum opinionis contrariæ, nam hoc etiam ventilauit Scotus in propriis terminis, & alii quam plurimi qui nostram secuti fuerunt sententiam, quia hoc ad controuersiam vocabant propter Henricum de Gandauo, vt suo loco videbimus. Imò qui inquirit, an potuerit esse in originali per vnicum instans, videtur supponere, quòd nec in illo fuerit.

Deindè OKamus quæstione 10. inquirit: An in Beata Virgine fuerit fomes peccati? Ad quam respondit sic: *Et videtur primo, quod sic; quia omnis conceptus in originali peccato, habet fomitem peccati: sed Beata Virgo fuit concepta in originali peccato, ergo, &c. Contrà nulla fuit in ea inclinatio ad peccatum: ergo non fuit in ea fomes peccati. Hic primò videndum est, quid sit fomes peccati, secundo dicetur ad quæstionem circa primum, &c. Circa secundum articulũ dico, quod B. Virgo nõ habuit talẽ fomitẽ peccati; quia vigilando, nec dormiẽdo habuit aliquẽ actũ turpem, vel deformẽ, nec aliquam qualitatẽ inclinantem ad talem actũ vitiosum, sed hoc per rationem probari nõ potest, sed tantũ auctoritatibus Scripturæ, & Sanctorũ. Sed hic sunt aliqua dubia, &c. Ad secundùm potest dici, quòd si fomes vnquam fuit in Virgine, quod in prima sui sanctificatione Deus mitigauit, & debilitauit eum, quod nunquam potuit inclinare appetitum sensitiuum ad peccatum mortale; sed ante secundam sanctificationem, antequam concepit filium, fortè potuit inclinare ad peccatum veniale. Sed in secunda sanctificatione fuit illa qualitas ita ablata, & fomes totaliter extinctus, quod nec potuit inclinare ad peccatũ veniale, nec mortale. Vel si remansit ista qualitas in aliquo gradu, ita fuit diminuta, quod ad nullum actum turpem, vel vitiosum potuit inclinari. Ad argumentum principale dico, quod nescio, vtrum vnquam habuit fomitem, vel non; & si aliquando habuit; patet ex dictis; quomodo extinctus fuit.* Hæc sunt omnia, & nihil aliud, quæ extant in Guillielmo OKamo directè, vel indirectè pertinentia ad hanc materiam. Ex quibus colligere potes, Lector, quanta, & qualis fuerit Aduersariorum audatia, temeritas, &c. in fabricatione fictæ auctoritatis supra positæ? Ipsam iterum lege, amore Dei, & fortè exclamabis: Vindica, Domine, sanguinem innocentium, & honorem Matris tuæ.

Quod autem OKamus in hac materia Conceptionis Virginis Mariæ, & eius innocentiam tutatus fuerit, edito speciali Quodlibeto pro eius immunitate, ipsemet Turrecremata fatetur, in suo libro de veritate Conceptionis part. 13. cap. 3. fol. 264. à tergo, vbi enumerãs auctores ex Ordine Minorum certos, ac indubitatos pro Immaculata sententia, dicit fuisse istos. Aureolum, Petrum Thomam, Mayronium, Petrum de Candia, Altensem, Landulphum, OKamum. Vide infrà num. 202. & si hic negauit fomitem, ergo & originale.

Obiter nota etiam, Lector, illud malitiosum Aduersariorum verbum contra OKamũ: *Qui, vt fertur, subtili elemento purgatus vitã finiuit.* O Fratres mei! Guillielmus OKamus Monachii in Conuentu Ordinis sui mortuus est, & ibi sepultus in Choro, ad dextrum cornu Altaris cum honorifica inscriptione, non subtili elemento purgatus: purgati autẽ non solùm subtili, sed subtilissimo elemẽto fuerunt illi quatuor ex vestris Bernæ in confinibus Heluetiorum, in publica platea anno 1509. propter sacrilega, atque hæreticalia delicta, ac patrata contra mysterium Immaculatæ Conceptionis (& hoc nõ vt fertur, sed vt fuit, quia acta iudicialia, typis mandata Bernæ, apud nos habemus.) Et sicut illi subtili elemento purgati fuerũt propter suas fictiones, heus tu Frater mi, qui adduxisti OKamum in 2. Sententiarum dist. 3. vel 30. quæst. 6. articulo 1. quomodo vides festucam in oculo Fratres tui, & trabem, quæ in oculo tuo est, non consideras?

GVILLIELMVS, Paraldus, Episcopus Lugdunensis, Ordinis Prædicatorum, in Sermonibus 1. & 4. Natiuitatis Virginis Mariæ, & in Sermon Purificationis. *Turrecrem. par. 6. cap. 29. fol. 120. Anonym. via 3. Auctore 55. Bandel. cap. 23. Deza fol. 40. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 112.

De Auctore nihil speciale occurrit; est enim notissimus, propter illam Summam virtutum, ac vitiorum à se editam, millies typis mandatam, Antuerpiæ 1571. Venetiis 1557. Lugduni 1554. & 1580. & 1571. & alibi, vixitque Auctor ad annum 1255. Hanc Iacobus de Voragine posteà in epitomen redegit. Huius ergo auctoritatem sic adducit Turrecremata: Item ad idem est, eiusdem Ordinis Dominus Guillermus, qui, vt legi, Archiepiscopus fuit Lugdunensis, qui fecit Summam de vitiis, & virtutibus, & Postillas plures, & Sermones notabiles, qui in Sermone Natiuitatis B. Virginis Ser. 1. sub themate: Orietur Stella, & in Quarto sub themate: fons hortorum, expressissimè idem dicit, vnde Sermon. 4. ita in forma loquitur: *Aqua enim fontis habet amaritudinem cum à mari exiit, sed antequam hauriatur eam amittit; itaque aqua dulcis est, vbi hauritur. Sic Beata Virgo exiens à parentibus amaritudinem peccati originalis in sua Conceptione habuit, sed cum in vtero sit sanctificata ante Natiuitatem, eam amisit, & gratiæ dulcedinem recepit; itaque in sua Natiuitate Deo grata fuit. Hæc ille.* Bandellus verò hunc adducit

ducit sic: Idem tenet D. Guillielmus Paraldus Episcopus Lugdunensis, in sermone Purificationis, & Natiuitatis sic dicens: *Beata Virgo fuit antequam nasceretur, à peccato originali adhuc in vtero existens, purgata. Hæc ille.* Vide, & attentiùs considera, quanta sit differentia inter has duas auctoritates? Sentiens enim Bandellus, quod auctoritas, vt adducebatur à Turrecremata, nihil probabat, eam disposuit in forma, & figura, ac tali dispositione, & mēdaci artificio, vt in ea nullum relinqueret veritati locum, superaddens illud, *in Sermone Purificationis*, vt legentes existimarent, hanc fuisse transcriptam a sermone Purificationis, non ab illo Natiuitatis, à quo suam extraxerat Turrecremata. Sed non opprimaris Lector, nec acquiescas verbis mendacibus, & fictis.

Huius Auctoris prodierunt Sermones impressi Auinione, per Ioannem de Channel anno 1519. in 8. & incipiunt: *Dicite filiæ Sion, &c.* Et etiam alii ibidem excussi, qui incipiunt: *Hora est iam nos, &c.* Sed omnes Sermones illi sunt de tempore, & sic in istis non extant verba ab Aduersariis præallegata. Sicut nec in quodam manuscripto Sermonum existentè in Bibliotheca S. Ioannis Regum Toletan. littera Z. num. 82. qui etiam sunt huius Guillielmi. In Bibliotheca Regia Scorialis inter manuscriptos Pluteo VI. littera E. num. 18. in 8. extat in pergameno antiquis characteribus scripta, Summa Peraldi de virtutibus, ac vitiis, in quo etiam extant Sermones eiusdem Peraldi, de Sanctis, & de Natiuitate Virginis sunt quatuor (secundum quod, benè dixit Turrecremata) Ex illis, primus incipit: *Orietur Stella* (in hoc etiam veritatem dixit Turrecrem.) Secundus incipit: *Fons paruus.* Tertius: *In me omnis gratia.* Quartus vero: *Transite ad me.* Sed in his Sermonibus nec minimum verbum extat ex adductis ab Aduersariis; aut ergo ostēdendum erit ipsis aliud Sermonarium de Sanctis Peraldi, aut dicemus, totum esse fictum. Sermonem de Purificatione non inueni, benè tamen de Annuntiatione, vbi Peraldus habet hæc verba: *Vndè Aue sine culpa, & magnum est quod sine culpa fuit Virgo, quia plena gratia, quia non est locus culpæ, vbi est plenitudo gratiæ, omnis autem gratia singularis culpam excludit, &c.* Hæc sunt quæ inuenire potui in vestro Guillielmo Peraldo, de aliis vos ipsi iudicate quod iustum fuerit.

Sed reuerentiæ causa admittamus auctoritatē Turrecrematæ (nam illa Bādelli & Sermo ex se patet, quòd fuerint ficta, & falsa) & in ea ventilemus, quid habet Peraldus contra Immaculatam Virginis Conceptionē. Inquit enim sic: *Beata Virgo exiens à parētibus amaritudinem peccati originalis in sua Conceptione habuit.* Quis dubitare potest, quòd Maria exiit à parentibus in sua generatione, seu quando concepta fuit in matrice secundùm carnem, quam antiqui vocabant absolutè Conceptionem: tunc ergo exiit à parentibus cum amaritudine peccati originalis, libidinis, concupiscentiæ, ac carnalis delectationis: sed quid hæc cum animatione? Hoc videns Bandellus constare ex verbis Peraldi, adulterans adulterauit, & finxit sermonem & aliam auctoritatem, vt vidimus: lege pro hac auctoritate supra dicta ex Gregorio Magno num. 95. auct. 3.

GVILLIELMVS, Parisiensis Cancellarius, antiquus Doctor, in Summa sua in materia de Virginitate. *Turrecrem. part. 6. cap. 28. fol. 112. Anonym. Auctore. 157. Bādel. cap. 21. Deza fol. 35. Vincen. Grysal.*

VERITAS 113.

ITA Sub generalibus, & obscuris verbis adducitur Auctor iste, vt nisi ex eius adducta auctoritate non poterimus cognoscere, quis, vel qualis fuerit. Turrecremata sic eum adducit. Item ad idem est M. Guillermus, Cancellarius antiquus Vniuersitatis Parisiensis in Summa sua, in materia de virginitate, quærens diffinitione, virginitatis, data ab Augustino, videlicèt: Virginitas est in carne corruptibili perpetua incorruptionis meditatio; facta distinctione de duplici corruptibilitate, scilicèt, pœnæ, & culpæ, dicit sic: *In Christo solùm fuit corruptibilitas pœnæ ab initio, & hæc assumpta: in Beata autem Virgine ante gratiam corruptibilitas vtraque contracta est; post gratiam verò tantùm corruptibilitas pœnæ, & secundùm hoc diffinitio communiter conuenit & Adæ, & nobis, & Christo & B. Virgini. Hæc ille.* Bandellus illam adducit sic: Idem tenet Dominus Guillielmus, antiquus Cancellarius Parisiensis in Summa sua sic dicens: *Christus enim ab initio suæ Conceptionis assumpsit corruptibilitatem pœnæ sine culpa. B. autē Virgo contraxit corruptibilitatē culpæ, & pœnæ, sed post sanctificationis gratiā remansit in ea tantū corruptibilitas pœnæ. Hæc ille.* Eadem veba nulla mutata syllaba habet Vincētia; cōfer ergo Lector! vnā auctoritatem cum alia, & videbis in quātis differat? sed expecta, respectu, modicū ibi, modicum ibi, quia maiora videbis. Quatuor signa, licèt vniuersalia, & obscura proposuit Aduersarii, ex quibus præsentis Auctoris notitiam indagare possumus. Primum, quòd appellatus fuerit Guillielmus: Secundùm, quòd fuerit Cancellarius: Tertium quòd scripserit Summam: Et quartum, quòd in materia de Virginitate habeat supra positam auctoritatem. Discurrendo ergo per singula, perueniemus ad rei veritatem. Quantum ad primum de

Guillielmo, circa annum 1380. fuit quidam Guillielmus Parisiensis Episcopus, & fortè etiā Cancellarius Vniuersitatis, quia ipse cum tota Academia damnauit propositiones Ioannis de Montesono Ordin. Prædicat. & suorum sequatium, editas contra Immaculatam Virginis Conceptionem, vt videre est ad finem operis Magistri Sententiarum. Sed hic Guillielmus nec scripsit Summam, nec fuit pro ipsis, quomodo enim poterat dicere, ac defendere in suis scriptis, quòd damnauit vt impium, temerarium, ac detestandum in Montesono? Corr. Gesnerus in sua Biblioth. fol. 306. col. 2. adducit quendam Guillielmum Lugdunensem, Ordinis Fratrum Prædicatorum, & vt ferunt, eiusdem Ecclesiæ Episcopum, qui scripsit Summā virtutum, & vitiorum. Folio vero 308. col. 2. adducit alterū Guillielmū, Episcopum etiā Parisiensem, patria Aluernum, qui etiam scripsit Summam virtutum, & vitiorum. Tandèm fol. 309. col. 1. adducit Guillielmum Peral, vel de Petra alta, natione Gallum, Ordinis Prædicatorum, & Episcopum Lugdunensem, qui scripsit Summam vitiorum, vt virtutum. Sed hanc Gesneri numerationem existimo esse solùm nominum multiplicationem, quia in tota Nomenclatura Ecclesiastica tantummodò inuenitur vnicus Guillielmus Paraldus, ex Ordine Prædicatorum, & Episcopus Lugdunen. qui floruit anno 1255. & scripsit Summam virtutum, atq; vitiorum, quam post modum Frater Iacobus de Voragine in epitomen redegit, vt dixi numero antecedenti. Summa hic citata ab Aduersariis *in materia de virginitate, quærens diffinitionem virginitatis data ab Augustino, &c.* videtur esse illa Guillielmi Peraldi, nā tom. 1. tract. de Temperantia cap. 11. fol. 345. habet titulum de Virginitate & incipit: *Circa primum notandū, quòd nomē virginitatis, &c.* & §. de descriptione virginitatis, explicans Augustinum, sic inquit: *Circa secundùm notandum, quòd virginitas sic describitur: Virginitas est in carne corruptibili, perpetua incorruptionis meditatio, id est, propositum seruandi perpetuam incorruptionem. Carnem verò incorruptibilem intellige carnem possibilem corrumpi: siuè necessariò corrumpatur, vt in statu peccati, siuè possibilem corrumpi, & non corrūpi, vt fuit caro Adam in statu innocentiæ, &c.* Ex nomine Auctoris Guillielmo, citatione, signis, & aliquibus verbis, illa Sūma Guillielmi Peraldi, est eadē cum ista citata ab Aduersariis. Nam Turrecremata (à quo omnes alii transcripserunt Auctorem istum) in classe Ordinis Prædicatorum adduxit Guillielmum Peral in opere Sermonum, sed vt multiplicaret alterum Auctorem, ex Summa eiusdem Peraldi, inter Doctores Sæculares dixit: *Item ad idem est M. Guillielmus, Cancellarius antiquus Vniuersitatis Parisiensis in Summa sua in materia de virginitate, &c.* sic quē multiplicauit Guillielmum Magistrum, Cancellarium antiquum, ex Domino Guilielmo, Ordinis Prædicatorum, & hanc existimo esse veritatem irrefragabilem, vt statim ex tertio signo, & auctoritate constabit.

Secundùm signum est, quòd fuerit Cancellarius, & pro hoc nota, quod Paulus Grysaldus in classi 3. de Doctoribus Theologis Neothericis Auctor. 8. sic inquit. *Guillielmus Cancellarius Parisiensis in Rationale Diuinorum officiorum part. 2. &c.* In quibus verbis expressè affirmat, quòd Guillielmus Durantus, vel Durandus, Auctor notissimus, atque indubitatus libri dicti: Rationale Diuinorum officiorum; fuerit Cancellarius Parisiensis. Si ergo Guillielmus Durandus est idem cum Cancellario Parisiensi adducto à Turrecremata, & aliis (Grysaldus enim nullum alium adducit Guillielmum Cancellarium Parisiensem) iam Auctor iste nouies est multiplicatus, vt videre est supra in hac eadē littera G. sed cum de scriptis Grysaldi parum sit curandum, transeamus ad alia. Antonius Senēsis fol. 100. adducit quendam Guillielmum de Melitona, Cancellarium Parisiensem, Ordinis Prædicatorum, qui scripsit Postillam super Prophetas Minores, & super Epistolā ad Hæbreos, & floruit secundùm Pium, & alios circa annū 1300. sed nihil dicunt de Summa, vidi in Conuētu Ioann. Reg. Toletan. AA. 87. manusc. Sūmam de virtutibus, & vitiis, sed est Anonyma & ligato sermone, & incipit: *Hoc nomen liber iste loco non continet vllo,* & ex quodā minutissimo charactere videtur, quòd sit scriptū: *Frater Innocentius, de vitiis, ac virtutibus.* Ex nullo ergo capite potest esse iste. Item fuit alter Guillielmus de Damiano, Cancellarius Parisiensis, & antiquus Doctor, quem aliàs Aduersarii citant pro sua opinione. Repeto verba Alani Parisiēsis, & Ioannis Vitalis in suis Defensoriis lib. 4. Ancil. 1. vbi posito argumento de excellentia redemptionis præseruatiuæ sic inquiūt: *Ad hoc dicit Ioannes Thoma vbi supra, concedendo maiorem, sed negat minorem simpliciter: quoniam redemptio, & præseruatio distinguuntur è contrario; & ideò, nec perfectus, nec qualitercūque eam præseruare à casu est eam redimere; quoniam secundùm leges ciuiles, redimere aliquam rē, est ipsam prius venditā nouiter emere; cuius veritatis vt dicit, fuit Dominus Guillielmus de Damiano quondam Cardinalis Beluacensis, & Cācellarius Frācia, qui corā Rege Carolo super ista disputatione in die Cōceptionis Virginis, cū vnus respōdendo distingueret, quòd duplex est redēptio scilicèt, subleuans à casu, & præseruans à casu; argumentatum fuit per alium, quòd ipse abuteretur isto termino, quia redemptio, & præseruatio ex opposito distinguuntur, quia propriè loquendo, redemptio est à casu, qui est, vel qui*

qui fuit, quod dictus Cardinalis per Iura, Ciuilis, & Canonica confirmauit. Hæc Alanus, & Vitalis in nomine Ioannis Thomæ Dominicani: ex quibus (si tali credendum est, nam de hoc Guillielmo de Damiano, Cardinali Beluacensi, & Franciæ Cancellario, nec Onuphrius Pambinus, nec Alphon. Ciaconius, Moniur de Auberyvat, Petrus Frizon mentionem vllam faciunt; licèt enumerent triginta Guillielmos Cardinales Gallos, solus Frizon lib. 3. fol. 271. adducit Guillielmum de Forges, qui fuit Cardinalis Sancti Cosmi, & Damiani, creatus anno 1305. & sepultus apud Franciscanos anno 1311. sed hic non potuit attingere tempus Caroli V. Francorum Regis, qui vitæ debitum soluit anno 1380) ex quibus, inquam, colligitur quòd tempore prædicti Caroli Regis iam erat communis in Gallia Conceptionis festiuitas, ac publicæ disputationes, ac controuersiæ de eodem mysterio: non ergo hanc festiuitatẽ instituit Sixtus IV. Ordinis Minorum, vt suæ faueret opinioni, vt sine fundamento passim reclamant Aduersarii. Ad rem verò nostram: Guillielmus iste de Damiano Cancellarius Parisiensis, si fuit, non scripsit Summam, neque ex hac disputatione infertur Guillielmum fuisse pro sua opinione; nam in publicis disputationibus solẽt magnates vel exercitii causa, vel ad sui Ingenii, atque litteraturæ ostentationẽ aliqua proponere argumenta contra sustentantis sententiam. Fuit etiam quidam Simon Cãcellarius Parisiensis, qui scripsit librum de Cõceptione Virginis tempore Concilii Basilien. contra Patres Dominicanos, respondens ad ipsorum argumenta, vt refert Ludouic. de Prusia in Trilogio animæ, parte 5. cap. 8. littera F. sed hic licèt fuerit Cancellarius, non fuit antiquus, sed contemporaneus Turrecrematæ, nec Guillielmus, sed Simon, nec scripsit Summam, sed Tractatũ pro immaculata Conceptione. Non ergo constat de hoc Guillielmo Cancellario quis fuerit.

De tertio signo, dico, quòd talis Summa vitiorum, & virtutum nunquam fuit excussa, extat tamen manuscripta antiquissimis characteribus absque Auctoris nomine in Bibliotheca Regali Sancti Ioannis Toletan. capsa & litt. Z. num. 93. sub hoc titulo, *Summa vniuersalis Theologiæ edita à præcipuo Cancellario Parisiensi, &c.* incipitque ista Summa: *Vadam in agrum, & colligam, &c.* Sed cùm ibi non dicatur, quis fuerit ille præcipuus, Cancellarius adhuc res manet obscura, & admisso, quòd nominaretur Guillielmus, vt dicũt Aduersarii, adhuc restat inquirendũ, an fuerit Guillielmus Peraldus, Ordinis Prædicatorum, Auctor antiquus, & fortè Cancellarius Parisiensis ista verò Summa vitiorum, ac virtutum ab ipso elaborata, Illa autem, quæ communiter circumfertur sub huius Auctoris nomine, an fuerit illa abbreuiata, & in epitomen redacta à Iabolanuensi, eiusdẽ Ordinis; quia sic Auctor iste est, multiplicatus cũ antecedẽti, sed cum iam habeamus Summam, & auctoritatem formalem, vt statim videbimus parum refert, quod Auctor illius sit. G. vel H. quia licèt tria antecedentia signa sint obscura, quartum est euidens.

Auctoritas ergo citata ab Aduersariis extat in prædicta Summa, non in titulo de Virginitate, sed titulo de continentia, sobrietate, & modestia, in quo agit latè eius Auctor de Virginitate mentis, & corporis, ac de continentia Virginum, coniugatorum, ac viduarum: Et explicans diffinitionem Virginitatis, scilicèt: Virginitas est in carne corruptibili perpetua incorruptionis meditatio, inquit: *Dupliciter potest considerari Virginitas, secundùm statũ pugnæ, & secundùm statum non pugnæ, secundùm statum pugnæ, & hic status est corruptionis, & secundùm pœnam, & secundùm culpam, quia ex hac corruptione caro procliuis est ad penam, & caro concupiscit aduersus spiritum, vt ad Galat. 5. & in hoc pugna, status autem non pugnæ, attenditur secundùm statum naturæ incorruptæ, vt in primis parentibus, secundùm statũ naturæ etiam corruptæ in quibusdam, scilicèt, in paruulis propter innocentiam, & infirmitatem ætatis secundùm statum naturæ corruptæ, secũdum per gratiam in bonum confirmatæ, vt in Christo, & Beata Virgine. Dico ergo quod diffinitio data ab Augustino, & Hieronymo ...... tantum ad statum pugnæ, quia ibi intendit de merito Virginitatis; vndè caro corruptionis hic accipitur pro carne corrupta, non solùm corruptione pœnæ, sed pronitate ad culpam. Vndè non conuenit paruulis virginitas sic dicta, quorum non est status pugnæ adhuc, licèt ad illum statum sint possibiles, nec est eorũ meditatio huiusmodi similiter nec Adæ conuenit, nec Christo, nec B. Virgini, nec eis qui in gloria. Vel posset corruptibilitas ita accipi, quod non haberetur respectus ad statum pugnæ, & caro corruptibilis acciperetur pro corruptione culpæ, vel pœnæ in generali; & illa quæ est pœna, vel culpæ fuit in Adam, & in nobis, sed in Adam innata, quia secundùm quod possibilis erat corrumpi: in nobis aliter quia contracta: in Christo sola corruptibilitas pœnæ ab initio, & hæc assumpta: in Beata Virgine ante gratiam, corruptibilitas vtraque contracta, post gratiam tantùm corruptibilitas pœnæ; & secundum hoc diffinitio conuenit communiter & Adæ, & nobis, & Christo, & B. Virgini, licèt non extenditur ad paruulos, propter illud verbum: perpetua meditatio, &c.* Hæc est integra auctoritas illius Guillielmi, ex qua Aduersarii relicto toto principio, & vltima clausula finali, sua extraxerunt verba, vel, vt melius dicam, illa ad suum modum condiderunt, excep-

cepto Turrecremata, qui, quantum ad substantiam benè transcripsit: nam de bono opere nullus debet lapidari.

Bandellus, & Vincentia, Deza, & alii adulterarunt sequentia. Primò, truncarunt simul, & semel, verba, & sensum, qui incipit ab illa distinctione; *vel posset corruptibilitas ita accipi, &c.* Secundo, vbi Guillielmus, *in Christo*, per ordinem ad antecedentia, ipsi in nominatiuo, *Christus*, quasi ibi inciperet littera, & sensus. Tertiò, prætermiserunt illud: *sola corruptibilitas pœnæ*, vt sic non intelligerent legentes, de quo loquebatur Guillielmus. Quarto, vbi Guillielmus præcisè, *ab initio*, ipsi auersa intentione addiderunt: ab initio *suæ Conceptionis*, quo totum macularunt textum, nam initium, quod ibi est per ordinem ad Adam, reduxerunt ad Christi Conceptionem, vt sequentia verba de Beata Virgine viderentur tendere ad eundem finem, & initium Conceptionis. Quintò, eadem intentione addiderunt illud, *assumpsit corruptibilitatem pœnæ sine culpa*, quæ non extant in textu. Sexto, prætermiserunt illud, *& hæc assumpta*, quia verba hæc faciebant relationem de corruptibilitate, & illis positis necessario indicarent defectum ab ipsis commissum. Septimò, vbi Guillielmus, *in Beata Virgine*, consecutiuè ad numerationem antecedentium; ipsi in nominandi casu, *Beata autem Virgo*. Octauo addiderunt illud, *autem* quod emphaticum est. Nonò, prætermiserunt illud, *ante gratiam*. Decimò, addiderunt illud, *contraxit*, ad emendam totam malitiam: nam in Guillielmo facit diuersum sensum illud, *corruptibilitas vtraque contracta*, quàm illud, *contraxit corruptibilitatem*, quia hoc appellat supra Virginem, illud videtur respicere naturam. Vndecimò, extraxerunt illud, *culpæ, & pœnæ* à suo loco, anteponentes illud, vt facerent sensum iuxta suum desiderium. Duodecimò, vbi Guillielmus, *post gratiam*; ipsi, *sed post sanctificationis gratiam*, quomodo enim in hoc splendido cōuiuio poterat abesse sanctificatio? Decimotertiò, vbi Guillielmus, *tantum corruptibilitas pœnæ*; ipsi addiderunt, *remansit in ea* tantum corruptibilitas pœnæ. Decimoquartò, prætermiserunt malitiosè in superlatiuo gradu, illa verba sequentia: *Et secundum hoc diffinitio, &c.* quia ex illis tota declarabatur mens Guillielmi. Esset ne hoc credibile, quòd in vna auctoritate vix quinque lineas habēte, essent quatuordecim adulterationes capitales, nisi veritas mathematicè ante omnium oculos educeret?

Quantum ad verum sensum verborum Guillielmi non est immorandum, quia clarissimus est, nam loquitur de virginitate, ac carnis integritate; hæc habuit duplicem statum, primum non pugnæ, vt fuit in primis parentibus antè lapsum, & status non pugnæ, qui post lapsum Adæ remāsit solùm in pueris, Christo, & Maria, quia in omnibus aliis post lapsum Adæ, sunt in alio statu, scilicet pugnæ, & pro hoc statu, dicit esse diffinitionem virginitatis. Deindè inquirit, quomodo hæc virginitatis diffinitio potuerit conuenire Adamo, pro illo statu nō pugnæ, ac similiter paruulis, Christo, & Mariæ, qui non fuerunt in statu pugnæ? Ad hanc difficultatem respondit, quod si caro corruptibilis accipiatur communiter, vel in generali, absque respectu ad pugnam, vel non pugnam particularem, etiam diffinitio virginitatis potest conuenire Adæ, paruulis, Christo, & Mariæ. Nam Adam in statu innocentiæ poterat corrumpi, & hæc possibilitas, quæ in ipso fuit innata, & congenita in nostra carne, fuit contracta ab illa possibilitate, secundùm vtrumque, scilicèt, pœnæ, & culpæ, & hoc modo generaliter loquendo etiam habent illam paruuli, licèt non habeant pugnam particularem. Christus autem Dominus ab initio, id est, ab illo primo instanti generationis suæ carnis, habuit solam corruptibilitatē pœnæ, sed assumptam, quia assumpsit illam carnem, quæ pœnalitatibus erat subiecta; in Beata Virgine Maria antè infusionem gratiæ caro habebat vtramque corruptibilitatem, sed post infusionem gratiæ solùm remansit in ea corruptibilitas pœnæ, & sic communiter loquendo, diffinitio virginitatis conuenit Adæ, pueris, Christo, & Mariæ, sed quid hæc Patres, cum peccato originali? Cancellarius solùm intendit probare, quod Christus, & Maria, imò & pueri, quibus non est vsus rationis verè, & realiter debent dici virgines, licèt non fuerint in carne corruptibili, habente pugnam, sicut nos habemus; quomodo ergo ex hoc deducitis peccatum originale Mariæ contractum in vtero matris? An nunc ventilamus, vtrum Dei Mater fuerit Virgo? Quomodo ergo adducitis auctoritatem a primo vsque ad vltimum verbum de eius virginitate? Quando controuersia est de peccato originali?

Sed iam pro maiori veritatis ostensione, mēdaciique confusione, cōcedamus hic, Guillielmum locutum fuisse, non de virginitate, sed de peccato originali, non de corruptibilitate carnis, sed de animæ macula, ac tandem quòd in illis verbis: *In Beata Virgine ante gratiam, corruptibilitas vtraque contracta, post gratiam tantum corruptibilitas pœnæ*, fateatur Guillielmus expressè, & clarè, Mariam in sua Conceptione contraxisse originale peccatum: explicate ergo nunc continuata, ac sequentia verba? *Et secundum hoc diffinitio conuenit cōmuniter, & Adæ, & nobis, & Christo, & Beatæ Virgini, licèt non extenditur ad paruulos, propter illud verbum: perpetuæ meditatio.* Interrogo, de qua diffinitione agitur hic, an etiam de diffinitione peccati originalis, clarissima equidem

dèm res, sed transeat: ergo diffinitio peccati originalis conuenit *Adæ*, potest hoc transire? sed transeat, conuenit etiam, *& nobis*, transeat libentissimè, *& Christo*? Hoc, fratres mei, nullomodo potest transire; *& Beatæ Virgini*, hoc est, quod desideratis, quòd transeat, transeat ergo, *licèt non extenditur ad paruulos*, hoc, fratres mei, quomodo potest transire? Nam quomodo peccatum originale non extenditur ad paruulos? Igitur si vt introducatur in hac auctoritate Guillielmi vna vestra propositio ficta; debetis simul introducere etiam duas hereticas; nisi fortè sint tres, scilicèt, quòd Christus habuit peccatum originale; & quod paruuli illud non habent: Et quòd Adam etiam illud habuit? Videte, quò vos perduxit vestra opinio.

GVILLIELMVS De Roma, Doctor Parisiensis; Ordinis Prædicatorum in Sermone de Natiuitate Domini. *Ita Bandell. cap. 21. Dezà folio 42. Petr. de Vincentia; & Grysald.*

VERITAS 114.

SI Credendum est Anton. Senensi in sua Bibliotheca fol. 97. in Religione Fratrum Prædicatorum fuit quidam Scriptor, vocatus Guillielmus Romanus, qui scripsit super quatuor libros Sententiarum, & Sermones plures de Tempore, ac de Sanctis. Hunc eundē Placentinus, fol. 363. ex Michaele Plodio lib. 1. (sed malè quia dicitur Ioann. Michael Pius, non Plodius) vocat Doctorem Parisiensem. Bandellus verò ex hoc vno Scriptore Romano super Sententias, & Sermonum, duos facit distinctos, nam fol. 41. inquit. Idem tenet Magister Romanus in 3. Sent. distinct. 3. & adducit quamdam auctoritatem, de qua suo loco infrà num. 278. folio verò sequenti, sic inquit: *Idem tenet Magister Guillielmus de Roma, Doctor Parisiensis in sermone Natiuitatis Domini.* Et nihil ampliùs, quia nullam adducit auctoritatem. Sicque vnus, & idem Doctor Parisiensis, Ordinis Prædicatorum, qui scripsit super Sententias, & Sermones, bis adducitur ad Aream istam; semel sine nomine, sed tantùm cognomine de Roma, vel Romanus, in 3. Sent. distinct. 3. & cum auctoritate, vt sic defectum nominis suppleret auctoritas; & iterum sub nomine Guillielmi de Roma, &c. Sermone Natiuitatis Domini, sed absque auctoritate, vndè ex hac parte est duplicatus. Hæc de se patent; sed vltra progrediendo, existimo, Auctorem istum esse non solùm bis, sed quinquies adductum contra immaculatam Virginis Conceptionem, sub nominibus Hanibaldi Romani, & Sinebaldi Romani, vt suis locis videbimus; quia longum requirit examen; ac sic per consequens hoc nomē Guillielmus de Roma fuit fictum à Bandello; quia nullus Nomenclator antiquus, vel modernus, neque ipsemet Turrecremata; neque Anonymus de tali Guillielmo de Roma mentionem faciunt; alii verò Placentinus, Senensis, & Posseuinus folio 711. transcripserunt quod inuenerunt in Bandello, & fortè hic fictus est ex Ægidio de Roma, Augustiniano, vt dixit num. 4.

Sed quidquid sit de Auctore, Aduersarii de ipso nullam adducunt auctoritatem; nec illius opera fuerunt typis mandata, nec ab aliquo Ecclesiastico Scriptore visa, nec citata fuerunt, ac denique fuit ex Ordine Prædicatorum; & sic vt suspectus testis, spica vana, & infructifera imò arista nullius momenti penitùs est releganda. Quia qui ventum seminant, turbinem metent, & germen non faciet farinam.

HAYMO, Alberstatensis Episcopus, Sanctitate clarus, in 1. & 2. libro super Apocalypsim. *Ita Bandel. cap. 20. Deza fol. 33. à tergo. Paulus Grysaldus.*

VERITAS. 115.

HIC Notus Auctor Monachus Fuldēsis, Rabani Mauri discipulus, & Episcopus Alberstatensis, Germanus, qui vixit ad annū 853. scripsit inter alia plura, libros septem in Apocalypsim, ex quibus Aduersarii quatuor adducunt auctoritates ad comprobandam illam conclusionem: Maria Virgo contraxit peccatum originale; quarum prima sic se habet: Idem tenet Doctor eximius, scientia, & religione clarus D. Haymo in 2. libro super Apocalypsim: *Christus*, inquit, *singulariter Sanctus dicitur; quia peccatum non fecit, quamuis enim multi alij Sancti sint, comparatione tamen illius, qui sine peccato est, omnes homines iniusti sunt, licèt enim sint Sancti, tamen quia puri homines sunt, peccato carere non possunt. Christus singulariter Sanctus est; quia peccatum non habuit, nec vllum vnquam mendacium ab ore suo protulit. Hæc ille.* Auctoritas verò Haymonis fol. 44. in principio libri 2. sic se habet: *Non deficiet Princeps de Iuda. Et Moyses quoque ait: Prophetam vobis suscitauit Deus vester de fratribus vestris. Sic Isaias, Hieremias, & cæteri, qui omnes vtique testes fideles fuerūt, vel veri, quia verū testimonium de Christo protulerunt. Quarè hoc Dominus specialiter de se dicit, cùm sint etiam multi testes veri, atque fideles; quia videlicèt ipse singulariter est testis verus, qui non mutatur aliquando, sicut enim specia-*

specialiter sanctus dicitur; cum & alij sancti multi sint, qui videlicet comparatione illius qui est sine peccato, homines iniusti sunt. Licet enim isti sunt Sancti, tamen quia homines sunt puri, peccato carere non possunt, & aliquando mentiuntur. Christus autem essentialiter est Sanctus, & verus, quia peccatum non fecit, id est, mendacium vnquam nullum, ab ore suo processit. Testis autem est Christus, qui sibi, & Patri testimonium perhibuit: ego, & pater vnum sumus, &c. In hac auctoritate solùm habēt adulterationes sequentes. Primo, vbi Haymo, *ipse singulariter est testis verus: sicut enim specialiter sanctus dicitur;* Aduersarii absolutè, *Christus singulariter sanctus dicitur,* faciunt enim diuersum sensum, quia Haymo affirmat, Christum esse singulariter testem verum, sicut specialiter dicitur sanctus. Secundo, addiderunt illud, *quia peccatum non fecit*, vt sic inciperent introducere suum propositum. Tertio, totam sequentem clausulam in aliquibus vitiarunt, licèt parui momenti. Quarto, post illud, *peccato carere nō possunt*, callidè prætermiserunt sequentia verba: *aliquādo mentiuntur*, vt sic occultaretur Haymonis mens loquentis de mendacio. Quinto, vbi Haymo: *Christus essentialiter est Sanctus*, ipsi: *Christus singulaliter Sanctus est*, mutantes illud, *essentialiter*, in, *singulariter*, quia ad suum intētum terminus iste erat necessarius, non ille, nihil enim deducere poterant ex eo, quòd Christus esset essentialiter Sanctus, benè tamē ex eo quòd esset singularis, quia sic excludebāt Mariā. Sexto, à singularitate prætermiserunt illud, *& verus*. Septimo, vbi Haymo, *quia peccatum non fecit*, ipsi, *quia peccatum non habuit*, & verbum hoc sæpissimè mutarunt in aliis Doctoribus, quia facere, respicit solùm peccata actualia, habere autē etiam originale. Octauo, vbi Haymo: *Id est, mendacium, &c.* ipsi, *nec* mendaciū, &c. quia illud, *id est*, exprimebat, de quibus peccatis loqueretur Haymo. Nono, maliciosè etiā prætermiserunt illud, *testis autem est Christus, &c.* quia his verbis tota manifestabatur Haymonis sententia, qui in hac auctoritate, solùm intendit probare, Christum super omnes alios Prophetas, ac veteris legis testes, esse testē essentialiter veracem, sicut est essentialiter sanctus, & quod nec mendacium dixit, sicut nec peccatum fecit; velle autem ex his deducere, Virginē Mariam contraxisse originale, nescio quomodo possit esse, fateor enim quòd stultissimus sum virorum, & sapientia talium hominum nō est mecum.

Secundam auctoritatem sic adducunt: Item Idē in primo libro: *Quia*, inquit, *peccauit Adā, filios genuit mortales, ac peccatores, Christus autem veniens in carnem, peccatum nō habuit. Dilexit nos, & vt à peccatis nos mūdaret, mortē sustinuit: dilexit autē nos pulcher fœdos; pius impios; sine peccato peccatores; & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo. Hæc ille.* Auctoritas Haymonis fol. 9. pag. sic se habet: *De quo adhuc sequitur, qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo. Quo enim amore filius Dei nos dilexit, passiones illius ostendunt, quas pro nobis pertulit. De hac dilectione ait Apostolus: Christus dilexit Ecclesiā, & tradidit semetipsum pro ea. Ad cuius etiam dilectionē imitandā hortatur fideles, dicēs: Ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis. Dilexit autē nos, pulcher fœdos, pius impios, sine peccato peccatores, nec quales eramus, nos dilexit, sed quales ipsa dilectione nos fecit. Vndè & subditur, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo, &c.* Duas orationes habet auctoritas adducta ab Aduersariis, prima est illa: *Quia peccauit Adam, filios genuit mortales, & peccatores, Christus autē veniens in carnem, peccatum non habuit.* Hæc tota est ficta, & supposita, ita vt illius nec verbum sit in Haymone; ex alia quę remanet, ipsi videant quomodo deducitur ipsorum intentum, nisi fortè sic: Christus dilexit Ecclesiam, & peccatores, & lauit illos in sanguine suo: ergo Maria contraxit peccatum originale: si hæc valet, non grandis est culpa: sin autem, maximum peccatum fecit populus meus, &c.

Tertiam auctoritatem adducunt sic: Item idem in eodem: *Angelus*, inquit, *ille qui personam Christi gerebat, idcirco non filius hominis, sed similis filio hominis appellatur, quia & si carnē nostram accepit, non tamen peccatum habuit, sed apparuit in similitudine carnis peccati. Proprium enim hominis est, non carere peccato. Vndè quia Christus peccatum non habuit, ideò per Prophetam dicitur: Ego sum vermis, & non homo. Hæc ille.* Auctoritas autem in Haymone libro 1. folio 15. pagina 1. sic extat: *Intuendum est autem, quia non absolutè dicit, se vidisse filium hominis, sed similem filio hominis. Ille enim Angelus (vt sæpè dictum est) personam Christi gerebat; qui idcirco non iam filius hominis, sed similis filio hominis appellatur; quia deuicta morte, iam non moritur; mors illi vltrà non dominabitur. Vel certè similis filio hominis vocatur, quia & si carnem nostram accepit; tamen non fecit peccatum; sed apparuit in similitudine carnis peccati, proprium est hominum peccato non carere. Vndè & quia ipse peccatum non fecit, per Psalmistam dicitur: Ego autem sum vermis, & nō homo, &c.* Hæc auctoritas in præcipuis, ac essentialibus verbis est vitiata. Primo, vbi Haymo, *quia & si carnem nostram accepit, tamen non fecit peccatum*; ipsi verò sic; non tamen peccatum *habuit*, quod verbum millies transmutarunt. Secundo, vbi Haymo, *ipse peccatum non fecit*; Aduersarii iterum, peccatum non *habuit*: Quomodo ex hac auctoritate, de

deducatur, Virginem Mariam contraxisse originale peccatum interroga, si fortè est, qui respondeat tibi.

Quartam auctoritatem sic adducunt. Item idem in libro 2. *Tota*, inquit, *Ecclesia cantat; sola tua victoria, Christe, digna iudicatur, cuius in singulari Passione de mortis principe à maledicto legis sumus redempti, vndè Sancti clamant: Redemisti nos Deo, qui captiui tenebamur diabolo.* Haymonis auctoritas lib. 2. cap. 5. fol. 63. pag. 1. *Vndè in Euangelio legimus, qui cùm gustasset acetum, dixit: Consumatum est, omne scilicèt, quod in me opportebat fieri vsq; ad mortem. Acsi dicerent; ad comparationem victoriarum nostrarum tua sola digna iudicatur victoria, cuius singulari passione de mortis Principe à maledicto legis redempti sumus. Si quis autem dubitauerit, in quatuor animalibus, vel viginti quatuor senioribus, totam Ecclesiam posse comprehendi, sicut supra dictum est, attendat istorum verba, quibus dicunt: Redemisti nos Deo, quia captiui tenebantur à Diabolo, ex omni tribu, id est, ex omni ordine, &c.* In primis tota auctoritas est vitiata, vt de se patet. Deindè si in istis verbis dicitur expressè, ac nominatim, ac in particulari, Virginem Mariam contraxisse originale peccatum, ad quid teritis tempus, dicite vno verbo: omnes Sancti, imò tota sacra Scriptura, præcipuè nouum Testamentum dicit, Virginē fuisse conceptam in originali peccato, quia tota illa agit de Christi morte, hominum redemtione, ac de ipsius victoria obtenta à diabolo. Denique quomodo Haymo dixit, Mariam in sua Conceptione contraxisse, vel habuisse originale peccatum, vel maculam? si Haymo in præallegatis quatuor auctoritatibus nec nominat Virginem Mariam, nec peccatum originale, nec maculam, nec Conceptionem, imò nec verbum illud contraxit, vel habuit, nec aliquod aliud prædictis simile? In hoc ergo Auctore nullum innenit fraudulentus lucrum.

HENRICVS De Gandauo, Magister Parisiensis, Quodlib. 15. quæst. 13. *Turrecrem. cap. 28. fol. 112. Anonym. Auctor. 156. Bandel. cap. 21. Deza fol. 36. Capreol. Vincentia, Soncinas, Barelete, Sanctus Antoninus.*

VERITAS 116.

HVIVS Auctoris proprium nomen fuit Henricus Goetalius, siuè Bonicolius, Doctor Sorbonicus, & obiit Tornaci anno 1293. qui inter alia plura scripsit Quodlibeta Theologica impressa Parisiis anno 1518. in fol. vide Franc. Svveertium in Athænis Belgicis, fol. 328. huius auctoritatem sic adducunt Aduersarii. Idem tenet Magister Henricus de Gandauo, Doctor Parisiensis in 15. Quodlib. quæst. 13. sic dicens: *Beata Virgo Maria, loquendo de Conceptione perfecta, quæ dicitur Natiuitas in vtero, contraxit in primo instanti, quo fuit concepta originale peccatum, licèt rationabiliter teneri possit, quòd non nisi per instans in peccato originali steterit.* Hæc auctoritas quoad verborum dispositionē est ficta, quia talia verba formalia non extāt in Henrico Gandauensi. Totum enim assumptū illius Quæstionis est, inquirere, an Virgo Maria potuerit esse sub originali per vnicum solum instans. Et quia hic fuit Doctor antiquus (nam scripsit post Diuum Thomam, & ante Scotum) decreui principaliora ipsius verba hic transcribere, vt ex illis cognoscatur, quid sentiebant Antiqui, & quomodo loquebantur de mysterio Conceptionis Virgineæ, præcipuè circa celebrationem illius festiuitatis.

Inquit ergo Gandauensis in resolutione fol. 584. *Aspiciendo autem per intellectum ad Conceptionis actum. Quæstio est de causa celebrandi Virginis Conceptionem, scilicèt, an ipse actus Conceptionis sit causa celebrandi festum Conceptionis, an aliquid aliud. Aspiciendo autem per intellectum ad tempus, horam, vel momentū Conceptionis, est quæstio de mensura durationis, pro qua celebrari intenditur festum Conceptionis. An scilicèt, festum Conceptionis, quod à Normannis celebratur 8. die Decembris, celebrandū sit pro tempore, hora, vel momento, in quo est facta ipsa conceptio Virginis, an pro aliquo alio tempore, hora, vel momento, &c.* Circa hanc clausulam Gandauensis duo notanda sunt: Primum, quod Mariæ generationem, seu actum carnalem Ioachimi, & Annæ, semper, & absolutè vocat Conceptionem, quod etiam facit per totam quæstionem: Secundum, quòd quæstio exagitata illis temporibus erat: an Normāni celebrassent Conceptionis festum pro illo die, hora, ac momento, quo die 8. Decembris Anna conceperat in matrice materiam, ex qua formanda erat Maria; & in hac duplici æquiuocatione laborabant antiqui, etiam post centum quinquaginta annos à morte Sancti Bernardi, & post Sanctum Bonauenturam, & S. Thomam.

Pergit Gandauensis dicens: *Secundùm ergo hoc ad propositam quæstionem dico, quod Cōceptio Virginis celebranda est, & hoc per se non, nisi ratione sanctificationis, quam aut in sua Conceptione recepit, aut continuò, vel in breui susceptura erat, prout iam declarabitur, &c. Si ergo quæstio intelligatur de Conceptione, qua Virgo concepta est Deo, dico, quod proculdubio Conceptio eius dignè celebranda est, & etiam ratione ipsius Conceptionis, quia ipsa sancta est, & hoc propter sanctificationem, quam Virgo in illa suscepit, & hoc*

hoc quemadmodum celebrantur natalitia Sanctorum, quibus nascuntur Deo per sanctificationem gloriæ, quam in illis recipiunt; est enim spiritualiter loquēdo, sanctificatio per gratiā, quasi quædam Conceptio viatoris in vtero, qui concipitur Deo, & sanctificatio per gloriam est quasi quædam natiuitas in vtero, qua comprehensor nascitur Deo. Si verò quæstio intelligatur de Cōceptione, qua virgo concepta est mundo, de qua principaliter intelligenda est quæstio, nunc distinguo, quia est quædam cōceptio seminis, & est quædam conceptio hominis formati in semine secundùm formam corpoream. Si ergo quæstio intelligatur de conceptione seminis, qua Virgo concepta est mundo in nudo semine deciso per coitum viri, & mulieris, Annæ scilicèt, & Ioachim parentum suorum: Dico, quòd conceptio Virginis simpliciter sit celebranda, nequaquam tamen celebranda est ratione talis Conceptionis, quia enim Virgo in illa nec sancta fuit, nec sanctificata, & quòd in hora illius conceptionis nihil Virginis fuit, nisi sola materia sub forma seminis, quæ gratiæ, aut sanctificationis susceptiua non fuit; propter hoc nec illa conceptio sancta fuit, nec celebrationis alicuius causa, vel ratio, quarè cum dies 8. Decembris, videlicèt 6. idus Decembris, quo à Normanis festum Conceptionis Virginis celebratur, erat tempus Conceptionis Virginis in nudo semine, nequaquam ergo debent illud celebrare ratione illius Conceptionis, in cuius anniuersario ipsi semper illud celebrant. Nota, ò Lector! hæc vltima verba, si vis percipere mētem ferè omnium antiquorum dicentium, festiuitatem Conceptionis Virginis non esse celebrandam. Supponebant enim, quòd Normanni celebrassent Conceptionem seminis factam die 8. Decembris, vt expressè fatetur etiā Gandauensis; contra hoc insurgebant, & meritò, omnes antiqui Theologi, & Canonistæ, dicentes, quod illa Conceptio facta die 8. Decēbris nullo modo erat festiuanda, quia fuit cum peccato, libidine, concupiscentia, &c. ac percōsequens nec sancta, nec digna veneratione: illud ergo pondus belli factum contra conceptionem seminis, seu generationem, vertunt omnes Aduersarii contra Conceptionem Mariæ, seu eius animationem, & sic de hac re cancellatis manibus, & confundentes verba, & vera loquuntur.

Prosequitur Immediatè Gandauensis: *Et hoc neque secundùm primum modum, neque secundùm intelligendi quæstionem prædictos. Et hoc, quia ab illo die 8. Decembris, vsque ad diem Natiuitatis eius ex vtero 8. die, hoc est 6. idus Septembris, fluxerunt decem menses vsuales, præter quatuor dies, qui sunt regulariter tempus periodale, partus mulieris inter conceptum seminis nudi, & partum prolis. Sed si celebratur illud ratione Conceptionis, debent intendere quod ratione alicuius alterius Conceptionis, vt iam videbitur. Sed ratione talis Conceptionis, secundùm vtrumque modum quæstionis, competenter celebratur festum Conceptionis Christi, quod vocatur festum Annuntiationis, & celebratur die 25. Martij, videlicèt 8. Kalendas Aprilis, quousque ad diem Natiuitatis Domini, quæ est 25. die Decembris, &c.* Et postquam plura de instātanea Conceptione Christi, prosequitur sic: *Propter quod & Conceptio illius sancta fuit. Secus autem de Conceptione B. Virginis in semine, quia ipsa concepta est in semine, & generata more aliorum, & non statim in hora conceptionis seminis fuit homo, perfecta ex anima rationali, & carni, sicut nec alij, sed per temporum internalla, ac ratione naturæ ad illam perfectionem perducta, &c.* En quomodo exprimit Gandauensis totam æquiuocationis rationem circa celebrationem festi Conceptionis Mariæ, ex Christi Conceptione dicens: Ecclesia celebrat die 25. Martii Conceptionem Christi, & post nouem integros menses, scilicèt die 25. Decembris eius Natiuitatem. Normanni similiter celebrant Conceptionem Mariæ die 8. Decembris, & Natiuitatem eius etiam post nouem integros menses die 8. Septembris. Hoc supposito, in Conceptione Christi fuerunt duo, scilicèt administratio materię, seu conceptio seminis, & vnio animæ, seu conceptio hominis, quę est propria conceptio; in Mariæ productione etiam fuerunt alia duo, scilicèt, conceptio seminis, & conceptio hominis, sed aliter quam in Christo; primo, quia in Annuntiatione Christi fuerunt eadem die, hora, & puncto conceptio seminis, & conceptio hominis; in Mariæ vero productione, conceptio seminis, & hominis non fuerunt in eodem puncto, nec hora, imò neque in eodem die; nam conceptio seminis fuit die illa 8. Decembris, conceptio vero hominis, post quadraginta dies, scilicèt die 11. Ianuarii. Secundo differunt, quia in Annuntiatione Christi tàm conceptio seminis, quàm hominis, fuerunt sancta, pura, immaculata, & prorsus diuina, & sic rectè celebrat Ecclesia illam Christi Conceptionem die 25. Martii, sed in productione Mariæ illa, quæ contigerunt die 8. Decembris, scilicèt, in conceptione seminis, non fuerunt sancta, pura, & immaculata, seu immunda, fœda, carne, libidine, & concupiscentia maculata: ergo errant Normanni celebrando Conceptionem Mariæ die 8. Decembris, & si non volunt errare, debent celebrare die 8. Decembris per ordinem, & respectum ad aliquid aliud, id est, ratione *alicuius alterius Conceptionis*, scilicèt, ad sanctificationem factam die conceptionis hominis, scilicèt 11. Ianuarii. Tertiò, differunt istæ Conceptiones Christi, & Mariæ in hoc, quòd die 25. Martii, eodem puncto, ac instanti, quo facta fuit materiæ administratio,

stratio, facta fuit etiam conceptio hominis, & eodem puncto Christus factus est perfectus homo. At in productione Mariæ aliter res se habuit, nam die 8. Decembris, licet fuerit conceptio seminis, non tamen fuit illo die perfecta Maria, sed post quadraginta dies, quando eius anima corpori fuit infusa: ergo etiam ex hac parte errant Normanni celebrando Conceptionem Mariæ, quando non erat Maria, & sic nullo modo est celebranda illa festiuitas (dicebant antiqui, & verè, ac rectè, iuxta commun sensum) Conceptionis die 8. Decembris; & si voluerint celebrare, debet esse per ordinem ad alterum diem, seu relationem ad conceptionem hominis, atque sanctificationẽ, quia tunc fuit Maria, & sanctitas digna celebratione. Hæc erat, ò Patres mei! controuersia antiquorum, hoc impugnabant; sed vos dicta contra conceptionem seminis retorquetis ad conceptionem hominis, & sic confusio magna ruit super omnes.

Hoc ampliùs declarat Gandauensis tendens ad quæstionis punctum, & sic dicens: *Si ergo loquamur de ista Conceptione Virginis, qua concepta est homo perfecta, vndecima die Ianuarij, id est, tertio idus Ianuarij, quæ Conceptio fuit eius Natiuitas in vtero, vlterius distingo; quia Virgo, aut in illo instanti, quo sic concepta est mundo, & originali peccato infecta, similiter fuit concepta Deo, etiam per gratiam sanctificationis: hoc contingere potuit dupliciter, aut quia statim tempore continuato stanti, quo in originali concepta est mundo, sanctificata, & concepta est Deo; aut quia in alio instanti posteriori, quàm fuit concepta mundo, concepta est Deo, & fluxit tempus medium inter illa duo instantia: nec curo, an longum fuerit, an breue, dummodo tamen sanctificata fuerit in vtero ante eius Natiuitatem ex vtero, &c.* Et post aliqua respondit sic: *Et dico ad quæstionem, quòd Conceptio Virginis, ratione conceptionis, intelligendo istud conceptionis actum, nequaquam celebranda est, quia actus ille Conceptionis Sanctus non fuit, eo quòd instanti Conceptionis ipsa non potuit sanctificari, neque est sancta, imo fuit vitiosus, pro quanto ipsa fuit concepta in vitio, &c.* Hæc est conclusio sententiæ Henrici Gandauensis: ex quibus verbis suam auctoritatem fabricarunt Aduersarii, sed eam penitùs fingendo, quoad verba, & quoad sensum; quia Gandauensis non loquitur absolutè, sed conditionatè, nec assertiuè, sed dubitatiuè, vt particula illa, *si*, sæpè repetita indicat. Audi eius verba: *Si ergo sanctificari potuit, ac mundari à peccato, vt non nisi per instans, siuè momentum, in macula peccati originalis fuerit, recta ratione determinante (vt mihi videtur) hoc piè sentiri potest. Sed quid est, fuit nè possibile secundùm naturam, Virginem verè, sicut cæteros puros homines, in instanti, quo concepta est homo, ex semine secundùm corpus, & anima illi est vnita, peccatum originale contraxisse, & illo non nisi per illud instans permansisse? Et videtur mihi, quod hoc benè possibile est, &c.* Deindè probat latè, quod in eodem indiuisibili instanti, seu momento, potuit esse culpa originalis in Virgine, & sanctificatio eius per gratiam, & concludit: *Sic igitur videtur mihi, quòd originale in Virgine per solum momentum instantis fuisse potuit, rerum natura non repugnante, sed an ita factum sit, Deus nouit, quod nec scio, nec assero, sed rationabile videtur mihi, secundùm prædicta, ita factum fuisse.* Hæc sunt præcipua verba Gandauensis in sua latissima quæstione de Conceptione Virginis: ex quibus constat, auctoritatem adductam ab Aduersariis esse fictam, & quod Henricus sustinuit, quòd Virgo Maria in illo primo instanti, ac momento suæ Conceptionis fuit in peccato, & in gratia. Aduersarii lætantur, audientes, quòd in illo instanti fuerit in peccato, quia dicunt: tu affirmas, quòd in illo instanti Maria fuit in peccato, hoc sufficit nobis; quia in illo instanti non potuit esse in gratia, & sic velis, nolis, nobiscum sentis. Nostri verò è contra dicunt: Henricus affirmat, quod in illo primo instanti Conceptionis Maria fuit in gratia: ergo nobiscum sentit; quia in eodem instanti non potuit esse in peccato. Et sic manet Henricus de Gandauo in medio positus, & quo se vertat nescit, quia est ad vtrumque paratus. Sed si eius verba radicitùs enucleentur, magis se inclinare videtur in nostram sententiam: hocque vnum saltem negare non possunt Aduersarii, scilicet Gandauensem solùm impugnasse celebrationem festiuitatis Conceptionis primæ, & carnalis, vt clarè exprimit illa resolutio: *Et dico ad quæstionem, &c.*

HENRICVS De Huri, Ordinis Sancti Augustini, in Sermone Natiuitat. Virginis. *Ita Anonym. Auctore 137. Bandell. cap. 25. Deza folio 49. à tergo, Petrus de Vincentia.*

VERITAS 117.

OMNES Auctores relati, Anonymus, Bandellus, Deza, ac Vincentia, postquam in classi Eremitarum Sancti Augustini adduxissent Henricum de Vrimaria in sermone Natiuitat. Virginis, statim infrà in eadẽ classi adducunt Henricum de Huri, in sermone etiam Natiuitatis, & de nullo istorum adducunt auctoritatem, cauillosè, vt non deprehenderetur eorum fraus: nam Auctor iste est fictus, & simul, & semel du-

 pli-

plicatus, ac triplicatus: etenim ex Religione, Sermonis cita, nec non ex ipsomet nomine constat, Henricum de Huri, esse vnum, & eundem cum Henrico de Vrimaria, de quo nos statim infra numero 119. & cum sequenti Henrico Minorita. Ad impinguandam enim Eremitarum classem, quæ paucos videbatur habere Doctores, Henricum de Vrimaria condiderunt suo modo sic: addiderunt in cognomine letteram H. & abstulerunt illam dictionē: maria, & sic ex vno Henrico de Vrimaria fecerunt alterum Henricum de Huri. O dictio veneranda! maria, quid egisti? Sed quid mirum? Maculatur Maria, & sic adhuc peccatur in maria; vbi est Vri-maria, ab Vri aufertur maria, & sic diuiserunt aquam ab aquis, Auctorem ab Auctore, diuisionesque appellarunt Vri-maria. Sed nota, quòd Leander Albert. lib. 4. fol. 139. facit hunc Henricum de Vri, Scriptorē Ordinis Prędicatorum, & in eodem folio à tergo etiam adducit alium Henricum Siculum, sui Ordinis Scriptorem, sicque ex vno Henrico de Vrimaria fecerunt duos Augustinianos, duos Dominicanos, & vnum Franciscanum. O fœcunda palearum Area!

Bandellus, & Deza ita hunc Auctorem adducunt: *Idem tenet Magister Henricus de Huri, eiusdem Ordinis Eremitarum in sermone Natiuitatis Virginis. Multi etiam Doctores clarissimi eiusdem Ordinis, hanc nostram veritatem testantur, quos causa breuitatis omitto.* Hæc Aduersarii. De Henrico latè loquemur infrà num. 119. suprà citato. Nunc verò dimicando pro veritate dico, clasulam illam: *Multi etiam Doctores clarissimi eiusdem Ordinis hanc nostram veritatem testantur*, esse falsam; & absque vllo fundamēto, vel veritate dictam, quia facta omni diligentia nullum reperio Doctorem ex sacra Eremitarum Familia (præter illos ab ipsis adductos) qui suam sustinuerit sententiam, saltem apparenter. Nisi fortè hoc dixerint propter vnum, & vnicum Simonem de Cassia, quē tantummodò non inuenio in ipsorum Cathalogo Eremitarum, & cum aliquali fundamento poterant ipsum pro sua opinione adducere, in libro de Religione Christiana lib. 2. cap. 1. fol. 19. col. 4. Excepto ergo hoc Doctore, secundùm veritatem nullum alium adducere poterant, & sic est falsum, quòd multi alii Doctores Eremitarum suam veritatem testentur. Et confirmatur; quia si in hac classe Eremitarum, ferè omnes Doctores sunt ab ipsis multiplicati, vt hic Henricus, suprà Ægidii Romani Quodlibeta, infrà Iordanus, & sic de aliis, clarum est, quòd si haberent alios Doctores Eremitas, non multiplicarent istos, sed illos adducerent.

Hoc tetigi, vt videat Lector, quòd Bandellus nunquam in veritate stetit.

HENRICVS N. Ordinis Minorum, de Natiuitate Virginis. *Ita Paulus Grysaldus, Alphab. 6. fol. 245.*

VERITAS. 118.

SOLVS Paulus Grysaldus hunc citat Auctorem, in classe de Fratribus Minoritis, sic dicens: *Henricus, de Natiuitate Beatæ Virginis*; & nihil ampliùs. Ex quibus constat, Grysaldum in hoc Auctore processisse sicut in aliis à se adductis, de quibus egimus suprà num. 10. & num. 79. & infrà agemus latiùs numero 310. nihil dicens secundum scientiam, nec saltem veritatem; prætermisit enim cognomen Auctoris, non expressit, an illud, de Natiuitate esset Sermo, vel Tractatus, nec denique adduxit auctoritatem. Ego existimo, hunc Henricum non esse ex Ordine Minorum, sed Augustinianum, scilicèt Henricum de Vri maria, de quo numero antecedenti egimus, & latiùs agemus numero sequenti. Cùm ergo Grysaldus vidisset Henricum de Huri, & Henricum de Vrimaria fuisse nō aptè coniunctos in eadem classe Eremitarum transtulit illum ad alteram Minoritarum, mutando illi habitum, tacendo cognomen, atque Sermonem, vt ipsum ter introduceret ad suam Areā. Licèt enim in Ordine Minorum fuerint aliqui Auctores vocati Henrici, & scriptores Sermonū festiuitatum, nullum tamen inuenio asserentem, Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali. Nam Hēricus Herph in libro Sermonum suorum impress. Agenau. 1509. super illa verba: *Ecce nubecula parua*, habet Sermonē pro immaculata Virginis Cōceptione. Nec est Henricus Helmesius Germipolitanus, quia hic etiam in suis Homiliis, seu Sermonibus impres. Parisiis ann. 1557. in 8. fol. 22. habet Sermones duos pro Immaculata Conceptione. Nec est ille dictus Hungaris, quia in Sermonario Impr. Agenau. anno 1515. in 4. Serm. 6. ad illa verba: *Domū tuā decet sanctitudo*, habet similiter Sermonem pro Immaculata Conceptione. Henricus Oxonius, Anglus, scripsit Sermones festiuitatum (Posseuinus, fol. 731. affirmat, Sermones fuisse Dominicales, & Feriales) sed Radingiæ perierunt tempore Henrici VIII. Henricus Vvilotus impressit aliquos Sermones, sed nullus est de Natiuitate Virginis, nec de Conceptione: item hic est modernus Auctor, & acerrimus propugnator Mysterii Immaculatæ Conceptionis. Henricus Pipinus edidit Sermones de Sanctis, sed nunquam fuerunt typis mandati. De Henrico Vverlio etiam dicitur, quod elaborauerit Sermones de Sanctis; si ergo Henricus ab ipsis citatus, est aliquis ex his tribus vltimis, illum ostendant, quia inuolutæ sunt semitę gres-

gressum eorum. Sed ego existimo, quòd in hoc Auctore Grysaldus ambulauit in vacuum, sicut in multis aliis.

HENRICVS De Vrimaria, Ordinis Sancti Augustini, in Sermone Natiuit. Beatæ Virginis. *Turrecremata capit. 33. folio 124. Anonymus, Auctore 134. Bandel. cap. 25. Deza folio 49. à tergo, Vincent. & Grysaldus.*

VERITAS 119.

DE Hoc Auctore sic se habet veritas Henricus de Vrimaria, Ordinis Sancti Augustini, Germanus, qui vixit ad annum 1340. de quo latè Trithemius de Illust. vir. German. folio 144. inter plura alia scripsit in 4. libr. Sentent. & Sermones de Sanctis, qui fuerunt typis mandati Hagenau. anno 1513. in 4. incipit opus: *Ascendam in palmam, & apprehendam, &c.* & habet Sermones quatuor, à fol. 123. vsq; 128. primus, qui est in ordine 125. incipit: *Sapientia ædificauit.* Secundus incipit: *Tertio, templum vteri virginalis.* Tertius incipit: *Priusquam te formarem.* Et quartus: *Virgam virtutis suæ.* Aduersarii verò astutè citarunt sermonem Natiuitatis, tacendo, an esset primus, vel secundus, &c. atq; eadē intentione nullus ipsorum adducit auctoritatē huius Doctoris. Primus enim eorum scriptor, ac præcipuus Turrecremata, sic inquit: *Item ad idem est eiusdem Ordinis Pater Magister Henricus de Vrimaria, qui in opere suo solemni de Sanctis, in sermone Natiuitatis B. Virginis, eiusdem planè est sententiæ.* Cùm ergo is nullam adduxisset auctoritatem, Bandellus, & alii ipsum sequentes, nullam etiam afferunt; vnde credo, quod nullus ipsorum vidit, nec legit Henricum de Vrimaria; & ideò cœcè ipsum multiplicarunt cum Henrico de Vri, & cum Henrico Minorita, vt visum est in duobus Auctoribus præcedentibus. Et hæc de Auctore, & opere dicta sufficiant, vt non palpemus in meridie, sicut palpare solet cœcus in tenebris. Pro auctoritate verò, & sententia

Dico, quòd Henricus de Vrimaria in illis quatuor Sermonibus non habet verbum, quòd directè, vel indirectè dicat, Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali; sed potiùs insinuat contrarium; nam Serm. 1. inquit: *De tertio patet: nam singularis eius dedicatio, hoc est, interna eius sanctificatio, fuit aliis celerior, & copiosior. de celeritate patet, quia sanctificatio Ioannis fuit facta sexto mense, Hieremiæ adhuc tardiùs, sed Beatæ Mariæ fuit facta, quasi tempore imperceptibili, ita quod quidam dicant, quòd in eodem instanti, quo originale contraxit, per gratiam sanctificata fuit. Nonnè sanctiùs, rectiùs, & meliùs dicemus, quòd per gratiam sanctificationis præuenta, ab ipso originali præseruata fuit? Certè rationabiliùs, & honestiùs hoc dicitur, quàm quod in instanti eodem etiam & maculata, & purgata, vel sanctificata fuerit. De eius copiositate potest intelligi, &c.* Hucusque Henricus in illo primo Sermone, vbi expresis verbis cōtra sententiam supra positam Henrici de Gandauo approbat, & defendit sententiam præseruationis à peccato originali, & incidenter notet Lector illa verba: *Nonnè sanctiùs, rectiùs, & meliùs dicemus, quòd per gratiam sanctificationis præuenta, ab originali peccato præseruata fuit?* Ex quibus deducitur, quòd adhuc ponentes præseruationem, dicunt, hoc factum fuisse per gratiam sanctificationis. Et sic malè Aduersarii vbicumque audiunt, vel legunt hanc nudam propositionem: Maria fuit sanctificata in sua Conceptione, existimant, iam se comprehendisse brauium.

Sermone vero secundo hæc habet Henricus, ad illud Fiat lux: *Per istam lucem conuenienter designatur gloriosæ Virginis ortus, quia ista lux fuit quædam nobis lucida de materia prima informi, de qua postmodam quarta die, sol iste corporalis creditur esse factus. Ita hodiè Beata Virgo fuit producta de materia informi, id est, de nostra natura, per culpam deformata, de qua tamen post modum verus Sol fuit propagatus, &c. Propter quod etiam ipsum Verbum æternū Conceptionem Beatæ Virginis sibi adscribit, Ecclesiast. 24. Ego feci in cœlis, id est, parentibus Beatæ Virginis, ad cœlestia eleuatis, vt oriretur lumen indeficiens, &c.* Etiam in his verbis fauet Vrimaria mysterio Immaculatæ Conceptionis, precipuè in hac vltima clausula: nā si Verbum sibi adscripsit Conceptionem Mariæ, & illa fuit quasi lumen indeficiens: ergo absque culpa, & macula. In tertio Sermone nihil dicit nec pro vna, nec pro altera parte. In vltimo habet hæc: *Primo dico, quòd Beata Virgo dicitur virga gracilis per puritatem innocentiæ; fuit enim in materno vtero per gratiam sanctificata, & indè per virtutis exercitium, &c.* Hæc verba nihil habent contra mysterium, nam æqualiter nos, & Aduersarii fatemur, Mariam fuisse in vtero sanctificatam, & controuersia solùm est, an fuerit in primò, vel secundo instanti; de quo nihil dicit Vrimaria. Constat igitur euidenter, quod Aduersarii absque vllo fundamento citant Hēricum de Vrimaria, in sermone Natiuitatis, decepti fortè omnes ab vno Turrecremata. Vim enim populi istius non ad ventilandum, & ad purgandum.

Hucusque locuti sumus veritatem per ordinem ad verba, & citationes Aduersariorū; nunc autem illam inquirendo, absolutè, & simpliciter dico: Henricū de Vrimaria, in præallegato

 ope-

opere habere duos Sermones de Conceptione Virginis, quorum primus incipit: *Sanctificauit tabernaculum suum Altissimus*, qui est in ordine 5. & alter incipit: *Secundo videndum*: in primo ergo se inclinat in Aduersariorum opinionem, dicēdo, esse probabiliorem. Do eiusdē verba. Postquam enim statuit triplicem Conceptionem Virginis, seminis, animæ, & gratiæ, inquit: *Licèt autem prima conceptio non sit celebrabilis, quia in ea nulla sanctitas apparet, eò quòd illa massa corporalis, cum sit inanimata etiam anima sensitiua, non est gratiæ susceptiua. Nec etiam secunda celebrabilis est, quia statim, vt anima illa benedicta fuit corpori vnita in eodem instanti ex contactu eius ad corpus, fuit per peccatum originale maculata, & infecta, & hoc propter morbidam infectionem præexistentem in corpore, ex corruptione fomitis, vt communiter tenetur à Doctoribus.* Et infrà: *Propter primum, est sciendum quod licèt aliqui Doctores, ob reuerentiam Virginis, voluerunt dicere, quòd Beata Virgo nunquam contraxerit peccatum originale, quia ab hoc, vt dicunt, fuit præseruata ex speciali priuilegio gratiæ, hoc tamen communiter non tenetur, quia repugnat sacræ Scripturæ, Apostolo dicente, quod sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes viuificantur. Vndè licèt hoc dictum videatur tendere in quamdam specialem reuerentiam Virginis gloriosæ, tollit tamen maiorem reuerentiam in ipso Christo, qui ex hoc est communis Redemptor omnium hominum, quòd omnes homines per ipsum sunt liberati à damnatione primæ præuaricationis, quod non habuisset locum in Beata Virgine, quia nulla redemptione indiguisset; si in peccato originali concepta non fuisset. Et ideò alij dicunt, quod licèt concepta fuerit in originali, in eodem tamen instanti, realiter, sed in alio signo instantis fuerit emundata per gratiam. Sed neque hoc stare potest, quia propter repugnantiam culpæ, & gratiæ impossibile est, quod in eodem instanti realiter anima sit sub culpa, & gratia. Et ideò alij dicunt probabilius, quòd non in eodem instanti, quo fuit per originale infecta, sed in alio instanti proximo, sicut naturæ possibile fuit, est per gratiam purgata, & sanctificata.* Hæc sunt omnia, quę habet Henricus pro contraria sententia. Sed audite, Patres, iudicium filii.

Verè, ac realiter existimo, Sermonem istum, ac verba non esse Henrici de Vrimaria, sed ab aliquo fuisse suppositum. Primò, quia hæc verba non conueniunt cum illis eiusdem Henrici supra adductis ex Sermone 1. Natiuitat. Secundò, & efficaciùs; quia hoc opus Henrici, vel viderunt, vel non viderunt Turrecremata, Anonymus, Bandellus, Deza, Vincentia, & Grysaldus; si non viderunt, mali fuerunt Scriptores, & omni reprehensione digni; si viderunt, quomodo sex Doctores grauissimi tractantes ex professo hanc materiam, citant sermonem Natiuitatis, vbi nihil est pro sua sententia, sed potiùs contra ipsam, & dereliquerunt hunc Sermonem, & verba ita expressa? Dicere, quòd non inuenerunt illos duos Sermones, ridiculum esset; quia sunt in principio libri, & latissimi. Vndè dicendum, vel credendum est, tales Sermones non fuisse in originalibus ab ipsis recognitis: & confirmatur: quia in Magist. Sentent. impress. anno 1513. Parisiis in folio, ex recognitione Danielis Agricolæ in 3. distinct. 3. folio 116. in quodam Scholio aliter sensit Henricus de Vrimaria de Peccato originali, quam in præallegato Sermone, inquit enim: *De corruptione vitij, quo caro fecit animam sibi coniunctam pronam ad peccatum, hoc est idem quod fomes, & idem quod originale.* Nonnè vides, quomodo Vrimaria vocat corruptionem existentem in carne vitium, fomitem, ac peccatum originale? Et secundùm hanc crassam, & antiquam acceptionem fomitis, & peccati originalis, prosequitur sic: *Et hoc ideò, quia magis debilitat fomitem, quæ est contraria dispositio vsui virtutum: à corruptione ergo vitij mundata fuit Beata Virgo in vtero. Psalm. sanctificauit tabernaculum suum Altissimus.* Igitur Vrimaria sensit, quòd originale erat corruptio vitii existens in carne, à qua inficiebatur anima in coniunctione: si ergo ab hac corruptione vitii existente in carne mundata fuit Beata Virgo in vtero: ergo Beata Maria non contraxit illam maculam, quæ secundùm Theologos resultat ex illa corruptione carnis vitiatæ, & est posterior illa? Tertio, quia hic etiam Henricus de Vrimaria scholiauit opus Sententiarum Petri Lombardi, vt videre est in impressione facta Basileæ anno 1616. in fol. & in 3. Sentent. distinct. 3. ad quæstionem de carne, quam verbum assumpsit ex Maria Virgine, in additione secunda dicitur ad marginem: *Pro immaculata Virginis Mariæ Conceptione defensio.* Quomodo ergo hæc verba ex vtroque Scholio Magistri Sententiarum, & illa dicti primi sermonis Natiuitatis, possunt stare cum sermone Conceptionis, & verbis ipsius? Vel ergo Sermo ille de Conceptione falsò est adscriptus Henrico, vel ipse varius fuit, & problematicus, vel denique suam sententiam retractauit.

HER-

HERVAEVS Natalis, aliàs Henricus Brito, Ordinis Prædicatorum, in 3. Sent. distinct. 3. & in Quodlib. 2. & in Quodlib. 4. quæstione vltima. *Turrecremata cap. 29. folio 119. Anonymus, Auctore 97. Bandell. cap. 23. Deza folio 40. Vincentia, Capreol. Grysald. Soncin. S. Antonin. Barelete.*

VERITAS 120.

HIC Auctor notus est inter Scholasticos, quem Capreolus vocat Eunucum: claruit ad annum 1320. Eius primam auctoritatem sic adducunt: Item ad idem est eiusdem Ordinis Pater Dominus Henricus Natalis, nomine Brito, eximius quondam Magister Generalis totius Ordinis Fratrum Prædicatorum, qui in 3. Sent. distinct. 3. narrata opinione dicentium, quòd Beata Virgo Maria non contraxit originale peccatum, dicit sic: *Ista autem opinio non videtur mihi posse stare cum auctoritate sacræ Scripturæ, dictis communibus Sanctorum, & Doctorum. Et adducit auctoritates sacræ Scripturæ.* Hucusque Aduersarii. Et verum est quod dicunt. Nam Heruæus scripsit super 4. libros Sentent. opus impressum Venetiis anno 1505. apud Lazarum de Soardis in folio, & in 3. Sent. quærit, vtrum B. Virgo fuerit sanctificata in instanti creationis animæ, & respondit sic: *Dicendum circa istam quæstionem: sunt tres opiniones, quæ omnes sunt falsæ, vt mihi videtur. Prima opinio est, quòd non incurrit peccatum originale. Secunda, quòd in eodem instanti, quo incurrit peccatum originale, fuit sanctificata. Tertia, quòd in solo instanti fuit in originali peccato, &c.* Deindè impugnat primam opinionem breuiter, sed nullam adducit auctoritatem Sanctorum.

Secundam auctoritatem adducit sic Turrecremata: Item eiusdem sententiæ est in Quodlibeto 2. disputato Parisiis, vbi quærens, vtrum Beata Virgo Maria sanctificata fuerit in instanti infusionis animæ suæ, confutata opinione dicente, quòd sic, tenet partẽ negatiuam quæstionis, & ad argumentum quod fit ex aduerso, dicit: *Quòd ad bonum filium pertinet nobilitare matrem, quantum congruum est eam nobilitare, saluo debito honore filij: non saluaretur autem debitus honor filij, ad cuius honorem pertinet, quòd sit caput totius Ecclesiæ, si eius Mater non indiguisset redimi per eum; & ideò decuit, quòd eam permitteret incurrere peccatum originale, & quòd ab hoc eam redimeret. Hæc ille.* Error calami, vel Impressoris fuit illa cita in 2. Quodlibeto, quia est in 4. quæst. 15. vt infra dicam.

Tertiam auctoritatem adducunt Bandellus, Deza, ac Vincentia sic. Idem tenet Heruæus Doctor Parisiẽsis clarissimus, & Generalis Magister Ordinis Prędicatorum in suo Quodlib. 4. quæst. vltima, sic dicens: *Decuit, vt Beata Virgo in originali peccato conciperetur: Tum, quia ad honorẽ Christi pertinet, vt tota natura humana, quæ descendit seminaliter ab Adam indigerit redemptione facta per ipsum: Tum, quia ad dignitatem Christi pertinet, quòd ipse solus sit mortuus liber, & debitor mortis. De facto etiam contraxit originale peccatum: Tum, quia seminaliter descendit ab Adam per concubitum parentum: Tum, quia hoc consonat sacræ Scripturæ, & dictis Sanctorum. Hæc ille.* En duæ auctoritates desumptæ ex eodem Auctore, quodlibeto, quæstione, ac conclusione; & sunt inter se primò diuersæ; quia hæc vltima Bandelli, & aliorum a primo vsque ad vltimum verbum est ficta, & falsa; & si hoc efficiunt non vnus, sed omnes, in Auctore proprio, & qui aliàs pro ipsis est, quid mirum, quòd omnes extraneos tam enormiter adulterassent? Audi Heruæi verba, fortè tu inuenies in illis, quod ego inter tot, tum, & tum, & iterum tum dicere non possum.

Heruæus ergo in suis Quodlibetis excussis Venetiis anno 1513. in fol. lib. 4. quæst. 15. quæ vltima est fol. 113. recognitis per P. F. Antoniũ Zimara, eiusdem Ordinis, sic inquit: *Secundum quòd quærebatur pertinens ad defectum, est, vtrũ B. Virgo fuerit concepta in peccato originali, & argumentatur, quòd non, &c. Circa istam quæstionem videnda sunt tria. Primum, quid fieri potuit. Secundum, quid decuit fieri. Tertium, quid tenendũ est de facto. Quantum ad primum, non est dubium, quin Deus potuerit absolutè loquendo facere, quòd B. Virgo non conciperetur in peccato originali, quia nõ est dubium, quòd Deus potuit animã eius creare in gratia, & per cõsequens non fuisset in originali peccato concepta. Quantũ autem ad secundum scilicèt, quòd decuit fieri, secundùm quod illud in omnibus est decentius fieri, quod magis cedit in honorem Dei: Licèt enim ad honorem filij pertineat puritas matris, tamen ad honorem Dei pertinet magis totam naturam humanam, descendẽtem ab Adam per generationem indigere redemptione facta per ipsum: quam aliquos indigere, & aliquos, vel aliquam non indigere, &c. Quantum ad tertium dico, quòd tenẽdum est de facto, B. Virginem in originali peccato conceptã, & hoc probatur sic, &c.* Hæc sunt Heruæi verba; vide ergo, an in illis reperias, quæ ab Aduersariis adducuntur. Taceo, quia res istæ fructum afferunt in patientia.

Si verò est certum, quòd aliqui Doctores non infimæ notæ affirmant, scilicèt, Expositionem super Epistolas Pauli, excussam Parisiis anno 1549. in folio, & Venetiis anno 1547. in 4. & in

in exemplari excusso anno 1534. correcto per Renatum à Castaneo, est Heruæi, vel fuit varius in sua sententia, vel retractauit opinionẽ Quodlibetorum, & Sententiarum. Nam in prædicta Expositione Epist. 2. ad Corint. cap. 5. ad illa verba: Ergo omnes mortui sunt, fol. 114. impres. Parisien. colum. 1. littera C. sic inquit: *Vel si vnus Christus mortuus est pro omnibus, id est, vt omnes viuant: ergo necesse est fieri, quia omnes mortui sunt in anima per peccatum, &c. omnes itaque mortui sunt in peccatis, nemine prorsus excepto, dempta Matre Dei, siuè originalibus, siuè etiam voluntate additis, vel ignorando, vel sciendo, nec faciendo quod iustum est, &c.* Auctoritas expressa est pro immaculata Virginis Conceptione, sed Auctor est incertus, quia hanc Expositionem aliqui tribuunt S. Anselmo, alii Heruæo: quis ergo iudex erit?

HIERONYMVS Sanctus, ac Ecclesiæ Doctor, in Expositione Psalm. & in Epistola ad Theophil. & ad Galatas capit. 3. & In libro contra Pelagium, & in Epistola ad Laurentium Episcopum, & ad Helcidium, & in Epist. ad Galasiam, & super Cantica, vt Augustinus dicit in 2. contra Iulianum. *Capreol. Anonymus, Auctore 21. & 3. via parte 2. auctor. 16. Bandel. capit. 11. & in Officio lect. 8. Deza fol. 18. Spina part. 6. cap. 2. Petr. de Vincent. Castellan. Barelete, S. Antonin.*

VERITAS. 121.

HVIVS Insignis Ecclesiæ Doctoris, cuius opera omnium teruntur manibus, vtpotè excussa Parisiis 1579. & 1537. in folio magno, & 1623. Lugduni 1530. Basileę 1516. Antuerpiæ 1578. Nurimbergiæ 1479. ac deniq; Coloniæ 1616. Primam auctoritatem sic adducunt. Beatus quoque Hieronymus hanc Saluatoris singularem prærogatiuam testatur. Vndè in Expositione versus Psalmi: Erue à framea Deus animam meam, sic dicit: *Vnica est anima Christi, quæ sola sine peccato fuit. Hæc ille.* Sancti Hieronymi auctoritas Psalm. 21. tomo 7. folio mihi 25. sic se habet: *Erue à gladio, vel malitia Iudæorum, vel erue animam meam de illa potestate, quæ seducendo iugulat, & de manu carnis vnicam meam. Canes Iudæi, vnica, id est anima Christi, vnica dicitur, quia non habet peccatum illa anima, & aliæ animæ ab ipsa mundantur: vel vnica Ecclesia, &c.* Vitiarunt ergo totam auctoritatem, prætermittendo prima, & vltima verba, & penitùs adulterando media, quia dicere: *Anima Christi non habuit peccatum*, nec quoad litteram, nec quoad sensum, est idem cum ista: *quæ sola sine peccato fuit.* Quomodò verò ex his verbis, *Anima Christi non habuit peccatum*, deducant suam consequentiam: ergo Maria contraxit peccatum originale, res est quæ nunquam in corde hominis ascendit.

Secundam sic adducunt: Item idem in Epistola ad Theophilum de libero arbitrio: *De Christo*, inquit, *scriptum est quasi proprium, & peccatum non fecit: si autem hoc & mihi, vel alteri commune est cum Christo, quid ille habuit proprium? Hæc ille.* Hæc auctoritas nullò modo extat in Sancto Hieronymo, nam inter eius Epistolas tres reperiuntur ad Theophilum absolutè, & vna ad Theophilum aduersus Ioannem Hierosolymitanum, sed nulla istarum tractat de libero arbitrio, neque in ipsis sunt verba præallegata, nec ipsis similia: incidenter verò in multis locis agit Hieronymus de libero arbitrio, sed hæc verba reperire non potui. Vndè existimo fuisse ficta à Bandello, quia sapiunt eius stylum: & dico, existimo, quia solùm timeo humanam fragilitatem, quam nemo vitare potest; nam de reliquo affirmo, & iterum affirmo, non esse Hieronymi, neque extare in quolibet alio Sancto.

Tertiam adducunt sic: Item idem super illud ad Galatas 3. conclusit omnia sub peccato: *Nullus*, inquit, *homo extitit sine peccato, sed conclusit Deus omnes homines sub peccato, vt omnibus misereatur, excepto eo solo, qui peccatum non fecit. Hæc ille.* Verba autem Hieronymi in præallegata Epist. Pauli ad Galatas tomo 8. folio 235. columna 2. littera H. sic se habent: *Sed conclusit Scriptura omnia sub peccato, &c. Adueniente Christo, qui sub lege Moysi erant, conclusi sunt peccato, si vltra in legis obseruatione permanere voluerint. Quia maledicti, qui vmbræ legis deseruierunt veritate præsente. Item ostendit, quoniam non potuit inueniri, qui daretur credentibus, vt necesse esset sola fide saluari credentes.* Hæc Hieronymus, nec aliud habet loco, ex quo patet, quòd in hac auctoritate non defecerunt in vno, vel altero verbo quoad litteram, sed totam finxerunt ex proprio cerebro sine vllo respectu, aut consideratione ad Hieronymi verba: quantum verò ad sensum, distat hæc auctoritas à proposito intento, sicut distat hoc antecedens à sua illatione Iudæi noluerunt credere veritati: ergo Maria contraxit originale peccatum, vel ista Iudæi qui post aduentum Christi, & veritate præsente voluerunt permanere sub legis obseruatione, conclusi sunt sub peccato: igitur Mater Dei contraxit originalem maculam.

Quartam adducunt sic: Item idem in 2. libro contra Pelagium hæreticum: *Iustos*, inquit, *homines posse esse concedo, sine autem omni peccato nemi-*

neminem posse esse affirmo, Etenim absque omni peccato esse soli Christo competit, omnisque humana creatura peccato subiacet, & indiget Dei misericordia. Hæc ille. Hieronymi verba libro contra Pelagianos tom. 2. cap. 2. fol. 235. litt. G. in qua introducit interlocutores Critobolum, & Atticum, sic inquit: CRITO. *Ne contendere videar, & in diuersum absque mensura funem trahere, saltem hoc mihi concede, iustos in Scripturis plurimos appellari. ATTI. Non solùm plurimos, sed innumerabiles. CRITO. Si innumerabiles iusti sunt, & hoc negari nõ possit, quid malè locutus sum; posse esse hominẽ sine peccato si velit? Hoc est alijs verbis dicere, posse iustũ sine peccato esse, in eo quod iustus est? ATTI. Iustos esse cõcedo: sine omni autẽ peccato omninò nõ assentior; etenim absque vitio, quod græcè dicitur: κακία hominem posse esse aio ἀναμάρτητον, id est, sine peccato esse nego, id enim soli Deo competit, omnisque creatura peccato subiacet, & indiget misericordia Dei, &c.* Quasi diceret Hieronymus, ex vi vocum græcarum; homines esse sine vitio, malitia, vel maleficiis, concedo, sed esse insontes, vel impeccabiles, nego. Ex his liquet, quanta in hac auctoritate vitiarunt: siquidem primo vbi Hieronymus: *Iustos esse concedo*, ipsi: *iustos homines posse esse concedo*, transmutantes perniciosè actum, in potentiam. Secundò, vbi S. Doctor, *sine omni autem peccato omnino non assentior*, ipsi sic, *sine autẽ omni peccato neminem posse esse affirmo*, addiderunt illud, *neminem posse esse*, & mutarunt pro, *assentior*, illud, *affirmo*. Tertiò, tacuerunt illam clausulam: *etenim absque vitio hominem posse esse aio*, quia erat propositio ex diametro opposita suæ sententiæ; aliud enim est agere de vitio, aliud de peccato. Quartò, vbi Hieronymus, *sine peccato esse nego*; ipsi sic, etenim absque *omni peccato esse*, addentes illam vniuersalem, *omni*. Quintò, vbi Hieronymus, *id enim soli Deo competit*; ipsi, soli *Christo* competit. Et sic tota vitiata est, & adulterata quoad litterã, & multò magis quoad sensum; nam hic loquitur S. Doctor de peccatis actualibus, vt ipsa littera demonstrat.

Quintam auctoritatem sic: Item idem in Epistola ad Laurentium Episcopum: *Christus, inquit, torcular calcauit solus, quia ipse solus est, qui peccatum non habuit, & per suam misericordiam peccatum mũdi abstulit. Hæc ille.* Verba autẽ Hieronymi in prædicta Epistola quæst. 19. tom. 9. fol. 68. col. 1. litt. D. quæ habet pro titulo: symbolum Ruffini ad Laurentium Episcopum, sic inquit, explicans illud Esaiæ: Quis est hic qui venit de Edon, &c. *Vndè & ipse respondit. Torcular calcaui solus, filiæ Sion, solus est, qui peccatum non fecit & abstulit peccata mũdi: Si enim potuit per vnum hominem mors introire, quanto magis per vnũ hominem, qui Deus erat potuit vita restitui.* Constat igitur, quòd tacuerunt illud, *filiæ Sion*, & mutauerunt illud *calcaui*, in tertiam personam, & addiderunt illud, *quia ipse*, ac denique adulterarunt verbum illud, *fecit*, in verbo, *habuit*, quod ferè in omnibus auctoritatibus faciunt; quia vnum latiùs patet, quàm aliud, vt sæpè dixi. At vbi est Virgo? vbi peccatum originale?

Sextam, sic Bandellus, & Vincentia: Item idẽ ad Helicidium: *Peccauimus, inquit, omnes, & nemo mundus est à peccato, nisi Christus, qui peccatum nullum habuit. Hæc Hieronymus.* Ad hanc auctoritatem dico, quod talis Epistola ad Helicidium non extat in Hieronymo. Est vna ad Lucinium Hispanum, quæ est in ordine 28. & incipit: *Nec opinanti*, sed ibi nec verbum extat; est & alia aduersus Heluidium, de perpetua virginitate Mariæ, quæ incipit: *Nuper rogatus à fratribus*, sed nec ibi extant verba adducta, vt videbimus infrà; vnde verè, & realiter dicendũ est, quod ad fingendam auctoritatem, excogitarunt incognitam Epistolam, vt sic ipsorũ impostura nunquam deprehenderetur, & quod plus est, quòd verba adducta non extant in operibus Hieronymi, nec credam esse illius, nisi ipsa viderit oculus meus. Lege infrà auctoritatem 9.

Septimam auctoritatem sic: Et Hieronymus ad Algasiam: *Nullus, inquit, homo sine peccato fuit, ex cepto eo solo, qui peccatum non fecit, nec dolus inuentus est in ore eius.* Verba ista in prææallegata Epistola tom. 3. fol. 361. col. 1. litt. D. quæst. 8. sic se habent: *Neque hæc dicentes adulamur vitijs, sed auctoritates sequimur Scripturarum, quòd nullus homo sit absque peccato, sed conclusit Deus omnia sub peccato, vt omnium misereatur, absque eo solo, qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius.* Ex quibus patet, quomodo adulterata sit auctoritas; nam vbi Hieronymus, *quòd nullus homo sit absque peccato*; ipsi, *sine peccato fuit*, mutando verbũ, *fuit*, vt comprehenderet præteritos, & sic etiã Virginem Mariam: deindè prætermiserunt totam illam clausulam, *sed conclusit Deus omnia sub peccato, vt omnium misereatur*, quæ ad integritatem sensus pertinet. Tandèm vbi Hieronymus, *absque eo solo*; ipsi, *excepto eo solo*. Velle autem ex his colligere, Virginem Mariam contraxisse peccatum originale, est loqui sine fundamento, nam ibi loquitur S. Hieronymus de peccatis actualibus, cuius discursus explicans illud Apostoli: Cũ enim gẽtes, quæ legem nõ habent naturaliter ea; quę legis sunt, faciunt, &c. incipit sic: *Ista lex, quæ in corde scribitur omnes continet nationes, & nullus hominũ est, qui hanc legem nesciat, vnde omnis mundus sub peccato, & vniuersi homines præuaricatores legis sunt: & idcircò iustum iudicium Dei est, scribẽtis in corde humani generis. Quod tibi fieri nolueris, alteri ne feceris. Quis enim ignoret homicidium, adulte-*

terium, furtum, & omnem concupiscentia esse malum, &c. Nota quid commune possunt habere ista cum peccato originali Conceptionis B. Mariæ.

Octauam auctoritatem sic adducunt: Item Hieronymus in 3. Homil. super Cantica: *Laquei, inquit, tentatorum, & disciplinæ insidiarũ diaboli retia appellantur, nullus alius fuit nisi Christus, qui retia ista superare potuerit, omnes peccauerunt, sicut scriptum est, & rursus sicut Scriptura dicit: non est iustus super terram, qui fecerit bonum, & non peccauerit; & iterum: Nemo mundus à sorde, nec si vnius diei fuerit vita eius. Solus ergo Dominus, & Saluator noster Iesus Christus est, qui peccatum non fecit; venit ergo ad ista retia, sed inuolui in eis solus ipse nõ potuit, quis autem contriuit laqueos, nisi solus ille, qui ab eis teneri non potuit; solus enim ipse est, qui fuit inter mortuos liber. Hæc ille.* Auctoritas autem Hieronymi tom. 8. hom. 3. fol. 156. litt. B. sic se habet: *Verus etenim gigas, quis alius, est nisi diabolus, qui etiam aduersus Deum rebellat? Laquei ergo tentationum, & decipulæ insidiarũ diaboli retia appellantur. Et quoniam hæc retia vbique tenderat inimicus, atque in ipsis penè omnes inuoluerat, opportebat esse aliquem qui fortior, & eminentior fieret his, & contereret ea, vt sequentibus se viam posset aperire. Id circò ergo & Saluator, priusquã in coniugium, & societatẽ veniret Ecclesiæ, tentatur à diabolo, vt vincens retia tẽtationum, per ipsa prospiceret, & per ipsa vocaret eã ad se: docens sine dubio, & ostẽdens ei, quòd nõ per otiũ, & delicias, sed per multas tribulationes & tentationes veniẽdum sibi esset ad Christũ. Nullus ergo alius fuit, qui retia ista superare potuerit. Omnes enim peccauerunt, sicut scriptũ est, & rursus, vt Scriptura dicit: Non est iustus super terram, qui ferit bonum, & nõ peccauerit. Et iterum: Nemo mundus à sorde, nec si vnius diei fuerit vita eius. Solus ergo est Dominus, & Saluator noster Iesus Christus, qui peccatum non fecit, sed peccatum eum Pater fecit pro nobis, vt in similitudine carnis peccati de peccato damnaret peccatum. Venit ergo ad ista retia, sed inuolui in eis solus ipse non potuit: quinimo disruptis eis, & contritis, dat Ecclesiæ suæ fiduciam, vt audeat iam cassare laqueos, & transire per retia; & cum omni alacritate dicere: Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venãtium, laqueus cõtritus est, & nos liberati sumus. Quis autem contriuit laqueos, nisi ille qui solus in eis teneri non potuit? Quamuis & ipse in morte fuerit voluntariè, & non vt nos, necessitate peccati. Solus est enim, qui fuit inter mortuos liber, & quia liber inter mortuos fuit id circò deuicto eo, qui habuit mortis imperium, abstraxit captiuitatem, quæ tenebatur in mortem. Et non solus semetipsum resuscitauit à mortuis, sed & eos, qui tenebãtur in mortem simul excitauit, simulque sedere in cœlis fecit, &c.* Hæc auctoritas in multis est vitiata, & ferè in omnibus alterata; quia Aduersarii tantũ curabant colligere vocẽ illam, *solus*, quam in suis circũcisis verbis quater repetunt derelinquentes illam, *& non solus, &c.* Quod autem Hieronymus non loquatur de peccato originali, sed de actualibus & mortis vinculo, ex ipsis verbis, constat. Deindè vellem scire ab Aduersariis, ex qua clausula colligunt illam suam conclusionem: Virgo Maria contraxit peccatum originale? Cùm nec Maria, nec originale, nec verbum contraxit continẽatur in tota auctoritate.

Nonam auctoritatem sic adducit Anonymus auctoritate 16. Item Hieronymus in libro aduersus Heliudium, de perpetua virginitate B. Mariæ: *Christus, inquit, peccatum nullum fecit, nec dolus inuentus est in ore eius, ad quem venit Princeps mundi huius, & in eo peccati nihil inuenit. Qui ergo peccatum non fecit, pro nobis mortuus est, nos autem peccauimus, & nemo mundus est à peccato, nec si quidẽ vnius diei fuerit vita eius; tenemur enim rei omnes in similitudine præuaricationis Adæ, vndè & dicẽdũ: Ecce enim in iniquitatibus cõceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea, sed aduocatum habemus apud Patrem Dominum Iesum, qui est propitiatio pro peccatis nostris, nõ autem pro nostris tantum, sed etiam pro totius mundi. Hæc ille.* Fatemur, quod S. Hieronymus scripsit tractatũ contra Heluidium de perpetua Virginitate Mariæ, nõ Heliudium, qui incipit: *Nuper rogatus à fratribus*, & extat tom. 2. à fol. 212. nouissime impressionis. Sed in tali tractatu hæc verba ab Aduersariis adducta non extant, nec aliquod saltem ipsis simile; vndè absque dubio, vel cõtrouersia, auctoritas est ficta, & falsa, ac mendaciter adducta. Vnde autem extraxerint hæc verba sibi ipsi videant. Lege iterum suprà auctoritatẽ 6. quia coincidunt, si autem sunt diuersæ, erit duplicata fictio.

Decimam auctoritatem sic adducunt: Item Hieronymus in Sermone de tribus virtutibus, videlicèt Prudentia, Sapientia, & Temperantia, qui incipit: *Tres quodammodo virtutes assumẽs Dei Propheta, &c. Omnes, inquit, per peccatum corruimus in orbem terrarum, & Dominus qui erigit elisos eleuauit nos iacentes. In Adam enim omnes morimur, atque ità per peccatum corruit orbis terrarum. Vt erectione indigeat, quatenus omnes viuificemur. Hæc ille.* Hæc auctoritas extat in præallegato Hieronymo tom. 9. fol. 36. At non est Sermo, sed Epistola in ordine 9. in qua aliqua vitiarunt. Nam prætermiserunt illa verba: *Quicumque est in orbe isto, ante erectionem cecidit. Si autem cecidit, consequenter erigendus fuit. Nemo quidèm sine casu sublevatur, si autem erectus est, videamus quæ ruina præcesserit. Omnes, &c.* In quibus expressè

presè loquitur de peccatis actualibus. Deinde quærens radicem loquitur de ruina vniuersali, qua omnes ceciderunt in Adam. Secundo, non dicit: *orbem*, sed, *orbe*. Tertiò, vbi Hieronymus, *in Adam omnes morimur, atque ita corruit orbis terrarum*; ipsi addiderunt pessimè, *atque ita per peccatum*, vt sic casum mortis reducerent specialiter ad lapsum peccati. Quantum ad sensum dicimus, quod est verum omnes corruisse per peccatum in Adam, & sic in Adã omnes morimur, id est, in illo peccato in diuiduo Adami, omnes, & singuli remanserunt obnoxii morti, siuè sanctificatus siuè præseruatus, aliquis fuisset ab originali peccato, quod nos explicabimus alibi ex professo: sufficit enim pro nunc videre, quòd hæc auctoritas non est ad rem. Et si est solùm probat regulam vniuersalẽ: Omnes in Adam peccauerunt. Vel omnes in Adam ceciderunt, & in illo omnes mortui sunt.

HONORIVS Tertius, Summus Pontifex, Beatus in Sermone Purification. & Assumption. & S. Ioannis Baptistæ, & Dominicæ de Passione. *Bandel. cap. 18. Deza fol. 27. à tergo. Vincentia. Grysald.*

VERITAS. 122.

HIC Magnus Ecclesiæ Pontifex (à nullo tamen, quod sciam, vocatus Beatus, aut Sanctus) scripsit sermones aliquos, cùm esset in minoribus constitutus; id est, cùm esset Cencius Sabellus, quos S. Dominico, Ordinis Prædicatorum Patriarchæ dicauit. Vide Bibliothecam Pontificiam Ludouici Iacobi à S. Carolo, fol. 112. Et sic constat de Auctore, ac opere Sermonum. Difficultas solùm esse potest circa auctoritates, an sint veræ, vel suppositæ; quia illas non adducunt Turrecremata, & Anonymus; sed solus Bandellus, à quo Vincentia, & Deza; nam de Grysaldo nihil est curandum, qui solùm videtur scripsisse propter formam. Primam huius auctoritatem sic adducit: Honorius III. in Purification. *Beatam Virginem Altissimus sanctificauit, & eam in vtero Matris ab omni originali peccato mundauit.*

Bandellus verò, & alii sic adducunt Honoriũ; Idem tenet Beatus Honorius Tertius, qui confirmauit Ordinem Prædicatorum, & posteà Minorum, qui in Sermone Purificationis exponens illud Psalmi, Sanctificauit tabernaculum suum, &c. *Hoc*, inquit, *tabernaculum, id est, B. Virginem Altissimus sanctificauit, quia eam in vterò matris ab originali peccato mundauit. Hanc enim habuit B. Virgo prærogatiuã, quòd non solùm fuit à peccato mundata, sed etiam fuit postmodũ in Conceptione filii à fomite peccati liberata, ita quòd posteà peccare nõ potuit. Et propter hoc subiungitur: Deus in medio eius non cõmouebitur. In sola enim B. Virgine post Conceptionem filij habuit Deus hospitum quietis, quia ex tunc nullum in ea peccatum inuenit, nec fomitem peccati: in alys verò sanctis inuenit hospitium commotionis; qui in eis saltẽ inuenit fomitem peccati, à quo in hac vita non fuerunt totaliter liberati. Hæc ille.* In præsenti opere, cùm sit veritatis Ventilabrum, non mendacium, absit, aut rem dubiam pro certa, sed neque minimum verbum temerariè prolatum vellem proferre: fateor, & millies affirmo, Honorii Sermones me non vidisse, aut inuenire potuisse in Bibliothecis insignioribus à me visis: & quid mirum, si nullus Nomenclator illos hucusque vidit, tamen quòd auctoritates à Bandello hic adductæ sint fictæ, atque suppositæ, absque aliquo conscientiæ scrupulo affirmare non formidarem. Nam ipsæmet auctoritates indicant Auctorem illarum esse modernum, & artificium pariter demonstrat, in Bandelliano Armario fuisse fabricatas. Desiderabat enim demonstrare Sixtum IV. in hac materia Conceptionis determinasse contra mentem omnium suorum prædecessorum, & sic agglommerauit Summos Pontifices per fas, & nefas, vt suis locis demonstrabimus: audiens autem Honorium III. scripsisse Sermones, finxit quidquid sibi in mentem venit. Etenim vbi Bandellus scribens in Brixia, & Ferraria reperire potuit opera Honorii, quæ nec extant in Vaticana, nec vidit aliquis Nomenclator antiquus, vel modernus? Item Honorius floruit ante annum 1216. in quo assumptus est ad Summum Apostolicæ Sedis apicem; quomodo ergo adhuc Scriptores ex ipsa Dominicana familia, vt Guillielmus de Gannaco, Ioannes Capreolus, Turrecremata, S. Antoninus, Anonymus, nec alius vllus, tale opus Sermonum, imò neque notitiam, quòd Honorius suam sustinuisset opinionem, adepti fuerunt? Ex his existimo Bandellũ, qui omnes alios Auctores in hac Vẽtilatione adductos, nullo dempto, enormiter vitiauit, vel fœdè adulterauit, vel temerariè finxit in Honorio omnia exercuisse, & in hoc nihil nouum fecit super terram.

Secundam auctoritatem sic adducit: Item idem in Sermone Assumptionis *A macula*, inquit, *peccati originalis, quod anima contrahit in vnione ad carnem seminaliter propagatam, quidam ex speciali priuilegio in vteris matrum fuerunt mundati ante Natiuitatem, vt Heremias, & Ioannes Baptista, & B. Virgo, licèt de ipsa nõ habeatur expressum. Hæc ille.* Ex hac auctoritate euidentiùs confirmatur Bandellianum figmentum, nam nullus Doctor antiquus loquutus est his terminis: macula, originale, peccatum, contrahit, vnio ad carnem, propagatam, spe-

speciali priuilegio &c. Et sic quoad hoc quod scripsi, scripsi.

Tertiam auctoritatem sic adducit: *Idem dicit in sermone Ioannis Baptistæ, & Dominicæ de Passione.* Idem etiam ego dico, ò Bandellè, omnia tua verba esse plena dolo, & fallacia. Sed dato, quòd istæ auctoritates sint veræ saltem absque veritate adducis Honorium, quia hos sermones laborauit Auctor, vt Centius Sabellus, non vt Honorius III. Dixi, quod sentio de his auctoritatibus, alius sentiat quid dicat.

HOSTIENSIS Canonista S.R.E. Cardinalis, in Summa sua titulo de Pœnitent. & Remissión. §. si quis debet, &c. *Turrecrem. part. 6. cap. 36. fol. 125. à tergo. Anonym. Auctore 188. Bãdel. cap. 19. Deza fol. 29. à tergo. Vincent. Grysald. Barelete.*

VERITAS 123.

PROPRIUM Nomen huius fuit Hẽricus Segusia, Archiepiscopus Ebredunensis, & posteà Cardinalis Hostiẽsis, & floruit ad annum 1255. Atque in primis est multiplicatus ab Aduersariis: nam ipse composuit Summas duas, vnam in libro Decretalium, quæ incipit: *Ad Dei omnipotẽtis gloriam, & vniuersalis Ecclesiæ decus, & decorem, &c.* impressa Parisiis anno 1512. in folio magno, in qua agit de Pœnitentiis, ac remissionibus, à fol. 97. Cum verò infrà in Ioanne Gallico adducant Aduersarii Apparatum, qui incipit: *Ad decorem sponsæ, &c.* videtur hunc fuisse duplicatum. Scripsit etiam Hostiensis aliam Summam, quæ incipit: *Alpha, & Omega, vnum in essentia,* impressa Lugduni 1526. & Venetiis 1490. semper in fol. Hoc supposito.

Auctoritatem eius sic adducunt: Idem tenet Dominus Hostiensis Cardinalis in sua Summa titul. de Pœnit. & Remis. §. quis debet confiteri, vbi sic dicit: *Sine peccato originali nullus cõceptus est de semine viri, & mulieris, quamuis aliqui in vtero matris sanctificati legantur, vt Hieremias, Ioãnes Baptista, & gloriosa Virgo Maria. Hæc ille.* Grysaldus verò sic: *Sine peccato originali nullus conceptus est, sed gloriosa Virgo Maria sanctificata.* Verba autem Hostiẽsis in 5. libro præallegato titulo, & cap. fol. mihi 1753. & in alio originali fol. 406. sic se habent: *Quis debet confiteri? omnis peccator quicumque sit ille, qui actuale peccatum commisit, hoc ideò dico, quia sine peccato originali nullus est genitus de semine viri & mulieris, quamuis in vtero matris aliqui sanctificati legantur, sicut Hieremias, & Ioannes Baptista, & gloriosa Domina nostra. Negant enim veritatem seducti, secundum Augustinum, qui se absque peccato iactare audent, &c.* Ex his patet, quòd nec hanc auctoritatem fideliter transcripserunt, nam eam adulterarunt in principali, ac præcipuo verbo. Vbi enim Hostiensis, *nullus est genitus;* ipsi sic, *nullus cõceptus est.* Etenim Hostiensis loquitur more antiquorum, qui peccatum originale, constituebant in generatione viri, & mulieris, id est, in luxuria, concupiscientia, seu carnali delectatione parentum. Vndè hoc præuidentes Aduersarii, malitiosè illud, *genitus,* transtulerunt in, *conceptus,* vt hoc termino comprehenderent animationem. Item Hostiensis solùm dicit, quod aliqui fuerunt in vtero sanctificati; an verò hoc fuerit in primo, vel secundo instanti, in Maria non exprimit Hostiensis, vndè saltem inter æquiuocos numerandus est.

HVGO De Argentina, Ordinis Prædicatorum in Compendio Veritatis Theologiæ, lib. 4. & lib. 5. cap. 5. & 7. *Turrecrem. par. 6. cap. 29. fol. 119. Anonym. Auctore 66. Bãdel. cap. 23. Deza fol. 41. à tergo. Vincentius, & Grysald. Alphab. 5. littera V.*

VERITAS 124.

HIC Hugo de Argentina, qui ab aliquibus Nomenclatoribus vocatur Huloricus, ab aliis Vrigo, &c. fuit, & nõ fuit, quia est fictus, atque multiplicatus, & idem cum Vlrico Argentinensi, de quo latè num. 312. Vide ibi varias huius Auctoris transformationes. Opus verò allegatum est verum, & extat, sed non est istius Hugonis, nec illius Vlrici, habet enim multos Patres. Nam Summa Theologiæ citata in hoc Auctore, tribunt etiam Ioanni Richardo, vt videre est num. 185. & etiã Ioanni Rigaldo, vt videre est num. 186. Item cum hoc opere adducunt Thomam de Suetonia, vt constabit infrà num. 299. Tandèm sub eodem adducunt Reginaldum Rothomagensem, vt dicam num. 266. Et hoc de opere. Insuper ex altera parte, etiam est sex duplicatus, nam hæc eadem Summa Theologiæ tribuitur Alberto Magno, Diuo Thomæ, Pedro de Tarantasia, Ægidio Romano, Hugoni, & S. Bonauẽturæ, Auctores iam adducti ab Aduersariis. Vide ergo, quantos Dominos habet hoc Compendium Theologiæ?

Auctoritatem sic adducunt: Item, ad idem est eiusdem Ordinis Pater, & Magister Hugo de Argentina, in Compendio veritatis Theologiæ, qui in libro 4. eiusdem ponens tres sanctificationes B. Virginis dicit: *Quod prima fuit in vtero, quæ tres effectus habuit, videlicèt, originalis culpæ expiationem, & gratiæ infusionem, & fomitis tantùm restrictionem, quòd non posset aliquod peccatum ducere, licèt ipse maneret secun-*

cundùm essentiam. Hæc ille. Auctoritas verò, vt extat in prællegato Compendio Theologiæ (ab Aduersariis in particulari, & expressè, quinquies multiplicato, in generali verò, & tacitè decies) lib. 4. seu Rubrica 3. littera H. sic se habet: *Circa quartum sciendum, quòd tres fuerunt sanctificationes Matris Dei, prima fuit sanctificatio in vtero, & hac habuit effectus tres, scilicèt originalis culpæ expiationem, & gratiæ infusionem, & fomitis tantam restrictionem, quòd non posset in aliquod peccatum duci, licèt tamen ipse fomes maneret secundùm essentiam. Secunda sanctificatio fuit, &c.* Sicut est certum, quòd hęc auctoritas est eadem cum adducta ab Aduersariis, etiam est certum, quòd sub hoc Compendio, & auctoritate adducunt alios quatuor Auctores. Hic multa prætermiserunt verba, quæ in aliis exprimunt, vt sic non deprehēderetur tam ingens fraus. Sed tandèm, tandèm qui ambulat fraudulenter, reuelat arcana.

Nota etiam, quod hic Hugo de Argentina à Paulo Grysaldo vocatur Vrrigo de Argentina in Alphab. 5. Ordinis Prædicatorum, eum citans *Libro 5. suæ Summæ cap. 5. & 7.* Si diceres, Auctorem istum esse fictū, non errares, sed cùm Grysaldus non adducat in littera H. Hugonem de Argentina, ego misericorditer iudicādo, dico, fuisse solùm errorem in nomine, sed illud quod dicit, de libro 5. cap. 5. & 7. totum est falsum, quia in illo Conpendio, seu Summa Theologiæ, eius Auctor (quisquis ille fuerit ex decem enumeratis) capite 5. agit de fine actionum, & capite 7. de merito. & sic Grysaldus in hoc Auctore, sicut in aliis, errauit sicut ouis, &c. Nisi dicamus, quod Vrrigo citatus à Grysaldo, est Vlricus de Argentina, de quo itenim Aduersarii & nos, infrà num. 312. vide ibi, quia sunt, & inuenies scitu digna nō pauca, & si volueris huius Compendii cognoscere proprium Patrem vide num. 185. & 299.

HVGO Ferrariensis Episcopus Canonista, in cap. Firmissimè de Consecret. dist. 4. *Turrecrem. Par. 6. cap. 36. fol. 125. à tergo. Anonym. Auctore 180. Bandel. cap. 19. Deza fol. 29. Grysald. Vincent. S. Antonin.*

VERITAS. 125.

CVM verba istius Hugonis fuerint petra scandali, atque lapis offensionis omnibus Canonistis, operepretium erit, illum à fundamētis amouere, sequentibus suppositionibus iuxta rei veritatem. Supponēdum ergo est primo, quod postquam Gratianus, Monachus Benedictinus, compilauit Bononiæ codicem Decretorum ad annum 1127. vel secundùm alios ad annum 1150. de quo egimus supra num. 93. Surrexit quidam Hugo, seu Hugutius, quem hic Aduersarii vocant Ferrariensem Episcopum, si autem hoc verum sit, nec ne, incertum mihi est. Hic ergo Hugo, seu Hugutius, fuit primus Glossator illius Decreti Gratiani, seu Cōmmētator, qui discurrēdo per textum à Gratiano adductum, aliquas interposuit Glossas, seu breues declarationes. Deindè ad idem ingressus est quidam Ioannes, dictus Theutonicus, ex Ordine Prædicatorum, qui Glossas Hugonis corrigens, alias de nouo superaddidit, & hic fuit secundus Glossator Decreti. Tertiò assumpsit hoc opus quidam Batholomæus Brixiensis, & has Glossas Hugonis, & Ioannis noua lima illustrauit, nihil tamen addens de nouo, vel demens à Glossis suorum prædecessorum, vt dixi supra num. 36. De his tribus Decreti Glossatoribus inquit Balthasar Pachecus in Methodo Iuris Canonici ex S. Antonino: *Primus Glossator eius, seu Commentator fuit Hugo, seu Hugutio. Secundus, qui glossauit fuit Ioannes Theutonicus, & ista est Glossa communis in textu. Addit prædictus Sanctus alio in loco, agens de isto Hugone, ipsum nimis scrupulosum fuisse in suis determinationibus, & quòd Glossa communis Decreti, est Ioannis satis bona. Insuper addit, quòd Bartholomæus Brixiensis addidit quædam ad dictas Glossas, &c.*

Secundò suppono, huiusmodi Hugonem, seu Hugutium, fuisse tam infimæ notæ, ac opinionis Auctorem, vt nullus fuerit Nomenclator Ecclesiasticus, Thelogus, vel Iurista, qui de ipso specialem faciat mentionem, de eius scilicèt statu, scientia, vel tempore, quo vixerit, nam in Cathalogo Iurisconsultorum solùm citatur Hugo, & alibi Hugutius super Ius Canonicum, in Summa Angelica Angeli de Clauasio citatur Hugo Vercellen. inter Scriptores Iuris Canonici. Conradus Gesnerus fol. 364. solùm inquit: *Nescio quis Hugo nominatur, qui multas Glossas scripsit in Decretum.* Hæc est omnis notitia, quæ de hoc Auctore inuenitur. Siuè ergo Commentator, & Auctor illarum sit Hugo, vel Hugutius, vel Ioannes Ferrariensis, Vercellensis, vel Theutonicus; Episcopus, aut Frater, non solùm fuit scrupulosus in suis determinationibus, vt inquit S. Antoninus, sed etiam in multis fuit nimis audax, ac temerarius. Si quidèm apposuit quam plures Glossas, non solùm à sana, & vera doctrina alienas, sed à fide Catholica penitùs deuiantes, quarum aliquas adducit prællegatus Balthasar Pachecus fol. 57. & concludit: *Aliæ sunt Glossæ quam plurimæ à vero omninò aberrantes, quæ Lectorem postulant cautum, &c.* Et adducit Decretum expeditum Romæ anno 1572. di 22. Augusti à Magistro sacri Palatii, circa correctionē Glossarū Decreti: antiquæ ferè omnes scatent erroribus, & additionibus detestandis, præcipuè impressio facta Lutetiæ Pa-

Parisien. per Antonium de Mochara ann. 1561. vnusquisque enim addebat ad libitū, imo aliqui in Glossis seminarunt suos errores.

Tertiò suppono, quòd in Decreto dist. 3. cap. Pronuntiandum verbo: *Natiuitas*, in ipso corpore Decreti est quædam Glossa tenoris sequētis: *De festo Conceptionis nihil dicitur, quia celebrandum non est, sicut in multis regionibus fit, maximè in Anglia, & hæc est ratio; quia in peccatis concepta fuit, sicut & cæteri sancti, excepta vnica persona Christi.* Hæc Glossa sic extat in omnibus impressionibus Iuris Canonici, tam antiquis, quam modernis, nulla excepta, & in omnibus clarè, & expressè dicitur hāc Glossam esse Hugonis, posito hoc signo *Hu.* Sed in Decreto impres. Paris. anno 1540. in 4. fol. 558, ad marginem istius Glossæ sic dicitur: *Virgo B. fuit sine originali concepta, quidquid dicat Glossa, & sencientes cum Glos. sunt hæretici, textus est in Extrauaganti Sixti IV. qua incipit. Graue nimis de Reliq. & Ven. Sanct.* Distinctione verò 4. cap. 2. per Baptismum, verbo: *miraculo*, extat alia Glossa sic. *Vt in B. Maria, & Ioanne Apostolo, quia neutrum eorum potuit peccare. Item Natiuitas Mariæ in vtero non celebratur, sed Natiuitas ex vtero benè.* Hæc etiā est in omnibus impressionibus, in corpore Glossarum sicut antecedens, tamē absque signo, & nota Hugonis. Alia deniq; Glossa est in cap. 3. Firmissimè, ad illud verbum: *Omnem hominem*, quæ sic se habet: *Vt meliùs inteligas, scias, quòd duæ sunt natiuitates, scilicèt, in vtero, alia ab vtero. In vtero nasci, est animam corpori infundi, ex vtero nasci, est, ex vtero in lucē prodire. Vndè B. Virgo, & Ioannes Baptista, & Hieremias cum originali peccato in vtero nati fuerunt; & hoc vult dicere littera, cap. in principio, ibi, omnem hominem, &c. Vndè Conceptio B. Mariæ non debet celebrari, sed Natiuitas ex vtero benè celebratur, & S. Ioannis, quia fuerunt in vtero sanctificati, & eis fuit dimißum originale peccatum.* Hæc Glossa etiam est cum nota Hugonis, sicut aliæ, at hæc quæ fuit & est petra scandali, non extat vt duæ antecedētes in corpore Glossarum, sed ad marginem, quod valdè est notandum.

Quartò suppono, quòd Decretum Canonicum fuit in diuersis mundi partibus excussum, vt diximus in Gratiano num. 93. & etiam reperitur manuscriptū in quamplurimis Bibliothecis, præcipuè verò in Bibliotheca Regia Scorialis extāt quatuor originalia in membranis, pulcherrimis characteribus scripta, in quibus nulla potest esse suspicio legalitatis, & extant ista quatuor originalia littera M. area 1. nu. 1. 2. 4. & 5. In vno ergo ex his manuscriptis extant illæ Glossæ, scilicèt prima, & secunda; at nulla inserta in corpore, sed ad marginem, ac diuersissimo charactere scriptæ, nullaque est prænotata illis indicationibus, seu dictionibus: *Hu*, vel *Io*, aut; *Ber*, sed neque in hac neque in tribus aliis, extat tertia Glossa illa marginalis incipiens: *Vt hoc melius intelligas, &c.* quæ ex diametro opponitur Immaculatæ Conceptioni, & clarè, expressèque est pro Aduersariorum opinione. Similiter in Bibliothece S. Ecclesiæ Toletanæ extāt alia quatuor originalia manuscripta eiusdē Decreti, vbi tertia illa Glossa marginalis non extat, sed solùm duæ primæ & illæ habent indicationes oppositas, vt latiùs dicam infrà num. 205. atque 247. vide ibi, & hæc de originalibus manuscriptis. De impressis verò hæc eadem tertia Glossa non reperitur in impressione facta Venetiis per Baptistam de Tortis anno 1485. in fol. quā existimo fuisse primā, nec extat in impreß. Parisien. facta ann. 1540. in 4. fol. 561. Itē in impressionibus Paris. apud Iolandam Bonhomen. anno 1536. & 1542. fol. 667. ex tota illa auctoritate marginali solū extant sequentia verba: *Scias, quòd duæ sunt naturæ, scilicèt, in vtero, alia ab vtero; in vtero nasci, est, in vtero animam corpori infundi, ex vtero nasci, est, ex vtero in lucem prodire.* Et nihil ampliùs, à quo autem fuerit addita sequens illa clausula: *Vndè B. Virgo, & Ioannes Baptista, & Hieremias cum originali peccato nati fuerunt in vtero, &c.* quæ expressè, ac clarè comprehēdit Virginem sub originali peccato, & inuenitur in aliis impressionibus: diuinare potest Lector; quia nullum inuenio Auctorem. Quod autem ego affirmo, est, quòd secunda clausula videtur superseminata ab aliquo inimico homine: Nam illa illatio; *vndè B. Virgo, &c.* nullam connexionem habet cum antecedenti, nā quæ consequentia est hæc: Duæ sunt natiuitates vna in vtero, & alia extra vterum; vndè Virgo, Ioannes, & Hieremias nati fuerunt in vtero cū peccato originali? Aliqua ergo interfuit malignitas in additione secundæ clausulæ illius tertiæ Glossæ marginalis.

Quintò suppono, quòd in aliquo antiquo originali manuscripto erat hæc tertia Glossa, quia D. Guidus Archidiaconus qui scripsit ante Typographiæ inuentionem illam adducit, vt vidimus num. 99. Item Ioannes de Grasis in cap. Vnum oratorium xxv. dist. vt videre est in repetitionibus Doctorū impres. Venetiis 1587. tom. 6. volum. 1. fol. 34. colum. 1. sic inquit: *Capio Glossam sequentem super verbo: pœnæ, pro cuius expositione quæro, quare textus dicat. pœnæ, Glossa respōdet ibi in vtero. Ista est prima solutio, quæ est vera in se. Ex qua colligite, quòd cum æquipararetur Virgo Maria Ioanni Baptistæ, quòd non fuit immunis à peccato originali, sicut nec Ioannes, & sic festum Conceptionis, quod hodie colimus, non esset colendum, & ita tenuit Glossa cap. 1. de Consecrat. dist. 3. Sed hæc opinio hodie est reprobata per Decretum sacri Concily Basiliensis, quod approbauit opinionem Ati-*

ni

norum, & meritò, quia non est credendum Christum, Deum viuum voluisse incarnari in vase corrupto aliqualiter, aliqua peccati macula. Nec obstat illa similitudo, quia fortè Glossa ita dixit, sequendo illam suam opinionem, de qua in dicto capitulo 1. vel licèt ambo fuerint in vtero sanctificati, non tamen vniformiter, sed differmiter; quia Virgo in ipsa Conceptione, Ioannes post; est tamen dubium, quia anima non infunditur in Conceptione, sed post, lege si pater, ff. de solu. l. antiqui, ff. si pars hæred. p. ista est secunda solutio, quæ plus placet, &c. In hac auctoritate notare debes duo, primum illud: *quia fortè Glossa ita dicit sequendo illam suam opinionem.* Quibus satis clarè insinuat Ioannes de Grasis Glossam illam tertiam marginalem, fuisse cuiusdam Patris Dominicani, qui propter suam opinionem ibi illam inseruit. Secundum notandum est illud: *Quia Virgo in ipsa Conceptione, Ioannes post, Est tamen dubium, quia anima non infunditur in Conceptione, sed post.* Igitur secũdùm Canonistas antiquos, aliud erat Conceptio, aliud animatio, seu animæ infusio, illa præcedebat, quia sumebant Conceptionem pro ipsa generatione, seu seminis susceptione in vtero matris. Stante ergo hac Conceptionis acceptione, quid mirum, quod dicerent Conceptionem Mariæ non esse celebrandam, quia fuerat in peccato, vel in peccatis? Hanc termini Conceptionis æquiuocationem benè sensit, ac notauit Grasis, sed Aduersarii absque vlla distinctione, ex destinato animo omnem Conceptionem transferunt ad animationem. Item loquẽdo de eadem Glossa inquit Steph. de Gaeta Neapolitan. in eisdem repetitionibus vol. 1. cap. ad limina 30. quæst. 1. num. 34. fol. 16 col. 1. circa mediũ: *Sed de B. Virgine dicunt Fratres Minores, & aliqui alij, quòd concepta fuit ex humano semine, concupiscentia tamen refrenata, sicut fuerat in statu innocentiæ, & sic absque peccato originali, non ex natura, seu iustitia, sicut Christus, sed ex misericordia, alioquin daretur, quòd aliquali mora fuisset sub potestate diaboli, quòd dicendum non est. Sed Prædicatores cum Canonistis dicunt, quòd imò cum concupiscentia carnis, & peccato originali, sed infusa anima, in instanti, & simul fuit purgata, & mundata à tali macula, ita quòd nunquam fuit in potestate diaboli, quia tamen non est de Articulo fidei; optarem quòd Papa imponeret silentium vtrisque, &c.* Ex hac auctoritate colligitur, qualis fuerit mens antiquorum Patrum Prædicatorum.

Sextò supponamus, istas tres Glossas Decreti, vel esse Hugonis, vel Ioannis Theutonici, si Hugonis, vt indicare, seu melius affirmare videtur Decretum, Archidiaconus, & ipsimet Aduersarii hîc; quomodo duæ Glossæ sunt in corpore textus, altera verò in margine? si sunt eiusdem Auctoris Hugonis, quomodo duæ existentes in corpore Decreti, seu Glossarum, extant in omnibus impressionibus, illa vero marginalis nõ? si sunt Hugonis, quare Aduersarii relictis illis duabus in corpore iuris adducunt pro Hugone illã marginalem? Hoc in rei veritate no capio, si sunt Hugonis, quomodo, vt videbimus inf. à num. 129. sub eisdẽ Glossis, adducunt etiã iterũ Hugutium? Deinde discurrendo viceversa, si Glossæ illæ sunt Ioannis Theutonici, vt vult S. Antoninus dicens: *Et quod Glossa cõmunis Decreti est Ioannis satis bona*, quomodo istæ Glossæ sunt subscriptæ nomine Hugonis? Si sunt Ioãnis Theutonici, quomodo num. 173. tribuunt has easdẽ Glossas Ioanni Gallico Glossatori Decreti? Denique si sunt Glossæ illæ Ioannis Theutonici, qui fuit ex Ordine Prædicatorũ, vt Aduersarii ipsi dicunt, & fatetur num. 192. quodo sub eisdẽmet Glossis adducunt ad areã suam, & contra Immaculatã Virginis Conceptionẽ Auctores sequentes. Primo, Ioannẽ Theutonicũ. Secundo, Hugonem Ferariensem. Tertio, Hugutiũ. Quartò, Ioannem Gallicũ. Quintò, Bartholomæu Brixiensem. Sextò, Guidonẽ Archidiaconũ. Septimò, Laurentiũ Glossatorem antiquum. Octauo, Bernardũ Papiensem. Nono, Petrũ Medionalensem. Decimo, Petrũ de Braco. Vndecimo, Ioannem Cõpilatorem Decreti, vt suis locis dicetur? Nec hic sistimus, quia multi ex his Auctoribus sunt iterũ multiplicati: nã ipsemet Ioannes Theuticus quinquies adducitur. Et quis intelliget hæc?

Septimo, suppono, auctoriatem adductam ab Aduersariis sic se habere: Idẽ tenet Doctor Hugo, Episcopus Ferrariẽsis super cap. Firmissimè de Cõsecrat. dist. 4. sic dicens: *Duæ sunt natiuitates, videlicèt in vtero, & extra vterũ, in vtero nasci, est, animã corpori infũdi, & nasci ex vtero, est, in lucẽ prodire. B. igitur Maria, & Ioãnes Baptista, & Hieremias fuerũt cũ originali peccato nati in vtero; vnde Beatæ Mariæ Conceptio non debet celebrari, quia in peccato concepta est, sed postmodum fuit sibi dimissum peccatum originale, & sanctificata fuit in vtero, vnde Natiuitas eius celebratur. Hæc ille.* Si hanc auctoritatem conferas cum illa vltimo loco suprà posita, inuenies; quòd in aliquibus sit vitiata. Et primo prætermiserunt illud, *vt hoc melius intelligas scias quod.* Secundo, vbi Hugo, *in vterò, alia ab vtero*; ipsi sic, in vtero, *& extra vterum.* Tertio, tacuerunt illud, *est in vtero.* Quarto, prætermiserunt illam clausulam, *& hoc vult dicere, &c.* Quinto, absque vllo timore addiderunt illud, *quia in peccato concepta est.* Sexto, in vltima clausula non dereliquerunt lapidem, componentes verba ad suum placitum. Septimo, malitiosè addiderunt illud, *& sanctificata fuit in vtero*, vt introducerent suam sanctificationem.

Propositis ergo, atque recognitis omnibus difficultatibus, ac vitiis quam plurimis originalibus, ac denique quidquid pro huius materiæ indaganda veritate excogitari poterant: Concludo, affirmando, quod ex illis tribus Glossis positis in Decreto (quæ hucusque terruerunt Canonistarum animos, ac Theologorum mẽtes) nulla est Hugonis Ferrariensis, vel Hugutii primi Glossatoris Decreti, sed duæ quæ sunt in corpore Iuris, fuerũt Ioãnis Teuthonici de Friburgo, Ordinis Prædicatorum, secundi Glossatoris Decreti, vel alterius Ioannis Theutonici, Tertiam verò marginalem; fuisse cuiusdam incogniti Auctoris, Ordinis Prædicatorum, & fortè fuit appellatus Ioannes Gallicus, cui infrà attribunt hanc Glossam Aduersarii, vt videre est num. 173. Qui quidem ad maiorem suæ opinionis auctoritatem, illas subscripsit illis dictionibus: *Hu.* Vt denotaret illarum Auctorem fuisse Hugonem, vel Hugutium primum Decreti Glossatorem, at, vt dixi, in rei veritate nõ sunt, quod constare videtur ex ipsis Aduersariorum verbis, quia illas easdem auctoritates adducunt infrà, sub nomine Ioannis Glossatoris Decreti, Ioannis Teuthonici, & Ioãnis Gallici, de quibus num. 166. & 173. & 193. tacentes tamen semper, quòd Auctor illarum Glossarum esset ex Ordine Prædicatorum; volentes sic introducere Auctorem in ouile aliundè, & cum ouina pelle; quia Auctor illarum non est H. sed I. Nec obstat, quòd Guidus Archidiaconus adducat illam Glossam sub nomine Hugonis, vt vidimus num. 99. quia Archidiaconus scripsit, & transcripsit, quòd inuenit in Decreto, absque alio examine, vt cõmuniter fit. Vel saltem cõponãt hoc Aduersarii: Archidiaconus dicit Glossam, illam esse Hugonis, Turrecremata; & alii Dominicani, quòd est Ioannis Teuthonici, Gallici, Glossatoris Decreti, manuscripta originalia; hanc tribuunt aliis, vt latè videbimus num. 247. Ipsi ergo videant, cui credendum sit?

HVGO Gallicus, Archiepiscopus, ac Cardinalis Hostiensis, Ordinis Prædicatorum in 3. Sent. dist. 3. *Ita Turrecrem. par. 6. cap. 29. fol. 112. à tergo, Anonym. Auctore 50. & Barelete.*

VERITAS 126.

POSTQVAM Ioannes de Turrecremata in classi, Ordinis Prædicatorũ, Auctore primo adduxisset Hugonẽ Postillatorem Bibliæ, de quo nos num. sequenti, immediatè habet hæc verba: Item ad idẽ est Dominus Hugo Gallicus, eiusdẽ Ordinis Pater, qui tandem pro excellentia suarũ virtutum factus est Archiepiscopus, & Cardinalis Ostiensis in 3. Sent. dist. 3. ita in forma dicẽs: *A corruptione vitij originalis purgata fuit Virgo B. in vtero, quantũ ad infectionẽ, & reatũ, quia adhuc descẽdisset in limbũ, si descessisset ante conceptum Filij Dei, ex debito originalis peccati, quod nunquã plenè fuit purgatũ ante aduentũ Christi, vnde in aduentu eius Spiritus Sancti gratia repleta; omninò purgata est ab hac corruptione, & ita bis sanctificata fuit. Hæc ille.* Et hæc Turrecremata de suo Hugone. Anonymus vero post Albertũ Magnum, Hugonẽ Cardinalẽ, de quo num. sequenti, & Petrum de Tarantalia sic inquit: *Idẽ tenet Dominus Hugo Gallicus, Cardinalis Hostiensis in 3. Sent. dist. 3.* & nullã adducit actoritatem. Barelete post S. Thomam, & Petrum de Tarantasia enumerat illũ sic: *Vgo Gallicus in 3. dist. 3.* & nihil ampliùs. Bandellus autẽ, Vincentia, Deza, & Grysaldus, qui alias à dextris, & à sinistris recollegerunt omnes adductos à suis prædecessoribus; imò finxerunt alios de nouo; de hoc Hugone Gallico Archiepiscopo, & Cardinali Hostiensi nullã faciunt mentionẽ. Vndè existimo, quòd Auctor iste ex aliqua parte est fictus.

Vt ergo à radice aperiamus veritatem, sciendũ est, quòd Lean. Alber lib. 1. fol. 42. adducit ad ann. 1531. quendam Hugonem Gallicũ 16. generalem; sed nihil dicit de eius scriptis, nec de aliis suprà positis. Ant. Senensis in sua Biblioth. fol. 119. adducit tres Hugones Cardinales, & scriptores ex Ordine Prædicatorum. Primum Hugonem de S. Theodorico, seu de S. Caro, de quo numero sequenti. Secundum, Hugonem Auernensem, & Tertium Hugonem Barchinonensem. Ex quibus ille vltimus absque vlla controuersia, ac dubitatione est fictus; quia talis Hugo Barchionensis nunquam fuit in Ordine Prædicatorum; nec in rerum natura; constat hoc euidenter. Primò, quia nec Ciaconius in Nomenclatura Cardinalitia, nec aliquis alius ex antiquis Scriptoribus (excepto Francisco Maria, qui deceptus fuit à Senensi) de tali Hugone Barchinonensi mentionem facit. Secũdò, quia S. Antoninus 3. part. Hist. tit. 23. cap. 11. §. 1. fol. 678. referens Cardinales, qui fuerunt in sua Religione vsque ad annum 1458. enumerat viginti tres, ac inter eos solummodo duos Hugones, vnum de Sancto Caro; alterum de Belinciolo, Prouinciæ Franciæ, Magistrum in Theologia, & Episcopum Hostiensem. Idem dico de Alphonso Placentino in Cathalogo Cardinalium Prædicatoriæ familiæ, & Michaele Pio par. 1. lib. 4. colum. 552. Tertiò, quia Petrus Frizon in sua Gallia pupurata loquens de primo Hugone de Sancto Caro fol. 221. inquit: *Vocatur à quibusdam Barchionensta, non quòd fuerit Barchinonæ Hispaniæ Tarraconensis vrbe natus, aut Episcopus Barchinonensi, vt putauit Sixtus Senensis, sed à*

Con-

Conuentu Dominicano Barchionettæ inter Alpes, vulgo, Barcellonetta, &c. Cōstat ergo ex his & aliis quæ adducere poteram, quod in Ordine Prædicatorū solùm fuerunt duo Hugones Cardinales, de illo notissimo Hugone de S. Caro Postillatore totius Bibliæ loquemur num. sequenti; de altero nunc restat inquirere.

Fuit igitur in Ordine Prædicatorū, quidā Hugo cognominatus Seguin de Billon, vel de Billonio, qui secundùm Auctores suprà relatos, fuit Archiepiscopus Lugdunensis, & creatus Cardinalis anno 1288. primo tituli S. Sabinæ, & postea Hostiensis, & mortuus anno 1328. licèt varient in Pontifice; nam aliqui dicunt fuisse creatum Cardinalem à Nicolao V. alii autem à Celestino V. alii dicunt, fuisse Cardinalem tituli S. Sabinæ; alii vero fuisse Lectorem illius Conuētus, vt Ciaconius col. 785. Alii non appellant ipsum Hugonem, sed Guillielmū, vt videre est apud Turriglum in Biblioth. fol. 22. quæ variationes videntur labefactare subsistentiam huius Cardinalis de Billonio. Sed quidquid sit de hoc adhuc nostra vētilatio inquirit, an hic adductus à Turrecremata sub abscuro nomine Hugonis Galli, Archiepiscopi, & Cardinalis Hostiēsis, sit Hugo de Billonio, & videtur, quòd sic ex nomine, patria, Archiepiscopatu, atq; Cardinalatus titulo, & præcipuè quia cùm non sit alius Hugo Cardinalis. Gallus, vel nō Gallus in tota Prædicatorū familia necessaria illatione, vel est hic, vel erit fictus, vel saltē multiplicatus cū Thoma Iorsio, quē Turrigius vbi supra vocat Guillielmū Iorsiū, & fuit Cardinalis S. Sabinæ, & scripsit super Sentētias. Vide quæ dicimus infrà num. 301. His suppositis secundum veritatem

Dico, quòd licèt Auctor non sit fictus, tamen opus, & auctoritas videtur omninò suppositæ, ac chimericè fabricatæ, quòd sic probo. Primò, quia de operibus talis Hugonis Gallici, seu de Billonio nullus Nomēclator antiquus mētionē facit, imò, ipsēmet S. Antoninus, qui inter Cardinales adducit Hugonē de Billonio Gallum, & Archiepiscopum; §. sequenti agit de Scriptoribus suæ Religionis, inter quos enumerat Petrum de Tarantasia, & Hugonem de S. Caro, atq; alios quā plures, sed de Hugone de Billonio Gallico nō meminit. Frācis. Maria Turrigius in Bibliot. Cardinalitia fol. 26. enumerat quinque Hugones scriptores, sed de præsenti, nec verbum habet: ergo signum est, quod hic non scripsit. Secundo, quia adhuc Antonius Senensis dubitat de hoc Scriptore cuius ratio (& quidèm efficax) talis est: S. Antoninus in 3. part. suæ Hist. fol. 1. recenset omnes Hugones celebres mundi, qui fuerunt septem, scilicèt, Hugo Cluniacensis, Hugo Gratianopolitanus Carthusianus, Hugo de S. Victore, Canonicus Regularis, Hugo de Folieto, etiam Canonicus, Hugo, seu Hugutio, Glossator Decreti, Hugo de S. Caro Postillator Bibliæ, Ordinis Prædicatorum, ac tandem Hugo Monachus Floriacensis, isti sunt septem Hugones celebrati à S. Antonino: si ergo Hugo ille Gallicus esset adeo celebris, vt ipsum depingit Turrecremata, non a suo Cathalogo S. Antoninus illum excluderet, hoc est argumentum ipsiusmet Senensis. Tertiò; quia Scriptores Dominicani affirmant, illum Hugonem scripsisse super 4. libros Sentent. librum de vnitate formæ, librum de immediata visione Diuinæ essentiæ, & librum cōtra corruptoriū D. Thomæ, id est, contra Henricum de Gandauo; & hæc eadem opera referunt de aliis sex Doctoribus Parisiensibus, Gallis, Ordinis Prædicatorum, v. g. de Ioanne Parisiensi, qui ad annum 1294. scripsit super 4. lib. Sent. lib. de vnitate formarum, & lib. contra Henricum de Gandauo. Item de Ioanne de Tortocollo super 4. lib. Sent. & contra Henricum de Gandauo ad ann. 1300. Item de alio Ioanne Parisiensi, qui vixit eodem anno, & scripsit in 4. lib. Sent. de vnitate esse, & essentiæ Diuinæ, & contra corruptorium D. Thomæ, & Henricum de Gandauo. Item dicunt de Heruæo Natali, siue Henrico Britone, qui floruit eodem tempore, quod scripserit super sententias, de vnitate formarū, ac contra Henricum de Gandauo. Item de Bernardo de Claramonte, etiam Gallo, qui vixit ad annum 1292. dicunt scripsisse cōtra Henricum de Gandauo, vt vidimus num. 45. item Leander Albert. lib. 4. fol. 137. refert de quodā Ægidio de Lisciuis Bacchalario, qui scripsit de vnitate formarum, & immediata visione Diuinæ essentiæ. Et statim refert de alio Ricardo Clapoel Anglo qui scripsit cōtra corruptorium D. Thomæ, de vnitate formarum, & immediata visione Diuinæ essentiæ. Quomodo ergo est credibile, quod intra claustra vnius conuentus Parisiensis, eodē tēpore scilicet, ab anno 1288. vsque ad 1300. essent sex Magistri Parisienses, Ordinis Prædicatorum scribentes eosdem libros, tractatus, ac materias! Vide alia huiusmodi infrà num. 183. in Ioanne Parisiensi, etiam Ordinis Prædicatorum. Quartò, & potissimè quia huius Hugonis opera referunt Nomenclatores moderni Dominicani ab Ant. Senensi, & hic ab Anonymo; inquit enim sic: *Hugonis præ nominati fit mētio in libro illo recollecto ex omnium Sanctorū Patrum testimonijs, ad probandum, quod B. Virgo fuit concepta in peccato originali impres. Mediolani anno 1475. sine alicuius Auctoris nomine, cuius tamen creditur fuisse noster Bandellus Auctor, &c.* Anonymus verò, siue Bandellus desumpsit notitiam à Turrecremata, & hic sistit tota genealogia huius Hugonis Gallici Dominicani, quia, vt dixi, nullus Auctor Antiquior, ipso adducit talem Cardinalem Hugonem Gallicum, & multo minus opera ipsius, auctoritatem, aut verba in nul-

sa materia. Ideò fortè ipsemet Bandellus quando voluit proprio nomine, & aperta facie scribere secundum opusculum contra Immaculatam Virginis Conceptionem, vt non deprehēderetur in tam aperta fictione, absolutè prætermisit istum Hugonem Gallicum, & idem fecerunt Vincentia, Deza, atque Grysaldus. Cùm enim Bandellus adduxisset illum in primo tractatu, licèt sine auctoritate, in secundo, ac tertio nullum alium Auctorem ex adductis à Turrecremata prætermisit nisi istum: hoc autem non potuit ex altera causa prouenire, nisi quia priùs iudicauit auctoritatem non esse ad propositum, & posteà re maturiùs præmeditata inuenit Auctorem etiam fuisse fictum.

Igitur ex his, & aliis breuitatis causa omissis (quousque Aduersarii aliquid aliud in contrarium demonstrarent) nostra firma, & constans resolutio est, quòd Auctor iste fuit fictus secundū quid, quia Hugo Gallicus nō scripsit, neque ipsius opera visa, aut audita, vel saltem somniata ab aliquo Ecclesiastico Scriptore fuerunt: at excluditur vt multiplicatus simpliciter cū Hugone de S. Caro, eiusdē Ordinis Prædicatorum, de quo n. sequenti, Gallico, Archiepiscopo, ac Cardinali, Postillatore Biblicæ, atq; Scriptore super 4. libros Sententiarum. Ex Hugone enim Gallo Cardinali exprimendo proprium nomen, & Postillam, fecit Turrecremata Auctorem vnum & ex eodem Hugone tacendo cognomē, & ex libro Sent. fecit alterum. Hinc Nomenclatores Dominicani cernentes, quòd Turrecremata adducebat secundū Hugonem Cardinalem Gallū distinctum à primo Carensi, & quòd in sua Religione talis nominis, ac qualitatum solummodo restabat Hugo Guilin de Billonio, adscripserunt ipsi opus Sententiarum, &c. Et sic creuit incendium per omnes ab ista scintilla Turrecrematæ. Sed iam gratis admisso, quòd Auctor sit certus, & auctoritas vera, Hugo in ipsa solū probat debitum proximum: Fatemur enim, quòd in vtero Matris fuit Maria purgata à corruptione vitii originalis peccati, & a reatu, atque debito, quo caro illa erat infecta in semine; sed hæc non est originalis, ac formalis macula peccati, sed tantùm causa, aut dispositio ad illam: fatemur etiam pariter, quòd si illa non esset purgata, & præuenta per sanctificationē, necessariò contraheret maculam, & quia Maria habuit illam corruptionem, reatum, ac debitum, descendisset ad limbum, quia descensus dimanabat à reatu, & debito; sed ex omnibus istis nihil deducitur contra ipsum animationis punctum, & quòd Hugo loquatur de semine, seu carnis purgatione, constat, quia in carne est debitum, & in anima solutio, in carne corruptio peccati, in anima macula illius corruptionis, reatus est in carne, idest, obligatio ad pœnam, sed in anima non est reatus, sed rei actus, id est, ipsa culpa, & pœna in executione, distinguuntur enim hæc omnia tanquam medium, & extremum, potentia, & actus: Item probo, quòd non loquatur Hugo de ipsa formali macula animæ ex vltimis verbis: *Quia si Maria bi. fuit purgata, & sanctificata*, scilicet in Conceptione actiua, & passiua, & in actiua non fuit purgata, aut sanctificata ab aliqua macula animæ, sed à carnis titilatione, vel delectatione, quæ inesse poterant in illa Conceptione, idem sentiendum erit de sanctificatione, seu purgatione conceptionis passiuæ. Et hæc dicta sufficiant de isto Hugone incognito, & si hæc non conuincunt, saltem non negabunt fuisse ex Ordine Prædicatorum.

HVGO De Sancto Theodorico, siuè de S. Caro, Cardinalis S. Sabinæ, Ordinis Prædicatorum, super Lucam cap. 1. & super Ecclesiasten cap. 7. *Turrecrem. part. 6. cap. 29. fol. 112 à tergo. Anonym. Auctore 48. Bandel. cap. 23. Deza fol. 39. Vincent. Grysal. Brixiensis, & Barelete.*

VERITAS. 127.

NOTVS, Atque communis hic Auctor, cuius opera fuerunt excussa Basileæ anno 1502. Coloniæ 1621. Parisiis 1539. fuit Cardinalis S. Sabinæ, Gallus, atque Doctor Parisiensis, nō Barchinonensis, vt non rectè Trithemius, & Sixtus Senensis fol. 249. De hac æquiuocatione diximus numer. antecedenti, habuit diuersa nomina, scilicèt, Hugo Carensis, vel de S. Caro. Hugo de S Theodorico, vel Celidoro, vel de S. Iacobo. Inter alia scripsit Postillā super totam Bibliam, in quatuor libros Sententiarum, & Compendium Theologiæ veritatis in septem libros distributum, vt post multos alios dicit Frizon in Gallia pupurata fol. 221. Est denique idem ipse num. antecedenti, vocatus à Turrecremata, & Anonymo; Hugo Gallicus in 3. Senten. dist. 3. vt sic mutato Cardinalitio titulo, ex vno Hugone Gallo duos efficerent contra Immaculatam Virginis Conceptionem.

Primam huius auctoritatem sic adducunt Aduersarii: Item ad idem est D. Hugo Cardinalis totius Bibliæ Postillator, Ordinis Prædicatorum, Magister eximius Parisiensis antiquis, super Lucam in primo capite, in expositione illius: Spiritus Sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrauit tibi. Quod iam superius extitit allegatum. Ita Turrecremata par. 6. cap. 29 Parte verò 5. cap. 2. fol. 83. sic dicit: Dominus Hugo Cardinalis in Postilla sua super Lucam, ita dicit: *Obumbrabit tibi, id est, refrigerabit tibi mentem, fomitem extinguendo.* Vnde

dè ait Glossa, quæ est Beda: Superueniens Spiritus Sanctus in Virgine, mentem illius ab omni sorde vitiorum castificauit, & fomitem vitiorum. Vndè Glossa Interlinealis dicit contra omnia nitentiam vitiorum. Hæc Hugo Cardinalis. Auctoritas vero Hugonis in præallegato cap. tom. 6. in omnibus impressionibus tam antiqua, facta Parisiis ann. 1545. quàm modernis sic se habet: Et virtus Altissimi, id est, Spiritus Sanctus, siuè gratia Spiritus Sancti obumbrauit tibi, id est, refrigerabit te fomitem extinguendo. Vndè Glossa: Superueniens Spiritus in Virginem, & mentem illius à sorde vitiorum castificabit. Et nota, quòd potest esse in transitio, vbi dictum est; A sorde vitiorum, id est, à vitijs, quæ sunt sordes, vel transitio, vt sit sensus: à sorde, id est, à fomite vitiorum: Vndè dicit Iterlinealis, contra omnia incentiua vitiorũ. Ex hac vera patet, quod auctoritas adducta ab Aduersariis est adulterationibus vitiata. Primo, addendo illud verbum, mentem. Secundo, illud, Glossa quæ est Beda. Et nota quòd hanc Glossam adduxerunt suprà in S. Ambrosio, & vtrobique errarunt à veritate, quia illa Glossa nec est Bedæ, nec S. Ambrosii, sed Strabonis. nam Bedæ est alia, licèt huic similis. Tertio, falsissimè addiderunt illam vniuersalem, ab omni. Quartò, absque vllo timore abstulerunt totam illam clausulam intermediam, in qua Hugo suam declarat mentem, dicens: Et nota, quòd potest esse in trāsitio, vbi dictum est, à sorde vitiorum, id est, à vitijs quæ sunt sordes; vel transitio, vt sit sensus; à sorde, id est, à fomite vitiorum. Quæ maximam claudunt intelligentiæ, ac explicationis latitudinem. Quintò, vbi Hugo habet ex Interlineali, contra omnia incentiua, transtulerunt, contra omnia nitentiam; quid autem voluerũt significare in hac voce, nitentiam, nec secundùm grammaticam, nec secundùm sensum locum habet, nisi a verbo, nitor, extraxerint hanc nitētiam, & hic ad quid? Exclusis ergo his quinque adulterationibus, auctoritas Hugonis nihil habet contra Immaculatam Virginis Conceptionem: quia si Hugo vult ponere sordes, & vitia in Virgine tempore Incarnationis nō solũ peccatum originale, sed & actualia admittit, quòd est blasphemum; si autem per sordes, & vitia intelligit illa, quæ ab innata natura eueniunt mulieribus in Conceptione fœtus, in hac parte absque fundamento adducitur ad probādum ex illis peccatum originale.

Secundam auctoritatem sic adducunt: Idem tenet Dominus Hugo de S. Theodorico, Cardinalis tituli S. Sabinæ in Postilla sua super Ecclesiast. cap. 7. dicens: Beata Virgo Maria contraxit in sua Conceptione originale peccatum; propter quod eius Conceptio non celebratur, si qui tamen celebrant, dicunt habere respectum ad sanctificationē subsecutā ipsam Conceptionē quia in vtero Matris à peccato sanctificata fuit. Hæc ille. Auctoritas verò sic extat in Hugone tom. 3. fol. 92. col. 2. Virũ de mille, &c. scilicèt Christũ, qui caput est omnium bonorũ, & super omnes bonos, quod significatur per millenariũ, qui perfectus est numerus, vndè dicit sponsa Canticorũ 5. Dilectus meus candidus, & rubricundus, electus ex millibus. Mulierem vero, &c. quæ aliquid muliebritatis non haberet, saltem originaliter. Etiam B. Virgo originale habuit: propter quod eius Conceptio non celebratur, tamen qui celebrant, debent habere respectũ ad sanctificationem eius, qua sanctificata fuit in vtero matris suæ. Hæc auctoritas in multis extat adulterata. Primo cùm integra auctoritas incipiat ab illis verbis: Mulierem verò, quæ aliquid muliebritatis non haberet, saltem originaliter, omnia prætermiserunt, nam illud, muliebritatis, originaliter, indicat illum defectum cōmunē nostri originis in matribus, scilicèt delectationem carnalem, &c. sed de hoc infra. Secundò, vbi Hugo, etiam B. Virgo originale habuit; ipsi sic, Beata Virgo Maria contraxit in sua Conceptione originale peccatũ. Considera, qualis sit hæc adulteratio! Et in hoc rectè iudicarũt; quia absque hac tam ingenti adulteratione auctoritas Hugonis nō erat ad rē: nā Christus solus singulariter inter homines nihil habuit muliebritatis, quia mater eius ipsum cōcepit absque sordibus, ac vitiis communibus cōceptionis: beata autē Virgo Maria etiā habuit in sua Cōceptione carnali sordes cōmunes, & muliebritatis vitia; ideo Conceptio eius facta die 8. Decēbris non debet celebrari, nisi per ordinem ad sanctificationē, & sic Hugo reducitur ad modũ loquēdi antiquorũ. Tertiò, illa verba Hugonis assertiua, & affirmatiua, tamen qui celebrant, in quibus exprimitur, quod suo tempore iam aliquæ Ecclesiæ, vel fideles ipsam Cōceptionis festiuitatē celebrabāt, ipsi illā reddiderunt conditionalē, dicentes: Si qui tamē celebrant. Quartò, vbi Hugo, debent habere respectũ, quòd est consiliatiuũ, ipsi sic transmutarũt, dicunt, habere respectũ, quasi hæc nō essent verba Hugonis, sed celebrantiũ festiuitatē Conceptionis, ac ipsi affirmarent, ac dicerent, se celebrare diē Conceptionis, non propter Conceptionē, seu animationem, sed solùm per ordinē ad sanctificationem. Quintò, eadem intētione addiderunt illam vocem, subsecutam, vt sic excluderent interpretationem cōmunem de sanctificatione in eodem instāti animationis. Sextò, vbi Hugo, quia sanctificata fuit in vtero Matris suæ; ipsi sic, quia in vtero Matris à peccato, sanctificata fuit, addentes illud, à peccato, vt sic determinarent sanctificationē ad formalē culpā, & maculā animæ: Ex tot, ac tantis adulterationibus capitalibus colligitur, Hugonem nō ita clarè, & expresse locutum fuisse pro sua sententia, vt eius verba non haberent sanum sen-

sum; si enim Hugo loqueretur. De formali peccato originali contracto in animatione, ad quid erant tot verborum additiones, ac transmutationes. Loquebatur Hugo more Antiquorum de illis vitiis ac sordibus, seu muliebritatibus conceptionis carnalis, à quibus omnibus fuit Christus immunis in sua generatione. Facta die 25. Martii, & à quibus non fuit Virgo Maria genita, vel concepta die octauo Decembris, quare illa conceptio non debet celebrari, nisi per ordinem ad sanctificationem, & si non vis locutum fuisse in hoc sensu, respice adulterationes tuas, quia ex illis ore tuo te condemnabunt.

HVGO De S. Victore, In libro Sententiarum, in materia de Incarnatione & lib. 2. de Sacramentis cap. 4. vel 5. & 1. libro, part. 8. & super Magnificat. *Turrecrem. cap. 25. fol. 116. à tergo. Anonym. Auctoritate 55. & 56. & 57. & Auctore 151. Bandel. cap. 20. Dezza fol. 33. à tergo. Grysal. Capreol. Soncin. Barelete. Canus. & Brixiensis.*

VERITAS 128.

HVGO Victorinus, natione Saxo, Abbas S. Victoris, Canonicorum Regularium Sancti Augustini, Contemporaneus S. Bernardi, cui scripsit Epist. 77. notissimus est, sicut eius opera excussa Parisiis anno 1526. Venetiis 1588. Argentinæ 1485. atque Maguntiæ 1617. & in præsenti Area non solùm duplicatus, sed triplicatus est: nam omnes auctoritates adductæ in Alcuino supra num. 10. sunt huius Hugonis. Deindè infrà num. 304. adducunt ipsum sub nomine Vgo, & quia in citationibus, ac verbis istius Auctoris summoperè variant Aduersarii, operepretium erit pro detegenda veritate ipsorum, auctoritates ad litteram adducere.

Primam sic Turrecremata: Itē tertiò ad idē est venerabilis Hugo de S. Victore, litteris, & religione clarissimus, qui in libro Sententiarum, in materia Incarnationis Verbi, in Rubrica; si caro Christi in Maria fuit obligata peccato, sic dicit: *De carne illa, cui vnitum est Verbum, quæritur, vtrum priùs in Maria fuerit obligata peccato? Quod ita fuisset, Augustinus dicit, sed in ipsa Conceptione Christi per Spiritum Sanctum mundata fuit. Hæc Hugo.* Bandellus verò cap. 9. fol. 15. adducens quamdam auctoritatem Sancti Augustini in 2. de Baptismo paruulorum, quam nos supra in Augustino dedimus num. 34. auctoritate 5. sic inquit: Item idem (id est, Augustinus) in 2. de Bap. paruul. *Non est,* inquit, *in filiis hominum, nec fuit, nec erit, qui nullo vnquam peccato fuerit obstrictus; aut ad iustitiam non ex peccato peruenerit, excepto vno Mediatore, per quem finitis peccatorum inimicitiis reconciliamur Deo. Solus ergo ille etiam homo factus, manens Deus, peccatum nullum vnquam habuit, nec sumpsit carnem peccati, quamuis de materna carne peccati. Quod enim indè suscepit, illud profectò suscipiēdo mūdauit. Hæc ille. Vndè Hugo de S. Victore prædictam auctoritatem exponens, in libro Sententiarum suarum, sic dicit: Caro Christi priùs fuit in Maria originali obligata peccato, sicut Augustinus ait; sed operatione Spiritus Sancti, ante quam à Dei Verbo assumeretur, fuit à peccato mundata. Hæc ille.* Anonymus autem auctoritate 55. sic adducit eandem auctoritatem: Item Hugo de S. Victore, litteris, & in religione clarissimus, in suo libro Sententiarum, in materia Incarnationis sic dicit: *Caro Christi priùs in Virgine Maria fuit obligata peccato, sicut Augustinus dicit; sed in ipsa assumptione per Spiritum Sanctum mundata fuit. Hæc Hugo.* Deindè addit ex propriis Anonymus: *Ecce quam clare loquitur Doctor ille eximius; & etiā asserit B. Augustinum huius fuisse sententiæ.* Istæ sunt tres auctoritates desumptæ ab vno indiuisibili loco, & verbis Hugonis, transcriptæ à tribus principalioribus Mentoribus opinionis aduersæ, sed nunc videbimus, quis eorum fuerit fidelis seruus, & prudens?

Hugonis verba in sua Summa Sententiarum septem tractatibus distincta, quæ extat tom. 3. nouissimę impressionis tract. 1. cap. 16. cuius titulus est: Quod Christus simul animam, & carnem assumpsit fol. 309. col. 2. littera E. sunt sequentia: *De carne illa, cui vnitum est Verbum, quæritur, vtrum priùs in Maria fuit caro illa obligata peccato? Quod ita fuisse, Augustinus dicit: Sed in ipsa separatione per Spiritum Sanctū mundata fuit, & à peccato, à fomite peccati. Mariam verò totam prorsus à peccato, sed non à fomite peccati mundauit: quem tamen sic debilitauit, vt posteà non peccasse credatur. Augustinus de natura, & gratia. Excepta S. Virgine Maria, de qua propter honorem Dei, nullam prorsus, cū de peccatis agitur, habere volo quæstionem, indè enim scimus, quòd ei plùs gratiæ sit collatum, ad vincendum ex omni parte peccatum, quem cōcipere, ac parere meruit, quem constat nullum habuisse peccatum. Hac ergo Virgine excepta, &c.* Enumera verò nunc attentè, ò Lector! vitia capitalia in hac vna sola auctoritate commissa: nam primo, nescio, quo ore, corde, & lingua dicere potuerūt, quòd Hugo in prædictis verbis explicabat illam auctoritatem ab ipsis Aduersariis adductā ex lib. 2. de Baptismo paruulorū, cū constet, Hugonē explicare alterā, ex libro de natura, & gratia, supponentes vnum locū Augustini pro alio, & quia hoc cedebat in gloriam

& laudem Virginis, adduxerunt alterum, non solùm in verbis penitùs distinctum, sed ex diuersis libris, seu Tractatibus, imò & distinctis Tomis Augustini. Secundo vitiarunt etiam Hugonem in hoc, quod cùm in toto illo § loquatur Hugo in sententia Augustini, quem sæpè repetit; vbi Hugo solùm se habet merè relatiuè; ipsi disposuerunt auctoritatem, quasi esset absolutè propria Hugonis. Tertio, vbi Hugo, *de carne illa, cui vnitum est verbum, quæritur, vtrum prius in Maria fuerit caro illa obligata peccato?* Ipsi sic, *caro illa priùs in Maria fuit* obligata peccato, in his paucis verbis omittentes illud, *de carne illa, cui vnitum est Verbum*, vt sic penitùs occultarēt mentē Hugonis, & materiam, de qua loquebatur. Item prætermiserunt illud, *quæritur vtrum*, vt sic ex titulo quæstionis efficerent conclusionem, & in hac parte fideliter processit Turrecremata, & hoc est ad maiorem confusionem aliorum. Quartò, vbi Hugo, *vtrum priùs in Maria fuerit obligata peccato*; ipsi sic, *caro Christi* priùs fuit in Maria *originali* obligata peccato, addentes illud, *caro Christi*, & absque vllo Dei timore etiam illud, *originali*. Quinto, vbi Hugo, *quod ita fuisse Augustinus dicit*; ipsi sic, *sicut Augustinus ait*, quæ propositiones valdè distāt. Sexto, vbi Hugo, *sed in ipsa separatione*; Turrecremata sic, sed in ipsa *Conceptione Christi*, Anonymus verò sic, sed in ipsa *Assumptione*. Bandellus autem absolutè prætermisit clausulam; quia præuidit totū illud à suis prædecessoribus esse fictum, ac nihil concludere pro sua opinione, & esse contra mentem Hugonis, ac fortè etiam contra principia fidei Catholicæ, vt infra insinuabitur, illam tacuit. Septimo, videntes Aduersarii, quòd illa Hugonis verba posita in tertia clausula, scilicèt: *Et à peccato, & à fomite peccati, Mariam verò totam prorsus à peccato, sed non à fomite peccati mundauit*, non poterant subsistere, nec verificari iuxta eorum fictiones de tempore Incarnationis, omnia prætermiserunt; etenim volentes cum illo artificio, & verborum additionibus, maculare Dei Matrē, necessariò blasphemabant contra Dei filium; nam si mundauit Mariam à *peccato, sed non à fomite*, quid fuit illud, quòd spiritus mundauit *à peccato, & à fomite peccati*? Non Verbum, non Christum, neque materiam illam separatam, si enim caro illa assumenda à Verbo in ipso instanti separationis, vt dicit Hugo, vel in ipsa Conceptione Christi, vel in ipsa Assumptione, vt vos vitiastis, fuit à peccato, & à fomite peccati mūdata; ergo illa caro in Virgine, antè immediatum instans separationis, Conceptionis, & Assumptionis, erat cum peccato, & fomite peccati, ac per consequens Maria (quando Angelus fuit missus à Deo, ingressus, & locutus cum Virgine, atque quando dicebat illa verba de futuro: Spiritus Sāctus superueniet in te) erat cum peccato, & fomite peccati, quod est blasphemare contra Christum, & Matrem eius. Vide ergo, quot, & quanta fabricarunt retia, seu adulterationum vincula, vt innocentem Hugonem ad se traherent?

Sed dices. Quomodo ergo sunt intelligenda hæc Hugonis verba, quæ videntur clarè, & expressè ponere in Virgine tempore Incarnationis peccatum, & fomitem peccati? Ad hoc responderet aliquis cum eius Marginatore, qui ad marginē propositæ auctoritatis sic ait: *Hic loquitur secūdùm communem sui temporis opinionem, quo nondum Ecclesia aliter definierat sentiendum*. Hæc Marginator. Sed ego dico, & affirmo, maturè consideratis omnibus verbis illius capitis 16. scilicèt, quòd in toto ipso refert opiniones aliquas à veritate, & fide Catholica deuiantes, quæ tempore Hugonis fortè grassabātur circa Verbi diuini Incarnationem, & non ex propria sententia, quòd sic demonstro: nam caput illud, sic incipit: *Præterea hoc indubitanter est credendum, quòd non prius carnem (vt quidam dixerunt) & deindè animam assumpsit, sed simul vniuit verbum Dei carnem, & animam. In hoc verò non inueniuntur differre sapientes*. Et immediatè secundam opinionem adducit sic: *Quidam dicunt, quòd caro illa, quam de Maria suscepit, quadraginta diebus formata sit, & ea iam formata, scilicet, lineamēta hominis habente, Verbum Dei simul vniuit sibi & carnem ipsam, & ipsam animam, & hoc volunt habere ex auctoritate Augustini, &c.* Tertiam opinionem statim adducit sic: *Alij volunt dicere, quòd vt primum separata est caro illa per Spiritum Sanctum, habuit aliquam mēbrorum distinctionem, sed adeò paruam, vt oculis non subiaceret, sed per illos quadraginta dies, de quibus loquitur Augustinus, perfecta, & notabilis fuit facta, & in ipso instanti separationis carnem, & animam suscepit, &c.* Quartam opinionem adducit sic: *De carne illa, cui vnitum est Verbum, quæritur, vtrum priùs in Maria fuit caro illa obligata peccato. Quod ita fuisse; Augustinus dicit, &c.* sub qua sunt verba addncta ab Aduersariis; & à nobis supra relata. Quintā opinionem adducit sic: *Quidam volunt dicere, quòd sicut antè peccatum in Adam fuit illa particula munda, & sancta: ita & post peccatū in ipso, & in omnibus successoribus recta linea vsque ad Mariam conseruata sit, & hoc dicunt se à Gregorio habere*. Sextam opinionem adducit sic: *Solet à quibusdam quæri, vtrum anima Christi sapientiam omnium rerum habuerit. Dicunt quidam, quòd nō habuit omnem scientiam, nec omnia sciuit, quod Deus scit, quod ita volunt probare, &c.* Vide ergo, ô Lector! quomodo illas opiniones refert Hugo ex sententia aliorum, & illas proponit quasi placita à veritate pror-

prorsus aliena, & erronea, licèt Auctores ipsarum pro qualibet aliquem adduxerint patronem Sanctæ Ecclesiæ Doctorem, Augustinum, vel Gregorium? Ex his ergo opinionibus, seu potiùs deliramentis ab Hugone relatis, vt Catholici ab ipsis se se præcauerent, Aduersarii seligentes vnam, id est, quartam, illam adduxerunt sub nomine Hugonis, vt macularent Dei matrem: quomodo enim potest esse sententia Hugonis, quæ extat inter sex errores ab ipso eodem ordine, dispositione, ac verbis continuò, ac successiuè relatos? Vel ergo omnes adscribendi sunt Hugoni, vel nullus.

Secundam auctoritatem: Item idem libro de Sacramentis part. 2. cap. 5. ostendens, qualiter verbum carnem assumpsit cum pœna sine culpa, cum mortalitate sine iniquitate, dicit sic: *Catholicæ veritatis diffinitio, Filium Dei, qui pro peccatoribus, & de peccatoribus natus est, de carne obnoxia peccato, carnem assumpsisse asserit, liberam à peccato, ideò liberam, quia liberatam, non quia sub illo vnquam fuerit, sed quia sub illo esse aliquando cessauit, quando assumpta est, mundata est.* Et infrà in eodem capitulo: *Factum est per gratiam, vt caro illa à peccato, sub quo ab origine sua erat, mundaretur, & mundata in illo, qui liber ab omni peccato in ea futurus erat, à peccato libera assumeretur. Hæc Hugo de S. Victore.* Hanc eandem auctoritatem sic adducit alius: Item in libro de Sacramentis part. 2. cap. 5. *Catholicæ*, inquit, *veritatis diffinitio asserit, Filium Dei, qui pro peccatoribus natus est, de carne obnoxia peccato, carnem assumpsisse liberatam, non quia sub illo vnquam fuerit, sed quia sub illo esse aliquando cessauit, quando enim assumpta est, tunc mundata est.* Et modicum infrà: *Factum est per gratiam, vt caro illa à peccato, sub quo ab origine erat, mundaretur, & mundata à Filio Dei, qui liber ab omni peccato in ea futurus erat, à peccato libera assumeretur.* Alius eandem adducit hoc modo: Idem tenet Hugo de Sancto Victore in 2. parte de Sacrament. cap. 4. sic dicens: *Catholicæ veritatis diffinitio asserit, Filium Dei, qui pro peccatoribus, & de peccatoribus natus est, de carne obnoxia peccato, carnem assumpsisse liberam à peccato. Ideò liberam, quia liberatam, non quia sub illo vnquã fuerit, sed quia sub illo esse aliquando cessauit. Quando enim assumpta est, tunc à fomite peccati mundata est. Hæc ille.* Anonymus denique, licèt non adducat auctoritatem, illam tamen citat sic: *In primis Hugo de S. Victore, in libro de Sacramentis, impugnans quandam de carne Christi opinionem lib. 2. part. 2. cap. 5.* Hæc sunt omnia, quæ ex illa auctoritate adducunt Aduersarii, sed nunc accipe verba Hugonis, vt non declines à veritate iudicii.

Hugo tom. 3. lib. 2. part. 1. non secunda, cap. 5. folio mihi 429. colum. 2. littera H. sic inquit: *Quomodo autem Leui, qui secundũm carnem in lumbis patris tunc fuit, decimatus est, & Christus, qui secundum carnem ibidem fuit, decimatus non est, nullam causam aliam inueniri posse putant, nisi quia caro Leui cum culpa ibi fuit: caro Christi non fuit. Atque ideò quod peccato obnoxium erat, expiatione eguisse, quod autem mundum, atque à peccato liberum erat, non eguisse. Tali ergo se ratione probare putant, quòd caro illa, quæ à verbo assumpta est, nunquam obnoxia peccato fuit, sed ab initio, siuè in eo, à quo descendit, siuè in ijs, per quos descendit, munda seruata sit à peccato, vt aliquando esse posset hostia pro peccato. Sed Catholicæ veritatis diffinitio, Filium Dei (qui pro peccatoribus, & de peccatoribus natus est) de carne obnoxia peccato carnem assumpsisse asserit, liberam à peccato, & ideò liberam, quia liberatam, non quia sub illo nunquam fuerit, sed quia sub illo esse aliquando cessauit. Quando assumpta est, mundata est, per eandem quippe gratiam naturæ humana mundata est, vt Verbo Dei, libera à peccato, vniretur, per quam Christianus à peccato liberatur, &c. Eodem spiritu fit in nobis remissio peccatorum, quo spiritu factum est, vt nullũ haberet ille peccatum. Si ergo factum est per gratiam, vt caro illa à peccato (sub quo ab origine sua erat) mundaretur, & mũdata in illo (qui liber ab omni peccato in ea futurus erat) à peccato libera assumeretur, vt nec gratia corruptioni naturæ præiudicium faceret, nec corruptio naturæ gratiam impediret. Quomodo ergo, inquiunt, Christus in lumbis Abrahæ decimatus non fuit, si caro eius ibi peccato obnoxia fuit? Sed sciẽdum est, quòd licet caro Christi, sicut caro Leui adhuc in lumbis Abrahæ, sub peccato fuit, tamen ipsum peccatũ, eius non fuit, sub quo caro eius fuit, &c.* Ita latè adduxi hanc auctoritatem; quia ipsam supra adscripserunt etiam Alcuino, auctorit. 3. & vtrobique detestabiliter adulterata. Et vt ex ipsa radicitùs cognoscatur Hugonis mens, & sententia. Conferendo ergo illam absolutè cum tribus antecedentibus, inuenio, quoad litteram, vitia sequentia. Scilicet, quòd primus rectè transcripsit, secundus pessimè: nam Primo addidit illud, *asserit:* Secundo, prætermisit illud, de *peccatoribus natus est*, vt nõ videretur loqui generaliter, sed solùm particulariter de Virgine Maria. Tertio, tacuerunt illud, *à peccato*. Quarto, prætermisit totum illud, *& ideò liberam, quia liberatam, ideò liberam, non quia sub illo.* Vt sic meliùs suam fabricaret machinam de carne maculata in Virgine, non in natura humana. Quinto, illud interrogatiuum Hugonis, *quando assumpta est?* ipse absque interrogatione posuit, vt concluderet carnem Christi fuisse mundatam in ipsa assumptione, id est, Verbi Incarnatione, & deduceret sic: mundata fuit caro, vt eam Christus assumeret: ergo immunda erat in ista-

ria. Sexto, vbi Hugo, *& mundata in illo, qui liber ab omni peccato in ea futurus erat*; ipse sic, & mundata à *Filio Dei, &c.* Tertius verò etiam in aliquibus variauit Hugonis verba. Hęc sunt vitia quoad literam. Quoad sensum autem longiùs distant à veritate. Nam in toto illo capite agit Hugo, & inquirit, quomodo, si caro humana tota erat obnoxia peccato, in lumbis Abrahæ fuit decimatus Leui, non autem Christus: de Virgine Maria verò nec minimum habet Verbum. Sed dato, quòd loquatur etiam de carne Matris Dei, & affirmet, quòd illa fuerit in Abraham decimata, atque ibi obnoxia peccato, hoc est, in Abraham, non in Maria; de carne, non de anima; ac denique de debito, nō de actuali contractione. Lege, & considera, ò Lector! totum illud caput 5. Hugonis, & reperies Aduersarios in hac auctoritate absque vllo fundamento loquutos fuisse, Hugonemque solùm impugnare illam opinionem positam in auctoritate antecedenti, in quinto loco, vt expressè constat ex illis verbis Hugonis: *Tali ergo se ratione probare putant, quòd caro illa, quæ à Verbo assumpta est, nunquam obnoxia peccato fuit, sed ab initio, siuè in eo, à quo descendit, siuè in ijs, per quos descendit, munda seruata sit à peccato.* Contra hos insurgit Hugo, affirmando, quod nulla fuit particula reseruata, sed esse fidē Catholicam, Christum *de carne obnoxia peccato carnem assumpsisse.* Et hoc probat deinceps. Quis autem, Patres mei, hoc negat, vel negare potest de carne Mariæ? Dicimus, & millies cōcedimus, quòd caro Mariæ fuit obnoxia peccato ab initio, in eo, à quo descendit, & in his, per quos descendit, scilicèt, Adamum, Abrahamum, & Ioachimum. Sed hìc quæstio non est de carne, sed de spiritu; vos secundùm carnem iudicatis; videte ergo, quòd hìc caro non prodest quidquam.

Tertiam auctoritatē adducunt sic: Prætereà hoc manifestius fit, si verba Hugonis de Sancto Victore in 1. libro de Sacramentis part. 8. quæ videntur declarare verba Gregorii de hac materia, referantur in medium, dicit enim sic: *Vt inobedientia manifesta fieret, vnum in corpore humano membrum potestati animæ subtrahi, per quod posteritas in carne seminanda fuit, vt omnes, qui per illud generantur, se filios inobedientiæ intelligant, & ex sua origine, quales, & qualiter generantur agnoscant. Quia ergo in hoc membro, per quod humana propago transire debuit, signum inobedientiæ positum est cunctis per illud transeuntibus, manifestè ostenditur, quoniā culpa inobedientiæ generantur. Hæc ille.* Hæc auctoritas, quæ extat lib. 1. de Sacram. part. 8. cap. 13: cuius titulus est: De institutione coniugii ante peccatum; ad finem fol. 405. colum. 1. littera A. solùm est in vno verbo vitiata; nam vbi Hugo, *quales, & ex quibus generentur*; ipsi malitiosè satis sic: quales, & *qualiter* generentur, tacentes illud, *ex quibus*, id est, parentibus, quorum genitale in signum inobedientiæ, est inobediens rationi (pudet hæc examinare, sicut & quod ex talibus verbis velint deducere, Virginem fuisse conceptam in originali peccato, sed quid agendum est, cùm simus debitores omnibus sapientibus) in parentibus generantibus, & sic omnes per illud membrum transeūtes, cum culpa inobedientiæ generantur. Illa inobedientiæ culpa est in parentibus, in quibus etiam est membrum, atque illa inobedientiæ culpa in membro parentum, est carnalis, & aquæductus, per quem transit originale peccatum in prolem: diuersissima enim sunt illa, inobedientiæ culpa in membris parētum, ab originali macula prolis; vna præcedit aliam, per quadraginta, vel octoginta dies; vna est in causa, siuè sequatur, siuè non sequatur completa generatio; altera est in effectu, quando illa prima non est in rerum natura; vna in conceptione, seu generatione carnis: altera in vnione spiritus: ergo vna potest esse sine altera. Ego existimo, quod in generatione Marię nec vna, nec altera fuit; quia parentes eam genuerunt senes, extincta iam concupiscentia, quæ radix est illius inobedientiæ membri, atque congressi sunt ex mandato Dei. Sed dato, quòd Maria culpa inobedientiæ generaretur, hoc est quod controuertimur, an potuerit absque culpa originali animari? Et sic Hugonis auctoritas non est ad rem. Et notare debes, Lector, quod ferè omnes antiqui hanc inobedientiæ culpam Hugonis vocabant culpam, originalem, quia ab illa inobedientia Adami originata fuerat, & sic istæ propositiones: Maria cum culpa inobedientiæ generata est, vel cum culpa originali à parentibus fuit genita, nihil probant in antiquis Doctoribus contra Immaculatam Virginis Conceptionem. Vnde adducere Aduersarios has, & similes auctoritates, solùm fuit congerere contra se carbones in sinu suo.

Quartam, & vltimam auctoritatem sic adducunt: Item idem super Magnificat: *Et exultauit*, inquit, *spiritus meus in Deo salutari meo. De saluatione*, inquit, *quam humano generi præparari video, totis præcordijs exulto: video nāque de me assumi, quod credo de me debere offerri. Hæc ille.* Auctoritas verò, vt extat in Hugone tomo 1. lib. 3. Allegoriarum fol. 231. colum. 2. littera E. sic se habet: *Quasi diceretur; ego ex anima mea, & spiritu meo, id est, ex toto corde, & ex tota voluntate Deum laudo, & de eius salutatione, quam generi humano præparari nunc video, totis præcordijs exulto. Nunc enim video de me assumi, quod credo pro me debere offerri. Sed tamen, vt Saluatorem meum [illegible] & si adhuc hostiam carnis suæ non [illegible] tamen, quam adueniente tempore [illegible]*

rat, iam assumpsit: ergo & nunc Saluator: & non solum nunc, sed ab æterno Saluator, qui iam per carnem assumptam, ad saluandum aduenit, sed eam, quam suo tempore exhibebit saluationem, ab æterno dare disposuit, &c. Aliqua sunt verba ab Aduersariis variata, vt illud Hugonis, *salutatione*, in illa, *saluatione*, quæ valdè diuersa sunt. Item semper abstulerunt illud, *nunc*. Sed his prætermissis, quãtum ad sensum, vndè colligunt ex illis, Virginem fuisse conceptam in originali peccato? Dicent, quod ex illa clausula, *quod credo pro me debere offerri*; nam si obtulit carnem etiam pro Maria: ergo habuit aliquod peccatum, non actuale: ergo originale. Igitur ex vestris consequentiis maculatur Maria, non ex verbis Hugonis? Deindè consequentia non est efficax, nam si Christus fuit verè Saluator, & verè obtulit in cruce, vt præseruaret Matrem ab actuali, sic etiam fuit Saluator, & offerens pro præseruatione ab originali. Denique quis negat, quòd etiam & potiori iure, ac præcipuè obtulit pro Maria, dicente Ecclesia: qui eam præuisa morte à labe præseruasti. Sed iam si ex illationibus discurrere licet: Hugo se in nostram inclinat sententiam, vt indicant illa verba: *Sed tamen vt Saluatorem meum confitear.* Et illa: *Ergo & nunc Saluator.* Et etiam illa: *Saluationem ab æterno dare disposuit*, quæ de aliqua saluatione iam facta locuntur, vel Ioãnis, vel Mariæ. Vide de hoc nostram Expositionẽ in Canticum Magnificat, & fortè exultabit spiritus tuus.

HVGVTIVS Canonista, super cap. Firmissimè, de Consecrat. dist. 4. *Ita Anonymus Auctore 178.*

VERITAS 129.

POSTQVAM Anonymus in classi de Doctoribus Canonistis adduxisset cum aliis Hugonem, vt vidimus num. 124. dicens: *Idem tenet Dominus Hugo Glossator Decreti super cap. Pronuntiandum, de Consecratione distinct. 3.* In eadem classi solo vno interposito Auctore iterum dicit: *Idem tenet Dominus Hugutio super cap. Firmissimè, de Consecratione dist. 4.* Cùm ergo Hugo, & Hugutio sit idemmet Auctor, vt ab omnibus communiter conceditur, & in principio ipsiusmet Decreti exprimitur, absque vlla controuersia Auctor iste fuit multiplicatus. Solùm enim potest esse dubium, an hoc fecerit Anonymus ex inaduertentia, vel ex proposito? Mihi hoc secundum videtur: tum propter variationem nominis; tum & præcipuè propter illam mutationem citationis. Nam primum adducit super cap. Pronuntiãdũ dist. 3. Et secundum super cap. Firmissimè dist. 4. Hoc enim videtur processisse ex præmeditata aduertentia, si verò ex ignorantia existimauit esse distinctos, transeat. Quia tunc solùm colligitur, quòd Anonymus, nec pro Hugone, nec Hugutio vidit ius Canonicum; quia citat eum in cap. Pronuntiandum, nam tale cap. non extat in illa 3. dist. de Consecrat. Etenim præ nimia senectute caligauerunt oculi eius.

Hæc dicta sunt quantum ad Auctorem, nam quantum ad auctoritatem, totum est falsum, & fictum; quia Glossæ hìc citatæ non sunt Hugonis, vel Hugutii, sed nec Ioannis Theutonici, Ordinis Prædicatorum, sed alterius, vt ex verbis Aduersariorum euidenter demonstraui, suprà num. 125. & infrà num. 166. & 173. & num. 193. ac denique num. 247.

HYRENAEVS Lugdunensis Episcopus, Sanctus, in libro contra Hæreses, & vt Sanctus Augustinus dicit 1. & 2. contra Iulianum. *Turrecrem. part. 6. cap. 14. fol. 107. Anonym. Rat. 9. Auctore 11. Bandel. cap. 13. Deza fol. 19. Capreol. Vincent. Grysald. S. Antonyn. Barelete.*

VERITAS 130.

SANCTISSIMI Hyrenæi (sic scribitur ab Aduersariis, vel Yrenæi, vt communiter dicitur) notissima sunt opera, quæ Basileæ 1560. in fol. Parisiis 1576. & 1563. & Coloniæ 1596. & tandem 1625. cuius auctoritas sic adducitur: Sanctus enim Hyrenæus Lugdunẽsis Episcopus, qui non longè à temporibus Apostolorum fuit, in libro cõtra Hæreses sic dicit: *Peccato Protoplasti adstrictum est morti totum genus humanum, & plaga serpentis omnes homines sunt vulnerati: sed per crucem Christi, qui solus sine peccato venit in similitudinem carnis peccati, & omnia traxit ad se, viuificauit mortuos, & ab antiqua plaga serpentis sanamur in carne. Hæc ille. Et recitat Augustinus in 1. contra Iulianum.* Hucusque Aduersarii, sed nota, o Lector! citationis generalitatem, *In libro contra Hæreses.* Quando Hyrenæus habet quinque libros latissimos cõtra Hæreses, imò omnia eius opera sunt contra Hæreses. Sanctus ergo Hyrenæus lib. 5. aduersus Hæreses cap. 19. cuius titulus est: Cùm Eua inobediente, & præuaricatrice comparatur Virgo Maria, illius aduocata, referunturque variæ, & dissidentes hæreses, Fol. 464. sic post alia encomia de Beata Virgine, inquit: *Quemadmodum enim illa per Angelicum sermonem seducta est, vt effugeret Deum, præuaricata verbum eius; ita & hæc per Angelicum sermonem Euangelizata est, vt portaret Deum, obediens eius verbo:*

& sicut illa seducta est, vt effugeret Deum, sic hæc suasa est obedire Deo, vti Virginis Euæ Virgo Maria fieret aduocata. Et quẽadmodum adstrictum est morti genus humanum per virginem; soluatur per Virginem: æqua lance disposita virginalis inobedientia per virginalem obedientiã: Adhuc enim Prothoplasti peccatum per correptionem primogeniti emendationem accipiens, & serpentis prudentia deuicta in columbæ simplicitate, vinculis autem illis resolutis, per quæ alligati eramus morti. Indocti omnes hæretici, & ignorãtes dispositionis Dei, &c. Cùm ergo hæc sit vera Hyrenei auctoritas: Notare debes, Lector, in quantis discordent inter se se hæc verba: Primò, prætermiserunt totum principium auctoritatis, à quo pendet intelligentia. Secundo, vbi Hyrenæus, *& quemadmodum, &c.* abstulerunt hoc verbum, quia ad antecedentia dicebat relationem. Tertio, etiam addiderunt illud principium, *peccato Prothoplausti.* Quartò, addiderunt illam vocem; *totum*, vt vniuersaliorem redderent propositionem. Quinto, addiderunt illud, *& plaga serpẽtis omnes homines sunt vulnerati*; si hæc cõducunt ad intentum, tu considera. Sexto, abstulerunt illud: *per Virginem; saluatur, per Virginem*; vt sic ablatâ Anthitesi inter Euam & Mariam, mens Hyrenæi amplius occultaretur. Septimo, eadem intentione tacuerunt illud, *æqua lance disposita virginalis inobedientia, per virginalem obedientiam.* Octauo, addiderunt totam illam clausulam; *Sed per crucem Christi, qui solus sine peccato venit in similitudinem carnis peccati*, cuius nec minimũ verbum extat in Hyrenæo. Nonò; ex illa clausula, *Adhuc enim Prothoplasti peccatũ, per correptionem primogeniti emendationẽ accipiens*; assumpserunt tantum duo verba illa, scilicèt; *Prothoplausti peccatum*, vt ex illis fabricarent auctoritatis principium, sub alia tamen dispositione, videlicèt, *peccato Prothoplausti*, reliqua vero verba absolutè prætermiserunt. Decimò, addiderunt illam clausulam: *Et omnia traxit ad se, viuificauit mortuos.* Vndecimo, vbi Hyrenæus, *& serpentis prudentia deuicta in columbæ simplicitate*; ipsi sic: *Et ab antiqua plaga serpẽtis sanamur in carne.* Quid ergo, ò Lector! dicemus ad hæc, quando in sex lineis reperiuntur vndecim demonstratæ adulterationes capitales? & totum sensum, ac intentionem Hyrenei retortam contra puritatem Virginis, quando Sanctus Pater summam Deiparæ innocentiam in simplicitate columbæ, & promptam obedientiam commendare nititur? Quid erit in aliis incognitis Auctoribus, & nõ Sanctis, quando vnum Ecclesiæ Patrem, ac Sanctissimum Hyrenæum tot adulterationibus vitiarunt, vt Dei Matrem facerent participem sui originalis peccati?

Sed vltra progrediendo aliqui ex Aduersariis citant etiam Sanctum Hyrenæum, *vt Augustinus dicit in 2. cõtra Iulianũ*, sic Anonymus. Alii: *vt recitat Augustinus in 1. contra Iulianum*, sic Vincentia. Sed totum hoc est fictum; quia Sanctus Augustinus in 1. contra Iulianum, tom. 7. fol. 206. colum. 2. littera F. solùm habet hæc verba: *Sanctus Hyrenæus dicit, antiquam serpentis plagam fide Christi, & cruce sanari, & quod Prothoplasti peccato fuimus tanquam vinculis alligati.* Hæc solum refert Augustinus in illis libris contra Iulian. ex S. Hyrenæo, quod autem hæc auctoritas sit eadem cum supra posita, & relata ex operibus S. Hyrenæi, ad epilogum tamen redacta, vt ferè semper facit Augustinus, non indiget probatione, quia ex se ipsa constat. Et ex illa duo colligo. Primum, quòd citationes illæ de Sancto Hyrenæo in 1. & 2. contra Iulian. vt recitat Augustinus, fuerunt solùm excogitatæ ad multiplicandas citationes. Secundum, quòd Aduersarii non viderunt Hyrenæum, nec opera eius, sed ex hac auctoritate Augustini, absque alio prototypo, vel exemplari finxerunt, & fabricarunt supra positam ad imaginem, & similitudinem sui desiderii.

IACOBVS Ægidius de Barchinona, vel de Cathalonia, Magister sacri Palatii, Ordinis Prædicatorum in Tract. quem de Conceptione Beatæ Mariæ composuit: *Anonym. via 3. Rat. 9. Auctore 93. Bandell. cap. 23. Deza folio 42. à tergo, Vincentia, & Grysaldus.*

VERITAS 131.

SVPPOSITIS Dictis in Trituratione num. vi. hunc Auctorem sic adducit Anonymus: *Idem tenet Magister Iacobus de Catalonia, vir famosissimus, Magister sacri Palatij, in Tractatu glorioso, quem de Conceptione composuit.* Bandellus verò, & alii sic: *Idem tenet Magister Iacobus Ægidius de Barchinona, Magister sacri Palatij, in Tractatu, quẽ de Conceptione Beatæ Mariæ composuit*; Sed nullus ipsorum de hoc suo famosissimo Magistro, ac glorioso opere auctoritatem vllam adducit. Antonius Senensis, & Alphonsus Placentinus, qui scripserunt post Anonymum, & Bandellum, videntes illa diuersa cognomina: *Ægidius de Barchinona, & de Cathalonia*, existimãtes esse diuersos Auctores, illos vt distinctos enumerant in suis Bibliothecis, vnum ad annũ 1457. & alterum ad annum 1460. affirmantes, quòd ambo scripserunt Tractatus de Conceptione. Sed in hoc fuerunt Nomenclatores isti decepti, sicut in pluribus aliis, in quibus secuti

cuti sunt Anonymum, & Bandellum, & ratio est euidens, quia in Cathalogo Magistrorum sacri Palatii solùm adducitur vnus vocatus Iacobus Ægidius, Hispanus ad annum 1440. vt videre est apud Placentinum fol. 1477. Ioannes Michael Pius de illustr. vir. Relig. Prædicatorum part. 2. lib. 3. col. 24. ad annum 1444. post Ioannem de Turrecremata, affirmat, fuisse Magistrum sacri Palatii, quemdam Paulum Ægidium Aragonensem, quem etiam vocat Iacobum Ægidium. Et infrà colum. 27. ad ann. 1447. inter Scriptores affirmat, quòd Iacobus Ægidius fuit Magister Prouincialis Aragoniæ, & Magister sacri Palatii, & quòd ad instantiam Calixti III. composuit Tractatum de Veritate Conceptionis Virginis. Infrà autem col. 30. vocat hunc eundem Magistrum sacri Palatii, Paulum Ægidium. Denique infrà part. 2. lib. 3. colum. 86. ad annum 1500. inter Scriptores sic inquit Italicè: *Giacomo Spagnolo ignoto de patria, è Catalano di natione, compose vn libro della Concettione della B. Vergene, che vene cittato del Generale F. Vincentio Bandello en el libro della santificatione, che egli racollse da molte sentenze de Padri.* Nota, quantas multiplicationes excitauit vnus Bandellus? part. verò 2. lib. 2. colum. 181. adducit ex Vincentio Bandello quemdã Dominicum Hispanum ex Cathalonia, qui scripsit Tractatum de Conceptione ad annum 1348. (fortè voluit dicere Iacobum) & annum 1448. Vide supra num. 66. in Dominico de Cathalonia. Hunc ergo Iacobum, vel Paulum, vel Dominicum, aut Ægidiũ Hispanum, Anonymus appellauit ex Prouincia de Cathalonia; Bandellus verò ex ciuitate de Barchinona, Pius ex Aragonia ex æquiuocatione; aliàs quomodo est possibile, quòd vno, eodemque tempore essent duo, vel tres, vel veriùs quatuor Magistri sacri Palatii, Hispani, ex eadem Prouincia, ex Ordine Prædicatorum, & quòd simul scripserint Tractatus speciales de Conceptione Beatæ Mariæ? Vndè existimo, fuisse solùm vnum Iacobum Ægidiũ de Cathalonia, siue Iacobum Ægidium de Barchinona, vel Dominicum de Cathalonia. Nam Franciscus Diagus lib. 1. cap. 28. dicit quòd anno 1362. floruit quidam Iacobus Dominicus Cathalanus, qui scripsit plura opuscula de ordine iudiciali, & capitulis, &c. sed nihil dicit de isto Tractatu Conceptionis, nec de magisterio sacri Palatii, sed tantùm quòd fuit Inquisitor Maioric. & Prouincialis Proencæ; vel ergo fuit vnus solus iste Iacobus Ægidius Dominicus de Cathalonia, aut Barchinona, aut nullus. Quòd si adhuc contenderis esse diuersos, ac distinctos Scriptores, vt sic habeas tres, vel quatuor famosissimos testes, ac totidem gloriosos Tractatus pro tua opinione, nõ contendo; quia ecce veritas, & iudicium, dum tamen illos ostendas.

Dico ergo, quòd Iacobus Ægidius de Barchinona, siue Dominicus de Cathalonia, vel sint vnus, vel duo, vel tres, vel quatuor Auctores distincti, ac Magistri sacri Palatii, & scripserint vnum, vel totidem Tractatus de Conceptione pro vestra opinione, fuisse Auctorem, vel Auctores nullius opinionis, famæ, ac nominis, quantum ad scientiam, & litteraturam (de hac enim solùm loquor) Primo, quia nullus Nomenclator antiquus, vel modernus, de tali Iacobo de Barchinona, vel Cathalonia, mentionem paruam, vel magnam facit, nec ipse Sixtus Senensis in sua Bibliotheca, licèt aliquos referat Iacobos Scriptores ex sua Prędicatorum familia, de hoc vel verbum habet; & quando ipsemet Turrecremata, qui fuit Hispanus, ac Magister sacri Palatii, & scripsit illum amplissimũ Tractatum de Conceptione pro sua opinione, vbi tot, ac tantos refert Auctores, vt in hac ventilatione visum est, & ampliùs videbitur, nullam facit mentionem, nec de tali famosissimo Iacobo, aut Dominico, nec glorioſissimo Tractatu: Existimandum est, fuisse famosissimam, ac gloriosissimam falsitatem Bandelli. Insuper, quia nec in Bibliotheca Hispanica, Valerii Andreæ, Taxandri, nec in alia ampliori à S. Peregrino edita, nulla de prædicto Iacobo memoria extat. Quibus omnibus adde Scriptores antiquos pro immaculata Virginis Cõceptione, quorum Tractatus, & Opuscula tam excussa, quàm manuscripta in nostra sunt Bibliotheca, penitùs ignorasse, quis fuerit hic famosissimus Iacobus, atque gloriosum opus de Conceptione. Secundo, quia Aduersarii nullam adducunt auctoritatem; & stando in illo principio sæpè repetito, ac demonstrato, quod vbicumque Bandellus, & alii adducunt Auctorem, & tacent auctoritatem, aliquod latet mendacium, possumus similiter de hoc suo famosissimo Auctore, & glorioso opere incognitis, absque vlla temeritate discurrere. Tertio, quando supra dicta nihil valerent, hoc saltem certissimum est, atque indubitatum, ipsum fuisse ex Ordine Prædicatorum, & opus illud non fuisse typis mandatum, & quòd solùm Aduersarii ipsum, vel ipsos citant, quid ergo dicemus ad illud? Non credas inimico tuo in æternum: sicut enim æramentum eruginat.

Tandem dicere possumus, quòd ab anno 1450. quo tempore dicunt vixisse Iacobũ Ægidium, vsque ad annum 1480. prodiit quoddã Opusculum de veritate Conceptionis, absque anno, & loco impressionis, sub nomine Petri de Vincentia, Ordinis Prædicatorum, de quo egimus in Trituratione num. xxi. cuius Opusculi Auctorem existimo fuisse ipsum Vincentium Bandellum, vel Hieronymum Albertinum, & hunc malitiosè ipsemet Bandellus adscripsit Iacobo Ægidio, vt sic multiplicaret Auctores,

ctores, ac Scriptores in sua Religione contra immaculatam Virginis Conceptionem. Vide infrà num. 307. ad finem. Habet ergo hoc gloriosum Conceptionis opus sex Patres, Dominicum de Cathalonia, num. 66. Iacobum de Barchinona hic, & infrà Ioannem Dominicum de Florentia num. 169. Petrum de Vincētia, Vincentium Bandellum, & Hieronymum Albertaccium, de quibus latè diximus in Trituratione.

IACOBUS Anglicus, vel Ioannes Cisterciensis super Cantica. *Turrecrem. part. 6. cap. 35. fol. 125. Anonym. Auctore 149. Bandel. cap. 22. Deza fol. 37. Petr. de Vincentia, & Grysald.*

VERITAS 132.

ISTIUS Auctoris notitia desumenda est ex ipsismet Aduersariorum verbis. Primus, qui ipsum adducit, fuit Turrecremata, & sic: Item ad idem est Venerabilis Pater Cisterciensis Ordinis, natione Anglicus, Monasterii Sanctæ Mariæ de Fontibus, qui in suo Tripartito super Cantica, qui incipit: Tres sunt, qui testimonium dant in cœlo, sic inquit: *Beata Virgo Maria comparatur Lunæ ratione pulchritudinis, quam habet ex irradiatione solis: habuit enim Virgo Maria triplicem gradum pulchritudinis à Sole Iustitiæ: fuit enim pulchra in ingressu, velut noua Luna per donum gratiæ sanctificationis, quæ ipsam mundauit à macula originali: Pulchrior in progressu per donum gratiæ fæcunditatis, quæ ipsam purgauit à fomite carnali. Sed pulcherrima fuit in egressu, velut soli coniuncta per donum gratiæ eleuantis, vndè non solùm fuit liberata à macula originali, sed etiam ab omni pœna, & miseria temporali. Hæc ille.* Ex hac auctoritate nota Lector, quod Turrecremata solùm vocat istum Monachum Anglicum Cisterciensem, non vero Ioannem, neque Iacobum, &c. Anonymus autem, qui scripsit post Turrecrematam, sic adducit propositum Auctorem. Item idē tenet Dominus Ioannes Anglicus de Monasterio Sanctæ Mariæ de Fontibus, in suo Tripartito super Cantica, cuius principium est: Tres sunt, qui dant testimonium, vbi dicit sic: *Beata Virgo in vtero matris fuit mundata à macula peccati originalis, & ante Conceptionem filij Dei, fuit à fomite peccati purgata. Hæc ille.* Quod hic adductus ab Anonymo sit idem cum antecedenti adducto à Turrecremata, & quod ab hoc transcripserit auctoritatem, patet clarè, & euidēter ex omnibus eius verbis: vndè autem extraxerit Anonymus, quòd iste (quem Turrecremata adduxerat absque nomine) vocabatur Ioannes? Hoc opus, hic labor. Sed progrediamur vltrà. Post Anonymum scripserunt Bandellus, & Vincentia, & adducunt Auctorē istum in classi de Cisterciensibus, sic dicentes: Idem tenet D. Iacobus Anglicus eiusdem Ordinis, super Cantica dicens: *B. Virgo fuit in vtero matris à macula peccati originalis per sanctificationem mundata, & ideò fuit pulchra, vt luna in eius Natiuitate, fuit autem in Conceptione filij à fomite peccati liberata, ideò fuit electa, vt sol in eius Annuntiationē.* Hæc Vincentia, Bandellus, & Deza. Post illos ingressus est Grysaldus, & adduxit prædictū sic: Iacobus Anglicus super Cantica: *B. Virgo fuit à macula peccati originalis in vtero matris purgata.* Componamus, o Lector! modo ista inter nos, quoad Auctoris nomen; omnes isti Patres Dominicanì transcripserunt Auctorem, & auctoritatem, à solo, & vnico Turrecremata (nam certissimum est, ipsos non vidisse Cisterciensem, vt ex infra dicendis euidenter cōstabit) si ergo apud Turrecrematam Monachū illum S. Mariæ de Fontibus inuenerunt, incognitum quoad nomen, quo fine Anonymus finxit, ipsum vocatū fuisse Ioannem? Et si apud Anonymum vocabatur Ioannes, qua intentione Bandellus, & alii appellarunt ipsum Iacobum? Et quid diceres Lector, si propositus Cisterciensis Scriptor super Cantica, nec esset vocatus Ioannes, nec Iacobus, sed Thomas? Supponendo ergo, quòd hæc nominum mutatio fuit quædam fictio fantastica, ac chimerica, meo iudicio habuit hoc fundamentum. Turrecremata in eadem Cisterciēsium classi, ac Immediatè post istum sub nomine Auctoris innominati adduxerat alium quēdam incognitum Cisterciensem, in lib. de Laudibus Virginis Marię, vt vidimus num. 22. hunc ipsum incognitum Cisterciensem Scriptorem de Laudibus Virginis adduxit Anonymus, & cauens, ne ex eadem Religione tot essent innominati, incertique Auctores, finxit, hunc vocatum fuisse Ioannem. Bandellus vero, quia illum Cisterciēsem Scriptorem incognitum de Laudibus Virginis Mariæ, appellauerat Ioannem, vt vidimus præallegato n. 22. pro hoc Cisterciensi Monacho, & Scriptore super Cantica (nè tot essent Ioannes eiusdem Religionis.) excogitauit alterum nomen, & ipsum vocauit Iacobum, & ita facta est præsens tragicomedia. Si antè Aduersarii pro his notatis extrauagantibus fictionibus aliam honestiorē inuenerint rationem, acquiesco ipsis, dum tamen non petant pro hoc Iacobo, & Ioanne sedes in hoc iudició ne dicatur eis: Nescitis, &c.

Cùm ergo iam constet de fictione nominis huius Anglici Cisterciensis, restat nunc inquirere, an fuerit in veritate talis Scriptor primò, Anonymus; Cisterciensis Anglicus, deinde Ioannes, siuè Iacobus? Scias ergo, quòd de Iacobo Anglico Cisterciensi mentionem faciunt

Possevinus, fol. 777. Sixtus Senensis, fol. 250. atque Ioannes Pitseus, fol. 353. ad ann. 1270. his verbis: *Iacobus natione, & cognomine Anglicus, Monachus Cistercienfis, & sacræ Theologiæ Doctor Parisiensis, &c. Hic teste Petro Vincentino, Monacho Dominicano, constanter tenuit, & solidissimis argumentis corroborauit sententiam S. Thomæ Aquinatis de Conceptione Beatæ Virginis in peccato originali, &c. scripsit enim teste Sixto Senensi, & alys, in Cantica Cāticorum, &c.* Hæc eadem verba nulla mutata syllaba habet Chrysostomus Henriquez in Bibliotheca Cistercienſi cap. 19. fol. 72. & superaddidit: *Scripsit enim teste Sixto Senensi, & alys in Cantica Canticorum librum vnum, Conciones Euangelicas, Lecturas Scholasticas, & alia non pauca, quæ perierunt.* Ioannes Balleus centuria 3. fol. 112. sic inquit: *Istum introducit inter magnos Auctores Petrus quidam Vincentinus Dominicanus pro corroboranda sui Thomæ circa Mariæ Conceptionem opinione.* Carolus Visch in sua Biblioth. Cisterciensi, fol. 142. agit etiam de hoc Iacobo Anglico, & solum dicit, quod scripsit in Cantica Cantic. librum vnum, & citat Guillel. Eisegreinium; sed nihil dicit de Abbatia de Fontibus, nec de opere tripartito incipiente: *Tres sunt, &c.* Vel Ioannes Abbate de Fontibus vllam mentionem faciunt, benè tamen tom. 2. ad ann. 1172. cap. 4. num. 2. folio 573. agunt de Thoma Cistercienſi Anglo, ac de eius luculenta explanatione in Cantico Cāticorum. Arnoldus de Vvion in libro Ligni vitæ, tom. 1. cap. 48. fol. 77. adducit amplū Cathalogum omnium scriptorum Ordinis Cisterciensis, modo Alphabetico, & littera I. in Ioannes solum adducit quemdam Ioannem Fordone, qui scripsit in Cantica, ab illo loco, in quo Gilbertus desierat, cuius opus incipiebat: *Dilectus meus candidus, &c.* (de quo etiam Pitseus, fol. 276. & Chrysostomus Henriquez) Ex Iacobis vero nullum adducit, reuolui alias litteras, & in ipsis solùm adducit Scriptores super Cantica Ottonē Episcopum Frigiſensem, & Thomam Cisterciensem, de quo nos statim, Fabianus Iustinianus in suo Indice vniuersali, in Elencho Auctorum, fol. 31. refert fuisse tres Scriptores super Cantica, scilicèt, Iacobum Anglicum, Thomam Anglicum, & Thomam Cisterciensem. Conradus Gesnerus, & eius Abbreuiator fol. 361. ponit Iacobum Anglicum, & fol. 372. Iacobum Cisterciensem Anglicum, & fol. 793. Thomam Cisterciensem. & omnes Scriptores super Cantica. Ex his ergo, & aliis à me visis, & lectis, pro indaganda veritate huius Auctoris; dico, & affirmo sequentia.

Scilicèt, quod in sacra Cistercienſium Religione nullus fuit Ioannes, vel Iacobus Scriptor super Cantica. Et quod cum supra relati, Nomenclatores omnes scripserint post Petrum de Vincentia, & Bandellum de Castronouo, Auctores paruæ, vel potius nullius veritatis, ab istis illi decepti dixerunt, & scripserunt superiùs posita. Præuidētes vero, quod de Ioanne, & Iacobo non extabat aliqua notitia apud Scriptores antiquos, & quod similiter opera non erant in rerum natura, vt se expedirent a difficultatibus, dixerunt illa, *quæ perierunt*: Ego autē existimo, quod nō *perierunt*, nam si *perierunt*: ergo Turrecremata finxit auctoritatem supra adductā! Si opera Cisterciensis *perierunt* igitur veritas, & fides tantorum Patrum Prædicatorum *perierunt*. Sed vt nō totaliter pereant saltem in Auctore (sicut in rei veritate *perierunt* in auctoritate) dicimus, pro nunc in Ordine Cisterciensiū fuisse quemdā grauem, atque doctum Scriptorem, qui edidit Commētaria satis quidē erudita in Cantica Canticorum Salomonis, cuius ego vidi duplex originale, aliud manuscript. in Romana Curia, apud R. P. Paulum de Rieti, Ordinis Minorum in pellicea carta, & antiquis caracteribus, in cuius principio nullum extabat nomen Auctoris; in fine vero habebat quamdā subscriptionē, ex qua aliqui existimarunt, opus illud esse nostri Subtilissimi Doctoris Ioannis Duns Scoti, de quo, me præsente, fuit non parua controuersia apud Magistrum sacri Palatii. Alterum huius expositionis super Cantica extat impressum Paris. ann. 1521. in folio apud celebrem Typographum Iodocum Badium Ascensium, sub titulo, & nomine Thomæ Cisterciensis, & Ioannis Aelgrini, qui quidēm omnia contenta in Canticis Canticorum applicat Sacratissimæ Virgini Mariæ: benè verum est, quod hoc opus non incipit, vt dicunt Aduersarii: *Tres sunt qui testimonium, &c.* Sed sic: *Osculetur me osculo oris sui. Hac vox Sinagogæ est, &c.* Nec est tripartitum, sed in duodecim libros diuisum. Hæc sunt omnia, quæ pro indaganda veritate huius Auctoris inuenire potui. Fuit ergo Auctor illius Expositionis in Cantica non Ioannes, nec Iacobus, sed Thomas Cisterciensis, natione Anglus, vt benè dixit Turrecremata, atque Doctor Parisiensis, & sic quoad Auctorem, & eius nomen aliqua dixerunt Aduersarii intra veritatem, & alia extra illam. Si autem contenderint (vt saluent suos Scriptores) non esse hoc, sed aliud opus, illud demonstrent, & suum Cisterciensem, Anglicum, Anonymum, Ioannē, Iacobum super Cantica; quia noster Thomas Cisterciensis in promptu est manuscriptus, & impressus. Et hæc sufficiant pro quæstione de Auctore.

Sed iam cuiuscumque sit illa Expositio in Cantica, cap. 6. lib. 9. fol. 135. loquens B. Virgine Maria inquit Auctor: *Itē legis, & Prophetarum nebulam cæcam obscuritate illuminauit pariendo Christum, quem obscurè prædixerant.*

Vndè

Vndè dicitur, Lucifer lucem cæcis ferens. Item posteris suis cùm esset gratia plena, lumen tulit, id est, gratiæ abundantiam, vndè dicitur, Lucifer quasi luce fertilis, cuius vita gloriosa lucem dedit sæculo. Fuit quasi luna plena in Conceptione, plena Angelica Salutatione, plena Spiritus Sancti obumbratione, plena Incarnatione diuinæ Sapientiæ, in Angelica salutatione fuit plena letitia, in Spiritus Sãcti obumbratione fuit plena gratia, in Incarnatione diuinæ Sapientiæ plena medicina, qua sanaretur infirmitas humana, &c. Hæc sunt Cistercienſis verba. Vide ergo, ò Lector! quid commune habeat hæc auctoritas cum suprà posita ab Aduersariis. Nam primo addiderunt totam illam primam clausulam: *Beata Virgo fuit in vtero matris à macula peccati originalis per sanctificationem mundata.* Neque in ipsis hoc nouum est; nam conclusionem istam in omnibus ferè auctoritatibus nudam apponunt; deindè assumunt tres, aut quatuor voces existentes in verbis Auctoris, & ecce facta sunt omnia. Secundo, eadem intentione addiderunt alteram: *Fuit autem in Conceptione filij à fomite peccati liberata.* Videant Aduersarii, quid in hoc fecerint, nam pessimus hæreticus Balleus occasionem sumpsit ex hac clausula, vt ipse etiam diceret: *Mariam dixit in præfato Canticorum libro in sola filij Conceptione, non sua à peccati fomite liberatam.* Tertio, vbi Cistercienſis, *fuit quasi luna plena in Conceptione*; ipsi pessimè transcripserunt, *Ideo fuit pulchra, vt luna in eius Natiuitate.* Vt sic vocem Conceptionis de medio tollerent. Nam cùm Cistercienſis procedat ordinatè dicens; quod Maria fuit plena in Conceptione, plena in Angelica salutatione, & plena in Incarnatione, illud, *plena in Conceptione*, videtur respicere Conceptionem passiuam, nam priùs fuit Cõceptio, deindè Annuntiatio, ac tandem Incarnatio: ergo illa vox, Conceptio, non respicit Incarnationem, seu Christi Conceptionem, sed aliam Conceptionem antecedentem Annuntiatione Angelica, & Incarnatione Verbi; hæc autem nulla alia potuit esse, nisi Conceptio passiua ipsiusmet Virginis, vt hoc ergo sepelirent Aduersarii, vbi Cistercienſis dixerat, *in Conceptione*, ipsi transtulerunt, *in Natiuitate.* Hæc in Cistercienſis verbis artifex astutia fabricauit sua.

Sed adhuc restat aliud maleficium; nam Cistercienſis statim post verba suprà relata, sic prosequitur: *Luna ista, id est, Beata Virgo nubeculæ patitur obscuritatem, non dico culpæ, quia immunis facta est à peccato, sed pœnæ, quam sustinuit compatiens filio, pro his quæ sustinebat in hoc exilio, &c.* Ecce quomodo Cistercienſis fatetur, Virginem Mariam immunem fuisse à peccato, nullamque nubeculam habuisse culpæ. Quid clariùs dici poterat pro immunitate Deiparæ? Hæc verba prætermiserunt Aduersarii, vt sic ficto Auctore, adulterata auctoritate, & occultata veritate, omnia deuastarent, interficiendo à minimo vsque ad maximum.

Sed vt videant Aduersarii, quòd pro indaganda veritate nihil intactum relinquimus; dico fuisse Auctorem Anglum, qui scripsit in Cantica Canticorum vbi apertè, & clarè minus piam docet opinionem. Sed non fuit vocatus Ioannes, nec Iacobus, nec fuit Cistercienſis, nec Abbas Sanctæ Mariæ de Fontibus, nec venerabilis, nec opus eius est tripartitum, nec incipit: *Tres sunt, &c.* neque ad illa verba: *Quæ est ista, quæ progeditur*, nec ibi denique extat auctoritas à vobis adducta. Sed Auctor ille Anglus appellatur Guillielmus Paruus Neubergẽsis, fuit Canonicus Regularis Sancti Augustini, vel Dominicanus, cuius opus incipit: *Crebra petitionis tuæ, &c.* & ad illa verba: *Tota pulchra, &c.* & ad illa: *Vna est columba, &c.* dicit clarè, & expressè, Virginem fuisse conceptam in peccato originali. Vide Balleum folio 100. Pitseum folio 270. Mart. del Rio in Cantica in Isagoge, & folio 199. & 328. si hic est Auctor citatus, veritatem dixerunt de Anglo, & sententia, in aliis autem quasi qui apprehẽdit vmbram, & persequitur ventum: sic & qui attendit ad visa mendacia, lege num. 196.

IACOBVS de Beneuento, Ordinis Prædicatorum; in sermone Natiuitatis Beatæ Virginis. *Turrecrem. part. 6. cap. 29. folio 120. à tergo. Anonym. Auctore 74. Bandell. cap. 23. Deza fol. 42. Vincent. class. 6. Grysald. Brixien.*

VERITAS 133.

DE Hoc Auctore mentionem faciunt Nomenclatores moderni, vt Posseuinus, fol. 780: Antonius Senenſis, & Placentinus, desumpta notitia à Leand. Albert. lib. 4. fol. 147. sed vt notat Posseuinus, quoto anno, vel sæculo vixerit, omnes Patres Dominicani tacent; & cum nullus antiquus Scriptor de ipso vllam mentionem faciat, vndiquè suspectus Auctor est. Etenim Turrecremata, Bandellus, & Vincentia fingere illum (sicut fecerunt de aliis) potuerunt, & ab illis decepti scribentes post ipsos errare facilè fuit. Et confirmatur, quia huius Iacobi de Beneuento opera nullus vidit, nec fuerunt excussa: ex quibus omnibus saltem colligitur fuisse Auctorem paruæ, seu nullius opinionis, fuit denique ex Ordine Prædicatorum: ergo ex nulla parte potest esse testis fidelis.

Huius semi-auctoritatem sic adducunt: *Item ad idem est eiusdem Ordinis venerabilis Pater*

sum; si enim Hugo loqueretur. De formali peccato originali contracto in animatione, ad quid erant tot verborum additiones, ac transmutationes. Loquebatur Hugo more Antiquorum de illis vitiis ac sordibus, seu muliebritatibus conceptionis carnalis, à quibus omnibus fuit Christus immunis in sua generatione. Facta die 25. Martii, & à quibus non fuit Virgo Maria genita, vel concepta die octauo Decembris, quare illa conceptio non debet celebrari, nisi per ordinem ad sanctificationem, & si non vis locutum fuisse in hoc sensu, respice adulterationes tuas, quia ex illis ore tuo te condemnabunt.

HVGO De S. Victore, In libro Sententiarum, in materia de Incarnatione & lib. 2. de Sacramentis cap. 4. vel 5. & 1. libro, part. 8. & super Magnificat. *Turrecrem. cap. 25. fol. 116. à tergo. Anonym. Auctoritate 55. & 56. & 57. & Auctore 151. Bandel. cap. 20. Dezs fol. 33. à tergo. Gryssal. Capreol. Soncin. Barelete. Canus. & Brixiensis.*

VERITAS 128.

HVGO Victorinus, natione Saxo, Abbas S. Victoris, Canonicorum Regularium Sancti Augustini, Contemporaneus S. Bernardi, cui scripsit Epist. 77. notissimus est, sicut eius opera excussa Parisiis anno 1526. Venetiis 1588. Argentinæ 1485. atque Maguntiæ 1617. & in præsenti Area non solùm duplicatus, sed triplicatus est: nam omnes auctoritates adductæ in Alcuino supra num. 10. sunt huius Hugonis. Deindè infrà num. 304. adducunt ipsum sub nomine Vgo, & quia in citationibus, ac verbis istius Auctoris summoperè variant Aduersarii, operepretium erit pro detegenda veritate ipsorum, auctoritates ad litteram adducere.

Primam sic Turrecremata: Itē tertiò ad idē est venerabilis Hugo de S. Victore, litteris, & religione clarissimus, qui in libro Sententiarum, in materia Incarnationis Verbi, in Rubrica; si caro Christi in Maria fuit obligata peccato, sic dicit: *De carne illa, cui vnitum est Verbum, quæritur, vtrum priùs in Maria fuerit obligata peccato? Quod ita fuisset, Augustinus dicit, sed in ipsa Conceptione Christi per Spiritum Sanctum mundata fuit. Hæc Hugo.* Bandellus verò cap. 9. fol. 15. adducens quamdam auctoritatem Sancti Augustini in 2. de Baptismo paruulorum, quam nos supra in Augustino dedimus num. 34. auctoritate 5. sic inquit: Item idem (id est, Augustinus) in 2. de Bap. paruul. *Non est,* inquit, *in filijs hominum, nec fuit, nec erit, qui nullo vnquam peccato fuerit obstrictus; aut ad iustitiam non ex peccato peruenerit, excepto vno Mediatore, per quem finitis peccatorum inimicitijs reconciliamur Deo. Solus ergo ille etiam homo factus, manens Deus, peccatum nullum vnquam habuit, nec sumpsit carnem peccati, quamuis de materna carne peccati. Quod enim indè suscepit, illud profectò suscipiēdo mūdauit. Hæc ille. Vndè Hugo de S. Victore prædictam auctoritatem exponens, in libro Sententiarum suarum, sic dicit: Caro Christi priùs fuit in Maria originali obligata peccato, sicut Augustinus ait; sed operatione Spiritus Sancti, ante quam à Dei Verbo assumeretur, fuit à peccato mundata. Hæc ille.* Anonymus autem auctoritate 55. sic adducit eandem auctoritatem: Item Hugo de S. Victore, litteris, & in religione clarissimus, in suo libro Sententiarum, in materia Incarnationis sic dicit: *Caro Christi priùs in Virgine Maria fuit obligata peccato, sicut Augustinus dicit; sed in ipsa assumptione per Spiritum Sanctum mundata fuit. Hæc Hugo.* Deindè addit ex propriis Anonymus: *Ecce quam clare loquitur Doctor ille eximius; & etiā asserit B. Augustinum huius fuisse sententiæ.* Istæ sunt tres auctoritates desumptæ ab vno indiuisibili loco, & verbis Hugonis, transcriptæ à tribus principalioribus Mestoribus opinionis aduersæ, sed nunc videbimus, quis eorum fuerit fidelis seruus, & prudens?

Hugonis verba in sua Summa Sententiarum septem tractatibus distincta, quæ extat tom. 3. nouissimę impressionis tract. 1. cap. 16. cuius titulus est: Quod Christus simul animam, & carnem assumpsit fol. 309. col. 2. littera E. sunt sequentia: *De carne illa, cui vnitum est Verbum, quæritur, vtrum priùs in Maria fuit caro illa obligata peccato? Quod ita fuisse, Augustinus dicit: Sed in ipsa separatione per Spiritum Sanctū mundata fuit, & à peccato, à fomite peccati. Mariam verò totam prorsus à peccato, sed non à fomite peccati mundauit: quem tamen sic debilitauit, vt posteà non peccasse credatur. Augustinus de natura, & gratia. Excepta S. Virgine Maria, de qua propter honorem Dei, nullam prorsus, cū de peccatis agitur, habere volo quæstionem, indè enim scimus, quòd ei plùs gratiæ sit collatum, ad vincendum ex omni parte peccatum, quem cōcipere, ac parere meruit, quem constat nullum habuisse peccatum. Hac ergo Virgine excepta, &c.* Enumera verò nunc attentè, ò Lector! vitia capitalia in hac vna sola auctoritate commissa: nam primo, nescio, quo ore, corde, & lingua dicere potuerūt, quod Hugo in prædictis verbis explicabat illam auctoritatem ab ipsis Aduersariis adductā ex lib. 2. de Baptismo paruulorū, cū constet, Hugonē explicare alterā, ex libro de natura, & gratia, supponentes vnum locū Augustini pro alio, & quia hoc cedebat in gloriam

& laudem Virginis, adduxerunt alterum, non solùm in verbis penitùs distinctum, sed ex diuersis libris, seu Tractatibus, imò & distinctis Tomis Augustini. Secundo vitiarunt etiam Hugonem in hoc, quod cùm in toto illo, §. loquatur Hugo in sententia Augustini, quem sæpè repetit, vbi Hugo solùm se habet merè relatiuè; ipsi disposuerunt auctoritatem, quasi esset absolutè propria Hugonis. Tertio, vbi Hugo, *de carne illa, cui vnitum est verbum, quæritur, vtrum prius in Maria fuerit caro illa obligata peccato?* Ipsi sic, *caro illa priùs in Maria fuit* obligata peccato, in his paucis verbis omittentes illud, *de carne illa, cui vnitum est Verbum*, vt sic penitùs occultarēt mentē Hugonis, & materiam, de qua loquebatur. Item prætermiserunt illud, *quæritur vtrum*, vt sic ex titulo quæstionis efficerent conclusionem, & in hac parte fideliter processit Turrecremata, & hoc est ad maiorem confusionem aliorum. Quartò, vbi Hugo, *vtrum prius in Maria fuerit obligata peccato*; ipsi sic, *caro Christi* prius fuit in Maria *originali* obligata peccato, addentes illud, *caro Christi*, & absque vllo Dei timore etiam illud, *originali*. Quinto, vbi Hugo, *quod ita fuisse Augustinus dicit*; ipsi sic, *sicut Augustinus ait*, quæ propositiones valdè distāt. Sexto, vbi Hugo, *sed in ipsa separatione*; Turrecremata sic, sed in ipsa *Conceptione Christi*, Anonymus verò sic, sed in ipsa *Assumptione*. Bandellus autem absolutè prætermitit clausulam; quia præuidit totū illud à suis prædecessoribus esse fictum, ac nihil concludere pro sua opinione, & esse contra mentem Hugonis, ac fortè etiam contra principia fidei Catholicæ, vt infra insinuabitur, illam tacuit. Septimo, videntes Aduersarii, quòd illa Hugonis verba posita in tertia clausula, scilicèt: *Et à peccato, & à fomite peccati, Mariam verò totam prorsus à peccato, sed non à fomite peccati mundauit*, non poterant subsistere, nec verificari iuxta eorum fictiones de tempore Incarnationis, omnia prætermiserunt; etenim volentes cum illo artificio, & verborum additionibus, maculare Dei Matrē, necessariò blasphemabant contra Dei filium; nam si mundauit Mariam *à peccato, sed non à fomite*, quid fuit illud, quòd spiritus mundauit *à peccato, & à fomite peccati*? Non Verbum, non Christum, neque materiam illam separatam, si enim caro illa assumenda à Verbo in ipso instanti separationis, vt dicit Hugo, vel in ipsa Conceptione Christi, vel in ipsa Assumptione, vt vos vitiastis, fuit à peccato, & à fomite peccati mūdata; ergo illa caro in Virgine, antè immediatum instans separationis, Conceptionis, & Assumptionis, erat cum peccato, & fomite peccati, ac per consequens Maria (quando Angelus fuit missus à Deo, ingressus, & locutus cum Virgine, atque quando dicebat illa verba de futuro: Spiritus Sāctus superueniet in te) erat cum peccato, & fomite peccati, quod est blasphemare contra Christum, & Matrem eius. Vide ergo, quot, & quanta fabricarunt retia, seu adulterationum vincula, vt innocentem Hugonem ad se traherent?

Sed dices. Quomodo ergo sunt intelligenda hæc Hugonis verba, quæ videntur clarè, & expresiè ponere in Virgine tempore Incarnationis peccatum, & fomitem peccati? Ad hoc responderet aliquis cum eius Marginatore, qui ad marginē propositæ auctoritatis sic ait: *Hic loquitur secūdùm communem sui temporis opinionem, quo nondum Ecclesia aliter definierat sentiendum.* Hæc Marginator. Sed ego dico, & affirmo, maturè consideratis omnibus verbis illius capitis 16. scilicèt, quòd in toto ipso refert opiniones aliquas à veritate, & fide Catholica deuiantes, quæ tempore Hugonis fortè grassabātur circa Verbi diuini Incarnationem, & non ex propria sententia, quòd sic demonstro: nam caput illud, sic incipit: *Præterea hoc indubitanter est credendum, quòd non prius carnem (vt quidam dixerunt) & deindè animam assumpsit, sed simul vniuit verbum Dei carnem, & animam. In hoc verò non inueniuntur differre sapientes.* Et immediatè secundam opinionem adducit sic: *Quidam dicunt, quòd caro illa, quam de Maria suscepit, quadraginta diebus formata sit, & ea iam formata, scilicet, lineamēta hominis habente, Verbum Dei simul vniuit sibi & carnem ipsam, & ipsam animam, & hoc volunt habere ex auctoritate Augustini, &c.* Tertiam opinionem statim adducit sic: *Alij volunt dicere, quòd vt primum separata est caro illa per Spiritum Sanctum, habuit aliquam mēbrorum distinctionem, sed adeò paruam, vt oculis non subiaceret, sed per illos quadraginta dies, de quibus loquitur Augustinus, perfecta, & notabilis fuit facta, & in ipso instanti separationis carnem, & animam suscepit, &c.* Quartam opinionem adducit sic: *De carne illa, cui vnitum est Verbum, quæritur, vtrum priùs in Maria fuit caro illa obligata peccato. Quod ita fuisse; Augustinus dicit, &c.* sub qua sunt verba adducta ab Aduersariis; & à nobis supra relata. Quintā opinionem adducit sic: *Quidam volunt dicere, quòd sicut antè peccatum in Adam fuit illa particula munda, & sancta: ita & post peccatū in ipso, & in omnibus successoribus recta linea vsque ad Mariam conseruata sit, & hoc dicunt se à Gregorio habere.* Sextam opinionem adducit sic: *Solet à quibusdam quæri, vtrum anima Christi sapientiam omnium rerum habuerit. Dicunt quidam, quòd nō habuit omnem scientiam, nec omnia sciuit, quod Deus scit, quod ita volunt probare, &c.* Vide ergo, ò Lector! quomodo illas opiniones refert Hugo ex sententia aliorum, & illas proponit quasi placita à veritate

pror-

prorsus aliena, & erronea, licèt Auctores ipsarum pro qualibet aliquem adduxerint patronem Sanctæ Ecclesiæ Doctorem, Augustinum, vel Gregorium? Ex his ergo opinionibus, seu potiùs deliramentis ab Hugone relatis, vt Catholici ab ipsis se se præcauerent, Aduersarii seligentes vnam, id est, quartam, illam adduxerunt sub nomine Hugonis, vt macularent Dei matrem: quomodo enim potest esse sententia Hugonis, quæ extat inter sex errores ab ipso eodem ordine, dispositione, ac verbis continuò, ac successiuè relatos? Vel ergo omnes adscribendi sunt Hugoni, vel nullus.

Secundam auctoritatem: Item idem libro de Sacramentis part. 2. cap. 5. ostendens, qualiter verbum carnem assumpsit cum pœna sine culpa, cum mortalitate sine iniquitate, dicit sic: *Catholicæ veritatis diffinitio, Filium Dei, qui pro peccatoribus, & de peccatoribus natus est, de carne obnoxia peccato, carnem assumpsisse asserit, liberam à peccato, ideò liberam, quia liberatam, non quia sub illo vnquam fuerit, sed quia sub illo esse aliquando cessauit, quando assumpta est, mundata est.* Et infrà in eodem capitulo: *Factum est per gratiam, vt caro illa à peccato, sub quo ab origine sua erat, mundaretur, & mundata in illo, qui liber ab omni peccato in ea futurus erat, à peccato libera assumeretur. Hæc Hugo de S. Victore.* Hanc eandem auctoritatem sic adducit alius: Item in libro de Sacramentis part. 2. cap. 5. *Catholicæ*, inquit, *veritatis diffinitio asserit, Filium Dei, qui pro peccatoribus natus est, de carne obnoxia peccato, carnem assumpsisse liberatam, non quia sub illo vnquam fuerit, sed quia sub illo esse aliquando cessauit, quando enim assumpta est, tunc mundata est.* Et modicum infrà: *Factum est per gratiam, vt caro illa à peccato, sub quo ab origine erat, mundaretur, & mũdata à Filio Dei, qui liber ab omni peccato in ea futurus erat, à peccato libera assumeretur.* Alius eandem adducit hoc modo: Idem tenet Hugo de Sancto Victore in 2. parte de Sacrament. cap. 4. sic dicens: *Catholicæ veritatis diffinitio asserit, Filium Dei, qui pro peccatoribus, & de peccatoribus natus est, de carne obnoxia peccato, carnem assumpsisse liberam à peccato. Ideò liberam, quia liberatam, non quia sub illo vnquã fuerit, sed quia sub illo esse aliquando cessauit. Quando enim assumpta est, tunc à fomite peccati mundata est. Hæc ille.* Anonymus denique, licèt non adducat auctoritatem, illam tamen citat sic: *In primis Hugo de S. Victore, in libro de Sacramentis, impugnans quandam de carne Christi opinionem lib. 2. part. 2. cap. 5.* Hæc sunt omnia, quæ ex illa auctoritate adducunt Aduersarii, sed nunc accipe verba Hugonis, vt non declines à veritate iudicii.

Hugo tom. 3. lib. 2. part. 1. non secunda, cap. 5. folio mihi 429. colum. 2. littera H. sic inquit: *Quomodo autem Leui, qui secundũ m carnem in lumbis patris tunc fuit, decimatus est, & Christus, qui secundùm carnem ibidèm fuit, decimatus non est, nullam causam aliam inueniri posse putant, nisi quia caro Leui cum culpa ibi fuit: caro Christi non fuit. Atque ideò quod peccato obnoxium erat, expiatione eguisse, quod autem mundum, atque à peccato liberum erat, non eguisse. Tali ergo se ratione probare putant, quòd caro illa, quæ à verbo assumpta est, nunquam obnoxia peccato fuit, sed ab initio, siuè in eo, à quo descendit, siuè in ijs, per quos descendit, munda seruata sit à peccato, vt aliquando esse posset hostia pro peccato. Sed Catholicæ veritatis diffinitio, Filium Dei (qui pro peccatoribus, & de peccatoribus natus est) de carne obnoxia peccato carnem assumpsisse asserit, liberam à peccato, & ideò liberam, quia liberatam, non quia sub illo nunquam fuerit, sed quia sub illo esse aliquando cessauit. Quando assumpta est, mundata est, per eandem quippè gratiam natura humana mundata est, vt Verbo Dei, libera à peccato, vniretur; per quam Christianus à peccato liberatur, &c. Eodem spiritu fit in nobis remissio peccatorum, quo spiritu factum est, vt nullũ haberet ille peccatum. Si ergo factum est per gratiam, vt caro illa à peccato (sub quo ab origine sua erat) mundaretur, & mũdata in illo (qui liber ab omni peccato in ea futurus erat) à peccato libera assumeretur, vt nec gratia corruptioni naturæ præiudiciũ faceret, nec corruptio naturæ gratiam impediret. Quomodo ergo, inquiunt, Christus in lumbis Abrahæ decimatus non fuit, si caro eius ibi peccato obnoxia fuit? Sed sciẽdum est, quòd licèt caro Christi, sicut caro Leui adhuc in lumbis Abraæ, sub peccato fuit, tamen ipsum peccatũ, eius non fuit, sub quo caro eius fuit, &c.* Ita latè adduxi hanc auctoritatem; quia ipsam supra adscripserunt etiam Alcuino, auctorit. 3. & vtrobique detestabiliter adulterata. Et vt ex ipsa radicitùs cognoscatur Hugonis mens, & sententia. Conferendo ergo illam absolutè cum tribus antecedentibus, inuenio, quoad litteram, vitia sequẽtia. Scilicèt, quòd primus rectè transcripsit, secundus pessimè: nam Primo addidit illud, *asserit*: Secundo, prætermisit illud, de *peccatoribus natus est*, vt nõ videretur loqui generaliter, sed solùm particulariter de Virgine Maria. Tertio, tacuerunt illud, *à peccato*. Quarto, prætermisit totum illud, *& ideò liberam, quia liberatam, ideò liberam, non quia sub illo.* Vt sic meliùs suam fabricaret machinam de carne maculata in Virgine, non in natura humana. Quinto, illud interrogatiuum Hugonis, *quando assumpta est?* ipse absque interrogatione posuit, vt concluderet carnem Christi fuisse mundatam in ipsa assumptione, id est, Verbi Incarnatione, & deducerent sic: mundata fuit caro, vt eam Christus assumeret: ergo immunda erat in Maria.

ria. Sexto, vbi Hugo, *& mundata in illo, qui liber ab omni peccato in ea futurus erat*; ipse sic, & mundata à *Filio Dei, &c.* Tertius verò etiam in aliquibus variauit Hugonis verba. Hęc sunt vitia quoad literam. Quoad sensum autem longiùs distant à veritate. Nam in toto illo capite agit Hugo, & inquirit, quomodo, si caro humana tota erat obnoxia peccato, in lumbis Abrahæ fuit decimatus Leui, non autem Christus: de Virgine Maria verò nec minimum habet Verbum. Sed dato, quòd loquatur etiam de carne Matris Dei, & affirmet, quòd illa fuerit in Abraham decimata, atque ibi obnoxia peccato, hoc est, in Abraham, non in Maria; de carne, non de anima; ac denique de debito, nō de actuali contractione. Lege, & considera, ò Lector! totum illud caput 5. Hugonis, & reperies Aduersarios in hac auctoritate absque vllo fundamento loquutos fuisse, Hugonemque solùm impugnare illam opinionem positam in auctoritate antecedenti, in quinto loco, vt expressè constat ex illis verbis Hugonis: *Tali ergo se ratione probare putant, quòd caro illa, quæ à Verbo assumpta est, nunquam obnoxia peccato fuit, sed ab initio, siuè in eo, à quo descendit, siuè in ijs, per quos descendit, munda seruata sit à peccato.* Contra hos insurgit Hugo, affirmando, quod nulla fuit particula reseruata, sed esse fidē Catholicam, Christum *de carne obnoxia peccato carnem assumpsisse.* Et hoc probat deinceps. Quis autem, Patres mei, hoc negat, vel negare potest de carne Mariæ? Dicimus, & millies cōcedimus, quòd caro Mariæ fuit obnoxia peccato ab initio, in eo, à quo descendit, & in his, per quos descendit, scilicèt, Adamum, Abrahamum, & Ioachimum. Sed hic quæstio non est de carne, sed de spiritu; vos secundùm carnem iudicatis; videte ergo, quòd hic caro non prodest quidquam.

Tertiam auctoritatē adducunt sic: Prætereà hoc manifestius fit, si verba Hugonis de Sancto Victore in 1. libro de Sacramentis part. 8. quæ videntur declarare verba Gregorii de hac materia, referantur in medium, dicit enim sic: *Vt inobedientia manifesta fieret, vnum in corpore humano membrum potestati animæ subtrahi, per quod posteritas in carne seminanda fuit, vt omnes, qui per illud generantur, se filios inobedientiæ intelligant, & ex sua origine, quales, & qualiter generantur agnoscant. Quia ergo in hoc membro, per quod humana propago transire debuit, signum inobedientiæ positum est cunctis per illud transeuntibus, manifestè ostenditur, quoniā culpa inobedientiæ generantur. Hæc ille.* Hæc auctoritas, quæ extat lib. 1. de Sacram. part. 8. cap. 13. cuius titulus est: De institutione coniugii ante peccatum; ad finem fol. 405. colum. 1. littera A. solùm est in vno verbo vitiata; nam vbi Hugo, *quales, & ex quibus generentur*; ipsi malitiosè satis sic: quales, & *qualiter* generentur, tacentes illud, *ex quibus*, id est, parentibus, quorum genitale in signum inobedientiæ, est inobediens rationi (pudet hæc examinare, sicut & quod ex talibus verbis velint deducere, Virginem fuisse conceptam in originali peccato, sed quid agendum est, cùm simus debitores omnibus sapientibus) in parentibus generantibus, & sic omnes per illud membrum transeūtes, cum culpa inobedientiæ generantur. Illa inobedientiæ culpa est in parentibus, in quibus etiam est membrum, atque illa inobedientiæ culpa in membro parentum, est carnalis, & aquæductus, per quem transit originale peccatum in prolem: diuersissima enim sunt illa, inobedientiæ culpa in membris parētum, ab originali macula prolis; vna præcedit aliam, per quadraginta, vel octoginta dies; vna est in causa, siuè sequatur, siuè non sequatur completa generatio; altera est in effectu, quando illa prima non est in rerum natura; vna in conceptione, seu generatione carnis: altera in vnione spiritus: ergo vna potest esse sine altera. Ego existimo, quod in generatione Marię nec vna, nec altera fuit; quia parentes eam genuerunt senes, extincta iam concupiscentia, quæ radix est illius inobedientiæ membri, atque congressi sunt ex mandato Dei. Sed dato, quòd Maria culpa inobedientiæ generaretur, hoc est quod controuertimur, an potuerit absque culpa originali animari? Et sic Hugonis auctoritas non est ad rem. Et notare debes, Lector, quod ferè omnes antiqui hanc inobedientiæ culpam Hugonis vocabant culpam, originalem, quia ab illa inobedientia Adami originata fuerat, & sic istæ propositiones: Maria cum culpa inobedientiæ generata est, vel cum culpa originali à parentibus fuit genita, nihil probant in antiquis Doctoribus contra Immaculatam Virginis Conceptionem. Vndè adducere Aduersarios has, & similes auctoritates, solùm fuit congerere contra se carbones in sinu suo.

Quartam, & vltimam auctoritatem sic adducunt: Item idem super Magnificat: *Et exultauit*, inquit, *spiritus meus in Deo salutari meo. De saluatione, inquit, quam humano generi præparari video, totis præcordijs exulto: video nāque de me assumi, quod credo de me debere offerri. Hæc ille.* Auctoritas verò, vt extat in Hugone tomo 1. lib. 3. Allegoriarum fol. 231. colum. 2. littera E. sic se habet: *Quasi diceretur; ego ex anima mea, & spiritu meo, id est, ex toto corde, & ex tota voluntate Deum laudo, & de eius salutatione, quam generi humano præparari nunc video, totis præcordijs exulto. Nunc enim video de me assumi, quod credo pro me debere offerri. Sed tamen, vt Saluatorem meum confitear: quia & si adhuc hostiam carnis suæ non obtulit, carnē tamen, quam adueniente tempore in hostiam offerat,*

rat, iam assumpsit: ergo & nunc Saluator: & non solum nunc, sed ab æterno Saluator, qui iam per carnem assumptam, ad saluandum aduenit, sed eam, quam suo tempore exhibebit saluationem, ab æterno dare disposuit, &c. Aliqua sunt verba ab Aduersariis variata, vt illud Hugonis, *salutatione*, in illa, *saluatione*, quæ valdè diuersa sunt. Item semper abstulerunt illud, *nunc*. Sed his prætermissis, quãtum ad sensum, vndè colligunt ex illis, Virginem fuisse conceptam in originali peccato? Dicent, quod ex illa clausula, *quod credo pro me debere offerri*; nam si obtulit carnem etiam pro Maria: ergo habuit aliquod peccatum, non actuale: ergo originale. Igitur ex vestris consequentiis maculatur Maria, non ex verbis Hugonis? Deindè consequentia non est efficax, nam si Christus fuit verè Saluator, & verè obtulit in cruce, vt præseruaret Matrem ab actuali, sic etiam fuit Saluator, & offerens pro præseruatione ab originali. Denique quis negat, quòd etiam & potiori iure, ac præcipuè obtulit pro Maria, dicente Ecclesia: qui eam præuisa morte à labe præseruasti. Sed iam si ex illationibus discurrere licet: Hugo se in nostram inclinat sententiam, vt indicant illa verba: *Sed tamen vt Saluatorem meum confitear.* Et illa: *Ergo & nunc Saluator.* Et etiam illa: *Saluationem ab æterno dare disposuit*, quæ de aliqua saluatione iam facta locuntur, vel Ioãnis, vel Mariæ. Vide de hoc nostram Expositionẽ in Canticum Magnificat, & fortè exultabit spiritus tuus.

HVGVTIVS Canonista, super cap. Firmissimè, de Consecrat. dist. 4. *Ita Anonymus Auctore 178.*

VERITAS 129.

POSTQVAM Anonymus in classi de Doctoribus Canonistis adduxisset cum aliis Hugonem, vt vidimus num. 124. dicens: *Idem tenet Dominus Hugo Glossator Decreti super cap. Pronuntiandum, de Consecratione distinct. 3.* In eadem classi solo vno interposito Auctore iterum dicit: *Idem tenet Dominus Hugutio super cap. Firmissimè, de Consecratione dist. 4.* Cùm ergo Hugo, & Hugutio sit idemmet Auctor, vt ab omnibus communiter conceditur, & in principio ipsiusmet Decreti exprimitur, absque vlla controuersia Auctor iste fuit multiplicatus. Solùm enim potest esse dubium, an hoc fecerit Anonymus ex inaduertentia, vel ex proposito? Mihi hoc secundum videtur: tum propter variationem nominis; tum & præcipuè propter illam mutationem citationis. Nam primum adducit super cap. Pronuntiandũ dist. 3. Et secundum super cap. Firmissimè dist. 4. Hoc enim videtur processisse ex præmeditata aduertentia, si verò ex ignorantia existimauit esse distinctos, transeat: Quia tunc solùm colligitur, quòd Anonymus, nec pro Hugone, nec Hugutio vidit ius Canonicum; quia citat eum in cap. Pronuntiandum, nam tale cap. non extat in illa 3. dist. de Consecrat. Etenim præ nimia senectute caligauerunt oculi eius.

Hæc dicta sunt quantum ad Auctorem, nam quantum ad auctoritatem, totum est falsum, & fictum; quia Glossæ hìc citatæ non sunt Hugonis, vel Hugutii, sed nec Ioannis Theutonici, Ordinis Prædicatorum, sed alterius, vt ex verbis Aduersariorum euidenter demonstraui, suprà num. 125. & infrà num. 166. & 173. & num. 193. ac denique num. 247.

HYRENAEVS Lugdunensis Episcopus, Sanctus, in libro contra Hæreses, & vt Sanctus Augustinus dicit 1. & 2. contra Iulianum. *Turrecrem. part. 6. cap. 14. fol. 107. Anonym. Rat. 9. Auctore 11. Bandel. cap. 13. Deza fol. 19. Capreol. Vincent. Grysald. S. Antonyn. Barelete.*

VERITAS 130.

SANCTISSIMI Hyrenæi (sic scribitur ab Aduersariis, vel Yrenæi, vt communiter dicitur) notissima sunt opera, quæ Basileæ 1560. in fol. Parisiis 1576. & 1563. & Coloniæ 1596. & tandem 1625. cuius auctoritas sic adducitur: Sanctus enim Hyrenæus Lugdunẽsis Episcopus, qui non longè à temporibus Apostolorum fuit, in libro cõtra Hæreses sic dicit: *Peccato Protoplasti adstrictum est morti totum genus humanum, & plaga serpentis omnes homines sunt vulnerati: sed per crucem Christi, qui solus sine peccato venit in similitudinem carnis peccati, & omnia traxit ad se, viuificauit mortuos, & ab antiqua plaga serpentis sanamur in carne. Hæc ille. Et recitat Augustinus in 1. contra Iulianum.* Hucusque Aduersarii, sed nota, ò Lector, citationis generalitatem, *In libro contra Hæreses.* Quando Hyrenæus habet quinque libros latissimos cõtra Hæreses, imo omnia eius opera sunt contra Hæreses. Sanctus ergo Hyrenæus lib. 5. aduersus Hæreses cap. 19. cuius titulus est: Cùm Eua inobediente, & præuaricatrice comparatur Virgo Maria, illius aduocata, referunturque variæ, & dissidentes hæreses, fol. 464. sic post alia encomia de Beata Virgine, inquit: *Quemadmodum enim illa per Angelicum sermonem seducta est, vt effugeret Deum, præuaricata verbum eius; ita & hæc per Angelicum sermonem, Euangelizata est, vt portaret Deum, obediens eius verbo*

& sicut illa seducta est, vt effugeret Deum, sic hæc suasa est obedire Deo, vti Virginis Euæ Virgo Maria fieret aduocata. Et quẽadmodum adstrictum est morti genus humanum per virginem; soluatur per Virginem: æqua lance disposita virginalis inobedientia per virginalem obedientiã: Adhuc enim Protoplasti peccatum per correptionem primogeniti emendationem accipiens; & serpentis prudentia deuicta in columbæ simplicitate, vinculis autem illis resolutis, per quæ alligati eramus morti. Indocti omnes heretici, & ignorãtes dispositionis Dei, &c. Cùm ergo hæc sit vera Hyrenei auctoritas: Notare debes, Lector, in quantis discordent inter se se hæc verba. Primò, prætermiserunt totum principium auctoritatis, à quo pendet intelligentia. Secundo, vbi Hyrenæus, *& quemadmodum, &c.* abstulerunt hoc verbum, quia ad antecedentia dicebat relationem. Tertio, etiam addiderunt illud principium, *peccato Prothoplausti*. Quarto, addiderunt illam vocem; *totum*, vt vniuersaliorem redderent propositionem. Quinto, addiderunt illud, *& plaga serpẽtis omnes homines sunt vulnerati*; si hæc cõducunt ad intentum, tu considera. Sexto, abstulerunt illud: *per Virginem, saluatur, per Virginem*; vt sic ablatâ Anthitesi inter Euam & Mariam, mens Hyrenæi amplius occultaretur. Septimo, eadem intentione tacuerunt illud, *æqua lance disposita virginalis inobedientia, per virginalem obedientiam.* Octauo, addiderunt totam illam clausulam; *Sed per crucem Christi, qui solus sine peccato venit in similitudinem carnis peccati*, cuius nec minimũ verbum extat in Hyrenæo. Nonò; ex illa clausula, *Adhuc enim Prothoplasti peccatũ; per correptionem primogeniti emendationẽ accipiens*; assumpserunt tantum duo verba illa, scilicet; *Prothoplausti peccatum*; vt ex illis fabricarent auctoritatis principium, sub alia tamen dispositione, videlicet, *peccato Prothoplausti*, reliqua vero verba absolutè prætermiserunt. Decimo, addiderunt illam clausulam: *Et omnia traxit ad se, viuificauit mortuos.* Vndecimò, vbi Hyrenæus, *& serpentis prudentia deuicta in columbæ simplicitate*, ipsi sic: *Et ab antiqua plaga serpẽtis sanamur in carne.* Quid ergo, ò Lector! dicemus ad hæc, quando in sex lineis reperiuntur vndecim demonstratæ adulterationes capitales? & totum sensum, ac intentionem Hyrenei retortam contra puritatem Virginis, quando Sanctus Pater summam Deiparæ innocentiam in simplicitate columbæ, & promptam obedientiam commendare nititur? Quid erit in aliis incognitis Auctoribus, & nõ Sanctis, quando vnum Ecclesiæ Patrem, ac Sanctissimum Hyrenæum tot adulterationibus vitiarunt, vt Dei Matrem facerent participem sui originalis peccati?

Sed vltra progrediendo aliqui ex Aduersariis citant etiam Sanctum Hyrenæum; *vt Augustinus dicit in 2. cõtra Iulianũ*, sic Anonymus. Alii: *vt recitat Augustinus in 1. contra Iulianum*, sic Vincentia. Sed totum hoc est fictum; quia Sanctus Augustinus in 1. contra Iulianum, tom. 7. fol. 206. colum. 2. littera F. solùm habet hæc verba: *Sanctus Hyreneus dicit, antiquam serpentis plagam fide Christi; & cruce sanari, & quod Prothoplasti peccato fuimus tanquam vinculis alligati.* Hæc solùm refert Augustinus in illis libris contra Iulian. ex S. Hyrenæo; quod autem hæc auctoritas sit eadem cum supra posita, & relata ex operibus S. Hyrenæi; ad epilogum tamen redacta, vt ferè semper facit Augustinus, non indiget probatione, quia ex se ipsa constat. Et ex illa duo colligo. Primum, quod citationes illæ de Sancto Hyrenæo in 1. & 2. contra Iulian. vt recitat Augustinus, fuerunt solùm excogitatæ ad multiplicandas citationes. Secundum, quod Aduersarii non viderunt Hyrenæum, nec opera eius; sed ex hac auctoritate Augustini; absque alio prototypo; vel exemplari finxerunt, & fabricarunt supra positam ad imaginem, & similitudinem sui desiderii.

IACOBVS Ægidius de Barchinona, vel de Cathalonia, Magister sacri Palatii, Ordinis Prædicatorum in Tract. quem de Conceptione Beatæ Mariæ composuit. *Anonym. via 3. Rat. 9. Auctore 93. Bandell. cap. 23. Deza folio 42. à tergo; Vincentia, & Gryssaldus.*

VERITAS 131.

SVPPOSITIS Dictis in Trituratione num. vi. hunc Auctorem sic adducit Anonymus: *Idem tenet Magister Iacobus de Catalonia, vir famosissimus, Magister sacri Palatij, in Tractatu glorioso, quem de Conceptione composuit.* Bandellus verò, & alii sic: *Idem tenet Magister Iacobus Ægidius de Barchinona, Magister sacri Palatij, in Tractatu, quẽ de Conceptione Beatæ Mariæ composuit*; Sed nullus ipsorum de hoc suo famosissimo Magistro, ac glorioso opere auctoritatem vllam adducit. Antonius Senensis, & Alphonsus Placentinus, qui scripserunt post Anonymum, & Bandellum, videntes illa diuersa cognomina: *Ægidius de Barchinona, & de Cathalonia*, existimãtes esse diuersos Auctores, illos vt distinctos enumerant in suis Bibliothecis, vnum ad annũ 1457. & alterum ad annum 1460. affirmantes, quòd ambo scripserunt Tractatus de Conceptione. Sed in hoc fuerunt Nomenclatores isti decepti, sicut in pluribus aliis, in quibus se-

cuti sunt Anonymum, & Bandellum, & ratio est euidens, quia in Cathalogo Magistrorum sacri Palatii solùm adducitur vnus vocatus Iacobus Ægidius, Hispanus ad annum 1440. vt videre est apud Placentinum fol. 1477. Ioannes Michael Pius de Illustr. vir. Relig. Prædicatorum part. 2. lib. 3. col. 24. ad annum 1444. post Ioannem de Turrecremata, affirmat, fuisse Magistrum sacri Palatii, quemdam Paulum Ægidium Aragonensem, quem etiam vocat Iacobum Ægidium. Et infrà colum. 27. ad ann. 1447. inter Scriptores affirmat, quòd Iacobus Ægidius fuit Magister Prouincialis Aragoniæ, & Magister sacri Palatii, & quòd ad instantiam Calixti III. composuit Tractatum de Veritate Conceptionis Virginis. Infrà autem col. 30. vocat hunc eumdem Magistrum sacri Palatii, Paulum Ægidium. Denique infrà part. 2. lib. 3. colum. 86. ad annum 1500. inter Scriptores sic inquit Italicè: *Giacomo Spagnolo ignoto de patria, è Catalano di natione, compose vn libro della Concettione della B. Vergene, che vene cittato del Generale F. Vincentio Bandello en el libro della santificatione, che egli racollse da molte sentenze de Padri.* Nota, quantas multiplicationes excitauit vnus Bandellus? part. verò 2. lib. 2. colum. 181. adducit ex Vincentio Bandello quemdã Dominicum Hispanum ex Cathalonia, qui scripsit Tractatum de Conceptione ad annum 1348. (fortè voluit dicere Iacobum) & annum 1448. Vide supra num. 66. in Dominico de Cathalonia. Hunc ergo Iacobum, vel Paulum, vel Dominicum, aut Ægidiũ Hispanum, Anonymus appellauit ex Prouincia de Cathalonia; Bandellus verò ex ciuitate de Barchinona, Pius ex Aragonia ex æquiuocatione; aliàs quomodo est possibile, quòd vno, eodemque tempore essent duo, vel tres, vel veriùs quatuor Magistri sacri Palatii, Hispani, ex eadem Prouincia, ex Ordine Prædicatorum, & quòd simul scripserint Tractatus speciales de Conceptione Beatæ Mariæ? Vnde existimo, fuisse solùm vnum Iacobum Ægidiũ de Cathalonia, siue Iacobum Ægidium de Barchinona, vel Dominicum de Cathalonia. Nam Franciscus Diagus lib. 1. cap. 28. dicit quòd anno 1362. floruit quidam Iacobus Dominicus Cathalanus, qui scripsit plura opuscula de ordine iudiciali, & capitulis, &c. sed nihil dicit de isto Tractatu Conceptionis, nec de magisterio sacri Palatii, sed tantùm quòd fuit Inquisitor Maioric. & Prouincialis Proencæ; vel ergo fuit vnus solus iste Iacobus Ægidius Dominicus de Cathalonia, aut Barchinona, aut nullus. Quòd si adhuc contenderis esse diuersos, ac distinctos Scriptores, vt sic habeas tres, vel quatuor famosissimos testes, ac totidem gloriosos Tractatus pro tua opinione, nõ contendo; quia ecce veritas, & iudicium, dum tamen illos ostendas.

Dico ergo, quòd Iacobus Ægidius de Barchinona, siue Dominicus de Cathalonia, vel sint vnus, vel duo, vel tres, vel quatuor Auctores distincti, ac Magistri sacri Palatii, & scripserint vnum, vel totidem Tractatus de Conceptione pro vestra opinione, fuisse Auctorem, vel Auctores nullius opinionis, famæ, ac nominis, quantum ad scientiam, & litteraturam (de hac enim solùm loquor) Primo, quia nullus Nomenclator antiquus, vel modernus, de tali Iacobo de Barchinona, vel Cathalonia, mentionem paruam, vel magnam facit, nec ipse Sixtus Senensis in sua Bibliotheca, licet aliquos referat Iacobos Scriptores ex sua Prędicatorum familia, de hoc vel verbum habet; & quando ipsemet Turrecremata, qui fuit Hispanus, ac Magister sacri Palatii, & scripsit illum amplissimũ Tractatum de Conceptione pro sua opinione, vbi tot, ac tantos refert Auctores, vt in hac ventilatione visum est, & ampliùs videbitur, nullam facit mentionem, nec de tali famosissimo Iacobo, aut Dominico, nec gloriosissimo Tractatu: Existimandum est, fuisse famosissimam, ac gloriosissimam falsitatem Bandelli. Insuper, quia nec in Bibliotheca Hispanica, Valerii Andreæ, Taxandri, nec in alia ampliori à S. Peregrino edita, nulla de prædicto Iacobo memoria extat. Quibus omnibus adde Scriptores antiquos pro immaculata Virginis Cõceptione, quorum Tractatus, & Opuscula tàm excussa, quàm manuscripta in nostra sunt Bibliotheca, penitùs ignoralle, quis fuerit hic famosissimus Iacobus, atque gloriosum opus de Conceptione. Secundo, quia Aduersarii nullam adducunt auctoritatem; & stando in illo principio sæpè repetito, ac demonstrato, quod vbicumque Bandellus, & alii adducunt Auctorem, & tacent auctoritatem, aliquod latet mendacium, possumus similiter de hoc suo famosissimo Auctore, & glorioso opere incognitis, absque vlla temeritate discurrere. Tertio, quando supra dicta nihil valerent, hoc saltem certissimum est, atque indubitatum, ipsum fuisse ex Ordine Prædicatorum, & opus illud non fuisse typis mandatum, & quòd solùm Aduersarii ipsum, vel ipsos citant, quid ergo dicemus ad illud? Non credas inimico tuo in æternum: sicut enim æramentum eruginat.

Tandem dicere possumus, quòd ab anno 1450. quo tempore dicunt vixisse Iacobũ Ægidium, vsque ad annum 1480. prodiit quoddã Opusculum de veritate Conceptionis, absque anno, & loco impressionis, sub nomine Petri de Vincentia, Ordinis Prædicatorum, de quo egimus in Trituratione num. xxi. cuius Opusculi Auctorem existimo fuisse ipsum Vincentium Bandellum, vel Hieronymum Albertutium, & hunc malitiosè ipsemet Bandellus adscripsit Iacobo Ægidio, vt sic multiplicaret Auctores,

ctores, ac Scriptores in sua Religione contra immaculatam Virginis Conceptionem. Vide infrà num. 307. ad finem. Habet ergo hoc gloriosum Conceptionis opus sex Patres, Dominicum de Cathalonia, num. 66. Iacobum de Barchinona hic, & infrà Ioannem Dominicum de Florentia num. 169. Petrum de Vincẽtia, Vincentium Bandellum, & Hieronymum Albertuccium, de quibus latè diximus in Trituratione.

IACOBVS Anglicus, vel Ioannes Cisterciensis super Cantica. *Turrecrem. part. 6. cap. 35. fol. 125. Anonym. Auctore 149. Bandel. cap. 22. Deza fol. 37. Petr. de Vincentia, & Grysald.*

VERITAS 132.

ISTIVS Auctoris notitia desumenda est ex ipsismet Aduersariorum verbis. Primus, qui ipsum adducit, fuit Turrecremata, & sic: Item ad idem est Venerabilis Pater Cisterciensis Ordinis, natione Anglicus, Monasterii Sanctæ Mariæ de Fontibus, qui in suo Tripartito super Cantica, qui incipit: Tres sunt, qui testimonium dant in cœlo, sic inquit: *Beata Virgo Maria comparatur Lunæ ratione pulchritudinis, quam habet ex irradiatione solis: habuit enim Virgo Maria triplicem gradum pulchritudinis à Sole Iustitiæ: fuit enim pulchra in ingressu, velut noua Luna per donum gratiæ sanctificationis, quæ ipsam mundauit à macula originali: Pulchrior in progressu per donum gratiæ fœcunditatis, quæ ipsam purgauit à fomite carnali. Sed pulcherrima fuit in egressu, velut soli coniuncta per donum gratiæ eleuantis, vndè non solùm fuit liberata à macula originali, sed etiam ab omni pœna, & miseria temporali. Hæc ille.* Ex hac auctoritate nota Lector, quod Turrecremata solùm vocat istum Monachum Anglicum Cisterciensem, non vero Ioannem, neque Iacobum, &c. Anonymus autem, qui scripsit post Turrecrematam, sic adducit propositum Auctorem. Item idẽ tenet Dominus Ioannes Anglicus de Monasterio Sanctæ Mariæ de Fontibus, in suo Tripartito super Cantica, cuius principium est: Tres sunt, qui dant testimonium, vbi dicit sic: *Beata Virgo in vtero matris fuit mundata à macula peccati originalis, & ante Conceptionem filij Dei, fuit à fomite peccati purgata. Hæc ille.* Quod hic adductus ab Anonymo sit idem cum antecedenti adducto à Turrecremata, & quod ab hoc transcripserit auctoritatem, patet clarè, & euidẽter ex omnibus eius verbis: vndè autem extraxerit Anonymus, quòd iste (quem Turrecremata adduxerat absque nomine) vocabatur Ioannes? Hoc opus, hic labor. Sed progrediamur vltrà. Post Anonymum scripserunt Bandellus, & Vincentia, & adducunt Auctorẽ istum in classi de Cisterciensibus, sic dicentes: Idem tenet D. Iacobus Anglicus eiusdem Ordinis, super Cantica dicens: *B. Virgo fuit in vtero matris à macula peccati originalis per sanctificationem mundata, & ideò fuit pulchra, vt Luna in eius Natiuitate, fuit autem in Conceptione filij à fomite peccati liberata, ideò fuit electa, vt sol in eius Annuntiationẽ.* Hæc Vincentia, Bandellus, & Deza. Post illos ingressus est Grysaldus, & adduxit prædictũ sic: Iacobus Anglicus super Cantica: *B. Virgo fuit à macula peccati originalis in vtero matris purgata.* Componamus, ò Lector! modo ista inter nos, quoad Auctoris nomen, omnes isti Patres Dominicani transcripserunt Auctorem, & auctoritatem, à solo, & vnico Turrecremata (nam certissimum est, ipsos non vidisse Cisterciensem, vt ex infrà dicendis euidenter cõstabit) si ergo apud Turrecrematam Monachũ illum S. Mariæ de Fontibus inuenerunt, incognitum quoad nomen, quo fine Anonymus finxit, ipsum vocatũ fuisse Ioannem? Et si apud Anonymum vocabatur Ioannes, qua intentione Bandellus, & alii appellarunt ipsum Iacobum? Et quid diceres Lector, si propositus Cisterciensis Scriptor super Cantica, nec esset vocatus Ioannes, nec Iacobus, sed Thomas? Supponendo ergo, quòd hæc nominum mutatio fuit quædam fictio fantastica, ac chimerica, meo iudicio habuit hoc fundamentum. Turrecremata in eadem Cisterciẽsium classi, ac immediatè post istum sub nomine Auctoris innominati adduxerat alium quẽdam incognitum Cisterciensem, in lib. de Laudibus Virginis Mariæ, vt vidimus num. 22. hunc ipsum incognitum Cisterciensem Scriptorem de Laudibus Virginis adduxit Anonymus, & cauens, ne ex eadem Religione tot essent innominati, incertique Auctores, finxit, hunc vocatum fuisse Ioannem. Bandellus vero, quia illum Cistercìẽsem Scriptorem incognitum de Laudibus Virginis Mariæ, appellauerat Ioannem, vt vidimus præallegato n. 22. pro hoc Cisterciensi Monacho, & Scriptore super Cantica (nẽ tot essent Ioannes eiusdem Religionis.) excogitauit alterum nomen, & ipsum vocauit Iacobum, & ita facta est præsens tragicomedia. Si autẽ Aduersarii pro his notatis extrauagantibus fictionibus aliam honestiorẽ inuenerint rationem, acquiesco ipsis, dum tamen non petant pro hoc Iacobo, & Ioanne sedes in hoc iudicio ne dicatur eis: Nescitis, &c.

Cùm ergo iam constet de fictione nominis huius Anglici Cisterciensis, restat nunc inquirere, an fuerit in veritate talis Scriptor primò, Anonymus, Cisterciensis Anglicus, deinde Ioannes, siuè Iacobus? Scias ergo, quòd de Iacobo Anglico Cisterciensi mentionem faciunt

Posseuinus, fol. 777. Sixtus Senensis, fol. 250. atque Ioannes Pitseus, fol. 353. ad ann. 1270. his verbis: *Iacobus natione, & cognomine Anglicus, Monachus Cisterciensis, & sacræ Theologiæ Doctor Parisiensis, &c. Hic teste Petro Vincentino, Monacho Dominicano, constanter tenuit, & solidissimis argumentis corroborauit sententiam S. Thomæ Aquinatis de Conceptione Beatæ Virginis in peccato originali, &c. scripsit enim teste Sixto Senensi, & alijs, in Cantica Cãticorum, &c.* Hæc eadem verba nulla mutata syllaba habet Chrysostomus Henriquez in Bibliotheca Cisterciensi cap. 19. fol. 72. & superaddidit: *Scripsit enim testè Sixto Senensi, & alijs in Cantica Canticorum librum vnum, Conciones Euangelicas, Lecturas Scholasticas, & alia non pauca, quæ perierunt.* Ioannes Balleus centuria 3. fol. 112. sic inquit: *Istum introducit inter magnos Auctores Petrus quidam Vincentinus Dominicanus pro corroboranda sui Thomæ circa Mariæ Conceptionem opinione.* Carolus Visch in sua Biblioth. Cisterciensi, fol. 142. agit etiam de hoc Iacobo Anglico, & solùm dicit, quod scripsit in Cantica Cantic. librum vnum, & citat Guillel. Eisegreinium; sed nihil dicit de Abbatia de Fontibus, nec de opere tripartito Incipiente: *Tres sunt, &c.* Nec Annales Cisterciensium de tali Iacobo, vel Ioanne Abbate de Fontibus vllam mentionem faciunt, benè tamen tom. 2. ad ann. 1172. cap. 4. num. 2. folio 573. agunt de Thoma Cisterciensi Anglo, ac de eius luculenta explanatione in Cantico Cãticorum. Arnoldus de Vvion in libro Ligni vitæ, tom. 1. cap. 48. fol. 77. adducit amplũ Cathalogum omnium scriptorum Ordinis Cisterciensis, modo Alphabetico, & littera I. in Ioannes solùm adducit quemdam Ioannem Fordone, qui scripsit in Cantica, ab illo loco, in quo Gilbertus desierat, cuius opus incipiebat: *Dilectus meus candidus, &c.* (de quo etiam Pitseus, fol. 276. & Chrysostomus Henriquez) Ex Iacobis verò nullum adducit, reuolui alias litteras, & in ipsis solùm adducit Scriptores super Cantica Ottonẽ Episcopum Frigisensem, & Thomam Cisterciensem, de quo nos statim. Fabianus Iustinianus in suo Indice vniuersali, in Elẽcho Auctorum, fol. 31. refert fuisse tres Scriptores super Cantica, scilicèt, Iacobum Anglicum, Thomam Anglicum, & Thomam Cisterciensem. Conradus Gesnerus, & eius Abbreuiator fol. 361. ponit Iacobum Anglicum, & fol. 372. Iacobum Cisterciensem Anglicum, & fol. 793. Thomam Cisterciensem, & omnes Scriptores super Cantica. Ex his ergo, & aliis à me visis, & lectis, pro indaganda veritate huius Auctoris; dico, & affirmo sequentia.

Scilicèt, quod in sacra Cisterciensium Religione nullus fuit Ioannes, vel Iacobus Scriptor super Cantica. Et quod cum supra relati, Nomenclatores omnes scripserint post Petrum de Vincentia, & Bandellum de Castronouo, Auctores paruæ, vel potiùs nullius veritatis, ab illis illi decepti dixerunt, & scripserunt superiùs posita. Præuidẽtes verò, quod de Ioanne, & Iacobo non extabat aliqua notitia apud Scriptores antiquos, & quod similiter opera non erant in rerum natura, vt se expedirent à difficultatibus, dixerunt illa, *quæ perierunt*: Ego autẽ existimo, quòd nõ *perierunt*, nam si *perierunt*: ergo Turrecremata finxit auctoritatem supra adductã? Si opera Cisterciensis *perierunt*: igitur veritas, & fides tantorum Patrum Prædicatorum *pereunt*. Sed vt nõ totaliter pereant saltem in Auctore (sicut in rei veritate *perierunt* in auctoritate) dicimus, pro nunc in Ordine Cisterciensiũ fuisse quemdã grauem, atque doctum Scriptorem, qui edidit Commẽtaria satis quidèm eruditа in Cantica Canticorum Salomonis, cuius ego vidi duplex originale, aliud manuscript. in Romana Curia, apud R. P. Paulum de Rieti, Ordinis Minorum in pellicea carta, & antiquis caracteribus, in cuius principio nullum extabat nomen Auctoris; in fine verò habebat quamdã subscriptionẽ, ex qua aliqui existimarunt, opus illud esse nostri Subtilissimi Doctoris Ioannis Duns Scoti, de quo, me præsente, fuit non parua controuersia apud Magistrum sacri Palatii. Alterum huius expositionis super Cantica extat impressum Paris. ann. 1521. in folio apud celebrem Typographum Iodocum Badium Ascensium, sub titulo, & nomine Thomæ Cisterciensis, & Ioannis Aelgrini, qui quidèm omnia contenta in Canticis Canticorum applicat Sacratissimæ Virgini Mariæ: benè verum est, quod hoc opus non incipit, vt dicunt Aduersarii: *Tres sunt qui testimonium, &c.* Sed sic: *Osculetur me osculo oris sui. Hæc vox Synagogæ est, &c.* Nec est tripartitum, sed in duodecim libros diuisum. Hæc sunt omnia, quæ pro indaganda veritate huius Auctoris inuenire potui. Fuit ergo Auctor illius Expositionis in Cantica non Ioannes, nec Iacobus, sed Thomas Cisterciensis, natione Anglus, vt benè dixit Turrecremata, atque Doctor Parisiensis, & sic quoad Auctorem, & eius nomen aliqua dixerunt Aduersarii intra veritatem, & alia extra illam. Si autem contenderint (vt saluent suos Scriptores) no esse hoc, sed aliud opus, illud demonstrent, & suum Cisterciensem, Anglicum, Anonymum, Ioannẽ, Iacobum super Cantica; quia noster Thomas Cisterciensis in promptu ẽst manuscriptus, & impressus. Et hæc sufficiant pro quæstione de Auctore.

Sed iam cuiuscumque sit illa Expositio in Cantica, cap. 6. lib. 9. fol. 135. loquens B. Virgine Maria inquit Auctor: *Itẽ legis, & Prophetarum nebulam cæcam obscuritate illuminauit pariendo Christum, quem obscurè prædixerant.*

Vndè

Vndè dicitur, Lucifer lucem cœlis ferens. Item posteris suis cùm esset gratia plena, lumen tulit, id est, gratiæ abundantiam, vndè dicitur, Lucifer quasi luce fertilis, cuius vita gloriosa lucem dedit sæculo. Fuit quasi luna plena in Conceptione, plena Angelica Salutatione, plena Spiritus Sancti obumbratione, plena Incarnatione diuinæ Sapientiæ, in Angelica salutatione fuit plena lætitia, in Spiritus Sācti obumbratione fuit plena gratia, in Incarnatione diuinæ Sapientiæ plena medicina, qua sanaretur infirmitas humana, &c. Hæc sunt Cisterciensis verba. Vide ergo, ò Lector! quid commune habeat hæc auctoritas cum supra posita ab Aduersariis. Nam primo addiderunt totam illam primam clausulam: *Beata Virgo fuit in vtero matris à macula peccati originalis per sanctificationem mundata.* Neque in ipsis hoc nouum est; nam conclusionem istam in omnibus ferè auctoritatibus nudam apponunt; deindè assumunt tres, aut quatuor voces existentes in verbis Auctoris, & ecce facta sunt omnia. Secundo, eadem intentione addiderunt alteram: *Fuit autem in Conceptione filij à fomite peccati liberata.* Videant Aduersarii, quid in hoc fecerint, nam pessimus hæreticus Balleus occasionem sumpsit ex hac clausula, vt ipse etiam diceret: *Mariam dixit in præfato Canticorum libro in sola filij Conceptione, non sua à peccati fomite liberatam.* Tertio, vbi Cisterciensis, *fuit quasi luna plena in Conceptione*; ipsi pessimè transcripserunt, *Ideo fuit pulchra, vt luna in eius Natiuitate.* Vt sic vocem Conceptionis de medio tollerent. Nam cùm Cisterciensis procedat ordinatè dicens; quod Maria fuit plena in Conceptione, plena in Angelica salutatione, & plena in Incarnatione, illud, *plena in Conceptione*, videtur respicere Conceptionem passiuam, nam priùs fuit Cōceptio, deindè Annuntiatio, ac tandem Incarnatio: ergo illa vox, Conceptio, non respicit Incarnationem, seu Christi Conceptionem, sed aliam Conceptionem antecedentem Annuntiatione Angelica, & Incarnatione Verbi; hæc autem nulla alia potuit esse, nisi Conceptio passiua ipsiusmet Virginis, vt hoc ergo sepelirent Aduersarii, vbi Cisterciensis dixerat, *in Conceptione*, ipsi transtulerunt, *in Natiuitate.* Hæc in Cisterciensis verbis artifex astutia fabricauit sua.

Sed adhuc restat aliud maleficium; nam Cisterciensis statim post verba suprà relata, sic prosequitur: *Luna ista, id est, Beata Virgo nubeculæ patitur obscuritatem, non dico culpæ, quia immunis facta est à peccato, sed pœnæ, quam sustinuit compatiens filio, pro his quæ sustinebat in hoc exilio, &c.* Ecce quomodo Cisterciensis fatetur, Virginem Mariam immunem fuisse à peccato, nullamque nubeculam habuisse culpæ. Quid clariùs dici poterat pro immunitate Deiparæ? Hæc verba prætermiserunt Aduersarii, vt sic ficto Auctore, adulterata auctoritate, & occultata veritate, omnia deuastarent, interficiendo à minimo vsque ad maximum.

Sed vt videant Aduersarii, quòd pro indaganda veritate nihil intactum relinquimus; dico fuisse Auctorem Anglum, qui scripsit in Cantica Canticorum vbi apertè, & clarè minus piam docet opinionem. Sed non fuit vocatus Ioannes, nec Iacobus, nec fuit Cisterciensis, nec Abbas Sanctæ Mariæ de Fontibus, nec venerabilis, nec opus eius est tripartitum, nec incipit: *Tres sunt, &c.* neque ad illa verba: *Quæ est ista, quæ progedietur*, nec ibi denique extat auctoritas à vobis adducta. Sed Auctor ille Anglus appellatur Guillielmus Paruus Neubergensis, fuit Canonicus Regularis Sancti Augustini, vel Dominicanus, cuius opus incipit: *Cribra petitionis tuæ, &c.* & ad illa verba: *Tota pulchra, &c.* & ad illa: *Vna est columba, &c.* dicit clarè, & expressè, Virginem fuisse conceptam in peccato originali. Vide Balleum folio 100. Pitseum folio 270. Mart. del Rio in Cantica in Isagoge, & folio 199. & 328. si hic est Auctor citatus, veritatem dixerunt de Anglo, & sententia, in aliis autem quasi qui apprehēdit vmbram, & persequitur ventum: sic & qui attendit ad visa mendacia, lege num. 196.

IACOBVS de Beneuento, Ordinis Prædicatorum, in sermone Natiuitatis Beatæ Virginis. *Turrecrem. part. 6. cap. 29. folio 120. à tergo. Anonym. Auctore 74. Bandell. cap. 23. Deza fol. 42. Vincent. class. 6. Grysald. Brixien.*

VERITAS 133.

De Hoc Auctore mentionem faciunt Nomenclatores moderni, vt Posseuinus, fol. 780. Antonius Senensis, & Placentinus, desumpta notitia à Leand. Albert. lib. 4. fol. 147. sed vt notat Posseuinus, quoto anno, vel sæculo vixerit, omnes Patres Dominicani tacent; & cum nullus antiquus Scriptor de ipso vllam mentionem faciat, vndiquè suspectus Auctor est. Etenim Turrecremata, Bandellus, & Vincentia fingere illum (sicut fecerunt de aliis) potuerunt, & ab illis decepti scribentes post ipsos errare facilè fuit. Et confirmatur, quia huius Iacobi de Beneuento opera nullus vidit, nec fuerunt excusa: ex quibus omnibus saltem colligitur fuisse Auctorem paruæ, seu nullius opinionis, fuit denique ex Ordine Prædicatorum: ergo ex nulla parte potest esse testis fidelis.

Huius semi-auctoritatem sic adducunt: *Item ad idem est eiusdem Ordinis venerabilis Pater*

Frater Iacobus de Beneuento, in notabili, ac copiosissimo suo opere Sermonum de Tempore, & de Sanctis, in Sermone Natiuitatis Beatæ Virginis sub themate: Vas admirabile, opus excelsi, qui in testimonium sanctificationis eiusdem à peccato originali inducit illud Prouerbiorum 25. Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimum, &c. Si autem hoc sit verum, nec ne, Deus scit, quia ego neque Auctorem hunc venerabilem, nec opus illud notabile, ac copiosissimum Sermonem de admirabili vase reperire potui. Taceo, quia est tempus loquendi, & tempus tacendi, &c. existimo enim Auctorem istum esse idem cum Iacobo de Viterbio, Ordinis Sancti Augustini, & Episcopo Beneuentano, & ideo dictus Iacobus de Beneuento, qui etiam scripsit Sermones, de quo vide infrà num. 139.

IACOBVS De Casa, seu de Casali, Ordinis Minorum in suo Libello de Conceptu Virginali. *Turrecremata cap. 32. fol. 123. à tergo, Anonym. Auctore 1200. Bandel. 24. Deza fol. 46.*

VERITAS 134.

SVPPONO Primo, quòd Nomenclatores Neotherici Ordinis Minorum, vt Vvillotus, folio 199. Vvadingus, folio 182. Deza de Conceptione folio 48. Marraccius in Biblioth. fol. 625. & indice ad annum 1524. sed prudenter addidit: *Sed qua tempestate claruerit, neque apud Vvillot, nec apud quemquam alium hactenus inuenio.* DD. Anton. de Leon in Biblioth. manusc. & etiam Posseuinus, folio 781. mentionem faciunt de quodam Iacobo de Casa, vel de Casali, Ordinis Minorum (& aliqui affirmant, fuisse ex tertio Ordine S. P. N. Francisci) qui scripsit Tractatum de Cōceptione Virginis Mariæ, & hoc ita nudè, vt nullus ipsorum dicat, quando vixerit, à quo sumpserint notitiam, qualisvè fuerit tractatus ille. Secundò suppono, quòd Nomēclatores Neotherici Ordinis Prædicatorū mētionem faciunt de quodam Vincentio de Casali, Ordinis eiusdem, qui scripsit Tractatum de Conceptione Virginis, de quo Ant. Senensis sic fol. 265. *Vincentius de Casali, &c. Ille scribendo Tractatum de Conceptione Virginis eruditum, vt Auctor supplementi Chronicarum dicit, quo etiā teste claruit anno 1217.* Hæc Senensis; sed totum hoc est quoddam figmentum ad multiplicādum Auctores solùm excogitatum: nam Iacobus Bergomensis Auctor supplementi Chronicarum ad ann. 1217. minimè adducit talem Auctorem, imò anno sequēti, scilicèt 1218. constituit fundationem, & initium Ordinis Prædicatorum à S. P. N. Dominico: quomodo ergo ante initium suæ Religionis poterat Frater Vincentius de Casali, Ordinis Prædicatorum scribere eruditum Tractatum de Conceptione Virginis? Vt autem hoc manifestum errorem emendarent Michael Pius, & Alphōsus Placentinus fol. 439. affirmant, hunc Vincentium de Casali edidisse illum Tractatum de Conceptione Virginis, eruditione plenum ad ann. 1517. Nota, Lector, paruam differentiā: Primus dixerat ad annum 1217. Secundus verò ad annum 1517. Cùm ergo Auctor supplemēti Chronicarum nō perueniat in sua Historia, nisi ad annum 1490. Considera, vndè Pius, & Placentinus potuerint extrahere suum Vincētium de Casali? Tertiò suppono, quòd nullus Nomenclator antiquus, vel Scriptor Ecclesiasticus de Iacobo de Casa Franciscano, nec de Vincentio de Casali Dominicano, vllam facit mentionem: & huius nominis solùm referunt, & adducunt, Vincentium de Castro, communiter dictum Bandellum, qui elaborauit nō solùm vnum, sed tres diuersos Tractatus de Conceptione Virginis, de quo nos supra in Trituratione num. 1. & xxiii. Quartò supponēdum est, quod Vincentium Bandellū adducunt Aduersarii duplicatum, vt videbis infrà num. 306. & num. 307. sub nomine Vincentii Banchelli, & Vincentii Bandelli, sed sub nomine Vincent. de Casali nunquam adducitur ab Aduersariis, stante quod fecerit supra relatum eruditū Tractatum de Conceptione, vt ipsimet Aduersarii fatētur. Ex quo deducitur aliquod in hac omissione latere mysterium, & nō sanctum. Vltimò suppono, quòd licèt aliqui Scriptores ex Seraphica Familia insinuauerint, vel expressè dixerint, Virginē Mariam fuisse conceptam in peccato originali, hoc solùm dixerunt incidenter, & oblata occasione materiæ, v. g. Beltrandus de Turre in quodam sermone Natiuitatis, Aluarus Pelagius, referens varias opiniones, Richardus de Media villa in 3. Sentētiarum, &c. Nullus tamen fuit Minorita in rerum natura, qui ad probandum Virginem Mariam contraxisse originalem maculam ediderit, vel laborauerit speciale Tractatum, seu integrum Libellum, neque hunc aliquis vidit, vel audiuit, neq; Aduersarii assignabunt. His ergo suppositis pro Auctore.

Sunt insuper alia supponenda pro indaganda auctoritate, & primum sit, Turrecrematā, qui de omnibus aliis Auctoribus à se adductis, transcribit auctoritates, de hoc Iacobo Minorita nullam adduxisse. Inquit enim: *Item ad idem est eiusdem Ordinis Pater Frater Iacobus de Casali, in Tractatu quem fecit de ista materia.* Et nihil amplius; ex quo videtur, ipsum locutum fuisse tantum ex relatione, nec vidisse Auctorē, vel opus illud de Conceptione, transcriberet enim

enim aliqua verba, sicut facit in omnibus aliis. Secundum supponendum, Petrum de Vincentia absolutè prætermisisse hunc Auctorē, Anonymum vero illum transcribere sic: *Idem tenet Magister Iacobus de Casa in Tractatu, quem fecit de Conceptione B. Virginis.* Post hos ingressus est Bandellus omnium falsitatum eximius patrator, & sic illum adducit: Idem tenet Magister Iacobus de Casa, Ordinis Minorū in suo Libello de Conceptione, sic dicens: *Beata Virgo fuit in originali peccato concepta, sed posteà copiosiùs cæteris fuit in vtero sanctificata. Hæc ille.* Hæc breuis, & compendiosa auctoritas, ex dispositione, & structura ex se videtur ficta a Bandello, vnde enim illam potuit transcribere, nō à Turrecremata, neque Anonymo, nec ab alio Auctore antiquo, quia nullus, vt supra dixi, de hoc Scriptore mentionem facit, neque ab ipso originali, quia tale nec impressum, nec manuscriptum, fuit visum, nec auditum in rerum natura. Ex his omnibus suppositis principiis, neque in apice, vel Iota discrepantibus à veritate deduco sequentem conclusionem.

Primus, & vnicus Pater, ac principium, à quo in litteratura originem sumpsit hic Auctor Ordinis Minorum, non fuit liber Turrecrematæ (notanter dico, liber, non Turrecremata, quia liber ille non fuit Turrecrematæ, sed Barthol. de Spina, & Alberti Duimii, vt infra latissimè probabitur, qui liber prodiit post Anonymum, & Bandellum, de quo copiose infrà num. 195.) sed Anonymus. Videns ergo Bandellus, quod nullam auctoritatē adducebat Anonymus, finxit illam non auctoritatem, sed conclusionem: *B. Virgo fuit in originali peccato concepta.* Et tàm Auctor, quàm auctoritas fuerunt fictæ. Ideò Auctores libri Turrecrematæ videntes, & sentientes, hanc fictionem, mutauerunt nomē Iacobi de Casa in Iacobum de Casali; nec iste Iacobus de Casali fuerat in rerum natura; sed ipsum adduxerunt per ordinem, & respectum ad Vincentium de Casali, Ordinis Prędicatorum, de quo dicebatur, composuisse Libellum, seu Tractatum de Conceptione Virginis, & mutādo nomen Vincentii in Iacobum, & indutum sacco, & habitu Ordinis Minorum; ipsum foras emiserunt. Insuper, nec talis Vincentius de Casali, vel Casa, Ordinis Prædicatorum fuit in rerum natura, qui scripserit Tractatum illum de Conceptione, sed vocabatur iste Vincentius de Castronouo. & si hic est, iam erit triplicatus. Nisi velint dicere, Iacobum de Casa Franciscanum elaborasse vnum Tractatum de Conceptione Virginis, & in illo eius præseruationē sustinuisse, & alium fuisse Iacobum de Casa Franciscanum, qui scripsit etiam Tractatū de Conceptione, sed contra eius puritatem. Tertiò fuisse alium Iacobum de Casali, etiam Franciscanum, qui scripsit Tractatum de Conceptione contra eius puritatē. Quartò, fuisse alium Vincentium de Casali, Dominicanum, qui scripsit Tractatum de Conceptione pro contraria opinione. Quintò, denique alium Vincentium de Castronouo etiam Dominicanum, qui scripsit eodem modo Tractatū de Conceptione. Optimè, & si ex his quinque de solo vltimo constat fuisse scriptorem, & edidisse tractatum de Conceptione, de aliis quatuor Auctoribus quid dicemus? Viuunt, vel parieriit, sunt laruæ, vel fantasmata, solùm vos illos vidistis? Fortè in vestris cellulis apparuerunt, & statim euanuerunt? Et si hæc non sufficiunt, attendite, quia adiiciam vobis maiora, vt ex sequentibus firmiter credatis, hunc fuisse absolutè fictum.

IACOBVS De Lausana, Episcopus Lausanēsis, Ordinis Prædicatorum, in Eccl. siast. cap. 7. & in Serm. Natiuitatis Virginis, & in Serm. Purificationis, & in 3. Sentent. dist. 3. *Turrecrem. part. 4. cap. 1. fol. 84. à tergo, & part. 6. cap. 29. fol. 119. à tergo. Anonym. Auctore 54. Bandel. cap. 23. Deza fol. 40. Vincent. Grysald. Brixiensis*

VERITAS 135.

DE Hoc Iacobo Lausanensi, Episcopo Gallo, ferè omnes Nomenclatores mentionem faciunt, floruitque ad ann. 1314. vel 1317. licèt aliqualiter varient in nomine; nam aliqui eum vocant de Lausania, alii de Osana, alii Laosana, & alii Losona, & alii Lausanēsem; aliqui eum constituunt ad annum 1314. alii 1331. alii 1375. & res esset parui momenti, nisi Aduersarii ex hac varietate occasionem sumpsissent ad ipsum multiplicādum, vt videre est num. sequenti. Anonymus enim astutè in hoc Iacobo de Lausana solum adducit has citationes, scilicèt in 3. Sent. & super Ecclesiasten, vt Auctori sequenti adscriberet alias duas, videlicèt sermonum Natiuitatis, & Purificationis, vt statim videbimus, & hæc de Auctore.

Primam huius auctoritatem sic adducit Turrecremata. Idē tertio videtur haberi ex illo Ecclesiast. 7. vbi dicitur: Virum de mille, &c. Item idem dicit in eodem passu in Postilla sua Dominus Iacobus de Lausana, Magister Parisiēsis, & Episcopus Lausanensis, qui ita in forma dicit: *Inter omnes viros vnum solùm inuenit omninò mundum ab omni concupiscentia, scilicèt, Christum, sed inter mulieres, nullā, quia B. Virgo infecta fuit peccato originali.* Bandellus verò, corrector, & corruptor omnium auctoritatum sic ipsam transcripsit: Idem tenet D. Iacobus de Lausana, Episcopus Lausanensis super Eccles. cap. 7. sic dicēs: *Inter omnes viros, inquit Scriptura, vnum solùm inueniri, omninò mundum ab*

omni peccato, scilicèt Christum, sed inter mulieres nullam, quia Beata Virgo fuit infecta originali peccato. Hæc ille. Idem dicit in 3. Sententiarum, & in sermone Purificationis. Hæc Bandellus, & eadem verba ad litteram habet Petrus de Vincentia. Grysaldus verò sic: *Beata Virgo fuit à macula peccati originalis per sanctificationem mundata.* Cùm ergo omnes transcripserint hanc auctoritatem à Turrecremata, nota, qua fidelitate. Primò, addidit Bandellus illud, *inquit scriptura*, vt sic sequentem sententiam adscriberet Scripturæ sacræ, non Lausanensi, ideo Secundo, illud Turrecrem. *inuenit*, transmutauit ad infinitiuū, *inueniri*. Tertio, vbi Turrecrem. *ab omni concupiscentia*; ipse super omnem malitiam apposuit, *ab omni peccato*, vidēs enim quòd ibi loquebatur Lausanensis de concupiscentia parentum, quam Doctores antiqui communiter vocabant peccatum originale, sine qua solus Christus fuit conceptus, ad vitiandam totam sententiam Lausanensis, illud, *concupiscentia*, mutauit in ly *ab omni peccato* siquidem auctoritas, vt adducebatur à Turrecremata, nihil habebat contra immaculatam Virginis Conceptionē: nam difficultatis punctum non est, an Maria fuerit cum concupiscētia genita, potuit enim concupiscentia gigni, & tamen præseruari ab originali; & sic absque nostræ sententię præiudicio verificatur Lausanensis placitum, scilicèt, solùm Christum fuisse omninò mundum ab omni concupiscentia, in sui generatione, vel Conceptione. Quartò, inquire in hac auctoritate, siuè Turrecrematæ, siuè Bandelli, vbi sunt verba illa Grysaldi: *Beata Virgo fuit à macula peccati originalis per sanctificationem mundata?* Considera hęc, Lector, & obstupesce. Quintò, quia hanc eandem auctoritatem super Ecclesiasten capit. 7. adducunt suprà num. 103. in Guilliermo de Alcona, etiam Doctore Parisiensi, & Ordinis Prædicatorum, licèt in aliquibus mutata. Et sic quoad auctoritatem Auctor est triplicatus.

Secundam auctoritatem adducit Turrecremata sic in par. 5. cap. 1. Item idem dicit in sermone Natiuit. B. Virginis: *Committitur Spiritui Sancto à tota Trinitate, qui totius puritatis, & sanctitatis est Auctor, Virginem Mariam purificare, & mundare, cùm dicit: Aufer rubiginē de argento. Ad cuius euidentiam dicit, esse notādum, quòd B. Virgo rubiginem peccati originalis contraxit in sua Conceptione, & animatione, quæ quidèm originalis culpa meritò per modum rubiginis designatur. Et infrà: Nulla de mulieribus euasit hanc rubiginē, & nullus de viris præter Christum, Ecclesiast. 7. virum vnum de mille vix reperi; mulierem autem ex omnibus non inueni.* Brixiensis verò eandem auctoritatē adducit sic dicens: Et præfatus Magister Iacobus Lausanēsis in sermone Natiuitatis B. Virginis, qui incipit: Aufer rubiginem, &c. dicit: *Committitur Spiritui Sancto à tota Trinitate, qui totius puritatis, & sanctitatis est Auctor, Virginē Mariam purificare, & mundare, cùm dicit: Aufer rubiginem, &c. quia nulla de mulieribus euasit hanc rubiginem, & nullus de viris præter Christum. Iuxta illud Ecclef. 7. Virum vnum de mille vix reperi, mulierē autem ex omnibus non inueni.* Cùm ergo istæ duæ auctoritates desumptæ fuerint ex eodem originali, quomodo vnus prætermisit omnia illa verba essentialia: *Quod Beata Virgo rubiginem originalis peccati contraxit in sua Conceptione, & animatione, quæ quidèm originalis culpa meritò per modum rubiginis designatur.* Et etiam illa: *Nulla de mulieribus euasit hanc rubiginem?* Vnde existimaui ex prædicta variatione statim hæc fuisse ficta à Turrecremata. Quod confirmaui ex eo, quod nec Bandellus, Vincentia, nec aliquis alius, cùm illa sint expressissima verba, propter illas specificationes, *in sua Conceptione, & animatione*, de tali auctoritate aliquam mentionem faciunt.

Sed quid diceres, Lector, si ex ipso Lausanēsi comprobaretur, omnia præallegata verba esse falsa, & ficta: attende ergo. Iacobus de Lausona, Ordinis Prædicatorum scripsit librum typis mandatum Lutetiæ anno 1529. in 8. sub hoc titulo: Sermones Dominicales, & festiuales per totum anni circulum, per R. P. F. Iacobum de Laosona, Ordinis Prædicatorum, & sacræ Theologiæ Professorem meritissimum declamati, &c. incipit opus: *Sicut in die honestè ambulemus, &c.* in quo adducit Sermones de tempore, ac de aliquibus festiuitatibus, sed in hoc non extat prædictus Sermo de Natiuitate Virginis: est etiam in Bibliotheca Sanctæ Ecclesię Toletanę, Arca 1. in fol. quoddam manuscriptum sub hoc titulo, intus, & foris Iacobi Lausanensis Sermones. Et incipiunt: *Christo confixus sum cruci, &c.* Et de Natiuit. Virginis Mariæ habet Sermones duos, quorum primus incipit: *Facta est lex, &c.* in quo nihil adducit pro hac materia Conceptionis, vel sanctificationis. Secundus autem incipit: *Iudæis noua lex oriri visa est, &c.* Et ibi extant sequentia verba: *Quasi diceret, quando Deus voluit mundum ad sui laudem, & amorem adducere, noua lux, id est, Beata Virgo apparuit, & fuit nata in mundo, vbi tanguntur tria ad eius commendationem; quia primo est honorabilis sanctitate, oriri visa est, sanctitati debetur honor, & reuerentia; & secundùm quod sanctitas est maior, debetur amplior honor: Beata Virgo nata fuit tota sancta, & absque omni vilitate peccati, & hoc est quod importat verbum, oriri, ideò enim dicitur nasci, vel generari, quasi incipere esse sine corruptione, sicut sol, & stellæ oriuntur: igitur Beata Virgo est* hono-

Digitized by Google

honorabilis sanctificate; sed hoc fuit mirabile, quando fuit nata sine peccato; facere enim vas nouum de materia putrida, est magnum, natura enim humana, ex qua fuit formatum corpus B. Virginis, erat tota corrupta. & quomodo igitur nasci potuit sine peccato? Ecce exemplum. Dum lilium intra terram generatur, & concipitur, est in vilitate & luto, sed quando eleuatur, & exijt à terra, totum est album, & sine macula; cuius ratio est, quia virtus cœli, per quam formatur, separat purum ab impuro; impurum enim dimittit in terra, & quod est purum, facit exire super terram, & ideò lilium natum est pulchrum, licèt vile, & turpe, dum concipitur. Beata Virgo vocat se lilium: Ego flos campi, & lilium conuallium. In Canticis, hoc est, lilium, quod reddit suauem odorē, quia lilium suæ virginitatis fuit plantatum in duas valles, scilicèt, cordis, & corporis, & ideò sicut lilium concipitur in immunditia, sic B. Virgo in vtero Matris fuit concepta in immunditia peccati originalis, cum cito post virtute Spiritus Sancti fuerit dealbata, & mundata iuxta quod fuit nata tota sancta, &c. Hæc sunt omnia Lausanensis verba in illo Sermone Natiuitatis: Vel ergo Aduersarii debent ostendere aliud Sermonarium Lausanensis, vel tota auctoritas ab ipsis adducta est falsa, & ficta, nam nullum verbum ab ipsis adductū extat in Lausanensi, nisi solùm illud, *vas*; o sapiens, quàm aptè! Hic enim scit se super omnes delinquere, qui ex terræ materia fragilia vasa, & sculptilia fingit, &c.

Sed antequàm progrediamur vltra, existimo, quod verba ista Lausanensis laborent sub illa æquiuocatione vniuersali antiquorum, de qua sæpè diximus, & dicemus: nam pro idem vsurpat *oriri*, & *nasci*, & *generari*, & *incipere esse*; & similiter *generatur*, atque *concipitur*. Ex quibus constat, quod lilium seminatum ex natura corrupta, putrida, & immunda, quando formatur virtute cœli, separatur & relinquitur impurum in terra, vt lilium oriatur, nascatur, generetur, & incipiat esse in sua generatione pulchrum, & purum: Igitur lilium semper fuit purū, & pulchrū, ex quo incipit esse? Ergo illa verba: *Sic B. Virgo in vtero Matris fuit concepta in immunditia peccati originalis*, locuntur de prima conceptione carnis, & materiæ? Non de secunda animationis, in qua totum lilium Marianum fuit album, & sine macula? Hoc infero ex Lausanē-sis verbis, quia si illud, *concepta*, sumatur pro prima conceptione carnis, in qua est immunditia, & impuritas, & illud *nata* pro natiuitate in vtero; quorum primus est modus loquendi omnium antiquorum, & secundus omnium Aduersariorum, nihil est in hac Lausanensis auctoritate pro ipsorum opinione.

Sed adhuc restat aliquid aliud ventilandum in hac auctoritate, nam etiam est multiplicata; existimo enim, ac vehemente præsumo, Aduersarios non legisse Sermonem Lausanensis de Natiuitate Virginis (nam si illum vidissent, adducerent profectò hæc vltima verba eiusdem: *Sic B. Virgo in vtero matris fuit concepta in immunditia peccati originalis, &c.* quibus videtur clarè, & apertè ipsorum sequi opinionem, & relinquerent totam illam fictionem de sermone incipiente: *Aufer rubiginem*, de Conceptione, & sanctificatione, & omnia alia in eorum auctoritate relata) sed solùm modo audierant ex relatione, Lausanensem etiam sustinuisse suā opinionem in Sermonibus Natiuitatis, & Purificationis, loquēdo de Virgine Maria sub metaphora vasis. Et quærentes aliquam auctoritatem, quæ loqueretur de vase, inuenerunt quemdam Anonymum Cisterciensem tunc incognitum Richardum à S. Laurentio, de quo nos supra num. 22. qui lib. 1. de laudibus Virginis sic inquit: *Tunc enim videtur Pater quasi præcepisse Spiritui Sancto illud Prouer. 25. Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimum. Tunc etiam cœlestis Aurifex, id est, Spiritus Sanctus, qui est omnium artifex, Sapien. 7. totam rubiginem culpæ originalis abstulit de argento virgineæ carnis, &c.* Confer ergo, Lector, hanc Cisterciensis auctoritatem cū ipsa adducta ab Aduersariis pro suo Lausanensi, & inuenies esse ipsissimam, aliquibus verbis mutatis, seu auctis ab ipsis, vt de more habent: si igitur auctoritas Lausanensis est hæc, ficta, & supposita est quantum ad Auctorem, & multiplicata quantum ad ipsam. Si autem dixerint, suum Lausanensem desumpta occasione à propositis Cisterciēsis verbis aliam similem scripsisse auctoritatē in alio Natiuitatis Sermone, ostendant Sermonem, & auctoritatem, sed existimo, quòd dicent mihi: rem difficilem postulasti.

Tertiam auctoritatem Lausanensis adducūt ex Sermone Purificationis, sed nulla adducunt verba; ex hoc etiam comprobatur ipsorum fictio; nam Lausanensis in præallegato opere adducit Sermonem de Purificatione, & incipit: *Venit ad Templum sanctum suum, &c.* sed in ipso nec vnū solùm verbum habet de Conceptione, vel sanctificatione Virginis, quia solùm agit in eo de modo, quo Christus D. vicit diabolum, & sic ex hac parte totum est falsum, quod adducunt de suo Lausanensi. Vidi etiam, & recognoui Sermonem de Annuntiatione, qui incipit: *Descendi in hortum meum, &c.* & solùm habet hæc verba: *Propter quod Dei Filius descendit nobis, cùm sicut bonus nauta & istū piscem superauit non solùm à Matre, quæ fuit in vtero sanctificata, sed etiam à nobis, quia detulit sacrum Baptisma, per quod paruuli ab originali mundantur.* Vidi etiam, & legi Sermonem Conceptionis Virginis Mariæ, qui incipit: *Ipsa est mulier, quàm præparauit Dominus, &c.* Illum

illum non citant Aduersarii, vel quia non vident, & sic confirmatur, quod supra dixi, quod ex sola relatione locuti sunt, vel quia in toto illo licet latissimè loquatur de peccato originali, & Adæ lapsu, de Virgine Maria solùm habet hæc verba: *Vndè per Virginem B. est nobis hæreditas cælestis restituta, vt dicat sibi quilibet illud Psal. Tu es, qui restitues hæreditatē meam mihi. Propter hoc Deus Pater sua sanctificatione eam proprio filio suo præparauit, &c. B. Virgo fuit locus, & vas, in quo posita fuerunt pretiosiores reliquiæ paradisi, Dei Filius, quia à mundo in sua Diuinitate videri non poterat; formatum est vas purissimum B. Virgo, vt mediante velamine, quod de vase isto assumpsit, melius videretur.* Hęc sunt omnia, quæ de Conceptione, ac vase dicit Lausanensis, ex quo etiam patet illud quod supra dixi, quod Aduersarii solùm locuti sunt ex auditu, & ex sola voce, *vas*, totam suam finxerunt auctoritatem.

Quartam auctoritatem adducunt sic: Item, ad idem est eiusdem Ordinis P. M. Iacobus de Lausana, ingeniosus Doctor, Magister Parisiēsis, & Epicopus Lausanensis, tam super Ecclesiasticum, vt superius fuit inductum, quàm *in 3. Sentent. dist. 3. verba S. Thomæ, quæ in scripto suo ponit in forma repetens.* Hæc Turrecremata. Si ergo Lausanensis iurauit in verbo Magistri, & fuit ex Ordine Prædicatorum, quid mirum? Sed nota, Lector, quod est falsum illud, quod dicit hic Turrec. super *Ecclesiasticum*, quia non est nisi super Ecclesiasten. Et in hoc non est reprehendendus Turrecremata, quia hic fuit ex omni parte doctissimus, sed Albertus Duimius, qui eius librum Romæ typis mandauit, & totum opus erroribus materialibus, ac formalibus respersit. Vide infrà num. 195. vbi narrabimus mirabilia eius, quæ fecit.

IACOBVS De Losona, Ordinis Prædicatorum, in Sermone Purificationis, & Natiuit. B. Virginis. *Ita Anonym. ratione 9. Auctor. 78. & Ant. de Brixia.*

VERITAS 136.

ANONYMVS, Qui in classe Ordinis Prædicatorum, Auctore in ordine 54. dixerat sic: *Idem tenet Dominus Iacobus de Lausana, Doctor Parisiensis, & Episcopus Lausanensis, in 3. Sent. dist. 3. & super Ecclesiasten.* Infrà in eadem classi Auctore 78. iterum inquit: *Idem tenet Magister Iacobus de Losana in Sermone Purificationis, & Natiuitatis B. Virgis.* Vestigia Anonymi secutus est Brixiensis: nam nullus alius adducit hanc claram, & manifestam Lausanensis reduplicationem, est enim idem cum posito num. antecedenti, vt patet ex nomine, cognomine, ordine, dignitate, atque operibus. Et Michael Pius lib. 2. par. 2. col. 160. ad annum 1331. solùm vnum adducit Iacobum de Losona, Episcopū, & Scriptorem, qui scripsit super Ecclesiastem, & tria volumina Sermonum, &c. Sed nota cauillationes, ac fallacias Anonymi cōmissas in hoc Auctore, vt non detegeretur dolus ipsius. Nā primo mutauit cognomen, & quem suprà vocauerat Lausana, nūc appellat Losona, supra ipsum exornauit variis titulis, Doctoris, scilicet, Parisiensis, & Episcopi Lausanensis, hic autem illum appellat nudè, Magister, suprà citauit in 3. Senten. dist. 3. & super Ecclesiasten, hic alias duas adscripsit citationes, videlicet, in sermonibus Natiuitatis, & Purificationis, vt his mutationibus, simplices, ac ignorantes existimarent alium fuisse, ac distinctum Doctorem. Sed in hoc suos tantùm fefellit. Nam Ant. Senensis qui fol. 122. suæ Bibliothecæ, vocauit vnū Iacobum de Lausana, Episcopum Lausanensem, fol. 129. adduxit eundem, quasi esset alterum, sub nomine Iacobi de Ossona, Episcopum Ossonanum, & Sixtus Senensis fol. 251. vocat eum Iacobum Lausanensem, & statim in eadē columna adducit ipsum, cognominando eum Iacobum de Lusanna. Placentinus verò plus errauit: nam inter Italos fol. 380. recenset Iacobum de Osana; & folio 387. inter Gallos Iacobum Lausanensem. Nulla ergo præstanda est fides his Nomēclatoribus Neothericis ex Ordine Prædicatorum, quia licet aliàs ipsi sint veridici, ipsorum Bibliothecæ scatent erroribus, vt passim hic demonstrabitur; quia cœca confidentia (vt dici solet) in fide parentum, transcripserunt à Turrecremata, Anonymo, Vincentia, & Bandello, quàm plures Auctores fictos, alios multiplicatos, &c. Parauerunt enim illi laqueos si non pedibus, manibus scribentium, sed (Deo dante) laqueus contritus est.

IACOBVS De Perusio, Episcopus Perusinus, Ordinis Prædicatorum, in Sermon. Natiuitat. & Annuntiat. B. Virginis. *Anonym. Auctor. 77. Bandell. cap. 23. Deza fol. 40. Vincent. Grysald.*

VERITAS 137.

NOMENCLATORES Ordinis Prædicatorū, scilicèt, Antonius Senensis, & Alphonsus Fernandez Placentinus non solùm vnum Iacobum Perusinum, sed duos diuersos adducunt in suis Bibliothecis, sed de vtroque nihil aliud dicunt, nisi quòd scripserint tantùm Sermones per annum. Quorum vnum faciunt Episcopum, alterum verò simplicem Scriptorem: quod autem Placentinus in vno fuerit decep-

tus

tus à Michaele Pio, in altero ab Antonio Senensi; Pius vero, & Senensis ab Anonymo, & Bandello, sic demonstratur. Primò, quia nullus Nomenclator antiquus de talibus, imo nec de vno solo mentionem facit; nec in tota litteratura Ecclesiastica talem Iacobum de Perusio inuenire potui, nec inter Episcopos Perusinos. Secundo, quia ex his duobus, vnum dicunt vixisse ad annum 1262. alterum verò ad annum 1295. vellem scire, vndè extraxerint hoc, quia ipsorum Chronicæ nihil horũ dicunt? Tertiò, quomodo Turrecremata, Capreolus, nec S. Antoninus, de hoc Auctore nullam faciunt mentionem?

Quartò, & potissimè, ex auctoritate, quia Anonymus eum adducit sic: *Idem tenet Magister Iacobus de Perusio, in Sermone Natiuitatis, qui incipit: Orietur stella.* Bãdellus verò, & Vincentia sic: Idem tenet Dominus Iacobus de Perusio, Episcopus Perusinus in Sermone Annũtiationis, sic dicens: *Spiritus Sanctus veniens in Mariam in vtero Matris suæ non solùm eam mundauit à peccato originali, quantum ad maculam, sed eam etiam in bono quodammodo confirmauit, ligando fomitem peccati. Hac ille. Dicit etiam idem in Sermone Natiuitatis B. Virginis.* Hucusque Bandellus. Cùm ergo vidissent Nomenclatores Dominicani, quod Anonymus vocabat hunc Iacobum de Perusio, Magistrum tantũmodo, & quod Bandellus ipsum adducebat Episcopum Perusinum absque alia consideratione, & examine adduxerunt duos Iacobos Perusinos, vnum Magistrum, alterum Episcopum, & ambos Scriptores Sermonum. Patres mei! videte, & palpate; quia Iacobus de Perusio adductus ab Anonymo in sermone Natiuitatis, est idem ipse qui adducitur à Bandello in eodem sermone Natiuitatis. Quomodo adducitis duos Iacobos de Perusio, quãdo nec vnũ demostrabitis? Cùm enim Anonymus solùm vocasset suum Iacobum Perusinum Magistrũ, Bandellus voluit ipsum consecrare, & appellauit Episcopum. Anonymus non adduxerat auctoritatẽ pro illo sermone Natiuitatis; ideò Bandellus excogitauit alium sermonem Annuntiationis, & illam finxit auctoritatem. Fictio patet ex ipsamet auctoritate, quæ ex se clamat; quia stylus, & verba sunt Bandelliana. Sed cum tot, ac tantis fundamentis, quod Auctor est suppositus, & auctoritas ficta, quousque Auctorem, & auctoritatem demonstrent, obseruemus illud: Ne temerè quid loquaris.

Demus, quod Auctor fuerit in rerum natura, & auctoritas sit legalis, ac vera, saltem non poterunt Aduersarii negare sequentia. Primum, quod Auctor est suspectus in hac materia, si quidem est ex Ordine Prædicatorum. Secundum, quod est Auctor nullius opinionis, famæ, vel nominis: siquidem nullus scriptor magnus vel paruus de ipso mentionem facit, vel saltem incidenter nominat. Tertiò; quod eius opera nec fuerunt typis mandata, nec scitur vbi extet manuscripta. Quomodo ergo hic potest esse testis in iudicio?

IACOBVS Pictauiensis, Ordinis Minorum in Sermon. Annuntiat. & Natiuit. B. Virginis. *Ita Anonym. Auctore 177. Bandel. cap. 24. Deza fol. 47. Petr. de Vincent.*

VERITAS. 138.

BREVITER Propono, quid de hoc Auctore sentiendum sit. R. P. Lucas Vvadingus in suo Syllabo, seu Cathalogo scriptorum Religionis Minorum fol. 185. habet hæc verba: *Iacobus Pictouiensis, fortè Pictauiensis, edidit Sermones de tempore.* Et nihil ampliùs de hoc Auctore: quæ verba desumpsit ad litteram ex R. P. Antonio Posseuino fol. 790. sic dicente: *Iacobus Pictouiensis, fortè Pictauiensis, Ordinis Minorum edidit Sermones. Henric. Vvillot.* Ex quibus verbis constat Posseuinum transcripsisse hunc Auctorem ab Henrico Vvilloto. At Henricus Vvillotus nec adducit, nec nominat talem Iacobum Pictouiensem, vel Pictauiensem; licèt enim in suis Athenis à fol. 195. adducat septemdecim Iacobos Scriptores ex Religione Minorum, sed nullus est Pictouiensis, vel Pictauiensis. Cùm ergo Posseuinus aliàs semper sit legalis, ac veridicus Scriptor, & Auctor hic non inueniatur in Vvilloto, sed in Bandello, credendum est, fuisse lapsum calami, & loco Bãdelli scripsisse Vvillotum. Adducit tamen Vvillotus Ioannẽ Gallicum, de quo nos statim: vndè præsentis Auctoris tota, & vnica notitia desumpta est ab vnico Bandello, quia nullus Auctor, vel Nomenclator de tali Iacobo Pictauiẽsi vllam facit mentionem; quare verè, ac realiter existimandum est, fuisse fictum, vel saltem esse aliquem Auctorem penitùs ignotum, & vndequaquè obscuræ opinionis; cùm nec tale opus fuerit typis mandatum, nec manuscriptum ab aliquo visum fuerit. Nisi fortè dicamus, esse duplicatum, & triplicatum: nam, vt videbimus infrà num. 174. adducunt Aduersarii Ioannem Gallicum, Ordinis Minorum in *Summario, in Sermone Annuntiationis, & Natiuitatis, B. Virginis,* atque nullam trãscribunt auctoritatem. Et infra num. 257. citant pro sua sentia alium Pictauum, vel Pictauium, *in Summa sua*, nulla adducta auctoritate. Existimo ergo vehementer, quod hi tres Auctores fuerunt tantummodò vnus, mutando enim Bandellus nomen Iacobi in Ioannẽ, & Summarium in Summam, atque nomen Prouintiæ Pictauiensis, in Regni titulũ, ex vno

Iaco-

Iacobo, vel Ioanne Pictauiensi Gallo fecit tres, vel, vt meliùs dicam, quatuor, cum Ioanne Gallico Augustiniano de quo num. 172. hoc enim sæpissimè fecit Bandellus, & fortè quinque cum Iordano Theutonico, de quo num. 198.

Auctoritates vero sic adducit: Idem tenet Magister Iacobus Pictauiensis, Ordinis Minorum, in sermone Annuntiationis, sic dicens: *Sine dubio B. Virgo ve culpæ originalis habuit, sed posteà statim per gratiam purgata fuit. Hac ille.* Hæc Bandellus, cui ego respondeo; *sine dubio*, Bandelle, tua auctoritas ficta est; quia *statim* in ipsa deprehenditur: nam verba, *sine dubio*, sunt Bandelliana. Quod etiam demonstratur ex secunda auctoritate, quæ sic se habet: Et in sermone Natiuitatis eius: *Licèt, inquit, Maria inter spinas vitiorum fuerit concepta, fuit tamen à peccati macula in vtero matris depurgata.* Ego, Lector, nullomodo dubito, has auctoritates esse fictas, quia ex assiduo studio operũ Bandelli cognosco eius stylum, at vt nihil dicamus temerè, oremus ipsis, vt ostendant hunc incognitum Auctorem, & suspectas auctoritates demonstrent, sed existimo, quòd orabimus semper vsque ad magnum iudicii diem: si autẽ hic Ioannes Pictauiensis, Ordinis Minorum, est idẽ cum Ioanne Gallico, Ordinis etiam Minorum, vt mox dicebam, auctoritates adductæ à Bandello ex sermone Annuntiationis, & Natiuitatis euidenter constat fuisse penitùs fictas, vide ipsas Lector infrà num. 174.

IACOBVS De Viterbio, Ordinis S. Augustini in quodam suo Quodlibeto. *Ita Anonymus Auctore 129. Bandel. cap. 25. Deza fol. 49. à tergo, Petr. de Vincen. & Grysald.*

VERITAS 139.

DE Hoc Auctore non est dubitandum: fuit enim celebris, & classicus, & cõmuniter vocatus Doctor speculatiuus; fuit Archiepiscopus Neapolitanus, & Beneuẽtanus, floruitque ab anno 1300 vsque 1310. Inter alia scripsit Quodlibeta quatuor, Parisiis disputata, que asseruari dicunt manuscripta Romæ, & Mediolani: at ego opus illud Quodlibetorum inuenire non potui, & sic de certa scientia nihil affirmare possum; quare proponã simpliciter aliquas difficultates. Quarum prima sit, quòd Anonymus illum adduxit sic: *Idem tenet Magister Iacobus de Viterbio in quodam suo Quodlibeto.* Et nihil ampliùs. Bandellus verò sic: *Idem tenet Iacobus de Viterbio in Quodlibetis.* Et idem Vincentia, sed hæc videtur quædam friuola citatio: *In quodam suo Quodlibeto*, vel, *In Quodlibetis*, nam cum Viterbiensis solùm scripserit quatuor Quodlibeta, poterant signare, in quo Quodlibeto, primo, vel secundo, &c. Et si hæc non fuit aduertentia, poterant saltem adducere aliquam auctoritatẽ, cum Auctor fuerit grauissimus apud Augustinianos. Vel ergo totum hoc est fictum, vel in præallegatis Quodlibetis Iacobus Viterbiensis non est pro ipsis, vel fortè est contra ipsos. Secundò, hic Auctor præcessit per integrum sæculum Turrecrematam, & S. Antoninum Florẽtinũ, Viterbium autem parum distat a Florentia, atque fuit contemporaneus Capreoli, & nullus istorum adducit pro sua sententia Viterbiensem, nisi vnicus Bandellus: ergo ex hac parte etiam videtur suspectus. Tertiò, quia nullus antiquorum scriptorum de Conceptione adducit hunc pro cõtraria sententia; habeo enim Petrum Thomæ, Alanum Parisiensem, Ioannem Vitalem, Ludouicum à Turri, Petrum de Candia, Ioannem de Segouia, Corneliũ Sultingium, Dominicum de Bolanes, & alios quã plures: nam si ipsum citat Antonius Chucarus, Episcopus Azernensis fol. 31. est quia transcribit ad litteram omnes Auctores adductos a Bãdello. Si sit credendum Scriptori semper, & vbique suspecto, iudicent Lectores.

Hic etiam notare debes, quòd Iacobus de Viterbio, vel Viterbiensis communiter dictus, propter Episcopatum Beneuentanum dicitur etiam Iacobus de Beneuẽto: cùm ergo inter alia scripserit Sermones, vt affirmant Nomenclatores, potest esse, quod hic sit ille suprà adductus num. 133. sub nomine etiam Iacobi de Beneuento, Ordinis Prædicatorum, & sic iam erit multiplicatus, & hoc notasse sufficiat, dum plena veritas appareat.

IACOBVS De Voragine Ianuensis Archiepiscopus, Ordinis Prædicatorũ, Serm. 1. Assumption. & 4. Sermon. 2. & 3. Natiuit. & Serm. 1. Purificat. & in Mariali de Conceptione & in aliis Serm. *Turrecrem. cap. 29. fol. 119. Anonym. Auctore 53. Bandel. cap. 23. Deza fol. 39. à tergo. Vincen. Grysald. Sonecin. Capreol. Barelete.*

VERITAS 140.

HIC Notissimus Auctor est, cuius opera passim inueniuntur impressa Venetiis 1546. & 1589. in 8. & 1483. in 4. & alibi. Eius primam auctoritatẽ sic adducunt: Idem tenet D. Iacobus de Voragine, Archiepiscopus Ianuensis, in 1. sermone Assumpt. B. Virginis sic dicens: *Christus fuit sine originali peccato conceptus, & natus; & cæteri Sancti cum originali peccato concipiuntur, & nascuntur; Virgo autem Maria medium tenuit, quia fuit cum originali peccato concepta,*

sine originali peccato nata. Hæc ille. Nota, Lector, quod hic Auctor habet nouem sermones de Assumptione Virginis. Sed in primo talis auctoritas non extat, nec alia ipsi similis, & sic citra est falsa, sed indagabimus ipsam per alios, quousque appareat. In primo ergo Serm. qui est in ordine 211. ad illa verba: Surge, Domine, in requiem tuam: in principio sic inquit: *Arca ista est B. Virgo, Filij Dei contentiua, & est sanctificationis, quia in vtero matris fuit sanctificata.* Et parum infrà: *Sicut enim Aurora post noctem oritur, tamen nullam obscuritatem retinet, sic etiam licèt caro eius nata fuerit de corruptibili carne, nullam tamen sensit corruptionem, sed omnem deposuit miseriam, & pœnalitatem, &c.* Nota illud: *Licèt caro eius nata fuerit de corruptibili carne.* In secundò verò Ser. solùm extant hæc verba: *Ista Lunā sub pedibus habuit, quia nulla culpa vnquam in ea præualere potuit. Vndè Augustinus lib. de natura, & gratia: Excepta Virgine, &c.* Et adducit integram auctoritatem Augustini, & aliam Anselmi: Decebat vt Virgo, &c. In tertio Sermone sic inquit: *Secundo, eius puritas fuit impermixta: non enim habuit ad mixtionem originalis, quia fuit in vtero ab Spiritu Sancto sanctificata, nec admixtionem mortalis, nec admixtionem venialis.* Et infrà: *Quis nisi peruersi sensus audeat dicere, quòd matrem, quàm à putrefactione faciliter seruare potuit, seruare noluerit, &c.* Et in 4. Serm. qui est in ordine 214. ad illa verba: Quæ est ista quæ progreditur: sic inquit: *Admirantur autē eam quantū ad quadruplicē eius statum, primo quantum ad suum ortū, cùm scilicèt dicunt: Quasi Aurora, quia ab omni peccati tenebra est expurgata, & luce gratiæ diuinæ perfusa. Cæteri sancti cum peccato originali cōcipiuntur, Christus autem fuit sine originali peccato conceptus, & sine originali natus; Virgo autem Maria medium locum tenuit, quia fuit cum peccato originali concepta, & sine originali nata.* Ista est auctoritas ab Aduersariis adducta, in qua notāda sunt sequentia.

Quoad litteram primò, quòd hæc auctoritas nō est Sermone primo, sed in quarto: nec hoc potuit esse lapsus calami, sed intentio ad multiplicandas auctoritates, nam infrà citant iterum Ianuensem in sermone 4. Assumptionis, nullam adducendo auctoritatē. Secundò, adulterarunt auctoritatem Ianuensis, quæ incipit ab illo verbo: *Cæteri sancti, &c.* Ipsi verò ab illo: *Christus fuit &c.* Nec hoc caruit aduertentia. Tertiò, addiderunt illud, *& nascuntur.* Quartò, prætermiserunt totam primam orationē, *quātum ad suū ortum, &c.* vt sic occultaretur mens Ianuensis, loquitur enim de ortu, seu prima natiuitate in vtero, & de concupiscentia in illa carnis conceptione, quam vocat peccatum originale more omnium antiquorum, vt denotant etiā illa verba sermonis primi: *Licèt caro eius nata fuerit ex corruptibili carne, nullam tamen sensit corruptionem.* In ortu verò, id est, in prima generatione, seu cōceptione carnis, Sancti nati sunt in vtero cum peccato originali concupiscentiæ, & nati in animatione cum macula originali. Christus verò nec est ortus cum originali concupiscentia in sua Cōceptione, seu generatione, nec cum originali macula natus in vtero; Maria vero medium locum tenuit, quia genita fuit à parentibus, seu concepta cum concupiscentia, seu, vt dicit Ianuēsis, originale peccato; sed fuit orta, seu nata in vtero sine originali macula, quia ante suum ortum, seu animationem in vtero, ab omni peccati tenebra est expurgata: hoc modo absque vlla violētia textus explicatur proposita auctoritas; aliàs compone has duas propositiones Ianuensis: *Secundò, eius puritas fuit impermixta: non enim habuit admixtionem originalis,* quæ extat in 3. Sermone, cum hac: *Virgo autem Maria fuit cū peccato originali concepta, & sine originali nata.* Si ergo concepta, seu animata cum peccato originali: ergo eius puritas habuit admixtionē originalis maculæ, vel vice versa; si non habuit eius puritas admixtionem originalis: ergo non fuit concepta, seu animata cum originali. Hæc explicanda sunt modo suprà posito, aliàs sunt intelligibilia, nisi velint dicere, quòd in 3. sermone sustinuit vnam opinionem, & alteram in 4. quæ esset celebris responsio.

Secundam auctoritatem, seu plures in vnam sic adducunt: *Idem dicit in 2. sermone de Natiuitate B. Mariæ Virginis, & in suo Mariali. Hoc etiam melius, & clarius dicit sermone 4. Assumptionis, & sermone 1. de Purificatione, & adhuc meliùs in Ferijs Quadragesimalibus, Sabbato antè Dominicam 3. super Euangelio de filio Prodigo, quod incipit: Fili, tu semper mecum es. Et in isto sermone declaratur, id quod in contrarium iste Doctor videtur dicere in sermone de Annuntiatione super Aue Maria, vbi dicit: Ipsa fuit sine væ originalis peccati. Et hoc idem dicit in sermone Feriali iam dicto, & in eodem se exponit clarissimè, vt patebit volenti videre; cuius verba non hic ponam, quia communissimi sunt eius sermones. Et hoc diligenter nota, quia propter illud verbum allegatur à parte contraria.* Multa hic dicunt Aduersarii, quę paulatim examinanda sunt. Ad illud de 2. & 3. sermone Natiuitatis, dico in 2. solùm extare hæc verba: *Tertio, hæc domus fuit lucida; nam sicut dicitur Cāticorum 6. in ea fulxit lux Auroræ, quando Spiritus Sanctus eam sanctificauit, quia tunc tenebram originalis peccati ab ea abstulit.* Hic solùm dicit Ianuensis, Mariam fuisse sanctificatam, quando ab ea fuit ablata tenebra originalis peccati, tenebram dicit, non originale peccatum; erat enim tenebra fomes existens in carne. In 3. verò

verò serm. Natiuitat. tantum habet sequentia: *Dicitur igitur stella, quia nullam corruptionem habuit, nec in Natiuitate, nec in vita, nec in morte; in Natiuitate non habuit corruptionem peccati originalis, & illud ostenditur exemplo, auctoritate, & ratione. Exemplo: siquidèm in Hieremia, & Ioanne hoc asseritur, quorum vnus fuit Propheta Christi, alter eius Præcursor: multò fortiùs hoc de ista creditur, quæ fuit Christi Mater. Auctoritate Psal. sanctificauit tabernaculum suum Altissimus, &c.* Illud vero quod dicunt de sermone 4. Assumptionis, est repetitio friuola: nam ibi nullam aliam auctoritatem adducit, nisi illam supra assignatam pro primo sermone. In sermone vero 1. Purificationis Ianuensis dicit. *Caro enim Christi fuit sine peccato concepta, sine peccato nata, ideò fuit mons terræ: sed caro nostra cum peccato cōcipitur, & cum peccato nascitur, ideò est vallis terræ. Caro autē B. Mariæ medium tenuit, fuit enim cum peccato originali concepta, sed sine peccato nata; & ideò est collis, siuè medium terræ.* Hæc verba sunt eadem cum supra adductis ex sermon. 4. Assumptionis, sed hæc clariùs, & expressiùs exprimunt mentem Ianuensis, nam, vt intuenti patebit, loquitur de conceptione carnis, seu de peccato originali in generatione carnali: inquit enim: *Caro Christi fuit sine peccato cōcepta, &c. Caro nostra, &c. Caro autem Mariæ, &c.* Ex quibus euidenter patet, quòd Ianuensis loquebatur sub illa vniuersali acceptione antiquorum, cōstituentiū peccatū originale in carne genita in concupiscentia, & hoc stante principio optimè dicit Ianuensis, quòd sola caro Christi fuit concepta sine peccato originali, id est, sine concupiscentia. Et ex hac intellige, & explica omnes alias Ianuensis auctoritates, quia in rei veritate pro contraria opinione, sunt vasa, sed vacua, videntur ossa, sed arida.

De sermone Sabbati Quadrag. qui incipit: Filì tu semper mecum es: in quo Ianuensis secundùm Aduersarios se exposuit clarissimè, & suam sententiam declarauit, ad pleniorem intelligētiam transcribo omnia sequentia verba: *Tu semper mecum es: Christus enim semper cum Matre fuit, in triplici statu suo, scilicèt, dū esset in Matris vtero, dùm viueret in mūdo, & dū recessit de mūdo; nam dū esset in vtero Matris, ipsam sanctificauit, dum viueret in mundo, ipsam ab omni peccato cōseruauit; dum recessit de mūdo, ipsam gloriosam totam, & luminosam fecit; primò igitur ipsam sanctificauit. Tres quidem sunt conceptiones, & natiuitates, vna qua quis sine peccato concipitur, & sine peccato nascitur, & hoc modo non est conceptus, & natus sine peccato, nisi solus Christus qui fuit conceptus, & natus sine peccato: alia est qua quis cum peccato concipitur, & cum peccato nascitur, & ista est conceptio nostra, & natiuitas nostra, quia cum peccato concipimur, & cum peccato nascimur; alia est media, qua quis cum peccato concipitur, & sine peccato nascitur, & secundùm Bernardum, talis fuit Conceptio, & Natiuitas B. Virginis. Fuit enim, vt asserit in Epistola ad Canonicos Lugdunenses, in peccato originali concepta, & sine peccato nata, quia ab Spiritu Sancto fuit sanctificata, & ab omni peccato mundata; & ideò secundùm Bernardum, fuit anteà sancta, quā nata. Ista triplex differentia tangitur Iob. 3. vbi loquitur de nocte originalis culpæ dicens: Pereat dies, in qua natus sum, & nox, in qua dictum est: conceptus est homo. & sequitur: obtenebrentur stellæ caligne eius, expectet lucem, & non videat nec ortum surgentis Auroræ. Ecce quia hic nominat lucem, Auroram, & stellas, per solem Christum; per Auroram Virgo Maria; per stellas cæteri sancti intelliguntur. Nox igitur originalis culpæ nō vidit Christum, nec quantum ad conceptum, nec quantum ad ortum: ideò dicitur: Expectet lucem, & non videat Auroram, id est, Virginem Beatam vidit, quantum ad conceptum, sed non vidit, quantum ad ortum, & ideò dicitur, nec ortum surgentis Auroræ. Stellas autem, id est, viros sanctos, ipsa nox originalis concupiscentiæ vidit & in conceptu, & in ortu, & ideò ex toto obtenebrati sunt, & habent tenebrosum conceptum, & tenebrosum ortum, & ideò dicitur: obtenebrentur stellæ caligine eius, &c.* Ecce illa celebris auctoritas Ianuensis, in qua secundùm Aduersarios, circa hanc Conceptionis materiam, tota eius continetur doctrina. Videamus ergo, de qua Conceptione hic loquatur; nam si loquitur de conceptione carnis, sicut in præcedenti, tota ipsorum ruit machina. Et in primis loquitur Ianuensis de illa Conceptione, de qua Iob: *Pereat dies, in qua natus sum, & nox, in qua dictū est: conceptus est homo.* Cùm ergo secundùm ferè omnes Expositores hic loquatur Iob de nocte generationis, non de animatione, non est ad rem; sed transeat hoc, cùm ad vtrumque possit habere respectum. Secundo, loquitur Ianuensis de illa nocte, de qua ipse: *Stellas autem, id est, viros sanctos: ipsa nox originalis cōcupiscentiæ vidit, &c.* Ergo sicut loquitur de originali concupiscētia in cōceptione Sanctorū, loquitur de eadē originali concupiscentia respectu Christi, & B. Virginis (nisi dicas quòd Ianuensis nō est locutus cōsequēter, & mutasse appellationē, quod esset rediculum) originalis hæc concupiscentia inuenitur in generatione prolis, nō in eius animatione: vocando ergo illam originalem concupiscentiam peccatum originale conceptionis, omnia, & singula, quæ dicit Ianuēsis, verissima sunt, sed in suis verbis nihil est contra nos, quia sumendo concupiscentiam originis, seu originalem libidinem parentum, pro peccato originali, hæc propositio: Maria fuit concepta

in peccato originali, nihil dicit circa nostram controuersiam: nam originalis concupiscentia, quæ Christū non vidit, nec in Conceptione neque in ortu, & alios Sanctos in conceptione, & in ortu, Mariam vidit in eius Conceptione, sed non in ortu, id est, secundùm Ianuensem fuit Maria genita à Ioachimo, & concepta ab Anna cum concupiscentia, & libidine ad distinctionem Conceptionis Christi. Videte ergo, quid ex his Ianuensis verbis colligatis, si hîc, vt dicitis, solutum est vinculum linguæ eius, in rei veritate rectè loquitur, sed nihil contra nos.

Tertiam auctoritatem sic adducunt. Idem tenet in Mariali suo: *Christus autem fuit sine originali conceptus, & sine originali natus, Virgo autem Maria cum originali concepta, & sine originali nata, & istam differentiam tangere videtur Iob. 3. vbi dicitur, de die culpæ originalis, qui incepit; quādo aperti sunt oculi Adæ, & Euæ: obscurentur stellæ caligine eius, expectet lucem & nō videat, nec ortum surgentis Auroræ. Stellæ enim, id est, cæteri sancti in illo die culpæ originalis fuerunt obtenebrati, quia fuerunt cum originali peccato concepti, & ideò dicit: obscurentur stellæ caligine eius; sed ista dies culpæ originalis non vidit lucem, id est. Christum, nec in suo conceptu, nec in suo ortu; & ideò dicit: Expectet lucem, & non videat. Aurora verò significat Virginem Mariam, quam non vidit quantum ad ortum, sed vidit quantum ad conceptum, & ideò dicit: nec ortum surgentis Auroræ. Hæc ille.* Grysaldus hunc citat, *de Conceptione*; sed pessimè, vt solet; quia Ianuensis non scripsit de Conceptione. Auctoritas vero integra Ianuensis, ex suo Mariali impressionis antiquæ Venetianæ, anno 1497. in 4. & moderníoris 1590. in 8. Serm. 5 fol. 60. sic incipit: *Sāctificata fuit Virgo Maria in vtero Matris suæ. Spiritus enim sanctus ipsā mundauit ab originali, quantum ad maculam, & reatum, quamuis ibi fomes remanserit, quantū ad essentiam: sed tamen fuit ligatus, quia neque ad malū, inclinabat, nec à bono retrahebat. Postmodum autem, quando Spiritus Sanctus in ea superuenit, ipsum fomitem quantū ad essentiam extinxit penitùs, & purgauit, propter quod pars ab ea separata in corpus Christi; de fomite nihil habuit. Sancti quidem cū originali cōcipiuntur, Christus autem, &c.* Et prosequitur auctoritas; vt ab Aduersariis adducitur, aliquibus parui tamen momenti alteratis. Hæc sunt omnia quæ adducunt, & adducere possunt Aduersarii ex suo Ianuensi, contra Immaculatam Virginis Conceptionem. Sed loquendo secundùm veritatē, cuius partes, & causam tantummodo hîc agimus, & supponendo, vt suprà manet notatum, Ianuēsem cum omnibus antiquis accepisse cōceptionem pro generatione, non pro animatione, & peccatum originale pro concupiscentia originis: nullum in verbis ipsius reperiri infragabile argumentum, imò neque solidū fundamentum, ex quo assertiuè possit aliquis deducere ipsum contrariam sustinuisse opinionē. Insuper addo, quod in aliquibus locis clarè, & apertè pro nostra extat sententia.

Primo, in supra posita auctoritate ex Serm. 3. Assumptionis. Secundo, ex Serm. 6. Annunt. ad illa verba: Aue Maria, in principio sic inquit: *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te; ipsa enim fuit pulchra; quia sine peccato originali, tota pulchra; quia sine peccato mortali, & sine macula; quia sine peccato veniali, &c.* Tertio, in Mariali Serm. 16. loquens de Deipara, inquit: *Primo igitur corpus eius in Natiuitate sua nulli corruptioni fuit subiectum quia fuit in vtero sanctificatum. Psal: Sanctificauit Tabernaculum suum Altissimus. Bernard. est itaque Virgo Regia veris honorū titulis cumulata, quæ proculdubio sancta fuit antequam nata. Ildephonsus Toletanus Archiepiscopus: Si Beata Maria in vtero sanctificata non fuisset, eius Natiuitas colenda non esset: nullis ergo quando nata est, delictis subiacuit, nec originale peccatum in vtero sanctificata contraxit &c.* Ex quibus verbis constat, Voraginem locutum fuisse de sanctificatione corporis, seu embryonis ante introductionem animæ, quia in tot, tantisque locis nunquam sumit in orte animationem.

IACOPONVS, Ordinis Minorum, in vna Laude Beatæ Virginis Mariæ. *Ita Annnym. Auctore 123. Bandel. cap. 24. Deza fol. 47. Petr. de Vincent. Grysald. Barlete.*

VERITAS 141.

AVCTOR iste in Religione Minorū ob eius Angelicam vitam, & mirā simplicitatē notissimus est: & passim in illa vocatur Beatus Iacoponus vel Iacobonus de Tuderto. Barelete vocat eum Iacobum Bonū, eiusq; opera Poetica patria lingua fuerūt semel in 8. & iterum in 4. impressa Venetis anno 1517. Eius auctoritatem, sic adducunt Anonymus, & Bandellus licet in aliquibus dissentiāt: Idem tenet Fr. Iacoponus, vir deuotissimus, & acerrimus vitiorum corrector, qui antequàm Ordinem Minorum ingrederetur, fuit vtriusque Iuris Doctor. Vndè in vna laude ad B. Virginem, cuius deuotissimus erat, vulgari sermone sic dicit:

O Vergine più che femina Sācta Maria Beata
Più che femina dico: ognum nasce inimico
Per la Scriptura specco: nāti ci sancta che nata:
Stando nel ventre chiusa: poi te lanimate fu infusa
Potentia virtuosa si tha sanctificata:
La diuina vntione si tè sanctificatione.

Dogni contagione romagnisti illibata:
Lo original peccato che Adam ha seminato,
Ognum; cum quello è nato
Tu nei da quel mundata. Hæc ille.

Hæc verba reperiuntur in Iacopono Oda 6. Ala Madre de Dio fol. 277. Sed mutarunt Aduersarii metrum, & ferè septem verba, licèt nullum magni momenti, Laus autem in originalibus sic se habet.

O Vergin più che femina
Sancta Maria Beata
Piu che femina dico;
Ogni huom nasce nemico,
Per la Scriptura esplico;
Sancta se pria que nata,
Stando nel ventre chusa
Poi l' alma ci fu infusa,
Potenza virtuosa
Si t' ha sanctificata
La diuina vnione
Si ti sanctificone,
De ogni contagione
Rimanesti illibata.
L' original peccato
Che Adam ha seminato
Ogni huom con quello è nato
Tu se da quel mundata.

Gabr. Barelete sic verba latinitati donauit: *O Virgo supra fœminas Sancta Maria B. suprà fœminam dico. Quilibet nascitur inimicus: postquã anima in ventre clausa fuit infusa virtus Altissimi te sanctificauit. Diuina vnctio te sanctã fecit, omnis immũditiæ fuisti expers. Ab originali peccato quod Adam seminauit, & cum quo quisque nascitur tota fuisti mundata ille.* Ex his Iacoponi verbis nõ rectè colligunt Aduersarii sustinuisse suam opinionem. Primò, quia nos non negamus, Mariã fuisse sanctificatã in vtero Matris quod est Iacoponi assumptũ in suo Cantico; si vero fuerit sanctificata priuatiuè, vel negatiuè post cõtractionẽ culpæ, vel antea mũdata in semine, vel in ipso instãte infusionis animæ, hæc est cõtrouersia, de qua nihil Iacoponus. Secũdò, quia licèt vocetur Maria mũdata, hic Auctor sæpissimè pro substãtiuo vtitur adiectiuo, & sic loco illius: *Tu se da quel mũdata*, idẽ est ac si diceret; *Tu se dea quel munda.* Tertio, quia vt dicit Ioannes de Ianua, Ordinis Prædicatorũ, in suo Catholicon. fol. 201 col. 3 à mundus, munda, mundum, deriuatur mundo, mundas: mundus autem significat purum, integrum, & sine macula. Vide alia ibi. Quartò, quia Iacoponus dicit, Mariam fuisse mundatam, & sanctificatam ante Natiuitatem, sed hic non loquitur de Natiuitate ex vtero, sed in vtero, aliàs falsissimum esset illud Iacoponi, *Ogni huom con quello e nato*, & similiter illud: *Ogni huom nasce inimico:* Nam Hieremias, & Ioannes non sunt nati ex vtero cum peccato originali. Cũ ergo Iacoponus necessariò loquatur de natiuitate in vtero, optimè, ac verissimè dicit, Virginem fuisse sanctificatã, ac mundatã ante natiuitatem, & secũdu hanc explicationẽ, & intelligẽtiã, quæ meo iudicio est genuina, Iacoponus clarè, & expresse pro nobis est. Quinto, R. P. F. Frãcisc. Tresatitide, Lugnano Iacoponi doctus Interpres aliã adducit rationẽ sic: *Ma io dico ad un altro modo cioe, che o il P. Iacopone tenne, che la Sanctissima Vergine nõ se retrouasse mai col peccato originale, o che da questo logo cauar non se possa, che egli sia tosta di cõtraria opinnione; ma che bene come huomo grande vada temperado in maniera le parole che non voglia discoprire facilmente quel che ne senta et ecio per non essere al suo tẽpo vn tal dogma, non solo non stabilito, o deciso della chiesa (come ne meno dopoi) ma per auer l' opinione cotraria piu fautori alora, che la nostra, &c.* Sed dato, quod omnes istæ rationes nihil valeãt pro nobis, saltem in prææallegatis verbis Iacoponi non assignabunt Aduersarii, vbi expresè, & clarè teneat suam propositam conclusionem: Maria contraxit originale peccatum in sua Conceptione: nã illa tria verba, sanctificata, mundata, purgata, sunt inter antiquos communissima. Et illa simul sumpta non valent tantũ pro sua opinione, quantum illa pro nostra: *De ogni contagione remanesti illibata.* Ergo vir iste simplex, & rectus remanet in innocentia sua.

ILDEPHONSVS, Toletanus, Archiepiscopus Sanctus, in libro de perpetua virginitate B. Mariæ. *Anonym. Auctore 40. Bandel. cap. 17. Deza fol. 26. à tergo. Petr. de Vincẽt. Grysal. Spina. Arpalleg. fol. 30. col. 2*

VERITAS 142.

HIC Hispaniarum Primas, Ecclesiæ Doctor, atque Sol fulgentissimus in omnibus mundi partibus, notissimus est, & semper fuit non solùm apud Litteratos, propter sua deuota, ac melliflua scripta, sed apud omnes Catholicos propter suã sanctitatẽ; solus, & vnicus Reuerendissimus Pater, ac Magister sacri Palatii Fr. Bartholomæus de Spina, ipsum penitùs ignorauit. Inquit enim in illo suo libro de vniuersali corruptione generis humani (conueniũt enim rebus nomina sæpè suis) par. 7. cap. 7. sic: *Corruptas verò auctoritates, præ aliis iã enumeratis, etiã tres inducũt, primã cuiusdã sancti Doctoris Ildiphõsi, nomine Archiepiscopi Toletani, in libro de virginitate B. Mariæ, &c.* Ignorabat Spina, quis fuisset ille S. Ildephõsus, qui vixit, & floruit ad annũ 667. scribens Spina ad annum 1525. Ildephonsum cognouerat (vt de aliis taceãt) Iacobus de Voragine, eiusdem Ordinis Prædicatorum, qui floruit ad annũ 1280. & adduxit ad litteram auctoritatem, quam hic corruptam vocat Spina, vt vidimus supra in Triturat. num.

xl. & in Vent. num. 39. auctoritate 3. cognouerãt eiusdem Ordinis, Anonymus, Bandellus, & Vincentia, qui scripserunt ad annum 1470. & solus vnus Spina ignorauit. O insignis sacri Palatii Magister! Et hæc ignoras?

Auctoritatem huius Sanctissimi Præsulis sic adducunt. Idem tenet B. Ildephonsus Archiepiscopus Toletanus in libro de virginitate B. Mariæ, vbi vult probare, quòd B. Virgo fuit, antequam nasceretur, à peccato originali, in quo fuit concepta, mundata: *Sancta*, inquit, *Virgo nisi in vtero Matris sanctificata fuisset, minimè eius Natiuitas colenda esset. Nunc autem, quia auctoritate totius Ecclesiæ celebratur, constat illam, scilicèt, Natiuitatem ab omni originali peccato immunem esse. Nullis ergo, postquam nata est B. Virgo, delictis subiacuit, nec originale peccatum iam in vtero sanctificata nascendo contraxit, id est, secum traxit. Hæc ille.* Et immediatè addunt ex se: *licèt Aduersarij allegent eã pro se, quæ tamen est contra eos.* Hucusque Auctores Ordinis Prædicatorum, qui præcesserunt Spinam. Auctoritas vero illius cuiusdam Sancti Ildephonsi Archiepiscopi Toletani in libro contra eos qui disputant de perpetua virginitate S. Mariæ, qui incipit: *Quamuis omnium Ecclesiarum, &c.* impresso à R. P. Francisco Feuardentio, Parisiis 1576. in 8. fol. 32. car. 1. Et per R. P. Michaelem Carranzam Carmelitarum, Valentiæ 1556. in 8. & in Bibliotheca SS. PP. Colonien. tom. 7. fol. 448. col. 2. litt. H. & alibi, sic se habet: *Verbum, quod caro factum est, sine peccato ad nos venit. Qui iure non solùm legem naturæ vitiatæ in nascendo non tenuit, verè nec legem primæ originis, quam haberent fœminæ, si mandatum seruasset mater omnium Eua in paradiso. Aliàs autem quomodo Spiritu Sancto eam replente non sine peccato originali fuit, cuius etiam Natiuitas gloriosa Catholica in omni Ecclesia Christi, ab omnibus felix, & Beata prædicatur? Enimvero si non Beata esset, & gloriosa, nequaquam tam festiua celebraretur vbique ab vniuersis. Sed quia tàm solemniter colitur, constat ex auctoritate Ecclesiæ, quòd nullis, quando nata est, subiacuit delictis, nec cõtraxit in vtero sanctificata originale peccatum. Vndè & si Hieremiæ dies, atque Iob maledicta pronuntiatur, dies inquam natiuitatis eorum, tamen dies, quando inchoata est felix Maria, Natiuitas B. pronuntiatur, & colitur religiosè satis. Quòd si in peccato esset, iure maledicta diceretur, & gemebunda potiùs, quàm benedicta: quando nuntiatum est patriarchis, quod nata esset in sæculo. Nunc autem quia vniuersam benedictione sua illustrat Ecclesiã, nõ immeritò sanctificata in Spiritu Sãcto colitur veneranda. Nullius igitur Natiuitas celebratur in mũdo, nisi Christi, & eius atq; B. Ioannis. Ioãnes autẽ quia & ipse in vtero sanctificatus legitur. Sic & B. Virgo Maria nisi in vtero Matris sanctificata esset, minimè eius Natiuitas colenda esset. Nunc autẽ quia ex auctoritate totius Ecclesiæ veneratur, constat eam ab omni originali peccato immunẽ fuisse, per quã non solũ maledictio matris Euæ soluta est, verũ etiam & benedictio omnibus condonatur, &c.* Hæc sunt verba, o Spina! illius cuiusdã S. Ildephonsi Archiepiscopi Toletani, ad litterã transumpta, non vitiata, vt tu adduxisti, nunc verò iudicium eligamus nobis, & videamus quis vitiauit hanc auctoritatem.

Tui ergo Auctores primò prætermiserunt totum principiũ, ex quo pendet omnis sensus verborum, vt fugerent ab illa clausula: *Aliàs autẽ quomodo Spiritu Sancto eam replente non sine peccato originali fuit?* Et etiã ab illa: *Nec cõtraxit in vtero sanctificata originale peccatũ.* Iudica enim, si istæ sunt essentiales, nec nè pro subiecta materia? Secũdò, vbi Ildephonsus, *sic & B. Virgo Maria*; Tui sic, *sancta Virgo*, absolutè, absque illationis nota, *sic &*. Tertio, abstulerũt præpositionẽ illam, *ex*, & nescio, vtrũ idem dicẽdum sit de voce illa, *veneretur*, mutata in, *celebratur*. Quartò, vbi Ildephõsus, *cõstat eam*, præcisè, ipsi addiderunt illud, constat illã, *scilicèt, Natiuitatẽ*, vt sic verba Ildephonsi, quæ loquũtur de B. Virgine absolutè cõtraherent ad natiuitatem. Quintò, vbi Ildephonsus, *immunem fuisse*, ipsi, immunem *esse*, vt variato tempore, mutarent etiam sensum. Sextò, clausulam subsequentem, *Nullis ergo postquã, &c.* sumpserũt ex antecedentibus, ita vt medient inter decem lineæ. Septimò, vbi Ildephonsus, *constat ex auctoritate Ecclesiæ, quòd nullis, quãdo nata, est subiacuit delictis*, Aduersarii sic, *Nullus ergo postquam nata est B. Virgo delictis subiacuit*, vitiarunt enim hic plura tacentes illud, *cõstat ex auctoritate Ecclesiæ*, & illud, *quòd*, relatiuum aduerbiale, & adulterantes pessimè illud, *quando nata est*, reddentes, *postquã*, nata est: si autẽ fuit hæc execrabilis malitia, tu ipse Spina iudica. Octauò, vbi Ildephonsus absolutè, *Nec contraxit in vtero sanctificata originale peccatum*, ipsi sic, *Ne originale peccatũ iam vtero sanctificata nascendo contraxit*, mutarũt enim omnia verba, vt introducerẽt illud, *nascendo*. Et hanc pessimam adulterationem tu etiam commisisti: quid iniquius excogitari potuit? Nono, addiderunt illam clausulam, *id est, secum traxit*, quæ verba secum etiam traxerunt omnem malitiã. Vide ergo, ò Spina! quis adduxit corruptas auctoritates, si in vna sola vos adducitis nouẽ vitia capitalia? Hanc allegamus nos pro nostra sentẽtia cũ aliis multis, de quibus latè in nostra Militia; sed videte ibi an adducã eas adulteratas vel corruptas? Nam iustificationẽ meã quã cœpi tenere, non deserã: Neque enim reprehendit me cor meum in illa Militia de aliqua malitia, neque in hoc Ventilabro de aliquo menda-

datio. Explanationem veram, doctam, atque legitimam de hac, & omnibus auctoritatibus B. Ildephonsi pro Cóceptione in speciali libro, qui apud nos hodie exitẽs manuscriptus videre lucem expectat latissimè dat deuotus, atq; doctissimus Doctor, atque amicus noster D. Philippus Grasus Mesanensis in regali Collegio S. Laurenti Scorialis Lector emeritus.

ILLARIVS, Pictauorũ Episcopus, Sanctus, vt Augustinus dicit in 1. & 2. contra Iulianum, & ad Claudium cap. 4. & in libro de Trinitat. & super Mattheum. *Turrecrem. par. 6. cap. 14. fol. 107. Anonym. Auctore 15. Bãdel. cap. 13. Deza fol. 20. Vincẽt. Capreol. Grysald. Spina par. 6. cap. 2. S. Antonin. Barelete.*

VERITAS 143.

SANCTVS Hilarius (non Illarius, vt Aduersarii scribunt) notissimus est, & varia scripsit impressa Basileæ 1527. Parisiis 1553. & 1631. & 1605. Coloniæ 1617. cuius primam auctoritatem sic adducunt: sed tenet S. Illarius, Gallus, Pictauiensis Episcopus, acerrimus Fidei contra hæreticos propugnator, in libro de Trinitate, vt recitat B. Augustinus in 1. contra Iulianum, & ad Claudium cap. 4. *Omnis*, inquit, *caro (excepta illa, quæ sine peccato venit in similitudinem carnis peccati) sub peccati origine, & sub peccati lege nata est. Cuius vox hæc est: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. Hæc ille.* Hanc eandem auctoritatem adducit Vincentia citans S. Hilarium in lib. de Trinitate nudè, cùm Hilarius scripserit duodecim libros de Trinitate. Sed pacientia omnia vincit, veritas omnia scrutatur. S. Augustinus tom. 7. lib. 1. contra Iulianum fol. 203. col. 1. sic inquit: Ecclesiæ Catholicæ aduersus hæreticos acerrimum defensorem, venerandum quis ignorat Hilarium Episcopum Gallum? Qui cum de Christi carne ageret; attende quid dixerit: *Ergo cùm missus est*, inquit, *in similitudinem carnis peccati, non sicut carnem habuit, ita habuit & peccatum; sed quia ex peccato omnis caro est, à peccato, scilicèt, Adam parente deducta, in similitudine peccati carnis est missus, existente in eo nõ peccato, sed peccati carnis similitudine.* Rursus idem ipse in expositione centesimi duo de vigesimi Psalmi: Cum ad id venisset, quod scriptũ est: Viuet anima mea, & laudabit te. *Viuere se*, inquit, *in hac vita nõ reputat, quippe qui dixerat: Ecce in iniquitatibus conceptus sum, & in delictis cõcepit me mater mea. Scit sub peccati origine, & sub peccati lege esse se natũ, &c.* Et infrà fol. 206. col. 2. litt. E. iterũ inquit Augustinus: *Sanctus Hilarius dicit ex pecato esse omnẽ carnẽ, præter illius qui venit in similitudine carnis peccati, sine peccato. Dicit sub peccati origine & sub peccati lege natũ esse, cuius vox est: Ego in iniquitate conceptus sum.* Hæc habet Augustinus ex Hilario in illo primo libro contra Iulianum. In 2. vero cotra eundẽ fol. 209. col. 3. sic dicit: *Et ideo venerãdus Hilarius ex peccato esse omnẽ carnẽ non cunctatus est dicere, sed nũquid ideo negauit ex Deo?* Hæc sunt, quæ habet Augustinus ex quibus sequitur.

Primò, quod Aduersarii pro illa auctoritate adducunt quatuor citationes diuersas, scilicet, in 1. & in 2. contra Iulianũ, & ad Claudium cap. 4. & in lib. de Trinitate, vt sic insinuarent, auctoritatem esse in illis quatuor locis, quaterque locutũ fuisse Hilariũ contra Conceptionem, quod est falsum; quia auctoritas, nec est in 1. cõtra Iulianũ, nec in 2. nec ad Claudiũ (quia talis Epistola, nec tractatus extat; imò neque Hilarii verba extant in Augustino in cap. 4. cõtra Iulianũ sed cap. 3.) nec deniq; in libro de Trinitate, sed est desumpta ex quatuor supra positis auctoritatibus Augustini, sumendo hinc indè aliqua verba; & alia derelinquendo pro suo arbitrio. Verbi gratia illa, *omnis caro* sumpserunt ex prima auctoritate Augustini; illa vero, *excepta illa quæ sine peccato venit, in similitudinẽ carnis peccati*; ex tertia auctoritate & hoc non legaliter; nam in Augustino extant sic: *præter illius, qui venit in similitudine carnis peccati.* Illa autem: *sub peccati origine, & sub peccati lege nata est*, ex auctoritate secunda, & tertia, sed etiam vitiatũ illud, *nata est*, quia in Augustino vtrobique extat *natum est*, quod diuersissimũ facit sensum. Illa denique, cuius vox hæc est: *Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea*, transcripserunt ex 3. sed ipsam vitiãtes, quia addiderũt illud: *& in peccatis cõcepit me mater mea.* Principiũ ergo, & finẽ huius auctoritatis, aut generationem eius quis enarrabit?

Secundo, ad fabricandã hanc auctoritatẽ, nec viderunt, nec legerunt Hilarium; quod patet ex ipsis Aduersariorũ verbis, sed præcipuè ex ipsismet Hilarii: nam lib. 9. de Trinitate, ♃ si autem col. 181. inquit: *Nihil in eo Princeps mũdi huius habet, quia vt homo habitu repertus extra peccatũ carnis, manebat in similitudine carnis peccati de pecoato peccatũ in carne dãnãs, &c.* Et infrà lib. 10. col. 203. iterũ inquit Hilarius. *Quia conceptus & anima Adæ in peccato fuit, &c.* Et infrà col. 206. loquens de Christo dicit: *Habuit enim corpus, sed originis suæ propriũ, neq; ex vitijs humanæ cõceptionis existens, sed formã corporis nostri virtutis suæ potestate subsistens, gerens quidẽ nos per formã serui, sed à peccatis, & à vitijs humani corporis liber, &c.* Et infrà *Quod erat enim impossibile legi, in quo infirmabatur per carnem. Deus Filiũ suum misit in similitudinẽ carnis peccati, & de peccato cõdemnauit peccatum in Cruce. Non fuit habitus ille tãtum hominis, sed vt* ho-

hominis, neque caro illa caro peccati, sed similitudo carnis peccati. Dum & habitus carnis in natiuitatis ex veritate, & similitudo carnis peccati à vitijs humanæ passionis aliena est. Ita homo Christus Iesus, & in veritate natiuitatis est, dum homo est, & non est in proprietate peccati, dum Christus est, &c. Et infra col. 218. *Qui non cognouit peccatum, pro nobis peccatum fuit. Peccatum enim carne per peccatum condemnaturus, peccati licèt expers, factus est ipse peccatū, id est, per carnem peccatū in carne condemnans, carnis quidem peccati nescius, sed pro nobis caro factus, carnis similitudo peccati est, & idcirco propter iniquitates nostras est vulneratus.* Hæc Hilarius in illis libris 9. & 10. de Trinitate. Super Psal. verò 118. ad ista verba relata ab Augustino: viuet anima mea, & laudabit te: ad finem Psal. col. 962, inquit: *Viuere se in hac vita non reputat, quippe qui dixerit: Ecce in iniquitatibus conceptus sum, & in delictis peperit me mater mea; scit sub peccati origine, & sub peccati lege se esse natū, meditatione autē legis Dei ob id elegit, vt viuat, &c.* Ex his duobus locis Hilarii extraxit Augustinus, non ad litterā, sed recapitulādo, supra positas quatuor auctoritates. Aduersarii vero, vt supra dixi, ex libris de Trinitate, & ex Psalmis (nota proportionem) ex lib. 10. & ex Psal. 118. (cōsidera paritatem) ex verbis Hilarii loquentis de carne Christi, ac illis prolatis à Dauide in suo Psalmo Pœnitentiali (obserua disparitatem) personarum: fabricarunt vnā cōtinuam, ac indiuisibilem auctoritatem, vt ex eā probarent, Virginem Mariā fuisse conceptam in culpa, seu contraxisse peccatum originale, vt sic illatio esset procul, ac de vltimis finibus, &c.

Secundā Hilarii auctoritatē sic adducunt: Idē tenet super Mattheū: *Pro nobis*, inquit, *Christus venit, sed nemo iustus erat, quādo venit, quia omnibus erat ad salutē misericordia necessaria. Hæc ille.* Nonne notasti, Lector, illam certam, & legalē citationem? *Idem tenet super Matthæum*, quando S. Hilarius scripsit integrum librū super Matthæum, habens 33. Canones? Licèt ipsamet cita indicabat falsitatem; pro maiori veritatis certitudine legi omni attentione totum librum Hilarii super Matthæum, sed in illo nec minimum verbum ex illis allegatis ab Aduersariis reperire potui. Solùm Canone 18. column. 554. adducit aliqua verba, quæ ad materiā præsentem videntur facere allusionem, licèt non ad verba Aduersariorū. Inquit ergo Hilarius agens de oue perdita: *Ouis vna, homo intelligēdus est: & sub nomine vno vniuersitas sentienda est: Sed in vnius Adæ errore omne hominū genus aberrauit, &c.* Et infra eodem Canone: *Neque enim naturæ nostræ vitia indulgentiam merebantur: ergo venia omnis ex eo est, &c.* Hæc sunt verba, quæ in toto libro Hilarii super Matthæum inuenire potui. Vndè absq; vlla cunctatione auctoritatē illam fuisse fictam non debito. Et confirmatur, quia supra num. 65. in S. Cyrillo, alian. huic simillimā adducunt dicentes: *Quando venit Saluator, nullus erat iustus super terrā, &c.* Eadem sunt vtriusque verba, vna, atque altera ficta, & in vtraque cor vnum, & anima vna.

Sed in hac auctoritate restat vētilandus ingēs, ac præcipuus scrupulus, scilicet, ex qua clausula ex adductis in hac auctoritate Hilarii, vel illa Cyrilli, colligunt, & inferunt, Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali? Ego assirmo, quod ita necessario debent discurrere: Quando venit Christus, nemo erat iustus super terram, & sic omnibus erat misericordia necessaria: ergo nec Virgo Maria erat iusta, quando venit Christus. Patres mei, hæc debet esse vestra immediata consequentia, alias friuola, inutilis, & superflua esset hæc ficta, vel adducta auctoritas. Sed Patres, Maria non erat iusta, quando Christus venit super terram? nonne venit Christus super terram, quando Verbū caro factū est in sacratissimo Mariæ vtero? Et tunc Maria nō erat iusta? Hoc est iustum in fide? Simeon non erat iustus? Legistis Scripturam? Nonne Ioseph iustus erat? Hoc non proclamat sacer Textus ex ore Spiritus Sancti? Zacharias, Elisabeth, & Anna non erant iusti? Hoc negare potest aliquis Catholicus? Igitur vt maculetur sacratissima Dei Mater Maria paruula in sua Conceptione, finxistis auctoritates ipsam maculātes iam adultam, & concipientem, ac pariter iustos tunc existentes in Ecclesia Dei, quæ nunquā fuit absque communione Sanctorū, contra fidem, Scripturam, Spiritū Sanctum, Catholicā Doctrinā, & Sanctos omnes, ac præcipuè Hilarium, ac Cyrillum adscribentes illis propositiones erroneas, & hæreticas, in quibus à planta pedis, vsque ad verticem capitis, non est in eis sanitas, sed tumor, & plaga insanabilis.

INNOCENTIVS Episcopus, Beatus, qui floruit anno 398. vt Augustinus dicit in 1. & 2. contra Iulianum. *Turrecrem. part. 6. cap. 14. fol. 107. Anonym. pia 3. rat. 9. Auctore 18. Bandel. cap. 13. Deza fol. 20. Capreol. Sancin. Barelete.*

VERITAS 144.

PRÆMITTO Pro hoc, & sequentibus Innocētius, abstrahēdo ab hic, & nūc, quod adulterare scripta cuiuscumq; Doctoris Catholici, & in quacumque materia, quantumuis parua, ac minima, videtur audacia peruersa; & si hoc esset in re pertinēte ad mores, esset detestabilior malitia; si autē in dogmatibus pertinentibus ad fidē, proculdubio esset temeritas, seu iniquitas super omnem iniquitatē. Et si hoc, quod dicimus de quocumq; Ecclesiastico

Auctore, esset in aliquo Sancto Doctore, vel Ecclesiæ Patre, nō dico adulterare verba, absit, sed malitiosè prætermittere iotā de eius auctoritate, esset error magnus, trāsmutare verba maior, ac tandē in illis aliquid addere, error maximus. Quid iuxta hoc sentiendum, vel dicendum erit de scriptis, rescriptis, & verbis Summorum Pōtificum Ecclesiæ Dei, in quorum ore nullum potest esse mendacium, nec in labiis eius iniquitas, quia ipsorum verba regula sunt, & norma totius infallibilis veritatis Fidei Catholicæ? Si aliquis ausu temerario, ac peruerso ipsorum oracula, aut vitiando adulterasset, aut penitùs adulterando fingeret, quid de tali dicendum esset? Qua censura, & quibus verbis eius execrabilis audacia esset retundenda, & plectenda? Et quid si hoc insuper esset in rebus pertinentibus ad Ecclesiam vniuersalem, ad sanctitatē, & cultum, & contra Sanctam Sanctarum, purissimā, ac sacratissimam Virginē Mariam, Dei Matrē, Angelorum, & hominū Reginā? Et quid si prædictis falsis additionibus, iniquis adulterationibus, imposturis, &c. conarentur maculare peccato, ac probare fuisse sicut alii infectam, & culpa immundam, in iudicio contradictorio, coram Summo Pontifice Innocentio, allegando, & adducendo in testes alios Summos Pontifices Innocentios, in hac parte penitus innocentes? Quid si heri, aut nudius tertius, vt ita dicam, audires in pleno Consistorio, seu in Rescripto ad Summum Pontificem, & Eminentissimos Cardinales dicentes, & clamantes: *Sed & nos interrogando, obiectiones soluemus, antiquiora repetentes, nouem enumeramus Romanos Pontifices, qui nec recitatiuè, nec dubitanter, sed assertiuè, & clarè docent, Beatissimam Virginem in originali peccato fuisse conceptam. Damus pro nunc Innocentij secundi verba, &c. Innocentij Tertij, &c. Quare ergo sanctissimus Dominus noster Innocentius Decimus. Innocentios prædecessores suos (quomodocumque locuti fuerint) laudabiliter non sequetur?* Hæc sunt verba noua, ex antiquioribus desumpta, ex quibus patet, quod vetera adhuc viuunt, & virus serpit adhuc, & reuirescit; sed iam Innocentii, verissimè tanquam innocentes, adducti sunt ad Aream sicut ad Aram; sed tu veritas pro ipsis assumpto Ventilabro in manu tua, illos purifica, ac purga ab omni palea mendacii, impostura falsitatis, &c. iuxta illud: Ego posui te quasi Plaustrum Triturans nouum habens rostra serrantia, Triturabis montes, & comminues, & colles quasi puluerem pones, ventilabis eos, & ventus tollet, & turbo disperget eos: & tu exultabis in Domino, & in Sancto Israel lætaberis. Egeni, & pauperes quærunt aquas, & non sunt, &c.

Hoc ergo supposito, deprecor, ò Lector, vt hæc, & sequentia omni attentione legas, & legēdo cōsideres, vt videas quo fundamēto, & veritate adducunt Aduersarii pro sua sententia sex Innocentios. Et in primis hic Innocentius Episcopus est fictus, & chimericus, ac auctoritas in ipso adducta falsa, duplicata, & triplicata: Primum, sic euidenter constat. Postquam omnes Aduersarii supra relati, in classe de Summis Ecclesiæ Pontificibus, retulissent omnes Papas Innocentios pro sua sententia existentes, Anonymus in classe 2. cuius titulus est: *Doctores sacri*, post Hireneum, Rectitium, Cyprianum, & Olympium, inquit: *Idem tenet Beatus Innocentius, vt Augustinus dicit in 2. contra Iulianum.* Bandellus autem, & Deza, qui cap. 18. fol. 27. adducunt vndecim Summos Pontifices, & inter ipsos quatuor Innocentios, cap. 13. fol. 20. post S. Ioannem Chrisostomum, & Hilarium, inquit: *Idem tenet Innocētius Episcopus, qui floruit anno Domini 397. tempore Archadij, & quatuordecim alij Episcopi Doctores litteratissimi, qui damnarunt Pelagium, vt recitat Augustinus in 1. contra Iulianum.* Ergo secundùm Aduersarios Innocentius iste non fuit Summus Pontifex, siquidem non adducitur in classe Summorum Pontificum, & insuper quia vt videbimus infra, adducunt omnes Papas Innocentios, primum secundum, tertium, quartum, & quintū; non ergo fuit hic Summus Pontifex (nisi velint dicere, quod fuerit Innocentius Sextus, qui fuit assumptus ad Sedem anno 1352. sed hunc quomodo potuit recitare Augustinus contra Pelagium, vel cùm hoc non possit esse, velint aliam sumere viam, scilicèt, quòd hic Innocentius fuit quidam primus ante primum, id est, primus primi inter Pontifices, tanquam motus,) sed quidam particularis Sanctus Doctor Episcopus, qui cum aliis quatuordecim Episcopis, tempore Archadii, damnauit Pelagium. Sed cùm talis Innocentius Episcopus non fuerit in rerum natura, nec Pelagius fuerit damnatus ad annum 497. sed post per viginti annos, vt infra dicetur, oportet dicere, Innocentium hunc fuisse Episcopum adductum, sine innocentia, cum crimine, & reprehensibiliter.

Primò, quia tria fuerunt Concilia, in quibus damnatus fuit Pelagius primum vocatū Diospolitanum, siquidèm celebratum in Palestina, & ciuitate Diospolis sub Innocentio Papa I. anno Christi 415. in quo interfuerunt quatuordecim Episcopi, quorum nomina recenset S. Augustinus, in 1. contra Iulianum, fol. 204. col. 3. litt. H atque etiam in eodem Concilio Diospolitano existente tom. 1. Concil. fol. 701. Et sunt sequentia: *Habemus alios orientales Episcopos quatuordecim, Eulogium, Ioannem, Ammonianū, Porphirium, Euthonium, Porphiriū, Fidum Zozimū, Zohdenum, Nymphidium, Chromatium, Iouinum, Eleutherium, Clematium, quo vno loco simul inuentos, &c.* Hæc Augustinus. vi-

vide, si inter hos quatuordecim Episcopos sit aliquis vocatus Innocentius? Ergo totum quod dicitur ab Aduersariis de illo Innocentio Episcopo damnante Pelagium, cum aliis quatuordecim Episcopis, ad annum 397. est falsum, & contra veritatem, ac per consequens illud quod dicunt: *Vt recitat Augustinus, in 1. contra Iulianum, &c.* Quia in Augustino nihil tale extat. Secundum Concilium, in quo damnatus extitit Pelagius, fuit in Africa in ciuitate Numidiæ, Prouinciæ Carthaginensis, Anno Christi Domini 416. in quo fuerunt triginta septem Episcopi. Tertium vero Concilium fuit celebratum contra Pelagium eodem anno, in eademmet ciuitate, & cum eisdem Episcopis, sed in hoc creuerunt vsque ad sexaginta, quorum nomina fuerunt hæc, vt ipsimet scribunt ad Innocentiũ Papam Primum: *Domino Beatissimo, & honoratissimo Fratri Innocentio Papæ. Aurelius, Numidus, Rusticanus, Fidentius, Euagrius, Antonius, Palatinus, Adeodatus, Vincentius, Publicanus, Theodosius, Tutus, Panionius, Victor, Restitutus, alius Restitutus, Rusticus, Fortunatianus, Ampelius, Auinius, Felix, Donatianus, Adeodatus, Octauius, Serotinus, Maiorinus, Posthumianus, Tryspolus, Victor, alius Victor, Leutius, Macinus, Fructuosus, Faustinus, Quotuuldeus, Condorius, Maximus, Margarius, Susticus, Suffinianus, Prachulus, Thomas, Ianuarius, Octauianus, Prætextatus, Sixtus, Quotuuldeus, Pentadius, Cyprianus, Seruilius, Pelagius, Marcellus, Venantius, Dydymus, Saturninus, Tiazacenus, Germanus, Germanianus, Iucuntius, Maiorinus, Iuuentius, Candidus, Cyprianus, Æmilianus, Romanus, Africanus, & Marcellinus, qui in Concilio Ecclesiæ Cartaginensis affuimus, &c.* Hæc fuerunt nomina sexaginta Episcoporum, qui adfuerũt in Concilio Cartaginensi contra Pelagium, inter quos nullum inuenies Innocentium. In alia vero Epistola Concilii Mileuitani inter 59. Episcopos, est vnus vocatus Innocentius, vt dicimus infrà num. 291. auctor. 2. & sic Auctor est fictus, de quo non est dubitandum; nisi adhuc retines innocentiam.

Secundo eorum falsitatem comprobo euidentius ex auctoritate adducta ab Aduersariis pro hoc Innocentio, de quo dicunt: Idem tenet Innocentius Episcopus, qui floruit anno Domini 397. tempore Archadii, & quatuordecim alii Episcopi Doctores litteratissimi, qui damnarunt Pelagium, vt recitat Augustinus in 1. contra Iulianum. Postquam igitur Augustinus enumerauit, & adduxit singula dicta prædictorum Sanctorum illustrium statim subiungit in 1. & 2. contra Iulianum: *Vna est omnium Catholicorum firma fides, qui per vnum hominem peccatum intrasse in mundum, in quo omnes peccauerunt, vno corde credunt, vno ore fatentur, & vestras nouitias præsumptiones Catholica antiquitate subuertunt. Propter quam Catholicã veritatem Sancti, ac Beatissimi in diuinorum eloquiorum pertractatione clarissimi Sacerdotes Hyrenæus, Cyprianus, Rectitius, Olympus, Hylarius, Ambrosius, Gregorius, Innocentius, Ioannes, Basilius, quibus velis, nolis addo Hieronymum presbyterum, vt eos omittam, qui nondũ dormierunt: aduersus vos proferunt de omnium hominum peccato originali obnoxia successione sententiam. Vnde nemo eximitur, nisi solus ille, quem sine lege peccati Virgo concepit. Hæc ille.* Nota, Lector, quia in hac auctoritate adducta ab Aduersariis, multa sunt examinanda. Primo, in illa non sunt quatuordecim Episcopi citati, sed solùm vndecim, vbi sunt alii tres? Dices, quod etiam est enumerandus Augustinus, attentior libentissimè, sunt ergo duodecim, vbi sunt alii duo? Licet res istæ videantur parui momenti, ad indagandam veritatem, seu detegenda mendacia, sunt essentialissima: Augustinus enim nec verbum habet de quatuordecim Episcopis istis, sed de aliis suprà relatis. Nã Sãcti hic ab Augustino numerati non sunt ex illis quatuordecim Episcopis, in quo decepti sunt Aduersarii. Deindè cùm in hac auctoritate eodem modo, ac vniformiter nominentur ab Augustino vndecim Episcopi, quarè Aduersarii ex omnibus segregarunt Innocentium pro hac auctoritate, qui est in ordine octauus, & non illam adscripserunt vel primo Hyrenæo, vel vltimo Hieronymo, vel vni ex aliis? Et hoc suam etiam habet secundam intentionem, item illa verba: *Hæc ille.* Supra quem appellant? Supra Innocentium, vel supra Augustinum? Si dicitis, quod supra Innocentium, falsum est; quia talis auctoritas non est Innocentii; adduxistis enim illam supra in Augustino, vt videre est num. 34. auctoritate 20. sed hic fuit memoriæ lapsus: si vero auctoritas hæc est Augustini, vt reuera est: ergo falsa sunt illa vestra verba: *Idem tenet Innocentius Episcopus, vt recitat Augustinus, &c.* Sed hæc posita fuerunt ad decipiẽdos nouicios, & paruulos. Denique notanda sunt illa Aduersariorum verba: *Postquam igitur Augustinus enumerauit, & adduxit singula dicta prædictorum Sanctorum illustrium, statim subiungit in 1. & 2. contra Iulianum, &c.* Hæc verba quoad primam partem vera sunt, nam Augustinus in 1. libro contra Iulianum adducit auctoritates istorum vndecim Doctorum illustrium, & in 2. libro recapitulãdo summatim enumerat hos Doctores, quorum auctoritates in primo libro adduxerat ad litterã; Hucusque verum est, quod dicunt Aduersarii, sed in primo libro adducit auctoritatem Innocentii Papæ Primi, vt statim num. 146. constabit ex ipsismet Aduersariis, & ex veritate. Sed decipiuntur in illo, quod Augustinus enumeret,

& adducat singula dicta prædictorum Sanctorum illustrium quatuordecim Episcoporum; quia nec Hyrenæus, nec Cyprianus, & sic de aliis non interfuerunt in illo Concilio, vel Cōciliis: ergo totum quod hic dicunt de illis Episcopis, ac Innocentio Episcopo, distincto ab Innocētio Papa Primo, est fictum, solum ad multiplicandum alium Auctorem.

Tertio, abstrahamus iudicium, & ista auctoritas sit Augustini, vel Innocētii, videamus saltem, qua veritate ipsam adducant quantum ad litteram; quia existimo in verbis essentialibus totam esse vitiatam: nam ex proprio cerebro finxerunt illam clausulam: *Vna est omnium Catholicorum firma fidès, qui per vnum hominem peccatum intrasse in mundum, in quo omnes peccauerant, vno corde credūt, vno ore fatentur, & vestras nouitias præsumptiones Catholica antiquitate subuertunt.* Nam licèt hæc sint verba Augustini, non sunt ex hac auctoritate, sed aliūdè adducta, & hic collocata absque vllo fundamento, & veritate. Item vbi Auctor, *vnde nemo eruit nisi quem;* ipsi adulterarunt sic, *vndè nemo excipitur nisi solus ille*, quibus totum mutarunt sensum auctoritatis, variantes vocem actiuam in passiuam; nam sensus verus, & legitimus est: A peccato originali nemo eruit, nisi solus ille, quem Virgo genuit; adulteratus verò est sic: A peccato originali nemo excipitur, nisi solus ille, quem Virgo genuit: vide si est parua differentia! Tandem prætermiserunt illa verba, *repugnante legi mentis*. Denique hanc vltimam clausulam, *vndè nemo excipitur nisi solus ille, quem sine lege peccati Virgo concepit*, ad litteram adducunt infra in Innocentio primo. Non transcribo auctoritates ex Augustino; quia illas reperies nullo mutato verbo suprà, prænllegato num. 34. auctorit. 20. Et Innocentii infra num. 146. Ex his ergo, & aliis breuitatis causa omissis, deducimus conclusionem, scilicet, quod solus fuit vnicus Innocentius Episcopus Romanus, & sanctissimus Ecclesiæ Pontifex creatus anno 402. die 18. Martii, & mortuus anno 417. die 28. Iulii; qui approbauit damnationem Pelagii, factam ab Episcopis suprà relatis, de quo loquitur Augustinus in 1. & 2. contra Iulianum; & nos infrà agemus num. 146. Hæc est veritas indubitata. Aduersarii verò, vt multiplicarent Auctores pro sua sententia, ex vno indiuisibili Innocentio fecerunt duos distinctos, vocando vnum Episcopum, alterum Papam, vnum Sanctum, alterum Primum, vnum tempore Archadii, alterum Theodosii; vnum ad annum 397. & alterum ad ann. 416. Et sic Innocentius iste Episcopus Sanctus, hic ab Aduersariis adductus non fuit.

INNOCENTIVS Papa, qui scripsit super Decretales in titul. de Feriis, cap. Conquestus. *Ita Anonym. via 3. Rat. 9. Aucl. 7.*

VERITAS 149.

POSTQVAM Anonymus in prima classi de Summis Pontificibus retulisset Innocentium Primum, & Tertium, & Quintum, iterum adducens alterum Innocentium, sic inquit: *Idem tenet alius Innocentius, qui scripsit super Decretales, in titulo de Feriis cap. Conquestus, allegans Glossam Decreti de Consecratione distinctione 3. cap. Prouidendum.* Hæc inquit Anonymus de hoc Innocentio, & nihil ampliùs, quia nullam adducit auctoritatem, nec aliquod signum ad dignoscendum, quis, vel qualis fuerit iste Innocentius, vel saltem quando vixerit. Cùm ergo ipse adducat alios Innocentios, vel dicerit secundus, vel quartus: Secundus non potest esse, quia hic nec composuit, vel scripsit super Decretales, nec suo tempore erat liber Decretalium: potuit ergo esse Innocentius IV. Sinebaldus Fliscus antea dictus, electus anno 1243. die 24. Iunii, quia scripsit Commentaria, seu Apparatum super quinque libros Decretalium impres. apud Ioannem Moylin. ann. 1525. & Venetiis anno 1495. Argentinæ 1478. & extat opus manuscript. in Bibliotheca Sanctæ Ecclesiæ Toletanæ. Vide de hoc Summo Pontifice, ac operibus eius Gesnerum, fol. 392. & Ioannem Fichardum, fol. 13. & omnes Nomenclatores. Sed hic Innocentius Quartus, in suo opere super Decretales, in prænllegato titulo de Feriis, cap. Conquestus existente, fol. 80. lib. 2. nec verbum vnicum habet pertinens directè, vel indirectè, proximè, vel remotè ad mysterium Conceptionis, vel festiuitatem illius. Nam in illo titulo solùm agit Innocentius, quomodo seruanda sunt festa in generali. Et ex hac parte cōtra omnem veritatem fuit adductus. Vel potuit esse Innocentius III. qui multas Decretales composuit, vt constat ex eius operibus impressis Coloniæ 1575. habet enim integrum Tomum Decretalium, qui incipit: *Ineffabilis sapientia conditoris*, sed hic nec est, nec potest esse ille Innocentius adductus ab Aduersariis, quia inter eius Decretales nullum extat verbum de hac materia; nec tempore Innocentii III. erat liber Decretalium, nec titulus de Feriis, nec caput Conquestus: incepit enim illa Decretalium dispositio à Gregorio Nono. Denique nec esse potuit esse Innocentius VI. electus ann. 1352. quia hic non scripsit super Decretales. Et propter eandē rationē non potuit esse Innocentius VII. creatus ann. 1404. Ergo ex omni parte iste Innocentius

tius est fictus; ideò nullus Aduersariorum scribentium post Anonymum, de hoc Innocentio mentionem facit. En quæstione ventilata, liberatur innocens de victoris manu, & deducitur per sententiã, quod cùm non sit hic Innocens inter Innocentios, nec quæsitus inueniatur est fictus. Sed quid immoramur, cùm opus, & auctoritas hic adducta sit Collectarii, seu Ioannis Gaufredi, de quo num. 60. vide ibi.

INNOCENTIVS Primus Papa, Beatus, vt Augustinus dicit in 1. & 2. contra Iulianum, & in Epistola ad Donatum de Origine Animæ, & in Concilio Numidiæ celebrato, & in quadam Epist. sua. *Ita Anonym. via 3. Rat. 9. Auctore 1. Bandell. capit. 18. Deza fol. 27. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 146.

SANCTISSIMVS Hic Ecclesiæ Pater, ac Pastor fuit Ecclesię Potifex, creatus anno 402. die 18. Martii, & huius nominis Primus, in ordine vero 41. licèt secundùm Ioann. Lucidum de Emendatione temporum, fol. 60. fuerit num. 42. scripsitque aliquas Epistolas, quarum 34. extant tom. 1. Conciliorum, & in lib. Epistolarum Decretalium tom. 1. part. 2. impress. Romanæ 1591. Huius Innocentii tempore surrexit hæreticus Pelagius, cum fautoribus suis Cælestio, & Iuliano, quorũ principales errores fuerunt (refero verba tomo 1. Conciliorum fol. 701. column. 1. cuius titulus est: Incipiunt capitula excepta ex gestis habitis contra Pelagium hæreticum, & alia de libellis eius, quæ in Palestina Synodo sibi obiecta damnare compulsus est, &c.) *Primò, obiectum est enim, cùm diceret Adam mortalem factum, qui siuè peccasset, siuè non, mortuus esset. Secundùm, quòd peccatum ipsius, ipsum solùm læsit, & non genus humanum. Tertium, quòd infantes nuper nati, in illo statu sint, in quo Adam fuit antè prævaricationem. Quartò, & quod per mortem, vel prævaricationem Adæ non omne genus humanum moriatur: & quòd non per resurrectionem Christi omne genus humanum resurgat. Quintò, infantes, etiam si non baptizentur, vitam æternam habere possunt, &c.* Deindè adducuntur alii errores Palagii circa liberum arbitrium, qui ad rem præsentem non pertinent. Contra hos surrexit Augustinus, & propter hoc conuocatum fuit etiam primum Conciliũ in ciuitate Diospolis in Palestina, vbi interfuerunt quatuordecim Episcopi, sed acta illius Concilii non fuerunt approbata ab Innocentio aliqua speciali Epistola, vel Decreto. Deindè conuocatum fuit secundum Concilium in Numidia Cartaginen. in Africa anno 416. vbi interfuerunt triginta Episcopi: & eodem anno ibidem alterum, in quo interfuerunt sexaginta, quorum nomina supra declinus num. 143. in his ergo tribus Cociliis vnanimiter damnati fuerunt errores Pelagii, quorum damnationem approbauit Innocentius Primus, ac postea successor eius Zozimus. Cùm ergo articuli damnati loquantur de materia longè distanti à nostra Conceptionis Virginis, vt consideranti articulos supra positos euidenter constabit, & quia Innocentius confirmauit damnationem illorum articulorum; adducere contra immaculatam Virginis Conceptionẽ illos quatuordecim Episcopos, ac simul Papã Innocentium, quis non videt fuisse summam innocentiam? Sed iam iustitia custodiet innocentis viam.

Auctoritatem huius Innocentii sic adducit Anonymus: In primis quidẽ Beatus Innocentius, qui in Concilio Cartaginensi damnauit Pelagium, Cœlestium, & Iulianum, complices erroris ipsius Pelagii, qui dicebat pueros non contrahere originale peccatum. Iste Innocentius determinauit: *Quod omnes homines ex Adam seminaliter propagati, contrahunt originale peccatum, nec aliquem posse intrare in regnum cœlorum, nisi per gratiam Christi, à culpa & à reatu pœnæ solutus renascatur.* Vt dicit Augustinus in Epistola ad Optatum de origine animæ. Hacusque Anonymus. Bandellus verò, & Vincentia sic adducunt hanc auctoritatem: Beatus enim Innocentius Primus, qui floruit temporibus Augustini, & in Concilio Numidiæ celebrato, condemnauit Pelagium & Cœlestinum, negantes originale peccatum, in Epistola sic dicit: *Omnes homines ab Adam carnaliter generati trahunt originale peccatum, à quo, nisi per Christi gratiam purgentur, atque liberentur, damnationem consequuntur æternam. Non enim imago Dei in paruulis tàm graui supplicio puniretur, vt vita priuarẽtur, nisi à parẽtibus originale peccatum traherent. Nemo enim excipitur, nisi ille, quem sine lege peccati Virgo concepit. Hæc ille.* Vincentia adducit eandem numero auctoritatem; sed ad maiorem claritatem in citatione addunt hæc verba: *In Epistola sic dicit, vt Augustinus dicit in 1. & 2. contra Iulianum.* Grisaldus verò sic inquit: Innocentius I. in quadam sua Epistola: *Nemo excipitur nisi ille, quẽ sine legẽ peccati Virgo concepit.* Hæc sunt omnia, quæ pro hoc Innocentio adducũt Aduersarii, sed sanguinem innocentem non condemnabunt.

Sanctus Augustinus in 1. libro contra Iulianum cap. 4. folio 367. loquens cum hæretico habet hæc verba: *Sancto Innocentio vide quid respondeas, qui nihil aliud de hac re sapit, quàm quod isti, in quorum te conuentum, si tamen prodest aliquid, introduxi, cum his etiam ipse considet,*

det, & si posterior tempore, prior loco? De miseris paruulis ab originali malo, quod trahit ex Adā per Christi gratiam liberandis, vnam cum eis tenet Christianam, veramque sententiam. Qui omne præteriti vitium, primi, scilicèt hominis, qui libero arbitrio est in profunda demersus, Christum dixit sui lauacro purgasse baptismatis. Qui denique paruulos diffiniuit, nisi manducauerint carnem filij hominis, vitam prorsus habere non posse. Huic responde, imò ipsi Domino, cuius ille Antistes vsus est testimonio; & dic vndè imago Dei tam capitali supplicio puniatur, vt vita priuetur, si peccatum à nascentibus originale non trahitur? Sed quid dicas, aut quid respondeas? Qui etiam si Beatum audias Innocentium, non audebis tamen Christum dicere Manichæū. Hæc Augustinus ex Innocentio. Infrà verò iterum ipsum adducit sic: *Dicit Sanctus Innocentius, lauacro regenerationis, præteriti vitiū omne purgari, quod per illum accidit, qui libero arbitrio cadens, in pr funda demersus est, dicit: nisi manducauerint carnem filij hominis, Id est, Domini, & sanguinem biberint, vitam paruulos habere non posse.* Hæc Augustinus in 1. libro cōtra Iulianum. In Epistola autem ad Optatum, de Origine animarum, quæ est in ordine 157. circa principium, postquàm adduxerat aliqua testimonia Pauli ex Epistola ad Rom. cap. 8. inquit: *Et si qua alia testimonia declarant, neminē nasci ex Adam nisi vinculo delicti, & damnationis obstrictum, neminemque indè liberari, nisi renascendo per Christum, tam inconcussè tenere debemus, vt sciamus eum qui hoc negauerit, nullo modo ad Christi fidem, & ad eam quæ per Christum datur pusillis, & magnis Dei gratia pertinere, &c.* Et infrà: *Illa tamen sit fides salua, qua credimus, nullum hominum, siuè maioris, siuè paruulæ quamlibet, & recentis ætatis, liberari à cōtagione mortis antiquæ, & obligatione peccati, quod prima natiuitate contraxit, nisi per vnum Mediatorem Dei, & hominum, hominem Christum Iesum, &c.* Et infrà circa finem: *Cum Pelagius, & Cœlestius extitissent Conciliorum Episcopalium vigilantia, in adiutorio Saluatoris, qui suam tuetur Ecclesiam, etiam à duobus venerabilibus Antistitibus Apostolicæ Sedis Papa Innocentio, & Papa Zozimo, nisi correcti etiam egerint pœnitentiam, toto Christiano orbe damnati sint, &c.* Et concludit: *Vndè omninò apertissimi hæretici indicantur, animas paruulorum nihil mali ex Adam trahere, quod sit lauacro regenerationis expiandum. Nam Pelagij de hac re argumentatio, quæ inter alia eius damnabilia, etiam litteris Apostolicæ Sedis adiuncta est, ita se habet, &c.* Hæc sunt omnia Augustini verba, quæ extant in duobus citatis locis, contra Iulianum, & ad Optatum. Sed notare debes, o Lector! quod verba ista ex Epistola ad Optatum, non solùm sunt ab Aduersariis duplicata, sed triplicata, v.g. num. 254. & num. 280. vide ibi.

Innocētius verò Primus inter alias suas Epistolas, quæ extant cum Epistolis Decretalibus tom. 1. part. 2. à fol. 52. vsque 107. scripsit duas damnans errores Pelagii, quas etiam inuenies in operibus Augustini tom. 2. Epistol. 91. & 93. & in prima, quæ incipit: In riquirendis de his, habet hæc verba: *Liberum enim arbitrium olim ille perpessus, dum suis inconsultiùs vtitur bonis, cadens, in præuaricationis profunda demersus est, & nihil quemadmodum exindè surgere p sset, inuenit; suaque in æternum libertate deceptus, huius ruinæ iacuisset oppressus, nisi eum posteà Christi per suā gratiā releuasset aduentus: qui per nouæ regenerationis purificationem præteritū omne vitium sui baptismatis lauacro purgauit. Et eius confirmans statum, quo rectiùs, stabiliùsque procederet, tamen suam gratiam in posterū non denegauit, &c.* In secunda verò Epistola, quæ incipit: Inter cæteras, sic inquit Innocentius: *Illud verò, quòd eos vestra fraternitas asserit prædicare paruulos æternæ vitæ præmijs, etiam sine baptismatis gratia posse donari, perfatuum est. Nisi enim manducauerint carnem filij hominis, & biberint sanguinem eius, non habebunt vitā insemetipsis. Qui autem hanc iis eis sine regeneratione defendūt, videntur mihi ipsam baptismum velle cassare, cùm prædicant, hos habere, quod in eos creditur non nisi baptismate cōferendum, &c.* Hæc sunt omnia pro nunc necessaria, & quæ in Innocentio, & Augustino extant dispersa, quæ veritas quasi in valle ad iudicium congregat, & ex quibus cuncta modo disponet.

Primo ergo ex his colligitur, temporibus Sancti Augustini solùm fuisse vnum Innocentium Episcopum, sed Romanum, Sanctum, ac Summum Ecclesiæ Pontificem, qui damnauit Pelagium, & Cœlestium, ac per consequens Innocētium illum Episcopum, adductum ab Aduersariis num. 144. fuisse penitùs fictum, eo solo fine, vt multiplicarent Auctores. Secundo, fuit artificium cautelosum ad offuscandam veritatem, dicere, Innocentium Episcopum floruisse tempore Archadii Imperatoris, Innocētium verò Primum Papam floruisse tempore Augustini. Tertio, quòd illud de quatuordecim Episcopis, est gratis, & absque fundamento dictum, nam Innocentius damnauit Pelagium cum omnibus Antistibus, qui interfuerunt tribus Conciliis, in quibus ad minus fuerunt 74. Episcopi. Quarto, quod in 2. contra Iulianum, nullum verbum adducit Augustinus ex Innocentio, & sic illa citatio sæpè repetita redundat. Quinto, quòd omnes aliæ citationes in 1. contra Iulianum, in Epistola ad Donatum, in Concilio Numidiæ, & in quadam Epistola sua, sunt multiplicationes superfluæ, ac malitiosæ, solùm

solùm ad decipiendum imperitos: nam idem, quod dicit Augustinus in 1. contra Iulianum, est in Epistola ad Optatum, & in Epistola Innocentii missa ad Concilium Numidiæ, sed ipsi, vt multiplicarent farragines, adduxerunt Innocentium, Augustinum, Concilium Numidiæ, & Epistolam ad Optatum. Sexto, ex ipsorum verbis constat, quod Vincentia non viderit Epistolam Innocentii, sed suam auctoritatem extraxerit à 1. & 2. contra Iulian. ex 2. nihil quia ibi nulla extant Innocentii verba. Bandellus vidit Epistol. Innocentii, sed non Augustinum, & tamen Vincentia, & Bandellus adducunt eandem auctoritatem nulla mutata syllaba. Anonymus nec vidit Epist. Innocentii, nec librum Augustini contra Iulianum, sed solùm Epistol. ad Optatum, & adducit ferè eandem auctoritatem, quando auctoritas nec est in Epistola Innocentii, nec in Augustini libro contra Iulianum, nec in Epistola ad Optatum? Patres mei, quid dicemus ad hoc? Septimo dico, quod auctoritas Anonymi à prima vsque ad vltimam syllabam est ficta, & falsa, non solùm secundùm se totam, sed etiam quoad singulas partes, quia nullum verbum ipsius, nec ipsi simile inuenitur in Epistola ab ipso citata ad Optatum: videte quæ ex illa supra transcripsimus, nam alia ibi no extant ad hanc materiam pertinentia. Octauo, quod auctoritates adductæ ab eodem Anonymo, Bandello, Vincentia, & Grysaldo, vt vidimus sub nomine Innocentii: partim sunt in lib. Augustini contra Iulianum, sed ex maiori parte fictæ, & suppositæ. Nono, quod ex illis paucis verbis desumptis ex Augustino, aliqua sunt in 1. libro contra Iulianum cap. 4. alia vero ex lib. 2. cap. 10. nota hanc legalitatem. Decimo, quod illa extracta à lib. 2. cap. 10. quæ sunt totius auctoritatis essentialia (quia sola illa pertinent ad materiam præsentem) non solùm sunt duplicata, sed triplicata in hoc ventilabro, nam illa adduxerunt in Augustino, vt videre est num. 34. auctorit. 20. & etiam num. 144. in Innocentio Episcopo, & tertio, hic. Vndecimo, dico quòd verba adducta in omnibus auctoritatibus relatis ab Aduersariis, Anonymo, Bandello, Deza, Vincentia, & Grysaldo, ita sunt Innocentii Papæ, vt nec vnicum solùm verbum, magnum vel paruum, reperiatur in Epistolis Innocentii, nisi solùm vnum, & hoc vide quale. Innocentius dicit, *purgauit*; ipsi vero, *purgentur*, quando ergo hoc solùm verbum, & illud vitiatum, vt vides, est Innocentii, quo fundamento, vel veritate potuerunt adducere tot auctoritates pro Innocentio Papa? nisi dicant, quod in illo vnico verbo, *purgauit*, continentur omnia alia verba ab ipsis adducta, & insuper conclusio sua, scilicet, Virginem Mariam contraxisse originale peccatum.

Ista solùm sunt vndecim vitia generalia, siue communia, in quibus Aduersarii totaliter deuiant à veritate, nam descendendo ad particularia, sunt alia non minoris momenti, quia regulando verba ab ipsis adducta cum verbis Innocentii, & Augustini, non solùm cum auctoritatibus suprà adductis, sed etiam cum illis duabus Innocentii Epistolis in communi, & cum 1. & 2. libro Augustini contra Iulianum, & cũ tota Epistola ad Optatum de Origine animæ, atque similiter cum integro Concilio Numidiæ (potestnè hoc ampliùs extendi?) inuenio sequẽtia vitia, seu adulterationes. Primo, quod illa clausula: *Omnes homines ab Adam carnaliter propagati, trahunt originale peccatum*, tota est ficta, quia neque in Innocentio, neque in Augustino, nec in Concilio Numidiæ extat. Secundo, quod illa: *A quo nisi per Christi gratiã purgentur, atque liberentur, damnationem consequentur æternam*, etiam est ficta, & supposita, quia neque in Augustino, neque in Innocentio illam inuenies. Tertio, illa: *Non enim imago Dei tam graui supplicio puniretur, vt vita priuaretur, nisi à parentibus originale peccatum traheret*, extat in Sancto Augustino, cujus sunt verba, non Innocentii, sed sic: *Et dic, vndè imago Dei tam capitali supplicio puniatur, vt vita priuetur, si à nascentibus peccatum originale non trahitur?* In qua clausula adulterata sunt sequentia. Addiderunt illud, *non enim*, & abstulerunt illud, *& hic vndè*, vnum interrogatiuũ, & alterum absolutum. Deindè addiderunt inique illud, *in paruulis*, vt sic ad paruulos conceptos dirigerent sententiam. Item vbi Augustinus, *tam capitali*; ipsi, *tam graui*, vt sic includerent originale. Item vbi Augustinus, *puniatur*, ipsi, *puniretur*, per ordinem etiam ad originale, non ad actuale. Item, vbi Augustinus, *si peccatum à nascentibus*; ipsi sic, *nisi à parentibus* originale, quo penitùs totum Augustini sensum adulterarunt; nam Doctor Sanctus rectissimè dicit: Vndè imago Dei vita priuaretur per mortẽ, nisi cum nascentibus etiam originale illud Adami (in quocumque enim die comederis ex eo, morte morieris) traheretur. Videntes ergo hoc Aduersarii, illud, *à nascentibus*, transtulerunt in ij, *à parentibus*, parua enim est differentia? Item illud, *peccatum*, quod in Augustino extat seorsim; ipsi ad maiorem expressionem coniunxerunt sic, *originale peccatum*. Denique vbi Augustinus, *non trahitur?* interrogatiuè, ipsi absolutè, *traheret*, auferentes illud, *non*, & mutãtes tempus, & vocem. Quartò, illa clausula; *nemo enim excipitur, nisi ille quem sine lege peccati Virgo concepit*. Hanc, inquam, clausulam, vt dixi suprà, transeuntes à 1. libro Augustini contra Iulian. cap. 4. desumpserunt ex lib. 2. cap. 10. sed in Augustino extat sic (quæ etiam est Augustini, & nullo modo Innocen-

nocentiū: *Vndè nemo eruit, nisi quem sine lege peccati repugnante legi mentis Virgo concepit.* Dereliquerunt ergo illud, *vnde*. Deindè vbi Augustinus, *eruit*; ipsi, *excipitur*, qua adulteratione totus vitiatur sensus Augustini, cuius intentio est dicere: A peccato nemo eruit, id est, liberat, nisi solus Iesus, qui sine lege peccati fuit cōceptus. At secundùm Aduersarios facit hunc sēsum: A peccato nemo excipitur, vel exemptus est nisi solus Iesus: vt sic includerent sacratissimam eius Matrem. Et hoc non potuit esse error calami, quia in tribus distinctis locis adducunt hanc clausulam, sicut hic. Item prætermiserunt illud Augustini, *repugnante legi mentis*. Hæc sunt quæ secundùm veritatem veniunt notanda in Innocentio Papa Primo; cùm ergo auctoritas non sit ipsius, sed supposita, & ficta à primo vsque ad vltimum verbum, & in illa ficta, & supposita sint vigintisex adulterationes capitales, maculantes in toto doctrinam Sanctissimi Innocentii, & in parte S. Augustini, quid dicere possumus nisi illud: Et repleuerunt locum istum sanguine innocentium.

INNOCENTIVS Quintus Beatus, in 3. Sentent. distinct. 3. quæst. 1. artic. 1. & arg. 2. *Ita Anonym. Auctore 6. Bandell. cap. 18. Deza folio 28. Petrus de Vincent. Paul. Grysald.*

VERITAS 147.

HVNC Auctorem sic adducunt Aduersarii. Idem tenet Beatus Innocētius Papa V. in 3. Sentent. distinct. 3. quæst. 1. artic. 1. sic dicens: *Beata Virgo fuit in vtero matris sanctificata, non ante animationem, quia tunc gratiæ capax non erat, nec etiam in ipsa animatione, quia tunc originale peccatum non contraxisset, & sic non eguisset vniuersali Christi redemptione, quod non est dicendum. Sed piè credendum est, quòd citò post animationem, vel ipsa die, vel hora, non tamen ipso momento, à peccato fuerit per gratiam mundata, & sanctificata. Hæc ille.* Item ad secundum argumentum: *Puritas*, inquit, *Beatæ Virginis fuit sub Christo Deo: si autem peccatū originale non contraxisset, fuisset æqualis puritatis cum Christo, quod non est dicendum. Hæc ille.* Item, idem vbi suprà quæst. 2. artic. 1. *Cum*, inquit, *Beata Virgo sit media inter Sanctum Sanctorum, & omnes alios Sanctos, decuit, vt haberet medium gradum sanctificationis: cùm ergo Christus fuerit semper liber ab omni peccato, & reperiantur aliqui Sancti, qui semper fuerint liberi à peccato mortali, non autem à peccato veniali, & originali, decuit, vt Virgo habuerit quidèm originale peccatum, sed nunquam peccatum actuale commiserit. Hæc ille.* Istæ sunt tres auctoritates, quas nulla mutata syllaba, sub hoc Beato Innocentio V. adducunt Bandellus, Deza, & Vincentia.

Sed sciendum est: Quòd iste Innocentius V. fuit Petrus de Tarantasia, Burgundus, ex Ordine Prædicatorum; creatus anno 1276. die 21. Ianuarii, & sedit in Sede D. Petri menses quinque, & duos dies. Hic cùm esset Magister sui Ordinis, scripsit super Magist. Sententiarum, Et hunc adductum hic sub nomine Beati Innocentii V. inter Summos Pōtifices, in classe Ordinis Prædicatorum, ipsum iterum repetunt sub proprio nomine Petri de Tarantasia, dicentes: *Idem tenet Dominus Petrus de Tarantasia, qui fuit posteà Papa Innocentius Quintus, sicut dictum fuit suprà.* Si ergo dictum erat suprà, quare infrà iterum dixistis? Hic vocatis cum Innocentium B. Papam V. infrà verò Dominum Petrum de Tarantasia, Ordinis Prædicatorum, ad quid simulationes, seu cauillationes istæ? Hic eum adducitis in 3. Sentent. dist. 3. ibi etiam in 3. Sent. dist. 3. Elaborauit ne hoc cùm esset F. Petrus de Tarantasia, Ordinis Prædicatorum, vel cùm esset Sanctissimus Innocentius V. vniuersalis Ecclesiæ Pastor, & Rector? Si primum (vt est veritas) ergo adducere Innocentium V. est contra veritatem. Si secundum, quod est falsum (quia in illos quinque menses sui Pontificatus non scripsit super Sententias Petri Lombardi, quia S. Thomas, qui mortuus fuit ante duos annos suæ assumptionis ad Sedem illud opus Sententiarum Tarantasiæ ad compendium reduxit) ergo falsò adducitis Petrum de Tarantasia, sub nomine Innocentii V. super Sententias? Dicite quidquid volueritis, iste Innocentius multiplicatus est contra innocentiam Beatissimæ Virginis Mariæ, sed non ex innocentia. Cùm ergo Petrus de Tarantasia scripserit super Sententias, & Petrus de Tarantasia dixerit, Virginem fuisse cōceptam in peccato originali, Petrus de Tarantasia de se rationem reddet infrà num. 253. Et vndè Beatus? Ni non pertineat ad veritatem, cum nomine seducere corda innocentium.

INNOCENTIVS Secundus, Beatus, qui fuit tempore S. Bernardi, in Sermon. Assumptionis Virginis. *Bandell. cap. 18. Deza fol. 27. à tergo. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 148.

QVOD Hic Summus Ecclesiæ Pontifex fuerit in rerum natura, res est extra omnem controuersiam; nam Gregorius de Papa Monachus Benedictinus fuit assumptus ad sacram Petri Sedē anno

ann. 1130. die 14. Februarii, in sui creatione vocatus Innocētius Secundus. Sed nullus Scriptor vocat eum Beatum, nisi solùm hîc Aduersarii, sicut fecerunt etiam cum antecedenti, & subsequenti, & cum aliis quam plurimis in hoc Ventilabro relatis sine vllo fundamento, vt sic dicere possent, vt dicebant, & dicunt: Multi Sancti, ac Beati tenent, Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali. Et vt auferrent sanctitatem à Conceptione, Sectatoribus suis dicebant: Sancti estote; quia inter Sanctos sors nostra est. Sed attende, an hic adductus fuerit cum sanctitate.

Auctoritatem huius sic adducunt: Idem tenet Beatus Innocentius Secundus, qui fuit tempore B. Bernardi in Serm. Assumptionis Virginis, sic dicens: *Eua siquidèm fuit sine culpa producta, sed filios produxit in culpa: Virgo autem gloriosa fuit quidèm in culpa producta, sed filiũ sine culpa produxit. Hæc ille.* Hæc auctoritas est ficta quantum ad Auctorem, quia no est Innocentii Secundi, sed Innocentii Tertii, quod constat, tum quia Innocentius II. non scripsit Sermones, sed solùm in Cantica Canticorum, & aliquas Epistolas, vt videre est in Bibliotheca Pontificia fol. 116. Tum potissimè, quia hæc auctoritas reperitur ad litteram in sermone Assumptionis Innocentii III. vt cōstat ex eius operibus tom. 2. fol. 151. Aduersarii ergo ad multiplicandos Innocentios, Pontifices, & Auctores, Sermonē, & verba Innocentii Tertii adscripserunt Innocentio II. diuidentes portionē cum omni artificio; nam cùm Innocentius III. haberet tres Sermones de Assumptione, Natiuitate, & Purificatione, vt num. sequenti videbimus, huic Secundo Innocentio adscripserunt sermonē Assumptionis. Tertio vero Natiuitatis, & Purificationis, vt sic occultaretur dolus. Sed dices, hoc fortè factum est ex ignorantia, quia in aliquo originali antiquo manuscripto, loco Innocentii Tertii extabat Innocētius Secundus, quæ quidèm æquiuocatio facillima est, præcipuè si nomen Secundi, & Tertii adscribebatur numeris arithmeticis. Hoc, inquã, potuit esse in illis antiquis Scriptoribus. Sed quid dicemus de recentioribus, qui tempore Innocentii X. hanc ipsam auctoritatem adduxerunt pro Innocentio II. in quodam Rescripto pro sua opinione Romæ edito n. 33.? De quo vide nostrum Armentariū col. 19. Item quomodo potuit esse æquiuocatio in illis Aduersariorum verbis: *Qui floruit tempore B. Bernardi?* Nam in illo manuscripto dubito, quod potuerit esse talis clausula. Atque etiā nullus Nomenclator dixit, Innocētium II. elaborasse Sermones: & Innocētii III. esse communissimos, & si legissent illum Assumptionis, facillimè se expedirent ab hac æquiuocatione; & sic totū hoc reduci debet ad multiplicationem.

Auctoritas in Serm. Assumptionis Innocentii III. sic se habet loquendo de Eua: *Illa fuit de solo viro producta, quoniā ædificauit Dominus Deus costam, quam tulerat de Adam in mulierẽ, sed produxit virum, & fœminam. Hæc autem producta fuit de viro, & fœmina, sed solùm virum produxit. Quia nouũ fecit Dominus super terras, fœmina circundabit virũ gremio vteri sui. Illa fuit sine culpa producta, sed produxit in culpã; hæc autẽ fuit in culpa producta, sed sine culpa produxit. Illa dicta est Eua, huic dictũ est Aue, quia per hãc mutatũ est nomẽ Euæ. Aue, inquit, gratia plena: Dominus tecũ. Quasi diceret: illa fuit plena peccato; sed tu plena gratia: illa fuit maledicta in mulieribus; sed Benedicta tu in mulieribus, fructus ventris illius fuit maledictus Cain, sed fructus tuus erit Benedictus Iesus, &c.* Hæc est auctoritas Innocētii III. quantũ ad litteram vitiata ab Aduersariis in sequentibus. Primò prætermiserunt principium auctoritatis, à quo pendet tota intelligentia illius. Secundo, addiderunt illud, *Eua siquidèm.* Tertiò, addiderunt vocem illam, *filios.* Quartò, vbi Innocentius, *in culpam*; ipsi, *in culpa*, vt cauillosè auferrent motum productionis. Quintò, addiderunt illud, *Virgo autem gloriosa.* Sextò, addiderunt illum emphaticum, *quidem*, quasi dicerent, verè, absque dubio. Septimò, addiderunt illud, *filium.* Octauo, prætermiserunt verba vltima, quæ etiam explicant mentem Innocentii. Si autem hic habent octo vitia: ergo nec cum viro Innocente innocentes fuerunt.

Quantum ad sensum hæc verba nihil probant contra immaculatam Virginis Conceptionem: nam clarè, & expressè loquitur Innocentius de productione, siuè generatione, qua parentes generant, ac producunt filios suos. Nam Eua, inquit Innocentius, fuit producta ex costa Adæ, id est, sine concupiscentia, aut libidine producentis; Eua verò produxit filios cum concupiscentia, & libidine, vndè Eua aliter fuit producta, & aliter produxit, fuit producta sine culpa producentis, sed ipsa produxit in culpam. Virgo autem Maria, inquit Innocentius, fuit producta cum culpa parentum, concupiscentia, libidine, &c. At ipsa produxit filium absque vlla culpa. Et nota, quod semper Innocentius vtitur illo termino, culpa, non verò, peccato: nam culpa rigorosè loquendo, latiùs patet, quàm peccatum; culpa enim dicitur à zelo, & omne quod zelari debet, aut naturale, vel morale dicitur culpa, quasi indecens, & indecorum; peccatum verò semper arguit maculam. Sed hoc parùm interest ad rem nostram: certum autem est, & indubitatum, quòd Innocentius Secundus non scripsit Sermones, & hic adductus de Assumptione, est Innocentii Tertii, & sic hic Auctor est fictus, & multiplicatus. Atque etiam est certum,

 quod

quod auctoritas adducta non est ad rem; nam in hac controuersia non inquirimus, an Ioachim, & Anna produxerint Mariam cum culpa, concupiscentiæ, & libidinis, sed an ipsa Deipara contraxerit originale? Cùm autem Sermo, & auctoritas sit Innocentii III. videte num. sequẽtẽ, vbi latè eius mens declaratur, & relinquite Patres, Innocentium Secundum; quia fuit Pontifex Sanctus, impollutus, & ab hac materia de peccato originali Mariæ penitùs segregatus; quia non scripsit sermonem Assumptionis, nec verba à vobis relata.

INNOCENTIVS Tertius, Beatus, qui composuit multas Decretales, & librum de Miseria conditionis humanæ, in Serm. Purificat. & Natiuitat. Beatæ Virginis. *Anonym. Auctore 5. & auctorit. 35. Bandel. cap. 18. Deza fol. 27. à tergo. Vincent. Grysald. Castellan.*

VERITAS 149.

HIC Verè Maximus Ecclesiæ Pontifex notissimus est propter eximia eius opera, scripta, & patrata, vocatus ante suam Assumptionem Lotharius, Comes Signinus, electus anno 1198. die 8. Ianuarii. Cuius opera coniunctim fuerunt typis mandata Coloniæ 1575. in fol. diuisim vero multis in locis. Sed Auctor iste in primis est duplicatus: nam infra num. 211. ipsum iterum adducunt sub nomine Lotharii in libro 1. de Miseria conditionis humanæ, & hoc non potuit esse ex ignorantia: nam hic expressè fatentur, hunc Innocentium fuisse Auctorem illius libri. Et fortè etiam est triplicatus cum Innocentio suprà posito numero 144. nam illum citant super Decretales, & non inuenitur, quis, vel qualis fuerit, & hic constat, quòd scripsit super easdem Decretales, vt ipsimet Aduersarii dicunt: ergo videtur triplicatus. Imò etiã est quadruplicatus; nam auctoritas adducta in Innocentio Secundo est huius Innocentii Tertii, vt vidimus numero antecedenti. Deindè dico, Sermones, & librum de Miseria conditionis humanæ, non fuisse elaboratos ab Innocentio, cùm esset Summus Pontifex, sed in minoribus constituto, quando erat solùm Lotharius Campanus: ergo sine fundamento, & veritate adducitur hic ab Aduersariis in Sermonibus. Nam dato, quòd in his aliquid dixerit contra immaculatam Conceptionem, poterant illa adducere cum aliis infrà ab ipsis adductis in Lothario, vndè colligo, fuisse inexcusabilem fictionem: adducere ergo hic Innocentium in Sermonibus, & infrà Lotharium in libro de Miseria conditionis humanæ; fuit opus sui conditionis humanæ, & velle nõ parcere innocentiæ.

Auctoritatem sic adducit Anonymus: Idem tenet B. Innocentius III. qui composuit Decretales sitas, & librum de Miseria conditionis humanæ, & composuit multos Sermones: Vndè in sermone Purificationis, & Natiuitatis B. Virginis dicit: *Eam expressè originale peccatũ contraxisse.* Et hic sistit: at nunc videbimus hoc expressè dictum. Bandellus, & alii sic: Idem tenet B. Innocentius Papa Tertius, qui fuit tempore S. Dominici in sermone Purificationis B. Virginis, sic dicens: *Spiritus enim Sanctus prius quidem in Virgine venerat, quando in vtero matris animam eius ab originali peccato mundauit. Sed postea superuenit in eam, vt carnem eius à fomite peccati liberaret: quatenùs esset sine ruga prorsus, & macula. Hac ille.* Lotharius ergo, qui postea fuit Innocentius Papa edidit Sermones sequentes. Primò, de Purificatione Virginis Mariæ, qui extat fol. 106. & incipit: *Rex Regũ.* Secundo, edidit duos sermones de Assumptione. Vnus incipit: *Castellum illud*; alter: *Cum Aurora sit finis*, & extat à fol. 148. Et ex hoc Sermone vltimo extraxerunt Aduersarii auctoritatem illam positam num. antec. in Innocentio II. vt sic ex vno Innocentio facerent duos. Tertio, edidit Sermonem de Natiuitate Virginis, & incipit: *Verba quæ locutus sum*, qui extat fol. 153. In hoc Sermone nec verbum magnũ, vel paruum habet Innocentius, siuè Lotharius notatione dignũ pro hac materia in particulari, imò nec pro Virgine Maria in comuni. Et sic illud, quod dicit Anonymus, quòd in Sermone Natiuitatis Innocentius tenuit *expressè* B. Mariam fuisse in originali peccato conceptam, est falsum, ac falsissimum, & gratis dictum, quia neque expressum, neq; inexpressum aliquid pro hoc puncto inuenitur in tali Sermone; ideò ipse nullam adduxit auctoritatem, & Bandellus, & alii absolutè prætermiserunt hunc Natiuitatis Sermonem: Vndè etiam patet illud sæpè in hoc libro repetitum, quod vbicumque Aduersarii adducto Auctore prætermittunt auctoritatem, latet anguis, & virus.

Ad sermonem Purificationis, & auctoritatem præallegatã à Bandello dico, quòd in originalibus, sic se habet: *Nõ enim Auctor fidei cõcipi potuit de incredula. Ideòque primam viam, scilicèt, cõsensum Virginis opportuit præparari statim autẽ Spiritus Sanctus superuenit in eam. Prius quidẽ in eam venerat, cum in vtero matris animã eius ab originali peccato mundauit, sed & nunc superuenit in eam, vt carnem eius à fomite peccati mundaret, quatenùs esset sine ruga prorsus, & macula. Tyrannum itaque carnis languorem naturæ, fomitem peccati, sicut opinor in ea prorsus extinxit.* Hæc sunt verba Lotharii, in quibus Aduersarii adulterarunt sequen-

quentia. Primò, vbi Lotharius, *statim autem Spiritus Sanctus, superuenit in eam, priùs quidem, &c.* ipsi sic, *Spiritus enim Sanctus priùs, &c.* Secundo, addiderunt, *in Virgine*, & non rectè secundùm grammaticam. Tertio, transtulerunt illud, *cum*, in, *quando*, ad maiorem expressionem. Quarto, illud, *sed & nunc*, mutarunt in illud, *sed posteà.* Quinto, vbi in textu; *à fomite peccati mundaret*; ipsi, *liberaret*, & hæc fuit præcipua, & vnica adulteratio, ad euertendum totũ sensum auctoritatis; quia iudicarunt, & optimè, quod si apponerent, vt iacebat, verbum illud, *mundaret*, tota ipsorum ruebat machina. Nam hic expressis verbis ponitur duplex mundatio Mariæ, prima in vtero matris suæ, ac Conceptione sua passiua, quando veniens Spiritus Sanctus *animam eius ab originali peccato mundauit.* Secunda, in Incarnatione Verbi, seu Conceptione actiua, quando Spiritus Sanctus superuenit in eam, *vt carnem eius à fomite peccati mundaret*; in prima Conceptione mundata fuit anima a peccato originali; in secunda, caro à fomite. Si ergo hæc secunda mundatio non fuit ab aliqua positiua macula, aut immunditia, sed fuit præseruatio vt non inesset, quarè prima mundatio erit à positiua immunditia? Cùm textus æqualiter, & eodem modo loquatur de vtraque? Vel ergo vtrobique vox illa, *mundauit*, habet eandem significationem, vel non: Si eandem, vide quomodo explicas illam de Conceptione actiua, & carne Virginis à fomite, & eodem modo explica illam de Conceptione passiua à peccato originali: si diuersam, assigna rationem; quia textus, vt dixi, eodem modo, & æqualiter loquitur de vtraque. Cernentes ergo Aduersarii hanc irrefragabilem euidentiam, nescientes, quo se verterent, in prima Conceptione passiua reliquerunt, vt iacebat in textu, illud verbum, *mundaret*; in secunda vero Conceptione actiua, loco, *mundaret*, apposuerunt, *liberaret*; quia liberatio est indifferens, à liberatione periculi, vel à liberatione in periculo; quia liberatio vel potest esse ante casum, vel post casum, sed mundatio (vt ipsi Aduersarii mordicus defendunt) semper supponit, ac determinatè significat emundationẽ à fœditate, & macula iam contracta. Concludimus ergo, quòd mũdare hic est idem quòd munire, vel immunem facere: nam aliàs licet illa mundatio Lotharii posset verificari in Cõceptione passiua, sustinẽdo Aduersariorum opinionem, tamen esset summum nefas, velle ipsam verificare de Conceptione actiua, & si non credis mihi, crede Aduersariis, qui ita astutè, & prudenter fugerunt ab illo verbo, *mundaret*, ponentes loco illius, *liberaret*, metuentes sic periculum, quod imminebat.

Ex omnibus igitur sex Innocentiis Pontificibus adductis ab Aduersariis, deduco pro vltima conclusione: Primum Innocentium Episcopum ex n. 144. esse penitùs fictum, ac chimericum, quia non fuit in rerum natura. Secundum Innocentium Papam Scriptorẽ super Decretales n. 145. non inueniri, nec eius auctoritatem, & sic esse somniatum: quia & si Innocẽtius huius nominis IV. scripsit super Decretales, in ipso non extat auctoritas adducta ab Aduersariis. Tertium Innocentium n. 146. fuisse in rerum natura, sed est penitùs ficta eius auctoritas, Innocentius IV. positus num. 147. est multiplicatus cum Petro de Tarantasia, Innocẽtius V. positus num. 148. est fictus tàm quoad Sermonem, quàm quoad auctoritatem; & Innocentius vltimus positus num. 149. verus est, sed nihil dicit, & insuper non fuit Innocentius, sed Lotharius, &c. Vbi est ergo illud: omnes Innocentios Summos Pontifices apertè, & clarè, vestram tenuisse opinionem? Verum est quod locutus sum, & innocentem, & impium ipse consumit, vt non de pœnis innocentum rideat.

IOANNES de Alba Villa, Doctor Parisiensis, in Sermon. Purificat. Annunt. & Assumpt. B. Virginis. *Anonym. Auct. 168. Band. del. cap. 21, Dez. a fol. 36. Petr. de Vincent.*

VERITAS 150.

TOT, tãtasque in Aduersariorum libris, nominum mutationes, atque multiplicationes Auctorum, necnon in citationibus, & auctoritatibus confusas variationes inuenio, vt in aliquibus Doctoribus penè studium, & labor deficere videantur, ad indagandam certitudinẽ, & assequendam desideratam veritatis metã, quorum vnus est præsens Ioannes de Alba Villa; quare propositis aliquibus principiis conabimur rectum deducere iudicium. Sit ergo primũ, quòd Anonymus sic adducit hunc Auctorem: *Idem tenet Magister Ioannes de Alba Villa, in Serm. Purific. & Annuntiat. B. Virginis, & Assumptionis eius.* Et nullam adducit auctoritatẽ. Bandelus, & Vincentia sic vltrà progrediuntur: Idem tenet Magister Ioannes de Alba Villa, Doctor Parisiensis in Serm. Purificat. B. Virginis, sic dicens: *B. Virgo fuit ab originali peccato in vtero matris per sanctificationẽ mundata.* Secũdum suppositum est, quòd licèt Aduersarii hunc adducant, inter Doctores Theologos, clarissimos antiquos, de tali Ioanne de Alba Villa nec memoria in Nomẽclatoribus, nec vna saltẽ minima notitia reperitur in Scriptoribus Ecclesiasticis, licet singularicura triturauerim omnia antiqua, & moderna monumenta. Tertiũ, quod idem Aduersarii, vt latè videbimus infra n. 197. alium similem Doctorem cum altera simili etiam auctoritate adducunt, vocatũ Ioannẽ de Villa Abbatis, in co-

eodem sermone Assumptionis, &c. Quartum, quòd de hoc Ioanne de Villa Abbatis, seu de Abbatis Villa, honorificam faciunt mentionē Nomenclatores, tanquam de Auctore antiquo classico. Vide Posseuinum fol. 953. Trithemiū, fol. 64. & alios. Adduco vnum solùm Gesnerū, qui folio 397. inquit: *Ioannes de Abbatis Villa Sermones de Tempore, & de Sāctis, in Epistolas, & Euangelia, &c.* Et folio 508. iterum inquit: *Ioannes de Villa Abbatis, Postilla super Euangelia Dominicalia, & Epistolas totius anni manuscriptæ, Melchior Dressellus.* Quintū principium sit, quòd fuit quidam Ioannes de Abbatis Villa, Decanus Ambianensis, Auctor antiquus, creatus Cardinalis à Gregorio IX. tituli S. Sabinæ, communiter dictus Haelgrinus, qui scripsit in Cantica Canticorum, ac Sermones de Tempore, & de Sanctis; & ipso nos iterū infrà præallegato num. 197. de quo grauissimo Doctore agunt Bibliotheca Cardinalitia fol. 54. & communiter omnes Nomenclatores. Huius Expositio in Cantica fuit typis mandata anno 1521. in fol. cum Thoma Cistercienfi, sed Sermones nunquam, quia temporis iniuria perierunt. Fuit etiam alius grauis Scriptor antiquus, vocatus Hieronymus de Villa Abbatis, Ordinis Canonicorum Regularium, etiam Parisiēsis, qui scripsit opus Sermonum impres. Agenau. ann. 1509 in 4. & habet sermonem Assumptionis, qui est in ordine 227. & Annuntiationis in ordine 84. & Purificationis, qui est in ordine 33. Sed in his Sermonibus nec verbum habet, quod directè, vel indirectè pertineat ad Conceptionē Virginis. Imò expressè alibi nostram sequitur sententiam. Et quòd hic sit idem cum Ioanne de Villa Abbatis, seu Abbatis Villa, indicare videntur Nomenclatores. Sextum principium sit, quòd ann. 1495. fuit typis mandatum opus Sermonū sub nomine Peregrini, & in sermone Purificationis Alphab. x. habet hæc verba: *Sed mirabile est, quòd illa purificari voluit, quæ purificatione non indiguit, quia ipsa purissima, purior omni creatura adhuc existens in materno vtero sanctificata fuit, scilicèt ab originali, si fuisset in eo, nec etiam venialiter peccare potuit, &c.* Hæc videtur auctoritas adducta ab Aduersariis, sed iam vides, qua fidelitate, quia Auctor potiùs negat originale in Maria in illa conditionali, *si fuisset in eo.* In Serm. Annuntiationis Alphab. xi. inquit: *Maria fuit pulchra, quia antè sanctificata, quàm nata.* Et in Ser. Assumptionis Alphab. xiii. inquit: *Mirabilis quidèm fuit in sanctitate, quia antè sanctificata, quā nata, &c.* Hæc ibi, & nihil ampliùs. Sed nota, quod Auctor horum Sermonū secundùm Leādrum Albertum, & Alphons. Placent. fol. 345. fuit quidam Conradus Dominicanus, qui vixit ad ann. 1290. Hæc sunt omnia, ò Patres, quæ de hac materia reperire potui, & iuxta illa, dico.

Quòd, salua veritate, iudico, Auctorem istū Ioannem de Alba Villa, quoad nomen fuisse fictum ab Anonymo, deinde Bandellum finxisse auctoritatem: Anonymus enim videns, vel audiens, fuisse quemdam Doctorē antiquum, vel Doctores antiquos, qui scripserant Sermones de Sanctis, vocatos Villa Abbatis, vel de Abbatis Villa, adduxit suprapositum Auctorē in Sermonibus Assumptionis, Purificationis, & Annuntiationis, indicans, quod ex hac multitudine saltem vnus tangeret scopum, at nullam adduxit auctoritatem, quia nulla erat, nec in Ioanne de Abbatis Villa, nec in Hieronymo de Villa Abbatis. Sed Bandellus reperiens Auctorem citatum ne miles iste nudus descenderet in arenā, & exarmatus, finxit suprà positam auctoritatem; nec hoc est iudicium temerariū, tum quia auctoritas ipsa ex verbis, & dispositione indicat, suum patrē fuisse Bandellum: tum quia hoc ipsum fecit in aliis quàmpluribus Auctoribus, vt passim reperies in hac Ventilatione. Vel dico, quod si non est fictus Ioannes de Alba Villa, est saltem multiplicatus cum Ioanne de Villa-Abbatis, transmutando Abbatem in Albam, & quod ex tribus Sermonibus, ille Assumptionis factus est cōmunis. Vel si nec hoc tibi placet, dico, quod nec Ioānes de Alba Villa, nec Ioannes de Abbatis Villa adducuntur à Turrecremata, & ex hac parte vnus, & alter est suspectus. Opera ipsorum sub nominibus adductis ab Aduersariis non comparent. Illa verò quæ inueniuntur sub nomine Hieronymi de Villa Abbatis adducunt Sermones citatos ab Aduersariis, sed non auctoritatem, nec suam opinionē sequitur Auctor, sed nostram amplectitur sententiam: ergo licèt Auctoris fuerit sola æquiuocatio, auctoritas fuit ficta. Ac denique si nullum horū cōcludit, ostendite vestrum Ioannem de Alba Villa, & auctoritatem illius; quia Ecclesia non iudicat de occultis. At si transcripserunt auctoritates à proposito Sermonario Peregrini, peregrina fuit fictio nominis, & peregrinum auctoritatis figmentum.

IOANNES Andræas, Doctor Bononiēsis in 2. part. Nouellæ, cap. Conquestus extra de Feriis. *Turrecr. cap. 36. fol. 126. Anonym. Auct. re 187. Bandel. cap. 19. Deza fol. 30. Vincent. Grysald. & Barelete.*

VERITAS 151.

CELEBRIS, ac nominatissimus Auctor est inter Iurisperitos Ioannes Andræas, de S. Hieronymo cognominatus, de cuius scientia, virtutibus, & auctoritate, ferè omnes Nomenclatores Ecclesiastici latè agunt; floruit anno 1380. Eius auctoritatem sic adducunt Aduersarii: Idem tenet Domi-

Dominus Ioannes Andreæ, Doctor Bononiensis clarissimus in 2. parte Nouellæ, titulo de Feriis, cap. Conquestus, sic dicens: *Quatuor sunt festiuitates Virginis Mariæ, videlicet, Annunciatio in vere, Assumptio in æstate, Natiuitas in Autumno, & Purificatio in Hyeme: festum autem passiuæ Conceptionis eius hic non includitur, licèt in multis locis celebretur ex deuotione non improbanda, vt dicitur in Speculo eo titulo: Tu autem dicas Conceptionem illam, quæ fuit ex humano semine, non esse venerandam, & hoc est tenendum; quia fuit concepta in peccato originali, vt notatur de Consecratione distinct. 3. cap. Pronuntiandum. Post Conceptionem verò fuit immediatè Sanctificata, & ob hoc colit Ecclesia eius Natiuitatem. Hæc ille.* Verba autem Ioannis Andreæ, vt continentur in præallegato textu secundùm originalia impressa Venetiis anno 1580. in folio & 1505. & etiam manuscripta, quæ extant in Bibliotheca Sanctæ Ecclesiæ Toletanæ, & Scorialis, loquendo de festiuitatibus feriandis, sic se habent: *Sanè Virginis gloriosæ quæ sunt quatuor. Annuntiatio in verè, Assumptio in æstate, Natiuitas in Autumno, Purificatio in Hyeme; festum autem Conceptionis passiuæ ipsius Virginis hic nō includitur, licèt in multis locis celebretur ex deuotione non improbanda. De hoc in Speculo eodem titulo post principium. Tu autem dicas, Conceptionem illam, quæ fuit ex humano semine, non celebrandam, & de hoc tenendum, quòd fuit in originali concepta, vt notatur de Consecratione distinct. 3. cap. 1. Sed post Conceptionem immediatè sanctificata, & ob hoc colit Ecclesia Natiuitatis festū.* Hæc est auctoritas illa adeo celebrata ab Aduersariis, atque toties repetita, tanquam suæ sententiæ non plus vltra, de qua etiā Ioannes Calderinus, vt infra num. 160. Etiam edidit Ioannes Andreas additiones super Speculum iuris, & incipit opus: *Ego Ioannes Andreæ huius speculi speculationem assumens, &c.* sed in Rubrica de Feriis nihil dicit circa Conceptionem, sed remittit se ad suprà posita verba.

Quoad litteram in proposita auctoritate aliqua sunt vitiata, parui tamen momenti, quæ nō variant sensum, & potuerūt esse absq; malitia. Sed vbi Andreas: *Et de hoc tenēdum, quòd fuit in originali concepta*; ipsi sic, *& hoc est tenendū, quia fuit concepta in peccato originali.* Hæc vna adulteratio est, sed mutans omnem auctoritatis sensum, propter illud additum substantiuum verbum, *est*, & transmutationem, *quod*, in causalē, *quia*, & additionē *peccat*. Sensus ergo auctoritatis secundùm veritatē talis est: In quatuor Virginis festiuitatibus *festum Conceptionis ipsius non includitur, licèt* hoc festum *in multis locis celebretur.* Ex hac prima clausula nihil deducitur contra immaculatam Virginis Conceptionem, nisi quod tempore huius Scriptoris festiuitas Cōceptionis celebrabatur in multis locis. Quod autem hoc Conceptionis festū non includatur in illis quatuor, certissimum est. Ex secunda ergo clausula indaganda est mens Andreæ. *Tu autem dicas*, dico etiam ego, & cū Andræa admoneo, *Conceptionem illam, quæ fit ex humano semine non venerandam* esse, quia illa conceptio fuit conceptio carnis, & Ecclesia non celebrat conceptionem carnis, *& de hoc* semine, seu carne, *tenendum est, quòd fuit in originali cōcepta.* Sic teneo iuxta Ioannis Andreæ sensum, quia fuit cum concupiscentia, & libidine genita à patre, & concepta à matre, *sed post Conceptionem*, & illud tempus destinatum à natura ad formandum fœtum, *immediatè sanctificata fuit, & ob hoc colit Ecclesia Natiuitatis festum.* Hoc est ad litteram mens Ioan. Andreæ, sed ex his nihil contra nos; quia ipse solum contendit docere, quod conceptio seminis, factā die 8. Decembris, non erat celebranda; quia illa Conceptio fuit in originali, & fortè In originalibus. Sume ergo Conceptionem, vt sumebant antiqui, & hic expressè sumit Andræas pro generatione carnis, & non pro animatione, vt tu vis. Et remanebit quæstio de immundo conceptum semine, munda, sancta, & immaculata.

IOANNES Apistrin, Ordinis Minorum, de auctoritate Papæ Tertio, in principio. *Ita Paul. Grysald. Alphab. 6.*

VERITAS 152.

VNICVS Bonus vir Paulus Grysaldus adducit hunc Auctorem, sed nullam auctoritatem: solùm enim habet hæc verba in classi de Ordine Fratrum Minorum littera I. Auctore vltimo: *Ioannis Apistrin, de Auctoritate Papæ 3. in principio.* Et nihil ampliùs. Demus totum hoc fuisse vitium Typographiæ, quantum ad litteram: nam loco Ioannis Capistrani, composuerunt Apistrin: at prætermittere auctoritatem, non potuit esse error Typographiæ. Sed vt videat mundus, quo fundamento adducitur Beatus Ioannes Capistranus (cuius vitam, & Elogia videre poteris apud Annalistam Ordinis Minorum, Martyrologium Franciscanum, Myræum, & alios) pro hac sententia. In Tractatu de Auctoritate Papæ, parte 3. ad finem, qui extat inter Tract. Iuris, Tomo 13. parte 1. folio 64. columna 4. sic inquit: *Tunc dicendum, quòd ex gratia diuina potest quis passiuè sanctificari in vtero matris, in tantùm quod nūquam actualiter peccet mortaliter, sed tamen ex libertate arbitrij poterit peccare venialiter, sicut credimus de Hieremia, de quo scriptum est:*

Priusquàm te formarem in vtero, noui te, & antequā exires de ventre, sanctificaui te. Ierem. 1. & de Ioann. Baptist. Lucæ 1. Et Spiritu Sancto repelebitur adhuc ex vtero matris suæ. Et tamen August. de obitu Sanctorum dicit: Si omnes Sancti, qui fuerunt ab initio mundi, & erunt vsque in finem congregati, interrogarentur, quis eorum esset sine peccato: puto, quòd omnes dicerent illud, quod Ioan. Euangelista dixit, 1. Ioan. 1. Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est, excepta Virgine gloriosa, de qua cum de peccatis agitur, nullam prorsus volo fieri mentionem, ob reuerentiam Domini. Ecce in tātam generalitatem solam excepit Virginem, quæ nec primam similem visa est, nec habere sequentem; de qua scriptum est: Sanctificauit tabernaculum suum Altissimus, & in alio Psal. Surge Domine in requiem tuam, tu, & Arca sanctificationis tuæ. Superabundauit enim in ea plenitudo diuinæ gratiæ super omnes creaturas. Vndè Gabriel eam salutans, dixit, Lucæ 1. Aue gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Et Infrà: *Spiritus Sanctus superueniet in te, &c. Vndè Albertus Magnus in 4. Compendij Theologiæ veritatis, tractās de sanctificatione materna dicit: Sanctificatio triplex est. Quædam communis, vt quæ fit per Sacramenta. Quædam specialis, vt quæ fit per gratiam Spiritus Sancti. Quædam specialissima, vt quæ fit per gratiam singularem; prima remouet culpam, & confert gratiam, remanet tamen fomes, & pronitas ad peccandum, & talis est in baptis. Secunda, remouet culpam, & pronitatem peccandi mortaliter, & talis fuit sanctificatio Hieremiæ, & Ioannes Baptistæ. Tertia, remouet culpam originalem, & pronitatem peccādi, tàm venialiter, quàm mortaliter, & talis fuit sanctificatio Beatæ Virginis, &c.* Et prosequitur B. Ioan. Capistranus latissimam auctoritatem Alberti, ac tandem dicit: *Hæc Albertus: cui circa subiectam materiā, ad propositum Papæ, assentio, & adhæreo, licèt de Cōceptione B. Virginis Ordo meus aliter sentiat, de quo passu alibi dixi, scilicèt, in Tractatu de Conceptione B. Virginis. Patet igitur ex prædictis, quòd solus Deus, per naturam est impeccabilis; per gratiam autem, præter Christum, soli Virgini Mariæ concessum est, omnino fuisse impeccabilem, sed ea quæ singulariter ex priuilegio specialissimo concessa sunt vni, non possunt extēdi in exemplum aliorū, &c.* Vide ergo, quo fundamento, & veritate adduxit Grysaldus B. Capistranum pro sua sententia, quando ipse expresse affirmat, quod assentit, & adhæret Alberto quantum ad Papæ materiam, non vero quoad Conceptionē Virginis, quia Ordo suus Minorum aliter sentit, vt ipse docuit in Tractatu speciali a se edito de Cōceptione. Ex his patet, & detegitur falsitas Grysaldi, & cauillatio prætermittendi auctoritatem. Et sit pro confirmatione, quod ego cùm essem Romæ, vidi in S. Petro, in monte Aureo apud R. P. Hieronymum Procuratorem canonizationis B. Capistrani, opera eius originalia manuscripta, in 3. tomis, & in Indice erat Tractatus iste Conceptionis, sed in opere auulsus, remanente signo extractionis violentæ, & furtiuæ, quia aliquis, deuotus imprudens, ob deuotionem, vel curiositatem, illum extraxit. Nota insuper, quod hic Capistranus attribuit illud Compendium Theologiæ veritatis Alberto Magno, quo manet confirmatum, quod dixi supra num. 124. & in Thoma de Suetonia, num. 299. vide ibi, Insuper Bernard. de Bustis Serm. 5. Concept. part. 1. folio 56. colum. 2. adducit Sermonem B. Ioannis de Capistrano, de immaculata Conceptione, & transcribit ex ipso aliqua verba: & idem facit Serm. 6. part. 1. folio 56. Ex quibus omnibus constat, quo fundamento, ac veritate fuerit adductus B. Ioann. a Capistrano: nisi velint dicere, quod fuit alius Ioannes Apistrin Minorita, quod esset ridiculum.

IOANNES Baconitanus, Ordinis Carmelitarum, in 4. Sentent. dist. 2. quæst. 4. art. 1. & 2. & 3. & in Quodl. quæst. 12. *Ita Paul. Grysald. Alphab. 8.*

VERITAS 153.

IOANNES Baconius, vel Anglicè Bacondorpius, Ordinis Carmelitarum, Doctor Parisiensis, qui floruit ad annū 1346. scripsit plura, præcipuè in Sententias opus impress. Mediolani 1510. Parisiis, Venetiis, & nouissimè Cræmonæ 1618. Hic præcessit Turrecrematam, Bandellum, & alios Scriptores Ordinis Prędicatorum; & nullus illorum ausus est adducere Baconiū pro sua opinione, videntes istum clarè, & expressè tenuisse nostram sententiam. At Paulus Grysaldus, qui nouissimè omnium scripsit, volens aliquos Doctores superaddere non adductos à suis prędecessoribus, ex proprio marte, & cerebro adiecit nonnullos, sed ferè omnes sunt ridiculi, ac vani, vt videre est supra num. 11. & num. 24. ac num. antecedenti, & coniunctim videbimus infrà præcipuè num. 307. Grysaldus nullam adducit auctoritatem, & sic nec ego transcribam, sed solùm referam titulos quæstionum, & articulorum, vt ex ipsis colligatur, Grysaldum sine fundamento, & veritate locutum fuisse. Verba autem Baconii reperiet Lector in nostra Militia contra malitiam originalis peccati, & etiam in Euseb. Nieremberg, in libro Exception. cap. 26. folio 474. in Appendice speciali.

Baconius ergo in præallegato 4. Sentent. quæst. 3. cuius titulus est: *Vtrum B. Virgo concepta fuerit absque peccato originali*; cuius resolutiones sunt Artic. 1. *Probat secundùm statutã Dei legem omnes contraxiße peccatum originale.* Articulo verò 2. *Ostendit, solùm Christum non habuisse necessitatẽ cõtrahendi peccatũ originale.* Artic. autem 3. *Probat B. Virginem non contraxisse de facto peccatũ originale.* Artic. 4. *Soluuntur dubia contra sanctitatem Conceptionis B. Virginis.* Artic. 5. *Ostendit Conceptionem Virginis esse celebrandam.* En omnes resolutiones illius 3. Quæstionis citatæ à Grysaldo. In libro verò Quodlibetorum quæstione 12. habente pro titulo: *Vtrum Christus solus conceptus fuerit sine peccato originali?* in 7. particula fol. 763. tenet cum S. Anselmo, quòd etiã B. Virgo fuerit absque originali peccato, & sic consequenter quæst. 14. inquirit: *Vtrum Conceptio Matris Christi sit celebranda?* Vbi expressè affirmat esse celebrandam. Ab his collige, quo fundamento adductus fuerit. Quibus superadde, quod etiam in 2. Sent. & in 3. ventilat Baconius hanc quæstionem de Conceptione Virginis. Et quia opera illius Auctoris sunt communia, ideo de illis hoc parum dico. In 2. Sentiarum dist. 30. quæst. vnica inquirendo: Quomodo peccatũ transeat in omnes posteros Adæ, Artic. 2. fol. 642. posita opinione Aureoli, & Scoti, quòd B. Virgo Maria non contraxit de facto peccatum originale, inquit: *Contra hanc sententiam excludendo responsionem aliorum, qui dicunt de B. Virgine, quòd nunquã contraxit formaliter, & actualiter, sed magis quasi dispositiuè, & virtualiter, scilicèt, in quantum habuit necessitatem contrahendi: arguo tripliciter.* Item Artic. 3. inquirendo. An possibile fuerit, B. Virginem peccatum originale non contraxisse? inquit: *Vbi sciendũ est, quòd de potentia Dei absoluta fuisset possibile, quòd B. Virgo nunquam contraxisset: cuius probatio est, &c.* Item in 3. Sent. dist. 3. quæst. 2. sub hoc titulo: vtrum oppositio, quæ est inter culpam, & gratiam, impediat, quod B. Virgo non potuerit esse in peccato originali solùm per instans? *Et probatur, quòd non potuit esse per solum instans in peccato originali:* à fol. 30. vsque 36. Item in 4. Sent. dist. 2. quæst. 3. fol. 306. vtrũ B. Virgo concepta fuerit absque peccato originali? In qua probat, quod secundùm statutam Dei legem omnes contraxerunt peccatum originale, excepto Christo, qui non solùm à culpa originali fuit exemptus, sed etiam à necessitate contrahendi. Articulo verò 3. inquirit: An necessitas contrahendi peccatum originale in B. Virgine fuerit statim extincta? cui dubitationi sic respondit: *Vbi dico, quòd mox per priuilegium speciale, in hora Conceptionis, fuit causa, & necessitas cõtrahendi originale in Matre Dei extincta, vt de iure priuato illa in anima non cõtraheret originale, quo notatur culpa, & macula in anima, licèt alibi attendens ad ius commune, aliter dixerim.* Et exactissimè probat, priuilegiatam, & exemptam fuisse Virginem Mariam à lege communi, & peccato originali in primo instanti suæ animationis. Ex quibus constat, quod illa, quæ hic Auctor dixit in 2. Senten. vel Quodlibetis, fuerunt loquendo de lege communi, vt ipsemet hic notat. Deindè Artic. 4. soluit dubia contra sanctitatem Conceptionis B. Virginis. Et Artic. 5. ostendit, Cõceptionem B. Virginis esse celebrandam. Deindè quæst. 4. inquirit: Vtrum si B. Virgo maculam originalẽ contraxisset, eius Conceptio celebranda esset. Et Artic. 1. probat: *Quòd dato etiam, quod B. Virgo concepta fuisset in peccato originali, eius tamen Conceptio esset celebranda.* Artic. vero 2. ostendit, festum Conceptionis B. Virginis esse celebrandum die 8. Decembris. Et Artic. 3. ostẽdit, debere Ecclesiam Romanam præcipere generaliter celebrationem Conceptionis B. Virginis Mariæ. Quæ omnia reperies à fol. 306. vsque 317. Item in Quodlib. lib. 3. quæst. 13. sub hoc titulo. Vtrum solus Christus conceptus fuerit sine peccato originali? Ad quam quæstionẽ respondit per septem particulas sequentes. Prima particula est, quòd Deus de plenitudine potestatis poterat B. Virginẽ Mariam præseruare, ne peccatum originale contraheret. Secunda, quod Virgo Maria, vt filia Adæ, id est, per concubitum genita, non potuit de potentia Dei ordinaria præseruari, quin contraheret necessitatem ad originale. Tertia, quòd solus Christus eo quod de Spiritu Sancto conceptus, hanc habuit excellentiam, quòd nec contrahere potuit originale peccatum, nec de facto contraxit. Quarta, est, quòd dicere, quod B. Virgo fuit priuilegiata, nè de facto contraheret originale, temerarium est, & contra Canonẽ Bibliæ. Quinta, quod dicere, quòd B. Virgo fuit priuilegiata, nè de facto contraheret originale, temerarium est, & contra Canonicas, sanctiones Decretorum, & Sedis Apostolicæ. Sexta, quòd dicere, B. Virginem priuilegiatam esse, nè originale contraheret, temerarium est contra Sanctos. Septima: *Quòd quamuis contraxit originale, vt est filia Adæ, & descendit per carnalem generationem, tamen vt prædestinata fuit futura Mater Christi, tenet Anselmus, quòd non contraxit, in tractatu, qui intitulatur, de Conceptione B. Mariæ Virginis, & istum librum inueni primo in domo Fratrum Minorum Cantabrugen. Et posteà inueni Parisiis eũdem tractatum in manu vnius communis Stationarij, & incipit liber sic: Principium, quo salus, &c.* Et hanc particulam probat Baconius quinque rationibus. Item quæst. 14. inquirit, vtrum Conceptio Matris Christi, sit celebranda? Et resoluit, quòd est celebranda. Vide ibi.

Deni-

Denique Ioannes Baconius ſcripſit integrũ opuſculum pro Immaculata Virginis Conceptione, continens libros tres, vt referunt Baleus fol. 136. & Pitſeus fol. 463. ambo Doctores Angli, & hoc etiam affirmant alii quam plures, & talis liber ſecundùm omnes incipiebat: *Nondum erant abyſsi, & ego iam concepta eram.* Et ſi credendum eſt Pitſeo Auctori veridico, etiã edidit alium librum de eadem Conceptione, cuius principium erat: *Conceptio carnalis B. Mariæ.* Cùm ergo Baconius ediderit pro Immaculata Conceptione quæſtiones duas, & libros duos, & ſuper Sententias expreſsè teneat noſtram ſententiã, neſcio quid cogitabat Gryſaldus, quando ipſum citauit in 3. Sent. licèt in 4. & Quodlibetis videatur varius?

IOANNES Balbus Ianuenſis, Ordinis Prædicatorum, in ſuo Catholicon, litteræ Virtus. & in nomine, Maria. *Turrecrem. cap. 29. fol. 120. Anonym. Auctor. 82. Badel. cap. 23. Deza fol. 42. Vincent. & Gryſaldus.*

VERITAS 154.

NOTISSIMVS Hic, atque ſatis celebris Auctor eſt, propter illud inſigne opus, & omni laude dignũ Catholicon appellatũ, impreſſum Venetiis anno 1495. & 1487. ſemper in fol. Primã huius auctoritatem ſic adducunt Aduerſarii: Itẽ, ad idem eſt eiuſdem Ordinis Venerabilis Pater Ioannes Ianuenſis, in ſuo Catholicon vocabulo Virtus, vbi diſtinguens multiplicem plenitudinẽ gratiæ, ita dicit: *Alicui data eſt gratia, quæ non ſolùm mortalia, ſed & venialia repelleret, & hæc eſt plenitudo ſingularis prærogatiuæ, quæ fuit in B. Virgine ſecundùm quã plena fuit Deo, vt in ea nihil eſſet, quod ad Deum non ordinaretur. Sed in Chriſto vlteriùs data eſt gratia, perficiens ipſum, non ſolùm quantùm ad omnes vſus virtutum, & quantùm ad omnes effectus gratiæ gratis datæ, ſed etiam quantùm ad omnẽ peccati remotionem, non ſolùm actualis, verum etiã originalis, & potentia peccandi. Hæc eſt plenitudo ſingularis Chriſti. Hæc ille.* Hæc auctoritas in vltimis verbis, in quibus ſitum eſt totum pondus ſententiæ vitiata eſt: nam prædallegato verbo: Virtus, fol. 305. col. 4 ſic Ianuenſis: *Sed in Chriſto vlteriùs data eſt gratia perficiens ipſum, non ſolùm quantùm ad omnes virtutes, ſed etiã quãtùm ad omnes vſus virtutũ, & quãtũ ad omnes effectus gratiæ gratis datæ, & iterum ad omnem peccati remotionem, non ſolùm actualis, ſed etiã originalis, & potentiam peccandi: non enim peccare potuit, & hæc eſt plenitudo ſingularis Chriſti.* Abſtulerunt ergo illud, *non ſolùm quantũ ad omnes virtutes*, & tranſmutarunt illud, *& iterũ*, in *ſed etiam.* Tandẽ præcipua auctoritatis adulteratio cõſiſtit in omiſsione illius clauſulæ, *non enim peccare potuit.* Nam ſingularitas plenitudinis gratiæ Chriſti ſecundùm Ianuenſem, conſiſtit in hoc, quod nec habuit potentiam, nec potuit peccare: Et ideo ipſi Aduerſarii prætermiſerunt illam clauſulam, *non enim peccare potuit*, vt ſic plenitudinis ſingularitas caderet, per antecedentem clauſulam, *verum etiam originalis*: verba igitur Ianuenſis faciunt ſecundã veritatem hunc ſenſum: Gratiæ perfectio habet hæc tria, remouere actuale, remouere originale, & remouere potentiam peccandi actualiter, vel originaliter: Virgo Maria fuit plena gratia, ita vt nihil in ea eſſet, quod ad Deum non ordinaretur; at non habuit omnem plenitudinem poſsibilem gratiæ, ac peccati remotionem: non enim habuit vltimam, quia peccare potuit actualiter, & originaliter; Chriſti vero plenitudo fuit ſingularis, & vnica, quia non ſolùm habuit primas duas, ſicut Maria: ſed etiam habuit remotionem, *non ſolùm actualis, ſed etiam originalis, & potentia peccandi: non enim potuit peccare. Et hæc eſt plenitudo ſingularis Chriſti.* Quid clariùs? Cùm ergo hic non inquiramus de tertia, quia hoc ad controuerſiã vocare, eſſet blaſphemia, cùm ſolus Chriſtus habuerit impotentiam peccandi, & Ianuenſis concedat Virgini primam, & ſecundam, nullo modo eſt contra nos, ſed pro nobis.

Secundam auctoritatẽ ſic adducunt: *Et eiuſdem ſententiæ eſt in vocabulo, Maria*, & nõ tranſcribunt verba Ianuenſis, & hoc non proceſsit ex virtute, ſed quia præuiderunt illa nullius eſſe momenti ad probandum ſuum intentum. Verba autem, fol. 190. col. 1. verbo: Maria ſic ſe habent: *Sermone autem Syro Maria Domina nuncupatur, & hoc pulchrè; quia omniũ Dominum genuit, & fuit Virgo Maria antè ſancta, quàm nata ex vtero. Et ſcias, quòd ſanctificatio B. Mariæ Virginis excellentior fuit ſanctificationibus aliorum; quòd ſic patet: in ſanctificatione enim, quæ fit per legem communem in ſacramentis, tollitur culpa, ſed remanet fomes, ſcilicet, quod eſt inclinans ad peccatum mortale, & veniale: ſed in ſanctificatis ex vtero, non manet fomes ſecundùm quod eſt inclinans ad mortale, ſed tantùm remanet inclinatio fomitis ad veniale, vt patet in Ieremia, & Ioanne Baptiſta, qui peccatum veniale habuerunt, non autẽ mortale, ſed veniale. Sed in B. Virgine inclinatio fomitis omnino fuit ablata, & quantùm ad veniale, & quantũ ad mortale; & quòd plus eſt, gratia ſanctificationis, vt dicitur, non tantùm repreſsit motus illicitos in ipſa, ſed etiam in alijs, &c.* Neſcio, ex qua particula huius auctoritatis colligant Aduerſarii, Ianuẽſem ſuã tenuiſſe opinionẽ, niſi dicant, quod vocat Mariam ſanctificatam, & ante ſanctam, quam natã ex vtero; ſed totũ hoc cõmuniter libe-

libentissimè: Nam Maria fuit verè, & realiter sanctificata, & sancta, antequam nasceretur ex vtero. Et non solùm hoc, sed etiam concedimus, quod fuit sanctificata quando fuit nata in vtero, nec anteà fuisse sanctam, quia antequàm nasceretur in vtero, non erat Maria, & adhuc totum hoc non atringit quæstionem: ergo auctoritates istæ Ianuensis nihil probant, & illum adducere fuit solùm ad palearum multiplicationem.

IOANNES Beleth, vel Valeti in Summa sua de Diuinis Officiis Rubrica de Assumptione B. Virginis. *Turrecrem. cap.* 28. *fol.* 12. *à tergo. Anonym. Auctore* 164. *Bandel. cap.* 20. *Deza fol.* 35. *Vincent. Capreolus. Soncinas.*

VERITAS 155.

HIC Auctor, & Doctor, antiquus Parisiensis, Ioannes Beleth, non Valleti, vt dicit Turrecrem. claruit ann. 1162. & scripsit opus de Diuinis Officiis, impressum Antuerpiæ 1553. & Venetiis 1563. In 16. ac nouissimè Lugduni cum Rationale Diuinorum Officiorum Guillielmi Durandi ad finē, & extat in Bibliotheca Regia Scoriali manusc. Plu. IV. D. 28. Incipit: *In primitiua Ecclesia*. Huius igitur auctoritatem sic adducunt Aduersarii: Idem tenet Ioannes Beleth, Doctor antiquus in Sūma sua de Diuinis Officiis, Rubrica de Assumptione B. Virginis, sic dicens: *Festum Cōceptionis B. Virginis quidam aliquando celebrarunt, & fortè adhuc celebrant, sed non est authētica illa festiuitas, imò videtur, & est prohibēda, & hoc ideo, quia B. Virgo fuit in originali peccato concepta, sicut alij. Hæc ille.* Auctoritas verò Belethi cap. 146. de Assumptione fol. 560. sic se habet: *Notemus, hìc quinque esse festa Mariæ Virginis authentica, & comprobata, quorum primum est Natiuitas; festum enim Conceptionis aliqui interdum celebrarunt, & adhuc fortassis celebrant, sed authenticum, atque approbatum non est, imò enimuero prohibendum potiùs esse videtur, in peccato namque concepta fuit. Alterum verò est Parientis; hoc est, in Natali Domini, &c.* In hac parua auctoritate Venit ventilator vt demoliatur terram eius.

Primo hæc auctoritas nō est in Rubrica de Cōceptione, vt dicit Anonymus, quia talis Rubrica non est in libro Belethi. Secūdò, cauillosè prætermiserunt illa prima verba: *Festa Mariæ Virginis authentica, & comprobata, &c.* vt sic auferrent correlatiuum ab illis infrà positis verbis: *Sed authenticum, atque approbatum non est*: Intelligentia enim horum pendet à superioribus. Aliud enim erat dicere, tempore illo, quo scripsit Belethus: festum Conceptionis non est authenticum, & comprobatum, absolutè, & simpliciter dictum; facit enim diuersum sensum, quàm dicere; Natiuitas Virginis, & eius Partus, &c. sunt authentica, & approbata, non sic Cōceptio, quia vnum loquitur de festiuitate, aliud de mysterio. Tertiò, eadem intentione prætermiserunt illud, *Quorum primum est Natiuitas*. Quartò, vbi Belethus, *Aliqui interdum*; ipsi, *quidam aliquando*, quæ etiam diuersa sunt. Quintò, vbi Belethus, *Sed authenticum, atque approbatum non est*; ipsi sic, *sed non est authentica illa festiuitas*, tacentes illud, *approbatum*, & addentes illud, *festiuitas*. Sexto, vbi Belethus, *Imò enim verò prohibendum potiùs esse videtur*; ipsi sic, *Imò videtur, & est prohibenda*, indeterminationi enim dubitatiuæ, *videtur*, addiderūt illud assertiuum substantiuum, *est*. Septimò, addiderunt ex proprio cerebro, *Et hoc ideò*; *quia B. Virgo*, nota illas duas reduplicatas causales, *ideò*, &; *quia*. Octauo, vbi Belethus, *in peccato namque*; ipsi addiderunt, *in originali* peccato, vt sic verba, quæ locuntur de peccato generationis, patrato die 8. Decembris, dirigerent ad animationem. Nono, absque vllo timore addiderunt illud, *sicut alij*, vt sic totum euomerent virus. Si ergo in vna auctoritate, habente solùm quindecim verba (licèt dictiones omnes sint triginta) sunt nouem vitia, & adulterationes, imò adde decimam, quia huius auctoritas est etiā multiplicata in Sichardo Cremonensi, vt videre est num. 285. saltem nunc intelligite, quas, & quātas operati sunt, &c. in aliis.

Quantum verò ad genuinum sensum verborum Ioannis Belethi, dico, quòd hic scripsit ferè temporibus S. Bernardi, quando omnes antiqui Scriptores impugnabant illam festiuitatem celebratam die 8. Decembris, existimantes, quòd Ecclesiæ & Fideles sub nomine Conceptionis festiuabant generationem carnalem Mariæ illo die factam: Dicebant enim: si in die Natiuitatis celebrat Ecclesia ipsam formalem Natiuitatem, & in die Partus ipsam parturitionem: ergo in die Conceptionis, die 8. Decembris, celebrant ipsam generationem illo die factam; at ista Conceptio, seu generatio celebrari non debet, imò enimuerò prohibenda potiùs videtur, quia in peccato concepta fuit. Si hæc fuit mens Belethi, vt est secundùm rei veritatē, optimè dicebat, sed nihil contra nos. Aduersarii verò transferunt dicta de conceptione carnali ad animationem, & sic videtur pro ipsis prima facie. Cùm ergo neque ex antecedentibus, neque ex consequentibus possimus colligere veritatem, nec iam ipse possit se explicare, ego probo ex tribus capitibus locutum fuisse de conceptione carnis, facta die 8. Decembris non de conceptione animæ, de qua est controuersia. Primò, quia Belethus loquitur in illo capitulo de diebus festis, ac ipsorum celebratione,

ne, secundùm mysteria, quæ in ipsis diebus contigerunt: ergo loquitur etiam de die 8. Decembris, secundum illa quæ in ipso fuerunt facta: at hæc est copula Ioachimi, & Annæ, & conceptio carnis Mariæ, quæ fuit in peccato: ergo de ista loquitur, non de animatione. Secundò, quia omnes antiqui vocabant illam primam generationem carnis, conceptionem, quorum dedimus suprà euidentia exempla, & dabimus alia infrà: ergo in illo sensu loquebatur etiam Belethus, non de animatione. Tertio, si locutus est pro vestra opinione, ad quid opus erat in hac breui auctoritate addere tot vitia, & cauillationes, vt ab euidenter veris, per breuissimas illas mutationes, disputatio ad ea quæ euidenter falsa sunt, perduceretur?

IOANNES De Biblia, vel de Bublia, vel Bablio, Bononiensis, Ordinis Prædicatorũ, in Quodlib. 14. quæst. 1. Art. 4. & Quodl. 19. quæst. 1. artic. 2. & in Quodlib. quæst. 13. & quæst. 29. *Anonym. via 3. Auctore 76. Bandel. cap. 23. Deza fol. 41. Vincent. Grysald.*

VERITAS. 156.

QVANTVM Ad istum Auctorem existimo, penitùs fuisse fictum ab vno Bandello, quia licèt aliqui Nomenclatores Neotherici, Ordinis Prædicatorum, de ipso mentionem faciant, Anton. Senensis fol. 136. Leander Albertus lib. 4. & Placentinus fol. 382. & hic dicat floruisse circa annum 1300. Tamen nullus Auctor Ecclesiasticus antiquus, vel modernus ex extraneis, aliquã de ipso mentionem facit; imò, quòd magis mirandum est, quòd cùm hic fuerit Bononiensis, vt omnes fatetur Aduersarii, in Bibliotheca Bononiensi, Ant. Bumaldi aliàs diligentissimi Nomẽclatoris, nulla extat talis Scriptoris memoria: ergo existimãdũ erit, illum non fuisse in rerum natura. Et confirmatur ex differentia nominis, nam aliqui vocant de Bublia, alii de Biblia, & alii de Bablio. Nec etiam in citationibus conueniunt; quia illum Anonymus adducit sic: *In Quodlibeto suo, quæst. 13. & quæst. 29.* Bandellus verò, & alii: *In Quodlibeto 14. quæst. 1. & Quodlib. 19. quæst. 1.* En quatuor citationes diuersæ penitùs incompatibiles: ergo est signum, quod nec viderunt Auctorem, nec auctoritates. Quibus adde, quòd Turrecremata de hoc nullam facit mentionẽ. Ex quibus omnibus existimo, Auctorem fuisse fictum, vel saltem nullius nominis, vel auctoritatis, & cum eius opera non fuerint typis mandata, quid dicemus?

Primam auctoritatem sic adducunt Bandellus, & Vincentia: Idem tenet Magister Ioannes de Bublia Bononiensis, Doctor Parisiensis in Quodlibeto 14, quæst. 1. artic. 4. sic dicens: *Beata Virgo, & omnes alij, præter Christum, conceptisunt in peccato originali, quia omnes præter ipsum, per virtutem seminalem, ex cõcubitu viri, & mulieris sunt generati, & hoc expressè dicit Augustinus, in 10. super Genesi ad litteram. Hæc ille.* Nihil temerarie vellem dicere, sed ex aliis auctoritatibus à Bandello fictis dico atque affirmo, hanc esse suppositam, quia sapit eius stylum, sed veritas super omnia: illam ostendant.

Secundam sic adducũt: Idem in Quodlibeto 19. quæst. 1. artic. 2. sic dicit: *Beata Virgo contraxit originale peccatum, quia natura humana in ipsa fuit traducta per virtutem seminalem à parentibus decisam, & hoc expressè dicit Gregorius, & Augustinus, & Anselmus. Hæc ille.* Et ego dico: Hoc Bandellus; quia ex omni parte hæc auctoritas videtur fabricata hic, & nunc, secundùm subiectam materiam. Et dato, quod esset Ioannis de Bublia, qua veritate potuit Auctor ille dicere: *Et hoc expressè dicit Gregorius, & Augustinus, & Anselmus?* Adduximus suprà omnes auctoritates prædictorum Sanctorum, sed in illis nullo modo inuenies illam primam clausulam: *Beata Virgo contraxit originale peccatum*, neque secundam. Ergo *expressè*, vel Bandellus, vel Bublia locuti sunt falsa. Ostendant ergo suum Ioann. de Biblia, vel totum hoc reputabitur pro mera fictione, ac falsitate. Et quãdo ostenderint, interrogabimus ei, ex qua familia es tu, &c?

IOANNES Bosniensis, vel Bosiniensis, Ordinis Prædicatorum, in 3. Sent. dist. 3. *Ita Bandel. cap. 23. Deza fol. 40. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 157.

HIC Incipiunt huius Auctoris mysteria, ab Aduersariis non quomodocumque multiplicati, sed septies sub diuersis nominibus, & septies sub eadem auctoritate ad suam aream adducti. Et vt hoc mathematicè demonstretur, priùs indagandum est, quis hic fuerit? Ioan. ergo Trithemius fol. 65. sic inquit: *Ioannes, nomine, & natione Theutonicus, ex ciuitate Friburgensi oriundus, Episcopus Bosniensis in Hungaria, Ordinis Prædicatorum, &c. Post Raymundum Generalis Magister Ordinis constitutus, multa bona fecit, scripsit notabilem Summam Confessorũ, & alia.* Gesnerus fol. 502. col. 4. inquit: *Ioannes nomine, & natione Theutonicus, Ordinis Prædicatorum, Friburgo oriundus, Episcopus Bosniensis in Vngaria, scripsit Summam Confessorum, lib. 5.* Et

Appa-

Apparatum circa textum Decreti, Tabulam secundum ordinem Alphabeti, super Summam Raymundi: Item super Apparatum Raymundi, &c. Nominatur etiam Glossator Decreti, &c. S. Antoninus, 3. par. Hist. titul. 13. cap. 12. § fuerunt, fol. 648. inquit: *Quartus Magister Ordinis successor Raymundi fuit Frater Ioannes Theutonicus, qui prius fuerat Episcopus Bosiniensis in Hungaria, &c.* Alphonsus Placentinus in sua Concertatione fol. 389. inter Auctores Germanos inquit: *Ioannes Friburgensis, candidis moribus ornatus, Episcopus Bosiniensis, &c. scripsit super 4. libros Sententiarum. Glossas etiam super totum Decretum, scripsit Summam notabilem, in quinque libros distributam, &c.* Eadē verba habet Antonius Senensis, fol. 134. de quo nos alibi num. 193. Et etiam in Prologo Summæ Raymundi. Ex his, & aliis breuitatis causa omissis constat pro veritate infallibili, hunc Auctorem, ex nomine, *Ioannes*, ex natione, *Theutonicus*, ex patria, *Fribugensis*, ex propria appellatione, & cognomine, *Moneta* (vt infrà dicam num. 219.) ex Religione, *Dominicanus*, & ex dignitate, Episcopus *Bosniensis*, & per Antonomasiam vocatus, *Glossator Decreti*, siuè, *Compilator Summæ Canonicæ*, scripsisse Sūmam Cōfessorum Glossas super Sētentias, & super Sūmā Raymundi Apparatum, &c. Ergo hic Auctor, est septemplicatus, vt patet ad oculum.

Nam primo, hic adducitur vt Ioannes Bosniensis Episcopus. Secundò, infrà num. 193. vt Ioannes Theutonicus, Ordinis Prædicatorum. Tertiò, num. 192. vt Ioannes Theutonicus Canonista. Quartò, num. 219. vt Moneta Magister. Quinto, num. 173. vt Ioannes Gallicus Glossator Decreti. Sextò, auctoritatem eius adducūt sub nomine Guillielmi Episcopi Metensis, vt vidimus num. 109. Septimò, num. 125. Glossas huius tribunt Hugoni Ferrariensi. Istæ multiplicationes sunt certissimę; vbi nulla potest cadere dubitatio; de aliis verò, quæ ex probabilissima coniectura deducuntur, suis locis indicabimus. Vide infrà num. 165. in Ioanne Compilatore, & num. 183. in Ioan. Parisiensi, etiam Ordinis Prædicatorum. Si autem non credis mihi, vide sigillatim præallegatos numeros. Cùm ergo hic sit ex Ordine Prædicatorum, septem boues pulchræ, & septem spicæ plenę sunt, vobis boues tenues, & spicæ aridæ.

Sed restat nunc inquirere de veritate auctoritatis, quam sic adducunt Vincentia, & Bandellus: Idem tenet D. Ioannes Episcopus Bosiniēsis in 3. Sent. dist. 3. sic dicens: *Beata Virgo fuit in originali peccato concepta, sed ab eo, antequā nasceretur, fuit mundata. Hæc ille.* Vides, ò Lector hanc breuem, atque clarissimam auctoritatem, est ficta, & supposita, quia Ioannes Theutonicus, Episcopus Bosiniensis non scripsit super Sententias, & sic multiplicauit Auctorem, & finxit auctoritatem Badellus, vt alterum adduceret Doctorem pro sua sententia. Et hoc constat, quia nullus Nomenclator antiquus de tali opere mentionem facit, licèt referant omnia alia opera paruissima huius Auctoris; neque hoc curandum est de Ant. Senensi, nec de Placentino, quia cùm hic scripserint post Bandellum, sicut errarunt in multiplicatione, errarunt etiam ab ipso decepti in libro Sententiarum. Deindè Auctor hic vixit ad annum 1250. & præcessit Guillielmum de Ganaco, Capreolum, Turrecrematam, & Anonymum, qui ipsum citant in Summa Confessiorum, & super Decretum, & si tale opus esset super Sententias, & ibi illa expressa auctoritas adducta à Bandello, absque dubio ipsum saltem citassent. Dicant ergo Bandellus, & Vincentia: Ipse cognouit figmentum nostrum.

IOANNES Britius, Ordinis Prædicatorum in tractatu, quem composuit de Cōceptione B. Mariæ. *Bandel. cap. 23. Deza fol. 42. à tergo. Petr. de Vincentia.*

VERITAS 158.

SVPPONENDO, Quòd nec Turrecremata, Anonymus, & Grysaldus adducunt Auctorem illum, sed tantummodo Bandellus, & Vincentia, nullam de ipso referentes auctoritatem, quia solùm dicunt: *Idem tenet Magister Ioannes Brizij in tractatu, quem composuit de Conceptione B. Mariæ Virginis,* absque aliquo alio signo, vel notitia; & quòd nullus Nomenclator antiquus, vel modernus adhuc ex ipsis Dominicanæ familiæ, magnam, aut paruam de tali Ioanne Brizio mentionem faciat, nec talis tractatus de Conceptione ab aliquo alio Scriptore visus, aut citatus inueniatur, difficile satis erit ad irrefragabile veritatis punctum æquare trutinam. Proponam tamen, qua potero breuitate, quidquid in re adeò obscura inuenire potui in antiquis Scriptoribus.

Et in primis Robertus Gaguinus, Generalis Ordinis SS. Trinitatis, Doctor Parisiensis in illo suo celebri tractatu metrico, edito anno 1497. Kalendis Octobris, contra Vincentium Bandellum de Castronouo: in Prologo ad vniuersitatem Parisiensem, cui illum dicauit sic inquit: *Nam Theologicæ sapientiæ, & laudis vestræ est malorum vestrorum grauis quondam in Ioannem de Montesono diffinitio, cuius defensorem Ebroicarum Pontificem Guillielmum pœnam similis complexa est. Quos ad parem errorē secutus Ioannes Thomas vestro examine damnationem accepit: Eodem exē lo Adam Sursfio in eus plexus est. Nec vestram Gaufridus de S. Martino censuram euasit. Ioannes Ada temeritas*

tas erroris sui perfidiam vobis insequentibus abnegabit. Sed nunquid Ioannes Nicolai, Petrus de Canchero, Petrus de Chariaco vestris disputationibus superati, publicè retractationis diffatione se insignes reddiderunt, & famosos, &c. Ex his Gaguini verbis constat de Magistro Ioanne de Montesono, & octo discipulis suis. Sed audi alium Scriptorem Gaguino antiquiorem, scilicèt, Alanum Parisiensem, qui scripsit circa annum 1392. in suo Defensorio contra eosdem Montesonistas lib. 3. coll. 7. quæ incipit. *Hoc fonte doctrinæ lapsus tibi contrarius Montesonista amaritudine sua magna, &c.* Posito hoc argumento: Quia si dicere, sacram Virginē fuisse sine originali est error in fide, & Ecclesia Catholica à magnis tēporibus sustinet, & permittit, imò fauet sic dicētibus: ergo se ipsam errare demonstrat in cap. qui alios, extra de hæreticis, & cap. error, & cap. sequenti, & cap. sentire, dist. 83. in Decretis. Ad hoc, inquam, argumentum factū pro nostra sentētia sic prosequitur immediatè Alanus. *Ad hoc argumentū benè scio, quòd aliqui ipsorū volūt dicere, quòd Fides Ecclesiæ solū manet in eis, & cōplicibus suis quòd benè probat Fidei cōstantia. Petrus de Palude noluit esse Martyr Constantinopoli, nec Ioānes Thomæ, nec Ioannes Adæ, nec Ioannes de Montesono, ista pati Parisiis pro fide voluerunt, &c.* Et infrà in eadē Collatione sic prosequitur: *Quintò arguitur via tēporis; quia quicūque suspecti, & notati in fide gladio anathematis feriuntur, si per annum in excōmunicatione perseuerauerint, ipso facto tamquàm hæretici condemnantur, in cap. Excommunicamus, extra de hæreticis; sed iste cùm suis complicibus propter assertiones suas pessimas, fuit primò Parisiis excomunicatus, secundò per Sedem Apostolicā, de quo Parisiensis vniuersitas est munita, & plus quàm per annum in excōmunicatione extitit ergo, &c. Cōtra hæc dicta post fugā illius pestis fratrisque pestiferi Ioānis de Montesono fuerunt Parisiis tres opiniones. Prima fuit per Mōtisonistas aliqualiter defensata, & prædicata: Dicebant, quod sic dicere sicut dicit dictus Ioannes, erat Catholicum, & non hæreticum: probant, quia per sacram Scripturam, & per dicta Sanctorum fulcitum, & allegatum est collatione præcedenti: Sed ista via cessauit, tùm, propter condemnationem Vniuersitatis, tum, quia fauctores pro maiori parte capti fuerunt in carceribus Episcopi Parisien. reclusi, quorum aliqui assertiones suas solemniter reuocantes, educti sunt, aliqui adhuc manent, &c.* De alio Montisonista mentionem facit Ioannes Vitalis lib. 3. quæst. 5. his verbis. *Item Vitalis Inquisitor Præsentatus Prædicatorum sic cōtra hoc arguit in Sorbona: Hæc conclusio est contra dicta omnium Sanctorū approbatorum: ergo non est sanè posita consequentia: patet antecedens ducebat in quadam papyro, quod ibi propter visum Scholæ expressum non fuit, sed istæ auctoritates scribebantur in ex primo Agustini de Baptis. paruulorum, & c. Et* refert auctoritates, quæ continebantur in schedulis porrectis Doctoribus in Sorbona, & fuerunt tantummodo tres, & omnes ex Sacto Augustino: quomodo enim no excitaret risum in Scola ille grauissimus Pater N. Vitalis Inquisitor Præsentatus, & cùm ad probandum hoc vniuersalissimum antecedēs, *Hæc conclusio est contra dicta omnium Sanctorum approbatorum*, adducebat solùm tres auctoritates ex solo, & vnico Augustino, quasi in illo clauderentur omnes Sancti approbati? auctoritates vero erāt: Prima ex lib. de Bapt. Paruul. Secunda, de lib. 5. contra Iulian. Et tertia, ex lib. 4. super Genes. cap. 2. de quibus nos supra Verbo, Augustinus num. 34.

Ex his ergo relatis à tribus Doctoribus Parisiensibus antiquis citatis, constat, quòd ex Ordine Prædicatorum inter alios suæ opinionis, acerrimos propugnatores fuerunt (isti Martyres, vt ipsi dicebāt) Ioannes de Mōtesono, Ioānes Thomas, Ioannes Adæ, & Ioannes Nicolai, & fortè alii, sed in his nec reliquis Scriptoribus inuenimus præallegatum Ioannem, Brizium, sed vltrà progrediendo, cum Ioannes de MonteSono, & Ioannes Thomæ scripserint tractus pro sua opinione, & isti non sint adducti ab Aduersariis sub expressis nominibus Ioānis de Montesono, vel Ioannis Thomæ, semper existimaui, quod vel vnus vocatus fuerit Ioannes Brizius de Mōtesono, vel alter Ioānes Thomas Brizius, & propter infrà dicendis Bādellus astutè occultauit cognomina nota, & produxit in lucem incognitum Brizium. Quòd Ioannes de Montesono scripserit tractatum de Conceptione, constat euidenter, tum ex articulis damnatis ab Vniuersitate Parisiensi, vt videre est ad finem Magistri Sententiarū, & Alanus coll. 8. inquit: *Contra hoc Ioannes de Montesono breuiter se expediēs in sua falsiloqua resumpta, &c.* Et coll. 6. inquit: *Prætereà dicere, sacram Virginem non fuisse originali obnoxiam, non est hæreticum, &c. Contra ista, grandi clangore tubarū insonuit Frater Ioannes de Monte Sono, Ioannes impropriè dictus, de Ordine Prædicatorum improprius in sua resumpta Parisiis, sic dicens: B. Maria Virgo. & Deigenitrix non cōtraxisse peccatum originale, est expressè contra fidem, &c.* Et sic passim loquitur contra ipsum, sicut etiam Ioannes Vitalis in suo Defensorio. Quæ vero; ac qualis fuerit huius doctrina, dicitur in tractatu: *aduersus errores Fratris Ioanis de Mōte Sono, Ordinis Fratrum Prædicatorum, nuper in Parisiensi studio condemnatos ex deliberatione Vniuersitatis study Parisiensis, & specialiter Doctorum Baccalaureorum facultatis Theologiæ, &c.* In quo continentur sequentia verba. *Sed huic articulo opponuntur tria, quæ ponis dictus,*

Fra-

Frater in supplicatione sua, seu querela Domino Papæ exposita, in qua ferè tot sunt mēdacia, quot sunt verba. Et infrà in assertionibus, seu articulis reuocādis ponuntur eius propositiones, quarum solùm transcribo, quæ ad præsens pertinēt institutum, de quibus egimus in Triturat. num. ix. & in Ventilabro, §. 1. *Decima. Non omnē hominē præter Christum contraxisse ab Adam peccatum originale est expressè contra fidem. Et hæc damnatur reuocāda tanquā falsa, scandalosa, & piarum auriū offensiua, & præsumptuosè asserta, non obstante probabilitate quæstionis: vtrum B. Virgo fuerit in peccato originali concepta. Vndecima. B. Mariam Virginē, & Deigenitricem non contraxisse peccatū originale, est expressè contra fidem. Et hæc condemnatur reuocanda tanquam falsa, & scādalosa, præsumptuosè asserta, & piarum aurium offensiua. Duodecima. Tantū est cōtra sacram Scripturā, vnum hominē esse exemptum à peccato originali, præter Christū sicut si decem homines ponerentur exēpti. Et hæc condemnatur sicut præcedens, reuocāda tanquam falsa, scandalosa, præsumptuosè asserta, & piarum aurium offensiua. Tertiadecima. Magis est expressè contra Scripturā sacram, B. Virginē non esse conceptam in peccato originali, quàm asserere, ipsam simul fuisse beatā, & viatricē ab instanti suæ Conceptionis, vel sanctificationis. Et post suā probauit corollariū, dixit, quòd pari modo videretur dici, quod magis est expressum, ipsam vnitā fuisse hypostaticè, & hoc idem in Consistorio in scripto suo cor ā iudicibus recitauit, &c.* Isti, & alii sunt articuli, seu propositiones Montesoni, atque censuræ Academiæ Parisiēsis: si ergo iste est suus Ioannes Brizius, benè fecerunt in eo quòd operierunt faciem eius.

Alter Scriptor Ioannes fuit Montesoni discipulus, & frater vterinus, Ioan. Thomas, fortè Brizius cognominatus, qui sui Magistri, & fratris causas egit in Vniuersitate Parisiēsi, de quo passim Vitalis, & Alanus, inquiunt enim collat. 4. *Contra hæc sunt tamen plures rationes Virgo clarissima. Credebamus plures, F. Iannem Thomæ Ord. Prædic. priùs quàm ratione tui in Parisiorum calamitate fuit passus, quod tibi istā laudem tribuere vellet, sed priùs tamen fecit inquisitoriam contra te, vbi oppositum asseuerat in tractatu, qui incipit: Exponendo dictum Hieremiæ, dicētis: Maledicta dies, &c.* & Ancill. 1. *Ad hoc dicit Ioan. Thomæ.* Et Ancill. 2. *Ad hoc nihil dicit Ioannes Thomæ, &c.* Et sic deinceps insurgunt contra Montisonistas, & præcipuè contra Ioannem Thomæ, & suum tractatum incipiētem: *Maledicta dies.* Cùm ergo iste fuerit Ioannes, ex Ordine Prædicatorum, scripserit tractatum de Conceptione, & aliàs Bandellus ipsum non adduxerit in toto suo Cathalogo, existimo hunc fuisse Ioannem Brizium hic à se adductum. Sed vt videas, Lector, quibus rationibus vtebatur in illo suo tractatu contra Immaculatam Virginis Cōceptionem, audi tantummodo duas sequentes ex Alano, & Vitali testibus oculatis (qui collat. 2. vnanimiter dicunt: *Contra hoc arguit Ioannes de Montesono in vesperis suis, &c. Sicut ego, qui præsens eram, & multi alij audierunt*) Et infrà collat. 6. *Dixit hæc Frater Ioannes de Montesono, &c. & hæc in vesperis suæ damnationis: ego autem contra hoc negatiue demandato Facultatis scripsi, &c.* Iam vides, quòd fuerunt testes oculati, audi verò quid dicant infra quæst. seu collat. 9. quærentes, vtrum puritas Virginis fuerit à peccato veniali præseruata, & positis argumentis pro parte affirmatiua, & vera sic inquiunt: *Contra hæc tamen quidam Montisonistæ in aula Episcopi Parisien. die, qua Ioannes de Mōtesono ad requestam Vniuersitatis excommunicatus fuit, locuti sunt in aula, multis Magistris audientibus, quòd si multum faceret Vniuersitas sacram Scripturā,* aliud originale habet (*Sacrā Virginē*) *Ordo Prædicatorū turpissimè denudaret, verba proferēdo fœda, scilicèt, etiam vsque ad nates, qui cum ibi benè egissent . . . . & contra ipsos loquerer in collatione Conceptionis, quæ incipit: Liber generationis, in hæc verba: O stultè, vbi quæris turpitudinem in tota pulchra, vbi immūditiam in Sancta, & immaculata? Discooperias margaritam tantò pulchrior apparebit? Denuda pyropum lapidem, tantò amplius lucebit? Reuolue cynamomum, tantò plus odoribus domum repleuit? Obiectum fuit per quendam eorū contra me: quòd denudarent eam in fidei defectu, vt tenet Agustinus, super illud Lucæ 2. & tuam ipsius animam pertransibit gladius, dicens in quæst. Noui, & Veter. Testam. quòd id significauit, quòd Maria in morte Domini; non tamen in dubitatione permansit: ergo dubitauit? Item denudarent eam per reprehensionis effectum, secundum intentionem Hieronymi super Matth. cap. 1. dicēs. Notandū, in genealogia Saluatoris nullam Sanctarum assumi mulierum, sed eas, quas Scriptura reprehendit, vt qui propter peccatores venerat, de peccatoribus nascens, omnium peccata deleret: Cùm igitur de Virgine Maria Christus natus fuerit, sequitur, quòd aliquando fuit peccatrix, & hanc rationem tangit Ioannes Thomæ in tractatu, quo supra, ex parte quorundam de opinione sua. Item denudarent eam vsque ad culparum aspectum, sicut docet August. lib. 5. cōtra Iulian. cap. 3. vbi loquitur sic de Christo. Profectò peccatum maior fecisset, si priùs habuisset, nam propterea nullus est hominum, præter illum, qui peccatum non fecerit, grandioris ætatis accessu, quia nullus est hominum, præter illum, qui peccatum non habuit infantilis ætatis exortu: ergo ipsa nedum habuit originale, sed etiam actuale? Quod propter istam auctoritatem tenet Gregor. de Arimino, 30. distinct.*

2. *Ad ista respondi, supplicans, quòd si Virgo sacra fuit allofilla, sicut Ruth, vel meritrix, sicut Raab, vel hæretica, quia dubitauit in fide, quòd scriberet mihi cupienti scire sub nomine proprio, quia aliàs ista per antiquos Doctores soluta sunt.* Quid tibi videtur, Lector, de ista, vel istis denudationibus factis in aula Episcopi Parisiēsis, puritatis, ac innocētiæ sacratissimæ Virginis Mariæ, à turpissimis, ac fœdis Montisonitis, Ioanne Thomæ, & occulto libellatore? De quibus ego dubitarem, nisi hæc essent testificata à duobus scribentibus non motu proprio, sed ex mādato eiusdē Vniuersitatis, vt ipsimet dicunt libro 3. quæst. seu collat. 10. & non est credibile, quòd in re tam graui, & coram tot, ac tantis iudicibus deuiarent in aliquo à veritate.

Sed libet iterum audire eosdem Alanum, ac Vitalem lib. 4. Ancil. 1. vbi sic inquiunt: *Quinto argumentatur, quia si sacra Virgo fuit peccato originali obnoxia, filius eius nō fuit verus Christus promissus in lege: consequens est hæreticum, & fuit conclusio Albigensiū: ergo & antecedens. Consequentia arguitur; quia si sacra Virgo fuit originali obnoxia: ergo fuit terra maculata, & maledictioni subiecta, & filia iræ, &c. quæ patēt secundùm aduersarium; sed de nulla tali terra Christus, qui est veritas, ortus est: ergo, &c. Minor arguitur ex argumento Albigensiū: quia sicut primus Adam de immaculata terra formatus est, ita secundus Adam promissus in lege de immaculata Virgine nasciturus est, teste B. Andrea ex gestis eius, sed primus Adā fuit formatus de terra nūquam maledicta, nec maledictioni subiecta, secūdus verò de Virgine maledictioni subiecta secūdum istos: ergo iste non est verus Christus, &c. Ad hoc dicit Ioannes Thomæ in schedulis facultatis Magistrorum seorsim directis, cum esset Vicarius Inquisitoris, quòd sic arguere, non benè sapit in fide, quia ex hoc sequeretur, quòd ista cōsequentia est bona; si Maria fuit in peccato originali: ergo Christus non fuit verus Christus in lege promissus; sed dicere consequentiam esse bonam, non stat cū fide, quia si consequentia est bona, & consequēs hæreticum: ergo, & antecedens: ergo ex hoc argumento habetur, quòd hæreticū est, dicere B. Virginē nō fuisse in originali, quod est falsum.* Et post aliqua circa prædictum argumentum concludunt Vitalis, & Alanus: *Sic enim proposuit istam consequentiā Ioann. Thomæ coram facultate in S. Maturino: B. Virgo non habuit originale: ergo Christus nō fuit verus Christus promissus in lege, & tu Ioannes respōdisti dubitando consequentiā, quia non est simpliciter euidens consequens sequi ex antecedenti, quòd facultas Magistrorum approbans pauper homo in ...... positus remansit confusus, &c.* Vndè autē ortum habuerit huius argumenti pessima illatio, declarant Mayer lib. 14. ad ann. 1388. & Spondanus ad ann. 1387. num. 7. fol. 636. sic dicentes: *Quibus constat, nō tantū de Conceptione Virginis prædictum Ioannem egisse, verū etiam de Incarnatione Verbi, quā aiebat non potuisse fieri, si Virgo maculā originalem nō contraxisset, ex eadem quæstione accusatum, & damnatum esse, &c.* Alanus coll. 11. habet hæc verba: *Sed à simili Ioannes de Mōtesono dicit, nos anathematizatos, & infideles, quia dicimus, sacram Virginem fuisse sine originali, &c.* Transcribere omnia, quæ ex tract. de Concept. Montesoni, & Ioan. Thomæ referunt Vitalis, & Alanus, esset processus in infinitum; sed ex supra dictis de fide Catholica in solis ipsis, ac suis complicibus solummodo existēte, & quod ipsi erant Christianitatis Martyres, &c. poterit Lector colligere illarum doctrinæ, principiū, medium, & finē. Ex quibus omnibus deduco, quasi pro vltima resolutione, Ioan. Brizium hic adductum, fuisse vnum ex his FF. Aragonen. sentiens enim, Bandellus, quòd cognomina Montesoni, & Ioan. Thomæ scripta erant inter Catholicos reprobo calculo, introduxit ambos, vel aliquem ipsorum sub laruа illa Brizii, & hoc habet suam veritatis apparentiā; nam in Regno Aragoniæ est celebris populus vocatus patria lingua *Monçon*, qui latinè dicitur *Montesonus*, & in eodē territorio est stema, seu cognomen cōmune *Briz*, quod latinizatum est *Brizius*; & hic meum sistit studium. Si autem Aduersarii voluerint suum ostendere Ioan. Briziū, atq; tract. illum de Concept. nō recusent laborem, quia in ipso eximiū amittunt Doctorem.

IOANNES Calcar, Ordinis Carthusianorum, in libro, quem Spicarum collectionē intitulauit, Serm. 73. & Serm. 3. Natiuitatis Dominæ Nostræ. *Turrecr. ca. 35. fol. 124. à tergo. Anonym. Auctore 144. Barelete.*

VERITAS. 159.

QVIS, Qualisvè fuerit hic Auctor, inuenire no potui; quia nullus Nomēclator antiquus, vel modernus, de ipso facit mentionē, imò R.P. Theodorus Petreius, qui exactissimam confecit Biblioth. Scriptorum Ordinis Carthusiens. typis mandatam ann. 1609. in 8. nec Chronicon Petri Dorlandi etiā Carthusiani, impres. Coloniæ ann. 1608. Nec Arnoldus Bostius Carmelita, in lib. de Preclar. Carthusiæ Patribus, impres. etiā Colon. 1611. nec denique Aubertus Myræus, qui latissimè etiam agit de Carthusiēsibus vllam, vel minimam de hoc Ioan. Calcar mentionem faciunt. Consului Carthusienses PP. & de illo nullam habēt notitiam. Quid ergo sentiēdū sit de hoc Auctore, tu iudica Lector, quia ego in veritate dico, quòd ad ipsum inueniendum, circuiui montes, & valles; & solū inueni, quòd in Ord. Prædic. fuit quidā Iacob. Calcar, infe-

Inferioris Germaniæ Prouincialis: vt dicitur in libro Medula Sermonum; sed hic nec fuit Carthusianus, nec Ioannes, nec Scriptor, nec præcessit Turrecrematam, Antonius Posseuinus, ex Trithemio fol. 730. mentionem facit de quodam Henrico de KalKar Germano, Ordinis Carthusien. qui scripsit Exercitatorium Monachale, de Rethorica, & Musica, & ortu sui Ordinis ad ann. 1390. & nihil ampliùs.

Auctoritatem adducit Turrecremata cap. 35. postquam adduxerat Landulphum Carthusianum, in libro: Vita Christi, de quo nos infrà, sic: Item ad idem est eiusdem Ordinis, alius Pater, nominatus Ioannes Calcar in libro, quem spicarum collectionem intitulauit, qui incipit: Angelus ad Pastores ait: qui in sermone 73. Natiuitatis Dominæ nostræ; sub themate: Ascendit aurora. Genes. 32. vbi distinctio triplicis gradus sanctificationis est: *Et primus est quando sit nō statim in Conceptione, sed immediatè post animæ rationalis infusionē, & hic gradus competit B. Virgini. Non enim decebat, vt remaneret diu sub macula originali, vt Christi Conceptio fieret de Matre purissima. Hæc ille*, Anonymus verò sic adducit hunc Auctorē. *Idem tenet D. Ioannes Calcar in libro quòd spicarū collectionem intitulauit, in 3. sermone Natiuitatis B. Virginis.* Et nullā adducit auctoritatē. Ex his etiam existimo Auctorem, & auctoritatem esse fictas. Primò, quia si Turrecremata scripsit ad ann. 1436. Basileæ. Anonymus verò ad ann. 1475. Lombardiæ. Barelete verò in Apulia, in Regnò Neapolitano, ad annum 1471. quomodo est credibile, tres Patres Dominicanos existentes in locis sic distantibus, & scribentibus diuersis temporibus, vidisse, ac legisse hunc Ioannem Calcar, & nullū aliam ex Scriptoribus Ecclesiasticis? Secundò, qua de causa Badellus, qui scripsit post tres supra enumeratos Patres Dominicanos, & ipsos vidit, & legit, atque transcripsit hunc præter misit Doctorem? Tertiò, quia auctoritatis verba non videntur habere cohęrentiā, quæ enim consequentia est hæc: *Non enim decebat vt remaneret diu sub macula originali, vt Cōceptio Christi fieret de Matre purissima*, si enim semel fuit Maria maculata peccato originali, remanere diù sub illo, vel non remanere, quid conducebat ad maiorem puritatem Matris? Imò vice versa, si decebat, quod Christi Conceptio fieret de Matre purissima, ergo nunquam fuit sub macula originali. Sed non teramus tempus coniecturis; ostendant priùs Auctorem, & auctoritatem: nam non sumus Innocentes, vt credamus omni verbo, præcipuè vbi, & quando tot fuerunt fictiones, vt ostēsum est, & passim demonstrabimus, & relictis alijs, fidem, ac veritatem Turrecrematæ in hoc Auctore Calcar, collige ex sequenti Calderino.

IOANNES Calderinus, Doctor Canonista Bononiensis, vt refert Franciscus de Zabarela, & super cap. Conquæstus extra de ferijs. *Turrecr. cap. 36. fol. 126. Anonym. Auctore 189. Bandel. cap. 19. Deza fol. 30. Barelete. Vincentia. Grysald.*

VERITAS 160.

ADVERSARII Hunc nomināt Carderinum, Caldinum, vel de Calderinis, vel de Calder. sed malè, quia eius proprium nomē fuit Calderinus, celebris, atque notissimus Doctor apud Canonistas, & fuit Ioannis Andreæ adoptiuus filius, qui floruit ad ann. 1340. cuius auctoritatem sic adducit Turrecremata: *Item ad idem est Ioannes de Calderinis, qui (vt refert D. Franciscus de Zabarella) ad hoc inducit B. Bernardū in Epistola ad Lugdunenses.* Anonymus verò de hoc Auctore habet sequentia verba: *Idem tenet D. Ioannes Caldinus, Doctor Bononiēsis super capit. Cōquæstus, extra de Ferijs.* Badellus verò vltra progreditur sic: Idem tenet D. Ioannes de Calderinis, D. Boniensis, super cap. Conquestus extra de Ferijs: *Conceptio, inquit, B. Virginis non est celebranda, quia fuit in originali peccato concepta, sicut dicit B. Bernardus ad Lugdunēsēs, ipsos reprehendens, quia prædictū festū celebrabat. Hæc ille.* Eadē verba ad litteram habent Vincentia, ac Deza. Grysaldus verò sic: *Festum Cōceptionis nō est celebrandū.* Hæc sunt omnia adducta ab Aduersariis pro hoc Auctore.

Sed in primis Turrecrematæ auctoritas falsa est; nam Frāciscus Zabarella S.R.E. Cardinalis, edidit doctā, ac latissimam Lectura super 5. lib. Decretaliū, Impres. Venetiis per Simonē de Luere ann. 1502. Et super 2. Decretaliū, Rubrica de Feriis, cap. Cōquæstus fol. 16. col. 4. ad verbū illud: Natalis, inquit: *Nota ibi Natalis, &c. Quòd sunt dies feriati in honorē Dei. Adde festū corporis Christi. De reliq. & venerat. Sāctorum, Clement. vna. Et festū Cōceptionis B. Virginis. De hoc altercatio. Glossa enim de Consecrat. dist. 3. cap. 1. dicit, nō esse celebrādā, quia fuit concepta in originali, quod tenent Fratres Prædicatores: Alij quod imò sine originali, quod tenent Fratres Minores; quòd videtur Ecclesia recepisse, faciēdo officiū de Cōceptione.* Hucusq; Zabarella, & nihil ampliùs: ergo totū illud Turrecrematæ de Ioanne Calderino, apud Zabarellā de sua opinione, ac inductione B. Bernardi, fuit fictū, & falsum, nisi recurrant ad alias Zabarellę Lecturas incognitas, quæ non fuerunt in rerū natura. Insuper Nicolaus Superantius, Eques Auratus Hierosolymitanus, vtriusque Iuris Doctor addidit annotationem marginalem ad prædictam Lecturā Zabarellæ, & ad illud verbū: *Concepta in originali*, sic inquit, *Adde Archidiaconū in cap.*

Firmis. de Consecr. dist. 4. Et pro opinione Scoti, scilicet, quòd non fuit concepta, allego Decretalem incognitam Dominis Canonistis, editam in Concilio Basiliensi, incipientem: Sacrosanctam, editam sub anno Domini 1439. Kalendis Aprilis, prout refert Glossa in verbo: B. Dei Genitricis, in Extrauaganti incipiente. Vnigenitus Dei Filius, & ubi Glossa dicit: Quod legitur in quadam Chronica, quòd quidam Doctor nomine Paulus, dicendo, Virginem Mariam conceptam fuisse in peccato originali; coram toto Clero, in Cracouia, ciuitate Poloniæ, expirauit in medio Sermone. Hæc Superantius ad Textum Zabarelæ. Vbi est ergo vester Ioannes Calderinus, quia apud Zabarelam, ego non inuenio nisi Nicolaum Superantium & hic pro nobis est.

Sed iam videamus alia quæ adducunt Anonymus, Bandellus, & alii de Decretalibus cap. Conquæstus, extra de Feriis. Et ad hoc dicimus, quòd Ioannes Calderinus scripsit multa, quæ videri possunt apud Gesnerū fol. 416. Repetiones huius Auctoris extât expressè Papiæ ann. 1594. in fol. magno, sed ibi nullū verbū extat ex præallegatis, scripsit etiam Repertoriū Iuris super Decretales, impressum ann. 1474. & extat manuscriptum in Bibliotheca S. Ecclesiæ Toletanæ. Estque quoddā Dictionariū, seu Index verborum, & in illo solùm habet hæc verba, verbo, Conceptio: *An festum Conceptionis B. Mariæ sit celebrandū: Non. De Consecrat. dist. 3. in Sum. & Feriis cap. vltimo.* Scripsit etiam Recollectionem auctoritatum S. Scripturæ quæ in Iure Canonico cōtinētur, extat in Escoriali 11. E. 26. Edidit etiā quasdā Addictiones, siuè suppletiones ad Ioan. Andreā, quæ sic incipiūt: *Distinctiones super certis materiis, & aliquas suppletiones; sunt quædā dicta posita per D. Ioannis Andreā in nouella, quæ distinctiones, & suppletiones sunt, D. Ioann. Calderini. Scias igitur, quòd quando dicitur in Glossa, intelligitur de Glossa* Ioan. *Andreæ posita supra Textu, &c.* In hoc ergo tractatu existente manuscrip. in Bibliot. Scorialis IV. [2] 16. in fol. cap. Cōquestus fol. 26. à tergo col. 3. in prin. inquit: *In Glossa quæ sunt mjo3. in fine B. Bernardus in Epistola ad Canonicos Lugduni. plenè de hoc tractat, qui tenet eā cōceptā in peccato, & detestatur illorū cōsuetudinē qui festū Conceptionis suæ colunt, fatetur, quòd post conceptū in vtero iam existens accepit sanctificationē, quæ peccato excluso sanctā facit Natiuitatē, non tamem Conceptionē, vt hic dicitur. Ioannis Calderini.* Hucusque sunt Calderini verba, ex quibus Aduersarii pro suo arbitrio fabricarunt auctoritates supra positas. Constat ergo, quòd Calderinus non affirmat, sed tantùm refert sententiam Glossarum, & Bernardi. Imò ex hac auctoritate euidentiùs colligitur mens antiquorum, circa celebrationē festiuitatis Cōceptionis, vt denotant illa verba: *Fatetur, quòd post conceptū, in vtero iam existens, accepit sanctificationē,* quibus ostenditur, quod Bernardus & alii solùm impugnabant sanctificatione factam ante animationem, ac illius Conceptionis patratæ in vtero Annæ die 8. Decembris; nos enim dicimus, & millies fatemur cum S. Bernardo, B. Thoma, Ioann. Andræa, Calderino, ac aliis, quod Virgo Maria non accepit sanctificationem in parentibus, nec in semine, nec embryone, sed postquam fuit iam existens in vtero, vbi peccato excluso illius primæ Conceptionis, seu generationis, sancta facta est animatio.

IOANNES Capreolus, Tolosanus, Ordinis Prædicatorū, in 3. Senten. dist. 3. *ita Deza in Codice manuscrip. ad finem. Barth. de Spina par. 5. cap. 19.*

VERITAS. 161.

HIC Doctor Parisiensis, de quo egimus in Trituratione num. 11. cōmuniter vocatur à suis, Princeps Thomistarum, atque defensor egregius S. Thomæ. Sed eius notitia absolutè aufugit à Turrecremata, Anonymo, Vincentia, & Bandello, quia ipsum non adducūt sub proprio nomine, licèt ante omnes ipsos floruerit, scilicèt ad ann. 1424. vel anteà, nisi fortè hic sit, quē infrà num. 171. vocant Ioannē Gallicū, Doctorē Parisiensem in 3. libro suæ Sūmæ, tacēdo quod fuerit ex Ordine Prædicatorum, & tertius liber Sūmæ supponat pro 3. lib. Senten. Deza, Corrector Bandelli, & simul eius continuator in originali impresso nullam de ipso memoriam facit, & in manuscripto existente in Bibliotheca S. Ecclesiæ Toletanæ ad finem adducit integram quæstionem Capreoli. Spina ipsum citat incidenter. Sed quidquid sit de Auctore, Ioannes Capreolus expressè est pro ipsis in illa quæstione, quam diuidit in tres articulos, à fol. 15. vsque ad 24. quam sic concludit: *Secundo dicitur, quòd dato, quòd S. Thomas in 1. Sentent, senserit, B. Virginem nunquam subiacuisse peccato, tamen in omnibus suis operibus, quæ posteà edidit, oppositum tenuit, & scripsit: quia etiam B. Augustinus fecit librum Retractationum; & ideò standum est vltimis determinationibus, & non primis. Et hæc de conclusione sufficiant. De qua Benedictus Deus, & sua Beatissima Virgo Mater. Amen.* Sistandum est vltimis determinationibus, ego existimo, quòd vltima determinatio S. Thomæ fuit illa expositio Epistolarum Pauli, vbi in Epistola ad Galatas expressè nostram tenuit sententiam, vt latè diximus suprà in Ventilabro, & dicemus infrà num. 296. ad finem.

IOAN-

IOANNES Casſianus, Beatus in penultima, vel vltima Collatione Sanctorũ Patrũ. *Anonym. Auctore 26. Bandel. cap. 14. Dez. fol. 41. Vincent. Capreol. Soncin.*

VERITAS 162.

IOANNES Casſianus, natione Schitha, S. Ioannis Chryſoſtomi diſcipulus ſcripſit inter alia Collationes Patrum 24. cuius opera notiſsima, ac communiſsima ſunt: ſiquidèm impreſſa Venetiis 1481. in fol. Pariſiis 1642. Romæ 1588. & 1559. & 1628. & Antuerpiæ, Lugduni, 1542. & Baſileæ 1485. Adnerſarii abſque vllo fundamento vocant hunc Beatũ, ſicut alios in hac Ventilatione relatos. Anonymus citat vltimã Collationẽ Casſiani, Bandellus, & alii penultimam, ille nullã adducit auctoritatem, cautus in hac parte, iſte plures recitat, ſed omnes vitiatas.

Sic enim inquiunt Bandellus, & Vincentius: Idem tene Doctor illuſtris, prudens, ac facũdus Ioannes Casſianus in Collatione ante penultima, quæ eſt Abbatis Theonæ ſic dicẽs: *Aliud eſt enim eſſe Sanctum, quòd de multis dici poteſt, & aliud eſſe immaculatum, & ſine peccato, quòd vnius Domini noſtri Ieſu Chriſti ſingulariter cõuenit maieſtatati. De quo etiã Apoſtolus, velut quid præcipuũ, ac ſingulare pronũtiat, dicẽs; qui peccatũ non fecit. Satis quidẽm vilẽ, atque indignam eius præconis laudem aſsignaſſet, ſi etiã nos ab omni peccato immunes eſſe poſſemus. Hæc ille.* Hæc auctoritas habet connexionẽ cum ſequẽti, ideo illas coniungo. Proſequitur ergo Bãdellus. Itẽ, idẽ modicũ infrà: *Hac*, inquit, *ſola ab omnibus nobis Chriſtus exceptione diſtinguitur, quia nos abſque peccato eſſe non poſſumus: illũ autẽ conſtat fuiſſe ſine peccato. Ille enim ſolus ſpecioſus forma præ filijs hominũ, conditionem mortis humanæ cũ carnis fragilitate ſuſcipiẽs, nullius vnquam eſt ſordis maculatus attactu. Hæc ille.* Casſianus verò in Collatione antè penultima, hoc eſt, col. 22. quæ eſt ſecunda Abbatis Theonæ, cuius titulus eſt: *De nocturnis illuſionibus*, cap. 8. introducit Germanũ ſic dicentẽ: *Supra dictũ eſt, non niſi Sanctos cœleſtiũ ſacramẽtorum eſſe debere participes, nunc adducitur, impoſsibile eſſe homini, vt immnis ſit penitùs à delicto. Si nullus ergo liber à noxa, nullus eſt Sanctus, & conſequens eſt, vt homo, cui ſanctitas deeſt, myſteriorum Chriſti particeps eſſe non poſsit: Regnum etiam cœlorum ſperare non debeat, quod ſolis Sanctis Dominus pollicetur.* Cui ſic reſpondit Theonas: *Multos quidèm eſſe Sanctos, ac iuſtos negare non poſſumus, ſed inter ſanctum, & immaculatum multa diſtantia eſt. Aliud eſt enim eſſe quempiam Sanctum, id eſt, Diuino cultui cõſecratũ (hoc enim nomẽ nõ ſolùm hominibus, ſed etiam locis, & vaſculis Templi, atque lebetibus, atteſtante Scriptura, commune eſt) aliud eſt autẽ eſſe abſque peccato, quòd vnius D. N. Ieſu Chriſti ſingulariter conuenit maieſtati. De quo etiam Apoſtolus velud præcipuũ quid, ac ſpeciale pronũtiat, dicens: Qui peccatum non fecit. Satis enim vilem, atque indignam eius præconis laudẽ, quaſi incomparabile, ac Diuinũ ei aliquid aſsignauit, ſi etiam nos illibatam ab omni peccato poſſumus transfigere vitam. Rurſus Apoſtolus ad Hebreos: Non enim habemus, inquit, Pontificẽ, qui non poſsit compati infirmitatibus noſtris, temptatũ autem per omnia, ſecundùm ſimilitudinem abſque peccato. ſi igitur etiam terrenæ humilitatis noſtræ, cum illo excelſo Diuinoque Pontifice, hæc poteſt eſſe communio, vt etiam nos abſque vlla peccati offenſione temptemur, cur in illo hoc Apoſtolus velut vnicum, ac ſingulare ſuſcipiens, tanta eius meritum ab vniuerſis hominibus diuiſione diſcreuit? Hac ergo ſola ab omnibus nobis exceptione diſtinguitur, quia nos non abſque peccato illum ſine peccato conſtat fuiſſe temptatum. Quis enim hominum, quamuis fortis, atque bellator ſit, hoſtilibus tamen telis plerumque non pareat? Quis velut impeccabili carne circundatus, tãtis præliorum periculis ſine periculo miſceatur? Ille autem ſolus ſpecioſus forma præ filijs hominum, conditionem mortis humanæ cum vniuerſa carnis fragilitate ſuſcipiens, nullius vnquam eſt ſordis maculatus attactu.* En totum caput 9. Quoad litterã ergo notare debes. Primo, quòd Bandellus ex vna continua auctoritate fecit duas diſtinctas. Secundò, totam primam clauſulã penitùs adulterauit, prætermittendo quamplura verba, cõfer ipſas auctoritates, quia eſſet proceſſus in infinitum, eas velle verbatim regulare. Tertio, vbi Casſianus, *velut præcipuũ quid*; ipſe addidit, *& ſingulare.* Quartò, vbi Casſianus, *ſi etiam nos illibatam ab omni peccato poſſemus transfigere vitam*; ipſe Bandellus malè, ac peſsimè ſic: *Si etiã nos ab omni peccato immunes eſſe poſſumus*: Vide quanta eſt differentia? Quinto, prætermiſit omnia ſequentia verba. Sexto, vbi Casſianus, *Quia nos non abſque peccato illum ſine peccato conſtat fuiſſe tẽptatum*; Bandellus ſic, *quia nos abſque peccato eſſe non poſſumus, illum autem conſtat fuiſſe ſine peccato.* Vide quanta adulterauit, præcipuè pretermittendo illud, *tẽptatũ.* Septimo, prætermiſit ſequentia verba, quia ex ipſis deprehendebatur, Casſianum loquutum fuiſſe de peccatis actualibus. Octauo, vt macularent Virginem, adulterarunt ſenſum verborum, nã ex obiectione Germani coſtat, ſermonem eſſe de peccatis actualibus, ſicut etiã ex verbis prætermiſſis, & hic notatis. Deindè vbi in hac auctoritate eſt Virgo Maria? Vbi nominatur peccatum originales? Quærite ergo qui dicatis ad excuſandas excuſationes de aliis?

Tertiam auctoritatem sic adducit Bandellus: Item, idem modicum infrà: Quomodo, inquit; *illud accipietur, quod eũ Apostolus in similitudine carnis peccati venisse commemorat, si etiam nos nulla peccati labe pollutam habere possumus carnem? Nã & hoc de illo, qui solus est absque peccato tanquàm singulare memoratur. Misit Deus Filium suum in similitudine carnis peccati, quia videlicet veram carnem suscipiens, non ipsum peccatum in ea sed similitudinem peccati suscepisse credendus est. In hoc igitur ille homo qui natus est ex Virgine, magna à cunctis, qui ex vtriusque sexus cõmixtione producũtur, distantia segregatur, quia cùm omnes non similitudinem; sed veritatẽ peccati in carne gestemus, ille non veritatem, sed similitudinem peccati in vera carnis assumptione suscepit. Hac ille.* Cassiani verò caput 11. sic incipit: *Quemadmodũ vero & illud accipietur, quòd eũ Apostolus in similitudine carnis peccati venisse cõmemorat, si etiã nos nulla peccati labe pollutam habere possumus carnẽ? Nam & hoc de illo, qui solus est absque peccato, tãquàm singulare memoratur. Misit Deus Filiũ suum in similitudine carnis peccati, quia veram, atque integrã suscipiens substãtiã carnis humanæ, non ipsum peccatũ in ea, sed similitudinẽ peccati suscipisse credendus est. Similitudo enim non ad carnis veritatem, secundùm prauum quorũdam hæreticorum sensum, sed ad peccati est imaginem referenda. Erat enim ipsa vera quidẽm caro, sed absq; peccato, similis siquidẽ peccatrici. Illud quidẽ ad humanæ substantiæ pertinet veritatem, hoc verò ad vitia refertur, & mores, &c.* Capite verò 12. sic inquit: *In hoc ergo ille homo, qui natus est ex Virgine est, magna à cunctis, qui ex vtriusque sexus commixtione producimur, distantia segregatur, quod cum omnes non similitudinem, sed veritatẽ peccati in carne gestemus ille non veritatem, sed similitudinem peccati, in vera carnis aßumptione suscepit. Denique licèt scriptum de eo in Esaia Propheta Pharisæi apertissimè meminissent. Qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius, tamen ita similitudine carnis peccati fallebantur, vt dicerent: Ecce homo vorax, & potator vini, Publicanorum, & peccatorum amicus. Et ad illum qui illuminatus fuerat cæcum: Da gloriam Deo, nos enim scimus, quia hic homo peccator est. Et ad Pilatum: Nisi esset hic homo peccator, nõ vtique eum tradidissemus tibi. Huius ergo rei, &c.* Vt in auctoritate sequenti: De proposita vero dico. Primò, quod in antecedenti, ex vna auctoritate duas fecerunt, hic autem è contra, ex duplici cap. diuerso vnam fabricarunt continuam, scilicèt ex cap. 11. & 12. Secundo, prætermiserunt, quam plura & aliqua addiderunt, de quibus non curo, sed solùm de tertio; scilicèt, quod adulterarunt sensum, nam cùm ibi loquatur de peccatis actualibus, vt cõstat non solùm ex præallegatis, sed ex tota collatione, abstulerunt omnia illa, quæ hoc indicare poterat. Cùm ergo propositio hæc: Maria cõtraxit originale peccatum, componatur ex tribus terminis, nec vnum illorum inuenies in tota collatione, & sic in illa necesse erit exorare pro defunctis, vt à peccatis soluantur.

Quartam auctoritatem adducit continuator Bandellii, in quadam additione sic dicens: In fine huius capitis 12. sic cõcludit: *Huius ergo rei, quæ illi tantùm singularis, ac propria est, æqualitatem sibi blasphemiæ superbiæ crimine vindicabit, quisquis se esse sine peccato ausus fuerit profiteri. Consequens enim est, vt similitudinem carnis peccati, & non veritatem peccati habere se dicat. Hæc ille.* Hæc auctoritas legaliter est extracta ab originali Cassiani, sed cùm hic loquatur de peccatis actualibus, nihil est de illa curandum.

IOANNES De Ceruo, Ordinis Cisterciẽsis in 3. Senten. dist. 3. *Ita Bandel. cap. 22. De* ꝛ*1 fol. 37. à tergo. Paul. Grisald. Petr. de Vincent.*

VERITAS 163.

HIC Auctor, vel est fictus, vel multiplicatus; fictus, quia nullus Nomenclator ex antiquis, nec ex modernis de tali Ioanne de Ceruo Cisterciensi, nec alterius Religionis, aut Sæcularis mentionẽ facit. Consului omnes Scriptores Ecclesiasticos, & qui scripserunt super Sententias, vel adducũt Indicem illorum, vt Carthusianum, & Aquarium; sed fuit vanus labor, quia talis Auctor nõ reperitur. Arnoldus de Vvion in suo Ligno vitæ lib. 1. cap. 48. inter Scriptores Ordinis Cistercie nsis illum non adducit, nec Chrisostomus Enriquez in sua Bibliotheca Cisterciensiũ, nec Angelus Manrique. Carol. de Visch. in sua Bibliot. Cisterciẽsi fol. 16. sic inquit: *Ioannes de Cerbo, Monachus Ordinis Cistercien. S. Theol Doctor, scripsit Comen. in 4. lib. Sent. &c. Citatur à Vincent. Bandello lib. de Concept.* fuit ergo Bandellus illius Ceruifons. Gesnerus in sua Bibliotheca fol. 420. adducit quẽdam Ioannẽ Ceruiensem, sed hic nec fuit Cisterciensis, nec scripsit super Sententias; quia fuit Chirurgus, Antonin. Senen. fol. 104. affirmat circa ann. 1355 floruisse quẽdã Henricũ de Ceruo, Dominicanum, natione Coloniensem, qui scripsit in 4. lib. Senten. si fuit iste Henricus: ergo non Ioannes: si Dominicanus: ergo non Cisterciensis, opera istius Hẽrici dicit Posseuinus fol. 733. extare Louanii, in Cõuẽtu Prædicatorum, quare ex hac parte Auctor videtur fictus. Ex alia potest esse multiplicatus: nam infrà num. 180. addu-

adducunt alium Cisterciensem Ioannem Monachum etiam super 3. Senten. dist. 3. cum ipsissima auctoritate; potuit enim Monachus ille vocari Ioannes de Ceruo, sed si ille quoad auctoritatem est fictus, vt ibi ostendemus ex ipsomet Auctore num. 180. & quid dicemus de hoc?

Sed ventilando rem pro veritate vsque ad vltimum apicem, auctoritatem huius Ioannis de Ceruo sic adducunt Aduersarii: Idem tenet Magister Ioannes de Ceruo in 3. Sent. dist. 3. sic dicens: *Beata Virgo fuit in originali peccato concepta, & ab eodem, antequam nasceretur, per sanctificationem mundata. Hac Ille.* Si Auctor est fictus, à fortiori auctoritas ficta erit: & cùm hanc solùm adducat Bandellus, & sapiat eius styllum, non autem Turrecremata, nec Anonymus, auget suspicionem. Nisi fortè hic sit quidam Dionysius Cisterciẽsis antiquus, qui scripsit in 4. libros Sententiarum, correctos per F. Ioannem Mazerien. impres. Parisiis in fol. absque anno impressionis, & incipit opus: *Circa Prologum primi, &c.* sed hic in 3. Sent. quod incipit sic: *Circa vnionem, &c.* dist. 3. nec verbum habet de Conceptione Virginis Mariæ. In 2. verò dist. 30. Artic. 1. folio 82. habet hæc verba: *Quantum ad primum, firmiter, & indubitanter est tenendũ, peccatum originale contrahi in paruulis, quia dicit Apostolus ad Rom. 5. Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit: igitur. Item apparet per Augustinum de fide ad Petrum. Ideo firmissimè, inquit, tene, & nullatenus dubites, omnem hominem, qui per concubitum mulieris, & viri concipitur, cum originali peccato impietati subditum, mortique subiectum, & ob hoc natura filij iræ nasci. Item patet per eundem contra Iulianum, hoc diffusè. Item per Concilium Mileuitanum cap. 3. & in multis dictis Sanctorum, &c.* Et nihil ampliùs habet de hac materia: si est iste Dionysius Cisterciensis suus Ioannes de Ceruo Cisterciensis, finxerunt nomen Auctoris, vt non deprehenderetur sua ficta auctoritas contra immaculatã Virginis Conceptionem à primo vsque ad vltimum verbum: si autem est alius distinctus, illum ostendant; quia cõtra ipsos stat præsumptio Iuris, & facti in Ioanne Monacho Cisterciensi, vt videre est præallegato num. 180.

IOANNES Chrysostomus, Sanctus, in Homilia ad Olympam, vt recitat Augustinus in 1. contra Iulianũ, & super Matthæum, & super Ioannem, & in pluribus libris. *Turrecrem. part. 6. cap. 14. fol. 107. Capreol. Anonym. Auctore 18. Bandel. cap. 13. Dez fol. 19. à tergo. Spina part. 6. cap. 2. Caietan. cap. 3. fol. 72. Vincent. Castellan. Canus, Barlete, Iauellus.*

VERITAS 164.

SANCTISSIMVS Hic Ecclesię Grecæ Doctor, notissimus est, cuius opera fuerunt typis mandata Parisiis 1570. & 1556. & 1581. & 1614. & Basileæ 1530. 1539. Antuerpiæ 1553. & nouissimè 1614. Eius primam auctoritatem sic adducunt: Idem tenet S. Ioannes Chrysostomus, Episcopus Constantinopolitanus in Homilia ad Olympiam, vt recitat Augustinus in 1. contra Iulianum: *Quoniam, inquit, Adam peccauit illud graue peccatum, omne genus humanum ab ipso seminaliter pr pagatũ, in communi damnauit: propter quod & eos, qui immortales esse poterant, fecit esse mortales. Et subiungit Augustinus: Vnde ergo paruuli moriuntur, si obnoxij peccato primi hominis non sunt?* Hæc sunt verba adducta ab Aduersariis ex Chrysostomo, & Augustino. In originali vero lib. 1. contra Iulianum, capit. 6. vltimæ impressionis fol. 370. colum. 2. & alterius fol. 205. sic se habent: Audi iam, Iuliane, quid etiã Ioannes cum cæteris Catholicis Doctoribus dicat ad Olympam scribens: *Quando enim Adam peccauit, inquit, illud graue peccatum, & omne genus humanum damnauit, de mærore vrenas luebat. Item de resurrectione Lazari: Flebat Christus, inquit, cur vsque ad hoc mortalitas deliquisset, vt excussa de perennitatibus, inferos adamaret. Flebat Christus, quod eos qui immortales esse potuerunt, diabolus fecit esse mortales. Quid dici potuit expressius? Quid ad ista respõdet? Si Adam grandi peccato suo, omne genus hominum in commune damnauit, nunquid nisi damnatus paruulus nascitur? Et per quem, nisi per Christũ ab ista damnatione liberatur? Si & in Lazaro dicitur excussa de perennitatibus mortalitas inferos adamasse, quis mortalium non ad istam culpam, casumque pertineat, quo cecidit primus homo de vita perennitate, quam si non peccaret, acceperat? Si diabolus omnes, qui immortales esse poterant, fecit esse mortales, vndè etiam paruuli moriuntur, si obnoxij peccato primi illius hominis non sunt? Nunquid ergo nisi per eum, in quo omnes viuificantur, etiam paruuli de regno mortis eruuntur?* Hucusque Augustinus. Infrà verò cap. 7. fol. 373. colum. 1. iterum recapitulat eadem verba sic dicens: *Postremo S. Episcopus Ioanes sic dicit, &c. Adam sic peccasse illud graue peccatum, vt omne genus humanum in commune damnaret, dixit in Lazari morte ideò fleuisse Christum, quia de perennitatibus excussa mortalitas inferos adamauit. Et quia eos, qui immortales esse poterant, diabolus fecit esse mortales.* En eadẽ auctoritas ab Aduersariis adducta, extat in duplici loco Augustini, ex quibus infero sequentia.

Primo,

Primo, quòd Aduersarii non viderunt opera S. Ioannis Chrysostomi, & hoc patet; quia cū Augustinus dicat: *ad Olympiam scribens*, ipsi dixerunt: *in Homilia ad Olympiam*, fingentes illam Homiliam: nō enim Chrysostomus scripsit Homiliam, sed Epistolam ad Olympiadem, nec vnam solam, sed 17. quæ extant tomo 5. à fol. 611. vltimæ impressionis, & verba adducta ab Augustino extant Epistola 3. folio 621. col. 1. Secundo, quòd illam suam breuem auctoritatem fabricarunt ex duobus Sanctis diuersis, scilicèt, ex Sancto Augustino, & ex Sācto Ioan. Chrysostomo. Tertio, quod non solùm ex duobus Sanctis, sed etiam ex diuersis locis: nam illa Chrysostomi desumpserunt partim ex Homilia ad Olympiadem, siue Epistola, partim ex Homilia Lazari, quæ extat tom. 3. fol. 169. & incipit: *Grandis fratres, &c.* vbi verba citata ab Augustino extant ad litteram. Augustini vero desumpserunt ex aliis duobus locis distinctis, scilicèt, ex cap. 6. & 7. contra Iulianum. Sicque illa breuissima auctoritas fuit desumpta ex duobus Sanctis distinctis, & ex quatuor partibus diuersis, vt in sequentibus ostendo. Quarto, vbi Augustinus, *quando enim Adam peccauit*; ipsi sic, *quoniam* Adam peccauit, adulterarunt enim sensum, quoniam quasi mutarunt tempus præteritum ad præsens. Quinto, addiderunt ex proprio cerebro illam clausulam, *ab illo seminaliter propagatum*, quæ neque in Augustino extat, neque in Chrysostomo. Sexto, illud verbum, *in communi*, desumpserunt non ex cap. 2. contra Iulianum, ex quo alia desumpserunt verba, sed ex septimo, nec Augustinus dicit, *in communi*, sed *in commune*, & sic extat etiam in Chrysostomo. Septimo, ex proprio marte addiderunt illud, *propter quod*, vt sic verba quæ Augustinus expressè adfert ex Homilia de resurrectione Lazari, continuarent cum præcedentibus ad Olympiam. Octauo, vbi Augustinus, *eos qui immortales esse poterunt*, quæ sic etiam extant in Chrysostomo; Aduersarii vitiantes vtrumque Doctorem, transcripserunt sic, *eos qui immortales esse poterant*. Nono, vbi Augustinus, & Chrysostomus, *diabolus fecit esse mortales*; Aduersarii maliciosè abstulerunt vocem illam, *Diabolus*, reducentes ad Adamum illud diaboli opus. Ista sunt nouem vitia cōmissa in illa breuissima auctoritate, prout adducitur ab Augustino, à quo ipsi illam extraxerunt.

Vt ergo genuinum emanius sensum, decreui hic transcribere verba S. Ioannis Chrysostomi, ex Epistola 3. ad Olympiadem, & sunt: *Nam cùm Adamus graue illud peccatum admisisset, atque commune hominum omnium genus condemnasset, mærore tunc mulctatus est.* In Homilia verò de resurrectione Lazari, sic inquit; *Flebat Deus, cur vsque ad hoc mortalis deliquisset, & vt discussus de perennitatibus inferos adamasset: Flebat Deus, quod eos, qui immortales esse potuerunt, diabolus fecit esse mortales.* Ex quibus omnibus deducitur, quod Sanctus Augustinus in illo lib. 1. contra Iulianum, solùm nititur probare ex verbis Chrysostomi, Adami peccatum non fuisse tantum personale, sed commune totius naturæ, & sic regulariter transiisse in totam posteritatē, & ideo homines esse mortales, atq; ex hoc de facto mortuū fuisse Lazarum: Cùm ergo hæc esset lex communis, nullus erat, qui non indigeret Mediatore, ac Redemptore Iesu Christo, & eius sacro Baptismo, atque resurrectione, vt à culpa, & morte liberaretur, quia hoc negabat Iulianus cum Pelagio, vt supra demonstrauimus num. 34. auct. 20. & num. 146. Sed quid hæc cum immaculata Virginis Mariæ Conceptione?

Secundam Chrysostomi auctoritatē sic adducunt Aduersarii. Item idem super Matthæū: *Quamuis*, inquit, *Christus non esset peccator, naturam tamen humanam de peccatrice suscepit. Hæc ille.* Nota, o Lector! incongruentiam Aduersariorum in hac citatione, inquiūt enim: *super Matthæum.* (Nec fuit vnus solus, sed omnes: nam Iaucilus sic ait: Item Chrysostomus super Matthæum dicit: *Quamuis Christus non esset peccator, naturam tamen humanam de peccatrice suscepit. Hæc ille.* Castellanus habet eadem verba) Quando Chrysostomus habet integrum Tomum super Matthæum? In quo habet 172. Homilias latissimas: existimantes, quòd dicendo solùm: *Super Matthæum*, sub tanta Homiliarum mole occultaretur mendacium, quia in tom. 2. habet Homilias 91. ex vna parte, deindè sub nomine incogniti Auctoris alias 54. ac tandèm ex diuersis locis 27. Sed amore veritatis, & propter Virginis honorem, omnes illas Homilias recognouimus, sed talia verba inuenire non potuimus, & sic hæc fuit pessima fictio, quia talia verba, nec ipsis similia ostendent in toto Chrysostomo.

Tertiam Chrysostomi auctoritatem sic adducunt: Idem tenet super Ioannem: *Admiranda, inquit, est certè Christi singularis excellentia, quia nullus hominum veraciter dicere potuit: Quis ex vobis arguet me de peccato? Nisi solus ille qui peccatum non fecit. Hæc ille.* Sanctus verò Ioannes Chrysostomus tom. 3. habet 83. Homilias super Ioannem, deindè Homil. 7. de diuersis locis, & sic sunt omnes ipsius Homiliæ in Ioannem 90. quarum Homilia 53. super cap. 8 Ioannis, quæ incipit: *Dicebat ergo Iesus*, fol. mihi 97. agit de dicto illo Redēptoris: *Si veritatē dico vobis, quare non creditis mihi? Quis ex vobis arguet me de peccato, &c.* Sed in illa Homilia nullū extat verbum ex supra posita auctoritate; at in alia eiusdem Euangelii, quæ reperitur in operibus Origenis Adamantii, vt vide[…]

nius

mus infrà num. 233. in principio, extant quædam verba aliqualem habentia cum istis proportionem, atque similitudinem: sed Aduersarii neque viderunt Chrysostomum, neque Originem, quia extraxerunt illam ex suo Angelico Doctore S. Thoma, in Expositione Ioannis cap. 8. lection. 7. fol. 53. tom. 14. sic dicente post alia: *Admiranda est etiam Christi singularis puritatis excellentia; quia vt Chrysost. dicit: Hoc nullus hominum fiducialiter potuit dicere. Quis ex vobis arguet me, &c. nisi solus Deus noster, qui peccatum non fecit. Prouerb. 20. Quis potest dicere, mundum est cor meum; purus sum à peccato? Quasi diceret; nullus nisi solus Deus. Et in Psalm. 13. Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum, id est, Christum.* Hanc esse ipsissimam auctoritatem adductam ab Aduersariis, nullus dubitare potest, & quod hæc, vel altera ipsi similis non sit in Homilia Chrysostomi, sed Origenis, dubitet, vel non dubitet; quia hoc pro nostro assumpto parum refert: quod autem veritas affirmat est, quod auctoritas formalis, vt adducitur ab Aduersariis, si no est hæc S. Thomæ, alia non extat in Chrysostomo, nec Origene, & debent ostendere alterum quartum Auctorem. Supposito ergo, quòd sub habitu Doctoris proprii latini introduxerunt extraneũ Græcum; videamus, qua veritate, aut legalitate transcripserunt auctoritatem? Primo ergo vbi textus, *etiam*: ipsi apposuerunt, *certè*, quod emphaticum est. Secundo, prætermiserunt illud, *puritatis*. Sed nota Lector, & iterũ nota, quod hic est alia maior, ac detestabilior adulteratio, nã hæc vox *puritatis*, nõ erat in originalibus antiquis S. Thomæ, quod constabit euidenter ex ipsis, tum quia cùm hæc vox *puritatis*, sit totius huius auctoritatis præcipua, ac principalis, non illam prætermitterent Aduersarii: tum quia Ambros. Catharinus ex Ordine Prædicator. in suo 3. Opusculo ad Concil. Trident. part. 1. column. 38. incidenter loquendo de peccato originali, & actuali trãscribit ex suo S. Thoma hanc auctoritatem ad litteram sic: *Vndè B. Thomas ibi: Admiranda est etiam Christi singularis excellentia; quia teste B. Chrysostomo, &c.* Sicque in vltimis impressionibus addiderũt Patres Dominicani illud, *puritatis*, & loco illius, *quia teste B. Chrysostomo*, posuerunt; *quia vt Chrysostomus dicit*, vt sic testem facerent promulgatorem sententiæ; vndè euidenter colligitur etiam, quòd originalia nunc existẽtia Angelici Doctoris in modernioribus impressionibus sint deprauata, & vt hic patet ex additione, *puritatis*, quòd sint impura. Tertio, vt non cognosceretur, quòd hæc auctoritas erat alterius, abstulerunt illud, *quia vt Chrysostomus dicit*, coniungentes causalem, *quia*, cum ly, *nullus*. Quarto, vbi textus, *fiducialiter*; ipsi *veraciter*, quæ longè diuersa sunt. Quinto, addiderunt, ly, *peccato*, quod in textu non extat. Sexto, vbi textus, *Deus noster*, Aduersarii apposuerunt ly, *ille*, vt sic relatiuum supponeret pro Christo non reduplicatiue in quantum Deus. Septimo, prætermiserunt verba vltima, quia ex illis deprehendebatur, quod auctoritas loquitur de peccato actuali, quia de originali propriè nemo potest argui, vt fatentur ipsemet Turrecremata, & Catharinus loco supra citato. Octauo, his suppositis, perpendat Lector, qua veritate potuerunt dicere de Sancto Chrysostomo, *hæc ille*, quando ipse nec iota habet de hac auctoritate, & si aliqua illius verba extant in Origene, iam est multiplicata, vt videbimus num. 233. Spina affirmat, quòd Chrysostomus in pluribus aliis libris suis dixit, Virginẽ fuisse conceptam in peccato originali. Sed vbi sunt illi libri? quia ego illos non inuenio, nec aliquis hucvsque vidit.

IOANNES CliuKot, Saxo Sæcularis, in 3. Sentent. dist. 3. *Ita Anonymus via 3. Rat. 9. Auctore 196.*

VERITAS 165.

BREVITER Nos expediemus ab hoc Auctore, hic multiplicato, vt constabit infrà num. 168. & demum ficto. Anonymus enim, qui in classi Eremitarum Sancti Augustini, Auctore in illa classe 12. adduxerat Ioannem Diuchot de Saxonia, in 3. Sentent. distinct. 3. in classe Presbyterorum Sæcularium, Auctore illius classis 16. iterum adducit Ioannẽ istum, sic dicens: *Idem tenet Dominus Ioannes CliuKot Saxo, in 3. Sentent. dist. 3.* Et nihil ampliùs, quia nullam adducit auctoritatem: hunc vero esse multiplicatum, patet euidenter. Primo, ex nomine, Ioannes; cognomine, quia idem est CliuKot, & Diuchot, licèt ex malitia mutauerit Anonymus aliquas litteras. Vincentia autem vocat Augustinianũ Cliuoth, & solùm differunt in vna littera, vt videbimus, num. suprà citato 168. ex patria, & natione, quia ambo sunt Saxones, ex opere, quia vterque in 3. Sentent. dist. 3. Secundo, quia nullus Nomẽclator antiquus, vel modernus, de tali Ioanni CliuKot Sæculari, mentionem vllam facit. Tertio potissimè, quia cùm Bandellus, Vincẽtia, & Grysaldus, qui scripserunt post Anonymum, omnes Auctores ab hoc adductos transcripserint, hunc Ioannem CliuKot Saxonem Sæcularem absolutè prætermiserunt. Videntes claram, & apertam multiplicationem. Et quid diceres, o Lector! si hic esset etiam triplicatus? Vide num. 191. Ioan. Theuton seu de Saxonia, Ordinis S. Augustini.

IOAN-

IOANNES Compilator Summæ Canonicæ, quæ incipit: Omnis qui iuste iudicat, &c. super cap. Firmissimè, de Consecrat. distinct. 4. *Turrecrem. cap. 36. fol. 125. à tergo. Anonymus Auctore 184. Bandell. capit. 19. Deza fol. 29. à tergo. Vincent. & Gryfaldus.*

VERITAS 166.

AD Exactam cognitionem huius Auctoris, necesse erit prius transcribere eius auctoritatem, seu verba, prout ab Aduersariis adducuntur. Ioannes ergo de Turrecremata, postquam in classe de Canonistis, Auctore primo posuerat Ioannem Theutonicum, Glossatorem Decreti, in capite Pronuntiandum, de Consecratione distinct. 3. verbo Natiuitas, interposito solo vno Auctore, scilicet Bartholomæo Brixiensi, hæc dicit: Item, ad idem est Magister Ioannes, super Decretum in Summa, quæ incipit: Omnis qui iustè iudicat, stateram in manu gestet, super capite Firmissimè, de Consecratione distinct. 4. vbi facta distinctione de duplici natiuitate, dicit sic: *Virgo Maria nata est, id est, concepta cum originali peccato, quod tamen credimus ei fuisse dimissum, vndè eius Conceptio non celebratur generaliter.* Bandellus verò, & Vincentia sic: Idē tenet Dominus Ioannes Compilator Summæ Canonicæ, quæ incipit: Qui iustè iudicat, super cap. Firmissimè, sic dicens: *Beata Virgo nata est in vtero matris cum peccato originali, quod tamen credimus ei postmodum fuisse dimissum, vndè eius Conceptio non celebratur generaliter, sed Natiuitas. Hæc ille.* En habes, Lector, Auctorem, & auctoritatem ex Aduersariis, sed antequàm ad Auctorem, & auctoritatem progrediamur secundum veritatem, nota, quod Bandellus Auctorem, & auctoritatem transcripsit à Turrecremata, sed vide quot, ac quanta superaddidit vitia. Primò, vbi Turrecremata, *Magister Ioannes*; ipse, *Dominus Ioannes*, vt sic intelligerent legentes, quod hic Auctor nō erat Religiosus, sed Sæcularis. Secundo, tacuit illam clausulam, *vbi facta distinctione de duplici natiuitate*, vt ex illa non deueniret veritas in cognitionē Auctoris, & auctoritatis. Tertio, propter e andem rationem tacuit illud, *de Consecratione distinct. 4.* Alia autem vitia detegentur in ipsamet vera, & legitima auctoritate, quia res sic se habet.

Hic Auctor est quatuordecimplicatus in hac Ventilatione: nam primò F. Ioannes Theutonicus, Ordinis Prædicatorum, scripsit Summam Confessorum, de quo infra num. 193. Secundo, hic fuit Ioannes ille Theutonicus, qui edidit Glossas Decreti, de quo nos infrà num. 192. Tertio, hic etiam ex proprio nomine appellabatur Magister Moneta, quem etiam adducunt infra num. 219. Quarto, hic itidem ex dignitate fuit Episcopus Bosniensis in Hungaria, vt vidimus supra num. 157. Quinto, hic fuit Ioannes Gallicus, Glossator Decreti, de quo infra num. 173. Sexto, auctoritatem eius adducunt sub nomine Guillielmi, Episcopo Metensis, in Apparatu Raymundi, vt diximus n. 109. Septimo, auctoritatem huius adducunt sub nomine Hugonis Ferrariensis, vt demonstrauimus n. 125. Octauo, adducitur sub nomine Hugutii, de quo suprà num. 129. Nono, hic adducitur sub nomine Ioannis Magistri, Compilatoris Summæ Decreti. Cum his ergo octo multiplicationibus, & hoc auctore, & aliis quinque, de quibus num. 192. fecerunt Aduersarii festiuitatem magnam suæ sanctificationis cum duplicata Octaua.

Frater ergo Ioannes Moneta de Friburgo, Theutonicus, Doctor Gallicus, Episcopus Bosniensis, Ordinis Prædicatorum, Glossator, & Compilator Decreti, atque Apparatus Raymūdi, edidit quandam Glossam super caput Firmissimè, de Consecratione distinct. 4. quæ extat in margine Decreti (licèt non in omnibus impressionibus, quia Venetiana facta anno 1485. apud Baptistā de Tortis, caret tali Glossa, sicut in aliis, vt latè diximus num. 125.) quæ sic se habet: *Vt hoc meliùs intelligas, scias, quòd duæ sunt natiuitates, scilicet in vtero, & alia ab vtero. In vtero nasci, est in vtero animam corpori infundi, ex vtero nasci, est ex vtero in lucem prodire. Vndè Beata Virgo, & Ioannes Baptista, & Hieremias cum originali peccato fuerunt in vtero, & hoc vult dicere littera, cap. in principio ibi: Omnem hominem, &c. Vndè Conceptio Beatæ Mariæ non debet celebrari, sed Natiuitas ex vtero benè celebratur, & S. Ioannis, quia fuerunt in vtero sanctificati, & eis fuit dimissum originale peccatum. H.* Ex hac auctoritate Cōpilatoris, siue Magistri Ioannis, vel meliùs, alterius incogniti Dominicani, suas fabricarunt Turrecremata, & Bandellus, sed notare debes sequentia. Primò, quod hic illam abbreuiarunt, quia suprà num. 125. in Hugone illam dederunt integram, vt sic existimaremus hanc esse diuersam ab illa. Secundo, quod falsò, & contra veritatem fuit suprà adductus Hugo Ferrariēsis, & idem dico de Hugutio adducto num. 129. quia hæc auctoritas est Ioannis, secundùm ipsos, vel alterius secundùm veritatem. Tertio, quòd malitiosè ad calcem huius auctoritatis fuit addita littera illa *H.* cùm apponenda esset *I.* sed hic potuit esse error Typographiæ. Quarto, quòd tota auctoritas est vitiata quantum ad litteram, licèt non quantum ad sensum, quia Compilator Magister Ioannes expressius loquitur

quitur contra immaculatam Virginis Conceptionem, quam Turrecremata, & Bandellus, sed isti mutauerūt habitum auctoritatis, & operuerunt vultum eius, vt in biuio itineris non agnosceretur. Vide quæ dicimus infrà de hac auctoritate Decreti num. 247.

IOANNES Damascenus, Sanctus, in 3. Sentent. cap. 2. & in Serm. Assumptionis. *Turrecrem. part. 6. cap. 3. fol. 93. à tergo. Anonym. Auctore 28. Bandel. cap. 20. Deza folio 11. Capreolus, Vincentia, Brixiensis, Canus.*

VERITAS 167.

HVIVS Sanctissimi Ecclesiæ Græcæ Doctoris, cuius opera fuerunt impressa in diuersis Europæ partibus anno 1572. & 1550. 1512. & 1603. & Basileæ, & nouissimè Parisiis 1619. cum notis Doctissimi Iacobi Billii, primam auctoritatem sic adducunt: Beatus enim Ioannes Damascenus Presbyter, Doctor illustris, qui sapiētia, & miraculis floruit anno Domini 640. in 3. libro Sentt. suarum sic dicit: *Spiritus Sanctus superuenit in Virginem, purgans ipsam, & potētiam Verbi diuini susceptiuam, tribuens simul, & generatiuam. Hæc ille.* (& consequenter adducunt) Vndè Magister Sententiarum allegans prædictam auctoritatem, statim subiungit: *Ex his pespicuum fit, quod antediximus, totā Virginem, Spiritu Sancto Conceptionem filii præueniente, ab omni peccati labe fuisse castificatam. Hæc ille.* Hæc est auctoritas Damasceni adducta ab Aduersariis, cum Glossa Magistri. Damascenus autem in 3. libro Orthodoxæ fidei, cap. 2. fol. 361. (vndè constat, quod auctoritas non extat in libro Sententiarum suarum, quia liber Sententiarum Damasceni nec habet libros, nec capita, nec ibi est talis auctoritas) sic dicit: *Quocirca post Sanctæ Virginis assensum iuxta Domini Sermonem ab Angelo prolatum, Spiritus Sanctus in eam superuenit, eā lustrans, vimque ei tùm ad suscipiendum Verbi Deitatē, tùm ad gignendum suppeditans. Ac tum illa verè subsistens Altissimi Dei Sapientia, & potentia, ille, inquam, Dei filius, illud Patri consubstantiale diuinum, vt ita dicam, semen, in eam obumbrauit, atque ex castis, & purissimis sanguinibus carnem anima rationali, atque intelligente animatam, primitias videlicèt nostræ conspersionis sibi ipsi condidit, &c.* Hæc est Damasceni auctoritas; ex qua sic argumentantur Aduersarii, præcipuè Turrecremata: Secundū Damascenum Maria fuit purgata in Incarnatione Filii Dei, S. Thomas, & Magister Sententiarum referunt hoc ad purgationem fomitis; atqui fomes in nullo est, nisi in quo est, vel fuit formaliter culpa originalis: ergo Maria contraxit originale. Ego subinfero aliam illationem: ergo Damascenus nihil dicit in suis verbis, nisi secundùm interpretationem Sancti Thomæ de Aquino, & Petri Lombardi, qui tamquam Aaron, & Hur sustētant eius sententiam, & verba. Sed cùm in textu Damasceni nō sit, *eam purgans*, sed, *eam lustrans*, vt visum est, totum ruit ædificium.

Sed dicent Aduersarii, & non absque veritate, quod licèt verbum Græcum, sit indifferens ad lustrationem, vel ad purgationem, tamen in antiquis originalibus, visis à Sancto Thoma, & Petro Lombardo, non erat, *eam lustrans*, sed *eam purgans*, & quod ipsi non viderunt Damascenum, sed solùm Petrum Lombardum, à quo suam extraxerunt auctoritatem. Admittimus excusationem: sic enim factum fuisse firmiter credimus; nam propter hoc citarunt contra veritatem Sanctum Damascenum in 3. Sententiarum, confundentes Ioannem Damascenum cum Petro Lombardo. Sed videamus, qua fidelitate transcripserunt suam auctoritatē à Petro Lombardo Sententiarum Magistro? Hic ergo in 3. Sentent. dist. 3. §. 1. seu cap. littera A. fol. mihi 219. citans ad marginem Damascenum lib. 3. de Orthodoxa fide cap. 2. sic inquit: *Cui sacra Virgo respondit: Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundùm verbum tuum, quod exponens Ioannes Damascenus ait: Post consensum autē S. Virginis, Spiritus Sanctus superuenit in eam, secundùm verbum Domini, quod dixit Angelus, purgans ipsam, & potentiam Deitatis Verbi receptiuam præparans, simul autem, & generatiuam, & tunc obumbrauit ipsam Dei Altissimi, &c.* Hæc sunt Magistri verba: Attende ergo, & nota, in quantis in hac auctoritate à veritate defecerunt? Nam vt celarent tempus Dominicæ Incarnationis, de quo loquuntur Damascenus, & Magister, & vt prædicta verba ordinarēt ad Conceptionem passiuam B. Virginis, abstulerunt totam illam primam clausulam: *Cui sacra Virgo respōdit: Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundùm Verbum tuum*, & similiter illam, *Post consensum autem Sanctæ Virginis*, quæ duæ dictiones apertè designabāt tempus Incarnationis Dominicæ. Et propter eandem causam, & finem tacuerunt illam particulam, *secundùm verbum Domini, quod dixit Angelus*. Deindè vbi Damascenus relatus à Magistro ait: *Et potentiam Deitatis Verbi receptiuam præparans*; ipsi apposuerunt, *tribuens*, non quia præparare, ac tribuere idem esse iudicarēt; non enim erant adeò ignorantes latinitatis, sed hoc fecerunt, vt non cognoscerent legentes, Damascenum, & Magistrum locutos fuisse de præparatione immediata, qua Virgo ad concipiendum, & generandum Deum, ab Spiritu Sancto

Sancto fuerat disposita, & præparata, indicantes satis cauillosè, quod Virgo antè cõsensum, & aduentum Spiritus Sancti, non habebat virtutem verbi receptiuam, & generatiuam; solũ ergo in tota auctoritate reliquerunt intactum, absque vitio, & adulteratione, verbum illud, *purgans ipsam*, ex quo ampliùs manifestatur ipsorum dolus. Sed quidquid sit de hoc, quomodo, vel qualiter ex his duobus verbis, *purgans ipsam*, volunt inferre hanc consequẽtiam: ergo Maria fuit concepta in peccato originali? Quia illud, quòd purgata fuerit à fomite, est gratis dictum, vt non dicam, esse falsum testimonium cõtra Magistrum Sententiarum; quia Magister clarè, & expressè loquitur de carne, non de spiritu, de corpore, non de anima. Attende, ò Lector! quia veritas Triturando comminuit montes istos.

Petrus Lombardus, sub hoc titulo: *De carne, quam Verbum assumpsit, qualis antè fuerit, & qualis assumpta sit*, adducit auctoritatem suprà positam, & concludit sic: *Ex his perspicuum fit, quòd ante diximus, carnem scilicèt Verbi, simul conceptam, & assumptam: eandemque imò totam Virginem Spiritu Sancto præueniente, ab omni labe peccati castificatam, &c.* Cùm ergo titulus quæstionis sit de carne Christi, ac Mariæ, & similiter omnia verba quæstionis sint de prędicta carne, cur illud verbum, *purgans ipsam*, non erit etiam de eadem carne, & non de fomite, de quo in resolutione nec verbũ habet? Sed de hoc aliàs in Petro Lombardo: concludimus ergo, affirmando, quod Aduersarii non legerunt Damascenum, nam si ipsum vidissent, pariter cognouissent in impressione Parisiensi ann. 1603. & in altera 1619: esse, *eam lustrans*, & nõ adducerent textum Petri Lombardi pro S. Ioanne Damasceno, & quòd illud de fomite fuit dictum absque fundamẽto, ac deniq; quod tota hæc auctoritas fuit vitiata, & adulterata, inanis, & extra rem, ad probandum suum propositum assumptũ de peccato originali in anima, cùm ipsa loquatur de carne, & sanguine, sed etiam hic caro concupiscit aduersus spiritum.

Pro exacta huius Damascenæ auctoritatis intelligentia, adduco Vbertinum de Casali, Ordinis Minorum antiquum Scriptorẽ, & quem Aduersarii allegant pro sua opinione. Hic loquens de Conceptione Verbi in vtero Virginis lib. 1. capit. 8. post medium sic inquit: *Habuit autem hæc conceptio tria nobilissima priuilegia: scilicèt, quòd esset sine peccato originali, quòd esset non puri hominis, sed Dei, & hominis, quòd esset conceptio matris, & Virginis. Ista tria à natura non habuit, sed ab Spiritu Sancto. Et ideò dicit Damascenus, quantum ad primum, quòd Spiritus Sanctus superueniens Virgini purgans ipsam, id est, præseruans, ne cum peccato originali conciperet, fomitem totaliter extirpando. Quantum ad secundum dicit, & virtutem Verbi Dei susceptiuam tribuens, id est, vt conciperet Verbum Dei. Quantum ad tertium dicit; simul autem, & generatiuam, vt scilicèt manens Virgo, posset generare. Attende autẽ, quòd caro Christi semper dicitur à peccato immunis, &c.* Ex quibus verbis colligitur. Primo, quod illud purgare Damasceni, fuit idem quod præseruare. Secundo, quod Auctoritas constituit peccatum originale in fomite, seu concupiscentia, cum qua mater generat, seu concipit. Tertio, quod caro Christi semper fuit à peccato immunis, quia eius Virgo mater non concepit illam cum fomite. Ex his tribus placitis Vbertini primum, & vltimum sunt indubitata, secundùm laborat sub æquiuoco, quia vocat peccatum originale, fomitem illum, concupiscentiam, libidinem, seu delectationẽ, cum qua mater concipit carnem, & secundùm hanc acceptionem est verissimum, quòd sola caro Christi semper fuit à peccato immunis, non autem caro Virginis, quia illam concepit Anna cum fomite, ac per consequens cum illo peccato originali; sed Patres mei, non est de hoc peccato originali concipientis, & carnis, nostra controuersia, sed de peccato originali concepti, & animæ. Fatemur enim, quòd in hoc sensu Vbertini solus Christus fuit conceptus sine peccato originali. Vide infrà num. 303.

Secundam Dasmasceni auctoritatem sic adducunt: Idem Ioannes Damascenus in sermone Assumptionis, qui incipit: *Iustorum memoria, &c.* sic dicit: *Hanc Virginem Mariã Pater prædestinauit, virtus sanctificatiua Spiritus S. obũbrauit, purgauit, & sanctificauit. Tu autem Dei Patris Verbum, corpus, & animã sine peccato ex ea assumpsisti, & toti humano generi redemptionẽ conferens, factus mediator Dei, & hominum inimicitiam dissoluisti, erroneum reuocasti, obcecatũ illuminasti, peccatisque oppressum cõsortem tuæ gloriæ reddidisti. Hæc ille.* Auctoritas vera Damasceni in præallegato Serm. fol. 581. sic se habet: *Hanc & Pater prædestinauit, & Prophetæ per Spiritum Sanctum prædixerunt, Spiritus autem vis sanctificans, superuenit, ac purgauit, & sanctificauit, velutque prærigauit. Ac tum tu Patris terminus, ac ratio citra vllam circumscriptionem commoratus es, vt extremam naturæ nostræ vilitatem ad infinitam incomprehensæ tuæ diuinitatis magnitudinem reuocares. Cuius primitias ex purissimis, & illibatis, ac prorsus immaculatis Sanctæ Virginis sanguinibus suscipiens, carnem animatam anima rationali, & intellectuali tibi ipsi condidisti, &c.* Confer, ò Lector! veritatis amator, hanc auctoritatem cum suprà adducta ab Aduersariis, & inuenies illa sola duo verba, *purgauit, & sanctificauit*, fuisse legaliter transcripta, reliqua vero alia, vel ficta,

ficta, vel adulterata extitisse, nec aliam rationẽ ad hoc maleficium excusandum inuenies, nisi illam passionem communem contra puritatẽ Virginis, & vt fugerent ab illis verbis: *Ex purissimis, & illibatis prorsus immaculatis S. Virginis sanguinibus.* Nec solùm Bandellus, qui in hac materia fuit homo absque vllo timore, sed etiam Vincentia, ac Deza, sic eam adducunt. Quid ergo restat, nisi vt Virgo Maria exclamet illud: Popule meus, quid feci tibi? &c.

Mens autem Damasceni per se nota est, nam loquitur de tempore Incarnationis Verbi Diuini, quando Spiritus Sanctus *purgauit, & sanctificauit, velutque prærigauit* sacratissimam Virginem; nam illa tria verba vnum explicat alterum, purgauit, quia sanctificauit, & sanctificauit, quia prærigauit sua gratia, sicque purgare, fuit sanctificare, & sanctificare, prærigare; ideò Aduersarii ponẽtes duo prima verba, prætermiserunt tertium. Sed excludamus omnem interpretationẽ, & sumamus verba nudè sumpta, secundùm totum rigorem, ex quo illorum deducitis, Virginem contraxisse peccatum originale? Non ex vltimo, *prærigauit*, quod de se patet; nam illa propositio, *præ*, significat ante rigare, & est idem quod præuenire, vel præseruare: non ex medio, *sanctificauit*, quia etiã nos fatemur Mariam fuisse sanctificatam; deindè hic loquitur Damascenus de sanctificatione in Conceptione actiua, non passiua: Ergo solùm deducitis vestram conclusionem ex illo, *purgauit*, quia purgare supponit aliquam maculam, fœditatem, vel sordem. Et interrogo, quæ sordes, fœditas, vel macula fuit in sacratissima Virgine Maria tempore Incarnationis? Si peccati originalis: ergo non fuit sanctificata in vtero matris, quod vos, & tota Ecclesia conceditis: si alia est plusquam falsum, & temerarium, & extra quæstionem. Si dicitis, quod fuit purgata à fomite, componite hoc cum verbis Damasceni, malitiosè à vobis prætermissis: *Ex purissimis, & illibatis ac prorsus immaculatis Sanctæ Virginis sanguinibus.* Si ergo vocat Virginem purissimam, illibatam, & prorsus immaculatã, quare minus ponderant hæc tria epitheta protestatiuæ nostræ sententiæ, quàm illa vox, purgauit, quæ nec in sensu catholico potest verificari, nec vobis aliquid prodest? Purgate, fratres, vetus fermentum, vt sitis, &c.

IOANNES Dinchot de Saxonia, vel Cliuoth, vel Liniros de Saxonia, Ordinis Sancti Augustini, in 3. Sentent. distinct. 3. *Turrecremata capit. 33. fol. 124. Anonym. Auctore 166. Bandellus capit. 25. Deza folio 49. Vincentia, Paulus Grysaldus, folio 246.*

VERITAS. 168.

INTER Auctores confusos ab Aduersariis adductos, hic vnus est, vt ex dicendis constabit sequentibus propositionibus iuxta veritatem stabilitis, ex quibus principiis postea deducenda erit conclusio, scilicet, quod sit multiplicatus, & fictus. Est ergo prima propositio, quod Turrecremata inclaust Eremitarum hunc adducit his verbis: *Item alius ille, qui est eiusdem Ordinis P. M. Ioannes de Liniros de Prouincia Saxoniæ in 3. Sentent. dist. 3. Adducit plures auctoritates Sanctorum, quarum prima est Augustini, super illud Psalm. 34. Ego autem, cùm mihi molesti essent, induebar cilicio. Vbi dicit Augustinus, quòd Beata Virgo Maria ex Adam mortua est propter peccatum Adæ. Adiiciens, quod non potest exponi de morte, quæ est pœna: quia ista mors fuit cõmunis Christo. Item dicit Augustinus in 2. contra Iulianum, & de Nuptiis, & concupiscentia, & multa alia.* Hæc habet Turrecremata de Ioanne de Liniros, de Prouincia Saxoniæ, quæ non est auctoritas, sed quædam recapitulatio auctoritatis incongruè ter disposita, & non adducit Ioannẽ Dinchot, vel Cliuoth de Saxonia. Secundum principium sit, quod Anonymus scribens post Turrecrematam, non adducit Ioannem de Liniros, sed sub alio nomine sic dicens: *Idem tenet Magister Ioannes Dinchot de Saxonia, in 3. Sent. dist. 3.* Et nullam adducit auctoritatem. Tertio, Bandellus scribens post Turrecrematam, & Anonymum sic adducit hunc Auctorem: Idem tenet Magister Ioannes Cliuoth de Saxonia, in 3. Sent. dist. 3. sic dicens: *Beata Virgo, secundùm auctoritates Sanctorum, fuit concepta in peccato originali. Vndè dicit Augustinus super Psalm. quòd Maria ex Adam nata, mortua est propter peccatum; creditur tamen, quòd ab eadem ante natiuitatem ex vtero fuerit mundata.* Eadẽ verba, nulla mutata syllaba, habet Vincentia. Grysaldus vero solùm habet hæc verba *Ioannes de Saxonia 3. dist. 3. Beata Virgo contraxit peccatum originale.* Ex his tribus principiis deduco, hunc Auctorem esse fictum, adulteratũ, ac fortè etiam mendaciter adductum.

Quod sic probo, quia Ioannes de Liniros, vt appellatur à Turrecremata, non inuenitur in rerum natura. Nam Thomas de Herrera in suo Alphab. Augustin. tom. 1. fol. 460. ex Angelo Rocca refert quemdam Ioannem Litiniũ, qui scripsit super Salutationem Angelicam, sed hic neque ex nomine, neque ex opere conuenit cũ Ioanne de Liniros adducto à Turrecremata. Trithemius fol. 84. meminit cuiusdam Ioannis de Ligneris, sed hic fuit Astronomus, nõ Theologus; Parisiẽsis, non Saxo; ac deniq; secularis,

non

non Ordinis S. Augustini; & immediatè post mentionem facit idem Trithemius de quodam Ioanne de Saxonia, discipulo antecedentis, qui etiam fuit Sæcularis, & scripsit de Astronomia, sicut Magister eius; de quo etiam Gesnerus fol. 466. De reliquo nulla, vel minima memoria inuenitur in tota litteratura Ecclesiastica, de Ioanne de Liniros Augustiniano. Vidētes hoc Anonymus, & Bandellus cum aliis prætermittentes nomen de Liniros adductum à Turrecremata, excogitarunt aliud nomē, appellantes ipsum Ioan. Diuchot, vel Cliuoth de Saxonia, sed etiā hic est fictus: nam nullus Nomenclator antiquus de ipso mentionem facit, nec modernus, nisi Thomas Gratianus in Anastasi Augustiniana fol. 110. dicens solùm, quod scripserit super Sententias, & Thomas de Herrera in Alphabeto folio 466. sic dicens: *Ioannes Cliuoth de Saxonia, Theologus illustris, vt sub anno 1395. Pamphilius, inquit, in Magistrum Sententiarum edidit commentaria, cum Vincentius de Bandellis de Castronouo, in Opusculo de Conceptione Virginis allegat ex lib. 3. Sent. dist. 3. inter Auctores Augustinianos, qui Deiparam originali labe infectā affirmarūt.* Cùm ergo Pamphilius, & alii notitiam sumpserint ab vnico Bandello, Bandellus ab Anonymo, & hic mutando cognomen à Turrecremata, & Turrecremata non appellet ipsum Ioannem Cliuoth, sed Ioannem de Liniros, & hic non fuerit in rerum natura, vt suprà dixi; sequitur de primo vsque ad vltimum, Auctorem hunc esse fictum, & suppositum. Quod confirmatur, nam Anonymus, à quo cœpit inter Augustinianos Auctor iste Ioannes Cliuoth, etiam eum facit Doctorem Presbyterum Sæcularem, vt vidimus suprà numero 165. ergo sicut vnus, ita est & alter.

Ad confirmationem prædictorum, quando alia non extaret ratio, ipsamet auctoritas adducta ab Aduersariis sufficeret; quia Turrecremata, vt suprà vidimus, non adducit auctoritatem formalem, sed solùm quandam relationem, Anonymus verò nullam, illa Bandelli tota est ficta falsa, & fabricata ex proprio cerebro; vt intuenti patebit: nam ex sola relatione Turrecrematæ ipsam finxit addendo more suo principaliora verba; ideò non dixit ad finem: *Hæc ille*, sicut facit in omnibus aliis. Sed dato, quòd Auctor, atque auctoritas illius essent vera, cùm Auctor non compareat, nec opera sint typis mandata, ab Area necessariò est excludendus. Vel fortè hic Ioannes de Saxonia est ille, quem cōmuniter Scholastici vocant Ioannes de Basilea; nam vtraque est in Germania, & hic Ioannes de Basilea fuit Ordinis Sancti Augustini, & scripsit super Sententias: si ergo est hic Auctor non est fictus, sed erit mendaciter adductus, quia Ioannes de Basilea, Augustinianus taliter fuit pro nostra sententia, vt de ipso dixerint Ioann. Vitalis Minorita lib. 4. sui defensorii ancil. 7. & Alanus Parisiensis: *Item Dominus Ioannes de Basilea Episcopus, Ordinis Eremitarum, qui prima par. Respon. suarum tenet, quòd Virgo Maria purissima cōcepta fuit sine originali culpa: Et ibidem ponit quinque modos, quibus solui possint rationes oppositum dicentium, de quibus infrà dicam.* Vel hic Ioannes de Saxonia potest esse, quem infra adducunt Aduersarii sub nomine Ioannis Stringarii num. 190. qui etiam fuit Augustinianus, & scripsit super Sententias, & simul citatur in 3. dist. 3. sed si iste est, ille non solùm est fictus, mendaciter adductus, & multiplicatus, sed etiam habet alia quæ carent nomine, vide ibi, & num. 191. & 198.

IOANNES Dominicus, Beatus Florentinus, Archiepiscopus Ragusinus, Cardinalis S. Sixti, Ordinis Prædicatorum, super Magnificat, & in Tractatu glorioso de Conceptione, & super Ecclesiast. *Ita S. Antoninus, Anonymus Auctore 89. Bandel. cap. 23. Deza fol. 39. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 169.

HIC Fuit Magister S. Antonini Florētini, de quo honorificam mentionē faciunt omnes Nomenclatores, præcipuè Michael Poccantius, in Bibliotheca Florentina fol. 94. de quo dicitur fuisse natum ann. 1340. & migrasse è vita ann. 1420 Michael Pius part. 2. lib. 2. fol. 180. mentionē facit de quodam Dominico Hispano, qui ad annum 1348. scripsit Tractatum de Conceptione Virginis, ex Vincentio Bandello, sed dicit fuisse Cathalanum, vndè non videtur iste. Vide num. 131. & part. 1. lib. 4. colum. 574. inter Cardinales, & part. 2. libro 3. colum. 10. ad annum 1417. latissimè agit, ac recenset semel, & iterum omnia opera illius Ioannis Dominici, sed de aliquo glorioso opere de Conceptione nec minimum habet verbum. Et infrà eadem part. 2. lib. 3. colum. 67. ad annum 1483. & vt celaret tam apertam multiplicationem, quem suprà appellauerat Italicè: *Fra Giouanni di Dominico Fiorentino*, hic vocat: *Fra Dominico di Giouanni Fiorentino*, & adscribit illi alia opera scilicèt, *vn volume distinto in quatro libri delle lodi della B. Vergine in verso, &c. et vn poema heroico et grande delle Historie de Fiorentini, la vita della B. V. in verso, intitulata, Theoticos, &c.* sicq; multiplicauit Auctorem, & opus, vt infrà videbimus.

Primam huius auctoritatem sic adducunt: Idem tenet D. & Beatus Ioannes Dominici de Florentia, Cardinalis S. Sixti, super Magnificat,

cat, sic dicens: *Dicere, B. Virginem non fuisse conceptam in peccato originali, est omnes antiquos Doctores negare, & permaximè Augustinum, qui expressè dicit, Beatam Virginem fuisse in originali peccato conceptam, in 10. super Genesi ad litteram.* Pro ventilatione huius auctoritatis dico sequentia. Primum, quod omnes Nomenclatores moderni affirmant, hunc scripsisse super Magnificat, præcipuè S. Antoninus, in 3. part. Historiæ titul. 23. cap. 11. §. 3. folio 682. vbi omnia huius insignis Scriptoris refert opera latissimè, & de Magnificat dicit: *Super Magnificat non breui sermone commentaria fecit, &c.* Et tamen in suo Cathalogo pro Conceptione solùm illum adducit super Ecclesiast. nullam faciens mentionem de tractatu super Magnificat, nec de hac tam expressa auctoritate adducta a Bandello! Secundo, idem dico de Turrecremata, qui absolutè hunc prætermisit in suo Cathalogo. Tertio, quod idemmet Bandellus adducit Dominicũ de Dominicis, vt vidimus suprà num. 67. super Magnificat, licèt ibi nullam adduxerit auctoritatem. Ex his, & aliis principiis dico, & affirmo, hunc Ioannem Dominicum de Florentia sustinuisse opinionẽ minus piam, quia S. Antoninus eius discipulus ipsum citat in Ecclesiasten, sicut etiam Ambrosius Catharinus statim adducendus: sed hoc nõ obstante similiter dico, & affirmo, auctoritatem suprapositam à Bandello, & Vincentia, &c. esse fictam, & penitùs ab aliquo ipsorum falsificatam: tum quia omnia verba illius sunt Bandelliana, tum quia S. Antoninus non illam prætermitteret, nec Turrecremata: tum quia nõ est credibile, quod quidam Beatus, S. R. E. Cardinalis, diceret illud apertè manifestum mendacium de S. Augustino: *Qui expressè dicit, Beatã Virginem fuisse in originali peccato conceptã, in 10. super Genesi ad litteram*, vt vidimus suprà num. 34. auctor. 12. sed pergamus, o Lector! ad alia, quia in hac materia grandis nobis restat via.

Secundam auctoritatem sic adducunt: Item idẽ in tract. glorioso de Concep. ione, qui incipit: *Resecandæ sunt putridæ carnes*, cap. 22. & 23. & 26. vbi sic dicit: *B. Virgo fuit concepta in peccato originali, vt dicunt Sancti, & omnes Doctores, dicere autem oppositum, EST HÆRETICVM. Tum quia est sequi hæresim damnatã Pelagij. Tum quia est fidei veritati contradicere. Tum quia est sacram Scripturam deprauare. Tum quia est ab auctoritate Ecclesiæ, & Conciliorũ se diuidere. Tum quia est negare, eam per passionem Christi fuisse redemptã. Tum quia est dicere, eam esse æqualis puritatis cum Christo. Tum quia est dicere, eam non fuisse mortuã. Hæc ille.* Illa verba, *est hæreticum*, scribit Vincentia litteris maiusculis, tàm in originali primo antiquo, quàm in moderno impresso Venetiis, vel verius Panorm. hoc ann. in 8. sed tàm tract. illum de Conceptione, Ioannis Dominici, quã auctoritatem hanc adductam a Bandello, & Vincentia, esse fictam, & suppositam, ex ipsa verborum structura, absque alia comprobatione cuilibet constare poterat: Sed vt non videamur loqui sine fundamentis, probatur sic. De hoc Doctore Ioanne Dominico, atque scriptis eius latissimam mentionem faciunt Trithemius folio 103. Gesnerus, folio 419. Posseuinus, folio 866. Poccantius in Bibliotheca Florentina, fol. 94. Bibliotheca Cardinalitia Turrigii, folio 31. Et ex propria Religione Prædicatorum, Sixtus Senensis, folio 264. Placentinus, fol. 383. Michael Pius vt suprà, Catharinus infrà adducendus, ac denique S. Antoninus, discipulus Ioannis Dominici loco citato: at in Cathalogo operum ipsius non recenset talem gloriosum Tractatum de Conceptione, & in Summa solùm ipsum adducit, vt infrà videbimus, super Ecclesiasten. Ioannes Carolus Florentinus, huius insignis viri vitam, & lucubrationes latissimè describit, sed de tali tractatu de Conceptione nec verbum habet. Cùm ergo nullam de tali glorioso opere de Conceptione isti Nomenclatores faciãt mentionem, credendum est, fuisse figmentum Bandelli. Secundò, quia Antonius Senensis, in duplici loco suæ Biblioth. agit de hoc Ioanne Dominico, scilicet, fol. 69. & fol. 150. in vltimo nihil dicit de isto Conceptionis opere, in primo verò hæc habet: *Dominicus Ioannes Florent. vir & ingenio singulari, &c. cõposuit sermone puro, & nitido, & eleganti carmine libros in laudem B. Virginis Mariæ, in 4. lib. distinctũ, & 1. quidẽ tractat de vita, & obitu eius, in 2. de eius lẽ mortalitate, & gloria in 3. & 4. de Tẽplis Romæ, & in Hetruria B. Virgini dicatis. Hũc librũ manuscriptũ in mẽbranis, characteribus satis antiquis, vidi Mediolani in conuentu nostro S. Mariæ gratiarum, bibliotheca cõmuni.* Sed liber iste nec est de Conceptione, nec soluta oratione, sed carmine: ego autem illum vidi, & legi, in biblioth. omnium Sanctorum Florentiæ, vbi extat M. S. in membranis cum hac inscriptione: Dominici Ioannis Florent, Ord. Prædic. in lib. dicto Theotoco de vita pariter, & obitu Dominæ nostræ Virginis Mariæ, scripto, & donato à Iacobo Nicolo de Chocho, Florentino Biblioth. Fratrum Obseruantium S. P. N. Franc. die 4. Octob. ann. 1475 &c. & fuit finitus, vt ibidem dicitur, ann. 1468. & dicatus D. D. Petro de Medicis; reuolui igitur librum, & pro hac materia Conceptionis ad finem libri secundi hæc solùm inueni: *Delenit veteres hæc sine labe notas.* Sed verba ista pro nobis sunt, & alia non extant: ergo ex omni parte illud opus gloriosum de Conceptione videtur fictum. Tertio, quia hic Ioannes Dominicus mortuus fuit anno 1420. vt suprà

dixi,

dixi, & fatentur Aduersarii, & post quindecim annos scripsit Turrecremata suum Cathalogū, & eodē tempore S. Antoninus, primus, ac præcipuus Ioan. Dominici discipulus, & nec vnus, nec alter de tali Tractatu glorioso mentionem facit: qui enim citauit ipsum in Ecclesiasten, non prætermitteret tam insigne opus cuiusdā Archiepiscopi Ragusini, & S.R.E. Cardinalis, nisi fortè illum prætermiserunt, quia, vt vos diciitis, resecandæ sunt putridæ carnes, & cætera, &c. Denique etiam ex verbis S. Antonini videtur illum tractatum fuisse fictum, inquit enim sic: *Ita exponit Dominus Ioan. Dominici super Eccles. vbi etiam per multa originalia Sanctorū antiquorum, & rationes probat propositum.* Scilicèt Virginem Mariam fuisse conceptā in originali peccato. Quando ergo S. Antoninus nō prætermisit circumstātiam de originalibus antiquorum, non obliuisceretur certè de tam glorioso tractatu: insuper iste, vel fuit scriptus antè vel post Ecclesi ast. quidquid dicant, erat reduplicatio eiusdem quæstionis, ac materiæ.

Tertiam auctoritatem sic adducit S. Antoninus in illo capit. 2. de quæstione Conceptionis circa principium, tangens illud: *Virum de mille, &c. Vir*, inquit Antoninus, *ille fuit Christus, numerus autem millenarius ponitur, iuxta morem Scripturæ, determinatus pro indeterminato, id est, pro omni cœtu Sanctorum, inter quos solus Christus repertus est sine peccato aliquo, non aliqua mulier, ita exponit Dominus Ioann. Dominici super Ecclesiast.* Hæc solùm habet Sanctus Antoninus de suo Magistro Ioanne Dominico, in illa quæstione, in qua adducit pro sua opinione, omnes Auctores, quos reperire potuit: ergo illa adducta à Bādello super Magnificat, & de tractatu Conceptionis, fuerunt ficta, & supposita, & vt putrida debent resecari. Neq; auctoritas hæc cōcludit aliquid pro opinione Aduersariorum, quia sunt vniuersalia, & magis ponderare debent illa eiusdem Auctoris: *Deleuit veteres hæc sine labe notas.* Vbi nulla est fictio, quia illam vidi. Item hæc auctoritas videtur multiplicata in Guillielmo de Alcona num. 103. & cum Iacobo de Lausana numero 135. Nam Ambros. Catharinus in illo insigni tractatu pro immaculata Conceptione ad Patres sui Ordinis, fol. 32. loquens de hoc tract. super Ecclesiast. qui manuscr. seruatur Fesulis, inquit: *Sed obsecro te, bone Lector, rem miram audi: B. Ioan. Dominicus Florentin. nostri Ordinis, & Cardinalis Ragusinus, cum nostram quæstionē tractaret in opere suo super Ecclesiast. & declarare vellet transfusionem originalis peccati, post nonnulla exposita, ita dixit ad litteram.* Et adducta quādam auctoritatē Ioannis Dominici, sic concludit: *Hæc ille; ex quibus tria adnotari velim: primùm quod ipse aliquandò aliter sensit, vt satè pateat, quod dixi de horum testium inconstantia, vt nec digni sint vlla fide, præsertim contra gloriam Virginis.* Hæc, vester Catharinus. Ex quibus constat quod Ioannes Dominicus fuit inconstans; & varius, & insuper possumus existimare quod sub hac inconstante expositione Ioann. Dominici super Ecclesiasten, adduxerunt Alconam, & Lausanensem; nam non credo fuisse tot expositiones Dominicanorum super Ecclesiast. Concludimus cum hoc Ioanne Dominico, affirmando, quod in hac expositione super Ecclesiast. habet hæc verba: *Libēter hoc*, id est, priuilegium præseruationis à peccato originali, *Mariæ concederem, si Ecclesia nō repugnaret.* Ergo cùm deficiat hæc conditionalis; quia Ecclesia non solùm non repugnat, aut contradicit, sed amplectitur, celebrat, & præcipit celebrare: igitur Ioannes Dominicus in hac differentia temporis pro nobis esset, & libenter concederet, Virginem Mariam fuisse conceptam sine peccato putrido.

IOANNES De Francoforte, Ordinis Prædicatorum super Iob cap. 14. & sermon. de Sanctificat. Beatæ Virginis. *Bandell. cap. 23. Deza folio 42. Petrus de Vincent. & Grysald.*

VERITAS 170.

DE Hoc Auctore nullus Nomenclator antiquus, vel modernus mentionem facit. Nec ipse Franciscus Sueertius in sua Bibliotheca Germaniæ, nec Fabianus Iustinianus in Indice Vniuersali scribentium in Iob fol. 18. nisi aliqui Ordinis Prædicatorum, & incipiēdo à nouissimo, Placentinus foliò 391. inquit: *De illo scribit frater Sixtus Senensis, quòd eius volumina stabant Lugduni in Biblioth. Conuentus Ordinis Prædicat. antequàm Caluiniani, qui eam ciuitatem per fraudem ceperunt, omnes Bibliothecas familiarum religiosarum, aut combusserunt, aut cum pretiosis quibuscumque sacrarum ædium ornamentis sunt depopulati. Nos Lugduni, inquit, tunc interfuimus, propter quod & vera scribimus.* Hæc Placentinus ex Sixto Senensi. At Sixtus Senensis fol. 265. sic inquit: Ioannes Francofort Germanus concinauit *in Iob Scholasticam Explanationem, cuius meminit Vincētius Bandellus in libro de Christi Conceptione. Habetur Lugduni in Bibliotheca Prædicatorū, cum hoc initio: O vos omnes, qui transitis per viam!* Hæc Sixtus, & nihil de illa combustione Caluinistarum: vndè velint, nolint, tota fides huius auctoris reducenda est ad vnum Bandellum, qui in hac materia Cōceptionis ferè semper, ac totaliter deuiauit à veritate: Et hæc de Auctore.

Aucto-

Auctoritatem nullam adducunt Aduersarii, nec de illo cap. 14. Iob, ne de sermone Sanctificationis, & ex hac parte etiam claudicat fides huius Auctoris, ego existimo, quod Bandellus existens in Lombardia, habens notitiam, quod Lugduni erat opus Ioannis de Frãcoforte, Ordinis Prædicatorum manuscriptũ, existimans, quòd incidere in illis verbis capit. 14. *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine*; & non maculare Virginis Conceptionem, tali occasione oblata, esset impossibile, vlli scriptori Dominicano, absque alio examine, aut fundamento ipsum adduxit pro sua sententia, sermonem autem Sanctificationis citauit ad maiorem abundantiã, nisi fortè hic Sermo sit ille de Sanctificatione adducto postea, & typis mandato à P. Alberto Castellano, de quo egimus in Trituratione num. xxxiv. Sed demus, quòd Auctor, Sermo ille, & Expositio illa in Iob, incipiens: *O vos omnes, qui transitis per viam!* fuerint in rerum natura, de verbis non constat, Bandellus nullius veritatis Auctor est, Deza, Vincentia, & Grysaldus sicuti sunt in omnibus Bandelliana vestigia, opera fuerunt combusta, Auctor Francoforte fuit Dominicanus: quæ ergo fides erit cum omnibus his adhibenda?

IOANNES De Gallicis, Ordinis Prædicatorum, in Sermone 1. & 2. Aduentus. *Ità Bandellus cap. 23. Deza fol. 42. Vincent. & Grysaldus.*

VERITAS 171.

LICET Hic Auctor videatur fictus, tamen in rei veritate non est nisi duplicatus, seu, vt meliùs, ac veriùs dicam quadruplicatus: videtur fictus; quia talis Ioan. Gallicus, seu de Gallicis, Ordinis Prædicatorum, nunquã fuit in rerum natura, si credendũ est Nomenclatoribus antiquis, & neothericis. Gesnerus fol. 441. adducit quemdam Ioan. Gallum, sed hic fuit Sæcularis, nec scripsit Sermones. Alphonsus Fernandez Placentinus in Concertatione fol. 387. mentionem facit de quodam Ioanne Gallico, Ordinis Prædicatorum, sed hic non scripsit Sermones, sed super libros Sententiarum. Sed etiam hic est fictus, tum quia nullus sui Ordinis Scriptor adducit talem Ioannem Gallicum, tum etiam, quia in margine citat Posseuinum, sed est falsum, quia Antonius Posseuinus solùm mentionem facit de quodam Ioanne Gallo, Abbate Fontanellæ, Congregationis Floracienfis. Vndè Auctor hic quoad nomen, & Religionem fuit fictus à Bandello, vbicumque enim ipse vtitur cognominibus Prouinciarum, vel nationis Gallus Theutonicus, Anglicus, relicto proprio nomine, certissima est multiplicatio, & festiuitas duplex.

Pro multiplicatione verò scias, Lector, quòd in sacra Eremitarum S. Augustini Familia, fuit quidam celebris, & antiquus Doctor, vocatus Iordanus de Quedelimburg de Saxonia, qui scripsit Sermones de Sanctis, ac de Tempore, de quo latissimè agimus infra num. 198. vbi omnia, & singula ad hunc Doctorem pertinentia videre poteris. Et sicut Iordanis ter fuit diuisus: in ingressu filiorum Israel in terrã Promissionis; secundò, per Eliam; ac demum per Eliseum; sic Aduersarii hunc Iordanum diuiserunt non solùm ter, sed quater, in Ioannem de Gallicis, Ordinis Prædicatorum, Ioannem Gallicum Augustinianum, Ioannem Gallicum Minoritam, de quibus in sequentibus duobus numeris, & Ioannem Theutonicum, de quo infrà num. 191. Huius multiplicationis causa, vel fuit inconsideratio, vel aliqua simplex æquiuocatio, procedens ex ignorantia. Si non fuit prima, secundæ talis fuit origo. Tempore Bandelli nondum Typographia erat propagata per totum terrarum Orbem, nec libri prædicabiles circumferebantur impressi, seu manuscripti; Sermonum Fratris Iordani, cum esset Auctor celeberrimus, quàm plura erant originalia manuscripta, sed scripta, sicut omnia alia antiqua, quorum ego vidi quamplura, scilicèt charactere Gallico, & plena abbreuiaturis, ita vt nec vnum solùm verbum esset integrum, & completum, sicque Frater Iordanus scribebatur hoc modo: *Fr. Io.* Bandellus verò videns illam abbreuiaturam Fr. Io. existimauit, ibi legendum esse: Frater Ioannes, & cùm character esset Gallicus, vt non erraret in Auctoris nomine, vocauit ipsum Fratrem Ioannem Gallicum, & cùm in prædictis libris essent quatuor Sermones, in quibus Iordanus Aduersariorum tenet sententiam, scilicèt Aduentus, super Missus est, de Conceptione, ac de Natiuitate, ex his quatuor Sermonibus quatuor fabricarunt Fratres Io. scilicèt, Fratrem Ioannem de Gallicis, Ordinis Prædicatorum, Fratrem Ioannem Gallum, Fratrem Ioannem Gallicum, Ordinis Minorum, & Fr. Ioannem Theutonicum, Ordinis Eremitarum: si vnum ex his fecissent Carmelitã, omnes quatuor Religiones Mendicantes essent completæ, & vnus Iordanis factus fons Paradysi diuisus esset in quatuor capita mendicantium.

Pro hoc Ioanne de Gallicis nullam auctoritatem adducunt Aduersarii, solùm enim dicunt: *Idem tenet. Magister Ioannes de Gallicis in Sermone 1. & 2. Aduentus.* Et nihil ampliùs. Verba autem, vt extant in illo Serm. 1. Aduentus, folio 6. columna 2. qui incipit: *Verba ista, &c.* sic se habent: *Per Epicyclum autem intelligitur peccatum, quo à cœlesti patria retra-*

gradationem patimur, solus autem Christus fuit sine peccato. Et si instetur de B. Virgine, dicendũ, quòd ipsa nõ fuit sine originali, saltem per breuissimum momentum, secundùm communẽ opinionem, &c. Alia verba habet col. 4. sed proposita sunt præcipua. Vndè Auctor iste, & qui cum eo sunt multiplicati, transnatauerunt ad nos Iordanem. Nisi fortè hic Ioannes de Gallicis, Ord. Prædic. sit Ioannes à S. Geminiano, cuius Ser. Aduẽtuales fuerunt excussi in Gallia à R. P. Petro Tardito ann. 1512. in 4. & in 1. Serm. Aduent. qui incipit: *Hora est iam nos, &c.* Agit de peccatis in communi, & in 2. qui incipit: *Ecce Rex tuus, &c.* inter alia sic inquit: *Circa tertiũ principale nota, quòd Christus ex magna sua pietate venit tibi tripliciter. Primo tanquam medicus ad sanãdum, quia tu ægrotabas. Vndè, Matth. 2. Non necesse habent, qui sani sunt, medico, sed qui male habent. Non enim veni vocare iustos, sed peccatores. Sani enim, & iusti erant Angeli, qui stabant in cœlo: At infirmi, & peccatores homines, qui erant in mundo ad istos vocandos, & sanandos venit Christus. Vndè Augustinus: de cœlo venit magnus medicus, quia per totũ mundum magnus iacebat ægrotus in mundo iacens, humanum genus erat, de quo Isaiæ 1. A plãta pedis vsque ad verticem, id est, ab Adam vsque ad Christum exclusiuè non est in eo sanitas.* Fortè propter hanc vniuersalem adduxit Bandellus hunc Auctorem. Vide num. 176.

IOANNES Gallicus, Eremita S. Augustini, in serm. Natiuit. B. Virginis, & in serm. Annuntiat. *Ita Anonym. Auctore 140. Band. cap. 25. Dez. fol. 49. à tergo. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 172.

IVDICARVNT Aduersarii, quòd ex sola mutatione habitus maneret illorum in multiplicatione Auctorũ caliditas occulta. In classi Ordinis Prædicatorum adduxerunt Ioannem de Gallicis, vt vidimus numero antecedẽti, in classe verò Eremitarũ adducunt Anonymus, & Bãdellus præsentem sic: Idem tenet M. Ioannes Gallicus, in suo Summario quod incipit: Erunt signa in Sole, &c. in sermone Natiuitatis B. Virginis, qui incipit: In noua signa, immuta mirabilia, sic dicit: *Beata Virgo fuit concepta cum aculeo peccati originalis, sed per ignem Sancti Spiritus fuit ab ipso originali peccato, per sanctificationem in vtero mundata, & purgata. Hæc ille.* Vincentia verò sic: *Idem tenet Magister Ioannes Gallicus, eiusdem Ordinis in serm. Annuntiationis.* Et nõ adducit auctoritatẽ, compone hoc, Lector, alius in serm. Natiuit. & alius Annuntiat. Primò, indagandum est, quis fuerit hic Auctor; quia talis Ioan. Gallicus in nullo Nomenclatore antiquo vel Neotherico inuenitur, nisi in R. P. Thomasso de Herrera in suo Alphab. Augustin. tom. 1. fol. 466. vbi sic inquit: *Ioannes Theutonicus, & Ioan. Gallicus, Doctores Theologi, ab eodẽ Vincentio, ille ex serm. Natiuit. B. Virginis, qui incipit: Lauda, & lætare filia Sion, &c. Et hic ex serm. Annuntiat. pro eadẽ parte citantur. Incertum mihi, quo tẽpore claruerint, &c.* Ex his verbis constat, quòd notitiam huius Auctoris desumpsit Herrera ab vno solo Bãdello, sicut etiã Ioannis Theutonici, & ad illud huius Auctoris, *Incertũ mihi quo tempore claruerint:* Huic dubitationi ego facillimè responderem, quòd nati sunt tempore Bandelli, vel in ripa Iordanis, tanquam illi duo Fontes Ior, & Dan; quia hic Ioannes Gallicus, & Ioannes Theutonicus, vt infrà videbimus num. 198. sunt idemmet Iordanus de Saxonia, quia si Ioannes baptizauit in Iordane, Bandellus ex Iordano baptizauit istos Ioannes.

Quoad auctoritatem dico, quòd primus tomus Sermonum Iordani de Saxonia, siuè de Quedelimburg incipit, vt Aduersarii dicunt: *Erunt signa in Sole, &c.* impres. Argẽtinæ 1483. & in altero impres. Paris. 1521. habet Serm. 4. de Annunt. à fol. 46. in quibus vocat sæpè Virginẽ sanctificatam, & purgatã, præcipuè Serm. 4. sub themate: *Hortus cõclusus, &c.* vbi inquit: *Hortus præclusus perfoditur, & purgatur; Maria verò conuenienter horto perfosso cõparatur; perfodit autẽ eam triplex Magister, & purgauit eam de omni zizania. Nam post peccatum Adæ tota posteritas zizania, id est, peccato fuit impugnata. Specialiter triplex zizania genus humanũ vexauit, scilicèt, ignorantia in rationali, impotẽtia in irascibili, malitia in concupiscibili. Ne autem Maria huiusmodi miseria vexaretur, venit Pater fodiens cum fossorio potentiæ, & fugauit impotentiam, venit filius cum fossorio Sapiẽtiæ, fodiens ignorantiam, venit Spiritus S. cum fossorio clementiæ, effodiens malitiam. Et ita Maria plenariè ab omni zizania fuit mundata, & purgata, &c.* Et infrà: *Et ita Maria sic effossa, & purgata fuit, & dicitur Sanctificata, antè quam nata, &c.* De Natiuitate vero habet septẽ Sermones, in quibus præcipuè extant duæ auctoritates de quibus nos infra num. 174. in Ioan. Gallico Ordinis Minorũ; sed ibi non extat formalis auctoritas adducta à Bandello, sub illis verbis: *Cõcepta cum aculeo peccati originalis.* O quam aptè dicere poterat hic Hieremias: Leuate signum in terra: clangite buccina in gẽtibus, sanctificate super eam gentes, annuntiate contra illam, numerate contra eam, adducite equũ quasi bruchum aculatum. Sed iam commouebitur terra, & conturbabitur; quia euigilabit contra Babylonem cogitatio Domini, & honor Dominę.

IOAN-

IOANNES Gallicus, Glossator Decreti, In Apparatu suo super totum Decretum, super capit. Pronuntiandum, siuè Prouidendum, & super cap. Firmissimè, dist. 4. *Ita Anonym. Auctore* 185. *Bandel. cap.* 19. *Dezafol.* 29. *à tergo. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 173.

ITERVM Ingredimur alteram confusam Babyloniam. Postquam Anonymus, in classe de Doctoribus Canonistis, Auctore 2. illius classis adduxerat Ioannem Theutonicum, Glossatorem Decreti, & Auctore 9. Ioannem Compilatorem Summæ Canonicæ, statim Auctore sequenti, sic inquit: Idem tenet D. Ioannes Gallicus in Apparatu suo super totum Decretum, quod sic incipit: Ad decorem Sponsæ, super cap. Prouidendum, de consecrat. dist. 3. sic dicit: *De festo Conceptionis B. Mariæ Virginis nihil hic dicitur, quia non est celebrandum, licèt in quibusdam locis celebretur, sicut in Anglia; & hæc est ratio, fuit enim concepta in peccato, sicut cæteri Sancti, excepta vnica persona Christi.* Et super cap. Firmissimè, de consecrat. dist. 4. super verbo: Omnem hominem, sic dicit: *Ergò, & B. Virgo, & Hieremias, & Ioannes Baptista, cum originali peccato sunt nati, cùm constet eos per concubitum masculi, & fœminæ esse conceptos: sed duæ natiuitates sunt, scilicèt, in vtero, & ab vtero, prædicti enim Sancti cùm originali peccato nati sunt in vtero, & ideò B. Mariæ Conceptio non debet celebrari, quia fuit in peccato cōcepta. Hæc ille ad litteram.* Huc usque sunt Anonymi verba, an verò ipse trāscripserit ad litteram Ioannem Gallicum, infrà examinabitur, regulando auctoritates, quia hic solùm indagamus Auctorem. Vbi notare debes, Lector. Primò, quòd iste Anonymus ex vno indiuisibili Auctore fecit tres diuersos, Ioannem Theutonicum, Ioannem Compilatorem Sūmæ Canonicæ, & Ioannem Gallicum. Secundò, quòd semper tacet, quòd iste Ioannes Theutonicus, Compilator, Gallus, fuerit ex Ordine Prædicatorum. Tertiò, quòd citat super caput Prouidendum, de consecrat. dist. 3. cum in tota illa distinctione non sit tale caput, sed Pronuntiandum. Et omnes istas chimeras composuit in ictu oculi, in nouissima classi Iuristarum.

Bandellus hunc adducit sic: Idem tenet Auctor operis solemnissimi super toto Decreto, quod incipit: Ad decorē Sponsæ. Sic dicens super cap. Pronuntiandum: *Festum Conceptionis non est celebrandum, quia fuit concepta in peccato originali.* Et super cap. Firmissimè: *Beata,* inquit, *Virgo, & Ioannes Baptista, fuerunt cum originali peccato nati in vtero: vndè B. Mariæ Conceptio non debet celebrari, sed quia fuit in vtero sanctificata, eius Natiuitas celebratur: Hæc ille.* Eadem verba ad litteram habet Vincentia. Nota calliditatem Bandelli in occultatione nominis, ac cognominis huius Auctoris! Grysaldus illum adducit sub nomine Compilatoris. Turrecremata (cuius verba iterum dabimus infrà num. 192.) sic dicit: Item ad idem est inter Doctores eximios clarissimos, qui in Iure Canonico floruerunt, Ioānnes Theutonicus, Glossator Decreti, super cap. Pronuntiandum, de consecrat. dist. 3. qui super verbo, Natiuitas, ita dicit: *De festo Conceptionis nihil hic dicitur, quia celebrandum non est, sicut in multis regionibus fit, & maximè in Anglia; & hæc est ratio, quia in peccato concepta fuit, sicut, & cæteri Sancti, excepta vnica persona Christi.* Ex his omnibus Aduersariorum verbis deduco pro conclusione primū, vnica, ac præcipua: vnum, & eundē esse Auctorē adductum ab Anonymo, sub nomine Ioannis Gallici, & adductū à Bādello, & Grysaldo, sub nomine Cōpilatoris, seu Glossatoris Decreti, cū illo adducto à Turrecrem. sub nomine Ioan. Theutonici, vt colligitur euidentèr ex dictis numer. 36. & 125. vide ibi. Pro secunda cōclusione deduco, tres Glossas præcipuas Decreti, duas existētes in corpore Iuris, & alteram ad marginem, omnes esse huius Ioannis Gallici, seu Theutonici (siuè ille sit Halberstatensis, vt dicit Spondanus ad ann. 1268. siuè Dominicanus, vt affirmāt Nomenclatores Dominicani) & nullam fuisse Hugonis Ferrariensis, seu Hugutii, de quibus egimus suprà num. 125. & 129. Tertia conclusio, quòd Aduersarii hunc multiplicarunt, quoad Auctorem sic: nam auctoritas adducta suprà num. 36. ex Bartholomæo Brixiensi, est huius Ioannis, sicut illa Bernardi Papiensis, num. 47. & Guillielmi Episcopi Metensis, existente num. 109. Et illa Hugonis Ferrariensis, atque illa Hugutii. Item hic idē Ioannes est ille Episcopus Bosniensis, adductus num. 157. & similitèr ille Ioannes Compilator Summæ Canonicæ, de quo num. 166. & hic Ioannes Gallicus, sicque Auctor iste in prædictis est adductus septies. In futuris verò hic Ioānes Gallicus, est Ioannes Theutonicus, Ordinis Prædicatorum, de quo num. 193. & Ioannes Theutonicus Canonista, vt dicemus num. 192. & Magister Moneta, de quo num. 219. quibus adde Petrum de Braco; & Petrum Mediolanensem, de quibus suis locis.

Hucusque diximus de Auctore: circa auctoritatem verò scias. Primò, quòd cum sit certum, atque indubitatum, hūc Ioan. Gallicum, Compilatorem, seu Glossatorem Decreti, & Ioannē Theutonicum, atque Ioannem Compilatorem Summæ Canonicæ fuisse vnum, & eundem Auctorem, quomodò Turrecremata dicit, & affirmat in Ioanne Compilatore, quòd eius Sūma incipit: *Omnis qui iustè iudicat, stateram in manu gestet,* & idem dicunt, vt vidimus ibi Anony-

nymus, Bandellus, Vincentia, & Deza. Hic (excepto vno Turrecremata) omnes relati affirmant, Summam Ioannis Gallici incipere sic: *Ad decorem sponsæ*, tene me Lector. Auctor fuit vnus Ioannes, vel ergo hic confecit duas Summas, vel vnam: si duas, quomodo Auctoritas ibi, & hic adducta est vnamet, & ex eodem cap. Firmissimè, de Consecrat. dist. 4. Si tantum fuit vna Summa, quomodò habet duplex principium adeo diuersum? Solutionem huius difficultatis, secundùm veritatem, inuestigare non potui, nisi dicendo, quòd principium hic adductum: *Ad decorem sponsæ*, est fictum ab Anonymo, & Bandello, & desumptum ab alio opere, & Auctore, scilicèt Hostiense; nam hic edidit quandam Summam Iuris Canonici, non super Decretum, sed super Decretales, impres. Parisiis 1512. in fol. magno, cuius initium est: *Ad Dei omnipotentis gloriam, & vniuersalis Ecclesiæ decus, & decorem, &c.* Existimo enim, quod ex hac Hostiensis Summa furati sunt titulum pro sua Summa Ioan. Gallici: si hoc verum est; illud verissimum erit: Quomodo confunditur fur, quando comprehenditur, &c.

Secundò, de auctoritate dicimus, quòd Turrecremata fideliter transcripsit auctoritatem, at Bandellus pessimè, vt solet; Anonymus similiter, præcipuè in illa capitali adulteratione, quia vbi Glossa, *In peccato concepta*; ipsi, quia fuit *concepta in peccato originali.* Et vt videas, qua veritate dixit illud, *hæc ille ad litteram*, decreui, & ego pariter dare auctoritatem Decreti ad litteram. Ad illud ergo verbum: Omnem hominem, sic inquit Ioannes Gallicus, siuè Theutonicus, quisquis ille fuerit: *Vt hoc meliùs intelligas, scias, quod duæ sunt natiuitates, scilicèt, in vtero, alia ab vtero. In vtero nasci, est, in vtero animam corpori infundi, ex vtero nasci, est, ex vtero in lucem prodire. Vndè B. Virgo, & Ioannes Baptista, & Hieremias cum originali peccato nati fuerunt in vtero, & hoc vult dicere littera cap. in principio, ibi, omnem hominem, &c. Vndè Conceptio B. Mariæ nō debet celebrari, sed Natiuitas ex vtero benè celebratur, & S. Ioannis, quia fuerunt in vtero sanctificati, & eis fuit dimissum originale peccatum.* Hæc Patres mei, est Glossa vestri Ioannis Gallici ad litteram, vndè illa vestri Anonymi non est ad litteram, rigam, neque ad papyrum, quia a primo vsquè ad vltimum verbum est vitiata, & contra veritatem addita illa clausula, *cùm constet eos per concubitum masculi, & fœminæ esse conceptos.* Sinite ergo Ioannem in suo testamento, quia sufficit diei malitia sua.

IOANNES Gallicus, Ordinis Minorum, in Summario, in Ser. Annuntiationis, & Natiuitatis B. Virginis. *Anonym. Auctore 122. Bandel. cap. 24. Deza fol. 48. Vincent.*

VERITAS 174.

SI Auctores isti Anonymus, Bandellus, & Vincētia scripsissent in Gallia, posset pietas Christiana, ac religiosa modestia saltem dubitare de aliquo Scriptore, ab ipsis adducto inter tot, ac tantos Doctores Gallos, Parisienses, hic citatos, nam si notastis, ferè nullus est ex incognitis, qui non fuerit Doctor Parisiensis, sed cùm omnes scripserint in Lombardia tempore Pontificatus Sixti IV. miror certè vndè extraxerint tot Parisienses Gallos præclarissimos. Inter hos vnus est hic Ioannes Gallus, Ordinis Minorum, quia de illo nulla extat notitia in Seraphicæ Religionis Scriptoribus, nisi in Vvilloto, qui in fol. 229. suarum Athenarum sic inquit: *Ioannes Gallicus edidit quosdam Sermones*, & nihil ampliùs. Ab hoc eadem verba transcripsit Vvadingus in suo Chatalogo, fol. 208. sed Vvillotus, qui scripsit nostris temporibus, hunc, & alios Auctores desumpsit à Bandello, & sic manet in suo robore dubitatio de fictione, vel multiplicatione. Quæsiui, qua potui diligentia, illum Ioannem Gallum, sed ille non cantat hodiè. Nisi fortè hic sit, quem adduxerunt suprà, sub nomine Iacobi Pictauiensis, etiam Ordinis Minorum, & in eisdem sermonibus Annuntiationis, & Natiuitatis, vt vidimus n. 158. & sic iam est duplicatus, & fortè triplicatus cum Pictano, adducto etiā in Summa sua, de quo infrà num. 257.

Auctoritatem illius sic adducunt Aduersarii: Idem tenet F. Ioannes Gallicus in suo Summario solemni, quod incipit: In principio creauit Deus cœlum, & terram, in sermone Annuntiationis, & Natiuitatis B. Virginis, dicit: *Quod B. Virgo in vtero matris fuit sanctificata, & à peccato purgata.* Cum hac notitia recognoui opera, & sermones Ioannis Gruset, Ioannis de Vverda, Ioannis Royardi, qui fuerunt Galli, & Ordinis Minorum, sed opera illorum, nec habet tale principium, nec in ipsis sunt verba proposita, quia omnes habent sermones Conceptionis, in quibus expressè tenent, Virginem Mariam fuisse conceptam absque peccato originali. His suppositis, existimo, illum Ioannem Gallicum Minoritam, esse eundem, quem suprà numer. 171. appellarunt Ioannem de Gallicis, Ordinis Prædicatorum, & num. sequenti 172. vocarunt Ioannem Gallicum, Ordinis S. Augustini, & infrà numer. 191. iterū nominant Ioannem Theutonicum, etiam Ordinis Sancti Augustini, & cum hi duo Augustiniani, & ille Dominicanus absque vlla dubitatione, & controuersia sint ficti, & multiplicati cum Iordano de Saxonia Theutonico, vt ex ipsis constabit, & Ioannem Gallum ...

gustinianum citant in eisdem sermonibus Natiuitatis, & Annuntiationis, sicut hunc, credo, quod etiam Minorita fit eodem modo fictus, & multiplicatus, & sic Auctor ille est quinquies adductus.

Nec hoc dicitur absque sufficientissimo fundamento, nam supposito, quod talis Ioannes Gallicus non inuenitur in Religione Minorũ, imò existimandũ est, nunquã fuisse, & quod tantùmodo Aduersarii de illo mentionẽ faciunt, & quod nullam formalem auctoritatem de illo adducunt, & quod Anonymus, Bandellus, & Vincentia, generalitèr, & in communi finxerunt, & multiplicarunt Auctores pro libito, & absque mensura, & in particulari, pro hìc, & nunc, ex vno Ioanne fecerunt quatuordecim Auctores, vt vidimus num. antecedenti, ex vno Guillielmo, septem Guillielmos, ac denique ex vno Iordano Augustiniano, vnum Ioannem de Gallicis Dominicanum, alterum Ioannem Gallicum Augustinianum, & alterum Ioannem Theutonicum, voluerunt etiam fingere alterũ Ioannem Gallicum Minoritam. Hic discursus indiuiduatur amplius: quia Ioan. Gallicum Augustinianum citant in sermonibus Annuntiationis, & Natiuitatis, & hunc Ioannem Gallicum Minoritam similitèr in eisdem Sermonibus, & est certum, quod Iordanus in præallegatis sermonibus Annuntiationis, & Natiuitatis, dicit, & affirmat, quod Aduersarii hic dicunt, scilicèt: *Quòd B. Virgo in vtero Matris fuit sanctificata, & à peccato purgata*: nam in 1. Sermone Annuntiationis, qui est in ordine 64. fol. 96. qui incipit: *Hæc dies boni nuntii est*, circa principium, Iordanus habet propositam sentẽtiam de sanctificatione Virginis in vtero matris suæ, & purgatione à peccato. Sed clariùs, & expressiùs in sermone Natiuitatis citato ab Aduersariis, qui incipit: *Sapientia ædificauit, &c.* qui est in ordine 154. Et similitèr in Sermone 159. qui incipit: *Sponsus, & Spõsa, &c.* En quomodo Auctor, qui non inuenitur inter Minoritas, inuenimus in campestri regione Iordanis, iuxta mare mortuum. Si autem contenderint, Ioannem istum Gallicum esse distinctum a Iordano, illum ostendant, & statim Iordanis conuertet se retrorsum.

Sed vt videat Lector, quòd pro indagãda veritate nihil prætermittimus, sciat, quod in Bibliotheca Regia Scorialis extat quoddam Sermonarium manuscriptum antiquis characteribus, sine principio, littera E. Pluteo V. num. 23. & hoc existimo, fuisse elaboratum à quodam Minorita; quia adducit sermones S. P. N. Francisci, & habet sermonem Annuntiationis, qui incipit: *Aue gratia plena*, vbi inquit Auctor: *Plena fuit gratia sanctificante, ad purgamentum fœditatis culpæ, à qua fuit prorsus purgata per gratiam, vt de ea possit dici illud Eccles. 21. Gratia super gratiam, &c.* In sermone verò Natiuitatis, qui incipit: *Lux orta est iusto*, sic inquit: *Fuit igitur lux Virgo Maria in ortu suo impermixta, propter gratiam sanctificantem, vndè sibi competit illud Genes. 1. Fiat lux, & facta est lux. Diuisit lucẽ à tenebris, quia B. Virgo talitèr facta est, vt tenebræ peccati comp. penitùs impermixta. Ita vt sibi cõpetat illud Sapient. 7. Emanatio quædã est claritatis omnipotentis Dei sincera: & ideò nihil inquinatum in ea incurrit. Candor est enim lucis æternæ, & speculũ sine macula, &c.* Si ergo iste Minorita est ab Aduersariis dictus Ioannes de Gallicis, & isti sunt sermones Annuntiationis, & Natiuitatis, quid mirum, quod non adduxerint auctoritates ad litteram? Quia licèt prima habeat aliqua verba æquiuoca, cùm ibi loquatur de tempore Annuntiationis, nihil cõtra nos: & quando loqueretur absolutè, & simpliciter, vel agit de fœditate culpæ primæ generationis; vel ex secunda, aufertur omnis ambiguitas, quia expressè est pro nobis. Sed quidquid sit de sensu auctoritatum, cùm in nulla illarum extent verba adducta ab Aduersariis, scilicèt; *quòd B. Virgo in vtero matris fuit sanctificata, & à peccato purgata.* Iam, vt falsa, & ficta, repelli debent, quousque ostendant Auctorem, & auctoritates, quod sine dubio erit ad Kalendas Græcas.

IOANNES Gallicus, Parisiensis Doctor, In 3. libro Summæ suæ. *Ita Vincentia. Bandello, capit. 21. Didacus Deza fol. 36. à tergo.*

VERITAS 175.

SVPPOSITO, Quòd Vincentius Bandelius de Castronouo in capitulo de Doctoribus sęcularibus, atque clarissimis Theologis antiquis, adducit Ioannem istum Gallicum, & auctoritatem eius sic: Idem tenet Magister Ioannes Gallicus, Doctor Parisiensis, in 3. libro Summæ suæ, sic dicens: *Caro Christi in B. Virgine fuit obnoxia, & obligata peccato: sed antequam vniretur verbo, ab omni contagione peccati purgata fuit. Hæc ille.* Dicam breuiter, quid pro indaganda veritate de Auctore, Summa, & auctoritate, adhibita omni diligentia, inuenire potui, quia cum in Christianitate fuerint multi Ioannes, & in Europa multi Galli, & in Gallia non pauci Doctores Parisienses, & ex his Scriptores Summarum inueniantur quam plurimi, non erit facilè verum à falso discernere.

Inter Patres contemporaneos S. Bernardo, ac Philippo Abbati, fuit quidam Ioannes, qui scripsit Epistolam, cuius initium est: *Fratri Philippo, Ioannes, &c.* in qua extant hæc verba: *Et quod*

quod liber dicit, neque Maria corpori originem dedit, quod reuera error est, cùm Psalmus dicat: Veritas de terra orta est. Vos exponitis sic, quod à vitijs nostræ originis non accepit, quod aperta fides est. Materialem enim originem Maria illi corpori dedit, non vitium, & ò quam differunt Maria, & vitium, quorum unum vos alterum pro altero ponitis. In illa enim Conceptione, in qua Deus de homine iustus de massa peccatrice azimus de fermento factus est, non tantum in nascente, sed etiam in conceptione, vel conceptura sanctificatio incepta est, vt iusto filio iusta mater, iustam materialẽ originẽ ista conceptione præberet, dicẽte Angelo: Spiritus Sãctus superueniet in te, & virtus Altissimi obũbrauit tibi; & Propheta: Aperiatur terra, & germinet Saluatorem. Et, quomodo discendit imber, & nix de cœlo, & illud: vltra non reuertitur, sed inebriat terram, id est, Mariam, & infundit eam, & germinare eã facit. Vt enim non haberet peccatum ipsa Mater Spiritus Sanctus, super, idest, dignius veniet in te: vt autẽ nec fomes peccati tunc, nec deinceps virtus Altissimi obumbrabit tibi, quod vtrumque signat Propheta, per niuem, quæ est alba, & frigida, &c. Hic fuit Ioannes, & antiquus, sed nescimus, an fuerit Gallus, & Doctor Parisiensis, nec scripsit Summam, neque auctoritas in aliquo verbo coincidit cum illa Bandelli, sed potiùs est pro nobis, vt in nostra Militia demonstro. Vide ibi.

Inter Doctores minus antiquos etiam fuit Ioannes a S. Geminiano; de quo numero sequenti, Doctor Parisiensis, & qui scripsit Sũmã de exẽplis, & rerũ similitudinibus, impress. Basileæ, & Venet. 1499. in 4. & Antuerpiæ 1583. in 8. & libro 3. vt citat Bandel. cap. 10. fol. 157. loquens de humanæ carnis fragilitate, &c. sic inquit: *Potest enim in hac vita fomes peccati mitigari, sed non extingui; dum scilicèt homo est in carne corruptibili. Licèt in B. Virgine ex priuilegio gratiæ, primò quidem in sua sanctificatione, scilicèt, in vtero matris suæ, fomes dicatur fuisse, non secundùm essentiam extinctus, sed manifestè ligatus. Deindè in Conceptione Filij credendum sit, quod totaliter fuit extinctus, &c.* Hucusque Geminianus. Licèt ergo iste vocatus fuerit Ioannes; & simul fuerit Doctor Parisiensis, & scripserit Summam, & libro 3. habeat relatam auctoritatem, cùm non fuerit secularis, sed Dominicanus, nec Gallus, sed Italus, nec auctoritas sua conueniat saltem in vnico verbo cũ adducta a Bandello, non videtur iste suus Ioannes Gallicus, vel si est, iam erit duplicatus cum sequenti, & auctoritas penitus ficta, quia in toto libro 3. Summæ Ioannis a S. Geminiano talia non extant verba, neque in tota Summa. Et sic necesse erit quærere alium.

Inter Theologos antiquos fuit etiam alius Doctor Parisiensis, natione Gallus, appellatus Ioannes Bromiart, Ordinis Prædicatorum, qui scripsit Summam prædicantium, qui licèt non libro 3. tamen cap. 3. tomi 2. verbo, Maria, art. 4. num. 33. fol. 13. sic inquit: *De eius verò Conceptione, Annuntiatione, & Natiuitate dici potest illud Apoc. 21. Ecce tabernaculum Dei cum hominibus. H. I. In die namque Conceptionis, & sanctificationis eius, quæ statim facta fuit vinea dilecto, & tabernaculum Dei factum, & sanctificatum fuit, quia illo die sanctificauit tabernaculum suum Altissimus. Ad hoc nota capitulum Dedicationis, & Sanctificationis, & Mundationis; quia festum illud potiùs sanctificationis, quã Conceptionis dici debet, quia solemnitas ad punctum sanctificationis, & non Conceptionis (quia concepta fuit in originali peccato) referri debet, &c.* Cum ergo iste Bromiardus fuerit Auctor classicus, atque eius Summa communissima, siquidem fuit typis mãdata primo absq; anno, & loco impressionis: Deinde Lugduni 1522. in 4. Venetijs 1586. Norimbergiæ 1518. Antuerpiæ 1614. in qua, licet, vt dixi, non lib. 3. tamen cap. 3. habeat auctoritatem relatam adeo expressam pro Aduersariorum opinione, & simul sit Ioannes, Gallicus, & Doctor Parisiensis, & alias Bandellus in toto suo Cathalogo ipsum non adducat sub proprio nomine, prima facie, ex tot signis, indicaui me inuenisse confusum, & incognitum Auctorem Ioannem Gallicum: At cum ex altera parte videam hũc Bromiardum, Ioannem, Gallum, Doctorem Parisiensem, & Scriptorem Summæ, non esse secularem, sed Dominicanum, neque auctoritates inter se, vel in vna syllaba conuenire, dubitaui de thesauro inuento, & alios Ioannes Gallicos, Doctores Parisienses quærere decreui; sed si necessitate compulsi voluerint dicere Aduersarij, hunc fuisse Ioannem Gallicum, Doctorem Parisiensem, ab ipsis citatum; notare debet Lector, quod fuit Dominicanus, & auctoritas est penitus ficta, & insuper, quòd Ioannes Bromiardus pro nostra videtur fuisse sententia; nam in præallegata Sũma eodem cap. 3. art. 4. num. 28. fol. 13. sic inquit: *Filius Dei volens in aliquo loco, & de aliqua muliere naturam nostram assumere, & nobiscum morari, à principio mundi nullam inuenit pro hospitio dignam, quia omnes peccato originali, vel actuali, vel vtroque infectæ erant; & tandem verò in fine mundi hanc mundissimam inueniens Virginẽ, in qua nullũ erat peccatũ, vel originale, vel actuale, tanquã gaudẽs de fortuna optata dicere potuit: Hæc requies mea, &c.* Illud *erat*, non supponit hic pro tempore præsenti, id est, Incarnationis Verbi, quia sic nihil diceret Bromiardus, sed comprehendit totum tempopus præteritum. Habemus ergo in Bromiardo has duas propositiones quæ videntur oppositæ, & repugnantes. Prima est: Conceptio Virginis Mariæ non debet celebrari; *quia concepta fuit in*

in originali peccato. Secunda verò est: in Virgine Maria *nullum erat peccatũ originale, vel actuale.* Si concepta in originali, quomodo non fuit in ea originale? vel contra; si non habuit originale, quomodo concepta in peccato originali? Sed in rei veritate non sunt contrariæ, imo ex ipsis exactissimè percipitur mens Doctorum antiquorum: aliud enim est loqui de festiuitate, seu Conceptione facta die 8. Decembris, & aliud de ipsa persona Virginis, aliter enim loquebantur de generationis tempore, quando verè, ac realiter concepta fuit in vtero Annæ, & aliud de infusione animæ, & vnione ad carnem conceptam; de prima dicebant, quod festiuitas Conceptionis non erat celebranda die 8. Decembris, quia tunc nihil fuit sanctitatis, sed copula, libido, sensualitas, voluptas, delectatio, & sic in originali peccato, aut peccatis parentum concepta: at quando loquebantur de ipsa macula personali Mariæ, & peccato originali, formalitèr, absolutè dicebant, quod in Maria non fuit originale. Aduersarii autem hæc inter se distinctissima confundunt, & illud concepta est (videlicèt secundùm carnem) transferunt ad animationem, sed quidquid sit de mente Bromiardi, pro nunc sat est ostendisse, auctoritatem adductam à Bandello non esse istius Ioannis Gallici, Doctoris Parisiensis, propter rationes assignatas. Sed si est Auctor, non est multiplicatus, nec liber Summæ fictus, attamen auctoritas est penitus mendaciter adducta.

Item alius fuit Ioannes de Linctimberg, de quo Anton. Senensis in sua Bibliotheca, folio 138. sic inquit: *Ioannes Pichardi de Lucemburgo, natione Theuto, fuit Ratisponensis Ecclesiæ Præsul, &c. scripsit Summam Theologicam, quæ citatur in illo libro recollectorio ex sententiis Patrum, ad probandam Conceptionem B. Virginis, & creditur esse Bandelli: Sermones etiam Quadragesimales, Sermones de Sanctis per annum, anno 1310. fuit promotus Parisiis ad gradum licentiarum.* Ioannes Mich. Pius, part. 2. lib. 2. col. 151. loquens de hoc Ioanne Pichardo de Lucemberg, inquit: *Scrisse vna Somma di Theologia (come scrisse il Bandello nel trattato della Concettione) & i sermoni Quadragesimali, è de Sancti per tuto l' anno, &c.* Eadem ferè verba habet Placentinus, fol. 389. & citant Leandrum lib. 3. fol. 114. & Taeg. 1. part. Sed notare debes, Lector, quòd Bandellus in illo suo libro recollectorio, nec in aliis duobus de Cõceptione à se editis, adducit Ioannem Pichardum de Lucemburg in Summa, sed tantum in Sermonibus, idest, in serm. Natiuitatis Virginis, vt videbimus infrà num. 179. in illo autem libro Recollectorio adducit Bandellus Ioannem Pichardum, Episcopum Draconensem, Ordinis Minorum, in Summa, seu Compendio Theologiæ, libro 4. vt dicemus latè numer. 185. vel ergo Ioannes Gallicus, Doctor Parisiensis, hic adductus à Bandello in 3. libro Summæ suæ, est Ioannes Pichardus de Lictimberg, aut Lucemberg, vel omnes suprà relati Nomenclatores ex Ordine Prędicatorum errarunt, dicentes: *Scripsit Summam Theologicam, quæ citatur in illo libro Recollectorio,* quia, vt dixi, & iterũ affirmo, in illo libro Recollectorio Bandelli, nec in aliis Ioan. Pichardus citatur in Sũma, sed in ser. Natiuit. & tantũ hic Ioan. Gallicus allegatur in Sũma. Si autem Ioannes Gallicus est idem cum Ioanne Pichardo, quia hic etiam fuit Gallus, & Doctor Parisiensis, Nomenclatores veritatem dixerunt. Sed defecit ab illa Bandellus. Primo, quia iam hic Ioannes Gallicus non est sæcularis, sed Dominicanus, vel Minorita secundùm veritatem, nec de Conceptione agit in libro 3. Summæ suæ, sed in libro 4. cap. 3. Secũdo, quia in illa Summa, seu Compendio Theologiæ adscripto Ioanni Pichardo, sed falsò, nec vnum solùm verbum inuenio auctoritatis suprà adductæ à Bandello, & sic est penitus ficta. Tertio, quia Summam istam Theologię adduxit Bandellus, non tantum duplicatam, sed decies plicatam: si hic Ioannes Gallicus, est Ioannes Richardi, Ordinis Minorum, qui scripsit Summam, vel Compendium Theologiæ, vt dicemus prę allegato num. 185. qui etiam fuit Gallus, & Doctor Parisiensis, ex his, & aliis breuitatis causa prætermissis.

Dico resolutiuè, quòd si Ioannes hic Gallicus non est aliquis ex suprà dictis, absolutè est suppositus, & fictus; quia nullus Nomenclator Ecclesiasticus antiquus, vel modernus de ipso magnam, aut paruam mentionem facit, nam Ioannes Gallus, de quo Posseuinus fol. 879. non fuit Sæcularis, sed Monachus, & Abbas Fontanellæ, nec scripsit Summam, sed tantùm vitam S. Vuolfangi, Archiepiscopi Senonẽsis, & cùm non adducatur à Turrecremata Anonymo, nec Vincentia, sed solùm à Bandello, paruæ fidei Scriptore, & in illo cap. 21. in quo adducit hũc, citat alios viginti quatuor, quorum decem & octo sunt in toto, vel ex maiori parte ficti, vt suis locis demonstramus: idem credendum est de Ioanne Gallico: quia hæc est regula generalis, quòd vbicumque Bandellus relinquit proprium cognomen Auctoris; & recurrit ad Nationis, Prouinciæ, Ciuitatis, vel Regni, fugit à veritate, vt non deprehendatur in fraganti delicto. Sed quidquid sit de Auctore supposito, vel multiplicato, auctoritas est penitùs ficta, & falsa, quam fabricauit Bandellus sumpta occasione ex verbis Magistri Sententiar. in 3. dist. 3. vbi quærens de carne Verbi: *An prius quàm cõciperetur, obligata fuerit peccato,* dicit sic: *Sanè dici potest, & credi oportet, iuxtà Sanctorum attestationis conuenientiam, ipsam priùs peccato fuisse obnoxiam, sicut reliqua Virginis caro, sed Spiritus*

tus Sancti operatione ita mundatam, vt ab omni peccati contagione immunis vniretur Verbo, &c. Ex hac auctoritate (sed pessima structura dispositа assumens, & derelinquens verba pro libito) suam disposuit Bandellus, prætermisit enim illud, *priùs*, coniunxit illud interrogationis, *obligata*, cum illo resolutionis, *obnoxia*, addidit illud; *sed ante quàm vniretur Verbo* abstulit vocem illam, *immunis*, & loco illius apposuit, *purgata*, vt sic ex propositione Magistri, quæ facit hunc sensum: caro Christi, quæ prius in B. Virginis generatione, vel Conceptione carnali fuerat peccato obnoxia, per Spiritus Sancti superuentionem vnita fuit Verbo ab omni contagione peccati immunis, quia in illa non fuit vlla obligatio (hæc verissima, ac Catholica propositio opponitur formalitèr huic: Caro Mariæ in B. Anna peccato fuit obnoxia, nec ab omni contagione peccati erat immunis, quæ etiam est vera, & ab omnibus antiquis recepta, siquidèm tunc interfuit concupiscentia, & libido, sensualitas, & delectatio: vnde nec fuit, nec dici potest caro illa ab omni contagione peccati immunis) fecit Bandellus hanc: Caro Christi in B. Virgine fuit tempore Incarnationis obnoxia, & obligata peccato, sed antè quàm vniretur Verbo, ab omni contagione peccati purgata fuit. Quomodo poterit sanare hanc fictionē ille Ioannes Vincentius, Gallicus Bādellus Parisiensis Doctor, de Castronouo: nam si caro Christi in B. Virgine fuit obnoxia, & obligata peccato vsque ad Incarnationem Verbi, vbi est nostra præseruatio, vel saltim vestra sanctificatio? Sed transeat hoc, quia possunt recurrere ad sanctificationem naturæ, non personæ, vt discurrunt aliqui Thomistæ, & trāseamus ad aliud. Si Maria tempore incarnationis fuit ab omni contagione peccati purgata: ergo quando Angelus venit ad eam, habebat Mariæ caro non qualecumque, sed omne cōtagium peccati; nō sufficiebat aliquod contagium, & non omne? Quid ampliùs dicere poteras de qualibet mundana fœmina omne, omne, ô omne caput languidum, vt sit omne cor mœrens! Deindè si purgare semper, & vbique per te supponit maculā, & infirmitatem actualem, veram, & existentem, quomodo caro illa erat tantùm obnoxia, & obligata, quando purgata? Et si tantum obnoxia, ex obligata peccato: ergo purgatio cōpatitur cum sola obligatione, & obnoxitate, quod tu semper, & vbique negas? & hæc sufficiant pro Ioanne Gallico omnibus incognito, nisi vni Bandello.

IOANNES à S. Geminiano, Ordinis Predicatorum, in Sermonibus Natiuitatis, & Assumptionis. *Anonym. Auctore 88. Bandellus cap. 23. Deza fol. 42. à tergo. Vincent. atque Grysald.*

VERITAS 176.

HIC Notissimus, sicut & doctus Auctor fuit, cuius opera aliqua sunt typis mandata, floruitque ad annum 1310. vel 1344. & sic constat de Auctore. Auctoritatem sic adducunt: *Idem tenet Magister Ioannes de S. Geminiano, in sermone Annuntiationis, & Natiuitatis B. Virginis.* Et nullam adducunt auctoritatem, ex hac parte, & ex eo quod hic præcessit Turrecrematam per integrum sæculum, & Auctor, atque opera illius erant communissima, & illum non adducit in suo Cathalogo, absque alio examine, & sine vlla temeritate poterat quis dicere, & affirmare, totum dictum Bandelli de suo Geminiano esse fictum, & suppositum. Pro hac veritate demonstranda, dicam, quidquid de hoc Auctore inuenire potui, quia existimo quod adducere hunc, fuit rectum ab errore, vt Deus confundat sapientes, & prudentes in astutia sua

Hic in primis scripsit opus Quadragesimalium Sermonum, quod incipit: *Sicut Prædicatores, & instructores fidelium, &c.* excussum Parisiis anno 1511. in 4. sed in hoc nihil habet de Conceptionis materia, nec ex professò, nec incidenter, nec in Serm. 90. qui est de septem doloribus B. Mariæ, & incipit: *Ibi dolores, vt parturientis*, habet aliquod verbum pertinens ad præsens assumptum. Edidit etiam Sermonem de Passione, qui extat in operibus Gotchalci Augustiniani, & hìc nihil reperitur, neque in sermonibus Aduent. impressis Parisiis anno 1512. in 4. per P. F. Petrum de Tardito, eiusdem Ordinis, & dicatis Guillielmo Paruo, Dominicano, ac Regis Confessario; sed in his, licèt quàm plura habeat elogia vniuersalia indicātia B. Mariæ puritatem, nullum inuenio directè loquens de eius Conceptione: serm. Feriæ 2. Dominicæ 2. fol. 18. inquit: *Designatur enim Virgo in vellere, quia vellus quam vis sit de corpore, tamen corporis passiones nescit, & sic Maria quam vis fuerit in carne, tamen carnis passiones nesciuit, nec vnquam corruptionem sensit, sed semper impolluta, & illibata permansit, &c.* Et Sermon. 5. inquit: *Tertia nubes fuit B. Virgo Maria, de qua Isa. 19. Ascendit Deus super nubem leuem, id est, Virginem Mariam, quæ fuit nubes per carnis passibilitatem, sed leuis per culpæ, & corruptionis immunitatem.* Hìc pro nobis est expressè Ioannes de S. Geminiano. Scripsit etiam Summam de exemplis, & rerum similitudinibus, de qua locuti sumus in Auctore antecedenti, vbi in diuersis locis loquitur de Virgine Maria, præcipuè lib. 1. cap. 48. fol. 54. col. 4. sub hoc titulo: De quam plurimis sanctissimæ Virginis perfectionibus, & excellentiis, quæ hìc per diuersas simi-

similitudines, Solis, Lunæ, lucis, Auroræ, nubis, maris, &c. inquit: *Maria mater Domini assimilatur Soli. Primò, quia Sol habet nobilitatem in ortu, oritur enim ex alto, & cum splendore multo: Sic Beatissima Virgo Maria orta est ex alta progenie, quia scilicet ex regali stirpe, & nata cum sanctitatis splendore. Non enim nata est infecta originali peccato, sicut alii communiter nascuntur; hinc est quòd Ecclesia festum de eius Natiuitate agit, &c.* Hic nihil ad rem nostram dicit Geminianus, quia loquitur de Natiuitate, quod Ecclesia, vos, & nos libenter, & vnanimiter receptum habemus, nisi aliquis vellet sic argumentari: Maria nata est absque infectione originalis peccati: ergo concepta est cum infectione originalis peccati, quæ esset plusquam barbara consequentia. Vidi totum illud opus, quod latissimum est, sed ibi non extant alia verba, ex quibus Aduersarii possint deducere suam conclusionem. Imò sæpè vocat B. Virginem puram, speculum sine macula, & totam pulchram. Libro verò 3. cap. 10. habet auctoritatem, quam dedimus numero antecedenti, in qua solùm dicit Geminianus, quòd fomes in Mariæ sanctificatione non fuit extinctus, sed ligatus: sed hæc verba non contradicunt nostræ sententiæ, quantum ad assumptum principale, sicut nec illa quæ habet Sermone 14. Aduent. folio 20. col. 3. *Nam in aliis Sanctis etiam Virginibus caro est sicut aurum obscurum ratione fomitis, sed in Beata Virgine fuit vt aurum fuluum, præcipuè post extinctionem fomitis. Sed caro Christi fuit etiam aurum fuluum nimis per omnimodam carentiam, &c.* caruit Christus fomite, adhuc in sua generatione, non sic Maria, quia cum fomite fuit eius caro generata à Ioachimo, & Anna. Tandem lib. 7. capit. 20. iterum agit latè de Virgine Maria, & ad nostrum propositum solùm habet hæc verba, folio 390. *Pulchritudo verò competit eius puritati, per quam immunis fuit ab omni deformitate peccati. Cantic. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te, &c.* Hæc verba clara, videntur pro nostra sententia. Sed sursum corda, altiora inuestigemus.

Geminianus scripsit etiam Sermones funebres, qui fuerunt impressi Lugduni anno 1510. & 1536. & Parisiis 1611. in 8. & dist. 1. Serm. 2. fol. 17. sic inquit: *Est autem aduertendum, quòd in natis ex muliere inuenitur triplex malum. Primum est infectionis subiecti, ratione scilicèt horribilis, vtpotè originalis peccati. Cùm enim duplex sit natiuitas, scilicèt, in vtero, & ex vtero; quantum ad primam natiuitatem, scilicèt, in vtero, solus Christus natus est sine infectione originalis peccati. Lucæ 1. Dixit Angelus Virgini Mariæ: Quod enim ex te nascetur Sanctum, vocabitur Filius Dei; sed quòd quidam alii Sancti ex speciali priuilegio gratiæ fuerunt sanctificati in vtero, & à peccato originali purgati, in quo fuerunt concepti: tales quantum ad secundam natiuitatem ex vtero, nati sunt sine peccato, sicut legitur de Hieremia Propheta, & de Beata Virgine Maria. Etiam tenet Ecclesia de Beato Ioanne Baptista, qui Spiritu Sancto repletus est ex vtero matris suæ, vt dicitur Lucæ 1, &c.* In impressione Parisiensi, fol. 34. hæc vltima verba continuantur sic: *Dicitur Lucæ 1. capit. & Matthæi 11. Inter natos mulierum non surrexit maior Ioanne Baptista, & de B. Maria Virgine, quæ, quia præuenta fuit à filio, ex vtero matris nata est expers peccati originalis.* Hæc est differentia, quæ extat in originalibus. Vndè colligo. Primò, quòd in impressione Lugdunensi malitiosè prætermissa fuerunt hæc vltima verba, quia in illis expressè fatebatur Geminianus præuentionem, & præseruationem Virginis à peccato originali: sed de hoc in auctoritatibus sequentibus. Secundò colligo, quòd apud antiquos, nasci in vtero, & nasci ex vtero, non eodem modo accipiebatur, nasci in vtero, aliqui sumebant pro ipsa generatione carnali, quando semen recipiebatur in vtero matris, & incipiebat formari embryon, seu fœtus coaptari in maternis visceribus: & hi Doctores, illud nasci ex vtero sumebant indifferenter, vel pro nasci in animatione, vel pro nasci ad lucem huius mundi, vel etiam pro nasci *ex* parentibus in generatione, ac seminis decisione, vt denotant illa verba: *Quod enim ex te nascetur Sanctum*, nota istam neutralem locutionem, *Sanctum*, quia totum quod natum fuit *ex* Maria in illo instanti generationis Verbi, totum fuit *Sanctum*; non verò fuit sic in generatione Mariæ, quia non totum illud, quod natum fuit *ex* Anna in generatione Deiparæ, fuit *Sanctum*. Vndè in qualibet generatione erat nasci *ex* parentibus, & nasci *in* vtero proles, illud, *ex*, erat cum peccato, id est, concupiscentia, libidine, ac delectatione, &c. At, *in*, non erat, nisi cum obligatione, reatu, & obnoxietate ad peccatum in prole, & hæc est prima acceptio illarum præpositionum *ex*, & *in*, vt alibi etiam notauimus ex Catharino. Alii verò antiqui discurrebant aliter: nam nasci in vtero, vocabant ipsam animationem fœtus: nasci verò ex vtero, quando in lucem huius mundi prodibat infans, & sic loquitur Ioannes de Friburgo, & Antonius de Gyslandis, fol. 21. dub. 27. Sermone de Natiuitate Domini, ex Ordine Prædicat. pro vna, & altera acceptione possem adducere quàm plures Doctores antiquos, sed ab illis supersedeo, quia hic solùm argumentor ad hominem, ex Auctoribus, & auctoritatibus adductis, & receptis ab Aduersariis, & hæc est vna ex præcipuis æquiuocationibus, quæ hanc controuersiam reddiderunt confusam. Dicebat vnus antiquus Doctor: solus Christus natus est

ex Virgine sanctus, purus, immaculatus, & sine peccato, &c. Et sumebant *ex*, à causa efficiente, & origine generationis maternæ reduplicatiuè, prout à matre; & hoc modo rectissimè dicebat, quia Virgo Maria non fuit sic *ex* parentibus generata, secundùm omnes antiquos. Alii verò loquebantur aliter dicendo, solus Christus natus est *in* vtero sine peccato originali, ac per cõsequens Virgo Maria nata est *in* vtero cum peccato originali. Si illi antiqui sumebant nasci *in* vtero, pro conceptione prima carnali, quando fœtus fuit seminatus *in* vtero, siuè semen receptum *in* vulua matris, rectissimè, & optimè dicebant: quia tunc solus Christus natus est *in* vtero sine peccato originali; & quòd hoc modo Virgo Maria nata fuerit *in* vtero cum peccato, transeat, admittimus, nihil contra nos. Aduersarii autem omnes illas varias, ac diuersas acceptiones, & locutiones antiquorum Doctorum, volunt reducere ad solam, & vnicam animationem, & sic confusio illorum cum ipsis, & etiam cum nobis, sine intermissione à propositionibus *ex*, & *in*.

Transeo ad alteram auctoritatem. Nam in eodem Funerali, distinctione 2. Sermone 4. fol. 42. sic inquit: *Circa primum, aduertendum est, quòd per vnum hominem, scilicèt primum Adam, qui scilicèt primò peccauit, peccatum intrauit in mundum, id est, in homines, qui in mundo nascuntur, & concipiuntur, quia omnes qui concipiuntur in mundo, ex ipso peccato Adæ in ipsa sui conceptione trahunt originale peccatum, excepto Christo, qui non eodem modo, quo alii est conceptus, scilicèt non ex virili semine, sed mystico spiramine carnem sumens; vndè quod in ea natum est, scilicèt ex sanctissima Matre eius, de Spiritu Sancto est.* Hucusque in vno originali, in alio verò consequenter ad verba præcedentia sunt hæc: *Idem nunc sentit Ecclesia de Virgine Maria Matre Domini intemerata, & immaculata, &c.* Quid expressius esse potest pro nostra sententia, quis autem hoc ademit ab originalibus Parisiensibus, vel addidit in Lugdunensibus? Ipsi videant. Solùm enim hìc noto, quod in Euangelio Lucæ sunt illæ duæ clausulæ: *Ecce concipies in vtero*; & altera: *Quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur*, in quibus sunt illæ duæ præpositiones, *in*, & *ex*, illud concipere in vtero (licèt in Christo Domino, fuerint in eodem instanti, concipi, seu recipi in vtero materia, & animari) formalitèr loquendo, & præcisiuè, supponit pro prima conceptione, quia illa fuit ex parte vteri virginalis, animatio autem ex parte omnipotentiæ Diuinæ, & ad hoc respiciunt verba Geminiani dicentis: *Qui concipiuntur in mundo ex ipso peccato Adæ, in ipsa sui conceptione trahunt originale peccatum, excepto Christo, qui nõ eodem modo, quo ipsi, est cõceptus, scilicèt, non ex virili semine.* Ergo concipi in vtero secundùm Geminianum, respicit primam conceptionem, sicut illud: *Quod in ea natum est, de Spiritu Sancto est*, respicit secundam. Sed nondum peruenimus ad finem, quia omnia supradicta confirmantur ex aliis Geminiani verbis, eadem dist. 2. Serm. 6 fol. 50. col. 3. vbi sic inquit: *Et ideò quia peccato originali omnes infecti sunt; patet; quòd quantum est ex eo, omnes inutiles facti sunt. Hic attendat pius Lector, & Christianæ veritatis cultor, quod ab vniuersali hac sententia, vti modernorum tenet Ecclesia excipitur Virgo Maria in Conceptione purissima, quæ per gratiam præuenientem, præseruata creditur, & colitur, &c.* In altero verò originali sic se habent, hæc verba, fol. 184. *Omnes igitur ex eo, quòd in peccato originali nascuntur, inutiles facti sunt. Hic porrò attendat pius Lector, & Christianæ veritatis cultor, Virginem Mariam ab hac lege, seu maledictione excipi, credit etiam Ecclesia, & docet, eam non conceptam in peccato originali, sed speciali, diuinoque priuilegio præseruatam fuisse, &c.* Ex his omnibus deducit veritas sequentes conclusiones. Prima, quòd Ioannes Gallicus in antecedenti numero positus, est fictus, quoad nomen, & quoad auctoritatem. Secundo, quòd est multiplicatus cum hoc Ioanne Geminiano, Ordinis Prædicatorum, Italo, & quòd illud de Doctore Gallo Parisiẽsi, fuit contra veritatem. Tertia, quod Sermones citati ab Aduersariis de Natiuitate, & Assumptione, nec fuerunt typis mandati, nec comparent in rerum natura, & sic debent illos ostendere, vel vt ficti erunt reputandi. Quarta, quòd hic Auctor mendacitèr fuit adductus, cùm constet ex ipsius repetitis verbis, nostram tenuisse sententiam: vester Auctor est iste, non meus, pro Veritate hìc dimicamus, & ad ipsam tendimus, rectas ergo facite semitas eius. Et considerate, qua veritate fuit hìc adductus à Bandello pro vestra opinione?

IOANNES Genesius de Parma, Ordinis Minorum in suo Rosario capit. 5. *Bandellus capit. 24. Deza fol. 48. Vincentia, atque Paul. Grysal.*

VERITAS 177.

HIC Auctor notissimus est, propter antiquitatem, sanctitatem, doctrinam, atque dignitatem, vixit enim ad annum 1278. fuit inculpatæ vitæ, & Angelus pacis communiter nuncupatus, totius Ordinis Minorum Generalis Minister, scripsitque plura, vt videre est apud Vvillotum, folio 114. Vvadingum, folio 208. quem vocat Ioannem de Qualia, & Ioannem Paulinum Parmensem. Antonius Posseuinus in tribus diuersis locis de ipso mentionem fa-

Digitized by Google

facit, vt videre est folio 880. & folio 927. Trithemius, fol.73. & ferè omnes Nomenclatores antiqui, & moderni. Inter alia scripsit opus sub titulo: *Rosarium in Genesim*, de quo dicit Possevinus, se illum vidisse Patauii, apud Patres Augustinianos, & sic nec de Auctore, nec opere dubitandi relinquitur locus.

Hunc sic adducunt: *Idem tenet Magister Ioãnes Genesius de Parma, in suo Rosario, cap.5.* Et nullam adducunt auctoritatem. Et sic existimo, aliquod hic latere mendacium. Primo, propter illam regulam generalem toties repetitam, & semper verificatam, quòd adducere Auctorem, & prætermittere auctoritatem, est, quia Auctor nihil dicit, vel contra illos est, vt etiam in Auctore sequenti demonstrabimus. Secundo, quia cùm hic fuerit Generalis Ordinis Minorum, & sanctissimus vir, & precesserit Turrecrematam, iste non pretermitteret sub silentio tantæ auctoritatis virum. Tertio, quia citant locum extra propositum, scilicèt cap.5. sui Rosarii, & cùm hoc sit super Genesim, nescio, qua occasione poterat Genesius super capit.5. Geneseos loqui de Conceptione: nisi fortè sit error Typographiæ, & loco capitis 5. apponendum esset cap. 3. vbi ad illud: Ipsa conteret caput tuum, communiter tractant Expositores de mysterio Cõceptionis. Quarto, quia huius Auctoris vidi librum de Ciuitate Christi, impress. Regii, anno 1501. in4. & in ipso nullum extat verbum, contra immaculatam Virginis Conceptionẽ. Quousque ergo ostendant Aduersarii huius Doctoris verba, vt suspectus habendus erit: quia ego facta omni diligentia cum Patribus Paduanis ipsum inuenire non potui.

IOANNES De Herphordia, Ordinis Minorum, in sua Summa capit. de Conceptione, & cap. de peccato originali. *Bandel. capit.24. Deza fol.48. & Petr. de Vincent.*

VERITAS 178.

IOANNES De Herfordia, vel Erdfordia Thuringius, natione Theutonicus, cuius frequens est mentio apud Nomenclatores, scripsit Tabulam originalium nominum, quæ incipit: *Quum vt scriptum est*, & Summam de casibus, quæ incipit: *Rogatus à fratribus*, de quibus vide Ioannem Trithemiũ folio 90. Vvadingum fol.204. Gesnerum folio 443.&c. Vvillotus affirmat, quòd Summa de casibus incipit: *Aaron, &c.* Vixit hic Auctor ad annum 1350. & 1359. Huius opera non sunt typis mandata. Sed in Conuentu S. Ioannis Regum Toletan. Arca Y. numer.70. extat manuscriptum antiquis characteribus hoc opus, Summa, vel Summarium, siuè Tabula originalium nominum appellatum, cuius initium rubris characteribus est: *In nomine Sanctissimæ Trinitatis; originis omnium rerum: Incipit Tabula originalium, edita, & compilata à Fratre Ioanne Erphordiensi, Ordinis Minorum.* Procedit opus ordine Alphabetico, & incipit: *Aaron, &c.* Et in Bibliotheca S. Ecclesiæ Toletanæ extat alterum, cuius initium est: *In nomine Domini Iesu Christi, incipit Tabula originalium, compilata à Fr. Ioanne, Ordinis Fratrum Minorum.* Et opus sic: *Aaron: Quod iubet Aaron in aures demi ab auribus vxorum, & filiarum, & c.* En habemus Auctorem, & opus citatum ab Aduersariis: & sic properemus ad eius auctoritatem.

Prædictum sic adducunt: *Idem tenet Ioannes de Erphordia, eiusdem Ordinis Minorum in Summa sua, cap. de Conceptione, & capit. de peccato originali.* Et nihil ampliùs. En citant duo capita, sed auctoritatem nullam: & vt firmissimè credas, quòd sæpè diximus, & affirmauimus in hac Ventilatione, scilicèt, quod vbicumque Aduersarii adducto Auctore tacent auctoritatem, aliquod latet mendacium, scias, ò Lector, quod in illo primo verbo citato ab Aduersariis: *Conceptio*, non agit Ioannes de Herphordia de Cõceptione Mariæ passiua, sed actiua, id est, de Incarnatione Verbi, & incipit illud Caput, seu Distinctio, sic: *Conceptio Christi, & Partus Mariæ, &c.* In quo agit latissimè de Conceptione Christi Domini, & quomodo fuit conceptus absque originali peccato, quia solùm fuit in Abraham secũdùm corpulentam substantiam, adducendo ad litteram auctoritates S. Anselmi, de Cõceptu Virginali, ca.7. & 13. & 18. & 23. De Virginis autem Conceptione passiua, vel eius sanctificatione in vtero, nec minimum habet verbum, & sic prima citatio penitus est ficta, & falsa. Secunda autem non est falsa, quia est falsissima in superlatiuo gradu: nam caput illud, seu distinctio citata de peccato originali, quæ incipit sic: *Peccatum originale, nec maius, nec minus esse potest, &c.* agit latè de natura peccati originalis, eius causa, & effectu: At de Virgine Maria, eius Conceptione, vel sanctificatione, non solùm habet verbum, imo nec minimam allusionem: in cap. verò, seu verbo, de Sanctificatione, quod incipit: *Sanctificatio vsitatum est in scripturis, &c.* affirmat, quòd Virgo Maria fuit sanctificata in vtero matris suæ, sicut Ioannes, & Hieremias, quia hoc priuilegium aliis concessum, non est Matri Christi denegandum. En, Lector, ratio, & causa quare Aduersarii solùm citarunt Auctorem, sed nullam auctoritatem, quia nulla erat. Sicque in Ioanne de Herphordia omnia sunt ficta, & falsa, & contra veritatem, nisi illud quod habet caput de Conceptione, & caput de peccato originali, de reliquo, nec vngula quidem re-

remanet veritatis, nisi illud: Maria fuit sanctificata in vtero matris suæ, & hoc non in cap. de Conceptione, & peccato originali, sed in cap. de Sanctificatione.

IOANNES De Linctimber, vel Lettimberg, vel Littiber, Ordinis Prædicatorum, Episcopus Ratisponensis, in Serm. Natiuitatis B. Virginis. *Turrecrem. cap. 29. fol. 120. Anonym. Auctore 59. Bandel. cap. 23. Deza fol. 40. Vincent.*

VERITAS 179.

IN Hoc Auctore, omnia sunt confusione plena (cuius proprium nomen fuit Ioannes Pichiardus de Lucemburgo, Episcopus Ratisponen.) Prima, quia nullus Nomenclator antiquus, vel modernus de ipso mētionem facit, vt Trithemius, Sixtus Senensis, Gesnerus, Posseuinus, Myræus.

Secunda, quia Anton. Senensis in sua Bibliotheca, fol. 138. sic inquit: *Frater Ioānes Pichardi de Lucemburgis, natione Theuto, qui fuit Ratisponensis Ecclesiæ Præsul, scripsit Sūmā Theologiæ, quæ citatur in illo libro recollecto ex sententiis Patrum, ad probandam Conceptionē B. Virginis, & creditur esse Bandelli. Sermones etiā Quadragesimales, & Dominicales, Sermones de Sanctis per totum annum, anno 1310.* Quod dicit Senēsis de Summa Theologiæ, citata in illo libro recollecto a Bandello, iam vides esse gratis dictum, quia talis Summa Theologiæ nō citatur à Bandello, neq; ab aliquo alio, sed solùm ipsum citant in sermone Natiuitatis, nec solùm adducitur à Bandello, sed etiam à Turrecrem. & Vincentia, cùm autem in illo Recollectorio Bandelli præcipuè, ac principalitèr citentur duę Summæ Theologiæ, vna S. Thomæ, & altera S. Bonauenturæ, fortè loquitur de aliqua illarum, quod notare debes pro infrà dicendis.

Tertia confusio est, quia illum Auctorem sic adducit Turrecremata: Item ad idem est eiusdē Ordinis Magister Ioannes de Lettimberg, Episcopus Ratisponensis, in ser. Natiuitatis B. Virginis, sub themate: Paruus fons qui creuit in fluuium, &c. Esther 10. dicit: *Hic fons paruus erat, quia in originali conceptus, sed creuit in sui Sanctificatione in vtero, & incrementū fuit quadrupliciter. Primum fuit sanctificatio in vtero, quæ maior fuit, quàm sanctificatio Hieremiæ, vel Ioannis Baptistæ.* Bandellus autem illam adducit sic: Idem tenet Dominus Ioannes Linctimber, Episcopus Ratisponensis, in serm. Natiuitatis B. Virginis, sic dicens: *Natiuitas B. Virginis non habuit admixtionem tenebræ peccati originalis, quia fuit ab ipso per gratiam sanctificationis mundata. Hæc ille.* Eadem verba ad litteram habet Petrus de Vincentia. Vel ergo illæ duæ auctoritates transcriptæ fuerunt ex vno, & eodem sermone Natiuitatis, ex eodemmet loco, vel ex diuersis, si ex eodem, quomodo sunt primo diuersæ, ita vt nec vnum verbum auctoritatis Turrecrematæ reperiatur in auctoritate Bandelli, ac Vincentiæ? Si fuerunt transcriptæ ex diuersis locis eiusdem Sermonis: igitur opera illius Ioannis de Linctimber viderunt Turrecremata, Bandellus, ac Vincentia, ex nullus alius in mundo vidit, nec audiuit, o res mira?

Quarta confusio orta ex præcedenti est, quòd Albertus Magnus, Ratisponensis Episcopus, scripsit Sermones, sed nullum adducit sub illo themate: *Fons paruus, &c.* Hugo de Pratoflorido, Ordinis Prædicatorum, qui floruit ad ann. 1322. fol. 236. adduxit sermonem Natiuitatis, sub illo themate. *Fons paruus creuit in fluuium, &c.* & in principio habet aliqua verba similia illis quæ adducit Turrecremata, & cum illum Hugonem de Prato nunquam citent Aduersarii, potest esse, quod Sermo adductus sub nomine Ioannis de Linctimberg, sit Hugonis, cuius nomen mutarunt, vt non deprehenderetur falsitas auctoritatis, quod sæpissimè faciunt, licèt in præsenti temerarium esset, affirmare aliquid assertiuè. Vt certum vero, ac indubitatum propono, Aduersarios non conuenire in cognomine, huius Auctoris, neque in auctoritate illius, quod opera illius non sunt typis mandata, nec alicubi reperiuntur manuscripta; nam Valerius Andr. fol. 549. ipsum adducit ex Leand. Alberto, & hic ex Bandello, & Bandellus ex Turrecremata. ac cum omnes sint Auctores Ordinis Prædic. deducat Lector suas consequētias, quia mea, quousque ipsum videam, erit: quod homo fecit illum, & qui spiritum maculatum mutuatus est, is finxit illum.

Quinta, quia auctoritas in rei veritate nihil dicit contra immacul. Virginis Concept. quia tenebræ peccati originalis potuerunt mundari per sanctificationem carnis antè animæ infusionem, quæ etiam fuit, & dicitur gratia.

IOANNES Monachus, Ordinis Cisterciensis, Doctor Parisiensis in 3. Sentent. dist. 3. *Turrecrecremata, part. 6. capit. 35. fol. 125. Anonym. Auctore 145. Bandello cap. 22. Dezafol. 37. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 180.

SOLVS Arnoldus de Vvion in Ligno vitæ, tom. 2. à folio 438. refert triginta Ioannes Monachos, Scriptores in sacra Religione Benedictina, sed eodem tom. fol. 77. vbi agit de Scriptoribus Ordin. Cisterc. nullum Ioan. Monachū adducit. Idē dico de Chrysostomo Enriquez, qui in sua Biblioth. Cister-

Cistercienſium de nullo cognominato Ioanne Monacho mentionem facit. Geſnerus aliquos refert Ioãnes Monachos, ſed nullum Cisterciẽſem. Pietyus ſuper Capreolum, lib. impreſ. Cremonæ, ann. 1496. fol. 1. ſub nomine Monachi Albi, allegat quendam Scriptorem ſuper Sentẽtias. In Biblioth. Eccleſię Toletanæ extat quœdam manuſcriptum antiquis characteribus, in fol. ſuper Sententias intus, & foris, ſub nomine Monachi. Item in Biblioth. S. Ioannis Regũ, lit. X. num. 60. in carta pelicea antiquis characteribus extat aliud Manuſ. cũ hoc titulo: *Monachus ſuper quatuor libros Sententiarum*, & opus incipit ſic: *Quoniam ſecundũ doctrinam Ariſtot. 1. Poſteriorũ diſciplina quælibet intellectiua, &c.* Conſtat ergo fuiſſe quendam Monachũ Scriptorem ſuper Sententias; ſi autem ille fuerit Ioãnes, vel Petrus; albus, ſeu niger; Ciſtercienſis, vel Benedictinus, inueſtigare non potui; ſed ſat eſt, quòd conſtet de Auctore, & opere; & ſic pergamus ad auctoritatem.

Turrecremata ita inquit: *Item ad idẽ eſt eiuſdẽ Ordinis Ioannes Monachus in ſuo 3. diſtin. 3.* Et nihil ampliùs, quia nullam adducit auctoritatẽ, & illam non adduxit (præter ſolitum morem in omnibus aliis Doctoribus obſeruatum) prudenter ſe abſtinens à ſecunda fictione: at Bãdellus vltra progreſſus eſt, ſic dicens: Idẽ tenet Dominus Ioan. Monachus, Doctor Pariſienſis in 3. Sẽt. diſt. 3. ſic dicẽs: *B. Virgo fuit in originali peccato concepta, ſed per ſanctificationem fuit ab eo antè quam naſceretur, mũdata.* Et ipſiſſima verba habet Vincentia: Vel ergo fuit alius Monachus Scriptor ſuper Sententias, vel omnes iſti Patres euidenter conuincuntur de fictione: nam in prædictis originalibus Monachi, nec extat verbum vllum auctoritatis adductę à Bandello, nec aliquod aliud directè, vel indirectè agens de Concept. aut Sanctificat. Mariæ: incipit enim lib. 3. Sent. ſic: *Quoniam in collatione dictum eſt, quòd per Incarnationẽ, & Paſsionem Chriſti genus humanum redemptum eſt à peccato, idcircò quæritur, vtrùm mors Chriſti, ſiuè eius Incarnatio fuerit pretium ſufficiẽs pro peccato, &c.* Hæc eſt prima quæſtio Monachi in illo 3. Sent. Secũda: *Vtrùm Deus aſſumpſerit naturam humanam in vnitate ſuppoſiti.* Tertia: *Vtrùm propter bona opera futura anima Chriſti fuerit ab æterno prædeſtinata.* Quarta: *Vtrũ Dei Filius potuerit aſſumere naturam humanã cũ libertate potente agere meritoriè, & demeritoriè.* Quinta: *Vtrùm Chriſtus per naturam aſſumptam meruerit ſibi, & nobis.* Hæc, & nihil ampliùs extant in illo Monacho. Si autem hoc ſit dicere: *B. Virgo fuit in originali concepta, &c.* nunc examinate.

Inſuper exiſtimo, quòd iſte Ioannes, Monachus Ciſtercienſis, ſit multiplicatus cum Ioãne de Ceruo, etiam Ciſtercienſi adducto etiam in 3. Sent. diſt. 3. vt vidimus ſuprà num. 163. quod conſtat ex auctoritate: dicit enim Bandel. Idem tenet Magiſter Ioan. de Ceruo in 3. diſt. 3. ſic dicens: *B. Virgo fuit in originali peccato concepta, & ab eodem, antè quam naſceretur, per ſanctificationem mundata.* Confer hanc cum ſuprà poſita, & inuenies, eſſe vnam, & eandẽ: & ſic concluditur, quod Monachus fuit, ſed non auctoritas. Ceruus nec ipſe, nec auctoritas. O ſacratiſsima Virgo Maria! omne vas, quod fictum eſt, contra te non dirigetur.

IOANNES De Montenigro, Ord. Prædicatorum, in Tract. Glorioſo de Concept. diſt. vel diuiſ. 7. *Anonym. Auct. 92. Band. cap. 23. Deza fol. 42. Vincent. & Gryſaldus.*

VERITAS 181.

IOANNES De Montenigro eſt quidam Prouincialis Lombardiæ, qui ad Concil. Baſilienſe fuit miſſus à tota ſua Religione, vna cum Ioan. de Turrecremata, vt in illo ſuam defenderet opinionem de Sanctificatione Virginis Mariæ in vtero, poſt peccati originalis contractionem, qui quidèm illuc peruenientes ann. 1436. Ioan. de Montenigro edidit, ac præſentauit coram Præſide Cõcilii, Archiepiſcopo Arelatẽſi, reſcriptum, ſeu allegationem pro ſua opinione, quã ipſe elaborarat an. 1432. vt dicit Leand. Alber. lib. 4. fol. 150. Accipite rei veritatem ex ipſomet Turrecr. p. 1. cap. 1. ad finẽ, vbi poſt multa de modo procedendi in rebus fidei, ſic inquit: *Quod cùm apud omnem Catholicum Doctorẽ indubitatum hoc eſſe debeat, ſequitur, quòd ſuppoſitio prima, quia collega meus venerabilis, ſcilicet, Magiſter Ioan. de Mõtenigro, Prouinciaiis Lõbardiæ, in ſua Relatione poſuit, &c.* vt diximus ſuprà in Tritur. num. XV. Ad hanc Relationem iuſſu eiuſdẽ Præſidis reſpõdit Ioan. Gonzalez de Cõtreras, dictus cõmuniter Ioan. de Segouia, quia ex Ciuitate Segouienſi erat oriundus, de quo latè infrà num. 195. Notab. 5. & 6. vbi agendum erit de Ioan. de Turrecr. quid ad hanc allegationem Ioan. de Segouia, reſpondit, vide etiam ibidem, quia totus hic liber pro ſolo illo elaboratus eſt. Ab hoc ergò Ioanne de Montenigro, Prouinciali Lombardię, ſeminata fuit zizania, quæ poſteà in tota Lombardia creuit, quam eradicare conatus eſt Summus Eccleſiæ Pontifex Sixtus IV. in illis Extrauagantibus; *Graue nimis, &c.* quæ paſsim circumferuntur. Hæc eſt vera notitia de illo Mõtenigro, quia conueniunt rebus nomina ſæpè ſuis.

Aduerſarii illum adducũt ſic: *Idem tenet Magiſter Ioannes de Montenigro, in Tractatu glorioſo, quem fecit de Conceptione.* Idẽ dicit Anonymus, ſed addidit coram dicendo: *Di. 7.* hoc eſt, Diſtinctione, vel Diuiſione 7. Iã ergo ex hac parte Aduerſarii non dixerunt veritatem; quia

Ioannis de Montenigro non fuit Tractatus gloriosus, sed quædam Relatio. Vt dicunt Turrecremata, & Ioan. de Segouia testes oculati: nam existimo, neque Bandellum, neque Anonymū, vidisse illum gloriosum Tractatum, fuit enim adeò gloriosus, quod ab humanis oculis videri non potuit, nec hucusq; visus est. Audi quid de ipso dicat Anton. Senensis fol. 150. *Ioannes de Montenigro, vir felicii ingenio, &c. scripsit Tractatum de Conceptione B. Virginis, ad probandū Conceptionē B. Virginis Mariæ, & tàm Auctor. quàm tractatus citatur in illo libro recollecto ex Patribus, qui Bandello tribuitur. Plura eius ad meam non venere notitiam. Claruit anno* 1436. Eadem ferè verba adducit Alph. Placētinus, fol. 383. citans prællegatū Anton. Senēsem. Etiā Ioan. Mich. Pius par. 2. lib. 3. fol. 25. sic inquit ex eodē Anton. Senensi: *Fra Giouuani da Mōtenegro, di felice ingenio, di dottrina eminente, & di grande energia nel disputare, scrise vn trattato della santificatione, de Maria Vergine esci elto da i Padri del Concilio di Florentia, à disputare contro i Greci, n' ottenne di loro honorata vittoria.* Auctor iste cōfundit verba Senensis, & omnia ab ipso proposita sunt contra veritatem, nā tractatus ille de Sanctificatione, non fuit oblatus Patribus Concilii Florentini, sed Basiliensibus, nec in Florentino aliquid actū fuit de hac Conceptionis materia, nec de hoc fuit cum Græcis disputatio, nec illa honorata victoria fuit circa Sanctificationem, vt simulata hæc verba, & artificiosè disposita indicant. Sixtus verò Senensis nullam de hoc Auctore mētionem facit, nec vllus alius Nomenclator antiquus, vel modernus, ex quibus hæc tria deducuntur. Primum, quòd Monsniger, vel nigrus, non fuit Scriptor, nec Auctor, nec ipse elaborauit aliquod opus magnum, vel paruum, vt ipsemet Antonius Senensis fatetur, imò tractatus ille, seu allegatio, ab ipso deportata ad Concil. Basiliēse, non fuit sua, sed Romæ elaborata à tota Religione Prædicatorum, & ipse solùm fuit instrumentum ad illam præsentandam, & cùm Doctor Ioan. de Segouia respondisset, ex aduerso causam sumpsit Turrecrem. non Montenigrus. Secūdo, quod huius Auctoris, ac ipsius gloriosi operis, nulla memoria remansit, non solùm apud exteros Scriptores, sed neque apud proprios ex Domicana familia, & quid mirum? si Mōtenigrus nihil scripsit, & opus illud non erat suum. Tertio, quòd istius nullam adducunt auctoritatē, & existimo malitiosè actum fuisse; quia Tractatus ille gloriosus extat incorporatus cū tractatu edito sub nomine Turrecrematæ, sed de hoc aliàs latissimè. Concludimus ergo affirmando, quòd Ioan. de Montenigro non fuit Auctor, sed Relator, non Scriptor, sed Scriptoris socius, & vmbra, & sic transiit velut talis. Vide alia infrà in prællegato num. 195.

IOANNES De Neapoli, Ordinis Prædicatorum in Quodlib. 11. vel 12. *Turrecrem. cap. 29. fol. 119. à terg. Anonym. Auctor. 60. Deza fol. 41. Vinc. Grysal. Capreol. Soncin. & S. Antoninus passim.*

VERITAS 182.

De Hoc Auctore ferè omnes Nomenclatores specialem faciunt mentionem, & communiter affirmāt, opus illud Quodlibetorum manuscriptum asseruari in Conuentu S. P. N. Dominici Neapolit. quod scripsit Serm. contra immacul. Virginis Conceptionē, temeritas esset velle in dubium vertere, quia S. Antoninus in sua quæstione, aut Sermone de hac materia, sæpissimè ipsum citat, adducendo ad litterā illius verba, his tamen non obstantibus, dico, quòd opus Quodlibetorū istius Auctoris prodiit Neapoli anno 1618. in fol. & ibi talis quæstio de Conceptione non extat: quomodo, vel quare hoc factum fuerit, secundùm legem vestram iudicate. Et hæc de Auctore, & opere.

Auctoritatem sic adducit Turrecrem. Item ad idem est eiusdem Ordinis P. Magister Ioannes de Neapoli, Magister solemnis Parisiensis, in Quodlib. suo, quæst. 11. qui narratis ambabus opinionibus dicit sic: *Opinionem autem dicentium, quòd B. Virgo concepta fuerit in originali peccato, tanquam magis consonam Scripturæ sacræ, ad præsens teneo. Hæc ille.* Bandellus verò, & Vincentia sic: Idem tenet Magister Ioannes de Neapoli, Doctor Parisiensis, in Quodlib. 1. quæst. 12. sic dicens: *Beata Virgo fuit Concepta in peccato originali. Tum, quia descendit seminaliter ab Adam, quia Scriptura neminem excipit, nisi Iesum Christum. Tū, quia Augustinus, Gregorius, Leo Papa, Anselmus, & Bernardus hoc expressè ad litteram dicunt. Hæc ille.* Bandelle, Vincentia, atque Deza, illa Turrecrematæ est conclusio Ioannis de Neapoli, hæc vestra etiam est conclusio; videte ergo, quantùm distet vna ab altera? Ego dicerē absque vllo timore, formidine, vel temeritate, hanc secundā auctoritatem à primo vsque ad vltimum verbum esse fictam, falsam, & contra veritatem. Tùm, propter istam tàm enormem differentiam verborum. Tùm, quia licèt S. Antoninus sæpè adducat verba istius Auctoris, nunquam talia refert. Tùm, quia tres relati Auctores omnes, omnes, & iterum dico omnes Doctores, tàm proprios, quàm extraneos adulterarunt. Tùm quia ista ex se clāmant, & apertè dicunt, esse Bandelliana. Tùm denique, quomodo poterat Ioannes de Neapoli, vir doctus, vt eius Opuscula indicant, Christianus, & Religiosus, dicere de illis Sanctis Patribus: *Beata*

Vir-

Virgo fuit concepta in peccato originali, &c. Hoc expreßè ad litteram dicunt? Quis talia auderet dicere, quando viuunt opera Augustini, Gregorii, Leonis, Anselmi, & Bernardi? Vos contra honorem Ioannis de Neapoli, & Virginis puritatem affirmatis ita esse, nos pro veritate, & eorundem honorem, & gloriam, negamus. Iudicet Deus inter nos, & vos. Quod ego affirmo iuxta rei veritatem, est, quod Ioannes de Neapoli vestram tenuit opinionem, & sic collocaui ipsum in 8. classe, sed adhuc iste suam potest admittere Epycheyam. Nam de ipso inquit Catharinus in 3. Opusc. Testim. 4. fol. 59. *Ioannes de Neapoli ad id quod ex Anselmo obiectabatur, dicente: Non esse deuotum B. Virginis, qui eius Conceptionem colere respueret, ita respondit: Ecclesia Romana supponitur vera amatrix Virginis, & tamen hanc solemnitatem non celebrat.* Igitur si Ioannes de Neapoli vidisset tam festiuè eam celebrare, aliter sentiret?

IOANNES Parisiensis, Ordinis Prædicatorum, in 3. Sent. dist. 3. *Turrecrem. part. 6. cap. 29. fol. 119. à tergo. Anonym. Auctore 62. Bandel. cap. 23. Deza fol. 42. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 183.

QVIS, vel qualis fuerit Auctor, ex nomine deprehendi non potest, quia Scriptores *Ioannes* sunt innumerabiles, neque etiam ex cognomine, quia *Parisiensis* est inter Aduersarios nomen transcendens, quia omnes à se adductos faciunt Parisienses, Doctores clarissimos; neque etiam potest colligi ex citatione, quia *in 3. Sent. dist. 3.* iam vides, si est cota communis, nec denique quod indagamus, potest assequi ex verbis, quia non adducunt auctoritatē formalem, sed quandam relationem. Dicunt enim sic: Item ad idē est eiusdem Ordinis Pater Magister Ioannes Parisiensis, eiusdem Vniuersitatis, qui in 3. dist. 3. docens, Virginem Mariam in originali peccato esse conceptam, dicit: *Oppositam opinionem esse contra auctoritates Sanctorum, & derogare dignitati Filij Dei, & Matris eius, quia secundùm istam nunquam pertinuisset ad redemptionem generalem Filij, nec Mater ipsa fuisset vniuersalis Redemptoris. Hæc ille.* Hæc autem verba apud Auctores contrariæ sententiæ sunt cōmunissima, vtpotè fundamentum totale suæ opinionis: ex nullo ergo capite possumus detegere Auctorem istum incognitum, nisi ex illo: *Ordinis Prædicatorum.*

Et in primis fuit quidam Ioannes Parisiēsis, Ordinis Prædicatorum, qui scripsit super Sententias ad annum 1280. vt dicit Trithem. folio 301. & In alio originali, fol. 74. potuit esse iste, sed huius opera nunquam lucem viderunt. Fuit etiam alius Ioannes Parisiensis, qui scripsit tractatum de Antechristo, vt videre est in operibus Ioachimi Abbatis, & Thelesphori de Cusentia lib. impres. Venetiis anno 1516. in 4. Sed hic non potest esse, quia nō est super Sentētias. Fuit & alius Ioannes Parisiensis, Ordinis Prędicatorum, de quo Franc. Maria Pistoia, in sua Maria triumphante, coron. 2. cap. 5. fol. 162. affirmat, tenuisse sententiam de immaculata Virginis Conceptione: ergo multo minus est hic. Ant. Posseuinus In Apparatu suo folio 927. adducit quemdam Ioannem Parisiensem, Ordinis Prędicatorum, qui scripsit Quodlibeta, super Magistrum Sententiarum, & contra Henricum de Gandauo, & citat Esingrenium, & Antonium Senensem. Anton. vero Senensis fol. 134. meminit cuiusdam Ioan. Parisiensis, qui scripsit super 4. libros Sententiarum, Quodlibeta, & cōtra Henricum de Gandauo ad annum 1294. Et infrà fol. 136. adducit alium Ioannem Parisiensem, qui floruit anno 1300. & similiter scripsit super 4. lib. Sent. Quodlibeta, & contra Henricum de Gandauo. Et insuper fol. 135. adducit eodem modo Ioannem de Tortocollo, qui etiam fuit Parisiensis Doctor, qui scripsit in 4. libros Sententiarum, Quodlibeta, & contra Henricum de Gandauo. Turrecremata, vt vidimus suprà num. 45. adducit Bernardum de Caramonte, Doctorem Parisiensem, qui scripsit contra Henricum de Gandauo, & hic vixit anno 1292. Leander Albert. fol. 137. refert de quodam Ægidio de Lisciuis, qui ad ann. 1271. scripsit de vnitate formarum, & immediata visione diuinæ Essentiæ. Et idem dicit de Richardo Clapoel Anglo, & quòd scripsit contra corruptorium D. Thomæ. Alphonsus Fernandez in sua Concertatione, fol. 387. adducit hos duos Ioannes Parisienses vltimos, & citat Albertum, & Senēsem. Denique omnes isti Scriptores Dominicani dicunt, & affirmant, quòd Heruæus Natalis, siuè Henricus Brito, Doctor Parisiensis, qui vixit ad annum 1310. scripserit super Sententias, & contra Henricum de Gandauo. Item Ioannes Capreolus, qui scripsit super Sententias, & vixit ad annum 1415. fuit Parisiensis, & ex Ordine Prædicatorum. Ecce ergo, ò Lector! habes septem Ioannes Parisienses, ex Ordine Prædicatorum, Scriptores super Sententias, & contra Henricum de Gandauo, & si ille relatus à Myræo in Auctario fol. 253. cap. 405. qui etiam fuit dictus Ioannes Parisiēsis ex Ordine Prædicatorum, & scripsit in 4. libros Sentent. & Quodlibeta, & vixit ad annum 1299. fuit distinctus à præcedentibus, iam sunt octo. Quis ergo adeò cæcus, & ineptus erit in rebus litterariis, vt dixi suprà in simili casu num. 126. quod non videat, & intelligat, totum hoc esse

esse quandam reduplicationem, & multiplicationem Auctorum sine vllo fundamento, nec veritate? Sed gratis dato, quod fuerint in rerum natura isti septem Ioannes Parisienses, ex Ordine Prædicatorum, Scriptores super Sententias, eodem tempore, & eisdem circũstantiis, quorum nullus est typis mandatus, quomodo cognoscemus, quis, vel qualis fuerit Ioannes Parisiensis hic ab ipsis adductus? O quàm aptè dicere possumus illud Sapientis: Datus insipientis non erit vtilis tibi, oculi enim illius septemplices sunt, exigua dabit, & multa improperabit, &c.

Dico ergo, quòd Auctor hic aliquam occultam habet infirmitatem; quia vbicumque Aduersarii, loco cognominis proprii, adducunt Gallum, Parisiensem, Anglum, vel Theutonicum, aliquod latet malum. Quare aut Actor est fictus, vel multiplicatus, vel est Hugo Gallicus, de quo suprà nu. 126. vel Ioannes de Neapoli, de quo numero antecedenti, vel Ioannes Capreolus, qui fuit Parisiensis, qui scripsit super Sententias, de quo in Trituratione num. xi. & in Ventil. num. 161. vel Ioannes Bosiniensis, de quo suprà num. 157. & si nullus ex his, quærite illum, si inueniri potest, & adducite eum ad nos, vt non deambulemus errantes in agro. Sed fortè, fortè, quæretur, &c. illius, & non inuenietur.

IOANNES De Poliaco, vel Policratis, Doctor Parisiensis, Sæcularis, in suo Quodlibet 13. quæst. 3. *Turrecrem. part. 6. cap. 28. fol. 112. Bandel. cap. 21. Deza fol. 36. Anonym. Auctore 160. Vincent. S. Antoninus.*

VERITAS 184.

FATEOR, atque profiteor in Sacerdotis verbo, quod nullum ex Auctoribus adductis ab Aduersariis desideraui originaliter videre, quàm hunc Ioannem de Poliaco, non propter sententiam, sed propter veritatem verborum, & quia Vincentia in clasi 4. antiquorum Theologorum ipsum ponit primum, Principem, & antesignum, antè S. Ioannem Damascenum, Andræam Hierosolymitanum, Alcuinum, & Ricardum de Sancto Victore, ita vt propter hoc dixerit Petrus Posinus in suo Libello: Vincentia victus folio 142. cap. 12. cuius titulus est: *Ioannes de Poliaco, hostis Religiosorum, testis Vincentiæ, dignum patella operculum, eius sanguinaria, immanis sententia, &c. vt Principem inter omnes locum tribueris, i lauda homini Ioanni de Poliaco capitali quondam hosti Religiosorum Mendicantium, cuius atrocem indolem, cruentumque ingenium facilè produit illa, quam ex eo recitare commendando non vereris, &c.* Desiderabam igitur videre huius Auctoris opera. Tum, vt recognoscerem, an essent fideliter transcripta ab Aduersariis. Tum, quia existimo, ipsum locutum fuisse sub illa vniuersali æquiuocatione antiquorũ de prima conceptione carnali sub concupiscẽtia parentum facta, non de conceptione propria, animatione scilicèt. Seu cùm huius opera non fuerint typis mandata, imo neque inueniantur manuscripta, quia vt iustè damnata à Summis Ecclesiæ Pontificibus, penitùs perierunt, & sic in hoc Auctore non ego à me ipso loquar.

Ioannes de Poliaco, quem S. Antoninus passim vocat de Policratis, fuit Doctor Parisiensis, qui floruit ad annum 1320. tempore Ioannis XXII. fuit capitalis hostis Religionum Mendicantium, temerarius, & audax. Vndè in quodã Libello antiquissimo edito etiam à quodam P. Dominicano, cuius titulus est: Summa vtilissima errorum, & hæresum, per Christum, & eius Vicarios, & per Inquisitores hæreticæ prauitatis, in diuersis mundi partibus damnatarũ, &c. In speciali capitulo ponit errores Ioannis de Poliaco Clerici, & concludit Auctor: *Isti tres errores sunt cõdemnati in Extrauaganti D. Ioannis XXII. quæ incipit: Vas electionis. Horum autem errorum Auctor fuit, & inuentor quidam Magister in Theologia Parisius Magistratus, vocatus, Magister Ioannes de Poliaco, &c.* Vide Henric. Spondanum ad ann. 1320. num. 11. Eandem doctrinam Ioannis de Poliaco damnarunt etiam post Ioannẽ XXII. Eugenius IV. Nicolaus V. Sixtus IV. & Leo X. vt constat ex eius Bulla, quæ incipit: *Exponi nobis, &c.* vt videre est apud Brunonem Cansteing. fol. 91. Gabriel Prateolus in suo libro de Dogmatibus hæreticorum fol. 234. cap. 26. loquens de hoc, incipit sic: *Ioannes de Poliaco, Theologus Parisiẽsis, varios seminauit errores, &c.* Contra hunc etiam scripsit Petrus de Palude, Ordinis Prædicatorum, insignem librum, vt dicit Gesnerus, fol. 878. Hic est ergo Ioannes de Poliaco, quẽ Aduersarii contra immaculatam Virginis Cõceptionẽ adducunt, quasi pro tessera, & signo: In hoc vinces.

Auctoritatem sic adducit Turrecremata: Itẽ ad idem est Magister Ioannes de Poliaco Sæcularis, Magister Parisiensis in suo 3. Quodlib. quæst. 3. dicit: *Mihi videtur, quòd non posset ab aliquo pro opinione teneri, sed potiùs pro hæresi reputari, quòd B. Virgo non contraxerit originale peccatum, cùm sit contra sacram Scripturam, & dicta Sanctorum.* Et postquam allegationes multas sacræ Scripturæ, & Doctorum, sicut est illud Roman. 3. Omnes peccauerunt. Cùm Glossa Augustini, & illud: Roman. 5. Sicut per vnum hominem peccatum intrauit in mundũ, cum Glossa. Et illud Ephes. 2. Eramus, & nos natu-

natura filii iræ, adiunctis multis dictis Augustini, & B. Thomæ, in 3. subdit dicens: *Cùm ergo illud, quod est contra omnem Scripturam, non possit pro opinione probabiliter teneri, imò in quantum est contra sacram Scripturam, debet tenens hæreticus reputari; quis est tantæ præsumptionis, & audaciæ, vt præsumat contrarium asserere prædictorum testimoniorum in æternum fundatorum? Certè nullus. Quòd si aliquis præsumeret non argumētis, sed aliter esset contra eum procedendum. Hæc ille.* Hucusque Turrecremata ex Ioanne de Poliaco, in quibus, vt vides, aliqua adducit, vt verba formalia, alia verò solùm relatiuè desumpta ex tota quæstione, vt expresè denotant illa verba: *Et postquā allegationes multas sacræ Scripturæ, & Doctorū, sicut est illud, &c.* Anonymus transcribens ex Turrecremata, ad litteram illam refert, vno, vel altero verbo parui tamen momenti mutato. Venit post istos insignis P. Bandellus, & sic composuit totam auctoritatem: Idem tenet Magister Ioannes de Poliaco, Doctor Parisiensis in 3. Quodl. quæst. 3. sic dicens: *Videtur mihi, quòd non possit ab aliquo pro opinione teneri, sed potiùs pro hæresi reputari, quòd Beata Virgo non contraxerit originale peccatum, vel quòd fuerit ab originali peccato præseruata, quia hoc est contra sacram Scripturam, & contra dicta Sanctorum Doctorum, Augustini, Anselmi, Bernardi, & aliorum. Quòd si aliquis tantæ temeritatis esset, qui præsumeret contra testimonia tantorū Doctorum asserere, Beatam Virginem nō contraxisse originale peccatum, certè cōtra talem, tanquam contra hæreticum, non cum argumentis, sed aliter (videlicèt cum igne) esset procedēdum. Hæc ille.* Ingressus est posteà Petrus de Vincentia, & derelinquens auctoritatem Turrecrematæ, de verbo ad verbum transcripsit hanc Bandelli; idem dico de Deza, qui ad marginē quasi ironicè addidit: *Caue ex communicationem.* Et infrà: *Iste dimittit verba, & venit ad verbera.* Sanctus Antoninus ter citat ipsum, sed nunquā adducit ipsius verba. Ecce cum Poliaco positi sunt omnes in Area, & illud: inimicos nostros ventilabimus.

Supponimus, Turrecrematā dixisse veritatem, atque etiam Anonymum. Sed Bandellus, & alii adulterarunt sequētia. Primo, vbi Poliacus, *posset*; ipsi, *possit*, quod verbum cum tempore mutat etiam sensum. Secundo, iniquè addiderunt illud, *vel quod fuerit ab originali peccato præseruata*; quæ verba nō sunt in originali, si credēdum est Turrecrematæ. Tertio, vbi Poliacus, *cùm sit contra sacram Scripturam, & dicta Sanctorum*; ipsi sic, *quia hoc est contra, &c.* addentes illud, *hoc*, id est, quod Maria fuerit ab originali peccato præseruata, ideo interposuerunt clausulam illam, vt censura caderet suprà præseruationem, non super contractionem. Videbant enim, quod suo tempore ad hanc instantiam: Maria contraxit originale: Respondebant aliqui dicentes contraxit in Adam, concedo; contraxit in parentibus, concedo; contraxit in semine, concedo; contraxit in se ipsa, nego; quia ab hac contractione fuit præternata; vt ergo clauderent aditum ad has solutiones, addiderunt, atque composuerunt illam clausulam, *vel quod fuerit ab originali peccato præseruata; quia hoc est contra sacram Scripturam, &c.* Quarto, Poliacus ex S. Patribus solùm citat secundum Turrecrematam, Augustinum nudè, & absque vllo epitheto, & B. Thomam, Aduersarii vero dicunt: *Augustini, Anselmi, Bernardi*, addentes duos, Anselmum, & Bernardū, & derelinquētes Beatum Thomam, crede mihi, quod hoc non fuit casu factum. Quinto, vellem, vt mihi ostenderent vbi est illud veri uni, *& aliorum.* Sexto, ex formalibus verbis Poliaci, prætermiserunt totam illam clausulam, *cùm ergo illud, quod est, &c.* Septimo, addiderunt ex proprio cerebro, absque vllo timore totum illud, *qui præsumeret contra testimonia tantorum Doctorum asserere, Beatam Virginem non contraxisse originale peccatum*; quia hæc in Poliaco non extant. Octauo, eodem modo addiderunt alteram clausulam: *Certè contra talem, tanquā contra hæreticum, &c.* Quæ verba falsissimè hìc addita fuerunt, vt sic denotarent esse hæreticum, qui affirmaret, Virginem non contraxisse originale peccatum; nam licèt Poliacus suprà dixerit illud, *deberet tenens hæreticus reputari*, illud dicit de negante auctoritates Pauli ad Romanos, & ad Ephesios, & quod Poliacus dixerat de negante propositiones illas: omnes in Adam peccauerunt, & : eramus, & nos natura filii iræ; Aduersarii suo pessimo artificio determinarunt censuram istam contra asserentes, Virginem non contraxisse peccatum originale, aut fuisse præseruatam a macula. Nota, ò Lector! & iterum nota, quod non sistit hìc malitia, quia vlterius tendit ad alium execrabilem finem. Dixerat Sixtus IV. in sua Extrauaganti: *Graue nimis, &c.* Non esse hæreticum dicere, Virginem Mariam non contraxisse originale peccatum, & ideo sub nomine Ioannis de Poliaco, Auctore damnato, voluerunt recōuenire Summum Ecclesiæ Pontificem Sixtum IV. &c. Multa erant hic detegenda ex Bandello, Vincentia, & Spina, quæ Religionis causa scindimus. Nono, addiderunt illud, *videlicèt cum igne*, vt sic euomendo totum virus, clarè, & appertè dicerent, seu promulgarent vltimā, ac definitiuam sententiam, pro tribunali sedendo, contra totum fidelium corpus, à capite vsque ad pedes esse igne comburendos, tanquam hæreticos formales, tenentes, Virginem Mariam fuisse conceptam absque originali peccato. Hoc non dixit Poliacus detestandus, & dam-

damnatus hæreticus à tot Summis Pontificibus, relaxatus; quis ergo hoc dixit? At illi tacebant; siquidem in via inter se disputauerant; quis eorum maior esset? Nullam ergo in iudicio potest habere fidem Poliacus, neque ex Auctore, neque ex auctoritate.

IOANNES Richardi, Episcopus Draconensis, Ordinis Minorum, in Compendio Theologiæ lib. 4. *Turrecrem. part. 6. cap. 30. fol. 122. Anonymus Auctore 106. Bandell. capit. 24. Deza folio 145. à tergo. Gryfaldus.*

VERITAS. 185.

TRIA Hic sunt dicenda de Auctore, opere, & auctoritate. De Auctore dico, quòd hunc aliqui vocant Ioannē Richardum, vt Vuillotus folio 241. Gonzaga fol. 87. Posseuinus fol. 935. Rodulph. Tosignianus fol. 327. Alii Ioannem Rigaldū, vt Vuadingus fol. 224. Sanctus Antoninus, & alii. Tandèm alii vocant Ioannem Coraldum; vt in eius libro, de quo infrà. Iste fuit Episcopus Draconensis, assumptus tempore Ioan. XXII. Nota hoc, quia omnes Fratres Ordinis Minorum sustinentes, Virginē Mariam fuisse in originali peccato conceptam, fuerunt tunc ad supremas dignitates Ecclesiasticas assumpti, vt Aluarus Pelagius, Beltrandus de Turre, & hic Ioannes Richardus.

De opere verò dico, quòd inter Scholasticos antiquos fuit quoddam opus celeberrimum, Compendium Theologiæ nuncupatum, sine Auctoris nomine, quod incipit: *Veritatis, ac noui, &c.* septem libris distinctum. Hoc ergo Cōpendium Theologiæ aliqui tribuunt S. Thomæ Aquinati, vt vidi in duobus M. S. & dicit Ang. Rocca. Alii tribuunt S. Bonauenturæ, vt est in operibus eius tom. 7. Alii vero Alberto Magno, & extat in operibus eius, nouissimæ impress. tom. 13. Alii Petro de Tarantasia, vt dicemus num. 253. Alii Ægidio Romano, & sic fuit impressum Venetiis. Alii tribuunt Hugoni Cardinali, vt dicitur in 1. tom. suorum operū, & Frizon. Aduersarii hoc Compendium adscribunt Hugoni de Argentina, vt vidimus suprà num. 124. Ipsimet iterum illud adscribunt Ioanni Rigaldo, vt videbimus numero sequenti. Item etiam adiudicant illud Thomæ de Suetonia, vt dicemus infrà num. 299. Hic, & nunc illud appropriant Ioanni Richardo, Episcopo Draconensi. Isti sunt nouem Patres vnius filii, siue nouem Auctores vnius libri. Restant insuper alii tres Patres, & Auctores dubii, ac incerti, scilicet Polidophorus, quem adducunt Aduersarii intrà num. 258. Reginaldus Rothomagensis, de quo iidem Aduersarii infrà num. 266. & Vlricus de Argētina, de quo etiam Aduersarii intra num. 312. quia videtur multiplicatus cum Hugone de Argētina, vt ibidem demonstrabimus. Quibus omnibus adde Ioannē de Litemberg, Ordinis Prædicatorum, & Ioannem de Combis, Ordinis Minorum, qui vltimò prædictum Compendium typis mandauit Venetiis 1575. in 12. & 1560. in 8. Lugduni 1563 & 1554. & 1633. & Lutetiæ 1556. nihil immutans in textu, addidit tamen aliquas Notatiunculas ad marginem, & aliquando intextu, sed diuerso charactere, & inter parenthesim. Ex his ergo tredecim Auctoribus Compendii adducunt aliquos Aduersarii pro sua sententia, paucissimos tamen, scilicet, solum duodecim prætermittentes tantummodo vnum, quia fuit ipsis posterior, cum hac tamen differentia, quod sex, scilicet, Bonauenturam, Albertum Magnum, Ægidium, Hugonem, Petrum de Tarantasia, & Ioannem de Litemberg, non ex Compendio, sed ex aliis operibus sumpserunt auctoritates, & sic isti sunt multiplicati secundū quid. Alii verò quinque videlicet, Thomam, Hugonem de Argētina, Ioannem Richardum, Ioannem Rigaldum, Thomam de Suetonia ex illo Compendio sumendo auctoritates, multiplicant simpliciter: de aliis duobus, vel tribus Polidophoro, & Reginaldo, & Vlrico res dubia est; vide infrà quæ suis locis dicimus. Si ex his solùm vnus fuit Auctor illius Compendii, & fortè Ioannes Coraldus, quem ipsi non adducunt, quid dicemus, vel faciemus de aliis tredecim? Nisi dicamus: Iuuenes vestri visiones videbunt, & seniores vestri somnia somniabunt, &c. Est ne hoc verum?

Auctoritatem vero sic adducunt: Idem tenet Dominus Ioannes Richardi, Episcopus Draconensis, Ordinis Minorum, in Compendio suæ Theologiæ libro 4. sic dicens: *Prima sanctificatio Virginis Mariæ fuit in vtero Matris, quæ habuit tres effectus, videlicet, culpæ originalis iam contractæ expiationem, & gratiæ infusionē, & fomitis tantam restrictionem, vt non posset in aliquod peccatum actuale deduci, & propter hoc celebratur festum Natiuitatis eius, non autem Conceptionis, nisi ratione sanctificationis in aliquibus partibus. Hæc ille.* Suprà diximus de Auctore, vel Auctoribus Compendii in generali, nunc restat examinare veritatem in particulari. An scilicet fuerit huius Ioannis Richardi, & in primis Basileæ apud Iacobū de Prortzē anno 1509. cura, & sollicitudine P. Francisci Vviler, Ordinis Minorum prodiit liber impressus in 4. sub hoc titulo: Compendium sacræ Theologiæ pauperis: Sancti Bonauēturæ, Doctoris Seraphici, Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, Episcopi Albanensis, ex Ordine Minorum, Theurgicis, diuinique verbi Conciona-

ció 1 itoribus accomodatissimū. In cuius Præfatione dicit Vviler hæc verba: *Hanc planè doctrinam sanam, quia opus illud perrarum, omniaque dignum celebritate iudicio nonnullorum adscriptum Domino Fratri Ioanni Coraldi, Episcopo Draconensi, sacræ Theologiæ professori, Minorum Ordinis sub Ioanne XXII. in humanis superstiti; aliorum autem, & nostro Seraphici Doctoris Sācti Bonauenturæ Compendy sacræ Theologiæ continet; &c.* Et incipit liber: *Veteris, ac Nouæ legis, &c.* P. Lucas Vvadingus in suo Cathalogo fol. 224. sic inquit: *Ioannes Rigaldi, aliàs perperam Richardi, Episcopus Draconensis, scripsit Compendiū Theologiæ; elegans quidèm opus libris septem distinctum, quod habeo manuscript. pulchro charactere, & minio; auratisque maiusculis exaratum.* Gonzaga, Posseuinus, & Vvillotus, stant pro Ioanne Rigaldo, Vviler, & Angelus Rocca Augustinianus in Præfatione ad Compendium tomo 7. fol. 687. quam plurimis coniecturis probat esse S. Bonaueturę, cui etiam subscribunt ferè omnes Nomenclatores: ego verò in re tàm dubia, existimo, & credo esse S. Bonauenturæ, hac sola ratione motus S. Bonauētura cùm esset Generalis Ordinis, vt subueniret paupertati suorū subditorum, edidit duo Opuscula; scilicèt Bibliam pauperis, & Theologiam pauperis, illud est Compendium totius Bibliæ, hoc est Compendium totius Theologiæ, illud est certum, & hoc existimo esse certissimum: Vnde Auctor hic adductus ab Aduersariis, cum aliis vndecim relatis pro hoc Compendio, quoad sententiam de Conceptione Virginis abierunt retrorsum.

Sed vt huius Compendii Auctorem à fundamentis inuestigemus notet Lector, quod vt nunc extat in operibus S. Bonauenturæ, Alber. Magni, ac Ioan. de Combis, in diuisione librorum, dispositione capitulorum, coclusionibus, ac verbis ipsis taliter coincidunt, quod nunquā dissentiuit in substantia, & rarissimè in vno, vel altero verbo; illud verò antiquum seorsim impressum, anno 1501. sub nomine S. Bonauenturæ, habet eosdem libros septem, capita etiam eadem, sed ipsa appellat Rubricas solùm quòd in vno sunt cap. 307. & in alio Rubricæ 306. & in omnibus aliis seruat eundem ordinē, tamen est sine comparatione magis diffusum, quia pro maiori explanatione extant in eo innumerabilia verba, atque clausulæ integræ superadditæ, sed in resolutionibus, & in omnibus essentialibus verbis, & clausulis est idem cum illo S. Bonauenturæ, Alber. Magni, & Ioann. de Combis. Item sciat etiam Lector, quod Compendium S. Bonauenturæ, Alberti, & Combis, quem paruū vocabimus lib. 7. cap. 6. vbi quærit: *Vtrum indulgentiæ prosint defunctis.* Sic concludit: *Vndè non possunt defunctis impendere, id est, laici indulgentiam per auctoritatem, sed solùm boni operis sui suffragium per charitatem: Papa verò potest vtrumque.* In Compendio verò maiori antiquo, eodemmet libro 7. Rubric. 5. vbi quærit: *Vtrum indulgentiæ defunctis valeant*, extant verba sic: *Vndè non possunt impendere defunctis indulgentiam per auctoritatem, sed solummodò boni operis sui suffragium per charitatem: Papa autem vtrumque potest.* Ex quibus patet, quod verba vnius Compendii fuerunt ad litteram, & verbatim translata ex alio, & idem constat ex toto Compendio; sed attende ad sequentia; nam Compendium paruum Bonauenturæ, Alberti, & Combis, in dictis verbis claudit cap. 6. & transiit ad 7. At alterum Compendium magnum prosequitur vltra sic: *Papa autem vtrumque potest. Aly dicunt, quòd imò ille, cui data est indulgentia, potest eam vendere, vel in alium transferre. Tum, quia sibi acquisitum est ius, & licitum est cuilibet ius suum in alium transferre. Tum etiam; quia sibi communicatus est Ecclesiæ thesaurus, & ipse thesaurum sibi communicatum potest alys communicare. Ego autem rem; quam fideli relatione audiui de hac materia in loco de Porciuncula, sito prope Assisium, in quo loco B. Franciscus Ordinem Fratrum Minorum inchoauit, & in quo loco ex hoc mundo ad patrem transiuit: hæc fideliter referam, vt audiui. Pro illo siquidèm loco B. Franciscus adhuc viuens, obtinuit à Summo Pontifice plenam indulgentiam peccatorum omnibus accedentibus ad locum præfatum prima die mensis Augusti. Ego autem deuotionis causa locum illum annò Domini M. CCCI. visitaui, & in eodem loco narrauit mihi quidam frater intelligens, & deuotus, quod eodem anno duo homines de Mediolano venerant, &c.* Et narrat latè per integram ferè columnam quoddam miraculum de indulgentia Porciunculæ.

Item in hoc compendio maiori lib. 5. Rubr. 29. *De signis dilectionis*, ad finem dicitur: *Et B. Franciscus, cui fuit reuelatū à Deo; quòd omnia peccata erant sibi dimissa, vsq; ad nouissimū quadrantem*, & in cap. 28. Compendii parui, quod etiam est: *De signis dilectionis*, hæc verba non extant. Item lib. 6. Rubric. 12. quæ est: *De dignitate, & mirabilibus Eucharistiæ*, inquit Compendiator, *in fine autem tractatus, seu lecturæ, quam ordinaui de expositione Missæ, inueris, vigintiquatuor mirabilia, &c.* Vbi signat se composuisse librum de expositione Missæ; sed hæc verba non extant in capit. 13. & 14. minoris Compendii, quæ sunt *de dignitate, excellentia, & mirabilibus Eucharistiæ.* Item eodem lib. 6. Rubr. 30. quæ est: *De iustificatione impy*, in maiori compendio dicitur: *Vndè Nicolaus Papa Tertius, qui prius fuit dictus Ioannes Gaetani, sicut percepi fideli narratione illorum, qui audierunt Fratri Bermundo, Ministro Ordinis, Fra-*

Fratrum Minorum in Prouincia Prouinciæ in extremis laboranti,&c. sed in Compendio minori cap. 32. qui est etiam, *de iustificatione impij*, non extant hæc verba. Tandem lib. 7. Rubric. 28. quæ est: *De aureolis in genere*, concludit sic: *Istud autem cantatur de B. Francisco. O Martyr desiderio, Francisce, quanto studio,&c. sic apparet, quod vterque, scilicet B. Martinus,& B. Franciscus palmam attigit martyrii*, in Compendio verò minori cap. 29. quod est: *De aureolis in genere*, ad finem adducit exemplum de Sancto Martino, & prætermittit illud de Sancto Francisco. Ex his ergo omnibus fundamẽtis secundùm veritatem constitutis, deduco sequentia.

Primum, quòd Auctor huius Cõpendii magni cuius Prologus incipit: *Veteris, ac nouæ legis continentiam,&c.* Quisquis ille fuerit, vixit post Nicolaum III. Summum Pontificem, qui mortuus fuit anno 1280. atque prædictum Compẽdium elaborauit post annum 1301. vt ex suprà adductis ipsius verbis constat, probabiliter verò colligimus ex eisdem, ipsum fuisse Ordinis Minorum, atque similiter Ioannem Coraldum, Richardum, vel Rigaldum, Dracronẽsem Episcopum assumptum à Ioanne XXII. Sum. Eccles. Pontifice, qui regnare incepit anno 1316. & sic Coraldus viuebat ad ann. 1301. atque tẽpora concordant. Perperam igitur, & sine fundamento Ioannes Vvilier adscripsit Compendium hoc magnum S. Bonauenturæ, nam Seraphicus Doctor obiit Lugduni anno 1274. die 14. Iulii, quomodo ergo potuit esse Auctor Compendii laborati ad minus post ann. 1301? Secundum, Auctor Compendii Minoris, cuius Prologus incipit: *Veritatis Theologicæ sublimitas,&c.* Hucusque ignoratur, quis fuerit, vel quando scripserit prædictum Compendium, nec ex ipso potest colligi: attamen certissimũ, atque indubitatum est, quòd vnus Compendiator ab alio transcripsit, & constat euidenter ex ipsismet Compendiis, & ipsorum structura, nam æqualiter sunt diuisi in septem libris, & in vnoquoque libro habent eadem capita, & eosdem capitulorum titulos, ac denique ferè semper coincidunt in clausulis, ita vt verba sint ipsissima nulla mutata syllaba. Hæc autem omnimoda correspondentia, & totalis vniuocatio esse non poterat, nisi vnus compendiator ab alio transcriberet; quale autem Compendium fuerit priùs elaboratum, post longum studium, atque exactissimum examen, inuenire non potui. Ideò dico Tertium, quòd si Compendium maius fuit priùs scriptum, & ab illo extractum, & compositum Compẽdium minus, quasi Auctor istius voluerit esse abbreuiator, ac compẽdiator Compendii maioris, cùm Compendiũ maius fuerit scriptum, & laboratum post annũ 1301. sequitur necessaria illatione, quòd Compendium minus ex maiori genitus, fuerit natus post annum illum 1301. & sic non potuerunt esse Auctores, & Patres Albertus Magnus, S. Bonauentura, S. Thomas, Petrus de Tarantasia, Hugo de S. Caro, Ægydius Romanus, Hugo de Argẽtinã, siue Vlricus Argentin. quia omnes isti vita functi sunt ante ann. 1301. Potuerunt tamẽ esse Auctores, Suetonia, & Lictemberg, Ordinis Prædicatorũ, & iste Ioannes Richardus, vel Coraldus, Ordinis Minorum, qui floruerunt post illum annum. Si autem viceversa Compendium paruum fuit prius elaboratũ, & ab illo ad ann. 1301. fuit aliud Compendiũ nouis additionibus auctum, & maius factum; paruum potuit esse Sancti Bonauenturæ, vel Alberti Magni, &c. non autem Suetoniæ, nec Lictembergi: istæ sunt res per se notæ. Quartũ, quomodocumque facta fuerint ista, saltè constat, Compẽdia passa fuisse variationum vicissitudines per augmentum, & diminutionem. Deinde cum verba adducta ab Aduersariis ex dictis duobus Cõpendiis contra Immaculatam Conceptionẽ, sint ipsissima nulla mutata syllaba in vtroque sequitur, quod vnus solus sit adducendus; nam in rei veritate, licèt essent triginta Cõpendii distincti operũ S. Thomę, eum tamẽ omnes essent sub hoc titulo: *Compendiũ doctrinæ D. Thomæ*, transcribentes ipsius verba ad litteram nihil addendo ex propriis; omnes illi triginta Auctores, seu Compendiarii, non sunt nec recipientur in iudicio, vt Doctores, sed vt relatores, quia eorum sententia refunditur in S. Thomam, & ipsi non augent numerum, sed de hoc alias. Cùm ergo isti duo Compendii habeant eademmet verba, quærendus est Theologus primus, qui illa protulit, & sic erit vnus Auctor, & si adhuc contenderis, quòd licèt sint eadem verba, debent esse duo Auctores, optimè; erunt igitur duo, non quatuordecim. Richardus, vel Rigaldus fuit maior, ex aliis tredecim signate minorem? Et hæc de Auctore, vel Auctoribus.

Sed iam videamus, qua fidelitate transcripserunt Compendii verba, auctoritas in antiquo originali lib. 4. Alphabeto x. Rubr. 3. *de Sanctificatione materna*, col. 3. littera H. sic extat: *Circa quartum sciendum, quòd tres fuerunt Sanctificationes Matris Dei. Prima fuit sanctificatio in vtero,& hæc habuit effectus tres, scilicet originalis culpæ expiationem, & gratiæ infusionem, & fomitis tantam restrictionem, quod non posset in aliquod peccatum duci, licèt tamen ipse fomes maneret secundùm essentiam. Secunda sanctificatio fuit in Spiritus Sancti obumbratione,&c.* Ex quibus verbis constat, hanc auctoritatẽ fuisse vitiatam, & adulteratam. Primò, quia malitiosè prætermiserunt illa verba, *sciendum, quòd tres fuerunt sanctificationes Matris Dei.* Vt sic denotarent, quod sola vna fuerat sanctificatio Vir-

Virginis, & illa in vtero materno, quia secundū illos, sanctificatio semper supponit culpā: cùm autem Auctor Compendii ponat tres sanctificationes, scilicèt obumbrationem Spiritus S. & cohabitationem filii Dei in vtero eius, per nouē menses, in quibus à nulla culpa præexistēte fuit Virgo Maria sanctificata, timuerunt illas in lucem prodire. Secundo, addiderunt illam vocē, *Matris*, ad maiorem expressionē. Tertio, vbi Compēdium solùm dixit, *originalis culpæ expiationem*, ipsi iniquè addiderunt illud, *iam contractæ*, quia præuidebant, quod illa duo verba deerant auctoritati, vt integrè, & cōpletè, staret pro ipsorum sententia. Quarto, vbi in Compēdio solùm dicitur, *in aliquod peccatum*; ipsi eadem intētione addiderunt, in aliquod peccatū *actuale*. Quinto, vbi Compendium, *duci*; ipsi adulterantes opposuerunt, *deyci*, sunt enim diuersissima, sicut in significatione, ita in sensu, supponētes, quòd per peccatum originale iam fuerat Maria no ducta ad peccatū, sed etiam ab illo deiecta. Sexto, absque vllo timore addiderunt totum illud: *Et propter hoc celebratur festū Natiuitatis eius, non autem Cōceptionis, nisi ratione sanctificationis in aliquibus partibus.* Horum autem verborum nec minimus apex extat in Compendii Rubrica, nec in toto libro. Septimo, antequā vlteriùs progrediamur, cùm hęc verba ficta sint ab Aduersariis anno 1484. quą veritate, & consciētia potuerunt dicere, & scribere, quod festum Cōceptionis solùm celebrabatur in aliquibus partibus? Quando illo tempore iam à tota Ecclesia vniuersali celebrabatur? Octauo, prætermiserunt illa vltima verba: *Licèt tamen ipse fomes, &c.* Nono, malitiosè prætermiserunt illa verba, quę extant circa finē, loquens de puritate, ac sanctitate Virginis: *Sancta, id est, sine fæce, per plenæ munditiæ puritatē. Si enim habuit originale, ab eo fuit in vtero, vt dictum est, per gratiam sanctificationis purgata, &c.* Constat ergo ex illo aduerbio, *si enim*, quod non loquitur absolutè, sed coditionaliter. Si ergo in vna auctoritate vix habēte quinq; lineas, sunt nouem adulterationes capitales: igitur Cōpendium non peccauit, neque parentes eius, vt cœcus nasceretur, sed inimicus homo, qui super seminauit zizaniam.

Sed nè aliquis iudicet, quòd hæc verba sint, vel fuerint in aliquo originali, vt ab Aduersariis adducuntur, transcribo verba, vt extant in Sancto Bonauentura, & Compendio illius, impressso in Romana Curia, vbi Patres Dominicani tantam adhibuerunt diligentiam, vt textus eius Compendii non corrumpetur, vt notaui num. 49. ad finem. Igitur lib. 4. Compendii, cap. 4. de Sanctificatione materna, folio 704. inquit Sanctus Bonauentura: *Tres autem fuerunt sanctificationes Matris Dei, prima fuit sanctificatio in vtero, & hæc tres habuit effectus, scilicèt, originalis culpæ expiationem, & gratiæ infusionem, & fomitis tantam restrictionem, vt non posset in aliquod peccatum duci, licèt tamen ipse fomes maneret secundum essentiam, &c.* Et nihil ampliùs, & hæc ipsa sunt in originalibus Combis, folio 314. & in Alberto Magno tom. 13. fol. 72. atque in origin. manusc. Sancti Thomæ: ergo iis visis, lectis, & attentè consideratis credite, antiquos illos vestros Scriptores fuisse falsarios, ac deprauatores auctoritatum Sanctorū Patrum, ac sacrosanctæ Ecclesiæ Doctorum, & vos in hac materia esse deceptos, & si demonstrationibus nostris non creditis, saltem operibus vestris, & vestrorum credite, legite compēdia Sancti Thomæ, & Alberti Magni, & videbitis lucem magnam.

Quia autem Vvilier in Compendio maiori, & Combis in minori, ex sola superficie verborū cō iecti, existimarunt Compendiatores apertè, & clarè sustinuisse minus piam opinionē, ac pio zelo ducti apposuerunt suas notatiunculas pro immaculata Conceptione, operepretium erit genuinam, atque propriam Compendiatorum sententiam, ex ipsorum verbis in medium adductis radicitùs inuestigare, vt hinc etiam appareat, qualis fuerit antiquorū Theologorū mens. Supposito ergo, quod in vtroque Compendio magno, & paruo eadem sunt verba essentialia, nulla alterata littera, in omnibus locis, & auctoritatibus hic à nobis adducendis de illis in communi loquar.

In libro ergo 3. in cap. seu Rubr. de peccato originali secundùm rem, sic dicunt: *Circa primum nota, quòd primus homo misit ad posteros originalē culpam, quia licèt anima non sit ex traduce, tamen originalis culpa transit ab anima Adæ ad animas posterorum, mediante carne per concupiscentiā generata. Item, quòd sicut ab anima peccante infecta fuit caro Adæ, & prona effecta ad libidinē, ita seminata caro secum trahens infectionem, vitiat animam. Circa secundum nota, quòd ex hoc patet, quòd peccatum originale etiam est in carne, & est in anima, sed in carne materialiter, & originaliter, in anima verò formaliter, & tanquā in subiecto. Sola enim anima est susceptibilis virtutis, & vitij, & tamen sicut dictum est, ex cōiunctione ipsius ad corpus corruptum trahit illud vitium, &c.* Obserua, Lector, istum antiquorū modum loquendi: fatebantur, quòd in sola anima poterant esse vitium, & virtus, peccatum, & gratia; & simul affirmabant, quòd in carne erat originale peccatū, cum hac tamen distinctione, quod in carne erat originale peccatū materialiter, in anima verò originale peccatū formale; sed illud quod erat in carne originaliter, & materialiter, erat posteà in anima formaliter. Deindè sic prosequitur: *Circa tertiū nota, quod talis infectio animæ non tantū est pœna, sed etiā culpa. Ipsa verò culpa, quæ ma-*

cula est deletur in baptismo, &c. id est, peccatum originale, & infectio, quę sunt in carne, & in anima in hoc distinguũtur, quod illa animæ, est culpa, & macula; & hæc est quæ deletur in Baptismo. Prosequitur sic: *Circa quartũ nota, quòd ex prædictis patet, quòd persona corrumpit naturã, & è contra natura corrupta corrumpit personã; nam per peccatũ primi hominis corrupta est humana natura, sed natura sic corrupta corrumpit alias personas. Nota autem, quòd corruptio personæ est reatus mentis; corruptio verò naturæ, est infectio carnis, prout est principiũ ad aliam carnem, &c.* Cùm ergo sit certũ, quod ex his mutuis corruptionibus, tantummodo in Adam persona corrupit naturã; nam in omnibus aliis natura corrumpit personas: in omnibus nobis prius est cum peccato originali, infecta, & corrupta natura, quàm persona, ad euius cõfirmationem prosequitur: *Ex quo patet, quòd pater est causa originalis peccati in filio, sed causam intellige hic in genere causæ efficientis: omnes enim per concupiscentiã geniti nascimur filii iræ; propter quòd incurrimus multiplicem defectum tàm corporis, quàm animæ, ad quos subsequitur pœna mortis, & pœna carentiæ diuinæ visionis, & amissionis gloriæ non solùm in adultis, verumetiam in paruulis non baptizatis, &c.* Obserua, quomodo omnes defectus mortis, &c. reducit ad generationem cum concupiscentia? Vndè, si per possibile, vel impossibile, aliquis sic genitus preseruaretur à peccato originali, adhuc cõtraheret illos defectus. In altera Rubr. quę est de peccato originali secundũ nomẽ dicunt, quòd peccatum originale prout comparatur ad animam, vocatur fœditas, corruptio, &c. & prout comparatur ad corpus, tyrannus, fomes, &c. prout verò *ad primum hominem, à quo contrahitur, vocatur peccatum originale.*

Ex his omnibus principiis vtriusque Cõpendii deducimus quasi pro vnica cõclusione; quòd iuxta doctrinam ipsorum, & omnium Theologorum antiquorum, quorũ sententias epilogarunt, quòd erat, & est originale peccatum materialiter, in carne, & natura; & originale peccatum formaliter in anima, & persona: & quod peccatum originale, infectio, ac corruptio prima, & materialis, carnis, & naturæ, erat fomes; peccatũ verò originale formaliter infectio, ac corruptio animæ; & personæ est macula, & quòd hoc peccatũ originale secundum contrahitur à primo, & primum à parentibus in genere causæ efficientis: vndè omnia ista quomodocunq; contrahantur, dicuntur peccatum originale per ordinem ad Adam, à quo originaliter emanarunt. Videamus ergo, quomodo Compẽdiatores adaptant hanc doctrinã de peccato originali hic traditam sanctificationi Mariæ in vtero, in illo capit. de Sanctificatione materna toties ab Aduersariis adducto contra immaculatam Virginis Conceptionem, & in quo sunt tres propositiones, quæ contra ipsam militare videntur?

Prima, in principio talis est: *Circa primum aduertendum, quòd sanctificatio triplex est, quædam est communis, quæ fit per sacramenta, quædã specialis, quæ fit per gratiam Spiritus S. & quædam specialissima, quæ fit per gratiam singularẽ. Prima, remouet culpam, & confert gratiam, remanet tamen fomes, & pronitas ad peccandũ, & talis est in baptizatis. Secunda, remouet culpã, & pronitatem peccandi mortaliter, & talis fuit sanctificatio Ioannis Baptistæ in vtero, & Hieremiæ. Tertia, remouet culpã originalem, & pronitatẽ ad peccandũ tàm venialiter, quàm mortaliter; & talis fuit in B. Virgine.* Fateor millies, quòd secundũ corticem verborum hęc auctoritas videtur esse pro opinione Aduersariorum, quia de his tribus sanctificationibus æqualiter dicitur, *remouet culpam*, & si in duabus prioribus remouetur culpa iam existens in anima, in persona; & quę est macula: ergo cùm loquatur textus eisdem verbis de tertia, idem est sentiendũ. Item quia distinctionem in his tribus sanctificationibus cõstituere videtur tantũmodo in hoc, quod in baptizatis remanet fomes; & pronitas ad peccandũ, in illa Ioannis, & Hieremiæ ablata fuit pronitas ad peccandum mortaliter; at in sanctificatione Mariæ fuit ablata pronitas ad peccandũ tàm venialiter, quàm mortaliter: igitur differentia fuit solũ in ordine ad peccatum mortale, & veniale, & nõ in ordine ad originale. Patres mei hoc vim habet in apparientia, & via argumẽtatiua, sed ex his verbis non constat expressè, & in indiuiduo, quod Virgo Maria in sua animatione contraxerit peccatũ originale. Deindè si inter Theologos standum est formalissimis verbis, quantò magis in Compẽdio totius Theologiæ, cùm ergo dicat de prima sanctificatione absolutè, *remouet culpam*, & similiter de secunda, *remouet culpam*, & in tertia loquatur cum addito, *remouet culpam originalẽ*, & in superioribus dixerit, quòd culpa originalis, seu originaliter est fomes in carne, & quod originale peccatum formaliter, & culpa animę est macula, credendũ est, quòd non loquitur textus in tertia sanctificatione Virginis de hac culpa, vt est macula, sed vt est originale principiũ maculæ, seu peccatum originale materialiter. Item quia si solùm distinguerentur istæ sanctificationes, quia Mariæ non habebat pronitatem ad veniale, hæc nõ esset specialissima, & gratia singularis; nam etiam de Ioanne dicitur nec leui saltem maculare vitam; &c. Denique quia hæc Rubrica habet sex articulos, & in præallegatis verbis respondit ad primum, vbi quæritur: quot modis dicatur, & quid efficiat sanctificatio, & hic est extra rẽ, & sic quęstionis solutio sumẽda est ex quarto, & quinto Articulo, vbi quæritur, quo-

quomodò in Beata Virgine triplex fuerit sanctificatio, a quo etiam Aduersarii suam sumpserunt auctoritatē, & quam vt expressam adnotarunt Vuilier, & Combis.

Secunda ergo auctoritas, & principalis est illa suprà adducta ab Aduersariis, sed in ipsa solū dicitur, quod sanctificatio Mariæ habuit effectus tres, scilicèt primum originalis culpæ expiationem, secundum, gratiæ infusionem, tertium fomitis restrictionem; illa originalis culpę expiatio (in qua ex tota auctoritatis vis) vel fuit expiatio originalis materialiter, vel formaliter, vel fuit expiatio naturę, vel personę; vel fuit expiatio carnis, vel animæ? Cùm autem nihil horum exprimatur, manet æquiuoca, & indiget declaratione, nam si fuit expiatio naturæ, & carnis, siuè fomitis existētis in materia genita Compendiatores pro nostra sunt sententia, quia sic Virgo Maria fuit sanctificata in causa, & per cōsequens sanctificata in sua persona, & anima: si autem illa originalis culpæ expiatio fuit personæ, & animæ, & peccati originalis formaliter, Compendiatores erunt pro vestra opinione, sed ostendite, amore Dei, in ipsis dictiones istas persona, anima, formaliter? Has non prætermiserunt Compendiatores loquētes de peccato originali; nullam ex his adducunt loquentes de sanctificatione Virginis? Vndè ergo ostēditis, quòd loquuti sunt formaliter de anima, & persona?

Tertia auctoritas, quæ est antecedenti contigua, & à qua fugerunt Aduersarii, quia erat omnium antecedentium declaratio, sic se habet: ***Circa quintum, quia per sanctificationem extinguitur fomes, ideircò ex prædictis collige, quòd fomes & personam inficit, & naturam; personā quidèm, quam ad malū pronam facit, ac stimulat ad peccatum; naturam verò, quia carnem inficit prout est principium ad carnem alteram. Sed B. Virgo in prima sanctificatione, quæ fuit in vtero, mundata fuit ab originali peccato, in quantū fomes respicit personā suam; quia nihil in persona sua purgandum remansit, in secunda verò sanctificatione quæ fuit, quando Spiritus Sanctus superuenit in eam, purgata fuit à fomite, prout fomes ipse naturam respicit in cōparatione ad prolem propagandā non opere naturæ, sed opere Spiritus Sancti. Remotus enim fuit fomes essentialiter, propter quod pars ab ea separanda in corpus Christi de fomite nihil habuit, sicut nec mater.*** Ecce peccatum originale, quod secundum Compēdiatores inficit naturam, & personā, carnem, animā, scilicèt fomes: si ergo Virgo Maria fuit in vtero mundata ab hoc originali peccato, id est, fomite, in quantum fomes respiciebat personam suam: ergo in persona sua nec habuit fomitem, nec peccatum originale fomes erat, & semper est in carne: igitur purgato? Fomite carnis, quoad personam Virginis nihil purgandū remansit? Remansisset verò aliquid purgandū, si contraxisset originale peccatum in anima. Concludimus ergo quod in prędictis Compēdiis nunquam dicitur B. Maria, in matris vtero fuit sanctificata à culpa personali, contracta, vel expiata à macula propria, vel à peccato originali cotracto in animatione, vel saltim ab originali formaliter, & cum istæ propositiones nō sunt, neque aliæ æquiualentes ex positis in tertia classi in Ventilabro, de cæteris non curamus, quia sunt æquiuocæ, & indifferentes.

IOANNES Rigaldus, vel Regaldus, Ordinis Minorum. *Ita S. Antoninus inter Fratres Minores, Barel. fol. 225. colum. 4. Grysald. Alphab. 6.*

VERITAS 186.

IN Hoc Auctore solus bonus vir Paulus Grysaldus, vel ex malitia, vel ex ignorantia peccauit: nam S. Antoninus, & Barelete scientes, Ioannē Rigaldum esse idem cum Ioanne Richardo, relicto hoc cognomine improprio illum citarūt sub proprio Rigaldi, & sic illum non multiplicant. At Grysaldus credens esse Auctorem distinctum à præcedenti sic eum adducit: *Ioannes Rigaldus, quem Gabriel Bareleta refert.* Et statim prosequitur addens alterū, & dicens: *Ioannes Richardus, Episcopus, in Compendio Theologiæ.* Et sic ex vno, duo dolauit, & hoc sæpissimè facit, vt suprà est demonstratum, & infrà maiora videbimus. Citat Bareletem; & est signum quòd non viderat S. Antoninum; nullam adducit auctoritatem de vno, nec de altero: ergo non vidit opus, seu Compendium. Quod autem hic Rigaldus sit idē cum antecedenti, non indiget alia demonstratione, nisi quod legas suprà positum. Vvadingus enim in Cathal. fol. 200. inquit: *Ioannes Coraldus Dracon. edidit prænotatum Compendium sacræ Theologiæ pauperis, sed quidam confundunt opus hoc cum Opusculo Compendij Theologiæ veritatis, quod inter opera S. Bonauenturæ recensetur.* Et infrà fol. 224. sic iterum: *Ioannes Rigaldi, alijs perperam Richardi, Episcopus Draconēsis, scripsit Compendium Theologiæ, elegans quidē opus libris septem distinctum, quòd habeo M. S. pulchro charactere, &c.* Sicq; Richardus, Rigaldus, Regaldus, & Coraldus vnum sunt, sicut & Compendium. Si autē idem sit existimandū de Reginaldo Rothomagensi, vide infrà num. 266. Sed cum liber ille Compendium Theologiæ veritatis nuncupatū, nec sit Richardi, nec Rigaldi, sed S. Bonauēturæ, periit Auctor, atque ipsi perdiderunt oleū, & opera: melius est enim parum cum iustitia, quàm multi fructus cum, &c.

IOANNES De Rupella, Ordinis Minorum, in sermone Natiuitatis Virginis. *Turrecrem. cap. 32. fol. 123. Anonymus Auctore 113. Bandel. cap. 24. Deza folio 46. Vincent.*

VERITAS. 187.

HIC Auctor fuit Gallus, Aquitanus, & Doctor Parisiensis, de quo Sanctus Antoninus 3. part. titul. 24. cap. 8. §. 1. fol. 772. vixit ad annum 1270. sed secundùm Gesnerum, fol. 492. ad annum 1250. scripsit plura, quorum aliqua seruantur in Bibliotheca Vaticana, alia in ciuitate Assisiatis. Et in Bibliotheca Regia Scorialis V. G. 32. extat Summa de Articulis fidei, quę incipit: *Sūma Theologicæ disciplinæ, &c.* Et aliud magnum volumen super Epistolas Pauli, cuius initium est: *Dixit Regina Hester ad Regem Assuerum, &c.* L. E. 2. in membran. Consule Vvadingum fol. 225. Vvillotum 215. Gonzagam, fol. 87. Posseuinum folio 938. Et hæc de Auctore.

Auctoritatem sic adducit Turrecremata: Item ad idem est eiusdem Ordinis P. F. Ioannes de Rupella, in opere eleganti Sermonum suorum, qui in sermone Natiuitatis Beatæ Virginis, qui incipit: Fluuius egrediebatur ad irrigandum Paradisum, &c. Genes. 3. dicit sic: *Maria in origine Conceptionis habuit amaritudinē originalis corruptionis, sed in vtero matris dulçorata est per gratiam sanctificationis, vt nasceretur in dulcedine sanctitatis.* Et eiusdem sententiæ est in aliis Sermonibus eiusdem festi, scilicèt sub themate: Ferculum fecit Rex Salomō, Cantic. 3. & sub themate: Spectet lucem, &c. Iob 3. Hucusque Turrecremata. Bandellus verò, & alii sic: Idem tenet Magister Ioannes de Rupella, Ordinis Minorum, in sermone Natiuitatis Virginis, sic dicens: *Beata Maria in sui Conceptione habuit amaritudinem originalis corruptionis, sed adhuc in vtero matris eius existens, dulçorata est per gratiam sanctificationis, vt nasceretur in dulcedine sanctitatis. Hæc ille.* Ex his fundamentis dico, auctoritatem Rupellæ, vt adducitur à Turrecremata, nihil continere contra immaculatam Virginis Conceptionem: nam origo Conceptionis est generatio parentum, concupiscentia, concubitus, ac libido; hæc enim est amaritudo dimanans ab originali corruptione Adami, in quo fuit tota natura corrupta, & salsuginata, sicut est aqua maris, fontale principium omnium aquarum, quæ scaturiunt in mundo, sed quod hæc amaritudo originalis corruptionis fuisset in origine Mariæ, parum interest pro nostra controuersia, si posteà, per decursum quinquaginta dierum illa amaritudo, & corruptio dulzorata fuit per sanctificationem, vt Maria in ipso vtero animata, nasceretur in dulcedine sanctitatis. Hic est genuinus sensus verborum Rupellæ.

Ideò Bandellus præuidens, auctoritatem istam Turrecrematæ nihil probare, illam adulterauit in duobus principalioribus verbis. Nam primò abstulit vocem illam, in *origine*, dicens absolutè, & simpliciter: *In sui Conceptione habuit amaritudinem*; est enim diuersissimum, habere amaritudinem in origine Conceptionis, vel habere amaritudinem in ipsa Conceptione. Item aliud est habere *amaritudinem originalis corruptionis*, quàm habere peccatum originale, nam habere amaritudinem originalis corruptionis, est habere principia carnis corruptibilis: Si enim ex massa Adami habuit carnem, quę in primo parente tota fuit corrupta, & morti subiecta, quid mirum, quod habuisset à tali fonte corrupto amaritudinem corruptionis? Tantum ergo distant hæc verba Rupellæ à contractione peccati originalis, quòd ego non semel, sed millies concederem illam propositionem: *Maria in origine Conceptionis habuit amaritudinem originalis corruptionis.* Secundo, addidit Bandellus verbum illud, *existens*, vt sic malitiosè indicaret amaritudinem illam originalis Conceptionis non fuisse dulçoratam, nisi post Mariæ existentiam in vtero, id est, post animationem, quando verba Auctoris loquuntur vagè, & indeterminatè. Ex his ergo duobus verbis additis, & vitiatis demonstrauit Bandellus euidenter originalia Rupellæ, vt adducuntur à Turrecremata, non habere formalem efficatiam, ad probandam conclusionem opinionis contrariæ, & telas araneæ texerunt, & telæ eorum non erunt in vestimentum, neque operientur operibus suis.

Hucusque locuti sumus ex ipsis Aduersariorum verbis. Ex propriis verò loquendo, dico, Bandellum adulterasse partem auctoritatis adductæ à Turrecremata, sed restat inquirere de fundamento, an scilicèt, opus illud elegans Sermonum adductum à Turrecremata, ac per consequens tres illi, vel quatuor sermones Natiuitatis Virginis Mariæ fuerintne in rerum natura, vel sint ficti, & suppositi, & dico esse fictos, & suppositos. Primò, quia Ioannes de Rupella secundùm omnes Nomenclatores, solùm scripsit Postillam super Danielem, in Euangelium Matthæi, in Epistolas Pauli, in Apocalypsim, in Sententias, in Regulam Minorum, Summam virtutum, ac vitiorum, ac denique Sermones Dominicales, & nullomodo edidit Sermones de Sanctis. Secundò, quia in Bibliotheca Vaticana, & in ciuitate

Afs-

Assisiensi sunt aliqua huius Auctoris opera, sed illud opus elegans Sermonum ibi non inuenitur. Tertiò, quia cùm omnes Nomenclatores mentionem faciant de Sermonibus Dominicalibus, de illo opere solemni (quod magnum necessariò futurum erat, siquidem de sola Natiuitatis festiuitate adducebat tres Sermones) nullam faciunt mentionem: res enim mira videtur, quòd quinque Patres Dominicani, viderint opus cuiusdam Minoritæ, penitùs ignoratum à suis Scriptoribus Minoritis. Et sic quousque Aduersarii ostendant illud elegans opus Sermonum Ioannis Rupellæ, existima esse fictum, & simul pro hoc expecta iudicii diem.

IOANNES Scotus, appellatus Doctor subtilis, Ordinis Minorum in 3. Sentent. distinction. 3. quæst. 1. *Anonymus Auctore 123. Bandell. cap. 24. Deza fol. 47. à tergo. Spina part. 6. cap. 4. fol. 81. à tergo, Vincent. & Grysald.*

VERITAS 188.

SI Hunc Auctorem allegasset vnus, vel alter aduersariorum, existimassem fuisse errorem calami. Si solùm dicerent Ioannem Scotum, iudicarem esse alterum, quia huius nominis fuerunt alii Scriptores; at cùm appellent illum subtilem, Ordinis Minorum, & adducant auctoritatem ex 3. Sentent. distinct. 3. omnem abstulerunt dubitationem. Sed qua intentione, fine, motiuo, fundamento, aut veritate ausi fuerint tot, tantique Patres doctissimi adducere Ioannem Duns Scotum, Doctorem subtilem, Ordinis Minorum, Principem, & Antesignanum, ac primum Colonum, & assertorem opinionis piæ, quem aliàs ipsimet Aduersarii in eisdem libris, propter hanc solam causam, improperia, & opprobria in eum accumulant, aliquem reconditum videtur habere finem. Hoc non processit ex ignorantia, quia verba Scoti sunt clarissima in præallegata quæstione, nec potest dici, quod ex malitia, vt sic deciperent suos, & nostros paruulos, nouitios, ac sciolos studentes. Nisi dicamus, quòd ita factum fuit, quia in aliis quam plurimis in hac ventilatione adductis, dixerant malum, bonum, & in hoc voluerunt complere væ, appellantes bonum, malum.

Huius auctoritatem sic adducunt. Idem videtur tenere Ioannes Scotus, Doctor subtilis appellatus (Anonymus dicit sic: Idem tenet Magister Ioannes Scotus, qui à Minoribus vocatur Doctor subtilis) in 3. Sentent. distinction. 3. quæst. 1. vbi quærit, vtrum Beata Virgo fuerit concepta in peccato originali, & deductis argumentis pro vtraque parte, tandem in corpore quæstionis, sic dicit: *Ad quæstionem dicendum, quòd Deus potuit facere, vt Beata Virgo nunquam fuerit in peccato originali, potuit etiam fecisse, vt ipsa tantum in vnum instanti fuisset in peccato: potuit etiam facere, quòd per tempus aliquod esset in peccato, & in vltimo instanti illius temporis purgaretur.* Et declarata suo modo possibilitate istorum trium, subiungit. *Quod autem horum trium, quæ ostensa sunt, esse possibilia, sit factum circa Mariam, Deus nouit. Si autem auctoritati Scripturæ non repugnat: videtur probabile, quod excellentius est attribuere Mariæ. Hæc ille.* Cùm igitur primum horum repugnet Scripturę, & auctoritatibus Sanctorum; igitur primum non est Virgini attribuendum, secundùm Scotum, sed secundum, vel tertium. Hucusque Auersarii: quæ Auctoritas licèt in aliquibus sit vitiata, tamen quoad substantiam extat ad litteram in omnibus originalibus typis mandatis Venetiis ann. 1580. & 1506. & 1497. & 1490. atque Parisiis anno 1519. & 1617. per Paulinum Berti Augustinianum, Antuerpiæ ann. 1620. & nouissimè Lugduni 1639. & alibi, sæpè illius, qui à Minoribus *vocatur subtilis*, sed à Maioribus subtilissimus, quia licèt consumatus in breui, expleuit, nescio an dicam, tempora multa, vel illa, quæ intacta reliquerunt omnes Theologi ipso antiquiores, &c. non scruteris illud Aduersariorum: *declarata suo modo possibilitate*, quia in hoc etiam Bandellus loquitur *suo modo*; nec cures de illo, *primum non est Virgini attribuendum secundùm Scotum.* Licèt fuerint cum secunda, atque tertia intentione prolata; & tantummodo.

Nunc examinemus illud Aduersariorum: *Idem videtur tenere Ioannes Scotus.* Videtur? Ergo non tenet, *videtur*? Parum videt, qui in Scoto non videt clarè, & distinctè puritatem Mariæ? *Videtur*? Dicendum, & addendum erat: vobis, quia videtis homines sicut arbores ambulantes: si Scotus *videtur* sequi vestram opinionem, quarè contrà illum omnes insurgitis, tàm in scholasticis quæstionibus super tertium Sententiarum, quàm in omnibus vestris libris de Conceptione improperiis, & irrisionibus, quia secutus est opinionem nouam contrà mentem expressam omnium Sanctorum Patrum, &c. Si *videtur* esse pro vobis, quare ipsum non vocatis Sanctum, vel Beatum sicut in hac Ventilatione appellatis quindecim, qui nec fuerunt Sancti, nec Beati, & solùm quia vobis *videtur* vestram sustinuisse sententiam, illos ore pleno canonizantes, vocastis Sanctos, atque Beatos. Si *videtur*, quomodo S. Antoninus posita sua opinione, & omnes Auctores

pro ea, inquit: *Quidam alij dicunt, non fuisse conceptam in peccato originali Virginem ipsam, & præcipuè Ioannes Scotus, Ordinis Minorum, Doctor subtilissimus, &c.* Sed hic absque dubio videbat, & vidit vt Sanctus? Si vestram hic *videtur* tenere sententiam, quare etiam non citatis Scotum pro vobis in omnibus aliis controuersiis, quia in illis loquitur sicut hic? Denique si hic *videtur*, etiam videbitur infrà eodem lib. 3. distinct. 18. quæst. vnica, §. *Aliter dicitur*, vbi quærens. An Christus meruerit in primo instanti suæ Conceptionis, inquit: *Nam ibi*, loquitur de Beatitudine *sunt aliqui Beati, qui nunquam fuerunt inimici actualiter peccato actuali, vt multi innocentes; & multi alij, qui aliquando fuerunt inimici, vt mortaliter peccantes, & posteà pœnitentes. Est ibi etiam Beata Virgo Mater Dei, quæ nunquam fuit inimica actualiter, ratione peccati actualis, nec ratione originalis (fuisset tamen, nisi fuisset præseruata, igitur decens fuit, quòd esset Beatitudo alicuius personæ sine omni merito præcedente, &c.* Quid vobis *videtur* de hoc, *videtur* ne vobis quod hic etiã videatur tenere vestram opinionem? Quod *videtur* tenere hic, *videtur* tenere etiam, vbi eum vos ipsum non tenuistis; ipse enim idem est, & vtinam in hoc teneretis eum.

De Scoti sententia nihil volo dicere, quia esset tempus terere: nam qui per limpidissimum illius subtilissimæ quæstionis speculum macula tam viderunt Virginis Mariæ purissimam Cõceptionem, aut se cœcos esse comprobarunt, aut omnes alios stupidos facere voluerunt. Solùm enim notare debet Lector, quod in hac quæstione loquitur, & procedit subtilis Doctor, sicut in omnibus aliis suis controuersiis, fuit enim sicut doctissimus, etiam modestissimus in suis resolutionibus opinabilibus, loquendo semper, vt patet, cum formidine, nec vnquam se temerariè, aut præsumptuosè præcipitauit, vt non obstante hoc raro, & nunquam satis laudato virtutis, humilitatis, ac modestiæ exẽplo: aliqui è contra fecerunt, vt videbimus infra in Ioanne de Turrecremata, numero 195. & in Vincentio Bandello numero 307. Deindè præallegata verba ab Aduersariis adducta sunt quasi introductoria ad quæstionem, in quibus primò agit de possibilitate ex parte Dei, & quid eius potentia agere potuit in hoc Mysterio, & stabilitis illis tribus modis possibilibus, cũ illa sibi innata modestia, vrbanitate, ac sinceritate, tribuit Virgini primum modum, scilicèt, nunquam fuisse sub originali. Cum enim esset Ioannes, & vt Præcursor primus, qui parabat viam in deserto opinandi modo Dominæ suæ, & rectam faciebat semitam præseruationis, atque incipiebat ponere aspera legis cõmunis, & peccati originalis, in vias planas priuilegii, & exemptionis; doctè, prudenter, ac sanctè submittendo suum subtilissimum intellectum altissimo, ac profundissimo Dei iudicio, & incomprehensibili scientiæ Diuinæ; attendens, & considerans illa tria æqualiter esse possibilia, scrutando, quid esset rationabilius, vt Deus faceret de facto cum Matre sua, examinatis omnibus pro, & contra, concludit: *Si autem teneatur pars negatiua quæstionis, ad omnes auctoritates in contrariam partem, respondetur, &c.* Et sic prosequitur vsque ad finem quæstionis, defendendo omni excogitabili subtilitate, & efficacia Virginis præseruationem à peccato originali. Hoc est, o Patres mei! quod *videtur* in Scoto, processit enim sicut Ioannes, de quo, si sis est dicere hac materia controuersia, quæstione, ac conclusione, non surrexit maior, quod inter alios infinitos pulcherrimis verbis nouissimè expressit R. P. Martinus Philippus de Conielt Societatis Iesu, in suo Theatro Excellen. SS. Deiparæ, tom. 2. sæculo 14. folio 1210. Vide ibi quot, quantaque egerit Scotus pro hoc Mysterio. Videque similiter Cursum Carm. tomo 4. quæst. 81. tractat. 13. disput. 15. dub. 5. num. 208. folio 640. vbi inter alia inquit: *Absit tamen, vt nos sacro Seraphico Ordini eam gloriam inuideamus, aut denigrare velimus, quam ex assertione, & defensione Immunitatis Deiparæ præ omnibus aliis Ordinibus optimo iure consecutus est à tempore ipsius Doctoris subtilis Scoti: qui primus Scolasticorum (eorum saltem, quorũ habemus opera) pro tuenda hac veritate felici sorte in arenam descendit: ex tuncque piæ sententiæ sectatoribus dux constitutus est, & facẽ ascendit, &c.* Et post alia, & Scoti verba concludit: *Qua modestissima, cautaque satis responsione, & nos multa docuit, & ipse pius, & humilis se ipsum subtilem, & sapientem superauit. Huius Doctoris secuti vestigia cæteri eiusdem Seraphicæ Familiæ, tanta vi, tantoque successu piam sententiam continuò propugnarunt, vt quidquid secũdæ fortis, quidquid bonitatis, & progressus vsque modo consecuta est totum illis deberi non dubitemus: sed & fœlicem quem optamus, exitum non aliorum cura, vel studio (experientia ipsa testante) futurum arbitramur, &c.* Consonant hæc cum illis suprà positis numero 4. in Ægidio Romano. Vide ibi.

IOANNES Sernigacii, vel Sternigatii, Theutonicus, Doctor Parisiensis, Ordinis Prædicatorum, in 3. Sent. dist. 3. *Turrecrem. part. 6. cap. 29. fol. 129. à tergo. Anonym. Auctore 65. Bandel. cap. 23. Deza fol. 42. Vincent.*

VERI-

VERITAS 189.

SVPRA Ioannes-Gallicarunt, nunc verò incipiunt Theutonizare, & iste est primus multiplicatus, & fictus. Et licet hoc possem solo vno verbo euidenter demonstrare, quia talis Ioannes Sernigacius nõ fuit in rerum natura: tamẽ ventilando rem more nostro: Hic Auctor est multiplicatus, quia est idemmet cum Auctore, numero sequenti adducendo, ex Ordine S. Augustini, vt ibi demonstrabitur ex nomine, cognomine, Patria, libro, & auctoritate: solùm enim mutarunt illi habitum, vt sic occultaretur eius introitus. Et quid esset, Lector, si non solùm esset duplicatus, sed septemplicatus, vt statim dicetur? Est autem fictus; quia talis Auctor non fuit in Ordine Prædicatorum. Primò, quia nullus Nomenclator antiquus de tali Ioanne mentionem facit. Item nec nullus modernus, nam licèt Antonius Senensis, fol. 146. mentionem faciat de quodam Ioanne Sternagestem, Theutonico, Ordinis Prædicatorum, qui scripsit super libros Sententiarum, & idem dicat Alphonsus Placentinus, fol. 391. & citet Leandrum Albertum, lib. 4. folio 136. & idem Posseuinus, fol. 941. & Michael Pius, part. 2. lib. 3. col. 45. & iterum col. 121. libri 1. Sternagestem, & Sernigacius non conueniunt in nomine. Et quando sint idem, omnes isti scripserunt post Turrecrematam, & Bandellum, à quibus illum transcripserunt, & narratã narrarunt. Secundo, quia si sunt diuersi, proculdubio adductus ab Aduersariis fictus erit, quia eius nulla extat memoria. Tertio, demus pro auctoritate tantorum virorum, quod Sernigatii, & Sternagestem, sint vnus, & idem Auctor, si auctoritas est ficta, quid tibi prodest lucrari Auctorem, quando est necessarium, quòd in verbis adductis detrimentum patiaris?

Auctoritatem ergo sic adducunt: Item ad idẽ est prædicti Ordinis Magister Ioannes Sernigatii, Theutonicus, super 3. Senten. dist. 3. sic dicit: *Beata Virgo, nec antè Conceptionem, nec in Conceptione antè animæ infusionem, sanctificata fuit; quia proprium subiectum gratiæ sanctificantis est anima rationalis. Nec iterum in instanti infusionis animæ, quia sic non contraxisset originale peccatum, sicut nec Christus, & sic non conueniret omnibus redimi per Christum, sed tantũ creditur sanctificata post animæ infusionem. Hæc ille.* Hæc auctoritas absque vlla dubitatione, vel minima hesitationis formidine, est eadem cum auctoritate posita Auctore, & numero sequenti. Si ergo illa quoad Auctorem est ficta: ergo idem est dicendum de hac.

IOANNES Sterigatii, vel Stringarii, vel Stingarius, vel Sterigarii, Ordinis S. Augustini, in 3. Sentent. dist. 3. *Turrecrem. ar. 6. cap. 33. fol. 124. Anonym. 134. Bandel. capit. 25. Deza fol. 49. Vincent. atque Grysald.*

VERITAS 190.

PRIMO, Hic Auctor fictus, atq; duplicatus est cũ antecedenti, mutãdo enim in cognomine aliquas litteras, ciuitatem, & Religionem, existimarunt se penitùs occultasse Auctorẽ, & chimerã, & fortè est triplicatus cum Ioanne de Saxonia, etiam Ordinis S. Augustini adducto similiter in 3. Sentent. dist. 3. vt diximus num. 168. nec solùm est triplicatus, sed septemplicatus, quoad auctoritatem, vt mox ostendam. Et omnia euidenter demonstrabo: solùm non sum assecutus, quomodo potuerant fingere in vno solo Auctore sex nomina, scilicèt, Sernigatii, Sterigatii, Stringarii, Stigarius, Steringatii, & Sterigarii. O Auctor! quod tibi nomen est?

Secundò, Auctor iste est penitùs fictus, nam in Ordine S. P. N. Augustini nunquam fuit talis Auctor. Attende, Lector: P. Gratianus in Anastasi Augustiniana, fol. 123. sic inquit: *Ioannes Stringarius, Doctor Theologiæ, scripsit in quatuor libros Sententiarum, cuius meminit Vincentius Bandellus è Castronouo, Dominicanus, in Disputatione de Conceptione Virginis, &c. vixit anno* 1430. P. Thomas de Herrera in suo Alphabeto, fol. 468. sic inquit: *Ioannes Stringarius, Posseuino, & Pamphilio floret anno* 1420: *eum Vincentius de Bandellis de Castronouo, in Disputatione de Conceptione Virginis, in fauorẽ sui Asserti, ex Commentariis in 3. Sententiarum, dist. 3. Doctorem Theologum appellans, allegauit.* Quis ergo videns, & audiens, quatuor istos Nomenclatores, Pamphilium, Posseuinum, Gratianum, & Herreram, de hoc Ioanne Stringario faciẽtes mentionem, illum nõ existimaret fuisse verum, & subsistentem Auctorem? Sed super omnia veritas, crede illi, quia totum hoc est figmentum quoddam: nam omnes illi decepti fuerunt à libris Bandelli, Bandellus verò à Turrecremata, & hic à seipso; vel ab alio Patre Dominicano antiquiori; sed attendite ad sequentia, vt iam deinceps non decipiatis animas vestras.

Tertio, auctoritatem huius sic adducit Turrecremata: Item ad idem est eiusdem Ordinis P. M. Ioannes Steringatii, super 3. Sentent. dicens: *Quòd B. Virgo, nec antè Conceptionem, nec in Conceptione, antè animæ infusionem sanctificata fuit, quia proprium subiectum gratiæ sanctificantis est anima. Nec iterum in instanti infu-*

infusionis animæ, quia sic non contraxisset originale peccatum, sicut nec Christus. Et sic non cōueniret omnibus redimi per Christum, sed tantùm creditur sanctificata post animæ infusionem, quia hoc etiam aliis Sanctis donatū est, vtpotè Hieremiæ, qui Christum præsignauit, & Ioanni Baptistæ, qui Christum demonstrauit. Ideò maximè hoc decuit conferri Matri sapientiæ, in qua nihil inquinatum incurrit. Si ergo conferas hanc auctoritatem cum suprà adducta numero antecedenti, inuenies esse vnam, & eandem, solùmque differre penes magis, & minus, quia illa sistit illic, *infusionem*, hæc autem vltra progreditur, transcripserunt enim ex originali duas ampliùs lineas, vt hæc auctoritas iudicaretur distincta à præcedenti. Sicque concluditur, quod ille Iannes Sernigatii, vel Sternigatii, Ordinis Prædicatorum, & hic Ioannes Sterigatii, vel Stringarii, vel Stingarius, vel Sterigarii, Ordinis S. Augustini, est vnus, & idem Auctor, vt patet ex nomine, cognomine, libro, quæstione, ac demum auctoritate. Et sic de duplicatione non restat locus dubitandi, mutando classem inter Dominicanos fecerunt ipsum Dominicanum; inter Agustinianos Augustinianum, & si ille Ioannes Sterigatius fuisset in rerum natura, siuè Dominicanus, siuè Augustinianus, vel saltem sæcularis, error esset comportabilis, sed si penitùs est fictus, quid dicemus ad hæc? Et si non, quomodocumque fictus, sed fictus ex alio ficto, quid dicemus ad hęc? Et si hæc fictio nititur aliis septem fictionibus, quid dicemus de his?

Quarto dicemus hæc, scilicèt, quòd S. Thomas edidit duo Commentaria super quatuor libros Sententiarum, latissimum vnum, alterum verò breue quasi epilogum, & Compendium alterius primi, quod dicauit Hannibaldo Hannibaldensi Romano, Episcopo Cardinali, cuius prologus incipit: *Transite ad me*, vt videre est in eius operibus, tom. 17 ad finem. In hoc opere in 3. Sent. dist. 3. quæst. vnica, art. 1 quærit, vtrùm B. Virgo fuerit in vtero sanctificata? Cuius resolutio est hæc: *Ad hoc dicendum, quòd B. Virgo, nec antè Conceptionem, nec in Conceptione antè animæ infusionem sanctificata fuit, quia proprium subiectum gratiæ sanctificantis est, anima, nec in ipso instanti infusionis animæ, quia sic non contraxisset originale, sicut nec Christus, & ideò omnibus non conueniret redimi per Christum, sed tantùm sanctificata creditur post animæ infusionem, quia hoc aliis Sanctis est collatum, & ideò Matri sapientiæ maximè decuit hoc conferri, in quam nihil inquinatum incurrit.* Si ergo, ô Lector! conferas hanc auctoritatem cum suprà posita Ioannis Steringatii, inuenies esse ipsissimam, nullo mutato verbo, vel apice, nisi solùm quòd Aduersarii, more suo, quia hanc eandem auctoritatem adduxerant suprà in Annibaldo Cisterciensi, vt vidimus num. 19. vt erat in originali S. Thomæ, vt ipsam facerent aliquomodo distinctam, addiderunt hic ex propriis illam clausulam: *Vtpotè Hieremiæ, qui Christum præsignauit, & Ioanni Baptistæ, qui Christum demonstrauit.* Ex hac ergo vna indiuisibili auctoritate S. Thomæ finxerunt Aduersarii Auctores sequentes. Primo, Annibaldū Cisterciensem, vide numer. 19. Secundo, Annibaldum Cardinalem, Ordinis Prædicatorum, vide num. 20. Tertio, Sinebaldum, de quo infrà numer. 286. Quarto, Romanum, de quo etiam infra num. 278. Quinto, Ioannem Sernigatii, de quo num. antecedenti. Sexto, Ioannem Sterigatii, de quo hic. Septimo, adde Diuum Thomam, quia ipse dominus, caput, & seruus est huius septenæ fraternitatis.

Quinto, adhuc non est completa mensura, nam Aduersarii in hoc Auctore addunt sequentia: Item idem modicum inferius, ait: *Nec dici potest, quòd totaliter sublatus fuerit fomes à B. Virgine per gratiam sanctificationis, sicut Adæ ante peccatum, per originalem iustitiam concessum fuit, scilicèt vt vires inferiores nunquam mouerentur sine arbitrio rationis. Hoc enim derogat dignitati Christi, vt scilicèt aliquis antè Incarnationem eius, in quo primo debuit immunitas damnationis apparere, sit secundùm carnem à prima damnatione liberatus, & ideò videtur dicendum, quòd per sanctificationem in vtero non fuit Virgini sublatus fomes, secundùm carnem, sed mansit ligatus. Postmodùm verò in ipsa Conceptione carnis Christi, credendum est, quòd ex ipsa prole redundauerit in matrem talis fomitis substractio. Hæc ille.* Hæc referunt Aduersarii ex suo ficto Ioanne Sterigatio, Ordinis S. Augustini. Cùm ergo prima auctoritas desumpta fuerit ex S. Thoma, vt suprà vidimus, hæc etiam inquirenda est in ipso Angelico Doctore, hic ergo parum infra, vt Aduersarii dicunt, id est, art. 2. cuius titulus est: *Ad secundum sic proceditur, & videtur, quòd per sanctificationem in vtero non fuit à fomite liberata, &c.* Et in resolutione inquit: *Ad hoc dicendum est, quòd circa istam quæstionem aliquid est, circa quod omnes conueniunt, scilicèt, quòd per primam sanctificationem fuerit Virgo ab originali, & reatu originalis purgata. De emundatione autem eius à fomite diuersi diuersa loquuntur, &c.* Et refert varias opiniones, sed auctoritas ab Aduersariis relata nullo modo est ibi, nisi spartim aliqua verba, vndè formalis auctoritas, vt supra iacet transcripta, falsa, & ficta est, & per consequens fuit ab ipsis Aduersariis fabricata. Et confirmatur, quia quomodo poterat sanctissimus, ac doctissimus S. Thomas, neq; Ioan. Sterigatius, nisi esset penitùs idiota, & absolutè ignarus, dicere, & scribere rem adeo absurdam in Theologia, Scriptura, ac Sanctis Patribus, Imo etiam in fide, scilicèt, quòd *ex ipsa prole* redun-

redundauit in matrem talis fomitis substractio, nam hæc propositio supponit Incarnationem Verbi Diuini factam existente, adhuc fomite in ipsa sacratissima Virgine Maria; nam fomes secundùm D. Thomam, & omnes ipsum sequentes, sublatus fuit in superuentione Spiritus Sancti, & virtute Altissimi obumbrante Virginem, antè ipsam actualem Incarnationē Verbi, ita vt fomitis abstractio præcesserit ipsum cōceptionis punctum: quomodo ergo ex prole redundauit in matrem fomitis abstractio? Quod nullus hucusque dixit ex Sanctis Patribus, nec ausus est excogitare; incrementum virtutum, atque gratiarum, & sanctificationis augmentum, admittunt, & dicunt, redundasse ex prole in Matrem, sed non abstractionem fomitis. Et hoc denique videtur esse expressè contra illud: *Spiritus Sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi*, vt sanctè, & purissimè concipias: *Ideòque quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur, &c.* Conclusio ergo quæ deducitur ex hoc numero, & antecedenti, est, quòd Aduersarii ad maculandam Virginem Mariam in sua purissima Conceptione ex vna auctoritate S. Thomæ finxerunt septem Auctores, & insuper fabricarunt de nouo alteram auctoritatem, quæ in S. Thoma non est, nec potest esse, & in hac auctoritate, vt macularent Conceptionem passiuam Virginis Matris cum peccato originali, macularunt etiam cum fomite ipsam Cōceptionem actiuam, vt sic filius etiam matrizaret, si non in originali peccato, saltē in fomite originalis maculæ. Quid ergo, Patres, fecit Spiritus Sanctus superueniens in Virginem, & eam obumbrans, siue purgans, & purificans, vt vos passim dicitis? In prima sanctificatione in vtero matris, per vos ipsam liberauit à macula, & culpa originali, rediit impeccabilem, & ligauit fomitem, in secūda sanctificatione, quid egit? Omnes dicitis, quòd fuit fomes totaliter ablatus, ergo hoc non processit ex prole.

IOANNES Theutonicus, Augustinianus, in Serm. 2. de Conceptione Virginis, vel Natiuitatis, & in Postilla super Missus est. *Turrecrem. part. 6. capit. 35. fol. 124. Anonym. Auctore 132. Bandel. cap. 25. Deza fol. 49. Vincent. & Grysal.*

VERITAS 191.

AVTOR iste multiplicatus est sic. Primò, cum Ioanne de Gallicis, Ordinis Prædicatorum, de quo numero 171. Secundo, cum Ioanne Gallico, Eremita S. Augustini, de quo locuti sumus num. 172. Tertio, cum Ioanne Gallico, Ordinis Minorum, de quo numero 174. Quarto, hic sub nomine proposito Ioannis Theutonici. Quinto, sub nomine proprio Iordani de Saxonia, vt videre est infrà num. 198. vbi latè ventilabitur quidquid ad hunc pertinet Auctorem. Istæ sunt multiplicationes quasi per se notæ, aliæ tamen quatuor relinquimus in calamo, quia solū sunt dubiæ, sed probabiles, scilicèt cum Ioan. DiuKot de Saxonia, vel de Linitos; etiam Augustiniano, de quo numer. 168. & cum Ioanne Sterigatio, etiam Augustiniano, de quo numer. 190. & Ioanne Sternigatio, Dominicano, de quo num. 189. & cum Ioanne CliuKor, sæculari, de quo num. 165. quod si omnes isti riuuli processerunt ab vno Iordane de Saxonia, Augustiniano, iam sunt nouem multiplicationes, quod neque Iordanis, neque Nilus tantas habet. Hoc dixerim de Auctoribus, nam de Auctoritatibus sunt alia mysteria iam visa, & ampliùs videnda.

Huius primam auctoritatem sic adducit Turrecremata: Item ad idem est eiusdem Ordinis Magister Ioannes Theutonicus, tàm in Postilla sua super Missus est, quàm in Sermonibus suis de Conceptione B. Virginis, vndè in 2. Serm. qui incipit: Lauda, & lætare filia Sion, dicit sic: *Tenendum est, quòd B. Virgo fuit sub originali concepta, quia in Conceptione eius virtus virilis seminis, & amplexus maritalis interuenit, & sub huiusmodi originali culpa, per aliquod tempus fuit, licèt credibile sit, quòd tempus istud fuerit valdè breue, & quasi imperceptibile. Nec derogat laudi B. Mariæ Virginis, quòd ponatur concepta in originali. Hæc ille.* Et hæc Turrecremata. Bandellus verò sic: Idem tenet Magister Ioannes Theutonicus, eiusdem Ordinis, in Sermone Natiuitatis B. Virginis, qui incipit: Lauda, & lætare filia Sion, sic dicens: *Tenendum est, quòd B. Virgo fuit in originali peccato concepta, & quòd sub huiusmodi culpa fuit per aliquod tempus, licèt credibile sit, quòd illud fuerit breue, & quasi imperceptibile.* Eandem auctoritatem nulla mutata syllaba adducit Petrus de Vincentia. Anonymus sic: *Idem tenet Magister Ioannes Theutonicus in Postilla super Lucam, & in Sermone Natiuitatis B. Virginis.* Et nullam adducit auctoritatem. Grysaldus verò sic: Ioannes Theutonicus in Natiuit. B. Virginis: *Fuit in peccato originali concepta.* O Ioannes, Auctor ficte, & fantastice! Omnes isti sex congregati sunt, & venerunt tibi, sed existimo, quòd solùm adducant myrrham.

Iordanus de Saxonia Theutonicus, in Ser. vocatum Dan. serm. 2. de Conceptione, qui est in ordine 11. qui incipit. Lauda, & lætare Siō, &c. ad Sermonis medium ponit hanc dubitationē: *Quandiù autem in originali peccato B. Virgo fuerit? Dicunt quidam, quòd solùm per instans, &c.* Et impugnans hoc dicit: *Et quia rationabilius est, cum res non possit procedere de opposito*

in oppositum sine tempore medio, & nisi per aliquod tempus, quantumcumque imperceptibile fuerit sub illo opposito: tenendum est, quod B. Virgo fuerit sub originali concepta, quia in Conceptione eius virtus virilis seminis, & amplexus maritalis interuenit; & sub huiusmodi originali culpa per aliquod tempus fuit, licèt credibile sit, quòd tempus illud fuerit valdè breue, & quasi imperceptibile. Nec derogat laudi B. Virginis, quòd scilicèt ponitur concepta in originali, aliquid enim est laudabile in inferiori, quod nō est laudabile in superiori, &c. Hæc Iordanus. Nota ergo Lector, quæ, & quanta vitiarunt in Auctore, qui alias erat pro ipsis. Primo finxerūt Auctorem, & quod hæc fuerit mera malitia, constat euidenter, quia omnes infra adducunt Iordanem Theutonicum. Secundo, multiplicarunt illud non quomodocumque, sed septies, vt videre est in numeris supra allegatis. Tertio, nullus ipsorum, nisi solus Turrecremata vidit illum Ioannem, seu Iordanum Theutonicum, & hoc etiam constat, quia solus ipse citauit legaliter Sermonem, quia non est sermo 2. de Natiuitate, sed de Conceptione. Quarto, quòd nec Anonymus, nec Vincētia, Deza, Grisaldus viderunt Turrecrematam, sed Bandellum quia si illum vidissent, emendassent errorem, & sic accusantur de pessimo modo scribendi, si verò viderunt Turrecrematam, de ceca electione. Quinto, quòd Bandellus malitiosè hic citauit sermonem 2. Natiuitatis contra veritatem, vt infra allegaret Iordanum sub ser. 2. Conceptionis, vt videbimus num. 198. Sexto, gratis addit Bandellus vocem illam, *filia*, quia licèt sit in sacro Textu, sed non in Sermone. Septimo, prætermiserunt verba antecedentia, vt sic facerent conclusionem absolutam, quę est argumētatio ab inconuenienti. Octauo, vbi Iordanus, *sub originali*; Bandellus, *in originali peccato*, mutans illud, *sub*, in præpositione, *in*, & addens illud, *peccato*, quæ duæ pessimæ adulterationes fuerunt. Nono, prætermisit totam illam clausulam, *Quia in Conceptione eius virtus virilis seminis & amplexus maritalis interuenit*, vt sic aufferent occasionem indicādi, illud quod frequens est apud Auctores antiquos, scilicèt, vocare peccatum originale, ipsam libidinem, seu concupiscentiam ex amplexibus maritalibus in virtute seminis remanentem. Decimo, propter eandem malitiam, vbi Iordanus: *Et sub huiusmodi originali culpa*; ipse solum: *Et sub huiusmodi culpa*, prætermittens illud *originali*, vt nō intelligeretur, vocatum fuisse concubitum, originalis culpa. Vndecimo, in vltima clausula multa prætermisit. Duodecimo, vbi Iordanus, *ponitur*, Turrecremata, *ponatur*, sunt enim valdè diuersa. Decimotertio, quia licèt citent Posillam super Missas est, nullam adducunt auctoritatem hic; quia illam reseruarunt pro Iordano Theutonico, vt ibi videbimus. Iudica ergo, ò Lector! si iste est fasciculus myrrhæ, vel zizaniæ! Si ergo ex Iordane Theutonico Augustiniano, fecerant alterum Ioannem Theutonicum Augustinianum, vt euidenter manet demonstratum, quid mirum, quòd ex eisdem facerent alios Dominicanos, & Minoritas?

IOANNES Theutonicus, Canonista, Glossator Decreti, sup. cap. Pronuntiandum, de Consecrat. dist. 3. verbo, Natiuitas, & cap. Per Baptismum. *Turrecrem. par. 6. capit. 39. fol. 125. Anonym. Auctore 177. Bandel. cap. 19. Deza fol. 29. Vincent. Grysald. Barelet.*

VERITAS 192.

PRÆCIPVI, Ac principales Glossatores Decreti, fuerunt tres. Primus Hugo, seu Hugutius, vt diximus supra num. 125. & 173. Secūdus fuit quidam Ioannes Theutonicus, qui vixit circa annum 1250. & hoc certissimum est, vt fatentur omnes Canonistæ, & dicitur in ipsomet Decreto. An verò iste fuerit, Ioannes Semeca Theutonicus, Præpositus Alberstacēsis, vt dicit Henricus Spondanus ad ann. 1268. tom. 1. fol. 234. vel Ioannes Moneta de Friburgo, Theutonicus, Ordinis Prædicatorum, vt volunt PP. Dominicani, res est incerta. Sed cùm in Decreti Glossis sint duæ distinctæ notæ, scilicet, vna *Io.* & altera *Ioan. de Fant.* potuit esse quod vnus, & alter fuissent Glossatores; & quia ambo Ioannes, ambo Theutonici, ac viuentes eodem tempore, confusa fuerit inter eos notitia, & permixta æquiuocatio. Tertius Glossator post istos fuit Bartholomæus Brixiensis, qui nullas edidit de nouo Glossas, sed solùm antiquas positas à Ioāne, correxit, & reformauit, vt nos supra numer. 36. diximus ex ipso. Post istos ingressa est alia turba multa Glossarum secundùm temporis decursum, quarum Auctores aliqui sunt noti, alii autem penitùs incogniti, de quibus nos latè numer. 205. cùm ergò in Decreto inueniantur tres distinctæ Glossæ, circa mysterium Conceptionis Mariæ, & ipsius festiuitatem, quas nos ad litteram dedimus suprà num. 125. quarum duæ sunt subscriptæ nomine Hugonis, & alia sine Auctoris nomine, & penitùs ignoretur, an fuerint positæ à Hugone, vel Ioanne Theutonico, Alberstacensi, vel Dominicano, aut à Ioanne Gallico, Glossatore, vt diximus numer. 173. ex illis tribus Decreti Glossis multiplicarunt Aduersarii, quindecim Auctores, seu testes contra immaculatam Virginis Conceptionem, quorum Cathalogum damus numero sequenti, & etiám num. 205. progrediendo vltra dicimus quòd,

Hu-

Huius auctoritatem sic adducit Turrecremata: Item, ad idem est inter Doctores eximios, ac clarissimos, qui in Iure Canonico floruerunt, Ioannes Theutonicus, Glossator Decreti, super cap. Pronuntiandum, de Consecrat. dist. 3. qui super verbo, Natiuitas, ita dicit: *De festo Conceptionis nihil hic dicitur, quia celebrãdum non est, sicut in multis regionibus fit, & maximè in Anglia; & hæc est ratio, quia in peccato concepta fuit, sicut & cæteri Sancti, excepta vnica persona Christi.* Hæc auctoritas ad litteram est transcripta ex præallegato capite Decreti, saluo quod est adulterata in vno principali verbo: nã vbi Glossator; *quia in peccatis cõcepta fuit*, Turrecremata malitiosè transtulit de singulari, quia in *peccato* concepta fuit, vt sic euerteret totum sensum Glossatoris loquentis de peccatis patratis à parentibus in conceptione carnali, vt communiter loquuntur omnes Doctores antiqui. Videns ergo Turrecremata, quod illud, *in peccatis*, non poterat verificari de persona ipsiusmet Virginis, & quòd peccatum originale solùm erat vnum, ex plurali fecit singulare; & ex multis vnum. O benedictus Deus! quòd Turrecremata, & sui peccarunt in hoc Auctore; quia ex vno fecerunt plures, & in auctoritate peccat, quia ex multis peccatis voluit facere vnum, & sic in omnibus peccauit.

Anonymus verò sic adducit hũc Auctorem: Idem tenet D. Ioannes Theutonicus, Glossator Decreti, de Consecrat. dist. 3. cap. Pronuntiandũ, & dist. 4. similiter cap. Per Baptismũ, vbi sic dicit: *Festum Conceptionis Virginis Mariæ celebrandum non est, quia fuit concepta in peccato, sicut cæteri Sancti, excepta vnica persona Christi.* Vincentia verò sic: Dominus Ioannes Theutonicus Glossator Decreti, super cap. Pronuntiandum, dist. 3. sic: *De festo Conceptionis B. Virginis nihil hic dicitur, quia celebrandũ nõ est; quia in originali peccato concepta est, sicut cæteri Sancti, excepta persona Christi.* Bandellus in omnibus verbis sequitur vestigia Vincent. & Anonymi; sed notare debes, quod iste Anonymus in auctoritatibus ratione 5. adducit alteram sic: Ad idem respondet Ioannes Theutonicus, Glossator Decreti, de Consecrat. dist. 3. cap. Pronuntiandum, dicens: *Conceptionis festum non est celebrandum, sicut in multis regionibus, & maximè in Anglia; & hæc ratio est, quia in peccato originali concepta fuit, sicut cæteri Sancti, excepta vnica persona Christi.* Vide, & nota, quanta addidit Anonymus in hac secũda auctoritate. His suppositis, notet Lector illa Auctoris, & Anonymi verba: *Similiter cap. Per Baptismum, vbi sic dicit: Festum Conceptionis, &c.* in quibus expressè indicat, verba illa esse ex cap. Per Baptismum, quod tamen est falsum; quia non sunt nisi ex capit. Pronuntiandum; hoc autem fecit malitiosè, quia hæc eadem verba adduxerat suprà ex capit. Pronuntiandum, ex Ioanne Gallico, vt videre est numer. 173. & ideo hic variauit caput Decreti; illius enim cap. Per Baptismum est alia auctoritas, quæ sic se habet, verbo, Miraculo: *Vt in B. Maria, & Ioanne Apostolo, quia neutrum eorum potuit peccare. Item Natiuitas Mariæ in vtero non celebratur, sed Natiuitas ex vtero benè.* Ex his patet, quot, quantasque confusiones commiserunt; vt celarent suas multiplicationes Auctorum. Sed etiam notare debet Lector, quod in Decreto impres. Parisiis ann. 1540. in 4. ad marginem huius capit. Pronuntiandum, folio 558. extat talis Glossa: *Virgo B. fuit sine originali concepta; quidquid dicet Gloss. & sentientes cum Gloss. sunt hæretici; textus est in Extrau. Sixti IV. quæ incipit. Graue nimis de Reliq. & Venerat Sanct.* Quis autem fuerit illius Glossæ Auctor, inuestigare non potui, sed sat nobis est habere pro nostra sententia in Decreto Glossam expressam, licèt incognitam contra incognitam Glossam.

Ex his ergo deduco pro vera, firmissima, ac indubitata conclusione, secundùm dicta ab Aduersariis, omnes illas Glossas Decreti esse huius Ioannis Theutonici; vt ipsimet fatentur hic, nam si istæ duæ Glossæ, quæ sunt in corpore Iuris subscriptæ nomine Hugonis, vt ibi videre est, omnes Dominicani affirmant esse Ioannis Theuthonici: ergo subscriptio illa Hugonis posita in Decreto fuit ficta, & supposita ab aliquo corruptore Decreti: vitiatorem autem illarum Glossarum existimo non fuisse Ioannem Theutonicum, sed alterum posteriorem, qui apposuit illam marginalem Glossam, quæ est in cap. Firmissimè, & incipit: *Vt hoc melius intelligas, &c.* Et hæc est ratio, quarè illa marginalis Glossa in aliquibus originalibus impressis non extat, vt videre est in impressione Venetiis facta anno 1485. per Baptistã de Tortis, nec in editionibus Parisien. factis ann. 1536. & 1542. & 1540. in 4. nam aliæ omnes sunt in folio, excepta ergo hac Glossa illius incogniti Auctoris, quæ expressè, & apertè militat contra immaculatam Virginis Conceptionem, aliæ duæ ad sanum possunt reduci sensum. De qua dicit Sebastianus Ximenes in Concordantiis Iuris, fol. 396. col. 3. *Ex eo quia dicit, quòd concepta fuit in peccatis, vt ipsa malè dicit: Ex quo Glossa marginalis, dicit hæreticam, &c. Mihi videtur, quòd hæc Glossa non solùm malè loquatur, verum de libro Decretorum aliàs aureo nuncupato, talia verba, quæ potiùs stercora dicenda sunt, penitùs radenda, nè stercus sit mixtum auro pretiosissimo, &c.* Vide quæ dicimus infrà num. 205. sed præcipuè numero 247. in Petro Mediolanensi, vbi superiùs dicta latiùs examinantur.

IOAN-

IOANNES Theutonicus, Ordinis Prædicatorum, in Summa Confessorum, lib. 1. tit. 12. *Turrecrem. part. 6. cap. 36. fol. 126. Anonym. Auctore 83. Bandell. cap. 19. Deza fol. 30. à tergo.*

VERITAS 193.

CVM Auctor iste sit ex præcipuis in hac Ventilatione cotentis, à quo Aduersarii tanquam à centro quatuordecim, vel quindecim lineas protẽdunt, quia ex hoc vno totidem fingunt, & multiplicant Auctores diuersos: ideo à radice erit examinandum, quis, & qualis fuerit, ac eius opera, & scripta. Aduersarii ergo omnes numero antecedenti relati, adduxerunt Ioannem Theutonicum, in classe Canonistarum, acentes, fuisse ex Ordine Prædicatorum; & iterum ipsimet in classe Ordinis Prædicatorum eundem repetunt sub diuersa tamen cita, & libro, scilicet in Summa Confessorum. Petrus verò Vincent. Grysaldus, & Barelete videntes, hanc esse euidentem reduplicationem, atque multiplicationem per se notam, vt non deprehenderentur rei, prudenter fugerunt à ventura ira.

Quis autem fuerit hic Ioãnes, ex sequentibus declarabitur. Primus Magister Generalis Ordinis Prædicatorum fuit S. P. N. Dominicus. Secundus Frater Iordanus, electus ann. 1222. Tertius B. Raymundus ad ann. 1237. Quartus Frater Ioannes, electus ann. 1241. hunc ergo aliqui vocant, Ioannem Theutonicum, alii Ioan. à Valdesusen, alii Ioann. de Friburgo, alii Ioan. Monetam; & ex hac variatione exorta est simul confusio, & multiplicatio. Leand. Alber. lib. 1. fol. 36. in Cathalog. de General. in quarto Gener. sic inquit: *Ioãnes Theutonicus circa annum 1220. Bononiæ sacris initiatus est, in Ord. Prædicatorum fuit vir litteratissimus, & moribus ornatus, erat enim Iurisperitus, in capite anni 1241. Generalis electus.* Infrà verò affirmat, quod Ioannes Theutonicus scripsit super Sententias. Actandem fol. 150. loquendo de viris illustribus in Iure Canonico, inquit: *Hic est Ioãnes Theutonicus, non ille quondã Generalis Magister, sed ille Lector Friburgensis, vir deuotus, &c. scripsit super Summam Raymundi, secundùm ordinem Alphabeti, & Apparatum eius, &c. Item Summam magnam in iure, quæ vocatur Summa Confessorum, mortuus anno 1314. VI. idus Maias.* In quibus, vt vides, distinguit Ioannem de Friburgo à Ioanne Theutonico, Generali. Secundus Nõmẽclator, Antonius Senensis in sua Bibliotheca Ordinis Prædicatorũ, fol. 131. mentionem facit de quodam Ioanne de Vriburgo, qui scripsit Summam valdè notabilem de casibus conscientiæ, & Confessionale ad audiendas confessiones (& hoc opus extat manusc. in Bibliotheca Regia Scorialis VI. F. 34. & IV. E. 22. & incipit: *Simpliciores, & minus expertes*) qui vixit ad annum 1262. & folio 134. iterum adducit alium Ioannem Theutonicum, patria Friburgensem, in Iure Canonico benè versatum, qui scripsit Summam notabilem in libros 5. distributam, super 4. libros Sententiarum, qui etiam totum Decretum glossauit, & claruit anno 1250. Item idem Senensis fol. 132. adducit aliũ Ioannem de Moneta, natione Theutonicum, qui in Iure Canonico omnes excelluit, licèt non adducat quando scripserit, aut vixerit. Idem infrà fol. 138. adducit Ioannem Theutonicum Friburgensem, qui scripsit Apparatum super Summam Raymundi, qui compilauit Summam Confessorum, quæ Ioannina dicitur, quæ fuit impressa diuersis vicibus Norimbergæ, & Lugduni anno 1518. scripsit etiam Confessionale, & obiit Friburgo anno 1313. Idem Senensis folio 177. adducit alium Ioannem de Moneta Cremonensem, qui scripsit Summam quandam perutilem: Summam Monetam dictam, qui claruit ad annum 1225. Placentinus verò in sua Cocertatione de Scriptoribus Germanicis. fol. 389. ex Ambrosio Tegio part. 1. & Trithemio adducit Ioannem de Friburgis, Episcopum Bosniensem, Generalem sui Ordinis, qui scripsit super 4. libros Sententiarum, & Glossas super totum Decretum, & claruit circa annum 1250. Infra adducit Ioannẽ de Vriburgo, qui scripsit Confessionale, & Sũmam de casibus conscientiæ, & claruit ad ann. 1262. ex Antonio Senensi. Infra adducit Ioannem Theutonicum, Lectorem Friburgensem, qui scripsit Summam Confessorum, Apparatum super Raymundum, & in libros Sententiarum, & obiit anno 1313. & citat Leandrũ Albertum lib. 4. fol. 151. Et infrà fol. 391. adducit Ioannem à Moneta Theutonicum, qui scripsit Commentaria super Decretum Gratiani, & super Decretales Gregorii IX. circa annum 1450. & citat pro hoc Ambrosiũ Gozzæum. Ioannes Michael Pius de Viris illust. Ord. Prædic. part. 2. lib. 1, fol. 21. quartum Generalem Ordinis vocat Ioan. Vvaldesusen, electum ann. 1241. priùs Episcopum Bosnien. & mortuum Argentinæ ann. 1253. sed de eius scriptis nihil ibi dicit. Infrà ad annum 1225. adducit Monetam de Cremona, qui scripsit Summam, quæ incipit: *Tempus faciendi Domine, &c.* Ita par. 2. lib. 1. col. 15. Ad annum 1250. adducit Ioannem de Friburgo, Theutonicum, Theologum, & Canonistam, qui scripsit Summam notabilem in 5. libros diuisam, & super Sententias. Ita par. 2. lib. 1. col. 34. Deindè anno 1260. iterum adducit Ioannem de Vriburgo, Theutonicum, Canonistam, qui scripsit Summam. Ita part. 2. lib. 1.

col.

col. 60. Item, ad ann. 1312. adducit Ioannem Theutonicum, Lectorem Friburgensem, qui scripsit Apparatum ad Summam Raymundi, & etiam Summam, atque Confessionale, cuius auctoritatem dedimus suprà num. 109. Ita part. 2. lib. 1. col. 137. Tandèm, ad annum 1350. adducit Ioannem Monetam Theutonicum, peritissimum in Iure Ciuili, & Canonico, qui scripsit Commentaria super Decretum Gratiani, & Summam casuum conscientiæ. Ita part. 2. lib. 3. col. 31. Et ad annum 1440. adducit Ioannem de Francofort, Theutonicū, quō Razzius ponit in primo sæculo suæ Religionis. Ita p. 2. lib. 3. col. 26. Et de quarto Generali dicit: *Giouanni Teutonico essendo Dottore di liggi, &c.* Et prosequitur affirmans, quòd assumpsit habitum Bononiæ anno 1220. & quòd posteà fuit Episcopus in Hungaria, quo renunciato rediens ad Religionem, & factus Generalis, quieuit in pace Argentinæ anno 1254. die 4. Nouembris. Nonnè notas, Lector, istos quinque, vel sex Ioannes Theutonicos Canonistas, ex Ordine Prædicatorum? S. Antonin. 3. part. Histor. titul. 13. capit. 12. §. Fuerunt, fol. 648. sic inquit: *Quartus Magister Ordinis successor Raymundi, fuit Frater Ioannes Theutonicus, qui priùs fuerat Episcopus Bosniensis in Hungaria, &c.* De Ioanne Theutonico, Glossatore Decreti, loquitur Sanctus Antoninus, quæ videre poteris suprà num. 36. & nu. 126. In Summa Raymundi, & Prolog. ad Lectorem, sic dicitur: *In eadem Ioannes de Friburgo, Lector, Ordinis Prædicatorum, Indicem, & Apparatum, seu Glossas edidit, antequam opus suum, quod Summam Confessorum appellauit, confecisset, &c.* De Ioanne autem Gallico, Glossatore Decreti, de quo Aduersarii numer. 173. nullam faciunt isti Scriptores mentionem.

Ex his omnibus dictis Auctorū Ordinis Prædicatorum (nolui enim extraneos adducere Nomenclatores, vt veritas ex solis propriis cōstaret) deducitur, vnum, & eundem fuisse Ioannem de Moneta, Friburgensem, Theutonicum, seu Gallum, vtpotè Doctorē Parisiensem, Glossatorem, vel Compilatorem Decreti, qui scripsit Sūmam Confessorum, & Apparatum Raymundi, & super Sententias, Ordinis Prædicatorum, & hoc tenendum est secundùm veritatē, accipite irrefragabile testimonium ex Ioanne Trithemio Nomenclatore, etiam Theutonico, ac veridico in Cathalog. de illust. viris Germaniæ, fol. 139. sic dicente: *Ioannes, cognomento & patria Theutonicus, ex oppido Friburgensi oriundus, Ordinis Fratrum Prædicatorum, conuentus Argentinensis, ac deindè Bosniensis Episcopus, in Hūgaria, &c. quem posteà desserēs, ad Ordinem suum est reuersus, & post Raymundum Generalis Magister constitutus est. Scripsit, &c. è quibus extat Summa notabilis de casibus: quam Summa Confessorum appellant, lib. V. super Decretis quoque Gratiani, primus inter nominatos Doctores edidit Apparatum, claruit an.* 1250. Constat ergo, quòd Ioannes, Theutonicus de Friburgo, Episcopus Bosniensis, Generalis Ordinis Prædicatorum, Summista, Glossator Decreti, & scoliator Raymundi, fuit vnus Auctor solus, & non quindecim.

De auctoritatibus dico secundùm eandem veritatem. Quod in Decreto est Glossa, distin. 3. cap. Pronuntiandum, verbo, Natiuitas, quæ sic se habet: *De festo Conceptionis nihil dicitur, quia celebrandum non est, sicut in multis regionibus fit, & maximè in Anglia, & hæc est ratio, quia in peccatis concepta fuit, sicut cæteri Sancti, exceptâ vnica persona Christi.* Licèt sit conscripta nomine Hu. id est, Hugonis, est huius Ioannis Theutonici, vt ipsimet Aduersarii dixerunt num. precedenti: Altera vero Glossa, quæ est dist. 4. cap. Per Baptismum, verbo, Miraculo, quæ sic se habet: *Vt in B. Maria, & Ioāne Apostolo, quia neutrum eorum potuit peccare. Item Natiuitas Mariæ in vtero nō celebratur, sed Natiuitas ex vtero benè*, quæ extat absque nota Auctoris, potest esse, quòd sit Ioannis Theuthonici; at ego multum dubito, præcipuè ab illo verbo, *Item Natiuitas*, quia absque vlla cohærentia, vel proposito est illa clausula ibi inserta, sed transeat, quia vbi non est euidens notitia, standum est scriptis. Istæ ergo duæ Glossæ, quę sunt in corpore Iuris insertæ, sunt Ioan. Theutonici, Glossatoris, seu Cōpilatoris Decreti. Tertia verò Glossa, quæ est ad marginem Decreti, & incipit: *Vt hoc melius, &c.* nullo modo credo esse Ioannis Theutonici, quia nec in originalibus manuscr., nec aliquibus impressis extat, vt latè diximus num. 125. fuit ergo superaddita illa Glossa à quodā malignātis naturæ, quis autem ille fuerit, inuestigare nō potui. Ex his igitur tribus auctoritatibus, duæ primæ, quæ sunt in corpore Iuris, nihil expressè dicunt contra immaculatam Conceptionem, sed solùm illa tertia marginalis, quæ est expressa pro ipsis: Vndè Ioannes Theutonicus inspecta veritate, facillimè potest redimi à calumniis hominum, vt me x dicam.

Ex Sūma verò Confessorū sic eum adducunt Aduersarii, Turrecremata sic: *Item ad idem est Ioannes in Sūma sua lib. 1. tit. 12. in princ. quasi eadem verba, quæ Raymundus.* Et nihil ampliùs. Bandellus autē: Idem tenet D. Ioan. Theutonicus, Ordinis Prædicatorum, in Sūma Confessorum, lib. 1. tit. 12. *Festum*, inquit, *Conceptionis B. Virginis non debet celebrari, quia fuit concepta in peccato originali. Hæc ille.* Summa huius extat correcta, & emendata per Henricum Vortaman de Norimberga, & impressa Lugduni 1518. per Iacobum Sacco die 9. Septemb. sub titulo *Sūma Confessorū R. P. Ioānis de Friburgo, sacræ Theologiæ Doctoris, Ordinis Prædic. &c.*

Et etiam extat manuscripta in Biblioth. S. Ecclesiæ Toletanæ. Et in Biblioth. Regia Scorialis 1. E. 12. & incipit: *Quoniam inter Ecclesiastica crimina, &c.* Post Summam inquit: *Isti sunt 66. Summæ fratris Raymundi, &c.* Et postea: *Incipiunt statuta Summæ Confessorum, ex sexto Decretalium addita, quantum pertinere videtur, &c.* Et tit. 12. de Feriis, ac Ieiuniis, quæst. 2. circa finem, fol. 33. sic inquit: *Et notà secundùm Raymundum, quòd in prædicto Canone, Pronuntiandum non fit mentio de Annuntiatione Mariæ, cùm tamen celebre festum sit, nec de Conceptione eiusdem, quia illud non debet celebrari, eo quod concepta sit in peccatis, sicut cæteri Sancti, excepta vnica personâ Christi, quæ non ex virili semine, sed mystico spiramine concepta est. Dicit Glossa hìc, quòd de Annuntiatione non fit mentio, fortè quia tempore illius Concilii nondum fuit instituta illa solemnitas. De Conceptione etiam B. Virginis quidam dicunt, quòd festum illud est potiùs de Sanctificatione eius in vtero, quàm de carnali eius Conceptione.* Huculque Ioannes Theutonicus de Friburgo. In Summa vero manuscripta de statutis Summæ Confessorum, verbo, Feriæ, inquit: *Notaui de Conceptione B. Virginis, & de festo Trinitatis.* Hæc sunt verba Ioannis Theutonici, ex quibus infertur. Primò, quòd ex Aduersariis solus Turrecremata vidit Summam Ioannis Theutonici, Bãdellus autẽ, & alii minimè, sed ex fantasia, & proprio cerebro sumpta occasione ex verbis Turrecrematæ fabricarunt illam breuem fictionem. Secundo, colligitur, auctoritatem illam Decreti ex capit. Pronuntiandum, esse huius Ioannis Theutonici, vel alterius Dominicani, licèt fuerit subscripta nomine Hugonis; quia verba sunt ipsissima hìc, & illic; & si illa Glossa esset Hugonis, & non sua, allegaret ipsum, sicut pro Annũtiatione citat Raymundum. Tertio, quòd ex nullo capite potest hæc auctoritas dici Ioannis Theutonici, cùm in suo Prologo ipsemet dicat: *Sed tamen aliorum famosorum in Ecclesia Doctorum sententias referens, & vt plurimum etiam ipsorum verba ponens librorum nihilominùs eorumdem sententiarum Scriptor, de quibus sunt assumpta nomina, & loca assignans, relator sum, non inuentor.* Si ergo Ioannes solùm est relator, referens verba Raymundi, & Glossatoris illius, vt ipsemet etiam notat ad marginem; absque eo quòd ex propriis addat saltem vnicum verbum ad summum poterant, ac debebant dicere Aduersarii: Idem dicunt Raymundus, & eius Glossator, vt videre est in Summa Ioannis Theutonici, lib. 1. &c. Patres mei, possumus nè de illis, quæ sunt in Conciliis, aut Bibliotheca VV. PP. citare Margarinum de la Vigne, vel illa quæ sunt in Theatro vitæ humanæ adscribere Laur. Berelink, vel illa quæ sunt in Polyantea suo Compilatori? Relator enim, neque est testis, nec iudex, neque accusator, neque reus.

In Apparatu autem Raymundi, folio mihi 110. littera N. solùm habet Ioannes Theutonicus hæc verba, loquendo de festo Conceptionis: *Quidam tamen dicunt, quòd festum est potiùs de Sanctificatione eius in vtero, quàm de carnali cõceptione.* Nota, Lector, quod hæc verba sunt ipsissima cũ supra positis in Sũma, & sic ex Sũma colligẽda est mẽs Ioanis Theutonici, seu illius Glossatoris Decreti circa celebrationem festiuitatis, & Conceptionis mysterium, quia ibi adduxit verba suæ Glossæ, Decreti, & illa de Apparatu Raymundi, & quia hæc Summa fuit vltimum eius opus, vt dicitur ibidèm, cuius verba dedimus numer. 109. & in hac Summa nihil dicat contra immaculatam Conceptionem, nec eius festiuitatem: ergo sine fundamẽto adducunt pro suâ sententia Ioannem Theutonicum. Minor probatur euidenter ex verbis ipsius, quia semper loquitur de conceptione carnali, facta die 8. Decembris, & quod illa non debet celebrari, quia fuit in peccatis facta, & si celebratur, debet esse per ordinem ad Sanctificationem, quod quidèm vt certum, & verum libentissimè admittimus, ac quod dicit Ioannes Theutonicus, hoc ipsum dicimus nos, & hoc ipsum dicit, & admittit Ecclesia. Sed Aduersarii, nescio qua veritate, & conscientia illud, *in peccatis*, semper transtulerunt in singulari, *in peccato*, & tacentes illud; *de carnali eius conceptione*, & addentes hanc propositionem ab ipsis fictam: *Festum Conceptionis B. Virginis non debet celebrari, quia fuit concepta in peccato originali.* Quam nec Ioannes Theutonicus Theologus, & Canonista, nec Glossator Decreti, nec Raymundi dixerunt, nec fortè somniarunt dicere, & huculque terruerunt Theologos, & Canonistas. Patres mei, de Conceptione carnali locuti sunt vestri Ioannes Theutonicus, & Guillielmus, non de Conceptione animæ, & sic deponite veterem hominem Ioannem, & induite nouum, qui secundùm veritatem adductus est.

Concludimus ergo, quòd fuit in rerum natura Ioannes Moneta de Friburgo, Theutonicus, Generalis, & Episcopus Bosiniensis, Glossator Decreti, Ordinis Prædicatorũ, qui scripsit Glossas super Decretum, Summam, & Apparatum Raymundi, sed in istis operibus nihil dicit cõtra immaculatam Virginis Conceptionem, & sic absque vllo fundamento fuit adductus, ostendite mihi, quod illa Glossa marginalis; quæ incipit: *Vt hoc melius intelligas, &c.* est Ioannis Theutonici, & statim profitebor vestram tenuisse opinionem, & sic hic licèt non sit pro nobis, tamen non est contra nos. Quare hic vester lapis angularis, & fundamentalis in hoc iudicio, vel ædificio manet reprobatus, & cum illo

illo quindecim petræ fictæ, & multiplicatæ in ipso, scilicet Bartholomeus Brixiensis, adductus numer. 36. quia illa auctoritas non est illius Bartholomæi. Secundus sit Bernardus Papiensis, adductus num. 47. quia Glossa illius non est, sed cuiusdam incogniti. Tertius sit Guidus Archidiaconus, qui adducit Glossam illam marginalem, sed de hoc nihil affirmo, vide numer. 99. Quartus, Guillielmus Episcopus, quia Apparatus super Raymundum non est illius, sed istius, licèt fuerit Glossa; vide numer. 109. Quintus est Hugo Ferrariensis, quia Glossę ibi adductæ sunt Ioannis, vel alterius; vide num. 125. Sextus, est Hugutius, vt videre est num. 129. Septimus est Ioannes Bononiensis, quia fuit idem cum Ioanne, de hoc; vide numer. 157. Octauus, Ioannes Compilator est idem cum hoc Ioanne; vide num. 166. Nonus, est Ioannes Gallicus, qui est idem cum hoc, de quo num. 173. Decimus, est Ioannes Theutonicus Canonista, de quo num. 192. Vndecimus, Ioannes Theutonicus, Ordinis Prædicatorum, in hoc num. 193. Duodecimus, est Magister Moneta, de quo numer. 219. Decimustertius, est Petrus de Bruco, de quo numer. 239. Decimusquartus, Petrus Mediolanẽsis, de quo num. 247. Et Decimusquintus Laurentius Calcaneus, de quo num. 205. Quid dicemus ad hæc, de te, ô veritas! nisi illud: Ipse cõsumet has multiplicationes in conspectu tuo, paulatim, atque per partes. Non poteris eas delere pariter, nè fortè multiplicentur contra te bestiæ terræ.

IOANNES De Turrecremata, Canonista, ac Cardinalis, in opere glorioso quem edidit super Decretum, de Consecr. dist. 4. cap. Firmissimè. *Bandel. cap. 19. Deza fol. 30. à tergo. Petrus de Vincentia, Spina, Caietan. & alii.*

VERITAS 194.

PERVENIMVS, Lector, ad desideratum scopũ, quia propter huius Doctoris examen opus hoc exordiũ sumpsit. Et in primis est multiplicatus, etenim Bandellus, & continuator suus Deza, necnõ Petrus de Vincentia, ipsum primo adducunt inter Canonistas, Auctore vltimo; deinde iterum in classe Ordinis Prædicatorum; hic citant opus suum gloriosum super Decretum, ibi verò librum de Conceptione editum ad faciendam relationem coram Patribus Concilii Basiliẽsis; ex duplici enim Tractatu duos finxerunt Turrecrematas, alterum Canonistam Cardinalem, & alterum Theologum Dominicanum: si hæc fecit recta, vel obliqua intentio, ipsi iudicent. Quæ adducunt de suo Turrecremata, prout Cardinali, sunt sequentia (illa verò, quæ ex eodem offerunt, prout Theologo Ordinis Prædicatorum numero sequenti latè examinabimus) vt in omnibus seruetur iustitia, & æquitas.

Hunc ergo sic adducunt: Idem tenet eiusdem Ordinis D. Ioannes de Turrecremata, Hispanus, Cardinalis S. Sixti, qui fuit à Papa Pio institutus Protector totius fidei. Hic in opere gloriosissimo, quod edidit super Decretũ, de Consecrat. distinct. 4. cap. Firmissimè, sic dicit: *Beata Virgo Maria fuit concepta in peccato originali; tùm, quia per seminalem propagationem ab Adam descendit; tùm, quia indiguit redemptione facta per Christum; tùm, quia Augustinus, Eusebius, Leo, & Gregorius Papa, & Anselmus, & Bernardus hoc expressè dicunt; tùm etiam, quia quàm plurimi, & ferè omnes Doctores excellentissimi, tàm in Theologia, quàm in Iure, quos nos collegimus vsque ad numerum centenarium, hoc tenent. Quorum sententias, & loca adnotauimus in libro, quem fecimus de veritate Conceptionis, in minoribus constituti Basileæ, dum ibi sacrum celebraretur Concilium, pro facienda relatione, pro parte affirmatiua, nobis pro parte Concilii commissa. Quam relationem licèt nos obtulerimus faciendam in publica congregatione, sicut de hoc habitum fuit publicum instrumentum, eam tamen facere non potuimus, quia quibusdã schismaticis discordiæ, patre diabolo promouente intentantibus, in eodem Concilio plurima scandala, dominis Præsidentibus S. memoriæ Papæ Eugenii recedentibus, opportuit, & nos recedere, tùm superiorum meorum mandato, tùm nè præsentia nostra videremur fauere cõciliis impiorum. Hæc ille.* Hucusque Aduersarii ex suo Turrecremata, sed vt videas, qua fidelitate hæc extracta fuerint, en do verba Turrecrematæ in sua 3. par. capit. Firmissimè, de Consecr. dist. 4. num. 11. fol. 330. imp. ef. Ludunẽsis ann. 1519. in fol. mag. Et nota, quod hoc opus super Decretum fuit elaboratum à Turrecremata anno 1457. idest, post viginti annos à dissolutione Concilii Basiliensis, & reditu Turrecrematæ, inquit ergo: *Ad tertium sic proceditur, & videtur, quòd Beata Virgo non includatur in ista vniuersali propositione de peccato originali, & ita videtur, quòd ipsa non sit concepta in peccato originali, & primo sic, &c.* Et adducit duodecim rationes pro parte negatiua, cum auctoritatibus Sanctorum. Deindè pro parte affirmatiua adducit alias duodecim, etiam cum auctoritatibus Augustini, Guarrici, Leonis, Eusebii Emisseni, Gregorii, Anselmi, & S. Thomæ, &c. tandèm, vt suã proferat sententiã, sic inquit: *Quòd modus dicẽdi, quòd B. Virgo fuit concepta in originali peccato, videtur aliquibus, quod ab omnibus sit magis amplectendus, propter tria, quæ D. Bonauentura S. R. E. Card. Doct. singularissimus,*

qui pro sui excellentia, & deuotione dictus Seraphicus Doctor, de sacro Ordine Minorum deponit in 3. Sententiarum distinct. 3. Videlicèt quòd iste dicendi modus est communior, & rationabilior, & securior, in quam inquit ipse Dominus Bonauentura est, quia ferè omnes tenent id, quòd B. Virgo habuit originale, cùm illud appareat ex multiplici eius pœnalitate, quam non est dicere, ipsam per assumptionem habuisse, sed per contractionem. Hæc ille. Planè verum dicit hic clarissimus Doctor, quòd hæc communior sit inter Doctores, qui clarissimi in Theologia floruerunt, quod appertissimum erit, si quis voluerit excellentium Doctorum, tàm scribentium super Sententias, quàm exponentium sacram Scripturam, dicta perquirere, reperiet quasi omnes hoc tenere. Tenet enim hoc Magister Sententiarum in 3. distin. 3. in principio: Item, venerabilis Hugo in libro Sententiarum suarum, & in libro de Sacramentis. Item Guillielmus Altisiodorensis in Summa sua. Ad idem est dominus Guillielmus, Cancellarius Parisiens. Ad idem Magister Alexander de Hales. Ad idem Magnus Albertus. Ad idem S. Thomas. Ad idem ipse dominus Bonauentura, Cardinalis. Ad idem dominus Petrus de Tarantasia Innocentius Quintus. Ad idē Henricus de Gandauo. Ad idem dominus Durandus. Ad idem Doctor Petrus de Palude. Ad idem dominus Ægydius de Roma; & plurimi alii, quos nos collegimus vsque ad numerum centenarium, quorum sententias, & loca adnotauimus in forma, in libro, quem de veritate Conceptionis fecimus in minoribus constituti, Basileæ, dum ibidèm sacrum celebraretur Concilium pro facienda relatione in materia ista, nobis per Patres Concilii imposita, quæ relatio, licèt nos tunc obtulerimus paratos ad illam faciendam in publica congregatione, sicut de hoc habitum fuit publicum instrumentum, impedita tamen fuit, quia quibusdam in eodem Concilio schismaticis, & discordiæ, patre diabolo promouente, intentantibus, plura scandala, dominis Præsidentibus S. memoriæ Domini Eugenii recedentibus, nos etiam opportuit recedere, tum nè præsentia nostra videretur fauere conciliis impiorum, tum superiorum meorum mandato, &c. Hæc sunt ad litteram verba Turrecrematæ.

Si ergo illa contuleris cum auctoritate suprà adducta ab Aduersariis, planè inuenies in quantis differant, præcipuè in prima parte, & essentiali, cuius nullum verbum extat in Turrecremata, nā omni humilitate, ac submissione deprecor, vt ostendatis nobis, vbi est illud: *B. Virgo Maria fuit concepta in peccato originali?* vbi est altera: *Tùm, quia per seminalem propagationem ab Adam descendit?* vel saltem ostendite illam: *Tùm, quia indiguit redēptione facta per Christū;* vel denique illam: *Tùm, quia Augustinus, Eusebius, Leo, & Gregorius Papa, & Anselmus, & Bernardus, hoc expresè dicunt.* Si ergo totū hoc est falsum, & fictum, & ex proprio vestro cerebro additum in vestro Turrecremata, quid speramus de aliis? Hic solùm est vna euasio, scilicèt, quod hæc verba desumpta fuerunt ex tota illa latissima quæstione Turrecrematæ, segregātes verba, & colligētes voces hinc indè, ad formandam breuem conclusionem. Sed nec hanc friuolam, & ineptam excusationem admittere possumus, quia adhuc sunt in vestra conclusione aliqua verba, quæ non extant in tota quæstione Turrecrematæ, vt est illud: *Hoc expresè dicunt.* Et illud, *B. Virgo Maria fuit concepta in peccato originali.* Quærite ergo aliam excusationē; quia ego quæsiui, & nō inueni. Item hic obiter nota, quod ex illis verbis Turrecrematæ finxit Bādellus plures auctoritates in hac Ventilatione relatas, quæ in Auctoribus non inueniuntur, & verba illarum coincidunt in omnibus cum illis Turrecrematæ.

Deindè sic prosequuntur Aduersarii in eodē loco: *Et nota, quòd Abbas Siculus, qui tunc erat Episcopus Panormitanus, fuit principalis in hoc schismate, & maximè persecutor pacis, & vnitatis Ecclesiæ, stipendiatus à Rege Aragoniæ, cui Eugenius prohibuerat, ne terras Regni Apuliæ inuaderet. Et quia fratres nostri illi conciliabulo adhærere noluerunt, hac de causa conciliabulum illud cum Felice Antipapa suo, determinarunt, B. Virginem non esse conceptam in peccato originali. Sed quia prædicta Congregatio, quæ ibi remansit, postquam Præsidentes Domini Papæ Eugenii recesserunt, tanquam schismatica, sacrilega, & hæretica fuit cum Synodo suo condemnata, & excommunicata per eundem Dominum Eugeniū, ideò nihil per eos factum habet aliquid auctoritatis, vtpotè per homines à Deo auersos, & hostes Ecclesiæ Sanctæ Dei, & fabricatores mendaciorum. Sicut dicit idem dominus Ioannes, de Consecrat. distinct. 3. c. c. Et ideò Abbati non est credendum in hac parte, quia fuit schismaticus, & Ecclesiæ Sanctæ Dei inimicus, qui pro mercede suæ iniquitatis pileum ab Infelice recepit.* Hucusque Aduersarii prò suo Turrecremata, contra innocentem Abbatem Siculum, communiter dictum Panormitanum. Hic ex proprio nomine vocatus fuit Nicolaus de Tudischis, vel de Tudisco, patria Catanensis, celeberrimus Iuris Interpres, Archiepiscopus Panormitanus primo, in schismate creatus à Felice V. quam Cardinalitiam dignitatem posteà pro rata, ac legitima confirmata est à Nicolao V. vt referunt S. Antonin. Panuinius apud Pirrum fol. 165. fuit etiam Panormitanus ex professione Benedictinus, qui obiit ann. 1441. Sed Patres mei, ad quē propositum veniunt ista? Vel in quo peccauit Abbas Panormitanus? Ex quo delicto tanta, ac talia meruit conuitia? Addixistis verba, quæ ad rem non erant, & sequēdo styllum nostrum necesse

cesse erit, ad illa aliquid dicere, licèt breuiter. Excitarunt te veritatem dormientem; euigila ergo, & loquere cum eis, quia mandatum lucerna est, &c.

Et in primis verba illa: *Nota, quòd Abbas Siculus, qui tūc fuit Episcopus Panormitanus, fuit principalis in hoc schismate, & maximus persecutor pacis, & vniuersalis Ecclesiæ, &c.* Hæc Aduersariorum verba sunt contra veritatem, & plena iniquitate: nam inter Patres qui post solutionem Concilii Basiliensis, & schismatis introductionem, magis tutati sunt partes veri Ecclesiæ Pastoris Eugenii IV. fuit Panormitanus. Huius veritatis primus testis sit Cardinalis Bellarminus, qui de Scriptoribus Ecclesiasticis, col. mihi 184. tom. 7. sic inquit: *Dicitur etiam scripsisse librum pro Concilio Basiliensi, sed hunc librū, vt in mala causa scriptum, & proinde erroneum, credibile est, ex eius operibus abrasum fuisse. Quāuis autem hic Auctor sederit in Concilio Basiliensi, etiam quo tempore Concilium acephalum, & schismaticum erat, tamē in eo benè se gessit, quòd introducentibus in Concilium multitudinem Presbyterorum, ob defectum Episcoporum liberrimè contradixit, &c.* Secundus testis est irrefragabilis, quia oculatus, D. D. Æneas Syluius, posteà Pius Papa II. qui à principio vsque ad finem interfuit Concilio Basiliensi, & tres scripsit libros de Actis, gestisque in eodem Concilio, quorum duo, primus, & vltimus fuerunt Basileæ typis mandati anno 1551. in fol. Et in primo libro folio 22. affirmat, Panormitanum acerrimè obstitisse iis, quæ contra Eugeniū, verum Ecclesiæ Pontificem parabantur; habuisseque super hoc Panormitanum longissimam, & accuratam orationem, cuius summam recitat ibidem Æneas, atque hinc deinceps in toto suo opere, Æneas, vt feruebat spiritu schismatico stomacicissimè in Panormitanum inuehitur, tanquam in maximum, in ictumque Eugenii protectorem. Si hæc est veritas, vt est, ergo mendacium mendax fuit.

Etiam est contra veritatem illud: *Stipendiarius à Rege Aragoniæ:* nam idem Æneas pag. 33. refert, quod cùm in eodem Concilio, cū ingenti contentione inimicorum Eugenii Pōtificis, legi cœpisset damnatio eius, surrexit Panormitanus cum collegis suis, Aragonensis Regis partes tuentibus, & altissimè clamans Panormitanus (quoniam ibi planè, & moderatè loquens non exaudiebatur) proposuit hæc verba, & dixit: *Vos Patres, nostras cōtemnitis preces, Reges, ac Principes contemnitis, & cauete, nè dum omnes despicitis, ab omnibus despiciamini, vultis concludere et nos Prælatorum maior pars sumus: nos Cōcilium facimus, ad nos concludere expectat, egoq́ nomine Prælatorum supersedendum esse concludo, et ideo, ab Eugenii dānatione supersedeo,* quæ Panormitani verba, vt deinceps Æneas exequitur, magnam securim schismaticorum rebus, ac spebus inflixit: perseuerante nihilominus contrarissimè in intercessione cœpta Panormitano: prout distinctiùs tùm Æneas ipse commemorat; tùm Spondanus ex aliis quoque Actis Concilii eiusdem Basiliensis, refert ad ann. 1439. & Petrus Posinus, cap. 11. fol. 135. cuius sunt hæc vltima verba. Et Roch. Pirrus in notitia Ecclesiæ Panormitanæ, fol. 164. inquit ex eodem Ænea Syluio: *Ostendere summo studio nitebatur, Eugenium non esse relapsum, magnaque illi cum tribus viris Argenti. Episcopo, Ioanne Segouio, & Francisco Fuxeo, Theologis cōcertatio fuit, &c. Oratio Panormitani magis laudata, quàm probata, id tamen habuit efficaciæ, vt verbum relapsum ex conclusionibus tolleretur; eiusque loco poneretur: Prolapsum: cum enim de confirmādis propositionibus ageretur, Panormitanus Archipræsul, vir summo ingenio, & eloquentiæ copia prædictus, primusque inter sui Regis Oratores, luculenta oratione rem differri petiit, sed cùm esset in magna discordia, per multos dies est certatū: tandèm contra Panormitanum pars præualuit; quare ipse erudito Opusculo eas quæstiones discussit, quæ de Concilio Basiliensi inscribuntur.* Nonnè vides, Bandelle, quantum elaborauit Panormitanus in illa congregatione schismatica, vt tueretur partes veri Pontificis Eugenii IV? Ex his etiam colligitur, quod opusculū editum nō fuit pro defensione Concilii Basiliensis, sed circa quæstiones ibi exagitatas. Ex his ergo manifestè coarguitur calumniosa Aduersariorum obtrectatio contra Regem Aragoniæ, & Archiepiscopum Panormitanum. Fugiamus ergo deinceps spiritum mendacii.

Etiam sunt contra veritatē illa sequētia verba: *Et quia fratres nostri illi conciliabulo adhærere noluerunt; hac de causa, &c.* Vide, & nota, quis poterat talem calumniā excogitare? Quod Patres illius Concilii determinarunt, B. Virginē nō esse conceptā in peccato originali, quia PP. Dominicani noluerūt ipsis adhærere? Quasi dicerent, quod in odiū ipsorum fuerit determinata illa controuersia de immaculata Conceptione, & non ex cognitione veritatis. O detestanda calūnia! O sine exemplo temeritas! Sed videamus, an in ipsa sit aliqua species veritatis in causa (quando in effectu totum est mendacium) ab ipsis assignata: *Quia fratres nostri illi conciliabulo adhærere noluerunt.* Noluerunt adhærere? Videte ergo, si noluerunt adhærere illi conciliabulo, si ipsimet fuerunt causa illius conciliabuli? Produco iterum testem oculatum Æneam Syluium, ex quo res ita se habuit. Ad annum 1431. mense Iulio, fuit Basiliense Concilium legitimè congregatum ab Eugenio IV. qui eodem anno 5. nonas Martii fuerat ritè, & canonicè electus ad Summum Ecclesiæ Pontificatum, & sic fuit Canonicum, & legitimum in-

influendo in eum Summus Pontifex per sex annos continuos; sed per varios euentus, & discrimina rerum inter Pontificem, & Patres illos anno 1437. in acerrimum dissidium res erupit, & aperto marte, ac rebelli contentione cœpit exagitari, inquiri, ac determinari, quòd Concilium erat supra Papam: & quòd Concilium legitimè congregatum, non poterat à Papa dissolui: & alia huiusmodi, quæ à Spondano, & aliis referuntur, & propter has propositiones, ex Concilio factum est cõciliabulum, & si quæras, qui inter tot doctissimos Patres illic existẽtes, fuerint harum propositionum promotores, antesignani, qualificatores, defensores, & inuentores? nescio quid dicam. Respondeat ad hoc primo ipsemet Æneas Syluius, testis, vt sæpè dixi, oculatus, cuius hæc sunt verba: *Et per ipsas etiam reliquias, approbarunt studio maximè, ac diligentia fratris Nicolai Gallici, ex Ordine Prædicatorum vi, & ingenio, & solicitudine admodùm præstantis, cui nimirum huiusce rei expeditionem attribuo.* Hæc Æneas. Sed nè sistatis hìc, audite vestrum S. Antoninum in 3. part. Histor. tit. 22. capit. 10. fol. 525. col. 1. loquentem de Concilio Basiliensi, & Felice Antipapa: *Amedeum Felicem nuncupauerunt. Qui inthronizatus non in Sede Petri, sed Luciferi, qui sedem suam posuit ad Aquilonem, aliquos Cardinales instituit, & inter eos Magistrum Ioannem, sacræ Theologiæ professorem, Ordinis Prædicatorum, qui multum laborauerat in Sermonibus, & disputationibus, in fauendo conciliabulo, sed citò morte substractus est, & c.* Ergò si Nicolai, & Ioannis Ordinis Prædicatorum studio, diligentia, vi, ingenio, solicitudine, quid ampliùs? Etiam expeditione, fauore, Sermonibus, ac disputationibus, illud Concilium legitimè congregatum in Spiritu Sancto, Canonicum, & Sanctum; conuersum fuit in arcum prauum, conciliabulum, schismaticum, sacrilegum, hæreticum, & congregationẽ mendaciorum, quomodo fratres vestri noluerunt adhærere illi conciliabulo? Si caput, vel capita cõciliabuli fuerunt ex vestris, & opposita vero Ecclesiæ capiti Eugenio, quomodo verificatur illud: *Et quia fratres nostri illi conciliabulo adhærere noluerunt?* Ergo falsum est totum illud: *Patres illi determinarunt Beatã Virginem non esse conceptam in peccato originali; quia fratres nostri illi conciliabulo adhærere noluerũt.* Imò veriùs vobis dicendum erat cum tota humilitate, præ angustia spiritu gementes, & pœnitentiam agentes: væ nobis, quia cùm duo ex nostris fuissent causa totalis, & vnica; vt Concilium in Spiritu Sancto congregatum, fieret conciliabulum Sathanæ; Deo sic permittente, Patres illius conciliabuli determinarunt, B. Virginẽ non esse conceptã in peccato originali, væ nobis, quia peccauimus: Tu autem, Domine, &c.

Deindè, etiam sunt contra veritatem verba illa: *Hac de causa conciliabulum illud cum Felice Antipapa suo, determinarunt, B. Virginem non esse conceptam in peccato originali*: hæc enim falsissima sunt, & ignorantissimè dicta, nam in illo Concilio Basiliensi, Decretum de Conceptione Virginis editum fuit, antequam Felix Dux Sabaudiæ fuisset creatus Papa, seu Antipapa, vt constat ex Actis ipsiusmet Concilii, etenim Decretum de Conceptione expeditum fuit sessione 26. celebrata die 15. Kalẽdis Octobris, hoc est die 17. Septembris, in die scilicèt sacrorũ Stigmatũ S.P.N. Francisci, anni 1439. Electio vero Amedei in Papã, vel Antipapã, facta fuit nonis Nouẽbris, & publicatio sect. 39. id est post tres sectiones à Decreto Conceptionis, die 15. Kalendas Decẽbris, totũ hoc patet ex ipsis Cõcilii sectionibus, & Actis, quomodo ergo Decretum de Conceptione potuit esse factum *cum Felice Antipapa?* Vide ergo, quo fundamẽto, ac veritate dicat Anonymus part. 3. ratione 31. *Cùm ergo B. Virginem non fuisse conceptam in peccato originali, contradicat sacræ Scripturæ, & dictis Sanctorum Patrum, vt ostensum est; ideò ille Antipapa Felix non potuit hoc determinare, maximè cùm antiqui Romani Pontifices cõtrarium docuerint.* Falsum quod dicit de sacra Scriptura, falsum quod affirmat de Sanctis Patribus, falsum item, quod proponit de Felice, & falsissimum, quod pronuntiat de antiquis Summis Pontificibus, quia nec vnum assignabunt antiquum, vel modernum, qui, dum sederet in Cathedra Petri, directè, vel indirectè aliquid dixerit contra immaculatam Conceptionem, nec adhuc extra sedem, nisi Petrum de Tarantasia. Pro ipsa autem sunt omnes assignati in nostra Militia. Omitto alia conuitia contra Felicem adducta à Correctore Bandelli sic dicente: *Non multò antè Dux Sabaudiæ, potens in dominio, & non minùs in diuitiis magnis congregatis, spiritu (vt creditur, & rei exitus demonstrauit) ambitionis ductus, curam regiminis temporalis filio relinquens, habitum Eremiticum simulata religione assumpsit, locum quemdam Ripaliam ad habitandum eligens, &c.* De primo Papa Felice, & verè felix, dictum est, venisti antè tempus torquere nos, & de isto Felice, Antipapa infelice, vt dicitis, clamatis vnanimiter: Venisti post tempus torquere nos.

Item immodestè excedunt in verbis illis: *Congregatio schismatica, sacrilega, & hæretica condemnata, & excommunicata, vtpotè per homines à Deo auersos, & hostes Ecclesiæ Sanctæ Dei, fabricatores mendaciorum.* Fateor, quod hoc Basiliẽse Concilium fuit Acephalum, id est, absq; capite, & quòd nõ fuit Conciliũ, sed cõciliabulum, & quod sic communiter vocatur ab omnibus benè sentiẽtibus, & quod Summus Ecclesiæ Pontifex Leo X. in Concilio Laterane-

nensi anno 1516. celebrato, Sectione 11. contra aliquos, qui ipsum Cōcilium volebant cum aliis œcumenicis introducere, vocauit eum: *Conciliabulum schismaticum, seditiosum, nullius auctoritatis*: hæc diuersa censura est ab illa Aduersariorum. Et quando supremum Ecclesiæ Caput ita modestè loquitur: quo ausu, qua temeritate potuerunt illi qualificare Synodū Ecclesiasticā, adeò execrabili, ac improperiosā censura? Et quare hoc? Solùm, quia Patres illi Concilii antè, conciliabuli postea in illo intermedio, in quo ventilabatur, an esset verum Cōcilium, vel falsum conciliabulum, *determinarunt, B. Virginem non esse conceptam in peccato originali*, solùm propter hanc vnicam determinationem, vocarunt illam Congregationem, schismaticam, sacrilegam, hæreticam, cōdemnatam, excommunicatam, & determinatores illius propositionis, homines auersos à Deo, hostes Ecclesiæ, & fabricatores mendaciorum. Sed quid mirum? Quia de hac determinatione, sub lingua eorum erat labor, & dolor. Nam de reliquis certissimum, ac indubitatū est, quòd nouissimè, scilicèt ann. 1653. in libro Epitome Conciliorum Romæ impresso folio 352. dicit Simon Starouolscius, Primicerius Tarnouiensis, scilicèt: *Primum Concilium sub Eugenio IV. Basiliense vniuersale, siuè œcumenicum, non totum, sed ex parte reprobatum, quoad ea nimirū, quæ ibidèm de auctoritate Concilij, & depositione Eugenij Papæ decreta, & sancita fuerunt*. Ergo hæc sola fuerunt reprobata, & omnia alia admissa.

Deindè etiam sunt plena dolo, & iniquitate verba illa: *Et ideò Abbati non est credendum in hac parte, quia fuit schismaticus, & Ecclesiæ sanctæ Dei inimicus*. Non se explicant Aduersarii, neque exprimunt, quę, vel qualis sit pars illa, in qua non est credendus Abbas, vel ergo nō est credendus Abbas in hac parte, scilicèt, quia edidit librum de quæstionibus, ac controuersiis exagitatis in Concilio Basiliensi, in quibus ipse tutatus est partes veri Pontificis, scilicèt, nō fuisse relapsum, & quòd non erant confirmandæ propositiones contra eum, &c. vt suprà diximus. Quare ergo non erat audiendus in hac parte? Imò venerandus, & amplectēdus, atque credendus. Non ergo loquuntur Aduersarii de hac parte Concilii, sed de alia parte, scilicèt, loquebantur de Turrecremata, qui circa Conceptionem Virginis, & peccatum originale, defendit partem, affirmatiuam; Panormitanus verò sustinuit partem negatiuā; ideo dicunt, quod in hac parte non est audiendus. Et quod de hac parte, scilicèt, piæ opinionis, non erat credendus. Quia ergo Turrecremata dixit, Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali, credendus erat in hac parte; quia fuit *Protector totius fidei, &c.* At Panormitanus, quia dixit, sacratissimam Dei Matrem fuisse conceptam absque originali peccato, non erat credendus in hac parte; quia fuit *schismaticus, & Ecclesiæ sanctæ Dei inimicus, &c.* Et velum modestiæ scissum est in duas partes, à summo vsque deorsum.

Sed videamus, quæ, vel qualis fuerit hæc Panormitani pars, in qua non est audiendus? Hic ergo in commentariis super Decretales tom. 3. tit. de Feriis, cap. Conquestus fol. mihi 143. loquens de cōtrouersia Conceptionis, inter Fratres Prædicatores, & Minores, colum. 3. num. 3. inquit: *Pro hac allego bonum textum, & notabilem in cap. Firmissimè, de Consecrat. dist. 4. sed credendum est, Deum ab hac obligatione absoluisse à principio B. Virginem, ex qua debebat carnem humanam assumere, & hæc opinio mihi placet, tanquam pia, & satis rationabilis, cùm enim non solùm peccatum originale deleuerit, sed etiam omnem prauitatem, & concupiscentiam, adeò quòd peccare non poterat, vt notatur in cap. 2. de Consecrat. dist. 4. ibi vide, per Glossam, quid operatur peccatum originale, & cùm ipsum tollat Baptismus, fortiùs credendū, quod à principio illam exemit ab illa obligatione originalis peccati. Et audio, quòd hanc opinionem Ecclesia approbauit, vnde hodiè fit festum celebre de Conceptione in qualibet Ecclesia, &c.* Ista fuit pars Abbatis Siculi, & in hac parte dicunt Aduersarii, quod non est audiendus, nec credēdus, quia fuit schismaticus, & Ecclesiæ inimicus: at Turrecremata, qui sustinuit alteram partem, & maculauit Virginem, cumulatis elogiis, & ad astra euehitur, & in summo vertice collocatur, Panormitanus autem quia sustinuit alteram partem piam, deiicitur deorsum, contumeliis afficitur, & saturatur opprobriis. Sed nota, qua iustitia, & veritate: Dicūt enim, quod in illa parte, & opinione immaculatæ Conceptionis, non est credendus Panormitanus: *Quia*, perpende causalem, *quia fuit schismaticus, & Ecclesiæ sanctæ Dei inimicus*, vt sic terrerent imperitos, & simplices, & omnes intelligerent, quod Abbas suum opus super Decretales, ac per consequens sententiam ibi contentam de immaculata Conceptione scripserat, quando erat schismaticus, & Ecclesiæ inimicus, & sic non erat audiendus; sed hoc est falsum; nam si fuit schismaticus, fuit in dissolutione Concilii Basiliensis, quæ contigit anno 1437. vt omnes fatentur, & constat ex ipso Cōcilio, & Bullis Eugenii IV. At Panormitanus scripserat super Decretales in ciuitate Senensi, circa annum 1425. vt videre est apud Valentinum Forsterum, fol. 675. & alios. Ergo adhuc quod Panormitanus cooperaretur in schismate Basiliensi, adhuc audiendus est, & credendus in hac parte Conceptionis. Siquidèm ad annum 1425. nec Cōcilium Basiliense erat conuocatum, nec Panormita-

mitanus poterat esse schismaticus, & Ecclesiæ Inimicus, & comprobatur, quod scripserit antè Basilense Concilium; tum quia post illud parum vixit; tum & præcipuè, quia non diceret: *Audio, quod hanc opinionem Ecclesia approbauit*, sed scio, præsens fui, & vidi, quod Ecclesia, seu Concilium Basiliense hanc sententiam approbauit; imò & de fide determinauit. Si ergo Panormitanus scripsisset in Concilio Basiliensi, vel dixisset hæc vltima verba; non esset audiendus in hac parte, nec credendus; sed nunc audiendus est, & plusquam Turrecremata, quia ipse iam nec credi, nec audiri, imo nec ipse loqui potest, Panormitanus verò potest loqui, & loquitur, & auditur, & creditur, præcipuè in illo quod ad ann. 1425. *erat festum celebre de Conceptione in qualibet Ecclesia*, totius Christianitatis, & sic non per Sixtum Quartum, nec per Concilium Basiliense instituta fuit illa festiuitas, sed potest dicere: antequã hæc fierent, ego iam concepta eram; quia hæc est dies, quam fecit Dominus.

Vltimò, iniuriosum est illud Aduersariorum: *Qui pro mercede suæ iniquitatis pileum ab Infelice recepit*. Vocant Infelicem, Amedeum, Sabaudiæ Ducem, qui in coronatione sua appellatus fuit Felix V. alludentes ergo ad prædictũ Felicis nomen, non solùm Bandellus, Turrecremata, & Deza, sed etiam alii ore pleno vocitant ipsum Infelicem, atque multa alia maiora congerunt contra eum opprobria. At breuiter audi, quo fundamento, causa, & veritate. Primo ergo hic Amedeus fuit Felix in naturalibus, ac fortunæ bonis, siquidem ab inclytis Sabaudiæ Ducibus primogenitus, ac princeps excelsus, natus septimo idibus Martii anno iubilæi 1400. Insignium inquit Petrus Frizon in Galliã purpurata lib. 4. fol. 489. *quod celebraturus esset in cælum iubilæum, &c.* vocatusque Amedeus, sicut omnes sui progenitores, fuit huius nominis septimus. Secundò extitit etiam Felix in vita; nam assumpto principatu, ducta vxore, & ex ea procreatis filiis, cùm adhuc triginta sex non expleuisset annos, spretis mundi vanitatibus in eremo Ripalliæ clausus in orationibus, ac ieiuniis cõtinuis cum aliis nobilibus soli Deo vacans solitariam vitam agebat. Tertiò, fuit Felix, quia in illa totius Christianitatis deplorãda calamitate communi ex Basiliensis Concilii schismate exorta, solus Amedeus inuentus est quasi dignus, vt in suprema Ecclesiæ dignitate, licet intrusus, totius conciliabuli calculo, generali acclamatione, atque approbatione vocatus collocaretur, & tunc in sua assumptione vocatus fuit Felix V. anno 1439. sed hic tantummodo Felix nomine se etiam re fœlicissimum fecit, nam cùm post mortem Eugenii electus fuisset anno 1447. Nicolaus V. indubitatus Pontifex, Amedeus anno 1449. sponte abdicauit dignitatem, & Nicolaus. (vt cõstat ex diplomate ad Amedeum datum 7. die Kalend. Maii) Multas congerens in eum laudes, inter alia præcepit, vt Amedeus esset primus totius Christianitatis Prælatus post Summum Pontificem, concessitque ei, vt vteretur omnibus priuilegiis, ac insigniis Pontificalibus, aliquibus paucis tantum exceptis, quæ felicitas est in Ecclesia Dei sine exemplo. Quarto, omnibus illis extitit felicior ob vitæ, ac mortis sanctitatem, cuius virtutes heroycas, ac miracula recitant latè Iab. Bergomensis in supplement. Histor. ad annum 1438. fol. 284. Philib. Pingonius in libro dicto Augusta Taurinorum, fol. 62. ad ann. 1431. sed latiùs ad annum 1472. vbi refert illud insigne miraculum, quod Amedeus post mortem visus fuit à multis quasi super solem ascendens: de eisdem etiam agunt Massonius, & Frizon, atque Henric. Spondanus tom. 2. fol. 9. ad annum 1439. quid pluria. Vercelis colitur, vt Beatus, & ipsum addecit Philip. Ferrarius in suo Cathalogo ad diem 30. Martii fol. 129. Denique in Archiu. Vaticano vidi, & legi Bullam Sixti V. vbi Amedeum ter, vel quater appellat Beatũ, poteram & alia huiusmodi adducere testimonia, Quinto, fuit Felix, quia ab illo schismate, & spontanea Amedei renuntiatione (vt notat Frizon) vel propter eius merita, vel exemplum in terris, vel verius propter eius intercessionem in cœlis, nullum aliud schisma exortũ est in Ecclesia Dei. Hunc ergo vndequaque felicem, ac felicissimum virum in vita, atque morte miraculis clarum, Deo, & hominibus Beatum, semper Aduersarii vocant Infelicem Luciferum, & alia quæ modestiæ causa omittuntur non ob alteram rationem, nisi quia somniarunt ipsum cooperatum fuisse cum aliis Concilii Basiliensis Patribus in Decreto de Immaculata Virginis Conceptione, quæ tamen præsumptio sine fundamento fuit, & vana est, quia promulgatio talis Decreti per aliquos menses præcessit Amedei electionem, vt suprà demonstratum relinquimus ex ipsius Concilii actis, atque sectionibus. Quia ergo Patres illius Concilii propter Virginis Mariæ gloriam, & honorem ad vocem, maculatã, addiderunt propositionem, *in*, appellãtes Deiparam in sua Conceptione immaculatam: ideò Aduersarii, quasi ob huius offensæ satisfactionem ad opprobrium, & ignominiam Amedei ad titulum felicem addiderant etiam eandem propositionem, *in*, vocantes illum infelicem, & sic semper construxerunt suæ opinionis grãmaticam, maculatam, infelicem declinando

(sed à veritate) per casus (sed à paritate)
non rectos (sed obliquos) ablatiuos
(honoris) & accusatiuos
(innocentiæ.)

***

IOAN-

IOANNES De Turrecremata, Cardinalis S. Sixti, Ordinis Prædicatorum, in Summa solemnissima de Conceptione, seu in Tractatu ad Concilium Basiliense. *Ita Anonymus Auctore 91. Bandell. capit. 23. Deza fol. 49. à tergo, Vincent. Grysald. classe 5. Spina, Caietanus, & alij.*

VERITAS 195.

HIC Duplicatus est cum antecedenti, ibi eum collocarunt inter Canonistas, & hic inter Prædicatores. Cùm autem Auctor iste sit angularis lapis, atque fundamētale, principium totius fabricæ Dominicanæ opinionis, & sanctificationis Virginis à peccato originali, super quem alii omnes ædificarunt; iudicantes librum illius, & in ipso contenta esse firmissimam petram, & fuerit, vt dixi in principio antecedentis numeri, primus motor nostri præsentis laboris, operepretium erit summa diligentia, ac veritate omnia ad ipsum pertinentia indagare, ac ventilare, quia hac Turri subuersa, totum ruet ædificiū, hucusque ab Aduersariis erectum; conquassabitur autem a fundamentis, & solo æquabitur, solùm ostendendo, ac demonstrando librum de Veritate Conceptionis, qui sub nomine Ioannis de Turrecremata circumfertur; non esse suum, sed alterius, quod Deo dante, non solùm probare, sed etiam demonstrare conabimur, ideò, vt breuitati, atque claritati consulamus, more scholastico, inquiro hanc Typographicā quæstionem, scilicèt, vtrum liber iste typis mādatus Romæ anno 1547. fuerit Turrecrematæ, nec nè, pro cuius quæstionis resolutione (patientiam habe in me, o Lector! & omnia reddam tibi) sit.

Notandum 1. quòd Ioannes de Turrecremata fuit natione, Hispanus; ex oppido nunc dicto *Torquemada*, in veteri Castella, circa fluuium Datrum (licèt D. Gundisaluus Ponze eū Vallisoletanum faciat) nobili extitit stemmate natus; quamuis aliqui aliter sentiant, sed immeritò, vt videre est apud Antonium Senēsem sui Ordinis Scriptorem fol. 47. distinctus fuit ab alio Thoma de Torquemada, etiam Ordinis Prædicatorum, qui vixit post Ioannem tēpore Ferdinandi Regis Catholici, de quo Michael Pius part. 2. lib. 3. colum. 87.) A primis suæ adolescentiæ annis innatum habuit ad literas amorem; & in ea habitum in sacra S. P. Nostri Dominici Religione assumpsit. Parisiis Theologicam doctrinam breuiter, ac admirabiliter amplexus est; Hispaniam reuersus variis in cœnobiis Vallisoleti S. Pauli, & S. Petri Toleti Prior factus, non sine magna laude perfectus fuit. Deindè Romam profectus, collega, seu socius, vel vt ipsemet se nominat, scholaris sacri Palatii Magistri ad Concilium Basiliense missus ad annum 1437. postmodum Romam rediens sacri Palatii Magister factus, Ioanne Hispaniarum Rege commendante, à Summo Pontifice Eugenio IV. Episcopus Sabinensis, & Cardinalis S. Sixti renuntiatus extitit anno 1439. 15. Kalendas Ianuarii. Cumque iam de vniuersa Ecclesia optimè meritus, vixisset octogenarius, anno salutis humanę 1468. Romæ in Cœnobio S. Mariæ supra Mineruam, obdormiuit in Domino die 26. Septembris. Requiē æternam, &c.

Notandum 2. quòd Turrecremata multa, ac præclara suæ sapientiæ monumenta posteris reliquit, scripsit enim egregiè sequentia: In Gratiani Decretum Commentaria ad annum 1457. quod opus fuit impressū. Ludugni à Ioāne Boerio, secundò Venetiis apud hæredem Hieronymi Scoti anno 1578. & sunt volumina quatuor. Item dum esset Cardinalis S. Sixti scripsit Summam de Ecclesia, quæ incipit: Cū sicut datum, & fuit edita à Vitellotio S. R. E. Cardinali, anno 1561. in 4. Venetiis apud Michaelem Tramezinum. Item scripsit super Decreto vnionis Græcorum in Concilio Florentino edito Apparatum, impres. cum Decreto Eugenii Venetiis 1561. Item contra principales errores perfidiæ Mahometanæ opus dicatū Pio IV. Impressum Romæ 1616. in 8. in Typographia Guillielmi Faciotti. Scripsit etiam Expositionem in Psalmos, quæ characteribus antiquis prodiit Venetiis per Stephanum de Sauio anno 1524. in 8. & alibi. Scripsit Meditationes in Saluatoris Iesu Christi vitam, quæ antiquis characteribus prodierunt in 4. absque anno, & loco impressionis, quos posteà Franciscus Svvertius, cum vita ipsius Turrecrematæ typis mandauit anno 1607. in 16. apud Bernardum Gualterum. Item iussu DD. Iuliani Cardinalis, in Concilio Basiliensi, recollegit in vnū quæstiones omnes Sancti Thomæ Aquinatis, de Summi Pontificis auctoritate, cū esset scholaris Palatii sacri anno 1437. vt ipsemet fatetur ad calcem prædictarum quæstionum, quæ sunt num. 72. & est tractatus breuissimus continens 22. chartas in 4. qui cum aliis pluribus tractatibus de hac materia, quorum Auctores fuerunt Patres Dominicani, typis mandauit Venetiis anno 1562. Fr. Remigius Florentinus eiusdem Ordinis Prædicatorum. Item de eodē assumpto, scilicèt Pontificis, & Concilii Generalis auctoritate, ad Basiliensem Oratorē Responsionem, & fuit edita opera Camilli Cāpegi Theologi Parisiensis, Venetiis 1563. in 4. in officina Ioannis Zileti. Scripsit item Commentaria in Regulam S. Benedicti, quam edere curauit Geruinius Typographus Coloniēsis ann. 1575. in

in folio; scripsit sermones de Tempore, & de Sanctis; qui fuerunt Lugduni impressi anno 1509. ex Typographia Stephani Guinardi, & Ioannis de Blinge, & incipiunt: Sacro, & colendissimo, & Parisiis 1510. in 8. scripsit de Aqua benedicta librum Romæ impressum anno 1547. vidimus etiam manuscripta contra Manichæos, contra Mahometum, & Tractatum de Corpore Christi in vno Codice in Bibliotheca Vniuersitatis Complutensis; hæc omnia impressa, & manuscripta nos vidimus. Sed præter hæc dicunt, scripsisse etiam opera sequentia. De salute Animæ, contra Bohemos opus magnum contra statutũ aliquarum Ecclesiarũ, quo arcentur ab eorum collegiis, qui ex stirpe Iudaica descendunt, quòd dicunt seruari in collegio Vallesoletano. Item scripsit super Regulam S. Brigittæ, & extat ibidèm, dicũt denique ipsum Postillasse totam Bibliam. Hęc sunt omnia opera Turrecrematæ, quæ notitia saltem deseruiet, vt intelligas, quod veritas omnia scrutatur, & desiderat omne relegare mendacium.

Notandum 3. quòd præter opera suprà relata ann. a Natiuitate Domini 1547. post nonaginta annos à morte Turrecrematæ, & 110. à Concilio Basiliensi, prodiit Romæ, apud Antonium Bladum Assulanum liber quidam impressus in 4. sub hoc titulo: *Tractatus de veritate Conceptionis Beatissimæ Virginis, pro facienda relatione coram Patribus Concilij Basileæ anno Domini M. CCCCXXXVII. mense Iulio, de mandato Sedis Apostolicæ Legatorum, eidem sacro Concilio Præsidentium, compilatus per R. P. F. Ioannem de Turrecremata, sacræ Theologiæ professorem, Ordinis Prædicatorum, tunc sacri Palatij Magistrum, posteà Illustrissimum, ac Reuerendissimum S. R. E. Cardinalem, Episcopum Portuensem, nunc primo impressus.* Hucvsque in prima pagina. In sequenti vero extant hæc: *Frater Albertus Duimius de Catharo, Ordinis Prædicatorum, sacræ Theologiæ professor, & in Sapientia vrbis Romæ diuinæ speculationis interpres: sinceræ veritatis amatoribus.* Deinde apponit Præfationem, seu Epistolam ad Lectorem, quæ incipit: *Admirandam humanæ rationis altitudinem, &c.* Per duas integras paginas cum dimidia, ex minutissimis characteribus, cuius aliqua verba suprà dedimus in Trituratione num. xiii. & alia postea referemus; & ad finem prædictæ Epistolæ, habet hanc subscriptionem: *Romæ pridie Kalendas Aprilis D. XLVII.* Et quòd hic sit error, vel Auctoris, vel Typographi, constat, quia apponendum erat sic: M.D.XLVII. Deinde folio sequenti, habet Procemium operis, seu Auctoris, & incipit: *Laus eius in Ecclesia Sanctorum, Psalm. 141. & in cunctis rebus, &c.* Denique folio sequenti, incipit prima pars operis. Et totus liber sic ad finem concludit: *Finis Romæ excusum apud Antonium Bladum Assulanum pridie Kalēdas Martij M. D. XLVII.* Diuiditur ergo liber ille in tredecim partes. In prima, sunt capita 17. in secunda, 35. in tertia, 34. in quarta, 18. in quinta, 20. in sexta 36. in septima, 32. in octaua, 30. in nona 43. in decima, 32. in vndecima, 21. in duodecima, 16. in decimatertia, 18. quæ omnia secundùm ipsum conficiunt capita 335. sed in omnibus prædictis partibus peccat in numeratione capitulorum: nam in rei veritate, omnia capita sigillatim visa, & enumerata semel, & iterum sunt 352. & causa fuit, quia dum adhuc opus sudabat sub pręlo, addiderunt illa 17. capita. Et hoc etiam constat ex numeratione foliorum, nam in ipso originali sunt folia 776. sed tota hæc foliatio est plena erroribus, quia sunt reduplicata plurima, alia antepoſita, alia vero post posita. Deinde post finem libri habet sex folia sub hoc titulo: *Tabula partium principalium, & capitulorum totius operis, in singulis ordinata secundùm diuisionem nouam, commodiorem.* Epilogatisque omnibus partibus, ac capitulis contentis in toto opere, concludit sic: *In quo finis datur operi, &c.* Postea adducit Indicem materiarũ, ordine Alphabetico, & sunt fol. 7. Denique adducit alia 7. folia sub hoc titulo: *Disputatio generalis, conclusio catholica in libro Relationis, &c.* Et perueniens ad disputationem, vndecimam, inquit: *Errores in fide huius falsæ conclusionis* (scilicèt: Virgo Maria fuit concepta absque peccato originali) *occasione suborti, & per Ecclesiam seminati, &c.* Et sic per ordinem enumerat 58. errores in fide secutos ex pia opinione, de quibus infrà. Et vt plenam notitiam habeas de structura materiali huius libri, scias, quòd nullam habet approbationem, nec licentiam alicuius superioris ad sui impressionem, ac tandèm quòd scatet erroribus, ita vt dicere ausim, quod ab exordio Typographiæ nullus à prælo exiit liber tam incorrectus, nec hoc potest attribui Typographiæ, quia erat Cameraria, nec Typographo, quia ego vidi, & legi quàm plures libros impressos apud hunc Antonium Bladum optimè emendatos, & correctos. Ergo alia fuit superior causa Spinæ Duimia.

Notandum 4. quòd Nomenclatores, siuè Auctores Bibliothecarum, qui de scriptis, & operibus Ioannis de Turrecremata Cathalogũ faciunt, sicut & de aliis Scriptoribus, sunt in duplici differentia, antiqui, & moderni. Antiqui nullam de hoc libro de veritate Conceptionis mentionem faciunt, vt Trithemius folio 370. Conradus Gesnerus Tygurinus In Biblioth. primò impressa Tygurii 1547. fol. 460. nec in secunda impressione facta cum Epitome, & additionibus, fol. 506. neque in libro Pandectarum, seu Partitionum, impresso etiam Tygurii

gusti 1548. titulo 6. & 7. de Theologia, fol. 29. vbi agit de Scriptoribus, qui scripserant de Cōceptione. Item Cornelius Schultingius, in Bibliotheca Ecclesiastica impressa anno 1599. tom. 2. fol. 44. licèt faciat latum Elenchum de illis, qui scripserunt de Conceptione, pro vna & altera parte, de Turrecremata nihil dicit. Nec Sixtus Senensis, fol. 269. Idem dico de Fabiano Iustiniano, folio 308. nullus istorum verbo: Turrecremata; de tali libro Conceptionis mētionem facit. Auctores verò moderni, vt Valerius Andræas, Taxander fol. 71. & Biblioth. Hispanica, fol. 228. affirmant, quòd scripserit de Conceptione Domini libros tres, fortè mēdosè, quia liber iste diuisus est in tredecim partes, vt suprà diximus. Anton. Senensis, fol. 146. inquit: Composuit etiā librum de Conceptione Beatæ Virginis, qui fuit Romæ impressus anno 1547: &c. Et ab hoc Antonius Posseuinus, fol. 551. Robertus Bellarminus, fol. 241. & ab his Alphonsus Fernandez Placentinus, fol. 372. Ex quibus euidenter colligitur, quòd huius operis certa, & indubitata notitia, exorta fuit à Romana impressione; nam anteà penitùs incognitum erat hoc opus inter Nomenclatores.

Notandum 5. quòd Turrecremata super Decretum tom. 4. cap. Pronuntiandum, dist. 3. folio 192. inquirit ex professo, an festiuitas Conceptionis sit celebranda, in qua quæstione inter alia habet sequentia (quia cùm sint necessaria pro infrà dicendis, ad litteram transcribere opportet.) Inquit enim: *Ad quartum sic proceditur, & videtur, quòd licet celebrare festum de Conceptione B. Mariæ Virginis; & 1. sic: Si enim hoc non liceret, hoc non esset, nisi quòd esset concepta in originali peccato, &c. Responsio 1. circa hanc materiam sunt duæ conclusiones antiquorum Doctorum. Prima, quod Conceptio Beatæ Virginis de se, aut ratione sui non est celebrāda, quæ conclusio triplici via ostenditur, &c. Secundo, sic ratione probatur præfata cōclusio. Statuta vniuersalis Ecclesiæ de Sanctorum celebritate, omnia fundata sunt super sanctitate, vt nullo modo, nullo die solemnizet pro aliquo S āncto, in quo, vel pro persona sancta non fuerit, cui honor ille defertur; sed Conceptio B. Virginis Mariæ non fuit sancta, cùm fuerit in originali peccato concepta, vt infrà dist. 4. &c.* Et col. 194. concludit sic: *Ad 4. Respondetur, quòd falsum est, quòd Basiliensium Congregatio, tempore quo Concilij nomen, & veritatem habuit, aliquid circa hanc materiam definiuerit, aut instituerit, cum nos illo tempore ibidem fuerimus præsentes, habentes in mandatis ab ipsa Synodo, vt nos colligeremus ea, quæ inducūtur à Doctoribus pro parte affirmatiua; videlicèt, quod B. Virgo co cepta fuerit in origīali peccato. Sed postmodum postquam translatum fuit Concilium per sanctæ memoriæ Eugenium in Ferrariam, & tandem in Florentiam, & Præsidentes Papæ iam recesserat à Basilea, & prædicta congregatio tanquam schismatica, sacrilega, & hæretica, fuerat condemnata per eundem Dominum Eugenium, cum Synodo sua aliquid circa hoc tentauerunt, & præsumpserunt diffinire Basilienses, vt intelleximus, sed nihil per eos actum habet aliquid vigoris, seu auctoritatis, sicut per homines à Deo auersos, & hostes Ecclesiæ Sanctæ Dei, & fabricatores mendaciorum, ac peruersorum dogmatum cultores.* Hucusque Turrecremata in illa 3. distinct. His adde illa, quæ supra numero antecedenti retulimus ex eodem, ne actum iterum agamus.

Notandum 6. quòd anno 1431. fuit Concilium Basiliense legitimè congregatum, & statim cœperunt in eo Patres Dominicani feruenti spiritu instare, ac petere, quod controuersia de Cōceptione decideretur de fide, vt sic tot scāda la Christianitatis sedarentur, existimabant enim impossibile esse, hoc posse diffiniri cōtra suam opinionē. Tum propter illas vniuersales Scripturæ propositiones: Tum propter Sanctorum Patrum auctoritates, præcipuè Sancti Bernardi in Epistola ad Lugdunenses, Sancti Thomæ, S. Bonauenturæ; Alberti Magni, Alexandri de Ales, & aliquorum aliorum, expressis verbis affirmantium, oppositam partem esse hæreticā, & contra fidem. Tum ob Decretum Mauritii Episcopi; & totius Vniuersitatis Parisiensis, & alia quam plura, quæ pro sua videbantur esse opinione, & sic instabant, & clamabant apud Patres Concilii Basiliensis, quod hæc controuersia decideretur: quia erat de pertinentibus ad fidem; & quòd hoc expediebat Ecclesiæ, & fidei, ac totius Christianæ Religionis paci, ac concordiæ, &c. Adeò instarunt in hac materia, In quadam allegatione præsentata, per P. Frat. Ioannem de Montenigro, Prouincialē Lombardiæ, vt Patres illi, ac Præses Concilii decreuerunt, quod refert Henricus Spondanus tom. 2. ad annum 1435. fol. 332. num. 12. dicens *Vt ad Concilium Basileā redeamus, in actis Nauarricis extat mandatum Concilij 10. Kalendas Iunij præsentis anni, datum Ludouico Cardinali Arelatensi, qui aderat, quo postquam narratas disputationes, quæ factæ fuissent apud Delegatos Concilij, pro rebus fidei tractandis, de Conceptione Beatissimæ Virginis, vtrum eius anima in instanti suæ infusionis in corpore, præseruata fuerit à peccato originali, an non; iniunxit, vt diligenter procuraret per omnes Bibliothecas, ac singula Archiua vniuersarum Ecclesiarum, Monasteriorum, Regumque, ac Principum perquiri quoscumque libros, scripta, acta, deliberationes, decisiones, conclusiones publicas, vel priuatas, quaslibet in generalibus studijs, & alibi de hac materia factas, atque ad eam quomodo-*

modolibet spectantes, easque extrahi, & ad Synodum deferri, vt ijs adiuta posset illa quæstionē hanc decidere, & diffinire. Id verò Ludouicum Cardinalem diligenter præstitisse intelligitur, ex declaratione facta post quadriennium in Sectione 36. vbi de illa dicetur. Hæc Spondanus. Cū ergo constet ex Decreto Concilii, facto illo anno 1435. executio illius non solùm comprobatur ex declaratione facta, sed etiam ex dictis, & libris Ioannis de Turrecremata, & Ioannis Contreras de Segouia.

Notandum 7. quòd præsentata, & recepta à Patribus Concilii illa allegatione, seu rescripto R.P.F. Ioannis de Montenigro pro sua parte affirmatiua, decreuit, ac determinauit, vt Ioannes Contreras de Segouia, Hispanus, atque Canonicus Toletanus, missus ad illud Cōcilium à Rege Castellæ, allegaret pro parte negatiua, & sic fecit suam allegationem, respondendo ad illam Ioannis de Montenigro, quam proposuit Concilio anno 1436. cuius allegationis originale antiquum seruatur in Bibliotheca S. Ecclesiæ Hispalensis, à qua de mandato Illustrissimi, ac Reuerendissimi D. D. Petri de Quiñones & Castro, Archiepiscopi Hispalensis extractum fuit quoddam transumptum, quod hodie seruatur Matriti in Archiuo D. D. Abbatis de S. Anastasia, cum aliis manuscriptis de rebus pertinentibus ad materiam Conceptionis, cuius subscriptio est: *Fidelissimum manuscriptum transumptum ex alio manuscripto veteri, quod (vt ex ipso constat) relatum iuridicè, & allegatum fuit in Concilio Generali Basiliensi, in iudicio fidei, à Ioanne de Segouia, Magistro in sacra Theologia, & Canonico Toletano, Præsidente tunc Iudice fidei Domino Cardinali Arelatensi anno Domini 1436.* Et infrà: *Hic continentur septem allegationes luculenter sanè probantes, Beatissimam Virginem Mariam in primo instanti suæ Conceptionis personalis non contraxisse peccatum originale. Item quòd hoc decet, & debet determinari de fide, &c.* Et in prologo, seu Præfatione operis, quæ incipit: *Reuerendissimi, Reuerendique Patres diuini, ac summi, &c.* Hic mentionem facit de Ioanne de Montenigro, ac eius allegatione, cui ipse Segouia respondere nititur, opus istud Ioannis de Segouia doctissimum est, & meo iudicio nullus hucusque sic profundè scripsit de Mysterio Conceptionis, vtinam lucem videat. Hæc ergo Ioannis de Segouia allegatio tradita fuit Turrecrematæ, vt ipsemet indicat, & affirmat in principio sui libri part. 1. cap. 8. sic dicens: *Harum autem regularum doctrinam complexus talem, in generali ordinem in meæ relationis processu tenere disposui, conformans me ordini obseruato in relatione ex aduerso facta, per venerabilem sacræ Theologiæ professorem, & Magistrum, Ioannem de Segouia compatriotam meum &c.* Ex his intelliges, quā æquitate, ac iustitia processerunt in hac causa Conceptionis Virginis Mariæ Patres illius Concilii, & quantam adhibuerunt diligentiam, ad indagandam veritatem, sed quid mirum? Si tunc Synodus erat Canonica, sub obedientia sui Summi Pastoris, ac Capitis, atque in Spiritu Sancto legitimè cōgregata?

Notandum 8. quòd sicut ex prædictis constat, Ioannem de Segouia obtulisse suum rescriptum, seu allegationem sacro illi Concilio, pro tunc legitimè congregato in Spiritu Sancto; sic etiam est certum, ac indubitatum, Ioannem de Turrecremata nullum rescriptum, seu allegationem formalem obtulisse pro sua opinione in prædicto Concilio: patet euidenter, ex ipsismet Turrecrematæ verbis: nam in cap. Firmissimè, loco suprà notato numero antecedenti in principio, loquens de sua allegatione, seu relatione, inquit: *Quæ relatio licèt nos tunc obtulerimus paratos ad illam faciendam in publica congregatione, sicut de hoc habitu fuit publicum instrumentum impedita tamen fuit, quia quibusdam in eodem Concilio schismaticis, & discordiæ patre diabolo promouente intentantibus, plura scandala Dominis Præsidentibus S. memoriæ Domini Eugenij recedentibus, nos etiā opportuit recedere, &c.* Ecce quarè Turrecremata non obtulit suam relationem Concilio, quia quando ipse erat paratus ad illam offerendam propter discordias, & schisma introductū recedentibus Prælatis superioribus, & Præsidentibus Concilii, opportuit etiam ipsum recedere. Hanc excusationem dat Turrecremata in illo suo indubitato opere super Decretum: audi verò illam quam dat in illo lib. de veritate Cōceptionis ad finem fol. 276. à tergo, vbi sic inquit: *Completo autem hoc opere, cùm ego præfatus Magister Ioannes de Turrecremata, Apostolici sacri Palatij Magister, in plena Congratione Concilij Basiliensis me obtulissem paratum ad faciendam relationem mihi iniunctam, sicut de hoc publicum instrumentum est; responsum est mihi per organum Reuerendiss. D. Cardinalis S. Angeli Legati Apostolici, & Præsidentis S. D. N. quòd cùm Patres sacri Concilij in præsentiarum, circa aduentum Græcorum plurimum forent occupati, non possent pro tunc interesse præfatæ materiæ Conceptionis B. Virginis. Vndè bonis respectibus videbatur eis, vsque ad aduentum Græcorum, in hac re supersedendū esse. Ego verò, cuius erat maiorum parere præceptis hac responsione audita, supersedi ab vlteriori requisitione audientiæ. Mansi tamen post plures menses Basileæ, paratus semper ad faciendam præstatam relationem, si fortè essem requisitus, &c.* Compone ista, ò Lector! suprà dixerat, quòd non dedit, nec fecit relationem suam, quia exorto schismate coactus est Romam redire,

nunc

nunc verò dicit, quòd non fecit suam relationem, quia per organum Cardinalis Præsidentis fuit illi responsum, quod per aduentum Græcorum impeditus, &c. Et nõ fuerat requisitus, & quod spectauit per plures menses in Basilea. Hec nullo modo cohærent: illud quod dixit super Decretum, est veritas, vt infra dicam, hoc de libro Conceptionis est fictum, & falsum, & impostura, sicut totus liber.

Notandum 9. quod Aduersarii nullam adducunt auctoritatem Turrecremate ex illo gloriosissimo opere de veritate Conceptionis: nam Bandellus solùm, inquit: *Idem tenet Dominus Ioannes de Turrecremata, Cardinalis S. Sixti, quem suprà inter Canonistas allegaui.* Et nihil ampliùs. Eadem numero verba habet Petrus de Vincentia. Et sic isti non viderunt illum tractatum, quia nullibi eum nominant. Anonymus verò, inquit: *Idem tenet Doctor Ioannes de Turrecremata, Magister Parisiensis famosissimus, & Ecclesiæ sanctæ Cardinalis tituli Sancti Sixti, qui postillauit totam Bibliam, & scripsit super totum Decretum, & composuit Summam solemnissimam de Conceptione, in qua clarissimè demonstrat, quod oportet secundùm fidem catholicam tenere firmiter, Beatam Virginem fuisse conceptam in originali peccato. Idem declarat de Consecratione distinct. 3. cap. Pronuntiandum, & distinct. 4. capit. Firmissimè. Hic ob excellentiam suæ doctrinæ, & ob zelum fidei feruentissimum fuit à Papa Pio II. factus vniuersalis Protector fidei. Primus fuit in hac dignitate, & fortè vltimus.* Hic etiã non vidit illam Summam solemnissimam de Conceptione, sed assumpsit notitiam ab illis, quæ dixerat Turrecremata super Decretum, quia si vidisset, non vocasset illam Summam; Summa est illa solùm, quam scripsit de Ecclesia, vel si vidisset, aliqua verba, vel auctoritatem adduxisset. Grysaldus citat Tractatum de Conceptione, sed nullam adducit auctoritatem, iste potuit videre librum, quia iam typis mandatus erat, quando Grysaldus scripsit: sed hoc parum refert pro nostro assumpto. Quod dico, & affirmo pro veritate infallibili, est, quod Anonymus, Bandellus, & Vincentia non viderunt librum illum Turrecrematæ de veritate Conceptionis, typis mandatum, quia ipsi scripserunt ad ann. 1490. liber vero fuit excussus ad ann. 1547. Et sic solũ potuerunt videre aliquod manuscr. in quo Turrecremata adducebat Sanctos, ac Doctores pro sua sententia. His verissimis principiis suppositis, sit

Conclusio vnica. Ioannes de Turrecremata sustinuit opinionem minus piam, scilicèt, Virginem Mariam fuisse conceptam cum peccato originali; & pro hac scripsit non solùm super Decretum locis suprà relatis, sed etiam in Concilio Basiliensi quandam breuem Summam, seu Tractatum, quem intitulauit de veritate Conceptionis, qui nec fuit visus, lectus, nec auditus in Concilio Basiliensi, sed Romæ asportatus à suo Auctore, vbi latuit inter Patres Prædicatores, per centum & decem annos, id est, ab anno 1437. vsque ad annum 1547. videntesque tempore Concilii Tridentini, quod iterum feruebat controuersia de peccato originali in communi; & in particulari instabant Reges, Principes, ac Prælati, atque Religiones, &c. pro Virginis præseruatione, timentes vltimum Ecclesiæ iudicium, extraxerunt à tenebris illum libellum Turrecrematæ, cum allegatione Ioannis de Montenigro, responsionem Ioannis de Segouia, & omnia alia, quæ in ipsorum libris, & archiuis erant pro sua opinione, & ex illis omnibus sumẽtes a Turrecremata titulum libri, & omnia illa quæ pro suo proposito, & assumpto erant ad rem; ex omnibus pro suo libito composuerunt suprà relatum librum de veritate Conceptionis, sub nomine, & titulo Ioannis de Turrecremata, Cardinalis Sancti Sixti, &c. Et typis mandatum Romæ, clandestinè, sine vlla approbatione, seu licentia, dirigente opus Reuerendissimo Patre Fratre Bartholomæo de Spina, sacri Palatii tunc Magistro, mysterii Conceptionis acerrimo impugnatore, & exequente Patre Fratre Alberto Duimio de Catharo, Lectore sacræ Theologiæ parum intelligente de re litteraria, & diuulgatum est per totum terrarum orbem. Vndè liber ille, vt iacet impressus, nec secundùm structuram, & dispositionem materialem, nec in illo contenta formaliter, non fuit, nec est Turrecrematæ, neque vt talis habendus, vel reputandus erit. Quod probo sequentibus rationibus, quarũ aliquæ erunt demonstratiuæ.

Prima. Nam in Procemio illius operis de veritate Conceptionis, loquendo cum Patribus Concilii Basiliensis inquit Turrecremata: *Verum Patres Reuerendissimi, quia non Lectoris, sed relatoris ministerium, ad quod & fidelitate maxima, & integritate opus est, peragendũ in præsentiarum iniunxistis, vt fideliùs, securiùs, atque compendiosiùs Patrum, & Doctorum sententias referam, relationem ipsam per chartulas legendo percurrã.* Ex quibus verbis patet, quod labor Turrecrematæ non intendebat compaginare tractatum, seu efficere librum, sed tantũ informationem, seu libellum, per breues chartulas digestum pro succincta, & compendiosa informatione Patrum, & Legatorum Concilii, neque in tali relatione volebat se gerere, vt Lector, sed vt merus relator; at liber iste impressus de veritate Conceptionis, nec habet modum informationis, neque est paruus libellus per chartulas digestus, nec in illo se gerit Auctor, vt merus relator, sed vt

exactissimus Lector, est enim liber non solùm magnus, sed maximus, & licèt characteribus minutissimis impressus, & plenus vndique abreuiaturis, habet folia 276. id est, paginas 552. & hoc solùm ex littera controuersiæ, absque indicibus, principio, ac tabulis Disputationum: neque in illo se gerit Auctor, vt relator: ponit enim fundamenta latissima, dat regulas generales, atque particulares, ponit omnes obiectiones, illas inculcat semel, & iterum, & respondit ad ipsas, non solùm vna, sed tribus, & quatuor solutionibus. Probat latissimè suas conclusiones, aliquando sex rationibus, & totidèm coniecturis, enucleat omnes auctoritates Scripturæ, ac Sanctorum Augustini latissimè, Bernardi similiter, & sic de aliis: ac denique in hac materia, & cōtrouersia, nullam prætermittit quæstionem notabilem, conclusionem, probationem, obiectionem, & responsionem, nec lapidem supra lapidem, quem non moueat à fundamentis. Ergo hæc non est illa informatio à Turrecremata oblata Concilio Basiliensi; nam si hæc esset, & per chartulas facienda coram Patribus, in diebus ad hoc destinatis, quando alia tanti momenti instabant negotia, per tres integros annos non viderent finem, quia existimo, quòd vna priuata persona, satisque studiosa, diu, noctuque legendo, si attentè de ibi contentis iudicium facere vellet, per spatium sex mensium haberet sufficientem occupationem.

Secundo probatur, alia simili ratione, quia Turrecremata in 1. part. sui operis capit. 1. vbi ponit regulas quasdam generales, sic inquit: *Tum primò, quia claritas, & pondus, & grauitas auctoritatis, in quæstione diffinitiui iudicij, plurimum dependet ex grauitate debiti processus. Tum secundò, quia Doctores ipsi, quorum sententias referendi in hac causa ministeriū suscepi, conformem ordinem complexi sunt. Tum tertiò, quia in relatione ex aduerso superioribus diebus facta, circa hanc materiam, aliqua dicta sunt contra quædam benedicta per collegam meum in sua relatione, ad quæ per me respondendum venit, &c.* Proposuerat suam allegationē Ioannes de Montenigro collega Turrecrematæ, ad hanc ex aduerso respondit Ioannes de Segouia: videns ergo Turrecremata, quod in illa relatione Segouiensis, cōtradicebantur aliqua à suo collega Montenigro proposita, proponit se ad illa velle respondere, quia reliqua iam erant benèdicta, proposita, & relata à suo collega, & ex aduerso non impugnata: sed in hoc opere de veritate Conceptionis, de quo est nostra quæstio, nō solùm sunt responsiones ad Segouiensis propositiones (vidi enim ipsa, & legi) sed incipiendo controuersiam, à capite, & à primo fundamento, scilicèt à peccato Adæ, discurrit per omnia, & singula, stabiliēdo principia, deducendo corolaria, proponendo conclusiones, & illas diffusè, ac latissimè probando, & hoc absque claritate, pondere, & grauitate, sed agglomerando in 13. partes, ac 352. capitibus omnia, quæ sunt, & plura, quæ non sunt, nec pertinent ad punctum controuersiæ, quasi de illa nullum prolatum fuisset verbum in illa Synodo: ergo liber iste no est ille Turrecrematæ pro facienda relatione coram Patribus Basiliensibus.

Tertio, quia ex ipsius verbis Turrecrematæ clarè cognoscitur, quid illi mandatum fuerit à Concilio, & quid ipse executioni mandauerit. Inquit enim in Decreto, cap. Firmissimè, vt supra diximus num. antecedenti, postquam retulisset aliquos Doctores: *Et plurimi alij, quos nos collegimus vsque ad numerum centenariū quorum sententias, & loca adnotauimus in forma, in libro, quod de veritate Cōceptionis fecimus in minoribus constituti, Basileæ, dum ibi sacrū celebraretur Concilium, pro facienda relatione in materia ista, nobis per Patres Concilij imposita.* Et cap. Pronuntiandum: *Cùm nos illo tempore fuerimus præsentes, habentes in mandatis ab ipsa Synodo, vt nos colligeremus ea, quæ inducuntur à Doctoribus, pro parte affirmatiua, &c.* Item in principio sui operis, vt supra dicebamus: *Vt fideliùs, securiùs, atque compendiosiùs Patrū, & Doctorum sententias referam.* Item illud: *Tum secundo, quia Doctores ipsi, quorum sentētias referendi in hac causa ministerium suscepi.* Ex quibus omnibus, & aliis sparsis in illo libro, deducitur, solùm fuisse iniunctum Turrecrematæ, vt sententias SS. PP. atque aliorum Doctorum insimul recolligeret pro sua opinione facientes, & illos cum auctoritatibus suis, coram Patribus referret. Et hoc existimo illi mandatū, quia in hac materia erat punctum principale: Dicebāt enim (vt modo etiam dicunt) omnes Sanctos, Patres, ac Doctores antiquos Ecclesiæ, expressè, & clarè suam tenuisse sententiam. Hæc ergo recollectio fuit illi imposita à Patribus, & hanc parauit, atque disposuit ipse per chartulas, vt in vna haberet auctoritates Sancti Augustini; in altera Sancti Bernardi; in vna, omnes Iuristas; in altera, Fratres Prædicatores; in altera, Minores, &c. & hic erat modus facilis, clarus, & grauis, & hoc etiam extat in illo libro veritatis Conceptionis, parte 5. & 6. licèt alteratum, vitiatum, & additum: ergo hoc solùm in toto præallegato libro, est opus, & fœtus Turrecrematæ, alia vero omnia spuria, & notha.

Quarto, quia Albertus Duimius, in sua Præfatione ad hunc librum, inquit: *Mihi etiam cura fuit, vt (licèt publica lectura impeditus) tanti Domini desiderio satisfacerem, tantique Magistri mei labori succurrerem, nè & senectus illius* (loquitur de Bartholomæo de Spina)

na) & *longa infirmitas, tanto labori succumberent. Insolitum autem mihi, valdeque laboriosum opus assumpsi, erat enim liber Scriptoris ignauia ità corruptus, vt alicubi minus intelligibilis videretur, quò factum est, vt in attingendo sensum, potiùs quàm in Orthographicis, grammaticalibusque minutijs occuparemur. Premebamur autem,* & *temporum angustia,* & *typorum penuria. Grauabat Reuerendi Magistri longa,* & *inueterata infirmitas, qua etiam inconsummato opere decessit,* &c. Reliqua in sequenti probatione dabimus. Decessit Spina inconsummato opere, labor erat magnus, & magna etiam temporis angustia, sed quis labor erat iste, quæ penuria, & angustia? Si solùm esset transcribendum Turrecrematę opus, qualis angustia, & labor? Qua insuper penuria poterat succumbere Magister sacri Palatii, ac sacræ Theologiæ Lector? Labor, angustia, & penuria erant, quia liber ille, seu Turris illa a fundamentis erigebatur, & quidquid scripserant Bandelius, Vincentia, Caietanus, & Spina ipse, pro hac fabricanda Turri in medium adducebantur: lege, o Lector! sicut ego legi, hunc librum de veritate Conceptionis, & lege, sicut ego legi, alios quatuor Auctores, & inuenies in hoc, quidquid illi dixerunt, non solùm quoad dispositionem, sed etiam quoad verba: vndè vnum ex duobus fatendum erit, vel quod Turrecremata tanta floruit profunditate scientiæ, & sapientiæ, atque spiritu prophetiæ, quòd ipse cognouit, scripsit, ac prospexit totum quod in sua Religione excogitandum erat per illum integrum sæculum, vel quòd illi quatuor Scriptores parum, vel nihil potuerunt addere ad Turrecrematæ librū. Ego verò existimo, quod nihil horum fuit, sed quòd illi labores, angustiæ, & pressuræ procedebant; quia Spina, & Duimius fabricarunt vnum ex quatuor, Vinc-Spin-Baldel-Caitan. sub nomine vnius Turrecrematæ.

Quinto, vrgentiùs probatur ex sequentibus Auerti Duimii verbis: *Vrgebat nimia Aduersariorum solicitudo,* & *supra modum importunitas, vndè fuit, vt multa negligentiùs solito considerarentur.* En assignat causam, quarè liber ille confusus, indigestus, & erroribus plenus in lucem prodierit! *Quia vrgebat nimia Aduersariorum solicitudo,* & *supra modum importunitas*, cui, vel quales erant illi Aduersarii, quæ, vel qualis illa solicitudo, & importunitas? Erant Aduersarii: ergo pugnæ: non considerabantur, quæ scribebantur: ergo verba non erant scripta, sed fabricabantur de nouo! Sollicitudo, & importunitas Romæ, contra Magistrum sacri Palatii, & impressionem vnius libri cuiusdam S. R. E. Cardinalis. Quæ mysteria sunt hæc? Ipsi non se explicant, sed ego aperiā hoc libri sigillum. Instabat in ciuitate Tridentina Concilium, erant iam in Sessione de peccato originali, sollicitabant Franciscani importunè, pro decisione Mysterii Immaculatæ Conceptionis. Quatuor patres Dominicani assignati in Synodo Tridentina pro deffensione suæ opinionis, totam suam spem reposită habebant in hoc libro à suo Spina elaborato, sed Deus, cuius inscrutabilia sunt iudicia, permisit, vel disposuit, quod Spinæ infirmitatibus, & typorum penuria, Typographia in dies dilataretur, ita vt Decretum de Conceptione Virginis prodierit Tridenti, & liber adhuc sudabat sub prælo. Et sic omnes sudabant laboribus, & angustiis, videntes suorum Aduersariorum sollicitudinem, & importunitatem, obtinuisse pro Sacratissima Virgine Maria repositam gratiam.

Sexto probatur, ac confirmatur euidenter antecedens discursus, nam ipse Duimius, sic prosequitur: *Quietior namque erat omnium nostrum mens,* & *animus,* & *huiusmodi quæstionum oblitis, necessariora fidei dogmata tueri animo insederat,* & *temporis opportunitas exigebat, sed immoderatior quorumdam audacia; dum apud doctos,* & *verè Theologos minoris se æstimationis aduertunt, vulgarem, debilemque mentium auram, iam diu sepultis nouitatibus affectantes, in Tridentina Synodo, de huiusmodi humani conceptus immunitate, verbum facere verita non est. Quo factum est, vt R. P. F. Bartholomæus de Spina, Pisanus, Ordinis Prædicatorum, sacræ Theologiæ professor,* & *sacri Apostolici Palatij Magister, zelo fidei accensus, opus hoc erroribus expurgari, typisque excussum, in publicum prodire, magno labore curaret.* Parcamus Duimio, magno Theologo illud de audacia, & Theologis minoribus; dignus est enim mercenarius mercede sua, saltem quia paucis verbis totam machinam, ac confusionem, de illo libro de veritate Conceptionis declarauit, ac manifestauit. Videbat Reu. Pater Magister sacri Palatii Bartholomæus de Spina, quod in Concilio Tridentino, sicut Basiliensi de humani conceptus, & virginea immunitate erat iterum agitanda controuersia, & timens, ne aliud Decretum Tridentinum, simile Basiliēsi expediretur, Spina illo zelo fidei accensa, vel potius timoris combusta, curauit, licèt longa senectute, ac infirmitate laborans, vt opus de veritate Conceptionis factum, ex parua Spina Turrim magnā in lucem prodiret, vt sic Turri illa circumsepta Spinis haberent in Concilio Tridentino suæ opinionis fautores, quò se munirent, ac defenderent. Et hac de causa recapitulauit in illo libro omnia, & singula, quæ ad suum propositum facere videbantur, occultando sub vna purpura Hispanica, Vincentiam, Bandellum, Spinam, & Caietanum.

Septimo, probatur euidentiùs ex aliis Duimii Verbis: Inquit enim: *Et quæ olim maximis mendis summoperè fœdata erant, nunc pristino candori restituta sunt; sed & faciliora reddita. Diuiserat autem Auctor librum centum capitibus, quem, vt planior esset, placuit suprà nominato Magistro illum in partes tredecim primo, singulas deindè partes in plura capita diuidere, &c.* Meliùs diceret hic magnus Theologus: & quæ priùs fœdata erant, secundo ampliùs fœdata sunt. Relatio Turrecrematæ erat centum capitibus distincta, siuè chartulis, quia in ipsis referebat auctoritates centum Auctorum, vt ipse passim dicit, & sic erat materia congruenter disposita, ad faciendam relationem coram Patribus Concilii: ex centum capitibus, seu chartulis fecit Spina 352. & sic addiderunt operi 252. capita quod si enumeres illa, quæ addiderunt in illis 100. capitibus, inuenies, quod in illo libro, ex quatuor partibus ipsi introduxerunt ferè tres. Hoc dixi secundùm spontaneam Duimi confessionem, sed existimo, quòd etiam in hoc deuiauit à veritate, nam, vt colligitur ex eodem libro part. 13. capit. 5. folio 266. pagina 1. linea 13. allegatio Turrecrematæ solùm constabat ex triginta capitibus, sicq; Turrecremata in illo libro vix habet duodecimam partem; qui ergo diceret, affirmaret, vel crederet librum habentem 30. capita esse eundem cum libro habente 352. dicet similiter, & credet Spinam esse Turrim.

Octauo, quia in prædicto libro de veritate Conceptionis multa continentur, quæ nullo modo potuerunt scribi à doctissimo Turrecremata, nisi ab aliquo alio parum litterato, imò & ignorante: nam dicit, & affirmat, quòd ex hac propositione: Virgo Maria non contraxit originale peccatum in sua conceptione; sequuntur 58. errores in fide, siuè blasphemiæ, ex quibus solùm transcribo sequentes, vt videat Lector, qua scientia pollebat inclytus Auctor huius libri.

Error ex aduerso, quòd materia de Conceptione Beatæ Virginis, & materia de Resurrectione eius iam perfecta, sit æqualis difficultatis, & ad fidem æquè pertineat, vt si piè creditur secundum, æqua veritate, & pietate in se credit possit & primum, secus ex permissione Ecclesiæ.

Error ex aduerso, quòd non stante præseruatione à peccato originali Beata Virgo dici possit decimata in lumbis Abrahæ.

Error ex aduerso, Ecclesiam semper fuisse sine macula, & ruga.

Error ex aduerso maximus, quòd nihil censendum est catholica sub fide tenendum nisi in sacris litteris, & determinationibus Sanctorum Conciliorum expressè, & sub proprijs terminis contineatur.

Beatã Virginem fuisse cum Christo comprincipiũ nostræ redemptionis, & vitæ spiritualis omnium fidelium, est erroneum.

Erroneum est dicere, B. Virginem ratione peccati originalis fuisse ancillam diaboli.

Error ex aduerso, quòd si Beata Virgo contraxisset originale peccatum, fuisset aliquando exosa filio suo.

Error ex aduerso, quòd B. Virgo fuit redempta ab omnibus peccatis, à quibus fuit præseruata.

Error ex aduerso, quòd B. Virgo cum Christo sit mater spiritualis omnium filiorum Dei vna cum Christo.

Erroneum est dicere, B. Virginem esse primam mediatricem inter Deum, & homines, sed aliquo modo.

Error ex aduerso, quòd Beata Virgo ipsi Christo secundùm humanitatem quodammodo principetur.

Error maximus ex aduerso, quòd eadem gratiæ plenitudo fuit in Beatæ Virgine, quæ fuit in Christo.

Error innuitur ex aduerso, quòd omnia sint refecta per Beatam Virginem in ratione causæ efficientis, aut materiæ principalis, vel instrumentalis.

Error ex aduerso, quòd B. Virgo eguerit Christo, vt præseruante ab infirmitate, non autem vt sanante ab aliqua ægritudine peccati.

Error ex aduerso, quòd si B. Virgo fuisset concepta in originali peccato, eius sanctificatio fuisset similis sanctificationi flagitiosorum hominum.

Error maximus in fide, quòd ille sit sensus litteralis sacræ Scripturæ, quæ multitudo fideliũ, licet etiam non omnium præscribit.

Error ex aduerso, quòd anima Christi ex se, & non ex munere gratiæ Dei, sit immunis à peccato, B. autem Virgo ex munere gratiæ.

Error ex aduerso, quòd solus Christus sit immunis à peccato principaliter, B. autem Virgo minus principaliter.

Error ex aduerso, quòd dictio exclusiua de Christo dicta super immunitate peccati originalis; nõ excludat cum cæteris etiam B. Virginem.

Error ex aduerso, quod Christus pro Angelis mortuus sit.

Error ex aduerso, quòd auctoritas Canticorũ 4. Tota pulchra, exposita de B. Virgine, æquipolleat huic: Et macula non est in te.

Isti, & alii vsque ad numerum 58. sunt errores in fide secuti ex hac negatiua propositione: Maria non contraxit originale peccatũ, secundùm profundam, atque inscrutabilem scientiam Auctoris illius libri de veritate Conceptionis, ex quibus facilè olfaciet Lector, quod liber, in quo talia absurda reperiuntur, non potuit esse doctissimi illius Hispani, Ordinis Prædica-

dicatorum, Magistri sacri Palatii, S.R.E. Cardinalis, totius fidei Protectoris, in quo fuit primus, & fortè non habebit secundum, qui talia, ac tanta scripsit, de dogmatibus fidei, Quæstionibus Theologicis, & super Decretales. Et si his non obstantibus voluerint Aduersarii dicere, & affirmare librum illum typis mandatum integrum, & completum, esse Turrecrematæ, necessario, ac consequenter debent fateri, ipsum non fuisse mediocriter doctum.

Nono, probatur ex stylio, dicitur enim in illo libro de veritate Conceptionis, part. 13. cap. 11. quod quædam Epistola Sancti Anselmi non est sua, & rationem assignans, inquit: *Styllus etiam eius non est conformis, sed multum difformis styllo, quo vsus est Sanctus Anselmus in libris suis.* Hoc ipsum dico ego de libro Turrecrematæ, plura doctè, & eruditè scripsit hic Auctor, vt suprà notabili 2. quæ omnia vidi, & legi, sed styllus huius libri de veritate Conceptionis distat ab aliis, sicut cœlum a terra, lux à tenebris. Non sic ab styllo, dispositione, & verbis Opusculorum Bartholomæi de Spina; liber enim istius de vniuersali corruptione generis humani, etiam est diuisus per partes, & capita, & sic ex dispositione coincidunt, modus procedendi, imo & verba ipsa sunt eadem; quibus adde, quòd Bartholomæus de Spina, In prædicto libro de vniuersali corruptione testatur, & affirmat, se composuisse librum alterum de Conceptione Virginis, vt diximus, numero 59. in principio, qui quidèm liber nunquam fuit visus, & existimo, totum fuisse insertum in præsenti de veritate Cõceptionis, ideoque sunt tot falsitates in illo libro Turrecrematæ, & adulterationes, quia nullus potest colligere de spinis vbas.

Decimo, ex impossibilitate; nam in fine libri dicitur: *Explicit tractatus de veritate Conceptionis Beatæ Virginis, compilatus in Basiliensi Concilio, anno D. 1437. 30. mensis Iulij, per Fratrem Ioannem de Turrecremata, &c.* Tunc sic: Ioannes de Segouia elaborauit suam allegationem anno 1436. vt suprà ex ipsomet dixi notab. 6. illo anno fuit completus liber ille, deindè fuit de illo facta relatio, coram Patribus Cõcilii, extracta copia, vt traderetur Turrecrematæ: & demus, totum hoc factum fuisse in illo anno 1436. licèt valdè difficilè videatur, quia allegatio Segouiẽsis efficit mediocre volumẽ: ann. 1437. cæpit Turrecremata laborare suum opus, legendo prius librum sui Aduersarii, quomodo ergo in septem mensibus, potuit perficere, & complere librum illum de veritate Cõceptionis, quando ipsemet passim dicat, fuisse magnis occupationibus præpeditus, & liber ipse sit adeo magnus, vt nec saltem transcribi possit in septem mensibus? His adde, quòd iam cæperant schisma, tumultus, ac seditiones, &c. & eodem tempore ex Decreto Concilii, scripsit idem Turrecremata librum de Potestate Papæ, de quo diximus suprà: Ergo non fuit liber ille, ille scriptus à Turrecremata, sed aliqua relatio breuis, & succincta, continens solùm Doctores, & ipsorum auctoritates.

Vndecimo, ab exemplo, quia eodem in tempore, scilicèt, anno 1437. postquam exorta fuit controuersia inter Patres Concilii, & Summum Pontificum, circa vnius, seu alterius auctoritatem, præceptum fuit a Synodo Præsidente, vt scriberet librũ de Auctoritate Papæ, & Concilii, quod Turrecremata executioni mandauit, & scripsit librum de hac latissima, & tunc necessarissima materia, quem ego vidi, & legi, & est breuissimus cõtinens solùm 22. chartas in 4. & in eo solùm transcribit auctoritates ad litteram, nec addit ex propriis solùm vnicum verbum: ergo credendum est, eumdem styllum, ordinem, ac modum seruasse in libro de veritate Conceptionis. Sumpto ergo argumento à titulo, & auctoritatibus illorum viginti Doctorum, addidit Spina quidquid sibi placuit, ex suo libro, & aliis. Hoc initium, & principium habuit liber ille, editus sub supposito nomine Turrecrematæ, quem Aduersarii celebrant, vt Turrim fortitudinis suæ in expugnabilem, cùm solùm fuerit Spina; sed vltra progrediamur, dum tota confringatur Spina.

Duodecimo, non est dubitale, quòd Anonymus, Bandellus, & Vincentia scribentes post Turrecrematam, ipsum viderunt in illo suo opere de veritate Conceptionis, quia quamplures Auctores, & auctoritates extraxerunt ab illo, vt in toto hoc libro manet notatum; & etiam est euidens, quòd isti non viderunt librum istum typis mandatum à Bartholomæo de Spina, quia omnes isti scripserunt antè annum 1510. & liber fuit impressus anno 1547. Cùm ergo omnia hæc sint certissima, quæ, vel qualis potuit esse causa, quod præallegati Scriptores, Bandellus, Anonymus, & Vincentia, adducendo passim Doctores, & auctoritates adductas à Turrecremata, de aliis contentis in illo libro impresso, nec vnum saltem adducant verbum? Percepta huius rationis vi, videtur irrefragabile argumentum, quòd tempore illorum Auctorum non erant in originalibus Turrecrematæ illa, quæ nunc extant in originali impresso. Et confirmatur hoc exemplo: prædicti Patres Dominicani in suis Indicibus Auctorum adducunt pro sua sententia Franciscum de Ast, Ordinis Minorum, vt vidimus numero 77. Guillielmum OKamum, de quo numero 111. & Landulphum Neapolitanum, vt videre est infrà numero 202. At qui in illo libro de veritate Conceptionis, typis mandato parte 13. capit. 3. isti tres Auctores adducun-

tur pro nostra sententia, & ad illos respondit Auctor illius libri: ergo euidens signum est, quod illa verba, non erant in manuscripto vero Turrecrematæ; nam vel illos non adducerent sui transcriptores, vel saltem adderent, illud: Quamuis aliter sentiat Turrecremata, in tali loco, &c.

Alia quàm plura possem in medium adducere exempla, & argumenta desumpta ex præallegato libro, sed existimo, ista duodecim sufficere pro doctis indifferentibus; pro obstinatis verò nec centum sufficient. Sed dato quod illa non concludant, ego semper vere, ac realiter iudicarem librum illum typis mādatum de veritate Conceptionis, in quo tot, ac tanta repeřiuntur mendacia, absurda, ignorantiæ, & vitia materialia, ac formalia, nullo modo esse posse illius doctissimi viri Ioannis de Turrecremata, Hispani S. R. E. Cardinalis, totius fidei Protectoris, qui tot, ac tanta selecta opera, omnibus numeris absoluta scripsit. Imo neque esse Bartholomæi de Spina, sacri Palatii Magistri, aliàs omnium scientiarum professoris absolutissimi (nisi in hac parte deprauata procederet intentione) sed omnia ibi contenta, fuisse dispositâ ab illo nouitio Theologo Alberto Duimio de Catharo, quod alii etiam affirmant, vt Ambrosius Catherinus illius temporis, & suæ Religionis Scriptor, in Præfatione disputat. de Conceptione, ad Tridentinam Synodum. Lucas Vvadingus in Legatione pag. 121. Anton. Calderon, cap. 5. §. 31. Nos aliqua deteximus in nostro Armament. colum. 423. sed quod ibi ex sola rationabili præsumptione diximus, hic rationibus demonstrauimus. Concludo hanc materiam cum verbis P. Hyppolit. Marrac. in sua Purpura Mariana littera I. §. 18. fol. 255. *Opus enim illud de Conceptionis veritate summa cum veneratione exciperemus, ac deosculaṙemur, si incorruptum, & vt ab Auctore scriptum est, ad nos perueniſſet; sed cùm post centum, & ampliùs annos, à Fr. Bartholomæo Spina, in multis auctum, inuersum, immutatumque, editum fuerit Romæ apud Antonium Bladum anno 1547. nullam iam opus Turrecrematæ, quod modo circumfertur, auctoritatem obtinet; nec Conceptionis veritas, quam titulus pollicetur, nunc ex illo hauriri potest, &c.* Vide alia ibi. Sicque veritates istæ de Conceptione ceciderunt inter spinas, & creuerunt spinæ, & suffocauerunt eas.

IOANNES De Verdiaco, Ordinis Prædicatorum, in Expositione, seu Postilla super Cantica Cantic. *Turrecremata parte 6. cap. 29. fol. 120. Bandel. cap. 23. Deza folio 42. Vincent. Gryfald. Anonym. Auctore 75.*

VERITAS 196.

DE Hoc Auctore Alphonsus Fernandez Placentinus, Ordinis Prædicatorum notitia, ac verbis desumptis ab Antonio Senensi, eiusdem Ordinis Nomenclatore fol. 383. mentionem facit: Antonius verò Senen. sic eum citat, fol. 146. *Scripsit super plures Bibliorum libros, citaturque ille super Cantica, in illo recollecto libro ex Patrum sententijs ad probandum Conceptionem B. Virginis, qui creditur esse à Bandello compositus. Claruit anno, &c.* Et non assignat annum, sed nec poterat assignare, quia ipse non vidit Verdiacum, sed illum adduxit in fide Bādelli, & Bandellus in fide Turrecrematæ. Comprobatur hoc ex Ioanne Michaele Pio, part. 2. lib. 3. colum. 45. vbi agens de hoc Auctore, inquit: *Viene citato questo Dottore in quel libro attributo al Bandello, &c.* Et ipsum adducit ad annum 1465. sed quomodo potuit hoc esse, si Turrecremata, qui ipsum citat, scripsit ad annū 1435. Vndè etiam ex tempore videtur hic fictus. Leander Alber. lib. 4. fol. 137. ad finem de hoc etiam mentionem facit, & concludit sic: *Heus Bandelle, nomenclandi tibi officium permitto*, quasi à Bandello solo dimanasset talis Auctoris notitia. Vnus ergo & solus Turrecremata, hunc Auctorem produxit in lucem: nam nullus alius antiquus vel modernus de tali scriptore, vel minimam facit mentionem. Fabianus enim Iustinianus fol. 31. cū sit modernissimus Auctor à suprà enumeratis notitiā sumpsit. Vndè dicendum erit, vel fuisse fictum, vel nullius momēti Scriptorē, cuius opera nullus vidit, nec fuerunt typis mandata, nec saltem sciunt ipsimet, quando vixerit, vel fuerit in rerum natura. Cùm autē creuisset herba, tunc apparuit, & zizania: sed admisso Auctore.

Auctoritatem sic adducit Turrecremata: Item ad idem est eiusdem Ordinis P. solemnis Baccalarius in Theologia Frat. Ioannes de Verdiaco, qui plures libros Bibliæ exposuit, in expositione libri Canticorum tractans illud: Quæ est ista, quæ progreditur quasi Aurora cōsurgens? dicit sic: *Aurora consurgens. In Natiuitate aurora est frigida, & humida, sic B. Virgo clara generis nobilitate, propter quod cantatur de ea: Clara ex stirpe Dauid, frigida per fomitis repressionem, siue extirpationem secūdùm alios. Luc. 1. virtus altissimi obūbrabit tibi. Hæc ille.* Hæc auctoritas nec caput habet, nec pedes; & ita est extra rem ad probandam illam conclusionem: Virgo Maria contraxit peccatū originale, quod nec Bandellus, nec aliquis alius scribens post Turrecrematam ausus fuerit illam in medium adducere. Nam Ioan. de Verdiaco

(si

(si ille Ioannes fuit, & non Ioannes de Turrecremata) de qua natiuitate loquitur, an de Natiuitate Auroræ Mariæ, in vtero, vel extra vterum? Si de natiuitate extra vterum, falsum est, quia tunc non fuit Maria humida, & frigida, nisi etiam neget fuisse in vtero sanctificatam; & etiam est falsum, quòd in illa Natiuitate, fuerit illi repressus, vel extirpatus fomes, & similiter est falsum, quòd ad hanc Natiuitatem respiciat, vel propter ipsam dictum fuerit illud: Virtus Altissimi obumbrabit tibi; vel loquitur de Natiuitate in vtero, & sic potiùs est pro nobis, quia si nascēte Maria in vtero per animationem, fuit fomes repressus, & extirpatus, per virtutem Altissimi obumbrantem ipsam, cùm fomes fuerit in carne, à qua anima informans illo maculatur: ergo animatio illius fuit absque vllo fomite, & macula. Et sic in illa auctoritate nihil inuenimus nisi folia, & illa arida.

Sed admissa gratis, sicut Auctore, etiam auctoritate, & quod loquatur de extirpatione, vel repressione fomitis, vel in Natiuitate, aut in Incarnatione Verbi, Aduersarii sic debent argumentari: fuit fomes in Maria: ergo & peccatum originale. Sed hęc illatio adhuc non est necessaria, & legitima: quia cū fomes sit qualitas carnis inordinata, inclinans apetitum sensitiuū ad actū difformem, & vitiosum in habente iudiciū rationis, sicut per vestram gratiam sanctificationis fuit repressus, & extirpatus fomes in secundo, vel tertio instanti: potuit per nostram gratiā præuenientem, & præseruatiuam reprimi, & extirpari, vt sic nulla esset in carne Mariæ ab illo primo instanti aliqua inordinata inclinatio ad actum difformem, & vitiosum. Quarè in hoc Auctore omnia claudicant, sicut & alii claudicauerunt in semitis suis.

His secundùm veritatem constitutis superaddo, quòd inter Scriptores fuit quidam Auctor dictus Guillielmus Paruus, Normanus, ad annū 1528. & fuit Ordinis Prędicatorum, vt affirmat Aubertus Myræus in sua biblioth. cap. 35. folio 20. Deindè Mart. del Rio adducit expositionē super Cantic. Cant. cuiusdam Guillielmi Parui, qui expressis verbis tenuit, Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali, vt videre est cap. 4. fol. 199. & cap. 6. fol. 328 Sed illum facit Delrio antiquiorem, id est, ad ann. 1120. vel 1208. cùm ergo hunc non citent Aduersarii sub nomine Guillielmi Parui, forsè est insertus sub alio. Sed nihil affirmo, peto tamen quod ostendant suum Verdiacum in Cantica.

IOANNES De Villa-Abbatis, in Sermone Assumptionis B. Virginis. *Anonym. Auctore 170. Bandel. cap. 21. Deza fol. 36. Petrus de Vincentia.*

VERITAS 197.

AD Tollēdam omnem ambiguitatem, & æquiuocationem, notare debet, Lector, quo supra num. 150. adduxerunt pro sua sententia Aduersarii quemdam Ioannem de Albavilla, Doctorem Parisiensem in sermonibus Purificationis, Annuntiationis, & Assumptionis. Qui quidem Auctor non fuit in rerum natura, vt ibi dixi, hic verò citant Ioannem de Villa-Abbatis, relinquēdo alios Sermones, solùm in sermone Assumptionis, ille fuit simpliciter fictus, hic autem secundùm quid, transmutarunt enim nomen, & vocarunt de Villa-Abbatis, quem de Abbatis-Villa appellare debuerant, si iuxta veritatem, & scientiam procederent. Et ex hac Aduersariorum transmutatione, etiam decepti fuerūt Gesnerus fol. 508. & Posseuinus fol. 953. qui posito Auctore vero Ioanne de Abbatis-Villa, iterum ipsum reduplicarunt sub nomine de Villa-Abbatis, & factum est nomen secundum, vt facerent Auctorem secundum.

Quod verò hic Auctor sit multiplicatus cum illo adducto numer. 150. patet euidentèr ex auctoritate: nam illa fuit hæc: *B. Virgo fuit ab originali peccato in vtero matris per sanctificationem mundata.* Huius autem sic illam adducunt; Idem tenet Magister Ioannes de Villa-Abbatis, in sermone Assumptionis B. Virginis, sic dicens: *Beata Virgo post sui animationem fuit per gratiam sanctificationis, ab originali peccato mūdata.* Nota amore Dei, in quo differant istæ duæ auctoritates? Vel quando Auctores antiqui, qui præcesserunt D. Thomam, & Scotum, locuti sunt hoc modo? Et non in quæstionibus, sed in Sermonibus? Et non in sermone Conceptionis, & Natiuitatis, sed in sermone Assumptionis? Et non Dominicanus, nec Frāciscanus, sed sæcularis? Ad probandum ergo, quod auctoritates istæ sunt fictæ, & falsæ, & simul quibus verbis loquebantur antiqui in hac materia, indagabimus ex professo, quis fuerit iste Ioannes de Abbatis-Villa, vel de Villa-Abbatis.

Et in primis, hic non fuit quidam antiquus Doctor, vocatus Hieronymus de Villa-Abbatis, Ordinis Canonicorum Regularium S. Augustini, qui scripsit opus Sermoū de Sanctis, sub titulo: *Panis quotidianus*, impressum Hagenæ anno 1509. in 4. quia licèt adducat Sermonem Purificationis, qui est in ordine 33. & incipit: *Maria flos Virginū*, & Annūtiationis, qui est in ordine 84. & incipit: *Aue Maria gratia plena.* Et sermonem Assumptionis, qui est in ordine 227. & incipit: *Gaude Mater Saluatoris*, in iis non est auctoritas adducta ab Aduersariis, nec alia ipsi similis. Insuper ille expressè nostram tue-

tuetur sententiam: nam in oratione de Natiuit. Virginis, quæ est in ordine 251. & incipit: *Natiuitas tua*, sic inquit: *Saluatorem sæculorum peperisti, & tu ipsa absque omni labe iniquitatis, in hunc mundum nata fuisti. Meritò tam puram Matrem Christus sibi elegit, per quam ipse in hunc mundum illibatus venire volebat. Sicut ipse incorruptam humanitatis naturam induit, ita & Matrem ab omni contagione peccati alienam esse voluit.* Et in orat. 342. quæ est de Conceptione, sic inquit: *Cum iucunditate in huius Conceptionis hora salus nostra initium sumpsit, quoniam demum Saluator per te homo fieri voluit: cuncti igitur te conceptam Virginem glorificent, & indefinenti iubilo magnificent. Angeli quoque, Archangeli, & cuncti ciues cœli te nobiscum honorificent, & condignas laudes tibi decantent. Nihil illicitum in Conceptione affuisse credimus, sed decentissimo ordine te in mundum exisse cernimus. Non omnis genitrix Deum parere digna erat, sed tu sola quæ in vtero materno sanctificari merueras, &c.* Si verò hic est Auctor ab Aduersariis adductus, vitiarunt in ipso sequentia. Primo, nomen Hieronymi, vocando eum Ioannem. Secundo cognomen, Abbatis-Villa, in Villa Abbatis. Tertio, sermonem Conceptionis, in Assumptionis. Quarto, penitùs finxerunt, & adulterarunt totam auctoritatem: nam ex illis verbis: *Sed tu sola, quæ in vtero materno sanctificari merueras*, fecerunt illam conclusionem: *B. Virgo post suã animationem, fuit per gratiam sanctificationis ab originali peccato mundata.* Quid tibi videtur de hac veritate? Quinto, fuit mendaciter adductus, quia expressè nostram tenet sententiam, vt denotant illa verba: *Et tu ipsa absque omni labe iniquitatis in hunc mundum nata fuisti*; & si hæc non te conuincit, vide alteram: *Sicut Christus illibatus incorruptam humanitatis naturam induit, ita & Matrem ab omni contagione peccati alienam esse voluit.* Ac deniquè illam: *Nihil illicitum in Conceptione affuisse credimus.* Igitur hic ex nostris est.

Fuit etiam alius Insignis Scriptor, vocatus Ioannes Algrinus, vel Hailgrinus, Monachus Cluniacensis, Abbas S. Petri de Abbatis-Villa, Gallus, Doctor Parisiensis, Archiepiscopus Bisuntinus, ac tandem S. R. E. Cardinalis, qui communiter vocatur Ioannes de Abbatis-Villa, & scripsit sermones de Tempore, lib. 2. ac de Sanctis alios duos, ac alios dictos Euangelicos, & Apostolicos, & insuper Commentaria super Cantica Canticorum; egregium Tractatum, quem Iodocus Ascensius insignis Typographus excudit anno 1521. cum expositione Thomæ Cisterciẽsis, de quo egimus suprà num. 131. floruit hic Ioan. de Abbatis-Villa ad ann. 1227. in quo à Gregorio IX. creatus fuit Cardinalis, & mortuus ann. 1237. non verò ad annum 1450. vt perperam dixit Sixtus Senensis in sua Bibliotheca, folio 253. & 268. De Sermonibus huius Auctoris hæc dicit Ioannes Trithemius, folio 65. *Scripsit autem dictos Sermones per circulum anni, primo quidèm breues Lectiones Euangelicas, & Apostolicas breuiter exponendo; postea verò alios Sermones, tàm de Dominicis, quàm de Festiuitatibus adeò prolixos edidit, tot Scripturarum inducens testimonia, vt vix possint memoriæ commendari, qui tamen iam nobis superuenientibus ex parte viluerunt.* De hoc Auctore, ac Sermonibus loquuntur omnes Nomenclatores. Vide Bibliothecã Cardinalitiam, folio 34. Myræum folio 169. part. 1. & alios. Fateor, quod istos Sermones, nec vidi, nec inuenire potui, sed ex Commentario in Canticis Canticorum colligitur, qualis fuerit mens Ioannis Algrini de Abbatis-Villa. Inquit enim ad illud Sicut lyliũ inter spinas: *Sicut lilium spinis est incomparabile, sic inter filias hominum, nulla Matri meæ comparabilis inuenitur: omnes enim aliæ spinas habent, ista nitet vt lilium sine spina.* Et ad illud: *Hortus conclusus*, inquit: *Hunc Paradisum sic conclusit Dominus, vt nulli hosti maligno eius pateret ingressus.* Ergo nulli: ergo nec peccato originali. Item ad illud: Messui Myrrham, inquit de myrrha: *Amaram carnis mortificationem designat, quam profert anima, nullo peccati vulnere sauciata. Talem myrrham messuit Dominus in Beata Virgine, quæ licèt vulnus peccati non haberet, seipsam multipliciter mortificare curauit.* Cùm ergo nullus ex his duobus sit Auctor adductus ab Aduersariis Ioannes de Villa-Abbatis, seu de Abbatis-Villa, quærant alterum: Accendant lucernam, & subuertant totam litteraturam, vt inueniat suam dragmam perditam, quia ego existimo, quod huius Villæ-Abbatis nec dragmam inueniunt. Si autem est ille Peregrinus, de quo num. 149. totum est fictum, Auctor, auctoritas, & sententia.

IORDANVS Theutonicus, Ordinis S. Augustini, Sermone 1. & 2. de Conceptione, & in Sermone 2. Dominicæ Aduentus. *Turrecremata part. 6. capit. 33. folio 144. Anonymus Auctore 133. Bandellus capit. 25. Deza, folio 49. à tergo. Vincentia, & Grysaldus.*

VERITAS 198.

HIC Auctor, cuius proprium nomen est Iordanus de Quedelimburg, Ordinis S. Augustini, antiquus, & doctus, fuit Lector Magdeburgensis, floruitque ad annum 1300. non verò ad annum 1400. vt aliqui perperam dixerunt

com-

communiter dicitur de Saxonia, sed cùm hæc sit Prouincia Germaniæ, quæ alio nomine vocatur Theutonia, passim Aduersarii mutabant hæc nomina Prouinciarum, & cognomina Auctorum, vt multiplicatio eorum cresceret ex diminutione veritatis. De ipso agunt omnes Nomenclatores, vtpotè de celebri Scriptore; inter alia edidit tomos duos Sermonum, Inscriptos ex proprio nomine vnum Ior, & alterum Dan, liber dictus Ior, est de Tempore, & fuit excussus Argentinæ anno 1483. in 4. & Incipit Prologus: *Iordanis ripas sui tempore*, opus vero: *Erunt signa in Sole, &c.* In hoc opere habet Iordanus duos Sermones de prima Dominica Aduentus, & primus incipit: *Verba ista licèt, &c.* Et antè illum Sermonem habet Postillam, & Sermonem super Euangelium Missus est, Postilla incipit: *Quia nec lex, nec ius, &c.* Et hæc de illo primo tomo Sermonum. Secundus dictus Dan, de Sanctis, fuit impressus Parisiis anno 1521. etiam in 4. recognitus per R.P. Fr. Petrum de Montmartre Cluniacensem, & habet Sermones duos de Conceptione, primus in ordine 10. incipit: *Precurre prior in domum.* Secũdus incipit: *Lauda, & latare Sion.* Habet etiam Sermones quatuor de Annuntiatione Virginis, & primus incipit: *Hac dies boni nuntij*, à folio 96. & de Natiuitate eiusdem Virginis 7. à folio 255. quorum primus incipit: *Sapientia ædificauit.* His ergo statutis secundùm rei veritatẽ, Aduersarii hunc Iordanum multiplicarunt sic. Primo sub nomine Ioannis de Gallicis, Ordinis Prædicatorum, in Sermonibus 1. & 2. Aduentus, vt videre est num. 171. Secundo, sub nomine Ioannis Gallici, Eremitę S. Augustini, in Sermonibus Natiuitatis, & Annuntiationis, vt vidimus num. 172. Tertio, sub nomine Ioannis Gallici, Ordinis Minorum, in eisdem sermonibus Annuntiationis, & Natiuitatis, de quo numer. 174. Quarto, sub nomine Ioannis Theutonici, Ordinis S. Augustini, in 2. sermone de Conceptione, vel Natiuitatis, qui incipit: *Lauda, & latare*, & in Postilla super Missus est, vt visum est suprà num. 191. Quinto, & tandem hic, sub proprio nomine Iordanis Theutonici, in sermone 1. & 2. de Conceptione, & in serm. 2. Dominicæ Aduentus. Vide ergo, ò Lector! quot, & quantos Ioannes baptizarunt in vno Iordane, non contra peccatum originale, sed pro ipso. Et ad vmbram istius, qui etiam scripsit quæstiones super Sententias, multiplicarunt (vt credo) Ioannem Diuchot de Saxonia, de quo num. 168. Ioan. Gallicum Parisiensem, numer. 175. Ioan. Parisiensem, num. 183. Ioan. Sernigatium, num. 189. Ioan. Stringarium, numer. 190. atque Ioan. ClinKot, Saxonem, sæcularẽ, de quo numer. 165. & sic essent vndecim multiplicationes, seu diuisiones huius Iordanis, quæ in mari rubro repertæ fuerunt.

Primam huius auctoritatem sic adducit Turrecremata: Item ad idem est eiusdem Ordinis P.M. Iordanus Theutonicus, qui in primo sermone de Conceptione B. Virginis, vbi distincta quadruplici conceptione dicit: *Quòd intentio celebrantium hoc festum, non debet referri ad conceptionem seminis, quia illa fuit fœda, nec ad conceptionem hominis, quia peccatum cõtraxit, secundùm Sanctos Doctores. Hæc ille.* Vt ergo ex hac vna auctoritate colligas, quale fuerit genium Bandelli, nota, quòd ex his Turrecrematæ verbis, Bandellus finxit sequentia: Idem tenet eiusdem Ordinis M. Iordanus Theutonicus In 2. sermone de Conceptione, sic dicens: *Beata Virgo per breuissimum tempus, secundùm cõmunem opinionem Doctorum, fuit sub peccato originali, ideò intentio celebrantium festum Conceptionis, non debet referri ad conceptionem seminis, quia illa fuit fœda, nec ad conceptionem hominis, quando anima eius fuit corpori infusa, quia tunc originale peccatum contraxit, secundũ Sanctos Doctores: sed debet referri ad Conceptionem gratiæ, quæ fuit sibi infusa post animationem.* Hucusque Bandellus, qui, vt existimo, & ex eius ficta auctoritate colligitur, non vidit Iordanum, sed ex supra positis verbis Turrecrematæ, hanc finxit chimeram: nam illa non extant, in Sermone 2. vt ipse dicit, sed in primo, vt Turrecremata, & verba ferè omnia adducit vitiata, & adulterata; nam Iordani sic se habent: *Propter quod sciendum, quòd est quadruplex Conceptio B. Virginis. Prima est æterna, de qua dicitur Prouerb. 8. Nec dum erant abyssi, & ego iam concepta eram. Sed de hac nihil ad præsens. Aliæ tres sunt temporales, scilicèt, seminis, hominis, & flaminis. In prima harum, nec contrahitur culpa, nec infunditur gratia, quia illa massa erat inanimata, sola autem anima est capax culpæ, & gratiæ: In secunda contrahitur originale, scilicèt in infusione animæ, licèt enim in illa massa non sit culpa, vt dictum est, nec anima in se non sit maculosa, quia creatur pura, & immaculata, est tamen in illa massa quædam morbida infectio, propter quam mox vt infunditur anima, contrahit originale. Sicut ponitur familiare exemplum in lapide calcis, qui cùm sit formalitèr calidus, si tamen perfunditur aqua, quæ secundùm se etiam frigida est, resultat tunc ibi calor, propter dispositionem præexistentem in lapide. Sic hic: In tertia Conceptione infunditur gratia habitualis, quando videlicèt aliquis in vtero sanctificatur. Ad hanc Conceptionem Virginis referri debet intentio hoc festum celebrantis, non ad primam, quæ fœda est, neque ad secundam, quia in illa contraxit originale, secundùm Doctores Sanctos, licèt aliqui ob deuotionem Virginis hoc nitantur negare. Vndè si in ista Conceptione contraxit originale, tamen statim, & si fortè non in primo instanti, proter naturæ repugnantiam, cùm ista subitò sit naturalitèr*

tèr impossibile, fuit purgata, & sanctificata. Hęc Iordanus.

Ex quibus tria præcipuè colligo. Primum, Turrecrematam fideliter retulisse Iordanum, Bãdellum autem pessimè, fingendo auctoritatem ex proprio cerebro, & illam compaginando solum ex verbis Turrecrematæ, non videndo, neque legendo Iordanum, nam primam clausulam: *Beata Virgo per breuissimum tempus, secundùm communem opinionem Doctorũ,* desumpsit ex alia auctoritate Turrecrematæ, de qua infrà, & hoc non legaliter; in secunda verò clausula addidit, vitiauit, & adulterauit octo principalia verba, vt intuenti patebit. Secundum quod deducitur ex auctoritate Iordani, est, quòd ipse loquitur non absolutè, sed opinatiuè, & conditionalitèr, vt patet ex illis verbis: *Vndè si in ista Conceptione, &c.* Et illis: *Et si fortè non in primo.* Aduersarii tamen cum sufficientissimo fundamento ipsum adducunt pro sua sententia. Tertium est, quod ex his Iordani verbis colligitur euidenter illa vniuersalis antiquorum æquiuocatio de qua sæpè locuti sumus circa celebrationem festiuitatis Conceptionis, scilicèt, quòd multi opinabantur tunc celebrari Conceptionem primam seminis, quæ fœda fuit, vt patet ex suprà relatis verbis Iordani, sed præcipuè ex sequentibus, vbi sic dicit: *Igitur in primo ordine ad istam spiritualem Conceptionem celebratur hoc festum Sanctificationis, vel Conceptionis, & ista sanctificatio sancta non est facta ista die, qua solùm fuit conceptio seminis, sed hinc vsque ad triginta quinque dies, quia circa tale tēpus fœtus fœminæ secundùm Phylosophos, & Physicos in vtero animatur, &c.* Igitur quando antiqui dicebant absolutè, & simplicitèr: festum Conceptionis non est celebrandum, quia illa conceptio fuit fœda, in peccatis, &c. loquebantur de prima conceptione seminis, facta die 8. Decembris, & in hac rudi acceptione verè dicebant, licèt non vera.

Secundam auctoritatem sic adducit Turrecremata: Et in Sermone 2. Dominicæ Aduentus, sub themate: Erunt signa in Sole, &c. dicit sic: *Et si instetur de Beata Virgine, quod ipsa etiã nunquam declinauit à rectitudine, quantum ad vtramque rationem. Ad hoc dicendum est, quòd ista non fuit sine originali, saltem per breuissimum momentum, secundùm communiorem opinionem omnium Doctorum. Hæc ille.* Hæc auctoritas est in Iordano, non in Serm. 2. Dominicæ Aduentus, sed in Postilla primæ Dominicæ, fol. 6. col. 2. quæ sic se habet: *Per Epycicl um autem intellige peccatum, quo à cœlesti Patria retrogradationem patimur, solùs autem Christus fuit sine peccato; & si instetur de Beata Virgine, dicendum, quod ipsa non fuit sine originali, saltem per breuissimum momentum, secundùm communem opinionem.* Hanc auctoritatem non adduxit Bandellus, tùm, quia in auctoritate antecedenti illã inseruit, tũ quia sub illa finxit aliũ Auctorem, Ioannem de Gallicis, Ordinis Prædicatorum, de quo egimus num. 171. Et sic Bandellus diuisit Iordanem, sicut si esset Nilus, in septem distinctos Auctores, contra mare, id est, Mariam.

ISIDORVS Hispalensis, Beatus, in primo libro Sententiarum suarum, capit. 12. & 14. & in quodam Serm. Natiuitat. Domini. *Anonym. Auctore 23. Bandell. cap. 16. Deza, fol. 25. Vincent. Grysal. Capreol. Castellanus. Sonciu. & Spina, par. 6. cap. 2.*

VERITAS 199.

AVCTOR, Atque eius opera notissima sunt, excussa Coloniæ 1580. in 8. & Parisiis 1580. in fol. Taurini 1593. in 4. Et Matriti ann. 1599. iussu Philippi II. Hispaniarum Regis. Auctoritates eius sic adducunt Aduersarii. Primam: Idem tenet B. Isidorus, Episcopus Hispalensis, qui floruit in Hispania in sanctitate, & scientia antè præfatos Doctores, videlicèt anno Domini 614. in 1. lib. Sentent. suarum, cap. 12. & 14. vbi sic dicit: *Ex primo enim homine est in omnes filios eius culpa propagata. Sicut enim ex prima præuaricatione, per illum mors, ita & peccatum in omnes homines originalitèr transit.* Sanctus autem Isidorus in præallegato libro, non cap. 12. sed 11. part. 2. fol. mihi 12. loquens de homine, atque eius affectionibus, diuisione, pugna, atque eius instabilitate, seu mutabilitate, inquit: *Diuisio, & pugna, vt sit in hominis animo, pœna peccati est, ex primo homine in omnes eius filios propagata; vt qui noluit cũ Deo esse vnitus, esset in semetipso diuisus, &c.* Et post aliqua de hominis instabilitate, & mutabilitate, sic cōcludit: *Quamuis eadē mutabilitas non sit homini cōcreata, sed pro merito primæ præuaricationis illi accesserit, iã tamē naturalis facta est, quia originalitèr à primo homine, sicut & mors, in omnes homines transit.* Ex his duabus auctoritatibus suprapositã finxerunt Aduersarii, vt legenti patebit, & quod Isidorus dixit de diuisione, pugna, & instabilitate hominis, ipsi ablatis omnibus his dictionibus, & loco illarum apponendo voces illas, culpa, & peccatum, adulterarunt totum textum Isidori, solùm vt macularent Dei Matrem. O Sacratissima, pura, ac Sancta Maria! succurre miseris, iuua pusillanimes.

Secundam auctoritatem sic adducunt: Et post pauca: *Christus,* inquit, *in forma serui, Dominus est omnium hominum, propter suæ Conceptionis excellentiam, quia & si suscepit carnē, non tamen ex carnis libidinosa contagione. Dum enim*

enim iaceremus omnes sub reatu culpæ, venit medicus, & vulnus nostrum patefecit, atque curauit. Hæc ille. Verba autem S. Isidori sic se habẽt capit. 14. fol. etiã 14. col. 2. *Christus & in forma serui, seruus, & in forma serui non seruus. In forma quippe serui, Domini seruus: in forma serui omnium Dominus. Christus in forma serui, propter Conceptionis excellentiam, Dominus est omnium: quia & si suscepit carnem, non tamen ex carnis libidinosa contagione.* Et post trigintanouem lineas, sic prosequitur: *Prima Dei dona esse, quibus nos nobis reos esse ostendit, qui dum iaceremus sub reatu culpæ, iustos nos esse credebamus. Venit medicus, patefecit vulnus, composuit semetipsum, & de sua morte nobis medicinam aptauit, vt non esset ostensor tantum vulneris, sed & sanator.* Ex his etiam duabus auctoritatibus, adeo inter se separatis, suam composuerũt Aduersarii, & non quomodocumque, sed vitiando omnia, & adulterando singula, quoad litteram, & quoad sensum. Nam in primis verbis probat Isidorus excellentiam Christi ex vi, & modo suæ generationis; licèt enim per assumptionem carnis videretur seruus effectus, ex modo tamen assumendi illam, se esse Dominum ostendit; quia si suscepit carnem, non tamen ex libidinosa contagione, quia sine libidine fuit genitus. Et sic ex præallegatis solùm poterant, Aduersarii, probare, quod Maria ex libidinosa contagione fuerit genita. Sed quis hoc negat? cùm fuerit concepta per viri, & fœminæ coitum. In secunda auctoritate, probat Isidorus, Christum venisse ad detegenda peccata nostra, & nos esse reos, non iustos ostenderet. At ex his quomodo deducitur, Virginem cotraxisse originale peccatum? Et ipsi nihil horum intellexerunt: Erãt enim grauati oculi eorum; quia semper sumunt libidinosum contagium generationis pro peccato originali, cùm vnum sit in carne, alterum in anima, primum in carne parentum, & secundùm in anima prolis; vnum est causa, & alterum effectus.

Tertiam sic adducunt: Item idem vbi suprà: *Christus*, inquit, *peccatum, quòd pœna dignũ est, non assumpsit, sed pœnam peccati nostri in se suscepit: vt per indebitam pœnam suam ablueret debitam culpam nostram. Et per hoc diabolus amitteret, quos reos tenebat, dum vnum occideret, qui nihil in se peccati haberet. Nam si innoxius Christus non occideretur, homo per præuaricationem diabolo subditus, non absolueretur. Hæc ille.* Verba autem Isidori ibidèm folio 15. col. 2. talia sunt: *Christus, sicut peccatum, quod pœna dignum est, non admisit, ita pœnam peccati nostri suscepit. Vt per indebitam pœnam suam debitam aboleret culpam nostrã, vt per hoc amitteret diabolus, quos reos tenebat, dum vnum interfecit, qui nihil peccati admiserat. Ideoque, quos quasi iustè tenuit amisit, quia iniustè Redemptorem nostrum occidit.* Nota, Lector, adulterationes litteræ: nam primo, comparatiuam fecerunt absolutam, relinquentes illud, *sicut.* Secundo, vbi Isidorus, *admittit*; illi transtulerunt, *assumpsit*; est enim magna differentia, quia admittere, respicit peccatum actuale, hoc enim admittimus, assumpsit vero respicit originale. Tertio, vbi Isidorus, *ita pœnam peccati nostri suscepit*, ipsi addiderunt illud, *in se.* Quarto, vbi Isidorus, *peccati admiserat*; ipsi legunt, peccati *haberet.* Vt sic continuarent introductam chimeram de peccato originali. Quinto, finxerunt ferè totam vltimã clausulam, *si innoxius Christus, &c.* vt sic totam corrumperent verbo illo, *innoxius.* Sexto, quoad sensum totus Isidorus est adulteratus: nam solum loquitur de Christi innocentissima morte, & diaboli malitia, qui mendax fuit ab initio, & nunc, & semper, & in sæcula.

Quartam denique auctoritatem, sic adducũt: Item idem in quodam ser. Natiuitatis Domini, qui incipit: Natalis dies: *Quia*, inquit, *primus parens cecidit, & in omnem posteritatem sua peccati radicem transfudit, ideò Dei Filius assumpsit humanam naturam sine peccato, suscipiens quod non erat, vt liberaret quod fecerat. Hæc ille.* Sermo iste non extat in operibus Isidori, extat tamen in Homiliario Alcuini antiquo, impresso Lugduni 1529. fol. 15. & in nouissima Biblioth. Concionator. Parisien. tom. 1. folio 232. & in nouissimo impresso Coloniæ 1576. folio 67. Et in 1. tomo Homiliarum, fol. 185. & manuscriptus in Bibliotheca Regia Scorialis IV. f. 15. Quidam sermo de Natali Christi, sub nomine S. Isidori, qui incipit: *Natalis Domini dies ea de causa à Patribus votiua solemnitate institutũ est, quia in eo Christus pro redẽptione mũdi nasci corporalitèr voluit, prodiens ex Virginis vtero, qui erat in Patris imperio, cuius susceptæ carnis causa hæc est.* (Nota, Lector, quia incipit auctoritas ab Aduersariis adducta) *Postquã enim inuidia diaboli, parens ille primus seductus inaniter cecidit, confestim exul, & perditus, in omne genere suo radicem malitiæ, & peccati traduxit, crescebatque in malum vehementius omne genus humanum; diffusis vbique sceleribus, & quod est nequius, omnium cultibus idolorum. Volens ergo Deus terminare peccatum, consuluit verbo, lege, prophetis, signis, plagis, prodigijs. Sed cùm nec sic quidèm errores suos admonitus agnosceret mundus, misit Deus vnigenitum Filium suum, &c.* Pudet in his tempus terere; vide, & nota, o Lector, amore Dei, in qua auctoritate continetur expresse, & nominatim hæc propositio: Virgo Maria contraxit peccatum originale? vel qua intentione potuerunt adducere S. Isidorum?

ISIDORVS Mediolanensis, Ordinis Prædicatorum, in Additionibus Capreoli, à Paulo Soncinate abbreuiatis. *Ita Paul. Grysald. Alphab. 5.*

VERITAS 200.

PRO Hoc Auctore notare debes, Lector, quod Ioannes Capreolus, Ordinis Prædicatorum, edidit Commentaria super quatuor libros Sententiarum, vt dixi in Trituratione num. XI. in quibus, in 3. distinct. 3 expresse tenet, Virginem fuisse conceptam in originali peccato. Hoc ergo opus in Compendium reducere, seu abbreuiare conatus est Paulus Soncinas, eiusdem Ordinis; sed antequã perueniret ad 3. Sentent. dist. 3. è vita decessit: ideò quidam eiusdem Ordinis Pater, dictus Isidorus de Isolanis, Mediolanẽsis, doctus, & pius Scriptor, prosecutus est illud Capreoli Compẽdiũ, inceptum à Soncinate ab illa dist. 3. lib. 3. vt dicitur in ipsismet libris impressis Papiæ anno 1522. in 8. & Lugduni 1580. & 1584. & Salmanticæ eodem anno. Fuit ergo in rei veritate Isidorus de Isolanis, quantum ad quæstionem de Sanctificatione Virginis in vtero materno, abbreuiator Capreoli, non Soncinas. Et hac de causa Grysaldus adducit Isidorum pro sua sententia nullam adducendo auctoritatem, cum veritate quidem; nam ibi dicitur pro conclusione, Virginem fuisse conceptam cum peccato originali. Quod probatur quatuor auctoritatibus Augustini, Ambrosii, Leonis, & Gregorii. Deinde aliorum quadraginta Doctorum, vt diximus in Triturat. num. XI. & XXVI. sed existimo, quod Auctor adducatur absque sufficienti fundamento, & ratio est:

Quia licet in illo Compendio dicatur clarè, & expressè, Virginem Mariam contraxisse originale peccatum, cùm officium Abbreuiatoris, seu reducentis ad epitomem aliquod opus, sit fideliter epitomare, seu abbreuiare conclusiones, ac resolutiones præcipuas, ac principales nulla mutata syllaba, si fieri potest in littera, nec in minimo mutata intentione, ac fine illius Magistri, antesignani, & primi Scriptoris; nõ ex inde sequitur Abbreuiatorem tenuisse eandem sententiam, & in omnibus, & per omnia iurasse in verbo Magistri, aliàs sequerentur infinita absurda, nam in hoc distinguitur Scriptor ab Abbreuiatore, vel traductore: nam ille est assertor, iste verò solùm relator, primus loquitur à se, & ex se, secundus autem nec ex se, neque à se, sed ab alio; prætermissis ergo quam plurimis exẽplis, pro hac veritate confirmanda, solùm in medium profero tria, iuxta subiectam materiam, pro hìc, & nunc.

Primum sit: Quod Ludouicus à Caruo Consiliarius, Theologus Perusinus, in omnibus suis libris, est accerrimus defensor mysterii immaculatæ Conceptionis, vt latè demonstratur in nostra Militia, & tamen in suo Compendio Theologiæ S. Thomæ Aquinatis, impresso Venetiis anno 1587. in 4. folio 777. & Coloniæ 1608. etiam in 4. fol. 779. transcribit ita litteraliter verba S. Thomæ, circa Virginis sanctificationem, ac si ipse in hac opinione esset exactissimus Thomista. Secundum exemplum sit: Nam P. Petrus de Alagona, Societatis Iesu, edidit aliud Compendium Summæ S. Thomæ, impresso Romæ anno 1616. in 12. Regali, & fol. 577. tractat quæstionem de sanctificatione Virginis, eisdem formalissimis verbis, & resolutionibus, ac S. Thomas, tam exactè, ac fideliter, sicut poterat Turrecremata, Bandellus, aut Vincentia, vel quilibet alius merus Thomista, & tamen Alagona in aliis suis operibus fatetur millies, Virginem Mariam fuisse à peccato originali præseruatam, sicut omnes suæ Religionis Scriptores. Tertium sit irrefragabile: quia ex vestris Syluester Pierius, de quo egimus in Trituratione num. XXX. in conflatu Angelici Doctoris, impres. Perusiæ anno 1519. in folio, quæst. 25. de Potentia Dei, art. 15. fol. 196. à tergo, hæc habet: Sic inquit S. Doctor, ad 3. *Nam secundùm Anselmum, decuit, vt Virgo, quam Deus vnigenito Filio suo præparauit in Matrem; ea puritate niteret, qua maior sub Deo nequit intelligi, sed nihil potest Deus facere, quod sibi in bonitate, vel puritate æquetur: ergo videtur, quòd nihil melius B. Virgine facere possit. Solutio. Puritas intenditur per recessum à contrario, & ideò potest aliquid creatum inueniri, quo nihil purius esse potest in rebus creatis, si nulla contagione peccati sit, & talis fuerat puritas B. Virginis, quæ à peccato originali, & actuali immunis fuit: fuit tamen in Deo in quantum erat in ea potentia ad peccandum.* Transcripsit fideliter, nec ideò iste mutauit sententiam suam. Ergo nec rectè colligitur; Isidorus de Isolanis Mediolanensis, abbreuiauit Capreolum; ergo fuit eiusdem sententiæ: nisi aliàs ex alio opere id colligeretur, vel ex aliqua annotatione superaddita, vt fecerunt Ioannes de Combis, Ordinis Minorum, in Compendio Theologiæ, & Franciscus Vuilier, in Cõpendio Ioannis Coraldi, vel S. Bonauenturæ, qui addiderunt suas notatiunculas ad expressionẽ suæ sententiæ. Propter hãc veritatem detegendam, vidi, & legi quam plura opera huius Isidori de Isolanis, vt librum de excellentia S. Iosephi, vitam B. Veronicæ, & alia similia, in quibus nec contra immaculatã Conceptionem inuenire potui verbum. Hæc est veritas; nunc iudicet Lector, quid dicendum sit de hoc Doctore: nam ego semper dicerem, quòd Scriptores Ordinis Prædicatorum, nihil expressè dicentes contra, absolutè esse pro nobis; quia tacebant propter metum, &c.

KATHERINA Senensis, siue Catharina, ex Tertio Ordine S.P.N.Dominici, in quadam Reuelatione, *Anonym. via 3. vat. 9. Auctore 46. Bandel. cap. 23. Deza fol. 38. in Additione. Vincent. & Grysal. atque S. Antonin.*

VERITAS 201.

AMANTISSIME Lector, qualiscumque fueris, hic attentum, & ab omni passione nudum te desidero habere. Quia si hucusque vnam, iam duplicem defendit veritas innocentiam, & pro Virginis virginum Mariæ gloria, atque pro virginis Catharinæ, siue Katherinæ, vt scribunt Aduersarii, honore cæpit triturare, ac ventilare paleas, & ab aristis granum purum separare. Fuit igitur Beata, ac inclyta Catharina ex ciuitate Senensi, Tertii Ordinis de Pœnitentia S.P.N.Dominici, nata anno 1347. ex Iacobo Benencasa, & Lapa matre, & anno 1370. cæpit coruscare miraculis, vitæ sanctitate, necnon dono prophetiæ, & obiit Romæ anno 1380. tertio Kalendas Mai, ætatis suæ 33. anno verò 1461. à Pio II. Pontifice Maximo, Diu. Virginū Cathalogo fuit adscripta. Scripsit 364. Epistolas ad diuersos, quæ vno magno volumine in fol. fuerunt excusæ Venetiis per Alanum Manutium, anno 1506. & 1562. Latinè, atque Italicè 1624. necnon etiam Hispanicè. Item anno 1496. prodiit Brixiæ libellus sub hoc titulo: *Dialogus Seraphicæ, ac Diuæ Catharinæ de Senis, cum nonnullis alijs orationibus, &c.* characteribus antiquis, & absque foliatione in 8. Dialogi sunt sex, & habet capita 167. Deindè sequuntur orationes, quæ sunt 22. De Dialogorum libro, atque Epistolis, loquitur S. Antoninus, in vita S.Catharinæ, part.3. Histor. titul.24. §.17. folio 714. affirmans, quòd illum dictauit, quando erat in mentis excessu, & alienata à sensibus corporeis, & concludit: *Et in illa extasi totum librum illum dictauit, qui adhuc reperitur.* Cùm ergo in his Dialogis, neque in Epistolis, aliqua sit reuelatio, multo minus in orationibus, & quod plus est, nec vnum verbum habens similitudinem Reuelationis, verbi gratia: Dixit Christus, audiui ab Angelo, fui in spiritu, audiui vocem, sensi in interiori, cognoui in Deo, vel aliud iis simile, vt sunt in S.Brigitta, S. Elisabetha virgine, S. Methildi. S. Hildegardi, Catharina Riccio, B. Angela de Fulgino, B. Monica, S. Getrudi, atque venerabili Maria de la Antigua, Maria Magdalena de la Paz, Anna à Iesu, Elisabeth de Caruaial, Magdalena Brudesich, B.Osana, Ioanna Guillien, Rosa Viterbiēsi, atque B.Ioanna de Cruce, quarum vitas, reuelationes, & opera vidimus, ac legimus. Sed omnes istæ S. Catharinæ orationes sunt exhortationes ad virtutem, & solum in principio illius libelli de orationibus dicitur, doctrinam contentam in ipsis, cum esset Catharina in extasi, proposuisse suis auditoribus, quod dixit S. Antoninus de Dialogis. Scias denique, vitam illius Sanctæ fuisse scriptam ab eius Confessario Raymundo Capuano, eiusdem Ordinis, viro doctrina, ac sanctitate conspicuo, qui fuit Generalis 23. suæ Religionis ad annum 1380. & mortuus est Nurembergæ in Germania, anno 1399. & iterum anno 1410. à Fr. Thoma Anton. de Senis, à quibus Laurentius Surius, & alii. Et hæc sufficiant de Sancta, ac eius operibus. Nam alia infrà dicentur.

Notandum etiam, quòd Sanctus Antoninus Florentinus, in Summa sua, part. 1. titulo 8. agens de causa peccati originalis, & eius pœna, capite 2. tractans quæstionem: Vtrum Virgo Maria fuerit concepta in peccato originali, ad finem quæstionis inquit: *Ad illud de Reuelatione, & de visione Bernardi, &c. Dicit Ioannes de Neapoli, quòd sunt visiones fantasticæ, quod non est credendum. Et si dicitur alias Sanctas habuisse Reuelationem de huiusmodi, vt Sancta Brigitta. Sciendum, quòd aliæ Sanctæ, quæ claruerunt miraculis, vt Beata Catharina de Senis, habuit Reuelationem de contrario, & cùm etiam veri Prophetæ aliquando putent se ex reuelatione Spiritus Sancti aliqua habere, quæ ex se dicunt, non est inconueniens dicere, quòd talis reuelationes non fuerunt à Deo, sed somnia humana, &c.* In quibus verbis videtur, Sanctum Antoninum sumpsisse notitiam Reuelationis Sanctæ Catharinæ à Ioanne de Neapoli. Nota hoc, Lector, nam ab istis verbis Sancti Antonini manifestabitur huius Reuelationis veritas, & principium. Item nota illud: *Sciendum, quòd aliæ Sanctæ, quæ claruerunt miraculis, vt Beata Catharina de Senis habuit Reuelationem de contrario, &c.* Si aliæ Sanctæ, in plurali, quomodo non numerat nisi vnam in singulari? Vellem scire, quæ, vel quales fuerunt illæ Sanctæ, quæ claruerunt miraculis, & habuerunt illas reuelationes de Conceptione Beatæ Virginis in peccato originali? Quia hucusque solùm de Sancta Catharina dicitur, & de nulla alia, nec dicitur, nec legitur; nec ipsi Patres Dominicani aliquando de tali Reuelatione aliarum Sanctarum mulierum mentionem vllam faciunt; & si Sācta Catharina habuit illam tenebatur ostendere quando, vbi, & quo tempore? Nihil horum exprimit, sed solùm allegat Ioannem de Neapoli, qui scripsit per 30. annos ante natiuitatem eiusdem Sanctæ Catharinæ, de quo infrà. In 3. verò par. suæ Historiæ, iterū redit S. Antoninus ad eandem reuelationē, tit. 24. cap. 11. §. 3. folio 707. dicens, de S. Brigitta: *Hæc composuit libros Reuelationum multos de di-*

diuersis mysterijs sibi reuelatis, ipsa reuelationem (vt asserit) habuit, Virginem Mariam fuisse conceptam sine originali peccato, & B. Catharina de Senis, non, vt creditur, minoris sanctitatis, licèt non canonizata, habuit reuelationem in contrarium. Et cùm spiritus Prophetarum non sit contrarius, quia vnus, & idem est, nec sibi contrarius, dicere opportet, quòd vna earum, habuit Reuelationem à Deo propheticam; altera verò somnium in fantasia secundùm affectum suum, &c. Hæc sunt S. Antonini verba, sed antequam vltra progrediamur, examinemus ipsa.

Ex his duabus oppositis Reuelationibus S. Brigittæ, ac S. Catharinæ, secundùm S. Antoninum, & secundùm sanctam veritatem, vna est, vel fuit reuelatio vera à Deo, atque Prophetica; altera verò somnium humanum, atque fantasticum; secundùm affectum; non secundùm veritatem: tunc sic deduco has consequentias. S. Brigitę non fuit secundùm affectum suum; non enim fuit ex Ordine Minorum, S. Catharina fuit ex Ordine Prædicatorum: ergo hæc fuit secundùm affectum suum? Item ex S. Brigittæ reuelationibus nulla fuit somnium, quia omnes, post exactissimam inquisitionem, & examen à multis Cardinalibus, & doctissimis viris fuerunt approbatæ à Sede Apostolica: ergo illa de Conceptione immaculata non fuit somnium; quia Ecclesia nec dormitat, nec somniat. S. Catharina in omnibus illis libris, nullam habet reuelationem magnam, vel paruam: ergo hæc de maculata Conceptione Virginis est somnium? Item S. Brigitta habet librum integrum Reuelationũ, & in illo Reuelationum libro, non semel, sed quinquies dicit expressis, ac clarissimis verbis sibi fuisse reuelatum, assignans, quomodo, & quando, à quo, & quibus verbis: ergo hæc fuit vera reuelatio. S. Catharina nullam habet Reuelationẽ, visam, vel nõ visam à Cardinalibus, vel non Cardinalibus, approbatã, vel non approbatã ab Ecclesia, vel non Ecclesia, sed solùm illam suarum orationum, & in illo libro orationum, nec hanc de Conceptione maculata habet sub titulo Reuelationis, sicut nec vllam aliam: ergo hæc non est reuelatio, sed ad summum fortè fuit oratio pro habenda aliqua Reuelatione! Sanctæ Brigitæ verba fuerunt ab Ecclesia recepta, & sunt ab omnibus fidelibus deuotè, & fideliter, audita, & venerata, atque amplexata: ergo sunt ex Deo: quia qui est ex Deo, verba Dei audit, & è contra, qui audit verba Dei, ex Deo est. At Sanctæ Catharinæ verba nec audiuntur, nec recipiuntur, & ferè omnes hucusque ignorarunt, vbi illa sint: ergo sunt fantastica? Quòd autem Sanctæ Brigittæ fuerit Reuelatio diuina ex omnibus illis, quæ in eius vita, & opere Reuelationum passim dicuntur, penè euidenter comprobatur, sicut etiam videtur constare illam Sanctæ Catharinæ non fuisse Reuelationem, nec saltem verba Sanctæ Catharinæ, sed quædam fictio, humana inuentione excogitata, & addita in orationibus eius, quod sic ex ipsis generaliter, antequam ad particularia descendamus, demonstrare intendimus.

Primo ex Nicolao Lancitio tomo 2. suorum Opusculorum, opusculo 11. de praxi Diuinæ præsentiæ, &c. capite 3. de multiplici adoratione, & cultu B. Virginis Mariæ, folio 49. vbi sic inquit: *Quoniam verò citatur pro contraria sententia quædam reuelatio Sanctæ Catharinæ Senensis, sciendum est (quod etiam alij Theologi ante me dixerunt) nullam tamen eius Reuelationem reperiri. Addo ego, me Romæ inuenisse ante annos circiter quindecim impressas Reuelationes Sanctæ Catharinæ anno 1504. Venetijs per Lazarum de Soardi, hoc est, ante annos 139. quia hæc ad annum 1645. & quidèm impressas antiqua illa lingua Italica, in multis discrepante (quoad dialectos; vt ita dicam) non in sensu ipso à moderna: & his me legisse continuatè illas Reuelationes cum accurata attentione, & excerpisse ex illis multa pro confirmandis, & illustrandis meis monitis spiritualibus, quæ tradidi, & trado in meis Opusculis, nullam tamen prorsus inuenisse talem Reuelationem, quæ etiam in speciem, & indirectè indicet Santissimam Dei Matrem esse in originali peccato conceptam, aut vlla macula in sui Conceptione coinquinatam. Additamentum ergo est aliquorum, qui vt fidem conciliarent suæ sententiæ, hoc Sanctæ Catharinæ Senensi adscripserunt, &c.* Et deindè loquitur de oratione, de quibus nos infrà, constat ergo ex hac partè, quod talis reuelatio non extat.

Secundò probatur, ex dictis vestri doctissimi Ambrosii Catharini in 2. tractatu de Conception. ad Fratr. sui Ordinis, in expugnatione vltimæ Aciei, folio 34. à tergo, vbi posito, quòd nullus antiquus de tali Reuelatione mentionẽ facit, sic prosequitur: *At verò miraculum esset si nostri hanc rè prætermisissent ad fulciẽdam opinionem suã, qui, & quæ sunt, & quæ non sunt, vndique excauarunt, & collegerunt ad hoc ipsum. Sed scio, vndè hic rumor obortus est. Inuenitur in calce cuiusdam orationis, quæ hic Sanctæ tribuitur, hæc opinio non quasi reuelata, sed tãquam in oratione simpliciter dicta, vbi etiã adiecta est ratio, quadam, perindè ac si cum Aduersario quopiam disputaret, aut quasi persuadere Domino Deo vellet, ad eam probandam opinionem. Vidi etiam (nisi me fallit memoria) diuersos codices super hoc variè habentes. Quare meritò mihi incessit suspicio, quod zelator quidam paternarum traditionum caudam illam orationis malè superioribus coherentẽ, & varie etiã in varijs libris se habentẽ, si rectè memini, cõtulisse de suo, quod & indicat friuolæ illius, & satis iam confuta-*

furatæ rationis adiectio. Credo enim, vt haberent nostri, quòd contra B. Brigittæ reuelationes afferrent, vt eas saltem hac via obscurarent, interim eiusmodi conficta opposuerunt, & vt proprium est famæ, quæ semper vires acquirit eundo addiderunt; quod tamen nusquam legitur ex eius ore testatum, quod ipsa similiter habuit ex reuelatione: quibus parcat Deus. Hæc dixit ille ex eadem Religione Dominicana ex eadem Ciuitate Senensi, & ob deuotionem S. Catharinæ, vocatus Catharinus, sed vt omnia comprobemus attende.

Sancta Catharina è vita decessit anno 1380. statim post eius mortem Raymundus de Capua scripsit eius vitam, quæ incipit: *Vox spiritualis est, &c.* & nullam fecit de hac Reuelatione mentionem. Posteà, id est, ante annum 1400. scripsit Guillielmus de Gaanco Indicem Auctorum pro sua opinione, & de S. Catharina nullam facit mentionem. Deindè, anno 1410. scripsit Ioannes Capreolus, & nullam facit de ipsa memoriam. Ad annum 1437. scripsit Turrecremata suum librum, ad faciendam relationem coram Patribus Concilii Basiliensis, & licèt ibi ex aduerso fuerint propositæ Reuelationes S. Brigittæ, ipse non adduxit Reuelationem S. Catharinæ, nec citauit S. Antoninum, signum euidens, quòd eius Historia, & Summa non erat datæ in lucem. Deindè scripsit S. Antoninus, & dixit illa, quæ manent suprà ad litteram relata. Posteà scripsit Anonymus ad annum 1475. & dixit hæc verba: *Idem Beata Katharina de Senis dixit sibi reuelatum fuisse, quòd B. Virgo in originali peccato concepta, sicut refert B. Antoninus Archiepiscopus Florentinus in Chronica sua.* En iam cæpit rumor inter Fratres de illa Reuelatione, ferè post integrum sæculum; quod autem dixit Anonymus, quòd S. Catharina de Senis dixit sibi reuelatum fuisse, quod Beata Virgo fuerat in originali peccato concepta, falsum est; tum, quià S. Catharina non dicit hoc sibi reuelatum fuisse, vt statim videbimus; tùm, quia nec S. Antoninus hoc dicit, vt constat ex eius verbis suprà relatis, creuit ergo simul cum hordeo illius Reuelationis zizania mēdacii. Post illū scripsit Pet. de Vincētia Opusculum de Conceptione ad annum 1480. & dixit hæc verba: *Idem tenet Sancta Catharina de Senis, quæ, vt narrat Beatus Antoninus, Archiepiscopus, in 1. part. suæ Summæ, titulo de peccato originali, dixit in quodam suo libello, sibi fuisse reuelatum, Beatā Virginem in originali peccato fuisse conceptam, sed posteà ab eodem fuisse mundatam.* Nota, amore Dei, quantum iam transplantata in tertio loco creuerit huius reuelationis superseminata zizania, Sanctus Antoninus ex Ioanne de Neapoli (hunc enim solum adducit in testem) tantummodò dixerat: *Beata Catharina de Senis habuit reuelationem de contrario.* Sicque ex vnico verbo illo *de contrario* finxerunt illas tres clausulas, *dixit in quodam suo libello.* Nota libellum! *sibi fuisse reuelatum, B. Virginem in originali peccato fuisse conceptam;* nescio quid hic notare debeas, tanquam principale; an illud, *sibi fuisse reuelatum*, vel alterum, *B. Virginem in originali peccato fuisse conceptam*: quia æqualiter distant à veritate. Tandèm addiderunt illud, *sed posteà ab eodem fuisse mundatam:* videtur, Patres mei, quod ex illo *habuit reuelationem de contrario* in omnibus, & per omnia; fecistis relationem de contrario. Neque in hoc solus peccauit Petrus de Vincentia incognitus Auctor, sed alii etiam ex prima classi. Attendite:

Bandellus quondam Generalis Magister totius Ordinis Prædicatorum, in primo suo libro de Conceptione, excusso ann. 1481. adducit ipsissimam Vincentiæ auctoritatem, addens ad finem suum commune sigillum: *Hæc ille*, qua subscriptione testificauit verba illa ad litteram esse Sancti Antonini, quam testificationem non fuerat ausus Vincentia apponere, vides esse falsam, & cap. 40. fol. 74. iterum reddiit ad eadem reuelationem dicens: *Quarto, quia B. Antoninus, Archiepiscopus Florentinus, dicit, quòd S. Catharinæ de Senis fuit à Deo reuelatum, quòd B. Virgo fuerat in originali peccato concepta.* En confirmatur in suo themate Bandellus. Posteà ad annum 1502. venit Deza, seu Corrector ille insignis Bandelli, & adducta auctoritate, vt extabat in primo opere, apposuit ad Bandelli verba sequentem additionem, dicens. Additio: Hæc sunt autem dictæ S. Catharinæ formalia verba. Quæ antè quàm ponantur notandum est, quòd totus ille liber sunt orationes, quas ipsa fecit in raptu à corporeis sensibus alienata: & cum ipsa ad suum sponsum loqueretur, sic in extasi à multis Notariis sunt dictæ orationes conscriptæ. Dicit ergo in oratione 16. quæ incipit: *Deitas æterna dissolue vinculum corporis mei.* Post medium: *Datum est igitur nobis Verbū æternum per manū Mariæ, & de substantia materiæ induit naturam absque peccati originalis macula: & hoc, quia non hominis, sed Spiritus Sancti operatione facta est illa Conceptio. Quod quidèm non fuit sic in Maria, quia non processit ex massa Adæ operatione Spiritus Sancti, sed hominis. Et quia tota illa massa erat putrida, nō poterat nisi in putridam naturam anima illa infundi; nec purgari poterat, nisi per gratiam Spiritus Sancti, cuius quidèm gratiæ non est subiectū susceptibile corpus, sed spiritus rationalis, aut intellectualis: & ideo non potuit Maria à macula illa purgari, nisi postquam anima infusa est corpori. Quod quidèm sic factum est propter reuerentiam thesauri Diuini, qui in in illo vase debebat reponi; nā sicut fornax cōsumit guttā aquæ in modico tempore, sic fecit Spiritus Sanctus*

de macula peccati originalis. Nam post Conceptionem eius statim fuit ab illo peccato mundata; & gratia magna dotata. Et subiunxit. Tu scis, Domine, quia ista est veritas. Hæc ad litteram. Et hucusque Correctòr Bandelli in illa sua Additione. Ecce ergo, ò Lector! Libellus, & Reuelatio S. Catharinæ, quæ tempore Bandelli, Vincentiæ, Anonymi, S. Antonini, atque Ioann. à Neapoli, fuerat tantùm in voce, secundùm solam relationem, & aërum rumorem iam prodiit in re, & extra causas anno 1502. à Correctore, ac continuatore Bandelli. Cardinalis verò Caietanus, qui scripsit suum Opusculum de Conceptione ann. 1515. id est, 13. annis post Correctorem non vidit ipsum, sed dixit de Reuelatione S. Brigittæ: *E regione opponitur S. Catharina, quæ dixit sibi reuelatum esse oppositum, vt refert Archiepiscopus Florentinus, 1. art. Summa suæ, titulo 7. cap. 2. circa finem.* Temperatè loquutus est Caietanus, sed adhuc finxit illud: *S. Catharina, quæ dixit*, quia Antoninus nō dicit, quòd S. Catharina dixit sibi reuelatum fuisse. His ergo secundùm veritatem constitutis, sequitur euidentèr, quòd notitiam huius Reuelationis sumpserunt, Caietanus, Bandellus, Vincentia, & Anonymus, ab vno solo S. Antonino, & hic à Ioann. de Neapoli, vt ipse videtur expressè affirmare in auctoritate supra posita ex 1. part. Summæ.

Sed hinc iam oritur prima, atque insuperabilis difficultas, & contradictio palpabilis: nam in Ordine Prædicatorum tantùm fuerunt duo Ioannes à Neapoli Scriptores. Vnus celebris, & antiquus, qui scripsit inter alia, quodlibetalem quæstionem de hac controuersia; in qua expressè sustinuit opinionem minus piam, vt vidimus suprà num. 182. Et ex hoc Doctore, quæstione, ac doctrina non bis, nec ter, sed quinquies sumit S. Antoninus verba, vt satisfaciat nostris argumentis. Ac vltimo loco adducit eiusdem Doctoris solutionem, vt respondeat argumento de Reuelatione S. Brigittæ. Sed hoc, Patres mei, quomodo potest stare cum veritate? Ioann. de Neapoli, secundùm omnes vestros Nomenclatores, & etiam extraneos, floruit, & scripsit sua Quodlibeta ad annum 1317. & constat clariùs; quia Guilliel. de Gannaco scribens suum Cathalogum ad ann. 1332. adducit inter alios Ioann. de Neapoli: ergo vixerat, & scripserat ante annum illum 1332. atqui S. Catharina nata est anno 1347. quomodo ergo antè quam nasceretur S. Catharina 30. annos, iam Ioann. de Neapoli poterat loqui de Conceptionis reuelatione? Nisi etiam dicatis, quòd Ioann. de Neapoli habuit reuelationem de reuelationibus faciēdis S. Brigittæ, ac S. Catharinæ, quando ipsæ adhuc non erant natæ? Propono clarissimè difficultatem. S. Brigitta mortua est ann. Christi 1373. cū esset annorum 70. S. Catharina decessit à vita ann. 1380. cùm 33. haberet annos ergo quando Ioann. de Neapoli scripsit ad ann. 1317. contra immaculatam Conceptionem, S. Brigitta habebat annos 14. & S. Catharina nondū erat nata, nec fortè Parentes eius? Patres mei, canite tubam, & congregate cœtum Religiosorum, vt videant, si possunt componere ista.

Fuit etiam alter Ioan. de Neapoli, eiusdē Ordin. Præd. de quo Leand. Alber. præcipuus Nomēclator, lib. 4. fol. 145. à tergo, affirmat scripsisse laudes fusissimas de S. Catherina Senēsi, sed nec hic potest esse Ioan. de Neap. citatus à S. Antonino: tū, quia aliæ citationes S. Antonini, nō sunt huius, sed antecedēris; tū, quia iste secundū omnes Nomēclatores scripsit ad an. 1460. quādo iā S. Antoninus è vita decesserat: tū, quia iste nō scripsit scholasticè respodēdo ad argumenta Conceptionis. Sed laudes: ergo à priori, atque à posteriori manet clausum ostium, & demōstratū, quod verba illa de Reuelationibus S. Brigittę, & Catharinæ, circa Conceptionem Virginis, non fuerunt S. Antonini, sed supposita, & intrusa. Vel si fuerunt S. Antonini, quærēdus est alius Ioan. de Neapoli, tertius Scriptor scholasticus in Religione Prædicatorum, qui scripserit quæstionem contra immaculatam Conceptionem ab ann. 1380. quando mortua est S. Catharina, vsque ad ann. 1440. quando S. Antoninus scripsit Summam. Vel dicere debent, quòd in textu S. Antonini verba illa: *Dicit Ioannes de Neapoli, quòd sunt visiones fantasticæ, quod non est credendum*, tantum sunt Ioan. de Neapoli, respondentis ad argumentum de Reuelatione illa maculæ S. Bernardi, de qua egimus in Tritur. num. LX. sequentes vero: *Et si dicatur, alias Sanctas habuisse reuelationem de huiusmodi, vt est S. Brigitta; sciendum, quòd aliæ Sanctæ, quæ claruerunt miraculis, vt B. Catharina de Senis habuit reuelationem de contrario.* Sunt ipsius S. Antonini loquentis ex propriis. Dura equidèm solutio, quia verba sunt continua, & si admittimus illā, tunc manet reuelatio S. Catharinæ ex posita sine patre, & matre, & sine origine, & principio, & refundēda erit veritas, vel falsitas illius in vnico, & solo S. Antonino, tāquam in primo Auctore, quod ego ob honorem tanti viri nec credo, nec admitto: sed dico, quòd fortè secundus Ioannes de Neapoli in illo libro de Laudibus S. Catharinæ dixit, ipsam habuisse reuelationem de maculata Conceptione, quia iam in Lōbardia cœperat acris controuersia de hac materia; & in prima impressione summæ S. Antonini reuelatio illa fuit intrusa, ab aliquo malignante, sub nomine Ioan. de Neapoli, & sic qui scripserunt ante Typographiam, vt Ioannes de Montesono, Ioannes Thomæ, & Ioannes de Turrecremata, atque Ioannes de Mōtenigro nullam habuerunt de tali reuelatione notitiam. At qui scripserunt post editionem summæ Antoninæ,

vt

vt Anonymus, Vincentia, & Bandellus citarunt Antoninum, & hinc cæpit rumor inter fratres. Et si hæc ratio non placet, ecce do aliam cum altero Ioanne de Neapoli, antiquiore S. Antonino, à quo fortè illam accepit.

Et nota, ò Lector! sequentia, vt ex illis intelligas; quanta confusio, vt non dicam aliquid aliud, fuit, & est circa hanc materiã inter Scriptores Ordinis Prædicatorum, & relictis aliis adducam tantummodò vnicum exemplũ. Anno 1607. R. P. F. Ioannes Michael Pius, Bononiensis, scripsit librum magnum de Viris illustribus Ordinis Prædicatorum, lingua Italica, & part. 2. lib. 2. col. 226. loquens de Scriptoribus suæ Religionis, qui floruerũt anno 1406. sic inquit: *Fr. Rainiero Paglaresi da Siena, scrisse vn bre opusculo in lode di S. Catherina da Siena, &c. che lo stima Beato Gregor. Lombardello.* Et statim adducit alterum Scriptorem sic: *Fr. Pietro da Brescia, Lombardo, huomo sancto Beato chiamato dal Lombardelli, scrisse in versi Latini vn opererta in lode di S. Catherina da Siena.* Et statim infrà: *F. Paulo de Roma, huomo di vita integerrima, posto dal Lombardelli, tra li Beati, scrisse alcune Prediche in lode di S. Catherina da Siena, & forse altre cose. Fu secondo il preditto Lombardello, Confessore de Bonifacio VIII. ma ciò non può dirsi senza expresso errore, perche quando questo Pontifice viueua, non era ancor nata S. Catherina Sanese. Onde serà forsi errore di stampa, & douera facilmente leggeri Bonifacio IX. che fu creato Pontifice del 1389.* Et statim infrà: *F. Giouanni da Napoli, Dottore, & Predicatore famosissimo, riposto dal Lomdardelli tra li Beati dell' Ordine, scrisse alcune Prediche in lodi di S. Catherina da Siena, & forse altre cose.* Et infra statim: *Fr. Massimo da Salerno, Regnicolo, amicissimo di S. Catherina de Siena, scrisse en Venetia compendiosamente la vitta de lei, diuidendola in tre parti. Fù huomo di sancta vitta, & chiamato dal Lombardelli con nomen de Beato, &c.* Et statim: *F. Bartholomeo Montucci da Siena, che il predeto Lombardelli chama Beato, scrisse vn libro intitolato: Viaggi da Siena: oue dice multe cose in lode di S. Catherina Sanese.* Et statim infrà: *F. Tancredo Tancredi, Sanese, compose vn oratione in lode di S. Catherina Senese, é forse altre cose. Beato lo chiama il Lombardelli, &c.* Ecce, ò Lector! in sola vna pagina, nec integra; & in eodem anno dat nobis Auctor iste septem Scriptores Beatos, scribentes laudes S. Catharinæ Senensis ex suo Lombardello: si tu vis hoc credere, crede; nam ego existimo, quod P. ille Lombardellus, vt beatificaret suum libellum de Stigmatibus Sanctæ Chatharinæ Senensis, finxit totam suprapositam multitudinem Beatorum scribentium eodem tempore laudes, prædictæ S. Catharinę, quorum nec vnus saltem est typis mandatus.

Sed iam pro nostro instituto (in hoc enim opere, nec vulnerare, aut stigmatizare volumus) potuit esse, quod supra positus Ioannes à Neapoli, relatus in quarto loco, qui præcessit S. Antoninũ per quadraginta annos, dixerit aliquid de Reuelatione S. Catharinę circa Conceptionem Virginis Marię, & hic sit ille adductus à S. Antonino, quo saluamus eiusdem auctoritatem, & verba, si hic Ioannes à Neapoli finxit reuelationem, sed tunc rumor exortus est ex ficto principipio, & à causa mendaci emanauit, quod si nec hęc ratio placet, quęrite alteram amore Dei, inter Beatos Lombardelli, *ò forse altre cose*; sed quidquid sit de primo inuentore rumoris,

Pergamus ad inquisitionem de principali assumpto nostro, scilicet, de veritate ipsius reuelationis in re (adducta primo, vt supra vidimus à Correctore Bandelli) à quo, scilicet, ac quomodo, & quando prodierit in lucem, & extra causas. Et attendat, Lector, quia iam radiat veritatis Sol, vt libellum illum clausum, atque reuelationem in illo contentam, & penitùs absconditam ab oculis Capreoli, Montesoni, Turrecrematę, Antonini, Anonymi, Vincentię, atque Bandelli, & omnium aliorum scribentium post mortem S. Catharinę, vsque ad annum 1500. & patefactam ad ann. 1502. vndè prodierit, demonstrare incipit. Anno ergo à Natiuitate Domini millesimo quadringẽtesimo nonagesimosexto, die quintadecima mensis Aprilis, tota Lombardia in discordia posita propter controuersiam de Conceptione Virginis Marię; prodiit Brixię (cùm ibi esset Vincentius, Bandellus totius scandali caput, & antesignanus) quidam libellus paruus, cuius principium est: *Dialogus Seraphicæ, ac Diuæ Catharinæ de Senis, cum nonnullis alys orationibus.* Prologus autem sic: *Marcus Ciuilis, Brixianus, Fratri Paulo Sancheo, Aragonensi, sacri obseruantis Prædicatorum Ordinis Sancti Patris Dominici.* Et continet duo folia. Deindè extat quędam epistola Diui Stephani Carthusiensis, directa Fratri Thomæ Antonio de Senis, Ordinis Prædicatorum, & continet sex folia. Post ista incipit liber Dialogorum, sic: *Incipit liber diuinæ doctrinæ, datæ per personam Æterni Patris intellectum loquentis admirabilis, & almæ Virginis Catharinæ de Senis, &c.* Et sunt libri sex. Denique adducit quasdam orationes, tanquam aliud opusculum diuersum; cuius titulus est: *Hic incipiunt quædam orationes de multis per Beatam Catharinam de Senis, Sororem de Pœnitentia Beati Dominici, Fundatoris Ordinis Prædicatorum, solemnitèr canonizatam per Summum Pontificem Pium Secundum, dum ipsa esset in abstractione à sensibus facta, & à quibusdam de verbo ad verbum, prout in suo vulgari, ab ipsa Virgine Sancta proferebant,*

bantur, in Latinum collectæ, quarum orationum ipsa plures fecit, cùm esset Auinione, de quibus hic in principio duæ habentur: plures fecit in Ianua, de quibus consequenter habetur hic vna, quam plures etiam fecit in Roma ab anno Domini 1377. vsque ad annum Domini 1380. in quo anno ibi migrauit ad cœlum, die penultima mensis Aprilis. De quibus orationibus Romæ factis, consequentèr hìc habentur aliquæ, videlicèt numero 18. De orationibus autem suis quasi innumeris, quas fecit in Senis, in Florentia, Pisis, & in multis alys Italiæ locis, modo consimili nulla hic habetur. Et consequenter ponuntur ad litteram 22. orationes diuersæ, pro distinctis materiis; modo orationum deprecantium pro statu Ecclesiæ, pro ministris Ecclesiæ, post Communionem, de Annuntiatione, &c. ac taliter sunt formalissimæ orationes, quod nec solũ vnũ verbũ sit in omnibus ipsis, dicens respectum, vel ordinem ad Reuelationem, sed vt dixi, omnia sunt verba deprecatoria, & supplicantis Deo humilitèr: hoc euidentiùs constaret, si liceret illas hìc de verbo ad verbum conscribere; sed crede mihi, Lector, quia nec pro toto mundo verbum mendacii exiret ab ore meo. Et concludit totus iste liber sic: *Explicit Dialogus Diuæ, ac Seraphicæ Catherinæ de Senis, cum certis orationibus per eam factis, accuratißimè impressus, ac emendatus, in alma ciuitate Brixiæ, per Bernardinum de Misintis de Papia, die 15. mensis Aprilis M. CCCC. LXXXXVI.* Hæc est dispositio, & structura primi originalis Brixiensis, de Coloniensi autem dicemus infrà.

Ex his colligũtur sequentia. Primò, quòd liber iste, seu orationes istę S. Catharinæ, fuerunt datæ in lucem, post centum viginti annos ab eius transitu. Secundo, quòd orationes istæ fuerunt factæ, seu dictæ à S. Catharina patrio Sermonæ, id est, Italico, & in Latinum conuersæ, correctæ, & emendatæ, à quodam, vel quibusdam litteratis Ordinis Prædicatorum. Tertiò, quòd illa subscriptio, seu summarium præfixum orationibus, suprà positum non fuit S. Catharinæ, sed illius Fratris Dominicani, vel illorum, vndè illud de orationibus factis, quando erat in abstractione à sensibus, & à quibusdam Notariis de verbo ad verbum collectis, esse paruæ, aut nullius fidei assertum, tùm, quia ex verbis orationum hoc non constat, nec verba ipsa in se tale indicant, nec hoc dicitur in originali Coloniensi, sed quod fuerunt scriptæ à familiaribus sibi assistentibus, vt videbitur infrà: tùm, quia si fuerunt in extasi dicta, Auinione, Ianuæ, atque Romæ, & alibi, partibus inter se tã distantibus, per spatium trium annorum, quomodo poterant de verbo ad verbum colligi à quibusdam Notariis audientibus? Hæc mihi difficilia nimis videntur. Sed hoc gratis admisso, saltem negare non possunt, quòd verba illa non sunt S. Catharinæ, quod sat est pro nostra Ventilatione. Quarto etiam colligitur, Opusculum illud orationum esse superadditum: nam Marcus Ciuilis Ciuis Brixiensis, in Epistola præliminari, directa P. F. Paulo Sancheo, Aragonensi, Ordinis Prædicatorum, solum loquitur de Dialogo S. Catharinæ, nullam faciens mentionem, nec verbum de orationibus, quæ ad finem libri extant, tanquam quoddam superadditum fragmentum. Quintum notatione dignum est, illud verbum: *Solemniter canonizatam per Summum Pontificem Pium II.* Quæ verba artificiosè sunt apposita per ordinem, & respectum ad canonizationem S. Brigittæ, de qua dicunt Aduersarii passim in libris de Coceptione, quod nõ fuit solemniter canonizata; solùm vt sic infringãt auctoritatem Reuelationum de immaculata Cõceptione Virginis: ergo videtur, quod aliquis ex Aduersariis hanc apposuerit annotationem, & hic potuit esse Bandellus, tunc Brixiæ existens. His ergo notatis, ad textum S. Catharinæ accedendo, & ad eius verba dico.

Quod in præallegato Opusculo orationum, addito ad finẽ illius libri dicti, Dialogus, est quędã oratio in ordine 16. cuius titulus est: *Oratio eiusdẽ, facta Romæ die 17. M. CCC. LXXVII.* & incipit sic, atque prosequitur: *Deitas æterna, dissolue vinculum corporis mei, vt posim videre veritatem, quia nunc memoria non potest te capere, nec intellectus intelligere, nec affectus diligere, quomodo decet. O natura diuina! quæ resuscitas mortuos, & sola das vitam, quomodo voluisti tibi vnire naturam mortuam, vt eam viuificares! O Verbum æternum! taliter tibi vnisti naturam mortalem; quòd non fuit possibile, quòd quocumque modo separaretur, vndè in Cruce in Christo natura mortalis patiebatur, sed natura diuina viuificabat: & ideò erat simul Beatus, & dolorosus; nec etiam in sepulchro potuit vna natura ab alia separari. O Pater æterne! tu dicis, quòd vestisti Verbum tuum natura nostra, vt in ea satisfaceret tibi pro nobis. O ineffabilis misericordia! voluisti punire filium naturalem, & propriũ, pro culpa filij adoptiui, & sustinuit non tantùm pœnam Crucis, & corporis, sed cruciatum desiderium in mente. O Pater æterne! quã profunda, & ineffabilia sunt iudicia tua, stultus homo nõ intelligit hoc, imò stulti homines indicãt secundùm corticẽ facta tua, & facta seruorum tuorum, & non secũdùm profundam abyssum charitatis infusæ seruis tuis. O ignorãs & bestialis homo! cùm Deus te fecerit hominẽ, cur facis teipsum bestiã, & nõ solùm bestiã, sed nihil, & bestialiter iudicas. An ignoras, quia bestiales deputantur ad pœnas æternales infernales, in quibus pœnis efficitur homo, vel nõ, & non quidem quãtũ ad naturã qua sustineat, sed quãtũ ad gratiã, qua naturę perficiatur, & res quæ est priuata*

sua perfectione potest dici nihil. Et subiūxit. *Datū est ergo nobis Verbū æternū per manus Mariæ, & de substantia Mariæ induit naturam absque peccati originalis macula, & hoc quia non hominis, sed Spiritus Sancti operatione facta est illa Conceptio: quod quidèm non fuit sic in Maria; quia non processit de massa Adæ operatione Spiritus Sancti, sed hominis. Et quia tota illa massa erat putrida, non poterat nisi in putridam naturam anima illa infundi, nec purgari poterat nisi per gratiam Spiritus Sancti, cuius quidèm gratiæ non est subiectum susceptibile corpus, sed spiritus rationalis, aut intellectualis, & ideò non potuit Maria à macula illa purgari, nisi post quam anima infusa est corpori, quod quidèm sic factum est propter reuerentiam thesauri diuini, qui in illo vase debebat reponi: nam sicut fornax consumit guttā aquæ in modico tempore, sic fecit Spiritus Sanctus de macula peccati originalis. Nam post Conceptionem eius statim fuit per gratiam Spiritus Sancti ab illo peccato mundata, & gratia magna dotata. Subiunxit. Tu scis Domine, quia ista est veritas.* Hæc est tota oratio 16. transcripta ad litteram a primo vsque ad vltimum verbum. Et typis mādata, vt suprà diximus anno 1496. & anno 1502. Continuator Bandelli posita auctoritate Bandelli ad litteram in quadam additione, sic inquit: *Additio. Hæc sunt autem dicta S. Catherinæ formalia verba. Quæ antequam ponātur, notandum est, quòd totus ille liber, sunt orationes, quas ipsa fecit in raptu à corporeis sensibus alienata, & cùm ipsa ad suum sponsum loqueretur sic in extasi, à multis Notarys sunt dictæ orationes conscriptæ. Dicit ergo in oratione 16. quæ incipit: Deitas æterna, &c. post medium: Datum est igitur nobis Verbum æternum, &c.* Et sic adducit suprà positam auctoritatem vsque ad finē, paucis verbis mutatis, de quibus pro nunc non curamus; quia parui momenti sunt. Ecce peruenimus, ò Lector! ad desideratum scopum, & manifestationem claram, & euidentem ex ipsorum Aduersariorum irrefragabili testimonio in prællegatis continuatoris Bandelli verbis, S. Catharinæ, vel suæ decantatæ reuelationis; & constat quod nunquam fuit in operibus Sanctæ Catharinæ alia reuelatio, nisi hæc relata ex libro Orationum, quā ipsi eisdem met verbis adducunt, vt extat in relata orat. 16. Ista sunt veritatis inconcussa fundamenta. Nunc verò, ò Domine! Iudicium tuum regendo da, & iustitiam tuam ne auferas ad discernendum verum à falso, à deuotissimo filio Catharinæ Senensis, quia in eius diem sacram Religionem Minorum est ingressus.

Dico ergò primo, S. Catharinam plures habuisse reuelationes, & extaticos raptus, siuè mētis excessus (vt latè dicitur in eius vita scripta à Raymundo Capuano, Cōfessario suo scorsim impressa; vt infrà videbimus, & posteà abbreuiata per Surium tom. 2. à fol. 1028.) præcipuè quando scripsit librum Dialogorum, vt ibidèm dicitur, de quo modo non loquimur, sed tantùm de libello orationū, de quibus nullum verbum habent Raymundus, nec Marcus Ciuilis, nec Sthephanus Carthusianus, nec S. Antoninus. Vndè non habent authēticum testimoniū, quod fuerint Sanctæ Catharinæ, cò maximè cum in ipsis sint nonnullæ propositiones a doctrina catholica prorsus alienæ, quarū aliquas notat Nicolaus Lancicius vbi supra. Et Orationes illæ ex abrupto prodierunt a prelo Brixiano, nulla præexistente notitia, vel signo illarum in antiquis scriptoribus. Sed his admissis, Orationes illæ nec sunt, nec debent dici reuelationes, nec in ipsis est aliquod verbū, quod denotet extasim, raptum, alienationem à sensibus, vel mentis excessum, sed sunt quædā orationes simplices, ac sinceræ, deuotæ ac deprecatoriæ, quas quilibet paruulus Christianus simplex, & idiota, imò simplicissima fœmina recitare potest quotidiè. Et sic quod dicunt Aduersarii de reuelatione, extasi, & raptu, nec nō multis illis Notariis, videtur apocryphum, & sine vllo fundamento dictum. Nam si in illis orationibus nullum est verbum notatione dignum, nec mysterium, nec arcanum, nec reuelatio aliqua vniuersalis, vel particularis, ad quid necessarii erant tot Notarii? Insuper istæ fuerūt factæ in diuersis Regnis, Prouinciis, Ciuitatibus, Ecclesiis, annis, diebus, ac horis, & sunt orationes breues, quomodo ergo conuocabantur illi Notarii, ob deuotionem? Si erant Notarii publici, non sunt magis deuoti reipublicæ: si alii, quomodo erant parati, & expediti, cum calamo, & attramento, vt de verbo ad verbum transcriberent illas breues orationes? An hoc fiebat ad sonum campanæ, significans Catharinam positam esse in oratione, & alienatam à sensibus in raptu extatico, & voluisse aliqua reuelare, sic que omnes confluerent? Vel aliquis preco, aut cursor clamabat per vicos, & plateas, dicēs: currite, currite, &c. Erat ne hoc dicens, Virginini pulcherrimæ, ac sanctæ? Notarii scripserunt illas orationes non S. Catharina, nō B. eius confessor, quis ergo declarauit, approbauit, atque qualificauit fuisse reuelationes, an ipsimet Notarii? Et vbi est hæc declaratio, approbatio, vel qualificatio? Hæc non extat, & certè quòd necesse erat, vt extarent ad minus quadringenta diuersa, & authentica testimonia Notariorum dicentium iuridicè: Attestamur, & fidem facimus, loco sigilli, &c. vt crederemus fuisse reuelationes, quia in se, nec vmbrā, nec speciem habent. Et quando talia extarent testimonia, in quo Canone, vel sanctione Ecclesiastica datur Notariis facultas qualificandi reuelationes? Nolite effici pueri sensibus.

Dico

Dico secundo, quòd inter omnes alias orationes solùm hæc 16. habuit speciem reuelationis secundùm Aduersarios, ideò in illa collocarunt suam auctoritatem contra immaculatam Virginis Conceptionem, sed cum prædicta oratio iam supra sit posita integra de verbo ad verbum, videat Lector, & iudicet, vndè colligatur, illam fuisse reuelatam? Nam ego in rei veritate non capio hanc reuelationem; sed attende amore Dei, fortè inuestigabimus initium talis reuelationis. Oratio 14. & 15. & hęc 16. factę fuerunt Romę: vna die 1. Ianuarii, altera die 15. & altera die 17. Decimaquarta talem habet inscriptionem: *Oratio eiusdem facta Romæ in die Circumcisionis Domini ad instantiam Domini N. Cardinalis Ordinis Prædicatorum, ad circumcidendam duritiem induratorum contra Ecclesiam.* Et incipit: *Summe Deus, amor inæstimabilis.* Alia 15. incipit sic: *Veritas, & quæ ego sum, vt tu des mihi veritatem, ego sum, quæ non sum. Et post paululum: Ergo veritas tua, est illa, quæ facit, & loquitur, &c.* Nota ergo Lector, si oratio 14. facta est ad instantiam Cardinalis N. Ordinis Prædicatorum: ergo non fuit reuelata, sed facta ab ipsa Sancta, vt obediret Cardinali: fiunt ne reuelationes in Romana Curia ad instantiam N. & N. Cardinalium Ordinis Prædicatorum? In sequenti oratione dicitur illud: *Et post paululum*, signans aliqua fuisse relicta ab eadem oratione; in sequenti verò 16. de qua nunc est quæstio, dicitur: *Et res quæ est, priuata sua perfectione, potest dici nihil. Et subiunxit. Datum est ergo nobis, &c.* Et ad finem: *Et gratia magna dotata. Subiunxit: Tu scis Domine, quia ista est veritas.* Verbum illud bis repetitum: *Et subiunxit*, de quo facit relationem? Quis fuit hic, qui *subiunxit?* An ipsa Catharina *subiunxit* in sua oratione, an alius *subiunxit?* Sancta Catharina non potuit hoc dicere, quia ipsa loquebatur, & cùm ipsa currēti styllo diceret orationem, non poterat eadem dicere: *& subiunxit.* Et hoc non semel, sed bis repetitum, eo maximè cùm in nulla alia oratione ex contentis in tali libello sit verbum illud, *& subiunxit:* ergo aliquis alius apposuit illud, *& subiunxit.* Et cum subiunctione illa, & additione, adiunxit, & addidit totam clausulam ibi contentam vsque ad finem orationis: hæc meo iudicio est euidens, & palpabilis demonstratio. Ideoque satis malitiosè Continuator Bandelli tacuit illud verbum, *& subiunxit*, & incepit à sequenti, *datum est igitur*, vt non videretur, atque notaretur, quod clausula illa tota vsque ad finem orationis, erat quædam subiunctio, & additio ad totam orationem Catharinæ.

Dico tertio, quòd illa Sanctę Catharinę oratio solùm fuit, & est vsque ad illa verba, *potest dici nihil*, ibi enim finem facit completè, & perfectè; sequentia verò verba, *& subiunxit. Datum est ergo nobis, &c.* vsque ad finem cum reuelatione Conceptionis, nec sunt, nec fuerunt S. Catharinæ sed addita, subiuncta, & supposita à quodam alio, nec Sancto, nec Catharino, nec Senensi. Quod patet pro nunc (quia infra pandetur omne malum) quia illa clausula, vt iacet addita, nullo modo potest esse Sanctę Catharinæ; nam illa non poterat dicere: *& post paululum*, nec illud: *& subiunxit*: qui ergo addidit hæc verba, addidit etiam sequentia, in quibus agitur de Conceptione. Tum, quia verba illa sunt ibi collocata extra omne propositum, & subiectam materiam: etenim totum assumptū illius orationis est de vltima hominis perfectione, scilicet, Dei cognitione, & quod creatura priuata hac perfectione bestialiter viuens, non potest iudicare de iudiciis Dei, & iustorum factis, & deputatur ad pœnas æternales, internales, vt ipsa dicit. Quam ergo connexionem habent hæc cum Conceptione Virginis Mariæ? Hoc benè præuidit astutus ille, atque calidus N. ideo addidit illud: *& subiunxit*, videns illa nullam connexionem habere cum antecedētibus in illa oratione. Tum denique, quia in libro Epistolarum Sanctæ Catharinæ italico sermone conscripto absque loco, & anno impressionis, fol. 402. à tergo extat hæc oratio, & desunt illa verba: *& subiunxit*, & illud vltimum: *Tu scis Domine, quia ista est veritas*, ex quo ampliùs declaratur, & ostenditur, illa verba esse supposita, & ficta. Item in Dialogis lingua materna impressis Venetiis, anno 1547. in 8. qui incipiunt: *La diuina bondate*, absolutè desunt omnes illę orationes, & sic ex omni parte videtur reuelationem hanc fuisse fictam.

Dico quarto, quòd tàm Dialogi, quàm orationes fuerunt à Sancta Catharina scriptæ lingua materna italica, quæ postea fuerunt collectæ, & in latinum translatæ, sed quando, vel à quo, hoc opus, hic labor, quia in libro Brixiensi non exprimitur, certum autem est, quòd orationes habent aliquas subscriptiones, seu additiones, quæ non fuerunt factæ à Sancta Catharina, sed ab alia persona hucusque incognita, quod sic demonstratur. Titulus præfixus in principio orationum: *Hic incipiunt, quædā orationes de multis, &c.* non est Sanctæ Catharinæ, sicut nec subscriptio primę orationis, quæ sic se habet: *Oratio ipsius Beatissimæ Virginis facta Auinioni pro statu Ecclesiæ tēpore rebellionis terrarū dictæ Ecclesiæ.* Item nec tertiæ orationis titulus, qui talis est: *Oratio eiusdē facta Ianuæ ad remouendū Papam Gregorium de proposito retrocedendi, terminato in Consistorio propter contrarietates accessus ad Vrbem, in qua respondetur obiectionibus contrariis: & quæsito quomodo officiales curiæ possint officia gerere, sine offensa Dei, & proximi.* Oratio 14. habet titulum illum: *Oratio eiusdem facta Romæ in die*

die Circumcisionis Domini ad instantiam Domini N. Cardinalis, Ordinis Prædicatorum. Ad circuncidendam duritiem induratorum contra Ecclesiam. Hæc sunt orationum subscriptiones, quæ nec potuerunt dici à Sancta Catharina in suo raptu, nec scribi à Notariis. Insuper in corpore ipsarum orationum extant aliquæ additiones, quæ necessario fuerunt appositæ ab aliqua tertia persona, v.g. in orat. 9. sic dicitur: *Deindè more solito orauit mater pro Ecclesia Dei, pro Vicario Christi, & filijs, ac etiam pro omni rationali creatura.* Et orat. 15. incepta post tres lineas dicitur: *& post paululum*, insinuans quod aliquid fuit derelictū ex illa oratione. Ac tandem orat. 17. sic dicitur: *Tanta est conformitas inter hominem, & hominē, quòd quando non se diligunt, recedunt à propria natura. Postmodum orauit pro singularibus suis, vt participarent naturam diuinam, & ista est vera conformitas: Respondit Deo, & dixit: Quomodo maiorem gratiam possum habere, quàm vt vitam ducam semper in pœnis, & ipsam terminem cum martyrio propter te?* Et in istis verbis concluditur illa oratio: in quibus duo debes notare, ô Lector! Primum, quod hæc verba: *Postmodum orauit, &c.* Et illa: *Respondit Deo, & dixit*: nec sunt, nec possunt esse Sanctæ Catharinæ, sed fuerunt subiuncta, ac superaddita orationi, vt ex ipsis patet. Secundum, quod in illis 22. orationibus nō est aliud verbum magnum, vel paruum habens reuelationis speciem, vel vmbrā, nisi hoc: *Respondit Deo, & dixit.* Cùm ergo reliqua orationis verba neque in hac, neque in aliis habeat hunc saltim loquendi modum cum Deo, nisi hoc vnum additum, & subiunctum, qui addidit hęc omnia, addidit etiam, ac subiunxit clausulam illam orat. 16. de maculata Cōceptione Virginis Mariæ, sed ne immoremur coniecturis, quando habemus præ manibus euidentem demonstrationem.

Dico quinto assertiuè, quod clausula illa, & subiunxit cum relatione in ipsa contenta, fuit addita, supposita, ficta, & superseminata tanquam zizania in illa orat. 16. originalis Brixiensis à quodam inimico homine, quod sic euidenter demonstratur. Coloniæ apud Theodorum Baumium, sub sole aureo anno 1569. fuit impress. liber, in folio sub hoc titulo: *Theologiæ mysticæ mirabilium, scilicèt, & inscrutabilium operum Dei, lucida demonstratio, in libros duos distributa ante annos 183. per D. Raymundum à Vineis, Capuanum Theologum conscripta partim, partimque è idiomate italico in latinum translata, &c.* Deindè sequitur dedicatoria D. Petro à Soto, Confessario Caroli V. Imperatoris, facta à D. Theodorico Loer à Stratis, Carthusiano ad annum 1548. vbi inter alia dicit: *Iure igitur, meritòque tibi opera hæc sanctissimæ virginis Catharinæ Senensis omnia, quæ quidem extare nouerim, à me tempore exilij in bello Schmalkaldico in Austria, Cœnobij nostri instituti Maubarcen reperta, pulcherrimo charactere in membranis descripta nuncupare placuit.* Deindè sequitur Præfatio ad Lectorē, & Bulla canonizazionis S. Catharinæ, & officium integrum cum Missa, & carmina aliqua in laudem ipsius Virginis: item infrà adducitur, *Raymundi de Vineis Capuani S. T. D in vitam B. Catharinæ Senensis à se descriptam Prologus*; & continuò: *Secundus Prologus adaptabilis vltimo capitulo totius legendæ, quo quasi tota legenda epilogatur.* Deindè incipit. *Prima pars legendæ, &c.* & illa finita: *Pars secunda, &c.* Tandem prosequitur sic: *Incipit liber diuinæ doctrinæ, datæ per personam æterni Patris, &c.* & sunt sex tractatus, seu Dialogi Sanctæ Catharinæ, vt diximus suprà. Et tandem concluditur opus illud adducendo: *Sanctæ Catharinæ Senensis ex multis, orationes viginti duo, insigniter aptatæ, ab ipsa quidē in raptu, & extasi ad Deū magno spiritus feruore prolatæ; verum à sibi assistentibus familiaribus exceptæ, latinitatique donatæ.* En habemus librum, S. Catharinæ, & in ipso orationes illas 22. ab ipsa in raptu prolatas, & scriptas non à Notariis, sed ab assistentibus familiaribus, id est, tribus Patribus Dominicanis, quibus semper associata incedebat, & inter illas fol. 148. col. 2. extat orat. 16. quæ incipit: *Deitas æterna, &c.* Huc usque in omnibus coinciduut originale Brixiense, & Coloniense, sed differunt solùm in hoc, quod hoc originale Coloniense (repertum in Austria in Monasterio Maubareen inter Patres Carthusienses, manuscriptum pulcherrimis characteribus, in membranis, ab ipsomet Fratre Raymundo de Vineis, Capuano, Confessario Beatæ Catharinæ Senensis; ante impressum scriptū annis 183. & cùm impressus fuerit anno 1569. necessario manuscriptum fuit ad annum 1386. sex annis post S. Catharinæ mortem, & antequam ipsemet Confessarius, ac scriptor Raymundus Capuanus transiret ex hac vita annis 13.) non habet illam clausulam: *Et subiunxit, &c.* in qua extat illa reuelatio ficta, sine vllo Dei timore, & addita contra Sacratissimæ Dei Matris honorem, puritatem, & immunitatem suæ immaculatæ Conceptionis, &c. in originali Brixiensi, atque sanctissimæ virginis Catharinæ innocentiam, reputationem, deuotionem, &c. nec non contra veritatis fidei Catholicæ integritatē, & Religionis confusionē, & dedecorem, & sic poteram addere alia, & alia, &c. Dico ergo, quod in originali Coloniensi, vero, ac legitimo, & ab omni falsitatis suspicione alieno, vt patet ex circunstātiis relatis, concluditur orat. illa 16. sic: *& res quæ est priuata sua perfectione potest dici nihil*, & nihil ampliùs, quia incipit immediatè orat. 17. & per consequens

quens absolutè deest talis reuelatio, seu verba illa de maculata Conceptione Virginis Mariæ. Nec hic valet recursus, quòd originale Brixiense fuit priùs excussum, scilicèt, ad annum 1496. & Coloniense ad annum 1569. & quod fortè Colonienses ob deuotionem abstulerunt illam clausulam, quia hoc haberet aliquam apparentiam, si Coloniense fuisset transcriptum ex Brixiano, sed non fuit nisi ex illo originali M.S. Maubercen ab ipso confessario disposito ante annos 183. & ante illam machinam Brixiensem ann. 110. Item structura, & dispositio est primo diuersa, & Coloniense non habet Epistolam Marci Ciuilis, neque alterã Stephani Carthusiani. Quid vltra? Coloniense non fuit coagulatum inter Patres Dominicanos Paulum Sancheum, & Thomam Antoniũ de Senis, & alium Fratrem N. de quo

Dico sexto, additionem, seu subiunctionem hanc contra immaculatam Virginis Conceptionem, non fuisse appositam à suo Confessario Raymundo de Capua, tum, quia in sua vita nihil de hoc scribit, tum, quia liber ille Orationum fuit typis mandatus, post 116. ann. à morte S. Catharinæ, & transitum ipsius Raymundi 97. quia decessit Norimbergæ, anno 1399. Tum propter superiùs dicta ex originali Coloniensi. Nec fuit F. Thomas Antonius de Senis, cui R. P. Stephanus Carthusianus scripsit Epistolam, de qua suprà, & ratio est; quia licèt hic ad annum 1430. vt dicit Anton. Lusitan. in Biblioth. fol. 248. vel ad ann. 1420. vt vult Mich. Pius, in Append. fol. 412. scripserit secundam vitam S. Catharinæ Senensis magis compendiosam, quàm fuerat illa Raymundi de Capua, & eius cura etiã factus fuerit liber de attestatione sanctitatis, ac miraculis pro canonizatione Virginis, ac tãdem recollegerit omnes epistolas eiusdem Sanctæ. Tunc orationes non habebant illam superadditam clausulam contra immaculatam Conceptionẽ; quia Turrecremata, vel Ioan. de Montenigro haberent de illa notitiam, vel saltim B. Antoninus aut Anonymus, aut Bandellus, omnes Itali eiusdem Religionis, & ferè etiam territorii. Cùm ergo vsque ad annum 1481. nulla fuerit notitia positiua, sed solùm in voce, & posteà prodierit in lucem ad annum 1502. sequitur, quòd in illo spatio viginti annorum ficta, & intrusa fuerit talis reuelatio in orationibus S. Catharinæ.

Vndè existimo verè, ac realiter, secundùm probabilissimas coniecturas, Auctorem talis additionis, seu potiùs fictorem illius clausulæ, fuisse R. P. F. Vincentium de Castronouo Tordon, qui posteà fuit Generalis Minister, vel Magister totius Ordinis Prædicatorum, Lombardus. Et hoc dico absque vlla temeritate, vel hesitatione. Tum, quia eodem tempore, quo liber ille excudebatur Brixiæ, erat ipse in eadem ciuitate. Tum, quia stylus illius auctoritatis totus est Bandellianus; & non solùm stylus, sed ipsa verba: nam in auctoritatibus à se fictis, de quibus suprà vidimus plures, & alias dabimus infrà, semper vtitur eisdem, ac ipsissimis verbis, repertis in hac auctoritate Sanctæ Catharinæ, vt sunt illa: *Quod quidèm non fuit sic in Maria*, & illa: *Ex massa Adæ*, & illud: *Quia tota illa massa erat putrida*, & illud: *Nec purgari*, & illud: *Cuius gratiæ non est subiectum susceptibile corpus, sed spiritus rationalis, aut intellectualis*, & illud: *Postquam anima infusa est corpori*, & illud: *Statim fuit ab illo peccato mundata*. Quomodo enim poterat S. Catharina in quadam simplici oratione recolligere in vnũ omnes terminos expressantes, & claudentes vndique totam, & omnimodam difficultatis materiã per reduplicationes, ac formalitates scholasticas, & terminos specificos, ac indiuiduos, quod nec S. Thomas, nec S. Bonauentura, nec Albertus Magnus, nec vllus alius scholasticus antiquus fecerat in latissimis suis quæstionibus? Cùm ergo omnia illa non solùm sint expressæ conclusiones Bandelli, sparsę in toto suo libro, sed etiam formalissima verba, ipse fuit qui *subiunxit*, & subiungendo fecit. Denique, quia, Bandellus in primo suo opere de Conceptione impresso, cùm esset Lector, anno 1481. antè impressionem relati Opusculi orationum Sanctæ Catharinæ, ipsam adduxit, atque citauit ex Sancto Antonino, in quadam reuelatione, nullam adducẽdo auctoritatem, vt suprà vidimus, in secundo vero opere excusso à Correctore Bandelli, anno 1502. id est, post sex annos ab impressione libri Orationum, adduxit Sanctã Catharinam, nullam faciens mentionem Sancti Antonini, sed transcribendo auctoritatem ad vnguem, & ita ad litteram, atque fideliter, vt nec in verbo videatur discrepare. O res mira! nam cum ille Semi-Bandellus non solùm vitiauerit omnes Sãctos, & Auctores extraneos, sed etiã proprios, vt vidimus in Alberto Magno, & videbimus in S. Thoma, & omnes alios, addendo plura, vel prætermittendo aliqua, solùm hanc S. Catharinæ auctoritatem refert fideliter, & exactissimè: & ratio fuit, quia alii non fuerant locuti secundùm suum genium, atque desiderium; at in S. Catharinæ verbis, cùm essent sua, & proprio marte, & manu depicta, nõ fuit necesse vnum vitiare, vel adulterare verbũ: adorauit enim, ac veneratus est opus manuum sui Magistri Bandelli.

Dico septimò, quod non est difficilè indagare finem, atque intentionem Bandelli, in hac sua pessima, omninòque execrabili additione; fuit enim illa sua communis, & innata, indoles inuẽtis addere, vt in hac Ventilatione sæpè demonstrauimus, viderat enim, & expertus fuerat in suis disputationibus, quòd S. Antoninus, & Ano-

Anonymus dicebant nudè, Beatam Cath. rinã habuisse reuelationem de Conceptione Virginis Mariæ in peccato originali, sed illam reuelationẽ nec comparuisse in eius vita, nec scriptis, nec comparere originaliter in aliquo saltem Doctore, vel Scriptore, & sic curauit, vt suo tempore opus illud Dialogorum, ac orationum cuderetur Brixiæ, & in prædicta oratione 16. addidit, & subiunxit clausulam illam, vt reuelatio S. Catharinæ maneret stabilita in perpetuas æternitates. Eodem enim tempore, atque in eadem ciuitate, ipsimet Patres Dominicani abstulerunt ex operibus Petri Hieremię, etiam Ordinis Prædicatorum, sermones duos de Conceptione, vt demonstrabimus infrà num. 245. Insuper (& hæc est ratio potissima) Bandellus præcipiti feruore, exagitabatur spiritu, vt sua opinio de maculata Conceptione in omnibus, & per omnia palmam anteferret, & pro viribus conabatur, vt in nullo apice cederet opinioni magis piæ, & hoc existimabat se adeptum, quantum ad auctoritates Sanctorũ, & rationes Theologicas, sed videbat pariter, & sentiebat ex aduerso citari pro immaculata Conceptione illa tria inconcussa fundamenta, officium, miracula, & reuelationes, excogitauit ergo per fas, vel nefas hæc omnia etiã ęmulari, sed ausculta modum, quo hoc aggressus est, quia excedit omnem modum.

Videns primò Leonardum à Nogarolis, Prothonotarium Apostolicum edidisse Officium pro immaculata Virginis Conceptione, & illud fuisse approbatum à Sixto IV. Pontific. Maxim. illud impugnauit acerrimè, vt videre est ad finem sui libri: sentiens hoc nihil proficere, cùm esset Magister Generalis sui Ordinis composuit alterum Officium pro sua opinione de maculata Conceptione, & sanctificatione Virginis, sequendo in omnibus vestigia, & dispositionem illius de Conceptione ab Ecclesia iam approbati, ac ipsum publicauit, atque iussit recitari in ordine suo, vt constat ex ipsorum Breuiariis apud nos existentibus. Sed machina hæc citò euanuit, quia post aliquot annos officium illud fuit reformatum, & penitùs expunctum, ita vt nunc nec vlla restet ipsius memoria. Secundò videns, & sentiens, quòd etiã pro opinione pia adducebantur aliqua miracula in diuersis mundi partibus patrata, decretũ, ac dispositum fuit in quodam capitulo, vt pro ipsorum opinione comprobanda efficerentur etiam miracula; ad hoc selecti sunt quatuor fratres, & ciuitas Bernensis. Quod quidèm ad annum 1505. executioni cæpit mandari, sed cùm iam essent disposita, & aliqua iam patrata, & publicata pseudomiracula, Deo ita disponente per quendam laicum eiusdem Ordinis, vocatum Ioannem Ietzer, detectum fuit totum mẽdacium, & facta iuridica inquisitione per tres Nuntios Apostolicos, missos à Iulio II. Pont. Max. D.D. Achillem Grassum, Episcopum Castellæ, Aymonem de Montefalcone, Lausanen., & Matthæum Schinder, Valesii Episcopos, toto negotio detecto, in platea Bernensi publicè ann. 1509. mense Maio, quatuor illi miraculorũ patratores igne cremati fuerunt, quorũ acta iuridica apud nos extant impressa eodem anno Bernæ. Tertiò, videns ipsemet Bandellus, quòd pro nostra sententia adducebantur aliquę reuelationes S. Brigittæ, expressæ, atque clarissimæ, decreuit, ac opere compleuit, fingere etiam reuelationem pro sua opinione, ita claram, & expressam, sicut fuerant S. Brigittæ, & illam adscripsit S. Catharinæ, & collocauit inter eius orationes, alia enim opera præcipua S. Catharinæ, cùm iam essent publicata, & ab omnibus nota, non potuerunt suæ fictioni deseruire, sicut orationes, quæ tunc nouiter in lucem prodibant, in Italia, sed prouidit Deus de originali Austriaco, vt suprà visum est, quo etiam Domino sic ordinante, ob honorem suæ sanctissimæ Matris, & suæ dilectissimæ sponsæ S. Catharinæ, tanquam mendacium fictum, detectum cerneretur.

His omnibus de Bandelliana fictione finem impono, quadam non leui, nec contemnenda coniectura. Sixtus IV. Pontifex Maximus, Ordinis Minorum, singularis, & vnicus omnium Religiosorum protector, & præcipuè Ordinis Prædicatorum, vt videre est in Mich. Pio part. 6. lib. 3. colum. 52. duo nostræ religionis Christianæ affectu speciali prosecutus est mysteria; scilicèt, vulnerum S.P.N. Francisci, atque immaculatam Virginis Mariæ Conceptionem: sicque anno 2. sui Pontificatus Christi 1472. expediuit Bullam pro stigmatibus, quæ incipit: *Spectat ad Romanum, &c.* 8. idus Septembris, anno verò 4. & Christi 1474. per aliam Bullã, quæ incipit: *Licèt dum militans, &c.* 8. Kal. Augusti prohibuit, ne diceretur Sãctam Catharinam Senensem habuisse vulnera, Christi, &c. anno 7. & Christi 1477. per aliam Bullam incipientem: *Supplicationibus dilecti filij, &c.* die 10. Aprilis surrexit contra asserentes, Beatum Franciscum non habuisse stigmata, vel Sanctã Catharinam Senensem habuisse vulnera. Item ann. 8. pro eisdem stigmatibus edidit aliud Breue, incipiens: *Olim tuæ deuotioni*, die 3. Octobris, & anno 10. aliud incipiens: *Alias per Breue*, die 10. Decembris, & hæc de stigmatibus. Circa mysterium immaculatæ Conceptionis Mariæ maiorem ostendit paternalem deuotionis suæ affectum, nam anno 6. sui Pontificatus, Christi 1476. per Bullam: *Cùm præexcelsa*, 7. idus Decembris, confirmauit officium Nogarolis, *Sicut lilium, &c.* anno 10. illud Bernardini de Bustis per Breue incipiens: *Libenter ad ea*, die 4. Octobris, anno verò 11. Christi 1481. edidit

edidit constitutionem illam celebrem: *Graue nimis* contra prædicatores in partibus Lombardiæ, vbi prędictus Vincentius de Castronouo Bandellus, cũ aliquibus suis sequacibus prædicabat, & scribebat libros contra immaculatã Conceptionem. Tandèm videns Summ. Pontifex, illum tumultum non fuisse sedatum, sed potiùs creuisse, edidit aliam constitutionem contra eosdem Lombardos, asserentes in suis prædicationibus, hęreticum esse, dicere Beatam Virginem conceptam fuisse sine originali peccato, expeditã anno 13. sui Pontificatus Christi 1483. incipientem etiam: *Graue nimis*, pridiè nonas Septembris. Summus verò Pontifex Sixtus IV. diem clausit extremum anno sequenti, scilicèt 1484. & cum eius morte surrexerunt illi, qui etiam graue nimis senserant, quæ Summus Pontifex decreuerat circa vulnera S. Francisci, & Conceptionem Virginis Mariæ, & sic Patres illi Lombardi, in Brixia, vna ex præcipuis ciuitatibus Lombardiæ statim post mortem Sixti curarunt edere librum, in quo demõstrarent suam sententiam contra Summi Pontificis iteratas determinationes, & in lucẽ emiserunt ann. sequenti 1496. suprà dictum opusculum Dialogorum, & Orationum S. Catharinæ Senensis in cuius principio, & fine totum est dicere, ac proclamare, Sanctam Catharinam habuisse vulnera Christi, & verbis candẽtibus oppugnare contrarium affirmantes, vel sentientes. Et orat. 16. introduxerunt suam pseudoreuelationem contra immaculatam Virginis Conceptionem, & sic quantum in ipsis erat, vtrumque voluerunt euellere, affirmando, ipsam S. Catharinam habuisse vulnera Christi, & reuelationem de Conceptione Virginis in peccato originali. Vndè hæc non potest dici reuelatio S. Catharinæ, quia non fuit reuelatio Senensis, sed Lombarda, grauis nimis, & extrauagans reuelatio contra Extrauagantes graue nimis: Si verò in suprà dictis ex fragilitate humana in aliquo à veritatis via deuiaui, vel est aliqua alia reuelatio S. Catharinæ, illã ostendant, parati enim sumus ad dirigendum gressus nostros in viam pacis.

LANDVLPHVS, Ordinis Minorũ, in Postilla sua super Euangelia totius anni, Lucæ 1. & Matth. 1. *Ita Bandel. cap. 24. Deza fol. 48. Petr. de Vincent.*

VERITAS 202.

AVTOR iste notus est inter Minoritas, cuius proprium nomen fuit Landulphus Carazolius, Neapolitanus, & Archiepiscopus Amalphitanus, qui floruit ad annum 1340. scripsit inter alia super quatuor Euangelia, quæ asseruantur in cõuentu Asisien. & super quatuor libros Sententiarum, & Sermones, qui extant in Bibliotheca S. Ioannis Regum manuscripti in charta pergaminea capsa AA. num. 55. & incipiunt: *Erunt signa in Sole, &c.* De ipso honorificam mentionem faciunt Vvilotus in Athenis, folio 252. Vvading. fol. 235. Gesnerus, folio 233. & alii. Hunc sic adducunt Aduersarii: *Idem tenet Magister Landulphus, Ordinis Minorum, in Postilla super Euangelia totius anni, super illud Lucæ 1. Exurgens Maria; & super illud Matthei 1. Inuenta est in vtero habens.* Et nihil ampliùs. Videns autem, quòd nullam adducebant auctoritatem, illico iudicaui, vel Auctorem nõ esse pro ipsis, vel absolutè esse contra ipsos, vtrumque abominabile est, sed ipsi fecerunt vtrumque, vt ex Landulpho constabit.

Nam in Sermonibus suis, qui extant sub hoc Prologo: *Sinceræ charitatis, &c. Fratri Monaldo de Perusiis, Ordinis Fratrum Minorum professori in Romana Curia, Fr. Landulphus de Neapoli, Religionis eiusdem, sacræ Theologie Doctor exiguus, æternæ iucunditatis dulcedine, &c.* Sermone citato ab Aduersariis: *Exurgens Maria*, qui est in ordine 5. solùm habet hæc verba, quæ Conceptionis materiam videntur concernere, nam explicans illud: *Benedicta tu in mulieribus*, inquit: *Circa primum sciendum, quòd verè Virgo Maria fuit benedicta, cuius sunt peculiatiùs sanctificata primordia, Lucæ 1. Per Angelum dicitur, benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui, cuius sunt accumulatiùs locupletata præcordia. Prouer. 6. Sit vena tua benedicta, &c.* Hinc Aduersarii ex illis verbis: *Cuius sunt peculiatiùs sanctificata primordia*, deduxerunt, Virginẽ Mariam contraxisse peccatum originale, cùm tamen deducenda esset contraria, seu opposita consequentia, quia primordia includit primũ instans. Sed iam pergamus ad alterum Sermonem citatum ab Aduersariis, qui incipit: *Inuenta est in vtero*, & est in ordine 7. vbi sic inquit: *Circa quartum sciendum, quod ter in talibus virtutibus Spiritum Sanctum Mariam legimus inflammasse, & illustrasse. Quia vterò sanctificata eius mentem emundauit. Lucæ 1. Spiritu Sãcto replebitur adhuc ex vtero matris suæ; quia seculo castificatam, cuius carnem præseruauit. Thimot. 7. Bonum depositum custodi, &c.* Hæc, & nihil aliud habet Landulphus in Sermonibus præallegatis ab Aduersariis; ex illo ergo antecedenti: Maria fuit in vtero sanctificata, volunt semper, & vbique, inducere illam suam conclusionem: ergo contraxit peccatum originale. Quasi ad hoc quod non contraheret, non esset necessarium, præcisum, & essentiale, quod sanctificaretur? Si castificando carnem Mariæ, vt inquit Landulphus, ipsam carnem præseruauit, id est,

id est, ab omni immunditia, & contagione carnis: ergo etiam sanctificata anima in vtero matris sic, ipsam emūdauit, id est, præseruauit. Nā apud antiquos illa quatuor verba hic à Landulpho adducta: sanctificare, emundare, castificare, & præseruare, idem exprimebant. Videntes ergo Aduersarii, quòd illæ auctoritates Landulphi non erant pro ipsis, sed potiùs contra ipsos noluerunt eius verba dare in lucem. Iuxta illud: omnis qui malè agit, &c.

Sed ampliùs ventilando Landulphum, & triturando Aduersarios, hic mendaciter fuit adductus: nam Landulphus in 3. Sentent. dist. 3. expresè secutus est nostram sententiam. Sit primus testis Ioannes Vitalis in suo Defensorio libro 4. Ancilla 7. vbi referens Auctores, qui tenuerunt, Virginem Mariam fuisse præseruatam à peccato origali, dicit: *Item Landulphus, Archiepiscopus Neapolitanus, qui in 3. distinct. 3. de sanctificatione Virginis hoc ipsum fatetur, &c.* Secundus sit Ioannes Alanus, Doctor Parisiensis, id ipsum affirmans. Tertius sit Antonius Chucarus, Episcopus Azernensis, in suo Elucidario Conceptionis par. 2. fol. 63. columna 2. dicens: *Landulphus Neapolitanus hanc conclusionem tenet, & acerrimè defendit; & tractatum de huiusmodi materia composuit, & in 3. suo eandem conclusionem tenet, & defensat dist. 3.* Item fol. 58. col. 1. enucleando auctoritatem Sancti Augustini ex lib. de natura, & gratia inquit: *Idem dicit Landulphus, quod non potest retorqueri auctoritas Augustini ad actualia peccata, quia in illa dicitur: Si omnes Sancti, & sanctæ cōgregentur, excepta Virgine, & quæreretur, vtrum peccatum haberent. Responderent: Si dixerimus, quod peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est. Et cùm inter Sanctos sint innocētes paruuli pro Christo passi, & paruuli mortui baptizati, qui non habuerunt actuale peccatum, sed solū originale peccatū: ergo non solùm de actuali, sed etiā de originali locutus fuit Augustinus. Hæc Landulphus.* Et hæc Azernēsis, ac non quomodocumque sustinuit nostram opinionē, sed eam subtiliter, & latissimè ipsā defendēdo, nam idē Azernens. fol. 177. §. *Vel dicitur ex intentione Anselmi, vt deducit Landulphus, quod duplex est conceptio, &c.* adducit latissimam auctoritatem Landulphi, epilogando ipsam pro Virginis præseruatione, & concludit illam sic: *Supra tamen hæc auctoritas est extensa, quæras si vis, &c.* & alibi sæpè respondit ad argumenta Aduersariorum ex doctrina Landulphi Auctoritatem vero latam adducit folio 134. & concludit sic: *Ista est optima distinctio, & responsio secundū mentem Anselmi, & Landulphi, qui &c.* & fol. 207. semper respondit ex doctrina Landulphi ad argumenta Aduersariorum dicens: *Recitat etiam Landulphus in Tractatu de Conceptione Virginis, &c. Item dicit etiam Landulphus, &c. Has omnes Landulphus adducit in tractatu de Conceptione Virginis, &c.* & fol. 210. col. 1. citat etiam Landulphum in sermone de Conceptione, sicque Landulphus non solùm elaborauit Tractatum sed etiam egregium Sermonē pro immaculata Conceptione, atque quæstionem: qua igitur veritate illum adduxistis? Etiam Ludouicus à Turri ipsum pro nobis adducit, qui fuit illius temporis Scriptor folio 57. col. 3. Nolo alios enumerare quamplures, sed sit quartus, & vltimus vester Ioannes de Turrecremata, qui par. 13. cap. 3. fol. 164. à tergo, referens Auctores, qui expresè fuerunt pro nostra sententia, & indubitati, inquit. Allegabuntur consequenter plures Religiosi, & primò, *de ordine Sacro Minorū octo, scilicet Petrus Aureoli in Tractatu de Conceptione, qui incipit: Nondum erant abyssi. Item Petrus Thomæ in Epistola ad Infantem Regis Aragonum. Item Franciscus de Mayronis. Item Petrus de Candia in sua obedientia, dictus Alexander V. Item Franciscus Astensis. Item Landulphus Neapolitanus. Item O Kam in quodlibeto suo, &c.* Ergo Landulphus sine vllo fundamento, ac veritate fuit adductus. Imò contra mentem ipsius, quia est pro nobis tam in speciali tractatu, quàm in 3. Sentent. & etiam in quodam speciali sermone de Conceptione.

LANDVLPHVS De Saxonia, vel Radulphus, Ordinis Carthusian. vel Cisterciens. in 1. par. vitæ Christi cap. 2. *Turrecrem. par. 6. cap. 35. fol. 124. Anonym. Auct. 147. Bandel. cap. 22. Deza fol. 37. à tergo. Grysald.*

VERITAS. 203.

INTER Auctores toto mundo celebres, & inter fideles notissimus est Landulphus de Saxonia per anthonomasiā dictus Carthusianus (licèt Sixtus Senensis, & ab illo Mich. Pius p. 2. lib. 2. col. 161. istum dicant fuisse Dominicanum, sed qua veritate, ipsi videant) propter illum nunquam satis laudatum librum, cōmuniter etiā à paruulis, & fœminis vita Christi Carthusiani nuncupatū, qui in omnibus Religiosorū, & Religiosarū Refectoriis continuò, & semper legitur. Et hoc non obstante, R. Pat. Vincent. Bādellus de Castronouo paruam, vel potiùs nullam certam notitiā habuit de tali Auctore, nam ipsum adducit inter Doctores clarissimos Ord. Cisterc. nomē Landulphi transmutādo in nomine Radulphi, vndè, & vehemēter existimo, credo, & affirmo, Bandellum non vidisse Carthusianū, sed ipsum reperisse citatū in Turrecremata. Hic autem Turrec. sub vno, eodēque cap. adducit illas duas Religiones, dicēs: *Ordo Carthusiensium, Cisterciensium, cum multitu-*

titudine aliorum Doctorum concurrit in principali sententia. Et immediatè Auctore primo Carthusianorum adducit Landulphum sic: Primo, scilicèt, venerabilis Pater Landulphus, qui in libro de vita Christi, in 1. part. cap. 2. ita dicit: *Monitu Angelico ambo, scilicèt Ioachim & Anna ascenderunt in Hierusalem, & deuotas gratias Deo persoluentes in templo, reuersi sunt ad propria; concepitque Anna, & peperit filiam, quam vocauit Mariam, ab originali autem, quodam priuilegio singulari, in matris vtero purgata fuit. Vndè Bernardus: est itaque Virgo Regia veris honorum titulis cumulata, quæ proculdubio sancta fuit antequàm nata. Et infrà dicit Augustinus, quòd Beata Virgo antè Conceptionem filij sanctificata fuit, & quòd peccare venialiter potuit, sed post Conceptionem Filij Dei, nec mortaliter, nec venialiter potuit. Hæc ille.* Quæ verba ad litteram extant in Carthusiano cap. 2. quod est de inuentione remedii, pro salute generis humani, in omnibus originalibus, typis mādatis Venetiis 1498. & 1516. & 1568. & 1604. & Lugduni 1519. & 1530. & Parisiis 1529. & 1584. & Norimbergiæ 1495. Antuerpiæ 1618. & alibi.

Sed vide, quomodo transcripserunt alii scribentes post Turrecrematam: Anonymus sic: Idem tenet eiusdē Ordinis Dominus Raudulphus, qui in lib. de vita Christi, sic dicit: *B. Virgo fuit in originali peccato concepta, à quo quodam singulari priuilegio, in matris vtero fuit purgata, sicut dicit Bernardus.* Nota hanc execrabilem adulterationem. Bandellus verò sic: Idem tenet Dominus Radulphus, eiusdem Ordinis in libro de vita Christi, sic dicens: *Beata Virgo fuit in originali peccato concepta, à quo singulari quodam priuilegio fuit in vtero matris purgata. Vndè dicit Augustinus, quòd antè Conceptionem filij sanctificata fuit, & à peccato mundata.* Ex quibus videtur solùm vnicum Turrecrematam fideliter transcripsisse Landulphum: nam alii cōmiserunt adulterationes, & vitia sequentia. Primo, mutarunt Religionem. Secundo, nomē. Tertio, existimo, quòd nec Anonymus, nec Bandellus viderunt Carthusianum, sed ex sola auctoritate Turrecrematæ suas finxerunt. Quarto, absque vllo timore apposuerūt ex proprio cerebro illam clausulam, vbique, ac semper ab ipsis additam in omnibus auctoritatibus: *B. Virgo fuit in originali peccato concepta,* quæ in Landulpho non extat: nam ipse solùm dicit propositionem infrà explicandam. Quinto, vbi Landulphus, *Vndè Bernardus*, ipsi, *vt dicit* Bernardus, deuorantes sic, illam propositionem: *B. Virgo fuit in originali peccato concepta,* extraxisse Landulphum ex Bernardo, in quo duplicem commiserunt defectum grauissimum; vnum fuit fingere verba; alterū in confirmationem fictionis adducere Bernardum. Sexto, penitùs finxerunt, & adulterarunt totam illam clausulam: *Vndè dicit Augustinus, quod antè Conceptionē filij, sanctificata fuit, & à peccato mundata,* cuius vltima verba, *& à peccato mundata,* nō extant in Landulpho. Patres mei, à quo peccato sanctificata fuit Maria ante Cōceptionem Verbi? Si dicitis, quòd à peccato originali, ab hoc sanctificata fuit in vtero matris, antequam ipsa nasceretur, non vero ante Incarnationem Verbi; vel sanctificata fuit ab alio peccato, quàm ab originali, ita vt ab originali purgata fuerit in vtero matris, & antè Cōceptionē filii fuerit sanctificata, & ab alio peccato mundata, hoc sonat, & exprimit vestra auctoritas, sed sic est iniqua, blasphemia, atque sacrilega; videns has, & alias similes propositiones in hac Ventilatione contentas, inuentas, & fictas ex proprio vestro cerebro, nescio quid dicam? licèt scio, quid taceo. Vultisne astruere peccatum actuale in purissima Deipara Maria, vt saltem concedamus vobis originale? Estnè hoc date mihi vitulum, aut interficiam matrē? Vide Ioan. Brizium num. 158.

Verba Landulphi sanum habent sensum, & potiùs sunt pro nobis quàm contra nos: nam in antecedentibus loquitur de sterilitate Annæ, & in ordine ad hoc inquit, quòd rediens ad propriam domum, *concepit Anna*, & hæc est prima æquiuocatio Aduersariorum: nam ipsi vellent, imò volunt suis additionibus, quod illud, *concepit* intelligatur de conceptione secunda prolis, seu animatione fœtus, cùm hoc sit expresse cōtra textū, & Carthusiani mentem: nā ibi loquitur de conceptione opposita sterilitati, seu de Conceptione, qua Anna miraculosè facta fuit fœcunda, & hæc est Conceptio seminis, illius retentio, & coaptatio in vtero illo arido, sterili, ac inepto ad generationē; hoc enim fuit miraculum sterilitatis Annę, & eius fœcunditatis prodigium, non autem animatio prolis. Concepit ergo Anna illa sterilis, & cùm concepisset, peperit, & cùm peperisset, vocauit filiam suam, Mariam: illa autem materia concepta, illa filia genita, illa nata, quæ vocata fuit Maria, *Ab originali autem quodam priuilegio singulari in matris vtero purgata fuit*, id est, ab omni illo, quod in sua originali Conceptione, generatione, & natiuitate, habere potuit immunditiæ, libidinis, fomitis, & reatus, &c. itaque illud, quod concepit Anna, habuit triplicē statum; nam primo fuit solùm materia concepta per duos, vel tres menses; secundo, fuit filia post animationem; tertio fuit nata in lucē, & posteà vocata fuit Maria; hoc ergo quod concepit Anna, & peperit, in vtero fuit purgatum ab originali. Hic est genuinus sensus verborū Carthusiani. Cùm ergo ipse nō exprimat, an purgata fuerit ab originali peccato, vt falsò addiderunt Aduersarii, vel ab originali spurcitia

citia Conceptionis, vel an purgata fuerit antè animationem, vel post animationem, in rei veritate nihil expressum potest deduci ex his verbis, pro vna, nec pro altera sententia. Etenim si pro illo *originali* intellexit Carthusianus peccatum originale proprium, & formale, erit pro Aduersariis, si verò per illud, *originali*, intellexit illa vitia, quæ in Conceptione, & prolis origine interueniunt, nullo modo est pro Aduersariis, sed potiùs pro nobis. Si ab illo *originali* fuit purgata post animationem, auctoritas extat pro Aduersariis, si ab *originali* fuit purgata ante animationem, extat expressè pro nobis. Quid ergo dicemus ad hæc? Vel quis iudex noster erit?

Dico tamen, quòd si standum est verbis, vt sonant, hæc Carthusiani auctoritas, nullo modo est pro Aduersariis, sed pro nobis. Primò, quia si Aduersarii iudicarent esse pro ipsis, non illam tam enormiter adulterassent, nam pro illis duobus Carthusiani verbis, *ab originali autem*; addiderunt hæc omnia: *Beata Virgo fuit in originali peccato concepta à quo*: nota differentiam. Secundo, quia Carthusianus loquitur de originali, absolutè, & indistinitè, si enim ageret de peccato originali, determinatè, & formaliter, facilè erat ei addere, de peccato, vt addiderunt Aduersarii. Tertio, quia ibi dicitur, quòd fuerit *quodam priuilegio singulari in matris vtero purgata*, quod non potest intelligi de purgatione post contractionem peccati originalis; nam hoc non est quoddam priuilegium singulare, esset quidèm priuilegium, sed non singulare: siquidèm Ioannes Baptista, & Hieremias illud habuerunt, & sic vt esset singulare, purgatio debuit esse in materia seminis, antequam anima introduceretur, scilicèt, de fomite ibi existente. Quarto, quia ad marginem prædictorum verborum extat in Carthusiano hæc nota: *Maria purgata, sed magis præseruata asseritur ab originali culpa*. Si hæc marginalis notula esset Carthusiani, tota conclusa esset materia pro nostra sententia, sed dato, quòd sit alterius iam in Charthusiano habemus alium Auctorem expressum pro nobis. Quinto, colligitur mens Carthusiani ex quibusdam verbis ab Aduersariis prætermissis; & parū infrà existentibus; quæ sic se habent: *Ipsa etiam præfigurata fuit per fontē signatum, in horto cōcluso positum; quia eam conclusam in vtero matris Spiritus Sanctus sanctificauit, & sigillo S. Trinitatis, sic conclusit, & signauit, quòd in ea nunquam aliquid coinquinatum intrauit.* Nota, ò Lector! hæc vltima verba: si in Maria in vtero matris signata ab Spiritu Sancto, *nunquā aliquid coinquinatum intrauit*: ergo nec peccatum originale. Perpende illud, *nunquam*, & illud, *aliquid*, quia exclusiuæ sunt vniuersales. Sexto, idem Carthusianus in eodem lib. vitæ Christi, cap. 42. fol. 140. explicans illud dictum Centurioni: *Non inueni tantam fidem in Israel*, sic inquit: *Inuenit enim in antiquis maiorem, vt Abraham, Isaac, & Iacob, & alijs pluribus Patriarchis, & Prophetis; qui fuerunt fidei nostræ principium, excipitur autem semper B. Virgo, cùm de meritis, vel peccatis fit mentio, &c.* Igitur secundùm Laudulphū excipienda erit Virgo Maria ab illa propositione: omnes in Adam peccauerunt, quia ibi de peccatis fit mentio, & per consequens de huiusmodi aliis locutionibus vniuersalibus. Item secūdùm ipsum in Maria nihil vnquam coinquinatum intrauit; hæc absque vlla controuersia sunt pro nostra opinione; pro vestra verò videtur esse illud, *in matris vtero purgata*, & ex hac si purgata fuit in semine, & ante primum animationis instans, adhuc est pro nobis: si purgata fuit in ipso primo instanti, etiam est pro nobis: si denique purgata fuit post instans animationis, adhuc potest esse pro nobis, quia scriptum est: Timebunt Angeli, & territi purgabuntur: & illud: Impleti sunt dies purgationis Mariæ secundùm legem. Et tamen Angeli, & multò minùs Maria habuit aliquid purgatione dignum: ergo purgatione facta Landulphi, solùm pars illa, siuè posterior acceptio, *purgata*, potest esse pars vestra & sine vlla parte.

LAVRENTIVS Calcaneus, Brixiensis, Doctor Canonista, in quodam libello, quē de laudibus Beatę Virginis composuit. *Anonym. Auctore 200. Bandel. cap. 19. Dez. fol. 31. & Petr. de Vincen.*

VERITAS 204.

PRO Exacta cognitione huius Auctoris duplicati, vt videbimus num. sequenti, supponenda est eius auctoritas, quam sic adducit Anonymus: Idem tenet D. Laurentius Calcanus, ciuis Brixiensis, vtriusque Iuris Doctor famosus, & acutissimus, & milesauratus, in quodam libello mirabili, quem de honore, & veneratione, ac laudibus Beatissimæ Virginis elegantissimè composuit, quem in quatuor partes diuisit. In prima adducens rationes pro parte negatiua: in secūda verò rationes pro parte affirmatiua: in tertia soluēs rationes, pro parte negatiua: in quarta agens de reuerentia exhibēda imaginibus Marię, & mysteriis quorūdam velaminum; quibus hæc imago tegitur in quadā capella. In secundo ergo capite huius quartę partis, sic dicit: *Et licèt dixerim, quòd B. Virgo fuerit semper à peccato præseruata, ita vt nunquā mortaliter, nec venialiter peccauerit, non tamen intelligas, quòd non fuerit in originali peccato concepta, imò originale peccatū*

de facto, & ex debito contraxit, nec fuit ab eo præseruata, quia si ab illo fuisset præseruata, non fuisset per Christum redempta, quia præseruatio tollit redemptionem, & hanc opinionem tenent sancti Doctores, quorum quidam ad Vicariatus Christi dignitatem ascenderunt, vt Beatus Gregorius Papa super Ezechielem, & in libro Moralium, Beatus Leo Papa in sermonibus de Natiuitate, Clemens Papa in Sermone, & Innocentius V. & Beatus Augustinus in multis locis, Beatus Anselmus, Beatus Bernardus, B. Thomas, Albertus Magnus, & D. Bonauentura, & multi alij Doctores. Et post multas allegationes sacræ Scripturæ, & Canonis, & Sanctorum Doctorum, quibus probat, Beatam Virginem in originali peccato conceptam fuisse: tandem sic concludit: *Cum*, inquit, *sententia Doctorum fundantium se in auctoritatibus noui, & veteris Testamenti, sit vera, & præferenda quibuscumque opinionibus, & determinationibus, & aliorum Doctorum, etiam Papæ, & Concilij; sicut patet per Glossam in cap. de Libell. distinct. 2. quæ allegat textum 26. quæst. vltima, & cap. vltimo, vbi dicitur: quoad auctoritas Beati Hieronymi, quæ fundata erat in sacra Scriptura perlata fuit auctoritate totius Concilij. Cùm igitur opinio, quæ dicit Beatam Virginem in originali peccato fuisse conceptam, sit fundata in auctoritatibus noui, & veteris Testamenti, & in auctoritatibus Canonis, & Sanctorum Doctorum, ac Summorum Pontificum, ideò hæc opinio tanquam verior, & à Summis Pontificibus, & à Sanctis Doctoribus, quàm plurimis approbata, & ex auctoritatibus noui, & veteris Testamenti, communiter confirmata, est ab omnibus eligenda. Licèt quidam pauci Doctores, non tamen sancti, nec Summi Pontifices, videantur disputandò oppositum tenuisse. Semper enim prima opinio est eligenda, quam tenent Doctores Sancti, & maioris auctoritatis, etiam si essent numero pauciores: multo magis quando sunt numero plures, & sanctitate, & scientia, & dignitate, & auctoritate, vt est pro veritate huius opinionis, determinationis, & sententiæ, quòd Beata Virgo fuit in originali peccato concepta, pro qua etiam sunt fortissimæ rationes. Ideò ista est potiùs eligenda quam aliæ: si enim in istis opinionibus esset paritas, respectu numeri sanctitatis, auctoritatis, & dignitatis, tunc excusarentur tenentes quamcumque illarum opinionum: sed sic non est in proposito, ideò illa opinio, vel melius sententia, quæ dicit, Beatam Virginem in originali peccato fuisse conceptam, tanquam tutior est tenenda. Hæc ille.*

Huculque Anonymus ex Laurẽtio Calcaneo. Bandellus vero illum adducit sic: Idem tenet D. Laurentius Calcaneus Brixiensis, vtriusque Iuris Doctor clarissimus, in quodam libello, quem de laudibus Beatæ Virginis composuit, sic dicens: *Beata Maria contraxit originale peccatum de facto, nec ab eo fuit præseruata, & hanc sententiam tenent Doctores Sancti, & omnes Theologi, & Iuristæ clarissimi. Hæc ille.* Hæc sunt omnia, quæ in hac parte extant apud Aduersarios de Laurentio Calcaneo, ex his ergo dico sequentia.

Primo, de Auctore. Secundo, de libro. Tertio, ac tandẽ de auctoritate. De Auctore, certissimum esse Laurentium Calcaneum, Ciuem Brixiensem, Canonistam, fuisse in rerum natura. & secundùm Nomenclatores omnes viuebat, vel naturæ debitum soluit anno 1478. & sic fuit contemporaneus Anonymi, qui scripsit ad annum 1475. atque Bandelli scribentis anno 1481. in eadem ciuitate Brixiensi. Auctor est multiplicatus, vt videbimus numero sequenti. De opere, seu libro citato de excellentia, seu laudibus Beatæ Virginis, nunquam vidisse lucem, neque fuisse typis mandatum, & si fuit, vel est in aliqua Bibliotheca, manet manuscriptus, sepultus, & oblitus. Cùm essem Romæ, illum summa diligentia quæsiui, sed de ipso nec saltem vestigium inuenire potui. Imò cum ad Congregationem generalem celebratam anno 1654. cum aliis capitularibus conuenissent Reu. Pater Minister, & Custos illius Prouinciæ Brixiensis innixè ipsos obsecraui, vt prædictum librum quærerent, sed neque paruam illius notitiam inuenerunt. De ipso tamen mentionem faciunt Antonius Posseuinus in Apparatu tomo 2. folio 10. dicens: Laurentius Calcaneus Brixiensis scripsit librum de Conceptione Beatissimæ Virginis, &c. At verba hæc transcripsit à Trithemio, folio 123. & Gesnerò, folio 535. Iacobus Bergomensis in Supplement. Chronic. ad annum 1483. folio 259. à tergo sic inquit: *Laurentium etiam Calcaneum, nobilem virum, & egregium legum Doctorem, & equitem auratum superiori anno, qui fuit annus à Natali Christiano 1478. &c. Ac libellum de Conceptione Beatæ Mariæ Virginis, auctoritatibus, ac sententijs plenos, &c.* Isti verò notitiam illius habuerunt ab Anonymo, Bandello, & sic redimus ad turbidum principium, & testem sine fide, & auctoritate. Cùm ergo Bandellus fuerit primus, & vltimus, qui hunc diuulgauit, & vidit librum, absolutè credo, & affirmo totum esse fictum, & saltem auctoritatem adductam falsò fuisse adscriptam Laurentio Calcaneo. Primo, quia libri titulus non cohæret, dicunt enim: (Nota Lector) *Quem in quatuor partes diuisit, in prima adducens rationes pro parte negatiua; in secunda verò rationes pro parte affirmatiua, tertia soluens rationes pro parte negatiua.* De qua materia, vel assumpto erant illa negatiua, & affirmatiua pars, vel quas rationes adducebat, & soluebat? Si de materia Conceptionis, vt

vt dicunt Nomenclatores, quia liber erat de Conceptione, Anonymus Bandellianus, non adscribit libro talem titulum, dicit enim sic: *In quodam libello mirabili, quem de honore, ac veneratione, ac laudibus Beatissimæ Virginis elegantissimè composuit.* Ergo liber non erat de Conceptione, sed de honore, veneratione, & laudibus. Et si de his, quæ erat illa pars affirmatiua, & negatiua? sed transeat hoc, & admittamus, quod honor, veneratio, & laus illius libri erat dicere, ac probare, ipsam Virginem Mariam fuisse conceptam in originali peccato, & sic simul erat de laude, &c. & de Conceptione, in qua erat pars affirmatiua, & negatiua, & quod Calcaneus diluit rationes partis negatiuæ; sed quæ erat hæc pars negatiua? Nam si libri titulus, seu proposita quæstio erat, vtrum Virgo Maria contraxerit in sua Conceptione peccatum originale, pars illa negatiua erat nostra; si autem libri titulus, aut proposita quæstio erat, vtrum Virgo Maria fuerit præseruata à peccato originali; pars negatiua erat Aduersariorum, & affirmatiua nostra, nonnè hæc est alia confusio? Sed iam ventilemus sequentia, inquit insuper: *In quarta, agens de reuerentia exhibenda imaginibus Mariæ; & mysteriis quorundam velaminum, quibus hæc imago tegitur in quadam capella: in secundo capite huius quartæ partis sic dicit:* In tribus primis partibus egit Calcaneus de Conceptione Virgininis, adducens rationes pro vna, & altera parte, & soluens illas partis negatiuæ, & in tribus illis partibus nihil dixit Calcaneus, nec inuenerunt Aduersarii vnicam auctoritatem, quam possent pro sua opinione adducere, & in secundo capite quartæ partis, vbi Calcaneus agebat de imaginibus Mariæ, & mysteriis quorumdam velaminum, quibus hæc imago tegitur in quadam capella, inuenerunt conclusionem Calcanei contra immaculatam Virginis Conceptionē? O mendacium cum capella, & tot velaminibus introductum! inter imagines, velamina, & quandam capellam apposuit Calcaneus resolutionem adeo acrem, & stupendam contra Virginis puritatem? Patres! quam conuentionem inuenire poterat Auctor vester inter imaginem, velum, & capellam cum Cōceptionis opinione, Decretis Summorum Pōtificum, Conciliis, ac Sanctis Patribus, &c. Hoc enim dicere poterat in parte affirmatiua, vel negatiua, aut saltim in 3. inter solutionē argumentorū. Quare firmiter existimo, & teneo, quòd totum hoc est, & fuit fictum. Secundo, quia hæc materia de Conceptione, non est Canonistarum, sed Theologorum, nec verba in superioribus contenta sunt hominis docti, & Catholici. Quomodo enim Laurētius Calcaneus, alias magni iudicii vir, vt patebit num. sequēti ausus esset dicere quod: *Sententia Doctorum fundantium se in auctoritate noui, & veteris Testamenti sit vera, & præferenda quibuscumque opinionibus, & determinationibus, & aliorum Doctorum, etiam Papæ, & Concilij, &c.* Hæc non est hæreticalis propositio? Dicuntne aliquid ampliùs Lutherani, & Caluinistę? Tertio, nota hāc Aduersariorum euidentem contradictionē: sic enim incipiunt auctoritatem Calcanei: *Et licèt dixerim, quòd B. Virgo fuerit semper à peccato præseruata, ita vt nunquam mortaliter, nec venialiter peccauerit, non tamen intelligas, quòd non fuerit in originali peccato concepta, imò originale peccatum de facto, & ex debito cōtraxit, nec fuit ab eo præseruata.* Ergo in illis primis tribus partibus non expresserat Calcaneus suam mentem, & sententiam? Imò in illis semper dixerat, Virginem fuisse præseruatam à peccato. Quomodo igitur in tribus partibus libri, si impugnabat præseruationē, vocabat semper Virginem præseruatam à peccato? Ita absolutè, & simpliciter, vt in vltimo libro, seu libri parte loquendo de capella, ac velaminibus opus fuerit facere hanc insignem protestationem? Si in tribus libris impugnauerat præseruationē à peccato originali, quomodo nunc diceret: *Et licèt dixerim, quòd B. Virgo semper fuerit à peccato præseruata, non tamen intelligas, quòd non fuerit in originali peccato concepta.* Ergo in antecedentibus partibus Laurentius locutus fuerat pro præseruatione, non contra illam. Istæ, Fratres mei, non sunt coniecturæ, sed demonstrare euidētia. Supersedeo ab aliis, quia si omnia essent ventilanda, opus hoc cresceret sine termino, & fine; quia est mare magnum, & illic reptilia, quorum non est numerus.

Iudicium simplex, ac sincerum, & absque vlla temeritate propositum est, Laurentium Calcaneum, Lombardum Brixiensem, Doctissimū atque pium virum, elaborasse librū de honore, veneratione, ac laudibus Beatissimæ Virginis Mariæ, in quo semper appellauit Virginē præseruatam ab omni peccato, & in hoc lib. par. 4. vbi Calcaneus agebat de reuerentia exhibenda imagini Virginis Mariæ, & mysteriis quorumdam velaminum, quibus aliqua imago tegebatur in quadam capella, cap. 2. fortè erant aliqua folia vacua, & incompleta, & incidens in hunc librum Bandellus, qui tunc erat Brixiæ, profugus à Sixto IV. Pont. Max. qui iam verbis, & operibus patefecerat suam propensionē in magis piam opinionē, nam parum post expediuit illud celebre diploma: *Graue nimis, &c. Cum in partibus Lombardiæ &c.* ipsemet Bandellus inseruit in illa 4. par. & cap. 2. (licèt extra rem, & propositum: quia nō erat alius locus in diuersorio illius libri) sub nomine Laur. fingens caput in Calcaneo, omnia illa quæ sub propro nomine nō esset ausus proferre, cōtra auctoritatē Cōcilii, atque Sum. Pont. Nec hoc habet aliquid

de facto, & ex debito contraxit, nec fuit ab eo præseruata, quia si ab illo fuisset præseruata, non fuisset per Christum redempta, quia præseruatio tollit redemptionem, & hanc opinionem tenent sancti Doctores, quorum quidam ad Vicariatus Christi dignitatem ascenderunt, vt Beatus Gregorius Papa super Ezechielem, & in libro Moralium, Beatus Leo Papa in sermonibus de Natiuitate, Clemens Papa in Sermone, & Innocentius V. & Beatus Augustinus in multis locis, Beatus Anselmus, Beatus Bernardus, B. Thomas, Albertus Magnus, & D. Bonauentura, & multi alij Doctores. Et post multas allegationes sacræ Scripturæ, & Canonis, & Sanctorum Doctorum, quibus probat, Beatam Virginem in originali peccato conceptam fuisse: tandem sic concludit: *Cum*, inquit, *sententia Doctorum fundantium se in auctoritatibus noui, & veteris Testamenti, sit vera, & præferenda quibuscumque opinionibus, & determinationibus, & aliorum Doctorum, etiam Papæ, & Concilij; sicut patet per Glossam in cap. de Libell. distinct. 2. quæ allegat textum 26. quæst. vltima, & cap. vltimo, vbi dicitur: quoad auctoritas Beati Hieronymi, quæ fundata erat in sacra Scriptura perlata fuit auctoritate totius Concilij. Cùm igitur opinio, quæ dicit Beatam Virginem in originali peccato fuisse conceptam, sit fundata in auctoritatibus noui, & veteris Testamenti, & in auctoritatibus Canonis, & Sanctorum Doctorum, ac Summorum Pontificum, ideò hæc opinio tanquam verior, & à Summis Pontificibus, & à Sanctis Doctoribus, quàm plurimis approbata, & ex auctoritatibus noui, & veteris Testamenti, communiter confirmata, est ab omnibus eligenda. Licèt quidam pauci Doctores, non tamen sancti, nec Summi Pontifices, videantur disputando oppositum tenuisse. Semper enim prima opinio est eligenda, quam tenent Doctores Sancti, & maioris auctoritatis, etiam si essent numero pauciores: multo magis quando sunt numero plures, & sanctitate, & scientia, & dignitate, & auctoritate, vt est pro veritate huius opinionis, determinationis, & sententiæ, quòd Beata Virgo fuit in originali peccato concepta, pro qua etiam sunt fortissimæ rationes. Ideò ista est potiùs eligenda quam alia: si enim in istis opinionibus esset paritas, respectu numeri sanctitatis, auctoritatis, & dignitatis, tunc excusarentur tenentes quamcumque illarum opinionum, sed sic non est in proposito, ideò illa opinio, vel meliùs sententia, quæ dicit, Beatam Virginem in originali peccato fuisse conceptam, tanquam tutior est tenenda. Hæc ille.* Huculque Anonymus ex Laurētio Calcaneo. Bandellus vero illum adducit sic: Idem tenet D. Laurentius Calcaneus Brixiensis, vtriusque Iuris Doctor clarissimus, in quodam libello, quem de laudibus Beatæ Virginis composuit, sic dicens: *Beata Maria contraxit originale peccatum de facto, nec ab eo fuit præseruata, & hanc sententiam tenent Doctores Sancti, & omnes Theologi, & Iuristæ clarissimi. Hæc ille.* Hæc sunt omnia, quæ in hac parte extant apud Aduersarios de Laurentio Calcaneo, ex his ergo dico sequentia.

Primo, de Auctore. Secundo, de libro. Tertio, ac tandē de auctoritate. De Auctore, certissimum esse Laurentium Calcaneum, Ciuem Brixiensem, Canonistam, fuisse in rerum natura. & secundùm Nomenclatores omnes viuebat, vel naturæ debitum soluit anno 1478. & sic fuit contemporaneus Anonymi, qui scripsit ad annum 1475. atque Bandelli scribentis anno 1481. in eadem ciuitate Brixiensi. Auctor est multiplicatus, vt videbimus numero sequenti. De opere, seu libro citato de excellentia, seu laudibus Beatæ Virginis, nunquam vidisse lucem, neque fuisse typis mandatum, & si fuit, vel est in aliqua Bibliotheca, manet manuscriptus, sepultus, & obitus. Cùm essem Romæ, illum summa diligentia quæsiui, sed de ipso nec saltem vestigium inuenire potui. Imò cum ad Congregationem generalem celebratam anno 1654. cum aliis capitularibus conuenissent Rev. Pater Minister, & Custos illius Prouinciæ Brixiensis innixè ipsos obsecraui, vt prædictum librum quærerent, sed neque paruam illius notitiam inuenerunt. De ipso tamen mentionem faciunt Antonius Possevinus in Apparatu tomo 2. folio 10. dicens: Laurentius Calcaneus Brixiensis scripsit librum de Conceptione Beatissimæ Virginis, &c. At verba hæc transcripsit à Trithemio, folio 123. & Gesnerò, folio 535. Iacobus Bergomensis in Supplement. Chronic. ad annum 1483. folio 259. à tergo sic inquit: *Laurentium etiam Calcaneum, nobilem virum, & egregium legum Doctorem, & equitem auratum superiori anno, qui fuit annus à Natali Christiano 1478. &c. Ac libellum de Conceptione Beatæ Mariæ Virginis, auctoritatibus, ac sententijs plenos, &c.* Isti verò notitiam illius habuerunt ab Anonymo, Bandello, & sic redimus ad turbidum principium, & testem sine fide, & auctoritate. Cùm ergo Bandellus fuerit primus, & vltimus, qui hunc diuulgauit, & vidit librum, absolutè credo, & affirmo totum esse fictum, & saltem auctoritatem adductam falsò fuisse adscriptam Laurentio Calcaneo. Primo, quia libri titulus non cohæret, dicunt enim: (Nota Lector) *Quem in quatuor partes diuisit, in prima adducens rationes pro parte negatiua; in secunda verò rationes pro parte affirmatiua, tertia soluens rationes pro parte negatiua.* De qua materia, vel assumpto erant illa negatiua, & affirmatiua pars, vel quas rationes adducebat, & soluebat? Si de materia Conceptionis, vt

vt dicunt Nomenclatores, quia liber erat de Conceptione, Anonymus Bandellianus, non adscribit libro talem titulum, dicit enim sic: *In quodam libello mirabili, quem de honore, ac veneratione, ac laudibus Beatissimæ Virginis elegantissimè composuit.* Ergo liber non erat de Conceptione, sed de honore, veneratione, & laudibus. Et si de his, quæ erat illa pars affirmatiua, & negatiua? sed transeat hoc, & admittamus, quod honor, veneratio, & laus illius libri erat dicere, ac probare, ipsam Virginem Mariam fuisse conceptam in originali peccato, & sic simul erat de laude, &c. & de Conceptione, in qua erat pars affirmatiua, & negatiua, & quod Calcaneus diluit rationes partis negatiuæ; sed quæ erat hæc pars negatiua? Nam si libri titulus, seu proposita quæstio erat, vtrum Virgo Maria contraxerit in sua Conceptione peccatum originale, pars illa negatiua erat nostra; si autem libri titulus, aut proposita quæstio erat, vtrum Virgo Maria fuerit præseruata à peccato originali; pars negatiua erat Aduersariorum, & affirmatiua nostra, nonnè hæc est alia confusio? Sed iam ventilemus sequentia, inquit insuper: *In quarta, agens de reuerentia exhibenda imaginibus Mariæ; & mysteriis quorundam velaminum, quibus hæc imago tegitur in quadam capella: in secundo capite huius quartæ partis sic dicit:* In tribus primis partibus egit Calcaneus de Conceptione Virgininis, adducens rationes pro vna, & altera parte, & soluens illas partis negatiuæ, & in tribus illis partibus nihil dixit Calcaneus, nec inuenerunt Aduersarii vnicam auctoritatem, quam possent pro sua opinione adducere, & in secundo capite quartæ partis, vbi Calcaneus agebat de imaginibus Mariæ, & mysteriis quorumdam velaminum, quibus hæc imago tegitur in quadam capella, inuenerunt conclusionem Calcanei contra immaculatam Virginis Conceptionẽ? O mendacium cum capella, & tot velaminibus introductum! inter imagines, velamina, & quandam capellam apposuit Calcaneus resolutionem adeo acrem, & stupendam contra Virginis puritatem? Patres! quam conuentionem inuenire poterat Auctor vester inter imaginem, velum, & capellam cum Cõceptionis opinione, Decretis Summorum Põtificum, Conciliis, ac Sanctis Patribus, &c. Hoc enim dicere poterat in parte affirmatiua, vel negatiua, aut saltim in 3. inter solutionẽ argumentorũ. Quare firmiter existimo, & teneo, quòd totum hoc est, & fuit fictum. Secundo, quia hæc materia de Conceptione, non est Canonistarum, sed Theologorum, nec verba in superioribus contenta sunt hominis docti, & Catholici. Quomodo enim Laurẽtius Calcaneus, alias magni iudicii vir, vt patebit num. sequẽti ausus esset dicere quod: *Sententia Doctorum fundantium se in auctoritate noui, & veteris Testamenti sit vera, & preferenda quibuscumque opinionibus, & determinationibus, & aliorum Doctorum, etiam Papæ, & Concilij, &c.* Hæc non est hæreticalis propositio? Dicuntne aliquid amplius Lutherani, & Caluinistę! Tertio, nota hãc Aduersariorum euidentem contradictionẽ: sic enim incipiunt auctoritatem Calcanei: *Et licèt dixerim, quòd B. Virgo fuerit semper à peccato præseruata, ita vt nunquam mortaliter, nec venialiter peccauerit, non tamen intelligas, quòd non fuerit in originali peccato concepta, imò originale peccatum de facto, & ex debito cõtraxit, nec fuit ab eo præseruata.* Ergo in illis primis tribus partibus non expresserat Calcaneus suam mentem, & sententiam? Imò in illis semper dixerat, Virginem fuisse præseruatam à peccato. Quomodo igitur in tribus partibus libri, si impugnabat præseruationẽ, vocabat semper Virginem præseruatam à peccato? Ita absolutè, & simpliciter, vt in vltimo libro, seu libri parte loquendo de capella, ac velaminibus opus fuerit facere hanc insignem protestationem? Si in tribus libris impugnauerat præseruationẽ à peccato originali, quomodo nunc diceret: *Et licèt dixerim, quòd B. Virgo semper fuerit à peccato præseruata, non tamen intelligas, quòd non fuerit in originali peccato concepta.* Ergo in antecedentibus partibus Laurentius locutus fuerat pro præseruatione, non contra illam. Istæ, Fratres mei, non sunt coniecturæ, sed demonstrare euidẽtia. Supersedeo ab aliis, quia si omnia essent ventilanda, opus hoc cresceret sine termino, & fine; quia est mare magnum, & illic reptilia, quorum non est numerus.

Iudicium simplex, ac sincerum, & absque vlla temeritate propositum est, Laurentium Calcaneum, Lombardum Brixiensem, Doctissimũ atque pium virum, elaborasse librũ de honore, veneratione, ac laudibus Beatissimæ Virginis Mariæ, in quo semper appellauit Virginẽ præseruatam ab omni peccato, & in hoc lib. par. 4. vbi Calcaneus agebat de reuerentia exhibenda imagini Virginis Mariæ, & mysteriis quorumdam velaminum, quibus aliqua imago tegebatur in quadam capella, cap. 2. fortè erant aliqua folia vacua, & incompleta, & incidens in hunc librum Bandellus, qui tunc erat Brixiæ, profugus à Sixto IV. Pont. Max. qui iam verbis, & operibus patefecerat suam propensionẽ in magis piam opinionẽ, nam parum post expediuit illud celebre diploma: *Graue nimis, &c. Cum in partibus Lombardiæ &c.* ipsemet Bandellus inseruit in illa 4. par. & cap. 2. (licèt extra rem, & propositum: quia nõ erat alius locus in diuersorio illius libri) sub nomine Laur. fingens caput in Calcaneo, omnia illa quæ sub propro nomine nõ esset ausus proferre, cõtra auctoritatẽ Cõcilii, atque Sum. Pont. Nec hoc habet aliquid

temeritatis: nam ftyllus, & verba ipsa formalia sunt Bandelliana, vt suo loco videbimus, & hoc ipsum fecit cum Ioanne de Poliaco, vt diximus num. 184. hoc etiam ipsum Brixiæ cũ auctoritate S. Catharinæ Senensis, de qua num. 201. & hoc ipsum factum est cum Petro Calo Clugiensi, vt videbimus infrà, & si hæc non sufficiunt, adiiciam vobis maiora, in Ventilabro, quæ licèt non fuerint commissa à Bandello, sed ab aliis, sunt tamẽ eiusdem tenoris, si non maioris. Quid ampliùs dici potest? Bandellus finxit auctoritatẽ, vel auctoritates Laurentii Calcanei Canonistæ in Decreto, & sic finxit etiam auctoritatem, vel auctoritates Laurentii eiusdem, Theologi, in hoc libro de laudibus Virginis; quia vt suprà diximus, facta omni diligẽtia Brixiæ semel, & iterum per R. P. F. Euangelistam de Gauiano, & alios, talis liber, aut illius notitia non inuenitur. De auctoritatibus decreti, vide num. sequentẽ, vbi inuenies similem fictionem, & si aliquis dixerit non ita egisse in hoc libro, sicut in Decreto, quærat librum Calcanei, & illum in medium adducat, sed existimo, quòd erit quærere in aqua Calcanei vestigium.

LAVRENTIVS Canonista, Antiquus, Glossator, Decreti in cap. per Baptismum dist. 4. & super cap. Pronuntiandum, dist. 3. *Bandell. cap. 19. Deza fol. 29. Vincent. Grysald.*

VERITAS. 205.

VINCENTIVS Bandellus, qui capite 19. de Doctoribus Canonistis, in principio dixerat: Idem tenet Dominus Laurentius antiquus Glossator, super cap. per Baptismum, de Consecrat. dist. 4. *Natiuitas*, inquit, *Beatæ Virginis in vtero, non celebratur, quia in peccato originali concepta fuit, sed benè Natiuitas eius ex vtero colitur. Hæc ille.* Deindè eodem capitulo 19. Auctore vltimo, iterum dicit: Idem tenet Dominus Laurentius Calcaneus, Brixiensis, vtriusque Iuris Doctor clarissimus, in quodam libello, quem de laudibus Beatæ Virginis composuit, &c. vt in num. præcedenti. Existimauit enim, quòd ponendo vnum in principio, & alterum in fine, vocando hunc solùm Laurentium antiquum, Glossatorem, Decreti, alterum verò Laurentium Calcaneum Brixiensem, vtriusque Iuris Doctorem, & adscribẽdo præsenti auctoritatem ex Decreto, illi autem ex libello de laudibus Virginis, poterat securè ex vno facere duos testes contra immaculatam Deiparæ Cõceptionem, sed si aliquo ipsorum diceret veritatem, nõ esset hæc aperta multiplicatio error, adeò detestabilis. At suprà adduxit auctoritatẽ penitùs fictam, & nunc Auctorem mendaciter, ex auctoritate alterius, & ipsam adulteratam, & sic quid dicemus ad hæc? De multiplicatione patet, quia vnus solus fuit Laurentius Calcaneus, Brixiensis Canonista, siuè vtriusque Iuris Doctor, miles auratus, vt videre est apud Forsterium, fol. 682. & omnes Nomenclatores, numero antecedenti relatos. Imò ipsimet Aduersarii hanc cognouerunt multiplicationem, nam Anonymus, Vincentia, & Grysaldus solùm semel adducunt Laurentium, & sic in hac parte Bandellus, & eius Continuator tantùm peccarunt. Extant huius Laurentii Concilia, sub hoc titulo: *Clarissimi iuris vtriusque Doctoris, veridicique Iurisconsulti D. Laurentij Calcanei, Brixiani, equitis meritissimi consilia Consultoribus vtilissima, &c.* Lugduni in folio magno. Sed hic nihil habet circa propositam materiam de Conceptione.

Primam ergo auctoritatem iam dedimus ex Bandello, de secunda solùm dicit: *Idem dicit super cap. Pronuntiandum, de Consecratione distinct. 3.* & nihil ampliùs. Sed pro maiori claritate, & radicitùs inuestigandà veritate, aliqua sunt necessario repetenda, quæ posita fuerunt suprà num. 125. & num. 192. scilicet, has duas Decreti auctoritates, quarũ prima, ex cap. per Baptismũ, explicando illud Gratiani, quod per Baptismum non datur impeccabilitas, *nisi fortè miraculo*, sic dicit Glossa: *Vt in B. Maria, & in Ioanne Apostolo, quia neuter eorum potuit peccare. Item Natiuitas Mariæ in vtero non celebratur, sed Natiuitas ex vtero benè.* Hæc est auctoritas Decreti, quã citat Bandellus, seu litteraliter adducit, in qua, vt ex se patet, addidit totum illud: *Quia in originali peccato concepta fuit.* Hæc enim verba formalia sunt ipsius thema in omnibus Auctoribus, & auctoritatibus à se fictis, pro secunda citatione ex cap. Pronuntiandum, non adduxit auctoritatem, fortè vt ex illa non deprehenderetur eius repetita falacia: in Decreto loquendo de festiuitatibus celebrandis extant hæc verba: *De festo Conceptionis nihil dicitur, quia celebrandum non est, sicut in multis regionibus fit, maximè in Anglia, & hæc est ratio, quia in peccatis concepta fuit, sicut & cæteri Sancti, excepta vnica persona Christi.* Hoc supposito, solùm restat verificare, an istæ duæ Glossæ sint Laurentii Glossatoris Decreti, vt Aduersarii hic dicunt, vel alterius? Pro quo scias, Lector, quòd in Decreto præter textum Gratiani, extant Glossæ, & Additiones tàm in corpore iuris, quàm ad marginem, quarũ maior pars est absque vlla nota, seu signo ad dignoscendum eius Auctorẽ; aliæ habent notulas, v. g. *Hu.* quia illa est Hugonis, vel Hugutii, aliæ, *Io.* & illæ sunt Ioannis Theutonici, Ordinis Prędicatorum, vel alterius, aliæ; *Bar.* quia sunt Bartho-

tholomei Brixiensis; aliç, *Arc.* id est, Archidiaconi; aliç denique habent, *Lau.* & istę sunt pręsentis Laurentii Brixiensis, Canonistę. Descendendo ergo ad nostrum propositum: Glossa illa ex cap. Per Baptismum, nullam habet notam in originalibus impressis, illa ex cap. Pronuntiandum habet hanc, *Hu*, id est, Hugonis, quare nec vna, nec altera Glossa est huius Laurentii adducti ab Aduersariis, & sic adductio huius Auctoris est fictio, & chimera excogitata solùm ad multiplicandum alium testem contra immaculatam Virginis puritatem. Hoc dico, si standum est Decretis typis mandatis: nam manuscripta existentia in Scoriall nullam habent notam; alia verò existentia in S. Ecclesia Toletana, in illa Glossa cap. Per Baptismum vnum originale habet has notas, *La. B.* aliud originale habet etiam *La*, aliud habet istas duas notulas, *Bn. D.* Glossa verò altera ex cap. Pronuntiãdum habet in vno originali has notulas, *H, La.* in alio est, *Lo*, in alio, *Hu. P.* igitur neque ex originalibus manuscriptis potest certò, ac infallibiliter colligi, cuius Glossatoris sint istę Glossę, quia, vt vides, sunt subscriptę diuersis notulis, vna alteram destruente, nam si fuerunt *La*, id est, Laurentii, quomodo eadem met habet, *Bn*, & quando hic significent Bartholomeum Brixiensem, vel Bernardum Papiensem, quid significauit illud, *D.* de alia autem, si est *Io* id est, Ioãnis, quomodo, *Hu*, id est, Hugonis. Et si huius, quomodo, *La*, id est, Laurentii. Vel denique, quid significare possunt illę, *H. P.* sicque quantum ad Auctorem illarum Glossarum tota est confusio confusionum.

Insuper notare debes, Lector, quòd cum his Decreti Glossis adducunt alios vndecim Auctores, scilicèt. Primò, Bartholomæum Brixiensem, de quo num. 36. Secundo, Bernardum Papiensem, vt n. 47. Tertio, Archidiaconum, vt n. 99. Quarto, Hugonem Ferrariensem, vide n. 125. Quinto, Hugutium, vt videre est num. 129. Sexto, Ioannem Cõpilatorem Decreti, de quo num. 166. Septimo, Ioannem Gallicum, num. 173. Octauo, Ioannem Theutonicum, de quo egimus num. 192. Nono, Petrum de Braco, de quo n. 239. Decimo, Petrum Mediolanensem, vt infrà num. 247. Vndecimo, Laurentiũ Calcaneum, de quo hic. En, ò Lector! quomodo ex eisdem auctoritatibus Decreti dolauerant Aduersarii vndecim Auctores distinctos, & insuper isti Auctores iterum sunt multiplicati, vt hic Laurentius bis, & Ioannes Theutonicus quater. O Area fantastica! nec ros, nec pluuia descendat super te.

LEONARDVS Mansuetus, Perusinus Generalis Ordinis Prædicatorum. In Sermone Natiuit. Virginis Mariæ. *Ita Paul. Grysald. Alphabet.* 5.

VERITAS 206.

PRIMA, Ac præcipua comprobatio ad dignoscendum Auctorem istum esse fictum, est, videre, quod a solo Grysaldo adducatur; in hac enim materia fabricandi, fuit Scriptor ab humero, & sursum omnes alios superans. Tres Leonardos Ordinis Prædicatorum adducunt Aduersarii pro sua opinione, Mansuetum, Statium, & de Vtino, & verè, ac realitèr existimo, ac credo, quod hi tres vnum sunt, non in personis: nam in illis fuerunt distincti, sed in opere, & libro Sermonum. Fateor, quod secundùm Annales Ordinis Prædicatorum, ad annum 1410. vel 1415. fuit quidã Leonardus Datus, siuè Statius de Florentia, Magister sacri Palatii, ac tandem Generalis Magister sui Ordinis, de quo in Auctore sequenti. Ad annum verò 1464. & secundùm alios 1474. vel 1480. (scatent enim erroribus omnes Aduersariorum libri) fuit alius Leonardus Mansuetus, Perusinus, qui ex Magistro Sacri Palatii, fuit etiam Generalis electus trigesimus primus: ex his duobus Leonardis Magistris Sacri Palatii, ac Generalibus: Statius scripsit sermones, vt dicũt Nomenclatores sui Ordinis: Mansuetus autem nihil scripsit, imo neque illius memoriam vllã faciunt Antonius Senensis, nec Sixtus Senensis, Placentinus, nec vllus alius antiquus, vel modernus Scriptor Ecclesiasticus. Michaël Pius par. 2. lib. 3. col. 52. refert de hoc Generali multa, sed nec verbum habet de operibus, vel scriptis ipsius.

Bonus autem vir Paulus Grysaldus cùm fortè legisset in suis, & extraneis Nomenclatoribus, Leonardum Statium de Florentia, Generalem sui Ordinis scripsisse Sermones, in eisque dixisse, Virginem Mariam conceptam fuisse in originali peccato, hanc gloriam, & honorẽ voluit conferre compatriotæ suo Leonardo Mansueto Perusino, & sic tacuit, & pretermisit Leonardum Statium, Florentinum, & loco illius in suo Cathalogo scripsit presentem, ac sic finxit Auctorem: equidèm errauit, sed amore patriæ, & ex hac parte erat dignus venia, nisi esset in detrimentum Sacratissimæ Virginis Mariæ. Ego absolutè dicerem, non fuisse malitiam, sed meram equiuocationem, si quomodo mutauit nomen Auctoris; non mutasset etiam Sermonem, dicit enim sic: *Leonardus Mansuetus, Perusinus, Generalis, in Sermone Natiuitatis*; Statius autem adducitur in sermone Annuntiationis, & sic coincidit cum Leonardo de Vtino. Quare ex omni parte trituratur fictio Grysaldi, quoad Auctorem, & multo magis quoad auctoritatem, quia nullam adducit. Ex his indicatur, Lector, quomodo, & quare hic Leonardus

dus Mansuetus reiiciendus sit ab hac Area, an quia fictus, vel quia multiplicatus, vel chimericus, vel quia vacuus, aut quia ex Ordine Prędicatorum, vel denique quia totus, tota, totum est adiectiuum, & substantiuum.

LEONARDVS Statius de Florentia, Generalis Ordinis Prædicatorum, in Sermone Annuntiationis. *Bandel. cap. 23. Deza folio 41. Petr. de Vincent.*

VERITAS 207.

CITRA Vllam controuersiam est, Auctorem fuisse in rerum natura, quia de illo egregiè loquuntur Antonius Senensis fol. 165. Placentinus, fol. 397. Posseuinus, tom. 2. folio 21. Michael Poccantius in Bibliotheca Florentina, fol. 113. Leander Albert. lib. 1. fuit enim Generalis 25. ad ann. 1415. & vitæ debitum soluit ann. 1425. Sed dubitatio magna est de auctoritate, quam sic adducit Bandellus, & ex ipso Vincentia, vel è contra: Idem tenet Magister Leonardus Statii de Florentia, Generalis totius Ordinis, in serm. Annuntiationis, sic dicens: *Beata Virgo Maria post instans suæ Conceptionis, quàm citò fieri potuit, fuit à macula peccati originalis mundata, & posteà à fomite peccati totalitèr liberata. Hæc ille.* Auctoritas hæc ex multis capitibus videtur ficta. Primò, quia aliqui Nomenclatores affirmant, quòd hic solùm scripsit quasdam petitiones, quæ incipiunt: *Faciem tuā lauda, &c.* quæ, vt dicunt: manuscriptę seruantur in Conuentu S. Mariæ Nouellæ Florentin. Si ergo non scripsit Sermones de Festiuitatibus, fictus erit hic de Annuntiatione. Secūdò, quia cum anno 1651. fuissem Florentiæ, & in prædicta Bibliotheca S. Mariæ Nouellę, nec vidi, nec inueni tale opus Sermonum, quia huius Auctoris solùm extat ibi manuscriptum opus Sermonum Quadragesimalium, cuius titulus est: *Flagellum peccatorum.* Et ad nostram instantiam R. P. F. Blagius de Florentia, iterum quæsiuit citatum Sanctorale, vel Sermonē, in Conuentu S. Mariæ Nouellæ, & S. Marci etiam Florentin. sed hucusque non comparuit. Tertio, quia dispositio, & verba propositæ auctoritatis non sunt Sermonis, sed quædam resolutio, & cōclusio Scholastica. Quarto, quia styllus est Bandelli, his enim formalissimis verbis fingit omnes suas auctoritates, de quibus latè in hac Ventilatione. Quinto, quia Leonardus iste, secundùm aliquos fuit Generalis sui Ordinis, ad annū 1410. vel 1415. & scripsit illas suas Petitiones ad ann. 1425. Cùm ergo Turrecremata scriberet ad annum 1437. post duodecim scilicèt annos, non prætermitteret Generalem sui Ordinis, nec illum excluderet à suo Cathalogo, quando tot, tantósque admisit nullius auctoritatis, & quando ab isto aufugeret talis Auctoris Sermo, & auctoritas, saltem non poterat latere S. Antonino etiam Florentino. Ex his, & aliis existimo, hoc esse figmētum Bandelli, nam ad multiplicandum hunc Auctorem, opus Sermonum Leonardi de Vtino, Ordinis Prædicatorum, de quo num. sequēti, attribuit etiam huic Leonardo Statio, illum adduxit in sermone Natiuitatis, vt mox videbimus, & hunc in sermone Annuntiationis, vt sic ex vno Leonardo faceret duos, quia Vtinus habet vtrumque Sermonem.

Hanc coniecturam comprobo ex ipsismet Sermonibus Leonardi de Vtino, habet enim tres de Annuntiatione. Primus est in Sanctorali, qui est in ordine 23. & incipit: *Quomodo fiet istud*, sed in hoc nihil est de hac materia. Secundus extat inter sermones de Tempore, qui est in ordine 36. & incipit: *Nomen Virginis Mariæ*; sed hic totus est de nomine Mariæ, & nihil habet de Conceptione, seu Sanctificatione. Tertius est ibidem n. 37. & incipit: *Aue gratia plena*, vbi hæc dicit Leonardus: *Præ omnibus alijs maiora gratiæ priuilegia accepit; vndè legitur Lucæ 1. quòd Angelus dixit ei: Aue gratia plena: Inuenimus autem quibusdam alijs hoc priuilegialiter esse concessum, vt in vtero sanctificarentur, sicut Hieremias, cui dictum est Hier. 1. Antequam exires de ventre, sanctificaui te. Et sic Ioānes Baptista, de quo dictū est Lucæ 2. Spiritu Sācto replebitur adhuc ex vtero Matris suæ. Vndè rationabiliter creditur, quòd B. Virgo sanctificata fuerit, antequam ex vtero nasceretur. Hæc Thomas, & Bernardus in epist. ad Lugdunenses, &c.* Et infrà: *Tertiò fuit plena gratia gratum faciente, nam in vtero matris fuit sanctificata, & in Natiuitate eius fuit hæc gratia augmentata, &c.* Et concludit: *Hanc gratiā apud Deum omnes, tàm mares, quā fœminæ, vnius Dei notitiā habentes, ab exordio humani generis quæsierunt, & petierunt, & non inuenerunt, neque acceperūt, sed sola Virgo Maria cunctos excedens, & Angelos vniuersos transcendens, inuenit apud Deū, &c.* Sumpta ergo occasione ex illis sæpè repetitis verbis Leonardi: Maria fuit in vtero sanctificata, existimo, fabricasse Bandellum suprà positā auctoritatē; nam vbicumq; ipse inuenit vocē istam: sanctificata in vtero, semper putauit, Auctorē esse pro sua sententia, quasi nos negaremus fuisse sanctificatam? omnes enim tenentes eius præseruationem, necessariò etiam, & secundùm fidem dicunt, & dicere debent, fuisse sanctificatam, quia eius immunitas nō fuit per naturam, sed per gratiā sanctificantē, à qua in vtero matris Maria fuit sanctificata, id est, Sancta facta: nolo de hoc adducere innumerabilia exempla, vel recensere suprà posita, quia totū hoc Ventilabrum est ad hominem. Irrefragabilis testis erit

erit hic vester Leonardus de Vtino, qui semel, & iterum vocat Virginem sanctificatam in vtero, & num. sequenti expressè fatetur fuisse præseruatam.

Conclusio igitur huius Auctoris est, Leonardum Mansuetum, Perusinum, Generalē Ordinis Prædicatorum, adductum perperā a Grysaldo esse hunc Leonardum Statium, Florentinum, Ordinis Prædicatorum Generalem; adductum a Bandello, & Vincentia; Leonardosque istos nullum scripsisse opus Sermonum de Sanctis, sed solus alius Leonardus de Vtino, in quo inueniuntur illi duo sermones de Aenuntiatione, & Natiuitate, adducti in Mansueto, & Statio, & sic quantum ad auctoritates illi fuerunt suppositi, solùm vt multiplicarent testes contra immaculatam Virginis Coceptionem. Si ergo Leonardus de Vtino pro sua fuerit sententia, ex tribus vnum habebunt, si autem fuerit pro nostra, nullum. Et sic vide sequentem, vt adducas eum tecum in iudicium.

LEONARDVS De Vtino, Ordinis Prædicatorum, in Serm. Natiuitatis Virginis, & in aliis Sermonibus: *Anonym: Auct. 96. Bandell. cap. 23. Deza fol. 42. à tergo. Vincent. & Paul. Grysald.*

VERITAS 208.

HIC Celebris, atque doctus Auctor fuit, floruitque ad ann. 1445. & secundum alios 1458. vt dicunt omnes Nomenclatores, & communiter vocatur Leonardus Bellunensis, Vtinensis. Ex tribus suprà positis Leonardis ex Ordine Prædicatorum, hunc solùm adducit Anonymus, quia in rei veritate hic solus fuit Scriptor Sermonum, ad cuius vmbram alii duo antecedentes ingressi sunt in Aream istam, introducti a Bandello, & Grysaldo. Et confirmatur, quia Aduersarii nullam de hoc vero, & existente Auctore, cuius opera fuerunt semel, & iterum impressa Lugduni 1495. in 4. & alibi, nullam aui sunt adducere auctoritatem, solùm enim dicunt: *Idem tenet Magister Leonardus de Vtino, in Sermone Natiuitatis Virginis, & in alijs Sermonibus.* Et nihil ampliùs: & ex sermone Leonardi Statii, non existente in rerum natura adduxerunt integram, & formalem auctoritatem, quia cùm Auctor esset fictus, & auctoritas supposita nullus poterat de illo veritatem indagare, de hoc autem, cùm eius opera essent pre manibus, & nulla in sermone Natiuitatis esset auctoritas, ad probandam suum intentum, adduxerunt nudā citationem; & quid diceres, o Lector! si Leonardus de Vtino esset expresse contra ipsos? Diceres, quòd ego, scilicet, quod ex tribus Leonardis duo ficti, & fantastici sint pro ipsis, dum tamen existens, & verus, rectus, & innocens sit pro nobis.

In præallegato ergo sermone Natiuitatis gloriosæ Virginis Mariæ; qui est in ordine 51. & incipit: *In me gratia omnis vitæ, &c.* in principio proponit Vtinus hanc quæstionem: Vtrum B. Virgo ab æterno Mater Dei dedicata, fuerit antè Natiuitatem ex vtero sanctificatā? Quam sic resoluit: *Ad istam quæstionem respondet Sanctus Thomas 3. part. quæst. 27. art. 1. dicens sic: De sanctificatione B. Mariæ, quòd scilicèt fuerit sanctificata in vtero, nihil in Scriptura Canonica traditur, &c.* Et adducta auctoritate S. Thomæ sic prosequitur Vtinus: *Sciendum quod B. Virgo fuit quadrupliciter sanctificata. Primo in sui Cōceptione, scilicèt, dum esset in vtero Matris posita, quod probatur auctoritate, ratione, & exemplo. Auctoritate quidem, quia Psalm. dicit: Sanctificauit Tabernaculum suum Altißimus. Et Cant. 4. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. Bernard. ait. Neque enim festis laudibus, nascens honoraretur, nisi Sancta nasceretur, est itaque Virgo Regia veris honorum titulis cumulata, quæ proculdubio Sancta fuit antequā nata. Ildephonsus Toletanus Archiepiscopus dicit: Si non in matris vtero sanctificata fuisset, eius Natiuitas celebranda nō esset. Ratione quidèm: quia tam pretiosum thesaurum, scilicet Dei Filium, Deus Pater in eius vtero non posuisset, nisi Sanctus, & mundus fuisset. Psalm: Domum tuā decet sanctitudo, Domine. Et Damascenus dicit: Sanctus Deus non nisi in Sanctis habitat. Et Anselmus dicit: Decuit, vt illius hominis, id est, Iesu Christi Conceptio, ex ea Matre fieret, quæ ea puritate niteret, qua maior sub Deo nequit intelligi. Exemplo, namque patet; quia Hieremias fuit in vtero sanctificatus, vt esset dignior Propheta; multò magis B. Virgo sanctificari debuit, vt esset dignißima Mater Dei, etiam Ioannes Baptista fuit sanctificatus, vt esset dignus Christū baptizare, & ipsum digito demonstrare; multò magis debuit B. Virgo sanctificari, vt esset digna Christum de suis visceribus generare. Secundo in Spiritus Sanctus præuentione, &c.* Et sic prosequitur declarando, quomodo secundo fuerit sanctificata in superuentione Spiritus Sancti. Tertio in Filii Dei Conceptione. Quarto in gloriosa sui Assumptione. Istæ sunt quatuor sanctificationes, quæ habuit Maria secundùm Vtinum. In corpore verò Sermonis, inquit: *Quando in vtero matris fuit sanctificata, & tūc omnem nubem peccati originalis Spiritus Sanctus ab ea fugauit, qui omnibus sua beneficia contulit.* Hæc sunt omnia quæ habet Vtinus in illo sermone Natiuitatis, & nihil ampliùs, illa quæ sunt in sermone Annuntiationis num. antecedenti patefecimus: in aliis verò Sermonibus nullum magnum, vel paruum verbum habet de Con-

Conceptione, aut Sanctificatione. Vndè illud dictum Aduersariorum: Idem tenet in sermone Natiuitatis, *& in alijs Sermonibus*, gratis, & absque veritate dictum fuit: quia hic, & in sermone Annuntiationis solùm probat fuisse sanctificatam in vtero, abstrahēdo à præcipua quæstione, quæ hodiè ventilatur, scilicet, an fuerit sanctificata, & Spiritus Sanctus ab ea fugauerit peccatum originale, antè contractionem, vel post, de quo nihil dicit, nec determinat Vtinus. Imò potiùs in nostram se inclinat opinionem. Tum, quia non dicit, Virginem Mariam contraxisse originale peccatum, hæc enim est conclusio, quam Aduersarii intendunt probare, & ab ipsis proposita. Tum; quia si tres sanctificationes vltimæ positæ ab Vtino non fuerunt à culpa, macula, & peccato, sed præseruatio ab illis. quarè prima non erit etiam sic intelligenda? Tum deniq; quia aliud est fugare peccatum originale, aliud fugare nubem illius peccati, poterat enim facillimè, vbi dixerat nubem, dicere næuum, vel maculam. Sed his omissis in serm. Assumptionis, qui est in ordine 46. sic inquit: *Hic candor puritatis refulsit in B. Virgine, Cātic. 4. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te; cuius puritas non est passa vllam impuritatem sibi permisceri. Sapient. 6. Nihil inquinatum in illa introibit. Non enim sibi se immiscuit peccatum originale, quia fuit in vtero à Spiritu Sancto sanctificata, nec aliquid mortale, quia fuit Patris potentia roborata, neque aliquod veniale, quia fuit ab splendore Filij illustrata. Neque aliquod actuale, quia fuit ab igne Spiritus Sancti inflammata, &c.* Hæc, Patres mei, fuit sententia Vtinensis, & sic intellexit sanctificationem Mariæ in vtero. Aliam expressiorem auctoritatem adducit Bustis, ex Vtino Sermone 4. part. 1. folio 44. sic dicens: Vndè Magister Leonardus de Vtino, Ordinis Prædicatorum in suo Sermonario festiuo, serm. 12. cap. 2. ait: *Maioris gratiæ est præseruari à lapsu, quàm post lapsum reparari, vt patet in B. Virgine. Hæc ille.* Item Ser. 1. de festo Natiuit. Dominicæ, qui est in ordine 11. antè medium loquens de vellere Gedeonis, inquit: *Quid per lanam aridam tota terra remanente compluta significatur, nisi B. Maria ab omni contagio peccatorum, & aquarum sola inter mulieres munda, & elongata, existentibus omnibus alijs pollutis aquarum, & peccatorum maculis, ac etiam fœdatis.*

Item, dum pro veritate indagāda huius Leonardi, & aliorū reuoluerē Bibliothecas, existimo quod Deo sic disponente, incidit in manus meas liber in folio antiquissimis characteribus typis mandatus, cuius titulus est: *Sertum fidei*, eo quod in ipso omnes articulos fidei luculentissimè sparsim per Sermones declarantur, cuius Initium sic se habet: *Incipit notabilissimū Quadragesimale, & in toto suo processu trimembre editum à quodam sacræ paginæ professore, Ordinis Prædicatorum, Leonardo Italico, quod à suo Autore Sertum fidei intitulatur, &c.* Opus verò incipit: *Parce Domine, parce populo tuo*, & extat absque foliatione, anno, & loco impressionis, & vt ex characterum forma colligitur, fuit ex primis, qui Typographiam viderunt, in hoc ergo libri Sermone, Fer. 4. Dominicæ 4. Quadragesimæ, qui est de Baptismo, littera D. & incipit: *Peccatum autem originale contrahere secundùm S. Thomam, in 3. dist. 3. art. 2. est, originaliter fuisse in Adam secundùm rationem seminalem. Vndè ad Romanos dicit Apostolus: Omnes peccauerunt in Adam, id est, omnes fuerunt in Adam secundùm seminalem rationem, & apparet, B. Virginem contraxisse peccatum originale, quia & ipsa fuit originaliter in semine Adæ, cum per coitum concepta sit ex Anna, & Ioachimo, quia de Spiritu Sācto non est concepta, sicut Christus. Huius opinionis contrarium est verum, quia determinatum est in Concilio Basiliensi per solemnes Doctores, purißimam Virginem Mariam, sine labe originalis criminis esse conceptam. Et quòd per Baptismum purgetur peccatum originale, patet vbi suprà, &c.* Hic Leonardus expressè, & clarè nostram amplectitur sententiam, & hanc esse veram affirmat. Solùm potest esse scrupulus, an hic Leonardus Italus, fuerit Leonardus de Vtino, vel alius? Ad quod dico, nullum Nomenclatorem de hoc Leonardo Italico facere mentionem, nec ipsosmet Scriptores Dominicanos, sed cùm Vtinus fuerit Italus, ex Ordine Prædicatorum, & dictus Leonardus, ac tandem scripserit post Concilium Basiliense, scilicèt ann. 1445. videlicèt post septē annos ab emanatione Decreti; & Leonardus Statius fuit ante Concilium Basiliense: nam naturæ debitum soluit, vt dicit Poccantius anno 1425. die 17. Aprilis, id est, vndecim annos ante Decretum. Alter verò Leonardus Mansuetus, fuit post libri impressionem, nec ille aliquid scripsit, vt suprà diximus num. 206. ergo à sufficienti partium enumeratione hic non potuit esse nisi Leonardus de Vtino; cùm ergo ille sit expressè pro nobis, & duo antecedentes sint ficti. Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illis?

LEO Papa Primus, Beatus, in Epistola de Fide ad Flauianum, & in Sermonibus de Natiuitate Domini, &c. *Turrecrem. part. 6. cap. 1. fol. 96. à tergo. Anonym. Auctore 3. & auctoritate 16. Bandel. cap. 15. & in Officio lectione 8. Deza folio 23. à tergo. Spina part. 6. capit. 2. Grysald. Castellan. Capreol. Soncin. S. Anton. & Barelete.*

VERI-

VERITAS 209.

NOTISSIMVS Auctor est sanctissimus Leo Papa I. cuius opera fuerũt typis mandata Venetiis anno 1485. in fol. Louanii 1575. in 8. Col. 1546. Lugduni 1633. Coloniæ 1539. & alibi. Primam eius auctoritatem sic adducit Turrecremata: Ad idem cõcurrit Beatus Leo Primus in epistola sua illa, quam de fide ad Flauianum conscripsit, de cuius auctoritate, in cap. Sancta Romana Ecclesia, dist. 15. vbi de Opusculis Sanctorũ Patrum, quæ in Ecclesia tanquam Catholica recipiuntur, fit sermo, sic habetur: Item epistola B. Leonis ad Flauianum Episcopum destinata in Concilio Calcedonensi, cuius textum si quis ad vnum iota disputauerit, & non eum venerabiliter acceperit, Anathema sit. In epistola autem præfata, quæ incipit: Leo Papa, primæ Sedis Episcopus, ad Ecclesiæ filios instituendos, addẽdum est etiam nostri sermonis obsequium; dicit sic: *Si enim homo ad imaginem, & similitudinem Dei factus in suæ naturæ honore permansisset, nec diabolica fraude deceptus, à lege sibi imposita per concupiscentiam deuiasset, creator mũdi creatura non fieret, nec aut sempiternus temporalitatem subiret, aut æqualis Deo Patri Filius Dei, formam serui, & similitudinem carnis peccati assumeret. Sed quia inuidia diaboli mors intrauit in orbem terræ. Sed aliter solui captiuitas humana non potuit, nisi causam nostram ille susciperet, sine maiestatis suæ damno, vt verus homo fieret, & solus peccati contagium non haberet.* Et post aliquantulum sermonem infrà concludendo dicit: *Ingreditur ergo huius mundi infirma Filius Dei, cœlesti pede descendens in nouo ordine, quia inuisibilis in suis, visibilis est factus in nostris, incomprehensibilis voluit comprehendi: Ante tempora manens, cœpit esse ex tempore vniuersitatis Dominus seruilem formam vmbrata maiestatis suæ immensitate suscepit. Impassibilis Deus, non dedignatus est homo esse passibilis, & immortalis, mortis legibus subiacere. Noua autem natiuitate generatus, quia inuiolata virginitas concupiscentiam nesciuit, & carnis materiam ministrauit. Assumpta est de Matre Domini natura, nõ culpa.* Preterea idẽ Leo Papa infrà in eadem epistola ita prosequitur: *Natiuitas enim Domini secundùm carnem, quamvis habeat quædam propria, quibus humanæ conditionis vitia transcendat, siuè quod solus ab inuiolata Virgine sine concupiscentia est conceptus, & natus: siue quod ita in visceribus matris est editus, vt fœcunditas pareret, & virginitas permaneret, non alterius tamen naturæ eius caro, quàm nostra, nec alio quàm cæteris hominibus anima est inspirata principio, quæ excelleret non diuersitate generis sub sublimitate virtutis.* Item infrà quasi in fine epistolæ sic ait: *Fides autem Catholica singularis, atque vera iustificans impium, & creans iustum ad humilitatis suæ tracta participem, in illo acquirit salutem, in quo solo homo se inuenerit innocẽtem. Eam fidem secundùm Euãgelicam, Apostolicam, & salutaris Symboli doctrinam Nyssena Synodus instituit. Examẽ Calcedonense confirmauit, orbis terrarum celebrat, atque veneratur.* Hæc in epistola præfata fidei Catholicæ. Et hucusque ad litteram Turrecremata.

Istæ quatuor auctoritates, quas proponit desumptas ex illa celebri epistola ad Flauianum, visæ, & recognitæ, semel, & iterum, atque ter, & quater cùm suprà relatis originalibus, in diuersis mundi partibus excussis, quæ in omnibus illis est epistola 10. necnon cum libro Epistolarum Decretalium Summorum Pontificum, vbi hæc extat fol. 167. atque tandèm visa in ipsomet Concilio Calcedonensi, sectione 2. quod est in 1. par. Conciliorum tom. 2. fol. 161. ita vt omni diligentia adhibita pro examinanda veritate, viderim vndecim originalia diuersa, impres. & duo manus. in Bibliot. Scorialis. Dico & affirmo, quòd epistola illa Synodica ad Flauianum non incipit, vt dicit Turrecremata, sed sic: *Leo Episcopus, dilectissimo fratri Flauiano, Constantinopolitano Episcopo. Lectis dilectionis tuæ litteris, &c.* Deindè dico, & affirmo etiam, quòd ex quatuor clausulis, siuè auctoritatibus, ex illa epistola adductis à Turrecremata, & suprà positis. Prima est penitùs ficta, quia illius nec saltem minimum verbum extat in tota illa epistola S. Leonis. Nisi fortè velint dicere, quòd illa verba desumpsit ex his Leonis: *Nam illa quæ deceptor intulit, & homo deceptus admisit, nullum habuere in Saluatore vestigium. Nec quia communionem humanarum subijt infirmitatum, ideò nostrorum fuit particeps delictorum. Assumpsit formam serui, sine sorde peccati, humana augens, diuina non minuens, &c.* Sed si ex his, totum adulterauit textum, vt de se patet. Secũda clausula, vel auctoritas est in aliquibus verbis vitiata, nam in epistola sic dicitur: *Ingreditur ergo hæc mundi infima Filius Dei de cœlesti sede descendens, & à Paterna gloria non recedens, nouo ordine, noua natiuitate generatus. Nouo ordine, quia inuisibilis in suis, visibilis factus est in nostris, incomprehensibilis voluit comprehendi. Ante tempora manens, cœpit esse ex tempore. Vniuersitatis Dominus seruilem formam obumbrata maiestatis suæ immensitate suscepit. Impassibilis Deus non dedignatus est esse homo passibilis, & immortalis mortis legibus subiacere. Noua autem natiuitate generatus, quia inuiolata virginitas concupiscentiam nesciuit, carnis materiam ministrauit. Assumpta est igitur de Matre Domini natura, nõ culpa.* Mutauit ergo illud, *Infima,*

&

& illud, *pede*, & prætermisit illud; *Noua natiuitate generatus*. Pars huius auctoritatis extat etiã Sermone 2. Natiuitatis, vbi sic inquit Leo: *Noua autem natiuitate genitus est, conceptus à Virgine, natus ex Virgine sine paternæ carnis concupiscentia, sine maternæ integritatis iniuria, &c.* Tertia clausula auctoritatis adductæ à Turrecremata, etiam est ficta, & supposita, quia illa verba, nec alia ipsis similia extant in S. Leone, nisi solùm hæc: *Ideòque & quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei; vt quia conceptus Virginis diuini fuit operis, non de natura cõcipientis fuerit caro concepti. Sed non ita nobis intelligenda est illa generatio singulariter mirabilis, & mirabilitèr singularis, vt per nouitatem creationis proprietas remota sit generis.* Cùm ergo in illis solùm reperiamus aliqualem similitudinem, non vero identitatem, nec saltẽ vniuocationem analogam, vel sunt ex alio loco sumpta, vel, vt dixi, penitùs ficta à Turrecremata. Quarta clausula ita est aliena ab epistola S. Leonis, vt nec verbum vnum illius, magnum, vel paruum reperiatur. Qui hæc auditis, attendite in me, & obstupescite, & superponite digitum ori vestro.

Anonymus via 3. ratione 9. Auct. 16. sic hanc S. Leonis auctoritatem adducit: Item B. Leo Papa in epistola ad Flauianum, de cuius auctoritate dicitur dist. 15. Sancta Romana Ecclesia. Recipimus opuscula B. Leonis Papæ ad Flauianum Episcopum destinata, in Concilio Calcedonensi, cuius textum, si quis ad vnum iota disputauerit, & non eum veneranter acceptauerit, Anathema sit. Hæc ibi. In epistola autem præfata sic dicit: *Quia captiuitas humana solui non poterat, nisi causam nostram ille susciperet, hic sine maiestatis suæ damno verus homo fieret, & solus peccati contagium non haberet. Ingreditur huius mundi infima Dei Filius, cœlesti sede descendens, noua autem natiuitate generatus est, quia immaculata virginitas concupiscentiam nesciuit, carnis materiam ministrauit. Assumpta est ex matre natura, non culpa. Fides autem Catholica singularis, atque vera in illo solo requirit salutem, in quo solo homine inuenit se innocentẽ. Hæc ille.* Ex quibus constat Anonymum vidisse Turrecrematam, quia ipsius verba formalia adducit in principio citationis, licèt mutauerit aliqua in auctoritate, exprimens ab illa, quasi quintan essentiã, at ipsius vitia prætermittimus. Constat etiam, Anonymum vidisse epistolam S. Leonis, nam emendauit errores Turrecrematæ, scilicèt illud, *infima*, & illud, *sede*. Vndè ergo isti duo Auctores inuenerunt in epistola S. Leonis tot, tantaque mendacia? Aut ergo ipsi extraxerunt suprà positas auctoritates ab alio tertio originali vitiato, vel ipsi illas finxerunt ex proprio cerebro? Si primum, transeat; quia ex ignorantia peccarunt, licèt crassa, quia tenebantur consulere originalia S. Leonis. Si secundum, retorqueo in ipsos Decreti censuram, & ipsorum verba: *Cuius textum si quis ad vnum iota disputauerit, & non eum venerabiliter acceperit, Anathema sit.* An venerabiliter accepit textum S. Leonis in epistola ad Flauianum, qui penitùs deprauauit à primo vsque ad vltimum verbum, supponendo in ipsa integras clausulas? & hoc non alio fine, nisi vt macularet Dei Matrem Mariam?

Turrecremata in suis quatuor auctoritatibus quatuor interposuit præcipuas propositiones contra Virginis Conceptionem, quas sub breui compendio in vnum collegit Anonymus, quarum illa est prima: *Et solus peccati contagiũ non haberet.* Secunda, illa: *Assumpta est de matre Domini natura, non culpa.* Tertia, est illa: *Quibus humanæ conditionis vitia transcendat, siuè quòd solus ab inuiolata Virgine sine concupiscentia est conceptus, & natus.* Quarta denique illa: *In illo acquirit salutem, in quo solo homo se inuenit innocentem.* Ex his, tres sunt fictæ, falsæ, & suppositæ, ac sola secunda reperitur in S. Leone; sed ex illa nihil colligitur contra immaculatã Virginis Conceptionem. Primo, quia ibi non loquitur Leo de peccato originali Mariæ, sed de peccato, vel peccatis naturæ absolutè, & simplicitèr, prout natura illa erat in aliis hominibus, in quibus quando assumunt naturam, est est paternæ carnis concupiscentia, & cum maternæ integritatis iniuria, sed Christus assumpsit naturam *noua natiuitate generatus, sine paternæ carnis concupiscentia, & sine maternæ integritatis iniuria.* Et deducit Leo consequentiam: *Igitur assumpta est de matre Domini natura, nõ culpa*, id est, non concupiscentia in generatione, sed solùm caro. Hæc est litteralis, seu grammaticalis constructio. Et obiter nota, Lector, quòd hic bis vocat Leo generationem, natiuitatem. Dicens primò: *Noua natiuitate generatus.* Et secundò: *Noua autem natiuitate generatus, quia inuiolata virginitas, concupiscentiam nesciuit, carnis materiam ministrauit.* Si igitur Leo, administrationem materiæ à matre factam, vocat natiuitatem, & generationem prolis absolutè, ac simpliciter, vt hic vidimus: ergo iuxta hunc dicendi modum, licèt ipse diceret hanc expressam, ac formalem propositionem (quæ nunc formalissimè esset expressiua, ac protestatiuã opinionis contrariæ) Maria non est noua natiuitate generata, sed communi, sicut omnes alii, quia assumpsit à matre naturam cum culpa; in rei veritate nihil diceret Leo contra immaculatam Virginis Conceptionem, quia loqueretur de paternæ carnis concupiscentia, & maternæ integritatis corruptione, vt sic cognoscas quid prodest, videre in radice, & ventilare Sanctorum Patrum verba, triturando antecedentia, consequentia, finem, propositum, ac materiam, &c.

Sed

Sed iam alitèr ventilemus eandem Leonis propositionem; quando audis à Matre Domini assumpta fuit natura, non culpa, intelligis nè hoc copulatiuè, id est, quòd in ipso assumptionis puncto erant in Matre Domini simul, & semel natura, & culpa, & quod Filius Dei assumēs à Matre naturam, non assumpsit culpam? Nam si verba Leonis sic intelligis, blasphemas contra Virginem sanctissimam Mariam, & contra sanam doctrinam sanctissimi Doctoris, Ecclesiam, & Fidem, quia in instanti assumptionis erat in Maria natura, sed nulla culpa. Quarè secundū catholicū sensum sumenda sunt illa verba distinctiuè, id est, assumpsit Verbū Diuinū de Matre sua naturam, quæ in ea erat, sed non assumpsit culpā, quę non erat, assumpsit, quod inerat, & non assumpsit, quod deerat, erat natura in Matre, & non culpa, & sic, *Assumpta fuit de Matre Domini natura, non culpa.* Et nota, Lector hìc, aliud principium pro vera intelligentia antiquorum Patrum, scilicèt, quòd concupiscentiam patris, & corruptionem matris, vocabant culpam prolis, & sic communiter intelligebant illud: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea, vndè in hoc loquendi antiquorum modo: Maria assumpsit naturam, & culpam à matre, Maria fuit in iniquitatibus generata, Maria fuit concepta in peccatis, vel in peccato, multum sonant in hoc sęculo, sed nihil dicebant in illo tempore contra nostram conclusionem, seu magis piam opinionem. Distingue tempora, & concordabis iura.

Potest etiam dici (licèt non ita propriè, ac rigorosè, sicut in duabus propositis explicationibus) quòd hìc per culpam non intelligitur aliqua culpa personalis, nec originalis, actu existens in Matre Domini, sed solum loqui de culpa naturæ, quæ nomen vitii, sordis, vel infectionis potiùs quàm nomen culpæ, seu peccati meretur. Nam antiqui Patres, sæpè defectus naturæ humanæ prouenientes ab Adæ peccato vocabant peccata, & deriuatos à prima culpa, culpas, & constat veritas huius expositionis, seu declarationis ad hominem: nam quod in ipsa assumptione Verbi non fuerit in Matre Domini aliqua culpa personalis actualis, ipsi Aduersarii cum vniuersa Ecclesia fatentur, sicut nec originalis, quia hæc secundùm ipsos Aduersarios, citissimè post Conceptionem suam fuit mundata, & purgata: igitur tempore assumptionis nulla erat culpa in Maria, nec poterat esse ob sanctificationē: ergo S. Leonis verba debēt sumi in alia significatione. Illud verò quod dicūt aliqui de reatu, obligatione, seu debito contrahendi, quod etiam in renatis, & sanctificatis manet, & dicitur culpa quoad obligationem contrahendi illam, existimo hìc locum non habere. Concludimus ergo de hac prima auctoritate, quòd in libro Turrecrematæ manet quoad maiorem partem ficta, nisi ferè dicamus, fuisse totam; & hoc credo non fuisse factum, nec fictum à tam docto, timoratoque viro Sacr. Rom. Ecclesiæ Cardinali, & vniuersalis Fidei Protectore, sed à Bartholomæo de Spina, seu potiùs Alberto Duimio. Primus enim, qui hanc adduxit auctoritatem S. Leonis ex epistola ad Flauianum, fuit Anonymus, quem secutus est Bandellus ad litteram, vt videbimus infrà, auctoritate 5. Ex succinctis ergo verbis Anonymi, & Bādelli fabricarunt Spina, & Duimius illam suprapositam auctoritatis, seu auctoritatum machinam.

Secundam auctoritatem sic adducit Bandellus ex 2. sermone Natiuitatis Domini, qui incipit: Exultemus in Domino, sic dicens: *Sine virili semine editus est Christus ex Virgine, quam non humanus coitus, sed Spiritus Sanctus fœcundauit. Et cùm in omnibus matribus non fiat sine peccati sorde conceptio, hæc sola indè purgationem traxit, vndè concepit. Quo enim paterni seminis transfusio non peruenit, peccati se illic origo non immiscuit. Hæc ille.* In hac auctoritate malitiosè satis addidit Bandellus illud, *sola,* quæ vox in S. Leone non extat, vt hac vniuersali exclusiua *sola,* addita in Conceptione Christi comprehenderet sub sorde peccati Conceptionem Mariæ. Deindè eadem intentione prætermisit immediata verba: *Non immiscuit; inuiolata virginitas concupiscentiam nesciuit, substantiam ministrauit, assumpta est de matre hominis natura, non culpa, creata est forma serui sine conditione virili; quia nouus homo sic contemperatus est veteri, vt & veritatem susciperet generis, & vitium excluderet vetustatis, &c.* Coincidit ergo hæc auctoritas cū suprà posita in prima auctoritate ex epistola ad Flauianum, & sic videtur multiplicata. Sed vide quomodò Anonymus adducat hanc eandē auctoritatem: Idem in ser. 2. eius Natiuitat. *Dominus noua est natiuitate generatus.* In textu sic extant: *Nouo ordine, noua natiuitate generatus.* Prosequitur Anonymus: *Quia conceptus est à Virgine, sine paternæ carnis concupiscentia.* Pro hac clausula transiuit octo lineas, & dereliquit illud: *Sine maternæ integritatis iniuria,* quia erat in laudem Virginis. Prosequitur Anonymus: *Quia futurū hominem Saluatorem talis ortus decebat, & qui in se haberet humanæ substātiæ naturā, & humanæ carnis inquinamenta nesciret.* Et pertransiens tredecim lineas prosequitur: *Venit enim D. Iesus contagia nostra auferre, non perpeti, nec succumbere vitijs, sed mederi; venit vt omnem languorem corruptionis, & vniuersa vitia sordentiū curaret animarū, propter quod opportuit, vt nouo nasceretur ordine, quod nouā impollutā sinceritatis gratiā, humanis corporibus inferebat.*

Deindè prætermisit nouem lineas (& est mirabile, quod omnia verba prætermissa ab isto Anonymo continent aliquam specialem laudem Virginis) prosequitur sic: *Christus enim nasci voluit ex Virgine, vt videlicèt humano generi natam salutem diabolus ignoraret, & spirituale latente conceptu, qui non alium videret, quàm alios, non aliter crederet natum, quàm cæteros, cuius enim similem cum vniuersis aduertit numerum, parem habere arbitratus est cum omnibus causam. Nec intellexit à transgressionis vinculis liberum, quem ab infirmitate mortalitatis non inuenit alienum.* Hic non pauca sunt vitia in grammatica, & vbi Leo, *naturam* ipse apposuit, *numerum*. Post quinque lineas relictas prosequitur: *Nam superbia hostis antiqui non immeritò sibi in omnes homines ius tyrannicum vendicabat, & ideò non iniustè amitteret originalem dedititÿ seruitutem, nisi de eo, quod subegerat, vinceretur. Quod, vt fieret sine virili semine, &c.* Nonne miraris de hac auctoritatis babylonica confusione? Sed quidquid sit de his vitiis. S. Leo loquitur hìc de Conceptione prima, id est, generatione Matris in ipsa susceptione, vt constat ex illis verbis: *In omnibus matribus non fiat sine peccati sorde conceptio*, nam dum mater generat, seu concipit materiam, ex qua coagulandus est filius, cùm ibi sit libido, concupiscentia, pollutio, voluptas, carnis appetitus, delectatio, sensualitas, ferè impossibile est (adhuc in sanctissimis viris) quòd hæc fiant non solùm absque sorde peccati, sed etiam absque sordibus peccatorum in plurali; ab omnibus his immunis, ac libera fuit Conceptio Christi, quia *noua natiuitate genitus est*, vt suprà dicebat, *conceptus à Virgine, natus ex Virgine, sine paternæ carnis concupiscentia, sine maternæ integritatis iniuria*; administrauit enim materiam, generauit, concepit Maria Christum, sine virili semine, sine humano coitu, fœcundata ab Spiritu Sancto, & sic transcurrendo, & perpendendo omnia verba illius Sermonis, inuenies, nullomodo esse ibi aliquid de peccato originali, sed de peccatis, ac sordibus matris, dum cōcipit, & generat, quæ in inuiolata virginitate Mariæ, locum non habuerunt. Aduersarii autem vbicumque audiunt conceptionem, illam retorquent ad conceptionem secundam, ad animationem, adhuc quando ipsa verba expressè, & clarè loquuntur de conceptione, seu generatione. Patres mei, hic non quærimus, an Sancta Anna genuerit, aut conceperit Mariam, cum libidine, concupiscentia, & non solùm sorde peccati, sed etiam sordibus peccatorum, &c. Sed his non obstantibus, inquirimus, an in infusione animæ, quā modò vocamus conceptionem, potuerit Maria præseruari ab illo contagio, & infectione existente in illa materia paterni, & materni seminis, in quibus ex vi suæ generationis tenebatur rea, & obnoxia peccato. Ad distinctionem Christi Domini, qui ex vi, & modo suæ generationis fuit immunis in matre, & consequenter in se. Hoc probat Leo in propositis verbis, de animatione autem hic Leo nil agit. Si ergo salua est ex ore Leonis, quarè etiam non à, &c.

Tertiam auctoritatem adducunt sic: Item idem in sermone 3. eiusdem Natiuitatis: *Dei*, inquit, *Filius pro salute mundi Diuinitatis integra manente natura, verus, perfectusq; homo natus ex Virgine, totus in suis, totus in nostris, nostra autem dicimus, quæ in nobis ab initio Creator condidit, & quæ reparata suscepit; nam illa quæ deceptor intulit, & homo deceptus admisit, nullum habuerunt in Saluatore vestigium, nec quia communicationem humanarum subyt infirmitatum, ideò particeps fuit delictorum. Assumpsit formam serui sine sorde peccati, & vt ad æternam beatitudinem ab originalibus vinculis, & à mundanis reuocaremur erroribus, ipse ad nos descendit, ad quem non poteramus ascendere. Ad auferrendum enim hoc ludibrium, quo captiuæ mentes superueniente diabolo seruiebant, non sufficiebat doctrina legalis, nec per solas cohortationes propheticas poterat natura nostra reparari, sed adyciendà erat veritas Redemptoris, mortalibus institutis, & corruptam ab initio originem, nouis renasci opportebat exordÿs; offerenda erat reconciliandis hostia, quæ esset nostri generis socia, & nostræ contaminationis aliena, vt hoc propositum Dei, quo peccatum mundi in Iesu Christi placuit Paßione delere, ad omnium generationum sæcula pertineret. Hæc ille.* In hac auctoritate aliqua fuerunt prætermissa, alia malè transcripta, vt est illud, *cohortationes*, & illud, *redemptionis, &c.* Alia vero, sed parui momenti, vitiata. Sed cum vitiis, vel absq; illis, nescio quomodo ex illa potest deduci proposita conclusio: Ergo Maria contraxit originale? Recurre, Lector, iterum, & millies auctoritatem, & nota, vbi inveneris voces illas. Maria, & si dixeris, quod in illis: *Homo natus est ex Virgine*, transeat, & indica alias, contraxit, habuit, conceptionem, vel originale.

Quartam auctoritatem adducunt ex sermone 4. qui incipit: Semper quidèm dilectissimi, &c. sic: *In hac natiuitate Christi, secundùm Dauid Prophetam: Veritas de terra orta est, & iustitia de cœlo prospexit. In hac natiuitate Christi, etiam Isaiæ sermo completus est dicentis: Producat terra, & germinet Saluatorem, & iustitia oriatur simul. Terra enim carnis humanæ, quæ in prima fuit præuaricatione maledicta, in hoc solo Beatæ Virginis partu germen edidit benedictum, & à vitio suæ stirpis alienum, cuius spiritualem originem regeneratione consequimur, & omnium hominum renascentium aqua Baptismatis, instar est vteri virginalis, eodem Spiri-*

Spiritu Sancto replente fontem, qui repleuit & Virginem, & peccatum, quod ibi euacuauit sacra Conceptio, hic mystica tollat ablutio. Hæc Leo Papa. Fateamur hæc esse verba S. Leonis. Sed clausula illa: *Terra enim carnis humanæ, quæ in prima fuit præuaricatione maledicta, in hoc solo Beatæ Virginis partu germen edidit benedictum, & à vitio suæ stirpis alienum*, nihil habet contra immaculatam Virginis Conceptionem, quia loquitur de benedictione per naturam ex vi generationis suæ; nam hoc modo solus Virginis partus fuit à vitio suæ stirpis alienus; licèt enim Annæ partus ediderit germen benedictum, & à vitio suæ stirpis alienum, hoc fuit ex gratia, & priuilegio, & quòd hoc modo sint intelligenda illa verba, patet euidentèr: nam Sanctus Leo loquitur de partu Matris, & natiuitate Filii, Conceptio enim nec esse, nec dici potest partus. Peperit Maria Christum, à vitio suæ stirpis alienũ. Peperit Anna Mariam à vitio suæ stirpis alienam, imò Elisabeth peperit Ioannem à vitio suæ stirpis alienum. Sed nota, Lector, quòd licèt hæc sufficientissimè explicent verba Leonis, vt sonant in proposita auctoritate Aduersariorum, in rei veritate non est hæc mẽs Leonis, sed alia longè diuersa; nam immediatè antè verba proposita ab Aduersariis inquit Sanctus Leo: *Ad hoc itaque peccati, & mortis vinculum resoluendum, omnipotens Filius Dei omnia implens, omnia continens, æqualis per omnia Patri, & in vna ex ipso consempiternus essentia, naturam in se suscepit humanam, ac creator, ac Dominus omnium rerum dignatus est esse vnus mortalium, electa sibi Matre, quam fecerat, quæ salua integritate virginea, corporeæ esset tantum ministra substantiæ, vt humani seminis cessante contagio, nouo homini & puritas inesset, & veritas, &c.* Et statim sequuntur verba proposita ab Aduersariis. Sicque S. Leo vocat semen paternum, humanæ naturæ contagium, ab hoc semine plantato in maternis visceribus egrediuntur omnia virgulta infecta, & maledicta: *At in hoc solo Virginis partu germen edidit benedictum, & à vitio suæ stirpis alienum.* Quia in Virginis vtero non fuit plantatum tale seminis contagium, salua enim virginitate cõcepit, & peperit. Hæc est mens, & hoc dicunt verba S. Leonis, & in hac sententia, & modo loquendi verissimum dicit, quod solus Virginis partus edidit germen à vitio suæ stirpis alienum, & in hac acceptione hæc propositio: Anna non edidit germen Marianum a vitio suę stirpis alienum, verissima est; quia non genuit Mariam humani seminis cessante contagio; quia vir plantauit, & in plantatione fuit maledictum contagium, sed Spiritus Sanctus rigauit, & abluit aqua Baptismatis instar, & in animatione Deus incrementum gratiæ dedit.

Quintam auctoritatem sic adducit cõtinuator Bandelli in Additionibus, ex sermone 8. de Natiuitate, vbi sic dicit: *In totius igitur humani generis strage communi, vnum solùm fuit remedium, quod posset subuenire prostratis, si aliquis filiorum Adam originalis præuaricationis alienus, atque innocens nasceretur, qui cæteris exemplo prodesset, & merito, sed quia hoc naturalis generatio non sinebat, nec poterat vitiatæ radicis sine semine propago esse, Dominus factus est Filius Dauid, & de promissi generis fructu proles est orta sine vitio. Hæc ille.* In hac auctoritate aliqua fuerunt prætermissa parui tamen momenti pro præsenti assumpto, & fateor, secũdũ veritatẽ, quod ex omnibus Sanctis Patribus in hoc Ventilabro adductis ab Aduersarijs, & ipsorum auctoritatibus, hanc solam, & vnicam potuerunt adducere cum sufficienti fundamento, quia secundùm litteram sonat, quòd nulla generatio naturalis, ex illa Adami vitiata radice, poterat esse aliena ab originali præuaricatione, & innocens nasci ex humano semine propagata. Ex his benè inferunt Aduersarii hanc consequentiam: Generatio Mariæ fuit ex paterno semine propagata: ergo non potuit esse innocens ab originali præuaricatione. Si hoc modo adducti fuissent Sancti Patres, & ipsorum auctoritates, nec hoc Ventilabrũ prodiret in lucem, nec nos diceremus; hoc est falsum, mendacium, adulteratio, &c. Sed more Scholastico: Generatio Mariæ fuit ex paterno semine propagata; concedo antecedens: ergo non potuit esse innocens ab originali præuaricatione; naturaliter concedo, supernaturaliter nego: nam S. Leo solùm loquitur de naturali generatione, vt constat ex illis verbis: *Sed quia hoc naturalis generatio non sinebat, nec poterat:* Et quòd non potuit naturalis generatio, potuit omnipotentia, gratia, & bonitas Diuina, quæ cum sit vna, omnia potest, & in se permanens omnia innouat, & per nationes in animas sanctas se transfert.

Sextam auctoritatem sic adducit Bandellus: Item in quatuordecim locis suę doctrinæ, dicit, solùm Christum fuisse sine peccato, sicut adducam inferiùs, in quinta ratione. Infrà verò cap. 31. fol. 66. in præallegata 5. ratione sic inquit; Item Leo Papa ad Flauianum: *Captiuitas nostra aliter solui nõ poterat; nisi causam nostrã ille susciperet, qui verus homo esset, & solus peccati contagium non haberet, ideò Dei Filius sumpsit ex matre naturam non culpam.* Et infrà: *Fides Catholica in eo solo acquirit salutem, in quo solo se homo inuenit innocentem.* Et in ser. 5. Natiuitatis: *Solus Christus inter homines innocens est natus, qui solus sine concupiscentia est conceptus.* Et in 8. de Passione: *In solo*, inquit, *Christo natura hominis fuit sine culpa.* Et in serm. 12. *Solus*, inquit, *B. Virginis filius natus est absque delicto, nõ*

extraneus ab hominum genere, licèt alienus ab omni crimine. Et idem tenet in duodecim aliis locis, sicut notaui in alio libro. Hucusque sunt ad litteram Bandelli verba. In secundo, & tertio opere, alius vero liber à se hìc citatus, est ille Anonymus, qui etiam fuit Bandelli, vt infrà suo loco dicam. Nota amore Dei, hanc Bandelli arithmeticam: proponit, quod in quatuordecim locis suæ doctrinæ dicit Sanctus Leo, solùm Christum fuisse sine peccato, & hìc enumerat quinque, & deindè addit, quod idem dicit in duodecim aliis locis: Ergo non sunt 14. Bandelle, sed 17. malè ergo calculasti? Sed videamus, an sit verum, quod in septemdecim, vel quatuordecim locis suæ doctrinæ, dixerit S. Leo, Christum solùm fuisse sine peccato? Et incipiendo ab his quinque, illa prima ex epistola ad Flauianum: *Et solus peccati contagium non haberet*; est ficta, & falsa. Secunda eiusdem epistolæ: *In quo se homo inuenit innocentem*, est etiam ficta, & falsa. Tertia ex Sermone 5. extat, sed sic se habet: *Solus itaque inter filios hominum Dominus Iesus innocens natus est, quia solus sine carnalis concupiscentiæ pollutione conceptus.* Iam se explicat Leo, sed transeat; in hac dixit Bandellus veritatem. Quarta ex sermone 8. sic se habet: *Et sæuienti diabolo per ministeria Iudæorum, formam serui nihil peccati habentis obiecit, vt per eum ageretur omnium causa, in quo solo erat omnium natura sine culpa.* Hic agit Leo de peccatis actualibus, sed iam veritatem dicit. Quinta, ex sermone 12. Passionis, sic se habet: *Solus enim B. Virginis natus, est filius absque delicto, non extraneus ab hominum genere, sed alienus à crimine.* Ex iis ergo quinque auctoritatibus tres sunt veræ, & duæ falsæ. Aliæ autem duodecim ab ipso citatæ in suo primo libro, absolutè sunt fantasticæ, quia in tali libro non extant nisi vna sermone 14. Passionis, in quo dicit: *In quo solo innocens erat natura omnium*, sed hìc loquitur de peccatis actualibus. Et vt hæc veritas constaret, transcriberem hìc omnia Leonis verba; sed crede mihi, Lector, quòd Bandellus omnes auctoritates Leonis, quas reperire potuit hìc agglomerauit, de illis verò duodecim locis locutus est, nesciens, quid diceret; quia nec in S. Leone extant.

Septimam auctoritatem sic adducunt ex sermone 1. Natiuitat. qui incipit: Saluator noster, sic dicens: *Nemo ab huiusmodi alacritatis participatione secernitur, vna cunctis lætitiæ communis est ratio, quia Dominus noster peccati, mortisque destructor, sicut nullum à reatu liberum reperit, ita liberandis omnibus venit. Hæc ille.* Anonymus addidit: *Dei namque Filius ad destruendum opus diaboli, & ad reconciliandum nos Auctori nostro, naturam generis assumpsit humani, mortalitatis quidèm nostræ participem, sed peccati totius expertem, alienum quippè ab hac natiuitate est, quod de omnibus legitur: Nemo mundus à sorde, neque infans vnius diei, cuius vita est super terram. Nihil ergo in istam singularem Natiuitatem de carnis concupiscentia transiuit, nihil de peccati lege manauit. Filius enim Dei, per quem facta sunt omnia, propter liberandum hominem ab æterna morte, factus est homo. Hæc ille.* Hæc auctoritas non ex vno loco, sed ex toto vno Sermone desumpta est, prima clausula fideliter est transcripta, in secunda prætermiserunt tres lineas pro primis verbis, pro reliquis decem. Pro tertia, prætermiserunt quindecim lineas: Et hæc de littera. Quoad sensum Aduersarii ex illa vniuersali Sancti Leonis, *Nullum à reatu liberum reperit*, conantur deducere, Virginem Mariam contraxisse originale. Sed notare debuerant, hìc Sanctum Doctorem non loqui de originali peccato formaliter, sed de reatu, obligatione, ac debito, vt in ipsis verbis exprimitur, & hoc ipsum constat ex sequentibus. Dicit enim Leo: *Nemo mundus à sorde, nec infans, cuius est vnius diei vita super terram. Nil ergo in istam singularem natiuitatem de carnis concupiscentiis transiuit, nihil de peccati lege manauit.* Cùm ergo loquatur de natiuitate infantis, non de conceptione, de sorde in puerperio, non de peccato maculante, ac denique de concupiscentia carnis, non de macula animæ, tandèm *de peccati lege* in natiuitate ex vtero, de hac enim loquitur, vt ex verbis, titulo Sermonis, & illius assumpto cõstat, non vero de Conceptione: cũ ergo Maria fuerit ab hac lege peccati exempta in natiuitate, etiam secundùm Aduersarios, constat hanc auctoritatem gratis fuisse adductam, sed dato quòd loqueretur de peccat originali, illa propositio est vniuersalis: *Nullum à reatu liberum reperit*, vbi nec nominatur, neque exprimitur Virgo Maria

Octauam sic adducunt: Idem Beatus Leo in Sermone Parasceue 1. sic dicit: *Post illam namque humanæ præuaricationis primam, & vniuersalem ruinam, & qua per vnum hominem intrauit peccatum in hunc mundum, & ita per peccatum mors, & in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccauerunt. Nemo damnationem diaboli, nemo vincula diræ captiuitatis euaderet, nec cuiquam, aut reconciliatio ad veniam, aut reditus pateret ad vitam, nisi Dei Filius nostram carnem assumere dignaretur, veniens quærere, & saluum facere quod perierat. Neque enim Patriarchis, neque Prophetis neque cuiquam omninò Sanctorum, nisi in redemptione Domini nostri Iesu Christi, salus, & iustificatio fuit, quæ sicut expectabatur Prophetarum oraculis, signisque promissa, ita est etiam ipso munere, atque opere prosecuta. Talibus*

enim

enim vinculis tenebrarum omnies eramus astricti, vt nisi per hanc opem, non possemus absolui. Nos igitur tanto redimimur pretio, nos tanto curamur impendio. Videsne, Lector, hac vnam continuam auctoritatem ex tribus diuersis locis, seu clausulis illius Sermonis desumptam fuisse? At relicta prima, vbi aliqua prætermiserunt. Secunda sic extat: *Omnis prorsus antiquitas colentium Deum verum, omnis numerus apud sæcula priora Sanctorum, sacra fide vixit, & placuit, & neque Patriarchis, neque Prophetis, neque cuiquam omninò Sanctorum, nisi in redemptione Domini nostri Iesu Christi salus, & iustificatio fuit, &c.* Tertia verò clausula desumpta fuit post tredecim lineas, & extat sic: *Talibus enim vinculis tenebamur constricti: vt nisi per hanc opem non possemus absolui. Humilitas igitur Diuinitatis, nostra prouectio est. Nos tanto redimimur pretio, nos tanto curamur impendio. Quis enim ab impietate ad iustitiam, à miseria ad beatitudinem esset recursus, nisi & iustus ad impios, & beatus inclinaretur ad miseros?* Cùm ergo hæc auctoritas sit ab ipsis disposita, & in multis sit vitiata, ac tandem nihil probet, illam reiicimus, vt inanem, & vacuam pro materia præsenti.

Nonam auctoritatem adducunt sic: Item in sermone 4. eiusdem Passionis: *Passio*, inquit, *Christi salutis nostræ continet sacramentum, quam Dominus Iesus ita ad omnium hominum suscepit salutem, vt inter clauos, quibus ligno tenebatur affixus, Patrem suum pro interfectoribus exoraret.* Hæc sic extat in S. Leone: *Passio igitur Christi salutis nostri continet sacramentum, & de instrumento quod iniquitas Iudæorum parauit ad pœnam, potentia Redemptoris gradum nobis fecit ad gloriam; quam Dominus Iesus ita ad omnem hominum suscepit salutem, vt inter clauos quibus ligno tenebatur affixus, pro interfectoribus suis paternæ clementiæ supplicaret, & diceret: Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt.* In his verbis dixit expressè, ac nominatim S. Leo, Virginem Mariam contraxisse originale peccatum secundùm Aduersarios. Si ita sit, nec nè, tu vides, illam exactè perpende, quia fortè etiam dices: Pater, ignosce illis, &c.

Decimam auctoritatem sic adducunt: Idem in Ser. 5. eiusdem, hoc inquit: *Licet credi, quòd nemo hominum potest nisi in Christi Passione saluari. Iustus est, & misericors Deus, non sic muneræ suæ voluntatis est vsus, vt ad reparationem nostram solùm potentiam benignitatis exerceret, sed quia consequens fuerat, vt homo faciens peccatum, seruus esset peccati, sic medicinam ægris, sic reconciliatio reis, sic redemptio est impensa captiuis, vt condemnationis nostræ sententia, iusto liberatoris opere solueretur. Hæc ille.* S. autē Leo sic inquit: *Vtrumque autem recipi, vtrique conuenit credi, quia nemo hominum potest nisi in vtroque saluari. Iustus enim & misericors Deus, &c.* Reliqua non transcribo, quia ex hoc principio sic vitiato, colligi potest, quale erit medium, & finis, & quòd in S. Leone à principio vsque ad finem solùm sit agglomerare auctoritates sine vllo principio, medio, nec fine.

Vndecimam auctoritatem adducunt sic: Item in Ser. 17. *Christus*, inquit, *Dei Filius per sui sanguinis effusionem mundi totius captiuitatem soluit, & ita humano generi suo morte consuluit, vt Sacramentum salutis etiam ipsis peccatoribus non negauerit. Qui enim venerat vniuersis credentibus peccata dimittere, à generali indulgentia, nec Iudaicum voluit crimen excludere. Hæc ille.* Hæc auctoritas non extat Ser. 17. vt ipsi dicunt, sed 19. circa principium, in quo addiderunt totam illam primam clausulam: *Christus Dei Filius per sui sanguinis effusionem mūdi totius captiuitatem soluit*, quæ non extat in S. Leone. Si autem ex aliis verbis scilicet; quod Christus à generali indulgentia suæ Passionis noluit crimē Iudæorum excludere, potest deduci hæc consequentia: Ergo B. Maria contraxit in sua Conceptione peccatum originale? Tu, Lector, vide, & iudica.

Duodecimam auctoritatem sic adducunt: Item in Ser. 19. *Suscepit*, inquit, *Christus illam naturam, quæ & propagationem nostri generis à communi tramite non abrumperet, & contagium peccati in omnes homines transeuntis excluderet, infirmitas sanè, atque mortalitas, quæ nō peccatum erant, sed pœna peccati, à Redemptore mundi recepta sunt ad supplicium, vt impenderentur ad pretium. Quod ergo in omnibus hominibus transfusio fuit damnationis, hoc in Christo sacramentum est pietatis.* Hæc non est Ser. 19. de Passione, qui incipit: Sacram dilectissimi, &c. sed ser. 2. de Resurrectione, cuius initium est: Nouam quidem, &c. & auctoritas incipit sic: *Suscepit nos illa natura, quæ & propaginem nostri generis, &c.* Vndè constat illam clausulam fuisse penitùs vitiatam; qui autem ex sequentibus verbis scriptis pro Resurrectione Domini, velit saltem apparenter Matrem Domini mortuā fuisse per peccatū originale, existimo quòd hucusq; non surrexit inter natos mulierum.

Decimam tertiam auctoritatem sic adducunt: Item in eodem: *Collapsa*, inquit, *in Parentibus primis humani generis plenitudine, ita Dominus creaturæ ad imaginem suam factæ, per vnigenitum suum Iesum Christum voluit subuenire: vt nec extra naturam esset naturæ reparatio, & vltra propriæ originis dignitatem proficeret secunda conditio. Erutis enim iugo captiuitatis antiquæ omnibus hominibus hoc tribus illis præstat redemptio, vt eam sequi possent imitatio. Hæc ille.* Et hæc extat in eodem sermone Resurrectionis, & in aliquibus vitiata

præ-

præcipuè, quia vltima clausula non est consequens auctoritati, sed assumpta aliundè, scilicet à superiori parte Sermonis, distante ab his verbis per decem lineas. De connexione horum verborum cum peccato originali Mariæ nihil dico, quia tu vides quàm aptè, & ad rem adducta fuerint. Sicque ex duodecim auctoritatibus sola vna fuit cum aliquali fundamento adducta; vndecim autem abierunt retrorsum.

LINCONIENSIS Episcopus super Psal. & supra Boetium, de duabus naturis. *Bandel. cap. 20. Deza fol. 34. Petr. de Vincentia, & Grysald.*

VERITAS 210.

NVLLVS Aduersariorum huius Auctoris adducit nomen proprium, sed cum à Bandello fuerit dictus Liconiensis, & Linconiensis, & Vincētia appeller, Licontensis, confusio est in nomine. Proprium vt dicunt fuit Robertus Capitonus, antonomasticè vero Grosthede, vel Grosatesta, natione Anglus, & Episcopus Linconiensis, & floruit ad annum 1253. Plura laborauit, quorum latissimum Cathalogū refert Pitseus, folio 326. Inter alia scripsit in Psalmos duas Quadragenas; opus manuscriptum seruatum Bononiæ, in Bibliotheca Patrum Prædicatorum, vt dicunt Nomenclatores Sixtus Senensis, folio 296. Ioannes Balleus, folio 106. Posseuinus, folio 343. verbo Robertus. Et hæc de Auctore.

Primam auctoritatem sic adducit Bandellus: Idem tenet Dominus Liconiensis, Episcopus, super Psalmos circa principium, sic dicens: *Plus*, inquit, *cæteris Beata Virgo resplenduit in hac vita rectitudine, à qua post Conceptionem Iesu Christi, nec per veniale peccatum declinauit. Postquam enim tenebras peccati originalis abiecit, sic arma lucis induta est, vt nulla parte peccati venialis nube sit obscurata. Christus enim nunquam retrocessit, quia peccatum nullum habuit: Beata quoque Virgo post Conceptionem Christi, nec ipsa veniali peccato aliquando retrocessit; cum cæteri Sancti (tum feruorem charitatis remittendo, tum venialiter peccando) quandoque retrocedant. Hac ille.* Hanc auctoritatem esse falsam, fictam, & suppositam, saltem quoad illam clausulam: *Postquam enim tenebras peccati originalis abiecit*, non solum existimo, sed firmiter credo, & affirmo; & probo primo, quia Linconiensis aliàs doctissimus, non poterat dicere, nec necadhuc excogitare rem adeò absurdam, sicut est illa, quæ in hac auctoritate semel, & iterum insinuare videtur, scilicet, Virginem Mariam ante Verbi Diuini Conceptionem habuisse peccatum veniale, non vero post Conceptionem. Secundò, quia styllus, & architectura verborum videtur in omnibus esse Bandelli, & malitia in eo, quod non citat Psalmum, seu locum: sic enim semper facit, quando vult fingere. Tertio, quia, vt supradixi, opus hoc Linconiensis super Psalmos seruabatur in Bibliotheca Bononiensi, Ordinis Prędicatorum; cùm ergo tempore Concilii Basiliensis fuerint omnes Bibliothecæ diligenti cura examinatæ, vt Ioannes de Turrecremata conficeret suam Relationem, & hic de Linconiensi nullam faciat mentionem, nisi solus Bandellus ergo etiam ex hac parte auctoritas videtur suspecta. Quartò, & potissimè, quia secunda auctoritas, quam de hoc Linconiensi adducit Bandellus clarè, & apertè est falsa, & ficta, vt statim videbimus: ergo & de hac idem est iudicandum. Quintò, quia Linconensis fuit pro nostra sententia, vt dicunt, & affirmant Episcopus Azerniensis, & Petrus de Candia, postea Alexander V. renuntiatus, & alii infrà adducendi. Sextò, gratis dato, & admisso, quod illa verba *Postquam enim tenebras peccati originals abiecit*, &c. sint Linconiensis, adhuc eius mens manet æquiuoca, quia tenebræ potuerunt abiici, antequam fuissent introductæ, vt esset illud: Et tenebræ eam non comprehenderant.

Secundam auctoritatem sic adducit Bandellus: Idem super Boetium de duabus naturis in vna persona Christi: *Christus ex Maria carnem assumpsit, quæ ex prima primi Parentis præuaricatione peccatrix fuit.* Si ergo Bandellus finxit hanc auctoritatem, quid mirum, quòd finxerit etiam suprapositam? Quod autem hæc sit ficta, patet euidenter; nam Linconiensis non scripsit suprà Boetium, quod constat ex Nomenclatoribus, præcipuè ex Pitseo, qui minutissimè refert omnia opera istius Doctoris. Item, quia hanc eandem auctoritatem numero, adducit Bandellus in Gilberto Porrectano, Pictauorum Episcopo, vero Commentatore Boetii, vt vidimus suprà num. 89. sed accipe illam verum: Super Boetio de duabus naturis, & vna persona Christi, dicens: *Corpus Christi ex Maria sumptum est, quæ sicut cæteri omnes ex primorum Parentum præuaricatione peccato, & morte subiacebat.* Quod istæ duæ auctoritates sint ex eodemmet fonte extractæ, nullam admittit controuersiam, nec minimam dubitationem: mutauit autem Bandellus aliqua verba more suo, vt fallacia occultaretur, & quod execrabiliùs est, quòd in nullo istorum adduxit veram, & propriam auctoritatem Commentatoris, sed si transcribit vnam malè, alteram pessimè. Gilbertum proprium Auctorem,

rem, & Commentatorem Boetii, vitiauit in omnibus, quid sperandum erat in supposito, & ficto? Vide, quæ diximus suprà præallegato num. 89. quia hic solùm intendimus demonstrare, Linconiensem non scripsisse super Boetium, & auctoritatem adductam esse suppositam, extractam à Turrecremata, qui illam adducit sub nomine Guilberti Porrectani, & in hoc solùm est de duabus naturis, quia illam faciunt Porrectanam Linconiensem, cum tamē in rei veritate nullius sit, sed ficta, & falsa, & idē dicendum est de prima super Psalmos.

Pro vltima conclusione notet Lector, quòd Illustrissimus, ac doctissimus Episcopus, Antonius Chucarus, in illo suo celebri Tractatu de Conceptione Virginis Mariæ, fol. 62. colum. 3. habet hæc verba: *Freculphus Linconiensis Episcopus, cuius auctoritas tanta est, vt quiescant Theologi Linconiensi allegato, testimonio D. Petri de Candia, tenet etiam hanc conclusionem, scilicèt, Virginem sine originali conceptā.* Hoc elogium communiter dicitur de hoc Linconiensi: fuit enim profundissimus Theologus, & in omni scientiarum genere doctissimus (ad distinctionem alterius Freculphi Lexouiensis, Monachi Ordinis Sancti Benedicti, qui floruit secundùm Gesnerum, folio 248. ad ann. 840. & scripsit solùm Chronicon mundi) licèt nullum eius opus fuerit typis mandatum Petri de Candia auctoritatem circa secundam viam, conclusione vltima, dedimus suprà num. 14. Ambr. Catharinus Archiepiscopus, in 3. tract. part. 1. colum. 72. loquens de Linconiensi, inquit: *Et hic citra controuersiam nostræ sententiæ adstipulatur, & fauet.* Igitur si Linconiensis sustinuit, Virginē Mariam fuisse conceptam sine originali peccato, Bandellus, & ipsius sequaces in hoc, sicut in aliis multis absolutè claudicauerunt à via veritatis. Insuper Ioānes de Turrecremata part. 13. cap. 2. fol. 264. dicit, Robertum Linconiensem fuisse pro nostra sententia in Tract. de Laudibus B. Virginis, sic dicens: *Decimotertio allegatus fuit Robertus Linconiensis in Tract. de Laudibus Beatæ Virginis, sed hæc allegatio, vt legi in quodam tractatulo, suspecta est de veritate.* Igitur Turrecremata nihil vidit authenticum, nec pro, nec contra. Sed locutus est in fide cuiusdam tractatuli, & si tractatulus fuit ex suis, vbi erit fides? Ludouicus à Turri de Verona in suo Compendio Virginei honoris, fol. 57. col. 3. adducit hunc Robertum Linconiēsem etiam pro nostra sententia. Item Ioann. Vitalis in suo Defensorio libro 4. Ancilla 7. in principio sic dicit: *In secunda decade alios decem habuit Doctores solemnes, quorum primus erat Dominus Robertus Linconiensis, qui in tractatu, quem fecit de Laudibus Virginis Matris Dei, affirmat, fuisse sine originali concepta.* Eadem verba habet Alanus Parisiensis. Ex his vide, cui credendum sit, an vnico Bādello, in omnibus falsario, vel suprà relatis?

LOTHARIVS Dominus, in primo libro de Miseria conditionis humanæ. *Ita Bandellus capit. 21. De za eius Continuator folio 37.*

VERITAS 211.

AVCTOR Hic non ex simplici ignorantia, sed ex præmeditata aduertentia multiplicatus fuit à Bandello, nam cum inter Summos Pontifices, cap. 18. adduxisset Innocentium III. Summū Pontificem, sic dicens: *Innocentius III. Beatus, qui composuit multas Decretales, & librum de Miseria conditionis humanæ, &c.* iterum infra cap. 21. inter Theologos antiquos clarissimos, adducit Lotharium, sic dicens: *Idem tenet Dominus Lotharius, in libro de Miseria conditionis humanæ.* Et nihil amplius. Quod autē ille fuerit Innocentius III. non ignorauit Bandellus, vt constat ex ipsius verbis, nec ignorare potuit: nam liber ipse sic est inscriptus: *Incipit liber Lotharij Leuitici, & Cardinalis, de vilitate, conditionis humanæ, qui Lotharius, postea Innocentius Papa Tertius dictus:* nec hoc dicitur solùm in vna, vel in altera impressione, sed in omnibus, sub titulo de Contemptu mundi, siuè de Miseria conditionis humanæ, vt constat ex Antuerpiensi, anno 1540. in 12. Venetiana 1538. in 16. Parisiensi 1482. in 12. & ibidem iterum 1594. Salmantina 1626. Lugdunensi 1546. & nouissimè Coloniensi cum aliis operibus 1575. in folio. Quomodo ergo poterat Bandellus, aut eius Continuator ignorare hæc omnia? Insuper, quia omnes Nomenclatores, & Historiographi Ecclesiastici dicunt sic: Innocentius III. antè assumptionem suam ad Petri Sedem, vocatus Lotharius, Comes Signianus, Campanus, siuè Lotharius Diaconus, & c. Et hæc de Auctoris nomine, dignitate, ac multiplicatione.

Peccauit ergo Bandellus: Primo, quia hic solùm citauit Lotharium, absque alio titulo, & cognomine, vt sic non deuenirent simplices in cognitionē Auctoris. Secundo, suprà allegauit Innocentium III. in sermone Purificationis: hic verò alium adducit librum, seu Tractatum, vt ex hoc etiam hallucinarentur Lectores. Tertio, quia non solùm est duplicatus cum Innocentio III. sed etiam triplicatus cum Innocentio II. nam auctoritates huius Lotharii, siuè sermones Purificationis, & Assumptionis adscribit prædictis Summis Pontificibus. Quarto, quod hic nō adduxit auctoritatem, vt sic ex sola

la

la fantastica citatione de Miseria conditionis humanæ, etiam comprehenderet Sacratissimā Virginem Mariam sub miseria peccati originalis. Sed vt videat Lector etiam comprobatum illud hic, quod sæpè alibi diximus, & demonstrauimus, quod vbicumque Aduersarii, adducto Auctore tacent auctoritatem, aliquod latet mendacium, decreui adducere quidquid est in illo libro Lotharii de Miseria conditionis humanæ, quæ respicere possunt Cōceptionis materiam.

In illo ergo lib. 1. citato ab Aduersariis cap. 3. agit de vitio conceptionis hominis in cōmuni, dicens: *An illud forsan respondebis, quòd Adā ipse fuit de limo terræ formatus, tu autē ex humano semine procreatus? At ille fuit formatus de terra, sed virgine; tu verò procreatus de semine, sed immundo. Quis enim potest facere mundū de immundo conceptū semine? Quis est homo vt immaculatus sit, & iustus appareat natus de muliere? Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. Nō in vna tantū iniquitate, sed in multis iniquitatibus; & in multis delictis. In delictis videlicèt, & iniquitatibus proprijs, in delictis, & iniquitatibus alienis.* Dic nobis, Bādesle, vbi loquitur hic Lotharius de Cōceptione Virginis Mariæ, vel vbi affirmat, ipsam contraxisse maculam peccati originalis? sed vltra progrediamur: nam cap. 4. sub tit. de Concept. infantis, inquit: *Est enim duplex conceptio; vna seminum, & altera naturarum; prima fit in commissis, secunda fit in contractis. Parentes enim cōmittunt in prima; proles cōtrahunt in secunda. Quis nesciat concubitum etiam coniugalem, nunquā omninò cōmitti sine pruritu carnis, sine feruore luxuriæ, sine fœtore libidinis? Vnde semina concepta fœdantur, maculantur, & vitiantur, ex quibus anima tandem infusa contrahit labē peccati, maculam culpæ, sordem iniquitatis; sicut ex vase corrupto liquor infusus corrumpitur, & pollutū contingens ex ipso contactu polluitur, &c. O grauis necessitas, & infelix conditio! antequam peccemus peccato constringimur, & antequā delinquamus, delicto tenemur, &c.* Ex his, excellentissimi, ac sui tēporis primi Theologi, ob summā scientiā suam, cùm adhuc esset triginta trium annorū, ad summum Apostolicę Sedis apicem euecti colligere debemus omnium antiquorū Theologorum mentem in hac Conceptionis materia; scilicèt, esse duplicē conceptionem, vnam seminum, alteram naturarū, quarum prima est cōceptio parentum, quæ fit in peccatis, carnis pruritu, luxuria, & libidine, de qua cōmuniter dicitur: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea, quia fit in cōmissis patris, ac matris: *Vnde* (nota, ò Lector! vt singularissima hæc verba) *semina concepta fœdantur, maculantur, & vitiantur.* Ecce in conceptione prima carnali, & concubitu coniugali, ex parte parentū est primò, pruritus carnis, feruor luxuriæ, & fœtor libidinis, ex hoc, vel his peccatis originis, siue originalibus parentū. Secundo, in semine redundat fœditas, macula, & vitium, *ex quibus* secundùm Lotharū, & optimè, *anima tandē infusa contrahit labem peccati, maculā culpæ, & sordē iniquitatis sicut ex vase, &c.* Secunda conceptio naturarū, in qua animatur proles, & anima infusa cōtrahit in singulari, nō plures, sed labem peccati, maculā culpæ, & sordem iniquitatis, peccatū scilicèt originale. Cū ergo harum prima Cōceptio Virginis Mariæ, id est, illius parentum, & seminis facta fuerit die 8. Decemb. dicebant aliqui antiqui verè, & verissimè, quòd nullo modo illa erat celebranda, quia fuerat in peccatis parētum, carnis pruritu, feruore luxuriæ, & fœtore libidinis, ac per consequens in semine cōcepto fœditas, macula, & vitiū: ergo hæc conceptio nullam habet sanctitatis causam, aut rationem vndè celebretur: & secundùm hanc acceptionē optimè dicebant, & consequenter verū stabilire conabantur, scilicèt, quod illa celebranda erat per ordinem ad sanctificationem, seu animationē, quæ secunda est conceptio, & propria, iuxta modum loquēdi neothericorū Theologorū. Aduersarii verò has duas conceptiones confundunt, & quæ antiqui dixerunt de prima, transferunt ad secundam. Demus, Patres mei, quòd hic diceret Lotharius: B. Virgo Maria in sua Conceptione fuit concepta cum pruritu carnis, fœtore luxuriæ, & feruore libidinis, & sic illa conceptio fuit fœda, maculata, & vitiata: quid ampliùs potest dici, vel astringi in hac materia? Tamen secundùm stabilita principia Lotharii, nihil dicit cōtra immaculatam Virginis Conceptionē; quia loquitur de prima cōceptione parentum seminis, in commissionis, non de conceptione naturarū, contractionis, & prolis, & huc respiciunt verba Lotharii à vobis adducta sub nomine Innocētii II. suprà nu. 148. in auctoritate, quæ est huius Lotharii, posteà Innocentii III.

Constat ergo ex dictis ab hoc grauissimo, ac primo antiquitatis Theologo, quod hominis conceptio habet principium, medium, & finē: principiū est in parentibus, in quibus inuenitur pruritus carnis, feruor luxuriæ, & fœtor libidinis: mediū consistit in semine deciso, in quo remanet, ex illo primo origine fœditas, macula, & vitiū. Finis est animæ infusio, quæ à prædictis principio, & medio, contrahit labem peccati, maculā culpæ, & sordem iniquitatis. De hoc fine, ò Lector! est nostra cōtrouersia, & quæstio, sed aduersarii, quidquid antiqui dixerūt de principio, & medio, sine delectu, aut vlla diuisione volunt, & de facto reducūt ad finē, & quidquid inuenerunt dictum de parētibus, & semine, reducunt ad animam, & sic confusa sunt omnia.

LVCAS Beatus, Ordinis Minorum, in ser. de Natiuitate Virginis, & serm. de Baptismo Christi. *Turrecrem. part. 6. cap. 32. fol. 123. Anonymus Auctore 115. Bandellus cap. 24. Deza folio 46. Vincent. Grysald. Arpalleg. folio 32.*

VERITAS 212.

HIC Fuit socius, ac discipulus S. Antonii Paduani, ex nobili Bellunorum familia, qui vitæ sanctitate claruit ad annum 1231. scripsit diuersa Opuscula, præcipuè sermones de Tempore, ac de Sanctis, qui, vt affirmat Vvillotus & Gonzaga, ex Rodulpho Tosigniano, asseruantur in conuentu Sancti Antonii Paduæ manuscripti, de quo vide plura alia apud Arturum à Monasterio, in Martyrologio Franciscano fol. 64. & tom. 2. Annal. ad ann. 1249. & 1269. num. 9. & in quo decessit è vita, licèt in libro de Scriptoribus fol. 238. dicat idem Vvadingus obiisse anno 1245. Huius primam auctoritatem sic adducit Turrecremata: Item ad idem est eiusdem Ordinis P. Fr. Lucas in opere suo notabili, ac famoso Sermonum, qui in sermone de Baptismo Christi, sub themate: *Hic est dilectus filius meus, in quo mihi, &c.* dicit quod commendat Pater Christum à quatuor, primo à singularitate, cum dicit: Hic, quasi ab aliis discretus, & cui nemo similis. Et specialiter in tribus. Primo, in donorum plenitudine. Secundo, in peccati immunitate, quia peccatum non fecit; nec contraxit. Et adducens illud ad Hebræos 7. segregatus à peccatoribus, dicit sic: *Segregatus, quia caro eius de massa peccatrice assumpta est, & mundata.* Hucusque Turrecremata, sed hæc auctoritas nihil habet contra Virginis Conceptionem, quis enim negat, vel negare potest, quod Christus Dominus fuit singularis, imo singularissimus, vnicus, & solus in peccati immunitate, quia peccatum non fecit, nec contraxit, nec facere, nec contrahere poterat; siquidem erat immunis à se, per essentiam, in radice, in actu primo, & secundo, in causa, & in effectu, &c. Et sic fuit ab aliis discretus, cui nemo similis, segregatus à peccatoribus, & in hoc etiam à iustis; quare illa prima verba nihil habent pro præsenti materia, quia communissima sunt, nõ solùm in B. Luca, sed in omnibus Sanctis Patribus. Illud autem: *Segregatus, quia caro eius de massa peccatrice assumpta est, & mundata,* duplicem possunt habere sensum, scilicèt, quod illud: *peccatrice* faciat relationem de natura humana, & hoc modo extra omne propositum adducitur hæc auctoritas: nam caro Christi de massa peccatrice fuit assumpta, & qui aliter diceret, reputandus esset pessimus hæreticus. Vel illud, peccatrice facit relationem de Virgine, sic: caro Christi de massa peccatrice virginea assumpta est, & mundata, seu hic sensus nimis durus est, nõ solùm quia supponit post assumptionem fuisse mundatam, sed etiam, quia immediatè antè assumptionem nihil habuit caro Virginis mundatione dignum, & in vtraque acceptione propositio non solùm est falsa, sed blasphemia. Restat ergo, quod ad illam verificandam, recurrendum sit ad eius Conceptionem, & sanctificationem in vtero matris suæ. Tunc sic, hæc propositio: caro, quam Christus assumpsit de massa peccatrice, in vtero S. Annæ fuit sanctificata, nullo modo lædit eius immaculatam Conceptionem, sed potiùs illam tuetur, ac defendit, quia si caro fuit mundata: ergo anima in sui vnione, non contraxit culpã ab infectione carnis. Fortè dices, quod caro illa fuit mundata non antè, sed post contractionẽ culpæ in anima. Sed assigna vbi dicit hoc B. Lucas? Loquitur enim, vt nuper dicebamus in Lothario, de massa carnis segregata in prima generatione à cocubitu, pruritu, feruore, & fœtore libidinis in genitrice, & à fœditate, macula, & vitio, in semine, à quibus omnibus segregata fuit caro Christi, & fortè non fuit segregata caro Mariæ, in sententia B. Lucę, sed ex hoc nihil concluditur pro anima, & secunda conceptione naturarum.

Secundam auctoritatem sic adducit Turrecreta: Et in sermone Natiuitatis Beatæ Virginis, sub themate: orietur stella, post diuisionem triplicis pulchritudinis, dicit sic: *Prima pulchritudo eius fuit munditia culpæ originalis, secunda, cõtinentia virginalis. Tertia cõuersatio cœlestis. Hæc ille.* Existimo, hanc auctoritatem esse expressè, & clarè pro nobis, quia habere munditiam culpæ originalis, est non habere, nec habuisse illam culpam. Hoc infinitis poteram demonstrare exemplis, sed absit; quia hic solùm ventilamus ipsasmet auctoritates adductas ab Aduersariis, ad hominem, non aliundè; Ego mihi es dico, & tota Seraphica Religio cũ suo Luca profitetur, quod prima pulchritudo Virginis, fuit eius munditia culpæ originalis, vel sic: munditia culpæ originalis fuit prima pulchritudo Virginis: construe verba hæc, vt volueris, semper illa inuenies pro nobis. Hoc benè præuidit Anonymus, ideo aliter illa disposuit, atque finxit execrabiliter, dicens: Idem tenet B. Lucas, qui Paduæ sepultus, in principio claruit multis miraculis, in tantùm, quòd extingui videbatur nomen B. Antonii de Padua, in cuius capella erat sepultus; propter quod Generalis Fratrum Minorum stans ad sepulchrum eius, mandauit ei, vt de cœtero miracula non faceret, factumque est, vt mortuus obediret viuo, & à faciendis miraculis cessauit. Hic in serm. Natiui-

tiuitatis Beatæ Virginis dicit: *Natiuitas Beatæ Virginis tota fuit generosa, quia, veluti sanctuarium quoddam, adhuc in ventre matris existens, mundata fuit ab originali peccato. Hæc ille.* Idē etiam dicit in sermone de Baptismo Christi, qui incipit: Hic est filius meus, &c. Hucusque Anonymus, & eadem verba ad litteram habet Petrus de Vincentia. Vide, ò Lector! & perpēde, quantum distet hæc auctoritas ab illa Turrecrematæ? Sed adhuc suspende iudicium, & audi Bandellum, sic eandem auctoritatem proponentem: Idem tenet B. Lucas, Ordinis Minorum, qui Paduæ sepultus claruit multis miraculis, in sermone de Baptismo Christi, & in sermone de Natiuitate Virginis, sic dicens: *Quia Beata Virgo fuit in vtero matris per sanctificationem ab originali peccato mundata: ideò Natiuitas ipsius fuit tota gratiosa, & per consequēs solemniter est celebranda. Hæc ille.* Ecce, ò Lector! tres testes, qui de vna, eademque indiuisibili auctoritate testimonium perhibent, sed hi tres non sunt vnum in auctoritate, imo neque in fictionibus, quia vnusquisque abiit per viam suam;

Turrecremata transtulit auctoritatem Beati Lucæ, sed cùm vidisset Anonymus, illam expressè esse pro nobis, finxit aliam, quæ cum illa Turrecrematæ haberet aliquam similitudinem, sed inseruit illam pessimam clausulam: *Adhuc in ventre matris existens mundata fuit ab originali peccato.* Bādellus verò, qui videbat Fratres Minores celebrare iam festiuitatem Conceptionis ex concessione Sixti IV. tertiam aliā excogitauit auctoritatem, ità à veritate alienā, & suo genio, & styllo conformem, quòd quando tam euidenter non constaret esse fictam, ipsum verborum artificium manifestat Auctorē. Nec hoc existimo esse huius temeritatis apicē; sed aliud, scilicèt, quòd Anonymus dicat: Idē etiam dicit in sermone de Baptismo Christi. Et Bandellus etiam dicat de sua auctoritate, quòd etiam extat in sermone de Baptismo Christi. O Patres! tres auctoritates adeò diuersæ, ac distinctæ inter se, extant in vno sermone de Baptismo? Vel hæc propositio: *Beata Virgo fuit in vtero matris per sanctificationem mundata ab originali peccato*, est in duobus illis sermonibus de Natiuitate Virginis, & Baptismo Christi? Vndè ergo extraxit Turrecremata, suas auctoritates absque prædictis verbis?

MARINVS Cisterciensis, Magister, in sermone Natiuitatis Beatę Virginis. *Bandel. cap. 22. Deza fol. 37. à tergo. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 213.

AVCTOR Iste quoad nomen est fictus, quoad rem verò multiplicatus, vtrumque sic probo, ac declaro. Inter Scriptores Ecclesiasticos, qui floruerunt ad annum 1320. fuit quidam dictus Martinus Polonus, Archiepiscopus Cosentinus, qui scripsit Chronicon breue, à mundo condito, vsque ad sua tempora, & secundùm aliquos, etiam sermones de Tempore, ac de Sanctis, licèt hucusque nullus scriptor illos viderit. Hunc ergo Patres Dominicani vno ore dicunt, & affirmant fuisse sui Ordinis Religiosum, Patres vero Cistercienses è contra defendunt, & tenent fuisse sui instituti Monachum, & vt talem enumerant illum, & adducunt inter Scriptores suæ Religionis, vt videre est in sua Bibliotheca, fol. 80. Accipe Arnoldum de Vvion loquentem de Archiepiscopis Ordinis Cisterciensis, cap. 45. primi libri, sic dicentem: *Frater Martinus Polonus, Monachus Ordinis Cisterciensis, quem nonnulli Dominicani faciunt: alij etiam Scotum fuisse affirmant, Pœnitentiarius Papæ, & Archiepiscopus Consentinus, floruit anno D. 1320. Hic inter alia scripsit Historiā, siuè Chronicon, &c.* Idem dicunt Bergomensis numero sequenti adducendus. Posseuinus fol. 82. de quo etiam Carol. de Visch. in Biblioth. Cistercien. fol. 192. & alii. Ex hac autem opinionum diuersitate sumens occasionem Bandellus, & sui sequaces, decreuerunt mutato habitu illum multiplicare contra immaculatā Virginis Cōceptionem, sicut suprà fecerunt Annibaldum Dominicanum, & Annibaldum Cisterciēsem: sic ergo in classi Ordinis Prædicatorum adduxerunt Martinum Polonū Episcopum, & Pœnitentiarium, cum omnibus suis titulis, atque epithetis, in sermone Natiuitatis Virginis; vt videbimus statim; & inter Cistercienses mutando nomen Martini in Marini, & prætermittēdo omnia alia signa, quibus posset sua calliditas patefieri, ipsum iterum adduxerunt in eodem Natiuitatis sermone. Hæc fuit, & est nominis fictio, & Auctoris multiplicatio.

Auctoritatem sic adducunt: Idem tenet Magister Marinus in sermone Natiuitatis B. Virginis: *Omnes*, inquit, *mulieres dum concipiunt, non sine peccato concipiunt: sola autem B. Virgo filium sine peccato concepit. Hæc ille.* Si auctoritas hæc esset vera, & non etiam ficta, ego dicerem, ex illa nihil deduci contra immaculatam Virginis Conceptionem: nam fatemur, quòd omnes mulieres cum peccato concipiūt, scilicèt libidine, concupiscentia, carnis delectatione, vel saltem aliquo deordinato appetitu, à qua vniuersali regula sola Virgo Maria exemp-

exempta fuit, quia virtute, gratia, & auxilio subuenientis Spiritus concepit Christum purissimè cum omni sanctitate, & absque vlla minima carnis sensuali delectatione. Et hoc solùm dicit auctoritas: loquitur enim de Conceptione prima seminis, & de peccato in commissis, vt suprà nu. 211. dicebat Lotharius: sed ex hoc non infertur, quòd in secunda conceptione naturarum genitus, fœtus, seu proles, non potuerit præseruari in sui animatione à peccato originali: nam libido, concupiscentia, & appetitus inordinatus parentum, non est principium formale maculādi filium, sed solùm causa, & radix: transacto enim illo actu, post quadraginta dies introducitur anima, &c. Hæc, & alia possent dici, ad auctoritatem Marini, si illa esset vera, & non ficta, vt mox dicam.

MARTINVS Polonus, Episcopus, Ordinis Prædicatorum, in serm. Natiuitat. B. Virginis. *Turrecrem. cap. 29. fol. 120. Anonym. Auctore 56. Bandell. capit. 23. Deza fol. 40. Vincent. Brixian. Barelet.*

VERITAS. 214.

CONRADVS Gesnerus adducit inter Scriptores Martinum Polonum, sed non dicit, ex qua Religione fuerit. Aubertus Myręus, nec aliquis Nomenclator antiquus de ipso vllam mentionem faciunt. Ex modernis aliqui dicunt, fuisse ex Ordine Prædicatorum, alii Monachum Cistercienseṁ. Vide Carol. de Visch. in Bibliothec. fol. 192. & Iacob. Bergom. in Suppl. Chron. lib. 13. ad ann. 1252. fol. 222. dicentem. *Martinus Scotus Cisterciensis, Ordinis, &c. Historiam breuem composuit, quam Martinianam appellauit: hanc tamen laudem Prædicatores cuidam Ordinis sui Martino Episcopo tradunt.* Ex his aliqui affirmant, scripsisse Sermones, aliqui, quod solùm Chronicon mundi, quod impressum fuit Basileæ anno 1559. & Antuerpiæ 1574. neque etiam constat, quo tempore floruerit. nam aliqui dicunt floruisse ad ann. 1250. alii verò ad annum 1320. & sic de hoc Auctore omnia sunt dubia, & incerta. De hoc Martino Polono extat in Biblioth. Scorialis manuscrip. de quatuor virtutibus, siuè de vita honesta VII. F. 21. & Historia III. H. 2. & V. D. 12. & IV. F. 34. & etiam Chronic. manusc. sed ibi non exprimitur, an fuerit Dominicanus, vel Cisterciēsis. Si denique credendum est Bellarmino, & Posseuino, homo fuit in suis scriptis simplicissimus. Ego autem solùm dico, & affirmo, opus Sermonum sub nomine Martini Poloni nunquam vidisse lucem, & quod est multiplicatum cum antecedēti Marino Cisterciensi, addita enim vna sola littera, vel ablata, duos fecerunt Auctores, vel ergo vnus assumetur, & alter relinquetur, nisi fortè quoad auctoritatē vterque sit fictus.

Huius auctoritatem sic adducit Turrecremata: Item ad idem est eiusdem Ordinis Magister Martinus Polonus, Pœnitentiarius Papæ, & Episcopus, qui fecit Chronicas de Summis Pontificibus, & Imperatoribus, in opere magno Sermonum suorum, qui in sermone Natiuitatis Virginis eiusdem, sub themate: Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimum, ita dicit: *Hoc argentum erat aliquando resperssum rubigine originalis culpæ, scilicèt, in Conceptione, quia in peccato originali (quod propter vetustam assumptionem humanæ naturæ rubigo dicitur) concepta fuit. Vndè Conceptio eius, sicut nec aliorum Sanctorum, qui omnes in peccato concepti sunt, minimè celebratur, præter Iesu Christi Conceptionem, quæ sine peccato fuit. Ostendens ergo culpæ originalis Conceptionem, & præsens pro futuro ponens, more Prophetarum, dicit: Aufer rubiginem de argento.* Hæc auctoritas, si benè perpendatur, ad sanum sensum reduci potest: nam loquitur more antiquorum de prima conceptione, ac de rubigine existente in semine, ac de illo fomite ibi derelicto, quem omnes vocabant originale peccatum, causa scilicèt pro effectu, vt sæpè in hoc Ventilabro demonstratum est. Dicit ergo Polonus: argentum seminis, ex quo formandū erat vas, id est, Virgo, erat aliquando resperssum rubigine originalis culpæ, vndè talis conceptio; seu prima generatio, seminisque effusio, nullo modo est celebranda, inquit Polonus, sed sola Iesu Christi, quia in eius Cōceptione, seu generatione, non fuit illud semen effusum cū libidine, & cōcupiscentia. Nota illud, *resperssum rubigine*, quia hoc non potest respicere peccatum originale formaliter, sed causalem resperssionem parentum. In hoc enim differunt argentum, seu semē effusum à Ioachimo, & Anna, vt egrederetur vas Mariæ, ab argento deciso à sola Maria, vt egrederetur vas humanitatis Christi, quod primum, vtpotè à viro, & fœmina, fuit ab ipsis resperssum rubigine concupiscentiæ, & libidinis, seu pruritu prouenienté ab originali culpa, vt superiùs vidimus in Lothario, secus verò secundum, quia omni puritate nituit, siquidèm ab Spiritu Sancto præueniente nullo modo fuit, nec potuit esse resperssum rubigine carnalis delectationis. Hunc esse genuinum sensum verborum Poloni, benè præuidit Bādellus, quarè aliter finxit suam auctoritatē, sic dicens: Idem tenet Dominus Martinus Polonus Episcopus, & D. Ioannis XXII. Pœnitentiarius, qui composuit Chronicas, in sermone Natiuitatis Beatæ Virginis, sic dicens: *Beata Virgo fuit ab originali peccato antequam nasceretur,*

in vterò matris per sanctificationem mundata. Hæc ille. Confer, ò Lector! hæc verba cum suprà positis adductis à Turrecremata, & videbis, quanta, ac qualis fuerit Bandelli malitia, ac deprauatum genium contra Virginis puritatem, & idem dic de Petro de Vincentia, qui relicta auctoritate Turrecrematæ, transcripsit de verbo ad verbum hanc Bandellianam.

Restat nunc inquirere de veritate prædictarũ auctoritatum. Et in primis, Auctor antiquus, qui edidit opus Sermonum dictum: *Dormi securè, &c.* in sermone Conceptionis Virginis, attribuit hunc Sermonem S. Bernardo, cuius verba sunt: *Tertiò probatum est per exemplum, quod factum est in Sancto Bernardo, qui tenuit Beatam Virginem esse conceptam in peccato originali, vndè dicit in quodam Sermone, exponens de Beata Virgine illud verbum: Aufer rubiginẽ de argento; & sic egredietur vas pulcherrimum, hoc est, de Virgine Maria, dicit: Aufer rubiginẽ, id est, originale peccatum, & sic egredietur vas pulcherrimum, id est, Virgo gloriosa.* Si iste est Sermo adductus ab Aduersariis: ergo non est sui Martini Poloni, sed S. Bernardi, & si non Bernardi, quia non extat in eius operibus, erit illius Cisterciensis, de quo numero antecedenti, quo etiam confirmantur ibi dicta. Sed cuiuscumque sit, verba non cohærent inter se, & sic videntur in auctoritate multa fuisse addita. Sed fortè dices, Sermonem illum Martini Poloni esse alterum sub eodem themate, hoc non nego, quia possibilitas res amplissima est. Sed adducamus alium in medium, repertũ in Bibliotheca Sanctæ Ecclesiæ Toletanæ, vbi est quoddam opus antiquum Sermonũ absque Auctoris nomine, quod incipit: *Veniet desideratus,* & habet sermonem de Natiuitate Virginis, sub proposito themate: *Aufer rubiginẽ de argento,* vt dicunt Aduersarii, vbi extant hæc verba: *In hoc prouerbio Salomonis potest Natiuitas Beatissimæ Virginis contemplari, quoad priuilegiũ amotionis culpæ, per sanctificationem, & appositionem gratiæ per electionẽ, &c. Tollenda igitur est per pœnitentiæ limam, & compunctionis flammam. In Beatissima verò Virgine non fuit per gratiam sanctificationis, quia ab omni peccato immunis, vt dicit Augustinus. Fuit igitur argentum igne Spiritus Sancti examinatum in sanctificatione, probatum terræ, quia nullum habuit à terreno corpore infectiuum, siuè inclinatiuum; purgatum septuplum, hoc est, ab omni septemplici labe peccati, quia nullum habuit nec veniale, nec mortale, propter hoc dicitur: Aufer rubiginem, &c.* Hoc modo extat auctoritas in præallegato originali, antiquissimo manuscripto. Si ergo hoc est opus citatum ab Aduersariis, cùm habeat ab ipsis assignatum principium (Auctor illius non fuit Martinus Polonus, sed quidam Magister Gilbertus, si Antonio Brixiensi præstanda est fides, de quo vide suprà num. 88.) & auctoritas ab ipsis adducta, etiam est ficta, & vitiata in multis, ac tandem Auctor huius Sermonis pro nobis esse videtur, vt constat ex illis vniuersalibus: *Ab omni peccato immunis.* Et illa: *Nullum habuit à terreno corpore infectiuum,* nec dissentit illa: *Amotionis culpæ per sanctificationem,* quia hoc nos fatemur, scilicèt, quòd in vtero matris per sanctificationem amota, vel remota fuit culpa originalis. Si verò adhuc dixerint, Sermonem Martini Poloni, & Magistri Gilberti esse alios, illos ostendant. Sed quis eos adducet in iudicium? an rubigo, & brucus?

MAVRITIVS Parisiensis, Episcopus Beatus, in prohibitione facta Parisiis. *Ita Bandel. cap. 20. Deza fol. 34. Grysald. Capreol. Soncin. & Spina.*

VERITAS 215.

HIC Mauritius, cognominatus de Soliaco, in Episcopatu Parisiensi, fuit successor Petri Lombardi Magistri Sententiarum, ad annum 1163. qui interfuit Concilio Turonensi, & scripsit Sermones per totum annum, tàm de Dominicis, quàm de festiuitatibus, & obiit anno 1196. vt affirmat Miræus, fol. 164. de quo etiam Sixtus Senensis, fol. 264. Trithemius, & Posseuinus, folio 95. atque Gesnerus, folio 547. & alii. Et Henricus de Gandauo eum nimis laudat. Sed nullus ipsorum vocat Mauritium, Beatum: titulum enim istum excogitauerunt Aduersarii sine vllo fundamento, neque veritate, solùm vt hunc suæ sententiæ sectatorem, inter diuos reponerent, quod etiam fecerunt de aliis quàm plurimis in hac Ventilatione relatis. Et hoc de Auctore.

Auctoritatem sic adducunt: Idem tenet B. Mauritius, Parisiensis Episcopus, sanctitate, & litterarum eruditione clarissimus, qui floruit anno D. 1175. *Hic prohibuit cum tota Vniuersitate sua, nè festum Conceptionis Beatæ Virginis fieret Parisiis; & hoc ideò, quia fuit concepta in peccato originali, sicut dicit Guillielmus Altisiodorensis 2. libro suæ Summæ, vel aliàs in 3.* Hucusque Bandellus. Barthol. de Spina part. 4. cap. 18. cuius titulus est: *Quomodo particulares Synodi possint de hæresibus iudicare?* Sic inquit: *Ad vltimum verò dicendum, quòd si argumentum procederet, necessariò conuinceretur, quòd non solùm Vniuersitas Parisina, verum etiam vniuersaliter omnes, qui tenent, Beatam Virginem non esse conceptam in originali peccato, essent hæretici, & excommunicati; quia, vt testatur D. Albertus Magnus in 3. distinct. 3. & D. Guil-*

Guillelmus Altisiodorensis in 3. par. Sum. cap. 9. Ecclesia Parisien. Episcopus; inquit, Mauritius nomine, cum tota Vniuersitate determinauit esse verũ, quòd B. Virgo sit in originali peccato concepta, & oppositũ esse hæresim. Quod autẽ semel determinatũ est per Ecclesiã esse hæresim, non potest nõ esse hæresis: ergo & nunc omnes ligat determinatio illa; nec potest reuocari, sed omnes id attestantes sunt excõmunicati, si argumentũ procedit, nec posset Sum. Pont. oppositum decernere quoad hæresim. Nõ enim potest Papa facere, quod hæresis non sit hæresis, &c. In hac auctoritate deuiat Spina a veritate in sequentibus. Primo, Altisiodorensis non agit de hoc cap. 9. sed 3. Secundo, quia Vniuersitas Parisina non determinauit Virginem esse cõceptam in originali peccato, sed non esse sanctificatam antè animationẽ, vt expressè dicit Albertus Magnus, vide num. 8. Tertio, est falsum illud: *Et oppositum esse hæresim*, quia talia non extant verba in Altisiodorensi. Quarto, etiam est falsum illud: *Cum tota Vniuersitate*, quia ibi nihil dicitur de Vniuersitate. Quinto, si fuit Episcopus solus, quomodo inquit: *Eccl sia Parisien.* verba autem Guillielmi pertinentia ad hanc materiam de verbo ad verbum transcripsimus suprà num. 104. Nunc pro Mauritio breuiter dico, Altisiodorensem in 3. lib. suæ Summæ, capit. 3. fol. 115. inquirens, an Christus fuerit decimatus in lumbis Abrahæ? Posità sua conclusione, adduxisse contra ipsam aliquas obiectiones, quarum vna talis est: *Sed contra probatur, quòd Christus duobus modis fuit in lumbis Abrahæ, quia B. Virgo quæ fuit eius caro, fuit duobus modis in lumbis Abrahæ, per actum enim concupiscentiæ, non de Spiritu S. concepta fuit, & ideò cõtraxit peccatũ originale. Et ideò Mauritius Episcopus Parisiensis prohibuit, nè festũ Cõceptionis eius celebraretur in Ecclesia Parisiensi. Si ergo tota caro B. Virginis duobus modis fuit in lumbis Abrahæ, ergo & caro Christi duobus modis fuit in lumbis Abrahæ, &c.* Ad hoc argumentum cõtra suam conclusionẽ respondit Altisiodorensis, vt præallegato nu. 104. vidimus; sed prout ad præsens pertinet, ventilando auctoritatẽ, vt hic adducitur, dico primo, quòd Aduersarii nec vllus alius hucusque vidit in scriptis prohibitionem illam Mauritii Episcopi, quia de illa non constat, quando, qualiter, vel quibus verbis facta fuerit, solùm enim reperiuntur hæc Altisiodorensis verba, absque alio minimo instrumento, vel notitia. Secundo dico, quòd Aduersarii non viderunt Altisiodorensem: nam si saltem hunc vidissent in suo originali, non dicerent: *Altisiodorensis 2. libro suæ Summæ, aliàs in 3.* Nam Altisiodorensis verba non sunt in 2. sed solùm in 3. libro: variarunt sic in citatione, quia non viderunt in proprio fonte Altisiodorensem, sed solum modò in Turrecremata, qui solùm citat Antisiodorensem in Summa; dedimus vnam auctoritatem suprà numero 104. accipite alteram ex 3. part. cap. 7. ad finem folio 268. *Vt Doctor egregius, venerabilis Guillermus Antisiod. testatur in Summa sua, Mauritius Episcopus Parisien. prohibuit, ne festum de Cõceptione Beatæ Virginis celebraretur in Ecclesia Parisiensi.* Tertio dico, quod ex proprio cerebro addiderunt illud, *cum tota Vniuersitate sua*, quia Altisiodorensis nihil dicit de Vniuersitate. Quarto, malitiosè abstulerunt illam clausulam: *Per actum enim concupiscentiæ, non de Spiritu Sancto concepta fuit*: quia ex his verbis constabat, quare Mauritius prohibuit, ne festum Conceptionis celebraretur in Ecclesia Parisiensi; nam res ita se habuit.

Cùm Canonici, & Ecclesia Lugdunensis celebrarent Conceptionis festiuitatem die 8. Decembris, id est, ante nouem integros menses ipsius Natiuitatis; ad modum, quo Ecclesia celebrabat Conceptionem Christi Domini, die 25. Martii, ante alios integros nouem menses suæ ineffabilis Natiuitatis: exorta fuit inter Gallos magna æquiuocatio, imò controuersia maxima, non solùm inter simplices, & indoctos, sed etiam inter peritos, & doctissimos, existimantes, quòd Lugdunenses celebrabant die 8. Decembris de Maria, id ipsum quod vniuersalis Ecclesia celebrabat die 25. Martii de Christo Domino, scilicet primam, & secundam Conceptionem, generationem, & animationem; nam de Christo celebratur illo die 25. Martii illa instantanea Conceptio, tota simul, siuè actus ille, in quo sacratissima Virgo Maria superueniente Spiritu S. administrauit materiam ad illam generationẽ sine virili consortio, concupiscentia, libidine, vel aliqua carnali delectatione: hoc (dicebant Docti, & præcipuè S. Bernardus in illa sua celebri Epistola ad Canonicos Lugdunenses) non potest vllo modo celebrari die 8. Decembris, in Conceptione Mariæ, quia sua generatio non fuit ex Spiritu S. sed ex viro, & fœmina, concepta inter amplexus maritales, cum libidine, ac carnali delectatione. Siquidèm *per actũ concupiscentiæ, non de Spiritu S. concepta fuit*, vt hic dicit Altisiodorensis, & hanc parentum concupiscentiã vocabant communiter omnes antiqui peccatũ originale, vt sæpè demonstrauimus in hoc Ventilabro. Hic erat controuersiæ nodus contra Canonicos Lugdunenses celebrantes Conceptionis festũ. Vt ergo Mauritius, qui ferè eodem tẽpore Præsul erat Parisiis, timens, nè similis controuersia in sua introduceretur Ecclesia, decreuit, quòd in sua Cathedrali nõ celebraretur Cõceptionis festum. En vera illius temporis historiã, principium, atque finis illius Mauritii præcepti, ex quibus deducitur.

Quod Aduersarii cauillosè, postposuerunt illam causalem particulam: *Et hoc ideo, quia fuit concepta in peccato originali*; cùm Altisiodorensis signet aliam diuersam causam, veram, certam, & infallibilem, scilicet, *quia per actum concupiscentiæ, & non de Spiritu Sancto concepta fuit.* Vnde existimo, quod ex præallegatis verbis Altisiodorensis, dum aliud non adducant testimonium, non rectè citant Aduersarii Mauritium Episcopum pro sua opinione. Deindè, quia hæc verba nec sunt Mauritii, nec Altisiodorensis, sed sunt adducta, & supposita, ad construendam quandam obiectionem, quasi essent ab alio Doctore, vel scholastico in medium adducta, quibus occurrit Altisiodorensis dicens: *Solutio: Dicimus, quòd hæc propositio, &c.* Vide reliqua supra num. 104. cùm ergo hæc constent clarè, & expressè ex Altisiodorensis textu, sequitur etiam clarè, & expressè, quòd Bandellus noluit intelligere, vt benè ageret. Confirmatur totum supradictum ex testimonio ipsius Turrecrematæ, part. 10. cap. 3. fol. 207. à tergo, sic dicentis: *Quare mos sacrorum Conciliorum antiquorum fuit semper diligenter inuestigare, quid Sancti Patres, non quid multitudo de Scriptura sacra sentirent. Et iuxta doctrinam, & sententias probabilium Patrũ diffinire de fide; & non ad multitudinem votorum populi. Quod maximè in hac materia vitandum est, multiplici de causa, & potissimè propter profunditatem, & singularitatem materiæ ratione, cuius populus rudis non intelligens, quid est contrahere originale peccatum, pro magna parte, hoc per id intelligere videntur, quod est non per concubitum maris, & fœminæ esse conceptum, in cuius signum in multis locis depingitur, Virginem benedictam ex solo osculo conceptam esse. Imò quod grauius est, & citissimè per Ecclesiam radendum, in nonnullis Clericorum Breuiarijs scribitur historia Beatæ Annæ habens verba, quæ secuntur, ipsi Ioachim per Angelum dicta, videlicèt: Propter quod reuertere ad coniugem tuam & inuenies eam, habentem in vtero de Spiritu Sancto, pro quo gratias offeres Deo, & semen eius erit benedictum, & ipsa erit benedicta, & mater benedictionis eternæ constituetur, &c.* Hanc ignorantiam, & errorem populorum, & Clericorum voluerũt excludere antiqui Patres. Sed hæc auctoritas Turrecrematæ alibi iterum examinabitur.

MAXIMVS Episcopus, & Sanctus, in Serm. 1. Dominicæ Quadrages. & in serm. Assumptionis Beatæ Virginis. *Turrecrem. part. 6. cap. 6. fol. 99. Anonym. Auctore 31. Bandel. cap. 15. Deza fol. 23. Caietan. cap. 3. fol 72. Vincent. Gryfald. Soncin. Castellanus, & Canus.*

VERITAS 216.

QVOD Hic sit S. Maximus Taurinensis Episcopus, cuius opera communiter circumferuntur in Bibliotheca Veterum Patrum, Coloniæ 1535. in 8. & nouissimè impressa Lugduni cum alijs anno 1633. & alibi, non indiget probatione. Primam eius auctoritatem sic adducit Turrecremata: Ad idem est Beatus Maximus, qui in Sermone 1. Dominicæ Quadragesimæ, qui incipit: Audistis dilectissimi, sicut Euangelica tuba cecinit, sic inquit: *Quamuis enim Christum Maria Euæ vtique filia peperisset, non tamen eum conceperat de Adam. Cùm enim videret inimicus, Dei filium per miracula procreatum, voluebat secum (vt arbitror) atque admirans dicebat: Quis est iste, qui nesciente me, hunc ingressus est mundum? Noui, quia de fœmina natus est, sed nescio, vnde conceptus: Astat ergo Mater, sed patrem inuestigare non possum.* Et infra: *A sæculis nunquam hoc mihi contigit, vt quisquam nasceretur homo, & humani vitij nihil haberet. Quæ hæc tam noua, potensque generatio est? Inter peccatores, & impios natus, mortalique Matre progressus, purgatio cunctis nascentibus, & ipse mihi cœlo lucidior apparet. Hæc ille.* In his duabus auctoritatibus, per modum vnius parum, vel nihil mutauit Turrecremata, sed multa prætermisit essentialia, pro assequenda mente, ac fine verborum Sancti Maximi, agit enim ibi Sanctus de diabolica tẽtatione in deserto, & ad singulare certamen volentem prodire, introduxit dœmonem sic: *Humani igitur corporis forma hostem calidissimum prodire suasit ad prælium, quem verus Dei filius, veri hominis responsione confudit. Propter quod errabundus, & anceps tentator, mollia suspensaque tentamenta rimatur, quia licèt carnalis viri speciem contemplaretur in Christo, præsentia tamen diuinitatis eius concitatus, suspicabatur eum plus esse, quàm hominem. Animabat itaque illum præsumere congressum partus fœmineus, sed terrebat Virginitas parturientis. Quamuis enim, &c.* Hæc sunt antecedentia ad auctoritatem adductam à Turrecremata, sequentia vero sunt: *Partum video, sed non agnosco nascentem, & quod stupori meo accrescit, inconsueta lege pariendi, etiam edito filio mater exultat vt Virgo. En iacet in cunabulis paruulus, suffundit lachrymis vultum, similemque esse mortalium vagitibus prodijt, & cùm nihil ei de infantia desit, nulla tamen illi est velut in infante corruptio. Pannis obsitus sordet, sed cœlum illi radio stellæ lætioris arridet, atque in honorem ipsius ministrantes ei Angeli, inter sydera, terrasque* con-

concurrunt, & exultantes annuntiant, quam non intelligo nouitatem. Quid hoc miraculi est? Video, quod aduertere nequeo, audio, quod sustinere non possum: vt homo natus, honoratur vt Deus, à sæculis nunquam hoc mihi contigit, &c. Hæc verò, quæ immediatè sequuntur, altiùs præteremisit Turrecremata: *Auaritiæ radix in eo nulla consurgit, nulla cor eius pulsat inuidia, nescit lingua eius mendacium, oculi eius concupiscentiam non admittunt, nulla aurium voluptate molitur, luxuries certe, per quam mihi humanum subieci genus pectus eius non potest penetrare, nulla illi iactantia inest, nulla malitia. Et quid plura? Nihil in eo reperio, quod me delectet, omnes meos conatus euacuat, quid agam? Quo me conuertam? &c.* Hæc sunt omnia Maximi verba.

Ex quibus patet euidenter, quomodo in præsenti discursu agat de peccatis actualibus, de originali verò nec minimum quidem habet verbum. illud enim: *Quamuis enim Christum Maria Euæ vtique filia peperisset, non tamen eum cõceperat de Adam.* Duplicem sensum potest habere, primum, *non conceperat de Adam,* id est, ex semine virili, sicut concipiuntur omnes filii Adam, & iste est genuinus sensus intentus, & contentus in illis verbis, vt patet ex aliis: *Sed terrebat Virginitas parientis*, & illud: *De fœmina natus est, sed nescio vndè conceptus?* Quia non de Adam, id est, de viro: vndè adducere hanc auctoritatem, fuit extra omne propositum. Sed adhuc explicemus verbum hoc secundùm tuum desiderium: *Non tamen eum conceperat de Adam*, id est, non concepit Christum cum peccato originali: desideras ampliùs. Stante ergo hac extorta, & violenta interpretatione, interrogo: Ex eo quod diabolus ipse diceret: Maria concepit Christum sine peccato originali, deduceret nè ipsemet hanc consequentiam: igitur Maria fuit concepta cum peccato originali? Existimo, quòd non educeret; quia esset plusquam diabolica illatio: Deindè illa clausula secundæ partis: *A sæculis nunquam hoc mihi contigit, vt quisquam nasceretur homo, & hominis vitii nihil haberet*: non loquitur de peccato originali: nam hoc propriè non vocatur vitium, sed de actualibus vitiis, auaritia, inuidia, &c. vt immediatè discurrendo per singula, explicat Sanctus Maximus, & si hoc intellexit diabolus de peccato originali, vt vos desideratis, fuit diabolicum mendacium, nam eodem sæculo, Virgo Maria, & Ioannes nati fuerant sine illo vitio, & si dixeritis, quod ibi loquutus est diabolus de Natiuitate in vtero, non ex vtero, ego etiam possem dicere, & verè, quòd hec esset diabolica interpretatio, &c. Concluditur ergo, quòd in tota hac bimembri auctoritate nullum est verbum, quod directè, vel indirectè pertineat ad hanc Conceptionis materiam; quod optimè cognouerunt ipsimet Aduersarii scribentes post Turrecrematam: videntes enim ex illa nihil deduci, ipsam absolutè omnes prætermiserunt, excogitantes aliam tenoris, ac artificii sequentis.

Secundam auctoritatem sic adducit Bandellus: Idem tenet Beatus Maximus Episcopus, qui floruit anno Domini 415. vir sanctitate, ac doctrina clarissimus, in quodam sermone Assumptionis Beatæ Virginis, sic dicens: *Beata Virgo gloriosa fuit in vtero matris sanctificata, & ab omni contagione originalis culpæ, antequam nasceretur per Spiritum Sanctum mundata. Hæc ille.* Et idem tenet in quodam sermone Quadragesimæ. Hucusque Aduersarii. Sed Sermo est fictus, & suppositus; quia talis Sermo Sancti Maximi de Assumptione non extat in rerum natura; item auctoritas est quoddam fictum mendacium, ac compositum contra honorem Sancti Maximi, & Virginis Mariæ puritatem. Vltra progreditur malitia: nam apex pessimæ intentionis extat in illis verbis: *Et idem tenet in quodam sermone Quadragesimæ*, finxerunt absque Dei timore supra positam auctoritatem, quæ nec extat in Sancto Maximo, nec in quodam alio antiquo Ecclesiæ Patre, & ad confirmationem mendacii, & falsi testimonii comprobationem addiderunt: *Et idem tenet in quodam sermone Quadragesimæ.* O Patres! legite amore Dei supra positam auctoritatem S. Maximi Serm. 1. Dominicæ Quadragesimæ, & videte, ac ostendite, vbi in illo dicat S. Maximus: *Beata Virgo fuit in vtero matris sanctificata, & ab omni cõtagione originalis culpæ, antequam nasceretur, per Spiritum Sanctũ mundata:* Si enim nullum ex his verbis est in illo serm. Quadragesimæ, qua veritate dicitis: *Et idem tenet in quodam sermone Quadragesimæ?* Fingere, & post fictionem addere mendacium, ac supperaddere falsum testimonium contra S. Maximum: ac contra maximorum Maximam incomparabiliter Virginem Mariam: vbi est vester zelus, & deuotio circa Deiparã? Laudo vos in aliis, sed in hoc non laudo, nec possum.

Sed vt sciat Lector, ex quo fundamento ortum habuit hæc Bandelliana chimera de sermone Assumptionis Sancti Maximi ad memoriam reuocet, quòd in Sermone illo antiquo de Conceptione, seu sanctificatione compilato ex dictis Sanctorum Doctorum, de quo diximus in Trituratione num. xxxiv. adducitur ter S. Maximus Episcopus, in sermone de B. Virgine Maria incipiente sic: *Licèt omnium Sanctorum, charissimi, veneranda sint nostris studiis, &c.* Et consequenter adducit tres auctoritates, ad præsentem controuersiam nullo modo spectantes, vt videre poterit curiosus in

in nostra Bibliotheca Virginali tom. 1. folio 753. Cernens ergo Bandellus, in illis Maximi verbis nihil esse pro ipsis, finxit sermonem illum de Beata Virgine esse Assumptionis, & fabricauit absque vllo timore supra positam auctoritatem. Est ergo hæc Aduersariorum triplicata fictio. Primò, quia auctoritas Bandelli non est in Sancto Maximo. Secundo, quia auctoritates adductæ in illo Libello, seu Sermone Castellani, etiam non sunt. Tertio, quia neque Sermo ipse extat in S. Maximo, neque in aliquo alio Auctore ipsum inuenire potui, facto omnium antiquorum Patrum particulari scrutinio.

MELCHIOR Canus, Ordinis Prædicatorum Episcopus, lib. 7. de Locis Theologicis, cap. 2. *Ita Paulus Grysaldus, Alphab. 5.*

VERITAS 217.

DOCTVS Hic Scriptor Hispanus, Episcopus Canariensis, & primariæ Salmanticensis cathedræ per plures annos moderator, notissimus est inter scholasticos, cuius opera fuerunt excussa Salmanticæ 1563. Colon. Ingolstadii, atque Louanii 1564. in 8. Hunc solus adducit Grysaldus, nullam tamen afert auctoritatem, quia tantum dicit: *Melchior Canus Episcopus lib. 7. de locis Theologicis cap. 2.* Et nihil ampliùs. Ego transcribam hic verba Cani, vt videat mundus, quo fundamento locuti sunt tàm ipse Canus, quàm Grysaldus. In præallegato ergo loco nu. 3. fol. 243. inquit Canus: *De communi igitur Sanctorum consensione nihil certi in Theologia conficitur, id quod hoc etiam argumento confirmari potest. Sancti namque omnes, qui in eius rei mentionem incidere, vno ore asseuerarunt Beatam Virginem in originali peccato conceptam. Hoc videlicèt Ambrosius adstruit super Psalm. 318. concione 6. Hoc Augustinus super Psal. 34. in illum versiculum: Ego autem cum mihi molesti essent, &c. & lib. 2. de Baptismo paruulorum cap. 24. & 10. super Genesim ad litteram cap. 18. & lib. 53. contra Iulianum. Hoc Chrysostomus super Matthæum. Hoc Eusebius Emissenus in 2. concione Natiuitatis Domini. Hoc Remigius super Psalm. 21. & Maximus de Assumptione Virginis adstruxere. Idem quoque affirmat Beda in Homilia super Missus est. Anselmus in lib. cur Deus homo cap. 16. Bernardus in Epistola ad Lugdunenses 174. Erardus Episcopus, & Martyr in concione quadam de Natiuitate Beatæ Virginis. Sanctus Antonius Paduanus in concione etiam de Natiuitate eiusdem S. Virginis. Sanctus Bernardinus in Sermonum suorum, opere 3. in Tractatu de B. Virgine concione 4. Diuus Bonauentura in 3. dist. 3. quæst. 1. artic. 2. D. Thomas 3. part. quæst. 27. artic. 2. Diuus Vincentius in sermone de Conceptione Beatæ Virginis. D. Antoninus 1. part. tit. 8. Damasus lib. 3. sententiarum suarum. Hugo de S. Victore de Sacramentis part. 2. capit. 4. Et cum nullus Sanctorum contrauenerit, infirmum tamen ex omnium auctoritate argumentum ducitur, quin potiùs contraria sententia, & probabiliter, & piè in Ecclesia defenditur.* Hæc sunt omnia verba Cani in illo lib. 7. cap. 2. in quibus noto sequentia.

Primo, quod Canus nihil vidit pro hac materia, sed solùm est secutus vestigia Patrum suorum, & tantùm locutus est in fide illorum prædecessorum Turrecrematæ, & Bandelli, &c. & sic errauit vt omnes: nam si interrogamus, vbi vidit S. Maximi sermonem de Assumptione: quid dicet? Vbi reperit S. Erardi Martyris sermonem de Natiuitate, vel sermonem de eadē Natiuitate S. Antonii Paduani? Fortè obmutesceret: Qua enim veritate potuit Canus dicere illud: *Sancti namque omnes, &c. vno ore asseuerarunt:* nam vtrūque est falsum; quia non *omnes sancti*, nec *vno ore asseuerarunt*, Virginem Mariam esse conceptam in peccato originali; quia ipse solùm adducit 17. Sanctos, ex quibus Ambrosius, & Augustinus nullo modo habent illam propositionem, S. Chrysostomus est fictus, quia super Matthæum nec verbum habet, Eusebius Emessenus, nec est Sanctus, nec tale dicit. Remigius, qui scripsit super Psal. non fuit Sanctus, nec illam habet propositionem: illud de S. Maximo, Erardo, & S. Antonio, est quædam ficta chimera. S. Bernardinus expressis verbis nostram tenet sententiam, vt suo loco vidimus. Hugo de S. Victore nec fuit Sanctus, nec tale dicit: Illud de Venerabili Beda etiam est falsum. Restant ergo ad summum S. Anselmus, Sanctus Bernardus, S. Bonauētura, S. Thomas, & S. Vincentius: ex his quinque, si demas istos duos vltimos ex Ordine Prædicatorum, quia sunt ex vestris, remanent solùm tres: vbi ergo sunt omnes Sancti? An tres, vel quinque sunt omnes Ecclesiæ Sancti? Deindè quomodo verificabitur illud: *vno ore?* Scis nè, quid exprimatur per hunc loquendi modum, *vno ore?* Vno ore dicunt Sancti, Virginem Mariam fuisse in vtero sanctificatam, vno ore dicunt, ipsam nūquam peccasse actualiter, vno ore affirmant, ipsam primam emisisse Virginitatis votum, & alia his similia dicunt, & protestantur vno ore; quia est vniuersalis consensus; sed dicere, quod sancti vno ore asseuerant, Beatam Virginem fuisse in originali peccato conceptam, adeo falsum est, & extra omnem veritatē, quod adhuc ex illis quinque admissis Sanctus Anselmus, nec Sanctus Bernardus nihil tale dicunt, & mul-

tò

tò minùs S. Vincentius Ferrer. vt infrà videbimus. Videte ergo, quo fundamento dixerit vester Melchior Canus: *Omnes sancti vno ore asseuerant Beatam Virginem conceptam in peccato originali*, quando secundùm rei veritatem solùm remanent duo, & illi ad examen reuocati fortè non erunt.

L. Secundo ventilando paleas, falsum est etiam quod dicit Canus de S. Ambrosio super Psalm. 118. *Oratione 6*. quia ibi nihil dicit, sed in octonario 22. Vide quæ diximus suprà num. 16. auctorit. 11. Item est falsum illud quod dicit de S. Augustino *in libro 53. contra Iulianum cap. 9.* non enim scripsit Augustinus 53. libros contra Iulianum, sed solùm sex. Item est falsum illud quod dicit: *S. Damasus lib. 3. Sentent. suarum*, quia S. Damasus non scripsit sententias: si autem dixerint fuisse typographiæ errorem, & quod loco Damasus, dicendum erat Damascenus, adhuc non excusatur error; quia Damascenus non habet auctoritatem adductam ab Aduersariis in 3. libro Sententiarum, sed in 3. libro Orthodoxæ fidei, vide num. 167. Ex his, & aliis contentis in suprà posita Cani auctoritate euidenter colligitur, ipsum nullum vidisse, nec legisse Sanctum, sed loquutum fuisse in hac materia, & re tam graui sine numero, pondere, & mensura.

Tertio, colligitur denique, Grysaldum absque fundamento adduxisse Melchiorem Canū, & astute tacuisse eius auctoritatem: nam illa vltima verba: *Quin potiùs contraria sententia, & probabiliter, & piè in Ecclesia defenditur*, pro nobis videtur militare. Deindè cap. 3. num. 9. fol. 249. latè inculcat vtramque opinionem, sed in nullam se inclinat, sicut nec cap. 11. fol. 443. ac demum lib. 4. fol. 135. iterum tangit hanc quæstionem, sed in rei veritate nullum extat in omnibus illis locis verbum ex quo eius mens possit percipi, cuius verba non adduco, quia esset laborare absq; fructu. Resolutio enim certa, ac vera est, quòd Canus est dubius, & anceps, & scripsit inter metum, & amorem, in medio positus, nesciens quo se verteret.

MICHAEL De Furno, Doctor Parisiensis, in serm. Annuntiationis, & Assumptionis. *Anonym. Auctore 172. Bandel. cap. 21. Deza fol. 36. à tergo, & Grysald.*

VERITAS. 218.

AVCTOR Iste, vel est absolutè fictus, vel mendaciter adductus, vtrumque sic breuiter probo. Quia de tali Michaele de Furno nullus Nomenclator antiquus, vel modernus vllam magnā, vel paruam mentionem facit: solus enim Alphōsus Fernandez Placētinus, inter Scriptores Prędicatorię Familiæ ex Plodio (dicendum erat ex Mich. Pio) lib. 4. fol. 402. habet hæc verba: *Fr. Michael de Furno scripsit librum de Rosario B. Virginis Mariæ, viuit adhuc*. Hic ergo no potest esse ille, de quo hic Anonymus, & Bandellus, qui scripserunt ad ann. 1475. Deindè hic allegatus, fuit Doctor Parisiensis sæcularis, non ex Ordine Prædicatorum, nec scripsit Rosariū, sed Sermones: ergo neque ex tempore, statu, vel opere possunt isti duo Furni concordari, cū ergo nullus alius Michael de Furno compareat in tota Nomenclatura Ecclesiastica, videtur fictus. Fuit etiam alius Furnus, Doctor Parisiēsis, cuius extat serm. de Assumptione Virginis, qui incipit: *Hieronymus in Sermone, &c.* licèt nullū adducat de Annuntiatione, sed hic non fuit sæcularis, sed Ordinis Minorum, ac S. R. E. Cardinalis, scilicèt Ioann. Vitalis de Furno. Hic ergo in illo suo celebri libro, nuncupato, Speculum morale, impres. ann. 1513. in 4. fol. 232. & alibi in sermon. Assumptionis. In principio vocat Mariam Lunā sine defectu, & infrà inquit: *Allegoricè loquendo claritas refertur ad munditiam sanctificationis, quā habuit Virgo in ingressu ex vtero matris. Psalm. 135. Fecit Lunam in tempore, &c.* Et infra: *Et nota, quòd B. Virgo fuit mulier noua multiplici nouitate, quia inter mulieres nouiter, quia supernaturaliter cōcepta. Iudæis noua lux oriri visa est, gaudium, honor, & c. Quia inter mulieres nouiter, & singulariter sanctificata. 4. Reg. 2. Affette mihi vas nouum.* Ista sunt omnia verba, quę in illo serm. Assumptionis adducit Ioan. Vitalis de Furno, quę Conceptionem, atque sanctificationem Mariæ in vtero concernunt, vel cōcernere possunt. Si ergo hic est ille Mich. de Furno, citatus ab Aduersariis (nā cùm ipsi nullam adducant auctoritatē pro suo Furno, solùm enim dicunt: *Idem tenet Magister Mich. de Furno, Doctor Parisiensis, in serm. Annuntiationis, & Assumptionis B. Virginis*, difficile est aliquid assertiuè dicere; mutando enim nomen Ioan. in Michaelem, & statum, confusionem confusioni addiderunt) est mendaciter adductus; quia non solùm in assignatis verbis est pro nobis, sed etiam in Rubrica de B. Virgine Maria Matre Christi, à fol. 13. de quo latè in nostra Militia. Si ergo est iste Furnus, in Furno lapsi sunt; si verò est alius, ipsum ostendant, quia ego existimo, quòd Bandellus bandellizauit in hoc, sicut in multis aliis adductis in eodem capitulo 21. quia ferè omnes sunt ficti.

MONETA Magister, Ordinis Prædicatorum, in 3. libro suæ Summæ. *Ita Bandellus capit. 23. Deza folio 40. & Paulus Grysaldus.*

VERITAS 219.

NESCIO Quomodo me expediam ab hoc Auctore Moneta, cum breuitate, & claritate. Propono ergo in primis auctoritatem adductam ab Aduersariis, quã sic referunt: Idem tenet Magister Moneta in 3. lib. Summæ suæ, sic dicens: *Solus enim Christus in quantum homo, semper fuit ab omni peccato immunis, & ideò per gratiam vnionis fuit semper filius etiam adoptiuus Dei. Alij verò sancti ideò dicuntur filij Dei gratia adoptionis, quia cùm priùs essent non filij Dei, sed omnes filij iræ, facti sunt per gratiam filij Dei. Hæc ille.* Hanc auctoritatem, ex verbis, & citatione *in 3. lib. Summæ*: nullo modo dubito fuisse fictam, & factam à Bandello, quia eius imago est. Sed prius more nostro indagandum erit de Auctore, quia Magister Moneta sic obscurè, & sine alia subscriptione adductus, magnam etiam gignit suspicionem, & Nomẽclatores Dominicani circa suas Summas Monetas non concordant.

Primus sic appellatus fuit quidã Moneta Cremonensis, qui in exordio Dominicanæ Familiæ, scilicèt ad ann. 1220. quando nondũ erant Magisteria, fuit primus suæ Religionis Scriptor, & elaborauit Summam fidei cõtra Catharos, & Vvaldenses, & incipiebat: *Tempus faciẽdi Domine*, & M. S. seruabatur in Conuentibus Bononien. & Neapolit. ita Anton. Senen. fol. 177. Placent. fol. 402. Mich. Pius lib. 1. col. 75. Seraph. Razzi fol. 99. Leand. Albert. lib. 5. fol. 184. latè, Malnẽd. in Annal. ad ann. 1220. cap. 5. fol. 291. & alii. Secundus fuit Ioan. Moneta Theuthonicus, Lector Friburgẽsis, Canonista, atque Theologus, qui glossauit Decretum, & scripsit non tantùm vnam, sed duas Sũmas, quę impressę, ac M. S. extant, vt infrà videbimus, & floruit ad ann. 1250. vel 1252. de quo Gesnerus ex Dvero fol. 612. Possevin. fol. 120. & nos latè suprà num. 109. & 192. & 193. Tertius fuit ille de quo Mich. Pius part. 2. lib. 1. col. 137. ad ann. 1312. sic inquit italicè: *F. Giouani Tedesco, non da Friburgo (come dice il Gozzeo) ma lettore di Friburgo erudito Filosofo è Theologo, scrisse, &c. vna Summa di casi di conscienza, chamata Giouannina, impressa più volte, vn libro di questioni casuali, &c.* Quartus est ille de quo Anton. Senen. fol. 145. inquit: *Frater Ioannes à Moneta Theuto Iurisprudẽtia clarissimus, scripsit Commentaria super Decretum Gratiani, super Decretales Gregorii IX. super Sextum, & Codicem, atque Extrauagantes; insuper & Summam Moralem circa ann. 1450.* Eadem verba habẽt Alph. Placent. fol. 321. & Mich. Pius par. 2. lib. 3. col. 31. qui etiam citat Ambr. Gozzeũ, Lean. Albert. lib. 1. fol. 36. de Ioan. Theutonico, quarto Magistri Generali, sic inquit: *Ioannes Theutonicus circa ann. D. 1220. Bononiæ sacris initiatus est in Ordine Prædicatorum. Fuit vir litteratissimus, & moribus ornatus. Erat enim Iurisperitus, &c.* Ecce, Lector, quatuor Monetę distincti, quorum primus floruit ann. 1220. secundus ann. 1250. tertius an. 1312. & quartus anno 1450. sed duo posteriores sunt multiplicati, nã ad summum tantùm fuerunt duo priores, Moneta Cremonensis, & Ioannes Moneta Theutonicus, sed si adhuc contenderint esse quatuor, ostendant quatuor illas summas distinctas, & hæc de Auctore.

De opere vero, & auctoritate dico, quòd illa Summa Monetæ Cremonẽsis potuit esse in rerum natura, sed modò non inuenitur, neque in illa poterant extare verba allata à Bandello, nã ad ann. 1220. ante Albert. Magnum, & Alexandrum de Ales, & antequam nati essent, S. Thomas, & S. Bonauentura, qui fuerunt Theologię Scholasticę Patres. & adde, antequam somniaretur controuersia de Conceptione Virginis: quomodo poterat dicere Moneta cõtra Catharos, & Vvaldenses illam vniuersalem exclusiuam: *Solus*, illam reduplicationem formalem, *in quantum homo*, illas dictiones artificiosè positas, *semper*, &, *ab omni peccato immunis*, illam causalem, *ideò*, illud *per gratiam vnionis*, illud iterum, *semper*, illud etiam, *filius adoptiuus Dei*: denique illud auctoritatis vltimum complementum, *quia cùm priùs essent, sed omnes filij iræ*, isti enim termini præterquam quòd in nullo antiquo Doctore inueniantur, sunt formulæ Bandellianæ, quibus respersit omnes auctoritates à se factas, & fictas: Et hæc sufficiant de Summa Monetæ Cremonensis. De Summa verò Monetæ Theutonici dico, quod extat impressa Lugduni anno 1518. & etiam inuenitur manuscript. in Biblioth. Sanctæ Ecclesiæ Toletanæ, & in Regia Scorialis Arca 1. litt. E. num. 12. & est diuisa in libros, sed libro 3. citato, nec vnum solùm verbum extat auctoritatis adductæ à Bandello.

Ex suprà positis Veritatibus deducitur quasi pro cõclusione: quod videns Bandellus Turrecrematã adduxisse Ioan. Theutonicũ in Summa sua lib. 1. de quo suprà num. 193. & quod ille etiam vocabatur Magister Moneta, decreuit cum hoc nomine, & eadem Summa, mutando librum, & fabricando aliam nouam auctoritatem, iterum illum ad suam areã adducere: & sic cum hac Moneta compleuit quintam decimã multiplicationem. Nam Primo, hic est Ioannes Boliniensis, de quo nu. 157. Secundo, est etiam Ioannes Compilator Decreti, de quo nu. 166. Tertio, est similiter Ioannes de Gallicis, de quo num. 173. Quarto, est Ioannes Theutonicus Canonista, de quo num. 192. Quinto, Ioannes Theutonicus Ord. Præd. n. 193. Sexto, Magister Mo-

Moneta hic. Istæ sunt multiplicationes personæ, seu Auctoris, nam auctoritatum sunt aliæ quia ex Glossis istius positis in Decreto induxerunt Bartholomæum Brixiensem, de quo num. 36. Bernardum Papiensem, nu. 47. Guidonem Archidiaconum, num. 99. Guilielmum Episcopum; quia Glossa ad Apparatum ad Summā Raymundi est istius, vt diximus num. 109. Hugonem Ferrariensem, num. 125. Hugutium, numer. 129. Laurentium Calcaneum, de quo numer. 204. & 205. Petrum de Braco, num. 239, & Petrum Mediolanensem, num. 247. Rectè ergo, ac fideliter numerati sunt quindecim multiplicationes, ex solo vno Auctore Dominicano, ex quibus quatuordecim sunt indubitatæ, & sola vna remanet sub lite, & probabilitate.

NICOLAVS Achiora, Ordinis Cisterciensis, in Serm. Natiuitatis B. Virginis. *Ita Bandell. cap. 22. Deza fol. 37. Petr. de Vincentia, & Grysal.*

VERITAS 220.

SVB Cognomento Achiora nullum inuenio Scriptorem in tota Cistercieñium familia. Fuit quidam Nicolaus Stanfordus, Anglus, qui scripsit Moralitates in Genesim, & librum Concionum, & vixit ad annum 1310. Sed hunc nullus vocat de Achiora. Fuit etiam Nicolaus Hastifragus, qui ex Monacho Cisterciensi, fuit creatus Summus Pontifex, & dictus Adrianus IV. sed hic non potest esse præsens Achiora, quia non conueniunt in nomine, nec scripsit Sermones, sed potissimè, quia hic edidit insignem librum pro immaculata Virginis Conceptione, vt referunt Posseuinus in Apparat. par. 2. fol. 143. Marrac. in Pontifices Marian. fol. 82. & in Biblioth. Mariana, 22. Tamaius ad annum 1153. Euseb. de perpetuo obiect. Concept. cap. 19. fol. 84. & in libr. Exception. fol. 464. & alii. Fuit alius Nicolaus VValKingtonus, & alius Nicolaus Riuallensis, sed isti nō scripserunt Sermones, de quibus vide Pitteum, & Chrysostomū Henriquez, à fol. 85. vsque ad 97. Fuit alius Nicolaus Monachus S. Crucis, in Austria, Ordinis Cisterciensis, qui scripsit insigne opus de laudibus B. Virg. tribus libris distinctū, de quo Trithemius, fol. 100. & Posseuinus, fol. 152. & Arnoldus de Vvion, cap. 48. fol. 81. de quo etiam affirmat scripsisse Sermones varios, hic potuit esse propter nomen Nicolai, sed non propter cognomen Achiora. Deindè cùm liber ille esset in Austria, vndè Bandellus potuit illum habere in Lombardia? Item quia hunc esse illum Nicolaum Monachū Cisterciensem, quem Ioannes Vitalis S. R. E. Cardinalis in suo celebri Defensorio, lib. 4. Ancil. 7. citat pro sua, & nostra sentētia, de quo nos infrà num. 224. in Nicolao Gallico, sed quidquid sit de omnibus suprà positis, cùm nullus ex illis fuerit typis mandatus, parum, vel nihil est curandum.

Deueniendo ad alios magis notos, & communes, fuit quidam Nicolaus S. Albani, ex Cluniacensi Congregatione, factus Monachus Cisterciensis, sed hic nec vocatus fuit de Achiora, nec Aduersariorum opinionem sustinuit, sed nostram: fuit enim non quomodocumque, sed acerrimus defensor mysterii Immaculatæ Conceptionis, vt constat ex eius epistola scripta ad Petrum Abbatem S. Remigii, quæ inter epistolas Petri Celensis est epistola 166. Vt videre est in Biblioth. VV. PP. tom. 12. & etiam in libro seorsim impress. Lutetiæ anno 1613. in 8. fol. 378. & apud Fran. Viuarium in Patribus vindicatis. Imò Gesnerus fol. 616. huic Nicolao de S. Albano attribuit duos libros de Conceptione Virginis Mariæ, & sic iste nō potuit esse. Alium etiam inuenio Nicolaum cognominatū Kesser, qui scripsit Homilias, seu Sermones ex Sanctis Patribus, & incipit: Dominica prima Aduentus, cum Homilia S. Ioann. Chrysostomi, opus magnum, impressum Basileæ anno 1493. in fol. & habet Sermones duos de Natiuitate B. Mariæ, primus incipit: *Creatoris Matrem, &c.* alter vero est Venerabilis Bedæ. Sed in his, Sermonibus nullum extat verbum, quod directè, vel indirectè respiciat Virginis Conceptionem, aut eius Sanctificationem. Denique Carolus de Visch in sua Biblioth. fol. 202. sic inquit: *Nicolaus de Anchona, Monachus Cisterciensis, Italus, scripsit volumen Concionum de B. Virgine.* Ex Syluestro Maurolyco maris Oceani, libr. 2. & Barnab. de Montaluo, part. 1. libr. 2. cap. 33. sed Maurolycus transcripsit omnes Auctores Bandelli; at cùm omnes Aduersarii appellent illum de Achiora, isti verò illum cognominent de Anchona; noua exoritur confusio. Ex quibus omnibus constare videtur, Auctorem illum fuisse fictum. Sed quid immoramur coniecturis, quando huius falsitatis habemus præ manibus ferè euidens testimonium.

Auctoritatem huius Cisterciensis sic adducunt: Idem tenet Magister Nicolaus de Achiora, in sermone Natiuitatis B. Virginis, sic dicens: *Beata Virgo licèt originale peccatum habuerit, nunquam tamen actualiter peccauit. Hæc ille.* Ex ipsis his verbis, quando aliud non extaret argumentum, cognoscitur euidenter auctoritatem esse fictam à Bandello. Supposita ergo hac, vbi aclaratur, et nunc pandiitur huius auctoritatis mysterium, & est, quod inter Doctores antiquos fuit quidam Scriptor vocatus Nicolaus, absq; alio cognomine, vel notitia, & cuius status, vel Religionis fuerit ignoratur, qui nunquā fuit

fuit typis mandatus, sed extat manuscriptus, & habet sermones Festiuitatum, & in sermone Conceptionis B. Virginis Mariæ, apertè se inclinat in opinionem Aduersariorum. Ex hoc ergo vno Nicolao incognito, finxit Bandellus tres Nicolaos distinctos, scilicet hunc Nicolaum Achiora, Cistercienſem; Nicolaum de Aquauilla, Franciſcanum; & Nicolaum de Esculo, Dominicanum; vt statim infra suis locis demonstrabimus. Et fortè est quadruplicatus cū Nicolao Gallico Cistercienſi, de quo num. 224. & similiter quinqueplicatus cum Ioanne Monacho, Cistercienſi, de quo num. 180. Fatemur ergo iuxta veritatem, quod vnus fuit Nicolaus, in contrariam sententiam propensus, vt videbimus num. 223. Si autem fuit Achiora, vel Anchona, vel Aquauilla, vel Esculo, Cistercienſis, Franciſcanus, aut Dominicanus, inuestigare non potui: non enim omnia possumus omnes.

NICOLAVS Alexius, Inquisitor Perusinus, Ordinis Prædicatorum, in Concione de Sanctificatione. *Ita Paul. Gryſal. Alphab. 5.*

VERITAS 221.

DE Hoc Alexio mentionem faciunt Posseuinus, fol. 184. Placentinus fol. 405. At nullus horum dicit, quod scripserit Sermones, sed solùm super Logicam, & quatuor libros Regum carmine Heroico, vndè cùm hic floruerit ad ann. 1566. & fuerit contemporaneus, & compatriota Grysaldi, etiam Perusini, fortè in quadam Concione ille dixit, & hic audiuit, Virginem Mariam contraxisse peccatum originale, & ad captandam sui Insignis Inquisitoris auram, ac beneuolentiam; necnon augendum suum Cathalogum, illum collocauit inter alios Scriptores. Quidquid ergo sit de hoc, Auctore Nicolao Alexio param est curandum; tum, quia est testis suspectus in hac Conceptionis materia; vtpotè ex Ordine Prædicatorum; tum, quia Sermo ille de Sanctificatione, quicumque ille sit, non est in rerum natura, nec aliquis alius de ipso mētionem facit, nec existimo, quod fuerit typis mandatus; tum denique ex auctoritate; quia nullam adducit Grysaldus, solùm enim dicit: *Nicolaus Alexius, Inquisitor Perusinus in Concione de Sanctificatione.* Et nihil ampliùs. Ergo pro vana, & infructifera spica reputari debet ex omni parte.

NICOLAVS De Aquauilla, Ordinis Minorum, in Sermonibus Assumptionis, & Natiuitatis. *Anonym. Auct. 108. Bandel. cap. 24. Deza fol. 48. Vincent & Gryſal.*

VERITAS 222.

DICO Primo, hunc Auctorem notissimum esse apud Nomenclatores, vt videre est apud Gesnerum, fol. 408. & in alia impressione, fol. 620. Posseuin. fol. 144. Vvillotum fol. 272. Vvading. fol. 262. Gonzagam, & Ioannem de la Haye in Cathalogo præfixo suis Commentariis in Genesim. Secundo, dicimus, hunc scripsisse Sermones de Sanctis, ac de tempore, quorum Sermones Dominicales fuerunt typis mandati apud Ioannem Quintinum, quos ego vidi, & legi in Bibliotheca Salmanticensi. Sermones vero de Sanctis existimo nunquam fuisse excussos; siquidèm diù quæsitos, illos inuenire non potuimus. Tertio, certum est, quod hic Auctor vixit ad annum 1317. & tamen Turrecremata, qui post eum scripsit per integrum sæculum, & ampliùs eū nō adducit in suo Cathalogo; vndè aliqua Bandelliana fictio timenda est. Quarto, quod nullus Aduersariorum de isto adducit auctoritatem, solùm enim dicunt: *Idem tenet Magister Nicholaus de Hanquevilla, in sermone Assumptionis B. Mariæ Virginis, & Natiuitatis.* Et nihil ampliùs. Cùm ergo per triginta, & ampliùs demonstrationes factas in hac Ventilatione, cognitum sit euidenter, quòd vbicumque Bandellus adducto Auctore, tacet auctoritatem, est quasi signum naturale, quod Auctoris verba, vel parum faciant pro sua sententia, vel expressè sunt contra ipsam, hoc ipsum possumus absque vlla temeritate iudicare de præsenti. Quinto dico, quòd cùm controuersia ista fuerit cum Fratribus Minoribus, curarunt Aduersarii per fas, vel nefas, omnes Auctores incognitos, quotquot potuerunt recolligere ad suam Aream adducere. Vltimo dico, quod ego vidi, & legi opus Sermonum manuscriptum cuiusdā Nicolai, absque alio cognomine, vbi erat sermo de Assumptione, & Natiuitate Virginis, sed in ipsis nullum verbū extat contra immaculatam Conceptionem, vt videre est num. sequenti.

NICOLAVS De Esculo, Ord. Prædicat. in Serm. Natiuit. Domini. *Ita Bandel. cap. 23. Deza fol. 42. Vincent. & Paul. Gryſald.*

VERITAS 223.

ANTONIVS Senēsis in sua Biblioth. fol. 181. mentionē facit cuiusdam sui Ordinis Scriptoris Nicolai Esculani, qui scripsit quædā Logicalia, & nihil ampliùs, & claruit ad ann. 1342. fol. vero 185. meminit idē Senēsis alterius Nicolutii de Esculo, qui scripsit sermones Dominicales, & de Sāctis,

ctis, & floruit ad an. 1262. & pro confirmatione adducit alios Nomēclatores suæ Religionis antiquos. Hos duos Esculos transcripsit ad litteram, nulla mutata, vel dempta syllaba, Alphonsus Placentinus fol. 404. & 405. Ex his patet, quòd si propositus ab Aduersariis, est primus Nicolaus de Esculo, est suppositus, quia ille nullos scripsit Sermones, si verò est secundus, decepti sunt in nomine, quia non appellabatur Nicolaus, sed Nicolutius, sed dato, quòd hic sit error Typographiæ, vel ignorantia Scriptorū, de hoc Nicolutio, vel Nicolao Esculano, siuè de Esculo, nulla apud Nomenclatores vniuersales, & classicos extat, vel saltem minima memoria: vndè deducimus, quòd si Auctor non est fictus, fuit tamen nullius nominis, auctoritatis, vel opinionis. Et sic ex hac parte paruipendendus. Deindè admisso, quòd Auctor fuerit in rerum natura, & grauissimus Scriptor, cùm ille vixerit ad annum 1262. vel ad annum 1342. semper præcessit Turrecrematam, & Anonymum, & illum non adducunt, sed solus Bandellus semper mendax, imò & hic nullam adducit auctoritatem, solùm enim dicit: *Idem tenet Magister Nicolaus de Esculo, in sermone Natiuitatis Domini*, & nihil ampliùs, vndè si non est fantasticus, videtur esse.

Pro exacta autem veritatis cognitione de hoc Nicolao Esculano, & duobus præcedentibus, Achiora, & Aquavilla, & fortè etiam pro sequenti Nicolao Gallico Cistercienси, notandum, quòd in Conuentu S. Ioānis Regum, Arca Y. num. 82. extat quoddam manuscriptum Sermonum de Sanctis, sub titulo, & nomine Nicolai, absque vllo alio cognomine, cuius initium est: *Reuerendissimo in Christo Patri D. Guidoni Diuina prouidentia, tituli S. Cyriaci in Termis, Presbytero Cardinali. Frater enim Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo, &c.* In hoc ergo antiquo manuscripto extat sermo de Conceptione B. Mariæ ad Clerum, qui incipit: *Quæ est ista quæ progreditur quasi Aurora*; in quo Auctor expressis verbis, & latissima Ventilatione inculcat quæstionem de Conceptione Virginis Mariæ, & semper in affirmatiuam, & minùs piam partem se inclinat. Habet similiter sermonem de Assumptione, qui incipit: *Sedeo vt Regina, & vidua non sum*, & alium de Natiuitate, qui incipit: *In regione vmbræ mortis*, sed in his duobus Sermonibus nihil adducit pro Conceptionis materia, vndè videtur, quod hic Nicolaus, nec sit de Esculo, nec Achiora, nec Aquavilla, nec Gallicus, quia nihil horum constat ex opere; nec quòd sit Ordinis Prædicatorum, nec Minorum, nec Cisterciensis, sed videtur fuisse ex Ordine Carmelitarum. Et si ex hoc Bandellus fecit quatuor diuersos, tacendo eius Religionem, vt sic non deueniremus in cognitionem illius, esset ridicula multiplicatio Auctorum, & Sermonum citatio; quia pro Nicolao de Esculo non adducit sermonem de Natiuitate Domini; pro Nicolao de Achiora nihil dicit in sermone Natiuitatis Virginis; & pro Nicolao de Aquauilla, nec verbum habet in sermone Assumptionis; de Bandelli genio hæc, & alia maiora credo, qui non crediderit, mittat hamum in mare, & extrahat istos tres Nicolaos, vel quatuor.

NICOLAVS Gallicus, Magister Cisterciensis, in Postilla super Lucam, cap. 1. *Ita Bandel. cap. 22. Deza fol. 37. Petr. de Vincent.*

VERITAS 224.

IOANNES Trithem. in Cathal. illustr. virorum, fol. 153. mentionem facit de quodam Nicolao, Monacho Cisterciensi, S. Crucis in Austria, qui vixit ad ann. 1420. qui scripsit librum de laude B. Virginis prænotatum: imaginem S. Mariç, & Sermones, sed hic nec fuit Gallus, sed Germanus, nec scripsit Postillam super Lucam, nec denique opera eius fuerunt typis mandata. Quare ad memoriam reuocanda sunt, quod supra sæpè notaui, scilicèt, quod vbicumque Bandellus adducto Auctore tacet proprium nomen, & eum adducit sub appellatiuo Patriæ, vel nationis, v. g. N. Gallicus, Theutonicus, vel Anglicus, ferè semper aliquod proponit mendacium, quod in præsenti Auctore etiam verificatur, cuius auctoritatem sic adducit: Idem tenet Magister Nicolaus Gallicus in Postilla super Lucam, cap. 1. sic dicens: *Spiritus Sanctus superueniens in Virginem, eam à fomite peccati liberauit, quàm priùs in vtero matris ab originali peccato mundauit. Hæc ille.* Grysald. sic trāscripsit: *In vtero matris ab originali peccato mundata erat.* Semper iudicaui has auctoritates esse fictas, quia Bandellianum styllum, & verba habent, quam suspicionem confirmauit rei euentus: nam post exactā diligentiam, vt huius Auctoris opera inuenirē, occurrit mihi Ioannes Vitalis Cardinalis, qui in suo Defensorio pro mysterio Immaculatæ Conceptionis, lib. 4. Ancil. 7. referens Auctores pro nostra sententia, adducit inter alios Nicolaum Monachū in Expositione super Magnificat (cohæret hæc cum citatione Aduersariorum dicentium: In Postilla super Lucam, capit. 1.) & ad illa verba: *Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes*, sic inquit Nicolaus Monachus: *Beata fuit habens affectum purissimum sine contagione, vt esset candor lucis æternæ, quoad animam, & speculum sine macula quoad corpus.* Hæc sunt verba quæ adducit Vitalis ex præsenti Nicolao Monacho, vel alio, & eadem verba nulla mutata syllaba extant in illo

illo originali Alani Parisiensis, scripto anno 1392. quæ licèt in rei veritate non videantur supra allegata ab Aduersariis, nec expressa pro immunitate Virginis à peccato originali, indicant tamen esse vera, & non fictè supposita, sicut illa Bandelli. Cui ergo credendum sit, tu, ô Lector! iudica: supponendo hoc vnum principium, quod illud opus Ioannis Vitalis de Furno nunquam fuit typis mandatum, & semper solidè, maturè, ac iuxta veritatē loquitur. Bādelli vero opus semper, & vbique scatet fictionibus, atque falsitatibus, & est repletus multis miseriis. Sed loquendo absque omni temeritate, ego dicerem Auctorem istum esse duplicatum: nam cum Bandellus adduxisset Nicolaum de Lira, natione Gallum, inter Minoritas, vt multiplicaret alium Auctorem pro sua opinione mutando illi habitum Franciscanum in Cisterciensem, & cognomen, iterum illum introduxit in Aream suam. Hoc constat, nam Magister Nicolaus Lyranus, Gallus, in Postilla super Lucam, cap. 1. habet auctoritatem hic adductā pro Nicolao Gallico, Cisterciēsi, excepto vno, vel altero verbo quod fortè mutauit Bandellus, vt non deprehenderetur in, &c. vide infrà num. 226. Et si non hic, erit Nicolaus Gorram, Dominicanus, de quo num. sequenti: nam fuit Nicolaus, Gallus, & scripsit Postillā super Lucam, & cap. 1. ad illa verba: Spiritus Sanctus superueniet in te, agit de sanctificatione Virginis: sed si est iste Nicolaus, auctoritas penitus est ficta, vt num. sequenti videre poterit Lector. Cōcludo ergo assertiuè, affirmando, quòd omnia adducta de isto Nicolao Gallo, sunt multiplicata, ficta, & mendaciter adducta; nam si volumus hunc Nicolaum Cisterciensem fuisse Cæsarium Cisterciensem, qui scripsit Postillam, siuè Explanationem super cap. 1. Lucæ, impress. cura, & sollicitudine R. P. F. Ioānis Andr. Coppenstein, Ordin. Prædicatorum, Coloniæ ann. 1615. in 4. Sed ad illud: *Spiritus Sanctus superueniet in te*, nec solùm vnicum verbum habet ex suprà adductis ab Aduersariis, quinimò ad illud: *Et nomen Virginis Maria*, fol. 20. col. 2. inter alia dicit de Deipara: *Mouetur quidèm propter nos visceribus misericordiæ: quæ nunquam sensit motum carnalis concupiscentiæ: propter quod & immobilis creditur fuisse totius peccati immunitate.* Et alia similia verba habet ibidem pro nostra sententia, vide quę diximus num. antecedēti circa multiplicationem huius incogniti Nicolai, & aliorum.

NICOLAVS Gorram, Ordinis Prædicatorum, in Postilla super Lucam, cap. 1. *Turrecrem. par. 5. cap. 2. & part. 6. cap. 29. fol. 120. Anonym. Auctore 71. Bandel. capit. 21. Deza fol. 42. Vinc. Grysal. & Anton. de Brixia.*

VERITAS 225.

VT Ex repetitis demonstrationibus credas, ô Lector! quod vbicumque Aduersarii adducto Auctore tacent auctoritatem, solum parant laqueum ad decipiendos simplices in multitudine Auctorum; in hoc etiam suæ Religionis graui, ac erudito Scriptore palam fiet. Turrecremata semel, & iterū citat pro sua sententia Nicolaū Gorranum, sed nec ipse, nec Aduersariorum alius adducit ipsius verba; solùm enim dicunt: Item ad idem est eiusdem Ordinis Nicolaus Gorram super Lucam, tractans illud: *Spiritus Sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi, quod, vt superiùs habitum est, ad extensionē fomitis peccati refert.* Cùm ergo Gorrani Postilla, seu Enarrationes Euangeliorum sint excussæ Coloniæ anno 1537. in fol. & Antuerpiæ anno 1617. etiam in folio, transcribo omnia eius verba, quæ hanc Conceptionis materiam concernere possunt.

Inquit ergo fol. 292. *Aue gratia plena, Dominus tecum. In hac salutatione commendat Angelus quatuor in B. Virgine. Primò, vniuersalem culpæ carentiam, cùm dicit: Aue. Secundò, redundantis gratiæ abundantiam, cùm subdit: Gratia plena. Tertio, specialem Dei præsentiam, cùm addit: Dominus tecum. Quartò, singularem super alias mulieres prærogatiuam, cū addit: Benedicta tu. O gloriosa Domina! quæ & culpa caruit vniuersaliter, & gratia emicuit abundanter, Deum præsentem habuit specialiter, & mulieres omnes præcellit singulariter. Dicit ergo: Aue, quod dicitur ab A, quod est sine, & væ, quasi sine væ. Prima enim mulier genuit nos cū multiplici væ, &c. sed B. Virgo facta est Mater dilectionis, contra væ malitiæ; Mater timoris contra væ discordiæ, Mater cognitionis contra væ ignorantiæ, Mater spei sanctæ contra væ miseriæ, &c. verè gratia plena, quia eius intellectus plenus, &c. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te, &c. Denique omnis B. Mariæ vita plena fuit omni sanctitate. Prou. 12. Mulier gratiosa inuenit gloriam, & ideò meritò sequitur: Dominus tecum, &c. Dominus, inquam, qui te prælegit, Dominus Filius, qui te desponsauit, Dominus Spiritus Sanctus, qui te consecrauit, &c. Benedicta tu in mulieribus. Ecce salutatio Booz ad Ruth: ergo fuit hæc præsens salutatio valdè completa, numeris omnibus absoluta, &c. Respondens Angelus. Hic certificat Angelus Virginem inquirentem; vbi primo ostendit concipiendi modum, secundo ponit ei exemplum, ibi: Ecce Elisabeth; tertio allegat posse diuinum, ibi: Quia non erit impossibile. In prima primo tangit Incarnationis auctorem, scilicet, Spiritum Sanctum.*

ctum. Secundo, incarnati dignitatem, scilicet, Dei Filium, ibi: Ideoque. In prima tangitur duplex operatio Spiritus Sancti; prima est gratia sanctificationis; quia amplius Matrem, & Filij carnem sanctificauit; secunda est patientia operationis, quia carnem sanctificatam Verbo personaliter vniuit, &c. Superueniet, inquã, ad purificãdũ, & sanctificãdum carnem Dei Filio vniendã. Item, superueniet, id est, super illud quod peccatum in te est, veniet, quia qui priùs erat in mente, erit nũc & in vẽtre. Vndè quæ priùs fuisti gratia plena, modo eris superplena, &c. Et virtus Altissimi, id est Spiritus Sãctus ab Altissimo, scilicet, à Patre, & Filio procedẽs, obũbrabit tibi carẽ tuã sanctificatã Verbo personaliter vniendo. Et infra: *Et hic actus dicitur obumbratio, quæ circa corpus opacum lumen æternum applicuit. Item obumbrabit, id est, refringerabit fomitem totaliter extinguendo. Item obumbrabit tibi, in suo ingressu non te lædendo, sicut autem vmbra nec lædit, nec grauat, sed refrigerium præstat. Notatur ergo hic Spiritus Sanctus, & virtus Altissimi fæcundãs, sanctificatione quidèm ipsam à corruptione virginitatis præseruando, sed vmbra ab ardore concupiscentiæ eam refrigerando. Potest etiam dici quod, &c.*

Hæc sunt, o Lector! omnia Gorrani verba, quæ Aduersarii in medium adducere noluerunt propter illas clausulas: *Vniuersalem culpæ carẽtiam.* Et: *Quæ culpa caruit vniuersaliter.* Et: *Tota pulchra, & macula non est in te.* Et illam: *Vita plena fuit omni sanctitate.* Sicut etiam illã: *Quia ampliùs Matrem, & Filij carnem sanctificauit*: Ergo sanctificatio non semper supponit culpam; cùm hic affirmet Gorran Filii carnem fuisse sanctificatam, in qua nullum fuit, nec potuit esse peccatum. Ac denique illam: *Sanctificatione quidèm ipsam à corruptione virginitatis præseruando*, nam cùm ipsi hic expresse, & clarè vidissent sanctificationem coniunctam cum præseruatione, quod penitùs est contra ipsorũ doctrinam; volentes adstruere, ac stabilire, quod sanctificatio semper supponit maculam, vel culpam in sanctificato, non fuerunt ausi propalare hæc sui Gorrani verba. Item, quia viderunt hic semper loqui de sanctificatione carnis virgineæ in ordine ad Incarnationem Verbi. Cũ ergo omnia, & singula verba auctoritatis essent contra ipsos, & solùm illa clausula: *Refrigerabit, fomitem totaliter extinguendo*, existimarent esse pro ipsis, illam adduxerunt, sed sine fundamento, quia gratia, & præseruatio per ipsam facta opponitur culpæ, & peccato, non fomiti, non enim est præcipua controuersia, an cum culpa originali animæ fuerit etiam præseruata Maria à carnis fomite, de primo nunc ventilamus, de secundo Deus prouidebit; fili mi, vide tuum Caietanum num. 300. & incidenter nota, quod ex his verbis: *Refrigerabit, fomitem totaliter extinguendo*, fabricauit Bandellus auctoritatem pro Nicolao Gallico Cisterciensi, de quo numero antecedenti, & sic circa istos Nicolaos tota est confusio, fictio, & falsitas.

Insuper alia opera habet Gorranus, ex quibus sua mens colligi potest: nam in Sermonibus impressis seorsim per Robertum de Bonamonte, Ordinis Prædicatorum, à Nicolao de la Barre, Parisiis 1509. in 8. qui incipiunt: *Hora est iam nos, &c.* & etiam extant cum Postilla Epistolarum Pauli, sub titulo: Fundamentum Aureum Sermonum (omnia enim Prædicatorum opera sunt aurea, Rosa aurea, Opus aureũ, Catena aurea) in ser. 8. Natiuitatis, inquit Gorranus: *Sic Virgo nata de massa corruptionis, non tenuit conditiones corruptionis.* Et serm. 6. ad illa verba: Egredietur virga de radice Iesse, inquit: *Ergo secundùm originem comparantur hic, tres personæ tribus. Quia comparantur Iesse radici terræ inhærenti propter culpam originalis corruptionis: virgo virgæ de radice egredienti, propter gratiam puritatis: Christus flori ascendenti, &c.* Et infra: *Circa Natiuitatem Virginis notãtur tria: puritas Natiuitatis, ibi: Egredietur, scilicet, de radice, conditiones non habens, vtpotè recta sine tortuositate originalis, sursum tendens.* Et serm. 9. *Excellens nascentis sanctitas, quia lux noua, quia sine omni peccato, & pronitate ad peccandũ nata est.* Hæc, & alia habet Gorranus pro immaculata Virginis Conceptione, de quibus nos latè in nostra Militia, & non in nostra malitia: sed an Sermones isti sint Nicolai Gorrani Dominicani, vel Nicolai Lirani Franciscani, controuersia est alibi discutiẽda. Sufficit enim pro nũc scire, quòd Gorranus nec verbum vnum dixit contra immaculatam Virginis Conceptionem, licèt ipsum quærant habentes lucernas ardentes in manibus suis.

NICOLAVS Liranus, Ordinis Minorum, super Lucam, & in Prologo super Matth. & in 1. ad Thessalon. cap. 4. *Turrecr. cap. 31 fol. 122. Anonym. Auctore 104. Bandel. cap. 24. Dezafol. 47 in Additione. Spina part. 6. cap. 4. Vincent. Grysald. Capreol. Soncin. Berelete. S. Antonin. Brixiensis.*

VERITAS 226.

OPERA Istius Insignis Doctoris notissima sunt, siquidem seorsim fuerunt semel, & iterum impressa, & cũ Glossa Ordinaria, Venetiis anno 1603. & 1488. Duaci per eius DD. Antuerpiæ 1634. Lugduni 1545. & 1590. & 1588. Basileæ, incepta anno 1506. correctam per Fratrẽ Conradum Lontarium, & finita ann. 1608. & ibidẽ, alia anno 1502. manuscripta in Biblioth. S. Ecclesiæ Toletanæ, & Scorialis, & alibi. Primam ergo

ergo huius auctoritatem sic adducit Turrecremata: Item ad idem est eiusdem Ordinis Pater, & Magist. r Parisiensis solemnissimus, totius Bibliæ Postillator, Magister Nicolaus de Lira, qui super Lucam exponens illud: Spiritus Sanctus superueniet in te, ait: *Quia priùs venerat Spiritus Sanctus super Virginem adhuc in vtero matris existentem, eam ab omni originali purgãdo, vt communiter dicitur, vel secundùm aliquos, à peccato originali præseruando. Hæc ille.* Bandellus verò, & Spina sic illam adducunt: Idem tenet Doctor Nicolaus de Lira, Doctor Parisiensis, qui super Lucam exponens illud: Spiritus Sanctus superueniet in te, sic dicit: *Benè dicit; superueniet in te, quia priùs venerat Spiritus Sanctus super Virginem, adhuc in vtero matris existentem, eam ab originali peccato purgando, vt communiter dicitur. Sed in Conceptione Filij Dei superuenit, id est, iterum venit ad cõferendam Virgini Mariæ gratiæ plenitudinem. Hæc ille.* Sic etiam transcribunt Vincentia, & alii. Auctoritas autem Lirani sic se habet: *Et benè dixit; superueniet in te: quia priùs venerat Spiritus Sanctus super Virginem adhuc in vtero matris existentem, eam ab originali purgãdo, vt communiter dicitur, vel secundùm alios, vt communiter etiam dicitur, à peccato originali præseruando, sed in Conceptione Filij Dei superuenit Spiritus Sanctus, id est, iterum venit, ad conferendam maiorem gratiæ plenitudinem, quæ non solùm sanctificauit mentem, sed etiam ventrem.* Ex his Turrecremata transcripsit Lirani verba minus vitiatè; nam in originali excusso, Venetiis anno 1482, extant verba Lirani, vt Turrecremata transcribit, sed adhuc adulterauit textum in tribus essentialissimis verbis. Primo, quia addidit illam vniuersalem, ab *omni* originali: in nullo enim auctographo impresso, nec manuscripto, extat illud, *omni*. Secundo, vbi Liranus dicit, *secundùm alios*; ipse malitiosè vitiauit, secundùm *aliquos*, vt sic restringeret, ac minueret numerum. Tertio, prætermisit illud, *vt communiter etiam dicitur*. Benè verum est, quòd in impressione Basiliensi, facta anno 1502. fol. 125. non extant illa verba, *vt communiter etiam dicitur*. Hæc clausula deest etiam in manuscripto existente in Bibliothec. Regia Scorialis III. D. 6. & in altero existente in Bibliotheca S. Ecclesiæ Toletanæ. Bandellus ad has addidit, sicut & cæteri, alia vitia peiora prioribus: nam quarto dereliquerunt totam illam clausulam: *Vel secundùm alios, vt communiter etiam dicitur, à peccato originali præseruando*; quam Turrecremata non est ausus tacere contra veritatem: si autem hæc fuerit malitia pessima, tu iudica. Quinto, abstulerunt illã vocem, *maiorem*: Sexto etiam malitiosè tacuerunt illam clausulam: *Quæ non solùm sanctificauit mentem, sed etiam ventrem.* Quia audire, ac videre sanctificationem ventris, non erat ipsis ad suum propositum. Si ergo in vno Auctore trito ab omnibus, atque communissimo, & in vna auctoritate habente sex lineas, apposuerunt sex adulterationes capitales, quid miramur de adulterationibus factis in Auctoribus incognitis, & libris minus tritis?

Secundã auctoritatẽ adducit Turrecremata sic: Quod verò ipse tenuerit cũ comuni opinione, videtur manifestè colligi ex illo, quod affirmãdo ait in Prologo super Matthæũ, in fine, vbi sic ait: *Benè dicitur Christus alter homo, quia fuit alter homo ab omnibus alijs hominibus, quia omnes alij processerunt de radice peccati, iste autem solus innocens, per quem alij sunt redempti, secũdùm quod scribitur Rom 6. Sicut per vnius hominis inobedientiam peccatores constituti sunt multi, ita per vnius hominis obedientiam iusti constituuntur multi. Hæc ille.* Et hoc etiam ex multis aliis locis Postillæ suæ colligi potest. Qui Doctor expressè dicitur hanc sententiam posuisse in 3. Sent. dist. 3. Huc usque Turrecremata. Sed pro veritate indaganda scias, Lector, quòd Liranus duos habet Prologos super Matthæum. Vnus incipit: *Matthæus, hic est primus Prologus.* Alter verò sic: *Matthæus cum primò prædicasset*, sed in his non extant verba præallegata à Turrecremata, sed in Præfatione in quatuor Euangelistas, incipiente: *Quatuor facies, &c.* Et sic citã non est iuxta veritatem. Item vbi Liranus dicit: *Per quem ad iustitiam sunt aliqui redempti*, ipse abstulit illud, *Ad iustitiam*. Item Liranus non adducit cap. 6. epistolæ ad Romanos, sed cap. 5. Denique prætermisit prima Lirani verba, incipiunt enim sic: *Et posita similitudo alterius hominis, id est, Christi, cuius præcipuè considera humanitatem, & benè dicitur, &c.* Ex quibus constat, quòd Liranus loquitur de humanitate, quam omnes homines recipiunt à radice concupiscentiæ, & libidinis, à qua solus Christus exemptus fuit, ipse enim solus fuit innocens per naturam, & ex vi suæ generationis, quod nos cum fide libentissimè concedimus. Imò auctoritas hæc, si benè perpendatur, potiùs videtur esse pro nobis, quàm contra nos. Nam si omnes alii homines procedunt de radice peccati, id est, de patre, ac matre peccatrice, parentes enim sunt radix, à quibus filii nascuntur infecti, & solus Christus non processit ex radice peccati, quia non habet Patrem in terris, & Mater nullum habuit peccatum, præcipuè originale, quod est vnica, ac præcipua radix, à qua maculãtur filii: ergo Christi Mater Maria radix illius humanitatis nullum habuit peccatum. Hæ mihi videntur necessariæ consequentiæ: Petrus processit ex radice peccati: ergo processit à matre infecta peccato, saltem originali: Christus non processit ex radice peccati; ergo processit ex Matre non infecta originali peccato.

Ter-

Tertiam auctoritatem adducit Deza, siuè Corrector Bandelli, in quadam Additione, dicens sic: Idem clariùs, & expressiùs 1. ad Thessal. 4. vbi postquam posuit vnam opinionem de his, qui recipiendi sunt viui, cum Christus venerit in iudicium, dicit: *Sed ista opinio, primò deficit, in eo quod dicit aliquos sine morte transferēdos ad immortalitatem. Omnes enim ab Adam descendentes, præter Christum, incurrunt peccatū originale, in cuius pœna est data mors, &c.* Ecce clarum testimonium. Sed aduerte, quod iste Doctor in isto passu est corruptus in libris de impressione omnibus, præter primam impressionem, sicut patet intuenti, omnes libros manuscriptos, de quibus ego iam vidi octo libros sic vniformiter habentes. Impressores autem addiderunt temerariè, & falsè: Præter Christum, & Matrem eius; quod benè nota. Hucusquè ille Continuator, vel Corrector Bandelli. Sed pro veritate, & censura dicimus, quod Liranus in epist. 1. ad Thessalon. cap. 4. ad illa verba: Quia nos qui viuimus, qui relidui sumus, inquit: *Quod hic dicitur, deindè nos qui viuimus, qui relinquimur, scilicèt, viui, vsque ad aduentum Christi, simul rapiemur cum illis, id est, cum mortuis resuscitatis obuiam Christo descendenti ad iudicium; & dicunt, quòd Apostolus se connumerat eis, eo quòd pertinet ad idem corpus Ecclesiæ. Sed hæc expositio primò deficit in hoc quod dicit, aliquos sine morte ad immortalitatem transire. Cùm omnes descendentes ab Adam (præter Christum, & Matrem eius) incurrunt originale peccatum, cuius pœna est mors, & ideò omnes soluent debitum mortis, &c.* Sic ad litteram extant hęc verba in Postilla Lirani, & in Glossis omniū impressionum antiquarum, & ad marginem illarum dicitur: *Ecce B. Virginis immunitas ab originali peccato.* Deest tamen verbum illud, *& Matrem eius*, in Antuerpiana, edita ann. 1634. Vndè existimo, originalia manuscripta esse alterata. Si ergo Deza, vel Continuator ille Bandelli vidit omnes impressiones: igitur in omnibus inuenit vniformitatem?

Quòd autem illa exemptio: Præter Christū, *& Matrem eius*, sit Lirani, comprobatur ex alia simili: nam lib. 3. Esdræ cap. 4. ad illa verba: *Iniquæ mulieres, iniqui omnes filij hominum, &c.* vers. 37. inquit Liranus: *Multi enim Reges, mulieres, & homines fecerunt iniquitates, accipiendo iniquitatem pro crimine enormi: & sic est hic hyperbole, sicut enim dicitur: Omnes de Ciuitate vadunt ad tale spectaculum, id est, multi: si autem accipiatur iniquitas pro peccato quocumque, sic generaliter omnes dicuntur iniqui, dempto homine Christo, & B. Virgine, de quibus non loquebatur Zorobabel, &c.* En in vtraque auctoritate æqualiter excipit Liranus Christum, & Mariam, si hanc non addiderunt impressores temerariè, & falsè, quare illā? An quia ibi agebatur de peccato originali? Vel ergo ambæ fuerunt vitiatæ, vel nulla? Sed hæc in omnibus editionibus est. Ergo. Sed trituremus ex professo illa Dezæ verba: *Impressores autē addiderūt temerariè, & falsè*, & videamus, quis fuerit temerarius, & falsarius? In hoc Ventilabro nullum inuenietis Auctorem, nullum dico bis, & millies, qui nō fuerit temerariè falsificatus à sanguine Abel iusti (ab hoc enim incipit noster Cathalogus, vt videre est num. 1.) vsq; ad sanguinē Zachariæ (de quo ad finem, vt videre est num. 314.) fecerunt nè hoc Impressores? Nulla est auctoritas SS. Patrum, vel aliorum DD. quæ non sit temerariè, atque falsè vitiata, & adulterata, fecerunt nè hoc Impressores? In hoc vno Lirano, vt alia taceam, prima auctoritas temerariè, & falsò vitiata fuit in sex essentialissimis verbis, fecerunt nè hoc Impressores? In secunda auctoritate Lirani dicit vester Turrecremata: *Et hoc etiam ex multis alijs locis Postillæ suæ colligi potest. Qui Doctor expressè dicitur hanc sententiā posuisse in 3. Sent. dist. 3.* Nonnè hæc temerariè, & falsè dicta fuerunt, cùm in tota Postilla Lirani non inueniatur vnus solus locus pro cōtraria sententia: addiderunt ne hæc in Turrecremata Impressores? In tertia auctoritate dicis tumet ipse insignis Cōtinuator Bandelli: *Idē clariùs, & expressiùs, &c. Ecce clarum testimoniū, &c.* Quid dixit Liranus clariùs, & expressius in tuo claro testimonio adducto? Quod Virgo Maria contraxit peccatum originale? Videamus ergo tuum clarum, & expressum testimonium seclusis Impressoribus: *Omnes enim ab Adam descendentes, præter Christum, incurrunt peccatum originale.* Est nè hoc tuum clarū, & expressum testimonium, seu Lirani ad comprobandū, Virginem Mariam contraxisse peccatum originale? Nonnè hæc est quædam propositio vniuersalis, sicut est illa: Omnes in Adam peccauerūt? Si ergo Pauli non est clarum, & expressum testimonium, quarè Lirani erit clarum, & expressum? Si hoc est falsè, & temerariè dictum, quis hoc dixit, Impressores? Postilla, seu Glossa Lirani, quæ est cum sacra: is Bibliæ textu, iuxta omnes impressiones, vna excepta est vitiata ab Impressoribus, quia est in fauorem Virginis Mariæ, ac pro immaculata eius Conceptione, & illa Additio, seu Glossa, quæ est in Iure Canonico ad marginem, & non extat in omnibus impressionibus, vt dixi numer. 125. & 192. quia est cuiusdam Patris Dominicani, contra puritatem sacratissimæ Virginis Mariæ, non est vitiata ab Impressoribus? Si Impressores hoc fecerūt, quomodò extat in decem impressionibus in diuersis mundi partibus, ac temporibus excusis? Et vtinam hoc potuissent facere, & fecissent Impressores; quia fortè hic adimpleretur illud: Quæ stulta sunt mundi, elegit Deus vt confundat sapientes.

NICOLAVS Treuet, Taueth, vel Hauchet, Ordinis Prædicatorum, in Quodlib. 3. quæst. 4. *Turrecrem. part. 6. cap. 29. fol. 119. à tergo. Anonym. Auct. 67. Bandel. capit. 23. Deza fol. 41. Vincent. Capreol. Soncin. Gryf. & Barelete.*

VERITAS. 227.

PRIMO Suppono, hunc Auctorem vocatum fuisse Nicolaum Treuethum, natione Anglum, vixisse ad annum 1320. scripsisseque plura; quorum Cathalogum adducit Pitseus, fol. 420. ac de ipso communiter mentionem faciunt Nomenclatores. Vidi, & legi de hoc Auctore Declamationes morales, manuscriptas in Bibliotheca Collegii Vniuersitatis Complutensis, in quibus nihil inuenire potui pro hac Conceptionis materia. Et in Bibliotheca Scorialis VII. E. 23. super Boetium de Consolatione incipit: *Explanationem librorum.* Secundò suppono, quòd Aduersarii sic adducunt huius Scriptoris auctoritatem: Itē ad idem est eiusdem Ordinis P. Magister Nicolaus Treuet, Anglicus, magnus vir, sicut ex eius operibus celeberrimis colligitur testimonium, In Quodlibeto 3. loquendo de celebratione festi Conceptionis B. Virginis, quæ in aliquibus Ecclesiis fit, dicit sic post multa: *Non ergo dies Conceptionis sic celebratur, quasi supponendum sit, quòd B. Virgo absque originali peccato suam Conceptionem compleuerit: hoc enim esset erroneum, nec pro isto tempore, quo actu originale peccatum contraxit, nec ista ratione, qua erat in potentia, vt contraheret, hoc enim esset superstitiosum. Hæc ille.* Tertiò suppono, quòd liber iste Quodlibetorum nunquam fuit excussus, nec aliquod aliud opus illius Auctoris. Quarto suppono, quod hic non inquirimus, an Nicolaus Treuethus sustinuerit opinionem affirmatiuā, quia cùm esset ex Familia Prædicatorum, quasi ex iure manet exclusus: sed an liber ille Quodlibetorū fuerit in rerum natura, Leander Alber. lib. 4. fol. 137. refert illius aliqua opera, vt est illud super Boetium, & Declamationes morales à nobis visa; sed nihil dicit de Quodlibetis, siuè ergo fuerint, vel non Quodlibeta.

Ad nostrum institutum solùm interest demōstrare, quòd ex proposita auctoritate nihil probant Aduersarii, nam iste loquutus est circa festiuitatem Conceptionis sub illa vniuersali æquiuocatione Antiquorū; vt autem sæpè diximus supponebant Antiqui, Ecclesias celebrare die 8. Decembris festū Cōceptionis, quia ab illa hora, & pacto, quo Ioachim, & Annā sese maritaliter coniunxerāt, totum fuerat sanctum, ac venératione dignum, nullumq; ibi interfuisse peccatū, contra hoc insurgebant antiqui Scriptores, & cum eis Treuethus, demonstrando, quod in illa Cōceptione, seu generatione aliquod interfuit peccatum, quia illa dies, & festiuitas *non celebratur, quasi supponendum sit, quòd B. Virgo suā Conceptionem compleuerit absque originali peccato, hoc enim esset erroneū.* Nota verba illa, *suā Conceptionem compleuerit.* Si enim in illa die 8. Decembris, Maria nondū erat, quomodo supponendum erat, Mariā iam suam compleuisse Conceptionem? Quando animatio fœtus fuit ad minus post quadraginta dies? Neq; enim poterat celebrari illa festiuitas, *pro isto tempore, quo actu originale peccatum contraxit.* Nota illud, *pro isto tempore*, id est, die 8. Decembris, quia in isto tempore actu erat, in actu illo concupiscētia, & libido parētū (hoc enim Treuethus, sicut & omnes antiqui, vocabat contractionem peccati originalis, sumendo causam pro effectu) ex quibus Maria *erat in potentia, vt contraheret* in propria persona, quando in termino prefixo à natura, animanda erat: ergo ex nullo capite (dicebat Treuethus) dies illa 8. Decēbris debet festiuari, quia carnalis conceptio illo die facta in actu non habuit sanctitatem, & contrarium dicere, esset erroneū, reducere autē hæc ad sanctitatem in potētia, esset superstitiosum. Hæc meo iudicio erat mens Treuethi secundùm vim suorum verborum. Et sic in æquiuocū laborauit, & quousq; Aduersarii ostendant aliud testimoniū sui Treuethi, appenderunt terrā super nihilum.

ODO De Castro-Rodulphi, Episcopus Tusculan. Ord. Cisterciensis, in Ser. 5. Natiu. Domini, & in Ser. 3. Dominicæ Aduent. *Ita Bandel. cap. 22. Deza fol. 37. Vincent. & Gryfal.*

VERITAS 228.

PRO Exacta huius, ac duorum sequentium eiusdem nominis Auctorū aliqua prænotare debemus. Primò, quod inter antiquos Scriptores fuit quidā celebris communiter vocatus Magister Odo, vt euidenter constabit ex infrà dicendis. Secundo, quòd inter plures alios prædicti nominis præcipui enumerantur tres, qui omnes, vt affirmat R. P. Carolus de Visch in sua Biblioth. Cisterc. à fol. 207. fuerunt Monachi Cistercienses, & scripserunt Sermones, seu Homilias, tàm de tempore, quàm de Sanctis, vnus fuit Odo Ceritonensis, vel Schirton, Anglus, & Doctor Parisiensis, qui claruit ad ann. 1181. Alter Odo Abbas Morimundensis, qui obiit ann. 1161. Ac tertius Odo, vel Ottho de Castro-Rodulphi, Gallus, Bituricensis, Sacræ Theologiæ Doctor, & Cancellarius Parisiensis, postea verò Monachus Cister-

Cisterciēsis factus, fuit Abbas Sextus Vrsi campi, & Grandis siluæ, ac tandèm ad ann. 1244. ab Innocentio IV. creatus Cardinalis, Episcopus Tusculanus. Tertio supponendum, quod sub nomine Magistri Odonis, vidi quinque Sermonaria diuersa, primum impres. apud Iacob. Badium anno 1520. in 4. sub hoc titulo: *Flores Sermonum, ac Euangeliorum Dominicalium excellentissimi Magistri Odonis, Cancellarij Parisien. &c.* & incipit opus sine prologo a prima Domin. Aduent. sic: *Cùm appropinquasset Iesus, &c. Præsens Euangelium bis in anno legitur, &c.* Secundùm originale manuscr. in Biblioth. S. Ioann. Regum Pluteo AA. num. 71. cuius exordium est: *Prologus super Euangelia Dominicalia, scilicèt, Magistri Odonis, ad laudem ipsius, qui est Alpha:* & Prologus, qui breuis est, incipit: *A quatuor ventis veni Spiritus, &c.* & ad finem Prologi dicitur: *Ego Odo de Curtonia, Doctor Ecclesiæ minimus Euangelia Dominicalia, & quæ in præcipuis solemnitatibus in Ecclesia recitantur, ad laudem Dei, &c.* ex quibus constat, quod proprium cognomen huius Odonis, qui scripsit sermones de Tempore, ac de Sanctis, fuit de Curtonia. Sermo ergo in hoc originali prim. Dominic. Aduent. incipit: *Cùm appropinquasset, &c. Præsens Euangelium bis in anno legitur, &c.* & in omnibus Sermonibus, ac verbis est idem cum impresso. Tertium originale extat in eadem Bibliothec. littera Z. num. 69. etiam manusc. & in principio habet aliquos Sermones extrauagantes, sed fol. 12. incipit 1. Dominica Aduent. *Cùm appropinquasset, &c. Præsens Euangelium bis in anno legitur.* Et ad finem sermonum de Tempore dicitur sic: *Explicitum est hoc opus anno ab Incarnatione Domini 1219. pridie Kalen. Ianuar. à Magistro, Odone ad laudē ipsius, qui est Alpha.* Deinde adducit alios Sermones de Sanctis, & concludunt sic: *Expliciunt Euangelia Sanctorū secundùm Magistrum Odonem ad laudem eius, qui est Alpha.* Quartum originale M.S. extat in Biblioth. Regia superiori Scorialis, cuius subscriptio est: *Magistri Odonis,* & coincidit in Sermonibus cum antecedenti. Quintum originale etiam manusc. extat in Biblioth. S. Ecclesiæ Tholetanæ, seu intus, & foris habet hanc inscriptionem: *Odo de Castro Rodulphi, Sermones.* Quarto suppono, quòd nec ex originalibus potest deduci, cuius ex tribus suprà enumeratis Odonibus sint Sermones isti, neque etiam ex Nomenclatoribus, quia confusè nimis scribunt, nam Ciaconius fol. 968. dicit: *Otho de Castro Rodulphi, Bituricensis Diœcesis, Gallus, ex Cancellario Parisiensi Episcopus Cardinalis Tusculanus, &c.* Ecce Cancellarium facit Gallum & Episcopum Tusculanum, sed nihil dicit de Religione Cisterciensium, neque de Sermonibus scriptis. R.P. Fr. Matthæus MaKerel, Præmonstratensis, natione Anglus, in Epistola ad D. Ioan. Fischerum, Roffensem Episcopum, sic inquit: *Hos Sermones in isto tuo Licio à me repertos, sed, vti opinor, Parisiis editos ab excellentissimo viro Magistro Odone, Parisien. quōdā Academiæ Cancellario, sed vt verisimile est, à nostris oriundo, &c.* Ecce Sermones Odonis Cancellarii; sed non cōstat, an fuerit Episcopus Tusculanus Gallus, vel Anglus. In Biblioth. Cardin. fol. 40. fit mentio de quodam Odone regulari creato ab Innocentio IV. Cardinali, qui scripsit sermones de Tempore, & nihil dicit de Sermonario de Sanctis, & infra iterum facit mentionē de alio vocato Othone de Castro Rodulphi, qui ab eodem Innocentio IV. fuit creatus Cardinalis, & scripsit Homilias de Tempore, ac de Sanctis. Posseuinus item fol. 168. refert Odonē Ceritona, aliis Schirton (sed fortè melius diceret, vt ego supra legi ex ipso originali M.S. de Curtonia, sed parum refert, quod cognominetur Ceritonia, vel Curtonia, dum tamē constet de veritate Auctoris, vt constat) qui ad annū 1180. scripsit Sermones in anno, non conuenit cum supradicto 1219. & infra fol. 168. habet hæc verba: *Odo, Episcopus Tusculanus, scripsit Homilias, siuè Sermones duobus grandis voluminibus per totum annum; stabant manusc. Romæ in Vaticana Bibliotheca, & apud Ascanium Martinengum, Canonicum Regularem, verumtamen quis, quo ve tempore fuit Odo, mihi incertum, &c.* Hæc, & alia dubia, incerta, ac inter se repugnantia inueniuntur in Nomenclatoribus: vnde difficillimum erit inuestigare, an isti Scriptores Sermonum fuerint tres, aut duo, vel potius vnus Odo; ego verò, saluo meliori iudicio, semper crederem, fuisse tantum vnum Odonem Magistrum, Parisiensem Doctorem, Cancellarium, Abbatem Episcopum, & Cardinalem, Scriptorem Sermonum, seu Homiliarū, quia originalia, Sermones, ac stylus, auctoritates, & verba hoc indicant: Et confirmatur, quia Turrecremata solum adducit vnum Odonem, ex quo Bādellus videtur multiplicasse tres. Et hæc dicta sufficiant de Odonibus in communi, nam in particulari ipsæmet auctoritates loquentur: de hoc ergo primo.

Auctoritatem sic adducunt Aduersarii: Idem tenet D. Odo de Castro Rodulphi, Episcopus Tusculanus, in 1. sermone Natiuitatis Domini, sic dicens: *Beata Virgo fuit antè suā Natiuitatem à peccato originali, per gratiam in vtero matris mundata, vt ex ea conciperetur Deus, & homo sine peccato.* Idem dicit in sermone 3. Dominicæ Aduentus. Hucusque Bandellus. Dico ergo, quod Odo Cardinalis, Episcopus Tusculanus edidit sermones de Sanctis, ac de Tempore, & in originali Bibliothecæ S. Ecclesiæ Toletanæ, quod extat sub expresso nomine

Odonis de Castro Rodulphi de Natiuitate Domini, adducit quatuor Sermones. Primus incipit: *Puer natus est nobis*. Secundus: *Euangelizo vobis*. Tertius: *Ecce Euangelizo*, & est imperfectus. Quartus denique: *Sic Deus dilexit mundum*, cùm ergo non adducat quintum sermonem de Natiuitate Domini, iam ex hac parte fallitur Bãdellus: in aliis originalibus solũ extant tres Sermones. Primus incipit: *Exijt edictũ à Cæsare, &c.* Secundus: *Pastores loquebantur, &c.* Et Tertius: *In principio erat Verbum, &c.* Sed in nullo istorum extat verbum directè, vel indirectè loquens de Conceptione, aut Virginis sanctificatione.

De remissione Sermonis 3. Dominicæ Aduẽtus dico, quod in originali Odonis de Castro Rodulphi nullus extat Sermo de Aduentu; in aliis quatuor, Sermo 3. Dominicæ incipit: *Cùm audisset Ioannes in vinculis, &c.* Sed ibi nec minimum extat verbum de Virgine Maria. Legi alios, vt ex ipsis indagarem mentem huius Auctoris, & in sermone Assumptionis, qui incipit: *Tota pulchra, &c.* sic inquit: *Sequitur nitoris munditia, quæ est à peccati immutatione, cùm dicit: Et macula non est in te, quia neque macula originalis, venialis, siuè mortalis, originalis enim in ea non erat, quia in vtero ab ea mundata, & mundata extitit, &c.* In sermone vero Natiuitatis Virginis, qui incipit: *Transite ad me, &c.* sic inquit: *De qua tamen virga dicit Isaias: Egredietur virga de radice Iesse, virga autẽ recta, radix verò eius frequenter est curua, quia cùm Patriarchæ in radice seruarent ortum suum &c. De illa Natiuitate de vtero, non quæ in vtero, sed de illa quæ de vtero non solùm sine peccato, imò gratia plena, & sanctificata nata, quia in vtero sanctificata, quod de paucis alijs legitur.* Hæc sunt omnia, quæ in Sermonibus Odonis inuenire potui: ex quibus constat, quod Odo in Aduersariorum opinione nem se insinuauit, & sic cum sufficienti fundamento adduxerunt Auctorẽ, attẽta ta verborum cortice, non vero si enucleentur, quia ad sanum sensum reduci possunt, imò absolutè videtur negare maculam originalem; quia more antiquorũ vocat primam natiuitatẽ in vtero, generationẽ, nam de animatione non curabant, vt indicant verba illa: egredietur virga de radice Iesse. Auctoritas vero, & citationes adductæ a Bandello videntur falsæ, & fictæ. Potuit enim res sic euenire, quod Bandellus audiuit ab aliquo, Odonem suam sustinuisse opinionem in duobus Sermonibus, & absq; alio examine finxit serm. de Natiuitate D. quintũ, & illum de Dominica 3. Aduentus. Nec ille potuit esse error typographiæ; vel ergo est aliud opus Sermonum Odonis, vel hoc fecit Bandellus, vt sic celaretur multiplicatio facta cum sequentibus, quia ex vno adducto à Turrecremata voluit ipse facere tres.

ODO Cistercensis Abbas, Murmunden. vel Murmiunden. in Euangelio: Stabat iuxta crucem, &c. *Turrecrem. part. 6. cap. 26. folio 116. à tergo. Anonym. Auctore 147. Bandel. cap. 22. De Za fol. 37. Vincent. Barelet.*

VERITAS 229.

SVPPOSITIS His, quæ num. præcedenti diximus de Odone Episcopo, Ordinis Cistercẽsis, nunc superaddo, quod Arnoldus de Vvion in Ligno vitæ part. 1. lib. 2. cap. 6. agens de Scriptoribus Ecclesiasticis Ordinis S. Benedicti nigrorum litt. O. fol. 443. sic inquit: *Odo Gallus, Monachus, & Abbas Monasterij, & Congregationis Floriacensis, siuè, vt alijs placet, Abbas Morimundi, qui floruit anno Domini ..... scripsit sermonem vnum de translatione corporis S. P. N. Benedicti ad Floriacum. Est M. S. in Monasterio nostro S. Benedicti Mantuani, & alijs pluribus locis. Item Sermonum diuersorum lib. 1. qui est Casini M. S. scam. 4. ad sinistri.* Eadẽ verba habet Possenius tom. 2. Appar. fol. 168. Gesnerus vero in sua biblioth. fol. 639. inquit: *Odo Muremundensis Abbas, Anglus natione, scripsit, &c. Titulus indicat istum Episcopum fuisse.* Et citat Ioan. Lelandum. Et fortè hic Odo est ille Abbas Floriacensis, & Episcopus Salisburiensis, & Cantuariensis, de quo Balleus fol. 67. Huic Murimundensi nõ adscribit Gesnerus Sermones, sed alteri primo Abbati Cluniacensi, qui claruit anno 920. Et S. Bernardus habet Epistola 4. ad Arnoldum Abbatem Morimundi, & aliam ad Adam. Constat ergo, quod titulum Abbatiæ ignorarũt Aduersarii; quia est Muritmundi, vel Murimundi in Lombardia, Diœcesis Mediolanensis. Annales Cistercien. ad ann. 1160. cap. 2. fol. 354. num. 13. tomo 2. agunt de hoc Odone Murimundi Abbate. In Bibliotheca Scorialis extat quoddam opus inscriptum: *Dominus vobiscũ*, modo Concionatorio III. C. IV. sub nomine Odonis Monachi Cantuariæ, & existimo, fuisse Benedictinum, quia adducit duos Sermones S. Benedicti. Ex isto Odone Abbate Murimundi, adducit aliquas Homilias, seu Sermones Bibliotheca Homiliarũ, seu Concionatoria nunc Parisiis edita à R. P. F. Frãcisco Combefis Ordinis Prædicatorum: constat ergo de Auctore, Valerius Andræas Dessellius in sua Biblioth. fol. 704. agit latè de Odone Tornacensi Benedictino, postea Episcopo, qui plura scripsit Opuscula, præcipuè de peccato originali libros tres, sed nihil dicit de Sermone citato ab Aduersariis, sicut nec Caroli de Visch. in Bibliotheca Cisterciensi licèt, fol. 208. latè referat huius Auctoris opera omnia.

Ex

Ex quibus colligo sequentia. Primo, quòd de hoc dubitatur, an fuerit Monachus ex nigris, vel albis, id est, an Benedictinus, vel Cisterciensis? Secundo, quod ab omnibus ignoratur, quo tempore vixerit? Tertio, quod existimatur ex propriis scriptis, hunc fuisse postea Episcopum. Quarto, quod hic fuit natione Anglus, sicut positus numero antecedenti, & etiam fuit Cisterciensis, sicut ille, & quòd vnus, & alter citantur in Sermonibus. Quinto, quòd Bibliothecæ Anglicanæ solùm adducunt vnum Odonem suæ gentis Scriptorem. Ac denique Turrecremata solùm adducit pro sua opinione vnum Odonem: igitur qui ex his principiis deduceret pro conclusione solùm fuisse vnum Odonem Abbatem Morimundensem, & postea Episcopum Tusculanum, qui scripsit Sermones varios, Bandellumque more suo ad multiplicandum auctores contra immaculatã Virginis Conceptionem, ex vno Odone Cisterciensi, fecisse tres, alium Abbatem Morimunden. cum Turrecremata, & alium cum suo genio Episcopum Tusculanum, atque tertium Odonem Gallum antiquum, nec diceretur esse temerarium, nec esset: difficilè enim videtur, quod ferè eodem tempore, in vna Religione Cisterciensium, & in vna Congregatione Floriacensi, & ex eadem natione Anglicana, essent tres Odones, scribentes Sermones, seu Homilias per totum annum, & quod vnus, & alter, ac tertius eisdem ferè verbis affirmarent, Virginẽ Mariam fuisse in vtero matris sanctificatam à peccato originali, & sic existimo verè, ac realiter, vel istos duos Odones præcedentem, & præsentem (nam de multiplicatione subsequẽtis nulla esse potest dubitatio) esse vnum, & eundem, vel vnum, & indiuisibile opus Sermonum fuisse adscriptum diuersis Odonibus, sed quidquid sit de Auctore: procedamus in pace ad auctoritatem.

Turrecremata sic eam adducit. Item quinto ad idem est venerabilis Pater, & multæ Religionis, & sapientiæ fama præclarus Dominus Odo, Abbas Murunuden. Ordinis Cisterciẽn. qui Homilia deuotissima super Euangelio: Stabat iuxta crucem Mater Iesu, quæ incipit: *Sicut christianæ Religionis defectus*, ita ait: *Ecce de illa dicitur: Stabat, & non incongruè; ex quo enim à peccato originaliter contracto, in vtero sanctificata est, ab omni deinceps peccato immunis permansit. Vndè idem Doctor egregius Augustinus ait: Cùm de peccatis agitur, &c. Hæc ille.* Bandellus verò hanc eandem auctoritatẽ sic transcribit in vtroque tractatu de Cõceptione, atq; etiam Petr. de Vincentia eisdẽ verbis dicentes: Idem tenet D. Dominus Odo Abbas, in quadã Homilia super Euãgelio: Stabat iuxta crucem, sic dicens: *B. enim Virgo, ex quo à peccato originali cõtracto fuit in vtero matris per sanctificationẽ mundata, ab omni deinceps peccato immunis remãsit, vt dicit Augustinus Doctor egregius.* Odonis auctoritatem, vel malè trãscripsit Turrecremata, vel Bandellus, & Vincentia, atque illorum sequaces; nam adulterarunt sequentia. Primo, vbi Odo: *à peccato originaliter contracto*; ipsi vitiantes dixerunt, à peccato *originali* cõtracto: multum enim inter se distant isti duo termini: *originaliter*, & *originali*, quia *originaliter* respicit originẽ, seu principium, & causam, siuè radicem remotam in Adamo, vel proximam in parẽtibus, *originali* autem exprimit ipsam culpam, seu maculam formaliter, & actualem contractionẽ in propria persona originalis peccati, ideo malitiosè satis vitiarunt vocẽ: do exemplum euidens, nam in Indiis Occidentalibus, in ciuitatibus Limana, & Argentinensi, vidimus oculis nostris aliquos filios natos ex patre, ac matre Æthiopibus, non solùm albos, sed albissimos in superlatiuo gradu: illi ergo, licèt essent originaliter nigri, & in radice Æthiopes, formaliter erant albi, & quod in his natura, fecit in Maria gratia. Secundo, addiderunt illud: *matris*, & hoc etiam cauillosè, quia mater non dicitur propriè vsque ad animationem fœtus, vt sic sequentia verba maiorem haberent vim. Tertio, etiam addiderunt illud: *Per sanctificationem mundata*, nam cùm verba, vt à Turrecremata adducuntur, solùm dixissent: *Quòd à peccato originaliter contracto in vtero sanctificata fuerat*: & illud, in vtero sonasset tantùm infectionem originis, seu infectionẽ carnalis generationis, ideo Bandellus loco illius: *sanctificata est*, apposuit: *per sanctificationem mundata est*, vt sic ipsam Virginẽ Mariam subiectum sanctificationis, priùs infectam, & immundã constitueret. Quarto, illa verba Odonis, quæ ad sequentia referuntur: *Vndè idem Doctor egregius Augustinus ait: cùm de peccatis agitur, &c.* Aduersarii iniqua intentione cum antecedentibus coniunxerunt, vt facerent illa verba hunc sensum: *A peccato originali contracto fuit in vtero matris mundata, vt dicit Augustinus Doctor egregius*; vt mendacium mendacio addentes, adulterãdo verba Odonis, suum etiam facerent Augustinum. O Fratres! qui vos fascinauit non obedire veritati?

Restat nunc aliquid dicere de hoc sermone super Euãgelium: *Stabat iuxta crucem Mater Iesu*, tam decantato ab Aduersariis. Et dico, quòd in Biblioth. Floriacensi ex vetustissimis Patribus illius Congregationis compaginata, per Ioann. à Bosco Parisiensem, impress. Lugduni anno 1603. tom. 2. fol. 160. extat Sermo Domini Odonis Abbatis Floriacensis, & Cluniacensis in veneratione S. Mariæ Magdalenæ, & nihil ampliùs. Item in Bibliotheca magna eiusdem Congregationis excusa Lutetiæ anno 1614. in fol. extant huius Odonis Sermones qua-

quatuor de diuersis rebus, sed inter illos non extat hic præallegatus ab Aduersariis. In Sermonariis Odonis, de quo egimus numero antecedenti, non extat talis Sermo, nec illum inuenire potui in aliqua Bibliotheca, & sic de illo quantum ad verba nihil dicere auderem assertiuè, nisi quod non est typis mandatus, nec inuenitur, & quòd auctoritas, vt adducitur à Turrecremata, nihil habet contra immaculatam Virginis Conceptionem, vt ex suprà scriptis constare potest, nam ad maculandam Mariam, ex ipsa desunt verba illa, quæ Bandellus addidit, in antecedenti Odone: citarunt sermonem de Natiuitate Domini, & de hoc Odone Murimundi est serm. Natiuitatis, qui incipit: *Gloria Dei zelare Verbum, &c.* Sed in illo ad præsentem rem sunt ista verba: *Humana siquidem natura ab ipsa radice per liberum arbitrium vitiata, tanta erroris caligine inuoluebatur, &c.* Sed nec Verbũ habet de Maria, nec originali peccato. Denique Sermones isti Odonis iam sunt accinni ad prælum, Parisiis per R. P. Franciscum Combefis, & Romæ per R. P. Ferdinandum Vghellum, Monasterii Vincentii, & Anastasii ad Aquas saluias Romæ Abbatem ibi etiã videbis veritatem.

ODO Gallicus, Doctor Antiquus in sermone Beatæ Virginis. *Ita Bandel. cap. 21. Deza fol. 36. Pet. de Vincent. classe 4.*

VERITAS 230.

EX dictis numero 228. constat, Auctorem istum esse idem cum Odone de Castro Rodulphi, quod etiam hic iterum clariùs demonstratur ex auctoritate, quam sic adducunt Aduersarii. Idem tenet Magister Odo Gallicus, Doctor antiquus in sermone Beatæ Virginis, dicens: *Triplex natiuitas ab Ecclesia celebratur, videlicèt, Ioannis Baptistæ, Beatæ Virginis, & Saluatoris nostri, Conceptio autem Beatæ Virginis, nec alterius Sancti, nisi solius Saluatoris, non celebratur, quoniam Beata Virgo in Conceptione culpam, & pœnam traxit, verumtamen fuit in vtero matris sanctificata. Sed quando, ignoratur.* Hæc Aduersarii de suo Odone Gallo, Doctore antiquo.

Auctoritas ista non inuenitur in libro Odonis, impresso Parisiis anno 1520. quia ibi solùm extant sermones de Tempore; reperitur tamen in originali manuscripto existẽte in Bibliotheca superiori Scorialis, & in altero etiam manusc. Bibliothecæ S. Ioannis Regum Toletan. arca Z. num. 69. sic in sermone de Virginis Natiuitate, qui incipit: *Liber generationis Iesu Christi, filij Dauid, filij Abraham, Rorate cœli desuper, & nubes pluant iustum, aperiatur terra, & germinet Saluatorem. Messis Ecclesiæ peccatis exigentibus multiplici cõsumitur tempestate, &c. in §. de triplici generatione,* quem ad litteram totum hic transcribere decreui, inquit ille Odo: *Notandum, quòd prima generatio hominis de terra, secunda, scilicèt, Euæ de viro, tertia de masculo, & fœmina: sed quia generatio ista facta est praua, & exasperans, Dominus excogitauit quartam, scilicèt, de Virgine, per quam omnes generationes benedicentur, vnde Ierem. Nouum facit Dominus super terram, mulier circundabit virum; virum vocatur, propter plenitudinem sapientiæ, quam habuit in matris vtero. Item contra triplicem generationem malam dedit nobis triplicem bonam, scilicèt, baptismũ, pœnitentiam, & gloriam; vndè triplex natiuitas ab Ecclesia celebratur Ioannis Baptistæ, Virginis, & Saluatoris in signũ triplicis natiuitatis spiritualis. In qualibet exultatur Ecclesia triũphans. Natiuitas in baptismo significatur per Ioannem Baptistam: Ioannes interpretatur gratia Dei, tunc enim gratia confertur, diabolus expellitur, filius iræ efficitur filius gratiæ: Natiuitas in pœnitentia significatur per Natiuitatem Mariæ; Maria nuncupatur amarum mare, ecce amaritudo pœnitentiæ: Interpretatur etiam stella maris, licèt enim per ipsam frequentem habeamus amaritudinem pœnitentiæ, tamen sicut stella maris parat ducatum ad portum vitæ æternæ. Natiuitas gloriæ significatur per Natiuitatẽ Saluatoris. Istud festum celebratur cum anima in gloria assumitur, & visione Saluatoris perfruitur; ideò mors sanctorum natale dicitur, quia tunc in cœlo nascuntur. Conceptio autem Beatæ Virginis nec alterius sancti, nisi solius Saluatoris, celebratur, quoniam Beata Virgo culpam, & pœnam secum traxit, verumtamen in vtero matris fuit sanctificata, sed quando ignoramus, quòd posteà potuit peccare venialiter, credimus, sed vtrum peccauerit nescimus, sed in Conceptione Saluatoris ita Spiritus Sanctus eam obumbrauit, quòd posteà non peccauerit, nec peccare potuerit. Natiuitas autem eius antiquitùs celebrari minimè solebat, sed diuino intuitu quidam sanctissimus vir quadam vice orans de nocte audiuit in cœlis harmoniam, &c.* & refert historiam communem de causa, & modo Institutionis festi Natiuitatis. Hæc sunt Odonis verba existentia in vtroque originali manuscr. nulla mutata syllaba.

In quibus quantum ad litteram vitiarunt sequentia: Primum, Sermo ille non est, vt ipsi dicunt, de B. Virgine, sed de Natiuitate. Secũdum, prætermiserunt titulum, seu §. de triplici generatione, & alia, ex quibus cognosci poterat meus Odonis. Tertium, ab illo verbo *spiritualis*, dereliquerunt quatuordecim lineas, vsque ad *Conceptio.* Quartum, & est præcipuũ, addi-

addiderunt illud, *in Conceptione*, qua sola voce totum adulterarunt sensum. Quintum, abstulerunt ly *secum*, quæ vox multum interest, vt iam videbimus. Sextum, scire debet Lector, quod in originali Toletano, quod pulcherrimis characteribus est manuscriptum inter lineas alio pessimo, ac minutissimo charactere est interposita vox illa, *in Conceptione*, quæ quidem nō extat in originali Scorialis, ex quo euidenter colligitur, quod Aduersarii non solùm extraxerunt auctoritates vitiatas, sed quod etiam conati sunt adulterare ipsamet originalia manuscripta, & inficere fontes antiquorum; & si hoc fecerunt in auctoribus extraneis, & qui foris erant, quid agerent in propriis, S. Thoma, Sancta Catharina, & aliis, de quibus suis locis alia similia demonstramus?

Quantum ad sensum de se patet, quòd Odo loquitur de generatione ex viro, & fœmina: cùm enim omnis generatio facta esset praua, & exasperans, excogitauit Dominus facere quartam generationem ex Virgine, per quam omnes generationes benedictionem consequerentur, & quæ sola digna est celebratione, & de facto sola celebratur ab Ecclesia, conceptio autem, seu generatio Beatæ Virginis non celebratur, *quoniam culpam, & pœnam secum traxit*; quia non fuit ex Virgine, sed ex corrupta, nec ex Spiritus Sancti obumbratione, sed ex virili semine, quod necessariò culpam, & pœnam secum trahebat, quia ab Adam naturaliter erat infectum, *verumtamen* hæc genita proles ex viro, & fœmina, quæ secum trahebat culpam, & pœnam, *in vtero matris fuit sanctificata, sed quando, ignoramus*; quia nescimus, an fuerit in primo, vel secundo instanti, tertio, vel quarto sanctificata. Patres, hæc sunt Odonis verba, signate, quid habeant pro animatione, peccati originalis contractione, vel vestra sanctificatione, quia ego in rei veritate nihil inuenio: imo ex istis Odonis verbis colligitur, quod Doctores antiqui nunquam loquuti sunt de animatione, & semper, ac vbique generationem vocabant Conceptionem; neque in hoc est immorandum, siquidèm ipsimet Aduersarii, vt saltem apparenter reducerent Odonem ad suā opinionem, reduplicata illa adulteratione, addiderunt ly, *in Conceptione*, quia vox ista dicebat, & clamabat ad ipsos in adducto Odone, sine me nihil potestis facere.

OFFICIA Ecclesiastica, in Breuiario Gerunden. & in Officio Carthusianorum, & in Breuiario antiquo Germaniæ. *Turrecremata part. 6. capit. 14. fol. 106. à tergo, & capit. 35. fol. 124. à tergo. Caietan. capit. 5. folio 207.*

VERITAS. 231.

POSTQVAM Ioann. de Turrecremata adduxisset pro sua opinione auctoritates Sancti Thomæ Aquinatis, capite sequenti proponit hæc: *In quo inducuntur ad idem testimonia ex Officiis multarum Ecclesiarum per ordinem*, & hoc de multis Ecclesiis repetit iterum infra parte 13. cap. 9. fol. 269. sic: *Tertia conclusio est, quòd si hoc festum instituendum sit, vt in Ecclesia celebretur, conuenientiùs nominandum venit festum sanctificationis, quàm Conceptionis eius. Cuius conclusionis probatio, & conuenientia accipitur primo, ex consuetudine antiquarum, tàm Ecclesiæ Romanæ, quam multarum aliarum religiosissimarum Ecclesiarum, &c.* Aliam huius auctoritatis partem, & præcipuam dabimus infrà ad finem. Nec solus Cardinalis Turrecremata in Concilio Basiliensi ad annum 1436. Sed etiam Cardinalis Caietanus anno 1515. ad Conciliū Lateranense idem attestatus est in suo Opusculo, dicens: *Primo, quia multa Ecclesiæ sunt per orbē diffusæ celebrantes in illo die sanctificationem non Conceptionem, &c.* Sed pro hoc de multis Ecclesiis nullum adducit exemplum, locutus in fide Turrecrematæ, qui suum propositum assumptum de Officiis Ecclesiasticis, & Ecclesia Romana, & aliis multis religiosissimis Ecclesiis, incipit ostendere sic: Item ad idē videtur professi vniuersalis Ecclesiæ, quæ communiter in die Natiuitatis Beatissimæ Virginis in multis Ecclesiis per orbem diffusis, inter Matutinales Lectiones illam in principio commemorat, quæ est Bernardi in sermone Assumptionis eiusdem, sicut superiùs allegatum est, videlicèt: *Beata Virgo omnimodis constat ab originali contagio fuisse mundatam.* Ex quo apertè sequitur, quòd illi aliquando subiecta fuerit. Vndè Ecclesia vniuersalis his Beati Bernardi dictis vtens in prædicta solemnitate videtur canonizare doctrinam Beati Bernardi in hac parte, cuius doctrina apertissimè habet Conceptionem Beatissimæ Virginis in originali peccato fuisse, sicut superiùs manifestum est multiplici testimonio. Hucusq; sunt verba Turrecrematæ, pro cuius veritate examinanda dico. Primo, quòd ipse proponit se allaturum testimonia, *ex Officiis multarum Ecclesiarum per ordinem*, & cum ordine, & sine ordine solùm adducit in hoc capite vnam, scillicèt Gerundēsem, vt statim dicemus, vide ergo, an in vno possit esse ordinis multitudo. Secundo affirmat, quòd in multis Ecclesiis per orbem diffusis inter Matutinales Lectiones legitur, illud dictum Sancti Bernardi: *Omnimodis constat ab originali contagio fuisse mundatam*; hoc autem est

est plusquam falsum; quia in Breuiariis omniū Ecclesiarū à nobis visis, quorum Cathalogum infra dabimus, recitantur Lectiones ex Epistola Sancti Anselmi ad Episcopos Angliæ de Miraculo Abbatis Elsini. Tertio, nota illud repetitum dictum Turrecrematæ, quod vniuersalis Ecclesia videtur tenere, & approbare suam opinionem, ex eo solùm quod in aliquibus Ecclesiis recitetur dictum illud Sancti Bernardi in festo Natiuitatis; omnia ergo Officia multarum Ecclesiarum de sanctificatione Virginis post contractionem peccati originalis, clauduntur in vna auctoritate Bernardi, & illa non in festo Conceptionis, seu sanctificationis, sed ex festiuitate Natiuitatis, quando Bernardus habet sermones duos de Cōceptione Virginis. Quarto, ex illis multis Ecclesiis nō exprimit aliquas, an quia solùm intendebat ludere verbis, & decipere illiteratos imperitos? Quia tales Ecclesiæ nullæ erant, nec inuenire potuit. Tota ergo hæc Turrecrematæ auctoritas, pro quadam ficta chimera reputari debet: Sed descendendo ad particularia,

Prosequitur sic: Item ad idem est famosissima Ecclesia Gerunden in Regno Cathaloniæ; quæ hanc fidem manifestissimè profitetur in Officio, quod decantat in festo Sanctificationis Conceptionis Beatæ Virginis, quolibet anno, in cuius festum Officium, quod ex auctoritatibus sacræ Scripturæ, & dictis Augustini, Hieronymi, & aliorum Sanctorum copulatum est, tàm in capitulis, quàm responsoriis, quàm in hymnis, quàm in oratione sonantibus, ab originali peccato, cui subiacuerat, sanctificatam fuisse conflatum est. Vndè in oratione dicitur: *Concede nos, quæsumus omnipotens Deus, vt qui sanctificationem Conceptionis Beatæ Mariæ semper Virginis in aluo suæ matris à te factā commemoramus in terris, eiusdem meritis, & intercessionibus opitulantibus, secum mereamur gaudere sine fine in cœlis.* In Lectionibus verò Matutinalibus eiusdem festi sunt, quæ sequuntur, vt extractum est ex Breuiariis eiusdem Ecclesiæ, quæ habui à quibusdam Patribus huius sacri Concilii, qui præfatæ Ecclesiæ in persoluendis horis morem, & ritum obseruant. Dicitur autē sic in Lectionibus præfatis: *Hanc etiam domum non solùm Dominus ædificauit, cùm eam in aluo matris suæ Annæ, & octogesimo die ab eius facta carnali conceptione sibi animam infundit, imò & pleniùs eam ibidem sanctificauit. De hoc nempè potest intelligi illud quod in 2. libro Regum scribitur: Statim sanctificata est ab immunditia sua, id est, à culpa originali. Tenendum tamen est, quòd hoc festum non debet referri ad Conceptionem Beatæ Mariæ, quæ fuit in carne, cùm nemo ex virili semine cōceptus vnquam fuerit à culpa originali immunis, nec etiam infans vnius diei, si vita eius fuerit super terram. Vndè & Augustinus super Ioannem dicit: Quis innocens, scilicèt à labe originali, nisi Christus, qui non de mortalitate conceptus est. Et addit: Omnes ex ista radice veniunt, & ex illa propagine, de qua cantat gemens Dauid: Ego in iniquitatibus conceptus, & in peccatis concepit me mater mea. Cùm enim Dauid hoc de se dixit, neminem conceptum humano semine excusauit. Tamen Beata Virgo speciali Dei priuilegio in aluo suæ matris plenè sanctificata fuit, & hoc declaratur, cùm dicitur: Canticorum: Quæ est ista, quæ ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij. Sicut enim aromata carbonibus supposita, malitiam fumi transmutant, vt fumus, qui erat prius, nociuus antè impositionem aromatum, post positionem fit odoriferus, & confortatiuus, sic in ea per gratiam sanctificationis originalis macula traducta, cum vita mortali absorta est. Hæc ibi.* Et hæc Turrecremata ex Officio illius famosissimæ Ecclesiæ Gerundensis in Regno Cathaloniæ. Sed nota, quòd in illo Concilio fuerunt Ecclesiastici ex omnibus ferè mundi partibus, & solùm inuenit pro sua opinione illud Gerundensis Ecclesiæ Breuiarium, & obiter aduerte illam malitiam: *item ad idem est*, quasi iam alia adduxisset, nam verba ista: *Item ad idem est*, sunt correlatiua supponentia alia.

Sed, vt videat Lector, qua veritate locutus fuerit Turrecremata in hac auctoritate, transcribo hìc ex ipso Breuiario Gerundensis Ecclesiæ fol. 4. Lectiones, & verba ad præsentem materiam spectantia. Prima sic incipit: *Fratres charissimi, nobis in præsenti solemnitate Beatissimæ Virginis Mariæ, corde, voce, & opere fideliter est gaudendum: nam cùm totum humanum genus, ex inobedientia priorum parentum, Euæ scilicèt, & Adæ, turpe fœdatum fuisset, & ad mortem perpetuam irreuocabiliter condemnatum, neque esset aliquis, qui iuuaret, &c. Ideò summus Artifex, qui neminem vult perire, pietate, quam maxima erga hominem immeritum, quem fecerat, & creauerat miseratus; ædificauit sibi domum, vbi in hoc mundo personaliter resideret, & indè arma condecentia acceptaret ad bellandum diabolum, qui ipsum humanum genus fraudulentiùs captiuarat. Hæc quidèm domus fuit Beata Virgo Maria, de qua in Prouerbijs Salomon loquitur, ita dicens: Sapientia ædificauit sibi domum, excidit columnas septē. Hanc etiam domum non solùm Dominus omnipotens ædificauit, cùm eam in aluo matris suæ Annæ in octogesimo die ab eius facta carnali conceptione sibi animam infundit, imò etiam pleniùs eam ibidèm statim sanctificauit. Et de hoc nempè potest intelligi illud, quod in 2. lib. Reg. scribitur: Statim sanctificata est ab immunditia sua, id est, à culpa originali. Tenēdum tamen est, quòd hoc*

festum

festum non debet referri ad Conceptionem Beatæ Mariæ, quæ fuit ex carne, cùm nemo ex virili semine conceptus, vnquam fuerit à culpa originali immunis, nec etiam infans vnius diei, si vita eius fuerit super terram. Vndè etiam Augustinus super Ioannem dicit: Quis innocens, scilicèt à labe originalis, nisi Christus, qui non de mortalitate conceptus est. Et addit: Omnes ex illa radice veniunt, & ex illa propagine, de qua cantat gemens Dauid: Ego in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis mater mea me aluit. Cùm enim hoc Dauid de se dixit, neminem conceptum humano semine excusauit. Tamen Beata Virgo Maria ex speciali Dei priuilegio, in aluo suæ matris plenè sanctificata fuit. Et hoc declaratur, cùm dicitur. Ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij, sicut enim aromata carbonibus supposita, malitiam fumi trãsmutant, vt fumus, qui priùs erat nociuus, antè impositionem aromatum, post impositionem fit odoriferus, & confortatiuus: sic in eam per gratiam sanctificationis originalis macula traducta, cum vita mortali absorta est. Istæ sunt sex Lectiones primi, ac secundi Nocturni; pro tertio habet Euangelium S. Matthæi: Liber generationis Iesu Christi, & Homiliam ex S. Hieronymo, quæ incipit: *Fuit etiam Virgo Maria thus deuotionis ad Deum, &c.* Octaua, & nona Lectio agunt de institutione festiuitatis, ex miraculo communiter relato de Abbate in mari naufragante. Incipit enim octaua sic: *De cuius quidem sanctificatione non minus est dignum solemne festum, quàm de Ecclesiarum consecratione, quæ anno quolibet à fidelibus festinatur, &c. Quomodo autem hoc festum Beatæ Mariæ inuentum fuerit libro de Donis, legitur in hunc modum, &c.* Ex his secundum veritatem dictis, notare debes sequentia.

Primo, quod in illis verbis: *Et dictis Augustini, Hieronymi, & aliorum Sanctorum, &c.* deuiauit à veritate Turrecremata; nam, vt visum est, solus Augustinus adducitur in suprapositã auctoritate, & quando vellemus admittere Hieronymum propter Homiliam Euangelii, saltem illud: *Aliorũ*, falsum est. Secũdo, in oratione non dicit: *Concede nos*, *sed*, *nobis*. Tertio, dereliquit in eadem oratione ly, *& misericors*. Quarto, non dicit, *secum*, sed *tecum*. Sed hæc parui momenti vitia sunt, pergẽdo ad alia maiora. Quinto, auctoritatem desumptã à tertia Lectione, derelinquendo illam clausulã: *Hæc quidem domus fuit Beata Virgo Maria, de qua in Prouerbijs Salomon loquitur ita dicens: Sapientia ædificauit sibi domum, excidit columnas septem.* Sexto, prætermisit ly, *omnipotens*. Septimo, malitiose satis, vbi in Officio, *in octogesimo die*; Turrecremata abstulit præpositionem illam, *in*, quia erat indicatiua temporis sanctificationis, id est, animationis. Octauo, ob eandem malitiam, vbi in Officio, *imò etiam plenius ibidem statim sanctificauit*; Turrecremata sic, *imò & plenius eam ibidem sanctificauit*, tacendo ly: *statim*, & auget malitiam, quod hanc vocem non abstulerit loquendo de sanctificatione Domus Salomonicæ. Nono, vbi in Officio, *& in peccatis mater mea in vtero me aluit*, transmutando verbum, *aluit*, in, *concepit*, quia hoc illi præmebat. Decimo, addidit illud, *Canticorum*, & totam clausulam sequentem. Vndecimo, cum detestanda intentione apposuit diuisionem sic, *originalis macula traducta cum vita mortali absorta est*, quasi cum vita mortali traducta sit originalis macula in Maria, cùm punctum diuisionis, seu incisum, ad verum sensum sic esset apponendum: *Originalis macula traducta, cum vita mortali absorta est*: macula enim traducta à parentibus Ioachimo, & Anna in generatione carnis, cum vita mortali Virginis absorta fuit, id est, eodemmet puncto, quo cœpit viuere. Duodecimo, quod dicit de capitulis, ac Responsoriis, falsum est; quia in ipsis nihil singulare exprimitur pro peccato originali cõtracto, nec intelligo, quid sibi velit dicere Turrecremata in illis verbis: *Quæ hanc fidem manifestissimè profitetur*, nisi quod Breuiarium Gerundense profertur suam opinionem, tanquam de fide, sed hoc, vt ex dictis patet, est plusquam falsum. Hæc sunt duodecim capitalia vitia, quoad litteram auctoritatis.

Quoad sensum verò existimo, Officium hoc Gerundensis Ecclesiæ absolutè, & simpliciter esse pro nostra sententia, quod sic ostenditur, primo ex titulo Officii, inquit enim sic: *In sanctificatione Conceptionis B. Mariæ*. Si enim Conceptio supponit ibi pro animæ infusione, vt statim dicemus, & hæc animæ infusio, seu Conceptio fuit sanctificata: ergo illa animæ infusio, seu Conceptio non fuit maculata: aliud enim esset dicere: Deus sanctificauit Mariam in aluo matris suæ, & aliud: sanctificauit Conceptionem Mariæ in aluo suæ matris: nam de Ioanne possumus dicere: Deus sanctificauit Ioannem in aluo matris suæ; at falsum esset dicere: Deus sanctificauit Conceptionem Ioannis; quia Ioannes non fuit sanctificatus in Conceptione, sed post illam: cùm ergo Officium Gerundense sit de *sanctificatione Conceptionis Beatæ Mariæ*: igitur supponit ipsam Cõceptionem fuisse sanctificatam: quomodo ergo compati possunt istæ duæ propositiones: Conceptio Mariæ fuit sanctificata, & Conceptio Mariæ fuit maculata? Confirmatur, quia Aduersarii pro viribus conantur probare, illa esse diuersa: Immaculata Maria, immaculata Conceptio; primam admittunt, secundam non: ergo pari modo tenentur dicere de his: sanctificata Maria, sanctificata Conceptio, hoc quod Aduersarii negãt, concedit Officium Gerundense: ergo non est

pro ipsis. Secundo probatur ex illis verbis: *Hanc etiam domum non solùm Dominus omnipotens ædificauit, cùm eam in aluo matris suæ Annæ in octogesimo die ab eius facta carnali Conceptione sibi animam infudit, imò etiam pleniùs, ibidèm statim sanctificauit.* Si post octogesimum diem ab eius facta carnali Conceptione, in infusione animæ statim fuit sanctificata: ergo nō maculata in illo instanti infusionis animæ? Hoc præuidens Turrecremata tacuit absque vllo Dei timore illud, *statim*, vt supra vidimus. Tertio illa verba, quæ hic magis videntur vrgere, *De hoc nempè potest intelligi illud, quod in 2. libro Regum scribitur: Statim sanctificata est ab immunditia sua, id est, à culpa originali.* Explicantur illis immediatè sequentibus: *Tenendum tamen est, quòd hoc festum non debet referri ad Conceptionem Beatæ Mariæ, quæ fuit ex carne, cùm nemo ex virili semine conceptus vnquam fuerit à culpa originali immunis, nec etiam infans vnius diei, &c.* Cùm ergo Conceptionis festum non debeat referri ad Conceptionem carnis, quia nemo est ex virili semine conceptus, qui non habuerit originalem culpam: igitur loquitur de illa conceptione carnis, & culpa originali illic propagata, seu transfusa à parentibus, non autem de animatione facta post octogesimum diem ab illa carnali Conceptione, de qua dixerat suprà, quòd statim in animatione fuerat sanctificata? Quarto, hoc idem indicat verba vltima: *Sic in ea per gratiam sanctificationis originalis macula traducta, cum vita mortali absorta est.* Constructio horum verborum suppositis antecedentibus est, quòd macula originalis traducta ex virili semine in carne illa, quæ futura erat Virginis Mariæ post octogesimum diem, quādo incepit in ea vita mortalis absorta fuit: sicque maculam illam originalem constituebant antiqui in infectione seminis naturaliter propagati: traducebatur enim in Conceptione carnali, & in carne Mariæ (si fuit traducta) die 8. Decemb. & ad hanc nō debebat referri festū, sed ad illam factā post octogesimum diem, quādo per gratiam sanctificationis illa traducta in carne originalis macula cum vita absorta fuit.

Sed iam pro pleniori intelligentia dictorum debemus transcribere verba Augustini citata in Officio, Lectione 5. quæ sic se habent Tract. 4. super Ioann. cap. 5. tom. 9. fol. mihi 15. col. 1. littera B. & in alio fol. 8. colum. 3. loquendo de Christo Domino: *An non & ipse innocens? Sed quis innocens, quantum innocens? Omnes ex illa traduce veniunt, & ex illa propagine, de qua cantat gemens Dauid: Ego in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis in vtero mater mea me aluit. Solus ergo ille Agnus, qui non sic venit, non enim in iniquitate conceptus est: quia non de mortalitate conceptus est, nec eum in peccatis mater eius in vtero aluit, quem Virgo concipit, Virgo peperit, quia fide concipit, fide suscepit. Ergo ecce Agnus Dei, non habet iste traducem de Adam, carnem tantum sumpsit de Adam, peccatum non assumpsit. Qui non assumpsit de nostra massa peccatum, ipse est qui tollit nostrum peccatum, &c.* Nota, quod Augustinus affirmat, Christum non venire ex traduce, nec ex propagine, de qua alii omnes procedunt, & rationem reddit, quia Virgo eum concepit, & Virgo eum peperit, *& non de mortalitate conceptus est*; nota hæc vltima verba, vt scias quomodo Maria Virgo fuit mortalis, licèt non contraxerit in sua animatione peccatum originale. Erat Adam innocens in Paradiso, & idem dicimus de Eua, quando dixit illi Deus: In quacumque hora comederis, morte morieris, comedit contra præceptum Domini Adam, & simul, & semel, ac in eodem instanti amisit innocentiā, & mortalis factus est, ex illo enim actuali peccato, Adam amisit innocentiam, quoad animam, & quoad carnem fuit mortalis, hinc in generatione, verbi gratia, primi filii cùm Adam non esset innocens, generauit filium in iniquitatibus, & peccatis, concupiscentia, libidine, delectatione, &c. & sic eum concepit in vtero, & aluit mater eius Eua, & cùm illa caro in Adam, & Eua esset mortalis, ille primus filius, & omnes alii ex illa traduce venimus, atque ex illa propagine procreati sumus, ex parētibus, inquam, non innocentibus, & ex carne mortali, ab hac vniuersali regula solus exemptus fuit Christus, inquit Augustinus: *Nō enim in iniquitate conceptus est, nec eum in peccatis mater eius in vtero aluit, quem Virgo concipit, Virgo peperit, quia fide concipit, fide suscepit.* Nota illam Augustini causalē, non de iniquitate conceptus est, *quia*, non de mortalitate conceptus est: fuit enim mortalitas, id est, illa Dei promulgata sententia mortis contra Adamum, causa, & origo iniquitatis; per peccatum enim Adami fuit mors, vt dicit Apostolus, & ex morte, ac corruptione Adami, filiorum iniquitas: ea causa, & effectus, mortalitas Adami, & à mortalitate iniquitas: cùm ergo in generatione Christi non fuerit Adam, id est, vir, sed sola Virgo conceperit, nec fuerit mortalitas, neque iniquitas in traduce, seu propagatione, &c. in generatione verò Mariæ, Ioachim erat mortalis, & fortè cum iniquitate seminauit (licèt iste effectus potuerit ex Dei misericordia impediri, vt multi dicunt) mortalem genuit filiam, seminando carnem mortalem pro ipsius formatione, sicque Maria ex mortali carne Adæ seminata à Ioachimo, licèt alias non esset cum iniquitate animata, vel Deipara contraheret, vel non contraheret origināle peccatum, tenebatur ex vi suæ generationis mori. Ex omnibus ergo supradictis colligitur, Officium Gemmden-

densis Ecclesiæ fuisse vitiatum à Turrecremata, in ipsoque nihil expressum esse cõtra immaculatam Virginis Conceptionem, quin potiùs ex verbis ipsius deduci clarè, & expresè, Conceptionem ipsam, seu animationem fuisse sanctificatam, quod absolutè negant semper, & vbique Aduersarii, affirmantes citò post Conceptionem fuisse sanctificatam, non verò in ipsa Conceptione. Quibus adde, quòd si in tota Hispania nullum hucusque fuit Officium sub titulo sanctificationis, vt infrà videbimus, nec in alia mundi parte, vndè deuotissima Gerundẽsis Ecclesia hoc didicisse poterat?

Deindè prosequitur Turrecremata sic: Item est quòd Ecclesia in multis partibus Germaniæ cantat in festo S. Elisabeth (sicut Breuiaria testantur antiqua) cuius Matutinale solennitatis Officium in Lectionibus ita habet: *Mulierem fortem quis inueniat? Procul, & de vltimis finibus pretium eius; scaturiens in humanis sensibus antiquos riuos corruptionis, & culpa, instemioribus masculis ampliùs se infundit, iuxta illud: virum ex mille vnum reperi, mulierem ex omnibus non inueni. Virum, id est, Christum ex mille vnum sine fomite generatum. De quo Ieremias: Nouum fecit Dominus super terram. Mulierem autem ex omnibus nõ inueni. Beata siquidèm Virgo Maria licèt plena gratia, tamen cum fomite nata fuit, quæ tamen virtus Altissimi in ipso tempore Conceptionis Christi extinxit; iuxta illud: Spiritus Sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi: Huius enim refrigerium obumbrationis totius ab ea repulit fomitis incentiuum. Hæc ibi.* Ecce quàm amplissima, & quàm multa specialia testimonia, auxiliante Patre luminum, habemus, quod Virgo Maria concepta fuerit in originali peccato, &c Hucusque Turrecremata, & prosequitur, vt supra in Trituratione in principio operis posita num. xv. Patet ergo euidenter, quod Officiũ hic allegatum non est sanctificationis, nec hic dicitur expresè, nec apertissimè, Virginem Mariam contraxisse originale peccatum, aut sanctificatam fuisse post maculam, sed solùm ex illo: *Cum fomite nata fuit*, vult deducere suã conclusionem. Sed quod talis illatio non sit necessaria, vide quæ dicit Caietanus intrà num. 300. sed ad rem nostram: ego in aliquibus Breuiariis Germanicis auctoritatem istam inuenire non potui, hoc vnum scio quod extra Alpes, id est, Germania, Gallia, & Hispania recitabant adhuc PP. Prædicatores sub titulo Conceptionis, vt dicit Amb. Cath. infrà adducendus, & Nieremb. in except. cap. 23. fol. 35.

In hoc capite nihil aliud habet Turrecremata pro Officiis, sed cap. 35. eiusdem 6. part. loquens de Ordine Carthusianorum, inquit: Item ad idem non paruæ auctoritatis testimonium est quod sacerrimus Ordo Carthusien. festum hoc non nisi sub nomine sanctificationis celebrat per orbem, dicens in collecta prima sic: *Supplicationem seruorum tuorum Deus miserator exaudi, vt qui in sanctificatione Dei Genitricis, & Virginis congregamur, &c.* Duo dicit Turrecremata, & quod Ordo Carthusiensium celebrabat per orbem festiuitatẽ sub nomine *Sanctificationis*, & quòd in oratione dicitur: *vt qui in sanctificatione*, sed vnum, & alterum est falsum, & fictum, quia, vt sæpè dixi, liber ille non fuit Turrecrematæ, sed Spinæ, vel Duinili, vel alterius plagiarii, non enim est credibile, quod tantus vir scriberet tanta mendacia, & ad Patres in Concilio constitutos, sicut in illo libro continentur, quia Breuiarium Carthusiense antiquum impres. Venetiis apud Andræam Thoresanum de Asula anno 1491. in 8. fol. 194. habet hanc rubricam: *In festo S. Nicolai Episcopi per omnia de communibus vnius confessoris Episcopi, & quando transferri contingat hoc festum ad secundam Feriam, tunc in secundis vesperis, quæ primæ erunt Conceptionis Beatæ Mariæ Virginis, de eo nihil fit, nisi tantũ commemoratio.* Et statim consequenter in alia rubrica prosequitur sic: *In festo Conceptionis B. Mariæ Virginis per omnia sicut in Natiuitate eiusdem in fol. 187. sine tamen octauis:* & in principio ad diem octauam Decembris habet sequentem rubricam: Cõceptio Beatissimæ Mariæ candelarum, in vigilia Conceptionis Beatissimæ Mariæ facimus abstinentiam in pane, & aqua, cap. 4. secundæ part. non colligitur, & per declarationem capituli anni 1470. *Et quãdo in tali Vigilia celebratur festum Sancti Nicolai, eam facimus sequenti 6. Feria, vt à simili habetur vbi suprà: In die verò festi ad Missam cõmunicat Diaconus. In hac etiam Missa: Gloria in excelsis dicimus; ex declaratione capituli anni 1418. Quando hoc festum transfertur; Cõuersi non cessant ab operibus cap. 2. 3. part. no.* Nota, quomodo Patres Carthusiani celebrabant sub titulo Conceptionis, & ieiunabant in pane, & aqua eiusdem vigiliam ad ann. 1418. & Turrecremata scripsit anno 1437. Aliud Breuiariũ impressum Parisiis anno 1511. in 12. fol. 253. ad diem octauam Decembris habet hanc Rubricam: *In solemnitate Cõceptionis Beatæ Mariæ Virginis omnia sicut in Natiuitate eiusdem, mutato tamen nomine Natiuitatis, in Conceptionis nomen. Et si contingat in Dominica, ad secundam transfertur Feriam, cum candelis, capitulo, & refectorio quoad Monachos celebrandum.* Missale antiquum eiusdem Religionis, cuius finis est: *Explicit Missale secundùm Ordinem Carthusiensium, impressum in Monasterio Carthusiæ Ferrariæ, diligenter emendatum per Monachos eiusdem Ordinis regnante excellentissimo Domino duce Hercule Estensi anno à Natiuitate D. 1503. die 10. Aprilis, &c.* fol. 144. habe

habet hanc Rubricam: *In Conceptione B. Mariæ Virginis omnia sicut in Natiuitate eiusdem mutato nomine Natiuitatis in nomine Conceptionis, & dicitur gloria in excelsis: & si accidit in Dominica, transfertur ad diem sequentem cum candelis.* Ex his iam constat, quod Carthusienses non celebrabant antiquitùs propositam festiuitatem sub nomine sanctificationis, sed sub titulo Conceptionis. At progrediamur vlteriùs ad inquisitionem Orationis, seu Collectæ. Ad primas vesperas Antiphona sola est: *Sicut cinnamomum, & balsamum,* Capitulum: *Ego quasi vitis.* Magnum responsorium: *Fulcite me, &c.* Hymnus: *Aue maris stella.* Ad Magnificat Antiph. *Quàm pulchra est amica mea.* Oratio autem est: *Supplicationem seruorum tuorum Deus miserator exaudi, vt qui in Conceptione Dei Genitricis, & Virginis congregamur: eius intercessionibus à te de instantibus periculis eruamur. Per eundem, &c.* Ecce quomodo etiam est falsum illud de Oratione. Aliud etiam extat impressum Lugduni anno 1587. cuius Lectiones sunt ex S. Brunone, ex sermone 2. de Laudibus Virginis, sed hic etiam est sub titulo Conceptionis. Item aliud nouissimum, impressum Parisiis anno 1642. quod etiam est sub titulo Cõceptionis. Consului Patres Carthusienses antiquissimi Monasterii del Paular, sed tale Breuiarium sub titulo sanctificationis nullomodo cõparuit. Ac omnibus suprà positis irrefragabilibus testibus superaddite, quòd insignis ille Scriptor Dionysius RiKel, Carthusianus, qui floruit cum Turrecremata, in 3. Sent. dist. 3. q. 1. fol. 27. affirmat, quòd Carthusienses celebrabant sub titulo Conceptionis, & non sanctificationis. Item in quodam Breuiario manusc. antiquissimo cuiusdã Matthæi Carthusiensis prioris in Burgundia, in quadam Oratione extat illud: *Aue, cuius Concept o solemni plena gaudio, &c.* Videte ergo, fratres, quid dicendum erit ad hoc pro vestri Turrecrematæ fallacissima auctoritate?

Concludit igitur Idem hoc assumptum de Ecclesiasticis Officiis sic: *Cæterum ex prædictis patet, quod habemus etiam in speciali testimonia clarissima ipsius nostræ Sanctæ Matris Ecclesiæ, quæ in diuersis Ecclesiis per orbem diffusis de B. Virgine commemorans, quæ superiùs inducta sunt, clarissima luce profiteri videtur id quod priùs. Quibus omnibus consideratis, tàm quæ in præcedenti capite, quàm quæ in præsenti dicta sunt, cognoscere possumus, quantum VERITATIS habet Sermo ille, qui tàm repetitis vicibus ex aduerso suggeritur audientibus, &c. Sed hæc est ei VERITAS, quòd doctrina ex aduerso nulla testimonia sufficiẽtia habet Scripturæ, aut Sanctorum, nec in generali, nec in speciali, quæ formaliter, aut argumentatiuè, necessaria illatione sibi faueat, sicut patebit infrà, &c.*

Vide ergo ex his, ò Lector, qua conscientia, aut veritate potuit hæc dicere Turrecremata (ii hec sunt verba illius?) Tria Officia Ecclesiastica tantum refert, Gerundense, Carthusiense, & Germanum, de primis constat euidenter falsitas, & mendacium, de alio Germaniæ in festo S. Elisabeth, res dubia est; quia licèt aliqua Breuiaria Germanica scrutati fuerimus, vt statim patebit, talia verba inuenire non potuimus, sed dato, quòd Germanicum subsistat, in illo nulla sunt, nec *testimonia clarissima* inuenies, & quãdo essent clarissima, si est vna, & vnum officiũ, quomodo in diuersis Ecclesiis per orbem diffusis? Item quia assumptum Turrecrematæ in isto capite est demonstrare Ecclesias celebrantes sub titulo Sanctificationis: in illo ergo Breuiario Germanico, vel erat festiuitas Conceptionis, vel non; si erat, quare non adduxit titulum, sed hoc prætermisso recursum habuit ad festiuitatẽ S. Elisabethæ? Si non erat festiuitas Conceptionis in illo Breuiario Germanico: igitur in vanũ laborauit, & extra rem, ac propositum assumptum. Et prima veritas pro suæ opinionis confirmatione ex Officiis Ecclesiasticis non est veritas, sed mendacium. Videamus ergo (licèt terminos nostri instituti in hac parte transeamus) an secũda illa proposita veritas, quòd doctrina nostra neque in generali, neque in speciali habet pro se testimonia aliqua, & circa hanc materiã Officiorum Ecclesiasticorum, de qua tu hucusque locutus es, sit certa? Propriis igitur oculis ego vidi sequentia Breuiaria, ac Missalia nostram sententiam confirmantia, non solùm in generali, & in speciali de Conceptione, sed etiam specialissimè de Conceptione immaculata.

Romana Breuiaria vidi triginta sex diuersis, temporibus, ac in distinctis mundi partibus impressis, quorum sexdecim erant sub expresso titulo immaculatæ Conceptionis, & alia sub titulo tantum Conceptionis, & Missalia sub eisdem titulis ferè viginti quatuor, & protestor coram Christo Iesu, quòd nunquam vidi, nec inuenire potui saltem vnum Breuiarium, aut Missale Romanum sub titulo sanctificationis, & sic iudica, qua veritate dixerit Turrecremata illud: *Tàm Ecclesiæ Romanæ.* Sed videamus illud: *quàm multarum aliarum religiosissimarum Ecclesiarum,* quam etiam veritatem habeat.

Toletana Breuiaria vidi manuscripta, & impressa octo diuersa, sub titulo Conceptionis: Missalia quinque, cui adde etiam Mozarabe Sancti Isidori.

Ambrosianum triplicatum, sub titulo Conceptionis, cum suis Missalibus.

Hispalense duplicatum, sub titulo Conceptionis immaculatæ Virginis, cum Missali.

Salmanticense, duplicatum cum titulo Sanctissimæ Conceptionis.

Con-

Conchense duplicatum, cum titulo immaculatæ Conceptionis.

Cæsaraugustanum duplicatum, cum titulo immaculatæ Conceptionis, vnum, & alterum Conceptionis tantum, & aliud manusc. in Scoriali in 4.

Granatense, duplicatum sub titulo Conceptionis immaculatæ.

Francisci Quignonis Cardinalis, sub titulo immaculatæ Conceptionis diuersarum impressionum.

Vxamense, sub titulo Conceptionis.

Valentinum, sub titulo immaculatæ Conceptionis.

Cordubense, sub titulo immaculatæ Conceptionis.

Pampilonēse, sub titulo immaculatæ Conceptionis.

Segouiense, duplicatum, vnum sub titulo Conceptionis, & alterum pulcherrimum, sub titulo immaculatæ Conceptionis.

Giennense, duplicatum sub titulo Conceptionis.

Compostellanum, sub titulo immaculatæ Conceptionis.

Ilerdense, sub titulo eodem.

Burgense, sub titulo Conceptionis.

Seguntinum, sub titulo Conceptionis.

Auriense, sub titulo Conceptionis.

Tudense, sub titulo immaculatæ Conceptionis.

Cauriense, sub titulo immaculatæ Conceptionis.

Placentinum, duplicatum, sub titulo gloriosæ Conceptionis, & immaculatæ.

Abulense, sub titulo immaculatæ Conceptionis.

Ciuitatense, sub titulo purissimæ Conceptionis.

Calaguritanum, sub titulo Conceptionis.

Dertusense, sub titulo immaculatæ Conceptionis.

Palentinum, sub titulo Immaculatæ Conceptionis.

Asturicense, sub titulo Conceptionis.

Eborense, sub titulo Conceptionis.

Tudelæ, sub titulo Conceptionis.

Tirasonense, sub titulo immaculatæ Conceptionis.

Huescæ, seu Hoscæ, sub titulo Conceptionis, de quo in nostro Armament. Item apud Dominum Vincentium, Ioannem de Lastaiona extant alia duo Breuiaria huius Ecclesiæ, sub titulo immaculatæ Conceptionis, vnum impress. ann. 1547. cùm esset Episcopus D. Petrus Augustin. fol. 489. item aliud impress. anno 1505. fol. 509. Item aliud Missale eiusdem Ecclesiæ fol. 268. sub eadem titulo.

Sancti Iacobi, sub titulo Conceptionis.

Sanctæ Mariæ de Mercede, sub titulo immaculatæ Conceptionis.

Sanctissimæ Trinitatis, sub titulo immaculatæ Conceptionis.

Sancti Hieronymi, semper sub titulo Conceptionis.

Carmelitarum, sub titulo Conceptionis immaculatæ, triplicatum.

Casinense, sub titulo Conceptionis.

S. Ioannis Hierosolymitani, sub titulo Conceptionis.

Nogarolis, sub titulo immaculatæ Conceptionis.

Bernardini de Bustos, sub titulo immaculatæ Conceptionis.

Monialium Conceptionis, sub titulo immaculatæ Conceptionis.

Minorum antiquum, & modernum, sub titulo immaculatæ Conceptionis, de quibus egi latè in Regesto nostri Armamentarii Seraphici, pro tuendo titulo immaculatæ Conceptionis à colum. 195. quibus addo alios nuper à me visos, & recollectos per diuersas Europæ Bibliothecas scilicèt.

Vvaldetrudense, sub titulo Conceptionis impress. in 4.

Virdunense, sub titulo Conceptionis impress. ann. 1499.

Triuiriense, de festiuitate Conceptionis.

Sixense, sub titulo Conceptionis, impress. anno 1547.

Secliniense, Officium de Conceptione B. Virginis Mariæ.

Fontisbraiden. de Conceptione duplex ma-lus etiam impress.

Lubicense, de Conceptione B. Mariæ impress. 1513.

Hierosolymitanum, sub titulo Conceptionis, ann. 1501.

Dononiense, iuxta Valentianas in Belgio manuscriptum anno 1250. in festo Conceptionis.

Brugense Conceptionis. Ex Ballinghen.

Augustanum in Germania etiam est pro Conceptione, de quo in Militia.

Officium paruum Neapolitanum impress. anno 1488. in 24. sub titulo Conceptionis cum aliis.

Sarisburgense Officium, sub titulo Conceptionis, cum prosa speciali, 1557.

Leodiense impress. anno 1622. sub titulo Conceptionis.

Comense impress. anno 1592. sub titulo Conceptionis.

Pragense impress. anno 1517. sub titulo Conceptionis.

Bracharense, sub titulo Conceptionis, & aliud M. S. extat in Scoriali sub hoc titulo: Ad honorem, & laudem omnipotentis Dei, &c.

incipit Breuiarium secundùm consuetudinem Bracharen. Ecclesiæ per Beatum Hieronymum compilatum.

Vallis-Vmbrosæ, siue S. Gualberti, sub titulo immaculatæ Conceptionis.

Sancti Benedicti alia duo, Congregationis Vallisoletanæ; & aliud commune, sub titulo Conceptionis, cũ horis Venetiis 1601. & aliud manusc. Congregationis Pinatensis in 4. existens in Bibliotheca superiori Scorialis, & ibidem vidi alterum manuscr. eiusdem Religionis, antiquissimis characteribus exaratum.

Carthusiensium Breuiaria suprà relata, omnia, sub titulo Conceptionis.

Montis Virginis, sub titulo immaculatę Cõceptionis.

Auersanum, sub titulo Conceptionis.

Capuanum, cum vigilia, pulchrum, sub titulo Conceptionis.

Neapolitanum, cum diuersis aliis Officiis, sub titulo immaculatæ.

Montis Aragonum Ecclesia Missale impres. ann. 1559. per D.D. Petrum de Luna, fol. 313. Officium immaculatæ Conceptionis.

Camaldulense, sub titulo Conceptionis, impress. Venetiis.

Basiliense, pro immaculata Conceptione, anno 1515.

Officium Ecclesiæ Græcæ, sub titulo Conceptionis.

Hierosolymitanum, sub titulo immaculatæ Conceptionis.

Gerundense etiam, quia est sub titulo Sanctificationis Conceptionis B. Mariæ.

Cisterciense, sub titulo Conceptionis.

Cœlestinorum pulchrum, sub titulo Immaculatæ Conceptionis.

Seruitarum de Conceptione cum octaua impress. Romæ 1629. & est proprium.

Officium velleris aurei, editum à Guillielmo Filiatro, Episcopo Tulienti ann. 1458. sub titulo Conceptionis.

Item Officium sacri Rosarii pro 1. Dominica Octobris edito à Benedicto Moraboto, sub titulo Conceptionis impress. Mediolani ann. 1579. in 12.

Pulchrum Officium de Conceptione, quod extat in Bibliotheca Regia Scorialis IV. H. 20. & incipit: Gratulare, & lætare, manuscriptum in 8.

Breuiarium in Scoriali pulcherrimum, cum Imagine Ioachim, & Annæ, & Officio Conceptionis III. A. 8. & ibi Missale cum festiuitate Conceptionis litteris aureis III. A. 5.

Missale antiquum Atrebatensis Ecclesiæ in die Conceptionis, Missa communis votiua, Ita Ioan. Hessels in Epistola, apud Sculting. folio 46.

Officium ad Philippum II. cum imagine Ioachimi, & Annæ, se amplexantes pulcherrimum III. B. 7.

Romanum IV. B. I. sub titulo Conceptionis. Aliud Rom. cum pulchra Imagine immaculatæ IV. B. 10. & V. A. 15. & 17.

Aliud Deuotionarium Conceptionis extat IV. A 2.

Aliud Breuiarium manusc. in pergameno apud D. Vincent. de Lastanosa, sub titulo Conceptionis.

Horarium Latino-Gallum, in quo prima pagina ad designandum Conceptionis mysterium extant Ioachim, & Anna se mutuo amplexantes in quadam pulcherrima imagine, & præter quam quod est sub titulo Conceptionis, habet etiam hanc Antiph. *Gaude Virgo nondum nata, sed concepta præseruata à reatu criminis, &c.* extat in bibliotheca superiori Scorialis. A. 10.

Horę diurnales, sunt etiam ibidem sub titulo Conceptionis: & aliæ impress. barchinonæ Hispanicè ann. 1571. apud D. Mich. de Lanuza, & apud D. Vinc. de Lastanosa fol. 171.

Kalendarium quoddam antiquum lingua hispanica manuscriptum extat etiam ibidem, sub titulo Conceptionis.

Item ibidem duo alia Breuiaria etiam manuscripta reperiuntur, quæ carent principio, & fine, ac alia huiusmodi à me visa Romæ, & alibi, quibus cùm fuerint exarata ante Typographiam, & per consequens ante Turrecrematam, maiorem contra ipsum conciliant fidem.

Hæc sunt, ò fratres mei! Officia Ecclesiastica, Breuiaria, atque Missalia antiqua, quæ egomet solus vidi, ac legi, in quibus extabãt, & extant testimonia clarissima ex prædictis diuersis Ecclesiis per orbem diffusis, antiquissimis, & religiosissimis, non pro vestra sanctificatione, sed pro Conceptione, Immaculata, pura, ac sancta, &c. Et non refero hic alia quam plura Breuiaria, & Missalia tàm impressa, quàm manuscripta, reperta in insigni Bibliotheca D. D. Cardinalis Francisci Barberini, & alibi per Italiam, & Hispaniam, quæ carebant principio, & sic scire non potui, cuius essent Ecclesiæ: prætermitto etiam alia Officia parua, edita ob deuotionem à particularibus personis, Horas, Kalendaria, Lithanias, Hymnos, Prosas, & cætera pertinentia ad Ecclesiasticum cultum, & religiosum ritum: de quibus plura inuenies in nostra Militia Conceptionis contra malitiam originalis peccati, atque iterum fateor, & protestor in illo, qui iudicaturus est viuos, ac mortuos, & reddet vnicuique iuxta opera sua, quòd in his omnibus nunquam vidi Breuiarium, vel Missale, aut Officium paruum, vel magnum: commune, aut particulare alicuius Ecclesiæ quod Conceptionis festiuitatem addu-

adduceret sub titulo Sanctificationis: ergo gratis, & sine vlla veritate fuerunt scripta à Turrecremata, & Caietano illa de diuersis, ac multis Ecclesiis per orbem diffusis: sicut etiam illud 13. par. cap. 9. vbi iterum eadem repetit sic: *Cæterù hæc sancta antiqua consuetudo Ecclesiæ Romanæ inconuulsa radice mansit in sacro Ordine Carthusien. perdurat insuper in multis alijs sacerrimis locis Christianitatis; in quibus sub nomine sanctificationis, festum illud celebratur, sicut superiùs extitit allegatum de religiosissima Ecclesia Gerund. in Regno Cathaloniæ, & de sacro Ordine Prædicatorũ, &c.* Hæc omnia penitùs sunt falsa, & à primo vsque ad vltimum verbũ à veritate prorsus aliena, quia nunquam in Romana Ecclesia fuit talis consuetudo, neque in ordine Carthusiensium mansit illa inconuulsa radix, imò nec folium, & illa perduratio neque in multis, aut saltem in vno fuit sacerrimo loco: allegatio vero illa de religiosissima Ecclesia Gerundensi iam vidimus quantum habeat veritatis. Solùm ergo restat ventilare vltimam illam clausulam: *& de sacro Ordine Prædicatorum.*

In his verbis demõstrat Turrecremata, quòd in superioribus, scilicet, lib. 6. cap. 14. vbi egerat de Ecclesia Gerundensi, etiam se locutum fuisse de Officio, aut Breuiario Ordinis Prædicatorum, sed hoc falsum est, quia in superioribus nec verbum habet de sacro Ordine Prædicatorum, vndè verba illa nec fuerunt Turrecrematæ, nec poterant esse, salua veritate, quia tempore Turrecrematæ sacra Prædicatorum Religio non recitabat diuinum Officium huius festiuitatis sub titulo Sanctificationis, sed Conceptionis; tempore vero Spinæ, & Alberti Duimii, qui post centum vndecim annos ediderunt suo modo dispositum, librum Turrecrematæ, iam recitabat Ordo Prædicatorum sub titulo Sanctificationis, & ideò ipsi addiderunt hanc clausulam: *& de sacro Ordine Prædicatorum*; malitiosè prætermittentes verba, vt non deprehenderetur ipsorum fraus, nam Officiũ, quod tunc recitabatur in Ordine Prædicatorum sub titulo Sanctificationis, fuerat editum à Vincentio Bandello circa annum 1502. & Turrecremata scripserat ad annum 1436. Hæc incidenter insinuamus, vt etiam hinc cognoscant Aduersarii, opus illud sui Turrecrematæ fuisse penitùs vitiatum: sed cuiuscumque sint verba ista: *& de sacro Ordine Prædicatorum*: veritas circa Officia, seu Breuiaria Ordinis Prædicatorum sic se habet.

Circa annum 1280. quidam Georgius, vel Gerardus Adæ, Ordinis Prædicatorum, & postea Antibariẽsis Archiepiscopus, in Gallia edidit quoddam Officium de Sanctificatione, si credendum est Anton. Senensi in Biblioth. fol. 91. à quo omnes Nomenclatores Dominicani id ipsum affirmant, & Marrac. in Biblioth. fol. 473. & in Antil. Marian. fol. 217. ego dicerem, quod Senensis, vel Typographia errasse fuit in numero, & dicendum erat ann. 1380. vide Triturat. num. 111. Sed hoc nihil pro nunc interest. Bernardinus de Bustis Serm. 9. part. 1. fol. 109. col. 2. loquens de Officio immaculatæ Conceptionis a se composito inquit: *Quapropter Officium composui de ipsius purissimæ Virginis innocentia: non vt homo quidam fecit de illius contaminatione, & corruptione.* Quis autem fuerit iste inimicus homo, qui in agro Dominico superseminauit zizanium (nota Officii titulum de contaminatione, & corruptione Beatæ Mariæ) Bustus non exprimit, nec ego inuenire potui. Sed cùm ista duo Officia non fuerint visa, nec recitata in sacro Ordine Prædicatorum, quia prudentes, atque religiosi propter Virginis honorem, & suum, illa sepelierunt in ipso ortu, pergamus ad alia. Ante Typographiam, id est, ante annum 1442. cœpit Prædicatorum Ordo celebrationem huius festiuitatis sub titulo Conceptionis, cuius irrefragabilis veritatis testes sunt duo Breuiaria manuscripta, existentia in Bibliotheca Regia Scorialis, vnum in duobus tomis pulcherrimis characteribus, arca 111. littera B. num. 9. & 10. & aliud arca v. littera B. num. 14. & isti absque vlla dubitatione fuerunt manuscripti ante ann. 1400. & tunc recitabatur Officium Natiuitatis, mutato solùm nomine Conceptionis: Item constat ex Henrico Spondano in Annal. tom. 2. ad ann. 1387. num. 7. affirmante, quod eodem anno Patres Prædicatores celebrabant in Gallia festum sub titulo Conceptionis. Denique patet ex illa celebri disputatione, habita in Conuentu Auinionensi Ordinis Prædicatorum inter Raymundum Lulium, seu verius Raymundum de Cortillis, & quendam Eremitam.

At circa annum 1502. ascendens ad supremum sui Ordinis gradum, & factus Magister Generalis. Vincentius Bandellus de Castronouo, acerrimus oppugnator Mysterii immaculatæ Conceptionis (vt ex toto hoc libro constat) cernens, quod Religio Fratrum Minorum habebat Officium proprium pro sua sententia de immaculata Conceptione, editum à Leonardo Nogarolis, & approbatum à Sixto IV. ipsemet Bandellus edidit aliud Officium pro sua opinione de sanctificatione, & illud pro viribus curauit introducere in sua Religione; sed cùm tunc esset Summus Pontifex Iulius II. qui tot, tantaque priuilegia concesserat immaculatæ Conceptioni, & eodem tempore contigit illa iniquitatum iniquitas Bernensium, &c. Spectata opportuna occasione illud typis mandarunt tempore Clementis Septimi, anno 1527. & iterum anno 1546. & ex tunc cœpit sanctificationis nomen

in Officiis Ordinis Prædicatorum; sed hoc non fuit commune, nec generaliter admissum, quia vt docti, ac Dei timorati, videbant Officium illud potiùs decantare laudes peccati originalis, quàm Virginis Matris Dei Mariæ encomia, & sic multi eum despiciebant tanquam intrusum à passione, & sine Sedis Apostolicę approbatione, quare eodem tempore impressum fuit Hispali Missale ann. 1530. & Breuiarium Parisios, ann. 1550. sub titulo Cōceptionis & exortæ sunt: *Horæ B. Mariæ Virginis ad vsum fratrum Prædicatorum Ordinis S. Dominici, &c. atque Officio Conceptionis immaculatæ Virginis, & Officio S. Dominici, &c.* impressæ ann. 1539. & 1571. vnde promiscuè recitabant alii sub titulo Cōceptionis, & alii Sanctificationis, vt constat ex testimonio Vicarii Generalis totius Ordinis Prædicatorum, de quo Ambrosius Catharinus in 3. suo Tract. de Concept. cuius titulus est: *Explanatio errorum in controuersia super celebrationem Conceptionis immaculatæ Virginis inter fratres nostros, & Senenses ciues oborta, &c.* circa finem, §. *Ad tertiā rationē de cōsuetudine celebrādi in Francia, &c.* vbi supremus Dominicanorum Pastor, ac rector inquit: *De rebus Parisinis nemo est, qui meliùs loqui sciat, quàm ego: & scio vobis dicere, quòd in tali solemnitate aliqui non celebrant, aliqui quando non est, qui videat, id est, quando nullus adstat, celebrant sub titulo Sanctificationis, alij tussiut, & loquuntur intra dentes; ac nihil exprimunt. Alij pro meliori affectione; qua ad illud Gymnasium tenentur quod decoxit ad fecem, celebrant secundùm intētionem illorum capitosorum, &c.* Ita in tusim, & feces in diuino Officio persoluendo excitauit illud Bandelli Breuiarium.

Postea videns hanc confusionem: R. P. Generalis Franciscus Romæus, Castiglionen. reformauit Breuiarium præcipiens, vt hæc festiuitas celebraretur cum eodē Officio Natiuitatis, mutato nomine in sanctificationis, iuxta reformationem Salmanticensem, factam ann. 1551. & hoc fuit receptum, & recitatum in tota Religione ab anno 1556. quando facta fuit prima impressio fol. 282. & per omnes alias factas an. 1559. & 1569. & 1579. & 1605. & in Diurno impres. Venetiis apud Iuntas ann. 1584. vsque ad ann. 1625. Sed adhuc hæc Rubrica generalis habuit exceptionē: nam ann. 1582. fr. Ioan. de Palentia Hispanus iussu R. P. F. Iosephi Caballi, Generalis, edidit Venetiis Kalandarium, vbi die 8. Decemb. dicitur: *Conceptio B. Mariæ Virginis totum duplex*, & in Martyrologio sic: *Conceptio sacratissimæ Virginis Mariæ Genitricis Dei, & D. N. Iesu Christi totum duplex.* Vide de hoc Christoph. de Vega in Theolog. Marian. Pales 3. cert. 3. fol. 67. & cert. 7. fol. 82. num. 179. & Euseb. Nieremb. cap. 23. except. fol. 348. & Ioan. Tamaium fol. 251. Itē iuxta Decretū Gregorii XV. R. P. F. Nicolaus Rodulphus Generalis illud reformauit sub hac Rubrica; vt videre est fol. 619. *In Conceptione B. Mariæ totum duplex: omnia, præter lectiones infrà scriptas de Officio Natiuitatis ipsius, mutato Natiuitatis nomine in Conceptionis.* Cùm ergo in Ordine Prædicatorum fuerint quinque Breuiaria, seu Officia diuersa, atque tria illorum sub titulo Conceptionis, & duo sub titulo sanctificationis, & sub hoc promiscuè, singulariter, seu, vt dici solet, ad libitum, recitatum fuit ab ann. 1527. vsque ad ann. 1551. vniuersaliter verò, & in communi ab ann. 1551. vsque 1625. reliquū autem tempus semper recitauit Dominicana Religio sub titulo Conceptionis, sic incepit, & sic, Deo dante perseuerauit vsque ad finem mundi, vnde Officium Sanctificationis in nulla Ecclesia fuit recitatum, nisi in Ordine Prædicatorum, & hoc nō communiter, sed tantūmodo in Italia, & tempore Caietani, non Turrecrematæ, vt etiam fatetur Ambr. Cathar. cuius auctoritatem dabimus infrà nu. 307. ad finem: ergo totum suprà adductum ab Aduersariis de multis Ecclesiis, fuit fictum?

Etiam ad propositam materiam de Officiis pertinet, quod dicitur in eodem libr. Turrecr. par. 10. cap. 3. fol. 207. *Imò, quod grauiùs est, & citissimè per Ecclesiā radendū in nonnullis Clericorum Breuiarijs, scribitur historia B. Annæ, habens verba, quæ sequuntur ipsi Ioachim per Angelū dicta, videlicèt: Propter quod reuertere ad coniugem tuam, & inuenies eam habentem in vtero de Spiritu Sancto. Pro quo gratias offeres Deo, & semen eius erit benedictū, & ipsa erit benedicta, & mater benedictionis æternæ constituetur, &c. Quæ verba quoad illam partē, quòd Anna erat in vtero habens de Spiritu S. quanto sint conformia fidei nostræ; & an sint præiudicialia priuilegijs Christi, Ecclesia sponsa sua examinet, & iudicet.* Hęc sunt verba; quæ extant in illo Turrecrematæ libro rectè, sanctè, ac istè damnantia illum execrabilem errorem; *reuertere ad coniugē tuam, & inuenies eām habentē de Spiritu S.* dignū omni censura, quia est contra fidem, &c. sed vbi inuenta sunt illa detestanda verba? dicunt, quod, *in nonnullis Clericorum Breuiarijs.* Fratres mei, quare non signastis, in quibus Breuiariis? Vel cuius Diœcesis erant illi Clerici? Hoc est dylema indissolubile, quod dicitis de illis Clericorū Breuiariis, vel est impostura vestra, falsitas, & mendaciū, vel est veritas: videtur mendacium, quia licèt in plurimis Breuiariis ex supra relatis, & à me verbatim lectis, sit historia illa de Conceptione Virginis, imò & ipsissima verba à vobis relata dicta Ioachimo: *Propter quod reuerte ad coniugem tuā, &c.* tamen sequētia à vobis signata, *& inuenies eā habentem in vtero de Spiritu Sāto* in nullo, nullo, & tertio dico, nullo inuenire potui, nec extant,

& sic iudico esse falsam imposturā, atque mendacium excogitatum non solùm contra statum Ecclesiasticum, contra puritatem Virginis Matris, contra prærrogatiuam Filii Dei, sed etiam contra vestram sacram Religionem.

OLYMPIVS, Hispanus, Episcopus, Beatus, vt dicit Augustinus in 1. & 2. contra Iulianum. *Turrecrem. part. 6. cap. 14. fol. 107. Anonym. Auctore 14. Bandel. cap. 13. Deza fol. 19. à tergo. Capreol. Grysald. Sanctus Antonin. Barel.*

VERITAS 232.

HIC Secundùm Honorium Augustodunensem, & Genadium Massiliensem in suis Nomēclaturis, scripsit librum de fide aduersus eos, qui naturam, & non liberū arbitrium, in culpam vocabant, in quo ostendebat non creatione, sed inobedientia ingenium naturæ esse malum, qui quidē liber nunquam fuit typis mandatus, imò existimo, quod iam nec manuscriptus extet in rerum natura. Tempore precesit Augustinum, & fuit magnæ auctoritatis vir. Cuius auctoritatem sic adducūt Aduersarii; Idē tenet S. Olympius, Hispanus, Episcopus, vir illustris in quodā Sermone, vt recitat Augustinus in 1. & 2. contra Iulianum: *Vitiū, inquit, transgressionis Prothoplausti est adeò in germine sparsum, vt omnes, excepto Christo, cum peccato nascantur; floruit anno D. 342.* Hæc sunt Aduersariorum verba: Augustini verò lib. 1. contra Iulianum. (nam in 2. nullum adducit verbū ex Olympio, vndè friuola, & superflua fuit illa citatio lib. 2.) sic se habent: Olympus Hispanus Episcopus, vir magnæ in Ecclesia, & in Christo gloriæ, in quodam Sermone Ecclesiastico: *Si fides, inquit, vnquam in terris incorrupta mansisset, ac vestigia defixa tenuisset, quæ signata deseruit, nunquam Prothoplasti mortifera transgressione vitium sparsisset in germine, vt peccatum cum homine nasceretur.* Si conferas, ò Lector! hanc Augustini auctoritatem cum suprapositā adducta ab Aduersariis, videbis, quod non solùm quoad partes, sed tota integra à primo vsque ad vltimum verbum est falsificata, & adulterata, aut potiùs vtrumque: signate, fratres, vbi est illa clausula, ex qua vestram vultis deducere illationem; *Vt omnes, excepto Christo, cum peccato nascantur.* Nec alia verba sunt eo modo, ac ordine, vt à vobis proponuntur.

Sed dato, quod hæc auctoritas non esset quoad litteram ita vitiata; quo fine, & intentione fuit adducta? An, vt ostenderetis, Virginē Mariam natam fuisse in peccato? Quid enim aliud sonant illa verba, *cum peccato nascantur*? Nonnè hic expressis verbis agit Olympus de assumpto proposito in suo libro, ostendens, quod non ex natura, sed ex libero arbitrio lapsus fuit homo, & ex libera transgressione Prothoplasti (non Prothoplausti, vt semper scribunt Aduersarii) Adami vitium sparsum fuit in germine? Quid ergo hæc cum Conceptione Virginis in peccato originali? Cui ergo hæc adulterationis, & corruptionis iniuria facta est? An Olympo Hispano, an Augustino Africano, an potius vtrique?

ORIGENES, Super Ioannem, & super Leuiticum Homil. 7. & super Numer. Homil. 5. *Anonym. Auctor. 42. Bandel. cap. 14. Deza fol. 20. à tergo. Vincent. Grysald. Capreol. Soncinas.*

VERITAS 233.

NOTISSIMI Huius Auctoris Origenis Adamantii opera excussa fuerunt Basileæ 1536. & 1557. correcta & 1545. & Parisiis 1512. in 4. Tom. & 1604. & 1619. & 1544. ac seorsim in diuersis mundi partibus. Cuius prima auctoritas sic adducitur ab Aduersariis: Idem tenet Origenes, doctrina clarissimus, cuius opera per B. Hieronymum translata sunt, ab Ecclesia approbata super Ioannem, vbi sic dicit: *Habet homo Christus Iesus in humano genere magnam fiduciam, cùm nullus hominum veraciter dicere possit: Quis ex vobis arguet me de peccato, nisi Dominus noster, qui peccatum nullum habuit.* Origenis autem verba tom. 2. part. 2. in Euangelium Ioannis secundùm editionem nouiter factam Parisiis ann. 1619 (nam in aliis talia non extant verba) sic inquit: *Magnam autem fiduciā habet seruatoris oratio in hoc dicto, nullo homine, cū ea confidentia, quæ nascitur ex non peccaße, dicere valente: Quis ex vobis arguet me de peccato? Sed solo Domino nostro dicere hoc valēte ad omnes, qui vnquam illum cognouerunt, qui peccatū non fecit, per omnia tentatus iuxta similitudinē absque peccato.* Hæc sunt Origenis verba, quæ licèt cū allegatis ab Aduersariis habeant aliquā similitudinem, non tamen identitatē materialem in verbis, nec formalem in sensu, nam Origenes dicit: *Magnam autem fiduciam habet seruatoris Oratio in hoc dicto*, ipsi verò dicunt: *Habet homo Christus in humano genere magnam fiduciam.* Nota differentiā. Deindè dicit Origenes: *Nullo homine cum ea confidentia, quæ nascitur ex nō peccasse, dicere valente*; ipsi vero sic: *Cum nullus hominū veraciter dicere poßit*, mutantes omnia verba, & illa cōfundentes. Deindè prætermiserunt ferè totam vltimā clausulā, & ex illis Origenis verbis: *Qui peccatum non fecit, per omnia tentatus*, occasionem sumētes sin-

finxerunt illa: *Nisi Dominus noster, qui peccatum nullum habuit*. Et super omnia cum vidissent, quod illud verbum Origenis, *fecit*, indicabat peccatum actuale, transmutarunt in, *habuit*, tacentes illud, *per omnia tentatus*, nam cùm Christus Dominus non fuisset tentatus à peccato originali, omnia huius auctoritatis verba vitiarunt, tacendo aliqua, addendo alia, transmutando, & variando omnia, vt saltem inuitum ad suam Aream adducerent Origenē. Quantum ad sensum verborum Origenis, de se patet esse longè diuersum à peccati originalis contractione in Christo, & plus à Virginis Mariæ Conceptione.

Secunda auctoritas Origenis sic adducitur: Item Origenes super Leuiticum Homilia 7. *Quæcumque, inquit, anima in carne nascitur iniquitatis, & peccati sorde polluitur.* Hæc auctoritas non extat Homil. 7. quæ incipit: *Plura quidèm*. Sed in Hom. 8. quæ incipit: *Medicum dici*, explicans illa verba: *Mulier quæcumque susceperit semen*, vbi sic inquit: *Hæc ergo dicta sint de eo quod obseruauimus scriptum, quia non superfluo addidit Legislator: Mulier si conceperit semen, & peperit filium: sed esse exceptionem mysticam, quæ solam Mariam à reliquis mulieribus segregaret, cuius partus non ex conceptione seminis, sed ex præsentia Sanctus Spiritus, & virtute altissimi fuerit, &c.* Et paulo infrà: *Sed & ille ipse qui nascitur, siuè virilis, siuè fœminei sexus sit, pronuntiat de eo Scriptura, quia non sit mundus à sorde, etiamsi vnius diei sit vita eius.* Et infrà: *Quod si placet audire, quid etiam alij Sancti de ista natiuitate senserint, audi Dauid dicentem: In iniquitatibus, inquit, cōceptus sum, & in peccatis peperit me mater mea, ostendens, quòd quæcumque anima in carne nascitur, iniquitatis, & peccati sorde polluitur: & propterea dictum esse illud, quod iam superiùs memorauimus, quia nemo mundus à sorde, nec si vnius diei sit vita eius.* Hæc sunt omnia Origenis verba: ex quibus integrum sensum colligere poteris, Lector, non vero ex illis trūcatis, & abbreuiatis Aduersariorum, & simul cognoscere, quòd Origenes agit ibi de lege purificationis, ac seminis receptione, quia enim illic mater sordibus, ac peccatis polluitur, ideo purificabatur in partu, à quibus sordibus, iniquitatibus, ac peccatis nulla anima in carne nata fuit libera, nisi illa sanctissima Christi Domini Mater, quia eius Virginitas intacta non concepit ex suscepto semine, sed mystico Spiritus Sancti spiramine. Vndè tàm longè abest, vt hec auctoritas sic contra immaculatam Virginis Conceptionem, quod si Origenes hic iuxta suum modum loquendi, ad proposita verba superadderet, ac diceret expresse: Quare Anna mater Virginis Mariæ comprehensa fuit in hac lege, quia non concepit filiam suam munda à sorde, sed iniquitatibus, & peccatis polluta, in his nihil exprimeret Origenes contra propriam, & immaculatā Mariæ Conceptionem; quia loquitur de Conceptione carnis prima, & actiua. Imo plus audeo dicere (& sit exercitii causa, & vt cognoscat Lector, quātum interest videre originalia Antiquorum Patrum in suo fonte trutinando antecedentia, & subsequentia cum auctoritate, assumpto, & materia, de qua loquebantur) quod si Origenes in illius explanatione, iuxta suum loquendi modum, superadderet ad omnia supra dicta, ac expresse, ac nominatim diceret: Maria concepta fuit, & nata in vtero matris suæ secundùm aliarum fœminarum legem, in iniquitatibus, & peccati sordibus polluta, & immunda iuxta illud Dauidicum: In iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis peperit me mater mea, adhuc sic non attingeret nostræ difficultatis scopum, quia nos non agimus de Conceptione seminis, sordibus, peccato, vel iniquitate, in illa seminis susceptione commissis, de his enim, quæcumque anima, id est, homo natus in mundo polluitur, prout pollutiones illæ, iniquitates, sordes, & peccata in generatione connotant terminum, à quo generantis, & terminum ad quem geniti, à quibus solus Christus Dominus fuit liber, & immunis, quia eius mater non concepit virili opere, suscepto semine, polluta, vel cum carnis delectatione, & sic solus ipse fuit impollutus, & segregatus ab hominibus. Si ergo additis his omnibus hæc Origenis auctoritas non esset ad rem: ergo Patres vt quid perditio hæc?

Tertia auctoritas sic adducitur: Item, idem in eodem: *Magnus*, inquit, *Sacerdos Iesus, qui solus peccatum non fecit; & ad quem venit princeps mundi huius, & non inuenit in eo quidquā. Hæc ille.* Existimo, nimis quòd malitiosè dixerunt Aduersarii illud, *in eodem*, quia si hoc intellexerunt de eodem loco, vel capite, quo antecedentia, est falsum; quia hæc verba non extant in Homilia 7. neque in 8. sed in Homilia 12. quæ est de Magno Sacerdote, & auctoritas sic se habet: *Meus autem Sacerdos magnus Iesus, idcircò magnus est, quia peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius, & quia venit ad eum princeps mundi huius, & non inuenit in eo quidquam, &c.* In qua etiam auctoritate, more solito aliqua addiderunt, alia tacuerunt, & nonnulla immutarunt. Vbi enim Origenes, *meus autem Sacerdos magnus Iesus, idcircò magnus est*; ipsi sic, *magnus Sacerdos Iesus, qui solus peccatum non fecit*, abstulerunt causalem illam, *idcircò magnus; quia*, & addiderunt ly, *qui solus*, deindè tacuerunt illam clausulam: *Nec inuentus est dolus in ore eius*, vt ex his verbis, & illud, *non fecit*, legentes, vel audiētes

ter hoc, non deuenirent in cognitionem, quòd Origenes loquebatur de peccatis actualibus, vt etiam constat ex verbis immediate antecedentibus ab Aduersariis suo fine prætermissis: *Quomodo enim magnus dici potest Sacerdos, qui peccare potest? Quod autẽ sub peccato fuerint omnes magni Sacerdotes, & ex hoc ipso facilè aduertimus: quod lex præcipit, vt priùs pro suis, post etiam pro populi peccatis offerat hostiam Sacerdos. Quomodo ergo magnus est sub peccato positus? Meus autem Sacerdos, &c.* Ex quibus patet, quod non loquitur Origenes de originali, sed de actualibus, & quando loqueretur de originali, nescio, quomodo ex propositis verbis possit deduci illa consequentia: ergo Maria contraxit originale? Nam si ex illo, quod Iesus fuit magnus, deducitur: ergo non contraxit originale, nec habuit peccatum, etiam Maria de se dicit: Quia fecit mihi magna, qui potens est, & sanctum nomen eius. Et misericordia eius a progenie in progenies, timentibus eum. Fecit potentiam in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui. Et benè: dispersit.

Quarta auctoritas sic adducitur: Item idem modicum infrà: *Solus*, inquit, *Dominus Iesus meritò consumatas habet manus, quia ipse solus peccatum non habuit. Hæc ille.* Verba autem Origenes, Homilia 12. non. 7. littera K. sic se habent: *Quia non est homo super terram, qui faciat bonum, & non peccet. Meritò ergo solus Iesus consumatas habet manus, qui solus peccatum non fecit, hoc est, qui perfecta, & integra opera manuum habet.* Vide in hac breui auctoritate, quot, quantaque vitiarũt; prætermiserunt enim totam primam clausulam, à qua pendet intelligentia sequentium, & mutauerunt verbum illud, *fecit*, in illud, *habuit*, quod millies obseruatum inuenies in hoc Ventilabro, & malitiosè tacuerunt verba sequentia, vt sic ex omni parte occultarent Origenes mentem, loquentis de actualibus peccatis, vt simplici intuitu patebit legenti. Sed specta quia maiora videbis, veni, & vide.

Quinta auctoritas sic adducitur: Item modicum infra: *Omnis*, inquit, *qui ingreditur hunc mundum, ex hoc ipso, quòd in vulua matris positus materiam corporis ab origine paterni seminis sumit, in patre, & matre contaminatus dici potest; quia nemo mundus à sorde, nec si vnius diei fuerit vita eius. Omnis ergo homo in patre, & matre pollutus est: solus autem Dominus noster Iesus Christus in hanc generationem mundus ingressus est, quia ipse solus peccatum nesciuit. Hæc ille.* Hæc auctoritas coincidit cum superioribus, sed videamus, qua veritate fuerit transcripta; explicans ergo Origenes illud: *In patre suo, & matre sua non contaminabitur*, sic inquit: *Hic Scripturæ locus difficilis est ad explanandũ, sed si orationibus vestris Deum Patrem Verbi deprecemini, vt nos illuminare dignetur, ipso donante poterit explanari. Omnis, qui ingreditur hunc mundum, in quadam contaminatione effici dicitur. Propter quod & Scriptura dicit: Nemo mũdus à sorde, nec si vnius diei fuerit vita eius. Hoc ipso ergo, quod in vulua matris est positus, & quod materiam corporis ab origine paterni seminis sumit, in patre, & in matre contaminatus dici potest. Aut nescis, quia cum quadraginta dierũ factus fuerit puer masculus, offertus ad altare, vt purificetur ibi tanquam pollutus fuerit in ipsa Conceptione, vel paterni seminis, vel materni. Omnis ergo homo in patre, & matre pollutus est, solus vero Iesus Dominus meus in hac generatione mundus ingressus est, in Matre non est pollutus. Ingressus est enim corpus incontaminatum, &c.* Ecce ante oculos habes vtramque auctoritatem. Si hæc ergo erit regula illius, nota vitia, quantum ad litteram. Vbi Origenes: *Omnis qui ingreditur hunc mundum, in quadam contaminatione effici dicitur.* Aduersarii verò sic: *Omnis ergo qui ingreditur hunc mundum, ex hoc ipso, &c.* prætermiserunt omnia verba illa: *In quadam contaminatione effici dicitur: Propter quod & Scriptura dicit: Nemo mundus à sorde, nec si vnius diei fuerit vita eius:* & hanc clausulã postposuerunt. Deindè prætermiserunt aliam clausulam: *Aut nescis, quia cum quadraginta, &c.* quia ibi extat totum pondus sententiæ. Itẽ vbi Origenes: *Solus verò Iesus Dominus meus in hac generatione mundus ingressus est, in Matre non est pollutus.* Aduersarii dixerunt, *In hanc generationem*, & tacuerunt ly, *in matre non est pollutus.* Tandem vbi Origenes, *Ingressus est enim corpus incontaminatum.* Aduersarii sic; *Quia ipse solus peccatum nesciuit.* Et si his adiungis dictiones emphaticas ablatas, vt illud, *ergo*, & ly, *est*, & ly, *& quod*, &c. Inuenies quatuordecim falsitates capitales, habent nè hæc aliquam excusationem? Quantum verò ad sensum ex littera ipsa constat, quod Origenes solùm intendit probare, Christum Dominum non fuisse contaminatum, nec pollutum in semine, à concupiscentia, & libidine parentum, à quibus polluuntur, & contaminãtur cæteri homines, quia cùm ipse fuerit virtute Spiritus Sancti conceptus ex Virgine, Ille solus ex vi, & modo suæ generationis, mundus fuit ab omni sorde, peccato, & iniquitate, à qua alii omnes in paterno, & materno polluuntur semine, in prima illa generatione carnali, seu conceptione actiua parentum, de qua hic est Sermo, non verò de Conceptione propria, seu animatione facta post quadraginta dies. Hæc adeò clarè, & expressè extant in littera, vt solus cæcus ea videre, aut intelligere non possit.

Sexta auctoritas sic adducitur: Item idẽ modicum infrà: *Solus*, inquit, *Dominus Iesus, quia nunquam peccauit, exiuit de Sanctis. Hæc ille.*

Nec

Nec adhuc ista pauca verba fideliter trãslata fuerunt; nam sic pro sua proposita doctrina prosequitur Origenes: *Solus verò Dominus noster Iesus Christus, qui peccatum nescit, neque in patre, neque in matre contaminatus est, & de Sanctis non exiuit*, abstulerunt ergo malitiosè ly, *nescit*, & loco illius apposuerunt, *nunquam peccauit*, & similiter tacuerunt illa verba, *Neque in patre, neque in matre contaminatus est*, quæ si Aduersarii cum antecedentibus contulissent, nunquam pro se citassent. Siquidèm Origenes relinquens litteram, transit ad allegoricam expositionem, vt de more habet; loquens de hominibus, qui vel non credendo, vel malè oparando in Deum peccant: ideo, inquit, post alia: *Sic ergo etiam contaminamur in matre, si credentes Deo, vel Ecclesiam lædimus, vel libertatem matris cœlestis indigna peccati seruitute fœdamus. Solus verò Dominus, &c.* Vt suprà. Quo ergo fundamento adduxistis hæc, o Patres mei! contra immaculatam Virginis Conceptionem?

Septima auctoritas talis est: Item super librũ Numer. Homil. 5. & ponitur in Glossa Ordinaria num. 11. *In cæteris*, inquit, *Sanctis requieuit Spiritus Sanctus, sed non sicut in Saluatore nostro, in quo non solùm quieuit, sed tanquam quid præcipuum, & singulare dicitur in eo semper mãsisse, quod de nullo alio dici potest. De nullo enim alio dictum est: Quia peccatum non fecit. Quia ergo solus ipse est, qui peccatum non habuit, ideò solo in ipso mansit, & permansit Spiritus Sãctus. Si autem ipse est, de quo tanquam quid singulare, & eximium hoc dicitur: Quia peccatum non fecit, constat, reliquos omnes aliquando fuisse sub peccato. Tempore autem peccati, in eis Spiritum Sanctum mansisse, conuenienter dici non potest: Hæc illè.* Hæc verba non extant, vt ipsi dicunt Homil. 5. quæ incipit: *Responsa dans*, sed in Homil. 6. quæ incipit: *Plura nobis*, & longè diuerso modo, vt ex ipsis constabit: inquit enim Origenes fol. 120. lit. K. *Habeo & aliud testimonium, quo docere possum in Domino, & salutare meo, Spiritum Sanctum eximio quodam genere, & lõgè aliter requieuisse, quàm refertur in cæteris. Dicit enim Ioannes Baptista de eo: Qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum Sanctum descendentem, & manentem in eo, ipse est. Si dixisset: Spiritũ descẽdẽtem, & non addidisset: manentẽ in eo, nihil præcipuũ præ cæteris habere videretur. Nũc autẽ addidit: & manentẽ in eo, vt esset hoc signũ in Saluatore, quod in nullo alio potest ostendi. De nullo enim scriptũ est, quia manserit in eo Spiritus Sanctus. Et ne quis me putet in hoc derogare Prophetis, sicut ipsi, quia non eis derogo, præferens eis D. meũ Iesum Christũ. Recolunt enim singuli dicta sua, & inueniunt, quod de nullo alio dictũ est: Quia peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore suo. Quia enim solus est sine peccato, qui peccatũ non fecit idcircò in ipso solo mansit, & permansit Spiritus. Si enim ipse est, de quo singulare aliquid, & eximium dicitur, hoc quod suprà diximus: Quia peccatum non fecit, constat, reliquos omnes fuisse sub peccato. Si omnes, necessariò, & Prophetas, &c.* Hæc sunt Origenis verba: ex quibus euidẽter constat, qualiter Aduersarii omnia, & singula vitiarunt, & pessimè adulterarunt, præcipuè illa, quæ ad suũ intentũ concernere poterant, vt est illud: *De nullo alio scriptũ est, quia manserit in eo Spiritus Sãctus.* Aduersarii verò sic: *De nullo alio dictũ est, quod peccatũ nõ fecit*: Nota amore Dei, quantum inter se differant illæ clausulæ. Item illud: *Quia enim solus est sine peccato, qui peccatum non fecit*; ipsi sic: *Quia ergo solus ipse est, qui peccatum nõ habuit*, semper, & ferè vbiq; mutantes verbũ *fecit*, in, *habuit*, vt excluderent peccata actualia, & introducerent originale: siquidèm solùm hoc non fit, sed habetur. Restat nunc verificare, an sit certum illud, quod dicunt Aduersarii: *Et ponitur in Glossa Ordinaria Num. 11.* Ad quod dico, quod in Glossa Ordin. præallegato cap. 11. col. 1224. adducũtur aliqua verba Origenes ex supra positis, præcipuè hæc: *De illo enim solo dictũ est: Qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius. Quia enim solus est, qui peccatũ non fecit, ideò in solo illo mãsit, & permansit Spiritus. Constat ergo, reliquos omnes sub peccato fuisse.* Videte ergo, quàm ad litteram transcripsit Glossator verba Origenis, & conuertantur retrorsum, qui simul, & semel vitiarunt Origenem, & Glossam.

Octauam auctoritatem adducit Anonymus via 3. p. 2. auctorit. 21. sic: Item Origenes super Ioan. *Diabolus*, inquit, *fuit homicida ab initio, non propter aliquem singulariter tantũ, sed propter totum humanũ genus, quod peremit, in quantum in Adam contenti moriuntur.* Origenis autem verba tom. 2. in Euang. Ioann. Hom. 24. ad illa verba: *Ille homicida erat ab initio*, folio 244. col. 2. lit K. sunt hæc: *Inspice verò etiã hoc: In Adã omnes moriũtur, & in Christo omnes viuificabũtur, quibus verbis neque mors media significatur hoc dicto: In Adã omnes moriũtur, neque indifferens vita (quæ neque bonum per se est, neq; malum) in illo: In Christo omnes viuificabuntur, & videbis vitã hominis, qui est ad imaginem: cuius vita cõsiderata, intelliges, quo nam pacto homicida ille interfecerit viuentẽ hominẽ, rectè dicendus homicida, non quia vnum quempiam priuatim interfecerit, sed propter vniuersum genus à se interfectum, vndè in Adam omnes moriuntur. Hoc verò homicidiũ operatus est, cũ incepisset ab initio, &c.* Confer ergo huius auctoritatis vltima verba cum suprapposita, & videbis, quomodo illa tota à primo ad vltimum verbum est adulterata, & ficta, & hęc Origenis legitima potiùs est pro nobis; quia si diabolus omnes in Adã

per

per peccatum interfecit, sed non priuatim omnes: ergo aliquam excipit priuatam personam, & hæc nec est, nec potuit esse, nisi Virgo Maria: hoc enim quærimus in præsenti controuersia, an Virgo Maria, vt priuata persona, exempta fuerit ab illa morte peccati, qua diabolus interfecit omne genus humanum in Adam. Et qui aliud dicere voluerit, in veritate non stetit, quia non est veritas in eo.

PAGANVS De Pergamo, Ordinis Prædicatorum, Beatus, in Serm. Natiuit. B. Virginis. *Bandel. cap. 23. Deza fol. 40. Grysald.*

VERITAS 234.

DE Pagano de Pergamo, Inquisitore Lombardiæ, dicit Gesnerus fol. 648. quòd scripsit Postillam super Bibliа, sed non Sermones. Nomenclatores vero Ordinis Prædicatorum, vt Sixtus Senensis fol. 285. Antonius Senensis fol. 286. Alphonsus Placentinus fol. 409. Leander Alber. lib. 4. fol. 136. & istos sequens Posseuinus fol. 206. & Ioann. Michael Pius col. 83. part. 2. ad annum 1270. & iterum illum multiplicat col. 153. ad annum 1323. vnanimiter affirmant, scripsisse Sermones de Sanctis, ac de Tempore, sed cum isti scripserint post Bandellum, dubito, nè ab illo decepti fuerint, vt infra insinuabitur, quia Sermones extant, sed non sub nomine, & titulo, Pagani de Pergamo: vixit Auctor iste secundùm omnes ad annum 1323. Ita vt per integrũ sæculum præcesserit Turrecrematam, Anonymum, & Petrum de Vincentia: cùm autem isti non adducant hunc Auctorem, sed solus Bandellus, dico, & iterum dico, quod dubito de veritate; sed quidquid sit de Auctore.

Auctoritatem sic adducit: Idem tenet B. Paganus de Pergamo, Doctor clarissimus, in sermone Natiuitatis B. Virginis, sic dicens: *Beata Virgo significatur per Auroram, quantum ad dignitatem Natiuitatis, Iob 3. Spectet lucem, & nõ videat, nec ortum surgentis Auroræ. Originale enim peccatum lucem, id est, Christum non vidit, neque in conceptu, neque in ortu, Auroræ vero, id est, Beata Virginis, etsi conceptum viderit, non tamen vidit eius ortum; quia licèt B. Virgo in originali peccato concepta fuerit, non tamen est cum peccato nata. Hæc ille.* In quodam libro manuscripto, qui extat in Collegio Maiori S. Ildephonsi Vniuersitatis Complutensis, in tomo de Sanctis, cuius principium est: In Vigilia S. Andreæ: *Stabat Iesus.* Secundus verò tomus finit sic: *Expliciunt Sermones Dominicales, & Feriales, per totum annum, secundùm ordinem Officij Fratrum Prædicatorum.* Ex his verbis, sicut ex eo quòd adducit sermones S. Dominici, & S. Petri Martyris, & nullius alterius Patriarchæ, euidenter cognoscitur, Auctorem illorum Sermonum fuisse ex Ordine Prædicatorum. In hoc ergo opere extant Sermones septem de Natiuitate Virginis. Primus incipit: *Ego quasi vitis.* Secundus: *Ego Mater pulchræ dilectionis.* Tertius: *Liber generationis.* Quartus: *Iacob genuit.* Quintus: *Sicut Sol Oriens.* Sextus: *Sapientia ædificauit.* Septimus: *Obscurentur stellæ.* Et in hoc vltimo Sermone extant hæc verba: *A suæ Natiuitatis exordio Inuenitur Maria medium locum tenere inter Sanctos, & Filium, qui est Sanctus Sanctorum; nam inferior inuenitur Filio, & superior omnibus Sanctis, quod quidèm dupliciter significatur in præmissis Iob scriptis, ex lamentatione sua, in qua deplorat, & describit miseriam originalis peccati, ex differentia nascentium, quam distinguit secundùm diuersas similitudines, quæ sunt tres, Stellarum, Auroræ, & lucis; in Stellis Sanctos, in Aurora Mariam, in luce Christum designat, &c.* Et infrà: *Sed nota, quòd priùs dicit Auroram, postèa Solem, quia Aurora præcedit Solem, sed nihilominùs creatur à Sole; sic Virgo præcedit Filium secundùm humanam naturam, sed ab ipso creatur secundùm diuinam, & benè sequitur æstatem, & veræ quia post ortum Virginis, & æstatem gratiæ, & ver gloriæ dedit Dominus. Secundò, commendat eminentiam Natiuitatis, quia sine originali nata, & sic dicitur hic: Expectet lucem, & non videat. Tertiò, commendat gloriam Conceptionis, & sic dicit auditor sermonum Dei, 2. Reg. 23. Sicut lux Auroræ oriente Sole, &c. duas ponit similitudines, volens per primam ostendere, qualiter præparata ad expectationem Filij Dei, & sic dicitur lux Auroræ absque nubibus; per nubes intelliguntur defectus naturæ, ex quibus omninò erat improportionata ad receptionem sui Creatoris, &c.* Et infrà: *Quæ est ista quæ progreditur, &c. Vbi triplicem notat de virtute in virtutem, de maiori luce ad maiorem, Aurora comparatur antè Conceptionem Filij Dei, quia lucem admixtam habuit tenebris, lucem scilicèt sanctificationis cum tenebra originali; Lunæ vero in Conceptione, Soli verò post Conceptionem, &c.* Et infrà: *Nõ solùm ex differentia nascentium oritur propositum, sed adhuc vlterius ex differentia natiuitatum, omnes enim Sancti cum originali concepti sunt, & nati, Christus vero nec conceptus, nec natus, Maria concepta, sed non nata, quia in vtero sanctificata, & hanc triplicem differentiam ostendit Iob in verbis præmissis, &c.* Ex his vltimis verbis existimò, quod Bandellus finxit suam auctoritatem, disponendo eam more suo, vitiando omnia, & singula.

Supposito ergo, quod liber iste, & Sermo sit Pagani de Pergamo, de quo nihil audeo affirmare, Auctor iste Dominicanus, quicumque

ille sit, nihil dicit contra Immaculatam Virginis Conceptionem, quia loquitur de prima conceptione seminis more Antiquorum, per respectũ ad secundam natiuitatẽ in vtero, vt colligitur ex illa clausula: *Omnes enim Sãcti cum originali concepti sunt, & nati.* Hæc enim propositio non loquitur de natiuitate extra vterũ, aliàs non solùm esset falsa, sed expresè cõtra Scripturam; nam Ioannes Baptista, & Hieremias nati sunt ex vtero sine peccato originali. Loquitur ergo de natiuitate in vtero, & sic tota auctoritas Pagani verissima est. Nam Christus Dominus solus cõceptus est sine originali concupiscentia, & libidine, & eodem modo natus in vtero: Maria vero concepta cum concupiscentia, & libidine originali, sed non nata in vtero cum originali, quia fuit sanctificata: ille est genuinus sensus verborum Pagani, iuxta rigorem suæ auctoritatis, & verborum vini, ideo Bandelius illã aliter disposuit sumendo assumptum, & aliqua verba à Pagani Sermone, quousque ergo ostenderint Aduersarii alium librum Sermonum sui Pagani de Pergamo, & in illo auctoritatem adductam à Bandello, sepeliatur cum honore cum Patribus suis, quia ego non credo Bandello.

PARATVS Doctor antiquus, in Sermone 4. de Concept. Virginis Mariæ. *Ita Paul. Gryſ. Alphab. 3. in princ.*

VERITAS. 235.

INTER Scriptores antiquos Anonymos fuit quidam non spernendæ eruditionis, ac scientiæ, qui scripsit luculentissimos Sermones de Tempore, ac de Sanctis sub nomine Parati, absque alio cognomine, aut signo sui status, vel Religionis, fuitque hoc opus impressum Romæ 1598. in fol. Parisiis anno 1551. in 8. Argentinæ 1487. Norimbergiæ 1493. & fol. 256. vsq; 258. adducit Sermonem de Conceptione B. Mariæ Virginis. Hunc Auctorem; & Sermonem conducit Paulus Grysaldus solus, citans Sermonem 4. & allegans ex ipso hanc auctoritatem. Paratus Serm. 4. de Conceptione: *Purificauit eam à rubigine, id est, ab omni macula originalium peccatorum.* Qua veritate, & fundamento hoc dixerit, verba ipsa Parati demonstrabunt, quæ sic se habent.

In Sermone, qui est in ordine 4. & incipit: *Beatam me dicent*, inquit Paratus: *Hodie S. Mater Ecclesia recolit, qualiter Maria Virgo Virginum in vtero matris suæ sit concepta. Circa verba proposita quatuor reuera magnalia à Deo sibi facta per sanctitatem eius tam sacram restant cõsideranda. Primò, quod Deus Conceptionem suã Angelica voce nuntiauit. Secundò, quod ipsam tàm in vtero, quàm extra vterum matris suæ præ omnibus creaturis mundi mirabiliter sanctificauit, &c. Et hoc modo Beatissima Virgo Maria, est concepta, & nata, ac speculum Diuinitatis, & miraculum omnium effecta est. Secundò, fecit ei Dominus magna, ex hoc quod eam, tàm in vtero, quàm extra vterum sanctificauit, quod sic ostenditur: cùm Beatissima Virgo Maria concepta fuit in vtero cursu naturæ, corpus suum erat ad recipiendam animam habilitatum, & statim immisit ei Deus animam cum flamma Spiritus Sancti, mediante qua fuit purgata ab omni macula, & rubigine peccatorum originalium, exemplo isto: Accipe aurum purum, & mitte in testam puram, & pone ignem: ignis ardet per testam, & purgat aurum. Sic gloriosissimum corpus Beatissimæ Dei Genitricis Virginis Mariæ positum erat in testa, id est, corpore B. Annæ matris Mariæ, quod pertransiuit ignis Spiritus Sancti, & purificauit à rubigine, id est, ab omni macula omnium originaliũ peccatorum: sic quod in vtero matris suæ fuit sine peccato, sine peccato vixit, & sine peccato decessit, &c. Ergo de te dicit deuota anima, Cãticor. 2. Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Item Canticorum 4. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te, & quia Deus sic te sanctificauit: ergo Beatam te dicent omnes generationes. Quarè dico, quòd Deus creauit Solem clariorem cunctis Planetis, sic præ omnibus creaturis Beatissimam Virginem Mariam, quia sine omni peccato, &c.* Alia habet hic Auctor verba in præallegato Sermone, quæ adduci poterant ad comprobandam Virginis immunitatem, sed quia hæc adducuntur ab Aduersariis, & sunt præcipua, ac principaliora alia omittimus; ex quibus poterit colligere Lector, qualis fuerit mens Parati in hac Conceptionis materia, nunquam enim ponit peccatum originale in Virgine, imò ante infusionem animæ, dum corpus erat organizatum in vtero Annæ, fuisse purificatum per flammam Spiritus Sancti à rubigine originalium, id est, à fomite, & sordibus relictis ex concupiscentia parentũ in illa materia apertissimè adstruit. Et sic Grysaldus referens cauillosè solùm quatuor verba, sine veritate, & fundamento adducit Paratum ad suam aream, sed in sacculo pertuso, sicut alios, &c.

Vtinam proposita Parati verba, vidissent, ac legissent attentè omnes Aduersarii; nam ex ipsis expresè constat, quid Doctores antiqui intelligebãt per rubiginem, & originalium sanctificationem, quando dicebant, & explicabãt illud: *Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimum*, quam auctoritatem semper, & vbique adducunt pro se Aduersarii, & immeritò, quia rubiginem sumebant antiqui, non pro peccato originali formaliter; sed pro sorde, & fomite, atque aliis defectibus originalibus generationis, & seminis, vt hic dicit Paratus: *Cùm Beatissima Virgo Maria concepta fuit*, propri-

mam

mam conceptionem, *in vtero cursu naturæ corpus suum erat ad recipiendam animam habilitatum, & statim immisit illi Deus,* scilicèt, corpori, *animam cum flamma Spiritus Sancti; mediante qua* flamma *fuit purgata* illa materia, à qua formanda erat ipsa Maria, *ab omni macula, & rubigine peccatorum originalium*; id est, procedentium ab origine paternæ, ac maternæ generationis, quam rubiginem aliqui vocant fomitem alii peccatum originis, alii verò originale. Meliùs hoc declarat exemplum Parati: Aurum purum fuit corpus Mariæ, testa pura vterus Annæ, *sic gloriosissimum corpus Beatissimæ Dei Genitricis Mariæ positum erat in testa, id est, corpore B. Annæ, quod*, scilicèt, corpus, quod statim futurū erat Virginis Mariæ, *pertrãsiuit ignis Spiritus Sancti, & purificauit*, illud corpus formatum, & vltimatè dispositum ad animationem, *& purificauit à rubigine, id est, ab omni macula omnium originalium peccatorum.* Nota, quomodo loquatur de plurali; & concludit Paratus: *Et sic Deus creauit Virginem Mariam sine omni peccato.* Quid clarius? Hoc aliquantulum latiùs dixi; & explicui, quia Aduersarii vbicumque audiunt, vel legunt hæc verba: rubigo, ablata, purificata, purgata, & his similia, absque alio examine, vel discursu, totum hoc intelligunt de peccato originali contracto post animationem, quando ferè omnes loquuntur de purificatione, & purgatione ante animationem, vt hic Paratus, & omnes alii suprà relati.

PAVLINVS Bernardinus, Lucensis, Ordinis Prædicatorum; in Quodlibet. de Incarnatione. *Ita Paul. Grys. Alphab. 5.*

VERITAS 236.

HIC Auctor secūdùm Antonium Senensem, fol. 189. Anto. Posseuinum in Apparat. fol. 219. Alph. Placentinum fol. 410. fuit in rerum natura, & vixit ad annum 1577. & mortuus fuit ad 1585. Vide de hoc latè Michaelem Pium part. 2. lib. 4. col. 313. scripsitque aliqua Quodlibeta, nullum tamen fuit typis mandatum, & sic ex hac parte quasi non fuisset. Grysaldus illum adducens nullam auctoritatem transcribit, & etiam ex hoc, vt vana, & inanis spica reiicitur. Inquit enim Alphab. 5. litt. P. *Paulinus Bernardinus, Lucensis, in Quodlib. de Incarnatione.* Ad finem verò totius Cathalogi sic concludit: *His ergo tantorum Doctorum testimoniis, demonstratur, illam originale peccatum contraxisse, imò Bartholomæus Spineus, Doctor præstantissimus, & Sacri Palatii Magister, in Quæstione propria, de hac re, probat alteram opinionem eorum, qui dicunt, eam non contraxisse, esse hæreticam, & hanc nostram tanquam de fide sequendam probat. Cum quo est Magister Paulinus Bernardinus Lucensis, vir doctissimus, ac Prouinciæ Abbrutii Regularis vitæ Institutor: hic in suis Quodlibetis, rationibus, & auctoritatibus corroborat hanc sententiam.* Hæc Grysaldus. Ex quibus constat, quomodo Aduersarii adhuc post Constitutiones Sixti IV. Pii V. & Concilii Tridentini approbationem ore pleno dicebant, & scribebāt, suam opinionem esse de fide, nostramque sententiam hæreticam; & hoc non solùm fratres infimæ conditionis, vt in Hispania Cucharetas, & Pedroche, sed in Italia Magistri sacri Palatii, & Institutores Regularis Obseruantiæ Prouinciarum. Denique Auctor iste est suspectus testis, quia ex Ordine Prædicatorum: quousque ergo adducant Aduersarii Quodlibetum, vel Quodlibeta illa de Incarnatione, & ex illis verba, credendi non sunt: existimo enim quod Grysaldus non vidit Quodlibetum illud, sed cùm in materia de Incarnatione ferè semper agatur de Virginis Sanctificatione, affirmauit, quod fortè nesciuit.

Quod comprobo hoc vnico, ac solo argumento: cùm ego in Ciuitate Neapolitana monumenta aliqua litteraria inquirerem, incidi in librum paruum, impressum in 12. absque anno, & loco, de Confraternitate, seu Congregatione Nominis sanctiss. Dei, cuius Fundator, vt in prædicto libro dicitur, fuit hic deuotus Pater Paulinus Bernardinus de Luca: huius ergo Cōfraternitatis consuetudo, seu institutum à sua prima fundatione est, recitare Officium immaculatæ Conceptionis, vt extat in eodem libro à fol 43. vsque 134. Titulus libri Italicè talis est: *Officio della Congregatione del Santtissimo Nome di Dio è Mõte de poberi soto la protettione de Patri Predicatori della Chesa di S. Seuero magiore di Neapoli, impress. &c.* Compone ergo, ò Lector! hoc Officium cum Quodlibeto Grysaldi; Paulus Bernardinus instituit illam Confraternitatem, in quā ex instituto recitatur Officium Conceptionis, cuius nullum simile exemplar extat in tota Religione Prædicatorū, quomodo ergo Fundator scriberet esse contra fidē, & hæreticam piam opinionem? aut mutauit sententiam, aut Grysaldus, sicut in omnibus aliis defecit à via veritatis, & hoc est magis probabile.

PAVLVS Burgensis, Episcopus, in Dialogo, quem appellauit, Scrutinium Scripturarum. *Bandellus capit. 21. De* 2 *folio 36. à tergo.*

VERI-

VERITAS 237.

AVCTOR, Et opus notissima sunt. Scrutinium fuit primo typis mandatum Maguntiæ anno 1478. in fol. & Parisiis, vbi dicitur, quod Burgensis illud scripsit anno 1434. cùm esset annorum 81. fuit etiam impressum Burgis anno 1591. ac nouissimè cum Glossa Ordinaria tom. 6. anno 1636. Quomodo autem, vel quibus verbis dixerit Burgensis, Virginem Mariam fuisse cõceptam in originali peccato, Aduersarii nô exprimunt, quia hic est ex illis, quorum nullam adducũt auctoritatem, sed quam adducere poterant in tam clara, & aperta falsitate? Pro confirmatione ergo illius sæpè propositi asserti, quòd vbicumque Aduersarii adducto Auctore tacent auctoritatem, aliquod latet mẽdacium, adducam aliqua ex illis quæ Burgensis habet in suo Scrutinio, quæ hanc Conceptionis materiam concernunt, vel concernere possunt.

In 1. igitur parte Scrutinii agit latè de redemptione, ac satisfactione Christi pro hominum peccatis, & dist. 6. cap. 2. sub hoc titulo: *In quo præsupponitur oppositum, scilicèt, quòd peccatum primi Parentis in posteros transiuerit, &c.* agit de peccato originali, & eius transfusione in filios Adami, ibique habet hæc verba loquendo cum Paulo: *Oportet, vt tibi vnum præsupponam, quod secũdùm veritatem fidei Catholicæ firmiter est tenendum, & etiam per sacras Scripturas, & Doctores tuos, esse verum approbatur; quod quidèm præsuppositum tale est: Quòd primum peccatum primi hominis, de quo habetur Genesis 3. originaliter transijt in posteros, ex quo sequitur, quòd Abrahã, & Moyses, & alij quicumque Patriarchæ, seu Prophetæ, quantumcumque Sancti, non fuerunt immunes ab huiusmodi peccato, sed illud contraxerũt per originem, & ideò iustitia diuina in eis saluatur, &c.* Et infrà: *Similiter, & quod dictum est mulieri: In dolore paries filios tuos, &c. Omnia transierunt in posteros, vt habemus per rei euidẽtiam, & per consequẽns peccatum ipsius Adæ transiuit in posteritatem, quoad culpam, aliàs esset dare pœnam sine culpa, quod est inconueniens, &c.* Denique infrà: *Primum enim peccatum fuit peccatum Adæ, quod transiuit in posteros per originem, vt iam dixi.* Hæc sunt omnia verba illius 1. part. In 2. verò dist. 2. cap. 2. ad finem, loquens de B. Maria, sic inquit: *Et ideò in sacris Scripturis Noui Testamenti non leguntur commendationes S. Virginis, nisi tantùm supradictæ, quæ à nobis de necessitate credendæ sunt; humilitas eius etiam exprimitur, vt ex ea possimus sumere rationem, quare laudes eius in Scripturis sacris subticentur, vt dictum est, vndè Conceptio, vel Natiuitas, seu mors ipsius, in quibus magna miracula contigisse piè credi debet, non narrantur in canonicis Scripturis, neque ex tali narratione, ipsi Virgini gloriosæ, quæ tunc in humanis viuebat, & ea quæ in sacris eloquijs scribebantur, eam non latebant; fastidium, seu tædium generarent ratione prædicta, &c.* Signate ergo, ò Patres mei, vbi dicit Burgensis, Virginem contraxisse originale peccatum? Imo potiùs est pro nostra sententia, tùm quia nihil dicit contra illam, tùm, quia vt vidimus in hac secunda auctoritate, eodem modo loquitur de Conceptione Virginis, atque de eius Natiuitate, ac de miraculis patratis in vtraque: si ergo vtrobique fuerint miracula patrata, quod miraculum potuit esse in Conceptione (signatè dico cum Burgensi in Conceptione, vt non recurrant ad Sanctificationem) si non fuit in ea à peccato originali præseruata? Sed quando Burgensis non sit pro nobis, quo fundamento Aduersarii ipsum adduxerunt pro se? Allegatus ergo fuit solùm ad multiplicandum numerum, & augendam paleam; quando dixerunt: *Idem tenet Magister Paulus, Episcopus Burgensis, in Dialogo suo, quem appellauit Scrutinium Scripturarum.*

PAVLVS De Perusio, Ordinis Carmelitarum, in 3. Sent. dist. 3. *Turrecrem. part. 6. cap. 34. fol. 124. Anonym. Auctore 142. Bandell. cap. 26. Deza fol. 50.. Vincent. Grysal, Castellan. & Barelet.*

VERITAS 238.

DE Hoc Auctore omnes Nomenclatores honorificam faciunt mentionem, Trithemius, Gesnerus, Posseuinus, & alii, vixitque ad ann. 1344. Eius opus super Sententias ab omnibus laudatur, Romæ, & Perusiæ ipsum inuenire non potui, & sic in isto Auctore loquar ex verbis Aduersariorum. Turrecremata sic adducit illius auctoritatem: Idem tenet Magister Paulus de Perusio in 3. Sentent. dist. 3. sic dicens: *Firmiter tenendum est, Beatam Virginem fuisse in originali peccato conceptam, tùm, quia fuit concepta per concubitum viri, & mulieris, tùm quia solus Christus fuit conceptus sine peccato, vt Augustinus, & Hieronymus dicunt; tùm quia traxit meritum mortis, & habuit debitum moriendi, vt dicit Augustinus; tùm etiam, quia fuit redempta per mortem Christi, vt cæteri. Hæc ille.* Attende, ò Lector! & nota, quomodo hanc eandem auctoritatem adducit Bandellus, & Vincentia ex ipso. Idem tenet eiusdem Ordinis Carmelitarum clarissimus Doctor Magister Paulus de Perusio, in 3. Sent. dist. 3. sic dicens: *Beata Virgo fuit in originali peccato concepta. Tùm primò, quia fuit à peccato purgata, & mundata, vt dicit Magister Sententiarum. Secundò, quia fuit per*

per coitum viri, & mulieris, ex concupiscentia generata, ex qua proles de necessitate contraxit originale peccatum, vt dicit Augustinus in lib. de fide ad Petrum. Tertio, quia solus Christus fuit in sua Conceptione immunis ab originali peccato, vt dicit Bernardus, Augustinus, & Hieronymus. Quarto, quia Beata Virgo traxit ab Adam, pœnam, & meritum pœnæ, sicut omnes alij, excepto Christo, vt dicit Augustinus super Psalmos, quia dicere, Beatam Virginem sine peccato fuisse conceptam, est eius honori detrahere, vt dicit Bernardus. Sexto, quia si ante Christi Passionem mortua fuisset, non euolasset ad cœlum: ergo habebat reatum alicuius peccati, & per consequens habuit aliquod peccatum. Septimo, quia mortua fuit, & habuit debitum, & necessitatem moriendi, quæ sunt pœna peccati. Octauo, quia omnes homines, excepto Christo, peccauerunt, vel in seipsis, vel in Adam, vt dicit Augustinus de Natura, & Gratia. Nono, quia dicit Augustinus in libro de Nuptijs, & Concupiscent. & contra Iulianum, quod si Christus ex concubitu Mariæ, & Ioseph generatus fuisset, habuisset originale peccatum: sed Beata Virgo fuit per concubitum concepta; igitur, &c. Decimo, quia Beata Virgo fuit redempta per Passionem Christi, talis autem redemptio præsupponit peccatum; igitur, &c. Vndecimo, quia Beata Virgo, quando Christus venit in mundum, habuit reatum peccati, vt dicit Leo Papa; igitur, &c. Duodecimo, quia Beata Virgo in iniquitatibus concepta est, & in peccatis concepit eam mater eius, vt dicit Anselmus. Conceptio tamen Virginis potest dupliciter considerari, vno modo in ordine ad contractionem originalis peccati, & sic non est celebranda, & hoc modo intelligit Bernardus, & Glossa Decreti de Consecr. dist. 3. cap. 1. Alio modo potest considerari in ordine ad futuram Sanctificationem, & Christi Incarnationem, & sic potest celebrari: Sicut medicina in quantum amara, est odibilis, & vituperabilis, sed in quantum est inductiua sanitatis, est diligibilis, & laudabilis. Et Ecclesia non vt lapidea, sed vt consecrata, & Deo dicata veneratur. Prælatus, vt peccator, est vituperandus, sed vt habens iurisdictionem, & super cathedram Moysi sedens, est honorandus. Hæc ille. Hucusque Bandellus. Grysaldus verò Perusinus sic illam adducit: Paulus de Perusio 3. dist. 3. *Solus Christus fuit ab originali peccato immunis, vt dicit Bernardus, Augustinus, & Hieronymus, quia Beata Virgo traxit ab Adam.* Castellanus autem sic: Magister Paulus de Perusio, Carmelita, in 3. Sent. dist. 3. *Ideòque B. Virgo traxit meritum mortis, & habet debitum moriendi.* Et nihil ampliùs. Ecce, ò Lector! adducunt Aduersarii pro vno Paulo de Perusio quatuor auctoritates inter se primo diuersas, ex vno, eodemque libro, & loco; quomodo ergo hæc componenda sunt? Vel cui ex his quatuor credendum est? Opera Pauli Perusini iam non cōparent in rerum natura, & si alicubi extant, erunt manuscripta (quia nūquam fuerunt typis mandata) in aliqua recondita Bibliotheca, nec ego hunc Auctorem inuenire potui, cùm essem in Ciuitate Perusina. Si auctoritas Turrecrematæ est vera, & legaliter transcripta, quomodo in illo antiquo Opusculo à Castellano adducto, tacetur illa clausula principalis: *Firmiter tenendum est, B. Virginem fuisse in originali peccato conceptam.* Sed gratis admisso, quòd illa Turrecrematæ esset vera, qua veritate, aut Dei timore potuit Bandellus fingere illas duodecim rationes? Quod autem fuit falsæ, ac suppositæ à primo vsque ad vltimum verbum, patet euidenter, tùm ex auctoritate Turrecrematæ, & Castellani, tùm, quia verba, stylus, & artificium totum est Bandelli, aliam enim simillimam auctoritatem finxit in Gregorio de Arimino, vt videre est num. 94. tùm denique, quia non solùm difficile, sed impossibile esset, Paulum de Perusio scripsisse, vel saltē excogitasse tot, ac tanta mendacia, sicut in prę allegatis verbis continentur: hoc enim solùm fuit reseruatum vni Bandello, imo plus audeo dicere, quòd nec Bandellus vidit librum Sentētiarum Pauli de Perusio, sed solùm sumpta occasine ex verbis adductis à Turrecremata absq; vllo alio fundamēto, fabricauit omnia superiùs relata. Et hoc *firmiter tenendum est*, vt ipse dicit de Paulo de Perusio, quousque ostendant auctoritatem allegatam, quod absque dubio non facient per omnia sæcula sæculorum.

PETRVS De Bruco, vel de Bracho, seu de Prato, in suo Repertorio diffuso, littera Conceptio. *Turrecrem. part. 6. cap. 26. fol. 126. Anonym. Auctore 190. Bandel. cap. 19. Deza fol. 30. Vincent. Grysald. Barelet.*

VERITAS. 239.

PRO Confirmatione illorum, quæ dicta sunt numero antecedenti, notare debes, Lector, quod Petrus de Bracho, (non de Prato, vt malè Turrecremata, nec de Bruco, vt dicit Anonymus) Auctor inter Iuristas paruæ, vel nullius auctoritatis, edidit Repertorium, seu Indicem ad reperienda illa, quæ erant in Iure Canonico. Cùm enim illis primis temporibus essent Iura indigesta, & absque indicibus titulorum, & rerum, nimis laborabant studiosi in inueniendis materiis; quare pro operis necessitate quàm plurimi antiqui elaborarunt Indices, seu Elenchos, quos ipsi Repertorios vocabant; quia erant ad reperiendum faciliùs, secundum Alphabeti ordinem notabilia contenta in Iure; inter hos vnus fuit iste Petrus de Bracho, cuius opus manuscriptū extat in

Bibliotheca S. Ecclesiæ Toletanæ, nunquam enim, quod sciam, fuit typis mandatum: nam Repertorium, seu Index, qui nunc extat in Iure Canonico, non est istius Petri de Bruco, sed alterius. Hoc dixerim, Lector, vt non existimes audiens illud: *In suo Repertorio diffuso littera Conceptio*, esse aliquod eximium opus, quia solùm est, vt dixi, quidam index, & non diffusus, vt infrà ex ipsius verbis constabit.

Auctoritatem huius sic adducit Turrecremata: Item ad idem est Dominus Petrus de Prato, Doctor solemnissimus Decretorum, qui in Repertorio suo diffuso in littera Conceptione, dicit sic: *Quòd festum Conceptionis B. Mariæ non debet celebrari, eo quòd concepta fuerit in originali peccato, quod notat & Dominus Guido de Consecratione, dist. 4. Firmissimè. Hæc ille.* Bandellus verò, & alii sic adducunt hanc eandem auctoritatem: Idem tenet Dominus Petrus de Braco, Doctor solemnissimus, in Repertorio suo Conceptio: *Festum*, inquit, *Conceptionis B. Mariæ non debet celebrari, vt notatur de Consecratione, dist. 3. cap. 1. & dist. 4. cap. Per Baptismum; & ratio est: quia ipsa fuit concepta in peccato originali, vt notat Guido dist. 4. capit. Firmissimè. Hæc ille.* Verba autem quæ extant in Repertorio Petri de Bracho, incipiente: *Quoniam inter cætera*, fol. 1022. verbo, Conceptio, nulla mutata syllaba, aut alterata littera, sic se habent: *Quòd festum Conceptionis Beatæ Mariæ Virginis non debet celebrari, notatur de C. dist. 1. cap. 1. dist. 4. Per Baptismum. Quòd concepta fuerit in peccato originali, notatur gni. de Consecratione. dist. 4. Firmissimè. Quòd sanctificata fuerit in vtero, in verbo, Sanctificare. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea, de Pœnitent. dist. 2. Sr. cum in quod Conceptionem quinque impediunt, &c.* Ista sunt verba, vel, vt melius dicam, litteræ, quæ extant in illo Repertorio: ex his clarissimè deprehendemus omnia mēdacia in hac breui auctoritate commissa. Nam primò Turrecremata benè transcripsit illud: *Quòd festum B. Mariæ non debet celebrari*, sed malè Bandellus, quia abstulit illud relatiuum, *quod*, vt sic demonstraret, verba illa non esse indicatiua, sed absoluta, & assertiua. Secundò, malè Turrecremata addidit ex proprio cerebro illam causalē, *eo quod* concepta fuerit in originali peccato. Tertiò, eadem intentione abstulit remissionem illam, *Notatur de C. dist. 1. cap. 1. dist. 4 Per Baptismum*, adscribens illam Guidoni; nisi fortè illud, *gni*, sit *Guid.* nam ex originali manuscripto non clarè constat. Quartò, etiam cautiosè addidit Bandellus illud, *Et ratio est, quia ipsa* fuit cōcepta in peccato originali. Quintò, adiiderunt totam illam clausulam, *Quod notat & D. Guido, dist. 4. Firmissimè.* Sextò, abstulerunt ordinē, & dispositionem Indicis expressam in ipso Repertorio, per vocem illam, *quod*, & citationibus immediatè positis post quamlibet clausulā: disponentes verba, ac si esset quædam sententia, & coclusio Petri de Bracho, quando ipse solum refert illa, quæ sunt, & dicuntur in Iure Canonico. Istæ sunt sex adulterationes capitales quoad litteram; quoad sensum verò solùm est vna, scilicèt, adducere hunc Auctorem pro sua sententia, nam neque fuit Auctor, nec aliquid dicit ex se, vt ex ipsius verbis constat, vnde verè, & realiter hic est multiplicatus cum Ioanne Theutonico, vel Ioāne Gallico, cuius sunt verba, & Glossæ illæ Decreti a Petro Bracho hic relatæ, vide quæ diximus supra num. 173. & 192. & alibi sæpe.

PETRVS Calo Clugiensis, Ordinis Prædic. in suo Legendario, cap. de Sanctificatione, & Conceptione B. Virginis *Bandel. cap. 23. Deza fol. 42. Petr. de Vinc. & Grysald.*

VERITAS 240.

QVOD Millies in hoc opere notauimus, scilicèt, quod vbicumque Aduersarii non adducunt auctoritatem, aliquod latet maleficium, & in hoc suo Auctore tantùm dicant: *Idem tenet Magister Petrus Calo Clugiensis, in suo Legendario, capitulo de Sanctificatione, & Conceptione B. Virginis.* Et nihil ampliùs; sequitur, quod aliquod etiam latet in hoc Auctore mendaciū, nisi fortè sint mendacia, pro quibus detegendis dicam secundùm veritatem huius Auctoris integram historiam. Et in primis Anton. Senensis, fol. 199. mentionem facit de quodam Petro Schalo de Clausia, qui scripsit Legendas Sanctorum plurium, quas diffusè compilauit, addens aliquas, quas Iacobus de Voragine prætermiserat. Idem ad litteram dicit S. Antoninus 3. part. Histor. titul. 23. cap. 11. §. 2. fol. 681. Ioann. Mich. Pius, part. 2. lib. 1. col. 139. vocat istum Petrum Calo de Chiozza. Vixit autem hic Petrus Calo, seu Kalo, Kado, seu Scalo, quē Grysaldus, vt semper errans, vocat Clauum, ad annum 1310. & 1316. At in hac parte non est audiendus Antonius Posseuinus, qui fol. 244. hunc facit ex Ordine Minorum, licèt citet pro sua sententia Georgium Vvicelium, deceptus ex eo quod Gesnerus fol. 608. vocat eum ex Ordine Fratrum Mendicantium: sumpsit enim Posseuinus Mendicantes per antonomasiam. Fuit ergo ex Ordine Sancti Patris nostri Dominici, vt dicitur in opere ipsius manuscripto existente in Bibliotheca Eminentissimi Dom. Dom. Francisci Barberini, in carta pellicea, numero 928. & 929. Inter libros Matthæi Cardinalis de Vrsinis de Monte Iordano, qui obiit anno

1345 Et hæc de Auctore, & opere.

In illo ergo Legendario capite de Conceptione, & Sanctificatione, inquit Petrus Calo: *Conceptionis Sanctæ Mariæ Dei Genitris festum Ecclesia Romana non celebrat, tolerat tamen consuetudinem, quia alicubi in Ecclesijs fit festum, quod secundùm quosdam ideò fit, quia, vt dicunt quidam, hoc non fit propter Conceptionem, sed magis ad gratiarum actionem, sicut in veteri lege erant quasi omnia festa, vt Pasche, Penthecosten, &c. Et in nouo sunt aliqua talia, vt Epiphania, quia nulla fuit sanctitas collata alicui, sed Ecclesia solemnizat pro beneficijs, quibus fuit & gentibus reuelatus, & baptizatus, & propter miracula Discipulis manifestatus sic quia maximum beneficium fuit collatum in Conceptione Virginis, Matris Redemptoris humanigeneris, & sic intelligunt isti verbum Anselmi infrà positum, ad Episcopos Angliæ, &c.* Deindè adducit aliqua contra illud de macula Sancti Bernardi, & prosequitur sic: *Alijs videtur, quòd fiat festum, quia, vt dicunt, Beata Virgo non fuit concepta in originali, sed simul quidem tempore animata, & gratia ei data, quod ostenditur primò fuisse possibile &c. Quamvis peccatum originale, &c.* Et adducit rationes, & argumenta ad probandam possibilitatem præseruationis: Deindè prosequitur: *Tertio, ostenditur, quòd ita in re factum fuerit. Primò, per Augustinum lib. de Natura, & Gratia, qui dicit: Cum de peccatis agitur, nullam volo de Beata Virgine fieri quæstionem. Secundo, per Anselmum, qui de hoc fecit librum specialem. Tertio, per Richardum de Sancto Victore, in quodam Sermone: ideò dicunt, quòd festum Conceptionis potest celebrari: vndè Anselmus in quadam Epistula ad Episcopos Angliæ, dicit: non credo amatorem, qui respuit celebrare festum Conceptionis. Sed Sancto Thomæ de Aquino videtur, quòd hæc opinio derogat dignitati Christi: Si enim ponatur non concepta in originali, vel sanctificata antè animationem eius, quia tunc nunquam incurrisset maculam culpæ, &c.* Et postquam adduxerat aliquas auctoritates Sanctorum pro hac affirmatiua opinione, concludit sic: *Quia Beata Virgo non fuit sanctificata, nisi postquam omnia membra eius perfecta fuerunt, scilicet corpus, & anima. Et ideò celebrationem Conceptionis eius diuersa consuetudo Ecclesiarum inoluit: nam Romana Ecclesia, & plurimæ aliæ consuicrantes.* (Nota, Lector, quia quæ sequuntur in originali, sunt ex alio charactere: fuerunt enim in illa parte pergameni aliqua prius scripta, deinde abrasa, & iterum superscripta sequentia verba.) *Conceptionem eius in originali fuisse, festum Conceptionis eius in originali non celebrant. Aliquæ verò considerantes Sanctificationem eius in vtero, cuius tempus ignoratur, celebrant Conceptionem eius. Creditur enim, quòd citò Conceptionem, & animæ infusionem fuerit sanctificata, & ideò celebratur festum Sanctificationis eius in die Conceptionis, & celebratio illa referenda est non ad Conceptionem ratione Conceptionis, sed potiùs ratione Sanctificationis, vt dicit Thomas.* Omnia verba hæc fuerunt in illo originali superscripta: & posita hac controuersia, seu quæstione prosequitur Calo sic, in Legendæ modum: *Conceptionis Virginis festum ita legitur reuelatum. Tempore quo diuinæ placuit pietati Anglorum gentem, &c.* Et adducit omnem Historiam de Elsino, vel Elfino, prout extat in epistola Sancti Anselmi, vt communiter refertur, & adduximus in nostro Armamentario, column. 1. Regesti. Deindè adducit Historiam de Conceptione Virginis extractam à Lectionario, seu a Sancto Hieronymo, quæ incipit: *Beata igitur Maria ex Regia stirpe, &c.* Tandèm refert aliqua miracula Beatæ Virginis Mariæ; quæ omnia extant in prææallegato manuscripto à folio 31. vsque 40. Hucusque veritas pura, & sincera.

Ex qua colligere possumus, opus hoc Petri de Calo fuisse vitiatum, ita vt superaddita fuerint omnia illa, quæ agunt de controuersia vsque ad illud, *vt dicit Thomas*. Primò, quia quo fundamento adducenda erat tota illa controuersia in Legendario; nam Legenda non est quæstio: cùm ergo hoc ipsum fecerit Albertus Castellanus, Ordinis Prædicatorum, in Legendario Petri de Natalibus, introducens eandem controuersiam, & quæstionem, vt vidimus in Ventilabro. Hoc ipsum fecit alter Pater Dominicanus cum Legendario Petri Calo. Secundo, quia omnia illa videntur scripta ad æmulationem illius partis, à qua secundùm rei veritatem incipiebat Legēda, & in qua incipit Calo: *Conceptionis Virginis festum ità legitur reuelatum*; alius autem addidit illud positum § antecedenti, quod sic incepit: *Conceptionis Sanctæ Mariæ Dei Genitricis festum Ecclesia Romana non celebrat*. Tertio, quia iam quoad partem inuenimus euidenter vitiatam illam Legendam ab illa clausula, *Conceptionis eius* vsque ad illud, *vt dicit Thomas*, de quo testem feci D. Carolum Moronem, Canonicum Sancti Laurentii in Damaso, Bibliothecarium D. D. Cardinalis Barberini, & alios in ipsa Bibliotheca existentes: ergo saltem propria, & vera resolutio Auctoris fuit abrasa, & alia suprascripta. Quarto, quia si verba antecedentia essent Petri Cali, quomodo poneret infrà Reuelationē festi Cōceptionis ex S. Anselmo, quā omnes sectatores opinionis contrariæ pro viribus contradicunt, non quomodocumque, sed semper, & vbique vt falsam, suppositam, & à nobis fictā reiiciēdo? Et etiam quo fine superadderet Calus miracula Conceptionis, seu pro illa festiuitate?

Quinto, quia hic Petrus Calo vixit, & scripsit suam Legendam ad annum 1310. & in illa prima parte, seu controuersia suæ Legendæ vocat Diuum Thomam de Aquino Sanctum, dicens: *Sed Sancto Thomæ de Aquino videtur, &c.* Angelicus autem Doctor fuit in Sanctorum numerum relatus à Ioanne XXII. anno Christi 1323. Pontificatus sui anno VII. die 15. Kalend. Augusti, vt constat ex eius Canonizationis Bulla, quæ incipit: *Redemptionem*: ergo illa scripta fuerunt ab alio posteriori Petro Calo, quia, vt dixi, scribebat ad annũ 1310. id est, ante duodecim annos canonizationis S. Thomæ. Sexto, quia hoc Legendarium Petri Cali erat communissimum, & sic vt de communi Scriptore mentionem facit de illo S. Antoninus loco suprà citato; si ergo Petrus Calo haberet in sua legenda verba suprapotita §. antecedenti, S. Antoninus in suo Cathalogo, quando refert Auctores pro sua opinione de maculata conceptione, inter alios minoris momenti hunc classicum Scriptorem non prætermitteret. Idem dico de Turrecremata, & idem de Anonymo, & idem de Barelete, qui omnes absolutè prætermittunt hunc Auctorem: ergo suo tempore non extabant illa verba in Petro Calo, sed posteà fuerunt addita ab aliquo Patre Dominicano, & fortè hic fuit Vincentius Bandellus. Quod confirmo ex ipsomet manuscripto: nam in primo folio habet hanc notulam: *Floruit Calo ad annum 1310. & censetur alius à Petro Schalo, seu Kalo de Cleucis, qui vixit ad annum* 1480. cum ergo nullus fuerit talis Petrus Schalo, seu Kalo de Cleucia, ad annum 1480. qui scripserit vitas Sanctorum, seu Legendarium, nisi præsens Petrus Calo, qui vixit ad annum 1310. existimandum, & credendum est, quod Auctor huius notulæ vidit duo Legendaria sub nomine Petri Calo, vel Kalo, vel Schalo, aliud sine illa controuersia de Conceptione Virginis, & existimauit fuisse duos Petros Calos Scriptores Legendarium, quorum vnus scripsit Legendam sine illa controuersia, & illum vixisse ad annum 1310. alium vero fuisse Calum, qui scripsit eandem Legendam cum illa controuersia, & opinione de maculata Conceptione, & vixit ad annum 1480. quod est ipsummet tempus, imò & annus, quo Bandellus feruens spiritu contradictionis scribebat contra immaculatam Virginis Conceptionem, & vitiauit pro ipsius confirmatione omnes Auctores in hoc Ventilabro relatos: ergo idem possumus intelligere de Petro Calo. Et ideò cautillosè nullam adduxit auctoritatem, quia cùm essent aliqua originalia, quæ non habebant illam controuersiam, timuit auctoritatem, & illam tacuit. Deindè Paulus Grysaldus hunc adducit sic: *Petrus de Clauo in Legendario, capit. de Sanctificatione Beatæ Virginis, comprobat sic esse de fide.* Hoc autem falsum est, quia Petrus Calo, vel de Clauo, vt malè Grysaldus, in illo suo Legendario, nec probat esse de fide, nec de hoc habet, vel saltem minimum verbum, imò æqualiter loquitur de vtraque opinione.

Sed pro maiori horum comprobatione examinemus verba Sancti Antonini, quæ sic se habent: *Frater Petrus de Clausa, qui dicitur Schalo, & ipse compilauit Legendas Sanctorum multorum diffusè de multis Sanctis referens, de quibus Iacobus non fecit mentionem.* Vt hoc intelligas, Lector, res ita se habuit (licèt referam quæ dixi suprà in Ventilabro §. 2.) Iacobus Ianuensis, Ordinis Prædicatorum, dictus communiter de Voragine, qui obiit anno 1298. scripsit quasdam Legendas Sanctorum, sub titulo: Historia Lombardica, siuè Aurea Legenda Sanctorum. Prima huius operis impressio prodiit Basileæ per Nicolaum Kesler anno 1486. in folio, in qua sunt primo illæ Legendæ compilatæ à Iacobo Ianuensi, quæ sunt numero 177. à numero 178. incipiunt Legendæ additæ (siuè à Petro Calo, siuè ab alio, de quo non curo pro nunc) vsque ad numerum 215. In his ergo 38. Legendis additis, Legenda 188. est de Conceptione Beatæ Mariæ Virginis, quæ incipit: *Anselmus Cantuariensis.* Deindè adducit Sermonem Sancti Anselmi, incipientem: *Principium, quo salus mundi.* Deindè Decretum Concilii Basiliensis incipiens: *Sacrosancta Generalis Synodus.* Denique adducit miracula de Conceptione Virginis, quæ incipiunt: *Ad informationem denique huius veritatis de Conceptione, &c.* Hoc Legendarium, vt dixi, impressum Basileæ, iterum fuit typis mandatum Lugduni anno 1512. per Iacobum Saccon, & ibidem apud Iacobum Crozet 1554. recognitum per Reuerendum Patrem Fratrem Claudium de Rota, Ordinis Prædicatorum, & semper in 4. in quibus non solùm est variata Legenda Conceptionis quantum ad numerum, quia quæ in prima Basiliensi erat 188. in his posita est numer. 185. sed etiam omnia suprà relata quæ erant in prima impressione, absolutè, & radicitùs abstulerunt, quia cedebant in laudem immaculatæ Conceptionis, & loco illorum apposuerunt aliam Legendam, incipientem: *Tempore illo quo Diuinæ placuit, &c.* Videant ergo ipsi, quis vitiauit hanc Legendam iam typis mandatam? Quia fortè ipsimet vitiarunt illam manuscriptam sui Petri Calo: recurre ad Ventilabrum, quia circa hoc ibi mirabilia narrantur.

(.§.)

PE-

PETRVS Capuanus, vel Capnanus, in Summa de Trinitate, capit. de Incarnatione Verbi. *Anonym. Auctore 195. Bandel. capit. 21. Deza fol. 36. Gryssal.*

VERITAS. 241.

DE Hoc Auctore nullum paruum, vel magnum reperitur vestigium in Nomenclatoribus Ecclesiasticis, nec de ipso adducunt auctoritatem: solùm enim dicunt: *Idem Magister Petrus Capuanus in Summa sua de Trinitate, in materia de Incarnatione Verbi*, & sic existimo esse fictum, & comprobatur, quia Anonymus illum appellat Capnanum, & illum adducit inter Canonistas; Bandellus verò vocat Capuanum, & ipsum enumerat inter Doctores clarissimos, ac antiquos Theologos, sed Capuanus, vel Capnanus Theologus, vel Iurista, nullus fuit in rerum natura, & sic ex hac parte credo, & iterum affirmo, esse quoad nomen fictum, & suppositum, quoad rem verò existimo esse multiplicatum, quia hic fortè fuit Raynerus de Pisis, ex Ordine Prædicatorum, qui fuit Theologus, & Canonista, & composuit Summam, & capite de Incarnatione Verbi agit de Sanctificatione Virginis Mariæ in vtero materno, & sic ex omnibus signis videtur fuisse Raynerum, de quo nos infrà numero 263. Hoc supposito, dicam quidquid in hac materia reperio.

Raynerus de Pisis, Ordinis Prædicatorum, Theologus, & Canonista; composuit Summam celebrem, quæ manuscripta in multis asseruatur Bibliothecis, & in aliquibus extàt subscripta proprio nomine Auctoris, in aliis verò extat Anonyma, id est, sine Auctoris nomine, vt videre est in Bibliothecâ Sancti Ioannis Regum, littera X. numer. 85. & solùm habet hanc inscriptionem: *Summa Theologie*, & in capite de Incarnatione, folio LXXXIX. extant hæc verba: *Secundo principaliter circa Incarnationis Mysterium considerandà est sanctificatio virginea: nam Beata Virgo præaliis tres excellentias habuit, sanctitatis, scilicèt, virginitatis, & maternitatis. Primò enim fuit Beata Virgo sanctificata, hoc est, Beata Virgo non fuit sanctificata, antequam eius caro in vtero matris suæ conciperetur, quod probo duplici ratione. Prima est talis, quòd non est, non potest sanctificari: Sed Beata Virgo antequam ex vtero matris suæ conciperetur, non fuit: ergo sanctificari non potuit. Secunda ratio est talis: Sanctificatio fit per gratiam: ergo quod non est gratiæ susceptiuum, sanctificari non potuit; sed antequam caro conciperetur, non est susceptiua gratiæ: ergo nec Sanctificationis. Similiter caro ante infusionem gratia sanctificata non fuit. Quod probatur; primo ratione originis sic: in partibus hominis est talis ordo, quòd anima est Deo propinquior, quàm corpus; cùm ergo virtus agentis perueniat primò ad id quod est propinquius, quàm ad id quod est remotius, sed cùm gratia sanctificationis priùs veniat ad animam, quàm ad corpus, & non è contra: ergo antequam caro Virginis animaretur, sanctificari non potuit. Secundò probatur ratione contrarietatis sic: Contraria habent fieri circa idem, sed gratia sanctificationis præcipue opponitur peccato originali: cum ergo in carne antè infusionem animæ peccatum originale esse non potuit, quia est proprium animæ rationalis, vt sit subiectum culpæ: ergo ante animæ infusionem caro Beatæ Virginis sanctificata non fuit, vt scilicèt per gratiam infusam tunc conseruaretur. Similiter Beata Virgo tunc sanctificata non fuit, quia nondum gratiæ capax erat, nec culpam originalem inuenerat. Ratio autem quare tunc sanctificari non debuit, scilicèt, antè animæ infusionem, est, quia tunc redemptione non eguisset, sed hoc singulariter, scilicèt redemptione non indigere, in toto humano genere conuenit soli Christo, quia ipse est caput nostrum: ergo nec Beatæ Virgini, neque alicui præter Christum, concessum est, non esse infectum originali macula, & per consequens non indigere redemptione. Et hinc Beata Virgo fuit sanctificata ante natiuitatem suam ex vtero matris eius; quod tripliciter probo, &c.* Hæc sunt verba illius Doctoris Theologi, & Canonistæ in Summa sua, & capite de Verbi Incarnatione; si ergo ille est vester Petrus Capuanus, est multiplicatus, quia hæc sunt ad litteram verba Rayneri de Pisis vt suo loco videbimus infrà num. 265. Sed insuper nota, Lector, quod hæc Summa manuscripta diuisa est in duas partes, seu habet duos Tomos distinctos, sicut etiam est diuisa in impressis. Sed in Bibliotheca prædicta Sancti Ioannis Regum solùm extat prima pars, seu primus Tomus, & in principio huius primæ partis adducit Indicem, seu Elenchum rerum pro vtraque parte, & littera M. habet hæc verba: *Mariæ Conceptio præseruata, parte 2. fol. 192.* Ex quibus verbis videtur, quòd in 2. parte aliquid dicebat Raynerus circa præseruationem Virginis a peccato originali, sed quidquid illud fuerit, deest in omnibus impressionibus Rayneri; vndè possumus existimare, etiam Auctorem istum fuisse viciatum ab Aduersariis: & confirmatur, quia in impressione vltima Lugdunensi anni 1655. facta per Reuerendum Patrem Ioannem Nicolaum, est insertum in prædicta Summa Rayneri, totum caput 8. vbi latissimè agitur de hac Conceptionis controuersia. Vide infrà præallegatum num. 265.

Nisi fortè hic fuerit Richardus de S. Victore, qui edidit Tractatum, seu Summam de Trinitate in sex libros distinctam, & incipit: *Iustus meus ex fide viuit.* Et immediatè post habet alium librum, seu Tractatum de Incarnatione Verbi, qui incipit: *Ad me clamat ex Seir, &c.* & habet cap. 17. vbi agit latissimè de lapsu primi hominis, & reparatione generis humani: sed in hoc libro pertinentia ad hanc materiam solùm inuenio verba sequentia, scilicèt cap. 8. hæc: *Item homo per inobedientiam debitum mortis incurrit, & ad eiusdem debiti expiationem, obediendo indebitam mortem pro debita soluere opportuit. Sed hoc omninò non potuit, nisi homo mortalis, & iustus, & qui mortis sententiæ in nullo esset obnoxius, &c.* Et capit. 13. *Ab ipsa primæ prauaricationis hora vsque ad Christum, omnes sub nocte erant, & viam reuertendi ad patriam, portam intrandi ad vitam inuenire non poterant, &c.* Si hic ergo Richardus fuit Petrus Capuanus, vt indicant tractatus de Trinitate, & Incarnatione adducti ab Aduersariis, nomen fuit fictum, & auctoritas, seu cita mendaciter adducta, quia nisi præallegata verba, alia non extant, quantum verò hæc distent à proposito, iam vides.

Vel fortè hæc Capuani, vel Capnani Summa est quædam antiqua, cuius transumptum extat in Bibliotheca Regia Scorialis manuscr. V.K.16. Anonyma cum hoc solo titulo: *Compendium Theologiæ*, & incipit sic: *Circa res diuinas, &c.* agitque de Trinitate, & Incarnatione, & in 3. distinct. 3. sic inquit: *Christi autem caro non peccatrix in Christo, id est, aliquo peccato obligata, quia ex carnis delectatione nata non est, nec posteà peccauit: fuit verò peccatrix in matre, sed superueniente Spiritu Sancto tota mundata: quinimò, vt Augustinus ait, ipsi matri ex tunc collatum est ex omni parte vincere peccatum, vt illi soli inter omnes Sanctos non conueniat illud: Si dixerimus, quia peccatum non habemus, &c.* Si ex hoc vero, compendio considerunt suum Capnanum, ipsi videant: nam quod ego video, est, auctoritatem nihil habere contra nos. De illo autem, *fuit verò peccatrix in matre*, lege infra num. 246. & alibi sæpè.

Tandem nota, quòd fuit quidam Doctor antiquus, vocatus Vvernerus, Abbas Monasteriensis B. Basilii, Ordinis S. Benedicti in nigra Silua Constantien. Diœces. qui scripsit librum Deflorationum, siue Excerptionum ex mellifla Diuinorum Patrum doctrina, &c. impress. Basileæ anno 1494. in fol. cuius principium est: *Confessio Fidei Catholicæ D. Vverneri Abbatis, sumpta ex tertio libro Ambrosij de Trinitate.* Et in titulo libri est magnis characteribus: DE TRINITATE, & in hoc libro titulo de, assumpta carne in Christum, inquit; *Quæritur, quomodo homo personaliter vnitus Verbo, sine peccato potuit assumi de massa humani generis, quod totum corruptum, & quasi fermentatum est peccato in Adam? Ad quod respondetur, quod Virgo Maria per fidem mortis futuræ Christi ante Conceptionem mundata fuerit, &c.* Hic inuenio librum quasi Summam Sanctorum Patrum, & titulum de Trinitate, & materiam de Incarnatione, atque aliqua verba, quæ ad hanc materiã pertinere videtur. Si est iste suus Petrus Capnanus, vel Capuanus, non erit multiplicatus, sed ostendant, quo fundamento Vvernerum Monasteriensem fecerunt, vel baptizarunt sub nomine Petri Capuani, vel Capuani, & vnus constituit illum inter Theologos, & alter inter Canonistas? Quæ omnia arguunt nõ solũ secũdas, sed ternas intentiones. Verba autem Vverneri nihil probant contra immaculatam Virginis Conceptionem; nam illud quod dicit: *Quod Virgo Maria per fidem futuræ mortis Christi antè Conceptionem mundata fuerit à peccato*, intelligendum est de illo tempore ante immediatam Conceptionem Verbi; tunc enim quia illa massa naturæ humanæ tota erat corrupta, & fermentata Adami peccato, superueniens Spiritus Sanctus in eam fuit mundata ab illo peccato, id est, non permisit Deus, quod caro illa haberet aliquam immundam concupiscentiam, vel carnis delectationem: vndè mundare sumit pro præseruare, & peccatum pro delectatione, & sensualitate. Qui loquendi modus licèt crassus, & rudis, fuit frequentissimus apud antiquos: aliter enim hæc verba nec sanum in fide, neque Catholicum sensum habere possunt. Et ideò Aduersarii noluerunt adducere auctoritatem, nec huius Auctoris verba, quia adhuc sumpta cum toto rigore grammaticali, & vt sonant in se, nihil probabant pro sua conclusione, sed aliam propositionem erroneam, & blasphemam, scilicèt, Sacratissimam Virginem Mariam antè Conceptionem Verbi fuisse mundatam ab aliquo peccato. Resoluendo ergo omnia dicta in hoc numero, affirmo, Petrum Capnanum, vel Capuanum non fuisse in rerum natura, Summam illam de Trinitate nunquam fuisse typis mandatam, si verò hæc dixerunt propter Reynerium de Pisis, esse multiplicatũ, si autẽ propter Vvernerum Monasteriensem, vel Richardum, fuisse sine vllo fundamento adductos, si autem propter alium, ipsum ostendant; quia ego nec minimam talis Auctoris inuenire potui notitiam, vel vestigium in tota litteratura Ecclesiastica.

(***)

PE-

PETRVS Comestor, Magister Historiarum, in sermon. Natiuitat. Beatæ Virginis. *Turrecrem. part. 6. cap. 26. fol. 117. Anonym. Auctore 154. Bandel. cap. 20. Deza fol. 34. Vincent. Castellan.*

VERITAS 242.

HVIVS Petri Comestoris, vel Manducatoris, Presbyteri Trecensis, qui claruit ad annum 1160. notissimi, atque celeberrimi Doctoris auctoritatem sic adducit Turrecremata: Item sexto ad idem est Venerabilis Pater, Magister Historiarum Petrus Comestor dictus, qui in Sermone quodã de Natiuitate Beatæ Virginis, qui incipit: Primo tempore alleuiata est terra Zabulon, & terra Nephtalim, dicit sic: *Vide quam potenter terra Zabulon est appellata; sed quomodo alleuiata? Ecce, omnis caro humana secum traxit in Conceptione duo pondera, culpam, & pœnam. Fuit ergo hæc Virgo cum culpa, & pœna concepta, & ideò eius Conceptio non est celebranda; sed tamen fuit in vtero sanctificata, & ab originali culpa mundata. Vnde & eius Natiuitas hodie à sancta Ecclesia est celebrata. Et ideò dicimus, quod superueniente gratia Spiritus Sancti, sic ab omni peccato fuit mundata, quod creditur fomes originalis peccati in illa omninò esse extinctus, sed non est remota culpæ pœna. Benè ergo dictum est alleuiata, non exonerata. Tunc verò exoneratur, cum ex toto pondus subtrahitur, sed alleuiatur, cum vna pars subtrahitur, & altera relinquitur. Hæc ille.* Et addit ex se Turrecremata: *Vbi apertè habetur propositum.* Bandellus verò, & Petrus de Vincẽtia sic adducunt eandem auctoritatem: Idem tenet Dominus Petrus Comestor, Doctor clarissimus, & Magister Historiarum, qui floruit anno Domini 1145. In quodam sermone Beatæ Virginis, qui incipit: *Primo tempore alleuiata fuit terra Zabulõ*; in quo sic dicit: *Fuit enim Beata Virgo cum culpa, & pœna concepta, & ideò eius Conceptio non est celebranda, sed quia fuit in vtero sanctificata, & ab originali peccato mundata, ideò eius Natiuitas est celebranda. Superueniente autem in ea gratia Spiritus Sancti, sic ab omni peccato fuit mũdata, vt credamus, fomite peccati fuisse in illa penitus extinctũ. Quia tamen in ea remansit pœna culpæ propter hoc dicitur alleuiata, & non exonerata: tunc enim aliquid exoneratur, cùm ex toto pondus subtrahitur, sed alleuiatur, cùm vna pars subtrahitur, & altera relinquitur. Hæc ille.* Licèt auctoritas adducta à Turrecremata sit clara, & expressa pro Aduersariis, adhuc Bandellus vitiauit, iuxta consuetudinem suam.

Propono certa, & indubitata, vt inde ad dubia, & incerta procedamus, certissimum ergo est. Primo, quod sermo iste de Natiuitate Virginis incipiens, vt dicunt Aduersarii: *Primo tẽpore alleuiata est terra Zabulon, &c.* non extat in operibus Petri Comestoris; cuius originalia manuscripta vidi duodecim, & impressa non pauca, & talis Sermo nullibi fuit typis mandatus sub nomine Petri Comestoris, nec sub nomine alicuius alterius Auctoris antiqui. Secundo dico, quod nullus Nomenclator, nec Ecclesiasticus Scriptor dicit, se vidisse, vel legisse talẽ Sermonem, nisi solus Turrecremata, à quo propositam auctoritatem transcripserunt Bandellus, & Vincentia. Tertio dico, quod nec Turrecremata vidit talem Sermonem Petri Comestoris, sed auctoritatem suam extraxit ab illo antiquo Opusculo confecto ex auctoritatibus Sanctorum, & recognito per Fr. Albertum Castellanum, Ordinis Prædicatorum, vt videre est in nostra Biblioth. Virginali tomo 1. fol. 758. colum. 1. littera D. & patet, quia Turrecremata incipit, ac definit auctoritatem, sicut extat in illo Opusculo, incipit enim in illo: *Vide*, & concludit in illo: *relinquitur*: ergo Turrecremata etiam transcripsit suam auctoritatem ab illo Codice Dominicano, & non à Petro Comestore. Cùm ergo in prædicto Opusculo sanctificationis confecto ex dictis Sanctorum sint innumerabilia mendacia, & fictiones, videtur, quod Sermo iste Petri Comestoris etiam sit fictus, & suppositus. Quarto dico, quod stylus, & verba non videntur Doctoris antiqui, seu Scriptoris scribentis ante exortam controuersiam de Conceptione inter Thomistas, & Scotistas, quia nullus reperitur Scriptor ante annum 1200. qui similibus vtatur terminis, nec ipsemet Sanctus Bernardus in Epistola ad Canonicos Lugdunenses, cùm esset Epistola, & non Sermo, sed alicuius moderníoris, & Ordinis Prædicatorum: adducit enim Sermo iste sanctificationis Paulum de Perusio, qui scripsit ad annum 1344. Quinto dico, quod hæc verba adducta à Bandello, sunt contra textum Scripturæ, & auctoritatem, vt adducitur à Turrecremata, nam non dicit, *Alleuiata fuit*, sed, *est*, & hoc cauillosè adulterauit, vt cum tẽpore præterito includeret Mariæ Conceptionem. Sexto, verba hæc Aduersariorum adducta sub nomine Petri Comestoris non compatiuntur cum verbis adductis ab Antonio Chucaro, Episcopo Azernensi, etiam Doctore antiquo, qui vixit parùm post Turrecrematam, nam prædictus Episcopus Azernensis in illo suo celebri Elucidario pro Virginis Conceptione part. 2. folio 64. colum. 1. refert hæc verba ex Petro Comestore in lib. de Laudibus Virginis: *Candens sine peccati fæce lilium, Speculum decorum sine originali macula: Nardus ha-*

tens

tens puritate adorifera, radix innocentiæ. Rubus visionis Mosaicæ ardens, & incombusta Platanus. Qui dixit hæc verba pro immaculata Virginis Conceptione: *Sine originali macula, &c.* Quomodo, aut qualiter scriberet illa adducta à Turrecremata? Vel vice versa cum illis quomodo compatiuntur ista? Sed ex his transeamus ad alia, in quibus nulla potest esse controuersia.

Anno Domini 1533. Antuerpiæ apud Guillielmum Vorstermanum prodiit in 8. paruo, Sermo sub nomine Petri Comestoris Presbyteri Trecensis de immaculata Conceptione Virginis Mariæ, transcriptus, & extractus, vt ibidem dicitur, ex vetusto quodam Codice reperto in Anglia, qui Sermo approbatus extat à Ruuardo, Decano Louaniensi, & incipit, sic: *Conceptionem B. Virginis Mariæ corde, & voce, &c.* In hoc ergo Sermone existente in rerum natura, typis mandato, & approbato Petri Comestoris, extant inter alia verba sequentia: *Quid autem est gloriosa dicta sunt de te ciuitas Dei, si nostræ infirmitati similia dicuntur, quæ magis pudenda, quàm gloriosa dici potuerunt? Opportuit ergo eam ab ipso fundamenti primordio præ cæteris aliquod dignitatis sortiri priuilegium, &c. Quod si ita est, fratres, vt Christus ab Adam solam naturam, & nullã prorsus culpam susceperit, verisimile est, vt & mater Christi solam carnem, & nullam penitùs culpam à parentibus contraxerit, præsertim cum vna, & eadẽ caro sit matris, & filij, & qualis Agnus, talis & Mater Agni, cui nullum bonum defuit ad cumulum totius humanæ perfectionis, nec in se aliquod malum habuit ad testimoniũ cuiuslibet, vel minimæ corruptionis, &c.* Et post medium inquit: *Sanctificauit ergo tabernaculum suum, sanctificauit à fundamẽto; operam dans ædificio, alioquin si corruptum esset fundamentum, omne superpositum nutaret ædificium. Attende, quisquis es, qui malitiæ tuæ fistulis, fundamento huic insuflas maculam corruptionis, qui domum subuertere niteris septem subnixã columnys, tu qui cum antiquo serpente sibilas, cui color optimus mutatus est, cuius argentum versum est in scoriã, attende, & obaudi, quod testimonium huic fundamento dedit Prophetarum eximius. Homo natus est in eã, & ipse fundauit eam altißimus, intellige quod ait: Ipse fundauit eam, ipse, nõ alius, non vetus Adam, sed nouus, nouum iacens fundamentum, super quod tam præclarum, tam insigne surgeret ædificium, alioqui si veteris ruinæ mansere vestigia, si veteri superædificatum est vetus Adam, & non ipse fundauit eam altißimus, &c.* Hæc clara sunt.

Infra verò sic inquit: *Conuertantur ergo inimici eius retrorsum, & fugiant qui oderunt eam à facie eius, vt quid tantopere se B. Virginis opponunt Conceptioni? Vt enim de multis vno sol-tem vtamur exemplo: quid illorum toti mundo vtilius? Quid dignius, aut Petrum crucifigi, aut Mariam concipi? Si non esset crucifixus Petrus, tamen nihilominùs salutem obtinuisset mundus; sed si Virgo Beata concepta non esset, nec Petrus gloriam, nec mundum vitam meruisset, & tamen recolitur, vt dignum est. Apostoli paßio, & recoli non debet Dei Genitricis Conceptio? Nec in paßione Petri recolitur crucifigentis iniquitas, neque in Conceptione Matris Dei recolitur carnalis amoris cupiditas. Non gaudet mundus, quia Nero Petrum crucifixerit, nec gaudere debet de parentum carnali commercio, sed quod talis concepta fuerit: gaudet de Creatoris beneficio, ad gloriam in Apostoli passione; gaudet de suscepto ad vitam remedio ex Virginis Conceptione. Porro est Conceptio concipientis, & est Conceptio conceptæ prolis, quorum alterum actiuè, alterum passiuè intelligitur, vt expreßiùs dicam, est conceptus, & est conceptio, est conceptus matris, & est conceptio prolis, in conceptu matris, carnis significatur luxuria, in Conceptione prolis, suscepta est hominis natura, in altero carnis iacet titillatio, in altero spes de homine futuro: verbi gratia, aliud est quod homo semen iacit, aliud quod terra iactum suscipit, vna, & eadem est operatio, quia semen iacitur, & quia iactum concipitur. Verum in vno, & eodem diuersi sunt respectus, quia in altero seruilis conditionis monstratur iniuria, in altero fructus vbertatis manet, & gratia. Pari modo aliud est mors Petri, aliud ipsius gloria, & tamen ex constantia paßionis consecutus est Apostolus gloriam retributionis. Nec gaudet Ecclesia de tyrannica insecutione, gaudet verò de certa, & exhibita glorificatione, gaudet de constantia Martyrum ad exemplum, gaudet de peruentione eorum ad præmium. Igitur non gaudet mundus, quod Anna virum cognouerit, sed gaudet, & gratias agit, quod salutis suæ causam susceperit, & quia compellor dicere, non humores Ioachim veneratur, sed quod Maria concepta sit, gratulatur. Cuius Conceptionis sacramentum in spiritu præuidens Isaias ait: Egredietur virga de radice Iesse, &c. de radice Iesse, scilicet vitiata, & terræ infossa, egressa est virga gracilis, & recta, tortitudinis ignara; egressum est, scilicet corpus intemeratæ Virginis, nescium penitùs nostræ corruptionis, &c.*

Tandem sic concludit: *Quod si in ipsam ex lege communi adhuc processeris, nulla ratio inuenitur ad subuertendum Conceptionis diem, quæ non progrediatur ad interrumpendum Natiuitatis ordinem: Sicut enim concipitur homo secundùm carnem, sic ex carne nascitur ad mortem, ibi miseria inchoatur, hic monstratur, ibi peccato suscipit causam, hic peccatum, & pœnam. Iuxta illud: Homo nascitur ad*

ad laborem, & illud: Nec infans vnius diei sine peccato est. Quia igitur ratione Conceptionis solemnitas similiter, vt video, impeditur iam ab Ecclesia suscepta Natiuitas. Quod enim interuenit sacramentum, vt si Conceptio sit in culpa, Natiuitas sit libera? Si enim in culpa concepta est, in culpa quoque nata est, aut si donata est ei culpa in vtero, non dies Natiuitatis, sed dies restitutæ libertatis merito eligenda fuit ad laudẽ. Cæterum quia vltra procedere nescis, scio, quia legem matris propriæ in Dei Matrẽ, & Virginẽ promulgas: Dices ergo: In iniquitatibus concepit me mater mea, nullus excipitur: ergo in iniquitatibus concepta est Virgo Maria? Hoc falsò concluditur; verum est, quod te in iniquitatibus concepit te mater tua; & ipsa concepta est iniqua: Concepta est forsan in vtriusque parentis delicto Virgo Maria, sed ipsa sanctissima. Sequi potes, & dicere: in labore peperit me mater mea: ergo in labore peperit B. Virgo Maria, hoc totum dicere, sed credi non poteris, &c. Hæc, & alia habet Petrus Comestor in illo Sermone pro immaculata Virginis Conceptione, quæ breuitatis causa omittimus.

Ex his secundum veritatem propositis discursus, iudicium, & censuram deducit sic: Sermo ille citatus à Turrecremata contra immaculatam Virginis Conceptionem, non extat nec inuenitur in rerum natura, neque excussus, neque manuscriptus: ergo videtur suspectus. Nos vero adducimus Petrum Comestorẽ pro immaculata Virginis Conceptione ex verbis Episcopi Azernensis, quæ extant. Et ex hoc Sermone, qui etiam extat, ac tandem ex verbis Ioannis Molani, in Bibliotheca manus. Et Auberti Myræi fol. 169. qui loquentes de libro de Laudibus Mariæ Petri Comestoris relati à Trithemio, inquiunt: *Meminit etiam Trithemius libri de Laudibus Mariæ, quem in 8. excussum legis. Sed opinatur, Mariam sine peccato conceptam esse ex particula seminis, quæ ex Adam per omnes generationes incorruptam descenderit, &c.* Ecce, Lector, tria testimonia veritatis irrefragabilia, & si vis quartum, ostende. Nam Ioannes Vitalis, Hispanus, Ancilla 5. sic inquit. *Vndè de Virgine sacrauit Petrus Trecensis in aurora super Lucam.*

Tanto compleuit hanc dines natura decore,
Quod mixata fuit nil superesse sibi.
Vnam nec maculam natura reliquit in illa.
Ad caput à planta transuolat iste decor.
Colla, supercilia, coma, frons, buli, gena, nasus,
Os, dens, labra, manus esse sine labe sunt.

Eadem verba ad litteram transcripsit etiã Alanus Parisiensis: potest esse, quod Alanus illa transcriberet ex Petro Comestore, nam ego verba ista solùm inuenio in quodam manuscripto Petri de Riga, de quo in nostra Militia; ex quibus omnibus deducitur, quod Sermo ille adductus à Turrecremata vel est fictus, vel suppositus, scilicèt, alterius Auctoris, & fortè Dominicani, & adscriptus Petro Comestori. Ex his iudicet Lector, quid de hoc Auctore dicendum, vel tenendum sit.

PETRVS Damianus Beatus, & Cardinalis, in sermone Natiuitatis Beatæ Virginis, & de Contemptu mundi cap. 19. *Bandell. cap. 20. Deza fol. 31. Vincent. Grysald. Castellan. Spina part. 7. cap. 5.*

VERITAS 243.

NOTISSIMVS Est Sanctus Petrus Damianus, S. R. E. Cardinalis, Episcopus Ostiensis, qui anno 1080 in Domino obdormiuit. Cuius opera fuerunt typis mãdata Romæ ann. 1615. tribus tomis, & Lugduni 1623. & alibi. Eius primam auctoritatem sic adducunt Aduersarii. Idem tenet D. & Beatus Petrus Damianus, Ecclesiæ Sanctæ Cardinalis, Doctor deuotus & eloquẽtissimus, in sermone Natiuitatis Virginis Mariæ sic dicens: *Peccauit primus homo diabolo suadente, & tota humani generis arbor venenata est in radice. Cecidit infelix pater per gulam, & vniuersa eius progenies rea facta est per naturam. Factus est itaque Adam fermentum, & vniuersam corrupit multitudinem filiorum, quia dum ille pestifero serpentis veneno vitiatur, tota in illo humani generis massa corrumpitur. Nẽ igitur creatura, quam ad suam imaginem condiderat, tota periret, necesse erat, vt talis Sacerdos inueniretur, qui dum in aliis peccatorum sordes ablueret, ipse in se abluendum aliquid non sentiret, & demum alieni reatus contagia tergeret, in seipso lapræ maculam non haberet. Sed huiusmodi homo in humano genere inueniri non poterat, qui vnusquisque cum Propheta hunc versiculũ veraciter decantabat: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea; & sicut per Apostolum dicitur: Omnes peccauerunt, & egent gloria Dei. Cùm ergo huiusmodi homo in humano genere inueniri non posset, ne in peccato suo periret homo, creator hominum de Beatissima Virgine carnem assumens, sine peccato factus est homo: sine peccato conceptus est in Virginis vtero, & sine peccato conuersatus est in mundo. Oportebat autem, vt Sacerdos iam factus homo nullum ipse peccatum habens, rationalem hostiam, quæ sine peccato esset, inueniret, vt rationalem creaturam purificare posset. Quid ergo Sacerdos noster faceret, omnis quippè terrena creatura, si rationalis erat, peccati vitium de primi parentis radice contraxerat, si irrationalis, rationalem iustificare non poterat. Quid igitur fecerit Sacerdos noster diligenter conside-*

rare

rate. Quid enim in rebus creatis inueniri non poterat pretium redemptionis, Redemptor noster semetipsum obtulit pro nobis hostiam Patri in odorem suauitatis, sicque ipse factus est Sacerdos, & sacrificium, ipse Redéptor, & pretium. Hæc ille. Hanc auctoritatem desumpserunt Aduersarii ex primo Sermone S. Petri Damiani de Natiuitate Virginis, qui est in ordine 45. & incipit: *Natiuitas Beatissimæ, & intemeratæ, &c.* sed cùm ipsi more suo composuissent hanc auctoritatem, ferè ex toto Sermone sumentes clausulas hinc inde, & illas catenando inter se secundùm suam voluntatem, necesse esset hic transcribere totum Sermonem, sed quia opera S. Petri Damiani communissima sunt, suppono Sermonem, & pro veritate dico, & breuiter ostendo, vbi ab illa defecerunt.

Primò, prætermiserunt malitiosè illa verba, à quibus Damianus incipit suam mentem expandere, quæ sunt ista: *Hic etiam obsecro, dilectissimi fratres, hic lineam nostræ redemptionis diligenter, attendite, & quam circa nos diuinæ pietatis viscera fuerint intenta, cordis aure pensate. Fecit Deus hominem, vt ita dixerim, mortaliter immortalem, videlicèt vt si custodire vellet præceptum obedientiæ, in æternum viueret; si verò contemneret, mortis mox imperio subiaceret: Quid plura? Peccauit homo, &c.* Secundo vbi Damianus solùm, *peccauit homo*; ipsi adulterarunt ly, *primus*. Tertio post illam vocem, *naturam*, prætermiserunt illa verba: *Dicente cũ Apostolo: Eramus natura filij iræ, sicut & cæteri.* Quarto, post illam vocem, *corrumpitur*, prætermiserunt illud: *Vndè irradiante iam nouæ gratiæ splendore, per egregium nobis Prædicatorem dicitur: Expurgate vetus fermentum, vt sitis noua conspersio.* Quinto vitiarunt totam illam clausulam. *Sed pius, & misericors Deus noluit, omninò perire creaturam suam, quam formauerat ad imaginem, & similitudinem suam,* dicentes sic: *Ne igitur creatura, quam ad suam imaginem condiderat, tota periret.* Sextò, derelinquentes 32. lineas, coniunxerunt præcedentibus verbis illud, *Necessè ergo erat, &c.* Septimo, vbi S. Damianus, *aliquam lepræ maculam*; ipsi tacuerunt vocem illam, *aliquam*, vt sic propositio fieret vniuersalior. Octauo, derelinquẽtes quinque lineas transierunt ad illud, *cum ergo.* Nono, Damianus post illa verba, *immundo,* immediatè prosequitur: *Eia fratres intendite, inquam, & ineffabile redemptionis nostræ mysterium vigilanter audite,* quæ omnia prætermiserunt. Decimo, vbi Damianus: *Ecce iam Sacerdos, fratres, nulla ipse habens peccata, & idcircò dignus, & potens, vt sacrificium offerens aliena mundaret peccata,* prætermittentes totam hanc clausulam, & loco illius in oratione sequenti interposuerunt illa verba, *Et nullum in se peccatum habens,* reddentes de singulari, quæ in Damiano extant in plurali, vt sic reducerent verba ad originale, nõ ad actualia. Vndecimo, præter missis vndecim lineis transierunt ad illud, *Oportebat, &c.* Duodecimo, vbi Damianus sic: *Opportebat ergo, vt rationalis hostia fieret, quæ creaturam rationalem expiaret*; ipsi sic: *Opportebat autem, vt Sacerdos iam factus, & nullum in se peccatum habens, rationalem hostiam, quæ sine peccato esset, inueniret, vt rationalem creaturam iustificare posset.* Vide quanta hic sunt addita, & vitiata, quia hæc ad oculum patent. Decimotertio, derelinquentes tres lineas transierunt ad illud: *Quid ergo Sacerdos noster faceret.* Decimoquarto, post quatuor lineas transierunt ad illud: *Omnis quippè terrena, &c.* Decimoquinto, post nouem lineas transierunt ad clausulam sequentem: *Quid igitur faceret Sacerdos noster, diligenter considerate.* Decimosexto, hãc etiam vitiarunt, nam in Damiano sic extant supraposita verba: *Quid inquam faceret? Considerate, fratres mei, diligenter considerate ineffabilis viscera pietatis, perpendite immensum, & inæstimabile pondus diuinæ charitatis.* Decimoseptimo, addiderunt ly, in rebus *creatis.* Decimooctauo, prætermiserunt ly, *nostræ.* Ista sunt vitia quoad litteram commissa in sola vna auctoritate, continuè, ac successiuè adducta ab Aduersariis.

Quoad sensum verò, in tota hac auctoritate solùm pro ipsis possunt facere illæ duæ clausulæ: *Cecidit infelix Pater per gulam, & vniuersa eius progenies rea facta est per naturam.* Et illa: *Omnis quippè terrena creatura, si rationalis erat, peccati virus de primi Parentis radice contraxerat.* Sed illæ sunt quædam propositiones vniuersales, quæ paruam, vel nullam vim habẽt de priuilegio concesso Virgini Mariæ in sua Conceptione, de qua nihil agit Damianus. Imò si coniecturis, ac consequentiis ex vniuersalibus locutionibus sumendum esset argumentum, B. Petrus Damianus potiùs esset pro nobis, quàm contra nos, nam in 1. & 3. Sermone eiusdẽ Natiuitatis, & in Serm. Annuntiationis aliqua habet verba, quæ pro Immaculata Virginis Conceptione militare videntur, de quibus in nostra Militia. sed in rei veritate, neque hic adducta ab Aduersariis, nec quæ ego adducere possum, in iudicio contradictorio aliquid probare possunt, ideò mea prætermitto, & adducta ab Aduersariis, vt vitiata, vt nullius momenti reiicimus.

Secundam auctoritatem sic adducit Grysaldus: Petrus Damianus Cardinalis, &c. De contemptu mundi, cap. 19. *Ex hac carne Virginis, quæ de peccato concepta est.* Hic Auctor, seu Pseudo Auctor, vt semper notaui, videtur solũ ad errandum sumpsisse calamum, vt in antecedentibus demonstraui, & subsequentibus patefaciam, & in præsenti sic ostendo. S. Petrus Damia-

mianus scripsit Apologeticum de contemptu sæculi ad Albizonem Eremitam, vt videre est in eius Opusculis, Opuscul. 12. in quo deplorat miserabilem suo tempore Religionis statum, quotidiè in deteriùs prolabentem, & cap. 19. citatum à Grysaldo, habet hunc titulum: *Quod mollia indumenta minùs perfecti, fastidiant, perfectiores aliquando indifferenter admittant.* Et in hoc capite nec verbum habet Damianus ex allegatis à Grysaldo, nec in toto illo Opusculo, & possum affirmare quòd nec in reliquis suis operibus. Sed existimo, quòd res ita se habuerit. Lotharius postea Innocentius III. dictus scripsit librum de Contemptu mundi, siuè de miseria conditionis humanæ, de quo egimus suprà num. 211. cùm ergo Grysaldus adduxisset semper omnes Auctores adductos à Bandello, prætermisit Lotharium, vt ibi videre est, nesciens ergo quid diceret, vel de quo loquebatur Auctore (quod in ipso nouum non est) adscripsit Petro Damiano librum Lotharii, & si hæc non fuit sui erroris causa, Patres mei, ostendite aliquam honestiorem.

Tertiam auctoritatem adducit Castellanus sic: Petrus Damianus in Homil. Liber generationis Iesu Christi: *O admirabilis! O singulariter nobis caro Beatißima Virginis, in qua muliebris natura mutatur, humana conditio non tenetur! Per coitum quidèm est genita, sed per efficaciam coitus non enixa, edita communi nascentium iure, edidit singularis gratiæ nouitate.* Hæc ad litteram extat in S. Petro Damiano Sermone citato, seu Homil. 46. ad finem, folio 257. sed ibi loquitur, vt patet ex antecedentibus, de carne Mariæ, prout nata est de virili semine, & humano coitu generata; at Maria concepit Christum, absque eo quod amiserit virginalem pudicitiam sine libidine, coitu, & dolore, & sic Mariç caro fuit *edita communi nascentium iure,* de hoc loquitur Damianus, non quantum ad moralia culpæ, & maculæ: nam quoad hæc nõ est nata Maria communi nascentium iure. Siquidèm ante Natiuitatem fuerat sanctificata in vtero matris suæ. Aliæ auctoritates adducuntur ex eodem Petro Damiano in illo Opusculo Castellani, sed ex ipsis nec vnum solùm verbum potest extrahi contra immaculatam Conceptionem. Vide ipsas in nostra Bibliotheca Virginali, tom. 1. fol. 760. Esset enim terere tempus, illas hic velle transcribere, quia nec sunt secundùm opera nostra, nec propositum suum: Seruum autem Domini non oportet litigare sine fructu, sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, patientem, cum modestia corripientem eos, qui resistunt veritati, nè quando Deus det illis pœnitentiam ad cognoscendam veritatem.

Quartam auctoritatem adducit ille sapientissimus, & nunquam à suis satis laudatus, ac Sacri Palatii egregius Magister Bartholomæus de Spina, qui sæpissimè nos vocat falsarios, & corruptores auctoritatum Sanctorum Patrum. Et antequam ipsius proponamus verba, supponendum est, quod S. Petrus Damianus habet Sermonem de Assumptione Virginis Mariæ, qui in ordine est 40. & incipit: *Hic totum decurrat ingenium, &c.* Sermonem illum aliqui antiqui adscripserunt S. Bernardo, fortè quia in aliquo originali manuscripto erat subscriptus nomine huius Sanctissimi Abbatis, & hoc etiam fecit Spina adscribens illum S. Bernardo, cùm in rei veritate sit B. Petri Damiani, sed hæc res parui momenti est, cùm ambo sint Sancti, & ferè eiusdem auctoritatis in Ecclesia. Hoc supposito prædictus Spina loco allegato cap. 5. cuius titulus est: *Anselmum, atque Bernardum inuitum trahunt, Doctorem Augustinum non intelligunt Aduersarij*, sic inquit: Inducunt etiam D. Bernardum in quodam Sermone dicentem: *Caro Virginis ex Adam sumpta maculas Adæ non admisit. Hæc ille.* Respondetur, quod D. Bernardus tria proponit discutienda in illo Sermone de B. Virgine. Primò, quid conueniat eius Natiuitati? Secundo, quid eius conuersationi? Tertio, quid eius Assumptioni? Et quoad Natiuitatem dicit: quod comparatur Auroræ, dicens inter alia: *Aurora consurgens, Maria dicitur, quæ priùs ceciderat, surrexit, & finis noctis, & lucis initium fuit. Hæc ille.* Ex quibus patet, eum docere, quod B. Virgo concepta est in originali peccato, quia ante Natiuitatem suam non potuit alio peccato cadere, & quod surrexit per sanctificationem factam in vtero, & sic quasi Aurora cum luce gratiæ, processit per Natiuitatem in hunc mundum. De conuersatione verò eius, per bona opera, & vsum liberi arbitrii: posteà subsequitur Bernardus inter exteras laudes eius, pronuntians in dicta verba. Vndè patet; quod sensus verborum, & intentio eius est, quod B. Virgo, licèt originale peccatum contraxerit, tamen maculas Adę non admisit, id est, nõ propria voluntate in sua conuersatione commisit, & eius caro continentiæ, & puritatis dono, in candorem lucis æternæ conuersata est, vt immediatè post prædicta verba dicit Bernardus: *Sua enim conuersatione sic se ab omni peccato actuali immaculatam semper seruauit, vt à peccato superbiæ, gulæ, vel auaritiæ, vel concupiscentiæ, quæ fuerant maculæ Adæ, contaminari se non permiserit.* Vndè patet, quod ex malo sensu verborum Bernardi procedebat argumentum, &c. Hucusque sunt verba Spinæ, in quibus, vt vides, Lector, sunt duæ auctoritates, vna nostra, cui nititur Spina respondere, & interpretari, non vero contradicere, vel reiicere vt falsam, quia vt à nostris Doctoribus adducitur nullo mutato apice, extat in prædicto Sermone Pseudo-Bernardi, sed verè Petri Damiani, circa finem

finem, §. *sequitur ex aromatibus, &c.* fol. 241. colum. 1. vbi dicit *Caro enim Virginis ex Adam assumpta, maculas Adæ non admisit, sed singularis continentiæ puritas in candorem lucis æternæ conuersa est.* Constat ergo, ô Spina! quod auctoritas nostra non est falsa, nec adulterata. Tu explicas illam tuo modo, transeat, & vtinam in hoc sisteret tua malitia; quia verba illa Bernardi, aut Damiani, *tamen maculas Adæ non admisit*, explicas de peccatis actualibus propria voluntate commissis, quo nihil absurdius.

Cùm ergo, vt hanc nostram auctoritatem enerues, adducas aliam eiusdem S. Petri Damiani, & ex eodem Sermone, ac ex eodem loco, videamus, an tua sic dicens: *Aurora consurgens Maria dicitur, quæ priùs ceciderat, surrexit, & finis noctis, & lucis initium fuit. Hæc ille*, sit ne vera, vel à te iniquè, ac peruersè ficta, à primo vsque ad vltimum verbum, nō quomodocumque, sed ita, vt nec vnum saltem illius verbum sit in Petro Damiano, inquit enim sic: *Dicamus breuiter, quia prima interrogatio conuenit eius Natiuitati. Secunda eius conuersationi, tertia Assumptioni: Quæ est ista (inquit Spiritus Sanctus de eius Natiuitate) quæ progreditur sicut Aurora consurgens, pulchra vt Luna, electa vt Sol, terribilis vt castrorum acies ordinata? Hæc est quæ nesciuit thorum in delicto. Virgo Dei filio singulariter consecrata, specialiter Sancto coniugata Spiritui. Quæ progreditur, inquit, sicut Aurora consurgens. Quam elegans, & clara similitudo, & ex illius disciplina descendens, qui summum sapientiæ fontem, in Canticis affluenter inclusit, &c.* Deindè prosequitur loquendo de primo parente, ac eius ruina, cuius primum peccatum introduxit tenebras in mundum, & facta est nox: *Sed nata Virgine*, prosequitur, *surrexit Aurora; quia Maria veri præuia luminis, Natiuitate sua manè clarissimum serenauit. Hæc est stella matutina in medio nebulæ, quæ in cœli cardine summo splendore coruscans, orbem subditum splendidioribus radijs incolorat. Hæc est Aurora, quam sequitur, imò de qua nascitur Sol Iustitiæ, solius Solis claritati succumbens. Hæc est Aurora, quam ille nō vidit, qui vidit omne sublime: Et orat B. Iob, vt ei multa suppressione claudatur, dicens: Non videat ortum surgentis Auroræ. Tuus est dies, Domine, in quo Adam est conditus: tua est nox, in qua Adam à die est eiectus, tu fabricatus es Auroram, id est, Virginem Matrem, & Solem, Solem videlicet Iustitiæ, qui de virginali thalamo consurrexit. Nam sicut Aurora terminum noctis, diei principium adesse testatur, sic & Virgo noctem expulit sempiternam, & de die diem de terra suæ virginitatis exortum, terris infudit. Progreditur inquit: quasi procul egreditur, quia procul, & de vltimis finibus pretium eius. Aurora, quia noctis finis, & lucis initium. Consurgens, quia de cadente supersurgens materia. Pulchra vt Luna. Quid Luna pulchrius, &c.* Spina absque dubio ex his vltimis verbis suam finxit auctoritatem, quia alia non extant in toto Sermone Damiani. Sed vide, vbi sit illud: *Maria, quæ priùs ceciderat, surrexit?* Quæ non solùm fuerunt iniquè ficta, sed etiam mendaciter, id est, contra mentem Damiani adducta, quia illius Sancti intentio expressa est, dicere: Maria est Aurora consurgens, quia licèt materia, de qua fuit formata, esset de illa cadente in tenebras, & noctem, hæc, inquam, de qua fuit formata Maria supersurgens, vt aurora nō cecidit. Cadebat omnis materia, de qua generabantur homines, sed de illa cadente materia fuit Aurora supersurgens Maria. Notate illud, *consurgēs*, &, *supersurgens*. Et si adhuc in materia consurgens, cum alio surgens, & supersurgens, supra ascendens, quomodo in animatione materiæ caderet? Coincidit hæc cum illis suprapositis: *Hæc est Aurora, quam ille non vidit, qui vidit omne sublime, &c.* Et si illum Iob locum vos omnes, cum vestro S. Thoma, intelligitis de peccato originali, quare etiam non hic? Sed fortè dicetis, quod illud, *ortum*, significat Natiuitatem, non Conceptionem. Quomodo ergo vos passim sumitis, *ortum*, pro, Conceptione, vt maculetis Mariam? Et os eius grandi lapide claudebatur.

PETRVS Galdini, Ordinis Prædicatorū in serm. Assumptionis, & in secunda Feria post Pascha, & in serm. Circumcisionis Domini. *Anonym. Auctore 79. Bandel. cap. 23. Deza fol. 42. Vincent. Grysald.*

VERITAS 244.

AVCTOR Hic ex duplici capite videtur fictus. Primo, quia nullus Nomenclator, seu Ecclesiasticus Scriptor de tali Petro Galdini mentionē facit, nisi aliqui, qui scripserunt post Bandellū. Quia Alphonsus Placētinus, fol. 411. citat Ambrosium Tægium 1. part. Auctor Bibliothecæ Bononiensis fol. 192. citat Razzium, & Plodium, & omnes isti notitiam Auctoris sumpserunt ab Antonio Senensi, hic autem etiam recurrit ad Bandellum, folio enim 196. inquit: *Petrus Galdinus de Bononia scripsit Sermones de Tempore, & de Sanctis, & quidèm huius fit mentio in illo libro recollecto ex Patrum Sentētijs ad probandum Conceptionem Beatæ Virginis, qui incipit: Veritatem meditabitur, & crediturεsse Bandelli.* Ad eundem Bandellum recurrit Mich. Pius lib. 3. part. 2. colum. 45. Ex quibus verbis patet, quod tota notitia huius Auctoris emanauit tanquam à primo fonte, & ori-

origine ab vno solo Bandello, cùm enim ipse citet tres Sermones, duos de Sanctis, & vnum de Tempore, occasionem sumpsit Ant. Senensis ad existimandum Petrum Galdinis scripsisse Sermones de Sanctis, & de Tempore. Si autem Bandellus citasset Galdinum in 3. distin. 3. pari modo dixissent, Galdinum scripsisse super Sententias, vt fecit Senensis cum aliis. Sed cum Bandellus tot, tantosque finxerit Auctores in illo suo libro Recollectorio, incipiente: *Veritatem meditabitur cor meum*, in quo solum videtur meditatus mendacia, & de hoc Petro Galdino nulla alias extet memoria, in Sacra Religione Prædicatorum, credo, existimo, & absque vlla temeritate affirmo, Auctorem illum esse suppositum, fictum, & fantasticum.

Secundò idem probatur ex eo quod Bandellus, & alii eum sequentes, adducunt, & citant tres Sermones distinctos, in quibus Petrus Galdinus dixit, seu affirmauit, Virginem Mariam contraxisse peccatum originale, sed ex tribus Sermonibus nullam adducunt auctoritatem, solùm enim dicunt: *Idem tenet Magister Petrus Galdini, in Sermone Circuncisionis Domini, & in Sermone Assumptionis.* Anonymus verò inquit: *Idem tenet Magister Petrus Galdini, in Sermone Assumptionis, & in secunda Feria post Pascha.* Et nihil ampliùs: cùm ergo ex certa, & infallibili experientia toties in hoc Ventilabro demonstrata constet, quod vbicumque Aduersarii adducto Auctore tacent auctoritatem, vel Auctor est fictus, vel auctoritas vana, & nullius momenti, cur etiam hoc non erit credendum de Petro Galdino? Et confirmatur ampliùs, quia hunc dicunt fuisse Bononiensem, id est, ex Prouincia Lombardica, & vixisse ad annum 1465. quo tempore in Lombardia spiritus Bandellianus ipsamet saxa mouebat contra immaculatam Virginis Conceptionem: siquidem anno sequenti 1471. edidit primum suum opus Recollectorium, de quo supra Antonius Senensis, & non post multum tempus edidit Sixtus IV. Pont. Max. Extrauagantes illas: *Graue nimis: Cùm in partibus Lombardiæ, &c.* Potuit ergo esse, quòd Petrus Galdinis fuerit sicut contemporaneus, & vnius territorii, ita etiam socius, & coadiutor Bandelli, qui per vicos, & plateas, à dextris, & à sinistris, omni tempore, & festiuitate, Natiuitatis, Circuncisionis, & Paschatis; quando maior solet esse concursus, dicebat, & prædicabat, Virginem Mariam fuisse in originali peccato conceptam, & contrarium esse contra fidem Catholicam, & hæreticum, & propter hos Sermones de Tempore, ac de Sanctis ipsum adduxerit Bandellus in suo Cathalogo, & ab illo decepti postea fuerint alii: sed quicquid sit de hoc, vnum principium firmiter tenendum statuimus, scilicèt Petrum Galdinis fuisse, & esse

Auctorem innominatum, & incognitum, Sermones illius nunquam fuisse auditos, neque visos inter Scriptores Ecclesiasticos, & si fortè fuit; fuit certè ex Ordine Prædicatorum, & contemporaneus Bandelli, ex his tu, Lector, iudica, quid sentiendum sit de Galdinis.

PETRVS Hieremias, Ordinis Prædicatorum, in multis Sermonibus suis. *Anonym. Auctore 59. Bandel. cap. 23. Deza fol. 42. à tergo. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 275.

HVIVS Celebris Auctoris inter Patres Dominicanos, Sermones de Tempore, ac de Sanctis, fuerunt excusi Brixiæ per Iacobum Britannicum, anno 1502. in 4. recogniti à Reuerendo Patre Fratre Hieronymo de Bargnano, & Benedicto Britannico, Ordinis Prædicatorum; fuit Auctor Siculus, & floruit ab anno 1430. vsque ad 1444. aliqui verò dicunt ipsum vita functum ann. 1434. cuius Aduersarii nullam adducunt auctoritatem, solùm enim dicunt post suprà positum Petrum Galdini: *Idem tenet Magister Petrus Hieremiæ, Siculus, in multis Sermonibus.* In quo etiam verificatur illa regula generalis, sæpèsæpiùs à nobis proposita, & verificata, quod quando Aduersarii adducunt Auctorem, & prætermittunt auctoritatem, semper, & vbique inueniemus aliqua à veritate aliena, sed in hoc erunt plura. Quis ergo legeret Aduersariorum opera, & videret, hunc esse ex Ordine Prædicatorum, & illud: Idem tenet *in multis Sermonibus suis*, non existimaret tanquam certam, & indubitatam veritatem Petrum Hieremiam non in duobus, vel tribus, sed *in multis Sermonibus suis*, tenuisse, affirmasseque, Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali? Sed scias, Lector, quod in multis sermonibus delinquitur, & hic etiam similiter.

Ad indagandũ veritatem reuolui Sermones Petri Hieremiæ, & primum de S. Anna matre Virginis, qui extat in vltima parte, folio 97. & incipit sic: Habetis fructum vestrum in sanctificationem. Rom. 6. Loquitur Thema B. Annæ, dicens: *Habetis, scilicèt vos B. Anna fructum vestrum, scilicèt, Virginem Mariam in sanctificationem passiuam, & actiuam. Passiuam quidèm, quia fructus iste, id est, B. Virgo, fuit in vtero B. Annæ sanctificatus. Ps. Fluminis impetus lætificat Ciuitatẽ Dei, sanctificauit Tabernaculũ suũ Altissimus. Vide supra in Sermone, qui incipit: Benedictus sanctus, &c.* Hucusque Hieremias: & in hoc Sermone nihil ampliùs habet

de hac materia: recurri ad citatum Sermonem, qui incipit: Benedictus fructus, & extat prææallegata parte 6. folio 9. column. 4. post Sermonem Sancti Nicolai, id est, in loco, & parte, vbi semper in Sermonariis ponuntur Sermones de Conceptione; & titulus huius Sermonis est: *De Beata Anna, vel Natiuitate Virginis*, & ad finem prædicti Sermonis sic dicit Petrus Hieremias: *Sexto fuit benedictus ab Spiritu Sancto*, (id est, fructus ventris Annæ) *per sanctificationem specialem: fuit enim in vtero matris sanctificata* (id est, Maria) *& hoc ostenditur exemplo, ratione, & auctoritate. Exemplo quidèm sicut de Hieremia, & Ioanne Baptista hoc asseritur, de quorùm primo dicitur, Hieremiæ 1. Antequam exires de vulua sanctificaui te. De secundò verò dicitur Lucæ 1. Spiritu Sancto replebitur adhuc ex vtero matris suæ. Si ergo de istis hoc asseritur, quorum vnus fuit Propheta Christi, & alter Præcursor Christi, multò fortiùs de ista credendum est, quæ fuit Mater Christi. Ratione etiam probatur. Nullus gemmam præfulgidam in vase immundo collocaret; sic nec Deus Pater Filium suum in vtero Mariæ posuisset, nisi mundus fuisset. Daniel: Sanctus enim mens in Sanctis habitat. Auctoritate verò probatur: Psalm. 45. Fluminis impetus lætificat Ciuitatem Dei. Sanctificauit Tabernaculum suum Altißimus. Vide suprà in Sermone de Conceptione Virginis, qui incipit: Nondum erant abyßi, parte 5. Et infrà in Sermone de Conceptione, qui incipit: Ab initio, & antè secula, &c. in fine.* Hucusque Petrus Hieremias, & nihil ampliùs dicit in hoc Sermone: ex quibus vltimis verbis constat, quòd in opere manuscripto Petri Hieremiæ erant duo Sermones de Conceptione Virginis, quorum vnus incipiebat: *Nondum erant abyßi*, & alter: *Ab initio, & antè secula*. Hoc Irrefragabile testimonium veritatis est: siquidem ab ipsomet Petro Hieremia semel, & iterum prolatum, vt infrà dicam. At nunc nullus Conceptionis Sermo extat in prædicto libro, sed potiùs loco, & parte, vbi in omnibus Sermonariis collocantur Sermones de Conceptione B. Mariæ extat intrusus iste *de Beata Anna, vel Natiuitate Virginis*, & quòd iste fuerit traductus ex altera parte, patet euidenter, tum ex illis Hieremiæ verbis: *Vide suprà in Sermone de Conceptione Virginis, qui incipit: Nondum erant abyßi, parte 5.* Tum etiam, quia Sermo iste de Beata Anna, vel Natiuitate hic non est ad rem: constat ergo, quòd illi duo Sermones de Conceptione Virginis fuerunt extracti, quis ergo illos abstulit, an Fratres Minores? Impressionis illius Reuisores fuerunt Dominicani, Hieronymus, & Benedictus, quare ergo isti de medio abstulerunt illos duos Sermones? An quia erant contra immaculatam Virginis Conceptionem? Vel quia erant pro ipsa? Si primum: ergo illi duo Patres aliter sentiebant, quàm Hieremias, & dum de vno intelligamus, duos inuenimus pro nostra sententia. Si secundum, id est, quod Sermones illi erant pro opinione magis pia, & ideò fuerunt ablati: ergo Petrus Hieremias pro nobis erat, & sic falsum est, quod dicunt hic Aduersarii: *Idem tenet Magister Petrus Hieremias, in multis Sermonibus suis.* Et si Sermones erant pro nobis, quare auferentes Sermones, non abstulerunt etiam istam remissionem, ex qua deprehenditur fraus? Sed fortè Deus excæcauit illos. At quidquid sit de proposito dilemmate, cùm constet euidenter, quod duo illi Sermones de Conceptione Virginis, fuerunt sublati ab operibus Hieremiæ in illa impressione Brixiensi, quando ibidem viuebat Bandellus, vel saltem Discipuli eius: nam ipse fuit electus ad Generalatum anno 1501. & liber prodiit impressus anno 1502. & in principio Sermonarii fuerunt maleficia dicta patrata, quando in illa Ciuitate magis vigebat opinio minus pia: hinc deducitur per consequentiam etiam euidentem, quòd originalia Auctorum Ordinis Prædicatorum, quoad Conceptionis punctum fuerunt viciata, & multò magis illa excussa Brixiæ. Qui ergo Brixiæ ausi sunt auferre duos Sermones de Virginis Conceptione, quid miramur, quod in operibus S. Catharinæ impressis in eadem Ciuitate Brixiensi, atque eodem in eo tempore, addita fuerit vna clausula contra Conceptionem? Et sic manet confirmatum quod diximus suprà litt. K. num. 201.

Vlterius autem progrediendo in inquisitione Sermonum Hieremiæ ad verificandum illud Aduersariorum assertum: *In multis Sermonibus suis.* In primis, in Sermone Purificationis, qui incipit: *Dies purgationis, &c.* hæc extant verba: *Quantum ad primum intro materiam istam per modum quæstionis: Quæritur ergo, quare istud festum dicitur festum purgationis Mariæ, & arguitur sic: Nulla debet purgari, quæ non fuit maculata priùs, sed Virgo fuit sine aliqua macula: ergo, &c. Minor probatur, quia Virgo Maria fuit in tantum sine aliqua macula, quòd Spiritus Sanctus phylocaptus de ea dixit: Quam pulchra es amica mea, & decora. Et infrà: Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te, Cant. 4. Nota, ter dicitur pulchra, quia fuit pulchra in anima, sine cogitatione mala, &c. Secundo, in ore, non loquendo malum, &c. Tertio, in toto corpore, quia nunquam in aliquo peccauit, &c. Vndè dicit Anselmus lib. de Conceptu virginali: Quod decuit, quòd Virgo ea puritate niteret, qua sub Deo maior nequit intelligi, &c.* Nō ergo in hoc Serm. est Hieremias pro ipsis siquidē ter vocat Mariā, *sine aliqua macula*. In sermone

mone Assumptionis, quærens, quomodo Deus sanctificauit Tabernaculum suum, id est, Mariam, solum inquit: *Primò, quidem in vtero, quia sanctificata fuit, antequam nata, pleniori gratia, quam Hieremias, & Ioannes Baptista,* neque ex hoc aliquid pro ipsorum opinione colligitur, quia fuisse sanctificatam in vtero pleniori gratia, quam Ioannes, potiùs nostram insinuat sententiam. In sermone Annuntiationis nullum habet verbum pertinens ad hanc materiam, in Quadragesimali de peccato à Sermone 6. vsque 11. latissimè agit de peccato originali, nullum attamen habet verbum de Conceptione, seu Virginis sanctificatione. Denique in Sermone Natiuitatis, qui incipit: *Memoria mea in generatione*, sic inquit: *Sexta clausula. Et facta est lux: Ecce Sanctificatio Virginis Mariæ. Vndè facta est lux, id est, sanctificata? Nota, facta, Ante ergo quàm esset sanctificata, non erat lux, quia in peccato originali concepta erat. Nota de sanctificatione eius, prout habetur suprà, & de ista sanctificatione fit festum in festo Conceptionis Beatæ Virginis, quia nescitur, quãdo fuerit sanctificata, sed bene scitur, quãdo fuit concepta, ideo, &c. & statim sanctificata Virgine fuit factum festum in cælo. Psal. Lux, id est, Virgo Maria orta est iusto, scilicet Christo; & rectis corde lætitia, id est, Angelis, qui sunt recti, &c.* Hæc sunt omnia, quæ reperiuntur in Sermonario Petri Hieremiæ. Vide ergo, o Lector! qua veritate, & fundamento dixerunt Aduersarii: *Idem tenet in multis Sermonibus suis*, & cùm hoc non possent verificare, noluerunt adducere auctoritates. Et etiam nota, quod hic facit Hieremias mentionem de illis Sermonibus Conceptionis prætermissis ab Aduersariis, quorum loco posuerunt Sermonem illum de Sancta Anna, seu Natiuitate Virginis, dum dicit: *Nota de Sanctificatione eius aliquid, prout habetur suprà.* Si hæc fuit malitia, iudicet ille qui solùm potest, & est viuorum, atque mortuorum Iudex: & hæc de littera, est ergo penitus falsum illud: *In multis Sermonibus suis*: illaqueatus es verbis oris tui, & captus propriis Sermonibus.

Quantum ad sensum, & sententiam Hieremiæ, & Sermonibus nunc existentibus in libro illo typis mandato, dico, quod in primis Sermonibus solum dicit, Virginem Mariam fuisse sanctificatam in vtero matris suæ, an verò hæc Sanctificatio fuerit post contractionem peccati originalis, vel antè, ex vltima auctoritate ex Sermone Natiuitatis debet indagari, vbi secundùm verborum corticem videtur loqui pro opinione minus pia, sed in rei veritate hæc auctoritas ex integro ostendit modum loquendi antiquorum: nota igitur illa verba: *Antè ergo quam esset sanctificata, non erat lux, quia in peccato originali concepta erat, & de ista Sanctificatione fit festum, in festo Conceptionis Beatæ Virginis, quia nescitur, quando fuit sanctificata, sed benè scitur, quando fuit concepta*: ergo Hieremias loquitur de conceptione prima, seu generatione facta die 8. Decembris, non de Conceptione secunda, seu animatione; quia solùm scitur, quando fuit generata, non autem scitur, quando fuerit animata, seu concepta, propria, ac rigorosa conceptione, & sic loquitur de peccato originali primæ conceptionis carnalis, secundùm vniuersalem æquiuocationem antiquorum, vocantium absolutè conceptionem illam carnalem, de qua nihil curamus. Vide pro exacta intelligentia, doctrinam suprapositam ex Sermone Petri Comestoris, numer. 242.

Et si nolueris pro hac veritate legere extraneos, vide saltem tuæ Religionis insignem Auctorem, scilicèt Gailliermum Pepin Ebroicensem, qui in libro de Aduentu Domini, siuè de Secretis Secretorum, Sermone 1. de de Intemerata Conceptione Virginis Mariæ, qui incipit: *Vidi librum scriptum, &c.* folio 387. quem sic introducit: *Sed tamen præmittenda sunt aliqua. Primum est, quòd ipsa Virgo Sacratissima non fuit hodiè concepta*, id est, 8. die Decembris, *illa Conceptione, quam veneratur Ecclesia, cuius ratio est: Nam Ecclesia non intendit facere festum de Maria, nisi postquam fuit capax sanctificationis. Hodiè autem, quando primum ipsam genuit Ioachim, & Anna, non fuit capax sanctificationis: eo maximè cùm nondum haberet animam rationalem. Sed hoc dictum festum referẽdum est ad diem animationis suæ*, aliqui Dominicani dicunt ad diem sanctificationis suæ, *quando scilicèt primum anima eius infusa est corpori suo organizato, quòd fortè fuit post dies octoginta ab hac die*, scilicèt 8. Decembris. *Quia tanto tempore secundùm Augustinum disponitur corpus puerile antequam anima introducatur. Sed quia Ecclesia non est omninò certa de die præcisa illius Conceptionis secundæ, seu animationis.* Nota hanc Conceptionem secundam, ad distinctionem conceptionis primæ carnalis, *eo quòd in aliquibus prædictum tempus, & dierum numerus accelenatur, in aliquibus verò retardatur, secundùm quod virtus derelicta in semine est maior, vel minor; ideò statuit ipsa Ecclesia dictam Conceptionem secundam*. Nota iterum hanc Conceptionem secundam, *hodiè debere celebrari per mundum vniuersum. Secundum notandum est, quòd Beata Virgo non fuit concepta*, id est, conceptione carnali prima, *solo osculo Ioachimi, & Annæ, prout multi simplices fatuè credunt, argumentũ sumentes ex eo, quòd vident in Ecclesijs, & picturis dictos Ioachim, & Annã mutuò sese osculãtes, & c.*

Ex hac mutua osculatione, seu muta amplexione Ioachimi, & Annæ vila communiter, imo semper in Ecclesiis & antiquis picturis, tam in imaginibus, quàm in omnibus Breuiariis, occasionem, & argumenta sumebant ignorantes, & minus docti ad fatuè errandum, dicentes, quod Virgo Maria osculo Ioachimi fuerat concepta in vtero Annæ, & quòd cùm hoc esset factum die 8. Decembris, ideo Ecclesia celebrabat illam Conceptionem ipso die. Contra hunc errorem insurrexerunt Docti, ac Sancti viri, sicut etiam insurgit hic Pepin continuando suum discursum: *Quæ quidem osculatio referenda est ad illam obuiationem, quæ facta fuit ab ipsis in ingressu Ciuitatis Hierusalem apud portam Auream, prout Angelus Gabriel ei prædixerat. Fuit ergo concepta Virgo Maria ex viro, & muliere, nec tantùm attribuendum est Matri, vt derogetur priuilegio Filij sui, qui solus sine semine conceptus fuit.* Sicut hic Pepin loquuntur Bernardus, & omnes alii, apud quos inueniuntur hæc eadem verba, *nam sicut fuit inter mortuos liber, ita & inter conceptos de muliere, &c.* Hæc & alia habet Pepin in eodem Sermone, ex quibus colligitur qualis fuerit æquiuocatio, vel error antiquorum ignorantium, atque mens Doctorum sapientium, & impugnantium hanc falsam, & ineptam doctrinam. Aduersarii autem, vel ex ignorantia, vel ex malitia, omnia dicta ab antiquis Patribus, contra Conceptionem illam primam, seu carnalem generationem, transferunt ad conceptionem secundam animationis, seu vnionis animæ ad corpus. Et sic confusio confusionum cecidit super omnes.

Pro maiori confirmatione do tibi alterum testimonium eiusdem Auctoris ex libro de Imitatione Sanctorum, in Sermone de Conceptione Virginis, qui incipit: *Fundamenta eius in montibus sanctis, &c.* Vbi in principio agendo de distinctionibus Conceptionis Christi, & Mariæ, apponit sequentes: *Primò, quia prima facta est sine virili semine, sed tantùm Spiritus Sancti virtute superueniente. Secunda verò ex viro, & muliere, videlicèt, Ioachim, & Anna per opus coniugale. Illi ergo simplices valdè se decipiunt, qui credunt, Dei Genitricem Mariam solo osculo Ioachimi, & Annæ sibi mutuò obuiantium, in introitu portæ Ciuitatis Hierusalem (quæ Aurea dicebatur) fuisse conceptam. Tum secundo, quia Christus mox conceptus animatus fuit, adeo quòd stetit nouem mensium spatio plenus vita intellectiua in matris vtero. Virginis autem corpus (sicut & cætera humana corpora) priùs fuit sub forma vegetatiua, deindè sub forma sensitiua, & postremò sub forma intellectiua, sicut de embryone dicunt Philosophi. Festum ergo, quod hodiè facimus de Conceptione Virginis Mariæ, non est referendum ad diem præsentem determinatè, hoc est, ad diem, quo primo concepta est, & genita ex Ioachim, & Anna.* Notate, Patres mei, hæc verba: Christus mox conceptus, animatus fuit, in vno, eodemque die, hora, ac momento, Maria autem primo concepta est, & genita ex Ioachimo, & Anna, & animata non eodem momento, neque hora, neque die, & fortè nec mense, & sic dicentes, quod Conceptio Mariæ non debet celebrari, nisi per ordinem ad secundam Conceptionem, animationem, vel Sanctificationem rectè dicebant: *Potissimè*, prosequitur Guilliel. Pepin, *cùm huiusmodi embryo, siuè materia adhuc esset res inanimata, quæ gratiæ capax non est. Sed referendū est huiusmodi festum, secundùm intentionem Ecclesiæ ad illum diem, in quo primo caro Virginis suscepit animam rationalem. Et quia talis dies nondum innotuit Ecclesiæ, accepit diem certum, scilicèt, hodiernum diē,* videlicèt, octauum Decembris, *pro incerto, quasi esset certa de die illo, sicut forsitam aliquando fiet, nequaquam hodiè, sed tunc celebraret festum huiusmodi Conceptionis. Do exemplum de festis, quæ transferuntur in alium diem, propter impedimentum occurrens. Tum tertio differunt prædictæ duæ Conceptiones, eo quòd Conceptio Christi non potuit aliter esse, quàm sancta, pura, & immaculata; Conceptio autem Virginis Mariæ, nisi diuinitùs, & specialissima Dei gratia fuisset præuenta, & præseruata, vtique fuisset vitiosa, polluta; & maculata, sicut & conceptiones cæterorum hominum, & ideò ipsa in recognitionem tanti priuilegij, ac beneficij potuit dicere humiliter, quod Pharisæus dicebat arroganter, videlicèt, Gratias tibi ago, Domine, quia non sum sicut cæteri hominū, &c.* Ex omnibus his colligitur, quod inter Doctores antiquos dicentes hanc propositionem, vel propositiones: Conceptio Mariæ non fuit sicut Conceptio Christi, quia non est tantum tribuendum Matri, vt deroget priuilegio Filii. Et sic non debet celebrari, nisi per ordinem ad animationem, vel sanctificationem, & quia fuit in peccato, vel peccatis concepta, vitiosa, polluta, & maculata: dum tamen non exprimant, in Conceptione secunda, vel sua animatione (vt aliqui in hoc Ventilabro relati fecerunt vel colligatur ex antecedentibus, aut consequentibus) in rei veritate nihil dicunt contra immaculatam Virginis Conceptionem, & præsentem controuersiam. *In multis ergo Sermonibus* Hieremiæ, seminastis, Patres mei, multum, sed intulistis parum.

(✱)

PETRVS Lombardus, Magister Sententiarum, Episcopus Parisiensis, in 3. Sentent. dist. 3. *Turrecremat. part. 6. cap. 27. fol. 111. Anonym. Auctore 153. Bandell. cap. 8. Deza fol. 14. Vinc. Grysal. Capreol. Castell. Soncin. S. Antoninus Barelet. Brixiens. Iust. Miechouien.*

VERITAS 246.

EX Nomine tantum cognoscitur Auctoris magnitudo, cuius opera fuerunt passim typis mandata, & vltimo Lugduni 1618. in 8. Regal. atque in diuersis partibus; vidi quatuordecim origialia manuscripta; cuius primam auctoritatem sic adducunt Aduersarii: Et quia Dominus Petrus Lombardus, Episcopus Parisiensis, Doctor egregius, maximus diuinorum eloquiorum perscrutator extitit, & veluti apis argumentosa, omnium illustrium Doctorum antiquorum Sententias, atque Flores, in vnum volumen compendiosè redegit, & ab hoc Magister Sententiarum est appellatus; idcirco eius testimonium primo loco adducere decreui, vt ipse nobis referat, quid de Conceptione B. Virginis Sancti Doctores secundum fidem Catholicam tenendum posteros docuerunt. Hic igitur in 3. Sententiarum distinct. 3. quæst. 1. tale de Christo, & Matre eius profert testimonium: *Sanè*, inquit, *credi oportet iuxta Sanctorum attestationis conuenientiã: ipsam carnem Fily Dei antequam conciperetur, peccato fuisse obnoxiam in Maria, sicut reliqua Virginis caro. Sed postmodum Spiritus Sancti operatione superueniente, ita mundatam fuisse, vt ab omni peccati contagione immunis vniretur Dei Verbo pœna tantum (non necessitate, sed voluntate assumentis) remanente. Mariam quoque totam (Spiritus Sanctus in eam veniens) à peccato prorsus mũdauit, & à fomite peccati liberauit: vel fomitẽ ipsũ penitùs euacuãdo, vel sic debilitãdo, & extenuãdo, vt ei postmodũ peccati occasio nullatenùs extiterit. Quod autẽ ex tũc sacra Virgo ab omni peccato immunis extiterit, Augustinus euidẽter ostẽdit, in lib. de Natur. & gratia, inquiens: Excepta Sãcta Virgine Maria, de qua propter honorem Domini, nullã prorsus cum de peccatis agitur, habere volo quæstionẽ. Inde enim scimus, quòd ei plus gratiæ sit collatum, ad vincẽdum ex omni parte peccatũ, quæ illum concipere, & parere meruit, quem constat nullum habuisse peccatum.* Textus, & verba Magistri communia sunt, & vna tam in originalibus impressis, quàm in omnibus Commentatoribus, & sic illa non trãscribo; proponam tamen breuiter, in quibus Aduersarii, quoad litteræ puritatem deuiarunt à veritate. Primò, prætermiserunt illud, *Sanè dici potest*, vt sic auferrẽt à Magistro verba dubitatiua, & solùm posuerũt assertiua, vt problema facerent conclusionem, & non quomodocumque, sed pessima intẽtione, nam ly, *dici*, reduxerunt in ly, *credi*, & ly, *potest*, in, *oportet*, vt sic reducerent quæstionem opinabilem, ad necessitatem fidei. Secundo, no dicit, communiter *attestationis*, sed, *attestationes*. Tertio, addiderunt illa, *carnem Fily Dei*, quæ in Magistro non extant. Quarto, etiã malitiosè addiderunt, *Antequã conciperetur*. Quinto, vbi Magister, *ipsam priùs peccato*; ipsi abstulerunt ly, *ipsam*, & ly, *priùs*. Sexto absque vllo timore addiderunt illud, *In Maria*, vt sic verba Magistri generaliter dicta determinarẽt ad Mariam, & subsequentia maiorem pro ipsis haberent vim. Septimo, eadem malitia vbi Magister, *Sed Spiritus S. operatione*; ipsi addiderũt sed *postmodu*, vt sic prius infectam proponerent Virginis Mariæ carnem in seipsa. Octauo, addiderunt illud, *superueniente*, vt sic verba Magistri intelligerentur de illa superuentione Spiritus S. facta antè Incarnationem. Nono, ad maiorem expressionem addiderunt illud, *fuisse*. Decimo, iniquè, & peruersè, vbi Magister, *praeueniens*; ipsi apposuerunt, *veniens*, videntes quia verbũ illud, *præuenies*, totam ipsorum machinam subuertebat. Vndecimo, vbi Magister, *purgauit*; ipsi, *mundauit*, quia hoc verbum expressius supponebat immunditiam, quam illud, *purgauit*. Duodecimo, abstulerunt illud, *etiam*, quod nimis conducit ad intelligentiam totius auctoritatis. Decimotertio, eadem intentione prætermiserunt illud, *vt quibusdã placet*, vt completã facerent Magistri resolutionẽ. Decimoquarto, tacuerunt sequentia verba, *Potentiã quoque generandi absque viri semine Virgini præparauit*. Decimoquinto, post hæc verba, transeuntes 26. lineas, id est, totum integrum caput primum, sequentia verba: *Quod autẽ ex tunc, &c.* assumpserunt ex 2. cap. & sic ex duplici capite composuerunt vnam, & indiuisibilem auctoritatẽ. Sed in hac secunda auctoritatis parte antepostuerunt aliquas dictiones, sed nec minimũ mutarũt, aut alterarunt verbum, quia illã iudicarunt sufficiẽtẽ ad probandũ suum intentũ de peccato actuali post Incarnationẽ. Vide ergo, o Lector! quomodo Magister Sententiarum est pro ipsis, si in sola dimidia auctoritate necesse fuit illis addere quindecim vitia, quarum aliqua sunt adulterationes pessimæ, & capitalissimæ? Denlq; inquire, vbi in hac auctoritate Magistri sũt verba illa, *Quid de Conceptione B. Virginis Sancti Doctores, secundùm fidẽ Catholicã tenendum posteros, docuerunt*? Quando Magister neque in illa distinct. 3. nec in alia verbum vnicum habet de Conceptione Virginis Mariæ, sed solùm loquatur de carne Christi, &c. Neque ibi aliquid habet de fide Catholica.

Licèt ergo hæc auctoritas ab omnibus explicetur Doctoribus, breuiter tamen dico ad illã, quòd in ea nihil est contra immaculatam Virginis Conceptionem: nam hic non agit Magister, an B. Maria contraxerit peccatum originale, necne? Solùm enim inquirit de carne illa, quæ in instanti Incarnationis decisa fuit à Maria sine manibus, id est, sine viri operatione, vt ad illam vniretur Verbum: An scilicèt illa caro obnoxia, & obligata fuerit peccato, sicut priùs fuerat omnis alia Virginis caro in parentibus suis? Ad quam quæstionem respondit, quòd caro illa priùs erat obligata, & obnoxia peccato, sicut priùs fuerat omnis alia Virginis; at superuentione Spiritus Sancti, caro illa indiuidua, siuè particula illa decisa pro Incarnatione, seu Assumptione Verbi ita purgata, mundata, & purificata fuit, vt nullomodo obligata, vel obnoxia remanserit peccato, sicut manebat obnoxia, & obligata reliqua Virginis caro. Vndè si Virgo Maria post Verbi Diuini Incarnationem haberet alios filios ex Iosepho, vt iniquè dixerunt aliqui Hæretici, licèt alias Virgo Maria fuisset præseruata in vtero à peccato originali, & ab illo sanctificata, filii Mariæ, & Iosephi absque dubio contraherent originale, quia reliqua caro Virginis in ordine ad generationem, non manebat formaliter absoluta ab illa obligatione, & reatu, præcipuè in sententia illorum affirmantium, fomitem fuisse solùm ligatum, non extinctum: ad modum quo nunc manet in carne mulieris baptizatæ, cui nullum est originale peccatum, & tamen nascuntur filii cum originali. Quod autem iste sit genuinus sensus verborum Magistri, comprobatur ex titulo Distinctionis, qui sic se habet: *De carne, quam Verbum assumpsit, qualis anteà fuerit, & qualis assumpta sit?* De qua carne indiuidua affirmat, quòd antequam assumeretur, erat obligata, & obnoxia peccato, sicut reliqua Virginis caro fuerat, quando Spiritus Sanctus in eam venit, siuè per præseruationem, siuè per Sanctificationem in sua animatione, licèt enim tunc Spiritus Sancti sanctificaret animam, & carnẽ Virginis in infinitum, si ex illa carne generaretur filius opere virili, & non superueniente Spiritus Sancti gratia in mystico spiramine, filius ex vi generationis conciperetur in peccato. Nonnè hoc etiam patet ex proposita quæstione Magistri dicentis: *Quæritur etiam de carne Verbi, an priusquam conciperetur, obligata fuerit peccato; an & talis assumpta fuerit à Verbo?* Hęc quæstio est de Conceptione actiua, id est, de Incarnatione Verbi, non de passiua Conceptione, seu animatione Mariæ. Hæc quæstio est de carne, non de anima, & de carne in ordine ad vnionem hypostaticam. Demus, Virginem contraxisse peccatũ originale, & ab ipso fuisse sanctificatam, non post horam, vel diem, vt vos dicitis, sed post mensem, & annum illa caro iam erat sanctificata: si sanctificata, ad quid superuenit Spiritus Sanctus tempore Incarnationis? Dicite quidquid volueritis, cum Magistro, vel sine illo, dum tamen sit cum fide, & Ecclesia, quia ad hoc etiam superuenit supposita præseruatione. Et de hoc sit satis, Lector; quia iterum Magister te vocat.

Secundam auctoritatem sic adducunt. Et modicũ infra: *Quamvis*, inquit, *caro illa Christi (cuius excellentia singularis verbis explicari non potest) antequam esset Verbo vnita, obnoxia fuerit peccato in Maria, & etiam in alys, à quibus propagatione traducta est, quia tamen sine vlla libidine concepta est, ideo caro Verbi non fuit in Christo obligata peccato, assumpsit enim non carnem peccati, sed similitudinem carnis peccati. Assumpsit enim Verbum carnem peccatrici similem in pœna, & non in culpa. Cætera enim hominum caro, peccati caro est; sola illius non est caro peccati, quia non eum mater concupiscentia, sed gratia concepit. Licèt ergo eadem sit caro Christi, quæ & nostra, non tamen ita facta est in vtero, sicut nostra: est enim sanctificata, & nata in vtero sine peccato, nec ipse in illa vnquam peccauit. In pœna ergò est similis carni nostræ, non tamen in qualitate peccati, quia in pollutionem, quæ ex cõcupiscentiæ motu est, omninò non habuit, neque ex carnali delectatione concepta fuit. Hæc ille.* Videamus ergo, in quantis hæc secunda auctoritas est vitiata, & adulterata. Primò, malitiosè appositum fuit illud, *Et modicum infrà*, vt intelligerent legentes, hæc verba esse quasi continuata cùm antecedentibus, quando illa primæ auctoritas sunt ex cap. 1. & hæc ex cap. 3. Et mediantibus duobus capitulis dicitis, *modicum infrà*. Secundo, vbi Magister, *Cum autem illa caro*; ipsi sic, *Quamvis caro illa Christi*, nam Magister absolutè loquitur de carne, prout à Maria decisa quasi antè vnionem; ipsi vero illam contraxerunt ad Christum: illud, *non potest*, quod in textu est, non *valet*, nõ est vitium capitale, quia nec variat sensum, nec pertinet ad assumptum, ideo hæc, & alia his similia semper prætermittimus. Tertio, vbi Magister, *In Maria, & in alys*; ipsi sic, *In Maria, & etiam in alys*, nam ly, *etiã*, hic est emphaticum, & cautosè positum. Quarto, ab illo verbo, *traducta est*, in Magistro est lõgus discursus continens ferè integram paginam de decimatione in lumbis Abraham, quæ omnia prætermiserunt Aduersarii. Quinto, fabricarunt ex proprio cerebro totam illam clausulam, *Quia tamen sine vlla libidine concepta est, ideò caro Verbi non fuit in Christo obligata peccato*; quod est totius Aduersariorum sententiæ fundamentum, nisi enim adderent hanc clausulam, nihil inueniebant in Magistri textu. Sexto, prætermisso integro capite 3. faciẽdo vnam continuam orationem, transierunt ad caput 4.

Septi-

Septimo, ex his verbis Magistri: *Quocirca primitias nostræ massæ, rectè assumpsisse dicitur Christus, quia non carnem peccati, sed similitudinem carnis peccati accepit*, composuerunt pro suo libito solùm illa: *Assumpsit enim non carnem peccati, sed similitudinem carnis peccati.* Octauo, vbi Magister, *Et non in culpâ, & ideò non peccatricem*; ipsi prætermiserunt illud, *Et ideò non peccatricem.* Nono, vbi Magister, *Cætera verò hominis omnis caro peccati est*; ipsi sic, *Cætera enim hominum caro, peccati caro est*; mutauerunt ly, *enim*, abstulerunt ly, *omnis*, & reduplicauerunt ly, *caro.* Decimo, post illud verbum, *concepit*, prætermiserunt duas integras lineas. Vndecimo, vbi Magister, *Est enim sanctificata in vtero, & nata sine peccato*; ipsi sic, *Est enim sanctificata, & nata in vtero sine peccato*, quæ sunt longè diuersa: nam sanctificari in vtero, & nasci sine peccato, vt dicit textus, habuerunt Maria, Ioãnes, & Hieremias, at sanctificari, & nasci in vtero sine peccato, solus Christus, & Maria; ex sola enim antepositione vnius vocis totum peruersè adulterarũt sensum. Duodecimo, vbi Magister, *Et nec ipse*; Aduersarii abstulerunt illam coniunctionis notam, *Et.* Decimotertio, vbi Magister, *Similis est nostræ*; ipsi addiderunt ly, *carni* nostræ. Decimoquarto, vbi Magister, *Quia pollutionem quæ ex concupiscentiæ motu concepta est*; ipsi sic, quia *in* pollutionem, quę ex concupiscentiæ *motu est*, addiderunt ly, *in*, & abstulerũt ly, *concepta.* Decimoquinto, vbi Magister, *Neque ex carnali delectatione nata est*; ipsi sic, Neque ex carnali delectatione *concepta fuit*, ponentes pro, *nata*, vocem, *concepta*, vt sic totam auctoritatem ad suum reducerent sensum. Decimosexto, prætermiserunt ex malitia, vt non dicam deprauata intentione, quatuor vltimas lineas, quibus Magister suum concludit discursum, complet sententiam, & finem dat capiti, sic: *Venit ergo, & corpus immaculatum, quod præter libidinis concupiscentiam fuit conceptum: nec illud in se habuit vitium; quod in aliis est causa peccati, nec in eo peccauit. Ideoque verè dicitur, Verbi caro non fuisse in Christo obligata peccato.* Loquitur ergo de generatione, seu illa prima carnali coceptione, in qua est vitium libidinis, & concupiscentiæ, quod in aliis fuit, & est causa peccati: cùm ergo hæc causa non fuerit in Christi generatione, ideo caro illius non fuit obligata peccato; at Virginis Mariæ caro in hac acceptione fuit obligata peccato. Sed quid indè contra animationem, & peccatum originale formaliter? Hucusque textus Magistri Sententiarum, cui possumus dicere: Magister aspice, quales lapides, & quales structuræ in tuis verbis sunt positæ?

De hac auctoritate idem dicimus, quod de antecedenti, nam si fuerunt necessariç sexdecim adulterationes, vt ipsam coaptarent ad suum propositum: ergo ex se opinioni Aduersariorum non fauet. His adiunge quindecim vitia auctoritatis præcedentis, & triginta & vnam numerabis falsitates. Si ergo in solo vno Doctore, qui regula est, & norma omnium Scholasticorum, cuius textus colitur, quasi esset sacer inter Theologos, ac semper exponitur, & declaratur, nunquam vero contradicitur, aut impugnatur, ita enormiter vitiarunt, vt posset dicere Magister: Triginta vnũ magis accepi, quid agerẽt in aliis Auctoribus minus tritis, & incognitis? Nec possunt recurrere ad diuersa originalia, quia vidimus vndecim impressiones diuersas, & duodecim manuscripta, & in nulla extant Magistri verba, vt ab Aduersariis adducuntur, sed in omnibus reperiuntur eodem modo, sicut modo circunferuntur. Neque in his volo comprehendere Ioannem de Turrecremata, quia hic fideliter transcripsit Magistrum, sed arguo, & redarguo Bandellum, Petrum de Vincẽtia, & alios; quorum nullus pro re tam graui legit Magistrum, sed cùm primus pessima intentione vitiasset, omnes alii secuti sunt vanitates, & insanias falsas.

PETRVS Mediolanensis, in Apparatu Decreti, in cap. Firmissimè, de Consecrat. dist. 4. *Turrecrem. part. 6. cap. 36. fol. 126. Anonymus Auctore 182. Bandell. cap. 19. Deza fol. 30. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 247.

QVIDQVID In antecedentibus sparsim diximus, hic recapitulare debemus sequentibus suppositionibus. Et prima sit, quòd de hoc Petro Mediolanensi, Canonista, nullam faciunt mentionem, Ioannes Baptista Zilletus, Ioãnes Fichardus, Valentinus Forsterus, nec aliquis alius Nomenclator Iurisconsultorum. Nec Scriptores de Mediolanẽsi Ciuitate, vt Saluator Vitalis, & Bernardin. Corius, Tristanus, Ioannes Maria, Eugenius Cataneus, & alii, quorum opera tribus tomis circunferuntur, impress. anno 1623. & 27. & 28. Imò neque fuit aliquis Scriptor Iurista, vel Theologus, vocatus Petrus Mediolanensis, nisi quidam dictus Petrus Grassus, Mediolanen. de quo in Repetitionibus Iuris Canonici volumine 3. à fol. 155. col. 3. vbi extat quædam eius Repetitio in cap. Cum ad sedem de Rest. spol. sed ibi nihil extat circa Conceptionis Mysterium.

Secunda suppositio est, quòd huius auctoritatem sic adducit Turrecremata: Item ad idem est Magister Petrus Mediolanensis, in Apparatu suo Decreti, in cap. Firmissimè benè, ita dicit arguendo: *Quòd B. Virgo, Ioannes Baptista, & Hie-*

Hieremias sunt cum peccato originali nati, cùm constet, eos per concubitum maris, & fœminæ esse conceptos. Sed dic, quòd duæ sunt natiuitates, scilicèt, in vtero, & ex vtero, in vtero nasci, est, animam corpori infundi, ex vtero nasci, est, in lucem prodire. Prædicti cum originali peccato fuerunt nati in vtero: Vndè Beatæ Mariæ Conceptio non debet celebrari, quia fuit in peccato concepta, sed post fuit sanctificata in vtero. Hæc ille. Nota, & scrutare, Lector, quid voluerit indicare Turrecremata in illa voce: *benè, ita dicit arguendo*, quia non capio hæc verba. Bandellus vero, & alii sic: Idem tenet Dominus Petrus Mediolanensis, in Apparatu suo super cap. Firmissimè, de consecratione distinct. 4. *Beatæ*, inquit, *Mariæ Conceptio non debet celebrari, quia fuit in originali peccato concepta. Hæc ille.* Abstulit autem astutè Bandellus notam, seu citationem illam Decreti, cap. Firmissimè, & omnia verba illa, quæ erant quasi per se nota, & indicantia locum, vbi extabat hæc auctoritas; nam est illa, quam suprà num. 125. adduxerunt in Hugone Ferrariensi, & extat in Decreto dist. 4. cap. Firmissimè ad marginem, sed ibi non sunt arguendo, vt dicebat Turrecremata.

Tertio suppono, quod in ipso corpore Iuris Canonici, & vt explicetur Gratiani textus, sunt quam plurimæ Glossæ, Adnotationes, Additiones, Casus, &c. aliæ verò sunt citationes, ac Notatiunculæ Marginales, & omnes istæ fuerunt à distinctis Auctoribus, diuersisque temporibus, ad pleniorem Gratiani textus intelligentiam additæ, ac singulæ ex maiori parte habent adnotatum sub abbreuiatura nomen sui Auctoris, v.g. aliquæ habent hanc notulam: *Hug.* vel tantum *H.* in signum quòd sunt Hugonis, vel Huguitii (his enim duobus nominibus vocatus communiter fuit primus Decreti Glossator) aliæ autem habent inscriptionem hanc: *Ioan.* vel *Io.* & his demonstratur, Glossas illas esse Ioannis Theutonici, qui fuit Ordinis Prædicatorum, & secundus Decreti Glossator. Aliæ habent hanc: *Bart.* quia sunt Bartholomæi Brixiensis, tertii Decreti Glossatoris, aliæ habent: *Ber.* vel tantum: *B.* & illæ sunt Bernardi Papiensis, aliæ habent hanc inscriptionem: *Ioan. de Fant*, quia ab isto Auctore fuerunt additæ, & inscribantur sic ad distinctionem illarũ Ioannis Theutonici Dominicani. Illum autẽ Ioannem de Fant. existimo esse illum, de quo Gesnerus fol. 434. colum. 2. *Ioannes de Fauno, Ordinis Prædicatorum, Lombardus, scripsit Summam Iuris, & tabulam super Decretales, &c.* Aliæ autem habent hanc subscriptionem: *Lau.* & istæ sunt Laurentii Canonistæ, seu Calcanei dicti, aliæ inscribuntur sic: *Arch.* in signum, quòd sunt Archidiaconi, nonnullæ denique notantur sic: *Petr.* quia Auctor illarum fuit quidam Petrus, de quo hic, sed nullibi indicatur, fuisse Mediolanensem, sed admittamus cognomen.

Quarto supponendum, quòd omnia superiùs dicta sunt de Glosis existentibus in ipso corpore Iuris, de quibus quandoque in ipsis dicitur (vt dist. 3. de Pœnit. cap. Quærat, in ordine 44.) Item in hac opinione est R. G. & H. id est, a tribus Doctoribus: ergo illæ Glossæ recollectæ fuerunt ab aliquo posteriore, sed quidquid sit de his: marginales notulæ à nullo istorum fuerunt positæ, sed ab alio hucusque incognito Doctore. Et ratio est euidens; nam fere in omnibus Notationibus huiusmodi marginalibus, dicitur ad finem sententiæ: *Secundù Lau.* id est, secundùm Laurentium: *Secundùm Ber.* id est, secundùm sententiam Bernardi: *Secundũ Hug.* id est, secundùm explicationem Hugonis: *Secundùm Ioan.* id est, Ioannem Theutonicum: *Secundùm Arch.* id est, Archidiaconũ, &c. Ergo illæ notæ marginales non fuerunt appositæ ab ipsis antiquis Glossatoribus, sed ab aliquo alio posteriore. Item comprobatur euidentiùs, quia in octo originalibus manuscriptis existentibus in Biblioth. Regia Scorialis, & Ecclesia Sancta Toletana, reperiũtur Glossæ omnium prædictorum Auctorum, existentes in corpore Decreti, sicut modo extant in impressis, sed nulla marginalis adnotatio: ergo signum est, quòd illæ Notulæ Marginales fuerunt posteà ab aliquo alio Marginatore additæ tempore impressionis, vel parum antea.

Quinto supponendum, quòd quam plurimæ Glossæ tam ex existentibus in corpore Decreti, quàm in ipsa margine, sunt absque aliqua notula, id est, sine Auctoris nomine, & sic de istis nullum possumus facere certum iudicium; videtur tamen non fuisse supradictorum Doctorum: nam essent subscriptæ, sicuti sunt aliæ, cum igitur non sint subscriptæ: ergo sunt alterius Glossatoris incogniti, sed etiam in istis extat magna confusio: nam v.g. (vt loquamur secundùm subiectam materiam) in 3. dist. de Consecrat. cap. Pronuntiandum, quod est in ordine 1. ad illa verba: *Natiuitas S. Mariæ*, extat in omnibus impressionibus hæc Glossa: *Natiuitas. De festo Conceptionis nihil dicitur, quia celebrandum non est, sicut in multis Regionibus fit, & maximè in Anglia, & hæc est ratio, quia in peccatis concepta fuit, sicut cæteri Sancti, excepta vnica persona Christi. Similiter de Annuntiatione Sanctæ Mariæ nihil dicit, cùm sit tamen celebre festum. Hug.* Hæc Glossa, quæ in omnibus originalibus impressis habet subscriptionem *Hug.* indicantem esse Hugonis, seu Huguitii, in aliquibus originalibus manuscriptis, existentibus in Scoriali, nullam habent notulam, & sic ex hac parte iam potest dubitari, an fuerit Hugonis? In alio manuscripto existente in Sancta Ecclesia Toletana, habet duas

notu-

notulas, *H. La.* ad insinuandum, quòd sit Hugonis, & Laurentii: in altero similiter, *Hu. La.* sed in altero sunt istæ, *H. P.* id est, Hugonis, & Petri. Hæc omnia videntur incompatibilia: nã illa Glossa non potuit esse nisi vnius Glossatoris tantummodo. Item appono aliud exemplum. Dist. 4. de Consecratione, cap. Per baptismum, in ordine 2. ad illud: *Nisi forte miraculo,* extat Hæc Glossa: *Miraculo: vt in B. Maria, & in Ioanne Apostolo, quia neuter eorũ potuit peccare. Item natiuitas Mariæ in vtero non celebratur, sed Natiuitas ex vtero benè.* Et in omnibus impressionibus caret notula Auctoris, & similiter in aliquibus originalibus manuscriptis, sed in vno originali manuscripto S. Ecclesię habet has notulas, *La. B.* id est. Laurẽtii, & Bernardi, vel Bartholomæi, in altero solùm *La,* in alio habet hanc *Io,* id est, Ioannis, & in altero *Bn. D.* Et sic totum hoc scatet inextricabilibus confusionibus siquidèm originalia impressa, & manuscripta correspondent in littera textus, ita vt nec in apice discrepent, at in Auctoribus notatis, seu insinuatis per illas litteras, vt vidimus, absolutè variant.

Sexto, supponendum, quòd in eadem dist. 4. cap. Firmissimè tene (Et fortè hoc voluit dicere Turrecremata in illo, *benè,* fuit enim error Typographiæ pro, Firmissimè *tene*) in ordine 3. extat hæc nota, seu Glossa, quæ petra scandali est: *Vt hoc meliùs intelligas, scias, quòd duæ sunt natiuitates; scilicèt in vtero, & alia ab vtero: in vtero nasci, est, in vtero animam corpori insundi: Ex vtero nasci, est, ex vtero in lucem prodire: Vndè B. Virgo; & Ioannes Baptista, & Hieremias cum originali peccato nati fuerunt in vtero, & hoc vult dicere littera, capit. In principio: ibi: Omnem hominem, &c: vndè Conceptio Beatæ Mariæ non debet celebrari, sed Natiuitas ex vtero benè celebratur, & S. Ioannis, quia fuerũt in vtero sanctificati, & eis fuit dimissum originale peccatum. H.* Hęc vltima littera indicat, hanc marginalem Glossam esse Hugonis, sed hoc videtur impossibile. Tũ, quia in his marginalibus notis passim citantur Archidiaconus, Hugo, Laurentius, Petrus, &c. qui diuersis vixerunt, & scripserunt temporibus: ergo non isti Glossatores, sed alius quidam Marginator apposuit prædictas Glossas. Item, quia in multis Glossis huiusmodi marginalibus (vt supra notauimus, suppositione 4.) posita sententia marginali dicitur: hæc dicta sunt, *secundùm Hugonem, vel secundùm Laurentium,* vel *secundùm Ioannem.* Cùm his ergo verbis quomodo compatitur; quod prædictæ marginales Glossæ sint Hugonis, Laurentii, vel Ioannis? Item, quia istæ notulæ marginales, & per consequens suprapositæ, de qua est nostra controuersia, nullomodo est in octo originalibus manuscriptis, & tamen in ipsis sunt Glossæ Hugonis, & aliorum Glossatorum existentiũ in impresso Decreto, ac in corpore Glossarum: ergo istæ Glossæ marginales non sunt Hugonis, Ioannis, &c. sed alicuius posterioris. Quibus adde, quod cum istæ Glossæ marginales sint in omnibus originalibus impressis; hæc contra Virginis Conceptionẽ non extat in impressione facta Venetiis per Ioannẽ de Fortis, anno 1485. & cùm hæc videatur prima; nescio vndè irrepserit in aliis? Denique in editionibus Parisiensibus, factis anno 1536. & 1542. sunt prima verba propositæ auctoritatis vsque ad illud, *prodire,* alia vero, *vndè B. Virgo,* absolutè desunt, vt diximus num. 125. ergo ex omni parte videtur, Glossam illam non esse Hugonis, vel Hugutii, sed alterius N. incogniti, qui malitiose adiecit illam notulam, *H.* Item nota, quod hæc eadem Glossa marginalis etiam absolutè deest in Decreto impress. Parisiis ann. 1544. in 4. vt videre est fol. 561. imo ad capud Pronuntiandum, fol. 558. ad marginem extat hæc Glossa: *Virgo B. fuit sine originali concepta, quidquid dicat Gloss. & sentientes cum Gloss. sunt hæretici, textus est in Extrauag. Sixti IV. quæ incipit: Graue nimis, de Reliq. & Venerat. Sanct.* Et hæc nullam habet subscriptionem Auctoris. En habemus, Patres, Glossam contra Glossam?

Septimo supponamus, illam Glossam esse Hugonis, vt indicãt originalia impressa, & Aduersarii dixerunt supra num. 125. quomodo ergo si est Hugonis, nunc etiam est Petri Mediolanensis Glossatoris Decreti? Nam in toto Decreto non est alia Glossa similis illi adductę pro Petro Mediolanensi, nisi apposita in suppositione antecedẽti, & vndè potest vna, & eadem Glossa duobus dominis seruire? Et quid si esset tribus. Nam hanc eandem auctoritatem hic adductam pro Petro Mediolanensi, ad litteram dederunt supra numer. 173. in Ioanne Gallico Glossatore Decreti, nullo ferè mutato verbo, lege ipsam ibi. Ex relatis ergo principiis, suppositis secundùm veritatem deduco hanc breuem conclusionem, scilicèt, Glossam istam marginalem, & scandali petram in Decreto, non esse Hugonis, seu Hugutii, & multò minùs Petri Mediolanensis, sed cuiusdam Patris Dominicani, qui in agro Domini voluit seminare zizaniam istam; sed dato, quòd esset Hugonis, vel Ioannis Theutonici, aut alterius Glossatoris ex supra numeratis, quid indè? Non enim omnia, quæ sunt in Decreto, sunt Decreta, nec quæ extant in titulo de Consecratione, sunt consecrata, nec illa quæ dicuntur ad cap. Firmissimè tene, sunt firmiter tenenda, sed in Decreto multa fuerunt firmiter despicienda, sicut Glossæ illæ ex mandato S. Officii Inquisitionis expunctæ, quia damnatæ, de quibus non facio specialem mentionem; quia nolo ruinas antiquas, ac iam dissipatas erigere. Vide, & nota expunctiones

la-

factas in editione Parisiens. per Antonium de Mochare, an. 1561. & si adhuc vultis, quod subsistant Glossæ, signate causam, quarè subsistere debeat illa marginalis ex cap. Firmissimè, & nō marginalis, ex cap. Pronuntiandum. Concludimus ergo, quod Petrus Mediolanensis sine fundamēto, ac veritate fuit adductus, quia Glossa Decreti ipsi hìc adscripta habet alios septem Patres, seu Auctores.

PETRVS De Palma, siuè de Polonia, Ordinis Prædicatorum, in Postilla super Lucam, cap. 1. *Turrecrem. part. 6. capit. 29. fol. 120. Anonym. Auctore 701. Bandell. cap. 23. Deza fol. 42. Vincent.*

VERITAS 248.

TVRRECREMATA In Cathalogo Ordinis Prædicatorum, adducit quemdam Petrum de Palma, in Postilla super Lucam, cap. 1. Anonymus, Bandellus, & Vincentia eundem, vel alium citant sub nomine Petri de Polonia, etiam in Postilla super Lucam, capit. 1. Cui autem sit fides adhibenda circa huius Auctoris cognomen, penitus ignoro, & ego magis crederem Turrecrematæ, nam Bādellus, & alii vt in plurimum, & ferè semper errant, vt ergo eos conciliemus, & pariter eos excusemus, existimare oportet, Petrum de Palma, & Petrum de Polonia esse vnum, & eundem. Sed quid dicemus, quando nec vnus, nec alter comparent in rerum natura, quia Nomenclatores de nullo faciant mentionem, nisi Anton. Senensis, qui fol. 196. cum Petro Galdini, suprà adducto numer. 244. adduxit Petrum Polonum simul, & semel, qui scripsit Expositionem præclaram in Euangelium Lucæ, & addit: *Quæ non vidi*, & à Senensi de eodē posteà mentionem faciunt Michael Plodius, & Alphon. Fernandez Placentinus, fol. 415. (sed malè, quia non vocatur, nisi Michael Pius, qui part. 2. lib. 3. col. 45. ipsum adducit simpliciter ex Anton. Senensi.) Cùm ergo notitiam Petri Galdini extraxerit Senensis à Bandello, vt ipsemet fatetur, idem est dicendum de socio Petro de Polonia, vndè existimo, hunc verè, & realiter esse fictum, & quòd Aduersarii talem non inuenient auctorem in Palma, nec in Polonia, nec in finibus terræ. Possevinus meminit cuiusdam Henrici de Palma, sed hic nec fuit Petrus, nec Dominicanus, nec scripsit Postillā. Sed quid sit sentientiendum in rei veritate de Auctore hoc, sicut etiam de Petro de Parma, Magistro simul Cisterciensi, & sæculari vide latius infrà num. 250.

Auctoritatem huius sic adducit Turrecremata: Item ad idem est eiusdem Ordinis Magister Petrus de Palma, in Postilla sua super Lucā, tractans illud Lucæ 1. Cui nomen Nazareth, de Filio Dei loquens ita ait: *Ipse est, qui per Spiritū Sanctum superfluitatem fomitis extinxit in matre, vndè Beda hoc dixit in Glossa: Superueniens Spiritus in Virgine, mentem eius ab omni vitiorum sorde castificauit. Hæc ille.* Profiteor, quod inter Patres Prædicatores fuit quidam Scriptor dictus Antonius Parmensis, vel de Parma, qui edidit Sermones, postillando Euāgelia, qui fuerunt excusi Parisiis ann. 1515. in 8. & incipiunt: *Cùm appropinquasset Iesus, &c. Tempus quod hodiè incipit, & durat vsque ad natiuitatem.* Sed hic, vt vides non fuit vocatus Petrus, sed Antonius, nec habet Postillam super cap. 1. Lucæ, nec in toto libro inuenire potui verbum, quod directè, vel indirectè pertineat ad hanc Conceptionis materiam. Et hic iam est suprà adductus num. 26. fuit etiam in eadem Religione quidam Petrus de Palma, Gallus, qui ad annum 1326. fuit electus Magister Generalis sui Ordinis decimusoctauus, sed hic nihil scripsit: fateor deniq; quod nec Auctoris, nec auctoritatis saltē vestigium inuenire potui, & sic standum erit dictis, ac fidei Turrecrematæ, quousque Aduersarii, vel aliquis ex nostris inuento tam confuso Auctore detegat veritatem.

Sed miror certè, quomodo homo ratione præditus, & alioquin doctus, S.R.E. Cardinalis, & ad faciendam relationem coram Patribus Concilii Basiliensis, hanc adduxerit auctoritatem, ad probandum ex illa, Virginem Mariam fuisse conceptam in originali peccato? Nisi fortè existimauerit, quod peccatum originale durauerit in Deipara vsque ad aduentum Angeli in Ciuitatem Galileæ, cui nomen Nazareth, & Spiritus Sanctus superuentionem; & qui hanc auctoritatem adduxit ad maculandam Dei Matrem, quam prætermitteret? Nam fomes est in semine, carne, & embryone, ante animationē, à qua anima in vnione contrahit maculam; & aliud est fomes, aliud superfluitas fomitis, scilicet delectatio carnalis, & hanc potuit extinguere Spiritus S. in matre circa fomitem, legè numer. 300. ex Caietano. Videns hæc, & alia in illo libro Turrecrematæ, existimo fuisse viciatū ab aliquo ignorante, idiota, vel quod ipse Turrecremata passione oppressus, vel à temporis angustia prepeditus, ignorabat, quid diceret, adeò enim hæc verba adducta à Turrecremata distāt à proposita conclusione, vt quasi verecundati, nec Bandellus, nec alius quisquam ex Aduersariis ausus fuerit illam in medium adducere, sed ipsam sub silentio prætermittentes, solùm citant Auctorem dicentes: *Idem tenet Magister Petrus de Polonia, in Postillis super Lucam, cap. 1.* Et nihil ampliùs. Ex omni ergo parte Auctor iste manet exclusus, quia dubitatur, an fuerit in rerum natura? An de Palma, vel de Polonia? Quia

Quia ex Ordine Prædicatorum; quia eius opera nunquam fuerunt typis mandata, nec manuscripta reperiuntur, quia nullius famæ, nec opinionis, & fortè est multiplicatus cum sequenti Petro de Palude, qui etiam fuit ex Ordine Prædicatorum, & si sic, est etiam mendaciter adductus, quia Petrus Paludanus pro nostra est sententia, vt iam dicemus. Et fortè etiã est triplicatus cum Petro de Parma Cisterciensi; de quo infrà num. 250. cuius etiam nullam adducunt Aduersarii auctoritatem.

PETRVS De Palude, Patriarcha Hierosolymitanus, Ordinis Prædicatorum, in 3. Sentent. distinct. 3. *Turrecrem. part. 6. cap. 29. fol. 119. à tergo. Anonym. Auctore 52. Bandel. cap. 21. Dezafol. 39. Vincent. Gryf. Capreol. & Soncinas.*

VERITAS 249.

PRIMO Suppono, Petrum de Palude, Gallum Burgundum, Ordinis Prædicatorum, atque Patriarcham Hierosolymitanum, vel Constantinopolitanum, fuisse doctum, & inter scholasticos celeberrimum, licèt non constet certè, quo tempore floruerit, nam aliqui dicunt, quod ann. 1262. alii 1290. alii 1300. alii 1312. vel 1314. ac denique alii 1320. sed inter has verior sententia est, quod floruit ab ann. 1290. vsque 1300. Secundo, ad tollendam omnem æquiuocationẽ, sciat Lector, quòd fuit alius Petrus de Palude, etiam Ordinis Prædicatorum, & Doctor Parisiensis, qui vixit ad ann. 1380. qui inter Montisonistas fuit etiam oppugnator mysterii immaculatæ Conceptionis, sed postea cum aliis cognita veritate, gloriosè palinodiam recantauit, vt dicit Alanus testis ocularis in suo Defensorio lib. 3. collat. 7. cuius auctoritatem dedimus suprà num. 158. Tertio suppono, quòd Aduersarii sic adducunt Paludani auctoritatẽ. Idem tenet Dominus Petrus de Palude, Patriarcha Hierosolymitanus in 3. Sent. dist. 3. *Beata, inquit, Virgo non fuit sanctificata ante Conceptionem, quando fuit sibi infusa anima, quia tunc contraxit originale peccatum; sed post infusionẽ animæ, & ante Natiuitatem. Hæc ille.* Quarto suppono, quod hæc auctoritas formalis, vt iacet disposita, est ficta, & falsa, quia non extat in Paludano, vt ex adducendis apparebit, quare nullus quamuis proprius Auctor liberatur ab ipsorũ inquinamentis. Quinto suppono, quòd ab hac regula excipitur solus Turrecremata, quia sic illum adducit. *Item ad idem est eiusdem Ordinis Pater Dominus Petrus de Palude, Magister Parisien. & Patriarcha Hierosolymitan. super 2. Sentent. distinct. 3. cum Sancto Thoma, Durando, & Heruæo idem dicens, & eorum verba commemorans.* Cùm ergo Turrecremata nõ transcripserit auctoritatem formalem, manet liber quoad hanc partem; sed peccauit in illo: *super 2. Sentent. dist. 3.* quia dicere debuerat in 3. Sentent. sed illic potuit esse error Typographiæ: at non admittit excusationem illud, *cum S. Thoma, Durando, & Heruæo, &c.* quia nullum istorum in tota quæstione nominat, nec ipsorum verba commemorat, vt iam incipio demonstrare sic.

Paludanus ergo in 3. dist. 3. fol. 19. lib. impress. Parisiis 1517. in fol. recognito per P. M. Petrum de Nouimagio, eiusdem Ordinis Prædicatorum, sic incipit: *Circa 3. Distinctionem quæruntur tria. Primo, de tempore sanctificationis Beatæ Virginis. Secundo, de effectu sanctificationis. Tertio, vtrum ad Conceptionem filij fuerit cooperata aliquid actiuè. Primo ergo quæritur, vtrum B. Virgo fuerit sanctificata ante Natiuitatem ex vtero? Videtur, quod non, &c.* Et adductis rationibus dubitandi, resoluit affirmatiuè. Non ergo Arauxus adductus in Trituratione num. LV. viderat Paludanum, quando dixit, quòd inter antiquos Theologos circa sanctificationem Virginis ante natiuitatẽ ex vtero nulla fuerat cõtrouersia. Deindè pergens ad alia dubia dicit: *Primũ est, vtrum B. Virgo sanctificatione indiguit. Secundum est, supponendo quod sic; quo tempore sanctificata fuerit. De primo sciendum, quòd aliquis potest indigere sanctificatione per gratiam Dei dupliciter, vno modo, vt habeat gratiam ad eleuandum, & perficiendum naturam solùm, & non ad tollendum culpam aliquam: alio modo, vt habeat gratiam ad tollendum culpam, & eleuandum naturam. Primo modo indiguerunt sanctificatione Angeli boni, qui nunquam peccauerunt, & hoc in statu innocentiæ, vt dictum fuit in 2. libro. Hoc etiam modo indiguisset sanctificatione Beata Virgo, dato, quòd non fuit concepta in originali, quia gloria non habetur nisi mediante gratia, secundùm illud ad Rom. 6. Gratia Dei vita æterna, & ideo ad habendam gloriam, seu vitam æternam, necessarium est, naturam perfici per gratiam. Dato etiam, quòd priùs non fuisset infecta per aliquam culpam. Secundo modo non indigent sanctificari nisi illi, qui culpam aliquam commiserunt, & secundùm hoc ad sciendum, an Beata Virgo tali sanctificatione indiguit, inquirendum est, an originale peccatum contraxerit, & ad hoc est duplex dicendi modus; primus est, quod B. Virgo non fuit concepta in originali, & simul tempore fuit animata, & gratia etiam data, &c.* Et sic consequenter adducit præcipuas rationes pro sententia præseruationis Virginis. In hac prima quæstionis parte duo sunt singulariter notanda: vnum est ex diametro oppositum Aduersariis, scilicet, quod Virgo Maria indiguit

san-

sanctificatione ad suam præseruationem, quia hæc propositio: Maria fuit sanctificata in vtero, est indifferens, ad sanctificationem in primo instanti, vel in secundo; ante contractionē culpæ, vel post contractionem, ad perficiendam tantum, & eleuādam naturam, vel ad excludendum peccatum, & eleuandam pariter naturam, vt hic docet Paludanus. Vndè ad hominem manent conuicti, qui ex his antiquorū verbis: Maria fuit sanctificata in vtero, semper, & vbique deducunt quasi pro necessaria consequentia: ergò à peccato originali; quando potiùs esset deducenda opposita: ergo nullū contraxit peccatum: tum propter illas communes regulas de Analogis, & de fauorabilibus: tum quia Mariæ priuilegia excedunt Angelorum, & mensurantur possibilitate, &c. Alterum quod colligitur ex verbis Paludani, est, quòd apud antiquos erat diuersum concipi in peccato originali, & esse infectum per culpam, nam Virgo Maria, inquit Paludanus, indiguit sanctificatione, nota disiunctiuam, *Dato quòd non fuit concepta in originali, & dato etiam quòd priùs non fuisset infecta per aliquam culpam:* cōcipi enim in originali peccato sumebant actiuè pro illa rigorosa Conceptione facta in vtero matris, & Mariæ, fuit die 8. Decembris, quando Ioachim genuit, & Anna concepit. De animatione verò prolis loquebātur passiuè, id est, fuit infecta per culpam, vndè qui dicebant, solùm Maria fuit concepta in originalibus, vel originali peccato, non loquebantur directè ad nostræ controuersiæ punctum, nisi etiam exprimerent secundum: Maria fuit infecta per culpam, nam iuxta suum loquendi, & intelligendi modum hæc distinctio fuit inter Cōceptionem Christi, Mariæ, & Ioannis, siuè cęterorum hominum: nam Christus nec fuit conceptus in originali peccato, nec infectus per aliquam culpam: Maria fuit concepta in originali peccato, sed non fuit infecta per aliquam culpam. Ioannes autem & fuit conceptus in originali peccato, & infectus per culpam; sed ex hoc, fratres mei, nihil contra nos, nec contra immunitatem Virginis, ac eius præseruationem.

Tota hæc doctrina confirmatur ex sequentibus verbis Paludani: *Secundo modo non indigent sanctificari, nisi illi qui culpam aliquam commiserunt, & secundùm hoc ad sciendum, an Beata Virgo tali sanctificatione indiguit, inquirendum est; an originale peccatum contraxerit.* Nota, quod non dixit primum, an in originali peccato concepta fierit, sed secundum, an originale peccatum contraxerit, nam Paludanus cum ferè omnibus antiquis sentiebat, quod illud peccatum originis, seu originale commissum à parentibus in Conceptione, contrahebatur à prole in animatione, quia illius peccati generationis parentum remanebat in carne fomes, corruptio, pruritus, infectio, contagium, &c. & in animatione, ex contactu carnis contrahebat anima prolis illud contagium, & infectionem. Item hoc ipsum confirmatur ex illa clausula: *Est duplex dicendi modus: primus est, quod B. Virgo non fuit concepta in originali, & simul tempore fuit animata, & gratia etiam data.* Nonne vides, quomodo distinguit, concipi in originali, à gratia data in animatione? Potuit enim Virgo Maria concipi in originali, & accipere gratiam in animatione, ita vt non contraheret illud originale parentum. Aduersarii omnia hæc confundunt in antiquis Doctoribus, cùm apud ipsorum modum loquendi, & iuxta rigorosam vocum significationem, & rei veritatem sint diuersissima, sicut est inquirere, an actio illa generatiua parentum, & effrenatus ille appetitus procedat à peccato originali; vel an proles ex illo actu genita, fuerit in sua animatione infecta, vel contraxerit originalem culpam, aut maculā, quia primum potest esse sine secundo. Sed de hoc sæpè redibit sermo.

Positis ergo rationibus pro prima sententia præseruationis Virginis, insurgit Paludanus contra ipsas, & respondit ad illas, & concludit sic: *Puto tamen, quod si Virgo Beata originale non contraxisset, potuisset tamen verè dici redempta à Filio Dei, pro eo quod in radice sua, & natura suæ Conceptionis obligata erat ad incurrendum peccatum, nisi fuisset à Deo præseruata;* patet ergo primum principale, quod *Beata Virgo sanctificatione indiguit.* Deindè proponit secundum modum dicendi, scilicèt, quod Virgo Maria indiguit sanctificatione, quia contraxit peccatum originale, cuius etiam adducit principaliora fundamenta, & rationes; & illis respondit doctè, & satisfacit plenissimè, sicut fecerat ad alias primi modi, vt poterat quidam versatissimus in nostris principiis, ac fundamentis. Tandem pergit, ad propriæ sententiæ manifestationem, atque quæstionis resolutionem sequentibus verbis: *Inquirendo autem de his opinionibus, videtur, quòd de potentia absoluta Deus potuerit B. Virginem ab originali præseruare, supposito, quod fuerat concepta secundùm legem communem, quia dicitur sibi in Iob: quis potest facere mundum de immundo conceptum semine, nonnè tu qui solus es? quia peccatum originale non est, nisi priuatio gratiæ propter Adæ peccatum, & negatio gloriæ, vel obligatio ad illud: constat autem, quòd Deus de potentia absoluta potuit dare gratiam, & per consequens debitum gloriæ animæ, quando infundebatur, imò ante infusionem potuit anima creari, & gratia concreari, & sic peccatum non contraxisset. Sed de potentia ordinaria, & de facto, videtur probabilius, quod nō potuit præseruari, nec fuit præseruata.* Hęc est Paludani conclusio, ac propriæ sen-

ſententiæ manifeſtatio, ex qua conſtat primò, quod Bandellus, & omnes ſui ſequaces penitùs finxerunt ſuprapoſitam auctoritatem; quia nec verbum illius extat in reſolutione Paludani. Secundò, quòd illud Turrecrematæ de verbis S. Thomæ, Durandi, & Heruæi, fuit gratis dictũ, vndè exiſtimo, quod nullus Aduerſariorum vidit in proprio fonte, nec ſuoſmet Auctores, ſed illos tranſcripſerunt ex aliqua relatione, vel Tractatu Conceptionis Montiſoniſtico deprauato, & corrupto. Tertiò, quòd Paludanus dicens illud: *Quod de potentia abſoluta Deus potuerit B. Virginem ab originali præſeruare, ſuppoſito, quòd fuerat concepta ſecundùm legem cõmunem*, id eſt, ex ſemine immundo, ſupponere videtur, quod ſi non fuiſſet concepta ex ſemine immundo, non ſolùm de potentia abſoluta, ſed etiam ordinaria defacto manſiſſet præſeruata. Quartò dicit, quòd peccatum originale eſt priuatio gratię, *vel obligatio ad illud*, ſupple, peccatum: ergo ſi obligationem contrahere, erat contrahere originale, quid mirum, quòd dicat, defacto non fuiſſe Mariam præſeruatam? Quintò, accipiendo verba Paludani ſecundùm omnem rigorem, & ſuperficiem; ſolùm ſonat, quòd *de potentia ordinaria, & de facto videtur probabilius, quòd non potuit præſeruari, nec fuit præſeruata*. Hæc eſt vnica, & formaliſsima concluſio, ac ſententia Paludani, à qua fugerunt omnes Aduerſarii. Nota verba, *de potentia ordinaria*; nos non quærimus, an de potentia ordinaria fuerit Maria præſeruata, ſed an illud, quod potuit, per te, de potentia abſoluta facere Deus circa præſeruationem Virginis, illud fecerit nec ne? Nam dic mihi ſecundùm quam potentiam ordinariam, vel abſolutam, ſecundùm tuam ſententiam, ſanctificauit Mariam in ſecundo inſtanti, ita vt ſolùm fuerit in originali per vnicum inſtans, vt ſtatim videbimus in tuis verbis; dic quod volueris, nam quod nos dicimus eſt, quòd per eandemmet potentiam ſanctificauit illam in primo inſtanti: requirit ne Deus diſtinctam potentiam ad ſanctificandam creaturam in primo inſtanti ſuæ animationis, quam in ſecundo? Sextò, nota illud, *videtur probabilius*: ergo vtramque opinionem iudicauit Paludanus eſſe probabilem? *Videtur* non affirmat, non determinat, ſed proponit ſuam ſententiam modeſtè: *probabilius* per ordinem enim ad valdè probabile dicitur communiter, ſed *probabilius* eſt hoc, & hæc ſcribebat Paludanus veſter ad annum 1290. in quo ergo Concilio, vel Eccleſiæ, aut Summi Pontificis determinatione, affirmabant Ioannes de Monteſono, cum ſuis ſequacibus ad annum 1380. Turrecremata ad annum 1437. Anonymus ad annum 1471. Bandellus ad annum 1482. Spina ad annum 1535. ſuam opinionem eſſe de fide, noſtram autem piam ſententiam erroneam, hæreticam, &c. alii alia ſcrutentur in hac Paludani reſolutione, quia non pauca reſtant notatione digna.

Infrà inquit Paludanus: *Quod dicunt, tertio, de feſto Conceptionis, quòd de ſe poteſt celebrari, & ratione ſui verum eſſet, ſi, vt ſupponunt, tota ſit munda, & cum gratia concepta fuiſſet, ſicut & Annuntiatio Chriſti: Licèt ibi ſit duplex ratio feſtiuitatis, ſcilicèt ſanctitas creata, & increata. Si enim contraxiſſet originale, non debet feſtiuari, ſed quia illud quod debet tanquam immundum expiari, non debet tanquam feſtum honorari; ſed conceptio, id eſt, carnis, & animæ vnio, quando eſt cauſa contrahendi originale, indiget tanquam aliquid coinquinatum per ſanctum expiari: ergo non debet feſtis laudibus honorari, &c.* In his verbis duo notari debent. Primum illud, quod tota Conceptio Virginis non fuit munda, ſicut Annuntiatio Chriſti; totam Conceptionem vocat à puncto primæ generationis vſque ad animationem, quæ in Chriſti D. Annuntiatione tota fuit munda, non ſic in Mariæ Conceptione, quæ non fuit tota mũda fuit enim concepta in peccato originali, id eſt, concupiſcentia, ac libidine parentum. Secundum notandum eſt illud: *Sed conceptio, id eſt, carnis, & animæ vnio*. Diſtinguens prudenter, & exprimens Conceptionẽ de qua loquebatur, quia conceptio nudè prolata, ſupponebat ſemper apud antiquos pro prima ſeminis Conceptione. Et hoc iterum exprimit infrà dicens: *Ad aliud autem dicendum, quod non debet reſpui feſtum Conceptionis ratione ſanctificationis, quia eodem die facta eſt, & creditur, prout conceptio accipitur pro vnione animæ, & carnis. Ad illud de maſſa dicendum; quod Eccleſia feſtiuat, aut propter gloriam, aut propter gratiã, &c. ſic de conceptione carnis Virginis, cum peccato non ſolemnizaret, licèt de ipſa formandus eſſet fons gratiæ, quia pro tunc erat ſubdita culpæ, & peccato obnoxia, &c. Vnio autem ad carnem ſeminatam ab Adam eſt per ſe cauſa peccati: ergo non feſti.* Hæc ſunt omnia quæ habet Paludanus pro vtraque Conceptione vnionis animæ, & generationis maſſæ per hanc Conceptionem maſſæ fuit Maria *ſubdita culpæ, & peccato obnoxia*, Conceptio autẽ ſecunda, id eſt, vnionis ad maſſam, & carnem illam ſeminatam ab Adam fuit cauſa peccati in Maria inquit Paludanus, & conſequenter deducit rectè ſuam conſequentiã ergo conceptio Virginis non fuit per ſe tota ſancta ſicut fuit Annuntiatio, ſeu Conceptio Chriſti, quare non eſt per ſe feſtiuanda niſi ratione ſanctificationis. Iſtas igitur duas conceptiones in ſuo Paludano diſtinctas ſemper, & vbique confundunt Aduerſarii, & hinc tota emanauit controuerſiæ æquiuocatio.

Concludit Paludanus quæstionem suam inquirendo latisimè, an Virgo Maria potuerit sanctificari in eodemmet primo instanti in quo contraxit originale, vel in alio immediatè sequenti, & resoluit sic: *Cùm igitur nihil sit subtrahendum potentiæ diuinæ nisi illud quod clarè contradictionem implicat, ponere autem quod Beata Virgo fuit per solùm instans in originali peccato, & deinceps semper in gratia non implicat contradictionem clarè, imò habet magnam probabilitatem; ideò tenendum est, quod Deus facere potuit quod ipsa fuit in originali peccato per solùm instans: vtrum autem hoc fecerit ipse nouit, quia illa, quæ mere dependent ab eius voluntate non sunt nobis plenè certa nisi ipse reuelauerit.* Compone Lector, hanc vltimam resolutionem cum suprapolita ad quæstionem principalem, & inuenies in ipsis, & ex ipsis hoc argumentum ad hominem. Quod non implicat clarè, & expressè contradictionem, sed habet magnam probabilitatem non est potentiæ diuinæ denegandum, sed per te quando infundebatur anima Virginis, imò & ante infusionem potuit Deus de potentia absoluta dare illi gratiam, vt peccatum originale non contraheret: ergo æqualis fuit possibilitas: circa primum, & secundum instans nulla est reuelatio, quod hæc gratiæ infusio fuit in secundo instanti extat vero, reuelatio imo, & reuelationes de primo instanti, vt latè demonstrauimus in nostra Militia: ergo, &c. Et hæc dicta sufficiant de quæstione Paludani adducta ab Aduersariis.

Sed pro resolutione veritatis scire debet Lector, quod hic Petrus Paludanus, Ordinis Prædicatorum, & Patriarcha Hierosolymitanus scripsit etiam sermones de Tempore, ac de Sanctis, de quibus Myræus in Bibliotheca folio 260. qui primo prodierunt Anonymi sub titulo: *Thesaurus nouus contionum, &c.* Venetiis anno 1520. in 8. deindè sub expresso nomine Petri de Palude Lugduni 1575. & 1571. & 1584. in 4. & Parisiis 1518. in fol. & 1555. in 8. atque in parte Hyemali, folio 211. habet Enarrationes, seu sermones duos de Conceptione Beatæ Virginis, in quibus expressè affirmat fuisse præseruatam à peccato originali, cuius verba in 1. sic se habent: *Ipsa verò Virgo Beata speciali priuilegio fuit præseruata: quod considerans Salomon in spiritu dixit: Cantic. 4. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. Nam si vnquam fuisset in originali peccato concepta, non posset pro eodem tempore dici immaculata. Pro quo sciendum, quòd Beata Virgo meritò fuit præseruata ab originali peccato, nam Deus potuit matrem suam ab originali peccato præseruare, &c. Et sic Dominus legis potest circa legem dispensare, sicut fecit B. Virgini, quæ fuit singulariter priuilegiata; sic, quòd sine originali peccato est concepta, &c. Et sic opportet intelligi commune dictum tàm Sanctorum, quàm Magistrorum, quòd dicitur, quòd ipsa sanctificata fuit in vtero, hoc est, quòd Deus infundens animam eius corpori, priùs virtute Spiritus Sancti ab omni fœditatis contagione mundato, vel purgato, in eodem instanti infudit ei gratiam sanctificantem, aut gratiam gratificantem, &c.* Hæc, & alia quàm plura sunt in prima illa Narratione. In 2. vero inquit: *Tertio, impermixta fuit eius puritas, quia non habuit admixtionem originalis peccati, nec actualis.* Ex his secundùm veritatem propositis deducuntur sequentia.

Primo, quòd Paludanus super Sententias, inclinauit se in minus piam opinionem, vt supra vidimus, vel quia liber ille fuit dictatus in Vniuersitate Parisiensi, vbi vigebat Decretum Mauritii Episcopi, vel quia in scholasticis, ac publicis disputationibus noluit exasperare suos, sed cum ipsis sentire, vel quia vt iuuenis, & cum illo lacte nutritus, nondum plenè cognouerat veritatem, &c. Sed posteà factus iam vir, ac Patriarcha extra Religionem, re maturiùs considerata, & sine vllo respectu euacuauit, quæ fuerant paruuli, ac cum iudicio, & scientia mutauit sententiam, tenens Virginem Mariam fuisse præseruatam à peccato originali, & in hac perseuerauit vsque ad finem, quia Sermonarium fuit vltimum eius opus. Neque in hoc retractationis modo fuit solus Paludanus, quia id ipsum contigit Ambrosio Catharino, Archiepiscopo Compsano, eiusdem Ordinis Prædicatorum, vt ipsemet fatetur. Secundo, notatione dignum est, quòd omnes Nomenclatores Dominicani inter opera edita à Petro de Palude, nullum faciunt mentionem de supradictis Sermonibus, fortè vt ex illis non deueniret veritas in cognitionem mentis Paludani circa hanc controuersiam, & præcipuè propter illa verba: *Et sic opportet intelligi commune dictum tàm Sanctorum, quàm Magistrorum, quo dicitur, quòd ipsa sanctificata fuerit in vtero, hoc est, quòd Deus infundens animam eius corpori, priùs virtute Spiritus Sancti ab omni fœditatis contagione mundato, vel purgato in eodem instanti infudit ei gratiam sanctificantem.* His enim compendiosis Paludani verbis omnia fundamenta Aduersariorum penitùs subuertuntur, & absolutè corruunt illa de purgatione, ac mundatione, cui ipsi tenaciter, & irreuocabiliter inhærent. Nã licèt Paludanus millies admittat præseruationem Mariæ à peccato originali, supponit fœditatem, contagionem, mundationem, & purgationem in carne, seu embryone. Tertio colligitur ex omnibus supradictis, quod istæ propositiones: Maria fuit concepta in peccato originali; vel: In Conceptione Mariæ fuit fœ-

fœditas peccati, contagium, mundatio, aut purgatio, taliter sumebantur ab antiquis, quod ex ipsis nullo modo sequitur intenta consequẽtia Aduersariorum, scilicèt: ergo Maria contraxit peccatum, vel maculam originalem in suę animationis instanti.

PETRVS De Parma, Sæcularis, vel Cisterciensis, in sermone Natiuitatis Beatæ Virginis, & in sermone de Passione Domini. *Anonym. Auctore 172. Bandellus, capit. 22. Deza fol. 37. à tergo, Vincent. & Grysaldus.*

VERITAS 250.

VT Suprà vidimus numero 248. Turrecremata in Catalogo Ordinis Prædicatorum adduxit Magistrum Petrum de Palma, in Postilla super Lucam cap. 1. At Anonymus, Bandellus, ac Vincentia in eadem classe Ordinis Prædicatorum loco illius adducunt Magistrum Petrum de Polonia, sub eadem cota, scilicèt in Postilla super Lucam cap. 1. Turrecremata non adducit Poloniam, sed Palmam, & qui ex ipso transcripserunt, derelinquentes Palmam, transmigrati sunt ad Poloniam, & fortè iudicantes Palmam non esse radicatam in veritate, illam transplantarunt in longinqua, ac distante regione Poloniæ, vt sic suus Magister Petrus inueniret in illo Regno ciuitatem refugii, &c. Sed nunc vltra progrediendo Bandellus, Vincentia, & Grysaldus in classi de Scriptoribus Cisterciensibus adducunt alterum Magistrum Petrum de Parma sic: *Idem tenet Magister Petrus de Parma in sermone Natiuitatis Beatæ Virginis, & in sermone de passione Domini.* Anonymus autem in classi de Doctoribus Presbyteris Sæcularibus, Auctore vltimo, adducit eundem sic: *Idem tenet Magister Petrus de Parma in sermone de Passione Domini, & Natiuitate Beatæ Mariæ Virginis.* Ecce habemus alium Magistrum Petrum, non de Polonia, nec de Palma, sed mutata vna littera de Parma, nec solùm Dominicanum, sed simul Sæcularem, & Cisterciensem. Patres mei, & quis poterit componere ista? Nec adhuc est conclusa machina, nam Bandellus, Vincentia, & Grysaldus, in classi de Ordine Prædicatorum, vt vidimus suprà num. 26. adducunt Antonium de Azaro Parmensem in sermone de passione Domini, & sic sunt tres Doctores Parmenses, Sæcularis vnus, Cisterciensis alter, & tertius Dominicanus, qui in sermonibus de passione Domini dixerunt, atque scripserunt, Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali? Patres mei, est ne hoc credibile, & si iudicatis, quòd sit credibile, ostendite Sermones? Quia ex tribus vestris Magistris Palma, Polonia, & Parma, Postilla super Lucam, aut Sermonibus in statu Sæculari, Cisterciensi, aut Dominicano, tantummodo inuenio Antonium Parmensem, qui simul scripsit Postillam, & Sermones, sed nullum adducit de Natiuitate beatæ Mariæ, nec in sermone de passione Domini habet verbum directè, vel indirectè respiciens eius Conceptionem, vel sanctificationem, vt vidimus præallegato num. 26.

Benè verum est, quod in Religione Prædicatorum fuit quidam insignis vir Petrus de Palma vocatus, qui ad ann. 1363. fuit electus Magister Generalis sui Ordinis, de quo Leander Alber. lib. 1. & Mich. Pius part. 2. lib. 2. folio 174. licèt dicat electum fuisse ann. 1343. sed iste Palma nihil scripsit. Item Carolus de Visch in sua Bibliotheca Cisterciensi fol. 218. affirmat, in sua Religione fuisse quẽdam Petrum de Parma, qui scripsit Sermones, sed vt ibidèm dicit, sumpsit hanc notitiam à Syluestro Maurolyco, & Montalbo, sed cùm omnes isti sint moderni Scriptores, qui transcripserunt hunc, & alios à Bandello nullam fidem faciunt. In Biblioth. Medicea existente Florentiæ in Cœnobio S. Laurentii Pluteo XX. extant Sermones cuiusdam F. Ioannis de Parma, absque alio signo, vel cognomine, at cũ Aduersarii non adducant auctoritatem de Petro de Parma, scire non possumus, an fuerit æquiuocatio cum isto Fratre Ioan. Conclusio ergo nostra est, quòd Magistri Petri de Palma, Parma, vel Polonia Postilla in Lucam, vel Sermones nũquam fuerunt typis mandati, nec manuscripti reperiuntur, & quòd aduersarii ex suo Magistro Petro de Parma Cisterciensi, & Sæculari nullam adducunt auctoritatẽ ex illis duobus sermonibus de Natiuitate, & Passione, & cùm iuxta regulam generalem, in toto hoc Ventilabro verificatam, vbicumque Bandellus adducto Auctore, tacet auctoritatem, aliquam introduxit enormẽ fictionem; idem sentiendum erit de hoc vndequaque confuso Auctore. Et fortè totum hoc fabricauit ex suo Petro de Palude, qui fuit ex Ordine Prædicatorum, Magister, & Petrus, atque etiam Palude aliquam similitudinẽ habet cum nomine Parma, & habet sermones Natiuitatis Virginis, & passionis Domini, ac denique etiam scripsit Postillam super Lucam: si ergo ex Petro de Palude fuerunt ficti Palma, Parma, & Polonia, certè, certè, quòd fuit Auctoris ridicula quadruplicatio, & citationum deplorandum testimonium, quia in illis duobus Sermonibus nec verbum habet Palude contra immaculatam Virginis Conceptionem, imò in Sermonibus expressè est pro nostra sententia, vt vidimus numero antecedenti.

PETRVS Rauenas, Doctor, vel Diuus, in sermone Beatæ Ioannis Baptistæ. *Ita Capreolus in 3. distinct. 3. quæst. vnica, & ex ipso Soncinas, atque Anonymus Auctore 196.*

VERITAS 251.

DE Hoc Auctore Capreolus, & Soncinas nullam adducunt auctoritatem: Anonymus vero inter Canonistas sic illum armans proponit: Idem tenet D. Petrus Rauenas in sermone B. Ioannis Baptistæ sic dicens: *Et Hieremias, & Ioannes Baptista, & Mater Domini in peccato concepti sunt, Christus autem in Spiritu Sancto concipitur.* Bandellus verò, Vincentia, & alii scribentes post Capreolum, & Anonymum nullam mentionem faciunt de hoc Auctore, ex quo statim iudicaui aliquam in proposito Petro Rauennas latere fictionem, nam aliàs Bandellus, & sui sequaces tantum Doctorem, ac talem auctoritatem nullo modo prætermitterent; sed pro ventilationis introductione notet Lector, quod Anonymus videns, Capreolum adduxisse Auctorem istum nudè absque aliqua auctoritate, aut titulo, ne tantus miles absque armis incederet, decreuit illi assignare suprapolita verba ex sermone Sancti Ioannis Baptistæ, quæ ita clara, & expressa essent, vt omni ambiguitate semota suam opinionem profiterentur. Sed cernens, quod in nomenclatura Ecclesiastica erant duo celebres Doctores, Scriptores Sermonum sub eodem ipsissimo nomine, ac cognomine Petri Rauennas, alius Sanctus, siue Diuus, alius verò Doctor, antepofuit illam litterã D. nudam, vt vnusquisque ipsam legeret pro suo arbitrio, vel Dominum, vel Doctorem, vel Diuum, vt sic quando inquisitione facta, non inueniret Lector auctoritatem in Petro Rauennas Doctore, existimaret esse in Diuo, vel è contrà, & sic semper maneret occulta proposita fictio. At quòd talis auctoritas neque sit in vno, neque in altero Petro Rauennas Diuo, Domino, vel Doctore, vtrumque ad examen vocando, sic euidenter demonstro.

Primus Petrus Rauennas, est Sanctus Petrus Chrysologus, ob auream dicendi vim, & innatam eloquentiam sic anthonomasticè vocatus, qui ad annum 433. à Sixto Papa III. Rauennatibus datus est Episcopus, & hinc communiter à litteratis dicitur Petrus Rauennas, & sic communiter citatur in Allegoriis Godefridi Tilmani, & apud alios. Cuius Sermones dissertissimi, seu Homiliæ, quæ sunt num. 222. passim fuerunt typis mandatæ, inter quas habet non vnam, vel alteram Sancti Ioannis Baptistæ, sed de eius Annuntiatione septem, scilicèt, à numero 86. vsque 92. item aliam de Beato Ioanne Baptista prædicante, deque pœnitentia agenda, quæ est in ordine 167. item alias duas, de decollatione eiusdem, & sunt in ordine 173. & 174. in his ergo decem sermonibus de Sancto Ioanne Baptista non extant verba ab Anonymo adducta, nec aliqua ipsis similia: igitur ex hac parte penitùs Aduersarii deuiarunt à veritate, quatenus iste Sanctus Petrus Rauennas non fuit vtriusque iuris Doctor, neque in Sermone, Sermonibus vè de Sancto Ioanne Baptista extat auctoritas præallegata, & sic si locuti sunt de hoc Petro Rauennas, fuit ingens fictio auctoritatis, ac insuper Auctor esset simul multiplicatus cum Seueriano, de quo infra num. 282.

Secundus Petrus Rauennas fuit quidam vtriusque iuris Doctor, & eques auratus, qui relictis sæculi vanitatibus publicè professus est tertiam Regulam Pœnitentium Sancti Patri Nostri Francisci cum charissima vxore sua Lucrecia, circa annum 1450. &c. Hic ergo multa scripsit, scilicèt, aureum Alphabetum, Compendium iuris Ciuilis, ac Canonici, atque Disputationem de corpore suspenso in patibulo, vt referunt Posseuinus, & Gesnerus, folio 682. sed nihil dicunt de Sermonibus, & aliis operibus, & aliud opus morale, quod extabat in Bibliotheca D. D. Laurentii Ramirez de Prado. Ego autem huius Auctoris vidi sequentia: Relectionem in Titulum de Consuetudine, quæ extat inter Tractat. Doctorum iuris tomo 2. folio 381. Atque etiam alia varia Opuscula, videlicèt, librum florum, Artem memorandi, copiam multarum Allegationum, in materia extensionis, & Sermonem Synodalem; quæ coniunctim fuerunt impressa Coloniæ anno 1518. in 4. vbi etiam extat Hymnus de Beata Virgine Maria, qui incipit: *Virgo decus cœli, &c.* Denique incidi in huius Auctoris Sermones excussos Agrippinæ anno 1507. in 4. sub hoc titulo: *Sermones extraordinarij, & pulcherrimi cum multa rerum, & Historiarum copia; & excellentissimi vtriusque iuris Doctoris miranda memoria præditi, equitisque Aurati splendidissimi Petri Rauennatis, Itali, quos diebus festiuis suis auditoribus pronuntiabat in Vniuersitate Vvitemburgensi, assidentibus quandoque serenissimis Principibus, &c.* En habemus Petrum Rauennatem, vtriusque iuris Doctorem, & Sermones, & solùm restat, vt in ipso inueniamus præallegatum Sermonem Sancti Ioannis Baptistæ, & auctoritatem à vobis adductam contra immaculatam Virginis Conceptionem? Et de Sermone in primis dico, quòd talis sermo de Sancto Ioanne Baptista non extat,

sunt enim ibi viginti quatuor Sermones de diuersis rebus, sed nullus de Sancto Ioanne Baptista, aut Euangelista. De auctoritate similiter affirmo, quod in toto libro non extat, neque aliquid pertinens ad Conceptionis, vel peccati originalis materiam, nisi in Sermone 10. cuius titulus est contra Iudæos, quod Christus fuerit verus Deus, & verus homo, fol. 44. explicans illud Isaiæ: *Dominus ascendet super nubem leuem, &c.* Vbi sic inquit: *Assumendo sibi carnem humanam, quæ dicitur nubes, quæ Spiritus Sancti virtute formata fuit, sicut nubes sursum generatur in aere virtute Solis, & leuis dicitur, quia non fuit grauata pondere peccati originalis, &c.* Fratres mei, si Sermo iste contra Iudæos, est S. Ioannis Baptistæ, & hæc verba sunt idem, ac dicere: *Hieremias, & Ioannes Baptista, & Mater Domini in peccato concepti sunt.* Vos ipsi iudicate? Si autem non sunt, vt vestros saluetis Auctores à tam euidenti fictione, quærite alios Sermones, vel alium tertium Petrum Rauennas, vtriusque Iuris Doctorem, sed existimo, quod erit quærere (vt ironicè dici solet) Cardinalem Rauennatem.

PETRVS De la Scala, Veronensis, Ordinis Prædicatorum, in sermone Natiuitatis, & in multis Sermonibus. *Ita Bandell. cap. 23. Deza fol. 42. Petrus de Vincent. Grysald.*

VERITAS 252.

INTER Nomenclatores Ordinis Prædicatorum sequentes solū, huius Auctoris extant notitiæ: Nam Sixtus Senensis, folio 288. sic inquit: *Petrus Scala Episcopus Veronensis, Ordinis Prædicatorum edidit Postillam scholasticam in Ioannem, quam manuscriptam vidi Genuæ in Bibliotheca Minoritarum Obseruantium, cuius initium est: nunquid ad preceptum, &c.* De Sermonibus autem nullam facit mentionem. Anton. verò Senensis, folio 190. meminit cuiusdam Petri de la Scala, qui scripsit Postillam super Matthæum, & super Ioannem, & sermones de Sanctis, ac de Tempore, & affirmat, Sermonum volumina haberi Genuæ apud Minoritas, & vixisse ad 1262. *Prædicta Sermonum volumina,* inquit, *habentur Genuæ apud Minoritas.* Nec erat volumen, sed volumina. Ioannes Michael Pius, folio 54. inter Episcopos latè agit de ipso, & inter Scriptores column. 61. Vide autem in quantis dissentiunt isti duo Senenses, Ordinis Prædicatorum, primus solùm dicit scripsisse Postillam super Ioannem. Secundus addidit etiam Postillam super Matthæum, & sermones de Tempore, ac de Sanctis, primus affirmat quòd Postilla in Ioannem extabat in Conuentu Minorum Ianuensi, alter verò dicit, quod erat Sermonum volumen, quæ inter se non videntur conuenire, sed adhuc crescet infans iste. Alphonsus Fernandez Placentinus in sua Concertatione fol. 410. videns variationes suorum Senensium, ex hoc vno fecit duos Auctores distinctos, quorum vnum vocat Petrum Lascala, & alium Petrum Scala Veronensem, Episcopum Veronæ, & primo Petro Lascala assignat Sermones, & secundo, Petro Scala Postillam. Cùm ergo coniungendo, ac separando litteras, diuersos faciant Auctores, quomodo poterit veritas ex tot paleis granum extrahere? Ex extraneis Nomenclatoribus nullus de vno, vel altero Petro mentionem facit, nisi Posseuinus, folio 267. de vno, sed tacet illud de Sermonibus, ex quibus omnibus colligo, totum hoc esse figmentum Bandelli, à quo deceptus Ant. Senensis, vt in pluribus aliis errauit, & errare fecit Placentinum.

Vnus ergo fuit ad summum Petrus de Lascala, vel de la Scala, qui scripsit Postillam super Ioannem, vt dicit Sixtus Senensis, Bandellus vero videns hunc fuisse Scriptorem iam approbatum, ex sua Postilla, finxit illud de *sermone Natiuitatis, & multis Sermonibus,* vt etiam hic innocens macularet Sacratissimā Virginem, hoc comprobatur ex eo quòd neque ex sermone Natiuitatis, neque ex aliis multis Sermonibus adducit aliquam auctoritatem, quod in Bandello est primum signum fictionis. Deindè si hic scripsit ad ann. 1262. quomodo nō adducitur à Turrecremata? Quomodo non à S. Antonino, nec ab Anonymo? Tandē eodem modo citauit suprà alium sui Ordinis Scriptorem, scilicèt, Petrum Hieremiā, de quo suprà nu. 245. & omni seclusa temeritate, existimo in ordine ad illum fuisse istum multiplicatum, & ex vmbra Petri Hieremiæ Ordinis Prædicatorum, fecit alium Petrum de la Scala, eiusdem Ordinis. Sed dato, & gratis admisso, quod Auctor non sit fictus, & Sermones suppositi, opera illius nunquam fuerunt typis mandata, auctoritatem nullam adducunt, Auctor est ex Ordine Prædicatorum: ergo ex omni parte pro spica vana, infructifera, & nullius momenti reputari debet.

PETRVS De Tarantasia, Ordinis Prædicatorum, Episcopus Lugdunensis Gallus, postea Summ. Pontifex Innocentius V. in 3. Sentent. distinct. 3. *Turrecrem. part. 6. cap. 29. fol. 112. à tergo. Anonym. Auctore 49. Bandel. cap. 23. Deza fol. 39. Vincent. Capreol. S. Anton.*

VERITAS 253.

IN Primis hic Auctor Petrus de Tarantasia, Burgundus, & postea Summ. Pontif. electus anno 1275. est multiplicatus, nam ipsum iterum adduxerunt in Catalogo Sum. Pontificum, vt vidimus supra num. 147. sicut enim absque vllo fundamento adduxerunt Innocentium V. quia non edidit libros Sententiarum, dum esset Summus Pontifex, rationabiliter citant ipsum sub nomine Petri de Tarantasia, cuius auctoritatem sic adducunt: Item ad idem est eiusdem Ordinis P. Dominus Petrus de Tarantasia, Gallicus, solemnis Magister in Theologia Parisiensis, qui ob excellentiam virtutum suarum, primo factus est Archiepiscopus Lugdunensis, & postea Cardinalis Ostiensis, & tandem Summus Pontifex Innocentius V. appellatus, qui in 3. Sent. dist. 3. sic dicit: *Sanctificari enim ante animationem, aut in ipsa animatione non fuit conueniens B. Virgini, quoniam aut non contraxisset peccatum originale, & sic non indiguisset vniuersali Christi sanctificatione, & redemptione, aut si contraxisset, culpa, & gratia simul fuissent, quod est impossibile.* Et infra: *Hoc videtur conueniens, & piè credibile, vt citò post animationem, vel ipso die, vel ipsa hora, quamuis non ipso momento fuerit sanctificata.* Verba autem Petri de Tarantasia, vt habentur in suis operibus lib. impress. anno 1652. ex manusc. Tolosano, in 3. Sentent. dist. 3. quæst. 1. artic. 1. fol. 17. de sanctificatione Matris Dei, inquirendo sequentia dubia.

Circa primum quæritur primo, an sanctificata fuerit caro eius antè animæ infusionem? Secundo, vtrum eius anima ante Natiuitatem? Tertio, quis fuerunt effectus sanctificationis illius? Et positis argumentis, sic respondet ad nostram quæstionem: *Quantò quis magis accedit ad Sanctum Sanctorum, tantò debet habere maiorem sanctificationis gradum, non enim est accessus ad eum nisi per sanctificationem: Mater verò plus omnibus accedit ad filium, qui est Sanctus Sanctorum: ergo debuit habere sanctificationis excellentiorem gradum post Filium. Gradus sanctificationis quadruplex potest intelligi, aut ita quòd sanctitatem habeat quis ante conceptum, & ortum, aut post conceptum, & ortum, aut in ipso conceptu, & ortu, aut in ortu, non in conceptu, nam quòd in conceptu, & non in ortu, est impossibile. Primus gradus non est possibilis; tum, quia personalis perfectio, vt scientia, vel virtus non transfunditur à parentibus; tum, quia in filijs non potest fieri esse gratiæ ante actuale esse naturæ, super quod fundatur. Secundus gradus communis est omnibus secundùm legem communem sanctificationis. Tertius singularis est Sancto Sanctorum, in quo solo simul fuit omnis sanctificatio, conceptio, animatio, assumptio. Quartus ergo restat: hic verò quatuor gradus habet, quia potest intelligi fœtus conceptus in vtero sanctificari, aut antè animationem, aut in ipsa animatione, aut citò post animationem, aut diù post animationem. Primus gradus est impossibilis, quia secundùm Dionysium de Diuinis nominibus cap. 12. Sanctitas est ab omni immunditia libera, & perfecta, & immaculata munditia, immunditia verò culpæ non expellitur nisi per gratiam gratum facientem (sicut tenebræ per lucem) cuius subiectum non est nisi rationalis creatura. Secundus gradus non fuit conueniens Beatæ Virgini, quia aut non contraxisset originale, & sic non indiguisset vniuersali Christi sanctificatione, & redemptione: aut si contraxisset, simul culpa, & gratia inesse possent. Quartus item gradus non fuit conueniens Virgini, quia fuit alijs communis, vt Hieremiæ, & Ioanni (qui sexto mense fuit sanctificatus Lucæ 1.) & quia non conuenit tanta sanctitati, vt diù morata fuerit in peccato. Tertius verò, videtur conueniens, & piè credibilis (licèt de Scriptura non habeatur) vt citò post animationem, vel ipsa die, vel hora (quamuis non ipso momento) fuerit sanctificata.* Hæc sunt omnia, & integra verba Petri de Tarantasia, ex quibus multa deducuntur.

Primum, quod hic expresè, & clarè sustinuit Aduersariorum opinionem, de quo nulla potest esse dubitatio. Secundum, quod hic exactè, ac fideliter transcripserunt verba Tarantasiæ, quia ita apertè loquebatur pro ipsis, vt non fuerit necessè addere, vel diminuere, ex quo consequenter colligitur, quod alterationes, & mutationes commissæ in aliis processerunt ex mera malitia. Tertium, quod hic est multiplicatus (vt diximus) cum Innocentio V. posito supra num. 147. vt multiplicarent Auctores contra immaculatam Virginis Conceptionem. Quartum, quòd auctoritas illic adducta (vt sic occultaretur eorum fraus) fuit in multis vitiata, vt intelligerent Lectores ex diuersificata auctoritate, esse diuersum Auctorem. Hoc patet euidenter: nam verba formalia adducta in Innocentio V. fuerunt hæc: *Beata Virgo fuit in vtero matris sanctificata, non ante animationem, quia tunc gratiæ capax non erat, nec etiam in ipsa animatione, quia tunc origina-*

ginale peccatum non contraxisset, & sic non indiguisset vniversali Christi redemptione, quod non est dicendum. Sed piè credendum est, quòd citò post animationem, vel ipsa die, vel hora non tamen in ipso momento à peccato fuerit pergratiam mundata, & sanctificata. Vide ergo, o Lector! si inuenias hæc formalia verba in suprapolita auctoritate; nam ex illa ista extracta fuerut. Quintum, eade malitia, cùm hic in Petro Tarantasia adduxissent vnam solam auctoritatem, vt visum est; in Innocentio V. adduxerunt aliam ex secundo argumento, & alteram ex quæstione 2. artic. 1. vt ex omni parte apparerent distincti isti duo Auctores, sed neque in illis obseruarunt veritatem. Sextum, quod Tarantasia sumit hic *ortum* pro natiuitate, & vt contraponitur conceptioni, Aduersarii vero sẽper, & vbiq; quãdo ipsis placet, sumunt in aliis Auctoribus, *ortũ* pro conceptu. Sextum, & principaliter notandum in suprapolita auctoritate Tarantasiæ est, quod semper vocat Sanctificationem, tum distinguendo quadruplicem gradum sanctificationis, tum etiam in secunda subdiuisione, quãdo dicit: *Quia potest intelligi fœtus: Conceptus in vtero sanctificari, aut antè animationem, aut in ipsa animatione, aut citò post animationem, aut diù post animationem*: ergo sanctificatio est æqualiter indifferens ad has quatuor acceptiones, quarum duæ primæ sunt pro immaculata Virginis Conceptione, ac consequenter pro nostra sententia, duæ secundæ sunt pro vestra opinione, nos affirmamus, quòd Virgo Maria fuit sanctificata in vtero primo, vel secundo modo sanctificationis, id est, antè animationem, vel in ipsa animatione, vos dicitis, quòd fuit sanctificata in vtero tertio, vel quarto modo, id est, citò post animationẽ, vel diu post animationẽ: ergo nõ dissentimus, sed potius conuenimus in sanctificatione: quare ergo, vel quo fundamento vbicumque auditis, vel legitis in Auctoribus antiquis: *Maria fuit sanctificata in vtero*, vultis, quod hæc verba sint formaliter protestatiua, & expressiua simpliciter vestræ opinionis, & non nostræ sententiæ? Quando ad vtramque habent æqualem indifferentiam? Fatemur libentissimè, vt hic docte, & eruditè fatetur, & explicat Tarantasia iuxta veritatem, quod sanctificatio potest esse, antè, in, immediatè, vel diù post animationẽ: ergo hæc propositio: *Virgo Maria fuit sanctificata in vtero*, ex se, & formaliter, seu nude prolata (vt ferè semper dicitur à Doctoribus antiquis) est indifferens, & secundũ rei veritatem, nec pro nobis, nec pro vobis, nec contra nos, nec contra vos, imò potiùs deberet esse pro nobis ob plures causas; quare ergo absque vlla ratione, fundamento, aut veritate, semper, & vbique illam adducitis pro vobis? Fortè dicetis, quod illa ad vestram Aream pertinet de iure, quia est protestatiua vestræ sententiæ, sicut immaculata, vel præseruata nostræ: Patres mei, quid dicitis? Nostra, & vestra protestatio fuit heri, vel nudiustertius post exortam controuersiam, seu veriùs post Sixtum IV. ab anno 1505. nec Auctores antiqui nostram, nec vestram protestationes prophetarunt, dicebant: *Virgo Maria concepta fuit in vtero*, sumendo Conceptionem à die 8. Decembris vsque ad diem Natiuitatis ipsius, abstrahendo ab instanti, & puncto animationis, neque hoc erat protestatiuum, quod concepta esset, seu animata in hoc, vel illo instanti. Ex hac prima propositione quoad naturam, transierunt ad aliam eiusdem vniuersalitatis, quoad gratiam dicentes: *Virgo Maria fuit sanctificata in vtero*, quia si hoc fuit concessum Ioanni, & Hieremiæ, multò magis Matri Domini, sed de tempore, vel instanti, si antè, vel in, animatione, vel post parum, vel post aliquod tempus, nihil dixerunt, & hi nec sunt pro nobis, nec pro vobis expressè, vel secundùm rei veritatem, nisi ex adiuncto aliquo verbo, vel adiunctis, antecedentibus, vel consequentibus colligatur Auctoris mens, vt hic colligitur Tarantasiæ, & sic manent exclusi à vestra Area ferè viginti sex Auctores antiqui, ex hoc solo vno principio, & veritate detecta in vestro Tarantasia, posteà Innocentio V. Recedant ergo vetera, & noua sint omnia corda, voces, atque opera.

Nota denique, Lector, pro infrà dicendis in S. Thoma num. 296. auctoritatibus 13. & 22. quòd Petrus de Tarantasia scripsit Postillam super Psalterium, & Compendium Theologiæ, vt omnes fatentur Nomenclatores Dominicani, & ex aliis non pauci, Gesnerus folio 684. Accipe verba Ant. Senensis, fol. 194. *Compendiũ Theologiæ, quod incipit: Veritatis Theologicæ. Totam doctrinam S. Thomæ redegit in Compendium, & plura alia, &c.* Posseuinus fol. 262. sic: *Compendium item Theologiæ, quod incipit: Veritatis Theologicæ, eidem attribuunt, &c.* Hoc Compendium est illud, quod extat inter opera S. Bonauenturæ, & Alberti Magni, vt constat ex principio; ergo sine fundamento adducunt Aduersarii auctoritatem huius Compendii in Hugone de Argentina, num. 124. & Thoma de Suetonia, num. 299. & in aliis octo, de quibus vide numeros citatos, atque hoc Cõpendium incipiens: *Veritatis Theologicæ*, etiam adscribitur Angelico Doctori, vt diximus, & iterum dicemus. Item notare debes, Lector, quòd secundùm Nomenclatores Dominicanos S. Thomas compendiauit opera Petri de Tarantasia, & è contra, vt hic dicit Senensis, Tarantasia compendiauit S. Thomam, & sic omnia redundant confusionibus.

PE-

PETRVS Tripolitanus, Beatus, super Epistolam ad Roman. cap. 5. & cap. 12. & 14. & super 2. ad Corinth. cap. 5. & 8. & 13. *Band. capit. 20. Deza fol. 31. à tergo, Petr. de Vinc. & Grysald.*

VERITAS 254.

TANQVAM Certum, & indubitatum habe, o Lector! quod ex dictis à S. Augustino in suis operibus, ac diuersis Opusculis, recollegit hinc inde, quidam antiquus Doctor quandam Expositionem, seu Commentarium in Epistolas Pauli, circa annum Domini 500. in quibus Auctor ille nec vnum solùm verbum ex propriis apposuit, sed solùm illa sparsa à S. Augustino in omnibus suis operibus, quæ directè erant explanationes verborum D. Pauli, reduxit ad easdem Epistolas, & capita illarum S. Pauli, nullum alterando verbum. Sicut Antonius Monchiacenus concinnauit Expositionem in Cant. Cantic. ex dictis S. Ambrosii, vt videre est tom. 5. folio 568. & sic de aliis.

Quis autem fuerit huius Catenæ Augustinianæ Collector, dubitatur inter Scriptores, nam Cassiodorus lib. 1. de Institutione Diuinarum Scripturarũ, hoc opus adscripsit cuidam Petro Tripolitano, Abbati, & etiam Baronius, ad annum 562. Bellarminus verò, & Doctores Louanienses, vt videre est tom. 10. operum S. Augustini, in Sermonibus de Verbis Apostoli, & alii, hoc opus attribuunt Venerabili Bedæ. Et confirmatur, quia hæc Expositio extat in operibus Bedæ tom. 6. & in originali antiquo Bedæ extant hæc verba: *Diui Augustini in sacras Pauli Epistolas noua, & hactenus abscondita interpretatio per Venerabilem Bedam ex innumeris illius codicibus mira industria, summoque labore collecta, &c.* Hæc ergo Expositio Epistolarum Pauli absque vlla dubitatione est Sancti Augustini; de Collectore autem est communior, ac verior opinio, quod sit Bede, sed admisso, quòd fuerit Tripolitani, quo fundamento, aut veritate Collector adducitur vt Auctor? Si est Augustinus, & verba sunt ipsamet Augustini nulla mutata syllaba: ergo non Bedæ, nec Tripolitani? Adduxerunt Augustinum, vt vidimus numer. 34. ergo adducere nunc Tripolitanum, est expressa multiplicatio. Deindè vellem scire ab Aduersariis, in quo Martyrologio, vel saltem Auctore inuenerunt, Petrum Tripolitanum fuisse Beatum? Auctor ergo iste licèt non sit fictus quoad personam, est tamen semifictus quoad opus, & multiplicatus quoad auctoritates, quia nec vnum solùm verbum habet in illis Tripolitanus: sunt enim omnia, & singula, vt dixi, Augustini, vt suis locis notauimus. Et hæc de Auctore.

Primam ergo auctoritatem sic adducunt: Idem tenet B. Petrus Tripolitanus, qui, vt Cassiodorus dicit in 1. libro de Institutione Diuinarum Scripturarum, ex dictis Opusculorum B. Augustini Epistolas Pauli egregiè glossauit, & floruit ad anno Domini 498. in multis locis idem tenuit. Vndè super Epistol. ad Roman. cap. 5. sic dicit: *Quadam iustitia Dei in potestate diaboli est traditum genus humanum peccato primi hominis, in omnes vtriusque sexus commixtione nascẽtes originaliter transeunte, & parẽtũ primorum debito vniuersos posteros obligãte; sed quia occidit eũ, in quo solo nullũ peccatum inuenit, & qui solus à mortis debito liber fuit, iustũ est, vt debitores, quos tenebat, liberi dimittantur, & per peccatorum remissionem de illius potestate eruantur. Hæc ille. Et sunt verba Augustini, in 13. de Trinitate.* Hucusque Aduersarii. In quibus, antequam ad auctoritatem accedamus, nota, quòd Aduersarii benè cognouerũt, illos Commentarios extractos esse ex operibus S. Augustini, & sic errarunt in illud, *Egregiè glossauit*, quia ibi nec minima extat Glossa Tripolitani, falluntur ergo, nam debebãt dicere, *Egregiè trãscripsit, & fideliter* non sicut nos. Item in eo, quod dicunt floruisse Tripolitanum ad annum 498. nam floruit post annum 562. Sed his, & aliis omissis Tripolitanus, vel Beda, seu potiùs, ac veriùs S. Augustinus, vt habetur in prædicta Expositione Epistolarum, siuè Glossa, vt loquamur iuxta modum Aduersariorum, explicans illud: *Quoniam cum adhuc peccatores, &c.* colum. 88. sic se habent: *Tamen iustificati sumus in Christi sanguine, &c. Et quomodo id factũ sit, vt potero, quantum satis videbitur, explicabo. Quoniam iustitia Dei in potestatem diaboli traditum est genus humanũ, peccato primi hominis in omnes vtriusque sexus commixtione nascentes originaliter transeunte, & parentum primorum debito vniuersos posteros obligante, &c.* Et post triginta octo lineas sic prosequitur: *Quæ est igitur iustitia, qua victus est diabolus? quæ est, inquã, nisi iustitia Iesu Christi? Et quomodo victus est? Quia cum in eo nihil morte dignum inueniret, occidit eum tamen. Et vtique iustum est vt debitores quos tenebat, liberi dimittantur in eum credentes, quem sine vllo debito occidit, &c.* Et post integram etiam columnam ex eodem libro 13. de Trinitate, cap. 16. sic prosequitur Compilator: *Verò Dei Filio sempiterno, eodemque hominis filio mors temporalis indebita redderetur, qua eos à sempiterna morte debita liberaret. Peccata nostra diabolus tenebat, & per illa nos meritò adigebat in mortem. Dimisit ea ille, qui sua non habebat, & ab eo immeritò est perductus ad mortem, &c.* Ex his tribus distinctis locis suam auctoritatem composuerunt Aduersarii, & si hoc esset fideliter, non adeo esset execrabile malum. Sed cum ex proprio

prio cerebro addidissent illam clausulam: *In quo solùm nulli peccatū inuenit, & qui solus à mortis debito liber fuit*, in qua tota est sententiæ vis, & etiam illud, *Et per peccatorum remissionem*, quæ neque in Augustino, Tripolitano, nec Beda extant, sequitur, quòd vnico ictu adulterationis, tribus iniuriam fecerunt, imò & Virgini Mariæ, dum contra eius immunitatem à peccato, hæc verba ita vitiata, & adulterata, & tandem, tandem nihil probantia tàm effroaté adduxerunt. Sed pro intelligentia Augustini, & aliorum Sanctorum Patrum, obseruet Lector illud: *Peccato primi hominis in omnes vtriusque sexus commixtione transeunte, & primorum Parentum debito vniuersos posteros obligante*: ergo in commixtione parentum solùm transit peccatum Adami, & obligatio filii, quis igitur dubitat quod debitum, & obligatio non est ipsum originale formaliter? Et quod ab hoc, & illo debito, potuit Deus absoluere Matrem?

Secundam auctoritatem sic adducunt: Item idem, vbi suprà. (Et ad marginem addidit Cōtinuator, vel Corrector Badelli: Cap. 12. & 14.) *Adam*, inquit, *post peccatum exul effectus, stirpem quoque suam, quam peccando in se tanquam in radice vitiauerat, pœna mortis, & damnationis obstrinxit: vt quidquid prolis ex illo, & simul damnata coniuge per carnalem concupiscentiam nasceretur, traheret originale peccatū. Sed quia præter hoc vinculum carnalis concupiscētiæ natus est Christus, ex Virgine; ideò non est ipse in iniquitate conceptus; nec in delictis eū mater eius in vtero aluit. Solus enim ille infans innocens esse potuit, qui de opere Adam conceptus nō fuit. Hæc ille. Et sunt verba Augustini in Enchiridione, & super Psalmos.* Nota, o Lector! in primis citationis modum, quia Bandellus sine vlla distinctione est loquutus, Continuator verò videns auctoritatem illam non esse continuam, apposuit illas marginales notas, *Cap. 12. & 14.* ergo ex duplici capite Tripolitani 12. & 14. & ex duplici libro Augustini Enchiridionis, & super Psalmos, vnam continuam, & indiuisibilem fabricarunt auctoritatem? Sunt ergo succincta suprapposita verba desumpta ex duobus Auctoribus, & ex quatuor libris, seu locis diuersis, & quid diceres, o Lector! si totum hoc etiā esset fictum? Nam licèt cap. 12. & 14. Tripolitanus citet Augustiuum in Enchiridione, & super Psalmos, in illis duobus capitibus 12. & 14. nec verbum adducit Tripolitanus ex assignatis ab Aduersariis. Verba enim supra allegata extant cap. 5. col. 95. explicās illud: *Per Iesum Christum nostrū, §. Quia generante carne illud tantummodo trahitur, quod est originale peccatum; regenerante autem Spiritu, non solùm originalis, sed etiam voluntariorum fit remißio peccatorū, &c.* Post aliqua de peccato Adami, sic inquit Compilator Augustin: *Hinc post peccatum exul effectus stirpem quoque suam, quam peccando in se tanquā in radice vitiauerat, pœna mortis, & dānationis astrinxit, vt quidquid prolis ex illo & simul damnata, per quam peccauerat coniuge, per carnalem concupiscentiam (in qua inobediētiæ pœna similis retributa est) nasceretur, traheret originale peccatum, quo traheretur per errores, doloresque diuersos, ad illud extremum cum deßertoribus Angelis, vitiatoribus, & poßeßoribus, & cōsortibus suis sine fine suppliciū. Sic per vnū hominē peccatū intrauit in mundum, & per peccatū mors, & ita in omnes homines pertrāsiit, in quo omnes peccauerunt. Mundum quidē appellauit Apostolus, eo loco vniuersum genus humanum. Præter hoc vinculum concupiscentiæ carnalis, natus est Christus sine masculo, ex Virgine concipiente de Spiritu Sancto. Non potest dici iste in iniquitate conceptus, nec potest dici, in peccatis mater eius in vtero eum aluit. Cui dictū est: Spiritus Sanctus superueniet in te, &c.* Et post sexdecim lineas desumens Compilator alia verba Augustini ex Sermone 4. de Verbis Apostoli, sic prosequitur: *Definita sententia est: In Adam, inquit, omnes peccauerunt. Solus esse innocens infans potuit, qui de opere Adam non est natus. Videte ergo fratres, videte genus humanum à prima illius primi hominis morte fluxisse.* Hucusque textus, numerando ergo in eo vitia commissa, inuenies. Primò, quod auctoritas hæc non est ex capitulis 12. & 14. illius Expositionis super Epistolas, sed ex capit. 5. Secundo, quòd est desumpta ex tribus locis Augustini, ex Enchiridione, super Psalmos, & Serm. de Verbis Apostoli. Tertio, in ipsa illud, *Vitiauerat, pœna mortis, & dānationis, astrinxit*, dolauerūt, in *obstrinxit*, sed ista parui momenti sunt. Quarto, vbi Tripolitanus, *Et simul damnata, per quā peccauerat, coniuge*; ipsi sic, sed simul *damnata coniuge*. Quinto, prætermiserunt totum illud, *In qua inobedientiæ pœna similis tributa est, nasceretur*, quia verbum illud, *nasceretur*, impedimentum erat suæ machinæ. Sexto, eadem malitia prætermiserunt totum illud, *Quo traheretur per errores, &c*, id est, quinque lineas. Septimo, addiderūt ad illud, *Propter hoc vinculum*, causalem illam, *Sed quia præter* hoc vinculum, Octauo, abstulerunt illud, *sine masculo*. Nono, malitiosè satis abstulerunt totum illud, *Ex Virgine concipiente de Spiritu Sancto. Non potest dici iste*, quia hic consistebat tota Augustini sententia, qui loquitur de prima Conceptione, in qua mater concipit ex masculo cum iniquitate delectationis, & cum peccato libidinis, & concupiscentiæ, a quibus solus Christus fuit exemptus, & in hoc modo loquendi Augustini, licèt expresis verbis diceret hanc propositionem: Virgo Maria cum aliis potest, & debet dicere: In iniquitate concepta sum, & in peccatis mater

ter mea in vtero me aluit, nihil diceret contra Immaculatam Conceptionem. Decimo, vbi Tripolitanus, seu potiùs Augustinus, *Non potest dici iste*; ipsi sic, *Ideò non est ipse*. Vndecimo, vbi textus, *Nec potest dici, in peccatis*; ipsi iterum de relinquentes illud, *Nec potest dici*, apposuerunt, *In delictis eum*. Duodecimo, prętermiserũt illas quatuordecim lineas, vbi Augustinus suã mentẽ explicat, dicens: *Pœna enim carnis mors, & inest vtique ipsa mortalitas. Vndè Apostolus non moriturum corpus dixit, sed mortuum, corpus quidem mortuum est propter peccatum: spiritus autem vita est, propter iustitiam: quomodo ergo sine vinculo peccati nascitur qui concrescit, & seminatur de corpore mortuo propter peccatum? Opus hoc casta in coniuge non habet culpam, sed origo peccati trahit secum debitam pœnam. Non enim maritus, quia maritus est, mortalis non est. Aut aliundè, nisi peccato mortalis est; erat enim & Dominus mortalis, sed non de peccato suscepit pœnam nostram, soluit culpam nostram. Meritò ergo in Adam omnes moriuntur, &c.* Ex quibus patet, quòd hic agitur de mortalitate corporis contracta, quia seminantes maritus, & fœmina sunt mortales ex peccato Adami, à quibus licèt Christus allumpsit mortalitatem, hanc non suscepit de peccato, quia in sua generatione nulla fuit matris culpa. Ecce, ò Lector! solutio illius argumenti Aduersariorum, quòd si Virgo Maria mortua fuit: ergo habuit peccatum originale. Ad quod dicimus cum Augustino hìc, quòd habuit peccatum seminantis; ab hoc enim procedit mortalitas, & illa origo peccati trahit secum hanc debitam pœnam; cùm ergo Virgo Maria fuerit seminata de corpore mortuo, hinc & mortale corpus habuit, non quia contraxit, vel non contraxit originale, *pœna enim carnis mors*, à carne enim propagata ab Adamo mors etiam propagatur in filios: sed quare Adam mortalem habuit carnem, & ipsam mortalem propagauit in filios? A peccato; quare supposito iam illo Adami peccato actuali, nec casta coniux, nec maritus, quia maritus aliter generare possunt, licèt fuerint sanctissimi, quia cùm seminant carnem ab Adam propagatam, seu descendentem, necessariò seminant mortalem, & moriturã, nisi Deus velit speciali priuilegio ab actuali morte ipsam præseruare, & sic consequenter seminant carnem peccatricẽ, nisi Deus speciali priuilegio velit ipsam præseruare à peccato, & hanc carnem peccatricem, & mortalẽ non solũ seminant in ordine ad conceptionẽ, sed etiã ad natiuitatem, imò etiam pro tota vita vsq; ad mortem, nisi Dei misericordia, & speciali priuilegio ipsam præseruet in cõceptione, vt in Maria, vel ipsam sanctificet antè natiuitatem, vt in Ioanne, & Hieremia, vel post natiuitatem in Baptismo: nam hoc etiã est singularissima Dei misericordia, & speciale priuilegium cõcessum Christianis. Dico ergo secundũ hanc Augustini doctrinam, quod post peccatum Adæ, omnes filii eius, & filiæ seminant carnem peccatricem, & mortalem, quorum primum est culpa, secũdum pœna, ab hac vniuersali regula exẽpta fuit Virgo Maria in Incarnatione Verbi, quæ in ipsamet seminatione actuali, ex vi, & gratia superuenientis Spiritus S. non seminauit carnem peccatricem, & sic illa Verbi ex dispensatione fuit mortalis, quia non de peccato matris suscepit pœnam nostram, Anna vero, & Ioachim seminarunt carnẽ peccatricem, & mortalem in sua actuali seminatione, & sic fuit fortè per quadraginta, vel octoginta dies, sed in illomet puncto, & instanti, quando semen illud pullulare debuit intra viscera terræ ex singulari priuilegio fuit purgatũ, ac purificatũ ab illa seminantiũ iniquitate, culpa, peccato, macula, fomite, &c. (voca, quomodo volueris) sed mansit cum mortalitate, non ex dispensatione, vt Christus, sed ex vi suæ generationis, quia ex viro, & fœmina genita, quia pura creatura, ac denique, & præcipuè quia seminata in peccato. Zacharias autem, & Elizabeth, seminarunt, sicut & cæteri, carnem peccatricem, & mortalem, sed semen ipsorum natum intra terram cum peccato, & mortale, antequam à visceribus terræ exiret in lucem, est sanctificatum. Aliæ verò mulieres, ac viri si sunt Christiani seminant carnẽ peccatricẽ, & mortalem, sic nascitur in vtero, & sic exit de vtero, & in Baptismo purgatur, & sanctificatur, quoad peccatum, nõ quoad mortalitatẽ. Ethnici verò, Gentiles seminant carnẽ peccatricem, & mortalem, & seminata nascitur intra terram, & extra peccatrix, & mortalis, & vsque ad vitæ extremũ, & sic iterum sepelitur in terra corpus, & anima in limbo, vel in inferno. Decimotertio, vt Aduersarii totam suprapositã corrumperent auctoritatẽ, vbi Augustinus dixit: *Qui de opere Adã non est natus*; ipsi addiderũt absque vllo timore, qui de opere Adã *conceptus non fuit*, vt sic totã auctoritatẽ suprapositam reducerent ad Conceptionẽ, & in hoc non solùm peccarunt contra Virginem Mariam, sed etiã contra doctrinam Augustini, quia ipse protendit Mariæ priuilegium, seu priuilegia vsque ad Natiuitatem; ipsi verò coarctarunt ad Conceptionem, quia Christus nõ solũ fuit conceptus extra opus Adam, sed etiam natus, qui enim seruauit claustrum virginitatis ad Conceptionem, etiam salua virginitate natus est. Si ergo opus fuit tredecim vitiis, & adulterationibus, vt saltẽ apparenter inducerẽt Pseudo-Tripolitanũ ad suã Arã, signum est, quòd ipsimet iudicabant verba ista non esse pro ipsis.

Tertiam auctoritatem sic adducunt: Item idẽ super eodem capite (& ad marginẽ habet Corrector Bandelli, capite 31.) *Illud*, Inquit, *vbi vel*

vel maximè fides Christiana consistit, est, vt teneamus, quia per vnum hominem peccatum intrauit in hunc mundum, & ita in omnes pertransiit, in quo omnes peccauerunt. Et si quæ alia testimonia declarant neminem nasci ex Adā, nisi vinculo delicti, & damnationis obstrictum, neminemque indè liberari, nisi per Christum, qui solus sine peccato venit; tam inconcussè tenere debemus, vt sciamus, eum, qui hoc negauerit, nullo modo ad Christi fidem pertinere. Hæc ille. Et sunt verba Augustini ad Optatum de origine animæ. Et ad marginem addidit Continuator Baudelli hæc verba. *Nota regulam fidei.* Videamus ergo, quomodo Aduersarii venerati sunt Regulas fidei in Augustino. Et in primis illa remissio marginalis Aduersariorum ad capit. 31. mendosa est, quia hæc verba extant in cap. 5. in Tripolitano immediatè post verba suprapositā, auctoritate antecedenti, ita vt possit dici vna continua, quam diuiserunt, vt multiplicarent auctoritates contra immaculatā Virginis Conceptionem. In Augustino vero extat tom. 2. epistol. 157. fol. 270. nouissimæ impressionis, epistola ad Optatum de origine animarum, quę incipit *Quamuis tuæ sanctitatis*, quæ nulla habet capita: vndè ex omni parte falsa est illa citatio capitis 31. Auctoritas verò sic se habet: *Illud enim, vbi vel maximè fides Christiana cōsistit, quòd per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum; sicut enim in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes viuificantur, & quod per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccauerunt: & quod iudicium quidem ex vno in condemnationem, gratia autem ex multis delictis in iustificationem; & quòd per vnius delictum in omnes homines ad condemnationem, & per vnius iustificationem in omnes homines ad iustificationem vitæ, & si qua alia testimonia declarant, neminem nasci ex Adam nisi vinculo delicti, & dānationis obstrictū, neminēque indè liberari, nisi renascendo per Christum: tam inconcussè tenere debemus, vt sciamus, eum, qui hoc negauerit, nullo modo ad Christi fidem, & ad eam quæ per Christum datur pusillis, & magnis Dei gratiam pertinere.* Hæc sunt Augustini verba, quæ in hoc Ventilabro iam sunt ab Aduersariis duplicata, scilicèt num. 146. & hic, & etiam ipsa inuenies triplicata num. 280. auctoritate 3. Deindè omnia, præcipuè illa, quæ ad rem præsentem de Conceptione pertinere videntur, sunt vitiata. Nam cùm mens, & finis Augustini sit, demonstrare, quod sicut per hominem Adā mors, ità per hominem Iesum Christum resurrectio, per Adam peccatum, per Christum gratia, & quòd sicut iudicium, & condemnatio per Adam, sic per Christum omnis emanauit iustificatio, & redemptio, & quod maximè, ac præcipuè ad fidem Christianā pertinet, &c. Aduersarii autem, vt suum intentum stabilirent, omnia confundentes, coniunxerunt principiū cum fine, dicentes: *Illud vbi, vel maximè fides Christiana consistit, est, vt teneamus, quia per vnū hominem peccatum intrauit in mundum, & ita in omnes pertransiit, in quo omnes peccauerunt,* constituentes sic propositionem relatiuam in ordine ad Christum, & nostram salutem solùm absolutam in ordine ad Adamum, & nostram damnationem. Si ergo ad numerum essent reducenda verba particularia, & essentialia in hac auctoritate vitiata, sequentia essent assignanda. Primo addiderunt illud, *est vt teneamus.* Secundo, malitiose prætermiserunt illam præcipuam clausulam: *Quod per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum.* Tertio, eadem intentione illam: *Sicut enim in Adam omnes moriuntur,* ita & in Christo omnes viuificantur. Quarto, vbi Augustinus relatiuè ad antecedentia, & subsequentia, *Et quòd per vnum, &c.* ipsi absolutè, & causaliter, *quia per vnum, &c.* Quinto, execrabili intentione prætermiserūt totum illud: *Et quod iudicium quidèm ex vno in damnationem, gratia autem ex multis delictis in iustificationem, & quòd per vnius delictum in omnes homines ad condemnationem, & quòd per vnius iustificationem in omnes homines ad iustificationem vitæ,* & sic abstulerunt sensum verborum: *Et si quæ alia testimonia, &c.* quia suprapposita sunt testimonia Pauli. Sexto, prætermiserūt illam vocem, *renascendo.* Septimo, absque vllo timore, non recta intentione, addiderunt illam clausulam, *Qui solus sine peccato venit,* vt sic introducerent suam vniuersalem contra Virginis puritatē, & vt posito hoc fundamento sequentia verba: *Tam inconcussè tenere debemus, vt sciamus, eum, qui hoc negauerit, nullo modo ad Christi fidem pertinere,* damnarent vt hæreticos, & infideles, seu contra fidem dimicantes, tenētes, atque asserentes, Virginem Mariam fuisse conceptam absque originali peccato; quia si Maria venit sine peccato: ergo non solus Christus venit sine peccato. Septimo illud, *pertinere,* coniunxerunt cum antecedentibus, prætermittendo omnia illa: *Et ad ea, quæ per Christum datur pusillis, & magnis Dei gratiam pertinere.* Dū ergo hæc, & alia lego, & video contenta in hac Ventilatione, miror, obstupesco, & dubito, an hæc potuerint fieri, quia excedunt omnem captum humani intellectus.

Quartam auctoritatem sic adducunt: Item idem vbi supra cap. 8. *Misit,* inquit, *Deus Filium suum in similitudine carnis peccati, & non in carne peccati. Cætera ergo omnium hominum caro, est caro peccati. Sola illius non est caro peccati, quam mater non concupiscentia, sed gratia cōcepit. Et sunt verba Augustini in libro contra Iulianum.* In cap. 8. quod quidem latissimum est co-

colum. mihi 140. sic inquit Augustinus, seu Tripolitanus ex ipso: *Deus Filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnauit peccatum in carne. Dicet aliquis: Si hæc natura pura non est, sed vitiosa primordia, quia talis non est creatus Adam, cur Christus longè excellentiùs, & certè sine vllo peccato natus ex Virgine, in hac tamen infirmitate, atque ætate procreatus apparuit? Huic propositioni respondemus. Adam propterea non talem creatum, quia nullius parentis procedente peccato, non est creatus in carne peccati. Christus ideò talis, quia vt de peccato damnaret peccatum natus est in similitudinẽ carnis peccati: &c.* Et post 28. lineas sic prosequitur: *Quid dicit Pelagianista? Audite quid dicit: Videtur cõfiteri Christũ in carne venisse; sed discussus inuenitur. Christus enim in carne venit, quæ similitudo esset carnis peccati, non esset caro peccati. Apostoli verba sunt: Misit Deus Filium suum in similitudinem carnis peccati, non in similitudinem carnis, quasi caro non esset caro, sed in similitudinem carnis peccati, quia caro erat, sed peccati caro non erat. Iste autem Pelagius, & cæteram carnem omnis infantis, Christi carni conatur æquare. Non ita est, &c.* Et post 22. lineas inquit iterum: *Natus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine. Nunquid nos sic? Nos de Adam, & Eua illa per concupiscentiam carnis, ille autem non per ipsam. Maria enim Virgo sine virili amplexu, sine concupiscentiæ æstu, quoniam nè pateretur hunc æstũ ideò ei dictum est. Spiritus Sanctus superueniet in te, &c.* Hæc sunt omnia verba, quæ extant in illo capite 8. vbi primo notare licèt, quod est falsum, & ab omni veritate alienum, quod dicunt Aduersarii: *Et sunt verba Augustini in libro contra Iulianum*, quia hæc citationis verba non extant in Tripolitano, nam primæ clausulæ desumptis Tripolitanus, vt ipsemet dicit, ibidem, ex libro 1. de Baptismo paruulorum, secundæ vero clausulæ ex tractatu Euangelii secundum Ioannem, & verba tertiæ clausulæ desumpsit ex Sermone de Resurrectione Christi, quæ omnia constat ex ipso textu Tripolitani, & sic sine fundamento, & veritate dixerunt esse Tripolitani. cùm non sint. Sed adhuc ventilemus illud: *Et sunt verba Augustini in libro contra Iulianum.* Et secundo, cita ipsa indicat malitiam, & falsitatem. In quo libro Patres? Nam Augustinus non scripsit vnum, sed sex libros contra Iulianum, sed hæc omnia essent parui momenti, si aliàs fideliter transcripsissent verba: nam cùm clausulam illam primam, præcipuam, ac principalem: *Cætera ergo omnium hominum caro, est caro peccati, sola illius nõ est caro peccati, quam mater non concupiscentia, sed gratia concepit*, non inuenirent in Tripolitani textu, & ipsis videretur esse alicuius momenti pro sua opinione, vt illam introducerent, addiderunt illud, *Et sunt verba August. in libro contra Iulianum.* Sed iam videamus, quomodo extant in Augustino. Libro enim 1. contra Iulianum, cap. 7. colum. 2. litt. D. fol. 372. nouissimæ impressionis, inquit sic: Sanctus Hylarius dicit: *Ex peccato esse omnem carnem, præter illius, qui venit in similitudinem carnis peccati, sine peccato. Dicit sub peccati origine, & sub peccati lege natum esse, cuius vox est. Ego in iniquitatibus conceptus sum.* Et nihil ampliùs, sed hic, vt patet, loquitur ex sententia S. Hylarii. Libro vero 5. contra Iulianum, cap. 15. col. 2. litt. B. fol. 427. sic inquit ex propria sententia: *Qod si dementis est dicere, & sine dubio, caro Christi non est caro peccati, sed similis carni peccati: quid restat vt intelligamus, nisi ea excepta, omnem reliquam humanam carnem esse peccati? Et hinc apparet, illam concupiscentiam, per quam Christus concipi noluit, fuisse in genere humano propaginem mali: quia Maria corpus, quamvis indè venerit, tamen eũ non traiecit in corpus, quod non indè concepit. Cæterum corpus Christi indè dictum esse in similitudine carnis peccati, quia omnis alia hominũ caro peccati est, vt asserat, vtramque esse puritatis æqualis, detestãdus hæreticus inuenitur, &c.* Hæc sunt omnia Augustini verba in libro, vel libris contra Iulianum. Sed quis adeò cæcus esse potest, quòd non videat, hic Augustinum loquutum fuisse de generatione parentum, de cõcupiscentia generationis, ac de carne per illam genita, à quibus caro Mariæ venit per concupiscentiam naturalem, vitiosam, vel ordinatã: potuit enim concipi *ex*, sed non *in* concupiscẽtia, siue actualiter, siue habitualiter (de quo modo non curamus) sed caro Christi nec indè venit, nec indè illam recepit, nec Maria indè illam dedit, quia illam nunquam habuit, nec genuit cum concupiscentia, sicut cæteri patres, ac matres generant, generarunt, & generabunt. Sed, Patres mei, quantum distat generatio hæc ab animatione? Quantum interest inter carnem, & animam? Ac tandèm, quantum differt cõcupiscentia parentum à peccato originali filiorum? O quam benè diceretur hic illud Ecclesiastici! Non vidit Solem, neque cognouit distantiam boni, & mali, &c. Insuper hæc auctoritas multiplicata est: nam illam adduxerunt in Augustino, auctoritate 19. Vide ibi.

Quintam auctoritatem sic adducunt: Item idem vbi suprà: *Omnes*, inquit, *ciues illius ciuitatis Syon, qui indè peregrinantur, captiui fuerunt, & venumdati sub peccato, nati de propagine Adæ, qui impleuit terras captiuitatis Syon. Sanguis autem innocens Christi datus est pro nobis, vt redimeremur à captiuitate. Quemcumq; sanguinem diabolus fudit persequendo iustos; iustorum quidèm sanguinem fudit; tamen quia omnes erant de propagine peccati venientes, nõ fuit sanguis ille innocens. Vnum autem solum sanguinem*

guinem innocentem fudit, eius videlicet, qui non iustificatus, sed iustus natus est, quo fuso perdidit omnes, quos tenebat, omnes enim, pro quibus datus est innocens ille sanguis, redempti sunt à captiuitate. Tripolitani verò verba, capit. 8. colum. 129. in principio extracta ab Augustino ex Tractatu in Psalm. Psalmo 125. sic se habent: *Ecce vndè facti sumus captiui, quia venumdati sumus sub peccato. Quis nos vendidit? Nos ipsi qui consensimus seductori. Vendere nos potuimus, redimere nos non possumus, vendidimus nos consensione peccati, redimimur in fide iustitiæ. Sanguis enim innocens datus est pro nobis, vt redimeremur. Non quemcumque sanguinem diabolus fudit persequendo iustos. Qualem sanguinem fudit? Iustorum quidem sanguinem fudit Prophetarum, Patrum nostrorum, iustorum sanguinem fudit, & Martyrum, tamen omnes de propagine venientes peccati, vnum sanguinem fudit eius, qui non iustificatus, sed iustus natus est. Illo sanguine fuso perdidit, quos tenebat. Pro quibus enim datus est innocens sanguis, redempti sunt, & conuersi à captiuitate cantãt istum Psalmum: Cùm conuerterit Dominus captiuitatem Syon, facti sumus sicut consolati, &c.* Confer ergo, ô Lector! vnam auctoritatem cum alia, & inuenies tot vitia, quot verba, nam si in aliis auctoritatibus aliqua addiderunt, & aliqua prætermiserunt, hanc à primo verbo vsque ad vltimum penitùs vitiarunt, anteponendo, postponendo, addendo, & detrahendo, ac tandem ex proprio cerebro fingendo, quod neque Augustinus dixit, nec Tripolitanus somniauit, & ad quid tota hæc machina falsitatum, solùm vt macularent Dei Matrem, Angelorum, & hominum Reginam! Sed post vestrum laborem, ex quibus verbis ex præallegatis deducitis, Virginem Mariam contraxisse originale peccatum? Credo, quod ex illis: *Tamen omnes de propagine venientes peccati*, sed quis negat, vel negare potest, Mariam de propagine venisse peccati? Vel ex illis: *Vnum sanguinem fudit eius, qui non iustificatus, sed iustus natus est*, quam clausulam vos sic transcripsistis: *Vnum autem solùm sanguinem innocentem fudit, eius videlicet, qui non iustificatus, sed iustus natus est*: notate, quàm fideliter translata sunt? Sed admissa vestra vniuersali exclusiua, Maria non est nata innocens? Mariæ sanguis fuit effusus? Et si fuit effusus, hoc fuit in filio, & sic iam etiam excipitis sanguinem Virginis. Quousque deciperis vaga filia Syon? De intelligentia omnium auctoritatum Augustini, lege eius Enucleatorem eximium R.P. Matthiam Hauzeur in Anatomia, & in collatione totius Theologiæ tomo 1. quæst. 15. à fol. 428.

Sextam auctoritatem sic adducunt: Item idem super Epistolã 2. ad Corinth. cap. 5. *Omnes, inquit, mortui sunt in peccatis, nemine prorsus excepto, vel originalibus, vel etiam voluntate additis; & pro omnibus mortuis vnus mortuus est, viuus, id est, nullum habens omnino peccatum. Hæc ille.* Auctoritas autem vera sic se habet, extracta à Tripolitano col. 475. ex lib. 20. de Ciuit. Dei, vbi Augustinus explicat illa Pauli verba: *Æstimantes hoc, quoniam si vnus pro omnibus mortuus est, &c.* Vbi sic inquit: *Omnes itaque mortui sunt in peccatis, nemine prorsus excepto, siuè originalibus, siuè etiam voluntate additis, vel ignorando, vel sciendo, nec faciendo quod iustum est; & pro omnibus mortuis, viuus mortuus est: viuus, id est, nullum habens omninò peccatum, vt qui per remissionem peccatorum viuunt, iam non sibi viuant, sed ei qui pro omnibus mortuus est, &c.* In hac auctoritate solam vnam commiserunt adulterationem, sed illa vnica, & solemnis est, nam prætermiserunt illa verba, *vel ignorando, vel sciendo, nec faciendo quod iustum est*, in quibus Augustinus suam mentem declarat, demonstrando in illis, quòd loquitur de peccatis actualibus, siuè in parentibus, aut prole. Deindè, si velis sumere illam propositionem Augustini: *Nemine prorsus excepto*, secundùm totum rigorem, tantùm valebit, ac illa Pauli: *Omnes in Adam peccauerunt*, & hi hæc Pauli habet exceptionem in Virgine, quãtò magis illa Augustini? Si ergo Tripolitanus in sex adductis auctoritatibus, nec saltem nominat Virgem Mariam, nec de eius Conceptione habet minimum verbum, quomodo dicit expressè, & nominatim, fuisse conceptam in peccato originali? Opportet, Fratres, schismata esse, vt qui probati sunt, manifesti fiant. Et si Tripolitanus in his sex auctoritatibus nec vnicum habet verbum proprium, aut litteram, qua intentione, & fine fuit adductus?

PHILIPPVS De Monte Calerio, Ordinis Minorum, in Postilla super Euangelia totius anni, ad illud: Aue gratia plena: *Bandell. cap. 24. Dexa fol. 48. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 255.

AVCTOR iste notus, & communis est inter Concionatores antiquos, & sic de ipso omnes Nomenclatores mentionem faciunt: floruit ad ann. 1344. quem sic adducũt Aduersarii: *Idem tenet Magister Philippus de Monte Calerio, Ord. Minorũ, in Postilla super Euangelia totius anni, super illud Luc. 1. Aue gratia plena, & Spiritus S. superueniet in te.* Et nullã adducũt auctoritatẽ,

ex quo solo (iuxta regulam millies verificatam) poterat deprehendi Philippum de Monte Calerio gratis, sine fundamento, & veritate esse adductum, & tantummodo ad augendum numerum Fratrum Minorum fuisse hic relatum: Quod euidenter demonstratur; nam Postillæ huius Auctoris super Euangelia excussæ fuerunt Lugduni anno 1501. apud Balthasarem à Gauiano, & anno 1515. apud Iacobum Myt, & nouissimè anno 1541. apud Benedictum Bonnyn, sed talis Postilla in ipso non reperitur, nec extat, & licet in aliquibus Sermonibus agat de Beata Virgine Maria, nihil tamen expressum habet pro eius Conceptione, vel Sanctificatione; & solum Sermone 1. part. 2. hæc dicit: *Vbi sciendum; quod per nubem roridam, & candidam intelligitur Virgo Beata, quæ fuit rorida per plenitudinem gratiæ, cui Angelus, Lucæ 1. Aue gratia plena, dominus tecum; fuit candida propter nitorem pudicitiæ, &c.* In Postilla verò Euangelii 5. part. 1. vocat Mariam immaculatam, & Euangelio 14. part. 4. dicit de Christo Domino: *Nam ipse purus, & innocens fuit absque vllo peccato, vt sic dicat illud Hieremiæ 2. absque peccato, & innocens ego sum.* Hæc, & nihil amplius reperiuntur in illa Postilla typis mandata. Si hoc est dicere Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali, ipsi videant.

In Bibliotheca autem Sancti Ioannis Regum Toletana, litera A. numero 27. extat manuscripta altera Postilla, siue Expositio Euangeliorum [illegible] Montis Calerii, à prima Dominica Aduentus ad Dominicam Palmarum, in membranis, cuius initium est: *Vidi alterum Angelum volantem, &c.* [illegible] Postillam, seu Expositionem Euangelii Missus est Angelus, & incipit: *Ex ætatis [illegible] Anselmi, &c.* In hac Postilla, seu Sermone [illegible] de illis verbis citatis ab Aduersariis: Aue gratia plena, & incipit illa Postilla sic: *Celebrauit [illegible] Gratia plena, &c.* Sed nihil de Conceptione Virginis, vel eius sanctificatione in vtero, nec minimum habet verbum; vnde euidenter deducitur, Auctorem illum mendaciter fuisse adductum, nisi velint dicere, quod huius Auctoris est aliud tertium opus, seu Postilla occulta, & recondita, de qua solùm Patres Dominicani habent notitiam, & non Fratres Minores, sed hoc nimis difficile, & improbabile videtur, & est, & sic iudicet Lector, quid sentiendum sit de Philipp. de Monte-Calerio.

PHILOLOGVS, in libro, quem metricè composuit de Christo Salvatore nostro, sec. Bandell. capit. 21. Delz. folio 371. Grysaldus.

VERITAS 236.

PRIMO Suppono, hunc Auctorem fuisse in rerum natura. Nam Vvetinenus Abbas Nigræsiluæ, Auctor antiquus, in suo libro dicto: Desloratio Doctorum, Sermone in [illegible] Paschæ, quaterno 10. litera E. loquens de Phenice, citat hunc Philologum. Auctor ergo fuit, & de ipso non dubitamus. Secundò suppono, quod [illegible] fuerit Auctor antiquissimus, nec Turrecremata, nec Petrus de Vincentia, nec Anonymus, sed solus Bandellus, & eius continuator, nam de Grysaldo nihil est curandum, adducunt Philologum pro sua sententia: cum autem Bandellus semper, & vbique deuiet à veritate, fabricando Auctores, & augendo auctoritates, nimis dubito de illo libro metricè composito de Christo Salvatore nostro, quia nullus Nomenclator antiquus, vel modernus de tali libro mentionem facit. Tertio suppono, quod Bandellus in illa classi Theologorum antiquorum clarissimorum adsignauit tredecim Doctores absque vlla auctoritate, scilicet, Ioannem de Alba-Villa, Ioannem de Villa-Abbatis, Paulum Burgensem, Alanum, Polidophorum, Abelem, Gilbertum, Petrum Capitanum, Richardum, Michaelem de Furno, Dominicum de Dominicis, Lorbarium, & hunc Philologum, omnes primi duodecim absque auctoritate adducti, vel sunt ficti, vel sine veritate citati, vt suis in locis demonstrandus: ergo idem est credendum de hoc incognito Philologo, qui inter illos vltimus est, & de quo nullam adducunt auctoritatem, quia solùm dicunt: *Idem tenet Dominus Philologus in libro suo, quem metricè composuit de Christo Saluatore nostro.* Et nihil amplius. Quarto suppono, quod inter Scriptores Ecclesiasticos, solùm inuenio Iuuencum Presbyterum, de quo dicit S. Hieronymus, & post illum alii Nomenclatores: *Iuuencus Presbyter sub Constantino, Historiam Domini Saluatoris versibus explicauit.* Cuius opus Hexametro heroyco scholiis Iodoci Badii Ascensii illustratum prodiit Parisiis, & Salmanticæ anno 1571. & 74. & reperitur etiā in omnibus bibliothecis VV. PP. sed licèt hic composuerit librum metricè de Christo Saluatore nostro, non fuit vocatus Philologus (nisi fortè fuerit æquiuocatio Bandelli, nam hunc Iuuencū communiter vocant Nomenclatores Philosophum, & errore, vel malitia nomen *Philosophus*, transmutauerit in nomen *Philologus*) sed nec hic Iuuencus Philosophus in toto illo suo libro metrico de Saluatore nostro adducit aliquod verbum, ex quo directè, vel indirectè possit aliquis colligere, Virginē Mariam fuisse conceptā in peccato originali, vel sanctificatam in vtero.

Vide.

Vide infrà numero 218. Insuper fuit quidam Doctor antiquus, vocatus Iacobus Magnus, qui scripsit librum appellatum, *Sophologium sapientiæ*, impress. Parisiis anno 1506. in 4. sed hic nec fuit Poeta, nec habet verbum vilum pro hac materia, agit enim solùm de sapientia, & virtutibus, & fuit Augustinianus, non sæcularis. Ex his suppositis secundùm veritatem, ego dicerem, & affirmarem, Auctorem illum Phisiologum, quoad tractatum esse fictum, quia non est excusus, quod vt certissimum affirmo, nec manuscriptus inuenitur: vel si est verum, quod extet in aliqua mundi Bibliotheca, in ipso nullam esse auctoritatem contra immaculatam Virginis Conceptionem, quia si esset, absque dubio Aduersarii illam adducerent, sicut faciunt in aliis, & si hæc est (quod dubito millies) illam ostendant.

PICTANVS, vel Pictauus Dominus, in Summa sua. *Ita Vincent. Bandell. cap. 20. Deza folio 35. Paulus Grysaldus Alphab. 3.*

VERITAS 257.

INTER Celeberrimos Theologos antiquos adducant hunc Pictanum sic: Idem tenet Dominus Pictanus in Summa sua sic dicens: *Dicimus, vt ait Gregorius, omnes homines ab Adam per libidinosam propagationem deriuatos originale contraxisse peccatum; filius autem Virginis, qui non per libidinosam propagationem fuit conceptus, immunis ab originali peccato extitit. Spiritus autem Sanctus superueniens in Virginem, eam à fomite peccati mundauit. Hæc ille.* Quis autem fuerit ille Pictanus, hucusque reperire non potui, quia nullus Nomenclator de ipso mentionem facit, & ex hac parte videtur Auctor suppositus, auctoritas etiam videtur ficta, quia à primo vsque ad vltimum verbum habet stylum Bandellianum. Insuper dispositio, & artificium citationis indicat aliquod latere mendacium: nam dicere: *Pictanus in Summa sua est suspectum.* Deindè quæritur, vtrum *Pictanus* sit nomen proprium, vel cognomē? Quæritur etiam, quo tempore vixerit, quia si fuit antiquus, quomodo illum non adducuat Turrecremata, Anonymus, nec Vincentia? Quæritur insuper, an hic *Pictanus* sit Iacobus Pictauiensis, Ordinis Minorum, de quo supra num. 138. vel Ioannes Gallicus, de quo num. 174. quem etiam citant in Summario, nam si est ille, nō solùm erit multiplicatus, sed etiam fictus, vt ibidèm dixi. Item si *Pictanus* fuit celeberrimus Theologus, quomodo saltem nomen ipsius non reperitur in Nomenclatura Theologica, nec non Theologica? Et hæc de nomine. Quoad citationem verò, *in Summa sua*, quæritur in qua parte, & loco Summæ? Illa *Summa sua*, vel erat Theologica, vel Prædicabilis, vel Moralis? Quia Bādellus sæpissimè citat Doctores incognitos, quorū nulla extat minima notitia: *in Summa sua*, v.g. Ioannem de Gallicis, *in Summa sua*. Petrum Capnanum, *in Summa sua*. Polidophorum, *in 4. part. suæ Summæ*. de quo nos num. sequenti. Robertum Mediolanēsem, *in 2. lib. suæ Summæ*. Sichardum Cremonensem, *in Summa sua*. Et denique hunc Pictanum, *in Summa sua*; & etiam idem Bandellus citat alios Doctores cognitos, & classicos, *in Summa sua*, & hæc Sūma aliquando est Theologica, super libros Sententiarum, aliquando Prædicabilis, continens Sermones, & aliquādo Summa Moralis; quis ergo in hac confusa latitudine poterit indagare veritatem? Cùm ergo Auctor Pictanus sit incognitus, non solū apud Theologos, & Summistas, sed etiam apud omnes Nomenclatores: & Summa illa non fuerit typis mandata, nec manuscripta inueniatur, & auctoritas videatur ficta, & composita; ego dicerem, quod ostendant Pictanum, vel Pictauū, Summam, & auctoritatem, & interim Pictanus, Summa, & auctoritas, vt falsæ, fictæ, & suppositæ, repellantur ab Area ad aera.

POLIDOPHORVS Dominus, in 4. part. suæ Summæ. *Ita Band. cap. 21. Deza fol. 36. à tergo. Paul. Grysald. Alph. 3.*

VERITAS. 258.

PRIMO Dico, quòd hic Auctor est vnus ex illis tredecim, de quibus diximus num. 256. & etiam citatur in Summa, sicut & antecedens, ex his capitibus videtur fictus, ac fantasticus, sicut ille: potissimè vero hoc probatur, quia cum hunc Polidophorum adducant inter Theologos clarissimos, talis Polidophori clarissimi, vel obscurissimi, apud Scriptores Ecclesiasticos nulla extat memoria. Grysaldus vocat eum Polydorum, sed de hoc Scriptore non est curandum, quia nec transcribere sciuit. Quibus adde, quod de ipso nullam adducunt auctoritatem, solùm enim dicunt: *Idem tenet Dominus Polidophorus in 4. part. suæ Summæ*, & nihil ampliùs. Et sic ex omni parte videtur, quod nō videtur, apparet quod non appareat, & est, quod non est.

Secundo dicit veritas, quod iam in hoc fantastico nomine Polidophoro addaxit Bandellus aliquod, licèt minimum signum, ex quo studium possit inuestigare talem Auctorem, & est illud: *In 4. part. suæ Summæ*. Pro assequenda ergo veritate huius Polidophori, & quartæ partis suæ Sūmæ, reuolui ferè omnes Sūmas hucusq; editas,

editas, & tādem inueni, quòd ann. à Natiuitate D. 1429. quidam Fabrilignarii filius edidit quādam Summam, magnam materialiter, & formaliter, quia ingentis voluminis est, & doctissima, & fuit Nurēbergæ apud Antoniū Koberg, anno 1496. in fol. excussa. Cuius titulus est: *Summa, quæ destructorum vitiorum appellatur.* Hic ergo Anonymus Fabrifilius, in 4. parte suæ Summæ, vt citatur ab Aduersariis, agit de Conceptione Virginis. Potuit ergo esse, quòd hic qui in prædicta Summa solùm vocatur Fabrifilius, eius proprium nomen esset Polidophorus, & hoc sciens Bandellus, qui parum post vixit, ipsum citauerit ex proprio nomine, & hoc modo saluatur à fictione Auctoris, sed non liberatur à falsitate auctoritatis: nam prædictus Summæ Auctor in præallegata 4. parte suæ Summæ, capit. 28. quod incipit: *Pro eo quod commendabilis est*, clarè, & expressè tenet, Virginem Mariam fuisse absque originali peccato conceptam. Hæc sunt verba ipsius: *Vndè Maria secundùm vnam interpretationem, idem est quòd illuminatrix, vel stella maris; & certè illa illuminata erat à Christo tanquam Luna, & stellæ à Sole, per quam illuminationem præseruata erat à peccato originali, actuali, & veniali, & ideò meritò potest illa dicere illud Iudith 13. capit. Custodiuit me Angelus Domini, & hinc euntem, id est, in hunc mundum venientem, à peccato originali, & ibi commorantem, id est, à peccato actuali; & indè reuertentem, id est, de mundo ad Patriam venientem, à peccato veniali; & non permisit Dominus ancillam suam coinquinari, scilicèt à peccato originali, actuali, vel veniali: & pro eo quòd hæc Virgo gloriosa taliter à Christo erat illuminata, sicut Luna à Sole, & ab omni peccato præseruata, &c.* Hæc sunt verba illius Auctoris Fabrifilii, seu Polidophori, in 4. parte suæ Summæ, qui etiam in 1. parte, cap. 3. idem fatetur dicens: *Et quamuis parentes elapsi generare possunt innocentem simpliciter de Dei potentia absoluta, sicut de Beata Virgine Maria, tamen nisi fuerit in aliqua tali singulari persona singularis præseruatio diuina, omnes filij Adæ per propaginem communem geniti contrahant culpam originalem à suis parentibus, &c.* Hæc, & alia habentur in illa Summa de immunitate Virginis a peccato originali. Si ergo hic est suus adductus Polidophorus, non erit fictus Auctor, sed citatio est iniqua, & mendaciter adducta, & ob hoc prætermiserunt auctoritatem huius Auctoris; si vero non est hic, sed alius suus Polidophorus, ipsum adducant, & demonstrent, sed existimo, quod ipsum extrahere debeant ex concauo Lunæ, vel ex spatiis imaginariis.

Tertio dico, quòd etiam fuit quidam Ioannes Richardus, vel Rigaldus, qui edidit Summam, seu Compendium Theologiæ, & in quarta parte illius Summæ agit latè de sanctificatione Virginis à peccato originali, vbi se expressè inclinat in opinionem Aduersariorum, sed si iste est suus citatus Polidophorus, nomen hoc fuit fictum, ad multiplicandum Auctorem, non quomodocumque, sed septies, vel octies, vel fortè duodecies, vel quindecies, de quo vide suprà numero 185. & infrà numero 299. Et sic ex omni parte hic Polidophorus vel est fictus, vel mendaciter adductus.

PORCHÆTVS De Saluaticis, Ianuensis, in lib. contra perfidiam Iudaicam, capite 17. *Ita Anonym. via 3. rat. 9. Auctore 167.*

VERITAS 259.

HVNC Auctorem, vt vides, solùm adducit Anonymus, nam Bandellus, Vincentia, & alii, qui scripserunt post Anonymum, videntes, ipsum fuisse mendaciter adductum, prudenter illum prætermiserunt. Anonymus illum collocat inter Doctores Presbyteros sæculares, ex quo patet, quod adduxit Auctorem, quem nec vidit, nec saltem illius principium legit, nam ex ipsamet sui libri inscriptione constat, ipsum fuisse non sæcularem, sed Regularem, ex sacro scilicilicèt Ordine Carthusianorū. Deindè nullam ipsius adducit auctoritatem, solùm enim inquit: *Idem tenet Dominus Porchætus de Saluaticis, Ianuen. in libro contra perfidiam Iudaicam, capit. 17.* sed omnia, quæ ipse tacuit, veritas sic proponit: Porchætus de Saluaticis Genuensis, Monachus Carthusiensis, edidit librum de victoria aduersus impios Hæbreos, in quo tàm ex sacris litteris, quàm ex dictis Talmud, ac Caballistarum, & aliorum omnium suorum Doctorum, monstratur veritas Catholicæ fidei ex recognitione R. P. D. Augustini Iustiniani, Ordinis Prædicatorum, Episcopi Nebiensis; opus impressum Parisiis, apud Ægidium Bourmontii, & Franciscum Regnaul, anno 1520. secundo Idus Iulii in fol.

In hoc ergo libro, fol. 44. part. 1. cap. 17. cuius titulus est: *Quod Adam, & Eua fuerunt Deo culpabiles, quapropter totum humanum genus est corruptum,* habet sequentia solùm, quæ directè, vel indirectè possunt ad presentem pertinere materiam Conceptionis, incipiēdo a primis capituli verbis: *Quoniam ad effectum est deductū capitulū de Passione, & morte Christi. Idcircò vt nostram intentionem assequamur. Dicemus in hoc loco principaliter de originali peccato, quo Adā, & Eua Prothoplasti, Diuinæ maiestati culpabiles extiterunt, quæ quidèm culpa originaliter propagatur ad filios. Qua de re omnes vsque ad Christum in infernum, tanquam exterminati, & exules descendebant, &c. Notandum etiam est id, quod dicit Rabbi Abraham Benaazra, super illud*

illud Psalm. 50. Ecce in peccato, vel cum peccato, holasti, id est, genitus sum, & in culpa calefecit, vel concepit me mater mea. Quasi diceret: *Ecce propter concupiscentiam complantatam in corde Adam, quasi cum peccato genitus sum, &c. Ecce tu Deus, scilicèt dicit Propheta in totius generis humani persona, iratus es primis parentibus, & non solùm eis, sed etiam omnibus nobis eius filijs, & id est, quia nos peccauimus in ipsis, non solùm vt in exemplo, sed etiam tanquam in materia, oolam, id est, semper, vel à sæculo, id est, ex quo Adam peccauit, & ideò omnes nascimur peccatores, sicut mortales, & iræ Dei filij. Ad Ephes. 2. excepto Christo, vndè benè dicit Propheta hic: Et nos peccauimus in ipsis oolam, id est, semper, vt dictum est, &c. Nullus de innocantibus nomen tuum, non est sufficiens se saluare, vel per se surgere, vel præualere contra fomitem suum, vt dicit paulò superiùs Rabbi, Se, id est, contra culpam originalis peccati ad retinendum te, ne mittas, scilicèt in infernum totum genus humanum. Hoc est autem quod dicitur Psalm. 142. A. Et non venias, vel non intres in iudicio cum seruo tuo, quia non iustificabitur coram te omnis viuens; quia persequutus est inimicus animam meam, contriuit ad terram vitam meam, collocauit me, vel morari me fecit in obscuris, vel in tenebris, sicut mortuos sæculi, & compassus est, vel anxiatus est super me spiritus meus. Glossa Rabbi. Se in persona totius Israel dixit Dauid Psalm. Istum sequimur, fuimusque vt immundus, qui secundùm legem excludebatur de castris, omnes non nullo excepto, vsque ad Redemptoris aduentum, &c.* Hucusque solùm habet Porchætus illam vniuersalem: omnes nascimur peccatores, sicut mortales, excepto Christo, & fortè propter hanc illum adduxit Anonymus: sed attendat Lector, ad vltimam clausulam illius capitis, quæ sic se habet.

Porrò quod non solùm originaliter, sed etiam actualiter omnes homines fuerunt peccatores, non tantum ex prædictis habetur, sed etiam ex eo quod per Salomonem dictum est, in Eccles. 7. D. Quoniam homo non est iustus in terra, qui faciat bonum, & nō peccet. Idem quoque Salomonem dicit in 2. Paralip. 6. E. Non est homo qui non peccat, vel non peccet. Sanè intelligendum est, quòd ex hoc B. Virgo excluditur, quæ plena Spiritus Sancti gratia fuit semper à Deo ab omni peccato reseruata. In fine verò capituli huius, &c. Hucusque sunt verba Porchæti de Saluaticis; ex his ergo vltimis capituli verbis colligenda est mens, & sententia Auctoris, egerat de peccato originali, & actuali, & adduxerat auctoritates ad comprobandum omnes homines in vtroque æqualiter deliquisse; concludit capitulum excipiendo Beatissimam Virginem Mariam illis verbis: *Sanè intelligendum est, quòd ex hoc B. Virgo excluditur, quæ plena Spiritus Sancti gratia, fuit semper à Deo ab omni peccato reseruata.* Quid clariùs dici poterat? Nam si solùm loqueretur de peccatis actualibus, non diceret ad hoc, sed ex his, ex hoc enim sonat neutraliter, ex hoc scilicèt, quòd dictum est vniuersaliter in hoc capitulo, sola Virgo Maria fuit exempta, *semper*, id est, pro omni tempore, & instanti, *ab omni peccato*, originali, & actuali: hoc enim indicant illæ duæ dictiones, *semper*, & *ab omni*, quarum vim præsentiens Anonymus, timuit in lucem dare verba Porchæti, contentus solùm citatione ad multiplicationem Auctorum; existimans fortè, quòd nullus inuenire posset librum de victoria cōtra Hebræos. Sed repertus est inter mortuos liber, & liberans Virginem Mariam ab omni peccato.

PRÆPOSITVS, vel Præpositiuus, Doctor Parisiensis antiquus, in Sum. sua circa materiam, aut capit. de Sanctificatione Virginis. *Turrec. par. 6. cap. 18. fol. 111. à tergo. Anonym. Auctore 158. Bandel. cap. 21. Deza fol. 35. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 260.

TRES inuenio huius nominis Scriptores. Primus est quidā clarissimus Doctor Ioan. Antonius, Præpositus Ecclesiæ Mediolan. & Cardinalis Alexādrinus, vtriusque Iuris Doctor, qui scripsit super Decretū, cuius opera fuerunt typis mandata Lugduni ann. 1522. in fol. magno, & hic communiter inter Iuristas vocatur Præpositus. Sed iste non est, de quo modo inquirimus, quia neque scripsit Sūmā, nec de sanctificatione Virginis. Secūdus est quidam Præpositus, Doctor Theologus, de quo Ioan. Vitalis S. R. E. Cardinalis, & Ioan. Alanus Doctor Parif. in suis Tract. de Concept. Virginis lib. 4. cap. 7. Anci. 7. Decad. 2. Auct. 3. citant, & adducunt pro nostra sententia dicentes: *Tertius testis est Præpositiuus, qui in 2. par. suæ Sūmæ, titulo de originali peccato, ponit ad hoc fuisse mundatā sacræ Virginis carnē, ne anima eius haberet peccatū à carne.* Cùm ergo iste Præpositiuus expressè fuerit pro nobis, quærēdus est alter. Tertius est alius Theologus, vocatus Petrus Præpositus (vt benè Turrecremata, & Anonymus, nō Præpositiuus, vt malè Bādellus, & alij sui sequaces) qui scripsit quæstiones abbreuiatas super 4. lib. Sēt. & incipit opus: *Cupientes aliquid de penuria, &c.* & extat manusc. characteribus Gallicis in Biblioth. S. E. Toletanæ in fol. capsl. 14. nu. 7. Hoc opus nunquā fuit typis mandatū, & parui momenti in qualitate, & quantitate est, & licet hic Pet. Præpositus non scribat per capita, nec habeat specialem titulum de sanctificatione Virginis, vt citant Aduersarij, existimo tamen hunc esse ob

PETRVS De Tarantasia, Ordinis Prædicatorum, Episcopus Lugdunensis Gallus, postea Summ. Pontifex Innocentius V. in 3. Sentent. distinct. 3. *Turrecrem. part. 6. cap. 29. fol. 112. à tergo. Anonym. Auctore 49. Bandel. cap. 23. Deza fol. 39. Vincent. Capreol. S. Anton.*

VERITAS 253.

IN Primis hic Auctor Petrus de Tarantasia, Burgundus, & postea Summ. Pontif. electus anno 1275. est multiplicatus, nam ipsum iterum adduxerunt in Catalogo Sum. Pontificum, vt vidimus supra num. 147. sicut enim absque vllo fundamento adduxerunt Innocentium V. quia non edidit libros Sententiarum, dum esset Summus Pontifex, rationabiliter citant ipsum sub nomine Petri de Tarantasia, cuius auctoritatem sic adducunt: Item ad idem est eiusdem Ordinis P. Dominus Petrus de Tarantasia, Gallicus, solemnis Magister in Theologia Parisiensis, qui ob excellentiam virtutum suarum, primo factus est Archiepiscopus Lugdunensis, & posteà Cardinalis Ostiensis, & tandèm Summus Pontifex Innocentius V. appellatus, qui in 3. Sent. dist. 3. sic dicit: *Sanctificari enim ante animationem, aut in ipsa animatione non fuit conueniens B. Virgini, quoniam aut non contraxisset peccatum originale, & sic non indiguisset vniuersali Christi sanctificatione, & redemptione, aut si contraxisset, culpa, & gratia simul fuissent, quod est impossibile.* Et infrà: *Hoc videtur conueniens, & piè credibile, vt citò post animationem, vel ipso die, vel ipsa hora, quamuis non ipso momento fuerit sanctificata.* Verba autem Petri de Tarantasia, vt habentur in suis operibus lib. impress. anno 1652. ex manusc. Tolosano, in 3. Sentent. dist. 3. quæst. 1. artic. 1. fol. 17. de sanctificatione Matris Dei, inquirendo sequentia dubia.

Circa primum quæritur primo, an sanctificata fuerit caro eius antè animæ infusionem? Secundo, verum eius anima ante Natiuitatem? Tertio, quis fuerunt effectus sanctificationis illius? Et positis argumentis, sic respondet ad nostram quæstionem: *Quantò quis magis accedit ad Sanctum Sanctorum, tantò debet habere maiorem sanctificationis gradum, non enim est accessus ad eum nisi per sanctificationem: Mater verò plus omnibus accedit ad filium, qui est Sanctus Sanctorum: ergo debuit habere sanctificationis excellentiorem gradum post Filium. Gradus sanctificationis quadruplex potest intelligi, aut ita quod sanctitatem habeat quis ante conceptum, & ortum, aut post conceptum, & ortum, aut in ipso conceptu, & ortu, aut in ortu, non in conceptu, nam quòd in conceptu, & non in ortu, est impossibile. Primus gradus non est possibilis; tum, quia personalis perfectio, vt scientia, vel virtus non transfunditur à parentibus; tum, quia in filijs non potest fieri esse gratiæ ante actuale eße naturæ, super quod fundatur. Secundus gradus communis est omnibus secundùm legem communem sanctificationis. Tertius singularis est Sancto Sanctorum, in quo solo simul fuit omnis sanctificatio, conceptio, animatio, assumptio. Quartus ergo restat: hic verò quatuor gradus habet, quia potest intelligi fœtus conceptus in vtero sanctificari, aut antè animationem, aut in ipsa animatione, aut citò post animationem, aut diù post animationem. Primus gradus est impoßibilis, quia secundùm Dionysium de Diuinis nominibus cap. 12. Sanctitas est ab omni immunditia libera, & perfecta, & immaculata munditia, immunditia verò culpæ non expellitur nisi per gratiam gratum facientem (sicut tenebræ per lucem) cuius subiectum non est nisi rationalis creatura. Secundus gradus non fuit conueniens Beatæ Virgini, quia aut non contraxisset originale, & sic non indiguisset vniuersali Christi sanctificatione, & redemptione: aut si contraxisset, simul culpa, & gratia inesse possent. Quartus item gradus non fuit conueniens Virgini, quia fuit alijs communis, vt Hieremiæ, & Ioanni (qui sexto mense fuit sanctificatus Lucæ 1.) & quia non conuenit tantæ sanctitati, vt diù morata fuerit in peccato. Tertius verò, videtur conueniens, & piè credibilis (licèt de Scriptura non habeatur) vt citò post animationem, vel ipsa die, vel hora (quamuis non ipso momento) fuerit sanctificata.* Hæc sunt omnia, & integra verba Petri de Tarantasia, ex quibus multa deducuntur.

Primum, quod hic expresè, & clarè sustinuit Aduersariorum opinionem, de quo nulla potest esse dubitatio. Secundum, quod hic exactè, ac fideliter transcripserunt verba Tarantasiæ, quia ita apertè loquebatur pro ipsis, vt non fuerit necessè addere, vel diminuere, ex quo consequenter colligitur, quod alterationes, & mutationes commissæ in aliis processerunt ex mera malitia. Tertium, quod hic est multiplicatus (vt diximus) cum Innocentio V. posito supra num. 147. vt multiplicarent Auctores contra immaculatam Virginis Conceptionem. Quartum, quod auctoritas illic adducta (vt sic occultaretur eorum fraus) fuit in multis vitiata, vt intelligerent Lectores ex diuersificata auctoritate, esse diuersum Auctorem. Hoc patet euidenter: nam verba formalia adducta in Innocentio V. fuerunt hæc: *Beata Virgo fuit in vtero matris sanctificata, non ante animationem, quia tunc gratiæ capax non erat, nec etiam in ipsa animatione, quia tunc originale*

ginale peccatum non cotraxisset, & sic non indiguisset vniuersali Christi redemptione, quod non est dicendum. Sed piè credendum est, quòd citò post animationem, vel ipsa die, vel hora non tamen in ipso momento à peccato fuerit per gratiam mundata, & sanctificata. Vide ergo, o Lector! si inuenias hæc formalia verba in suprapolita auctoritate; nam ex illa ista extracta fuerût. Quintum, eade malitia, cùm hic in Petro Tarantasia adduxissent vnam solam auctoritatem, vt visum est, in Innocentio V. adduxerunt aliam ex secundo argumento, & alteram ex quæstione 2. artic. 1. vt ex omni parte apparerent distincti isti duo Auctores, sed neque in illis obseruarunt veritatem. Sextum, quod Tarantasia sumit hic *ortum* pro natiuitate, & vt contraponitur conceptioni, Aduersarii vero sêper, & vbiq; quãdo ipsis placet, sumunt in aliis Auctoribus, *ortū* pro conceptu. Sextum, & principaliter notandum in suprapolita auctoritate Tarantasiæ est, quod semper vocat Sanctificationem, tum distinguendo quadruplicem gradum sanctificationis, tum etiam in secunda subdiuisione, quãdo dicit: *Quia potest intelligi fœtus: Conceptus in vtero sanctificari, aut antè animationem, aut in ipsa animatione, aut citò post animationem, aut diù post animationem*: ergo sanctificatio est æqualiter indifferens ad has quatuor acceptiones, quarum duæ primæ sunt pro immaculata Virginis Conceptione, ac consequenter pro nostra sententia, duæ secundæ sunt pro vestra opinione, nos affirmamus, quòd Virgo Maria fuit sanctificata in vtero primo, vel secundo modo sanctificationis, id est, antè animationem, vel in ipsa animatione, vos dicitis, quòd fuit sanctificata in vtero tertio, vel quarto modo, id est, citò post animationē, vel diù post animationē: ergo nō dissentimus, sed potius conuenimus in sanctificatione: quare ergo, vel quo fundamento vbicumque auditis, vel legitis in Auctoribus antiquis: *Maria fuit sanctificata in vtero*, vultis, quod hæc verba sint formaliter protestatiua, & expressiua simpliciter vestræ opinionis, & non nostræ sententiæ? Quando ad vtramque habent æqualem indifferentiam? Fatemur libentissimè, vt hic doctè, & eruditè fatetur, & explicat Tarantasia iuxta veritatem, quòd sanctificatio potest esse, antè, in, immediatè, vel diù post animationem: ergo hæc propositio: *Virgo Maria fuit sanctificata in vtero*, ex se, & formaliter, seu nudè prolata (vt ferè semper dicitur à Doctoribus antiquis) est indifferens, & secundùm rei veritatem, nec pro nobis, nec pro vobis, nec contra nos, nec contra vos, imo potiùs deberet esse pro nobis ob plures causas; quare ergo absque vlla ratione, fundamento, aut veritate, semper, & vbique illam adducitis pro vobis? Fortè dicetis, quod illa ad vestram Aream pertinet de iure, quia est protestatiua vestræ sententiæ, sicut Immaculata, vel præseruata nostræ: Patres mei, quid dicitis! Nostra, & vestra protestatio fuit heri, vel nudiustertius post exortam controuersiam, seu veriùs post Sixtum IV. ab anno 1505. nec Auctores antiqui nostram, nec vestram protestationes prophetarunt, dicebant: *Virgo Maria concepta fuit in vtero*, sumendo Conceptionem à die 8. Decembris vsque ad diem Natiuitatis ipsius, abstrahendo ab instanti, & puncto animationis, neque hoc erat protestatiuum, quod concepta esset, seu animata in hoc, vel illo instanti. Ex hac prima propositione quoad naturam, transierunt ad aliam eiusdem vniuersalitatis, quoad gratiam dicentes: *Virgo Maria fuit sanctificata in vtero*, quia si hoc fuit concessum Ioanni, & Hieremiæ, multò magis Matri Domini, sed de tempore, vel instanti, si antè, vel in, animatione, vel post parum, vel post aliquod tempus, nihil dixerunt, & hi nec sunt pro nobis, nec pro vobis expressè, vel secundùm rei veritatem, nisi ex adiuncto aliquo verbo, vel adiunctis, antecedentibus, vel consequentibus colligatur Auctoris mens, vt hic colligitur Tarantasiæ, & sic manent exclusi à vestra Area ferè viginti sex Auctores antiqui, ex hoc solo vno principio, & veritate detecta in vestro Tarantasia, posteà Innocentio V. Recedant ergo vetera, & noua sint omnia corda, voces, atque opera.

Nota denique, Lector, pro infrà dicendis in S. Thoma num. 296. auctoritatibus 13. & 22. quòd Petrus de Tarantasia scripsit Postillam super Psalterium, & Compendium Theologiæ, vt omnes fatentur Nomenclatores Dominicani, & ex aliis non pauci, Gesnerus folio 684. Accipe verba Ant. Senensis, fol. 194. *Compendiū Theologiæ, quod incipit: Veritatis Theologicæ. Totam doctrinam S. Thomæ redegit in Compendium, & plura alia, &c.* Posseuinus fol. 262. sic: *Compendium item Theologiæ, quod incipit: Veritatis Theologicæ, eidem attribuunt, &c.* Hoc Compendium est illud, quod extat inter opera S. Bonauenturæ, & Alberti Magni, vt constat ex principio; ergo sine fundamento adducunt Aduersarii auctoritatem huius Compendii in Hugone de Argentina, num. 124. & Thoma de Suetonia, num. 299. & in aliis octo, de quibus vide numeros citatos, atque hoc Cōpendium incipiens: *Veritatis Theologicæ*, etiam adscribitur Angelico Doctori, vt diximus, & iterum dicemus. Item notare debes, Lector, quòd secundùm Nomenclatores Dominicanos S. Thomas compendiauit opera Petri de Tarantasia, & è contra, vt hic dicit Senensis, Tarantasia compendiauit S. Thomam, & sic omnia redundant contusionibus.

PE-

PETRVS Tripolitanus, Beatus, super Epistolam ad Roman. cap. 5. & cap. 12. & 14. & super 2. ad Corinth. cap. 5. & 8. & 13. *Band. capit. 20. Deza fol. 31. à tergo. Petr. de Vinc. & Gryfald.*

VERITAS 254.

TANQVAM Certum, & indubitatum hoc, o Lector! quod ex dictis à S. Augustino in suis operibus, ac diuersis Opusculis, recollegit hinc inde, quidam antiquus Doctor quandam Expositionem, seu Commentarium in Epistolas Pauli, circa annum Domini 500. in quibus Auctor ille nec vnum solùm verbum ex propriis apposuit, sed solùm illa sparsa à S. Augustino in omnibus suis operibus, quæ directè erant explanationes verborum D. Pauli, reduxit ad easdem Epistolas, & capita illarum S. Pauli, nullum alterando verbum. Sicut Antonius Monchiacenus concinnauit Expositionem in Cant. Cantic. ex dictis S. Ambrosii, vt videre est tom. 5. folio 566. & sic de aliis.

Quis autem fuerit huius Catenæ Augustinianæ Collector, dubitatur inter Scriptores, nam Cassiodorus lib. 1. de Institutione Diuinarum Scripturarũ, hoc opus adscripsit cuidam Petro Tripolitano, Abbati, & etiam Baronius, ad annum 562. Bellarminus verò, & Doctores Louanienses, vt videre est tom. 10. operum S. Augustini, in Sermonibus de Verbis Apostoli, & alii, hoc opus attribuunt Venerabili Bedæ. Et confirmatur, quia hæc Expositio extat in operibus Bedæ tom. 6. & in originali antiquo Bedæ extant hæc verba: *Diui Augustini in sacras Pauli Epistolas noua, & hactenus abscondita interpretatio per Venerabilem Bedam ex innumeris illius codicibus mira industria, summoque labore collecta, &c.* Hæc ergo Expositio Epistolarum Pauli absque vlla dubitatione est Sancti Augustini; de Collectore autem est communior, ac verior opinio; quòd sit Bedæ, sed admisso, quòd fuerit Tripolitani, quo fundamento, aut veritate Collector adducitur vt Auctor? Si est Augustinus, & verba sunt ipsamet Augustini nulla mutata syllaba: ergo non Bedæ, nec Tripolitani? Adduxerunt Augustinum, vt vidimus numer. 34. ergo adducere nunc Tripolitanum, est expressa multiplicatio. Deindè vellem scire ab Aduersariis, in quo Martyrologio, vel saltem Auctore inuenerunt, Petrum Tripolitanum fuisse Beatum? Auctor ergo iste licèt non sit fictus quoad personam; est tamen semifictus quoad opus, & multiplicatus quoad auctoritates, quia nec vnum solùm verbum habet in illis Tripolitanus: sunt enim omnia, & singula, vt dixi, Augustini, vt suis locis notauimus. Et hæc de Auctore.

Primam ergo auctoritatem sic adducunt: Idem tenet B. Petrus Tripolitanus, qui, vt Cassiodorus dicit in 1. libro de Institutione Diuinarum Scripturarum, ex dictis Opusculorum B. Augustini Epistolas Pauli egregiè glossauit, & floruit ad anno Domini 498. in multis locis idem tenuit. Vndè super Epistol. ad Roman. cap. 5. sic dicit: *Quadam iustitia Dei in potestate diaboli est traditum genus humanum peccato primi hominis, in omnes vtriusque sexus commixtione nascẽtes originaliter transeunte, & parẽtũ primorum debito vniuersos posteros obligãte, sed quia occidit eũ, in quo ipse nullũ peccatum inuenit, & qui solus à mortis debito liber fuit, iustũ est, vt debitores, quos tenebat, liberi dimittantur, & per peccatorum remissionem de illius potestate eruantur. Hæc ille. Et sunt verba Augustini, in 13. de Trinitate.* Huculque Aduersarii. In quibus, antequam ad auctoritatem accedamus, nota, quòd Aduersarii benè cognouerũt, illos Commentarios extractos esse ex operibus S. Augustini, & sic errarunt in illud, *Egregiè glossauit*, quia ibi nec minima extat Glossa Tripolitani, falluntur ergo, nam debebãt dicere, *Egregiè trãscripsit, & fideliter* non sicut nos. Item in eo, quod dicunt floruisse Tripolitanum ad annum 498. nam floruit post annum 562. Sed his, & aliis omissis Tripolitanus, vel Beda, seu potiùs, ac veriùs S. Augustinus, vt habetur in prædicta Expositione Epistolarum, siuè Glossa, vt loquamur iuxta modum Aduersariorum, explicans illud: *Quoniam cum adhuc peccatores, &c.* colum. 88. sic se habent: *Tamen iustificati sumus in Christi sanguine, &c. Et quomodo id factũ sit, vt potero, quantum satis videbitur, explicabo. Quoniam iustitia Dei in potestatem diaboli traditum est genus humanũ, peccato primi hominis in omnes vtriusque sexus commixtione nascentes originaliter transeunte, & parentum primorum debito vniuersos posteros obligante, &c.* Et post triginta octo lineas sic prosequitur: *Quæ est igitur iustitia, qua victus est diabolus? quæ est, inquã, nisi iustitia Iesu Christi? Et quomodo victus est? Quia cum in eo nihil morte dignum inueniret, occidit eum tamen. Et vtique iustum est vt debitores quos tenebat, liberi dimittantur in eum credentes, quem sine vllo debito occidit, &c.* Et post integram etiam columnam ex eodem libro 13. de Trinitate, cap. 16. sic prosequitur Compilator: *Vt à Dei Filio sempiterno, eodemque hominis filio mors temporalis indebita redderetur, quâ eos à sempiterna morte debita liberaret. Peccata nostra diabolus tenebat, & per illa nos meritò adigebat in mortem. Dimisit ea ille, qui sua non habebat, & ab eo immeritò est perductus ad mortem, &c.* Ex his tribus distinctis locis suam auctoritatem composuerunt Aduersarii, & si hoc esset fideliter, non adeo esset execrabile malum. Sed cùm ex proprio

prio cerebro addidiſſent illam clauſulam: *In quo ſolùm nullũ peccatũ inuenit, & qui ſolus à mortis debito liber fuit*, in qua tota eſt ſentententiæ vis, & etiam illud, *Et per peccatorum remiſsionem*, quæ neque in Auguſtino, Tripolitano, nec Beda extant, ſequitur, quòd vnico ictu adulterationis, tribus iniuriam fecerunt, imò & Virgini Mariæ, dum contra eius immunitatem à peccato, hæc verba ita vitiata, & adulterata, & tandem, tandem nihil probantia tàm effrontè adduxerunt. Sed pro intelligentia Auguſtini, & aliorum Sanctorum Patrum, obſeruet Lector illud: *Peccato primi hominis in omnes vtriuſque ſexus commixtione tranſeunte, & primorum Parentum debito vniuerſos poſteros obligante*: ergo in commixtione parentum ſolùm tranſit peccatum Adami, & obligatio filii, quis igitur dubitat quod debitum, & obligatio non eſt ipſum originale formaliter? Et quod ab hoc, & illo debito, potuit Deus abſoluere Matrem?

Secundam auctoritatem ſic adducunt: Item idem, vbi ſuprà. (Et ad marginem addidit Cõtinuator, vel Corrector Bãdelli: Cap. 12. & 14.) *Adam*, inquit, *poſt peccatum exul effectus, ſtirpem quoque ſuam, quam peccando in ſe tanquam in radice vitiauerat, pœna mortis, & damnationis obſtrinxit: vt quidquid prolis ex illo, & ſimul damnata coniuge per carnalem concupiſcentiam naſceretur, traheret originale peccatũ. Sed quia præter hoc vinculum carnalis concupiſcẽtiæ natus eſt Chriſtus, ex Virgine; ideò non eſt ipſe in iniquitate conceptus; nec in delictis eũ mater eius in vtero aluit. Solus enim ille infans innocens eſſe potuit, qui de opere Adam conceptus nõ fuit. Hæc ille. Et ſunt verba Auguſtini in Enchiridione, & ſuper Pſalmos.* Nota, o Lector! in primis citationis modum, quia Bandellus ſine vlla diſtinctione eſt loquutus, Continuator verò videns auctoritatem illam non eſſe continuam, appoſuit illas marginales notas, *Cap. 12. & 14.* ergo ex duplici capite Tripolitani 12. & 14. & ex duplici libro Auguſtini Enchiridionis, & ſuper Pſalmos, vnam continuam, & indiuiſibilem fabricarunt auctoritatem? Sunt ergo ſuccincta ſuprapoſita verba deſumpta ex duobus Auctoribus, & ex quatuor libris, ſeu locis diuerſis, & quid diceres, ò Lector! ſi totum hoc etiã eſſet fictum? Nam licèt cap. 12. & 14. Tripolitanus citet Auguſtiuum in Enchiridione, & ſuper Pſalmos, in illis duobus capitibus 12. & 14. nec verbum adducit Tripolitanus ex aſſignatis ab Aduerſariis. Verba enim ſupra allegata extant cap. 5. col. 95. explicãs illud: *Per Ieſum Chriſtum noſtrũ, §. Quia generante carne illud tantummodo trahitur, quod eſt originale peccatum; regenerante autem Spiritu, non ſolùm originalis, ſed etiam voluntariorum fit remiſsio peccatorũ, &c.* Poſt aliqua de peccato Adami, ſic inquit Compilator Auguſtin: *Hinc poſt peccatum exul effectus ſtirpem quoque ſuam, quam peccando in ſe tanquã in radice vitiauerat, pœna mortis, & dãnationis aſtrinxit, vt quidquid prolis ex illo & ſimul damnata, per quam peccauerat coniuge, per carnalem concupiſcentiam (in qua inobediẽtiæ pœna ſimilis retributa eſt) naſceretur, traheret originale peccatum, quo traheretur per errores, doloreſque diuerſos, ad illud extremum cum deſſertoribus Angelis, vitiatoribus, & poſſeſſoribus, & cõſortibus ſuis ſine fine ſupplicium. Sic per vnũ hominẽ peccatũ intrauit in mundum, & per peccatũ mors, & ita in omnes homines pertrãſiit, in quo omnes peccauerunt. Mundum quidẽ appellauit Apoſtolus, eo loco vniuerſum genus humanum. Præter hoc vinculum concupiſcentiæ carnalis, natus eſt Chriſtus ſine maſculo, ex Virgine concipiente de Spiritu Sancto. Non poteſt dici iſte in iniquitate conceptus, nec poteſt dici, in peccatis mater eius in vtero eum aluit. Cui dictũ eſt: Spiritus Sanctus ſuperueniet in te, &c.* Et poſt ſexdecim lineas deſumens Compilator alia verba Auguſtini ex Sermone 4. de Verbis Apoſtoli, ſic proſequitur: *Definita ſententia eſt: In Adam, inquit, omnes peccauerunt. Solus eſſe innocens infans potuit, qui de opere Adam non eſt natus. Videte ergo fratres, videte genus humanum à prima illius primi hominis morte fluxiſſe.* Hucuſque textus, numerando ergo in eo vitia commiſſa, inuenies. Primò, quod auctoritas hæc non eſt ex capitulis 12. & 14. illius Expoſitionis ſuper Epiſtolas, ſed ex capit. 5. Secundò, quòd eſt deſumpta ex tribus locis Auguſtini, ex Enchiridione, ſuper Pſalmos, & Serm. de Verbis Apoſtoli. Tertiò, in ipſa illud, *Vitiauerat, pœna mortis, & dãnationis, aſtrinxit*, dolauerũt, in *obſtrinxit*, ſed iſta parui momenti ſunt. Quartò, vbi Tripolitanus, *Et ſimul damnata, per quã peccauerat, coniuge*; ipſi ſic, ſed ſimul *damnata coniuge*. Quinto, prætermiſerunt totum illud, *In qua inobedientiæ pœna ſimilis tributa eſt, naſceretur*, quia verbum illud, *naſceretur*, impedimentum erat ſuæ machinæ. Sexto, eadem malitia prætermiſerunt totum illud, *Quo traheretur per errores, &c*, id eſt, quinque lineas. Septimo, addiderũt ad illud, *Propter hoc vinculum*, cauſalem illam, *Sed quia præter* hoc vinculum, Octauo, abſtulerunt illud, *ſine maſculo*. Nono, malitioſè ſatis abſtulerunt totum illud, *Ex Virgine concipiente de Spiritu Sancto. Non poteſt dici iſte*, quia hic conſiſtebat tota Auguſtini ſententia, qui loquitur de prima Conceptione, in qua mater concipit ex maſculo cum iniquitate delectationis, & cum peccato libidinis, & concupiſcentiæ, à quibus ſolus Chriſtus fuit exemptus, & in hoc modo loquendi Auguſtini, licèt expreſsis verbis diceret hanc propoſitionem: Virgo Maria cum aliis poteſt, & debet dicere: In iniquitate concepta ſum, & in peccatis mater

ter mea in vtero me aluit, nihil diceret contra immaculatam Conceptionem. Decimo, vbi Tripolitanus, seu potiùs Augustinus, *Non potest dici iste*; ipsi sic, *Ideo non est ipse*. Vndecimo, vbi textus, *Nec potest dici, in peccatis*; ipsi iterum derelinquentes illud, *Nec potest dici*, apposuerunt, *In delictis eum*. Duodecimo, prętermiserūt illas quatuordecim lineas, vbi Augustinus suā mentē explicat, dicens: *Pœna enim carnis mors, & inest vtique ipsa mortalitas. Vndè Apostolus non moriturum corpus dixit, sed mortuum, corpus quidem mortuum est propter peccatum: spiritus autem vita est, propter iustitiam: quomodo ergo sine vinculo peccati nascitur qui concrescit, & seminatur de corpore mortuo propter peccatum? Opus hoc casta in coniuge non habet culpam, sed origo peccati trahit secum debitam pœnam. Non enim maritus, quia maritus est, mortalis non est. Aut aliundè, nisi peccato mortalis est; erat enim & Dominus mortalis, sed non de peccato suscepit pœnam nostram, soluit culpam nostram. Meritò ergo in Adam omnes moriuntur, &c.* Ex quibus patet, quòd hic agitur de mortalitate corporis contracta, quia seminantes maritus, & fœmina sunt mortales ex peccato Adami, à quibus licèt Christus assumpsit mortalitatem, hanc non suscepit de peccato, quia in sua generatione nulla fuit matris culpa. Ecce, ò Lector! solutio illius argumenti Aduersariorum, quòd si Virgo Maria mortua fuit: ergo habuit peccatum originale. Ad quod dicimus cum Augustino hìc, quòd habuit peccatum seminantis; ab hoc enim procedit mortalitas, & illa origo peccati trahit secum hanc debitam pœnam; cùm ergo Virgo Maria fuerit seminata de corpore mortuo, hinc & mortale corpus habuit, non quia contraxit, vel non contraxit originale, *pœna enim carnis mors*, à carne enim propagata ab Adamo mors etiam propagatur in filios: sed quare Adam mortalem habuit carnem, & ipsam mortalem propagauit in filios? A peccato; quare supposito iam illo Adami peccato actuali, nec casta coniux, nec maritus, quia maritus aliter generare possunt, licèt fuerint sanctissimi, quia cùm seminant carnem ab Adam propagatam, seu descendentem, necessariò seminant mortalem, & moriturā, nisi Deus velit speciali priuilegio ab actuali morte ipsam præseruare, & sic consequenter seminant carnem peccatricē, nisi Deus speciali priuilegio velit ipsam præseruare à peccato, & hanc carnem peccatricem, & mortalē non solū seminant in ordine ad conceptionē, sed etiā ad natiuitatem, imò etiam pro tota vita vsq; ad mortem, nisi Dei misericordia, & speciali priuilegio ipsam præseruet in cōceptione, vt in Maria, vel ipsam sanctificet antè natiuitatem, vt in Ioanne, & Hieremia, vel post natiuitatem in Baptismo: nam hoc etiā est singularissima Dei misericordia, & speciale priuilegium cōcessum Christianis. Dico ergo secundū hanc Augustini doctrinam, quod post peccatum Adæ, omnes filii eius, & filiæ seminant carnem peccatricem, & mortalem, quorum primum est culpa, secūdum pœna, ab hac vniuersali regula exēpta fuit Virgo Maria in Incarnatione Verbi, quæ in ipsamet seminatione actuali, ex vi, & gratia superuenientis Spiritus S. non seminauit carnem peccatricem, & sic illa Verbi ex dispensatione fuit mortalis, quia non de peccato matris suscepit pœnam nostram, Anna verò, & Ioachim seminarunt carnē peccatricem, & mortalem in sua actuali seminatione, & sic fuit fortè per quadraginta, vel octoginta dies, sed in illomet puncto, & instanti, quando semen illud pulullare debuit intra viscera terræ ex singulari priuilegio fuit purgatū, ac purificatū ab illa seminantiū iniquitate, culpa, peccato, macula, fomite, &c. (voca, quomodo volueris) sed mansit cum mortalitate, non ex dispensatione, vt Christus, sed ex vi suæ generationis, quia ex viro, & fœmina genita, quia pura creatura, ac denique, & præcipuè quia seminata in peccato. Zacharias autem, & Elizabeth, seminarunt, sicut & cæteri, carnem peccatricem, & mortalem, sed semen ipsorum natum intra terram cum peccato, & mortale, antequam à visceribus terræ exiret in lucem, est sanctificatum. Aliæ verò mulieres, ac viri si sunt Christiani seminant carnē peccatricē, & mortalem, sic nascitur in vtero, & sic exit de vtero, & in Baptismo purgatur, & sanctificatur, quoad peccatum, nō quoad mortalitatē. Ethnici verò, Gentiles seminant carnē peccatricem, & mortalem, & seminata nascitur intra terram, & extra peccatrix, & mortalis, & vsque ad vitæ extremū, & sic iterum sepelitur in terra corpus, & anima in limbo, vel in inferno. Decimotertio, vt Aduersarii totam suprapositā corrumperent auctoritatē, vbi Augustinus dixit: *Qui de opere Adā non est natus*; ipsi addiderūt absque vllo timore, qui de opere Adā *conceptus non fuit*, vt sic totā auctoritatē suprapositam reducerent ad Conceptionē, & in hoc non solùm peccarunt contra Virginem Mariam, sed etiā contra doctrinam Augustini, quia ipse protendit Mariæ priuilegium, seu priuilegia vsque ad Natiuitatem; ipsi verò coarctarunt ad Conceptionem, quia Christus nō solū fuit conceptus extra opus Adam, sed etiam natus, qui enim seruauit claustrum virginitatis ad Conceptionem, etiam salua virginitate natus est. Si ergo opus fuit tredecim vitiis, & adulterationibus, vt saltē apparenter inducerēt Pseudo-Tripolitanū ad suā Areā, signum est, quòd ipsimet iudicabant verba ista non esse pro ipsis.

Tertiam auctoritatem sic adducunt: Item idē super eodem capite (& ad marginē habet Corrector Bandelli, capite 31.) *Illud*, inquit, *vbi vel*

vel maximè fides Christiana consistit, est, vt teneamus, quia per vnum hominem peccatum intrauit in hunc mundum, & ita in omnes pertransiit, in quo omnes peccauerunt. Et si quæ alia testimonia declarant neminem nasci ex Adã, nisi vinculo delicti, & damnationis obstrictum, neminemque indè liberari, nisi per Christum, qui solus sine peccato venit; tam inconcussè tenere debemus, vt sciamus, eum, qui hoc negauerit, nullo modo ad Christi fidem pertinere. Hæc ille. Et sunt verba Augustini ad Optatum de origine animæ. Et ad marginem addidit Continuator Bandelli hæc verba. *Nota regulam fidei.* Videamus ergo, quomodo Aduersarii venerati sunt Regulas fidei in Augustino. Et in primis illa remissio marginalis Aduersariorum ad capit. 31. mendosa est, quia hæc verba extant in cap. 5. in Tripolitano immediatè post verba suprapòsita, auctoritate antecedenti, ita vt possit dici vna continua, quam diuiserunt, vt multiplicarent auctoritates contra immaculatã Virginis Conceptionem. In Augustino vero extat tom. 2. epistol. 157. fol. 270. nouissimæ impressionis, epistola ad Optatum de origine animarum, quę incipit *Quamuis tuæ sanctitatis*, quæ nulla habet capita: vndè ex omni parte falsa est illa citatio capitis 31. Auctoritas verò sic se habet: *Illud enim, vbi vel maximè fides Christiana cõsistit, quòd per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum; sicut enim in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes viuificãtur, & quod per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccauerunt: & quòd iudicium quidem ex vno in condemnationem, gratia autem ex multis delictis in iustificationem; & quòd per vnius delictum in omnes homines ad condemnationem, & per vnius iustificationem in omnes homines ad iustificationem vitæ, & si qua alia testimonia declarant, neminem nasci ex Adam nisi vinculo delicti, & dãnationis obstrictũ, neminẽque indè liberari, nisi renascendo per Christum: tam inconcussè tenere debemus, vt sciamus, eum, qui hoc negauerit, nullo modo ad Christi fidem, & ad eam quæ per Christum datur pusillis, & magnis Dei gratiam pertinere.* Hæc sunt Augustini verba, quæ in hoc Ventilabro iam sunt ab Aduersariis duplicata, scilicèt num. 146. & hic, & etiam ipsa inuenies triplicata num. 280. auctoritate 3. Deindè omnia, præcipuè illa, quæ ad rem præsentem de Conceptione pertinere videntur, sunt vitiata. Nam cùm mens, & finis Augustini sit, demonstrare, quod sicut per hominem Adã mors, ità per hominem Iesum Christum resurrectio, per Adam peccatum, per Christum gratia, & quòd sicut iudicium, & condemnatio per Adam, sic per Christum omnis emanauit iustificatio, & redemptio, & quod maximè, ac præcipuè ad fidem Christianã pertinet, &c. Aduersarii autem, vt suum intentum stabilirent, omnia confundentes, coniunxerunt principiũ cum fine, dicentes: *Illud vbi, vel maximè fides Christiana consistit, est, vt teneamus, quia per vnũ hominem peccatum intrauit in mundum, & ita in omnes pertransiit, in quo omnes peccauerunt*, constituentes sic propositionem relatiuam in ordine ad Christum, & nostram salutem solùm absolutam in ordine ad Adamum, & nostram damnationem. Si ergo ad numerum essent reducenda verba particularia, & essentialia in hac auctoritate vitiata, sequentia essent assignanda. Primo addiderunt illud, *est vt teneamus*. Secundo, malitiose prætermiserunt illam præcipuam clausulam: *Quod per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum.* Tertio, eadem intentione illam: *Sicut enim in Adam omnes moriuntur*, ita & in Christo omnes viuificantur. Quarto, vbi Augustinus relatiuè ad antecedentia, & subsequentia, *Et quòd per vnum, &c.* ipsi absolutè, & causaliter, *quia per vnum, &c.* Quinto, execrabili intentione prætermiserũt totum illud: *Et quod iudicium quidèm ex vno in damnationem, gratia autem ex multis delictis in iustificationem, & quòd per vnius delictum in omnes homines ad condemnationem, & quòd per vnius iustificationem in omnes homines ad iustificationem vitæ*, & sic abstulerunt sensum verborum: *Et si quæ alia testimonia, &c.* quia suprapòsita sunt testimonia Pauli. Sexto, prætermiserũt illam vocem, *renascendo*. Septimo, absque vllo timore, non recta intentione, addiderunt illam clausulam, *Qui solus sine peccato venit*, vt sic introducerent suam vniuersalem contra Virginis puritatẽ, & vt posito hoc fundamento sequentia verba: *Tam inconcussè tenere debemus, vt sciamus, eum, qui hoc negauerit, nullo modo ad Christi fidem pertinere*, damnarent vt hæreticos, & infideles, seu contra fidem dimicantes, tenẽtes, atque asserentes, Virginem Mariam fuisse conceptam absque originali peccato; quia si Maria venit sine peccato: ergo non solus Christus venit sine peccato. Septimo illud, *pertinere*, coniunxerunt cum antecedentibus, prætermittendo omnia illa: *Et ad ea, quæ per Christum datur pusillis, & magnis Dei gratiam pertinere.* Dũ ergo hæc, & alia lego, & video contenta in hac Ventilatione, miror, obstupesco, & dubito, an hæc potuerint fieri, quia excedunt omnem captum humani intellectus.

Quartam auctoritatem sic adducunt: Item idem vbi suprà cap. 8. *Misit*, inquit, *Deus Filium suum in similitudine carnis peccati, & non in carne peccati. Cætera ergo omnium hominum caro, est caro peccati. Sola illius non est caro peccati, quam mater non concupiscentia, sed gratia cõcepit. Et sunt verba Augustini in libro contra Iulianum.* In cap. 8. quod quidèm latissimum est co-

colum. mihi 140. sic inquit Augustinus, seu Tripolitanus ex ipso: *Deus Filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnauit peccatum in carne. Dicet aliquis: Si hæc natura pura non est, sed vitiosa primordia, quia talis non est creatus Adam, cur Christus longè excellentiùs, & certè sine vllo peccato natus ex Virgine, in hac tamen infirmitate, atque ætate procreatus apparuit? Huic propositioni respondemus. Adam propterea non talem creatum, quia nullius parentis procedente peccato, non est creatus in carne peccati. Christus ideò talis, quia vt de peccato damnaret peccatum natus est in similitudinē carnis peccati, &c.* Et post 28. lineas sic prosequitur: Quid dicit Pelagianista? Audite quid dicit: *Videtur cōfiteri Christū in carne venisse; sed discussus inuenitur. Christus enim in carne venit, quæ similitudo esset carnis peccati, non esset caro peccati. Apostoli verba sunt: Misit Deus Filium suum in similitudinem carnis peccati, non in similitudinem carnis, quasi caro non esset caro, sed in similitudinem carnis peccati, quia caro erat, sed peccati caro non erat. Iste autem Pelagius, & cæteram carnem omnis infantis, Christi carni conatur æquare. Non ita est, &c.* Et post 22. lineas inquit iterum: *Natus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine. Nunquid nos sic? Nos de Adam, & Eua illa per concupiscentiam carnis, ille autem non per ipsam. Maria enim Virgo sine virili amplexu, sine concupiscentiæ æstu, quoniam nè pateretur hunc æstū ideò ei dictum est. Spiritus Sanctus superueniet in te, &c.* Hæc sunt omnia verba, quæ extant in illo capite 8. vbi primo notare licet, quod est falsum, & ab omni veritate alienum, quod dicunt Aduersarii: *Et sunt verba Augustini in libro contra Iulianum*, quia hæc citationis verba non extant in Tripolitano, nam primæ clausulæ desumpsit Tripolitanus, vt ipsemet dicit, ibidem, ex libro 1. de Baptismo paruulorum, secundæ vero clausulæ ex tractatu Euangelii secundum Ioannem, & verba tertiæ clausulæ desumpsit ex Sermone de Resurrectione Christi, quæ omnia constat ex ipso textu Tripolitani, & sic sine fundamento, & veritate dixerunt esse Tripolitani, cùm non sint. Sed adhuc ventilemus illud: *Et sunt verba Augustini in libro contra Iulianum.* Et secundo, cita ipsa indicat malitiam, & falsitatem. In quo libro Patres? Nam Augustinus non scripsit vnum, sed sex libros contra Iulianum, sed hæc omnia essent parui momenti, si aliàs fideliter transcripsissent verba: nam cùm clausulam illam primam, præcipuam, ac principalem: *Cætera ergo omnium hominum caro, est caro peccati, sola illius nō est caro peccati, quam mater non concupiscentia, sed gratia concepit*, non inuenirent in Tripolitani textu, & ipsis videretur esse alicuius momenti pro sua opinione, vt illam introducerent, addiderunt illud, *Et sunt verba August. in libro contra Iulianum.* Sed iam videamus, quomodo extant in Augustino. Libro enim 1. contra Iulianum, cap. 7. colum. 2. litt. D. fol. 372. nouissimæ impressionis, inquit sic: Sanctus Hylarius dicit: *Ex peccato esse omnem carnem, præter illius, qui venit in similitudinem carnis peccati, sine peccato. Dicit sub peccati origine, & sub peccati lege natum esse, cuius vox est. Ego in iniquitatibus conceptus sum.* Et nihil ampliùs, sed hic, vt patet, loquitur ex sententia S. Hylarii. Libro vero 5. contra Iulianum, cap. 15. col. 2. litt. B. fol. 427. sic inquit ex propria sententia: *Quod si dementis est dicere, & sine dubio, caro Christi non est caro peccati, sed similis carni peccati: quid restat vt intelligamus, nisi ea excepta, omnem reliquam humanam carnem esse peccati? Et hinc apparet, illam concupiscentiam, per quam Christus concipi noluit, fuisse in genere humano propaginem mali: quia Mariæ corpus, quamvis indè venerit, tamen eā non traiecit in corpus, quod non indè concepit. Cæterum corpus Christi indè dictum esse in similitudine carnis peccati, quia omnis alia hominū caro peccati est, vt asserat, vtramque esse puritatis æqualis, detestādus hæreticus inuenitur, &c.* Hæc sunt omnia Augustini verba in libro, vel libris contra Iulianum. Sed quis adeò cæcus esse potest, quòd non videat, hic Augustinum loquutum fuisse de generatione parentum, de cōcupiscentia generationis, ac de carne per illam genita, à quibus caro Mariæ venit per concupiscentiam naturalem, vitiosam, vel ordinatā: potuit enim concipi *ex*, sed non *in* concupiscētia, siue actualiter, siue habitualiter (de quo modo non curamus) sed caro Christi nec indè venit, nec indè illam recepit, nec Maria indè illam dedit, quia illam nunquam habuit, nec genuit cum concupiscentia, sicut cæteri patres, ac matres generant, generarunt, & generabunt. Sed, Patres mei, quantum distat generatio hæc ab animatione? Quantum interest inter carnem, & animam? Ac tandèm, quantum differt cōcupiscentia parentum à peccato originali filiorum? O quam benè diceretur hìc illud Ecclesiastici? Non vidit Solem, neque cognouit distantiam boni, & mali, &c. Insuper hæc auctoritas multiplicata est: nam illam adduxerunt in Augustino, auctoritate 19. Vide ibi.

Quintam auctoritatem sic adducunt: Item Idem vbi suprà: *Omnes*, inquit, *ciues illius ciuitatis Syon, qui indè peregrinantur, captiui fuerunt, & venumdati sub peccato, nati de propagine Adæ, qui impleuit terras captiuitatis Syon. Sanguis autem innocens Christi datus est pro nobis, vt redimeremur à captiuitate. Quem cumq; sanguinem diabolus fudit persequendo iustos; iustorum quidèm sanguinem fudit; tamen quia omnes erant de propagine peccati venientes, nō fuit sanguis ille innocens. Vnum autem solum sanguinem*

guinem innocentem fudit, eius videlicet, qui non iustificatus, sed iustus natus est, quo fuso perdidit omnes, quos tenebat, omnes enim, pro quibus datus est innocens ille sanguis, redempti sunt à captiuitate. Tripolitani verò verba, capit. 8. colum. 129. in principio extracta ab Augustino ex Tractatu in Psalm. Psalmo 125. sic se habent: *Ecce vnde facti sumus captiui; quis venumdati sumus sub peccato. Quis nos vendidit? Nos ipsi qui consensimus seductori. Vendere nos potuimus, redimere nos non possumus; vendidimus nos consensione peccati, redimimur in fide iustitiæ. Sanguis enim innocens datus est pro nobis, vt redimeremur. Non quemcumque sanguinem diabolus fudit persequendo iustos. Qualem sanguinem fudit? Iustorum quidem sanguinem fudit Prophetarum, Patrum nostrorum, iustorum sanguinem fudit, & Martyrum, tamen omnes de propagine venientes peccati, vnum sanguinem fudit eius, qui non iustificatus, sed iustus natus est. Illo sanguine fuso perdidit, quos tenebat. Pro quibus enim datus est innocens sanguis, redempti sunt, & conuersi à captiuitate cantāt istum Psalmum: Cùm conuerterit Dominus captiuitatem Syon, facti sumus sicut consolati, &c.* Confer ergo, ô Lector! vnam auctoritatem cum alia, & inuenies tot vitia, quot verba, nam si in aliis auctoritatibus aliqua addiderunt, & aliqua prætermiserunt, hanc à primo verbo vsque ad vltimum penitùs vitiarunt, anteponendo, postponendo, addendo, & detrahendo, ac tandem ex proprio cerebro fingendo, quod neque Augustinus dixit, nec Tripolitanus somniauit, & ad quid tota hæc machina falsitatum, solùm vt macularent Dei Matrem, Angelorum, & hominum Reginam! Sed post vestrum laborem, ex quibus verbis ex præallegatis deducitis, Virginem Mariam contraxisse originale peccatum? Credo, quòd ex illis: *Tamen omnes de propagine venientes peccati*, sed quis negat, vel negare potest, Mariam de propagine venisse peccati? Vel ex illis: *Vnum sanguinem fudit eius, qui non iustificatus, sed iustus natus est*, quam clausulam vos sic transcripsistis: *Vnum autem solùm sanguinem innocentem fudit, eius videlicet, qui non iustificatus, sed iustus natus est*: notate, quàm fideliter translata sunt? Sed admissa vestra vniuersali exclusiua, Maria non est nata innocens? Mariæ sanguis fuit effusus? Et si fuit effusus, hoc fuit in filio, & sic iam etiam excipitis sanguinem Virginis. Quousque deciperis vaga filia Syon? De intelligentia omnium auctoritatum Augustini, lege eius Enucleatorem eximium R.P. Matthiam Hauzeur in Anatomia, & in collatione totius Theologiæ tomo 1. quæst. 15. à fol. 428.

Sextam auctoritatem sic adducunt: Item idem super Epistolā 2. ad Corinth. cap. 5. *Omnes*, inquit, *mortui sunt in peccatis, nemine prorsus excepto, vel originalibus, vel etiam voluntate additis; & pro omnibus mortuis vnus mortuus est, viuus, id est. nullum habens omnino peccatum. Hæc ille*. Auctoritas autem vera sic se habet, extracta à Tripolitano col. 475. ex lib. 20. de Ciuit. Dei, vbi Augustinus explicat illa Pauli verba: *Æstimantes hoc, quoniam si vnus pro omnibus mortuus est, &c.* Vbi sic inquit: *Omnes itaque mortui sunt in peccatis, nemine prorsus excepto, siuè originalibus, siuè etiam voluntate additis, vel ignorando, vel sciendo, nec faciendo quod iustum est; & pro omnibus mortuis, viuus mortuus est: viuus, id est, nullum habens omninò peccatum, vt qui per remissionem peccatorum viuunt, iam non sibi viuant, sed ei qui pro omnibus mortuus est, &c.* In hac auctoritate solam vnam commiserunt adulterationem, sed illa vnica, & solemnis est, nam prætermiserunt illa verba, *vel ignorando, vel sciendo, nec faciendo quod iustum est*, in quibus Augustinus suam mentem declarat, demonstrando in illis, quòd loquitur de peccatis actualibus, siuè in parentibus, aut prole. Deindè, si velis sumere illam propositionem Augustini: *Nemine prorsus excepto*, secundùm totum rigorem, tantùm valebit, ac illa Pauli: *Omnes in Adam peccauerunt*, & hi hæc Pauli habet exceptionem in Virgine, quātò magis illa Augustini? Si ergo Tripolitanus in sex adductis auctoritatibus, nec saltem nominat Virgem Mariam, nec de eius Conceptione habet minimum verbum, quomodo dicit expressè, & nominatim, fuisse conceptam in peccato originali? Opportet, Fratres, schismata esse, vt qui probati sunt, manifesti fiant. Et si Tripolitanus in his sex auctoritatibus nec vnicum habet verbum proprium, aut litteram, qua intentione, & fine fuit adductus?

PHILIPPVS De Monte Calerio, Ordinis Minorum, in Postilla super Euangelia totius anni, ad illud: Aue gratia plena. *Bandell. cap. 24. Deza fol. 48. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 255.

AVCTOR iste notus, & communis est inter Concionatores antiquos, & sic de ipso omnes Nomenclatores mentionem faciunt: floruit ad ann. 1344. quem sic adducūt Aduersarii: *Item tenet Magister Philippus de Monte Calerio, Ord. Minorū, in Postilla super Euangelia totius anni, super illud Luc. 1. Aue gratia plena, & Spiritus S. superueniet in te.* Et nullā adducūt auctoritatē,

Nnn ex

ex quo solo (iuxta regulam millies veriticatam) poterat deprehendi Philippum de Monte Calerio gratis, sine fundamento, & veritate esse adductum, & tantummodo ad augendum numerum Fratrum Minorum fuisse hic relatum. Quod euidenter demonstratur; nam Postillæ huius Auctoris super Euangelia excussæ fuerunt Lugduni anno 1501. apud Balthasarem à Gauiano, & anno 1515. apud Iacobum Myt, & nouissimè anno 1541. apud Benedictum Bonnyn, sed talis Postilla in ipso non reperitur, nec extat, & licet in aliquibus Sermonibus agat de Beata Virgine Maria, nihil tamen expressum habet pro eius Conceptione, vel Sanctificatione; & solum Sermone 1. part. 2. hæc dicit: *Vbi sciendum, quod per nubem roridam, & candidam intelligitur Virgo Beata, quæ fuit rorida per plenitudinem gratiæ, cui Angelus, Lucæ 1. Aue gratia plena, dominus tecum; fuit candida propter nitorem pudicitiæ, &c.* In Postilla vero Euangelii 5. part. 1. vocat Mariam immaculatam, & Euangelio 13. part. 4. dicit de Christo Domino: *Nam ipse purus, & innocens fuit absque vllo peccato, vt sic dicat illud Hieremiæ 2. absque peccato, & innocens ego sum.* Hæc, & nihil amplius reperiuntur in illa Postilla typis mandata. Si hoc est dicere, Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali; ipsi videant.

In Bibliotheca autem Sancti Ioannis Regum Toletana, litera Z. numero 27. extat manuscripta alia Postilla, sine Expositio Euangeliorum eiusdem Montis Calerij, a prima Dominica Aduentus ad Dominicam Palmarum, in membranis, cuius initium est: *Vidi alterum Angelum volantem, &c.* sicut Postillam, seu Expositionem Euangelij: *Missus est Angelus,* & incipit: *Ex verbis sententijs sanctorum Augustini, & Anselmi, &c.* & in hac Postilla, seu Sermone late agit de illis verbis citatis ab Aduersariis: Aue gratia plena, & incipit illa Postilla sic: *Celestis suis magnitudinibus, quia fuit Gratia plena, &c.* Sed hic de Conceptione Virginis, vel eius sanctificatione in vtero, nec minimum habet verbum; vnde euidenter deducitur, Auctorem illum mendaciter fuisse adductum, nisi velint dicere, quod huius Auctoris est aliud tertium opus, seu Postilla occulta, & recondita, de qua solùm Patres Dominicani habeant notitiam, & non Fratres Minores, sed hoc nimis difficile, & improbabile videtur, & est, & sic indiget Lector, quid sentiendum sit de Philipp. de Monte-Calerio.

PHISIOLOGVS. In libro, quem metricè composuit de Christo Saluatore nostro. *Ita Bandell. capit. 21. Deza folio 371. Gryfaldus.*

VERITAS 238.

PRIMO Suppono, hunc Auctorem fuisse in rerum natura. Nam Vvelneneus Abbas Nigræsiluæ, Auctor antiquus, in suo libro dicto: Defloratio Doctorum, Sermone in festo Paschæ, quaterno 10. littera E. loquens de Phenice, citat hunc Phisiologum. Auctor ergo fuit, & de ipso non dubitamus. Secundò suppono, quod non fuerit Auctor antiquissimus, nec Turrecremata, nec Petrus de Vincentia, nec Anonymus, sed solus Bandellus, & eius continuator; nam de Grysaldo nihil est curandum, adducunt Phisiologum pro sua sententia: cum autem Bandellus semper, & vbique deuiet a veritate, fabricando Auctores, & fingendo auctoritates, nimis dubito de illo libro metricè composito de Christo Saluatore nostro, quia nullus Nomenclator antiquus, vel modernus de tali libro mentionem facit. Tertiò suppono, quod Bandellus in illa classi Theologorum antiquorum clarissimorum ad suam adducit tredecim Doctores absque vlla auctoritate, scilicet, Ioannem de Alba-Villa, Ioannem de Villa-Abbatis, Paulum Burgensem, Alanum, Polidophorum, Abelem, Gilbertum, Petrum Capuanum, Richardum, Michaelem de Furno, Dominicum de Dominicis, Lambertum, & hunc Phisiologum, omnes primi duodecim absque auctoritate adducti, vel sunt ficti, vel sine veritate citati, vt suis in locis demonstramus: ergo idem est credendum de hoc incognito Phisiologo, qui inter illos vltimus est, & de quo nullam adducunt auctoritatē, quia solùm dicunt: *Idem tenet Dominus Phisiologus in libro suo, quem metricè composuit de Christo Saluatore nostro.* Et nihil amplius. Quartò suppono, quòd inter Scriptores Ecclesiasticos, solùm inuenio Iuuencum Presbyterum, de quo dicit S. Hieronymus, & post illum alii Nomenclatores: *Iuuencus Presbyter sub Constantino, Historiam Domini Saluatoris versibus explicauit.* Cuius opus Hexametro heroyco schollis Iodoci Badii Ascensii illustratum prodiit Parisiis, & Salmanticæ anno 1517. in 4. & reperitur etiā in omnibus Bibliothecis VV. PP. sed licèt hic composuerit librum metricè de Christo Saluatore nostro, non fuit vocatus Phisiologus (nisi forte fuerit æquiuocatio Bandelli, nam hunc Iuuencū communiter vocant Nomenclatores Philosophum, & errore, vel malitia nomen *Philosophus*, transmutauerit in nomen *Phisiologus*) sed nec hic Iuuencus Philosophus in toto illo suo libro metrico de Saluatore nostro adducit aliquod verbum, ex quo directè, vel indirectè possit aliquis colligere, Virginē Mariam fuisse conceptā in peccato originali, vel sanctificatam in vtero.

Vide.

Vide infrà numero 218. Insuper fuit quidam Doctor antiquus, vocatus Iacobus Magnus, qui scripsit librum appellatum, *Sophologium sapientiæ*, impress. Parisiis anno 1506. in 4. sed hic nec fuit Poeta, nec habet verbum vilum pro hac materia, agit enim solùm de sapientia, & virtutibus, & fuit Augustinianus, non sæcularis. Ex his suppositis secundùm veritatem, ego dicerem, & affirmarem, Auctorem illum Phisiologum, quoad tractatum esse fictum, quia non est excussus, quod vt certissimum affirmo, nec manuscriptus inuenitur: vel si est verùm, quod extet in aliqua mundi Bibliotheca, in ipso nullam esse auctoritatem contra immaculatam Virginis Conceptionem, quia si esset, absque dubio Aduersarii illam adducerent, sicut faciunt in aliis, & si hæc est (quod dubito millies) illam ostendant.

PICTANUS, vel Pictauus Dominus, in Summa sua. *Ita Vincent. Bandell. cap. 20. Dexa folio 35. Paulus Grysaldus Alphab. 3.*

VERITAS 257.

INTER Celeberrimos Theologos antiquos adducant hunc Pictanum sic: Idem tenet Dominus Pictanus in Summa sua sic dicens: *Dicimus, vt ait Gregorius, omnes homines ab Adam per libidinosam propagationem deriuatos originale contraxisse peccatum; filius autem Virginis, qui non per libidinosam propagationem fuit conceptus, immunis ab originali peccato extitit. Spiritus autem Sanctus superueniens in Virginem, eam à fomite peccati mundauit. Hæc ille.* Quis autem fuerit ille Pictanus, hucusque reperire non potui, quia nullus Nomenclator de ipso mentionem facit, & ex hac parte videtur Auctor suppositus, auctoritas etiam videtur ficta, quia à primo vsque ad vltimum verbum habet stylum Bandellianum. Insuper dispositio, & artificium citationis indicat aliquod latere mendacium: nam dicere: *Pictanus in Summa sua* est *suspectum*. Deindè quæritur, vtrum *Pictanus* sit nomen proprium, vel cognomē? Quæritur etiam, quo tempore vixerit, quia si fuit antiquus, quomodo illum non adducunt Turrecremata, Anonymus, nec Vincentia? Quæritur insuper, an hic *Pictanus* sit Iacobus Pictauiensis, Ordinis Minorum, de quo supra num. 138. vel Ioannes Gallicus, de quo num. 174. quem etiam citant in Summario, nam si est ille, nō solùm erit multiplicatus, sed etiam fictus, vt ibidèm dixi. Item si *Pictanus* fuit celeberrimus Theologus, quomodo saltem nomen ipsius non reperitur in Nomenclatura Theologica, nec non Theologica? Et hæc de nomine. Quoad citationem verò, *in Summa sua*, quæritur in qua parte, & loco Summæ? Illa *Summa sua*, vel erat Theologica, vel Prædicabilis, vel Moralis? Quia Bādellus sæpissimè citat Doctores incognitos, quorū nulla extat minima notitia: *in Summa sua*, v.g. Ioannem de Gallicis, *in Summa sua*. Petrum Capnanum, *in Summa sua*. Polidophorum, *in 4. part. suæ Summæ*. de quo nos num. sequenti. Robertum Mediolanēsem, *in 2. lib. suæ Summæ*. Sichardum Cremonensem, *in Summa sua*. Et denique hunc Pictanum, *in Summa sua*; & etiam idem Bandellus citat alios Doctores cognitos, & classicos, *in Summa sua*, & hæc Sūma aliquando est Theologica, super libros Sententiarum, aliquando Prædicabilis, continens Sermones, & aliquādo Summa Moralis; quis ergo in hac confusa latitudine poterit indagare veritatem? Cùm ergo Auctor Pictanus sit incognitus, non solū apud Theologos, & Summistas, sed etiam apud omnes Nomenclatores: & Summa illa non fuerit typis mandata, nec manuscripta inueniatur, & auctoritas videatur ficta, & composita; ego dicerem, quod ostendant Pictanum, vel Pictauū, Summam, & auctoritatem, & interim Pictanus, Summa, & auctoritas, vt falsæ, fictæ, & suppositæ, repellantur ab Area ad aera.

POLIDOPHORUS Dominus, in 4. part. suæ Summæ. *Ita Band. cap. 21. Dexa fol. 36. à tergo. Paul. Grysald. Alph. 3.*

VERITAS. 258.

PRIMO Dico, quòd hic Auctor est vnus ex illis tredecim, de quibus diximus num. 256. & etiam citatur in Summa, sicut & antecedens, ex his capitibus videtur fictus, ac fantasticus, sicut ille: potissimè vero hoc probatur, quia cum hunc Polidophorum adducant inter Theologos clarissimos, talis Polidophori clarissimi, vel obscurissimi, apud Scriptores Ecclesiasticos nulla extat memoria. Grysaldus vocat eum Polydorum, sed de hoc Scriptore non est curandum, quia nec transcribere sciuit. Quibus adde, quod de ipso nullam adducunt auctoritatem, solùm enim dicunt: *Idem tenet Dominus Polidophorus in 4. part. suæ Summæ*, & nihil ampliùs. Et sic ex omni parte videtur, quod nō videtur, apparet quod non appareat, & est, quod non est.

Secundo dicit veritas, quod iam in hoc fantastico nomine Polidophoro adduxit Bandellus aliquod, licèt minimum signum, ex quo studium possit inuestigare talem Auctorem, & est illud: *In 4. part. suæ Summæ*. Pro assequenda ergo veritate huius Polidophori, & quartæ partis suæ Sūmæ, reuolui ferè omnes Sūmas hucusq; editas,

illud Psalm. 50. Ecce in peccato, vel cum peccato, holasti, id est, genitus sum, & in culpa calefecit, vel concepit me mater mea. Quasi diceret: Ecce propter concupiscentiam complantatam in corde Adam, quasi cum peccato genitus sum, &c. Ecce tu Deus, scilicet dicit Propheta in totius generis humani persona, iratus es primis parentibus, & non solùm eis, sed etiam omnibus nobis eius filijs, & id est, quia nos peccauimus in ipsis, non solùm vt in exemplo, sed etiam tanquam in materia, oolam, id est, semper, vel à seculo, id est, ex quo Adam peccauit, & ideò omnes nascimur peccatores, sicut mortales, & iræ Dei filij. Ad Ephes. 2. excepto Christo, vndè benè dicit Propheta hic: Et nos peccauimus in ipsis oolam, id est, semper, vt dictum est, &c. Nullus de innocantibus nomen tuum, non est sufficiens se saluare, vel per se surgere, vel præualere contra fomitem suum, vt dicit paulò superiùs Rabbi, Se, id est, contra culpam originalis peccati ad retinendum te, ne mittas, scilicèt in infernum totum genus humanum. Hoc est autem quod dicitur Psalm. 142. A. Et non venias, vel non intres in iudicio cum seruo tuo, quia non iustificabitur coram te omnis viuens; quia persequutus est inimicus animam meam, contriuit ad terram vitam meam, collocauit me, vel morari me fecit in obscuris, vel in tenebris, sicut mortuos sæculi, & compassus est, vel anxiatus est super me spiritus meus. Glossa Rabbi. Se in persona totius Israel dixit David Psalm. Istum sequimur, fuimusque vt immundus, qui secundùm legem excludebatur de castris, omnes nos nullo excepto, vsque ad Redemptoris aduentum, &c. Huc usque solùm habet Porchætus illam vniuersalem: omnes nascimur peccatores, sicut mortales, excepto Christo, & fortè propter hanc illum adduxit Anonymus: sed attendat Lector, ad vltimam clausulam illius capitis, quæ sic se habet:

Porrò quòd non solùm originaliter, sed etiam actualiter omnes homines fuerunt peccatores, non tantum ex prædictis habetur, sed etiam ex eo quòd per Salomonem dictum est, in Eccles. 7. D. Quoniam homo non est iustus in terra, qui faciat bonum, & nō peccet. Idem quoque Salomonem dicit in 2. Paralip. 6. E. Non est homo qui non peccat, vel non peccet. Sanè intelligendum est, quòd ex hoc B. Virgo excluditur, quæ plena Spiritus Sancti gratia fuit semper à Deo ab omni peccato reseruata. In fine verò capituli huius, &c. Huc usque sunt verba Porchæti de Saluaticis: ex his ergo vltimis capituli verbis colligenda est mens, & sententia Auctoris, egerat de peccato originali, & actuali, & adduxerat auctoritates ad comprobandum omnes homines in vtroque æqualiter deliquisse, concludit capitulum excipiendo Beatissimam Virginem Mariam illis verbis: *Sanè intelligendum est, quòd ex hoc B. Virgo excluditur, quæ plena Spiritus Sancti gratia, fuit semper à Deo ab omni peccato reseruata.* Quid clariùs dici poterat? Nam si solùm loqueretur de peccatis actualibus, non diceret ad hoc, sed ex his, ex hoc enim sonat neutraliter, ex hoc scilicet, quòd dictum est vniuersaliter in hoc capitulo, sola Virgo Maria fuit exempta, *semper*, id est, pro omni tempore, & instanti, *ab omni peccato*, originali, & actuali: hoc enim indicant illæ duæ dictiones, *semper*, & *ab omni*, quarum vim præsentiens Anonymus, timuit in lucem dare verba Porchæti, contentus solùm citatione ad multiplicationem Auctorum; existimans fortè, quòd nullus inuenire posset librum de victoria cõtra Hebræos. Sed repertus est inter mortuos liber, & liberans Virginem Mariam ab omni peccato.

PRÆPOSITVS, vel Prepositiuus, Doctor Parisiensis antiquus, in Sum. sua circa materiam, aut capit. de Sanctificatione Virginis. *Turrec. par. 6. cap. 18. fol. 111. à tergo. Anonym. Auctore 158. Bandel. cap. 21. Deza fol. 35. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 260.

TRES inuenio huius nominis Scriptores. Primus est quidã clarissimus Doctor Ioan. Antonius, Præpositus Ecclesiæ Mediolan. & Cardinalis Alexãdrinus, vtriusque Iuris Doctor, qui scripsit super Decretũ, cuius opera fuerunt typis mandata Lugduni ann. 1522. in fol. magno, & hic communiter inter Iuristas vocatur Præpositus. Sed iste non est, de quo modò inquirimus, quia neque scripsit Sũmã, nec de sanctificatione Virginis. Secũdus est quidam Præpositus, Doctor Theologus, de quo Ioan. Vitalis S. R. E. Cardinalis, & Ioan. Alanus Doctor Paris. in suis Tract. de Concept. Virginis lib. 4. cap. 7. Anci. 7. Decad. 2. Auct. 3. citant, & adducunt pro nostra sentẽtia dicentes: *Tertius testis est Præpositiuus, qui in 2. par. suæ Sũmæ, titulo de originali peccato, ponit ad hoc fuisse mundatã sacræ Virginis carnẽ, ne anima eius haberet peccatũ à carne.* Cùm ergò iste Præpositiuus expresse fuerit pro nobis, quærẽdus est alter. Tertius est alius Theologus, vocatus Petrus Prepositus (vt benè Turrecremata, & Anonymus; nõ Præpositiuus, vt malè Bãdellus, & alii sui sequaces) qui scripsit quæstiones abbreuiatas super 4. lib. Sẽt. & incipit opus: *Cupientes aliquid de penuria, &c.* & extat manusc. characteribus Gallicis in Biblioth. S. E. Toletanæ in fol. caps. 14. nu. 7. Hoc opus nunquã fuit typis mandatũ, & parui momenti in qualitate, & quantitate est, & licet hic Pet. Præpositus non scribat per capita, nec habeat specialem titulum de sanctificatione Virginis, vt clamant Aduersarii, existimo tamen hunc esse ob

ipsis citatum pro sua opinione, quia in 3. Sent. dist. 3. Ipsam expressè tenet, & sequitur, vt mox videbimus.

Auctoritatem ergo huius sic adducit Turrecremata: *Item idem est in sententia Præpositus, Doctor antiquus eiusdem Vniuersitatis, in Summa sua, circa materiam Sanctificationis B. Virginis, assignans causam, quare in Conceptione Filij Dei Virginis caro mundabatur.* Hæc sunt Turrecrematæ verba. Bandellus vero, & Vincentia sic illum adducunt: Idem tenet Dominus Præpositiuus, Doctor Parisiẽsis antiquus, in Sũma sua, capite de Sanctificatione Virginis, sic dicens: *B. Virgo contraxit in sui Conceptione originale peccatum, à quo fuit in vtero matris per sanctificationem mundata. Hæc ille.* Ex his intellige, Lector, quod Turrecremata vidit Præpositi opus, sed Bandellus, & Vincentia, minimè; quia illi sumpta occasione à Turrecrematæ verbis, à primo vsque ad vltimum verbum finxerunt totam auctoritatem. Et hoc ipsum fecerunt in aliis, quamplurimis in hac Ventilatione adductis. Auctoritas verò, & legitima Petri Præpositi, in 3. Senten. dist. 3. sic inquit: *Primò quæritur, vtrum Beata Virgo sanctificata fuerit antequam conceptio carnis eius finiretur? Dicendum, quòd non; quia sanctificatio est emundatio à malo, quod sine gratia fieri non potest, & quia anima rationalis est proprium subiectum gratiæ. Ideò ante infusionem rationalis animæ sanctificari non potuit. Secundò quæritur, vtrũ fuerit sanctificata antè animationem? Dicendum sicut suprà, iuxta prædicta in præcedenti quæstione.... quòd non. Sed si aliquis dicit, quod oportuit sanctificari in parentibus, non est verum, quia nulla perfectio pertinens ad patrem transit in prolem, sed si iterum dicat aliquis, quod in ipso instanti, in quo anima infunditur, sanctificata fuit, non est verum; quia tunc non contraxisset originale, & non indiguisset redemptione facta per Christum, quod falsum est, hoc autem soli Christo competit, nos autem omnes nascimur filij iræ.* Hæc sunt Præpositi verba, non autem illa ficta, & falsificata à Bandello, & Vincentia, semper, & vbique fabricatores mendaciorum. Ex quibus omnibus colligitur. Primò, quod Aduersarii cum sufficienti fundamento adducunt pro sua sententia Petrum Præpositum. Secundo, quòd excepto Turrecremata, omnes alii contra veritatem adduxerunt verba, & auctoritatem ab ipsismet fictam, & à primo vsque ad vltimum verbum falsam. Tertio, quod malè citant eum inter Doctores clarissimos; quia huius Auctoris nullus Nomenclator mentionem facit, nec aliquis Theologus, aut Scriptor Ecclesiasticus: Imo opus ipsum est contemptibile, & nullius momenti: est enim quasi quædam Summa, seu Epitome conclusionum S. Thomæ Aquinatis. Vnde verè, & realiter existimo, fuisse aliquem Patrem Dominicanum qui recolligebat in vnum sui Præceptoris conclusiones, & si fuit Dominicanus, giro vallabat abyssos.

PROSPER Regiensis, Episcopus, ac Sanctus, in lib. 2. de vita contemplatiua, cap. 21. *Ita Bandel. cap. 15. Dezæ fol. 23. Gryfal. Alphabet. 2.*

VERITAS. 261.

SANCTVS Prosper Aquitanus notissimus est, de quo vide latè Aubertum Myræum in sua Bibilioth. fol. 198. Posseuinum fol. 302. & omnes alios Nomenclatores, Gesnerũ fol. 709. &c. Eius opera excussa fuerũt Colon. 1536. & 1540. & 1609. in 8. Lugd. 1539. Duaci 1577. Louanii 1566. in 8. Regali, & alibi. Cuius auctoritatem sic adducunt Aduersarii: Idem tenet B. Prosper, Episcopus Regiensis, sanctitate, & doctrina præclarus: in septem libris de vita contemplatiua, lib. 2. cap. 21. *Quia*, inquit, *Adam illud graue peccatum commisit, totum humanum genus damnauit; ille enim in omnibus posteris culpam, transmisit, & pœnam. Christus autem solus sine peccato conceptus, culpam nostram suscipere non potuit, sed de susceptione pœnæ nostræ culpam nostram aboleuit, & pœnam. Ille enim mortuus est, & peccato non suo, sed nostro. Vnusquisque autem nostrum non alieno, sed suo moritur peccato. Hæc ille.* Et hæc Aduersarii ex S. Prospero. Incipiat ergo, Lector, enumerare vitia, & adulterationes in hac breui auctoritate commissas. Primo in vtroque originali Bandelli, & Dezæ dicitur: In septem libris: at S. Prosper non habet nisi tantum tres libros de vita contemplatiua, & sic quatuor addiderunt ex proprio cerebro. Secundo, in præallegato lib. de vita contemplatiua, cap. 19. non extant omnia verba adducta ab Aduersariis. Solùm enim in illo capite 19. Vbi S. Prosper loquitur de peccato primi hominis, sic inquit: *Sed iam videamus, si placet, qualiter illi homines primi commiserunt tam grande peccatum, quod & ipsos de Paradiso proiecit in hoc vitæ pœnalis exilium, & in eis originaliter totum damnauit genus humanum, &c.* Ex quibus Aduersarii fabricarunt primam suæ auctoritatis clausulam sic: *Quia Adam illud graue peccatum commisit, totum humanum genus damnauit.* Ex qua tertiò, cauillosè abstulerunt totum initium Prosperi: *Sed iam videamus, &c.* vsque illud, *exilium.* Quarto, addiderunt illam caulalem, *quia.* Quinto addiderunt ly, *Adam*, quod in Prospero non extat. Sexto, abstulerunt illud, *Originaliter*, quam vocem semper, & vbique expungunt, quia

quia solùm quærunt originale. Septimo, eadem intentione addiderunt totũ illud, *graue peccatũ commisit*, quod in Prospero non extat, sed, *grande*, quia magnum, & filiis nocuit, vt his vitiis, & adulterationibus celarent Prosperi mẽtem, vt infrà dicam. Octauo, continuarunt verba cap. 19. cum verbis cap. 20.

Nã S. Prosper cap. 20. cuius titulus est: Quòd omnia bona, quæ in Adam corrupti perdidimus, in Christo reparati recepimus, sic inquit: *Adam nos sub noxa habuit malis omnibus propriam culpam, à quibus nos liberauit aduentus Christi per gratiam: ille in nos culpam suã transmisit, & pœnam; hic qui culpam nostram suscipere, vtpotè conceptus, & natus sine peccato nõ potuit, de susceptione pœnæ nostræ culpam nostram simul abolere potuit, & pœnam, & totum dicam, Adam nobis eripuit paradisum, Christus donauit cœlum, &c.* Continuando ergo sua vitia. Nono, prætermittentes verba Prosperi, quæ suam mentem declarabant, transierunt ex abrupto ad illa: *Ille enim in omnibus posteris culpã, transmisit, & pœnam.* Decimo, non recta intentione addiderunt illas vniuersales, *in omnibus posteris*, nam S. Prosper solùm dicit, *ille in nos culpam transmisit*. Vndecimo, absque vllo timore addiderunt totam illam clausulam; *Christus autem solus sine peccato*, quæ fundamentum, & cardo est totius controuersiæ, & auctoritatis. Duodecimo, vbi S. Prosper, *vtpotè conceptus, & natus sine peccato*; illi abstulerunt ly, *natus*, & solùm apposuerunt ly, *cõceptus*, vt sic verba Prosperi non protegerent Virgini Mariæ, quæ nata fuit sine peccato, videntes, quod exemptio Natiuitatis ipsi prælabatur etiam ad Conceptionem. Decimotertio, dereliquerunt conclusionem Prosperi, scilicèt illud, *Adam nobis eripuit paradisum, Christus donauit cœlum, &c.*

Deinde. Decimoquarto, vitiarunt Prosperum, quia continuarunt sequentia verba desumpta ex alio capite scilicèt 21. cum illis ex 19. & ex 20. in illo enim cap. 21. cuius titulus est: Qualiter viuere debeant, qui Christum imitari desiderant, sic inquit Prosper: *Illi resurgũt cum Christo, qui moriuntur, sicut ille peccato; ea tamen distinctione seruata, quod ille mortuus est peccato non suo, sed nostro; vnusquisque autem nostrum non omnium moritur peccato, sed suo, &c.* Decimoquinto, prætermiserunt omnia illa verba Prosperi, *illi resurgunt cum Christo, qui moriuntur, sicut ille peccato; ea tamen distinctione seruata*; quæ verba sunt Prosperi assumptum. Decimosexto, eadem malitia abstulerunt ly, *quod*, vt relatiuam clausulam facerent absolutam. Decimoseptimo, addiderunt illud emphaticum, &; Decimooctauo vbi Prosper argutè satis, *vnusquisque autem nostrum non omnium moritur, &c.* Ipsi cauillosè prætermiserunt ly, *omnium*. Hæc est veritas pura, ac sincera. Quomodo ergo potest esse auctoritas Prosperi ad probandum hanc conclusionem expressè, & nominatim, vt Aduersarii dicunt, & proponunt: Virgo Maria contraxit peccatum originale, quando auctoritas Prosperi est desumpta ex tribus diuersis capitulis 19. & 20. & 21. & ex libro de vita contemplatiua, in quibus nec nominatur Virgo Maria, nec peccatum originale, & insuper fuerunt necessariæ decem, & octo adulterationes, ac vitia, vt saltem apparenter reducerent S. Prosperum ad suum propositum?

De mente autem S. Prosperi breuiter dico, quod in primo capitulo, scilicèt, 19. agit de peccato Adami; quod omnes maculauit originaliter, id est, in sua origine, quo expulsi fuimus à Paradiso. In secundo, scilicèt, cap. 20. intendit S. Doctor probare, quod sicut in Adam cecidimus, sic in Christo resurreximus, & per ipsum redempti, & liberati sumus. Vnde antè adducta verba ab Aduersariis, inquit S. Prosper: *Quapropter sicut in Adam fuimus omnes, ipso cadente cecidimus; ita quia in Christo iam esse cæpimus, qui pro nobis omnibus dignatus est mori, vt nos peccatis nostris illi cõmortui, cum illo spiritualiter resurgamus, &c.* In 3. capite scilicèt 21. loquitur Prosper de peccatis actualibus, vt volenti illud legere patebit. Videat ergo Lector, & iudicet, qua veritate, & fundamento adduxerunt S. Prosperum.

RABANVS Fuldensis Abbas, Beatus super Matthæum. *Ita Bandell. cap. 16. Deza folio 24. à tergo. Paul. Grysaldus Alphab. 3.*

VERITAS 262.

RABANVS Maurus, Ordinis Sancti Benedicti, primum Abbas Fuldensis, deindè Archiepiscopus Maguntinus, celeberrimus Auctor est, sed nunquam appellatus seu veneratus, vt Beatus, sed Aduersarii, vt suam opinionem beatificarent, etiam hunc sicut & alios quam plures in Cathalogo suorum librorum beatificarunt, seu canonizarunt. Huius Auctoris opera sparsim fuerunt pluribus in locis typis mandata, sed nouissimè omnia prodierunt correcta Coloniæ anno 1626. in fol. magno. Eius vero auctoritas sic adducitur ab Aduersariis: Idem tenet Beatus Rabanus, Abbas Fuldensis, qui doctrina, & sanctitate floruit, super Matthæum: *Hic est*, inquit, *filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui. In primo homine mihi displicui,*

in

in hoc solo mihi complacui, quia illum solùm sine peccato reperi. Auctoritas verò vt extat in Rabano tom. 5. Commentariorum in Matthæum lib. 1. cap. 3. ad finem fol. 21. littera D. sic se habet: *Quod autem ait vox paterna. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui, ad comparationem terreni hominis dicit, in quo peccãte quodammodo se sibi displicuisse Deus conditor insinuat, cum ait: Pœnitet me hominem fecisse in terra: pœnitentia quidem in Deum nulla cadit, sed nostro more loquens, qui compungi pœnitentia solemus, quando contra votum nostra opera verti videmus, pœnitere se dixit hominem fecisse, quem à rectitudine suæ facturæ, peccando degenerare conspexit. In filio autem suo vnigenito sibi singulariter complacuit, quia hunc hominem, quem induerat, à peccato immunem seruare cognouit, &c.* Tota ergo auctoritas ab Aduersariis adducta ficta est, quia nec solùm vnum verbum ab ipsis adductum extat in Rabano (vel Hrabano, vt nunc dicitur) præcipuè ex essentialibus: non enim prima clausula: *In primo homine mihi displicui*, neque secunda: *quia in hoc solo mihi complacui*, neque tertia: *quia illum solum sine peccato reperi.* His ergo tribus clausulis demptis, totius auctoritatis nec vngula quidèm remanebit.

Sed restat aliud mysterium in hac auctoritate, scilicèt, quòd non solùm est duplicata, sed quadruplicata, nam eandem adducunt in Venerabili Beda, vt videre est numero 41. auctoritate 4. & iterum in Sancto Gregorio Magno, numero 95. auctoritate 5. & in Zacharia Chrysopolitano numero 314. auctoritate 2. Fatemur igitur, quod hæc auctoritas reperitur in illis tribus, Gregorio, Beda, & Zacharia, nam hic illam transcripsit à Beda, & iste à Sancto Gregorio, & si erat in tribus, quod multiplicaretur in tribus, de hoc non miror, sed vehemẽter, & extra omnem modum obstupesco, quòd cum clausula principalis, propter quam hæc auctoritas adducitur ab Aduersariis, extet in Sancto Gregorio sic: *In solo ergo sibi Redemptore nostro complacuit Pater, quia in solo non inuenit culpam, in qua se reprehendat quasi per pœnitentiam.* In Beda verò sic: *In filio autem suo vnigenito sibi singulariter complacuit, quia hunc hominem, quem induerat, à peccato immunem seruare cognouit.* Et eodem modo nulla dempta syllaba, vel mutata in Rabano, in Zacharia sic: *In solo autem Christo sibi complacuit, quia non se eum creasse hominem pœnituit, quandoquidèm nullum in eo peccatum fuit*, Aduersarii absque vllo timore sic transcripserunt Bedam: *Quia hunc inter homines, hominem creasse non pœnituit, in quo solo peccatum nullum inuenit.* Rabanum verò sic: *In hoc solo mihi complacui, quia illum solùm sine peccato reperi.* Quomodo hæc fieri, imo neque excogitari potuerunt absque ingenti malitia? Quia isti sic enormiter transcribentes, & adulterantes verba Bedæ, & Rabani, vel ipsos viderunt, vel non? Ego pro ipsorum honore dicerem, quod non viderunt, sed loquuti fuerunt ex fantasia.

Quantum autem ad sensum istius auctoritatis dico, istos tres Doctores locutos in ea fuisse de peccatis actualibus: hoc constat. Primo, ex ipsorum verbis. Secundo, ex occasione, loco, ac circumstantiis quando, quomodo, & propter quid illa verba fuerunt prolata à Patre æterno. Tertio, dato quòd expressè, & formaliter loquerentur Beda, ac Rabanus de peccato originali, exprimentes sic suam intentionem: *In filio autem suo vnigenito sibi singulariter complacuit, quia hunc hominem, quem induerat, à peccato originali immunem seruare cognouit.* Desideratis, quod Beda, & Rabanus dicerent hoc? Et ob illud verbum, *originali*, tot, ac tantas machinatis adulterationes? Ecce iam admittimus illud, *à peccato originali.* Quid inde? Ex hoc antecedenti: Christus fuit immunis à peccato originali, infertur rectè hæc consequentia: ergo Maria non est immunis à peccato originali? Certè & in rei veritate non deducitur; nisi in antecedenti etiam addatis illud, *solus*, quod semper addidistis in Beda, & Rabano, scientes, quòd nisi antecedens formaretur hoc modo: Christus solus fuit immunis a peccato originali, non deducebatur rectè vestra conclusio: Igitur iam in auctoritate Bedæ, & Rabani, desunt duo termini essentialissimi, sine quibus nihil probatis. Quo ergo fundamento, & veritate, adduxistis hanc Bedæ, & Rabani auctoritatem contra immaculatam Virginis Conceptionem? Quando ex tribus terminis huius propositionis: *Christus solus sine originali fuit*, desunt duo? Sed amplius progrediamur in hac materia, triturando auctoritatem hanc vsque ad vltimos apices. Concedamus, quòd Gregorius, Beda, Zacharias, & Rabanus dixerint: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui, quia ipsum solum inter omnes homines sine originali peccato inueni, adhuc hæc propositio additis illis tribus terminis, *solus*, & *omnes*, atque *originale*, iuxta subiectam materiam, & verba à Patre prolata possunt, & debent distingui sic: vt filius naturalis, concedo, ex vi suæ generationis, & per naturam, concedo, ex sibi innata, ac debita connaturalitate, ex vnione Hypostatica, ac Diuinitate, seu personalitate diuina supponitante, concedo; ex priuilegio, gratia, & misericordia, nego. Vides, quomodo hæc Rabani auctoritas nihil dicit contra immaculatam Virginis Cõceptionem, post tot additiones, & adulterationes? Quid ergo

ergo dicendum esset sine illis? De mente autem Rabani aliqua dicimus in nostra Militia, vbi videbis, quomodo in magis piam se inclinat sententiam.

RAPHAEL De Parnasio, Ianuensis, Ordinis Prædicatorum, & Doctor Parisiensis, in Tractatu de Conceptione, seu prærogatiua Saluatoris. *Ita Anonym. Auctore 94. Bandel. cap. 22. Deza folio 42. à tergo. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 263.

HVNC Auctorem cum aliquali diuersitate adducunt Aduersarii, nam Anonymus inquit: *Idem tenet Magister Raphael de Paruasio, Doctor Parisiensis, in Tractatu de prærogatiua Saluatoris.* Bandellus vero, & Vincentia sic: *Idem tenet Magister Raphael de Parnasio, Ianuensis, in Tractatu de Conceptione.* Sed hæc parua differentia est. Dico ergo Primo, quod de hoc Auctore mentionem faciunt Nomēclatores Dominicani, Antonius Senensis fol. 206. Albertus lib. 4. fol. 140. Placentinus fol. 417. Posseuinus etiam ex ipsis fol. 213. qui omnes affirmant, scripsisse præallegatum Tractatum de Conceptione, & aliqui dicunt seruari in Conuentu Ianuensi Ordinis Prædicatorum. Secundo dico, quod Aduersarii nullam adducunt auctoritatem, vndè valdè dubito de tali Tractatu: tum quia hic Auctor vixit ad annum 1465. ex quo videtur, quod fuerit modernus: tū quia nulla alia notitia habetur de tali Tractatu, nisi illa dimanata ab Anonymo Bandelliano, qui in multis deuiauit à veritate, à quo postea Leander Albertus. Tertio, admissa certitudine tractatus, Auctor nō est classicus, imo nullius opinionis, aut famæ, opus illud nunquam fuit typis mandatum, & fortè scripsit eadem quæ Anonymus, Bandellus, & Vincentia postea transcripserunt, quod si ita est, Patres mei, melius erit, vt pro tantæ Religionis opinione, & honore, æterna sepeliatur obliuione. Et si velis addere, quod est ex Ordine Prædicatorum, & sic suspectus. Vale.

RAYMVNDVS, Compilator Decretalium, & D. Papæ Gregorii IX. Pœnitentiarius, in Summa sua titulo de Feriis. *Turrecrem. part. 6. cap. 34. folio 125. à tergo. Anonym. Auctore 83. Bandel. cap. 19. Deza fol. 29. à tergo. Vincent. Grysald. Capreol. Soncin. Sanctus Antoninus, Arpalleg. fol. 32.*

VERITAS 264.

QVOD Raymundus de Penafort Barchinonēsis, Ordinis Prædicatorum, fuerit Sanctus, ac multis claruerit miraculis, res ita per se nota est, & communiter repetita, vt nec ipsi paruuli hoc ignorent. Item quod hic fuerit Capellanus, ac Pœnitentiarius Gregorii IX. Summi Pontificis, cuius iussu Decretales, quæ sparsæ erant, in vnū recollegit volumen, anno Christi 1234. mense Nouembri. Sciunt adhuc ipsi Nouitii scholastici, tum quia sic dicitur in Proœmio Decretalium, & referunt omnes Nomenclatores, tam Ordinis Prædicatorum, quàm alii Scriptores Ecclesiastici, de quo vide Balthasarem Pachecum, Ordinis Minorum, in Libello exhortatorio ad studium Iuris Canonici, Maluendam in Annal. ad annum 1234. fol. 537. Franc. Diagum in Histor. Aragonen. latissimè lib. 2. in principio. Denique nullus ignorat, habens saltem minimam cognitionem litterarum, nec ignorare potest, quod hic S. Raymundus Compilator Decretalium, ac Ordinis Prædicatorū composuit Opusculum ad impiorum perfidiā iugulandam; sed maximè Iudæorum, quæ incipit: Cum iuxta Beatum Paulum, &c. quam vidi in conuentu S. Ioann. Regum Toletan. littera X. num. 61. sed præcipuè, ac principaliter scripsit communissimam Summam Moralem, seu de casibus conscientiæ, quæ talis semel, & iterum fuit excussa, & passim citatur inter Summistas. Hæc ergo omnia, quæ nullus ignorat, existimo, quod Turrecremata, Bandellus, Deza, Vincentia, Grysaldus, penitùs ignorarunt; quia nullus ipsorum hunc S. Raymundum enumerat inter suos fratres Prædicatores, sed inter Canonistas vocando ipsum Dominum, & quod plus est, quod nullus saltem incidenter dicit, vel insinuat ipsum fuisse ex Ordine Prædicatorum: si hoc fecerunt ex ignorantia, vel ex alia causa, alii iudicent; quia mihi solùm competit demonstrare veritatem.

Turrecremata par. 6. cap. 29. refert omnes Doctores Ordinis Prędicatorum, & ibi nullam facit mentionem de Sancto Raymundo: capite verò 36. vbi ponit Doctores Iuris Canonici, sic inquit: *Item ad idem est Raymundus Compillator Decretalium, qui Barchinone sepultus claruisse dicitur miraculis* (nota hoc dictum Hispani de Hispano, Dominicani de Dominicano, ac Canonistæ de Canonista: *Claruisse dicitur*, qui hæc dixit paruam, vel nullam notitiam habebat de suo Raymundo) *in titulo de Feriis, dicit sic: De Conceptione Virginis non fit mentio: quia illud non debet celebrari, eo quod cōcepta fuerit in peccatis, sicut & cæteri sancti, ex-*

excepta vnica persona Christi, qui non ex virili semine, sed mystico spiramine conceptus est. Hæc ille. Bandellus autem, & Vincentia sic inter Canonistas: Idem tenet Dominus Magister Raymundus Compillator Decretalium, Pœnitentiarius Domini Gregorii IX. in 1. lib. suæ Summæ, titulo de Feriis, sic dicens: *Non enim hic fit mentio de festo Conceptionis B. Virginis, quia non debet celebrari, eo quod in peccato concepta fuit, sicut cæteri homines, excepta vnica persona Christi, quæ non ex virili semine, sed mystico spiramine concepta est. Hæc ille.* Nota illud, *Dominus*, quia sic citat Bandellus omnes sæculares; vndè vel non cognouerunt, vel callidè affectarunt non fuisse suæ Religionis Auctorem. Etiam Grysaldus ipsum adducit inter Canonistas, quare autem hoc fecerint, ipsi videāt. Auctoritas verò Raymundi, lib. 1. titulo de Feriis, & festis, & diebus Ieiuniorum, in antiquis originalibus, & manuscriptis sic se habet: *Et nota, quòd non fit hic mentio de Annuntiatione S. Mariæ, cùm tamen sit celebre festum, nec de Conceptione eiusdem; quia illud non debet celebrari, eo quòd concepta sit in peccatis, sicut & cæteri Sancti excepta vnica persona Christi, quæ non ex virili semine, sed mystico spiramine concepta est, &c.* Extat manuscrip. in Bibliotheca Regia Scorialis V.I.D. 25. in membranis, & in principio habet: *Raymundi Ordinis Prædicatorum Summa cum declaratione, & Additionibus Fr. Ioannis Lectoris eiusdem Ordinis.* Et in Biblioth. Sanctæ Ecclesiæ Toletanæ. At in impressione facta Romæ anno 1603. ab ipsismet PP. Dominicanis, dicata Clementi VIII. Sum. Pont. & Philippo III. Hispaniarum Regi, sic se habet: *Et nota, quòd non sit ibi mentio Annūtiationis Sanctæ Mariæ, cùm tamen sit celebre festum, nec de Conceptione eiusdem.* Et nihil ampliùs: quare autem reliqua verba ablata fuerint, inuestigare non potui, forte ita iussit Summus Pontifex Clemens; est etiam alia Summa, collecta ex Raymundi Summa impress. ann. 1538. in 8. ligato sermone, quæ incipit: *Summa de Summa Raymundi prodyt ista, &c.* Interprete Ioanne de Cappus, & in hac etiam desunt suprapolita verba: ex quibus patet, quod Turrecremata benè transcripsit; Bādellus vero more suo adulterauit. Primo, addendo illud, *festo*. Secundo, illud, *in peccatis*, transtulit in singulari, *in peccato*, quo totam auctoritatem vitiauit: Videns enim, quòd illud, *in peccatis*, non poterat verificari de propria Conceptione, seu animatione, quia in illa non potuit Maria cōcipi in peccatis, sed in peccato in singulari, scilicet originali, & quòd illud, *in peccatis*, respiciebat generationem parentum, seu Conceptionem carnis, & quòd sic verba non erant ad suum propositum, nec probabant suam conclusionem, siquidèm respiciebant peccata patris, ac matris in generatione communiter patrata, prout respiciebant Conceptionem illam primam factam die 8. Decembris; ideò adulterauit illam vocem, *peccatis*, in, *peccato*. Tertio, & principaliter, vbi Raymundus, & etiam Turrecremata dicunt: *Sicut cæteri Sancti*, Bandellus, Deza, Vincentia, & Grysaldus transcripsérunt, absque vllo timore, nec Virginis Mariæ reuerentia: *Sicut cæteri homines*, vt sic eius sacratissimam Conceptionem, non cum Conceptione Sanctorum, sed cum Conceptione hominum compararent, & illam deprimerēt, ac, vt ita dicam, vilipenderent, dum illam cum Conceptionibus, non *Sanctorum*, sed cæterorum hominum, etiam peccatorum, & damnatorum computabant, atque enumerabant; ad contrapositionem illorum qui clamabant, & dicebant, quod puritas Conceptionis Marianæ, non cum Conceptione hominum, nec *Sanctorum*, sed cum Conceptione filii Dei fors illius erat. O Raymunde cum Sanctis Sanctus fuisti, & eris, &c.

RAYNERVS De Pisis, Ordinis Prædicatorum, in 2. part. suæ Summæ. *Anonym. via 3. ratione 9. Auctore 87. Bandell. cap. 23. Deza folio 42. Petrus de Vincent. & Grysald.*

VERITAS 265.

HVNC Cum sufficientissimo fundamento citant Aduersarii pro sua opinione (licèt nullam adducāt auctoritatem; solùm enim dicunt: *Idē tenet Magister Raynerus de Pisis in 2. par. Summæ suæ*) rationem à priori quare non adduxerint huius notissimi scriptoris, atque communissimæ Summę auctoritatem, ad finem videbimus; nam Raynerus de Pisis, qui vixit circa annum 1414. in Summa sua, quam Pantheologiam vocant non part. 2. vt dicunt Aduersarii, sed par. 1. cap. 5. imp. Lugd. antiquæ fol. 258. & nouissimæ tom. 3. fol. 507. suam sequitur sanctificationem post contractionem peccati originalis sic loquendo de Verbo diuino Incarnato: *Primo enim fuit Beata Virgo in vtero sanctificata, non enim Beata Virgo fuit sanctificata antequam eius caro in vtero matris suæ conciperetur: quod probo duplici ratione. Prima est talis; quod non est, non potest sanctificari; sed Beata Virgo antequam in vtero matris suæ conciperetur, non fuit: ergo sanctificari non potuit. Secunda ratio est talis: sanctificatio fit per gratiam: ergo quod non est susceptiuum gratiæ, sanctificari non potest, sed antequam caro concipiatur, est sine anima, quæ est susceptiua gratiæ: ergo similiter, caro Virginis ante infusionem*

nem animæ sanctificata nō fuit: quod probo duplici ratione, scilicèt ordinis, & contrarietatis. Primo, ratione ordinis, sic: in partibus hominis est talis ordo, quod anima est Deo propinquior, quàm corpus: Cùm ergo virtus agentis prius perueniat ad id quod est propinquum, quàm ad id quod est remotum, gratia sanctificationis venit ad corpus per animam, at non è conuerso, & ideo antequam caro Virginis animaretur, sanctificari non potuit. Secundo, hoc idem probo ratione contrarietatis, sic: contraria habent fieri circa idem, sed gratia sanctificationis precipuè opponitur peccato originali: cùm ergo in carne ante infusionem animæ peccatum originale esse non potuit, quia proprium animæ rationalis est, quod sit subiectum culpæ: ergo ante animationem caro B. Virginis sanctificata non fuit. quia nondum gratiæ capax erat. Similiter B. Virgo in ipso instanti infusionis animæ sanctificata non fuit, vt scilicèt, per gratiam tunc superinfusam conseruaretur, nè culpam originalem incurreret, cuius ratio est, quia tunc redemptione non eguisset, sed hoc singulare, scilicèt redemptione non indigere, in toto humano genere conuenit soli Christo, qui ipse est caput nostrum: ergo nec B. Virgini, nec alicui præter Christum, conceßum est non esse infectum originali macula, & per consequens non indigere redemptione, & ideo B. Virgo fuit sanctificata ante Natiuitatē suam ex vtero matris eius: quod tripliciter probo, scilicèt ratione, cōparatione, & celebratione, &c. Et adducta ratione, & comparatione concludit sic: *Tertio, hoc idem probo celebratione sic: Ecclesia non solemnizat nisi pro aliquo Sancto, celebrat autem, & solemnizat Natiuitatem B. Virginis: ergo B. Virgo, antequam ex vtero nasceretur, sanctificata fuit, & sic sanctificata fuit, antequam nata fuit. Sed fortè argues in oppositum sic: Beatus Hieronymus dicit: Non mihi credas, si aliquid tibi dixero, quod tibi non tradidero ex nouo, vel veteri Testamento; sed de sanctificatione B. Virginis in vtero nihil dicitur in veteri, vel nouo Testamento: ergo non est credendum eam in vtero sanctificatam fuisse. Respondeo, & dico, quod sicut in Scriptura sacra veteris, & noui Testamenti, non traditur de Aßumptione, vel Natiuitate B. Virginis, ita nec de eius sanctificatione, scilicèt, quod fuerit sanctificata, &c.* Hæc sunt omnia Rayneri verba, quæ transcripsi ad litteram, quia aliqua notatione dignissima erunt deducenda.

Deducitur primo, quod hæc Rayneri Summa fuit antiquitus in pretio habita, & Auctor illius, vt classicus receptus, & magnæ auctoritatis, vndè opus illius fuit typis mandatum Venetiis anno 1486. & Lugduni 1519. recognitum à Fratre Lamberto Campestri, & Norimbergæ anno 1473. nouissimè verò Lugduni anno 1655. In tribus tomis reperitur etiam manuscripta in aliquibus Bibliothecis, in conuentu S. Hieronymi Toletan. extat in tribus libris Magnis, quorum vnus est recognitus à Fr. Iacobo Florentino, Ordin. Minorum, & tom. 2. fol. 169. extat auctoritas supra posita ad litteram nullo mutato verbo essentiali, & in Toletana S. Ioannis. Regum extat primus tomus cum Indice, vbi littera M. verbo Maria, extant hæc verba: *Mariæ Conceptio præseruata. part. 2. fol. 192.* Hæc autē verba non extant in originalibus impressis, vnde existimo, Summam hanc in aliquibus fuisse alteratam in prælo, & confirmatur ex infrà dicendis ad finem huius numeri, & quia ad marginem suprapositæ auctoritatis apposita est hæc notula: *Auctor hic sequitur opinionem Doctorum antiquorum, qui suo tempore clarebant.* Cùm ergo hæc verba non sint Auctoris, sed alterius, videtur sequi intentum de variatione originalium.

Vnde non multa præstanda est fides originalibus huius Doctoris, & confirmatur, quia in impress. nouiss. Lugdun. ann. 1655. in tribus tomis, titulo suprà allegato de Incarnatione cap. 5. habet omnia suprapòsita, & infra cap. 8. pag. 542. extat insertum aliud caput, sub hoc titulo: *Conceptionem Deiparæ Virginis, quæ primum in vtero materno formata est, immaculatā piè credi, sed non ab Ecclesia certo asseri, vel credendam proponi.* Cùm ergo quæ in hoc capite dicuntur, non sint in originalibus antiquis, sed suo quasi superaddita a R. P. Ioanne Nicolao recognitore illorum operum, ita simulate, vt nisi ab oculatis discerni non possint, sic fortè aliqua fuerunt addita in primis impreßionibus, & alia extracta: Vide de hoc infra. Secundo deducimus, quod tempore Rayneri inter scholasticos, & Summistas, generatio, seu materiæ in matris vterum depositio vocabatur absolutè, & simpliciter conceptio; quod semper noto, & notare debes, quia ex hac antiquorum æquiuocatione, seu loquendi modo, pendet multarum ipsorum auctoritatum vera, ac sana intelligentia. Tertio etiam deducitur, quod adhuc ad ann. 1414. erant reliquiæ illius controuersiæ antiquæ, an scilicèt Virgo Maria fuisset, nec nè sanctificata in vtero, & hoc etiam notatione est dignum, quia Aduersarii omnes Auctores, & Doctores dimicantes pro hac veritate, ad suam Aream conantur adducere, & de facto adducunt, reputantes, idem esse, & exprimi in hac propositione: Maria est sanctificata in vtero, ac si dicerent: Maria contraxit culpam originalem, quod est manifestus error procedens ex ignorantia antiquarum controuersiarum, & vocis sanctificationis, & hæc de sanctificatione Mariæ fuit celebris, cuius fundamentum vnicum, & totale fuit adductum à Raynero: *Sed de sanctificatione B. Virginis in vtero nihil dicitur in veteri, vel nouo Testamento*

to: ergo non est credendum eam in utero sanctificatam fuisse. Explicauit tamen suam mentem in illis: *Similiter B. Virgo in ipso instanti infusionis animæ sanctificata non fuit.* Quarto, notare etiam licèt, quod Raynerus hic fatetur, scilicèt quòd de sanctificatione in vtero, de Natiuitate, ac de Assumptione, nihil traditur in Scripturis: si ergo omnis Ecclesia fidelium, & vos cum illa dicitis, fatemini, ac creditis, hæc tria Virginis encomia, seu prærogatiuas, & excellentias, scilicèt fuisse sanctificatam in vtero, fuisse natam sanctam, puram, ac beatam, ac denique assumptam fuisse in cœlis corpore, & anima gloriosam, absque eo quòd in his tribus mysteriis, vel de illis expresse dicatur, aut tradatur in Scripturis noui, vel veteris Testamenti, quod dicit vester Raynerus, & existimo esse verissimum: quo fundamento dixerunt quidam ex vestris, de quibus in Trituratione, quod ausu temerario protulit etiam quidam Hæreticus ex Protestantibus, scilicèt ostendant Fratres Minores in Scripturis priuilegium immaculatæ Conceptionis Mariæ? Et vbi est priuilegiũ sanctificationis in vtero, & Assumptionis in corpore? Vltimo deducitur, quòd Raynerus saltem in voto nostram tenuit sententiam, vel eius vltima ratio nihil probat, dicit enim sic: *Ecclesia non solemnizat nisi pro aliquo Sancto: celebrat autem, & solemnizat Natiuitatem B. Virginis: ergo B. Virgo, antequam ex vtero nasceretur, sanctificata fuit.* Vide, an in aliquo verbo differat sequens argumentum: *Ecclesia non solemnizat nisi pro aliquo Sancto: celebrat autem, & solemnizat Conceptionem B. Virginis: ergo B. Virgo in ipsa Conceptione sanctificata fuit?* Si hoc argumentum concludit ad hominem? Tu iudica, & responde pro Raynero. Aduersarii ergo videntes omnia suprà posita deduci euidenter ex verbis Rayneri, noluerunt suam auctoritatem in medium adducere, vel fortè quia est hæc illa Summa, quam suprà nu. 241. citarunt sub ficto nomine Petri Capnani, vel Capuani, quia hæc auctoritas est etiam in cap. de Incarnatione Verbi: siquidèm tacendo verba vtriusque, celabant multiplicationẽ, seu fictionem illius, quia omnia sunt possibilia mentienti.

Hucusque loquuti sumus secundùm originalia impressa, & aliqua manuscripta à nobis visa, sed restat quidã scrupulus, quia in Bibliotheca Sancti Ioannis Regum Toletan. littera X. num. 85. extat huius Summæ Rayneri prima pars manuscripta, & fol. 89. §. *Secũdo principaliter, &c.* præcipua verba, & quæ directè militant prò opinione sanctificationis videlicet, illa: *Similiter Beata Virgo in ipso instanti infusionis animæ sanctificata non fuit, vt scilicèt, per gratiam tunc superinfusam conseruaretur, ne culpam originalem incurreret.* In illo originali Toletano extant sic: *Ergo antè animationem caro B. Virginis sanctificata non fuit, vt scilicèt per gratiam infusam tunc conseruaretur. Similiter B. Virgo tunc sanctificata non fuit, quia nondum gratiæ capax erat, nec culpam originalem incurrerat. Ratio autem, quare tunc sanctificari non debuit, scilicèt ante infusionem, est, quia tunc redemptione non eguisset.* Istæ auctoritates sunt primò diuersę, quia hæc non est ad rem, siquidèm solùm loquitur de sanctificatione antè animationem, illa verò formaliter, & expressè negat sanctificationem in ipso instanti animationis, quod est principale nostræ controuersiæ punctum, quæ autem ex his duabus auctoritatibus fuerit à Raynero prolata, & scripta in suo primo originali, Deus scit, nec ego aliquid pro certo affirmare audeo, quia pro vtraque parte possunt esse rationes, pro prima est vna, & efficax, scilicèt, quòd sic extat auctoritas in omnibus originalibus impressis, & aliquibus manuscriptis, sed pro secunda militant sequentes.

Prima, quòd totum assumptum Rayneri in illo cap. 5. est, probare, Virginem Mariam non fuisse sanctificatam ante infusionem animæ, vt constat ex integro ipsius discursu suprà posito. Cùm ergo nec ante, nec post habeat aliquid circa sanctificationem in ipso instanti infusionis animæ, videtur intrusa illa clausula: *Similiter B. Virgo in ipso instãti infusionis animæ sanctificata non fuit, vt scilicèt per gratiam tunc superinfusam conseruaretur, ne culpam originalem incurreret, &c.* Secũda, quia verbum illud, *conseruaretur*, facit sensum loquendo de sanctificatione antè animationem, non autem loquendo de sanctificatione in ipso instanti animationis, vt latè dicemus infrà in S. Thoma num. 296. auctor. 2. Tertia, & potissima, quia hæc eadem clausula fuit intrusa in textu S. Thomæ in 3. Sentent. dist. 3. art. 1. quæst. 2. sic: *Sanctificatio B. Virginis non potuit esse decenter antè infusionem animæ, quia gratiæ capax nondum erat, nec etiam in ipso instanti infusionis, vt scilicèt, per gratiã tunc sibi infusam conseruaretur, ne culpam originalem incurret.* Vt vides, verba sunt ipsissima in Raynero, & S. Thoma, & vtrobique adducuntur loquendo de sanctificatione antè animationem, & si in Raynero fuerunt ab aliquo introducta, vt ex allegato originali manuscripto videtur, etiam fuerunt intrusa in Sancto Thoma, & viceuersa; si in Angelico Doctore fuerunt addita, vt latissimè probo in auctoritate 2. præallegati num. 296. idem est affirmandum de hac Rayneri de Pisis. Quarta ratio sit, quod Raynerus scripsit antè Concilium Basiliense in Italia propè Florentiam, cuius Summa fuit communissima, & magno pretio habita non solùm inter Patres Prædicatores, sed etiam inter extraneos, & tamen,

men nec Turrecremata, nec S. Antoninus Florentinus, nec Barelete de ipso in suis Cathalogis vllam paruam, vel magnam fecerunt mentionem: ergo hoc etiam est signum, quòd verba illa: *Similiter Beata Virgo in ipso instanti infusionis animæ sanctificata non fuit, &c.* non erant in prædicta Summa, & totum hoc confirmatur ex eo quod nullus Aduersariorũ Anonymus, Bandellus, Vincentia, &c. ausus fuit in medium adducere Rayneri auctoritatem. Hæc dixi propter veritatem, & vt adiuncta superioribus cognoscatur, qualiter originalia inter Patres Prædicatores in Conceptionis materia nõ sunt pura: non autem, vt excluderem Raynerium ab opinione sanctificationis, quem semper, & vbique enumeraui inter expressos pro minus pia sententia, vt videre est in Ventilabro classe 8. & alibi.

REGINALDVS, Rothomagensis Archiepiscopus, Ordinis Minorum, in 3. Sentent. distinct. 3. *Turrecrem. part. 6. capit. 30. fol. 121. à tergo. Anonym. Auctore* 100. *Bandel. cap. 24. Deza fol. 45. Vincent. Grysald. & Barclet.*

VERITAS. 266.

HIC Celebris Doctor fuit, nam de illo ferè omnes Nomenclatores mẽtionem faciunt, & vnanimiter dicunt scripsisse super quatuor libros Sententiarum; solùm dissentiunt in eo quod aliqui affirmant, ipsum fuisse Magistrum sacri Palatii, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem Portuensem, quod negat Vvadingus, tàm in Annalibus, quàm in Cathalogo Scriptorum Seraphicæ Religionis, folio 304. de quo nos infrà. Huius ergo auctoritatem sic adducit Turrecremata: Itẽ ad idem est eiusdẽ Ordinis Dominus Magister Reginaldus, Archiepiscopus Rotomagen. qui in suo 3. super Sententias ita dicit: *Sicut impuritas, si non fuisset sanctificata, derogasset ipsi Virgini; cuius priuilegium est, quòd sola sine viro concepit, vt dicit Bernardus, & ideò originale non traduxit in prolem, ita si Virgo sine originali concepta fuisset peccato, derogasset ipsi filio. Hæc ille.* Clara ergo, & expressa videbatur hæc auctoritas, sed non ita, vt desiderabat Anonymus; ideo illam trãscripsit sic: Idem tenet Dominus Reginaldus, Episcopus Rothomagensis, in 3. Sentent. distinct. 3. sic dicens: *Si Beata Virgo sine originali peccato concepta fuisset, hoc derogaret dignitati Christi Filij sui, & ideò non est ei hic honor attribuendus, quia in veritate non est honor, nec decentia. Hæc ille.* Vide, & nota, ò Lector! quot, & quanta addidit Anonymus? Sed Bandellus, cuius genium ad fingendum erat profundius, ex his duabus auctoritatibus tertiam aliam fabricauit suo modo dicens sic: Idem tenet Dominus Reginaldus, Archiepiscopus Rothomagensis, Doctor Parisiensis, Ordinis Minorum in 3. Sentent. distinct. 3. sic dicens: *Sicut impuritas derogaret Virgini, si non fuisset in vtero Matris sanctificata: ita si Virgo Maria sine originali peccato concepta fuisset derogaret Christo, cuius priuilegium est, vt solus ipse sit sine peccato cõceptus, & ideò nõ est hic honor Virgini attribuendus, quia in veritate non est honor, nec decentia. Hæc ille.* Venit post illos tres Pet. de Vincẽtia, & omittens auctoritates Turrecrematæ, & Anonymi, transcripsit ad litteram nulla mutata syllaba hanc Bandelli, fortè quia illam præuidit plus vitiatam, & minus veram, & sic propagato vitio, ipsi domestici seducti, & hallucinati, cuique voluerunt seducere, atque hallucinare totum mundum. Sed iam veritas, quæ priùs erat in nubilo, incepit radiare.

Admittamus pro nunc auctoritatem Reginaldi adductam à Turrecremata, esse veram, & legitimam, à qua suas transcripserunt Anonymus, Bandellus, & Vincentia (quia isti nec viderunt Reginaldum, nec opus eius super Sẽtentias, vt infrà dicetur) & ventilemus qua veritate, ac legalitate, hæc translatio Reginalda facta fuerit. Et primo Anonymus prætermisit totum principium auctoritatis scilicèt: *Sicut impuritas, si non fuisset, &c.* quod non caruit malitia. Secundo, vbi Turrecremata: *Ita si Virgo sine originali concepta fuisset peccato, derogaret ipsi filio*; Anonymus sic: *Si Beata Virgo sine originali peccato concepta fuisset, hoc derogaret dignitati Christi filij sui*, abstulit ly, *ita*, addidit ly, *Beata*, alterauit anteponendo ly, *peccato*, addidit, *dignitati*, & etiam ly, *Christi*, mutando textum. Tertio, superaddidit totam illam clausulam: *Et ideò non est ei hic honor attribuendus, quia in veritate non est honor, nec decentia.* O fidelitas! &c. & interrogo, est honor, & decentia sic adulterare Doctores Seraphicæ Religionis? Est honor, & decentia contra mentem Doctorum maculare Dei Matrem? Quarto, vbi Turrecremata: *Sicut impuritas, si non fuisset sanctificata, derogaret ipsi Virgini*: Bandellus sic, *sicut impuritas derogaret Virgini, si non fuisset in vtero Matris sanctificata*, finxit, & addidit illud, *in vtero Matris*, vt sententia, quæ in Turrecremata erat absoluta, & communis ad omnem impuritatem, contraheret ad Conceptionem *in vtero matris*, factam. Quinto, vbi Turrecremata, si non fuisset *sanctificata, derogaret ipsi Virgini*; ipsi sic, *derogaret Virgini, si non fuisset sanctificata*, quæ verborum transmuta-

tio facit diuersum sensum. Sexto, addiderunt illud, *ita si Virgo*, nam illud Aduerbium, & similitudinis notam, *ita*, vt maiorem haberet efficaciam suprà collocarunt extra suum locum. Septimo, videntes Aduersarii, quòd Turrecremata dicebat sic: *sine originali concepta fuisset peccato*, & quod ly, *originali*, multum distabat à ly, *peccato*, siquidem erant interposita duo verba, coniunxerunt originali, cum peccato, sic: *sine originali peccato concepta fuisset*, vt adhuc in verbis peccatum præcederet Conceptionem, & illud *concepta* non esset antè peccatum. Octauò, clausula illa, quæ est ad finem auctoritatis Turrecrematæ, *derogaret ipsi filio*, apposuerunt suprà, & ipsam non fideliter; nam transcripserunt, *derogaret Christo*; nec hoc existimo factum fuisse sine speciali intentione, sed transeat, non omnia trituremus, quia ex his, & aliis adulterationibus Aduersariorum, resultarent aliquæ indecentiæ, quæ neque à peruersissimis hæreticis hucusque somniatæ fuerunt. Nono, vbi Turrecremata, *derogaret ipsi Virgini, cuius priuilegium est, quòd sola sine viro concepit*; Bandellus, Deza, & Vincentia se se in barathrum iniquitatis præcipitando scripserunt, *Derogaret Christo, cuius priuilegium est, vt solus ipse sit sine peccato conceptus*, vbi ergo in textu dicebat, *ipsi Virgini*, Aduersarii transtulerunt, *Christo*, nota differentiam. Item, vbi in textu, *quod sola sine viro concepit*; Aduersarii, *vt solus ipse sit sine peccato conceptus*. Exclama, ò veritas! & quasi tuba exalta vocem tuam, & dic quòd à principio nascentis Ecclesiæ nunquam excogitata fuit adeo enormis adulteratio; quis hoc videns, & legens, tacere poterit? Vide, ac perpende, Lector, quousque peruenerit detestanda malitia? Turrecremata inquit (repeto iterum verba) *derogaret ipsi Virgini, cuius priuilegium est, quòd sola sine viro concepit*. Et ipsi sic: *Derogaret Christo, cuius priuilegium est, vt solus ipse sit sine peccato conceptus*. Fratres, quid est hoc? Perpendite rem, considerate offensam factam sacratissimæ Virgini Mariæ, & Christo filio eius, atque in ipsis Ecclesiæ Catholicæ, Cardinali Turrecrematæ, & in ipso Archiepiscopo Reginaldo, & in illo Religioni Seraphicæ. Est ne idem Maria quòd Christus: creatura quod creator: fœmina quod Deus? Priuilegium denique, quod Virgo concipiat absque viro, est ne idem cum priuilegio, quod Christus sit sine peccato conceptus? In tota hac clausula solùm intacta reliquistis illa duo, *derogaret*, & *cuius priuilegium est*, si mutastis omnia alia, personam, vocem, sensum, excellentiam, &c. quare dereliquistis illud, *cuius priuilegium est*? An fortè vt in omnibus, & vndique, à dextris, & à sinistris esset error damnabilis, & duplicatus, dum auferebatur à Matre concessum sibi priuilegium verū, & atribueretur filio, quod priuilegium non est? An nescitis, quòd Christus Dominus non fuit ex priuilegio conceptus absque originali peccato, sed ex natura, & essentia? Patres mei, Deus habuit, vel potuit habere priuilegium? Priuilegium fuit Virginis, quod sola sine viro conceperit, & quod sola etiā sine viro peccati originalis conciperetur (loquor sic propter occasionem, licèt virus pro veneno indeclinabile sit) sed non fuit in Christo sic concipi, priuilegiū. Excogitata ergo fuit hæc vestra pessima adulteratio, *vt derogaret ipsi Virgini, & ipsi filio Christo*: est ne hic honor, & decetia? Decimo, prætermiserunt illud, *vt dicit Bernardus*, forte vt ex his verbis non deueniremus in cognitionem Auctoris. Vndecimo, etiam prætermiserunt illud, *& ideò originale non traduxit in prolem*. Duodecimo, addiderunt illud, *& ideò non est hic honor Virgini attribuēdus, quia in veritate nō est honor, nec decentia*. Neque in hac clausula ab ipsis ficta, omnimodè conueniunt Anonymus, Bandellus, & Vincētia, quia vnus dicit, *ei*, id est, Virgini, alter, *hic*, id est, honor, & alius superaddit ly, *Virgini*, est ne hic *honor, & decentia*, in vna auctoritate habēte quatuor lineas introducere duodecim capitales, imo in superlatiuo gradu capitalissimas adulterationes? Cui est *hic honor attribuendus*? Sed benè contra vos metipsos protulistis sententiā, quia *in veritate non est honor, nec decentia*.

Hucusque locuti sumus ad hominem ex vestris verbis, ore, & scriptis, vos iudicando: restat nunc propalare veritatem de Auctore, & auctoritate, quia ille, vt existimo, est non solùm duplicatus, sed quindecies plicatus, & illa falsa, & ficta etiam vt adducitur à Turrecremata. In Religione ergo Seraphica fuit vnicus solus Reginaldus, Episcopus Rothomagēsis, cuius proprium nomen fuit Oddo Reginaldus, vel Gallicè Rigaut, vel Rigault, de quo Annalista Ordinis Vvadingus in suis Annalibus ad annum 1236. num. 9. & 1276. num. 4. & 1298. num. 4. & 1320. num. 5. & in Cathalogo fol. 304. Sed cùm hic nihil scripserit super Sententias, nec aliquid aliud, non pertinet ad rem. Fuit secundo alius Reginaldus, de quo Rodulphus Tossignianus in Historia Seraphica lib. 2. fol. 220. inquit: *Frater Reginaldus, Archiepiscopus Rothomagensis, Lector sacri Palatij, à Bonifacio VIII. Episcopus Cardinalis Portuensis, & S. Rufinæ, scripsit super 4. Sent. Post dignitatem acceptam non diu vixit*. De quo etiam mentionem facit infrà, fol. 333. Sed Lucas Vvadingus tom. 3. Annal. anno 1302. numero 5. fol. 7. negat talem Reginaldum Vmbrum, Magistrum sacri Palatii, fuisse Archiepiscopum Rothomagensem, nec Cardinalem dicens: *Inter Archiepiscopos Rothomagenses à nullo recensetur, neque à Ioanne Chenu, neque à Claudio Roberti, neque eius mentio occurrit in tabulis Democharis, imò iux-*

iuxta Chronologiam Claudi Roberti, neque fuit, neque potuit esse illius Ecclesiæ Præsul, &c. Et hoc idem repetit in Cathalogo fol. supra allegato. Fuit tertio alius Petrus Reginaldus, de quo Gonçaga fol. 89. & Vvadingus in Cathalogo inquit fol. 288. Petrus Reginaldus Gallus, &c. scripsit Commentaria in 4. lib. Sententiarum, extant apud me manuscr. Primus incipit: *Veteris, ac nouæ legis continentiam, &c.* Quarto, fuit alius Raymundus Rigaldus, de quo Vvillotus in suis Athenis folio 213. sic inquit: *Raymundus Rigaldus, Gallus, scripsit super Sententias, &c. Puto, hunc esse, qui Gallicè dicitur Rigault, qui charus fuit Philippo Francorum Regi, ab eoque electus in Episcopum Rothomagensem.* De hoc etiam mentionem faciunt Tossignianus, & Vvadingus, vbi suprà. Quinto, fuit alius Ioannes Richardus, Rigaldus, Episcopus Draconensis, seu Diaconensis, qui scripsit Summam super 4. libros Sententiarum, cuius initiū est: *Veteris, ac nouæ legis continentiam Magister Sententiarum, &c.* Opus impressum anno 1501. in 4. cuius etiam originale manuscriptum extat Romæ in Bibliotheca P. Vvadingi, in illa parua, quæ est ex Regione Bibliothecæ principalis, ac maioris Sancti Isidori. Ex his sic statutis secundùm veritatem indaganda est veritas Auctoris, & auctoritatis.

Dico ergo primo, quòd circa annum Domini 1316. tempore Ioannis XXII. fuit quidam Scriptor Ordinis Minorum, natione Gallus, Doctor Parisiensis, cognomento Gallicè Rigaut, vel Rigault, quam vocem volentes latinizare, aliqui dixerunt, Rigaldus, aliqui, Reginaldus, ex qua orta est tota æquiuocatio in hoc Auctore, quia similiter aliqui fecerunt eum Episcopum Draconensem, vel Diaconensem, vel Rothomagensem, ex quo sequuta est altera confusio. Hic ergo, siuè Regaldus, siuè Reginaldus Episcopus, vel Archiepiscopus, Draconensis, vel Rothomagensis, scripsit Commentaria, seu Summam super 4. libros Sententiarū, cuius initium est: *Veteris, ac nouæ legis*, opus, quod nos manuscriptum, & impressum anno 1401. in 4. vidimus, & habemus, & in ipso in 3. Sentent. tenet, & sequitur clarè, & expressè opinionem Aduersariorum, licèt aliquando videatur loqui dubitatiuè. Secundo dico, quòd hic Auctor est ille, de quo Vvadingus in Cathalogo, fol. 288. inquit: Petrus *Reginaldus*, siuè Reginaldetus, Gallus Prouinciæ Franciæ, sacræ Theologiæ Magister scripsit Speculum finalis retributionis, &c. *Commentaria in 4. lib. Sententiarum*, extant apud me in primum, & secundum, manusc. in quorum calce ita habetur: Explicit primus, & secundus Magistri Petri Reginaldeti scriptus per F. Andræam Gouytin in paruo Conuentu Metensi, ann. 1470. hac die, scilicèt translationis B. P. N. Francisci: Deo gratias: primus incipit: *Veteris, ac nouæ legis continentiam.* Secundus: *Creationem rerum insinuans Scriptura.* Hucusque Vvadingus: constat ergo ex principio libri, quod opus hoc est illud Compendium sæpè in hoc Ventilabro repetitum. Tertio dico, quòd in hoc Regaldo, siuè Reginaldo, extant ferè omnia verba adducta à Turrecremata, non tamen eo ordine, ac dispositione ab ipso proposita in sua auctoritate, sed sparsa per totam quæstionem. Littera enim H. post multa alia de sanctificatione Virginis Mariæ in vtero, inquit: *Sed Beata Virgo in prima sanctificatione, quæ fuit in vtero, mundata fuit ab originali peccato.* Et infra littera I. *Circa septimum, vt videtur quoad puritatem Virginis, nulla creatura attingit; aduertendum, quod puritas fuit quadruplex Matris Dei, &c.* Et agit latè de puritate ipsius Matris Dei. Et infra: *Si enim habuit originale, ab eo fuit in vtero, vt dictum est, per gratiam sanctificationis purgata, & ideò dicit Bernardus, &c.* Videtur ergo, quòd Turrecremata ex his verbis suam cōposuerit auctoritatem, quod si ita est, auctoritas licèt non quoad substantiam sententiæ, tamen quoad substantiam auctoritatis, dispositionem, & artificium verborum, tota est chimerica, ficta, & falsa, atque Auctor multiplicatus hoc modo ter in propria persona. Primo, sub nomine Ioannis Richardi Draconensis, de quo num. 185. Secundo, sub nomine Ioannis Rigaldi, de quo num. 186. & tertio hic sub nomine Reginaldi, & ob hoc fortè tacuerunt nomen proprium. Item etiam ter est adductus, & multiplicatus in eius opere, quia illud Compendium, seu Summam Theologiæ adscribūt Hugoni de Argentina, vt videre est num. 124. atque etiam Thomæ de Suetonia, de quo infrà num. 299. ac denique Vvlrico de Argentina, de quo etiam infra numero 312. & sic iam sunt sex multiplicationes. Septimo, hoc Compendium tribuunt S. Thomæ Aquinati, vt suo loco videbimus num. 296. ad finem. Octauo, existimo, quòd Summa illa est, quam citant sub nomine Polidophori, de quo dixi numero 258. ad finem. Nono, Compendium illud Theologiæ adscribunt Ægidio Romano, vt videre est in numeris citatis; cùm ergo hic adducatur pro contraria opinione, vt constat ex nu. 4. etiam est multiplicatio. Decimo, etiam ab Aduersariis tribuitur hoc opus Alberto Magno, quem etiam adducunt pro se numero 8. Vndecimo, item pariter dicunt esse Sancti Bonauenturæ, qui etiam hic est adductus numero 49. Duodecimo, in vita Hugonis de Sancto Caro, vel de S. Theodorico dicitur fuisse Auctorem huius Compendii, qui etiam in hoc Ventilabro est adductus nu. 127. Tandem decimotertio, hoc compendium secundùm Aduersarios, est Petri de Tarantasia, vt vidimus

mus num. 253. ad finem, & iste est multiplicatus cum Innocentio V. cum quo erunt quatuordecim, & si hæc est Summa illa Ioannis de Litemberg, de qua num. 179. iam erunt quindecim multiplicationes. O Area! quis te ventilare poterit, si pro vno grano, quatuordecim paleæ sunt separandæ? Istæ ergo sunt omnes adulterationes, & multiplicationes huius Auctoris, ex quibus aliquæ sunt absolutè, & simpliciter, aliæ solùm secundùm quid, sed adulterationes auctoritatis omnes pessimæ, ac detestādæ. Concludo ergo, Patres mei, hunc Auctorem dicendo sic: vel vellet Cardinalis Turrecremata dixit veritatem quoad Auctorem, & auctoritatem, vel non; si dixit veritatem, ostēdite hunc Reginaldum Rothomagensem Archiepiscopum, Minoritam, quia non comparet, nisi Reginaldetus in rerum natura; si dixit veritatem quoad auctoritatem: ergo omnes alii scribentes post ipsum fuerunt mendaces, & falsarii, excepto Sancto Antonino, qui inter Fratres Minores solùm citat, & adducit Rigaldum, nullam faciens mentionem de Reginaldo: si verò Turrecremata non dixit veritatem, cecidit Babylon magna confusionis.

REMIGIVS, Remensis, Beatus Archiepiscopus, super Psalm. Deus, Deus meus respice in me, &c. & super Isaiam capit. 2. & super Cantic. Cantic. & super Epistol. ad Roman. cap. 8. & in 2. Epistol. ad Corinth. cap. 2. & in Epist. ad Hæbreos cap. 7. *Anonym. Auctore 35. Bandel. cap. 15. Deza folio 23. Vincent. Capreolus, Soncinas, Caietanus capit. 3. folio 72. Grysald. & Melch. Canus.*

VERITAS 267.

CVM tot, tantique Doctores graues, insignes, atque peritissimi Ordinis Prædicatorum citent, & adducant pro sua opinione Sanctum Remigiū Rhemensem Episcopum, & Francorum Apostolum, qui floruit ab anno 496. vsque ad annum 523. non solùm hic in auctoritatibus, sed etiam in rationibus, vt vidimus in Ventilabro fasciculo 1. pag. 181. Quis non crederet cœca fide, Sanctum Remigium apertè, & clarè esse pro ipsis? Ego aliquando ita esse existimaui, sed re examinata, & oculariter visa, res aliter se habet; quia Sanctus Remigius neque vnum solùm verbum habet de hac materia, sed totum fuit quoddam figmentum Aduersariorū. Sanctus enim Remigius solùm scripsit quandam Epistolam ad Episcopos Galliæ, quæ extat tomo 1. Conciliorum. Scripsit etiam secundum aliquos explanationes in Epistolas Pauli, & nihil ampliùs. Vndè omnia illa quæ citant Aduersarii, & adducunt super Isaiam, Cantica, & Psalmos, ex Sancto Remigio Archiepiscopo Rhemensi, sunt falsa, & sine fundamento oiecta, quia talia non scripsit. Benè verum est, quod fuit alius Remigius Altissiodorensis dictus, Ordinis Sancti Benedicti, de quo Arnoldus de Vvion in Ligno vitæ part. 1. lib. 2. cap. 76. fol. 456. *Nonus, Remigius Gallus, Monachus Antissiodorensis (non autem Episcopus, vt quidam malè putarunt) Congregationis Luxouiensis, qui claruit anno 880. scripsit multa opera, quorum maxima pars excussa est Antuerpiæ, & Coloniæ anno 1545. videlicet in Cantica Canticorum, in totum Psalterium, quod incipit: Prophetia est diuina inspiratio. In Euangelium Matthæi, in Epistolas Pauli, qui bis reperitur manuscriptus in Bibliotheca Casinensi, &c. Liber super Psalmos,* prodiit Coloniæ anno 1536. in fol. sub hoc titulo: *Remigij Episcopi Altissiodorensis, viri suo tempore facilè doctissimi enarrationum in Psalmos Dauidis liber vnus, &c.* Liber verò expositionis super Epistolas Pauli prodiit Maguntiæ anno 1514. in fol. sub hoc titulo: *Sancti Remigij Episcopi Rhemensis explanationes Beati Pauli Apostoli, ex veteri manusc. Monastery S. Cæciliæ Romæ trans Tyberim, &c. A R. P. Ioanne Baptista Villalpando, Cordubensi recognitus, &c.* Ex his constat, quòd licèt possit esse aliqua controuersia circa explanationem Epistolarum, an fuerint S. Remigii Rhemensis, vel Remigii Altissiodorensis, de qua consule Miræum fol. 207. tamen expositio super Psalmos, & alia absque vlla dubitatione, vel controuersia, fuerunt Remigii Altissiodorensis, Angelus Rocca in Biblioth. fol. 169. omnia opera relata tribuit Remigio Altissiodorensi, Monacho Benedictino, & loquitur secundùm veritatem. Aduersarii ergo confundētes hos duos Remigios, tribuerunt vni opera, quæ fuerunt alterius, & sic Sanctus Rhemensis Archiepiscopus, penitùs est excludendus ab Area, quia adductus sine vlla veritate, & solùm super Epistolas cum aliquali fundamento, neque ab his dissentit aliquis Nomēclator, & hæc de Auctore.

Primam auctoritatem sic adducunt; Idem tenet B. Remigius Archiepiscopus Remēsis in doctrina clarissimus, qui eodem tempore floruit in Gallia, quo Fulgentius in Africa, videlicèt anno D. 467. hic super Psalm. Deus, Deus meus respice in me, sic dicit: *Beata Virgo Maria fuit ab omni macula peccati mundata, ita vt ex ea conciperetur sine peccato homo Christus Iesus. Sicut enim peccatum originale ad nos venit statim in ipsa conceptione, & in principio Conceptionis diuinitas Verbi est vnita homini, per quod mundus ab omni peccato conceptus est. Hæc ille.* Et immediatè addunt

hæc

hæc verba: *Multa enim alia pulchra habet in eodem loco.* Grysaldus ad compendium redigens hanc auctoritatē, sic inquit: *Beata Virgo fuit ab omni macula peccati mundata.* Videamus ergo, quomodo hæc auctoritas sit in suo originali, & omnia quæ notatione digna esse possunt pro hac materia in toto illo Psalmo, vt pariter experiamus, quæ, & qualia sint illa *multa alia pulchra*, hic transcribo. Inquit igitur Remigius ille Monachus Benedictinus Altisiodorensis (non vt Aduersarii sine fundamento, & veritate dixerunt, Sanctus ille antiquus Rhemensis Episcopus) in Præallegato Psalmo 21. fol. 55. *Deus, qui est omnium Deus per naturam, Deus meus specialiter per gratiam, vel per singularem obedientiam; respice in me, id est, in auxilium meorum, qui vsque modo despexisti me. Hic apparet, quod Christus non in sui persona hic rogat, qui immunis est à peccato, sed suscepit delicta nostra, vt nobis tribueret iustificationem suam, &c.* Hæc sunt prima verba, quæ Remigius habet in illo Psalmo, in quibus solū inuenies illud, *qui immunis est à peccato*, quæ verba, seu in illis contenta sunt de fide, si in illis contineatur tota auctoritas adducta ab Aduersariis perpende, ac considera, quia fortè nō inueniemus alia in toto Remigio, nec *pulchra*, nec nō *pulcha*: nā infrà inquit: *Quasi diceret hæc verba quòd dico: respice, & dereliquisti: Quæ sunt longè à salute mea, id est, à me, qui sum immunis ab omni peccato, non sunt mea, id est, pro me, quæ nunquam despexisti, nunquam dereliquisti, sed sunt verba delictorum meorum, id est, pro delictis meorum, quæ ego porto, vt illud: Et iniquitates nostras ipse portauit, & languores nostros ipse abstulit, &c.* In hac clausula iterum repetit illud, *qui sum immunis ab omni peccato.* Et nihil amplius. Hoc pulchrum fuit in Christo, sed nescio, quomodo contradicant, vel non sint *pulchra* Conceptioni Mariæ? Infrà sic prosequitur Remigius: *Omnes illi, quia in te sperauerunt, non sunt à te derelicti, ego autem, scilicèt, videor derelictus, cùm tamen sim illis omnibus maior, quia sum vermis, scilicèt, natus de Virgine Matre, sine Patre, quemadmodum vermis de solo ligno, vel terra, scilicèt sum homo suprà homines quia immunis à peccato; & quāquam homo suprà homines, tamen non homo tantū, quia Deus, &c.* Ecce iterum proponit Remigius illa pulchra: *sum homo suprà homines quia immunis à peccato.* Deindè infrà inquit: *Et merito tu es spes mea, quia in te proiectus sum ex vtero, id est, ab alys omnibus longè remotus, qui coniecti sunt in Adam. Porrò iactus sum in te, quia natus sum ad imaginem, & similitudinem tuam, vt ait Apostolus. Induite nouum hominem, qui secundùm Deum creatus est. Et reuera in te, quia tu es Deus meus, non ego, vt infelix Adam; & quod te Deum habeo, de ventre matris meæ est hoc, id est, ex illa natura, quam accepi in vtero matris. Nam de te non es tu Deus meus, sed Pater meus.* Ac tandèm concludit: *Erue à framea, id est, à morte: causam per effectū, vel ad damnationem Iudæorum. Vndè illud: lingua eorum gladius acutus, animam meam, vitam meam, & de manu canis, id est, de potestate Iudaici populi cæco more latrantis, vnicam meam, id est, solam sine peccato, vel tibi vnicam, vel de manu inferni, qui canino more omnes auidè deuorat, &c.* Hæc sunt omnia *pulchra*, & non *pulchra*, quæ extant in toto illo Psalmo à vobis citato. Primò ergo ostendite, o Fratres amantissimi! vbi sunt illa verba à vobis citata, & sine fundamento, ac veritate adducta: *Beata Maria fuit ab omni macula peccati mundata, &c.* quæ illius sunt qualitatis, vt nec possunt dici vitiata, nec adulterata, sed mendaciter ficta; quia neque verbum, nec syllaba, nec littera, aut iota reperitur ex vestra auctoritate in toto illo Psalmo Remigii. Secūdo, qua veritate adscripsistis hæc ficta verba sanctissimo Remigio, Rhemensi Archiepiscopo, quando in originali impresso dicitur hanc expositionem Psalmorum esse Remigii Altisiodorensis & hoc ipsum dicunt omnia originalia manuscripta, & pariter omnes Nomenclatores? Tertio, vbi sunt illa *pulchra* Remigii pro vestra opinione, siuè pro confirmatione illorum verborum: *Beata Virgo Maria fuit ab omni macula peccati mundata, &c.* Nisi sint *pulchra*, quia à vobis fuerunt ficta ad auferendam sacratissimæ Virginis Mariæ pulchritudinem.

Secundam auctoritatem sic adducunt: *Idem tenet super Isaiam capite secundo*, & nihil ampliùs. Cùm ergo nec Sanctus Remigius Rhemensis, nec Remigius Altisiodorensis scripserint super Isaiam, & quod plus est, hucusque nullus Auctor vocatus Remigius scripserit super talem Prophetam (quod assertiuè dico, & affirmo) sequitur, quod hæc cita non solùm sit falsa, & ficta quoad Auctorem, sed etiam quoad librum: quoad auctoritatem verò, & verba ex se patet, quia noluerunt aliqua adducere, vt nihil agerent sine sui, & aliorum confusione, quia si adducerent verba, saltim ex illis aliqua indagaret noster Sol veritatis. Vndè absolutè affirmo, hanc fuisse Bandelianam fictionem.

Tertiam sic adducunt: *Et super Epistolas Pauli ad Romanos 8.* Et sicut in præcedenti nullam adducunt auctoritatem. Legi totam expositionem Remigii super illud 8. caput, quod extat fol. 51. & solùm ibi inueni sequentia verba, explanando illud Pauli: *Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati*, tenoris sequentis: *Quare autem dicit in similitudinem carnis peccati illum missum, cum in veritate credendum sit, cum verum corpus*

 assump-

assumpsisse ex carne, & ossibus? Corpus nostrum, siuè caro nostra, caro peccati est, quia libidinoso vsu procreatur: ideoque cum peccato concipitur, cum peccato originali nascitur, & in hoc sæculo sine peccato non potest conuersari. Corpus vero Christi non libidinoso vsu maris, & fæminæ est procreatum, sed opere Spiritus Sancti, de semine mulieris sine semine viri, ideoque sine peccato conceptus, sine peccato est natus, & sine peccato ab hoc mundo transiuit, & in hoc fuit caro illius in similitudinem carnis peccati, quia veram carnem habuit, sed sine peccato, quod nos habemus, &c. Hæc sunt omnia pertinentia ad hanc materiam, quæ habet Remigius in illo 8. capitulo, circa quæ multa possent dici, scilicèt, quod ibi loquitur vniuersaliter, & de lege communi, quod verba illa directè, nec indirectè loquuntur de Maria, quod non ex virtute illa prætermiserunt Aduersarii, & alia huiusmodi, sed pro nunc dico, quod illa verba potiùs sunt pro nobis, quam contra nos: & ratio est meo iudicio clara, & euidēs: nam Remigius dicit, quod ex eo quod caro libidinoso vsu procreatur, causaliter, seu necessario naturaliter sequuntur tria in quocumque homine sic genito, scilicèt primum, concipi cum peccato. Secundum, nasci cum originali. Tertium, quod cum peccato in hoc sæculo conuersetur. Ex his tribus malis, quæ necessario, & naturaliter sequuntur ex carne libidinoso vsu procreata, fuit in omnium sentētia Beatissima Virgo Maria à duobus vltimis exempta, & priuilegiata ex speciali gratia, nam conuersata est in hoc mundo absque peccato, & nata est absque originali: ergo etiam fuit exempta, & priuilegiata à primo, vel ostēde causam, quare cum ex nullo horum trium malorum excipiat Remigius in propositis verbis Virginem Mariam, vos, & nos, & tota Ecclesia illam excipiat à duobus vltimis, & solū non excipiatur a primo? An quia nō placet satrapis vestris? Præcipuè quando vos conceditis hoc fuisse possibile? Vel ergo hæc auctoritas Remigii nihil probat contra Virginis puritatem in Conceptione, vel simul, & semel tenemini concedere, Mariam cum peccato fuisse conceptam, cum originali natam, & cum peccato vixisse in hoc mundo, quod nullus catholicus, nec vos conceditis quoad duas vltimas clausulas.

Quartam auctoritatem citant, *Ex Epist. 2. ad Corinth. cap. 2.* nullam tamen adducendo auctoritatem, sed in Expositione illius capitis, quod incipit: *Si ergo contristo vos, &c.* & extat fol. 202. semel, & iterum, atque etiam ter lecta, nec verbum inuenire potui quod loquatur de Conceptione, vel sanctificatione, nec de Virgine Maria, imò neque de impeccabilitate Christi: legi similiter antecedentia, & subsequentia capita, sed in vanum laboraui, quia nihil extat in tali Epistola pro præsenti materia, nisi illa auctoritas, quæ extat cap. 5. de qua nos supra in Ventilabro, Fascicul. 1. pag. 182. col. 2. vide illam ibi, quia vel fuit error typographiæ, quæ loco capitis secundi dicere debuerat quinti, vel hæc citatio solùm fuit adducta ad multiplicandas paleas.

Quintam auctoritatem adducunt, *ex cap. 7. Epistolæ ad Hæbreos.* Sed etiam sine auctoritate, verba autem, quæ ibi reperiuntur fol. 442. sic se habent: *Sed necessè erat nobis, vt talem haberemus Pontificem, qui esset Sanctus in interiori homine, innocens manibus, impollutus corpore, segregatus à peccatoribus, id est, ab omni peccato immunis, & conuersatione peccatorum separatus: in hoc enim fuit à peccatoribus, quia alij homines cum peccato concipiuntur, & nascuntur, atque ab hoc sæculo cum peccato transeunt. Hic autem sine peccato cōceptus, sine peccato est natus, & sine peccato ab hoc mundo trāsiuit. Quoniam peccatum non fecit, nec dolus inuentus est in ore eius, &c.* Et infra: *Quærebatur Pontifex sine peccato, & hostia rationabilis, nec inueniebatur, inuentus est vnus sine peccato, Deus, & homo, & obtulit se ipsum rationabile sacrificium pro salute hominis rationalis, &c.* Hæc auctoritas coincidit cum tertia auctoritate suprapostia: cùm ergo illa nihil probet contra nostram sententiam, imo sit pro ipsa, vt ibi dixi, idem dicendum est de ista.

Sextam auctoritatem adducit solus Anonymus: *Idem tenet B. Remigius super Cantica.* Cum ergo dicat sic absolutè: super Cantica, sine citatione capituli, & nullam adducat auctoritatem, & nullus alius ex Aduersariis citet B. Remigium super Cantica, existimo hoc esse falsum, & fictum, quousque ostendat suam citatam expositionem in Cantica, & insuper etiā auctoritatem. Quod ego in hac parte possum in rei veritate affirmare est, quod postquam per plures Bibliothecas totius Europæ inquirerem hanc Remigii expositionem in Cantica, illam inuenire non potui. Licèt in insigni Bibliotheca D. D. Cardinalis Francisci Barberini, viderim manuscriptum antiquum in membranis, cuius titulus erat: Incipit Expositio S. Remigii Episcopi, In Euangelium secundum Matthæū, &c. Et in Apocalypsim ibidem extat alter Tomus etiam in folio. Si autē opera ista sunt Rhemensis Remigii, vel Altisiodorensis, ignoro. Scio tamen quòd in ipsis nihil reperi contra immaculatam Virginis Conceptionem, sed potiùs aliqua pro ipsa, vt in nostra Militia dicimus. Aduersarii ergo ex his dictis videant, quo fundamento, ac veritate adduxerint Remigium, quando ex maiori parte libri non sunt, nec auctoritates reperiuntur.

RETHICIVS, Siuè Reticus Beatus in lib. contra Nouatianos, vt citatur à S. Augustino, in 1. & 2. contra Iulianum. *Turrecremata part. 6. cap. 14. fol. 107. Anonym. Auctore 12. Bandell. cap. 13. Deza fol. 19. à tergo, Capreol. Barelet.*

VERITAS 268.

HIC Fuit vnus ex primis Ecclesiæ Patribus, & magnæ auctoritatis vir, de quo honorificam faciunt mentionem S. Hieronymus, & non semel S. Augustinus, præcipuè lib. 1. contra Iulianum cap. 2. fol. 203. colum. 1. littera A. & alibi. Vixit, vt communiter dicitur, ad annum 320. Aliqua scripsit Opuscula, & præcipuè librum ingentem cõtra Nouatianum, vt videre est apud Trithemium fol. 11. Sixtum Senensem folio 295. Gesnerum fol. 723. Myræum fol. 26. &c. Sed omnia eius Opuscula penitùs perierunt, vt dicit Marginator Augustini, & alii. Fuit Episcopus Augustodunensis, natione Gallus, & colitur vt Sanctus. Hac ergo breui suppositâ notitia de Auctore, & operibus eius, auctoritatem sic adducit Anonymus: *Idem tenet B. Reticus, vt Augustinus dicit in 2. contra Iulianum.* Et nil ampliùs. Bandellus autem sumpta ex his siccis verbis occasione, finxit, vt semper, sic dicens: Idem tenet S. Rethicius, vir illustris, Augustudunensis Episcopus in libro contra Nouatianos, vt dicit Augustinus in 1. & 2. contra Iulianum dicens: *Omnes homines, excepto Christo, antiqui criminis tenentur obnoxij.* Floruit anno 312. sub Constantino. Hucusque Bandellus. Qua autem veritate hoc dixerit, ex sequentibus cognoscetis.

Sanctus Augustinus scribens contra Iulianũ Pelagianum lib. 1. in principio, inter alios Ecclesiæ Patres, hunc etiam adducit sic: Reticium ab Augustuduno Episcopũ, magnæ fuisse auctoritatis in Ecclesia, tempore Episcopatus sui gesta illa Ecclesiastica nobis indicant, quando in vrbe Romana Melchiade Apostolicæ Sedis Episcopo præsidente cum aliis iudex interfuit, Donatumque damnauit, qui prior Auctor Donatistarum schismatis fuit, & Cæcilianum, Episcopum Ecclesiæ Carthaginensis absoluit. Is, cùm de Baptismo ageret, ita locutus est: *Hanc igitur esse principalem in Ecclesia indulgentiam, neminem præterit, in qua antiqui criminis omne pondus exponimus, & ignorantiæ nostræ facinora prisca delemus, vbi & veterem hominem cum ingenitis sceleribus diluimus.* Hæc sunt Rethicii, quibus addit ex se Augustinus contra Iulianum: *Audis antiqui criminis pondus, audis prisca facinora, audis cum sceleribus ingenitis hominem veterem: & audes aduersus hæc ruinosam construere nouitatem?* Ex his colligitur primò, quod tàm Anonymus, quàm Bandellus malè citant Rethicium ex Augustino, *in 2. lib. contra Iulianum*, nam S. Augustinus in 2. lib. contra Iulianum ad finem fol. 213. col. 1. littera C. solùm citat Rethicium cum aliis, recapitulando Doctores in antecedentibus adductos dicens: *Clarissimi Sacerdotes, Iræneus, Cyprianus, Reticius, Olympius, Hilarius, &c.* Sed nulla adducit ibi verba Rethicii, neque aliorum; ad multiplicandam m: ergo paleam dixerunt illud: *Et 2. contra Iulianũ.* Tertio, gratis, & absque fundamento dixit Bãdellus illud: *In libro contra Nouatianos*, quia licèt Rethicius scripserit contra Nouatianos, tamen hæc verba ex Augustino non constat, quod fuerint scripta contra Nouatianos, sed agens de Baptismo contra Donatistas, quando in Cõcilio Romano anno Domini 313. & Octauo Constantini Imperatoris fuit absolutus Cæcilianus Episcopus, in qua causa fuerunt iudices, Maternus Agripinensis, Rethicius Augustudunensis, & Marinus Arelatensis, de quo vide tomo 1. Concil. part. 1. fol. 212. Ista sunt vitia quantum ad Auctoris citationem.

Quantum ad auctoritatem dico, adductam à Bandello continere solùm hæc verba: *Omnes homines, excepto Christo, antiqui criminis, tenentur obnoxij.* Ex his octo verbis, tantùm duo reperiuntur in auctoritate Rethicii, scilicèt, *antiqui*, & *criminis*, reliqua sex, quæ principaliora sunt, ex proprio cerebro finxit Bandellus: Si ergo in octo verbis addiderũt ipse, & suus Corrector, seu Continuator sex mendacia, adulterando duos Sanctos, Augustinũ, & Rethiciũ, & commiserunt alios duos errores contra citationem, & librum, vt sic in octo verbis essent etiam octo vitia, & fictiones: si hac minutissima calculatione essent numerandi omnes alii Doctores in hac ventilatione contenti, non iam triginta tria millia mendacia in ipsis deprehẽsa numeraremus, sed quadringenta millia, & ampliùs possent computari. De auctoritatis Rethicii sensu nihil dico, quia ex ipsa constat, quod totaliter sit extra materiam Conceptionis Virginis; etiam ex ipso Augustino, qui eam adducit, vt probet, contra Iulianum esse peccatum originale maculans animas paruulorũ, & hoc non prouenire a nuptiis, id est, quia nuptiæ erant malæ, vt dicebat Iulianus, sed a primo peccato, & antiquo crimine Adæ. Idem Augustinus repetit illa verba, & in illis hæret: *Audis antiqui criminis pondus, audis prisca facinora, audis cum sceleribus ingenitis hominem veterem*, & quando hæc omnia verba clamant apertè, & clarè contra antiquum Adæ peccatum, tu Iuliane, *audes aduersus hæc ruinosam construere nouitatem?* Id est, quod à nuptiis pro-

prouenian parulorum maculæ? Si ampliùs de hoc scire desideras, lege ipsum Augustinum in primo suo libro contra Iulianum: nam ibi latè inuenies, quod hic succinctè dico; quia tædet animam meam in hoc consumere tempus.

RICHARDVS Anglicus, Episcopus Cantuariensis, in 2. Sentent. distinct. 31. & in 3. distinct. 3. in expositione litteræ. *Bandel. cap. 21. Deza fol. 36. à tergo, Grysald.*

VERITAS. 269.

AVCTOR Hic fictus est, & multiplicatus: quod probatur ex sequentibus principiis. Primo, quia huius nullam adducunt auctoritatem, solùm enim dicunt: *Idem tenet Dominus Richardus Anglicus, Episcopus Cantuariensis, in 2. Sent. dist. 31. quæst. 1. & in 3. dist. 3. in expositione litteræ.* Et vbicumque Aduersarii tacent auctoritatem, sine aliquo scrupulo credere, & sine temeritate affirmare poteris, ibi aliquam esse fictionem, & præcipuè in isto, quem adducit Bandellus inter alios tredecim fictos absque vlla cõtrouersia. Secũdo, quia inter Scriptores Anglicos solus inuenitur vnus Richardus Anglicus, & ille fuit Medicus, de quo Balleus fol. 196. & Pitseus fol. 305. Tertio, quia vocati Richardi solũ fuerunt Archiepiscopi Cantuarienses, quidam Richardus, cognominatus Magnus, qui scripsit ad annum 1231. sed hic non scripsit super Sententias, sed solùm quædam Moralia, de quo Pitseus folio 307. fuit etiam alius Richardus Theologus, Anglus ad annum 1240. sed hic non scripsit super Sententias, quinpotiùs edidit tractatum, seu librum pro immaculata Virginis Conceptione, vt dicunt Pitseus fol. 314. Marraccius in Biblioth. fol. 326. & in Cathalogo pag. 2. fuit & alius antiquior, scilicèt, ad annum 1184. Richardus Douerensis, qui post S. Thomam Martyrem Cantuariensem, factus fuit Cantuariensis Archiepiscopus, sed nec hic scripsit super Sententias; fuit enim contemporaneus Magistri Sententiarum Petri Lombardi, vide supra allegatum Pitseum, fol. 250. In Biblioth. S. Ioann. Regum AA. 68. extat manuscript. in folio, cuius titulus est: *Sermones Richardi quadragesimales.* Et incipiunt: *Cùm ieiunatis, &c.* Et nè immoremur, quia totum hoc est terere tempus; pro certo, ac infallibili principio statue, quod talis Richardus Anglicus, Archiepiscopus Cantuariensis, scriptor super Sententias, nullus fuit, & sic ex hac parte iste est fictus.

Quòd autem fuerit multiplicatus, penè euidenter ostẽditur, quia vt videbimus infrà num. 273. fuit quidam Robertus Anglicus, vel de Anglia, Ordinis Prædicatorum, qui ad annum 1280. fuit Archiepiscopus Cantuariensis, & posteà Cardinalis, vt ibi latè dicam: hic scripsit super Sententias, & illum citant, & adducunt Aduersarii sub eadem numero citatione, scilicèt, *in 2. Sentent. dist. 31. artic. 1. & in 3. Sent. distinct. 3. in expositione litteræ.* Aduersarii ergo, vt alterum multiplicarent Auctorem contra immaculatam Virginis Conceptionem, ex vno Cantuariẽsi Archiepiscopo fecerũt duos, & vt eorum cauillota multiplicatio celaretur, vnum vocarunt Richardum Anglicum, alterũ verò dereliquerunt sub proprio nomine Roberti de Anglia, & sicut in nominibus, etiam in dignitate esset aliqua distinctio, Richardum fecerunt Episcopum Cantuariensem, & suum Robertum Dominicanum dereliquerunt cum dignitate Archiepiscopali: etiam in statu quæsierunt distinctionem, nam Richardum collocarunt inter Theologos antiquos clarissimos, & Robertum inter scriptores Ordinis Prædicatorum: itidem præuiderunt, vt essent distantes loco, & sic apposuerunt Richardum cap. 21. & Robertum cap. 23. Quid vltra? Robertum fecerunt purpuratum Cardinalem, & Richardum solùm Episcopum, quasi illum derelinquentes in albis, vt sic disgregaret visum legentium. In citatione vero addiderunt solùm illud, *Articulo 1.* Hanc iudico esse veritatem, iuxta allegata, & probata. Si autem aliquis Cõmẽtaria huius Richardi Anglici Episcopi Cantuariensis, & in illo sententiam contra immaculatam Virginis Conceptionẽ inuenerit, ego Petrus, qui hæc scribo, paratus sum retractare suprà dicta, & si etiam dicere licèt: In carcerẽ, & in mortem ire pro veritate.

RICHARDVS De Media Villa, Ordinis Minorum, in 3. Sentent. distinct. 3. & in 4. distinct. 43. *Turrecrem. part. 6. cap. 30. fol. 121. à tergo. Anonym. Auctore 101. Bandel. cap. 24. Deza fol. 45. Spina par. 6. cap. 4. Vincent. Grysald. Capreol. Soncin. Brixien. S. Antonin. Barele.*

VERITAS 270.

RICHARDVM Mildetonum, siuè de Media Villa, Ordinis Minorum, qui floruit ad ann. 1300. cuius opera fuerunt typis mãdata Brixiæ 1591 Venetiis 1589. & 1509. & manuscripta in pluribus locis, cum sufficientissimo fundamento citant Aduersarii: nam in locis ab ipsis allegatis expressè suam videtur sequi opinionem; primam eius auctoritatem fideliter transcripsit Turrecremata, Bandellus variauit in aliquibus par-

parui momenti, dicit enim sic: Idem tenet Richardus de Mediavilla, Doctor Parisiēsis, eiusdem Ordinis in 3. Sent. dist. 3. sic dicens: *Anima B. Virginis ex sui vnione ad carnem peccatum originale contraxit, sicut dicit Augustinus in 10. super Genesim, & Anselmus in libro Cur Deus homo? Hæc ille.* Richardi verò verba in illa dist. 3. quæst. 1. in conclusione sic se habent: *Anima Virginis ex sua vnione ad illam carnem peccatum originale contraxit. Vndè Anselmus 2. lib. Cur Deus homo? Quasi in medio libri dicit de B. Virgine, quod in iniquitate cōcepta est, & in peccatis concepit eam Mater eius, & cum peccato originali nata est, quod de natiuitate in vtero intelligendum est. Augustinus etiam supra Genes. vltra medium dicit de carne Virginis, quòd fuit concepta de propagine carnis peccati, &c.* Ex quibus colligitur, quod Bandellus adhuc hunc vitiauit Auctorem, addens illud: *Sicut dicit Augustinus in 10. super Genes. & Anselmus, &c.* Quod Richardus non dicit; nam Bandelli verba sonant, quòd Augustinus, & Anselmus dixerint illam propositionem: *Anima B. Virginis ex sui vnione ad carnem peccatum originale contraxit.* Quod autem est falsum; nam Richardus ibi exprimit verba S. Augustini, & Anselmi, quæ longè diuersissima sunt, vt intuenti eius textum patebit: Bandellus verò, & illius sequaces cauillosè tacuerunt verba Augustini, Anselmi, & Ricardi.

Secundam auctoritatem sic adducunt: *Idem dicit in 4. Sentent. dist. 4.* sed non adducunt auctoritatem: Richardi autem verba in 4. dist. 43. quæst. 2. fol. 564. sic inquit: *Conclusio: Respondeo, quòd omnia corpora incinerabuntur, excepto corpore Christi, & corpore Matris suæ, quæ incinerata non fuerunt, quod de corpore Christi certissimum est, & de corpore Matris suæ credere pium est: Sicut enim culpa originalis in anima inducunt debitum separationis animæ à suo corpore, propter separationem sui à Deo per culpam; ita vitium fomitis in carne inducit debitum incinerationis eiusdem. Vndè sicut omnes ex debito, præter Christum, mortui sunt, vel morientur, ita omnibus corporibus humanis, præter corpus Christi, & Matris suæ incineratio debetur. Quamuis enim B. Virgo peccatum originale contraxerit, quapropter in ea fuit debitū moriēdi, tamen fomes in ea numquam actum habuit, per secundam sanctificationem totaliter sublatus ab ea, &c.* Ista sunt Richardi verba, quæ Bādellus noluit adducere, vel propterea, quia distinguebant debitum ab actu; profitendo, quòd Maria habuit debitum contrahendi incinerationem, sed non actum, quam doctrinam abhorrebat Bandellus, vt suam penitùs subuertētem, vel prætermisit hæc verba, quia dicendo: *Idem dicit in 4. Sentent.* insinuabat ibidem etiā dicere illud: *Anima B. Virginis in sui vnione ad carnem peccatum originale contraxit*: Vt sic quantum posset, falleret legentes. Vel denique illa prætermisit, quia cùm ipse passim dicat, atque repetat, quod æquare Mariam Christo, & Matrem Filio in aliquo æquiparare, erat iniquum, blasphemum, & vt hæreticum prorsus à Fide Catholica alienum, &c. Videns, quod hic Richardus eos æquabat quoad actum incorruptionis, seu præseruationis corporis ab incineratione, & quòd solùm eos distinguebat, quòd Christus non habuit debitum: Maria vero sic, quæ doctrina communiter docetur vt vera à nostris in materia de peccato originali: cernens ergo, quòd si adducebat auctoritatem, ministrabat arma contra se ipsum; ideò in hac auctoritate obmutuit.

Ex supra dictis affirmo, Richardum de Mediavilla in Sententiariis clarè, & expresè sustinuisse opinionem Aduersariorū, siuè hoc fuerit ob Decretum, vel Statutū Mauritii Episcopi Parisiensis; vel quia tunc cùm esset iuuenis ita senserit. At cùm factus fuit vir, & prouectæ ætatis mutauit sententiam, & scripsit librum integrum satis eruditum pro Immaculata Virginis Conceptione, vt affirmant Doctores sequentes: Henricus Vvillotus fol. 315. Posseuinus fol. 325. Vvading. fol. 306. Ioannes Balleus fol. 124. Ioannes Pitseus in principio Ætatis 14. fol. 386. Hypol. Marraccius in Bibliotheca part. 2. fol. 329. & in Indice ad an. 1300. Frāciscus Gonçaga in Historia Seraph. part. 1. fol. 90. Petrus Rodulphus Tossignianus lib. 3. fol. 333. à tergo Ioannes Baptista de Lezana in Apologetico pro Conceptione cap. 2. Bernardinus de Bustis Serm. 4. de Concept. fol. 48. Anton. Daza de Concept. cap. 6. fol. 47. Conrad. Gesnerus fol. 725. Cornelius Schultingius in Biblioth. lib. 2. fol. 44. & alii quamplurimi. Sed vt res hæc maneat inconcussa, proponimus Auctores duos omni exceptione maiores, quia vixerunt parum post Richardum, & ex libro supra allegato adducunt verba ipsa Ricardi, scilicèt Ioannem Vitalem, & Ioannem Alanum, Doctorem Parisiensem, qui vnanimiter in suis Defensoriis pro Immaculata Virginis Conceptione lib. 4. Ancill. 3. ad finem inquiunt: *Decimo, argumētatur, quia sacra Virgo fuit quædā lux spiritualis ab omni obscuritate distincta: ergo ab omni macula separata: consequentia patet, & antecedens per Richardum de Mediavilla, super Aue Maria, sic dicentem.*

Aue gaudens in prosperis
Lux distincta præ ceteris
A rebus obscuris.
Aue cordis, & operis
Originalis vulneris,
In rigore iuris
Væ, quod est ignominia,

Vel

Vel labes innocentiæ
Te non maculauit,
Te cum primum principium,
Ne contraheres vitium,
Iustè dispensauit.
A te Mater, & filia
Regis, qui potest omnia,
Peccatum secerno,
Hæc est summa decentia,
Derogant contraria
Honori Materno.

Nec Richardi librum, nec præallegata ignorare potuerunt Aduersarii; tum quia liber cõmunis antiquitus erat; tum quia saltem Turrecremata, qui vidit librum Ioannis Vitalis, & hanc auctoritatem necessariò vidit, ac legit: ergo in hac materia nullus veritatem quæsiuit.

RICHARDVS Rodulphi de Hysbernia, Cancellarius Oxomensis, in Summa sua Theologica, quæ incipit: Principium omnium, &c. Et in 3. lib. Sent. & in 2. Senten. quæst. 7. artic. 2. *Anonym. Auctore 173. Bãdel. cap. 21. Dez. fol. 35. Vincent. Grysal.*

VERITAS 271.

AVCTOR iste absque vlla controuersia triplicatus est ab Aduersariis in hoc Ventilabro, & licèt suprà num. 29. de ipso locuti fuerimus, tamen quia hic illum adducunt sub eius proprio nomine, ac cognomine aliqua de illo iterum recapitulabimus. Quare supponendum est primo, quòd Richardus Radulphus, natione Anglus, Lychefeldensis Archidiaconus, & Oxoniensis Cancellarius, Archiepiscopus Ardmacensis, siuè Armachanus, Primas Hyberniæ, fuit Ordinum Mendicantium acerrimus impugnator, & sic contra ipsos anno Domini 1357. die 8. mensis Nouembris, Auinione coram Innocentio VI. Summo Ecclesiæ Pontifice, & Cardinalium cœtu, publicè protulit nouem conclusiones, quæ posteà fuerunt damnatæ sicut & aliæ eiusdẽ Armachani temeritates. Secundo suppono, quod hic scripsit plura, præcipuè lecturam, seu Summam Theologiæ, quæ incipit: *Principium omnium rerum*. Item Sermones varios, de laudibus Virginis Mariæ librum vnum: de quæstionibus Armenorum librum alterum, diuisum in 19. libris: nec non etiam contra Mendicantes, &c. Ex quibus solus liber de quæstionibus Armenorum est typis mandatus, nam alia opera nunquam lucem viderunt, sed latent in aliquibus Bibliothecis, ex quibus nonnulli Auctores aliqua verba, & auctoritates transcripserunt, præcipuè ex illo libro de laudibus Virginis Mariæ, & de Sermonariis.

Deindè nota, quòd Ioann. de Turrecremata part. 6. cap. 28. fol. 112. loquendo de Armathario Hyberniæ Primate, clarè fatetur, se non vidisse Summam, seu lecturam super quatuor libros Sententiarum Armachani, cuius verba nos dedimus num. 29. At idem met Turrecremata, eodem cap. 28. loquens de Anonymo, de quo nos suprà num. 21. sic inquit: *Item ad idem est alius antiquus Doctor Parisiensis sequens Magistrum Sententiarum, & Hugonem, cuius nomen non exprimitur in libro qui apud nos est, qui in Summa, sua quæ incipit: Primum principium omnium, siuè Deum esse sic ostendimus, in 3. libro quæstionem mouens, &c.* Viderat ergo Turrecremata, & apud se habebat (licèt absque nomine Auctoris) Summam illam in quatuor libros Sententiarum, quæ incipiebat: *Primum principium*, vel: *Principium omnium, &c.* Hanc autem Summam esse Armatharii, de quo Aduersarii suprà num. 29. seu Richardi Rodulphi Armachani, de quo hic patet euidenter ex ipsismet Anonymi verbis sic dicentis: *Idem tenet Magister Richardus Rodulphi de Hysbernia, Cancellarius Vniuersitatis Ceronensis, in Summa sua* Theologica, *quæ sic incipit: Principium omnium rerum, 3. libro dicit: Quod caro, &c.* Ex hac ergo vna Summa Theologica, quæ incipiebat: *Primum principium, &c.* Aduersarii tres finxerunt, seu adduxerunt ad suam Aream Doctores distinctos, scilicèt Anonymum antiquum, de quo num. 21. Armatharium, Primatem Hyberniæ, de quo num. 29. & Richardum Rodulphum, de quo hic. Et hæc de multiplicatione Auctoris.

Sed iam gradum faciamus ad auctoritatem, quam Turrecremata sic trãscripsit ex suo libro. In 3. libro, quæstionem mouens: vtrum caro Christi, antequam vniretur Verbo, peccato in B. Virgine fuerit obnoxia? sic respondit: *Dicendum quòd sic, sed non in quantum caro Christi, sed priusquam vniretur Verbo, ab omni contagione Spiritus Sancti operatione purgata fuit.* Ex hac auctoritate à Turrecremata adducta, suas transcripserunt post illum scribentes, sed notate, quomodo? Anonymus sic: *Quòd caro Christi in B. Virgine fuit obligata peccato originali, sed antequàm vniretur Verbo, fuit ab omni contagione peccati purgata.* Ecce in primo gressu quasi transmutata est tota auctoritas; nam prætermisit illud: *Sed non in quantum caro Christi*, & addidit ly, *originali*, quæ fuit pessima adulteratio, nam aliud est esse obligatum peccato sic absolutè, & simpliciter, & aliud est esse obligatum peccato originali singulariter, & præcisè, quia si caro illa erat obligata peccato, tã actuali, quàm originali, & hac non obstante obligatione æquali ad vtrumque, fuit præseruata ab actua-

actuali, quasi necessaria consequentia sequi videbatur, ipsam fuisse etiam ab originali præseruatam: quare Bandellus, vt ab his, & aliis difficultatibus se expediret, finxit auctoritatem; ita vt in ea nulla reperiretur ambiguitas, sic: Idem tenet Magister Richardus Rodulphi de Hysbernia, Cancellarius Vniuersitatis Oxomensis, in 2. Sentent. quæst. 7. artic. 2. sic dicens: *Beata Virgo fuit concepta in peccato originali, & ab eo ante Natiuitatem liberata, vt tenent Sancti, nec hoc derogat eius dignitati, quia pariformiter derogaret, quòd fuerit concepta cum libidine parẽtum, quod nullus dicit.* Vide, an excogitari poterat adeo enormis adulteratio, in qua nec solùm vnum transcripsit verbum, sed omnia, & singula ex proprio finxit cerebro, & etiam trãsmutauit citã: *In 2. Sent. quæst. 7. artic. 2.* tacendo, ex qua distinctione, vt sic maneret penitùs occultum mẽdacium. Sed expecta, quia adhuc maiora videbis. Petrus de Vincentia in classi de antiquis, clarissimisque Theologis sic inquit: Dominus Armachanus, Episcopus Hysberniæ, in 3. Sentent. dist. 3. sic dicit: *Beata Virgo post animationem fuit à peccato originali per primã sanctificationem in vtero Matris mundata, sed in Cõceptione filij fuit fomes peccati ab ea totaliter extirpatus*, & continuo immediatè post, nullo interposito Auctore, sic prosequitur: Magister Richardus Rodulphi de Hybernia, Cancellarius Vniuersitatis Oxomensis in 2. Sent. quæst. 7. articul. 2. sic dicit: *Beata Virgo fuit concepta in peccato originali, & ab eo antè Natiuitatem liberata, vt tenent Sancti, nec hoc derogat eius dignitati, quia pariformiter derogaret eius dignitati, quòd fuerit concepta cum libidine parentum, quod nullus dicit.* Hucusque sunt Petri de Vincentia verba. Grysaldus vero sic dicit: Richardus de Hybernia 2. quæst. 7. artic. 2. *Beata Virgo fuit concepta in peccato originali.* Hæc sunt omnia adducta ab Aduersariis. Ex quibus omnibus colligitur parua Aduersariorum peritia in hoc Auctore, quia ignorarunt Richardũ Rodulphum ex nomine, primo Cancellarium Oxoniensem fuisse: Deindè Archiepiscopum (non Episcopum) Armachanum (non Armatharium) Primatem Hyberniæ (non Hysberniæ) quod non solùm dicunt, & affirmant omnes Nomenclatores, nullo dempto, sed & opera eius impressa, & omnes Historiographi: nam notissimus Auctor fuit, & est, propter illam celebrem controuersiam Auinione habitam coram Patribus Ecclesiæ, in pleno Consistorio cum Mendicantibus, & hoc quod omnes sciebant, & sciunt, hìc ignorarunt, Anonymus, Bãdellus, Deza, Grysaldus, & præcipuè Vincentia, qui non solùm in eadem classi, sed in eodem loco successiuè, vnum post alium ponit Armathanum, Episcopum Hysberniæ, & Richardum Rodulphum de Hybernia. Hanc Petri de Vincentia simplicitatem malitia aliorum emendauit, nam Bandellus qui hùc Richardum Rodulphũ collocauit, cap. 20. Armachanũ proiecit ad cap. 21. Anonymus similiter Richardum constituit Auctore 152. & Armachanum transtulit ad num. 162. Idem etiam obseruauit Grysaldus, vt sic separati apparerent distincti, & non ita facile deprehenderetur mendacium, consequenterque finxerunt titulos, & epitheta diuersa: nam suprà num. 29. vocarunt Armathanum, seu Armachanum, hic appellarunt Richardum Rodulphum, quem ibi condecorarunt titulo Episcopatus Hysberniæ, hic cognominant Cancellariũ Oxomiensem, vel Cetonensem, & cùm ibi eum citassent, in 3. Sent. dist. 3. hic excogitarunt aliam coram in 2. Sentent. quæst. 7. artic. 1. ac denique ibi finxerunt vnam auctoritatem, & hic alteram ab illa penitùs diuersam. Si ergo potest Lector enumerare has fictiones, & cauillationes commissas, solùm vt multiplicarent vnum Auctorem contra Immaculatam Virginis Conceptionem, enumeret: nam hìc deficit spiritus meus.

His ergo sic examinatis, veritatis resolutio est, quòd Auctor iste absque vlla controuersia est triplicatus, & positus in hac Ventilatione num. 21. sub nomine Anonymi, & nu. 29. sub nomine Armachani, & hic sub titulo Richardi Rodulphi. Atq; insuper in operibus Alberti Magni nouissimè impression. tom. 17. fol. 487. extat Summa Theologica, quæ incipit: *Quod autem principium vnum sit omnium.* Et procedit per tractatus; & quæstiones. Ego absolutè dicerem, atque assertiuè affirmarem, tractatum istũ non fuisse Alberti Magni, quia nec operis dispositio, nec stilus est Alberti: nec dicere auderem absolutè esse Armachani, licèt titulus, Sũma, & initium id indicant, sed cùm ibi non inueniantur verba suprà relata à Turrecremata, quid circa hoc pro certo tenendum sit, penitùs ignoro. Et hæc de Auctore.

De auctoritatibus verò dico, quòd adducta à Turrecremata num. 21. sub nomine Anonymi, transcripta ab illa Summa, quæ incipit: *Primum principium omnium, &c.* Claritatis causa iterum transcripta, sic se habet: Quæstionem mouens, Armachanus, vtrum caro Christi, antequam vniretur Verbo, peccato in B. Virgine fuerit obnoxia? Sic respondet: *Dicendum quòd sic, sed non in quãtum caro Christi, sed priusquam vniretur Verbo, ab omni contagione Spiritus Sancti operatione purgata fuit.* Et infrà: *Corruptio vitij fuit in carne Virginis, quando Angelus venit ad eam, secundùm quam peccare poterat, sed in aduentu Spiritus Sancti, gratia, caro repleta est, & ab hac corruptione purgata, & ita bis sanctificata fuit.* Hæc solùm inuenit, & transcripsit Turrecremata ex illa Anonyma Summa super Sententias, ignorans cuius illa Sum-

Summa esset. Deindè cum in allegatione Ioannis de Segouia, ac Defensorio Ioannis Vitalis lib. 4. c. 7. legisset hæc verba: *Quintus testis est Dominus Richardus Syrac, Armachanus Hyberniæ, qui primò Aduersarius existens 3. dist. 3. Archiepiscopus factus id retractauit publicè, in Sermone, qui incipit: Sapiētia ædificauit sibi domum, ostendens, in Conceptione Virginis nullam fuisse culpæ originalis ruinā, quia nullus sapiēs Architectus in domo ruinosa fundamentū iacit ruinosum.* Ex his verbis occasionē sumens Turrecremata, postquā citauit suū Anonymū cap. 28. in principio, in eodémet cap. circa mediū adduxit pro sua sententiā Armathariū; nullā tamen adducens auctoritatē, sed sic dicens: *Itē ad idem est D. Armatharius Primas Iberniæ, in 3. Sent. dist. 3. sicut testimonio patet quorumdam tenentium assertionem contrariam, de hoc expressè refert in sermone suo de Conceptione Magister, qui hanc materiam studiosè solicitauit in hoc sacro Concilio, videlicèt Magister Ioānes, quod verò dicitur, quòd ipse Armathetanus retractauerit in sermone, qui incipit: Sapientia ædificauit sibi domum, quousque hoc condigna attestatione, quæ fidem faciat sufficientem in iudicio vniuersalis Synodi demonstretur, nullo modo est credendum, in eo potissimè, quia Ioannes Vitalis, qui hoc primo posuit in tractatulo suo de hac materia, in multis similibus, quæ dixit de aliis Doctoribus, sicut de Alexandro de Ales, & de S. Thoma, & de Alexandro Nequā, falsum dixisse certissimum est.* Et part. 13. cap. 2. fol. 263. à tergo, respondens ad nostra argumenta, inquit: *Decimò, allegatus est Dominus Armachanus, de quo dicitur, quòd in principio fuerit Aduersarius super 3. Sentent. dist. 3. sed postmodum factus Episcopus, publicè retractauit in sermone, qui incipit: Sapientia ædificauit sibi domum, &c.* Ex quibus euidenter patet, quòd Turrecremata non vidit Armatharium, imo nec nomen illius sciebat, siquidèm vocat eum Armathetanū; citauit tamen eū propter illum sermonem adductum à Ioanne de Segouia, ex testimonio suprapolito Ioannis Vitalis, & sic Turrecremata supposito quòd ignorauit Auctorem illius Summæ, in nullo peccauit, citando Anonymum ex illo à se viso manuscrip. & Armachanū, ex dictis Ioannis de Segouia, & Vitalis. Vtrū autem Vitalis verum dixerit, vel falsum infra examinabitur.

Deindè hæc eadem Summa, quæ incipiebat: *Primum principium, &c.* quam Turrecremata viderat absque Auctoris nomine, peruenit ad manus Anonymi, subscriptam suo proprio Auctore, scilicèt sub nomine Richardi Rodulphi, Cancellarii Oxoniensis, & ipsam legens, transcripsit verba sic: Idem tenet Magister Richardus Rodulphi de Hysbernia, Cancellarius Vniuersitatis Cironensis, in Summa sua Theologica, quæ sic incipit: *Principium omnium, &c.* in 3. libro dicēs: *Quòd caro Christi in B. Virgine fuit obligata peccato originali, sed antequā vniretur Verbo, fuit ab omni contagione peccati purgata. Hæc ille.* En ipsissima verba adducta à Turrecremata ex Summa Anonyma, solū differunt in vno verbo, quia Anonymus Dominicanus addidit illud, *originali.* Manet ergo ex his comprobatum, quod Auctor illius summæ Theologicæ incipientis: *Principiū omniū, &c.* erat Richardus Rodulphus de Hybernia, sed cùm Anonymus Domin. ignoraret, an hic Rodulphus fuerit, necnè dictus etiam Armachanus Episcopus Hysberniæ, videns illum citatum in Turrecremata, dixit iterum etiam ipse: *Idem tenet Armachanus, Episcopus Hysberniæ, in 3. Sentent. distinct. 3. & in sermone Beatæ Virginis.* Sed nullam adduxit auctoritatem, quia Turrecremata nullam adduxerat, sicque citauit hunc Armachanum in fide Turrecrematæ, sicut Turrecremata in fide Vitalis, & in hoc supposito quòd Anonymus ignorabat, an Richardus Rodulphus fuerit idem quòd Armachanus Episcopus Hyberniæ, neque peccauit Anonymus in hac multiplicatione; errauit verò solùm in hoc, quia citauit Sermonem pro sua opinione, quando Turrecremata dicit expressè, Sermonem illum Armachani esse pro nobis, vt est, & infrà videbimus, & quantum ad hoc pessimè errauit. Venerunt ergo post istos duos alii tres, scilicèt Bandellus, eius Continuator, & Vincentia, & videntes, quod Anonymus citabat ex vna parte Richardum Rodulphum in Summa sua, quæ incipit: *Principium omnium, &c.* Sed quod auctoritas nihil expressè probabat finxerūt ex proprio cerebro suprapositam auctoritatem: *Beata Virgo fuit concepta in peccato originali, &c.* Et vna cum auctoritate finxerunt etiam citam, scilicèt, *in 2. Sentent. quæst. 7. art. 2.* videntes insuper, quòd Anonymus non adducebat auctoritatem ex Armachano in 3. Sentent. distinct. 3. finxerunt etiam similiter aliam auctoritatem pro Armachano in 3. dicentes: *Beata Virgo post animationem, &c.* Et sic vt macularent sanctissimam Dei Matrem, à planta pedis vsque ad verticem capitis comminuerunt omnia ossa Richardi Rodulphi Armachani, quoad Auctorem, & plus quoad auctoritatem.

Solùm restat nunc inquirere de mente Richardi Rodulphi Armachani, & an auctoritas, prout adducitur à Turrecremata, habeat aliquid expressum contra Virginis Conceptionem. Et in primis existimo esse fictum illud, quod dicit Turrecremata, *peccato in Virgine fuerit obnoxia*, addens ex proprio cerebro illud, *in Virgine*: Nam Magister Sentent. quē secutus est Armachanus, solùm dicit de carne: *Ipsam priùs peccato fuisse obnoxiam, sicut reliqua*

Vir-

Virginis caro, &c. Et sic nō est illud, *in Virgine*: aliud enim est quærere, an caro Verbi prius fuerit obnoxia peccato, sicut fuit reliqua Virginis caro? Aut quærere, vel dicere fuisse obnoxiam peccato in Virgine: primum potest absolutè cōcedi absq; præiudicio Immaculatæ Cōceptionis, nō sic secundū: ideo Turrecremata non adduxit integra verba Armachani. Dicimus enim explicando ipsius mentem iuxta totū rigorem verborū auctoritatis, quòd caro Christi fuit obnoxia, id est, obligata peccato, non in Christo, sed in Virgine, cuius caro tota fuerat obnoxia & obligata peccato, vel in Adā, vel in Ioachimo, vel adhuc in Anna, per illos 40. vel 80. dies suæ formationis in vtero: cōcedētes enim in Virgine debitum proximum, vel remotum, nō negarent illa prima Armachani verba: caro Verbi obnoxia fuit peccato in Virgine: alia autem quæ dicit Armachanus, scilicet, quod caro Virginis fuit purgata à contagione in aduentu Spiritus Sancti, & quod corruptio vitii erat in carne Virginis, quando Angelus venit ad eam, & quòd in aduentu Spiritus Sancti fuit ab hac corruptione purgata, æqualiter militant cōtra vestram sanctificationē, quàm cōtra præseruationem: Supposita enim præseruatione nostra, vel sanctificatione vestra, illa sunt falsa, si Armachanus intelligit, quod caro Virginis per aduentū Spiritus Sancti fuit purgata ab aliquo actuali cōtagio, vel ab aliqua in ipsa existente corruptione vitii, hoc enim nō solùm in nostra sentētia, sed etiā in vestra, & secundū Fidē falsissimū est. Et sic per illud repetitū verbū, *purgata*, debet intelligi, quod fuerit præseruata ab omni contagione, & corruptionis vitio, quod in instāti decisionis seminis poterat esse sensualitatis, vel delectationis, &c. Sed quicquid sit de hoc, saltem notate vltima Armachani verba: *Et ita bis sanctificata fuit*, id est, semel in anima, in vtero Matris suæ, & iterū in carne in Incarnatione Verbi: in prima, secundū vestram interpretationē, fuit pugata à peccato originali: in secunda à vitio, & contagione sensualitatis; quia caro illa Virginis ad vtrumq; æqualiter erat obnoxia in Maria: desideratis ne ampliùs pro vestra sentētia ex verbis Armachani? Tūc sic ex duabus sanctificationibus æqualiter positis, secūda carnis nō fuit sanctificatio, aut purgatio ab aliquo vitio, & contagione actuali, seu corruptione, sed imminenti, & futura: ergo pariformiter dicēdū erit de prima sanctificatione, & purgatione in anima. Vel ostēdite disparitatē, quia ego nullā inuenio, imo ex his duabus ratio, & cōueniētia stant pro prima; quia secundū vitiū, contagiū, & corruptio carnis, poterant esse absque Dei offensa, & damnatione æterna, non autem primum.

Ad illud Turrecrematæ circa mutationē sententiæ Armachani, ac de Sermone illo incipiente: *Sapiētia ædificauit sibi domū, quousque hoc condigna attestatione, quæ fidē faciat sufficientē, in iudicio vniuersalis Synodi demōstretur, nullomodo est credēdū*; ex ore tuo te condēnas, & simul omnes tuos, ò doctissime Turrecremata! vnde habetis pro Auctoribus à vobis adductis, & in hac Ventilatione examinatis, cōdignam, & sufficientē attestationem, quæ fidē faciat in iudicio vniuersalis Synodi? Quomodo ergo allegasti in Synodo Basiliensi tot, tantosque Auctores fictos, & vitiatos, vt in hoc libro vidimus? Liber iste ad hoc prodiit in lucē, vt sit quædam cōdigna attestatio, & fidem faciat sufficientem in iudicio vniuersalis Synodi, quo demōstretur vobis, nullo modo esse credendū. Quod Armathanus mutauerit sententiam, ego nō possum euidenti attestatione demōstrare, benè tamen probabilissima, ac sufficienti, vt in iudicio vniuersalis Synodi fidem faciat, Primo, quia hoc dicit, & affirmat Ioannes Vitalis, qui floruit parum post Armachanum, in suo Defensorio, in quo nec minimum verbum hucusque inueni à veritate alienum. Secundo, quia idem dicit Ioannes Alanus, Doctor Parisiensis, qui vixit ad annum 1390. lib. 4. cap. 3. Tertio, quia Ioannes de Segouia, Canonicus Toletanus, idem dixit, & affirmauit coram Patribus Concilii Basiliensis. Quarto, quia Ionnes Paleonidorus, Ordinis Carmelitarum, in libro de antiquitate, & sanctimonia Eremitarum Mōtis Carmeli lib. 1. c. 1. fol. 2. dicit, Armachanum prædicasse Sermonem de Cōceptione Virginis gloriosæ coram venerabili coetu Cardinalium in ipso die Cōceptionis, in Cōuentu Carmelitarum Auinionen. Et ex ipso adducit aliqua verba, de quo nos in nostra malitia. Quinto, Simo. Choelus, in Cōpendio Chronicæ, Ordinis Carmelitarū lib. 1. cap. 14. de eodem Sermone mentionem facit. Sexto, quia hoc affirmāt ferè 50. Auctores moderni scribētes de Cōceptione Virginis, Casaneus, Cartagena tom. 4. col. 419. Marraccius, Leon, &c. Septimo, & potissimè, quia apud nos extat Sermo de Cōceptione, ex antiquo codice, in Anglia reperto, qui non habet thema, sed ex toto contextu Sermonis colligitur euidenter fuisse elaboratum super illa verba: *Sapiētia ædificauit sibi domum, &c.* quia semper loquitur de ædificio Domus Dei, & in principio, inqui: *Fūdamenta fecit, locauit mœnia, &c. Opportuit ergo cū ab ipso fundamenti primordio, præ cæteris aliquid dignitatis sortiri priuilegium, &c. Hāc namq; domū fundauit altissimus, & ædificauit sapientia.* Et infrà: *Sanctificauit à fundamento, operā dans ædificio, alioqui si corruptū esset fundamentū, omne superpositū nutaret ædificiū, &c. Ipse fundauit eā, ipse, non alius, non vetus Adā, sed nouus nouū iacens fundamētū, &c. Alioqui si veteris ruinæ mansere vestigia, si veteri superædificatū est vetus Adam, & non ipse fundauit eam Altissimus, &c.* Et alia infinita habet huiusmodi, ex quo colligo, quod thema illius

Sermonis erat illud: *Sapiētia ædificauit sibi domū*, atq; in ipso extant illa verba de sapiēte Architecto, & fundamēto ruinoso, vel æquiualētia, scilicet hæc: *Intellige, quòd ait: ipse fundauit, eā ipse, non alius, nō vetus Adā, sed nouus nō num tacens fundamētum, super quod tā præclarum, tā insigne surgeret ædificium; alioqui si veteris ruinæ māsere vestigia, si veteri superædificatum est, vetus Adā, & nō ipse fundauit eā, &c.* Alia vide nū. 249. cū autem Sermo fuerit repertus in Anglia, & Armachanus fuerit Anglus, & thema illius Sermonis sit illud: Sapiētia ædificauit sibi domum. Ac denique verba ipsa adducta à Vitale, Alano, & Segouia repetiatur in ipso, nō esset abs re dicere, & affirmare, istū fuisse Armachani Sermonē. Si ergo est iste, fratres mei apud nos extat manuscriptus, & inuenitur impressus sub nomine Petri Comestoris Mechiliniæ anno 1536. in 8. paruo, cuius totū assumptū est probare, Virginē Mariā fuisse sine originali peccato cōceptā. Hæc omnia habet Armachanus pro mea sententia, accingite lumbos vestros, & assumite lucernas in manibus vestris, & quærite alia similia pro vestra.

RICHARDVS De S. Victore, exponēs illud: Spiritus Sāctus superueniet in te, & super illud Isaiæ: Ecce Virgo, & in aliis capitibus, & super Cantic. Can. *Turrec. p. 6. c. 26. fol. 116. à tergo. Anonym. Auctor. 152. Bādel. cap. 20. Deza fol. 33. Vincēt. Castellan. Grysald. Barelet. Lud. de Sotomaior in Cant. fol. 951.*

VERITAS 272.

NOTISSIMI, Ac celeberrimi Richardi de S. Victore, cuius opera extāt excussa Venetiis anno 1592. in fol. Parisiis 1518. in fol. & hæc vt ibi dicitur, fuit prima impressio, & nouissimè Coloniæ 1621. in 4. Primā auctoritatem sic adducit Turrecremata: Item quarto, ad idē Richardus de S. Victore, qui, vt testatur Auctor illius copiosi, ac famosissimi libri, qui Mariale de laudibus sacratissimæ Virginis nominatur; qui Auctor dicitur fuisse quidā Religiosus magnæ sapientiæ vir Ordinis Cisterciēsis, dicit sic: *Superueniente Spiritu Sancto in Mariā, & obūbrante ei virtute altissimi, illud solùm remansit in ea, quod erat ad pœnā; illud totū recessit, quod erat ad culpā, vitiositas omnis recessit, pœnalitas remansit, carnalitas omninò tollebatur, calamitas non amouebatur. Hæc ille.* Dico ergo primo, quòd hanc auctoritatē fideliter transcripsit Turrecremata ex Auctore Marialis de laudibus Virginis lib. 3. in principio primæ impressionis Anonymæ. In secunda verò impressione sub nomine Richardi à S. Laurentio extat fol. 176. & inuenitur etiā ad literā in ipso Richardo à S. Victore lib. 2. de Emanuele cap. 28. vt infra videbimus. Ex his Turrecrematæ verbis constat, quod Auctor illius libri nō fuerit Albertus Magnus vt nuper sine vllo fundamento in vltima impressione volunt Patres Dominicani. Dico secundo, quod Anonymus hāc adducit, auctoritate 58. & in Auctore 152. sic dicēs: *Idē tenet Richardus de S. Victore exponens illud: Spiritus Sāctus superueniet in te.* Dico tertio, quod ex his colligitur euidenter, neque Turrecrematā, neq; Anonymū, vidisse Richardū, quia Richardus in illo passu nō explicat, neque exponit illud *Spiritus Sanctus superueniet in te*, sed quemdā Isaiæ locū, vt infra videbitur. inconsideratè ergo, & in re tā graui citabant hos Ecclesiæ Patres, quos non videbant. Quarto, Albertus Castellanus citat hanc eadē auctoritatē sic: *Richardus à S. Victore in 3. Sent. dist. 3. superueniente, &c.* O fratres mei! Richardus de S. Victore non scripsit super Sententias, sed Richardus de Mediauilla, nec ille dixit illa verba: *Superueniente, &c.* sed ille. O confusio confusionū! Sed iam plus mirandum est, quomodo Turrecremata alioquin doctus, adducat hanc auctoritatem, ad probandum ex ea, Virginē Mariam fuisse conceptā in peccato originali, nam hic loquitur Richardus de tempore Incarnationis Verbi Diuini, tunc enim superueniens Spiritus Sanctus in Virginem, abstulit quidquid carnale erat, vt in illa sacratissima Cōceptione nulla interuenerit carnalis delectatio, titillatio, seu inordinatus motus, sed omnia in illa supernaturali generatione essent purissima, ac sanctissima. Quid ergo hæc cum Conceptione passiua Mariæ, quando ipsa fuit genita in vtero Annæ? Igitur hæc auctoritas disparata est, & totaliter extra rem, solūque fuit adducta, vt tantus Doctor, ac celebris Richardus Victorinus non deesset ab hoc maculato congressu Patrū, & Doctorum. Hoc benè notarunt Bandellus, Deza, & ex parte Vincentia, ideòque super hunc primū lapidem positum à Turrecremata, & Anonymo excogitarunt erigere alterā Turrim, & ædificare sub nomine Richardi à S. Victore auctoritatē, quæ pertingeret ad cœlos, vt celebraret nomē eorū in terris, sed fabricarunt illā cū maiori confusione, quàm fuerat Babylonica. Attende Lector, lege sequentia.

Dicunt enim sic: Idem tenet D. Richardus de S. Victore in tractatu deuotissimo, quē fecit super illud Isaiæ: Ecce Virgo, & pariet Filium; sic dicens: *Tanta enim huius Emanuelis Conceptio valuit, vt concupiscentiæ fomitem, totiusq; corruptionis radicē de Matre deleret. Puer itaque iste, qui factus est nobis Emanuel in ipso ingressu mortalis vitæ, butyrū, & mel comedit, quia ab ipsa hora Conceptionis suæ plenitudinē sanctitatis accepit. Sed constat profectò; quòd nisi B. Virgo ad plenū purgata fuisset, fructū tam sublimem facere nō potuisset. Quod diximus, dicamus apertius nisi ab omni vitiorum contagione purgata fuis-*

fuisse, Dei Filiũ nõ genera sset. Et hoc est quod fuit prophetatum: quia antequã puer sciat reprobare malum, & eligere bonum, derelinquetur terra, quã tu detestaris, à facie duorũ Regũ: ac si apertius dicat: Antequã Emanuel concipiatur, terra conditionis nostræ in Matre eius à gemina omnium peccatorum radice liberabitur. Illud enim remansit in Virgine, quod erat ad pœnã: illud recessit, quod erat ad culpam, vitiositas recessit, pœnalitas remansit. Quàm mirum, quàm stupendum, quòd Matrem suam, quæ per Spiritum Sanctum ab omni vitio ad plenum purgata fuit, fons ipse pietatis Filius eius sub iugo captiuitatis nostræ laborare permisit. In ipsa enim B. Virgine ab omni vitiorum impugnatione, superueniente Spiritu Sancto, terra conditionis nostræ plenã pacẽ obtinuit, & ab omnium peccatorum radice derelicta fuit. Emanuel autẽ Filius eius nihil vnquã in se habuit, quod purgari opportuerit, quia ab hora Conceptionis suæ omnẽ Sanctitatis plenitudinẽ accipiendo in omni bono cõfirmatus, & consummatus fuit. Hæc ille. Et ad hanc auctoritatẽ adducunt sequentia verba: *Et in toto illo ferè tractatu, videlicet, septimo, & octauo, & nono, & decimo cap. loquitur clarè de hac materia.* Hæc est, vt vides, vnica, ac cõtinua auctoritas, quã ex Richardo de S. Victore proponunt Aduersarii. Ad enucleandã ergo veritatẽ illius, & falsitates, in illa inclusas, detegẽdas ipsam per partes examinabimus, vt sic ex mathematica demonstratione ostendamus, quod in vna sola, ac indiuisibi auctoritate huius classici, ac communissimi Doctoris, inueniuntur aliqua mendacia, paucissimæ adulterationes, ac nõnulla vitia, quæ exercitii causa enumerata ascẽdũt tantũ modo ad 68. Quod si credere nolueris, quia fortè tibi videbitur impossibile, Lector demonstratio non est procul.

Scias ergo, quod Richardus à S. Victore edidit tractatũ de Emanuele, contra quẽdã Iudæũ, appellatũ Andræam, quẽ diuisit in duos libros, quorum primus habet capita 21. Secundus verò 31. & primo tractatus iste non est deuotissimus, vt dicunt Aduersarii, sed cuiusdam Isaiæ Prophetiæ obscurissima interpretatio, & expositio vndique obtrusa. Secundo, cauillosè citarunt tractatũ, non verò librũ, neq; caput vllum, quia ex toto illo integro tractatu, & 52. capitibus in ipso existentibus, intendebant conglutinare vnam indiuisibilẽ, & continuã auctoritatẽ sicut fecerunt. Tertio, non fideliter transcripserũt librũ, seu tractatus thema, quod sic se habet: *Ecce Virgo concipiet, & pariet Filiũ, &c.* dereliquerunt ergo verbum illud, *concipiet*, quia sicut in re, & in voce periclitaretur apud ipsos Cõceptio. Quarto, illa prima auctoritatis clausula, quæ basis, & fundamentũ est aliarũ: *Tanta enim huius Emanuelis Conceptionis voluit, vt concupiscentiæ fomitem totiusq; corruptionis radicẽ de Matre deleret.* Hæc inquã prima clausula à primo vsque ad vltimũ verbum falsa est, & ficta; at iniquè excogitata contra Dei Matrẽ, quia in toto illo tractatu de Emanuele non extat, imò neque in aliis operibus Richardi; nisi velint dicere, quòd hæc verba desumpserunt ex lib. 2. cap. 21. vbi loquens de Verbi Incarnatione, seu Christi aduentu, inquit: *Testimonium conscientiæ in illo corde nullã concupiscentiã sentire! Quid in illo corde dulcius fuit, quod nulla malitia tetigit, quod nihil felis, nihil amaritudinis, vel habuit, vel habere potuit, &c.* Si ex hac suã cõposuerunt Aduersarii (non enim inuenio alia verba, quæ maiorẽ similitudinẽ habeant cũ prællegatis, quã ista) auctoritatẽ, vide quanta finxerut, & adulterarunt: nam ex tredecim verbis, quæ sunt in auctoritate, duodecim sunt ficta, & mendaciter introducta, vndà si ex toto rigore iustitiæ numeranda sunt vitia iam hucusque patrata erunt 15.

Aliã clausulã sic adducunt: *Puer itaq; iste, qui factus est nobis Emanuel in ipso ingressu mortalis vitæ butyrũ, & mel comedit, quia ab ipsa hora Cõceptionis suæ plenitudinẽ sanctitatis accepit.* Verba autem Richardi cap. 23. ad finem sic se habent: *Quando enim putas, primũ cœpit Emanuel noster butyrum, & mel comedere? Certè ex quo cœpit homo esse, certè ab ipsa hora Cõceptionis suæ repletus est totius dulcedinis, totius suauitatis plenitudine.* In hac clausula primo peccãrunt, quia ipsam desumpserunt ex altero capite diuerso, prætermittendo totũ caput 22. Secundo, fabricarunt ex proprio cerebro omnia illa verba: *Puer itaq; iste, qui factus est nobis Emanuel, in ipso ingressu mortalis vitæ.* Tertio, interrogatiuã propositionem fecerũt affirmatiuã. Quarto cõsequenter, vbi Ricardus: *Butyrũ, & mel comedere*; ipsi sic, *Butyrũ, & mel comedit.* Quinto vbi Richardus, *certè ab ipsa hora* ipsi *quia ab ipsa hora*, transmutãtes protestatiuã in causalem. Sexto, prætermiserũt illud, *repletus est totius dulcedinis.* Septimo, vbi Richardus, *totius suauitatis plenitudine*: Aduersarii sic, *plenitudinẽ sanctitatis accepit*, vitiarũt ly, *plenitudine*, & antepoſuerũt, & ly, *suauitatis*, trãsmutarunt in, *sãctitatis*, & addiderunt verbũ illud, *accepit*, sicque hic fuerunt nouẽ vitia, quibus si adiungas 15. antecedentia, erũt 24.

Sequentẽ clausulã, sic adducunt: *Sed constat profectò, quod nisi B. Virgo ad plenũ purgata fuisset, fructũ tã sublimẽ facere non potuisset, Quod diximus, dicamus apertius, nisi ab omni vitiorũ cõtagione purgata fuisset, Dei Filium non generasset.* In Richardo sic extãt verba c. 26. in princip. *Certè & ipsa B. Virgo Maria etiam tunc secũdùm carnẽ terra erat: quãdo ab Angelo audiebat: Aue gratia plena, Ecce cõcipies, & paries Filium: Absq; dubio etiam tunc secundùm carnem terra erat, & in terram ibat, terra erat per mortalitatem, & in terram ibat per mortem. Vndè hoc ergo illa tali terræ talem fructum facere*

posse? Sed constat profectò, quia nisi ad plenum purgata fuisset, fructum talem itaque sublimem facere non posset. Quod diximus, dicamus apertiùs. *Nisi ab omni vitiorum contagione penitùs purgata fuisset, Deum Dei Filium generare non posset, &c.* In hac auctoritatis parte commiserunt etiam aliqua vitia, nam primò delumpserunt illam ex alio capite, scilicet 26. prætermittendo duo integra capita, scilicet 24. & 25. Secundo, dereliquerunt illa prima, ac præcipua Richardi verba: *Certè & ipsa Beata Virgo Maria etiam nunc secundùm carnem terra erat, quando ab Angelo audiebat: Aue gratia plena, ecce concipies, & paries Filium, &c.* In quibus Richardus suam mentem aperit, loquendo de carne virginea Mariæ sub metaphora terræ, in qua seminandum erat granum Verbi Diuini: quod autem caro Mariæ fuisset terra, probat Richardus, quia in terram ibat per mortalitatem; hæc ergo terra, & caro Virginea, nisi ad plenum purgata fuisset, talem, ac tam sublimem fructum facere non posset, quod euidens, ac Catholicum dogma est. Aduersarii ergo videntes, quod hic Richardus clarè, & expressè loquebatur de carne Virginea, tempore Incarnationis, & quod ipsa tunc non fuerat purgata ab aliquo contagio, seu vitio, quod erat, sed quod inesse poterat, & quod ibi purgatio sonabat idem quod præseruatio, & purgata ab omni vitiorum contagione, idē quod præseruata, aut præuenta ab omni vitio, & contagio; quæ quidèm omnia erant contra ipsorum intentum, & fauebant nostræ doctrinæ; ideò malitiosè satis prætermiserunt totam illam clausulam. Tertio, consequenter ad prædicta, ex abrupto prætermittentes interrogationem, & dubitationis causam transierunt ad illa verba: *Sed constat profectò, quia nisi ad plenum purgata fuisset*, vt sic saltem apparenter reducerent Richardi verba de Conceptione Verbi, ad Conceptionem passiuam Virginis. Quarto, addiderunt illud, *B. Virgo*, vt illa quæ dicit Richardus de terra, seu carne Virginea, sub symbolo terræ, intelligerentur absolutè dicta de Beatissima Maria. Quinto, mutarunt illas quatuor dictiones, *quod*, atque illam, *tam* (vt consideranti patebit) & ly, *talem itaque*, & illam, *potuisset*, quæ omnia, quia parui momēti sunt, ex charitate fraternali computamus pro solo vno vitio. Sexto, vbi Richardus, *Deum Dei Filiū generare non posset*; ipsi sic, *Dei Filium non generasset.* Verba enim de possibili determinarunt ad factum. Malitia vero magna extitit in ablatione illius dictionis, *penitus*, quia sonabat plus quam ipsi desiderabant: nam si caro illa remāsit cum fomite in animæ introductione: ergo non *penitus*, purgata diceretur. Hæc sex vitia adiunctis præcedentibus 24. erunt 30.

Deindè sic prosequuntur: *Et hoc est quod fuit Prophetatum: quia antequam puer sciat reprobare malùm, & eligere bonum, derelinquetur terra, quam tu detestaris à facie duorum Regnū.* Verba autem Ricardi sic se habent: *Vt enim Virgo conciperet, Virgo pareret, summa sanctitate, summa puritate opus habebat. Quo itaque ordine, quave ratione ad tantæ sublimatis gratiam Virgo gloriosa promouetur, mystico eloquio describitur, cùm per Prophetam ad Achaz dicitur: Quia antequam puer sciat reprobare malum, & eligere bonum, derelinquetur terra, quam tu detestaris à facie duorum Regum suorum, &c.* In quibus verbis prætermiserunt primo septem lineas ex Richardo, quia in illis expressè loquebatur de puritate, ac sanctitate necessaria in Virgine ad concipiendum, & pariēdum Deum, quæ ipsi desiderabant occultare. Secundo, malitiosè satis ad illud: *Nisi ab omni vitiorum contagione penitùs purgata fuisset, Dei Filium generasset*, adiunxerunt auctoritatē Isaiæ, adulterando verba, & dicentes: *Et hoc est, quod fuit Prophetatum, &c.* Vt sic inducerēt Isaiæ Prophetiam ad purgationem Virginis à contagione vitiorum, quando Isaiæ verba nec de hoc loquuntur, neque in ordine ad hoc explicat illa Richardus, sed de corruptibilitate, passibilitate, ac mortalitate naturæ humanæ. Si mihi non credis, lege Richardum. Alia autē verba, quia parui momēti erāt pro suo assumpto, optimè, & nulla mutata syllaba transcripserunt; sunt ergo iam 32. vitia.

Deindè sic prosequūtur: *Ac si apertiùs dicat: antequam Emanuel concipiatur, terra conditionis nostræ in Matre eius à gemina omnium peccatorū radice liberabitur.* Verba autem Richardi cap. 27. sic se habent: *Terra itaque mortalitatis, & passibilitatis nostræ, à facie duorū Regum suorum derelinquitur; quādo natura mortalis, atque passibilis tam à vitio cōcupiscētiæ, quàm à vitio ignorātiæ penitùs emundatur.* Primo, igitur in hac clausula prætermittentes maiorem partem capituli 26. vt continuarent suā auctoritatem, & intentionem, transierunt ad cap. 27. Secundò, ex proprio marte addiderunt illud: *Ac si apertius dicat*, quæ verba non extant in Richardo. Tertio, addiderunt etiam illud: *Antequam Emanuel concipiatur.* Quarto, vbi Richardus: *Terra vtique mortalitatis, & passibilitatis nostræ*, ipsi auferēdo principaliora verba, solùm dixerunt: Terra, *conditionis* nostræ, vt sic celarent illas conditiones mortalitatis, ac passibilitatis nostræ, & reducerent auctoritatē ad illam primam, ac præcipuā conditionē peccati originalis. Quinto, addiderunt totum illud *In Matre eius à gemina omnium peccatorum radice liberabitur*, quorum nec minimum Iota, aut apex extat in Richado! Vos qui mēdaciter finxistis hanc auctoritatē; dicite mihi, quæ, vel qualis est illa gemina peccatorum radix, à qua no-

noster Emanuel liberauit Matrẽ suam, antequã ipse conciperetur? Sanctificata fuit in vtero Maria, secundùm vestram opinionem, ab illa radice viciata in Adamo: quæ ergo alia radix peccati remansit in Virgine, à qua fuit liberata, antequam Emanuel conciperetur? Itẽ si in Conceptione Emanuelis fuit æqualiter liberata à gemina illa radice, non quomodocumque, sed *gemina omnium peccatorum*, nota illud, *omniũ*: ergo gemina omnium peccatorum radix erat in Virgine, quando venit Angelus ad eam? Cogita, & recogita, ô Lector! quia vsque ad vltimum Iudicii diem non peruenies ad finem, & intentionem, neq; sanã intelligentiam in Fide huius magnæ adulterationis: nã ego prætermittẽdo Theologiam, hic officium facio Arithmetici; sunt ergo iam 37. adulterationes.

Prosequitur Bandellus sic: *Illud enim remansit in Virgine, quod erat ad pœnam, illud recessit, quod erat ad culpã; vitiositas recessit, pœnalitas remansit.* At Richardi verba sunt in principio capitis 28. *Derelinquetur, inquit, terra à facie duorũ regum suorum. Notandũ valdè, quod dicitur: derelinquetur terra, nec qualiscũq; sed qualem impietas detestatur: nihil hic agitur de miseræ huius terræ nostræ innouatione, sed tãtũmodò de eius liberatione. Libertas redditur, sed immortalitatis gloria non reformatur. Videtis certè, quia illud remansit in Virgine, quod erat ad pœnã, illud recessit, quod erat ad culpã: Vitiositas recessit, pœnalitas remansit, carnalitas tollitur, sed calamitas non amouetur.* Peruenimus iam ad auctoritatis partem, quam adduxit Turrecremata ex illo Auctore sibi incognito: Cisterciensi de laudibus Virginis. Cùm ergo ista Richardi verba sint vera, iuxta illa sunt omnia regulanda. Primo ergo peccauit Turrecremata in eo, quòd ad Concilium detulit hanc auctoritatẽ sub nomine Richardi de S. Victore; absq; eo quòd ipsam vidisset in suo originali: quomodo enim sciebat, Cisterciẽsem illũ incognitum verè, & legaliter trãscripsisse? Secundo, errauit Anonymus, dicẽdo, quod hæc verba scripserat Richardus, *Exponẽs illud: Spiritus Sãctus superueniet in te*, quia, vt visum est, Richardus exponit illud Isaiæ: *Derelinquetur terra, &c.* Vide quãta sit inter vtrũque differentia? Tertio, Bandellus, & alii cõtinuando suã auctoritatẽ, à cap. 27. trãsierunt ad 28. Quarto, prætermiserũt omnia prima auctoritatis verba, à quibus pendent sensus, & intelligẽtia Richardi. Quinto, vbi Richardus, *Pœnalitas remãsit, carnalitas tollitur*, tacuerunt illud, *carnalitas tollitur*, vt sic occultarẽt totaliter finẽ, & scopũ verborũ, nã hic agit Victorinus de carne Mariæ, quæ in Incarnatione Verbi purgata, & purificata fuit (loquor cũ dẽ terminis, quibus Richardus, & omnes antiqui) vt in illa seminis decisione, ac carnis administratione nihil remaneret, quod posset esse ad culpam, sed ob hoc non fuerũt sublata illa, quæ in ipsa carne poterant esse ad pœnalitatem. Si ergò hæc quinque vitia addas supra existentibus, iam sunt quadraginta duo.

Sic igitur prosequuntur Aduersarii suã auctoritatem: *Quàm mirũ, quàm stupendũ, quòd Matrẽ suam, quæ per Spiritũ Sanctũ ab omni vitio ad plenũ purgata fuit, fõs ipse pietatis Filius eius sub iugo captiuitatis nostræ laborare permisit.* Verba autem Richardi ad finem cap. 28. sic se habẽt: *Quàm mirũ, quàm stupendũ, quòd Matrẽ suam, quæ ab omni vitio ad plenum purgata fuit, fons ipse pietatis Filius eius sub iugo captiuitatis nostræ laborare permisit. E cõtra verò, quid quæso, miraculi, quid prodigii fuit, quòd terra maledictioni addicta, miseriis exposita, ab omni vitiorũ exactione, & inquietudine liberrima plenã pro hac parte pacẽ obtinere potuit?* Primo ergo peccarũt, quòd cùm hæc verba sint Richardi ad finem capituli, & antecedenter adducta ad principiũ, prætermittendo triginta lineas, ipsa cõtinuo, ac successiue concatenarunt. Secundo, quod non ex simplicitate, sed ex mera cauillatione prætermiserunt omnia illa, quia ibi declarat Richardus suã mentem, vt volenti illũ legere constabit. Tertio, addiderunt illud: *Quæ per Spiritum Sanctũ*, vt sic insinuarent, quod Spiritus Sanctus purgauit Virginem ab omni vitio ante incarnationem, cùm filius eius eã sub iugo captiuitatis nostræ laborare permiserit: quæ adulteratio, si bene perpendatur, enormis est. Quarto, prætermiserunt verba illa, quibus totũ clauditur capitulum, quia exprimebãt quidquid nos desiderare poteramus pro nostra sententia, scilicet, quòd licet Virgo Maria laborauerit sub iugo pœnalitatis, fuit tamen liberrima ab omni vitiorũ exactione, ac maledictione, atq; culpæ miseria: Laborabat enim natura humana secundùm Ricardũ, ac veritatem, ex duplici parte, culpa, scilicet, & pœna; Maria autem, licet fuerit sub iugo pœnalitatis, tamen ex parte culpæ liberrima fuit. Ex hoc patet, quod peccarũt. Quinto, in eò quòd iugum pœnæ transtulerunt ad iugum culpæ. Additis ergo his quinque vitiis, iam sunt omnia cum suprà positis quadraginta septem.

Sic Aduersarii suam cõtinuant auctoritatem: *In ipsa enim B. Virgine ab omni vitiorũ impugnatione (superueniẽte Spiritu Sãcto) terra cõditionis nostræ plenã pacẽ obtinuit, & ab omni peccatorũ radice derelicta fuit.* Verba autẽ Richardi cap. 30. ad finẽ sunt hæc: *Dicta ergo Prophetia, intelligenda videtur de sola Virgine Maria in ipsa sanè ab omni vitiorum impugnatione, terra miseræ conditionis nostræ plenam pacẽ obtinuit, quantum ad ipsam, terra, qualem Achaz detestabilem habebat, &c.* Primo ergo peccarunt in eo, quod ad verba præcedentia, quæ extant cap. 28. adiunxerunt continuato calamo

mo hæc, quæ inueniuntur ad finem cap. 30. prætermittendo totum cap. 29. & ferè 30. Secundo abstulerunt illa Richardi dubitatiua verba: *Dicta ergo intelligenda videntur.* Tertio, vbi Richardus: *De sola Virgine Maria*; ipsi sic, *in ipsa enim* Virgine Maria, auferentes illam exceptiuam vniuersalem, *sola*, quia erat contra eorũ doctrinam, & Virginis priuilegium, quo excipiebatur ab omnibus vitiis terræ conditionis humanæ supra positis. Quarto, addiderunt illud, *superueniente Spiritu Sancto*, vt hoc Virginis priuilegium concessum, ipsi secundùm Richardum indiffinitè, & absque vlla temporis differentia coarctarent solùm ad superuentionem Spiritus Sancti tempore Incarnationis. Quinto, prætermiserunt illam vocem, *miseræ.* Sexto, cauillosè satis addiderunt illam clausulam, *Et ab omni peccatorum radice derelicta fuit*, quæ addita fuit, nescio, quo deprauato fine, vt denotarent vsque ad Incarnationem Verbi fuisse in Maria omnium peccatorum radicem, quod dubito, an fuerit fomes, vel concupiscentia, vel aliquid aliud. Septimo, maiori falatia prætermiserunt illam clausulam: *Quantũ ad ipsam terra, qualem Achaz detestabilem habebat*, in quibus verbis indicat Richardus, quod nostra misera conditio, quoad culpam (de hac enim agit Richardus in omnibus illis capitulis) in sola persona Mariæ plenam pacem obtinuit: Si ergo contraxisset originale, non esset plena pax, & si B. Maria plenam pacem obtinuit, quia fuit sanctificata in vtero: ergo iam non fuit *sola* Maria, quia etiam Ioannes fuit sanctificatus. Si ergo addas hæc septem vitia, iam sunt quinquaginta quatuor.

Deindè sic prosequuntur Aduersarii: *Emanuel autem filius eius nihil vnquam in se habuit quod purgari opportuerit, quia ab hora Conceptionis suæ omnem Sanctitatis plenitudinem accipiendo, in omni bono confirmatus, & consummatus fuit.* Verba autem Richardi hæc sunt: *Emanuel itaque noster quid in se, quæso, vnquã habuit, quod comburi opportuit, vel potuit, qui ab hora Conceptionis suæ omnem plenitudinem accipiendo, in omni bono consummatus, & confirmatus fuit?* In hac auctoritate primo peccarunt, quia illam postposuerant: est enim in Richardo ante suprà positam in §. antecedenti, & hoc absque dubio malitiosè egerunt, vt sic demonstrarent, quòd omnia verba antecedentia loquebantur de Conceptione Virginis, per contrapositionem ad Conceptionem Verbi. Secundo, addiderunt illud, *Emanuel filius eius.* Tertio, illa Richardi verba interrogatiua, *Quid in se quæso, &c.* fecerunt affirmatiua. Quarto, prætermiserunt, & adulterarunt illud, *Quod comburi opportuit, vel potuit.* Quinto, ex relatiuo, *qui*, fecerunt causalem, *quia.* Sexto, astutè addiderunt illud, *Sanctitatis.* Septimo, transmutarunt verba illa, *Consummatus & cõfirmatus.* Hæc ergo septem vitia cum aliis 54. prædicti faciunt 61.

Tandèm sic concludunt Aduersarii: *Et in toto illo ferè tractatu, videlicèt septimo, & octauo, & nono, & decimo Capitulo, loquitur clarè de hac materia.* Primo, in his vltimis verbis cauillosè processerunt, nam cùm de Emanuele habeat Richardus duos libros, non signarunt, an capita ista fuerint ex primo, vel posteriori libro? Secundo, falso, & mendaciter affirmant, quod in cap. septimo agat Richardus de hac materia clarè, quia in cap. 7. primi libri, quod incipit: *Hucusque contra Iudeos*, nec minimum verbum habet clarum, vel obscurum pro hac materia, & idem dico de cap. septimo secundi libri, quod incipit: *Sicut superius.* Tertio, etiam est falsum, quod dicunt de cap. 8. quod in libro 1. incipit: *Restat nunc*, nec in octauo secũdi libri quod incipit: *Video certè.* Quarto, in cap. 9. primi libri, quod incipit: *Sed antequam*, nec in Nono 2. libri, incipiente: *Fateor*, nec verbum inuenire potui de materia, secundi quod incipit: *Sed illam*, nullum verbum extat, quod directè, vel indirectè agat pro ipsorum sententia. Sexto, etiam malitiosè fuerunt posita illa verba: *Loquitur clarè de hac materia*, quia ibi Richardus de nulla materia loquitur *clarè*, sed obscurissimè, nec explicant, quæ materia sit ista, de qua Richardus loquitur clarè, an de Conceptione Verbi, vel de Conceptione passiua Mariæ, sed de prima loquitur solùm, sed obscurissimè, vt dixi, & de secunda nec clarè, nec obscurè. Si ergo hæc sex vitia adiungas precedentibus, iam sunt sexaginta septem falsitates, vitia, ac mendacia, commissa in vna sola auctoritate Richardi: quod si ad hæc addas alterum primum, ac præcipuum, scilicèt, quod in illo tractatu de Emanuele, & in aliquibus capitibus secundi libri, quàm plura sunt Ricardi verba malitiosè ab Aduersariis prætermissa, quæ de omnimoda puritate, & carentia culpæ Virginis Mariæ loquuntur absolutè, & simpliciter, absque eo quòd necessè sit consarcinare vnam auctoritatem ex decem capitibus, de quibus nos latè in nostra Militia Immaculatæ Conceptionis, erunt sexaginta octo. Ex hoc ergo vno solo Richardo de Sancto Victore, & auctoritate eius ex libro de Emanuele, omnia dicta, ac dicenda in hoc Ventilabro credibilia facta sunt nimis. Quis enim videns in solo vno Auctore, & vnica indiuisibili auctoritate sexaginta octo errores contra veritatem, dubitabit, quod demonstrare intẽdimus, scilicèt, per omnes Auctores ex omni populo, ac natione, esse triginta tria millia; & si verbatim essẽt vitia cõputanda, absque dubio à proposito numero ascenderent vsque ad centum viginti sex millia.

Secundam auctoritatem adducit Ludouic. de Sotomayor sic: Commentario Richardi de Sancto Victore in expositione Cantic. cap. 4. super his verbis sponsi cum ait: Tota pulchra es amica mea, & macula non es in te; ita enim scribit, & censet: *beata Maria Virgo tota pulchra fuit, quia sanctificata in vtero, ab vtero quoque egressa, nec mortale vnquam, nec veniale commisit. Et ante Conceptionem quidem Filij Dei prius per gratiam custodita est à peccatis, post hanc vero ita confirmata est ex virtute Altissimi, obumbrata, & roborata, vt peccatum omnino committere non potuerit, &c. Tota ergo fuit pulchra, quia mundata in vtero, & deinde in sanctitate, munditia confirmata, fomite peccati primo in ea sopito, vt non peccauerit, & tandem extincto, vt peccare deinceps non potuerit, &c.* Hæc Richardus de Sancto Victore, quem in hac re secutus adamussim est D. Thomas, vbi supra. Huc usque sunt verba Ludouici à Sotomaiore. Sed vt videas, quod in transcribendis auctoritatibus Patrum non solum fuit falsitas in antiquis Aduersariis, sed etiam in modernioribus, nota, quot, quantaque vitia commisit Sotomaior in hac breui auctoritate. Fatemur ergo, quod Richardus scripsit super Cantica Canticorum, vt videre est tom. 2. fol. 141. cuius Prologus incipit: *Postquam à Paradisi gaudijs, &c.* Caput vero primum operis: *In lectulo meo per noctem,* & cap. 26. incipit, sicut à Sotomaiore proponitur, cuius prima clausula fideliter est extracta, sed vbi ille malitiosè truncauit auctoritatem dicens: *Committere nō potuerit, &c.* immediatè nullo interposito verbo, prosequitur Richardus sic: *Ex quo templū Dei facta est, ita priuilegiata est, vt nullatenus aliqua macula potuerit deturpari.* Ecce Lector, quare scidit Sotomaior auctoritatem apponēdo illud, &c. Videns enim hunc expressum textum contra suam opinionem, malitiosè, & falso pertransiens triginta integras lineas, desumpsit secundam clausulam suæ propositæ auctoritatis. Quod autem hic sit textus expressus pro immaculata Virginis Conceptione, patet: quia Maria ab instanti suæ Conceptionis fuit facta Templum Dei; imò ideo facta, & ideo concepta, vt esset Dei Templum: si ergo ex tunc fuit *priuilegiata* (nota verba) *vt nullatenus* (quid potest esse vniuersalius?) *aliqua macula potuerit deturpari.* Originalis, Patres mei, est aliqua macula? Deturpat necne animam? Igitur ex omni parte excludit Richardus originale a Virgine Maria. Sed progrediamur vltra, quia non sistit hic illa Sotomaioris cauillosa scissio auctoritatis, quia inter illas triginta lineas à se prætermissas extat etiam hec clausula in Richardo: *Tota ergo fuit pulchra, quam totam possedit gratia, quia nullum in ea locū habuit peccatū,* si nullum vniuersaliter in B. Maria locum habuit peccatum, quomodo vos locum datis originali? Ni fortè dicatis non esse peccatum? Sed progrediamur vltrà: prætermisit triginta lineas, & continuauit secundam clausulam cum prima, quasi tota esset vnica oratio, & concludit etiam cum ly, &c. Sed nota, quid dereliquerit sub illo suo, &c. nam statim, & continuo prosequitur Richardus sic: *Angelicam denique in terra adepta est puritatem, & Dei similitudinem in virtutibus, & sanctitate, &c. Meritò ergo prædicatur pulchra, quæ & diuinam, & Angelicam similitudinem in terris est adepta, &c. Tota quoque lucida fuit opere, nil tenebrosum habens, vel sinistrum, sed totum lucidum, & perfectum, &c.* Et infrà loquendo de Dæmonibus, inquit: *Stupebant immunem à peccatis: Nemo enim tam Sanctus, qui maculam non habuerit, & defectum præter ipsam, &c. Pulchra confessionis laude, & cæteris omnibus pulchrior, qui sanctè vixerunt, pulchra Martyrij palma, & sine omni macula, &c.* Vide quot, quantaque prætermisit Sotomaior, sub illo suo palliato, &c. quæ militant vniuersaliter, sed clarè, & expressè pro immaculata Conceptione? Ipse solum tria Richardi verba potest nobis opponere. Primò, illud *sanctificata in vtero,* hoc nos nō negamus, nec negare possumus, conuenimus omnes in hoc, quod fuerit sanctificata, solùmque est dissensio, an fuerit sanctificata in vtero, in animatione, vel post animationem, in primo, vel in secundo, aut tertio instanti sui esse? Et sic hoc est, &c. Secundo, obiicere potest illud, *quia mundata in vtero:* mundare enim videtur supponere immunditiam in mundato; sed hoc nihil contra nos, sicut nec Tertium: *Fomite peccati primo in ea sopito;* quia fomes est in semine, & carne, & hæc fomitis, & carnis immunditia, à qua resultat peccatum in anima, priùs, vel vt dicit Richardus, primo fuit sopita, & mundata saltem prioritate naturæ ad introductionem animæ in organizato corpore Mariæ. Ista ergo potiùs sunt pro nostra sententia, quàm contra illam. Quare auctoritas hæc, & vestra, &c. sunt sicut alia cætera. Nota ergo, ò Lector! qua veritate, fidelitate, ac fundamēto adduxerunt pro sua opinione Richardum à Sancto Victore.

ROBERTVS Anglicus, vel de Anglia, Cardinalis, Ordinis Prædicatorum, in 2. Sentent. distinct. 31. quæst. 1. articulo 1. & in 3. Sentent. distinct. 3. in expositione litteræ. *Bandellus capit. 23. Deza fol. 39. Grysaldus.*

VERI-

VERITAS 273.

IN Sacra Prædicatorum Familia ad annũ 1277. vel secundùm alios 1288. fuit quidam Robertus Kilvvarbius, vel Kamuil-Vertim, natione Anglus, Doctor Oxoniensis, atque Parisiensis, qui ob insignes eius virtutes factus Archiepiscopus Cantuariensis, postea à Nicolao III. creatus fuit S.R.E. Cardinalis, tituli S. Rufinæ, & Episcopus Portuensis (non Hostiensis, vt dicunt Aduersarii) qui multa scripsit, quorum Cathalogum recenset Balleus, in principio centuriæ 3. fol. 109. sed latiùs Pitseus ætate 13. fol. 357. Antonius Senensis fol. 212. Franciscus Maria Turigius, in Bibliotheca Cardinalitia folio 48. Placentinus inter Scriptores fol. 419. & inter Cardinales folio 445. S. Antonin. etiam inter Cardinales 3. par. fol. 679. Posseuinus fol. 343. & alii: qui omnes affirmant scripsisse inter alia super quatuor libros Sententiarum, opus, quod extat Oxonii, in Collegio Mertonensi, & incipit: *Sapientia ædificauit sibi domum, &c.* Excipiendus est ab his Leander Albert. præcipuus, ac primus Nomenclator Dominicanus, qui licèt lib. 3. agat de hoc Richardo Anglico, nihil dicit de eius scriptis. Ego huius Auctoris solùm inuenire potui tractatum de Philosophia, qui extat manuf. in Biblioth. S. Ioann. Reg. AA. num. 84. Sed quidquid sit de Auctore, & opere super Senten. multiplicatio est per se nota, quia hic est quem suprà num. 269. adduxerunt Aduersarii inter Doctores clarissimos sæculares, sub nomine Richardi Anglici, Episcopi Cantuariensis, in eodem 2. *Sent. dist. 31. & in 3. dist. 3. & etiam cum illa circunstantia in expositione litteræ.* Hic vero eundẽ adducunt sub propio nomine Roberti, prætermittendo titulum Episcopi, vel Archiepiscopi Cantuariensis; appellando ipsum solum Cardinalem Hostiensem, ibi subticuerunt, quòd esset Ordinis Prædicatorum, quod hic palàm fatentur, his, & aliis artificiis vsi sunt, vt hinc multiplicarent contra immaculatam Virginis Conceptionem. Ibi nullam adduxerunt auctoritatem, vt melius occultaretur mendacium, hic illam adducunt, sed existimo, quòd fuerit ficta, & supposita.

Auctoritas ergo talis est: Idem tenet Dominus Robertus Anglicus, Cardinalis Hostiensis, in 2. Sentent. distinct. 31. quæst. 1. artic. 1. & in 3. Sentent. distinct. 3. in expositione litteræ, sic dicens: *Beata Virgo fuit in originali peccato concepta, sicut cæteri qui ex coitu concipiuntur, sed fuit postcà in vtero matris sanctificata. Hæc ille.* Hanc auctoritatem existimo absolutè falsè fictam à Bandello. Primo, quia ipse solus illam adducit: nam cùm Robertus fuerit grauissimus Auctor, & magnæ auctoritatis vir, & præcesserit Capreolum, Turrecrematatam, Sanctum Antoninum, Anonymum, Vincentiam, quomodo nullus istorum adducit Robertum, nisi vnus solus Bandellus (nam de eius Continuatore, Deza, & Grysaldo nihil est curandum, quia in omnibus, & per omnia cœca fide sunt secuti Bandelli vestigia) ferè semper mendax, vt in hoc Ventilabro millies ostensum est? Secundo, quia verba in auctoritate posita sapiunt styllum Bandelli, ipse enim solùm inquirebat in sua Religione scriptores super Sententias, de operibus autem, vel eorum scriptis non curabat, quia ille depingebat auctoritates ad proprium palatum. Tertio, quia ex hoc Auctore Roberto finxit alterum Richardum, vt vidimus num. 269. & sic quid mirum, quòd in hoc fingeret etiam auctoritatem? Quarto, dato, quòd Robertus dixerit hanc, vel similem sententiam contra immaculatam Virginis Conceptionem, vndè Bandellus potuit habere illud manuscriptum, quod solùm, & vnicè obseruabatur in Anglia, in Collegio Mertonensi, quando ipse scripsit in Lombardia? Quinto, dato etiam, quòd Robertus Anglicus substinuerit opinionem de maculata Virginis Conceptione, cùm fuerit Dominicanus, fortè locutus est propositiones ab initio.

ROBERTVS Contton, Ordinis Minorum, in 3. Sentent. quæst. 9. *Ita Turrecrem. part. 6. cap. 32. fol. 123. Anonym. fol. 114. Bandel. cap. 24. Deza fol. 46. à tergo. Vincent. Grysald. Barclet.*

VERITAS 274.

HIC Notissimus Auctor est apud Nomenclatores antiquos, quem communiter vocant Contonus, vel Cothon: aliqui dicunt vixisse ad annum 1240. sed fortè fuit error Typographiæ, nam secundùm rei veritatem vixit ad annum 1340. inter alia scripsit super Magistrum Sententiarum, opus incipit: *Sicut dicit Beatus Ambrosius*, quod manuscript. seruari dicitur Oxonii in Collegio nouo Balliol Mentonensi, & Cantabrigiæ in Collegio S. Petri, & Pembroch, cuius auctoritatem sic adducit Turrecremata: Item ad idem est eiusdem Ordinis Pater Magister Robertus Conton, qui in 9. quæst. 3. libri, quærens, vtrum Beata Virgo contraxit originale peccatum? Vbi recitata cum aliquibus argumentis opinione tenentium partem negatiuam, dicit sic in forma: *Sed licèt hæc opinio sit rationabilis, quia tamen opinio contraria videtur esse de mente Sanctorum, ideò eam teneo, & dico, quòd argumenta facta magis*

co-

concludunt de Beata Virgine, quàm de quocumque alio, & benè concedo, quòd si aliquis fuisset præseruatus, maior congruentia fuisset de Matre Christi, quàm de alijs. Hæc ille. Si hæc sunt verba formalia, ac secundùm litteram: Vide, o Lector! quomodo illa transcribunt Bandellus, ac Vincentia: Idem tenet Magister Robertus Concio, Doctor Parisiēsis, Ordinis Minorum, in 3. Sentent. distinct. 3. quæst. 9. sic dicens: *Beata Virgo secundùm mentem Sanctorum Doctorum contraxit in sui Conceptione originale peccatum, sed posteà fuit per sanctificationem ab eodem mundata. Hæc ille.* Grysaldus illum adducit sic: *Repertus 3. dist. 3. quæst. 1. Secundùm mentem Doctorum, in sui Conceptione contraxit originale peccatum.* Conferat ergo, Lector, hæc verba Bandelli, & aliorum cum illis formalibus adductis a Turrecremata, & inueniet, quod Bandellus finxit totam auctoritatem à primo vsque ad vltimū verbum, & quando de hoc non haberemus ad oculum tam euidentem, ac mathematicam demonstrationē, ipsummet auctoritatis artificium dicit, & clamat esse Bandelli, & hæc cum auctoritate adducta in Auctore antecedenti eiusdem farinæ est, vt conferenti vtramque patebit. Supposito ergo, quod auctoritas adducta à Bandello est penitùs ficta, pro illa adducta à Turrecremata pro nunc solum dicere possum.

Primo, quòd Ioannes Balleus pessimus Hæreticus, centuria 3. folio 140. loquens de hoc Roberto Cavvton sic inquit: *Claruit ab incarnato Messia 1340. ipsum solebant plerique scriptores in testem aduocare præcipuum, quòd Maria originalem in Conceptione contraxerit maculam.* Hoc existimo fuisse ironicè dictum ab illo detestando Hæretico, propter Turrecrematam, Anonymum, Bandellū, & alios Scriptores Ordinis Prædicatorum. Nam Ioannes Pitseus etiam Anglus, & Liuerduni in Lotharingia Decanus in relationibus Historiarum de rebus Anglicis Ætate 14. ad annum 1340. folio 443. loquens de hoc Roberto Contono, sic inquit: *Doctor amœnus vulgo vocatus est. Acriter defendere solebat, Beatissimæ Mariæ Virginis conceptum fuisse ab omni originalis peccati labe alienum, quod illi gratissimarum disputationū frequentes præbuit occasiones cum ijs, qui vel certam, vel magis probabilem existimabant contrariam sententiam, &c.* Eadem verba ad litteram habet Vvadingus in Cathalogo fol. 308. Secundo dico, quod Nomenclatores Ordinis Minorum, præter illum Robertum Contonū, faciunt mentionem de alio Roberto Concio dicto, qui etiam scripsit super Sentētias, de quo Henricus Vvillotus fol. 317. Vvading. vbi supra, Possevin. fol. 341. si isti fuerunt inter se distincti (quod dubito) vnus fuit acerrimus immaculatæ Conceptionis defensor, & alius dubius, vt refert Turrecremata. Si autem non fuit nisi solus vnus (quod iudico esse magis certum; quia Conton, vel Concio, idem apud latinos videtur) cùm hic fuerit acerrimus Conceptionis defensor, sub magna suspicione remanet auctoritas Turrecrematæ, nam in hac parum est curandum de Bandello, & aliis, quia sine dubio transcripserunt Auctorem illum, & auctoritatem à Turrecremata.

ROBERTVS Holchot, vel Holcoth, vel Olcoth, Ordinis Prædicatorum in lib. Sapientiæ, cap. 14. Lectione 160. vel 161. vel 169. *Turrecrem. part. 6. capit. 29. folio 120. Anonym. Auctore 68. Bandel. capit. 23. Deza folio 41. Vincent. Barelet. & Grysaldus.*

VERITAS 275.

AVCTOR Iste natione Anglus, qui floruit ad annum 1349. notissimus est ob eximiam eius eruditionem. Inter alia quam plura scripsit in librum Sapientie, & in Prouerbia Salomonis, &c. Huius auctoritatem sic adducit Turrecremata: Itē ad idem est eiusdem Ordinis Pater Magister Robertus Olcoth super librum Sapientiæ, Lectione 169. qui tractans illud Sapientię 14. Exiguo ligno credunt homines animas suas, & prosequentes (ita est in originali) quomodo Christus est lignum vitæ, dicit. *Sicut lignum plantatum in terra solidat terram ex omni parte, & per radices suas colligat, & constringit, nè defluat: ita Christus plantatus in Virgine Maria Matre sua, eam solidauit virtutibus, & gratijs sic constrinxit quod nunquam defluere potuit per peccatū. Fuit enim sic sanctificata in vtero, quod emundata à peccato originali fuit, & in ea fomes ligatus sic, quòd nunquam eam ad peccandū inclinauit. Et hæc fuit prima sanctificatio in vtero matris suæ. Sed secunda fuit in Conceptione filij, in qua fomes ablatus fuit secundùm essentiam: & gratia superaddita, & inflexibilitatem libero arbitrio determinauit ad bonum, sic quòd ex tunc nullo modo potuit in malum flecti: vndè tunc confirmata fuit, sicut in via potuit. Hæc ille.* Bandellus illam adducit sic: Idē tenet Magister Robertus Olcoth Anglicus, Doctor Parisiensis super lib. Sapient. capit. 14. lect. 161. sic dicens: *Beata Virgo sic sanctificata fuit in vtero matris, quod emundata fuit à peccato originali, & in ea fomes fuit sic ligatus, quòd nunquam eam in aliquod actuale peccatum impegit. In secunda verò sanctificatione, quando concepit filium Dei, fuit fomes peccati totaliter sublatus, & in bonum confirmata, vt de cætero non posset peccare. Hæc ille.* Eandem aucto-

auctoritatem nullo mutato verbo adducit Petr. de Vincentia, sed citat Lectionem 160. Anonymus nullam adducit auctoritatem, sed citat Lectionem 163. Continuator autem Bandelli, sine Deza videns, quod post hanc auctoritatem erant alia verba in HolKoto, ab omnibus supraposit's Patribus Dominicanis consultò prætermissa, a quibus apertè, & clarè, nostrā profitebatur sententiā de immaculata Virginis Cōceptione, resarcire volens insanabile damnum, addidit notulam tenoris sequentis: *Aduerte tamen, quòd iste Doctor in isto passu est ab Impressoribus falsificatus, & inter hoc quod dicit de prima sanctificatione, & secūda est addita huic Doctori quasi vna columna, vnam continens distinctionem expressè contradicentem ijs, quæ immediatè antecedenter, & subsequenter dicuntur, vidi autē sex antiquissimos libros calamo exaratos, nihil penitùs de illa Additione continentes. Et perspicuum est, quod sic vniformiter reperitur in omnibus.* Hæc sunt omnia, quæ adducunt Aduersarii pro suo HolKot.

Veritas autem est, quod hic Auctor scripsit in librum Sapientiæ eruditam quidèm expositionem, & cap. 14. Lectione 160. quæ incipit: *Iterum altius cogitans, &c.* sic inquit: *Et erit tāquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo. Illud lignum plantatum fuit in terra, in benedicta Incarnatione, hoc est in Virgine gloriosa, de qua dicitur in Psalmo: Benedixisti Domine terram tuam. Ista terra est bona, quæ benè culta reddidit fructum trigesimum, sexagesimum, vel centesimum; sed ista est multum melior, & magis benedicta, quæ sine labore, vel cultura producit optimum fructum, & infinitæ bonitatis. Talis fuit Virgo benedicta, quæ sine naturæ subsidio genuit Christum mundo; & ideo benè dicitur: Benedixisti Domine, terram tuam: Nam specialiter, singulariter, & appropriatè fuit benedicta. Et sicut lignum plantatum in terra solidat terrā ex omni parte, & per radices suas colligit, & constringit nè defluat: Ita Christus plantatus in Virgine benedicta matre sua, eam solidauit virtutibus, & gratijs sic astrinxit, quod nunquam defluere potuit per peccatum mortale, vel veniale; fuit enim sanctificata in vtero, ita quòd mūdata à peccato originali, & in ea fomes ligatus sic, quod nunquam eam ad peccandum impegit. Et hæc fuit prima sanctificatio in vtero matris suæ. Et ista sanctificatio fuit eius vera Conceptio. Nam quàm citò Virgo Beata habuit esse in vtero, tàm citò fuit sancta, non enim potuit esse sancta, antequam esset vera. Ergo Conceptio B. Virginis attenditur, & sumitur penes instans infusionis animæ in corpus sufficienter, & debito modo organizatum, nec non ab omni qualitate inordinata, quam contraxerat ratione propagationis seminalis purgatum, & emundatum. Et sic patet, quòd isto modo capiendo nomen Cōceptionis strictè, & propriè B. Virgo non fuit concepta in peccato originali. Alio modo capitur multum impropriè, & largè pro infusione seminis in matricem, ex quo semine corpus debuit formari in vtero matris suæ, & iuxta hoc multum impropriè dicunt quidam ipsam fuisse conceptam in peccato originali. Quod non est aliud, nisi quod anima B. Virginis fuisset corpori suo ex illo semine formato absque vnita purificatione, & emundatione illius corporis, à qualitate morbida contracta ratione propagationis seminalis. Tunc certè quā citò B. Virgo esse habuisset, tam citò habuisset peccatū originale, quia fuisset sibi imputatū sicut B. Ioanni Baptistæ, & Hieremiæ, qui tamen fuerunt sanctificati in vtero matris. Sic ergo patet, &c. Sed sanctificatio secunda fuit in Conceptione filij sui benedicti, quando fomes ablatus fuit, secundum essentiam, & gratiā superadditam, quæ flexibilitatem liberi arbitrij determinauit ad bonum: Sic quòd ex tunc nullo modo potuit in malum flecti. Vndè tunc confirmata fuit, sicut in via potuit. In prima namque sanctificatione ligatus fuit fomes, & gratia sibi collata fuit inclinans efficaciter liberum arbitrium in bonum: tamen non fuit tanta quòd flexibilitatem liberi arbitrij in malum auferebat, sicut nec gratia collata primo homini in statu innocentiæ; sed per prouidentiam diuinam fuit cōtinuè præseruata, & conseruata, vt esset immunis à peccato, quamuis antè Conceptionem Filij Dei peccare potuisset, nisi fuisset præseruata. Sed in secunda sanctificatione sic sanctificata fuit, quod deinceps peccare nō potuit. Vndè istud lignum perfectè solidauit istam terram, & eam sibi constrinxit, &c.* Ista sunt Roberti HolKot verba, ex quibus colligo sequentia.

Primum, verè, & realiter existimo, solùm vnum ex Aduersariis vidisse librum istum HolKot super Sapientiam. Alias quomodo Turrecremata citasset Lectionem 169. Bandellus verò 161. & Anonymus 163. quando in omnibus originalibus Lectio illa est 160. Secundò, quod Auctor iste expressissimè nostram sequitur sententiam. Tertio, quod Aduersarii totam auctoritatem vitiarunt, prætermittendo præcipua, non solùm verba, sed clausulas integras. Quarto, quod videns hoc Continuator Bandelli, volens omnes prædecessorum suorum adulterationes excusare, in aliud incidit, meo iudicio, execrabilius mendacium: Inquit enim: *Vidi autē sex antiquissimos libros calamo exaratos, nihil penitus de illa Additione continentes; & perspicuum est, quod sic vniformiter reperitur in omnibus.* Vide ergo, o Lector! si sic, *vniformiter reperitur in omnibus*, vt vnicus, & solus Bandelli Correctordicit, & miror, quomodo in angulo Hispaniæ potuerit reperire sex manuscripta, quando ego in insignioribus Biblio-

bliothecis totius Europæ saltem vnum inuenire non potui, ex impressis vero vidi sequentia originalia, in quibus extat HolKoti auctoritas, vt a nobis manet transcripta nullo mutato verbo, aut syllaba? Primo, in originali Impresso Venetiis anno 1500. fol. 137. Secundo, in impress. Basileæ anno 1506. fol. 147. Tertio, Parisiis ann. 1511. fol. 239. Quarto, ibidem 1518. Quinto, iterum Venetiis, anno 1509. Sexto, Agenav anno 1494. in folio. Septimo, Reuthingiæ anno 1489. in fol. Octauo, etiam Venetiis anno 1586. Nono, ibidem anno 1483. Decimo, iterum ibidem 1515. Vndecimo adde, quòd Ambros. Catharinus antiquus scriptor Dominicanus in 2. opere ad Patres sui Ordinis lib. 3. fol. 56. adducit Olchothi verba, vt à nobis manent relata. Videtur ergo ridiculum dicere, *quòd iste Doctor in isto passu est ab impressoribus falsificatus*! Quomodo enim in diuersis, & adeo inter se distantibus ciuitatibus, Parisiis, Basileæ, Venetiis, & Reuthingiæ, poterant impressores adeo vniformiter falsificare HolKotum, quod nec in syllaba discrepent? Quomodo ita consentaneo, ac vniformi stylo, quod nullus leget suppropositam auctoritatem, quod non dicat, esse eiusdem Auctoris, numinis, & calami? Nisi hoc factum fuerit virtute diuina, mouente æqualiter pro honore Matris suæ, corda, & manus Impressorum? Præcipuè quando opera HolKoti fuerunt typis mandata, cura, & solicitudine FF. Prædicatorū. Quinto dicit Continuator Bandelii, quòd *inter hoc quod dicit de prima sanctificatione, & secunda, est addita huic Doctori quasi vna columna, &c.* Ergo illa, quæ extant extra illam columnam, & primam, & secundam sanctificationem non fuerunt addita, & falsificata ab Impressoribus? Ergo illud quod *Virgini fuit collata gratia in prima sanctificatione, sicut fuerat collata primo homini in statu innocentiæ*, & quod *per prouidētiam diuinam fuit continuò præseruata, & conseruata, vt esset immunis à pecco, &c.* non fuerunt falsificata ab Impressoribus? Cùm ergo hęc correspondeant antecedentibus, & antecedentia nihil aliud exprimant, quàm ista: ergo si ista non fuerunt vitiata ab Impressoribus, vt fatemini: ergo nec illa. Imò meo iudicio argumentum concludit sic: Turrecremata, Bandellus, & alii prætermiserunt illa, quæ extant inter primam, & secundam sanctificationem, quia erant pro præseruatione Virginis, & immunitate eius à peccato in eadem prima sanctificatione: & sic meliùs diceret Continuator Bandelli: *Aduerte tamen, quòd iste Doctor in isto passu est ab, &c. &c. &c. falsificatus, & inter hoc quod dicit de prima sanctificatione, est demota huic Doctori quasi vna columna, &c.* Sexto, vis videre in omnibus fidelis Continuator Bandelli, vtinam Corrector! & non corruptor, quomodo non Impressores, sed Mentores falsificarunt HolKotum? Attende: Ioannes Vitalis de Furno, & Ioannes Alanus Parisiensis Doctor, scripserunt ad annum 1380. quando nec erant impressores in mundo, nec somniabant esse, quia Typographia cœpit ab anno 1442. & tamē isti Doctores citant, & adducunt HolKotum pro nostra sententia de immaculata Virginis Conceptione: ergo non fuerunt impressores, qui falsificarunt Doctorem tuum in isto passu, sed Auctores tui. Quis ergo cōdemnat innocentes Impressores, vt saluet reos?

Sed prætermittamus totum hoc, & videamus, an alia opera Roberti HolKoti sint etiam falsificata ab impressoribus? HolKotus, vt dicunt omnes Nomenclatores, præcipuè Pitseus fol. supràcitato scripsit super Prouerbia Salomonis, eodem stylo, dispositione, ac methodo, quo scripserat in Sapientiam, & opus fuit impressum Parisiis anno 1515. in 4. sub hoc titulo: *Prouerbia Salomonis Roberti HolKot, seu Thomæ Gualesi viri; siuè hic, siuè ille fuerit* Auctor, *explanationes luculentissimæ, &c.* Et incipit opus: *In abscondito Parabolarum conuersabitur, &c.* Et hoc opus est etiam adscriptū Thomæ Vvalensi, vt videbimus num. 301. In hac ergo expositione Lectione 140. fol. 168. ad illa verba: *Quis potest dicere: mundū est cor meum?* Inquit HolKot: *Quantum ad secundū dicit sapiens: Quis potest dicere mundum est cor meum? Et potest copulari præsens parabola ad præcedentem, quia non est inuentus nisi vnus iudex inter omnes, cuius aspectus esset verè mūdus, & cor generali charitate plenū, quoad omnem charitatem, & gratiam. Et ideò nullus vnquam verè potest dicere (de viris loquor) mundum est cor meum, nisi ipse solus. Quod pulchrè mihi apparet, ex intentione Scripturæ probat Alexāder super Psalmos pertractans illud, quod in passione Christus dixit: Erue à framea, &c. Vnica enim fuit hæc anima benedicta (de animabus virorum loquor) quoad gratiæ plenitudinē, quoad gratiæ infusionem in Conceptione, quoad à labe peccati originalis præseruationem; & nisi intelligatur petitio sua de tertia vnitate, non esset ad propositum, quod peteret eam saluari ab vnitate infusionis gratiæ, quia vterque istorum intellectuum esset friuolus. Vndè nunquam aliquis Sanctus, nec B. Virgo Maria dicere potuit, nisi ex priuilegio singulari; mundum est cor meū à labe peccati originalis in mea Conceptione, nisi solus Christus. Et hoc similiter alia ratione probatur: Nam secundùm iura, priuilegia dignitatis suæ meretur amittere, qui sibi commissa abvtitur potestate. Constat autem, quòd diabolus non potest aliter priuilegium suum, quod dicitur super humanum genus habuiße, perdere de iure, nisi ex hoc quòd vsurparet sibi dominium talis,* seu

seu illius, qui suæ non subfuit potestati; sed si B. Virgo fuisset totaliter ab originali mundata de iure, diabolus priuilegiũ suum, quod habuit super hominem ratione peccati originalis, ipse perdidisset. Et vltra sequitur, quod in casu, quod Christus non fuisset passus, vel incarnatus, potuisset B. Virgo genus humanum à diabolo liberasse, si in anima sua diaboli dominium vindicasset, quod est hæreticum, & nefas & dicere, & credere. Hoc secundum opinionem impugnantiũ Conceptionem Virginis immaculatam est dictũ. Cõcluditur finaliter, quod solus Christus (de viris loquendo) & de omnibus de iure (secus de priuilegio singulari) potuit dicere: Mundum est cor meum, & purus sum à peccato. Hæc Robertus HolKot. Cùm ergo etiam hic expreſsè affirmet, Virginem Mariam fuisse præseruatam à peccato originali, non ex iure, sed ex priuilegio, consequenter debet etiam Continuator Bandelli dicere, vt excuset suos, quod Impressores, qui falsificarunt Lectionem 160. libri Sapientiæ, falsificarunt similiter Lectionem hanc 140. libri Prouerbiorum, quod certè ridiculum esset.

Item scripsit HolKot super libros Sententiarum, opus impressum Lugduni in 4. & etiam in fol. ibidem anno 1497. Sed in 3. lib. nihil agit de distinct. 3. in qua hæc quæstio de Virginea Conceptione ventilatur, sed in quæstione de imputabilitate peccati agit latè de peccato originali, & quomodo traducatur in posteros per fœditatem libidinis, & quòd Christus Dominus fuit absque hac genitus, & sic absque peccato originali. De Beatiſsima autem Virgine Maria, vel eius Conceptione nihil dicit, nec saltem obiter. Ex quibus omnibus sequitur. Primo, Robertum HolKot pro nostra fuisse sententia. Secundo, quod ipsum peſsimè vitiarunt Aduersarii. Tertio, quòd Continuator Bandelli sine vlla veritate, aut fundamento attribuit Impressoribus, quod debuerat adscribere suis. Quarto, quòd expositio in Psalmos, quam attribuunt PP. Prædicatores suo Hugoni de Sancto Charo Cardinali, & sub illius nomine extat impressa cum operibus Hugonis, est nostri Alexãdri de Ales, vt hic fatetur Robertus HolKot illius temporis Auctor. Quinto, quòd Doctores antiqui vocabant Conceptionem, effusionem seminis in matricem, & hanc dicebant fuisse in Virgine vitiatam.

Pro vltimo complemento huius antiqui, atque doctiſsimi Doctoris decreui hic transcribere, quæ refert de peccato originali in præallegata quæstione de imputabilitate peccati, quæ incipit: *Vtrum omne peccatum sit imputabile, &c.* impress. Lugdun. ann. 1518. in quarto; loquens de peccato originali, circa principium inquit: *Aliqui dixerunt non esse culpam, sed pœnam tantùm, vel obligationem ad pœnam; sed istam opinionem improbat Magister, &c. Alij verò, qui concedunt peccatum originale esse culpam, diuisi sunt inter se, dicentibus quibusdam, quod peccatum originale non est aliud, quàm peccatum actuale primi parentis, quod omnibus ab ipsis descendentibus imputatur, quod improbare videtur Anselmus, &c. Alij dicunt peccatum originale non esse peccatum alterius, sed illius tantùm, qui eo reus est, siuè paruulus, siuè adultus. Adhuc inter se opinantes, quidam dicunt, peccatum originale esse puram priuationem iustitiæ originalis, siuè iniustitiam, quæ nihil est in rerum natura nisi pura priuatio, & carentia iustitiæ in subiecto apto nato: sic videtur velle Anselmus, &c. Ideò videtur mihi dicendum, sicut dicit Magister, quòd peccatum originale est habitus malus, cum quo nati sumus, & quem ab ipso natiuitatis exordio trahimus, &c.* Hæc habet HolKot de natura peccati originalis, & statim adducit opinionem cuiusdam Magistri asserentis, quòd tale vitium non contrahitur, nisi ex feruore libidinis in actu propagationis. Et infrà affirmat, quòd si Deus mundaret carnẽ ab omni macula, & infunderet ei animam de nouo creatam, necessario illa anima haberet iustitiam originalem, &c. Ex quibus omnibus euidenter colligitur, quòd antiqui, vt in plurimum constituebant originale in infectione carnis.

ROBERTVS, Mediolanensis Episcopus in 2. libro suæ Summæ. *Ita Bandellus, cap. 20. Deza fol. 35. Petrus de Vincent. classe 4.*

VERITAS 276.

AVCTOREM Istum existimo esse fictum, & multiplicatum; fictus, quia de illo nulla parua, vel magna notitia inuenitur apud Nomenclatores, atque scriptores Ecclesiasticos, imò neque in Theathro triumphali Mediolanensis ciuitatis, edito à R. P. Fr. Saluatore Vitali, neque inter Episcopos, neque inter Scriptores, de quibus latè agit à fol. 14. vsque 28. vlla extat talis Roberti memoria. Cùm autem Auctor iste non compareat, existimo esse fictum à Bandello. Deindè iudico, etiam fuisse multiplicatum: & ratio est, quia huius auctoritatem sic adducunt: Idem tenet D. Robertus, Mediolanensis Episcopus, Doctor clariſsimus, in secundo libro suæ Summæ, sic dicens: *Beata Virgo Maria, & Ioannes Baptista fuerunt in originali peccato concepti, sed posteà fuerunt per gratiam sanctificati. Hæc ille.* Cùm ergo hæc auctoritas sapiat styllum Bandelli, deposita omni temeritate, dico, & affirmo esse falsam, ac suppositam, & fictam

sicut finxit auctoritatem, finxit etiam Auctorē, quoad nomen Roberti, vt sic multiplicaret alium testem contra immaculatam Virginis Conceptionem, quia suprà, vt vidimus numero 247. adducunt Petrum Mediolanensem Canonistam in Apparatu, seu Summa Iuris Canonici cum hac auctoritate: *Quod B. Virgo, Ioannes Baptista, & Hieremias sunt cum peccato originali nati.* Et concludit sic de Maria: *Quia fuit in peccato originali concepta, sed post fuit sanctificata in vtero.* Hæc auctoritas Petri Mediolanensis eadem est cum allegata Roberti Mediolanensis, existimandum ergo est, & quasi pro certo tenendum, quod ex vno solo Mediolanensi adducto à Turrecremata, Bandellus, & Vincentia duos fecerunt distinctos, alium Petrum, & alium Robertum. Si ergo ita est, iam Robertus quindecies hic est multiplicatus; nam auctoritas Petri Mediolanensis est illa existens ad marginem in Decreto, in cap. 3. Firmissimè, vt videre est num. 125. & 192. & hanc eandem auctoritatem adducunt sub nomine Hugonis, & Ioann. Theutonici, & aliorum. Vide ibi, ne iterum eadem repetamus, & non solū quindecim vicibus est hic multiplicatus, sed fortè etiam sexdecim, nam infra num. 285. adducunt Sicardū, quem Grysaldus vocat Richardum, etiā in Summa sua, vt ibi dicemus. Cùm ergo Auctor iste adducatur *in Summa sua*, sicut alii relati num. 255. Et sub hac confusa citatione: *in Summa sua*, adducat Bandellus duodecim Auctores fictos, absque vlla hæsitatione, dico, & affirmo hunc etiam esse fictum in Summa, quia Bandellus sine summa multiplicauit Summas, vt summam Dei Matrem maculatet.

ROBERTVS De Tornaco, sic absolutè absque alia notitia, vel titulo hunc citant inter Fratres Minores. *Ioannes Capreol. fol. 15. & Paul. Soncin. in 3. dist. 3.*

VERITAS 277.

TVRRECREMATA, Bandellus, & alii scribentes post Capreolum, optimè cognouerunt, hunc Auctorem esse quoad nomen fictum, quoad auctoritatē verò mendaciter adductum, ideo omnes vnanimiter illum prætermiserunt. Capreolus ergo, & Soncinas sic ipsum adducunt: *Nicolaus de Lyra, Bonauentura, Robertus de Tornaco, Adā, Alkam, &c.* Ex hoc citationis modo indicant, illum fuisse ex Ordine Minorum, siquidem illum adducunt inter Minoritas. Sed talis Robertus de Turnaco, nec illius vmbra inuenitur in Nomenclatoribus Religionis Seraphicæ. Richardus de S. Laurentio Cisterciensis in lib. de Laudibus B. Mariæ lib. 1. fol. 32. adducit in margine quemdam Nicolaum Tornacensem, qui, vt ait Posseuinus, fol. 260. scripsit Lectiones in D. Lucæ Euangelium. Sed quid immoramur? Capreolus acceptus fuit ex suo Guillielmo de Gannaco, & Socinas à Capreolo, nā loco, *Robertus*, dicere debuerat: Gilbertus, nam in Religione Minorum solùm fuit quidā insignis Doctor, vocatus Gilbertus de Tornaco, vel Tornacensis, qui vixit ad ann. 1270. de quo vide Myræum fol. 173. Vvading. in Cathalogo fol. 146. Valeriū Andreā fol. 303. & alios, quorū aliqui vocant Guibertum, alii Gilbertum, alii Vvibertum, ac alii Vvilibertū, nullus tamen appellat Robertum, scripsit plura, & aliqua extant in Biblioth. VV. PP. tom. 15. editionis Coloniensis, scripsit etiam Sermones varios, & eruditos, quorum initium est, *Ite, prædicate Euangelium omni creaturæ*, excusi Lugduni per Ioann. de Vingle ann. 1511. in 8. & Parisiis 1513. in 8. Quarta pars Sermonum Dominicaliū extat MS. in Biblioth. S. Ioan. Reg. Tolet. AA. 83. & incipit a Dominica in Albis, & in Monasterio S. Hieronymi de la Sisla propè Toletum extat sub eodem expresso nomine Gilberti de Tornaco in fol. lib. MS. Sermonum de diuersis generibus statuum, & incipit opus: *Elegi David seruum meum, &c.* Et hæc de Auctore, & opere.

Auctoritatē nullam adducunt Aduersarii, & hæc non fuit malitia, sed consuetudo, quia Capreolus, nec Soncinas solū adducunt nomina Auctorum, quia nullum viderunt Soncinas, vel verius Isidorus de Isolanis, transcripsit à Capreolo, & hic à Guillielmo de Gannaco; ego verò tantū inuenio in Gilberto fol. 76. Sermonem de Virgine Maria, qui incipit: *Gloriosa dicta sunt de te*, vbi hæc habet verba: *Fuit etiam sanctificata ab omni crimine. Zachar. 1. vocabitur Hierusalē ciuitas veritatis, & mons Domini exercituū, mons sanctificatus: Ciuitas veritatis sine duplicitate, & dolo; mons sanctificationis ab originali iniquitate, & actuali peccato. Decebat enim, vt illa quæ pro nobis intercederet, à peccato pura esset. Eccl. 36. Miserere ciuitatis sanctificationis tuæ Hierusalē, ciuitatis requiei tuæ: inhabitata autē Diuinitatis plenitudine. Vnde Sapientia Incarnata dicit Eccles. 24. In ciuitate sanctificata similiter requieui, vbi nunquā Dei Filius per peccatū inquietatus, &c.* Hæc sunt omnia Gilberti verba pertinentia ad hanc materiam, & fortè ex eo quod Gilbertus vocat Mariā sanctificatam ab originali, ideo illum citarunt pro sua opinione; sed cū Gilbertus affirmet, eodē modo fuisse sanctificatā ab originali, sicut ab actuali, & ab actuali fuit Maria sanctificata ante lapsum, seu ab actuali præseruata: ergo eodem modo fuit sanctificata ab originali; ex hac ergo parte Gilbertus pro nobis est. Item dicit, quod Virgo fuit sanctificata ab omni crimine. Si sanctificatio est post macu-

culam, quomodo Maria sanctificata ab omni crimine? cùm illa nullum habuerit nisi originale? Ergo sanctificari ab omni crimine sonat in Gilberto præseruari: igitur si præseruata ab omni, etiam originali, quia originale crimen est. Item dicit Gilbertus, quod fuit à peccato pura: si à peccato indiffinitè, ergo & originali, nisi velis dicere, quod originale non est peccatum. Ac denique si pura indeterminatè: ergo pura pro omni tempore, & pura in omni materia, tàm in corpore, quàm in anima. Videtur ergo, quod Gilbertus nostram potiùs, quàm vestram tueatur sententiam, vel saltem, quod sine sufficienti fundamento adductus fuerit.

ROMANVS Magister, Ordinis Prædicatorum, in 3. Sentent. distinct. 3. *Ita Bandel. cap. 23. Deza fol. 41. Petr. de Vincent. & Grysald.*

VERITAS 278.

EX Solo citationis modo cognoscitur in hoc Auctore aliquod latere mysterium, nisi fortè sint in plurali mysteria, & magna. Primo ergo supponendum est, quod sub hoc titulo, seu cognomine *Romanus*, fuit quidam antiquus Doctor Parisiensis, qui scripsit Poemata, & Epithalamium Virginis Mariæ, & in vtroque Tractatu affirmat ipsam Deiparam fuisse absque originali peccato conceptam; vt testantur vnanimiter Ioannes Alanus Doctor Parisiensis, & Ioannes Vitalis, Ordinis Minorum, in suis Defensoriis lib. 4. cap. 5. Ancilla 5. Hic ergo non potest esse præallegatus *Romanus Magister*, quia nec fuit ex Ordine Prædicatorum, nec scripsit super Sententias, ac deniquè iste fuit pro nobis. Sic enim cecinit:

Auctor honestatis sic libra suspendit eorum,
Ne fex infectum fœdam parentis eat,
Ne radix ramum vitiet, ne plantula robur,
Ne riuum damnet fontis inepta lues,
Fabricata, omni nota fœditatis semota.

Suppono secundo, quòd supra citarunt Aduersarii pro sua sententia Guilielmum de Roma, in Sermonibus, sed nec hic; quia non scripsit super Sententias, nec anthonomasticè fuit vocatus Romanus. Nec quidam Romanus Vincentinus, qui solùm scripsit Sermones, de quo Anton. Senen. fol. 216. Placent. pag. 418. nec alii, quia non fuerunt ex Ordine Prædicatorum, fuerunt, vel fuit ille, de quo nunc inquirimus. Tertio suppono, quod in religioso Ordine Prædicatorum fuit quidam dictus Annibaldus Romanus, qui postea fuit S.R.E. Cardinalis, hic, dum erat intra claustra in minoribus constitutus, communiter appellabatur Magister Romanus: Magister, quia fuit Magister sacri Palatii, Romanus verò, quia fuit ex Proconsulibus Romanorum, vt dicit Sanctus Antoninus part. 3. suæ Historiæ, titulo 23. cap. 11. §. 1. fol. 679. cardin. 2. vel quia fuit eius proprium cognomen, vt indicare videntur omnes alii. Ciaconius fol. 584. Anton. Senen. fol. 22. Placent. folio 327. Possevinus, & omnes alii Nomenclatores nullo dempto. Imo & ipsemet S. Thomas, in quodam Opusculo ipsi dicato, vocat eum Annibaldum Romanum. Quarto suppono, quod huius Magistri Romani, Ordinis Prædicatorum auctoritatem sic adducunt Aduersarii: Idem tenet Magister Romanus, in 3. Sentent. distinct. 3. sic dicens: *Beata Virgo per primam sanctificationem fuit in vtero matris à peccato originali mundata; in secunda verò sanctificatione fuit à fomite peccati libera. Hæc ille.* Cùm ergo hæc auctoritas, licèt non sub formalibus verbis, vt hic adducitur ab Aduersariis, quoad substantiam tamen reperiantur in illo 3. Sententiarum adscripto Annibaldo dist. 3. art. 2. cuius titulus est: *Ad secundū sic proceditur, & videtur, quòd per sanctificationem in vtero non fuerit à fomite liberata, &c.* Ex his ergo patet, quomodo Annibaldus Romanus, Magister sacri Palatii, est, quem hic citant sub nomine Romani Magistri? Quinto suppono, quod Leander Alber. mentionē facit de duobus Magistris Romanis; vno socio S. Dominici, sed hic nihil scripsit; altero comite S. Thomæ Aquinatis, qui scripsit super Sententias; sed huius opera Aduersarii minime ostendent. Ex quibus præsuppositis deduco sequentem, vel sequentes veritates.

Conclusio prima. Magister Romanus in hoc Ventilabro est septies multiplicatus. Primo, quia est quem suprà adduxerunt sub nomine Annibaldi Cisterciensis, vt videre est numero 19. Secundo, eundem adducunt sub nomine Annibaldi Romani, Ordinis Prædicatorum, de quo numero 20. Tertio, hunc adducunt sunt nomine Ioannis Sernigatii, Ordinis Prædicatorum, de quo vide num. 189. Quarto, etiam est adductus sub nomine Ioannis Sterigatii, Ordinis Sancti Augustini, de quo egimus numero 190. Quinto, hic sub hoc confuso nomine: *Romanus Magister, &c.* Sexto, infrà sub alio cognomine, scilicèt Sinibaldi Cardinalis, de quo numero 285. Septimo, sub nomine Thomasini, vt videre est num. 297. Octauo, adde, quòd opus hoc est Sancti Thomæ Aquinatis, nam in operibus eiusdem Angelici Doctoris, tom. 17. ad finem, extat præallegatum Opusculum super quatuor libros Sēntentiarum, ex quo desumpserunt Aduersarii auctoritates pro enumeratis septem Auctoribus. Et quid si Nono, opus illud super Sententias non esset Sancti Thomæ Angelici, sed Fr. Tho-

Thomæ Anglici, seu de Vvaleis, vt probabilissime creditur, qui etiam hic est adductus numero 301?

Conclusio secunda. Verba adducta ab Aduersariis, licet quoad sensum sint in Romano Magistro, tamen quoad dispositionem, & terminum, & veluti ab Aduersariis proposita, sunt ficta, & supposita, quia ibi non extant, nisi desumantur verba singula hinc inde, nam duo simul illinc non inueniuntur.

Tertia conclusio. Nimis durum mihi videtur, quod opus illud, seu Epitome sit Angelici Doctoris; nec Annibaldi (vt iam dixi) sed alicuius discipuli illius, quod multis, & efficacibus rationibus probare poteram; sed absit quod ex propriis aliquid dicam; audiant tamen Iustum Antonium Senensem in sua Bibliotheca tomo 22. loquentem de Annibaldo, ac dicentem: *Scripsit Commentaria super quatuor libros Sententiarum, in quibus Diui Thomæ, & Petri de Tarantasia doctrinam fuit in omnibus secutus, & quorum quasi Abbreuiator. Ad hunc Annibaldum fuit directum breue scriptum super quatuor libros Sententiarum, quod sub titulo Diui Thomæ circunfertur, claruit anno Domini 1270.* Cum ergo opus illud existens in operibus Sancti Thomæ, sit abbreuiatio eiusdem Angelici Doctoris, & Tarantasia, & nullum aliud huiusmodi opus reperiatur, videtur esse hoc: At ex alia Annibaldus fuit creatus Cardinalis ab Vrbano IV. (qui assumptus extitit ad summam Petri Sedem anno 1261.) anno 1265. & anno 1274. Angelicus Doctor à vita emigrauit, Annibaldus vero mortuus est anno 1272. Quomodo hoc Compendium erit Annibaldi, vel quomodo compatiuntur hæc omnia? scilicet, quod Cardinalis Annibaldus abbreuiaret Sanctum Thomã, cum antea mortuus fuerit Cardinalis, quàm ipsemet S. Thomas, vel quomodo opus illud, cum sit abbreuiatio Sancti Thomæ, potuit esse ab ipsomet S. Thoma? Et si hoc non videatur impossibile, quomodo Angelicus Doctor suam propriam doctrinam, & Petri de Tarantasia est secutus? Item nota illud: *Quod sub titulo Diui Thomæ circumfertur*, in quibus verbis videtur ipsemet Senensis dubitare de Auctore illius Summæ Sententiarum. Insuper cum viderim innumerabilia opera Sancti Thomæ manuscripta, nunquam vidi Summã illam sub nomine eiusdem. Quare existimo opus illud, neque esse Sancti Thomæ, neque Annibaldi, sed alterius incogniti Auctoris ex Ordine Prædicatorum; & forte fuit Thomæ Anglici, qui parum post Sanctum Thomam de Aquino floruit, id est, ad annum 1300. qui etiam scripsit Summam Theologiæ, vt dicit Gesnerus, folio 791. & alii Nomenclatores, & si hoc ita esset (quod non affirmo; dubito autem cum multis aliis, quia plura huius Thomæ Anglici opera adscripta sunt Sancti Thomæ Angelico, sumpta æquiuocatione ex nominum similitudine) vel Ioannis de Lichtinberc, de quo dicunt Nomenclatores Dominicani, quod scripsit Summam Theologiæ, vt vidimus nu. 179. iam Magister Romanus esset deciesplicatus.

RVPERTVS, Tuitiensis Abbas in Cant. Cantic. cap. 1. *Arpalleg. disput. 2. art. 1. fol. 31. Iustin. Miechouien. Discurs. 136. folio 298.*

VERITAS 279.

HVIVS Præclarissimi Auctoris Germani, Ordinis Sancti Benedicti, qui viuere desiit anno 1135. quarto Nonas Martias, de quo agunt late omnes Nomenclatores, cuius opera prodierunt Coloniæ 1533. & 1577. & 1568. & 1582. Antuerpiæ 1565. & Maguntiæ 1571. auctoritatem sic adducit Arpallegus, ad illa verba: *Meliora sunt vbera tua vino*, vbi sic ait: *Tu veraciter dicere poteras: Ecce enim in iniquitatibus concepta sum, & in peccatis concepit me mater mea, cum enim esses de massa, quæ in Adam concepta est, hæreditaria peccati originalis labe non carebas.* Hæc Arpallegus ex Ruperto, & addit, quod Vazquez ingenue fatetur, Rupertum sententiam oppositam tradidisse. Iustinus Miechouiensis nullam adducit auctoritatem, sed solum nudam citationẽ Ruperti. Antiqui vero Scriptores Ordinis Prædicatorum nullam de ipso fecerunt mentionem. Pro veritate vero indagãda scias, quod eius auctoritas, tomo 1. lib. 1. in Cantic. Canticorum pag. mihi 1036. colum. 2. circa medium, & in alia impress. est tom. 2. in principio, explicans illa verba: *Quia meliora sunt vbera tua vino, &c.* sic se habet: *Vtrorumque huiusmodi vberum lætificata dulcedine ineffabili, dum incipis, o Virgo Beata! Dum tibi fit secundum hoc verbum Angeli: Spiritus Sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi, quibus duabus clausulis iam dictis significabantur duo data eiusdem Spiritus Sancti, quid aliud diceres, nisi: Meliora sunt vbera tua vino fragrantia vnguentis optimis? Non fueras experta vinum huius sæculi, vinum voluptatis carnalis, sine cuius ebrietate nulla vnquam mulier (præter te) concipere potuit, aut poterit; & tamen diiudicare nosti, quàm melior, aut vehementior, dulcior, atque fortior esset voluptas, siue amor Dei, in quo concepisti sine dubio potata ex illius torrente voluptatis! Et tu quidem veraciter dicere poteras: Ecce enim in iniquitatibus concepta sum, & in peccatis concepit me mater mea. Cum enim esses de massa, quæ in Adam corrupta est, hæreditaria*

peccati originalis labe non carebas: sed ante faciem huius amoris peccatum, nec illud, nec aliud stare potuit, ante faciem huius ignis stipula omnis interyt, vt totum sanctum fieret habitaculum, in quo Deus totis nouem mensibus habitaret, tota omninò munda materia, de qua sancta Dei Sapientia domum æternam sibimet ædificaret. Et quia cùm tanta dulcedine amoris pretiosa plenæ gratiæ simul infusa sunt charismata, quæ cæteris ab eodem Spiritu dispartiuntur Sãctis, & electis, rectè vbera illa diceris, fragrantia vnguentis optimis, &c. Fortè ergo propter ista verba citauit Iustinus Rupertum, quia alia nec inuenio, neque existimo quod sint in eius operibus, imo his similia clara, & expressa, in nullo alio antiquo Ecclesiæ Patre inueniuntur, nec adducunt, neque adducere possunt Aduersarii, sed iste euanuit ab oculis eorum.

Attende ergo Lector, quia similiter ex nullo colligere poteris, qualis fuerit antiquorum mens circa peccatũ originale, clariùs, & apertiùs, quam ex isto Ruperti loco. Loquitur igitur de vitio, ac voluptate carnali, siue de vino illo luxuriæ, quo inebriantur omnes mulieres (nulla excepta) tẽpore generationis, coitus seminis, & carnis conceptione, hoc vitiũ, hoc vinũ sola Virgo Maria nõ fuit experta in Incarnatione, seu Cõceptione Filii Dei. Quod ita fuit ratum, singulare, ac vnicum priuilegium Deiparæ, quòd solus filius eius non potuit dicere illud: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea, &c. Hoc quod dicere non potuit Christus in sua generatione, poteras tu dicere, o Maria! in tua Conceptione veraciter, & debebas: Ecce enim in iniquitatibus concepta sum, & in peccatis concepit me mater mea: *Cùm enim esses de massa, quæ in Adam corrupta est, hæreditaria peccati originalis labe non carebas.* Et sic, nisi Spiritus Sanctus superueniret in te, & virtus Altissimi obumbraret tibi, in illo Incarnationis puncto, quando facienda, vel facta es habitaculum sapientiæ Dei, etiam concepisses cum illo vino, ac vitio voluptatis, ac sensualitatis ex corrupta illa Adami massa, & peccati originalis labe prouenientre, qua tu non carebas, sed ante faciem amoris Spiritus Sancti, nec illud, nec aliud peccatum vllum stare potuit. Quia ignis ille diuinus consumpsit, ac tanquam stipulam combussit, & interemit illud vinum, vitium, massam corruptam, voluptatem, delectationem, ebrietatem sensualitatis, peccatum, & originalem labem, quibus non carebas hæreditario iure in illa generatione, seu Conceptione, vt sic omninò, & totaliter munda esset materia, & semen illud virgineum, de quo Verbum Diuinum sibi in humana assumpta natura, in vtero tuo assumenda, sibi æternum præparabat habitaculum. Iste est sensus genuinus, & grammaticalis verborum Ruperti, ex quibus patet, quod antiqui vocabant labem peccati originalis vinum, & vitium illud voluptatis carnalis, quo inebriati parẽtes generant filios, & in hoc sensu solus Christus vnicè, ac singulariter fuit genitus, & conceptus absque illa labe originalis peccati. Maria autem genita fuit, & concepta in sententia Ruperti, cum hac labe originalis peccati, quia parentes eius habuerunt delectationem carnalem, sed hoc nihil ad rem pro nostra controuersia, & animationis puncto. Confirmatur hæc intelligentia euidenter ex ipsis Ruperti verbis: *Cùm enim esses de massa, quæ in Adam corrupta est, hæreditaria peccati originalis labe non carebas.* Prima propositio vera est: nam Maria tempore Incarnationis, erat de massa, quæ in Adam corrupta fuerat. Sed secunda: quomodo tunc non carebat hæreditaria peccati originalis labe? Fuerat saltem sanctificata in vtero matris suæ: Quomodo ergo tempore Incarnationis non carebat hac hæreditaria peccati originalis labe? Igitur non loquitur de illa peccati originalis labe, cõtracta in animatione, sed de vino, & ebrietate sensualitatis, quam propinat natura, ex eo quòd erat natura Adæ, in generatione, siuè mater sit præseruata, siue sanctificata, vel baptizata, & libera à peccato originali. Item confirmatur ex illo, *tota omnino munda materia.* Hic est totus scopus Ruperti, probare Christum fuisse genitum à Maria *tota omnino munda materia*: nota illud duo vniuersalia, *tota*, & *omninò*, quia admitto, quòd materia, ex qua Maria fuit genita, fuerit munda, sed non tota, & si tota, adhuc non omninò, quia omninò comprehendit à principio vsque ad finem, id est, à primo parentum motu ad generationem vsque ad animationem, & sic Maria non caruit illa suæ generationis hæreditaria peccati originalis labe, & hoc intelligebant antiqui, & dicebant originalem labem. Item si Maria fuit dispartita ab omnibus aliis Sanctis: ergo non sanctificata, vt Ioannes, & Hieremias, sed præseruata.

Ruperti verba pro nostra sententia damus in nostra Militia: solùm hic notatione dignum existimo esse, quod Rupertus, quem aliqui, & meritò, vocant Doctorem illuminatum, & à Virgine Maria sepè, & piùs visitatũ, in eisdẽ Cãticis lib. 3. ad illa verba: *Et macula non est in te*, quasi prophetizando dixerit ad Virginẽ: *Hoc prædicabitur gentibus, quod adeo macula non sit in te.* Sed quidquid sit de Propheta, ipse dixit, & factum est ità.

***

SCRIP-

SCRIPTVRA Sacra, veteris, ac noui Testamenti, in multis locis. *Turrecrem. part. 3. cap. 1. fol. 40. & part. 5. cap. 1. & 8. &c. Anonym. via 3. rat. 12. Bandel. cap. 20. Deza fol. 50. à tergo. Spina in multis locis illius lib. vniuersalis corruptionis, 4. part. cap. 1. S. Antoninus, &c.*

VERITAS 280.

VIDIMVS, Quo fundamento, ac veritate adduxerint Aduersarii Santos Ecclesiæ Patres, ac alios clarissimos Doctores, & non clarissimos, imò neque claros Scriptores, iam verò peruenimus ad desideratum sacræ Scripturæ fontem, à quo præteriti, ac futuri riuuli emanarunt. Hoc est illud mare magnum, à quo exierunt tot, tantaque flumina, magna, ac parua, cuius Auctor fuit ipsemet Spiritus Dei, iuxta illud: Spiritus Domini ferebatur super aquas; examinabimus ergo, an huius perennis fontis aquæ sint etiam turbidæ, vel claræ? Vel in hoc mari introducta fuerint reptilia contra purissimam Mariam, ac nitidam, atque immaculatam eius Conceptionem. Et ante omnia notare debes, ò Lector! quod Sanctus Thomas 3. part. quæst. 27. artic. 1. in resolutione inquit: *Dicendum, quòd de sanctificatione Beatæ Mariæ, quoad scilicet, fuerit sanctificata in vtero, nihil in Scriptura Canonica traditur, quæ etiam nec de eius Natiuitate mentionem facit, &c. Quod tamen Scriptura non tradit, etiam rationabiliter argumentari possumus, &c.* Fatetur ergo Angelicus Præceptor, & post eum alii quam plures in hac Ventilatione relati, quòd de Natiuitate Virginis Mariæ, vel de eius sanctificatione in vtero matris suę *nihil in Scriptura Canonica traditur*, & vbi ipse nihil inuenit, inuenerunt Turrecremata, Anonymus, & Bandelus, &c. decem & octo auctoritates claras, expressas, euidentes, & ita efficaces, vt eas negare sit impium, prophanum, & hæreticum. O vigilantissimi discipuli suprà vestrum Angelicum Magistrum!

Turrecremata sic introducit suum assumptum: *Incipit tertia pars operis, in qua ponuntur auctoritates sacræ Scripturæ, iuxta Glossas Sanctorum Patrum dicentes: Omnem hominem ab Adam seminaliter propagatum in originali peccato esse conceptum, cum pluribus auctoritatibus Sanctorum plurimorum Ecclesiæ Sanctæ luminum, idem etiam ex necessitate fidei asserentium; & confutantur modi respondendi ex aduerso. Auctoritates veteris Testamenti, cum Glossis, & declarationibus suis, quibus conuincitur, omnes alios à Christo incurrisse peccatum originale, &c.* Et infrà cap. 2. inquit: *Item quòd suprà probatur auctoritatibus noui Testamenti, cum Glossis, & declarationibus suis, &c.* Infrà verò fol. 84. inquit: *Incipit 5. pars, in qua ponuntur auctoritates sacræ Scripturæ, ex quibus iuxta Glossas, & expositiones, tàm Sanctorũ, quàm Doctorum aliorum, colligitur in speciali, quòd B. Virgo Maria de facto incurrit originale peccatum, & primò per auctoritates veteris Testamenti, &c. Idem deducitur per auctoritates noui Testamẽti, &c.* En ò Lector! quomodo Turrecremata in 3. par. proponit auctoritates sacræ Scripturæ probantes, *omnem hominem ab Adam seminaliter propagatum, in originali peccato esse conceptum.* Deinde par. 5. adducit auctoritates ex quibus colligitur *in speciali, quòd B. Virgo Maria de facto incurrit originale peccatum*. Distinguit ergo Turrecremata, & optimè auctoritates vniuersales, loquentes de omnibus hominibus, ab specialibus loquentibus de B. Virgine Maria in singulari. De primis vniuersalibus pro nunc non curamus: has enim supponimus tanquàm certas, & indubitatas: de secundis loquentibus de Beata Virgine Maria in particulari inquirimus, ac ventilamus, qua veritate, ac fundamento adducantur ex nouo, ac veteri Testamento, vt à Turrecremata proponuntur in hac auctoritate: *in speciali, quòd Beata Virgo Maria de facto incurrit originale peccatum*.

Anonymus verò sic inquit in principio sui libri: *Dicere, B. Virginẽ sine peccato fuisse conceptam, est contradicere sacræ Scripturæ, & fundatissimæ fidei.* Et infrà: *Illud quod clarè, apertè, euidenter, & efficaciter potest concludi ex auctoritatibus sacræ Scripturæ, impium, prophanum, & hæreticum est negare: sed dicere, B. Virginem non fuisse conceptam in originali peccato, est negare, quod clarè, & efficaciter potest concludi ex auctoritatibus sacræ Scripturæ: ergo dicere B. Virginem non fuisse in peccato conceptam, est impium. Consequentia patet cum maiori, quia qui negat conclusionem, quæ sequitur ex auctoritate Scripturæ sacræ, negat consequenter auctoritatẽ Scripturæ: quia qui negat conclusionem, negat præmissam, ex qua sequitur, &c. Minor verò probatur indubiè per nouem auctoritates sacræ Scripturæ.* Et sic adducit nouem auctoritates sacræ Scripturæ, & sunt ex illis, quas alias Turrecremata appellauerat vniuersales, sicque illæ nouem auctoritates in Turrecremata communes pro omnibus hominibus profunda sua scientia Anonymus inuenit esse particulares contra immaculatam Virginis Conceptionem; *clarè, & apertè, euidenter*, atque *efficaciter*, ità vt contrarium asserere sit *impium, prophanum, & hæreticum*. Item argumentum Anonymi sic erat, vel est coaptandum

in forma syllogistica: Illud quod clarè, apertè, euidenter, & efficaciter potest concludi ex auctoritatibus sacræ Scripturæ, impium, prophanum, & hæreticum est negare: sed Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali, clarè, apertè, euidenter, & efficaciter potest concludi ex autoritatibus sacræ Scripturæ: ergo impium, prophanum, & hæreticum est, negare, Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali: quare autem supposità maiori Anonymus aliter disposuerit Minorem, & consequentiam, videtur ignorantia; sed ego existimo fuisse aliquid aliud, vt sic suam palliaret intentionem.

Bandellus, qui parum post Anonymum scripsit: Post Indices omnium Doctorum, de quibus dicit: *Tenuisse, atque prædicasse, Beatam Virginem in originali peccato fuisse conceptam: sed antequam ex vtero nasceretur, per sanctificationis gratiam, gloriosè, atque excellentissimè, citissimè fuisse mundatam*, immediatè, & continuò sic prosequitur: *Potest etiam idem elici ex multis auctoritatibus sacræ Scripturæ;* & adducit duodecim. Continuator vero Bandelli interponit hæc verba: *Auctoritas sacræ Scripturæ, cum Glossis suis*, & addidit ex proprijs alteram ex cap. 1. Euangelii S. Lucæ, de qua infra. Deinde post prædictos scripsit Bartholomæus de Spina, qui hoc ipsum vult deducere ex sacra Scriptura, cuius auctoritatem dabimus infrà num. 291. vero Synodus, de qua iam diximus in Trituratione. Hæc sunt omnia, quæ proponunt Aduersarii circa auctoritates sacræ Scripturæ, ex quibus prætermittendo solùm illas adductas à Turrecremata in 3. & 4. part. quia, vt ipsemet fatetur, sunt vniuersales, & communes, accipe ò Lector Ventilationem aliarum, quæ secundùm Aduersarios loquuntur, clarè, & expressè in indiuiduo, ac nominatim de peccato originali contracto de facto in sua animatione, seu Conceptione secunda.

1. AVTORITAS SCRIPTVRÆ est ex Epistola ad Roman. 3. *Iustitia Dei est per fidem Iesu Christi in omnes, & super omnes, qui credunt in eum: omnes enim peccauerunt, & egent gloria Dei, iustificati gratis per gratiam ipsius, & per redemptionem, quæ est in Christo Iesu, quem posuit Deus propitiatorem per fidem in sanguine ipsius, vt sit ipse iustus, & iustificans eum, qui est ex fide Iesu Christi.* Hæc est prima auctoritas proposita à Turrecremata. Et ipsam primo loco adducunt Anonymus, & Bandellus. Anonymus ait: Ex hac auctoritate potest concludi propositum dupliciter. Primo sic: *Omnes homines, qui crediderunt in Christo, peccauerunt, quia dicit Apostolus: non enim est distinctio eorum, scilicet, qui crediderunt; omnes enim peccauerunt. Sed Beata Virgo credidit in Christo, Lucæ 2. Beata quæ credidisti: ergo Beata Virgo est de numero eorum qui peccauerunt, non peccato actuali: ergo peccato originali, quod in sua cõceptione cõtraxit.* Secundo sic: *Omnes homines iustificati per gratiam Christi, & per sanguinem suum redempti peccauerunt. Hæc propositio patet: quia cùm Apostolus præmisisset: omnes peccauerunt, statim subiungit: iustificati gratis per gratiam ipsius, &c. Sed Beata Virgo fuit iustificata per gratiam Christi, & redempta per ipsum*, quia Venerabilis Beda in Homilia de Assumptione loquens ad Beatam Virginem, sic dicit: *Qui creauit te, ipse est qui iustificauit te, & redemit te, & carnem assumpsit ex te. Hæc ille. Ergo B. Virgo fuit aliquando sub peccato.* Hanc autem auctoritatem exponit Augustinus in lib. Hypon. contra secundã blasphemiam, sic dicens: *Omnes enim homines vulneratos esse peccato Prothoplasti, Vas electionis probat, cùm dicit: Non est distinctio, omnes enim peccauerunt, & egent gloria Dei: dicendo omnes, nullum excipit, quinimò totum declarauit genus humanum. Peccauerunt enim omnes, cùm ex vno peccatore omnes nascuntur peccatores, & egent gloria Dei, id est, gratia Dei per Christum, qui est gloria Dei, qui venit à sede Patris quærere, & saluum facere quod perierat. Hæc ille.* Item idem in lib. de Natura, & Gratia: *Omnes, inquit Apostolus, peccauerunt, & egent gloria, iustificati gratis per sanguinem ipsius. Quicumque autem non putatur pertinere ad omnes hos qui peccauerunt, & egent gloria Dei, profectò nullam necessitatem habent, vt Christiani fiant, quia non est opus sanis Medicus, sed ægrotantibus, vnde non venit vocare iustos, sed peccatores: ergo humana natura iustificari, & redimi ab ira Dei iustissima, hoc est, à vindicta nullo modo potest, nisi per fidem, & sacramentum sanguinis Iesu-Christi. Natura quippè hominis primitùs inculpata, & sine vllo vitio est creata. Natura verò ista hominis, qua vnusquisque ex Adam carnaliter nascitur, iam medico indiget, quia sana non est. Deus autem qui diues est in misericordia, per multam dilectionem suam, qua dilexit nos, cùm essemus mortui delictis, conuiuificauit nos in Christo, cuius gratia sumus sanati, & salui facti. Hæc igitur Christi gratia, sine qua nec infantes, nec ætate grandes salui fieri possunt, non meritis redditur, sed gratis datur, propter quod gratia nominatur. Vnde illi qui non per illam gratiam, qua gratis iustificamur, liberantur, salui non fiunt à peccato, vel quod originali traxerunt, vel quod malis moribus addiderunt: omnes enim peccauerunt siuè in Adam, siuè in seipsis, & egent gloria Dei. Hæc ille.* Item idem in 13. de Trinitate: *Omnes*

enim

enim peccauerunt, & egent gloria Dei, iustificati per sanguinem ipsius: iustificamur enim in Christi sanguine, cùm per remissionem peccatorum eruimur de potestate diaboli. Iustificati planè in eo, quod simus à peccatis omnibus, liberati autem sumus à peccatis omnibus, quoniã pro nobis est Dei Filius, qui nullum habebat peccatum, occisus. Hæc ille. Item Glossa ordinaria Magistri Sententiarum sic dicit: *Omnes enim homines peccauerunt, vel in seipsis, vel Adam, quia sine peccato non sunt, vel quod originaliter attraxerunt, vel quod malis operibus addiderunt. Peccatum enim primi hominis non solùm ipsum, sed & omne genus infecit humanum, & egent gloria Dei, quia omnes peccatores indigent gratia Christi, qui solus sine peccato venit, sine qua nec infantes, nec ætate grandes, salui fieri possunt. Omnes ergo peccauerunt, & indigerent gloria Dei, id est, indigent omnes indulgentia, & venia peccatorum. Vndè gloriosus apparet Dominus, iustificati gratis, id est, non meritis nostris, sed sola gratia iustificati facti, qui priùs impij fueramus, per redẽptionẽ, id est, per precium pro nobis datum à Christo Iesu, de quo Petrus Apostolus dicit: Non corruptibili auro, vel argento redempti estis, sed pretioso sanguine Agni immaculati. Hæc ille.* Ex quibus concluditur, quod B. Virgo sit concepta in peccato originali. Hæc Aduersarii pro prima auctoritate Scripturæ sacræ.

Regulando ergo textũ adductum cum Glossis ad ipsam puram veritatem, inuenio in ipsis commissa fuisse vitia sequentia. Primo, prætermisit Turrecremata illud, *Non enim est distinctio*: quo autem fine, & intentione, ipse videat, forte quia in hac vniuersali negatiua inueniebat in Virgine Maria distinctionem. Secundo, prætermisit omnia ista: *Ad ostensionem iustitiæ suæ, propter remissionem præcedentium delictorũ in sustentatione Dei, ad ostensionẽ iustitiæ eius in hoc tempore.* Tertio, quoad sensum grammaticalem, seu litteralem (quem hic, & in omnibus locis sacræ Scripturæ sequentibus vnicè inuestigamus) consequentiæ deductæ ab Aduersariis: *Ergo Virgo Maria est de numero eorũ qui peccauerunt peccato originali*, vel illa: *Ex quibus concluditur, quod B. Virgo sit concepta in peccato originali*; nec concluduntur ex illo textu, neque ex toto capite: tum quia ibi loquitur Paulus de distinctione inter Iudæos, & Græcos, vt denotant illæ clausulæ: *Quid ergo ampliùs Iudæo est? Aut quæ vtilitas circumcisionis? Multum per omnem modum, &c.* Et illa: *Causati enim sumus Iudæos, & Græcos, omnes sub peccato esse, &c.* Tum quia loquitur expressè de peccatis actualibus, & incredulitate adultorum, vt denotant illæ clausulæ: *Quid enim si quidam illorum non crediderunt?* Et infra: *Si enim veritas Dei in meo mendacio abundauit.* Et infra: *Faciamus mala, vt veniat bona.* Et infra: *Quia non est iustus quisquam, non est intelligens, non requirens Deum, omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum, sepulchrum patens est guttur eorum, linguis suis dolosè agebant, venenum aspidum sub labijs eorum. Quorum os maledictione, & amaritudine plenum est, veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. Contritio, & infœlicitas in vijs eorum, & viam pacis non cognouerunt, non est timor Dei ante oculos eorũ, &c.* Ad hæc verba subsequuntur in Paulo illa suprà allegata ab Aduersariis: ergo illa vniuersalis, *omnes enim peccauerunt*, connotat peccata illa immediatè antea à Paulo relata. Item quod nec vnum minimum verbum est in toto illo cap. quod loquatur de Adamo, de prima præuaricatione, de successione, hominum generatione, Conceptione, Natiuitate Mariæ, originali macula, nec saltem verba ista: contrahere, propagari, habere. Vndè ergo concluditur, vt vos dicitis, in speciali, clarè, & expressè, apertè, euidenter, & efficaciter, Virginẽ Mariã cotraxisse originale peccatũ? Vbi sunt præmissæ in textu, de Maria, Conceptione, generatione, Adamo, & originali peccato, vt ex his terminis deducatur conclusio? Dicetis, quòd omnia illa, licèt in rei veritate non sint expressa in textu cõtinentur, in vniuersali, *omnes enim peccauerũt*: si omnes: ergo Virgo Maria. Attẽde, ô Lector, amore Dei. In hoc capite adducit S. Paulus sequentes propositiones vniuersales, à quibus omnibus Aduersarii velint, nolint, cum Catholica Ecclesia excipere debent, & de facto excipiunt sacratissimam Virginem Mariam, scilicet primo, *omnis homo mendax*, sed non Maria. Secundo, Iudæos, & Græcos, *omnes sub peccato esse*, sed non sic Maria. Tertio, *Non est iustus quisquam*, excipitur Maria. Quarto, *omnes declinauerunt*, sed non Maria. Quinto, *simul inutiles facti sunt*, id est, omnes homines, non Maria. Sexto, *non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum*, excepta vna, & vnica Maria. Septimo, *omne os obstruatur*, sed nõ Mariæ. Octauo, *quia ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo*, à qua suo modo excipitur caro illa Virginea Mariæ, quia sine operibus legis fuit iustificata in vtero Matris suæ, siue per sanctificationem, siue præseruationem ante circuncisionis legales ceremonias, siue sacrificia oblata pro paruulis ad abolendum peccatum originale. Nono, *In omnes, & super omnes qui credunt in eum, non est distinctio*, in sola autem Virgine Maria, in omnes, & super omnes, qui crederũt, fuit distinctio in modo credendi. Decimo, *omnes enim peccauerunt*, peccato actuali, ex illis qui crediderunt in Christum, à quibus omnibus excipitur sola, & vnica Virgo Maria, etiam secundùm vos dicentes: *Non peccato actuali*, vt omnes alii: *ergo originali*. Si ergo, ô Patres

mei

VERITAS 273.

IN Sacra Prædicatorum Familia ad annũ 1277. vel secundùm alios 1288. fuit quidam Robertus Kilvvarbius, vel Kamuil-Vertim, natione Anglus, Doctor Oxoniensis, atque Parisiensis, qui ob insignes eius virtutes factus Archiepiscopus Cantuariensis, postea à Nicolao III. creatus fuit S.R.E. Cardinalis, tituli S. Rufinæ, & Episcopus Portuensis (non Hostiensis, vt dicunt Aduersarii) qui multa scripsit, quorum Cathalogum recenset Balleus, in principio centuriæ 3. fol. 109. sed latiùs Pitseus ætate 13. fol. 357. Antonius Senensis fol. 212. Franciscus Maria Turigius, in Bibliotheca Cardinalitia folio 48. Placentinus inter Scriptores fol. 419. & inter Cardinales folio 445. S. Antonin. etiam inter Cardinales 3. par. fol. 679. Posseuinus fol. 343. & alii: qui omnes affirmant scripsisse inter alia super quatuor libros Sententiarum, opus, quod extat Oxonii, in Collegio Mertonensi, & incipit: *Sapientia ædificauit sibi domum, &c.* Excipiendus est ab his Leander Albert. præcipuus, ac primus Nomenclator Dominicanus, qui licèt lib. 3. agat de hoc Richardo Anglico, nihil dicit de eius scriptis. Ego huius Auctoris solùm inuenire potui tractatum de Philosophia, qui extat manus. in Biblioth. S. Ioann. Reg. AA. num. 84. Sed quidquid sit de Auctore, & opere super Senten. multiplicatio est per se nota, quia hic est quem suprà num. 269. adduxerunt Aduersarii inter Doctores clarissimos sæculares, sub nomine Richardi Anglici, Episcopi Cantuariensis, in eodem 2. *Sent. dist. 31. & in 3. dist. 3. & etiam cum illa circunstantia in expositione litteræ.* Hic verò eundẽ adducunt sub propio nomine Roberti, prætermittendo titulum Episcopi, vel Archiepiscopi Cantuariensis; appellando ipsum solum Cardinalem Hostiensem, ibi subticuerunt, quòd esset Ordinis Prædicatorum, quod hic palàm fatentur, his, & aliis artificiis vsi sunt, vt hunc multiplicarent contra immaculatam Virginis Conceptionem. Ibi nullam adduxerunt auctoritatem, vt melius occultaretur mendacium, hic illam adducunt, sed existimo, quod fuerit ficta, & supposita.

Auctoritas ergo talis est: Idem tenet Dominus Robertus Anglicus, Cardinalis Hostiensis, in 2. Sentent. distinct. 31. quæst. 1. artic. 1. & in 3. Sentent. distinct. 3. in expositione litteræ, sic dicens: *Beata Virgo fuit in originali peccato concepta, sicut cæteri qui ex coitu concipiuntur, sed fuit postea in vtero matris sanctificata. Hæc ille.* Hanc auctoritatem existimo absolutè fuisse fictam à Bandello. Primo, quia ipse solus illam adducit: nam cùm Robertus fuerit grauissimus Auctor, & magnæ auctoritatis vir, & præcesserit Capreolum, Turrecrematatam, Sanctum Antoninum, Anonymum, Vincentium, quomodo nullus istorum adducit Robertum, nisi vnus solus Bandellus (nam de eius Continuatore, Deza, & Grysaldo nihil est curandum, quia in omnibus, & per omnia cœca fide sunt secuti Bandelli vestigia) ferè semper mendax, vt in hoc Ventilabro millies ostensum est? Secundo, quia verba in auctoritate posita sapiunt styllum Bandelli, ipse enim solùm inquirebat in sua Religione scriptores super Sententias, de operibus autem, vel eorum scriptis non curabat, quia ille depingeba: auctoritates ad proprium palatum. Tertio, quia ex hoc Auctore Roberto finxit alterum Richardum, vt vidimus num. 269. & sic quid mirum, quòd in hoc fingeret etiam auctoritatem? Quarto, dato, quòd Robertus dixerit hanc, vel similem sententiam contra immaculatam Virginis Conceptionem, vnde Bandellus potuit habere illud manuscriptum, quod solùm, & vnicè obseruabatur in Anglia, in Collegio Mertonensi, quando ipse scripsit in Lombardia? Quinto, dato etiam, quòd Robertus Anglicus substinuerit opinionem de maculata Virginis Conceptione, cùm fuerit Dominicanus, fortè locutus est propositiones ab initio.

ROBERTVS Contton, Ordinis Minorum, in 3. Sentent. quæst. 9. *Ita Turrecrem. part. 6. cap. 32. fol. 123. Anonym. fol. 114. Bandel. cap. 24. Deza fol. 46. à tergo. Vincent. Grysald. Barelet.*

VERITAS 274.

HIC Notissimus Auctor est apud Nomenclatores antiquos, quem communiter vocant Contonus, vel Cothon: aliqui dicunt vixisse ad annum 1240. sed fortè fuit error Typographiæ, nam secundùm rei veritatem vixit ad annum 1340. inter alia scripsit super Magistrum Sententiarum, opus incipit: *Sicut dicit Beatus Ambrosius*, quod manuscript. seruari dicitur Oxonii in Collegio nouo Balliol Mentonensi, & Catabrigiæ in Collegio S. Petri, & Pembroch, cuius auctoritatem sic adducit Turrecremata: Item ad idem est eiusdem Ordinis Pater Magister Robertus Conton, qui in 9. quæst. 3. libri, quærens, vtrum Beata Virgo contraxit originale peccatum? Vbi recitata cum aliquibus argumentis opinione tenentium partem negatiuam, dicit sic in forma; *Sed licèt hæc opinio sit rationabilis, quia tamen opinio contraria videtur esse de mente Sanctorum, ideò ea teneo, & dico, quòd argumenta facta magis*

co-

concludunt de Beata Virgine, quàm de quocumque alio, & benè concedo, quòd si aliquis fuisset præseruatus, maior congruentia fuisset de Matre Christi, quàm de alijs. Hæc ille. Si hæc sunt verba formalia, ac secundùm litteram: Vide, o Lector! quomodo illa transcribunt Bandellus, ac Vincentia: Idem tenet Magister Robertus Concio, Doctor Parisiēsis, Ordinis Minorum, in 3. Sentent. distinct. 3. quæst. 9. sic dicens: *Beata Virgo secundùm mentem Sanctorum Doctorum contraxit in sui Conceptione originale peccatum, sed posteà fuit per sanctificationem ab eodem mundata. Hæc ille.* Grysaldus illum adducit sic: *Repertus 3. dist. 3. quæst. 1. Secundùm mentem Doctorum, in sui Conceptione contraxit originale peccatum.* Conferat ergo, Lector, hæc verba Bandelli, & aliorum cum illis formalibus adductis a Turrecremata, & inueniet, quod Bandellus finxit totam auctoritatem à primo vsque ad vltimū verbum, & quando de hoc non haberemus ad oculum tam euidentem, ac mathematicam demonstrationē, ipsummet auctoritatis artificium dicit, & clamat esse Bandelli, & hæc cum auctoritate adducta in Auctore antecedenti eiusdem farinæ est, vt conferenti vtramque patebit. Supposito ergo, quod auctoritas adducta à Bandello est penitùs ficta, pro illa adducta à Turrecremata pro nunc solùm dicere possum.

Primo, quod Ioannes Balleus pessimus Hæreticus, centuria 3. folio 140. loquens de hoc Roberto Cavvton sic inquit: *Claruit ab incarnato Messia 1340. ipsum solebant plerique scriptores in testem aduocare præcipuum, quòd Maria originalem in Conceptione contraxerit maculam.* Hoc existimo fuisse ironicè dictum ab illo detestando Hæretico, propter Turrecrematam, Anonymum, Bandellū, & alios Scriptores Ordinis Prædicatorum. Nam Ioannes Pitseus etiam Anglus, & Liuerduni in Lotharingia Decanus in relationibus Historiarum de rebus Anglicis Ætate 14. ad annum 1340. folio 443 loquens de hoc Roberto Contono, sic inquit: *Doctor amœnus vulgò vocatus est. Acriter defendere solebat, Beatissimæ Mariæ Virginis conceptum fuisse ab omni originalis peccati labe alienum, quod illi gratissimarum disputationū frequentes præbuit occasiones cum ijs, qui vel certam, vel magis probabilem existimabant contrariam sententiam, &c.* Eadem verba ad litteram habet Vvadingus in Cathalogo fol. 308. Secundo dico, quod Nomenclatores Ordinis Minorum, præter illum Robertum Contonū, faciunt mentionem de alio Roberto Concio dicto, qui etiam scripsit super Sentētias, de quo Henricus Vvilotus fol. 317. Vvading. vbi supra, Posseuin. fol. 341. si isti fuerunt inter se distincti (quod dubito) vnus fuit acerrimus immaculatæ Conceptionis defensor, & alius dubius, vt refert Turrecremata. Si autem non fuit nisi solus vnus (quod iudico esse magis certum; quia Conton, vel Concio, idem apud latinos videtur) cùm hic fuerit acerrimus Conceptionis defensor, sub magna suspicione remanet auctoritas Turrecrematæ, nam in hac parum est curandum de Bandello, & aliis, quia sine dubio transcripserunt Auctorem illum, & auctoritatem à Turrecremata.

ROBERTVS Holchot, vel Holcoth, vel Olcoth, Ordinis Prædicatorum in lib. Sapientiæ, cap. 14. Lectione 160. vel 161. vel 169. *Turrecrem. part. 6. capit. 29. folio 120. Anonym. Auctore 68. Bandel. capit. 23. Deza folio 41. Vincent. Barelet. & Grysaldus.*

VERITAS 275.

AVCTOR Iste natione Anglus, qui floruit ad annum 1349. notissimus est ob eximiam eius eruditionem. Inter alia quam plura scripsit in librum Sapientiæ, & in Prouerbia Salomonis, &c. Huius auctoritatem sic adducit Turrecremata: Itē ad idem est eiusdem Ordinis Pater Magister Robertus Olcoth super librum Sapientiæ, Lectione 169. qui tractans illud Sapientię 14. Exiguo ligno credunt homines animas suas, & pro sequentes (ita est in originali) quomodo Christus est lignum vitæ, dicit. *Sicut lignum plantatum in terra solidat terram ex omni parte, & per radices suas colligat, & constringit, nè defluat: ita Christus plantatus in Virgine Maria Matre sua: nam solidauit virtutibus, & gratijs sic constrinxit quod nunquam defluere potuit per peccatū. Fuit enim sic sanctificata in vtero, quod emundata à peccato originali fuit, & in ea fomes ligatus sic, quòd nunquam eam ad peccandū inclinauit. Et hæc fuit prima sanctificatio in vtero matris suæ. Sed secunda fuit in Conceptione filij, in qua fomes ablatus fuit secundùm essentiam: & gratia superaddita, & inflexibilitatem libero arbitrio determinauit ad bonum, sic quòd ex tunc nullo modo potuit in malum flecti: vndè tunc confirmata fuit, sicut in via potuit. Hæc ille.* Bandellus illam adducit sic: Idē tenet Magister Robertus Olcoth Anglicus, Doctor Parisiensis super lib. Sapient. capit. 14. lect. 161. sic dicens: *Beata Virgo sic sanctificata fuit in vtero matris, quòd emundata fuit à peccato originali, & in ea fomes fuit sic ligatus, quòd nunquam eam in aliquod actuale peccatum impegit. In secunda verò sanctificatione, quando concepit filium Dei, fuit fomes peccati totaliter sublatus, & in bonum confirmata, vt de cætero non posset peccare. Hæc ille.* Eandem aucto-

auctoritatem nullo mutato verbo adducit Petr. de Vincentia, sed citat Lectionem 160. Anonymus nullam adducit auctoritatem, sed citat Lectionem 163. Continuator autem Bandelli, sine Deza videns, quod post hanc auctoritatem erant alia verba in HolKoto, ab omnibus supraposit's Patribus Dominicanis consultò pretermissa à quibus apertè, & clarè, nostrã profitebatur sententiã de immaculata Virginis Cõceptione, resarcire volens insanabile damnum, addidit notulam tenoris sequentis: *Aduerte tamen, quòd iste Doctor in isto passu est ab Impressoribus falsificatus, & inter hoc quod dicit de prima sanctificatione, & secũda est addita huic Doctori quasi vna columna, vnam continens distinctionem expressè contradicentem ijs, quæ immediatè antecedenter, & subsequenter dicuntur, vidi autẽ sex antiquissimos libros calamo exaratos, nihil penitùs de illa Additione continentes. Et perspicuum est, quod sic vniformiter reperitur in omnibus.* Hæc sunt omnia, quæ adducunt Aduersarii pro suo HolKot.

Veritas autem est, quod hic Auctor scripsit in librum Sapientiæ eruditam quidem expositionem, & cap. 14. Lectione 160. quæ incipit: *Iterum alius cogitans, &c.* sic inquit: *Et erit tãquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo. Illud lignum plantatum fuit in terra, in benedicta Incarnatione, hoc est in Virgine gloriosa, de qua dicitur in Psalmo: Benedixisti Domine terram tuam. Ista terra est bona, quæ benè culta reddidit fructum trigesimum, sexagesimum, vel centesimum; sed ista est multum melior, & magis benedicta, quæ sine labore, vel cultura producit optimum fructum, & infinitæ bonitatis. Talis fuit Virgo benedicta, quæ sine naturæ subsidio genuit Christum mundo; & ideo benè dicitur: Benedixisti Domine, terram tuam: Nam specialiter, singulariter, & appropriatè fuit benedicta. Et sicut lignum plantatum in terra solidat terrã ex omni parte, & per radices suas colligit, & constringit nè defluat: Ita Christus plantatus in Virgine benedicta matre sua, eam solidauit virtutibus, & gratijs sic astrinxit, quod nunquam defluere potuit per peccatum mortale, vel veniale, fuit enim sanctificata in vtero, ita quòd mũdata à peccato originali, & in ea fomes ligatus sic, quod nunquam eam ad peccandum impegit. Et hæc fuit prima sanctificatio in vtero matris suæ. Et ista sanctificatio fuit eius vera Conceptio. Namquàm citò Virgo Beata habuit esse in vtero, tàm citò fuit sancta, non enim potuit esse sancta, antequam esset vera. Ergo Conceptio B. Virginis attenditur, & sumitur penes instans infusionis animæ in corpus sufficienter, & debito modo organizatum, nec non ab omni qualitate inordinata, quam contraxerat ratione propagationis seminalis purgatum, & emundatum. Et sic patet, quòd isto modo capiendo nomen Cõceptionis strictè, & propriè B. Virgo non fuit concepta in peccato originali. Alio modo capitur multum impropriè, & largè pro infusione seminis in matricem, ex quo semine corpus debuit formari in vtero matris suæ, & iuxta hoc multum impropriè dicunt quidam ipsam fuisse conceptam in peccato originali. Quod non est aliud, nisi quòd anima B. Virginis fuisset corpori suo ex illo semine formato absque vnita purificatione, & emundatione illius corporis, à qualitate morbida contracta ratione propagationis seminalis. Tunc certè quã citò B. Virgo esse habuisset, tam citò habuisset peccatũ originale, quia fuisset sibi imputatũ sicut B. Ioanni Baptistæ, & Hieremiæ, qui tamen fuerunt sanctificati in vtero matris. Sic ergo patet, &c. Sed sanctificatio secunda fuit in Conceptione filij sui benedicti, quando fomes ablatus fuit, secundum essentiam, & gratiã superadditam, quæ flexibilitatem liberi arbitrij determinauit ad bonum: Sic quòd ex tunc nullo modo potuit in malum flecti. Vndè tunc confirmata fuit, sicut in via potuit. In prima namque sanctificatione ligatus fuit fomes, & gratia sibi collata fuit inclinans efficaciter liberum arbitrium in bonum: tamen non fuit tanta quòd flexibilitatem liberi arbitrij in malum auferebat, sicut nec gratia collata primo homini in statu innocentiæ; sed per prouidentiam diuinam fuit cõtinuè præseruata, & conseruata, vt esset immunis à peccato, quamuis antè Conceptionem Filij Dei peccare potuisset, nisi fuisset præseruata. Sed in secunda sanctificatione sic sanctificata fuit, quòd deinceps peccare nõ potuit. Vndè istud lignum perfectè solidauit istam terram, & eam sibi constrinxit, &c.* Ista sunt Roberti HolKot verba, ex quibus colligo sequentia.

Primum, verè, & realiter existimo, solùm vnum ex Aduersariis vidisse librum istum HolKot super Sapientiam. Alias quomodo Turrecremata citasset Lectionem 169. Bandellus verò 161. & Anonymus 163. quando in omnibus originalibus Lectio illa est 160. Secundò, quod Auctor iste expressissimè nostram sequitur sententiam. Tertio, quod Aduersarii totam auctoritatem vitiarunt, prætermittendo præcipua, non solùm verba, sed clausulas integras. Quarto, quod videns hoc Continuator Bandelli, volens omnes prædecessorum suorum adulterationes excusare, in aliud incidit, meo iudicio, execrabilius mendacium: Inquit enim: *Vidi autẽ sex antiquissimos libros calamo exaratos, nihil penitùs de illa Additione continentes; & perspicuum est, quod sic vniformiter reperitur in omnibus.* Vide ergo, ô Lector! si sic, *vniformiter reperitur in omnibus*, vt vnicus, & solus Bandelli Corrector dicit, & miror, quomodo in angulo Hispaniç potuerit reperire sex manuscripta, quando ego in insignioribus Biblio-

bliothecis totius Europæ saltem vnum inuenire non potui, ex impressis vero vidi sequentia originalia, in quibus extat HolKoti auctoritas, vt a nobis manet transcripta nullo mutato verbo, aut syllaba? Primo, in originali impresso Venetiis anno 1500. fol. 137. Secundo, in impress. Basileæ anno 1506. fol. 147. Tertio, Parisiis ann. 1511. fol. 239. Quarto, ibidem 1518. Quinto, iterum Venetiis, anno 1509. Sexto, Agenav anno 1494. in folio. Septimo, Reuthingiæ anno 1489. in fol. Octauo, etiam Venetiis anno 1586. Nono, ibidem anno 1483. Decimo, iterum ibidem 1515. Vndecimo adde, quòd Ambros. Catharinus antiquus scriptor Dominicanus in 2. opere ad Patres sui Ordinis lib. 3. fol. 56. adducit Olchothi verba, vt à nobis manent relata. Videtur ergo ridiculum dicere, *quòd iste Doctor in isto passu est ab impressoribus falsificatus*! Quomodo enim in diuersis, & adeo inter se distantibus ciuitatibus, Parisiis, Basileæ, Venetiis, & Reuthingiæ, poterant impressores adeo vniformiter falsificare HolKotum, quod nec in syllaba discrepent? Quomodo ita consentaneo, ac vniformi stylo, quod nullus leget supropositam auctoritatem, quod non dicat, esse eiusdem Auctoris, numinis, & calami? Nisi hoc factum fuerit virtute diuina, mouente æqualiter pro honore Matris suæ, corda, & manus Impressorum? Præcipuè quando opera HolKoti fuerunt typis mandata, cura, & solicitudine FF. Prædicatorũ. Quinto dicit Continuator Bandelii, quòd *inter hoc quod dicit de prima sanctificatione, & secunda, est addita huic Doctori quasi vna columna, &c.* Ergo illa, quæ extant extra illam columnam, & primam, & secundam sanctificationem non fuerunt addita, & falsificata ab Impressoribus? Ergo illud quod *Virgini fuit collata gratia in prima sanctificatione, sicut fuerat collata primo homini in statu innocentiæ*, & quod *per prouidentiam diuinam fuit continuò præseruata, & conseruata, vt esset immunis à pecco, &c.* non fuerunt falsificata ab Impressoribus? Cùm ergo hęc correspondeant antecedentibus, & antecedentia nihil aliud exprimant, quàm ista: ergo si ista non fuerunt vitiata ab Impressoribus, vt fatemini: ergo nec illa. Imò meo iudicio argumentum concludit sic: Turrecremata, Bandellus, & alii prætermiserunt illa, quæ extant inter primam, & secundam sanctificationem, quia erant pro præseruatione Virginis, & immunitate eius à peccato in eadem prima sanctificatione: & sic meliùs diceret Continuator Bandelli: *Aduerte tamen, quòd iste Doctor in isto passu est ab, &c. &c. &c. falsificatus, & inter hoc quod dicit de prima sanctificatione, est dempta huic Doctori quasi vna columna, &c.* Sexto, vis videre in omnibus fidelis Continuator Bandelli, vtinam Corrector! & non corruptor, quomodo non Impressores, sed Meliores falsificarunt HolKotum? Attende: Ioannes Vitalis de Furno, & Ioannes Alanus Parisiensis Doctor, scripserunt ad annum 1380. quando nec erant impressores in mundo, nec somniabant esse, quia Typographia cępit ab anno 1442. & tamẽ isti Doctores citant, & adducunt HolKotum pro nostra sententia de immaculata Virginis Conceptione: ergo non fuerunt impressores, qui falsificarunt Doctorem tuum in isto passu, sed Auctores tui. Quis ergo cõdemnat innocentes Impressores, vt saluet reos?

Sed prætermittamus totum hoc, & videamus, an alia opera Roberti HolKoti sint etiam falsificata ab impressoribus? HolKotus, vt dicunt omnes Nomenclatores, præcipuè Pitseus fol. supràcitato scripsit super Prouerbia Salomonis, eodem stylo, dispositione, ac methodo, quo scripserat in Sapientiam, & opus fuit impressum Parisiis anno 1515. in 4. sub hoc titulo: *Prouerbia Salomonis Roberti HolKot, seu Thomæ Gualesi viri*; siuè hic, siuè ille fuerit Auctor, *explanationes luculentissimæ, &c.* Et incipit opus: *In abscondito Parabolarum conuersabitur, &c.* Et hoc opus est etiam adscriptũ Thomæ Vvalensi, vt videbimus num. 301. In hac ergo expositione Lectione 140. fol. 168. ad illa verba: *Quis potest dicere: mundũ est cor meum?* Inquit HolKot: *Quantum ad secundũ dicit sapiens: Quis potest dicere mundum est cor meum? Et potest copulari præsens parabola ad præcedentem, quia non est inuentus nisi vnus iudex inter omnes, cuius aspectus esset verè mũdus, & cor generali charitate plenũ, quoad omnem charitatem, & gratiam. Et ideò nullus vnquam verè potest dicere (de viris loquor) mundum est cor meum, nisi ipse solus. Quod pulchrè mihi apparet, ex intentione Scripturæ probat Alexãder super Psalmos pertractans illud, quod in passione Christus dixit: Erue à framea, &c. Vnica enim fuit hæc anima benedicta (de animabus virorum loquor) quoad gratiæ plenitudinẽ, quoad gratiæ infusionem in Conceptione, quoad à labe peccati originalis præseruationem; & nisi intelligatur petitio sua de tertia vnitate, non esset ad propositum, quod peteret eam saluari ab vnitate infusionis gratiæ, quia vterque istorum intellectuum esset friuolus. Vndè nunquam aliquis Sanctus, nec B. Virgo Maria dicere potuit, nisi ex priuilegio singulari; mundum est cor meũ à labe peccati originalis in mea Conceptione, nisi solus Christus. Et hoc similiter alia ratione probatur: Nam secundùm iura, priuilegia dignitatis suæ meretur amittere, qui sibi commissa abvtitur potestate. Constat autem, quòd diabolus non potest aliter priuilegium suum, quod dicitur super humanum genus habuisse, perdere de iure, nisi ex hoc quòd vsurparet sibi dominium talis,*

seu

seu illius, qui suæ non subfuit potestati; sed si B. Virgo fuisset totaliter ab originali mundata de iure, diabolus priuilegiū suum, quod habuit super hominem ratione peccati originalis, ipse perdidisset. Et vltra sequitur, quod in casu, quod Christus non fuisset passus, vel incarnatus, potuisset B. Virgo genus humanum à diabolo liberasse, si in anima sua diaboli dominium vindicasset, quod est hæreticum, & nefas & dicere, & credere. Hoc secundum opinionem impugnantiū Conceptionem Virginis immaculatam est dictū. Cōcluditur finaliter, quòd solus Christus (de viris loquendo) & de omnibus de iure (secus de priuilegio singulari) potuit dicere: Mundum est cor meum, & purus sum à peccato. Hæc Robertus HolKot. Cùm ergo etiam hic expresse affirmet, Virginem Mariam fuisse præseruatam à peccato originali, non ex iure, sed ex priuilegio, consequenter debet etiam Continuator Bandelli dicere, vt excuset suos, quod Impressores, qui falsificarunt Lectionem 160. libri Sapientiæ, falsificarunt similiter Lectionem hanc 140. libri Prouerbiorum, quod certè ridiculum esset.

Item scripsit HolKot super libros Sententiarum, opus impressum Lugduni in 4. & etiam in fol. ibidem anno 1497. Sed in 3. lib. nihil agit de distinct. 3. in qua hæc quæstio de Virginea Conceptione ventilatur, sed in quæstione de imputabilitate peccati agit latè de peccato originali, & quomodo traducatur in posteros per fœditatem libidinis, & quòd Christus Dominus fuit absque hac genitus, & sic absque peccato originali. De Beatissima autem Virgine Maria, vel eius Conceptione nihil dicit, nec saltem obiter. Ex quibus omnibus sequitur. Primo, Robertum HolKot pro nostra fuisse sententia. Secundo, quod ipsum pessimè vitiarunt Aduersarii. Tertio, quòd Continuator Bandelli sine vlla veritate, aut fundamento attribuit Impressoribus, quod debuerat adscribere suis. Quarto, quòd expositio in Psalmos, quam attribuunt PP. Prædicatores suo Hugoni de Sancto Charo Cardinali, & sub illius nomine extat impressa cum operibus Hugonis, est nostri Alexādri de Ales, vt hic fatetur Robertus HolKot illius temporis Auctor. Quinto, quòd Doctores antiqui vocabant Conceptionem, effusionem seminis in matricem, & hanc dicebant fuisse in Virgine vitiatam.

Pro vltimo complemento huius antiqui, atque doctissimi Doctoris decreui hic transcribere, quæ refert de peccato originali in præallegata quæstione de imputabilitate peccati, quæ incipit: *Vtrum omne peccatum sit imputabile, &c.* impress. Lugdun. ann. 1518. in quarto; loquens de peccato originali, circa principium inquit: *Aliqui dixerunt non esse culpam, sed pœnam tantùm, vel obligationem ad pœnam; sed istam opinionem improbat Magister, &c. Alij verò, qui concedunt peccatum originale esse culpam, diuisi sunt inter se, dicentibus quibusdam, quod peccatum originale non est aliud, quàm peccatum actuale primi parentis, quod omnibus ab ipsis descendentibus imputatur, quod improbare videtur Anselmus, &c. Alij dicunt peccatum originale non esse peccatum alterius, sed illius tantùm, qui eo reus est, siuè paruulus, siuè adultus. Adhuc inter se opinantes, quidam dicunt, peccatum originale esse puram priuationem iustitiæ originalis, siuè iniustitiam, quæ nihil est in rerum natura nisi pura priuatio; & carentia iustitiæ in subiecto apto nato: sic videtur velle Anselmus, &c. Ideò videtur mihi dicendum, sicut dicit Magister, quòd peccatum originale est habitus malus, cum quo nati sumus, & quem ab ipso natiuitatis exordio trahimus, &c.* Hæc habet HolKot de natura peccati originalis, & statim adducit opinionem cuiusdam Magistri asserentis, quòd tale vitium non contrahitur, nisi ex feruore libidinis in actu propagationis. Et infrà affirmat, quòd si Deus mundaret carnē ab omni macula, & infunderet ei animam de nouo creatam, necessario illa anima haberet iustitiam originalem, &c. Ex quibus omnibus euidenter colligitur, quòd antiqui, vt in plurimum constituebant originale in infectione carnis.

ROBERTVS, Mediolanensis Episcopus in 2. libro suæ Summæ. *Ita Bandellus, cap. 20. Deza fol. 35. Petrus de Vincent. classe 4.*

VERITAS 276.

AVCTOREM istum existimo esse fictum, & multiplicatum; fictus, quia de illo nulla parua, vel magna notitia inuenitur apud Nomenclatores, atque scriptores Ecclesiasticos, imò neque in Theathro triumphali Mediolanensis ciuitatis, edito à R. P. Fr. Saluatore Vitali, neque inter Episcopos, neque inter Scriptores, de quibus latè agit à fol. 14. vsque 28. vlla extat talis Roberti memoria. Cùm autem Auctor iste non compareat, existimo esse fictum à Bandello. Deindè iudico, etiam fuisse multiplicatum: & ratio est, quia huius auctoritatem sic adducunt: Idem tenet D. Robertus, Mediolanensis Episcopus, Doctor clarissimus, in secundo libro suæ Summæ, sic dicens: *Beata Virgo Maria, & Ioannes Baptista fuerunt in originali peccato cōcepti, sed posteà fuerunt per gratiam sanctificati. Hæc ille.* Cùm ergo hæc auctoritas sapiat stylum Bandelli, deposita omni temeritate, dico, & affirmo esse falsam, ac suppositam, & ficut

sicut finxit auctoritatem, finxit etiam Auctorē, quoad nomen Roberti, vt sic multiplicaret alium testem contra immaculatam Virginis Conceptionem, quia suprà, vt vidimus numero 247. adducunt Petrum Mediolanensem Canonistam in Apparatu, seu Summa Iuris Canonici cum hac auctoritate: *Quod B. Virgo, Ioannes Baptista, & Hieremias sunt cum peccato originali nati.* Et concludit sic de Maria: *Quia fuit in peccato originali concepta, sed post fuit sanctificata in vtero.* Hæc auctoritas Petri Mediolanensis eadem est cum allegata Roberti Mediolanensis, existimandum ergo est, & quasi pro certo tenendum, quod ex vno solo Mediolanensi adducto à Turrecremata, Bandellus, & Vincentia duos fecerunt distinctos, alium Petrum, & alium Robertum. Si ergo ita est; iam Robertus quindecies hic est multiplicatus; nam auctoritas Petri Mediolanensis est illa existens ad marginem in Decreto, in cap. 3. Firmissimè, vt videre est num. 125. & 192. & hanc eandem auctoritatem adducunt sub nomine Hugonis, & Ioann. Theutonici, & aliorum. Vide ibi, ne iterum eadem repetamus, & non solùm quindecim vicibus est hic multiplicatus, sed fortè etiam sexdecim, nam infra num. 285. adducunt Sichardū, quem Grysaldus vocat Richardum, etiam in Summa sua, vt ibi dicemus. Cùm ergo Auctor iste adducatur *in Summa sua*, sicut alii relati num. 255. Et sub hac confusa citatione: *in Summa sua*, adducat Bandellus duodecim Auctores fictos, absque vlla hæsitatione, dico, & affirmo hunc etiam esse fictum in Summa, quia Bandellus sine summa multiplicauit Summas, vt summam Dei Matrem maculare.

ROBERTVS De Tornaco, sic absolutè absque alia notitia, vel titulo hunc citant inter Fratres Minores. *Ioannes Capreol. fol. 15. & Paul. Soncin. in 3. dist. 3.*

VERITAS 277.

TVRRECREMATA, Bandellus, & alii scribentes post Capreolum, optimè cognouerunt, hunc Auctorem esse quoad nomen fictum, quoad auctoritatē verò mendaciter adductum, ideo omnes vnanimiter illum prætermiserunt. Capreolus ergo, & Soncinas sic ipsum adducunt: *Nicolaus de Lyra, Bonauentura, Robertus de Tornaco, Adã, Ockam, &c.* Ex hoc citationis modo indicant, illum fuisse ex Ordine Minorum, siquidem illum adducunt inter Minoritas. Sed talis Robertus de Tornaco, nec illius vmbra inuenitur in Nomenclatoribus Religionis Seraphicæ. Richardus de S. Laurentio Cisterciensis in lib. de Laudibus B. Mariæ lib. 1. fol. 32. adducit in margine quemdam Nicolaum Tornacensem, qui, vt ait Posseuinus, fol. 260. scripsit Lectiones in D. Lucæ Euangelium. Sed quid immoramur? Capreolus acceptus fuit ex suo Guillielmo de Gannaco, & Socinas à Capreolo, nã loco, *Robertus*, dicere debuerat: Gilbertus, nam in Religione Minorum solùm fuit quidã Insignis Doctor, vocatus Gilbertus de Tornaco, vel Tornacensis, qui vixit ad ann. 1270. de quo vide Myræum fol. 273. Vvading. in Cathalogo fol. 146. Valeriū Andræam fol. 303. & alios, quorū aliqui vocant Guibertum, alii Gilbertum, alii Vvibertum, at alii Vvilibertū, nullus tamen appellat Robertum, scripsit plura, & aliqua extant in Biblioth. VV. PP. tom. 15. editionis Coloniensis, scripsit etiam Sermones varios, & eruditos, quorum initium est, *Ite, prædicate Euangelium omni creaturæ*, excussi Lugduni per Ioann. de Vingle ann. 1511. in 8. & Parisiis 1513. in 8. Quarta pars Sermonum Dominicaliū extat MS. in Biblioth. S. Ioan. Reg. Tolet. AA. 83. & incipit à Dominica in Albis, & in Monasterio S. Hieronymi de la Sisla propè Toletum extat sub eodem expresso nomine Gilberti de Tornaco in fol. lib. MS. Sermonum de diuersis generibus statuum, & incipit opus: *Elegi Dauid seruum meum, &c.* Et hæc de Auctore, & opere.

Auctoritatē nullam adducunt Aduersarii; & hæc non fuit malitia, sed consuetudo, quia Capreolus, nec Soncinas solū adducunt nomina Auctorum, quia nullum viderunt Soncinas, vel verius Isidorus de Isolanis, transcripsit à Capreolo, & hic à Guillielmo de Gannaco; ego verò tantū inuenio in Gilberto fol. 76. Sermonem de Virgine Maria, qui incipit: *Gloriosa dicta sunt de te*, vbi hæc habet verba: *Fuit etiam sanctificata ab omni crimine: Zachar. 1. vocabitur Hierusalē ciuitas veritatis, & mons Domini exercituū, mons sanctificatus: Ciuitas veritatis sine duplicitate, & dolo; mons sanctificationis ab originali iniquitate, & actuali peccato. Decebat enim, vt illa quæ pro nobis intercederet, à peccato pura esset. Eccl. 36. Miserere ciuitatis sanctificationis tuæ Hierusalē, ciuitatis requiei tuæ: inhabitata autē Diuinitatis plenitudine. Vndè Sapientia Incarnata dicit Ecclesi. 24. In ciuitate sanctificata similiter requieui, vbi nunquā Dei Filius per peccatū inquietatus, &c.* Hæc sunt omnia Gilberti verba pertinentia ad hanc materiam, & fortè ex eo quod Gilbertus vocat Mariā sanctificatam ab originali, ideo illum citarunt pro sua opinione; sed cū Gilbertus affirmet, eodē modo fuisse sanctificatā ab originali, sicut ab actuali, & ab actuali fuit Maria sanctificata ante lapsum, seu ab actuali præseruata: ergo eodem modo fuit sanctificata ab originali; ex hac ergo parte Gilbertus pro nobis est. Item dicit, quod Virgo fuit sanctificata ab omni crimine. Si sanctificatio est post ma-

culam, quomodo Maria sanctificata ab omni crimine? cùm illa nullum habuerit nisi originale? Ergo sanctificari ab omni crimine sonat in Gilberto præseruari: igitur si præseruata ab omni, etiam originali, quia originale crimen est. Item dicit Gilbertus, quod fuit à peccato pura: si à peccato indistinctè, ergo & originali, nisi velis dicere, quod originale non est peccatum. Ac denique si pura indeterminatè: ergo pura pro omni tempore, & pura in omni materia, tàm in corpore, quàm in anima. Videtur ergo, quod Gilbertus nostram potiùs, quàm vestram tueatur sententiam, vel saltem, quod sine sufficienti fundamento adductus fuerit.

ROMANVS Magister, Ordinis Prædicatorum, in 3. Sentent. distinct. 3. *Ita Bandel. cap. 23. Deza fol. 41. Petr. de Vincent. & Gryfald.*

VERITAS 278.

EX Solo citationis modo cognoscitur in hoc Auctore aliquod latere mysterii, nisi forte sint in plurali mysteria, & magna. Primo ergo supponendum est, quod sub hoc titulo, seu cognomine *Romanus*, fuit quidam antiquus Doctor Parisiensis, qui scripsit Poemata, & Epithalamium Virginis Mariæ, & in vtroque Tractatu affirmat ipsam Deiparam fuisse absque originali peccato conceptam; vt testantur vnanimiter Ioannes Alanus Doctor Parisiensis, & Ioannes Vitalis, Ordinis Minorum, in suis Defensoriis lib. 4. cap. 5. Ancilla 5. Hic ergo non potest esse præallegatus *Romanus Magister*, quia nec fuit ex Ordine Prædicatorum, nec scripsit super Sententias, ac denique iste fuit pro nobis. Sic enim cecinit:

Auctor honestatis sic libra suspendit eorum,
Ne fex infectum fœdam parentis eat,
Ne radix ramum vitiet, ne plantula robur,
Ne riuum damnet fontis inepta lues,
Fabricata, omni nota fœditatis semota.

Suppono secundo, quod supra citarunt Aduersarii pro sua sententia Guilielmum de Roma, in Sermonibus, sed nec hic; quia non scripsit super Sententias, nec anthonomasticè fuit vocatus Romanus. Nec quidam Romanus Vincentinus, qui solùm scripsit Sermones, de quo Anton. Senen. fol. 216. Placent. pag. 418. nec alii, quia non fuerunt ex Ordine Prædicatorum, fuerunt, vel fuit ille, de quo nunc inquirimus. Tertio suppono, quod in religioso Ordine Prædicatorum fuit quidam dictus Annibaldus Romanus, qui postea fuit S.R.E. Cardinalis, hic, dum erat intra claustra in minoribus constitutus, communiter appellabatur Magister Romanus: Magister, quia fuit Magister sacri Palatii, Romanus vero, quia fuit ex Proconsulibus Romanorum, vt dicit Sanctus Antoninus part. 3. suæ Historiæ, titulo 23. cap. 11. §. 1. fol. 679. cardin. 2. vel quia fuit eius proprium cognomen, vt indicare videntur omnes alii. Ciaconius fol. 584. Anton. Senen. fol. 22. Placent. folio 327. Possevinus, & omnes alii Nomenclatores nullo dempto. Imo & ipsemet S. Thomas, in quodam Opusculo ipsi dicato, vocat eum Annibaldum Romanum. Quarto suppono, quod huius Magistri Romani, Ordinis Prædicatorum auctoritatem sic adducunt Aduersarii: Idem tenet Magister Romanus, in 3. Sentent. distinct. 3. sic dicens: *Beata Virgo per primam sanctificationem fuit in vtero matris à peccato originali mundata; in secunda verò sanctificatione fuit à fomite peccati libera. Hæc ille.* Cùm ergo hæc auctoritas, licèt non sub formalibus verbis, vt hic adducitur ab Aduersariis, quoad substantiam tamen reperiantur in illo 3. Sententiarum adscripto Annibaldo dist. 3. art. 2. cuius titulus est: *Ad secundũ sic proceditur, & videtur, quòd per sanctificationem in vtero non fuerit à fomite liberata, &c.* Ex his ergo patet, quomodo Annibaldus Romanus, Magister sacri Palatii, est, quem hic citant sub nomine Romani Magistri? Quinto suppono, quod Leander Alber. mentionẽ facit de duobus Magistris Romanis; vno socio S. Dominici, sed hic nihil scripsit; altero comite S. Thomæ Aquinatis, qui scripsit super Sententias; sed huius opera Aduersarii minime ostendent. Ex quibus præsuppositis deduco sequentem, vel sequentes veritates.

Conclusio prima. Magister Romanus in hoc Ventilabro est septies multiplicatus. Primo, quia est quem suprà adduxerunt sub nomine Annibaldi Cisterciensis, vt videre est numero 19. Secundo, eundem adducunt sub nomine Annibaldi Romani, Ordinis Prædicatorum, de quo numero 20. Tertio, hunc adducunt sub nomine Ioannis Sernigatii, Ordinis Prædicatorum, de quo vide num. 189. Quartò etiam est adductus sub nomine Ioannis Sternigatii, Ordinis Sancti Augustini, de quo egimus numero 190. Quinto, hic sub hoc confuso nomine: *Romanus Magister, &c.* Sexto, infrà sub alio cognomine, scilicèt Sinibaldi Cardinalis, de quo numero 285. Septimo, sub nomine Thomasini, vt videre est num. 297. Octauo, adde, quod opus hoc est Sancti Thomæ Aquinatis, nam in operibus eiusdem Angelici Doctoris, tom. 17. ad finem, extat præallegatum Opusculum super quatuor libros Sẽtentiarum, ex quo desumpserunt Aduersarii auctoritates pro enumeratis septem Auctoribus. Et quid si Nono, opus illud super Sententias non esset Sancti Thomæ Angelici, sed Fr. Tho-

Thomæ Anglici, seu de Vvaleis, vt probabilissime creditur, qui etiam hic est adductus numero 301?

Conclusio secunda. Verba adducta ab Aduersariis, licet quoad sensum sint in Romano Magistro, tamen quoad dispositionem, & formam, & velut ab Aduersariis proposita, sunt ficta, & supposita, quia ibi non extant, nisi desumantur verba singula hinc inde, nam duo simul iuncta non inueniuntur.

Tertia conclusio. Nimis durum mihi videtur, quod opus illud, seu Epitome sit Angelici Doctoris; nec Annibaldi (vt iam dixi) sed alicuius discipuli illius, quod multis, & efficacibus rationibus probare possem, sed absit quod ex propriis aliquid dicam; audiant tamen sinum Antonium Senensem in sua Bibliotheca folio 22. loquentem de Annibaldo, ac dicentem: *Scripsit Commentaria super quatuor libros Sententiarum, in quibus Diui Thomæ, & Petri de Tarantasia doctrinam fuit in omnibus secutus, & quorum quasi Abbreuiator. Ad hunc Annibaldum fuit directum breue scriptum super quatuor libros Sententiarum, quod sub titulo Diui Thomæ circumfertur, claruit anno Domini 1270.* Cum ergo opus illud existens in operibus Sancti Thomæ, sit abbreuiatio eiusdem Angelici Doctoris, & Tarantasiæ, & nullum aliud huiusmodi opus reperiatur, videtur esse hoc: At ex alia Annibaldus fuit creatus Cardinalis ab Vrbano IV. (qui assumptus extitit ad summam Petri Sedem anno 1261.) anno 1265. & anno 1274. Angelicus Doctor à vita emigrauit, Annibaldus vero mortuus est anno 1272. Quomodo hoc Compendium erit Annibaldi, vel quomodo compatiuntur hæc omnia? scilicet, quod Cardinalis Annibaldus abbreuiaret Sanctum Thomã, cum antea mortuus fuerit Cardinalis, quam ipsemet S. Thomas, vel quomodo opus illud, cum sit abbreuiatio Sancti Thomæ, potuit esse ab ipsomet S. Thoma? Et si hoc non videatur impossibile, quomodo Angelicus Doctor suam propriam doctrinam, & Petri de Tarãtasia est secutus? Item nota illud: *Quod sub titulo Diui Thomæ circumfertur*, in quibus verbis videtur ipsemet Senensis dubitare de Auctore illius Summæ Sententiarum. Insuper cum viderim innumerabilia opera Sancti Thomæ manuscripta, nunquam vidi Summã illam sub nomine eiusdem. Quare existimo opus illud, neque esse Sancti Thomæ, neque Annibaldi, sed alterius incogniti Auctoris ex Ordine Prædicatorum, & fortè fuit Thomæ Anglici, qui parum post Sanctum Thomam de Aquino floruit, id est, ad annum 1300. qui etiam scripsit Summam Theologiæ, vt dicit Gesnerus, folio 791. & alii Nomenclatores, & si hoc ita esset (quod non affirmo; dubito autem cum multis aliis, quia plura huius Thomæ Anglici opera adscripta sunt Sancto Thomæ Angelico, sumpta æquiuocatione ex nominum similitudine) vel Ioannis de Lichtinberc, de quo dicunt Nomenclatores Dominicani, quod scripsit Summam Theologiæ, vt vidimus nu. 179. iam Magister Romanus erit decisus.

RVPERTVS, Tuitiensis Abbas in Cant. Cantic. cap. 1. *Arpalleg. disput. 2. art. 1. fol. 31. Iustin. Miechouien. Discurs. 136. folio 298.*

VERITAS 279.

HVIVS Præclarissimi Auctoris Germani, Ordinis Sancti Benedicti, qui viuere desiit anno 1135. quarto Nonas Martias, de quo agunt late omnes Nomenclatores, cuius opera prodierunt Coloniæ 1533. & 1577. & 1568. & 1582. Antuerpiæ 1565. & Maguntiæ 1571. auctoritatem sic adducit Arpallegus, ad illa verba: *Meliora sunt vbera tua vino*, vbi sic ait: *Tu veraciter dicere poteras: Ecce enim in iniquitatibus concepta sum, & in peccatis concepit me mater mea, cum enim esses de massa, quæ in Adam concepta est, hæreditaria peccati originalis labe non carebas.* Hæc Arpallegus ex Ruperto, & addit, quod Vazquez ingenue fatetur, Rupertum sententiam oppositam tradidisse. Iustinus Miechouiensis nullam adducit auctoritatem, sed solum nudam citationẽ Ruperti. Antiqui vero Scriptores Ordinis Prædicatorum nullam de ipso fecerunt mentionem: Pro veritate vero indagãda scias, quod eius auctoritas, tomo 1. lib. 1. in Cantic. Canticorum pag. mihi 1056. column. 2. circa medium, & in alia impress. est tom. 2. in principio, explicans illa verba: *Quia meliora sunt vbera tua vino, &c.* sic se habet: *Vberumque huiusmodi vberum lætificata dulcedine ineffabili, dum incipis, o Virgo Beata! Dum tibi fit secundum hoc verbum Angeli: Spiritus Sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi, quibus duabus clausulis tam dictis significabantur duo data eiusdem Spiritus Sancti, quid aliud diceres, nisi: Meliora sunt vbera tua vino fragrantia vnguentis optimis? Non fueras experta vinum huius sæculi, vinum voluptatis carnalis, sine cuius ebrietate nulla vnquam mulier (præter te) concipere potuit, aut poterit, & tamen diiudicare nosti, quàm melior, aut vehementior, dulcior, atque fortior esset voluptas, siue amor Dei, in quo concepisti sine dubio potata ex illius torrente volupatis. Et tu quidem veraciter dicere potueras: Ecce enim in iniquitatibus concepta sum, & in peccatis concepit me mater mea. Cum enim esses de massa, quæ in Adam corrupta est, hæreditaria*

peccati originalis labe non carebas: sed ante faciem huius amoris peccatum, nec illud, nec aliud stare potuit, ante faciem huius ignis stipula omnis interyt, vt totum sanctum fieret habitaculum, in quo Deus totis nouem mensibus habitaret, tota omninò munda materia, de qua sancta Dei Sapientia domum æternam sibimet ædificaret. Et quia cùm tanta dulcedine amoris pretiosa plenæ gratiæ simul infusa sunt charismata, quæ cæteris ab eodem Spiritu dispartiuntur Sãctis, & electis, rectè vbera illa diceris, fragrantia vnguentis optimis, &c. Forte ergo propter ista verba citauit Iustinus Rupertum, quia alia nec inuenio, neque existimo quod sint in eius operibus, imo his similia clara, & expressa, in nullo alio antiquo Ecclesiæ Patre inueniuntur, nec adducunt, neque adducere possunt Aduersarii, sed iste euanuit ab oculis eorum.

Attende ergo Lector, quia similiter ex nullo colligere poteris, qualis fuerit antiquorum mens circa peccatũ originale, clariùs, & apertiùs, quam ex isto Ruperti loco. Loquitur igitur de vitio, ac voluptate carnali, siuè de vino illo luxuriæ, quo inebriantur omnes mulieres (nulla excepta) tẽpore generationis, coitus feminis, & carnis conceptione, hoc vitiũ, hoc vinũ sola Virgo Maria nõ fuit experta in Incarnatione, seu Cõceptione Filii Dei. Quod ita fuit ratum, singulare, ac vnicum priuilegium Deiparæ, quòd solus filius eius non potuit dicere illud: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea, &c. Hoc quod dicere non potuit Christus in sua generatione, poteras tu dicere, ò Maria! in tua Conceptione veraciter, & debebas: Ecce enim in iniquitatibus concepta sum, & in peccatis concepit me mater mea: *Cùm enim esses de massa, quæ in Adam corrupta est, hæreditaria peccati originalis labe non carebas.* Et sic, nisi Spiritus Sanctus superueniret in te, & virtus Altissimi obumbraret tibi, in illo Incarnationis puncto, quando facienda, vel facta es habitaculum sapientiæ Dei, etiam concepisses cum illo vino, ac vitio voluptatis, ac sensualitatis ex corrupta illa Adami massa, & peccati originalis labe prouenlente, qua tu non carebas, sed ante faciem amoris Spiritus Sancti, nec illud, nec aliud peccatum vllum stare potuit. Quia ignis ille diuinus consumpsit, ac tanquam stipulam combussit, & interemit illud vinum, vitium, massam corruptam, voluptatem, delectationem, ebrietatem sensualitatis, peccatum, & originalem labem, quibus non carebas hæreditario iure in illa generatione, seu Conceptione, vt sic omninò, & totaliter munda esset materia, & semen illud virgineum, de quo Verbum Diuinum sibi in humana assumpta natura, in vtero tuo assumenda, sibi æternum præparabat habitaculum. Iste est sensus genuinus, & grammaticalis verborum Ruperti, ex quibus patet, quod antiqui vocabant labem peccati originalis vinum, & vitium illud voluptatis carnalis, quo inebriati parẽtes generant filios, & in hoc sensu solus Christus vnicè, ac singulariter fuit genitus, & conceptus absque illa labe originalis peccati. Maria autem genita fuit, & concepta in sententia Ruperti, cum hac labe originalis peccati, quia parentes eius habuerunt delectationem carnalem, sed hoc nihil ad rem pro nostra controuersia, & animationis puncto. Confirmatur hæc intelligentia euidenter ex ipsis Ruperti verbis: *Cùm enim esses de massa, quæ in Adam corrupta est, hæreditaria peccati originalis labe non carebas.* Prima propositio vera est: nam Maria tempore Incarnationis, erat de massa, quæ in Adam corrupta fuerat. Sed secunda: quomodo tunc non carebat hæreditaria peccati originalis labe? Fuerat saltem sanctificata in vtero matris suæ: Quomodo ergo tempore Incarnationis non carebat hac hæreditaria peccati originalis labe? Igitur non loquitur de illa peccati originalis labe, cõtracta in animatione, sed de vino, & ebrietate sensualitatis, quam propinat natura, ex eo quòd erat natura Adæ, in generatione; siuè mater sit præseruata, siuè sanctificata, vel baptizata, & libera à peccato originali. Item confirmatur ex illo, *tota omninò munda materia.* Hic est totus scopus Ruperti, probare Christum fuisse genitum à Maria *tota omninò munda materia*: nota illud duo vniuersalia, *tota*, & *omninò*, quia admitto, quòd materia, ex qua Maria fuit genita, fuerit munda, sed non tota, & si tota, adhuc non omninò, quia omninò comprehendit à principio vsque ad finem, id est, à primo parentum motu ad generationem vsque ad animationem, & sic Maria non caruit illa suæ generationis hæreditaria peccati originalis labe, & hoc intelligebant antiqui, & dicebant originalem labem. Item si Maria fuit dispartita ab omnibus aliis Sanctis: ergo non sanctificata, vt Ioannes, & Hieremias, sed præseruata.

Ruperti verba pro nostra sententia damus in nostra Militia: solùm hic notatione dignum existimo esse, quod Rupertus, quem aliqui, & meritò, vocant Doctorem illuminatum, & à Virgine Maria sepèlæpius visitatũ, in eisdẽ Cãticis lib. 3. ad illa verba: *Et macula non est in te*, quasi prophetizando dixerit ad Virginẽ: *Hoc prædicabitur gentibus, quod adeo macula non sit in te.* Sed quidquid sit de Propheta, ipse dixit, & factum est ità.

***

SCRIP-

SCRIPTVRA Sacra, veteris, ac noui Testamenti, in multis locis. *Turrecrem. part. 3. cap. 1. fol. 40. & part. 5. cap. 1. & 8. &c. Anonym. via 3. rat. 12. Bandel. cap. 20. Deza fol. 50. à tergo. Spina in multis locis illius lib. vniuersalis corruptionis, 4. part. cap. 1. S. Antoninus, &c.*

VERITAS 280.

VIDIMVS, Quo fundamento, ac veritate adduxerint Aduersarii Santos Ecclesiæ Patres, ac alios clarissimos Doctores, & non clarissimos, imò neque claros Scriptores, iam verò peruenimus ad desideratum sacræ Scripturæ fontem, à quo præteriti, ac futuri riuuli emanarunt. Hoc est illud mare magnum, à quo exierunt tot, tantaque flumina, magna, ac parua, cuius Auctor fuit ipsemet Spiritus Dei, iuxta illud: Spiritus Domini ferebatur super aquas; examinabimus ergo, an huius perennis fontis aquæ sint etiam turbidæ, vel claræ? Vel in hoc mari introducta fuerint reptilia contra purissimam Mariam, ac nitidam, atque immaculatam eius Conceptionem. Et ante omnia notare debes, ò Lector! quod Sanctus Thomas 3. part. quæst. 27. artic. 1. in resolutione inquit: *Dicendum, quòd de sanctificatione Beatæ Mariæ, quoad scilicet, fuerit sanctificata in vtero, nihil in Scriptura Canonica traditur, quæ etiam nec de eius Natiuitate mentionem facit, &c. Quod tamen Scriptura non tradit, etiam rationabiliter argumentari possumus, &c.* Fatetur ergo Angelicus Præceptor, & post eum alii quam plures in hac Ventilatione relati, quòd de Natiuitate Virginis Mariæ, vel de eius sanctificatione in vtero matris suę *nihil in Scriptura Canonica traditur*, & vbi ipse nihil inuenit, inuenerunt Turrecremata, Anonymus, & Bandellus, &c. decem & octo auctoritates claras, expressas, euidentes, & ita efficaces, vt eas negare sit impium, prophanum, & hæreticum. O vigilantissimi discipuli suprà vestrum Angelicum Magistrum!

Turrecremata sic introducit suum assumptum: *Incipit tertia pars operis, in qua ponuntur auctoritates sacræ Scripturæ, iuxta Glossas Sanctorum Patrum dicentes: Omnem hominem ab Adam seminaliter propagatum in originali peccato esse conceptum, cum pluribus auctoritatibus Sanctorum plurimorum Ecclesiæ Sanctæ luminum, idem etiam ex necessitate fidei asserentium; & confutantur modi respondendi ex aduerso. Auctoritates veteris Testamenti, cum Glossis, & declarationibus suis, quibus conuincitur, omnes alios à Christo incurrisse peccatum originale, &c.* Et infrà cap. 2. inquit: *Item quòd suprà probatur auctoritatibus noui Testamenti, cum Glossis, & declarationibus suis, &c.* Infrà verò fol. 84. inquit: *Incipit 5. pars, in qua ponuntur auctoritates sacræ Scripturæ, ex quibus iuxta Glossas, & expositiones, tùm Sanctorū, quàm Doctorum aliorum, colligitur in speciali, quòd B. Virgo Maria de facto incurrit originale peccatum, & primò per auctoritates veteris Testamenti, &c. Idem deducitur per auctoritates noui Testamēti, &c.* En o Lector! quomodo Turrecremata in 3. par. proponit auctoritates sacrę Scripturæ probantes, *omnem hominem ab Adam seminaliter propagatum, in originali peccato esse conceptum.* Deinde par. 5. adducit auctoritates ex quibus colligitur *in speciali, quòd B. Virgo Maria de facto incurrit originale peccatum.* Distinguit ergo Turrecremata, & optimè auctoritates vniuersales, loquentes de omnibus hominibus, ab specialibus loquentibus de B. Virgine Maria in singulari. De primis vniuersalibus pro nunc non curamus: has enim supponimus tanquàm certas, & indubitatas: de secundis loquentibus de Beata Virgine Maria in particulari inquirimus, ac ventilamus, qua veritate, ac fundamento adducantur ex nouo, ac veteri Testamento, vt à Turrecremata proponuntur in hac auctoritate: *in speciali, quòd Beata Virgo Maria de facto incurrit originale peccatum,*

Anonymus verò sic inquit in principio sui libri: *Dicere, B. Virginē sine peccato fuisse conceptam, est contradicere sacræ Scripturæ, & fundatissimæ fidei.* Et infrà: *Illud quod clarè, apertè, euidenter, & efficaciter potest concludi ex auctoritatibus sacræ Scripturæ, impium, prophanum, & hæreticum est negare: sed dicere, B. Virginem non fuisse conceptam in originali peccato, est negare, quod clarè, & efficaciter potest concludi ex auctoritatibus sacræ Scripturæ: ergo dicere B. Virginem non fuisse in peccato conceptam, est impium. Consequentia patet cum maiori, quia qui negat conclusionem, quæ sequitur ex auctoritate Scripturæ sacræ, negat consequenter auctoritatē Scripturæ: quia qui negat conclusionem, negat præmissam, ex qua sequitur, &c. Minor verò probatur inductiuè per nouem auctoritates sacræ Scripturæ.* Et sic adducit nouem auctoritates sacræ Scripturæ, & sunt ex illis, quas aliàs Turrecremata appellauerat vniuersales, sicque illæ nouem auctoritates in Turrecremata communes pro omnibus hominibus profunda sua scientia Anonymus inuenit esse particulares contra immaculatam Virginis Conceptionem, *clarè, & apertè, euidenter*, atque *efficaciter*, ita vt contrarium asserere sit *impium, prophanum, & hæreticum*. Item argumentum Anonymi sic erat, vel est coaptandum in

enim peccauerunt, & egent gloria Dei, iustificati per sanguinem ipsius: iustificamur enim in Christi sanguine, cùm per remissionem peccatorum eruimur de potestate diaboli. Iustificati planè in eo, quod sumus à peccatis omnibus, liberati autem sumus à peccatis omnibus, quoniā pro nobis est Dei Filius, qui nullum habebat peccatum, occisus. Hæc ille. Item Glossa ordinaria Magistri Sententiarum sic dicit: *Omnes enim homines peccauerunt, vel in se ipsis, vel Adam, quia sine peccato non sunt, vel quod originaliter attraxerunt, vel quod malis operibus addiderunt. Peccatum enim primi hominis non solùm ipsum, sed & omne genus infecit humanum, & egent gloria Dei, quia omnes peccatores indigent gratia Christi, qui solus sine peccato venit, sine qua nec infantes, nec ætate grandes, salui fieri possunt. Omnes ergo peccauerunt, & indigerent gloria Dei, id est, indigent omnes indulgentia, & venia peccatorum. Vndè gloriosus apparet Dominus, iustificati gratis, id est, non meritis nostris, sed sola gratia iustificati facti, qui priùs impij fueramus, per redēptionē, id est, per precium pro nobis datum à Christo Iesu, de quo Petrus Apostolus dicit: Non corruptibili auro, vel argento redempti estis, sed pretioso sanguine Agni immaculati. Hæc ille.* Ex quibus concluditur, quod B. Virgo sit concepta in peccato originali. Hæc Aduersarii pro prima auctoritate Scripturæ sacræ.

Regulando ergo textū adductum cum Glossis ad ipsam puram veritatem, inuenio in ipsis commissa fuisse vitia sequentia. Primo, prætermisit Turrecremata illud, *Non enim est distinctio*: quo autem fine, & intentione, ipse videat, fortè quia in hac vniuersali negatiua inueniebat in Virgine Maria distinctionem. Secundo, prætermisit omnia illa: *Ad ostensionem iustitiæ suæ, propter remissionem præcedentium delictorū in sustentatione Dei, ad ostensionē iustitiæ eius in hoc tempore.* Tertio, quoad sensum grammaticalem, seu litteralem (quem hic, & in omnibus locis sacræ Scripturæ sequentibus vnicè intelligamus) consequentiæ deductæ ab Aduersariis: *Ergo Virgo Maria est de numero eorū qui peccauerunt peccato originali*, vel illa: *Ex quibus concluditur, quod B. Virgo sit concepta in peccato originali*; nec concluduntur ex illo textu, neque ex toto capite: tum quia ibi loquitur Paulus de distinctione inter Iudæos, & Græcos, vt denotant illæ clausulæ: *Quid ergo amplius Iudæo est? Aut quæ vtilitas circuncisionis? Multum per omnem modum, &c.* Et illa: *Causati enim sumus Iudæos, & Græcos, omnes sub peccato esse, &c.* Tum quia loquitur expreisè de peccatis actualibus, & incredulitate aliquorum, vt denotant illæ clausulæ: *Quid enim si quidam illorum non crediderunt?* Et infra: *Si enim veritas Dei in meo mendacio abundauit.* Et infra: *Faciamus mala, vt veniat bona.* Et infra: *Quia non est iustus quisquam, non est intelligens, non requirens Deum, omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum, sepulchrum patens est guttur eorum, linguis suis dolosè agebant, venenum aspidum sub labijs eorum. Quorum os maledictione, & amaritudine plenum est, veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. Contritio, & infœlicitas in viis eorum, & viam pacis non cognouerunt, non est timor Dei ante oculos eorū, &c.* Ad hæc verba subsequuntur in Paulo illa supra allegata ab Aduersariis: ergo illa vniuersalis, *omnes enim peccauerunt*, connotat peccata illa immediatè antea a Paulo relata. Item quod nec vnum minimum verbum est in toto illo cap. quod loquatur de Adamo, de prima præuaricatione, de successione, hominum generatione, Conceptione, Natiuitate Mariæ, originali macula, nec saltem verba illa: contrahere, propagari, habere. Vndè ergo concluditur, vt vos dicitis, in speciali, clarè, & expressè, apertè, euidenter, & efficaciter, Virginē Mariā cōtraxisse originale peccatū? Vbi sunt præmissæ in textu, de Maria, Conceptione, generatione, Adamo, & originali peccato, vt ex his terminis deducatur conclusio? Dicetis, quòd omnia illa, licèt in rei veritate non sint expressa in textu cōtinentur, in vniuersali, *omnes enim peccauerūt*: si omnes: ergo Virgo Maria. Attēde, ô Lector! amore Dei. In hoc capite adducit S. Paulus sequentes propositiones vniuersales, à quibus omnibus Aduersarii velint, nolint, cum Catholica Ecclesia excipere debent, & de facto excipiunt sacratissimam Virginem Mariam, scilicèt primo, *omnis homo mendax*, sed non Maria. Secundo, Iudæos, & Græcos, *omnes sub peccato esse*, sed non sic Maria. Tertio, *Non est iustus quisquam*, excipitur Maria. Quarto, *omnes declinauerunt*, sed non Maria. Quinto, *simul inutiles facti sunt*, id est, omnes homines, non Maria. Sexto, *non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum*, excepta vna, & vnica Maria. Septimo, *omne os obstruatur*, sed nō Mariæ. Octauo, *quia ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo*, à qua suo modo excipitur caro illa Virginea Mariæ, quia sine operibus legis fuit iustificata in vtero Matris suæ, siuè per sanctificationem, siuè præseruationem ante circuncisionis legales ceremonias, siuè sacrificia oblata pro paruulis ad abolendam peccatum originale. Nono, *In omnes, & super omnes qui credunt in eum, non est distinctio*, in sola autem Virgine Maria, in omnes, & super omnes, qui crederūt, fuit distinctio in modo credendi. Decimo, *omnes enim peccauerunt*, peccato actuali, ex illis qui crediderunt in Christum, à quibus omnibus excipitur sola, & vnica Virgo Maria, etiam secundùm vos dicentes: *Non peccato actuali*, vt omnes alii: *ergo originali.* Si ergo, ô Patres

mei

strum Iesum Christum spiritualiter renascatur, qui venit Patris, & sua, Sanctique Spiritus indebita misericordia saluare, & quaerere quod perierat, &c. Ex hac Augustini auctoritate suã cõposuerũt Aduersarii, sumẽtes aliqua, & derelinquẽtes alia, prout ipsis placuit, sicut etiã fecerũt supra in Augustino, vbi ipsam iterũt adduxerũt. Pro nostra verò quaestione, solum faciũt illa Augustini verba: *Omnis carnaliter nascens natura est filius irae, quòd Adã omne nocuit genus humanũ, & ita nocuit omnes, vt Paulus nullũ excipiat.* Haec omnia vniuersalia verba sunt pro opinione Aduersariorum, sed pro nobis illa est exceptio, quam astutè praetermiserunt Aduersarii: *Id est, nemo idoneus per se quod nascitur carnaliter.* Vndè secundùm hanc Glossam Augustini solùm dicit Paulus, quòd omnis carnaliter nascens, *per se*, id est, *natura*, & ex vi suae generationis est *natura* filius irae, quod quidem nos libentissimè non solum cũ Augustino, & Paulo, sed etiam cum fide cócedimus: *per se*, enim & ex natura sua, nec ipsa Virgo Maria idonea erat, vt nasceretur sine peccato originali, quia carnaliter fuerat genita; secus ex gratiae priuilegio; nam sicut ex illo nata fuit, ita & cócepta. Vndè haec Glossa Augustini nostram potius confirmat sententiam.

Auctoritas desumpta ex libro de Natura, & Gratia circa principium tom. 7. fol. 157. col. 3. littera H. habet sequentia vitia. Primum, quod non est Glossa sicut nec praecedens. Secundo, quod ex vno loco desumpta est vna clausula vsque ad illud, *peccatores*, & post 32. lineas desumpserunt aliam, scilicet à verbo illo: *ergo humana natura.* Tertio, quia vbi Aduersarii dicũt: *Quia vnusquisque ex Adam carnaliter nasceretur*, in originalibus Augustini sic extant: *Quia vnusquisque ex Adam nascitur*; addiderunt enim illud, *carnaliter*, & transmutarunt, *nascitur* in, *nasceretur*. Quarto, ab illo verbo: *quia sana non est*, praetermiserunt vndecim lineas. Quinto, vbi Aduersarii, *Vndè illi qui non per illã gratiã qua gratis iustificamur, liberantur salui nõ fiunt à peccato, vel quod originale traxerũt, vel quod malis moribus addiderũt: omnes enim peccauerũt, siuè in Adam, siuè in se ipsis, & egent gloria Dei*, in Augustino sic extant: *Vndè hi qui non per illam liberantur, siuè qui audire nũdum potuerunt, siuè quia obedire noluerunt, siuè etiã cùm per aetatem audire non possunt, lauacrum regenerationis quod accipere possent, per quod salui fierent, non acceperunt, iustè vtique damnantur: quia sine peccato non sunt, vel quod originale, &c.* iã vides, quãta hic praetermiserunt, quia ex illis colligebatur mens Augustini, scilicet, quod cùm nullus esset iustus ex se, siuè per originale, siuè per actuale, omnes indigebant lauacro Baptismi. Sexto, quod haec vltima verba, quae videntur aliquomodo pertinere ad rẽ, propter illud, *omnes enim peccauerunt, siuè in Adam, siuè in se ipsis*, ex quibus Aduersarii rationabiliter poterant deducere: ergo Maria peccauit in Adam, vel in seipsa, non sunt Glossae illorum verborum, *omnes peccauerunt*, propositorum ab Aduersariis, quia distãt taliter, quod prima clausula extat in capite primo, deindè praetermiserunt totum caput secundum, & sumentes aliqua verba ex capite tertio conclauserunt auctoritatem cum hac vltima clausula, quae extat in capite quarto: quomodo ergo, o Lector! verba existentia cap. quarto, possunt dici Glossa illius auctoritatis sacrae Scripturae existentis cap. primo? Aduersarii autem praetermittentes lineas, ita illa coniunxerunt inter se, vt dum voluerunt efficere Glossam, fabricarunt monstri glossam, a capite primo, vsque ad quartum: O auctoritas habens quatuor capita! quid diceremus de te, si haberes septem?

Auctoritas ex lib. 13. de Trinitate, Primo falsa, & ficta est quoad hoc, quod dicunt S. Augustinum ibi explicasse propositum ab ipsis textum Pauli ex cap. 3. ad Roman. *Omnes enim peccauerunt, & egent gloria Dei, iustificati, &c.* Quia S. Augustinus nec in illo libro 13. de Trinitate, nec in aliis quindecim libris de hoc Mysterio ab ipso elaboratis; vt videre est tom. 3. à fol. 54. aliquid habet de hac auctoritate. Locũ autem ab Augustino explicatum, diuersissimũ esse, patet ex ipsis verbis Augustini, quae sic se habent in praedicto lib. 13. cap. 16. fol. 95. column. 2. litt. E. *Tantum valuit sanguis ille, vt neminem Christo indutum in aeterna morte debita detinere debuerit, qui Christum morte indebita, vel ad tempus occidit. Commendat ergo charitatem suam Deus in nobis. Quoniam cùm adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est: Multo magis iustificati nunc in sanguine ipsius, salui erimus ab ira per ipsum. Iustificati, inquit, in sanguine ipsius, iustificati planè, in eo quod à peccatis omnibus liberati: Liberati autem à peccatis omnibus, quoniam pro nobis est Dei Filius, qui nullum habebat, occisus. Salui ergo erimus ab ira per ipsum. Ab ira vtique Dei, quae nihil est aliud, quam iusta vindicta, &c.* Patet ergo secundo ex his, quod verba adducta ab Aduersariis non extant in Augustino exponendo cap. 3. ad Roman. & verba illa: *Omnes enim peccauerunt*, sed cap. 5. & verba illa: *Commendat ergo charitatem suam Deus in nobis.* Tertio colligitur, penè omnem auctoritatem fuisse vitiatam, nam praetermiserunt illa verba: *Quoniam cùm adhuc peccatores essemus Christus pro nobis mortuus est. Multò magis iustificati nunc in sanguine ipsius salui erimus ab ira per ipsum*, quia videbant haec omnia loqui de peccatis actualibus. Quarto, vbi Augustinus: *Iustificati in sanguine ipsius, iustificati planè in eo, quod à peccatis omnibus liberati*; ipsi sic, *iusti-*

stificamur enim in Christi sanguine, cum per remissionem peccatorum eruimur de potestate diaboli, alterarunt illud, *iustificamur*, & addiderunt ly, *Christi*, & illud, *cum per remissionem peccatorum eruimur de potestate diaboli.* Quinto, in sequenti clausula addiderunt ly, *sumus*, & in sequenti addiderunt ly, *peccatum*. Et sic hæc auctoritas, nec est Glossa, nec explicat locum ab ipsis adductum, & tota, vt demonstrauimus, est adulterata, & nihil concludit.

Auctoritas autem vltima Magistri Sententiarum Petri Lombardi, vt extat in sua expositione, seu collectanea ex Augustino, Ambrosio & Hieronymo, &c. impress. Parisiis anno 1537 in fol. & elaborata ab ipso Auctore, vt ibidem dicitur anno 1140. & etiam ibidē in 4. licèt dicat elaboratum fuisse hoc opus à Magistro anno 1111. certum est, quod Magister obiit anno 1159. decimotertio Kal. Augusti. Hic ergo fol. 17. pag. 1. litt. B. §. *per legem*, sic se habet: *Et verè omnes. Non enim est distinctio Iudæi, & Gentilis; omnes enim tam Iudæi, quàm Gentiles peccauerunt, vel in se ipsis, vel in Adam, quia sine peccato non sunt; vel quod originaliter traxerunt, vel quod malis moribus addiderunt. Peccatum enim primi hominis non solùm ipsum sed etiam omne vitiauit genus humanum; quia ex eo omnes dānationē simul, & culpam suscepimus. Peccauerunt ergo omnes, cùm ex vno peccatore omnes nascuntur peccatores, & egent adhuc quotidie gloria Dei, id est, iustitia Dei, nō sua; quæ ideò dicitur gloria Dei, quia per hoc Deus gloriosus apparet. Omnes igitur peccatores inuenit gratia Christi, qui solus sine peccato venit. Et omnes egent gloria Dei, id est, ut ipse liberet, qui potest, nō tu, qui liberatore indiges. Hæc igitur Christi gratia sine qua neq; infantes, nec grādes salui fieri possūt, nō meritis redditur, sed gratis datur; propter quod & gratia nominatur. Vniuersa enim massa pœnas debet, & si omnibus debitū dānationis supplicium redderetur, non iniustè procul dubio redderetur, qui ergo indè per gratiam liberantur, non vasa meritorum suorum, sed vasa misericordiæ nominantur rectè. Quisquis ergo agat gratias misericordiæ Dei, quos voluit liberantis, quia rectè nullos posset iustitiam, culpæ vniuersos, si vellet, damnatis. Omnes enim peccauerunt, & egent gloria Dei, id est, indulgentia & venia peccatorum, vndè gloriosus apparet Deus, & quia omnes peccauerant, ergo iustificati sunt gratis, id est, sine meritis præcedentibus, & hoc per gratiam ipsius, &c. Ergo iustificati sunt gratis, quia nihil operati erant. Per gratiā ipsius, quia fide iustificati sunt, & præcipuè per redemptionem, quæ est nobis in Christo Iesu, de quo Petrus ait: Quia non corruptibili argento, & auro redempti estis, sed pretioso sanguine Vnigeniti Filij Dei. Nempe vt iustificarentur homines diuina gratia, veniendo Maria parata est; vt posset pro illis iustificandis offerri sacrificium passionis, & Crucis, &c.* Hæc est integra auctoritas Magistri Sententiarum, vbi notare libet: Primo, quod licèt hæc sit Glossa, sed non ordinaria, vt Aduersarii dicunt, sed plusquam transordinaria, & à paucis nota, nè dicam paucissimis. Secundo, prætermiserunt illud: *Non est distinctio Iudæi, & Gentilis, omnes enim tam Iudæi, quā Gentiles*, quorum loco apposuerū: *Omnes homines*, vt sic propositio no esset determinata, sed vniuersalissima. Tertio, vbi Magister: vel *malis moribus*, ipsi: malis *operibus*, quod no caret intētione. Quarto, vbi Magister: *vitiauit*, ipsi pessima corruptione posuerunt: *infecit*, est enim maxima distinctio inter vitiare, & inficere, quia vitiauit importat inclinationem ad malū; infectio vero dicit culpā, & maculā contractā. Quinto, prætermiserunt omnia illa: *Quia ex eo omnes damnationem simul, & culpam suscepimus, peccauerunt ergo omnes, cum ex vno peccatore omnes nascuntur peccatores, &c.* Et prætermiserunt illa, quia multa timuerunt, præcipuè verba ista: *Omnes nascuntur peccatores*, quia cū ab hac vniuersali (æqualis illi: *Omne vitiauit genus humanum*) exempta fuerit Virgo, secundū ipsos & vniuersalem Ecclesiam, timuerunt paritatem, & illationem ab exemplo euidentem; quod sicut à Natiuitate, etiam à Conceptione Maria fuerat exempta. Sexto, vbi Magister: *Et egent adhuc quotidie gloria Dei, id est, iustitia Dei, non sua, quæ ideò dicitur gloria Dei, quia per hoc Deus gloriosus apparet: omnes igitur peccatores inuenit gratia Christi, qui solus sine peccato venit*, hic multa cauillosè prætermiserunt, scilicèt ly: *adhuc quotidie*, quia connotabat peccata actualia. Item ly, *non sua*, item ly, *inuenit*, vt sic verba illa: *qui solus sine peccato venit* loquerentur de peccatis absolutè, & simpliciter, & non tantum de inuentis, siuè actualibus. Septimo, vbi Magister: *Et omnes egent gloria Dei, vt ipse liberet, qui potest, non tu qui liberatore indiges. Hæc igitur Christi gratia, sine qua neque infantes, neque grādes salui fieri possunt*, omnia non rectâ intentione prætermiserunt, vt efficerent illam propositionē continuam: *Peccatores indigent gratia Christi qui solus sine peccato venit, sine qua nec infantes, nec ætate grādes salui fieri possunt*, & conficit sic disposita hunc sensum, Christus ex gratia venit sine peccato illo quo infantes in conceptione, & ætate grandes ex operatione maculantur: quod quidem facit diuersissimum sensum ab illo Magistri. Sed quidquid sit de intentione, vel interpretatione, hoc saltem non possunt negare, quod tota clausula est enormiter vitiata. Octauo, prætermiserunt totam sequentem clausulam ab illo verbo: *Non meritis redditur, &c.* vsque illud: *Omnes, &c.* & hæc fuit ex omnibus detestabilior corruptio; quia

qui a fugerũt ab illis verbis: *Vniuersa enim massa pœnas debet, &c. Qui ergo inde per gratiam liberantur*, vbi instabat Magister, quod ab illa massa, seu debito pœnarum, aliqui per gratiam liberari poterant. Nono, penitùs vitiarunt sequẽtem clausulam, à primo vsque ad vltimum verbum. Decimo, prætermiserunt alias sex lineas post illa verba: *gratiam ipsius, &c.* Vndecimo, aliqua etiam vitiarunt in auctoritate S. Petri. Duodecimo, nescio quo fine, vel intentione, vbi Magister dixit: *Sed pretiosò sanguine vnigeniti Filij Dei, nempe vt iustificarentur homines, diuina gratia, veritas de Maria nata est;* ipsi sic, *Pretioso sanguine Agni immaculati.* Patres mei, Agnus immaculatus est Christus, sed cum verba illa non extent in Magistro Sentẽtiarum, quo fundamento illa adduxistis? Vbi erant, *veritas* &, *Maria* apposuistis, *Agni* & *immaculati*, fortè ita factum, vt nec veritas, nec Maria essent immaculatæ in hac prima auctoritate à vobis adducta? An fortè quia contra vtramque est æqualis pugna? *Non enim est distinctio? Omnes enim peccauerunt*, Maria, & veritas? Turrecremata adducit Glosias Nicolai Gorram, & Henrici, in quibus nihil speciale, notatione dignum inuenio, sunt enim vniuersales propositiones, & parui momenti.

2. AVCTORITAS SCRIPTVRÆ. Hæc adducta à Turrecremata, Anonymo, & Bandello, sic se habet: Ad Roman. 5. *Per vnum hominem in hunc mundum peccatum intrauit, & per peccatum mors, & ita in omnes pertransiit, in quo omnes peccauerunt.* Pro hac auctoritate addidit Anonymus sequentia: Ex qua auctoritate arguitur sic: *Omnes homines ab Adam seminaliter propagati peccauerunt in ipso Adam sed B. Virgo fuit ab Adam seminaliter propagata, vt dicunt Doctores: ergo & ipsa peccauit in Adam, in quo omnes peccauerunt.* Hanc auctoritatem exponit Augustinus in 2. lib. de Baptismo paruulorum, sic dicens: *Ex quo per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertrãsijt vsque in finem carnalis generationis, & corruptibilis sæculi, cuius filij generant, & generãtur, nullus extitit homo, de quo in hac vita cõstituto veraciter dici posit, quod nullum habuerit peccatum, excepto vno mediatore, qui nos creatori nostro per remissionem reconciliauit, peccatorum. Hæc ille.* Item idem in Enchirid. cap. 34. *Hic enim Adam post peccatum exul factus stirpem quoque suam, quàm peccando in se tanquam in radice vitiauerat, pœnam mortis ac damnationis abstrinxit, vt quidquid prolis ex illo, & simul damnata coniuge per carnalẽ concupiscentiam nasceretur, traheret originale peccatum. Per vnum hominem, inquit Apostolus, peccatum intrauit in mundum, per mundum intelligens totum genus humanum. Hæc ille.* Et sic prosequitur Anonymus: *Ecce quòd dicit: Quidquid prolis ex Adam, & Eua carnaliter propagatur, contrahit originale peccatum: Beata autem Virgo est ab Adã carnaliter propagata, igitur, &c.* Item idem in libro de Natura, & Gratia: *Per vnum hominem, inquit Apostolus, peccatum intrauit in mundum, & ita in omnes pertransiit, in quo omnes peccauerunt, & antiquos, & recentiores, & nos, & posteros nostros sententia ista cõplectitur: peccauerunt enim omnes, quia ex vno peccatore omnes nascuntur peccatores. Hæc ille.* Itẽ in lib. de Nuptiis, & cõcupiscentia: *Per vnũ hominẽ peccatũ intrauit in mũdum, & in omnes pertransiit, in quo omnes peccauerunt per vnius illius volũtate mala omnes in illo peccauerunt, quando omnes homines ille vnus fuerunt, ideò dico homines expertes nõ esse delicti, quia de illa cõmixtione sunt nati, quæ sine pudẽda libidine non potest etiã quod honestũ est operari. Dixit enim beatissimæ memoriæ Ambrosius Episcopus: ideò Christũ expertem esse delicti, quia conceptus eius vtriusque sexus cõmixtionis est expers. Nullũ autem hominũ esse sine delicto, qui de illa commixtione conceptus est. Hæc ille.* Hucusque sunt verba Anonymi, quo autem fundamento, aut veritate, fuerit adductus locus iste Pauli cum Glossis suis, ex iam dicendis patebit.

Auctoritas adducta ex Augustino extat in libro 2. de peccatorum meritis, ac remissione, & de Baptismo paruulorum ad Marcellinum tom. 7. cap. 29. fol. 153. col. 3. litt. G. & in illa aliqua prætermiserunt verba, scilicèt ly, *huius*, item vbi Augustinus, *nullo existẽte homine, &c.* ipsi, *nullus extitit homo.* Item vbi Augustinus, *quod nullum habeat omninò peccatum*; ipsi cautilosè, *quod nullum habuerit peccatum*, etenim diuersum sensum facit: *habuerit*, de præterito, quàm *habeat*, de præsenti, item omiserunt ly, *omninò*, consequenter sub eadem intẽtione, vbi Augustinus dicit, *reconciliat*, de præsenti; ipsi apposuerunt, *reconciliauit*, de præterito, vt sic auctoritatẽ, quæ loquitur de peccatis actualibus, facerẽt vniuersaliorẽ, etiam ad originale peccatum; fatemur ergo, quod verba Augustini sunt vniuersalia, ideò Marginator Augustini apposuit ad marginem hæc duo verba, sub interrogatione: *vbi Maria?* Quasi diceret: O Augustine, in hac tua regula generali, quomodo non recordaris Mariæ? sicut fecisti in libro de natura, & gratia?

Alia auctoritas ex eodẽ Augustino desumpta fuit ex Enchiridione, non cap. 34. vt dicunt Aduersarii, sed ex cap. 26. tom. 3. fol. 37. col. 1. litt. B. & habet sequentia vitia. Primo, addiderunt illud, *Hic enim Adam*, nam Augustinus incipit illud caput sic absolutè: *Hinc post peccatum.* Secundo, non dicit, *abstrinxit*, sed *obstrin-*

strinxit. Tertiò, prætermiserunt illud, *per quam peccauerat*. Quartò, etiam illud, *In qua inobedientiæ pœna similis retributa est*. Quinto, prætermiserunt totam hanc clausulam, *Quo traheretur per errores, doloresque diuersos ad illud extremum cum desertoribus Angelis vitiatoribus, & possessoribus, & consortibus suis sine fine supplicium. Sic per vnum hominem peccatū intrauit, &c.* Sexto, vltima clausula sic extat in Augustino, *Mundum quippè appellauit eo loco Apostolus vniuersum genus humanū*. Septimo, ex his patet, quod hæc verba Augustini non sunt Glossa illius auctoritatis Pauli, sed incidenter addicta sunt, sicut omnia alia in toto illo lib. Enchiridionis existentia. Item hæc auctoritas est multiplicata, vt videre est nu. 254. in Petro Tripolitano.

Sequens auctoritas desumpta ex Augustino lib. de Natura, & Gratia cōtra Pelagianos cap. 41. fol. 161. col. 3. litt. H. sed prætermiserunt præcipua verba, à quibus pendet omnis intelligentia verborum Pauli. Sic enim extant in originali: *Quod autem sibi opposuit ab eis dici contra quos loquitur, omnes enim peccauerunt, manifestum est quod, de his dicebat Apostolus, qui tunc erant, hoc est, de Iudæis, & Gentibus: sed planè illud quod commemoraui, per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertrāsijt, in quo omnes peccauerunt. Et antiquos, & recētiores, & nos, & posteros nostros sentētia ista cōplectitur. Ponit etiam illud testimoniū, vnde probet, cùm dicuntur omnes, non semper omnes omninò nullo prætermisso intelligi oportere. Sicut per vnius, inquit, delictū in omnes homines in condemnationē, sic & per vnius iustitiā in omnes homines in iustificationē vitæ. Cū per Christi, inquit, iustitia, non omnes, sed eos tantum qui illi obedire voluerunt, & Baptismi eius ablutione purgati sunt, sanctificatos esse, non dubium sit, non planè isto testimonio probat quod vult. Nam sicut dictum est. Sicut per vnius delictum, &c.* Sequentia vide infra in 3. auctoritate Scripturæ. Ex sola hac auctoritate potest intelligi Lector quāta mala operati sunt Aduersarii in hac materia: nam ex tribus clausulis auctoritatis Augustini prætermiserunt primam, & vltimā, & solùm adduxerunt secūdam nudè, quæ per se sola multum videtur dicere, sed adiuncta aliis, nihil contra nostram sententiam exprimit, imò est pro nobis, & tanquam expressius enucleantem Pauli mentem, illam admittimus, ac recipimus. Dicit igitur Augustinus in ipsa clarè, & expressè tria. Primum, quod illud, *Omnes enim peccauerunt*, dictum fuit à Paulo pro Iudæis, & Gentibus tempore Pauli existentibus, quia omnes erant peccatores. Secundo, quod illud, *Per vnum hominem peccatum intrauit in mundū, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertransijt, in quo omnes peccauerunt*, non solùm comprehendit illos præsentes Iudæos, & Gentiles, qui erant tempore Pauli, sed illos antiquos, & omnes recentiores, sed etiam complectitur nos, & posteros nostros, ita vt de omnibus loquatur vniuersaliter. Tertium, dicit Augustinus, quod illud, *omnes*, admittit exceptionem: quia non omnes omnino peccauerūt; quia aliqui, vel saltem aliquis ab hac generalitate exceptus fuit. Hæc tria apertè, & clarè constāt gramaticaliter, & ad litteram ex proposita auctoritate Augustini. Ex quibus deduco, quod siuè Paulus, siuè Augustinus, loquantur in illis verbis de peccatis actualibus, vt ipsamet littera Pauli sonat, & Augustinus exprimit, siuè de originali, vt volunt Aduersarii, iam ex eodem Augustino habemus exemptionem vniuersalem in illis verbis: *Non semper omnes omninò nullo prætermisso intelligi oportere*, imò etiam exceptionem particularem pro sacratissima Virgine Maria, nam paulò post ante propositam auctoritatem, id est, cap. 36. eiusdem libri excipit Deiparam, dicens: *Excepta itaque Sanctā Virgine Maria, de qua propter honorem Domini, nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habere volo quæstionem, &c.* Et deindè consequenter ad hæc inquit infrà cap. 41. *Cùm dicuntur omnes, non semper omnes omninò nullo prætermisso intelligi oportere*. Si ergo Augustinus in eodem libro de Natura, & Gratia, & in eodem capite, & quod plus est, in eadem auctoritate excipit generaliter aliquem, & in eodem libro antecedenter solùm per duas columnas, expressè, ac nominatim, specialiter, ac in indiuiduo excipit Mariam, quo fundamento, ac veritate, ò Patres mei! adduxistis propositam Glossam Augustini? Crede mihi, ò Lector! quod solùm circa hanc Pauli auctoritatem, & intelligentiā illius litteralem poteram scribere alium librum integrum, & aliquando fui sub hac efficaci determinatione: vide quæ de hac auctoritate, & Pauli loco scripsit R. P. Fr. Petrus de Simancas, Ordinis S. Augustini, in illo suo Libello edito, cuius titulus est: *Locus litteralis pro immunitate B. V. Mariæ à peccato originali, &c.* Matriti 1640. in 8. institutum enim præsens solùm est detegere vitia aliena, non verò ostendere virtutes nostras.

Pro vltima auctoritate adducta ex eodem S. Augustino in libris de Nuptiis, & concupiscentiā, ad Valerium Comitem, qui extant tom. 7. à fol. 174. vel aliter lib. 2. cap. 5. fol. 180. col. 2. ad finem, sic inquit S. Doctor: *Ita verò, ita est, sicut enim, &c. In quo omnes peccauerunt. Per vnius illius voluntatem malam omnes in eo peccauerunt, quando omnes illi vnus fuerunt, de quo propterea singuli peccatum originale traxerunt. Dicis enim, inquit, Ideò illos esse sub diabolo, quia de sexus vtriusque commixtione nascuntur?*

tur. Dico planè propter delictum eos esse sub diabolo, ideò autem expertes non esse delicti, quia de illa commixtione sunt nati, quæ sine pudenda libidine non potest etiã quod honestũ est, operari. Dixit hoc etiã Beatissimæ memoriæ Ambrosius, Ecclesiæ Mediolanensis Episcopus, cũ Christi carnalem Natiuitatẽ ideò diceret expertẽ esse delicti, quia conceptus eius vtriusque sexus cõmixtionis est expers: Nullũ autem hominũ esse sine delicto, qui de illa cõmixtione conceptus est. Nam eius verba ista sunt. Ideò, inquit, & quasi homo per vniuersa tentatus est, & in similitudine hominũ cuncta sustinuit. Sed quia de spiritu natus, abstinuit à peccato, omnis enim homo medax, & nemo sine peccato, nisi vnus Deus. Seruatum est igitur, inquit, vt ex viro, & muliere, id est, per illam corporũ cõmixtionẽ nemo videatur expers esse delicti. Qui autem expers est delicti, exper est etiã huiusmodi Conceptionis, &c. Habemus igitur, o Lector! integra verba Augustini, & Ambrosii: regulãdo ergo ad illa ab Aduersariis adducta, Inuenies vitia sequẽtia. Primo, quod vbi Augustinus, *omnes illi vnus fuerunt*, addiderunt ly, *homines*, & mutauerunt, *illi*, in singulari, sed hic fortè fuit error Typographiæ. Secundo, nescio qua intentione prætermiserunt illam Augustini clausulã, *de quo propterea singuli peccatũ originale traxerũt*, cùm in his verbis potiùs deberẽt inherere, si quidẽ passim in aliis auctoritatibus illa ex propriis addiderunt, vt millies demõstratum est in hac Ventilatione, sed non fecerunt hoc ex simplicitate cordis, sed ex mera, & non laudabili aduertentia, vt statim dicã. Tertio, prętermiserunt illã replicã hæreticorum, adductã à Augustino: *Dicis enim, inquit, ideò illos esse sub diabolo, quia de sexus vtriusque cõmmixtione nascuntur*, quia ex his mens Augustini apertiùs constabat. Quarto, prætermiserunt illud, *dico planè propter delictũ eos esse sub diabolo, ideò autẽ*, nota illam causalem prætermissam, *ideò autẽ expertes*, quam ipsi sic vitiarũt: *Ideò dico homines expertes, &c.* Vt causalis appellaret super Auctorem, non supra auctoritatis sententiam. Quinto, cùm Augustinus ex Ambrosio diceret: *Cùm Christi carnalẽ Natiuitatem, ideò diceret expertem esse delicti*; Aduersarii sic, *ideò Christum expertem esse delicti*, abstulerunt enim illud, *carnalem Natiuitatem*, à quibus verbis tota pendet Intelligentia auctoritatis, quia S. Augustinus, & Ambrosius loquuntur de carnali generatione Christi per contrapositionem ad carnalem generationem aliorum; quia Christi fuit in Maria absque sexus commixtione, & de Spiritu Sancto natus in vtero secundùm carnem, &c. Sextò, prætermiserunt verba Ambrosii propter illam clausulã: *Sed quia de Spiritu Sãcto natus, abstinuit à peccato: omnis enim homo mendax, & nemo sine peccato, nisi vnus Deus:* Hæc oratio non loquitur de peccato originali, sed actuali, vt denotãt illa verba, *abstinuit à peccato,, omnis homo mendax.* Et hæc de vitiis literæ; quantum ad multiplicationem hæc auctoritas est multiplicata quinquies vt videre est in S. Ambrosio num. 15. auct. 4. & in Augustino nu. 34. auctorit. 13.

Quantũ vero ad sensum, quia plerũque Aduersarii desumunt auctoritates ex hoc Augustini libro de Nuptiis, & cõcupiscentia, ad probãdum, Virginẽ Mariã contraxisse originale peccatũ, operepretiũ erit aliquid dicere ex eodem Augustino, vt cognoscatur, qualis fuerit scopus, ac finis in duobus illis libris. Scias ergo Lector, quòd Augustinus sic incipit illos suos libros: *Hæretici noui dilectissime fili Valeri, qui medicinã Christi, qua peccata sanantur, carnaliter natis paruulis necessariã non esse contendunt, dãnatores nos esse Nuptiarum, operisque diuini, &c.* Et statim: *Nec aduertunt, quòd ita Nuptiarũ bonũ malo originanali, quod indè trahitur, non potest accusari, sicut adulteriorũ, & fornicationũ malũ bono naturali, quod inde nascitur, nõ potest excusari. Nã sicut peccatũ siuè hinc, siuè indè à paruulis trahatur, opus est diaboli, sic homo siuè hinc siuè indè nascatur, opus est Dei. Intentio igitur huius libri hæc est, vt quantũ nos Dominus adiuuare dignatur, carnalis cõcupiscentiæ malum, propter quod homo, qui per illã nascitur, trahit orginale peccatũ, discernamus à bonitate Nuptiarũ, &c.* Ex his, & aliis in ipsis libris cõtentis colligitur, quod hæretici absolutè negabãt, esse aliquã maculam, vel peccatũ in paruulis, seu infirmitatẽ spiritualẽ contractã, quæ indigeret medicina Christi, lauacro, & regeneratione per sacrũ Baptismũ in Ecclesia collata. Contra illos hæreticos probauerat Augustinus esse in paruulis peccatũ seu maculam originalẽ cõtra Iulianum. Hinc occasionem sumpsit hæreticus, vt diceret: si est peccatũ originale in paruulis; ergo Augustinus, & catholici damnant Nuptias, quia nõ est aliud vndè hoc malum possit trahi: nam si hoc originale peccatum paruulorum est illud Adæ, & hoc propagatur per Nuptias: ergo Nuptiæ malæ sunt: ideo dicit Augustinus: *Qui autem sunt isti libri, cùm cogitarem, eos esse arbitratus sum, quorum mentionem Iulianus facit in Epistola, quam Romam misit, cuius exemplum ad me vsque peruenit. Sibi quippè ait: Dicunt etiam istas, quæ modò aguntur, Nuptias, à Deo institutas non fuisse, quòd in libris Augustini legitur, &c.* Contra hos surrexit Augustinus in libris de Nuptiis, & concupiscentia, probans, quòd peccatum originale non à nuptiis, sed à carnali concupiscentia ipsarum traducitur in prolem; quia quantumuis iusti sint parentes. *Ex quo per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccauerunt, eosque de parentibus quibuscumque nascantur, non negamus adhuc esse sub diabolo,*

nisi renascantur in Christo, & per eius gratiam de potestate eruti tenebrarum in regnum illius, qui ex eadem sexus vtriusque commixtione nasci noluit, transferantur. Hæc sunt Augustini verba in principio illorum librorum, & in ordine ad hoc sæpissimè repetit proposita verba Pauli: solùm ergo probat Augustinus in prædictis libris, quòd non nuptiæ, sed carnalis concupiscentia, est causa traductionis peccati originalis: *Quæ cùm ita sint profectò errant, qui cum vituperatur libido carnalis, damnari nuptias opinantur, quasi morbus iste de connubio sit, non de peccato,* id est, illo introducto per vnum hominem Adamum, ab isto enim peccato infirmitas concupiscentiæ introducta fuit in nuptiis, & ab illa concupiscentia, libidinis morbus in commixtione maris, & fœminæ, & à concupiscentia ista, & libidine parentum, peccatum originale in filiis. Vndè iterum Augustinus in principio libri secundi, recapitulans antecedentia, inquit: *Hoc ergo quia dicimus, quòd antiquissima, atque firmissima catholicæ Fidei regula continetur; isti nouelli, & peruersi dogmatis assertores, qui nihil peccati esse in paruulis dicunt, quòd lauacro regenerationis abluatur, tanquam damnemus nuptias, & tanquam opus Dei, hoc est, hominem, qui ex illis nascitur; opus diaboli esse dicamus, infideliter, vel imperitè calumniantur, &c.* Et infrà: *Omnes enim ad Ecclesiam, non propter aliud; cum paruulis currunt, nisi vt in eis originale peccatum, generatione primæ natiuitatis attractum regeneratione secundæ natiuitatis expietur. Deindè ad nostra superiora verba reuertitur, quæ nescio cur repetat: Eos autem qui de tali commixtione nascuntur, dicimus trahere originale peccatum, eos qui de parentibus quibuscumque nascuntur, non negamus adhuc esse sub diabolo, nisi renascantur in Christo, &c.* Cùm ergo omnia hæc sint non solùm certa, sed ipsamet veritas, quo fundamento, ò Patres mei! ex verbis Augustini probantibus peccatum originale traduci non ex nuptiis, sed ex concupiscentia, vultis concludere: ergo Maria contraxit originale? Consequentia enim legitimè deducenda ex illis libris, solùm erat hæc: si Maria contraxit originale, hoc ex concupiscentia fuit, non ex nuptiis Ioachimi, & Annæ? Ex peccato primi hominis probat Augustinus introductam fuisse concupiscentiam in nuptiis, & carnali generatione: quid ergo hæc cũ peccato originale Mariæ?

3. AVCTORITAS SCRIPTVRÆ, talis est, Roman. 5. *Sicut per vnius delictum in omnes homines in condemnationem sic, & per vnius iustitiam in omnes in iustificationem.* Ita Turrecremata part. 3. capit. 2. & part. 4. cap. 7. Sed Anonymus illam adducit sic: Tertia auctoritas habetur ad Roman. 5. quæ sic dicit: *Sicut per vnius hominis delictum in omnes homines in condemnationem processum est, supple sic, & per vnius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitæ. Hæc ille.* Et prosequitur: *Ex qua argumentatur sic: omnes homines qui per Christi iustitiã sunt iustificati priùs propter delictum Adæ fuerant condemnati, sed Beata Virgo per Christi iustitiam iustificata fuit, vt dicunt Augustinus, Beda, Eusebius, & Maximianus: ergo priùs per Adæ delictum fuit condemnata; non autem alia condemnatione quam peccati originalis: ergo contraxit originale peccatum.* Hanc auctoritatem exponit Augustinus in Epistola ad Optatum de origine animæ, sic dicens: *Illud enim vbi vel maximè Fides christiana consistit est, quod per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum, & sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes viuificabuntur, & hoc quod per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & ita in omnes pertransiit, in quo omnes peccauerunt, & quod iudicium quidem ex vno in condemnatione, gratia autẽ ex multis delictis in iustificatione, & quod per vnius delictũ in omnes homines ad condemnationem, & per vnius iustitiam in omnes homines, ad iustificationem vitæ. Et si qua alia similia testimonia, quæ declarãt neminẽ nasci ex Adam, nisi vinculo delicti; & damnationis obstrictum, neminemque indè liberari, nisi renascatur per Christum: tam inconcusse tenere debemus, vt sciamus eum, qui hoc negauerit, nullomodo ad Christi Fidem, & ad eam quæ per Christum datur pusillis, & magnis Dei gratiam pertinere. Hæc ille.* Ecce quod Augustinus dicit, quòd illa auctoritas declarat. *Neminem nasci seminaliter ab Adam nisi vinculo delicti, & damnationis obstrictum, & quod in hoc Fides christiana maximè consistit, & quod hoc negat nullomodo pertinere ad Fidem Christi: sed Beata Virgo est nata seminaliter ab Adam: ergo fuit obstricta vinculo peccati originalis.* Item idem in libro de Natura, & Gratia, sic dicit: *Nã sicut cùm dictum est: sicut per vnius delictum in omnes homines in condemnationem, vt nullus prætermitteretur, sic & in eo quod dictũ est. Per vnius iustitiã, in omnes homines in iustificationẽ vitæ, nullus prætermissus est, quia nemo iustificatur, nisi quod Christus iustificauerit. Vndè & si fuisse vel esse cõsentiã homines sine peccato, qui perfectã habuerint, vel habeant charitatẽ, nollo tamẽ modo potuisse, vel posse esse sine peccato confiteor, nisi gratia Dei à peccato iustificatos per Christũ Iesum Dominũ nostrũ. Hæc ille.* Itẽ Glossa ordinaria accepta ex dictis Augustini in Epist. ad Optatũ sic dicit: *Illa enim sana est Fides qua credimus nullũ siuè maioris, siuè paruæ ætatis liberari posse à contagione mortis antiquæ, & ab obligatione peccati, quod prima natiuitate contraxit nisi per vnũ mediatorẽ Dei, & hominũ. Ille enim vnus est, vndè vitiatũ est totũ genus humanũ. Istæ etiã verè*

verè vnius est, qui non solùm illud vnum, sed & cuncta abstulit, quæ addita inuenit. Ecce ostensum est, quomodo Christi gratia ad delictum seruat, quia non solum originale ab Adam propagatum, sed etiam actualia superaddicta soluit, & iustitiam, & vitam præstat, & de impio plum facit. Hæc ibi. Huculque Anonymus, at Bandellus aliam superaddidit Glossam sic: *Per hoc satis indicat neminem ex Adam natum, nisi vinculo damnationis detentum.* Hæc sunt omnia, quæ adducunt Aduersarii pro sua tertia auctoritate Scripturæ, & ad regulam veritatis examinata, sequentia deteguntur vitia.

Et sit primū, ac præcipuū, quod in Paulo auctoritas antecedenter posita, secunda in ordine & hæc tertio loco adducta, est vna continua, & successiua, quia loquitur Paulus de eodem argumento per Antythesim inter Christum, & Adamū, gratiā, & peccatum, iustificationem, & dānationem, vt legenti patebit. Secūdū, quod vbi Paulus, *igitur sicut per vnius delictum, &c.* Aduersarii cauillosè tacuerunt illam illatiuam cōiunctionem, *igitur*, vt sic denotarent illa esse verba distincta a præcedētibus, & absoluta. Tertium, vbi S. Paulus, *per vnius delictum*, Anonymus, ac Bandellus ausu temerario, addiderunt: *hominis*, volentes sic corrigere, seu emendare sacrum Textū. Quartū, nescio qua intentione addiderunt illud, *processum est*, quod in littera Pauli non extat. Quintū, adulterarunt Textum addendo illud, *supple sic*; nempè cū duabus vocibus præcedentibus, *processum est*, quod in sacro Textu fieri non potest, absque ingenti censura, & pœna. Sextū, Turrecremata prætermisit ly, *vitæ*. Septimū, dolosè non continuarūt auctoritatis verba quæ sic se habent: *Sicut enim per inobedientiā vnius hominis peccatores cōstituti sunt multi: ita & per vnius obedientiā iusti constituuntur multi*, quia vniuersale illā, *omnis* restringebat Paulus solùm ad multos. Ista sunt septē vitia litteræ in sacro Textu cōmissa, si hoc est credibile, vel erit coportabile, tu Lector, iudica. Pro sensu vero, & intelligentia horum verborum consule Expositores, notando quod nullus illorum ex prædictis verbis infert Virginem contraxisse originale, nisi solùm hic Aduersarii.

In auctoritate, ex Epistola ad Optatum, quæ extat tom. 2. & est in ordine 157. fol. 270. nouissimæ impres. litt. D. habet sequētia vitia. Primo, quod non inscribitur de origine *animæ*, in singulari, sed de origine *animarum*, in plurali; quod prō hic, & nunc habuit suam specialē intentionē. Secundo, addiderunt illud verbū substantiuum, *est*, vt sic propositionē relatiuā, facerent assertiuam. Tertio, vbi Augustinus, *sicut enim in Adā*, Aduersarii sic: *Et sicut in Adam*, addiderunt illam notā copulationis, *Et*, & abstulerunt illud, *enim*, quæ in rei veritate, licèt videantur vitia parui momenti, inspecta materia de qua agimus, sunt emphatica, & variant sensum. Quarto, vbi Augustinus, *Et quod per vnum*, ipsi addiderunt ly, & hoc per vnum. Quinto, vbi Augustinus, *peccatum in hunc mundum intrauit*; ipsi sic, *peccatum intrauit in mundum.* Sexto, absolutè prætermiserunt illud, *& per peccatum mors*, quia solùm inquirebant contra Virginem Mariam peccatum, non mortem. Septimo, vbi consequenter Augustinus: *Et ita in omnes homines mors pertransit.* Aduersarii sic, *& ita omnes pertransiit*, auferentes iterum ly, *mors*, vt ly *pertransiit*, appellaret supra peccatū. Octauo, absque vllo fundamēto, & veritate addiderunt illam clausulam: *Gratia autē ex multis delictis in iustificationē*, quæ nullomodo extat in Augustino. Nono, vbi Augustinus, *& si qua talia testimonia*, Aduersarii absque vllo timore: Et si qua *alia similia* testimonia: quod enim Augustinus proponit dubitatiuè, & conditionaliter, ipsi adulteratione illorum verborum supponunt, vt receptum, & admissum ab Augustino: sunt enim diuersissima: *Et si qua talia testimonia declarant neminem nasci ex Adā, nisi vinculo delicti, & damnationis obstrictum*, vt dicit Augustinus, quàm illa Aduersariorum: *Et si qua alia similia testimonia, quæ declarant neminem nasci ex Adam, nisi vinculo delicti, & damnationis obstrictum.* Decimo, vbi Augustinus, *renascēdo*, ipsi, *renascatur.* Vndecimo, prætermiserunt sequentia Augustini, verba, vbi ipse suam mentem declarat, dicens: *Vndè si origo animæ lateat, dum tamen redemptio clareat, periculum non est. Neque enim in Christum credimus vt nascamur, sed vt renascamur, quomodocumque nati fuerimus, &c.* Agit enim in illa Epistola de Origine animarū, non de peccato originali, neq; glossat, vt dicunt Aduersarii, propositum Pauli locū, sed illum adducit incidenter cū multis aliis, ita vt nec solùm vnum verbum proponat pro explanatione auctoritatis propositæ. Duodecimo, notare etiā debes, o Lector! quòd hæc eadē auctoritas Augustini adducta est suprà sub nomine Innocentii Primi, vt videre est nu. 146. Decimotertio, quod eandem numero auctoritatē adducunt etiā sub nomine Petri Tripolitani, vidē nu. 254. auctor. 3. & sic cū vna indiuisibili auctoritate, & illa semper pessimè viciata tres efficiunt testes diuersos contra Immaculatā Virginem Mariam, scilicet, Augustinum, Innocentium, & Tripolitanum, quibus adde etiam Scripturam, & in ea Sanctum Paulum.

Auctoritas eiusdem Augustini ex lib. de Natura, & Gratia, habet vitia sequētia. Primo quòd ex vna auctoritate Augustini cōtinuè, ac successiuè posita, fecerūt duas distinctas, nam hæc & illa suprà posita auctoritate 2. extant in cap. 41. libri de Natura, & Gratia folio 161.

sub eadem littera I. nam positis illis verbis: *Nō planè isto testimonio probat quod vult*, solo interposito vno puncto prosequitur Augustinus sic: *Nam sicut dictum est, &c.* Secundo, vbi Augustinus, *Prætermissus est; non quia omnes in eum credunt, & Baptismo eius abluuntur, sed quia nemo iustificatur*, Aduersarii derelinquentes omnia intermedia verba, cōiunxerunt extrema sic: *Prætermissus est, quia nemo iustificatur*. Tertio, vbi Augustinus: *Sed quia nemo iustificatur nisi in eum credat, & Baptismo eius abluatur; itaque omnes, dictum est, nè aliquomodo alio præter ipsum quisquā saluus fieri posse credatur*, quæ omnia prætermiserūt propter illud: *in eum credat*, & quia ibi explicatur illa vniuersalis, *omnes*. Quarto, addiderunt illud, *quia nemo iustificatur nisi, quod Christus iustificauerit*, non enim extat hæc clausula in Augustino, nisi sic: Explicans enim, quomodo intelligendū sit illud Pauli: *In omnes homines in iustificationē vitæ*, id est, quomodo in Christo, & per Christū iustificātur omnes, inquit Augustinus: *Sicut enim vno litterarum Magistro in ciuitate constituto, rectissimè dicimus: omnes iste hic litteras docet: non quia omnes ciues litteras discunt, sed quia nemo discit, nisi quem ille docuerit: Sic nemo iustificatur, nisi quem iustificauerit Christus*. Vndè constat: Quinto, quòd illā particulam similitudinis, *sic* mutauerunt in causalem, *quia*. Sexto, prætermiserunt totum exemplum & paritatem, quia ex illa costabat mens Apostoli, & Augustini, scilicèt, quòd sicut omnes, qui habent peccatū ex Adam illud habent, sic omnes qui iustificantur ex Christo habent suam iustitiā. Hæc enim est mens Pauli secundum Augustinum quibus tota ruebat machina Aduersariorū. Nam omne illorum studiū est ostēdere quod omnes præuaricati sunt in Adam, Paulus autem, & Augustinus solùm conantur ostendere, quod omnis præuaricatio initium habuit in Adam, in cuius rei confirmationē, Marginator apposuit hæc verba: *Potest homo sine peccato esse, sed auxiliāte gratia*. Hoc Pauli, Augustini, & Marginatoris verificamus nos in sacratissima Virgine Maria. Septimo, omnē sequentem clausulā pessimè adulterarunt, non vna, vel altera; sed execrabilibus adulterationibus, nam vbi Aduersarii sic: *Vndè & si fuisse, vel esse consentiam homines sine peccato, qui perfectā habuerint, vel habeant charitatem, nullo tamen modo potuisse, vel posse esse sine peccato confiteor, nisi gratia Dei à peccato iustificatos per Christū Iesum Dominū nostrū*. Attende ergo, ò Lector! & vide quomodo extant verba in Augustino: *Sed esto, inquit, consentiam quia omnes peccatores fuisse testatur. Dicit enim quod fuerunt, non quod aliud esse non potuerint. Quā obrem, & si omnes homines peccatores, inquit, possent probari, definitioni tamen nostræ nequaquam id obesset, qui non tam quid homines sint, quàm quid possint esse defendimus. Hic rectè facit aliquando consentire, quia non iustificabitur in conspectu Dei omnis viuens, non tamen ibi esse quæstionem; sed in ipsa non peccandi possibilitate contendit, in qua nec nos aduersus eum certare opus est. Nam neque illud nimis curo, vtrum fuerint hic aliqui, vel sint, vel esse possint, qui perfectam, cui nihil addendum esset, habuerint, vel habeant, vel habituri sint charitatem Dei. Ipsa est enim verissima, plenissima, perfectissimaque iustitia quoniam id quod voluntate hominis adiuta per Dei gratiam fieri posse confiteor, & defendo, quando, vel vbi, vel in quo fiat, nimium certare non debeo. Neque de ipsa possibilitate contendo, cum sanata, & adiuta hominis voluntate, possibilitas ipsa simul cum effectu in sanctis proueniat, &c.* Hæc sunt Augustini verba, ex quibus costat quod auctoritas adducta ab Aduersariis, ab illa parte: *Vnde & si fuisse, &c.* vsque ad finē tota est falsa & ficta, ita vt verè & realiter possimus dicere, quod si habet 35. verba, ex illis 30. sunt absolutè ficta, imo alia quinque, quæ restant etiā habēt pessima vitia. Primū, scilicet, quòd liber iste Augustini de Natura & Gratia, est cōtra Pelagiū, & illius sequaces, vt cōstat ex titulo, & toto libro, & in præallegatis verbis adducit Augustinus aliquas sentētias Pelagii, vt denotāt illa verba: *Sed esto, inquit*, consentiam, &c. & illud, *dicit enim, &c.* & illud homines peccatores, *inquit*, possent, &c. quæ verba non sunt Augustini, absit, nisi in quātū illa refert ex hæretico; & ex his Pelagianorū verbis aliqua desumpserūt Aduersarii; illa adscribendo Augustino, vt macularēt Virginē Mariam (potest ne excogitari execrabilior intētio?) Secūdū vitiū est, quòd cū in præallegatis verbis cōsentiat Augustinus cū Pelagio in eo quod sit possibile aliquem, vel aliquos esse sine peccato, vt denotāt illa verba: *Nō tamē ibi esse quæstionē, sed in ipsa nō peccādi possibilitate cōtendit, in qua nec nos aduersus eū certare opus est*. Quod etiā in sequentibus Augustinus cōfirmat; his tamen nō obstantibus fabricauerūt illam clausulā: *Nullo tamē modo potuisse, vel posse esse sine peccato cōfiteor*, quæ verba & sentētia, est cōtra Pelagiū, & cōtra Augustinū, & contra sacratissimā Virginē Mariā. Confiteor tibi Pater cœli, & terræ, qui abscōdisti hæc à sapientibus, & reuelasti ea paruulis, quod nescio & ignoro qua intētione potuerunt Aduersarii in vna sola auctoritate Augustini, fabricare 40. & ampliùs vitia capitalia.

Auctoritas alia adducta ex Glossa ordinaria, & Augustino Epistola ad Optatū habet vitia præambula, cōcomitātia, & subsequētia. Preābula sunt primo, quòd in Glossa ordinaria, nec extat talis auctoritas, nec verbū illius, in præallegato ab Aduersariis loco: *Sicut per vnius delictum, &c.* Neque in toto illo cap. 5. Epistolæ ad Roma-

manos, in quo licèt Glossa ordinaria adducat aliquas auctoritates ex diuersis Augustini libris, nullam tamen ex Epistola ad Optatum, eti ergo ex omni parte ficta illa citatio Glossæ ordinariæ, extat tamen in Augustino, vt mox dicā. Secundum vitium est, quod hæc Augustini auctoritas, est eadem cum illa posita in hoc eodem loco sacræ Scripturæ, quæ incipit: *Illud enim vbi, &c.* Tertium, quod hæc auctoritas Augustini non est Glossa, nec expositio verborum Pauli: *Sicut per vnius*, sed potiùs illius auctoritatis eiusdem Pauli ad Roman. 9. versic. 11. *Cum autem nondum nati fuissent: aut aliquid boni egissent, &c.* Quartum, quod Augustinus in illa Epistola ad Optatum, nec in illa auctoritate agit de peccato originali, sed de origine animarum, vt ex ipsa auctoritate constabit, quæ sic se habet: *His igitur firmissimè constitutis, si rem reconditum, atque abditum est in occultis operibus Dei, vt nec Scripturarum diuinarum manifesto eloquio declaretur. Verū propterea nihil boni, vel mali nondum nati egisse credendi sunt, quia non ex alys propagatas, sed mox ex nihilo creatas animas singuli accipiunt; an quia cum essent originaliter in parentibus, adhuc ipsi nulli erant, qui suas, & proprias vitas agerent. Illa autem sit fides salua qua credimus, nullum hominem, siuè maioris, siuè paruulæ quamlibet, & recentis ætatis liberari à contagione mortis antiquæ, & obligatione peccati, quod prima natiuitate contraxit, nisi per vnum mediatorem Dei, & hominum, hominem Iesum Christum, Cuius hominis eiusdemque Dei saluberrima Fide etiam illi iusti salui facti sunt, qui priusquam veniret in carne, crediderunt in carne venturum. Eadem namque fides est & nostra, & illorum, quoniam hoc illi crediderunt futurum, quod nos credimus factum, &c.* Et hic Incipiunt vitia concomitantia, & sic. Quintum, nam vbi Augustinus: *Illa autem sit Fides salua*, Aduersarii, contra veritatem: *Illa enim sana est Fides*, quæ longè diuersa sunt. Sextum, quod hìc Augustinus solum dicit, & probat quod nullus liberatur à contagione mortis antiquæ, nec obligatione peccati nisi per Christum. Ex his velle inferre ergo Maria contraxit originale, videtur demens consequentia. Hoc benè præuiderunt Aduersarii, & sic ad corroborandam antecedentem propositionem, finxerunt ex proprio cerebro totam clausulam subsequētem, ab illis verbis: *Ille enim vnus est, &c.* vsque ad finem auctoritatis, ita vt nec solum vnum minimum verbum illorum extet in S. Augustino, nec in tota illa Epistola ad Optatum: solum enim infra inquit: *Quia sicut in regno mortis nemo sine Adam: ita in regno vitæ nemo sine Christo sicut per Adam omnes iniusti: ita per Christum omnes iusti homines. Sicut per Adam omnes mortales in pœna facti sunt filij sæculi, ita & per Christum omnes immortales in gratia fiūt Filij Dei, &c.* Sed quid hæc cum auctoritate adducta ab Aduersariis, vel cum Conceptione Mariæ? Denique quod est in illa auctoritate sint 56. verba & omnia vndique ficta, contra puritatem sacratissimæ Virginis Mariæ, videat & iudicet Lector, an illud sit vnum, vel quinquaginta sex crimina? Et piè iudicet.

Auctoritas adducta à Bandello dicente præcisè: *Augustinus in Enchiridione*, extat ibidem cap. 51. tom. 3. fol. 47. nouissimæ impres. sed aliter quā à Bandello adducitur, scilicet sic: *Verumtamen quod paulo post dicit: Sicut per vnius delictum, &c. satis indicat ex Adam neminem natum, nisi damnatione detineri, & neminem, nisi in Christo renatum à dānatione liberari: De quo per vnū hominē pœna, & per vnum hominē gratia, &c.* Primo, quoad litteram addidit Bandellus ly: *Per hoc*. Secundo, finxit illud, *nisi vinculo damnationis detentum*. Tertio, tacuit illa verba: *Et neminem nisi in Christo renatum à dānatione liberari*, quia hæc explicabant antecedentia. Sine vllo ergo fundamento fuit adducta tertia sacræ Scripturæ auctoritas.

4. AVCTORITAS SCRIPTVRÆ Est ex illo ad Galatas 3. quæ sic dicit: *Conclusit Scriptura omnia sub peccato, vt promissio ex Fide Iesu Christi daretur credentibus.* Et prosequitur Anonymus: Ex hac auctoritate argumentatur sic: *Omnes homines, præter Christum, conclusit Scriptura sub peccato, sed B. Virgo est de numero omniū hominū, & est alia à Christo: ergo, &c.* consequentia patet cum minori. Argumentum autem habetur ab Apostolo formaliter. Exēptio verò habetur, cum subditur: vt promissio ex Fide Iesu Christi daretur credentibus. Hanc auctoritatem exponit Augustinus in 3. lib. de Baptismo paruulorum, sic dicens: *Peccauimus in vno omnes, vt moreremur in vno omnes; cōclusit Scriptura omnia sub peccato. Sed Deo gratias qui dedit nobis victoriā per Dominum nostrū Iesum Christū, vt vbi abūdauit peccatū, superabūdaret & gratia, atq; vt promissio ex Fide Iesu Christi daretur credentibus, & vinceremus mortē per immortalitatē, ac resurrectionē, & aculeū eius, hoc est peccatū per gratuitā iustificationē. Nemo de hac re fallatur, & fallat, omnes admittit, atque aufert istius Scripturæ manifestus sensus ambages: Quemadmodum videlicet origine trahitur mors corpore mortis huius sic & origine trahitur peccatū in hac carne peccati, propter quod sanādū quod est propagatione attractū, & quod est voluntate actū. Venit Medicus in similitudine carnis peccati, qui nō est opus sanis, sed ægrotātibus, nec venit vocare iustos sed peccatores.* Hæc ille. Itē Hieronymus ad Algasiā: *Auctoritatē, inquit, sequimur Scripturarū, ac sine ambiguitate dicimus quod nullus homo est absque peccato, sed conclusit*

Deus omnes homines sub peccato, vt omnibus misereatur, excepto eo solo qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius. Hæc ille. Idem etiam dicit Magister Sententiarum in Glossa, quam propter breuitatem omitto. Hucusque sunt verba Anonymi, Turrecremata adducit pro huius loci explanatione quandam Glossæ ordinariæ auctoritatem, extractam ex S. Augustino. Sed ex eo quod nullus alius ipsam adducit, cognoscitur quam parui momenti sit, & sic solùm propositas ventilabimus.

Locus Pauli extat ad Galatas cap. 3. vers. 22. de cuius intelligentia varia apud Interpretes reperies, pro nostro enim assumpto sat est cognoscere, quod ibi, nec loquitur Paulus de peccato originali, nec de Virgine Maria, sed de lege antiqua, per ordinē ad legē gratiæ. Et quā extra rē adducta fuerit hæc Scripturæ auctoritas, ex Glossis productis ab Aduersariis euidenter demonstrabitur. Et in primis illa est execrabilis adulteratio sacri Textus: cōclusit Scriptura *omnes*, sub peccato, quia sacer Textus, sic inquit cōclusit Scriptura *omnia*, sub peccato, quanta autem sit differentia inter vtramque lectionem de se patet, sicut de intentione Aduersariorum dicentium, *Omnes homines*, præter Christum conclusit Scriptura sub peccato. Glossa illa ex Augustino, quæ extat tom. 7. in lib. 3. de peccatorum meritis, & remissione, & de Baptismo paruulorum, circa finem fol. 157. col. 1. litt. B. explicans illud 1. Corint. 15. *Vbi est mors victoria tua, &c.* quæ post plura de hac materia sic se habet: *Aculeus autem mortis est peccatum, virtus verò peccati lex. Peccauimus in vno omnes, vt moreremur in vno omnes: accepimus legem non vt emendatione finiremus peccatum, sed vt transgressione augeremus. Lex enim subintrauit, vt abundaret peccatum, & conclusit Scriptura omnia sub peccato. Sed Deo gratias qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Iesum Christum, vt vbi abundauit peccatum superabūdaret, & gratia, atq; vt promissio ex Fide Iesu Christi daretur credentibus, & vinceremus mortem per immortalem resurrectionem, & aculeum eius peccatum per gratuitam iustificationem. Nemo itaque de hac re fallatur, & fallat. Omnes adimit, atq; aufert istæ sanctæ Scripturæ sensus manifestus ambages. Quemadmodum ab origine trahitur mors in corpore mortis huius, sic ab origine tractum est, & peccatum in hac carne peccati, propter quod sanandum, & propagine attractum, & voluntate auctum, atque ad ipsam carnem resuscitandam Medicus venit in similitudinem carnis peccati, qui non est opus sanis, sed ægrotantibus: nec venit vocare iustos, sed peccatores. Proindè quod ait Apostolus cùm fideles moneret, vt se ab infidelibus coniugibus, nè disiungerent. Sanctificatus est enim vir infidelis in vxore, &c.* Ex hac vera Augustini auctoritate colligitur Primo, quod hic nō glossat S. Doctor proposita verba ab Aduersariis, sed alia distinctissima. Secundo, quod cauillosè tacuerunt antecedentia, incipientes absolutè ab illa voce, *Peccauimus.* Tertio, eadem intentione prætermiserunt illud: *Accepimus legem, non vt emendatione finiremus peccatum, sed vt transgressione augeremus, lex enim subintrauit, vt abundaret peccatum*, quia ex hac clausula ex trahitur sensus illorum verborum. *Conclusit Scriptura omnia sub peccato.* Quarto, vbi Augustinus, *vt vinceremus mortem per immortalem resurrectionem*; ipsi sic: *per immortalitatem*, ac resurrectionem, quæ valdè diuersa sunt. Quinto, vbi Augustinus præcisè: *Aculeū eius peccatum*, ipsi ad maiorem expressionem addiderunt illud: *Hoc est.* Sexto, vbi Augustinus: *Ab origine*, ipsi abstulerunt præpositionem *Ab.* Septimo, etiam prætermiserunt præpositionem: *In*, & iterum illam: *Ab*, quod vitium, seu vitia absolutè mutant sensum. Octauo, vbi Augustinus: *Et propagine attractum*, Aduersarii sic; *quod est propagatione attractum*, aliud est enim ex *propagine*, id est, termino à quo, aliud: ex *propagatione*, id est, actione generatiua. Nono, addiderunt illud: *Quod est.* Decimo, prætermiserunt illam clausulam: *Atque ad ipsam carnem resuscitandam*, vt sic illud: Medicus venit, appellaret suprà peccatū, non suprà resurrectionē. Hæc sunt vitia quoad litterā quibus etiā colligitur Aduersariorum intentio.

Auctoritas autem S. Hieronymi, ex Epistola ad Algasiam tom. 3. in ordine 151. quæst. 8. vbi explicat S. Doctor illud ad Rom. 7. *Peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam*, fol. 361. colum. 1. litt. D. sic inquit: *Concupiscentiam verò, quæ nunc habitare in membris nostris dicitur, versari intrinsecus. Sed & Apostolis, non pueris præcipitur, verùm iam ætatis robustæ, vt assumant perfectionem, quam & nos constitemur in ætate esse perfecta. Nec hæc dicentes adulamur vitijs, sed auctoritatem sequimur Scripturarum, quod nullus homo sit absque peccato, sed conclusit Deus omnes sub peccato, vt omnium misereatur, absque eo solo qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius, &c.* Primo, S. Hieronymus clarè, & expressè loquitur de peccatis actualibus, vt constat ex titulo quæstionis, & ex verbis S. Doctoris. Secundo, asturè prætermiserunt illud, *Nec hæc dicētes adulamur vitijs.* Tertio, addiderunt illud, *Ac sine ambiguitate dicimus*, quæ verba non extant in Hieronymo. Quarto, vbi Hieronymus, *sit*; ipsi, *est*, quod suo modo etiam variat sensum. Quinto, addiderunt vocem, *homines.* Sexto, vbi Hieronymus, *absque eo solo*; ipsi, *excepto eo solo*, vt sic exprimerent exceptionem.

Auctoritatem Magistri Sententiarum non addu-

adducunt, vt ipsi dicunt, *propter breuitatem*, sed existimo, quod verba Magistri non sunt prætermissa propter breuitatem, sed quia non erāt ad rem, quæ sic se habent fol. 151. littera C. *Et hoc est quod dicit; & conclusit Scriptura, id est, lex ipsa omnia sub peccato. Lex dicitur Scriptura, quia manens est, & scripta: vel ideò quia non dat spiritum viuificantem, sed tantùm est scriptura. Et hoc conclusit omnia sub peccato, id est, Iudæos omninò clausit sub peccati dominio. Victi enim concupiscentia, & ipsius mandati transgressione, rei facti sunt, vel conclusit omnia sub peccato, id est, ostendit omnes homines clausos esse sub peccato. Non est enim lex data, vt peccatum auferret, sed vt sub peccato omnia conclusa ostenderet. Data est lex, vt ægrum de morbo conuinceret, qui sibi sanus videbatur, vt peccata demōstrarentur, nō vt auferrētur. Data est, vt inueniret se homo, non vt morbus sanaretur, sed vt præuaricatione morbo crescēte, Medicus quæreretur. Qui ergo negat ægritudinem suam, superfluum iudicat Saluatorem. Ergo & in natura nostra Creatorem laudemus, & propter vitium quod nobis inflictum est, Saluatorem quæramus. Et nota, quod idem dicit hic, quod in Epistola ad Romanos: conclusit Deus omnia in incredulitate, vt omnium misereatur, &c.* Hæc sunt omnia verba Magistri, quæ nihil habent ad propositum.

5. AVCTORITAS SCRIPTVRÆ sic se habet: 1. ad Thimotheum 1. *Fidelis Sermo, & omni acceptione dignus, quia Christus venit in hunc mundum peccatores saluos facere. Hæc ille.* Ex quibus sic deducit Anonymus: *Sed venit saluam facere Virginem Mariam: ergo ipsa fuit peccato originali peccatrix.* Glossam verò pro hac auctoritate tam via 2. ratio. 9. quàm via 3. part. 2. auctorit. 7. adducit ex Augustino in quodam paruo Tractatu, sic dicens: *Quid ergo Apostolus? Fidelis Sermo, inquit, & omni acceptione dignus: Quis est iste Sermo? quia venit Dominus in hunc mūdum peccatores saluos facere, quorum primus ego sum: qui dicit ego non sum, vel non fui peccator, ingratus est Saluatori. Nullus hominum fuit, nec est, nec erit in illa, quæ fuit ab Adam massa mortali, non ægrotus originali peccato: nullus sine Christi gratia sanatus: Nemo ergo nobis insinuet doctrinas alienas, & falsas; hoc Ecclesia semper tenuit, hoc à Maiorum fide percepit, hoc vsque in finem perseueranter custodit, quia non est opus sanis medicus, sed ægrotantibus: qui venit ad Christum, habet aliquid quod in eo sanetur, qui autem non ægrotat, non habet necessarium Christum. Hæc ille.* Via verò 2. ratione 9. adducit Anonymus aliā Glossam sic: Item idem in lib. de Natura, & Gratia: *Quicumque, inquit, sine peccato humanā naturam in aliquo sine peccato esse asserit, Creatorem defendendo, non attendit, quòd ipsam naturam sine peccato esse dicendo, cœlestis Medici repellit medicinam. Ipse namque est Creator eius, qui & Saluator est eius. Non ergo sic debemus laudare Creatorem, vt cogamur, imò conuincamur dicere superfluum Saluatorem; naturam itaque hominis dignis laudibus honoremus, eas laudes ad Creatoris gloriam referamus, sed quia nos creauit, ita simus grati, vt non simus, quia nostra vitia sanat, ingrati. Hæc ille.* Turrecremata adfert pro hac auctoritate verba, quæ extant in Glossa Ordinaria, extracta ex Augustino, quæ sic se habet: *Nulla causa veniendi Christo, nisi peccatores saluos facere tolle morbos, tolle vulnera, & nulla est causa medicinæ. Venit de cœlo magnus Medicus, quia per totum orbem magnus iacebat ægrotus. Humanum genus est, quod totū perierat, ex quo peccauit vnus, in quo totum erat, sed venit vnus sine peccato, qui saluos faceret omnes à peccato. Venit enim filius hominis quærere, & saluum facere quod perierat.* Hic est Scripturæ locus cum Glossis, sed videamus, quo fundamento adducuntur ille, & illæ.

Auctoritas Pauli communis est, in qua loquitur Apostolus de seipso dicens: *Peccatores saluos facere, quorum primus ego sum:* Cum ergo illa sit loquutio vniuersalis, non omnimoda, scilicèt, *peccatores saluos facere*, licèt Virgo Maria ex speciali gratia fuerit præseruata, saluatur propositio Pauli. Ad auctoritatem illam Augustini, *ex quodam paruo Tractatu*, dico, quod fuit cauillosè adducta illa citatio, nam quis in operibus Augustini, habentibus ferè sexcenta Opuscula diuersa, potest diuinare, qualis fuerit ille paruus Tractatus? Sed peior est citatio Bandelli, nam solùm dicit: *S. Augustinus*, absque alio verbo. Sed scias, Lector, quod auctoritas ista non est in aliquo paruo Tractatu S. Augustini, sed in serm. 10. de Verbis Apostoli tom. 10. fol. 113. In principio, vbi sic inquit: *Quid ergo Apostolus? Fidelis inquit, Sermo, & omni acceptione dignus. Quis est iste Sermo? Quia Christus Iesus venit in mundum: Vt quid? Peccatores saluos facere. Quid tu? Quorū primus ego sum. Qui dicit: Vel non sum peccator, vel non fui, ingratus est Saluatori. Nullus hominum in ista, quæ ex Adam defluit massa mortalium, nullus omninò hominum non ægrotus, nullus sine gratia Christi sanatus. Quid de paruulis pueris, si ex Adam ægroti? Nam & ipsi portantur ad Ecclesiam: Et si pedibus illuc currere non possunt, alienis pedibus currunt, vt sanentur. Accomodat illis Mater Ecclesia aliorū pedes, vt veniant; aliorum cor, vt credant; aliorum linguam, vt fateantur: vt quoniam quod ægri sunt, alio peccante prægrauantur, sic cum hi sani sunt, alio pro eis confitente saluentur. Nemo ergo vobis insusurret doctrinas alienas.*

Hoc

Hoc Ecclesia semper habuit, semper tenuit, hoc à maiorum fide percepit: hoc vsque in finem perseueranter custodit. Quoniam non est opus sanis Medicus, sed ægrotantibus. Quid necessarium ergo habuit infans Christum, si non ægrotat? &c. In hac ergo auctoritate sunt vitia sequentia. Primo, quod verba illa non sunt ex quodam paruo tractatu Augustini, sed ex Sermone. Secundo, quòd totum principium est alteratum, vt de se patet. Tertio, pessimè addiderunt illud: Nullus hominum *fuit*, *nec est*, *nec erit*, quæ in Augustino nō extant: potest ne excogitari maior adulteratio? Quarto, vbi Augustinus, *defuit*, ipsi, *fuit*. Quinto, addiderunt absque vllo timore illud, non ægrotus *originali peccato*, vt sic suum introducerent intentum, vitiātes grauissimè Augustini mentem, quia ibi loquitur de peccatis actualibus; sicut infrà de originalibus, in illis verbis: *Quid de paruulis pueris?* Et hoc est sextum vitium, prætermittere hæc, vt alia ficta non cognoscerentur. Septimo, dereliquerunt etiam sex lineas, vt illud, *nemo ergo, &c.* coniungerent cum illis verbis ab ipsis adductis de peccato originali, quando ipse loquūtur de Baptismo, & de portatione ad Ecclesiā. Octauo, vbi Augustinus, *insusurret*; ipsi, *insinuet*. Nono, addiderunt illud, *& falsas*. Decimo, prætermiserunt illud, *semper habuit*, quia habere illum morem, non poterat verificari de peccato originali. Vndecimo, eadem intentione addiderunt illud, *qui venit ad Christum, habet aliquid, quod in eo sanetur*, quæ verba non extant in Augustino. Duodecimo, vltimam clausulam, *qui autem non ægrotat, &c.* pessimè adulterarunt. Hic autem est fidelis sermo Aduersariorum, vide, ò Lector! si est omni acceptione dignus?

Altera auctoritas ex lib. de Natura, & Gratia, nescio quomodo possit esse Glossa illorum verborum, *fidelis sermo? &c.* Nam cùm præallegata ab Aduersariis verba sint in cap. 34. ibi Augustinus nullum adducit locum Pauli. Benè verum est, quòd hæc verba, *fidelis sermo, &c.* adducuntur ab Augustino in eodē libro de Natura, & Gratia, cap. 21. Si autem verba existentia cap. 34. possunt esse Glossa verborum Pauli precxistentium cap. 21. ipsi Aduersarii videant, & iudicent. Auctoritas ergo Augustini sic se habet fol. 160. column. 4. *Porrò autem quòd Dei causam sibi agere videtur defendendo naturam, non attendit, quod eamdem naturam sanam esse dicendo, medici repellit misericordiam. Ipse est autem Creator eius, qui Saluator eius. Non ergo debemus sic laudare Creatorem, vt cogamur dicere, imò verè conuincamur dicere superfluum Saluatorem. Naturam itaque hominis dignis laudibus honoremus, easque laudes ad Creatoris gloriam referamus. Sed quia nos creauit, ita simus grati, vt non simus, quia sanat ingrati. Vitia sanè nostra, quæ sanat non diuino operi, sed humanæ voluntati, iustæ, quæ illius vindictæ tribuamus, &c.* Si ergo hanc Augustini auctoritatem conferas cum adducta ab Aduersariis, inuenies duodecim vitia, sed quia illa, & auctoritas ipsa parui momenti sunt ad probandum Deiparam fuisse conceptam in peccato originali, illa omittimus. Scias tamen, Lector, pro hac auctoritate, & omnibus adductis ad Aduersariis ex hoc libro de Natura, & Gratia Augustini, quod finis, & scopus intentus in eo, est, demonstrare (contra quamdam Epistolam cuiusdam hæretici Pelagiani, asserentis naturam humanam nullo modo esse vitiatam, sed integram, & sanam, & sicut à Deo fuerat creata, sic post Adami lapsum permanere) eruditè satis totam naturam fuisse in Adamo vitiatam, & massam illam corruptam extitisse, tam in adultis, quàm in paruulis; ita vt nullus homo fuerit absque peccato, & hoc probat vsque ad propositum cap. 34. & cap. 36. excipit ab hac regula generali sacratissimam Deiperā, dicens: *Excepta itaque Sancta Virgine Maria, de qua propter honorem Domini nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habere volo quæstionem, &c. Hac ergo Virgine excepta, si omnes illos Sanctos, & Sanctas, cùm hic viuerent, congregare possemus, & interrogare, vtrum essent sine peccato, quid fuisse responsuros putamus? Vtrum hoc, quod iste dicit, an quod Ioannes Apostolus, &c.* Ex his iudicet Lector, quo fundamento adducunt Aduersarii auctoritates, ex hoc libro de Natura, & Gratia, quando in ipso excipit Mariam ab omni quæstione peccati? Et incidenter notet, quòd Aduersarii ex hoc libro de Natura, & Gratia adducunt duodecim auctoritates, vt ex ipsis probent, Virginem Mariam fuisse conceptam in originali peccato, quia dicunt, & affirmant Beatum Augustinum in toto illo libro locutum fuisse solùm de originali macula, & quando audiunt exceptionem suprà positam: *Excepta Virgine Maria, &c.* mutantes colorem contradicunt, quod ibi loquutus fuit Augustinus de peccatis actualibus. Et, quis poterit componere illa?

Auctoritas vltima adducta à Turrecremata ex Glossa Ordinaria, aliqua habet vitia. Nam, Primo, addidit illud, *tolle morbos*. Secundo, addidit illud, *magnus iacebat ægrotus*. Tertio, prætermisit ly, *ipse ægrotus*. Quarto, addidit ly, *omnes* à peccato, vt sic suam introduceret vniuersalem. Quinto, vbi textus, *venit enim filius hominis quærere, & saluū facere quod perierat*; ipse addidit illud, *sed venit vnus sine peccato, qui saluos faceret omnes à peccato*, vt introduceret iterum illam vniuersalem, *omnes*. Sexto, redoplicauit iterum illam clausulam, vt patet ex ipsa auctoritate. In hac ergo materia Conceptionis non possunt saluos facere

cere omnes, neque vnum Aduersarium à peccato, & peccatis fictionum.

6. AVCTORITAS SCRIPTVRÆ est Lucæ 19. vbi sic dicitur: *Venit filius hominis quærere, & saluum facere quod perierat.* Vbi addit Anonymus hanc illationem: *Sed venit quærere Beatam Virginem, absit enim quòd obmiserit eam quærere: ergo ipsa perierat, videlicèt peccato originali, sicut aly quos quærere venit.* Bādellus pro hac auctoritate adducit Glossam Augustini, ex serm. 10. de Verbis Apostoli: *Qui dicit: Ego non sum, vel non fui, &c.* sicut in auctoritate antecedenti dedimus ex Anonymo, & illam transcripsit nullo mutato verbo sicut Anonymus; cùm ergo in illa Anonymi sint numerata duodecim vitia, illa essent hic repetenda. Turrecremata adducit sequentes sic dicens: Quod clarissimè ostenditur ex verbis Augustini, qui in 2. de Nuptiis, & concupiscentia, postquam dixerat, quod Pelagiani, & Cœlestiani dicunt, humanā naturam à bono Deo conditam, sed ita esse in infantibus paruulis sanam, vt Christi non habeant in ista ætate necessariam medicinam, ita prædictis Pelagianis dicit: *Vobis autem dicit veritas: venit filius hominis quærere, & saluare quod perierat. Sed vos egregij christiani respondete Christo: Si quod perierat, quærere, & saluare venisti, ad paruulos non venisti, isti nec perierant, sed salui nati sunt, vade ad maiores. De verbis tuis tibi præscribimus; non est opus sanis Medicus, sed malè habētibus. Hæc ille.* Item infrà in eodem libro loquitur contra eos, sic dicens: *Ad hoc responsurus, priùs volo intentum esse Lectorem, nihil agere istos, nisi vt Saluator non sit paruulis necessarius, quos peccata prorsùs, à quibus saluentur, negant habere; hæc est tāta peruersitas, & tā inimica gratiæ Dei, quæ data est per Iesum Christum Dominum nostrum, qui venit quærere, & saluum facere quod perierat. Hæc ille.* Anonymus via 2. ratione 6. ex eodem lib. 2. de Nuptiis, adducit aliam Glossam Augustini, sic dicētem: *Verum quia credit Pelagius, quia per Iesum facta sunt omnia, concedat etiam Iesum paruulis omnibus esse Iesum, & sicut per eum facta esse omnia fatetur, per id quod est Verbum Dei, ita etiam necessè est, vt paruulos ab eo saluos fieri fateatur: per id quod est Iesus, si vult catholicus esse christianus, sic enim scriptum est: Et vocabūnt nomē eius Iesum ipse enim saluum faciet populum suū à peccatis eorum. Ideò ergo Iesum, quoniam Iesus latinè Saluator est, ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum. In quo populo sunt vtique paruuli, & in paruulis peccata originalia, propter quæ Iesus, id est, Saluator possit esse ipsorum. Hæc ille.* Et hæc sunt omnia Aduersariorum verba, pro hac auctoritate ventilanda.

Primæ duæ auctoritates adductæ à Turrecremata extant in præallegato 2. lib. de Nuptiis, & concupiscentia: Vna cap. 3. fol. 179. col. 4. littera M. & est fideliter transcripta, nisi quod Turrecremata addit illud: vobis autem dicit *veritas*, quia hæc vox: *veritas*, non extat in Augustino, alia duo vitia habet, sed parui momenti, altera vero auctoritas, seu auctoritatis pars extat cap. 25. fol. 183. colum. 2. littera E. & habet etiam aliqua vitia, nam vbi Augustinus, *istum*, quia loquitur in illo libro contra quēdam incognitum Augustini reprehensorem, Turrecremata apposuit de plurali, *istos*, ideo consequenter adiunxit verbum de plurali, *negant*, cum extet in Augustino in singulari, *negat*, & hoc non existimo caruisse sua intentione, vt occultaret hæreticum.

Auctoritas autem adducta ab Anonymo extat ad finem totius libri, vbi Augustinus inquit: *Nam vt iam liber iste claudatur, quoniam ita sermo illius terminatus est, qui in carthula quā misisti, scriptus est vt diceret: verè credito, quia per Iesum facta sunt omnia, &c.* In hac ergo auctoritate sunt hæc vitia. Primo, ex proprio cerebro addidit Anonymus illud, *verum quia credit Pelagius*, quæ verba non extant in Augustino. Secundo, prætermisit illud, *& sine ipso factum est nihil.* Tertio, addidit ly, *omnibus*, vt sic introduceret suam vniuersalem, comprehendentem inter paruulos, paruulam Mariam. Quarto, vitiauit clausulam sequentem, quæ sic se habet in Augustino. *Et vt per eum facta omnia fatetur, per id quod est Verbum Deus ita etiā, &c.* Quinto, addidit illud, *necesse est.* Sexto, prætermisit ly, *Euangelio.* Septimo, addidit illud, *à peccatis eorum*, vt sequentia verba maiorem haberent vim. Alia sunt vitia minoris momenti, in quibus non est immorandum, sicut nec in explicatione mentis S. Augustini, quia ipse in illo libro, solùm nititur probare (contra contenta in carthula illius hæretici) quod infantes habebant originale peccatum, & ideò opus erat, vt renascerentur in Christo Iesu omnium Saluatore per Baptismū. Vide ergo quo fundamento dixit Anonymus, quod Maria perierat, sicut alii, & hoc ex Glossis Augustini?

7. AVCTORITAS SCRIPTVRÆ est ex illo, Matthæi 19. quæ sic dicit: *Non est opus sanis Medicus, sed malè habentibus.* Et infert Anonymus: *Sed Christus fuit Medicus animarū necessarius Virgini: ergo ipsa fuit aliquando ægrota peccato, videlicèt, originali.* Et adducit Glossam ex Augustino in 3. lib. de Baptismo paruulorum: *Non est*, inquit, *opus sanis Medicus, sed malè habentibus: hoc est, quia non est necessarius Christus eis, qui non habent peccatum; sed eis qui saluandi sunt à peccato. Hæc ille.* Et citat pro expositione huius auctoritatis Glos-

Glossas positas in 6. & 8. & 9. ratione in 2. via, quæ licèt sint suprà adductæ, iterum illas dabimus hîc claritatis gratia: inquit ergo Anonymus: Item Augustinus in lib. de Natura, & Gratia: *Omnes, inquit, peccauerunt, ait Apostolus, & egent gloria Dei, iustificati gratis per sanguinem ipsius: quicumque autem non putatur pertinere ad hos omnes qui peccauerunt, & egent gloria Dei, profectò nullam necessitatē habent, vt christiani fiant, quia non est opus sanis Medicus, sed ægrotantibus; vnde non venit vocare iustos, sed peccatores, vbi iustos vtique sanos, peccatores autem appellat ægrotos, non enim frustra dictum est: Et vocabis nomen eius Iesum, ipse enim saluū faciet populum suum à peccatis eorum; quomodo enim saluum faciet, vbi nulla est ægritudo peccati, & ideò benè dicit Apostolus: fidelis sermo, & omni acceptione dignus, quia Christus venit in hunc mundum peccatores saluos facere. Hæc ille.* Et in ratione 8. sic inquit, idem Anonymus: Augustinus in 3. de Baptismo paruulorum: *Nunquid etiam illud ambiguum est: Nisi qui renatus fuerit in Spiritu Sancto non potest introire in regnum Dei? Nunquid, & illud: vocabis nomen eius Iesum, ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum? Nunquid etiam illud ambiguum est: Quia non est opus sanis Medicus, sed ægrotantibus: hoc est, quia non est necessarius Iesus eis, qui non habent peccatū, sed eis, qui saluandi sunt à peccato? Hæc ille.* Itē Augustinus in 1. de Baptism. Paruul. *Credamus, inquit, & consentiamus auctoritati sacræ Scripturæ, quæ nescit falli, nec fallere; & omnes homines natos sub peccato esse; quòd per vnum hominem intrauit in mundum, & in omnes pertransit, à quo non liberat, nisi Dei gratia, per Iesum Christum minimè dubitemus, cuius medicinalis aduentus non est necessarius sanis, sed ægrotantibus; quia non venit vocare iustos, sed peccatores, in cuius regnū non intrat, nisi qui renatus fuerit ex gratia Spiritus Sancti. Ab hoc peccato, ab hac ægritudine cuius naturaliter filij iræ sunt pueri, qui & si per ætatem non habent proprium, trahunt, tamen originale peccatum; non liberat, nisi Agnus Dei, qui tollit peccata mundi, non nisi Medicus, qui non venit propter sanos, sed propter ægrotos; non nisi Saluator, de quo dictum est toti humano generi: Natus est nobis Saluator, non nisi Redemptor, cuius sanguine deletur debitum nostrum: Nam quis audeat dicere, non esse infantum Saluatorem, & Redemptorem? Vndè autem eos saluos faciet, si nulla in eis sit ægritudo peccati? Negant infantes liberari, atque saluari, qui eos sub peccato esse nolunt confiteri. Hæc ille.* Item idem in 2. de Baptismo paruul. ait: *Ipse namque Christus Saluator est paruulorum, atque maiorum, de quo dixerunt Angeli: Natus est nobis Saluator, & de quo dictum est ad Virginem: vocabis nomen eius Iesum: Ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum. Vbi apertè monstratum est hoc nomine, quo appellatur Iesus propter salutem, quam nobis tribuit, nominari: Iesus quippè dicitur Saluator: Quis est igitur, qui audeat dicere Dominū Christum tantùm maioribus, & non etiam paruulis esse Iesum, qui venit in similitudine carnis peccati, vt euacuaret corpus peccati, venit enim quærere, & saluum facere quod perierat, nec eius aduentus est opus sanis, sed ægrotantibus. Hæc ille.* Turrecremata ad hunc locum, sic inquit: *Vndè Gregorius, & ponitur in Glossa continua, ita habet: Dicit non egere sanos, & iustos Medico, scilicèt, Angelos, sed malè habentes, & peccatores, id est, nos, qui morbum peccati incurrimus, qui in cœlis non est. Hæc ille.* Et hæc sunt omnia, quæ adducunt Aduersarii pro hac Matthæi auctoritate, quæ sic ventilatur.

Illa ex libro de Natura, & Gratia extat cap. 1. fol. 157. colum. 3. littera G, sed habet vitia sequentia. Primo, quoad primam partem, seu initium auctoritatis est duplicata, siquidèm est adducta suprà auctoritate 1. Scripturæ. Secundo, addiderunt in ipsa illud, *ait Apostolus.* Tertio, apposuerūt ex proprio cerebro illam clausulam: *Vbi iustos, vtique sanos, peccatores autē appellat ægrotos.* Quarto, pro hic, & nunc etiā est ficta illa clausula: *Non enim frustra dictum est: & vocabis nomen eius Iesum, ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum,* quia non extat in proposita auctoritate, nec in toto illo Augustini libro. Quinto, eodem modo est ficta, & ex alio loco adducta illa clausula: *Quomodo enim saluū faciet, vbi nulla est ægritudo peccati?* Sexto, clausula illa: *Ideò benè dicit Apostolus, &c.* hic adducta, est non ex alio libro, vt antecedentes, sed ex alio capite, & loco eiusdem libri de Natura, & Gratia, scilicèt, ex cap. 21. fol. 159. colum. 2. littera D. sicque principium auctoritatis est, ex cap. 1. & finis, ex cap. 21. prætermittendo viginti capita, & intermediæ clausulæ desumptæ fuerunt ex diuersis Augustini libris: Sic enim hucusque dimicauit impuritas contra puritatem, & contra veritatem mendacium.

Altera auctoritas extat in 3. libro de Peccatorum meritis, & remissione, & de Baptismo paruulorum, cap. 4. fol. 155. littera F. qui liber est contra Pelagianos negantes peccatum originale in paruulis, & sic ante verba adducta ab Aduersariis, hæc habet Augustinus: *Hoc, quia illa ætas nullum in vita propria contrahere potuit, restat intelligere, vel si hoc nondum possumus, saltem credere, trahere paruulos originale peccatum. Ac per hoc, si ambigui aliquid habent verba Apostolica, quibus dicit: Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines, per-* tran-

transfit: possuntque in aliam duci, transferrique sententiam: nunquid illud ambiguum est: Nisi quis renatus fuerit, &c. Et prosequitur auctoritas, vt suprà adducitur ab Aduersariis, in qua nihil inuenio notatione dignum, nisi solùm hæc duo. Primum, quòd non sunt Glossa illorum verborum; *Non est opus sanis Medicus, &c.* aliàs autem essent Glossa cæterorum locorum Scripturæ, quorum ibi etiam incidenter facit memoriam. Secundum, quod absque vllo fundamento adducuntur hæc verba ad probandum Virginem Mariam contraxisse peccatum originale.

Alia auctoritas ex 1. lib. de eodem Baptismo paruul. extat cap. 22. fol. 144. col. 1. littera B. & regulata cum originalibus, habet vitia sequentia. Primo, vbi ipsi dicunt, *credamus*, in Augustino est, *cedamus*. Secundo, prætermiserunt hæc verba: *Et sicut nondum natos, ad discernenda merita eorum aliquid boni, vel mali egisse, non credimus ita omnes sub peccato esse, &c.* Vt hac magna adulteratione denotarent, quòd auctoritas sacræ Scripturæ erat ad illud, *omnes sub peccato esse*, & non ad illud, *aliquid boni, vel mali egisse.* Tertio, etiam fuit vitium adimere illam illationis notam, *ita*, quia pertinet ad sensus integritatem. Quarto, vbi Augustinus, *nasci minimè dubitemus*, Aduersarii abstulerunt illud, *nasci*, quia videbant ab hac vniuersali regula exemptam fuisse Virginem Mariam. Quinto, vbi Aduersarii, *necessarius*, in Augustino extat, *non est opus*. Sexto, vbi Aduersarii de præsenti, *intrat*, in Augustino, de futuro, *intrabit*. Septimo, vbi ipsi, *renatus fuerit ex gratia Spiritus Sancti*, Augustinus, *ex aqua, & Spiritu.* Octauo, in Augustino sequuntur immediatè, hæc verba: *Nec præter regnum eius salutem, ac vitam possidebit æternam. Quoniam, qui non manducauerit carnem eius, & qui incredulus fuerit filio, non habebit vitam, sed ira Dei manet super eum. Ab hoc peccato, &c.* quæ omnia verba prætermiserunt Aduersarii, vt illud, *ab hoc peccato*, faceret relationem originalis, non incredulitatis. Nono, Augustinus, *ab hac ægritudine, ab hac ira Dei*, Aduersarii prætermiserunt ly, *ab ira Dei.* Decimo, vbi Augustinus, *cuius naturaliter filij sunt*, Aduersarii sic: Cuius naturaliter filii *iræ* sunt, interponentes illud, *iræ.* Vndecimo, addiderunt ly, *pueri*, ad maiorem expressionem; nam hæc vox non extat in textu. Duodecimo, vbi Aduersarii, *toti humano generi*, in Augustino solùm est, *humano generi*, addiderunt illud, *toti*, vt introducerẽt suas vniuersales. Decimotertio, in originali non est, *nobis*, sed, *vobis*, nisi hic fuerit error Typographiæ. Decimoquarto, ipsi dicunt: *Vndè autem eos saluos faciet?* Addiderunt illud, *eos.* Decimoquinto, vbi Aduersarii, *si nulla in eis sit ægritudo peccati*, in Augustino extat sic: Si nulla in eis, *est originalis*, ægritudo peccati, & hæc fuit maxima adulteratio, quia aliud est originale peccatum, aliud originalis ægritudo peccati, & aliud absolutè, & simpliciter, *ægritudo peccati*, tacuerunt ergo illud, *originalis*, quod in aliis passim addiderunt, quia hic non erat pro ipsis. Decimosexto, reliquerunt incompletam orationem Augustini, vt tacerent quædam verba, quibus S. Doctor concludit, scilicèt: *Vndè redemit, si non sunt per originem primi hominis venundati sub peccato?* Quia Aduersarii desiderabant, quod non solùm per originem primi hominis, sed etiam in se ipsis essent venundati. Decimoseptimo, clausulam illam vltimam: *Negant infantes, &c.* Aduersarii desumpserunt ex eodem Augustini libro, sed prætermittendo triginta octo lineas, & hoc vide qua fidelitate, nam in originali sic extant verba: *Negant enim illos liberari, qui sub peccato esse nolunt fateri*, addiderunt ergo ly, *infantes*, & ly, *atque saluari*, & illud, *fateri*, transmutarunt in, *confiteri*, sunt enim diuersissima verba, fateor, &, confiteor. Quibus omnibus addere debes, ò Lector! quòd auctoritas ista est fabricata, & composita ex tribus capitibus diuersis Augustini, scilicèt, ex 22. & 23. & 24. & sic secundùm rigorosum examen sunt etiam hic viginti quatuor falsitates capitales.

Auctoritas Augustini ex lib. 2. de eodẽ Baptismo paruulorum extat cap. 29. colum. 3. litt. H. in qua solùm enumero tria vitia capitalia. Primùm, quòd non est Glossa verborum Matthæi, sed illorum Pauli: *Ex quo per vnum hominem peccatum intrauit in mundum.* Secundùm, quòd ab Aduersariis fuit cauillosè diuisa à secunda auctoritate Scripturæ suprà posita, ex eodem 2. libro Augustini de Baptismo paruulorum. Tertio, quod vltima clausula, scilicèt: *Venit enim quærere, & saluum facere quod perierat, nec eius aduentus est opus sanis, sed ægrotantibus*, sunt verba ficta ab Aduersariis, quia non extant in Augustino in illo capite, nec in toto illo lib. 2. de Baptismo paruulorum, sunt enim aliundè adducta, vt existimaremus illam auctoritatem nõ esse gratis adductam, sed quia Augustinus in illis glossabat propositum Matthæi locum, quòd, vt dixi, falsum est, & ab omni veritate alienum, ex quibus omnibus pro certo, ac infallibili principio colligere debemus, quod omnes istæ auctoritates valdè ægrotabant, & egebant Medico, præsenti cuius sanitas esset in pennis eius.

Ad verba, seu Glossam illam adductam à Turrecrematata: ex Sancto Gregorio in Glossa Continua, dico, quòd Turrecremata sæpè in suo libro citat hanc Glossam Continuam. Hæc autem Glossa sub hoc palliato nomine est Catena Aurea S. Thomæ, quare autem ipse semper appellauerit hanc Glossam Continuam, & nun-

nunquam Catenam Auream S. Thomæ, est mysterium absconditum, quod mihi pro nunc reuelare non licèt, fugite mendacia à ventura ira, nisi obediatis veritati: fatemur ergo, quod in illa Glossa Continua, seu Catena Aurea, non cap. 9. Matthæi, sed ad caput 5. S. Lucæ, ad illa verba: *Non veni vocare iustos, &c.* colum. mihi 881. ad finē, extant verba sub nomine Gregorii Nysseni, sed in illis, neque clarè, neque obscurè inuenio Mariam, Conceptionem, nec peccatum originale, neque contrahere, vel habere. Et sic est ex illis gratis adductis, solùm ad multiplicationem glossarum, Glossatorum, & Aratorum.

8. SCRIPTVRÆ AVCTORITAS adducitur ab Anonymo: vt habetur 1. ad Timoth. 2. quæ sic dicit: *Vnus est Mediator Dei, & hominū Christus, qui dedit semetipsum redemptionem pro omnibus.* Ex hac auctoritate sic argumentum dicitur, & primo sic: *Christus non est Mediator, nisi eorū, qui per peccatū aliquādo fuerunt diuisi à Deo, sed Christus est Mediator omniū hominum, vt dicit Apostolus: ergo omnes homines aliquando per peccatum fuerant diuisi à Deo.* Consequentia patet cum minori: Maior autē probatur per Augustinum, in primo de Baptismo paruulorum, sic dicentem: *Vniuersa enim tenet Ecclesia, omnem hominem separari à Deo, qui per Mediatorem Christum recōciliatur Deo; nec separari quemquam, nisi peccatis intercludentibus posse. Hæc ille.* 2. argumentatur sic: *Omnis homo, qui redemptus est per Christum, fuit aliquādo sub seruitute peccati, sed B. Virgo fuit redempta à Christo, qui dedit semetipsum redemptionem pro omnibus: ergo, &c.* Hanc auctoritatem exponit Augustinus, in 1. libro de Nuptiis, & Concupisc. sic dicens: *Non enim dubitat Fides christiana, quam noui hæretici impugnare cæperunt, eos, qui per Christi gratiam regenerantur, redimi de diaboli potestate, & eos, qui nondum tali regeneratione redempti sunt, etiā paruulos filios redemptorū sub eiusdem diaboli potestate esse captiuos, nisi etiā & ipsi Christi gratia redimantur. Ad omnes, namque pertinere non dubitamus ætates, illud, de quo Apostolus loquitur: Beneficium Dei, qui eruit nos de potestate tenebrarum. Hæc ille.* Item Augustinus in 13. de Trinitate: *Hoc est*, inquit, *quod ait Apostolus: Gratias agimus Deo, qui eruit nos de potestate tenebrarum, & trāstulit nos in regnū caritatis* (sic extat in originali) *filij sui, in quo habemus Redemptorem in remissionem peccatorū, in qua tanquam pretium pro omnibus nobis datus est sanguis Christi. Hæc ille.* Item idem in Epistola ad Optatum: *Nullus*, inquit, *nisi qui peccati seruus est, liber efficitur, nec redemptus dici potest, nisi qui verè per peccatum fuit antea captiuus.* Item idem in 3. contra Iulianum: *Vbi enim redemptio sonat, intelligitur & pretium pretiosi sanguinis Agni immaculati, qui effusus est in remissionem peccatorum. Hæc ille.* Item Beatus Gregorius, & habetur in Decretis 12. quæst. 2. cap. *Cùm Redemptor noster totius cōditor creaturæ, ad hoc propitiatus voluerit humanam naturam assumere, vt diuinitatis suæ gratia, dirupto quo tenebamur captiui vinculo, seruitutis nos pristinæ restitueret libertati: salubriter agitur, si homines, quos ab initio natura liberos protulit, & ius gentium iugo substituit seruitutis, & libertati, in qua nati fuerant, manumittentis beneficio reddantur. Atque ideò huius pietatis intuitu nos Montanam, at Thomam famulos Sanctæ Romanæ Ecclesiæ liberos, ex hac die ciuesque Romanos efficimus. Hæc ille.* Hucvsque Anonymus. Turrecremata vero adducit duas Glossas ex Augustino in lib. de Nuptiis, & Concupiscentia, quæ cum essent fideliter, ac legaliter transcriptæ, post Turrecrematam scribentes, sentientes, quod obseruata veritate, nihil probabant, illas prætermiserunt, ac transtulerunt ad auctoritatem sequentem, & adduxerunt suprapositas, quę iam ad Ventilabrum veniunt sic.

Sanctus Augustinus in 1. libro de Baptismo paruul. cap. 27. fol. 145. colum. 3. littera I. adducit auctoritatem ex Epist. Pauli 1. ad Timoth. cap. 2. *Vnus enim Deus, vnus, & Mediator Dei, &c.* Et post quatuor integras columnas cap. 28. fol. 146. colum. 3. littera I. adducit auctoritatem ab Aduersariis propositam: Cùm ergo inter auctoritatem Pauli, & verba Augustini, medient 31. auctoritates sacræ Scripturæ, & vnum integrum folium: Quomodo auctoritas Augustini potest esse Glossa auctoritatis Pauli? Adducta fuit ergo, vt Glossa, propter illud solum verbum, *Mediatorem.* Auctoritas verò sic extat in Augustino: *Consideratis autem omnibus diuinis testimonijs, quæ commemoraui, siuè sigillatim de vnoquoque disputans, siuè aceruatim multa congestans, vel quæcumque similia non commemoraui, nihil inuenitur, nisi quod vniuersa Ecclesia tenet, quæ aduersus omnes prophanas nouitates vigilare debet, omnem hominem separari à Deo; nisi qui per Mediatorem Christum reconciliatur Deo, nec separari quemquam, nisi peccatis intercludentibus posse. Non ergo reconciliari, nisi peccatorum remissione per vnam gratiam misericordissimi Saluatoris, per vnam victimam verissimi Sacerdotis. Ac sic omnes filios mulieris, quæ serpenti credidit, vt libidine corrumperetur, non liberari à corpore mortis huius; nisi per filium Virginis, quæ Angelo credidit, vt sine libidine fœtaretur.* Ex quibus patet Primo, quod gratis, & sine fundamento adducunt hanc auctoritatem pro explanatione loci Pauli. Secundo, prætermiserant illud, *nihil inuenitur, nisi quod* vniuersa.

Ter-

Tertiò, etiam illud: Quæ aduersus omnes *prophanas nouitates vigilare debet*. Quarto, etiam ly, *nisi*. Quinto, auctoritas est extra propositam rem, vt patet ex subsequentibus verbis Augustini. Vide ibi.

Altera auctoritas Augustini extat libro 1. de Nupt. & concup. cap. 19. fol. 177. col. 2. littera D. & primo non est Glossa illius auctoritatis 1. ad Timoth. 1. quia nec ibi, nec in toto illo libro talia Pauli verba explicantur, nec saltem adducuntur incidenter; ad quid tot chimeræ, & sine fundamento? Secundo, vbi Aduersarii, *eos qui per Christi gratiam regenerantur, redimi de diaboli potestate*; in Augustino extant sic, *& eos qui lauacro regenerationis abluuntur, redimi de potestate diaboli*. Tertio, astutè prætermiserunt verba sequentia, quæ sic se habent: *Tenebrarum, & transtulit in regnū filij claritatis suæ. Ab hac igitur potestate tenebrarum, quarum est diabolus Princeps, id est, à potestate diaboli, & Angelorum eius, quisquis erui cùm baptizātur, negauerit paruulos, ipsorum Ecclesiæ Sacramentorum veritate conuincitur, quæ nulla hæretica nouitas in Ecclesia Christi auferre, vel mutare permittitur, &c.* Ex his clarè patet, quo tendat Augustini auctoritas, & quàm longè distet ab Aduersariorum desiderio.

Auctoritas ex 13. libro de Trinitate tom. 3. cap. 15. fol. 95. littera B. sic se habet: *Vndè & exhortans idem Apostolus credentes ad gratiarum actionem Deo Patri; qui eruit nos, inquit, de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum filij, charitatis suæ, in quo habemus redemptionem, in remissionem peccatorum. In hac redemptione tanquam pretium pro nobis datus est sanguis Christi, quo accepto diabolus non ditatus est, sed ligatus, vt nos ab eius nexibus solueremur, nec quemquam secum eorum, quòd Christus ab omni debito liber, indebitè fuso suo sanguine redemisset, peccatorum retibus inuolutum traheret ad secundæ, ac sempiternæ mortis exitium, &c.* Primo ergo illa non est Glossa, quia nec ibi, nec in toto illo libro 13. explicat Augustinus locum Pauli 1. ad Timoth. Secundo, contra veritatem addiderunt illud, *hoc est quod ait Apostolus*, vt saltem apparenter catenarent auctoritatem cum textu Pauli. Tertio, vbi Augustinus, *tanquam pretium pro nobis datū*; Aduersarii sic, *pretium pro omnibus nobis*, addentes illam vniuersalem, *omnibus*. Quarto, imperfectam reliquerunt orationem, vt fugerent a sequentibus verbis Augustini, quæ nullo modo erant pro ipsis.

Auctoritas ex Epistola ad Optatum, quæ extat circa finem fol. 148. colum. 1. littera B. non est Augustini, sed Zozimi, inquit enim Augustinus: *Vt iam verbis vtar, quæ in ipsa Epistola Beatissimi Antistitis Zozimi legūtur, &c. Nullus enim, nisi qui peccati seruus est, liber efficitur, nec redemptus dici potest; nisi qui verè per peccatum fuerit ante captiuus, &c.* Constat ergo, quod falso Aduersarii tribuunt hanc auctoritatē Augustino, quia est Zozimi, & multiplicata. Vide infrà num. 315.

Auctoritas ex 3. lib. contra Iulianum cap. 3. fol. 215. col. 1. litt. A. sic se habet: *Cæterū rogo te, quomodo potest intelligi ista redemptio, nisi à malo redimente illo qui redemit Israel ab omnibus iniquitatibus eius? Vbi enim redēptio sonat, intelligitur, & pretium, & quod hoc, nisi pretiosus sanguis Agni immaculati Iesu Christi. De hoc autem pretio, quare sit fusum, quid interrogamus aliū? Redemptor ipse respondeat, dicat ipse Mercator: Hic est, inquit, sanguis meus, qui pro multis effundetur, &c.* Vide ergo, o Lector! quomodo nec est Glossa, nec ad rem, ac tandem est vitiata, vt coferēti patebit, ... in illa sunt ad minus tria vitia capitalia, vt alia minoris momenti relinquamus.

Vltima auctoritas ex B. Gregorio in Decretis extat loco præallegato in cap. 68. fol. mihi 1011. cuius titulus est: *Miserationis, & pietatis intuitu, serui Ecclesiarū possunt manumitti.* Casus ergo est, quòd S. Gregorius duos seruos Romanæ Ecclesiæ, scilicet Montanū, & Thomam manumisit, & Decretum in illo cap. adducit formam illius manumissionis dicens: *Cū Redemptor noster, &c.* Vide ergo, & nota, ò Lector! amore Dei, ex quo loco argumentantur Aduersarii contra immaculatam Virginis Cōceptionem, quasi hæc esset legitima, & necessaria consequentia: S. Gregorius manumisit duos seruos Ecclesiæ: ergo Maria contraxit peccatū originale? Secundo nota, quomodo locus iste Gregorii est, vel potest esse Glossa verborū Pauli 1. ad Timoth. 2. quando nec litteram illius inuenitur in prædicto Decreto. Tertio, etiā vitiarunt textum, nam vbi Gregorius, *carnē assumere*; Aduersarii apposuerunt, *naturam*, cum his etiam extant alia sex vitia, licèt parui momenti.

9. AVCTORITAS SCRIPTVRÆ adducitur ab Anonymo: Habetur 2. ad Corint. 5. vbi sic dicitur: *Charitas Christi vrget nos, existimātes hoc, quoniā si vnus pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus, vt & qui viuunt, iam non sibi viuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit. Hæc ibi.* Et prosequitur: Ex qua arguitur sic: *Pro quocumque Christus corporali morte mortuus est, ipse spirituali morte mortuus est; sed Christus mortuus est corporaliter pro Beata Virgine, quia pro omnibus mortuus est: ergo Beata Virgo fuit mortua spiritualiter.* Consequentia patet cum minori, Maior verò habetur per primam partem auctoritatis, qua dicitur: *Si vnus pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sūt.*

Non potest autem intelligi de morte corporali, quia multi adhuc viuunt corporaliter: ergo opportet intelligi de morte spirituali, qua omnes in Adam peccauerunt, & per originale peccatum spiritualiter mortui sunt: ergo, &c. Hanc auctoritatem exponit Augustinus in 6. libro contra Iulianum, dicens: *Nusquam legis in diuinis auctoritatibus, mortuum esse Christum pro his, qui nullum habuerunt peccatum. Tu dicis Christum, & pro peccatoribus mortuum: ergo verò dico, non nisi pro peccatoribus mortuum, ita vt respondere cogaris, si nullo peccato paruuli obstricti sunt, non esse Christū pro paruulis mortuum; dicit enim Apostolus ad Corinth. Quoniā vnus pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus, nullo modo hoc negare permitteris, non nisi pro his qui mortui sunt, mortuum fuisse Iesum. Quos igitur hoc in loco intelligis mortuos? Nunquid eos qui de corpore exierunt, quis ita desipiat, vt hoc sapiat? Eo modo itaq; intelligimus mortuos, pro quibus omnibus mortuus est Christus, quomodo alibi dicitur: Et vos cùm essetis mortui in delictis, viuificati estis cum illo. Ac per hoc quod dicit: Vnus quidem mortuus est pro omnibus: ergo omnes mortui sunt, ostendit fieri non posse, vt Christus moreretur non nisi pro mortuis: consequens igitur voluit esse, vt omnes intelligantur mortui, si pro omnibus mortuus Christus. Quia ergo non in corpore, restat, vt in peccato esse mortuos omnes, pro quibus Christus mortuus est afferamus. Nemo hoc neget, nemo de hoc dubitet, qui se non negat, aut dubitat christianum. Quapropter si nullum trahunt peccatum paruuli, nō sunt mortui. Igitur necessariò negare permitteris eos trahere originale peccatum. Hæc sunt stabilimenta Fidei christianæ, qui ea subuertere nititur, stantibus eis, ipse subuerteretur. Hæc ille, &c.* Item Augustinus in lib. 2. de Ciuitate Dei, cap. 6. sic dicit: *Habent etiā nostræ animæ mortem suam in impietate, atque peccatis, de qua morte ait Apostolus: Si vnus pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt, vt qui viuunt, iam non sibi viuant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit. Omnes, inquam, mortui sunt in peccatis, nemine prorsus excepto, siuè originalibus, siuè etiam voluntate additis, & pro omnibus mortuis vnus mortuus est viuus, id est, nullum habens omninò peccatum, vt qui per remissionem peccatorum viuunt, iam non sibi viuant, sed ei qui pro omnibus mortuus est. Hæc ille.* Item in 2. de Nupt. & concupisc. *Quomodo*, inquit, *paruuli rei non sunt, pro quibus mortuus est Christus, iudicet ergo Christus, & cui rei mors eius profecerit, dicat ipse Hic est, inquit, sanguis meus, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum, iudicet, & Apostolus; clamat enim de Deo Patre: quia proprio filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit ipsum, & quare pro nobis omnibus traditus est Christus? Traditus est, inquit, Christus propter delicta nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram; habent ergo paruuli peccata originalia, pro quibus traditus est Christus; habent quod in eis sanetur, quia vt ipse ait, non est opus sanis Medicus, sed ægrotantibus; habent cur eos saluos faciat, quia venit in hunc mundum peccatores saluos facere; habent quod in eis remittatur, quia sanguinem se fudisse testatur in remissionem peccatorum. Hæc ille.* Et post omnes auctoritates istas concludit Anonymus sic: Ex quibus patet, quod si Beata Virgo nūquam habuit aliquod peccatum, Christus non est mortuus pro ipsa, nec sanguinem effudit pro ipsa. Igitur si deductio Augustini sit vera, opportet dicere, quod Beata Virgo contraxit originale peccatum. Multæ aliæ auctoritates sacræ Scripturæ possent adduci, ex quibus de necessitate concluditur, quod Beata Virgo fuit concepta in originali peccato, quæ causa breuitatis omitto. Huculque Anonymus. Turrecremata verò addidit Glossam Ordinariā, quæ sic dicit: *Æstimantes hoc, quoniam si vnus tantum iustus sine peccato, id est, Christus mortuus est pro nobis: ergo omnes alij sunt in peccato: ergo omnes mortui sunt.* Istæ sunt omnes Glossæ adductæ ab Aduersariis pro hoc Pauli loco; sed attende veritati.

Auctoritas Augustini ex 6. libro contra Iulianum extat cap. 1. fol. 237. col. 3. littera H. & habet vitia sequentia. Primò, quod ibi Augustinus non explicat præcipuè verba Pauli ad Corinth. sed ad Roman. 5. sic enim incipit: *Commendat autem suam charitatem Deus in nobis, quoniam cùm adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est.* Secundò, prætermiserunt sequentia verba: *Hoc tu dictum exceptis paruulis vis putari. Vbi si abs te quæram, si non sunt inter peccatores habendi, quomodo pro eis mortuus est, qui pro peccatoribus mortuus est? Respondebis non pro solis peccatoribus mortuū, quamuis sit etiam pro peccatoribus mortuus. Quod quidem nusquam legis, &c.* Tertiò, vbi Augustinus, *etiam pro eis*; ipsi prætermittentes ly, *etiam*, dixerunt, *pro his*. Quartò, vbi Augustinus, *habuerunt omninò peccatum*; ipsi tacuerunt ly, *omninò*. Quintò, prætermiserunt illam clausulam, *sed attende, quam validis testimonijs vrgearis.* Sextò, vbi Augustinus, *delictis, & præputio carnis vestræ*; Aduersarii solùm dixerunt, *in delictis*, prætermittendo alia. Septimò, addiderunt illud, *consequens igitur voluit esse.* Octauò, vbi Augustinus, *mortuus est vnus*; Aduersarii, mortuus est *Christus*. Nonò, prætermiserunt hæc verba, *impingo, inculco, infertio recusanti. Accipe, salubre est, nolo moriaris: Vnus pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt.* Decimò, clausula suprapolita, *consequens*

sequens igitur, &c. extat in Augustino post hæc verba sic: *vide, quia consequens esse voluit, &c.* Vndecimo, vbi Augustinus: *Si pro omnibus Christus mortuus;* Aduersarii sic, *omnibus, pro quibus Christus mortuus est, astruamus.* Duodecimo, prætermiserunt alias tres lineas. Decimo tertio, verba illa vltima: *Hæc sunt stabilimenta fidei, &c.* desumpserunt post duas integras columnas, id est, fol. 238. vbi Augustinus dicit: *Nã christianam Fidẽ aliam non potes inuenire. Vnus homo est ad mortem, vnus ad vitam, ille tãtùm homo, iste Deus, & homo. Per illum est mundus inimicus factus Deo: per istum mundus reconciliatus Deo, electus ex mundo, sicut enim in Adã omnes moriuntur, sic & in Christo omnes viuificabũtur. Sicut portauimus imaginẽ terreni, portemus imaginem eius qui in cœlo est. Hæc stabilimenta Fidei christianæ, qui subuertere nititur, stantibus eis ipse subuertitur.* Potuitnè esse maior astutia, quàm coniungere verba ista, omittendo duas columnas, cum peccato originali? Decimumtertium, ac vltimum vitium sit, quod cùm Turrecremata adducat hanc numero auctoritatem Augustini, & illam fideliter, ac legaliter transcripserit. Anonymus qui post ipsum scripsit, noluit cum proprio Auctore ire in viã veritatis, sed mendacii, &c.

Auctoritas ex lib. de Ciuitate Dei habet sequentia vitia. Primò, quòd citata Auctoritas nõ extat lib. 2. sed lib. 20. fol. 187. tom. 5. sed fortè iste fuit error Typographiæ. Secundo, post primam clausulam, quæ in Augustino sic extat: *Habet enim, & animæ mortem suam in impietate, atque peccatis,* prętermiserunt decem lineas, in quibus S. Doctor suam mentẽ declarat. Tertio, vbi Augustinus, de qua morte ait Apostolus: *Ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est vnus;* Aduersarii sic, *si vnus pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt,* sunt enim longè diuersa, & quoad veritatem textus, & quoad sensum. Quarto, post illa verba, *voluntate additis,* inquit Augustinus, *vel ignorando, vel sciendo quo iustum est,* quæ omnia prætermiserunt Aduersarii, quia ex his etiam colligebatur Augustini mens de peccatis actualibus. Quinto, dereliquerunt Aduersarii incompletã orationem, nam Augustinus sic concludit: *Qui pro omnibus mortuus est propter peccata nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram, vt credentes in eum, qui iustificat impium, &c.* Itaque in hac auctoritate dicit Augustinus, quod omnes sunt mortui *in peccatis*, & ab iis necessariò eximenda est B. Maria, quia adhuc secundùm Aduersarios non fuit mortua *in peccatis* de plurali, atq; plurale in bona grammatica includit singulare.

Auctoritas ex 2. libro de Nuptiis, & concupiscent. extat cap. 33. fol. 185. littera F. sed habet vitia sequentia. Primo, sic incipiunt verba Augustini: *Ipse dicit*, id est Iulianus, *quomodo rei sunt paruuli, pro quibus Christus mortuus est? Nos respondemus, imò paruuli quomodo rei non sunt, pro quibus Christus mortuus est?* Prætermiserunt ergo Aduersarii has interloquutiones, quia ex ipsis constabat mens Iuliani, & Augustini: nam alter dicebat hæreticè, quod paruuli non habebant originale, quod in illis sex libris impugnat Augustinus. Secundo, prætermiserunt illud, *ipsa controuersia iudicem quærit.* Tertio, vbi Aduersarii, *& Apostolus clamat,* in Augustino sic, *iudicet, & cum illo, & Apostolus, quia & in Apostolo ipse loquitur Christus, clamat, & dicit.* Quarto, post illud, *tradidit ipsum,* prætermiserunt sex lineas. Quinto, non est in Augustino illa formalis interrogatio, *& quare pro nobis omnibus traditus est Christus?* Nam in Augustino sic extant verba: *Iam itaque Apostolus, qui dixit: Pro nobis omnibus traditum Christum, dicat etiam, quare sit pro nobis traditus Christus?* Et quando velint dicere Aduersarii, quod illa verba continentur in illis, nullo modo saluare poterunt illam additam vniuersalem, *omnibus.* Sexto, prætermiserunt omnia verba illa: *Si igitur sicut iste, & cõfitetur, & profitetur, & dicit, & obijcit, in eis sunt, & paruuli, pro quibus traditus est Christus, habent profectò, & paruuli, &c.* Septimo, vbi Augustinus, *delicta originalia;* Aduersarii, *peccata* originalia, quæ longè diuersa sunt iuxta antiquorum morem loquendi, nam delictum latiùs patebat. Octauo, vbi Augustinus, *sanet,* ipsi de passiua voce, *sanetur.* Nono, vbi Augustinus, *sed malè habentibus;* Aduersarii, sed *ægrotantibus.* Alia sunt vitia in hac auctoritate minoris momenti, quæ prætermittimus, quia hæc sufficiunt, vt ex ipsis cognoscatur Aduersariorum intentio.

Auctoritas adducta à Turrecremata ex Glossa Ordinaria, quia ipsa in se breuis est, pauca habet vitia, id est, solùm vnum, etenim tota ipsa vnicum vitium continuum est, comprehẽdens à primo vsque ad vltimum verbum: nam in Glossa sic extat auctoritas: *Charitas enim Christi, &c. Quia Christus charitate pro nobis mortuus est, constat omnes mortuos fuisse in Adam: pro quibus mortuus est Christus, vt eos à morte liberaret.* Si ergo conferas hanc auctoritatem cum suprà adducta à Turrecremata, inuenies, quòd ferè nec in vno verbo conueniant, quare non errabis à veritate, si dicas, in vna auctoritate habente viginti quatuor verba, viginti esse vitia.

10. SCRIPTVRÆ AVCTORITAS sic se habet: Exodo capit. vltimo: *Postquam cuncta perfecta sunt, operuit nubes Tabernaculũ testimonij, & gloria Domini impleuit illud:* Et addit Turrecremata: Per istam auctoritatem

S. Doctor in 3. part. quæst. 27. artic. 2. dicit significari, quòd Beata Virgo non fuerit in Conceptione sua sanctificata, sed Conceptione cõpleta, ita inquiens: *Ea quæ fuerunt in veteri testamento, sunt figura nouorum secundùm illud 1. Corinth. 10. Omnia in figura contingebant illis. Per sanctificationem autem Tabernaculi (de quo dicitur in Psalm. Sanctificauit Tabernaculum suum Altissimus) videtur sanctificatio Matris Dei, quæ Dei Tabernaculum dicitur, secundum illud Psalmi: In Sole posuit Tabernaculũ suum. De Tabernaculo autem dicitur Exodo, vltimo: Postquam cuncta perfecta sunt, operuit nubes Tabernaculum testimonij, & gloria Domini impleuit illud. Ergo non fuit sanctificatum, nisi postquam cuncta eius perfecta sunt, scilicèt corpus, & anima. Hæc ille.* Item idem habetur in libro famosissimo, qui de mysteriis, & figuris veteris testamenti, & laudibus Beatæ Virginis intitulatur, in figura 16. quæ est Tabernaculi, vbi sic inquit Auctor libri: *Interserit hic testimonij Tabernaculum, Virginem Mariam Beatam significans, quæ non antè animationem sanctificata est, sicut nec Tabernaculum nube coopertum, & gloria Domini impletur antè perfectionem. Sic enim in Exodo scribitur: Postquam cuncta perfecta sunt, operuit nubes Tabernaculum testimonij, & gloria Domini impleuit illud. Hæc ille.* Et hæc Aduersarii pro hac auctoritate sacræ Scripturæ.

De illa ergo Sancti Thomæ Aquinatis, dicimus. Primo, quòd illa auctoritas non est propriè Sancti Thomæ, cùm non sit resolutio ipsius Angelici Doctoris, sed adducta quasi ex parte aduersa, incipit enim sic: *Sed contra est, quod ea quæ fuerunt in veteri testamento, &c.* Resolutio autem, seu conclusio incipit post totam illam auctoritatem sic: *RESPON. Dicendum, quòd sanctificatio Beatæ Virginis, &c.* non ergo est auctoritas illa Sancti Thomę, aliàs enim omnia quæ inueniuntur in Sancto Thoma pro, & contra essent de mente Sancti Thomæ. Secundo, notare debes, o Lector! quòd in illo articulo, quærit Angelicus Doctor solùm hoc: *Vtrùm Beata Virgo fuerit sanctificata ante animationem?* Quærere autem, vtrũ fuerit sanctificata Maria ante animationem, vel post illam, est præambula controuersia, & distinctissima à nostra de contractione peccati originalis, ideò in Commentario huius loci inquit Caietanus: *Ad hoc dicitur, quòd aliud est discutere materiam hanc absolutè, & aliud tanquam ex hac littera infertur talis conclusio corollariè: Nam, absolutè loquendo inter illas duas positiones extremas, scilicèt, quòd fuerit sanctificata, vel ante infusionem animæ, vel post infusionẽ animæ, est positio media, quòd fuit sanctificata in instanti infusionis animæ, cuius opinionis Auctor hic non meminit, quia tempore suo non erat adinuenta, &c.* Ego addo, quòd illud *post infusionem* animæ, habet etiam suam positionẽ mediam, scilicèt de posterioritate naturę, vel temporis; non enim est necessaria cõsequentia: post infusionem animæ: ergo contraxit originale. Tertio, non fideliter transcripserunt initium huius auctoritatis Angelici Doctoris; nam ipse sic: *Sed contra est, quod ea,* Aduersarii vero absolutè incipiunt, dicendo: *Ea quæ fuerunt, &c.* vt occultarent obiectionem. Quarto, vbi Aduersarii, *nouorum*, S. Thomas dicit, *noui*, & ita dici debet, nam, *nouorum*, est magnus error. Quinto, vbi S. Thomas, *sed per sanctificationem*, Aduersarii abstulerunt illam illationis notam, *sed*, & addiderunt ly, *autem*. Sexto, vbi Thomas, *de qua dicitur*, id est, de sanctificatione; ipsi mutando relatiuum dicunt, *de quo*, id est, de Tabernaculo, nam sic variatur penitùs sensus. Septimo, vbi Aduersarii, *videtur sanctificatio matris*, in Angelico Doctore hæc verba extant sic, videtur *significari* sanctificatio Matris, auferentes illud, *significari*, & sic dubitatiuam fecerunt absolutam. Octauo, vbi S. Thomas: *Ergo etiam B. Virgo non fuit sanctificata, nisi postquam cuncta, &c.* ipsi sic: *Ergo non fuit sanctificatum*, nisi postquam, &c. Hæc sunt vitia quoad litteram, quoad sensum autem sunt alia, de quibus infrà.

Auctoritas illa ex libro famosissimo de Laudibus Virginis, dico, quòd liber iste, vt constat ex libri titulo, & ex supradictis num. 22. est ille, qui antiquitùs prodiit Anonymus Argentinæ anno 1493. in fol. nouissimè verò Duaci, anno 1625. in 4. sub nomine Richardi à S. Laurentio de Laudibus B. Mariæ Virginis. Hoc ergo supposito tanquam certissimum, & indubitatum, ventilando veritatem. Dico primo, quòd in illo famosissimo libro de Laudibus Virginis nõ est illa figura 16. de Tabernaculo, bene verum est, quod in lib. 10. agit Auctor latissimè de Tabernaculo, prout fuit figura Virginis Mariæ, & sic citatio est falsa: siquidèm liber ille non procedit per figuras, nec habet nisi 12. libros, non autem 16. Dico secundo, quod auctoritas adducta ab Aduersariis, non est in tota illa figura de Tabernaculo. Dico tertio, quòd non solùm in præallegata figura, sed neque in toto libro, seu in illis 12. libris, explicat Auctor verba illa adducta ab Aduersariis ex cap. vltimo Exodi: *Postquã cuncta perfecta sunt, &c.* Et sic videtur auctoritas ab ipsis adducta penitùs ficta, quoad propositũ Scripturæ locum. Dico quarto, quòd in illa figura de Tabernaculo, seu libro 10. colum 601. littera G. ad hanc materiam pertinentia, solùm extant hæc verba: *Item de hoc Tabernaculo dicitur in Psalm. 45. Sanctificauit Tabernaculum suum Altissimus: quære titulum de sanctificatione Mariæ. Item illud Tabernaculum, scilicèt, corpus, & animam matris suæ po-*

posuit Christus primo in sole, id est, in pulchritudine gratiæ, secundo in Assumptione posuit illud in sole, id est, ad dexteram suam, &c. Si ex his verbis finxerunt Aduersarii auctoritatem suprapositam, illi videant, quia ego non inuenio auctoritatem ab ipsis adductam, vidi, & legi titulum de sanctificatione Mariæ, de quo nos infra aliquid dicemus auctoritate 13. & alia, quæsiui requiem, & non inueni, neque vt existimo alius inueniet. Et hæc de littera, & fictis Glossis.

Cùm ergo locus iste Scripturæ sit secundum Turrecrematam primus, qui loquitur pro sua sententia clarè, expressè, ac nominatim de maculata Conceptione Mariæ, necesse erit in hoc, & sequentibus saltem breuiter ventilare, quo fundamento adducantur, quia si propositiones vniuersales in suprapositis nouem locis adduxerunt cum nullo, sequentia sine vllo. Adducuntur igitur hic duæ auctoritates, vnam ex Psalm. 45. vers. 5. quæ integra sic se habet: *Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei: sanctificauit Tabernaculum suum Altissimus; Deus in medio eius non commouebitur, adiuuabit eam Deus mane diluculo.* Videntes Aduersarii quod locus iste nihil probabat pro ipsis, imò erat cōtra ipsos, prætermiserunt prima, & vltima verba auctoritatis, & solùm transcripserunt illa: *Sanctificauit Tabernaculum suum Altissimus;* vt autem ostenderent sanctificationem illam non fuisse in ipsa animatione, sed tempore posteriorem, adduxerunt alterum locum ex cap. 40. Exodi vers. 32. sic dicentem: *Postquam omnia perfecta sunt, operuit nubes Tabernaculum testimonij, & gloria Domini impleuit illud: Nec poterat Moyses ingredi tectum fœderis nube operiente omnia, &c.* Ex his ergo duobus volunt colligere pro dogmatica conclusione, ita necessaria, ac infallibili, quod contrarium asserere sit hæreticum, scilicet, quod ly, Tabernaculum, est *Maria*, ly, erectio, est *Conceptio*, ly, postquam, *tempus subsequens*, ly, omnia, *corpus formatum, & organizatum vltimatè, & anima infusa*, ly, perfecta, idem quod *animatio*, ly sanctificatum, idem quod *mundatio à peccato originali contracto.* Itaque hæc propositio Scripturæ: *Tabernaculum fœderis, postquam omnia perfecta sunt, fuit sanctificatum;* clarè, apertè, euidenter, & efficaciter, concludit in Fide propositionem hanc: *Maria Virgo in Conceptione, post aliquod tempus suæ animationis, fuit sanctificata à peccato originali contracto.* Patres mei, hoc est scribere, aut ludere? dicere quod ex illo antecedenti nō sequitur hęc consequentia, erit ne impium, prophanum, & hæreticum? nō existimo, quòd illam velle extrahere, sit absurdum, &c.

Attendite ergo, & notate, quot, quantasque improprietates, & absurda habet vestra consequentia in ipsamet littera textus. Primo, quia hic non est sensus Litteralis, nec Allegoricus; sed vmbraticus, accomodatitius, improprius, ac remotissimus, & ex hoc nunquam deducitur conclusio dogmatica. Secundo, idemmet Auctor a vobis adductus in libro de Laudibus Virginis, & in præallegata figura, dicit, quod Tabernaculum fuit figura humanitatis Christi, vteri Virginalis, Ecclesiæ Triumphantis, Ecclesiæ Militantis, & animæ iusti: quibus adde Allegorias adductas a Laureto, verbo: Tabernaculum, & in nullo istorum accomodantur Conceptioni, nisi solū in Conceptione Christi, vt mox dicam: quo ergo fundamento verba ista communia adducitis pro animatione Virginis? Tertio, quia licet Tabernaculum sæpissimè apud Sanctos Patres, & alios Auctores dicatur de Virgine, & de Cōceptione eius possit explicari illud Psalmi, tamen locus Exodi à nullo intelligitur de Conceptione passiua Mariæ. Quarto, quia Auctor à vobis citatus in illa figura de Tabernaculo sic inquit: *Secundū Tabernaculum vterus Virginalis, qui proprissimè Tabernaculum dicitur, sicut ipsamet dicit Eccles. 24. Qui creauit me, requieuit in Tabernaculo meo. Quære expositionem paulo suprà, vbi ipsa dicitur requies: & de hoc Tabernaculo dicitur Isaiæ 33. Tabernaculum, quod nunquam potest transferri, scilicèt ad alios vsus, quàm ipsius Filij Dei. Et nota, quòd Tabernaculum propriè est militantium, & peregrinantium; sicut enim miles pugnaturus armatur in Tabernaculo, scilicèt, vt armatus exeat ad conflictum, sic Christus cum diabolo pugnaturus pro sponsa sua exhæreditata, scilicèt Ecclesia, in vtero B. Virginis, velut in Tabernaculo armaturam humanæ carnis sibi adaptauit, &c.* Ergo licet Tabernaculum dicatur de Maria, impropriè tamen, & sine vllo fundamento applicatur Conceptioni passiuæ, sed actiuæ. Quinto, propositus locus Exodi non solùm impropriè, & improprissimè, sed penitus absurdissimè applicaretur Cōceptioni passiuæ: nam quomodo possunt verificari de Cōceptione passiua verba illa, *postquā omnia perfecta sunt*; quomodo enim in sua Conceptione, seu animatione poterant esse omnia Virginis Mariæ perfecta, seu completa, quando tunc solùm erat inchoata? Nec valet dicere, quod erant omnia perfecta, quoad corpus, & animam, quia corpus solùm erat in sui principio, incipiebat vita, & ætas, restabant Natiuitas, Præsentatio, educatio, desponsatio, Incarnatio Verbi, & his annexa, & connexa: quomodo ergo erant omnia perfecta? Quoad animam, incipiebant gratia, & merita, priuilegia, & gloriæ ipsius: ergo locus iste magis conuenit Conceptioni actiuæ, quia tunc omnia erant perfecta in Virgine. Sexto, gratis dato, & admisso, quod verba ista possint

intelligi, & explicari de Conceptione passiua. Attende, o Lector! Aduersarii in suis libris de Conceptione, sicut etiam Diuus Thomas, in præallegata quæstione 3. Partis, & alibi sæpè, omnes vnanimiter contendunt probare, quod vbi non est anima rationalis, quæ sola est capax sanctificationis, nulla potest esse sanctificatio, & quod sic Virgo Maria, nec potuit sanctificari in parentibus, nec in embryone, ante animæ infusionem; & in eisdem libris, & quæstione, vbi hoc pro viribus nituntur probare, dicunt, & affirmant, quòd Tabernaculum fœderis non fuit sanctificatum, nisi post erectionem, & postquàm in eo omnia perfecta erant. O Patres mei, erectio Tabernaculi Moysis fuit eius animatio? Tabernaculum illud postquam fuit erectum, & perfectè completum, vel fuit verè sanctificatũ, vel non? Si non fuit verè sanctificatum, nec propriè: quomodo adducitis hoc in exemplũ, vel vt meliùs dicam, pro argumento irrefragabili, & de Fide, contra immaculatam Virginis Conceptionem in sua animatione? Si Tabernaculum fuit verè, realiter, & propriè sanctificatum: quomodo ibidèm dicitis, & clamatis, quòd inanimata non possunt sanctificari? Quis intelliget hæc? Embryon Mariæ non potuit sanctificari, quia erat inanimatũ, sed post animationem fuit sanctificatum, sicut Tabernaculum fœderis post erectionem. O Theologia inscrutabilis, quòd Tabernaculum ex tabulis potuit sanctificari, & Virginis Mariæ corpus ex carne non, fateor, quòd hucusque intelligere, nec capere te potui hunc inanimatum discursum. Sexto, damus libentissimè, quòd Maria in vtero matris suæ, ac in sua animatione, vel Conceptione fuerit sanctificata, sicut Tabernaculum: Hoc enim nos non negamus, vt sæpè diximus; quia nostra controuersia non est de sanctificatione, sed de tempore, ac modo sanctificationis. De quo Pelbartus Doctor antiquus in suo Rosario tom. 3. de Concept. Virginis passiua, §. 4. fol. 104. Ad argumentum de sanctificatione respondit sic: *Ad hoc dicendum, quòd Minor negatur pro vtraque parte. Primo enim sanctificata est Maria in carne antè animationem, eo modo quo res inanimata consecrantur ad Dei cultum, vt patuit suprà: secundo sanctificata est in animæ infusione, non à peccato quod inerat, sed quod infuisset, nisi affuisset gratia, & ideò si Bernardus dicit, quòd libido inerat, si intelligitur in commixtione seminum conceditur, sed nihil ad propositum, si autem intelligitur in naturarum coniunctione negatur.* Pro autem sanctificatione Mariæ præseruatiua.

En adduco irrefragabile argumentum ex Concilio Basiliensi, quod in Sectione 36. quæ incipit: *Sacrosancta generalis, &c.* (contra quam Aduersarii arma vertunt, quia ibi definitum fuit, Virginem præseruatam fuisse à peccato originali) in eadem ergo Sectione inquit Concilium: *Qui ipsam sanctificauit, & repleuit gratia, &c.* Et infrà: *Quæ sanctificationem, & dedicationem Templi illius concernit, &c.* Ecce quomodo à Concilii Patribus, quæ vocatur preseruata, dicitur etiã sanctificata. Sed attendite ad sequentia verba: *Hactenùs verò difficilis quæstio in diuersis partibus, & coram hac sancta Synodo super Conceptione ipsius gloriosæ Virginis Mariæ, & exordio sanctificationis eius facta est.* Ergo quæstio non erat, nec est de sanctificatione; quia hanc omnes concedimus, sed de exordio illius sanctificationis, an fuerit in primo, vel secundo instanti? Audi quomodo prosequitur Concilium: *Quibusdam dicentibus ipsam Virginem, & eius animam per aliquod tempus, aut instans temporis subiacuisse actualiter originali culpæ: alijs autem è conuerso dicentibus, à principio creationis suæ, Deum ipsam diligendo, gratiam eidem contulisse, per quam à macula originali illam Beatissimam personam liberans, & præseruans, sublimiori sanctificationis genere redemit. Cum fundaret eam Altißimus ipse, &c.* Ergo tota nostra controuersia ab ipsomet principio solùm fuit: an Maria fuerit sanctificata sublimiori sanctificationis genere, scilicèt præseruatiuo, vel non sublimiori, videlicèt subleuatiuo, sicque sanctificatio semper fuit à nostris admissa, quia erat quid commune, aut superius ad sanctificationem præseruatiuam, & subleuatiuam. Quo ergo fundamento semper, & vbique ex hac: Maria fuit sanctificata in vtero, deducitis: ergo subleuata à peccato? Cùm potiùs dicendum esset: Ergo præseruata à peccato; quia Analogum debet stare pro famosiori significato. Item notare debetis hic, quòd liberare est idem, quòd præseruare, dicente Concilio: *Illam Beatissimam personam liberans, & præseruans, &c.* Ergo semper fuit, & erit pessima consequentia: Maria fuit liberata à peccato originali: igitur illud contraxit, sed potiùs è contra: fuit liberata: ergo illud non habuit.

Sed quia vobis semper durum erit audire verba Concilii Basiliensis accipite vestrũ Ioannem Herolt, communiter dictum Discipulum, qui in Sermone 5. ad probandam immaculatam Virginis Conceptionem sumit pro themate proposita Psalmi verba: *Sanctificauit Tabernaculum suum Altissimus*, & inter alia scitu dignissima, circa sanctificationem dicit: *Quantum ad primam partem sciendum, quod hodiernum festum solemniter est celebrandum. Primo propter gloriosam, & Beatam Virginē Mariam, quæ hodiè initium sumpsit, quādo concepta est in vtero matris suæ, & hodiè sanctificata est, & præseruata, &c.* Quod autem

B. Vir-

B. Virgo Maria in Conceptione præseruata est ab originali peccato, patet tripliciter: Primo auctoritate sacræ Scripturæ, vnde in verbis thematis dicitur per Prophetam: Sanctificauit Tabernaculum suum altissimus. Item Psalm. 131. Paraui lucernam Christo meo. Vnde B. Bernardus Doctor melifluus: Proculdubio sanctificata fuit Virgo Maria, antequam nata. Secundo, probatur sic ratione: quia pretiosum thesaurum, scilicet, suum vnigenitum Filium Deus Pater in eius vtero non posuisset, nisi munda & præseruata ab omni labe fuisset. Tertio, probatur exemplis. Nam si Hieremias Propheta in vtero Matris fuit sanctificatus, vt Christum nuntiaret futurum, & nasciturum, multo magis & ipsa. Itē Ioannes Baptista, vt Christum natum digito demonstraret, & baptizaret, multo magis sanctificari & præseruari meruit B. Virgo Maria, vt esset digna ipsum Christum concipere, & ipsum de suis visceribus generare, & si isti tres Sancti in vtero Matris sunt sanctificati, quare magis possibiliter Maria Mater eius ipsum portans? Sed quæris quomodo sanctificatio Mariæ præcellit sanctificationem aliorum Sanctorum? Respōdetur, quod in tribus excellit. Primo, in temporis celeritate, &c. Maria Virgo immediatè postquā anima infusa est corpori sanctificata est, &c. Vides quod sanctificatio non opponitur præseruationi, imo præseruantes Virginem semper vtebantur hoc termino? Et nisi vellet Discipulus in his & sequentibus loqueretur tam clarè, ac expressè, etiam illum adduceretis pro solo illo verbo: sanctificata fuit in vtero Matris: vt fecistis cum omnibus aliis.

Bandellus adducta suo modo explanatione suprà positi Textus: sanctificauit Tabernaculū suum altissimus, sic prosequitur. Et hoc fuit figuratum num. 7. vbi de hoc Tabernaculo sic dicitur: *Factum est igitur in die qua compleuit Moyses Tabernaculum, erexit illud, & sanctificauit eum omnibus vasis suis.* Hoc Tabernaculum est B. Virgo, quæ postquam perfecta, & animata fuit anima rationali, & iaceret prostrata propter originale peccatum quod contraxerat, Spiritus Sanctus verè Legislator, *erexit,* eam mundando, & sanctificando ab originali peccato, *cum omnibus vasis suis*, hoc est, cùm omnibus potentiis, quæ aliqualiter originale peccatum infectæ fuerant. Hæc fuit figurata per Bersabee ad quam, *postquàm ingressus est Rex sanctificata est ab immunditia sua*, 2. Reg. cap. 12. B. enim Virgo postquam ad eam, *ingressus est*, Spiritus Sanctus dum adhuc in vtero Matris existeret; *sanctificata est ab immunditia* originalis peccati, quam in sui animatione contraxerat: vel ad quam postquam Christus *Rex* ingressus est per assumptionem carnis, *statim sanctificata est* à fomite peccati, qui tunc ab ea totaliter extirpatus est. Hucusque sunt Bandelli verba. Primus locus Numer. est vitiatus, quia vbi Bandellus, *erexit*, Textus habet, *& erexit*, pretermisit enim copulam, &. Item prætermisit, *vnxitque*. Sensusque est secundum omnes Expositores, & litteram quod facto Tabernaculo, & completo eodem die, & erexit illud, & vnxit, & sanctificauit: ergo simul, & semel fuit completum, erectum, vnctum, & sanctificatū. Secundus locus non est ex cap. 12. sed 11. & sic se habet: *Missis itaque Dauid nuntiis, tulit eam quæ cum ingressa esset ad illum dormiuit cum ea, statimque sanctificata est ab immunditia sua. Et reuersa est in domum suam concepto fœtu.* Verba ista magis videntur conuenire B. Annæ, nā Deus misit ad illam Angelum quæ statim fuit sanctificata, & liberata ab sterilitate sua, & reuersa est in domum suam concepto fœtu, id est, Virgine Maria. Sed hic & multo magis ille Bādelli, est impropisimus, vt non dicam blasphemus, nam quæ conuentio est inter lucem, & tenebras: Virginem Mariam cùm adultera Bersabee, Regem peccatorem, & Spiritum Sanctū? Denique quid inter actū lasciuum, ac sanctificationem in vtero? Hæc adducta sunt, vt videas quale fuerit genium Bandelli.

Sed progrediamur vltra ad superiora, & videamus, si in præallegatis duabus auctoritatibus sit alia notatione digna, & in illa Psalmi 45. inuenio primo, quòd astutè prætermiserunt verba illa: *Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei*, nam supposito quod subsequentia: *Sanctificauit Tabernaculum suum altissimus*, loquuntur post animationem Virginis, vel de sanctificatione facta post vnum diem, vel vnam horā à Conceptione Virginea, illa prima: Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei, locuntur de ipsa Virgine, ante ipsam sanctificationem, id est, quando erat cū peccato originali? Quomodo ergo, o Patres! quādo erat Maria cū peccato originali fluminis impetus lætificabat illam? Vel quomodo poterat vocari ciuitas Dei lætificata, quando ipsa auctu erat cum originali peccato? Secundo, callide etiam abstulerunt illud: *Deus in medio eius non commouebitur, adiuuabit eam mane diluculo*, primam clausulam sic intelligo: Incipit Deus, vt creator naturæ dispositionem embryonis cuiuscumque pueri, & eodem titulo creat animam, illam infundendo corpori organizato, sed cùm statim maculetur peccato, commouetur Deus à loco illo, per introductionem Sathanæ, quousque per sanctificationem, vel per Baptismi gratiam iterum renascatur infans. Vndè in illo intermedio creationis, & recreationis semper amouetur Deus: non sic cōtigit in Maria; quia Deus in medio eius non fuit commotus, quia adiuuabit eam manè diluculo. Quid fuit adiuuare Mariam manè diluculo? Ioannes de Ianua, ex Ordine Prædicatorum, in suo Catholicon fol. 188. colum. 4. *Manè dicitur*

tum à mane, manare, quia tunc dies manare incipit. De diluculo verò fol. 119. col. 2. inquit: *Diluculum est tempus illud, cum incipit parua lux esse*: ergo si Deus adiuuit Mariam quando incepit esse: ergo non sanctificauit illam, postquam omnia perfecta erant, sed in ipso initio, & principio? Tertio nescio quomodo Aduersarii possint verificare illa verba: *Operuit nubes Tabernaculum*, nam quæ nubes fuit illa, quæ in vtero Annæ operuit Tabernaculum Mariæ? Sicut nec illa: *Nec poterat Moyses ingredi tectum, &c.* In Conceptione enim passiua, quomodo coaptari possunt hæc verba? Conceptioni verò actiuæ, quando vterus Mariæ fuit propriè Tabernaculum Verbi, possunt ista accomodari sic: Quod nubes operuit Tabernaculum, vt Mysterium Incarnationis celaretur diabolo, vt celatum fuit: & Moyses adaptatur Iosepho, qui nec est ingressus, nec cognouit Mariam, nec poterat illam respicere facie ad faciem, ob splendorem emanantem à gloria creatoris existentis in eius sacratissimo vtero. Sed agedum vt concludamus controuersiam, concedimus Mariam in sua Conceptione fuisse sanctificatam, sicut Tabernaculum in sua erectione postquam omnia completa, & perfecta fuerunt. Cùm ergo Tabernaculum non fuerit sanctificatum ab aliqua præexistente macula, fœditate, sorde, vel contaminatione, quare illam ponitis in Maria? Est ne maioris dignitatis figura, quàm figuratum; & melioris conditionis Tabernaculũ vmbraticum fœderis Mosayci, quàm Tabernaculum, ac Templum viuum Verbi Diuini, eius Mater Maria? Si illud fuit sanctificatum negatiuè, id est, de non sancto factum sanctum, quare quod conceditis ligno, nõ conceditis Deiparæ? Si caro ante animationem habet morbidã infectionẽ, quare ista morbida infectio nõ potuit sanari? Potuit per vestrã sanctificationẽ sanari duplex infirmitas, infectio carnis, & animæ macula, & non potuit vna, quando erat sola, & in carne, quæ faciliùs medetur? Nonnè sufficiebat dicere Deo de illa carne morbida: Domine ecce quam amas infirmatur? Et hæc sufficiãt pro hac auctoritate; quia, vt video, operuit nubes intelligentiam huius testimonii.

11 SCRIPTVRÆ AVCTORITAS est hæc: Item in lib. Iob. cap. 3. dicitur: *Obscurentur stellæ in caligine noctis eius, & expectet lucem, & non videat nec ortum surgentis Auroræ.* Ista autem auctoritate (prosequitur Turrecremata) quæ iuxta Glossam Ordinariam loquitur de nocte originalis peccati, qua obscuratæ dicuntur stellæ, vt ait Glossa: *Quia etiam splendentes virtutibus reliquias illius noctis contrahunt*, dicit S. Thomas 3. part. vbi suprà significari, quòd solùs ortus B. Virginis, & non conceptus fuerit à nocte originalis peccati immunis, ita dicens: *Beata Virgo contraxit originale peccatũ, sed ab eo fuit mundata, antequam ex vtero nasceretur, & hoc significatur Iob 3. vbi de nocte originalis peccati dicitur: Spectet lucẽ, id est, Christum, & non videat, quia nihil inquinatũ introiuit in illam, scilicet, Dei sapientiam, Sapien. 7. Nec ortum surgentis Auroræ, B. Virginis, quia in suo ortu à peccato originali fuit immunis. Hæc ille.* Eodem modo videtur exponere S. Bernardus hunc locum, qui in Sermon. Natiuitatis eiusdem Dominæ nostræ, qui incipit: *De gaudiis ad gaudia*, Natiuitatem B. Virginis ex vtero per ortum Auroræ describens, ita ait: *Hæc est Aurora, quam sequitur, imò qua nascitur Sol iustitiæ, solius Solis claritati succumbens. Hæc est Aurora, quam ille non vidit, qui vidit omne sublime. Et erat B. Iob, vt ea multa suppressione claudatur, dicens: Non videat ortũ surgentis Auroræ. Hæc B. Bernardus.* Bandellus verò sic inquit: Item Iob 3. *Obscurentur stellæ caligine eius, scilicet noctis, spectet lucem, & non videat, nec ortum surgentis Auroræ. Glossa: Stellæ, id est, omnes sancti splendentes virtutibus concepti sunt in nocte peccati originalis, & nati cum illo, vel saltem cum fomite soluto: Solus Christus nec conceptus est in peccato, nec natus est cum illo: Beata autem Virgo, quæ dicitur Aurora, concepta fuit in originali peccato, sed nata ex vtero sine illo.* Hucusque Aduersarii pro hac sacræ Scripturæ auctoritate, quam priùs examinabimus de veritate litteræ, prout ab ipsis adducitur.

Verba ergo proposita à Turrecremata ex Glossa Ordinaria sic se habent: *Sit nox illa solitaria, nec laude digna: sunt enim qui mala laudant, & defendunt; & sic culpa geminatur, non remanet solitaria. Contra quod dicitur: peccasti, non adiicias iterum peccare, id est, mala defendere, vt Adam, qui ad pœnitentiam requisitus, excusationem culpæ addidit: Mulier quam dedisti mihi, &c. Quasi, tu fuisti occasio peccandi, qui mulierem dedisti. Culpam verò benè insequitur, qui nulla prospera mundi appetit, vndè est: maledicant ei, qui maledicunt diei. Quod est, illi benè noctem pœnitendo feriunt, qui lucem prosperitatis calcant, qui diem delectationis non habent. Vel dies est suggestio hostis, & est: illa transacta malà verè puniunt, qui in sola blanda suggestione, insidias seductoris deprehendunt, qui contra se ampliùs suscitant Leuiathan. Aliis quoque quos securè possidet, dormit, sed his euigilat ad omnem pugnam: Sed quia victis vitiis aliquid minimum remanet, quod vinci non potest, ne victor eleuetur, subdit: Obscurentur stellæ caligine eius noctis: quia & si splendentes virtutibus, reliquias tamen noctis trahunt etiam renitentes, vt indè luceant meliùs, vnde nolentes humiliter obscurantur, &c.* Hæc sunt omnia integra verba Glossæ Ordinariæ. Vndè patet primo, quod

quòd est falsum illud, quod dicit Turrecremata: Iuxta Glossam Ordinariã loquitur de nocte originalis peccati, quia non loquitur secundùm Glossam nisi de peccatis actualibus, suggestione, ac tentatione, vt ex ipso textu euidenter patet. Secundò, vbi Glossa, *quia & si*; Turrecremata falsò, quia *etiam*, quæ diuersissima sunt. Tertio, vbi Glossa, *reliquias tamen noctis trahunt*; Turrecremata sic, *reliquias, illius noctis*, vt additione *illius*, connotaret peccatum originale. Quarto, vbi Glossa, *trahunt*; Turrecremata absque timore dixit, *contrahũt*, vt sic ex omni parte introduceret suum originale peccatũ. Quinto, prætermisit, *etiam retinentes, &c.* Vt sic occultaretur eius fallax intentio. Sunt ergo in vna auctoritate habente octo verba, quatuor vitia capitalia. Et insuper nec vnum solùm habet de peccato originali, quod est præcipuum assumptum.

Auctoritas Angelici Doctoris extat in Responsione ad 2. quæ sic incipit: *Nam Christus nullomodo contraxit originale peccatum, sed in ipsa sui Conceptione fuit Sanctus, secundum illud Lucæ 1. Quod ex te nascetur Sanctum, vocabitur Filius Dei, sed B. Virgo contraxit quidem, &c.* Primo ergo prætermisit hæc verba, quod non fuit absque intentione propter illud: *In ipsa sui Conceptione fuit Sanctus*; volunt enim Aduersarii, quòd sanctitas in Conceptione Mariæ non sit terminus protestatiuus, quòd posita hac auctoritate S. Thomæ tenebantur cõcedere. Num. Thomas dicit: Christus *in ipsa sui Cõceptione fuit Sanctus*: ergo dicere de Maria: *In ipsa sui Conceptione fuit sancta*, vel: *In ipsa sui Conceptione non fuit sancta*, erit propositio protestatiua, quod semper negant Turrecremata, Bandellus, & alii antiqui; sed Deo gratias, quòd iam conceditur à modernioribus. Secundo vbi S. Thomas, *signatur*; Turrecremata, *significatur* quæ sunt longè diuersa, quia, significatur est terminus assertiuus, & signari, indicatiuus. Tertio, vbi Turrecremata, *introiuit*; S. Thomas habet, *incurrit*, quæ etiam sunt diuersa. Quarto, vbi S. Thomas, *quæ*; Turrecremata, *quia*, transtulit enim relatiuum in causalem, & hæc sunt vitia in auctoritate Angelici Doctoris.

Auctoritas ex S. Bernardo habet vitia sequẽtia. Primo, quòd falsò adscripsit Turrecremata sermonem illum de Natiuitate incipientem: *De gaudiis ad gaudia*, S. Bernardo, quia hic solùm scripsit Sermonem vnum de Natiuitate Virginis, communiter dictum de Aquæductu, & extat in operibus eius fol 271. & incipit: *Facundæ Virginis, &c.* & in tali Sermone Bernardi non extant præallegata verba. Secundo, citatus Sermo Natiuitatis incipiens: *De gaudijs ad gaudia* est S. Petri Damiani, vt videre est in operibus eius Serm. 44. fol. 247. Tertio, quòd Turrecremata nec titulum Sermonis transcripsit legaliter, nam titulus talis est: *De gaudijs properamus ad gaudia, & feruentem stylum, &c.* Quarto, quod nec in hoc Sermone S. Petri Damiani extant verba ab Aduersariis adducta, sed in Sermon. de Assumptione, qui est in ordine 40. & incipit: *Hic totum decurrat ingenium, &c.* Cuius verba sic se habent: *Posuisti tenebras, & facta est nox, in ipsa pertransierant omnes bestiæ siluæ, quia crudeles, & indomiti spiritus dimotis repagulis, humanum genus totis viribus obtriuerãt. Sed nata Virgine surrexit Aurora, quia Maria veri præuia luminis Natiuitate sua manè clarissimum serenauit. Hæc est stella matutina in medio nubulæ, quæ in cœli cardine summo splendore coruscans, orbem subditum splendidioribus radijs incolorat. Hæc est Aurora, quam sequitur, imò de qua nascitur Sol iustitiæ solius solis claritati succumbens. Hæc est Aurora, quem ille non vidit, qui vidit omne sublime. Et orat B. Iob, vt ei multa suppressione claudatur, Dicens: Nõ videat ortum surgẽtis Auroræ. Tuus est dies Domine, in quo Adam est conditus, tua est nox, in qua Adam à die est eiectus, tu fabricatus es auroram, id est, Virginem Matrem, & solem, Solẽ videlicet iustitiæ, qui de Virginali thalamo consurrexit. Nam sicut Aurora terminum noctis, diei principium adesse testatur, sic & Virgo noctẽ expulit serpentinam, & de die, diem de terra suæ Virginitatis exortum terris infudit.* Hæc sunt integra verba non S. Bernardi, vt reduplicata assertione affirmat Turrecremata, sed S. Petri Damiani, ex quibus colligitur, quòd liber ille, vt nunc typis est mandatus, non est Turrecrematæ, vt sæpè notauimus, sed Bartholomæi de Spina, qui hunc eundem Sermonem adscribit. S. Bernardo, vt videre est suprà num. 243. auct. 4. Nam quomodo homo alioquin doctus scribens ad Concilii Patres, tanta, ac talia absurda, & à veritate aliena proponere poterat? Imò neque auctoritatem istam pro sua adduceret sententia? Quia hìc expressè affirmat Petrus Damianus, quod non vidit Mariam, qui vidit omne sublime, si autem hic videns omnia, fuit peccatum originale: ergo hoc non vidit Mariam. Deindè illa vltima verba à Turrecremata omissa: *sic & Virgo noctem expulit serpentinam*, si nox fuit originalis Adami culpa, seu serpentinę, tenebræ introductæ, Maria ab hac nocte libera fuit, quia tota Aurora, semper dies, vt dicit Damianus.

Bandelli autem auctoritas, seu Glossa à primo vsque ad vltimum verbum tota est à suo cerebro ficta, & sine vlla veritatis specie composita, quia talis Glossa nec fuit, nec est in rerum natura, & quod plus est, nec in aliquo Auctore classico inuenietur, licèt aliqua eius verba extent in Sermonibus aliquorum Patrum Prædicatorum, sed isti nec fuerunt Glossatores Scripturæ, nec Scriptores alicuius auctoritatis. Stãte ergo

ergo quòd Glossa illa à Bindello adducta sit ab ipso met ficta, vt composita omni modo, & in illa sint quinquaginta verba, tot etiam vitia, vel fatuitates essent enumerandæ.

Quoad sensum vero auctoritatis dico, quòd locus iste Iob est ex difficilioribus totius sacræ Scripturæ, in quo quot litteræ, tot sunt sententiæ. Consule Pinedam tom. 1. ad cap. 3. vers. 2. fol. 279. Paulum Comitolium Cathena in Iob à fol. 136. & cum illis omnes alios Expositores. Modernos Bolduc, & cæteros. Sed gratis admisso, quòd ibi loquatur Iob de peccato originali, quod plures negant, adhuc remanet difficultas circa intelligentiam illorum verborū: *spectet lucem, & non videat nec ortum surgentis Auroræ*, nam intelligere per lucem Christum, & per Auroram Mariam, est quędam Allegoria mystica parum, vel nullum habens fundamētum, quia peccatum originale nec spectauit Christum, nec illum poterat spectare, cùm esset Deus, quia non cognouit aduentum eius. Vndè magis ad rem loqueretur, si per lucem intelligeret Mariam, quam non vidit, & per Auroram Ioannem Baptistam, qui fuit Lucifer, & quasi Christi Aurora, cuius ortum non vidit, id est, Natiuitatem; quod comprobatur ex Septuaginta legentibus, *Et in lucem non veniat, & non videat Luciferum exorientem*. Sed cōcesso, quòd Iob loquatur de peccato, & quod per lucem voluerit exprimere Christum, & per Auroram Mariam, adhuc restat alia difficultas circa illam vocem, *ortum surgentis*, quia ortus Auroræ, & illius surrectio, est primum sui esse, initium, & principium, & si hæc transferantur ad prolem, potiùs ortus sumi debet pro Conceptione, quam pro Natiuitate: nam ortus dicitur genitus, natus, vel subito visus, de quo vide Catholicon fol. 216. col. 4. igitur locus iste ex nullo capite probat Aduersariorum intentum, nam solùm est quidam locus accōmodatitius ad libitum, excogitatus ab Aduersariis absque aliquo fundamento in Sanctis Patribus. Sed adhuc admissa auctoritate, & quòd loquatur ibi Iob expressè de Conceptione Christi, ac Mariæ; verba faciunt hunc sensum: expectet lucem & non videat eius ortum, sicut nec ortum surgentis Auroræ: & quid diceremus, si legendum esset secundùm translationes vestrorum Sāctis Pagnini, & Batabli, quorum primus dicit: *Spectet lucem, & non sit, nec videat splendorem Auroræ*, alter verò. *Expectet lucem, & non adsit, nec videat palpebras Auroræ.* Dicite mihi amore Dei, in quo Vocabulario, vel Expositore inueniam, quòd splendor, & palpebræ Auroræ Mariæ significant eius Natiuitatem, & non Cōceptionem? vt sic sint duæ palpebræ.

12. AVCTORITAS SCRIPTVRÆ sic adducitur. Item ex illo Ecclesiastes 7. vbi dicitur: *Virum de mille vnum reperi: Mulierem autem ex omnibus non inueni* Et addit Turrecremata: Vbi Glossa Ordinaria dicit ita: *Virū, id est, Christum de mille, scilicèt sanctum.* Quam Glossam secutus Dominus Hugo Cardinalis, primus Postillator Bibliæ, & Magister Parisiensis ita dicēs: *Hoc exponitur de Christo, qui solus extra illam vniuersitatem est, quæ dicitur Rom. 3. omnes peccauerunt, & egent gloria Dei, qui omninò peccatum non fecit, qui est caput omniū bonorum, & super omnes bonos, qui significatur per millenarium, qui perfectus est numerus, vndè dicit Sponsa, Cant. 5. Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex millibus; Mulierem autem ex omnibus non inueni, quæ aliquid muliebritatis non haberet, saltem originaliter. Beata autem Virgo originale habuit. Propter quod eius Conceptio non celebratur, tamen qui eam celebrant, debent habere respectum ad sanctificationem eius, qua sanctificata fuit in vtero Matris.* Hæc omnia præfatus D. Hugo Cardinalis. Item idem dicit Magister Garricus, profundus Theologus Magister Parisiensis in Postilla sua super eundē passum, ita inquiens: *Mulierem ex omnibus non inueni, quia nulla fuit absque peccato originali.* Item idem dicit in eodem passu, in Postilla sua D. Iacobus de Lausana, Magister Parisiēsis, & Episcopus Lausanēsis, qui ita in forma dicit: *Inter omnes viros vnū solum inuenit omninò mundum ab omni concupiscentia, scilicèt, Christum, sed inter mulieres nullam, quia B. Virgo infecta fuit peccato originali.* Hæc sunt, quæ adducunt Aduersarii pro hoc sacræ Scripturæ loco, veritas autem dicit quòd

Auctoritas adducta ex Glossa Ordinaria, secundùm substantiam, vel illius structuram, est ficta, nam Textus Ecclesiastes sic se habet: *Non est enim homo iustus in terra, qui faciat bonū, & non peccet. Sed & cunctis sermonibus, qui dicūtur, nè accomodes cor tuū, nè fortè audias seruū tuū maledicentem tibi. Scit enim consciētia tua, quia & tu crebrò maledixisti alijs. Cuncta tentauit in sapientia. Dixi: sapiens efficiar, & ipsa longiùs recessit à me, multò magis quàm erat. Et alta profunditas, quis inueniet eam? Lustraui vniuersa animo meo, vt scirem, & considerarem, & quærerem sapientiam, & rationem: & vt cognoscerem impietatem stulti, & errorem imprudentium. Et inueni amariorem morte mulierem, quæ laqueus venatorum est, & sagena cor eius, vincula sunt manus illius. Qui placet Deo, effugiet illam, qui autem peccator est, capietur ab illa. Ecce hoc inueni, dixit Ecclesiastes, vnum, & alterum, vt inuenirem rationem, quam adhuc quærit anima mea, & non inueni. Virum de mille vnum reperi, mulierem ex omnibus non inueni, si lummodò hoc inueni, quòd fecerit Deus hominem rectum, & ipse se infinitis miscuerit quæstio-*

stionibus, quis talis vt sapiens est? Et quis cognouit solutionẽ verbi? Iste est omnis Textus Scripturæ ad litteram. Glossa verò Ordinaria explicans illa verba: *Vt inuenirem rationem*, sic inquit: *Quamcumque rem, vel discreptionem inter homines, & eorũ mores: quia perfectè bonus nisi solus Christus? Non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.* Et ad illa alia verba: *Virum de mille*, sic inquit: *Christum, qui caput est bonorũ, figuratur per millenarium, qui perfectus numerus.* Hæc sunt omnia, quæ habet Glossa Ordin. Cùm ergo in his non sint illa verba adducta ab Aduersariis: *Virum, id est, Christum, de mille, scilicèt sanctum*, demonstratur euidenter, quod adhuc breuis hæc auctoritas est ficta.

Auctoritas Hugonis Cardinalis in aliquibus est vitiata, nam sic incipit: *Istud ad litteram intelligunt quidam de Loth in Sodomis, vbi nec vxor eius bona inuenta est. Glossa sic intelligit: Virũ de mille vnum reperi, id est, inter omnes homines paucos bonos inueni, ita quòd in mille vix virum vnum, id est, virilem hominẽ inueni, mulierem verò omnino non inueni bonam, imò omnes inuenit Salomon malas, quia turpiter seduxerunt eum, vt legitur 3. Regum 11. & Eccl. 41.* Hæc omnia prætermiserunt Aduersarii, vt nõ cognosceretur qualis secundum Hugonem, erat sensus litteralis huius loci. Deindè prosequitur Hugo sic: *Mysticè exponitur hoc de Christo, &c.* Et hæc etiam fuit intentio, nam quod Hugo proponit expressè pro sensu mystico, voluerunt Aduersarii introducere pro litterali. Tertio, post illa verba, *egent gloria Dei*, prosequitur Hugo sic: *Et Iob 3. in multis offendimus omnes. Vndè Psal. Non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum, scilicèt Christum*, quæ omnia prætermiserunt Aduersarii, quia loquebantur de peccatis actualibus. Quarto, vbi Hugo, *quinimò peccatum non fecit, nec etiam habuit*; Aduersarii prætermiserunt illud, *nec etiam habuit*, vt auferrent connexionem inter facere, &, habere. Quinto, vbi Hugo de plurali, *non haberẽt*; ipsi de singulari, *haberet*. Sexto, vbi Hugo, *saltem originaliter etiam B. Virgo originale habuit*, ipsi abstulerunt illud, *etiam*. De mente autem Hugonis in hac parte non curamus, quia cùm fuerit ex Ordine Prædicatorum, sustinuit illorũ opinionem: solùm enim dico, quod hæc Hugonis verba iam sunt correcta; nam ad marginem dicitur: *Hoc non tenetur modo ab Ecclesia.* Hæc Marginator Hugonis, & cùm hic fuerit Dominicanus, in vno habemus alterum.

De Glossa Garrici, profundissimi Theologi Parisiensis, dico quod, vt vidimus num. 84. Aduersarii Auctorem hunc faciunt modo Cistercienfem, modò Carthusianum, ac denique sæcularem, sed opera talis profundissimi Magistri nunquam fuerunt typis mandata, nec aliquis Nomenclator de ipso mentionem facit, vide suprà citatum num. 84. Sed adhuc admisso Auctore, auctoritas nihil probat, quia sunt verba vniuersalia, in quibus Auctor non expressè, ac nominatim includit Virginem Mariam, aut de ipsa mentionem facit.

Auctoritas Iacobi Lausanensis, videtur absolutè ficta, iuxta illud quod diximus, ac demõstrauimus suprà de hoc Auctore num. 135. Pro auctoritate vero Scripturæ dico breuiter, quòd in toto illo cap. secundùm litteram solùm proponit Ecclesiastes aliqua præcepta moralia, & quòd nullo modo agit de Christo Domino, nec de B. Virgine Maria. Sed gratis admisso, quòd ageret, nullomodo loquitur de peccato originali, nec est saltem aliquod minimũ verbum illud indicans in toto capite, & quod plus est, nullus sacræ Scripturæ Interpres antiquus, vel modernus explicat propositum locum, vt ab Aduersariis proponitur, vel intenditur, imò quòd stando rigori litteræ, esset crassissima ignorantia, velle intelligere, vel explicare locum illum de peccato originali, sed de actualibus, vt denotant illa verba: *Non est enim homo iustus in terra, qui faciat bonum, & non peccet*, & illud: *Inuenit amariorem morte mulierem, quæ laqueus venatorum est, &c.* Et sic discurrẽdo per alias clausulas. Deindè quomodo iuxta rigorẽ litteræ possunt explicari de Christo Domino illa: *Virum de mille vnum reperi?* Quia dicere debebat: Virum de omnibus vnum reperi. Sed nè immoremur in his, concedo vobis, ô Patres mei! quod sapiens loquatur de peccato originali, ac de Christo, & Maria in sua Conceptione, & distinguo propositionẽ Scripturæ: Virũ de mille, vel de omnibus vnum reperi liberum à peccato originali, id est, debito, per se, & ex natura sua, concedo, & hoc modo mulierem ex omnibus non inueni, nec ipsam Virginem Mariam.

13. SCRIPTVRÆ AVCTORITAS sic adducitur. Idem deducitur ex illo Prouerb. 25. *Aufer rubiginẽ de argento, & egredietur vas purissimum.* Et prosequitur Turrecremata, sic: Quod Albertus in Sermone Natiuitatis Dominæ nostræ, de B. Virgine exponit, dicens: *Habuit siquidèm B. Virgo rubiginẽ originalis peccati, quæ cõtrahitur de vetustate primæ culpæ Adæ, quæ igne Spiritus Sancti purgata fuit: & tunc purissimum illud vas permãsit: quia nec lutum actualis, nec puluerem venialis postmodum habuisse creditur. Hæc ille.* Item idem dicit prænominatus Dominus Iacobus Lausanensis, in Sermone Natiuitatis eiusdem Virginis, qui incipit ab eadem auctoritate, ita dicẽs: *Committitur Spiritui Sancto à tota Trinitate, qui totius puritatis, & sanctitatis est Auctor, Virginẽ Mariam purificare, & mundare, cùm dicit: Aufer rubiginem de argento.* Ad cuius euidentiam dicit

dicit esse notandum, quòd B. Virgo rubiginem originalis peccati contraxit in sua Conceptione, & animatione, quæ quidem originalis culpa meritò per modum rubiginis designatur. Et infrà: *Nulla de mulieribus euasit hanc rubiginem, & nullus de viris præter Christum. Ecclesiastes.7. Virum vnum de mille vix reperi, mulierē autem ex omnibus non inueni. Hæc ille.* Itē eadem est expositio plurium aliorum Postillatorum Bibliæ, quorum inferiùs ponentur sententiæ, & dicta in forma. Hucusque Turrecremata, Bandellus vero addit quandam Glossam sic: Item Prouerb.25. Aufer, &c. Glossa. *Aufer originale peccatum à Virgine, & nascetur sine peccato*, compleuit totum hoc Spina part.7.cap.6. quadam insigni chimera dicens: *Vnde dicitur Prouerb.25. Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimum. Quod quidem verbum sancti Doctores exponunt specialiter de sanctificatione Beatæ Virginis à peccato.* Hæc sunt omnia quæ adducunt Aduersarii pro hoc Scripturæ loco. Sed attende, Lector, veritati.

Pro auctoritate Alberti Magni dico primo, quòd sermones huius insignis Doctoris fuerunt semel, & iterum excusi per R. P. Andræam Coppestein Mandulensem, Ordinis Prædicatorum, Maguntiæ apud Ioannem Aleimen. anno 1616. in 8. regali, ac tandem Lugduni cum aliis operibus eiusdem Alberti Magni tomo 12. à fol.215. & sic in Sermonibus Alberti nulla potest esse dubitatio, nec suspicio alicuius alterationis, siquidèm fuerunt excusi à Patribus Dominicanis. Dico secundo, quòd in prædicto Sermonario Alberti sunt tres Sermones de Natiuitate Virginis Mariæ, quorum primus incipit: *Ego Mater pulchræ dilectionis, &c.* Secundus: *Fons egrediebatur, &c.* Tetius verò: *Orietur stella, &c.* Dico ergo tertio, quòd verba adducta à Turrecremata non extant in his tribus Sermonibus Natiuitatis, & quod plus est, neque in alio eiusdem Alberti Sermone, & non dico, non extare totam auctoritatem, sed neque minimum verbum illius, nec saltem incidenter sumere in ore propositum locum Prouerbiorum: *Aufer rubiginem, &c.* Et sic vnum ex duobus necessariò fatendum erit, vel quòd Turrecremata finxit hanc auctoritatem sui Alberti Magni, vel quòd Sermones impressi sub nomine Alberti, falsò sunt ipsi adscripti: ex his eligant Aduersarii, quod ipsis magis placuerit, ego verò vtrumque credo, & quod Sermones non sunt Alberti, & quòd auctoritas est ficta, & si hoc fecerunt cum Auctore suo adeò classico, & qui aliàs stabat pro ipsis, quid sperandum est de aliis in hac ventilatione contentis? Hinc sub sumo aliud dylemma, quod liber ille non est Turrecrematæ, vel quod in illo libro Turrecramata in omnibus, & per omnia deuiauit à veritate: eligant Aduersarii similiter, quod ipsis minus noceat, &c.

Alia auctoritas ex Iacobo Lausanensi etiam est penitùs ficta: Auctor enim iste in suo Sermonario solùm adducit duos Sermones de Natiuitate Virginis Mariæ, sed nullus incipit, vt dicit Turrecremata: *Aufer rubiginē.* Primus enim incipit: *Facta est lex:* Secūdus verò: *Iudæis noua lex oriri, &c.* Vide quæ diximus de hoc Iacobo Lausanensi suo loco num.135. Concluditur ergo, quòd sermo hic citatus de Natiuitate, est fictus, sicut etiam & verba, quorum nec minimū extat in Sermonibus Lausanensis. Deincè ad propalandā omnē deuiationem à veritate existimo, Turrecrematam propositā auctoritatē desumpsisse ex suo sæpè repetito Anonymo Cisterciensi, de laudibus Virginis, hoc est, de Richardo de S. Laurentio, qui in principio libri 3. col.175. & lib.4. col.305. locum istū Prouerb. 25. *Aufer rubiginem, &c.* accomodat sanctificationi Virginis in vtero, sed aliter quā Turrecremata, quia ipse nō dicit: *Aufer rubiginem à Maria*, sed: *Aufer rubiginē à carne virginea*, vide suprà citatū nu.135. & etiam nu.22.

Tandem Glossa adducta à Bandello etiā est ficta à suo proprio cerebro, quia talis Glossa nūquam fuit in rerum natura, nec in Glossa Ordinaria, neq; in aliquo ex Patribus antiquis, nisi velint recurrere ad Richardū de S. Laurētio, sed hic non fuit Glossator Scripturæ, nec eius verba dici possunt Glossa, quia Glossa est ad litteram, Richardus autem solùm exposuit aliquas sacræ Scripturæ auctoritates figuratiuè, id est, prout in sensu accomodatitio poterant competere Virgini, & sic in hoc sacræ Scripturæ loco, quoad Glossas Doctorū, nec saltē vna minima inuenitur veritas in Aduersariis: nam tātùm in S. Bernardo Serm. 4. de Epiphania in principio sic inquit: *Duritiam duris congruam seruis, filijs commutauit in mansuetudinem; vt rubiginē originalis peccati, quā vix cultellus eradere poterat, ex hoc cū vnctione gratiæ facilè lauet aqua, &c.* Sed vbi de preputio, quomodo ingreditur Virgo, vel dictum Spinæ: *Quod quidē verbum sancti Doctores exponunt specialiter de sanctificatione B. Virginis à peccato*, quando nec vnum Sāctū Doctorem inueniet sic explicantē verbum illud? Dissipatis ergo à Sole propositis nebulis, solùm restat videre, quo fundamento contra Immaculatam Virginis Conceptionem adduxerunt Prouerb. locum.

Capitulum 25. Prouerb. sic incipit: *Hæ quoque Parabolæ Salomonis, quas transtulerunt viri Ezechiæ Regis Iuda. Gloria Dei est celare verbū, & gloria Regū inuestigare sermonem. Cœlū sursum, & terra deorsum, & cor Regum inscrutabile. Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimum. Aufer impietatem de vultu Regis, & firmabitur iustitia thronus eius.* En Fra-

tres

tres mei, ipsemet textus explicat sensum litteralem illius Parabolæ: Aufer rubiginem de argẽto, id est, aufer impietatem de vultu Regis, & egredietur vas purissimum Imperii eius, vel sic Aufer, remoue, vel amoue rubiginem, vel scoriam ab argento: nam sicut Aurifabro est impedimentum, quominus possit conflare vasa argentea, modis omnibus pura, & nitida, ad Regem expetat ab Aula sua, imo à Regno omnẽ amouere impium, vt cum gloria, & securitate regnet. Ita ex Hæbreorum fontibus Rodulphus Baynus fol. 109. Ergo vestræ Glossæ, seu expositiones sunt contra expressum sensum litteralem contentum in ipso sacro Textu. Forte dicetis, quòd ille vester non est sensus litteralis, sed mysticus, & accomodatitius, seu figuratiuus, optimè, quia nulla alia vobis restat euasio: quomodo ergo ex sensu figuratiuo, & accomodatitio deducitis conclusionem dogmaticam? Deinde cùm hæc sit Parabola, vndè colligitis, rubiginem significare peccatum originale (sed transeat hoc propter Bernardi auctoritatem) vndè argentum, Virginem Mariam vt conceptam, & vas eandem Virginem Mariam, vt natam? Nonne totum hoc est gratis excogitatũ? Imo admissa figura, meliùs explicaretur locus, intelligendo per rubiginem fomitem, & reliquias ex libidine, & concupiscentia parentum relictas in argento, id est, in semine, & embryone, per vas autem formationem Mariæ in vtero, & sic erit sensus: Aufer pruritum à carne seminata, & egredietur Maria purissima in sua formatione, seu animatione: *aufer*, concupiscẽtiam, & libidinẽ à Ioachimo, & Anna, *& egredietur*, à lumbis eius *vas*, id est, corpus, in quo recondenda erit pretiosa Mariæ anima, *purissimum*, iuxta illud Damasceni: *O immaculatum semen, &c.* Nonnè magis genuina est hæc interpretatio, quam vestra? Sed non immoremur in his: interrogo, Parabola illa est communis, & propria solius Virginis Mariæ, vel nõ? Quòd non sit propria, patet euidenter; tum quia nullus Doctor ex classicis illã explicat de Virgine; tum quia Glossa Ordinaria dicit: Aufer impietatem persequendi christianos de animo Sauli, seu Pauli, & egredietur vas purissimum. Iterlinealis: Aufer superficiem litteræ de sacro eloquio, & egredietur spirituale mysterium. Et sic etiam dicere possumus: Aufer à Magdalena rubiginem mundanæ affectionis, & egredietur vas purissimũ. Aufer infidelitatem à Latrone, & egredietur vas purissimum. Aufer rubiginem culpæ ab anima purgatorii, & egredietur vas purissimum ad gloriam. Aufer rubiginem peccatoris in confessione, & egredietur vas purissimum ad pœnitentiam. Et sic discurrendo per singula, locus iste accomodari potest omnibus rebus mundi, excepta Virgine Maria, cui nullo modo competit, neque in vlla materia, statu, sensu aut mysterio vir eius, neque hucusque ab aliquo Ecclesiæ Patre fuit accomodatus. Et hæc de rubigine huius loci.

14. SCRIPTVRÆ AVCTORITAS sic se habet: Hoc apertissimè colligitur Angelico testimonio iuxta expositionem Sanctorum Doctorũ, ex illo Lucæ 1. vbi Angelus ait Bti. Virgini: *Spiritus Sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi.* Super quo verbo dicit B. Ambrosius, vt refert S. Thomas in 3. scripto super Senten. dist. 3. *Spiritus Sanctus superueniens in Virginem, mentem ipsius ab omni sorde vitiorum castificauit.* Item Augustinus tractans idem verbũ contra Maximinum hæreticũ 1. libro cap. 21. ita dicit: *Non enim Deus inhabitat in homine, quem non ante Spiritus Sãctus sanctificauerit, atque purgauerit. Denique ad Mariam illam B. Virginem dicebatur: Spiritus Sanctus superueniet in te, vtique ad sanctificãdum, & ad purgãdum. Hæc Augustinus.* Itẽ Ioannes Damascenus lib. 3. cap. 2. ait: *Spiritus Sanctus superuenit in Mariam, purgans ipsam, & virtutem susceptiuam Verbi Dei tribuens, simul & generatiuam.* Ad idem est Fulgentius in Sermone Natiuitatis Domini, qui incipit: Cupientes aliquid de huiusmodi diei solemnitate narrare, vbi dicit: *Quòd gratia Sancti Spiritus menti Virginis contulit firmissimam Fidẽ: & carni abstulit omninò libidinem.* Item eiusdẽ sententiæ videtur esse B. Gregorius in Moral. lib. 32. cap. 3. exponens illud Iob 40. sub vmbra dormit, in secreto thalami, vbi sic dicit: *Obumbratio in sacro Eloquio, Incarnatio Domini ponitur, vel mentis refrigerium à feruore carnaliũ cogitationum. Quòd autem Dominica Incarnatio seruata veritate historiæ obumbrationis appelatione designetur, Angelicus sermo testatur, qui ad Mariam Virginem dicit: Et virtus Altissimi obumbrabit tibi. Quia enim obumbratio non aliter exprimitur, nisi per lumen, & corpus, virtus Altissimi obumbrabit ei, quia in eius vtero lux incorporea corpus sumpsit. Ex qua videlicet obumbratione, omne in se refrigerium mentis accepit. Hæc Gregorius.* Ad idem videtur esse Beatus Bernardus præfatum verbum, scilicèt, virtus Altissimi tractans, super Cantica Serm. 34. ita dicens: *Aut certè virtus vegetans, vmbra refrigerans.* Item eiusdem sententiæ est venerabilis Beda in Homil. super: Missus est, & habetur pro parte in Glossa Ordinaria super verbo præfato Angeli, vbi ita inquit: *Superueniẽs in Virginem Spiritus Sanctus, duobus modis in ea potentiæ Diuinæ efficatiam ostendit, quia eius mentem adeò, quantum humana fragilitas patitur, ab omnium vitiorum sorde castigauit, vt cœlesti esset digna partu, & in vtero eius sanctum, ac venerabile redẽptoris nostri corpus sola sui operatione creauit, id est, nullo virili in-*

teruenisse tactu, carnem de carne Virginis sacrosanctā intemerata formauit. Et infrà, *Obumbrauit autē B. Dei Genitrici virtus Altissimi, quia Spiritus Sanctus cor illius cùm impleuit, ab omni estu concupiscentiæ carnalis tēperauit, & mūdauit à desiderijs temporalibus; ac donis cœlestibus mentem simul illius consecrauit, & corpus.* Itē eiusdem sententiæ est Hugo de S. Victore, qui in 2. lib. de Sacramentis, par. 1. cap. 8. ita dicit: *Spiritus Sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi ombumbrabit tibi. Spiritus namq; sanctus Virgini superuenit, vt per operationē eius caro Christi de carne Virginis formaretur. Et virtus Altissimi obumbrabit ei, ne substantiā carnis ministrans, concupiscentia carnali vteretur:* Quorum Sanctorū, & venerabilium Patrū dicta Magister Sententiarū, in 3. dist. 3. & Doctores eximii, qui in schola Theologiæ splendidiores habentur, de purgatione quarundā reliquiarū peccati originalis, & fomitis, à quibus B. Virgo in ipsa superuentione Spiritus Sancti in Conceptione Filii Dei purgata dicitur, intelligunt, & exponunt. Vndè Magister Sententiarum ita habet vbi suprà: *Mariā quoque totā, in eam superueniens Spiritus Sanctus, à peccato prorsus purgauit, & à fomite peccati liberauit, vel fomitem ipsum penitùs euacuando (vt quibusdā placet) vel sic debilitando, & extenuando, vt ei postmodū peccandi occasio nulla extiterit.* Prætereà prę fatas Glossas Sanctorum prosecutus Dominus Hugo Cardinalis in Postilla sua super Lucā ita dicit super eodem passu: *Obumbrabit tibi, id est, refrigerabit tibi mentē, fomitem extinguēdo. Vnde ait Glossa, quæ est Bedæ, superueniens Spiritus Sanctus in Virgine, mentem illius ab omni sorde vitiorū castigauit, id est, fomitē vitiorum. Vndè Glossa Interlinealis dicit, contra omnia nitentiam vitiorum. Hæc Hugo Cardinalis.* Item ad idē est Dominus Albertus, in Postilla sua super Lucam, qui eundēm passum ex ponens, ita dicit: *Quantum ad hoc, quòd vmbra ponit quoddā refrigeriū, sunt duæ Glossæ, vna quæ dicit, quòd obumbrare, est, ab incētiuo vitiorum refrigerare Incentiuum autem vitiorum est fomes, & sic virtute Altissimi Virgo B. fuit à fomite purgata. Et si dicatur, quòd hoc est falsum, quia ipsa fuit sanctificata in vtero ab originali peccato. Ad hoc dicēdum est, quòd in vtero fuit sanctificata à peccato, & ab omni sorde vitij, sed ipse fomes non fuit in ea extinctus, sed ligatus. In ipsa autē Conceptione Verbi fuit penitùs extinctus, vt nullus esset omninò, & hoc est quod dicit Glossa. Hæc Dominus Albertus.* Item ad idē est S. Thomas in 3. Sent. in expositione litteræ, dist. 3. vbi ita ait: *Dicitur, virtus Altissimi obumbrabit tibi, ad significandum omnimodā extinctionem fomitis, quia per aduentum Filij Dei in ipsam, omnes reliquiæ fomitis ab ea extirpata sunt: Hæc extirpatio obumbratio dicitur, sicut & fomes incendium, vmbra autem contra æstum refrigerium præstat. Hæc sanctus Thomas.* Ad idē est Dominus Bonauentura Cardinalis, Ordinis Minorum in 3. Sent. dist. 3. in expositione litteræ, vbi prædictū Verbum Angelicum exponens, ita inquit: *Virtus Altissimi obumbrabit tibi: potiùs dicit obūbrare, quàm illuminare. Obumbratio enim visum adiuuat, & calorē refrigerat, & in aduentu Filij Dei Virgo Maria refrigerata fuit fomitis extinctione. Hæc præfatus Dominus Cardinalis Bonauentura.* Eodē modo exponit Dominus Bertrandus de Turre, Cardinalis, eiusdem Ordinis, in expositione Euangeliorū: vbi super illud virtus Altissimi obumbrabit tibi, sic dicit: *Secūdū Glossam: cōtra ardorem fomitis refrigerabit. Et secūdùm Gregoriū 33. Moralium. Caro Mariæ fuit obūbrata virtute Altissimi, quia in eius vtero lux incorporea corpus sumpsit, ex qua obūbratione omne in se refrigerium mentis, & carnis accepit.* Cæterum eodem modo exponit prædictum verbum Dominus Vlricus Argentinensis, in lib. Sent. suarū cap. 3. tract. 5. ita dicens: *Obūbrabit tibi, scilicèt, incentiuum fomitis refrigerio diuinæ gratiæ penitùs extinguēdo.* Et eodēmodo Magister Nicolaus Gorram Postillator totius Bibliæ exponit. Quibus omnibus cōsideratis apertissimū videtur colligi testimoniū ex præfato Angelico dicto, quod Virgo sacratissima in originali peccato fuerit concepta, cū fomes ipse materialiter sit ipsum originale peccatum, vt superiùs visum est. Vndè Augustinus in lib. Retract. de verbis Apostoli, vt deducit Magister Sent. in 2. dist. 30. dicit: *Semper pugna est in corpore mortis huius, quia ipsa concupiscentia cum qua nati sumus, finiri non potest. Quæ est concupiscentia, cum qua nati sumus? vitiū vtique est, quod paruulū habilem concupiscere facit. adultum verò concupiscentē reddit.* Ex quibus verbis Augustini dicit Magister Senten. dari intelligi, quod sit originale peccatū, scilicèt, *vitiū concupiscentiæ, quod in omnes per concupiscentiam natos per Adam, intrauit eosque vitiauit.* Quod etiā Augustini testimonio confirmat, dicens: Vndè Augustinus in libro de Baptismo paruulorū: *Adam præter imitationis exemplum occulta etiam tabe carnalis concupiscentiæ suæ tabificauit in se omnes de sua extirpe venturos. Hæc ille.* Et ita patet, quod cùm fomes ipse essentialiter pertineat ad originale peccatum, quare cùm iuxta sententiam tam Sanctorum, quam venerabilium Patrum, & Doctorum, in Virgine Maria fuerit fomes, à quo virtute Altissimi obumbrata, & purgata fuit, necessarium est dicere, quòd ipsa originale peccatum contraxerit. Hæc sunt omnia Turrecrematæ verba pro hoc sacræ Scripturæ loco. Ex quibus deducere vult, peccatum originale esse fomitem, & concupiscentiā, in sententia antiquorū, vndè iam ex ore suo se condemnat,

sed

sed accedamus ad enumeranda vitia in hoc sacræ Scripturæ loco commissa.

Primo, quod Glossa citata ex S. Ambrosio fuit falsa, nam illa non est Ambrosii, quidquid dicat S. Thomas, sed Bedæ, nec illam adducit S. Thomas in 3. scripto super Sententias, vt dicit hic Turrecremata, sed etiam in primo scripto, vt demonstraui suprà num. 16. auct. 14. Secundo, quod hoc fecit Turrecremata ex intentione, solum ad multiplicandum Auctores, nã eandem auctoritatem, seu Glossam repetit hoc eodem loco sub nomine Bedæ, & in Hugone, ac cum Hugo dicat expressè, quod sit Bedæ, tenebatur Turrecremata indagare veritatem, quia loquebatur nõ cum studẽtibus, sed ad Concilii Patres. Tertio, auctoritas est iam quinquies repetita in hac Vẽtilatione, scilicèt, præallegato num. 16. & nu. 41. auctor. 5. & hic ter.

Quarto, verba adducta ex Augustino in lib. cõtra Maximũ Arianũ, non solũ sunt falsa, sed pessimè adducta, nam vt videre est in ipso libro existẽte tom. 6. à fol. 147. totus est Dialogus inter Maximũ, & Augustinũ, & verba adducta à Turrecremata nõ sunt Augustini, sed Maximi: nam sic ad Maximũ Augustinus: *Suscipio quæ protulisti. Nescitis, quia tẽplũ Dei estis, & Spiritus Dei habitat in vobis? Nõ enim Deus habitat in homine, quẽ nõ ante Spiritus S. sanctificauerit, atque purgauerit; denique & ad Mariã illam B. Virginẽ dicebatur: Spiritus S. superueniet in te, vtique ad sanctificandũ, & ad purgandũ. Deindè sequitur: Et virtus Altissimi obumbrabit tibi, Altissimi autẽ virtus, quod Christus sit, iam & ipse protulisti. Veritas non ex argumento colligitur, sed certis testimoniis comprobatur, ob quam causam testimonia proferre debebis, &c.* Ex iis constat, quod ista sunt verba hæretici, illa tamen cõcessit Augustinus, quia erant extra propositum. Quinto, fuit astutia prætermittere prima & vltima verba, ex quibus hæc constabant.

Sexto, auctoritas Damasceni citato lib. 3. cap. 2. fol. 361. sic se habet: *Spiritus Sanctus in eam superuenit, eam lustrans, vimque ei tũ ad suscipiendũ Verbi Deitatẽ, tum ad gignendũ suppeditans* Vide, o Lector! in quantis differat vna auctoritas ab alia, vndè secundùm hanc translationem alia sex vitia essent enumeranda. Nota, quæ diximus suprà num. 167.

Septimo, S. Fulgentius in præallegato Sermone non explicat locũ propositũ, sed absolutè sic inquit: *Primum hominẽ mulier corrupta mente decepit, secundũ hominẽ Virgo incorrupta Virginitate cõcepit. In primi hominis cõiuge nequitia diaboli seductã deprauauit mentẽ: in secundi autẽ hominis Matre, gratia Dei, & mentẽ integrã seruauit, & carnẽ: menti cõtulit firmissimã Fidẽ, carni abstulit omninò libidinẽ &c.* Ex quibus constat, quàm extra rem, & veritatẽ adductus fuerit S. Fulgentius, cum ibi loquatur de Virginitate, comparando Mariam concipientem, cum Eua decepta.

Octauo auctoritas S. Gregorii nõ extat lib. 32. sed 33. cap. 3. col. mihi 1127. & sic se habet: *Sub vmbra dormit, &c. Obũbratio in sacro eloquio aliquãdo Incarnatio Domini ponitur, vel mẽtis refrigeriũ à feruore carnaliũ cogitationũ, vndè appellatione vmbræ ex superna protectione hoc ipsum refrigeriũ cordis insinuari solet. Aliquãdo verò vmbra, recedente charitate, torpor frigidæ mentis accipitur. Nã quòd Dominica Incarnatio seruata veritate historiæ obũbrationis appellatione signetur, Angelicus sermo testatur; qui ad Mariã ait. Virtus Altissimi obumbrabit tibi. Quia enim vmbra non aliter exprimitur nisi per lumẽ, & corpus, virtus ei Altissimi obũbrabit, ex qua in eius verò lex incorporea corpus sumpsit ex qua videlicèt obũbratione omne in se refrigerium mentis accepit. Rursum per vmbram, ex superna protectione refrigerium cordis exprimitur, sicut Psalmista ait, &c.* Ex quibus constat. Nono, quomodo sine timore illam Gregorii disiunctiuam: *Aliquando Incarnatio Domini ponitur, vel mentis refrigerium*, id est, obumbratio aliquando significat vnũ, aliquando alterũ, aliquando denique torporem frigidæ mentis, &c. Omnes illas diuisiones confundentes adscripserant Incarnationi, & Mariæ, quæ de aliis dicit Gregorius, vt intuenti patebit. Decimo, vbi Gregorius, *quia enim vmbra*; Aduersarii, quia enim *obũbratio*, vt reducerent clausulam ad suum intentum. Vndecimo, mutarunt omnem sensum auctoritatis Gregorii.

Duodecimo, verba desumpta ex Bernardo Serm. 34. in Cantica, ficta sunt, nam in tali Sermone, qui incipit: *Si ignoras te, &c.* talia nõ extant verba, neque ibi explicat locũ illum Lucæ, & in illis Sermonibus, qui sunt 85. nullomodo declarat Bernardus verba Angeli, nisi in Serm. 20. qui incipit: *Vt Magistri verbis, &c.* vbi hæc habet: *Vmbrã siquidẽ Christi, carnem reor esse ipsius, de qua obumbratũ est & Mariæ, vt eius obiectu feruor, splendorque spiritus illi tẽperaretur:* Si ergo Turrecremata ex hoc loco suũ finxit, toto cœlo à veritate errauit, si ex alio, demõstrent ipsum, quia ego illũ non inuenio, nec in 85. Sermonibus Bernardi, neque in 48. editis à Gelliberto eius Continuatore.

Decimotertio, de auctoritate Bedæ, quæ multiplicata est, vide quę dicta sunt suprà num. 41. auctoritate 5.

Decimoquarto, auctoritas Hugonis est in tom. 3. lib. 2. de Sacramentis par. 1. cap. 8. cuius titulus est: *Quomodo intelligendum sit, quod scriptũ est: conceptus est de Spiritu Sancto*, ad finem illius capit. fol. 434. litt. B. & solùm est illud vitium, quod vbi Hugo, *concupiscentia vreretur*; Turrecremata, *vteretur*, quæ valdè diuersa sunt.

Decimoquinto, auctoritas Magistri Sententiarum est vitiata, quia vbi ipse, *præueniens*, Aduersarii, *superueniens*, videntes fortè, quod præuenire erat idem quod præseruare.

Decimosexto in auctoritate Hugonis, quæ extat fol. 134. colum. 1. addidit Turrecremata illud, *quæ est Beda*, quæ verba non extant in Hugone. Decimoseptimo, vbi Hugo, *à sorde vitiorum*; Turrecremata pessimè, ab *omni sorde*, addens illam vniuersalem, *omni*. Decimo octauo, etiam falsò addidit illud; *id est, fomitem vitiorum*. Decimonono, tacuit totam hanc clausulam; *Et nota quòd potest esse intransitio, vbi dictum est: à sorde vitiorum, id est, à vitijs quæ sunt, sordes, vel transitio, vt sit sensus: à sorde, id est, à fomite vitiorum*: Turrecremata verò prætermisit omnia media verba, vt sic meliùs componeret suam sententiam. Vigesimo, vbi Hugo ex Glossa interlineali, *contra omnia incentiua*, Turrecremata, *nitentiam*, quod est error inexcusabilis, quid enim est, *nitentiam*? vel quid significat?

Vigesimoprimo, auctoritas Alberti est vitiata pessimè, nam vbi ipse dicit, *& ab omni sorde vitij originalis*; Turrecremata tacuit illud, *originalis*. Vigesimosecundo, prætermisit verba ista *Ligatus, vt neque in actum venialis, neque mortalis posset moueri, & posteà per exercitium bonorum operum fuit cum ligatione debilitatus, ita quod non sentiebatur in ipsa autem, &c.* Vbi autem Albertus inuenit illas Glossas, hoc opus, hic labor, quia non sunt Glossæ, nec alicubi inueniantur, & sunt duplicatæ. Vide suprà nu. 8.

De auctoritate S. Thomæ, fatemur extare ad litterã in loco citato, fol. 14. col. 3. sicut etiam S. Bonauenturæ, fol. 28. col. 2. Beltrandi auctoritas nihil de nouo dicit; solùm enim refert verba Glossæ, & Gregorii, suprà polita.

Vigesimotertio, Vlrici Argentinensis verba nõ extant in quinto tractatu, sed in quarto, nec sunt formaliter illa adducta à Turrecremata, sed diuersissima quoad dispositionẽ, licèt quoad substantiam sint eadem; inquit enim Vlricus: *Secunda sanctificatio fuit in Spiritus Sancti obumbratione, & Filij Dei Conceptione, quæ tribus præmissis duo superaddit, scilicèt, omnimodam fomitis extinctionem, & confirmationem in bono, ita quòd quæ prius poterat non peccare, iam non posset peccare. Hos duos effectus expressit Angelus, Lucæ 1. Spiritus Sanctus superueniet in te, &c.* Nicolai Gorram auctoritatem vide supra num. 225.

Vigesimoquarto, circa auctoritates Augustini adductas à Magistro Sententiarũ, vbi Magister dixit: *In tractatu de verbis Apostoli*, nescio quo fundamẽto dicitur in libro Turrecrem. *In lib. Retractationũ de verbis Apostoli*, intelligens per Tractatũ Retractationẽ. Vigesimoquinto, prætermisit hæc verba: *Qua nati sumus, finiri non potest, quandiu viuimus: quotidie finiri potest, minui non potest, quæ autem, &c.* Alia extãt in Magistro præallegata dist. 30. fol. 183. litt. H. vt adducuntur à Turrecremata, licèt non ita legaliter, quod aliqua non habeant vitia, sed hæc vigintiquinque sunt præcipua in verbis pro vno sacræ Scripturæ loco.

Quoad Auctores verò, & auctoritates notare debet Lector, quòd Auctores adducti pro hac auctoritate sunt sequentes: Ambrosius, Augustinus, Damascenus, Fulgentius, Gregorius, Bernardus, Beda, Victorinus, Magister Hugo, Albertus, Thomas, Bonauentura, Beltrandus, Vlricus, Gorram, & istos sexdecim Auctores adducit Turrecremata in suo Indice Auctorum, vt videre est in hac Ventilatione: cùm ergo ipse velit probare peccatum originale Mariæ ex dictis horum sexdecim Doctorum, non ex loco sacræ Scripturæ, vt statim dicam, sequitur, quòd in hac parte sunt alia sexdecim vitia, scilicèt, sexdecim multiplicationes, & idem dico de auctoritatibus: quia cùm hìc adducat 19. auctoritates, ex quibus etiam in diuersis adduxerũt decẽ, iam sunt viginti sex alia vitia, quæ si adiungas præcedentibus, faciunt quinquaginta & vnum; & quod in hac cõputatione non procedamus contra iustitiam, & veritatem, patet euidenter; nam vel locus ille: *Spiritus Sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrauit tibi*, secundùm litteram probat, Virginem Mariam contraxisse originale peccatum, vel non probat. Si probat secundùm litteram hoc debebat demonstrari ex littera ipsa, sicut demõstratur, quòd virtus Dei in ipsa Incarnatione vmbram fecit, protexit, & fouit Virginem si autem non probat secundùm litteram Virginem contraxisse originale peccatum, nisi ex interpretationibus Doctorum, & auctoritatibus ipsorum, quare eosdem Auctores, & auctoritates adduxit iterum? Si locus Scripturæ non loquitur ex se, sed lingua Doctorum, adduceret Doctores, & non locum, vel vice versa, si Doctores non locuntur, sed Scriptura ipsa, ad quid multiplicantur Doctores, & auctoritates ipsorum? Sed quidquid sit de hoc,

Videamus, quomodo ex isto Scripturæ loco concludunt Aduersarii apertè, clarè, euidenter, necessariò, ac demonstratiuè Virginẽ cõtraxisse originale; ita vt suam deductam consequentiam negare, sit impium, prophanum, & hæreticũ. Argumẽtãtur enim sic, vel iuxta regulas syllogistas, argumẽtare tenẽtur: *Virtus Altissimi obũbrauit Mariã*: Igitur Maria cõtraxit originale peccatũ: probo cõsequentiã. Obũbrare est, vmbram facere: ergo Maria cõtraxit originale. Probo consequentiam: vmbrã facere, est refrigerare: sed refrigerare supponit contractionem peccati originalis: ergo Maria contraxit originale. Probo minorem: refrigerare,

seu

seu refrigerium, est contra aliquod incentiuum vitii, sed hoc incentiuum in Virgine non potuit esse nisi fomes; ergo Maria contraxit originale. Probo consequentiam: fomes est reliquia originalis peccati; sed non potest esse reliquia, vbi priùs non fuerit radix: ergo Maria cōtraxit originale: igitur si Maria habuit fomitem peccati originalis: ergo habuit & ipsum peccatum originale. Ecce quomodo, fratres mei, posita illa Scripturæ præmissa, post sex consequentias deducit vellet Turrecremata suam intentam consequentiam, addens: *Quibus omnibus consideratis apertissimum videtur colligi testimonium ex præfato Angelico dicto, quod Virgo sacratissima in originali fuerit concepta.* O apertissimū testimonium obscurissimè deductum ex omnibus cōsideratis a Turrecremata! Et nota, quod hoc proponebat sacro Concilio pro diffinitione huius Mysterii ille primus Protector Fidei, & qui fortè vltimus erit, &c.

Hoc dictum est quantum ad conclusionem, & illationem illius. Sed aliquid dicamus de præmissis, quas deducit ex dictis Doctorum, si obumbrare, est, mentem Virginis ab omni sorde vitiorum castigare, vel castificare, secundùm Ambrosium, Bedam, Thomam, Hugonem, Glossam, &c. Ergo ante abumbrationem habebat Virgo Maria mentem omni sorde vitiorum incastigatam, vel incastificatam. Fratres, si conceditis illam cum Ambrosio, & aliis, & hanc debetis concedere; si obumbrare est purgare cum Augustino, & Damasceno: ergo Maria tempore Incarnationis aliquid habebat purgatione dignum? Si obumbrare est à carne auferre omnino libidinem cum Fulgentio: ergo in Annuntiatione Angelica non erat ablata à carne Virginis omnino libido? Si obumbrare, est, præstare refrigerium à feruore carnalium cogitationum, vt dicitis cum Gregorio: ergo ante illam abumbrationem non erat libera Maria a feruore carnalium cogitationum? Si obumbrare Mariæ, fuit, nè substantiam carnis ministra concupiscentia carnali vreretur (vel vt vos dicitis, vteretur) secundum Hugonem de S. Victore: ergo hæc obumbratio fuit præseruatio futuræ, non præteritæ, vel præsentis vitiorum sordis? Si obumbratio, est à peccato prorsus purgatio, & a fomite peccati liberatio, vt dicit Magister Sententiarum: ergo Maria tempore Incarnationis Verbi Diuini non erat à peccato prorsus purgata, nec à fomite peccati, itaque vtrumque habebat, & peccatum, à quo fuit purgata, & fomitem, à quo fuit liberata? Hæc, & aliæ necessariæ, ac legitimæ consequentiæ sequuntur ex vestris ad dictis auctoritatibus, quibus nos facillimè respondemus, dicendo, omnia hæc indicare præuentionem, & præseruationem futuram, non sanctificationem alicuius imperfectionis præsentis, non personæ, sed naturæ; non maculæ, sed indecentiæ, non spiritualis animæ, sed condecentiæ corporis; non denique moralis, sed phisicæ, &c. Hoc dicimus nos, quid autem diceret Turrecremata ad suas auctoritates, ignoro. Et solùm hoc vnum affirmo, quod Anonymus, Bandellus, & omnes alii, qui scripserunt post Turrecrematam, videntes locum illum Scripturæ esse contra ipsos, & extra totum rei propositum, includereque tot absurda, illum absolutè omiserunt.

15. SCRIPTVRÆ AVCTORITAS talis est: Hoc idem ostenditur testimonio ipsius sacratissimæ Virginis: Dicit enim ipsa, Lucæ primo: *Magnificat anima mea Dominum, & exultauit spiritus meus in Deo salutari meo,* super verbo: Magnificat, ita inquit Bernardus in expositione, quam fecit super præfatum Canticum, vt Vincentius Historialis testatur in libro, quem de Laudibus Beatæ Virginis ex dictis Sanctorū ordinauit: *Magnificat, inquit ergo Dominum anima mea, quia magnificè à magnifico Domino est magnificata. In primis quidèm ad imaginem, & similitudinem Dei mirabiliter creata, post hæc in Adam mirabiliter deformata, nunc autem mirabiliùs, gloriosiùs, ac magnificentiùs renouata. Magnificat ergo Dominum voce, opere, affectu. Magnificat quidèm Dominum omnis creatura, sed anima mea super omnia. Inter omnem quidèm creaturam nihil magnificauit Dominus sicut animam meam.* Super verbo verò: exultauit spiritus meus in Deo salutari meo, dicit Glossa Interlinealis, *in Saluatore.* Et Dominus Hugo de Sancto Victore super Magnificat ita dicit: (vt testatur præfatus Vincētius in prænominato lib.) *De saluatione, quā humano generi præparari nunc video, totis præcordiis exulto video, namq; assumi de me, quod credo pro me debere offerri. Hæc ille* Quare Beatus Augustinus in Sermone Assumptionis eiusdem sacratissimæ Virginis, qui incipit: Si omnium verterentur in linguas, nostrum membra, sic de ea loquitur: *Hæc enim mirabili, & in æstimabili modo, omnium & suum peperit Saluatorem communem cum aliis.* Manifestè igitur eiusdem Virginis testimonio arguitur, quod ipsa aliquando alicuius peccati ægritudine fuerit infirmata, non actualis, vt omnium fides habet; ergo originalis. Patet hoc, quoniam infirmitas, siuè ægritudo peccati præsuponitur inesse omnibus, qui per Christum saluati, siuè sanati esse dicuntur, sicut superiùs demonstratum est. Et patet etiam per illud Augustini in libro de Natura, & Gratia, vbi disputans contra hæreticum, paruulos originali peccatum contrahere negantem, ita dicit: *Videte, quæso, quomodo nesciens nitatur euertere medicinalium eloquiorum voces salu-*

berrimas. Ego dixi Domine, sana animam meam, quia peccaui tibi. Quid sanatur, si nihil est vulneratum, nihil sauciatum, ac vitiatum? Porrò si sit quod sanetur, vndè vitiatum est? Et infrà in eodem capitulo: *Cum illo igitur potiùs, obsecro, disputa, si potes, qui dixit: Non est opus sanis medicus sed ægrotantibus, non veni vocare iustos, sed peccatores. Vbi iustos vtique sanos, peccatores autem appellat ægrotos. Cernis nè, quò tendat, & quonam se porrigat hæc disputatio? Vt omninò frustra putetur dictum: vocabis nomen eius Iesum: ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum. Quomodo enim saluum faciet, vbi nulla est ægritudo?* Sequitur: *O frater, bonū est, vt memineris te esse christianum. Crede ista. Hæc Augustinus.* Ex quibus manifesta, & clarissima videtur facta esse res ipsa, super qua disputamus. Meritò quidèm omnis iam dubitationis causa in hac re cessare videtur, vbi tantorum testimoniorum interuenit splendor. Ecce testimonia in speciali, & Spiritus Sancti in Scriptura sancta loquentis, & Archangeli Gabrielis, & ipsius sacratissimæ Virginis, quæ iuxta expositionem, & Sanctorum, & Doctorum, ac venerabilium Patrum in Ecclesia Dei, manifestè innuunt, Virginem Beatissimam originale peccatum contraxisse. Hucusque Turrecremata pro hoc Scripturæ loco.

In quo perpendere debes, ò Lector! Primo, quòd Turrecremata nec vidit Bernardi, nec Hugonis Victorini auctoritates, sed illas transcripsit ex libro sui Vincentii Historialis in tractatu illo de Laudibus Virginis Mariæ, quod non caret reprehensione, quia in re tam graui, & in Concilio exagitata tenebatur recognoscere originalia ipsa Sanctorum Patrum; ideò tot in illo extant absurda, vt vidimus, & deinceps videbimus. Secundo, auctoritas adducta sub nomine Bernardi, extat in libro illo de Laudibus Virginis, edito à Vincentio Bellouacensi, seu Historiali secundùm aliquos cap. 58. licèt idēmet liber extet typis mandatus sub nomine aliorum, de quo vide infrà num. 309. Tertio, vbi Turrecremata, *Magnificat ergo Dominum anima mea*, in Vincētio sic extat, *Magnificatur igitur Dominus à me.* Quarto, vbi Turrecremata solùm, *magnificata*; Vincentius, *anima mea est magnificata.* Quinto, vbi Turrecremata, *magnificentius renouata*, in Vincentio sic, magnificentius *reformata, siuè renouata.* Sexto, vbi Turrecremata, *nihil magnificauit Dominus sicut animam meam*; in Vincentio, sic nihil *tàm magnificè fecit Dominus sicut animam meam.* Nota, ò Lector! hæc vltima verba, quibus tota Aduersariorum machina subuertitur. Septimo, verba ista adscripta S. Bernardo, nullo modo reperiuntur in operibus ipsius, adhibita omni cura, & diligentia.

Fateor, quod Glossa Interliniales, loco illius, *salutari*, apponit desuper, *filio saluatore*, sed quid indè, o Turrecremata! contra Immaculatam Virginis Conceptionem? vel enim vox salutaris, significat idem quod Saluator, vel aliquid distinctum, ita vt salutaris denotet alium redemptionis modum in Virgine, quàm Saluator. Si sunt idem, & significant idem, ad quid fuit notula illa, *Glossa interlinealis, in Saluatore*, tacendo I y, *filio*? Si salutaris denotat aliud saluationis, ac redemptionis genus, quam saluator (vt in rei veritate sonat) ergo Christus, qui fuit saluator omnibus, id est, per redemptionem, & saluationem subleuatiuam, fuit salutaris Mariæ, per salutem præseruatiuam. Vide hoc, quæ latissimè diximus in nostra explanatione noua litterali Cantici Magnificat à fol. 168.

Auctoritas Hugonis extat in illo libro Vincentii cap. 59. & in ipso Hugone tomo 1. fol. 231. sed vbi Turrecremata dixit, *de saluatione*; in Hugone extat, *de salutatione*, & sic totum subuertitur. Deindè hæc Hugonis verba sunt in hoc Ventilabro triplicata, vt videre est numer. 10. auctorit. 4. & numer. 128. auctorit. etiam 4.

Sermo ille S. Augustini Assumptionis incipiens: *Si omnium nostrum membra verterentur in linguas*, videtur suppositus, & fictus, quia talis sermo non extat in operibus Augustini, & quod plus est, nec in aliquo alio Doctore antiquó, & existimo me legisse omnes hucusque typis mandatos, quorum Cathalogum apposui suprà auctoritate 1. sacræ Scripturæ. Fateor, quod de Petro Comestore Magistro Historiarum dicitur, quòd scripserit Sermonem de Beata Virgine, sic incipientem; sed ille nūquam fuit excussus, nec constat, quòd fuerit Assumptionis. Cùm ergo ille Sermo non compareat in S. Augustino, colligitur etiam necessariò, quòd auctoritas est ficta.

Verba adducta ex libro Sancti Augustini de Natura, & Gratia extāt tom. 7. cap. 19. fol. 158. colum. 4. sed est plusquam falsum illud, quod dicit Turrecremata: *Vbi disputans contra hæreticum paruulos originale peccatum contrahere negantem*, quia Augustinus in toto illo capite nihil habet de paruulis, nec originali peccato: vt cognoscatur sine recursu ad Augustinum hæc veritas, & simul quanta prætermisit Turrecremata, transcribo hic omnia verba illius capitis: *Iam nunc videte, quod ad rem maximè pertinet, quomodo humanā naturā, tanquā omninò sine vllo vitio sit, conetur ostēdere, & cōtra apertissimas Scripturas Dei irruetur sapientia verbi, quia euacuatur Crux Christi. Sed planè illa non euacuabitur, ista potiùs sapientia subuertetur. Nam cùm hoc ostenderimus, aderit fortassè misericordia Dei, vt & ipsum hæc dixisse pœniteat. Primo, inquit, de eo disputandum*

dum est, quòd per peccatum debilitata dicitur, & immutata natura. Vndè ante omnia quærendum puto, inquit, quòd sit peccatũ, substantia aliqua, an omninò substantia carens nomen, quo non res, non existentia, non corpus aliquod, sed perperam facti actus exprimitur. Deindè adiungit. Credo ita est. Et si illa est, inquit, quomodo potuit humanã debilitare, vel mutare naturam, quod substãtia caret? Videte quæso, quomodo nesciens nitatur euertere medicinalium eloquiorum voces saluberrimas. Ego dixi: Domine, miserere mei, sana animam meam, quia peccaui tibi. Quid sanatur, si nihil est vulneratum, nihil sauciatum, nihil debilitatum, atque vitiatum? Porrò si est quòd sanetur, vndè vitiatum est? Audis confitentem, quid desideras disputantem? Sana, inquit, animã meam. Ab illo quære, vndè vitiatum sit quod sanari rogat, & audi quod sequitur: quoniã peccaui tibi. Hunc iste interroget, ab isto quærat, quod quærendum putat, & dicat: O tu qui clamas! sana animam meã, quoniam peccaui tibi, quid est peccatum? Substantia aliqua, an omninò substantia carens nomen, quo non res, non existẽtia, non corpus aliquod, sed tantũ perperã facti actus exprimitur? Respondet ille; Ita est, vt dicis, non est peccatum aliqua substantia, sed tantũ hoc nomine perperam facti actus exprimitur. Et contra iste; quid ergo clamas: Sana animam meam, quoniam peccaui tibi? Quomodo potuit vitiare animam tuam, quod substantia caret? Nonnè ille mærore confectus vulneris sui, nè disputatione ab oratione auerteretur, breuiter responderet, & diceret: Recede à me obsecro? Cũ illo potiùs disputa, si potes, qui dixit: Non est opus sanis Medicus, sed ægrotãtibus. Non veni vocare iustos, sed peccatores; vbi iustos vtiq; sanos, peccatores autem appellauit ægrotos. Et capite sequẽti prosequitur Augustinus: *Cernitis nè, quo tendat, & quo manus porrigat hæc disputatio? Vt omninò frustra dictũ putetur: vocabis nomen eius Iesum, ipse enim saluũ faciet populũ suum à peccatis eorum? Quomodo enim saluum faciet, vbi nulla est ægritudo? Peccata quippè, à quibus dicit Euangelium, saluum faciendũ populũ Christi, substantiæ non sunt, & secundùm istum vitiare non possunt. O frater! bonum est, vt memineris te esse Christianũ. Credere ista fortasse sufficeret, sed tamen quia disputare vis, nec obest, imò etiam prodest, si firmissima præcedat fides, nec existimemus peccato naturam humanã non posse vitiari, &c.* Hæc sunt omnia Augustini verba, ex quibus Turrecremata suam copõsuit auctoritatem: accende ergo, Lector, lucernam, & subuerte totam hanc auctoritatem, & non inuenies coniunctim, nec separatim voces illas, *paruulos, originale, peccatũ, contrahere:* Cum ergo omnia adducta in hac auctoritate sint quoddam fictionis cumulus, seu quoddam aggregatum falsitatum, qua intentione, ac fundamento, dicere potuit Turrecremata: *Manifestè igitur eiusdem Virginis testimonio arguitur, quòd ipsa aliquando alicuius peccati ægritudine fuerit infirmata, non actualis, vt omnium fides habet: ergo originalis.* Sicut & illa, *ex quibus manifesta, & clarißima videtur facta esse res ipsa, super qua disputamus, &c.* Cùm potiùs deberet dicere: Ex quibus tenebrosam, & obscurissimam facimus rem, de qua disputamus. Lege iterum, o Lector! vltima Turrecrematæ verba, vt plores, aut potiùs rideas, &c. Vndè existimo, quòd has duas Scripturæ auctoritates nullo modo proposuit Turrecremata in suo illo Rescripto ad Concilium Basiliense; quia tantus vir excogitare non poterat res adeo absurdas, nec proponere tot figmenta: fuerunt enim additæ a Bartholomæo de Spina, vel Alberto Duimio illius libri Amanuensibus, Correctoribus, & Impressoribus, vt vidimus suprà, in Trituratione, & Ventilatione. Et hoc meo iudicio comprobatur euidenter, quia Anonymus, Bandellus, & alii, qui scripserunt immediatè post Turrecrematam, non adducunt has duas auctoritates, scilicèt, *obũbrabit tibi, &c.* & *Magnificat:* adducerent enim, sicut adduxerũt alias, si istæ essent in Turrecrematæ manuscripto, antequàm corrumperentur a Spina, & Doimio.

16. SCRIPTVRÆ AVCTORITAS sic adducitur à Bandello: Item Dauid: *Omnes simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonũ, non est vsque ad vnum. Hæc ille. Glossa: Solus Christus fuit sine peccato.* Hæc Bandellus, & nihil ampliùs. In qua breui auctoritate sunt vitia sequentia. Primo, prætermisit initium auctoritatis, seu principium Psalmi: *Dixit insipiens in corde suo: non est Deus: corrupti sunt, abominabiles facti sunt in studijs suis, non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnũ. Dominus de cœlo prospexit super filios hominum, vt videat, si est intelligens, aut requirens Deũ? Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum, &c.* Est ergo hæc repetita sententia in illo Psalm. 13. Secundo, est ficta, & falsa illa Glossa: *Solus Christus fuit sine peccato*, quia talis Glossa non extat in rerũ natura. Solùm Glossa Interlinealis inquit; *Id est, nec vnus, vel præter vnum Christum, sine quo nemo facit bonum.* Et infrà: *Nullus facit bonum, sine vno, scilicèt Christo.* Glossa vero S. Basilii in ait: *Deus hominem fecit rectum, & vtilem libero arbitrio, sed peccato omnes defecerunt facti inutiles.* Istæ sunt Glossæ respicientes propositum assumptum, quo concluditur, quod illa Bandelli est ficta. Tertio, quia cùm hoc secundùm omnes Expositores, & Ecclesiæ Patres, intelligatur de Sennacherib Assyriorum Principe, vel de Nabuchodonosore Chaldæorum Rege, quo fundamento, non dico litter. l.

sed

sed neque mystico, adduci potuit cõtra immaculatam Virginis Conceptionem, quando nullus hoc explicat saltem de peccato originali? Quarto, admittamus auctoritatem, & ex illo antecedenti Scripturæ deducamus formales conclusiones. Ego existimo, quod erunt istæ, *omnes declinauerunt*: ergo Maria declinauit, *omnes simul inutiles facti sunt*: ergo Maria inutilis facta est, *non est qui faciat bonum*: ergo nec Maria fecit bonum. Cùm ergo istæ sint formales, & legitimæ illationes, videat sacra, docta, atque deuota Religio Prædicatorum, si debent cõcedi, necnè, & iudicent de suis Scriptoribus, præcipuè Bandello, quem vnicè in hac materia sequuntur, & venerantur tanquam Hyperaspistem suæ sententiæ, &c.

17. SCRIPTVRÆ AVCTORITAS adducitur ab eodem Bandello sic: Item Isaiæ 63. *Torcular calcaui solus, & de gentibus non est vir mecum. Hæc ille.* Glossa Hieronymi: *Christus, inquit, torcular calcauit solus, quia ipse solus est, qui peccatũ non habuit, & per suam misericordiam peccatũ mundi abstulit. Hæc ille.* Et solùm hec Bandellus. Sed etiam hæc Glossa adscripta Hieronymo, est ficta, & falsa, quia neque in Glossis, neque in operibus Hieronymi reperitur. Reuolui totum Hieronymum, & inuenio ipsum explicasse locum istum super Isaiã cap. 10. ad finem, fol. 40. tom. 4. & super eundem Prophetam cap. 63. fol. 208. & super Abdiam cap. 1. fol. 127. tom. 5. & super Zachariam cap. 14. fol. 271. & nullibi extant verba adducta à Bandello: nisi fortè sint illa posita suprà num. 121. auct. 5. vide ibi. Auctoritas verò quoad sensum litteralem, & mysticum, toto cœlo distat à proposita materia Conceptionis. Nam quis vnquam dixit, vel excogitauit, torcular fuisse peccatum originale? Et quando hec phantastica Allegoria admitteretur, textus videtur adhuc excipere Mariam, cùm dicat: Et de gentibus non est *vir* mecum, sed non excludit mulierem.

18. SCRIPTVRÆ AVCTORITAS adducitur à Continuatore Bandelli in quadam additione sic: Item super illud Lucæ 1. *Quia fecit mihi magna*, dicit Glossa Ordinaria: *Magna, quia in me carnem assumpsit, & me à peccatis mundauit, & dona Spiritus Sancti mihi contulit.* Hec auctoritas fideliter est transcripta à Continuatore Bandelli quoad litteram; sed quoad sensum, vel nihil probat, vel etiam cõcludit fuisse in Virgine Maria peccata actualia: nam cum dicat, *me à peccatis mundauit*, de plurali, & peccatum originale solùm fuerit vnum, aut debent assignare alia peccata, à quibus Maria fuerit mundata, aut dicere, quod ibi *mundare*, est idem quòd præseruare, quia cùm hæc dicta fuerint post Incarnationem Verbi, ac de ipsa Incarnatione, vt denotant illa prima verba: *Quia in me carnem assumpsit*, & deindè dicat: *Et me à peccatis mundauit*: hæc mundatio à peccatis appellat, & connotat carnis assumptionem, seu tempus Incarnationis. Explicent ergo Aduersarii, quomodo Maria fuit tunc à peccatis mundata, & eodem modo dicemus & nos, fuisse à peccatis mundatam in sua Conceptione passiua, & si in Incarnatione mundatio à peccatis fuit, & sonat præseruationẽ, & sic debet explicari ab omnibus catholicis, ac intelligi, Glossa ista nihil probat. Et hæc dicta sufficiant de locis sacræ Scripturæ adductis ab Aduersariis pro sua opinione, in quibus (dempto hoc vltimo adducto à Continuatore Bandelli) omnes alii scatent fictionibus, & falsitatibus, vt vidimus.

De locis sacræ Scripturæ pro nostra præseruationis sententia solùm dico, quòd Turrecremata part. 6. cap. 14. vt vidimus num. 231. inquit: *Sed hæc est rei veritas, quòd doctrina ex aduerso nulla testimonia sufficientia habet Scripturæ, aut Sanctorum, nec in generali, nec speciali, quòd formaliter, aut argumẽtatiuè necessaria illatione sibi faueat, &c.* Et infrà adducit quadraginta auctoritates sacræ Scripturę pro nobis, quibus nititur respondere par. 10. à cap. 3. vsq; cap. 28. Christ. Moreno part. 2. Luminis Christiani, interrogat. 14. Matris Dei, cap. 22. folio 806. proponit triginta octo, licèt in aliquibus coincidant, cũ illis Turrecrematę. Petrus Thomas in suo Opusculo de Conceptione part. 4. discurrit adducendo auctoritates sacræ Scripturæ à libro Geneseos, vsque ad Canticum Virginis per capita 11. Dispersi per alios Scriptores sunt innumerabiles, & licèt nõ omnes probent præseruationem directè, & formaliter, tamen nullus est locus qui in littera non habeat maius fundamentum, quàm isti decem & octo adducti ab Aduersariis. Vide ergo, qua veritate dixerit Turrecremata verba proposita.

SEDVLIVS Presbyter, in suo Poemate Euangeliorum. *Bandellus capit. 20. Dezo fol. 131. à tergo.*

VERITAS 281.

COELIVS Sedulius Scotus Hybernensis Presbyter, notissimus Auctor est, cuius opera Poetica, vt digna omni lauro, fuerunt seorsim typis mandata Venetiis anno 1501. In 4. & cum Commentariis Ælii Antonii Nebrissensis Granatæ 1553. in 4. & in Bibliotheca veterum Patrum, vltimæ impress. Coloniensis tom. 5. part. 1. à fol. 403. & in antiqua tom. 8. colum. 535. & in aliis,

aliis. Vide de hoc Aubertum Myræum fol. 85. Posseuinum, & alios Nomenclatores. Huius ergo Doctoris auctoritatem sic adducunt Aduersarii: Idem tenet venerabilis Sedulius presbyter, Doctor illustris, &c. hic in suo Poemate Euāgeliorum, de Beata Virgine loquens sic dicit: *At quoniam nata prior vitiata iacebat, sub ditione necis Christo nascente renata. Hæc ille.* Et in eodem libro in multis locis dicit, quod Adā peccato suo totum genus infecit humanum, ab ipso seminaliter propagatum, & quòd solus Christus fuit sine peccato. Hucusque Aduersarii de Sedulio. At verba eius in suo opere: Mirabilium Diuinorū, siuè operis Paschalis (sic enim inscribitur illud opus, non autem super Euangelia) lib. 2. in principio sic inquit:

--------- Vt vndè,
Culpa dedit mortem, pietas daret indè salutem.
Et velut è spinis mollis rosa surgit acutis,
Nil quod lædat habens, matremque obscurat honore:
Sic Euæ de stirpe sacra veniente Maria,
Virginis antiquæ facinus noua Virgo piaret:
Vt quoniam natura prior vitiata iacebat
Sub ditione necis, Christo nascente, renasci
Posset homo, & veteris maculā deponere carnis:
Hæc ventura senes postquam dixere Prophetæ:
Angelus intactæ cecinit, &c.

Hæc sunt Sedulii carmina: ex quibus facilè colliges, quanta vitiarunt Aduersarii; nam primò errarunt in citatione, vt suprà dixi. Secundò, prætermiserunt omnia verba, quæ clarè, & expressè eximunt Virginem Mariam à peccato originali, de quibus nos latè in nostra Militia immaculatæ Conceptionis, contra malitiam originalis peccati. Tertio, vbi Sedulius, *vt quoniam natura*; ipsi sic, *at quoniam nata*, vt sic vitium naturæ adscriberent Virgini Mariæ, adulterando verba, sensum, & metrum. Quarto, vbi Sedulius, *renasci*, vt faceret sensum cum ly, *posset homo*; ipsi apposuerunt, *renata*, vt vox ista connotaret Mariam, quę fuit pessima adulteratio, sed execrabilior intentio. Quinto, vt suæ adulterationes tegerentur, tacuerunt verba vltima. Sexto, illud quod referunt ex Sedulio, scilicèt, *quod Adam peccato suo totum genus infecit humanum, ab ipso seminaliter propagatū*, falsum est, nam talia verba non solùm, *multis in locis*, vt ipsi dicunt, sed neque in solo vno reperiuntur in Sedulio; nisi hoc dixerint propter illa prima carmina eiusdem 2. libri:

Expulerat primogenitum sæuissimus anguis,
Florigera de sede virum, blandisque soporis
Illecebris lethum misero portarat amarum.
Nec solus meritam præsumptor senserat iram,
Mortali sub lege iacens: sed prorsus ab ipso,
Humanum simul omne genus, heu noxia coniux!
Noxia tu coniux magis, an Draco perfidus ille?

Hoc solùm habet Sedulius de hac materia. Sed in illis verbis, *humanum simul omne genus*, loquitur Sedulius de morte expresse, ac clarè, nec ibi extant verba allegata ab Aduersariis, vt constat ex ipsis. Septimo, etiam est falsum illud, *quod solus Christus fuit sine peccato*, quia in Sedulio non extant, nec ipsi ostendent. Istæ sunt certæ, ac indubitatæ fictiones, seu vitia per se nota. Quibus etiam superaddere possumus, Octauo, quod hic Sedulius fortè etiam est ille, quem infra num. 293. adducunt sub nomine Theodori Theutonici, vt colligitur ex illis verbis: *Solus Christus fuit sine peccato*, vide quæ ibi dicemus. Et sic in hoc Auctore nec vnam inuenies veritatem, quia omnia sunt ficta, adulterata, & sine veritate dicta.

SEVERIANVS, Sanctus Episcopus, in Homilia super Euangelia Dominicæ post festum Trinitatis. *Bandel. capit. 17. Deza fol. 26. à tergo, & Grysald. Alphab. 3.*

VERITAS 282.

HIC Auctor est fictus, multiplicatus, & adulteratus, quod constat sic: quia Seuerianus Scriptor antiquus, solus vnus reperitur apud Nomenclatores Ecclesiasticos dictus Seuerianus, Gabalorum Episcopus in Syria, de quo mentionem faciunt Gennadius cap. 21. Molanus in sua Bibliotheca manusc. Myræus fol. 50. & 186. & affirmant scripsisse Sermones varios, ex quibus aliqui extant apud S. Ioannem Chrysostomum, & alii in operibus S. Petri Chrysologi. Huius Seueriani Gabalensis opera omnia latè refert Gesnerus, fol. 751. aliqua Posseuinus, fol. 397. Iacobus Gretserus tom. 2. de Cruce, adducit cuiusdam orationis fragmentum de hoc Seueriano. Sed in primis nullus vocat eum Sanctum, nec quod scripserit Sermones Dominicales. Imò dicunt, ipsum fuisse æmulatorem S. Ioannis Chrysostomi. Hæc sunt omnia, quæ reperiuntur de illo Scriptore Græco, dicto Seueriano: si ergo hic est ille citatus ab Aduersariis, falso ipsum appellarunt Sanctum, sed pro nunc admittamus Auctorem.

Auctoritatem sic adducunt: Idem tenet S. Seuerianus Episcopus in Homilia super Euangelia Dominicæ post festum Trinitatis, sic dicens: *Omnes homines ab Adam vsque ad Christum propter peccatum, quod nascentes traxerunt, debitores fuerunt. Solus autem Christus sine peccato venit, vt omnes à peccati debito liberaret. Hæc ille.* Siuè ergo præallegatus Sermo sit Seueriani, vt Aduersarii volunt, siuè Sancti Petri Chrysologi, vt omnes affirmant, & stylus Sermonis euidenter demonstrat: Hæc Homilia, seu Sermo extat in operibus S. Petri Chry-

Chrysologi, qui est de Parabola centum ouiū; & est in ordine 168. ac incipit: *Sicut profunda maris, &c.* Cuius auctoritas sic se habet: *Sed iam cœlestis Parabolæ pandamus secretum. Homo habens oues cētum, Christus est. Pastor bonus, Pastor pius, qui in vna oue, hoc est, in Adā, posuerat totū gregem generis humani, hanc inter amœna Paradisi, hanc in regione vitalis pascuæ collocarat: sed illa vocem Pastoris oblita, dum lupinis vlulatibus credit, & caulas perdidit salutares, & tota lethalibus sauciata vulneribus. Hanc ergo Christus veniens quærere in mundum, in vtero Virgineæ regionis inuenit. Venit suæ Natiuitatis in carne, & in Crucem leuans, humeris suæ imposuit passionis, & gaudens toto Resurrectionis gaudio, per ascensum ad cœlestem tulit, & pertulit mansionem, & vocauit amicos, & vicinos, &c.* Ex hac auctoritate Chrysologi suam finxerunt Aduersarii, illam adscribentes Seueriano, vt sic alterum adducerent incognitum testem contra immaculatā Virginis Conceptionem. Cùm ergo auctoritas ab ipsis adducta habeat viginti verba principalia, & in Sermone Seueriani, vel Chrysologi solùm vnū reperiatur integrum, scilicèt illud, *Adam*, nam omnia alia, vel sunt corrupta, vel adulterata, vel transmutata, vel addita, videat Lector, & iudicet, quid sentiendum sit de tam execrabili fictione? Vel ergo dicere debēt Aduersarii, quòd non est iste Sermo ab ipsis allegatus, & tunc tenentur ostendere alium, quod non solùm difficile, sed etiam impossibile iudico, vel si Sermo est iste, Auctor est multiplicatus cum Petro Rauenas, posito num. 251. Et pro auctoritate, sic ficta clamemus ad Deum dicentes: Parce Domine, parce populo tuo.

SEVERINVS Boetius, Sanctus, in libro de duabus Naturis, & vna persona Christi, &c. *Turrecrem. part. 6. capit. 6. fol. 99. à tergo. Anonym. Auctore 38. & auctorit. 30. Deza fol. 23. Grysald.*

VERITAS 283.

TAM Auctor, quàm opera notissima sunt inter litteratos, & transeo ad indagandam veritatem auctoritatis, siuè auctoritatum. Turrecremata sic inquit: Item ad idem est Boetius Sanctus, dictus Seuerinus, qui in lib. de duabus Naturis, & vna persona Christi, qui incipit: Anxiè te quidèm, diùque sustinui, dicit sic: *Alia quidèm quæstio ab alijs inferri potest, qui corpus humanum ex Mariæ vtero esse non credunt, sed aliàs fuisse sequestratum, præparatūque, quod in adunatione ex Mariæ vtero gigni, ac proferri videtur: aiunt enim: Si ex homine sumptū est corpus, homo verò omnis ex prima præuaricatione non solùm peccato, & morte tenebatur, verum etiam affectibus peccatorum est implicatus, cur in Christo nec peccatum fuit, nec volūtas peccandi? Habet animaduertendam dubitationē talis quæstio.* Vbi Glossa ait: *Ingreditur profundissimam quæstionem, tamen vtilissimam, quomodo scilicèt Christus sine peccato esse potuit, cùm ex Maria Virgine corpus susceperit, quæ in primi parentis præuaricatione peccatrix fuit, sicut & omne genus humanū. Hæc Glossa, &c.* Et hæc sunt verba Turrecrem. ex quibus patet, quod non in verbis Boetii, sed in Glossa vim faciat; cùm autem hæc Glossa fuerit Gilberti Porretani adducti suprà num. 89. ex hac parte iam est multiplicatus.

Anonymus sic adducit hunc Auctorē: Idem tenet B. Seuerinus, dictus Boetius, in libro de duabus naturis, & vna persona Christi, sic dicit: *Alia quidem quæstio ab alijs inferri potest, quia Christi corpus humanum ex Mariæ vtero gigni videtur; dicunt enim: Si ex homine sumptum est Christi corpus, homo verò omnis ex prima præuaricatione, non solùm peccato & morte tenebatur, verum etiam affectibus peccatorum erat implicatus, cur in Christo nec peccatum fuit, nec voluntas peccandi?* vbi Glossa dicit: *Ingreditur profundissimā, & vtilissimā quæstionem, videlicet quomodo Christus sine peccato esse potuit, cùm ex Maria Virgine corpus susceperit, quæ in prima parentis præuaricatione peccatrix fuit, sicut & genus humanum. Hæc Glossa est Gilberti Porretani. Ad hanc quæstionem respondens Boetius dicit, quod triplex fuit status. Primus dicitur status innocentiæ ante peccatū Adæ. Secundus est status præuaricationis post peccatū Adæ. Tertius est status Beatitudinis. Christus, inquit, de statu præuaricationis, non recepit peccatum, sed mortalitatem corporis, vt ab humano genere peccatum, & mortem fugaret. Hæc ille in sententia.* Coincidit Anonymus cum Turrecremata, licet in aliquibus verbis differant.

Bandellus denique sic adducit auctoritatem: Idem tenet S. Seuerinus, dictus Boetius, consularis vir clarissimus, & omnium liberalium artium eruditione conspicuus, qui floruit anno Domini 494. sic dicens: *Dicat Euthices, quo homine Christus naturam assumpserit? Vtrùm ne eo, qui deciderat præuaricatione peccati, an alio? Si dixerit, quod aduenerit indutus eo, qui per præuaricationem deciderat, dicat quem, præter Mariam? Nam si non ex semine Abrahæ, atque Dauid, & postremò Mariæ caro illa, qua natus est, fuit assumpta, ostendat ex cuius hominis sit carne deriuatus? Quoniam post primum hominē caro omnis humana ex humana carne deducitur. Quod si non eo homine Christus Iesus indutus est, qui pro peccati pœna substinuit mortem, illud eueniet, ex nullius semine talem potuisse nasci, qui fuerit sine originalis pœna peccati, ex quo*

quo sequitur, quod ex nullo homine Christi est assumpta caro. Hæc ille. Item idem in eodem circa finẽ, sic dicit: *Potest*, inquit, *ab his qui corpus Christi ex Maria assumptũ esse non credunt, alia quæstio inferri. Aiunt enim: si ex homine assumptum est corpus Christi, homo verò omnis ex prima præuaricatione non solũ peccato, & morte tenebatur, verum etiam affectibus peccatorũ erat implicitus, eaque illi fuit pœna peccati, vt cum morte teneretur obstrictus, reus etiam esset voluntate peccandi: cur in Christo neque peccatum fuit, neque voluntas vlla peccandi? Habet enim animaduertendam dubitationem hæc quæstio. Si enim ex carne humana Christi corpus assumptum est, dubitari potest, quænã caro hæc esse videatur, quæ assumpta est. Eum quippè saluauit, ex quo carnem assumpsit. Siquis verò dicat, illum talem hominẽ assumpsisse, qualis Adã fuit ante peccatũ, integram videtur humanã assumpsisse naturã: sed hoc nõ videtur fieri potuisse, quia in Adam potuit esse peccandi voluntas; in Christo autem voluntas nulla creditur fuisse peccandi. Præterea si tale corpus assumpsit, quale Adã ante peccatum habuit, non debuit esse mortale, quoniam Adam, si non peccaßet, mortem nulla ratione sensisset. Cùm igitur Christus non peccauerit, quærendum est, cur senserit mortem? Quod si talem statum suscepit hominis, qualis fuit status Adæ post peccatum, videtur Christo non defuiße neceßitatem, vt delictis subijceretur? Respondendum est: tres intelligi posse hominum status, vnus quidèm ante Adæ delictũ, in quo peccatum non erat, sed volũtas poterat esse peccandi. Alter est status gloriæ, in quo mutari potuisset, si in Dei præceptis manere voluisset, in quo quidẽ nec peccatum esset, nec peccandi voluntas esse potuisset. Tertius est status post Adæ delictũ, in quo mors necessario subsecuta est, & peccatũ, & peccandi voluntas. Christus autem de statu post Adæ peccatum, mortale corpus assumpsit sine peccato, vt mortẽ à genere humano fugaret. De statu verò gloriæ hoc accepit, vt in eo volũtas nulla posset esse peccandi: de statu verò medio hoc accepit, vt in eo peccatum non esset, & vt manducaret, & biberet. Hæc ille.* Ex quibus patet, quod Maria fuit ex iis, qui per præuaricationem Adæ ceciderant, & qui tunc peccato originali nasci non poterant, & quod peccato, & morte tenebatur obnoxia sicut cæteri omnes post Adæ peccatum. Vide Glossam, quæ hæc optimè declarat. Hucusque sunt Bandelli verba.

Vt ergo videat, Lector, quot, quantæque adulterationes in vno solo Auctore, seu vna indiuisibili auctoritate sunt patratæ, omnia Boetii verba, quæ ad præsens assumptũ quoquomodo pertinere possunt, hic transcribere decreui. Inquit ergo Boetius libro 4. de duabus Naturis, & vna persona Christi, fol. 1211. circa mediũ impres. Basilien. 1570. *Itaque Nestorius rectè tenens, duplicem in Christo esse naturam, sacrilegè confitetur duas esse personas. Euthices verò rectè credens vnam esse personam, impiè credit vnam quoque esse naturam. Qui conuictus euidentia rerũ, quandoquidèm manifestum est, aliã naturam esse hominis, aliam Dei, ait: Duas esse in Christo confiteri naturas ante adunationem, vnã verò post adunationem. Quæ sententia non apertè, quod vult, eloquitur: vt tamen eius dementiam perscrutemur; adunatio hæc aut tempore generationis facta est, aut tempore Resurrectionis. Sed si tempore generationis facta est, videtur putare, & ante generationem fuisse humanã carnem, non à Maria sumptam, sed aliquo modo alio præparatam: Mariam verò Virginem appositam, ex qua caro nasceretur, quæ ab ea sumpta non esset: illam verò carnem quæ anteà fuerit, esse & diuisam, atque à diuinitatis substantia separatam: cùm ex Virgine natus est, adunatam esse Deo, vt vna videretur facta esse natura. Vel si hæc sententia eius non est, illa esse poterit, dicẽtis: duas esse ante adunationem, vnam post adunationem. Si adunatio generatione perfecta est, vt corpus quidèm à Maria sumpserit, sed anteà quàm sumeret, diuersam Deitatis, humanitatisque fuiße naturam, sumptam verò vnam factã, atque in diuinitatis cesßisse substantiam. Quod si hanc adunationẽ non putas generatione, sed Resurrectione factam, rursus hic duobus fieri arbitrabitur modis. Aut enim genito Christo, & non assumente de Maria corpus: aut aßumente ab eadem carnem, vsque dum resurgeret, quidèm duas fuisse naturas, post Resurrectionem vnam factã, de quibus illud disiunctum nascitur, quod interrogabimus hoc modo. Natus* (Et hinc incipit auctoritas ab Aduersariis adducta) *ex Maria Christus, aut ab ea carnem humanam traxit, aut minimè? Si non confitetur ex ea traxisse, dicat, quo homine indutus aduenerit, vtrum in eo qui deciderat præuaricatione peccati, an alio? Si de eo, de cuius semine ductus est homo, quem vestita diuinitas est? Nam si ex semine Abraham, atque Dauid, & postremo Mariæ, non fuit caro illa, qua natus est, ostendat ex cuius hominis sit carne deriuatus? Quoniam post primum hominẽ caro omnis humana ex humana carne deducitur. Sed si quem dixerit hominem, à quo generatio sumpta sit Saluatoris, præter Mariam Virginem, & ipse errore confundetur, & adscribere mendacij notam summæ diuinitati illusus ipse videbitur: quando alijs distribuitur, quod Abrahæ, atque Dauidi promittitur in sanctis diuinationibus, vt ex eorum semine totius mundi salus oriatur. Cùm præsertim si humana caro sumpta est, non ab alio sumi poterit, nisi vndè etiam procreatur. Si igitur à Maria non est sumptũ corpus humanum, sed à quolibet alio, per Mariam tamen est procreatũ, quod fuerat præuaricatione corruptum, superius dicto repellitur argumẽto. Quod si*

nō eo homine Christus indutus est, qui pro peccati pœna sustinuerat mortem, illud eueniet ex nullius hominis semine talem potuisse nasci, qui fuerit sine originalis pœna peccati. Ex nullo igitur talis sumpta est caro. Vndè fit vt nouiter videatur esse formata. Sed hæc aut ita hominum visa est oculis, vt humanum putaretur corpus, quod reuera non esset humanum, quippè quod nulli originali subiaceret pœnæ. Aut noua quædam vera, nec pœna peccati est subiacens originalis, ad tempus hominis natura formata est, si verum corpus hominis non fuit, apertè arguitur mentita diuinitas, quæ ostenderat hominibus corpus, quod cum verum non esset, tùm fallerentur hi, qui verum esse arbitrarentur, &c. Huiusque sunt Boetii verba, ex quibus suam primam auctoritatis partem transcripsit Bandellus (vitia autem posteà examinabimus cum sequentibus, quæ extant in eodem libro de duabus Naturis) deindè post duo integra folia, scilicèt fol. 1257. circa medium inquit Boetius: *Nunc quærendum est, quomodo fieri potuisset, vt duæ naturæ in vnam substantiam miscerentur. Verumtamen est etiam nunc & alia quæstio, quæ ab his inferri potest, qui corpus humanum ex Maria sumptum esse non credendunt, sed aliàs fuisse sequestratū, præparatumque, quod in aduatione ex Mariæ vtero gigni, ac proferri videretur. Aiunt enim* (incipit Boetius proponere difficultatem factam, vel faciendam ab hæreticis) *si ex homine sumptum est corpus, homo verò omnis ex prima præuaricatione non solùm peccato, & morte tenebatur, verum etiam affectibus peccatorum erat implicitus, eaque illi fuit pœna peccati, vt cum morte teneretur obstrictus, tamen esset reus etiam voluntate peccandi. Cur in Christo neque peccatum fuit, neque voluntas vlla peccandi? Et omninò habet animaduertendam dubitationem talis quæstio. Si enim ex carne humana Christi corpus assumptū est, dubitari potest, quænam caro hæc, quæ assumpta sit, esse videatur? Eum quippè saluauit, quem etiam assumpsit. Si verò talem hominem non assumpsit, qualis Adā fuit ante peccatum, integram videtur humanam assumpsisse naturam, sed tamen quæ medicina penitùs non egebat. Quomodo autem fieri potest, vt talem assumpserit hominem, qualis Adam fuit, cùm in Adam potuerit esse peccandi voluntas, atque affectio? Vndè factum est, vt etiam prætergressis diuinis præceptis, inobedientiæ delictis teneretur astrictus. In Christo verò nec voluntas quidèm vlla creditur fuisse peccandi. Cùm præsertim si tale corpus hominis assumpsit, quale ante peccatum fuit, non debuerit esse mortalis. Quoniā Adam, si non peccasset, mortē nulla ratione sensisset. Cùm igitur Christus non peccauerit, quærendum est, cur senserit mortem, si Adæ corpus, antequam peccaret, assumpsit. Quod si talem statum suscepit hominis, qualis Adæ post peccatum fuit, videtur etiam Christo non defuisse necessitas, vt & delictis subiaceretur, & passionibus confunderetur, obductisque iudicij regulis, bonum à malo non sincera integritate discerneret; quoniam has omnes pœnas Adam delicti præuaricatione suscepit. Contra quos respondendum est* (Hinc incipit Boetius solutionem propositæ quæstionis, seu argumenti, loquendo ex propriis) *tres intelligi hominum posse status, vnum quidèm Adæ ante delictum, in quo tamen & si ab eo mors aberat, nec adhuc vllo se delicto polluerat, poterat tamen in eo voluntas esse peccandi. Alter; in quo mutari potuisset, si firmiter in Dei præceptis manere voluisset. Tunc enim id addendum foret, vt non modo nō peccaret, aut peccare vellet: sed nec posset quidèm aut peccare, aut velle delinquere. Tertius status est post delictum, in quo & mors illum necessariò subsecuta est, & peccatum ipsum, voluntasque peccandi, &c.* Et post nouē lineas prosequitur Boetius sic: *Ex his igitur tribus statibus Christus corporeæ naturæ suæ singulas quodammodo indidit causas. Nam quod mortale corpus assumpsit, vt mortem è genere humano fugaret, in eo statu ponendum est, quod post Adæ præuaricatione pœnaliter inflictum est; quod verò non fuit in eo voluntas vlla peccandi, ex eo statu sumptum est, qui esse potuisset, nisi volūtatem insidiantis fraudibus applicasset. Restat igitur tertius status, id est, medius, ille scilicèt, qui eo tempore fuit, cùm nec mors aderat, & adesse poterat delinquendi voluntas. In hoc igitur Adam talis fuit, vt manducaret, ac biberet, vt accepta dirigeret, vt laberetur in somnium, & alia quæ ei non defuerunt, humana quidèm, sed concessa, & quæ nullam pœnam mortis inferrent, quæ omnia habuisse Christum dubium non est: Nam & manducauit, & bibit, & humani corporis officio functus est, &c.* Ex his latissimis verbis composuerunt suo modo Aduersarii auctoritatem suam.

Sed iam nocet, atque enumeret Lector, superseminata in ea vitia, mendacia, & adulterationes. Primo, cautiosè prætermisit Turrecremata illa Boetii verba: *Nunc quærendum est, quomodo fieri potuisset, vt duæ naturæ in vnam substantiam miscerentur*, quia hæc erat principalis quæstio à Boetio ventilata, & cardo, vbi tota eius nititur disputatio. Secundo, vbi Boetius, *verumtamen est etiam nunc, & alia quæstio, quæ ab his inferri potest*, Turrecremata sic, *alia quidèm quæstio ab ijs inferri potest*; quæ valdè diuersa sunt: nam Boetius proponit quæstionem nomine hæreticorum. Tertio, vbi Boetius, *ex Maria sumptum*; Turrecremata solùm, *ex Mariæ vtero*, addidit ly, *vtero*, & abstulit ly, *sumptum*. Quarto, Boetius, *videretur*; & Turrecremata, *videtur*. Quinto, Boetius, *erat implicitus*, per relationem ac præteri-

teritum Adamum, Turrecremata, de præsenti, *est implicatus*. Sexto, eadem intentione prætermisit omnia illa verba: *Ea quæ illi fuit pœna peccati, vt cum morte teneretur obstrictus, tamen erat reus etiam voluntate peccandi*, quia sequentia verba respiciebant hæc. Septimo, vbi Boetius, *voluntas vlla peccandi*; Turrecremata subticuit vocem, *vlla*. Octauo, variauit Turrecremata illam Boetii clausulam, *& omninò habet animaduertendam dubitationem talis quæstio*. Nono, Glossa illa introducta à Turrecremata, à primo vsque ad vltimũ verbum tota est ficta, & falsa, ita vt secundum rigorem iustitiæ viginti octo illius verba punienda erant, vt viginti octo falsa testimonia. Vide quæ diximus numero 89. Decimo, vbi Turrecremata, *ys*, Boetius, *his*. Anonymus, vt plus distaret a veritate textus, transcripsit; *alijs*, quasi hæc quæstio non haberet cum antecedenti connexionem. Vndecimo, vbi Boetius, & Turrecremata, *qui*; Anonymus transtulit in causalem, *quia*. Duodecimo, vbi Boetius, *qui corpus humanum ex Maria assumptum*, & Turrecremata: *Ex Mariæ vtero esse non credunt*, Anonymus sic pessimè: *Ex Mariæ vtero gigni videtur*. Decimotertio, prætermisit omnia alia verba illius clausulæ; *sed aliàs fuisse, &c.* Decimo quarto, addidit ly, *Christi*, quæ neque in Boetio, neque Turrecremata extat. Decimo quinto, prætermisit Anonymus illam clausulam Boetii, & Turrecrematæ, *habet animaduertendam, &c.* Decimo sexto, vbi Turrecremata, *quæ in primi parentis præuaricatione*; Anonymus, in *prima*, vt sic ly, *prima*, non cum parente Adamo, sed cum præuaricatione peccati annecteretur. Decimo septimo, qua veritate ausus fuit Anonymus dicere: *Hæc Glossa est Gilberti Porrectani*, cùm ipse nec viderit, nec videre poterat Gilberti Glossam, quia talis non extat in rerum natura, imo Bandellus alium ei patrem adscripsit, scilicèt, Linconiensem, vt diximus num. 210. Sunt ergo in his duobus Turrecremata, & Anonymo, circa auctoritatem vnam cum Glossa, quadraginta quinque fictiones, & vitia. Sed iam citemus ad iudicium Rñ. P. Bandellum, qui post hos duos scripsit, & videamus, an emendauerit vitia prædecessorum, vel alia noua, ac maiora superaddiderit. Vel saltem Dezacius (vt ipse se iactat) Corrector, & Continuator.

Bandellus ergo non adduxit Glossam Gilberti Porrectani, videns fortè illam esse fictam, & sic solùm transcripsit verba Boetii, addens ad finem auctoritatis falsam, ac chimericam illam remissionem; *vide Glossam, quæ hæc optimè declarat*. Et vbi est illa Glossa? Insuper addidit sequentia vitia. Primo, ex proprio cerebro in exordio auctoritatis suæ apposuit illud, *dicat Euthices*. Secundo, quia recognouit antecedentia verba habere connexionem cum sequẽtibus, prætermisit illa quæ proponit Boetius contra Euthicem, dicens: *Euthices verò rectè credens, &c.* aliàs quare introduxit illud, *dicat Euthices*? Tertio, prætermisit illam clausulam, ex qua saltem apparenter iuxta veritatem incipere poterat: *De quibus illud disiunctum nascitur, quod interrogamus hoc modo: Natus ex Maria Christus, aut ab ea carnem humanam traxit, aut minimè? Si non confitetur ex ea traxisse, dicat, quo homine, &c.* & non incipere ex abrupto: *Dicat Euthices, quo homine?* Cùm ex his nulla sit oratio perfecta, nec antecedens, nec subsequens. Quarto, vbi Boetius, *quo homine indutus aduenerit*; Bandellus sic, *quo homine Christus naturam assumpserit*. Quinto, vbi Boetius affirmatiuè, *in eo*; Bandellus dubitatiuè, *ne eo*, mutans præpositionem, *in*, in illa, *nè*. Sexto vbi Boetius, *si eius, de cuius semine ductus est homo, quem vestita diuinitas est*. Bandellus detestabiliter sic: *Si dixerit, quòd aduenerit indutus eo, qui per præuaricationem deciderat, dicat quem, præter Mariam?* Nota hanc execrabilem adulterationẽ? Septimo, Boetius absque negatione, *nam si ex semine Abrahæ*; Bandellus cum negatione, nam si *non* ex semine Abrahæ. Octauo, Boetius sic, *postremo Mariæ non fuit caro illa, qua natus est*; Bandellus vero sic, *postremo Mariæ caro illa, qua natus est, fuit assumpta*; abstulit enim negationem, *non*, & addidit ly, *assumpta*. Nono, prætermisit sex lineas ab illis verbis, *sed si quem dixerit*, vsque ad illa, *repellitur argumento*. Decimo, in illud Boetii, *ex nullius hominis semine*, prætermisit ly, *hominis*. Vndecimo, vbi Boetius, *ex nullo igitur talis sumpta est caro*, Bandellus sic, *ex quo sequitur, quòd ex nullo homine Christi est assumpta caro*. Duodecimo, prætermisit omnia sequentia verba, quia ex ipsis apertè cognoscebatur finis, & intentio Boetii, scilicèt, quòd loqueretur de pœna originalis peccati, non verò de ipso originali. Decimo tertio, in verbis sequentibus prætermisit illa: *Nunc quærendum est, quomodo fieri potuisset, vt duæ naturæ in vnam substantiam miscerentur*, videns hic esse scopum totius controuersiæ, ac disputationis Boetii. Vndè consequenter & est Decima quarta adulteratio, illud Boetii: *Est etiam nunc alia quæstio quæ ab his inferri potest, qui corpus humanum ex Maria assumptum*; Bandellus vitiauit postponendo ly, *alia quæstio*. Decimo quinto, dereliquit illud: *Sed aliàs sequestratii, præparatumque, quod in adunatione ex Mariæ vtero gigni, & proferri videtur*, vt sic totum textum confunderet. Decimo sexto, vbi Boetius, *cum quippè saluauit, quem etiam assumpsit*. Decimoseptimo, etiam addidit

illud: *Si quis verò dicat*, nam hæc verba non extant in originalibus Boetii. Decimo octauo, prætermisit illud, *sed tamen quæ medicinæ penitus non egebat*, *&c.* cum omnibus verbis sequentibus vsque ad illud, *obstrictus*. Decimo nono, vbi Boetius, *in Christo verò nec voluntas quidèm vlla creditur fuisse peccandi.* Bandellus sic, in Christo *autem* voluntas *nulla* creditur fuisse peccandi, quæ verba aliqualem habent differentiam. Vigesimo, vbi Boetius, *cùm præsertim, si tale corpus*, *&c.* Bandellus, *præterea si*, *&c.* Vigesimo primo, Boetius, *non debuerit esse mortalis*, Bandellus, non *debuit* esse *mortale*. Vigesimo secundo, prætermisit astutè illud Boetii, *Adæ corpus, antequam peccaret*, *assumpsit*. Vigesimo tertio, similiter prætermisit quod sequitur, *passionibus confunderetur*, *&c.* vsque ad illud, *quoniam has omnes pœnas Adam delicti præuaricatione suscepit*. Vigesimo quarto, vbi Boetius, *contra quos respondendum est*; Bandellus abstulit ly, *contra quos*, vt sic simularet omnia suprà fuisse obiectionem hæreticorum, ad quam Boetius nunc respondet. Vigesimo quinto, vbi Boetius, *vnum quidèm Adæ ante delictum, in quo tamen etsi ab eo mors aberat, nec adhuc se delicto polluerat, poterat tamen in eo voluntas esse peccandi*, Bandellus sic, *vnusquisque* ante Adæ delictum, in quo *peccatum non erat sed* voluntas poterat esse peccandi. Vigesimo sexto, vbi Boetius, *alter, in quo mutari potuisset*; ipse Bandellus sine vllo fundamento, alter *status gloriæ*. Vigesimo septimo, addidit illam clausulam: *In quo quidèm nec peccatum esset, nec peccandi voluntas esse potuisset*. Vigesimo octauo, prætermisit illud, *tunc enim addendum foret*. Vigesimo nono, post illa verba, *& peccandi voluntas*, prætermisit nouem lineas. Trigesimo, ex illa vltima clausula Boetii, *ex his igitur tribus statibus, &c.* vsque ad finem auctoritatis nihil transcripsit Bandellus, nisi illud, *& vt manducaret, & biberet*. Trigesimo primo, etiam pertinent ad fictionem illa Bandelli verba: *Ex quibus patet, quòd Maria fuit ex his, qui per præuaricationem Adæ ceciderant, & qui sine peccato originali nasci non poterant, & quòd peccato, & morte tenebatur obnoxia, sicut cæteri omnes post Adæ peccatum.* Ex his enim tribus propositionibus, nulla directè, vel indirectè deduci, imo nec saltem apparenter potest colligi: nam Boetii assumptum est solùm probare contra Euthicem, in Christo Domino non fuisse naturas confusas, seu permixtas, vel, vt ipse dicit, adunatas, neque verba incidenter dicta aliquid probant contra immaculatam Virginis Conceptionem, quia illa, *aiunt enim, si ex homine sumptum est corpus, homo verò omnis ex prima præuaricatione, &c.* & alia quæ sequuntur vsque ad illa, *contra quos respondendum*, sunt verba Boetii materialiter tantùm, non formaliter, quia est quædã obiectio, seu instantia facta, vel facienda contra suam doctrinam, ad quam ipse respondit: ex obiectionibus autem nunquam deducitur argumentum. Et dato, quod admittantur tanquam Boetii, solùm probant vniuersaliter, quòd omnis homo ex præuaricatione Adæ, *peccato, & morte tenebatur*, & hæc solùm indicant debitum, & obligationem, vt etiam colligitur ex illis verbis: *Quod si talem statum suscepit hominis, qualis Adæ post peccatum fuit, videtur etiam Christo non defuisse necessitas, vt delictis subiaceretur, &c.* Hic autem nihil agimus de debito, obligatione, & necessitate, sed de actuali contractione peccati. Denique verba Boetii solùm intendunt probare, quòd in Christo Domino nulla potuit esse peccandi voluntas, quid indè, quod in Maria potuerit esse peccandi voluntas, si tamen nunquam fuit ex speciali priuilegio? Concludimus ergo, quod Boetius gratis, & sine fundamento fuit adductus, & quod in vna eius auctoritate commissa sunt 76. vitia, vel saltem condescendendo pietati erunt 48. si autem enumeranda essent verbatim, ascenderent fortè ad 480.

SEVERVS Beatus, Doctor illustris, super Matthæum, & super Lucam. *Anonymus Auctore 36. Bandell. cap. 14. Deza fol. 21. à tergo. Grysald.*

VERITAS 284.

ALIQVI Fuerunt Doctores antiqui vocati Seueri: nam fuit Seuerus Alexandrinus Patriarcha, cuius aliqua opera extant in Bibliotheca veterum Patrum tomo 7. à folio 1508. De hoc pro nostra sententia quandam adducit auctoritatem Ioann. Eusebius Nierembergius in libro Exception. capit. 27. folio 118. & Epist. 15. folio 162. & in sacro Sillabo §. 7. fuit etiam alius Seuerus Rector, poeta Christianus, dictus Endelechius, qui habet aliqua Poemata in eadem Bibliotheca. Fuit similiter Seuerus, Malacitanæ sedis Antistes, & Seuerus, Minoricensis Insulæ Episcopus. Fuerunt denique Seuerus Mileuitanus, Sancti Augustini Discipulus, & Seuerus, communiter dictus Sulpitius, ex his omnes fuerunt Scriptores, sed solus vocatur, & dicitur Sanctus, vnus, scilicèt, Seuerus Rector Poeta, sed nullus istorum Sanctus, vel non Sanctus scripsit super Sanctum Matthæum, vel Sanctum Lucam: Vndè ergo existimas, ò Lector! quod Aduersarii extraxerunt suum Seuerum, Sanctum, Doctorem illustrem, &

& scriptorem super Matthæum, & Lucam, nō ex proprio fonte, vt ipsi dicunt, sed ex quadam cisterna, & fortè turbida? Attende ergo ad sequentem veritatem. Sanctus Thomas in sua Catena Aurea citat quemdam Seuerum, vt infrà videbimus, ex hoc leui fundamento occasionem sumpserunt Aduersarii, vt vocarent Seuerum Beatum, Doctorem illustrem, & Expositorem super Matthæum, & Lucam, quādo ipsi ignorabant Seueri illius vitam, opera, & nomen, iudicantes, hanc esse legitimam illationem: Angelicus Doctor citat Seuerum, in sua Catena Aurea super Lucam, & Matthæum: ergo Seuerus fuit Beatus, Scriptor, & sanctificatus Commentator Matthæi, & Lucæ. Patres mei, nonnè Angelicus Doctor in eadem Catena super Matthæum, Lucam, & Marcum adducit passim Augustinum, Maximum, Gregorium, Basilium, Athanasium, & Epiphanium, &c. cùm isti, & alii quamplurimi ibi adducti, non scripserint supra prædictos Euangelistas? Item similiter Angelicus Doctor, in eadem Catena, citat aliquos, qui non fuerunt Sancti, vt Origenem, Rabbanum Grecum, Theophilactum, &c. Ergo omnia adducta pro vestro Seuero fuerunt ficta, & absque vllo fundamento dicta. Et hæc de hoc Auctore.

Auctoritatem primam huius Seueri sic adducunt: Idem tenet Beatus Seuerus, Doctor illustris super Matthæum: *Quem*, inquit, *genuit Maria, hic est qui saluos facit omnes electos suos à peccatis eorum.* Enumera huius auctoritatis verba, sunt autem tredecim, & nota auctoritatem, vt adducitur à Sancto Thoma, super 1. Matth. colum. mihi 37. ad illud: *Ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum*, inquit Sanctus Thomas, sic SEVE. *Veniant, & audiant, qui requirunt: Quis est quem Maria genuit? Ipse enim saluum faciet populum suum: Vndè? A peccatis eorum, esse Deum, qui peccatis donat, si Christianis non creditis, crede infidelibus, vel Iudæis dicentibus: Nemo potest peccata dimittere, nisi solus Deus.* Hæc sunt Seueri verba secundùm Diuum Thomam, licet in aliquibus originalibus Catenę, sic extent verba hæc: *Ipse enim saluum faciet populum suum, non alterius saluum faciet populum. Vndè, &c.* Primò ergo viciarunt auctoritatem, prætermittendo illa verba, quæ pertinent ad orationis complementum, *veniant, & audiant, qui requirunt: quis est?* Secundo, interrogationem fecerunt affirmationem. Tertio, transmutarunt verbum *genuit*. Quarto, ly, *hic*, non reperitur in tota auctoritate Seueri. Quinto, ly, *est*, & ly, *qui*, licet reperiantur, sed ad diuersum propositum, in interrogatione scilicèt, non in responsione. Sexto, vbi Seuerus, *ipse enim saluum faciet*; Aduersarii sic, *saluos faciet*, prætereuntes illas duas dictiones, *ipse enim*, & illud, *saluum*, de singulari fecerunt, *saluos*, de plurali, & solùm dereliquerunt intactum verbum, *faciet*. Septimo, malè addiderunt illam vniuersalem, *omnes*. Octauo, loco, *populum suum*, apposuerunt, *electos suos*. Nono, tacuerunt illam interrogationem: *Vndè?* Et omnia alia sequentia verba, exceptis illis, *à peccatis eorum*, & sic maculauerunt non solùm Seuerum, sed etiam suum Angelicum Doctorem in littera, & in sensu.

Secundam auctoritatem sic adducunt: Item idem super Lucam: *beata*, inquit, *Maria fuit eiusdem naturæ cum secundo Adam, qui solus sine peccato fuit, & peccatum mundi abstulit. Hæc ille.* Sed potiùs dicere debuerant; *Hæc nos*, quia talis auctoritas non est in rerum natura, reuolui semel, & iterum Catenam Auream super Lucam, sed talia Seueri verba ibi non extant, imò in toto Euangelio Lucæ, nunquam Sanctus Thomas citat Seuerum; quæsiui etiam illam inter alios Patres ibi adductos, & in aliis locis, atque in Bibliotheca veterum Patrum in Seuero Sulpitio, tomo 5. parte 1. à folio 286. & Seuero Alexandrino, tomo 7, & in Seuerino tomo 15. folio 990. sed absque fructu: Vndè verè, & realiter existimo fuisse fictam à Bandello, vt introduceret suum adiectiuum *solus*: atque huiusmodi verborum structura redolet eius stylum, & genium. Et ipse passim faciebat hoc faciliùs, quam mãducare panis frustrum.

SICARDVS Cremonensis Episcopus, vel Richardus, in Summa sua de Diuinis Officiis, lib. 8. de Natiuit. Virginis. *Bandellus cap. 20. Deza folio 35. Vincent. & Grysaldus.*

VERITAS 285.

HVNC Bandellus, VIncentia, & Deza vocant vnanimiter Sicardum, solus Paul. Grysaldus eum appellat Richardum, & sic iam non cōueniunt in nomine, sicut nec in tractatu, quem Bandellus vocat Mitrale, Vincentia vero Naturale. Auctoritatem huius sic adducunt: Idem tenet Dominus Sicardus, Episcopus Cremonensis, religione, & doctrina præclarus, in Summa sua de Diuinis Officiis. quam appellauit Mitrale, libro octauo, capit. de Natiuitate Virginis, sic dicens: *Conceptionem Beatæ Virginis quidam aliquando celebrauerunt, & fortè adhuc celebrant ob reuelationem, quam dicunt fuisse cuidam Abbati in naufragio factam,*

ctiam, *sed non est authentica, ideò talis festiuitas videtur prohibenda, quia fuit in originali peccato concepta. Hæc ille.* Grysaldus fol. 244. sic inquit: Richardus Episcopus Cremonensis, in Summa sua de Diuinis Officiis, cap. de Natiuitate B. Virginis: *Festiuitas Conceptionis gloriosæ Virginis est prohibenda, quia in originali peccato concepta.* Hæc sunt omnia, quæ de hoc Sicardo Cremonensi Episcopo adducunt Aduersarii.

Ego vero existimo, Auctorem istum saltem quoad auctoritatem esse fictum, atque suppositum. Primo, quia nec ipsimet Aduersarii, qui fuerunt Itali, & Lombardi, sicut Sicardus Cremonensis, nec conueniunt in Auctoris nomine, neque in titulo illius Summæ, imo neque totaliter in auctoritate. Secundo, quia nullus Nomenclator antiquus, vel modernus, aut Scriptor Ecclesiasticus, Theologus, vel Sūmista de tali Sicardo, vel Richardo Cremonensi, vel eius Summa, aliquam facit mentionem: videtur enim quasi impossibile, quod Patres solùm Dominicani huius Auctoris notitiam habuerint, & non saltem Possevinus, qui omnes Italiæ Bibliothecas scrutatus est insigni diligentia. Tertio, & potissimè demonstratur, Auctorem istum fuisse fictum à Bandello, quia hanc eandem auctoritatem adduxerunt suprà sub nomine Ioannis Belethi, qui etiam scripsit de Diuinis Officiis, vt diximus numero 155. & vt Lector videat absque alio recursu veritatem, transcribo iterum hic verba Belethi, prout ab ipsismet Aduersariis adducuntur: *Festum Conceptionis Beatæ Virginis quidam aliquando celebrauerunt, & fortè adhuc celebrant, sed non est authentica illa festiuitas, imò videtur, & est prohibenda; & hoc ideò, quia Beata Virgo fuit in originali peccato concepta, sicut alij.* Hæc auctoritas ipsissima est cum suprapolita, non solùm in sententia, sed in verbis. Ex quibus omnibus iterum dico, Auctorem illum quoad nomen videri fictū, & quoad auctoritatem non videri, sed esse assertiuè multiplicatum, vel si hoc ipsis non placet, ostendant hunc Sicardum, vel Ricardum Cremonensem, & Summam illius dictam Mitrale, seu Naturale; quia nobis sat est scire, quod Auctor, & opus sunt penitùs incognita, & nunquam visa, nec audita, impressa, nec manuscripta. Notare etiam debes Lector, quod Bandellus, vt simularet multiplicationem, cōiunxit Sicardum cum Beletho in suo Cathalogo.

SINIBALDVS Romanus, Cardinalis, Ordinis Prædicatorum, in 3. dist. 3. *Ita Paulus Grysaldus Alphab. 5. folio 245.*

VERITAS 286.

AVCTOREM istum Sinibaldum adducit solus Grysaldus, qui semper, & vbique a veritate decessit, & hic non minus, quam in aliis, quia vt multiplicaret Auctores contra immaculatam Virginis Conceptionem, finxit propositum Sinibaldum Romanum, Cardinalem, Ordinis Prædicatorum. Quod autem sit fictus quoad nomen, patet euidenter, nam Sinibaldus Cardinalis solus vnus fuit in Ecclesia Dei, scilicèt, Sinibaldus Fliscus, ex Lauaniæ Comitibus Genuensis Ligur, qui priùs fuit Ecclesiæ Parmensis Canonicus, & postea Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vice-Cancellarius Presbyter Cardinalis, tituli S. Laurentii in Lucina, & tandèm Summus Pontifex Innocentius IV. dictus, sed hic nec fuit Ordinis Prædicatorum, nec scripsit super Sententias, sed super Decretales, de quo nos egimus suprà numero 145. Item Sanctus Antoninus in 3. part. suæ Historiæ tit. 23. cap. 8. §. 1. folio 678. adducit omnes Cardinales Ordinis Prædicatorum, sed nullum Sinibaldū Romanum, solùm vero Annibaldum Romanum. Alph. Placentinus in sua Concertatione folio 444. etiam adducit Cathalogum Cardinalium, sed nullum appellat Sinibaldum, sed Annibaldum Romanum, idem dico de Ioann. Michaele Pio. Reuoluite totum vestrum Alphon. Ciaconium & Frinzonem, & non inuenietis talem Sinibaldum Romanum, sed solum Annibaldum Romanum. Constat ergo, hunc Auctorem fuisse fictum à Grysaldo: adduxerat enim cum aliis, vt vidimus numero 20. Annibaldum Romanum, Cardinalem Ordinis Prædicatorum, in 3. Sentent. distinct. 3. & vt proficeret inter suos coætaneos addendo, seu potiùs fingendo aliquos Auctores contra immaculatam Virginis Conceptionem, cùm in littera A. Alphabeti 5. Ordinis Prædicatorum posuisset Annibaldum Romanum, cum auctoritate, sic dicens: *Annibaldus 3. distinct. 3. fuit in peccato concepta, sicut cæteri*, in eodem Alphabeto littera S. iterum dixit: *Sinibaldus Romanus Cardinalis, 3. distinctione*, sine auctoritate, sicque ex vno fecit duos, mutando nomen, & tacendo auctoritatem. Hæc omnia, vt indubitata, sunt proposita.

Restat nunc videre, an solùm bis, vel septies fuerit hic Auctor multiplicatus. Et dico primo, quod Annibaldus Cardinalis Cisterciensis, & Annibaldus Cardinalis Dominicanus est vnus, & idem, vt videre est numero 19. & 20. Secundo Romanus Magister positùs suprà num. 278. est idem cum Annibaldo Romano, &

Sini-

Sinibaldo Romano posito hoc in num. 286. itē quod auctoritas adscripta Ioanni Serniga-cio Dominicano adducto, numero 189. & illa Ioannis Sterigatii, de quo numero 190. est vna, & eadem cum auctoritate adscripta Annibaldo, & aliis. Tertio, quod hæc eadem auctoritas est Thomasini, etiam Ordinis Prædicatorum, de quo infra numero 297. Quarto dico, quòd auctoritas ex 3. Sentent. distinct. 3. in suprapositis septem Auctoribus adducta, reperitur in operibus Sancti Thomæ Aquinatis, si autem opus illud sit Angelici Doctoris, vel alterius, alia est controuersia. Et sic septem isti Auctores sunt ficti, & multiplicati: quomodo autem hoc fuerit, vide in numeris prællegatis?

SOCCVS, Vel Socrus, Cisterciensis, vel Carthusianus, in sermone Natiuitatis Beatæ Virginis, &c. *Turrecremata part. 6. cap. 35. folio 125. Anonymus Auctore 146. Bandell. capit. 22. Deza folio 37. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 287.

IOANNES De Turrecremata in vno, eodemque capite adducit Auctores Ordinis Carthusianorum, & Cisterciensium: hinc exorta est inter scribentes post Turrecrematam magna æquiuocatio: nā Anonymus facit hunc Soccum Carthusianum, vocando eum Socrum: Bandellus autem, & Vincentia Sochum Cisterciensem; isti quantum ad Religionem veritatem dicunt, sed non quantum ad Auctoris nomen: res ita se habuit, in Ordine Cisterciensium fuit quidam doctus vir, qui scripsit Sermones de Tempore, ac de Sanctis: *Verum* repero verba R. P. Caroli de Visch in Bibliotheca folio 239. *quia humilis erat, ingenito quodam rubore deuinctus, eosdem Sermones, quoad vixit, non præsumpsit publicare. Moritur tamen in grandæua ætate, & fratres cellulā eius emundantes, hos ipsos Sermones in soccis, seu sotularibus eius absconditos inuenientes, gauisi de tanto thesauro, eos publicarunt. At quia in soccis inuenti sunt, à re gesta Sermonibus nomen indiderunt, & Sermones Soccios intitularunt, &c. prodierunt Argentorati anno 1484. & Dauentriæ in tribus tomis in folio* Aubertus Myræus in Mantissa ad suam Biblioth. folio 305. affirmat, quod nomen horum Sermonum, *quidam desumptum putant à succo, & medulla Scripturæ sacræ.* Sed quidquid sit de ethymologia, ex dictis concluditur, quòd talis Auctor Soccus non fuit in rerum natura, sed nomen Sermonum adscripserunt Auctori, sine fundamento.

Auctoritatem huius sic adducit Turrecremata: Item ad idem est venerabilis Pater eiusdem Ordinis Soccus nominatus, in notabili opere suo de Sanctis, qui in sermone Natiuitatis Beatæ Virginis, sub themate: Paraui lucernam Christo meo, ita ait: *Vt autem supremam puritatem consequeretur, ter fuit depurata primo in vtero materno, ab originali peccato, quæ purgatio in tantum restrinxit fomitem, vt potens esset non peccare; reliquit tamen in ea fomitem secundùm essentiam. Hæc ille.* Et eiusdem sententiæ est in aliis Sermonibus eiusdem festiuitatis. Hucusque sunt verba Turrecrematæ; admittamus hanc auctoritatem esse veram, & fideliter transcriptam, saltem non potest excusari Turrecremata ab omissione; quia cum dicat Soccus, Mariam fuisse ter depuratam, primo in vtero, quare tacuit alias duas depurationes? Cùm ergo aliæ duæ non possent esse à peccato, aut aliqua culpa, seu macula præexistente, hæc prima depuratio ex illis duabus sequentibus regulanda erat. Deindè si Turrecremata vidit, & legit alios Sermones Socci, & in ipsis non inuenit aliam auctoritatem expressiorem, vt proponeret Concilio Basiliensi, vndè Bandellus, Vincentia, & Deza extraxerunt sequentem auctoritatem ab ipsis adductam sic: Idem tenet Dominus Soccus, eiusdem Ordinis, in sermone Natiuitatis Beatæ Virginis, sic dicens: *Beata Virgo, vt supremam puritatem consequeretur, ter fuit depurata, primo in vtero, post animationem, à peccato originali. Secundo in Conceptione Filij Dei à fomite peccati. Tertio, in Assumptione, à miseria temporali.* Hæc Bandellus, & Vincentia vnanimiter transcribens vnus ab alio verba, nulla mutata, vel altera syllaba. Grysald. sic inquit: Soccus in Natiuit. Beatæ Virginis: *Beata Virgo fuit depurata à peccato originali.* Vide Lector, ad quid reducta fuit decursu temporis auctoritas Turrecrematæ.

Ex his dico, & affirmo sequentia. Primo, quòd hæc auctoritas adducta à Grysaldo est eadem Bandelli, & relata à Bandello, & Vincentia est illa ipsissima adducta à Turrecremata, vt constat ex Sermone, & ex ipsismet verbis. Secundo, quòd nec Bandellus, nec Vincentia viderunt Soccum, nec illius Sermones, sed ex illa auctoritate Turrecrematæ suam finxerunt absque vllo timore, sicut fecerunt in aliis in hoc Ventilabro relatis, cernentes enim, quod illa prima depuratio facta in vtero materno, poterat explicari, & intelligenda erat de depuratione materiæ, & embryonis ante animationem Mariæ; ipsi execrabiliter addiderunt illud, *post animationem*, vt sic auferrent omnē sanam interpretationem, si hoc fuit delictum contra sanctam veritatem, & sanctissimam Dei Matrem, tu Lector, iudica! Tertio dico,

quod illa verba de secunda, & tertia deputatione, in Conceptione Filii Dei, & in Assumptione, fuerunt etiam ficta à Bandello, quod comprobatur ex ipsa auctoritate Turrecrematæ, & ex ipso stylo Bandelliano. Quarto dico, quod auctoritas Socci, vt adducitur à Turrecremata, nihil habet contra immaculatam Virginis Conceptionem: potest enim non solùm ad bonum sensum, sed ad optimum, & nobis propositum de deputatione materiæ antè animationem reduci. Et sic Soccus tanquam si non fuisset. Quinto, affirmo, quod Andræas de Peruzzinis ab Vrciano in Analysi Puri Concept. folio 94. hunc Auctorem adducit pro nostra sententia sic: Soccius in Serm. 30. ait: *Est autem triplex væ, à quibus fuit liberata Virgo Sancta, à væ culpæ originalis, & à væ culpæ venialis, & à væ culpæ mortalis. Hæc ille.* Ex his iudicet Lector, quo fundamento, aut veritate adduxerũt Aduersarii Soccum pro sua opinione.

SPECVLATOR, Siuè Speculum Iuris, siuè Summa Summarum in tit. de Feriis 8. quæstione. *Turrecremata part. 6. cap. 36. folio 126. Anonym. Auctore 191. Bandell. capit. 19. Deza folio 29. à tergo. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 288.

PRIMO Stabiliendum est tanquam firmum, ac indubitatum principium, Guillielmum Durandum, Episcopum Miniatensem, fuisse Auctorem, atque Compilatorem libri Speculum Iuris dicti, siue Summa Summarum, quæ communiter, & antonomasticè vocatur Speculator: hoc constat euidenter ex ipsismet impressionibus Speculi Iuris: nam impressio Tridētina ann. 1522. in fol. magno, cum additionibus Ioannis Andreæ, & Baldi, necnon Henrici Ferrandant. Venetiana anno 1484. & ibidem 1566. in 4. & in Bibliotheca S.E. Toletanæ sunt quatuor Specula diuersa manuscripta, & omnia sub nomine Guillielmi Durandi. Item in rationali Diuinorum Officiorum antiquo, impresso Neapoli anno 1478. & in aliis sic dicitur in principio: *Incipit Rationale Diuinorum Officiorum, editum per R. in Christo P. & D. D. Guillielmũ Duranti, Præsulem Mimaten. qui composuit Speculum Iuris, & Patrum Pontificale, &c.* Hoc etiam fatentur omnes Nomenclatores, & Scriptores Ecclesiastici nullo dempto, nisi solo Vincentio Bandello, qui hoc negauit, vt multiplicaret vnum Auctorem contra immaculatam Virginis Conceptionem, sed audi quomodo, cap. 19. fol. 29. vbi ponit Doctores in Iure peritissimos, sic inquit: *Idem tenet Dominus Guillielmus Durandi, in 2. part. Speculi, titulo de Feriis, sic dicens: Omnes festiuitates Virginis gloriosæ sunt celebrandæ, non dico de festo Conceptionis, quod celebrandum non est, quia concepta fuit in peccato originali, licèt in multis locis ex deuotione celebretur, nec talem deuotionem reprobo. Hæc ille.* Et interposito solo vno Auctore sic prosequitur: *Idem dicit Auctor Speculi, quod dicitur Summa Summarum, titulo de Feriis quæst. 8. sic dicens: Festum Conceptionis Beatæ Virginis non est celebrandum, sicut in multis regionibus fit, vt dicit Glossa Decreti de Consecratione dist. 3. capit. 1. & hoc ideò, quia in peccato concepta fuit. Hæc ille. Et nota, quòd iste non fuit Guillielmus, sed alius, cuius nomen ignoratur.* Hucusque Bandellus. Turrecremata autem hunc adducit sic: *Item ad idem est, quòd in Speculo Iuris, quod dicitur Sũma Summarum habetur, in titulo de Feriis, in 8. quæst.* Vbi sic dicitur: *An festum Conceptionis sit celebrandum? Dicendum, quod non, sicut in multis regionibus, & maximè in Anglia, de Cõsecratione distinct. 3. cap. in Glossa.* Hæc sunt Turrecrematæ verba.

Secundo supponendum est, pro eadem veritate comprobanda, quod in libro dicto, Speculum Iuris, titulo de Feriis, parum post principium, referendo dies festiuos, sic dicitur: *Omnes festiuitates Virginis gloriosæ, non dico de festo Conceptionis eius, quia concepta fuit in peccato, licèt in multis locis celebretur, nec talem deuotionem reprobo: festiuitas omnium Sanctorum, &c.* Hæc Speculum Iuris, siuè Speculator, & nihil ampliùs. Ex quibus patet Primo, quod Bandellus absolutè errauit dicens in secunda clausula: *Et nota, quòd iste non fuit Guillielmus, sed alius, cuius nomen ignoratur,* cùm paulo antea dixisset: *Idem tenet Dominus Guillielmus Durantí, in 2. par. Speculi titulo de Feriis, &c.* Secundo, ignorauit, seu potiùs astutè simulauit, quod Summa Summarum, & Speculum Iuris erat vnus liber, quod saltem ex suis posterioribus verbis didicere poterat. Tertio, quod tàm Turrecremata, quàm Bandellus, malè citarunt: titulo de Feriis quæst. 8. nam Speculator in illo titulo, nec in alio procedit per quæstiones. Quarto, quod Bandellus ex vno indiuisibili Auctore, fecit duos, sed de hoc infra. Quinto, quod ex vna, eademque auctoritate finxit duas, vt suprà visum est. Sexto, quod tota auctoritas Turrecrematæ est ficta, & falsa à primo vsque ad vltimum verbum, ita vt ex viginti tribus dictionibus existentibus in sua auctoritate, vna sola reperiatur in Speculo, scilicèt illa, *in multis*, quomodo ergo credendum est, librum illum fuisse editum à doctissimo Turrecremata, Protectore fidei, & in Concilio præsentatum, & nõ

ab aliquo Idiota, & irregularis intentionis viro. Septimo, Bandellus in prima auctoritate addidit ly, *sunt celebrandæ*, & abstulit ly, *sint*. Octauo, sine vlla verecundia addidit illud, *quod celebrandum non est*. Nono, eadem intentione, addidit ly, *originali*. Decimo, etiam ex non recto fine, super addidit ly, *ex deuotione*. Vndecimo, vbi Speculator, *reprobo*, Bandellus, *improbo*, sed hoc parui momenti videtur. Duodecimo, secunda auctoritas Bandelli à primo vsque ad vltimum verbum tota est ficta, ita vt ex triginta verbis solùm reperiantur in Speculo illa, *in multis*, & illa, *quia concepta fuit in peccato*. Computa ergo, o Lector, sedulò, & fideliter; quia existimo in hac auctoritate me enumerasse quinquaginta septem vitia, si de verbo ad verbum essent computanda.

Sed adhuc restant alia non minoris momenti, scilicet, multiplicationes istius Auctoris: nã primo fuit adductus sub nomine & titulo Cõpilatoris Speculi, vt vidimus num. 61. Secundo, sub nomine Guillielmi Canonistæ, vt videre est num. 106. Tertio, sub Guillielmo Durando, de quo num. 107. Quarto, sub Guillielmo Duranti, de quo num. 108. Quinto, sub nomine Guillielmi, Episcopi Metensis, vt videre est num. 109. Sexto, hic sub epitheto Speculatoris. Septimo, infra sub nomine Vvilielmi, vt videre est num. 313. Quibus adde etiam Octauo, quod huius auctoritatem adscribunt Guillielmo Antissiodorensi, vt videre est num. 105. Si ergo hæc octo multiplicationes (quæ etiã sunt detestanda vitia) addas superioribus, vide an in hoc Auctore sint sexagintaquinque vitia, vel amplius, quãdo in tota auctoritate solùm sunt verba, & dictiones viginti septem? Quis autem fuerit Guillielmus Durandus, & inteligentiam suæ auctoritatis reperies suprà numeris præallegatis præcipuè num. 107.

STEPHANVS Antiquus, Doctor Parisiensis, in Epistola ad Roman. cap. 7. & in Epistol. ad Hebræos cap. 7. *Turrecrem. part. 6. cap. 35. fol. 125. à tergo. Anonym. Auctore 171. Bandell. cap. 21. Deza fol. 35. Vincent. & Grisald.*

VERITAS 289.

INTER Scriptores Stephanos vocatos, fuit vnus Stephanus, Episcopus Parisiensis, qui damnauit aliquos articulos erroneos, cum reuocationibus eorundẽ, prout habetur in Appendice Sentẽtiarum Petri Lombardi, inter quos sunt illi Ioannis de Montesono, Ordinis Prædicatorum, contra Immaculatam Virginis Conceptionem: atque alius illo antiquior, qui ad annum 1322 approbauit doctrinam S. Thomæ, de quo latè supra in Trituratione: Fuit alius Stephanus Langton, Anglicus, Doctor Parisiensis, qui secundum aliquos fuit Cantuariensis Præsul, ac S.R.E. Cardinalis, qui edidit Postillam super totam Scripturam, precipuè verò super Epistolas Pauli lib. 14. quorum aliqua fragmenta adducuntur in Allegoriis Gotifredi Tilmani, sub nomine Stephani Cantuariensis, & vixit ad annum 1228. de quo latè agunt Henricus de Gandauo de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 27. Gesnerus fol. 766. Pitseus fol. 302. Myræus fol. 167. Posseuinus fol. 434. & alii Nomenclatores. Et sic de Auctore nulla potest esse dubitatio.

Auctoritatem sic adducit Turrecremata: Itẽ ad idem est Magister Stephanus, antiquus Postillator, & Doctor Parisiensis, in Epistola ad Romanos cap. 7. vbi circa quartam dubitationem, quam mouet, qualiter scilicèt originale peccatum remittatur per Baptismum, ita dicit: *Illa autem corruptio animæ, dicitur originale peccatum, quod in Baptismo remittitur, nõ quod remaneat in anima, & in carne corruptio, aut ille fomes. sed dicitur remitti duabus de causis, quia illud Deus delet quantum ad culpam, & quia ille fomes mitigatur. Non enim post Baptismum tantum regnat, sed paulatim minuitur, numquam tamen omninò deletur, nisi per miraculum, vt credimus esse factum in gloriosa Virgine Maria.* Et infra: *Illa autem vnio animæ ad carnem non potuit fieri sine peccato, nisi dumtaxat in Christo. Hæc ille.* Et eiusdem sententiæ est in cap. 7. ad Hebræos, in materia decimationis. Hucusque sunt verba Turrecrematæ. Attẽde ergo, ò Lector, & vide, quomodo hanc auctoritatem adducant scribentes post Turrecrematam. Bandellus atque eius Corrector, & Vincentia sic dicunt: Idem tenet Magister Stephanus, antiquus Postillator, Doctor Parisiensis, super Epistolam ad Romanos, & ad Hebræos sic dicens: *Vnio animæ ad corpus post peccatum Adæ fieri non potuit sine peccato originali, nisi in solo Christo: per gratiam tamen sanctificationis fuit à B. Virgine in vtero Matris culpa deleta, & posteà corruptio fomitis totaliter extirpata. Hæc ille.* Grysaldus denique sic adducit eandem auctoritatem: Stephanus Doctor Parisiensis in Epistolam ad Hebræos: *Per gratiam sanctificationis fuit à B. Virgine culpa deleta.* Hæc sunt omnia, quę adducunt Aduersarii ex Stephano Postillatore.

Dico ergo, quòd huius Stephani opera nunquam fuerunt typis mandata, solùmque in Allegoriis Gotifredi Tilmani adducuntur aliqua fragmenta, vt diximus suprà, sed in locis ab Aduersariis citatis, super Epistolam ad Romanos 7. & Hebræos 7. nulla extat huius Stephani auctoritas, neque ego inuenire potui opera illius super Epistolas Pauli, licèt quam plura legerim manuscripta in diuersis Bibliothecis super eas-

easdem Epistolas, & sic non potest veritas in hoc Auctore ad plenum deduci, dicam tamen quod constat ex eisdem auctoritatibus adductis ab Aduersariis. Primo ergo, auctoritas, vt adducitur à Turrecremata, nihil expressum habet contra Immaculatam Virginis Conceptionē: nam in primis verbis solùm dicit, quod fomes fuit ablatus à Virgine Maria per miraculum, ex quo nihil concluditur contra Deiparæ puritatem, quia si fomes fuit ablatus simul cum originali, per miraculū fuit. Altera autem propositio, quod vnio animæ ad carnem solùm in Christo fuit sine peccato, est quædam propositio vniuersalis, quæ non obstet exemptioni particulari: hoc enim quærimus, vtrū stante, quod sola anima Christi potuit vniri ad carnem sine peccato, per naturā, potuerit hoc etiā in Maria fieri per gratiam? Secūdo dico, quod nec Bādellus, nec Vincētia, & multo minus Grysaldus, viderunt Stephani opera, sed solùm Turrecremata, à quo ipsi transcripserunt, fabricantes ex duabus auctoritabus distinctis vnam continuam, & indiuisibilem, & insuper addiderūt illud: *Originali*, in prima clausula, in secūda autem illud: *Per gratiam tamen sanctificationis fuit à B. Virgine in vtero Matris culpa deleta*; illa vero verba: *Et posteà corruptio fomitis totaliter extirpata*, sumpta ex prima auctoritate penitùs fuerūt, & sunt adulterata, vt intuenti patebit. Et ideò ipsi coniunxerunt citationes, dicendo *Super Epistolam ad Romanos, & ad Hebræos*, vt sic ex duabus Epistolis facerent vnam auctoritatem Hebri-Romanam.

STEPHANVS Canonista, Glossator antiquus Decreti. *Ita Paulus Grysald. in Alphabeto 9.*

VERITAS 290.

BONVS Vir Paulus Grysaldus, semper, & vbique inuius, & errans, vt in hoc libro passim demonstratum est, in præsenti Auctore etiam talem se exhibuit: nam postquam in suo Indice, Abecedario 3. de Doctoribus Theologis Neothericis adduxisset cum aliis Stephanum Parisiensem, vt in num. antecedenti visum est, in Alphabeto vltimo de Doctoribus Iuristis, alium adducit Stephanum sic: *Stephanus antiquus Decreti Glossator: Per gratiā culpa deleta*, & nihil ampliùs. Quòd autem hic fuerit fictus, & suppositus, solùm vt multiplicaret alium Auctorem contra Immaculatam Virginis Conceptionem, constat euidēter: tum quia talis *Stephanus antiquus Decreti Glossator*, nunquam fuit in rerum natura, quod absque vlla dubitatione affirmo; tum quia verba illa auctoritatis: *Per gratiam culpa deleta*, sunt eadem cum suprà positis in antecedenti Stephano; sicque Grysaldus ex vno Stephano Postillatore Bibliæ fecit alium Stephanum Glossatorem Decreti, vnum Scripturarium, & alium Canonistam.

Nisi fortè velint dicere, hunc Stephanum esse quemdam huius nominis Auctorē, qui scripsit duos ingentes tomos de diuersis mysteriis prædicabilibus, ordinatis, & distinctis in septem partes, &c. Cuius operis Prologus incipit: *Quoniam multi Magistri*; opus vero ipsum sic: *Potentia Patris cōfirma me, sapientia Filij doce me, gratia Spiritus Sancti illumina me*; quod manuscriptū seruatur in Bibliotheca S. Ecclesiæ Toletanæ, & in titulo 8. p. 2. c. 1. de festo Cōceptionis, sic inquit: *Primū igitur festū quod fit de ea est festū eius Cōceptionis, quod festū, licèt generaliter ab vniuersali Ecclesia nō recipiatur, cùm ipsa siquidem B. Virgo concepta in peccato sit, ex parentum carnalium commixtione, cum carnali eorum delectatione, & seminum admixtione, cum originali corruptibili conceptione; vnde nec fuit Sancta, quoniam carnaliter fuit concepta. Nec de ea ratione illius solemnizandum est, sicut B. Bernardus ostendit in Epistola, quam scribit contra Lugdunensei------ consuetudinem, quæ cum suis suffraganeis de Conceptione festum facit eius. Verumtamen quia est Conceptio eius spiritualis, scilicèt, quæ fuit facta in vtero materno, circa quadragesimum diem, organizato eius corpore in vtero Matris, anima eius est infusa, & in vtero sanctificata, ad illā secretam Conceptionem debent torquere festum istum, qui de ea festum Conceptionis celebrant, &c.* Hæc sunt omnia quæ habet ille Stephanus de Conceptione Virginis, sed hic non fuit sæcularis, sed Ordinis Prædicatorum, nec Canonista, sed Theologus, non Glossator Decreti, sed quidā Concionator, ac denique nullum verbum ex allegatis à Grysaldo reperitur in hac auctoritate: cùm ergo nullus alius Stephanus sit in tota litteratura Ecclesiastica, qui scripserit de Conceptione, nisi solùs hic: Sequitur, quod Grysaldus ex omni parte finxit Stephanum Canonistam, Decreti Glossatorem. Sed videamus an Theologus iste Dominicanus, aliquid dixerit contra Mysterium Conceptionis, vel celebrationem eius festiuitatis? Ex hoc enim Auctore antiquo, & ex Ordine Prędicatorum, deducetur euidenter, qualis fuerit antiquorum scriptorum mens in hac materia.

Ex propositis Stephani verbis colligitur. Primo, quòd antiquitùs non celebrabatur vniuersaliter in Ecclesia festum Conceptionis. Secundo, quòd tempore S. Bernardi non solùm Ecclesia Lugdunensis, sed etiam ipsius suffraganeæ celebrabant festiuitatem illam. Tertio, quòd secundùm Stephanum, & etiam veritatem, duplex fuit Conceptio Mariæ, vna carnalis

nalis ex parentum commixtione, cùm carnali eorum delectatione, sensibilis, nota, & clara, facta die 8. Decembris, de hac dicit Stephanus, & benè, quod ratione istius solemnizanda non est Conceptio, quia fuit carnalis, & non fuit sancta, & simul dicit quod de hac loquitur Bernardus in Epistola ad Lugdunenses, quod totũ est verum. Tertio, dicit, quòd fuit alia Conceptio Mariæ; scilicèt, illa quæ fuit facta in vtero materno, post organizationem corporis, quãdo anima eius circa quadragesimum diem, fuit creata, & infusa, & illam vocat secretam Conceptionem, quia quando illa facta fuerit, determinatè nescitur, & hoc etiam est verum; quia ergo in hac vltima fuit sanctificata, ideo per ordinem ad istam illa prima celebranda est. Illa autem per se nullo modo, qui fuit: *Ex parentum carnalium commixtione, cum carnali eorũ delectatione, & seminum admixtione, cum originali, corruptibili Conceptione, &c.* Secunda verò sic, quia fuit sancta, & spiritualis: Si quidẽ in ea fuit Maria sanctificata: ergo quando Stephanus cum Bernardo, & omnibus antiquis dicebant, Conceptionem non esse celebrãdam, loquebantur de prima carnali, facta ex commixtione seminum; non vero de secunda facta in vtero post quadraginta dies in ipsa animatione. Nonnè vides expressè Lector, mentem antiquorum ex Stephano, Ordinis Prædicatorum? Aduersarii vero istas Conceptiones confundunt, vt statuant peccatum in Matre Iesu stantis ad dexteram Patris.

SYNODA Sacra, seu Concilia Generalia, scilicèt Milleuitanum, Numidiæ, Africanum, Ephæsinum, Carthaginense, & Florentinum. *Anonym. via 3. part. 2. ration. 10. Bãdel. cap. 38. Deza fol. 72. Spina part. 4. cap. 1. fol. 68. Caietan. cap. 5.*

VERITAS 291.

PRÆSENTEM materiam de Synodis, seu Conciliis incipio sic, attende Lector: Anonymus præallegata ratione 10. sic inquit: *Dicere B. Virginem fuisse conceptã sine peccato originali, est asserere oppositũ eius, quod est determinatũ per Concilia Genelia.* Et Rationem istam incipit sic: *Decima ratio est talis: Asserere oppositum eius, quod est determinatum per Sedẽ Apostolicam, vel per Concila generalia, est valdè impium, sed dicere, B. Virginẽ non fuisse conceptam in peccato originali, est asserere oppositum eius, quod est determinatum per Sedem Apostolicam, &c.* Alia quàm plura huiusmodi habet Anonymus in illa ratione, a quibus omnibus supersedendum duxi, propter breuitatem: Aduersarii ergo pro sua opinione adducunt sex Concilia, quo autem fundamento, ac veritate, nunc videbit Lector.

Primum Milleuitanum sic adducit Spina in 4. part. sui operis, cap. 1. cuius titulus est: *Omnes homines de facto contraxisse peccatum originale, præter Christum, probatur per determinationem Ecclesiæ in sacris Concilijs.* In corpore autem Capituli, sic inquit: *Quoad quartum principale propositum, nunc absolutè verum esse, & indubitatum in Fide, per sacra Concilia Generalia manifestum est, quod supra tantum ex intentione S. Thomæ, & Augustini, ex rationibus eorum pro parte declarauimus: quæ intentio eorum per dicenda etiam manifestius apparebit: Principale autem propositum nunc probandum absolutè, quod videlicèt secundùm Fidem Catholicam firmiter sit tenendum, quòd omnes homines ab Adam seminaliter propagati, contrahunt de facto originale peccatum, ita quod tenere oppositũ, sit hæreticum, deducendum est ex sacris Scripturis, secundùm declarationem S. Matris Ecclesiæ factam, & promulgatam in sacris Concilijs Generalibus, vt amodo nulla in mentibus fidelium hæsitatio remanere possit, &c.* Deindè adducit ex Concilio Milleuitano, cui interfuit Augustinus, & quidam Anselmus Ecclesiæ Romanæ Legatus sub Bonifacio primo, eiusque auctoritate celebrato, auctoritatem sic: *Placuit, vt quicumque paruulos recentes ab vteris matrum baptizandos negat, aut dicit, in remissionem peccatorum eos non baptizari; sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, vndè fit vt forma Baptismatis in remissionem peccatorum nõ vera, sed falsa intelligatur, anathema sit. Quoniam non aliter intelligendum est, quod ait Apostolus: Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccauerunt; nisi quemadmodum Ecclesia Catholica, vbique diffusa semper intellexit: Propter hanc enim regulam fidei, etiam paruuli, qui nihil peccatorum in semetipsis adhuc committere potuerunt; ideò in remissionem peccatorum veraciter baptizantur, vt in eis regeneratione mundetur, quod carnali generatione traxerunt. Hæc ibi.* Et hæc Spina de Concilio Milleuitano, de quo dicimus. Primo, quòd in Concilio Milleuitano existente, tom. 1. Conciliorum part. 1. fol. 740. extant præallegata verba, sed non omnino fideliter fuerunt relata à Spina: nam pretermisit verbũ *quidem*; deindè vbi Concilium, *eos baptizari*; Spina, *non baptizari*, addita negatione. Item tacuit illa verba, *quod lauacro regenerationis expietur.* Item prætermisit illud, *vndè fit consequens, vt in eis.* Tandem vbi Concilium, *Quod generatione traxerunt*: Spina addit, quod *carnali* generatione. Si ergo demas hæc quinque vitia, alia quoad veritatem litteræ optimè sunt transcripta. Secundo dico, quod hæc Concilii ver-

verba sunt multiplicata, quia ex hac auctoritate Concilii Milleuitani finxerunt Aduersarii alios Auctores pro sua sententia, scilicet, Bonifacium Summum Pontificem, vt videre est numer. 52. & Gratianum num. 90. Tertio, quod Spina etiam errauit sicut Bandellus, & alii, quia Concilium Milleuitanum non fuit celebratum auctoritate Bonifacii Primi, sed Innocentii, vt constat ex ipso Cōcilio: vide quæ diximus præallegato num. 52. Quarto, quod est totaliter extra rem, velle ex proposita auctoritate Concilii, probabiliter, vel saltem apparenter, Virginem Mariā cōtraxisse originale peccatū, & tic ridicula esse illa Spinæ verba: *Indubitatum in Fide*, & illud, *quod secundùm Fidem Catholicā firmiter sit tenendum*, & illud, *ita quod, tenere oppositum, sit hæreticum*, quia Concilii Canon solùm determinat, paruulos contrahere peccatum originale ex Adamo, sicut etiam contraxisset Maria, nisi gratia præuenta fuisset.

Secundum Concilium est Numidiæ, de quo Anonymus sic: Item ex Concilio Numidiæ celebrato, cui interfuit Augustinus cum centum viginti quinque Episcopis. Hæc Epistola Innocentio Papæ post fuit scripta. Domino, meritò que venerabili, & in Christo honorando Papæ Innocentio, Siluanus, Valentinus, Aurelius, Donatus, Victor, Felix, Petrus, Restitutus, Seuerus, Maurentius, Leo, Licorius, Crisconus, Processus, Faustinus, Quadratus, Antonius, Prætidius, Lucianus, Possidius, Fastinianus, Profuturus, Terentius, Sabinus, Possidonius, Honoratus, Lampidius, Augustinus, Malchus, Delphinus, Restitius, Fortunatus, Honorius, Secūdus, Seruius, Lucilus, Gigantius, Victor, Alippius, Pasentius, Ponticanus, Lucius, Assiaticus, Faustus, Gresconius, Saturninus, Adeodatus, Ruffinianus, Spantius, Nouatus, Nebridius, Innocentius, Bonifacius, & alii Patres ex Concilio Numidiæ, salutem in Domino: *Noua quippè hæresis, & pernitiosa inimicorum gratiæ Christi nouiter insurrexit, qui paruulos sine originali peccato asserunt concipi, & etiam si nullius innouantur gratiæ Sacramentis, habituros vitam æternā præsumptosè affirmant euacuātes quod Apostolus dicit: Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors; & ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccauerunt. Et sicut in Adam omnes moriuntur, sic & in Christo omnes viuificabuntur. Et sic originale peccatum traduci in paruulos negantes. Totum omninò, quod christiani scimus, nituntur euertere. Hæc igitur sanctitati tuæ de Concilio Numidiæ scripta dixerimus, imitantes Carthaginensis Ecclesiæ Episcopos, ad Sedē Apostolicam, quam Beatus illustraris, de hac causa scripsisse comperimus. Vale. Hæc ille.* Hæc Anonymus ex Concilio Numidiæ.

Sed patientiā habe, Lector, quia in hoc vno quatuor vētilātur Cōcilia. Nota ergo pro plena veritatis cognitione assequenda. Primo, quod post mortem Anastasii Summi Pontificis, anno Christi 402. 15. Kal. Ianuarii, creatus fuit Innocentius Albanus, dictus primus, qui sedit annis quindecim, & mensibus duobus, id est, vsque ad annum 417. 5. Kal. Augusti. Post obitū vero Innocentii interlapsis viginti diebus, die 19. Augusti anno Domini 417. electus fuit Zozimus ad sacram Petri Sedem, qui solùm sedit annum vnum, menses duos, & dies vndecim. Anno verò 418. 5. Kalend. Ianuarii electus fuit Bonifacius, qui sedit annos tres, hæc per se nota sunt, & constant ex omnibus Regestis, Conciliis, Baronio, & aliis scribentibus vitas Summorum Pontificum. Secundo notandum, quod tēpore Innocentii Primi fuerunt celebrata sequentia Concilia, Milleuitanum primum Generale Kalen. Septembris anno 402. quando nondum erat exorta hæresis Pelagii, & Cœlestii, & sic hoc Milleuitanū non pertinet ad nostrum institutum. Celebrauit etiam Concilium Africanum primum Generale anno 403. pro reconciliatione Donatistarum, & sic nec hoc pertinet ad nostrum institutum, sicut nec alterum dictum Africanum secundum, habitum anno 404. contra Donatistas, & idem dico de tertio, & quarto, quinto, & sexto Conciliis Africanis, habitis anno 405. & 406. & 408. & 409. Tandem anno 416. exorta hæresi Pelagii, & Cœlestii, conuocatum est contra eos Concilium Carthaginense, in eadem Africa, in quo à 37. Episcopis fuit damnata istorum hæresis. Acta verò huius Concilii penitùs exciderunt. Anno verò sequenti conuocatum est Concilium Milleuitanum Secundum, contra Pelagium, & Cælestium, vbi à 60. Episcopis fuerunt iidem damnati, sed morte præuentus Innocētius, continuatum fuit hoc Concilium Africanum, seu Milleuitanum sub Zozimo successore. Deindè sub eodem Summo Pontifice celebratum est Concilium Carthaginense, nominatū sextū, & decedente Zozimo, continuatum est sub Bonifacio. Tertio notandum est, quod in omnibus his suprà enumeratis Conciliis fuerūt determinati, ac sanciti 138. Canones per 225. Episcopos. Tempore verò Cœlestini Summi Pontificis, successoris Bonifacii, in quodam Cōcilio, dicto communiter Africano, Canones isti recollecti fuerunt in vnum, ita vt octo Canones primi fuerint editi, in Concilio Milleuitano, contra octo Pelagii diuersas hæreses; reliqui verò sunt diuersorum Africanorum Cōciliorum Canones, sicque omnia hæc Synoda fuerunt quasi vnum continuatum, vel plura interrupta, & imperfecta. Quod constat, quia Canon ille, adductus ab Aduersariis suprà ex Concilio Milleuitano: *Placuit vt quicumque paruulos, &c.* Extat in præallegato Concilio Milleuita-

uitano, cap. 1. fol. 704. & hic idem ad litteram, nullo mutato verbo, extat etiam in Concilio Carthaginenſi, celebrato tempore Zozimi, vt videre eſt fol. 757. & ad litteram etiam extat in Concilio Africano num. 110. fol. vero 786. Vndè Aduerſarii videntes Canonem illum extare in tribus diuerſis Conciliis Africanis reiteratum, ſcilicèt Milleuitano, Carthaginenſi, & Africano, abſque vllo alio fundamento citant, & adducunt hæc tria Concilia contra Immaculatam Virginis Conceptionem, & inſuper addunt etiam quartum, ſcilicèt, Numidiæ; cùm tamen Concilium ſit vnum, & Canon ſimiliter, quia in ſolo vno Concilio fuit factum, & in aliis relatum, ſicque in libro illo dicto: *Canones Conciliorum*, Compilato per Ioanem Sagitarium, & impreſ. Baſileæ anno 1553. in fol. adducitur præſens Canon in Concilio Milleuitano num. æ. fol. 102. & in Cartaginenſi num. 17. fol. 114. ſub hoc titulo: *Canones Conciliorum diuerſorum Africæ Prouinciæ.* Sicque Milleuitanum, Carthaginenſe, & Africanum non fuerunt diuerſa Concilia. Et vt hoc expreſſiùs conſtet, nota quarto, quod in Regno Africano inter alias erant duæ Prouintiæ, vna dicta Carthaginenſis, alia vero Numidiæ. In hac Numidiæ fuit quædam ciuitas vocata Milleui, & quia in hac ciuitate Africæ conuocatum fuit illud Concilium, vocatum eſt Milleuitanum: Præſes autem illius Concilii fuit quidā Aurelius Epiſcopus Carthaginenſis, qui poſtea omnia Decreta facta in prædictis Conciliis Africanis recollegit in vnum, & hæc recollectio dicitur Cōcilium Africanum. Aduerſarii ergo ex hoc leui fundamento, quatuor vt dixi, adducunt vt diſtincta, ac diuerſa Concilia, contra Virginis Cōceptionem, Milleuitanum, de quo ſuprà, Numidiæ, de quo hic, Africanum, & Carthaginenſe, de quibus infra. Sed iam vlterius progrediamur, quia ſuprà dicta ex ipſiſmet verbis adductis ab Aduerſariis, meliùs, & euidentius comprobabimus.

Epiſtola miſſa à Patribus illius Concilii, hanc habet Inſcriptionem: *Epiſtola Concilij Milleuitani ad Innocentiū Papam,* Domino Beatiſsimo, meritòque venerabili in Chriſto, honorādo Papæ Innocentio. Siluanus Senes, Valentinus, Aurelius, Donatus, Reſtitus, Lucianus, Alypius, Auguſtinus, Placentinus, Seuerus, Fortunatus, Poſsidius, Nouatus, Secundus, Maurentius, Leo, Fuſtinianus, Creſconius, Innocentius, Felix, Antoninus, Gigantius, Creſconius, Adeodatus, Proceſſus, Secundus, Felix, Aſiaticus, Ruffinus, Fauſtinus, Victor, Antoninus, Malacus, Lictorius, Fortunatus, Donatus, Pontianus, Saturninus, Creſconius, Poſsidonius, Lucius, Honorius, Seruius, Terētius, Creſconius, Sperātus, Quadratus, Lucillus, Sabinus, itē Sabinus, Creſconius, Victor, Honoratus, Petrus, Donatus, Præſidius, Creſconius, Lampadius, Delphinus, Ex Concilio Milleuitano, in Domino ſalutē, &c. Iſti ſunt Epiſcopi qui ſcripſerunt Innocentio Summo Pontifici, & antequam ad ipſorum verba progrediamur, examināda ſunt vitia cōtenta in hac inſcriptione, & primò prætermiſerunt malitiosè titulum, quia ex illo cognoſcebatur Epiſtolam fuiſſe miſſam à Patribus Cōcilii *Milleuitani*, non Numidiæ. Secundo, tacuerunt illud, *Senex*, & ſic diſcurrendo per ſingula nomina Epiſcoporum inueniet curioſus Lector, ſi conferat hìc poſita ex ipſo Concilio, fol. 706. part. 1. tom. 1. cum ſuprà adductis ab Aduerſariis, quod dereliquerunt; aliqua nam ipſi adducunt quinquaginta tria, ipſa autem ſunt quinquaginta nouem, non vero centum viginti quinque, vt ipſi dicunt, addentes ſexaginta ſex, ſed nec etiam conueniunt in hac numeratione cum Sagitario ſuprà citato, qui pro Concilio Carthaginenſi adducit ducentos ſeptemdecim Epiſcopos. Deindè, nullus fuit vocatus Bonifacius, vt ipſi affimār in vltimo Epiſcopo, & hoc malitiosè auctum fuit, vt includerent Bonifacium, ab ipſis adductum ſuprà nu. 52. Tertio, etiam prætermiſerunt verba illa: *Ex Concilio Milleuitano in Domino ſalutem,* quia vt ſuprà dixi, nitebantur oſtendere ab ipſis ſæpè decantatum Concilium Numidiæ eſſe diuerſum, à Milleuitano, Carthaginenſi, & Africano. Et hæc de inſcriptione.

Verba autem Epiſcoporum ſic ſe habent: *Quia te Dominus gratiæ ſuæ præcipuo munere, in Sede Apoſtolica collocauit, talemque noſtris temporibus præſtitit, vt nobis potius ad culpam negligentiæ valeat ſi apud tuam venerationem, quæ pro Eccleſia ſunt gerenda, tacuerimus, quā ea tu poſſis, vel faſtidiosè, vel negligenter accipere, magnis periculis infirmorum membrorū Chriſti, Paſtoralem diligentiam (quæſumus) adhibere digneris. Noua quippè hæreſis, & nimium perniotioſa tentat aſſurgere inimicorum gratiæ Chriſti, qui nobis Dominicam etiam orationem impijs diſputationibus conatur auferre. Cùm enim Dominus docuerit vt dicamus: Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris: Iſti dicunt poſſe hominem in hac vita, præceptis Dei cognitis, ad tantam perfectionem iuſtitiæ, ſine adiutorio gratiæ Saluatoris, per ſolum liberum voluntatis arbitrium peruenire, vt etiam non ſit neceſſarium dicere: Dimitte nobis debita noſtra. Illud verò quod ſequitur: Nè nos inferas in tentationem; non ita intelligēdū, tanquam Diuinum adiutorium poſcere debeamus, ne in peccatum tentati decidamus, ſed hoc in noſtra poſitum eſſe poteſtatē, & ad hoc implendum ſolam ſufficere hominis voluntatem, tanquam fruſtra Apoſtolus dixerit: (Non volentis neque currentis, ſed miſerentis eſt Dei, & fidelis Deus, qui vos non permittit tentari, ſuper id* quod

quod potestis, sed faciet cum tentatione etiam exitum, vt possitis sustinere) frustra etiam *Dominus dixerit Apostolo Petro (Rogaui pro te nè deficiat Fides tua) & omnibus suis(vigilate & orate, nè intretis in tentationem) Si hoc totum est potestatis humanæ, pueros quoque paruulos (si nullis imbuantur christianæ gratiæ Sacramentis) habituros vitam æternam, nequaquam christiana præsumptione contendunt, euacuantes quod dicit Apostolus: Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertransijt, in quo omnes peccauerunt & alio loco (sicut in Adam omnes moriuntur, sic & in Christo omnes viuificabuntur) vt ergo alia omittamus, quæ contra Scripturas sanctas plurima differunt, hæc interim duo(quibus omninò totum, quod christiani sumus, conantur euertere) quæ fidelia corda sustineant, non esse rogandum Deum, vt contra peccati malum, atque ad operandam iustitiam sit noster adiutor, & non opitulari paruulis, ad consequendam vitam æternam, &c.* Et post septem lineas: *Huius autẽ pernitiosissimi erroris Auctores esse perhibentur Pelagius, & Cœlestius, quos quidem in Ecclesia sanari maluimus, &c.* Et post 22. lineas ad finem Epistolæ: *Hæc ad sanctitatem tuam de Concilio Numidiæ scripta direximus, imitantes Carthaginensem Ecclesiam & Carthaginensis Prouintiæ Coepiscopos nostros, quos ad Sedem Apostolicam(quam Beatus illustras) de hac causa scripsisse comperimus. Et alia manu: Memor nostri, in Domini gratia augearis.* Hæc sunt omnia quæ extant in illa Epistola, ex quibus deprehendimus non solùm vitia, sed mendacia contra Virginis honorem, & sacri Concilii Milleuitani.

Nam primo ex illa integra Epistola vnam fabricarunt auctoritatem. Secundo, cùm hæc Epistola sit quædam relatio, non verò Canon Concilii, pessimè errarunt, proponentes Epistolam pro Concilii Decreto, alia enim sunt Acta Concilii antecedentia, aliud autem Decisio canonica ipsius Cõcilii. Tertio, ex exordio Epistolæ prætermiserunt octo lineas. Quarto, vbi Epistola, *& nimium pernitiosa tentat assurgere inimicorum gratiæ Christi*, ipsi sic, *& pernitiosa inimicorum gratiæ Christi nouiter insurrexit.* Vbi inter alia vitiarunt illud, *tentat assurgere*, quod vt iam actum proponunt ipsi dicentes, *nouiter insurrexit.* Quinto, vbi Epistola signando hæresim, *qui nobis etiam Dominicam orationem impijs disputationibus conatur auferre*; ipsi absque vllo timore, *qui paruulos sine originali peccato asserunt concipi.* Vide, & nota Lector, si execrabilior adulteratio potuit excogitari? Quid dicemus ad hæc? Quando in tota Epistola nec est illa propositio, nec saltem partes illius, originali, peccato, asserunt, concipi? Fratres mei, est ne idem: Dimitte nobis debita nostra; ac: Maria Virgo fuit concepta in peccato originali? O sine exemplo consequentia. Sexto, prætermiserunt alias viginti lineas ante illa verba: *Etiam si nullis innouantur.* Septimo, prætermiserunt illud: *Si hoc totum est potestatis humanæ, pueros quoque paruulos, &c.* Quia videbant illud *si*, esse illatiuum, quasi decerent Patres Concilii: Si hoc totum est potestatis humanæ, o hæretici! ergo pueros quoque paruulos, &c. Pelagius autem in Epistola sua ad Innocẽtium scripta(vt habet Augustinus de peccato originali, cap. 17. & in 1. tom. Conciliorum, fol. 608. col. 1. ad finem) conquestus est, se calumniatum hac in re fuisse, scilicet, quod negaret paruulis Baptismi Sacramentum, & aliquibus sine redemptione Christi regna Cœlorũ promitteret; sed quidquid sit de hoc, Aduersarii pessimè vitiarunt textum, qua autem intẽtione hoc fecerint, ipsi videant. Octauo, vbi Epistola, *nequaquam christiana præsumptione contendunt*; ipsi, *præsumptuosè affirmant.* Nono, omninò se præcipitantes, ex proprio cerebro addiderunt illud: *Et sic originale peccatum traduci in paruulos negantes*, cuius nec minimũ verbum extat in tota Epistola. Decimo, huic clausulæ immediatæ adscripserunt verba illa: *Totum omninò, quod christiani scimus, nituntur euertere*, nam in Epistola aliter se habent hæc verba, scilicèt sic: *vt ergo alia omittamus, quæ contra Scripturas sanctas plurima differunt hæc interim duo, quibus omninò totũ quod christiani sumus, conantur euertere.* Vide quanta est differentia inter vtrumque. Vndecimo, transierunt ad finem Epistolæ, prætermittentes 35. lineas, vt stabilirent illud, *de Concilio Numidiæ*, vt distincto à Concilio Milleuitano, & ex vno facerent duo diuersa, Milleuitanum vnum, quod suprà adduxerant, & Numidiæ alterum, de quo nunc, quando Epistola hæc extat in ipsomet Concilio Milleuitano, & habet ibi pro titulo: *Epistola Concilij Milleuitani, ad Innocentium Papam*, & subscriptio Episcoporum dicit sic: *Ex Concilio Milleuitano in Domino salutem*, & eodem modo, ac eisdem verbis, nulla mutata syllaba extat in Epistolis Decretalibus Summorum Pontificum, tom. 1. fol. 95. & inter Epistolas Augustini, tom. 2. Epistol. 92. Si ergo in sola hac citatione Concilii, Numidiæ, essent enumeranda sigillatim, ac verbatim vitia omnia commissa ab Aduersariis, magna, & parua, essentialia, & accidentalia, non errauit à veritate, qui diceret, & affirmaret esse centum octoginta sex. O ingens zizaniæ fasciculus, aptissimus ad comburendum! circa sensum auctoritatis Epistolæ, dicimus, quòd iste constat euidenter ex illis verbis: *Hæc duo: non esse rogandum Deum, vt contra peccati malum, atque ad operandam iustitiam sit noster adiutor. Et non opitulari paruulis ad consequendam vitam æter-*

æternã. Isti fuerunt duo articuli exagitati in illo Cōcilio contra Pelagiū; videte si in his cōtineatur, Virginem Mariã fuisse conceptam in peccato originali? Nã vestra cōsequentia sic est extrahenda ex his Concilii verbis: Rogandū est Deum contra peccati malū, & opitulandū paruulis ad consequendã vitam æternã: ergo Maria contraxit peccatum originale.

Tertiam auctoritatē ex Concilio Africano adducit sic Spina, c.2. cuius titulus est: *Idē quod suprà ex redēptione facta per Christū, probatur per determinatinē sacri Concilij.* Et in corpore capituli dicit sic: Quod autē Sācta Mater Ecclesia sic decreuerit, patet per eius determinationē Concilio Generali in Africa celebrato, de quo mentionē facit D. Augustinus in quadã Epistola quã scribit ad Optatum Episcopum, disputans de origine animæ, vbi inter alia sic dicit: *Te igitur, charissime frater, admoneo, ne nouam hæresim minus cautus incurras, quæ antiquissima Fidei stabilita molitur fundamenta conuellere aduersus Dei gratiã disputando, quam Dominus Iesus pusillis, & magnis ineffabili bonitate largitur, cuius Auctores, vel certè acerrimi, notissimique suasores cū Pelagius, & Cœlestius extitisset, Cōciliorū Episcopaliū vigilãtia, in adiutorio Saluatoris, qui suã tuetur Ecclesiam à duobus venerabilibus Antistitibus Apolicæ Sedis, Papa Innocentio, & Papa Zozimo, nisi corruti egerint pœnitentiã, toto christiano orbe dãnati sunt* Hucusque Spina, & adducit verba Zozimi, quæ infrà Auctore vltimo dabimus. In his Spinæ verbis sunt vitia sequentia. Primo, quod ipse nū vidit, nec Conciliū Africanū, neq; Augustinum sed illa transcripsit ex Bandello, & absque alio examine ipsa scripsit, vt videbimus auctoritate sequenti. Secundo, quod Spina ex proprio cerebro finxit illud de Concilio Africano Generali, nam Bandellus solū refert Concilium Numidiæ, & Milleuitanū. Tertio quòd non adducit auctoritatē ex suo Concilio Africano, sed solùm Augustini, supponendo Augustini verba esse Concilii. Quarto, quod non potuit ignorare Spina, in illo Cōcilio Africano solùm esse ad hanc materiã concernentia, directè, vel indirectè, verba, seu Canon ille, quem ipsemet Spina suprà adduxerat in Concilio Milleuitano. Quinto, quòd cùm Augustinus non indiuiduet errorem Pelagii, & Cœlestii in particulari, sed loquatur vagè, & indeterminatè, atque isti hæretici habuerint duodecim errores capitales (vt videre est in 1. tom. Conciliorū par. 1. col. 1.) pertinentes ad diuersos Fidei articulos, temerariè, & absque vllo fundamēto adduxit hæc Augustini verba contra Immaculatã Virginis Cōceptionē; eo maximè quando inter errores Pelagii nullus est de Virgine Maria, licèt sint quatuor de peccato originali, scilicèt, quòd peccatum Adæ ipsum solum læserit, & non genus humanū. Alter quòd infantes nuper nati, in illo statu sunt, in quo Adã fuit ante præuaricationē Alter, quod post mortē, vel præuaricationem Adæ, non omne genus humanū moriatur, & quòd non per Resurrectionē Christi omne genus humanū resurgat. Alter denique fuit, quod Infantes, etiam si non baptizentur, vitã æternã habere possunt. Isti sunt errores pertinentes ad peccatum originale. Ex quibus nullū deducitur argumentū contra Conceptionē. Sexto, prætermiserunt sequentia verba Augustini, in quibus suã mentem expressè declarat; *Vnde omninò apertissimi hæretici iudicatur, animas paruulorū nihil mali ex Adã trahere, quod sit lauacro regenerationis expiandū. Nam Pelagij de hac re argumētatio, &c.* Iste erat Pelagianorum error ibi damnatus ab Augustino. Sicut enim data, admissa, ac concessa hac vniuersali regula, ac propositione: omnes paruuli contrahunt ex Adamo aliquid, quod necessario est lauacro regenerationis expiandū, saluatur in omniū sententia sanctificatio Ioannis, & in vestra opinione sanctificatio Mariæ, quare etiam non saluabitur in nostra præseruatio eius? Si per regenerationis lauacrū intelligitis Baptismum, ante Baptismū fuerunt Ioannes, & Maria sanctificati, si per lauacrū regenerationis intelligis gratiã quare sublevatiua est lauacrū, & non præseruatiua?

Quartum Cōcilium est Carthaginēse, de quo, & aliis inquit Bandellus: *Quinta ratio est talis. Illa propositio, quæ contradicit determinationi Ecclesiæ, non est pia, sed impia, sed propositio quæ dicit, B. Virginē non contraxisse originale peccatū, contradicit determinationi Ecclesiæ: ergo non est pia, sed impia. Consequētia patet cum maiori, &c. Minor verò probatur: nã in Concilio Numidiæ celebrato, auctoritate Innocentij Papæ, & in Cōcilio Milleuitano, auctoritate B. Zozimi celebrato, determinatū fuit: Hanc esse regulã Fidei sine omni exceptione, quod omnes homines ab Adã seminaliter propagati, in peccato originali sunt cōcepti, & fuit ibi decretatū Capitulū Firmissimè tene, &c. Et cap. Placuit, vt habetur de consecrat. dist. 4. vbi dicitur: Placuit vt quicumq; paruulos, dicit ex Adã nihil trahere originalis peccati Anathema sit, & idem habetur in cap. Quisquis. Vnde si quis diceret, Ioannem Baptistã, vel Apostolos nō habuisse originale peccatū, esset hæreticus, quia cōtradiceret illis Cōcilijs, quæ neminē à peccato excipiūt, nisi Christū ita & qui dicunt, B. Virginē non habuisse originale peccatū, contradicunt illis Cōcilijs. Itē Augustinus ad Optatū, &c.* Et adducit auctoritatē Augustini suprà positã, & Zozimi Summi Pontificis, de quo nos Auctore vltimo. Deinde prosequitur sic: *Similiter Eugenius IV. in Cōcilio Florētino determinauit, quòd omnes homines, excepto Christo, cōtraxerunt originale peccatū, & decē alij Sūmi Pontifices idē tenuerunt, sicut suprà allegatū fuit. Ad euidentiam huius rationis est sciēdum, quod quatuor modis aliquid potest dici de-*

terminatum ab Ecclesia. Primo, quia illud habetur in sacra Scriptura, quæ in omnibus suis punctis, & clausulis est tenēda, vt habetur dist. 9. cap Ego solis, & cap. Quis nesciat. Secundo, si illud habetur ex communi doctrina Sāctorum approbatorum, præcipuè concurrentibus ad id Doctoribus posterioribus Scholasticis, pro maiori, & saniori parte. Tertio, si illud sit positum in corpore Iuris confirmantibus Glossatoribus, & concurrēte maiori, & saniori parte Summatorum, & Postilatorum Iuris Canonici. Quarto, si illud appareat ex aliquo particulari Decreto Summi Pōtificis, & præcipuè illud approbante aliquo Generali Cōcilio: Hæc autē propositio omnes homines, præter Christum, habuerūt aliquod peccatū, & omnes homines ab Adā seminaliter propagati, cōtraxerunt originale peccatum, est omnibus prædictis modis determinata, vt habetur ad Rom. 3. 5. & ad Galatas 3. & 2. ad Corinth. 5. & 1. ad Timoth. 2. Est etiam secundo modo determinata, quia Doctores ab Ecclesia approbati hoc dicunt, & quidā eorum expressè asserunt, B. Virginē habuisse originale peccatum, & triginta Sancti hoc cōffirmant, cū centū quinquaginta magnis Theologis. Est etiā determinata tertio modo, quia ponitur in Decretis, de Consecr. dist. 4. cap. Firmissimé, & cap. Placuit, & cap. Quisquis, & ad hoc concurrunt viginti septem clarissimi Postillatores Iuris Canonici, qui expressè dicūt, B. Virginem habuisse originale peccatum, vt suprà allegatum est. Est etiam determinata 4. modo per Innocentium in Concilio Numidiæ celebrato, & per Zozimū in Cōcilio Carthaginensi, & per Bonifacium in Concilio Milleuitano, & per Eugenium in Concilio Florentino, alijs etiam Sūmis Pontificibus antiquis hoc confirmantibus. Ergo propositio, quæ dicit oppositum, non est pia quia contradicit Spiritui Sancto, qui est Auctor Scripturæ. Hucusque Bandellus, & sunt etiam in Anonymo.

Discurrendo ergo per singula hìc à Bandello agglomerata, inuenio vitia sequentia. Primo, illud est contra determinationem Ecclesiæ (post Extrauagantes Sixti IV.) quòd non est piū, sed impium, asserere, Virginē Mariam fuisse cōceptā sine peccato originali: & hoc nō fuit ignoranter dictum, sed ex destinato animo, vt se opponeret Decretis illius Summi Pontificis. Secundo, quòd absque vlla veritate distinguit Concilium Numidiæ à Concilio Milleuitano, de quo diximus latè suprà. Tertio, dato, quod essent distincta Concilia, est falsum, quòd Milleuitanū fuerit celebratum auctoritate B. Zozimi, vt videre est tom. 1. Conc. p. 1. fol. 718. col. 2. Quarto, alienum est ab omni veritate illud, *Determinatum fuit hanc esse regulā fidei, &c.* Quia talis determinatio, seu verba neque in Cōcilio Numidiæ, nec Milleuitano, Carthaginensi, vel Africano reperiuntur. Quinto etiam est falsum, quòd in illis Cōciliis, vel in aliis fuerit determinatum caput illud, *Firmissimè tene,* nam hæc verba non desumpsit Decretū ab aliquo Concilio, sed à S. Augustino, vt videre est tom. 3. lib. de Fide ad Petrū Diaconū, qui incipit: *Quocumque igitur, &c.* cap. 26. fol. 53. col. 1. Sexto, etiam adulterauit verba, nā in Augustino, & Decreto, cap. 3. sic extant: *Firmissimè tene, & nullatenus dubites, omnē hominem, qui per concubitum viri, & mulieris concipitur, cū peccato originali nasci, &c.* quæ verba quoad litterā, & quoad sensum, sunt valdè diuersa ab adductis à Bādello. Septimo, ex illo Concilio Milleuitano desumpsit Decretū caput illud. Placuit, quod est in ordi. 153. sed verba adducta à Bādello sunt penitùs vitiata, vt videre est in principio huius numeri. Octauo, falsissimum est illud, *Et idem habetur in cap. Quisquis,* nam in illo capite desumpto etiam ex Concilio Milleuitano, cap. 4. & est in Decreto cap. 155. nihil agit de peccato originali, nā eius verba sunt: *Quisquis dixerit, eandem gratiam Dei per Christum Dominum nostrum, propter hoc tantum nos adiuuare ad non peccandum, quia per ipsam nobis reuelatur, & aperitur intelligentia mandatorum, vt sciamus quid appetere, quid vitare debeamus, non autem per illam nobis præstari, vt quod faciendum cognouerimus, etiam facere diligamus, atque valeamus, Anathema sit.* Vide amore Dei quem Canonem adducit Bandellus, ad probādum ex illo B. Mariam contraxisse originale peccatū? Nono, etiā sunt falsa verba illa: *Quia contradiceret illis Concilijs, quæ neminē à peccato excipiunt, nisi Christum,* quia Concilia nūquam excipiunt Christū, nec circa hanc Christi exceptionem in illis Milleuitano, & Numidiæ, Carthaginensi, vel Africano, nec verbum inuenies. Decimo, cùm his & aliis adulterationibus, commissis ab Aduersariis circa Synoda, seu Concilia, & quòd in ipsis nec vnum solùm reperiatur de Virgine Maria, tu Lector iudica, qua veritate, & fundamento dixerint illud: *Ita & qui dicunt B. Virginē non habuisse originale peccatum, contradicit illis Concilijs?* Perpende etiā, quomodo loquuntur de plurali, *illis Concilijs,* quasi nō tantū in vno, sed in multis fuisset determinatum, Virginem contraxisse originale peccatū. Vndecimo, auctoritas aducta ex Cōcilio Florentino, est falsa, vt videbimus auctoritati sequēti. Duodecimo, illud de Eugenio IV. *Et decē alij Summi Pontifices idem tenuerunt, sicut suprà allegatū fuit,* etiam est à veritate alienum: nam Pontifices ab ipsis adducti, & allegati in hoc Ventilabro, non sunt decem, vel vndecim cum Eugenio, sed tredecim, scilicèt: Bonifacius Primus, Bonifacius Tertius, Clemens V. Clemens VI. Gregorius Magnus, Innocentius Sactus, Innocentius Primus, Innocentius Secundus, Innocentius Tertius, Innocentius Quartus, Innocentius Quintus, Leo Papa, & Zozimus, & si his addas Bonifacium IX. quem

etiam

etiā adducunt, vt suo loco vidimus, erunt quatuordecim. Decimotertio, de quator modis determinationum multa proponunt, quæ in rei veritate sunt absurda, sine fundamento, & gratis dicta, sed cùm sint generaliter proposita ab illis supersedendum duxi.

Ventilando ergo solùm particularia. Decimoquarto illud, *& quidā eorum expressè asserunt, B. Virginē habuisse originale peccatum, & triginta Sancti hoc affirmant, &c.* est plusquam falsum, tum quia in hac Ventilatione Sancti, atque Beati, enumerantur ab Aduersariis, non triginta, sed sexaginta Abraam Syrus, Albertus de Brixia, Alcuinus, Ambrosius, Andræas Hierosolymitanus, Anselmus, Antoninus, Antonius Paduanus, Anthanatius, Augustinus, Basilius, Beda. Bernardinus, Bernardus, Bonauentura, Cæsarius, Cyprianus, Cirillus, Ephræm, Erardus, Eusebius, Fulgētius, Gregorius Magnus, Nazianzenus, Nysenus, Havmo. Hieronymus, Honorius, Hyræneus, Ildephonsus, Illarius, Innocētius, & alios tres Innocētios, Cassianus, Chrysostomus, Damascenus, Isidorus, Katharina, Leo, Lucas, Maximus, Olympius, Paganus, Damianus, Tripolitanus, Prosper, Raymundus, Rabanus, Rectitius, Seuerianus, Seuerinus, Seuerus, Theodorus Episcopus, & Theodorus Theutonicus, Theophilus, Thomas, Tytus, Vincentius, Zozimus. Quo ergo fundamento dicitis hic esse solū triginta, cū in vestris Indicibus adducatis, & inueniātur sexaginta: ergo alii triginta gratis, & sine fundamento fuerunt adducti? Tum quia si vultis dicere, quod ex his solùm triginta expressè asserunt Virginem fuisse conceptam in peccato originali, alii verò triginta insinuatiuè tantum, etiā hoc modo falsa est propositio, quia *expressè*, nec vnus solus id asserit, nisi hic sit S. Antoninus Florentinus, nā de S. Thoma, suo loco clamauit veritas. Decimoquinto, quomodo potestis verificare illud, *cùm centū quinquaginta magnis Theologis.* An sunt magni Theologi Aldebrandinus, Bindus, Bombolonginus, Ganaco, Bublia, Brizius, Clinuot, Francofort, Sternigacius, Brucus, Capuanus, Galdinus, Philologus. Et sic de aliis, quorū opera nunquā fuerunt visa, nec ipsorum nomina saltem audita in Ecclesia Dei. Decimosexto, dato quòd hi, & alii fuerint magni Theologi ostendite, vbi expressè dicant, Virginē fuisse cōceptā in peccato originali? Nam in adductis auctoritatibus nihil tale inuenitur, legite suprapositas & infrà ponēdas. Decimoseptimo, notate illud: *In Decretis de consecratione dist. 4. cap. firmissimè, & cap. placuit, & cap. quisquis*, in quibus nec verbū extat de B. Virgine Maria expressum, vel tacitū, vt ex ipsis tribus capitibus Decretis in hoc numero positis, constabit. Decimooctauo, etiā est falsum illud: *Ad hoc concurrunt vigintiseptē Postillatores Iuris Canonici*; tum, quia in Iure non sunt Postillatores, sed Glossatores, tum quia ipsemet Bandellus sic inquit: *Capitulum 19. in quo ponuntur auctoritates Doctorum 22. in iure peritissimorū, qui asserūt B. Virginē, in originali peccato fuisse conceptā.* Si ergo in proprio Indice sunt solū 22. quomodo hic enumeratis 27. Tum quia vtrobique deuiat Bādellus à veritatate, nam neque sunt 27. neque 22. nisi multiplicati, scilicèt, Ioannes Theutonicus, Bartholomæus Brixiensis, Hugo Ferrariēsis, Laurentius antiquus, Bernardus Papiensis, Raymundus Cōpilator, Hostiensis. Guillielmus Duranti, Ioannes Compilator, Auctor Speculi Glossator Decreti, Archidiaconus, Ioannes Andræas, Ioannes Calderinus, Galbaneus, Bononiensis, Petrus de Braco, Petrus Mediolanēsis, Guillielmus Metensis, Ioannes Theutonicus, Bartholomæus de Pisis, Ioannes de Turrecremata, Laurētius Calcaneus. Isti sunt omnes Canonistæ citati, & adducti à Bandello, ex quibus Ioannes Theutonicus est triplicatus, Laurentius Calcaneus duplicatus, Guillielmus Duranti triplicatus, Ioannes de Turrecremata fuit etiā alibi positus inter Fratres Prædicatores, Bartholomæus de Pisis nō fuit Canonista, alii omnes nihil dixerūt, vt suis locis demonstratū est, ita vt ex allegatis 27. solùm quatuor possint cū aliquali fundamento adduci & ex his tres sunt Dominicani, quartus verò, qui est Laurentius Calcaneus, in Glossis Decreti citatur falso, libellus de Laudibus Virginis, non inuenitur in rerū natura, & sic videtur fictus, & adulteratus, vt suo loco diximus. Decimonono, illud Aduersariorū, *est etiam determinata quartomodo, per Innocentiū in Concilio Numidiæ celebrato, & per Zozimū in Cōcilio Carthaginensi, & per Bonifacium in Concilio Milleuitano*, omnibus modis est à veritate alienū, tum quia Conciliū Carthaginense, Milleuitanū, & Numidiæ fuit vnum solùm Concilium, vt suprà demonstratum est; quia Milleuitanum non fuit tempore Bonifacii, vt etiā vidimus; tum quia in illis Cōciliis nihil fuit determinatū circa hāc materiā, nisi caput, *Placuit vt quicūque, & c.* suprà positum in quo nec verbū inuenies circa Virginis Conceptionē. Vigesimo, est plusquam falsum illud, *Aliis Summis Pontificibus antiquis hoc cōfirmantibus*, quia hoc vel facit relationē de illis Summis Pōtificibus, qui præcesserunt Bonifaciū, Zozimū, & Innocentium, vt indicant Aduersariorum verba, & hoc ex se patet, quòd fuerit falsū, quia nullū ex antiquioribus Innocētio, adducunt, nec adducere possunt: vel loquuntur de aliis posterioribus, qui Decreta Innocentii, Zozimi, & Bonifacii cōfirmarunt, & hoc modo etiā est falsa ipsorū propositio, quia nullus Summus Pontifex inuenitur, qui Decreta Innocentii, Zozimi, vel Bonifacii confirmauerit. Denique si in propositis verbis volunt indicare,

quòd Innocentius, Zozimus, & Bonifacius determinarunt, Virginem Mariā fuisse conceptā in peccato originali, & hoc idem dixisse, vel affirmasse postea alios Summos Pontifices, hoc etiam est falsum; quia nec isti tres, nec alii aliquid determinarunt circa hanc materiam, vt in suis locis demonstratum est: ergo totū quod dicitur de hoc Carthaginensi Concilio, est fictum, & chimericum.

Quintam auctoritatem ex Concilio Ephesino sic adducit Spina, part. 4. capit. 5. cuius titulus est: *Idem quod suprà probatur ex determinatione Concilij Ephesini*, vbi sic inquit: Nūc verò probatur omnes homines præter solùm Christum aliquod incurrisse peccatum ex determinatione quadam primi Concilii Ephesini contra Nestorium hæreticum celebrati: Sic enim in Epistola præfati Concilii dicto Nestorio directa continetur; *De nostro sacratissimo Sacerdote dicimus, quòd obtulit proprium corpus non pro se, sed pro omnibus in odorem suauitatis. Nam qua pro se oblatione, vel sacrificio indigeret, ab omni peccato liber, vt Deus existens: quod si omnes peccauerunt, & egent gloria Dei, secundùm hoc quòd sumus ad mutabilitatis excessum proniores effecti, & peccatis ægrotauit humana natura; ipse verò non ita, idoneique nos gloriæ eius efficimur. Cur erit vltra iam dubium, quòd Agnus verus pro nobis sit immolatus. Qui dicit autem, quia semetipsum tàm pro se, quàm pro nobis obtulerit, nullatenus impietatis crimen effugiet, cùm nihil iste deliquit, nec vllum fecerit omninò peccatum. Qua ergo eguerat oblatione, nullo suo existente facinore? Pro quo gesto satis admodum conuenienter offerret.* Et infrà: *Qui dicit eū, scilicet Christum, & pro se obtulisse semetipsum oblationem, non potiùs pro nobis solis, non enim pro se eguit oblatione, qui peccatum omninò nesciuit. Anathema sit. Hæc præfatum Concilium.* Hæc sunt, quæ refert Spina ex Concilio Ephesino. Verba autem prædicti Concilii, vt extant in Epistola Cyrilli Episcopi Alexandrini ad Nestorium, quæ incipit: *Cùm Saluator noster diserte pronuntiet, &c.* Tom. 1. Concil. par. 2. fol. 151. nu. 9. sic inquit: *Rursum licèt Apostolus, nostræque confessionis Pontifex appelletur, tanquā qui Fidei confessionē, quam ipsi, & per ipsum Deo Patri, & Sancto quoque Spiritui litamus, Deo Patri offerat, hoc tamen non obstat quominus ipsum naturalē, & vnigenitū Dei Patris Filium esse prædicemus. Neque enim Sacerdotii nomen, aut rē homini ab ipso diuerso adscribimus: quando quidèm vnus hic, dū Deo & Patri, in odorē suauitatis seipsum offert Dei, & hominū mediator, & pacificator effectus est. Atque huc tendit, dū ait: Hostiam, & oblationē noluisti corpus autem aptasti mihi, holocaustomata, & pro peccato, non tibi placuerunt, tum dixi: Ecce venio, in capite libri scriptū est de me, vt faciam voluntatē tuam Deus. Nostri enim, non sui causa, corpus propriū in odorem suauitatis obtulit. Qua enim illi oblatione, aut sacrificio pro se ipso indigeret, qui omni peccato, vt Deus superior existebat? Si enim omnes peccauerūt, & egēt gloria Dei, prout omnes ad lapsum propensi sumus, peccatique morbis naturā subiectā circumferimus ipse vero nequaquā (quare gloriā quoque illius non assequimur) cui dubiū esse potest, quin propter nos, & pro nobis verus ille Agnus immolatus sit? Quāobrem si quis dixerit non pro nobis solū seipsum obtulisse, sed simul etiam pro se ipso, ille impietatis crimē vitare nulla ratione potest. Cōstat enim nihil vnquā deliquisse, nec vllū vnquā peccatum designasse. Qua igitur indigebat oblatione, cùm peccatū, cuius causa iure meritò offertur, nullū admisisset?* Infrà verò Cano. 10. sic dicitur: *Christū Iesum nostræ confessionis Pontificem & Apostolū extitisse, eundemq; semetipsum pro nobis in odorē suauitatis Deo, & Patri obtulisse diuina Scriptura cōmemorat. Si quis ergo dixerit, Pontificē, & Apostolū nostrum, non esse ipsum Dei Verbum, postea quàm caro, & homo nobis similis factū est, sed hominem illum, qui ex muliere natus est, quasi alterū quempiam ab ipso diuersum: aut si quis Christum pro se ipso quoque, & non potiùs pro nobis solis, sacrificiū obtulisse affirmauerit (neque enim is oblatione opus habebat, qui nullū peccatum cōmiserat) Anathema sit.* Hæc sunt verba Concilii Ephesini, quæ collata cùm adductis à Spina, sic inueniuntur fuisse adulterata.

Nam primò finxit primam clausulā illam: *De nostro sacratissimo Sacerdote dicimus*, quia nō extat in Concilio. Secundò, vbi Concilium: *Nostri enim, non sui causa, corpus propriū in odorem suauitatis obtulit*. Spina sic: *Quod obtulit propriū corpus nō pro se, sed pro omnibus in odorem suauitatis*, omnia alterando, præcipuè in illa pessima additione, *pro omnibus*, vt sic introduceret suam vniuersalē inclusiuā. Tertio, vbi Concilium, *qua enim illi oblatione, aut sacrificio pro se ipso indigeret qui omni peccato, vt Deus superior existebat?* Spina sic: *Nā qua pro se oblatione, vel sacrificio indigeret ab omni peccato liber, vt Deus existens.* Vbi aliqua sunt mutata, vt conferenti patebit. Quarto, vbi Conciliū: *Si enim omnes peccauerunt, & egent gloria Dei, prout omnes post lapsum propensi sumus peccatique morbis naturam subiectam circumferimus: ipse verò nequaquam*, Spina sic: *Quod si omnes peccauerunt, & egent gloria Dei, secundùm hoc, quod sumus ad mutabilitatis excessum proniores effecti, & peccatis ægrotauit natura humana, ipse verò non ita*, in quibus plura mutauit, præcipuè illud, *ad lapsum*, & illud prætermittendo, *peccatique morbis naturam subiectam circumferimus*, & loco illius dicendo,

do; *& peccatis ægrotauit natura humana*, item aliud est, *non ita*, quam, *nequaquam*. Quinto, sequens clausula habet quinque vitia. Sexto, clausula illa: *Quamobrem si quis dixerit*, *&c.* vsque, *nullum admisisset*, habet nouem, quorum præcipuum est, *nec vllum fecerit omninò peccatum*. Septimo, clausula illa vltima, *qui dicit*, *&c.* vsque ad finem, in multis variata est à textus veritate, præcipuè in mutatione illius vocis, *commiserit*, & in ly, *nesciuit*, aliud enim est peccatum nescire, aliud comittere. Octauo nescio ex quibus verbis propositæ auctoritatis possit deduci conclusio: ergo Maria contraxit originale, nisi ex illis vniuersalibus, *omnes* peccauerunt, prout *omnes* ad lapsum propensi sumus: & pro nobis *solis* sacrificium obtulit: sed ista sunt vniuersalia; vbi ergo sunt illa singulariter, expressè, nominatim, & in indiuiduo dicta de B. Virgine Maria in sua Conceptione? Recurrendum erit ergo vobis ad illud: De singularibus non datur scientia.

Sextam auctoritatem adducunt Aduersarii ex Concilio Florentino; Anonymus, atque Bandellus, vt illam dedimus supra in Eugenio IV. num. 74. quia vnus ab alio illam verbatim transcripsit, & ab vno istorum, siuè ab vtroque Albertus Castellanus in suo sermone, à quibus solùm differt in titulo, quia inquit: *Ex Concilio Florentino sub Eugenio Papa Quarto anno Domini* 1412. *celebrato, &c.* In quo fuit deceptus; nam Concilium Florentinum fuit celebratum anno 1439. ex quibus verbis euidenter colligitur, quod Sermo ille fuit elaboratus ab aliquo contemporaneo Bandelli, id est, ab anno 1439. vsque 1500. igitur Spina cap. 7. post istos sic inquit: Præterea in Concilio Florentino sub Eugenio IV. inter alia dogmata Fidei, quæ à principio sancta Mater Ecclesia, pro fundamentis, & generalibus eiusdem Fidei sanctæ regulis hoc annumeratum esse, quod modo defendimus, & per Concilia sacra probamus, his verbis affertur: *Firmissimè credit profitetur, & docet Sacrosancta Romana Ecclesia, neminem vnquam ex vtero, fæminaque cōceptum, à diaboli dominatu fuisse liberum, nisi per Fidem Mediatoris Iesu Christi Domini nostri, qui sine peccato conceptus, natus, & mortuus, humani generis peccata delendo, solus sua morte prostrauit, & regni Cælestis introitum, quod primus homo peccato proprio, cum omni sua successione perdiderat, reserauit. Hæc ibi* Caietanus capit. 5. loquendo de Concilio Basiliensi, sic inquit: *Tum quoniam dicto Conciliabulo è regione opponitur, verum, ac venerādum Concilium ex Ferraria in Florentiam trāslatum, Græcorum, & Latinorum, sub prædicto Eugenio IV. vbi inter dogmata Fidei traduntur hæc verba: Firmiter credit, & profitetur, &c.* Et prosequitur auctoritatem vsque ad finem, neque in littera discrepando in ea à suis prædecessoribus Anonymo, Bandello, &c. Arpalegus his nostris temporibus scribens, transcripsit eandem auctoritatem a Caietano, sed illam vitiauit prætermittendo verba illa: *Humani generis peccata delendo, solus sua morte prostrauit.* Transeat tamen hoc, quia forte non fuit malitia. En habemus, o Lector! omnia quæ adducunt Aduersarii ex illo vero, ac venerando Concilio Florentino, sed ortus est Sol, veritatis vt omnibus reddat lucem ante occasum.

Primum, falsum est, & contra omnem veritatem, quod tale Decretum pro Iacobitis fuerit editum, aut canonicè promulgatum in Cōcilio Florentino, & constat, quia in illo non interfuerunt Iacobitæ, vt ex ipsis actis constat, & etiam quia in ipso Concilio extant Decreta, concordiæ, & vnionis Græcorum, atque Armenorum cum Ecclesia Romana, vt latè dixi supra num. 74. sed non extat vllum Decretum pro Iacobitis. Secundo, hoc Decretum fuit introductum ab Aduersariis, & adscriptum Concilio Florentino, vt haberent, *verum*, *ac venerandum Concilium*, quod è regione opponerent Conciliabulo Basiliensi, vt veritate cōpulsus expressè insinuauit Caietanus: omnis enim Bandelli conatus fuit pro sua opinione opponere sicut officiū officio, reuelationem reuelationibus, & miracula miraculis, ita hic Concilium Concilio. Tertio, nullus Aduersariorum vidit hoc Decretum, *verum, ac venerandum* Concilii Florentini, nisi vnicus Bādellus, seu Anonymus, nam Arpalegus transcripsit illud à Caietano, ab hoc autem Spina, & Castellanus à primo, vel secundo opere Bandelli, & hoc constat, quia omnes isti adducunt auctoritatem, vt extat in Anonymo Bandelliano nullo mutato verbo, cùm originale, *verum, ac venerandum* sit aliter, vt statim videbimus: & hoc ipsum fecerunt in aliis auctoritatibus, in hoc libro adductis, in quibus primus homo peccauit actualiter ipsas vitiando; omnes alii in ipso tantùm originaliter, quatenùs ad indagandam veritatem nullum originale consuluerunt. Quarto, hoc Decretum de Iacobitarum vnione, ac concordia cùm Romana Ecclesia, quod, vt dixi, non est in Concilio Florentino, post duo integra sæcula apparuit in Bullario Romano Laertii Cherubini, tomo 1. Constitut. 23. Eugenii Quarti, & incipit: *Cantate Domino, quia magnificè fecit, &c.* Cuius data est: in Conuentu Ordinis Prædicatorum S. Mariæ Nouellæ anno Incarnationis Domini 1441. pridiè nonas Februarii, Pontificatus Eugenii anno 11. quæ omnia nullum, *verum, ac venerandum habet fundamentum*. Tum quia in Conuentu S. Mariæ Nouellæ nulla Sessio illius Cōcilii fuit facta

sed omnes in Ecclesia Maiori, tum quia Concilium fuit finitum anno 1439. pridiè Nonas Iulii, vt constat ex ipso Concilio, præcipuè fol. 723. & idem notat Simon Starnolcius in Epitome Conciliorum fol. 352. dicens: *Ferrariæ 16. factæ sunt Sessiones, Florentiæ nouem finita, & absoluta anno 1439. pridiè nonas Iulij, &c* quomodo ergo hoc pro Iacobitis potuit esse expeditum à Concilio anno 1441. post annum cum dimidio à sui solutione? Tum quia annus ille 1441. pridiè nonas Februarii non erat vndecimus Eugenii, sed decimus, nam fuit creatus 5. idus Martii anni 1431. & sic deerat mensis integer, vt enumerare posset annum vndecimũ, & sic totũ illud de Concilio Florentino, fuit fictũ. Quinto, dico quòd Decretũ illud fuit aliqua formula disposita pro Iacobitis, sed cum isti no adessent, relicta fuit quasi quoddam fragmentum, quod perueniẽs ad manus Laertii Cherubini, illud cum aliis Eugenii Constitutionibus typis mandauit. Sexto, auctoritas extat in prædicto decreto, vt illam dedimus suprà nu. 74. in Eugenio IV. & habet sex vitia ibi signata: est ergo Decretum illud, *verum ac venerandũ* & auctoritas ab illo adducta quantum ad Concilium Florentinum attinet non *verum*, & quantũ ad Eugenium Papam multiplicatum, sed *venerandum*, atque examinandum quantum ad suum sensum.

Bandellus, vt suprà vidimus, sic inquit: *Similiter Eugenius IV in Concilio Florentino determinauit, quòd omnes homines, excepto Christo, contraxerunt originale peccatum, & decem alij Summi Pontifices idem tenuerunt, &c.* Vide, Lector, amore Dei, an istam determinationem vel saltem vnicum illius formale verbum extet in determinatione Eugenii, cuius verba secundùm originale, *verum, ac venerandum* Bullarii (nam non extat in eius Regesto Vaticano, quod anno 1652. foliatim reuoluimus) sic se habent: *Firmiter credit, profitetur, & docet, neminem vnquam ex viro, fœminaque conceptum, à diaboli dominatione fuisse liberatum, nisi per meritum Mediatoris Dei, & hominum Iesu Christi, Domini nostri qui sine peccato conceptus, natus, & mortuus, humani generis hostem peccata nostra delendo, solus sua morte prostrauit, & regni Cœlestis introitum, quem primus homo peccato proprio cum omni successione perdiderat, reserauit, &c.* Vbi est, ô Patres mei! illa determinatio, *omnes homines, excepto Christo, contraxerunt originale peccatum*? Sed cùm non sit in hoc Canone, aut Decreto determinatio proposita ab Aduersariis, quia nec loquitur de Maria, vel eius Conceptione, imò nec de Christi Conceptione, aut peccato originali aliorum hominũ: scrutemur logicè, an sua illatio saltem ex aliqua rationabili consequentia possit deduci. Prima determinatio est hæc. Nemo liberatur à diaboli dominatione, nisi per meritũ Mediatoris: *Ergo omnes homines, excepto Christo, contraxerunt originale peccatũ*: est ne hæc cõsequentia apta? Secunda, Christus sine peccato est conceptus, natus, & mortuus: ergo omnes homines, excepto Christo, contraxerunt originale peccatum? si hæc est legitima: igitur & ista: ergo omnes homines, excepto Christo, nati, & mortui sunt cum peccato? Tertia, hostem humani generis solus Christus sua morte prostrauit: ergo omnes homines, excepto Christo, contraxerũt originale peccatum? Quarta, est hæc: Primus homo peccato proprio regni cœlestis introitum, cùm omni sua successione perdiderat: ergo omnes homines, excepto Christo, contraxerunt originale peccatum. Hic habet quandã apparentiam propter illud, *cum omni sua successione*, sed notare debes illud, *primus homo peccato proprio*: ergo data hypotesi, quod in tota successione Adami nullum esset, peccatum originale, ex solo illo proprio peccato primi hominis clausus fuit regni cœlestis introitus non tantũ pro se, sed pro tota sua successione, nam qui claudit ostiũ non solùm pro se claudit sed etiam pro omnibus aliis ingredi volẽtibus, siuè sint illius domus, siuè alterius; amici, vel inimici. Determinatio igitur Eugenii fuit, quòd primus homo peccato proprio perdidit introitum regni cœlestis, pro se, & sua successione ex hac antecedenti determinatione, catholica consequentia legitima, non est illa Bandelli: *ergo omnes homines, excepto Christo, contraxerunt originale peccatum.* Sed ista: ergo quamuis nullum aliud esset peccatũ, nisi illud primũ, & proprium Adami, neque ipse, neque aliquis alius ex eius stirpe, ac successione ingrederetur regnum Cælorum, vsque per mortem Mediatoris esset ostium reseratum, &c. Et sic manẽt soluta illa duo communissima Aduersariorum argumenta, primum. Si Maria mortua esset ante passionem Christi D. non ingrederetur regnum cœlorum: ergo contraxit originale: negando suppositum, quia originale propagatũ posteà in generatione Adami non clausit regnum cœlorum, sed illud proprium patratum in paradiso, quod in Adamo fuit mortale. Secũdum est illud. Maria mortua est: ergo contraxit originale: negatur consequentia. Quia mors ingressa est per illud primum, ac propriũ peccatũ Adæ, Christus verò reserauit aditum regni cœlestis per passionem, & mortem suã, & sic oportuit Christũ pati, & sic intrare in gloriã suã, licèt nullũ esset peccatum in successione Adami quia supposito illo suo proprio, omnes teneremur mori: non ergo est legitima consequentia illa: moritur: ergo habuit peccatum originale, sed hæc: moritur ergo quamuis non ipse parentes eius peccarant.

Con-

Concludimus ergo, quòd Aduersarii, vt habeant quid è regione opponant Conciliabulo Basiliensi, debent quærere aliud Conciliũ Florentinum, quia in nunc existente, non extat illud *verum, ac venerandum* Decretum, à tot tantisque viris sine veritate adductum. Item ex his colligere potest Lector, quo fundamento Bandellus, & eius Continuator part. 2. ratione 10. dicant, Virginem Mariam non fuisse præseruatam à peccato originali: *Et quòd Papa non potest aliquid determinare contra diuinam Scripturam, vel contra determinata per vniuersalia Concilia, vel per Sanctos Patres, quorum doctrina est per Ecclesiam approbata, vel per Summos Pontifices, in his quæ sunt Fidei, vel pertinent ad ius diuinum, &c.* In quibus insinuare videtur, Virginem fuisse conceptam in peccato originali, esse determinatum iam in sacra Scriptura, & Conciliis, atque Sanctis Patribus, ac Summis Pontificibus, imò hoc esse non solùm de Fide, sed insuper pertinere ad ius diuinum. Hæc sunt quæ habent Aduersarii, seu adducunt ex Synodis sacris pro sua opinione, quæ autem sunt pro nostra sententia, ex Conciliis Aquileiensi, Auinionensi, Basiliensi, Cæsaraugustano, Cantuariensi, Constantinopolitano, Ephesino, Francofordiensi, Lateranensi, Nicæno, Oxoniensi, Poloniensi, S. Seuerinę, septima Synodo, ex tertio Generali, Toletano, & Tridentino, In nostra Militia videat Lector, vbi fortè nullum inueniet vitium, neque minimam adulterationem, seu deuiationem à veritate.

THEODORVS Episcopus, Beatus, super Ioannem. *Ita Bandell. cap. 14. Deza fol. 22. & Paul. Grysald.*

VERITAS 292.

MVLTI Sacri Scriptores antiqui reperiuntur, qui Theodori nomine fuerũt insigniti, ac Episcopali dignitate decorati, quos videre poteris apud Gesnerum, Posseuinum, ac Myræum, sed de nullo dicitur, quod scripserit super Ioannem, nisi de Theodoro Heracliæ Tratiarum Episcopo, dicto Perinthio, qui vixit ad annum 340. vt referunt Nicephorus libro 9. suæ Historiæ, Hieronymus, Trithemius, & alii, sed illius Theodori opera temporis iniuria perierunt. Cũ ergo penitùs interierint, ita vt nullus Scriptor Ecclesiasticus illa aliquando viderit, gratias agamus vnico Bandello, qui, vt macularet Virginem, ipsa quæsiuit, & inuenit. Sed nota Lector, vbi, & quomodo, quia ridicula sunt, quæ de hoc Auctore adducuntur, & Veritatis Sol patefaciet: sed priùs audi auctoritatem, vt adducitur à Bandello dicente sic: Idem tenet Beatus Theodorus Episcopus, Doctor illustris super Ioannem: *Adam, inquit, cum omni eius successione iustè mortuus est, quia peccauit: Dominus autem iniustè mortuus est, quia peccatum non habuit; sed quia iniustè mortem sustinuit, Adam cum omni eius successione à peccato liberauit. Hæc ille.* Floruit sub Constantino anno Domini 347. Hucusque Bandellus. Ex cuius vltimis verbis constat, Bandellum in hoc Theodoro locutum fuisse de Theodoro Hæracliota, vel per ordinem ad illum, quia Hæracliota vixit ad ann. 440. & scripsit super Euangelium Ioannis.

Nota ergo, ò Lector! quanta machinatus est Bandellus in hoc Auctore, & auctoritate. Primo, ipse non vidit Theodorum Episcopũ, Beatum à se citatum, quia Hæracliotæ opera interierunt, vt suprà diximus. Secundo, nec illam auctoritatem transcripsit ex aliquo alio Theodoro Episcopo, vel non Episcopo, Beato, vel non Beato, Scriptore super Ioannem, vel non Expositore, sed totum hoc finxit ad libitum. Tertio, propositam auctoritatem extraxit Bandellus ex Catena Aurea Sancti Thomæ Aquinatis. Angelicus enim Doctor super caput 3. Ioannis, ad illa verba: *Et sicut Moyses exaltauit, &c.* colum. mihi 1286. adducit inter alios quemdam Doctorem sic: *THEO. Videas ergo figuram ad veritatem, vbi enim serpentis similitudo speciem quidèm bestia habet, venenũ autem non habet: sic & Christus à peccato liber, in similitudinem carnis peccati venit. Exaltari autem audiens, suspensionem intelligas in altũ, vt sanctificaret aerem, qui sanctificauerat terrã, ambulando in ea; intelligas etiam per exaltationem gloriam. Nam illa Crucis altitudo, gloria Christi facta est: in quo enim iudicari voluit, in hoc huius mundi principem iudicauit. Adam enim iustè mortuus est, quia peccauit, Dominus verò iniustè, quia peccatum non fecit. Postquàm ergo iniustè mortem sustinuit, superauit illum, qui eum tradidit morti, & sic liberauit Adam à morte. Sed in hoc inuitum se inuenit. Non enim potuit in Cruce Dominum contristare, vt crucifigentes odiret, sed magis diligebat, & pro eis orabat: sic igitur Crux Christi, eius exaltatio, & gloria facta est.* Hucusque Sanctus Thomas in in sua Catena Aurea, ex illo Auctore THEO. quòd autem ex hoc loco super Ioannem, & ex hac auctoritate finxerit Bandellus suprapositã, est euidens, vt ex ipsa auctoritate, ac verbis constat. Quarto, quomodo potuit ignorare Bandellus, quòd in illa abbreuiatura THEO. volebat exprimere Angelicus Doctor, Theophilactum, non Theodorum, quando in tota Catena semper, vbique, & passim sub his quatuor litteris THEO. citat S. Thomas Theophilactum?

ctum? Item, quia hæc auctoritas est in Theophilacto, vt statim dicam, tandem, quia in margine Catenæ Aureæ nouissimè impressionis exprimitur nomen Theophilacti: ergo hæc non potuit esse ignorantia, sed summa præcipitatio. Quinto, ex hoc eodem loco Catenæ Aureæ, & ex hac eadem auctoritate, nec non ex hac eadem abbreuiatura THEO. Bandellus, qui fabricauerat Auctorem Theodorum Episcopum, Beatum, finxit etiam alterum Doctorem, scilicèt Theophilum Alexandrinum, Sanctum, vt videbimus infrà num. 294. vt ergo Bandellus per fas, vel nefas multiplicarèt Auctores contra immaculatam Virginem Dei Matrem Mariam, & testes contra suam Conceptionem ex vno THEO. id est, Theophilacto schismatico, & apostata, Episcopo Bulgariæ absque vllo timore fabricauit duos Sanctos Episcopos, Theodorum, & Theophilum, & sic poterat fingere alios viginti, Theodoretum, Theophanem, Theophrastum, Theodoricum, Theodulphum, & alios, de quibus fit frequens mentio in litteratura Ecclesiastica. Et hæc sufficiant de suo ficto Auctore.

Sed progrediendo vlterius, videamus, an saltem obseruauerit legalitatem in transcribenda auctoritate, vel à sua Catena Aurea S. Thomæ, vel ab ipsomet Theophilacto. In verbis Catenæ multa vitiauit Bandellus: nam Primò, prætermisit totum exordium. Secundo, vbi Catena, *Adam enim iustè mortuus est, quia peccauit*; Bandellus addidit, *cum omni eius successione, &c.* vt quod auctoritas dicit de persona Adami, ipse transferret ad omnem posteritatem. Tertio, vbi Catena, *quia peccatum non fecit*, Bandellus sic: *Quia peccatum non habuit*, quod verbũ semper adulterauit, vt de peccatis actualibus factis transferret auctoritates ad peccata originalia habita. Quarto, vbi Catena, *postquã ergo iniustè mortem sustinuit, superauit illum, qui eum tradidit morti, & sic liberauit Adam à morte*, Bandellus superaddidit iterum illa verba, *cum omni sua successione*, vt sic in hac vniuersali comprehenderetur Virgo Maria: hæc, & alia minoris momenti vitiauit Bandellus in Catena illa sui Angelici Doctoris. At si auctoritatem Bandelli conferas cum originali Theophilacti, maiora inuenies vitia. Sic enim inquit Theophilactus ad propositum locum Ioann. 3. fol. 291. *Sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, &c.* sic dicit: *Vide autem, oro, figuram, & confer cum veritate. Illic serpentis similitudo, formam quidèm habet bestiæ, venenum autẽ non habet. Ita & hoc loco homo Dominus, sed à peccati veneno liber, in similitudine carnis peccati venit, hoc est, in similitudine carnis peccato obnoxiæ, quæ minimè caro peccati esset.* Et post tres integras lineas: *Exaltatum autem audiens, intellige quidèm, & suspensum esse, &c.* Et post alias tres lineas prosequitur sic: *Iam vero gloris Christi Crux fuit. Per hoc enim quod visus est condemnari, condemnauit huius mundi Principem, vt clarius dicam: Adam iustè mortuus est, peccarat enim: Dominus iniustè mortuus est, non enim peccarat. Igitur vsque ad crucifixionẽ Domini, iustè praualuit hominibus mors. Quia autem absque peccato inuentus est Christus, quid igitur in illo iuris habebat diabolus, vt occideret ipsum? Atque ita quia iniustè mortuus est, vicit eum à quo occisus est, & sic liberauit Adamũ à morte, quæ illi iustè inferebatur, vtpotè ei, qui peccarat.* Hæc sunt Theophilacti verba, vt extant in omnibus originalibus, Basiliensi 1554. Romæ 1542. & Parisiis 1554. & 1570. & aliis. Ex quibus euidenter constat, quomodo Aduersarii finxerunt Auctorem, & adulterarunt auctoritatem, prophanantes nomen Sanctitatis in Theodoro, & Theophilo, imo Catenã Auream Sancti Thomæ, cuius auctoritatem vitiarunt in omnibus, vt visum est. Si autem ipsorũ auctoritas conferatur cũ hac Theophilacti, ita apparet adulterata, quod ferè nec tria verba inuenies fideliter, ac legaliter transcripta: ac denique, vt fugerent ab vno Auctore schismatico, finxerunt, & fecerunt ex illo duos Sanctos antiquos, quos nec viderunt, nec videre poterant.

THEODORVS Theutonicus, Sanctus, in libro, quem Metricè composuit de Historiis veteris, ac noui Testamenti. *Bandellus cap. 16. Deza fol. 24. à tergo. & Paul. Grysald.*

VERITAS 293.

DE Hoc antiquo Auctore sic adducit auctoritatem Vincentius Bandellus: Idẽ tenet S. Theodorus Theutonicus, qui floruit ann. D. 1103. in libro quem metricè cõposuit, de Historiis veteris, ac noui Testamenti, sic dicens sequens de Christo: *Visitat infirmos homines, homo iustus iniquos, Par habitu nobis humanæ conditionis Dispar iustitia, qui solus erat sine culpa. Hæc ille.* Et hæc Bandellus. Quis autem fuerit iste Theodorus Theutonicus, Sanctus, quẽ etiã Grysaldus affirmat vixisse ad ann. 1103. Ego inuenire non potui in tota Nomenclatura Ecclesiastica, adhibita omni diligentia, quia nullus Scriptor, de tali Theodoro Theutonico, Poeta, Sancto, vel non Sancto mentionem facit; consului aliquos viros doctos, sed nec ipsi de tali Auctore notitiam habebant; vndè existimo esse fictum. Reuolui omnia antiqua monumenta Patrum, & solum inueni, quod Aldus Manutius Romanus, typis mandauit carmina Sancti Gregorii

Episcopi Nazianzeni, ad benè, beateque viuẽdum, Venetiis græco-latina anno 1504. in 4. vbi habentur aliquæ Historię metricæ, de veteri, ac nouo Testamento, atque miraculis Christi Domini. Idem fuit quiquã Anonymus Poeta antiquus, qui fecit Enchiridionem veteris, ac noui Testamenti, cuius opera extant in Bibliotheca VV.PP. secundæ impressionis tom. 8. à col. 587. extat etiam ibidem quidam Turcius Rufus Asterius, qui edidit collationem veteris, ac noui Testamenti, sed in his nullo modo extant præallegata carmina, nec ipsorum vmbra.

Quare propter hæc, & alia, quæ breuitatis causa omitto, verè, & realiter existimo, Auctorem istum quoad nomen esse penitùs fictum, quoad rem vero esse multiplicatũ, esseque Cœlium Sedulium, non Theutonicum, vt dicunt Aduersarii, sed Scotum Hybernensem, qui cõposuit librum metricè, in quo libro primo agit de Historiis veteris, ac noui Testamenti, in sequentibus verò, de Miraculis Christi, vt videre est in Bibliotheca VV.PP. antiquæ impressionis tom. 8. colum. 535. & in noua Coloniensi, tom. 5. part. 1. à fol. 403. & lib. 3. loquens de Christo habet carmina sequentia, & similia illis allegatis ab Aduersariis, nam loquens de miraculis patratis à Christo inquit:

Quem notat non esse Dei, passimque cateruas,
Vt priùs innumeras, pulso languore saluti
Reddidit, & varia populos à clade leuauit.

Si ex his tribus versibus Sedulii, suos tres fabricabi t Bandellus: quid obsecro falaciùs excogitari potuit? Et quod ita factum fuerit, constat ex verbis adductis suprà num. 280. nam ibi dicunt Sedulium affirmasse: *Solum Christum fuisse sine peccato*, quam etiam sententiam hic repetunt, dicentes: *Qui solus erat sine culpa.* Si ergo iste Theodorus Theutonicus est Sedulius Hybernus, Auctoris nomen fictum est, sanctitas addita sine vllo fundamento, & auctoritas a primo vsque ad vltimum verbum supposita, & falsa, ac denique Auctor, multiplicatus. Si verò est alius distinctus à Sedulio, ipsum ostendant, & cessabit quassatio. Sed existimo, quòd talem Theodorum poetam, Sanctum nõ inuenient, quia nunquam fuit. At dato, quòd auctoritas Theodori esset vera, quid indè contra Virginis Conceptionem? Solus enim fuit Christus sine culpa per essentiam, & naturam. Virgo autem Maria ex sola gratia, ac priuilegio speciali, &c.

THEOPHILVS, Alexandrinus Episcopus, Beatus, super Lucam capit. 2. & super Ioannem. *Anonymus Auctore 33. Bandellus cap. 14. & in Officio Lect. 8. Deza fol. 21. à tergo. Grysald.*

VERITAS 294.

HIC Notus Auctor est: floruit enim tempore S. Hieronymi, & ad eum scripsit tres Epistolas Paschales, quę extant in Bibliotheca VV. PP. & secundũ aliquos decessit à vita ann. 412. Scripsit etiam aduersus Origenem Adamantium, atque alia, de quibus relationem faciunt Gennadius de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 33. Myræus fol. 51. Gesnerus fol. 787. & Posseuinus 471. sed nullo modo scripsit super Lucam, nec super Ioannem, nec fuit Beatus, a nulloque sacro Scriptore tali titulo decoratur, imò dicunt fuisse acerrimum persecutorẽ S. Ioannis Chrysostomi: omnia ergo quæ dicunt Aduersarii de hoc Theophilo, est quoddam ridiculũ figmentum, quod sic euidenter ostenditur, ex prima auctoritate, quam sic adducunt Aduersarii: Idẽ tenet Beatus Theophilus, Alexandrinus Episcopus, Doctor illustris, cuius opera sunt per Ecclesiam, & Concilia approbata, qui floruit anno D. 385. &c. super Lucã cap. 2. sic dicens: *Multæ quidèm fuerunt sanctæ mulieres, sed nullo prolem genuit sine peccato; ideò vt Beata Virgo ab alijs discerneretur, dictum est: Et benedictus fructus ventris tui, quia ipsa sola filium benedictum, id est, sine peccato cõcepit. Hæc ille.* Et hæc sunt Aduersariorum verba pro suo supposito Theophilo, Beato, Episcopo Alexandrino, Doctore illustri, cuius opera per Ecclesiam, & Concilia fuerunt approbata; totum enim hoc, vt dixi, fictum est, & mendaciter excogitatum, quia nec Theophilus scripsit super Lucam, nec Theophilus fuit Beatus, nec opera illius fuerunt vnquam ab Ecclesia, vel Conciliis approbata, & quod peius est, auctoritas ista non est Theophili, Episcopi Alexandrini, sed Theophilacti, Episcopi Bulgariæ, Auctoris schismatici, ac vehementer suspecti de hæresi, ac denique nec ipsi Aduersarii viderunt opera Theophili, nec Theophilacti, sed auctoritatem istam extraxerunt à Catena Aurea S. Thomæ Aquinatis, quod sic demostratur.

Sanctus ergo Thomas in Catena Aurea non capite 2. vt dicunt Aduersarii, sed primo ad illa verba: *Exurgens autem Maria*, colum. mihi 796. sic inquit: *THEOP. Quia verò aliæ sanctæ mulieres fuerunt, quæ tamen genuerunt filios peccato inquinatos, subiungit: Et benedictus fructus ventris tui, vel aliter intelligitur: dixerat, benedicta inter mulieres; deindè, quasi interrogante aliquo, quare? Subiungit causam: Et benedictus fructus, sicut dicitur in Psalmo: Benedictus qui venit in nomine Domini, Deus Dominus, & illuxit nobis, cõsueuit enim sacra Scriptura, &, pro, quia recipere.* Hęc sunt verba quæ

quæ ex THEOP. adducit Angelicus Doctor. Quòd autem ista sint verba Theophilacti, constat euidenter, tum quia millies S. Thomas in prædicta Catena citat Theophilactum sub illa abbreuiatura THEOP. non solùm super Lucam, sed etiam super alios Euangelistas; tum etiam quia relata verba reperiuntur in Theophilacto, super Lucam cap. 1. fol. 151. sic dicẽte: *Benedicta tu in mulieribus. Deindè quia multa Sanctæ mulieres pepererunt improbos, vt Rebecca, Esau, dicit: Sed & fructus ventris tui benedictus. Aliter quoque intelligi potest: Benedicta tu in mulieribus. Deindè velut vt quispiam interrogaret, quare? Ipsam causam dicit: Benedictus enim fructus ventris tui, &c.* Quod autem hæc auctoritas sit illa adducta a Sancto Thoma, non indiget probatione, quia de se patet. His ergo secundùm veritatem constitutis,

Aduersarii in hoc Auctore peccarunt. Primo, quia ex vno THEOP. finxerunt Theophilum, cum auctor ibi citatus, sit Theophilactus, & si hoc non processit à parua scientia, videant, à quo ortum habuit. Secundo, quod vocarunt ipsum Beatum, cùm nec Theophilus, nec Theophilactus fuerint Beati, sed potiùs Doctores suspecti. Tertio, quòd Episcopũ Bulgariæ fecerunt Episcopum Alexandrinũ. Quarto, quòd ex eadem dictione THEOP. finxerunt duo Auctores distinctos, hunc Theophilũ, & alterum Theodorum, de quo diximus num. 291. Sexto, quòd auctoritas ab ipsis Aduersariis adducta, ita discrepat ab auctoritate adducta à S. Thoma, nec non à propria Theophilacti, quòd ex triginta quatuor vocibus existentibus in sua auctoritate, solùm quatuor reperiantur intactæ, seu integræ in Theophilacto, scilicèt illæ, *sanctæ, mulieres, fuerunt, peccato*, nam aliæ triginta pessimè vitiatæ fuerunt, quare autem Catena dixerit: *Genuerunt filios peccato inquinatos*, vbi Theophilactus habet: *pepererunt improbos, vt Rebecca, Esau*, alii videant, & iudicent (nam vester Ambrosius Catharinus in tribus suis Opusculis de Conceptione nihil aliud clamat, & reclamat quàm quòd omnia verba originalium S. Thomæ hanc materiam respicentia directè, vel indirectè fuerunt vitiata, de quo etiam nos in hoc facimus tredecim palpabiles demonstrationes) quia mea hic solùm interest demonstrare, quomodo Aduersarii, vt macularent Virginem Mariam, in Theophilo ficto, & eius auctoritate habente solùm triginta quatuor verba, commiserunt vitia capitalia triginta sex, si autem hoc sit, nec ne impossibile, iudicèt Lector, & computet iterum vitia enumerata.

Secundam Auctoritatem citant Aduersarii ex S. Theophilo, in Ioannem, attamen nulla adducunt verba, quod etiam ex nimia processit astutia; quia auctoritatem Theophilacti, & Catenæ super Ioannem sub illa abbreuiatura THEO. columna 1286. ad finem, iam adduxerant suprà, sub nomine Theodori etiam ficti, vt vidimus allegato num. 291. ne ergo ex verbis auctoritatis deprehenderetur mendaciũ, & quod ex vna dictione THEO. & ex vna auctoritate Theophilacti, fingebant duos Sanctos, Theodorum, & Theophilum; ideò solùm dixerunt: *Idem tenet super Ioannem.* Et tu idem tenuisti, & tenes in omnibus.

THOMAS De Ales, Ordinis Minorum, in Tractatu suo deuoto de Vita Beatæ Virginis, cap. 5. vel 12. *Turrecrem. part. 6. cap. 30. fol. 122. Anonym. fol. 107. Bandell. cap. 24. Deza, fol. 46. à tergo. Vincent. & Grysald.*

VERITAS. 295.

De hoc Auctore communiter loquuntur Nomenclatores, & similiter de opere ipsius de Vita Beatæ Virginis Mariæ, sed tale opus nunquam fuit typis mandatum, neque visum ab aliquo Scriptore. Fuit natione Anglus, & secundùm omnes vixit ad annum 1340. Ioannes Pitseus, in sua Historia Anglicana ætate 15. folio 442. loquens de hoc inquit: *Quæ inter alios Petrus Vincẽtinus, Dominicanus Italus, in suis collectaneis, tanquam Doctorem auctoritatis non contemnendæ, sæpè cum reuerentia citat,* Ioannes autem Balleus, scriptor etiam Anglicus, loquens de hoc auctore, post Robertum Contonem inquit: *Quod Maria in Conceptione sorduerit, & istum cum præfato Roberto introducit in suis collectionibus Petrus Vincentinus.* Auctores isti Anglici non viderunt Turrecrematam, à quo Petrus Vincentinus, & Bandellus huius Thomæ de Ales notitiam, & auctoritatem desumpserunt, sed obserua Lector, notaque modum.

Turrecremata sic loquitur de hoc Auctore: Item ad idem est eiusdem Ordinis Pater, Magister Thomas de Ales, in Tractatu suo deuoto de Vita Beatæ, & gloriosæ semper Virginis, Dei Genitricis Mariæ, in cap. 5. de Conceptione Beatæ Mariæ, vbi narrata historia Conceptionis, adducit in testimonium illud dictum Augustini 10. super Genesi ad litteram: *Cùm autem sit in semine, & visibilis corpulentia, & inuisibilis ratio, vtrumque concurrit ex Abraham, vel etiam ex ipso Adam, vsque ad corpus Mariæ, quia ipsa eodem modo concepta est, & exorta.* Hæc Turrecremata. Deindè adducit aliam auctoritatem sic: Item in capite 12. de sanctificatione eiusdem sanctæ Virginis, ad idẽ addu-

adducit Bernardum, in Epistola ad Lugdunen. & Anselmum dicentem: *Quòd fuit de illis, qui ante Natiuitatem Filij sui Iesu Christi, veram eius mortem credendo à peccatis mundati sunt.* Hæc sunt omnia, quæ adducit, & inuenire potuit Turrecremata in illo libro deuoto Thomę de Ales pro sua sententia, sed cùm istæ auctoritates nihil dicant expresè, vel tacitè cõtra immaculatam Virginis Conceptionem, vt de se patet, & infra explicabimus: Petrus de Vincentia, & Vincentius Bandellus excogitarunt ex his duabus auctoritatibus aliam tertiam componere, hoc modo: Idem tenet Magister Thomas de Ales, Doctor Parisiensis, Ordinis Minorum, in libro de Vita Beatæ Virginis, capit. 12. sic dicens: *Beata Virgo Maria in peccato originali concepta fuit, vt dicit Augustinus in 10. super Genesim: sed ante Natiuitatem per sanctificationem mundata fuit, vt dicit Anselmus, & Bernardus. Hæc ille.* Hanc auctoritatem esse fictam, & compositam, ex illis duabus à Turrecremata adductis, nullus dubitare potest. Cernentes enim Vincentia, & Bandellus, quòd verba illa adducta à Turrecremata in rei veritate nihil concludebant pro sua opinione, finxerunt, absque vllo timore hanc auctoritatem pictam, & omnibus numeris absolutam, sed falsissimam, quia ex viginti septem dictionibus latinis, viginti totaliter sunt fictæ, & aliæ septem vel in casu, vel in ordine, & significatione vitiatæ. Quis videns ista, non tremet corpore, & spiritu?

Supponendo pro nunc, auctoritatem adductam à Turrecremata esse veram, ex cap. 5. illa nihil probat contra Virginis Conceptionem, vt diximus suprà, in Augustino num. 34. auctoritate 14. Item quia, Turrecremata adulterauit Augustini auctoritatem, quæ sic se habet secundùm veritatem: *Cùm enim sit in semine, & visibilis corpulentia, & inuisibilis ratio, vtrumque venit ex Abraham, vel etiam ex ipso Adam vsque ad corpus Mariæ, quia & ipsum eodem modo conceptum, & exortum est, &c.* Loquitur enim Augustinus ibi de corpore, & conceptione carnali, quod fuit per concupiscentiam genitum, & exortum à Ioachimo, sicut alia corpora, scilicèt per concupiscentiam, libidinem, ac virile membrum: Videns autem Turrecremata, hoc constare expresè ex Augustini verbis, vitiauit pessimè vltimam clausulam sic: *Vsque ad corpus Mariæ, quia ipsa eodem modo cõcepta est, & exorta*, vt sic verba Augustini, de corporis conceptione carnali, & generatione seminis ante animationem appellaret suprà Mariam, seu eius animationem. Secunda clausula ex cap. 12. etiam fuit vitiata à Turrecremata: nam Anselmi auctoritas, vt diximus num. 23. auctoritate 15. sic se habet: *Virgo autem illa, de qua ille homo assumptus est, de quo loquimur, fuit de illis, qui ante Natiuitatem eius, per eum mundati sunt à peccatis, & in eius ipsa munditia de illa assumptus est.* Confer ergo, ò Lector! hanc auctoritatem cum illa supra adducta à Turrecremata, & inuenies ferè in nullo verbo inter se se conuenire. His ergo stabilitis secundùm veritatem, deducimus quan pro vltima resolutione. Primo, quòd librum Thomæ de Ales de Vita Beatę Virginis nullus hucusque vidit, neque ex nostris, neque ex illis, nisi solus Turrecremata. Secundo, quod Turrecremata vitiauit duas auctoritates, Augustini, & Anselmi, vt demonstratum est. Tertio, quòd Petrus Vincentinus, & Bandellus, ex proprio cerebro finxerunt totam auctoritatem ab ipsis adductã, ita vt in Auctore, & auctoritate secundùm rigorem iustitiæ, enumerari possint ferè triginta quatuor vitia. Insuper etiam adde, quòd Turrecrematæ verba, seu citationes non cohærent inter se: nam si cap. 5. agebat Thomas de Ales de Conceptione Virginis, quomodo poterat cap. 12. agere de eius sanctificatione? De quo, vel quibus tractabat Alensis, in sex capitibus intermediis? Post Cõceptionem immediatè tractant Doctores de sanctificatione, & solus vnus Ales agens cap. 5. de Conceptione, transtulit eius sanctificationem ad capit. 12. quis intelliget hæc?

Pro vltimo complemento omnium falsitatum, notare debet Lector, quòd hic Thomas de Ales est fictus, & simul mendaciter adductus: nam Auctor Franciscanus Ales, qui scripsit vitam Beatæ Virginis Mariæ, fuit Alexander de Ales, de quo diximus num. 13. auctor. 8. ad finem. Turrecremata ergo, vt faceret alium Auctorem contra immaculatam Virginis Conceptionem finxit quemdam Thomã de Ales adscribendo ipsi opus Alexandri Alensis, & ab isto decepti Nomenclatores (mediante Petro Vincentino) scribentes post ipsum, simpliciter errarunt. Hic liber de Vita Beatæ Virginis Alexandri de Ales fuit Tolosæ in Gallia vsque ad ann. 1496. vel circa, de quo dicit Anton. Cucharus in suo Elucidario fol. 136. columna 2. *Frater, & Magister illius Scholæ primarius Alexander de Ales, iuxta vitæ terminos tractatum edidit egregium, in quo immunitatem à quolibet crimine, & culpa fuisse ostendit in Sanctissima Virgine, qui à Tolosano Magistro Ioanne Garrie, Doctore huius Ordinis contra nonnullos in Virginem de nouo garrientes in Vniuersitate Tolosana citra octo annos publicè ostendit, &c.* in principio 2. part. fol. 52. loquens de Alexandro de Ales sic inquit: Alexander de Ales, Doctor irrefragabilis, cuius doctrina est approbata per Dominum Alexandrum IV. cuius Bulla est in Prouincia Franciæ super illud Cant. 4. Tota pulchra est amica mea, & macula non est in te ait: *Maria Domina mea tota pulchra es, & formosa,*

mosa, & maculæ originalis, aut actualis peccati in te nunquam fuit. Item idem super illud Prouerb. 8. cap. Nondum erant abyssi, & ego iam concepta eram, dicit: *Nondum erant abyssi, id est, profunditates peccati originalis, & ego iam concepta eram, id est, præseruata in mente diuina ab omni macula.* Item idem Alexander circa finem vitæ suæ composuit Mariale, quod est Catenatum in choro Episcopatus Tolosani, diuisum in sex libros parciales, & in fine tertii libri cap. penultimo determinat, & tenet Virginem conceptam sine peccato originali, & reuocat quidquid in oppositum dixerat in 3. Sententiarum, & vbicumque contrarium dixit, ibi reuocat, & annullat quem librum reperies in Ecclesia Archiepiscopali Tolosana, vbi Catenatus in medio Chori cum magna diligẽtia seruatur, *& in 3. libro de Vita Beatæ Virginis,* super illud Prouerb. 8. Ab æterno ordinata sum, & ex antiquiis antequam terra fieret: idem tenet præfatus Doctor, scilicèt, Virginem conceptam sine originali, ex quo ab æterno fuerat ordinata, & præseruata, &c. Hucusque Cucharus, ex quibus vltimis verbis constat librum Vitæ Beatæ Virginis fuisse elaboratum ab Alexãdro de Ales, & non à Thoma. Vide num. 13.

THOMAS De Aquino, Sanctus, ac Angelicus Doctor Ecclesiæ, Ordinis Prædicatorum, in 3. Sentent. distinct. 3. art. 1. & 2. & in 3. part. Summæ, quæst. 27. artic. 2. 3. 4. 5. & 6. & in 4. Sent. dist. 6. quæst. 1. artic. 1. & dist. 43. quæst. 1. & Quodlib. 6. quæst. 4. vel 5. artic. 1. & 12. quæst. 81. artic. 1. & 3. & in Compend. Theolog. cap. 22. vel 231. & in Exposit. Salutat. Angel. & in quæst. de Veritate quæst. 24. art. 9. & quest. 27. art. 7. & in Exposit. Orat. Domin. cap. 6. & super Psalm. 13. 50. & 45. *Turrecrem. part. 6. cap. 13. fol. 105. à tergo. Anonym. Auctore 44. & in auctoritatibus latè, Bandel. cap. 23. Deza, fol. 37. à tergo. Capreolus, Spina part. 6. cap. 3. Caietan. cap. 3. fol. 72. Vincent. Geysald. Brixiensis, Melch. Canus, S. Antonin. Barlet. Iustin. Miechouien.*

VERITAS 296.

HIC Sicut est primus, ac præcipuus Doctor inter omnes Theologos, & vt talis ab Aduersariis in hac materia allegatus, etiã præcipuè, ac principaliter erunt ipsius auctoritates examinandæ, ac minutissimè ventilanda verba: quia si in hoc Ecclesiæ Angelo reperimus prauitatem in citationibus, ac sentẽtiis fictis, & adulteratis, nostrũ vndique concludimus intentum, scilicèt, quod Aduersarii, vt macularent Dei Matrem, Angelorumque Reginam in sua purissima Conceptione, omnes, & singulos Ecclesiæ Sanctos, Patres, Doctores, ac Scriptores antiquos, magnos, & paruos, bonos, & malos, pessima intentione vitiarunt, deprauarunt, atque adulterarunt, incipiendo a suo proprio, & Angelico Doctore. Supposito ergo, quòd huius Angelici Præceptoris opera fuerunt diuersis in locis t[illegible]pis mandata, videlicèt Romæ ann. 1581. & 1570. & 1572. Venetiis 1505. Antuerpiæ 1612. & iterum cum Caietano Venetiis 1537. 1527. & 1486. & Bononiæ recognita per Paulum S[illegible]cinatem 1484. Parisiis 1514. in 4. & alibi sæpè. Et semper a Patribus sui Ordinis, in quibus nulla potest esse suspicio, nec recursus ad errata Impressorum, sic incipio.

Sed antequam ad particulares auctoritates descendamus sequendo vestigia Aduersariorũ, vt ipsorum dicta à primis fundamẽtis insequamur, aliqua circa opera, & doctrinã Angeli Doctoris in communi operepretium erit (licèt nõnulla iterum repetamus) iuxta nudam veritatẽ proponere, & stabilire sequentibus obseruationibus. Prima, quòd hæc controuersia immaculatæ Conceptionis inter PP. Prædicatores, & Minoritas exorta fuit, parum post mortẽ Ioannis Duns Scoti, qui vitæ debitum soluit ad ann. 1308. id est, triginta quatuor annis post mortẽ S. Thomæ, cùm enim omnes discipuli, subtilis Doctoris, vt Mayronius, Aureolus, & alii in omnibus scriptis sui Magistri sententiam, præseruationis nouiter in Scholis exortam pro viribus tuerentur, dimicarunt ex aduerso ex Dominicana Familia Ioannes de Neapoli, Petrus de Palude, &c. & sic pro vtraque parte in dies insurgebant patroni, ac defensores quousque ad annum 1380. res in apertum contentionis desidium conuersa est in Vniuersitate Parisiensi, ex occasione cuiusdam Resumptæ relatæ ex arrupto in Sorbona publicè coram tota Academia à Fratre Ioanne de Montesono, & altero libello cuiusdam Fratris Ioannis Thomæ, & aliorum Fratrum Ordinis Prædicatorum, de quibus diximus in Trituratione num. x. & xv. & in Ventilat. num. 158. in hac ergo prima, ac magna controuersia præcipuè allegabant Mõtisonistæ pro sua opinione opera, & doctrinã S. Thomæ esse iam approbatam ab Ecclesia, non sic opera, & doctrinam Scoti: pro cuius verificatione adducebant litteras Vrbani Papæ, & alias Stephani Episcopi Parisiensis, & tertias eiusdem Vniuersitatis Parisiensis; sed requisiti iuridicè, imò coacti per censuras à Doctoribus, & Iudicibus Academiæ, nunquam Montisonistæ tales approbationes manifestarũt, nec ostẽdere potuerunt, vt referunt Ioannes Vitalis, & Alanus testes occulati ad finem suorum Opusculorum.

Obseruatio secunda est, quòd ab illo anno

no 1380. vsque ad 1430. fuit hæc controuersia quasi sopita, sed tempore Concilii Basilienfis iterum redit excitantibus illam Ioanne de Montenigro, & Ioanne de Turrecremata in nomine totius suę Religionis, & pro ipsa scripserunt latissimè, sed nihil dixerunt de approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, vt videre est in ipso libro Turrecrematæ loco supra citato. Ad annum verò 1470. tempore Sixti IV. supra omnem modum exarsit iterum in Lombardia prædicta controuersia, tuncque surrexit quidam Anonymus, Ordinis Prædicatorum, & occultato proprio nomine edidit librum pro sua opinione, in quo introduxit fictiones, ac falsitates in toto hoc libro detectas, & inter alias via 3. par. 2. fol. 113. post quamdam auctoritatem Clementis Papæ penitus fictam, vt suo loco diximus, sic prosequitur: *Secuntur litteræ Papales commendantes, & approbantes doctrinam Sancti Thomæ de Aquino, Ordinis Prædicatorum. Item Sanctus Thomas de Aquino, Doctor clarissimus, Vniuersitatis Parisiensis iubar singularissimum, ac totius Ecclesiæ lumen splendidissimum, cuius doctrinam, non dubito; sed firmiter credo igne Sancti Spiritus fuisse examinatam; in multis suæ dictæ doctrinæ libris tenuit, & docuit, Beatam Virginem fuisse in originali peccato conceptam; verum antequam eius sanctissima dicta ferantur in medium, prius testimonium inducere volo, quod Summi Pontifices, & Vniuersitas Parisiensis de sua dicta doctrina protulerunt, & primo videamus quid dicat Vrbanus in Bulla translationis corporis Sancti Thomæ, cuius tenor talis est.* Et deinde adducit Bullam Vrbani Papæ absque eo quod dicat, quis fuerit talis Vrbanus, vel quo anno expedita fuerit, vt illam dedimus in Trituratione folio 12. & statim addicit Anonymus iste aliam auctoritatem cuiusdam Innocentii Papæ sic: *Commendatio Innocentij Papæ de eodem. Innocentius Papa in sermone Beati Thomæ, qui incipit: Ecce plusquam Salomon hic, sic dicit: Huius Doctoris sapientia præ cæteris, excepta canonica, habet proprietatem verborum, modum dicendorum, veritatem sententiarum, ita vt nunquam, qui eam tenuit inueniatur à tramite veritatis deuiasse, & qui eam impugnauit, semper fuit de veritate suspectus. Hæc ille.* Deinde adducit prædictus Anonymus litteras Vniuersitatis Parisiensis, & Stephani Episcopi, vt extant supra in Trituratione folio 11. & post omnes istas litteras, commendationes, & approbationes prosequitur Anonymus suum propositum assumptum sic: *Incipiunt dicta Sancti Thomæ de Aquino explicantia, Beatam Virginem fuisse in originali peccato conceptam*, & adducit auctoritates omnes, quas reperire potuit in suo S. Doctore, vt statim videbimus.

Obseruatio tertia, quòd posteà, scilicèt, ad annum 1480. scripsit alterum librum pro sua opinione Vincentius Bandellus de Castronouo, & post alia multa perueniens ad suos Auctores sic inquit: *Floruerunt etiam quam plures in Theologia Doctores clarissimi de Ordine Prædicatorum, qui eandem veritatem sunt protestati. In primis Sanctus Thomas de Aquino lumen totius Ecclesiæ, cuius doctrina est per Vrbanum Papam, & Innocentium, & Vniuersitatem Parisiensem approbata, in 3. Sentent. distinct. 3. &c.* Et sic prosequitur referendo auctoritates Sancti Thomæ. Eadem verba nulla mutata syllaba in propositis verbis, & auctoritatibus habet Petrus de Vincentia, ex quo etiam constat, quòd vnus transcripsit ab alio, vt notaui in Trituratione, & constat etiam, quòd finis vnicus, ac totalis quare omnes prædicti Montisonistæ, Anonymus, Bandellus, & & Vincentia adduxerunt, vel potiùs finxerunt relatas approbationes, vel commendationes doctrinæ Sancti Thomæ, fuit solummodo, vt cum, & ex illis tanquam per instrumenta sanctissimè dicta, & doctrinam igne Spiritus Sancti examinatam probarent, atque stabilirent iam per organum Sancti Thomæ fuisse cœlitus determinatum Beatam Mariam contraxisse peccatum originale. Iste enim fuit vnicus finis approbationum, & adinuentionum prædictarum litterarum.

Obseruatio quarta est, quòd post istos circa annum 1490. quidam Petrus de Bergamo, etiam Lombardus, sicut præcedentes, edidit Tabulam, seu indicem omnium operum Sancti Thomæ, & conciliationem locorum, vt videre est in editionibus Romana anni 1571. & Venetiana anno 1593. atque in omnibus modernioribus, & in prima fronte, seu pagina prædictæ Tabulæ apposuit verba, approbationem, seu commendationem illam Innocentii Papæ, vt extat in Anonymo nulla alterata littera. Item & rescriptum Stephani Episcopi Parisiensis, sed illud ita vitiatum, & additum, vt penè videatur distinctum ab illo adducto ab Anonymo, vt ex ipsismet in Trituratione potis, folio 12. & 36. inter se collatis constare potest.

Obseruatio quinta est, quòd omnes istæ approbationes, seu commendationes doctrinæ Sancti Thomæ, præcipuè verò, ac principaliter illa Innocentii Papæ nullum aliud principium, aut originem habuit, nisi ab illo incognito Anonymo, posteà cognito Bandello, qui omnes Sanctorum Patrum auctoritates vitiauit, & finxit, introducendo quam plures de nouo, quæ nunquam fuerunt in rerum natura, vt in hoc libro millies demonstratur, à quo sui sequaces posteà decepti absque aliquo alio examine, vel inquisitione ve-

ritatis disseminarunt ipsas per diuersos Libros, Conclusiones, atque Sermones, introducentes illam Innocentii adhuc in Officio Ecclesiastico, ac Breuiariis, impressis post Decretum Gregorii XV. de Conceptione (nam antea in nullo erat) vt sic quæ priùs excogitata fuerant ab vno incognito Bandelli-Anonymo ad maculandam Dei Matrem Angelorum, & hominum Reginam, Virginem Mariam in sua Conceptione, ad idem haberet medium, & finem. Quiquidem Anonymus non tantum finxit, vitiauit, & adulterauit sub occulto nomine Auctores extraneos, introducendo auctoritates, quæ nunquam fuerunt, sed etiam corrumpendo proprios, ac propriissimi sui Angelici Doctoris doctrinam *igne Spiritus Sãcti examinatam, atque eius sanctissima dicta* in auditis additionibus, atque variis imposturis maculando, vt in auctoritatibus ab ipso, & suis sequacibus adductis, statim demonstrabimus: quæ omnia confirmantur ex declaratione facta sub iure iurando à Ioanne Thoma, de qua suo loco latè diximus.

Obseruatio sexta est, quòd non omnia Opuscula, tractatus, ac libri, qui modo extant sub nomine Sancti Thomæ, & circunferuntur inter opera illius, sunt Angelici Doctoris, igne Spiritui Sancti examinata, & sanctissima dicta, quia aliqua, & non pauca sunt cuiusdam Thomæ Anglici, alia autem Reginaldi, atque alia aliorum, vt vnanimi consensu fatentur omnes Scriptores Dominicani, de quo latè Antonius Senensis in Bibliotheca folio 239. & 243. & Sixtus Senensis libro 4. Bibliothecæ sanctæ in Thoma Anglico, & nos infrà, vndè Michael Pius parte 2. libro 1. columna 80. ad huius afferti comprobationem sic Italicè inquit: *E quiui notisi, che i libri oue si antepone la stella, non sono stimati da alcuni di S. Tomaso, mà de Fra Tomaso Inglese, detto comunemente, Thomas Anglicus. Il Castiglio vuole, che questo Sancto habbi composto sopra questi libri si, ma che le sue compositioni, non si trouino in luce, & che quelli, che comunemente sono stimati suoi, siano del predetto Dottore Anglico, & che li Stampatori in uece di Tomaso Dottore Anglico, habbino posto, Tomaso Dottore Angelico, &c.* Et infrà inquit: *E chi sà che l' opere predette, ò parti di loro non siano di S. Tomaso insegnante, & di altri, che riceuendole dalla bocca di lui, è scriuendoli, non le transcriuessero poscia, accomodandole seconao il loro propio stile? Imperoche vedesi vna simile cosa in altre opere di questo Sancto perche la sua ispositione sopra S. Matheo fù recompilata, è posta nello stile oue al presente si troua, non senza molti deffetti, da Fr. Pietro de Andria suo discepolo, & l' ispositione sopra S. Gioanni (toltone i quinque primi capi, che egli scrisse di sua mano) fù mentre leggeua, raccolta da F. Reginaldo suo compagno, è discepolo, è cosi datta in luce sotto il nome di San Tomaso e tanto fece l' istesso Fr. Reginaldo della ispositione de i libri dell Anima & della ispositione delle Epistole di San Paolo, toltone l' Epistola a i Romani, le due de Corinthi, et vndeci capitoli di quella à gli Hebrei che fuerono col proprio stile, & con la propria mano detate è composte da San Tomasio, &c.* Quibus adde, quod suam Summam Theologiæ morte præuentus non potuit Sanctus Thomas complere, vt in ipsius principio dicitur, sed Albertus de Brixia vltimam manum imposuit, vt diximus ex ipsis suprà num. 7. idem dicitur de Compẽdio Theologiæ, existente in principio tomo 17. vbi habetur: *Hucusque compilauit Sanctus Thomas de Aquino breuem compilationem Theologiæ, sed proh dolor! morte præuentus, eam sic incõpletam dimisit.* Librum Perihermeniarum etiam fuit completus a quodam Thoma de Suetonia, vt affirmat Antonius Senensis folio 241. Salmanticę anno 1553. in folio per Andræam Portanarium editus est liber sub hoc titulo: *Additiones Sancti Thomæ ad tertiam partem, &c.* Idem dicunt de aliis quàm plurimis libris, vndè difficillimum esset velle nunc assignare certò, ac infallibiliter genuina, ac legitima opera Angelici Doctoris.

Obseruatio septima sit, quòd non tantum in libris, sed etiam in clausulis, sententiis, ac ipsis verbis fuit eadem confusio, circa alterationes, mutationes, variationes, additiones, atque diminutiones litteræ, seu textus, vt ipsimet Patres Prædicatores, fatentur Hieronymus Vielmus, Franciscus Garcia, Vincentius, Conradus, Viguerius, Ambrosius Catharinus passim in suis Opusculis. P. Petrus Bergomensis multa correxit in operibus suprà relatis, & in expositione super Epistolas Pauli, de qua infrà. Item in impressione Parisiensi Tertiæ Partis S. Thomæ, anno 1514. sic dicitur: *Tertia pars Summæ preclarissimi Doctoris Sancti Thomæ cum additionibus, &c. Nouiter per Reuerendum Patrem Fratrem Petrum de Nouimagio, & Fratrem Vincentium de Haerlen, &c. scoriis, quibus præcipuè additiones erant suffusæ aualsis, &c.* Hæc præstiterunt illi duo Patres Dominicani ad annum 1514. Nota autem, quid dixerit Bartholomæus de Spina in sequenti impressione eiusdẽ Tertiæ Partis facta Romæ anno 1534. vbi in principio magnis characteribus dicit: *Post nouissimam impressionem infinitis locis, non tantum integra sententiæ, verum etiam lineæ plenæ deficiebant; à benè docto Theologo multorum antiquorum exemplarium collatione cunctis, quibus vndique redundabat erroribus depurgata, &c.* & anno sequẽti scilicèt 1537. Venetiis expẽsis Luceantonii Iunte fuit excussa

cuſſa Secundæ ſecundæ, vbi in principio dicitur: *Pariter, ac multis ſedulo collatis antiquis exemplaribus diligentiſsimè recognita, cunctiſque erroribus expurgata additis innumeris, quæ in integrum deficiebant ſententijs Secundæ ſecundæ, &c. Poſt nouiſsimam excuſsionē in quaquam plurimis in locis lineæ plenæ, nedum ſententiæ integræ deerant.) antiquis codicibus, collatis, pristinæ integritati, à benè docto Theologo pleniſsimè reſtituta.* Iſte autem benè doctus Theologus fuit Bartholomæus de Spina, Piſanus, vt dicitur ibidem in Epiſtola præliminari ad Summum Pontificem, quæ incipit: *Nunquam deſtitit, &c.* Item in impreſsione poſtea facta tempore Pii V. Summi Pontificis facta eſt alia vniuerſaliſsima correctio operum Sancti Thomæ, &c. (nolo adducere pro confirmatione huius aſſerti illa omnia, quæ inuenire poteſt Lector, in Patre Ioanne Baptiſta Poza lib. 4. tractat. 3. & 4. & 5. à folio 907. vſque 985. & quæ modo laborat R. P. Hyppolitus Marraccius circa hanc materiam, quia licèt illa ſint principia, per ſe nota ſunt communia, & vniuerſalia, nos autem ſuppoſitis his ad ſingularia tenuimus.) Hæc autem alteratio tam in libris, & Opuſculis, quam in verbis, ac ſententiis proceſsit ex duplici capite, vt notat Sixtus Senenſis, folio 304. & Antoninus Senenſis, fol. 243. tum propter nominis ſimilitudinem, nam cum in Religione Prædicatorum eſſent multi viri docti vocati hoc nomine; Amanuenſes, Scriptores, ex vna parte, Impreſſores, ex alia, vel honoris, vel lucri cauſa opera aliorum ſubſcribebant nomine Thomæ de Aquino, hic inquit Sixtus Senenſis: *Paulatim effectum eſt, vt per incuriam, & errorem Thomæ Anglici ſcripta, Thomæ Angelici titulo notarentur, &c.* & hinc etiam factum eſt, vt Compendium Theologię, quod in aliquibus originalibus manuſcriptis extat ſub nomine Thomæ de Sucronia Anglici, de quo nos infrà, inueniatur etiam ſub nomine Thomæ Angelici, & ſic exorta eſt confuſio in aliquibus operibus, & Opuſculis: variatio autem in ſententiis, ac verbis originem habuit ex alio capite, ſcilicèt, quia cum opera Sancti Thomæ in tanto fuiſſent ſemper pretio habita, & æſtimatione, tam formaliter, quàm materialiter, vtpotè norma, & exemplar omnium veritatum, &c. & ab eius magiſterio, vſque ad exortum Typographiæ tranſiſſent duo integra ſæcula, in illo ſpatio ducentorum annorum tam Magiſtri, quam diſcipuli, atque Amanuenſis ad hoc ſolum deſtinati continuo omnes inceſſanter tranſcribebant, tranſcribendo variabant, & variando creſpitabant in verbis, & errabant à ſententia. Deindè vnus extrahebat tantùm concluſiones, alter ſententias, alter omnia opera reducebat ad compendium, auferendo, vel addendo pro libito, ex quibus ego vidi plura originalia ſic manuſcripta, & extant in Bibliothecis Vaticana, Ambroſiana, Medicæa, Regali Scorialis, S. Eccleſiæ Toletanæ, S. Franciſci de Ripa, & alibi per alias ſparſim.

Obſeruatio vltima ſit, quòd inter has variationes communes, ac vniuerſales, inueniuntur aliqua vitia per ſe nota, clara, ac euidentia, in particulari, ac indiuidua materia Conceptionis Virginis Mariæ, tam in originalibus manuſcriptis, quàm in impreſsis, ſed relictis manuſcriptis propter rationes ſuperiùs dictas, & loquendo de impreſsis, quæ ſolum nunc fidem conciliare poſſunt, vtpotè iam viſa, reuiſa, & examinata à tot, tantiſque doctiſsimis Patribus Ordinis Prædicatorum. Iacobus Albertus Caſtrenſis, huius præclariſsimæ Religionis Pater recognouit; ac edere curauit expoſitionem Angelici Doctoris ſuper Epiſtolas Pauli, vt videre eſt in impreſsione Venetiana, apud Hieronymum Scotum, anno 1548. in folio, & ſuper Epiſtolam ad Galatas, capit. 1. lectione 6. folio 482. extant hæc verba: Virum de mille vnum reperi, ſcilicet Chriſtum, qui eſſet ſine omni peccato; mulierem autem ex omnibus non inueni, quæ à peccato omninò immunis eſſet ad minus originali, vel veniali: *Excipitur puriſsima, & omni laude digniſsima Virgo Maria, &c.* Et ad marginem extat hæc nota: *Vide hæc eſſe de mente Sancti Thomæ, nullum habuiſſe peccatum Beatā Chriſti Matrem, nec etiam originale.* Hæc eadem verba extant in Pariſienſi vetuſta, anni 1529. apud Ambroſium Siranis, exiſtente in conuentu Minimorum Toloſenſium, vt refert teſtis oculatus Petrus Poſinus, fol. 160. & in Pariſienſi, ann. 1532. & Venetiana, anni 1555. P. Sylueſter de Saauedra, numerò 691. folio 357. adducit aliam impreſsionem Pariſienſem ex Officina Oudini Petit. anno 1541. Poza folio 980. adducit tres, quibus adde à nobis oculariter viſas, de quibus diximus in Ventilabro, in principio. Attamen eadem expoſitio ſuper Epiſtolas Pauli fuit edita Baſileæ apud Vvolfangium Lachner, anno 1494. in folio ſub hoc titulo: *Feliciter incipiunt Commentaria clariſsimi Doctoris, Angelicique, ac communis Sancti Thomæ de Aquino, Ordinis Prædicatorum, ſuper Epiſtolas ſanctiſsimi gentium Doctoris Pauli, correcta, emendataque ſumma cum diligentia, ac ingenti ſolicitudine per me Fratrem Petrum de Bergamo, Ordinis Fratrum Prædicatorum, ſacræ paginæ minimum profeſſorem, &c.* Et in hac impreſsione totaliter manent expuncta ſuprapoſita verba pro immaculata Virginis Conceptione, & in aliis viſis, ac recognitis à Patre Fratre Remigio Florentino: cum ergo omnes iſti Reuiſores fuerint ex Ordine Prædicatorũ: igitur inter ipſos iam fuit alteratio textus S.

Thomæ? Accipite aliud exemplum, Ioannes Bomiardus, Ordinis Prædicatorum, qui floruit parum post Sanctum Thomam in illa sua celebri Summa Predicantium dicta, de qua nos latè infrà; loquens de sententia Sancti Thomę 3. par. quæst. 27. articulo 2. circa Conceptionem Virginis inquit: *Ponit eius sanctificationis excellentiam quantum ad temporis prioritatem in hoc quòd sanctificata fuit in sua animatione, id est, in coniunctione animæ cum corpore, &c.* Hæc verba modo non extant in illa quæstione, & articulo Sancti Thomæ: ergo aliquis illa abstulit? Item Rss. DD. Thomas de Vio Caietanus, doctissimus, ac vnicus interpres mentis Sancti Thomæ in explanatione eiusdem 3. partis artic. 2. colum. 2. littera K. proponit sibi hanc obiectionem: Dubium occurrit, quia non videtur sequi ex præmissis: nam ex hoc quòd Beata Virgo non fuit sanctificata ante animationem, non sequitur quod sanctificatio eius fuerit post animationem; stat enim quòd nec ante, nec post, *sed in ipso instanti infusionis animæ fuerit sanctificata*, vt multi moderni tenent. Ad hoc dicitur, quòd aliud est, discutere materiam hanc absolutè, & aliud in quantum ex hac littera infertur talis conclusio corollarie. Nam absolutè loquendo inter illas duas positiones extremas, scilicèt, quòd fuerit sanctificata, vel ante infusionem animæ, vel post infusionem animæ, est positio media, quòd fuit sanctificata *in instanti infusionis animæ, cuius opinionis Auctor hic non meminit, quia tempore suo non erat adinuenta*, omnibus communiter tenētibus Beatam Virginem cōceptam in peccato originali, & ideò, vt videtur reprobantibus sanctificationem carnis eius ante infusionem animę, vt in hac littera patet, &c. Hucusque Caietanus. Si ergo standum sit originalibus impressis Sancti Thomæ, nunc existentibus, verba signata in hac auctoritate Caietani sunt falsa, & contra omnem veritatem dicta; nam quomodo tempore Sancti Thomæ non erat adinuenta positio, seu quæstio illa media, an Virgo Maria fuerit sanctificata in ipso instanti infusionis animæ, quādo in 3. Sentent. distinct. 3. articulo 1. vt statim videbimus, extant hæc verba: *Sanctificatio Beatæ Virginis non potuit esse decenter ante infusionem animæ, quia gratiæ capax nondum erat, nec etiam in ipso instanti infusionis, &c.* Et in Epitome sententiarum ad Annibaldum inquit: *Beata Virgo nec ante Conceptionem, nec in Conceptione ante animæ infusionem sanctificata fuit, quia proprium subiectum gratiæ sanctificationis est anima, nec in ipso instanti infusionis animæ, &c.* & alia quam plura huiusmodi in 3. parte, & in Compendio Theologiæ de quibus sigillatim latè loquemur infra? Ergo, vel Caietanus non viderat, aut legerat Sanctum Thomam, vel clausulæ istæ sententiæ, ac verba loquentia formaliter, ac directè de instanti infusionis animæ, seu puncto ipso animationis suo tempore non erant adhuc intrusæ in operibus Sancti Thomæ, sed postea fuerunt additæ, vel à Patre Fratre Thoma Nerio, Ordinis Prædicatorum, vt vult Syluester de Saauedra de Sacra Deipara, disput. 16. sect. 17. numero 695. folio 357. *Qui illa*, inquit, *edenda curauit, abstulit forsitan verba aliqua Sancti Thomæ, in quibus erat pia sententia; potuit enim fieri, vt illa enumerauerit inter errores, quibus Typographorum cura, aut incuria Comentarij illi erant vitiati, &c.* Et infrà numero 697. loquens de auctoritate existente in 3. Sentent. distinct. 3. quæst. vnica, articulo 1. inquit: *Verba illa forsan addita fuisse à Fr. Thoma Nerio, &c.* Et infrà: *Ex his duo inferuntur. Primum Thomam Nerium de suo addidisse 3. distinct. 3. quæst. vnica, articulo 1. in corpore illa verba (nec in ipso instanti infusionis animæ) credibile enim non est, Caietanum, insignem Thomistam Sententiarios ad Annibaldum non vidisse. Si enim legisset, non diceret: illam opinionem, hoc est, nostram sententiam tempore Sancti Thomæ non esse adinuentam.* Et si non Thomas Nerius, potuit illa addere Frater Petrus de Nouimagio, vel Bartholomæus de Spina inter illas scorias, expurgatas, suffusas, & auulsas, errores, & additiones innumeras, lineas plenas, ac integras sententias, quæ deficiebant, & isti collationatores, ac reuisores de nouo restituerunt: vt constat ex ipsorum ore, ac verbis in suppositione antecedenti. Et si doctissimus Pater Saauedra hoc tribuit Fr. Thomæ Nerio: P. Petrus de Alua hoc adscribit Fr. Bartholomęo de Spina: Tum, quia hic correxit opera Sancti Thomæ post mortem Caietani: Tum, quia hic fuit acerrimus oppugnator mysterii immaculatæ Conceptionis, vt tria, imò quatuor eius Opuscula de hac materia edita indicant, in quibus à dextris, & à sinistris sparsit verba, sententias, & lineas integras, fictas, & falsas, & ab omni veritate prorsus alienas contra immaculatam Conceptionem, vt in hoc libro detegimus, quale ergo fidedignum nobis præstat testimonium, quòd in operibus Sancti Thomæ hoc ipsum non fecerit? Spina, qui ad annum 1546. cùm esset prouectæ ætatis, ac Magister sacri Palatii, edere curauit librum de Conceptione, Ioannis de Turrecremata, & illum vitiauit à primo vsque ad vltimum verbum nouis adinuentionibus, atque falsis imposturis; ad annum 1534. quando erat iunior, & non Magister sacri Palatii oblata tam opportuna occasione in sua noua impressione; quid non ageret, & adderet in operibus Sancti Thomæ pro introductione suæ opinionis de sancti-

sanctificatione? Spina, qui ad annum 1535. in particulari Opusculo edito etiã Venetiis (quãdo actualiter excudebat opera Sancti Thomæ) ita pungit Caietanum, solùm quia dixerat nostram sententiam esse probabilem, &c. quid non moliretur in operibus Sancti Thomæ, vt ex ipsis ostenderet, Caietanum loquutum fuisse contra expressam mentem Angelici Doctoris? Item concludo fuisse Spinam vitiatorem operum Sancti Thomæ hac vnica forè euidenti, ac palpabili ratione, si verba illa: *nec etiam in ipso instanti infusionis animæ, &c.* quæ sunt clarè, & apertè expressa pro opinione Aduersariorum, ac directè, & formaliter contra nostram sententiam præseruationis, & extant in operibus Sancti Thomæ in 3. libro Sentent. distinct. 3. adeo trito, ac communi, atque in illo Opusculo, seu Rescripto ad Annibaldum, de quo sæpissimè. Turrecremata mentionem facit, & omnes scribentes post ipsum, & de prædictis verbis: *Nec etiam in ipso instanti infusionis, &c.* adducendo alias auctoritates S. Thomæ, nullam fecerunt mentionem Montisonilste scribentes ad ann. 1380. nec Sanctus Antoninus scribens ad ann. 1440. nec Barlete scribens post ipsum. Nec Vincẽtius Bandellus, nec Petrus de Vincentia scribentes ad annum 1480. nec vnam, nec alteram, & idem dico de Correctore, seu Continuatore Bandelli, qui scripsit ad annum 1502. & nouis additionibus respersit totum opus Bandelli, nec tandem Caietanus scribens suum Opusculum de Conceptione ad ann. 1515. & Commentaria Sancti Thomæ ad annum 1520. sed potiùs affirmat, quòd tempore Sancti Thomę talis quæstio non erat adinuenta: sed primus, qui prędictam adduxit fuit Turrecremata (at de hoc non est curandum, quia liber illius fuit excussus cura, ac solicitudine ipsius Spinę, qui alia innumerabilia falsa in ipso introduxit) & secũdus, qui illam adduxit, fuit Anonymus scribens ad ann. 1470. Anonymus inquam, ille de quo suprà, qui recollegit ex suo Sancto Thoma vsque ad apices, & addidit vitia sine numero solùm ex 3. Sent. non verò, ex Opusculo ad Annibaldum, vt infra videbimus. Ergo verba illa introducta fuerũt in operibus Angelici Doctoris posteà, ab Spina, vel aliquo alio Tribulo: desumendo illa ab vnico Anonymo (à quo etiam transcripsit Petrus de Bergamo illam fictam auctoritatem Innocentii Papæ) Anonymus verò illam mutuauit à Raynero de Pisis, vt suo loco diximus, vel ex opere ad Annibaldum, quod in rei veritate non est Sancti Thomę, sed alterius posterioris, vt infrà demõstrauimus? Et hæc dicta sufficiant de vitiis intrusis in textu S. Thomæ in communi, quia descendendo ad particularia, hæc, & alia multo maiora nos expectant.

Primam auctoritatem sic adducunt Aduersarii: Dicta Diui Thomæ super veritate propositi principalis. Dicit enim primo in 3. Sentent. dist. 3. art. 1. vbi quærens: An Beata Virgo sanctificata fuerit, antequam Conceptio carnis finiretur? Postquam declarauit quod non, dicit sic: *Virgo Beata in originali peccato fuit concepta, propterea idem Bernardus ad Lugdunenses scribit, Conceptionem illius celebrandam non esse, quamuis in quibusdam Ecclesiis ex deuotione celebretur, non considerando Conceptionem, sed potiùs sanctificationem, quæ, quando determinatè fuerit, in certũ est.* Hæc est prima auctoritas, adducta ab Aduersariis ex Angelico Doctore, pro cuius intelligentia notare debet Lector, quòd in illo 3. Sent. dist. 3. artic. 1. in primo Articulo hoc quærit S. Thomas: *Vtrùm Beata Virgo fuerit ante sanctificata, quàm conceptio eius finiretur*, de qua autem Conceptione loquatur Angelicus Doctor statim exprimit, dicens: *Ad primum sic proceditur. Videtur quòd B. Virgo sanctificata fuerit, antequam conceptio carnis eius finiretur: sicut enim dicit Apostolus Roman. 11. Si radix sancta, & rami; sed parentes comparantur ad prolem conceptam, sicut radix ad ramos: ergo sanctificatis parentibus Virginis, sanctificatio ad ipsam peruenisset: sed si in parentibus sanctificata esset, sanctificatio Conceptionem eius præcessisset, &c.* Et infrà inquit: *Sed contra, quod non est, non potest sanctificari; sed B. Virgo non fuit, antequam conciperetur in vtero matris suæ: ergo.* Et infrà: *Vlteriùs videtur, quòd ante animationem sanctificata fuerit.* Et infrà in Resolutione inquit: *Ad primam ergo quæstionem dicendum, quòd nullo modo in parentibus sanctificari potuit, nec etiam in ipso actu Conceptionis eius, &c.* Sequentia damus infrà auctoritate 11. Vide ibi. In corpore autem huius Resolutionis adducit verba suprà allegata ab Aduersariis. Ex quibus colligitur, quod in hoc Articulo 1. vbi Angelicus Doctor tres quæstiones proponit, & inculcat, vt dicam auctoritate sequenti. Prima est, an Virgo Maria potuerit sanctificari in suis parentibus, vel in ipso actu generationis, antequam eius carnalis conceptio perficeretur in vtero matris suæ, id est, antequam embryon disponeretur ad receptionem formæ, hanc autem receptionem seminis in vtero materno, non solùm hic, sed alibi millies vocat Angelicus Doctor absolutè, & simpliciter Conceptionem, tàm hic, quàm in 3. parte quæst. 27. artic. 1. vbi dicit: *Ad primum ergo dicendum, quòd etiam in Beata Virgine priùs fuit id quod est animale, & post id quod est spirituale; quia priùs fuit secundùm carnem concepta, & posteà secundùm spiritum sanctificata.* Vbi expressè vocat generationem carnalem, Conceptionem, animationem verò, &

& infusionem gratiæ; sanctificationem. Vide infra auctoritatem 5. Cùm ergo hæc Conceptio carnalis facta fuerit die 8. Decembris, prosequitur eruditè, ac consentaneè Angelicus Doctor, dicens: *Et ideò sic in statu viæ parentes eius curati non fuerunt, vt prolem suam sine originali peccato concipere possent, & ideo Beata Virgo in originali peccato fuit concepta, propter quod Beatus Bernardus ad Lugdunenses scribit, Conceptionem illius celebrandam non esse, quamuis in quibusdam Ecclesiis ex deuotione celebretur, non considerando Conceptionem, sed potiùs sanctificationem, quæ quando determinatè fuerit, incertum est.* Hæc est tota resolutio Diui Thomæ, ex qua constat primo, quod Aduersarii astutè prætermiserunt prima auctoritatis verba, vt sic legentes, existimarent, quod loquebatur de conceptione animæ, quando ipse expresse, ac clarè loquitur de conceptione carnis, & de parentibus, qui non absque originali peccato concipere poterant prolem suam, id est, libidine concupiscentia, & carnis inordinata delectatione, vt constat ex verbis eiusdem, ibidem dicentis: *Sed post statum naturæ corruptæ non potuit esse commixtio sexuum sine libidine: cùm ergo libido illa, quæ est filia peccati, ex peccato primorum parentum proueniens, sit causa originalis peccati in prole, vt Augustinus dicit, videtur quòd non potuit Beata Virgo sanctificari, nisi post Conceptionem.* Ergo ibi solùm loquitur de peccato originali in causa? siuè de originali culpa, inordinatione, inhonestate, &c. generationis actiuæ parentum? Hic enim erat communis, & vsitatissimus modus loquendi apud priscos Theologos: & Angelicus Doctor de hoc agit in prima quæstione huius articuli, quæ in rei veritate non est ad rem, sed præambula, vt de se patet; ideò cauillosè addiderunt Aduersarii illud: vbi quærens, an Beata Virgo sanctificata fuerit *antequam* Conceptio carnis finiretur, *postquam declarauit quod non, dicit sic:* nota has signatas voces, quia verba Sancti Thomæ non sunt *postquam*, sed in ipsamet declaratione, an fuerit sanctificata *antequam* Conceptio carnis finiretur, sicque verba Sancti Thomę loquentis *antequam*, ipsi fecerunt, *postquam*: vide si est parum hoc primum vitium. In secunda quæstione tangit Angelicus Doctor altum difficultatis punctum de sanctificatione non *antequam*, neque *postquam*, sed de ipsa Conceptione carnali, quando actu generabatur Maria, seu concipiebatur semē decisum à Patre in vulua Matris, vt in auctoritate secunda dicemus. Secundo, addiderunt illud, *Idem Bernardus*, quasi iterum fuerit in illa quæstione adductus Bernardus, quod falsum est, & ideò Sanctus Thomas dicit, *propter quod Beatus Bernardus, &c.* absque ly, *idem*. Tertio, prætermiserunt verbum illud, *determinatè*. Hæc sunt tria vitia litteræ; de sensu autem, ac sententia Diui Thomæ, vide Lector, quæ dicimus in auctoritate sequenti.

Secundam auctoritatem sic adducunt: Item idem in eodem Articulo: *Sanctificatio*, inquit, *Beatæ Virginis non potuit esse decenter ante infusionem animæ, quia nondum gratiæ capax erat, nec in ipso instanti infusionis; vt scilicèt, per gratiam tunc sibi infusam præseruaretur, ne culpam originalem incurreret: Nam Christus hoc singulariter in humano genere habuit, vt redemptione non indigeret, quia caput nostrum est; sed alys omnibus conuenit redimi per ipsum; hoc autem esse non posset, si aliqua alia anima inueniretur, quæ nunquam peccati macula infecta fuisset. Et ideo nec B. Virgini, nec alicui alteri Sanctorum, præter quam Christo hoc concessum est. Hæc enim summa puritas soli homini Deo debebatur, vt ipse quasi vniuersalis Redemptor humani generis nulla vnquam peccati seruitute teneretur, cui competebat omnes à peccato redimere. Vndè non hanc puritatem Christi, sed maximam sub hac Virgo Mater eius debuit habere. Hæc ille.* Auctoritas vero Sancti Thomæ sic se habet: *Ad secundam quæstionem dicendum, quod sanctificatio Beatæ Virginis non potuit esse decenter ante infusionem animæ, quia gratiæ capax nondum erat, nec etiam in ipso instanti infusionis, vt scilicèt, per gratiam tunc sibi infusam conseruaretur, ne culpam originalem incurreret, Christus enim hoc in humano genere singulariter habet, vt redemptione non egeat, quia caput nostrum est, sed omnibus conuenit redimi per ipsum, hoc autem esse non posset, si alia anima inueniretur, quæ nunquam originali macula fuisset infecta. Et ideò nec Beatæ Virgini, nec alicui, præter Christum, hoc concessum est.* Et post plura respondendo ad 3. argumentum, sic dicit: *Ad tertium dicendum, quod hæc puritas soli homini Deo debebatur, vt ipse quasi vnicus Redemptor humani generis nulla peccati seruitute teneretur. Cui competebat omnes à peccato redimere: Vndè non hanc puritatem, sed sub hac maximam Virgo mater eius habere debuit.* Hæc Diuus Thomas, ex quibus patet, quod ex duobus locis diuersis, ac inter se distantibus vnam, atque continuam auctoritatē violarunt. Secundo, quod satis audacter, vbi S. Thomas habet, *conseruaretur*; ipsi adulterando, apposuerunt, *præseruaretur*. Tertio, vbi Sanctus Thomas de præsenti, *habet*; ipsi transtulerunt de præterito, *habuit*. Quarto, Sanctus Thomas inquit, *Redemptione non egeat*; ipsi autem, Redemptione non *indigeret*, sunt enim verba diuersa: Egeo, & indigeo, nam egere est, quomodocumque rei opus habere, & vt dicit Ioannes de Ianua in suo Catholicon, fol. 125. colum. 4. multoties egemus rei, quam

quam habemus: indigere autem, est, necessitas rei non habitæ; inde est, quod pauperes, & miserrimi vocantur indigentes, non egentes, quia illud respicit personam, sed hoc tantum rem. Quinto, vbi S. Thomas, *sed omnibus*; ipsi, sed *alijs* omnibus, addito ly, *alijs*. Sexto, S. Thomas, *si alia anima*: Aduersarii verò, *si aliqua* alia anima; est enim emphaticum ly, *aliqua*, vt excluderent exceptionem particularem. Septimo vbi S. Thomas, *originali macula*; ipsi, pro *originali*, apposuerūt *peccati* macula præsentiētes, posse esse originalē maculam, absque eo quod esset peccati macula, vt est in generationibus licitis, in quibus est originalis macula, quia est in honestas, libido, concupiscentia, &c. natæ ab originali pecato, tamen actus ille, licèt inordinatus, non est originale peccatum, sed effectus respectu Adami, & causa respectu filiorū, & hinc exorta est tota æquiuocatio antiquorū, quæ est frequēs lapsus præsentium. Octauo, addiderunt illud, *alteri Sanctorum*, quæ verba non extant in D. Thoma. Nono, prætermiserunt 17. lineas vt suam continuarent auctoritatem. Decimo, vbi S. Thomas, *quod hæc puritas*; ipsi sic, hæc *autem summa* puritas, vt indicarent illam esse summam puritatem capitis, ad quam Maria pertingere non poterat. Vndecimo, vbi S. Thomas, *vnicus Redemptor*; ipsi assute, *vniuersalis* Redemptor; quia vnicus respicit Christum, & vniuersalis, homines redemptos. Duodecimo, vbi S. Thomas, *nulla peccati seruitute*; ipsi sic, nulla *vnquam* peccati seruitute, addito aduerbio ly, *vnquam*, quo totam vitiarunt sententiam. Decimotertio, addiderunt etiam ly, *Christi*. Demptis ergo his tredecim vitiis, circa litteram alia cōcordant cum originali D. Thomæ: sunt igitur iam adiunctis tribus præcedentis auctoritatis, 16. vitia.

Pro indaganda autem mente S. Thomæ, iuxta veritatem, quam semper sequimur, dico; quod in illo primo articulo tres proponit Angelicus Doctor quæstiones, quarum prima est: vtrum B. Virgo Maria potuerit sanctificari in parentibus, vel antequam finiretur in vtero Matris suæ conceptio eius carnalis, id est, antequā fuisset, vel dici posset verè, ac realiter Virgo Maria? Ac si diceret, vt alibi expressè inquirit. An potuerit sanctificari in parentibus, & ex hac quæstione, & resolutione illius quæ incipit: *Ad primam ergo quæstionem dicendum, quòd nullo modo in parentibus sanctificari potuit, neque etiam in ipso actu Conceptionis eius, &c.* Ex hac ergo remotissima quæstione adduxerūt Aduersarii primam auctoritatem suprà positam. Secunda quæstio illius articuli est, an ante animationem potuerit sanctificari? Quam sic proponit Angelicus Doctor: *Vlteriùs videtur, quòd ante animationem sanctificata fuerit. Ambrosius enim dicit Lucæ 1. de Ioanne Baptista: Nondū illi inerat spiritus vitæ, & iam inerat Spiritus gratiæ; sed spiritus vitæ anima est: ergo in Ioanne Baptista gratia animam præuenit: Sed quod Ioanni Baptistæ concessum est, dubitari non debet Beatæ Virgini concessū esse: ergo & ipsa ante animationem sanctificata fuit. 2. Præterea Hierem. 1. dicitur: antequam te formarem in vtero, noui te; nec loquitur ibi de notitia, qua bonos, & malos cognoscit, quia per hoc nulla prærrogatiua ostenderetur ipsius Hieremiæ, ad quem dicta verba proferuntur: ergo oportet intelligi de notitia approbationis: Sed hæc notitia est solùm bonorum, & habentium gratiā: ergo Hieremias, antequam formaretur, gratiam habuit: ergo & antequam animaretur, quia anima non infunditur, nisi formato puerperio: ergo multo ampliùs ante animationem B. Virgo sanctificata fuit. 3. Præterea Anselmus, lib. de conceptu Virginali dicit: Decebat, vt illius hominis Conceptio de Matre purissima fieret, qua ea puritate niteret, qua maior sub Deo nequit intelligi: sed maior puritas fuisset in ea, si anima eius nunquam infectionem peccati originalis habuisset, quam si ad aliquod tempus habuerit, & postmodum mundata fuerit: ergo anima illa nunquam originali peccato infecta fuit, aut igitur caro sanctificata fuit ante animationem, vel saltem in ipso instanti confusionis animæ gratiam suscepit, per quam immunis à peccato originali esset. Sed contra in partibus hominis est talis ordo, quòd anima est Deo propinquior, quàm corpus, sed virtus alicuius agentis priùs peruenit ad ea, quæ sunt sibi propinquiora, & per ea ad magis distantia: ergo gratia sanctificationis à Deo venit ad corpus per animam: ergo antequàm animaretur sanctificari non potuit. Præterea, contraria nata sunt fieri circa idem. Sed gratia sanctificationis præcipuè originali peccato opponitur: cùm ergo ante animationem in prole peccatum originale esse non possit, quia proprium subiectum culpæ est anima rationalis, videtur quòd ante animationē B. Virgo sanctificata non fuerit.* Hucusque S. Thomas de secūda quæstione, ad quā respondit sic: *Ad secundā quæstionem dicēdū, quòd sanctificatio B. Virginis non potuit esse decenter ante infusionem animæ, &c.* Et prosequitur vt suprà diximus in proposita auctoritate, quæ etiam est extra rem. Tertiam quæstionem sic introducit: *Vlterius videtur, quòd nec etiam ante Natiuitatem ex vtero, &c.* Ad quā sic respondit: *Ad tertiam quæstionem dicendum, quòd B. Virgo ante Natiuitatem ex vtero sanctificata fuit, &c.* Et prosequitur probādo hoc. Ex his ergo stabilitis fundamentis secundùm veritatem

Deducimus sequentia ex legitimis, ac necessariis illationibus. Primum, quod Angelicus Doctor in toto suo 3. Sententiarum dist. 3. neque in articul. 1. citato ab Aduersariis, neque in his dua-

duabus auctoritatibus directè formaliter, & ex professò, tractat quæstionem, ac punctum principale nostræ controuersię, scilicèt, an Virgo Maria fuerit sanctificata in ipso instanti animationis, aut in ipso potuerit sanctificari, seu an præseruata fuerit à peccato originali, vel ipsum contraxerit? nam in prima quæstione solũ agit: An potuerit sanctificari in parentibus, vel in ipso actu generationis, vel conceptionis carnalis, id est, die 8. Decembris, antequam fœtus formaretur in vtero? In secunda quæstione inquirit, vtrum potuerit sanctificari ante animationem, id est, à coagulatione seminis, vsque quo embryon fuit vltimatè dispositum, & perfectè organizatum antè animæ infusionem? In tertia quæstione inquirit, an fuerit sanctificata anteNatiuitatem ex vtero, id est, post infusionem animæ, antequàm ex vtero materno exiret in lucem? Ergo S. Thomas in hoc articulo, & quæstionibus non tangit directè, & ex professò quæstionem principalem, ac præcipuam huius controuersiæ, an scilicèt Virgo Maria fuerit sanctificata, vel potuerit sanctificari in ipsomet primo instanti animationis? Dico secũdo, quòd incidenter in resolutione 2. quæstionis respondit directè, ac formaliter, seu, vt communiter dicitur in propriis terminis, ad quæstionem nostram, ac principale punctum, cùm dicit: *Ad secundam quæstionem dicendum, quòd sanctificatio B. Virginis non potuit esse decenter ante infusionem animæ, quia gratiæ capax nondum erat*, nota sequentia, quia iam respondit directè, *sed nec etiam in ipso instanti infusionis, vt scilicèt per gratiam tunc sibi infusam, conseruaretur, ne culpam originalem incurreret*, &c. Hic expressè, clarè, ac distinctè exprimitur, quòd B. Virgo Maria non potuit sanctificari decenter ante animæ infusionem, *nec etiam in ipso instanti infusionis*, quæ verba directè sunt ad quæstionem, ac formaliter, absque vlla tergiuersatione videntur concludere: ergo B. Maria contraxit peccatum originale. Tertiò dico, quòd ex hac auctoritate, & verbis, cum sufficiẽtissimo fundamento citant, & adducunt Aduersarii pro sua sententia Angelicum Doctorem, & per consequens omnia alia fuerunt superflua, & sine vllo fundamẽto adducta. Quartò, eadem veritate dicimus, quòd in toto illo articulo non sunt alia verba, ex quibus directè, vel indirectè circa præcipuum, ac principale nostræ controuersiæ punctum possit colligi mens S. Thomæ, vndè si illa septem supposita, & intrusa verba, ab aliquo imperito idiota addita, auferantur, in toto articulo, quæstione imò neque integra distinctione vllum remanet vestigium de controuersia, quæ nunc in Scholis exagitatur, & idem dico de illis verbis: *Si alia anima inueniretur, quæ nunquam originali macula fuisset infecta*, quia hæc etiam respiciunt directè controuersiæ punctum, propter illam vocem *anima*. De illis, autem verbis contentis in argumento 3. in auctoritate Anselmi, scilicèt: *Aut igitur caro sanctificata fuit ante animationem, vel saltẽ in ipso instanti confusionis animæ*, &c. Etiã dico fuisset addita & intrusa in textu S. Thomæ, de quibus specialiter agimus infrà in censura huius auctoritatis, vbi videbimus palpabiles tenebras, & confusiones.

Vndè dico (salua omni temeritate) & asserti uè affirmo, quod verba illa: *Sed nec etiam in ipso instanti infusionis*, &c. tam in 3. Argumẽto, quam in Resolutione contenta fuerunt addita, & ab aliquo plagiario indocto intrusa. Quod nunc probo rationibus (quia infrà auctorit. 5. & in censura huius secundæ auctoritatis demõstrabitur exemplis, atq; auctoritatibus) Primo, quia Angelicus Doctor in tota illa quæstione solùm intendit probare, Virginem Mariam nõ fuisse sanctificatam ante animationem, hoc proponit in titulo, hoc conatur persuadere in argumentis, & in responsionibus ad obiectiones, in quibus omnibus nullam aliam consequentiam deducit, nisi illam: ergo non fuit sanctificata ante animationem. Lege totam quæstionem suprapositam: nam propter hoc illam transcripsi de verbo ad verbum: Ergo si illa pauca verba intrusa nullam habent connexionẽ cũ antecedẽtibus, nec cũ consequẽtibus: igitur vel Angelicus Doctor loquutus fuit extra propositã materiã, vel fuerũt superaddita ab aliquo. Secũdo, probatur ex ipsissimet verbis, nã sunt incongrua, friuola, & nullius cohærentiæ inter se; etenim directa, & formalis responsio ad propositam quæstionem, erat hæc: *Ad secundam quæstionem dicendum, quòd sanctificatio B. Virginis non potuit esse ante infusionem animæ, quia gratiæ capax nondum erat*, vndè illud, *decenter*, & illud, *sed nec etiam in ipso instanti infusionis, vt scilicèt per gratiam tunc sibi infusam conseruaretur, ne culpam originalem incurreret*, absque dubio fuerunt addita, vel sunt cooptanda, vt extant in originali manuscripto Rayneri de Pisis, vt videre est suprà fol. 708. col. 2. in principio. Nam loquendo de instanti animationis, quomodo, vel ad quid ingreditur vox illa, *decenter*? Etenim propter illam vocem vna propositio contradicit alteri: Si materia illa non erat capax gratiæ: ergo neque decenter, neque indecenter poterat sanctificari: qui dicit, & affirmat: hoc decenter non potest fieri, supponit, quòd indecenter poterat: qui verò dicit: Petrus non est capax huius rei, supponit: quòd nec decenter, nec indecenter potest illam habere: materia illa ante animationem ab intrinseco, & ex natura sua non erat capax sanctificationis, sicut lapis non est capax gratię, nec rationabilitatis: ergo stupidus esset qui diceret: lapis non potest esse decẽter rationalis, quia lapis ex se ab intrin-

intrinseco non est capax rationabilitatis. Item dato dicatur hic, & quod Virgo non potuerit sanctificari ante animationem, & quod nec in ipsa animatione, & assignatur duplex causa, scilicet, quia non potuit esse decenter, & quia gratiæ capax nondum erat, & ex vtroque pede claudicat propositio; quia in instanti animationis erat capax gratiæ, quod nullus Discipulus S. Thomæ hucusque negauit, nec negare potest, poterat tamē esse decēs, vel non esse decēs: Sed ante animationem nulla erat decentia, nec indecentia, nec poterat esse, quia est de subiecto non supponente; at erat alia causa, scilicet, quia non erat capax gratiæ: ergo qui hoc addidit, parum sciebat de impossibilitate morali, & physica. Tertio, probatur ex illo verbo, *conseruaretur*, si in instanti infusionis fuisset data animę Mariæ gratia, quomodo, vel qualiter *cōseruaretur, nē culpam originalem incurreret*? Conseruatio supponit tempus, & continuam successionem, sed data gratia in instanti infusionis, originalis macula preteriberet; ad quid ergo conseruaretur, quid conseruaretur, nē culpam originalem incurreret? Videntes ergo astutus Bandellus, Anonymus, & eius sequaces, quod hoc verbum barbarice erat in textu intrusum, scilicet, *conseruaretur*, emēdauit, & correxit, dicens, *præseruaretur*, & benè ad rem, quia sic facit genuinum sensum. Creditis nè ergo, ô Patres mei! quod intellectus, & calamus Angelicus S. Thomæ, indiguit correctionibus illius Anonymi? Item, quia verba illa tertii argumenti: *Vel saltem in ipso instanti confusionis animæ*, vbi dicendum erat *infusionis*, non facit sensum. Sed de hoc latè infra in censura huius auctoritatis. Quarto probatur efficacius: Quia Bandellus adducit in principio capit. 33. latè suum S. Thomam, cuius refert ad litteram quinque auctoritates, ex 3. Part. & ex Quod. 6. ex Compend. Theolog. & ex Sal. Angel. quarum prima est ex 1. Sent. dist. 3. art. 1. & incipit: *Virgo B. fuit in originali, &c.* Quā ad litteram dedimus in auct. antecedenti. At de hac quæ extat in eodem articulo & est expressissima inter omnes alias, imo, vnice expressa, quia non est altera clara, & formalis pro ipsis, propter illa sex verba: *Nec etiam in ipso instanti infusionis*, & de hac nullam facit mentionem: igitur suo tempore non erat in originalibus ab ipso visis. Quinto, quia nec in secundo opere, ab eius Correctore, seu Continuatore, nec in tertio Petri de Vincentia, nec aliquo alio ex antiquis Scriptoribus extat hæc auctoritas S. Thomæ: ergo signum est, quod non in omnibus antiquis originalibus erant prædicta verba. Sexto, & efficacius, nam Bandellus, & eius Continuator, atque etiam Petrus de Vincentia addiderunt hęc verba: *Nec in ipso instanti animationis, &c.* in 3. parte, quæst. 27. vt videbimus infra auctoritate 5. contra veritatem, & mentē S. Thomæ adulterando eius textum; si ergo prædicta verba essent in 3. Sententiarum, quare hic illam prætermitterent, & ibi illam fingerent? Perpende vim huius rationis, quia videtur concludere. Septimo, quia Angelicus Doctor in tribus diuersis locis recapitulauit illa, quæ docuerat in Sentētiariis, scilicet, in 3. part. & in duobus Cōpendiis Theologiæ, vno impresso, & altero manuscripto, & in nullo illorum apposuit illam clausulam: *Nec etiam in ipso instanti infusionis, &c.* Igitur illa non erāt, nec extabant in Sententiariis. Octauo, quia S. Thomas in Sētentiariis secutus est in omnibus, & per omnia vestigia suorum magistrorum Alberti Magni, atque Alexandri Alensis, & in hac 3. dist. transcripsit verba ad litteram, vt etiam notauit Dionysius Carthusianus in 3. dist. quæst. 1. de Conceptione Virginis, §. *Propterea scripta S. Thomæ super dubiis istis prorsus concordant dictis Alexandri, & Bonauenturæ, &c.* Sed in Alexandro Alensi, & Bonauentura non extat clausula illa: *Nec etiam in ipso instanti infusionis.* Vt suis locis notauimus, imo semper illam addiderūt ex propriis Aduersarii: ergo eodem modo fuit addita in S. Thoma. Nono, quia hæc eadem numero verba *in ipso instanti infusionis*, atque illud verbum, *conseruaretur*, inueniuntur in Sūma Rayneri de Pisis, & ibi indicantur fuisse addita, & intrusa, vt diximus num. 265. ad finem: ergo idem præsumere possumus de illis existētibus in D. Thoma. Vltimo probatur demonstratiuè: insignis Comentator Angelici Doctoris Caietanus in 3. part. quæst. 27. art. 2. §. *Ad hoc dicitur, &c.* sic inquit: *Nam absolutè loquendo, inter illas duas positiones extremas, scilicèt, quod fuerit sanctificata vel ante infusionē animæ, vel post infusionē animæ, est positio media quòd fuit sanctificata in instāti infusionis animæ, cuius opinionis Auctor hic nō meminit, quia tempore suo non erat adinuenta, &c.* Ex quibus Caietani verbis duo deducūtur. Primum quod antiqui solum impugnabāt sanctificationem carnis ante animationem, quod iuxta demonstratum in toto hoc libro verissimum est. Secundum, quod tempore S. Thomæ, & aliorum nō erat adinuentum illud, an Virgo Maria fuerit sanctificata in instanti infusionis animæ: hoc autem dictum Caietani falsum esset, si in S. Thoma essent suo tempore proposita verba, *nec etiam in ipso instanti infusionis*: ergo postea fuerunt addita ab illis, de quibus supradiximus. Et si ista non vos conuincunt, suspendite iudicium vsque ad 5. & 6. auctoritatem, & in censura huius auctoritatis ad finem, §. *Item secunda auctoritas.*

Tertiam ergo sic adducunt: Item idem in sequenti articulo: *Duplex ergo sanctificatio Virginis fuisse dignoscitur, prima, qua in vtero sancti-*

ctificata fuit, secunda in Conceptione fuit Saluatoris, & quia sanctificatio emundationem à culpa dicit, quæ sine gratia esse non potest gratiæ autem est, firmitatem quandam efficere, ideò effectus sanctificationis est duplex, videlicèt, emundare, & confirmare, quantùm autem ad vtrumque effectum secunda sanctificatio primam excessit. In prima enim, vt communiter ab omnibus tenetur, ab originali fuit purgata peccato, quantum ad reatum, & maculam personæ fomes autem peccati, etiam post primam sanctificationem, per essentiam remansit in ea, sed ligatus, & impeditus per gratiam sanctificantem, ne in peccatum declinaret, aut à bono retraheret. Per secundam autem sanctificationem, fomes ille essentialiter substractus est. Prima autem Virginis sanctificatio aliorũ sanctificationibus excellentior fuit. Quod sic patet: nam in sanctificatione generali, quæ fit per legem communem in Sacramentis, tollitur quidèm culpa, sed remanet fomes solutum inclinans ad peccatum mortale, & veniale. In alijs verò in vtero sanctificatis non remanet solutus fomes vt inclinat ad mortale, remanet tamen solutus, vt inclinat ad veniale peccatum, sicut patet in Ioanne Baptista, & Hieremia, qui peccatũ veniale habuerunt; sed non mortale. In sanctificatione verò Virginis fomes remansit ligatus quantum ad inclinationem ad peccatum mortale, & veniale, & quod plus, est gratia sanctificationis, vt dicitur, non solùm repræssit motus illicitos in ipsa, sed etiam in alijs efficaciam habuit, ita vt quamuis esset pulchra corpore, à nullo vnquam concupisci potuerit; & ideò sicut in prima sanctificatione Virginis quædam fuit emundationis inchoatio, remoto originali peccato quãtum ad culpam; ita etiam fuit in ea quædam inchoatio confirmationis, quia per gratiam sanctificantem immunitatem à peccato deinceps consecuta est, quæ quidèm immunitas à tribus causabatur. Primo, ex ligatione fomitis, qui ad malum eam non inclinabat. Secundo, ex inclinatione gratiæ, quæ eam in bonum ordinabat, quãuis per eam nondum esset eius liberum arbitrium in fine vltimo stabilitum, sicut est in Beatis, qui ad finem vltimum peruenerunt. Tertio, causabatur ex conseruatione Diuinæ prouidentiæ, quæ eam intactam custodiuit ab omni peccato, sicut & in primo statu hominem ab omni nociuo protexisset. In secunda verò sanctificatione, & emundatio, & confirmatio in bono, quæ in primo fuerat inchoata, quodammodo consummata est, secundùm perfectionem patriæ: quod sic patet. Nam in prima sanctificatione ablata fuit inclinatio fomitis, remanente essentia eius, in secunda verò substractus fuit ille fomes totaliter, remanentibus adhuc pœnalitatibus ex peccato causatis, à quibus omnibus plenè liberata est per gloriam Assumptionis. Similiter ex altera parte, in prima sanctificatione collata fuit gratia inclinans liberum arbitrium efficaciter ad bonum, quamuis non esset sufficiens ad tollendum eius flexibilitatem in malum, quam flexibilitatem etiam homo in statu innocentiæ habuit, & Angeli antequam essent Beati. In secunda verò sanctificatione gratia superaddita fuit, quæ potentiam liberi arbitrij impleuit, vt in malum de cætero flecti non possit, non quidèm liberum arbitrium tollendo, sed eius defectum auferendo. In Assumptione verò ipsius per gratiam perfectam, in gloriam transeuntem, ei etiam fuit coniuncta est, ex quo immobilitas causatur liberi arbitrij. Hæc Aduersarii ex D. Thoma.

Vt breuitati consulamus (quia hæc auctoritas latissima est, & ad illam regulandam necesse esset, integrum transcribere articulum 2. quia ex toto illo ipsum fabricarunt) supposito textu S. Thomæ, quem passim inuenire poterit Lector, solùm indicabo illa, in quibus à veritate præsens auctoritas discrepat. In illo ergo 2. articulo, cuius titulus est: *Vtrum Beatissima Virgo per sanctificationem in vtero fuerit totaliter ab originali mundata?* In quo solùm tres excitat quæstiones. Primam principalem propositam in articulo. Secundam, vtrum per sanctificationem in vtero immunitatem à peccato actuali consecuta fuerit. Tertiam, vtrum per secundam sanctificationem, quæ in Conceptione Saluatoris fuit confirmationem in bono consecuta fuerit? Et examinatis his tribus inquit: *RESPONDEO. Ad primam quæstionem dicendum, quod duplex sanctificatio Virginis esse dignoscitur, &c.* Et prosequitur auctoritas, vt refertur ab Aduersariis, exceptis sequẽtibus vitiis. Primo addiderunt ly, *fuit*, & mutauerunt ly, *facere*, in, *efficere*. Secũdo, vbi S. Thomas, & benè, *gratiæ autem*; ipsi in nominandi casu, *gratia*, sed hic potuit esse error Typographiæ. Tertio, S. Thomas, *sanctificationis in generali*, ipsi prætermiserunt illud, *in generali*. Quarto, vbi Sanctus Thomas, *perfecit primam*; ipsi sic, *primam excessit*. Vide quantum inter se distent in omnibus, *perfecit*, & *excessit*. Quinto, vbi S. Thomas, *secundùm quod*; ipsi totam syncoparunt in ly, *vt*. Sexto, vbi Thomas, *à peccato originali quantum ad maculam, & reatum purgata fuit*; ipsi sic, ab originali fuit purgata peccato, quantum ad reatum, & maculam *personæ*. Nota, Lector, si execrabilior adulteratio excogitare poterat ipsemet primus inimicus homo, addentes illud *personæ*, vt determinarent maculam existentem iam in persona ipsa Virginis, & transmutantes totum textum Angelici Doctoris. Septimo, immediatè post prosequitur S. Thomas sic: *Sed de emundatione eius à fomite diuersimodè opinantur: quidam enim dicũt, &c.* Vbi latè refert aliquas sententias circa extinctionem fomitis, quæ omnia ista cauillosè, & astutè prætermiserunt Ad-

uer-

uersarii. Octauo, vbi S. Thomas post quadraginta octo lineas, prosequitur sic: *Vnde relinquitur, vt alij dicunt, quod fomes per essentiam post primam sanctificationem remansit: sed impeditus per gratiam sanctificantem, ne in peccatum inclinaret, aut à bono retraheret*; ipsi continuarunt antecedentibus vna continua, ac indiuisibili oratione; nec hoc fecerunt legaliter; nam Nono, prætermiserunt illud, *vnde relinquitur, vt alij dicunt*, vt stabilirent illam esse sententiam D. Thomæ, aut tecto diuersitatem opinionum. Decimo, vbi S. Thomas, *quod fomes per essentiam*; ipsi abstulerunt ly, *quod*, & addiderunt ly, *peccati*, & ly, *etiam*, quod non recta intentione factum est. Vndecimo, addiderunt illud, *in ea*, vt in illo relatiuo includerēt Mariam, quā non expresserat S. Thomas. Duodecimo, vbi S. Thomas, *sed impeditus*; ipsi, *sed ligatus*, & impeditus: de aliis vitiis, ac transmutationibus verborum non curamus. Decimotertio, ante illa verba, *per secundam autem*, prætermiserunt duas lineas. Decimoquarto, ex corpore articuli transierunt ad Responsionem quarti argumenti, vt suam continuarent auctoritatem, prætermittendo decem & octo lineas. Decimo quinto, vbi S. Thomas, *Ad quartum dicendum, quòd illa sanctificatio B. Virginis excellentior fuit, &c.* ipsi sic, *Prima autem Virginis sanctificatio*, quo suam declararunt intētionem. Decimosexto, vbi S. Thomas, *in sanctificatione enim, quæ fit per legem communem in Sacramentis*; ipsi addiderunt in sanctificatione illud, *in generali*. Decimoseptimo, vbi S. Thomas, *remanet fomes inclinans*; ipsi sic, remanet fomes *solutus*, nota differentiam inter, *inclināns*, & *solutus*. Decimooctauo, vbi S. Thomas, *in sanctificatis in vtero non manet fomes*; Aduersarii sic, *in alijs verò* in vtero sanctificatis non manet *solutus* fomes, iterum redeunt ad solutiones, quia solutæ, & dissolutæ diuagabant falsitates. Decimonono, omnia sequentia verba manent alterata, ac vitiata, à quibus supersedeo; quia agunt de sanctificatione Ioānis, & Hieremiæ. Vigesimo, vbi S. Doctor, *sed in B. Virgine inclinatio fomitis omninò sublata fuit*, Aduersarii sic, *in sanctificatione verò Virginis fomes remansit ligatus*. Vtinam & vestra ligaretis verba ad verum textum, quia non esset tanta differentia inter vtramque sententiam! Vigesimoprimo, ex Responsione ad quartum transierunt ad secundam quæstionem prætermissa tota Responsione ad quintum. Vigesimosecundo, vbi S. Thomas, *quantum ad culpam, & ligato fomite*, ipsi prætermiserunt ly, *ligato fomite*. Vigesimotertio, verba illa, *in secunda vero sanctificatione*, desumpserunt ex tertia quæstione, prætermittendo viginti lineas. Vigesimoquarto, addiderunt ex proprio cerebro verba illa: *Quæ in primo fuerant inchoata*, quæ non extant in S. Thoma. Vigesimoquinto, abstulerunt ly, *gloriosa*, quia erat epithetum honorificum Virgini Mariæ. Vigesimosexto, vbi S. Thomas, *in secunda verò fuit extinctus ipse fomes*; Aduersarii sic, in secunda vero *substractus* fuit *ille* fomes *totaliter*. Vigesimo septimo, vbi S. Thomas, *vt in cōtrarium flecti*, ipsi, vt in *malum de cætero*. Vigesimooctauo, tota vltima clausula manet vitiata, cuius verba non regnamus ad veritatem, quia pro nostro Cōceptionis assumpto sunt vitia parui momēti. Inuenimus igitur in propositis tribus auctoritatibus quadraginta quatuor vitia præcipua, alia vero minoris momenti sunt triginta, de quibus non curamus.

Quartam auctoritatem sic adducunt: Item in solutione articulorum: *Si*, inquit, *B. Virgo ante Christi passionem mortua fuisset, ad Dei visionem non fuisset admissa, sicut nec alij Sancti Patres, quamuis enim in illis remotus fuisset reatus ad personam pertinens, remanebat tamen reatus naturæ, qui per Christi passionem sublatus est: & ideò esse sine peccato dicitur, esse proprium Christo, qui nec originali, nec actuali peccato vnquam fuit infectus: Virgo autem Mater eius fuit quidem originali peccato infecta, à quo antequā nasceretur, fuit mūdata, sed ab actuali peccato omninò fuit immunis, quam immunitatem consecuta est per ligationem fomitis, & gratiam sanctificantem, & per custodiam Diuinæ prouidentiæ, sine qua etiam fomite omninò extincto peccare potuisset, sicut Adam peccauit, qui fomitem non habebat. In secunda verò sanctificatione ablata est potentia peccandi. Sed est sciendum, quòd potentia peccandi potest dupliciter auferri, vno modo, quia liberum arbitrium vltimo fini coniungitur, qui ipsum sic perimplet, vt nullus in eo defectus remaneat, & hoc modo potentia peccandi tollitur per gloriam consummatam, & ideò in nullo viatore ponitur potentia peccandi hoc modo........Aliomodo tollitur potentia peccandi per hoc quòd alicui tanta gratia infunditur, quod omnimodè defectum auferat aliquo aro. & hoc modo in B. Virgine, quando concepit Filium ablata est potentia peccandi, quamuis in statu viæ remaneret.* In hac auctoritate sunt sequentia vitia, & primo est illud, *in solutione articulorum*, quia S. Thomas nullam solutionem habet articulorum: si autem voluerunt dicere, quod hæc verba desumpta erant ex diuersis solutionibus articulorum, vt reuerā factum est, non debebant dicere, *in solutione*, sed in solutionibus, nec etiam *articulorum*, sed articuli, quia ex solo vno articulo desumptæ fuerunt. Secundum vitium sit, quod prima verba desumpserunt ex 1. quæst. in Responsione ad primum argumentum, sed auferentes ly, *quod*, & in S. Thoma est, *non admitteretur*. Itē vbi Aduersarii, *Sancti Patres*: S. Thomas habet,

bet, *antiqui* Patres, mutarunt etiam ly, *eis*, & ly, *esset*, in illud, *illis*, &, *fuisset*. Tertium vitium est quia illa, *& ideò esse sine peccato*, addita sunt falsò ex proprio cerebro, vt continuarent auctoritatem cum sequentibus verbis. Quartum, à Responsione primi argumēti quæstionis primæ, continuò calamo & oratione, transierunt ad Responsionem tertii argumenti secundæ quæstionis. Quintum, quod vbi S. Thomas, *quia ipse nunquam, nec actuali, nec originali macula*; Aduersarii sic, *qui*, nec originali, nec actuali *peccato*, & quod omnia hæc fuerint facta ex destinato animo, ex ipsis verbis constat. Sextum, vbi S. Thomas, *à peccato actuali omninò immunis fuit*; ipsi transmutantes dixerunt, *sed ab actuali peccato omninò fuit immunis*, alia etiā sunt ibidē vitia minoris momenti. Septimū, quòd ex respōsione ad argumentū 3. secundæ quæstionis transierunt continuatis verbis ad responsionem argumenti primi tertiæ quæstionis. Octauum, quòd omnia illa verba coaptarunt secundùm suum genium, & ad suum propositum: nam in S. Thoma non extant, vt ab ipsis proponuntur; sed sic: *Ad primum ergo cōtra hoc obiectū dicendum, quòd in prima sanctificatione consecuta est immunitatem à peccato, nō per gratiam confirmantem, sed per ligationem fomitis ad malum inclinantis, & per custodiam Diuinæ prouidentiæ, sine qua etiam fomite omninò extincto, peccare potuisset, sicut & Adam peccauit, nisi esset in ea gratia consumata.* Confer verba verbis, & videbis in quantis differunt. Nonum, verba illa, *in secunda verò sanctificatione ablata est potentia peccandi*, omnia sunt ficta, & ab ipsis addita, quia non extant in S. Thoma, nisi dicamus esse multiplicata cum infrà positis in penultima linea. Decimum, respōsionem primi argumenti tertiæ quæstionis cōtinuarunt cum responsione ad secundùm eiusdem quæstionis, in qua etiam aliqua vitiarunt, nam prætermiserunt ly, *puro*, item vbi S. Thomas, *sic peccandi potentia soluitur*; ipsi sic, *ponitur potentia peccandi hoc modo.* Item tacuerunt omnia sequentia verba: *Vt cum absolutione potentiæ peccandi tollatur potentia moriendi, nisi in Christo, in quo dispensatiuè remansit, ad opus redemptionis complendum.* Item, nescio quid velint significare in illo spatio prætermisso, quasi ibi aliqua verba deessent, quæ in S. Thoma legi non possent, sed in rei veritate non desunt. Nec etiam intelligo illa duo verba interposita, *aliquo ar.o.* cum abbreuiatura: integra enim clausula sic se habet in Angelico Doctore: *Alio modo aufertur per hoc, quòd gratia tanta infunditur, quæ omnem defectum tollat, & sic in B. Virgine, quando concepit Dei Filium, ablata est peccandi potentia, quamuis in statu viæ ipsa Virgo remaneret*, in solis ergo verbis huius vltimæ clausulæ sunt alia septem vitia; sed reputando illa omnia pro vno, si vndecim hæc adiungas præcedentibus quadragintaquatuor, inuenimus iam in quatuor auctoritatibus suprapositis quinquagintaquinque vitia, & adulterationes magnas.

Quintam auctoritatem sic adducunt: Item in 3. part. quæst. 27. artic. 2. *Sanctificatio*, inquit, *Beatæ Virginis non potest intelligi ante animationem, nec in instanti animationis, sed post animationem, aliter enim non incurrißet maculam peccati originalis, & per consequens non indiguißet redemptione, & saluatione facta per Christum, quod est inconueniens. Hæc ille* ibi, & articul. 3. & 5. Hucusque Bandellus, & cum ipso cæteri scribentes post illum. Anonymus verò istam adducit sic: *Sanctificatio*, inquit, *Beatæ Virginis, ante animationem eius intelligi non potest, dūplici ratione. Primo quidèm, quia sanctificatio, de qua loquimur, non est nisi emundatio à peccato originali. Sanctitas enim est ab omni immunditia, perfecta, & immaculata munditia, vt dicit Dionysius 12. cap. de Diuinis nominibus, culpa autem non potest emundari, nisi per gratiam, cuius subiectum est sola creatura rationalis: ideò ante infusionem animæ rationalis B. Virgo sanctificata non fuit. Secundo, quia cùm sola creatura rationalis sit susceptiua culpæ, ante infusionem animæ proles non est culpæ obnoxia, & sic quocumque modo Beata Virgo ante animationem sanctificata fuisset, nunquam incurrisset maculam originalis culpæ, & tunc non indiguisset redemptione, & saluatione facta per Christum, de quo dicitur Matthæi 1. Ipse saluum faciet populum suum à peccatis eorum. Hoc autem est inconueniens, quod Christus non sit Saluator omnium, vt dicitur 1. ad Timoth. 4. Vndè relinquitur, quod sanctificatio Virginis fuerit post eius animationem. Hæc ille.* Pro examinanda veritate huius auctoritatis, quia iam peruenimus ad præcipuam partem, & quæstionem Sancti Thomæ, dico, quod in 3. parte, præallegata quæstion. 27. cuius titulus est: *De Beatæ Virginis Mariæ sanctificatione, in sex articulos diuisa.* Articuli sunt sequentes: Primus, *Vtrum Beata Virgo Mater Dei, fuerit sanctificata ante Natiuitatem ex vtero?* Secundus, *Vtrum fuerit sanctificata ante animationem?* Tertius, *Vtrum per huiusmodi sanctificationem fuerit sibi totaliter sublatus fomes peccati?* Quartus, *Vtrum per huiusmodi sanctificationem fuerit consecuta, vt nunquam peccaret?* Quintus, *Vtrum per huiusmodi sanctificationem adepta fuerit plenitudinem gratiarum?* Sextus, *Vtrum sic sanctificari fuerit proprium sibi?* Isti sunt sex Articuli, & omnia quæ habet Angelicus Doctor, de sanctificatione Mariæ, require, ô Lector! amore Dei iterum legendo proposita, an inuenias præcipuam, ac principalem quæstionem nostræ contro-

trouersiæ? Vtrum, scilicet, Virgo Maria sanctificata fuerit, vel potuerit sanctificari in ipso instanti infusionis animæ, vel animationis? Cum hic non extet neque in 3. Sent. dist. 3. vt supra notauimus, colligitur clarè quod S. Thomas, non tetigit ex professo punctum, & scopum præsentis controuersiæ. Vtrum autem hoc fecerit saltem incidenter, hoc opus, hic labor. Ille Thomista clarus, & Dominicus occultus in cursu Salmat. fol. 640. à veritate victus, inquit, de S. Thoma: *Quòd verò fuerit in gratia, vel in peccato concepta, neque directè aliquando quæsiuit, neque omninò per se examinauit, nec circa hoc nimium fuit solitus, &c. Sed euertit accuratè illam quæ ponebat Virginem sanctificatam ante animationem.* Et in hoc verum dixit, sicut etiam affirmat Caietanus in Comentario huius articuli? Vide etiã quæ dicimus infrà, post omnes auctoritates, ad finem: nam ibi mirabilia te expectant.

Hoc ergo prænotato. Auctoritas adducta ab Aduersariis est desumpta ex articulo 2. vbi quæritur: *Vtrum Beata Virgo fuerit sanctificata ante animationem?* Et sic ex præfixo scopo in titulo, constat quod auctoritas est extra rem, & punctum nostræ controuersiæ. Nam sanctificatio ante animationem ad quid? Vitia vero contenta in hac auctoritate sunt sequentia. Primo, vbi Anonymus: *Sanctitas enim est ab omni immunditia perfecta & immacula mũditia.* S. Thomas solùm dicit: *Sanctitas enim est perfecta munditia*, licet in 3. Sent. dist. 3. artic. 1. sic eam diffinit ex eodem Dionysio: *Sanctitas est ab omni immunditia libera, & perfecta, & immaculata munditia.* Diffinitio autem, vt extat in S. Dionysio, in vltima impres. tomo 1. folio 866. sic se habet: *Sanctitas igitur (vt more nostro loquar) est ab omni scelere libera, & omnino perfecta, & omni ex parte immaculata puritas.* Adhuc hic latet anguis, sed transeat. Secundo, auctoritas tota est viciata; præcipuè quia ex proprio cerebro, & absque vllo timore, addidit illam clausulam: *Nec in instanti animationis*, quæ est scopus totius controuersiæ, & hæc verba non extant in Angelico Doctore, nec in originalibus impressis, nec manuscripto existente in Bibliotheca Regia Escorialis 11. D. 8. neque in aliquo alio. En Lector, inuenimus ipsissimamet verba, quæ in 3. Sentent. etiam fuerunt addita in textu Sancti Thomæ, vt notauimus auctoritate 2. Et in Alberto Magno numero 8. Auct. 3. & in Alexan. Alensi numero 23. auct. 2. Cognoscens enim Bandellus quod hæc veritate in tota hac quæstione, in sex articulos diuisa non tangebatur, neque in propriis terminis, neque saltem incidenter, præcipuum, ac principale, atque vnicũ & totale præsentis controuersiæ punctũ, quia S. Thomas solùm dicebat: *Sanctificatio B. Virginis non potest intelligi ante eius animationem, du*plicitatione, ipse insuper addit: *nec in instanti animationis.* Et si hoc factum est in 3. part. quæ est Sancta Sanctorum in operibus Thomæ, ad quid discurrimus de 3. Sententiarum? Nec fuit sola hæc adulteratio, sed alia execrabilior. Nam in textu S. Thomæ antequam macularetur (si credendum est Ioanni Bromiardo antiquo, & docto Ordinis Prædicatorum scriptori) hæc tertiæ partis verba quæst. 27. art. 2. sic stabant: *Sanctificatio B. Virginis non potest intelligi ante animationem, sed in ipsa animatione, id est, in cõiunctione animæ cum corpore, &c.* Venit quidã. N. & abstulit verba illa: *Sed in ipsa animatione, id est, coniunctione animæ cum corpore, &c.* Et superueniens Bandellus superaddidit illud: *Nec in instãti animationis.* Sicque à terra illa benedicta, Thomistica, & agro Angelico vnus abstulit quæ erant pro nostra sententia expressa, & alter plantauit quæ erant pro sua opinione, vt sic esset falsitatis coccum bis tinctum in sanguine Agni. Sed de hoc iterum redibit sermo infrà. Tertio, etiam vitiauit auctoritatem, ex respõsione ad 4. argumentum, nam in S. Thoma sic extat: *Et ideò si parentes B. Virginis fuerunt mũdati à peccato originali, nihilominus B. Virgo peccatum originale contraxit, cũ m fuerit concepta secundùm carnis concupiscentiam, ex cõmixtione maris & fœminæ.* Hæc sunt verba S. Thomæ, quibus respondit ad argumentum 4. quod tale est: *Præterea Apostolus dicit Roman. 11. Si radix sancta, & rami: radix autem filiorũ sunt parentes eorum, potuit ergo B. Virgo sanctificari etiam in suis parentibus ante animationem.* Hoc etiam argumentum ad litteram adducit S. Thomas in 3. Sent. art. 1. in 1. quæst. vbi quærit vtrũ Virgo sanctificata fuerit antequam conceptio carnis eius finiretur? Cõstat ergo ex titulo quæstionis, & cõclusione, & argumento, & ex ipsamet solutione, quòd S. Thomas hic nõ loquitur de peccato originali cõtracto in animatione, seu animæ infusione, quam modo vocamus Conceptionem: sed de sorde, fomite, ac pruritu ex ardore libidinis, & cõcupiscentiæ parẽtum relicto in semine, embryone, ac carne genita prolis & fœtus hanc enim generationẽ carnalẽ semper & vbique, ac millies ore pleno vocat S. Doctor cõceptionẽ absolutè & simpliciter, & sic in 3. dist. 3. ad 3. secũdæ quæstiunculæ, inquit: *Dicẽdum quod cõcubitus, quo B. Virgo cõcepta fuit, meritorius creditur, &c.* Cũ concubitu cõiungit conceptionem, vide etiam suprà auctoritatem 1. sicut etiam illud relictum in carne genita vocat peccatũ originale, & sic tam hæc, quam aliæ auctoritates desumptæ ex hoc articulo non sunt ad rem, neque ex illis potest deduci argumentum efficax: Siquidem omnes tendunt ad sanctificationem ante animationem, vt ex ipsismet verbis constat, & in hoc non est necesse terere tempus, quia eius Commenta-

tor Caietanus sic intelligit, & explicat S. Thomam; vide ibi.

Sextam auctoritatem sic adducunt: Item in eodem articulo, in responsione 2. argumenti: *Si*, inquit, *anima B. Virginis nunquam fuisset originalis peccati contagio inquinata, hoc derogaret dignitati Christi, secundùm quam est omnium hominum Saluator vniuersalis, & ideò sub Christo qui saluari non indiguit, tanquam vniuersalis Saluator, maxima fuit puritas B. Virginis, nam Christus non contraxit peccatum originale, sed in ipsa sui Conceptione fuit sanctus secundum illud Lucæ 1. Quod enim ex te nascetur Sanctum, &c. Sed B. Virgo cōtraxit quidem originale peccatum, sed ab eo fuit mundata, antequā ex vtero nasceretur. Et hoc significatur Iob 3. vbi de nocte originalis peccati dicitur: Expectet lucem, id est, Christum, & non videat, quia nihil inquinatum incurrit in illum, vt dicitur Sapient. 7. Nec ortum surgentis Auroræ, id est, B. Virginis, quæ in sui ortu ab originali peccato fuit immunis.* In hac auctoritate sunt vitia sequētia. Primum, quod addiderunt illud omnium *hominum*; nam in originali solùm est *omnium*. Secundum, vbi S. Thomas, *nam Christus nullo modo contraxit originale peccatum*, in quibus indicat peccatum originale contrahi diuersis modis, secundùm suum loquendi modū, scilicèt, in carne, ex generatione carnali, & cōcupiscentia parentum; & etiam in anima, ex carnis infectæ informatione, Aduersarii astutè, abstulerūt ly, *nullomodo*. Tertio, quia hæc quæ S. Thomas adducit ad probandum Virginem cōtraxisse peccatum originale causale ante animationem, id est, in ipsa sua generatione, à quo solus Christus fuit immunis, quia genitus fuit absque libidine, concupiscentia, vel vlla carnis delectatione (quam tam S. Thomas, quā alii Doctores antiqui, vocabant originalem maculam, culpam, peccatum) Aduersarii adducūt ad probandum originale formale, contractum in animatione prolis. Hoc constat ex titulo quæstionis, ex ipsa conclusione D. Thomæ, & denique ex argumento ad quod respōdit Angelicus Doctor, quod sic se habet: *Secundo præterea cōueniens fuit (sicut Anselmus dicit in libro de Cōceptu Virginali) vt illa Virgo ea puritate niteret, quæ maior sub Deo nequit intelligi, vnde & Canticorum 4. dicitur: Tota pulchra es, Maria, & macula non est in te; sed maior puritas fuisset B. Virginis, si nūquam anima eius fuisset inquinata contagio originalis peccati: ergo hoc ei præstitum fuit, vt antequam animaretur, caro eius sanctificaretur.* Cùm ergo argumētum loquatur de sanctificatione carnis ante animationem, huc tendit etiam solutio. Fateor, atque profiteor, quod verba S. Thomæ indicant, quod si caro non fuit sanctificata ante animationem, quod anima B. Virginis fuit contagio illo originalis peccati existente in carne inquinata; de quo pronunc non curo; quia solùm desidero ostendere, quod S. Thomas nec in 3. part. hìc, nec in 3. Senten. nec ex professò, neque saltem incidēter, tetigerit quæstionem hanc: Vtrum B. Virgo potuerit sanctificari, vel sanctificata fuerit in ipso instanti infusionis animæ, seu animationis, quod etiam fatetur eius Cōmentator Caietanus, vt sæpè notaui. Nam cum ipse dicat in 3. Sent. art. 1. quæ. 2. impugnans quod ante animationem non fuerit sanctificata: *In partibus hominis est talis ordo, quòd anima est Deo propinquior quā corpus; sed virtus alicuius agētis prius peruenit ad ea quæ sunt sibi propinquiora, & per ea ad magis distantia; ergo gratia sanctificationis à Deo venit ad corpus per animā: ergo antequam animaretur sanctificari nō potuit.* Ecce quomodo probat Angelicus Doctor, & quidē optimè, quod caro nō potuit esse prius sancta, quàm anima, neque ex corpore redundare sanctitatem in animam, sed è contrà: probat ergo euidēter, quod anima non potuit sanctificari ex carne. Sed an anima in primo instanti suæ creationis, & infusionis potuerit esse sancta, & in ipso instanti sanctificare carnem, neque inquirit, neque ventilat, nec saltem minimum pro hac præcipua difficultate adducit verbum. Quia vt inquit Caietanus, *cuius opinionis Auctor hic non meminit, quia tempore suo non erat ad inuencta, &c.* Et si quādo scripsit tertiam partem, & quæstionem hāc, quod fuit ad vltimum vitæ suæ terminum (nam propter mortem hanc incompletam dereliquit, quam posteà perfecerunt Albertus de Brixia, & alii) quomodo in 3. Sent. quando iuuenis diceret illud, *nec etiam in ipso instanti infusionis animæ*. Vt nūc extat in prædicto 3. Senten.

Septimam auctoritatem sic adducunt: Item idem in responsione ad 4. argumentum dicit: *Est*, inquit, *sanctificatio vna, videlicet totius naturæ, secundùm quam tota humana natura ab omni corruptione culpæ, & pœnæ liberatur, & hæc erit in resurrectione. Alia verò est sanctificatio personalis, quæ non transit in prolem carnaliter genitam, quia talis sanctificatio non respicit carnem, sed mentem, & ideò licet parentes B. Virginis fuerint per talem sanctificationem mundati ab originali peccato, nihilominus tamē B. Virgo ex ipsis genita originale peccatum cōtraxit, quia fuit concepta per carnis concupiscentiam, ex cōmixtione parentum, quæ est causa originalis peccati in prole. Dicit enim Augustinus in 1. de Nuptijs, & cōcupiscentia: omnē carnem, quæ de concubitu nascitur carnē esse pecati. Hæc ille.* In hac auctoritate, illa absoluta: *Et ideò licet parētes*, in S. Thoma est cōditionalis: *Ideò si parētes*. Secūdo, addiderūt verba illa, *per talē sanctificationē*. Cū ergo hæc auctoritas licet magis lata coincidat cū auctorit. 5. suprapposita, nihil speciale in ea

ei occurrit nisi solũ quod ex hoc vno articulo 3. partis adducũt tres auctoritates, & si totus articulus nõ est ad rem: ergo neq; partes; in quibus sunt octo vitia capitalia, quæ adiuncta antecedẽtibus sunt omnia hucusque 63.

Octauam auctoritatem sic adducunt ex eadẽ quæst. 27. art. 3. *Per primam*, inquit, *sanctificationem, quæ fuit in vtero, non sublata fuit Virginis fomes peccati secundùm essentiam, sed remansit in ea ligatus, non quidem per actum rationis suæ, sicut in viris sanctis, quia pro tunc ipsa nõ habuit vsum liberi arbitrij, hoc enim fuit speciale priuilegium Christi, quod in vtero Matris perfectè vsum liberi arbitrij habuit: sed hoc fuit per abũdantiã gratiæ, quam in sanctificatione recepit, & per diuinã prouidentiã, sensualitatem eius ab omni motu inordinato prohibentem. Postmodum vero in ipsa conceptione carnis Christi, in qua primo debuit refulgere immunitas peccati, credendum est, quod ex prole redundauerit in Matrem, totaliter fomite sublato, & hoc significatur Ezechiel. 43. vbi dicitur: Gloria Israel ingredietur per viam orientalem, id est, per B. Virginem, & terra, id est, caro ipsius, splendebit à Maiestate eius, id est, Christi. Hæc ille.* Hæc auctoritas est in artic. 3. vbi S. Thomas quærit: *Vtrum per sanctificationem fuerit B. Virgini fomes totaliter sublatus?* Cuius resolutio sic incipit: *Respondeo dicendum, quod circa hoc sunt diuersæ opiniones.* Et ad finem concludit: *Et ideò videtur melius dicendũ, quod per sanctificationem in vtero, &c.* Primo ergo quod S. Doctor dicit dubitatiuè, Aduersarij auferendo verba, fecerunt conclusionem absolutè affirmatiuam. Secundo, addiderunt ly *primam*, quæ vox non extat in S. Thoma. Tertio, abstulerunt hãc clausulam: Non habuit vsum liberi arbitrii, *adhuc in ventre Matris existens.* Quarto, addiderunt totum illud de Christo, *qui in vtero Matris perfectè vsum liberi arbitrij habuit*, quod licet verum sit, non tamen extat hæc verba in S. Thoma. Quinto, prætermiserunt illud, *& etiam perfectus.* Alia etiam restant parui momenti vitia. Iam ergo sunt 68. vitia. In hac auctoritate solùm dicit S. Thomas, quod per sanctificationem non fuit sublatus à Virgine fomes secundùm essentiam: ex quo solùm illatiuè arguũt Aduersarii: habuit Maria fomitem quoad essentiam: ergo & originale, quia fomes non potuit causari, nisi à peccato. Sed de hoc in Caietano.

Nonam auctoritatem adducunt sic: Item eadem quæst. arti. 5. ad 2. argumẽtum dicit: *Quod sicut in rebus naturalibus inuenitur triplex perfectio. Prima quidem est perfectio dispositionis, puta quando materia est perfectè disposita ad formam, secũda est pefectio formæ iam adeptæ, quæ est potior, & perfectior quã illa, quæ disponebat ad formam ignis. Tertia autem est perfectio finis vltimi iam consecuti, sicut ignis tunc habet perfectissimè suas qualitates cùm ad locum suum peruenerit. Similiter enim in B. Virgine fuit triplex consideratio gratiæ. Prima quidem quasi dispositiua, per quam reddebatur idonea ad hoc quòd esset Mater Christi, & hæc fuit perfectio sanctificationis in vtero. Secũda verò perfectio gratiæ fuit ex præsentia Filij Dei in eius vtero Incarnati. Tertia vero est perfectio finis, quam habuit, quãdo assũpta fuit in gloria, quòd autem secũda perfectio sit potior prima & tertia quam secunda, patet dupliciter. Vno quidem modo per liberationẽ à malo: nam per primam sanctificationem fuit liberata à culpa originali, in Conceptione autẽ Filij Dei fuit totaliter liberata à fomite peccati; in sua verò glorificatione fuit etiam liberata ab omni pœnalitate, & miseria. Alio modo hoc patet ex ordine ad bonũ: nam in prima sui sanctificatione adepta est gratiam inclinantem ad bonum, in Conceptione verò Filij Dei collata est ei gratia cõfirmãs eam in bono, in sui vero glorificatione confirmata est eius gratia, perficiens eam in fruitione omnis boni. Hæc ille.* Hoc enim dicit art. 4. ad primũ, & art. 6. dicit quod prima sanctificatio eius maior fuit quam Hieremiæ, & Ioannis Baptistæ. Idem dicit in 4. Senten. dist. 6. quæst. 1. artic. 1. Hucusque Aduersarii.

Beatus ergo Thomas, in illo artic. 5. cuius titulus est: *Vtrum B. Virgo per huiusmodi sanctificationẽ, adepta fuerit plenitudinem omnium gratiarum?* proponit tale argumentum. Secundo: *Præterea ei quod est plenum, & perfectum, nõ restat aliquid addendum, quia perfectum est cui nihil deest, vt dicitur in 3. physic. sed B. Virgo postmodum additionem gratiæ suscepit, & quando Christum concepit (dictum est enim Lucæ 1. Spiritus Sanctus superueniet in te) & iterum quãdo in gloria est assumpta: ergo videtur quòd non habuerit in sua prima sanctificatione plenitudinem gratiarum.* Ad quod argumentum respõdit, proposita verba ab Aduersariis adducta, in quibus cõmiserunt vitia sequentia. Primo, tota illa prima clausula est vitiata, & addita quam plura verba quæ non extant in S. Thoma. Secundo, vbi Angelicus Doctor, *in Virgine fuit triplex perfectio gratiæ*, Aduersarii, nescio quo fine, & genio dixerunt: triplex *consideratio*, quasi fugientes à perfectione gratiæ Mariæ, vel perfectio gratiæ Mariæ consisteret non in re, sed solùm in consideratione. Tertio, addiderũt ly, *in vtero.* Quarto, vbi S. Thomas solùm dicit, *mundata à fomite*; ipsi, *liberata à fomite peccati*, fortè quia plus exprimebat ipsorum intentum, *liberata*, quam *mundata*, & addentes ly *peccati.* Quinto, addiderunt ly, *pœnalitate.* Sexto, vbi Sanctus Thomas, *In Conceptione autem Filij Dei consumata est eius gratia*; ipsi sic, *collata est ei* gratia, fortè abhorrentes videre in Maria, ex suo S. Thoma consummationem gratiæ, quia aliàs illam tribuerat Sanctus Thomas Chri-

-sto Domino, & quòd hoc non fuerit factum ex simplicitate, patet ex sequenti vitio, & sit Septimum nam consequenter, loco, *consummata,* ipsi dixerũt *cõfirmata.* Octauo, ad illud quod adducunt: *Hoc idẽ dicit articul. 4. ad primum,* dico quod ibi solùm sunt hæc verba: *Ad primum ergo dicendum quòd in B. Virgine post sanctificationem in vtero remãsit quidem fomes peccati, sed ligatus, ne scilicèt prorrumperet in aliquem actum inordinatum* Si ergo propter hæc verba potest affirmari: *Hoc idem dicit,* id est, Virgo Maria fuit concepta in peccato originali, Lector iudicet. Nono, fatemur quod Sanctus Thomas in præallegato articulo 6. ad primum dicit, quod Beata Virgo ampliorem sanctificationis gratiam obtinuerit, quam Ioãnes & Hieremias, sed negamus quod aliquid amplius dicat, vel sumat in ore primam sanctificationem. Decimo, ad illud quod superaddunt: Idem dicit in 4. Sent. dist. 6. artic. 1. dicimus, quod ibi quærit S. Doctor, *Vtrum Natiuitas ex vtero in baptizando sit expectanda?* Atque in toto articulo nec verbum quidem habet de Virgine Dei Matre, vel de eius sanctificatione. Vndè hæc citatio solùm fuit adducta ad augẽdum numerum palearum, & absque vllo minimo fundamento. Hucusque ergo in propositis nouem auctoritatibus sunt iam vitia septuaginta octo, & aliqua capitalissima, quia sunt totius auctoritatis.

Decimam auctoritatem sic adducunt ex Quodlib. 6. quæst. 4. artic. 1. & secundum alios quæst. 5. *Est,* inquit, *considerandum quòd vnusquisque peccatum originale contrahit, ex hoc quod fuit in Adam secundum seminalem rationem, sicut dicit Augustinus 10. super Genes. ad litteram, omnes autem illi in Adam fuerunt secundum seminalem rationem, qui non solùm ab eo carnẽ acceperũt, sed etiam secundum naturalem modum originis ab eo sunt propagati. Si autem processit ab Adam Beata Virgo, quia nata fuit per commixtionem sexuum, sicut & cæteri, & ideò concepta fuit cum originali peccato, & includitur in vniuersitate eorum, de quibus Apostolus dicit ad Roman. 5 in quo omnes peccauerunt, à qua vniuersalitate solus Christus excipitur, qui in Adam nõ fuit secundùm seminalem rationem, alioquin si hoc alteri conueniret quam Christo, non indigeret redemptione facta per Christum, & ideò non tantum debemus dare Matri, quod aliquid subtrahatur honori filij, qui est Saluator omniũ hominum, vt dicit Apostolus 1. Timoth. 4. Quamuis autem B. Virgo in originali peccato concepta fuerit, creditur tamẽ in vtero sanctificata, antequàm nata, & ideò circa celebrationem Conceptionis eius, diuersa cõsuetudo Ecclesiarum inoleuit. Romana enim Ecclesia, & plurimæ aliæ cõsiderantes Conceptionẽ eiusdem Virginis in originali peccato fuisse, festũ Conceptionis non celebrant. Aliquæ verò considerantes sanctificationem eius in vtero, cuius tempus ignoratur, celebrant Cõceptionem. Creditur enim, quod quàm cito post Conceptionem, & animæ infusionem fuerit sanctificata. Vndè illa celebritas non est referenda ad Conceptionem ratione Conceptionis, sed potius ratione sanctificationis. Sic ergo non est celebranda Conceptio prædicta, quia fuerit sine peccato originali concepta, sed quia fuerit in vtero statim post Conceptionem sanctificata. Non enim per hoc tollitur, quin fuerit specialius cæteris Sanctis præparata; quia in ipsa sanctificatione copiosius cæteris munus gratiæ accepit, vt non solùm purgaretur à peccato originali, sed vt tota eius vita redderetur immunis ab omni peccato, tam mortali, quam veniali, vt dicit Anselmus, & Bernardus, & hæc ille.* Hæc auctoritas extat Quodlib. 6. quæst. 5. art. 7. tom. 8. ad finem, cuius titulus est: *Vtrum liceat celebrare Cõceptionem Dominæ nostræ?* fol. mihi 40. & in origin. antiquo Venetiano impres. anno 1495. fol. 33. col. 4. & sic est primũ vitiũ quod non extat quæst. 4. nec art. 1. vt Aduersarii dicunt. Secũdo, quod resolutio S. Thomæ, sic incipit: *RESPON. Dicendum quod hic inducuntur duæ quæstiones, vna principalis, altera accessoria, scilicet, an B. Virgo fuerit concepta cum originali, quod opportet primo determinari; est ergo considerandum, &c* quæ verba prætermissa fuerunt ab Aduersariis. Tertio, vbi S. Thomas, *vt Augustinus dicit super Genes. ad litteram;* ipsi ex proprio cerebro signarunt caput dicentes; vt dicit Augustinus *decimo.* Quarto, vbi S. Thomas, *de quo;* ipsi in plurali, de *quibus.* Quinto, vbi ipsi, *alioquin si hoc alteri conueniret;* in S. Thoma extat sic, alioquin si hoc alteri *non* conueniret, addita negatione *non*, si autẽ hic fuerit error typographiæ, vel prophetizare nescientes quid dicerent, ipsi videant: ego dicerem hoc secundum. Sexto, addiderunt illud, *facta per Christum.* Septimo, vbi Sanctus Thomas, *Beata Virgo in originali concepta fuerit;* ipsi addiderunt, *peccato:* Nota Lector, & millies nota quod semper, & vbique addiderunt Aduersarii hanc vocẽ PECCATVM. Octauo, addiderunt etiam illam causalem, non est *ideò* celebranda. Nono, sine vllo timore addiderunt illud, *sed quia fuerit in vtero statim post Conceptionem sanctificata,* hæc enim verba non extant in S. Thoma nec vestigium illorum. Decimo, addiderunt illud, *& Bernardus;* in textu enim solùm de Anselmo fit mentio. Alia autem sunt minoris momenti vitia, quæ gratis omittimus. Si ergo hæc decem addas superioribus, iam sunt octoginta duæ adulterationes capitales. De huius auctoritatis sensu, vide infrà in censura.

Vndecimam auctoritatem sic adducunt ex 4. Sent. dist. 43. quæst. 1. artic. 4. ad 3. vbi sic dicit

est: *Erroneum est dicere, quòd aliquis sine peccato originali concipiatur, præter Christum, quia talis non indigeret redemptione, quæ est facta per Christum, & sic Christus non est omnium hominum Redemptor, & ideò non potest sine errore poni, quòd aliquis sine peccato concipiatur. Hæc ille.* Veritas vero est quod in 4. Sent. dist. 43. art. 4. vbi quærit Angelicus Doctor: *Vtrum mors erit terminus à quo resurrectionis in omnibus?* proponit hoc argumentū 3. *Præterea Augustinus in Ench. dicit, quòd quatuor vltimæ petitiones orationis Dominicæ ad præsentē vitā pertinent, quarū vna est: Dimittere nobis debita nostra: ergo Ecclesia petit in hac vita sibi omnia debita relaxari; sed Ecclesiæ oratio non potest esse cassa, quin exaudiatur Ioann. 14. Quidquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis: ergo Ecclesia in aliquo huius vitæ tempore omniū debitorum remissionem consequetur: sed vnum de debitis, quo pro peccato primi parentis astringimur, est quod nascimur mortali peccato; ergo aliquando hoc Ecclesiæ Deus præstabit, quod homines sine peccato originali nascentur, sed mors est pœna originalis peccati: ergo aliqui homines erunt circa finem mundi, qui non morientur, & sic idem quod prius.* Ad hoc argumentum sic respondit Diuus Thomas: *Ad tertium dicendum, quod hoc est erroneum dicere, quod aliquis sine peccato originali concipiatur præter Christum; quia ille qui sine peccato originali cōciperetur, non indigeret redēptione, quæ facta est per Christum, & sic Christus non esset omnium hominum Redeptor: nec potest dici, quod non hac redemptione indiguerint, quia præstitum fuit eis, vt sine peccato conciperentur, quia illa gratia facta est parentibus, vt in eis vitium naturæ sanaretur, quo manente, sine originali peccato generare nō possent, vel ipsi naturæ, quæ sanata est.* Hæc sunt integra verba illius solutionis S. Thomæ, in quibus quoad litterā sunt vitia sequentia. Primo, vbi S. Thomas, *dicendum quod hoc est erroneū;* ipsi absolute, *erroneum est dicere.* Secundo, prætermiserunt illā clausulam, *quia ille qui sine peccato originali cōciperetur.* Tertio, falsissime addiderunt illam, *& ideo nō potest sine errore poni, quòd aliquis sine peccato concipiatur*, cuius nec iota extat in S. Thoma. Quarto, falso prætermiserunt verba illa in textu continua successione posita: *Nec potest dici, quod nō hac redēptione indiguerūt, quia præstitum fuit eis, vt sine peccato cōciperentur, quia illa gratia facta est parentibus, vt in eis vitium naturæ sanaretur; quo manente sine originali peccato generare non possent, vel ipsi naturæ quæ sanata est.* Et hoc fecerunt sentientes, quod verba ista S. Thomæ plus destruebant de sua opinione, quam ipsi in illa ædificare poterant cum omnibus autoritatibus vltiatis, supra positis, & ponendis.

Attēde ergo, o Lector! quia existimo me inuenisse in Angelico Doctore redēptionem præseruatiuam, contra quam Aduersarii clamant. Dicit igitur S. Thomas, quod est erroneum dicere, quod aliquis sine peccato originali concipiatur, præter Christū, quia ille qui sine peccato originali conciperetur, non indigeret redēptione, quæ facta est per Christum, & sic Christus non esset omnium hominum Redēptor. Hæc ipsius verba sunt ad litteram, & clarissima, compone modo sequentia verba: *Nec potest dici, &c.* quæ sic necessario ad litteram debeat intelligi, & explicari. Dato, & admisso, quod essent aliqui, vel aliquis, qui sine peccato originali cociperetur, vel conciperētur, vt proponit argumentum, tunc nec esset verum, *nec potest dici, quod tales non hac redēptione* facta per Christum *indiguerunt, quia* & si *præstitum fuit eis, vt sine peccato conciperentur*, vt vult argumentum adhuc illi dicerentur, & essent verè, ac realiter redempti, *quia illa gratia facta est parentibus*, scilicet, *vt in eis vitiū naturæ sanaretur*, quo vitio *manente* in parentibus, *generare non possent* filios suos *sine originali peccato*, vel saltem fuit gratia facta *ipsi naturæ, quæ sanata est.* Cum ergo generare filios sine peccato originali, fuerit gratia facta, vel ipsis parentibus, vel ipsi naturæ, semper illi filii genti dicerentur, & essent per gratiam Saluatoris liberati à peccato originali, & vere redempti. Hæc meo iudicio, est litteralis, ac grāmaticalis sensus istorum verborum S. Thomæ: igitur Angelicus Doctor admittit redemptionem in præseruatis a peccato originali? Patet euidenter ex littera, & grammaticali sensu; lege iterum, & millies textum. Agedum Patres mei, ergo quod concedit vester Doctor, ac Magister Angelicus in plurali, concedite vos in singulari, & quod non negat in filiis, saltem de possibili, concedite Matri de facto, & dicite sic, cum verbis vestri Angelici Doctoris: Virgo Maria fuit concepta absque originali peccato, *nec* propter hoc *potest dici, quòd non hac* Christi *redemptione indiguerit, quia præstitum fuit ei, vt sine peccato conciperetur, quia illa gratia facta est parentibus* Ioachimo, & Annæ, *vt in eis vitium naturæ sanaretur, quo* vitio *manente sine originali peccato generare nō possent* Mariam, *vel* saltem dicite, quòd fuit *gratia* redemptionis, *facta ipsi naturæ, quæ* natura redemptione, & gratia per Christum *sanata est* in Anna, propter Mariam.

Quod autem hæc doctrina cohæreat cum dictis ab ipso S. Thoma in 3. Sent. dist. 3. art. 1. ad primam quæstionem, quærens, an in parētibus suis sanctificari potuerit Maria, sic cōprobatur ex ipsius verbis. *Quod nullomodo in parentibus sanctificari potuit, neque etiam in ipso actu Conceptionis eius. Conditio enim specialis personalis à parentibus in prolem non transit, nisi*

sit ad naturam corporalem pertinens, vt Grammatica patris in filium non transit, quia perfectio personalis est: vndè & sanctificatio parentum in Beatã Virginem transfundi non potuit, nisi curatum esset in eis, non solùm id quod personæ est, sed etiam id quod est naturæ, in quantum huiusmodi, quod quidem Deus facere potuit, sed non decuit, perfecta enim naturæ curatio ad perfectionem gloriæ pertinet. Et ideò sic in statu viæ parentes eius curati non fuerunt, &c. Et prosequitur sicut suprà auctoritate prima, & infrà in solutione ad primum argumentum inquit: *Parentes autem Beatæ Virginis, radix eius fuerunt per actum naturæ propagationi deseruientem, vnde nisi natura in eis sanctificata fuisset, non potuit ex eis sancta proles concipi, sed vitiata propter vitium naturæ in eis remanens, non autem fuit in eis natura sanctificata.* In responsione verò ad 2. & 3. idem dicit, scilicet, quod in parentibus non fuit sanctificata natura, sed solùm persona: cùm ergo semper dicat illam sanctificationem naturæ esse possibilem, vt exprimunt illa verba: *Quod quidèm Deus facere potuit, sed nõ decuit*, tenebatur ostendere, quare non decuit, & si dicant quòd causa est illa: *Perfecta enim naturæ curatio, ad perfectionem gloriæ pertinet:* ergo imperfecta curatio naturæ potest fieri in via. Deindè adhuc in via potuit esse hæc perfecta naturæ curatio, secundum D. Thomam: nam in 2. artic. respondendo ad 3. inquit: *Quòd si per impossibile ponatur, B. Virginem post secũdam sanctificationem alium filium, ex carnali copula cõcepisse, ille filius peccatũ originale habuisset, nõ ex parte matris, sed ex parte patris: si verò ponatur illum patrem pari modo sanctificatum fuisse, sicut B. Virgo in sanctificatione secunda, ille filius peccatum originale non habuisset.* Ergo iam S. Thomas in statu viæ admittit talem sanctificationem in patre, & matre, quod sanctificata in eis natura possent generare purum hominem per copulam carnalem absque peccato originali? Istæ sunt mathematicæ demonstrationes in doctrina S. Thomæ. De hac etiam sanctificatione naturæ agit 3. part. art. 2. ad 4. ergo si S. Thomas admitteret hanc naturæ sanctificationem in parentibus Virginis, nulla esset inter nos controuersia: non concessit, quia non decuit, & non decuit, quia hoc est priuilegium patriæ, & quanta patriæ priuilegia habuit Maria in hac vita? Vidit Diuinam essentiã, quod solùm est priuilegium patriæ, & sic discurre per alia.

Duodecimã auctoritatem sic adducunt ex 1. 2. quæst. 81. art. 1. vbi sic dicit: *Secundùm Fidem Catholicam est tenendum, quòd primum peccatum primi parentis originaliter transit in posteros; cõtrarium autem est hæresis Pelagiana.* Hæc verba adduxerunt contra Immaculatam Conceptionem Mariæ, & actualem contractionem peccati originalis, & ex ipsis numero hoc eodem anno 1659. vult id ipsum deducere Pater quidam Carmelitanus solo prætextu sui debiti. Verba autem S. Thomæ allegata quæst. & art. vbi quærit: *Vtrum primum peccatum primi parentis traducatur per originem in posteros?* In resolutione sic dicit: *RESPON. Dicendum, quòd secundùm Fidem Catholicam est tenẽdum, quòd primũ peccatum primi hominis originaliter trãsit in posteros: propter quod etiam pueri mox nati deferuntur ad Baptismum, tanquam ab aliqua infectione culpæ abluendi: contrarium est autem hæresis Pelagianæ, vt patet per Augustinum in plurimis suis libris, &c.* Hæc sunt S. Thomæ verba, ex quibus patet, quod hic fuit vna sola adulteratio, sed pessima, nam illud, *contrarium autem est hæresis Pelagiana*, coniunxerunt cum prima clausula, auferentes de medio totum illud, *propter quod etiam pueri mox nati deferuntur ad Baptismum, tanquam ab aliqua infectione culpæ abluendi.* Hæresis enim Pelagii erat circa hoc de pueris baptizandis, affirmabat enim Iulianus cum omnibus Pelagianis pueros recẽter natos nullam habere maculam, à qua essent abluẽdi per regenerationis lauacrum. Vt sæpè notatum est vide nu. 34. & 146.

Decimamtertiam auctoritatem sic, ex eadem quæst. art. 3. *Secundùm Fidem Catholicam firmiter est tenendum, quòd omnes homines, præter solum Christum, ex Adam deriuati, peccatum originale contrahunt, alioquin redemptione non indigerent, quæ est facta per Christum, quod est erroneum.* Ad hanc auctoritatem, quæ extat citata quæstione, & artic. dicimus, quod solam habet vnam, sed pessimã adulterationem: nam prætermiserunt verbum, *ex Adam*, inquit enim S. Thomas sic: *Ex Adam deriuati peccatum originale ex Adam contrahunt*, sic enim hæc propositio Angelici Doctoris est eadẽ cum illa Pauli: omnes in Adam peccauerunt. Diuersum est autem, peccatum originale *ex Adam* contrahere, quàm dicere absolutè, vt dicunt Aduersarii, *peccatum originale contrahunt.* Vt videat, Lector, quo paruo fundamento adduxerint Aduersarii hanc, & antecedentem auctoritatem pro sua opinione legat ponenda infrà ex suo vnico Expositore Angelici Doctoris, Caietano, vt sic videat quod hæc sola vnica auctoritas, causa totalis fuit, vt tot vitia committerentur in textu Sancti Thomæ, vt ibi dicam. Adiunctis ergo vitiis in his tribus auctoritabus cõmissis cum octogintaocto antecedentibus, iam sunt 94.

Auctoritatem decimamquartam sic adducunt ex Compendio Theologiæ, quod incipit: *Æterni Patris Filius*, cap. 231. vbi sic dicit: *Quia igitur Maria Virgo Beata facta est Mater Filij Dei de Spiritu Sancto Concipiens decuit, vt ex*cel-

cellentissima puritate mundaretur, per quam congrueret tanto mysterio, & ideò concedendum est, eam ab omni labe peccati actualis fuisse immunem, non tantum mortalis, sed etiam venialis, quod nulli Sanctorum conuenire potest post Christum, cum Apostolus Ioannes dicat: Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est; sed de B. Virgine Matre Domini intelligi potest, quod in Canticis dicitur: Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te, nec solù à peccato actuali immunis fuit, sed etiam à peccato originali speciali priuilegio mundata. Opportuit siquidē, vt cum peccato originali conciperetur, vtpotè quæ ex vtriusque sexus commixtione concepta fuit. Hoc enim priuilegium sibi soli seruabatur, vt Virgo conciperet Filium Dei. Commixtio autem quæ sine libidine esse nō potest, per est peccatum primi parentis transmittit originale peccatum in prolem. Similiter etiam, quia si cum peccato originali concepta non fuisset, non indigeret per Christum redimi, & sic Christus non esset omniū hominum vniuersalis Redemptor, quod derogat dignitati Christi: est ergo tenendum quòd cum peccato originali concepta fuit, sed ab eo quodā speciali modo purgata, vel mundata fuit, vt dictum est. Quidam enim à peccato originali purgantur post natiuitatem ex vtero, sicut qui in Baptismo sanctificantur. Quidam autem quodā priuilegio gratiæ, & in maternis vteris sanctificati leguntur, sicut de Hieremia, & Ioanne Baptista dicitur. Quod autem præstitū est Christi Præcursori, & Prophetæ, denegatum esse credi nō debet matri ipsius; & ideò creditur in vtero sanctificata, ante scilicèt, quam in vtero nasceretur. Non autem talis sanctificatio præcessit infusionem animæ, sic enim nunquam fuisset in originali peccato subiecta, & redemptione non indiguisset, non enim subiectum peccati esse potest nisi creatura rationalis. Similiter, & sanctificationis gratia per priùs in anima radicatur, nec ad corpus potest peruenire, nisi per animam, & ideò post infusionem animæ credendum est eam sanctificatā fuisse, eius autem sanctificatio amplior fuit quam aliorum in vtero sanctificatorum. Alij nāque in vtero sanctificati, sunt ab originali peccato mundati, non tamen eis præstitum est, vt possint non peccare, vt saltem venialiter. Sed B. Virgo Maria tanta abundantia gratiæ sanctificata fuit, vt deinceps ab omni peccato seruaretur immunis, non solùm mortali, sed etiam veniali. Et quia actuale peccatum interdū ex surreptione contingit, ex hoc scilicèt, quòd aliquis motus inordinatus concupiscentiæ insurgit, aut alterius passionis præueniens rationem, & ob hoc primi motus dicuntur esse peccata; cōsequens est, vt quia B. Maria Virgo nunquam venialiter peccauit, quod inordinatos passionum motus nunquam senserit: contingunt autem huiusmodi motus inordinati ex hoc, quòd appetitus sensitiuus, qui est harum passionum subiectum, non sic subijcitur rationi, quin in aliquid interdum præter inordinationem rationis moueatur, & quandoque est intra rationem, in quo cōsistit actus peccati. Sic igitur fuit in B. Virgine appetitus sensitiuus rationi subiectus per virtutem gratiæ ipsam sanctificantis, vt contra rationem nunquam moueretur, poterat tamen habere aliquos motus subiectos, non prærordinatos à ratione. In Domino autem Iesu Christo aliquid ampliùs fuit; sic enim inferior appetitus in eo rationi subijciebatur, vt ad nihil moueretur nisi secundum ordinē rationis, secundùm scilicèt quod ratio ordinabat, vel permittebat appetitum inferiorem moueri proprio motu; hoc autem videtur ad integritatem primi status pertinuisse, vt inferiores vires totaliter rationi subderentur, quæ quidèm subiectio per peccatum primi parentis est sublata, non solùm in ipso, sed etiam in alijs, qui ab ipso seminaliter descendentes contrahunt originale peccatum, in quibus etiam postquam ab originali culpa mundantur per gratiæ sacramentum, remanet rebellio, vel inobedientia inferiorum virium ad rationem, quæ dicitur fomes peccati, qui in Christo nullatenus fuit, secundùm prædicta. Sed quia in Beata Virgine non erant inferiores vires totaliter rationi subiecta, vt scilicèt non haberent à ratione non prærordinatum vllū motum, tamen sic cohibebantur & reprimebantur per virtutem gratiæ, vt nullomodo contra rationem mouerentur, propter quod solet dici, quod in B. Virgine, post primam sanctificationem remansit quidèm fomes peccati secundùm substantiam, sed ligatus. Si autem per primam sanctificationem sic fuit contra omnem motum peccati munita, multo magis & creuit gratia, & fomes peccati est debilitatus, vel etiam totaliter sublatus Spiritu Sancto in ipsam secūdùm verbum Angeli superueniente ad corpus Christi ex ea formandum, vndè postquam est facta sacrariū Spiritus Sancti, & habitaculum Filij Dei, nefas est credere non solùm aliquem motum peccati in eam fuisse, sed neque etiam carnalis concupiscentiæ delectationem fuisse expertam, sicut dicit Claudius. Hæc ille. Hæc verba adducta ex Compendio Theologiæ habent vitia sequentia. Primo, quod non extant cap. 231. nec cap. 22. vt dicit Turrecremata, sed cap. 224. tom. 17. Secundo, quia sic incipiunt: *Quia igitur, vt ex prædictis apparet*, quæ verba prætermiserunt. Tertio, vbi Sanctus Thomas, *tanto filio*; ipsi, *tanto mysterio*. Quarto, vbi Sanctus Thomas, *& ideò credendum est*; ipsi corrigentes textum Sancti Thomæ dixerunt, *concedendū est*, cùm in rei veritate non solùm concedendum, sed etiam credendum sit, Mariam nullum habuisse peccatum actuale. Quinto, vbi dicunt, *sed etiam à peccato originali*, addiderunt ly, *à pec-*

peccato, quod semper, & vbiq; fecerunt. Sexto, vbi Sanctus Thomas, *commixtio autem sexus*, prætermiserunt ly, *sexus*. Septimo, Angelicus Doctor tantum, *purgata*; ipsi vero addiderunt, *vel mundata fuit*, *vt dictum est*, vt sic includeret etiam mundationem. Octauo, prætermiserunt auctoritatem Scripturæ de sanctificatione Hieremiæ. Nono, etiam illam S. Ioannis, quas ex Propheta, & Luca adducit S. Thomas, sed illa *duo* parui momenti sunt. Decimo, vbi S. Thomas, *ex vtero*; ipsi *in* vtero, quæ sunt valdè diuersa, & si non esset error typographiæ ista pro nostra fuisset sententia, clarè, & apertè. Vndecimo, vbi ipsi, *actuale*, in textu est, *veniale* Duodecimo, vbi Aduersarii, *ipsam* sanctificantis, vt faceret relationem ad Mariam in Sancto Thoma est, *ipsum*, id est, appetitum. Decimotertio, prætermiserunt illud, *sed secundùm ordinem rationis*. Decimoquarto, cauillosè satis addiderunt illud, *seminaliter descendentes*, vt sic introducerent suum propositum expressioribus verbis. Decimoquinto, vbi Sanctus Thomas, *postquam à peccato mundantur*, ipsi, postquam ab *originali culpa*, nota differentiam maximam. Decimosexto, illa obscura sententia in Aduersariis, *vt scilicèt non haberent à ratione non præordinatum vllum motum*, sic extat clara in textu, *vt scilicèt nullum motum haberet, à ratione non præordinatum*. Decimoseptimo, vbi Sanctus Thomas, *cohibebantur*; ipsi addiderunt, *& reprimebantur*. Decimooctauo, vbi textus, *post sanctificationem*; ipsi addiderunt ly, *primam*. Decimonono, post illud verbum, *ligatus*, addiderunt verba ex alio capite, desumpta scilicèt, ex capit. 225. vbi agit Sanctus Thomas de perpetua virginitate Matris Christi, sicque ex duplici, distincto, vel distinctis capitibus vnam fabricarunt auctoritatem continuam. Vigesimo, vbi Sanctus Thomas, *excreuit*; ipsi, *creuit*. Vigesimoprimo, illa verba, *sicut dicit Claudius*, ficta sunt, quia talia non extant in Sancto Thoma: etenim verba vltima sic extant in originali: *fuisse expertam*, *& ideo abominandus est error Eluidi*, *qui etiam*, *&c.* Vndè autem venerit huc ille Claudius, vel quis fuerit nec inuenire, nec diuinare potui, neque in toto capite est tale nomen, imo neque in toto Compendio. Nulla enim excusatio eis esse potest, nisi dicant, quod ex Eluidio hæretico pugnante contra viginitatem Mariæ, voluerunt facere Auctorem Claudium contra Conceptionem, & hunc citatum, & adductum in S. Thoma contra omnem veritatem. Vigesimo secundo, hoc Compendium Theologiæ non est Sancti Thomæ, vt diximus in Hugone de Argentina num. 124. & dicemus latius infra, in Thoma de Suetonia num. 299. Si ergo vitia hic commissa ab Aduersariis in sola littera adiungas præcedentibus, erunt 115.

Decimam quintam auctoritatem sic adducunt: Item in expositione Salutationis Angelicæ sic dicit Sanctus Thomas: *Beata Virgo excessit Angelos in tribus, & primò in plenitudine gratiæ, quæ maior fuit in B. Virgine, quam in aliquo Angelo, & ad hoc insinuandum Angelus ei reuerentiam exhibuit dicens: Aue gratia plena, quasi dicens: Ideò tibi exhibeo reuerentiã, quia me excellis in plenitudine gratiæ. Fuit enim plena gratia, quantum ad duo: nam gratia datur ad malum euitandum, & ad bonum operandum, & quantum ad hæc duo, perfectissimã gratiam habuit Beata Virgo; nam ipsa omne peccatum magis euitauit, quam aliquis Sanctus post Christum. Peccatum enim, aut est originale, & ab isto mundata fuit in vtero, aut mortale, aut veniale, & ab istis libera fuit. Vndè in Canticis dicitur: Tota pulchra es amica mea, & macula nõ est in te. Et Augustinus in libro de Natura, & Gratia: Excepta, inquit, hac Virgine gloriosa, si omnes Sancti, & Sanctæ congregari possent, & interrogarentur, an peccatum haberent? Vna voce clamarent: Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, &c. Sed Christus excessit Beatam Virginem in hoc, quòd sine peccato originali conceptus, & natus est, B. autem Virgo in originali peccato concepta fuit, sed nõ nata. Ipsa enim omnium virtutum opera exercuit. Alij enim Sancti specialia habent dona, quia alius humilis, alius castus, alius misericors, &c. & ideò ipsi dantur nobis in exemplum specialium virtutum, sicut B. Nicolaus in exemplum misericordiæ, B. Iob in exemplum patientiæ, & Apostoli in exemplũ constantiæ, & sic de alijs. Sed Beata Virgo proponitur in exemplum omnium virtutum, quia in ea reperies exemplum humilitatis Lucæ 2. Respexit humilitatem Ancillæ suæ. Item exemplum virginitatis: Quoniam virum non cognosco; & fidei: Beata quæ credidisti, & exemplum spei, & omnium virtutum, Eccles. In me omnis spei vitæ, & virtutis, & sic B. Virgo fuit plena gratia quantum ad animam, ex remotione mali, & ex operatione boni. Secundo fuit plena gratia quantum ad refluentiam animæ ad corpus; nam magnum est in Sanctis habere tantum de gratia, quod sanctificet animam; sed anima Beatæ Virginis ita fuit plena gratiæ, quod refudit gratiam in carne, vt ab ipsa extirparet, & extingueret fomitem, & de ipsa Filium Dei conciperet. Et ideò dicit Hugo de Sancto Victore quod in corde eius amor Sancti Spiritus singulariter ardebat: ideò in carne eius mirabilia faciebat, in tantum quod de ea Deus, & homo nasceretur: sic ergo plena est gratia B. Virgo, quia sicut dicit Hieronymus: In alijs Sanctis Dei gratia per partes diuisa est, in Maria autem se tota infudit plenitudo diuinitatis, & propter hoc excessit Angelos in plenitudine gratiæ. Et ideo conuenienter appellatur Maria, quæ interpretatur illuminatiua in se, & illu-*

illuminatrix quantũ ad alios. Vndè aßimilatur Soli, & Lunæ: Pulchra vt Luna, electa vt Sol. Secundo, excessit B. Virgo Angelos in familiaritate diuina, ideò hoc designans Angelus dixit: Dominus tecum. Quasi dicat: Ideò tibi exhibeo reuerentiam, quia familiarior Deo es quàm ego; nam Dominus est tecum: Dominus, inquit, Pater tecum est, vt idem sit filius tuus, & Dei Patris, Lucæ 1. Quod enim ex te nascetur Sanctum, Filius Dei vocabitur, quod nullus Angellus, nec aliqua creatura vnquam habuit. Dominus autem filius tecum est, quia in vtero tuo illum concipies, Isaiæ: Exulta, & lauda habitatio Sion, quia magnus in medio tui Sanctus Israel: Et ecce Virgo pariet, & concipiet filium. Et quòd Dominus, aut Spiritus Sanctus tecum sicut in templo, vndè dicitur: Templum Domini, sacrarium Spiritus Sancti, quia concepit de Spiritu Sancto, Lucæ 1. Spiritus Sanctus superueniet in te, &c. Sic ergo familiarior est B. Virgo cum Deo, quàm Angelus; quia cum ipsa Dominus Pater, Dominus Filius, Dominus Spiritus Sanctus, tota Trinitas. Et ideò de ea cantatur: Totius Trinitatis nobile triclinium: vndè benè sibi cõuenit hoc nomẽ Maria, quod interpretatur: Domina, scilicèt Angelorum, & hominum. Tertiò, excessit Angelos puritate: fuit enim pura quantum ad culpam, vt dictum est, & quantum ad pœnam. Tres enim maledictiones datæ sunt hominibus propter peccatũ. Prima data est mulieri, quòd cum corruptione conciperet, & in grauamine fœtum portaret, & in dolore pareret. Sed ab hac maledictione Beata Virgo fuit immunis, quia sine corruptione concepit, in solatio portauit, & cum gaudio peperit. Isaiæ: Germinans germinabit lætabunda, &c. Secunda data est homini, quòd in sudore vesceretur pane suo; ab hac fuit immunis B. Virgo, quia soli Deo vacabat, &c. Tertia fuit communis omnibus, vt in pulnerem reuerteretur, & ab hac fuit immunis, quia cum corpore ascendit in cœlum. Sic igitur immunis fuit ab omni maledictione. Ideò benedicta inter mulieres. Hæc Beatus Thomas vbi suprà. Opusculum hoc extat in operibus Sancti Thomæ, tom. 17. & est in ordine 8. à folio 75. vitia autem ab Aduersariis commissa in ipso sunt pauca, & parua, sed enumera, & pondera illa sic. Primo, vbi Sanctus Thomas: *dicitur autem B. Virgo plena gratia quantũ ad tria*; ipsi sic, *fuit enim* plena gratia quantum *ad duo*, auferentes à Deipara vnam gratiæ plenitudinẽ. Patres mei, iste, & alii similes errores, non fuerunt lapsus calami, sed lapsus, &c. nam si Sanctus Thomas affirmat, fuit plena gratia quantum *ad tria*, quomodo, aut quare vos dicitis, *quantum ad duo, &c.* Secundo, eadem intentione prætermiserunt illud: *Primo quantum ad animam, in qua habuit omnem plenitudinẽ gratiæ*: Ecce, ecce, ecce Lector plenitudo prætermissa: quid tibi videtur, iam cessat liuor, & plaga? Tertio, prætermiserunt illa verba Augustini, *excepta, inquam, hac Virgine, de qua propter honorem Domini, cum de peccato agitur, nullam prorsus volo habere quæstionem*, fuit hoc simpliciter factum? Vel esset credibile, nisi hac palpabili demõstratione ostẽderetur? Quarto, vbi Sanctus Thomas, *quod sine originali conceptus*; ipsi sic, quod sine originali *peccato* conceptus, addentes ly, *peccato*, vt sic indicarent, D. Thomam non loqui (vt loquitur) de originali generatione, & carnali conceptione, sed de originali peccato expressè, & assertiuè. Quinto, eadem falsitate, vbi Sanctus Thomas, *Virgo in originali concepta est*; ipsi sic, Virgo in originali *peccato* concepta *fuit*, vt sic semper introducerent peccatum contra mentem Sancti Thomæ, & confunderent primam, & secundam Conceptionem. Sexto, addiderunt totum illud, *Beatus Iob in exemplũ patientiæ, & Apostoli in exemplum constantiæ, & sic de aliis.* Septimo, prætermiserunt illud *Lucæ 1. Ecce Ancilla, & post.* Octauo, addiderunt illud, *& fidei: Beata quæ credidisti, & exemplum spei*, & omnium virtutum, *Eccles. in me omnis spes vitæ, & virtutis*, ex quibus omnibus in S. Thoma solùm sunt illa duo verba: *Et omnium virtutũ.* Nono, vbi Sanctus Thomas, dicit: *Sic ergo plena est gratia B. Virgo, & quantum ad boni operationem, & quantum ad mali vitationem*; Aduersarii dicunt, *& sic B. Virgo fuit plena gratia quantum ad animam, ex remotione mali, & ex operatione boni.* Nota amore Dei, quantum distent inter se vitare malum, & remouere malum; nam vitare est omnimodo excludere, remouere autem sonat iam introductum expellere; ideoque vitationem mali transmutarunt in remotionem, nolentes sustinere, quòd ab anima Mariæ fuisset euitatio mali, sed remotio, seu nolẽtes quod in ipsa gratia præueniens euitauerit malum, sed subsequens remoueret, fuerunt ista casu facta? Decimo, vbi Sanctus Thomas, fuit plena gratia quantum ad *redundantiam*; Aduersarii, quantum ad *refluentiam*: nota terminum refluentiæ, & hoc non fuit absque sua secunda intentione, ô Patres, Patres! Vndecimo, vbi Sanctus Thomas, *quantum ad redundantiam animæ, vel carnem ad corpus*; ipsi solum, *refluentiam* animæ ad corpus, vt sic auferrent à S. Thoma omne vestigiũ redundãtis gratiæ ab anima in carnem, & corpus, quia hoc videbatur respicere immunitatẽ, seu ex hoc poterat desumi argumentum pro eius immaculata Conceptione. Duodecimo (perpende sequentem execrabilem adulterationem) vbi Sanctus Thomas, *quod ex ea refudit gratiam in carne, vt de ipsa conciperet Filium Dei*; Aduersarii sic, refudit gratiam in carne, *vt ab ipsa extirparet, & extingueret fomitem*, & de ipsa Filium

Filium Dei conciperet. Esset ne hoc credibile, nisi euidenter constaret ex ipsis verbis in medium adductis, quam excusationem potest habere hæc detestanda fictio, aut falsitas? Decimotertio, post illa Hugonis verba: *Deus, & homo nasceretur*, prætermiserunt 14. lineas. Decimoquarto, addiderunt totam sequentem clausulam; *Sic ergo plena est gratia B. Virgo, quia sic dicit Hieronymus: in alijs Sanctis Dei gratia per partes diuisa est, in Maria autem se tota infudit plenitudo Deitatis*, quorum verborum nec vnum quidem extat in Sancto Thoma. Decimoquinto, vbi Sanctus Thomas sic: *Ergo plena est gratia, & excedit Angelos in plenitudine gratiæ, & propter hoc conuenienter vocatur Maria, quæ interpretatur illuminata in se, vnde Isaias 58. Impleuit splendoribus animam tuam, & illuminatrix in alios, quantum ad totum mundum, & ideò assimilatur Soli, & Lunæ*; Aduersarii sic, *& propter hoc excessit* Angelos in plenitudine gratiæ, & ideò conuenienter *appellatur* Maria, quæ interpretatur illuminatiua in se, & illuminatrix *quantum ad alios, vnde* assimilatur Soli, & Lunæ: *Pulchra vt Luna, electa vt Sol*, in qua clausula aliqua prætermiserunt, aliqua addiderunt, & reliqua mutarunt, sicut & in sequenti, vsque ad illud: *Tertio, excedit Angelos, &c.* exclusiuè, in qua sunt aliqua vitia parui tamen momenti pro nostro Conceptionis scopo. Decimosexto (& nota vitia huius clausulæ, quia interest pro infrà dicendis in censura huius auctoritatis) vbi Sanctus Thomas, *quia B. Virgo*; ipsi prætermiserunt causalem, *quia*. Decimo septimo, etiam prætermiserunt illud, *non solùm erat pura in se, sed etiam procurauit puritatem alijs.* Decimo octauo, consequenter etiam malitiosè tacuerũt illud, *ipsa enim purissima fuit*, semper enim omiserunt terminos istos, purissima, & immaculata, si hoc fuit simplicitas, ipsi videãt. Decimonono, addiderunt illud, *vt dictum est*. Vigesimo, prætermiserunt illam clausulam: *Quia ipsa Virgo nec mortale, nec veniale peccatum incurrit*, & hic latet anguis, vt infra latè videbimus, quia verba ista sunt cardo totius præsentis auctoritatis. Vigesimo primo, addiderunt ly, *ab hac maledictione*. Vigesimo secundo, tacuerunt ly, *Saluatorem*. Vigesimo tertio, etiam prætermiserunt ly, *vultus*. Vigesimo quarto, sub silentio transierunt illud, quia vt dicit Apostolus 1. Corint. 7. *Virgines solutæ sunt à cura huius mundi, & soli Deo vacant*. Vigesimo quinto, in textu non est illud, *quia soli Deo vacabat*. Vigesimo sexto, vbi Sanctus Thomas, *fuit communis viris, & mulieribus*; ipsi sic, fuit communis *omnibus*. Vigesimo septimo, in clausula sequenti prætermiserunt ly, *B. Virgo*, & vbi Sanctus Thomas, *assumpta*; ipsi, *ascendit*. Vigesimo octauo, prætermiserunt totum hoc: *Credimus enim, quòd post mortem resuscitata fuerit, & portata in cælum. Psal. 131. Surge Domine in requiem tuã, tu & Archa sanctificationis tuæ.* Vigesimo nono, Angelicus Doctor, *in mulieribus*; ipsi, *inter mulieres*. Trigesimo derelinquentes incompletam orationem, prætermiserunt sequentia, quæ in S. Thoma sic continuò sequuntur: *Et ideò benedicta in mulieribus, quia ipsa sola maledictionem sustulit, & benedictionem portauit, & ianuam Paradisi aperuit, & ideò conuenit nomen Maria.* Iam ergo vides, ò Lector! quòd in hac sola vltima clausula à verbis illis: *Quia ipsa Virgo, nec mortale, nec veniale peccatum incurrit*, commiserunt Aduersarii quatuordecim vitia, id est, a 16. vsque vltimam 30. quod memoriæ mandare debes pro infrà dicendis. Vitia ergo ab Aduersariis commissa in suprapositis quindecim auctoritatibus (cum hac enim vltima totaliter persit arithmetica) sed quia tantum in particulari retulimus triginta, illa solùm adiungimus præcedentibus, & sic erunt 145. vitia, & adulterationes commissæ in textu S. Thomæ, & solùm vt macularent Dei Matrem.

Decimam sextam auctoritatem sic: Item in quæstionibus de veritate, quæst. 24. art. 9. sic dicit: *Aliquis potest confirmari in bono dupliciter; vno modo simpliciter, ita quòd habeat in se suæ infirmitatis sufficiens principium, quod omninò peccare non possit, & hoc modo Beati sunt confirmati in bono. Alio modo dicitur aliquis confirmari in bono, per hoc quod ei datur aliquod munus gratiæ, quo ita inclinatur in bonum, quod nõ de facili potest à bono deflecti; non tamen ita per hoc retrahitur à malo, quin omninò peccare non possit, nisi diuina prouidẽtia custodiente, & protegente: Sicut aliquis dicitur immortalis dupliciter; vno modo quia habet aliquod sufficiens principium in se ipso, per quod potest protegi ab omni exteriori nociuo, & hoc modo post Resurrectionem Beati erunt immortales. Alio modo per hoc quod confertur ei aliquod munus, per quod Diuina prouidentia mediante custoditur ab exteriori læsiuo, sicut dicitur de immortalitate Adæ, qui dicitur fuisse immortalis, non quòd haberet aliquod principium intrinsecũ, per quod protegi posset ab omni exteriori mortifero, vt potè ab incisione gladij, & alijs huiusmodi, à quibus tamen Diuina prouidentia protegebatur, & conseruabatur. Primo modo, Christus fuit confirmatus in bono. Secundo modo, Beata Virgo post primam sanctificationem fuit confirmata in bono, vt de cætero non peccaret. Et ideò quamuis humana natura non sit dignior Angelica, tamen alicui homini collata est maior gratia, quàm alicui Angelo: Sicut B. Virgini, cui confirmatio in bono competebat, quia Mater erat diuinæ Sapientiæ, in qua nihil inquinatum incurrit, vt dicitur Sapient. 7. Hæc ille.* Dico ergo, quòd in quæstionibus

bus de veritate, existentibus tom. 8. quæst. 24. quæ est de libero arbitrio art. 9. cuius titulus est: *Vtrùm liberum arbitrium in statu viæ possit in bono confirmari?* fol. 448. extat præallegata auctoritas, sed habet sequentia vitia. Primo, quod vbi Aduersarii, *infirmitatis*, Sanctus Thomas habet, *firmitatis*, sed hic potuit esse error typographiæ. Secundo, prætermiserunt illud, in bono *ratione priùs dicta*. Tertio, vbi Sãctus Thomas, *dicuntur aliqui confirmari*; Aduersarii de singulari, *dicitur aliquis* confirmari, & consequenter vbi Sanctus Thomas, *eis*; ipsi, *ei*, & deinceps semper ipsi de singulari, vbi S. Thomas de plurali, quod absque dubio fuit factum ex determinata intentione. Quarto, post illud, *custodiente*, inquit Sanctus Thomas, *sicut dicitur de immortalitate Adæ*, hæc enim verba prætermiserunt Aduersarii hic disponentes illa infrà alio modo. Quinto, addiderunt omnia illa, *sicut aliquis dicitur immortalis dupliciter. Vno modo quia habet aliquod sufficiens principium in se ipso, per quod potest protegi ab omni exteriori nociuo, & hoc modo post resurrectionem Beati erunt immortales*, quorum nullum extat in S. Thoma, & sic sunt tot vitia, quot verba. Sexto, similiter addiderunt illud: *Alio modo, per hoc quod cõfertur ei aliquod munus, per quod diuina prouidentia mediante, custoditur ab exteriori læsino.* Septimo, post ista verba ab ipsis ficta, introduxerunt clausulam illam: *Sicut dicitur de immortalitate Adæ, &c.* quæ fuit summum vitiũ. Octauo, in verbis sequentibus, vbi S. Thomas, *non quod omninò, aliquo sibi intrinseco protegi posset*, Aduersarii sic, non quod *haberet aliquod principium intrinsecum*, abstulerunt ly, *omninò*, & alia sinistra intentione, variarunt. Nono, addiderunt illud, *protegebatur*. Decimo, etiam addiderunt illud, *Primo modo Christus fuit confirmatus in bono*, quæ verba non extant in Sancto Thoma. Vndecimo, prætermiserunt hæc verba, conseruabatur, *& hoc modo aliqui in statu viæ possunt confirmari in bono, & non primo modo, quod sic patet, &c.* Duodecimo, derelinquentes 29. lineas illius resolutionis artic. 5. ex responsione ad primum, transierunt ad responsionem secundi argumenti, continuando illa successiuis verbis cum antecedentibus, & hoc non fideliter: nam Decimotertio, prætermiserunt illa verba: *Ad secundum dicendum, quòd dona gratiæ non sequuntur ordinem naturæ, de necessitate.* Decimo quarto, non recta intentione addiderunt illud, *Secundo modo, Beata Virgo post primam sanctificationem fuit confirmata in bono, vt de cætero non peccaret*, notabilis certè fictio! Decimo quinto, post illud, *sicut B. Virgini*, tacuerunt illud, *& homini Christo.* Decimo sexto, vbi Sanctus Thomas, *confirmatio autem in bono B. Virgini competebat*; ipsi sic, *sicut* B. Virgini, *cui* confirmatio in bono competebat. Decimo septimo, prætermiserunt omnia hæc: *Similiter Apostolos decuit, quia erant quasi fundamentum, & basis totius Ecclesiastici ædificij, vndè eos firmos esse opportuit.* Hæc sunt præcipua vitia huius auctoritatis, quæ adiuncta antecedentibus iam sunt 162.

Quantum verò ad sensum, notet hic Lector solùm tria. Primum, quod ex hac Sancti Thomæ auctoritate, nec directè, nec indirectè potest deduci saltem vnum verbum contra immaculatam Virginis Cõceptionem, quam solùm adduxerunt, vt multiplicando auctoritates, introducerent illa duo verba ab ipsis ficta, *post primam sanctificationem.* Secundum est, quod in hoc Articulo nititur probare Sanctus Thomas, quod Christus Dominus fuit confirmatus in gratia, & impeccabilis per naturam, & ab intrinseco, Virgo autem Maria ab extrinseco, & per gratiæ manutentionem. Si ergo Sãctus Thomas in cõfirmatione in bono, ac impeccabilitate, æquiparat Mariam Christo Domino, neque in hoc facit iniuriam filio, nec facit creaturam æqualem Creatori; quia distinguuntur in modo: nam Christus fuit per naturam, & ab intrinseco, Maria per extrinsecum gratiæ priuilegium: quo ergo fundamento isti Discipuli S. Thomæ vibrant cõtra nos passim, ac repetitis vocibus, & continuis clamoribus, instantiam, seu argumentum illud, si Maria fuit concepta absque peccato originali: ergo est, vel fuit æqualis Christo, & fit iniuria Creatori, &c? Fratres, dicimus, ac respõdemus cùm vestro Angelico Doctore, quod nec æquamus Mariam Christo, nec facimus iniuriam filio, quia ipse fuit immunis à peccato originali, ab intrinseco, & per essentiam; Maria autem ab extrinseco, & per gratiæ manutẽtionem, huic reconuentioni nullum potest esse effugium, nisi dicatis: quòd est plus præseruari in vtero, quã confirmari in bono, quod nulla ratione ostenderetur: imo vester Seraphinus Cauponi sentit, quod est magis sine comparatione confirmari in bono, quàm præseruari in vtero, dicens in libro: Elucidationis formalis totius Summæ Theologiæ Sancti Thomæ, quæst. 100. artic. 2. *His verò si iunxeris D. Thomam hic secundùm illud expreßè dicentem, fateberis tutò dici ab omnibus posse: quòd Virgo ex speciali priuilegio in vita præsenti fuit confirmata in gratia, & consequenter, quòd nec etiam peccare venialiter potuit. Quis priuilegium tantum non admiretur, & priuilegio illi de præseruatione non præponat? Quantò admodum dignius est confirmari in gratia, quàm præseruari à miseria?* Tertium, notare debes, Lector, quòd ratio assignata à priori, à Sancto Thoma, quare Maria fuerit confirmata in bono, atque decens, vt nunquam peccaret, est hæc: *Quia Mater erat diuinæ Sapientiæ, in qua nihil inquinatum incur-*

currit. Si hæc est ratio vnica, ac totalis(& verè est)vt reciperet maius priuilegium: interrogo, erat nè, vel fuit Maria magis Mater Sapientiæ in secundo, tertio, vel quarto instanti suæ animationis, quàm in primo? Si hoc priuilegium impeccabilitatis, seu confirmationis in bono, datũ, & concessum est Mariæ, quia futura erat Sapientiæ Mater, si in primo instanti suæ animationis futura erat Mater Sapientiæ, sicut in secundo, tertio, & quarto; quarè concedemus istis, quod non illi? Assignate, amore Dei, rationem. Decebat nè plus Dei Sapientiæ nihil inquinatũ incurrere in Matre pura, in secũdo, vel tertio instanti, quàm in primo? Si hæc non cõcludunt, concludat hoc ille qui potenti brachio suo conclusit ostiis Mare.

Decimam septimã auctoritatem adducũt sic: Item quæst. 25. art. 7. sic dicit: *Corruptio sensualitatis, quæ dicitur fomes, curari non potest nisi per miraculum, cuius ratio est, quia illud quod est naturale, non potest permutari nisi à virtute supernaturali; sed corruptio sensualitatis, qua inferiores vires tendunt in suum obiectum præter ordinẽ rationis, est quodãmodo naturalis homini: ergo talis corruptio non potest remoueri nisi miraculosè supernaturali virtute, hoc faciẽte sicut homo ad immortalitatẽ reduci non potest, nisi miraculosè, & ideò quòd B. Virgo liberata fuerit à fomite, miraculosè fuit. Hæc ille.* Verum est quod eadem quæst. 25. Artic. 7. vbi Sanctus Thomas quærit: *Vtrùm sensualitas in hac vita curari valeat à prædicta corruptione?* Et in resolutione quæstionis habet verba ab Aduersariis addicta, sed seclusis imperfectionibus. Nã primo, vbi ipsi, *corruptio sensualitatis, quæ dicitur fomes, curari non potest nisi per miraculũ*, in Sancto Thoma sic extant, *Dicendum, quòd sensualitas in hac vita* curari non potest, nisi per miraculum: addiderunt ergo illud, *corruptio*, & illud, *quæ dicitur fomes*, quibus totam auctoritatem peruerterunt. Secundo, clausula sequens ad litteram est in Sancto Thoma, vsque ad illud, *sed corruptio*, sed ab hoc verbo vsque ad finem auctoritatis totum est fictum, falsum, & mendaciter excogitatum; quia nisi vnum, vel alterum verbum non reperitur in S. Thoma: vndè non erraret, qui diceret hic tot esse vitia, quot voces. Tertio, verba illa vltima: *Et ideò quòd Beata Virgo liberata fuerit à fomite, miraculosè fuit*, etiam sunt chimericè ficta. At benè verum est, quod in principio Articuli sic introducit Angelicus Doctor suam quæstionẽ: *Septimo, quæritur, vtrum sensualitas in vita ista curari possit à corruptione prædicta; & videtur quòd sic, quia prædicta corruptio vocatur fomes, dicitur autem de B. Virgine, quòd in hac vita fuit totaliter à fomite liberata, præcipuè post Conceptionem filij: ergo sensualitas in hac vita est curabilis.* Hæc ratio fundamentum est, & basis, ad excitandam propositam quæstionem. Si ex his ergo verbis fabricarunt Aduersarii suprapposita(nam alia non sunt, magna, vel parua, vbi Sanctus Thomas saltem nominet Beatam Virginem Mariam)est etiam quartum vitium, quod ex vno integro Articulo transmutando, addendo, atque cõiungendo suprema infimis, vnam finxerunt indiuisibilem auctoritatem. Quintum verò vitium sit, quòd ex toto illo Articulo, vt à Sancto Thoma adducitur, nec directè, nec indirectè potuerunt Aduersarii seligere saltem vnum verbum contra immaculatam Virginis Conceptionem. Hic etiam in enumeratione falsitatum arithmetica vacillat, sed dato, quòd solùm sint quinque, iam erunt 167.

Sed vt ex hoc Articulo Sancti Thomæ euidentiùs cognoscat Lector aliqua ex suprapositis, notare debet, quod ibi proponit Angelicus Doctor argumentum 5. sic: *Si corruptio ista est incurabilis, aut est ex parte curantis, aut ex parte medicinæ, aut ex parte morbi, aut ex parte naturæ sanandæ: sed non ex parte curantis, scilicèt Dei, quia omnipotens est; neque ex parte medicinæ, quia dicitur Rom. 5. Donum Christi est virtuosius, quàm peccatum Adæ, quo corruptio huiusmodi est inducta, neque ex parte morbi, quia est contra naturam, cum in natura instituta non fuerit; neque ex parte naturæ, vtile enim esset hanc infirmitatem remoueri, cùm ex ea sit homo pronus ad malum, & tardus ad bonum: ergo sensualitas in hac vita est curabilis.* Ad quod sic respondit: *Ad quintum dicendũ, quòd ex parte illorum omnium quatuor cõtigit, quòd sensualitas in hac vita non curetur. Ipse enim Deus, quamuis sit potens, curare tamen secundùm ordinem suæ Sapientiæ disposuit, vt non curetur in hac vita. Similiter donũ gratiæ, quod per Christum nobis confertur, quamuis sit efficacius, quàm peccatum primi hominis, non tamen ordinatur ad remouendam corruptionem prædictam, quæ est naturæ, sed ad remouendum culpã personæ, similiter huiusmodi corruptio, quamuis sit contra statum naturæ primitùs institutæ, est tamen consequens principia naturæ sibi relictæ. Est etiam homini vtile ad vitandum elationis vitium, vt sensualitatis infirmitas maneat, 2. Corinth. 12. Nè magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, & ideò post Baptismum remanet hæc infirmitas in homine, sicut sapiens Medicus dimittit aliquem morbum non curatum, qui non potest curari sine periculo maioris morbi.* Ecce iterum redit Sanctus Thomas ad suam in superioribus repetitã doctrinam, de corruptione naturæ, & personæ: cùm ergo Angelicus Doctor nullam adducat repugnantiam Physicam, aut impossibilitatem intrinsecam ex parte Dei, gratiæ, morbi, & naturæ, sed totum quandam congruentiam vti-

lxa-

litatis, ne homo, scilicet, extollatur, non obstante quod tota natura in Adamo fuerit læsa, & infirmata peccato originali, fomite, sensualitate, &c. Deus secundùm ordinem suæ sapientiæ disposuit, quia nullum inuenit periculum maioris morbi, quod natura B. Virginis Mariæ, ex gratiæ singulari priuilegio curaretur, ita vt præter naturam fuerit concepta ex sterilibus, præter naturam haberet vsum rationis, præter naturam esset confirmata in bono, præter naturam conciperet Virgo; præter naturam pareret absque dolore; præter naturam extingueretur in ea fomes; præter naturam careret sensualitate; præter naturam non esset incinerata; atque denique præter naturā esse Dei Mater. Si in omnibus his fuit in Maria natura curata adhuc secundùm physicam & exactissimam medicinam S. Thomæ, quare sapientes Medici discipuli eius dimittunt morbum non curatum, quando Magister ipsorum palam, & expressè affirmat, quod potuit curari absque periculo alterius morbi? Et quid esset, si alia non possent sanari congruenter, ac decenter, nisi illa radice curata? Sed de hoc satis.

Decimamoctauam auctoritatem sic adducunt: Item in expositione Dominicæ orationis cap. 6. & super Psal. 14. dicit: *Nullus homo, præter Christum, & B. Virginem, fuit immunis à peccato originali, à quo per sanctificationem mūdata fuit.* In hac breui auctoritate sunt vitia sequentia. Primum, falsum est quod dicunt *capite 6.* quia B. Thomas in illa expositione, quæ est in ordine septimum ipsius opusculum, vt videre est tom. 17. fol. 71. non procedit per capita, sed per petitiones. Secundo, quod adhuc hæc verba non extant in petitione 6. quæ incipit: *Et ne nos*, sed in 5. incipiente: *Et dimitte nobis*, vbi sic dicit Angelicus Doctor: *Aliqui enim fuerunt ita præsumptuosi, qui dicerent, quod homo poterat viuere in mundo isto, ita quòd ex se poterat vitare peccata. Sed hoc nulli datū est, nisi soli Christo, qui habuit spiritū (vel speciē) nō ad mensuram, & B. Virgini, quæ fuit plena gratia, in qua nullū peccatum fuit, sicut dicit Augustinus, de qua scilicet Virgine, cum de peccatis agitur, nullā volo fieri mentiotionem. Sed de alijs Sanctis nulli concessum est, quin ad minus veniale peccatum incurreret, &c.* Vide ergo, in quibus conueniat hæc auctoritas cum illa Aduersariorum, & simul excogita, qua conscientia potuerunt fingere auctoritatem adeò à veritate alienam? Nam in illa tota est ficta quoad sensum, vt patet discurrendo per singula; quia ex sexdecim dictionibus, seu vocibus: *Nullus*, est vitiata, quia *nulli*, est in textu; *homo* non extat; *præter* est: *nisi*; illa, *Christum*, est, *Christo*; illa, *& Beatam Virginem*; est, *Beatæ Virgini*, illa, *fuit*, dereliquerunt intactam, & prætermiserunt, *quæ*; illa, *immunis*, est ficta & cum artificio, vt denotarent, quòd in doctrina Angelici Præceptoris hæc propositio: *Maria fuit immunis à peccato*, non excludebat originale, sic etiam fuit illa alia *à peccato originali*, fictissima, sicut & illæ omnes: *à quo per sanctificationem mundata fuit.* Sunt ergo ad minus decem & octo vitia, quæ addita præcedentibus, erunt 185.

Et hic obiter nota, quòd expositio hæc orationis Dominicæ non est S. Thomæ: nam licèt Angelicus Doctor scripserit expositionem Dominicam, non est ista, sed alia quæ incipit: *Pater noster, qui es in cælis. Vnusquisque homo, qui Patrem clamat, &c.* quæ extat manuscripta antiquis characteribus in mēbrana, in Bibliotheca Regia Escorialis VIII. G. 6. in fol. & concludit sic: *Explicit expositio D. Thomæ de Aquino super Pater noster*, estque breuissima, atque diuersa ab illa suprà relata, existente in operibus eius, nec sunt ibi verba suprapos[i]ta circa Conceptionem. Et sic nisi dicant, S. Thomam scripsisse duas expositiones super orationem Dominicam, quod difficile videtur, illa quæ extat in operibus S. Thomæ non est ipsius, sed alterius incogniti: ac per consequens, nec adducta auctoritas.

Decimamnonam auctoritatem citant ex Psalmo 14. sed nulla adducunt verba, vt videre est in antecedenti §. & cauillosè non adduxerunt auctoritatem, quia in prælegato Psal. fol. 298. ad illud: *qui ingreditur sine macula*, inquit S. Thomas: *Sine macula, scilicèt, mortali quia peccatū veniale non habet maculā propriè. Ecclesiast. 31. Beatus diues qui inuentus est sine macula, sed in Christo, & in Virgine Maria nulla omninò macula fuit, & istis appropriatur tēperantia, &c.* Quo ergo Dei timore ausi sunt Aduersarii adducere hæc verba pro sua sententia? Nonnè maiori fundamento possent adduci pro nostra? Nam illa vniuersalis: *In Maria nulla omninò macula fuit*, videtur etiam excludere originalem, sed cum in rei veritate loquatur de peccatis actualibus, absolutè non est ad rem, nisi dicant, sic: *In Maria nulla omninò macula fuit*: ergo habuit originalem; quæ consequentia esset sine consequentia.

Vigesimam auctoritatem sic adducunt ex Psalmo 45. exponens illud: *Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei*, sic dicens: *Ciuitas Dei est Beata Virgo, in qua Dominus habitauit, ipsam autem Virginem fluminis impetus, scilicèt, Spiritus Sanctus lætificauit, quando ipsam sanctificauit in vtero Matris suæ, postquam formatum fuit corpus, & creata anima, tunc primò operuit gloria Domini Tabernaculum, vt dicitur Exod. 40. & differt sanctificatio Virginis à sanctificatione aliorum Sanctorum, quia alij sic sanctificati fuerunt, vt de cætero nō peccauerit mortaliter, tamē venialiter peccauerunt*

Aaaa sic

sic dicitur Ioannis 1. Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, &c. Beata autem Virgo nec mortaliter, nec venialiter vnquam peccauit, ideò potest dici de ea illud Cant. 4. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. & ideò dicit: Non commouebitur, nec mortali, nec veniali peccato; & hoc ideò quia adiuuabit eam Dominus manè diluculo, id est, adhuc existente in vtero: Et ideò benè dicitur: Auxiliatus est ei Dominus in ipso ortu matutino. Hæc illa. In hac auctoritate vitiarunt. Primo, principium, nam in S. Thoma sic inuenitur: *Adiuuabit eam Deus vultu suo, id est, in contemplatione suæ altitudinis. Et possunt hæc referri ad Beatã Virginem, quia ipsa est ciuitas, in ipsa habitauit.* Secundo, addiderunt aduerbium illud, *quando*; quod non extat in S. Thoma. Tertio, addiderunt ly, *differt*. Quarto, illud, *ideò potest dici de ea illud*. Quinto, finxerunt totũ illud: Et ideò dicit, *non commouebitur nec mortali, nec veniali peccato*. Sexto, addiderunt illam causalem, *& hoc ideò quia*. Alia sunt minoris momenti, sunt ergo iam omnia 191. Quantum verò ad sententiam, nos non negamus, quod Maria fuerit sanctificata *in vtero Matris suæ, postquam formatum fuit corpus, & creata anima*, nec circa hoc potest esse vlla controuersia, An autem hoc fuerit in primo, vel secundo instanti, non exprimit illud Diuus Thomas, & sic adducere hanc auctoritatem, fuit sine fundamento.

Vigesimamprimam auctoritatem adducunt ex quæstionibus de malo, quæstion. 4. artic. 6. vbi dicit sic: *Erroneum est dicere, quòd aliquis seminaliter, id est, per concubitum maris, & fœminæ ab Adam deriuetur absque originali peccato, sic enim aliqui homines essent, qui non indigerent redemptione facta per Christum. Hæc illa.* In præallegata quæstione, & articulo, vbi quærit Angelicus Doctor: *Vtrum peccatum originale ab Adam deriuetur in omnes, qui seminaliter ab ipso procedunt?* Sunt verba proposita ab Aduersariis, sed. Primo, vbi S. Doctor de plurali, *aliqui*, ipsi finxerunt de singulari, *aliquis*, pessimè satis: nam quod esset erroneum hoc affirmare de plurali, etiam nos fatemur, quia priuilegium illud solũm fuit concessum Virgini in singulari. Secundò, consequenter vitiarunt verbum, *deriuetur*, cum Sanctus dicat, *deriuentur*, vt sic confirmaretur quod antecedens non fuerat casu factum. Tertio, addiderunt illud *id est, per concubitum maris, & fœminæ*, quæ non extant in S. Thoma, & fuit pessima adulteratio, sunt ergo iam vitia 194.

Vigesimamsecundam auctoritatem, vel auctoritates (vt nihil intactum relinquamus) adducit Arauxo, prima secundæ quæst. 81. articul. 3. fol. 417. qui non contentus auctoritatibus relatis, superaddidit has sequentes, videlicèt ex Psalmo 13. ad illa verba: *Non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum*, sic ait: *Id est, vsque ad Christum, quia ipse solus nec peccatum contractum habuit, nec commissum. Beata Virgo habuit contractum peccatum, iuxta illud Eccles. 7. virum de mille vnum repperi, mulierem ex omnibus non inueni.* Aliam verò sic: Item Psalmo 50. ad illud: Et in peccatis concepit me mater mea, dicit Dauid in persona totius generis humani: *Quia solus Christus fuit de facto sine originali peccato conceptus.* Ac tandem adducit aliam ex Psal. 45. super illud: *Sanctificauit Tabernaculum suum altissimus*, inquit Diuus Thomas: *Non quod aliquando non fuerit sanctum, sed quia in ipsa Conceptione sanctum ipse formauit, quod fuit singulare in Christo.* Ex his tribus auctoritatibus, prima ex Psalmo 13. fideliter est adducta, & cum fundamento, loquitur tamen pronunc more antiquorum de prima Conceptione, seu generatione. Secunda, ex Psal. 50. est vitiata: nam verba sic extant in originali. *Tibi soli peccaui, quia solus est sine peccato, & similiter Christus omninò fuit sine peccato.* Et infra: *Et sic quia quidam sanctificantur in vtero, sed omnes, præter Christum, concipiuntur in originali: & ideò dicit, quòd non est sanctificatus in vtero, sed natus in originali, &c.* Vide ergo, quàm corruptum adduxerunt textum? Tertiã auctoritatem fideliter transcripsit. Istæ ergo viginti quatuor sunt omnes auctoritates, quibus nituntur probare Sanctum Thomam apertè, & clarè, singulariter, & in indiuiduo sustinuisse Virginem Mariam fuisse cõceptam in originali peccato. Vitia autem capitalia, & adulterationes præcipuę in ipsis commissę sunt centum nonaginta octo.

CENSVRA PRÆCEDENTIVM omnium auctoritatũ S. Thomæ: ex his ergo sic constitutis secundùm puram, ac irrefragabilem veritatem, Dei nomine inuocato, iudicamus, ex omnibus præallegatis auctoritatibus solùm fuisse adductas cum aliquali fundamento inspecto verborum cortice sequentes, Primam, in qua agit de celebratione festiuitatis Conceptionis. Sed ad hanc dicimus, quod loquitur de conceptione carnali, facta die 8. Decembris, de qua dicit, & affirmat, non esse festiuandam, nisi per ordinem ad sanctificationem, quando anima Virginis recepit gratiam. Et hanc esse mentem D. Thomæ, constat ex titulo quæstionis, & ex omnibus in illo articulo contentis; hæc enim fuit quæstio valdè exagitata inter antiquos Doctores, exorta ex illa vniuersali æquiuocatione, quòd existimarent Lugdunenses, & aliæ Ecclesiæ celebrantes Conceptionem Virginis die octauo Decembris, id est, ante nouem integros menses suę Natiuitatis, festiuabãt idem

idem quod Ecclesia vniuersalis de Conceptione Christi Domini die 25. Martii, vt ex ipsismet verbis Auctorum antiquorum demonstratum est sæpe in hac Ventilatione: sed pro declaranda mente S. Thomæ in particulari, libet hic cuiusdam eius magnis Discipuli verba in medium adducere. Hic est Ioannes Bromiart, Ordinis Prædicatorum, qui vixit, vt ait Antonius Senẽsis fol. 133. primo sæculo suę Religionis, id est, ad ann. 1260. Ioannes Pitteus affirmat, eum claruisse ad annum 1382. & idem dicit Ioannes Balæus fol. 167. Michael Pius, part. 2. lib. 1. existimat floruisse ad ann. 1290. Hic ergo scripsit quãdam Summam Prędicantium satis eruditam, in qua habet sequentia verba par. 2. cap. 3. artic. 4. num. 28. fol. 13. col. 1. *Filius Dei volens in aliquo loco, & de aliqua muliere naturam nostram assumere, & nobiscum morari, à principio mundi nullam inuenit pro hospitio dignam, quia omnes peccato originali, vel actuali, vel vtroque infectæ erant; & tandem vero in fine mundi hanc mundissimam inueniens Virginem, in qua nullũ erat peccatum, vel originale, vel actuale, tanquã gaudens de fortuna optata, dicere potuit: Hæc requies mea, &c.* Nonne vides, quomodo auctor iste expressis verbis affirmat, Virginem caruisse peccato originali? Et tamen in eodem libro & loco dicit, Conceptionem Mariæ non esse celebrandam, quia fuit in originali peccato. Accipe eius verba, ver. Maria cap. 3. art. 4. num. 33. fol. 13. col. 2. *De eius verò Conceptione, Annuntiatione, & Natiuitate dici potest illud Apocal. 21. Ecce Tabernaculum Dei cum hominibus. H. I. In die namque Conceptionis, & sanctificationis eius, quæ statim facta fuit vinea dilecto, & Tabernaculum Dei factum, & sanctificatum fuit, quia illo die sanctificauit Tabernaculũ suum Altissimus. Ad hoc nota capitulum Dedicationis, & sanctificationis, & mundationis, quia festũ illud potiùs sanctificationis, quàm Cõceptionis dici debet, quia solemnitas ad punctum sanctificationis, & nõ Cõceptionis (quia cõcepta fuit in originali peccato) referri debet.* En iterum fatetur Bromiart, quod sanctificatio Marię fuit facta in instanti, & simul affirmat, quod Conceptio eius facta fuit in peccato originali, loquitur enim de conceptione carnis, facta die 8. Decembris, cuius solemnitas referri debet ad sanctificationẽ, siuè animationem, quando statim facta fuit Maria Tabernaculum Dei. Ergo Doctores antiqui diuersimodè sentiebant de peccato originali contracto in animatione, ac peccato originali generationis, seu cõceptionis carnalis factæ die 8. Decembris. Vide aliam auctoritatem in Vlrico de Argentina num. 312. pro hac materia cedro digna.

Item secunda auctoritas cum sufficiẽtissimo fundamẽto adduceretur, nisi fuissent intrusa pręcipua verba, vt ibi demonstraui: nam tota illa clausula: *Nec in ipso instanti infusionis, vt scilicèt per gratiam tunc sibi infusam præseruaretur, (vel conseruaretur) ne culpam originalem incurreret*, tota fuit addita, quod constat, tum ex suprà dictis, tum vero potissimè, quia hanc eandem quæstionem propositam in 3. Sententiarum ventilat S. Thomas in 3. parte, vt suprà visum est auctoritate 5. atque in 3. part. artic. 2. resolutio Sancti Thomæ est vitiata: ergo hoc idẽ sentiendum erit de illa resolutione 3. Sententiarum: Minorem sic probo ex prææallegato Ioanne Bromiardo, Ordinis Prædicatorum, qui parum post Sanctum Thomam vixit, ille enim in sua Summa prædicantium, quæ incipit: *Prædicantiũ vita secundum S. Gregorium, &c.* Et Typis inuenitur mandata absque anno & loco impressionis, & Lugduni 1522. & 4. in Venetiis 1586. in 4. & Norimbergiæ 1518. in folio, & 1485. & denique Antuerpiæ 1614. in fol. verbo Maria tom. 2. artic. 2. numero 8. §. *sed quia*, folio 318. In aliquibus est num. 10. fol. 9. agens de Corona Virginis, & duodecim stellis, seu donis singularibus, vel priuilegiis Mariæ sic inquit: *Secundam, in corona habuit stellam, seu florem eleuatum ad modum coronæ Regalis, in hoc quòd fuit cæteris eminentiùs, & specialiùs sanctificata. De aliis enim benè legitur, quòd fuerint in vtero sanctificati, sicut de Hieremia, & Ioanne Baptista. Non tamen illicò ita fuerunt sanctificati, quin potuerant venialiter peccare. Ipsa verò tam eminenter sanctificata fuit, quòd nec mortaliter, nec venialiter peccauit, sicut patet per S. Thomam in 3. part. de Christo, quæst. 37. art. 6. in eadem etiam quæst. artic. 2. ponit eius sanctificationis excellentiam, quantum ad tẽporis prioritatem in hoc quod sanctificata fuit in sua animatione, id est, in coniunctione animæ cum corpore in vtero Matris suæ, & non ante, quia sanctificatio, & mundatio fit per gratiam, cuius subiectum est anima, nihil enim est capax gratiæ, nisi anima rationalis, sic ergo sanctificauit Tabernaculum suum altissimus, in Psal. 45. &c.* Hæc sunt formalia verba Ioannis Bromiardi, vndè Petrus à Valle clausa in suis Diatribis, Diatr. 6. agens de hac quæst. 27. & art. 2. tertiæ part. sic inquit: *Itaque textus ille fuit manu adulteratrice contactus, & apud Ioannem Bromiardum, qui floruit anno 1260. vt habet Chronicon Ordinis Prædicatorum, locus ille legitur, vt par est. Videsis Bromiardum, in Summa prædicantium, verbo Maria, articul. 2. adducit enim Bromiardus Sanctum Thomam eo loco dicẽtem: Beatam Virginem fuisse sanctificatam non ante animationem, sed in ipsa prima animatione, ex quo sequitur exclusio peccati originalis à Deipara, fratres autẽ, ne ibi hoc S. Thomas diceret, & sibi contradiceret 1. 2. adulterato textu fecerũt, &c.* Cùm ergo S. Thomas secundum allegatum textum Ioannis Bromiardi dixerit, B. Virginẽ fuis-

fuisse sanctificatam, *in sua animatione, id est, in coniunctione animæ cum corpore, & non ante,* sequitur, quod in 3. Sententiarum addita fuit ab aliqua manu adulteratrice illa clausula: *Nec in ipso instãti infusionis, &c.* Et in 3. par. vbi S. Thomas dicebat: *Sanctificatio Virginis ante animationem eius intelligi non potest, sed in ipso instanti animationis, siuè in coniunctione animæ cum corpore,* Aduersarii omnia hæc abstulerunt, & hac pessima adulteratione negatiua non contenti, aliam superaddiderũt maiorem positiuã, dicentes sic: *Sanctificatio B. Virginis non potest intelligi ante animationẽ, nec in instanti animationis, sed post animationem,* vt demonstratum est auctoritate 5. vide ibi, & infrà latissimè in Caietano, vbi hæc auctoritas ex professo examinatur iterum.

Constat etiam illam clausulam fuisse additam ex alia simili intrusa in 3. argumento eiusdem quæstionis, vbi post illam communem auctoritatem S. Anselmi dicitur: *Ergo anima illa nunquam originali peccato infecta fuit, aut igitur caro sanctificata fuit ante animationem, vel saltem in ipso instanti confusionis anima gratiã suscepit, per quam immunis à peccato originali esset.* Aliqua verba huius illationis, vel tota consequentiam fuisse ab aliquo imperito intrusam haud dubito. Primo, propter rationes superiùs dictas in auctoritate. Secundo, quia in responsione ad hoc argumentum nullam facit Angelicus Doctor mentionem de hac clausula, quę principalis est, sed solùm ad auctoritatem S. Anselmi dicit: *Ad tertium dicendum, quòd hæc puritas soli homini Deo debebatur, vt ipse quasi vnicus Redẽptor humani generis nulla peccati seruitute teneretur cõpetebat, omnes à peccato redimere; vnde non hanc puritatem, sed sub hãc maximã Virgo Mater eius habere debuit.* Signate hìc vbi Angelicus Doctor respondit ad illam cōsequẽtiam: *Ergo anima illa nunquam, &c.* Et sic hæc vsque ad finẽ fuit intrusa in illa auctoritate Anselmi, quia posteà præuiderunt esse vnicum, & principale nostræ sententiæ fundamentum. Itẽ quia nunquam S. Thomas loquitur de *anima*, sed semper de persona, vt videre est in 3. par. Itẽ quia terminus ille, vel saltem in ipso instanti *cõfusionis*, non potest esse Angelici Præceptoris propter eius incongruentem cõfusionem materialiter, & formaliter, quia nullum sensum facit. Dices (sicut & ego aliquando existimaui) esse errorem Typographiæ, & loco in instanti infusionis, mendosè appositum fuisse *confusionis*, sed hoc nõ potest esse, quia in impres. Venetiana ann. 1593. apud Dominicũ Nicolũ, & in alia ibidem apud Hieronymum Scotum ann. 1568. est *confusionis*, & eodem modo in Romana ann. 1570. & in nouissima Antuerpiæ ann. 1612. recognita per R. P. Cosmã Marcelles, & sic de aliis: ergo non fuit error Typographiæ, sed confusio introducta ab aliquo cõfuso scriptore, quæ sub illo confuso termino *cõfusionis*, patefecit, Deo sic disponẽte, quãtæ cõfusiones fuerunt introductæ in Angelica doctrina S. Thomæ, vt ex ipsa macularent Dei Matrem. Vide quæ dicimus in Thoma de Vio Caietano ad finẽ. Auctoritates ex 3. par. quest. 27. scilicèt, 5. & 6. & 7. & 8. ac 9. demptis fictionibus atq; adulterationibus in ipsis intrusis nihil dicũt contra Immaculatam Cõceptionẽ. De quinta sumpta ex resolutione vide latè infra in Caietano, vbi ex professo ventilatur.

Decimam auctoritatem, ex Quodlibeto 6. cum fundamento adducunt Aduersarii, si opus illud Quodlibetorũ est S. Thomæ: & hoc noto, quia existimo Quodlibeta illa fuisse Iacobi de Viterbio, Ordinis S. Augustini, quem astutè citant vagè, & indeterminatè, *in quodam suo Quodlibeto*, vel Gerardi de Senis eiusdẽ Religionis, vel Bernardi Cliuers, quem etiam citãt in 6. Quodlibeto sicut hic, vel Bernardi de Claramonte, vel Nicolai Traueth, Ordinis Prædicatorum, quos etiam citant in Quodlibetis, sicut etiam Iacobum de Biblia: quàm plura enim opera aliorum fuerunt adscripta Angelico Doctori, quæ in rei veritate sua nõ sunt, vt ipsimet PP. Dominicani fatẽtur, vt infrà dicemus: deindè percipere nõ possum, quomodò S. Thomas potuerit dicere illud quod continetur in hoc opusculo: *Romana enim Ecclesia, & plurimæ aliæ considerãtes Cõceptionem eiusdem Virginis in originali peccato fuisse, festum Conceptionis non celebrant,* cùm Bartholomæus Brixiẽsis Episcopus, qui floruit circa ann. 1240. dicat, quòd suo tempore iam Ecclesia Romana solẽnizabat Conceptionis festum, & quòd tali die ipsemet celebrauit sacrum coram Summo Põtifice, & Cardinalibus. Et Turrecremata scribẽs ad ann. 1435. par. 9. cap. 10. fol. 179. dicat: *Notoriè constat, apud Sedem Apostolicam in Curia Romana annuatim festum Conceptionis publicè celebrari, ad quod tàm Domini Cardinales, quã Episcopi, & vniuersi de Curia Maioris cõueniũt, & ità videtur approbasse opinionem de puritate Conceptionis, &c.* Sed dato quòd opus istud sit S. Thomæ, facillimè potest interpretari de peccatis commissis in generatione, seu conceptione carnali, & hoc indicat titulus quæstionis, & ipsamet resolutio D. Thomę, nam ibi inquirit: Vtrum liceat celebrare Conceptionem Dominę nostræ? id est, illam conceptionem carnalẽ factam die 8. Decẽbris, de qua etiam formaliter egit in 3. Sent. & in 3. part. & sic introducit, quod pro huius difficultatis resolutione sunt examinandæ duæ quæstiones, vna principalis, prima, ac præcipua, scilicèt, an Maria fuerit concepta in peccato originali? Alia verò accessoria: vtrùm festiuitas illius Conceptionis esset celebranda, necnè? Ergo si accessoria, & secun-

cunda est de generatione carnali; prima agit de peccato commisso ante illam generationem, vel in ipsa, non autem de peccato originali cõtracto in animatione, post quadraginta dies? Hęc mihi videtur illatio legitima, sed cum dependeat ab hac, vel illa intelligentia verborum Sancti Thomæ, mihi solùm interest indicare, quòd ex hac auctoritate non concluditur intẽtum Aduersariorum.

De auctoritate decimaquarta sumpta ex Cõpendio Theologiæ affirmo, opus illud non esse S. Thomæ, vt diximus in Hugone de Argẽtina, & latiùs examinabimus in Thoma de Suetonia. Primo, quia dissonat in stylo, ac dispositione ab aliis operibus. Secundo, quia est Epitome, & Compendium doctrinæ S. Thomæ, & sic elaboratum ab aliquo eius discipulo. Tertio, quia non est credibile, Angelicum Doctorẽ edidisse quatuor distincta Compendia Theologię. Quarto, quia ex nullo verbo propositi Compendii potest colligi directè, vel indirectè illud esse S. Thomę; constat fuisse directum cuidam Reginaldo, sed non est necessaria illatio: illud Compendium fuit directum Fratri Reginaldo, S. Thomas habuit socium, seu discipulũ appellatum Reginaldum: ergo illud Compendium est Sancti Thomæ: haberet autem aliqualem apparientiam probabilitatis, si in Ordine Prædicatorum tempore S. Thomæ non esset nisi vnus Reginaldus, sed in illo primo sæculo, scilicèt ab ann. 1220. vsque 1300. fuerunt quinque, vel sex nominatissimi Reginaldi. Nec similiter concludit: S. Thomas elaborauit Compendium, seu Summam Theologiæ: ergo est hoc, quia etiam Summa S. Thomæ est quodam Compendium Theologiæ, & illud Rescriptum ad Annibaldũ, est Compendiũ Theologiæ, & illud manusc. sub nomine S. Thomæ incipiens: *Veritatis Theologiæ sublimitas, &c.* est etiam Compendium, & non est verisimile, quòd Angelicus Doctor ediderit, vt dixi, quatuor Compendia Theologiæ. Quinto, quia hoc Compendium inuenitur manuscriptum in aliquibus Bibliothecis sine Auctoris nomine. Sexto, quia non valet argumentum: S. Thomas morte præuentus relinquit quandam Summã Theologiæ incompletam: hoc Compendium est Summa Theologiæ, & est incõpletum: ergo hoc est S. Thomæ, nõ inquam valet, quia Summa incompletè relicta propter mortem, fuit illa, quę incipit: *Quia Saluator noster, &c.* vt omnes fatentur scriptores, quæ postea fuit completa per Albertum de Brixia, & alios, hoc autẽ Compendium, de quo loquimur nunquam fuit completum. Septimo, quia Nomenclatores antiqui, vt Sixtus Senensis, & alii, qui recensent opera S. Thomæ non enumerant inter illa hoc Cõpendium. Octauo, quia de multis discipulis, & Patribus Ordinis Prædicatorum dicitur, quòd ediderint Summas, seu Compendia Theologiæ, quæ modo non inueniuntur; & fortè hoc est vnum ex illis; vide de hoc etiam numerum sequentem in Thomasino.

Duodecimæ, ac decimæ tertiæ auctoritatum ex 1.2. quæstione 81. intelligentiam inuenies infrà in Thoma de Vio Caietano, vnico interprete Angelici Doctoris, §. vltimo, vbi expressè affirmat quod loquuntur de obligatione, ac debito, & non de actuali contractione: concludẽs sic: *Nec enim solùm redemptione eget actualiter captiuus, sed etiam obnoxius captiuitati. Et hæc benè notabis tu Thomista, ne nimio zelo, non secundùm scientiam accensus, erronea dicas quòd erronea non sunt, cùm de Beatissimæ Virginis Cõceptione disputas, aut prædicas, &c.* Si in hac parte crederes, ò Thomista, Caietano, sicut in aliis eiusdem obseruas præcepta, omnes viginti quatuor auctoritates a te adductas ex operibus S. Thomæ facillime conciliares, præcipuè illas de redemptione. Sed sunt aliqui qui ad tempus credunt, & ad tempus recedunt.

Auctoritas decimaquinta, ex Salutatione Angelica non paruam habet difficultatem, res enim secundùm veritatem ita se habet. In Concilio Basiliensi ad annum 1436. Ioannes de Segonia Contreras, Doctor Hispanus, atque canonicus Toletanus, fecit quandam allegationem satis doctam pro parte negatiua, seu opinione magis pia, in qua prolata, atque nostra sententia adducit S. Thomã in expositione Salutationis Angelicæ, vbi expresse fatetur Mariam non habuisse originale peccatum. Et vt sit salus ex inimicis, & omnis auferatur scrupulus: do verba ipsius Turrecrematæ par. 12. cap. 15. fol. 260. sic dicentis: Tertium dictum S. Thomæ, quod inducitur ex aduersò in assertionem partis suæ, est illud quod scribitur in expositione Salutationis Angelicæ, vbi dicẽs, quòd B. Virgo excellit Angelos in tribus, dicit inter alia: *Tertio, excedit quantum ad puritatem, quia B. Virgo non solùm fuit pura in se, sed procurauit puritatem aliis. Ipsa enim purissima fuit quantum ad culpam, quia nec originale, nec mortale, nec veniale peccatum incurrit. Item quantum ad pœnam. Tres enim maledictiones datæ sunt hominibus propter peccatum: Prima est data mulieri, scilicèt, quòd in corruptione conciperet, in grauedine portaret, & in dolore pareret. Sed ab his immunis fuit B. Virgo, quæ sine corruptione cõcepit, in solatio portauit, & cum gaudio peperit Saluatorẽ. Isaias: Germinãs germinauit, &c. Secunda data est homini: quòd in sudore vultus sui vescatur pane suo. Ab hac fuit immunis B. Virgo, quia dicit Apostolus ad Corinthios: Virgines solutæ sũt à cura huius mũdi, sed soli Deo vacãt. Tertia fuit cõmunis viris & mulieribus, scilicèt, vt in puluerem reuerterentur. Ab hac fuit immunis B. Virgo, quia cum corpore ascendit in cœlum.*

Credimus enim, quod post mortem suscitata fuerit, & portata in cœlum. Psalm. Exurge Domine in requiem, &c. Si ergo immunis fuit ab omni maledictione, & ideo benedicta in mulieribus, quia ipsa sola maledictionem sustulit, & benedictionem procurauit, & ianuam Paradisi aperuit, & ideo conuenit ei nomen Maria, &c. Hucusque Segouia, & ab ipso Turrecremata, quæ auctoritas regulata cum originalibus impressis Sancti Thomæ, nec in vno apice essentiali discrepat, nam illud, *fuit*, vel, *erat*, & illud, *etiam*, sunt variationes parui momenti; solum autẽ differunt essentialiter in illo, *quia nec originale*, de hac enim dicit Turrecremata, quod multis originalibus perspectis, non est inuenta illa particula, Si hoc dictum Turrecrematæ est verũ, nec ne, ipse videat: Ego enim solum noto; quod in hac expositione Salutationis Angelicæ, est auctoritas pro opinione Aduersariorum, & est auctoritas pro nostra sententia; nostra non extat in originalibus impressis Sancti Thomæ, Aduersariorum sic; in nostra auctoritate sunt transcripta omnia verba S. Thomæ fideliter, ac legaliter: quare ergo, & in vno verbo nõ credemus Segouiam, Canonicum Toletanũ fuisse etiam veridicum, quando in omnibus aliis ita legaliter transcripsit verba Diui Thomæ? Aduersarii autem adulterarunt textum sui Angelici Doctoris, triginta adulterationibus capitalibus, & sic non esset præsumptio temeraria dicere, quod forte fuerunt trigintã & vna. Si ab anno 1437. in quo scripsit Turrecremata vsque ad annum 1471. in quo scripsit Anonymus, additæ sunt in textu Sãcti Thomæ in sola hac auctoritate super Salutationem Angelicam, triginta falsitates, vt demonstratũ est suprà, solum vt macularent Virginem, quare ante annum 1437. non potuit esse vna? Intellige, ò Lector! & iudica. Tandèm Opusculum hoc de Salutatione Angelica fuisse vitiatum ab his, qui ægrè ferebant D. Thomam nostræ piæ sententiæ toties adfauere, affirmat P. Hyppolitus Marraccius in sua Fide Caietana, fol. 34. & citat Salazarium Tract. de Concept. cap. 42. Canisium capit. 6. lib. 1. Salmeronem disput. 51. in Epistol. ad Rom. Sed isti sunt Auctores moderni, qui paruam fidẽ præstare possunt in hac materia antiqua, & sic accipite Antonium Cucharum, Doctorem antiquum in suo libro de Conceptione fol. 308. colum. 4. sic dicentẽ. Thomas quoque in expositione de Angelica Salutatione, dicit: *Ipsa enim Maria purissima fuit quantum ad culpam, quia nec originale, nec mortale, nec veniale peccatum incurrit.* Vide, & nota, quomodo auctoritates adductæ à nostris ex Sancto Thoma, nec in littera vna discrepant inter se?

Auctoritates ex interpretione Psalmorum aliquæ adductæ sunt sine fundamento, illa verò ex Psal. 13. est ad rem, & cum fundamento adducta, sed cum expositio illa Psalmorũ non sit S. Thomæ, sed vel Petri de Tarantasia, de quo vnanimiter affirmant Nomenclatores Dominicani, quod scripserit super Psalmos, vel Thomæ Anglici, vt inquit Sixtus Senensis in sua Biblioth. Sacta lib. 4. fol. 304. *Vicinitate vocum quam habẽt Anglicus, & Angelicus, factum fuit vt Angelico Doctori, scilicèt D. Thomæ supposita fuerint multa, quæ erant Anglici Doctoris, scilicèt Thomæ Anglici.* Idem dicit alter Antonius Senensis fol. 244. & Michaelius latè, vt suprà dixi, & latius etiam num. 301. ex aliquo istorum, vel alterius incogniti existimandum est esse Commentarium illum in Psalmos; tum quia stylus non est D. Thomæ; tum etiam quia præfatus Sixtus Senensis affirmat Postillam S. Thomæ in Psalmos incipere sic: *In omni opere suo, &c.* Expositio autem illa, quæ circumfertur in operibus Sancti Thomæ non incipit: *In omni opere suo*, sed sic: *Hic Psalmus distinguitur contra totum opus, &c.* Ergo admisso, quod S. Thomas scripserit super Psalmos, tamen expositio illa, quæ in operibus eius circumfertur, à qua Aduersarii suas extraxerunt auctoritates, nõ est Sancti Thomæ, sed alterius, de quo plura possem dicere, sed taceo, quia est tempus tacendi, & tempus loquendi.

Ex omnibus ergo hucusque 24. relatis locis, secundùm nudam, ac sinceram veritatem, cõclusio est, quòd nullibi ex professo hanc tetigit controuersiam S. Thomas, & quod ex auctoritatibus incidenter prolatis, aliquæ adducuntur ab Aduersariis, pro sua opinione cum sufficienti fundamento, aliæ vero sine vlla ratione, causa, nec veritate. Ex illis adductis cum fundamento, aliquæ sunt vniuersales, quæ solùm à regula generali excludunt Christum Dominum, vel in ipsis regulis generalibus includit omnes homines non excipiendo Virginẽ Mariam, & istæ neque sunt expresse, neque clare, & sic etiã sunt excludẽdæ. Quæ autem loquuntur in propriis terminis de Conceptione, Maria, ac originali peccato, maiori ex parte agunt de Cõceptione prima carnali, seu generatione facta die 8. Decemb. de Maria, prout in semine, vel embryone, antequam animaretur, ac de peccato originali, seu concupiscentia parentũ, ac fomite relicto in carne, a quo Maria fuit purgata, ac liberata in ipsa infusione animæ, seu vnione ad corpus, & sic omnes istæ nullo modo militant contra principalem scopũ huius controuersiæ. Vnde solũ restant duæ auctoritates, quæ expressis verbis vidẽtur tangere formale difficultatis punctũ; sed cum hæ duæ sint intrusæ, fictæ, & adulteratæ, ut demõstratum est vide quid restat, vel restare potest in Angelico Doctore? Quibus si addas centũ nonaginta octo capitales adulterationes, & vitia quibus superseminatũt opera,

ra, & semina pura, ac sancta verborū Angelici Doctoris, solùm vt pullularet peccatū vnum in terra illa benedicta Maria, quid dicemus Angelico Doctori? Nisi illud: Domine, nonnè bonū semē seminasti in agro tuo? Vnde ergo habet zizania? Et ipse quid aliud respondebit, nisi illud: Inimicus homo hoc fecit; & benè inimicus homo sine nomine, quia fuit Anonymus. Interrogo Patres (loquor semper in his verbis cùm scriptoribus partis aduersæ, non cum aliis) si S. Thomas scripsit, dixit, & sustinuit aperte, clare, & distinctè Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali, qua intentione, fine, ac motiuo additæ fuerunt nõ centum nonaginta octo falsitates? Vel enim omnia originalia manuscripta S. Thomæ erant corrupta, vel aliqua, vel nulla. Omnia non; quia Turrecremata, Segouia, & alii Doctores antiqui scribentes ante Typographiam, adducunt auctoritates S. Thomæ, vt modo sunt impressæ, si aliqua: ergo nulla fides præstanda est operibus S. Thomæ; quia dubitari potest, an ex legitimis, vel nothis transcripta fuerint in lucem datis; vel si nulla fuerunt vitiata, vnde, quare, vel quomodo excogitata fuerunt tot, tantaque vitia, ac mendacia? vt capitalia sint 198. alia vero minora 800. & amplius. De auctoritatibus existentibus in operibus S. Thomæ, tam impressis, quam manuscriptis, pro Immaculata Virginis Cōceptione, quę expressę, clarę, ac distinctę sunt quinque. De quatuor primis (prima ex 1. lib. Sentent. dist. 44. quæst. vnica, art. 3. Secunda ex eodem 1. Sent. dist. 44. quæst. artic. 2. ad 2. Tertia, ex eodem 1. dist. 17. quæst. 2. art. 4. Quarta, ex opusculo 61. in tractatu de decem gradibus charitatis, grad. 10. ad finem) latè agit R. Gaspar Cathalanus, Ordinis Prædicatorum, & designatus Episcopus Ilerdensis, in Epistola ad D. Michaelem Baptistam de la Nuza, Equitem Ordinis S. Iacobi, missam ad annum 1651. quæ extat apud Ioan. Euseb. Nieremb. in lib. Exception. cap. 24. à fol. 374. vsque 383. Quinta, constat ex Epist. ad Galatas, vt diximus late in Ventilabro in principio cùm ergo pro nostra sententia sint quinque auctoritates, maiores omni exceptione, & pro contraria opinione solùm duæ & illæ suspectæ, dubiæ, ac incertæ, quia consistunt in additione duorum verborum. Iudicet Lector inter quos numerandus sit S. Thomas?

Pro vltimo huius Angelicæ ventilationis complemento, ad 24. supra adductas auctoritates volo addere aliam claram, & expressam ab omnibus Aduersariis, vel a casu, aut potiùs a cōsilio prætermissam, timentes fortè, ne ex illa deuenitet veritas in plenam cognitionem sentētiæ, ac mentis S. Thomæ, extat in 3. part. quæst. 14. artic. 3. vbi quærit: *Vtrum Christus defectus corporales contraxerit*, & introducit articuli difficultatem, sic: *Ad tertium sic proceditur: videtur quòd Christus defectus corporales contraxerit. Illud enim contrahere dicimur, quod simul cum natura ex origine trahimus; sed Christus simul cum natura humana defectus, & infirmitates corporales per suam originem traxit à matre, cuius caro huiusmodi defectibus subiacebat: ergo videtur, quod hos defectus contraxerit.* Nota in istis primis verbis punctum quæstionis, ac totius difficultatis scopum, *& infirmitates corporales per suam originem traxit à matre, cuius caro huiusmodi defectibus subiacebat, &c.* Et etiam illud: *Contrahere dicimur, quod simul cū natura ex origine trahimus.* Ergo trahere originem à matre in, vel cum peccato; contrahere naturam cum originali defectu, subiacere defectibus, quia contrahitur natura corrupta damnata, maledicta, filia irę, originaliter verificantur secundum mentem S. Thomæ in generatione carnis a matre ante animationem prolis, quare omnia ista adhuc prolata formaliter, & expressè de Virgine Maria; non concludunt in ipsa peccatum originale, sed tantum originaliter, idest, debitum proximum, quia Christus Dominus, nec originaliter, neque originale habuit peccatum: Virgo autem Maria habuit originaliter, sed non originale, id est, filius neque in generatione, neque animatione; Maria in generatione, non in animatione: Iesus neque in carne, neque in anima: Maria in carne, sed nō in anima, & sic filius absque debito, Maria vero sic; sed vltra progrediamur, resolutionem suam proponit sic: *RESPON. Dicendum, quòd in verbo contrahendi, intelligitur ordo effectus ad causam, vt scilicet illud dicatur contrahi, quod simul cum sua causa ex necessitate trahitur. Causa autem mortis, & horum defectuum in humana natura est peccatum, quia per peccatum mors intrauit in hunc mūdum, vt dicitur Roman. 5. Et ideò illi propriè dicuntur hos defectus contrahere, qui ex debito peccati hos defectus incurrunt. Christus autem hos defectus non habuit ex debito peccati, quia, vt Augustinus dicit exponens illud Ioann. 3. qui de sursum venit super omnes est; de sursum venit Christus, id est, de altitudine naturæ humanæ, quam habuit ante peccatum primi hominis. Accepit enim naturam humanam absque peccato, in illa puritate, in qua erat in statu innocentiæ, & simili modo potuisset assumere humanam naturā absque defectibus. Sic igitur patet, quòd Christus non contraxit hos defectus, quasi ex debito peccati eos suscipiens, sed ex propria volūtate.* Et pergens ad solutionem argumētorum dicit sic: *Ad primum ergo dicendum, quòd caro Virginis concepta fuit in originali peccato, & ideò hos defectus contraxit; sed Christus naturam ex Virgine assumpsit absque culpa. Et similiter potuisset naturam assumere absque pœna, sed voluit suscipere pœnam propter opus nostræ re-*

redemptionis implendum, vt dictum est. Et ideò habuit huiusmodi defectus, non contrahēdo, sed voluntariè assumendo.

Hæc auctoritas Angelici Doctoris à vobis prætermissa, quia ipsam non vidistis, vel derelicta, vt eam nos non videremus, quomodocūque sit, illa est S. Thomæ, pro vestra sententia, & sic etiam ventilanda erit. Verba equidèm sunt: *Dicendum, quòd caro Virginis concepta fuit in originali peccato; & ideò hos defectus contraxit.* Cùm ergo hic non loquatur de Maria absolutè, & simpliciter, sed expressè de Cōceptione carnis, iam habemus ex Angelico Doctore, quod idem est dicere: caro Virginis concepta fuit in originali peccato, ac si diceret: caro Virginis generata fuit in originali peccato. Hæc caro, interrogo, in quo peccato originali fuit concepta, vel generata? An in peccato originali parentum, vel in illo peccato originali, & macula, qua post duos menses, & ampliùs, secundùm vestram opinionem fuit infecta anima, vel aliquo terti o alio peccato originali proprio carnis distincto à peccato parentum, & macula animæ? Absque dubio dicere debetis, quod caro Mariæ fuit concepta in peccato originali parētum, quia in carne nec fuit, nec potuit esse proprium peccatum originale; quia anima Virginis in cōceptione carnis nondum erat, sicque Christus naturam & carnē ex Virgine assumpsit sine culpa; Maria autem ex Anna assumpsit naturam, & carnem cum culpa: ergo istæ propositiones nudè sumptæ, & vt sonāt, Maria fuit concepta in peccato originali, Maria assumpsit, vel recepit naturam cum culpa a matre sua Anna, non sunt protestatiuæ vestræ opinionis? Siquidèm in sententia vestri Angelici Doctoris sunt idem quòd hæc: caro Mariæ fuit in sua generatione concepta in peccato originali? Item discursus Sācti Thomæ, & optimus, est iste: ideo Christus non cōtraxit defectus pœnæ, & mortis, &c. sed assumpsit, quia non accepit carnem, & naturam à matre Virgine cum peccato illo originali, vel in origine patrato communiter à matribus; at Maria non assumpsit, sed contraxit illos defectus, quia recepit carnem, & naturam cum peccato originali, vel originaliter patrato à matre sua: igitur generata carne Mariæ, licèt anima eius posteà præseruaretur, vel non præseruaretur à culpa, & macula originali, ex eo solum, quòd fuit genita a suis parentibus cum peccato originaliter, vel originali contraxit omnes defectus corporales pœnalitatis, mortis, &c. ergo in sententia S. Thomæ expressa, ac clara defectus pœnalitatis, ac mortis, non procedunt à macula animæ, in instanti animationis contracta, sed ab infectione carnis in generatione seminata? Ac per consequens vestrum decantatum argumētum; Maria est mortua: ergo habuit originale, sic distinguendum est secundùm doctrinam S. Thomæ: habuit originale carnis, concedo: animæ, nego; siuè mortua est propter peccatum originale generationis, cōcedo, animationis, nego. Fuit mortua propter peccatum originale in causa, concedo, in effectu, nego: denique formalissimè distinguendo: fuit mortua quia habuit peccatum originaliter, concedo; originale, nego. Ab hac enim voce originaliter, & originale, exorta est tota æquiuocatio controuersiæ inter Discipulos D. Thomæ, nam quod ipse cùm omnibus antiquis vocat contrahere peccatum originaliter in carne in conceptione Matris, ipsi retorquent ad peccatum originale animæ in conceptione prolis.

Ad rem nostram sic cūcùm S. Thomam ideo Maria contraxit defectus naturales corporis, quia eius caro fuit concepta ab Anna in originali peccato, non sic caro Christi à Maria. Videant ergo Aduersarii, an hæc propositio: *Caro Virginis fuit concepta in originali peccato,* sit idem quòd ista: Anima Virginis contraxit originale peccatum, quia si non sunt idem (vt in rei veritate non sunt, quia distinguuntur sicut caro, & anima; causa, & effectus; generatio parētum, & animatio prolis, dispositio, & forma; prius, & posteriùs, denique tanquam esse, & nō esse, quia quando hæc erat vera: Caro Mariæ concepta est in peccato originali, id est, originaliter causato à Matre; etiam erat vera hæc, anima Mariæ non est) Sanctus igitur Thomas in omnibus suprà positis viginti quatuor auctoritatibus (exceptis duabus, vel ad summum tribus) loquitur de carne, de Conceptione prima, & peccato originali parentum, libidinis, & cōcupiscentiæ, sicut loquitur hic, & non de anima, & Conceptione animationis, ac de peccato originali, culpa, & macula prolis, vt volunt Aduersarii. Nam quod Angelicus Doctor in propositione vocat peccatum ex origine; & in resolutione peccatum ex debito, & in responsione peccatum originale per ordinem ad generationem carnis prout concepta à Matre, volunt Aduersarii confundere cùm conceptione prolis, prout dicit vnionem animæ cum ipsa carne: & ideo prætermiserunt hanc auctoritatem: Item sicut loquitur S. Thomas hic, intelligendi sunt Dauid, & Iob, ac sic etiam omnes Sancti, & Doctores Ecclesiæ relati in hac Ventilatione; sic Magister Sententiarum cum suis Expositoribus, demptis quibusdam, qui de peccato originali carnis, & generationis parentum transierunt ad inquisitionem maculæ, & peccati originalis animæ prolis: ac tandem; omnes consequentiæ adductæ à posteriori, vg. Virgo Maria passa est; mortua est; habuit fomitem; sanctificata est; fuit redempta, &c. Secundùm S. Thomam deducunt hanc consequentiam: ergo *caro* Virginis fuit concepta in originali, vel ori-

originaliter in peccato; Aduersarii verò pro viribus conantur ex ista deducere aliam consequentiam, scilicet, ergo *anima* Virginis fuit cõcepta in originali peccato; & sic inter Magistrũ, & Discipulos non est vnio, quia isti vniunt carnem, & animam in peccato, Conceptionem Matris, cùm Conceptione prolis, generationẽ cum animatione, & originaliter cum originali. Videte quæ dicemus infra in Thoma de Vio Caietano vnico Commentatore Angelici Doctoris, ac Expositore legitimo doctrinæ eius, & præcipuè circa hoc punctum Conceptionis. Itẽ nota pro vltimo complemento doctrinæ Angelici Doctoris, quod si in ipsa, hæc propositio est vera: *Caro Virginis cõcepta fuit in originali peccato*, quare & hæc nõ potest esse vera: *Caro Virginis concepta fuit in originali gratia?* Si caro compatitur cum peccato, quare non etiam cũ gratia? Id illo enim sensu, in quo verificauerint primam, in eodẽ debent concedere secundam; vel assignent disparitatem, per infinita sęcula sæculorum.

THOMASINVS, Ordinis Prædicatorum, Doctor Parisiensis in 3. Senten. dist. 3. *Turrecrem. part. 6. cap. 29. fol. 119. à tergo, Anonym. Auctore 61. Bandel. cap. 23. Deza fol. 41. Vincentia.*

VERITAS 297.

HVIVS Scriptoris nullus adducit auctoritatem, nisi vnus Turrecremata sic: Item ad idem est eiusdem Ordinis Pater D. Thomasinus, qui in 3. Sentent. dist. 3. ita dicit in forma, cum S. Thoma pariter: *Ante infusionem animæ B. Virgo sanctificari non potuit, nec etiam in ipso infusionis in instanti sanctificata fuit, vt eam gratia conseruaret ab originali peccato, nè inficeretur. Christus enim hoc singulariter habet in natura humana, quod redemptione non eguit, eo quod caput nostrũ est; sed nobis omnibus conuenit redimi per ipsum. Hoc autem non fuisset, si aliqua anima inuenta esset, quæ originali macula infecta non fuisset. Et ideò non potest dici, quòd B. Virgo fuisset sanctificata in primo instanti suæ infusionis. Hæc ille.* Et hæc Turrecremata ex suo Thomasino: quis autem fuerit ille Thomasinus, nec ipse, nec alius declarat. Nomenclatores, Ordinis Prædicatorum solùm mentionem faciunt de quodã Thomasino Ferrariensi, qui scripsit super Sententias, & aliquos Sermones, tam de Sanctis, quam de tempore, & floruit ad annum 1390. Ita Michael Pius part. 2. lib. 2. colum. 24. Leander Albertus lib. 4. fol. 139. Anton. Senensis fol. 159. Placentinus fol. 435. Gesnerus fol. 801. Cùm ergo nullum alium Thomasinum habeant Auctorem, ac Scriptorem super sententias, necessario erit hic. At cum opera illius non fuerint typis mandata, difficile erit veritatem ad plenum detegere, dicam tamen planè, ac sinceriter, quid de hoc Thomasino, ac eius auctoritate sentio, & attendat Lector.

In operibus excussis S. Thomæ sunt quatuor tractatus super totam Theologiam, quorum primus est super Senten. qui extat tom. 6. & 7. & incipit: *Ego sapientia effundi flumina, &c.* Secundus est ille quem cõmuniter vocamus Partes S. Thomæ, & extant tom. 10. 11. & 12. & incipit opus: *Quia catholicæ veritatis, &c.* Tertium est Compendium Theologię, quod extat tom. 17. in principio & incipit: *Æterni Patris Verbum.* Quartum est illud Compendium Sentẽtiarum, quod extat eodem tom. 17. ad finem, quod incipit: *Transite ad me omnes.* Cum his enumera quintum, & est illud incipiens: *Veritatis Theologicæ.* Quod etiam dicunt esse S. Thomæ, & ego illud vidi manuscriptum suo eius nomine: ex his quatuor vltima sunt Compendia Theologiæ, & vt sæpè dixi, ac existimo etiam quod demonstraui, non est verisimile Angelicũ Doctorem edidisse quatuor Cõpendia Theologię: ex prædictis ergo quinque tractatibus super Theologiam. Primum & secundum recipimus, & absque vlla controuersia admittimus, tanquam partus legitimos S. Thomæ. Tertiũ, scilicet, Compendium Theologiæ existimo non esse S. Thomæ, sed ab aliquo Thomasino fuisse elaboratum & adscriptum D. Thomæ, vt supra diximus num. antecedenti 296. ad auctoritatem 14. De quarto, scilicet, Compendio Sẽtentiarũ maior occurrit difficultas, quia ex vna parte videtur esse S. Thomæ, si quidem est dicatũ Hannibaldo Hãnibaldensi Romano, Episcopo Cardinali, qui fuit tẽpore S. Thomæ & extat, vt dictũ est, inter opera eius tom. 17. Ex alia verò parte videtur nõ esse S. Thomæ, tum quia auctoritatem huius Compendii adduxerunt Aduersarii supra num. 19. & 20. pro ipso met Annibaldo, & illã etiam tribuũt cuidam Romano Magistro, & cuidam Synibaldo Romano, de quibus nu. 278. & 286. Item sub nomine Ioannis Sternigacli, & Ioannis Sterigarli, de quibus num. 189. & 190. & hic sub nomine Thomasini, vt statim videbimus: ergo hoc Cõpendium sentẽtiarum non videtur esse S. Thomæ. Tum quia in hoc Compendio in 3. Sent. dist. 3. expressè, clarè, ac distinctè, dicitur Virginem Mariam non fuisse sanctificatam in instanti infusionis animæ, quod est præcipuum nostræ controuersiæ punctum, & tamen Aduersarii adducentes ex S. Thoma vigintiquatuor auctoritates diuersas ex quibus quamplurimæ sunt adductę sine fundamẽto, & veritate, nec sumunt in ore, nec saltem allegant, illam in S. Thoma: ergo signum est quod hoc opusculum, siuè Cõpen-

pendium Sententiarum apud antiquos non reci-piebatur vt opus S. Thomæ, sed vt alicuius Thomasini, tum quia in illo tom. 17. est opusculum 70. de humanitate Christi, quod incipit: *Christus Iesus venit, &c.* Vbi art. 3. qui incipit: *Secundum membrum principale*, agitur expressè, & clarè de sanctificatione Virginis Mariæ in vtero Matris suæ, & tamen Aduersarii de hoc opusculo, & auctoritate nullam faciunt mentionem: ergo signum est quod in illo tom. 17. & vltimo quam plura aggregata fuerunt opuscula, quæ non erant S. Thomæ, sed aliquorum, vel alicuius Thomasini, & hæc sunt Compendium Theologiæ, opusculum de Humanitate Christi, & Compendium Sententiarum, nec hoc erit mirū, quia Augustino, Bernardo, Chrisostomo, & omnibus aliis Sanctis, scriptoribus primæ classis, ferè nullo dempto, adscribuntur aliqua opera, quæ in rei veritate non sunt illorum: ergo hoc idem potuit contingere in S. Thoma, & quod de facto contingit, ipsimet Nomenclatores fatentur; tam Dominicani, quam alii, quorum auctoritates supra adducimus ex Sixto Senensi, Antonio Senensi, Michaele Pio, & aliis vnanimiter profitentibus, quod multa opera existentia in illis 17. tomis, non S. Thomæ, sed aliorum habentium idem nomen. Item quia Possevinus fol. 481. facit Cathalogum de D. Thomæ Aquinatis opusculis, quæ legitimi esse ipsius fœtus existimantur, & in illis non enumerat hoc Compendium Sententiarum. Iuuat huic coniecturæ, quod opusculum hoc non extabat in antiquis impressionibus ante impressionem Romanam Pii V. Pont. Max. ergo opus hoc, de quo agimus, potuit esse istius Thomasini, vel alterius Thomasi, sed sit, vel non sit.

Redeundo ad auctoritatem Turrecrematæ adductam ex suo Thomasino, dico quod S. Thomas in illo a rescripto, seu Epitome Sententiarum in 3. dist. 3. quæst. vnica, artic. 1. quærit: vtrum B. Virgo fuerit in vtero sanctificata? Ad quam respondet sic: *Ad hoc dicendum, quod B. Virgo, nec ante Conceptionem, nec in Conceptione, ante animæ infusionem sanctificata fuit, quia proprium subiectum gratiæ est anima, nec in ipso instanti infusionis animæ, quia sic non contraxisset originale, sicut nec Christus, & ideo omnibus non conueniret redimi per Christum, sed tãtum sanctificata creditur post animæ infusionẽ, &c.* Si hæc auctoritas sub nomine S. Thomæ typis mandata, est Thomasini vt videtur esse, & fatetur ipse Turrecremata in illis verbis: *Ita dicit in forma cum S. Thoma pariter*, si verba sunt eadem in Thoma, & Thomasino, nulla inueniuntur in Thoma his similia nisi relata, & illa quæ extant in 3. Senten. dist. 3. art. 1. quæ sic se habent: *Sanctificatio B. Virginis non potuit esse decenter ante infusionem animæ, quia gratiæ capax non dũ erat, sed nec etiã in ipso in instãti infusionis, vt scilicet per gratiam tunc sibi infusam conseruaretur, ne culpam originalem incurreret, Christus enim hoc singulariter in humano genere habet vt redemptione nõ egeat, quia caput nostrũ est, sed omnibus conuenit redimi per ipsum hoc autem esse non posset, si alia anima inueniretur quæ nunquam originali macula fuisset infecta, & ideo nec B. Virgini, nec alicui præter Christũ hoc concessum est, &c.* Si conferas auctoritatem Thomasini, cum illa S. Thomæ, cognosces esse eandem aliquibus solum verbis mutatis; ostẽdatur ergo suum Thomasinũ, & eius auctoritatẽ quia aliqui, qui solum credunt quod vident, existimant, quod tale opus Thomasini non fuerit in rerum natura. Sed quod opus illud Summarium Sententiarum, & Compendium S. Thomæ, vocabant scriptores Thomasinum, ad distinctionem alterius operis magni S. Thomæ, vel Thomasi. Et ex hoc modo loquendi finxerunt hunc Thomasinum contra Immaculatam Conceptionem, & huic sententiæ subscribo quousque aliud in contrarium appareat.

THOMAS De Linchino, Ordinis Prædicatorum, & Patriarcha Ierosolymitanus, in Serm. Assumption. B. Virginis. *Bandel. cap. 23. Deza fol. 41. à tergo. Vincentia, & Paul. Grysaldus.*

VERITAS 298.

DE Hoc Auctore Lenchino, vel Lentino mentionem faciunt Nomenclatores Ordinis Prædicatorum, non verò alii scriptores Ecclesiastici communes, & vniuersales, imò Ant. Senensis in Bibliotheca fol. 241. Alphon. Placent. fol. 435. & 449. Ioan. Michael. Pius lib. 4. par. 1. col. 606. & part. 2. col. 35. & 38. affirmant duos fuisse scriptores in Religione Prædicatorum eiusdem nominis, vnum de Linchino, & alterum Patriarcham Ierosolymitanum, vnus qui scripsit vitam B. Petri Martyris, alter verò sermones de Sanctis. Et Pius facit tertium Raynerum de Lincino, Archiepiscopum Mesanensem. Hoc credant pii: nam ego secundùm veritatem existimo, solùm fuisse vnum Thomam de Linchino Archiepiscopum, atque Patriarcham Ierosolymitanum, qui ad Religionem, & habitum recepit Sanctum Thomam de Aquino, & floruit ad annum 1251. decessit à vita ad annum 1277. Vincentius verò Bandellus, videns hunc fuisse virum antiquum, classicum, & omni veneratione dignum finxit ipsum scripsisse sermonem, vel sermones, & hac notitia moti, qui post Bandellum scripserunt cernentes, quod primus, & notus Thomas de Linchino, non scrip-

ferat sermones, existimarunt fuisse alium, & sic Auctor iste multiplicatus est in suis Bibliothecis, sed quidquid sit de Auctore,

Auctoritatem sic adducunt: Idem tenet D. Thomas de Linchino, Patriarcha Ierosolymitanus, in Sermone Assumptionis B. Virginis sic dicens: *Beata Virgo postquam fuit in vtero Matris à peccato originali mundata, semper ab omni actuali peccato illibata permansit.* Ego sine aliqua cunctatione existimo hãc auctoritatem esse fictam à Bandello. Primo, quia in omnibus redolet eius stylum. Secundo, quia si talis auctoritas fuisset in Thoma de Linchino, illam non prætermitterent Turrecremata, vel S. Antoninus. Tertio, quia nullus Scriptor antiquus de tali Linchino, sermone, & auctoritate mentionẽ facit, nisi illi qui scripserunt post Bandellum. Quarto, quia in sacro Ordine Prædicatorum fuit quidam Patriarcha Ierosolymitanus, scilicet, Petrus de Palude, qui scripsit sermones tã de Sanctis, quàm de Tempore, & in parte æstiuali, à fol. 126. habet enarrationes duas de Assumptione B. Virginis: existimo ergo quòd cùm Bandellus iam adduxisset Petrum de Palude Patriarcham Ierosolymitanum in 3. Senten. dist. 3. vt vidimus num. 249. voluit sermones illos adscribere alteri Patriarchæ Ierosolymitano, eiusdem Ordinis Prædicatorum, & sic adducere alium testem contra Immaculatam Virginis Conceptionem. Si hoc est iudicium parum consonum rationi, illud corrigatur, ostendendo sermonem & auctoritatem sui Thomæ de Linchino, vel Lentino, Patriarchæ Ierosolymitani, quia neque in Petro de Palude, nec in alio Auctore ex Ordine Prædicatorum in Sermone Assumptionis, vel non Assumptionis propositam auctoritatem inuenire potuimus. Et interim absque aliquo conscientiæ scrupulo existimet Lector, Auctorem Linchinum, fuisse suppositum, Sermonem Assumptionis fabricatum, & auctoritatem penitus fictam.

Nisi dicamus quòd Bandellus extraxerit hãc auctoritatem ex quodam Auctore antiquo, appellato Guillelmo Parisiensi, qui edidit sermones totius anni sub titulo: *Postillæ maiores*, sæpe typis mandatæ, de quibus nos late in nostra Bibliotheca Virginali, tom. 3. fol. 53. qui in Sermone Assumptionis, incipiente: *In omnibus requiem quæsiui*, &c. sic inquit: *Quæ est ista quæ procedit quasi Aurora consurgens, pulchra vt Luna, electa vt Sol. Hæc enim in vtero sanctificata in Natiuitate sua claruit vt Aurora, in Conceptione filij per gratiam confirmata claruit vt Luna, hodiè assumpta in cælum claruit vt Sol*, &c. Si ex hac Bandellus suam desumpsit auctoritatem, propter illa: *In vtero sanctificata*, quod ex eius genio satis credibile est, non finxit Sermonem, sed solùm Auctorem; & auctoritatem, sumpta occasione ex prædictis verbis in vtero sanctificata quia vbicunque ipse legebat præposita verba *in vtero sanctificata*, sicuti maximus Theologus, & suæ Religionis Generalis, semper deduxit hanc generalem consequentiam: ergo à peccato originali contracto.

THOMAS De Suetonia, Ordinis Prædicatorum, Doctor Parisiensis in 4. lib. Compendii Theologiæ cap. 3. *Anonym. Auctore 73. Bandel. cap. 23. Deza fol. 42. Petr. de Vincent. Grysald.*

VERITAS 299.

HVNC Auctorem ex Leandro Alberto Bononiensi lib. 4. fol. 136. inter scriptores Dominicanæ familiæ enumerant Anton. Senensis fol. 241 Placentinus fol. 436. & alij, cuius verba sunt: *Thomas de Suetonia Anglicus Theologiæ D. cũ Summa Theologiæ à se edita, cum Thoma fino Doctore inclito portante commentaria in lib. Sententiarum*, Ioannes Baleus fol. 118. & Ioannes Pitseus fol. 378. agunt de hoc tanquam de Auctore Anglo, Gesnerus, siuè eius Abbreuiator fol. 799. omnesque vnanimiter affirmant scripsisse Summam, seu Compendium Theologiæ. Aduersarij ex hoc Suetoniæ Compendio nullam adducunt auctoritatem, solùm enim dicunt: *Idem tenet Magister Thomas de Suetonia, Doctor Parisiensis, in Compendio Theologiæ lib. 4. cap. 3.* Et nihil ampliùs, subticuerunt autem auctoritatem, nè ex ipsa deprehẽderetur fraus, sed vndè extraxerunt illud, *Doctor Parisiensis*, ipsi videant, & hæc de Auctore, opere, & auctoritate.

Scias ergo Lector, quòd antiquitùs fuerunt tria celeberrima opera, seu Compendia Theologiæ, vnum quod incipit: *Æterni Patris verbum sua immensitate*, & hoc non diuiditur per libros, sed solùm per capita, & habet 246. & cap. 224. agit de sanctificatione Matris Dei, & incipit: *Quia igitur ex prædictis*, & extat in operibus S. Thomæ tom. 17. fol. 9. & fortè hoc Cõpendium fuit elaboratum ab isto Thoma Anglico, & posteà fuit adscriptum Thomæ Angelico. Alterum vero Compendium, cuius præfatio incipit: *Veritatis Theologicæ sublimitas*, opus autem incipit: *Deum esse multis modis ostẽditur*, &c. Diuiditur per libros habet enim septem, & etiam isti subdiuiduntur per capita, & lib. 4. cap. 4. agit de sanctificatione materna, & incipit: *Sanctificatio triplex est*, hocque extat in operibus S. Bonauenturæ, tom. 7. à fol. 687. (quæ etiã vidi manusc. sub nomine S. Thomæ.) Et similiter fuit editum sub nomine S. Bonauenturæ, olim impressum seorsim characteribus antiquis Basileæ anno 1501. in 4. & diuiditur per

per libros, quod habet septem, sicut illud manuscriptum S. Thomæ, & aliud Bonauenturæ, impressum in operibus eius, & etiam per Alphabeta, & habet 17. & loco capitulorum habet Rubricas, & lib. 4. Rubr. 3. Alphab. 10. agit de sanctificatione materna, & incipit: *De sanctificationes Genitricis filij Dei.* Prologus vero totius operis incipit: *Veteris, ac nouæ legis continentiam*; opus vero ipsum sic: *Quod autē Theologia sit scientia*, Compendium hoc antiquum in omnibus correspondet in librorū dispositione, capitulis, sententiis, ac verbis, vt dixi, cum illo S. Bonauenturæ excusso in operibus eius, & illo S. Thomæ manuscripto. Item hoc Compendium Theologię fuit editum sub nomine Alberti Magni, primo, Venetiis anno 1492. & etiam in nouissima impressione facta Lugduni anno 1652. tom. 13. à fol. 72. & de sanctificatione Virginis agit lib. 4. cap 4. ad litteram, vt in Compendio S. Bonauenturæ. Tertium Cōpendium incipit: *Veritatis Theologicæ subtilitas, &c.* & procedit per libros, & capita, & in omnibus essentialibus est idemmet cum illo S. Bonauenturę, Alberti, & S. Thomæ manuscr. differt tamen in aliquibus verbis, ac lib. 4. cap. 3 agit: *De sanctificatione Genitricis filii Dei, est per ordinem dicendum, sicut in tabula cōtinetur, & circa primum aduertendum est, quòd est sanctificatio triplex, &c.* in omnibus aliis sicut antecedens. Et licèt hæc duo sint in aliquibus originalibus manuscriptis sub titulo S. Thomæ de Aquino, quis credet, quod Angelicus Doctor ediderit tria Compendia Theologiæ? Est ergo magna confusio circa opus, & maxima circa Auctorem.

De Auctore, seu Auctoribus huius Compendii diuersæ sunt opiniones. Nam in Bibliotheca Medicea, quę asseruatur Florentiæ in Cœnobio Sancti Laurentii, Pluteo xx. extat hoc Compēdium in duobus voluminibus absque Auctoris nomine. Angelus Rocca Augustinianus, in præfatione ad Compendium Sanctæ Bonauenturę sic inquit: *Ioannes Combis ex Ordine Minorum, iamdiū Compendium hoc in lucem emisit, nec de eius Auctore quidquam statuit, cùm in manuscriptis antiquis exēplaribus nulli forsan inscriptum inuenerit. Nec propterea sine Auctore est, imò eo plures eius existimantur Auctores; quò nullus est certus. Ioannes enim Trithemius Ægidio Romano illud tribuit, in suo de Scriptoribus Ecclesiasticis Cathalogo. Alij Sanctum Thomam, seu eius Magistrum Albertum Magnum eiusdem Auctores opinantur. Sed esse Sancti Bonauenturæ opus, ex his persuadetur. In primis, &c.* Et deinceps probat latè esse S. Bonauenturæ. Iam ergo habemus quatuor Doctores, seu Patres illius Compendii, quibus adde quintum, Ioannem Coraldum, Episcopum Draconensem, Ordinis Minorum, qui vixit tēpore Ioannis XXII. vt dicit Fr. Franciscus Vuilier in prologo ad Compendium suprà relatum, impressum anno 1501. Basileæ. His adde sextum, scilicèt, Ioannem Ricardum, Episcopum Draconensem, etiam Ordinis Minorum, vt dicunt Turrecremata, & Bandellus, vt vidimus suprà num. 185. Septimum adde Ioannem Rigaldum, vel Regaldum, quem S. Antoninus, & Barelera adduxerunt suprà num. 186. An vero isti tres vltimi sint vnus, & idem vide numeris citatis. Octauum, cum his enumera Hugonem de Argentina, quē citāt Aduersarii in hoc Compendio, vt vidimus num. 124. Nonum, adiunge Vlricum de Argentina, de quo Aduersarii infra num. 312. quem sine dubio existimamus tum ex nomine, tum ex opere esse idem quod Hugo de Argentina. Decimum, coniunge Hugonem de S. Caro Cardinalem, Ordinis Prædicatorum, de quo dicitur in vita eius, quod ediderit Compendium Theologiæ, an autem sit hoc, vel aliud editum sub nomine S. Thomæ, non affirmo. Vndecimum, enumera Polidophorum, vt diximus suprà num. 258. ad finem. Duodecimum, iunge Reginaldum Rothomagensem, de quo egimus suprà numer. 266. Decimotertio, adiunge Petrum de Tarantasia, vt diximus num. 255. ad finem, sed accipe pro nunc aliud testimonium ex Ludouico Iacobo à S. Carolo in Bibliotheca Pontific. lib. 1. fol. 123. loquens de Petro de Tarantasia: *Omnia D. Thomæ Aquinatis Doctoris Angelici opera in Compendium redegit. Item scripsit Cōpendium Theologiæ, incipiente, Veritatis Theologicæ. Prodijt Parisijs 1551. in 12. apud Audoenū Paruum. Tamen varijs alijs Auctoribus tribuitur; sed germanum opus Innocentij esse ex varijs coniecturis constat.* Decimoquarto, Ioānem de Litemberg, de quo num. 179. & Decimoquinto, hunc Thomam de Suetonia. Ecce quindecim antiqui Auctores Compendii, seu præsentis Summę Theologiæ.

Ex quibus sic constituitis secundùm veritatem: Compendium illud S. Thomæ non procedit per libros, neque in capite 3. agit de sanctificatione Mariæ in vtero matris suæ, sed capite 224. ergo hoc Compendium non potest esse adscriptum Thomę de Suetonia, si stant dumtaxat citationibus Aduersariorum. Et si fuerit hoc, iam Auctor illius Compendii est duplicatus, & habet duos Patres, Thomam de Aquino Angelicum, & Thomam de Suetonia Anglicum, & per consequens auctoritas multiplicata: nam illam adduxerunt integram suprà num. 290. auctoritate 14. Et fortè vt non deprehenderetur multiplicatio ex verbis, citato Auctore Thoma de Suetonia, prætermiserunt auctoritatem. Vel hoc Compendium Theologiæ Thome de Suetonia est illud diuisum per libros, & capita, vt indicare videtur allegatio Ad-

Aduersariorum, nam citato lib. 4. cap. 4. agit de sanctificatione Virginis. En habemus, o Patres mei! Compendium Theologiæ, librum 4. & caput 4. à vobis citatum, sed vndè probatis, quod hoc Compendium est Thomæ de Suetonia? Si Thomæ de Suetonia: ergo non S. Thomæ Aquinatis: Si Thomæ de Suetonia: ergo sine fundamento est impressum inter opera Alberti Magni. Si Thomæ de Suetonia, quomodo auctoritatem huius Compendii adduxistis in Hugone de Argentina? Si Thomæ de Suetonia: ergo non Petri de Tarantasia. Denique si Thomæ de Suetonia, quomodo Vlrici Argentinēsis? quomodo Ioannis Coraldi? Richardi, & Rigaldi, & Reginaldi? Et cum verbis vnius Compendii fabricastis vndecim testes contra Immaculatam Virginis Conceptionem. Quindecim Patres putatiuos habet hoc Compendium; signate patrem verū, quia hic vnus est, & vno oris spiritu sufflabitis tanquā paleas leuissimas alios quatuordecim. Auctoritates huius Compendii latè ventilauimus nu. 185.

Sed quia supra nu. 296. in principio diximus ex ipsismet scriptoribus Ordinis Prædicatorum, quod non omnia opera impressa sub nomine S. Thomæ, sunt ipsius, sed aliorum, dico primo: quod Cōpendium Theologiæ non est D. Thomæ, sed fortè est Thomæ Anglici, qui scripsit Sūmam Theologiæ, de qua nos infrà nu. 301. nā ad quid S. Thomas elaboraret tria Compendia Theologiæ? Neque etiam Alberti Magni, sicut nec Sermones, nec Sūma Theologiæ, neque liber de Laudibus Virginis, neque alia quàm plura, quæ agglomerata fuerunt in hac vltima impressione, vt suis locis demonstrauimus, quod Cōpēdium illud paruū, quod incipit: *Veritatis Theologicæ*, sit S. Bonauēturæ Angelus Rocca Augustinianus, Ioan. Cōbis & alii quā plurimi affirmant, & sic velint nolint manēt exclusi tāquam testes suppositi Hugo, Vlricus, Suetonia, Polidophorus, Coraldus. Aliud autē cōpendiū magnū quod incipit: *Veteris, ac nouæ legis*, elaborauit, vt videre est nu. 185. Ioan. Coraldus Richardus, Rigaldus, aut Rgeinaldus. Dico secundo, quod Thomas de Suetonia scripsit Cōmentarios in Psalteriū, vt dicit Pitseus prealiegato fol. 378. & fortè hoc est Psalterium adscriptū S. Thomæ. Tertio dico, quòd Aduersarii ad omnia supra relata possunt breuiter, ac sufficienter respōdere, dicendo Thomā de Suetonia scripsisse Cōpendium Theologiæ per libros, & capita distinctū, sed non esse illud Cōtentum in operibus S. Thomæ, neq; illud paruū existēs in operibus S. Bonauēturæ, nec illud magnū impressū Basileæ, sed aliud diuersum Optimè Patres, ostēdite ergo illud: quia excussum nō est, & si est manuscriptū, date opus ad manum, videamus ipsum facie ad faciem, sed fortè dicet ipse: Non videbit me homo viuens, nisi me quærat in S. Thomæ operibus tom. 17.

THOMAS De Vio Caietanus, Ordinis Prædicatorum, & S. R. E. Cardinalis in Opusculo de Conceptione. *Ita Paul. Grysaid. Alphab. 5. litt. T. Auctore vltimo.*

VERITAS 300.

CELEBRIS Hic, atque doctissimus vir circa annum Domini 1515. scripsit ad Leonem X. Pont. Maxim. opusculum pro sua opinione de sanctificatione Virginis, vt diximus supra in Trituratione num. xxxv. quod diuisit in quinque capita. Et in primo agit: De duplici via discernendi ea quæ Fidei sunt, vel ei aduersantur, in quo eruditè proponit aliqua principia. In 2. excitat quæstionem, quomodo Conceptio non sit de necessario credendis? Et in hoc deuiat ab antiquis Scriptoribus suæ Religionis dicentibus, quod hæc quæstio pertinebat ad necessitatem Fidei. Do verba alterius etiam purpurati Ioann. de Turrecremata, qui part. 7. cap. 4. sub hoc titulo. In quo assignantur decem rationes, quare professores Ordinis Prædicatorum hanc doctrinam, videlicet, quod Virgo Maria concepta fuerit in originali peccato, communiter prosecuntur, sic concludit: *Hæ profectò sunt causæ, propter quas præfati ordinis professores doctrinam ex aduerso existimatam, testimonia tantorum Doctorum, Scripturæ Diuinæ, & Sanctorum Patrum auctoritati, & gloriæ, & dignitati Saluatoris nostri Domini Iesu Christi præiudicialem tanto zelo prosecuti sunt, parati tamen semper suscipere, tenere, & prædicare quidquid vniuersalis Mater Ecclesia, aut Sedes Apostolica in hac re duxerit diffiniendum.* Nota Lector verba sequentia: *Assurgat ergo sancta Synodus, & non permittat mentes Fidelium ampliùs in hac re tenebris dubitationum inuolui, sed Spiritus Sācti inuocata gratia procedat debita grauitate ad huius difficultatis examen, vt tandem omni dubitatione compressa, & diuersitate sublata, quid Christianus populus credere debeat, ipsius vniuersalis Matris Ecclesiæ aperta diffinitione cognoscat.* Et post istū scribentes dicebant nō solùm pertinere, sed iam esse expressè determinatū de Fide, & contrariū absolutè hereticū. Hinc fuit quod Bartholomæus de Spina, eiusdē Religionis Pater anno 1533. edidit acrē tractatum cōtra hoc opusculū Caietani de Cōceptione B. Virginis, de quo etiā diximus suprà in Trituratione: semper ergo Aduersarii antiqui instarūt pro vltima diffinitione, affirmātes vno ore, pertinere ad Fidē, & esse in statu diffinitionis, sed iam omnes moderni cōtra hoc reclamant, quia vidēt, & sentiūt propensionē totius Ecclesiæ in magis piam sententiam: At exclamare possumus & nos cū Turrecrem: *Assurgat ergo S. Synodus, & nō permittat mētes, &c.* de hoc opusculo Caietani, inquit Clemēs Araneus Ra-

sic dicitur Ioannis 1. Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, &c. Beata autem Virgo nec mortaliter, nec venialiter vnquam peccauit, ideò potest dici de ea illud Cant. 4. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. & ideò dicit: Non commouebitur, nec mortali, nec veniali peccato; & hoc ideò quia adiuuabit eam Dominus manè diluculo, id est, adhuc existente in vtero: Et ideò benè dicitur: Auxiliatus est ei Dominus in ipso ortu matutino. Hac ille In hac auctoritate vitiarunt. Primo, principium, nam in S. Thoma sic inuenitur: *Adiuuabit eam Deus vultu suo, id est, in contemplatione suæ altitudinis. Et possunt hæc referri ad Beatā Virginem, quia ipsa est ciuitas, in ipsa habitauit.* Secundo, addiderunt aduerbium illud, *quando*; quod non extat in S. Thoma. Tertio, addiderunt ly, *differt*. Quarto, illud, *ideò potest dici de ea illud*. Quinto, finxerunt totū illud: Et ideò dicit, *non commouebitur nec mortali, nec veniali peccato*. Sexto, addiderunt illam causalem, *& hoc ideò quia*. Alia sunt minoris momenti, sunt ergo iam omnia 191. Quantum verò ad sententiam, nos non negamus, quòd Maria fuerit sanctificata *in vtero Matris suæ, postquam formatum fuit corpus, & creata anima*, nec circa hoc potest esse vlla controuersia. An autem hoc fuerit in primo, vel secundo instanti, non exprimit illud Diuus Thomas, & sic adducere hanc auctoritatem, fuit sine fundamento.

Vigesimamprimam auctoritatem adducunt ex quæstionibus de malo, quæstion. 4. artic. 6. vbi dicit sic: *Erroneum est dicere, quòd aliquis seminaliter, id est, per concubitum maris, & fœminæ ab Adam deriuetur absque originali peccato, sic enim aliqui homines essent, qui non indigerent redemptione facta per Christum. Hæc ille.* In præallegata quæstione, & articulo, vbi quærit Angelicus Doctor: *Vtrum peccatum originale ab Adam deriuetur in omnes, qui seminaliter ab ipso procedunt?* Sunt verba proposita ab Aduersariis, sed. Primo, vbi S. Doctor de plurali, *aliqui*, ipsi finxerunt de singulari, *aliquis*, pessimè factis: nam quod esset erroneum hoc affirmare de plurali, etiam nos fatemur, quia priuilegium illud solùm fuit concessum Virgini in singulari. Secundò, consequenter vitiarunt verbum, *deriuetur*, cum Sanctus dicat, *deriuentur*, vt sic confirmaretur quod antecedens non fuerat casu factum. Tertiò, addiderunt illud *id est, per concubitum maris, & fœminæ*, quæ non extant in S. Thoma, & fuit pessima adulteratio, sunt ergo iam vitia 194.

Vigesimamsecundam auctoritatem, vel auctoritates (vt nihil intactum relinquamus) adducit Arauxo, prima secundæ quæst. 81. articul. 3. fol. 417. qui non contentus auctoritatibus relatis, superaddidit has sequentes, videlicèt ex Psalmo 13. ad illa verba: *Non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum*, sic ait: *Id est, vsque ad Christum, quia ipse solus nec peccatum contractum habuit, nec commissum. Beata Virgo habuit contractum peccatum, iuxta illud Eccles. 7. virum de mille vnum reperi, mulierem ex omnibus non inueni.* Aliam verò sic: Item Psalmo 50. ad illud: Et in peccatis concepit me mater mea, dicit Dauid in persona totius generis humani: *Quia solus Christus fuit de facto sine originali peccato conceptus.* Ac tandem adducit aliam ex Psal. 45. super illud: *Sanctificauit Tabernaculum suum altissimus*, inquit Diuus Thomas: *Non quod aliquando non fuerit sanctum, sed quia in ipsa Conceptione sanctum ipse formauit, quod fuit singulare in Christo.* Ex his tribus auctoritatibus, prima ex Psalmo 13. fideliter est adducta, & cum fundamento, loquitur tamen pronunc more antiquorum de prima Conceptione, seu generatione. Secunda, ex Psal. 50. est vitiata: nam verba sic extant in originali. *Tibi soli peccaui, quia solus est sine peccato, & similiter Christus omninò fuit sine peccato.* Et infra: *Et sic quia quidam sanctificantur in vtero, sed omnes, præter Christum, concipiuntur in originali: & ideò dicit, quòd non est sanctificatus in vtero, sed natus in originali, &c.* Vide ergo, quàm corruptum adduxerunt textum? Tertiā auctoritatem fideliter transcripsit. Istæ ergo vigintiquatuor sunt omnes auctoritates, quibus nituntur probare Sanctum Thomam apertè, & clarè, singulariter, & in indiuiduo sustinuisse Virginem Mariam fuisse cōceptam in originali peccato. Vitia autem capitalia, & adulterationes præcipuè in ipsis commissa sunt centum nonaginta octo.

CENSVRA PRÆCEDENTIVM omnium auctoritatū S. Thomæ: ex his ergo sic constitutis secundum puram, ac irrefragabilem veritatem, Dei nomine inuocato, iudicamus, ex omnibus præallegatis auctoritatibus solùm fuisse adductas cum aliquali fundamento inspecto verborum cortice sequentes. Primam, in qua agit de celebratione festiuitatis Conceptionis. Sed ad hanc dicimus, quòd loquitur de conceptione carnali, facta die 8. Decembris, de qua dicit, & affirmat, non esse festiuandam, nisi per ordinem ad sanctificationem, quando anima Virginis recepit gratiam. Et hanc esse mentem D. Thomæ, constat ex titulo quæstionis, & ex omnibus in illo articulo contentis; hæc enim fuit quæstio valdè exagitata inter antiquos Doctores, exorta ex illa vniuersali æquiuocatione, quòd existimarent Lugdunenses, & aliæ Ecclesiæ celebrantes Conceptionem Virginis die octauo Decembris, id est, ante nouem integros menses suæ Natiuitatis, festiuabāt idem

idem quòd Ecclesia vniuersalis de Conceptione Christi Domini die 25. Martii, vt ex ipsismet verbis Auctorum antiquorum demonstratum est sæpè in hac Ventilatione: sed pro declaranda mente S. Thomæ in particulari, libet hic eiusdem eius magnis Discipuli verba in medium adducere. Hic est Ioannes Bromiart, Ordinis Prædicatorum, qui vixit, vt ait Antonius Senēsis fol.133. primo sæculo suæ Religionis, Id est, ad ann.1260. Ioannes Pitteus affirmat, eum claruisse ad ann. 1382. & idem dicit Ioannes Ballæus fol.167. Michael Pius, part.2. lib. 1. existimat floruisse ad ann. 1290. Hic ergo scripsit quā dam Summam Prædicantium satis eruditam, in qua habet sequentia verba par.2.cap.3.artic.4. num.28.fol.13.col.1. *Filius Dei volens in aliquo loco, & de aliqua muliere naturam nostram assumere, & nobiscum morari, à principio mundi nullam inuenit pro hospitio dignam, quia omnes peccato originali, vel actuali, vel vtroque infecta erant, & tandem vero in fine mundi hāc mundissimam inueniens Virginem, in qua nullū erat peccatum, vel originale, vel actuale, tanquā gaudens de fortuna optata, dicere potuit: Hæc requies mea, &c.* Nonne vides, quomodo auctor iste expressis verbis affirmat, Virginem caruisse peccato originali? Et tamen in eodem libro & loco dicit, Conceptionem Mariæ non esse celebrandam, quia fuit in originali peccato. Accipe eius verba, ver. Maria cap.3.art.4.num.33 fol.13.col.2. *De eius verò Conceptione, Annuntiatione, & Natiuitate dici potest illud Apocal. 21. Ecce Tabernaculum Dei cum hominibus. H. 1. In die namque Conceptionis, & sanctificationis eius, quæ statim facta fuit vinea dilecto, & Tabernaculum Dei factum, & sanctificatum fuit, quia illo die sanctificauit Tabernaculū suum Altissimus. Ad hoc nota capitulum Dedicationis, & sanctificationis, & mundationis, quia festū illud potiùs sanctificationis, quàm Cōceptionis dici debet, quia solemnitas ad punctum sanctificationis, & nō Conceptionis (quia concepta fuit in originali peccato) referri debet.* En iterum fatetur Bromiart, quod sanctificatio Mariæ fuit facta in instanti, & simul affirmat, quod Conceptio eius facta fuit in peccato originali, loquitur enim de conceptione carnis, facta die 8. Decembris, cuius solemnitas referri debet ad sanctific tionē, siue animationem, quando statim facta fuit Maria Tabernaculum Dei. Ergo Doctores antiqui diuersimodè sentiebant de peccato originali contracto in animatione, ac peccato originali generationis, seu cōceptionis carnalis factæ die 8. Decembris. Vide aliam auctoritatem in Vlrico de Argentina num. 312. pro hac materia cedro digna.

Item secunda auctoritas cum sufficiētissimo fundamēto adduceretur, nisi fuissent intrusa præcipua verba, vt ibi demonstraui: nam tota illa clausula. *Nec in ipso instanti infusionis, vt scilicet per gratiam tunc sibi infusam præseruaretur, (vel conseruaretur) ne culpam originalem incurreret*, tota fuit addita, quod constat, tum ex supra dictis, tum vero potissimè, quia hanc eandem quæstionem propositam in 3. Sententiarum ventilat S. Thomas in 3. parte, vt suprà visum est auctoritate 5. atque in 3. part. artic. 2. resolutio Sancti Thomæ est vitiata: ergo hoc idē sentiendum erit de hac resolutione 3. Sententiarum. Minorem sic probo ex præallegato Ioāne Bromiardo, Ordinis Prædicatorum, qui parum post Sanctum Thomam vixit, hic enim in sua Summa prædicantium, quæ incipit: *Prædicantiū vita secundum S. Gregorium, &c.* Et Typis inuenitur mandata absque anno, & loco impressionis, & Lugduni 1522. & 4. in Venetiis 1586. in 4. & Norimbergiæ 1518. in folio, & 1485. & denique Antuerpiæ 1614. in fol. verbo Maria tom.2. artic.2. numero 8. (sic) quia, folio 318. In aliquibus est num. 10. fol. 9. agens de Corona Virginis, & duodecim stellis, su denis singularibus, vel priuilegiis Mariæ sic inquit: *Secundam, in corona habuit stellam, seu florem eleuatum ad modum coronæ Regalis, in hoc quòd fuit cæteris eminentiùs, & specialiùs sanctificata. De aliis enim benè legitur, quòd fuerint in vtero sanctificati, sicut de Hieremia, & Ioanne Baptista. Non tamen illicò ita fuerunt sanctificati, quin potuerant venialiter peccare. Ipsa verò tam eminenter sanctificata fuit, quod nec mortaliter, nec venialiter peccauit, sicut patet per S. Thomam in 3. part. de Christo, quæst. 27. art. 6. in eadem etiam quæst. artic. 2. ponit eius sanctificationis excellentiam, quantum ad tēporis prioritatem in hoc quod sanctificata fuit in sua animatione, id est, in coniunctione animæ cum corpore in vtero Matris suæ, & non ante, quia sanctificatio, & mundatio fit per gratiam, cuius subiectum est anima, nihil enim est capax gratiæ, nisi anima rationalis, sic ergo sanctificauit Tabernaculum suum altissimus, in Psal. 45. &c.* Hæc sunt formalia verba Ioannis Bromiardi, vnde Petrus à Valle clausa in suis Diatribis, Diatr.6. agens de hac quæst.27. & art.2. tertiæ part. sic inquit: *Itaque textus ille fuit manu adulteratrice contactus, & apud Ioannem Bromiardum, qui floruit anno 1260. vt habet Chronicon Ordinis Prædicatorum, locus ille legitur, vt paret. Videsis Bromiardum, in Summa prædicantium, verbo Maria, articul. 2. adducit enim Bromiardus Sanctum Thomam eo loco dicētem: Beatam Virginem fuisse sanctificatam non ante animationem, sed in ipsa prima animatione, ex quo sequitur exclusio peccati originalis à Deipara, fratres autē, ne ibi hoc S. Thomas diceret, & sibi contradiceret 1. 2. adulterato textu fecerūt, &c.* Cùm ergo S. Thomas secundum allegatum textum Ioannis Bromiardi dixerit, B. Virginē fuisse

fuisse sanctificatam, *in sua animatione, id est, in coniunctione animæ cum corpore, & non ante*, sequitur, quòd in 3. Sententiarum addita fuit ab aliqua manu adulteratrice illa clausula: *Nec in ipso instãti infusionis, &c.* Et in 3. par. vbi S. Thomas dicebat: *Sanctificatio Virginis ante animationem eius intelligi non potest, sed in ipso instanti animationis, siuè in coniunctione animæ cum corpore*; Aduersarii omnia hæc abstulerunt, & hac pessima adulteratione negatiua non contenti, aliam superaddiderũt maiorem positiuã, dicentes sic: *Sanctificatio B. Virginis non potest intelligi ante animationẽ, nec in instanti animationis, sed post animationem*, vt demonstratum est auctoritate 5. vide ibi, & infrà latissimè in Caietano, vbi hæc auctoritas ex professo examinatur iterum.

Constat etiam illam clausulam fuisse additam ex alia simili intrusa in 3. argumento eiusdem quæstionis, vbi post illam communem auctoritatem S. Anselmi dicitur: *Ergo anima illa nunquam originali peccato infecta fuit, aut igitur caro sanctificata fuit ante animationem, vel saltem in ipso instanti confusionis anima gratiã suscepit, per quam immunis à peccato originali esset.* Aliqua verba huius illationis, vel tota consequentiam fuisse ab aliquo imperito intrusam haud dubito. Primo, propter rationes superiùs dictas in auctoritate. Secundo, quia in responsione ad hoc argumentum nullam facit Angelicus Doctor mentionem de hac clausula, quę principalis est, sed solùm ad auctoritatem S. Anselmi dicit: *Ad tertium dicendum, quòd hæc puritas soli homini Deo debebatur, vt ipse quasi vnicus Redẽptor humani generis nulla peccati seruitute teneretur cõpetebat, omnes à peccato redimere; vnde non hanc puritatem, sed sub hac maximã Virgo Mater eius habere debuit.* Signate hic vbi Angelicus Doctor respondit ad illam cõsequẽtiam: *Ergo anima illa nunquam, &c.* Et sic hæc vsque ad finẽ fuit intrusa in illa auctoritate Anselmi, quia postea præuiderunt esse vnicum, & principale nostræ sententiæ fundamentum. Itẽ quia nunquam S. Thomas loquitur de *anima*, sed semper de persona, vt videre est in 3. par. Itẽ quia terminus ille, vel saltem in ipso instanti *cõfusionis*, non potest esse Angelici Præceptoris propter eius in congruentem cõfusionem materialiter, & formaliter, quia nullum sensum facit. Dices (sicut & ego aliquando existimaui) esse errorem Typographiæ, & loco in instanti infusionis, mendosè appositum fuisse *confusionis*, sed hoc nõ potest esse, quia in impres. Venetiana ann. 1593. apud Dominicũ Nicolũ, & in alia ibidem apud Hieronymum Scotum ann. 1568. est *confusionis*, & eodem modo in Romana ann. 1570. & in nouissima Antuerpiæ ann. 1612. recognita per R. P. Cosmã Marcelles, & sic de aliis: ergo non fuit error Typographiæ, sed confusio introducta ab aliquo cõfuso scriptore, quæ sub isto confuso termino *cõfusionis*, patefecit, Deo sic disponẽte, quãtæ cõfusiones fuerunt introductæ in Angelica doctrina S. Thomæ, vt ex ipsa macularent Dei Matrem. Vide quæ dicimus in Thoma de Vio Caietano ad finẽ. Auctoritates ex 3. par. quest. 27. scilicet, 5. & 6. & 7. & 8. ac 9. demptis fictionibus atq; adulterationibus in ipsis intrusis nihil dicũt cõtra Immaculatam Cõceptionẽ. De quinta sumpta ex resolutione vide latè infra in Caietano, vbi ex professo ventilatur.

Decimam auctoritatem, ex Quodlibeto 6. cum fundamento adducunt Aduersarii, si opus illud Quodlibetorũ est S. Thomæ: & hoc noto, quia existimo Quodlibeta illa fuisse Iacobi de Viterbio, Ordinis S. Augustini, quem astutè citant vage, & indeterminatè, *in quodam suo Quodlibeto*, vel Gerardi de Senis eiusdẽ Religionis, vel Bernardi Cliueri, quem etiam citãt in 6. Quodlibeto sicut hic, vel Bernardi de Claramonte, vel Nicolai Traueth, Ordinis Prædicatorum, quos etiam citant in Quodlibetis, sicut etiam Iacobum de Biblia: quam plura enim opera aliorum fuerunt adscripta Angelico Doctori, quæ in rei veritate sua nõ sunt, vt ipsimet PP. Dominicani fatẽtur, vt infra dicemus: deindè percipere nõ possum, quomodò S. Thomas potuerit dicere illud quod continetur in hoc opusculo: *Romana enim Ecclesia, & plurimæ aliæ considerãtes Cõceptionem eiusdem Virginis in originali peccato fuisse, festum Conceptionis non celebrant*, cùm Bartholomæus Brixiẽsis Episcopus, qui floruit circa ann. 1240. dicat, quòd suo tempore iam Ecclesia Romana solẽnizabat Conceptionis festum, & quòd tali die ipsemet celebrauit sacrum coram Summo Põtifice, & Cardinalibus. Et Turrecremata scribẽs ad ann. 1435. par. 9. cap. 10. fol. 179. dicat: *Notoriè constat, apud Sedem Apostolicam in Curia Romana annuatim festum Conceptionis publicè celebrari, ad quod tàm Domini Cardinales, quã Episcopi, & vniuersi de Curia Maioris cõueniũt, & ità videtur approbasse opinionem de puritate Conceptionis, &c.* Sed dato quòd opus istud sit S. Thomæ, facillimè potest interpretari de peccatis commissis in generatione, seu conceptione carnali, & hoc indicat titulus quæstionis, & ipsamet resolutio D. Thomę, nam ibi inquirit: Vtrum liceat celebrare Conceptionem Dominę nostræ? id est, illam conceptionem carnalẽ factam die 8. Decẽbris, de qua etiam formaliter egit in 3. Sent. & in 3. part. & sic introducit, quod pro huius difficultatis resolutione sunt examinandæ duæ quæstiones, vna principalis, prima, ac præcipua, scilicèt, an Maria fuerit concepta in peccato originali? Alia verò accessoria: vtrùm festiuitas illius Conceptionis esset celebranda, necnè? Ergo si accessoria, & se cun-

cunda est de generatione carnali; prima agit de peccato commisso ante illam generationem, vel in ipsa, non autem de peccato originali cõtracto in animatione, post quadraginta dies? Hęc mihi videtur illatio legitima, sed cum dependeat ab hac, vel illa intelligentia verborum Sancti Thomæ, mihi solum interest indicare, quòd ex hac auctoritate non concluditur intẽtum Aduersariorum.

De auctoritate decimaquarta sumpta ex Cõpendio Theologiæ affirmo, opus illud non esse S. Thomæ, vt diximus in Hugone de Argẽtina, & latiùs examinabimus in Thoma de Suessonia. Primo, quia dissonat in styllo, ac dispositione ab aliis operibus. Secundo, quia est Epitome, & Compendium doctrinæ S. Thomæ, & sic elaboratum ab aliquo eius discipulo. Tertio, quia non est credibile, Angelicum Doctorẽ edidisse quatuor distincta Compendia Theologię. Quarto, quia ex nullo verbo propositi Compendii potest colligi directè, vel indirectè illud esse S. Thomę: constat fuisse directum cuidam Reginaldo, sed non est necessaria illatio: illud Compendium fuit directum Fratri Reginaldo, S. Thomas habuit socium, seu discipulũ appellatum Reginaldum: ergo illud Compendium est Sancti Thomæ: haberet autem aliqualem apparientiam probabilitatis, si in Ordine Prædicatorum tempore S. Thomæ non esset nisi vnus Reginaldus, sed in illo primo sæculo, scilicèt ab ann. 1220. vsque 1300. fuerunt quinque, vel sex nominatissimi Reginaldi. Nec similiter concludit: S. Thomas elaborauit Compendium, seu Summam Theologiæ: ergo est hoc, quia etiam Summa S. Thomæ est quodam Compendium Theologiæ, & illud Rescriptum ad Annibaldũ, est Compendiũ Theologiæ, & illud manusc. sub nomine S. Thomæ incipiens: *Veritatis Theologiæ sublimitas, &c.* est etiam Compendium, & non est verisimile, quòd Angelicus Doctor ediderit, vt dixi, quatuor Compendia Theologiæ. Quinto, quia hoc Compendium inuenitur manuscriptum in aliquibus Bibliothecis sine Auctoris nomine. Sexto, quia non valet argumentum: S. Thomas morte præuentus relinquit quandam Summã Theologiæ incompletam: hoc Compendium est Summa Theologiæ, & est incõpletum: ergo hoc est S. Thomæ, nõ inquam valet, quia Summa incompletè relicta propter mortem, fuit illa, quę incipit: *Quia Saluator noster, &c.* vt omnes fatentur scriptores, quæ postea fuit completa per Albertum de Brixia, & alios, hoc autẽ Compendium, de quo loquimur nunquam fuit completum. Septimo, quia Nomenclatores antiqui, vt Sixtus Senensis, & alii, qui recensent opera S. Thomæ non enumerant inter illa hoc Cõpendium. Octauo, quia de multis discipulis, & Patribus Ordinis Prædicatorum dicitur, quòd ediderint Summas, seu Compendia Theologiæ, quæ modo non inueniuntur, & fortè hoc est vnum ex illis, vide de hoc etiam Humbertum sequentem in Thomasino.

Duodecimæ, ac decimæ tertiæ auctoritatum ex 1.2. quæstione 81. intelligentiam inuenies infrà in Thoma de Vio Caietano, vnico interprete Angelici Doctoris, §. vltimo, vbi expressè affirmat quod loquuntur de obligatione, ac debito, & non de actuali contractione: concludes sic: *Nec enim solùm redemptione eget actualiter captiuus, sed etiam obnoxius captiuitati. Et hæc benè notabis tu Thomista, ne nimio zelo, non secundùm scientiam accensus, erronea dicas quòd erronea non sunt; cùm de Beatissimæ Virginis Cõceptione disputas, aut prædicas, &c.* Si in hac parte crederes, o Thomista, Caietano, si etiam in aliis eiusdem obseruas præcepta, omnes viginti quatuor auctoritates a te adductas ex operibus S. Thomæ facillime conciliares, præcipuè illas de redemptione. Sed sunt aliqui qui ad tempus credunt, & ad tempus recedunt.

Auctoritas decimaquinta, ex Salutatione Angelica non paruam habet difficultatem; res enim secundùm veritatem ita se habet. In Concilio Basiliensi ad annum 1436. Ioannes de Segouia Contreras, Doctor Hispanus, atque canonicus Toletanus, fecit quandam allegationem satis doctam pro parte negatiua, seu opinione magis pia, in qua pro sua, atque nostra sententia adducit S. Thomã in expositione Salutationis Angelicæ, vbi expressè fatetur Mariam non habuisse originale peccatum. Et vt sit salus ex inimicis, & omnis auferatur scrupulus: do verba ipsius Turrecrematæ par. 12. cap. 15. fol. 260. sic dicentis: Tertium dictum S. Thomæ, quod inducitur ex aduersò in assertionem partis suæ, est illud quod scribitur in expositione Salutationis Angelicæ, vbi dicẽs, quòd B. Virgo excellit Angelos in tribus, dicit inter alia: *Tertio, excedit quantum ad puritatem, quia B. Virgo non solùm fuit pura in se, sed procurauit puritatem aliis. Ipsa enim purissima fuit quantum ad culpam, quia nec originale, nec mortale, nec veniale peccatum incurrit. Item quantum ad pœnam. Tres enim maledictiones datæ sunt hominibus propter peccatum: Prima est data mulieri, scilicèt, quòd in corruptione conciperet, in grauedine portaret, & in dolore pareret. Sed ab his immunis fuit B. Virgo, quæ sine corruptione cõcepit, in solatio portauit, & cum gaudio peperit Saluatorẽ. Isaias: Germinãs germinauit, &c. Secunda data est homini: quòd in sudore vultus sui vescatur pane suo. Ab hac fuit immunis B. Virgo, quia dicit Apostolus ad* Corinthios: *Virgines solutæ sũt à cura huius mũdi, sed soli Deo vacãt. Tertia fuit cõmunis viris & mulieribus, scilicèt, vt in puluerem reuerterentur. Ab hac fuit immunis B. Virgo, quia cum corpore ascendit in cœlum.*

Credimus enim, quod post mortem suscitata fuerit, & portata in cœlum. Psalm. Exurge Domine in requiem, &c. Si ergo immunis fuit ab omni maledictione, & ideo benedicta in mulieribus, quia ipsa sola maledictionem sustulit, & benedictionem procurauit, & ianuam Paradisi aperuit, & ideo conuenit ei nomen Maria, &c. Hucusque Segouia, & ab ipso Turrecremata, quæ auctoritas regulata cum originalibus impressis Sancti Thomæ, nec in vno apice essentiali discrepat, nam illud, *fuit*, vel, *erat*, & illud, *etiam*, sunt variationes parui momenti; solùm autẽ differunt essentialiter in illo, *quia nec originale*, de hac enim dicit Turrecremata, quod multis originalibus perspectis, non est inuenta illa particula. Si hoc dictum Turrecrematæ est verũ, nec nè, ipse videat. Ego enim solùm noto, quod in hac expositione Salutationis Angelicæ, est auctoritas pro opinione Aduersariorum, & est auctoritas pro nostra sententia; nostra non extat in originalibus impressis Sancti Thomæ, Aduersariorum sic; in nostra auctoritate sunt transcripta omnia verba S. Thomæ fideliter, ac legaliter: quare ergo, & in vno verbo nõ credemus Segouiam, Canonicum Toletanũ fuisse etiam veridicum, quando in omnibus aliis ita legaliter transcripsit verba Diui Thomæ? Aduersarii autem adulterarunt textum sui Angelici Doctoris, triginta adulterationibus capitalibus, & sic non esset præsumptio temeraria dicere, quod fortè fuerunt triginta & vna. Si ab anno 1437. in quo scripsit Turrecremata vsque ad annum 1471. in quo scripsit Anonymus, additæ sunt in textu Sãcti Thomæ in sola hac auctoritate super Salutationem Angelicam, triginta falsitates, vt demonstratũ est suprà, solùm vt macularent Virginem, quare ante annum 1437. non potuit esse vna? Intellige, ò Lector! & iudica. Tandem Opusculum hoc de Salutatione Angelica fuisse vitiatum ab his, qui ægrè ferebant D. Thomam nostræ piæ sententiæ toties adfauere, affirmat P. Hyppolitus Marraccius in sua Fide Caietana, fol. 34. & citat Salazarium Tract. de Concept. cap. 42. Canisium capit. 6. lib. 1. Salmeronem disput. 51. in Epistol. ad Rom. Sed illi sunt Auctores moderni, qui paruam fidẽ præstare possunt in hac materia antiqua, & sic accipiat Anton. Cucharum, Doctorem antiquum in suo libro de Conceptione fol. 308. colum. 4. sic dicentẽ. Thomas quoque in expositione de Angelica Salutatione, dicit: *Ipsa enim Maria purissima fuit quantum ad culpam, quia nec originale, nec mortale, nec veniale peccatum incurrit.* Vide, & nota, quomodo auctoritates adductæ à nostris ex Sancto Thoma, nec in littera vna discrepant inter se?

Auctoritates ex interpretione Psalmorum aliquæ adductæ sunt sine fundamento, illa verò ex Psal. 13. est ad rem, & cum fundamento adducta, sed cum expositio illa Psalmorũ non sit S. Thomæ, sed vel Petri de Tarantasia, de quo vnanimiter affirmant Nomenclatores Dominicani, quod scripserit super Psalmos, vel Thomæ Anglici, vt inquit Sixtus Senensis in sua Biblioth. Sacta lib. 4. fol. 304. *Vicinitate vocum quam habẽt Anglicus, & Angelicus, factum fuit vt Angelico Doctori, scilicèt D. Thomæ supposita fuerint multa, quæ erant Anglici Doctoris, scilicèt Thomæ Anglici.* Idem dicit alter Antonius Senensis fol. 244. & Michael Ilius latè, vt suprà dixi, & latius etiam num. 301. ex aliquo istorum, vel alterius incogniti existimandum est esse Commentarium illum in Psalmos; tum quia stylus non est D. Thomæ; tum etiam quia præfatus Sixtus Senensis affirmat Postillam S. Thomæ in Psalmos incipere sic: *In omni opere suo, &c.* Expositio autem illa, quæ circumfertur in operibus Sancti Thomæ non incipit: *In omni opere suo*, sed sic: *Hic Psalmus distinguitur contra totum opus, &c.* Ergo admisso, quod S. Thomas scripserit super Psalmos, tamen expositio illa, quæ in operibus eius circumfertur, à qua Aduersarii suas extraxerunt auctoritates, nõ est Sancti Thomæ, sed alterius, de quo plura possem dicere, sed taceo, quia est tempus tacendi, & tempus loquendi.

Ex omnibus ergo hucusque 24. relatis locis, secundùm nudam, ac sinceram veritatem, cõclusio est, quòd nullibi ex professo hanc tetigit controuersiam S. Thomas, & quod ex auctoritatibus incidenter prolatis, aliquæ adducuntur ab Aduersariis, pro sua opinione cum sufficienti fundamento, aliæ vero sine vlla ratione, causa, nec veritate. Ex illis adductis cum fundamento, aliquę sunt vniuersales, quæ solùm à regula generali excludunt Christum Dominum, vel in ipsis regulis generalibus includit omnes homines non excipiendo Virginẽ Mariam, & istæ neque sunt expresse, neque clare, & sic etiã sunt excludẽdæ. Quæ autem loquuntur in propriis terminis de Conceptione, Maria, ac originali peccato, maiori ex parte agunt de Cõceptione prima carnali, seu generatione facta die 8. Decemb. de Maria, prout in semine, vel embryone, antequam animaretur, ac de peccato originali, seu concupiscentia parentũ, ac fomite relicto in carne, à quo Maria fuit purgata, ac liberata in ipsa infusione animæ, seu vnione ad corpus, & sic omnes istæ nullo modo militant contra principalem scopũ huius controuersiæ. Vndè solũ restant duæ auctoritates, quæ expressis verbis videntur tangere formale difficultatis punctũ; sed cum hę duę sint intrusæ, fictæ, & adulteratę, vt demonstratum est vide quid restat, vel restare potest in Angelico Doctore? Quibus si addas centũ nonaginta octo capitales adulterationes, & vitia quibus superseminarũt opera,

ra, & femina pura, ac sancta verborũ Angelici Doctoris, solùm vt pullularet peccatũ vnum in terra illa benedicta Maria, quid dicemus Angelico Doctori? Nisi illud: Domine, nonnè bonũ semẽ seminasti in agro tuo? Vnde ergo habet zizania? Et ipse quid aliud respondebit, nisi illud: Inimicus homo hoc fecit; & benè inimicus homo sine nomine, quia fuit Anonymus. Interrogo Patres (loquor semper in his verbis cùm scriptoribus partis aduersæ, non cùm aliis) si S. Thomas scripsit, dixit, & sustinuit apertè, clarè, & distinctè Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali, qua intentione, fine, ac motiuo additæ fuerunt tot centum nonaginta octo falsitates? Vel enim omnia originalia manuscripta S. Thomæ erant corrupta, vel aliqua, vel nulla. Omnia non; quia Turrecremata, Segouia, & alii Doctores antiqui scribentes ante Typographiam, adducunt auctoritates S. Thomæ, vt modo sunt impressæ, si aliqua: ergo nulla fides præstanda est operibus S. Thomæ; quia dubitari potest, an ex legitimis, vel nothis transcripta fuerint in lucem datis; vel si nulla fuerunt vitiata, vnde, quare, vel quomodo excogitata fuerunt tot, tantaque vitia, ac mendacia? vt capitalia sint 198. alia vero minora 800. & amplius. De auctoritatibus existentibus in operibus S. Thomæ, tam impressis, quam manuscriptis, pro Immaculata Virginis Conceptione, quę expressę, clarę, ac distinctę sunt quinque. De quatuor primis (prima ex 1. lib. Sentent. dist. 44. quæst. vnica, art. 3. Secunda ex eodem 1. Sent. dist. 44. quæst. artic. 2. ad 2. Tertia, ex eodem 1. dist. 17. quæst. 2. art. 4. Quarta, ex opusculo 61. in tractatu de decem gradibus charitatis, grad. 10. ad finem) latè agit R. Gaspar Cathalanus, Ordinis Prædicatorum, & designatus Episcopus Ilerdensis, in Epistola ad D. Michaelem Baptistam de la Nuza, Equitem Ordinis S. Iacobi, missam ad annum 1651. quæ extat apud Ioan. Euseb. Nieremb. in lib. Exception. cap. 24. a fol. 374. vsque 383. Quinta, constat ex Epist. ad Galatas; vt diximus latè in Ventilabro in principio cùm ergo pro nostra sententia sint quinque auctoritates, maiores omni exceptione, & pro contraria opinione solùm duæ & illæ suspectæ, dubiæ, ac incertæ, quia consistunt in additione duorum verborum. Iudicet Lector inter quos numerandus sit S. Thomas?

Pro vltimo huius Angelicæ ventilationis complemento, ad 24. supra adductas auctoritates volo addere aliam claram, & expressam ab omnibus Aduersariis, vel à casu, aut potiùs à consilio prætermissam, timentes fortè, ne ex illa deueniret veritas in plenam cognitionem sententiæ, ac mentis S. Thomæ, extat in 3. part. quæst. 14. artic, 3. vbi quærit: *Vtrum Christus defectus corporales contraxerit*, & introducit articuli difficultatem, sic: *Ad tertium sic proceditur: videtur quòd Christus defectus corporales contraxerit. Illud enim contrahere dicimur, quod simul cum natura ex origine trahimus; sed Christus simul cum natura humana defectus, & infirmitates corporales per suam originem traxit à matre, cuius caro huiusmodi defectibus subiacebat: ergo videtur, quod hos defectus contraxerit.* Nota in istis primis verbis punctum quæstionis, ac totius difficultatis scopum, *& infirmitates corporales per suam originem traxit à matre, cuius caro huiusmodi defectibus subiacebat, &c.* Et etiam illud: *Contrahere dicimur, quod simul cũ natura ex origine trahimus:* Ergo trahere originem à matre in, vel cum peccato; contrahere naturam cum originali defectu, subiacere defectibus, quia contrahitur natura corrupta damnata, maledicta, filia iræ, originaliter verificantur secundum mentem S. Thomæ in generatione carnis a matre ante animationem prolis, quare omnia ista adhuc prolata formaliter, & expressè de Virgine Maria; non concludunt in ipsa peccatum originale, sed tantum originaliter, idest, debitum proximum, quia Christus Dominus, nec originaliter, neque originale habuit peccatum: Virgo autem Maria habuit originaliter, sed non originale, id est, filius neque in generatione, neque animatione; Maria in generatione, non in animatione: Iesus neque in carne, neque in anima: Maria in carne, sed nõ in anima, & sic filius absque debito, Maria vero sic; sed vltra progrediamur, resolutionem suam proponit sic: *RESPON. Dicendum, quòd in verbo contrahendi, intelligitur ordo effectus ad causam, vt scilicet illud dicatur contrahi, quod simul cum sua causa ex necessitate trahitur. Causa autem mortis, & horum defectuum in humana natura est peccatum, quia per peccatum mors intrauit in hunc mũdum, vt dicitur Roman. 5. Et ideò illi propriè dicuntur hos defectus contrahere, qui ex debito peccati hos defectus incurrunt. Christus autem hos defectus non habuit ex debito peccati, quia, vt Augustinus dicit exponens illud Ioann. 3. qui de sursum venit super omnes est; de sursum venit Christus, id est, de altitudine naturæ humanæ, quam habuit ante peccatum primi hominis. Accepit enim naturam humanam absque peccato, in illa puritate, in qua erat in statu innocentiæ, & similiter modo potuisset assumere humanam naturã absque defectibus. Sic igitur patet, quòd Christus non contraxit hos defectus, quasi ex debito peccati eos suscipiens, sed ex propria volũtate.* Et pergens ad solutionem argumẽtorum dicit sic: *Ad primum ergo dicendum, quòd caro Virginis concepta fuit in originali peccato, & ideò hos defectus contraxit; sed Christus naturam ex Virgine assumpsit absque culpa. Et similiter potuisset naturam assumere absque pœna, sed voluit suscipere pœnam propter opus nostræ re-*

redemptionis implendum, vt dictum est. Et ideò habuit huiusmodi defectus, non contrahẽdo, sed voluntariè assumendo.

Hæc auctoritas Angelici Doctoris à vobis prætermissa, quia ipsam non vidistis, vel derelicta, vt eam nos non videremus, quomodocũque sit, illa est S. Thomæ, pro vestra sententia, & sic etiam ventilanda erit. Verba equidèm sunt: *Dicendum, quòd caro Virginis concepta fuit in originali peccato; & ideò hos defectus contraxit.* Cùm ergo hic non loquatur de Maria absolutè, & simpliciter, sed expressè de Cõceptione carnis, iam habemus ex Angelico Doctore, quod idem est dicere: caro Virginis concepta fuit in originali peccato, ac si diceret: caro Virginis generata fuit in originali peccato. Hæc caro, interrogo, in quo peccato originali fuit concepta, vel generata? An in peccato originali parentum, vel in illo peccato originali, & macula, qua post duos menses, & ampliùs, secundùm vestram opinionem fuit infecta anima, vel aliquo tertio alio peccato originali proprio carnis distincto à peccato parentum, & macula animæ? Absque dubio dicere debetis, quod caro Mariæ fuit concepta in peccato originali parẽtum, quia in carne nec fuit, nec potuit esse proprium peccatum originale; quia anima Virginis in cõceptione carnis nondum erat, sicque Christus naturam & carnẽ ex Virgine assumpsit sine culpa; Maria autem ex Anna assumpsit naturam, & carnem cum culpa: ergo istæ propositiones nudè sumptæ, & vt sonat, Maria fuit concepta in peccato originali, Maria assumpsit, vel recepit naturam cum culpa à matre sua Anna, non sunt protestatiuæ vestræ opinionis? Siquidèm in sententia vestri Angelici Doctoris sunt idem quòd hæc: caro Mariæ fuit in sua generatione concepta in peccato originali? Item discursus Sãcti Thomæ, & optimus, est iste: ideò Christus non cõtraxit defectus pœnæ, & mortis, &c. sed assumpsit, quia non accepit carnem, & naturam à matre Virgine cum peccato illo originali, vel in origine patrato communiter à matribus; at Maria non assumpsit, sed contraxit illos defectus, quia recepit carnem, & naturam cum peccato originali, vel originaliter patrato à matre sua: igitur generata carne Mariæ, licèt anima eius posteà præseruaretur, vel non præseruaretur à culpa, & macula originali, ex eo solum, quòd fuit genita à suis parentibus cum peccato originaliter, vel originali contraxit omnes defectus corporales pœnalitatis, mortis, &c. ergo in sententia S. Thomæ expressa, ac clara defectus pœnalitatis, ac mortis, non procedunt à macula animæ, in instanti animationis contracta, sed ab infectione carnis in generatione seminata? Ac per consequens vestrum decantatum argumẽtum; Maria est mortua: ergo habuit originale, sic distinguendum est secundum doctrinam S. Thomæ: habuit originale carnis, concedo: animæ, nego; siuè mortua est propter peccatum originale generationis, cõcedo, animationis, nego. Fuit mortua propter peccatum originale in causa, concedo, in effectu, nego: denique formalissimè distinguendo: fuit mortua quia habuit peccatum originaliter, concedo; originale, nego. Ab hac enim voce originaliter, & originale, exorta est tota æquiuocatio controuersiæ inter Discipulos D. Thomæ, nam quod ipse cùm omnibus antiquis vocat contrahere peccatum originaliter in carne in conceptione Matris, ipsi retorquent ad peccatum originale animæ in conceptione prolis.

Ad rem nostram secũdùm S. Thomam video Maria contraxit defectus naturales corporis, quia eius caro fuit concepta ab Anna in originali peccato, non sic caro Christi à Maria. Videant ergo Aduersarii, an hæc propositio: *Caro Virginis fuit concepta in originali peccato,* sit idem quòd ista: Anima Virginis contraxit originale peccatum, quia si non sunt idem (vt in rei veritate non sunt, quia distinguuntur sicut caro, & anima; causa, & effectus; generatio parẽtum, & animatio prolis, dispositio, & forma; prius, & posteriùs, denique tanquam esse, & nõ esse, quia quando hæc erat vera: Caro Mariæ concepta est in peccato originali, id est, originaliter causato à Matre; etiam erat vera hæc, anima Mariæ non est) Sanctus igitur Thomas in omnibus suprà positis viginti quatuor auctoritatibus (exceptis duabus, vel ad summum tribus) loquitur de carne, de Conceptione prima, & peccato originali parentum, libidinis, & cõcupiscentiæ, sicut loquitur hic, & non de anima, & Conceptione animationis, ac de peccato originali, culpa, & macula prolis, vt volunt Aduersarii. Nam quod Angelicus Doctor in propositione vocat peccatum ex origine; & in resolutione peccatum ex debito, & in responsione peccatum originale per ordinem ad generationem carnis prout concepta à Matre, volunt Aduersarii confundere cùm conceptione prolis, prout dicit vnionem animæ cum ipsa carne: & ideo prætermiserunt hanc auctoritatem: Item sicut loquitur S. Thomas hic, intelligendi sunt Dauid, & Iob, ac sic etiam omnes Sancti, & Doctores Ecclesiæ relati in hac Ventilatione; sic Magister Sententiarum cum suis Expositoribus, demptis quibusdam, qui de peccato originali carnis, & generationis parentum transierunt ad inquisitionem maculæ, & peccati originalis animæ prolis: ac tandem; omnes consequentiæ adductæ à posteriori, vg. Virgo Maria passa est; mortua est; habuit fomitem; sanctificata est; fuit redempta, &c. Secundùm S. Thomam deducunt hanc consequentiam: ergo *caro* Virginis fuit concepta in originali, vel ori-

originaliter in peccato; Aduersarii verò pro viribus conantur ex itta deducere aliam consequentiam, scilicèt, ergo *anima* Virginis fuit cōcepta in originali peccato; & sic inter Magistrū, & Discipulos non est vnio, quia illi vniunt carnem, & animam in peccato, Conceptionem Matris, cùm Conceptione prolis, generationē cùm animatione, & originaliter cum originali. Videte quę dicemus infra in Thoma de Vio Caietano vnico Commentatore Angelici Doctoris, ac Expositore legitimo doctrinæ eius, & præcipuè circa hoc punctum Conceptionis. Itē nota pro vltimo complemento doctrinæ Angelici Doctoris, quod si in ipsa, hæc propositio est vera: *Caro Virginis cōcepta fuit in originali peccato*, quare & hæc nō potest esse vera: *Caro Virginis concepta fuit in originali gratia?* Si caro compatitur cum peccato, quare non etiam cū gratia? à illo enim sensu, in quo verificauerint primam, in eodē debent concedere secundam; vel assignent disparitatem, per infinita sęcula sæculorum.

THOMASINVS, Ordinis Prædicatorum, Doctor Parisiensis in 3. Senten. dist. 3. *Turrecrem. part. 6. cap. 29. fol. 119. à tergo, Anonym. Auctore 611 Bandel. cap. 23. Deza fol. 41. Vincentia.*

VERITAS 297.

HVIVS Scriptoris nullus adducit auctoritatem, nisi vnus Turrecremata sic: Item ad idem est eiusdem Ordinis Pater D. Thomasinus, qui in 3. Sentent. dist. 3. ita dicit in forma, cum S. Thoma pariter: *Ante infusionem animæ B. Virgo sanctificari non potuit, nec etiam in ipso infusionis in instanti sanctificata fuit, vt eam gratia conseruaret ab originali peccato, nè inficeretur. Christus enim hoc singulariter habet in natura humana, quod redemptione non eguit, eo quòd caput nostrū est; sed nobis omnibus conuenit redimi per ipsum. Hoc autem non fuisset, si aliqua anima inuenta esset, quæ originali macula infecta non fuisset. Et ideo non potest dici, quòd B. Virgo fuisset sanctificata in primo instanti suæ infusionis. Hæc ille.* Et hæc Turrecremata ex suo Thomasino: quis autem fuerit iste Thomasinus, nec ipse, nec alius declarat. Nomenclatores, Ordinis Prædicatorum solùm mentionem faciunt de quodā Thomasino Ferrariensi, qui scripsit super Sententias, & aliquos Sermones, tam de Sanctis, quàm de tempore, & floruit ad annum 1390. Ita Michael Pius part. 2. lib. 2. colum. 24. Leander Albertus lib. 4. fol. 139. Anton. Senensis fol. 159. Piacentinus fol. 435. Gesnerus fol. 801. Cùm ergo nullum alium Thomasinum habeant Auctorem, ac Scriptorem super sententias, necessario erit hic. At cum opera istius non fuerint typis mandata, difficile erit veritatem ad plenum detegere, dicam tamen planè, ac sinceriter, quid de hoc Thomasino, ac eius auctoritate sentio, & attendat Lector.

In operibus excusis S. Thomæ sunt quatuor tractatus super totam Theologiam, quorum primus est super Senten. qui extat tom. 6. & 7. & incipit: *Ego sapientia effundi flumina, &c.* Secundus est ille quem cōmuniter vocamus Partes S. Thomæ, & extant tom. 10. 11. & 12. & incipit opus: *Quia catholicæ veritatis, &c.* Tertium est Compendium Theologię, quod extat tom. 17. in principio & incipit: *Æterni Patris Verbum.* Quartum est illud Compendium Sentētiarum, quod extat eodem tom. 17. ad finem, quod incipit: *Transite ad me omnes.* Cum his enumera quintum, & est illud incipiens: *Veritatis Theologicæ.* Quod etiam dicitur esse S. Thomæ, & ego illud vidi manuscriptum sub eius nomine: ex his quatuor vltima sunt Compendia Theologiæ, & vt sæpè dixi, ac existimo etiam quod dem ostraui, non est verisimile Angelicū Doctorem edidisse quatuor Copendia Theologię: ex prædictis ergo quinque tractatibus super Theologiam. Primum & secundum recipimus, & absque vlla controuersia admittimus, tanquam partus legitimos S. Thomæ. Tertiū, scilicèt, Compendium Theologiæ existimo non esse S. Thomæ, sed ab aliquo Thomasino fuisse elaboratum & adscriptum D. Thomæ, vt supra diximus num. antecedenti 296. ad auctoritatem 14. De quarto, scilicèt, Compendio Sētentiarū maior occurrit difficultas, quia ex vna parte videtur esse S. Thomæ, si quidem est dicatū Hannibaldo Hānibaldensi Romano, Episcopo Cardinali, qui fuit tēpore S. Thomæ & extat, vt dictū est, inter opera eius tom. 17. Ex alia verò parte videtur no esse S. Thomæ, tum quia auctoritatem huius Compendii adduxerunt Aduersarii suprà num. 19. & 20. pro ipso met Annibaldo, & illā etiam tribuūt cuidam Romano Magistro, & cuidam Synibaldo Romano, de quibus nu. 278. & 286. Item sub nomine Ioannis Sternigacii, & Ioannis Sterigatii, de quibus num. 189. & 190. & hic sub nomine Thomasini, vt statim videbimus: ergo hoc Cōpendium sentētiarum non videtur esse S. Thomæ. Tum quia in hoc Compendio in 3. Sent. dist. 3. expressè, clarè, ac distinctè, dicitur Virginem Mariam non fuisse sanctificatam in instanti infusionis animæ, quod est præcipuum nostræ controuersiæ punctum, & tamen Aduersarii adducentes ex S. Thoma vigintiquatuor auctoritates diuersas ex quibus quamplurimæ sunt adductę sine fundamēto, & veritate, nec somnunt in ore, nec saltem allegant, illam in S. Thoma: ergo signum est quod hoc opusculum, siuè Compen-

pendium Sententiarum apud antiquos non recipiebatur vt opus S. Thomæ, sed vt alicuius Thomasini, tum quia in illo tom. 17. est opusculum 70. de humanitate Christi, quod incipit: *Christus Iesus venit, &c.* Vbi art. 3. qui incipit: *Secundum membrum principale;* agitur expressè, & clarè de sanctificatione Virginis Mariæ in vtero Matris suæ, & tamen Aduersarii de hoc opusculo, & auctoritate nullam faciunt mentionem: ergo signum est quod in illo tom. 17. & vltimo quam plura aggregata fuerunt opuscula, quę non erant S. Thomæ, sed aliquorum, vel alicuius Thomasini, & hæc sunt Compendium Theologiæ, opusculum de Humanitate Christi, & Compendium Sententiarum, nec hoc erit mirũ, quia Augustino, Bernardo, Chrisostomo, & omnibus aliis Sanctis, scriptoribus primæ classis, ferè nullo dempto, adscribuntur aliqua opera, quæ in rei veritate non sunt illorum: ergo hoc idem potuit contingere in S. Thoma, & quod de facto contingit, ipsimet Nomenclatores fatentur; tam Dominicani, quam alii, quorum auctoritates supra adducimus ex Sixto Senensi, Antonio Senensi, Michaele Pio, & aliis vnanimiter profitentibus, quod multa opera existentia in illis 17. tomis, non S. Thomæ, sed aliorum habentium idem nomen. Item quia Posseuinus fol. 481. facit Cathalogum de D. Thomæ Aquinatis opusculis, quæ legitimi esse ipsius fœtus existimantur, & in illis non enumerat hoc Compendium Sententiarum. Iuuat huic coniecturæ, quod opusculum hoc non extabat in antiquis impressionibus ante impressionem Romanam Pii V. Pont. Max. ergo opus hoc, de quo agimus, potuit esse illius Thomasini, vel alterius Thomasi, sed sit, vel non sit.

Redeundo ad auctoritatem Turrecrematæ adductam ex suo Thomasino, dico quod S. Thomas in illo 2. rescripto, seu Epitome Sententiarum in 3. dist. 3. quæst. vnica, artic. 1. quærit: vtrum B. Virgo fuerit in vtero sanctificata? Ad quam respondet sic: *Ad hoc dicendum, quod B. Virgo, nec ante Conceptionem, nec in Conceptione, ante animæ infusionem sanctificata fuit, quia proprium subiectum gratiæ est anima, nec in ipso instanti infusionis animæ, quia sic non cõtraxisset originale, sicut nec Christus, & ideò omnibus non conueniret redimi per Christum, sed tãtum sanctificata creditur post animæ infusionẽ, &c.* Si hæc auctoritas sub nomine S. Thomæ typis mandata, est Thomasini vt videtur esse, & fatetur ipse Turrecremata in illis verbis: *Ita dicit in forma cum S. Thoma pariter,* si verba sunt eadem in Thoma, & Thomasino, nulla inueniuntur in Thoma his similia nisi relata, & illa quæ extant in 3. Senten. dist. 3. art. 1. quæ sic se habent: *Sanctificatio B. Virginis non potuit esse decenter ante infusionem animæ, quia gratiæ capax non tunc erat; sed nec etiã in ipso in instãti infusionis, vt scilicet per gratiam tunc sibi infusam conseruaretur, ne culpam originalem incurreret, Christus enim hoc singulariter in humano genere habet, vt redemptione nõ egeat, quia caput nostrũ est; sed omnibus conuenit redimi per ipsum hoc autem esse non posset, si alia anima inueniretur quæ nunquam originali macula fuisset infecta, & ideo nec B. Virgini, nec alicui præter Christũ hoc concessum est, &c.* Si conferas auctoritatem Thomasini, cum illa S. Thomæ, cognosces esse eandem aliquibus solum verbis mutatis; ostẽdatur ergo suum Thomasinũ, & eius auctoritatẽ quia aliqui, qui solum credunt quod vident, existimant, quod tale opus Thomasini non fuerit in rerum natura. Sed quod opus illud Summarium Sententiarum, & Compendium S. Thomæ, vocabant scriptores Thomasinum, ad distinctionem alterius operis magni S. Thomæ, vel Thomasii. Et ex hoc modo loquendi finxerunt hunc Thomasinum contra Immaculatam Conceptionem, & huic sententię subscribo quousque aliud in contrarium appareat.

THOMAS De Linchino, Ordinis Prædicatorum, & Patriarcha Ierosolymitanus, in Serm. Assumption. B. Virginis. *Bandel. cap. 23. Deza fol. 41. à tergo Vincentia, & Paul. Grysaldus.*

VERITAS 298.

DE Hoc Auctore Lenchino, vel Lentino mentionem faciunt Nomenclatores Ordinis Prædicatorum, non verò alii scriptores Ecclesiastici communes, & vniuersales, imò Ant. Senensis in Bibliotheca fol. 241. Alphon. Placent. fol. 435. & 449. Ioan. Michael. Pius lib. 4. par. 1. col. 606. & part. 2. col. 35. & 38. affirmant duos fuisse scriptores in Religione Prædicatorum eiusdem nominis, vnum de Linchino, & alterum Patriarcham Ierosolymitanum, vnus qui scripsit vitam B. Petri Martyris, alter verò sermones de Sanctis. Et Pius facit tertium Raynerum de Lincino, Archiepiscopum Messanensem. Hoc credant pii: nam ego secundùm veritatem existimo, solùm fuisse vnum Thomam de Linchino Archiepiscopum, atque Patriarcham Iesolymitanum, qui ad Religionem, & habitum recepit Sanctum Thomam de Aquino, & floruit ad annum 1251. decessit à vita ad annum 1277. Vincentius verò Bandellus, videns hunc fuisse virum antiquum, classicum, & omni veneratione dignum finxit ipsum scripsisse sermonem, vel sermones, & hac notitia moti, qui post Bandellum scripserunt cernentes, quòd primus, & notus Thomas de Linchino, non scripserat

feras sermones, existimarunt fuisse alium, & sic Auctor iste multiplicatus est in suis Bibliothecis, sed quidquid sit de Auctore,

Auctoritatem sic adducunt: Idem tenet D. Thomas de Linchino, Patriarcha Ierosolymitanus, in Sermone Assumptionis B. Virginis sic dicens: *Beata Virgo postquam fuit in vtero Matris à peccato originali mundata, semper ab omni actuali peccato illibata permansit.* Ego sine aliqua cunctatione existimo hãc auctoritatem esse fictam à Bandello. Primo, quia in omnibus redolet eius stylum. Secundo, quia si talis auctoritas fuisse in Thoma de Linchino, illam non prætermitterent Turrecremata, vel S. Antoninus. Tertio, quia nullus Scriptor antiquus de tali Linchino, sermone, & auctoritate mentionẽ facit, nisi illi qui scripserunt post Bandellum. Quarto, quia in sacro Ordine Prædicatorum fuit quidam Patriarcha Ierosolymitanus, scilicet, Petrus de Palude, qui scripsit sermones tã de Sanctis, quàm de Tempore, & in parte æstiuali, à fol. 126. habet enarrationes duas de Assumptione B. Virginis: existimo ergo quòd cùm Bandellus iam adduxisset Petrum de Palude Patriarcham Ierosolymitanum in 3. Senten. dist. 3. vt vidimus num. 249. voluit sermones illos adscribere alteri Patriarchæ Ierosolymitano, eiusdem Ordinis Prædicatorum, & sic adducere alium testem contra Immaculatam Virginis Conceptionem. Si hoc est iudicium parum consonum rationi, illud corrigant, ostendendo sermonem & auctoritatem sui Thomæ de Linchino, vel Lentino, Patriarchæ Ierosolymitani, quia neque in Petro de Palude, nec in alio Auctore ex Ordine Predicatorum in Sermone Assumptionis, vel non Assumptionis propositam auctoritatem inuenire potuimus: Et interim absque aliquo conscientiæ scrupulo existimet Lector, Auctorem Linchinum, fuisse suppositum, Sermonem Assumptionis fabricatum, & auctoritatem penitus fictam.

Nisi dicamus quòd Bandellus extraxerit hãc auctoritatem ex quodam Auctore antiquo, appellato Guillielmo Parisiensi, qui edidit sermones totius anni sub titulo *Postillæ maiores*, sæpe typis mandatæ, de quibus nos late in nostra Bibliotheca Virginali, tom. 3. fol. 53. qui in Sermone Assumptionis, incipiente: *In omnibus requiem quæsiui, &c.* sic inquit: *Quæ est ista quæ procedit quasi Aurora consurgens, pulchra vt Luna, electa vt Sol? Hæc enim in vtero sanctificata in Natiuitate sua claruit vt Aurora, in Conceptione filij per gratiam confirmata claruit vt Luna, hodiè assumpta in cælum claruit vt Sol, &c.* Si ex hac Bandellus suam desumpsit auctoritatem, propter illa: *In vtero sanctificata*, quod ex eius genio satis credibile est, non finxit Sermonem, sed solùm Auctorem; & auctoritatem, sumpta occasione ex prædictis verbis *in vtero* sanctificata quia vbicunque ipse legebat præposita verba *In vtero sanctificata*, sicuti maximus Theologus, & suæ Religionis Generalis, semper deduxit hanc generalem consequentiam: ergo à peccato originali contracto.

THOMAS De Suetonia, Ordinis Prædicatorum, Doctor Parisiensis in 4. lib. Compendii Theologiæ cap. 3. *Anonym. Auctore 73. Bandel. cap. 23. Deza fol. 42. Petr. de Vincent. Grysald.*

VERITAS 299.

HVNC Auctorem ex Leandro Alberto Bononiensi lib. 4. fol. 136. inter scriptores Dominicanæ familiæ enumerant Anton. Senensis fol. 241 Placentinus fol. 436. & alii, cuius verba sunt: *Thomas de Suetonia Anglicus Theologiæ D. cũ Summa Theologiæ à se edita, cum Thoma fino Doctore inclito portante commentaria in lib. Sententiarum*, Ioannes Baileus fol. 118. & Ioannes Pitseus fol. 378. agunt de hoc tanquam de Auctore Anglo, Gesnerus, siuè eius Abbreuiator fol. 799. omnesque vnanimiter affirmant scripsisse Summam, seu Compendium Theologiæ. Aduersarii ex hoc Suetonię Compendio nullam adducunt auctoritatem, solùm enim dicunt: *Idem tenet Magister Thomas de Suetonia, Doctor Parisiensis, in Compendio Theologiæ lib. 4. cap. 3.* Et nihil ampliùs, subticuerunt autem auctoritatem, nè ex ipsa deprehẽderetur fraus, sed vndè extraxerunt illud, *Doctor Parisiensis*, ipsi videant, & hæc de Auctore, opere, & auctoritate.

Scias ergo Lector, quòd antiquitùs fuerunt tria celeberrima opera, seu Compendia Theologiæ, vnum quod incipit: *Æterni Patris verbum sua immensitate*, & hoc non diuiditur per libros, sed solùm per capita, & habet 246. & cap. 224. agit de sanctificatione Matris Dei, & incipit: *Quia igitur ex prædictis*, & extat in operibus S. Thomæ tom. 17. fol. 9. & fortè hoc Cõpendium fuit elaboratum ab isto Thoma Anglico, & posteà fuit adscriptum Thomæ Angelico. Alterum vero Compendium, cuius præfatio incipit: *Veritatis Theologicæ sublimitas*, opus autem incipit: *Deum esse multis modis ostẽditur, &c.* Diuiditur per libros habet enim septem, & etiam isti subdiuiduntur per capita, & lib. 4. cap. 4. agit de sanctificatione materna, & incipit: *Sanctificatio triplex est*, hocque extat in operibus S. Bonauẽturę, tom. 7. à fol. 687. (quæ etiã vidi manusc. sub nomine S. Thomæ.) Et similiter fuit editum sub nomine S. Bonauenturæ, olim impressum seorsim characteribus antiquis Basileæ anno 1501. in 4. & diuiditur

per

Aduersariorum, nam citato lib. 4. cap. 4. agit de sanctificatione Virginis. En habemus, ò Patres mei! Compendium Theologiæ, librum 4. & caput 4. à vobis citatum, sed vndè probatis, quod hoc Compendium est Thomæ de Suetonia? Si Thomæ de Suetonia: ergo non S. Thomæ Aquinatis: Si Thomæ de Suetonia: ergo sine fundamento est impressum inter opera Alberti Magni. Si Thomæ de Suetonia, quomodo auctoritatem huius Compendii adduxistis in Hugone de Argentina? Si Thomæ de Suetonia: ergo non Petri de Tarantasia. Denique si Thomæ de Suetonia, quomodo Vlrici Argentinẽsis? quomodo Ioannis Coraldi? Richardi, & Rigaldi, & Reginaldi? Et cum verbis vnius Compendii fabricastis vndecim testes contra Immaculatam Virginis Conceptionem. Quindecim Patres putatiuos habet hoc Compendium; signate patrem verũ, quia hic vnus est, & vno oris spiritu sufflabitis tanquã paleas leuissimas alios quatuordecim. Auctoritates huius Compendii latè ventilauimus nu. 185.

Sed quia supra nu. 296. in principio diximus ex ipsismet scriptoribus Ordinis Prædicatorum, quòd non omnia opera impressa sub nomine S. Thomæ, sunt ipsius, sed aliorum, dico primo: quòd Cõpendium Theologiæ non est D. Thomæ, sed fortè est Thomæ Anglici, qui scripsit Sũmam Theologiæ, de qua nos infrà nu. 301. nã ad quid S. Thomas elaboraret tria Compendia Theologiæ? Neque etiam Alberti Magni, sicut nec Sermones, nec Sũma Theologiæ, neque liber de Laudibus Virginis, neque alia quàm plura, quæ agglomerata fuerunt in hac vltima impressione, vt suis locis demonstrauimus, quod Cõpẽdium illud paruũ, quod incipit: *Veritatis Theologicæ*, sit S. Bonauẽturæ Angelus Rocca Augustinianus, Ioan. Cobis & alii quã plurimi affirmant, & sic velint nolint manẽt exclusi tãquam testes suppositi Hugo, Vlricus, Suetonia, Polidophorus, Coraldus. Aliud autẽ cõpendiũ magnũ quod incipit: *Veteris, ac nouæ legis*, elaborauit, vt videre est nu. 185. Ioan. Coraldus Richardus, Rigaldus, aut Rgeinaldus. Dico secundo, quod Thomas de Suetonia scripsit Cõmentarios in Psalteriũ, vt dicit Pitseus præallegato fol. 378. & fortè hoc est Psalterium adscriptũ S. Thomæ. Tertio dico, quòd Aduersarii ad omnia supra relata possunt breuiter, ac sufficienter respõdere, dicendo Thomã de Suetonia scripsisse Cõpendium Theologiæ per libros, & capita distinctũ, sed non esse illud Cõtentum in operibus S. Thomæ, neq; illud paruũ existẽs in operibus S. Bonauẽturæ, nec illud magnũ impressũ Basileæ, sed aliud diuersum Optimè Patres, ostẽdite ergo illud: quia excussum nõ est, & si est manuscriptũ, date opus ad manum, videamus ipsum facie ad faciem, sed fortè dicet ipse: Non videbit me homo viuens, nisi me quærat in S. Thomæ operibus tom. 17.

THOMAS De Vio Caietanus, Ordinis Prædicatorum, & S. R. E. Cardinalis in Opusculo de Conceptione: *Ita Paul. Grysald. Alphab. 5. litt. T. Auctore vltimo.*

VERITAS 300.

CELEBRIS Hic, atque doctissimus vir circa annum Domini 1515. scripsit ad Leonem X. Pont. Maxim. opusculum pro sua opinione de sanctificatione Virginis, vt diximus supra in Trituratione num. xxxv. quod diuisit in quinque capita. Et in primo agit: De duplici via discernendi ea quæ Fidei sunt, vel ei aduersantur, in quo eruditè proponit aliqua principia. In 2. excitat quæstionem, quomodo Conceptio non sit de necessario credendis? Et in hoc deuiat ab antiquis Scriptoribus suæ Religionis dicentibus, quòd hæc quæstio pertinebat ad necessitatem Fidei. Do verba alterius etiam purpurati Ioann. de Turrecremata, qui part. 7. cap. 4. sub hoc titulo. In quo assignantur decem rationes, quare professores Ordinis Prædicatorum hanc doctrinam, videlicet, quod Virgo Maria concepta fuerit in originali peccato, communiter prosecuntur, sic concludit: *Hæ profectò sunt causæ, propter quas præfati ordinis professores doctrinam ex aduerso existimatam, testimonia tantorum Doctorum, Scripturæ Diuinæ, & Sanctorum Patrum auctoritati, & gloriæ, & dignitati Saluatoris nostri Domini Iesu Christi præiudicialem tanto zelo prosecuti sunt, parati tamen semper suscipere, tenere, & prædicare quidquid vniuersalis Mater Ecclesia, aut Sedes Apostolica in hac re duxerit diffiniendum.* Nota Lector verba sequentia: *Assurgat ergo sancta Synodus, & non permittat mentes Fidelium ampliùs in hac re tenebris dubitationum inuolui, sed Spiritus Sãcti inuocata gratia procedat debita grauitate ad huius difficultatis examen, vt tandem omni dubitatione compressa, & diuersitate sublata, quid Christianus populus credere debeat, ipsius vniuersalis Matris Ecclesiæ aperta diffinitione cognoscat.* Et post illũ scribentes dicebant nõ solùm pertinere, sed iam esse expressè determinatũ de Fide, & contrariũ absolutè hæreticũ. Hinc fuit quod Bartholomæus de Spina, eiusdẽ Religionis Pater. anno 1533. edidit acrẽ tractatum cõtra hoc opusculũ Caietani de Cõceptione B. Virginis, de quo etiã diximus supra in Trituratione: semper ergo Aduersarii antiqui instarũt pro vltima diffinitione, affirmãtes vno ore, pertinere ad Fidẽ, & esse in statu diffinitionis, sed iam omnes moderni cõtra hoc reclamant, quia vidẽt, & sentiũt propensionẽ totius Ecclesiæ in magis piam sententiam: At exclamare possumus & nos cũ Turrecrem: *Assurgat ergo S. Synodus, & nõ permittat mẽtes, &c.* de hoc opusculo Caietani, inquit Clemẽs Araneus Ra-

gustinus, in sermonibus impressis Brixiæ 1586. in 4. serm. 15. de Assumpt. *Videant Cardinalis Caietani in Quodlibeto suo de Conceptione per pulchram declarationē, quam ex obedientia Leonis X. pro Concilio Lateranensi fecit, in quo à sua sanctitate postulatur, quatenùs scriberet, quid circa hoc tenendum sit, &c.* Si fuit ex mandato, vel sponte oblatum, sub lite est, & nota, quòd adhuc iste vocat opusculum illud Quodlibetum, ex quo etiam confirmatur quòd dicitur infrà num. 306.

Præcipua autem verba, quæ habet Caietanus in illo 2. cap. sunt sequentia: *De parte autem altera, credente scilicèt, B. Virginem præseruatam à peccato originali, licèt quidam scripserit, quòd cōtrariatur sacræ Scripturæ, & determinationi Ecclesiæ, quidā autem quòd non; mihi tamē Theologorum minimo distinguendum videtur circa sensum huius opinionis; nam potest dupliciter intelligi. Primo, vt B. Virgo sit præseruata totaliter à peccato originali, ita quòd fuit excepta ab omnibus ad dictum peccatum expectantibus. Secundo, vt Beata Virgo sit præseruata à sola macula peccati originalis, per infusionem gratiæ personalis. Est autē inter istos duos sensus maior distantia, quā inter cœlum, & terram. Nam cū anima alicuius hominis, qui generatur, incurrit originale peccatū, non solùm macula originalis peccati contrahitur, sed in primo instanti, in quo anima rationalis creādo infunditur, & infundēdo creatur, priùs secūdùm naturæ ordinē caro, seu materia, cui anima infunditur, est infecta, vtpotè genita ex cōmixtione vtriusque parētis; & propterea anima, quæ infūditur illi carni, cōtrahit maculā in se ipsa originalis peccati, quia infunditur carni infectæ: neque solā maculam ex carnis infectione cōtrahit persona in vtero genita, sed multa alia, scilicèt, reatum clausæ cœli ianuæ, fomitem peccati; & pœnam mortis tēporalis, ita quòd infecta caro, cui infunditur anima est, in qua fundatur ratio non potentiæ cōtrahēdi originale peccatum, sed ratio contracti in propria persona debiti, quod cōtrahatur in anima rationali sua peccatum originale, & secundùm maculam, & secundùm reatum pœnarum spiritualis, & tēporalis, imò est talis carnis infectio peccati originalis, initiū inexistens in persona, quæ tunc simul concipitur, & concepta est. Quocirca positio dicens, B. Virginem præseruatam totaliter à peccato originali, dicit, ipsam non contraxisse carnem suam infectam: ac per hoc non solū sine macula peccati conceptam, & reatibus, & fomite, sed etiam sine debito in propria persona habendi hæc: Positio verò dicens, B. Virginem præseruatam solùm à macula peccati originalis, & ijs quæ à macula sunt inseparabilia (vt est reatus æternæ pœnæ damni) non negat, Beatam Virginem carnem habuisse infectam: ac per hoc in propria persona debitum contrahendi maculam, originalis peccati, & quoad maculam, & quoad reatus omnes, & fomitem: sed præseruāte Dei gratia, non redundauit in animā illius macula peccati originalis, licèt redūdauerit & fomes, ligatus tamen per gratiā, & reatus clausæ ianuæ vitæ æternæ, & mortis tēporalis, quia hæc pœna, scilicèt mortis, erat naturæ ex parte carnis, illa scilicèt clausæ ianuæ erat naturæ ex parte temporis, quia scilicèt, Christus adhuc non aperuerat per suam mortē ianuas paradisi clausas per originale peccatum: & similiter fomes ex parte carnis se tenet.* Hucusque sunt verba Caietani, & cōclusio vbi nititur, cardoquè voluitur totius doctrinæ ipsius, atque sequentis sententiæ fundamentum.

Hinc est, quòd capit. 3. inquirens quænam ex his duabus sententiis aduersetur Fidei? Inquit: *Inter has igitur opiniones hæc mihi videtur quoad Fidem differentia: quod positio dicens, Beatam Virginem esse præseruatam à peccato originali, & reatibus, &c. est contraria Fidei Catholicæ.* Nota, Lector amore Dei, in antecedenti capite solùm nititur probare Caietanus mysterium hoc Conceptionis non esse de pertinētibus ad Fidem. Hic vero affirmat quod positio dicens Beatam Virginem esse præseruatam à peccato originali, & reatibus est contraria Fidei Catholicæ. *Quoniam repugnat his, quæ in sacra Scriptura, & alijs documentis Fidei certis & necessarijs continentur, &c.* Et post plura sic prosequitur: *In secundo autem sensu intellecta opinio de præseruatione B. Virginis, scilicèt, quod præseruata est à macula peccati originalis, & nō ab infectione carnis, ac per hoc nec à debito in propria persona illius maculæ, nec à fomite, & pœnis, nō est cōtraria sacræ Scripturæ, nec determinationi Ecclesiæ, nec aliquibus necessario creditis, quoniā B. Virgo præseruata ex speciali præuētione gratiæ à macula originalis peccati, & habēs cætera quæ diximus, nō est extra latitudinē mortuorū, inimicorum, indigentium remissione peccatorū, captiuorum, habentiū carnem peccati, obnoxiorū morti, & clausuræ cœli. Et cōsequenter non est extra latitudinem eorum, pro quibus Christus mortuus est, reconciliatorū, liberatorū, redēptorum, mundatorū, introductorum deniq; per Christi mortē in vitam æternam animæ, & corporis. Et in promptu ratio est, quia ex eo quod habuit carnē infectam cum fomite ligato, & reatibus; egebat futuro remedio per Incarnationem, & mortem Iesu Christi exhibendo. Et ex eo, quod in propria persona habuit debitum contrahendi maculam originalis peccati, imò initium, vndè redundare in animam suam debebat originalis peccati macula, gratia illa, quæ præueniendo sanctificauit eam, ligando etiam fomitem, habuit rationem gratiæ mundatiuæ, reconciliatiuæ, redemptiuæ, &c. Liberans namque animam a macula non* actua-

actualiter habita, sed ex propria carne tunc debita, & in eadem carne tunc initiata, non est extra latitudinem liberantium à peccato, mundantium à sorde, redimentium à captiuitate. Neque enim vno modo tantum, quodlibet horum dicitur, sed latitudinem habet. Dicitur itamq; captiuus non solùm qui totaliter in captiuitatem est redactus: sed qui cœpit in sui aliqua parte duci in captiuitatẽ, & obnoxius est captiuitati. Et similiter dicitur mors peccati, non solũ ipsa actualis mors, sed debitũ & initium in propria persona habendi illam. Et similiter dicitur in peccato originali mũdatus, non solũ, qui à contracta actuali macula mundatus est, sed qui à macula, quidẽ in debito & initio in propria persona fundato, & reliquis tot quasi partibus peccati originalis actualiter cõtractis mũdatus est, & sic de alijs. Nec putet quisquam de mea hac phantasia me proferre: sed videat Diuũ Thomã in 1.2. quæst. 81. articul. 3. (vbi inter alia tractat etiam illud ad Roman. 5. Per vnum hominem peccatum transijt in omnes, & per peccatum mors) sustinentem, quod per mortem sufficit intelligere debitum, seu reatum in propria persona, mortis, quamuis nunquam actualiter quis moreretur. Hæc Caietani proposita fundamenta, pro stabilienda sua doctrina, ex mente Angelici Doctoris, circa punctum Conceptionis Virgineæ, ita fauet in omnibus nostræ præseruationi, vt Aduersarii, qui aliàs verba Caietani recipiunt tanquam oracula è cœlo delapsa, illa mordicùs contradicant, & pro viribus labefactare nitantur, ægrè ferentes quod ita doctè, facilè, ac iuxta principia Thæologica concilietur præseruatio nostra cum sua sanctificatione; & opinio S. Thomæ cum sententia Scoti. Ex hac doctrina. Præter superius dicta prosequitur Caietanus: *Saluatur quoque manifestè in hac positione singularis prærogatiua Iesu Christi; quod solus conceptus est Sanctus, & non in carne peccati, sed in similitudine carnis peccati, non solùm ea ratione, quia ipse ex vi, seu natura suæ Conceptionis, quæ natiuitas in vtero vocatur, sanctus nascebatur (iuxta verbum Gabrielis ad B. Virginem. Quod ex te nascetur sanctum) sed etiam quia B. Virgo concepta est cũ carne infecta, sed cum anima sãcta, ex gratia impediente redũdatiam infectæ carnis in maculam animæ, saluantur & omnes vniuersales propositiones in Scriptura, & Ecclesia determinationibus, vt facilè puto apparere exercitatis ingenijs ex dictis, &c.* Tandem concludit Caietanus: *Et quoniam in hoc sensu prædicatur hodie B. Virgo præseruata à peccato originali, ab his, qui dicunt ipsam sine originali peccato conceptam (ita quod per peccatum originale intelligunt maculam peccati originalis. Vt patet ex prædicta Bulla, seu Extrauaganti Sixti IV. edita in fauorem huius opinionis, de præseruatione à macula originalis peccati, & ex studio Scoti, in 3. Sẽt. dist. 3 quæst. 1. ad hoc tendentis, vt à culpa, offensa, inimicitiaque animam B. Virginis in Conceptione præseruaret, à qua pueri nunc per Baptismum, & olim per circumcisionem liberi sunt effecti. Et ex defensionibus Francisci de Mayronis in 3. Senten. dist. 3. quæst. 2. in quibus conatur saluare sanctitatem formaliter, cuius sola est anima susceptiua in B. Virginis Conceptione, præoccupantem peccatum originale) id circo quum de duabus opinionibus de Conceptione Beatæ Virginis erit reliquus sermo, an mundata, an præseruata fuerit ab originali peccato, de ipsa macula originalis peccati intelligendus est, &c.* His ergo propositis, ac distinctis secundum scientiam, & rei veritatem.

In quarto capite stabilire nititur, quod sentẽtia tenens, B. Virginem fuisse in originali peccato conceptam, esse probabilem, & hoc probat duplici medio, scilicèt ex auctoritatibus quindecim Sanctorum, & ex solutione nostrorum argumentorum, quod facit sequenti capite 5. rationem verò nullam adducit. Ex auctoritatibus verò istorum quindecim Sãctorum non solum existimo, sed pro certo affirmo, quod Caietanus nullam viderit in suis originalibus, sed cœca fide, & nimia credulitate, ex suis Ioanne de Turrecremata, & Vincentio Badello de Castronouo, ipsas ad litterã trãscripserit, alioquin quomodo vir doctus, prudens, & tantæ auctoritatis, adduceret Auctores, atq; auctoritates, quę nec sunt, nec fuerunt in rerum natura, plenas vitiis & adulterationibus, præcipuè, loquẽdo cũ Summo Ecclesiæ Pontifice Leone X. & dirigẽdo opusculum suum ad sacrum Concilium Lateranense? Sancti enim à se adducti sunt: Augustinus, Ambrosius, Chrysostomus, Eusebius, Emissenus, Remigius, Maximus, Beda, Anselmus, Bernardus, Erardus, Antonius Paduanus, Thomas de Aquino, Bonauentura, Bernardinus, & Vincentius. Qua autem veritate illi adducti fuerint, vide in hac Vẽtilatione suis locis. Meritò ergo libellus ille, quẽ primo vidi Romæ apud R.P. & amicum nostrum Hyppolitum Marracium, manuscriptum & posteà excussum sub titulo fides Caietana, damnat: fidẽ Caietanam, sicut hic. Turrecrematam, Bandelianam, Vincentinam, Spineam, Grysaldam, & omnium aliorum.

Capitulum autẽ quintum, & vltimum incipit: *Alterius autẽ partis (scilicèt quod B. Virgo præseruata est de specialissima gratia à macula peccati originalis) probabilitas affertur ex nouem. Ex auctoritate Doctorum multorum. Ex determinatione Synodi. Ex cultu Ecclesiastico. Ex indulgentia concessa. Ex communitate sequacium. Ex scandalo piarum aurium. Ex pietate opinionis. Ex reuelationibus nouis. Ex miraculis.* Quę sygillatim examinanda sunt

pro veritatis honore. En Caietanus fatetur quod sua opinio solùm nititur auctoritatibus, & quod nostra sententia habet nouem fundamenta diuersa; suum ex auctoritatibus desumptum, falsum est, & fictum, vt in toto hoc libro demonstratum est *pro veritatis honore*; quia nullus Sanctus dicit de Beata Virgine in indiuiduo, quod in instanti animationis contraxerit peccatum. Nec talem ostendent, nisi S. Antoninum , item etiam cap. 3. dicit Caietanus: *Vnde patet quod distinctio illa de redemptione præseruatiua, vel liberatiua, quoad homines reprobata est per Romanæ Ecclesiæ determinationem, quamuis S. Bernardus super Cantic. Serm. 22. illam vsurpauerit quoad Angelos.* In quibus verbis duo sunt notanda. Primum, temeritas Caietani affirmantis, quod redemptio præseruatiua est reprobata per Romanæ Ecclesiæ determinationem, & vbi, o Caietane! est illa determinatio? Hoc transcripsit ex Caietano hoc anno P. ille Carmelitanus, de quo in Tritur. num. lx. Secundum colligitur ex illis Caietani verbis, *præseruatiua, vel liberatiua*, quod redemptio præseruatiua, & liberatiua, præseruare, & liberare sunt idem: ergo Sancti, & Auctores dicentes: Maria liberata fuit à peccato originali, nostram protestantur sententiā; quo modo ergo semper & vbique huiusmodi vox adducitur a vestris pro sua opinione? Quando & in Scriptura sacra, liberare, ferè semper significat eripere à periculo, & præseruare à malo eminenti, futuro, non præsenti. Vide alia suprà in Trituratione num. xxxv. *pro veritatis honore*, & infrà ex eodem Caietano.

Parum postquam Caietanus scripsit prædictum opusculum contra Immaculatam Virginis Conceptionem, edidit commentaria in 3. part. D. Thomæ, vbi iterum inculcat eandem quæstionem, quam hic de verbo ad verbum ipsam solùm postillando, & notando contradictiones in illa contentas transcribere decreui. Ad resolutionem ergo secundi articuli vbi tota difficultatis vis consistit, inquit S. Thomas, *Respondeo dicendum, quòd sanctificatio B. Virginis non potest intelligi ante eius animationem duplici ratione. Primo quidē, quia sanctificatio, de qua loquimur, non est nisi emundatio à peccato originali; sanctitas enim est perfecta mūditia, vt Dionys. dicit in 12 cap. de Diuin. Nomin. Culpa autem non potest emundari nisi per gratiam, cuius subiectum est sola creatura rationalis. Et ideò ante infusionem animæ rationalis B. Virgo sanctificata non fuit. Secūdo, quia cùm sola creatura rationalis sit susceptiua culpæ, ante infusionem animæ rationalis proles cōcepta non est culpæ obnoxia. Et sic quocunque modo ante animationem Beata Virgo sanctificata fuißet, nunquam incurrisset maculam originalis culpæ, & ita non indiguesset redēptione, & salute, quæ est per Christum, de quo dicitur Matth. 1. ipse saluum faciet populum suum à peccatis eorum. Hoc autem inconueniens est, quòd Christus non sit Saluator omnium hominum, vt dicitur prime ad Thim. 2. vnde relinquitur, quòd sanctificatio Beatæ Virginis fuerit post eius animationem.* Hoc modo extabat textus Sancti Thomæ non solùm tempore Caietani ad annum 1519. sed etiam ætate Turrecrematæ scribentis ad annum 1437. Quod autem textus iste fuerit in aliqua sui parte alteratus ex quadam clausula addita, vel diminuta, ex eo constare videtur, quia tota resolutio, discursus, ac finis Angelici Doctoris est, probare ex duplici capite, quod ante animationem non erat capax materia illa sanctificationis, tum quia sanctificatio est emundatio à peccato originali, & hoc non potest esse nisi in creatura rationali, tum quia sola creatura rationalis est susceptiua culpæ, & sic sola creatura rationalis est susceptiua sanctificationis: ergo materia illa ante animationem, cùm non esset rationalis, nec erat susceptiua culpæ, nec sanctificationis; iste discursus est optimus, & dignus Angelico ingenio; sed cum illo compone verba sequentia. *Et sic quocunque modo ante animationem Beata Virgo sanctificata fuißet, nunquam incurrisset maculam originalis culpæ, & ita non eguißet redemptione*: ergo in his verbis supponit quod ante animationem potuit sanctificari Virgo Maria, quod in superioribus impugnat, & optimè, ex eo quòd culpa, nec sanctificatio non possunt esse, nisi in creatura rationali? Si probat, & benè, quòd non potuit sanctificari ante animationem, quo modo infert, & sic quocunque modo ante animationem sanctificata fuisset? Caietanus benè præuidit hanc expressam contradictionem in textu, & sic pro viribus nititur illam saluare, sed incidendo in alias maiores, vt iam incipio demonstrare.

Titulus illius Articuli secundi Sancti Thomæ sic se habet: *Vtrum Beata Virgo fuerit sanctificata ante animationem*, vbi inquit Caietanus: *Titulus clarus est de animatione secundùm animam rationalem intellectus.* De hoc claro titulo intellecto, de animatione secundùm animā rationalem prosequitur Caietanus suam expositionem Angelici textus sic: *In corpore est vna conclusio cum vno Corollario, conclusio est responsiua quæsito directè, Beata Virgo non fuit sanctificata ante animationem. Corollarium est: Beata Virgo fuit sanctificata post animationem, conclusio probatur dupliciter primo sic sanctificatio, de qua loquimur est emundatio à peccato originali: ergo est per gratiam: ergo in sola creatura rationali: ergo non ante infusionem animæ rationalis. Antecedens declaratur ex Dionysio: Sanctitas est perfecta mun-*

munditia. Prima consequentia probatur, quia culpa non emundatur nisi per gratiam. Secunda vero, quia sola creatura rationalis est subiectum gratiæ Secundo, ducendo ad inconueniens sic. Proles concepta ante infusionem animæ rationalis non est culpæ obnoxia. ergo quocunque modo ante animationem B. Virgo sanctificata fuisset, nõ incurrisset originalis peccati maculam: ergo non indiguisset redemptione, & salute, quæ est facta per Christum, sed hoc est inconueniens: ergo. Antecedens probatur, quia sola creatura rationalis est susceptiua culpæ. Prima consequentia vt clara relinquitur. Secunda autem probatur auctoritate Angeli, Matth. 1. Ipse saluum faciet à peccatis. Inconueniens consequentis probatur auctoritate Apostoli 1. ad Thim. 4. Ex hoc §. Commẽtatoris Caietani patet, qualiter conclusio Sancti Thomæ est, quòd Virgo Maria non potuit sanctificari ante animationem, id est, ante animæ rationalis susceptionem, quia sanctificatio emundatiua est per gratiam; culpa autem, sanctificatio, & gratia prolis non possunt esse nisi supposita anima rationali: ergo ante animationem non potest proles sanctificari, optime: sed hucusque non declarat Caietanus, quomodo cum istis compatiantur illa verba Angelici Doctoris: *Ergo quocunque modo ante animationem Beata Virgo, sanctificata fuisset, non incurrisset maculam originalis culpæ, &c.* Quod pro nunc indagare intendimus. Nota in congruentiam illius illationis Caietani: *Secundo ducendo ad inconueniens: Proles concepta ante infusionem animæ non est culpæ obnoxia: ergo quocunque modo ante animationem Beata Virgo sanctificata fuisset, &c.* Inconueniens deducendum erat, supponendo, quod posset fieri; sed probare in præmissis, quod nullo modo potest fieri, & deducere in conclusione: ergo si factum est, admittendo possibilitatem, existimo quòd nõ sit conueniens consequentia.

Ideò sic prosequitur Caietanus. *Aduerte hinc primò, quòd sanctificatio potest dupliciter sumi. Primò, vt est de cõtrario in contrariũ, de immunditia ad munditiam, & sic constat, quòd est de peccato in gratiam. Secundo, vt est de negato in affirmatum, de non sancto in sanctum, de non gratia in gratiam: Et sic non supponit peccatum, & inuenitur in Christo, & Angelis; Angeli enim sanctificati sunt à Deo, qui nunquam peccauerunt, & de ipso dicit Christus: quem Pater sanctificauit, &c. In prima autem ratione hic allegata sumitur sanctificatio primo, gratia materiæ, quoniam sermo est de sanctificatione hominis descendentis ex commixtione maris, & fœminæ: supponimus enim, omnem huiusmodi hominem peccatum originale contrahere, iuxta superius determinata de peccato originali: Et propterea in littera dicitur, quòd sanctificatio, de qua loquimur, & emundatio à peccato originali, ex auctoritate Dionysii accipiendo munditiam à contrario: probatur, ly ratione materiæ probatur, quia perfecta munditia in tali materia est emundatio à peccato originali.* Omnia quæ hic dicit Caietanus circa sanctificationem negatiuam, & contrariam, sunt in Theologia verissima principia per se nota, sed Aduersarii semper, & vbique loquendo de sanctificatione B. Mariæ, illam sumunt, *de contrario in contrariũ*, & quod Scripturæ, Sancti, omnis Theologia, & ipsimet concedunt creatori, & creaturæ, Christo, & Angelis, nolunt concedere creaturę Matri Creatoris, ac Reginæ omnium creaturarũ: sed cum hoc pertineat ad opinionẽ, de qua nihil in hoc libro dicimus, nec possumus dicere propter constitutiones Apostolicas, transeant omnia ista.

Caietanus accedens ad principale difficultatis punctum, sic prosequitur. *Aduerte secundo, quòd licet sanctificatio propriè sumpta, vt scilicet pertingit ad proprium terminum ad quem, qui est gratia reddens creaturam impeccabilem, ad minus mortaliter sumatur duobus antedictis modis, extenditur tamen sanctificationis nomen (sicut etiam extenduntur alia nomina multiplicia) ad ea quæ ad sanctitatem præparant, vel faciunt, & huiusmodi. Et propterea Auctor in secunda ratione hic allata extenso sanctificationis nomine vtitur, dicens: Quocunque modo ante animationem Beata Virgo sanctificata fuisset. Ea autem necessitas secundæ rationis fuit, quia excluso per primam rationem quòd ante infusionem rationalis animæ sanctificata fuit propriè (quia non erat capax gratiæ) superat excludere, quod tunc etiam, scilicet, ante animationem non fuit sanctificata illo modo quo ille fœtus erat sanctificationis capax, puta quod mundaretur ab infectione seu contagione, quæ erat infectura animam rationalem sibi infundendam. Et hoc per secundam rationem directè excluditur, vt patet* En, ò Lector! nititur Caietanus conciliare primam rationem Sancti Thomæ cum secunda: in prima absolutè, ac simpliter excludit Angelicus Doctor sanctificationem vllam in carne, vel fœtu ante animam rationalem, & hoc ipsum fatetur in secunda ratione, dicens: *Quia cum sola creatura rationalis sit susceptiua culpæ ante infusionem animæ rationalis, proles concepta non est culpæ obnoxia.* Quomodo ergo, ò Commentator! ingrediuntur post ista illa verba immediatè posita, & immendiatè opposita præcedentibus: *Et sic quocunque modo ante animationem B. Virgo sanctificata fuisset, nunquam incurrisset maculam originalis culpæ, &c.* Vnicus finis S. Thomæ in duabus rationibus illius resolutionis est solummodò probare, quod ante animationem nulla potuit esse sanctificatio, quomodo au-

autem nulla interposita littera statim diceret, & sic quocumque modo ante animationem sanctificata fuisset, nunquam incurrisset maculam originalis culpæ? Si ante animationem non potest esse culpa, macula, peccatum originale, gratia, nec sanctificatio: ergo hic redundat, illud & fuit formalis implicatio in adiecto. Et sic quocunque modo ante animationem sanctificata fuisset? Dicis, quòd in superioribus agit de sanctificatione propria, & rigurosa, & quod necessitate coactus Angelicus Doctor ex secunda ratione transiit ad sanctificationem impropriam, & extensiuam, quia fœtus, seu caro ante animationem etiam est capax aliqualis sanctificationis, scilicèt, emundationis ab illa infectione, seu cōtagione existente in carne, ex qua necessarò erat inficinda anima rationalis ibi infundenda, &c. Ergo iam S. Thomas in sua littera, & secundùm tuam interpretationem admittit, in ipsa carne, & fœtu ante animationē, infectionem contagiosam, à qua sanctificari poterat? *Et sic quocunque modo ante animationem B. Virgo sanctificata fuisset nunquam, incurrisset maculam originalis culpæ, & ita nō indiguisset redemptione & salute quæ est per Christum, &c.* Optimè, de redemptione postea loquemur, & sufficit nobis pro nunc scire, quod in sententia Sancti Thomæ & eius Commentatoris in ipsa carne, ac fœtu ante animationem erat infectio, & contagium, & tum capax sanctificationis illius infectionis, quæ radix est & causa peccati originalis, & hoc quod hic conceditis, vt saluetis quandam contradictionem veram, euidentem, ac per se notam existentem in originali D. Thomæ (& si solùm sit contradictio apparens, & non vera, maiorem habebit vim ratio nostra) recipitis hāc doctrinam sanctificationis fœtus ante animationem: & quando nos adducimus eandemmet doctrinam, vt saluemus Dei Matrem à peccato, immunditia, & macula originali, illam despicitis, prorsus reiicitis, & pro viribus impugnatis, atque etiam ab aliquibus execratur maledicitur, ac blasfematur tanquam erronea, hæretica, &c? Pro puritate doctrinæ Angelici Doctoris recipitur id ipsum quod pro puritate Reginæ Angelorū, respuitur, exclamādo dico. Est ne magis littera S. Thomæ, quam spiritus S. Mariæ, o originalia quam aptè dicere poteram illud: littera occidit spiritus autem viuificat: sed transeant omnia hæc & alia sub silentio; & solùm dico quod Caietanus ista conciliare nitebatur, quia sic illa inuenit in textu Sancti Thomæ, ego verò existimo clausulam illam: *Et sic quocunque modo, &c.* Vsque ad finem fuisse additam ab aliquo antiquiore, propter superiùs dicta; & potissimè quia in hac resolutione recapitulauit S. Thomas quæ docuerat in resolutione 3. Sentent. dist. 3. artic. 1. vbi pro eadem numero quæstione, ac difficultate adducit eadem auctoritatem S. Dionysii, dicens: *Respondeo dicendum quod sicut dicit Dionysius 12. cap. de Diuin. Nom. Sanctitas est ab omni immunditia, &c.* Et concludit sic: *Et quia proprium subiectum gratiæ est rationalis natura, ideo ante infusionem animæ rationalis B. Virgo sanctificari non potuit.* Cùm ergo rationes, & verba vtrobique sint eadem, & non sit in Sententiariis illa clausula: *Et sic quocunque modo ante animationem, &c.* Credo firmissimæ hanc fuisse intrusam: sed quidquid sit de hoc, quia siuè sit S. Thomæ, siuè non, semper claudicare videtur, vltra progrediamur.

Caietanus in eadem clausula aliam maiorem sentit difficultatem, quam sic proponit: *Circa secundam rationem dubium occurrit de illa consequentia: ergo non indiguisset redemptione Christi. Nam videtur non valere ex eo quod multi cū sint modi quibus redemptio & salus per Christū sit etiam à peccato, ratio ista vnum tantum modum excludens; quasi omnes excluserit, infert negatiuam totaliter, quod non indiguisset redēptione Christi. Quod autem non sit vnicus tantus modus quo redemptio à peccato fit per Christum, ex eo patet, quod vltra illum communem modum, quo saluat delendo inuentam peccati maculam in anima, datur alius quo tollendo contagionis labem à carne suscepturæ animam, præseruat à peccato animam, ne incurrat in illud. Ac per hoc, licèt B. Virgo non indiguisset illo modo, scilicèt, per delectionem maculæ incursæ, redimi, & saluari per Christum; indiguit tamen redimi, & saluari per eundem alio modo, scilicèt per emundationem infectionis fœtus, vt sic præseruaretur à culpa.* Hæc Caietani instantia est euidens supposita verba intrusa S. Thomæ in ista clausula cōtenta, in qua nihil notatione dignum inuenio, quia recipit, & admmittit emundationem, sanctificationem, ac redēptionem in fœtu, & carne ante animationē, illatio proposita à Caietano est per se nota, sed attende Lector, ad eiusdem solutionem, seu conciliationem.

Prosequitur igitur sic Caietanus: *Ad huius euidentiam aduertendum est, quod aliud est personam B. Virginis indiguisse redimi à peccato per Christum, & aliud est; fœtum illum ante animæ infusionem indiguisse sanctificari per Christū. Nam personam ipsam indigere saluari à peccato, est liberari à peccato quod habet, vel haberet, oportet enim aut quod habeat peccatū, vel quod sit in procinctu, seu periculo habēdi peccatū quisquis eget saluari à peccato, si enim periculum nō habet, nec & in periculo habendi peccatum, saluari à peccato non indiget, vt patet. Fœtum autem egere sanctificatione, est quia nisi sanctificetur, immundus erit. Si B. igitur Virginis fœtus sanctificatus fuisset ante infusionem animæ rationalis; cum fœtus nō sit homo nisi per animam ra-*

rationalem, non ipsa B. Virgo, quæ non erat adhuc, sed fœtus ille indiguisset sanctificari per Christum, sed ipsa B. Virgo fuisset concepta sine peccato originali absque quacumque alia gratia; ita quod ex hoc ipso, quod anima sua infusa esset materiæ mundæ, originale peccatum non contraxisset, etiamsi nulla super apposita fuisset gratia, ac per hoc ipsa B. Virgo non indiguisset gratia redemptionis, seu saluationis à peccato per Christum facta: Exemplum, Apostolus Paulus, quia natus est ciuis Romanus, nūquā indiguit Cæsarea gratia ad ciuilitatē Romanam, quamuis aliquis ex patribus suis hac gratia indiguerit. Simile est in proposito, quia licèt caro antecedens personam B. Virginis indiguerit redimi tali modo per Christum, ipsa tamen B. Virgo, quia nata in vtero esset expers peccati absque infusa sibi gratia præseruātē, ne incurreret, non indiguisset simpliciter, & absolutè redimi, seu saluari à peccato per Christum. Et hinc habes quod si dicatur, quod B. Virgo indiguisset in carne præcedente redimi à peccato quamuis non in se, hæc distinctio non obstat dictis, quoniam indigere in antecedentibus, non est ipsam indigere, ita quod ly, in antecedētibus est conditio diminuens rationem indigentiæ personalis. Et propterea non valet consequentia, indiguisset in sui fœtus carne: ergo ipsa B. Virgo indiguisset. Est ergo simpliciter vera doctrina in littera tradita, quod si B. Virgo fuisset ante infusionē animæ sanctificata quod non eguisset redēptione, & salute à peccato facta per Christū. Et bene nota, quod non dicitur quod nō indiguisset salute gratiæ, aut gloriæ facta per Christum, sed salute à peccato, à qua dictus est Iesus, hoc est Saluator, vt Angelus reuelauit Ioseph, dicens Math. 1. vocabis nomē eius Iesum, ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum. Et per hæc patet responsio ad obiectionem, quoniam B. Virginem in præcedente fœtu, vel parente, &c. indigere redemptione, non est ipsam B. Virginem indigere, sicut Paulum in suis parentibus indiguisse gratia ciuilitatis Romanæ, non est Paulum illa indiguisse, sed maiores suos indiguisse illa. Hucusque Caietanus pro conciliatione litteræ Angelici Doctoris, & licèt semper fuerit magnus Theologus in hac parte, nec fuit, nec potuit esse, quia nitebatur conciliare non verba S. Thomę, sed quandam clausulam assutam ab aliquo non magno Theologo, & vt videas in quantis discrepet eius interpretatio ab ipsa littera, veritate, ac Theologia, operepretium duxi aliqua currenti calamo insinuare, nam omnia esset impossibile.

Primo, totus connatus Caietani est demonstrare ex littera S. Thomæ, quod aliud est sanctificare fœtum, aliud sanctificare ipsam personam, nam non ex eo quod sanctificetur fœtus ante animationem fuit sanctificata ipsa Beata Virgo in propria persona, &c. Et hoc est expressè contra textum S. Thomæ, cuius verba sunt, *& sic quocumque modo ante animationem Beata Virgo sanctificata fuisset, nunquam incurrisset maculam, &c.* Nota quod non dicit: & sic quocumque modo ante animationem, fœtus, aut caro sanctificata fuisset, sed signatè, & expressis verbis dicit, & sic quocumque modo ante *animationem B. Virgo* sanctificata fuisset: igitur totum assumptum Caietani, quod per sanctificationem ante animationem non erat, nec poterat dici B. Virgo sanctificata, est apertè, & clarè contra litteram textus, quia suus Angelicus Doctor non dicit, & sic quocumque modo ante animationem *fœtus*, vel *caro*, sed *Beata Virgo* sanctificata fuisset, &c. sicque antè animationē ſam Angelicus Doctor admittit sanctificationem B. Virginis in propria persona, vndè ruit totum, & vnicum fundamentum Caietani ex ipsamet littera. Secundo, distinguit redimi personam, seu indiguisse sanctificatione ab altera redemptione, ac sanctificatione fœtus ante animationem, quia redimere personam est à peccato, & redimere, vel sanctificare fœtum est ab immunditia: Tum sic illa immunditia fœtus, vel est peccatum, vel non, si est peccatum: ergo ante animationem est in fœtu peccatum, & per consequens potest esse gratia formalis sanctificans, quod est expressè contra litteram S. Thomæ, contra tuam doctrinam, & quod plus est, contra veritatem. Si autem illa immūditia fœtus non est peccatum, vt in rei veritate non est; igitur adhuc in ipso fœtu ante animationem, vbi non est peccatum, datur sanctificatio, salus, & redemptio per Christum: & hinc interrogo, an hæc salus, sanctificatio, & redemptio fœtus sint distinctę, necnè ab illa a qua di[illegible]us est Iesus, hoc est Saluator, vt Angelus reuelauit Ioseph, dicens Matth. 1. vocabis nomen eius Iesum, ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum? Si est distincta: ergo iam admittis in salute, saluatione, sanctificatione, ac redemptione per Christum duplicem modū redemptionis diuersum, vnū in fœtu, & alterū in persona, & coincidis nobiscum, & nostra sententia dicente, quod sanctificatio, & redemptio in fœtu est antecedens, & præseruatiua, secunda verò personę, subsequens, & subleuatiua; si antē non sunt distinctæ sanctificationes, & redemptiones, sed vna; vide quid proposuisti pro vnico fundamento tuæ interpretationis: *Ad huius euidentiam aduertendum est, quòd aliud est personam B. Virginis indiguisse redimi à peccato per Christum, & aliud est fœtum illum ante animæ infusionem indiguisse sanctificari per Christum.* Vbi enim est aliud, & aliud necessariò est diuersitas, & distinctio, vndè sanctificatio, & redemptio fœtus necessariò est distincta, ac diuersa à sanctificatione, ac redemptione personæ. Quòd autē sanctificari, & redimi per Christum,

stum, sint idem, cōstat etiam ex tuis verbis: nam infra inquis: *Simile est in proposito, quia licèt caro antecedens personam B. Virginis indiguerit redimi tali modo per Christum, ipsa tamen Virgo, &c.* S. autem non distinguuntur redimi, & sanctificari per Christum, & das redemptionē, & sanctificationem in fœtu Beatæ Virginis ante animationem: ergo & in ipsa Virgine: hæc consequentia te premebat in littera S. Thomæ, sed expecta, quia ampliùs te premet in nostra. Tertio, dicit Caietanus, quod persona tunc indiget saluari, & redimi per Christum, quando habet peccatū, vel est in procinctu, aut eminenti periculo habendi illud: si persona saluatur, ac redimitur a peccato habito, & existente, illa est redemptio subleuatiua. Si autem redimitur, & saluatur à peccati periculo, & eminenti, est redemptio præseruatiua: hæc expressè Caietanus. Et imprimis reddo illi innumeras gratias, quia cùm omnes sui antecessores Turrecremata, Antoninus, Bandellus, Vincētia, &c. tenaciter negauerint redemptionem præseruatiuam: imo, & Bartholomæus de Spina, qui scripsit post Caietanum in suis duobus Opusculis acerrimè illam impugnet; iam Caietanus à veritate conuictus illam nobis cōcedit: & progredior vltra. Cum duplex sit genus peccati; aliud actuale, & aliud originale, quando persona liberatur à peccato, siuè originali, siuè actuali, in quo de facto lapsus est; illa dicitur, & est redemptio subleuatiua; quandò vero non est de facto lapsus in peccato, sed tantum est in procinctu, in via, & periculo habendi peccatū originale, vel actuale, & tunc eripitur, liberatur, & saluatur ab illo, tunc persona dicitur præseruata, & saluata redemptione præseruatiua. Sed B. Virgo non potuit in propria persona saluari, aut liberari a peccato originali, nisi esset sanctificata in fœtu ante ipsam animationem: ergo sanctificatio, vel redemptio fœtus fuit formalissima præseruatio personæ Virginis Mariæ? vel dico clariùs; tunc præseruatur aliqua persona à peccato, quando tempore antecedenti, vel in ipso instanti lapsus eripitur gratia Christi ab illo peccato: hæc maior est euidens, sed per tè fœtus B. Mariæ erat sanctificatus gratia Saluatoris ante, vel in ipso instanti lapsus peccati originalis: ergo Beata Virgo Maria fuit præseruata à peccato originali. Dicis, quòd indiguit redemptione, seu fuit redēpta in tali casu in carne antecedenti, non vero in propria persona, repeto tua verba: *Et hinc habes, quòd si dicatur, quòd B. Virgo indiguisset in carne praecedente redimi à peccato, quamuis non in se. Hæc distinctio non obstat dictis, quoniam indigere in antecedentibus, non est ipsam indigere, ita quòd ly in antecedentibus est conditio diminuens rationem indigentiæ personalis, & proptereà non valet consequentia: indiguisset in sui fœtus carne: ergo ipsa Beata Virgo indiguisset.* Hìc sistit secundùm Caietanum totus difficultatis cardo, an valeat istæ consequentiæ: B. Maria indiguit redemptione a peccato originali in ipso fœtu, & carne ante animationem: ergo indiguit in sua propria persona: Beata Maria fuit sanctificata, & redempta in carne: ergo fuit sanctificata, & redempta in sua propria persona, B. Maria fuit liberata a macula, & immunditia in fœtu: ergo fuit liberata a macula, & immunditia in se ipsa. Caietanus affirmat, quòd istæ non valent; ego verò existimo, quod sunt necessariæ, ac infallibiles consequentiæ.

Quod sic demonstro, tum ex verbis S. Thomæ dicentis: *Et sic quocumque modo ante animationem Beata Virgo sanctificata fuisset, nunquam incurrisset maculam originalis culpæ*, quis non incurrisset? ipsamet Virgo Maria, *nec indiguisset redemptione*; quis non indiguisset redēptione, an fœtus, vel caro? non nisi ipsissima persona Virginis. Item, quia si hæc non valet: fœtus, vel caro Mariæ fuit sanctificata, & redempta ante animationem: ergo ipsamet Beata Maria in se fuit sanctificata, & redempta: ergo nec ista valet; Virgo Maria fuit genita a Ioachimo, & Anna; quia etiam est suppositio antecedens, & remotior? nec illa erit vera: Beata Virgo Maria fuit genita per concupiscentiam, & libidinem, siuè per copulam maritalem? Nec ista, quæ etiam est antecedens, & remotior: ergo Virgo Maria contraxit debitum peccati originalis in Adam; quòd si istæ sunt veræ, ac catholicæ, & verificantur secundùm fidem de B. Virgine, quare non & illa; fœtus, seu caro Beatæ Mariæ fuit sanctificata, & redempta: ergo & ipsamet Virgo Maria? Item valet hæc: anima Beatæ Virginis fuit creata à Deo sine culpa, & macula; fœtus, seu caro Beatę Virginis erat sanctificata, & munda: ergo & ipsamet B. Virgo fuit sine culpa, & macula, sanctificata, & munda; nam totum nō distinguitur à partibus. Item ad hominem, & a te concessis: hæc est formalissima consequentia: fœtus fuit sanctificatus: ergo ipsa Virgo Maria fuit præseruata. Item in ipso instanti animationis ista propositio erat vera, & identica: hæc caro est caro ipsiusmet Mariæ: ergo & hæc caro sanctificata, redempta, & munda, est caro ipsiusmet Mariæ. Item, quòd intrinsecè, & essentialiter pertinet ad rei complementum, & quidditatem personę, non est additum diminuens; sed redemptio præseruatiua personæ; intrinsecè, ac formaliter requirit, quod ante formalitatem personæ detur redemptio: ergo redemptio, & sanctificatio ante personalitatem factam, non est additum diminuens; sed constituens. Declaratur hoc, quia in omni metaphysica persona supponit essentialiter indiuiduum, vnionem partium, & vnio supponit animam, & corpus, sicut ergo omnia

illa

ista non sunt cōditiones diminuentes, sed cōstituentes personam. Sic nec illæ vt persona Virginis Mariæ præseruaretur à peccato originali, necesse fuit, quod indiuiduum, anima, & corpus ante vnionem mundarētur; vel liberaretur, ab immunditia radix infecta. Item quia Caietanus fatetur hoc: nota eius verba *Si B. igitur Virginis fœtus sanctificatus fuisset ante infusionem animæ rationalis, cùm fœtus non sit homo, nisi per animam rationalem, non ipsa B. Virgo, quæ non erat adhuc, sed fœtus ille indiguisset sanctificari per Christum, sed ipsa B. Virgo fuisset concepta sine peccato originali absque quacunque alia gratia: ita quòd ex hoc ipso quod anima sua infusa esset materiæ mundæ, originale peccatum non contraxisset; etiam si nulla superapposita fuisset gratia, hac per hoc ipsa B. Virgo non indiguisset gratia redēptionis, seu saluationis à peccato per Christū factæ.* En fatetur Caietanus, quod sanctificato fœtu, absq; aliqua alia gratia superaddita personæ Mariæ, ipsa Mariæ persona naturali, ac infallibili sequela esset cocepta, & animata sine originali peccato ergo sanctifitio fœtus ad præseruationem personæ Mariæ non est conditio diminuens, quia causa, ex qua necessario, & naturali sequela sequitur effectus, non est conditio diminuens, sicut nec Sol, vt oriatur lux, nec anima, vt homo sit rationalis. Item si hæc est necessaria illatio secundùm tuā doctrinam sanctificatio fœtu persona Virginis Mariæ, absque aliqua alia gratia non contraxisset peccatum originale: ergo vice versa, & hæc persona Virginis, seclusa alia quacūque gratia, concepta est sine peccato originali, quia fœtus fuit sanctificatus, in additis enim diminuentibus consequentiæ istæ non valent.

Deindè exemplum de ciuilitate Romana Pauli non est ad rem, quia indigere in parentibus, nō est indigere in se, cum enim parentes, & filius sint distinctæ personæ, est diuersissima ratio; fœtus autem non est diuersa persona à filio; quare exemplum aptum erat hoc: si quādo mater Pauli esset grauida, diceret Cæsar: Concedo filio tuo existente in vtero ciuilitatem Romanam: quamuis Paulus esset in fœtu; quis poterit negare, quòd illa gratia facta fuerit personæ Pauli? & verè, ac realiter diceretur: Paulus est iam ciues Romanus? Lex, quæ præcipit, vt fœmina grauida non damnetur capitali sentētia, quousque pariat, licèt fętus sit in embryone; cui facta est illa gratia? nonne personæ filii? Et sic poteram adducere alia innumerabilia? sed pro maiori euidētia admittamus tuum exēplum: *Paulus, quia natus est ciues Romanus, nunquam indiguit Cæsarea gratia ad ciuilitatē Romanam, &c.* Sicque hæc propositio in tua sententia est vera, & formalis: Paulus in propria persona verè, & realiter fuit ciues Romanus, quia natus est ciues Romanus: Igitur & hæc erit vera: Paulus in propria persona verè, & realiter est ciues Romanus, quia conceptus fuit ciues Romanus. Si enim parentes eius ipsum genuissent, facti ciues Romani, siuè natus, siuè conceptus filius adhuc sub embryone, semper fuit vera hæc propositio: Paulus est ciues Romanus. Dices (nam hoc est totum tuum effugium) conceptus in embryone nō erat Paulus, quia nō erat rationalis persona; natus vero iam erat animata persona, & Paulus: optime, sed embryon ille non erat Pauli? Et non erat melius Paulo, quòd ab embryone fuisset ciues? Hoc exēplo totum declaro mysterium. Christus Dominus in Cruce redemit omnes homines præteritos, presētes, & futuros; redemit enim ex præteritis Adamum, & Dauid à peccatis suis; redemit ex præsentibus Petrum, & Latronem, &c. redemit ex futuris Dominicum, & Frācisсum: Interrogo de his futuris, an quia Dominicus & Franciscus non existebant, nec erant rationales, pro illa differentia temporis, qua Christus est exaltatus in Cruce, non fuerunt redempti secundùm suas proprias personas, vel eorum redēptio fuit cum addito diminuente? Et de hoc satis, quia hæc solùm dicta fuerunt, vt ostenderem, quòd clausula suprà signata fuit intrusa in operibus S. Thomæ, siquidē nullo modo ipsā cōciliare eius Cōmentator genuinè potuit: affirmabant enim nostri antiqui Scriptores, quòd fœtus, caroque Virginis fuerat purificata, ac mundata ante animationem, & sic præseruata, ac libera fuerat ab originali culpa, & pro hoc varios excogitabant dicēdi modos, sed vt hoc retunderent, ex doctrina S. Thomę, addiderūt illud: *Et sic quocunque modo ante animationem B. Virgo, &c.*

Deindè prosequitur sic Caietanus: *Circa corollarium dubium occurrit, quia non videtur sequi ex præmissis. Nam ex hoc quòd B. Virgo nō fuit sanctificata ante animationem, non sequitur quòd sanctificatio eius fuerit post animationem, stat enim quòd nec ante, nec post, sed in ipso instāti infusionis animæ fuerit sanctificata, vt multi moderni tenēt. Ad hoc dicitur, quòd aliud est discutere materiam hanc absolutè, & aliud in quātum ex hac littera infertur talis conclusio Corollariè. Nam absolutè loquendo inter illas duas positiones extremas, scilicèt, quòd fuerit sanctificata vel ante infusionem animæ, vel post infusionē animæ est positio media, quòd fuit sanctificata in instanti infusionis animæ, cuius opinionis Auctor hic nō meminit, quia tēpore suo non erat adinuenta, omnibus communiter tenentibus, B. Virginem cōceptam in peccato originali, & ideò, vt videtur reprobantibus sanctificationē carnis eius ante infusionē animæ, vt in hac littera patet. Et propterea, loquendo secundùm præsentis litteræ contextum consequentia tenet, quia à negatione sanctificationis anterioris cum sua*

sua ratione, quia scilicèt contraxit peccatũ originale, infertur, quòd fuerit sanctificata post animationem. Et clarè patet, quòd sequella hæc est efficax, quoniam impossibile est in vno, eodemque instanti contrahere peccatum originale, & sanctificari ab illo. Aliqua proponit hic Caietanus scitu digna. Primo fatetur, & concedit, quòd inter has duas propositiones, an Maria potuerit sanctificari ante animationẽ, vel post animationem, est nostra positio media, quod potuerit sanctificari in ipso instanti animationis. Secundo, eodem modo fatetur, & concedit, quod tempore Sancti Thomæ, & omnium antiquorum positio ista de sanctificatione in eodem instanti animationis non fuit inuenta, nec opinabilis, de Sancto Thoma patet euidẽter; quia tàm in 3. Sententiarum, quam in hac 3. parte solùm inquirit: An B. Virgo fuerit sanctificata ante animationem. ad quod respondit negatiuè, & ex hac transiit ad alteram, an sanctificata fuerit post animationem, & resoluit affirmatiuè, vndè constat, quòd secundum Caietanum, & secundùm veritatem S. Thomas nullibi sub propriis terminis tangit quæstionẽ ex professò, ac punctum principale Conceptionis Virginis, atque controuersiæ nunc exagitatæ in scholis, & christianitate tota. Tertio colligitur, quod Caietanus nititur demonstrare, quod ex doctrina S. Thomæ, & ex eius negatiua, Maria non potuit sanctificari ante animationem, efficaciter, ac per legitimam consequentiam sequatur hæc: ergo fuit sanctificata post animationem? inquit enim: *Quia à negatione sanctificationis anterioris, cum sua ratione, quia scilicèt contraxit peccatum originale, infertur, quòd fuerit sanctificata post animationem.* Hæc Caietani ratio aperta peccat contradictione, quia expressè supponit, & statuit, quod ad hoc, vt valeat hæc consequentia: ergo fuit sanctificata post animationem supponenda sunt duo, & negationem scilicèt, quod non fuerit sanctificata ante animationem, & rationem videlicet, quòd cõtraxerit peccatum originale, hoc enim est apertè dicere, quod ex cõtextu Sancti Thomæ sequitur efficaciter, quòd post animationem fuit sanctificata à peccato originali, quia contraxit peccatum originale: iste enim est ridiculus circulus, & petitio principii. Item nota hanc nostram instantiam pro confirmatione antedictorum: Istæ propositiones sunt veræ in sententia S. Thomæ, & efficaces sequellæ: Virgo Maria fuit sanctificata in propria persona post animationem, quia contraxit peccatum originale; Virgo Maria in propria persona contraxit originale, quia non fuit sanctificata ante animationem, si istæ sunt efficaces sequellæ: ergo & viceversa valent, & sunt efficaces, si Virgo Maria fuit sanctificata ante animationem: ergo in propria persona non contraxit originale: non contraxit in propria persona peccatum originale: ergo in propria persona fuit præseruata per sanctificationẽ ante animationẽ. Nota etiam vltimam clausulã Caietani: *Et clarè patet, quòd sequella hæc est efficax quoniam impossibile est in vno eodemque instanti contrahere peccatum originale, & sanctificari.* In primis multi antiqui non reputarunt hoc impossibile, vt Henricus de Gandabo, Scotus, & alii. Sed hoc admisso, quomodo sequella est efficax, si tu fateris quòd S. Thomas nunquam loquutus fuit de instanti animationis? Hæc, & alia videntur incongruentia in littera Caietani.

Sed iam ad punctum principale. S. Thomas nunquam excitauit hanc quæstionem: vtrùm Virgo Maria fuerit sanctificata, vel potuerit sanctificari in ipso instanti animationis, vel infusionis animæ, & hoc constat ex omnibus eius operibus, insuper Caietanus affirmat, quod tẽpore Angelici Doctoris talis quæstio non erat adinuenta, nec opinata: ergo Sanctus Thomas ex vi sui contextus nec fuit pro vna, nec pro altera opinione, & solùm reducitur ad contrariam ex illa non recta ratione Caietani: sicque tempore Caietani (nisi ipse fuerit cœcus Commentator; vt statim videbimus) nihil erat expressum in textu Sancti Thomæ circa sanctificationem in animatione, siuè in infusione animæ? Legens, & notans hoc Bartholomæus de Spina, Ordinis Predicatorum, qui scripsit post mortẽ Caietani, & cõtra eum, & verba ista Caietani, edidit acre Opusculum, vt suo loco diximus, quando typis mandauit opera S. Thomæ, vbicumque inuenit occasionem, introduxit illa verba, *nec etiam in ipso instãti infusionis*; vt sic reconueniret Caietanum, quod in hac parte ipse nesciuit quid dixerit, & quod Angelicus Doctor omnia inuenit, & quod nihil ipsi latuit ex opinabilibus. Sed quidquid sit de Auctore additionum, saltem hoc dylema concludit: vel illa verba in 3. Sent. S. Thomæ ad secundã quæstionem: Dicendum, quod sanctificatio B. Virginis non potuit esse decẽter ante infusionẽ animæ, quia gratiæ capax nondum erat, *sed nec etiam in ipso instanti infusionis*, & illud in 3. argumento: Aut igitur caro sanctificata fuit ante animationem; *vel saltem in ipso instanti confusionis, vel infusionis*, atque illa, quæ modo reperiuntur in 3. Senten. ad Hannibaldum, scilicèt: *Nec etiam in ipso instanti infusionis animæ, &c.* Erant tempore Caietani in textu S. Thomæ, vt modo sunt, vel non erant. Si erant nimis caligauerunt oculi illius egregii Commentatoris, siquidèm non vidit verba existentia in textu S. Thomæ expressa, & clara in tribus diuersis locis: si non erant: ergo concluditur fuisse addita & intrusa.

In sequentibus aliqua dicit Caietanus, quæ ma-

magis ad Triturationem, quam ad Ventilationem pertinent: & ideò tantum illa maiusculis characteribus signabimus: *Stat ergo littera solida:* Inquit Caietanus, *quamuis non solicita de illa media opinione tunc in opinabili, quæ hodiè MVLIERIBVS. VVLGO, affectuque NON NVLLORVM pio, MVLTORVM autem INDVSTRIA, ac QVÆSTV cogentibus, ita præualuit, vt DOCTRINÆ SANCTORVM, ÆSTIMATA pietas præferatur, & quod in communi asseritur in his scilicèt, quæ CREDENDA sunt, sectandos magis esse antiquos Doctores, quàm modernos in hoc particulari POSTHABETVR, dum moderni antiquis, & NON sancti Sāctis PRÆFERVNTVR. Testatur autem ERATICVS hic processus similes esse istos PECCANTIBVS ex ignorantia electionis, dum in vniuersali scientes, applicando ad particulare, ab vniuersali declinant. Verum opinio ista media, quamuis NOVA, quamuis ALIENA à doctrina antiquorū Doctorum, & à doctrina SANCTORVM communiter, quia tamen nihil contra fidem sustinet, & Apostolica Sedes decreuit, donec fuerit decisum absque hæresis, criminisque labe vtranque contradictionis partem teneri posse vnaquæque prouintia in suo sensu abūdet, modo prompta sit Ecclesiæ Sanctæ DIFINITIONI subesse.* Propter hæc vltima verba dicta in fauorē magis piæ sententiæ surrexit contra Caietanum, Bartholomæus de Spina, egrè ferens, quod diceret Cardinalis, & Commentator S. Thomæ, magis piam opinionem non esse contra Fidem, nec hæreticam.

Concludit igitur Caietanus suum Commētarium sic. *Scripsimus de hac materia tractatulum quendam ad Leonem X. Pont. Max. qui viuit, & regnat, & ideo sat sit hic monuisse omnes de re hac differentes, aut prædicantes; vt meminerint se non de Fidei necessarijs, sed de probabilibus tractare; neutra siquidem pars Fidei documentis aduersatur. Nam si tenetur B. Virginē contraxisse originale peccatum (vt SANCTI, & antiqui DOCTORES tenent) stat omnia CONSONA inueniri. Si autem tenetur, B. Virginem non ex vi Conceptionis, sed ex gratia singularissima in ipso instanti infusionis animæ, infusa illi animæ præseruatam ab originali peccato, quod tūc incurrisset, nisi illa gratia affuisset, nihil contra Fidem tenetur, sed specialis modus redimendi, ac saluādi à peccato originali, Christo attribuitur respectu suæ Matris. Sic enim ipsa B. Virgo indiguit redimi, & saluari à peccato per Christum, quoniam ipsa tunc incurrisset peccatum, nisi munus gratiæ, præuenientis non tempore, sed natura affuisset. Et ita puritas eius fuit maxima sub Christo, qui nullo modo indiguit redimi, qui ex vi suæ Conceptionis fuit sanctus. Fuitque in Beata Virgine quod animale est priùs natura, non tempore, quam quod spirituale est: quoniam infusio gratiæ in ipsius anima supponit productionem animæ, quamuis, vt dictum est, præueniat peccanti maculam, quæ tunc incurrenda erat, nisi gratia illam impedisset. Probabilis profectò opinio, nisi SANCTORVM antiquorum auctoritas OBSTARET, longè PROBABILIOREM reddens contrariā positionem.* Et hic concludit Caietanus suum Commentum editum ann. 1520. nam Leo X. vitæ debitum soluit ann. 1521. Primum autem tractatum pro sua opinio..e, vt suprà diximus, edidit ann. 1515. & vtrobique contendit suam opinionem esse probabiliorem propter auctoritates Sāctorum antiquorum, sed vbi sunt illæ auctoritates? Non in S. Thoma, nec in ipso antiquioribus, quia tu affirmas, quod tempore suo non erat adinuenta ista quæstio, seu media illa opinio, an fuerit sanctificata in ipso instanti animationis, vel in illa animæ infusione contraxerit originale peccatum, quia omnes solùmmodo inquirebant, an fuisset sanctificata ante animationem, & an tunc habuerit, nec ne peccatū originale (de alio vero extremo, an scilicèt fuerit sanctificata post animationem, omnes respondebant affirmatiuè) ergo omnes auctoritates Sanctorum antiquorum loquuntur ante animationem, & extra difficultatis punctum, & sic dum in vniuersali sciebas veritatem applicando ad particulare, ab vniuersali declinasti in tua electione; & comprobatur ex tuis verbis, quod in toto hoc libro detegitur, nullum scilicèt ex antiquis Patribus, & Theologis ante D. Thomam loquutum fuisse de formali controuersia, atque animationis puncto.

Melius loquitur Caietanus in Commentario primæ secundæ quæst. 81. art. 3. dicens: *Aduerte duo circa vniuersalitatem peccati originalis. Primum est, quòd ad Fidem Catholicam spectat, quòd omnes, præter solùm Christum, contrahant peccatum originale: quod dictum non intelligendum est aliter quàm de morte, quæ est pœna peccati originalis: ita quòd sicut omnes incurrunt mortem, id est, necessitatem moriendi, ita omnes incurrunt peccatum originale, id est, necessitatem habendi peccatum originale. Et sicut non expectat ad Fidem, an singuli moriantur actualiter, an diuina dispositione aliquis non moriatur: ita non expectat ad Fidem, an aliquis ex speciali prærrogatiua gratiæ non incurrat actualiter originale peccatum de vtroque enim simul inquit Apostolus ad Romanos 5. Per vnum hominem peccatum introiuit in mundum, & per peccatum mors. Est igitur necessarium secundùm Catholicam Fidem, credere, quòd omnis vtriusque sexus ab Adam secundùm rationem seminalem prouenients, ex ipsa sua generatione sit obnoxius peccato originali, & contra Pelagianos dicentes oppositum, Augustinus differit, & diffinit.*

De

De solo autem Iesu Christo verum est, quòd ex ipsa generatione nulli obnoxius est peccato, iuxta verbum Angeli ad B. Virginem ante Filij Conceptionem, quæ vocatur natiuitas in vtero dicētis: Quod ex te nascetur sanctum: & iuxta hūc sensum militat ratio auctoris; scilicèt, quia aliter non indigerent redēptione, quæ per Iesum Christū facta est. Si enim peccatum originale, vel in actu, vel in necessitate habendi illud, quis non incurreret, non egeret redemptione, quod hæreticum esset dicere: Sed si omnes obnoxij sunt peccato originali, sufficit ad indigentiam redemptionis. Neque enim solùm redemptione eget actualiter captiuus, sed etiam obnoxius captiuitati. Et hæc benè notabis tu THOMISTA, ne nimio zelo, non secundùm scientiam accensus, erronea dicas quæ erronea non sunt, cùm de Beatissimæ Virginis Conceptione disputas, aut prædicas. Secundum notandum est, quòd licèt, vt dictum est, ad Fidem non spectet tanquam necessariò credendum; vtrum aliquis actualiter non habuerit ex speciali gratia originale peccatum per hoc non excluditur, quin spectare possit tanquam probabile propter AVCTORITATES Sanctorum. In principio namque primæ partis distinxit Auctor, quomodo multipliciter aliqua spectent ad sacram Theologiam: propter quod oportet sobriè se habere hominem in re hac, sicut & de actuali morte eorum, de quibus loquitur Apostolus 1. ad Thesal. 4. & DIABOLICAS æmulationes, DETRACTIONES; RIXASque tàm sub zeli, quàm sub pietatis vmbra euitare, ac Spiritui Sancto obicem non ponere iureiurando firmando hoc, vel illud. Hæc sunt verba Caietani in proposito: Articulo, & à quo in indiuiduo cœpit verificari illud: Ordo Prædicatorum paulatim accedet ad magis piam opinionē, nam cùm in suo Opusculo Conceptionis acerrimè impugnasset præseruationis sententiam, iam hic factus est ipsius disertissimus Interpres, & suorum Consiliarius optimus, ac mentis omnium antiquorum veridicus explanator; profitens expressè, quòd omnes loquebantur non de contractione actualis culpæ, sed de reatu, ob noxietate, obligatione, ac debito, & hāc Caietani mentem ego, inspecta antiquorum Patrū doctrina, minimè negare. n. An autem obligatio ista, & debitum sit de Fide, vt vult Caietanus, & ipsius vestigia sequens P. Carmelitanus, de quo in Trituratione nu. LX. maiori indiget examine, resolutiuè autem pronunc affirmo, non esse de Fide, quia S. Augustinus contra Pelagianos aliquid aliud determinat, vt suprà suis locis diximus. Item clarè, & expressè fatetur Caietanus, quòd ad redēptionem perfectam sufficit reatus, obnoxietas, & obligatio, in causa, vel radice, quod nullus Aduersariorū antiquorum, videlicèt Turrecremata, Anonymus, Bādellus, &c. voluerunt admittere, imò Bartholomeæus de Spina, qui scripsit post mortem Caietani, & contra ipsum: ex hac sola Caietani conclusione existimat dirutam fuisse maceriem, & penitus solo coæquatum murale, & antemurale huius opinionis, atque suum purpuratum Gigantem in nostras trāsijsse partes. Colligitur denique ex his Caietani verbis, quòd adhuc suo tempore, post Sixti IV. extrauagantes, & aliorum Summorum Pontificum fauores, & decreta, de quibus egimus in Armamentario, vocabant Thomistæ magis piam opinionem, erroneam, &c.

THOMAS De Vualleis Anglus, Ordinis Prædicatorum, in Postilla super Psalterium Psal. 27. *Turrecrem. cap. 29. fol. 120. Anonymus Auctore 69. Bandel. cap. 23. Deza fol. 42. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 301.

MVLTA Sunt supponēda pro exacta huius Auctoris notitia, & primo, quòd Turrecremata vocat hunc Thomam de Vualleis Anglicum: alii autem, vt Bandellus, Vincentia, & Grysaldus, solùm ipsum appellant Thomam Anglicum. At omnes conueniunt in citatione super Psalmum 17. Secundo, supponendum quòd Ant. Senensis in sua Biblioth. fol. 242. ex vno indiuisibili Thoma finxit quinque distinctos: nam primo refert quendam Thomam Anglicum, Cardinalem tituli S. Sabinæ, qui scripsit super quatuor libros Sententiarum, & librum de Conceptione B. Virginis, & alium contra Scotum, &c. qui claruit ad annum 1305 & hunc etiam vocat Thomam Iorsium, dicens: *Præfatum Thomam aliqui scribunt cognominatum fuisse Iorsium, & illi nonnulli scriptores supponunt opera aliqua, quæ alios Thomas etiam nostri ordinis habuerunt Auctores, &c.* Secundo adducit alium Thomam de Vuallens, vel de Vuallis etiam Anglicum, qui scripsit super 4. libros Senten. & super Psalmos, & Prouerbia Salomonis, atque alia, qui floruit ad annum 1320. Tertio, loco adducit Thomam Gualensem, etiam Anglicum, qui scripsit super Psalterium, ex Abbreuiatore Gesneri. Sed tamen hunc iudicat Senensis non esse distinctū à præcedenti. Quarto, addacit quendam alterum, Thomā Anglicū, Magistrum in Theologia, qui scripsit etiā super Psalterium, & claruit anno 1320. & hunc ex ipso Abbreuiatore Gesneri. Quinto, infrà fol. 250. adducit Thomam Anglicum, Cardinalem Tituli S. Petri ad vincula, qui scripsit Quodlibeta varia, licèt non signet tempus quo vixerit; in Chronicon autem, fol. 160. inquit: *Eodem anno 1303. Benedictus*

XI.

XI. Fratrem Gualterium, natione Anglum, qui erat Regi Angliæ à sacris confessionibus, sub titulo S. Sabinæ Cardinalem creauit, &c. Et infrà: *Eodem anno ad Cardinalatus dignitatem sublimauit Summus Pontifex Fratrem Thomam Anglicum, quem D. Antoninus Theobaldum vocat, &c.* S. Antoninus 3. part. hist. tit. 23. capit. 11. §. 1. fol. 679. vsque ad annum 1458. quo ipse scribebat, dicit fuisse in sua Religione viginti tres Cardinales, & ex Prouincia Angliæ enumerat tantum quatuor, scilicèt, Robertum, Gualterum Cardinalem S. Sabinæ. Guillielmũ etiam Tituli S. Sabinæ, & Theobaldum itidem Tituli S. Sabinæ. Si ergo Theobaldus est idem quòd Thomas Iorsius, vt dicit Anton. Senensis, iam habemus alteram cofusionem huius Cardinalis, in Chron. fol. 178. sic inquit: *Anno 1332. Fr. Thomas, natione Anglus, cognomento Vvalens, comperto quod Ioannes XXII. opinabatur, & saltem per modum disputationis asserebat quòd animæ Beatorum ante Resurrectionem non videbant Deum, zelo Fidei succensus, ipso festo D. Ioannis Euangelistæ, publicè contra illum in concione inuectus est, maxima prælatorum Ecclesiæ stante caterua, &c.* Et refert, quomodo propter illam concionem in carcerem fuerit coniectus, & quomodo post multas instantias Regis Frãcorum, & Vniuersitatis Parisiensis fuerit honorificè liberatus, &c. Compone ergo Lector, ista: si hic fuit distinctus à præcedẽtibus, iam habemus sex Thomas Anglicos, cognominatos de Vvaleis, insignes in Religione Prædicatorũ ab ann. 1305. vsque 1332. si autẽ est idem cum antecedentibus, quomodo Thomas Anglicus de Vvaleis, qui ad ann. 1305. erat Cardinalis ad annum 1332. concionabatur frater coram Papa? fuerunt igitur istæ multiplicationes, vt ex dicendis cõstabit. Tertio notandum, quod Abbreuiator Gesneri fol. 271. col. 1. adducit Thomam Anglicum, qui scripsit Sũmam Theologiæ, super Psalterium, & super Prouerbia Salomonis, & similiter affirmat, quòd quædam in B. Thoma cõpleuit. Et infrà fol. 295. col. 2. adducit Thomam Guallensem, qui scripsit super Psalterium, & infrà fol. 796. col. 1. adducit Thomã Iorsiũ Anglum, qui scripsit super Sent. & in Psal. infrà f. 800. inquit: *Thomas Valos idẽ qui iam dictus est Thomas Guallẽsis, &c.* Et sic ex vno Auctore facit tres. Quarto notandũ, quod Ioan. Pitseus in lib. de illustribus Angliæ scriptoribus, ætate 14. f. 401. ann. 1311. adducit Thomam Iorsium, Ioyce cognominatum, qui scripsit Postillam in Psalmos 25. quorum principium est: *Beatus vir qui custodit, &c.* super Magistrum Sententiarum, & de Conceptione B. Virginis, ac fuisse Cardinalem S. Sabinę, & addit: *Huic autẽ Thomæ varij libri adscribuntur, quos aliqui putant à D. Thoma Aquinate cõpositos, alios etiam à D. Thoma inchoatos, ab isto Iorsio completos multi asserũt, &c.* Infrà verò f. 429. ad ann. 1333 adducit Thomam de Vvaleis, seu Guallensem, qui scripsit super Psalmos, cuius liber incipit: *Beatus vir qui custodit veritatem, &c.* Super Sẽtentias, & Prouerbia, quæ incipiũt: *In abscõditis Parabolarum*, & alia quàm plura, & fol. 389. ad annum 1305. adducit Gualterum Vvinterbonum, Cardinalem S. Sabinę, à Benedicto XI. qui scripsit Sũmam Theologiæ, quæstiones Theologicas, & de peccato originali, & citat Anton. Senensem. Item fol. 525. ad ann. 1380 Adducit Thomam Cardinalem Anglicum, Monacum S. Dominici, Tituli S. Petri ad Vincula cum Anton. Senẽsi vt suprà. Quinto, notãdum, quod Ioann. Michael Pius, de viris illustribus Religionis suæ, par. 1. lib. 4. col. 559. agens iatè de Thoma Iorsio Anglo, affirmat fuisse Cardinalem S. Sabinę, & scripsisse lib. de Conceptione Virginis Mariæ, super Sententias, & Psalterium, & superaddit: *Et altri Vogliono, ch'egli habbia scripto scolasticamente, multi Cõmentarij sopra la scritura, & aggiongono, chel esp[o]sitione della Genesi, de Isaia, Heremia, delle Ep[i]st[o]le Canoniche dell, Apocalipsi, e di Boetio di cõsolatione Philosophica atribuite à S. Tomaso de Aquino, si estimano di questo is tesso Auctore, & che la somiglianza delle voci Anglico, & Angelico con l'identita de inomi, habia cagionato a puo a puoco l'errore, e si sia attrito a S. Tomaso, detto per eccellenza Angelico, quello che scrise Tomaso Anglico, &c.* col. autem 203. ad ann. 1375. adducit Thomam Anglicum, qui scripsit super Sẽtentias. De Thomasio verò Iorsia Anglo, agit inter scriptores col. 214. ad ann. 1390. quãdo ipsemet dixerat inter Cardinales, decessisse è vita ann. 1311. col. verò 227. ad ann. 1410. adducit Thomam Guallensem Anglicum scriptorem super Psalmos, & col 130. ad ann. 309. agit de alio Thoma Anglico, qui scripsit super Psalmos. Et in Appendice col. 411. adducit Thomam Vvalensen, vel Vvalẽtem, qui scripsit super Sententias, Prouerbia, & Psalmos ad annum 1320. Turrigius in Bibliot. Cardinalitia litt. G. fol. 22. inquit: *Guillielmus Iorsius à Benedicto XI. super triginta Psalmos, hoc opus est apud me*, & litt. T. fol. 55. inquit iterum: *Thomas Ioizcet, siuè Iorsius à Clemente VI. scripsit super 4. lib. Sent. Postillam in Psalterium seu Comentarios in Psal. 37. De Conceptione B. Mariæ. Postillam in Prouerbia Salomonis, sex libros S. Augustini de ciuitate Dei, &c.* Ecce ergo vnus, & idẽ Cardinalis vocatur Thomas Theobaldus, Guillielmus, Gualterius, &c. Ioann. Baleus cent. 3. fol. 126. adducit Thomam Iorsium Cardinalem super Sent. & Psalterium, & infrà cent. 4. fol. 187. Thomam Gualẽsem, seu Vvaleis super Sententias, & Psalterium, Prouerbia, & Cãtica, & dicit claruisse ad ann. 1410. & insuper existimat esse illum à Ioanne XXII. carceribus inclusum: est ergo hic Auctor septies multiplicatus.

Sit ergo conclusio certa, ac indubitata, quę in

in sacra Prædicatorum Religione solus fuit vnus Thomas Iorsius, vel Ieorgius nomine, Vvalensis, vel Gualensis ex Patria, Anglus natione, & Cardinalis S. Sabinæ ex dignitate. Hic scripsit inter alia expositionem, seu Postillam super decem libros S. Augustini de ciuitate Dei, quæ incipit: *Fluminis impetus*, & extat manus. in Escoriali 11. D. 20. & dubitatur, an etiam in Prouerb. Salomonis, vt diximus num 275. super Psalterium quandam Postillam typis mandatam Romæ anno 1611. in fol. sub recognitione R. P. Sixti Lamberti Lucensis eiusdem Ordinis, & R. P. Pauli Berci, Ordinis S. Augustini: contra Scotum, vt videbimus infra, & quomodo hic poterat scribere contra Scotum, nisi vixisset post annum 1308? Similiter est certum, quod hic Thomas Iorsius Anglicus edidit quamplura opera, quæ decursu temporis (propter hanc, vel illam causam, ex incuria Impressorum, vel ex cura aliorum) fuerunt adscripta Angelico Doctori, & inter opera eius excussa: & si non hic Thomas Iorsius, saltem alter ex duodecim Auctoribus Anglicis vocatis *Thomas*, vt aduertit Michael Pius vbi suprà; vnus ergo ex his edidit Postillam super Psalterium, & Compendium Theologiæ, quod inter opuscula S. Thomæ est 2. & incipit: *Æterni Patris verbum, &c.* Hoc autem opusculum ex multis circũstantiis videtur elaboratum, & scriptum fuisse post mortem Angelici Doctoris. Si autem expositio super Epistolas Pauli, est Thomæ Anglici, vt dicunt Aduersarii, iam hic pro nobis est expresse, nam in Epist. ad Galat. cap. 3. Lect. 3. inquit: *Virum de mille vnum reperi, scilicèt, Christum, qui esset sine omni peccato; mulierem autem ex omnibus non inueni, quæ omninò à peccatis immunis esset, ad minus originali, vel veniali, excipitur purissima, & omni laude dignissima Virgo, &c.* Quibus etiam adiũge tractatum illum de Cõceptione. Nota, ò Lector! pro hoc Auctore, & opere super Epistolas Pauli, nam propter hanc expressam auctoritatem pro Immaculata Virginis Conceptione, aliqui ex Aduersariis hoc opus adscribũt Thomæ Anglici; nolentes quod Thomas Angelicus cooperetur in hoc mysterio. Alii verò volentes, quod S. Thomas non priuetur honore tãti operis, admittunt expositionem, & affirmant esse Thomæ Angelici, sed dicunt auctoritatem esse suppositam & intrusam, alii admittunt expositionem super Epistolas, vt propriũ fœtum S. Thomæ, sed radicitùs euellunt auctoritatem. Patres, Patres, quis intelliget, vel componet hæc? Sed iam ad nostrum assumptum.

Auctoritatem huius sic adducit Turrecremata: Item ad idem est eiusdem Ordinis Magister Thomas de Vvalleis, Anglicus, qui in Postilla solemni super Psalterium, tractans illud Psal. 17. *Deus meus impolluta via eius*, dicit sic: *Via scilicèt, qua ad nos Deus venit, fuit B. Virgo. Ista fuit via impolluta, quia mũda fuit in filij Conceptione. Veniens enim Sol iustitia in Virginem omnem fomitem peccati totaliter abstulit. Ideò inquit Hieronymus, in Sermone Assumptionis eiusdem: Quidquid in ea gestum est, totum puritas, & simplicitas; totum veritas, & gratia, totum iustitia, & misericordia, quæ de cœlo prospexit. Hæc ille.* Et antequam vlteriùs progrediamur, miror quomodo Turrecremata alias doctus, ex hac auctoritate colligere voluerit, Virginem Mariam conceptam fuisse in originali peccato? Nam hic loquitur Thomas Anglicus de Incarnationis tempore. Sed dices: si tunc habebat Virgo Maria fomitem: ergo aliquando habuit peccatum originale: nam hoc est causa illius; non potest enim esse effectus, vbi nõ extitit causa. Optimè, sed nonnè passim docet D. Thomas, vt suprà vidimus, quod est fomes naturæ, & præseruatio particularis solius peccati originalis, fomitis, & reatus, vt ex Caietano diximus numero præcedenti? Sed quidquid sit de hoc, attende, ò Lector! & vide, qua veritate transcripsit Turrecremata suum Thomam de Vvalleis Cardinalem. In Psalmo ergo citato, vers. 33. fol. 194. sic inquit: *Alio modo dicitur, via eius quæ ad nos venit, & ista via fuit impolluta, quia B. Virgo munda fuit, & in Conceptione filij, & in conuersatione. In Conceptione quia in Psal. 76. dicitur: In mari via tua, id est, in Maria. Dicit enim Ambrosius in libro quodam: Transit per mare nauis, & nulla in vnda vestigia: venit Christus de cœlo, & aure concipitur, & in vtero Verbum formatur. Talis Maria remansit. Fuit etiam hæc via impolluta in tota conuersatione; causa fuit, quia semper habuit Solem iustitiæ incedentem, & dificantem in suo cõspectu; insuper & longo tempore ipsum intra se corporaliter habuit, & ideò nulla macula luti in ea potuit esse, imò si fuisset, statim in instanti consumpta fuisset, quia si Sol esset infinitus, ageret in instanti, Sol autem iustitiæ infinitus est. Et ideò veniens in Virgine, & agens per suam lucem, & calorem, statim in eodem instanti omnem luctuositatem in ea consumpsit, nam & fomitem peccati corporaliter extinxit, & abstulit. Hieronymus in libro de Assumptione: Quidquid in ea gestum est, totum puritas, & simplicitas; totum veritas, & gratia fuit, totum misericordia, & iustitia, quæ de cœlo prospexit.* Hæc sunt verba Thomæ Ieorgii, vel Iorsii, ex quibus simplici intuitu cognoscitur, in quantis fuerint viciata, & grauissimè adulterata à Turrecremata. Primò, prætermisit illud: *& ista via fuit impolluta*, vt sic aufferret vim à subsequenti causali, *quia*; nam sensus est: *Maria fuit impolluta*, id est, nũquam cõtaminata, & semper mũda, & ratio est, *quia* in Conceptione Filii Dei, & conuersatione semper fuit impolluta, & munda.

Quan

Quasi diceret: Quomodo potuit esse polluta, vel immunda, quæ in Conceptione, & conuersatione fuit impolluta, & munda. Aut vt clarius loquar, propositionem illatiuam fecit determinatam. Ideò secundo, transmutauit illam vocem, *Beata Virgo*. Tertio, abstulit ly, *Et*. Quarto, etiam subiecit illud, *& in conuersatione*. Quinto, aslutè prætermisit omnia verba sequentia, quia in illis continebatur omnimodo puritas Mariæ, vt infrà dicam. Sexto, vbi Thomas, *Sol autem iustitia infinitus est, & ideo veniens in Virginem*, Turrecremata solùm, *veniens enim Sol iustitiæ in Virginem*. Septimo, prætermisit totum illud, *Et agens per suam lucem, & calorem, statim in eodem instanti omnem luctuositatem in ea consumpsit*. Octauo, vbi Thomas, *nam & fomitem peccati corporaliter extinxit, & abstulit*, Turrecremata absque vllo timore tacuit illud, *corporaliter*, & illud, *extinxit*, nam auferre, & extinguere fomitem corporaliter, vel corporis, respicit indecentiam corporis, seu carnis, quæ inesse poterant in illo actu. Nono, non dixit *in sermone*, sed, in *libro*, sed hoc parum interest. At nota Lector, quàm legalis processit Turrecremata in verbis Hieronymi, quia nihil conducebant ad suum intentum. Et hæc de littera auctoritatis.

Quantum ad sensum, existimo, quòd auctoritas illa potiùs est pro nostra sententia, vt denotāt illa verba, *impolluta, & munda*. Item quia illud de Conceptione Filii Dei, finem facit in illo verbo, *remansit*. Deindè verò absolutè, & simpliciter loquitur de Maria, pro omni tempore, & statu: *Fuit etiam hæc via impolluta in tota conuersatione*, scilicèt vitæ suæ, nota illud, *etiam*, & ly, *in tota*, & illud, causa fuit, *quia semper habuit Solem iustitiæ*, quæ non possunt explicari de Incarnatione, seu præsentia corporali Verbi, sed de eius gratia, & si *semper*: ergo & in Conceptione passiua. Quid deindè dicemus de illa clausula: *Et ideò nulla macula luti in ea potuit esse*. Si non potuit esse: ergo non fuit. Si nulla *macula luti*: ergo nec peccati. Deindè quid dicemus de illa? *Imò si fuisset, statim in instanti consumpta fuisset*, qui superaddidit illam conditionalem, *imò si fuisset*, supponit negare absolutam. Sed dato quod hæc verba non sint expressa pro nostra sententia, infrà Psalm. 32. part. 2. vers. 7. fol. 64. inquit Thomas Iorsius: *Extendens cœlum sicut pellem, intelligitur ipsa Virgo, quæ de homine mortuo, scilicet peccatum, nihil habuit nisi pellem, id est quamdam exteriorem similitudinem: nihil enim in ea fuit de carnis infectione, vt sibi competeret illud Psalm. 103. extendens cœlum sicut pellem.* Quis ergo videns hanc auctoritatem, non verè dicet, Thomam Anglicum potiùs esse pro Virginis incontaminata puritate, quàm contra illam? Item Parisiis anno 1515. prodit liber in 4. sub hoc titulo: *Prouerbia Salomonis Roberti Holchoti, seu Thomæ Guallensis, &c.* Et ad finem habet hæc verba: *Finis Prouerbiorum Salomonis, cum fecundissima explanatione, vt nonnulli sentiunt, Magistri Roberti Holchoti, vt alij Magistri Thomæ Vvalois, de Galia Anglica, Ordinis Prædicatorum, &c.* In quo libro capit. 20. lectione 140. expresis verbis affirmat Thomas Vvalois, vel Guallensis, Virginem Mariam fuisse ex priuilegio præseruatam a peccato originali, cuius auctoritatem suprà dedimus ad litteram numer. 275. in Roberto HolKoto, videat ibi Lector, nè actum iterum agamus. Deindè si Thomas scripsit tractatum de Conceptione Virginis Mariæ, vt ferè omnes fatentur scriptores, cùm Aduersarii illum non adducant in medium, signum est quòd opus illud non erat in fauorem suæ opinionis. Pro his ergo quatuor verbis adductis ab Aduersariis: *Fomitem peccati corporaliter extinxit*, habemus pro nobis quatuor expressas auctoritates, in quibus Vvalensis affirmat, Virginem Mariam fuisse prorsus puram, & sine vllo peccato.

Hucusque egimus de auctoritate Psalmi 17. vt adducitur à Turrecremata, alii autem scribentes post ipsum omnes prætermiserunt illam vel quia cognouerunt fuisse vitiatam, vel veriùs quia iudicarunt esse extra rem. Paulus autem Grysaldus prætermisso Psalm. 17. citauit Psalm. 21. nullam adducens auctoritatem, sed Grysaldus, vt in omnibus aliis somniauit, etiam in hoc: nam in præallegato Psalmo nec verbum habet Thomas Anglicus, directè, vel indirectè pertinens ad hanc materiam Conceptionis. Nota etiam Lector, quòd cùm Thomas de Vvalleis, seu Iorsius Anglicus fuerit Cardinalis Sanctæ Sabinæ, hoc Aduersarii non sumunt in ore, & hoc vt existimo, fuit, quia ex lectura in quatuor Sententiarum libros huius Cardinalis S. Sabinæ, multiplicarunt Richardum Anglicum, de quibus egimus num. 269. & 273. Sed cùm multiplicatio hæc demonstrari non possit, quia nec istius, nec illorum Lecturæ super 3. Sententiarum, extant in rerum natura, sufficit nobis ostendisse, Thomam Iorsium fuisse pro nobis. Verum est Thomam Anglicum scripsisse contra Ioannem Duns Scotū, super 1. Sententiarum, quod opus extat impres. Venetiis ann. 1523. apud Octauianum Scotum in folio, & incipit: *Cupientes aliquid de penuria, ac tenuitate, &c.* Desideraui videre super 3. Sen. quia ibi Thomas Anglicus suam expressè manifestaret opinionem, sed illum inuenire nō potui. Cùm ergo Aduersarii ipsum nō adducant pro sua opinione in 3. Senten. signum est vel quòd non scripsit in 3. vel quòd ibi nostram sustinuit sententiam.

pro veritatis honore. En Caietanus fatetur quòd sua opinio totùm nititur auctoritatibus, & quod nostra sententia habet nouem fundamenta diuersa; suum ex auctoritatibus desumptum, falsum est, & fictum, vt in toto hoc libro demonstratum est *pro veritatis honore*; quia nullus Sanctus dicit de Beata Virgine In indiuiduo, quod in instanti animationis contraxerit peccatum. Nec talem ostendent, nisi S. Antoninum, item etiam cap. 3. dicit Caietanus: *Vnde patet quod distinctio illa de redemptione præseruatiua, vel liberatiua, quoad homines reprobata est per Romanæ Ecclesiæ determinationem, quamuis S. Bernardus super Cantic. Serm. 22. illam vsurpauerit quoad Angelos.* In quibus verbis duo sunt notanda. Primum, temeritas Caietani affirmantis, quod redemptio præseruatiua est reprobata per Romanæ Ecclesiæ determinationem, & vbi, o Caietane! est illa determinatio? Hoc transcripsit ex Caietano hoc anno P. ille Carmelitanus, de quo in Tritur. num. lx. Secundum colligitur ex illis Caietani verbis, *præseruatiua, vel liberatiua*, quod redemptio præseruatiua, & liberatiua, præseruare, & liberare sunt idem: ergo Sancti, & Auctores dicentes: Maria liberata fuit à peccato originali, nostram protestantur sententiã; quomodo ergo semper & vbique huiusmodi vox adducitur a vestris pro sua opinione? Quando & in Scriptura sacra, liberare, ferè semper significat eripere à periculo, & præseruare à malo eminenti, futuro, non præsenti. Vide alia suprà in Trituratione num. xxxv. *pro veritatis honore*, & infrà ex eodem Caietano.

Parum postquam Caietanus scripsit prædictum opusculum contra Immaculatam Virginis Conceptionem, edidit commentaria in 3. part. D. Thomæ, vbi iterum inculcat eandem quæstionem, quam hic de verbo ad verbum ipsam solùm postillando, & notando contradictiones in illa contentas transcribere decreui. Ad resolutionem ergo secundi articuli vbi tota difficultatis vis consistit, inquit S. Thomas, *Respondeo dicendum, quòd sanctificatio B. Virginis non potest intelligi ante eius animationem duplici ratione. Primo quidẽ, quia sanctificatio, de qua loquimur, non est nisi emundatio à peccato originali; sanctitas enim est perfecta mũditia, vt Dionys. dicit in 12 cap. de Diuin. Nomin. Culpa autem non potest emundari nisi per gratiam, cuius subiectum est sola creatura rationalis. Et ideò ante infusionem animæ rationalis B. Virgo sanctificata non fuit. Secũdo, quia cùm sola creatura rationalis sit susceptiua culpæ, ante infusionem animæ rationalis proles cõcepta non est culpæ obnoxia. Et sic quocunque modo ante animationem Beata Virgo sanctificata fuisset; nunquam incurrisset maculam originalis culpæ, & ita non indiguisset redẽptione, & salute, quæ est per Christum, de quo dicitur Matth. 1. ipse saluum faciet populum suum à peccatis eorum. Hoc autem inconueniens est, quòd Christus non sit Saluator omnium hominum, vt dicitur prima ad Thim. 2. vnde relinquitur, quòd sanctificatio Beatæ Virginis fuerit post eius animationem.* Hoc modo extabat textus Sancti Thomæ non solùm tempore Caietani ad annum 1519. sed etiam ætate Turrecrematæ scribentis ad annum 1437. Quod autem textus iste fuerit in aliqua sui parte alteratus ex quadam clausula addita, vel diminuta, ex eo constare videtur, quia tota resolutio, discursus, ac finis Angelici Doctoris est, probare ex duplici capite, quod ante animationem non erat capax materia illa sanctificationis, tum quia sanctificatio est emundatio à peccato originali, & hoc non potest esse nisi in creatura rationali, tum quia sola creatura rationalis est susceptiua culpæ, & sic sola creatura rationalis est susceptiua sanctificationis: ergo materia illa ante animationem, cùm non esset rationalis, nec erat susceptiua culpæ, nec sanctificationis; iste discursus est optimus, & dignus Angelico ingenio; sed cum illo compone verba sequentia. *Et sic quocunque modo ante animationem Beata Virgo sanctificata fuisset, nunquam incurrisset maculam originalis culpæ, & ita non eguisset redemptione*: ergo in his verbis supponit quod ante animationem potuit sanctificari Virgo Maria, quod in superioribus impugnat, & optimè, ex eo quòd culpa, nec sanctificatio non possunt esse, nisi in creatura rationali? Si probat, & benè, quòd non potuit sanctificari ante animationem, quomodo infert, & sic quocunque modo ante animationem sanctificata fuisset? Caietanus benè præuidit hanc expressam contradictionem in textu, & sic pro viribus nititur illam saluare, sed incidendo in alias maiores, vt iam incipio demonstrare.

Titulus illius Articuli secundi Sancti Thomæ sic se habet: *Vtrum Beata Virgo fuerit sanctificata ante animationem*, vbi inquit Caietanus: *Titulus clarus est de animatione secundùm animam rationalem intellectus.* De hoc claro titulo intellecto, de animatione secundùm animã rationalem prosequitur Caietanus suam expositionem Angelici textus sic: *In corpore est vna conclusio cum vno Corollario, conclusio est responsiua quæsito directè, Beata Virgo non fuit sanctificata ante animationem. Corollarium est: Beata Virgo fuit sanctificata post animationem, conclusio probatur dupliciter primo sic sanctificatio, de qua loquimur est emundatio à peccato originali: ergo est per gratiam: ergo in sola creatura rationali: ergo non ante infusionem animæ rationalis. Antecedens declaratur ex Dionysio: Sanctitas est perfecta mun-*

munditiæ. Prima consequentia probatur, quia culpa non emundatur nisi per gratiam. Secunda vero, quia sola creatura rationalis est subiectum gratiæ Secundo, ducendo ad inconueniens sic. Proles concepta ante infusionem animæ rationalis non est culpæ obnoxia: ergo quocunque modo ante animationem B. Virgo sanctificata fuisset, nō incurrisset originalis peccati maculam: ergo non indiguisset redemptione, & salute, quæ est facta per Christum, sed hoc est inconueniens: ergo. Antecedens probatur, quia sola creatura rationalis est susceptiua culpæ. Prima consequentia vt clara relinquitur. Secunda autem probatur auctoritate Angeli, Matth. 1. Ipse saluum faciet à peccatis, Inconueniens consequentis probatur auctoritate Apostoli 1. ad Thim. 4. Ex hoc §. Commētatoris Caietani patet, qualiter conclusio Sancti Thomæ est, quod Virgo Maria non potuit sanctificari ante animationem, id est, ante animæ rationalis susceptionem, quia sanctificatio emundatiua est per gratiam; culpa autem, sanctificatio, & gratia prolis non possunt esse nisi supposita anima rationali: ergo ante animationem non potest proles sanctificari, optime: sed hucusque non declarat Caietanus, quomodo cum istis compatiantur illa verba Angelici Doctoris: *Ergo quocunque modo ante animationem Beata Virgo, sanctificata fuisset, non incurrisset maculam originalis culpæ, &c.* Quod pro nunc indagare intendimus. Nota in congruentiam illius illationis Caietani: *Secundo ducendo ad inconueniens: Proles concepta ante infusionem animæ non est culpæ obnoxia: ergo quocunque modo ante animationem Beata Virgo sanctificata fuisset, &c.* Inconueniens deducendum erat, supponendo, quòd posset fieri; sed probare in præmissis, quod nullo modo potest fieri, & deducere in conclusione: ergo si factum est, admittendo possibilitatem, existimo quòd nō sit conueniens consequentia.

Ideò sic prosequitur Caietanus. *Aduerte hinc primo, quòd sanctificatio potest dupliciter sumi. Primò, vt est de cōtrario in contrariū, de immunditia ad munditiam, & sic constat, quòd est de peccato in gratiam. Secundo, vt est de negato in affirmatum, de non sancto in sanctum, de non gratia in gratiam: Et sic non supponit peccatum, & inuenitur in Christo, & Angelis; Angeli enim sanctificati sunt à Deo, qui nunquam peccauerunt, & de ipso dicit Christus: quem Pater sanctificauit, &c. In prima autem ratione hic allegata sumitur sanctificatio primo, gratia materiæ, quoniam sermo est de sanctificatione hominis descendentis ex commixtione maris, & fœminæ: supponimus enim, omnem huiusmodi hominem peccatum originale contrahere, iuxta superius determinata de peccato originali: Et propterea in littera dicitur, quòd sanctificatio, de qua loquimur, & emundatio à peccato originali, ex auctoritate Dionysii accipiendo munditiam à contrario: probatur, ly ratione materiæ probatur, quia perfecta munditia in tali materia est emundatio à peccato originali.* Omia quæ hic dicit Caietanus circa sanctificationem negatiuam, & contrariam, sunt in Theologia verissima principia per se nota, sed Aduersarii semper, & vbique loquendo de sanctificatione B. Mariæ, illam sumunt, *de contrario in contrariū*, & quod Scripturæ, Sancti, omnis Theologia, & ipsimet concedunt creatori, & creaturæ, Christo, & Angelis, nolunt concedere creaturę Matri Creatoris, ac Reginæ omnium creaturarū: sed cùm hoc pertineat ad opinionē, de qua nihil in hoc libro dicimus, nec possumus dicere propter constitutiones Apostolicas, transeant omnia ista.

Caietanus accedens ad principale difficultatis punctum, sic prosequitur. *Aduerte secundo, quòd licet sanctificatio propriè sumpta, vt scilicèt pertingit ad proprium terminum ad quem, qui est gratia reddens creaturam impeccabilem, ad minus mortaliter sumatur duobus antedictis modis, extenditur tamen sanctificationis nomen (sicut etiam extenduntur alia nomina multiplicia) ad ea quæ ad sanctitatem præparant, vel faciunt, & huiusmodi. Et propterea Auctor in secunda ratione hic allata extenso sanctificationis nomine vtitur, dicens: Quocunque modo ante animationem Beata Virgo sanctificata fuisset. Ea autem necessitas secundæ rationis fuit, quia excluso per primam rationem quòd ante infusionem rationalis animæ sanctificata fuit propriè (quia non erat capax gratiæ) superat excludere, quod tunc etiam, scilicèt, ante animationem non fuit sanctificata illo modo quo ille fœtus erat sanctificationis capax, puta quòd mundaretur ab infectione seu contagione, quæ erat infectura animam rationalem sibi infundendam. Et hoc per secundam rationem directè excluditur, vt patet* En, ò Lector! nititur Caietanus conciliare primam rationem Sancti Thomæ cum secunda: in prima absolutè, ac simpliciter excludit Angelicus Doctor sanctificationem vllam in carne, vel fœtu ante animam rationalem, & hoc ipsum fatetur in secunda ratione, dicens: *Quia cum sola creatura rationalis sit susceptiua culpæ ante infusionem animæ rationalis, proles concepta non est culpæ obnoxia.* Quomodo ergo, ò Commentator! ingrediuntur post ista illa verba immediatè posita, & immediatè opposita præcedentibus: *Et sic quocunque modo ante animationem B. Virgo sanctificata fuisset, nunquam incurrisset maculam originalis culpæ, &c.* Vnicus finis S. Thomæ in duabus rationibus illius resolutionis est solummodò probare, quod ante animationem nulla potuit esse sanctificatio, quomodo au-

autem nulla interposita littera statim diceret, & sic quocunque modo ante animationem sanctificata fuisset, nunquam incurrisset maculam originalis culpæ? Si ante animationem non potest esse culpa, macula, peccatum originale, gratia, nec sanctificatio: ergo hic redundat, illud & fuit formalis implicatio in adiecto. Et sic quocunque modo ante animationem sanctificata fuisset? Dicis, quòd in superioribus agit de sanctificatione propria, & rigurosa, & quod necessitate coactus Angelicus Doctor ex secunda ratione transiit ad sanctificationem impropriam, & extensiuam, quia fœtus, seu caro ante animationem etiam est capax alicualis sanctificationis, scilicèt, emundationis ab illa infectione, seu cōtagione existente in carne, ex qua necessariò erat inficienda anima rationalis ibi infundenda, &c. Ergo iam S. Thomas in sua littera, & secundùm tuam interpretationem admittit, in ipsa carne, & fœtu ante animationē, infectionem contagiosam, à qua sanctificari poterat? *Et sic quocunque modo ante animationem B. Virgo sanctificata fuisset nunquam, incurrisset maculam originalis culpæ, & ita nō indiguisset redemptione & salute quæ est per Christum, &c.* Optimè, de redemptione postea loquemur, & sufficit nobis pro nunc scire, quod in sententia Sancti Thomæ & eius Commentatoris in ipsa carne, ac fœtu ante animationem erat infectio, & contagium, & tum capax sanctificationis illius infectionis, quæ radix est & causa peccati originalis, & hoc quod hic concediris, vt saluetis quandam contradictionem veram, euidentem, ac per se notam existentem in originali D. Thomæ (& si solùm sit contradictio apparens, & non vera, maiorem habebit vim ratio nostra) recipitis hāc doctrinam sanctificationis fœtus ante animationem: & quando nos adducimus eandemmet doctrinam, vt saluemus Dei Matrem à peccato, immunditia, & macula originali, illam despicitis, prorsus reiicitis, & pro viribus impugnatis, atque etiam ab aliquibus execratur maledicitur, ac blasfemitur tanquam erronea, hæretica, &c? Pro puritate doctrinæ Angelici Doctoris recipitur id ipsum quod pro puritate Reginæ Angelorū, respuitur, exclamādo dico. Est ne magis littera S. Thomæ, quam spiritus S. Mariæ, o originalia quam aptè dicere poteram illud: littera occidit spiritus autem viuificat: sed transeant omnia hæc & alia sub silentio; & solùm dico quod Caietanus ista conciliare nitebatur, quia sic illa inuenit in textu Sancti Thomę, ego verò existimo clausulam illam: *Et sic quocunque modo, &c.* Vsque ad finem fuisse additam ab aliquo antiquiore, propter superiùs dicta; & potissime quia in hac resolutione recapitulauit S. Thomas quæ docuerat in resolutione 3. Sentent. dist. 3. artic. 1. vbi pro eadem numero quæstione, ac difficultate adducit eādem auctoritatem S. Dionysii, dicens: *Respondeo dicendum quod sicut dicit Dionysius 12. cap. de Diuin. Nom. Sanctitas est ab omni immunditia, &c.* Et concludit sic: *Et quia proprium subiectum gratiæ est rationalis natura, ideò ante infusionem animæ rationalis B. Virgo sanctificari non potuit.* Cùm ergo rationes, & verba vtrobique sint eadem, & non sit in Sententiariis illa clausula: *Et sic quocunque modo ante animationem, &c.* Credo firmissimæ hanc fuisse intrusam: sed quidquid sit de hoc, quia siuè sit S. Thomæ, siuè non, semper claudicare videtur, vltra progrediamur.

Caietanus in eadem clausula aliam maiorem sentit difficultatem, quam sic proponit. *Circa secundam rationem dubium occurrit de illa consequentia: ergo non indiguisset redemptione Christi. Nam videtur non valere ex eo quod multi cū sint modi quibus redemptio & salus per Christū fit etiam à peccato, ratio ista vnum tantum modum excludens, quasi omnes exclusèrit, infert negatiuam totaliter, quod non indiguisset redēptione Christi. Quod autem non sit vnicus tantus modus quo redemptio à peccato fit per Christum, ex eo patet, quòd vltra illum communem modum, quo saluat delendo inuentam peccati maculam in anima, datur alius quo tollendo contagionis labem à carne suscepturà animam, præseruat à peccato animam, ne incurrat in illud Ac per hoc, licèt B. Virgo non indiguisset illo modo, scilicèt, per delectionem maculæ incursæ, redimi, & saluari per Christum; indiguit tamen redimi, & saluari per eundem alio modo, scilicèt per emundationem infectionis fœtus, vt sic præseruaretur à culpa.* Hæc Caietani instantia est euidens supposita verba intrusa S. Thomæ in illa clausula cōtenta, in qua nihil notatione dignum inuenio, quia recipit, & admmittit emundationem, sanctificationem, ac redēptionem in fœtu, & carne ante animationē, illatio proposita à Caietano est per se nota, sed attende Lector, ad eiusdem solutionem, seu conciliationem.

Prosequitur igitur sic Caietanus: *Ad huius euidentiam aduertendum est, quod aliud est personam B. Virginis indiguisse redimi à peccato per Christum, & aliud est; fœtum illum ante animæ infusionem indiguisse sanctificari per Christū. Nam personam ipsam indigere saluari à peccato, est liberari à peccato quod habet, vel haberet, oportet enim aut quod habeat peccatū, vel quod sit in procinctu, seu periculo habēdi peccatū quisquis eget saluari à peccato, si enim periculum nō habet, nec & in periculo habendi peccatum, saluari à peccato non indiget, vt patet. Fœtum autem egere sanctificatione, est quia nisi sanctificetur, immundus erit. Si B. igitur Virginis fœtus sanctificatus fuisset ante infusionem animæ rationalis; cum fœtus nō sit homo nisi per animam ra-*

rationalem, non ipsa B. Virgo, quæ non erat adhuc, sed fœtus ille indiguisset sāctificari per Christum, sed ipsa B. Virgo fuisset concepta sine peccato originali absque quacumque alia gratia; ita quod ex hoc ipso, quod anima sua infusa esset materiæ mundæ, originale peccatum non contraxisset, etiamsi nulla super apposita fuisset gratia, ac per hoc ipsa B. Virgo non indiguisset gratia redemptionis, seu saluationis à peccato per Christum facta: Exemplum, Apostolus Paulus, quia natus est ciuis Romanus, nūquā indiguit Cæsarea gratia ad ciuilitatē Romanam, quamuis aliquis ex patribus suis hac gratia indiguerit. Simile est in proposito, quia licèt caro antecedens personam B. Virginis indiguerit redimi tali modo per Christum, ipsa tamen B. Virgo, quia nata in vtero esset expers peccati absque infusa sibi gratia præseruāte, ne incurreret, non indiguisset simpliciter, & absolutè redimi, seu saluari à peccato per Christum. Et hinc habes quod si dicatur, quod B. Virgo indiguisset in carne præcedente redimi à peccato quamuis non in se, hæc distinctio non obstat dictis, quoniam indigere in antecedentibus, non est ipsam indigere, ita quod ly, in antecedētibus est conditio diminuens rationem indigentiæ personalis. Et propterea non valet consequentia, indiguisset in sui fœtus carne: ergo ipsa B. Virgo indiguisset. Est ergo simpliciter vera doctrina in littera tradita, quod si B. Virgo fuisset ante infusionē animæ sanctificata, quod non eguisset redēptione, & salute à peccato facta per Christū. Et bene nota, quod non dicitur quod nō indiguisset salute gratiæ, aut gloriæ facta per Christum, sed salute à peccato, à qua dictus est Iesus, hoc est Saluator, vt Angelus reuelauit Ioseph, dicens Matth. 1. vocabis nomē eius Iesum, ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum. Et per hæc patet responsio ad obiectionem, quoniam B. Virginem in præcedente fœtu, vel parente, &c. indigere redemptione, non est ipsam B. Virginem indigere, sicut Paulum in suis parentibus indiguisse gratia ciuilitatis Romanæ, non est Paulum illa indiguisse, sed maiores suos indiguisse illa. Hucusque Caietanus pro conciliatione litteræ Angelici Doctoris, & licèt semper fuerit magnus Theologus in hac parte, nec fuit, nec potuit esse, quia nitebatur conciliare non verba S. Thomę, sed quandam clausulam additam ab aliquo non magno Theologo, & vt videas in quantis discrepet eius interpretatio ab ipsa littera, veritate, ac Theologia, operepretium duxi aliqua currenti calamo insinuare, nam omnia esset impossibile.

Primo, totus connatus Caietani est demonstrare ex littera S. Thomæ, quod aliud est sanctificare fœtum, aliud sanctificare ipsam personam, nam non ex eo quod sanctificetur fœtus ante animationem fuit sanctificata ipsa Beata Virgo in propria persona, &c. Et hoc est expressè contra textum S. Thomæ, cuius verba sunt, *& sic quocumque modo ante animationem beata Virgo sanctificata fuisset, nunquam incurrisset maculam, &c.* Nota quod non dicit: & sic quocumque modo ante animationem, fœtus, aut caro sanctificata fuisset, sed signatè, & expressis verbis dicit, & sic quocumque modo ante *animationem B. Virgo* sanctificata fuisset: igitur totum assumptum Caietani, quod per sanctificationem ante animationem non erat, nec poterat dici B. Virgo sanctificata, est apertè, & clarè contra litteram textus, quia suus Angelicus Doctor non dicit, & sic quocumque modo ante animationem *fœtus*, vel *caro*, sed *Beata Virgo* sanctificata fuisset, &c. sicque antè animationē iam Angelicus Doctor admittit sanctificationem B. Virginis in propria persona, vndè ruit totum, & vnicum fundamentum Caietani ex ipsamet littera. Secundo, distinguit redimi personam, seu indiguisse sanctificatione ab altera redemptione, ac sanctificatione fœtus ante animationem, quia redimere personam est à peccato, & redimere, vel sanctificare fœtum est ab immunditia: Tum sic illa immunditia fœtus, vel est peccatum, vel non, si est peccatum: ergo ante animationem est in fœtu peccatum, & per consequens potest esse gratia formalis sanctificans, quod est expressè contra litteram S. Thomæ, contra tuam doctrinam, & quod plus est, contra veritatem. Si autem illa immūditia fœtus non est peccatum, vt in rei veritate non est; igitur adhuc in ipso fœtu ante animationem, vbi non est peccatum, datur sanctificatio, salus, & redemptio per Christum: & hinc interrogo, an hæc salus, sanctificatio, & redemptio fœtus sint distinctę, necnè ab illa a qua dictus est Iesus, hoc est Saluator, vt Angelus reuelauit Ioseph, dicens Matth. 1. vocabis nomen eius Iesum, ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum? Si est distincta: ergo iam admittis in salute, saluatione, sanctificatione, ac redemptione per Christum duplicem modū redemptionis diuersum, vnū in fœtu, & alterū in persona, & coincidis nobiscum, & nostra sententia dicente, quod sanctificatio, & redemptio in fœtu est antecedens, & præseruatiua, secunda verò personę, subsequens, & subleuatiua; si antē non sunt distinctæ sanctificationes, & redemptiones, sed vna; vide quid proposuisti pro vnico fundamento tuæ interpretationis: *Ad huius euidentiam aduertendum est, quòd aliud est personam B. Virginis indiguisse redimi à peccato per Christum, & aliud est fœtum illum ante animæ infusionem indiguisse sanctificari per Christum.* Vbi enim est aliud, & aliud necessariò est diuersitas, & distinctio, vndè sanctificatio, & redemptio fœtus necessariò est distincta, ac diuersa à sanctificatione, ac redemptione personæ. Quòd autē sanctificari, & redimi per Christum,

ftum, fint idem, cõftat etiam ex tuis verbis: nam infra inquis: *Simile eft in propofito, quia licèt caro antecedens perfonam B. Virginis indiguerit redimi tali modo per Chriftum, ipfa tamen Virgo, &c.* S. autem non diftinguuntur redimi, & fanctificari per Chriftum, & das redemptionẽ, & fanctificationem in fœtu Beatæ Virginis ante animationem: ergo & in ipfa Virgine: hæc confequentia te premebat in littera S. Thomæ, fed expecta, quia ampliùs te premet in noftra. Tertio, dicit Caietanus, quod perfona tunc indiget faluari, & redimi per Chriftum, quando habet peccatũ, vel eft in procinctu, aut eminenti periculo habendi illud: fi perfona faluatur, ac redimitur a peccato habito, & exiftente, illa eft redemptio fubleuatiua: Si autem redimitur, & faluatur à peccati periculo, & eminenti, eft redemptio præferuatiua: hæc exprefsè Caietanus. Et imprimis reddo illi innumeras gratias, quia cùm omnes fui anteceffores Turrecremata, Antoninus, Bandelius, Vincẽtia, &c. tenaciter negauerint redemptionem præferuatiuam imo, & Bartholomæus de Spina, qui fcripfit poft Caietanum in fuis duobus Opufculis acerrimè illam impugnet; iam Caietanus à veritate conuictus illam nobis cõcedit: & progredior vltra. Cum duplex fit genus peccati; aliud actuale, & aliud originale, quando perfona liberatur à peccato, fiuè originali, fiuè actuali, in quo de facto lapfus eft; illa dicitur, & eft redemptio fubleuatiua; quandò vero non eft de facto lapfus in peccato, fed tantum eft in procinctu, in via, & periculo habendi peccatũ originale, vel actuale, & tunc eripitur, liberatur, & faluatur ab illo, tunc perfona dicitur præferuata, & faluata redemptione præferuatiua. Sed B. Virgo non potuit in propria perfona faluari, aut liberari à peccato originali, nifi effet fanctificata in fœtu ante ipfam animationem: ergo fanctificatio, vel redemptio fœtus fuit formalifsima præferuatio perfonæ Virginis Mariæ? vel dico clariùs; tunc præferuatur aliqua perfona à peccato, quando tempore antecedenti, vel in ipfo inftanti lapfus eripitur gratia Chrifti ab illo peccato: hæc maior eft euidens, fed per tè fœtus B. Mariæ erat fanctificatus gratia Saluatoris ante, vel in ipfo inftanti lapfus peccati originalis: ergo Beata Virgo Maria fuit præferuata à peccato originali. Dicis, quòd indiguit redemptione, feu fuit redẽpta in tali cafu in carne antecedenti, non vero in propria perfona, reperio tua verba: *Et hinc habes, quòd fi dicatur, quòd B. Virgo indiguiffet in carne præcedente redimi à peccato, quamuis non in fe. Hæc diftinctio non obftat dictis, quoniam indigere in antecedentibus, non eft ipfam indigere, ita quòd l'y in antecedentibus eft conditio diminuens rationem indigentiæ perfonalis, & propterea non valet confequentia: indiguiffet in fui fœtus carne: ergo ipfa Beata Virgo indiguiffet.* Hic fiftit fecundùm Caietanum totius difficultatis cardo, an valeat illa confequentia: B. Maria indiguit redemptione à peccato originali in ipfo fœtu, & carne ante animationem: ergo indiguit in fua propria perfona: Beata Maria fuit fanctificata, & redempta in carne: ergo fuit fanctificata, & redempta in fua propria perfona, B. Maria fuit liberata à macula, & immunditia in fœtu: ergo fuit liberata à macula, & immunditia in fe ipfa. Caietanus affirmat, quod illæ non valent; ego verò exiftimo, quod funt neceffariæ, ac infanibiles confequentiæ.

Quod fic demonftro, tum ex verbis S. Thomæ dicentis: *Et fic quocumque modo ante animationem Beata Virgo fanctificata fuiffet, nunquam incurriffet maculam originalis culpæ*, quis non incurriffet? ipfamet Virgo Maria, *nec indiguiffet redemptione*, quis non indiguiffet redẽptione, an fœtus, vel caro? non nifi ipfifsima perfona Virginis. Item, quia fi hæc non valet: fœtus, vel caro Mariæ fuit fanctificata, & redempta ante animationem: ergo ipfamet Beata Maria in fe fuit fanctificata, & redempta: ergo nec illa valet; Virgo Maria fuit genita à Ioachimo, & Anna, quia etiam eft fuppofitio antecedens, & remotior? nec illa erit vera: Beata Virgo Maria fuit genita per concupifcentiam, & libidinem, fiuè per copulam maritalem? Nec illa, quæ etiam eft antecedens, & remotior: ergo Virgo Maria contraxit debitum peccati originalis in Adam; quòd fi illæ funt veræ, ac catholicæ, & verificantur fecundùm fidem de B. Virgine, quare non & illa; fœtus, feu caro Beatæ Mariæ fuit fanctificata, & redempta: ergo & ipfamet Virgo Maria? Item valet hæc: anima Beatæ Virginis fuit creata à Deo fine culpa, & macula; fœtus, feu caro Beatę Virginis erat fanctificata, & munda: ergo & ipfamet B. Virgo fuit fine culpa, & macula, fanctificata, & munda; nam totum nõ diftinguitur à partibus. Item ad hominem, & à te conceſsis: hæc eft formalifsima confequentia: fœtus fuit fanctificatus: ergo ipfa Virgo Maria fuit præferuata. Item in ipfo inftanti animationis illa propofitio erat vera, & identica: hæc caro eft caro ipfiufmet Mariæ: ergo & hæc caro fanctificata, redempta, & munda, eft caro ipfiufmet Mariæ. Item, quòd intrinfecè, & effentialiter pertinet ad rei complementum, & quidditatem perfonę, non eft additum diminuens; fed redemptio præferuatiua perfonæ; intrinfecè, ac formaliter requirit, quod ante formalitatem perfonæ detur redemptio: ergo redemptio, & fanctificatio ante perfonalitatem factam, non eft additum diminuens, fed conftituens. Declaratur hoc, quia in omni metaphyfica perfona fupponit effentialiter indiuiduum, vnionem partium, & vnio fupponit animam, & corpus, ficut ergo omnia

illa

ista non sunt cōditiones diminuentes, sed cōstituentes personam. Sic nec illæ vt persona Virginis Mariæ præseruaretur à peccato originali, necesse fuit, quòd indiuiduum, anima, & corpus ante vnionem mundarētur; vel liberaretur, ab immunditia radix infecta. Item quia Caietanus fatetur hoc: nota eius verba *Si B. igitur Virginis fœtus sanctificatus fuisset ante infusionem animæ rationalis, cùm fœtus non sit homo, nisi per animam rationalem, non ipsa B. Virgo, quæ non erat adhuc, sed fœtus ille indiguisset sanctificari per Christum, sed ipsa B. Virgo fuisset concepta sine peccato originali absque quacunque alia gratia: ita quòd ex hoc ipso quod anima sua infusa esset materiæ mundæ, originale peccatum non contraxisset; etiam si nulla superapposita fuisset gratia, hac per hoc ipsa B. Virgo non indiguisset gratia redēptionis, seu saluationis à peccato per Christū factæ.* En fatetur Caietanus, quod sanctificato fœtu, absq; aliqua alia gratia superaddita personæ Mariæ, ipsa Mariæ persona naturali, ac infallibili sequela esset cōcepta, & animata sine originali peccato: ergo sanctifitio fœtus ad præseruationem personæ Mariæ non est conditio diminuens, quia causa, ex qua necessariò, & naturali sequela sequitur effectus, non est conditio diminuens, sicut nec Sol, vt oriatur lux, nec anima, vt homo sit rationalis. Item si hæc est necessaria illatio secundùm tuā doctrinam sanctificatio fœtu persona Virginis Mariæ, absque aliqua alia gratia non contraxisset peccatum originale: ergo vice versa, & hæc persona Virginis, seclusa alia quacūque gratia, concepta est sine peccato originali, quia fœtus fuit sanctificatus, in additis enim diminuentibus consequentiæ istæ non valent.

Deindè exemplum de ciuilitate Romana Pauli non est ad rem, quia indigere in parentibus, nō est indigere in se, cum enim parentes, & filius sint distinctæ personæ, est diuersissima ratio; fœtus autem non est diuersa persona à filio; quare exemplum aptum erat hoc: si quādo mater Pauli esset grauida, diceret Cæsar: Concedo filio tuo existente in vtero ciuilitatem Romanam: quamuis Paulus esset in fœtu; quis poterit negare, quòd illa gratia facta fuerit personæ Pauli? & verè, ac realiter diceretur: Paulus est iam ciues Romanus? Lex, quæ præcipit, vt fœmina grauida non damnetur capitali sentētia, quousque pariat, licèt fętus sit in embryone; cui facta est illa gratia? nonne personæ filii? Et sic poteram adducere alia innumerabilia? sed pro maiori euidētia admittamus tuum exēplum: *Paulus, quia natus est ciues Romanus, nunquam indiguit Cæsarea gratia ad ciuilitatē Romanam, &c.* Sicque hæc propositio in tua sententia est vera, & formalis: Paulus in propria persona verè, & realiter fuit ciues Romanus, quia natus est ciues Romanus: Igitur & hæc erit vera: Paulus in propria persona verè, & realiter est ciues Romanus, quia conceptus fuit ciues Romanus. Si enim parentes eius ipsum genuissent, facti ciues Romani, siuè natus, siuè conceptus filius adhuc sub embryone, semper fuit vera hæc propositio: Paulus est ciues Romanus. Dices (nam hoc est totum tuum effugium) conceptus in embryone nō erat Paulus, quia nō erat rationalis persona; natus vero iam erat animata persona, & Paulus: optime, sed embryon ille non erat Pauli? Et non erat melius Paulo, quòd ab embryone fuisset ciues? Hoc exēplo totum declaro mysterium. Christus Dominus in Cruce redemit omnes homines præteritos, presētes, & futuros; redemit enim ex præteritis Adamum, & Dauid à peccatis suis, redemit ex præsentibus Petrum, & Latronem, &c. redemit ex futuris Dominicum, & Frācīscum: Interrogo de his futuris, an quia Dominicus & Franciscus non existebant, nec erant rationales, pro illa differentia temporis, qua Christus est exaltatus in Cruce, non fuerunt redempti secundùm suas proprias personas, vel eorum redēptio fuit cum addito diminuente? Et de hoc satis, quia hæc solùm dicta fuerunt, vt ostenderem, quòd clausula suprà signata fuit intrusa in operibus S. Thomæ, siquidē nullo modo ipsā cōciliare eius Cōmentator genuinè potuit: affirmabant enim nostri antiqui Scriptores, quòd fœtus, caroque Virginis fuerat purificata, ac mundata ante animationem, & sic præseruata, ac libera fuerat ab originali culpa, & pro hoc varios excogitabant dicēdi modos, sed vt hoc retunderent, ex doctrina S. Thomę, addiderūt illud: *Et sic quocunque modo ante animationem B. Virgo, &c.*

Deindè prosequitur sic Caietanus: *Circa corollarium dubium occurrit, quia non videtur sequi ex præmissis. Nam ex hoc quòd B. Virgo nō fuit sanctificata ante animationem, non sequitur quòd sanctificatio eius fuerit post animationem; stat enim quòd nec ante, nec post, sed in ipso instāti infusionis animæ fuerit sanctificata, vt multi moderni tenēt. Ad hoc dicitur, quòd aliud est discutere materiam hanc absolutè, & aliud in quātum ex hac littera infertur talis conclusio Corollariè. Nam absolutè loquendo inter illas duas positiones extremas, scilicèt, quòd fuerit sanctificata vel ante infusionem animæ, vel post infusionē animæ est positio media; quòd fuit sanctificata in instanti infusionis animæ, cuius opinionis Auctor hic nō meminit, quia tēpore suo non erat adinuenta, omnibus communiter tenentibus, B. Virginem cōceptam in peccato originali, & ideò, vt videtur reprobantibus sanctificationē carnis eius ante infusionē animæ, vt in hac littera patet. Et propterea, loquendo secundùm præsentis litteræ contextum consequentia tenet, quia à negatione sanctificationis anterioris cum sua*

sua ratione, quia scilicet contraxit peccatu originale, infertur, quòd fuerit sanctificata post animationem. Et clarè patet, quòd sequella hæc est efficax, quoniam impossibile est in vno, eodemque instanti contrahere peccatum originale, & sanctificari ab illo. Aliqua proponit hic Caietanus scitu digna. Primo fatetur, & concedit, quòd inter has duas propositiones, an Maria potuerit sanctificari ante animationē, vel post animationem, est nostra positio media, quòd potuerit sanctificari in ipso instanti animationis. Secundo, eodem modo fatetur, & concedit, quod tempore Sancti Thomæ, & omnium antiquorum positio ista de sanctificatione in eodem instanti animationis non fuit inuenta, nec opinabilis, de Sancto Thoma patet euidēter; quia tàm in 3. Sententiarum, quam in hac 3. parte solùm inquirit: An B. Virgo fuerit sanctificata ante animationem. ad quod respondit negatiuè, & ex hac transiit ad alteram, an sanctificata fuerit post animationem, & resoluit affirmatiuè, vndè constat, quòd secundum Caietanum, & secundùm veritatem S. Thomas nullibi sub propriis terminis tangit quæstionē ex professò, ac punctum principale Conceptionis Virginis, atque controuersiæ nunc exagitatæ in scholis, & christianitate tota. Tertio colligitur, quod Caietanus nititur demonstrare, quod ex doctrina S. Thomæ, & ex eius negatiua, Maria non potuit sanctificari ante animationem, efficaciter, ac per legitimam consequentiam sequatur hæc: ergo fuit sanctificata post animationem? inquit enim: *Quia à negatione sanctificationis anterioris, cum sua ratione, quia scilicèt contraxit peccatum originale, infertur, quòd fuerit sanctificata post animationem.* Hæc Caietani ratio aperta peccat contradictione, quia expressè supponit, & statuit, quod ad hoc, vt valeat hæc consequentia: ergo fuit sanctificata post animationem supponenda sunt duo, & negationem scilicèt, quod non fuerit sanctificata ante animationem, & rationem videlicèt, quòd cōtraxerit peccatum originale, hoc enim est apertè dicere, quod ex cōtextu Sancti Thomæ sequitur efficaciter, quòd post animationem fuit sanctificata à peccato originali, quia contraxit peccatum originale: Iste enim est ridiculus circulus, & petitio principii. Item nota hanc nostram instantiam pro confirmatione antedictorum: Istæ propositiones sunt veræ in sententia S. Thomæ, & efficaces sequellæ: Virgo Maria fuit sanctificata in propria persona post animationem, quia contraxit peccatum originale; Virgo Maria in propria persona contraxit originale, quia non fuit sanctificata ante animationem, si istæ sunt efficaces sequellæ: ergo & viceversa valent, & sunt efficaces, si Virgo Maria fuit sanctificata ante animationem: ergo in propria persona non contraxit originale: non contraxit in propria persona peccatum originale: ergo in propria persona fuit præseruata per sanctificationē ante animationē. Nota etiam vltimam clausulā Caietani: *Et clarè patet, quòd sequella hæc est efficax quoniam impossibile est in vno eodemque instanti contrahere peccatum originale, & sanctificari.* In primis multi antiqui non reputarunt hoc impossibile, vt Henricus de Gandabo, Scotus, & alii. Sed hoc admisso, quomodo sequella est efficax, si tu fateris quòd S. Thomas nunquam loquutus fuit de instanti animationis? Hæc, & alia videntur incongruentia in littera Caietani.

Sed iam ad punctum principale. S. Thomas nunquam excitauit hanc quęstionem: vtrùm Virgo Maria fuerit sanctificata, vel potuerit sanctificari in ipso instanti animationis, vel infusionis animæ, & hoc constat ex omnibus eius operibus, insuper Caietanus affirmat, quod tēpore Angelici Doctoris talis quæstio non erat adinuenta, nec opinata: ergo Sanctus Thomas ex vi sui contextus nec fuit pro vna, nec pro altera opinione, & solùm reducitur ad contrariam ex illa non recta ratione Caietani: sicque tempore Caietani (nisi ipse fuerit cœcus Commentator; vt statim videbimus) nihil erat expressum in textu Sancti Thomæ circa sanctificationem in animatione, siuè in infusione animæ? Legens, & notans hoc Bartholomæus de Spina, Ordinis Predicatorum, qui scripsit post mortē Caietani, & cōtra eum, & verba ista Caietani, edidit acre Opusculum, vt suo loco diximus, quando typis mandauit opera S. Thomæ, vbicumque inuenit occasionem, introduxit illa verba, *nec etiam in ipso instāti infusionis*; vt sic reconueniret Caietanum, quod in hac parte ipse nesciuit quid dixerit, & quod Angelicus Doctor omnia inuenit, & quod nihil ipsi fuit ex opinabilibus. Sed quidquid sit de Auctore additionum, saltem hoc dylema concludit: vel illa verba in 3. Sent. S. Thomæ ad secundā quæstionem: Dicendum, quòd sanctificatio B. Virginis non potuit esse decēter ante infusionē animæ, quia gratiæ capax nondum erat, *sed nec etiam in ipso instanti infusionis*, & illud in 3. argumento: Aut igitur caro sanctificata fuit ante animationem; *vel saltem in ipso instanti confusionis, vel infusionis*, atque illa, quæ modo reperiuntur in 3. Senten. ad Hannibaldum, scilicèt: *Nec etiam in ipso instanti infusionis animæ, &c.* Erant tempore Caietani in textu S. Thomæ, vt modo sunt, vel non erant. Si erant nimis caligauerunt oculi illius egregii Commentatoris, siquidem non vidit verba existentia in textu S. Thomæ expressa, & clara in tribus diuersis locis: si non erant: ergo concluditur fuisse addita & intrusa.

In sequentibus aliqua dicit Caietanus, quæ ma-

magis ad Triturationem, quam ad Ventilationem pertinent: & ideò tantum illa maiusculis characteribus signabimus: *Stat ergo littera solida:* Inquit Caietanus, *quamuis non solicita de illa media opinione tunc in opinabili, quæ hodiè MVLIERIBVS. VVLGO, affectuque NON NVLLORVM pio, MVLTORVM autem INDVSTRIA, ac QVÆSTV cogentibus, ita præualuit, vt DOCTRINÆ SANCTORVM, ÆSTIMATA pietas præferatur, & quod in communi asseritur in his scilicèt, quæ CREDENDA sunt, sectandos magis esse antiquos Doctores, quàm modernos in hoc particulari POSTHABETVR, dum moderni antiquis, & NON sancti Sāctis PRÆFERVNTVR. Testatur autem ERATICVS hic processus similes esse istos PECCANTIBVS ex ignorantia electionis, dum in vniuersali scientes, applicando ad particulare, ab vniuersali declinant. Verum opinio ista media, quamuis NOVA, quamuis ALIENA à doctrina antiquorū Doctorum, & à doctrina SANCTORVM communiter, quia tamen nihil contra fidem sustinet, & Apostolica Sedes decreuit, donec fuerit decisum absque hæresis, criminisque labe vtranque contradictionis partem teneri posse vnaquæque prouintia in suo sensu abūdet, modo promptа sit Ecclesiæ Sanctæ DIFINITIONI subesse.* Propter hæc vltima verba dicta in fauorē magis piæ sententiæ surrexit contra Caietanum, Bartholomæus de Spina, egrè ferens, quod diceret Cardinalis, & Commentator S. Thomæ, magis piam opinionem non esse contra Fidem, nec hæreticam.

Concludit igitur Caietanus suum Commētarium sic. *Scripsimus de hac materia tractatulum quendam ad Leonem X. Pont. Max. qui viuit, & regnat, & ideo sat sit hic monuisse omnes de re hac differentes, aut prædicantes; vt meminerint se non de Fidei necessarijs, sed de probabilibus tractare; neutra siquidem pars Fidei documentis aduersatur. Nam si tenetur B. Virginē contraxisse originale peccatum(vt SANCTI, & antiqui DOCTORES tenent) stat omnia CONSONA inueniri. Si autem tenetur, B. Virginem non ex vi Conceptionis, sed ex gratia singularissima in ipso instanti infusionis animæ, infusa illi animæ præseruatam ab originali peccato, quod tūc incurrisset, nisi illa gratia affuisset, nihil contra Fidem tenetur, sed specialis modus redimendi, ac saluādi à peccato originali, Christo attribuitur respectu suæ Matris. Sic enim ipsa B. Virgo indiguit redimi, & saluari à peccato per Christum, quoniam ipsa tunc incurrisset peccatum, nisi munus gratiæ, præuenientis non tempore, sed natura affuisset. Et ita puritas eius fuit maxima sub Christo, qui nullo modo indiguit redimi, qui ex vi suæ Conceptionis fuit sanctus. Fuitque in Beata Virgine quod animale est priùs natura, non tempore, quam quod spirituale est: quoniam infusio gratiæ in ipsius anima suponit productionem animæ, quamuis, vt dictum est, præueniat peccanti maculam, quæ tunc incurrenda erat, nisi gratia illam impedisset. Probabilis profectò opinio, nisi SANCTORVM antiquorum auctoritas OBSTARET, longè PROBABILIOREM reddens contrariæ positionem.* Et hic concludit Caietanus suum Commentum editum ann. 1520. nam Leo X. vitæ debitum soluit ann. 1521. Primum autem tractatum pro sua opinione, vt suprà diximus, edidit ann. 1515. & vtrobique contendit suam opinionem esse probabiliorem propter auctoritates Sāctorum antiquorum, sed vbi sunt illæ auctoritates? Non in S. Thoma, nec in ipso antiquioribus, quia tu affirmas, quod tempore suo non erat adinuenta illa quæstio, seu media illa opinio, an fuerit sanctificata in ipso instanti animationis, vel in illa animæ infusione contraxerit originale peccatum, quia omnes solùmmodo inquirebant, an fuisset sanctificata ante animationem, & an tunc habuerit, nec ne peccatū originale (de alio vero extremo, an scilicèt fuerit sanctificata post animationem, omnes respondebant affirmatiuè) ergo omnes auctoritates Sanctorum antiquorum loquuntur ante animationem, & extra difficultatis punctum, & sic dum in vniuersali sciebas veritatem applicando ad particulare, ab vniuersali declinasti in tua electione; & comprobatur ex tuis verbis, quod in toto hoc libro detegitur, nullum scilicèt ex antiquis Patribus, & Theologis ante D. Thomam loquutum fuisse de formali controuersia, atque animationis puncto.

Melius loquitur Caietanus in Commentario primæ secundæ quæst. 81. art. 3. dicens: *Aduerte duo circa vniuersalitatem peccati originalis. Primum est, quòd ad Fidem Catholicam spectat, quòd omnes, præter solùm Christum, contrahant peccatum originale: quod dictum non intelligendum est aliter quàm de morte, quæ est pœna peccati originalis: ita quòd sicut omnes incurrunt mortem, id est, necessitatem moriendi, ita omnes incurrunt peccatum originale, id est, necessitatem habendi peccatum originale. Et sicut non expectat ad Fidem, an singuli moriantur actualiter, an diuina dispositione aliquis non moriatur: ita non expectat ad Fidem, an aliquis ex speciali prærrogatiua gratiæ non incurrat actualiter originale peccatum de vtroque enim simul inquit Apostolus ad Romanos 5. Per vnum hominem peccatum introiuit in mundum, & per peccatum mors. Est igitur necessarium secundùm Catholicam Fidem, credere, quòd omnis vtriusque sexus ab Adam secundùm rationem seminalem prouenient, ex ipsa sua generatione sit obnoxius peccato originali, & contra Pelagianos dicentes oppositum, Augustinus differit, & diffinit.*

De

De solo autem Iesu Christo verum est, quòd ex ipsa generatione nulli obnoxius est peccato, iuxta verbum Angeli ad B. Virginem ante Fily Conceptionem, quæ vocatur natiuitas in vtero dicētis: Quod ex te nascetur sanctum: & iuxta hūc sensum militat ratio auctoris, scilicèt quia aliter non indigerent redēptione, quæ per Iesum Christū facta est. Si enim peccatum originale, vel in actu. vel in necessitate habendi illud, quis non incurreret, non egeret redemptione, quod hæreticum esset dicere: Sed si omnes obnoxy sunt peccato originali, sufficit ad indigentiam redemptionis. Neque enim solùm redemptione eget actualiter captiuus, sed etiam obnoxius captiuitati. Et hæc benè notabis tu THOMISTA, ne nimio zelo, non secundùm scientiam accensus, erronea dicas quæ erronea non sunt, cùm de Beatissima Virginis Conceptione disputas, aut prædicas. Secundum notandum est, quòd licèt, vt dictum est, ad Fidem non spectet tanquam necessariò credendum; vtrum aliquis actualiter non habuerit ex speciali gratia originale peccatum per hoc non excluditur, quin spectare possit tanquam probabile propter AVCTORITATES Sanctorum. In principio namque primæ partis distinxit Auctor, quomodo multipliciter aliqua spectent ad sacram Theologiam: propter quod oportet sobriè se habere hominem in re hac, sicut & de actuali morte eorum, de quibus loquitur Apostolus 1. ad Thesal. 4. & DIABOLICAS æmulationes, DETRACTIONES, RIXASque tàm sub zeli, quàm sub pietatis vmbra euitare, ac Spiritui Sancto obicem non ponere iureiurando firmando hoc, vel illud. Hæc sunt verba Caietani in proposito: Articulo, & à quo in indiuiduo cœpit verificari illud: Ordo Prædicatorum paulatim accedet ad magis piam opinionē, nam cùm in suo Opusculo Conceptionis acerrimè impugnasset præseruationis sententiam, iam hic factus est ipsius disertissimus Interpres, & suorum Consiliarius optimus, ac mentis omnium antiquorum veridicus explanator; profitens expresè, quòd omnes loquebantur non de contractione actualis culpæ, sed de reatu, ob noxietate, obligatione, ac debito, & hāc Caietani mentem ego, inspecta antiquorum Patrū doctrina, minimè negare.n. An autem obligatio ista, & debitum sit de Fide, vt vult Caietanus, & ipsius vestigia sequens P. Carmelitanus, de quo in Trituratione nu. LX. maiori indiget examine, resolutiuè autem pronunc affirmo, non esse de Fide, quia S. Augustinus contra Pelagianos aliquid aliud determinat, vt suprà suis locis diximus. Item clarè, & expresè fatetur Caietanus, quòd ad redēptionem perfectam sufficit reatus, obnoxietas, & obligatio, in causa, vel radice, quod nullus Aduersariorū antiquorum, videlicèt Turrecremata, Anonymus, Bādellus, &c. voluerunt admittere, imò Bartholomæus de Spina, qui scripsit post mortem Caietani, & contra ipsum: ex hac sola Caietani conclusione existimat dirutam fuisse maceriem, & penitus solo coæquatum murale, & antemurale suæ opinionis, atque suum purpuratum Gigantem in nostras trāsisse partes. Colligitur deniquè ex his Caietani verbis, quòd adhuc suo tempore, post Sixti IV. extrauagantes, & aliorum Summorum Pontificum fauores, & decreta, de quibus egimus in Armamentario, vocabant Thomistæ magis piam opinionem, erroneam, &c.

THOMAS De Vvalleis Anglus, Ordinis Prædicatorum, in Postilla super Psalterium Psal. 27. *Turrecrem. cap. 29. fol. 120. Anonymus Auctore 69. Bandel. cap. 23. Deza fol. 42. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 301.

MVLTA Sunt supponēda pro exacta huius Auctoris notitia, & primo, quòd Turrecremata vocat hunc Thomam de Vvalleis Anglicum: alii autem, vt Bandellus, Vincentia, & Grysaldus, solùm ipsum appellant Thomam Anglicum. At omnes conueniunt in citatione super Psalmum 17. Secundo, supponendum quòd Ant. Senensis in sua Biblioth. fol. 242. ex vno indiuisibili Thoma finxit quinque distinctos: nam primo refert quendam Thomam Anglicum, Cardinalem tituli S. Sabinæ, qui scripsit super quatuor libros Sententiarum, & librum de Conceptione B. Virginis, & alium contra Scotum, &c. qui claruit ad annum 1305 & hunc etiam vocat Thomam Iorsium, dicens: *Præfatum Thomam aliqui scribunt cognominatum fuisse Iorsium, & illi nonnulli scriptores supponunt opera aliqua, quæ alios Thomas etiam nostri ordinis habuerunt Auctores, &c.* Secundo adducit alium Thomam de Vvallens, vel de Vvallis etiam Anglicum, qui scripsit super 4. libros Senten. & super Psalmos, & Prouerbia Salomonis, atque alia, qui floruit ad annum 1320. Tertio, loco adducit Thomam Gualensem, etiam Anglicum, qui scripsit super Psalterium, ex Abbreuiatore Gesneri. Sed tamen hunc iudicat Senensis non esse distinctū à præcedenti. Quarto, addacit quendam alterum Thomā Anglicū, Magistrum in Theologia, qui scripsit etiā super Psalterium, & claruit anno 1320. & hunc ex ipso Abbreuiatore Gesneri. Quinto, infrà fol. 250. adducit Thomam Anglicum, Cardinalem Tituli S. Petri ad vincula, qui scripsit Quodlibeta varia, licèt non signet tempus quo vixerit; in Chronicon autem, fol. 160. inquit: *Eodem anno 1303. Benedictus XI.*

XI. ***Fratrem Gualterium, natione Anglum, qui erat Regi Angliæ à sacris confessionibus, sub titulo S. Sabinæ Cardinalem creauit,&c.*** Et intra: *Eodem anno ad Cardinalatus dignitatem sublimauit Summus Pontifex Fratrem Thomam Anglicum, quem D. Antoninus Theobaldum vocat,&c.* S. Antoninus 3. part. hist. tit. 23. capit. 11. §. 1. fol. 679. vsque ad annum 1458. quo ipse scribebat, dicit fuisse in sua Religione viginti tres Cardinales, & ex Prouincia Angliæ enumerat tantum quatuor, scilicet, Robertum, Gualterum Cardinalem S. Sabinæ. Guilliclmũ etiam Tituli S. Sabinæ, & Theobaldum itidem Tituli S. Sabinæ. Si ergo Theobaldus est idem quod Thomas Iorsius, vt dicit Anton. Senensis, iam habemus alteram cofusio.em huius Cardinalis, in Chron. fol. 178. sic inquit: *Anno 1332. Fr. Thomas, natione Anglus, cognomento Valens, comperto quod Ioannes XXII. opinabatur,& saltem per modum disputationis asserebat quòd animæ Beatorum ante Resurrectionem non videbant Deum, zelo Fidei succensus, ipso festo D. Ioannis Euangelistæ, publicè contra illum in concione inuectus est, maxima prælatorum Ecclesiæ stante caterua,&c.* Et refert, quomodo propter illam concionem in carcerem fuerit coniectus, & quomodo post multas instantias Regis Frãcorum, & Vniuersitatis Parisiensis fuerit honorifice liberatus, &c. Compone ergo Lector, ista: si hic fuit distinctus à præcedẽtibus, iam habemus sex Thomas Anglicos, cognominatos de Vualeis, insignes in Religione Prædicatorũ ab ann. 1305. vsque 1332. si autẽ est idem cum antecedentibus, quomodo Thomas Anglicus de Vualeis, qui ad ann. 1305. erat Cardinalis ad annum 1332. concionabatur frater coram Papa? fuerunt igitur istæ multiplicationes, vt ex dicendis constabit. Tertio notandum, quod Abbreuiator Gesneri fol. 271. col. 1. adducit Thomam Anglicum, qui scripsit Sũmam Theologiæ, super Psalterium, & super Prouerbia Salomonis, & similiter affirmat, quod quædam in B. Thoma cõpleuit. Et infra fol. 295. col. 2. adducit Thomam Guallensem, qui scripsit super Psalterium, & infra fol. 796. col. 1. adducit Thomã Iorsiũ Anglum, qui scripsit super Sent. & in Psal. infra f. 800. inquit: *Thomas Valos idẽ qui iam dictus est Thomas Guallẽsis,&c.* Et sic ex vno Auctore facit tres. Quarto notandũ, quod Ioan. Pitseus in lib. de illustribus Angliæ scriptoribus, ætate 14. f. 401. ann. 1311. adducit Thomam Iorsium, Ioyce cognominatum, qui scripsit Postillam in Psalmos 25. quorum principium est: *Beatus vir qui custodit,&c.* super Magistrum Sententiarum, & de Conceptione B. Virginis, ac fuisse Cardinalem S. Sabinę, & addit: *Huic autẽ Thomæ varij libri adscribuntur, quos aliqui putant à D. Thoma Aquinate cõpositos, alios etiam à D. Thoma inchoatos, ab isto Iorsio completos multi asserũt,&c.* Infra vero f. 429. ad ann. 1333 adducit Thomam de Vualeis, seu Guallensem, qui scripsit super Psalmos, cuius liber incipit: *Beatus vir qui custodit veritatem,&c.* Super Sẽtentias, & Prouerbia, quæ incipiũt: *In abscõditis Parabolarum,* & alia quàm plura, & fol. 389. ad annum 1305. adducit Gualterum Vuinterbonum, Cardinalem S. Sabinę, à Benedicto XI. qui scripsit Sũmam Theologiæ, quæstiones Theologicas, & de peccato originali, & citat Anton. Senensem. Item fol. 525. ad ann. 1380 Adducit Thomam Cardinalem Anglicum, Monacum S. Dominici, Tituli S. Petri ad Vincula cum Anton. Senẽsi vt suprà. Quinto, notãdum, quòd Ioann. Michael Pius, de viris illustribus Religionis suæ, par. 1. lib. 4. col. 559. agens latè de Thoma Iorsio Anglo, affirmat fuisse Cardinalem S. Sabinę, & scripsisse lib. de Conceptione Virginis Mariæ, super Sententias, & Psalterium, & superaddit: *Et altri Vogliono, ch'egli habbia scripto scolasticamente, multi Cõmentarij sopra la scritura,& aggiongono, chel espositione della Genesi, de Isaia, Hieremia, delle Epistole Canoniche dell' Apocalipsi, e di Boetio di cõsolatione Philosophica atribuite à S. Tomaso de Aquino, si estimano di questo istesso Auctore,& che la somiglianza delle voci Anglico,& Angelico con l'identita de inomi, habia cagionato a puo a puoco l'errore, e si sia attrito a S. Tomaso, detto per eccellenza Angelico, quello che scrise Tomaso Anglico,&c.* col. autem 203. ad ann. 1375. adducit Thomam Anglicum, qui scripsit super Sẽtentias. De Thomasio verò Iorsia Anglo, agit inter scriptores col. 214. ad ann. 1390. quãdo ipsemet dixerat inter Cardinales, decessisse è vita ann. 1311. col. verò 227. ad ann. 1410. adducit Thomam Guallensem Anglicum scriptorem super Psalmos, & col 130. ad ann. 309. agit de alio Thoma Anglico, qui scripsit super Psalmos. Et in Appendice col. 411. adducit Thomam Vualensen, vel Vualẽtem, qui scripsit super Sententias, Prouerbia, & Psalmos ad annum 1320. Turrigius in Bibliot. Cardinalitia litt. G. fol. 22. inquit: *Guillielmus Iorsius à Benedicto XI. super triginta Psalmos, hoc opus est apud me,* & litt. T. fol. 55. inquit iterum: *Thomas Ioizcet, siuè Iorsius à Clemente VI. scripsit super 4. lib. Sent. Postillam in Psalterium seu Comentarios in Psal. 37. De Conceptione B. Mariæ. Postillam in Prouerbia Salomonis, sex libros S. Augustini de ciuitate Dei,&c.* Ecce ergo vnus, & idẽ Cardinalis vocatur Thomas Theobaldus, Guillielmus, Gualterius, &c. Ioann. Baleus cent. 3. fol. 126. adducit Thomam Iorsium Cardinalem super Sent. & Psalterium, & infrà cent. 4. fol. 187. Thomam Gualẽsem, seu Vualleis super Sententias, & Psalterium, Prouerbia, & Cãtica, & dicit claruisse ad ann. 1410. & insu per existimat esse illum à Ioanne XXII. carceribus inclusum: est ergo hic Auctor septies multiplicatus.

Sit ergo conclusio certa, ac indubitata, quod in

Quasi diceret: Quomodo potuit esse polluta, vel immunda, quæ in Conceptione, & conuersatione fuit impolluta, & munda. Aut vt clarius loquar, propositionem illatiuam fecit determinatam. Ideò secundo, transmutauit illam vocem, *Beata Virgo*. Tertio, abstulit ly, *Et*. Quarto, etiam subiecuit illud, *& in conuersatione*. Quinto, astutè prætermisit omnia verba sequentia, quia in illis continebatur omnimodo puritas Mariæ, vt infrà dicam. Sexto, vbi Thomas, *Sol autem iustitiæ infinitus est, & ideo veniens in Virginem*, Turrecremata solùm, *veniens enim Sol iustitiæ in Virginem*. Septimo, prætermisit totum illud, *Et agens per suam lucem, & calorem, statim in eodem instanti omnem luctuositatem in ea consumpsit*. Octauo, vbi Thomas, *nam & fomitem peccati corporaliter extinxit, & abstulit*, Turrecremata absque vllo timore tacuit illud, *corporaliter*, & illud, *extinxit*, nam auferre, & extinguere fomitem corporaliter, vel corporis, respicit indecentiam corporis, seu carnis, quæ inesse poterant in illo actu. Nono, non dixit *in sermone*, sed, in *libro*, sed hoc parum interest. At nota Lector, quàm legalis processit Turrecremata in verbis Hieronymi, quia nihil conducebant ad suum intentum. Et hæc de littera auctoritatis.

Quantum ad sensum, existimo, quòd auctoritas illa potiùs est pro nostra sententia, vt denotãt illa verba, *impolluta, & munda*. Item quia illud de Conceptione Filii Dei, finem facit in illo verbo, *remansit*. Deindè verò absolutè, & simpliciter loquitur de Maria, pro omni tempore, & statu: *Fuit etiam hæc via impolluta in tota conuersatione*, scilicèt vitæ suæ, nota illud, *etiam*, & ly, *in tota*, & illud, causa fuit, *quia semper habuit Solem iustitiæ*, quæ non possunt explicari de Incarnatione, seu præsentia corporali Verbi, sed de eius gratia, & si *semper*: ergo & in Conceptione passiua. Quid deindè dicemus de illa clausula: *Et ideò nulla macula luti in ea potuit esse*. Si non potuit esse: ergo non fuit. Si nulla *macula luti*: ergo nec peccati. Deindè quid dicemus de illa? *Imò si fuisset, statim in instanti consumpta fuisset*, qui superaddidit illam conditionalem, *imò si fuisset*, supponit negare absolutam. Sed dato quod hæc verba non sint expressa pro nostra sententia, infrà Psalm. 32. part. 2. vers. 7. fol. 64. inquit Thomas Iorsius: *Extendens cœlum sicut pellem, intelligitur ipsa Virgo, quæ de homine mortuo, scilicet peccatum, nihil habuit nisi pellem, id est quamdam exteriorem similitudinem: nihil enim in ea fuit de carnis infectione, vt sibi competeret illud Psalm. 103. extendens cælum sicut pellem*. Quis ergo videns hanc auctoritatem, non verè dicet, Thomam Anglicum potiùs esse pro Virginis incontaminata puritate, quàm contra illam? Item Parisiis anno 1515. prodit liber in 4. sub hoc titulo: *Prouerbia Salomonis Roberti Holchoti, seu Thomæ Guallensis, &c.* Et ad finem habet hæc verba: *Finis Prouerbiorum Salomonis, cum fecundissima explanatione, vt nonnulli sentiunt, Magistri Roberti Holchoti, vt alij Magistri Thomæ Vvalois, de Galia Anglica, Ordinis Prædicatorum, &c.* In quo libro capit. 20. lectione 140. expressis verbis affirmat Thomas Vvalois, vel Guallensis, Virginem Mariam fuisse ex priuilegio præseruatam a peccato originali, cuius auctoritatem suprà dedimus ad litteram numer. 275. in Roberto HolKoto, videat ibi Lector, nè actum iterum agamus. Deindè si Thomas scripsit tractatum de Conceptione Virginis Mariæ, vt ferè omnes fatentur scriptores, cùm Aduersarii illum non adducant in medium, signum est quòd opus illud non erat in fauorem suæ opinionis. Pro his ergo quatuor verbis adductis ab Aduersariis: *Fomitem peccati corporaliter extinxit*, habemus pro nobis quatuor expressas auctoritates, in quibus Vvalensis affirmat, Virginem Mariam fuisse prorsus puram, & sine vllo peccato.

Huculque egimus de auctoritate Psalmi 17. vt adducitur à Turrecremata, alii autem scribentes post ipsum omnes prætermiserunt illam vel quia cognouerunt fuisse vitiatam, vel veriùs quia iudicarunt esse extra rem. Paulus autem Grysaldus prætermisso Psalm. 17. citauit Psalm. 21. nullam adducens auctoritatem, sed Grysaldus, vt in omnibus aliis somniauit, etiam in hoc: nam in præallegato Psalmo nec verbum habet Thomas Anglicus, directè, vel indirectè pertinens ad hanc materiam Conceptionis. Nota etiam Lector, quòd cùm Thomas de Vvalleis, seu Iorsius Anglicus fuerit Cardinalis Sanctę Sabinæ, hoc Aduersarii non sumunt in ore, & hoc vt existimo, fuit, quia ex lectura in quatuor Sententiarum libros huius Cardinalis S. Sabinæ, multiplicarunt Richardum Anglicum, de quibus egimus num. 269. & 273. Sed cùm multiplicatio hæc demonstrari non possit, quia nec istius, nec illorum Lecturæ super 3. Sententiarum, extant in rerum natura, sufficit nobis ostendisse, Thomam Iorsium fuisse pro nobis. Verum est Thomam Anglicum scripsisse contra Ioannem Duns Scotũ, super 1. Sententiarum, quod opus extat impres. Venetiis ann. 1523. apud Octauianum Scotum in folio, & incipit: *Cupientes aliquid de penuria, ac tenuitate, &c.* Desideraui videre super 3. Sen. quia ibi Thomas Anglicus suam expressè manifestaret opinionem, sed illum inuenire nõ potui. Cùm ergo Aduersarii ipsum nõ adducant pro sua opinione in 3. Senten. signum est vel quòd non scripsit in 3. vel quòd ibi nostram sustinuit sententiam.

TITVS Bostrensis Episcopus, Beatus super Lucam. *Ita Anonymus Auctore 27 Bandel. cap. 14. Deza fol. 21. à tergo, Paulus. Gryssaldus.*

VERITAS 302.

NOTVS Hic, atque communis Auctor est, qui inter alia scripsit Commẽtarium in Euangelium Lucæ, vt videre est in Bibliotheca VV. PP. impres. Coloniẽsis tom. 4. à fol. 337. & seorsim Ingolstadii cum Victore Antiocheno ann. 1580. in 8. cuius initium est: *Quoniam quidem multi, &c* Vixitque secundùm Nomenclatores ad annum 310. Sed Robertus Bellarminus ad annum 365 fol. 58. sic inquit: *Obseruandum est autem, Cõmentaria in Matthæum, & Lucam, non posse esse huius Titi, quoniam Auctor horum Commentariorum passim citat Chrysostomum, Cyrillum Alexandrinum, & Pelusiotam, qui pueri erant, cùm Titus moreretur.* Sed sit, vel non, sufficit, quòd illa Commentaria in Lucam sub eius nomine circunferantur. Anonymus sic eum adducit: *Idem tenet Beatus Titus super Lucam, quem sæpiùs allegat Sanctus Thomas in opus Aureum.* Et nihil ampliùs. Et quantum ad Sanctũ Thomam, verum dicit Anonymus: nam Angelicus Doctor eum sæpè citat in sua Aurea Catena, præcipuè super Lucam. Bandellus autem vltra progreditur, & sic hunc adducit: Idem tenet Beatus Titus, Episcopus Botrenus, Doctor Illustris super Lucam: *Nullus, inquit, homo sine peccato inuentus est, nisi solus Christus, qui sine peccato venit. Hæc ille.* Ex ipsamet auctoritatis structura statim dubitaui de veritate illius, recognoscens in ea styllum Bandelli, nec suspicio mea vana fuit: nam in toto Commentario Titi super Lucam talis auctoritas non extat. Recognoui Catenam auream Sancti Thomæ, sed minimè talia verba, nec ipsis similia inuenire potui. Quid ergo dicemus ad hæc? Nisi quod Bandellus audacior fuit, quàm Anonymus, nam hic solùm finxit Auctorem, timens adducere auctoritatem. Sed audacissimus Bandellus, absque timore, vt macularet sacratissimam Mariam, finxit superiùs posita. Vt nullus sit qui se absconderet à calore eius, Latinus, nec Græcus.

VBERTINVS De Casali, Ordinis Minorum in libr. Arboris crucifixi: part. 1. *Ita Anonymus Auctore 109. Bandel. cap. 24. Deza fol. 46. à tergo.*

VERITAS 303.

HVIVS Notissimi Auctoris, qui in Religione Minorum vixit ad annũ 1300. sic aduersarii adducunt auctoritatem: Idem tenet Magister Vbertinus de Casali, Ordinis Minorum, in 1. parte libri, quem appellauit Arborem crucifixi, sic dicens: *Licèt in authentica non inueniatur historia, non tamen dubitat Ecclesia, Virginem Mariam post animationem in vtero Matris à peccato fuisse sanctificatam, & antè fuisse sanctificatam, quàm natam, vt dicit Bernardus.* Hæc dicit Bandellus, sed eius Continuator in quadam Additione sic prosequitur: *In hac autem sanctificatione datum fuit sibi tãtum gratiæ munus ad vincendum ex omni parte peccatum, vt nullum nec mortale, nec veniale peccatum in perpetuum commiserit; sed solùm omnium virtutum gratia ex tunc plenissimè abundauit, sanctificata autem fuit per Spiritum Sanctum in Matris vtero, quàm citò decuit, & potuit fieri, & quantum decuit honori Filij. Cùm ipsa Virgo electa Genitrix ei vniatur sicut membrum principalissimum capiti, & sicut redempta suo Redemptori. Vndè oportet firmiter tenere, quòd quidquid honoris decuit fieri Matri, factum est sibi in hac sanctificatione, in dispositione ad secundam sanctificationem. Ita tamen quòd nihil attribuatur Virginĩ sub titulo honoris falsi, quod deroget gratiæ capitis Christi Iesu, & propter quod excludatur à beneficio redemptionis.* Et infrà eodem capite: *Hæc est illa benedicta Arca Noè de lignis leuigatis, & imputribilibus fabricata ab illo verò Noè Iesu, qui solus inuentus est iustus, atque perfectus in generatione humana.* Et infrà loquẽs de matrimonio Virginis, & quod debuit Christus nasci de Virgine. *Tertiò, inquit, fuit conueniens dignitati humanitatis Christi, in quam solum peccatum habere non debuit, per quam peccatum mundi tollere venit. Quod fieri non posset, si non ex incorruptione nasceretur. Propter quod & congruum fuit, quod sicut Resurrectio gloriosa non fuit in humana carne, donec caro fuit glorificata; sic etiam de humana carne non fuit fomes peccati, nec cõcupiscentia eradicata, donec Christus venit in carne, & ideò solùm in secũda sanctificatione, per superuentionẽ Spiritus Sancti, creditur Virgo mundata, vt eiusdem munditiæ, & similitudinis, licèt impari gradu fuerit caro Christi, & Virginis, in ipsius Verbi Dei conceptu.* Hucusque Deza.

Vbertinus autem in præallegato libro Arboris vitæ crucifixi Iesu, impresso Venetiis per Andræam de Bonelis anno 1485. libr. 1. cap. 6. cuius etiam lib. 4. fuit Italice traductus per Fr. Laurentium de Tossano, & impres. Venetiis 1564.

1564. in 4. Vbertinus verò scripsit librum anno 1305. in mense Septembris in vigilia S. Michaelis, vt ipsemet dicit in 1. Prologo: *Hac igitur talis:* & nota quod hic etiam scripsit aliũ tract. de Nomine Iesu, qui incipit: *Cum Nomen Iesu melifluũ*, & extat MS. in Biblioth. S. Ioan. Reg. Toletan. AA. 77. dicit ergo in citato Arbore, titulo. *Iesus faber virgineus*, cap. 6. fol. 8. sic: *Sanè Iesus benedictus, sicut omnia mira creauit sapiẽtia, sic illam benedictam Virginem Matrẽ suam talem cõdidit in tempore, qualẽ eam elegit in sua sacratissima æternitate. Et talẽ tã nobilitate naturæ, quã perfectione gratiæ cõdidit matrẽ, qualẽ decebat habere suã infinitissimã Maiestatẽ, quia in ea, & de ea debebat sumere, quod in æternum sibi esset vnitũ vnitate personæ, & de quo exiret preciũ totius liberationis, & iustificationis, & beatificationis humanæ, propter quod iste benedictus Iesus hanc sublimissimã Virginẽ tanta perfectione produxit, vt istius sacratissimæ Virginis perfectio soli Deo cognoscenda seruetur: vt de illa verificetur illud Ecclesiastici 1. Ipse creauit illam in Spiritu Sancto & vidit, & dinumerauit, & mensus est. Hanc autẽ Beatissimã Virginem, licèt in authentica nõ reperiatur scriptura, sub narratione historiæ, non tamen dubitat sancta Mater Ecclesia eam sanctificatã in vtero Matris, & antè fuisse sanctificatam, quàm natam. In hac autem sanctificatione datum fuit sibi tãtum gratiæ munus ad vincendum ex omni parte peccatũ, vt nullum, nec veniale, nec mortale peccatũ in perpetuum cõmiserit, sed solùm omnium virtutũ gratiæ ex tunc plenissimè abundauit. Sanctificata autem fuit per Spiritum Sanctum in Matris vtero, quam citò decuit, & potuit fieri, & quantum decuit honori filij: cùm ipsa Virgo electa Genitrix ei vniatur sicut mẽbrum principalissimum capiti, & sicut redempta suo Redemptori. Vnde oportet firmiter tenere, quòd quidquid honoris decuit fieri Matri, factum est sibi in hac sanctificatione, in dispositione ad secũdam sanctificationem. Ita tamen quòd nihil attribuebatur,* sic extat hoc verbum in originale impresso, *Virgini sub titulo honoris falsi, quod deroget gratiæ capitis Filij sui Iesu, & per quod excludatur à beneficio redemptionis. Totus autem impetus istius sanctificationis primariè impellebat mentem huius sacratissimæ Virginis, ad desideriũ Incarnationis Filij Dei, & salutis omniũ electorum.* Et infrà sic inquit: *Hæc est illa benedicta Arca Noè de lignis leuigatis, & imputribilibus fabricata ab illo vero Noè Iesu, qui solus inuẽtus est iustus, atque perfectus in generatione humana.* Et infrà loquens de matrimonio Virginis Mariæ: *Quia ergo caro fuit sic à Verbo Dei assũpta, vt esset caro Verbi Dei, cõueniens fuit, vt ipsa sine corruptione mẽtis cõciperetur. Tertio fuit conueniens dignitati humanitatis Christi, in quam locũ peccatũ habere non debuit, per quam peccatũ mundi tollere venit, quod fieri non posset, si non ex incorruptione nasceretur; propter quod etiã cõgruum fuit, quòd sicut Resurrectio gloriosa non fuit in humana carne, donec caro fuit glorificata, sic etiã de humana carne non fuit fomes peccati concupiscentia eradicata, donec Christus venit in carne; & ideò solùm in secunda sanctificatione per superuentionem Spiritus Sancti, creditur Virgo mundata, vt eiusdem munditiæ, & similitudinis, licèt impari gradu fuit caro Christi, & Virginis in ipsius Verbi Dei conceptu.* Hæc sunt Vbertini verba.

Quoad litteram ergo sunt sequẽtia vitia. Primo, prætermiserunt illa verba: *Talem condidit in tẽpore, qualem eam elegit in sua sanctissima æternitate.* Sicut & illa: *Propter quod iste benedictus Iesus hanc sublimissimam Virginem tanta perfectione produxit, vt istius sacratissimæ Virginis perfectio soli Deo cognoscenda seruetur.* Et alia huiusmodi quæ extant in prima clausula, quia, vt ex ipsis constat, cedebãt in laudem Virgineæ formationis, & productionis. Secundo, prætermiserunt illud: *Hãc autem Beatissimam Virginem*, à quibus incipit oratio. Tertio, vbi Vbertinus, *in authentica non reperiatur scriptura*; Aduersarii sic, non inueniatur *historia*. Respicit enim Vbertinus in suis verbis ad Scripturam sacram, in qua nihil reperitur de sanctificatione Virginis, vt etiam fatentur omnes Scriptores scholastici, cum D. Thoma, vt diximus num. 1. Aduersarii vero cauillosè satis voluerunt hoc etiam protendere ad historiam, vt sic labefactarent Historias omnium antiquorum Patrum. Sed admittamus illam fictionẽ: si nulla existente Scriptura, neque Historia recepit Ecclesia, & vos cũ illa sanctificationẽ in vtero: quomodo vos semel, & iterum, & sem per clamatis pro præseruatione in vtero, dicẽtes: ostẽdant priuilegium, & credemus ipsis? Vbi est ergo priuilegiũ sanctificationis? Si in nulla Scriptura, neque Historia ipsius inuenitur saltem notitia: ergo Ecclesia sine Scriptura, & Historia recepit sanctificationem. Quarto, propter eandem causam tacuerũt illud: *Sub narratione Historiæ*. inquit enim Vbertinus: In sacra Scriptura nihil reperitur de sanctificatione Virginis in vtero sub narratione historiæ, licèt allegoricè, ac mysticè quàmplura possint deduci testimonia, nullum tamen extat litterale, seu sub narratione historiæ; in quo verum dicit. Quinto, prætermiserunt illud, *sancta Mater*. Sexto, sine vllo timore addiderunt illud, *post animationem*, videntes enim, quòd tota Vbertini auctoritas nihil dicebat, nisi addita illa clausula, illã superseminarunt. Septimo, eadẽ intẽtione introduxerũt illud, *à peccato*, vt sic esset illa sanctificatio, *post animationem, et à peccato.* O Domine Deus! ad te clamo; vsque quo? vsque quo? Octauo, addiderunt illud: *vt dicit Bernar-*

dus, vt sic vtrumque includerent in sua sententia Vbertinum, & Bernardum. Nono, vbi Vbertinus, *in quam locum peccatum habere non debuit*; ipsi malitiosissimè: In quam *solum*, mutantes ly *locum*, in ly *solum*, vt sic introducerent in solo Christo non fuisse peccatum, O Domine! tu solus patiens es in omni loco, &c. Istæ sunt capitales adulterationes ad litteram, excogitatæ contra veritatem.

Quoad sensum vero videntur maiores, nam ibi solum proponit Vbertinus expressis verbis & assertiuis, quod sacratissima Virgo Maria fuit in vtero matris suæ sanctificata, quantum autem ad sanctificationis modum, & tempus, tria dicit modestissimis, & succinctis verbis. Primum, quòd fuit sanctificata, *quàm citò decuit, & potuit fieri, & quantum decuit honori Filij*, sed decuit, & potuit fieri in primo instanti, in ipsa scilicèt animatione, & non post animationem, vt ipsi astutè addiderunt: nullus enim huiusque negauit potentiam, imo rarissimus (& ille est ex vestris) negat decentiam. Ergo Vbertinus ex hac parte pro nobis est. Secundũ, dicit quod, *quidquid honoris decuit fieri matri, factũ est sibi in hac sanctificatione.* Esset nè honor, quòd illam Deus sanctificaret post animationem, & peccatum? Ergo maior decẽtia, & honor fuit quod hoc fieret in ipsamet animatione ante peccatum? Esset nè honor, & decentia filii, quòd solùm tribueret Matri Mariæ, quod dedit seruo suo Ioanni, & hoc mediante ipsamet Maria? Tertio, dicit Vbertinus, quod dũmodo: *Nihil attribuatur Virgini sub titulo honoris falsi, quod deroget gratiæ capitis Filij sui Iesu, & per quod excludatur à beneficio redemptionis*, omnia alia adscribi possunt, seu data sunt Virgini in illa sanctificatione, secũdùm Vbertinum; sed quòd in primo instanti in ipsa animatione fuerit sanctificata, & preseruata à peccato, non derogat gratiæ capitis Filii sui, sed potiùs exaltat eam, quia ostendit se non solùm subleuatorem, sed etiam præseruatorem, quod in alia non demonstrauit creatura; nec per hoc excluditur Virgo à beneficio redemptionis, sed potiùs demonstratur redempta excellentiori redemptione? Ergo in his omnibus Vbertinus nostræ fauet sententiæ? Neque obstant illa quæ adducit Continuator Bandelli: *Ab illo vero Iesu, qui solus inuentus est iustus, atque perfectus, in generatione humana*, hæc verba in primis loquuntur de generatione, in qua utilies fatemur, quòd in illa solus Christus inuentus est iustus, id est, iustè, ac sanctè genitus; sed verba Vbertini ad aliud tendunt, quia sunt respectiua, per ordinem ad illa: *Noe vir iustus, atq́ perfectus fuit in generationibus suis*, Genes. 6. vers. 9. Sicut enim Noè fecit Arcam ex lignis leuigatis, & imputribilibus, qui fuit iustus, atque perfectus in generationibus suis, ita Christus fabricauit Arcam suam ex lignis imputribilibus, cùm esset solus iustus, atque perfectus in generatione humana. Ex his quomodo deducitur: ergo Maria contraxit originale? quando potius deducenda esset contraria, ex causa efficiẽte, materiali, & finali. Nec obstat illud: *Sic etiã de humana carne non fuit fomes peccati concupiscentiæ eradicata, donec Christus veniret in carne*, quia loquitur de concupiscentia generationis, & fomite carnis, in conceptione prima prolis, nam absque his sola Virgo concepit Verbum, & cum his secundùm Vbertinum fuit Maria concepta a parentibus suis, seu hoc non obstat Immaculatæ Conceptioni. Denique notet Lector illa vltima verba Vbertini: *Et ideò solùm in secunda sanctificatione, per superuentionem Spiritus Sancti, creditur Virgo mundata.* Prima sanctificatio fuit illa, in qua Maria fuit concepta. Secunda sanctificatio, in qua ipsa Maria concepit Verbum. Si in sola secunda sanctificatione fuit mundata: ergo non in prima? In secunda fuit mundata a fomite peccati concupiscentiæ, vt in illo instanti generationis Verbi non esset: ergo illa mundatio fuit præseruatio à fomite peccati concupiscentię: ergo mundare non semper supponit immunditiam. Hoc intimaui ex verbis Vbertini, alii alia enucleare possunt.

Hucusque locuti sumus de Vbertino iuxta auctoritates adductas ab Aduersariis, restat vt secundùm rei veritatem ex aliis eiusdem libri locis indagemus sententiam, & mentem; pro qua allequenda suppono sequẽtia. Primo, quòd de sanctificatione Virginis Mariæ in vtero Matris suæ loquitur non solùm in preallegato cap. 6. sed etiam in 8. & 9. atque in lib. 4. cap. 38. sed semper affirmat, Virginem fuisse sanctificatã in vtero, nunquam autem exprimit, an hæc sanctificatio fuerit in primo, vel secundo instanti; vel an fuerit concepta sine, vel cum peccato originali, preseruata, immunis, vel maculata, &c, sicque expressè, & formaliter neque est pro vna, nec altera sententia. Secundo suppono, quòd cap. 8. sic loquitur de Conceptione Christi: *Attende autem quòd hæc Beatissima Virgo huic conceptioni materiam purissimam ministrauit Spiritu Sancto super eam veniente, & in ea eradicante totaliter fomitem, & eam supernaturaliter fecundante; ita quòd actione Spiritus Sancti illa materia, de qua formatum est Corpus Iesu, digesta, & ad vterum Virginis absque aliqua sui corruptione, & libidine adducta fuit, & formata, & organizata: itaque totum illud, quod actiuè facit semen viri in formatione humani corporis, totum suppleuit, & fecit in Virgine virtus Spiritus Sancti cum inæstimabili mũditia, & puritate, sicut ipse Deus est mũdus, propter quod Christus dicitur conceptus de Spiritu Sancto, &c.* Sicque, Christus dicitur conceptus de

de Spiritu Sancto, quia disposuit sua virtute Matrem Virginem cum omni puritate, & coaptauit materiam vsque ad vltimam corporis organizationem, nam indè secuta, scilicèt, vnio hypostatica corporis, & animæ diuinitati fuit opus Verbi Diuini: post pauca verò Vbertinus prosequitur sic: *Habuit autem hæc conceptio tria nobilissima priuilegia, scilicèt, quòd esset sine peccato originali, quod esset non puri hominis sed Dei, & hominis; & quòd esset Conceptio Matris, & Virginis. Ista tria à natura non habuit, sed ab Spiritu Sancto, & ideò dicit Damascenus, quantum ad primum quod Spiritus Sanctus superueniens Virgini purgans ipsam, id est, præseruans, ne cum peccato originali conciperet, fomitem totaliter extirpando, &c. Attende autem, quod caro Christi semper dicitur à peccato fuisse immunis.* Ex quibus notare debes, quod in illa superuentione Spiritus Sancti fuit purgata, seu preseruata Virgo Maria, ne cum peccato originali conciperet Christum. Vndè factum est; quod caro Christi semper fuerit à peccato immunis. Tertio, suppono quòd paulo infra loquens de excellentiis Virginis, inquit: *Et puto, quòd omnis ignorantia non solùm culpabilis, quia de illa non est dubium, nunquam enim habuit: sed etiā omnis ignorantia quomodolibet dicens defectum ex peccato originali tantum, fuit sibi ex tunc ablata, &c.* Deindè probat, *quod caro Virginis, & prolis est eadem caro, & similis puritatis; vndè videtur, quòd nullum defectū, quem non assumpserit benedictus Iesus in carnis assumptione, dimiserit in sua sanctissima Matre.* Deindè probat, quod omnis plenitudo gratiæ, quæ fuit in Christo, venit in Maria, quamquam aliter, & tandem concludit: *Nec per hoc mens infirma aliquid arguat contra prædicta, quia omnes suprà positæ perfectiones, & aliæ incomparabiliter maiores inducuntur in dignitate materna, nec per hoc adæquatur Christo, &c.* Istas auctoritates non viderunt Aduersarii, quia absque dubio illas adducerent, sed secundùm veritatem: Ex his suppositis deducitur sequens cōclusio, scilicèt, quod hæc propositio absolutè, & simpliter prolata: Maria fuit cōcepta in peccato originali, secundùm antiquos Doctores non erat, nec est protestiua opinionis cōtrarie, quia secundùm ipsos æquiualebat huic: Maria in sua carnali generatione fuit cōcepta ab Anna cum corruptione, libidine, concupiscentia, & delectatione, &c. sicutè contra ista: Christus fuit conceptus sine peccato originali, æquipollebat huic: Maria genuit Christum sine corruptione, & libidine cum summa munditia, ac paritate. Vndè sola ista Conceptio, inquit Vbertinus, habuit priuilegium, *quòd esset sine peccato originali*, id est, in concipiente Matre. *Quia Spiritus Sanctus superueniens Virgini, purgans ipsam, id est, præseruans, ne cum peccato originali conciperet*, id est, Maria administrando materiam. Nota hunc loquendi modum; Maria non concepit cum peccato originali, cuius oppositum est Maria concepit cum peccato originali, nota nunc sequentia, vndè *caro Christi semper dicitur*, & fuit *à peccato immunis*, in matre, decidente, & in prole, iam decisa: sed caro Mariæ nō sēper fuit à peccato immunis, quia licèt fuerit immunis in prole, nō tamē in matre: sed in hoc loquendi modo, & acceptione peccati originalis propositiones istę: Maria fuit cōcepta in peccato originali, transeat; caro Marię (vel adhuc dicendo absque addito, sed absolutè, & simpliciter) Maria non fuit immunis à peccato originali, transeat; quia omnia ista, vt sæpè diximus, atque demonstrauimus, sicut hìc in aliis antiquis Doctoribus, loquuntur de peccato originali, originaliter, actiuo, causali, materiali, initiatiuo, & parentum, quod solùm probat debitum proximum. Sed Aduersarii omnia ista reducunt ad peccatum originale formaliter in animatione, macula, & culpa contracta à prole, & sic se, & alios confundunt.

VGO Ecclesię Doctor, in libro de Sacramentis. *Ita Gabriel Barelete in Serm. Conception. fol. 225. col. 2. ad finem.*

VERITAS 304.

INTER Doctores Sæculares doctissimos, & scientia famosissimos, tanquam primum, ac præcipuum, adducit Gabriel Barelete fol. 126. col. 1. Vgonem de S. Victore in lib. de Sacramentis lib. 2. part. 2. cap. 6. & antea inter Ecclesiæ Doctores, post Anselmum, Bedam, & Casiodorum adduxerat Vgonem in libr. de Sacramentis, sic nudè, & absque alio addito nominis, loci, vel auctoritatis. Quis autem fuerit hic Vgo Ecclesiæ Pater, qui scripsit librum de Sacramentis, distinctus ab Hugone de S. Victore, de quo egimus suprà nu. 128. nec inuenire potui, nec existimo quòd fuerit in rerum natura. Imò & assertiuè affirmo, quòd est multiplicatus, vel penitus fictus. Et hoc ipsimet Aduersarii tacitè videntur confiteri: nam cum Barelete scripserit ante Anonymum, Bandellum, & alios, nullus ipsorum adducit, nisi solùm Hugonem de S. Victore. Ex quo euidenter colligitur, quòd hic alter Vgo fuit fictus, vel multiplicatus, & si adhuc contenderint esse distinctum, illum ostendant: nam parati sumus ad correctionem: & spectabimus ad Kalendas Græcas.

VGO-

VGOLINVS De Vrbe-Veteri, Ordinis S. Augustini in 2. Sen. dist. 30. quæst. 3. *Anonym. Auctore 137. Bandel. cap. 25. Deza fol. 49. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 305.

DE Hoc Auctore aliqui Nomenclatores honorificam faciunt mentionem, vt Possevinus fol. 773. Thom. Gratianus in Anastasi fol. 98. cuius opus super sententias stare affirmant in Bibliotheca S. Marci ciuitatis Mediolanensis. Et sic supponimus Auctorem, & opus. Sed cum Aduersarii nullam adducant auctoritatem, sed nudam, ac solam citationem, sic dicentes: *Idem tenet Magister Vgolinus de Vrbe-Veteri, in 2. Sent. dist. 30. quæst. 3.* Et nihil ampliùs: existimo Aduersarios, vel non vidisse Auctorem, vel si viderunt eius verba parum, vel nihil dicere pro ipsorum opinione, vel fortè (quod verius iudico) Auctor ille contra ipsos est; nam, vt semper demõstrauimus in toto hoc opere; quotiescumque Aduersarii, adducto Auctore, tecent auctoritatem, aliquod latet occultum mysterium. Sed gratis admisso, quod Vgolinus suam secutus fuerit opinionem, cùm opera ipsius non fuerint typis mandata, nec Auctor fuerit approbatæ auctoritatis, vel nominis: nullus enim antiquus Scriptor Ecclesiasticus, vel Theologus de ipso mentionem facit, ideò vt spica vana, & omnibus modis sicca arista, vel palea, ab Area erit reiiciendus.

VINCENTIVS Banchellus Pratensis, Ordinis Prædicatorum, in Quodlibeto de peccato originali. *Ita Paul. Grysald. Alphab. 5.*

VERITAS. 306.

POSTQVAM Paulus Grysaldus in Alphabeto Ordinis Prædicatorum, adduxerat Vincentium Bandellum, de quo infrà num. sequenti, in eodem Alphabeto, Auctore vltimo habet hæc verba: *Vincentius Banchellus Pratensis, in Quodlibeto de peccato originali, qui de Fide probat esse dicendum, & huius doctissimi, atque absolutissimi Præceptoris sententia subscribo.* Hic Auctor fictus videtur, nam in nullo Nomenclatore antiquo, vel moderno talis Vincentius Banchel reperitur. Ex Ordine enim Prædicatorum fuit quidam Seraphinus Banquellus, vel Bandellus, sed non fuit Pratensis, sed Florentinus, neque scripsit de peccato originali Quodlibetum, nec de alia materia, sed Theoremata varia super Philosophiam Aristotelis, de quo Antonius Senensis fol. 221. & Ioan. Michael Pius in Appẽdice col. 414. cùm ergo talis Auctor non fuerit in rerum natura, si non est fictus, est multiplicatus, & ex vno Vincentio Bandello fecit bonus vir Grysaldus, vel inconsideratè, vel propter aliam causam mutata littera D. in ch, & addito illud, Pratensis, & cooperto libro Bandelli de veritate Cõceptionis, vbi probat, suam opinionem esse de Fide, cum titulo illo de Quodlibeto peccati originalis iterum eundem Auctorem adduxit ad Palestram. Et sic hic Auctor absque dubio multiplicatus est. Sed ventilemus illa Grysaldi verba: *Et huius doctissimi, atque absolutissimi Præceptoris sententia subscribo.* Si prælegatus Vincentius Banchellus fuit Vincentius Bandellus, vt in rei veritate fuit, Bãdellus in rei veritate non fuit doctissimus, sed solùm absolutissimus, in quo, vel quibus vide numero sequenti. Si autem Banchellus non fuit Bandellus, sed alius distinctus, quomodo potuit esse doctissimus, atque absolutissimus, Auctor cuius opera, nec nomen inuenitur in rerum natura? O subscriptio phantastica, & chimerica! vide hominis genium: Grysaldus scripsit post Sixtũ IV. & Concilium Tridentinum, scilicèt circa annum 1580. Et post tot Constitutiones Apostolicas, Bullas, ac Decreta, atque damnationẽ librorum Bandelli, asserentis opinionem suam de sanctificatione Virginis post maculam, & contractionem peccati originalis esse de Fide, & contrariam hæreticam; bonus vir Grysaldus subscripsit huic sentẽtiæ, sed nota, cuius sit subscriptio hæc, vel quis iste inuoluens sententias, &c. non S. Iob, sed F. Grysaldus, qui in omnibus scriptis suis semper, & vbique errauit.

VINCENTIVS Bandellus, Ordinis Prædicatorum, in tractat. de Conceptione, Serenissimo, Magno Duci Ferrariensi. *Ita Paulus Grysald. Alphab. 5. Caietanus cap. 5. & Spina.*

VERITAS 307.

VINCENTIVS Bandellus de Castronouo, Generalis Magister totius Ordinis Prædicatorum in ordine 36. non vnum tantum, sed quatuor diuersos scripsit tractatus, seu libros contra Immaculatam Virginis Mariæ Conceptionem, quos sigillatim ventilare decreuimus, licèt breuiter, quia hic fuit omnium quæ diximus in hoc libro, atque detegimus, causa, & origo. Primus ergo fuit Anonymus ille, qui suppresso nomine prodiit Mediolani anno 1475. in 4. & incipit: *Veritatem meditabitur cor meum,* de

quo egimus suprà in Trituratione numer. xix. & citamus in toto hoc Ventilabro sub titulo Anonymi. Quod autem opus illud fuerit Bandelli, est per se notũ; tum, quia omnes Nomẽclatores suæ Religionis hoc affirmant: Leander enim Albertus contemporaneus ipsius, inquit lib. 1. fol. 47. *Scripsit, præcipuè duo volumina de Conceptione B. Virginis, &c.* tum, quia ipsemet in secundo opere de Coceptione, cap. 9. fol. 16. loquens de quadam auctoritate S. Augustini hoc profitetur dicens: *Expositionem autem prædictæ auctoritatis diffuse posui in alio libello, quem Comiti Petro de Gambara intitulaui, in ratione vndecima, tertiæ viæ, &c.* atque liber ille Anonymus est dicatus Comiti Petro de Gambara, & est diuisus per partes, Vias, atque Rationes, & in illa 11. viæ 3. agit de proposita auctoritate Augustini; igitur liber ille Anonymus absque dubio est Bandelli, vel illum sibi vsurpauit, cùm esset alterius, & vtinam esset alterius, & non cuiusdã Generalis Ordinis Prædicatorum. Et quando non tot starent euidentia argumenta, stylus, fictiones, & adulterationes in tali libro contentæ indicant, nullum potuisse illius libri esse auctorem, nisi Bandellum, vel alium ipsi similem, sed quisquis ille fuerit, occultauit nomen, vt securiùs posset superseminare zizania, quæ ferè per duo sæcula creuerunt simul cum tritico, vsque ad præsens messis tempus.

In hoc ergo primo suo opere, finita prima parte (cuius aliqua verba dedimus in Trituratione) sic prosequitur: *Secunda pars continet hanc conclusionem: Impium est dicere, B. Virginem non fuisse in originali peccato conceptam, quæ probatur tribus vijs. Prima, per comparationem ad Patrem. Secunda, per comparationem ad Filium. Tertia, ad Spiritum Sanctum.* Nota hanc diabolicam (nec enim aliud meretur nomen) comparationem: cum sacratissimo, ac ineffabili Sanctissimæ Trinitatis Mysterio, quid habet originalis macula peccati? Cum Patre, Filio, & Spiritu Sancto: quomodo componitur illud, impium est dicere Beatam Virginem non fuisse in originali peccato conceptam? O impia via! quæ per peccatum tendere ausa est ad Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum. Sed taceamus propter Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum. Deinde prosequitur affirmans, quod dicere, Beatam Virginem Mariam fuisse sine peccato originali, *est contradicere sacræ Scripturæ, & est resistere fundatissimæ Fidei, & christianæ Fidei fundamenta subuertere*, atque concludit: *Qui Beatam Virginem sine omni peccato dicit, horrenda peruersitate Christianæ religioni infestus erit.* Et totum hoc dicit se probare pulcherrimis rationibus. Finitis verò Proœmio, & partitionibus sui libelli, sic prosequitur: *Incipit libellus recollectorius auctoritatum de veritate Conceptionis B. Virginis gloriosæ, &c.* Et in prima parte plura dicit, quæ breuitatis causa omittuntur, in 2. verò parte inquit: *B. Virginem in originali peccato fuisse conceptã ducenti quinquaginta Doctores tenent famosissimi.* Et hoc de ducentis quinquaginta Doctoribus semel, & iterum repetit: postea verò solum adducit ducentos, superaddens quinquaginta, quod sic demonstratur per suas classes.

Sic ergo adducuntur. *Pontifices.* 1. B. Innocẽtius. 2. B. Zozimus. 3. B. Leo. 4. B. Gregorius. 5. B. Innocentius Tertius. 6. B. Innocentius Quintus. 7. Innocentius alius. 8. B. Clemens. 9. B. Bonifacius. 10. Eugenius. *Sancti.* 11. B. Hyræneus. 12. B. Retitius. 13. B. Cyprianus. 14. B. Olympius. 15. B. Illarius. 16. B. Ambrosius. 17. B. Gregorius Nazianzenus. 18. B. Innocentius. 19. B. Crysostomus. 20. B. Basilius. 21. B. Hieronymus. 22. B. Augustinus. 23. B. Isidorus. 24. B. Græcus. 25. B. Gregorius Nyssenus. 26. B. Cassianus. 27. B. Titus. 28. B. Fulgentius. 29. B. Damascenus. 30. B. Eusebius. 31. B. Maximus. 32. B. Cassiodorus. 33. B. Theophilus. 34. B. Cyrillus. 35. B. Remigius. 36. B. Seuerus. 37. B. Beda. 38. B. Boetius. 39. B. Berardus. 40. B. Ildephõsus. 41. B. Anselmus. 42. Origenes. 43. B. Bernardus. 44. B. Thomas. 45. B. Vincentius. 46. B. Catherina. *Doctores sacri Ordinis Prædicatorum.* 47. Albertus Magnus. 48. Vgo Cardinalis. 49. Petrus de Tarantasia. 50. Hugo Gallicus. 51. Durandus. 52. Petrus de Palude. 53. Iacobus de Voragine. 54. Iacobus de Lausana. 55. Guillielmus Episcopus. 56. Martinus Polonus. 57. Hervæus. 58. Vlricus. 59. Ioannes Lictimber. 60. Ioannes de Neapoli. 61. Thomasinus. 62. Ioannes Parisiensis. 63. Bernardus de Clara-Monte. 64. Guillielmus de Alcono. 65. Ioannes Sterligatii. 66. Hugo de Argentina. 67. Nicolaus Traueth. 68. Robertus OlKot. 69. Thomas Anglicus. 70. Petrus de Polonia. 71. Nicolaus Gorran. 72. Vincentius Historialis. 73. Thomas de Suetonia. 74. Iacobus de Beneuẽto. 75. Ioannes de Verdiaco. 76. Ioannes de Biblia. 77. Iacobus de Prusio. 78. Iacobus de Losona. 79. Petrus Galdini. 80. Oldornandinus de Tuscanella. 81. Angelus de Bononia. 82. Iacobus Balbus. 83. Raymundus Compilator. 84. Albertus de Brixia. 85. Ioannes Theutonicus. 86. Bartholomæus de Pisis. 87. Raynerus de Pisis. 88. Ioannes de S. Geminiano. 89. Ioannes Dominicus de Ragusio. 90. D. Antoninus. 91. Ioan. de Turrecremata. 92. Iacob. de Cathalonia. 93. Ioan. de Mõtenigro. 94. Raphael de Parnasio. 95. Petrus Ieremias. 96. Leonardus de Vtino. 97. Dominicus de Cathalonia, *Ordinis Minorum.* 98. Alexander de Ales. 99. Bonauentura. 100. Reginaldus. 101. Ricardus de Media-Villa. 102. Guillielmus OKam. 103. Aluarus Hispanus. 104. Nicolaus de

de Lyra. 105. Bertrandus de Turre. 106. Ioannes Richardi. 107. Thomas de Ales. 108. Nicolaus de Hauquiuilla. 109. Vbertinus de Casali. 110. Fräciscus de Ast. 111. Bindus. 112. Ægidius Zamorensis. 113. Ioannes de Rupella. 114. Robertus Concio. 115. Lucas Paduanus. 116. Iacobus Pictauiensis. 117. Bertholomæus de Pilis. 118. Geraldus de Odonis. 119. Iacobus de Cala. 120. Conradus Saxo. 121. Ioannes Gallicus 122. Ioannes Scotus. 123. Iacoponus, *Ordinis Eremitarum*. 124. Ægidius de Roma. 125. Augustinus de Ancona. 126. Gerardus de Senis. 127. Facinus de Ast. 128. Iacobus de Viterbio. 129. Gregorius de Arimino. 130. Bernardus Cliueri. 131. Ioannes Theutonicus. 132. Iordanis Theutonicus. 133. Ioannes Sterigarii. 134. Henricus de Vrimario. 135. Ioannes Diuchot. 136. Vgolinus de Vrbeveteri. 137 Henricus de Vri. 138. Albertus de Padua. 139. Ioannes Gallicus, *Ordinis Carmelitarum*. 140. Guido Maioricen. 141. Paulus de Parusio, *Ordinis Carthusiensium*. 142. Ordo Carthusiensium. 143. Raudulphus. 144. Ioannes Calcar. 145. Ioannes Mocachus. 146. Socrus. *Ordinis Cisterciẽsis*. 147. Odo Abbas. 148. Hannibaldus 149. Ioannes Anglicus. 150. Doctor, cuius nomen non inuenitur, *Doctores sæculares*. 151. Hugo de Sancto Victore. 152. Richardus de S. Victore. 153. Petrus Lombardus. 154. Petrus Comestor. 155. Guillielmus Altiliodoren. 156. Henricus de Gandauo. 157. Guillielmus Cancellarius. 158. Præpositus. 159. Guillielmus Durandi. 160. Ioannes de Poliaco. 161. Guillielmus Episcopus Antitiodoren. 162. Armachanus. 163. Garricus. 164. Ioannes Valeti. 165. Alanus. 166. Ioannes CliuKot. 167. Porchetus de Saluaticis. 168. Ioannes de Albavilla 169. Adam Anglicus. 170. Ioannes de Villa-Abbatis. 171. Stephanus Parisiensis. 172. Michael de Furno. 173. Richardus Radulphi. 174 Guido Portogalen. 175. Petrus de Parma. *Doctores Canonistæ*. 176. Gratianus. 177. Ioannes Theutonicus. 178. Hugutio. 179. Bertholomæus Brixiensis. 180. Hugo Glossator. 181. Bernardus Glossator. 182. Petrus Mediolanen. 183. Guido Archidiaconus. 184. Ioannes Cõpilator. 185. Ioann. Gallicus. 186. Guillielmus Speculator. 187. Ioann. Andræas. 188. Hostiẽsis. 189. Ioann. Caldinus. 190. Petrus de Bruco. 191. Guillielmus Meten. 192. Cõpilator Speculi. 193. Vvilliermus. 194. Gilbertus Porrectanus. 195. Petrus Capnanus. 196. Petrus Rauennas. 197. Collectarius. 198. Gilbertus. 199. Dominicus de Dominicis. 200. Laurentius Calcanus. Isti sunt omnes Auctores adducti in illo libro, & nullum alium inuenies, licèt ipsum premas in torculari. Cùm ergo hic solùm sint 200. qua veritate proposuit, & dixit esse 250. includẽs in solo vno verbo, vel numero, quinquaginta mendacia? Addendo quinquaginta testes, vt sacratissimam macularet Matrem, aereos, fantasticos, & fictos?

Postquam autem in ratione 13. adduxit 43. auctoritates Sanctorum, infrà ratione 2. suæ 3. Partis proponit hoc argumentum: *Secundo, arguunt sic: Quod concessum est Euæ, non fuit decens denegare Matri Christi, sed Euæ fuit collata gratia, vt in suo ortu esset innocens: ergo & Virgini debuit conferri.* Et ad hoc argumentum statim respõdit sic: *Ad istud respondetur 1. &c. Si autem B. Virgo fuisset immediatè creata à Deo, non habuisset peccatum originale, sicut nec Eua: & ideò quòd Eua non habuerit peccatum originale, non fuit per gratiam, vel per priuilegium, sed per naturam; sicut nec plantæ, nec bestiæ fuerunt creatæ cum peccato originali, vndè comparare Virginem Euæ, quantum ad peccatum originale, est, sicut si compararem Sanctum Franciscum ad vnum asinum: certum est enim quòd asinus non habet peccatum originale, non tamẽ sequitur quòd sit purior, vel dignior B. Francisco, &c.* Vide ergo, nota, ac perpende hanc Bandelli comparationem, vt non dicam blasphemiam! sed specta, nam alia maiora videbis. Infrà ratione 6. proponit hoc argumentum: *Si B. Virgo fuisset in originali peccato concepta, sequeretur, quòd Christus fuisset filius adulteræ, fornicationis, & corruptæ: hæc autem sunt nephanda: ergo, &c.* Argumentum hoc fuit fictum à Bandello, quia nullus ex nostris Scriptoribus vtitur illo, nec ipsum inuenies in aliquo antiquo: intentionem autem Bandelli deprehendes ex responsione, quæ talis est: *Ad hoc dicitur primo, quòd si hæc ratio concluderet, sequeretur quòd B. Franciscus, & omnes Fratres Minores essent filij adulteræ, & fornicationis, & sic omnes essent spurij, quod tamen ipsi non libenter concederent, &c.* Notas, ò Lector! hæc iniqua verba, notas sed expecta; nam infrà ratione 10. dicit: Decimo arguitur: *Si B. Virgo non fuisset præseruata à peccato originali, non peruenisset ad illam summam innocentiam, ad quam peruenit, quia innocentior est ille, qui nunquam fuit peccato obnoxius, quàm ille qui postquam fuit obnoxius, reconciliatus est.* Cui sic respondet: *Ad hoc dicitur, quòd consequentia nulla est. 1. quia clarum est quòd pueri, qui post Baptismum ante vsum rationis moriũtur, sunt magis innocentes, quam B. Franciscus, qui peccauit mortaliter, & tamen non concederent, quòd illi pueri essent suprà Sanctum Franciscum.* Bandelle, quis tibi reuelauit, quòd Seraphicus Franciscus peccauit mortaliter? Non sistit hic ille bonus vir, nam infrà ratione 12. proponens hoc argumentum: *Si B. Virgo fuisset in originali peccato concepta, melius fuisset ei non esse, vel damnatam esse, quàm conceptam esse; & per consequens quam Matrem Dei esse:*

nec

hæc autẽ sunt nepharia: ergo, &c. Respõdit sic: *Dico, quòd dato, quòd concederetur, quòd tamẽ non concedo, quòd non esse, vel damnatum esse, est maius malum, quàm in peccato esse per tempus modicum, & postmodum esse sine peccato in gratia, & gloria; alioquin opporteret dicere, quòd melius fuisset B. Francisco, & omnibus Fratribus Minoribus, quòd nũquam fuissent, vel quòd damnati fuissent, cùm omnes cõcepti sint in peccato originali, quod est manifestè absurdum, & inconueniens.* Tandem his omnibus non contentus, in ratione 17. post alia multa sic inquit: *Præterea si ista ratio concluderet, sequeretur, quòd omnes infantes, & multæ Virgines, qui fuerunt præseruati à peccato mortali, fuissent nobiliori modo redempti, quàm B. Franciscus, qui vsque ad vigesimum ætatis suæ annum lasciuè viuẽs, id est, multis peccatorum mortalium sordibus se implicauit, & tamen hoc non concederent libenter, &c.* O Bandelle! quid tibi fecit, aut in quo molestus tibi fuit Seraphicus Pater meus Franciscus? Quare tot improperiis ipsum onerasti? Fuit nè Franciscus istius controuersiæ Auctor? Si furebas in filios existentes in terra, quare armalinguam vibras in Patrem residentem in cœlo? Sed qui in Virgine Dei Matre Angelorum, & hominum Regina Maria, tot adulterationibus, fictionibus, ac mendaciis, conatus est ponere peccatum originale, & maculam; quid mirum, quòd in Seraphico Francisco, aspero verbo mendacii, conatus sit collocare sordes, lasciuias, atque multa peccata mortalia?

De doctrina verò contenta in hoc primo Bandelli libro, nescio quid dicam? Nam si omnia ibidem reperta absurda, ad examen reuocanda essent, alterum conficeremus tomum, vis hoc solo vno cognoscere exemplo? Attende. In præallegata ratione 17. vbi proponit, quòd si Beata Virgo fuisset ab originali peccato præseruata, Christi pretioso sanguine non fuisset redempta, constituit ad stabiliendam suam doctrinam, hoc pro irrefragabili principio: *Item pretium redemptionis non datur nisi pro his, qui seruitutem incurrunt de facto, vel obligati sunt ad seruitutem; sed Christus per passionem suam dedit sanguinem suum in pretium redemptionis omnium, quia, vt dicit Apostolus: Dedit semetipsum redemptionem pro omnibus. Et Apostolus Petrus: Non auro, inquit, & argẽto, sed pretioso sanguine Agni immaculati redempti sumus: ergo omnes, qui redempti sunt per sanguinem Christi, de facto seruitutem incurrũt.* En quomodo ad redemptionem solùm requirit obligationem in antecedenti dicens: *Qui seruitutem incurrunt de facto, vel obligati sunt;* & in consequentia solùm deducit seruitutem de facto. His, ac similibus cõtradictionibus totus scatet liber. Atque infrà ratione 28. explicans verba Angelici Doctoris in 3. part. quæst. 27. artic. 2. ad 2. expectet lucem, &c. Et quòd in 1. lib. Sentent. dist. 44. quæst. 3. dicat, quòd Beata Virgo fuit immunis à peccato originali, & ab omni peccato actuali, inquit Bandellus: *Ex quibus patet, qualiter in 1. Sent. intellexit, B. Virginem fuisse immunem à peccato originali, non quidem in sui Conceptione, sed in suo ortu, id est, in sua natiuitate. Non igitur S. Doctor sibi contradixit, vt quidam falsi conantur asserere; sed quòd in vno loco succinctè dixerat, in alio diffusè, tranquilleque declarauit. Demùm hæc duo simul vera sunt: B. Virgo fuit concepta in peccato originali, & fuit immunis à peccato originali, in sua Natiuitate, sed nõ in sui Conceptione. Manifesta est igitur falsitas, & fictio eorum, qui hanc fictionis maculam Sancto, & Catholico imponunt Doctori, nec excusantur à grauissimo delicto. Si enim volentes de originali peccato prædicare, cupiunt scire, quid de hoc S. Thomas sentiat, debent legere, & studere, vbi de originali peccato, & sanctificatione B. Virginis diffusè pertractat, & non ad scartabellos recurrere, vel quærere in 1. Sententiarum, vbi de potẽtia Dei tractans, aliqua verba de originali peccato interserit, secundùm quod argumenta exigebãt. O scartapatia! quàm damnosa, quot, & quantis referta erroribus, quæ audent asserere Doctorem grauissimum, & omnium errorum debellatorem infatigabilem tenuisse id quod erroneum, fideique aduersatissimum, in pluribus suæ doctrinæ locis clarè, apertèque, diffusè monstrauit. Sed cùm hæc scartapatia rusticana, summæ inertiæ, ac ignorantiæ nutritia, non nisi apud ignaros, veritatisque indagandæ tardissimos reperiatur, aggressu calamo trãseamus.* Hucusque Bandellus: in quibus quamplura occurrunt notanda. Primo certissimum est, quòd Angelicus Doctor nõ in scartapaciis, sed in 1. Sent. dist. 44. artic. 3. ad 3. sic inquit: *Ad tertium dicendũ, quod puritas intenditur per recessum à contrario, & ideo potest aliquod creatum inueniri, quo nihil purius esse potest in rebus creatis, si nulla contagione peccati inquinatum sit, & talis fuit puritas B. Virginis, quæ à peccato originali, & actuali immunis fuit. Fuit autem sub Deo, in quantum erat in ea potentia ad peccandum.* Ab hoc Sententiarum libro S. Thomæ transcribimus auctoritatem, est ne hoc scartapatium? In ipso eodem modo dicit, quòd Virgo Maria fuit immunis à peccato originali, & actuali, si ab actuali fuit absolutè immunis ante Cõceptionem (vt sic loquar) & post Conceptionem, ante natiuitatem, & post natiuitatem: ergo etiam ab originali. Sanctus Thomas non distinguit inter Conceptionem, & Natiuitatem, sed absolutè, & simpliciter, cum omni vniuersalitate dicit, quod à peccato originali fuit immunis: ergo scartabellarius est ille, qui accipit ortum

ortum pro natiuitate, & non ortum pro Conceptione? Cùm ortus æqualiter vtrumque respiciat, imo potiùs indicat Conceptionem, quã Natiuitatem. Aliàs quomodo saluari possunt aliquæ auctoritates ex vestris dicentes: Virginem Mariã in ortu suo habuisse originale peccatum, si ortus sumitur pro natiuitate ex vtero. Ergo tu es, ò Bandelle! qui ex verbo, *ortus* facis scartabellum, siuè vt clarius dicamus hispanicè: *Veleta de texado, ò palillo de suplicacionero.*

Sed quidquid sit de hoc semper, & vbique, tàm in S. Thoma, quàm in aliis Doctoribus, hæc vox, *immunis*, denotat, & ponitur pro omnimoda carentia, vide suprà in S. Thoma auctoritat. 15. Item in sacra Scriptura non semel reperitur hæc vox, immunis, & semper denotat carentiam absolutam, & totalem; est ne sacra Scriptura scartapatium? Si ergo tu semper, & vbique dicis, & proclamas in tuis libris: Virgo Maria non fuit immunis à peccato originali: ergo qui dicit: Virgo Maria fuit immunis à peccato originali, ex diametro tuæ opponitur sententiæ? Hoc dicit tuus S. Thomas, & non in scartapatiis. Deindè quomodo tua interpretatio stare potest cum aliis verbis S. Thomæ? Ipse enim affirmat, quòd illa est summa puritas in rebus creatis, *quod nulla contagione peccati inquinatum sit*, & quòd hæc puritas fuit in B. Virgine: notasti Bandelle, illud, *nulla*, quomodo hæc erit vera, si habuit contagionem peccati in Conceptione? Item non dicit, est, sed, *fuit*, pro omni tempore præterito. Deniq; assignãs distinctionem puritatis Dei, & Mariæ, profert hanc: *Fuit autem sub Deo, in quantum erat in ea potentia ad peccandum*, differẽtiam constituit in potentia, non in actu, poterat enim dicere Angelicus Doctor: fuit autem sub Deo, quia de facto contraxit originale, nonne factum negat, qui ad potentiam recurrit?

Sed progrediamur vlteriùs. Dicit Bandellus: *Manifesta est igitur falsitas, & fictio eorum, qui hanc fictionis maculam Sancto, & catholico imponunt Doctori, nec excusantur à grauissimo delicto.* Quæ est hæc falsitas, fictio, ac macula imposita sanctissimo Doctori? Si illa verba extant in S. Thoma, loco citato in omnibus originalibus, nullo dempto, & illa transcribunt nostri Scriptores nulla mutata syllaba, aut apice: quæ falsitas, fictio, & macula est hæc imposita vestro Sancto, ac catholico Doctori? Quod ipse dixit, ac scripsit ad litteram, & absque vlla interpretatione, additione, vel diminutione recipimus nos. Vos verò additis, diminuitis, & alteratis textum, in quibus est ergo, vel à quibus proficiscitur falsitas, fictio, & macula vestri Sancti, ac catholici Doctoris? Item si propter hoc solùm, quod intelligimus, & admittimus vestrum Sanctum Thomam, contra intentionem, desiderium, ac mentem vestram, pro honore, gloria, ac laude Beatissimæ Virginis Mariæ Matris Dei, non excusamur à grauissimo delicto? Quid dicemus de vobis, qui in vestro Sancto, ac catholico Doctore, falsificastis, adulterastis, atque finxistis centum nonaginta octo fictiones, vitia, ac mendacia capitalia: vt demonstrauimus suprà numer. 296. videte ibi: in aliis vero Sanctis Patribus, & Auctoribus, vitiastis, & adulterastis eorum verba sine mensura, & numero, adulterationibus capitalibus, eo solo fine, & intentione, vt macularetis Dei Matrem. Quomodo autem excusaberis, o Bandelle! à delicto, qui in hoc tuo libro, seu scartabello, tot, tantasque falsitates, & ficta, falsaque testimonia contra Matrem, ac filios interseruisti? Item dicit Bandellus, quòd ad cognoscendam veritatem, recurrere debemus ad Sanctum Thomam, vbi ex professò agit de peccato originali, & de sanctificatione Virginis, vbi apertè, clarèque, ac diffusè pertractat, Virginem Mariam contraxisse peccatum originale. Recurrimus Bandelle, ad 3. Sententiarum, distinct. 3. & ad 3. part. quæst. 27. & primam secũdæ, & ad reliqua suæ doctrinæ loca, vbi agit de peccato originali, & sanctificatione Virginis, sed ibi neque clarè, neque apertè, neque diffusè demonstrat, Virginem contraxisse in sua animatione originale peccatum: hoc enim solùm bis indicat succinctis verbis, vt suprà demonstratum est, præallegato num. 296. Denique nota, quot, quantaque conuitia, ac opprobria habeant reliqua Bandelli verba, & ex hoc infer, ò Lector! quòd si omnia contenta in illo libro essent sigillatim ventillanda, hic noster procederet in infinitum.

Tandem loquendi modum in toto hoc primo Bandelli opere cognosces ex sequentibus verbis: Impugnando enim solutiones, seu (vt ipse dicit) euasiones nostras, peruenit ad quãdam ex Francisco de Mayronis, Doctore illuminato communiter dicto, contra cuius solutionem sic insurgit Bandellus: *Sed hæc euasio certè est nimis absurda, certè non illuminatus Doctor est ex hac parte dicendus, sed veriùs tenebrosus est appellandus, qui sententias claras, & apertas confundit, ac sermonibus obscuris, & imperitis inuoluit. O huiusmodi viri pectus obcæcatum! O mentem chimericis, vt aiunt, tenebris attrahere disciplinis, hic fortaße Anaxagoræ fuit, cuius niues attramenta fuerunt. O dogma diabolicum! quod in sui perniciem diuersa mendacia fingens, peruertere nititur veritatem. Falsum igitur est, & hæreticum, quòd anima in instanti suæ creationis nõ maculetur, quia anima non creatur, nisi dum corpori infunditur, vt dicit Augustinus, &c.* Hæc sunt verba Bandelli, contra Mayronem doctè, atque eruditè interpretantem quandam D. Anselmi auctoritatem

tatem, cuius lucem illuminātem non sustinens lippiditas existimauit esse chimæră tenebrosă, dogma diabolicum, atq; hæreticum mendaciū Sed Vah miser! si tergeres tibi oculos, deponētes passiones, & veritatis verba agnosceres: in nullo fuisti Anagoras quia attramētū tuum nūquam fuerūt albæ niues, sed carbones teterrimi nec respectu Doctorum, quia omnes maculasti adulterationibus, nec in ordine ad Dei Matrē, quàm macula originalis tenebræ, sine fundamēto, & veritate, sed mendaciis deturpare conatus fuisti. Et hoc sufficiat transcripsisse de hoc primo libro, seu scartabello.

Secūdus liber fuit ille impressus in ciuitate Bononiēsi, per Hugon. de Rugeriis de Regio ann. 1481. etiā in 4. sub expresso nomine Fr. Vincētii Bādelli de Castron. Tordō sub titulo: *Disputatio solēnis de Cōceptione B. Virginis Mariæ,* vbi post relata in Trituratione nu. xxiii. inquit: *Huic autē singulari puritatis excellētiæ detrahere nephādissimè videtur, qui cōtra Sāctorum Patrum clarissimas sētentias, Beatissimā Virginem in sui Cōceptione ab originali peccato immunem conātur adstruere, &c.* Deindè adducit suas cōclusiones, & corollaria sic: V*irgo Maria fuit sicut cæteri homines in originali peccato cōcepta, &c. Dicere, B. Virginem nō fuisse cōceptā in pecato originali, nō est pium, &c. Opinio quæ asserit B. Virginē originale pecatū in sui Cōceptione cōtraxisse maximè, cōgruit Fidei pietati, &c. Nō est licitū credere, aut pertinaciter asserere, B. Virginem nō fuisse conceptā in originali peccato, &c. Nō est licitū prædicare assertiuè, quod B. Virgo fuerit in sui Conceptione immunis à peccato originali, &c. Periculosum est accedere ad prædicationes illorum, quādo actu prædicāt B. Virginem nō fuisse cōceptam in originali peccato.* Deindè pro eq...itur proponēs aliqua fundamēta, pro sua stabiliēda opinione vsque ad c. 7. à quo incipiūt auctoritates Sāctorum, vt supra suis locis dedimus, vsque ad cap. 26. inclusiuè, illa verò, quę dicit deinceps, maxima indigebāt ventilatione, quia scatent vermibus velle enim omnia ventilare esset labor immensus; ideo aliquas tantummodo propositiones ipsius in medium adducam.

Sed antequam ad examen accedamus ad memoriā reuocet Lector, quæ diximus in Triturat. nu. xxxi. nam hic liber impressus à Bandello Bononiæ ann. 1481. iterum prodiit cum Additionibus ann. 1502. in Hipania, in ciuitate Hispalensi, etiam in 4. siuè à Didaco Deza, siuè à quolibet alio P. Dominicano, sub titulo Correctoris Bādelli, qui licèt multa addiderit, nec vnā saltem litteram correxit; & insuper ad ostēsionem suæ indignationis contra Frates Minores propter assūptam defēsionem mysterii Immaculatæ Cōceptionis in eadem typographia Hispalensi (vt constat ex caracteribus, & originali existēte in Biblioth. Riss. atque doctissimi Patris Didaci Nisseni, Religionis S. Basilii Magni) sub dolè absque anno, & loco impressionis, prodit libellus ille famosus cōtra Fratres Franciscanos, cuius titulus est: *Summa vtilissima errorum, & hæresum per Christum, & eius Vicarios, & per Inquisitores hæreticæ prauitatis in diuersis mundi partibus dānatarum.* Et statim inquit: *Incipit quoddam opusculum ex directorio Fidei sumptum, siuè extractum, &c.* Et totum est cōtra Fratres Minores, vocādo ipsos in cōmuni, ac in particulari hæreticos, crematos, &c. ac totam Seraphicam Religionē diffamādo mēdaciis, imposturis, ac falsitatibus, quæ superant omnem humanam poderationem. Auctorem illius opusculi fuisse Dominicanum, nō cadit sub dubitatione, vt ex multis in ipso cōtentis colligitur, sed an fuerit Deza, vel alius, inuestigare nō potui. Sed trāseat totum hoc, & videamus, qua veritate scripserunt de Matre Dei, quod nostri instituti assumptum est.

Ratione 1. inquit Bandellus, & similiter eius Corrector Hispanus, ad argumentum de redemptione pręseruatiua, sic: *Ex quibus patet quòd nullus autem mortem Christi fuit per eum redēptus, & quòd omnes, qui sunt per Christum redēpti, fuerūt aliquādo sub peccato, & ex hoc patet, falsum esse, quod dicūt quidam, B. Virginem per mortem Christi præuisam, vel promissā, fuisse redēptam.* Et ad marginem alterius exemplaris inquit: *Cōtra orationem huius festiuitatis* Et infrà: *Ex quibus patet, quòd illa distinctio de de redēptione præseruatiua est vana, & fatua, procedēs ex ignorantia significationis nominis, &c.* Vide quid dicat de præseruatione, & oratione Officii, quādo vna, & altera erāt iam approbata per Ecclesiam, & Sūmum Pōtificem dicentem: *Sicut eam ab omni labe præseruasti, &c.* Et recitātibus illam collectam, cōcesserat Indulgentias per Breue expeditum ann. 1476. Ratione vero 10. sumpta ex festiuitate Cōceptionis inquit: *Et hoc modo dico, quòd sanctissimus D. N. Papa dat Indulgētiam his, qui faciūt festum Cōceptionis B. Virginis, ratione personæ cōceptæ in proximo sanctifiādæ, non autem ratione Conceptionis, quæ cum peccato fuit, quia cùm sit vir doctissimus, & fidelissimus, credendum est, quòd nō intendit per illam Bullam cōtradicere sanctis Patribus, & Doctoribus illustribus, qui omnes, nemine discrepāte, asserūt, B. Virginem in originali peccato fuisse cōceptam. Vbi aduertēdum est, vt cōmuniter Doctores dicūt, & tāgitur in Glossa 25. quæst. 1. quæ ad perpetuam: quod Papa non potest aliquid determinare contra diuinam Scripturam, vel cōtra determinata per vniuersalia Cōcilia, vel per Sanctos Patres, quorum doctrina est per Ecclesiam approbata, vel per Summos Pontifices, in hijs quæ sunt Fidei, vel pertinent ad ius diuinū, &c. vndè dicta Augustini, & aliorum Sanctorū Doctorum, in his quæ pertinent ad fidē, & ad bonos*

mores, in maxima reuerentia à Sūmis Pontificibus habetur, sicut semper ab omnibus habita fuerunt, imo eorum dicta in sacris Scripturis exponendis, & in causis decidendis, maximè quando fundatur in sacra Scriptura, in his quæ pertinēt ad fidem, & ius diuinum, videntur esse preferēda constitutis Summorum Pontificū, &c. Et infra: Sed quādo dicta Sanctorum sunt fundata in auctoritate sacræ Scripturæ promulgante ius diuinum, tunc sunt constitutis Pontificum, & Cōciliorum præferenda, &c. Imò præferuntur determinationi Concilij, vt habetur cap. Placuit, vbi præfertur sententia Hieronymi Cōcilio Calcedonensi. Et ideò fuit, quia auctoritas Hieronymi erat in sacra Scriptura fundata, & ideò cùm Augustinus, & alij DD. sancti, ac Summi Pontifices, fundantes se in sacra Scriptura promulgāte ius diuinum, dicant, B. Virginem in originali peccato fuisse conceptam, videtur ex prædictis sequi, quòd sententia Sanctorum Doctorum, in hac parte sit dictis, & constitutis quorumcumque præferenda, &c. Et infra: Et ideò sanctissimus D. Papa Sixtus vir deuotissimus, & sapientia plenus, nolens transgredi terminos, quos posuerunt Sancti prædecessores sui in ea Bulla, in qua dat indulgentiam hiis, qui faciunt festum Conceptionis B. Virginis, ratione personæ conceptæ, videtur asserere implicitè tamen, & prudenter illam in originali peccato fuisse conceptam. Et hoc vltimum multis conatur probare, ita vt iterum deducat hanc consequentiam: Ex quibus patet, quòd sanctissimus D. noster in verbis prædictis implicitè asserit, Beatam Virginem in originali peccato fuisse conceptam, &c. Nota, quanta hic inuoluat Bandellus, non solum falsa, sed etiam à Fidei principiis aliena, à quibus supersedeo, quia ipsa se manifestant, quorū doctam censuram vide apud Christ. de Vega Palest. 3. cert. 9. fol. 103. nu. 342. Et infra loquens de festiuitate Conceptionis, inquit: Est etiam sciendum, vt quidam dicunt, & benè, quod festū istud potiùs est gratiarū actionis, quàm Conceptionis. Cùm enim hoc festum fiat per nouem menses ante natiuitatē Virginis, oportet dicere, quòd in tali die nulla sanctitas erat in B. Virgine, quia non erat adhuc anima rationalis ei infusa, quæ est subiectū sanctitatis, vel peccati, sed tali die Ioachim, & Anna carnaliter commixti sunt. Nisi quis dicat, eam de Spiritu Sācto fuisse conceptā, quod est hæreticum. De solo enim filio Dei credit Fides catholica, quòd in eodem instanti, quo sanguis purissimus B. Virginis fuit deductus ad locū generationis, tunc operatione Spiritus Sancti corpus Christi, fuit formatū, & organizatū, & simul anima rationali animatum, vt dicitur in 3. Sen. Corpus autem B. Virginis fuit per virtutem formatiuā, quæ est in semine organizatū, & formatum sicut corpus aliorum, vt dicit B. Augustinus 10. super Gen. & alij Doctores: & ideò anima rationalis fuit ei infusa 80. die à susceptione seminis, quia, vt dicunt Philosophi, in tot diebus organizatur corpus fœminæ ad susceptionem animæ rationalis. Vndè si festiuitas Conceptionis habuisset ortum à reuelatione Angelica, cùm Angelus Bonus optimè cognoscat, quādo anima B. Virginis fuit corpori infusa, mandasset vtique, quòd festiuitas illa fieri debuisset 25. die Februarij, quando anima sibi fuit infusa, & statim post infusionē sanctificata, & non 8. Decemb. quādo B. Anna semen à Ioachim ad concipiendū suscepit. Nulla enim sanctitas fuit in B. Virgine, nisi postquā corpus eius fuit anima rationali informatum, & post animationē per sanctificationem ab originali peccato mundata, &c. Hoc autē non fuit 8. Dec. vt falsè dicitur in Epistola de Cōceptione, sed 25. Febr. igitur in tali die, in quo fit festum Conceptionis, nulla sanctitas in B. Virgine fuit, &c. Et ideò benè dicitur, quòd festum hoc non est Conceptionis, sed gratiarum actionis. Quia tamen inter Conceptionem Virginis, qua fuit animata, & sanctificationē, qua fuit sibi gratia infusa modica, & quasi imperceptibilis morula fuit, possemus diem animationis eius, si esset nobis certus, securè celebrare, permaximè cùm solùm per tempus quasi momentaneum sub originali peccato fuerit, & in toto residuo semper sub gratia, &c. Fuit enim B. Virgo in toto tempore mensurante durationem sui esse semper sancta, splendida, & immaculata; excepto dumtaxat tempore quasi instantaneo suæ animationis, in quo contraxit originale peccatum, à quo citissime per copiosum munus gratiæ mundata fuit. Et propter hoc, vt dixi, celebrare possemus diem animationis eius, in quo pro maiori parte fuit sancta, sed talis dies non est 8. Deceb. sed 25. Febr. Sed quia dies Cōceptionis seminum, quando Ioachim, & Anna commixti sunt, est certus dies verò animationis, & sanctificationis subsecutæ est nobis incertus, ideo in tali die commixtionis, in quo inchoata est Conceptio Virginis, potest Ecclesia referre gratias Deo in ordine ad diem sanctificationis, &c. Quamuis enim Conceptio B. Virginis fuerit mira, non tamen fuerit sancta, &c. Huculque Bandellus, sed benedictus Deus, quia vniuersalis doctrina Bandelliana habet etiam exceptionem, nam hic præter suum communem, ac vsitatum modum, loqutus est iuxta regulas Fidei, Theologicæ, ac veritatis. Fatemur tecum, o Bandelle, quod dies 8. Decembris est certa, & ac indubitata dies: Quando Ioachim, & Anna carnaliter commixti sunt, & in qua inchoata fuit carnalis Conceptio Mariæ. Fatemur etiam tecum, quod in illa die 8. Decembris, non fuit animata Virgo Maria, nec sanctificata à peccato originali, quia nulla sanctitas fuit in Beata Virgine, nisi postquam corpus eius fuit anima rationali informatum. Fatemur etiam tecum, quod dies, hora, & instans animationis Mariæ penitùs est incertum, & quod fuit post 40. vel 80. dies à die, hora,

8.Decembris,seu congressu Ioachimi,& Annæ (licèt alii aliter sentiant,Guerra Poza, & Nouatus)tu asseritiuè affirmas ter, & quater, quod fuerit dies vigesimaquinta Februarii,transeat pro nunc admittimus tuum Kalendarium. Admittimus etiam tecum,quod festum illud celebratum ab Ecclesia die 8.Decemb.non sit gratiarum actio pro cõceptione seminum: *Et ideò benedictum est, quòd hoc festum est magis gratiarũ actionis, quàm cõceptionis carnalis, scilicet, factæ die 8. Decemb, quia tali die, in quo fit festum Conceptionis, nulla sanctitas in B. Virgine fuit.* (cuius oppositum ferè omnes antiqui Doctores,existimarunt,sed tu nũquam in antecedentibus voluisti intelligere) sed est laudes, ac gratias referre Deo pro sanctificatione facta in ipsa animæ infusione,seu Conceptione secunda, huiusque vna est tua, & mea sententia; & solum dissentimus in illa clausula: *Quia tamen inter Cõceptionẽ Virginis, qua fuit animata, & sanctificationem, qua fuit sibi gratia infusa, modica, & quasi imperceptibilis morula fuit.* Ego dico, *nulla, nec imperceptibilis morula fuit.* Ergo inter nos solùm modica, & imperceptibilis differẽtia est? Tu dicis: *Fuit enim B. Virgo in toto tẽpore mensurante durationem sui esse, semper sancta, splendida, & immaculata; excepto duntaxat tẽpore quasi instantaneo suæ animationis, in quo contraxit originale peccatum, a quo certissimè per copiosum munus gratiæ mundata fuit.* Ego vero dico sic: semper sancta, splendida, & immaculata, nec excepto dumtaxat tẽpore illo instantaneo suæ animationis, quia in illo nõ contraxit originale peccatum, &c. Ergo differentia nostra solùm est circa vnicum instans? an sanctificatio fuerit in primo, vel in secundo. Tu dicis quod Ecclesia non celebrat die 8. Decemb. conceptionem seminum illo die factam; concedo. Quia non erat subiectum capax sanctitatis, vel peccati, vsque ad animationem: concedo. Sed quod fuerit animata in vno instanti, & sanctificata in alio, hoc solùm ex toto tuo discursu, nego. Quia Ecclesia celebrat animationem, & sanctificationem factam in vno, eodemque instanti. Igitur Doctores antiqui, qui solùm dixerunt Conceptionem celebratam die 8.Decemb. non esse festiuandam, nisi per ordinem ad sanctificationem factam in animatione, nobiscum, id est, tecum, mecumque sentiebant? Dicamus ergo vnanimiter illis, vt vltrà progrediendo declarẽt, an sanctificatio illa fuerit facta in ipso primo instanti animationis, vel in secundo post aliquam morulam; si dixerint primum, erunt pro me; si secundũm, pro te; at si nihil dixerint de illo instanti, vel subsequenti morula, in rei veritate nec sunt pro me, nec pro te, vtpote indifferentes. Quo ergo fundamento tot tantosque huiusmodi adduxisti in tuo Cathalogo? qui nec de primo instanti, nec subsequenti morula loquuntur?

In ventillatione aliorum verborum prætermitto illud: *Corpus autem B. Virginis fuit per virtutem formatiuam, quæ est in semine organizatum, & formatum sicut corpus aliorum, vt dicit B. Augustinus 10. super Genes. ad litteram, & alij Doctores, &c.* Quia licèt propositio sit vera, est tamen falsum, quod S. Augustinus hoc dixerit in allegato libro. Item illud: *Ita Spiritus Sanctus non intrauit ad sanctificandum B. Virginem, nisi postquam fuit perfecta, & informata anima rationali: hoc autem non fuit 8. Decẽbris vt falsè dicitur in Epistola de Conceptione, &c.* Quod falsissima impostura est, quia in Epistola de Conceptione nec verbum extat de die 8. Decem.b. nisi illud quod infrà dabimus. Denique signo tantummodo illud: *Quamuis enim Conceptio B. Virginis fuerit mira, non tamen fuit sancta, &c.* Sæculo 14. tẽpore Ioann. de Montesono, & Ioann. Thomæ non erat mira, nec sancta, nec immaculata Mariæ Conceptio. Sæculo 15. tẽpore Turrecrem. Bandelli, & aliorum fuit mira, sed non sancta; Sæculo vero 16. tẽpore Iustini Michouiensis, & Libellatoris Romani, iam Conceptio est mira, sancta, & sanctissima, sed non immaculata. Spero autem firmiter in Deo, quod sæculo 17. erit apud vos Conceptio etiam immaculata, vt sic adimpleatur prophetia illa: Ordo Prædicatorum paulatim accedet ad sententiam magis piam, &c.

Hæc omnia prætermitto, sed non illud: *Vnde si festiuitas Conceptionis habuisset ortum à reuelatione Angelica, cum Angelus bonus optimè cognoscat, quando anima B. Virginis fuit corpori infusa, mãdasset vtique quod festiuitas illa fieri debuisset 25. die Februarii, quando anima sibi fuit infusa, & statim post infusionem sanctificata, & non 8. Decembris, quando B. Anna semen à Ioachim ad concipiendum suscepit, &c.* In tota hac ratione 10. quæ latissima est, reprehendit Bandel. omnes Fideles, & supremum Ipsorum caput in terris Summum Ecclesiæ Pontificem, vt vidimus; nunc iam ascendit ad cœlum, vt reprehendat etiam Angelum bonum: non est Angelus bonus, inquit, quia mandauit, quod festiuitas Conceptionis celebraretur die 8. Decemb.? Quid ergo dicemus, ò Bandelle! de Ecclesia Dei, quæ obseruat, quod Angelus non bonus præcepit? Angelus non est bonus, quia mandauit, quod Ecclesia tenet; & Ecclesia quæ tenet, sequitur, & obseruat quæ Angelus non bonus præcepit, quid est, an bona, vel non bona? Si bonus esset, Angelus inquit Bandellus, mandaret, quod festiuitas Conceptionis celebraretur die 25. Februarii: hoc non mandauit: ergo non est Angelus bonus: igitur tu Bandelle, qui hoc dicis, es Angelus bonus Ecclesiæ? Recurrite ergo omnes, Ecclesia, & Angeli ad vnum Bandellum, Correctorem bonum Angelorum, & Ecclesiæ, quia scivit, dicit, reuelat, & mandat, quòd nec Angeli, nec Eccle-

Ecclesia cognouerunt, sed de hoc satis, relinquat aliquid iustitiæ Sol veritatis in pennis suis. Sed vt videant Bandelli sectatores, quòd licèt Virgo Maria non fuerit animata, nec sanctificata subleuatiuè, aut præseruatiuè die 8. Decembris; quia tunc solummodo fuit inchoata eius corporea Cõceptio, in qua nulla fuit sanctitas, siuè gratia, quia nondum erat Maria; sed in alio die, hora, & instanti hucusque Ecclesiæ ignoto; siuè illa fuerit dies 17. Ianuarii, vt aliqui dicunt, siuè 25. Februarii, vt vult bonus Bandellus, aut in alio quocunque die; tamen fuit decens, conueniens, atque necessarium, & vt à Deo mandatum per Angelum suum, & ab Ecclesia seruatum, omnibus modis præcissum, vt festiuitas Conceptionis ipsa die 8. Decembris, & nõ alia celebraretur, quando Ioachim, & Anna congresi sunt carnaliter, & fuit Mariç inchoata materialis conceptio, ob plures rationes, quarum aliquas, vt Angelum vendicemus à Bandelliana calumnia, hic breuiter indicabo.

Et prima sit: ideo Angelus bonus præcepit (siuè Deus Optim. Maxim. per ipsum) vt celebraretur festiuitas Conceptionis die 8. Decembris, quia vt Angelus, & bonus optimè cognoscebat, quòd in Ecclesia Dei futura erat magna controuersia circa Virginis Conceptionem, & quòd contra eius puritatem edendi erant multi libri, & adducendi 315. Doctores, & noluit enumerari inter ipsos, vt essent 316. quia si ipse diceret: Festiuitas Conceptionis celebretur die 25 Februarii; illicò surrecturus esset aliquis Angelus nõ bonus, & arrepto calamo, sicut de aliis sic etiam diceret: *Idem tenet Dominus Angelus Bonus, Doctor Parisiensis, qui in reuelatione facta Helsino Abbati sic dixit: Festiuitas Conceptionis celebretur die 25. Februarii, &c. Hæc ille* Ex quibus euidẽter deducitur, quòd Virgo Maria cõtraxit peccatũ originale, quia si Ioachim & Anna congressi fuerunt die 8. Decembris, & Virgo Maria fuit formata in vtero paulatim, per octoginta dies; & post illos animata, sicut cæteræ fœminæ, ergo etiam cõtraxit sicut illæ peccatum originale, quia quæ fuit aliis fœminis similis in formatione, & animatione, à fortiori, fuit ipsis etiam similis in cõtractione peccati originalis. Sic inquam ex verbis Angeli Boni argumentaretur Angelus non bonus, & non absque fundamẽto: abstulit ergo occasionem doctus, atque prudens Angelus desideriis non bonis per Bandellum reuelatis, dicens ad Helsinũ: *Promitte Deo, & mihi, quòd diem Conceptionis, & creationis Matris D. N. Iesu Christi solemniter celebrabis, & celebrandum prædicabis, &c. Sexto idus Decembris, hoc festum solemnizandum tenebis, &c. Officium, quòd dicitur in eius Natiuitate, dicetur in Conceptione, excepto quod nomen Natiuitatis mutabitur in nomen Conceptionis.*

Secunda ratio sit: quia Angelus bonus optimè cognoscebat, quòd Ioachim, & Anna cõgressi fuerant ex ipsius mãdato, in longæua senectute, emortua iam libidine, ac penitùs extincta concupiscentia, atq; sine vlla delectatione carnali, &c. & vt bonus cognouit etiã, quod licèt generatio illa fuerit ex viro, & fœmina, extitit tamen pura, sancta, atque iuxta legẽ status innocentiæ peracta, & sic voluit, vt ab ipso 8. die Dec. in quo inchoata fuerat prima Mariæ delineatio, inciperet etiam festiua Ecclesiæ lætitia, reddendo gratias Deo (nota verba Angeli, *Promitte Deo, & mihi, quòd diem Conceptionis, & creationis Matris D. N. Iesu Christi solemniter celebrabis* vtrumque cõmemorat, & conceptionem, & creationem, tãquam res distinctas) primario de Mariæ creatione, animatione, ac præseruatione in anima; secundariò vero, vt medium, & via ad finem de eius conceptione carnali, ac pura generatione. Sicut enim Ecclesia in die Natalis Domini celebrat primariò natiuitatem Christi D. & secundariò partum Mariç, ac eius intactam virginitatẽ ante partum, in partu, & post partum; & in occursu Domini primo præsentationẽ filii in Templo, deindè purificationẽ Matris secũdum legem Moysis, Simeonis iustitiam, & Anneç prophetiam, ac continentiã; & sicut die 25. Martii celebrat principaliter Verbi Diuini Incarnationem, & cõcomitanter Mariç Annuntiationẽ, atque administrationem materiæ; quæ via fuit ad ipsam Incarnationem, ac præuia conditio; sic voluit Angelus, vt die 8. Dec. pro vtraque cõceptione carnali generationis, & spiritualis animationis diceretur illud: Cõceptio tua Dei genitrix Virgo gaudium annuntiauit vniuerso mũdo, ex te enim ortus est Sol Iustitiæ Christus Deus noster, secundum carnem, ex carne tua genita hodiè à Ioachimo, & Anna, & ideo præcepit celebrare 8. die Decembris, Conceptionem, & creationem.

Tertia ratio: prçcepit Angelus bonus, vt Cõceptio Mariæ celebraretur die 8. Dec. quando fuit genita, non 25. Febr. quando fuit animata, quia vt bonus cognoscebat, quòd Ecclesia in festiuitatibus suis in omnibus, & per omnia studet se cõformari mysterio patrato in illa festiuitate; cùm ergo Cõceptionis mysteriũ, fuerit quædã gratiæ præueniẽtis anticipatio, vt peccatum originale non cõprehenderet Dei Matrẽ; vult Ecclesia in suo anticipato gaudio, preuenire etiã gratias Deo, & reddere ei gloriam *de antemano*, sicut pro beneficio receperat gratiã; & sicut pro Mariæ Conceptione, nesciuit tarda molimina, Spiritus Sanctus ipsam præseruans, sic Ecclesia eius sponsa preuenit etiã Conceptionis diẽ, & sic antequàm pariat, parturit.

Quarta ratio est, quia Angelus vt bonus, optimè cognouit, quòd ex duplici capite tantummodo

modo futuris tēporibus, oppugnanda erat Mariæ immaculata Cōceptio; ſcilicèt, ex eo, quod fuerit concepta, ſicut cæteri homines: & quod ſolus Christus fuit conceptus purus, & immunis à peccato originali, & vtrique medio clauſit oſtium bonus Angelus; præcipiendo, vt ſicut Cōceptio Christi celebratur ab Eccleſia die 25. Martii ante nouem integros menſes natiuitatis ſuæ; ſic celebraret Conceptionem Mariæ die 8 Decembris, ante alios nouem integros menſes à ſua natiuitate; vt ſic dies diei eructaret verbū, & nox nocti indicaret ſcientiam; quod ſi Eccleſia ex mandato Angeli celebrat Cōceptionem Virginis, ſicut Christi Conceptionem, Cōceptio Virginea non eſt numerāda cum Conceptionibus aliorum hominum, quæ omnes ſunt noctes de nocte originalis peccati, ſed computari debet cum pura Conceptione Christi, quæ tota fuit dies de die, de ſancta, & immaculata Maria, quam tenebræ peccati originalis non comprehēderunt, & ex hoc Angelico præcepto diſcerent omnes, quod ſi Conceptio Mariæ non fuit ex operatione Spiritus Sancti, ex Virgine, & tota ſimul, ſed ex concubitu viri, ac fœminæ, & per temporum interualla diſpoſita, & ſic non diuina, fuit tamen Angelicæ puritatis, quidquid in ipſa factum eſt.

Pro complemento circa feſtiuitatem Conceptionis, & verbis huc relatis à Bandello cōtra ipſam, ſciat Lector, quod Cornelius Schultingius in ſua Bibliot. Eccleſiaſtica tom. 2. fol. 45. affirmat, quòd illa reuelatio facta Elſino contigit anno 1064. cuius dicit fuiſſe nuntium, non Angelum, ſed S. Nicolaum Epiſcopum, quòd etiā multi alii affirmāt, vt dicemus in noſtra Militia, receptamque fuiſſe prædictam Conceptionis feſtiuitatem à Canonicis Lugdunenſibus anno 1145. & ibidem inquit: *Philippus Kerſben, Carmelita, ſcripſit contra veſaniam Vincētij de nouo Caſtro aduerſus puriſſimam Conceptionem B. Mariæ Virginis latrantiš. Obijt anno D. 1485.* Vnde conſtat, quod Philippus ſcripſit contra hunc Vincentii Bandelli librum, qui, vt dixi, fuit excuſſus anno 1481. Item nota, quòd idem Bandellus. fol. 88. à tergo, ſic inquit: *Reſpondeo, quod liber ille, & Epiſtola non ſunt Anſelmi Cantuariēſis, ſicut diffusè per nouem rationes probaui in ſolut. 32. rationis alterius Tractatus, quem intitulaui Comiti Petro de Gambara.* Cum ergo in libro Anonymo loco citato reperiantur iſta: ergo Anonymus, & Bandellus idem ſunt.

Ratione ſequenti ſic inquit: *Vndecima, ratio ſumpta ex hoc quòd Papa dat indulgentiā ijs, qui dicunt Officium Conceptionis. Ad hoc fuit reſponſum, quòd (poſito, quòd D. Papa viderit illud Officium, quod multi negant, propter multa verba nugatoria, quæ in illo continentur) quòd duplex fuit Conceptio B. V. carnalis, & ſpiritualis; carnalis eſt duplex: vna quæ importat cōmixtionem ſeminum, &c. Ad orationem in qua dicitur: Deus, qui immaculatam Virginis Conceptionē, &c. Reſpōdeo, quòd B. Virgo ex Cōceptione ſpirituali præparata eſt, vt eſſet dignum habitaculū Filij Dei, non autem ex conceptione ſeminū, neque ex conceptione carnali, & ideò cōceptio ſpiritualis fuit immaculata, non autem conceptio carnalis.* Vide, o Lector! quomodo ipſemet Bādellus laborat in æquiuocum; nam ſuprà dixerat, quod die 8. Decēb. Anna recepit ſemen à Ioachimo ad concipiendum, hæc autem ſeminis receptio, fuit carnalis conceptio, quod verum, ac indubitatum eſt; hic autem dicit, quod hæc conceptio ſeminum carnalis non fuit immaculata, ſed ſi aliqua dicēda eſſet immaculata, erat illa ſpiritualis facta die 25. Februar. quis ergo, ò Bandelle! dicit conceptionem carnalē ſeminum fuiſſe immaculatā, vel de hac loquutum fuiſſe Summum Pontificē in oratione illa? Conceptionem immaculatam vocat Eccleſia, & Sum. Pontifex, non conceptionē carnalem vel ſeminis, factam die 8. Dec. ſed conceptionem naturalem, & propriā animationis fœtus, & inſtans illud, in quo anima fuit creata, & vnita corpori; ſiuè facta fuerit die 25. Febr. vt tu dicis, ſiuè 17. Ianuarij, vt alii volunt, ſiuè in quolibet alio die Decembris, Ianuarii, vel Februarii, de quo Eccleſia non iudicat, quia hucuſque occultum eſt. Si ergo tu, poſt tot controuerſias, ac diſputationes de hac materia habitas, vocas generationem carnalem, & ſeminū commixtionē factam die 8. Dec. in coitu Ioachimi, & Annæ, ore pleno Conceptionē maculatā, de qua non eſt cōtrouerſia noſtra, quod illa fuerit maculata, vt tu dicis, vel immaculata, vt inſinuare videntur Damaſcenus, S. Brigitta, Cucharus, Catharinus, & poſt ipſos alii quam plures huius ſæculi Scriptores, & nos in antecedētibus docuimus. Quid miraris, ſi antiqui Doctores laborauerint eadem æquiuocatione? Tu quo dicis, quod cōceptio ſeminum & carnalis, facta die 8. Decēbr. quando Anna ſemen à Ioachimo ad concipiendum ſuſcepit fuit maculata, mira, ſed non ſancta: tranſeat totū hoc, quia non ſtat hic ſcopus cōtrouerſię (vt optimè notauit Leonardus de Nogarolis in Prologo ſui Officii dicēs Sixto IV. *Maculatam fortaſſe legiſti Conceptionem embryonis, & ſeminis, ac propagantium; non maculatæ animæ, &c.*) ſed in illa ſecunda clauſula: *Et ideò Conceptio ſpiritualis fuit immaculata*, ſi Conceptionem ſpiritualem, vocas illud primum punctum animationis, quia tunc ſpiritus fuit infuſus, verum dicis: Si autem Conceptionē ſpiritualem vocas illud inſtans in quo gratia fuit infuſa animæ poſt vnionem, & cōtractionem peccati originalis, abſolutè erras, quia hoc modo etiā Ioannis Baptiſtę diceretur Conceptio Immaculata;

imo, & Hieremiæ, & aliorum si fuerunt aliqui sanctificati in vtero. Illud vero quod dicis Sixtum IV. non vidisse Officium Conceptionis à suo Prothonotario Leonardo Nogarolis cópositum, talis videtur chimera à te fabricata; tum, quia iussu ipsius illud fuit elaboratū; tum, quia non desunt, qui affirment Lectiones tertii Nocturni, incipiẽtes in illo Officio ante reformationem sic: *Legimus charißimi, magni Dei librum intus, & foris scriptum esse, &c.* fuisse ab ipsomet Sixto IV. compositas. Tum, quando in Romana Curia approbatur, non dico Officium Diuinum Breui Apostolico; imò neque minima Religionum constitutio, quæ exactissima recognitione semel, & iterum no examinetur? Denique, quia Nogarolis dicauit, & obtulit suum officium Summo Pontifici, & sacro Consistorio, vt illud emendarent, ac corrigerent, vt ipse dicit ad finem Prologi, & videre est in nostro Armament. Regest. col. 55. igitur fuit visum, & reuisum.

Quod Bandellus negauit Summo Ecclesiæ Pontifici, fecit ipsemet, quia examinauit minutissimè totum illud Officium, & inter alia dicit: *Ad illud quod in eadem Lectione imponitur B. Dominico, vbi sic dicitur: sicut primus Adam fuit ex terra virgine immaculata formatus, ita decuit in secundo Adam fieri. Respondeo primò, quòd mentitur in caput suum, quod talis auctoritas reperiatur in aliquo libro cōposito à B. Dominico. Ex hoc enim apertè cōcludere possumus, quòd illud Officium multis conspersum est mendacijs, cum alleget librum, quē natura nesciuit, nec ab ipsis, nec ab alijs potest ostendi. Mendaces enim faciunt, vt nec vera dicentibus credatur. Possem & ego eadem facilitate dicere, quod B. Franciscus in quodam Sermone sic dicit: B. Virgo, & si originale peccatum in sui animatione contraxerit, ab omni tamen actuali peccato immunis extitit, & filium sine iniquitate concepit, &c.* De tua in hac materia facilitate potius est mirandum, quod nō adduceres etiam pro tua opinione Seraphicum Patrem, sicut adduxisti Scotum, sed si propositam a te auctoritatē non finxisti in B. Francisco confessore, finxisti tamē illam in S. Erardo Martyre, vt videre est num. 73. & ferè eandē in Thoma de Linchino, num. 298. & alteram illi simillimam in Nicolao de Achiora num. 220. quia cum essent Auctores incogniti, & fortè etiam ficti, veritas in tenebris in æternum maneret sepulta. Item si non hanc auctoritatem numero, alias eiusdem farinæ finxisti in 150. Doctoribus, vt ex tuis Catalogis in hoc Ventilabro Veritatis Sol demonstrauit; imo nullus, & iterum dico nullus fuit, nec est, ex aliis vsque ad num. 315. qui à calore fictionum, &c. in toto, vel in parte se absconderit. Si mendaces faciunt, vt nec vera dicentibus credatur, quid dicemus de te, qui nūquam, vel ferè nunquam, quia rarissimè veritatem dixisti? Sed iam ventilare oportet illud a te dictū contra Leonardum de Nogarolis, vel potius contra Officium à Sede Apostolica approbatum. *Respondeo primo, quod mentitur in caput suum, quod talis auctoritas reperiatur in aliquo libro cōposito à B. Dominico, ex hoc enim apertè concludere possumus, quòd illud Officium multis conspersum est mendacijs, cum alleget librum, quem natura nesciuit, nec ab ipsis, nec ab alijs potest ostendi:* igitur eodem modo quando tu, vel tui allegant libros, quos natura nesciuit, & nec a te, nec ab alio possunt ostendi, dicere debemus. *Respondeo primo, &c.*

Sed attende librum S. Dominici contra Albigenses, seu de corpore Christi, negant pariter tecum Ioannes de Montesono in illa sua Resumpta contra immaculatam Conceptionem ad ann. 1380. Ioannes de Turrecremata scribens ad ann. 1437. par. 13. cap. 2. fol. 162. à tergo, dubitat de libro, sed non absolutè negat: Barleta in serm. de Cōceptione fol. 224. scripto ad ann. 1470. Barth. de Spina scribens contra Conceptionem ad ann. 1535. absolutè negat par. 6. cap. 6. fol. 83. Denique Maluenda in libro de Paradiso cap. 60. fol. 191. dicit, librum illum non fuisse S. Dominici, sed cuiusdam Dominici de Pantaleonibus Florentini, Ordinis Prædicat. qui ad ann. 1262. scripsit de corpore Christi, & contra immaculatam Conceptionem, vt diximus in Trituratione etiam hoc negauit quidam Fran Siluius in 3. par. fol. 92. Ecce tota classis negatiua. Sed attende ad affirmatiuam. Antonius Senensis in sua Bibliot. fol. 68. Ioann. Mich. Pius par. 2. lib. 1. col. 2. & ipsemet Maluēda in Annal. ad ann. 1206. fol. 63. & fol. 72. & citat Flaminum, & Petrum Monachum, cap. 8. vnanimiter affirmant, quod S. P. N. Dominicus de Guzman scripsit non tantum vnū, sed duos libellos Fidei Catholicæ contra Albigenses, qui in ignem coniecti diuersis vicibus ab igne resilierunt illæsi. Sistamus hic parumper in Auctoribus. Historiam de libro isto proiecto in igne a S. Dominico, & illæso resiliente, atque super trabem cuiusdam domus mirabiliter collocato semper, & vbique depingunt tui Patres Prædicatores (& meritò) in claustris suorum Conuentuum, compone ergo modo ista? quãdo agitur de scriptis, vita, ac miraculis S. Dominici apparet liber, & duplicatus quando loquimini de Conceptione sacratissimæ D. Mariæ non fuit talis liber in rerum natura, nec vnus? nec vnus. Quid est hoc Patres mei? Conceditis calamo, & penicillo ad vestri Patris Dominici gloriam, & honorem, quod negatis litteris, ac verbis, quando agitis de Virginis Virginum, ac Dei Matris immunitate, & puritate? Quid est hoc Patres? Vultis videre, conceditis, ac prædicatis librum illum illæsum fuisse ab igne, quia

erat

erat opus S. Dominici, & continebat intus verba Dei, & non vultis videre, concedere, aut prædicare, quod liber ille Virginalis opus Domini scriptus intus, & foris ipso Verbo æterno fuerit illæsè custoditus ab incendio peccati originalis? Defuit ne Deo aliqua trabes in domo sua, vt liberaret Matrem à læsione peccati? Sed ad rem, vt liberemus Nogarolum, & officium Diuinum à flamma Bandeliana. De isto libro S.P.N. Dominici loquuntur S. Antoninus 3. part. tit. 19. cap. 1. §. 1. fol. 91. colum. 1. Theodorus de Apoldia lib. 1. cap. 6. & apud Surium tom. 4. Leand. Albertus lib. 1. fol. 9. à tergo de vita S. Dominici. Vincent. Bellouacensis lib. 29. cap. 96. Iacobus Ianuēsis in legenda Lõbardica. Claudicus del Rota ibidem lection. 108 fol. 84. col. 4. Ferdinādus del Castillo lib. 1. cap. 8. Ioannes Garzon de Bononia in vita S. Dominici in principio fol. 9. Petrus de Natalibus lib. 7. cap. 22. Lippomanus part. 2. vitæ Sanctorum. Pelbartus à Themesuar 4. part. Stellarii artic. 1. & part. 2. art. 3. Canisius de B. Virgine lib. 1. cap 7. Cocius in Thesauro tit. 3. num. 1. Galatinus lib. 7. cap. 5. Antonius Cucharus in Elucidario, fol. 63. col. 3. Henricus Helmesius Serm. 7. de Concept. Bernardinus de Bustis, Serm. 5. & in suo officio Salmeron ad Roman. 5. dist. 52. Mauritius Hyllaretus Serm. de Conceptione. Suarez 3. par. quæst. 27. dispur. 3. sect. 5. Gab. Vasquez disput. 117. Petr. Ojeda in Apolog. cap. 8. Salazarius Sæculo 13. fol. 421. Ioannes Tamaius in S. Epitafio ad annum 1209. fol. 245. Alanus Parisiensis in Prolog. , & ancill. 2. Ioann. Vitalis ibidem. Frācīscus de Torres fol. 397. Ludouicus à Turri de Verona part. 2. Cõpendii Virginei honoris fol. 61. col. 1. Ludouicus Carvajalius in declamat cap. 31. Petrus Posinus cap. 13. fol. 168. Andræas Duvallius tom. 1. in 1. 2. pag. 267. Tartaretus in 3. dist. 3. Angel. Manrique in Annalibus Cister. tom. 3. ad ann. 1207. cap. 2. nu. 8. Martinus Philippus in Theatro excellentiarum SS. Deiparæ. tom. 2. pagin. 1209. Bartholomæus Guerrero fol. 6. Frācīscus Maria Pistoia fol. 161. Dominicus Moerbetius fol. 137. Ludouicus Tena in Sermone Conceptione. Seraphinus Razzi in vita S. Dominici fol. 5. licèt affirmet fuisse folium carthæ tantum. Franc. Amolaz in lib. Triumphus Virginis ab originali fol. 30. num. 57. Antonius Palao cap. 7. Laur. Surius tom. 4. Armamētarium nostrum Seraphicum col. 553. Clichthoueus tract. de Concep. Fenardentius in cap. 5. ad Rom. Bernardinus de Vzan. fol. 58. Petrus Thomæ citatus ab Vzano fol. 59. Tabula antiqua Barchiconensis. Ioann. Antonius Velazquez lib 4. fol. 367. Sebastianus Nobaes fol. 291. Christophorus de la Vega Palest. 3. Certam. 3. Ioann. Obando in 3. fol. 129. Ioannes à S. M. in supplici libello fol. 274. Antonius de Leon Pinelo latè in Bibliothec. man. classe 12. Didacus Alph. Maluenda in tract. de Concep. Stephanus Mendez. Anonymus de Concept. Godescalcus serm. de Concep. Hyppolitus Marraccius, in fundatores Marian. fol. 159. Ioann. Eusebius Nieremberg in lib. Exceptionum cap. 23. fol. 351. Vincent. Iustinianus Antist. Petrus Cœnobi Vallis-Sarnensis in Historia Albigensium cap. 7. fol. 23. licèt in nouissima editione facta Trecis ann. 1616. dicatur fuisse schedulam. Breuiarium Monialiū Conceptionis. Breuiarium Hispalense, anni 1563. breu. Abulense. Breu. Compostellanum. Breu. Placentinum. Breu. Carmelitarum. Fuit nè, ò Bandelle! vnus Leonardus Nogarolis, qui mentitus est in caput suum? Væ illi, qui etiam est mentitus in caput aliorum.

Vltra progreditur Bandellus dicens: *Vbi est aduertendum, quod vir iste, qui cõposuit hoc Officium, videtur reprehēsione dignus. Primo, quia cum in Epistola illa, quæ B. tribuitur Anselmo, ex qua hæc festiuitas sumpsisse videtur exordium legatur, quod Elsino quærenti ab Angelo, quo in hac festiuitate vti deberet officio? Respondit ei Angelus mandando, vt omne officium, quod dicitur in eius Natiuitate, totum in festo Conceptionis diceretur, excepto quod nomen Natiuitatis in nomen Conceptionis mutaretur. Sed cum iste in compositione huius officij prædicta non seruauerit, de duobus alterum sequi de necessitate videtur, vel quod Epistola illa nullius est auctoritatis, vel quod vir iste tanquam temerarius contemptor extitit Angelicæ, & Diuinæ reuelationis. Secundo arguendus est, quia cum à iuuentute, vsque ad hanc decrepitam ætatem, non multa in se signa spiritualitatis ostēderit, sicut testes sunt omnes qui vitam & eius præclara gesta nouerũt, nõ est veritus se iactare, aliquid per reuelationem intellexisse, quod Doctores antiqui vita sanctissimi, ingenio præclari, Fide feruentes, virtute perspicui non intellexere. O stupendum & inauditũ prodigium! vt fumus cādelæ hunc hominem tam faciliè erudierit! Quod tam amplissimos viros, carne purissimos, mente deuotos, morum grauitate venustos, atquè omni humana, diuinaque scientia præclaros, lumen Diuinæ gratiæ non instruxit. Videtur tertio redargutione dignus, quia in re tam graui, tamque periculosa, falsas auctoritates adducit, Doctores nominat, reticendo libros (quia eos non vidit) quos certè natura non habet, nec ipse, nec alius potest ostendere; & ideo propter huiusmodi, quidam dicunt, quòd sanctissimus D. Papa illud officium non vidit, quia cum sit vir doctissimus, & Doctores & auctores nunc & semper in summa veneratione habuerit, non est faciliter credendum, quod intendat præstare fauorem ijs, qui sententijs Doctorum Sanctorum contradicunt, si tamen illud officium viderit, omnia prædicta sic intelligēda sunt, sicut per nos sunt superius exposita.* Hæc Bandellus contra Leonar-

de

de Nogarolis, Prothonotarium Apostolicum; conuitia & opprobria exprobrantis per se nota sunt; egit enim cum Nogarolo, sicut fecerat cũ Panormitano, vt vidimus num. 295. sed si ibi malè, hic pessimè. Nam Leonardus fuit pius, ac doctus vir, vt indicant libri illi à se compositi de Beatitudine, & de Mundi æternitate impress. Venetiis 1486. in folio.

Impostura vero præcipuè, sunt tres, & in omnibus illis cecidit miserabiliter ipsemet Bandellus. Reprehendit Nogarolum: Primo, quia edidit Officium diuersum, ab illo reuelato per Angelum Elsino Abbati, & sic fuit temerarius contemptor Angelicæ, atque Diuinæ reuelationis. Heus tu Bandelle, qui hæc dixisti, cum ad annum 1505. esses tui Ordinis Generalis Magister, edidisti Officium pro die Conceptionis sub titulo Sanctificationis, vt diximus in Trituratione, & infrà dicemus: seruasti ne in illo Officio reuelationem Angelicam, & Diuinam? Tu illud elaborasti absque mandato, scientia, vel permissione Sedis Apostolicæ, & illud intermisisti in Breuiariis tuæ Religionis, iuxta quam reuelationem Angelicam, vel Diuinam fecisti hoc? Leonardus Officium suum ædidit mandato Pontificis, illud præsentauit Summo Ecclesiæ capiti, & sacro Cardinalium Cõsistorio: Videns autem quod non solùm fuit approbatum, sed etiam concessæ Indulgentiæ, per manus ipsius Sedis Apostolicæ, fuit diuulgatum & receptum, tam ab Ecclesia Romana, quàm ab omnibus ferè aliis particularibus; cùm autem nihil horum obseruaueris in tuo Officio, quis ex vobis temerarius cõtemptor fuit Angelicæ, atque Diuinæ reuelationis? Nogarolis illud subscripsit sub titulo Conceptionis, iuxta Angelicum preceptum, tu sub titulo Sãctificationis, quis ergo est reprehensione dignus? Secundo, arguit Nogarolum, quia nõ est veritus se iactare de Diuina reuelatione, &c. Hæc falsa impostura est Bandelli, quia Nogarolis nullibi dicit neque insinuat se per reuelationem aliquid dedicisse, imò deuotissimè, ac modestissimè loquitur in sua peroratione ad Pontificem, quæ incipit: *Beatissimo, ac Domino, verè*, & si non credis, lege ipsam in Officio excusso Romę anno 1477. à quo illam transcripsi in nostro Armamẽtario, Regesto col. 49. Tertio, redarguit Nogarolum, quia cum adduxisset aliqua dicta Sanctorum in suo Officio, non assignat libros, vel capita, vnde ipsorum auctoritates extraxerit. Sed, tu Bandelle, quare in tuo Officio non obseruasti, quod in Leonardo reprehendis? Ille ex dictis Sanctorum solùm compaginauit sex lectiones primi & secundi nocturni, tu omnes nouem Lectiones formasti ex auctoritatibus: ergo si Leonardus fuit temerarius, & reprehẽsione dignus vt sex, tu vt nouem. Ille adduxit auctoritates Hieronymi, Augustini, Ildephõsi, Hillarii, Cypriani, Basilii, Ambrosii, Originis, Anselmi, Cyrilli, Bernardi, Thomæ, Dominici, Richardi de S. Victore, & ex illis 14. Doctoribus adducit sexdecim auctoritates, non signando citationes, tu Bandelle in tuo Officio adduxisti sequentes, Bernardum, Ambrosium, Magistrum Sẽtentiarum, Augustinum, Gregorium Eusebium Emissenum, Leonem, Hieronymum, Athanasium, Theophilum, Anselmum, & ex his vndecim Doctoribus adduxisti viginti, & ampliùs auctoritates, etiam absque vlla citatione, provt suprà positas relinquimus, & etiam in nostro Armamẽtario Seraphico in Regesto, col. 220. vbi quàmplures detegimus fictiones, vitia, & adulterationes capitales: quis ergo reputari debet pro temerario, atque falsario? Si aliqualis in Officio Nogarolis fuit defectus, ipsum excusant pietas, deuotio, amor, & gloria Dei Matris, quæ omnia in tuo desunt Officio, quod magis videtur Panegyricum, & Encomium peccati originalis, quàm Conceptionis sacratissimæ Mariæ Officium: quis ergo est reprehensione dignus? Quis cœcus? Audite insuper vestrum Ambros. Catharin. in 2. opusc. lib. 3. de. 4. testim. fol. 59. loquentem de hoc Officio Nogarolis, ac dicentem: *Nam Ecclesiæ quæ celebrant de sanctificatione, sunt paucissimæ, & in Italia & solùm, nisi fallor, in ordine nostro! omnes aliæ Religiones cæperunt tandem, vt intelligo absque controuersia festum, & celebritatem Conceptionis, & huic officio, & Missis est applicatus honor indulgentiarum: vt latè patet ex dictis vtriusque Decretalis Sixtinæ, & ita fuit bene intellectum ab initio ab illis præsumptuosis, qui cæperũt aduersus illud officium prædicare, & blasphemias dicere, &c.* Istæ blasphemiæ dictæ, scriptæ, & prædicatæ contra Officium ab Apostolica Sede approbatum, ortum habuerunt ab vnico Bandello.

Deindè infrà inquit Bandellus: *Duodecima ratio fuit talis Vniuersitas Parisiensis determinauit, quòd B. Virgo fuit in originali peccato concepta: ergo ita est. Ad hoc fuit responsum, quòd Vniuersitas Parisiensis tempore, quo Doctoribus clarissimis florebat, determinauit hæreticum fore, tenere B. Virginem non fuisse cõceptam in peccato originali, vt dicit D. Albertus Magnus in 3. Senten. & Guillielmus Altisiodorẽsis in libro Summæ suæ, & Ioannes de Poliaco in quodlib. 3. Et ideò non est verisimile, quòd Doctores moderni oppositum determinauerint. Quòd si fecissent, dicendum est, eos fuisse temerarios, & præsumptuosos; quia contra Scripturarum monita terminos sunt transgressi, quos posuerunt Patres eorum, qui omnes vnanimiter tenuerunt B. Virginem fuisse in originali peccato conceptam, vt dicit Dominus Bonauẽtura. Maior enim fides adhibenda est Doctoribus antiquis, qui sua doctrina, &c.* In quibus verbis sequentia notantur.

Pri-

Primo, quòd in vtroque originali sic extat hæc auctoritas, in qua videtur deficere ly, *non*, sic enim oratio facit legitimum sensum. *Quòd B. Virgo non fuit in originali peccato concepta*, sed nec hoc caruit summa malitia, qua confirmatur, quod diximus in Ventilabro pagina 152. col. 2. vide ibi. Secundo, falsum est, quod Albertus Magnus, Guillielmus Altisiodorensis, & Joannes de Poliaco dixerint, ab Vniuersitate Parisiensi determinatum fuisse: *Hæreticum fore, tenere B. Virginem non fuisse conceptam in peccato originali*, vt videre est suprà suis locis. Tertio, notare debes illud, *Vniuersitas Parisiensis tempore, quo Doctoribus clarissimis florebat*, quasi iam illa insignis Vniuersitas absolutè caruerit Doctoribus clarissimis, solùm quia sustinuerunt ex Decreto, & voto, Virginem Mariam fuisse conceptam absque originali peccato. Quarto, quod non ignorabat Bandellus, Vniuersitatem Parisiensem, Decretis, ac Constitutionibus, nec non speciali voto, determinasse, Virginem fuisse conceptam absque originali peccato, imò actibus positiuis coegentem, Ioannem Thomam, atque Ioannem de Montesono, & alios in hac materia, vt palydoniam recantarent. Et tamen vt introduceret suum improperium, loquitur conditionaliter: *Quòd si fecissent, dicendum est, eos fuisse temerarios, & præsumptuosos*. Hinc est, quod Bādellus omnes Auctores, quos inuenire potuit pro sua sententia, vocauit Doctores Parisienses, & clarissimos, licèt nunquam viderint Parisios, in claro, vel in obscuro, vt in ipsis carperet, & reconueniret præsentes.

Infrà ratione 25. sic inquit: *Beata Virgo fuit super Choros Angelorum exaltata: ergo fuit sine peccato concepta. Ad hoc negatur consequentia, quia vt quidam Minores dicunt: B. Franciscus fuit exaltatus super omnes Choros Seraphicos, & secūdùm veritatem fuit exaltatus super multos Angelos, & tamen fuit in originali peccato conceptus, & ante conuersionem suam, vt in eius sacra legitur historia, multis peccatis actualibus inuolutus, &c.* Hucusque nullum ex nostris Doctoribus legi, qui ab exaltatione Virginis Mariæ super Choros Angelorum, voluerit deducere immunitatem ipsius à peccato originali; & sic hæc ratio supposita fuit à Bandello, vt contra S.P.N. Franciscum inueheretur, & ipsum à cœlo in peccatorum cœnum dimitteret, qualis fuit hæc sacra Historia? Si eius legenda: ibi solùm dicitur: *In vanitatibus nutritus indecenter*: quis ergo tibi reuelauit, quòd illę vanitates indecentes fuerunt multa peccata actualia? Deindè ratione 33. reprehendit nos, quia in confirmationem nostræ sententiæ adducimus Machometi auctoritatem dicens: *Quòd Machometani testimonium adducunt Machometi; Christiani verò testimonium Christi, & Sanctorum eius requirunt*. Si hoc fuit malitiosè dictum, vt se, & suos faceret Christianos, alios vero non ita, sed Machometanos, ipse videat. Turrecremata par. 11. cap. 10. vocant etiam hoc turpissimum argumentum. Fratres mei, non fuit turpe adducere Ioannem de Poliaco, Auctorem dānatum pro vestra sentētia? Non fuit turpe adulterare vt Sanctos qui sancti non decerunt? Non fuit turpe, quòd ista verba adducantur a Paulo Burgensi in scrut. Scrip. part. 2. cap. 2. dist. 2. & aliis 36. Doctoribus? Sed, &c. Deindè prosequitur sic: *Et ideò à fide Christi alienos se esse ostēdunt, qui in his quæ ad fidem pertinent relicta Scriptura sacra, seu Sanctorum Doctorum Machometi testimonium requirunt, qui inimicus Fidei christianæ extitit, & legem suam multis erroribus impleuit. Non enim mirum est si ipse primus hunc errorem seminauit, &c.* Nota amore Dei hæc vltima Bandelli verba.

Ratione vero 34. ad argumentum illud: Cōceptio B. Virginis præcessit in mente Diuina, cuiuscumque puræ creaturæ cōceptionem. Respondit sic: *Ad hoc dicitur, quòd illud antecedens potest intelligi dupliciter, vno modo, quòd Conceptio B. Virginis priùs fuerit in mente Diuina intellecta, quàm conceptio cuiuscumque creaturæ fuerit in se ipsa in rerum natura, & hoc modo antecedens est verum, non solùm de Conceptione B. Virginis, sed etiam de conceptione omnium hominum, & asinorum, &c. Alio modo potest esse sensus, quòd Deus in mente sua priùs cōceperit, & intellexerit Conceptionē B. Virginis, quàm conceptionem cuiuscumque alterius creaturæ, & sic antecedens est falsum, & hæreticum, quia Deus vnico actu omnia intelligit, &c.* Nota, quomodo comparat Conceptionem Virginis conceptioni omnium hominum, & etiā asinorum, ò, ò, ò Bādelle? Hec, & alia innumerabilia adducit in illo libro, & sic concludit: *Hæc igitur sunt rationes, quæ coram excellentia tua fuerūt adductæ per Dominum Episcopum, & Magistros sacri Ordinis Minorum, Carmelitarum, & Seruorum, quas omnes partim in disputatione, partim in Lectione breuiter, clarè, apertèque dissolui: Verum quia Magister Bartholomæus Feltrensis, Ordinis Minorum, quasdam rationes, nihil ad propositum facientes adduxit, mihi visum est illas hoc vltimo loco adducere, &c.* Episcopum illum pro illibata Virginis Cōceptione dimicantem, existimo fuisse Ferrariensem, qui disputationi interfuit. De hoc litterario congressu sic loquitur Michael Pius part. 2. lib. 3. col. 93. loquens de Generali Vincentio Bandello: *Valse assai nelle dispute: disputò alla presenza de Innocentio Ottauo, che conosciuto il valore, lo creo subito Maestro. Disputo della sanctificatione, dinante ad Ercole Estense, Principe di Ferrara e cosi egregiamente, che come à vincitore applaudendogli gli astātisu sù le braccia*

cia da loro portato dalla Cathedra, al Conuento, &c. Hoc credunt sciolí, & nouitii suæ Religionis.

Hic liber de disputatione Ferrariensi fuit iterum impressus sub nomine ipsius Bandelli, & est ille, qui prodiit anno 1502. cum iam esset sui Ordinis Generalis, absque loco impressionis, cõtinens omnia ad litteram, quæ in antecedẽti nulla mutata syllaba, saluo quod in hoc Corrector, seu Cõtinuator addidit in principio Epistolam præliminarem sub hoc titulo: *Reuerendissimis. ac colendissimis Patribus sacri Ordinis Prædicatorum Professoribus, huius libri Corrector, humile obsequium, & promptam obediẽtiam, &c.* Hunc autem Correctorem existimo fuisse Hispanum, atque Didacum Deza, vt dixi in Trituratione num. xxxi. Insuper liber ille adducit in principio Bullam, seu Constitutionem Sixti IV. incipientem: *Graue nimis,* in corpore autem habet quàmplures additiones, ac marginales notas, à Correctore additas. Ad finem autem libri adducuntur duodecim rationes, quare Religio Prædicatorum illam de sanctificatione Virginis post contractionem peccati originalis, ita tenaciter defendat. Deindè agit de auctoritate Concilii Basiliensis. Denique cõcludit aferendo quandam reuelationem S. P. N. Francisci, ac Religionis eius sic: *De Statua mirabili quæ apparuit B. Francisco similí illi Statuæ Nabuchodonosor, in qua fuit prophetatum de quinque statibus Fratrum Minorum, cum expositione mirabili, & stupenda. Quæ quidèm visio extracta est à libro Floretorum S. Frãcisci, Venetijs à quodam notabili, & docto viro: liber autem ille est antiquissimus, & multa admiranda continentur ibidèm, & fuit transcripta præsentibus quinque testibus fidedignis, in anno Domini MCCCC. LVIII. idibus Septembris. Ponitur autem dicta visio in Floretis, impressis vulgari lingua capitulo LXXXIII. licèt quædam verba malitiosè illic subticeantur, quæ in antiquis de manu inueniuntur.* Et adducit visionem quæ sic incipit: *Cum semel S. Franciscus deuotè oraret, &c.* Hæc sunt quæ in illo libro Bandelli, iterum typis mandato, addidit illius Corrector, nam omnia alia extant in primo originali, ita vt neque accidentaliter quoad errata, & vitia impressionis, saltem vnam correxerit litteram: neque quoad essentialia, quia Auctores veros, & falsos, atque auctoritates vitiatas, & fictas, in tactas dereliquit. Et sic nescio, quo titulo vocetur Corrector, sicut neque quo fundamento adduxerit illam visionem de statua Nabuchodonosoris figuratiua Religionis Seraphicæ? cum in prædicta reuelatione nihil sit pertinens ad Conceptionem Virginis Mariæ. Nisi vt omnibus modis macularent Fratres Minores? Sed propter hanc cœli, terræque Dominam, ac Verbi Diuini Matrem, obque defensionem eius incontaminatæ puritatis, libentissimè, ò Fratres, omne sustineamus, & sustinebimus opprobrium. At non obstante nostra patientia, necesse est ventilare paleas istas, ad indagandum solùm vnum veritatis granum. Et in primis certum est, quod de visione illa mirabili, ac de statua visa à S. P. N. Francisco, suam Religionem præfigurante, dicitur, non solùm in Floreto, sed etiam in omnibus nostris Chronicis, in omnibus Legendis S. Francisci, in Annalibus, Speculis, ac Cõformitatibus: nihil enim inter nos est magis decantatum adhuc in cocionibus, colloquiis que. Hoc supposito, totum illud, quod hic dicit Corrector bandelli de transcriptione illa Venetiis facta à quodam notabili viro, præsentibus quinque testibus fidedignis, & quod in impressis quædam verba malitiosè subticeantur, &c. Totum est fictum, falsum, & malitiosè adductum. Voluit enim Corrector aliqua addere ex propriis in illa visione, in opprobrium Religionis Seraphicæ, & vt hoc posset efficere, absque eo quod deprehenderetur eius mendacium, aufugit ad antiqua originalia de manu existentia Venetiis. Ratio est concludens: hic Hispanus Corrector scripsit anno 1502. vt diximus in Trituratione, & constat ex eius libro. Anno verò 1492. prodierat Hispali excussum Floretum lingua Hispanica apud Menardum Vngut Alemanum in fol. & cap. 83. adducit illam visionem, à qua ipse transcripsit, ac finxit pro libito quidquid sibi in buccam venit: nam Floretum impressum Venetiis, neque antiquius, neque editum anno 1576. apud Petrum de Franceschi in 8. non habent caput 83. nec de tali statua mentio fit in toto libro Floreti. Mentietur ergo opus oliuæ, & arua non afferẽt cibum neque Floretum dedit fructum suum.

Tertius liber editus à Bandello pro sua opinione, est ille qui absque loco, & anno impressionis prodiit sub nomine Petri de Vincentia, Ordinis Prædicatorum, de quo egimus in Trituratione num. xxi. & xxv. quod autem sit Bandelli, atque nomen Petri de Vincentia fictum, & suppositum, persuadetur his rationibus. Prima, quia de tali Petro de Vincentia scriptore, nullus Nomenclator Ordinis Prædicatorum mentionem facit, neque ex professò, nec incidẽter. Secunda, quia non solùm Auctores, & auctoritates, sed etiã verba ipsa, vt sunt in Petro de Vincentia, extant ad litteram in Vincentio Bãdello, saluo quod Bandellus addit aliquos Auctores, non existentes in opere Petri de Vincentia. Tertio, quia liber Petri de Vincentia est excussus characteribus Brixianis, vbi Bandellus residebat. Quarto, quia cùm liber ille fuerit excussus ante secundum, & tertium opus Bandelli, nunquam citat, & adducit pro sua opinione hunc Petrum de Vincẽtia. Quinto, quia neque Deza, nec Grysaldus de tali Petro Vincentino men-

mentionem faciunt. Sexto, ex stylo, titulo, ac anonymo. Septimo, dato, quod fuerit Petri de Vincentia, vel Hieronymi Albertuccii, illi tantummodo fuerunt Compilatores, seu Abbreviatores operis Bandelli, & sic semper refundētur in ipsum falsitates in tali libro contentæ. Ex his, & aliis existimo Vincentium Bandellum, in sua iuuentute edidisse nunc librum, & ficto nomine Petri, appoluisse cognomē de Vincentia per respectum ad suum Vincentii, vt sic sub nomine alterius posset sine aliqua erubescētia, periculo, & nota falsarii, fingere, & adulterare omnes auctoritates Sanctorum. Hoc ergo fundamento posito, hic fuit primus. Deindè edidit secundum Anonymum, dicatum Comiti Petro de Gambara, in quo etiam suppresso nomine, auxit suas chimericas falsitates. Deinde edidit tertium, in quo reuelata facie adduxit Auctores, & auctoritates, existentes in duobus antecedentibus Libellis, vitiatas, fictas, atque suppositas. Vt sic ad omnem interrogationem posset dicere; Auctor ille, vel auctoritas hęc, adducitur à Petro de Vincentia, & Anonymo in suis libris de Conceptione; sicque in sua sacra Religione plures inuenirentur scriptores contra Immaculatam Virginis Conceptionem deriuatî ab vnico fonte. Totum hoc confirmatur ex Anton. Senensi fol. 263. vbi loquens de Bandello sic inquit: *Scripsit de Conceptione B. Virginis temporibus diuersis, duo volumina, alij verò asserunt quod tria, & vnum ex istis creditur esse illud, quod sine Auctoris nomine habetur impressum, quod est recollectum ex auctoritatibus SS. Patrum, ad probandum sententiam D. Thomæ, de Conceptione B. Virginis, & incipit: Veritatem meditabitur cor meum, &c. Aliud Opusculum scripsit de eodem argumento, in quo ducētorum & sexaginta Sanctorum & Doctorū testimonia citat, quibus eadem D. Thomæ stabilitur sententia, & liber fuit diuersis vicibus impressus, &c.* De his nulla est dubitatio, quia ipsemet Bandellus fatetur esse suos. Si autem scripsit tertium librum, seu volumen, vt dicit Senensis, nō potest esse aliud, nisi ille Petri de Vincentia. Sed si Petrus de Vincentia est distinctus a Vincentio Bandello, transeat, quia de hoc nolo contēdere, precipuè cùm Vincentia, & Vincentius sicut in nomine fuerint etiam similes in decapitatione auctoritatum, & verborum adulterationе, sicut Herodes, &c.

De hoc opusculo edito sub nomine Petri de Vincētia, scire debet Lector, quod Secundo fuit excussus Tholosæ. Tertio Panormi, & Quarto Venetiis in octauo, vt sic illud occultè denominarent per mundum ad decipiendum pauperes imperitos. Sed cognita astutia, ac falsitatum aggregatione in ipso cōtenta a Supremo S. Inquisitionis Tribunali die 30. Nouēb. ann. 1659. per publicum edictū fuit prohibitum eisdē met verbis, quibus iam olim fuerat damnatum ab Academia Tolosana, vt videre est fol. 148.

Quartus liber, seu opus elaboratum a Vincētio Bandello pro sua opinione, fuit Officium illud de sanctificatione, de quo locuti sumus in Trituratione, vbi potiùs videtur voluisse laudare peccatum originale, quàm exaltare merita, & prærogatiuas Dei Matris; composuit Antiphonas, & Hymnos, atque ex diuersis dictis Sanctorum compaginauit nouem Lectiones Matutinales, in quibus non pauca interseruit vitia, falsitates, atque adulterationes; vt suis locis manet indicatum, addens aliqua verba ex proprio cerebro, quasi essent Sanctorum dicta, vt sic nō solum in scholis, sed etiā in choro iuuenes, ac nouitii lac originaliter infectum sub titulo sanctificationis biberent. Hoc Officium ex instituto examinaui in nostro Armamentario Seraphico, a colum. 220. vsque 277. ideo de ipso nihil dicimus in hoc Ventilabro: illud tamen tacere non debeo dictum Ambros. Catharini in 2. opere in expurg. 2. Acici fol. 21. *Quidam verò, quod etiam grauius est, non fideliter has Augustini sententias producunt, qui vocabulum Natiuitatis, quo vtitur Augustinus, in vocabulum Conceptionis commutant, sicut ego offendi in eorum, & Opusculis; & Officijs, quæ contra Immaculatam Dominæ Conceptionem de proprio spiritu edidere, &c.* Si spiritus fuit Bandelli infernalis, quale erit Officium? Et hæc sufficiant de Bandellianis fictionibus.

VINCENTIVS Herculanus, Ordinis Prædicatorum, & Episcopus Perusinus, super Lucam. *Ita Paul. Grysald. Alphab. 5.*

VERITAS 308.

DE Hoc Auctore mentionem faciunt Antonius Senensis fol. 267. Placentinus fol. 420 Michael Pius part. 2. lib. 4. col. 305. inter Episcopos, ad annum 1586. & infrà inter Scriptores ad ann. 1583. de operibus autem istius sic inquit Ant. Senensis: *Relatu autem aliquorum grauium virorum didici, quod scripserit super Logicales libros Aristotelis, super libros Metaphysicæ eiusdem super libros de Anima Aristotelis, & quod huiusmodi Lecturæ in pretio habebantur Florētiæ.* Mich. Pius addidit, quod scripserit aliqua spiritualia. Grysaldus vero sic eum adducit: *Vincentius Herculanus Perusinus, & Episcopus Perusinus super Lucam, & si ad manus meas non deuenerit.* Ex his colligo aliqua. Primo, quod Vincentius Herculanus non scripsit super Lucam, si credendum est Nomenclatoribus Ordinis Prædicatorum. Secundo, quod nec etiam Grysaldus vidit illud opus, vt ipsemet fatetur.

Sed

Sed illum adducit, sicut adduxerat alios, in hoc Ventilabro ex sola relatione. Tertio, quod videtur ridicula illa Grysaldi nota: *Et si ad manus meas non deuenerit*, quasi supponeret alios omnes ducentos triginta septem Doctores à se adductos, omnes peruenisse ad manus suas, sed ego existimo, quòd ex illis nec septem ad manus suas peruenerunt, aut viderit vnum tantùmmodo, & si vidit, fuit pessimus scriptor, quia scripsit contra mentem. Si ergo de Herculano Perusino viuente tempore suo contemporaneo, ac compatriota, nihil sciebat, quid diceret de aliis, quos nec vidit, nec audiuit? Perge Lector infrà, & nota quæ dicimus num. 310. de altero Vincentio Septartio adducto ab eodem Grysaldo. Concludimus ergo, quod Herculanus non scripsit super Lucam, & si scripsit, nihil dixit contra Immaculatam Virginis Conceptionem, & si dixit, quod fuit ex Ordine Prædicatorum, & sic nihil probat in veritatis iudicio.

VINCENTIVS Historialis, Ordinis Prædicatorum, in Tract. glorioso, quem de laudibus Virginis compilauit, in capit. de Sanctificatione. *Turrecrem. part. cap. 29. fol. 120. à tergo, Anonym. Auctore 72. Bandel. cap. 23. Deza fol. 40. Vincent. & Grysal.*

VERITAS 309.

HIC Communiter ab omnibus appellatus Vincentius Historialis, est Vincentius Burgundus, Episcopus Bellouacensis, qui vixit ad ann. 1244 & composuit illos celebres libros Speculi, siuè Bibliothecæ mundi, qui prodierunt Venetiis anno 1493. & Coloniæ 1494. atque vltimo Duaci, anno 1624. cum ergo Auctor notissimus sit, pro opere notandum est: quòd sub nomine huius Vincentii Bellouacensis, siuè Historialis, prodiit quondàm Opusculum de Laudibus Virginis Mariæ, excusum anno 1481. in folio, absque loco impressionis, contextum solùm ex auctoritatibus Sanctorum, ita vt Auctor, siuè Compilator ex se, nec vnum solùm verbum in illo apposuerit, sed concatenando Patres, & dicta ipsorum in laudem Virginis Mariç, adducit capita, siuè titulos 142. quorum caput 6. est de Sanctificatione Virginis in vtero Matris suæ, & incipit cum S. Ildephonso, & illa auctoritate. *Denique si non in matris vtero*. Deindè adducit aliam auctoritatem S. Bernardi de Sermone Assumptionis sic dicentis: *Hanc enim, vt dictum est, omnimodè constat ab omni originali cõtagio, sola Dei gratia, priùsquam nasceretur, esse mũdatam, quam nimirum pietas christiana, &c.* Insuper scias Lector, quòd hic idem numero liber prodiit etiam impressus in folio absque anno, & loco impressionis sub hoc titulo: *Incipit liber de Laudibus, ac festis, gloriosæ Virginis Matris Mariæ, aliàs Mariale dictus per Doctores Eximios editus, & compilatus.* Prologus autẽ est. *Quoniam de gestis Beatissimæ Virginis &c.* Opus verò incipit: *Liber in laudem Mariæ Virginis gloriosæ, ex authenticis Scriptoribus contra apochripha editus, & cõpilatus.* Caput 1. *Si Deum ore prophetico iubemur in Sanctis, &c.* cap. 6. agit de sanctificatione Virginis in vtero, habetque etiam capita 142. & concludit sic: *Explicit Petrus Damasceni, de Laudibus gloriosæ Virginis Matris.* En iam vnus, idẽque liber habet duplicem Patrem, seu Auctorẽ Vincentium Historialem Bellouacensem, & Petrum Damasceni. Denique nota, quod Nicolaus Grenierus, Cænobita religiosæ Domus S. Victoris, hoc idem Opusculum, seu librum edere curauit Parisiis anno 1540. in 8. sub nomine: *Thesaurus præcontorum Deiparæ Virginis Mariæ ex dictis authenticis contextus.* Et dicit esse cuiusdam Monachi antiqui, & cap. 3. agit: *De puritate Conceptionis B. Virginis Mariæ*, à fol. 6. vsque ad 12. Ex his ergo constare videtur, Opusculum illud de Laudibus Virginis, vel non esse Vincentii Bellouacensis Historialis, Ordinis Prædicatorum, vel si est, saltem habemus vnum originale, in quo est caput expressum pro Immaculata Virginis Conceptione, & pariter magnum fundamentum, vt absque vlla temeritate aliquis præsumat, dicat & affirmet, quẽdam P. Dominicanum non rectæ intentionis, abrasisse à Vincentio Historiali, & eius libro de Laudibus Virginis, titulum, seu caput, de puritate Conceptionis, & loco illius apposuerit illud de sanctificatione, nec hoc erit ipsis nouum super terram, vt vidimus in Ventilabro, §. 1. sed quidquid sit de Auctore, & opere,

Auctoritatem sic adducit Turrecremata: Item ad idem est eiusdem Ordinis Pater Vincentius Historialis, in Tractatu glorioso, quem de Laudibus Virginis compilauit, contextum ex auctoritatibus Sanctorum, qui in capite de sanctificatione in vtero Virginis in testimonium, quòd in vtero ab originali peccato fuerit sanctificata, inter alia inducit illud Bernardi in Sermone Assumptionis eiusdem sacratæ semper Virginis, quod manifestum est testimonium propositi, videlicèt: *Omnimodis constat ab originali contagio, sola Dei gratia priùsquàm nasceretur, esse mundatam, &c.* Quod superiùs ad longum extitit allegatum. Hæc sunt ad litteram verba Turrecrematæ, Sed nota, & perpẽde quomodo hunc eundem Auctorem, & auctoritatem adducit Bandellus: Idem tenet D. Vincentius Historialis, Doctor Parisiensis, & Episcopus, in quodam tractatu glorioso de Laudibus B. Virginis, in titulo de Sanctificatione, sic dicens: *Beata Virgo post sui animationem*

nem fuit sanctificata, & à peccato originali munda ta, vt purissima nasceretur. Hæc ille. Et hæc eadẽ verba adducunt Vincentia, & Deza, nulla mutata syllaba, ex quibus collat euidẽter, quod omnes isti fuerunt pessimi vitiatores, ita vt ex tota auctoritate ab ipsis adducta solùm reperiatur in Vincẽtio ly, *nasceretur*, quia omnia alia sunt ficta: qui ergo absque Dei timore addiderunt in Vincentio verba illa, *post sui animationem*, cur non eadem adderent in Sancto Thoma, & aliis suæ Religionis Auctoribus? Et qui ita adulterarunt auctoritatem, absque dubio etiam vitiarunt titulum: *De puritate Conceptionis*, in illum, *de sanctificatione.* Et hæc de littera.

Quãtum verò ad mentem Vincentii Historialis. Dico primò, quod ex illa auctoritate Bernardi non colligitur, Virginem Mariam fuisse sanctificatam ab originali contagio contracto post animationem, vt latè diximus supra num. 44. auctoritate 1. quia si Aduersarii semper, & vbique sumunt natiuitatem pro natiuitate in vtero, quare non eodem modo vsurpant illam hic? Et præcipuè quando extat cum illa voce, cõtagium, quod omnes Doctores antiqui constituebant in carne & fœtu ante animationem: nam sumpta hoc modo auctoritas pro nobis est. Secundo dico, quòd gratis admisso, quòd ibi loquatur S. Bernardus expressè contra Immaculatam Virginis Conceptionem, ex eo quòd Vincentius adducat illam auctoritatem; non ideò colligitur illum fuisse eiusdem opinionis, dummodo ipse nihil ibi ex propriis dixerit, vt non dicit; Compilatoris enim, & Collectoris solùm est fideliter transcribere auctoritates. Tertio, in eodem cap. 6. incipit Vincentius adducendo auctoritatem S. Ildephonsi Archiepiscopi Toletani sic: *Denique si non in matris vtero sanctificata fuisset, eius Natiuitas colenda non esset: nunc autem quia in veneratione habetur auctoritate totius Ecclesiæ, constat eam ab ipso peccato originali immunem fuisse, per quam non solùm Euæ Matris soluta est maledictio, verum etiam omnibus condonata benedictio. Nullis ergo, quando nata est, delictis subiacuit, nec originale peccatum in vtero sanctificata contraxit.* Cùm ergo hæc sit prima auctoritas illius capitis, prætermittere hanc & adducere illam Bernardi, fuit Aduersariorum &c. Quòd autem Vincentius Historialis senserit cum S. Ildephonso, non autem cum S. Bernardo patet: nam in suo Speculo, seu Bibliotheca Mundi tom. 4. lib. 6. cap. 64. loquens de ortu B. Mariæ Virginis prænuntiato per Angelum, & de institutione festi Natiuitatis, & quomodo in Ecclesia fuit introducta, cap. sequẽti, quod est; de bona indole eiusdem Virginis Mariæ, ad finem habet hanc notulam: *B. Virgo sine omni peccato. Augustinus in libro de Natura, & Gratia: Excepta itaque sancta Virgine Maria, de qua, propter honorem Domini, nullam prorsus (cum de peccatis agitur) habere volo quæstionem, &c.* Et prosequitur adducendo totam integram auctoritatem. Et cap. 65. Etiam adducit auctoritatem S. Ildephonsi supra relatam, sed sic: *Maria nisi in vtero Matris sanctificata esset, minimè eius Natiuitas colenda esset, nunc autem quia auctoritate totius Ecclesiæ veneratur, cõstat eam ab omni peccato originali immunem fuisse, per quam non solùm maledictio Euæ Matris soluta est, verum etiam benedictio omnibus condonata est. Nullis ergo, quando nata est, subiacuit delictis, neque originale peccatum in vtero sanctificata cõtraxit.* Hæc sunt verba Vincentii, in illo suo celebri, ac proprio opere Speculi Historialis, & ad marginem habet hanc notam: *Maria Virgo in vtero Matris sanctificata, & immunis ab omni peccato originali.* Ergo Vincentius sentiebat cum S. Ildephonso, Virginem fuisse immunem à peccato originali, non quomodocumque, sed *omni*. Et nota obiter Lector, vt iterum confirmes, librũ illum de laudibus Virginis, & cap. 6. de sanctificatione fuisse vitiatum, ex hac vna auctoritate S. Ildephonsi; quia illæ duæ auctoritates ex Speculo, & Mariali, in multis dissonant, præcipuè, ac principaliter, quia vbi in Speculo dicitur: *Cõstat eam ab omni peccato originali immunem fuisse*, in aliô de laudibus Virginis dicitur sic: *Cõstat eam ab ipso originali peccato immunem fuisse*; istæ autem propositiones diuersissimæ sunt propter illam vniuersalẽ ablatã, *ab omni.* Quarto dico, quod in illo cap. 6. de sanctificatione adducuntur auctoritates Ildephonsi, & Bernardi, atque etiam Alcuini, in lib. de Trinitate dicẽtis: *Ipsa, id est, Maria nẽpe lana fuit mundissima, & virginitate clarissima, &c.* Atque etiam Sancti Augustini in libro de Natura, & Gratia, dicentis: *Excepta Sancta Virgine Maria, &c.* Cùm ergo in illo capite adducantur quatuor sancti Patres, & eorum auctoritates, quorum, & quarum tres extant pro omnimoda puritate Beatæ Virginis Mariæ, absque vlla dubitatione, vel controuersia; quare, vel vndè probant Aduersarii, quod Vincentius Historialis senserit cum vna Bernardi æquiuoca auctoritate, & non cum illis Ildephonsi, Augustini, & Alcuini? Eo maximè, quando in suo proprio opere Speculi (vt vidimus) adducit illas Augustini, & Ildephonsi, prætermittendo illam Bernardi?

Conclusio ergo est, quod opus illud ab Aduersariis citatum de laudibus Virginis, non est certum fuisse sui Vincentii Historialis, sed vel Petri Damasceni, vel alterius Monachi, & dato, quòd fuerit Vincentii, præsumitur fuisse caput illud vitiatum, quoad totum, apponendo loco, *Conceptionis*, verbum, *Sanctificationis*, & quòd Aduersarii prætermiserunt auctoritatem Sancti Ildephonsi, & adduxerunt illam Bernardi, & hanc adulteratam; ac denique quòd Vincentius, siuè Auctor illius libri, in prædicto capite solùm intendit probare, Mariam fuisse sanctificatam, ante quam de vtero exiret: hoc enim intendebant statuere, & fundare in Ecclesia Catholica

tionum, & ego iam concepta eram. Ista sunt omnia, quæ habet S. Vincentius in illo Sermone Conceptionis. Ex quibus patet, quod aut auctoritas adducta ab Aduersariis, est tota iniquè, ac mendaciter ficta, aut debent ostendere alium S. Vincentium Valentinum, Ordinis Prædicatorum, qui scripserit Sermonem alium de Conceptione, & in illo auctoritatem ab ipsis propositam demonstrare, quod quidèm impossibile erit: nam in hoc non extat illa clausula: *Beata Virgo Maria fuit in originali peccato concepta*, nec illa: *Statim post animationem fuit per sanctificationem à peccato contracto mundata.* Nec illa: *Et ideò festum hoc debet referri ad sanctificationem, & non ad Conceptionem.* Habet ergo hæc prima auctoritas tot adulterationes, ac mendacia, quot verba. Et si hoc fecerunt in Sancto, suo, & noto Auctore, & communissimo, quid agerent in non Sanctis, extraneis, & ignotis. O Domine Deus! & quando complebitur mensura hæc?

Quantum ad mentem S. Vincentii in hoc Sermone, & auctoritate, nota. Primò Lector, illa verba: *Quinta Conceptio est maternalis, quando B. Anna in vtero suo sancto ipsam concepit, & de ista fit hodiè solemnitas.* Quod hic dicit Vincentius de cõceptione carnali, & seminis receptione in vtero Annæ, facta die 8. Decembris, vt verba illa indicare videntur, & sic clausula illa: *Et de ista fit hodiè solemnitas*, laborat in æquiuocum: quia licèt diceret: Et de ista non debet fieri solemnitas, vt dicunt aliqui Doctores antiqui, nihil indè concluderetur contra Mysterium. Secundò, nota verba illa: *Sed in eodem die, & hora, formato corpore, & anima creata, quia tunc fuit rationalis, & capax sanctificationis, fuit sanctificata.* Si hìc diceret, vel adderet S. Vincentius solùm vnum verbum, sic: Sed in eodem die, & hora, & instanti, vel puncto, sanctificata fuit, finita erat tota cõtrouersia, & solùm propter hoc Vincentius non est clarè, & expressè pro nostra sententia. Sed cùm dicat, quòd formato corpore, & anima creata, tũc fuit sanctificata, quia tunc fuit rationalis, & capax sanctificationis: ergo S. Vincentii mens, & sententia fuit, quòd formato corpore, & anima creata, quando fuit rationalis, & capax sanctificationis, tunc fuit sanctificata: sed in primo instanti fuit rationalis, & capax sanctificationis, quòd Aduersarii non negant, nec negare possunt: ergo in illo primo instanti sanctificata fuit, secundùm Vincentium. Quod etiam confirmat sequentibus verbis: *Quando enim corpus gloriosæ Virginis fuit organizatum, & lineatum, & anima coniuncta corpori per creationem, tũc Altissimus sanctificauit Tabernaculum suum.* Quid clarius dicere poterat? Nota illud *tunc*: ergo in illo instanti, in quo corpus fuit vltimo organizatum, & anima coniuncta illo corpori organizato, tunc, Altissimus sanctificauit illud Tabernaculum Marianum. O Patres mei! nihil ampliùs dicimus nos, nec aliquid ampliùs desideramus à vobis: dicite ergo quod vester sanctissimus Vincentius Ferrer dicit, & profitetur sinceriter, non verò quod alius Vincentius finxit, & excogitauit contra veritatem.

Secundò, citant S. Vincẽtium in Serm. S. Annæ dicentes: *Idem dicit in Sermone S. Annæ*, & nullã adducunt auctoritatem. Sed si prima est supposita ficta, & falsa, vt vidimus, non minus hæc citatio: nam in prææallegato Serm. qui incipit: *Habetis fructum, &c.* Solùm inuenio hæc verba circa finem: *Dico tertio, &c conseruando Virginem tripliciter. Primo in vtero, quo formato corpore, & creato spiritu à Deo in eadem die, & hora fuit sanctificata. Nouem mẽsibus fuit in vtero matris sancta, & benedicta, &c.* Et nihil aliud habet de hac materiam. Vide ergo, o Lector! an hæc auctoritas sit eadem, cum illa: *Beata Virgo Maria fuit in originali peccato concepta, sed eadem die, & hora, statim post animationem, fuit à peccato cõtracto mundata?* Ergo falsum est illud quod dixerunt Aduersarii: *Idem dicit in Sermone S. Annæ*, cum in illo solùm reperiãtur illa duo verba: *eadem die, & hora.* O Patres! *hora* est iam nos de somno surgere, vt in *die* honestè ambulemus. Deindè hæc auctoritas est pro nobis: nam si *nouem mẽsibus fuit Maria in vtero matris sancta, & benedicta*: ergo in illis nouem mensibus nec habuit peccatum originale, nec illa communi culpa maledicta nec fuit solùm sancta, quando animata, sed etiam in ipso semine.

Tertiò citãt Sermonem Natiuitatis Virginis Mariæ, & in hoc magis decepti sunt, vel nos decipere voluerunt: nam in Sermone illo Natiuitatis qui incipit: *Ego Mater pulchræ dilectionis*, agit S. Vincentius de septem gaudiis Virginis, ita vt de Conceptione, vel eius sanctificatione, nec minimum habeat verbum, imò nec de ipsa Natiuitate: solùm enim loquitur de gaudiis Virginis, incipiendo ab Incarnatione Verbi vsque ad Virginis Assumptionem: vndè miror, quomodo Aduersarii ausi fuerint dicere: *Idem dicit in Sermone Natiuitatis B. Virginis?* Hoc idem, & aliud idem, vos fingendo idem fecistis; quia idem in quantum idem, semper natum est facere Idem: prima auctoritas fuit mala, secunda peior, & tertia pessima.

VLRICVS, Argentinensis Episcopus, Theologus, Canonista Ordinis Prædicatorum in Sũma sua lib. 5. cap. 2. & 3. & 5. & 7. & 27. *Turrecrem. cap. 29. fol. 119. & alibi Anonym. Auctore 58. Bandel. cap. 23. Dezæ fol. 41. Vincent. Grysald. Brixiensis.*

VERITAS 312.

NOMENCLATORES Ordinis Prædicatorum, ex vna parte desiderantes ex ingenti multitudine Doctorum suam magis, ac magis illustrare Religionem; & Aduersarii ex altera anhelantes, vt

Anonym. qui scripsit post Turrecrem. sic inquit: *Idem tenet D. Vlricus, Episcopus Argentinus in Summa sua lib. 5. cap. 27.* & nihil ampliùs: quia nullam adducit auctoritatem. Bandellus verò, & Vincentia sic vnanimiter: *Idem tenet D. Vlricus Argẽtinus magnus Theologus, & Canonista in 5. lib sua Summæ cap. 5. & 7.* Gyslard solùm dicit: *Vrrigo de Argentina lib. 5. sua Summæ cap. 5. & 7.* His ergo secundùm veritatem constitutis, ex Aduersariorum dictis.

Dico primo, quòd solus fuit vnus Vlricus Argentinensis, discipulus Alberti Magni, qui scripsit Summam, & fortè etiam super Sententias, & Hugo de Argentina positus supra nu. 124. est idem cum isto: quod probatur ex tempore, in quo vixerunt, ex nomine, & cognomine, opere atq; circumstantia discipulatus Alberti Magni. Non enim est credibile quòd ab anno 1262. vsque 1281. haberet Albertus Magnus sex discipulos Theutonicos, seu Germanos, Argentinenses, & omnes in Religione Dominicana, appellatos ferè eodem nomine, scilicèt, Hugo, Vlrico, Hulorico, Vrrigo, Hurrico, & Henrico, & quod omnes scriberent Summas Theologiæ? Secundo dico, quòd illud Anonymi de Episcopatu Vlrici fuit gratis dictum, habens solùm pro fundamento, quod Turrecremata vocauerit illum Dominus. Et iudicauit Anonymus, quòd Dominus, & frater non compatiebantur: tum quia nullus Nomenclator vocat illum Episcopum. Tum quia si cùm esset Bacchalaureus antequam inciperet legere Parisiis, morte fuit præuentus, quomodo fuit Episcopus? Tertio dico, quòd solus Turrecremata ex omnibus Aduersariis vidit Vlrici Summam, quod constare videtur ex eo quod solus ipse adducit auctoritates, nisi fortè illas prætermiserint ob aliam superiorem rationem statim assignãdam. Item quia nullus cohæret alteri in citationibus: quomodo enim est verisimile, quòd Vlricus florens tempore SS. Thomæ, ac Bonauenturæ in eademmet Sũma & libro ageret de Conceptione in quinque locis diuersis, scilicèt, cap. 2. & 3. & 5. & 7. & 27. sed quidquid sit de his, & aliis incongruentiis, per se notis,

Auctoritas Vlrici, vel Vdalrici in prællegata Summa lib. 5. (& exat in Dionysio Carthusia nõ in 3. Senten. dist. 3. quæst. 1. fol. 26. col. 2. in principio fideliter transcripta) sic se habet: *Quia præuentio ista in benedictionibus dulcedinis ad laudem pertinet præuentoris, sequitur quòd quanto quis maiori gratia sanctificationis laudabilior efficitur, tãto plus in eo hæc gratia acceleratur. Quapropter Matrem Christi omni laude dignissimam credimus subitò post animationem, id est, animæ suæ infusionem esse sanctificatam. Ioannes verò citiùs Ieremia, sed tardiùs Maria fuit sanctificatus, vtpotè sexto mense à sua conceptione, quando Mater eius à Matre Christi est visitata. Sustinetur tamen ab Ecclesia quòd aliqui celebrant Conceptionem B. Virginis non referendo hoc ad conceptionem seminum, sed naturarum, quod fuit in animæ infusione: nec illam celebrant secundum se, quoniam fuit in peccato, sed ratione sanctificationis prorsè vicino adiunctæ. Triplex autem sanctificatio data est Virgini gloriosæ. Prima in vtero suæ Matris. Secunda in Conceptione Filij Dei, in qua fomes in ea extinctus est penitùs, & tota natura eius in anima, & corpore perfectè sanctificata est, ita vt ex ipsa acciperetur, & formaretur Corpus Christi. Tertia sanctificatio eius fuit ex inhabitatione Filij Dei in vtero eius, qui tanquam ignis consumens requieuit in vtero eius sex mensibus, sicut ignis in rubo consumens in ea omnem possibilitatem ad malum, ipsam confirmando in bono perfectionis, vt non solùm à bono deficti non posset, sed nec à bono perfectiori ad statum minus perfectum posset transire: sicque tota eius natura luce diuinitatis extitit perlustrata, ac mira resplenduit puritate.* Hæc est Vlrici auctoritas, ex qua Turrecremata tres suas supra positas transcripsit. Sed qua fidelitate quoad literam, tu Lector iudica, conferendo verbatim vnam cum altera, quia si illæ duæ clausulæ, *vt verè possit dicere, &c.* vsque ad finem primæ auctoritatis, & alia: *Quia vt dicitur, &c.* vsque ad finem etiam vltimæ fuerunt fictæ, ac suppositæ a Turrecremata, vt euidenter constare videtur ex supra dictis; ab initio mundi non est excogitata æqualis temeritas; dixi conditionaliter; si illæ duæ clausulæ fuerunt intrusæ à Turrecremata, quia ego minimè credo, quod homo doctus, catholicus, ac Religiosus talia potuerit machinari contra veritatem, & sacratissimam Dei Matrem, sed quòd in aliquo originali manuscripto illa inuenerit verba, ac in tali casu, ad canonicam purgationem tenentur ostendere tale originale, & hæc de littera.

Quantum ad sensum quæ sunt clausulæ, quæ in hac Vlrici auctoritate videntur esse pro opinione contraria, & cotra nostram præseruationem. Prima est illa: *Credimus subitò post animationem, id est, animæ suæ infusionem fuisse sanctificatam*; sed hæc non est expressa, nam ly *subitò*, potest referri ad posterioritatem naturæ. Secunda est illa. *Non referendo ad cõceptionem seminum, sed naturarum, quod fuit in animæ infusione, nec illam celebrant secundùm se, quoniam fuit in peccato*, id est, illa conceptio expressa seminum. Cùm ergo nostra controuersia non sit de illa cõceptione seminum, sed de hac naturarum, seu animatione; nihil in rei veritate dicit Vlricus expressè, aut formaliter cõtra nostram sententiam. Imò potiùs ex prædicta auctoritate cõfirmatur euidenter, quòd sæpè diximus, & passim demonstrauimus in toto hoc libro, scilicèt quod Doctores antiqui solùm dicebant, conceptionem seminum factam die 8. Decembris non esse festiuandam, nisi per ordinem ad conceptionem naturarum, quæ fiebat in infusione animæ. An verò hæc sanctificatio fuerit in ipsamet infusione animæ, vel post ipsam infusio-

sio-

sionem animæ, posterioritate naturæ, vel temporis, vt inplurimum omnes omittunt, aliqui verò vltra progrediendo se explicarunt. Primi absque fundamento adducuntur, secundi secundùm eorum verba iudicandi sunt.

VVILIERMVS Doctor Canonista, in Summa sua, in titulo de Feriis. *Ita Anonymus par. 2. via 3. Auct. 193.*

VERITAS 313.

POSTQVAM Anonymus in Classi vltima de Auctoribus Canonistis adduxisset Guillielmum in Speculo iudiciali, in titulo de Feriis, & deindè Guillielmum Episcopum Metensem, ac tàdem Compilatorem Speculi Iuris, quod dicitur Summa Summarum, in titulo de Feriis, immediatè post Auctore sequēti sic dicit: *Idem tenet Vviliermus in Summa sua, in titulo de Feriis*, & nullam adducit auctoritatē. Gryfaldus autem cum Turrecremata, & Bandello, in Indice de Canonistis, Auctore 1. inquit: *Auctor Speculi, qui Summa Summarum dicitur, tit. de Feriis, quæst. 8. &c.* Auctor ergo hic non solū est fictus, sed octies est multiplicatus, vt videre est num. 61. & 105. 106. 107. 108. 109. & 288. nam hic Vviliermus est ille communissimus Doctor, vocatus Guillielmus Durandi, Episcopus Metensis, compilator Iuris Canonici, Auctor illius libri dicti: Speculum Iuris, siuè Summa Summarum: nam vt inquit Gesnerus, fol. 296. col. 2. ad finem: *Solent autem Itali, & Galli VV. litteræ Germanicæ, quæ valet digramma Æolicum G. consonantem præponere, & V. simplex scribere, vt Guilielmus pro Vvilielmus.* Hic ergo Guilielmus, vel Vviliermus, titulo de Feriis agit de festiuitate Conceptionis: vndè Anonymus ad multiplicandos Doctores pro sua sententia, transmutando G. in VV. ex Guillielmo fecit alterum Vviliermum: Et hæc non est cōiectura, sed res per se nota, quia talis Vviliermus in tota Nomenclatura Iuris Canonici non inuenitur: ideo Anonymus tacuit auctoritatem, vt ex ipsa non comprehenderetur eius fallacia. Alii autem scribētes post ipsum, cognoscentes hanc claram, ac per se notā multiplicationem, prætermiserant Vviliermum, & sic in ipsis solùm septies est multiplicatus, in Anonymo verò octies, vt videre est in suprà citatis numeris; & hæc de Auctore.

De Auctoritate nihil possumus affirmare, supposito quod illam tacuit Anonymus: habet enim Guillielmus, siuè Vvilielmus duplicem Sūmam: vna dicitur Speculum iuris, siuè Sūma Sūmarum, & in titulo de Feriis habet auctoritatem, quam dedimus nu. 108. Item ad Summam Raymūdinam edidit Apparatum, & in tit. de Feriis, etiam loquitur de festiuitate Cōceptionis, illa quæ videre poteris num. 109. & sic de hoc Auctore nihil speciale occurrit.

ZACHARIAS Grysopolitanus Episcopus, super Lucam, cap. 1. *Ita Bandell. cap. 20. Deza fol. 34. & Grysald. Alphab. 3.*

VERITAS. 314.

HIC Auctor communis est, vixitque secundùm Nomēclatores ad ann. 1100. & scripsit libros quatuor in Concordiam Euangelicam Ammoni, & extant in Bibliotheca VV. PP. editionis Coloniensis tom. 12. in principio, & etiam seorsim Basileæ anno 1535. in folio: cuius primam auctoritatem sic adducūt Aduersarii: Idem tenet Dominus Zacharias, Grysopolitanus Episcopus, qui de Concordia Euangelistarum opus insigne edidit, & ex sententiis Sanctorū Doctorū subtiliter exposuit. Hic exponens illud Lucæ 1. Spiritus Sāctus superueniet in te, sic dicit: *Nos quippè & si Sācti efficimur, non tamen Sancti nascimur. Dicente Propheta: In iniquitatibus conceptus sum. Iesus verò solus veraciter Sanctus natus est, quia ex cōmixtione carnalis copulæ cōceptus non est.* Hæc auctoritas ad litteram extat in Zacharia cap. 3. nisi quod adulterarūt vnū verbum principalissimum, quod est totius auctoritatis, & sentētiæ cardo, scilicet, *verò solus veraciter*, quod nō extat in Zacharia. Item quod hæc auctoritas nō est ad illa verba, *Spiritus Sanctus superueniet in te*, vt dicūt Aduersarii, sed ad illa, *ideòque quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur*, mutarunt enim titulum, vt sic indicarent, quòd non loquebatur Zacharias de Natiuitate, sed de Cōceptione. Sed fortè dicent, quòd hanc auctoritatem non trāscripserunt ex ipso Zachariæ textu, sed ex Catena S. Thomæ, vbi ad illa verba, Spiritus Sanctus superueniet in te, ex S. Gregorio lib. 18. Moral. inquit: *Ad distinctionē autem nostræ sanctitatis, Iesus singulariter Sāctus nasciturus asseritur. Nos quidèm, & si Sancti efficimur, non tamen nascimur, quia ipsa naturæ corruptibilis contagione cōstringimur: ille autē solus veraciter sanctus natus est, qui ex cōiunctione carnalis copulæ conceptus non est.* Si ex hac auctoritate trāscripserūt Aduersarii illud, *solus*, hæc verba non extant in Catena sub nomine Zachariæ, sed S. Gregorii; & sic hæc auctoritas iam est duplicata, quia illam adduxerūt nu. 95. auctor. 3. in originali autem Zachariæ ad marginem habet, *Bedam*, & ex hac parte etiam est triplicata, quia in rei veritate est Bedæ, vt videre est suprà num. 41. auctor. 3. vide ibi.

Secūdam auctoritatem sic adducūt: Item idem in eodem: *Quia*, inquit, *Pater omnipotens humano modo locutus ait: Pœnitet me fecisse hominem; videtur sibi displicuisse in peccatoribus, in solo autem Chri-*

Christo sibi cõplacuit, quia eum hominem creasse nõ pœnituit, in quo solo nullũ peccatum inuenit. Hæc ille. Hæc autem auctoritas sic extat in Zacharia cap. 14. *Quod verò Matthæus dicit: In quo mihi cõplacui, ita exponitur: Qui pœnitendo, corrigit, quæ male fecit, in quo pœnitet, sibi displicet quod fecit. Et quia Pater omnipotens humano modo locutus ait: Pœnitet me fecisse hominem, videtur sibi displicuisse in peccatoribus. In solo autem Christo sibi complacuit, quia non se eum creasse hominem pœnituit, quando quidèm nullum in eo peccatũ fuit.* In hac auctoritate de prioribus verbis nihil curamus, quia non sunt ad rem; solùm de vltimo notare debes, quòd vbi Zacharias, *nullũ in eo peccatum fuit*; ipsi vitiando textum apposuerunt, *in quo solo nullum peccatum inuenit*, addẽdo iy, *solo*, & vitiãdo illud *fuit*, nam verbũ hoc denotat peccatũ actuale, ipsi vero, vt omnia vniuersaliter coprehẽderẽt, transcripserunt, *inuenit*. Sed etiam possunt dicere, quòd verba desumpserũt ex Catena Aurea S. Thomæ, in qua ad cap. 3. Lucæ, ad illud: *Factũ est autẽ cum baptizaretur, &c.* col. 848. ex auctoritate S. Gregorii super Ezechielem, inquit: *Et quia omnipotens Pater humano modo de peccatoribus locutus est dicẽs: Penitet me fecisse hominem, quasi sibimet ipsi displicuit in peccatoribus, quos creauit, in solo autem Christo sibi cõplacuit, quia in solo eo non inuenit culpam, in qua se reprehendat quasi per pœnitentiam.* In hac Gregorii auctoritate extant duo verba illa, *solo*, &, *inuenit*, ficta in Zacharia, sed si hæc sunt Gregorii, & vt talia citantur a Sãcto Thoma, & ab ipsis Aduersariis, vt vidimus suprà num. 95. auctorit. 5. & in venerabili Beda, vt etiam vidimus nu. 41. auctor. 4. & tadem in Rabano Mauro, vt diximus nu. 262. ex vno indiuisibili testimonio quatuor diuersos testes adducunt cõtra Immaculatam Virginis Coceptionem, quid restat, nisi dicant suæ opinioni: ego te augebo, & multiplicabo à sanguine Abel iusti, vsque ad sanguinem Zachariæ: nã Abel primus in hoc Cathalogo est multiplicatus, sicut hic Zacharias, vltimus est, multiplicatus, & vitiatus, & penultimus in opere.

ZOZIMVS Papa, Sanctus, in quadam Epistola, vt recitat Augustinus in Epistola ad Optatum, de origine animæ. *Anõnym. Auct. 2. Bandell. cap. 18. Deza fol. 27. Vincent. & Grysald.*

VERITAS 315.

ZOZIMVS, qui post Innocentium Primum rexit Ecclesiam Dei, anno vno, & menses nouem, damnauit heresim Pelagii, litteras misit ad vniuersos Episcopos: cuius auctoritatem sic adducit Anonymus: Idem tenet B. Zozimus Papa, qui etiam determinauit: *Quòd omnes pueri ex quibuscumque parentibus seminaliter nati, contrahunt originale peccatum, vt dicit Augustinus, in Epist. ad Optatum de origine animæ.* Bãdellus, & Vincẽtia sic: Itẽ idem tenet B. Zozimus, qui successit Innocentio, & damnauit etiam Pelagium, in quadam Epistola directa ad quoddam Concilium in Africa celebratum, vbi sic habetur, vt recitat Augustinus in Epistola ad Optatum de origine animæ: *Sumus*, inquit, *Christi sanguine liberati, nullus enim, nisi qui peccati seruus est, liber efficitur, nec redẽptus dici potest, nisi qui verè per peccatũ fuit ante captiuus, sicut scriptũ est: Si filius vos liberauit, verè liberi eritis; per ipsum enim renascimur spiritualiter, per ipsum crucifigimur mundo, ipsius morte, mortuis ab Adam omnibus nobis, introducta, atque transmissæ vniuersæ animæ illud propagine contractum chirographum rumpitur, nec vllus omninò natorum est, qui antequàm per Christi gratiam liberetur, peccato nõ teneatur obnoxius. Hæc ille.* Verba autem Zozimi, vt recitantur ab Augustino tom. 2. in præallegata Epistola in ordine 157. quæ incipit: *Domino Beatissimo*, in qua agit de origine animæ impugnans duas hæreses Pelagii, videlicèt animas paruulorũ nihil mali ex Adam trahere, quod sit lauacro regenerationis expiandum, inquit Augustinus de illa Pelagii hæresi: *Conantur efficere, animas paruulorum nihil mali ex Adam trahere, quod sit lauacro regenerationis expiãdum*, & de altera quòd anima, & caro erant ex traduce, inter alia illas impugnat Augustinus sic: *Nõ est enim falsa etiam in paruulorũ baptismate remissio peccatorum, nec verbotenus dicitur, sed veraciter agitur. Nam vt iam verbis vtar, quæ in ipsa Epistola Beatissimi Antistitis Zozimi legũtur. Fidelis Dominus in Verbis suis, eiusque Baptismus re, ac verbis, id est, opere, cõfessione, & remissione vera peccatorũ in omni sexu, ætate, cõditione generis humani eandem plenitudinem tenent. Nullus enim, nisi qui peccati seruus est, liber efficitur, nec redẽptus dici potest, nisi qui verè per peccatũ fuerit ante captiuus, sicut scriptũ est: Si vos filius liberauit, vere liberi eritis. Per ipsum enim renascimur spiritualiter Per ipsum crucifigimur mũdo. Ipsius morte mortis ab Adam omnibus modis introductæ, atque transmisse vniuersæ animæ, illud propagatione cõtractũ Chirographum rũpitur, in quo nullus omninò natorum, antequam per Baptismum liberetur, nõ tenetur obnoxius.* Hucusque est auctoritas Zozimi, & prosequitur Augustinus sic: *In his enim verbis Apostolicæ Sedis, tam antiqua, atque fundata, certa, & clara est Catholica Fides, vt nefas sit de illa dubitare christiano &c.* Hæc sunt Zozimi verba, & Augustini, ex illa Epistola, quæ iam no extat, vt notatur in margine ipsius Augustini fol. 273. nouissimæ impressionis. In quibus Aduersarii adulterarunt sequentia.

Primo, addiderunt illud, *sumus Christi sanguine liberati*, nam licèt hoc sit de Fide, tamẽ nõ extat in auctoritate Augustini. Secũdo, prætermiserunt totam illam clausulã, *Fidelis Dominus, &c.* Vbi Augustinus, & Zozimus manifestãt, quòd loquan-

quantur de generatione Baptismi. Tertio, mutauerunt illud, *propagatione*, in, *propagine*, vt alibi sæpè fecerunt, sunt enim diuersa. Quarto, grauissimè vitiãtes, vbi textus habet, *in quo nullus omninò natorum*, ipsi sic, *nec vllus omninò natorũ*, abstulerunt enim illud relatiuum, *in quo*, quia in illo exprimebatur, *in quo*, fueramus obnoxii, scilicèt in Adam, & apposuerunt illam negatiuam, *nec*. Quinto, illud, *antequã per baptismum*; ipsi sic, antequam per *Christi gratiam*, vt ita occultarent heresim damnatam. Sexto, addiderunt ly, *peccato*. Istæ sunt sex adulterationes principales quoad litteram, & aliæ multo maiores sunt quoad sensum: nam ibi probat Augustinus, quod animæ nõ sunt ex traduce, nec anima contrahit peccatum originale, quia proueniat à parentibus, sed quia omne genus humanũ erat in Adam, cuius morte mors in omnibus introducta est, à qua nullus natorum liberatur, nisi per baptismũ, & regenerationem in Christo, in quo renascimur spiritualiter post natiuitatem. At Virgo Maria renata est ante baptismum in vtero Matris suæ, ante natiuitatẽ. Et sic hæc auctoritas, si aliquid probat, æquè militat contra sanctificationem, ac præseruationem. Deindè hæresis Pelagiana, contra quam Augustinus adducit hanc auctoritatẽ Zozimi, vt ipsemet refert paulò ante, erat hæc: *Vndè omninò apertissimi hæretici iudicãtur; qui animas paruulorũ nihil mali ex Adã trahere, quod sit lauacro regenerationis expiandum, &c.* Sed quid hoc cum præseruatione Virginis singulari, ex gratia, & priuilegio? Deniq; hic solùm dicit Zozimus: *Nullus omninò natorum, antequam per baptismum liberentur, non tenetur obnoxius.* At teneri obnoxiũ, est esse debitorem, vel esse obligatum pœnæ propter delictũ, vt dicit Thes. linguæ latinæ fol. 1007. & Ioan. de Ianua in Catholicon fol. 210. quod autem ponamus in Virgine obligationẽ, & debitum proximum, vel remotũ, nullum præiudiciũ infert præcipuæ, ac principali cõclusioni. Accipe pro nunc explicationem huius auctoritatis Zozimi ex tuo Iustino Miechouiẽsi in Litanias Lauretanas disc. 136. fol. 298. *Secundo certum est, B. Virginẽ ex vi suæ Conceptionis, obnoxiam fuisse peccato originali, seu debitum habuisse contrahendi illud, quandoquidèm id debitum annexum est carni humanæ, ordinaria via ex Adamo propagatæ, quia supposito lapsu in primo parente, ex vi conceptionis naturalis, semper concipitur proles carens gratia, & iustitia, atque ideò in peccato, nisi gratia Dei fuerit impeditum. Supposito itaque, B. Virginẽ propagatam fuisse via ordinaria ex Adam, hoc debitum negari nõ potest salua fide. Nam inter catholicos cõuenit, B. Virginem per Christi sanguinẽ verè fuisse redemptã, & quod Apostolus ait 2. Corinth. 5. Christus pro omnibus mortuus est, fine vlla exceptione esse accipiendum. Et si B. Virgo neque actu, neque potentia, neque in se, neque in parente seruituti peccati obnoxia fuit, neque (vt dicam) in Adamo vendita est, quomodo, quæso, redempta dici potest? Ad veram redemptionẽ requiritur; vt redemptus anteà fuerit seruus, vel captiuus, vel saltẽ esse debuerit, nisi eum Redemptoris gratia præuenisset. Iuxta illam communem Zozimi Papæ sententiam, quam refert S. Augustinus Epist. 157. Redemptus dici non potest, nisi qui verè per peccatum fuerit anteà captiuus.* Ergo ex hoc vestro Auctore verba Zozimi ad summum probant debitum.

Sed vltra progrediẽdo videamus, an ex istis B. Zozimi verbis constet, vel possit affirmari, esse de fide, sacratissimam Virginẽ Mariam contraxisse debitum proximum, vel remotum, in Adamo, vel in se ipsa, vt hic expressè dicit Iustinus, & latiùs cum illo P. Dominicano probare nititur quidam P. Dominicus, de quo egimus in Trituratione nulx. dicens in suo cur. Salm. quæst. 81. disp. 15. dub. 3. n. 60. *Dicendum est, exceptionẽ Deiparæ à debito culpæ originalis, si detur omninò præiudicaturã eius redemptioni: adeòque verificari non posse, quòd fuerit Christi morte, & sanguine verè, & propriè redempta, si semel ponatur à prædicto debito præseruata. Hæc conclusio est nobis adeò certa, vt credamus esse de fide diffinitam per Zozimum Papã, cuius verba infrà referemus.* Infrà vero §. 8. num. 105. refert auctoritatem Zozimi sic: *Nullus, nisi qui peccati seruus est, liber efficitur, nec redemptus dici potest, nisi qui verè per peccatũ fuerit ante captiuus.* Et num. 251. *Ad vltimã respondetur, excellentiã præseruationis à debito esse de numero illarum, quæ nequeunt salua fide, Virgini concedi, cũ ex fide habeamus, & quod fuit verè redempta, & quòd redemptus dici non potest, qui vel re, vel debito non fuit per peccatum ante captiuus, vt ex determinatione Zozimi Papæ vidimus.* Hæc & alia similia reddunt aliquorum scripta contemptibilia, & iure optimo, quia arguunt in Auctore, vel ignorantiam, aut malitiã, nisi iam sit vtrumque. Videamus ergo vndè hic veritatis seuerissimus vindex, atque nostrarum falsitatum, ac mẽdaciorum strenuus scrutator, vt diximus in Trituratione, deducit diffinitionẽ Pontificiam, & suam cõclusionem esse de fide, cotra tot, tantosque insignes Theologos, qui ipsam vt probabilissimam sectati sunt.

Et in primis Auctor iste non transcripsit totam Zozimi auctoritatẽ, sed solùm partem illius, prætermittendo eius principium, & finem, vt nè nõ cognoscerent paruuli, ac Idiotæ finem auctoritatis, nec principium suæ intentionis. Secundo ex ipsis Augustini verbis constat, quod suprà posita verba erant ex quadam Epistola B. Zozimi, inquit enim, *vt iam verbis vtar, quæ in ipsa Epistola B. Antistitis Zozimi*: quis ergo tibi dixit, vel vbi didicisti, quod Epistolæ Summorum Pontificum sunt Canones de fide? Vidisti ne Epistolas decretales Summorum Põtificum? Si vidisti, notasti ne, quanta sint ibi doctrinaliter dicta, quæ recipiuntur, vt sana consilia, non autem vt Canonica, & de

de fide? Tertiò, dato, quòd omnia contenta in illa Epistola Zozimi essent recipienda, vt dogmata fidei, in qua clausula tuæ adductæ auctoritatis, vel integra, vt est in Augustino legisti, illud: & hoc tenendum, vel credendum est de fide, vel secundùm Fidem catholicam? Dices, quod in nulla, quia aliàs diceres contra veritatem, sed colligis esse de fide, quia cùm Augustinus post allegata verba prosequatur sic: *In his verbis Apostolicæ Sedis tàm antiqua, atque fundata, certa, & clara est catholica fides, vt nefas sit de illa dubitare christiano*, optimè: signa ergo, o insignis Doctor Salmanticensis! vbi dicat S. Augustinus auctoritatē illam, seu tuam selectam propositionem esse de fide? Et hæc dicta sufficiant de Auctoribus, & auctoritatibus adductis ab Aduersariis.

CONCLVSIO SVA.

Cardinalis Ioannes de Turrecremata excitans hoc dubium: quare PP. Ordinis Prædicatorum, cū sint deuotißimi Virginis Mariæ, sustinent opinionē de eius maculata Conceptione, respondit in suo libro de Veritate Conceptionis par. 7. cap. 4. fol. 128. sub hoc titulo: In quo aßignantur decem rationes, quare professores Ordinis Prædicatorum, hanc doctrinam, videlicèt, quòd Virgo Maria cōcepta fuerit in originali peccato, communiter prosequitur, &c. Didacus Deza, siuè Corrector Bandelli ad finē sui libri sub hoc titulo: Capitulum vnicum, in quo ponuntur decem rationes declarantes, quare sacri Ordinis Prædicatorū Fratres doctrinam hanc (videlicèt, quòd Beatissima Virgo Maria in originali peccato fuisse concepta) defendendam, tuendamque susceperint, &c. & nulla mutata syllaba, trāscripsit vnus ab alio, decem rationes, sic.

Mouentur autem præfati Ordinis professores ad huius doctrinæ prosecutionem decem ex capitibus: Primo quidèm, quia mundam, sine immunem habuisse Conceptionem ab originali peccato solius Christi est prærogatiua, sicut auctoritate multiplici Scripturæ, & Sanctorum patuit in hoc libro: quo considerato arbitrantur præfati Ordinis professores iuxta Beatissimi Bernardi sententiam, quod hanc immunitatis prærrogatiuam Virgini attribuere, nō sit eam laudare, sed magis eius honori detrahere, dicenti Sinodio in Epistolari suo: quantum vera laus ornat, tantum falsa castigat. Quare pro debito quoad defensionē honoris, & gloriæ tàm Redemptoris nostri, quàm felicissimæ Matris eius astringuntur ante dictam doctrinam, quæ seruata Christi prærogatiua, Virgini laudes debitas impendit, debita cum reuerentia prosecuti sunt.

Secundò, ad hoc mouētur, quia Scriptura sacra apertissimè docet, omnē hominem ab Adam seminaliter descendentem, cuiusmodi fuit B. Virgo in originali peccato conceptum esse, sicut in amplissimo numero nedum sacræ Scripturæ, sed etiam Sanctorum Patrum testimonio superius in hoc libro demonstratum est, à qua vniuersalitate nullum esse excipiendū B. Augustinus ad Fidei catholicæ pertinere asserit fundamenta; vt superius dicta in hoc libro luculenter ostendunt: quibus in hac re testimoniis tàm apertè loquentibus consideratis præfati Ordinis professores (attendentes sanctissimè, quod nulla sit dicenda vera laus, quæ sacræ Scripturæ repugnat, cuius integritas nostræ sanctissimæ Religionis est fundamentum; conside-

CONCLVSIO NOSTRA.

Frater Petrus de Alua ad finem etiam huius operis è regione respondendo, vult demonstrare has decem rationes esse friuolas, absque vllo fundamento, aut veritate adductas, & absolutè suppositas: esseque tātummodo vnam, & vnicam repetitam ex Auctoribus, & auctoritatibus, & multiplicatam, solùm ad inanem apparentiam, incipiendo ab ipso titulo: quia hæc doctrina, videlicèt, quòd Virgo Maria concepta fuerit in originali peccato, non communiter prosequitur à Fratribus sacri Ordinis Prædicatorum, nec ipsam defendendam, tuendamque suscipiunt, quia Bandellus in tota sua Religione solùm inuenit 72. Grysaldus nouißimè istos auxit vsq; ad 92. quorum maior pars est ficta, & multiplicata; pro sententia vero magis pia inueniuntur 290. veri, & subsistentes, vt videre est in Ventilabro.

Hæc prima ratio laborat in æquiuocum, & fuit sine consideratione, & veritate adducta; nam omnes Sancti, qui de materia Conceptionis Christi tractant (illud enim de Scriptura est gratis, & sine fundamento adductum) loquuntur expressè de munditia, ac immunitate Conceptionis Mariæ actiuæ, quando, & quomodo administrauit materiam, vt ex illa formaretur corpus Christi, in qua quidèm Conceptione non fuit immunditia illa, indecentia, sensualitas, libido, & delectatio, quæ communiter, & semper inueniuntur in Conceptionibus aliarum fœminarum, & hoc vocant originale, vel originaliter peccatum, quia est in causa, & origine, & hoc modo concipi solius fuit Christi prerogatiua: transitū ergo fecistis ex Conceptione actiua Matris ad animationē filii contra mentem Bernardi, & aliorum: in hoc libro sunt ipsorum auctoritates ipsas legite.

Secunda, hæc ratio fundatur in auctoritatibus, sicut antecedens, sed præcipuè sacræ Scripturę, & eius appertissimis testimoniis, at vbi sunt ista appertissima testimonia Scripturarum? Decem & octo loca sacræ Scripturę adducitis, quæ ad litterā cum suis Glossis dedimus verbo, Scriptura sacra, & ex hoc amplissimo vestro numero signate saltem vnum appertissimum, vbi extet illa millies vestra repetita, ac proposita cōclusio: Virgo Maria in sua Conceptione habuit peccatū originale, cum igitur hanc non possitis ostendere, attendentes sanctissimè istam saltem indicare: omnis homo ab Adam seminaliter descendens, contraxit peccatum originale, quia adhuc illam ostendētes demonstrabimus vobis appertissimam exceptionem

derato insuper, quod, vt ait Augustinus libro de mendacio, maximè perniciosum sit mēdacium; quod fit in his, quæ ad Religionem christianam pertinent) prędictam doctrinam singulariter cōplexi sunt.

Tertio, ad hoc mouentur ex Sanctorum Patrū, & Beatissimæ Virgini deuotissimorum, doctrinaque luce clarissima, Virginem benedictam originale peccatum contraxisse testantur, sicut de Beatiss. Augustino, Maximo, Eusebio, Leone, Anselmo, Bernardo, & S. Thoma superiora demonstrant. Quorum Sanctorum Patrum considerata doctrina, præfati Ordinis professores (attendentes, quod dicitur Prou. 22. non transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui, Glos. 1. Terminos catholicæ Fidei, quos ab initio constituerunt Doctores. Et illud in cap. Si ille, 50. dist. Quidquid contra illorum diffinitionem in quibus Spiritum Sanctum credimus esse loquutum, dictū fuerit, non solùm temerarium, sed etiam periculosum esse, non dubito: & quòd prima salus est rectæ fidei regulam custodire; & à constitutis Patrū nullatenus deuiare 25. q. 1. cap. Prima salus) præfatam doctrinam tanquam Sanctorum Patrum, & Ecclesię Doctorum prosequentes vestigia, docuerunt, & prædicarunt.

Quarto, ad hoc mouentur, ex eo quòd hęc doctrina videtur antiqua fuisse Fides Ecclesiæ, quod superius tam ex communi Sanctorum sententia, quàm ex his quæ Ecclesia multis in locis per orbē decantat in festo sanctificationis Beatissimę Virginis colligebatur. Quibus consideratis præfati Ordinis professores (attendentes quod dicit Iob 31. filii Sanctorum sumus, & vitam expectamus, quam Deus daturus est illis, qui nunquam vitam suam mutant; & illud Prouer. 6. serua fili mi præcepta patris tui, Glos. id est, Dei, & ne dimittas legem matris tuæ, Glos. id est, Ecclesiæ) præfatam doctrinam, vtpotè zelatores, defensores, & præcones fidei vniuersalis Ecclesiæ, tam constanter sunt amplexi.

Quinto, mouentur ad hoc ex aliquibus diffinitionibus factis in Cōciliis vniuersalibus vniuersalem repræsentantibus Ecclesiam, quæ nullo modo solida esse videtur, si aliqua alia persona à Christo in humano genere à peccato penitùs libera fuisse dicatur: sicut patet ex his, quæ superiùs inducta sunt de Concilio Mileuitano, de quo habetur in in cap. Placuit, de Consecrat. dist. 4. Et de Epistola Leonis Papę, per Concilium Calcedonēse acceptata, & approbata. Quibus consideratis præfati Ordinis professores (attendentes, quod, vt dicitur in cap. Violatores 24. quæst. 1. contra Spiritum Sanctum blasphemare non incongruè videntur, qui contra sacros Canones aliquid proteruè arguunt, aut loqui præsumunt) præfatam doctrinam tanquam Canonibus sacrorum Conciliorum cōformem studio, & doctrina sustinere curarunt.

Sexto mouentur ad hoc ex aliquibus diffinitionibus Apostolicæ Sedis, & maximè ex illa sæpius in

nem ex Augustino, quem vos allegatis, dicente; excepta Virgine Maria, &c. Et si turpissimum est introducere mendacia in pertinentibus ad Religionem christianam, quis introduxit quæ in hoc libro deteguntur?

Tertia ista ratio, vt ex ipsa patet, est similiter de Auctoribus, & auctoritatibus; an vero in ipsis luce clarissima contineatur, Virginē Mariam contraxisse originale peccatum, nec hoc opus, nec hic labor, supposito hoc libro quod constat, luce clarissima est; quod omnes auctoritates istorum septem, quos, vt præcipuos, primos, & antesignanos adducitis, sicut & aliorū, omnes fere nulla dempta extant vitiatæ, & adulteratæ: quod etiā constat luce clarissima est, quod in nullo istorum, neque aliorum talis propositio reperitur, nec aliqua alia ipsi similis: quod hic demonstratur luce clarissima, est, quod sine vlla consideratione transgressi estis terminos antiquos, quos in suis verbis posuerunt Patres Ecclesiæ inauditis falsitatibus, & imposturis, non verentes, quod Spiritus Sanctus loquutus sit per eos, si autem hoc fuerit temeraria audacia, vel periculosum in fide, ac verè, & realiter deuiare à vestigiis Sanctorum, à quibus recedere non debent Catholici Religiosi Doctores Fidei, vos videte, ac iudicate.

Hęc ratio etiam nititur in auctoritatibus Ecclesiarum recitantium Officium diuinum sub titulo sanctificationis, sed in superlatiuo gradu est prorsus a veritate aliena, quia nulla fuit Ecclesia in totum terrarum orbe, quæ recitauerit sub titulo sanctificationis, vt demonstrauimus nu. 231. verbo, Officia Ecclesiastica; imo in Ecclesia Dei hucusq; nullum visum est Breuiarium, aut Missale, Breue, aut Bulla, iubilæum, indulgentia, aut gratia expedita sub tali titulo sanctificationis, & plus dico, quod nec inuenitur capella, altare, confraternitas, imago depicta in papyro, nec Medalla in ære incisa: & hanc renitentiam vniuersalis Ecclesiæ sanctificationis notare debuerant filii Sanctorum zelatores, defensores, & pręcones fidei.

Quæ in ista continentur ratione circa auctoritates nonnullorum Conciliorum, & nominatim Mileuitani, quod diuersis nominibus quater reduplicant, ac de illa Epistola Leonis Papæ, ex qua inducunt quatuor auctoritates, iure optimo, ac sine vlla exceptione dico, & affirmo comprehensa esse in illo Decreti cap. Violatores, quia testimonia ex prædictis adducta ita sunt violata à primo vsque ad vltimum verbum, vitiis, falsitatibus, atq; adulterationibus pessimis superantibus qualemcumque humanam ponderationem, vt in ipsis patrata non incongruè dicerentur proteruè blasphemasse contra Spiritum Sanctum, qui in ipsis talia, ac tanta superseminauit zizania. Ne mireris ex verbis istis, Lector, parua est distantia, & facilima comprobatio, si recurrere vis ad num. 209. & 291.

In hac ratione cōtenta de aliquibus diffinitionibus Sedis Apostolicæ, ex quibus solùm indiui-

duant

in superioribus repetita Zozimi Papæ, quæ, vt refert Augustinus, talis est: nullus, nisi qui peccati seruus est, liber efficitur, nec redēptus dici potest, nisi qui verè fuit per peccatum ante captiuus, secundū quam diffinitionem necesse est asserere, B. Virginem peccati originalis captiuitatis vinculum in Conceptione sua contraxisse, cùm de numero redemptorum per Christum vna existat. Quo considerato præfati Ordinis professores (attendentes diffinitiones fidei Apostolicę Sedis maximæ esse auctoritatis iuxta professionem B. Hieronymi, cap. Hæc est fides Papa Beatissimè 24. quæst. 1. & quod ab omnibus sunt prosequendæ: iuxta cap. 1. dist. 12. vbi sic dicit Calixtus Papa: nulli dubium est, quoniam Apostolica Ecclesia Mater sit omnium Ecclesiarum, à cuius regula nullatenus conuenit deuiare) doctrinam ante dictam de Conceptione B. Virginis sunt tanto zelo prosecuti.

Septimo, ad hoc mouentur ex eo quod multò plures Doctores principaliores auctoritate, sapiētia præstantiores, siuè in schola Theologiæ, siuè Iuris Canonici hanc doctrinam habuisse, docuisse, ac pro eruditione populi christiani in suis libris comendarunt, sicut clarissimo testimonio patuit superiùs in hoc libro. Quo considerato, præfati Ordinis Doctores (attendentes illud Eccles. 39. Sapientiam antiquorum requiret sapiens: & narrationem virorum nominatorum, id est, famosorum conseruauit) prædictam doctrinam de Conceptione Beatiss. Virginis, vtpotè quam vniuersa ferè famosissimorum Doctorum Theologorum, & Iurisperitorum schola perdocuit studio, & doctrina sunt complexi.

Octauo, mouentur ad hoc zelo seruandi, & defendendi gloriam, & integritatem honoris Saluatoris N. Dei, & per consequens gloriosę Matris eius. Plane omnium ferè Doctorum, qui superiùs inducti sunt in huiuscemodi doctrinæ approbationem, & testimonium veritatis, est communis cōsequentia: quod si Virgo Maria non fuerit in originali cōcepta, attento quòd nullum actuale peccatum commiserit, non indiguerit redemptione, & saluatione facta per Christum, de quo dicitur Matth. 1. Ipse saluum faciet populum suum à peccatis eorum, quod inconueniens esset dicere. Quo considerato præfati Ordinis professores (attendentes, quòd, vt dicit S. Thomas in quodl. 6. q. 7. non debet dari tantum Matri, quòd abstrahatur aliquid honoris Filii, qui est Saluator omnium 1. ad Thim. 4.) doctrinam prædictam, quæ nihil debito honori Virginis Beatissimæ substrahit, & integritatem glorię Christi, maximè quoad vtilitatem redemptionis humanæ defendit, studio deuotionis prosecuti sunt.

Nono, ad hoc moti sunt ex doctrina illa saluberrima, quam dux, & Pater inclytus B. Dominicus in principio Ordinis, verbis, & litteris Fratribus persuadebat, videlicèt, quòd in vtroque testamento in sacris litteris, & solis antiquorum Patrū sententiis, & communibus Ecclesię doctrinis suum

duant illam Zozimi Papæ, quæ in generali, ac de lege communi cum aliquali fundamento adducatur, licèt non sit diffinitio: & in particulari de conclusione proposita, scilicèt, Virgo Maria contraxit in sua Conceptione peccatum originale, nec minimum habet verbum, vt in hoc vltimo numero demonstratum est, & cùm pro sua opinione recitent alios quatuordecim Summos Pōtifices, quorum nomina, & verba damus ad litteram in hoc libro: recurrite ad ipsos amore Dei, & signate in illis alteram diffinitionem Pontificiam, vt saltem saluetis pluralitatem, sed attendite, nè querēdo diffinitiones prosequendę, obuient diffamationes persequendæ, à quibus conueniat deuiare, quia nulla dēpta omnes sunt læsiones supremæ dignitatis Pontificiæ, quia ipsorum verba extant ficta, adulterata, & capitalibus vitiis corruptæ in omnibus, & per omnia.

Ad euertendam confidentiam, qua loquuntur in hac septima ratione, & prosternendum assertum de principalioribus Doctoribus Theologis, atque Iurisperitis auctoritate, & sapientia, qui in suis libris commendarunt, habuerunt, & docuerunt, Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali, necesse erit totum hoc opus recapitulare, vel legere, vbi nos sapientiam antiquorum requirendo, narramus, quanta fecerunt viri illi nominatissimi, & in sacra Religione Prædicatorum famosissimi, & simul ostendimus, quale fuerit ipsorum studium, doctrina, atque intentio; si recta, vel non, clarissimo testimonio manifestatur superiùs in hoc libro, ipse loquatur, quia ætatem habet.

O Patres! (loquor semper cum Scriptoribus) quomodo seruatur & defenditur integritas honoris Saluatoris, & gloriosæ Matris eius in vestris libris, vbi tot finguntur Doctores ad maculandam Dei Matrem? Est ne iste honor Saluatoris, tot multiplicare incongruentias, solùm ad collocandam maculam in Christipara? Fuit nè pro eius gloria, tot adulterationes auctoritatum ex Sanctorum Patrum scriptis, vt constituatis peccatum in suprema Angelorum regina? Est pro zelo Dei nostri illa communis vestra cōsequentia, quę extrahenda erat ex veris, & non ex falsis, & contra negantes redemptionem, & non contra ipsam singulari modo exaltantes? S. Thomas docuit, & optimè, quod non debemus dare tantum Matri, quod abstrahamus aliquid ab honore Filii, sed non docet, quod ad auferendum honorem Matris Dei, excogitentur fictiones, machinentur mendacia, & addantur adulterationes, & vitia in doctrina Sanctorum, & Ecclesiæ Patrum, & sine vlla veritate.

Ex optimo cōsilio S. P. N. Dominici circa eosdem Auctores, & auctoritates hæc nona ratio desumpta est, & vtinam secundùm illud in veras, ac legales Patrum sentētias, atque doctrinam suum filii firmiter collocassent studiū, & perstitissent in recta veritatis via, qui cum essent Prędicatores ac Do-

suum studium firmiter collocarent. Sanum planè diuini Doctoris, & Patris optimi cōsilium, vt hii, qui Christiani populi Prædicatores, & Doctores instituebantur, no quibuscumque friuolis doctrinis, sed eis tantummodo animum imbuendum exhiberent, quæ à fonte diuinæ Sapientiæ in sacra Scriptura, atque per Sanctos, & approbatos Doctores primos nostræ fidei fundatores cognoscerent emanasse: sequentes in hoc Ecclesiam Romanam, de qua in cap. A recta 24. quæst. 1. ita dicitur. Hæc est sancta, & Apostolica Mater omnium Ecclesiarum Christi Ecclesia, quæ per Dei omnipotentis gratiam a tramite Apostolicæ traditionis nunquam errasse probatur, nec hæreticis nouitatibus deprauanda subiacuit, sed Christi principibus illibata permanet. Qua consideratione salutari pensata, præfati Ordinis professores (attendentes etiam id quod Apostolus ad Hæbre. 13. cap. Ait: Doctrinis variis, & peregrinis nolite abduci, Gloss. id est, à veritate Fidei catholicæ, in qua fundati estis) prædictam doctrinam de Conceptione B. Virginis, vtpotè tam in sacra Scriptura, quam in solidissimis maiorum nostrorum Patrum Ecclesiæ sententiis fundatam integro studio prosequuti sunt.

Decimo, ad hoc moti sunt ex eo, quòd doctrina ex aduerso diligenter considerata, in nulla sacræ Scripturæ auctoritate, aut cuiuscumque sancti videtur expressè fundari, quinimo contra eam plurima tàm sacræ Scripturæ, quàm Sanctorum Patrum militant testimonia, sicut assistente spiritu veritatis superiùs notum factum est; cùm ad omnia inducta ex aduerso siuè auctoritates, siuè rationes, data sunt responsa. Quibus consideratis, præfati Ordinis professores (attēdentes, quod non est securum relinquere doctrinam quam Sacræ Scripturæ, tàm apertè fundat auctoritas, & Sanctorum Patrum, ac Doctorum famosissimorum comendat traditio, & nouam complecti opinionem, quam neque auctoritas, nec euidentia cuiuscumque rationis commendare videtur) doctrinam præfatam de Conceptione B. Virginis in originali peccato debita cum modestia sunt communiter prosecuti. Has causas fore arbitror propter quas sacri Ordinis Prædicatorum professores communiter doctrinam hanc de Cōceptione B. Virginis in originali peccato tanto zelo, studio, eruditione, ac defensione prosecuti sunt. Hæc sunt planè causæ ob quas in huius doctrinæ defensione scandala varia, damna multiplicia ab æmulis æquanimiter supportarunt, &c.

Doctores christiani populi à sanctissimo Patre suo instituti ad friuolas fabulas, & fictas auctoritates narrando, ac mutando omnia se conuerterunt, tantumque illa transcriberent, quæ in fontibus Scripturæ, & Sanctorum Patrum originalibus reperissent; sed proh dolor! quia adeo a recto tramite errarunt, & corrupto studio prosecuti sunt hanc materiam de Conceptione Virginis, vt potiùs ex destinato animo videantur velle transgredi saluberrima consilia inclyti Patris, deprauando omnes, & singulos Ecclesiæ Doctores præteritos, vt seducerent futuros discipulos; hoc nitimur demonstrare recta, ac sana intentione in toto hoc libro, in quo existimo me obsequium præstare doctis, ac seruis Dei desiderantibus firmum elicere iudicium in hac pro vtraque parte ab antiquis sæculis exagitata controuersia. Quale enim consilium daret S. P. N. Dominicus, stante, quòd nulla esset auctoritas Scripturæ, nec Concilii, diffinitio Apostolica, nec alicuius Sancti, aut Patris Ecclesiæ contra immaculatam Virginis Cōceptionē? An vt filii eius dimicarent cōtra suam deuotam, ac deuotissimam Matrem? An quod ex vna ratione facerēt decem, vt sic aliquali prætextu quærerent excusationes?

Hæc vltima ratio eadem est cum omnibus antecedentibus, quia etiam recurrit ad Auctores, & auctoritates. Ad illud quod nostra sententia ex aduerso nulla habet pro se testimonia Scripturæ, vel Sancti expressa, multa dixerunt Ægidius, Cucharus, Salazarius, Quirinos, & Tamaius, Daza, Guerrerus, Peruzzinus, Eugenius, Martanellus de Gauardo, atque alii moderni, sed expectate Militiam nostram contra malitiam originalis peccati, vbi sex millia, & ampliùs videbitis testimonia diuersa, & vera, non multiplicata, & ficta, vbi nec quoad minimam litteram assistet (Deo dante) spiritus mendacii, sicut superiùs notum factum est. Deindè quoad aliud, videlicèt, si opinio de Conceptione Virginis in originali peccato fundatur in auctoritate Sanctorum, vel est traditio famosissimorum Doctorum, vide in Ventilatione, si communis inter PP. Prędicatores in Ventilabro, si circa ipsa loquuti sunt Scriptores debita cum modestia vide in Trituratione, si zelo, studio, eruditione, ac vera defensione, vel ipsimet causam dederint ad scandala, & damna multiplicia, æmulando sine æquitate ipsam veritatem, doctrinam Patrum peruertēdo ex toto hoc opere. Quòd istæ decē rationes sunt etiam multiplicatæ, & omnes coincidant in vnā: discernite ex hac conclusione.

VENTILATIONIS FINIS.

HORREVM,

SIVE INDEX VNIVERSALIS TOTIVS OPERIS; in quo ordine Alphabetico recensentur, quasi in epilogo, omnes Conclusiones VERITATIS in Trituratione, ac Ventilatione examinatæ; præcipuè, ac principaliter circa Auctores, & auctoritates iam adductas ab Aduersarijs, vel quæ adduci poterant pro sua opinione Sanctificationis, & aliquæ aliæ incidenter demonstratæ ex verbis, & receptis ipsorum sententijs. Primus numerus folium indicat. Secundus verò illius paginæ columnam.

B

Bin-

H

I

Ioan-

Ni-

Q

R

S

Theo-

FINIS.

ERRATA CORRIGENDA.

ANte primum folium, linea 4. dauid, lege dabit. fol. 35. lin. 37. decem, lege quindecim. fol. 43. lin. vltima eormu, lege corum. fol. 50. lin. 33. sup. lege supra. fol. 53. lin. 14. comportato, lege comportatore, fol. 59. lin. 1. plures, lege pluribus. fol. 79. lin. 14. animis, lege animus. fol. 72. lin. 39 excusit, lege excessit. fol. 91. lin. 25. receptum, lege receptam. fol. 96. lin. 21. esse, lege est. fol. 99. lin. 5. §. 2. lege. §. 3. fol. 116. lin. 39. condemnaree, lege condemnares. fol. 120. lin. 17. Ephoem, lege Ephæm. fol. 122 lin. 23. quas, lege quos. fol. 126. lin. 28. sic, lege sit. fol. 128. lin. 10. vniuersalimus, lege vniuersalibus. fol. 130. lin. 23. Arcano, lege Carchano. fol. 138. lin. 9 ista, lege istæ. fol. 141. lin. 7. immunitatem, lege immunitate. fol. 150. c. 2. li. 18. 1396. lege 1496. fol. 156. c. 1. lin. 11. Thomas Ilyricus de Augximo, lege Michael de Carchano Mediolanensis. fol 161. lin. 7. occasio, lege occasione. ibi lin. 8. TRECENTIS, lege SEXCENTIS. fol. 162. col. 2. Petrus Canuanus, lege Capuanus. fol 179. col. 1. lin. 45. ed, lege sed. fol. 223. col. 1. lin. 15 duodecim, lege decem. fol. 230. col. 1. lin. 4. esse, lege esset. fol. 303. col. 1. lin. 57. post illa verba, aut loco S. Augustini adde: Nisi in epistola ad optatum de origine Animæ, quæ est in ordine 157. tom. 2. vbi Augustinus aliqua similia verba adducit ex Zozimo Papa, vt videre est num. 315. sed si est, illa fuit in omnibus vitiata, & multiplicata, & non est Augustini, neque extat in libro, quando, & cur, &c. & col. 2 lin. 8. propesitis, lege propositis. fol. 346. c. 1. lin. 13. sed illud, lege sed non illud. fol. 400. c. 1. lin. 16. debetrice, lege debitrice. fol. 444. col. 2. lin. 5. Metenensis, lege Metensis. fol. 599. col. 1. lin. 44. mahina, lege machina. fol. 677. col. 1. lin. 10. ab hoc, lege ob hoc. fol. 678. col. 1. lin. 44. Spiritus Sancti, lege Spiritus Sanctus. fol 688. col. 1. lin. 2. Beatæ, lege Beati. Ibi col. 2. lin. 10. pentus, lege penitùs. Ibi lin. 22. Patri, lege Patris. fol. 694. col. 1. lin. 45. seminant, lege seminent. fol. 688. col. 1. lin. 7. destructorum, lege destructorium. fol. 705. col. 1. lin. 26. aiiqui, lege aliqui. fol. 713. col. 1. lin. 8. experiamus, lege experiamur. fol. 720. col. 1. lin. 54. subscriptam, lege subscripta. fol. 721. col. 1. lin. 42. pugata, lege purgata. fol. 723 col. 1 lin. 1. fuisse, lege fuisset. fol. 727. col. 1. lin. 55. rriginta, lege triginta. fol. 735. col. 2. lin. 37. dulcedin, lege dulcedine, & hanc litteram. e. deme à linea sequenti, nam vbi tiebi legendum est tibi. Item, infra linea 47. poetuit, lege potuit. fol 737. col. 1. lin. 21. clare, lege claræ. fol. 751. c. 1. lin. 10. & in quatuor sequentibus Maximum, lege Maximinum. fol. 755. c. 2. lin. 27. Doimio, lege Dumio. fol. 758. col. 1. lin. 10. vel Adam, lege vel in Adam. Ibi lin. 18. indigerent, lege indigent. fol. 741. col. 1. lin. 27. confirmate, lege confirmat. fol. 742. col. 1. lin. 53. pœnam, lege pœna. Ibidem col. 2. lin. 10. posteros, lege posteriores. fol. 750. col. 1. lin. 47 Sancte, lege Sanctæ fol. 751 col. 2. lin. 9. non, lege nos, & iste est error magnus calamo corrigendus. fol. 753. c. 1 lin 7. obmiserit, lege omisserit. Ibi col. 2. lin. 48. 19. lege 9. fol. 757. col. 2. lin. 37. litteram, lege littera. fol. 761. col. 1. lin 20. vnam, lege vna. fol. 765. col. 1. lin 14. retinentes, lege renitentes. fol. 773. col. 1. lin. 40. ilalm, lege illam. fol. 789. col. 1. lin. 17. qui, lege quia. Ibi lin. 33. Synoda, lege Synodus. fol. 794. col. 2. lin. 56. tredecim, lege quindecim, Nam Impressores prætermisserunt Eugenium, & Honorium. fol. 801. col. 2. lin. 23. nullo, lege nulla. fol. 802. col. 1. lin. 30 duo, lege duos. fol. 805. col. 2. lin. 46. potis, lege positis. fol. 838. col. 1. lin. 27. non S. Thomæ, lege non fuit S. Thomæ. fol. 846. col. 1. lin. 17. infecinda, lege inficienda. fol. 852. col. 1. lin. 45. Anglici, lege Anglico. fol. 861. col. 1. lin. 30 rd, lege ad. fol. 864. col. 1. lin. 26. Ip-, lege ibi. fol. 865. col. 1. lin. 5. Anagoras, lege Anaxagoras. Ibi col. 2. lin. 24. autem, lege antè. fol. 883. col. 2. lin. 42. transmise, lege transmisæ. fol. 885. col. 2. lin. 22. 92. leg. 82. fol. 886 col. 2. lin. 31. totum, lege totò. fol. 887. col. 2 lin. 17. corruptæ, lege corrupta. fol. 888. col. 2. lin. 3. ad finem redundat littera s. Item fol. 139. lin. 21. accesserit, lege accessit. Nota etiam Lector, quòd in auctoritatibus Aduersariorum sunt aliqua incongruentia in Grammatica, & errores Typographiæ quos ad litteram vt iacebant transcripsimus, vt nec saltem in litteris deuiaremus à veritate, & sic non sunt errata.

HIc liber inscriptus: Sol Veritatis, cum Ventilabro Seraphico pro candida Aurora Maria in suo Conceptionis ortu, sancta, pura, immaculata, & à peccato originali præseruata, &c. demptis his mendis suo originali fideliter correspondet. Datum Matriti die 19. mensis Februarii, anno 1660.

Lic. D. Carolus Murcia de la Llana.

TAssaron los señores del Consejo este libro intitulado, Sol Veritatis, &c. a cinco marauedis cada pliego. Dada en Madrid a dos de Março de 1660.

NOTA PRO HOC OPERE.

Impresso Matriti ex Typographia Pauli de Val, Anno M.DC.LX.

ZELATOR Veritatis ad Lectores: Nemo vos SEDUCAT inanibus verbis: propter hæc enim venit IRA Dei in filios DIFFIDENTIÆ. Nolite ergo effici participes eorum. Eratis enim aliquando TENEBRÆ, nunc autem LUX in Domino, vt filii LVCIS ambulate: fructus enim LVCIS est in omni bonitate, & iustitia, & VERITATE: probantes quid sit beneplacitum Deo: & nolite communicare operibus infructuosis TENEBRARVM, magis autem redarguite. Quæ enim in OCCVLTO fiunt ab ipsis, turpe est dicere. Omnia autem, quæ ARGVVNTVR, à lumine manifestantur: omne enim, quod manifestatur, LVMEN est. Propter quod dicit: Surge qui DORMIS, & exurge à mortuis, & illuminabit te Christus. Videte itaque FRATRES, quomodo cautè ambuletis: non quasi INSIPIENTES, sed vt SAPIENTES: redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. Propterea nolite fieri IMPRVDENTES, sed INTELLIGENTES quæ sit voluntas Dei, &c. *Ex Epist. D. Pauli ad Ephesios, cap. 5. vers. 6. &c.*

LAVS DEO.

Digitized by Google

RILEGATORIA DI LIBRI
GIOVANNI LAZZARINI
Via del Collegio Romano 27

Digitized by Google

Digitized by Google